

Ãcõrẽ Bedea

New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá, Northern)

Ãcõrẽ Bedea
**New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá,
 Northern)**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
 f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e

Contents

GENESI	1
EXODO	58
LEVITICO	105
NUMERO	114
DEUTERONOMIO	134
JOSUE	135
JUECE	152
1 SAMUEL	166
2 SAMUEL	192
1 REYE	197
2 REYE	209
1 CRONICA	220
2 CRONICA	223
ESDRA	225
NEHEMIA	227
JOB	229
JONÁ	231
MATEO	234
MARCO	278
LUCA	306
JUAA	352
HECHO	388
ROMANO	429
1 CORINTO	447
2 CORINTO	463
GALATA	474
EPESO	481
PILIPO	487
COLOSA	491
1 TESALONICA	495
2 TESALONICA	499
1 TIMOTEO	501
2 TIMOTEO	506
TITO	510
PILEMOA	513
HEBREO	515
SANTIAGO	529
1 PEDRO	534
2 PEDRO	539
1 JUAA	542
2 JUAA	547
3 JUAA	548
JUDA	549
APOCALIPSI	551

GENESI NAĀRĀEDABEMA BEDEA

Naļ cartara Moiseba ʘasia dadjirāba cawadamārēā sāwā Ācōrēba naļ ējūāra osida idjaba sāwā israelerāda idji puru bamārēā edasida. Israelerā Egipto druadeba ēd᠒pedadacarea Moiseba naļ cartara ʘasia.

Genesi trāba jara ʘaa “naārāedabema.” Maļ bērā naļ cartade ʘā ʘaa Ācōrēba ne jūma odadebemada, ēberārāba naārā cadjirua ēpēpedadadebemada, Ācōrēba dopapa zebidadebemada, ēberārāba naļ ējūā birapedadadebemada, idjaba ēberārāba naārā Ācōrēa ewari iwīdīpedadadebemada. Jūma maḡara 1:1deba aba 11:26daa ʘā ʘaa.

Maḡare ʘā ʘaa Ācōrēba Abrahāneba israelerā yōbidadebemada (11:27deba aba 50:26daa). Dji cīcha droma naļ Genesi cartadebemara Ācōrēba Abrahā nāwā jarasia: “Badeba puru dromada māa yōbiya...Badeba māa naļ ējūāne bea purura jūma carebaya (12:2,3).” Wārāda naļ cartade ebuda ʘaa ēberārāba cadjiruada o panenamīna Ācōrēba jūmarā carebai carea ʘawa ʘasida. Naārā jarasia diaurura royaida (3:15). Māwānacarea dopapa zeside Ācōrēba Noēra idji ēberārā sīda ēd᠒ edapeḡa ādjideba naļ ējūāra wayacusa birabisia (6:9deba aba 9:19daa). Māwānacarea Abrahā jarasia idjideba jūma naļ ējūāne beara carebaida (12:2,3). Idjaba Josedeba ēberārāra cābana carebasia jarrababa quīnīrānamārēā (40:1deba aba 50:26daa).

Ācōrēba naļ ējūā oda

¹ Naārāeda Ācōrēba bajāda idjaba naļ ējūāda osia. ² Maḡne naļ ējūāra mīā cawaiē ʘasia idjaba ne neē ʘasia. Pusa nābuada pāimaba pāisosa ūmasia. Maḡne Ācōrē Jaureda pusa ḡ᠒ domica ʘabadjia.*

³ Maḡbe Ācōrēba jarasia:

–᠒nadua.–

Ara maḡda ḡnasia. ⁴ Maḡ ḡnaara Ācōrēba bia unusia. Maḡbe Ācōrēba ḡnaara pāima umebemada awara ʘasia. ⁵ ḡnaara trḡ ʘasia “āsa.” Pāimara trḡ ʘasia “dīamasi.” Ācōrēba nabema ewaride māwā osia.†

⁶ Maḡbe Ācōrēba jarasia:

–Baido ēsi dedaada baya baido aba ḡtaa wāmārēā, aba edre bēmarēā.–

⁷ Ara māwā jarabḡ᠒aba Ācōrēba maḡ dedaara osia. Maḡne baidora aba ḡtaa wāsia. Aba edre ʘesia. ⁸ Ācōrēba maḡ dedaara trḡ ʘasia “bajā.” Umēbema ewaride māwā osia.

⁹ Maḡbe Ācōrēba jarasia:

–Dedaa edrebema baidora jūma ābaa ūmedua ējūā pōāsada odjamārēā.–

Ara maḡda ējūā pōāsada odjasia. ¹⁰ Maḡra Ācōrēba bia unusia. Ējūā pōāsara Ācōrēba trḡ ʘasia “egoro.” Baido ābaa ūmenada trḡ ʘasia “pusa.”

¹¹⁻¹² Maḡbe Ācōrēba jarasia:

–Egorode ne quīrātanoa tununadua; chirua ta zaubari beada idjaba nejō bacuru sīda. Jūma maḡra ta zaudīa ara ādji bea quīrāca tununamārēā.–

Ara maḡda egorode ne quīrātanoa tunusīdaa. Jūma chirua ta diabari beara idjaba bacuru nejō zaubari bea sīda ādji ta bara tunusīdaa ara ādji bea quīrāca tununamārēā. Maḡra Ācōrēba bia unusia. ¹³ Ūbeabema ewaride māwā osia.

¹⁴⁻¹⁵ Maḡbe Ācōrēba jarasia:

–Ūrua beada bajāne beadadua naļ ējūā ḡna bāmārēā idjaba āsara, dīamasi ume quīrā awara bāmārēā. Maḡḡaba cawabi baya ewarida, poada idjaba sāḡbe ewari dromada odīda panada.–

¹⁶ Ara māwā jarabḡ᠒aba Ācōrēba ḡmādauda āsabema carea osia. Jedecoda dīamasibema carea osia. Idjaba chīdau sīda ocuasīa. ¹⁷⁻¹⁸ Ācōrēba maḡra jūma bajāne ʘacuasia naļ ējūā ḡna bāmārēā, āsa beeamārēā, dīamasi ḡna bāmārēā, idjaba āsara dīamasi ume quīrā awara bāmārēā. Maḡra idjia bia unusia. ¹⁹ Quīmārēbema ewaride māwā osia.

²⁰ Maḡbe Ācōrēba jarasia:

–Dojāne ne jūma zocai beada baraa baya. Idjaba ḡ᠒a wābaribada sīda baraa baya.–

* **1:2** Domicā ʘabadjia. Maḡba jara ʘaa Ācōrē Jaureba naļ ējūāra waga ʘasida idjaba bia oi carea ʘasida. † **1:5** Ācōrēba nabema ewaride māwā osia. Hebreo bedēade nāwā ʘā ʘaa: “Queupeḡa idjaba ḡnad᠒peda nabema ewari ʘasia.”

²¹ Ara māvā jarabΛΓβα Ācōrēba bēda waibΛga bēda ocuasía. Dojāne zocai bēada quīrātanoa ocuasía. Idjaba i bara bēada quīrātanoa ocuasía. Maλra idjia bia unusía.

²² Maλbe ādjirāra nāvā bia jarasía:

–Zocārā yōnadua. Pusara, do sída biradadua. Idjaba ībana sída naλ ējūāne zocārā yōnadua.–

²³ Ācōrēba juesumabema ewaride māvā osía.

²⁴⁻²⁵ Maλbe Ācōrēba jarasía:

–Animarā quīrātanoa bēada naλ ējūāne baraa baya: daupēbada animarāda, ādji jāne wābada animarāda, mēābema animarā sída baraa baya.–

Ara māvā jarabΛΓβα Ācōrēba mēābema animarāda, daupēbada animarāda, animarā ādji jāne wābada sída quīrātanoa ocuasía. Maλra idjia bia unusía.

²⁶ Maλbe Ācōrēba jarasía:

–Jāλbe ēberāda odadΛ dadi quīrāca. Maλ ēberāba ībana bēada, animarā pusade bēada, daupēbada bēada, mēābema bēada, idjaba jūma ādji jāne wābada sída poya erobaya.–

²⁷ Ara māvā jarabΛΓβα Ācōrēba ēberāda osía idji quīrāca. Wārāda idji quīrāca osía. Dji umaquīrā, dji wērā sída osía. ²⁸ Maλbe Ācōrēba ādjira nāvā bia jarasía:

–Warra zocārā ununadua. Naλ ējūāra biradadua idjaba jūma naλ ējūāne bēara bārā jΛwaeda erobeadadua. Bēda bēara, ībana bēara, druabema animarā sída jūma poya erobeadadua.–

²⁹ Maλ awara Ācōrēba ādjía jarasía:

–Acadua, mΛa bārāa díaya jūma naλ ējūāne chirua ta bara bēada, jūma bacuru nejō ta bara bēa sída. Maλnebemada bārāba jūma codída panΛa. ³⁰ Idjaba animarā druabemaa, ībana beaa, jūma animarā ādji jāne wābada beaa bída mΛa chiruara díaya codamārēā.–

Ara maλda māvā besía. ³¹ Maλbe Ācōrēba idjia odara jūma bio bia unusía. Seibema ewaride māvā osía.

2

¹ Māvā Ācōrēba bajāra, naλ ējūā sída jūma pārāsía. Jūma bajāne bēara, naλ ējūāne bēa sída pārāsía. ² Sietebema ewaride jūma pārā erobasía. Maλ bērā sietebema ewaride λnāúsía.

³ Jūma pārāpeda λnāūna bērā, sietebema ewarira dji biara bāda basía jūmarāba idjía bia bēdea pananamārēā idjaba λnāū pananamārēā. ⁴ Māvā Ācōrēba bajāra, naλ ējūā sída jūma osía.

Ācōrēba naārābema ēberā oda

Ācōrēba naλ ējūā, bajā sída osi ewaride, ⁵⁻⁶ chiruada pōājārā sída neē basía Ācōrēba naλ ējūāne wađibída cueda zebica bada bērā. BaribΛΓΛ egorodeba λtaa towaada odjabadjia naλ ējūā jūma bēguea oi carea.* Idjaba ēberāda neē basía ējūā oi carea. ⁷ Maλne Ācōrēba egoro poradeba ēberāda osía. Maλ ēberā quēbΛde Ācōrēba jārāpusía λyāba edamārēā. Māvā ēberāra zocai besía.

⁸ Māvānacarea Ācōrēba néu ējūāda λmādaud odjabariare osía.† Maλ néu ējūāra Edeλ abadaa. Ācōrēba ēberā odara néu ējūāne basía. ⁹ Mama quīrātanoa bacuru bia quēdeada nejō bia zaubadada waribisía. Maλ ējūā ēsi úsía nejō zocai bai diabarída. Idjaba úsía nejō crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari sída.

¹⁰ Edeλ ējūāne doda basía maλ néu ējūāra jūma cūrāsa erobamārēā. Maλ dora dji taedaa quīmārē nērā basía. ¹¹ Do nērā bΛra aba Písoλ basía. Písoλra Havila druade bΛa. Havila druara oro bara bΛa. ¹² Dji orora bio bia bΛa. Idjaba ónice mōgara sída bara bΛa. Bacuru ba tūāpa bΛ bedelio abada sída bara bΛa. ¹³ Dewarabema dora Gihoλ abadaa. Gihoλra Cus druade bΛa. ¹⁴ Maλarebema dora Tigri abadaa.‡ Maλ dora Asiría purudeba λmādaud odjabariare bΛa. Jirūarebema dora Euprate abadaa.

¹⁵ Maλne Ācōrēba ēberāa edapeda Edeλ néu ējūāne basía acλ bamārēā. ¹⁶ Maλbe Ācōrēba ēberāa jara basía:

–Jūma naλ néu ējūāne bēa nejōra bΛa jōída bΛa. ¹⁷ BaribΛΓΛ crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari nejōra jōcara bΛa. Maλda jōsira ara maλ ewaride bΛra wārāda beuya.–

¹⁸ Maλbe Ācōrēba jarasía:

–Bia bΛēa ēberā iduba bāida. Carebabari biada idji itea oya.–

¹⁹ Maλne Ācōrēba egorodeba jūma animarā druabemada, jūma ībana sída osía. Maλ animarā bēara ēberāmaa enesía cārē trāda ādjiza bΛcuai cawaya. Ara maλda ēberā Adaλba animarā bēara trΛ bΛcuasía. Animarā trΛra ādjiza besía Adaλba trΛ bΛcuada quīrāca.

* 2:5-6 Egorodeba λtaa towaada odjabadjia. ΛcΛΓamaarā maλ bēdeaba jara bΛa: “Baidoda egorodeba λta zebadjia.”

† 2:8 λmādaud odjabariare. Maλba jara bΛa maλ ējūāra Israel druadeba λmādaud odjabariare bΛda wa Jordaλ dodeba λmādaud odjabariare bΛda. ‡ 2:14 Tigri. Hebreo bēdeade “Hidekel” bΛ bΛa.

20 Māwā Adałba daupēbada animarāra, ībana bajāne wābaribadara, mēābema animarā sida jūma trā bācuasia. Māwāmīna Adał itea carebabari biada wađi neē basia.

21 Mał carea Ācōrēba Adałra bio cāibisia. Adał cāi bāde Ācōrēba idji orro bawarada aba edasia. Edapeda waya dji djarara cara bāsia. 22 Małbe Ācōrēba Adał orro bawarada edadara wērāda osia. Opeda Adałma enesia. 23 Małne Adałba jarasia:

ıdıbıdla nałra mł orroa! Idjidra wārāda mł djaradeba ođaa.[§]

Młā trā bāya “wērā”, Ācōrēba idjira umaquīrāneba ođa bēra.*

24 Mał carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa beya. Māwā cacua aba bā quīrāca panania.

25 Małne Adałra, dji wērā sida ācada panasidaa baribara peradaca basia.

3

Adałba dji wērā bida Ācōrē ıjā amapedada

1 Jūma Ācōrēba ocuada animarā cāyābara damada crīcha cawaara bāsia djārā cūrūgai carea. Mał damaba wērāa jarasia:

–Ācōrēba wārāda jarasica jūma nał néude bea nejōra bārāba jōcara panada?–

2 Wērāba panusia:

–Māwāéa. Nał néudebema nejōra daiba jōnida panāa. 3 Baribara bacuru néu ēsi nūmānebemada Ācōrēba jarasia: “Jāğla nejōra jōrānadua idjaba jidarānadua. Māwā odıbıdla beuđia.”–

4 Małne damaba wērāa jarasia:

–Bārāra beuđaéa. 5 Ātebıdla mł nejō jōbada ewaride bārāba abeda jūma cawadıa biada, cadjirua sida. Māwā Ācōrē quīrāca crīcha cawa panania. Mağara idjia cawa bāa, mał carea bārāa jōbi ama bāa.–

6 Małne wērāba unusia bacuru néu ēsi nūma nejōra biya purea jira bāda idjaba jōi biya quiruda. Ara małda jō quīrāsia crīcha cawa bai carea. Małbe bā edapeda jōsia. Jōpeda dji quimaa diasia. Małne idjia bida jōsia. 7 Ara małda ādjia umena abeda cawasidaa ādjira ācada panada.* Mał carea higojō queduada ĩgudapeda jāsidaa.

8 Qewara cūrādrabıdla Ācōrēra néu ējūāne nıbasia. Adałba dji wērā bida mał ūrısidae néude mırūsidaa. 9 Mał bēra Ācōrēba Adałra nāwā trāsia:

–Ābara sāma bā?–

10 Adałba panusia:

–Bā zebıdla ūrısida ne wayaaba młra mırūsia ācada bā bēra.–

11 Małne Ācōrēba iwıdısia:

–Ācaıba jarası bara ācada bāda? Ābāa jōsica młā jōrāduada nejōra?–

12 Adałba panusia:

–Bā młā wērā diadaba jōbisia.–

13 Mał bēra Ācōrēba wērāa iwıdısia:

–Ābāa cārē cārēā jāwā osi?–

Wērāba panusia:

–Damaba młra cūrūgasia. Mał bēra młā jōsia.–

14 Mał bēra Ācōrēba damara nāwā biē jara bāsia:

Bāa jāwā cūrūgada bēra, młā bāra daupēbada animarā idjaba mēābema animarā cāyābara biēara bāya.

Nāwā bāya: idıba łtaa bıdji jāne nıbaya idjaba ewariza bā itera egoro pora caita bāya aba beubıdada.[†]

15 Idjaba młā bāra wērā ume dji quırūda bāya. Idıba łtaa bā warrara wērā warra ume dji quırū bāya.

Bāa wērā warrara jırūgarronane caya. Baribara idjia bā borora berradagaya.[‡]

16 Małne Ācōrēba wērāa jarasia:

Bā bıgoa bāde młā bāra bıa mıgabiya. Warra tobıdla puadeba toya.

§ 2:23 Idjidra wārāda mł djaradeba ođaa. Hebreo bedeade nāwā bā bāa: “Nałra bawarada mł bawaradebema idjaba djara mł djaradebema.” * 2:23 Wērā. Hebreo bedeade bedeade “wērā” idjaba bedeade “umaquīrā” abarı quīrāca jıguabaria. † 3:7 Cawasidaa. Hebreo bedeade bā bāa: “Dau urusidaa.” ‡ 3:14 Bā itera egoro pora caita bāya.

Hebreo bedeade bā bāa: “Egoro porada co nıbaya.” † 3:15 Romano 16:20; Apocalıpsı 12:17.

Māwā bia mīga baimīna bΛ quima ume ba quīrīā baya,[§] baribΛΓΛ idjia bΛra idji Λwaeada erobaya.

17-18 Maľne Ācōrēba umaquīrāa jarasia:

MΛa bΛa jarasia jāl nejōra jōrāmārēā. Māwāmīna bΛ wērā bedeadā jāsia.

Maľ bērā mΛa naľ ējūāra jūma biē bΛya. ΛrΛda, jūichichi sida odjacuaya.

BΛra bio bia mīga baya bΛ néudebemada coi carea. Idjaba bΛa chiruada co baya.

¹⁹ Ne coi carea traja bΛde bΛ dratude jΛa zowua nūmaya aba beubΛΓΛdaa.

BΛra egoro poradebema. Maľ carea bΛra wayacusa egoro pora baya.

²⁰ Adaľba idji wērāra trΛ bΛsia Eva, idjira jūma dadji zocai bea papa bērā.* ²¹ Maľbe Ācōrēba animarā edebema wuada opeđa ādjia jΛbisia. ²² Māwānacarea Ācōrēba jarasia:

–Naľ ēberāba jāl nejōra jōna bērā biada cadjirua sida jūma cawa bΛa. Māwā dadji quīrāca besia. Maľ bērā zocai bai diabari nejōda idjia idu jōbidaēa. Maľda jōsira beuca baya.–

²³ Ara maľda Ācōrēba ēberāra Edeľ néu ējūānebemada āyā jΛretasia ējūā o bāmārēā.

Ācōrēba idjira egorođeba osia. Maľ bērā idjira bΛsia egorođe ne u bāmārēā. ²⁴ Ācōrēba ēberāra āyā jΛretapeđa Edeľ néu ējūā ľmādau odjabariare bajānebema nezocarā i bara panada bΛsia. Idjaba bΛsia djōbada neco urua bΛda, iduba pΛrΛga tucua jira bΛda. MaľgΛrāba zocai bai diabari nejōra waga panesidaa ni abaľba jōrāmārēā.

4

Caiľba idji djaba Abel beada

¹ Maľbe Adaľra dji quima Eva ume cāisia. Evara biogoa bepeda warra tosia. Maľne Evaba jarasia: “MΛa umaquīrā warrada erobesia Ācōrēba carebada bērā.” Māwā dji warrara trΛ bΛsia Caiľ.*

² Māwānacarea dji djaba Abelda tosia. Maľ Abelera oveja daupēbari basia. Maľne Caiľra ne ubari basia.

³ Māwā panane ewari aba Caiľba idji néudebemada Ācōrēa diasia. ⁴ Maľne Abelba oveja zaquerā dji naārā topedadada beapeda dji dragada Ācōrēa diasia. Ācōrēba Abelera idjia diada sida bia unusia.[†] ⁵ BaribΛΓΛ Caiľda idjia diada sida bia unuē basia. Maľ carea Caiľra bio quīrūsia. Abeda quīrā cadjirua nūmesia. ⁶ Maľ carea Ācōrēba Caiľa jarasia:

–ĶCārē cārēā quīrū nūmΛ? ĶCārē cārēā quīrā cadjirua nūmΛ? ⁷ BΛa biada oibΛΓΛ ĶbΛra bΛsrida baēca?[‡] BaribΛΓΛ bΛa biada oēbΛΓΛ cadjirua Λwaeada baya. BaribΛΓΛ bΛa cadjiruara poyaida bΛa.–

⁸ Ewari aba Caiľba idji djabaa jarasia: “Āyā pΛrΛade wāna.”[§] Ara maľda wāsidāa. Néude ābaa nīnane Caiľba Abelera adua bΛde beatasia. ⁹ Maľ bērā Ācōrēba Caiľa iwīdisia:

–ĶSāma bΛ bΛ djaba Abelera?–

Maľne Caiľba panusia:

–Cawaēa. Māwāra ĶmΛra idji acΛbarica?–

¹⁰ Ācōrēba jarasia:

–ĶCārē cārēā bΛ djabara jāwā beasi? Idji oa egorođe erozoadaba jĶgua jara bΛa mΛa jipa cawa omārēā. ¹¹ BΛ djabada beada bērā mΛa bΛra biē bΛya. MΛa bΛra idji oa erozoadamāľba āyā jΛretaya. ¹² BΛa ējūā obΛrΛmīna bΛ néura bia zauca baya. BΛra naľ ējūāne ara jāwā pΛrΛra nībaya. Anāüi sida neē baya.–

¹³ Caiľba Ācōrēa jarasia:

–MΛ māwā baira jūmawāyā zarea bΛa. Maľra mΛa droaēa. ¹⁴ Idi bΛa mΛra naľ druadebemada āyā jΛretabΛΓΛ. BΛ quīrāpita mΛra wācara baya. IdiĶba ľtaa mΛra naľ ējūāne pΛrΛra nībaya druā āibema quīrāca. Bariduaba mΛra ununibΛra, beadia.–

¹⁵ Ācōrēba jarasia:

–Bariduaba bada beaibΛΓΛ, mΛa idjira bΛ cāyābara auđuara cawa oya.–

Maľ bērā Ācōrēba Caiľ cacuade sēyāda bΛsia, bariduaba maľ sēyāda unusidara Caiľra bearānamārēā. ¹⁶ Ara maľda Caiľra Ācōrē quīrāpitabemada āyā wāpeda Nod druade bađe wāsia. Maľ Nod druara Edeľneba ľmādau odjabariare bΛa.

Caiľneba yōpedada

§ 3:16 BΛ quima ume ba quīrīā baya. Maľra hebreo bedeadē ebuda bΛēa. ΛcΛrΛmaarā jara bΛa “bΛ quimara bΛ Λwaeada eroba quīrīā baya.” * 3:20 Hebreo bedeadē Eva trāra zocai bΛada abΛra quīrāca jĶguabaria. * 4:1 Hebreo bedeadē Caiľ trΛba jara bΛa “erobeda.” † 4:4 Hebreo 11:4; 1 Juaľ 3:12. ‡ 4:7 ĶbΛra bΛsrida baēca? Maľra hebreo bedeadē ebuda bΛēa. ΛcΛrΛmaarā jara bΛa: “ĶmΛa bΛra bia unusēca?” § 4:8 Āyā pΛrΛade wāna. Griego bedeadē māwā bΛ bΛa. Hebreo bedeadē neēa.

¹⁷ Caiḷra idji quima ume cāisia. Dji wērāra biogoa bēpeda Enocoda tosia. Maḷ Enoco toside Caiḷba puruda o basia. Dji puru trāra dji warra trḷ quīrāca Enoco trḷ ḷasia.

¹⁸ Enocora Irá zeza basia. Irāra Mehujael zeza basia. Mehujaelera Metusael zeza basia. Metusaelera Lame zeza basia. ¹⁹ Maḷ Lameba wērāda umé erobasia. Abara Adá abadjidāa, dewarabemara Zila abadjidāa. ²⁰ Adába Jabalda tosia. Jabaldeba yōsidāa wua dede beabadada, animarā daupēbadaḷrā sida. ²¹ Dji djaba trāra Jubal basia. Jubaldeba yōsidāa arpa zá cawa bēada idjaba chiru zá cawa bea sida. ²² Zilaba Tubal-Caiḷda tosia. Idjia broncedebemada idjaba jiorrodebema sida ne o cawa basia. Tubal-Caiḷ djabawērāra Naamá abadjidāa.

²³ Ewari aba Lameba idji quimarā Adáa, Zilaa bida jarasia: Adá, Zila, mḷ beedeada ūrinadua. Mḷa ēberā cūdra ḷada beasia idjia mḷ djara tuda carea, mḷ puoda carea.

²⁴ Bariduaba Caiḷda beaibḷḷa, Ācōrēba maḷgāra bio cawa oya. Baribḷḷa bariduaba mḷda dji cūdra carea beaibḷḷa Ācōrēba maḷ ēberāra auḷuara cawa oya.*

Adaḷba, Eva bida dewara warra unupedada

²⁵ Maḷ ewaride Adaḷra wayacusa dji quima ume cāisia. Maḷbe dji quimaba umaquīrā warrada tosia. Maḷne jarasia: “Caiḷba Abel beadacarea Ācōrēba mḷa dewara warrada Abel cacubarī diasia.” Māwā dji warrara trḷ ḷasia Se.†

²⁶ Maḷbe Seba warrada unusia. Dji trāra ḷasia Enó. Maḷ ewarideba ḷtaa ēberārāba Ācōrēba ewari iwidiḷadaḷde idji trāra “Jehová” a panesidaa.

5

Adaḷneba yōpedada

¹ Nama ḷḷ ḷla Adaḷneba yōpedadaḷdebemada. Ācōrēba ēberārā oside ara idji quīrāca osia. ² Dji umaquīrā, dji wērā sida osia. Maḷne Ācōrēba ādjira yōnamārēā bia jara ḷasia.* Ādji osi ewaride ādjira trḷ ḷasia “ēberārā.”

³ Adaḷ ciento treinta poa baside warrada unusia ara idji quīrāca ḷada. Idjira trḷ ḷasia Se. ⁴ Se ununacarea Adaḷra ochociento poa basia. Maḷne warrarā, wērācaurā sida unusia. ⁵ Jūma ābaa Adaḷba noveciento treinta poa unusia. Māwā ḷada jaidasia.

⁶ Sera ciento cinco poa baside Enóda unusia. ⁷ Enó ununacarea Sera ochociento siete poa basia. Maḷne warrarā, wērācaurā sida unusia. ⁸ Jūma ābaa Seba noveciento doce poa unusia. Māwā ḷada jaidasia.

⁹ Enó noventa poa baside idji warra Cainaḷda unusia. ¹⁰ Cainaḷ ununacarea Enóra ochociento quince poa basia. Maḷne warrarā, wērācaurā sida unusia. ¹¹ Jūma ābaa Enóba noveciento cinco poa unusia. Māwā ḷada jaidasia.

¹² Cainaḷ setenta poa baside idji warra Majalalelda unusia. ¹³ Majalaleel ununacarea Cainaḷra ochociento cuarenta poa basia. Maḷne warrarā, wērācaurā sida unusia. ¹⁴ Jūma ābaa Cainaḷba noveciento die poa unusia. Māwā ḷada jaidasia.

¹⁵ Majalaleel sesenta y cinco poa baside idji warra Jaréda unusia. ¹⁶ Jaré ununacarea Majalaleelera ochociento treinta poa basia. Maḷne warrarā, wērācaurā sida unusia. ¹⁷ Jūma ābaa ochociento noventa y cinco poa unusia. Māwā ḷada jaidasia.

¹⁸ Jaré ciento sesenta y dos poa baside idji warra Enocoda unusia. ¹⁹ Maḷ Enoco ununacarea Jaréra ochociento poa basia. Maḷne warrarā, wērācaurā sida unusia. ²⁰ Jūma ābaa Jaréba noveciento sesenta y dos poa unusia. Māwā ḷada jaidasia.

²¹ Enoco sesenta y cinco poa baside idji warra Matusaleḷda unusia. ²² Matusaleḷ ununacarea Enocora tresciento poa Ācōrē ume jipa nībasia. Maḷne warrarā, wērācaurā sida unusia. ²³ Jūma ābaa tresciento sesenta y cinco poa unusia. ²⁴ Enocora ewariza Ācōrē ume jipa nībasia. Māwā ḷade nēbasia Ācōrēba zocai ededa bēra.

²⁵ Matusaleḷ ciento ochenta y siete poa baside idji warra Lameda unusia. ²⁶ Maḷ Lame ununacarea Matusaleḷra seteciento ochenta y dos poa basia. Maḷne warrarā, wērācaurā sida unusia. ²⁷ Jūma ābaa noveciento sesenta y nueve poa unusia. Māwā ḷada jaidasia.

²⁸ Lame ciento ochenta y dos poa baside warrada unusia. ²⁹ Maḷne Lameba jarasia: “Ācōrēba naḷ ējūāra biē ḷasia. Maḷ bēraḷ dadjirā jḷwaba ējūā o panḷara zarea ḷaa, baribḷḷa naḷ warrabḷḷa dadjirāra ḷnāūbiya.” Māwā dji warrara trḷ ḷasia Noé.†

* **4:24** Bio cawa oya. Hebreo beedeade nāwā ḷḷ ḷaa: “Barima siete cawa oya.” Auḷuara. Hebreo beedeade “Barima setenta y siete.” † **4:25** Hebreo beedeade Se trḷba jara ḷaa “diada.” * **5:2** Genesi 1:28. † **5:29** Hebreo beedeade Noé trḷba jara ḷaa “ḷnāūya.”

³⁰ Mañ Noé ununacarea Lamera quiniento noventa y cinco poa basia. Mañne warrarã, wërãcaurã sida unusia. ³¹ Jüma äbaa seteciento setenta y siete poa unusia. Mãwã ßada jaidasia.

³² Noé quiniento poa baside dji warrarã Señda, Cañda, Jape sida unusia.

6

Èberãrãba cadjiruada èpë panana

¹ Nañ èjüãne èberãrã yõsidade caurãda unucuasidaa. ² Mañbe Æcõrë warrarãba mañ awërãrãra quĩrãwãrëã unusidaa.* Mañ bërã ãdjirãba awuabãdada edasidaa.

³⁻⁴ Edapedadacarea warrarãda yõsidaa. Mañ warrarãra nañ èjüãne drasoa waißaa warisidaa. Ædjirãra trã ßaga ßeasia mañ drõãenabema ewaride, noccoarebema ewaride bida. Ædjirã carea Æcõrëba jarasia: “Mña èberãrãa ãyãba diasia zocai pananamãrëã baribãra djara bërã beudia. Poa ciento veintebe beadia.”†

⁵ Æcõrëba unusia èberãrãba jüma nañ èjüãne cadjiruada jüma wãwãya o panada. Unusia ãdjia ababe cadjirua odidra ewariza cricha panada. ⁶ Mañne Æcõrëra sopua ßesia nañ èjüãne èberãrã oda carea. Idjimaarã biara ßacasia ãdjira odaëbara. ⁷ Nãwã crichasia: “Mña èberãrãda, animarãda, animarã ãdji jãne wãbadada, ãbana sida jüma jõbiya. Mña ãdjira odaëbara biara ßacasia.”

⁸ Baribãra Æcõrëba Noéda bia unusia.

Æcõrëba Noéa jãba droma baurude quĩrãca ßa obida

⁹ Nama Noéebemada nëbãra ßaa.

Noéra èberã jipa basia. Æcõrë ume jipa nãbabadjia. Idji ewaridebemarã tãena ababe idjidra jaradì neë basia. ¹⁰ Noéba warrarãda ùbea unusia: Señ, Cañ, idjaba Jape.

¹¹ Mañne nañ èjüãne ßeara Æcõrë quĩrãpita bië duanesidaa baridua cadjiruara jüma wãwãya o ßea bërã. ¹² Æcõrëba nañ èjüã acãbãra ße wãrãda jüma bië ßada unusia jüma èberãrãba ne jümane cadjirua o ßea bërã. ¹³ Mañ carea Æcõrëba Noéa jarasia:

–Mña nañ èjüãne zocai ßeara jüma jõbiya jüma wãwãya cadjiruada o ßea bërã. Idjaba nañ èjüã sida jüma ãrãya. ¹⁴⁻¹⁶ Mañ carea ßaa jãba dromada bacuru biadebemada odua.† Opeda cãdorrõnaba soadua edaare, dajadaare bida. Mañ jãbara nañ waißade odua: dji drasoada setenta y cinco braza, dji jedeada doce braza, idjaba dji ãtãada siete braza. Jãba dromara cãdapõ ùbea odua. Cãdapõza zocãrã tãajucuaada. Mañbe cãdapõ ãtaarebemane dajadaa acãbadada odua. Dji ãtãara bicaca abã ßaida ßaa dji ãquidãdeba edaa. Idjaba eda wãbadada jãba droma orrode odua.

¹⁷ Pãrãnacarea mña dopapada zebiya nañ èjüãra jüma ù wãmãrëã. Mãwã jüma zocai ßeara mña jõbiya. Animarã ßeara, èberãrã sida jüma quininia. ¹⁸ Baribãra mña ßa ume beëda ßaya bãrã èdra edai carea. ßada, ßa warrarãda, ßa quimada, ßa ãigurã sida jãba dromane ßadoëia. ¹⁹ Idjaba jüma animarãda ume uméa, dji umaquĩrãda dji wërãda jãba dromane eda wãbidia ßa quĩrãca zocai beadamãrëã. ²⁰ Ìbanada, dewara animarãda, animarã ãdji jãne wãbada sida umé uméa bamaa zedia ßaa ãdjirã zocai wagamãrëã. ²¹ Idjaba codi careabemada jãra pepeda wagadua bãrãba mañ animarã bida co panani carea.–

²² Æcõrëba jarada quĩrãca Noéba jüma osia.

7

Dopapa zeda

¹ Mãwãnacarea Æcõrëba Noéa jarasia:

–Nañ èjüãnebema èberãrã tãena mña ababe ßadra jipa unu ßaa. Mañ bërã ßara jüma ßa èberãrã sida jãba dromane eda wãnadua. ² Dji mña babue diaida ßa animarãnebemada dji umaquĩrãda siete idjaba dji wërãrãda siete edadua, baribãra animarã mña babue diacara panãnebemada abã dji umaquĩrãda, abã dji wërãda edadua. ³ Ara mañ quĩrãca ìbanaza dji umaquĩrãda siete, dji wërãrãda siete edadua nañ èjüãne zocai beadamãrëã. ⁴ Siete ewari badacarea mña cuarenta ewari ãsa diamasi bida cueda zebiya. Mañba mña nañ èjüãne zocai ßea odara jüma jõbiya.–

⁵ Ara mañda Noéba jüma osia Æcõrëba jarada quĩrãca.

* **6:2** Æcãtãmaarã mañ Æcõrë warrarãra bajãnebema nezocarãa. Dewaramaarã Sedeba yõpedãdarãda mãwã panãa.

† **6:3-4** Mña èberãrãa ãyãba diasia zocai pananamãrëã baribãra djara bërã beudia. Æcãtãmaarã mañ beëdeaba nãwã jara ßaa: “Mñ Jaurera ewariza èberãrã ume djõ ßaëa ãdjirãra djara bërã.” ‡ **6:14-16** Bacuru bia. Hebreo beëdeade “gofer” ßã ßaa. Baribãra hebreo beëde cawa ßeaba mañ gofer bacurura adua panãa.

⁶Noé seisciento poa baside dopapaba naĵ ějũára jũma ũ wásia. ⁷Dopapa carea Noéra jába dromane eda wásia. Dji warraráda, dji quimada, dji ģigurá sida eda wásidaa. ⁸Jába dromane eda wásidaa Ācõrēa babue diabada animaráda, Ācõrēa babue diacara panĵ animarā sida. Ībana beada, jũma ģdji jáne wábada animarā sida eda wásidaa. ⁹Umé uméa dji umaquĩráda dji wērārā sida jába dromane eda wásidaa Ācõrēba Noéa jarada quĩrāca.

¹⁰Siete ewari badacarea dopapaba ějũára ũ wásia. ¹¹Noé seisciento poa baside ara maĵ poade jedeco aba audu diecisiete ewari ĵade ũ wásia. Ara maĵ ewaride pusa edrebema baidora ĵtaa bogadrĵ ze nũmesia, idjaba cue sida bio ze nũmesia. ¹²Naĵ ějũáne cue ze nũmasia cuarenta ewari āsa, diamasi bida.

¹³Cue ze nũmeside Noéra idji warrarā Seĵ, Caĵ, idjaba Jape sida jába dromane eda wásidaa. Noé quimada, dji ģigurá sida eda wásidaa. ¹⁴Ādjirā ume quĩrātanoa animarā mẽabemada, daupēbadada, ģdji jáne wábada, Ībana sida jába dromane eda wásidaa. ¹⁵Animarā beara jũma umé uméa Noémaa zeseđapeda jába dromane eda wásidaa. ¹⁶Animarā beaza eda wásidaa dji umaquĩráda dji wērāda, Ācõrēba Noéa jarada quĩrāca. Noé eda wānacarea Ācõrēba dji eda wábada jũātrĵ nũmasia wagai carea.

¹⁷Cuarenta ewaride dopapaba jũma ũ wābarĵ basia. Ātaa ũ wābarĵade jába dromara baido ĵrĵ ũmesia. ¹⁸Dora ewariza ĵtaa ũ wásia. Waiĵĵa ũ wásia. Maĵ bērā jába dromara baido ĵrĵ pĵrĵga ũmesia. ¹⁹Māwā ĵade doba naĵ ějũára jũma ũ wásia. Eya ĵĵara bea sida jũma ũ wásia. ²⁰Eyara jũma ũ nũmepeđa wadi braza quĩmārē audu ũ wásia.

²¹Maĵ bērā naĵ ějũáne zocai beara jũma quinisidaa. Ībana beada, daupēbada animarāda, mẽabemada, jũma animarā ģdji jáne wábada sida quinisidaa. Idjaba ēberārā sida jũma quinisidaa. ²²Jũma druabema ĵyābada beara quinisidaa. ²³Wārāda jũma druabema zocai beara quinisidaa. Ēberārāda, animarāda, ģdji jáne wábada, Ībana sida quinisidaa. Māwā Ācõrēba naĵ ějũáne beadara jũma jõbisia. Maĵne ababe panesidaa Noéda, idji ume jába dromane eda wāpedađa sida. ²⁴Naĵ ějũára dopapaba ciento cincuenta ewari ũ nũmasia.

8

Dopapa wāna

¹⁻²Naĵ ějũā ũ nũmaside Ācõrēba Noéra jũma animarā jába dromane duanĵ sida quĩrādoāē basia. Maĵ bērā Ācõrēba nāūrāda jũma naĵ ějũáne tabisia, pusa edrebema baidora tadrbisia, idjaba cue sida poabisia. ³⁻⁴Maĵ bērā dora piāca edaa erru wásia. Cue zesi ewarideba ciento cincuenta ewari badacarea jába dromara Ararat eyaida ĵĵ druade poa besia. Cue zesi poade sei jedeco audu diecisiete ewari ĵade māwā poasia. ⁵Baribĵrĵ wadibida dora erru basia. Piāca erru wāne diebema jedeco nabema ewaride waabema eya borora odjacuasia.

⁶Cuarenta ewari badacarea Noéba jába dromane dajadaa acĵbada ođara ewasia. ⁷Ewapeđa Ībana ne mẽguia cobarida ēdrĵbisia egoro pōāsada unui cawaya.* Maĵ Ībanara wāpeda waa zeē basia, ātebarĵ pĵrĵrĵa wābari nĩbabadĵia do errubarĵmisa. ⁸Māwā ĵade Noéba puchirāda wābisia dora errusi cawaya. ⁹Maĵ puchirāra jába dromanaa waya jēda zesia sāma ĵarida unuē bērā. Maĵbe Noéba puchirāra idji ĵĵwaba edapeđa jába dromane eda basia.

¹⁰Siete ewari ĵĵāpeda Noéba wayacusa puchirāra jába dromaneba wābisia. ¹¹Queubarĵade puchirāra waya jēda zesia. Maĵne dji quidade olivo bacuru queduada enesia. Maĵneba Noéba cawasia ějũā ũ nũmanara wārāda errubarĵada. ¹²Waya siete ewari ĵĵāpeda Noéba wayacusa puchirāra wābisia. Maĵne puchirāra waa Noémaa zeē basia.

¹³Noé 601 poa baside naĵ ějũáne dora jũma errusia. Ara maĵ poade dji nabema jedecode nabema ewaride Noéba jába droma de ēcarrara ogapetasia. Maĵne ějũára pōāsa ĵĵda unusia. ¹⁴Jedeco aba audu veintisiete ewari ĵade ějũára wārāda bio pōāsa basia. ¹⁵Maĵbebarĵ Ācõrēba Noéa jarasia:

¹⁶–Bara, ĵĵ quima, ĵĵ warrarā, ĵĵ ģigurá sida jába dromaneba ēdrĵdadua. ¹⁷Idjaba ēdrĵbigadua jũma animarā ĵĵ ume duanĵara: Ībanada, animarā daupēbadada, animarā ģdji jáne wábada sida jũma naĵ ějũáne wānapeda yōnamārēā.–

¹⁸Ara maĵda Noéra, dji quima, dji warrarā, dji ģigurá sida ēdrĵsidaa. ¹⁹Idjaba jába dromaneba ēdrĵsidaa jũma animarā daupēbadada, mẽabemada, ģdji jáne wábada idjaba wābaribada sida. ²⁰Maĵbe Noéba mōgarada ĵĵ pā buesia animarā Ācõrēa babue diai carea. Māwā opeđa Ācõrēa babue diaida ĵĵ animarāda, Ībana sida aba aba beacuasias. Beacuapeđa

* 8:7 Ībana ne mẽguia cobarida. Cāpũrīā beedeade ĵĵ ĵĵa “cuervo.” Baribĵrĵ dopeda jaraē ĵĵa. Idjaba āgoso sida jaraē ĵĵa ne mẽguiađa cobarimīna.

mōgara λta pā bueda λrλ Ācōrēa babue diasia. ²¹ Maλ babue diađara Ācōrēba bia unusia. Maλne jarasia:

–Iēiba λtaa mλa naλ ējūāra waa biē ɓaēa, ēberārāba caibe eđaλba āđji sođe cadjirua ođidrλ crīcha beamīna. Idjaba mλa jūma zocai beara waa quiniбіēa mλa ođa quīrāca. ²² Naλ ējūā ɓamisa ēberārāra ne u panania, ne ewa panania. Ewari jλwλrλāra, ewari cūrāsa sida ɓaya. Doidaada, poa sida ɓaya. Āsa, diamasi sida ɓaya.–

9

Ācōrēba Noé ume bedea ɓada

¹ Maλbe Ācōrēba Noéa, dji warrarāa bida nāwā bia jarasia:

–Warra zocārā yōnadua. Naλ ējūāra jūma biradadua. ² Jūma animarā naλ ējūāne beaba bārāra wayadia. İbanara, animarā druabemara, pusedebema sida jūma bārā jλwaeđa beadia.

³ Mλa naēna chiruada, neĵo sida codamārēā diasia.* Ara maλ quīrāca idi mλa jūma animarā ɓea sida diabλrλa codamārēā. ⁴ Baribλrλ animarā oara cocara panλa, oadeba jūmarāda zocai duanaλ bērā. ⁵ Ēberāba wa animarāba ēberāda beaibλrλ, mλa cawa oya. ⁶ Mλa ēberāra ara mλđji quīrāca osia. Maλ carea bariduada mīā beaibλrλ, bārā bororāba maλ ēberāra beabidida panλa.

⁷ Mλa bārāa jaraya: warra zocārā yōnadua. Naλ ējūāra jūma biradadua.–

⁸ Maλ awara Ācōrēba Noéa, dji warrarāa bida nāwā jarasia:

⁹⁻¹⁰ –Ūrīnadua, mλa bedeada ɓaya bārā ume, bārāneba yōɓadarā ume bida, jūma animarā bārā ume jāba dromaneba ēdrλpedada ume bida. Animarā daupēbada, mēābema, İbana, jūma naλ ējūāne bea animarā ume mλa bedeada ɓaya. ¹¹ Mλa bedea ɓλɓarλra naλgλa: naλ ējūāne zocai beara waa dopapaba jōbiēa. Waa naλ ējūāra ū wāēa naλ ējūāne ɓea quininamārēā. Mλa bedea ɓλđara wārāda māwā ɓaya.–

¹²⁻¹³ Maλ awara Ācōrēba jarasia:

–Mλa bārā ume, bārāneba yōɓadarā ume, animarā ume bida bedea ɓadara jōca ɓaya. Maλ carea mλa sēyāda jārārāne jira ɓλɓarλa cawadāmārēā mλa naλ ējūāne ɓea ume bedea ɓadara wārāda māwā baida. Maλ sēyāra eumaa. ¹⁴ Mλa jārārā zebibλrλde mλ eumara odjabari ɓaya. ¹⁵ Maλgλdeba mλa quīrāneba ɓaya mλa bārā ume animarā ume bida bedea ɓadara. Waa dopapara wābiēa naλ ējūāne bea quiniбі carea. ¹⁶ Euma jārārāne jira ɓλ unuɓarλde mλa quīrāneba ɓaya jūma naλ ējūāne zocai ɓea ume bedea ɓadara. Maλra jōca ɓaya. ¹⁷ Wārāda eumaba quīrānebabi ɓaya mλa jūma naλ ējūāne zocai ɓea ume bedea ɓadara.–

Ācōrēba Noéa māwā jarasia.

Noé warrarāba opedada

¹⁸ Noé warrarā jāba dromaneba ēdrλpedadara Seλ, Caλ, idjaba Jape basia. Caλra Canaaλ zeza basia. ¹⁹ Noé warrarāra ūbea panasidaa, baribλrλ āđjideba yōpedadarāba naλ ējūāra wayacusa birasidaa.

²⁰ Maλbe Noéba peada opeđa uvada úsia. ²¹ Ewari aɓa Noéba uva ɓa aseada do basia. Maλba idjira beu besia. Maλ bērā idji deĵāne ācada tabasia. ²² Māwā tabλde dji warra Caλda eđa zesia. Caλra Canaaλ zeza basia. Maλne Caλba idji zeza ācada tabλda unupeđa idji djabarā dajadaare panλa jarade wāsia. ²³ Maλ carea Seλba Jape bida borobada aɓa edasidaa. Maλ borobara āđji equiade ɓλđapeda ādaunaa wāsidaa āđji zezamaa. Maλbe araa acλdaē āđji zezara ānēbari ɓλsidaa. Māwā āđji zeza cacuara ununaē basia.

²⁴ Noé quīrā badacarea cawasia idji warra tēābema Caλba odara. ²⁵ Maλ carea jarasia: Caλ warra Canaaλra mλa biē jara ɓaya. Canaaλra idji zeza djabarā nezoca eđaara ɓada ɓaya.

²⁶ Māwā jaradacarea Noéba idji warrarā Seλra Jape sida nāwā bia jara ɓasia:

Mλ Ācōrēba Seλra bia ɓaya. Canaaλra Seλ nezoca ɓaya.

²⁷ Japera Ācōrēba dji dromada ɓaya. Idji djaba Seλ ume necai ɓaya. Canaaλra idji nezoca ɓaya.

²⁸ Dopapa wānacarea Noéra 350 poa basia. ²⁹ Māwā 950 poa baside jaidasia.

10

Noé warrarāneba yōpedada

¹ Dopapa wānacarea Noé warrarā Seλba, Caλba, Jape bida warrarāda unucuasidaa. Nama ɓλ ɓa āđjideba yōpedadadebemada.

* 9:3 Genesi 1:29.

² Japedeba yōpedadara nałgarā basía: Gomer, Magog, Madai, Javał, Tubal, Mesec, Tiras sida. ³ Jape warra Gomerdeba yōpedadara nałgarā basía: Asquenaz, Ripat, Togarmá sida.

⁴ Jape warra Javałneba yōpedadara nałgarā basía: Elisá, Tarsi, Quitił, Rodanił sida.*

⁵ Javałneba yōpedadara pusa icawa drua osidaa. Małne jūma Jape warrarāba ādjirāza puruda osidaa idjaba ādji puruza ādji quĩrāmera awara awara bedeaba beasia.

⁶ Całneba yōpedadara nałgarā basía: Cus, Mizraił, Put, Canaał sida. ⁷ Cał warra Cusdeba yōpedadara nałgarā basía: Sebá, Havila, Sabtá, Raamá, Sabteca sida. Raamáneba yōpedadara Chebá idjaba Dedał basía. ⁸ Cusba idjaba Nimroda unusia. Mał Nimrora nał ėjūāne nabema ėberā dji droma basía. ⁹ Nimrora mēā wāi carea dji bia basía Ācōrēba māwā quĩrāna bērá.† Mał bērá ėberārāba jarabadjidaa: “Nimro quĩrāca jāl ėberāda mēā wāi carea dji biaa, Ācōrēba māwā quĩrā ĩa bērá.” ¹⁰ Idji jłwaeda eroĥasía puru dromarāda. Naārā Sinar druađe eroĥasía Babelda, Erecoda, Acada, Calne sida. ¹¹ Mamałba Asiria druadaa wāsia.‡ Mama puru osia Niniveda, Rehoboda, Cala sida. ¹² Idjaba Reseł puru dromada osia Ninive idjaba Cala ėsi.

¹³ Cał warra Mizraiłneba yōsidaa nałgarāda: Ludił, Anamił, Lehabił, Naptuhił,

¹⁴ Patrusił, Casluhił, Captorił sida. Captoriłneba pilisteorāda yōsidaa.§

¹⁵ Cał warra Canaałba idji warra iwina Sidołda unusia. Małare unusia Het. ¹⁶ Idjaba Canaałneba yōsidaa jebuseorāda, amorreorāda, gergeseorāda, ¹⁷ heveorāda, araceorāda, sineorāda, ¹⁸ arvadeorāda, zemareorāda, hamateorā sida. Canaałneba yōpedadaba puru zocārā o wāsidaa. ¹⁹ Naārā ādji druara basía Sidoł purudeba aba Gaza purudaā idjaba Guerar caita bida. Mał awara ādji puru Sodomada, Gomorrada, Admada, Zebołda, Lasa sida ādji drua daucha icawa panasidaa. ²⁰ Jūma małgarāra Całneba yōsidaa. Ādjirāza ādji ėberārāra eroĥeasia, ādji bedeaba quĩrā awara beasia, ādji druara awara eroĥeasia, idjaba ādji puru sida awara eroĥeasia.

²¹ Sełra Jape djaba dji nabema basía. Seł bida warrarāda unusia. Hebere warrarāda jūma Sełneba yōsidaa.* ²² Sełneba yōpedadara nałgarā basía: Elał, Asur, Arpaxa, Lud, Arał sida.

²³ Seł warra Arałneba yōpedadara nałgarā basía: Uz, Hul, Gueter, Mas sida. ²⁴ Seł warra Arpaxaba Salada unusia. Salara Hebere zeza basía. ²⁵ Hebereba warrarāda umé unusia. Ababemara trł basidaa Pele, idji ewaride ėberāra druaza āyā wābarasida bērá.†

Pele djabara Joctał basía. ²⁶ Joctałneba yōpedadara nałgarā basía: Almodad, Selep, Hazar-mavet, Jerá, ²⁷ Adorał, Uzal, Dicla, ²⁸ Obal, Abimael, Sebá, ²⁹ Opir, Havila, Jobá sida. Jūma małgarāra Joctał warrarā basía. ³⁰ Ādjirāba birasidaa Mesá purudeba Sepa ėjūā eyaida błdaa. Separa Mesádeba łmādaū odjabariare bła. ³¹ Jūma małgarāra Sełneba yōpedadarā basía. Ādjirāza ādji ėberārāra eroĥeasia, ādji bedeaba quĩrā awara beasia, ādji druara awara eroĥeasia, idjaba ādji puru sida awara eroĥeasia.

³² Jūma małgarāra Noé warrarāneba yōsidaa. Dopapa wānacarea ādjirāra āyā wābaradpeda ādjiza druada osidaa. Māwā jūma nał ėjūāne duanesidaa.

11

Babel puru opedada

¹ Ėberārā druaza wābaradi naēna jūmarāda abari bedeade bedeabadjidaa. ² Ādjirāra arima pananaca basía. Małba łmādaū odjabariare rartla nīnane Sinar ėjūāne jūēne wāsidaa. Mał ėjūāne jewedada ununapeda mama panesidaa. ³ Ewari aba ābaa nāwā bedeadrusidaa: “Egoroda mōgara quĩrāca odapeda tłbade bádadr de odi carea.” Ara małda egorora mōgara quĩrāca odapeda básidaa mōgarara neē bada bērá. Małbe cādorronada edasidaa mał mōgara quĩrāca odara caradi carea. ⁴ Małbe jarasidaa:

–Jālbe puruda odadr. Idjaba de łta drasoga błada odia. Dji de borora abeda bajānaa tēūbidia. Māwā osidara dadjirāra trł bāga beadia idjaba ni abala dadjirāra namabemada āyā memenebidaēa druaza wānamārēā.–

⁵ Ėberārāba puru idjaba de łta drasoga bł o panlra Ācōrēba bajāneba acłde zesía. ⁶ Małne Ācōrēba jarasia:

* **10:4** Rodanił. Hebreo bedeade Dodanił bł bła. † **10:9** Ācōrēba māwā quĩrāna bērá. Hebreo bedeade bł bła: “Ācōrē quĩrāpita.” ‡ **10:11** Mamałba Asiria druadaa wāsia. Ācaramaarā nāwā jara bła: “Ėberā Asur abadara mamałba wāsia.”

§ **10:14** Hebreo bedeade bł bła pilisteorāra Casluhiłneba yōsidaa baribala Jeremia 47:4de, Amos 9:7de bida jara bła Captoriłneba yōsidaa. * **10:21** Ācaramaarā Heberera dji naārābema hebreo basía. † **10:25** Āyā wābarasidaa. Hebreo bedeade Pele trłba jara bła: “Āyā wābaradpeda.” Ācaramaarā mał bedeaba jara bła “de uremiada wāsia” wa “purudebemada āi tasidaa.”

–Ādjirāra jūma ābaa duanla idjaba abari bedeade bedeabadaa. Maļ bērā jawa bāsidaa jāļ de drasog bāra odi carea. Maļba bariduada o quīrīā panabāga poya odia. Dadjia māwā iduaribidaēa. ⁷ Biara bāla dadjira wānapeda ādji bedeara quīrātanoa bedeabidida ara āduba cawa ūrīnāē duanenamārēā.–

⁸⁻⁹ Ara maļda Ācōrēba jūma naļ ējūāne bea ēberārāra quīrātanoa bedeabisia cawa ūrīrānamārēā. Māwā dji puru trāra bēsia Babel.* Maļ bērā ēberārāba puru o pananara idu bāsidaa. Māwā Ācōrēba ādjirāra mamaļba druaza wābārabigasia.

Noē warra Seļneba yōpedada

¹⁰ Nama bā bāla Seļneba yōpedadadebemada. Dopapa wānacarea poa umē bāde, Seļ 100 poa bāsida, dji warra Arpaxada unusia. ¹¹ Maļ Arpaxa ununacarea Seļra 500 poa bāsia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹² Arpaxa 35 poa bāsida dji warra Salada unusia. ¹³ Maļ Sala ununacarea Arpaxara 403 poa bāsia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁴ Sala 30 poa bāsida dji warra Hebereda unusia. ¹⁵ Maļ Hebere ununacarea Salara 403 poa bāsia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁶ Hebere 34 poa bāsida dji warra Peleda unusia. ¹⁷ Maļ Pele ununacarea Heberera 430 poa bāsia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁸ Pele 30 poa bāsida dji warra Reúda unusia. ¹⁹ Maļ Reú ununacarea Pelera 209 poa bāsia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁰ Reú 32 poa bāsida dji warra Seruda unusia. ²¹ Maļ Seru ununacarea Reúra 207 poa bāsia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²² Seru 30 poa bāsida dji warra Nacoda unusia. ²³ Maļ Naco ununacarea Serura 200 poa bāsia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁴ Naco 29 poa bāsida dji warra Tareda unusia. ²⁵ Maļ Tare ununacarea Nacora 119 poa bāsia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁶ Tare 70 poa bāsida dji warrarā Abraļda, dewarabema Nacoda, Haraļ sida unusia.

Abraļ zeza Tare ēberārānebema

²⁷ Nama bā bāla Taredeba yōpedadadebemada. Tareba naļ warrarāda unusia: Abraļda, Nacoda, Haraļ sida. Maļ Haraļra Lo zeza bāsia. ²⁸ Haraļra idji topedada puru Ur abadade Caldea druade dji zeza na jaidasia.

²⁹ Abraļra Naco sida quīma barasidaa. Nacoba Milcada edasia. Milcara Haraļ cau bāsia, Iscā djabawērā bāsia. Maļne Abraļba Saraida edasia. ³⁰ Maļ Saraira warra neē bāsia warra toca bērā.

³¹ Abraļ zeza Tarera caldeorā puru Urdeba ēdrasia Canaāļ druadaa wāi carea. Idji warra Abraļda, idji wiuzaque Loda, idji āigu Sarai sida edesia. Baribāra Haraļ purude jūēne wānapeda mama panesidaa. ³² Tare 205 poa bāsida Haraļ purude jaidasia.

12

Ācōrēba Abraļ trāna

¹ Ewari aba Ācōrēba Abraļa jarasia:

–Ba druara, ba ēberāra, ba zeza dedebemārā sida amepeda wādua. Māa druada bāa acābiya maaaa wāmārēā. ² Bādeba puru dromada māa yōbiya, bāra bia bāya, trā bāga bāya, idjaba bādeba dewararāda bia duanania. ³ Ba carebabādara māa carebaya. Ba biē obādara māa biē bāya. Bādeba māa naļ ējūāne bea purura jūma carebaya.–

⁴ Ara maļda Abraļra wāsia Ācōrēba jaraða quīrāca. Lo sida idji ume wāsia. Haraļ purudeba ēdraside Abraļra 75 poa bāsia. ⁵ Abraļba idji quīma Saraida, idji tēābea Loda, ne jūma idjia erobā sida edesia. Idji nezocarā Haraļne edada sida edesia. Haraļneba ēdrāðapeða wāsidaa. Wābāðade Canaāļ druade jūēsidaa. ⁶ Maļ ewaride cananeorāda maļ druade duanasidaa. Abraļra Canaāļ druade nīne Siquel purude jūēne wāsia, Moré bacuru droma nūmama. ⁷ Mama Ācōrēra Abraļma odjapeda nāwā jarasia: “Māa naļ ējūāra bādeba yōbāðarāa diaya.”

Maļbe Abraļba mōgarada āta pā buesia ara maļ Ācōrē idjima odjādaa bia bedeai carea. ⁸ Māwānacarea Abraļra Beteldeba āmāðau odjabariare ba eyadaa wāsia. Mama idji wua dera osia. Idji wua demaļba Betelera āmāðau bæbariare bāsia. Amāðau odjabariare Hai puruda bāsia. Idji wua de caita wayacusa mōgarada āta pā buesia Ācōrēa ewari iwīði carea. ⁹ Mamaļba Abraļra ānāū eda wāsia aba Negue abada ējūānaa.

Abraļ Egipto druade bada

* 11:8-9 Babel trāba jara bāa “dji cawa ūrīnacaa.” Hebreorāba Babilonia purura Babel abadidjāda.

¹⁰ Mañ ewaride jūma Canaañ druade jarrabada zesia. Mañne Abrañra Egiptodaa bađe wāsia codira abeđa neñ bēra. ¹¹ Egiptode jūebođode Abrañba dji quima Saraia jarasia:

–Bara wārāda wērā quirāwārēā bla. ¹² Egiptodebemarāba bla unubadađe jaradia: “Jāñra idji quimaa.” Mañ bēra mñra beadia. Baribala bara zocai bađia edadi carea. ¹³ Mañba mñ quirā djuburia jaradia bara mñ djabawērāda. Māwāra mñra beadađa, ātebala bađeba mñra bia beya.–

¹⁴ Abrañ jūēnacarea Egiptodebemarāba unusidaa idji quima Saraira quirāwārēā bla. ¹⁵ Dji dromarā biđa unusidaa Saraira wārāda bio quirāwārēā bla. Mañ bēra ādjia Egiptodebema boroa Saraidebemada bia jarasidaa. Ara mañda ādji boroba Saraira idji dedaa edebisia.

¹⁶ Sarai carea Egiptodebema boroba Abrañra bia osia. Abrañra diacuasia ovejada, pacada, burroda, nezoca umaquirāda, nezoca wērāda, cameyo sida. ¹⁷ Baribala Abrañ quima Sarai carea Ācōrēba dji borora, idji de dromane panabada sida cacua biē balcuasia. ¹⁸⁻¹⁹ Mañneba dji boroba cawasia Saraira Abrañ quimada. Mañ bēra Abrañra trālipēda jarasia:

–ζCārē cārēā mā jarāē basi Saraira bla quimada? ζCārē cārēā bla djabawērāna asi? Mā bla quimara berara edasia. ζCārē cārēā mñra jāwā osi? Za bla bla quimara. Edapeda isabe wādua.–

²⁰ Mañ bēra dji boroba idji zarrarāa jarasia Abrañra idji quima ume āyā ededamārēā. Jūma ādjia eropana sida edebisia.

13

Lo Abrañ umebemada awara wāna

¹ Māwānacarea Abrañra dji quima ume Egiptodeba jēda wāsia Negue ējūānaa. Jūma idjia erobara edesia. Idji tēabea Lo sida idji ume wāsia. ² Mañne Abrañba paratada, oro sida waibala erobasia. Animarā sida zocārā erobasia. ³ Mañbe Negueđeba jēda ānāu eda wāsia idji wua de erobađamaa, Betel puru idjaba Hai puru ēsi. ⁴ Idjia mōgara āla pā bueđama jūpēda Ācōrēa ewari iwidisia.

⁵ Mañne Lora Abrañ ume basia. Idjia biđa ovejada, paca sida zocārā erobasia. Wua deda zocārā erobasia idji ēberārā itea, idji nezocarā itea biđa. ⁶ Baribala Abrañra Lo sida bio bara pana bēra ējūāba araē basia. Mañ carea abari ējūāne ābaa poya pananaē basia. ⁷ Mañ awara Abrañ animarā wagabadada Lo animarā wagabada ume ijarabadjidaa. Idjaba cananeorāda, perezeorā sida mama beasia. ⁸ Mañ bēra Abrañba Loa jarasia:

–Dadjira abari ēberārā bēra bia baēa ijaradida; bia baēa bla animarā wagabadara mñ animarā wagabada ume ijara pananida. ⁹ Mañ bēra mñra beđe djuburiaya bara awara wāmārēā. Nañ druade ējūā baraa. Bababala cawa bla sāmaa wāida. Bada jawa acāđaa wāibala, mñra jawa aradaa wāya. Bada jawa aradaa wāibala, mñra jawa acāđaa wāya.–

¹⁰ Mañne Loba Jordađ do jewedada jūma usia aba Zoar puruđaa. Mañ jewedade dji ējūāra bia basia Ācōrē néu bađa quirāca idjaba Egipto druwa quirāca. Mañ jewedara māwā basia Ācōrēba Sodoma puruda Gomorra puru sida babuei naēna. ¹¹⁻¹² Mañ bēra Loba Jordađ do jewedara jūma edasia. Mañbe āmāđau odjabariare edaa wāsia. Abrañra Canaañ eyaida bla ējūāne basia. Māwā ādjira awara wāsidaa. Mañne Lora puru jewedade bea caita basia. Idji wua dera usia Sodoma puru caita. ¹³ Sodomanebemarāra dji cadjiruarā basia. Ādjirāba Ācōrē quirāpita cadjiruada awua obadjidaa.

¹⁴ Lo Abrañ umebemada awara wānacarea Ācōrēba Abrañra jarasia:

–Jāñbe bađji bañmaaba acāđuwa jawa acāđaa, jawa aradaa, āmāđau odjabaridaa idjaba āmāđau baebaridaa biđa. ¹⁵ Jūma nañ ējūāra mñra bla bađeba yōbādarāa biđa diaya ewariza bārāne bamārēā. ¹⁶ Mñra bla warrarāra zocārā yōbiya. Egoro pora poya juachadaca quirāca bla warrarā sida poya juachadaca baya. ¹⁷ Mñra bla nañ ējūāra diai bēra dji drasoara dji jēdea sida acāde wādua.–

¹⁸ Ara mañda Abrañba idji wua dera ērāpēda Mamre abada ējūāne bađe wāsia. Mamre ējūāra bacuru dromaiđa bla idjaba Hebroñ puru caita bla. Mama Abrañba mōgarada āla pā buesia Ācōrēa ewari iwidi carea.

14

Abrañba Lo ēdra edada

¹ Mañ ewaride Quedorlaóme abadada Elañ druadebema boro basia. Idjiare nañ bororāda panasidaa: Amrapel, Sinar ējūānebemada; Ario, Elasar puruđebemada; idjaba Tidale, Goiñ druadebemada. ² Mañ Quedorlaómeare beara Berā abada ume djō panasidaa. Mañ Berāra Sodoma puruđebema boro basia. Idjiare nañ bororāda panasidaa: Birsā, Gomorra puruđebemada; Sinabo, Admā puruđebemada; Semebé, Zeboiñ puruđebemada; idjaba

Bela purudebema boro sida. Bela purura Zoar abadaa. ³ Maḷgarāra Sidim jewedade jūma ābaa dji jaresidaa Pusa Beuda abada icawa Quedorlaoméare bea ume djōni carea.

⁴ Maḷ Quedorlaoméba Sodomanebema boroare panara idji jawaedā doce poa erobasia. Baribara trecebema poade maḷgarāba Quedorlaómera waa jūanaē basia. ⁵ Maḷ carea poa catorcebemane Quedorlaómera idjiare panara bororā sida wāsidaa ādjirā ume djōni carea.

Wābadaade naārā Astarot-carnaim purude jūesidaa. Mama repairāda poyasidaa. Mamaaba Ham purudaa wānapeda zuzirāda poyasidaa. Mamaaba Quiriataim jewedade jūene wānapeda emirāda poyasidaa. ⁶ Maḷbe Seir eyade jūenapeda horeorāda quena wāsidaa aba Paraḷ ējūā ewara ḷamaa. ⁷ Jēda zebadaade En-mispat purude jūesidaa. Maḷ purura idjaba Cadé abadaa. Mama amalecitarāda poyadapeda jūma ādjia eropanara ārisidaa. Amorreorāda ara maḷ quīrāca osidaa Hazon-tamar purude.

⁸⁻⁹ Quedorlaoméare panaba maḷ puru beara jūma poyadapeda Sidim jewedadaa wāsidaa. Mama Sodomanebema boroare panara ābaa dji jare panasidaa ādjirā ume djōni carea. Sodomanebema boroare panara naḷgarā basia: Gomorradebema boroda, Admānebema boroda, Zeboiḷnebema boroda, idjaba Beladebema boro sida. Bela purura Zoar abadaa. Maḷ bororāra juesuma panasidaa. Maḷne Elaḷnebema boro Quedorlaoméare panara naḷgarā basia: Goiḷnebema boro Tidaleda, Sinardebema boro Amrapelda, Elasardebema boro Ario sida. Ādjira quīmārē panasidaa. ¹⁰ Djōbadaade Quedorlaoméare panaba poyasidaa. Maḷ carea Sodomanebema boroare beara mīrū wābalaasidaa. Maḷ Sidim jewedara egorodebema cādorrona susuida basia. Maḷ bēra mīrū wābadaade ḷcala maḷ susuade eda baesidaa. Waabemarāra eyadaa mīrū wāsidaa.

¹¹⁻¹² Maḷne Quedorlaoméare panaba Sodomanebema nebiada, cobada sida jūma jārisidaa. Abarica osidaa Gomorraē. Maḷne Abraḷ tēābea Lora Sodomane bada bēra Quedorlaoméare panaba jida edesidaa. Ne jūma jārinapeda wāsidaa.

¹³ Māwānacarea mīrū wāna abaaba Abraḷa jūma nēbalaasia. Maḷ ewaride Abraḷ “hebreo” abadara bacuruida ba ējūāne ḷabadjia. Maḷ ējūāra Mamre abadjidaa Mamre djabari bēra. Idji djabarāra Escol idjaba Aner basia. Maḷgarā amorreorāra Abraḷare panasidaa.

¹⁴ Maḷne Abraḷba ūrsia Quedorlaoméare panaba idji tēābeara jida eropanada. Maḷ carea Abraḷba idji dede tocuada mēsra beada 318 jaresia. Maḷbe Quedorlaoméare panara caidu ēpē wāsidaa Daḷ purudaa. ¹⁵ Mama diamasi Abraḷba dji mēsra beara zocārā awara awara wābipeḷa djōsidaa. Maḷne Quedorlaoméare panara poyadapeda dji mīrū wābada caidu wāsidaa Hobā purudaa, Damasco wagaa. ¹⁶ Maḷbe Quedorlaoméare panaba nebia jāripedara Abraḷba jūma jārsia. Loḷe sida jārsia. Maḷne idji tēābea Lora, wērārāda, dewara ēberārā sida ēdra edasia.

Melquisedéba Abraḷ bia jara bada

¹⁷ Abraḷba Quedorlaómera dji bororā idjiare djō panara sida poyapeda idji druadaa jēda zesia. Savé jeweda “Ēberārā Boro Jeweda” abadaade wābalaade Sodomanebema boroda Abraḷ audiabariide zesia. ¹⁸ Māwā baḷe Saleḷnebema boro Melquisedéda zesia.* Maḷ Melquisedéba paḷda uva ba sida enesia. Melquisedéra Ācōrē dji Dromaara ba sacerdotē basia. ¹⁹ Maḷne idjia Abraḷra nāwā bia jara baasia:

Abraḷ, Ācōrē dji Dromaara baḷa, bajā idjaba naḷ ējūā odaba bala carebaya.

²⁰ Ācōrē dji Dromaara bala bio biya quirua. Idjia ba dji quīrūrāra bāla poyabisia. Maḷne Abraḷba ne jūma jārinanebemada die juachabalaza Melquisedéa aba dia wāsia.

²¹ Māwānacarea Sodomanebema boroba Abraḷa jarasia:

–Māa diadua mḷ ēberārā ēdra edadada. Baribara bala nebia waya jārinara edadua, mḷre sida edadua.–

²²⁻²³ Maḷne Abraḷba Sodomanebema boroa jarasia:

–Edeā. Māa wārā arada Ācōrē dji Dromaara ba, naḷ ējūā idjaba bajā oda ume nāwā bedea baasia: māa balera edeā. Ni maārāra quiru sida edeā. Ba jīrūne jābari jācara sida edeā. Māwā edeā bala jararāmārē māra ne bara baasida. ²⁴ Mḷ nezocarāba copedada awara māa waa quīrāēā. Baribara mḷare djō panana Anerba, Escolba, Mamre biā ara ādjia quīrābada edadia.–

15

Ācōrēba Abraḷ ume bedea bada

¹ Māwānacarea Abraḷba cāimocara quīrāca Ācōrēba idjia nāwā bedebalada unusia:

–Abraḷ, wayarādua. Māra ba wagabaria. Māa bala auḷuara ne bara baaya.–

² Maḷne Abraḷba jarasia:

* 14:18 Saleḷ purura idjaba Jerusalem abadaa.

–Ay, Ācōrē, ¿cārē cārēā m̄ra ne bara b̄li? M̄ra warra sida neē b̄la. M̄ beudacarea m̄la erob̄lara m̄ nezoca Elieze Damasco purudebemaba jūma edaya.–

³ Idjaba Abrāba jarasia:

–B̄la m̄la warra unubiē b̄la b̄rā m̄la erob̄lara nezoca m̄ dede todaba jūma edaya.–

⁴ Mālne Ācōrēba Abrāba jarasia:

–Eliezeba b̄la erob̄lara edaēa, āteb̄la b̄la warra araba edaya.–

⁵ Mālbe dajadaa edepeda Ācōrēba jarasia:

–Bajānaa ac̄dua, mālbe ch̄dauda jūma poya juachaib̄la, juachadua. Jā̄ ch̄dau zocārā b̄la quīrāca b̄ldeba yōb̄larā sida zocārā duanania.–

⁶ Abrāba Ācōrēra wārāda ījāsia. Māl carea Ācōrēba idjira jipa unusia.* ⁷ Mālbe Ācōrēba jarasia:

–M̄ra Ācōrēa. M̄lab̄la b̄lara caldeorā puru Ur̄deba ēdr̄a enesia nāl Canaāl ējūāra diai carea.–

⁸ Mālne Abrāba jarasia:

–M̄ Boro Ācōrē, ¿sāwā cawai m̄la nāl ējūāra wārāda edaida?–

⁹ Ācōrēba panusia:

–M̄la nāwā unubiya nāl ējūāra diaida: enedua paca zaque poa ūbea b̄la, ch̄iwatu poa ūbea b̄la, oveja umaquīrā poa ūbea b̄la, puchirāda, putuju sida.–

¹⁰ Ara mālda Abrāba māl animarā beara jūma enesia. Enepeda, beapeda, ēsidra drapetapeda, orro aba dewara orro ume quīrā djica cob̄asia. Ībanara drapetaē basia. ¹¹ Mālne āgosora zesesiaa animarā beada codi carea. Zeseb̄ldeba Abrāba āyā jarecuabadjia. ¹² Queub̄ldeba Abrāra bio cāi nūmesia. Cāi b̄lde unusia bio pāisosa minijichia nūmlada. Māl b̄rā bio ne wayasia. ¹³⁻¹⁵ Māwā b̄lde Ācōrēba Abrāba jarasia:

–B̄lara drōā bedacarea necai waraga jaidapeda t̄baridia. Barib̄la cawa b̄adua b̄ldeba yōi purura djārā druade b̄aida. Māl druadebemarāba ādjirāra nezocarāda b̄adapeda cuatrociento poa bia m̄ga eropania.† Barib̄la ādjirā biē o panlra m̄la biē b̄aya. Mālbe b̄ldeba yōi purura mamāba ne bara ēdr̄aya. ¹⁶ Māl cuatrociento poa badacarea b̄ldeba yōi purura namaa jēda zeya. Māl ewaride m̄la amorreorā nāl ējūāne duanlra cawa opēda nāl ējūāra b̄ldeba yōi purua diaya. B̄la zocai b̄la ewaride m̄la ādjirāra cawa oēa ādjia cadjirua odida panlra wadi jūma odaē panl b̄rā.–

¹⁷ Queudacarea pāima nūmesia. Māwā b̄lde cawaēne cuguru waib̄la cowa nūmlada idjaba cādorrona īb̄rā urua nūmla sida odjadapeda dji animarā drapetada ēsi wāsidaa. ¹⁸ Ara mālba Ācōrēba Abrāl ume nāwā beada b̄lasia:‡

–Wārāda m̄la b̄ldeba yōi purua nāl ḡla ējūāra diaya Egipto quīrāpe b̄la dodeba aba do waib̄la Euprate abadaāa. ¹⁹ Quenitarā, quenizirā, cadmoneorā, ²⁰ hititarā, perezeorā, repairā, ²¹ amorreorā, cananeorā, gergeseorā, jebuseorā ējūā sida m̄la b̄ldeba yōb̄larā jūma diaya.–

16

Agaraba Ismael toda

¹ Abrāl quima Saraira warra toca basia, barib̄la Saraiba Egiptodebema nezocawērāda erob̄asia. Māl nezocawērā tr̄lra Agara abadjidaa. ² Ewari aba Saraiba Abrāba jarasia:

–M̄ra Ācōrēba warra toca wērāda b̄ada b̄rā, m̄la b̄la beada djuburiaya m̄ nezocawērā ume cāimārēā. Āib̄rā m̄la warrada idjideba erob̄aisicada.–

Saraiba jaradara Abrāba ījāsia. ³ Ara mālda Saraiba idji Egiptodebema nezocawērā Abrāba quima quīrāca diasia warrada to diamārēā. Māwā osia ādji Canaālne die poa panasidade. ⁴ Ara mālda Abrāra Agara ume cāisia. Mālne Agarara biogoa besia. Māl cawaadacarea Agaraba idji boro Saraira igara besia. ⁵ Māl b̄rā Saraiba Abrāba jarasia:

–B̄dr̄a beade b̄la Agaraba m̄l igara b̄la carea. M̄la b̄la idjira diasia quima quīrāca. Barib̄la idji biogoa b̄la casawideba āta m̄ra igara b̄la. Ācōrēb̄la cawa b̄la caida beade b̄la: m̄lda wa b̄la.–

⁶ Mālne Abrāba Saraia jarasia:

–Ac̄dua, b̄la nezocawērā b̄la j̄lwaeda b̄la. B̄ldjia quīrā b̄la quīrāca odua.–

* **15:6** Hebreo beade Abrāl tr̄lba jara b̄la “zeza jipa b̄la.” † **15:13-15** Exodo 1:1-7; 12:40-41. ‡ **15:18** Māl ewaride ēberāba dewara ume beada b̄lab̄lde Abrāba oda quīrāca animarāda beabadjidaa. Beadapeda, drapetadapeda, orro aba dewara orro ume quīrā djica cob̄badjidaa. Mālbe dji beada b̄la panl ēberārā animarā ēsi wābadjidaa. Ēsi wāb̄lde jarabadjidaa ādjia beada b̄lpedadara wārāda odida. Māl awara jarabadjidaa ab̄alba māl beada b̄lbara oēb̄la, beuida b̄da dji animarā beuda quīrāca. Jeremia 34:18-19.

Ara maḷda Saraiḷa dji nezocawērāra biē o ḷesia. Maḷ carea dji nezocawērāra mīrū wāsia.
 7 Agara mīrū wāne Ācōrē nezoca bajānebemaba idji acāde zesia.* Idjja Agarara unusia ējūā
 pōāsa ewaraga ḷade egorōdeba baido ḷta bogadrḷ ḷama. Maḷ baido ḷta bogadrḷ ḷara Sur
 ējūānaa wābada ode ḷla. 8 Maḷne Ācōrē nezoca bajānebemaba Agaraa iwidiḷsia:

–Agara, Sarai nezocawērā, ḷḷara sāmaḷba zebḷarḷ? ḷSāmaa wā?–

Agaraba panusia:

–Mḷra mḷ boro Sarai ume ḷadada mīrū wā.–

9 Maḷne Ācōrē nezoca bajānebemaba jarasia:

–ḷa boro Saraimaa jēda wādua. Idji beḷeara jūma ḷjā odua.–

10 Maḷ awara jarasia:

–Mḷa ḷḷeḷba zocārā yōbiya. Māwā zocārā yōni bēḷā poya juachadaca baya.–

11 Idjaba jarasia:

ḷa ḷiogoḷa ḷara umaquīrā warrada toya. Maḷ warrara trḷ ḷadua Ismael, mḷa ḷa bia mīga
 ḷḷeḷbemada ūrīna bēḷā.†

12 Idjira ni abaḷ ḷḷawaeda baēa. Jūmarā ume djō baya. Idjaba jūmarāda idji ume djō ḷeadiā.
 Idji ēberārānebemada ḷjga ḷabari baya.†

13 Agaraba cawasia Ācōrēdrḷ māwā beḷea ḷasida. Maḷ bēḷā Agaraba jarasia “Mḷ unubari
 Ācōrēda mḷa unusia.” Maḷ carea Ācōrē trḷra nāwā jarasia: “ḷara mḷ unubari Ācōrēa.”

14 Maḷ bēḷā dji egorōdeba baido bogadrḷ ḷara trḷ ḷasia “baido bogadrḷ ḷa Ācōrē zocai ḷa
 mḷ unubaride.”§ Maḷ baidora Cadé puru idjaba Bered puru ēsi ḷla.

15 Agara jēda wāpeda umaquīrā warrada Abraḷa to diasia. Abraḷba Agara warrara trḷ
 ḷasia Ismael. 16 Agaraba idji warra Ismael toside Abraḷra 86 poa ḷasia.

17

Ācōrēba Abraḷra cacua wēāgobida

1 Abraḷ 99 poa ḷaside Ācōrēra idjima odjapeda nāwā jarasia:

–Mḷra ne jūma poya obari Ācōrēa. ḷara mḷ quīrāpita jipa nībadua. 2 Mḷa ḷa ume beḷea
 ḷadara wārāda oya. Māwā ḷḷeḷba zocārā yōbiya.–

3 Ara maḷda Abraḷba Ācōrēra bio waya ḷa bēḷā chīrāborode coḷepeda idji dratura
 egorōdaa ḷarru tēū coḷesia. Maḷne Ācōrēba jarasia:

4–Mḷa ḷa ume beḷea ḷadara naḷgḷa: ḷara zocārā puru zeza baya. 5 Maḷ bēḷā ḷara waa
 Abraḷ adaēa. Idība ḷtaa ḷa trḷra Abrahaḷ adīa, mḷa ḷara zocārā puru zezada ḷḷḷarḷ bēḷā.*

6 Mḷa ḷḷeḷba zocārā yōbiya; ḷḷeḷba mḷa puruda zocārā ocuaya. Idjaba ḷḷeḷba ēberārā
 bororāda odjadīa. 7 Mḷa ḷa ume, ḷḷeḷba yōḷada ume bida beḷea ḷadara naḷgḷa: mḷra
 ewariza ḷa Ācōrēa idjaba ādjirā Ācōrē baya. Mḷa bārāra waga ḷaya idjaba bārāba mḷra ēpē
 panania. 8 Idjaba ḷa ḷabari ējūāra ḷā, ḷḷeḷba yōḷdarāa bida mḷa diaya. Mḷa bārāa jūma
 Canaaḷ druara diaya ewariza bārāne bamārēā. Maḷne mḷdrḷ bārā Ācōrē baya.–

9-10 Idjaba Ācōrēba Abrahaḷa jarasia:

–Mḷa ḷa ume beḷea ḷada bēḷā, ḷla ne oida ḷla. Idjaba idība ḷtaa ḷa warrarāba, ādjideba
 yōḷdarā bida abarica odīda panḷa. Bārāba nāwā odīda panḷa: bārā tāēnabema umaquīrā
 jūmarāba ādji cacuara wēāgoēdīda panḷa. 11 Bārā umaquīrā cacua wēāgoēara mḷa bārā ume
 beḷea ḷada sēyā baya. 12-13 Idība ḷtaa umaquīrā warrada todīḷarḷ, ocho ewari ḷade idji
 cacuara wēāgoēdīda panḷa. Maḷ awara nezoca warrarā bārā dede toḷdarāda idjaba āḷbema
 nēdoda nezocarā sīda cacua wēāgoēdīda panḷa. Māwā mḷa bārā ume beḷea ḷada sēyāra ara
 bādji cacuada erobeadiā. Mḷa beḷea ḷadara ewariza māwā ḷaya. 14 Maḷ carea baridua
 umaquīrāba idji cacuada wēāgoēḷarḷ, maḷ ēberāra bārānebemada āyā ḷadīda panḷa, mḷa
 bārā ume beḷea ḷadara igara ḷa bēḷā.–

15-16 Maḷ awara Ācōrēba Abrahaḷa jarasia:

–Mḷa ḷa quīma Sarairā nāwā bia ḷaya: idjideba mḷa ḷā warrada wārāda diaya. Maḷ
 awara idjideba puruda zocārā yōnia idjaba idjideba ēberārā bororāda odjadīa. Maḷ carea
 ḷa quimara waa Sarai arādua, āteḷarḷ idji trḷra Sara adua.–†

* 16:7 Ācōrē nezoca bajānebema. Versículo 13de ebuḷa ḷla Ācōrēda māwā ḷada. † 16:11 Hebreo beḷeade Ismael

trḷba jara ḷla “Ācōrēba ūrībaria.” ‡ 16:12 Idji ēberārānebemada ḷjga ḷabari baya. Maḷ beḷeaba idjaba jara ḷla “idji
 ēberārā quīrāpe ḷabari baya” wa “ara idji ēberārā ume biē baya.” Genesi 25:17-18. § 16:14 Hebreo beḷeade maḷ

baido bogadrḷ ḷara Beer-Lajai-Roi trḷbadaa. * 17:5 Hebreo beḷeade Abrahaḷ trḷba jara ḷla “zocārā puru zeza.”

Abraḷba jara ḷla “zeza jipa ḷa.” Genesi 15:6. † 17:15-16 Hebreo beḷeade Sara trḷba jara ḷla “ēberārā boro cau.”

¹⁷ Mañbe Abrahañba Ācōrēra waya ßa bēřā chīřaborode cobēpeda idji dratura egorode barru tēu cobesia. Baribara ipidasia. Idji sode crīchasia: “Ēberā cien poa ßaba çsāwā warrada oi? Sara noventa poa ßada çsāwā māwā biogoa bei?”

¹⁸ Mañbe Abrahañba Ismaeldebemada crīchasia. Mañ bēřā Abrahañba Ācōrēra jarasia:

–İsmaelda ba quīřāpita bia ßabara bia bacasia!–

¹⁹ Mañbe Ācōrēba panusia:

–Māwāēā. Ba quima Sarabara ßa to diaya. Ba idji trāra ßadua Isa. Mā ßa ume bedea ßadara jōca baya. Mañ bēřā mañ bedeara idjaba Isa itea ßaya, idjideba yōßadarā itea bida. ²⁰ Idjaba ßa warra Ismaeldebema jaradara mā ūřisia. Mā idji sida bia ßaya. Mañ bēřā warra zocārā unubiya. Māwā idjideba ēberārā zocārā yōnia. Idjia doce warra dji dromarāda unuya. Māwā mā idjideba puru waißaada oya.† ²¹ Baribara mā ßa ume bedea ßadara Isa itea baya. Idiba poa aba babara Isara Saraba ßa to diaya.–

²² Ācōrēra Abrahañ ume bedea ßapeda wāsia. ²³ Ara mañ ewaride Abrahañba idji warra Ismaelda, nezocarā idji dede topedadarāda, idjia nēdoda nezocarā sida trācuapeda Ācōrēba jarada quīřāca jūmarāda cacua wēāgocuasía. ²⁴ Abrahañra 99 poa ßasia idji cacua wēāgoside. ²⁵ Dji warra Ismaelera trece poa ßasia idji cacua wēāgoside. ²⁶ Abrahañ cacua wēāgoside abari ewaride dji warra Ismael sida cacua wēāgosía. ²⁷ Jūma umaquīřā idji dede panabadada, nezocarā idji dede topedadada, āibemārā nēdodarā sida abari ewaride cacua wēāgosidaa.

18

Ācōrēba Abrahañ warra diai jarada

¹ Abrahañ Mamre ējūā bacuru dromaida ßama ßaside Ācōrēra idjima nāwā odjasia: Abrahañra idji wua dede eda wābadama umatipa chūmasía. ² Acabara ēberāda ūbea caita nūpanada unusia.* Mañ ēberārā unubara ara pira wāsia audiabariide. Chīřaborode cobēpeda idji dratura egorodaa barru tēu cobesia. ³ Mañbe jarasia:

–Mā Boro, mā quīřā djuburia wāyā wārādua. ⁴ Bamaa bia ßabara, mā baidoda enebiya bārā jīrū sagāmārēā.† Mañbe bacuru edre ānāunida panāa. ⁵ Māma ze panā bēřā mā bārā itea ne djubiya ne codapeda cacua ßadamārēā. Māwānacarea wānida panāa.–

Ādjia panusidaa:

–Bia ßa, odua ßa jara ßa quīřāca.–

⁶ Ara mañda Abrahañra idji dede isabe edaa wāpeda Saraa jarasia:

–Harinada cuarenta libra edapeda isabe ßarāchiradua. Mañbe ābucuada jari panā ēberāba codāmārēā.–

⁷ Mañbe Abrahañra idji pacamaa pira wāpeda paca zaque boreguea ßada aba edapeda idji nezocaa diasia isabe beapeda omārēā. ⁸ Opeda Abrahañba dji paca zaque djarara ādjia cobisia. Idjaba paca jubada diasia. Paca jubadeba ne oda sida diasia.† Ādji ne co panā Abrahañra bacuru edre nūmasía.

⁹ Māwā panāne ādjirāba iwīdisidaa:

–ÇBa quima Sarara sāma ßa?–

Abrahañba panusia:

–Nama wua dede eda ßa.–

¹⁰ Mañne ādjirānebema ababa jarasia:

–Za ze poade māra wayacusa ßa acade zeya. Mañne ßa quimaba umaquīřā warrada to erobaya.–

Māwā bedea panāda Saraba Abrahañ ēcarraare ādji dede edaa wābadadeba jūma ūřisia.

¹¹ Abrahañra Sara sida drōāda panusidaa. Mañ bēřā Saraba idji jedeco unuca basía. ¹² Mañ carea Saraba nāwā crīchasia: “Mā jāwā djora ßaba, mā quima sida drōā ßaba çsāwā warrada odi?” Māwā crīchapeda iduba ipidasia.

¹³ Mañ bēřā Ācōrēba Abrahañ jarasia:

–ÇCārē cārēā Sarara ipidasi? ÇCārē cārēā crīcha ßa idji djora ßaba warrara poya toēda?

¹⁴ ÇMā ne jūma poya o ßāçca? Mā jarada quīřāca za ze poade māra ßama wayacusa zeya. Mañ ewaride Saraba umaquīřā warrada to erobaya.–

¹⁵ Mañne Sara dauperabara jarasia:

–Māra ipidāē basía.–

† **17:20** Genesi 25:16. * **18:2** Ēberāda ūbea caita nūpanāda. Aba Ācōrē basía. Genesi 18:13. Umēbemara bajānebema nezocarā basía. Genesi 19:1. † **18:4** Mañ ewaride ēberā bia edāi carea de djibariba baidoda diabadjia idji jīrū sagāmārēā. † **18:8** Paca jubadeba ne odara yogurt quīřāca wa queso torro quīřāca ßa.

BaribΛΓΛ Ācōrēba jarasia:

–Māwāéa. Māa cawa bΛa bΛra ipidasida.–

Abrahaλba Sodoma puru carea Ācōrēa bedea djuburiada

¹⁶ Maλbe maλ ēberārā ūbea panΛra piradΛdapeda Sodoma purudaa wābΛda basía. Abrahaλra ādji ume wāsia bia wānaduada ai carea. ¹⁷⁻¹⁹ Maλne Ācōrēba nāwā crīchasia: “Abrahaλneba yōbΛdara puru droma baya, idjaba idjideba mΛa jūma naλ ējūāne bea purura carebaya. MΛa idjira edasia idji warrarāa, ādjirāneba yōbΛdarāa bida jaradiamārēā. Idjia ādjirāa jaradiaya mΛ ode nūbadamārēā idjaba jipa odamārēā. Māwā odibΛΓΛ mΛa Abrahaλ ume bedea bΛdara jūma oya. Maλ bērā mΛa idjia jaraya mΛa Sodoma purura sāwā oida.”

²⁰ Maλbe Ācōrēba Abrahaλa jarasia:

–MΛa ūrī bΛa Sodoma purudebemarāba, Gomorra debemarā bida cadjiruada jūmawāyā o panΛda. ²¹ Maλ bērā mΛra edaa wāya ādjirāba wārāda jūmawāyā cadjiruada o panΛ cawaya.–

²² Maλbe ādjidebemada umé Sodomanaa wāsidaa, baribΛΓΛ Abrahaλra Ācōrē ume besia.

²³ Abrahaλra Ācōrē caitaara wāpeda jarasia:

–BΛa Sodomanebemarā cawa obΛΓΛde, ζēberā jipa beada dji cadjiruārā ume ābaa quini bica? ²⁴ Jāλ purude ēberā jipa beada cincuenta panΛbΛΓΛ, ζbΛa ādji purura jūma ārīca? BΛa maλ cincuenta ēberā jipa bea carea ζādji puru ārī crīcha bΛra idu bΛéca? ²⁵ BΛa ēberā jipa beara ēberā cadjiruārā ume ābaa quini bicaa. BΛra jūma naλ ējūāne bea cawa obaria. Māwāra ζbΛa jipa cawa oéca?–

²⁶ Maλne Ācōrēba panusia:

–MΛa Sodoma purude jipa beada cincuenta unuibΛΓΛ, maλ cincuenta ēberārā carea jāλ purura ārīéa.–

²⁷ Wayacusa Abrahaλba jarasia:

–MΛ Boro, mΛra ne wayaa neē bΛ quīrāca bΛ ume bedea bΛa. MΛra ēberāda quirumīna, egoro quīrāca bΛmīna, tΛbΛ pora quīrāca bΛmīna, mΛra bΛ ume wađi idu bedeadidua.

²⁸ Āibērā cincuenta jipa beadebemarāda bΛa juesuma unuēsicada. Maλ juesuma unuē carea ζādji purura jūma ārīca?–

Maλne Ācōrēba panusia:

–MΛa jipa beada 45 unuibΛΓΛ, ādji purura ārīéa.–

²⁹ Abrahaλba wayacusa jarasia:

–Āibērā cuarentabe unuēsicada.–

Maλne Ācōrēba jarasia:

–Jipa beada cuarenta panΛbΛΓΛ, ārīéa.–

³⁰ Abrahaλba jarasia:

–MΛ Boro, quīrūrādua mΛa bΛa waya iwidibΛΓΛ carea. Āibērā treintabe panΛsicada.–

Maλne Ācōrēba panusia:

–MΛa treinta unuibΛΓΛ, ārīéa.–

³¹ Abrahaλba jarasia:

–MΛ Boro, mΛra ne wayaa neē bΛ quīrāca bΛ ume bedea bΛa. Āibērā arima veintebe panΛsicada.–

Ācōrēba panusia:

–Jipa beada veinte panΛbΛΓΛ, ārīéa.–

³² Abrahaλba wayacusa jarasia:

–MΛ Boro, mΛa bedeadada ababe jaraya. Quīrūrādua. MΛa maλ bedeara jarasira waa jaraéa. Āibērā arima diebe panΛsicada.–

Maλne Ācōrēba jarasia:

–Jipa beada die panΛbΛΓΛ, ārīéa.–

³³ Ācōrēra Abrahaλ ume māwā bedapeda wāsia. Maλne Abrahaλra jēda wāsia idji babarimaa.

19

Ācōrēba Sodoma, Gomorra sida ārīna

¹ Queubodode bajānebema nezoca umébemara Sodoma purude jūēsidaa. Maλne Abrahaλ tēābea Lora dji puru eđa wābadama chūmasia. Māwā bΛde Loba maλ bajānebema nezocarāra unusia. Ara maλda ādji audiabaride wāsia. Wayaađeba chīrāborode cobepeda idji dratura egorodaa barru tēū cobesia. ² Maλbe Loba ādjia jarasia:

–MΛ bororā, mΛa bārāa bedea djuburiaya naλ diamasi mΛ dede cāine zedamārēā. Mama bārā jīrūra saġadida panΛa. Nu diapeda wānadua bādji wābΛdamaa.–

Maľne bajānebema nezocarāba panusidaa:

–Māwāéa. Naľ diamasi daira puru jāne cāinia.–

³ Baribara Loba miā sē jara besia idji diguidaa wānamārēā. Maľ carea Lo ume wāsidaa. Jūēnacarea Loba djico biada osia idjaba paľ dji ēsābari neē bađa ocuasida. Maľda cosidaa.

⁴ Waēi cāini naēna jūma purudebema umaquīrārāba Lo dera jūrā edasidaa. Cūdrarāda, drōārā sida duanasidaa. ⁵ Maľbe dajadaareba Loa bia iwīdisidaa:

–Naľ diamasi ēberā bamaa zepeđadara ħsāma panā? Dajadaa enedua dairāra ādji ume cāini carea.–

⁶ Maľne Lora dajadaa ādjirā ume bedeade wāpeda dji eda wābadara bio jūātra nūmasia. ⁷ Maľbe jarasia:

–Achirā, mļa bārāa bedeā djuburiaya maľ cadjiruara orānamārēā. ⁸ Baribara mļa caurā umaquīrā adua panāda umé eroβa. Mļa ādjira dajada βaya bādjia quīrā panā quīrāca ođamārēā. Baribara naľ ēberārāra mļ diguidaa ze panā bēra mļa wagaida βa. Maľ bēra ādjira biē orānadua.–

⁹ Maľne purudebemarāba jarasidaa:

–Bāra drua āiba dai purude bađe zesia. Maľba idira ħdairāra jāwā quēā βaca? Ĩāyā wādua! Bāda āyā wāēbāra, daiba ādji cāyābara bađa cadjiruara ođia.–

Ara maľda Lora ħtādapēda dji eda wābada ārīni carea panasidaa. ¹⁰ Baribara bajānebema nezocarā Lo diguidaa panāba Lora ādji jāwaba eda edadapēda dji eda wābadara jūātra nūmasidaa. ¹¹ Ara maľda ādjia dji eda wābadama duanara jūma dauberreabisidaa, cūdrārā drōārā sida. Maľne ādjirāra dji eda wābada jara panāba sēsidaa.

¹² Maľbe bajānebema nezocarā Lo dede panāba idjia jarasidaa:

–Naľ purude ħba ēberārāda dewara eroβaca? Bā warrarā, bā caurā, bā wigurā, idjaba jūma naľ purude eroβa sida namabemada āyā ededua. ¹³ Daiba naľ purura jūma ārīnia. Ācōrēba ūrī βa naľ purudebemarāba bio cadjirua obadada. Maľ bēra Ācōrēba daira diabuesia ādjirā cawa ođamārēā.–

¹⁴ Ara maľda Lora cūdra idji caurā ume bedeā bia panārā acāde wāpeda jarasia:

–Pirabaridapēda namabemada isabe āyā wānadua. Ācōrēba naľ purura āriya.–

Māwāmīna cūdrarāba crīchasisidaa Loba ijaramiada o βađa.

¹⁵ Anadrabodode bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa:

–Bā quimada, bā caurā umé panā sida isabe āyā ededua daiba naľ puru āribāde beurānamārēā.–

¹⁶ Māwāmīna Lora isabe wāé basia. Maľ bēra bajānebema nezocarāba idjida, idji quimada, idji caurā sida jāwade jidapēda puru dajadaa errebari edesidaa ēdra bādi carea. Māwā Ācōrēba Lora idji ēberārā sida quīrā djuburiasia. ¹⁷ Puru dajada bađacarea bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa.*

–Ēdrai carea pira wādua. Jēda acārādua idjaba ni maārī biđa naľ jewēde nūmerādua. Beu amaaba eya baramaa wādua.–

¹⁸ Baribara Loba jarasia:

–Māwāéa, mļ bororā. Mļ quīrā djuburia jāľ eyadaa wābirādua. ¹⁹ Bārāba mļa bio quīrā djuburiasidaa purudebemada ēdra enepēda bēra. Baribara mļa eya barama poya jūēa. Piāca wābārađe bārāba dji puru āribāda māra ota jidaiscada. Maľba māra beaya.

²⁰ Nama caita puru zaqueda βa. Ĩmļa mamaa mīrū wāida βaca? Dji purura wārāda caibe quirua. ĨBārāba maľgara ārīnaēame? Māra mamaa idu wābidādua beu amaaba.–

²¹ Maľne Ācōrē nezoca abaľba jarasia:

–Māēteara bia βa. Bā jara bā quīrāca mļa iduaribiya. Bā jara bā purura mļa ārīēa.

²² Baribara isabe wādua jāma jūēi carea. Mļa ni cārē sida poya oēa bā jāma jūēi naēna.–

Loba maľ purura wārāda caibe quiruada ada bēra dji puru trāra besia Zoar.†

²³ Lo Zoarde jūēbāra āmādaura odjabara basia. ²⁴ Maľbebāra Ācōrēba azupre uruada Sodomane, Gomorrade biđa bajāneba jurrubisia. ²⁵ Maľba puru umé panā, maľ purude eda duanara, idjaba chirua maľ jewēde bā sida jūma bá wāsia. ²⁶ Baribara Lo quima caidu nība jēda acasia. Ara maľda idjira abēda zarea tā ba nūmesia.

²⁷ Nurēma diapēda Abrahāra wāsia Ācōrē ume bedeā bađamaa. ²⁸ Mamaľba Sodomara, Gomorrara, jūma dji jewēda sida acasia. Maľne unusia dji ējūāra āta cowaga nūmada pea bađa cowabari quīrāca.† ²⁹ Ācōrēba puru maľ jewēde panāra ārīnamīna Abrahāra quīrādoāē basia. Maľ carea Abrahā tēbea Lora Sodoma āribādebemada āyā ēdra edesia.

* **19:17** Bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa. Griego bedeade māwā bā βa. Hebreo bedeade nāwā bā: “Idjia jarasia.”

† **19:22** Hebreo bedeade Zoar trāba jara bā “caibe quiru.” † **19:28** Pea bađa cowa quīrāca. Hebreo bedeade nāwā bā bā: “Egoro cađa zareabirabi taba urua cowabari quīrāca.”

Lo caurāba warrarā topedada

³⁰ Māwānacarea Lora Zoar purude baida wayasia. Maḷ carea idji caurā ume ējūā eyaida ḅamaa wāsia. Mama ādjira eya uriade panesidaa. ³¹ Ewari aba dji cau nabemaba dji tēābema jarasia:

–Dadji zezara drōāda quirua. Maḷ awara nama naḷ ējūāne ni abaḷ umaquīrāda neēa dadji edadamārēā jūmarāda quima edabada quīrāca. ³² Maḷ carea dadji zezaa uva ḅa aseada dobidia beu bemārēā. Māwā osidara idji ume poya cāinia idji warrada eropanani carea.–

³³ Ara maḷ diamasi ādji zeza Loa uva ḅa aseara dobisidaa. Lora beu ḅepeda idji cau nabemada araa wāpeda idji ume cāsia. Baribara Lora beu ḅa bērā cawaē basia idji caura cāi ḅepeda āyā wānada. ³⁴ Nurēma dji nabemaba dji tēābema jarasia:

–Māra nuena diamasi dadji zeza ume cāsia. Nane bida uva ḅa aseada dobidia ḅa sida idji ume cāimārēā. Māwā dadji zeza warrarāda eropania.–

³⁵ Ara maḷ diamasi uva ḅa aseara ādji zezaa dobisidaa. Maḷbe dji tēābemara idji ume cāsia. Baribara Loba cawaē basia dji caura cāi ḅepeda āyā wānada. ³⁶ Māwā Lo caura umena biogoa panesidaa ara ādji zezadea. ³⁷ Maḷbe dji nabemaba umaquīrā warrada tosia. Dji trāra basia Moab. ³⁸ Moab abadadeba moabitarāda yōsidaa. ³⁸ Dji tēābema bida umaquīrā warrada tosia. Dji trāra basia Benamí. Benamíneba amonitarāda yōsidaa.*

20*Abrahaḷ Abimele ume*

¹ Māwānacarea Abrahaḷra idji ḅadamaḷba Negue ējūānaa wāpeda Guerar purude basia. Maḷ purura Cadé puru idjaba Sur ējūā ēsi ḅa. ² Mama baside Abrahaḷba jarabadjia idji quima Sarara idji djabawērāda. Maḷ bērā Guerardebema boro Abimele abadaba Sarara idji dedaa edebisia edai carea. ³ Māwāmīna diamasi Ācōrēba Abimele cāimocarade nāwā jarasia: “Bāra beuya ḅa edebida wērāra quima bara ḅa bērā.”

⁴⁻⁵ Baribara Abimelera waēi Sara ume cāiē basia. Maḷ bērā idjia Ācōrēa jarasia:

–Mā Boro, Abrahaḷba mā jarasia jāḷga wērāra idji djabawērāda. Dji wērā bida jarasia Abrahaḷra idji djabada. Maḷ bērā mā crīcha biadeba edai carea enebisia. Māra bedeade ḅāēa. ⁶ ḅa nēbāra neē ḅada cawa oica?–

⁶ Maḷne Ācōrēba cāimocarade panusia:

–Mā bio cawa ḅa crīcha biadeba māwā osida. Maḷ bērā mā ḅara mḷ quīrāpita idu cadjirua obiē basia. Mā ḅara maḷ wērā ume idu cāibiē basia. ⁷ Jāḷbe idjira Abrahaḷa jēda diadua. Abrahaḷra māneba bedebaria. Idjia mā iwīdida ḅa ḅa beurāmārēā. Baribara ḅa jēda diaēbāra, ḅara ḅa ēberārā sida abeda jūma quininia.–

⁸ Nurēma diapeda Abimelera pirabaripeda idjiare dji droma beara jūma trāsia. Maḷbe Ācōrēba jaradara ādjirā jūma jarasia. Maḷ bedea ūrīḅadade ādjirāra bio dauperasidaa. ⁹ Māwānacarea Abimeleba Abrahaḷra trāpeda jarasia:

–ḅa māra, mḷ druadebemarā sida Ācōrē quīrāpita bedeade ḅasia! Mā ḅara biē oē basia. Baribara ḅa mḷ ume osia miā oiē ḅada. ¹⁰ Bāra ḷcārē crīchadeba jāwā osi?–

¹¹ Maḷne Abrahaḷba panusia:

–Mā crīchasia namabemarāba Ācōrēa wayadacada. Maḷ bērā crīchasia māra beadida mḷ quima edaēi carea. ¹² Idjira wārāda mḷ djabawērā mḷ zeza cau bērā, baribara mḷ papa cauēa. Maḷ bērā mā edasia. ¹³ Ācōrēba māra mḷ zeza diguidabemada āyā wābiside mā mḷ quimaa nāwā jarasia: “Bā wārāda māda quīrā ḅabara, dadji wāḅadama ēberārā jaradua māra ḅa djabada.”–

¹⁴ Maḷbe Abimeleba Abrahaḷ quima Sarara jēda diasia. Idjaba ovejada, pacada, nezoca umaquīrāda, nezoca wērā sida zocārā diacuasia. ¹⁵ Diacuapeda jarasia:

–Acadua, mḷ druara ḅa. Bādjia ējūā awuabarama ḅade wādua.–

¹⁶ Maḷne Abimeleba Saraa jarasia:

–Mā ḅa djabamanaa parata torroda mil diasia ḅa ume beaba cawadamārēā ḅara daunemaē basida. Bāra bedeade ḅāēa.–

¹⁷⁻¹⁸ Abimeleba Abrahaḷ quima Sara edai baside Ācōrēba wērārā Abimele dede panabadada idu biogobigaē basia. Maḷ carea Abrahaḷba Ācōrēa iwīdisia. Maḷbe Ācōrēba Abimele cacua biē ḅadada biabisia. Maḷ awara dji quimada, nezocawērārā sida biabisia warra ununamārēā.

§ 19:37 Hebreo bedeade Moab trāba jara ḅa “zezadeba.”
Hebreorāba amonitarāra “benijamon” abadjidaa.

* 19:38 Benamí trāba jara ḅa “mḷ ēberārā warra.”

21

Isa toda

¹ Māwānacarea Ācōrēba Sarara carebasia idjia wārāneba jarada quīrāca. ² Abrahaāra bio drōāda bāmīna Sarara biogoa bepeda Ācōrēba jarada ewaride warrada tosia.* ³ Saraba warra todara Abrahaāba trā bāasia Isa.† ⁴ Idji warra Isa ocho ewari bāde Abrahaāba Isa cacuara wēāgosia Ācōrēba jara bāda quīrāca. ⁵ Abrahaāra cien poa basia idji warra Isa tosidade. ⁶ Maāne Saraba crīchasia: “Ācōrēba māra ipidabi bāa. Bariduaba mā warra todadebemada ūrībāra mā carea bāsrīdaba ipidadā.” ⁷ Idjaba jarasia: “Ni bāāba crīchadaca basia māra warra toida. Abrahaāra drōāda bāmīna mā idjia warrada to diasia.”

Abrahaāba Ismael, Agara sida wābida

⁸ Ādji warra Isara warisia. Ju amaside Abrahaāba bāsrīda ewari waibāada osia. ⁹ Mama basia Ismael, Egiptodebema nezocawērā Agara warrada. Māwā bāde Saraba unusia Ismaelba idji warra Isara biē ipida jara bāda.‡ ¹⁰ Maā carea Saraba Abrahaā jarasia:

–Jāā nezocawērāra, idji warra sida jaratadua. Bā beudacarea bāa erobādebemara jāā Ismaelba mā warra ume edaiē bāa.–

¹¹ Maā bedea ūrībāra Abrahaāra bio sopua besia Ismael sida idji warra bēā. ¹² Maā carea Ācōrēba Abrahaā jarasia:

–Bā warra Ismael carea, bā nezocawērā carea bida sopuarādua. Saraba jara bāra jūma odua, mā warrarā diai jaradara isaдебabāra zedi bēā. ¹³ Baribāra bā nezocawērā warradeba mā puru dromada yōbiya, idjira bā warra bēā.–

¹⁴ Nurēma diapēdeda Abrahaāra pirabarisia. Maābe baidoda animarā e odade tāpeda maā baidora paā sida Agara diasia. Agara equiade bāpeda dji warra Ismael sida diasia. Maābe bāra ādjira wābisia. Maā wābādade baridua nībasīda Beersebā ējūā ewaraga bāde. ¹⁵ Māwā nīnane ādji baidora jōsia. Maā carea Agara bā warrara bacuru zaque edecare beesia. ¹⁶ Nāwā crīchasia: “Māa unu quīrāē bāa mā warrara beubāra.” Maā bēā tamāa aride chūmane wāsia. Mama chūmane idji warrara jīgua jīā nūmesia.§

¹⁷ Māwā bāde Ācōrēba dji warrara jīā bāda ūrīsia. Maāne bajāneba Ācōrē nezocaba Agara trā jarasia:

–Agara, ŷsāwāsi? Wayarādua. Ācōrēba bā warra jīā bāda ūrī bāa. ¹⁸ Piradrādua. Bā warrara piradrā edapeda sobiābidua. Māa idjīdeba puru dromada yōbiya.–

¹⁹ Maābe Ācōrēba Agara unubisia egorodeba baidoda āta bogadrā nūmāda. Ara maāda wāpeda animarā e odara bira tā edasia. Maābe Ismaelea dawasia.

²⁰ Ācōrēba Ismaelera carebabadjia. Maāba Ismaelera warīpeda bio cha drā cawa besia idjaba ējūā pōāsa ewaraga bāde babadjia. ²¹ Maā ējūāra Paraā abadjīdaa. Māwā bāde dji papaba Egiptodebema wērāda diasia idji quima bamāēā.

Abrahaāba Abimele ume bedea bāda

²² Maā ewaride Abimelera idji djōbadarā boro Picol ume wāsia Abrahaā ume bedeade. Abimeleba Abrahaā jarasia:

–Bāa ne jūma obāraza Ācōrēba bāra carebabaria. ²³ Maā carea māa quīrā bāa bāa Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraida bāa māra, mā warrarāra, ādjirāneba yōbādarā sida cūrūgaēda. Bāra drua āībemamīna māa bāra bia o bāa. Maā bēā wārāneba jaradua bāa bida māra idjaba mā druadebemarā sida bia o bāida.–

²⁴ Abrahaāba panusia:

–Māa wārāneba jaraya bārāra bia o bāida.–

²⁵ Maā ewaride Abrahaāba baido juebada uriada coro erobasia. Baribāra maāgāra Abimele nezocarāba jārīsidāa. Maānebemada Abrahaāba Abimele jarasia. ²⁶ Maāne Abimeleba panusia:

–Māa adua bāa caiba māwā osida. Idībe māa maānebemada ūrībāra, bāa māa jaraē bāda bēā.–

²⁷ Maā ewaride ādji emērāba bedea bāsidāa. Maāne Abrahaāba ovejada, paca sida zocārā enepeda Abimele diasia. ²⁸ Maābe oveja wērāda siete awara bāasia. ²⁹ Maā carea Abimeleba Abrahaā iwidīsia:

–ŷCārē cārēā za panā oveja wērāra siete awara bāsi?–

³⁰ Abrahaāba panusia:

* **21:2** Genesi 17:15-21. † **21:3** Hebreo bedeade Isa trāba jara bāa “īpidabāra.” Genesi 21:6; 18:10-15. ‡ **21:9** Ismaelba idji warra Isara biē ipida jara bāda. Griego bedeade māwā bā bāa. Hebreo bedeade jara bāa “Ismaelera jemene bāda” baribāra ebuda bāā. § **21:16** Idji warrara jīgua jīā nūmesia. Griego bedeade māwā bā bāa. Hebreo bedeade jara bāa Agara trā jāsida.

–Nañ siete oveja m̄la diablaḡada bla edaiblaḡa, cawabiya m̄lablaḡa mañ baido juebada uriara corosida.–

³¹ Umér̄aba beḡea blaḡedada b̄er̄a mañ baido juebada uria tr̄la Beersebá besia.*

³² Beersebáde beḡea blaḡedadacarea Abimelera idji dj̄obadar̄a boro Pícol ume j̄eda w̄sidaa ādji panabadamaa pilisteor̄a druade. ³³ Mañbe Beersebáde Abrahañba tamarisco bacuruda u b̄asia. Mama Ācōr̄e beucaa ewari iwidiḡia. ³⁴ Abrahañra pilisteor̄a druade d̄ar̄a besia.

22

Abrahañba Ācōr̄e w̄r̄ada iḡana

¹ M̄aw̄nacarea Ācōr̄eba n̄w̄a osia Abrahañba w̄r̄ada iḡa bla cawaya. Idjia Abrahañra tr̄a jarasia:

–jAbrahañ!–

Abrahañba panusia:

–jM̄ara nama bla!–

² Mañne Ācōr̄eba jarasia:

–Ba warra Isa ababe quiruda bio quir̄a erob̄ada edapeda w̄dua Moria druadaa. Mama m̄la bla eyada jaradiaya. Mañ eyade bla Isara m̄la babue diadua.–

³ Ara mañda Abrahañra diapedada pirabaripeda idjia edeida bla burro ñr̄a j̄cuasia. T̄lada b̄asia idji warrara Ācōr̄eba babue diai carea. Mañbe idji warra Isara, nezocar̄a sida umé edesia Ācōr̄eba jarada eyadaa.

⁴ Ewari ūbea bablaḡde Abrahañba dji eyara t̄ml̄ba unusia. ⁵ Mañne idji nezocar̄a jarasia:

–Nama panenadua. Burro sida eropanadua. M̄ra m̄ warra ume awuá nocoḡaa w̄nia Ācōr̄eba bia beḡeadí carea. M̄aw̄nacarea b̄ar̄amaa waya zedía.–

⁶ Mañbe Abrahañba dji t̄lara edapeda idji warra Isa equiade cob̄asia. Necoda, t̄ladau sida edasia. Mañbe umena ābaa w̄sidaa Ācōr̄eba ne babue diadí carea. ⁷ W̄b̄adaḡe Isaba Abrahañ jarasia:

–jZezal–

Abrahañba panusia:

–jC̄ar̄e, warra?–

Isaba iwidiḡia:

–Nama dadjia t̄lada, t̄ladau sida eropanla bariblaḡa ḡs̄ama bla oveja zaque Ācōr̄eba babue diadira?–

⁸ Abrahañba panusia:

–Warra, Ācōr̄ebaḡa oveja zaquera diaya babue diadí carea.–

Mañbe nocoḡaa w̄sidaa. ⁹ Ācōr̄eba jarada eyade j̄ūnapeda Abrahañba m̄garada p̄a buesia Ācōr̄eba babue diabadada oi carea. Mañ ñr̄a t̄lara caj̄er̄apeda idji warra Isara cabar̄a j̄apeda t̄la ñr̄a cob̄asia. ¹⁰ Mañbe Abrahañba necora j̄awade edasia idji warra beai carea.

¹¹ Bariblaḡa Ācōr̄e nezocaba baj̄neba tr̄a jarasia:

–jAbrahañ, Abrahañ!–

Abrahañba panusia:

–M̄ra nama bla.–

¹² Mañne baj̄nebema nezocaba jarasia:

–Ba warrara bear̄dua. Idjira ni mañi biē or̄adua. Bla idiblaḡa m̄la cawabisia bla Ācōr̄eba w̄r̄ada waya blaḡa, bla warra ababe quiruda Ācōr̄eba w̄gaē diai bada b̄er̄a.–

¹³ Abrahañba j̄eda ac̄blaḡde oveja umaquir̄ada unusia. Mañ oveja cachura bacuru zaque j̄awateḡe j̄ūe n̄masia. Ara mañda Abrahañra w̄peda mañ ovejara jidasia. Mañra Ācōr̄eba babue diasia idji warra cacuabari. ¹⁴ Mañ carea Abrahañba dji eyara tr̄a b̄asia “Ācōr̄eba diabar̄ia.” Mañ b̄er̄a hebreor̄aba wadibida jarabadaa: “Ācōr̄eba idji eyade diabar̄ia.”

¹⁵ Mañne Ācōr̄e nezocaba wayacusa baj̄neba Abrahañra tr̄a jarasia. ¹⁶⁻¹⁷ N̄w̄a jarasia:

–Ācōr̄eba n̄w̄a jara bla: “Ba warra ababe quiruda w̄gaē diai baḡa b̄er̄a, ara m̄dji tr̄neba m̄la w̄r̄aneba jarablaḡa bla careba baída. M̄la b̄deba zoc̄ar̄a ȳobiya ch̄idau zoc̄ar̄a panla quir̄aca, pusa icawa ñla pichi zoc̄ar̄a baraa quir̄aca. Mañ awara b̄deba ȳob̄adaba ādji dji quir̄u puru beara j̄ar̄nia. ¹⁸ Bla m̄ beḡeara iḡa oda b̄er̄a m̄la b̄deba ȳob̄laḡdeba nañ ēj̄ūne bea purura j̄uma carebaya.”–

* 21:31 Hebreo beḡeade Beersebá tr̄ba jara bla “w̄r̄a beḡea blaḡedada” idjaba “siete pananebema.”

¹⁹ Māwānacarea Abrahaāra jēda wāsia idji nezocarā amenamaa. Mamaaba āba wāsidaa Beersebādaa. Mama Abrahaāra besia.

Abrahaā djaba Naco warrarā

²⁰ Māwānacarea Abrahaāba ūrīsia idji djaba Nacoba dji quima Milca ume warrarāda unusidāda. ²¹ Dji nabema warrara Uz abadjidāda. Maāre dji djaba Buzuda basia. Buzuare Quemueda basia. Quemuelera Araā zeza basia. ²² Idjaba Milcaba tosia Queseda, Hazoda, Pildāda, Jidlada, Betuel sida. ²³ Betuelera Rebeca zeza basia. Milcaba maā ocho warrarāra Abrahaā djaba Nacoa to diasia. ²⁴ Nacoba dewara wērāda Reuma abadada erobasia. Reumaba tosia Tebada, Gahaāda, Tahada, Maacā sida.

23

Abrahaāba Sara t̄bari carea ējūā nēdoda

¹ Abrahaā quima Sarara 127 poa basia. ² Maāne Arbā purude Canaaā druade jaidasia. Arbā purura idjaba Hebroō abadaa. Abrahaāra Sara carea jīā b̄aba sopua ewarira wagasia.

³ Māwā b̄ade Abrahaāra idji quima jaidadamaaba hititarāmaa bedeade wāsia. Ādjirāa nāwā jarasia:

⁴ –Māra drua āibema b̄ērā bārā tāēna ējūā neē b̄aa. Māa quīrīā b̄aa bārāba māā ējūāda nēdobuedida m̄l quima t̄bari carea.–

⁵ Maāne hititarāba Abrahaāa panusidāa:

⁶ –Dai boro, ūrīdua dai bedeara. Ācōrēba b̄ara dairā tāēna dji dromada b̄asia. Maā b̄ērā b̄a quimara t̄baridua daiba corogero panā uria dji biara b̄ade. Dairāba wāgadaēa.–

⁷ Maāne Abrahaāra āta nūmepeda quīrā edaa barrusia hititarā quīrāpita bia quiruada ai carea. ⁸ Maābe jarasia:

–Bārāmaa m̄l quimara nama t̄barida wārāda bia b̄abara, m̄l djuburia Zohar warra Eproō ume bedeadadua. ⁹ Iwididadua b̄ēwārā joubada uria Macpela abadara māā nēdobuemārēā. Maā uriarā idji ējūā icawa b̄aa. Maā uria carea māā diaya idjia iwidibara quīrāca. Māwāra naā druade ējūāda erobaya m̄l ēberārā t̄bari carea.–

¹⁰ Maā Eproōra hitita basia. Idjira arima chūmasia. Maāne idji ēberārā quīrāpita, purude eda wābādarā quīrāpita bida idjia Abrahaāa nāwā jīgua jarasia:

¹¹ –Māwāēā, m̄l boro, ūrīdua. Mā ēberārā quīrāpita māā maā ējūāra dji uria sida bari diaya b̄a quima t̄barimārēā.–

¹² Maāne Abrahaāra hititarā quīrāpita waya quīrā edaa barrusia. ¹³ Barrupeda jūmarā quīrāpita Eproōa nāwā jīgua jarasia:

–Mā quīrā djuburia waya ūrīdua. Dji ējūābari b̄aa parata iwidibara quīrāca māā diaya. Māā jara b̄ara jīdua. Māwāb̄ara m̄l quimara maā ējūāne t̄bariā.–

¹⁴ Eproōba panusia:

¹⁵ –Mā boro, ūrīdua. Dji ējūāra nēdobueida b̄aa cuatrociento parata torrobari, baribara ċdadjimaarā māāda parataca? B̄a quimara t̄baridua.–

¹⁶ Eproōba jaradara Abrahaāba bia ūrīsia. Ara māāda hititarā quīrāpita cuatrociento parata torroda juachapeda Eproōa jūma daucha diasia. ¹⁷⁻¹⁸ Maā juachadara hititarāba, purude eda wābādarā bida unusidāa. Māwā cawasidāa Abrahaāba Eproō ējūā Macpela abadara nēdosida. Maā ējūāra Mamredeba āmādaud odjabariare b̄aa. Abrahaāba nēdosia dji ējūāra, dji joubada uriara, bacuru dji ējūāne b̄ea sida.

¹⁹ Māwānacarea Abrahaāba idji quima Sarara idjia nēdoda uria t̄barisia. Maā uriarā ējūā Macpela abadade b̄aa. Maā ējūāra Mamredeba āmādaud odjabariare b̄aa. Mamrera idjaba Hebroō abadaa. Hebroōra Canaaā druade b̄aa. ²⁰ Māwā Macpela ējūā, dji uria sida hititarāne badada Abrahaāba jūma edasia.

24

Abrahaā nezocaba Isa itea quima jarāda

¹ Abrahaāra bio drōāda basia idjaba Ācōrēba idjira ne jūmane careba basia. ² Ewari aba Abrahaāba idji nezoca dji dromada trāsia. Abrahaāba ne erobara maā nezocaba jūma wagabadjia. Abrahaāba idjia jarasia:

–B̄a jawara m̄l bacara edre b̄adua māā wārāneba jarai carea. ³ Maābe bajāne idjaba naā ējūāne b̄a Ācōrē quīrāpita māā jaradua b̄aa m̄l warra itea naā Canaaā druadebema wērāda jarāda. ⁴ Āteb̄ara wādua m̄l baada druadaa m̄l ēberārāmaa. Wārāneba jaradua mamabema wērāda m̄l warra Isa itea eneida.–

⁵ Maāne dji nezocaba panusia:

–Baribara dji wērāda mā ume naā druadaa ze quīrīāēbāra ζmāa ba warrara ba bađa druadaa edeica?–

⁶ Abrahāba panusia:

–iMā warrara jāmaa ederādua! ⁷ Ācōrē bajāne bāba māra nama enesia mā zeza dedebemada, mā ēberārā druadebemada. Ācōrēba māa wārāneba jarasia idjia mā warrarāa naāra druada diaida. Ara maā Ācōrēba idji bajānebema nezocada ba na diabueya ba mā warra itea mamabema wērāda enemārēā. ⁸ Dji wērāda ba ume ze quīrīāēbāra, bāra naā wārāneba jaradadebemada ēdraya. Baribara mā warrara jāmaa ederādua.–

⁹ Ara maāda dji nezocaba idji jawara Abrahā bacara edre bāasia. Maāne wārāneba jarasia Abrahāba jaradara idjia oida. ¹⁰ Maābe dji nezocaba Abrahā nebidaebemada quīrātānoa pesia dji wērā ēberārāa diai carea. Idjāba Abrahā cameyoda die edapeda Naco puruāaa wāsia Mesopotamia druade.*

¹¹ Wābārađe Naco puru caita baido juebada uria corodama jūēne wāsia. Qewara jūēna bēra dji nezocaba cameyora ānāūnamārēā egode chūmebigasia. Maāne wērārāra baido jueđe zesesisāa ādjia ewariza obada quīrāca. ¹² Māwā bađe dji nezocaba Ācōrēa jarasia:

–Mā Ācōrē, mā boro Abrahā Ācōrē, māa bāa bedea djuburiaya nane ba quīrīāneba mā boro Abrahāra quīrā djuburiāmārēā idjāba mā sida carebamārēā. ¹³ Māra naā baidoma bāa. Naā purudebema awērāra namaa baido jueđe zebadaa. ¹⁴ Māa abāa awērāa jaraya: “Mā quīrā djuburia ba zocora egode bāpeda māa baidoda diadua.” Maāne dji awērāba māa doduāda aibāra, idjāba ba cameyoa bīda baidora diayāda aibāra, māa cawaya ba maā awērāra ba nezoca Isa itea eroāda. Māwābāra māa cawaya ba mā borora quīrīāneba careba bađa.–

¹⁵ Wādī Ācōrēa iwīdī bađe unusia awērāda zebārađa. Idjia zocoda equiāde eroāasia. Maā awērāra Rebeca abadjīdaa. Idjira Betuel cau basia. Betuelera Abrahā djāba Naco warra basia. Betuel papara Milca basia. ¹⁶ Rebecara bio quīrāwārēā basia idjāba wādī umaquīrā adua basia. Idjira baido juebada urīama jūesia. Maābe idji zocode baidora tapēda diguidāa wābāra basia. ¹⁷ Maāne Abrahā nezocara Rebecamaa pira wāpeda jarasia:

–Mā quīrā djuburia, ba zocodebema baidoda māa maārī diadua.–

¹⁸ Maāne Rebecaba jarasia:

–Dodua, mā boro.–

Ara maāda idji zocora eda edapeda idji jawāde eroāde Abrahā nezocaa dobisia. ¹⁹ Dobīdacarea jarasia:

–Ba cameyo itea bīda māa baidoda jueya ādjia do quīrīābāda quīrāca dodamārēā.–

²⁰ Ara maāda baido idji zocode bāra animarāba dobadade weasia. Weapeda bārima zocārā baidora juesia jūmarā cameyoba dodamārēā. ²¹ Māwā jue bađe Abrahā nezocaba chupea acā besia Ācōrēba maā awērāra Isa itea wārāda eroāa cawaya.

²² Cameyo baido dopedadacarea dji nezocaba Rebeca pīrū oro oda bio nēbāa bađa quēbāde jāmārēā diasia. Idjāba mania oro oda nēbāa beada bio zāga beada umē diasia.

²³ Maāne iwīdisia:

–ζBāra cai cau? Mā djuburia jaradua, ζba zeza dera bari bāca dai cāni carea?–

²⁴ Rebecaba panusia:

–Māra Betuel cau. Betuelera Naco warra. Idji papara Milca. ²⁵ Dai dera bari ba bārā cāinamārēā, idjāba ba cameyoba codamārēā barā.–

²⁶ Maā carea dji nezocara chīrāborode cobepeda Ācōrēa bia bedeasia. ²⁷ Nāwā jarasia:

–Bia quīrua Ācōrē, mā boro Abrahā Ācōrē. Bāa mā boro Abrahāra quīrā djuburiādeba wārāda careba bāa. Māra ode jīpa enesia idji ēberārāmaa.–

²⁸ Maāne Rebecara dji papa diguidāa pira wāsia. Jūēpeda Abrahā nezocaba jaradara jūma nēbāasia. ²⁹⁻³⁰ Rebecaba djābada eroāasia Labāā abadada. Maā Labāābā ūrīsia idji djābawērāba nēbāa bađa. Idjāba unusia idji djābawērāba pīrūda quēbāde jā bađa, mania sida jawāza jā bađa. Maā carea baido juebadamaa pira wāsia Abrahā nezoca jarāde. Jūēbārađe unusia dji nezocara idji cameyo ume baido juebadama panāda. ³¹ Maāne Labāāba jarasia:

–Ācōrēba careba ba ēberā, mā diguidāa zedua. Bāra ζcārē cārēā puru dajada ba? Mā dera ba ba cāinamārēā idjāba ba cameyo panani sida ba.–

³² Ara maāda dji nezocara Labāā diguidāa wāsia. Jūēpeda Labāāba cameyo ārā jā beadara jūma ērācuapeda ne cobigasia. Maā awara baidoda jue diasia Abrahā nezoca ume zepedadara jīrū sagdamārēā.

³³ Maābe Labāāba ne codamārēā diabisia baribāra Abrahā nezocaba jarasia:

* **24:10** Naco. Genesi 11:27-31; 22:20-24. Mesopotamia. Mā druara hebreo bedeāde Aram Najaraīm abadaa. Genesi 25:20.

–Māra poya ne coēa māa bedea enena jarai naēna.–

Labaāba jarasia:

–Māēteara jaradua.–

³⁴ Ara maāda dji nezocaba jarasia:

–Māra Abrahaā nezocaa. ³⁵ Mā borora Ācōrēba bio careba ḅa bēra idjira bio ne bara ḅaa. Ācōrēba idjia ovejada, pacada, parata torroda, oroda, nezoca umaquīrāda, nezoca wērāda, cameyoda, burro sida zocārā diasia. ³⁶ Maā awara mā boro quima Sara djora ḅaba umaquīrā warrada tosia. Mā boroba erobāra maā warraa jūma diasia.

³⁷ Idjaba mā boroba māa wārāneba jarabisia. Idjia nāwā jarasia: “Māra naā Canaaā druade ḅabaria, baribaḅa mā warra itea Canaaānebema wērāda jaḅarādua. ³⁸ Ātebaḅa mā zeza druadaa wādua. Mama wērā mā ēberārānebemada mā warra itea jaḅade wādua.”

³⁹ Maāne mā jarasia: “Dji wērāda mā ume ze quīrāēbaḅa ḅa sāwā oi?” ⁴⁰ Mā boroba jarasia: “Māra Ācōrē ume ewariza nībabaria. Ara maā Ācōrēba idji bajānebema nezocada ḅa ume diabueya ḅa wābaḅama carebamārēā. Māwā ḅaa wērā mā zeza ḅasi ēberārānebemada mā warra itea poya eneya. ⁴¹ Mā ēberārāma jūenacarea ādjirāba wērāda diadaēbaḅa, naā wārāneba jaradaēbemada ḅara ēdḅaya.”

⁴² Maāda idi māra baido juebadama jūēpeda Ācōrēa nāwā iwidiisia: Ācōrē, mā boro Abrahaā Ācōrē, carebadua māa ode zedara bia odjamārēā. ⁴³ Māra naā baidoma ḅaa. Awērāda baido juede zebaḅade māa idjia jaraya: “Mā quīrā djuburia, ḅa zocodebema baidoda maārī diadua.” ⁴⁴ Maā awērāba māa doduada aibaḅa, idjaba ḅa cameyoa bida baidora diayada aibaḅa, māa cawaya ḅaa maā wērāra mā boro warra Isa itea erobāda.

⁴⁵ Wadi mā sode bedea ḅade unusia Rebecaba idji zocora equiade eronīda. Idjira baido juebadamaa zepeda baidora juesia. Maāne mā idjia jarasia: “Mā quīrā djuburia baidoda diadua.” ⁴⁶ Ara maāda zoco equiade erobādara edaa edapeda māa jarasia: “Dodua, idjaba ḅa cameyoa bida baidora diaya.” Ara maāda māa dosia. Idjaba mā cameyoa bida idjia baidora dobiasia.

⁴⁷ Maābe māa iwidiisia: “ḅara cai cau?” Idjia panusia: “Māra Betuel caua. Betuelera Naco warraa. Idji papara Mīlcaa.” Maā carea māa pīrūda idji quēbaḅe jā ḅasia. Mania sida idji jaḅade jā ḅasia. ⁴⁸ Maābe māra chīrāborode cobepeda Ācōrēa bia bedeasia. Mā boro Abrahaā Ācōrēa bia quiruada asia. Idjia māra bia enesia mā boro djaba āizaqueada idji warra itea edemārēā.

⁴⁹ Bārāba mā boroda wārāda quīrā djuburiadeba carebadibaḅa, māa jaradadua Rebecara mā ume diabuedida. Baribaḅa diabueāēbaḅa jaradadua māa cawa crīchai carea.–

⁵⁰ Maā ūrīnapeda Labaāba Betuel bida panusidaa:

–Maāgara wārāda Ācōrēneba ze ḅaa. Maā bēra daiba poya jaradaēa bia ḅada wa biē ḅada.

⁵¹ Rebecara nama ḅa quīrāpita ḅaa. Ededua idjira ḅa boro warra quima bamārēā Ācōrēba jarada quīrāca.–

⁵² Maā bedea carea Abrahaā nezocara chīrāborode cobepeda Ācōrēa bia bedeasia.

⁵³ Maābe oro odada, parata odada, cacuade jābada sida Rebeca diasia. Idjaba nebua nēbaa beada Rebeca djabaa, dji papaa bida diasia. ⁵⁴ Maābebaḅa dji nezocara, idji ume zepedada sida ne cosidaa. Ne codapeda cāsisidaa. Nurēma pirabaripeda dji nezocaba jarasia:

–Māra idu wābidadua mā boromaa.–

⁵⁵ Baribaḅa Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

–Rebecara wadibida die ewari dai ume ḅaida ḅaa. Māwānacarea ḅa ume wāida ḅaa.–

⁵⁶ Maāne dji nezocaba jarasia:

–Ācōrēba māa dji wērāda unubida bēra māra nama dārābirānadua. Māra idu wābidadua mā boromaa.–

⁵⁷ Baribaḅa Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

–Māwā baibaḅa, Rebecara trānīa cārēda jarai cawaya.–

⁵⁸ Ara maāda Rebecara trānapeda iwidiisidaa:

–ḅara naā ēberā ume nawena wāica?–

Maāne Rebecaba panusia:

–Māe, māra wāya.–

⁵⁹ Ara maāda Rebecara idji wagabari wērā ume idu wābisidaa. Idjaba Abrahaā nezocara, idji ume zepedada sida idu wābisidaa. ⁶⁰ Maāne Rebeca djabarāba idjira nāwā bia jarasidaa: Djabawērā, daiba quīrā panāa ḅaa warrarāra zocārā unuida.

Idjaba quīrā panāa ḅa warrarāba ādji dji quīrāda poyadida.

⁶¹ Maābe Rebecara idji nezocawērāra sida cameyo āḅa chūmenapeda Abrahaā nezoca ume wāsisidaa. Māwā Abrahaā nezocaba Rebecara edesia.

⁶² Maalmisa Abrahaal warra Isara Beer-Lajai-Roideba zedada Negue druade basia.
⁶³ Ewari aba quewara babalgaade idjira drua palgala nibasia.† Maalne cameyoda zesebladada unusia. ⁶⁴⁻⁶⁵ Ara maalne Rebecca cameyo alal chumaba Isara unusia. Maal bera Rebecaba Abrahaal nezocaa iwidisia:

–¿Cai awua dadjiramaa zebalaga?–

Nezocaba panusia:

–Jalra mal boro Isaa.–

Maal bedea urpeda Rebecara cameyodeba udaa badosia. Mawapeda idji quiradarrara quibla daucha wuaba balrasia, Isa quima baida bedea bada bera.

⁶⁶ Maalne Abrahaal nezocaba odara juma Isaa nebalrasia. ⁶⁷ Ara malda Isaba Rebecara idji papa querasi wua demaa edesia. Maw Isaba Rebecara edapeda bio quiraa besia. Idjaba idji papa jaidada carea sopuara josia.

25

Abrahaaba Queturá ume warrarā ununa

¹ Abrahalra waya quima edasia. Dji werā trāra Queturā basia. ² Maal Queturāba tosia Zimraal, Jocsaal, Medaal, Madiaal, Isbac, Súa sida. ³ Jocsaal warrarāra nalgarā basia: Sebā, Dedaal sida. Dedaalneba yōsidāa asureorā, letuseorā, leumeorā sida. ⁴ Madiaal warrarāra nalgarā basia: Epā, Eper, Hanoc, Abidā, Eldā sida. Juma malgarāda Queturādeba yōsidāa.

⁵⁻⁶ Abrahaal wadi zocai baade Queturāba toda warrarāa, Agaraba toda warraa bida Abrahaaba nebiada diacuasía. Maalbe adjirāra Isa balmaaba lamādau odjabariare tmla wābigasia. Maalbebalga Abrahaaba idjia erobara juma Isaa diasia.

Abrahaal jaidada

⁷ Abrahalra 175 poa basia. ⁸ Maalne bio droāda quiruda waraga jaidasia. ⁹⁻¹⁰ Dji warrarā Isaba, Ismael bida idjira tlabarisidaa bewarā joubada uria Macpela abadaade Sara tlabaripedadama. Maal uriara Mamre ejūāneba lamādau odjabariare bla. Dji ejūāra Abrahaaba hitita Zohar warra Eproneda nedosia.* ¹¹ Abrahaal jaidadacarea Acōrēba dji warra Isara bia basia. Isara baido juebada uria caita babadjia. Dji baido juebada uriara Beer-Lajai-Roi abadjidaa.†

Ismaeldeba yōpedadarā

¹² Nama bal bla Ismaeldeba yōpedadadebemada. Maal Ismaelera Abrahaaba unusia Agaradeba. Agarara Sara nezocawerā Egiptodebema basia. ¹³ Ismael warrarā trāra nalgarā basia: dji iwinada Nebayo basia. Idjiare Cedar basia. Maalare Adbeel basia. Maalare Mihsaal basia. ¹⁴ Maalare Mismā basia. Maalare Dumā basia. Maalare Masā basia. ¹⁵ Maalare Hadar basia. Maalare Temā basia. Maalare Jetu basia. Maalare Napi basia. Dji jirūarebemara Cedemā basia. ¹⁶ Malgarā docera Ismael warrarā basia. Adjirāneba puruda doce yōsidāa. Adjira maal puru bororāda beasia. Maal doce purura ara adji trāda balcuasidaa. Dji eberāra sida ara maal trāra eropanesidaa.‡

¹⁷ Ismaelera 137 poa baside jaidasia. ¹⁸ Idji warrarāba birasidaa Sur ejūāneba aba Havila ejūānaa. Sur ejūāra Egipto drua caita bla. Havilara Asiria druadaa wabada ode bla. Adji eberānebemada jiga panabadjidaa.§

Isa warrarā topedada

¹⁹ Nama bal bla Isa warrarānebemada. Isara Abrahaal warra basia. ²⁰ Isa cuarenta poa baside idji quima Rebecara edasia. Rebecara Betuel cau basia idjaba Labaal djabawerā basia. Adjirāra arameorā basia. Padan-Araal druadebemarā basia.

²¹ Isa quima Rebecara warra toca basia. Maal carea Isaba Acōrēa iwidisia Rebeca biogoamārēā. Idjia iwididara Acōrēba bia urisia. Mawā Rebecara mīgusoda biogoa besia. ²² Maalne warrarāra idji biteda djō panā bera idjia crichasia: “¿Sawāerā mlra jāwā mīga ba?”* Maal carea Acōrēa iwidide wasia. ²³ Maalne Acōrēba panusia: Ba biteda warrada umé djō panā bera blra jāwā bla. Adjideba puruda umé odjaeia.

† **24:63** Drua palgala nibasia. Hebreo bedeaade maalra ebuda balēa. Nalgarā crichada diaisicada: “Crīcha jalgaade wasia”, “Acōrēa ewari iwidide wasia”, “aujiane wasia”, “idji achirā ume nebalgaade wasia” wa “bacuru zaqueda ude wasia.”

* **25:9-10** Genesi capítulo 23. † **25:11** Beer-Lajai-Roi. Hebreo bedeaade maal trāba jara bla: “Baido bogadla ba Acōrē zocai ba mā unubaride.” Genesi 16:13-14. ‡ **25:16** Genesi 17:20. § **25:18** Adji eberānebemada jiga panabadjidaa. Maal bedeaaba idjaba jara bla “adji eberāra quirāpe panesidaa” wa “ara adji eberāra ume biē panesidaa.” Genesi 16:12.

* **25:22** ¿Sawāerā mlra jāwā mīga ba? Maalra hebreo bedeaade ebuda balēa. Alagalmaarā jara bla: “Mlra jāwā baibala, ¿cārē cārēā zocai bai?” Dewarāmaarā jara bla: “Mla ¿cārē cārēā naal warrara jāwā iwidisi?”

Abaada dewarabema cāyābara mēsṛāra baya. Dji nabemada dji tēābema jawaedā baya.

²⁴ Dji toi ewari jūēsīde Rebecaba umé tosia. ²⁵ Dji nabemara bio caraida basia. Idjira cara purea basia. Maḷ carea dji trāra ḅasīdaa Esaú.[†] ²⁶ Esaú toḅḅaraḅe dji tēābemaba idji jīrūgarrōnane jīda to ḅaesia. Maḷ carea idjira trā ḅasīdaa Jacobo.[‡] Rebeca warra toside Isara sesenta poa basia.

Esaúba edaida badara Jacoboa nēdobueda

²⁷ Maḷ warrarāra warisīdaa. Esaúra mēā wā cawa basia. Barībḅḅ Jacobora diguida necai ḅabadjia. ²⁸ Esaúba animarā beapeda dji zezaa cobībadjia. Maḷ bēṛā Isaba Esaúra bio quīṛāḅa. Maḷne Rebecaba biara Jacoboda quīṛāḅa.

²⁹ Ewari aba Jacobora ne dju basia. Maḷne Esaúra mēā nīḅadada jarra jūēsīa. ³⁰ Esaúba jarasia:

–Mḷ djuburia, ḅḅa lenteja purea dju ḅḅada mḷā cobīdua. Mḷra cacua ḅḅaḅē ḅḅa, ne coē ḅḅa bēṛā.–

Lenteja purea ḅḅa carea Esaúra idjaba trā ḅasīdaa “Edoḷ.”[§]

³¹ Maḷne Jacoboba jarasia:

–ḅḅa dji warra iwīna bēṛā dadji zezaba eroḅḅeḅemada ḅḅa waīḅḅara edaya. ḅḅa edaida ḅḅara za ḅḅa lentejabari mḷā nēdobueda.–

³² Esaúba jarasia:

–Mḷra jarrababa beubodoa. Mḷda beuibḅḅḅ, dadji zezade edaida ḅḅara ḅsāwā edai?–

³³ Maḷne Jacoboba jarasia:

–Naārā wārāneba jaradua ḅḅa dadji zezade edaida ḅḅara mḷā diaida.–

Ara maḷda Esaúba wārāneḅa jarasia. Māwā dji warra iwīnaba edaida ḅḅara Esaúba Jacoboa nēdobuesia. ³⁴ Maḷḅebḅḅ Jacoboba lentejara paḷ sīda Esaúa diasia. Esaúba copeda baido do ḅapeda wāsia. Māwā dji warra iwīnaba edaida badara Esaúba igarasia.

26

Isara Guerarḅe bada

¹ Maḷ ewarīde Isa druade jarrabada zesia Abrahāḷ ewarīde zeda quīṛāca.* Maḷ carea Isara Guerar purūdaa wāsia pilīsteorā boro Abīmelemaa. ² Isa mama ḅḅade Ācōrēra idjīmaa zepeda jarasia:

–Egīpto druadaa wārādua, āḅebḅḅḅ mḷa jarabḅḅḅ druade bedua. ³ ḅḅara drua āīḅemamīna nama ḅedua. Mḷra ḅḅa ume baya. Mḷa ḅḅara carebaya: mḷa ḅḅa, ḅḅa warrarāa bīda naḷ druara diai. Māwā mḷa ḅḅa zezā Abrahāḷa wārāneḅa jaradara oya. ⁴ Mḷa ḅḅa warrarāra zocārā yōbīya bajāne ḅīḅḅau zocārā panḅ quīṛāca. Mḷa jūma naḷ druara ḅḅeḅa yōḅḅarāa diai idjaba mḷa ḅḅeḅa yōḅḅḅeḅa naḷ ējūāne bea purura jūma carebaya. ⁵ Mḷa māwā oya Abrahāḷba mḷa ḅeḅeara jūma ījā oda bēṛā; mḷa obīdada, mḷa jara ḅḅadada, mḷa jaradiadada, mḷa ley sīda idjia jūma ījā osia.–

⁶ Maḷ bēṛā Isara Guerar purude ḅesia. ⁷ Maḷne Guerarḅebemārāba Isaa dji quīma Rebecadeḅemada iwīdisīdaa, idjira quīṛāwārēā ḅḅa bēṛā. Maḷ carea Isara ne wayasia. Iduba crīcha ḅesia mḷ quīmaana aīḅḅḅ, mḷra beadīsicada edadi carea. Maḷ carea ādjia iwīdīḅḅade panubadjia: “Idjira mḷ djabawērāa.”

⁸ Isa mama dārā ḅḅade pilīsteorā boro Abīmeleba dajadaa acḅḅadeḅa unusia Isaba idji quīma Rebecara yāga nūmada. ⁹ Maḷ bēṛā Abīmeleba Isara trāḅīpeda jarasia:

–Jāḷ wērāra wārāda ḅḅa quīmaa. ḅCārē cārēā ḅḅa jarasi ḅḅa djabawērāda?–

Isaba panusia:

–Mḷa crīchasia bārāba mḷra beadīda mḷ quīma edadi carea.–

¹⁰ Abīmeleba jarasia:

–ḅCārē cārēā jāwā osi? Mḷ purudeḅemārā abaada ḅḅa quīma ume cāīnabara, ḅḅabḅḅḅ daia maḷ cadjiruara obicasia.–

¹¹ Maḷ bēṛā Abīmeleba idji ēberārā jarasia:

–Barīduaba Isada mīā sēīḅḅḅ wa dji quīmada mīā sēīḅḅḅ, maḷ ēberārā beuida ḅḅa.–

¹² Maḷ druade Isara ne úsia. Abari poade idjia waīḅḅa ewasia, Ācōrēba idjira ne jūmane careba baada bēṛā. ¹³ Māwā idjira bio bara ḅesia. ¹⁴ Ovejada, pacada, nezocarā sīda zocārā eroḅesia. Maḷ carea pilīsteorāra idji ume biē panesīdaa. ¹⁵ Idji zezā Abrahāḷ zocai ḅasīde Abrahāḷ nezocarāba baido juebada urīda corocuasīdaa. Barībḅḅḅ pilīsteorāra Isa ume

[†] **25:25** Esaúra trā jarabadaa Edoḷ idjaba Seir. Hebreo beḅeade Edoḷ trāba jara ḅḅa “purea ḅḅa.” Seir trāba jara ḅḅa “caraida ḅḅa.” Edoḷba biara jara ḅḅa Esaúdeba yōna puruda. Seirba biara jara ḅḅa Esaúdeba yōpedadarā ējūāda. Genesi 36:9. [‡] **25:26** Jacobo trāba jara ḅḅa “jīrūgarrōna.” Maḷ awara cūrūḅabariada abḅḅa quīṛāca jīḅuabaria. Genesi 27:36.

[§] **25:30** Hebreo beḅeade Edoḷ trāba jara ḅḅa purea ḅḅa. * **26:1** Genesi 12:10.

biê pan_Λ bêrã ma_λ baido juebada uriara jūma egoroba ânãcuasidaa. ¹⁶ Ma_λbe dji boro Abimeleba Isaa jarasia:

–Dai tâenabemada âyã wãdua, b_Λra dairã cãyãbara dji dromaara beb_ΛΛ bêrã.–

¹⁷ Ara ma_λda Isara Guerar purude b_Λdada âyã wãsia. Guerar jewedade jūpeda idji wua dera ope_Λda mama besia. ¹⁸ Abraha_λ wadi zocai baside idjia baido juebada uriada mama corobicuasia. † Idji beudacarea pilisteorãba ma_λ baido juebada uriara egoroba jūma ânãcuasidaa. Barib_ΛΛ Is_Λ mama ba_{de} zeside waya corobicuapeda abari tr_Λda b_Λcuasia dji zezaba naêna b_Λdada.

¹⁹ Ewari aba Is_Λ nezocarãba dji jewedade coro panasidaa. Coro pan_Λne baido _Λtaa bogadr_Λ b_Λda unusidaa. ²⁰ Barib_ΛΛ ma_λ baido carea Guerardebema oveja wagabadada Is_Λ oveja wagabada ume ijarasidaa. Guerardebemarãba jarasidaa:

–Na_λ baidora dairãnea.–

Ma_λ carea ijarapedada bêrã Isaba baido juebada uriara tr_Λ b_Λsia Esec. ‡ ²¹ Mãwãnacarea Is_Λ nezocarãba dewara baido juebada uriada corosidaa. Barib_ΛΛ ma_λ carea bida ijarasidaa. Ma_λ baido juebada uriara tr_Λ b_Λsia Sitna. §

²² Ma_λbe Isara mamabemada âyã ba_{de} wãsia. Mama dewara baido juebada uriada corosia. Ma_λ baido carea ijaradaê basia. Ma_λne Isaba jarasia:

–_Λrãb_ΛΛ Ācōrēba dadjirãra bia b_Λsia na_λg_Λ êjūãne ne b_Λra paneni carea.–

Mãwã dji baido juebada uriara tr_Λ b_Λsia Rehobo.*

²³ Mama_Λba Beersebãdaa wãsia. ²⁴ Ma_λ diamasi Ācōrēra Isama odjapeda nãwã jarasia:

Mãra b_Λ zeza Abraha_λba ijã bada Ācōrēa. Ne wayarãdua. Mãra b_Λ ume b_Λa. Mãra b_Λra nãwã careba baya: b_Λ warrarãra mãra zocãrã yōbiya m_λ nezoca Abraha_λra carebayada ada bêrã.

²⁵ Ācōrēda mama odjada bêrã Isaba mōgarada _Λt_Λ pã buepeda idjia ewari iwidiisia. Ma_λbe idji wua dera osia mama dãrã bai carea. Idjaba idji nezocarãba mama baido juebada uriada corosidaa.

Isaba Abimele ume bedea b_Λda

²⁶ Ewari aba Guerar purudebema boro Abimelera Isamaa zesia. Abimelera zesia idji crīcha diabari Ahuzat ume, idji djōbada_{rã} boro Picol ume bida. ²⁷ Ma_λne Isaba Abimelea jarasia:

–Bãrãba mãra unu ama panana bêrã, bãrã tâenabemada âyã j_Λretasidaa. Ma_λda çcãrê cãrêã m_λmaa ze pan_Λ?–

²⁸⁻²⁹ Ma_λne ãdjia panusidaa:

–Daiba unu pan_Λa Ācōrēra b_Λ ume b_Λda. Ma_λ carea daiba crīcha pan_Λa b_Λ ume necai panani carea bedead b_Λdida. Daiba b_Λra necai wãbisidaa idjaba b_Λ ume ababe biada osidaa. Ma_λ bêrã wãrãneba nãwã bedea b_Λdida: daiba b_Λ mĩa sēnaê pan_Λ quĩrãca b_Λa bida दौरa mĩa sēda. Wãrãda Ācōrēba b_Λra bio careba b_Λa.–

³⁰ Ma_λ carea Isaba b_Λsrida ne cobada wai_Λbada ope_Λda ãdjirãra ne codruasidaa. ³¹ Nurēma pirabaridapeda wãrãneba bedea b_Λsidaa necai panani carea. Ma_λbe Isaba ãdjia bia wãnaduada asia. Ādjirã bida bia beduada adapeda wãsidada.

³²⁻³³ Ma_λmisa Is_Λ nezocarãba egoro coro pan_Λne baidoda unusidaa. Ununapeda Isamaa jarade zesidaa. Idjia ma_λg_Λ ewaride bedea b_Λda carea ma_λ baido juebada uriara tr_Λ b_Λsia Sebã. † Ma_λ carea mamabema purura wadibida Beersebã abadaa.

³⁴ Is_Λ warra Esaú cuarenta poa baside Beerí cau Judida edasia. Ma_λ awara edasia Elo_λ cau Basemã sida. Ma_λ Judira, Basemã sida hitita wērãrã basia. ³⁵ Ma_λne ãdji umena Is_Λ ume Rebeca ume bida bia pananaca basia.

27

Isaba idji warrarã bia jara b_Λda

¹ Isara drōãda b_Λ bêrã dauba unuca basia. Ewari aba idji warra nabema Esaúda tr_Λpeda jarasia:

–jWarra!–

Esaúba panusia:

–çCãrê, zeza?–

² Ma_λne Isaba jarasia:

† 26:18 Genesi 21:25-31. ‡ 26:20 Hebreo bedeadese esec tr_Λba jara b_Λa: “Jara pan_Λ.” § 26:21 Hebreo bedeadese Sitna tr_Λba jara b_Λa: “Dji quĩrũ pan_Λ.” * 26:22 Hebreo bedeadese Rehobo tr_Λba jara b_Λa: “Êjũã baraa.” † 26:32-33 Hebreo bedeadese Sebã tr_Λba jara b_Λa: “Bedeã b_Λpedada.” Genesi 21:30-31.

–Acλdua, warra, mλra drōāda bλa. Mλ beui ewarira adua bλa. ³Maλ carea mλ djuburia bλ enedramada cha sida edapeda mēā wādua. ⁴Ne beasira mλ itea djudua mλa awua cobari quīrāca. Maλda cobisira mλa bλra bia jara bλaya mλ beui naēna.–

⁵Isara idji warra Esaú ume bedea bada Rebecaba ūrī basia. Maλbe Esaúra mēā wāsia dji zezaa cobī carea. ⁶Esaú wānacarea Rebecaba idji warra Jacoboa jarasia:

–Warra, mλa ūrīsia bλ zezara bλ djaba Esaú ume bedea bλda. Bλ zezaba Esaúa nāwā jarasia: ⁷“Mēā ne beade wāpeda mλ itea djudua. Maλ djicora copepa mλ beui naēna bada Ācōrē quīrāpita bia jara bλaya.”

⁸Jāλbe, warra, mλa jarabλada odua. ⁹Dadji animarā beamaa wāpeda chiwatu zaque boreguea panada umē enedua. Maλbe mλra bλ zezā itea ne djuya idjia awua cobari quīrāca. ¹⁰Maλda bλa bλ zezamaa edeya idjia comārēā. Māwā idji beui naēna bλra bia jara bλaya.–

¹¹Maλne Jacoboba dji papa Rebecaa jarasia:

–Mλ djaba Esaúra caraida bλa, maλne mλra cara neē bλa. ¹²Mλ zezaba mλda tāibλa, cawaya mλa idjira cūrūga bλda. Maλda cawasira idjia mλra bia jara bλāa, ātebλa biē jara bλaya.–

¹³Maλne dji papaba panusia:

–Māwā biē jara bλsira mλmaabλa zeya. Warra, odua mλa jara bλ quīrāca. Chiwatu zaquera isabe jλrāde wādua.–

¹⁴Ara maλda Jacobora wāpeda chiwatu zaquera enesia idji papamaa. Enepeda idji papaba djicoda osia Jacobo zezaba awua cobari quīrāca. ¹⁵Maλbe dji warra nabema Esaúba jābari dji biara bλda Rebecaba enesia. Esaúba maλ jābarira ādji dede erobasia. Maλda Rebecaba Jacoboa jābsia. ¹⁶Maλ awara Jacobora cara neē bλ bērā Rebecaba chiwatu zaque eda idji jλwade, λrλmaside bida caracuasia. Māwā osia dji zezaba Esaúdra cīchamārēā. ¹⁷Maλbe djico warra djudada paλ sida idji warra Jacoboa diasia dji zezamaa edemārēā.

¹⁸Idji zezamaa wāpeda Jacoboba jarasia:

–jZeza!–

Isaba panusia:

–¿Cārē, warra? Bλra ¿caida māwā bλ?–

¹⁹Maλne Jacoboba idji zezaa jarasia:

–Mλra bλ warra nabema Esaúa. Mλa osia bλa jarada quīrāca. λta chūmepeda ne codua. Maλbe mλra bia jara bλdua.–

²⁰Isaba dji warraa iwīdisia:

–Mλ warra, ¿sāwā jācua isabe ne beasi?–

Jacoboba panusia:

–Bλ ume bλ Ācōrēba mλa unubisia.–

²¹Maλne Isaba jarasia:

–Warra, mλ caita zedua. Mλā idu tābidua bλra wārāda mλ warra Esaú cawaya.–

²²Ara maλda Jacobora dji zezaba tāmarēā caita wāsia. Maλne Isaba jarasia:

–Bλ bedeara Jacobo bedeaca bλa, baribλa bλ jλwara Esaú jλwaca bλa.–

²³⁻²⁴Isaba Jacobora cawaē basia idji jλwara Esaú jλwa quīrāca caraida bλ bērā. Isaba Jacobo bia jara bλabλade wayacusa iwīdisia:

–¿Bλra wārāda mλ warra Esaúca?–

Jacoboba panusia:

–Māē, zezā. Mλra Esaúa.–

²⁵Maλne dji zezaba jarasia:

–Warra, bλa ne beadara diadua mλa coi carea. Maλbe mλa bλra bia jara bλaya.–

Ara maλda Jacoboba diasia. Diadacarea Isaba cosia. Māwā bλde Jacoboba uva bλ sida diasia. Maλga sida Isaba dosia. ²⁶Maλbe bλra Isaba jarasia:

–Jāλbe warra, mλ caita chūmepeda mλ uridarrade isōdua.–

²⁷Ara maλda Jacobora caita chūmepeda isōsia. Maλne Jacoboba jλ basia Esaúba jābarida. Isaba maλra λpeda crīchasia zocārā bλ jλwade beadida, druazabemada bλ quīrāpita wayaadeba chūrāborode cobeadida.

Mλ warrara tūāpa bλa Ācōrēba bia zaubi bλ ējūā quīrāca.

²⁸Mλa quīrā bλa Ācōrēba bλ itea bajāneba cue zebi baida bλa ubλara bia zaumārēā.

Māwā bλ trigora aduba zauya. Bλ uva sida bia zauya.

²⁹Mλa quīrā bλa puruda zocārā bλ jλwade beadida, druazabemada bλ quīrāpita wayaadeba chūrāborode cobeadida.

Mλa quīrā bλa bλra bλ djabarā boro baida, bλ papa warrarāda bλ quīrāpita chūrāborode cobeadida.

Mλa quīrā bλa bλ biē jarabλdara biē beadida idjaba bλ bia jarabλdara bia beadida.

³⁰ Isaba m̄wā bia jara b̄adacarea Jacobora idji zeza ume b̄adada ēdr̄asia. Ara ēdr̄ab̄ar̄ade idji djaba Esaúra m̄ēā wā b̄adada jūesia. ³¹ Idjia bida djicoda warra osia. Maāda dji zezamaa edepeda jarasia:

–Zeza, m̄ra ne beasia. Ata chūmepeda codua. Maābe m̄ra bia jara b̄adua.–

³² Maāne Isaba Esaúa jarasia:

–B̄ara ḡcaida m̄wā b̄a?–

Esaúba panusia:

–M̄ra b̄a warra iwina Esaúa.–

³³ Isaba maā ūr̄ib̄ar̄ade dauperapeda ure nūmesia. Maāne jarasia:

–M̄ēteara ḡcaida b̄a na ze b̄asi? Idjia beadara m̄ā diasia. Maāda m̄ra jūma cosia b̄a ze naēna. M̄ra idjira bia jara b̄asia. Maā b̄ēr̄a idjidra bia b̄aya.–

³⁴ Esaúba dji zeza bedea ūr̄iside abeda bio sopuasua. Maāne j̄ā b̄aba j̄gua jarasia:

–Zeza, m̄a sida bia jara b̄adua!–

³⁵ Maāne dji zezaba panusia:

–B̄a djababa m̄ra cūr̄ūgade ze b̄asia. M̄wā m̄ra b̄a bia jara b̄ai badara idjiab̄ar̄a edasia.–

³⁶ Maāne Esaúba jarasia:

–B̄ār̄aba j̄ā cūr̄ūgabari Jacobora aride tr̄ā b̄asidaa!* idjia m̄ra b̄arima umé cūr̄ūgab̄ar̄aa! M̄ra warra iwinaba edaida b̄adara idjia edasia. J̄ābe idi b̄a m̄a bia jara b̄ai badara idjia j̄ārsia.–

Maāne Esaúba wayacusa iwidiisia:

–ḡb̄aa m̄a sida poya bia jara b̄āēca?–

³⁷ Isaba panusia:

–M̄ā Jacobora b̄a boroda b̄asia. B̄a ēberār̄ara, b̄adeba yōb̄ada sida idji j̄awaeda b̄asia. Idjaba m̄ra jara b̄asia idji trigora uva sida aduba zaumār̄ē. Maāba, warra, m̄ra b̄a ḡcār̄ēda poya diai?–

³⁸ Maāne Esaúba dji zezaa bia iwidiisia:

–Zeza, b̄aa ḡababe idjidra poya bia jara b̄alica? iAy, zeza, m̄a sida bia jara b̄adua!–

M̄wā jara b̄ade Esaúra bio j̄ā nūmasia.

³⁹ M̄wā b̄ade dji zeza Isaba jarasia:

B̄ara ējūā biadebemada, cue zeb̄arimabemada j̄ga b̄aya.

⁴⁰ B̄ara dewara ēberār̄a ume djō b̄aya, idjaba b̄a djaba j̄awaeda b̄aya.

B̄arib̄ar̄a b̄a j̄ā o ama beb̄ar̄ade idji j̄awaeda b̄adada ēdr̄aya.†

Rebecaba Jacoboa m̄rū wāduada ada

⁴¹ Adj̄i zeza Isaba Jacoboda bia jara b̄ada b̄ēr̄a Esaúba Jacobora bio quīr̄āma b̄esia. Maā carea n̄wā cr̄ichasia: “M̄a zeza beudacarea m̄ra sopua ewarida wagaya. Maābeb̄ar̄a m̄a djaba Jacobora beaya.”

⁴² Esaúba oi cr̄icha b̄ara dji papa Rebecaba cawasia. Maā carea idji warra tēābema Jacobora tr̄āpeda jarasia:

–Ūr̄idua, b̄aa oda carea b̄a djaba Esaúba b̄ara bea quīr̄ā b̄aa. ⁴³⁻⁴⁵ Idjia b̄ada beaib̄ar̄a, idji sida beadida pan̄aa. M̄wāra m̄ra abari ewaride b̄ār̄a umena aduaya. Maā carea, warra, m̄ra jarab̄ar̄ada j̄ā odua. Isabe Haraḡ purudaa m̄rū wāduaa m̄a djaba Labaāmaa. J̄ama idji ume d̄ār̄a badua aba b̄a djaba quīr̄ūbi jōb̄ar̄adaa. B̄aa odada idjia quīr̄ādoasira m̄ra b̄aa bedeada diabueya waya zemār̄ē.–

⁴⁶ Jacobo wāi naēna Rebecaba dji quima Isaa jarasia:

–M̄ra sē b̄aa Esaú quima hititarā carea. Jacobo bida naḡ druadebema hitita wēr̄āda edaib̄ar̄a, biara b̄aa m̄ra beuida.–

28

¹ Maā b̄ēr̄a Isaba Jacobora tr̄āpeda bia jara b̄asia. Idjaba n̄wā jarasia:

–Canaānebema wēr̄āda edar̄ādua. ² Padan-Araḡ druadaa wāduaa b̄a zezadrōā Betuelmaa. Mama b̄a djabadrōā Labaḡ caur̄ānebemada aba edadua. ³ Ācōr̄ē ne jūma poya o b̄aba b̄ara careba b̄aya warra zocār̄a unumār̄ē. M̄wā b̄adeba puruda zocār̄a yōnia. ⁴ Idjaba Ācōr̄ēba Abrahāa diai jarada ējūāda idjia b̄aa, b̄adeba yōb̄adar̄aa bida diaya.* M̄wā naḡ ējūāra b̄ār̄āne b̄aya, b̄ara nawena nama āibema quīr̄āca b̄am̄īna.–

⁵ M̄wā Isaba Jacobora wābisua Padan-Araḡ druadaa. Maābe Jacobora wāsia idji djabadrōā Labaḡ dedaa. Maā Labaḡra Betuel warra basia. Betuelera arameo basia. Labaḡra Rebeca djaba basia. Rebecara Jacobo idjaba Esaú papa basia.

* **27:36** Hebreo bedeade Jacobo tr̄āra cūr̄ūgabariada ab̄ar̄a quīr̄āca j̄guabaria. Genesi 25:26. † **27:40** Dār̄āb̄ar̄ade Esaú puru Edoḡba Jacobo puru Israelera igarasia. 1 Reye 11:14-25; 2 Reye 8:20. * **28:4** Genesi 17:4-8.

Esaúba dewara químa edada

⁶ Jacobo wái naēna idji zeza Isaba idjira bia jara b̄apeda jarasia Canaañnebema wērāda edarāmārēā. Ātebala wābisía Padan-Araā druadebema wērāda edamārēā. Esaúba mañgala jūma unu basía. ⁷ Mañ awara unu basía Jacoboba idji zeza bedea, idji papa bedea sida iñā opeđa Padan-Araā druadaa wāsida. ⁸ Mañgaleba Esaúba cawasia idji zeza Canaañnebema wērārā quiriācada. ⁹ Mañ carea Esaúra wāsía Abrahañ warra Ismaelmaa. Ismaelera Esaú djabadrōā basía. Mañne Esaúba Ismael cau Majalada edasia. Majalara Nebayo djabawērā basía. Esaúba dewara quimarā pe erobade mañ wērā sida edasia.

Jacoboba Betelde cāimocarada

¹⁰ Mañne Jacobora Beersebádeba Harañ purudaa wāsía. ¹¹ Wābalađe ota queusia. Mama mōgarada cobasía idji borocauí carea. Mañbe egode tabepeda cāsía. ¹² Cāi b̄ade cāimocarade unusia dume drasoga b̄ada chū nūmada. Mañ dumera dudaaba bajānaa tēū nūmasía. Mañne Jacoboba unusia Ācōrē bajānebema nezocarāda dumene ātaa wā duanada idjaba edaa ze duanada. ¹³ Idjaba unusia Ācōrēda dume borode nūmada. Māwā b̄ade Ācōrēba jarasia:

–Māra b̄a zezadrōā Abrahañ Ācōrēa, b̄a zeza Isa Ācōrēa. B̄a cāi b̄a ējūāra māa b̄āa, b̄a warrarāa bida diaya. ¹⁴ B̄a warrarāra zocārā yōnia egoro pora quirāca. Ādjirāra wābalađia āmādaū odjabariare, āmādaū baebariare, jawa araare, jawa acsare bida. Idjaba b̄adeba, b̄adeba yōbalađeba bida māa jūma nañ ējūāne bea purura carebaya. ¹⁵ Māra b̄a ume b̄aa. Māa b̄ara wagaya b̄a wābalađa, idjaba māa b̄ara nañ ējūānaa waya eneya. B̄ara igaraēa, ātebala wārāda māa jara b̄adada jūma b̄a itea oya.–

¹⁶ Mañne Jacobora cāi b̄adada āmāpeda nāwā crīchasia: “Wārāda Ācōrēra nama b̄aa, baribala māa adua basía.” ¹⁷ Ne wayađeba jarasia: “iNama bio minijīchia b̄aa! Ācōrē dera nama b̄aa, idjaba bajānaa wābada o sida nama b̄aa.”

¹⁸ Nurēma diapēdeđa Jacobora pirabaripeda borocau erobada mōgarara āta nūmasía sēyāda bamārēā. Mañ mōgara āra nedragada weasia Ācōrēra mama b̄a b̄ērā. ¹⁹⁻²² Mama Jacoboba wārāneba nāwā jarasia:

–Ācōrēda mā ume wāibala, mā wābala wagaibala, ne coi carea diaibala, cacuade jābarida diaibala, idjaba mā zezamaa waya jēda eneibala, māa idjidra iñā baya. Mañ carea nañ mōgara sēyā b̄adara Ācōrē de baya.–

Māwā dji mama b̄a puru Luz abadara Jacoboba trā basía Betel.† Idjaba Jacoboba Ācōrēa jarasia:

–B̄aa māa die diabalađa māa b̄āa aba dia baya.–

29*Jacobo idji djabadrōāma jūēna*

¹ Māwānacarea Jacobora nocodaa wāsía. Wāne āmādaū odjabariarebema ēberārā druade jūēne wāsía. ² Mama baido juebada uria corodada unusia. Mañ caita ovejada zocārā panasidaa. Mañ ovejara ādji djibarirā ūbea panā caita awara awara ānāū duanasidaa. Djibarirāba mañ baidora ādji ovejaa jue diabadjidaa. Dji baido juebada uria āra mōgara waiabada cobasía. ³ Ewariza oveja jūma enepedacarea dji oveja wagabadaba mañ mōgarara āyā b̄abadjidaa ādji ovejaa baido jue diadi carea. Jue diapedacarea wayacusa mōgarara dji uria āra cobabadjidaa. ⁴ Mañne Jacoboba dji oveja wagabadaa iwidisia:

–Djabarā, z̄bārāra sāmabema?–

Ādjia panusidaa:

–Daira Harañ purudebema.–

⁵ Jacoboba iwidisia:

–z̄Bārāba Naco warra Labaāra unubadaca?–

Ādjia panusidaa:

–Māē, daiba unubadaa.–

⁶ Jacoboba waya iwidisia:

–z̄Idjira bia b̄aca?–

Ādjia panusidaa:

–Idjira bia b̄aa. Acada, jari urua dji cau Raquelda. Idji zeza ovejada pe enebala.–

⁷ Mañne Jacoboba jarasia:

–Acadada, wađi āsa nūma b̄ērā animarāra cāine edediē panāa. Ovejara baido dobi-gadapeda waya pōājārā cobide ededada.–

⁸ Ādjirāba panusidaa:

† 28:19-22 Hebreo bedeađe Betel trāba jara b̄aa “Ācōrē de.”

–Wadibida poya baido dobidāēa. Daiba jābadaa jūmarāba ādji ovejara enenamārēā. Maḷbeβαγα mōgara baido juebada uria λῚλ cobara āyā βλbadaa ovejara baido dobigadī carea.–

⁹ Jacobo ādjirā ume beḍea βλḍe Raquelba idji zeza ovejara pe enesia. Idjira dji oveja wagabari basīa. ¹⁰ Raquel zeza Labaλra Jacobo papa Rebeca ume dji djaba basīa. Jacoboba Raquel, Labaλ oveja sida unuside baido juebada uriamaa wāpeḍa dji mōgara uria λῚλ cobara āyā βλsīa. Āyā βλpeda idji djabadrōā Labaλ ovejara baido dobigasia. ¹¹ Maḷne Jacobora βλsridasia idji papa ēberārāma jūēna bērā. Maḷ carea Raquel uridarrade isōpeḍa jīasia. ¹² Maḷbe Jacoboba jarasia:

–Māra βλ zeza Labaλ tēābeea. Mā papa Rebecara βλ apiria.–

Ara maḷda Raquelera diguidaa pira wāsia idji zeza jarade. ¹³ Labaλba maḷ ūῚpeḍa pira wāsia idji djabawērā warra Jacobo audiabaride. Jacobo βλmaa wāpeḍa oḷūē edapeḍa uridarrade isōsia. Maḷbe diguidaa edesia. Diguida jūēnapēḍa Jacoboba Labaλa idji sāwānanebemada jūma nēβλsīa. ¹⁴ Maḷne Labaλba Jacoboa jarasia:

–Wārāda βara mḷ ēberārā.–

Māwānacarea Jacobora Labaλ ume jedeco aba besia.

Jacoboba Labaλ caurā edada

¹⁵ Jedeco aba baḍacarea Labaλba Jacoboa jarasia:

–βara mḷ tēābeamīna mḷ itea bari trajaiē βla. Māa jaradua jūmasāwā diaida βada βa trajubari.–

¹⁶ Labaλba cauda umé eroβasia. Dji nabema trāda Lea basīa. Raquelera dji tēābema basīa.

¹⁷ Leara mācua quīrāwārēāē basia. * Baribβαγα Raquelera bio quīrāwārēā basia. ¹⁸ Maḷne Jacoboba Raquelda bio quīrīā basia. Maḷ carea Labaλa jarasia:

–βa cau tēābema Raquel edai carea māra siete poa βa itea bari traja βaya.–

¹⁹ Maḷne Labaλba panusia:

–Biara βla mḷ caura βla diaida dewara ēberāa diai cāyābara. Māēteara mḷ itea bari traja βedua.–

²⁰ Ara maḷda Jacobora Raquel edai carea Labaλ itea siete poa bari trajasia. Jacoboba Raquelera bio quīrīā βa bērā idjimaarā maḷ siete poara dārāē basia.

²¹ Siete poa baḍacarea Jacoboba Labaλa jarasia:

–Dadjia βλpedada ewarira jūēna bērā βa caura diadua mḷ quima bamārēā.–

²² Ara maḷda Labaλba mamabemarāra jūma trābigasia dji cau quima edabβαγ βλsridada oi carea. ²³⁻²⁴ Baribβαγα diamasi maḷ βλsrida o panasidade Labaλba idji cau nabema Leada Jacoboa diasia. Idjaba idji nezocawērā Zilpa abadada Lea diasia nezoca bara bamārēā. Maḷne Jacoboba Leada māwā βada adua basia, diamasi nūma bērā. Ara maḷda Jacobora Lea ume cāisia. ²⁵ Nurēma Jacoboba unusia Leadβa idji caḍade βada. Maḷ carea Labaλmaa wāpeḍa jarasia:

–¿Cārē cārēā βla māra jāwā osi? ¿Māra Raquel carea βa itea bari trajaē basica? ¿Cārē cārēā māra cūrūgasi?–

²⁶ Maḷne Labaλba panusia:

–Nama dai druade dji nabemadrβ na quima diabadaa. ²⁷ Lea edabβαγ βλsridara domia aba odua. Māwānacarea māa dewarabema sida diaya baribβαγ βara wayacusa siete poa idji carea mḷ itea bari trajaida βaa.–

²⁸ Jacoboba bia βada asia. Maḷ bērā βλsridara domia aba osia. Maḷbe Labaλba idji cau Raquelera Jacoboa diasia dji quima bamārēā. ²⁹ Labaλba idji nezocawērā Bilha abadada idji cau Raquelea diasia nezoca bara bamārēā. ³⁰ Ara maḷda Jacobora Raquel ume cāisia idjaba idjira Lea cāyābara quīrīāra eroβesia. Maḷbe Jacobora wadi siete poa bari traja besia Labaλ itea.

Jacoboba warrarā ununa

³¹ Maḷne Ācōrēba unusia Jacoboba Leara quīrīāē βada. Maḷ carea Ācōrēba Lea warrarāda diasia, baribβαγα Raquelera warra toca basia. ³² Leara biogoa bepeḍa umaquīrā warrada tosia. Maḷne crīchasia: “Mā mīga βara Ācōrēba acasia. Idibβαγα mḷ quimaba māra biara quīrīāya.” Māwā dji warrara trā βλsīa Rubeλ.†

³³ Leara wayacusa biogoa bepeḍa umaquīrā warrada tosia. Maḷne crīchasia: “Ācōrēba māa naλ warra sida diasia mḷ quimaba mḷ quīrīāē βa ūῚna bērā.” Māwā dji warrara trā βλsīa Simeoλ.‡

* 29:17 Leara mācua quīrāwārēāē basia. Hebreo beḍeade βā βla: “Lea daura abaeē basia.” Baribβαγα maḷba jara βara ebuda βlaēa. † 29:32 Hebreo beḍeade Rubeλ trāba jara βaa: “Acadua warrada jāwā quiru.” ‡ 29:33 Hebreo beḍeade Simeoλ trāba jara βaa: “ŪῚna.”

³⁴ Wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Małne crĩchasia: “Idibarł mł quimara mł ume ābaa baya, mła idji warrada ūbea tobarł bẽrã.” Māwã dji warrara trł ɓasia Levi.[§]

³⁵ Wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Małne crĩchasia: “Nałne mła Ācõrẽa bia bedeaya.” Māwã dji warrara trł ɓasia Juda.*

Małare Leara dārãsia warra toẽ ɓada.

30

¹ Raquelera warra toca bẽrã idji djabawẽrã Lea ume sode biẽ ɓesia. Mał carea Raquelba Jacoboa jarasia:

–Młra warra quĩrã ɓaa. Warrada unuẽbarł, biara ɓaa młra beuida.–

² Mał carea Jacobora Raquel ume quĩrũpeda jarasia:

–¿Māwãra młda Ācõrẽca? Idjiabarł barã warra idu unubiẽ ɓaa.–

³ Małbe Raquelba jarasia:

–Mł nezocawẽrã Bilhada ɓaa. Idji ume cãidua. Idjia warrada toibarł, mał warrara młre baya. Māwã młra Bilhadẽba warra erobaya.–

⁴ Ara małda Raquelba idji nezocawẽrã Bilhara Jacoboa quima quĩrãca diasia. Małbe Jacobora Bilha ume cãisia. ⁵ Bilhara biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. ⁶ Małne Raquelba jarasia: “Młā iwidiđara Ācõrẽba ũrĩa. Idjia młā warra diađaba cawabi ɓaa młā jipa osida.” Māwã dji warrara trł ɓasia Dał.*

⁷ Māwãnacarea Raquel nezocawẽrã Bilhara wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia. ⁸ Raquelba jarasia: “Mł djabawẽrã ume bio djõ ɓade młā poyasia.” Māwã dji warrara trł ɓasia Neptali.†

⁹ Mał ewaride Leaba crĩchasia waa warrara toẽda. Mał carea idji nezocawẽrã Zilpada Jacoboa quima quĩrãca diasia. ¹⁰ Māwã Zilpaba umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia.

¹¹ Małne Leaba jarasia: “Młra boro biasia.” Māwã dji warrara trł ɓasia Ga.‡

¹² Māwãnacarea Lea nezocawẽrã Zilpaba wayacusa umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia.

¹³ Małne Leaba jarasia: “Młra bio ɓasrida ɓaa. Idibarł wẽrãrãba jaradia młra ɓasrida ɓada.” Māwã dji warrara trł ɓasia Aser.[§]

¹⁴ Trigo ewabada ewaride Jacobo warra iwina Rubełra trigo uđamaa wãsia. Mama unusia mandragojõda.* Małra Rubełba ɓa edapeda idji papa Lea itea edesia. Lea djabawẽrã Raquelba mał unupeda Lea jarasia:

–Mł quĩrã djaburã ɓa warraba mandragojõ enenanebemada młā diadua.–

¹⁵ Małne Leaba jarasia:

–¿Ya bia ɓalẽca ɓaa mł quima jãrĩnada? Mał awara ¿ɓaa mł warra mandragojõ sida jãrĩca?–

Raquelba panusia:

–ɓa warra mandragojõda młā diasira nane diamasi Jacobora ɓa ume cãiya.–

Raquelba jaradara Leaba bia ũrĩa. ¹⁶ Mał bẽrã Jacobo quewara idji ẽjũũneba jũẽbarłde Leara idji audiabaride wãsia. Małbe jarasia:

–Nane diamasi ɓara mł ume cãiya mł warra mandragojõra Raquelea diađabari.–

Mał diamasi Jacobora idji ume cãisia. ¹⁷ Leaba iwidiđara Ācõrẽba ũrĩa. Māwã Leara waya biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Mał warrara idjia juesuma tođa basia.

¹⁸ Małne Leaba jarasia: “Mł nezocawẽrãda mł quimaa diađabari Ācõrẽba młā nebiada diasia.” Māwã dji warrara trł ɓasia Isacar.†

¹⁹ Māwãnacarea Leara wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia. Mał warrara idjia sei tođa basia. ²⁰ Leaba jarasia: “Ācõrẽba młā nebiada diasia. Młā sei umaquĩrã warra tođa bẽrã mł quimaba młra bia unuya.” Māwã dji warrara trł ɓasia Zabuloł.‡

²¹ Māwãnacarea wẽrãcauda tosia. Idjira trł ɓasia Dina.

²² Małne Ācõrẽba Raquelera quĩrãdoãẽ basia. Raquelba iwidiđara idjia ũrĩna bẽrã warrada idu unubisia. ²³ Mał warra toside Raquelba jarasia: “Mł warra toca carea pera

§ 29:34 Hebreo bedeade Levi trłba jara ɓaa: “Ābaa baida.” * 29:35 Hebreo bedeade Juda trłba jara ɓaa: “Bia bedeaida.” * 30:6 Hebreo bedeade Dał trłba jara ɓaa: “Cawabisia jipa ođada.” † 30:8 Hebreo bedeade Neptali trłba jara ɓaa: “Djõ ɓa.” ‡ 30:11 Hebreo bedeade Ga trłba jara ɓaa: “Boro biasia.” § 30:13 Hebreo bedeade Aser trłba jara ɓaa: “ɓasrida ɓa.” * 30:14 Mał druede crĩchabadjida wẽrãba mandragojõda jõibarł warra toida. † 30:18 Hebreo bedeade Isacar trłba jara ɓaa: “Ne odabari nebia diai.” ‡ 30:20 Hebreo bedeade Zabuloł trłba jara ɓaa “nebia diada” idjaba “bia unui.”

baðara Ācōrēba āyā ʙasia. ²⁴ Māa quīrīā ʙaa Ācōrēba warrada dewara diaida.” Māwā dji warrara trā ʙasia Jose. [§]

Jacobo Labaā ume dji cūrūgapedada

²⁵ Jose todacarea ewari aba Jacoboba dji zāwārē Labaā nāwā jarasia:
–Māra mā druadaa idu wābidua. ²⁶ Mā quimarāda, mā warrarā sida idu edebidua. Mā quimarā carea ʙa itea bari traja ʙasia. Mā bēra māra idu wābidua. ʙa cawa ʙaa māra ʙa itea bio trajasida.–

²⁷ Baribāḡa Labaāba jarasia:

–Mā quīrā djaburia mā ume ʙedua. Mā quīrācuita acā ʙaḡeba cawa ʙaa Ācōrēba māra ʙaḡeba careba ʙada. * ²⁸ Mā jaradua ʙa traja ʙabari jūmasāwā quīrīā ʙada. Ara mā quīrāca mā diaya.–

²⁹ Jacoboba jarasia:

–ʙa cawa ʙaa māra ʙa itea sāwā bia traja ʙada idjaba ʙa animarā quēdeara sāwā panāda. ³⁰ Mā zeī naēna ʙa zocārāēbe erobasia. Baribāḡa mā jūenacarea zocārā yōsia Ācōrēba ʙara careba ʙa bēra. Idiba āta māra mā dji warrarā itea traja quīrīā ʙaa.–

³¹⁻³² Māne Labaāba iwidiisia:

–ʔʙa waya nama traja bei carea paratada jūmasāwā iwidi ʙa?–

Jacoboba panusia:

–Mā paratara iwidiē ʙaa. Mā ʙa ovejara wayacusa waga beya mā jarabāḡada jīāibāḡa: nane māra ʙa ovejamaa, chiwatuma bida wāpeda dji gorogoroa quēdeada, dji bagabaga quēdeada, oveja zaque pāima quēdeada sida awara ʙaya.† Jūma māwā ʙeara mā edaya nama traja bei carea. ³³ Mā animarā ʙa acāde zebāḡade ababe chiwatu bagabaga beada, gorogoroa beada, idjaba oveja pāima beada unuibāḡa cawaya mā aride o ʙada. Baribāḡa māwā beaēda mā animarā tāēna unuibāḡa, ebuda ʙaya mā ʙaḡeda dḡasida.–

³⁴ Labaāba jarasia:

–Bia ʙaa, odua ʙaa jara ʙa quīrāca.–

³⁵ Baribāḡa ara mā ewaride Jacoboba oveja, chiwatu sida awara ʙaḡe wā naēna Labaāba chiwatu dji umaquīrā bagabaga ʙeara, gorogoroa ʙeara, chiwatu wērārā bagabaga ʙeara, jījījīā ʙeara, todotodoa ʙeara idjaba oveja pāima bea sida chupea āyā ʙasia. Māḡa animarā Jacoboba edaida baḡamāna Labaāba idji warrarā diasia ara idji itea wagadamārēa. ³⁶ Mābe ādjirāba Jacobo ʙamaaba āyā ewari ūbea edesidaa. Māne Jacoboba waabema animarā idji edaiē ʙada arima waga besia.

³⁷ Mābe Jacoboba animarā idji itea edai carea nāwā osia: bacuru ʙawate onoda ʙaā tu edasia. Álamoda, almenḡroda, castaño sida ʙaā tu edasia. Māra erruerrua jodacuasía. ³⁸ Mābe bacuru erruerrua jodacuadara dji animarā baido dobadama ʙacuasía. Mama animarāra warra obadjidaa. ³⁹ Ādjia mā bacuru quīrāpita warra osidara, bagabaga, jījījīā bea sida tocuabadjidaa. ⁴⁰ Māḡa animarā quēdeara Jacoboba awara ʙa wāsía. Mā awara oveja warra o panāne Jacoboba dji oveja wērāa Labaā animarā patrupatrua beada, pāima bea sida acābibadjia. Mā ovejaba patrupatrua quēdeada, pāima bea sida tosida bēra Jacoboba awara ʙa wāsía ara idji itea. Labaā animarā ume ābaa ʙaē basía.

⁴¹ Mā awara animarā boregueara ʙeara warra obādaza Jacoboba bacuru jodacuadara ādji baido dobadama ʙabadjia mā bacuru ununamārēa. Māwā dji boreguea ʙeaba patrupatrua beada, bagabaga beada jījījīā bea sida tocuabadjidaa. ⁴² Baribāḡa animarā caya quēdeara māmā zebāḡade Jacoboba bacurura ʙaca basía. Mā bēra animarā caya quēdeara Labaā itea besia, baribāḡa dji boreguea ʙeara Jacobo itea besia. ⁴³ Māwā Jacobo ne barasia. Ovejada, chiwatuda, nezoca umaquīrāda, nezoca wērāda, cameyoda, burro sida zocārā erobesia.

31

Jacobo idji druadaa mīrū wāna

¹ Mā ewaride Labaā warrarāba Jacobo nāwā biē jara panasidaa:

–Jacoboba jūma dai zezadede edapeda bio ne bara besia.–

Māwā jara panāda Jacoboba cawasia. ² Mā awara unubadjia Labaāra idji ume naārā bia ʙada quīrāca ʙaēda. ³ Māwā ʙaḡe Ācōrēba Jacobo jarasia:

–Wādua ʙa djabarirā druadaa, ʙa ēberārāmaa. Māra ʙa ume baya.–

⁴ Mābe Jacobo idji quimarā Raquelda, Lea sida trābisía idji oveja erobāmaa zedamārēa. ⁵ Ādji jūepedacarea Jacobo jarasia:

§ 30:24 Hebreo beedeade Jose trāba jara ʙaa “āyā ʙaya” idjaba “dewara diaya.” * 30:27 Quīrācuita acā ʙaḡeba. Hebreo beedeade māba idjaba jara ʙaa “daubaribāḡade.” † 30:31-32 Hebreo beedeade mā versicolura ebuda ʙaēa.

–Mā unu b̄la bārā zezara m̄l ume naārā b̄ada quīrāca b̄aēda, barib̄aḡl m̄l zezaba iḡā b̄la Ācōrēda m̄l ume b̄la. ⁶ Bārāba cawa pan̄la m̄lra bārā zez itea bio trajasida. ⁷ Barib̄aḡl idjia m̄lra cūrūgabadjia. M̄la edaida b̄ara idjia barima zocārā quīrā awara obadjia. Wārāda idjia m̄l ume biē o quīrā basia. Barib̄aḡl Ācōrēba idu māwā obiē basia. ⁸ Labaḡba m̄l traja b̄lbari jūma dji animarā gorogoroa b̄eada edaida b̄ada aside mamaḡba ḡta jūma ovejaba gorogoroa tobadjidāa. Idjaba dji patrupatrua b̄eada m̄la edaida b̄ada aside mamaḡba ḡta jūma ovejaba patrupatrua tobadjidāa. ⁹ Māwā Ācōrēba bārā zez animarāra jārīsia m̄la diai carea.

¹⁰ Maḡ ewaride animarā dji wērārā pōnō beaside m̄la cāimocarsia. Maḡ cāimocarade m̄la unusia animarāra warra o b̄eada. Dji umaquīrāra ḡcaḡl gorogoroa beasia, ḡcaḡl patrupatrua beasia, idjaba ḡcaḡl bagabaga beasia. ¹¹ Māwā b̄ade Ācōrēba m̄lra trāsia: * “Jacobol!” Mā panusia: “Nama b̄la.” ¹²⁻¹³ Maḡne idjia jarasia: “Māra b̄la Betelde ununa Ācōrēa.† Maḡ Betelde b̄la mōgara ḡḡ nedraga weadama b̄la wārāneba jarasia m̄la b̄ada wagaib̄aḡl, b̄la m̄lḡra iḡā b̄aida. Bio acḡdua animarāra warra o b̄eada. Dji umaquīrāra jūma gorogoroa beaa, patrupatrua beaa, idjaba bagabaga beaa. Māwā m̄la b̄ara careba b̄la Labaḡba b̄ara biē o b̄la b̄ērā. Jāḡbe piradr̄peda namaḡba b̄l toda druadaa wādua.”–

¹⁴ Maḡne Raquelba Lea b̄ida jarasidaa:

–Dai zezaba erob̄adebemada daia ni cārē sida diaēa. ¹⁵ Āteb̄aḡl दौरa drua āibema quīrāca osia. Idjia दौरa nēdobuesia. Maḡ awara dai nēdobuedabari edadara jūma cobuesia. ¹⁶ Barib̄aḡl Ācōrēba dai zezadera jārīsia. Maḡḡra wārāda dadjidea idjaba dadji warrarānea. Maḡ carea jūma Ācōrēba b̄la jara b̄l quīrāca odua.–

¹⁷⁻¹⁹ Maḡ ewaride Labaḡra idji oveja cara tḡ b̄ada tam̄l basia. Maḡmisa Raquelera chupea idji zeza dede eda wāpeda dji zeza jawaba oda ācōrēda dr̄asia. Maḡbe Jacoboba idji warrarāra, idji quimarā sida cameyo ḡḡ chūmasia. Ara maḡda Canaaḡ druadaa wāsia idji zeza Isamaa. Jūma idjia Padan-Araḡ druade edadara edesia. Dji animarā sida jare edesia. ²⁰ Jacoboba idji wāinebemada Labaḡra jaraē basia. Māwā Jacoboba arameo Labaḡra cūrūgasia. ²¹ Jacobora jūma idjia erob̄a bara mīrū wāsia. Wāb̄arade Euprate do quīrārā chāsia. Maḡbe Gala eyaida b̄l druadaa wāsia.

Labaḡba Jacobo ēpēna

²² Ewari ūbea badacarea Labaḡba cawasia Jacobora mīrū wāsida. ²³ Maḡ b̄ērā Labaḡba idji ēberārā edapeda Jacobo caiēu ēpē wāsia. Siete ewari ēpē wāb̄arade Labaḡba Jacobora tam̄lba unusia Gala eyaida b̄l druade. ²⁴⁻²⁵ Maḡne Labaḡra idji ēberārā sida ota cāisidaa. Maḡ diamasi Ācōrēba arameo Labaḡa cāimocarade nāwā jarasia: “iLabaḡ, ūrīdua! iJacobo ume quīrū b̄eदार̄dua!”

Nurēma Labaḡra idji ēberārā ume Gala druade Jacobo b̄ama jūēnapeda ādji wua dera ocuasidaa. ²⁶ Maḡbe Labaḡba Jacoboa jarasia:

–ḡCārē cārēā b̄a m̄lra cūrūgasi? B̄la m̄l caurāra namaa enesia djōbadarāba ādjia poyapedadara jida edebada quīrāca. ḡCārē cārēā jāwā osi? ²⁷ B̄l wāira m̄lra jaraē basia. ḡCārē cārēā jāwā chupea wāsī? B̄la jaraḡbara m̄lra b̄asrida ewarida ocasia. Trāḡbiba, tōnōāba, arpa b̄ida b̄asridada ocasidaa. ²⁸ Maḡ awara b̄la m̄l wiuzaquērāra, m̄l caurā sida idu isōbiē basia. Crīcha neē b̄l quīrāca b̄la osia. ²⁹ Mā bārāra poya biē oida b̄la. Māwāmīna idi diamasi b̄l zeza ume b̄l Ācōrēba m̄lra jarasia: “iJacobo ume quīrū b̄eदार̄dua!” ³⁰ B̄ara waya b̄l zezamaa wā quīrā b̄l b̄aḡl, bia b̄la. Barib̄aḡl ḡcārē cārēā b̄la m̄l jawaba oda ācōrēra dr̄asi?–

³¹ Jacoboba panusia:

–M̄l wāira jaraē basia b̄ada waya b̄l b̄ērā. Mā crīchasia b̄la b̄l caurāda jārīda. ³² Mā b̄l jawaba oda ācōrēra dr̄laē basia. Baridua nama b̄la erob̄ab̄aḡl, beuida b̄la. Jūmarā quīrāpita jar̄dua m̄la bareda erob̄a cawaya. Mā erob̄ab̄aḡl, edadua.–

Jacoboba adua basia Labaḡ jawaba oda ācōrēra Raquelba dr̄la erob̄ada.

³³ Ara maḡda Labaḡba Jacobo wua dede eda jar̄ade wāsia. Maḡare nezocawērārā wua dede eda jar̄ade wāsia. Lea wua dede b̄ida jar̄ade wāsia. Māwāmīna idji jawaba oda ācōrēra unuē basia. Maḡ b̄ērā Lea wua dedeba ēdr̄peda Raquel wua dedaa wāsia. ³⁴ Barib̄aḡl eda wāi naēna Labaḡ jawaba oda ācōrēra Raquelba cameyo ḡḡ chūmebada edrecare mērāsia. Maḡbe maḡḡ ḡḡ chūmesia. Labaḡba jūma dji dejāne jar̄adāmīna unuē basia. ³⁵ Maḡne Raquelba jarasia:

–Zeza, quīrār̄dua m̄lra b̄l quīrāpita poya piradr̄lē b̄ērā. Māra jedeco unu b̄la.–

Labaḡba idji jawaba oda ācōrēra unuē badāmīna wadi jar̄l basia. ³⁶ Maḡ carea Jacobora quīrūpeda jarasia:

* **31:11** Ācōrē. Hebreo b̄eade b̄l b̄la: “Ācōrē nezoca bajānebema.” † **31:12-13** Genesi 28:18-22.

–¿Cārē cadjiruada oda bēřā b̄la m̄lra j̄cua ēpē b̄l? ³⁷ B̄la m̄l netatara abēda j̄ma ware acasia. Dai dede ħbareda unusica? M̄la dr̄adada unusib̄lra, j̄marāa ebuđa ac̄lbidua. M̄wā ādjirāba poya cawa jarad̄ia dadji umēbemarā caida j̄pa b̄da.

³⁸ M̄lra veinte poa b̄l itea traja basia. Mālne b̄l ovejara, b̄l chiwatu sida warra ar̄ad̄gadaca basia. M̄la b̄l oveja umaqūrāda coida bađam̄na ni aba bida coē basia. ³⁹ Animarā cadr̄aba b̄l animarāda beasira, m̄la māl animarā beudara b̄lama edeca basia cawabi carea. Āteb̄lra mālbari ara m̄ldji animarānebemada b̄la aba diabadjia. Māl awara āsa wa diamasi bida b̄l animarāda dr̄asidara b̄la mālbari m̄lreda jēda diabibadjia.† ⁴⁰ Āsa m̄lra beseaba bia m̄ga babadjia. Diamasi j̄suaba m̄ga b̄l bēřā poya cāica basia.

⁴¹ Veinte poa m̄lra b̄l diguidā basia. B̄l cau umē pan̄l carea m̄lra catorce poa b̄l itea bari trajasia. B̄l animarā carea m̄lra sei poa bari trajasia, barib̄lra m̄la edaida b̄lra b̄a b̄arima zocārā qūrā awara obadjia. ⁴² Abrahāl Ācōrēda, m̄l zeza Isaba waya b̄l Ācōrēda m̄l ume bađaebara, b̄la m̄lra ne neē wābicasia. Barib̄lra Ācōrēba m̄l bia m̄ga b̄lra, m̄l bio traja b̄l sida unusia. Māl carea idi diamasi idjia b̄lra quēāsia.–

Labāba Jacobo ume bedea b̄da

⁴³ Māl ūr̄ipeda Labāba Jacobo jarasia:

–Nāl wērārāda m̄l caurāa, nāl warrārāda m̄l wiuzaquerā, za b̄e avejara m̄lrea. Za b̄la unu b̄lra j̄ma m̄lrea. M̄wām̄na m̄l caurāa, ādjia topedada warrārā sida ħm̄la s̄awā oi?‡ ⁴⁴ J̄āb̄be djōna amaaba dadjia bedeadā b̄d̄ia. Dadji umērāba mōgarada boromea bued̄ia dadjia bedea b̄lpedadara qūrāneba panani carea.–

Jacoboba mālra bia b̄ada asia. ⁴⁵ Māl carea mōgara waib̄lada edapeda āta nūmasia. ⁴⁶ Mālbe Jacoboba idji ēberārāa jarasia:

–Nāl mōgara j̄gabe mōgarada boromea buedadua.–

Ara māda j̄marāba mōgarara ābaa boromea buesidaa. Mālbe māl mōgara boromea bue nūlama ne cosidaa. ⁴⁷⁻⁴⁸ Labāba jarasia:

–Idi nāl mōgara boromea bue nūmaba cawabi b̄la dadjira bedea b̄lsideada.–

Labāba mōgara boromea bue nūmlra idji bedeade tr̄l basia Jegar Sahaduta. Jacoboba idji bedeade tr̄l basia Gala.*

⁴⁹⁻⁵⁰ Labāba idjaba jarasia:

–Dadjira awara wāb̄dam̄na Ācōrēba dadji umena ac̄l baya. B̄la m̄l caurāda biē oib̄lra wa m̄l caurā awara dewara wērāda edaib̄lra, ēberā nāl bedea b̄lpedada ūr̄nada arima b̄lēm̄na Ācōrēba ac̄l baya.–

M̄wā mōgara boromea bue nūmlra idjaba tr̄l basia Mizpa.†

⁵¹ Idjaba Labāba Jacobo jarasia:

–Ac̄adua za boromea nūml mōgarada, za mōgara āta nūml sida. M̄la mālra dadji ēsi b̄l̄bisia. ⁵² Nāl mōgarara s̄eyāda baya. Nāl mōgara auđu b̄lra m̄l ume djōne zecara b̄la idjaba m̄l sida b̄l ume djōne wācara b̄la. ⁵³ Dadjidebema abaada nāl mōgara auđu djōne wāib̄lra, Ācōrē b̄l zezadrōā Abrahāl ume bađa idjaba m̄l zezadrōā Naco ume bađaba cawa oya.†
¿Bia b̄lca?–

Mālne Jacoboba idji zeza Isaba waya b̄l Ācōrē qūrāpita Labāba wārāneba jarasia “bia b̄la.” ⁵⁴ M̄wāpeda Jacoboba Gala eyade animarāda Ācōrēa babue diasia. Mālbe ēberārā tr̄l̄sia ne codamārēā. Ne codapeda māl eyade cāisidaa.

⁵⁵ Nurēma diapedada Labālra piradr̄peda dji wiuzaquerā, dji caurā sida isōsia. M̄wāpeda ādjia bia wānadaada apeda idji druadaa jēda wāsia.

32

Jacoboba Esau wayada

¹ Mamāba Jacobo nocoda wāsia. Wāb̄lraĉde Ācōrē nezocarā bajānebemada idjimaa zesidaa. ² Māl̄ḡlrā unub̄lraĉde Jacobo jarasia: “Ācōrē sordaorāda nama duanaa.” Māl carea mama tr̄l basia Mahanāl.*

† **31:39** Dji wagabariba adua baĉde animarāra beuib̄lra wa abaaba dr̄ad̄ib̄lra, idjia djibar̄ia māl animarā cacuabari diaiē basia. Exodo 22:10-13. § **31:43** ħm̄la s̄awā oi? Ac̄lraĉmaarā Labāba iwidi b̄a: “M̄la ħcārē cārēā biē ocasi?”

* **31:47-48** Jegar Sahaduta tr̄lba, Gala tr̄l bida jara pan̄la: “Bedeade b̄lpedadadebema boromea.” † **31:49-50** Hebreo bedeade Mizpa tr̄lba jara b̄la “ac̄lbari.” ‡ **31:53** Ācōrē b̄l zezadrōā Abrahāl ume bađa idjaba m̄l zezadrōā Naco ume bađaba cawa oya. Māl bedeara idjaba nāwā traducida b̄a: “Ācōrē b̄l zezadrōā Abrahāl ume bađaba, m̄l zezadrōā Naco ume bađa bida cawa odia.” * **32:2** Hebreo bedeade Mahanāl tr̄lba jara b̄la “puru umē.” Jacoboba m̄wā tr̄l basia idji ēberārāra, Ācōrē sordaorā sida mama pan̄l bēřā. Idjaba m̄wā tr̄l basia mama idji ēberārāra ēsadra awara b̄da bēřā.

Mālnebemada b̄l b̄la versiculo 7-10de.

³ Mama ɓa Jacoboba idji nezocarāda Seír druadaa diabuesia idji djaba Esaúmaa. Seír druara idjaba Edoɓ abadaa. ⁴ Idji nezocarā diabuei naēna Jacoboba jarasia:

–Mɓ djaba Esaúa nāwā jarade wānadua: “Dai boro, ɓa nezoca Jacoboba nāwā jarabisia: mɓ wāna ewarideba ɓtaa mɓra dadji djabadrōɓ Labaɓma basia. ⁵ Mɓa pacada, burroda, ovejada, nezoca umaquĩrāda, nezoca wērārā sida erobɓa. Mɓa naɓ bedeara diabueɓɓa mɓ quĩrā djuburia bara mɓ ume bia bamārēā.”–

Māwā jarapeda idji nezocarāra diabuesia. ⁶ Dji nezocarā Jacobomaa jēda zedapeda nāwā jarasidaa:

–Dairāra ɓa djaba Esaúmaa wānapeda ɓa bedeara jarasidaa. Ara nawena idjira ɓamaa zebɓɓa. Maɓ awara idji ume ēberārāda cuatrociento zebɓɓa.–

⁷ Maɓ ũrībɓɓa de Jacobora bio ne wayasia. Maɓba cawa crīchaē basia. Maɓ bērā idji ēberārāda ēsadra awara basia. Idji ovejada, pacada, cameyo sida ara maɓ quĩrāca osia. ⁸ Nāwā crīcha basia: “Esaúda zepeda ababemada uraibɓɓa, waabemada ēdrādia.” ⁹ Maɓbe Jacoboba Ācōrēa iwīdisia:

–Mɓ zezadrōɓ Abrahā Ācōrē, mɓ zeza Isa Ācōrē, mɓ Boro, ɓa mɓa jarasia: “Wādua ɓa djibarirā druadaa. Mɓa ɓara ne jūmane carebaya.” ¹⁰ Mɓra ēberā biaē bērā ɓa mɓra quĩrā djuburiaiē ɓa. Baribɓɓa ɓa mɓra wārāda careba ɓa. Labaɓma wāi carea naɓ Jordaɓ do chāsīde mɓ jawade ababe bacurada erobasia. Baribɓɓa idira mɓa ēberārāra zocārā pe erobɓa bērā daira puru umē panɓ quĩrāca panɓa. ¹¹⁻¹² Mɓa waya ɓa mɓ djaba Esaúra zepeda mɓda, mɓ wērārāda, mɓ warrarā sida quenaida. ɓa jarasia mɓra ne jūmane careba baida idjaba mɓ warrarāra zocārā yōni bērā pusa ũba quĩrāca poya juachadaca baida. Wārāda mɓwā baibɓɓa, mɓ quĩrā djuburia mɓra ēdra edadua mɓ djaba Esaú jawadebemada.–

¹³ Maɓ diamasi Jacobora mama cāsia. Nurēma idjia animarā erobadebemada jara pesia idji djaba Esaúa diai carea: ¹⁴ chiwatu wērāda dosciento, dji umaquĩrāda veinte, oveja wērāda dosciento, dji umaquĩrāda veinte, ¹⁵ cameyo wērā warra bara beada treinta, paca wērāda cuarenta, dji umaquĩrāda die, burro wērāda veinte, idjaba dji umaquĩrāda die. ¹⁶ Māwā opeɓa maɓ animarāra idji nezocarā dia. Maɓne ādjia jarasia:

–Bārāra mɓ na wānadua. Chiwatura, ovejara, cameyora, paca sida awara awara pe edeɓɓa.–

¹⁷ Maɓbe dji nocoare wāɓɓa nezocaa jarasia:

–Mɓ djaba Esaúba ɓa unubɓɓa de ɓa nāwā iwīdisicada: “¿ɓara cai nezoca, sāmaa wā, naɓ animarā edebɓɓa caide?” ¹⁸ Māwā iwīdisira nāwā panudua: “Mɓ boro Esaú, naɓɓa ɓa nezoca Jacoboba ɓa itea diabueɓɓa. Idjira dai caidu zebɓɓa.”–

¹⁹ Jacoboba waabema nezoca dji animarā edebdarā jarasia:

–Esaú unubɓɓade abarida jaradɓɓa. ²⁰ Maɓ awara jaradɓɓa: “ɓa nezoca Jacobora dairā caidu zebɓɓa.”–

Jacoboba crīchasia: “Mɓa jāwā diabueɓɓadeba Esaú quĩrūbira tumabiya. Maɓbe dji unubɓɓade āibērā idjia mɓra bia edaisicada.” ²¹ Māwā Jacoboba Esaúa diaira na diabuesia baribɓɓa maɓ diamasi wadī arima cāsia.

Jacobo bajānebema ume djōna

²² Ara maɓ diamasi Jacobora piradrɓɓa idji quima umena, idji nezocawērā umena, idji once warrarā sida Jabó do ũchitade chābigasia. ²³ Ādjirā chābigapeda jūma idjia erobɓa sida chābisia. ²⁴ Māwā Jacobora iduba besia. Maɓne ēberāda idji ume djōsia aba ɓmāɓ dau odjabɓɓa. ²⁵ Djō panɓne maɓ ēberāba cawasia Jacobora poyaēda. Maɓ bērā Jacobo chīdede chīsia. Maɓba Jacobo chīdera āi dogosia. ²⁶ Maɓne dji ēberāba Jacoboa jarasia:

–Mɓra quenabaridua. Anadrɓɓa.–

Jacoboba panusia:

–ɓa mɓda bia jara ɓaēɓa, mɓa quenabariēa.–

²⁷ Maɓbe dji ēberāba iwīdisia:

–¿ɓara casa trɓbada?–

Jacoboba panusia:

–Mɓra Jacobo abadaa.–

²⁸ Maɓne dji ēberāba jarasia:

–Waa ɓara Jacobo adāēa. Namaɓba ɓta ɓa trɓra Israel adia, ɓara Ācōrē ume, ēberārā ume bidia djōna bērā.† Maɓne ɓa poyasia.–

²⁹ Maɓbe Jacoboba jarasia:

–Jāɓbe mɓ djuburia ɓa trɓra jaradua.–

Dji ēberāba panusia:

† 32:28 Hebreo bedade Israel trɓba jara ɓara ebuda ɓaēa. ɓaɓɓa maara jara ɓa: “Ācōrēra djō ɓa.” Dewarā maara jara ɓa: “Idjira Ācōrē ume djō ɓa.”

–¿Cārē cārēã m̄l tr̄lra iwidi b̄l? M̄l tr̄lra m̄lã b̄lã jaraëa.–

Mama dji ëberãba Jacobora bia jara b̄lãsia.[†] ³⁰ Mañne Jacoboba jarasia: “M̄ldji dauba Ācōrē quĩrãdarrada ununam̄ina m̄lra wadi zocai b̄lã.” M̄wã mama tr̄l b̄lãsia Penuel.[§]

³¹ Amãdau odjabarãde Jacobora mañ Penueledeba wãsia. Baribarã idji chĩdera ãi wãna bërã pĩãca b̄lãcaeda wãsia. ³² Bajãnebamaba Jacobora chĩdede chĩna bërã idibema ewaride israelerãba chĩdedebema quëgura codacaa.

33

Jacobo Esaú ume ibiapedaã

¹ Jacoboba unusia Esaúra idji cuatrociento ëberãrã ume zebarãda. Mañ carea Jacoboba idji warrarãra ãdjirã papa ume awara awara b̄lãsia. ² Dji nezocawërãrã umé panãda ãdji warrarã ume noçoare b̄lãsia. Ādjirãare Leada idji warrarã ume b̄lãsia. Jirũare Raquelda idji warra Jose ume b̄lãsia.

³ Mañbe Jacobora ãdjirã na wãsia. Idji djaba waya b̄lãdeba chĩrãborode cobepeda b̄arima siete egode b̄arru cobè eda wãsia aba idji djaba caita jũëbarãda. ⁴ Baribarã Esaúra araa pira wãsia Jacobo audibaride. Ojũepeda uridarrade isõpeda ãdji umena b̄lãsriãdaba jĩãsidaa. ⁵ M̄wã panãne Esaúba Jacobo wërãrãra, jũma idji warrarã sida unupeda iwidiãsia:

–Za panãra ¿cai?–

Jacoboba panusia:

–M̄l boro, nañgarãra m̄l warrarãa, Ācōrëba idji biãdeba m̄lã diãdaa.–

⁶ Jacobo nezocawërãrãra ãdji warrarã ume Esaúmaa wãnapeda wayaãdeba egode chĩrãborode b̄arru copanesidãa. ⁷ Mañare Leada idji warrarã sida wãnapeda chĩrãborode b̄arru copanesidãa. Jirũare Joseda Raquel sida wãnapeda chĩrãborode b̄arru copanesidãa.

⁸ Mañbe Esaúba iwidiãsia:

–M̄lã animarã cãbana ota unucudãra b̄lã ¿cārē crĩchãdeba jãwã diabuesi?–

Jacoboba panusia:

–M̄l boro, jãwã osia b̄lãra m̄l ume bia bãmãrëã.–

⁹ Esaúba jarasia:

–Crĩcharãdua, djaba, m̄lã aãuba erob̄lã. Bãdjidera wagadua.–

¹⁰ Jacoboba jarasia:

–M̄wãëã. Bãda m̄l ume bia b̄abãrã, m̄lã dia b̄lãra edadua. M̄lmaarã b̄lã unubãrãra Ācōrë quĩrãdarrã unubãrã quĩrãca b̄lã, b̄lã m̄lra bia edada bërã. ¹¹ M̄l quĩrã djuburia, b̄lã itea enenara edadua. Ācōrëba m̄lra bio careba b̄lã bërã ne jũmada erob̄lã.–

Jacoboba mañra ara pichia jara b̄esia aba Esaúba edabãrãda.

¹² Mañbe Esaúba jarasia:

–Wãna. M̄lra b̄lã na nĩbaya.–

¹³ Jacoboba jarasia:

–M̄wãëã, m̄l boro. B̄lãra m̄l ume bia b̄eda bërã ¿cārëda waa iwidi?–

¹⁴ Ara mañ ewaride Esaúra Seir druadaa jëda wãsia. ¹⁷ Baribarã Jacobora Suco purudaa wãsia. Mama deda osia idjaba de zaquerãda idji animarã itea ocusia. Mañ carea mama tr̄l b̄lãsia Suco.*

¹⁵ Mañne Esaúba jarasia:

–M̄lã ëberãrã m̄l ume zepedaãda ameya bãrã wagadamãrëã.–

Jacoboba jarasia:

–M̄wãëã, m̄l boro. B̄lãra m̄l ume bia b̄eda bërã ¿cārëda waa iwidi?–

¹⁶ Ara mañ ewaride Esaúra Seir druadaa jëda wãsia. ¹⁷ Baribarã Jacobora Suco purudaa wãsia. Mama deda osia idjaba de zaquerãda idji animarã itea ocusia. Mañ carea mama tr̄l b̄lãsia Suco.*

¹⁸ M̄wãnacarea Jacobora Siqueã purudaa wãsia. M̄wã Araã druade badada jëda zepeda Canaaã druade bia jũësia. Siqueã puru quĩrãpe idji wua dera osia. ¹⁹ Dji ëjũãda Hamo warrarãne basia. Hamora Siqueã zeza basia. Jacoboba mañ ëjũãra nëdosia cien parata torrobari. Nëdopeda idji wua dede mama b̄esia. ²⁰ Mama Jacoboba mōgarada ãlã pã buesia Ācōrëa bia bedeai carea. Mañ mōgara ãlã pã buedara tr̄l b̄lãsia El-Elohe-Israel.†

† **32:29** Bia jara b̄lãsia. Mañ bedeaba idjaba jara b̄lã: “Jarasia bia wãmãrëã.” § **32:30** Penuelera idjaba tr̄l b̄lã Peniel. Umërãba jara panãra “Ācōrë quĩrãdarrã.” * **33:17** Hebreo bedeade Suco tr̄lãba jara b̄lã “de zaquerã.” † **33:20** El-Elohe-Israel. Mañ tr̄lãba jara b̄lã “Ācōrëra Israel Ācōrëa” idjaba “Israel Ācōrëra dji Ab̄lãa.”

34

Jacobo warrarāba Siqueḷnebemarā cūrūgapedada

¹ Jacoboba Lea ume cauda aba eropanasidāa Dina abadada. Ewari aba Dinara maḷ druadebema awērārāmaa paḷḷade wāsia. ² Maḷ druadebema borora Hamo abadjidāa. Idjira heveo basia. Hamoba warrada erobasia Siqueḷ abadada. Maḷ Siqueḷba Dina unubaraḷde awuasāa. Maḷ bēḗrā jidapeda idji ume cāsia. Māwā Dinara biē osia. ³ Baribaraḷ idji sode Siqueḷba Lea cau Dinara wārāda quīrā bā bēḗrā ijara o bābadjia. ⁴ Maḷ ewaride Siqueḷba idji zeza Hamoa jarasia:

–Zeza, jāḷ wērāra mḷ itea iwidiḷde wādua.–

⁵⁻⁶ Ara maḷda Siqueḷ zeza Hamora Jacobo ume bedeade wāsia. Idji jūēi naēna Jacoboba ūḗisia Siqueḷba Dinara biē osida. Baribaraḷ idji warrarāba idji animarāra acḷde wā panḷ bēḗrā Jacobora chupea besia aba ādji zebḷadada. ⁷ Jūēsidae ūḗisidāa Siqueḷba ādji djabawērāra biē osida. Maḷ carea sopuasidāa. Bio quīḗisidāa Siqueḷba māwā israelerāda bio cadjirua oda bēḗrā. Israelerāba maḷra abeda quīḗanacaa.

⁸ Siqueḷ zeza Hamo jūēsidae ādjia nāwā jarasia:

–Mḷ warra Siqueḷba bārā djabawērāda bio quīḗrā bāa. Mḷ quīḗrā djuburia, idjira mḷ warra diadada. ⁹ Māwā bārāra dai ēberārā baya. Dairā caurā ume poya dji edadāa, dairā sida bārā caurā ume poya dji edadāa. ¹⁰ Nama dairā ume pananadua. Naḷ druara bārā itea bāa. Naḷ ējūāne bādjia awuabādama pananadua. Ne nēdoḷida panḷa idjaba nēdobuedida panḷa.* Ējūā sida nēdoḷida panḷa.–

¹¹ Maḷne Siqueḷba Dina zezaa, idji djabarāa bida jarasia:

–Mḷ quīḗrā djuburia, jāḷ wērāda mḷa diadada. Bārāba iwidiḷbadada mḷa diaya. ¹² Bārāba idji carea waibāa iwidiḷbāraḷ, mḷa diaya. Baribaraḷ mḷ quīḗrā djuburia jāḷ wērāra mḷa diadada.–

¹³⁻¹⁴ Siqueḷba Dinara biē oda bēḗrā Jacobo warrarāba Siqueḷ zezaa, Siqueḷba bida se-wadeba nāwā jarasidāa:

–Dai djabawērāra umaquīḗrā cacua wēāgoē bāa poya diadaēa. Māwā diadibaraḷ, daimaarā cadjiruada o panḷa. ¹⁵ Baribaraḷ jūma bārā umaquīḗrāda dai quīḗrā cacua wēāgoḷibaraḷ, dairāba idjira diadāa. ¹⁶ Māwābāraḷ bārāra dai caurā ume poya dji edadāa idjaba dairā sida bārā caurā ume poya dji edadāa. Māwā dairāra bārā tāēna panania. Dadjirāra puru ababe bēya. ¹⁷ Baribaraḷ daiba jara panḷ quīḗrāca bārāda cacua wēāgoḷēbāraḷ, daiba dai djabawērāra namabemada āyā ededia.–

¹⁸ Maḷra Hamoba, idji warra Siqueḷ bida bia ūḗisidāa. ¹⁹ Ara maḷda Siqueḷra cacua wēāgosia Jacobo caura quīḗrā bā bēḗrā.

Hamo ēberārā tāēna jūmarāba Siqueḷra biara waya panasidāa. ²⁰ Maḷ bēḗrā idjira dji zeza Hamo ume puruḷde eda wābadamaa wānapeda puruḷdebemarāa nāwā jarasidāa:

²¹ –Jacobora, idji warrarā sida ēberā biarāa. Ējūāra baraa ādjirā pananamārēā. Maḷ bēḗrā ādjirāra dadjirā druade idu bebidiā. Idu ne nēdobidiā idjaba nēdobuebidiā.† Dadjirāra ādjirā caurā ume poya dji edadāa. Ādjirā sida dadjirā caurā ume poya dji edadāa. ²² Baribaraḷ dadjirāra ādjirā ume puru aba bei carea ādjirāba jara panḷa jūma dadjirā umaquīḗrā cacuara wēāgoḷida panḷa ādjia obada quīḗrāca. ²³ Māwā odibaraḷ ādjidera, ādji animarā erobeā sida jūma dadjirāne baya. Dadjirāba ababe maḷ obi panada iḗā odida panḷa. Māwāra ādjirāra dadjirā ume panenia.–

²⁴ Hamoba, Siqueḷ bida jarapedadara jūma maḷ puruḷde eda wābadama panḷba iḗasidāa.‡ Ara maḷda jūmarāda cacua wēāgosidāa.

²⁵ Ewari ūbea babaraḷde ādjirā cacuara wadi bio pua panasidāa. Maḷne Dina djabarā Simeoḷba, Levi bida ādji djōbada necora edadapeda Siqueḷ puruḷdaa wāsidaa. Ādji quenane zebḷadara puruba adua basia. Ara maḷda Jacobo warrarā Simeoḷba, Levi bida jūma dji umaquīḗrāra quenasidāa. ²⁶ Hamora dji warra Siqueḷ sida necoba beasidāa. Maḷbe Dinara Siqueḷ dede bādada edadapeda wāsidaa.

²⁷ Maḷbe Jacobo warrarā waabemarā sida ādji djabarāba beapedada ēberārāmaa zedapeda deza edaa wāsidaa. Mama ne jūma pesidāa. Māwā osidāa Siqueḷba ādji djabawērā biē oda carea. ²⁸ Siqueḷnebema ovejada, pacada, burro sida pesidāa. Ne jūma puruḷde beara, ādji ējūāne bea sida jūma pesidāa. ²⁹ Ādji nebiada jūma pesidāa. Ādjia

* **34:10** Ne nēdoḷida panḷa idjaba nēdobuedida panḷa. Hebreo bedeade maḷba idjaba jara bāa: “Naḷ druade paḷḷadida panḷa.” † **34:21** Idu ne nēdobidiā idjaba nēdobuebidiā. Maḷ bedeaba idjaba jara bāa: “Idu dadjirā druade paḷḷabidiā.”

‡ **34:24** Jūma maḷ puruḷde eda wābadama panḷba. Hebreo bedeade nāwā bā bāa: “Maḷ puruḷde eda wābadadeba dajadaa wābadarā.” Maḷ crīchara ebuda bāēa. Ḷcraḷmaarā nāwā jara bāa: “Jūma maḷ puruḷdebema djō cawa beaba.”

diguida erobeada sida jūma pedapeda ādji warrarāda, wērārā sida jūma jida edesidaa.
³⁰Māwānacarea Jacoboba Simeola, Levua bida jarasia:

–Bārāba biē opedada bērā mlra nēbarade basidaa. Naļ druadebema cananeorāba, perezeorā bida mlra quīrāma panesidaa. Ādjirāda bedea audapeda ml ume djōne zeēibarā, dadjira zocārāēbe panā bērā mlra jūma ml ēberārā sida beadia.–

³¹Maļne ādjia panusidaa:

–ĶMāwāra idjia dai djabawērāra wērā audua quīrāca oida basica?–

35

Ācōrēba Jacobo bia jara bāda

¹Māwānacarea Ācōrēba Jacoboa jarasia:

–Piradlāpeda Betelāda bade wādua, bā djaba Esau wayaadeba mīrū wāsīde ml bāma odjadamaa.* Mama mōgarada pā buedua mlā bia bedeai carea.–

²Ara maļda Jacoboba idji ēberārāa, waabema idji ume duanā bida jarasia:

–Bārāba ļawaba oda ācōrēda eropanlbarā, jūma bātaquadua. Maļbe cuidapeda cacuade jābada tātoadada ļānadua Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. ³Maļbeβlā Betelāda wānia. Mama mlā mōgarada pā bueya Ācōrēbia bia bedeai carea. Ml nēbarade basīde idjia mlra carebasia idjaba ml wāβlāza ml ume bābaria.–

⁴Ara maļda jūma ādji ļawaba oda ācōrēra Jacoboa diasidaa. Ādji cawlāde pīrū jā panā sida ērānapeda Jacoboa diasidaa.† Jūma maļgara Jacoboba Siqueļ puru caita bacuru droma nūml edre jou basia. ⁵Māwānacarea Jacobora, ēberārā idji ume panā sida wāsīdaa. Wābādade Ācōrēba jūma mama bea purua ādjirāra bio wayabisia. Maļ bērā ādjirāba Jacobo ēberārā biē odi carea caidu ēpēnaē basia.

⁶Canaaļ druade nīne Jacobora jūma idji ēberārā ume Luz purude jūēsīdaa. Luz purura idjaba Betel abadīdaa. ⁷Mama Jacoboba mōgarada pā buesia Ācōrēbia bia bedeai carea. Maļ mōgara pā buedara trā basia El-Betel, idji djaba carea mīrū wāsīde mama Ācōrēra idjima odjada bērā.‡

⁸Maļ Betelde Deborāda jaidasia. Deborāra Jacobo papa Rebeca wagabari basia. Jacoboba Deborāra tbarisia Betel caita, bacuru droma nūml edre. Maļ bacurura trā basia Alon-Bacut.§

⁹⁻¹⁰Jacobo Padan-Araļ druadeba jēda zesi ewarīde Ācōrēra idjīmaa waya zesia. Maļ ewarīde Ācōrēba idjira nāwā bia jara basia:

–Bā trāra Jacobo abadaa barīβlā bāra waa Jacobo adaēa.* Āteβlā bā trāra Israel adia.–

Māwā Ācōrēba Jacobora trā basia Israel.

¹¹Ācōrēba māwā trā bāpeda jarasia:

–Mlra ne jūma poya bā Ācōrēa. Warrada zocārā yōdua. Bādeba puruda zocārā yōnia. Idjaba bādeba ēberārā bororāda yōnia. ¹²Mlā naļ druara Abrahāa, Isaa bida diasia. Idjaba mlā bā, bādeba yōbādarāa bida diaya.–

¹³Māwāpeda Ācōrēra Jacobo ume bedea badada wāsia. ¹⁴Māwānacarea Jacoboba Ācōrē ume bedea badama mōgarada ļta nūmasia. Maļ mōgara ārā uva bada, nedraga sida Ācōrēa wea diasia. ¹⁵Maļne Jacoboba Ācōrē ume bedea badama trā basia Betel.†

Raquel jaidada

¹⁶Māwānacarea Beteldeba wāsīdaa. Wadi Eprata purude jūēni naēna Jacobo quīma Raquelera warra pua nūmesia. Poya tocara nūml bērā bia mīga basia. ¹⁷Wetara pua nūmeβlāde dji warra careba tobibari wērāba Raquelea jarasia:

–Wayarādua, bāa umaquīrā warrada toβlā.–

¹⁸Barīβlā Raquelera beublā basia. Wadi beui naēna idji warrara trā basia Benonī.‡ Barīβlā Jacoboba trā basia Benjamīl.§

¹⁹Raquelera māwā jaidasia. Idjira tbarisia Eprata purūdaa wābada o icawa. Maļ Eprata purura Beleā abadaa. ²⁰Jacoboba dji quīma tbarīdama mōgarada ļta nūmasia. Idi ewarīde maļ mōgarara wađibīda nūmla.

* 35:1 Genesis 28:10-22. † 35:4 Ādjia crīchabadīdaa maļ pīrūba ādjira wagabarīda idjaba carebābarīda. Maļ bērā ādji cawlāde jābadīdaa. ‡ 35:7 Hebreo bedēade El-Betel trāba jara bāa “Betel Ācōrē.” § 35:8 Alon-Bacut trāba jara bāa: “Bacuru droma nūmama jīāna.” * 35:9-10 Genesis 32:28. † 35:15 Genesis 28:18. ‡ 35:18 Hebreo bedēade Benonī trāba jara bāa: “Warra mlā bia mīga bādebeba.” § 35:18 Benjamīl trāba jara bāa: “Mā ļawa araarebema warra.” Idji trāba naļgarā crīcha sida dia bāa: “Mā drōā bāba ununa warra”, “mlā erobā jūma edaīda bā warra”, idjaba “boro biasi warra.”

²¹ Jacobo, Israel abadara mamaᵐba wāpeda idji wua dera Migdal-edar puru zaque wagaa osia. ²² Israel maᵓ druade ᵑaside idji warra iwina Rubeᵓra idji zeza nezocawērā Bilha ume cāisia. Maᵓra Israelba cawapeda bio quīrūsia.*

Jacobo warrarā

Israel warrarāra doce panasidaa:

²³ Leaba todara naᵓᵓarā ᵑasia: dji iwinada Rubeᵓ, idjiare Simeoᵓ, Levi, Juda, Isacar, Zabuloᵓ sida.

²⁴ Raquelba todara naᵓᵓarā ᵑasia: Jose idjaba Benjamiᵓ.

²⁵ Raquel nezocawērā Bilhaba todara naᵓᵓarā ᵑasia: Daᵓ idjaba Neptali.

²⁶ Lea nezocawērā Zilpaba todara naᵓᵓarā ᵑasia: Ga idjaba Aser.

Jūma maᵓᵓarā ᵑasia Jacobo warrarā Padan-Araᵓ druade topedadada.

Isa jaidada

²⁷ Maᵓ ewariᵓe Jacobora Mamre ējūāna idji zeza Isa acᵓde wāsia. Mamrera idjaba Arbá wa Hebroᵓ abadaa. Mama Abrahaᵓra, Isa sida panabadjidāa. ²⁸ Isara 180 poa ᵑasia.

²⁹ Māwā idjira bio waraga jaidasia. Idji warrarā Esaúba, Jacobo bida tᵓbarisidaa.

36

Esaúdeba yōpedada

¹ Nama ᵓᵓ ᵓᵓa Esaúdeba yōpedadadebemada. Esaúra idjaba Edoᵓ abadjidaa. ² Esaúba quimada ūbea erobasia. Canaaᵓnebemada umé erobasia. Aba Adá abadjidaa. Adára hitita Eloᵓ cau basia. Dewarabemara Aholibamá ᵑasia. Aholibamára Aná cau basia; Anára heveo Zibeoᵓ warra basia. ³ Dewarabema quima Esaúba erobadara Ismael cau Basemá basia. Basemára Nebayo djabawērā ᵑasia. ⁴⁻⁵ Esaúra wadibida Canaaᵓ druade ᵑaside warrarāda unusia. Dji quima Adába Elipada tosia. Basemába Reuelda tosia. Aholibamába Jeúda, Jaalaᵓda, Core sida tosia.

⁶⁻⁷ Maᵓne Esaúba idji djaba Jacobo bida animarāra, nebía sida zocārā eropanasidaa. Ādjia animarāra zocārā eropanᵓ bēᵓ dji ējūāba araē ᵑasia. Maᵓ bēᵓ ādjira poya ābaa pananaē ᵑasia. Maᵓ carea Esaúra Jacobo umebemada āyā wāsia dewara druade bai carea. Idji quimarāda, warrarāda, caurāda, ēberārā idji dede erobᵓda, idji animarāda, idjia Canaaᵓne edada sida jūma edesia. ⁸ Māwā Esaú, Edoᵓ abadara Seír eyaiᵓa ᵓᵓ druade ᵑesia.

⁹ Esaúdeba Edoᵓ puruda yōsia. Maᵓ edomitarāra Seír eyaiᵓa ᵓᵓ druade duanabadjidāa. ¹⁰ Esaú warrarā trᵓra naᵓᵓarā: Elipa idjaba Reuel. Esaú quima Adába Elipada tosia. Esaú quima Basemába Reuelda tosia. ¹¹ Elipaba naᵓ warrarāda unusia: Temaᵓ, Omar, Zepo, Gataᵓ, Quenaz sida. ¹² Elipaba Timnada idji quima quīrāca erobasia. Timnaba Amaleᵓda tosia. Maᵓ warrarāra Adá wiuzaquerā ᵑasia. ¹³ Maᵓne Reuelba naᵓ warrarāda unusia: Nahat, Zerá, Samá idjaba Miza. Maᵓ warrarāra Basemá wiuzaquerā ᵑasia. ¹⁴ Esaú quima Aholibamáda Aná cau basia, Zibeoᵓ āizaque ᵑasia. Aholibamába naᵓ warrarāda Esaú to diasia: Jeú, Jaalaᵓ, Core sida.

¹⁵⁻¹⁶ Esaúdeba yōna purudebema bororā trᵓda nama ᵓᵓ ᵓᵓa. Dji warra iwina Elipadeba yōna bororāda naᵓᵓarā ᵑasia: Temaᵓ, Omar, Zepo, Quenaz, Core, Gataᵓ, Amale sida. Ādjirāra Edoᵓ druade duanabadjidāa. Jūma ādjirāda Esaú quima Adádeba yōsidaa. ¹⁷ Esaú warra Reueldeba yōpedada bororāda naᵓᵓarā ᵑasia: Nahat, Zerá, Samá, Miza sida. Ādjirā sida Edoᵓ druade duanabadjidāa. Jūma ādjirāda Esaú quima Basemáneba yōsidaa. ¹⁸ Esaú quima Aholibamáneba yōpedada bororāda naᵓᵓarā ᵑasia: Jeú, Jaalaᵓ, Core sida. Aholibamára Aná cau basia. ¹⁹ Maᵓ ēberārāra jūma Esaú, Edoᵓ abadaᵓdeba yōsidaa. Ādjirāra Edoᵓ druade ādji ēberārā bororā ᵑasia.

²⁰⁻²¹ Esaú Edoᵓ druadaa wāi naēna horeorāda maᵓ druade panabadjidāa. Maᵓ horeorāra Seírdeba yōsidaa. Seír warrarāra naᵓᵓarā ᵑasia: Lotaᵓ, Sobal, Zibeoᵓ, Aná, Disoᵓ, Ezer, Disaᵓ sida. Maᵓᵓarāra Edoᵓ druade horeorā bororā ᵑasia. ²² Seír warra Lotaᵓba unusia Hori, Hemaᵓ sida. Lotaᵓ djabawērāra Timna ᵑasia. ²³ Seír warra Sobalba unusia Alvaᵓ, Manahat, Ebal, Sepo, Onaᵓ sida. ²⁴ Seír warra Zibeoᵓba Ajada idjaba Aná sida unusia. Maᵓ Anába idji zeza burrorā ējūā ewaraga ᵓᵓde ne cobi ᵑaside egorodeba baidoda ᵓtaa bogadrᵓ ᵓᵓda unusia.* ²⁵ Aná warrara Disoᵓ ᵑasia. Dji caura Aholibamá ᵑasia. ²⁶ Disoᵓ warrarāra naᵓᵓarā ᵑasia: Hemdaᵓ, Esbaᵓ, Itraᵓ, Queraᵓ sida. ²⁷ Seír warra Ezerba unusia Bilhaᵓ, Zavaaᵓ, Acaᵓ sida. ²⁸ Seír warra Disaᵓba unusia Uz, Araᵓ sida.

²⁹ Horeorā bororāra naᵓᵓarā ᵑasia: Lotaᵓ, Sobal, Zibeoᵓ, Aná, ³⁰ Disoᵓ, Ezer, Disaᵓ sida. Jūma maᵓᵓarāra Seír druade ādji ēberārā bororā ᵑasia.

* **35:22** Bio quīrūsia. Griego bedeade māwā ᵓᵓ ᵓᵓa. Hebreo bedeade neēa. Genesi 49:3-4.

* **36:24** Baidoda. Hebreo bedeade maᵓra ebuda ᵓᵓᵓa. Acaᵓmaarā jara ᵓᵓa baido jāwᵓᵓᵓda.

³¹ Israelerāba ādji boro eropanani naēna Edoḷ ēberārā bororāra naḷgarā basía: ³² Beor warra Belara Edoḷ ēberārā boro basía. Idji purura Dinabá abadjidāa. ³³ Bela beudacarea Zerá warra Jobáda dji boro basía. Jobára Bosra purudebema basía. ³⁴ Jobá beudacarea Husaāda dji boro basía. Husaāra Temaḷ druadebema basía. ³⁵ Husaḷ beudacarea Bedad warra Hadada dji boro basía. Hadaba madianitarāra Moab druade moyasia. Idji purura Avit abadjidāa. ³⁶ Hada beudacarea Samlada dji boro basía. Samlara Masreca purudebema basía. ³⁷ Samla beudacarea Saulda dji boro basía. Saulora dji do icawa ḅ Rehobo purudebema basía.† ³⁸ Saul beudacarea Baal-hanaāda dji boro basía. Idjira Achbor warra basía. ³⁹ Baal-hanaḷ beudacarea Hadarda dji boro basía. Idji purura Pau abadjidāa. Hadar quimada Mehetabel abadjidāa. Idjira Matred cau basía idjaba Mezaab āizaque basía.

⁴⁰⁻⁴³ Esaúdeba yōpedada bororāra naḷgarā basía: Timna, Alva, Jetet, Aholibamá, Ela, Pinoḷ, Quenaz, Temaḷ, Mibzar, Magdiel, Iraḷ sida. Jūma maḷgarāra Edoḷ purudebema bororā basía. Maḷ bororāneba yōpedadarāba dji bororā trāra ēpēsidaa. Idjaba ādji ḅeaza dji bororā trāda ḅacuasidaa.

37

Jose idji djabarā ume

¹ Idji zeza Isa jaidadacarea Jacobora Canaaḷ druade idji zeza ḅadama besia. ² Nama nēbarga ḅa Jacobo warrarāba opedadadebemada.

Jacobo warra Jose diecisieste poa baside idji djabarā ume oveja waga ḅabadjia. Idji zezaba quima quīrāca eroḅa wērārā Bilhaba idjaba Zilpaba topedada ume Josera biara trajabadjia.* Digiūda wābarga Joseba idji zezaa jarabadjia idji djabarāba cadjirua o panāda. ³ Israelba Joseba waabema warrarā cāyābara biara quīrā basia Josera idji drōā ḅāde tosidea bēra. Maḷ carea Israelba Jose itea cacuade jābada drasoa bio bia quiruda osia. ⁴ Jose djabarāba cawasidaa ādji zezaba Josera ādjirā cāyābara biara quīrā ḅāda. Maḷ carea idjira quīrāma panesidaa. Idji ume bia bedeadaca basía.

⁵ Ewari aba Josera cāimocarasia. Nurēma maḷ cāimocaradara idji djabarāba nēbargasia. Maḷ carea ādjirāba idjira wetara quīrāmasidaa. ⁶ Idjia nāwā jarasia:

–Ūrīnadia, mḷa cāimocaradada nēbargaya. ⁷ Mḷa unusia dadjirāba dadji ējūāne trigoda tḷdapeda ābaa cajḷ panāda. Cawaēne mḷa trigo cajḷnara ḷta nūmesia. Maḷne bārāba cajḷpedadara mḷre quīrāpita edaa barru copanesidaa.–

⁸ Maḷ carea Jose djabarāba quīrūbideba nāwā jarasidaa:

–Māwāra ḷbara dai boroda ḅeica? ḷDaira ḅa jḷwaeda erobaica?–

Joseba maḷ cāimocaradaba ādjirā boro baida nēbargaḷda carea dji djabarāba idjira wetara quīrāmasidaa.

⁹ Māwānacarea Josera wayacusa cāimocarasia. Maḷ cāimocarada sida idji djabarāba nēbargasia. Nāwā jarasia:

–Ūrīnadia, mḷa waya cāimocarasia. Unusia ḷmādauda, jedecoda, idjaba once chīdauda. Maḷgarāra ēberā quīrāca mḷ quīrāpita chīrāborode barru copanesidaa.–

¹⁰ Joseba idji djabarāba nēbargaḷdacarea dji zezaa bida nēbargasia. Maḷ bēra idji zezaba idjira nāwā quēasia:

–Maḷ cāimocaradaba ḅa ḷcārēda jara ḅa? Māwāra ḷba papara, ḅa djabarāra, mḷ sida ḅa quīrāpita chīrāborode barru copanenica?–

¹¹ Maḷ carea dji djabarāra idji ume soḷe biē panesidaa baribarga dji zezaba maḷ cāimocaradadebemada bio crīcha besia.

Jose djabarāba idji nēdobuepedada

¹² Ewari aba Jose djabarāba dji zeza ovejara Siqueḷ puru caita pōājārā cobide edesidaa. ¹³ Maḷne Israelba Josea nāwā jarasia:

–Warra, ḅa djabarāba Siqueḷ caita mḷ ovejara waga panāa. Mḷa quīrā ḅa ḅa ādjira acḷde wāida.–

Joseba panusia:

–Bia ḅa, mḷa ādjira acḷde wāya.–

¹⁴ Israelba jarasia:

–ḅa djabarā, dadji animarā sida sāwā panā cawayā acḷde wādua. Maḷbe mḷa jarade zedua.–

Māwā jarapeda Israelba Josera Hebroḷ jewedadeba Siqueḷnaa wābisia. Wāne Josera Siqueḷne jūesia. ¹⁵ Joseba idji djabarā jarga nīne ēberāba idjira unupeda nāwā iwidisia:

–ḷCārēda jarga ḅa?–

† 36:37 Dji do icawa ḅa Rehobo. Acarāmaarā Euprate dodebemada bedea ḅa.
Genesi 35:23-26de.

* 37:2 Maḷ warrarā trāra unu panāa

¹⁶ Joseba panusia:

–Mā djabarāda jarā bāa. Ādjirāba ovejada waga panāa. Ķāa cawa bāca sāma panāda?–

¹⁷ Ēberāba panusia:

–Māē, ādjirāra nama duananapeđa wābarāsidāa. Māa ūrīsia Dotā ējūāna wāniana abādada.–

Ara māda Josera idji djabarā caidu wāsia. Wābarāde ādjirāra Dotā ējūāne unune wāsia. ¹⁸ Māne ādjirāba Josera tamā uruda unusidāa. Jose ādji caita jūēi naēna ādjirāra bedea ausidāa idji beadi carea. ¹⁹ Nāwā jarasidāa:

–Acādada, cāimocarabarira jari bueābarāa.† ²⁰ Idjira beadapeđa baido juebada uriade batabuedia. Mābe dadji zezaa jarādia animarāba cobuesida. Ķmāwā osidara acādia idjia cāimocaradara wārada māwāi cawaya!–

²¹ Mā bedea ūribāde ādji djaba Rubeāba Josera ādji jawādebemada ēdra bāida crīchasia. Mā carea nāwā jarasia:

–Beadaēa. ²² Idji oara erozoabidaēa. Za bā baido juebada uriade batabuedia, baribāa beadaēa.–

Rubeāba māwā jarasia Josera ēdra bāpeda dji zezamaa wayacusa edeida crīchada bēra. ²³ Jose idji djabarāma jūēside ādjirāba idjira jidadapeđa idji cacuaē jā bā drasoa bio bia quiruda ēra edasidāa. ²⁴ Mābe idjira baido juebada uriade batabuesidāa. Dji uriaara pōasa baido neē basia. ²⁵ Māwā odapeđa ne co chūpanesidāa. Māne ismaelerāda Gala druadeba zebādada unusidāa. Mā ismaelerāba cameyode quera tūāpa beada Egipto druadaa nēdobuede edebāda basia. ²⁶ Māne Judaba idji djabarāa jarasia:

–Dadji djabada beadapeđa mērānibāa, māba Ķcārē biada edaēi? ²⁷ Idjira dadjirā djabaa. Mā bēra idji beadi cāyābara biara bāa jari uda ismaelerāa nēdobuedida.–

Juda djabarāba idji crīchara bia ūrīsidāa. ²⁸ Māwā panane mā ismaelerā madianita abadara ādji caita zebāda basia. Ādjirāra ne nēdoapeđa nēdobuebadarā basia. Jose djabarāba idjira uriade bāda ātaa errebari edaapeđa mā ismaelerāa veinte parata torrobari nēdobuesidāa. Ara māda ismaelerāba Josera Egiptodaa edesidāa.

²⁹ Māwānacarea Rubeāra āyā wā badada dji uriamaa jēda zesia. Māne Josera eda unuē bēra sopuadeba idjia cacuaē jā bāra cōātasia. ³⁰ Mābe idji djabarāmaa wāpeda jarasia:

–Ķwarrara uriade neē! Jābe māa Ķsāwā oi?–

³¹ Mā carea ādjirāba chiwatu zaqueda beadapeđa Joseba cacuaē drasoa jā badara dji oaba jūma tāūcuasidāa. ³² Mālgāra ādji zezamaa diabuesidāa. Nāwā jarabisidāa: “Dairāba za bāda unusidāa. ĶNālgāra bā warrāba cacuaē jā bādaēca?”

³³ Jacoboba mā unuside nāwā jarasia:

–Za bāra mā warrāba cacuaē jā bādaa. Animarāba idjira beapeđa cobuesia.–

³⁴ Mā bēra sopuadeba Jacoboba cacuaē jā bāra cōātapeđa sopua careabema jābadada jāsia. Mābe dji warra carea sopua ewarida dārā wagasia. ³⁵ Dji warrarāba, dji caurā bida obadjidāa sobiabiēi carea, baribāa idjia iduaribica basia. Nāwā jarabadjia:

–Mā sopuara quīrādoāēa aba mā beubādaa.–

Māwā Jose carea aujāsia.

³⁶ Mālmisa madianitarāba Josera ēberā Potipa abadaa Egiptoē nēdobuesidāa. Mā Potipara Egiptodebema boro wagabadarā dji droma basia.

38

Judaba idji āigu ume warrarā ununa

¹ Mā ewaride Judara idji djabarānebemada āyā wāsia. Adulā purude ēberā Hira abadama bāde wāsia. ² Mama Judaba cananeo Sūa cauda unusia. Judaba Sūa caura edapeđa idji ume cāsia. ³ Dji wērāra biogoa bepeđa umaquīrā warrada tosia. Judaba idjira trā bāsia Ere. ⁴ Dji wērāra wayacusa biogoa bepeđa umaquīrā warrada tosia. Idjira trā bāsia Onā. ⁵ Wayacusa biogoa bepeđa umaquīrā warrada tosia. Idjira trā bāsia Sela. Sela tosidāe Judara Quezib purude basia.*

⁶ Juda warra iwina Ere cūdra badacarea Judaba idji itea wērāda jarāsia. Mā wērāra Tamarā abadjidāa. ⁷ Juda warra iwina Erera Ācōrē quīrāpita dji cadjirua basia. Mā carea Ācōrēba idjira beubisia. ⁸ Māwānacarea Judaba idji warra Onāa jarasia:

–Bā djaba quima badara edadua dadjia obada quīrāca.† Māwā bāa bā djaba basi itea warrada oya.–

† **37:19** Cāimocarabari. Hebreo beedeade bā bāa “cāimocara djibari.” * **38:5** Judara Quezib purude basia. Hebreo beedeade māwā bāa. Griegoēdē jara bāa Juda quimadrā Quezib purude basia. † **38:8** Mā ewaride umaquīrāda warra neē beusira, dji djababa idji itea warra oida basia dji pēdra ume. Deuteronomio 25:5-10.

⁹ Barib_{ΛΓΛ} Ona_λba cawa basia ma_λ warrara idjideada adaēda, āteb_{ΛΓΛ} idji djaba basideada adida. Ma_λ carea dji wērā ume cāi b_Λde wagabadjia wērā biogoa berāmārēā.[†] Māwā idji djaba basi itea warra oē basia. ¹⁰ Idjia māwā o b_Λda Ācōrēba biē unusia. Ma_λ bērā Ona_λ sida beubisia.

¹¹ Māwānacarea Judaba idji āigu Tamarāa jarasia:

–M_λ warra Sela warib_{ΛΓΛ}misia quima edaē b_Λ zeza dede bade wādua. Sela drōā badacarea idjia b_Λra edaya.–

Ara ma_λda Tamarāa dji zeza dede bade wāsia. (Idji zezara Timnata purude babadjia.) Barib_{ΛΓΛ} Judaba wārāda quīrāē basia Selaba Tamarā edaida. Waya basia Sela sida dji djabarā quīrāca beuīda.

¹² Dārā badacarea Juda quimara beusia. Idji quimara Súa cau basia. Idji sopua jōnacarea Judara Timnata purudaa wāsia idji oveja cara t_Λbadamaa. Idji dji bia Hira Adula_λ purudebemara idji ume wāsia. ¹³ Ma_λne Timnatadebemārāba Tamarāa jarasidaa:

–B_Λ zāwārēra namaa zeb_{ΛΓΛ}a idji oveja cara t_Λbi carea.–

¹⁴ Ma_λ ūrīside Tamarāba pēdrarāba j_Λbada j_Λ badara ērāpeda idji quīrāra quēb_Λ daucha wuaba b_Λrasia ni aba_Λba cawarānamārēā. Ma_λbe Enai_λ purudaa wāsia. Ma_λ purura Timnatadaa wābada o caita basia. Tamarāa dji purude eda wābadama chūmesia wērā au_Λuaba obada quīrāca. Idjia māwā osia Judara idji ume cāimārēā. Cawa basia Selara cūdra b_Λmīna Judaba idjia diaēda idji quima bamārēā.

¹⁵ Judaba Tamarā unub_{ΛΓΛ}de wērā au_Λuada crīchasia, idji quīrāra wuaba b_Λrā ero_Λ bērā.

¹⁶ Judaba adua basia idji āiguda māwā b_Λda. Ma_λ bērā Tamarāmaa wāpeda jarasia:

–ζ_Βara m_λ ume cāica?–

Tamarāba panusia:

–M_λda b_Λ ume cāib_{ΛΓΛ}, ζ_Βara m_λa cārēda diai?–

¹⁷ Judaba jarasia:

–M_λ animarānebema chiwatu zaqueda aba diabueya.–

Tamarāba jarasia:

–Bia b_Λa, barib_{ΛΓΛ} ma_λ diabueb_{ΛΓΛ}misia b_Λa nebia ero_Λdebemada m_λ ume beedua cawai carea b_Λa wārāda diabueida.–

¹⁸ Judaba iwīdisia:

–ζ_Βcārē nebiada m_λa b_Λa diai?–

Ma_λne Tamarāba panusia:

–M_λ ume beedua b_Λa sēyā obarida dji j_Λcara bara, idjaba bacuru b_Λ j_Λwade ero_Λ sida.–

Ara ma_λda idjia iwīdidara Judaba diapēda idji ume cāsia. Māwā Tamarāba Juda warrada biogoa besia. ¹⁹ Māwānacarea Tamarāra diguīda wāsia. Idji quīrā b_Λrā ero_Λ wuara ērāpeda wayacusa pēdrarāba j_Λbadara jāsia.

²⁰ Ma_λbe Judaba idji dji bia Hira Adula_λnebemara diabuesia chiwatu zaquera wērā au_Λduaa diamārēā. Diapēda Hiraba Juda nebia beedara wayacusa edaida basia. Barib_{ΛΓΛ} Hiraba dji wērāra unuē basia. ²¹ Ma_λ carea idjia mamabemārāa iwīdisia:

–Wērā au_Λdua nama Enai_λ purudaa zebada o icawa chūmanara ζ_Σsāma b_Λ?–

Ādjirāba panusidaa:

–Nama wērā au_Λduara ni aba bida neēa.–§

²² Ma_λbe Hirara Judamaa jēda zepe_Λda jarasia:

–Jā_λ wērāra m_λa unuē basia. Arimabemārāba jarasidaa jāma wērā au_Λduara ni aba bida neēda.–

²³ Ma_λne Judaba jarasia:

–M_λa nebia beedara idjide baya. M_λa chiwatu zaquera idji itea diabuedamīna b_Λa idjira unuē basia. Waa diabueēa jāmabemārāba dadjira ipida jararānamārēā.–

²⁴ Jedeco ūbea bab_{ΛΓΛ}de Judaa nāwā jarasidaa:

–B_Λ āigu Tamarāba au_Λduada oda bērā biogoa besia.–

Ma_λ carea Judaba jīgua jarasia:

–iPurudeba dajadaa ededapēda bā beadadua!–

²⁵ Ara ma_λda Tamarā edade wāsidaa. Barib_{ΛΓΛ} dajadaa edeb_Λdade Tamarāba dji zāwārē Judaa nāwā be_Λde diabuesia: “Na_λ nebia djibariba m_λra biogoa osia. Ac_Λdua za b_Λ sēyā obarida dji j_Λcara bara, idjaba za b_Λ bacuru sida. ζ_Βcaida djibari?”

²⁶ Judaba ma_λ nebiara idjideda cawada bērā nāwā jarasia:

–Jā_λ wērāba odara m_λa oda cāyābara jīpaara b_Λa, m_λ warra Selara idjia dia_Λē bērā.–

[†] 38:9 Wagabadjia wērā biogoa berāmārēā. Hebreo bedede b_Λ b_Λa: “Umaquīrā bara dajada batabuebadjia.” § 38:21 Wērā au_Λdua. Canaa_λ druade _ΛΓ_Λ wērārāba ādji j_Λwaba oda ācōrē ēpē pan_Λneba au_Λduada obadjidaa. Ma_λrā ācōrē ēpē beaba crīchabadjidaa ma_λneba cuera aride zeida, ādjia upedadara bia zauida, idjaba ādji animarā sida bia waridida.

Idjira ēdṛa ɓaɓeɗa Judara idji ume waa cāṛé basía.

²⁷ Tamará warra toi ewaride cawasia mǐguisoda toida. ²⁸ Toblaṛade jaɓwada na odjasia. Mañne dji warra careba tobibari wērāba mañ jaɓwade jācara purruda jañ basía. Jarasia: “Za ɓaɓda na odjasia.” ²⁹ Bariblaṛa jaɓwara waya eɗa wāsia. Mañne dewarabemada na tosia. Dji careba tobibari wērāba jarasia: “Bara ḡsāwābalaṛa na tosi?” Māwā idjira trā basidaa Paré.* ³⁰ Māwānacarea idji djaba, jaɓwade jācara purru jañ ɓaɓda tosia. Mañ carea idjira trā basidaa Zará.†

39

Potipa quima carea Jose preso beda

¹ Ismaelerāba Josera Egipto druadaa nēdobuede edesidaa. Mama ēberā Potipa abadaba idjira nēdosia idji nezocada ɓamārēā. Potipara Egiptodebema basía. Idjira mañ druaɗebema boro wagabadarā dji droma basía.

² Ācōrēda Jose ume ɓa bēṛā idjia o ɓara jūma bia odjabadjia. Mañ carea idji boro dede traja besia. ³ Joseba o ɓara Ācōrēba jūma bia odjabibadjia. Māwā Jose boro Potipaba cawasia Ācōrēra Jose ume ɓaɓda. ⁴ Mañ bēṛā idjia Josera bia unupeɗa idji nezocarā boroda basía. Idjaba jūma idjia eroblaṛa Jose jaɓwade basía. ⁵ Mañ ewarideba itaa Ācōrēba Potipaba idji dede, idji ējūāne erobla sida Joseɗeɓa auɗuara waribisia. ⁶ Potipaba jūma idjideda Jose jaɓwade ɓaɓda bēṛā jūmawāyā crīchaca basía. Ababe idjia coidebemadrā crīchabadjia.*

Josera jūma quīrāwārēā basía. ⁷ Mañ bēṛā Potipa quimaba idjira awua nūmesia. Ewari aba mañ wērāba Josea jarasia:

–Wānaa cāine.–

⁸ Mañne Joseba quīrāṛé bēṛā Potipa quimaa jarasia:

–Māra ɓa ume cāṛé. Mā boroba idjidera jūma mla jaɓwade basía. Mañ bēṛā idjia eroblaɗebemada jūmawāyā crīcha ɓacaa. ⁹ Nañ dede nezoca mla cāyābara dji dromaara ɓara neṛa. Mā boroba jūma nañ dede ɓara mla jaɓwade basía. Ababe badra mla jaɓwade ɓaṛé ɓa, idji quima bēṛā. Mañ cadjirua waiɓaada mla ḡcārēā oi? jMāwā oiblaṛa Ācōrē quīrāpita cadjiruada oya!–

¹⁰ Potipa quimaba nurēmaza Josea jara ɓabadjia idji ume cāimārēā wa idji ume nēbalaṛa ɓamārēā. Māwāmīna Joseba idji beɗeara iḡaca basía. ¹¹ Ewari aba Josera Potipa dede trajade wāsida ni abaa nezocada neṛé basía. ¹² Mañne Joseba jañ ɓara Potipa quimaba jida dogopeɗa nāwā jarasia:

–jMā ume cāidua!–

Bariblaṛa Joseba jañ ɓara wēātapeɗa dajadaa pira wāsia. Māwā idjia jañ ɓaɓara dji wērā jaɓwade besia. ¹³ Dji wērāba unusia Josera pira wābalaṛada idjaba Joseba jañ ɓaɓara idji jaɓwade ɓaɓda. ¹⁴ Mañ bēṛā idji dedebema nezocarāda trāpeɗa nāwā jarasia:

–Acadadua, mla quimaba jēāl hebreora dadjirāmae enesia. Bariblaṛa jañ ēberāba dadjirāra biṛé oya ɓa. Idjira nama zepeda mla ume cāi quīrā nūmasia. Mañ carea nama jīgua biasia. ¹⁵ Mā biabalaṛa carea idjira dajadaa mīrū pira wāsia. Acadadua, idjia jañ ɓaɓara nama beesia.–

¹⁶ Mañbe Joseba jañ ɓaɓara dji wērāba wagasia aba idji quima Potipa diguidaa zebalaṛadaa. ¹⁷ Idji quima jūṣide idjia abarida jarasia:

–Baa dadji itea enena hebreo nezocara nama zepeda māra biṛé o quīrā basía. ¹⁸ Bariblaṛa mla jīgua biabalaṛa carea idjira dajadaa mīrū pira wāsia. Acadua, idjia jañ ɓaɓara nama beesia. ¹⁹ Ba nezocaba māra jāwā osia.–

Idji quimaba jara ɓa ūrīside Potipara bio quīrūsia. ²⁰⁻²¹ Mañ carea Josera jidabipeɗa preso ɓabisia Egiptodebema boroba preso ɓabari dede.

Bariblaṛa Jose mama preso ɓaɗe bida Ācōrēra idji ume basia. Idjira bio careba basia. Mañ carea dji preso ɓabada boroba Josera bia unusia. ²² Mañ bēṛā idjia preso beara Jose jaɓwade jūma basia wagamārēā. Māwā jūma mama oida ɓara Josebalaṛa obibadjia. ²³ Joseba jūma bia o ɓa bēṛā dji preso ɓabada boroba idjia o ɓara quīrācuitaca basía. Māwā basia Ācōrēra Jose ume ɓa bēṛā. Jūma Joseba o ɓara Ācōrēba bia odjabisia.

40

Cāimocara umé Joseba cawa jarada

¹⁻² Jose preso baside Egiptodebema boro itea umé traja panasidaa. Aba uva ɓa jue diabada boro basía. Dewarabemada pañ obada boro basía. Mañ uméɓemaba Egiptodebema

* **38:29** Hebreo beɗeade Paré trāba jara ɓaa “ēdraida.” † **38:30** Hebreo beɗeade Zará trāba jara ɓaa “purea ɓa.”

* **39:6** Ababe idjia coidebemadrā crīchabadjia. Josera Egiptodebemaṛé bēṛā Potipa itea ne djucara basia idjaba idji ume ne cocara basia. Acadua Genesi 43:32.

borora bio quĩrũbisídaa. ³ Mañ carea dji boroba ãdjira idji wagabadarã boro dede preso ðalsia. Josera mañ preso ðalpada dede basia. ⁴ Dji preso ðalpada boroba Josera ðalsia mañ umébemara acã ðamãrẽã. Mama ãdjira dãrã preso panesídaa.

⁵ Ewari aba Egiptodebema boroo uva ða jue diabari badara, pañ obari bada sida abari diamasi cãimocarásidaa. Cãimocaraza ne jara awara ðeasia. ⁶ Diapededa Jose ãdjimaa wãbarãde unusia ãdjira sopua panãda. ⁷ Mañ carea Joseba ãdjia iwídisia:

–ÇCãrẽ cãrẽã bãrãra sopua panã?–

⁸ ãdjia panusídaa:

–Daiba idi cãimocarapedadara caiba cawa jaraida neẽ bãrã jãwã sopua panã.–

Mañne Joseba jarasia:

–Aba ãcõrẽbãrã cãimocarara poya cawa jarabiya. Bãrãba cãimocarapedadara mãã nẽbãrãda.–

⁹ Ara mañda uva ða jue diabada boro badaba idji cãimocarara Joseba nẽbãrãasia. Nãwã jarasia:

–Mãã cãimocarade unusia uva jãcarada mã caita nũmãda. ¹⁰ Mañ uva jãcarara jãwate ùbea basia. Mañ jãcarara tucupeda, põnõpeda, bio zau nũmesia. ¹¹ Mañne nama dai druadebema boro tazada mã jãwade erobasia. Mañ tazade mãã uvada ðarrãjupeda dai boroo diasia.–

¹² Mañ jaradacarea Joseba nãwã jarasia:

–Bã cãimocaraba nañda jara ðãã: uva jãwate ùbea ðãã ununaba jara ðãã ewari ùbea.

¹³ Ewari ùbeade Egiptodebema boroba ðãã idji quĩrãpita trãya ðãã naãrã o ðada quĩrãca wayacusa o ðamãrẽã. Mãwã ðãã waya idjãã uva ðãã jue dia ðãã ðãã naẽna o ðada quĩrãca.

¹⁴ Bã bia bebãrãde mã djuburia mãã quĩrãdoarãdua. Bã boroo mãnebemada jaradua nañ dedebemada ãdrã ðããrẽã. ¹⁵ Mãã hebreorã druadebemada jida enesídaa idjaba mãã ni cãrẽ sida oẽ ðada nama preso eropanã.–

¹⁶ Pañ obada boro badaba ùrĩ basia Joseba mañ cãimocarara cawa jara ðãã. Joseba cawa jaradara bia ðada bãrã idjia jarasia:

–Mã sida cãimocarasia. Mãã unusia mã ðãã jamara pañ ðãã ðada ùbea eronãda.

¹⁷ Dji ãrãbemane pañ cũãda quĩrãtanoo erobasia nama dai druadebema boro itea. Baribãrã cawaẽne mañ pañ cũãra ìbanaba co duanesídaa.–

¹⁸ Mãwã jaradacarea Joseba idjãã jarasia:

–Bã cãimocaraba nañda jara ðãã: mañ jamara ùbea ðãã ununaba jara ðãã ewari ùbea.

¹⁹ Ewari ùbeade Egiptodebema boroba ðãã idji quĩrãpita trãya. Baribãrã ðãã obãã tubipeda bacuru cũmiane ããã su jira ðããbiya. Mañbe ãgosoba ðãã djarara codia.–

²⁰ Ewari ùbea ðadacarea Egiptodebema boroba idji toda ewari ðããrãda osia. Dji dro-marã itea djicoda waiðãã obisia. Mañne uva ða jue diabada boro badara, pañ obada boro ðada sida idji quĩrãpita enebisia. ²¹ Mañbe uva ða jue diabada boro badara ðããã wayacusa idjia naãrã o ðada quĩrãca o ðamãrẽã. Mãwã idjia wayacusa uva ðãã Egiptodebema boroo jue dia ðããã Joseba jarada quĩrãca. ²² Baribãrã pañ obada boro badara bacuru cũmiane ããã su jira ðããbisia Joseba jarada quĩrãca. ²³ Uva ða jue diabada borora bia ðedãmãã Josera abeda quĩrãdoasia.

41

Egiptodebema boroba cãimocarãda Joseba cawa jarada

¹ Jose poa umé preso ðadacarea Egiptodebema borora cãimocarasia. Mañ cãimocarãde unusia idjira Nilo do icawa nũmãda. ² Mañne siete paca biya boreguea quedeada doedaãba odjadapeda põãjãrã co duanasídaa. ³ ãdji caidu dewara siete paca mititia caya beada doedaãba odjasídaa. Mañ caya ðeara dji boreguea ðea caita do icawa nũpanesídaa. ⁴ Mañne dji mititia caya beaba dji biya boreguea quedeada cocuasídaa.

Mañne Egiptodebema borora ãrãmasia. ⁵ Baribãrã wayacusa cãipeda cãimocarãde unusia trigo ðãwãrãã abããde siete cããã biya uga ðada. ⁶ Mañbe unusia dewara trigo ðãwãrããde siete cããã ugaẽ ðada. Mañããã nãurã jãwãrãã ãmããu odjabariareba tã nũmãba jãrãzaza ðeasia. ⁷ Mañne cããã ugaẽ beaba dji biya uga quedeada cocuasídaa.

Mãwã ðããde Egiptodebema borora ãrãmasia. Mañne cawasia idjia ununara cãimocara basida. ⁸ Nurẽma diapeda idjia cãimocarãda carea cawa crããã ðeasia. Mañ bãrã Egiptodebema daubararãda, ne cawa ðea sida trãcuabipeda idjia cãimocarãdara ãdjia nẽbãrãasia cawa jaradamãrẽã. * Mãwãmããã ni abããba poya cawa jaradaẽ basia.

⁹ Mãwã panãne uva ða jue diabada boroba Egiptodebema boroo jarasia:

* **41:8** Daubara. Egiptode daubararãã ne cawa ðeasia. Bedea cawa ðeasia, ne ununacada obadjidaa, cacua biẽ ðeara biabibadjidaa, dau ešã ðeasia, idjaba egiptorãba ãcõrẽ quĩrãca jãbada sacerdoterã basia. Abeda dji dromarãda ðeasia.

–Mā boro, mā biē osia. Mā ne jaraida bađara quĩrādoā basia. Idibe quĩrānebabalga. ¹⁰ Ba paā obada boro ume, mā ume bida quĩrūpeda दौरa preso balbisia ba wagabadarā boro dede. ¹¹ Dai preso panasidade abari diamasi दौरa cāimocarasiđaa. Cāimocaraza ne jara awara beasia. ¹² Małne hebreo cūdrada dai ume basia. Mał hebreora ba wagabada boro nezoca basia. Daiba cāimocarapedadara idjia nēbalasidaa. Małne idjia dai cāimocarara umena cawa jarasia. ¹³ Idjia daia jarada quĩrāca wārāda māwāsia. Ba māra wayacusa basia mā naēna ba itea o bađa quĩrāca o bamārēā. Małne dewarabemara ba beabipeda bacuru cūmiane āta su jira babisia.–

¹⁴ Mał carea Egiptodebema boroba Josera trālbisia. Ara małda preso bađada isabe ēdra basidaa. Josera icara wēpeda, buda tpeda, bia djiopeda Egiptodebema boromaa wāsia. ¹⁵ Małbe dji boroba Josea jarasia:

–Māra cāimocarasia, māwāmīna ni abalaba poya cawa jaradaē panla. Baribalga mā ūrīsia ba cāimocarara cawa jarabarida.–

¹⁶ Joseba jarasia:

–Mā boro, małgara māđuba poya oēa. Ba cāimocaradara Ācōrēbalga cawa jarabiya necai bamārēā.–

¹⁷ Egiptodebema boroba Josea jarasia:

–Mā cāimocarasia māra Nilo do icawa nūmada. ¹⁸ Małne siete paca biya boreguea quedeada doeda ba odjadapeda pōājārā co duanasidaa. ¹⁹ Ādji caidu dewara siete paca mititia caya beada doeda ba odjasidaa. Nał Egipto druade mā unucaa paca jāca mititia beada. ²⁰ Mał paca mititia caya beaba dji naārā odjapedada boreguea beara cocuasidaa. ²¹ Dji caya beaba dji boreguea quedeara cocuapedadamīna ara māwā bio caya panesidaa ādji naārā panana quĩrāca.

Małne māra ārāmasia. ²² Baribalga māra waya cāimocarasia. Unusia trigo balwala abalade siete camla biya uga beada. ²³ Małare unusia trigo balwalaē siete camla ugaē beada. Małgara nāūrā jāwārāā āmāđau odjabariareba ta nūmaba jāřzaza beasia. ²⁴ Małne ugaē beaba dji uga quedeara jūma cosidaa. Mā mał cāimocaradara daubararāa jarasia. Māwāmīna poya cawa jaradaē basia.–

²⁵ Małne Joseba Egiptodebema boroa jarasia:

–Mā boro, mā cāimocara umēba abarida jara ba. Ācōrēba sāwā oida bāa unubisia. ²⁶ Dji siete paca bia quedeaba jara ba siete poa codidebema aduba eropananida. Dji siete trigo camla uga quedeba bida abari quĩrāca jara ba siete poa codidebema aduba eropananida. ²⁷ Baribalga dji siete paca mititia caya bea ādji caidu odjapedaba jara ba siete poa jarrabada zeida. Dji siete trigo camla ugaē beaba abarida jara ba. Mał camlara nāūrā jāwārāā āmāđau odjabariareba ta nūmaba jāřzaza beasia. Małba jara ba siete poa jarrabada zeida.

²⁸ Mā boro, Ācōrēba bāa unubisia idjia oida mā jara ba quĩrāca. ²⁹ Siete poa nał Egipto druade codidebemara aduba eropania. ³⁰⁻³¹ Małare siete poa nał Egiptode jarrabada zeya. Mał jarrabara bio dārāi bēřā egiptorāba dji aduba eropananana ewarira abeđa quĩrādoadā. Małne codidebema nał druade balra jōya. Dji aduba eropanananebemada ni maārī bida neē baya. ³² Ba barima umē cāimocaradaba jara ba Ācōrēba dārāēne wārāda māwā oida.

³³ Mał bēřā, mā boro, ba ēberā crīcha cawa bađa jalapeda balida ba nał Egipto druara acā bamārēā. ³⁴⁻³⁵ Małare jūma nał Egipto druade trigo wagabada bororāda balcuada ba. Siete poa aduba eropanalne ēberārāba ewabadaēbemada mał bororāba maārī wagađida panla. Ē juesuma ewabada a ba wagađida panla. Māwā ođida panla puru beaza. Ādjia wagađadara ba balra cawa jaraya sāwā jedeida. ³⁶ Māwā osira siete poa jarraba zebalade trigora waga eropania nał Egipto druadebemarā quinirānamārēā.–

Jose Egiptodebema boroa beđa

³⁷ Mał crīchara Egiptodebema boroba, dji dromarā bida bio bia ūrīsidā. ³⁸ Dji boroba āđirāa jarasia:

–Ācōrē Jaureda nał ēberā ume ba. Dadjirāba dewara ēberāda idji quĩrāca ununaēa.–

³⁹ Ara małda idjia Josea jarasia:

–Ācōrēba bāa māra cawabisia. Ba quĩrāca crīcha cawa balra neēa. ⁴⁰ Mał carea mā balra dji dromarā boroda baya. Ba jarabalra jumarāba ijā ođia. Ababe mādra ba cāyābara dji dromara baya. ⁴¹ Mā jūma nał druadebemara ba jalwada balbalga.–

⁴² Małne Egiptodebema boroba idji sēyā bara ba sortijada Jose jalwade wēāju basia Joseba dji boro trāneba jūma poya o bamārēā. Dji biara ba lino ođa djioda, oro ođa carena sida Josea jābisia. ⁴³ Małbe idji carretaē bađopeda Josea idjiare dewara carretade parra

edesia. Wābādade idji wagabadarāda Jose na wābibadjia nāwā jīgua jaradamārēā: “iChīrāne cobeadaua!”† Māwā Egiptodebema boroba jūma Egipto druara Jose jawaeda basia.

⁴⁴ Małbe idjia Josea jarasia:

–Māra jūmarā boroa, baribara jūma nał druadebemarāra ba jawaeda beadia. Ādjirāba bała iwididaē ni cārē sida ocara pana.–

⁴⁵ Egiptodebema boroba Jose trāra basia Zapnat-panea.‡ Mał awara wērā Asena abadada Josea diasia idji quima bamārēā. Mał Asenara Potipera cau basia. Potiperara Oł purude lāmdaúa bia bedeabadarā sacerdote basia. Māwā Josera jūma Egipto druade dji dromada besia.

⁴⁶ Egiptodebema boroba Josera dji dromada basia idjira treinta poa basia. Josera dji boroma baadada jūma Egipto druade para wāsia. ⁴⁷ Małbe siete poa ne jūmada bia zauda bēra codidebemara aduba nūmasia. ⁴⁸ Mał siete poade Egipto druade ewapedadadebemada Joseba waga babisia. Puruza dji puru caita ewapedadara maāī waga babisia. ⁴⁹ Māwā trigora waiba waga basidaa. Pusa ba quīrāca ādjirāba waiba waga eropanasidaa. Mał bēra juacha pananada idu basidaa.

⁵⁰ Jarraba ewari zei naēna Joseba idji quima Asena ume warrarāda umē unusia. Asena zeza Potiperara Oł purude lāmdaúa bia bedeabadarā sacerdote basia. ⁵¹ Idji warra iwina tosidade Joseba nāwā crīchasia: “Ācōrēba jūma mā bia mīga baadara, mā ēberārā sida quīrādoabisia.” Māwā idji warra iwinara trā basia Manase.‡

⁵² Dewarabema warra tosidade Joseba nāwā crīchasia: “Mā biē baada druade Ācōrēba māla warrarāda unubisia.” Māwā dji warrara trā basia Epraił.*

⁵³⁻⁵⁴ Siete poa Egipto druade aduba zau nūmana jōnacarea siete poa jarrabada zesia Joseba jarada quīrāca. Druaza jarrabara wāsia. Baribara egiptorāba codira eropanasidaa. ⁵⁵ Māwā bađe egiptorāba codi carea erobeada sida jōsia. Mał bēra ādji boromaa codira iwidide wāsidaa. Ādji boroba jūmarāa jarasia:

–Josemaa wānada. Idjia jarabara quīrāca odada.–

⁵⁶ Jarraba Egipto druade zeside Joseba trigo wagabada dera jūma ewabicuasia. Małbe trigora egiptorāa nēdobuebadjia, jarrabara wārāda jūma Egipto druade zeda bēra. ⁵⁷ Mał awara druzabemada Josemaa trigo nēdode zebadjidaa jarrabara jūma druaza wāna bēra.

42

Jose djabarāba trigo nēdode wāpedada

¹⁻² Mał ewaride Jose zeza Jacobora wadi Canaał druade babadjia. Jacoboba cawasia Egipto druade trigora baraada. Mał bēra idji warrarāa nāwā jarasia:

–Mā ūrsia Egiptode trigora baraada. Ācārēda jā pana? Jāmaa nēdode wānada dadjirāba codi carea. Māwā dadjirāa jarrababa beudaē.–

³⁻⁴ Ara małda Jose djabarāra Egiptodaa trigo nēdode wāsidaa. Jacoboba Jose djaba Benjamiłra diabueē basia, wayada bēra Benjamiłra beuida. Mał bēra Jose djabarāra diebe wāsidaa.

⁵ Israel warrarāra dewara ēberārā ume trigo nēdode wāsidaa, jūma Canaał druade jarrabara zeda bēra. ⁶ Małne Josera Egipto druade dji droma basia. Idjiabara jūma druzabemarāa trigora nēdobuebadjia. Māwā bađe Jose djabarāra jūēsidaa. Jūēnapeda Jose quīrāpita wayaadeba egorode barru copanesidaa. ⁷⁻⁸ Joseba idji djabarā unuside cawasia ādjida māwā pana ba baribara adua ba quīrāca besia. Idji djabarāba idjira cawadaē basia. Małne Josera ādji ume quīrū ba quīrāca bedeasia. Iwidisia:

–Bārāra sāmāba zebada?–

Ādjia panusidaa:

–Canaał druadeba trigo nēdode ze pana.–

⁹ Małne Joseba quīrānebasia ādjidebema cāimocaradada.* Mał bēra jarasia:

–Bārāba dairā sāwā poyadi cawaya acade ze pana!–

¹⁰⁻¹¹ Ādjia panusidaa:

–Māwāēa, dai boro! iDaira mał carea nīnaēa! Dai ba nezocarāra jipa bea. Daira jūmaena abari zezaebemaa. Daiba trigodra nēdode ze pana.–

¹² Joseba jarasia:

† **41:43** Chīrāne cobeadaua. Małara hebreo bedeaa cawa beaba cawadaē pana. Alalamaarā egiptorā bedeaa. Nałara crīchada jaraisicada: “Āyā wānada dadjirā boro zebara bēra!” wa “idjirā boro nezoca dromada zebara!” wa “iQuīrācuīta ūrīnada!” ‡ **41:45** Zapnat-panea. Mał trāba egiptorā bedeade jara ba “Ācōrēba bedeabaria; idjira zocai ba.” § **41:51** Hebreo bedeade Manase trāba jara ba “quīrādoabi.” * **41:52** Hebreo bedeade Epraił trāba jara ba “warra unubida.” * **42:9** Genesi 37:4-9.

–jSewaa! Bārāba dairā sāwā poyadi cawaya acāde ze panā.–

¹³ Ādjirāba panusidaa:

–Dai bā nezocarāra wārāda abari zezadebemaa. Daira doce djabarā panasidaa. Baribāḡa dai djaba tēābemara dai zeza ume Canaaḡ druade besia. Maḡne aba nēbasia.–

¹⁴ Joseba jarasia:

–Mā jarada quīrāca ebuda bāa bārāba acāde ze panāda dairā sāwā poyadi cawaya. ¹⁵ Baribāḡa māa acāya bārāba jara panāra wārā cawaya. Dai Egiptodebema boro trāneba māa wārāneba jaraya bārāra namabemada ēdrādaēa aba bārā djaba tēābemada namaa zebāḡadaa. ¹⁶ Bārānebemada aba wābidadua bārā djaba tēābemada enemārēa. Maḡmisa waabemarāra nama preso panenia. Idjida zeibāḡa, māa cawaya bārāba jara panāra wārāda. Idjida zeēbāḡa, dai Egiptodebema boro trāneba māa wārāneba jaraya bārāra bedeade pananida dairā sāwā poyadi cawaya acāde ze panā carea.–

¹⁷ Ara maḡda Joseba ādjira ewari ūbea preso bāsia. ¹⁸ Ewari ūbea babāḡade Joseba ādjia jarasia:

–Mā Ācōrēra waya bāa. Maḡ bēra bārāba nāwā odibāḡa, māa beabiēa. ¹⁹ Bārāda wārāda ēberā jipa beabāḡa, nama bārānebemada aba preso bēya. Maḡne waabemara bārā diguidaa trigo diade wānada bārā ēberārāba codamārēa. ²⁰ Baribāḡa bārā djaba tēābemara enenadua. Māwā māa cawaya bārāba jara panāra wārāda. Māwā odaēbāḡa, bārāra beudia.–

Ādjirāba maḡ bedeara ījāsidaa. ²¹ Māwā panāne ādjiduba jara duanesidaa:

–Wārāda dadji djaba Joseda biē osidaa. Dadjirāba unusidaa idji biē orānamārēā dadjirāa bedea djuburia bāda. Māwāmīna dadjirāba ījānaē basia. Maḡ carea nama bia mīga panā.–

²² Maḡne Rubeḡba jarasia:

–Maḡ carea māa bārāa jarasia idjira biē orānamārēā, māwāmīna bārāba ījānaē basia.† Idji beapedada carea idibāḡa Ācōrēba dadjira cawa obāḡa.–

²³ Maḡne Josera egiptorā bedeade ādji ume bedea basia. Idjia jarabāḡara dewaraba ādjia jarabadjia hebreo bedeade. Maḡ bēra adua panasidaa ādjia jara panāra Joseba jūma ūri bāda. ²⁴ Ādjia biē opedadebema bedea panā ūriside Josera iduba āyā wāpeda jīasia. Māwā bāpeda waya poya bedesia. Maḡbe ādji ume bedeade wāpeda Simeoḡda jidabisia preso bēamārēa. Ara maḡda ādjia acā panāne Simeoḡra jātabisia.

²⁵ Maḡbe Joseba idji nezocarāa jarasia idji djabarāba trigo nēdopedadaba ādji sacora biracuadamārēa. Maḡne ādji parata sida waya sacozā bācuabisia. Maḡ awara Joseba diabisia ode ne codamārēa. Ara maḡda idji nezocarāba māwā osidaa. Baribāḡa parata ādji sacozā bāpedadada Jose djabarāba adua panasidaa.

²⁶ Maḡbe Jose djabarāba trigora ādji burro ḡḡa bācuadapeda wābāḡasidaa. ²⁷ Wābādade ota cānima jūesidaa. Maḡbe abalba idji burro ne cobi carea saco ewabāḡade idji paratara eda cobāda unusia. ²⁸ Dauperapeda idji djabarāa jarasia:

–Mā paratara jēda diasidaa. Za mḡ sacode eda cobā.–

Maḡ carea jūmarāda dauperasidaa. Ne wayaaba ure duanāne nāwā jarasidaa:

–ĶCārē cārēā Ācōrēba dadjira jāwā o bā?–

²⁹ Canaaḡ druade ādji zeza Jacoboma jūēnapeda ādji Egipto druade sāwāpedadara jūma nēbāḡasidaa. Nāwā jarasidaa:

³⁰ –Jāḡ druadebema ēberā dji droma bāba daia quīrūbideba nāwā jarasia: “Bārāba dairā sāwā poyadi cawaya acāde zesidaa.” ³¹ Baribāḡa dairāba jarasidaa māwā odi carea ze panāēda, ātebāḡa ēberā jipa beada. ³² Idjaba jarasidaa dairāra abari zezadebemada doce djabarā panasidada. Jarasidaa abara nēbasida, abara dai zeza ume Canaaḡ druade bāda. ³³ Maḡne jāḡ dji dromaba dairāa jarasia:

“Nāwā cawaya bārāra ēberā jipa beada: bārā djabarānebemada aba mā ume amenapeda trigora ededadua bārā ēberārā jarra quēdeaa cobidi carea. ³⁴ Maḡbe bārā djaba tēābemara māmaa enenadua māa cawai carea bārāra jipa beada. Māwā māa cawaya bārāba wārāda acāde zedaē panāda dairā sāwā poyadi cawaya. Māwā osidara māa bārā djabara jēda diaya. Idjaba naḡ druade bārāba quīriābādada poya nēdodā idjaba nēdobuedā.”–

³⁵ Māwā nēbāḡadapeda ādji saco ērācuabādade sacozā ādji paratara eda cobeada unusidaa. Maḡ unubādade ādji zezara, ādjirā sida bio dauperasidaa. ³⁶ Maḡ carea ādji zeza Jacoboba jarasia:

–Bārāba māra warra neē obādaa. Joseda idjaba Simeoḡ sida neēa. Maḡ awara Benjamīā sida jāmaa ede quīriā panā. Maḡneba mādrā bia sopua unu bāa.–

³⁷ Maḡne Rubeḡba jarasia:

–Zeza, māa Benjamīāra waya bāmaa eneya. Eneēbāḡa, mā warrārāda umē beaida bā. Mā idu Benjamīāra edebidua. Wārāda waya jēda eneya.–

† 42:22 Genesi 37:21-30.

³⁸ Māwā jaradamīna Jacoboba jarasia:
 –Mā warrara bārā ume diabueēa. Idji djaba arara beuda bēra aba idjidra bala. Idjida ode beuibarala, bārāba mīra sopuaba beadia.–

43

Jose djabarāba Benjamiā Egiptodaa edepedada

¹ Māwā panane Canaał druade jarrabara wetara zesia. ² Małne ādjia trigo Egipto druade nēdopedadara jūma cosidaa. Mał bēra ādji zeza Jacoboba jarasia:

–Wayacusa Egiptodaa trigo nēdode wānadua.–

³ Baribarala Judaba panusia:

–Jāl ēberāba daia ebuda jarasia: “Bārāra mīmaa zecara panala, bārā djaba tēābemada enenaēbarala.” ⁴ Małba, zeza, dai djaba tēābemara bala dai ume diabueibarala, दौरा trigo nēdode wānia. ⁵ Baribarala dai ume diabueēbarala, दौरा wānaēa jāl ēberāba jarada bēra: “Bārāra mīmaa zecara panala, bārā djabada enenaēbarala.”–

⁶ Małne Jacobo Israel abadaba iwidisia:

–Bārāba zcārē cārēā mał ēberāa jarasida dewara djabada eropanada? Mał jarapedadaba mīra biē osidaa.–

⁷ Ādjirāba panusidaa:

–Jāl ēberāba daia bio iwidisia daidebemada, dai ēberārānebema sida. Nāwā iwidisia: “Bārā zezara z wadi bala? Bārāba z dewara djabada eropanaca?” Mał bēra daiba idjia wārāda jarasidaa. Daiba adua panasidaa idjia jaraida dai djaba ededamārēā.–

⁸ Małne Judaba idji zeza Israelea jarasia:

–Bala Benjamiāda māl ume diabueibarala, दौरा ara nawena trigo nēdode wābaraladia. Wānaēbarala bada, daida, dai warrarā sida jūma quininia. ⁹ Mābarala Benjamiāra wagaya. Māa idjira enepeda wayacusa bala quīrāpita bālēbarala, mīda bedeade beya aba māl beubaralada. ¹⁰ Daida nama jācua dārānaē pananabara, Egiptodaa barima ume wānoacasidaa.–

¹¹ Małne dji zeza Israelba panusia:

–Wārāda Benjamiāda ededida panabarala, nāwā odadua. Dadjirā ējūānebema ne biara beada bārā sacode bādapeda mał ēberāa diade wānadua. Balsamo nēārāda, urrajōda, mirra querada, dewara quera tūāpa beada, pistacho bacuru tada, almendra sida maārī diadadua. ¹² Parata sida waibarala ededadua dji parata bārā sacode zedara jēda diadi carea. Āibērā quīrādoā eda bāsidaa. ¹³ Bārā djaba tēābema sida mał ēberāmaa isabe ededadua. ¹⁴ Māa quīrā bala Ācōrē ne jūma दौरा obariba bārāra quīrā djuburiaida mał ēberāba bārā djaba jāma preso bala, Benjamiā sida idu jēda zebimārēā. Baribarala idu zebīēbarala mīra warra neē beya. Māwā warra neē beibarala, māwā baya.–

¹⁵ Ara małda ādjirāba nebiada pedapeda Egiptodaa wābaraladida. Ādjia parata naēna edepedada cāyābara waibarala edesidaa. Benjamiā sida edesidaa. Jūēnapeda Josemaa wāsidaa.

¹⁶ Joseba Benjamiā ādji ume uniside idji nezocarā boroa jarasia:

–Nał ēberārāra māl diguidaa ededua. Małbe pacada beapeda ne djudua ādjirāra nane umatipa māl ume ne codi bēra.–

¹⁷ Ara małda dji nezocarā boroba Joseba jarada quīrāca osia. Dji djabarāra Jose dedaa edesia. ¹⁸ Wābadade Jose djabarāra daupera panala bēra nāwā jara panasidaa:

–Naārā zesidade parata dadji sacode bāpedada carea jāwā idji diguidaa edebibarala. Idjia jaraya dadjia mał paratara draladada. Mał carea dadjira jidabiya idji nezocarāda beadamārēā. Dadjirā burro sida jāriya.–

¹⁹ Jose dede eda wābadade dji nezocarā boro caita wānapeda idji ume bedeasidaa. ²⁰ Ādjia nāwā jarasidaa:

–Dai boro, dairā naārā ze panasidade wārā arada trigo nēdode ze panasidaa. ²¹⁻²² Dai jēda wāsideade ota cānima jūesidaa. Mama dai saco ewabādade trigo nēdopedada paratada jūma daucha dairā sacoda eda bada unisidaa. Dairāba adua panala caiba mał paratara eda bāside. Jūma mał paratara daiba jēda enesidaa diadi carea. Mał awara daiba paratara enesidaa wayacusa trigo nēdodī carea.–

²³ Dji nezocarā boroba panusia:

–Jūmawāyā crīcharānadua. Dauperarānadua. Bārāba parata diapedadara māa edapeda māl boroa diasia. Bārāba, bārā zezaba jā bala Ācōrēba mał paratara bārā sacode bāsia.–

Małbe idjia Simeol preso badada ādjimaa enesia. ²⁴ Enepeda ādjirāra Jose dede eda edesia. Idjia baidoda diasia ādji jirū sagādamārēā. Ādji burro sida ne cobigasia. ²⁵ Māwā panane cawasidaa ādjira Jose dede ne codida. Jose umatipa zeida jāl panalmisa ādjia nebija enepedadara edasidaa Josea diadi carea.

²⁶ Jose diguida jūēnacarea ādjirāba nebia enepedadara idjia diasidaa. Maļne wayaađeba idji quīrāpita egode barru copanesidaa. ²⁷ Joseba ādjia iwīdisia sāvā panla cawaya. Maļ awara iwīdisia:

–Bārā zezara ģbia bāca? ģDrōāra wadi bāca?–

²⁸ Ādjirāba panusidaa:

–Dairā zeza bā nezocara bia bāa. Idjira wadi bāa.–

Maļne wayaađeba ādjira barru copanesidaa.

²⁹ Joseba acabāΓade idji djaba ara Benjamiāda unupeda nāvā jarasia:

–Bārā djaba tēābema māa jarapedadara ģnaāgāca?–

Maļbe Benjamiāa jarasia:

–Mā warra, Ācōrēba bāra carebaya.–

³⁰ Idji djaba arada ununa bērā Josera bāsrīdaba so borequeasia. Ara maāda dji edaara bā dejāne iduba jāne wāsia. ³¹ Jā bapeda so zareadacarea quīrā sagāpeda waya ādjīmaa zesia. Maļbe jarasia:

–Daiba codira enenadua.–

³² Ara maāda dji nezocarāba enesidaa. Joseba coira awara bāsīdāa, dji djabarāba codi sida awara bāsīdāa, idjaba Josema ne cobada egiptorāba codi sida awara bāsīdāa. Māwā osīdāa egiptorāra hebreorā ume ābaa ne cocara panla bērā. Egiptorāmaārā maāra cadjīruua.

³³ Maļne Joseba idji djabarāra chūmebisīa dji nabemaneba aba dji tēābemanaa. Maļ carea idji djabarāba cawa crīchadaē panāba abarīca dji quīrā acā duanesīdāa. ³⁴ Maļne Jose itea diapēdada dji cōdehemada ādjīza jedecabisīa, barībāra Benjamiāa waībāra diabīsisīa. Māwā jedecadapeda ādjīra Jose ume bāsrīda ne codruasīdāa.

44

Jose taza

¹ Māwānacarea Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

–Naā ēberārā sacora trigoba biracuadua. Ādji parata sida ādji sacōza eā bācuadua.

² Maļbe mā taza parata oādada dji tēābema sacode trigo nēdōda parata ume bāduaa.–

Ara maāda dji nezocarā boroba Joseba jarada quīrāca osīa. ³ Nurēma āsabodōde Jose djabarāra ādji burrode idu wābīsīdāa. ⁴ Ādjīra puruđeba wadi tāma wāē panāne Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

–Jāā ēberārā caīdu wāduaa. Jidade wāsīra nāvā jaradua: “ģCārēneba mā boroba bārāra biē oāda bērā bārāba jāwā idjira biē osīda? ģCārē cārēā bārāba idji taza parata oāra drāsīdāa?”

⁵ Jāā tazade mā borora ne dobarīa. Idjaba abarī tazadeba ne cawaiē beara cawabarīa. Bārāba opedadara biē bāa.–

⁶ Ara maāda caīdu wāsīa. Jidade wāpeda Joseba jarabīdara jarasia. ⁷ Maļne dji djabarāba jarasīdāa:

–ģCārē cārēā dadji boroba māwā jara bā? Dairāra ne drāadacaa. ⁸ Acādua, parata dai sacode bādada daiba ununapeda Canaaā druadeba jēda enesīdāa. Māwā daiba jīpa osīdabāra ģcārē cārēā bā boro paratarā wa oro sīda drādī? ⁹ Bāa māā tazada dairā sacode unuībāra dji erōbāra beūīda bāa. Maļ awara dairāra bā boro nezocarāda beādiā.–

¹⁰ Maļne Jose nezocarā boroba jarasia:

–Bīa bāa, māēteara bārāba jara panla quīrāca oya. Dji ne drādara mā nezoca baya, barībāra waabemara beāda neē beādiā.–

¹¹ Ara maāda ādji sacora burrode jā beāda ērānapeda egode bāsīdāa. Maļbe ādjīza ewacuasīdāa. ¹² Ewacuapedadacarea Jose nezocarā boroba jāra wāsīa dji nabema djaba sacodeba aba dji tēābema sacōdāa. Maļne tazara dji tēābema Benjamiāa sacode unusīa.

¹³ Ara maāda sopuađeba dji djabarāba cacuade jā panara cūētacusīdāa. Maļbe ādji sacora wayacūsā ādji burrode bācuadapeda jēda puruđāa wāsīdāa.

¹⁴ Jose wadi diguida bāde Judara dji djabarā sīda idjīma jūēsīdāa. Ādjīrāra ne wayaađeba idji quīrāpita egode barru copanesīdāa. ¹⁵ Maļbe Joseba ādjīrāa jarasia:

–Bārāba ģcārē cārēā mā tazara jāwā drāsīdāa? ģBārāba adua panāca ne cawaiē beāda māa cawabarīda?–

¹⁶ Judaba panusīa:

–Dai boro, ģcārēda jarādī? ģSāvā jarādī dairā beādeade panāēda? Jūma daiba biē opedada carea Ācōrēba cawa obāraa. Dairāra bā jāwāēda panāa. Bā nezocarā bādīa, idjaba bā taza draa erobada sīda bā nezoca baya.–

¹⁷ Maļne Joseba jarasia:

–Mā māwā oēa. Dji taza draa erobadadra mā nezoca baya. Waabemara necai wānadua bārā zezamaa.–

¹⁸ Maļbe Judara Jose caīta wāpeda jarasia:

–Mā boro, mā ume quīrūādua. Bāra Egiptodebema boro quīrāca Bāmīna mā quīrā djuburia ba ume idu bedeabidua. ¹⁹ Dai naārā zesidade ba iwidisia dairā zeza bara panā cawaya idjaba djaba bara panā cawaya. ²⁰ Maāne daiba panusidaa zeza drōā quiruda eropanāda idjaba djaba cūdra Bāda aba eropanāda. Maā warrara dai zeza drōā Bāde unusia. Idji djaba arada beusia. Ādji papadebemara ababe idjidra Bāa. Idjira dai zeza bio quīrā Bāa.

²¹ Idjaba Bāa daia jarasia, “Maā warrara enenadua māa unui carea.” ²² Baribāda ba Bāa jarasidaa maā warrara dji zeza Bāmāba āyā wācara Bāda. Āyā wāibāda dji zeza sopuaba beuyada asidaa. ²³ Maāne Bāa daia jarasia: “Bārā djaba tēābemada bārā ume zeēbāda, bārā māma wayacusa zecara panāda.”

²⁴ Maāne dairāra dai zeza jūēnapeda ba jaradara jūma nēbasidaa. ²⁵ Dārābāda dai zeza jarasia: “Waya trigo nēdode wānadua.” ²⁶ Maāne dairāba idjā jarasidaa: “Dairāra poya wānaēa. Ababe dai djaba tēābemada dai ume wāibāda wānia. Idjida dai ume wāēbāda, jāā ēberāma wācara panāda.”

²⁷ Maāne mā zeza ba nezocaba daia jarasia: “Bārāba cawa panā mā wērāba warra umēba to diasida. ²⁸ Abara nēbasia. Maā ewarideba āta waa unuē ba bēra māmaarā animarāba beapeda cobuesia. ²⁹ Maā bēra idji djaba arada ededapeda beuibāda, bārāba māra sopuaba beadia.”

³⁰⁻³¹ Dairā boro, dji cūdra carea dai zeza waē Bāa. Maā bēra māra dji cūdra neē mā zeza mā wāsira maāne idji warrada unuēbāda mā zeza beuya. Māwā dai ba nezocarāba dai zeza drōā Bāra sopuaba beadia. ³² Mā ba nezocaba mā zeza wārāneba jarasia dji cūdrara waya eneida. Mā jarasia: “Zeza, mā waya Bāma eneēbāda, ba quīrāpita māra bedeade baya aba mā beubāda.” ³³ Maā bēra mā Bāa bedeade djuburiaya dji cūdrabari māda nama erobemārēa ba nezocaba bai carea. Maāne dji cūdrara idji djabarā ume idu wābidua. ³⁴ Ķsāwā māda dji cūdra neē mā zeza mā wāi? Mā zeza sopuaba biē Bāda unu quīrāē Bāa.–

45

Joseba ara idjida cawabida

¹⁻² Maā bedeade ūrībāda Josera so borequea nūmesia. Waa poya droaē bēra jūma idji nezocarā arima bea jīgua jarasia:

–jūma dajadaa wānadua!–

Ara maāda wāsidaa. Ababe idji djabarāda idji ume panesidaa. Māwā panāne Josera bio jīasia. Maā jīābira idji nezocarā dajada panāba ūrisidaa. Maā awara idji jīānebemada Egiptodebema boro dede panabadarāba ūrisidaa. Jīānacarea Joseba idji djabarā cawabisia idjida māwā Bāda. ³ Nāwā jarasia:

–Māra Josea. Ķmā zeza waē Bāca?–

Maāne idji djabarāba poya panuāē basia bio dauperasida bēra. ⁴ Maā carea Joseba ādjia jarasia:

–Mā caita zedada.–

Ara maāda Jose caita wāsidaa. Maāne Joseba ādjia jarasia:

–Māra bārā djaba Josea, bārāba nēdobuepedadaa Egiptoda ededamārēa.* ⁵ Baribāda sopuarānadua. Bārāba māra nēdobuepedadamīna jūmawāyā crīcharānadua. Ācōrēbāda māra nama bārā na diabuesia ēberārā beudidebemada ēdra edamārēa. ⁶ Poa umē babāda jarraba zedada. Idjaba waē poa juesuma māwā baya. Maāne poya ne udaēa ni ewadaēa. ⁷ Ācōrēba māra bārā na diabuesia bārā ēberārā naē ējūāne jūma beurnamārēa. Māra nama Bāsia bārāba beudidebemada ēdra edamārēa. ⁸ Bārāba māra nama diabuedaē basia, ātebāda Ācōrēbāda māra diabuesia. Idjiabāda māra Bāsia Egiptodebema boro crīcha diabarida bamārēa, idji dedebema boroda bamārēa, idjaba Egipto druade dji dromada bamārēa. ⁹ Jāābe bārāra isabe wānadua mā zeza. Idjia nāwā jaradada:

“Ba warra Joseba nāwā jara Bāa: Ācōrēba māra Egiptodebema boro Bāsia. Māma isabe zedua. Dārārādua. ¹⁰ Zepeda Goseā ējūāne baya. Māwā Bāra, ba warrarā sida, ba wiuzquerā sida mā caita duananā. Ba animarā beara, jūma Bāa erobā sida enedua. ¹¹ Mā Bāra mama ne cobī baya, waē poa juesuma jarrabara bai bēra. Māwā Bāra, ba ēberārā, ba animarā sida jarrababa beudaēa.”

¹² Bārāba, mā djaba Benjamiā bida bādji dauba unu panā wārāda māda bārā ume māwā bedeade Bāda. ¹³ Mā zeza jaradada māra naē Egipto druade dji dromada. Bārāba unupedada sida jūma mā zeza jaradada. Isabe wānapeda mā zeza nama enenadua.–

¹⁴ Maāne idji djaba Benjamiā ume ojūēnapeda jīasidaa. ¹⁵ Māwānacarea Joseba waabema djabarā uridarrade isōcuapeda jīasia. Maābeba idji djabarā idji ume bedeasidaa.

* 45:4 Genesi 37:12-36.

¹⁶ Egíptodebema boro dede panabadaba ūrísidaa Jose djabarāra zesidada. Dji boroba, dji droma bea bida mañnebemada bia crīchasiāa. ¹⁷ Mañ carea dji boroba Josea jarasia:

–Ba djabarāa jaradua: “Bārā animarā ḵṛḵ ne ataubidapeda Canaaḵ druadaa wānadua. ¹⁸ Mañbe bārā zezara, bārā ēberārā sida māmāa enenadua. Mā bārāa Egípto druade ējūā biara ḵada diaya. Bārāba naḵ druadebema dji biara ḵada codia.” ¹⁹ Idjaba ba djabarāa jaradua nama Egíptodeba carretada edecudamārēā ādji warrarā, ādji wērārā, bārā zeza sida enenamārēā. ²⁰ Mañ awara jaradua ādjia erobeara ḵecudamārēā, Egíptodebema ne biara ḵada jūma ādjide bai bērā.–

²¹ Israel warrarāba māwā osidaa. Egíptodebema boroba jarada quīrāca Joseba ādjia carretara diacuasía. Ādjia ode codi sida diasía. ²² Ādjiza cacuade jḵbadada jjesumada diasía. Parata torro sida tresciento diasía. ²³ Idji zeza itea Egíptodebema ne bia quedeada die burrode diabuesía. Mañ awara die burro wērāne trigoda, paḵda, idji zebaraḵde coi sida diabuesía. ²⁴ Mañbe idji djabarāra wābigasia. Ādji wābadaḵde Joseba ādjia jarasia:

–Ode ijararānadua.–†

Jacoboba Jose zocai ḵada cawada

²⁵ Mañbe Egíptodeba wānapeda Canaaḵ druade ādji zeza Jacoboma jūesidaa. ²⁶ Jūēnapeda ādjia Jacoboa jarasidaa Josea wadi zocai ḵada idjaba idjira Egíptodebema boroare ḵada. Baribaḵḵ Jacoboba cawa crīchaḵ basía. Maḵḵara ḵjāé basía. ²⁷ Mañne ādjirāba Joseba jaradara jūma nēbaḵasidaa. Mañ awara Jacoboba unusía Joseba carreta diabuecuadada idji ededamārēā. Mañ unubaḵḵde Jacobora sobiasía. ²⁸ Jacobo Israel abadaba jarasia:

–Ara naḵba bia ḵaa. Mā warra Josea wārāda wadi zocai ḵaa. Mā beui naēna idji acḵde wāya.–

46

¹ Ara maḵda Jacobo Israel abadara wāsía jūma idjia eroba bara. Wābaḵḵde Beersebáde jūesía. Mama idjia animarāda idji zeza Isaba ḵjā ḵada Ācōrēa babue diacuasía. ² Mañ diamasi Israelba cāimocara quīrāca ūrísía Ācōrēa idji ume bedea ḵada. Ācōrēba trḵ jarasia:

–Jacobo, Jacobo.–

Jacoboba panusia:

–Māra nama ḵaa.–

³ Ācōrēba jarasia:

–Māra ba zezaba ḵjā ḵada Ācōrēa. Wayarādua Egíptodaa wāi carea. Jāma māa puru waibaḵada ḵadeba yōbiya. ⁴ Māra ba ume Egíptodaa wāya. Mañbe ḵadeba yōbadarāra jēda eneya. Idjaba ba beubaḵḵde Josea arima ḵaya.–

⁵ Ara maḵda Jacobora Beersebádeba wāsía. Egíptodebema boroba carreta diabuecuadade Jacobo warrarāba idjira, ādji warrarāra, ādji quimarā sida edesidaa. ⁶ Jacoboba idji warrarā bida ādji animarā beara idjaba jūma ādjia Canaaḵ druade edapedada sida Egíptodaa edesidaa. ⁷ Jacoboba idji warrarāra, idji caurāra, idji wiuaquerāra, idji āizuaquerā sida Egíptodaa jūma edesia.

Jacobo ēberārā Egíptodaa wāpedada

⁸ Jacobo Israel abada warrarā Egíptodaa wāpedadara naḵḵarā basía:

Jacobo warra iwina Rubeḵda wāsía. ⁹ Rubeḵba edesia idji warrarā Hanoc, Palú, Hezroḵ, Carmi sida.

¹⁰ Jacobo warra Simeoḵ sida wāsía. Simeoḵba edesia idji warrarā Jemuel, Jamiḵ, Ohad, Jaquīḵ, Zohar, Saul sida. Saulora cananeo wērāba toda basía.

¹¹ Jacobo warra Levi sida wāsía. Leviba edesia idji warrarā Gersoḵ, Coá, Merari sida.

¹² Jacobo warra Juda sida wāsía. Judaba edesia idji warrarā Sela, Paré, Zará sida. Idji warrarā Erera, Onaḵ sida Canaaḵ druade beusidaa. Parēba idji warrarā Hezroḵda, Hamul sida edesia.

¹³ Jacobo warra Isacar sida wāsía. Isacarba idji warrarā Tola, Puvá, Job, Simroḵ sida edesia.

¹⁴ Jacobo warra Zabuloḵ sida wāsía. Zabuloḵba idji warrarā Sereḵ, Eloḵ, Jahleel sida edesia.

¹⁵ Mañ warrarā sei panḵra Leaba Jacoboa Araḵ druade to diasía. Leaba Jacobo cau Dina sida tosia. Ādjideba yōpedadara 33 wāsidaa dji umaquīrārā, dji wērārā ābaa.

† **45:24** Ḷcaḵaba crīcha panḵa ādjira ijaradida Joseba Benjamiḵa waibaḵara diada bērā. Idjaba Ḷcaḵaba crīcha panḵa ādjira ijaradida Jose nēdobuepedada carea.

¹⁶⁻¹⁸ Jacoboba Lea edaside dji zāwārē Labaḵba nezocawērē Zilpara Leaa diasia. Zilpaba warrarāda Jacoboa to diasia. Maḵḵarā sida Egiptoḵaa wāsidaa ādji warrarā bara. Jūma ābaa diecisei wāsidaa.

Ādji warra Gaba idji warrarā Zipioḵ, Hagui, Ezboḵ, Suni, Eri, Arodi, Areli sida edesia.

Ādji warra Aserba edesia idji warrarā Imna, Isúa, Isúi, Beria, dji cau Será sida. Beria warrarā Hebere idjaba Maḵquiel basía.

¹⁹ Jacobo quima Raquel warrarā Jose idjaba Benjamiḵ basía. ²⁰ Jose warrarā Egiptode topedadara Manase idjaba Epraiḵ basía. Ādji papara Asena basía. Asena zezara Potipera basía. Idjira Oḵ purude ḵmādaúa bia bedeabadarā sacerdotē basía. ²¹ Benjamiḵ warrarāra naḵḵarā basía: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naamaḵ, Ehi, Ros, Mupiḵ, Hupiḵ, idjaba Ard. ²² Jūma maḵḵarāra Raqueldeba Jacobo ume yōsidaa. Jūma ābaa catorce wāsidaa.

²³⁻²⁵ Jacoboba Raquel edaside dji zāwārē Labaḵba nezocawērē Bilhara Raquelea diasia. Bilhaba warrarāda Jacoboa to diasia. Maḵḵarā sida Egiptoḵaa wāsidaa ādji warrarā bara. Ādji warra Daḵba idji warra Husiḵ edesia. Ādji warra Neptaliba edesia idji warrarā Jahzeel, Guni, Jezer, Sileḵ sida. Jūma ābaa siete wāsidaa.

²⁶ Jūma Jacobodeba yōpedadarāra idji ume Egiptodaa wāsidaa. Idji āigurā juachaē, jūma ābaa 66 wāsidaa. ²⁷ Maḵḵa awara Jose warrarā Egiptode topedadada umé panasidaa. Jūma ābaa Jacobo ēberārā Egiptode jūēpedadara setenta panasidaa.

Jacoboba waya Jose ununa

²⁸ Jacobo Israel abadaba Judada Josemaa na wābisía ādjira Goseḵ ējūāne acade zemārēā. Maḵmisa ādjirāra Goseḵ ējūāne jūēsidaa. ²⁹ Ādji jūēsidaade Joseba idji nezocaa jarasia idji carreta enemārēā. Ara maḵda Goseḵnaa idji zeza Israel audiabariḵe wāsía. Idji zeza unuside ojúēpeda dārā jīāsía. ³⁰ Māwā ḵade Israelba Josea jarasia:

–Mḵa ba quīrāra unubḵḵa bēra cawa ḵaa ḵara wadi zocai ḵada. Jāḵbe mḵra necai beuya.–

Joseba idji djabarā Egiptodebema boromaa ededa

³¹ Maḵbe Joseba idji djabarā, jūma idji zeza ēberārā bida jarasia:

–Egiptodebema boromaa mḵa jarade wāya bārāra jūēsidaa. Mḵa idjía jaraya: “Mḵ djabarāra, mḵ zeza ēberārā Canaaḵ druade duananara jūma mḵmaa zesidaa. ³² Ādjirāra animarā wagabada bēra ādji ovejada, paca sida enesidaa. Jūma ādjirāba eroba sida enesidaa.” ³³⁻³⁴ Maḵbe dji boroba bārā trḵpeda iwidibḵḵade “¿Bārāba cārēda obada?”, nāwā jaradadua: “Daira warra edaḵba animarā daupē cawa beaa, dai drōā naēnabemarāba obadapedada quīrāca.” Māwā jarasidara dji boroba bārāra jīga Goseḵ ējūāne idu ḵebiya, egiptorāmaara oveja wagabadara dji biaē bēra.–

47

¹ Ara maḵda Josea Egiptodebema boro ume bedeade wāsía. Idjía jarasia:

–Mḵ zezara, mḵ djabarā sida Canaaḵ druadeba zesidaa ādji oveja bara, ādji paca bara, jūma ādjía eropanḵ bara. Ādjirāra Goseḵ ējūāne duanḵ.–

² Maḵbe Joseba idji djabarāda juesuma Egiptodebema boro quīrāpita edesia ādjira cawamārēā. ³ Maḵne dji boroba Jose djabarāa iwidisía:

–Bārāba ¿cārēda obada?–

Ādjirāba panusidaa:

–Dairāra oveja wagabadaa dai drōā naēnabemarāba obadapedada quīrāca.–

⁴ Maḵ awara jarasidaa:

–Canaaḵ druade jarrabara dji cābāyā ḵaa. Idjaba dairā oveja itea pōājārā neēa. Maḵ bēra dairāra naḵ druade panane zesidaa. Dairāra ba nezocarāa. Dai quīrā djuburia Goseḵ ējūāne idu ḵebidua.–

⁵⁻⁶ Maḵne Egiptodebema boroba Josea jarasia:

–Naḵ Egipto druara ba jḵwaeda ḵaa. Ba zezara, ba djabarā sida ze panḵ bēra ādjía Goseḵ ējūāda diadua. Māwā dji biara ba ējūāne duania. Idjaba ḵḵarḵ ba djabarānebemaba animarāda bio daupē cawa ḵeabḵḵa, ādjirāra mḵ animarā wagabada bororāda ḵḵcuadua.–

⁷ Idjaba Joseba idji zeza Jacobora Egiptodebema boromaa edesia cawamārēā. Maḵne Jacoboba dji boroa bia jarasia. ⁸ Dji boroba Jacoboa iwidisía:

–Bārā ¿poa jūmasāwā ḵa?–

⁹ Jacoboba panusia:

–Mḵra ciento treinta poa ḵaa. Naḵ ējūāne pḵrḵḵa ḵade bio bia mīga ḵaa. Mḵ drōāenabemarā jaidasidaade mḵ cāyābara drōāara panasidaa. Mḵra ādjirā quīrāca jācua dārā baēa.–

¹⁰ Maḵbe Jacoboba Egiptodebema boroa wayacusa bia jarapeda dajadaa wāsía. ¹¹ Ara maḵda dji boroba jarada quīrāca Joseba idji zezaa, idji djabarā bida Egiptodebema ējūā

biara bɔda diasia. Nocoarebema ewaride maɓ ɛjũāne Ramese puruda osidaa.* ¹² Idjaba Joseba idji zezaa, idji djabarāa, jūma ɛdji ɛberārāa bida codira dia ɓabadjia ɛdjia cobada quĩrāca.

Joseba druzabema ne cobigada

¹³ Druaza codira neɛ basia. Abeda jarrabara zareara nūmɔ bɛrā ɛberārāra Egiptode, Canaaɓ druede bida jarrababa quiniɓodo basia. ¹⁴ Maɓ carea jūma egiptorāra, Canaaɓnebemarā sida Josemaa trigo nɛdode wɔbadjidaa. Joseba dji paratara jūma pɛpeda Egiptodebema boro dede wagabadjia. ¹⁵ Māwā panɔne egiptorā paratara, Canaaɓnebemarāne sida jōsia. Maɓ bɛrā egiptorāra wayacusa Josemaa zedapeda nāwā jarasidaa:

–Dairā paratara jōsia. Dairāa trigora diadua. Diaɛɓaɓɔɓɔ dairāra beudia.–

¹⁶ Joseba panusia:

–Bārā paratara jōsibɔɓɔɓɔ, bārā animarāda enenadua. Maɓbari māa bārāa trigora diaya.–

¹⁷ Ara maɓda ɛdji animarāra Josemaa enesidaa. Jūma maɓ poade Joseba ɛdjirāa trigora diasia ɛdji cawayobari, ovejabari, chiwatubari, pacabari, burrobari bida. ¹⁸ Maɓ poa jōnacarea wayacusa Josemaa zedapeda nāwā jarasidaa:

–Dairā boro, ɓɔa cawa ɓɔa dai paratara jōsida, dai animarā sida jūma ɓare basida. Dewara diadida waa neɛ panɔa. Ababe dairādrɔɓɔ, dai ɛjũā sida ɓɔa. ¹⁹ Dairāra idu beubirādua. Iduaribirādua dai ɛjũāra iduba tabeida. Dairāda, dai ɛjũā sida trigobari nɛdodua. Māwā dairāra, dai ɛjũā sida Egiptodebema borode baya. Trigoda dairāa diadua udi carea. Māwā beudaɛa idjaba dai ɛjũā sida iduba tabeɛa.–

²⁰ Ara maɓda Joseba egiptorā ɛjũāra jūma nɛdosia Egiptodebema boro itea. Egiptorāba ɛdji ɛjũāra nɛdobuesidaa jarrabara ɛdjirāma wetara nūmɔ bɛrā. Māwā ɛdji ɛjũāra jūma dji borode basia. ²¹ Maɓne jūma Egiptodebema ɛberārāra dji boro nezocarā basidaa.† ²² Joseba ababe ɓmādaɓa bia bedeabada sacerdoterā ɛjũādrɔɓɔ nɛdoɛ basia, Egiptodebema boroba ɛdjirā codira diabadji bɛrā. ɛdjirāba maɓgɔda cobadjida bɛrā ɛdji ɛjũāra nɛdobuedaɛ basia.

²³ Maɓbe Joseba ɛberārāa jarasia:

–Māa bārāra, bārā ɛjũā sida dadjirā boro itea nɛdoda bɛrā māa trigoda diaya udamārɛā.

²⁴ Maɓ ewabɔdade ɛ juesumanebemada aɓa dadjirā boroa diadida panɔa. Ẽ quimārɛ bārāba edadia wayacusa udi carea idjaba bārāba, bārā dede panabadaba, bārā warrarā bida codamārɛā.–

²⁵ Maɓne ɛdjirāba panusidaa:

–ɓɔa dairāra zocai ɓasia. Dairāra quĩrā djoburia ɓɔa. Maɓ bɛrā dairāra Egiptodebema boro nezocarā badia.–

²⁶ Ara maɓda Joseba leyda ɓasia egiptorāba ewabɔdade ɛ juesumanebemada aɓa Egiptodebema boroa diadida panɔa. Wadibida Egipto druede māwā obadaa. Ababe ɓmādaɓa bia bedeabada sacerdoterāba māwā diadacaa, Egiptodebema boroba ɛdji ɛjũāra nɛdodaɛ bɛrā.

Jacoboba Josea bedea djoburiada

²⁷ Maɓ ewaride Jose ɛberārā israelerā abadara Egipto druede duanesidaa. Goseɓ ɛjũāra eropanesidaa. ɛdjirāra zocārā yōsidaa. ²⁸ Jose zeza Jacobora Egipto druede diecisiete poa basia. Maɓne Jacobora 147 poa basia.

²⁹ Jacobo Israel abadaba cawasia dārāɛne idjira beuida. Maɓ bɛrā idji warra Jose da trɔɓpeda jarasia:

–Mɔ quĩrā djoburia ɓɔa ɓɔwara mɔ ɓacara edre ɓɔpeda wārāneba jaradua māa jarabɔɓɔɓɔ quĩrāneba ɓɔa jūma oida. Māra naɓ Egiptode tabarirādua. ³⁰ Ẽteɓɔɓɔ naɓ Egiptodeba mɔ drōɛenabemarā trɔɓripedadaamaa edepeda māra mama tabaridua.–

Joseba panusia:

–Māwā oya, zeza.–

³¹ Maɓne Jacoboba jarasia:

–Māa wārāneba jaradua.–

Ara maɓda Joseba wārāneba jarasia. Maɓ bɛrā Jacobo Israel abadara idji cɔdaɛe chĩrāborode ɓarru cɔbesia.‡

48

Jacoboba Jose warrarā bia jara ɓada

* 47:11 Exodo 1:11. † 47:21 Maɓne jūma Egiptodebema ɛberārāra dji boro nezocarā basidaa. Griego bedeade māwā ɓɔ ɓɔa. Hebreo bedeade nāwā ɓɔa: “Maɓbe Joseba ɛberārā jūma Egipto druede ɓeara puru droma beadaa wɔɓarɔɓɔɓɔ.”

‡ 47:31 Hebreo 11:21de jara ɓɔa māwā osida Ẽcōrɛa bia bedeai carea.

¹ Māwānacarea Jose ēberārāba idjia jarasidaa idji zezara cacua biē bāda. Maļ carea Joseba idji warrarā Manase, Epraiļ sīda idji zeza acāde edesia. ² Maļne Jacoboa jarasidaa Joseza zesida. Maļ carea Jacobo Israel abadara abāaē balmīna idji cādaē āta chūmesia. ³ Maļne Josea jarasia:

–Canaaļ druade mļ Luz purude bāsīde ne jūma poya bā Ācōrēra mļma odjapeda mļra nāwā bia jara bāsia: ⁴ “Māa bādeba ēberārā zocārā yōbiya. Idjaba bādeba puruda zocārā yōbiya. Maļ awara mļa bā ēberārā naļ Canaaļ druara diaya ewariza ādjide bamārē.”*

⁵ Mā bāmaa zei naēna bā warrarā Epraiļra, Manase sīda naļ Egiptode tosidāa. Ādjira Rubeļ quīrāca idjaba Simeoļ quīrāca mļ warrarā araada aya. ⁶ Baribāra bāa dewara warrarāda unuibāra, ādjirāra mļ warrarā araada aēa. Maļ bēra Canaaļ druade mļ warrarā araba ējūā edabāda quīrāca ādjirāba edadaēa. Ātebāra Epraiļba, Manase bīda edabāda ējūānebada ādjia edadīda panāa. ⁷ Mā Padan-Araā druadeba zebāraē bā papa Raquelera Canaaļ druade jaidasia Eprata Beļ abada caita. Mama mļa idjira tābarisia. Mļra idji carea bio sopua bāsia. Maļ carea mļa bā warra umēbemarā mļreana abāra.–

⁸ Jacobo Israel abadaba Jose warrarāra unupēda iwidisia:

–Za panāra ūcai?–

⁹ Joseba idji zezaa panusia:

–Mļ warrarāa, Ācōrēba mļa naļ Egiptode diadaa.–

Israelba jarasia:

–Mļ djuburia mļ caita zebīdua ādjira bia jara bāi carea.–

¹⁰ Israelera drōāda quīru bēra dau towa bāsia. Maļne Joseba idji warrarāra idji zeza caitaara edasia. Israelba ādjira bāra edapeda isōsia. ¹¹ Israelba Josea jarasia:

–Mā crīcha bāsia bā quīrāra waa unūēda, baribāra Ācōrēba mļa bāra bā warrarā sīda unubisia!–

¹² Maļbe Joseba idji warrarā idji zeza bācarade chūpanāda āyā bāsia. Āyā bāpēda idji zeza quīrāpita chīrāborode bārru cobesia.

¹³ Joseba idji warrarāra wayacusa idji zeza quīrāpita caita bāsia. Epraiļra idji jāwa araare bāsia idji zeza jāwa acāre bēmarēā. Manasera idji jāwa acāre bāsia idji zeza jāwa araare bēmarēā. ¹⁴ Baribāra Israelba idji jāwara carusia. Epraiļra dji tēābema mīna Israelba idji jāwa arada Epraiļ boro āra bāsia. Manasera dji iwinamīna Israelba idji jāwa acāda Manase boro āra bāsia. ¹⁵ Maļne Israelba Joseza nāwā bia jara bāsia:

Mā zezadrōā Abrahāba idjaba mļ zeza Isa bīda Ācōrēda jā panasidaa. Mā tosidā ewarīdeba āta ara maļ Ācōrēba mļra waga bābaria.

¹⁶ Idjia jūma mļ bia mīga bādebemada ēdra edābaria.† Maļā Ācōrēba naļ warrarāra carebaya.

Mā quīrā bāa ādjīdeba naļ ējūāne zocārā yōnīda. Māwā naļ warrarāneba mļ trāra, mļ zezadrōā Abrahā trāra, mļ zeza Isa trā sīda jūmarāba quīrāneba panānia.

¹⁷⁻¹⁸ Joseba unusia idji zeza jāwa arara dji tēābema Epraiļ boro āra bāda. Maļra Joseba biē unusia. Maļ carea idji zezaa jarasia:

–Zeza, jāwāēa. Za bādra mļ warra iwināa. Idji boro āra bāra bā jāwa arara bādua.–

Māwā jarabāraē idji zeza jāwara Epraiļ boroē bāda jīdapeda Manase boro āra bā quīrā bāsia. ¹⁹ Baribāra idji zezaba māwā o quīrāē bāsia. Ātebāra jarasia:

–Warra, mļa cawa bāa mļ jāwara cai āra bāsīda. Bā warra iwināneba ēberārāda zocārā yōnia. Idjira dji dromada bāya. Baribāra dji djaba tēābema idji cāyābara dji dromaara bāya. Dji tēābema warrarāneba puruda zocārā yōnia.–

²⁰ Maļ ewarīde Israelba Jose warra tēābema Epraiļra dji nabema Manase cāyābara dji dromaara bāsia. Maļne ādjira nāwā bia jara bāsia:

–Nocoarebema ewarīde israelerāba bāra trāneba nāwā dewaraa bia jaraāia: “Ācōrēba Epraiļ, Manase sīda bia oda quīrāca bā sīda bia oya.”–

²¹ Māwāpēda Israelba Josea jarasia:

–Dārāēne mļra beuya. Baribāra Ācōrēra bāra ume bāya. Idjia bārāra bādji drōānebemarā druadaa jēda edeya. ²² Mā bāa ējūāra auāuara diabāra bā djabarā cāyābara. Mā bāa Siquē eyada diabāra.‡ Maļ ējūāra mļa jārisia necoba cha bīda amorreorā ume djo bādeba.–

49

Jacoboba idji warrarā sāwāni jarada

* 48:4 Genesi 35:9-15. † 48:16 Idjia. Hebreo bedeade bā bāa “bājānebema nezoca.” ‡ 48:22 Mā bāa Siquē eyada diabāra. Hebreo bedeade māra ebūda bāēa.

¹⁻² Maḷbe Jacoboba jūma idji warrarā trābigapeda jarasia:

–Mḷ warrarā, mḷ bedeā ūrīne caita zedādua. Mḷa jaraya nocoarebema ewaride bārāra sāwānida.

³ Rubeḷ, bḷara mḷ warra iwinaa. Mḷ drōā badacarea bḷdrḷ naārā unusia.

Mḷ ḷḷara bḷdeba unubi ḷḷa. Bḷdrḷ biara wayabadaa. Bḷra dji dromaara ḷḷa.

⁴ Baribḷḷ do zebḷḷde poyadaca quīrāca ḷḷa ara bḷdji cacuara poyaē basia. Bḷra mḷ wērā ume cāisia.

Mḷ cḷḷade cādjiruada osia.* Maḷ carea bḷra bḷ djabarānebemada dji dromaara bḷēa.

⁵ Simeoḷ, Levi, bārāba abari crīchada jḷḷḷḷadaa. Bārāra bedeā ausidāa biē odi carea.

⁶ Quīrūbideba bārāba ēberārāra quenasidāa.† Bādji quīrāā paca jīrū quēgura necoba tḷcuisidāa.

Bārā ābaa dji jḷḷḷḷade mḷra eda bḷēa. Bārāba crīcha panḷ quīrāca mḷa oēa.

⁷ Bārāra cadḷḷa panḷ bḷērā djārāra jūmawāyā biē obadaa. Maḷ carea bio biē panania. Mḷa bārā ēberārāra jūma israelerā tāēna wābiya.

⁸ Juda, bḷ dji quīrūrāda bḷ jawāeda erobaya. Bḷ djabarāba wayaadeba bḷ quīrāpita bḷrru copanenapeda bia jaraēdia.

⁹ Juda, bḷra imama quīrāca ḷḷa. Imamara ne beapeda, ne copeda jāwūābaria. Maḷbe egode chūmepeda ḷnāūbaria.

¿Caiba idjira mīā sēi? Ara maḷ quīrāca ḷḷa ēberārāra poyapeda ḷnāūya, dewararāba wayadī bḷērā.

¹⁰ Ni abaaba dji boro bacuru Juda jḷwāde bḷra jārīnaēa. Idjideba yōbḷdarāba maḷ bacurura ewariza erobeadia.

Maḷ bacuru djibari zebḷḷde jūmarāba idji bedeara iḷā o duania.‡

¹¹ Juda ēberārāra bio bara panania. Ḍdji uvara bio zauī bḷērā ḷdji burro zaquera uva jḷcarama jḷnia jōnamārēā.

Uva bḷa sida bio barai bḷērā ḷdjirāba quīrāā panḷbara ḷdji wuara uva bḷde tātocasidāa.

¹² Ḍdjirā daura uva bḷ cāyābara purea pāimaara beadia. Ḍdjirā quidara totroa beadia paca juba quīrāca.

¹³ Zabuloḷ, bḷ ēberārāda pusa icawa duania. Ḍdji druade barcora necai wibaridia. Ḍdji ējūāra aba Sidoḷ drua daucha baya.

¹⁴ Isacar, bḷra burro quīrāca zarea ḷḷa. Baribḷḷ bḷa atau ḷḷa edre tababaria.

¹⁵ Bḷ ēberārāba ējūā biada ḷnāūni carea unubḷḷade ḷdjirāra nezocarāda duania. Maḷne edaa jūrā tḷdia ne ataudī carea.

¹⁶ Daḷ, bḷ purura jipa pe erobaya waabema israelerāba ḷdji puru obada quīrāca.

¹⁷ Daḷ, bḷ ēberārāra minijīchia panania dama o icawa ḷḷa quīrāca.

Damaba cawayora jīrūne capeda dji cawayo ḷḷḷ chūmḷra udu baebibaria.

Abari quīrāca bḷ ēberārāra zocārāē panḷmīna mḷsrā panania.

¹⁸ jAy Ācōrē, mḷa jḷā ḷḷa bḷa mḷra ēdrḷ ḷḷmārēā!

¹⁹ Ga, dewararāba bḷ purura urade zedimīna bḷ ēberārāba ḷdjirāra poyadia.

²⁰ Aser, bḷ ēberārāba codira dji bia baya. Maḷda ēberārā bororāa cobigadia.

²¹ Neptali, bḷ ēberārāra bḷgui mēā nībabari quīrāca duana. Ḍdji warrarāra quīrāwārēā quedeaa.

²² Jose, bḷra bacuru do icawa ḷḷa quīrāca ḷḷa. Dji jawatera bia zaubaria, mōgara puru audu jūrā ca bḷ cāyābara ḷḷara waribaria.

²³ Cha drḷ cawa beaba bḷra bariduaareba chaba drḷ panesidāa. Bḷra quīrāma panasidāa.

²⁴ Baribḷḷ bḷ enedḷḷmara bio enatḷ eronūmasia jawa wḷsa ḷdjimaa drḷḷ carea.

Bḷa ḷdjirāra poyasia mḷ Ācōrē ne jūma poya ḷḷba bḷra carebada bḷērā, dadji israelerā wagabari Ācōrēba bara waga ḷḷa bḷērā, dadji israelerā Ācōrē mōgara droma quīrāca ḷḷba bḷra jūātrḷa erobḷa bḷērā.

²⁵ Bḷ zezaba iḷā ḷḷa Ācōrēneba bḷa poyasia. Ara maḷ Ācōrēba bḷra carebaya.

Ācōrē ne jūma poya o ḷḷba bḷ ēberārā bajāneba cueda diaya. Idjaba naḷ ējūāne baidoda diaya.

Bḷdeba yōbada wērārāba, bḷ animarā bea biēda warrarāda zocārā to beadia idjaba ju dawa beadia.

²⁶ Jose, mḷa bḷra biara jara bḷasia mḷ djibarirāba mḷ bia jara bḷpedada cāyābara.§

Eya jōca quīrāca bḷ bia jara bḷdara jōca baya, bḷ djabarā cāyābara bḷdrḷ Ācōrēba biara bḷda bḷērā.

* 49:4 Genesi 35:22. † 49:6 Genesi 34:25-31. ‡ 49:10 Maḷ bacuru djibari. Hebreo bedeadē jara ḷḷa “Silo.” Maḷ bedeeba jara bḷra ebuda ḷḷēa. § 49:26 Hebreo bedeadē maḷ versiculora ebuda ḷḷēa.

27 Benjamiā, bāra usa cadrāa quīrāca bāa. Usa cadrāaba diapeda beadara copeđa dji adubadada quewara jedecabaria.

Ara maā quīrāca bāa dji quīrūra poyapeda ādji nebiada jedecaya.–

28 Māwā Jacoboba idji warrarāra bia jara bāsia. Ādjiza idjia aride jarasia. Idji warrarā doce panāneba yōpedadara Israel puru doce panasidaa.

Jacobo jaidada

29-32 Maābe Jacoboba idji warrarāa jarasia:

–Māra beubāga. Māra tabaridada mā drōāenabemarā tabaripedadama Macpela ējūā uriade. Macpelara Canaaāne bāa Mamredeba āmādaū odjabariare. Abrahaāba maā ējūāra dji uria sida hitita Eproāne badada nēdosia idji quima tābari carea. * Mama Abrahaā sida tābarisidaa. Mā zeza Isara, dji quima Rebeca sida mama tābarisidaa. Mā Lea sida mama tābarisia.–

33 Jacoboba idji warrarāa māwā jarapeda idji cadade wayacusa tabesia. Tabepeda jaidasia.

50

1 Maāne Joseba idji zezara bāga edapeda jīa bāba isōsia. 2 Māwānacarea Joseba dji nēārā obadarāa idji zeza Israel cacuara pālabisia berawarāmārēā. Ara maāda pāga panesidaa. 3 Cuarenta ewari māwā pāga panasidaa, jūma daucha oi carea dārābari bēā. Jūma ābaa egiptorāra setenta ewari Jacobo carea sopua ewarida wagasidaa. 4 Sopua ewari jōnacarea Joseba Egiptodebema boro dede panabadaa jarasia:

–Mā djoburia, dadjirā boroa nāwā jaradada: 5 “Mā zezaba māā wārāneba jarabisia idjira Canaaā druade tabaride edemārēā. Idjia jarasia: ‘Māra beuya. Canaaā druade māā joubada uriada erobāa. Mama māra tabaridua.’ Maā carea māā bedea djoburiaya idu mā zeza tabaride wābimārēā. Tabaripeda waya zeya.”–

6 Ādjia Egiptodebema boroa māwā jarapedadacarea dji boroba Josea jarasia:

–Bā zeza tabaride wādua idjia bāa wārāneba jarabida quīrāca.–

7 Ara maāda Josera idji zeza tabaride wāsia. Idji ume wābāgasidaa jūma Egiptodebema boroare beada, dji boro ēberārānebema dji dromarāda, jūma Egipto druadebema dji dromarā sida. 8 Jose ēberārāda, idji djabarāda, idji zeza ēberārā sida jūma wābāgasidaa. Ādji warrarāda, ādji ovejada, ādji paca sida Goseāne amesidaa. 9 Carretadeba djōbadarāda idjaba cawayodeba djōbadarā sida Jose ume wāsidaa. ēberārāra bio cābana wāsidaa.

10 Wābadade trigo tēubada Atad abadama jūesidaa. Maāgāra Jordaā dodeba āmādaū odjabariare bāa. Mama Josera waabemarā sida idji zeza Jacobo carea wayacusa aujāsidaa. Siete ewari bio ororoa aujāsidaa. 11 Mamabema cananeorāba ādji bio ororoa aujā duanāra ūrisidaa. Maā bēā jarasidaa:

–Egiptorāda sopuaba bio jīābi ororoa duanā.–

Maā carea Atad ējūāra trā bāsidāa Abel-mizraīl.*

12 Jacobo warrarāba ādji zezaba jarada quīrāca osidaa. 13 Idji cacuara edesidaa Canaaā druadaa. Maābe Macpela joubada uriade tabarisidaa. Dji ējūāra Mamredeba āmādaū odjabariare bāa. Abrahaāba maā ējūāra, dji uria sida hitita Eproāne badada nēdosia idji ēberārā jaidabadada tābari carea. 14 Jacobo tabaripedadacarea Josera, idji djabarā, waabemarā sida waya Egipto druadaa wāsidaa.

Joseba idji djabarā sobiabida

15 Ādji zezara beuda bēā Jose djabarāba nāwā crīcha panesidaa: “Āibērā Joseba dadjirāra quīrāma bāa. Arābāga dadjirāra biē oya idji biē opedada carea.” 16-17 Maā bēā naā bedeada Josemaa diabuesidaa: “Dadji zeza jaidai naēna daia jarasia bāa nāwā jaradamārēā: ‘Bā djabarāba wārāda cadjirua opedadamāna mā djoburia maāra quīrādoada.’ Maā bēā dai djoburia, bā biē opedadara quīrādoada. Daira dadji zeza Jacoboba jīā bada Ācōrē nezocarāa.”

Maā ūribāgađe Josera jīasia.

18 Maābe Jose djabarāra idjimaā wāsidaa. Ne wayaadeba idji quīrāpita chīrāborode copanapeda jarasidaa:

–Daira bā nezocarāa.–

19 Maāne Joseba panusia:

–Wayarānada. Māra Ācōrēēa bārā cawa oi carea. 20 Bārāba māra biē odida crīchāsidaa baribāga maā biē opedadebeba Ācōrēba biada osia maāneba zocārā ēberārāda jarrababa

* 49:29-32 Genesi 23:1-20. * 50:11 Hebreo bedeade Abel-mizraīl trāba jara bāa: “Egiptorā aujāpedada.”

beuidēbemada ēdr̄a edai carea. Maḷḡara bār̄aba naḷ ewaride unu pan̄a. ²¹Wayar̄anadua. M̄a bār̄ara careba ḡaya. M̄a dia ḡaya bār̄ara, bār̄a warrar̄a sida ne codam̄r̄ēā.–

Māwā quīr̄āneba jarada b̄r̄ā Joseba ādjira sobiabisia.

Jose jaidada

²²Josera, idji zeza ēber̄ar̄a sida Egiptode panesidaa. Josera ciento die poa basia. ²³Beui naēna idji warra Epraiḷ wiuzaquēr̄ara, ādji warrar̄a sida unusia. Idjaba Manase wiuzaquēr̄a sida unusia. Ādji zezara Maquir basia. Joseba maḷḡar̄ara idji ḡacarade edapeda idji warrar̄a araada asia.

²⁴Ewari aba Joseba idji djabar̄a jarasia:

–M̄ra dār̄ēne beuya, barib̄aḷ Ācōr̄ēba bār̄ara carebaya. Idjia bār̄ara, bār̄aneba yōbdar̄a sida naḷ druadeba Canaaḷ druadaa edeya. Maḷ druara idjia Abrahaḷa, Isaa, Jacoboa bida wār̄aneba diai jarasia.–

²⁵Maḷne Joseba Israel ēber̄ar̄a jarasia:

–Wār̄ada Ācōr̄ēba bār̄ara carebaya. Maḷ ewaride bār̄aba m̄ ḡawar̄ara namaḷba Canaaḷ druadaa t̄bar̄ide ededadua.–

Maḷḡara Joseba Israel ēber̄ar̄a wār̄aneba jarabisia.

²⁶Jose ciento die poa ḡada Egipto druade jaidasia. Idji cacuara n̄r̄āba p̄ar̄asidaa berawar̄am̄r̄ēā. P̄ar̄adapeda cajona biade ḡasidaa.

EXODO

ĂCŌRĒBA ISRAELERĂ EGIPTODEBEMA ĒDRA ȚĂȚĂ

Exodo trăba jara ȚĂȚĂ “ēdrăpedada.” Naĭ cartara mǎwǎ trǎ ȚĂȚĂ israelerăra Egipto druadeba ēdrăpedadadebemada eda ȚĂȚĂ bĕrǎ. Zocărămaarǎ israelerăra Egiptodeba ēdrăsidăa 1445 poa Jesu todi naēna. Moiseba naĭ carta ȚĂȚĂdeba cawabisia sǎwǎ Ăcŏrĕba israelerăra zocărǎēbe edapeda puru dromada idji itea osida.

Mǎwǎ oi carea Ăcŏrĕba naărǎ israelerăra egiptorǎ jawaeda bia mĭga pananada ēdra edasia. Maĭnebemada ȚĂȚĂ 1:1neba aba 15:21naa. Maĭare Ăcŏrĕba israelerăra ējūǎ pŏāsa ewaraga ȚĂȚĂ waga basia. Maĭnebemada ȚĂȚĂ 16:1neba aba 18:27Țăa. Maĭare Ăcŏrĕra israelerǎ ume bedea ȚĂȚĂ ādjirǎra idji itea beadamārĕā. Maĭ bĕrǎ idji leyra ādjirǎa diasia idjaba ādjia jūma jǎ odiada asidaa. MaĭȚĂȚĂ 19:1neba aba 24:18Țăa ȚĂȚĂ. Jirūare Ăcŏrĕba cawabisia sǎwǎ israelerăra idjia bia bedeadida panada. Maĭ bĕrǎ idji wua deda obisia idjaba idji sacerdoterǎda ȚĂȚĂ. Jūma maĭȚĂȚĂ ȚĂȚĂ 25:1neba aba 40:38Țăa.

Israelerǎ Egipto druade bia mĭgapedada

¹ Israel warrarǎ idji ume ādji warrarǎ bara Egiptoda a bade wǎpedadara naĭȚĂȚĂ basia: ² Rubeĭ, Simeoĭ, Levi, Juda, ³ Isacar, Zabuloĭ, Benjamiĭ, ⁴ Daĭ, Neptali, Ga, Aser sida. ⁵ Israel warra Josera dǎrǎȚĂȚĂ basia Egiptode ȚĂȚĂ. Maĭ ewaride Jacobo Israel abadaeba yŏpedadara Egiptode setentabe panasidaa. * ⁶ Mǎwǎ ȚĂȚĂ Josera, idji djabarǎra idjaba jūma idji dauca beada sida jaidasidaa. ⁷ BaribȚĂȚĂ ādjirǎra warrarǎ zocărǎ unubadjida bĕrǎ isabe yŏnapeda bio cǎbana panesidaa. Maĭ bĕrǎ dji druara ādjirǎba birasidaa.

⁸ Mǎwǎ ȚĂȚĂ dewara ēberǎda Egiptodebema boroda ȚĂȚĂ. MaĭȚĂȚĂ Josedebemada adua bada bĕrǎ idji purua nǎwǎ jarasia:

⁹ –Quĭrǎcuitadada! Jǎĭ israelerǎra dadjirǎ cǎyǎbara cǎbanaara pan ȚĂȚĂ ȚĂȚĂra panȚĂȚĂ. ¹⁰ Maĭ bĕrǎ crĭcha cawaadeba dadjirǎba odia ādjirǎra auduara yŏrǎnamārĕā. Mǎwǎ odaȚĂȚĂ, dji quĭrǎda dadjirǎ ume djŏbadaē israelerǎra ādjirǎare djŏnia. Mǎwǎra naĭ druadebemada ēdrăȚĂȚĂ.–

¹¹ Maĭ carea egiptorǎba israelerǎa traju zareada ōgo obidi carea dji bororǎda ȚĂȚĂcuasidaa. MaĭȚĂȚĂra israelerǎa Egiptodebema boro itea puruda umé obisidaa. Aba Pitoĭ, aba Ramese abadjidaa. Maĭ puru umé panane dji boroba idji itea ewapedadara wagabadjia. ¹² Egiptorǎba wetara mĭgabadjidamĭna israelerǎra auduara yŏ wǎsidaa. Maĭ bĕrǎ egiptorǎba israelerǎra waya panesidaa. ¹³ Maĭ carea egiptorǎba quĭrǎ djuburia neĭ israelerǎra wetara trajabadjidaa. ¹⁴ Traju zarea obi pananeba israelerǎra bio bia mĭgabadjidaa. Egoroda chiruadăa pueradapeda de obada mŏgarara obibadjidaa. Idjaba jūma ādji ējūānebema trajada obibadjidaa. Jūma maĭȚĂȚĂ ādjirǎba quĭrǎ djuburia neĭ israelerǎa obibadjidaa.

¹⁵ Maĭ ewaride wĕrǎda umé panasidaa, Siproda idjaba Púada. MaĭȚĂȚĂra hebreo wĕrǎrǎda careba warra tobibadjidaa.† Egiptodebema boroba ādjia jarasia:

¹⁶ –Bǎrǎba hebreo wĕrǎda careba warra tobibadaē acădadua dji cǎrĕda tosi cawaya. Umaquĭrǎ warrada toibȚĂȚĂ, beadada. Wĕrǎcauda toibȚĂȚĂ, idu ȚĂȚĂdadua.–

¹⁷ BaribȚĂȚĂ dji wĕrǎrǎ careba warra tobibadarǎba Ăcŏrĕda wayasidaa. Maĭ bĕrǎ Egiptodebema boroba jaraēda quĭrǎca odaē basia, āteȚĂȚĂ umaquĭrǎ warra zaquerǎra zocai ȚĂȚĂbadjidaa. ¹⁸ Maĭ carea Egiptodebema boroba ādjira trǎpeda iwidisia:

–ȚĂȚĂrǎ bǎrǎba jǎwǎ o panȚĂȚĂ? ȚĂȚĂrǎ umaquĭrǎ warra zaquerǎra zocai ȚĂȚĂ panȚĂȚĂ?–

¹⁹ Ādjirǎba panusidaa:

–Hebreo wĕrǎrǎra dai Egiptodebema wĕrǎrǎ quĭrǎca beaēa. Ādjirǎra warra to bia bea bĕrǎ dai jūēbadabara ādji warrara to eropanabadaa.–

²⁰ Maĭ bĕrǎ israelerǎra wadibida auduara yŏ wǎsidaa. MaĭȚĂȚĂra panesidaa. Ăcŏrĕba dji wĕrǎrǎ careba warra tobibadarǎra carebasia. ²¹ Idjida wayapedada bĕrǎ ādjia warrarǎda zocărǎ unubisia.

²² Maĭbe Egiptodebema boroba idji purua jarasia:

–Hebreorǎba umaquĭrǎ warrada tođibȚĂȚĂ daiđu ȚĂȚĂcuadada, baribȚĂȚĂ wĕrǎcauda tođibȚĂȚĂ zocai ȚĂȚĂdadua.–

2

Moise topedada

* 1:5 Genesi 46:8-27. † 1:15 Israelerǎra idjaba hebreorǎ abadaa. Mǎwǎ trǎ jarabadaa hebreo bedeaēde bedeabada bĕrǎ.

¹ Umaquirã Levideba yõnaba wērãda edasia. Dji wērã sida Levideba yõna basia. ² Mañ wērãra biogoapeda umaquirã warrada tosia. Mañ warrara quirãwãrã ununa bërã jededo ùbea mērã erobasia. ³ Baribara waa poya mērã erobaẽ bërã jamarada capeda cãdorronaba soasia. Mañbe idji warrara eda ßapeda Nilo do ìchitade dojoro tãena ùmasia. ⁴ Mañne dji warra zaque djabawērãba tamaba aca basia idjira sãwã cawaya. ⁵ Mãwã ßade Egiptodebema boro cauda doeda cuide wãsia. Idji nezocawērãda doya para panasidaa. Mañne idjia unusia dji jamarara dojoro tãena ùmada. Ara mañda idji nezocawērãda edade wãbisia. ⁶ Enepeda Egiptodebema boro cauba dji jamara ewa aca ßarade warra zaqueda eda mĩa djuburi jĩa quiruda unusia. Mañne idjia jarasia:

–Nañra hebreo warra zaqueda jãwã quirua.–

⁷ Mañne dji warra zaque djabawērãra caita zepeda Egiptodebema boro caua jarasia:

–¿Bamaarã bia baca mña hebreo wērãda trãne wãida nañ warra ßa itea daupẽmãrã?–

⁸ Egiptodebema boro cauba jarasia:

–Bia ßa. Trãne wãdua.–

Ara mañda wērãcaura wãpeda dji papada enesia. ⁹ Mañbe Egiptodebema boro cauba dji warra papaa jarasia:

–Nañ warrara edepeda mñ itea daupẽdua. Mañbari mña bña ne diaya.–

Mañ bërã dji warra papaba edepeda daupẽsia. ¹⁰ Dji warra dawara bedacarea dji papaba Egiptodebema boro caua diae wãsia. Mañbe Egiptodebema boro cauba mañ warrara idjide ara quirãca erobesia. Dji warrara trã ßasia Moise, nãwã jarada bërã:

–Mña idjira doeda ùmada edasia.–

Moise Egiptodeba mĩrũ wãna

¹¹ Moise drõã badacarea ewari aba idji eberãrã hebreorãda aca de wãsia. Mañne unusia sãwã ãdjirãra bia mĩga traja panada. Idjaba unusia Egiptodebema hebreoda aba u erobada. ¹² Mañ carea idjia para aca ßarade ni abada unuẽ bërã dji Egiptodebemara beatapeda ìbade joutasia. ¹³ Nurẽma wayacusa araa wãbarade unusia abarica hebreorãda umẽ djõ panada. Mañ carea dji djõ jaradaa iwidiãsia:

–¿Abarica hebreoda ßa cãrẽ cãrẽ jãwã puo ßa?–

¹⁴ Dji djõ jaradaba panusia:

–¿Caiba ßara dai boroda ßasi? ¿Caiba ßara dai cawa obarida ßasi? ¿Mñ sida ßa beaida crĩcha ßaca Egiptodebema beada quirãca?–

Mañ ùrãrãde Moiserã dauperasia cawada bërã idji mĩa beadara cawasidada. ¹⁵ Egiptodebema boroba Moise mĩa beada cawaside idjira jidabisia beabi carea. Baribara jidaã naẽna Moiserã Egiptodeba Madiañ druadaa mĩrũ wãsia. Mama jũpeda Moiserã baido juebada uria coroda caita chũmesia. ¹⁶ Mañne wērãrãda siete zesidaa. Mañ wērãrãra Madiañebema sacerdote caurã basia. ãdjirãra zesidaa animarãba baido dobada de baido juepada ãdji zeza ovejara baido dobiã carea. ¹⁷ Baribara dewara oveja wagabadarãda zedapeda mañ wērãrãra ãyã jaratasidaa. Mañ carea Moiserã araa wãpeda dji wērãrãra carebapeda ãdji ovejara baido dobigasia. ¹⁸ Mãwãnacarea dji wērãrã wayacusa ãdji zeza Reuelma jũesidade idjia iwidiãsia:

–¿Idi bãrãra sãcua isabe zesida?–

¹⁹ ãdjirãba panusidaa:

–Oveja wagabadaba dai ãyã jaratasidade Egiptodebemaba daira carebasia. Mañ awara baido juepeda dadjirã ovejara baido dobigasia.–

²⁰ Reuelba idji caurã iwidiãsia:

–¿Mañ eberãra sãma ßa? ¿Cãrẽ cãrẽ idjira beesida? Trãne wãnãdua ne code zemãrã.–

²¹ Mãwã Moiserã Reuel diguida besia. Mama ßade Reuelba idji cau Seporãda Moisea diasia idji quima bamãrã.* ²² Mãwã ßade dji wērãba umaquirã warrada tosia. Moiseba mañ warra trãra ßasia Gersoã, nãwã jarada bërã: “Nañ druade mñra drua ãibemada jãwã ßa.”

²³ Mãwãnacarea dãrãrãde Egiptodebema borora beusia. Baribara egiptorãba israelerãra wadi zoca eropanã bërã ãduba mĩa sopua bedeadjidã. ãdjirãba ãcõrãa quirã djuburiada iwidiãjidã. Mañra ãcõrãba ùrãsia. ²⁴ Idjaba mĩa sopua beada panã sida ùrãsia. Mañne idjia Abrahã ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume bida ãdji carebai carea beada ßarãra quirãdoã basia.† ²⁵ Mañ bërã israelerã bia mĩga panãra aca ßapeda carebai carea besia.

3

Ãcõrãba Moise trãna

* 2:21 Reuelera idjaba Jetro abadjidã. Exodo 3:1; 18:1. † 2:24 Genesi 12:1-3; 15:13-16.

1 Moise zāwārē Reuel Jetro abadada Madiaḷnebemarā sacerdote basía. Moiseba idji ovejara wagabadjia. Ewari aba Moiseba dji ovejara dewara orroare ne cobiede edesia. Maḷne idjira ējūā pōāsa ewaraga ḷade Horeb eyade jūēne wāsia. Maḷ eyara Ācōrē eya abadaa.* 2 Mama Ācōrēba ara idjida unubisia bacuru zaquede uruga nūmada.† Moiseba unusia maḷ bacurura eradra nūmamīna baē ḷada. 3 Maḷ carea crīchasia: “¿Cārēda jāwā uruga nūma? Caitaara acḷade wāya sāvāērā jāwā baē ḷa cawaya.”

4 Ācōrēba Moise caitaara zebḷada unuside maḷ bacuru zaque uruga nūmaḷneba trā jarasia:

–Moise, Moise.–

Moiseba panusia:

–Māra nama ḷa.–

5 Maḷne Ācōrēba idjía jarasia:

–¿Caitaara zerādua! Nama bara mḷ quīrāpita ḷa bēra ḷa jīrū jāne jḷ ḷara ērādua.‡ 6 Māra ḷa zezaba iḷā ḷada Ācōrēa. Abrahaḷba, Isaba, idjaba Jacoboba māra iḷā panasidaa.–

Maḷne Moiseba Ācōrēra waya ḷa bēra idji quīrādarra jūātrasia Ācōrē acḷ amaaba.

7 Ācōrēba jarasia:

–Māa unu ḷa mḷ purura Egipto druade bio bia mīga ḷada. Idjaba māa ūrī ḷa ādjirāba quīrā djuburiada iwīdi panḷa. Iwīdi panḷa māa ādjirāra dji traju obibada bororā jḷawaedabemada ēdra ḷamārēa. Māa cawa ḷa ādjirāra wārāda bia mīga panḷa. 8 Maḷ bēra māa ādjirāra egiptorā jḷawaeda panḷnebemada ēdra ḷa carea ze ḷa. Egipto druadebemada ēdra ḷapeda māa dewara druadaa edeya. Maḷ druara bio bia ḷa idjaba waiḷa ḷa. Maḷ druade baridua ne upedaara bia zaubaria.§ Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, perezeorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duanḷa. 9 Israelerāba quīrā djuburia iwīdi panḷa māa ūrī ḷa. Idjaba unu ḷa egiptorāba ādjirāra bia mīga eropanḷa. 10 Maḷ carea māa ḷara Egiptodebema boromaa diabueya. Idjía jaradua mḷ puru Israel ēdra ḷamārēa. † ḷa ḷasira ādjirāra Egiptodebemada āyā pe ededua.–

11 Baribḷa Moiseba jarasia:

–¿Māvāra māra cai Egiptodebema boro quīrāpita bedede wāi carea idjaba israelerāra Egiptodeba āyā edei carea?–

12 Maḷne Ācōrēba panusia:

–Wādua. Māra ḷa ume ḷa. Māa nāvā unubiya ḷara wārāda diabuesida. ḷa israelerāra Egiptodebema āyā edepeda bārāba naḷ eyade māa bia bedede zedia.–

13 Baribḷa Moiseba jarasia:

–Israelerāmaa wāpeda bārā drōā naēnabemarāba iḷā panana Ācōrēba māra bārāmaa diabuesida abḷade ādjirāba iwīdidia: “¿Idjira casa trḷbada?” Maḷne ḷmāa cārēda jarai?–

14 Ācōrēba panusia:

–Mḷ trḷra nāvā jarabadaa: “Māra māa.” Maḷ bēra israelerāa jaradua: “Dadji Ācōrē ‘Māra māa’ abadaba māra bārāmaa diabuesia.”–

15 Idjaba jarasia:

–Israelerāa jaradua: “Dadji Ācōrēba māra bārāmaa diabuesia. Dadji drōā naēnabema Abrahaḷba, Isaba, idjaba Jacobo bida idjira iḷā panasidaa.” Mḷ trḷ Jehová abadara ewariza ḷa. Maḷ trḷneba ēberārāba māra cawa panania.*

16 Egiptodaa wādua. Jāma jūēpeda israelerā bororā ume bededua. Ādjirāa jaradua: “Dadji Boro Ācōrēba māa ara idjida unubisia. Dadji drōā naēnabema Abrahaḷba, Isaba, idjaba Jacoboba idjira iḷā panasidaa. Idjía nāvā jarasia: māa bārā israelerāra acḷ ḷa bēra unu ḷa egiptorāba bārāra biē o panḷa. 17 Idjía bārāra Egiptode bia mīga panḷa ēdra ḷapeda dewara druadaa edeyada asia. Maḷ druade baridua ne upedaara bia zaubaria. Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, perezeorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duanḷa.”

18 ḷa jarabḷara israelerā bororāba iḷānia. Maḷbe ādjirāra ḷa ume ededua Egiptodebema boromaa. Bārāba idjía jaradua: “Dai hebreorā Ācōrēda daima odjapeda jarasia idjía animarā babue diade wānamārēa. Maḷ bēra dairāra ējūā pōāsa ewaraga ḷade ewari ūbea idu wābidua māwā ođi carea.”

* 3:1 Horeb eyara Ācōrē eya abadaa Ācōrēra mama odjada bēra. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa. † 3:2 Ācōrē. Hebreo bedede ḷa ḷa “Ācōrē nezoca bajānebema.” ‡ 3:5 Idji jīrū jāne jḷ ḷara ērāda basia acḷbi carea Ācōrēra waya ḷa. § 3:8 Hebreo bedede nāvā ḷa ḷa: “Maḷgḷa druade jubara, miare sida wea nūma.” * 3:15 Jehová. Genesi 4:26. Hebreo bedede ḷa ḷa “YHWH.” Hebreorāba maḷ bedeara sāvā jīguabarida adua panḷa.

¹⁹ Barib_{ΛΓΛ} m_Λa cawa b_Λa Egiptodebema boroba israeler_Λr_Λa ēdr_Λ b_Λēda m_Λa idj_Λa m_Λw_Λ obiēb_{ΛΓΛ}. ²⁰ Ma_Λ bē_Λr_Λā m_Λā b_Λada egiptor_Λā unubiya. Zoc_Λr_Λā ne ununaca wai_Λb_Λa beada oya ādjir_Λr_Λa cawa oi carea. M_Λw_Λāb_{ΛΓΛ} Egiptodebema boroba israeler_Λr_Λa idu w_Λbiya.

²¹ Idjaba m_Λa o b_Λa carea egiptor_Λābia israeler_Λr_Λa bia ununi bē_Λr_Λā ne diadia. M_Λw_Λā israeler_Λr_Λa Egiptodeba ēdr_Λb_Λadae ara j_Λw_Λā ēdr_Λadaēa. ²² Jūma israeler_Λā wē_Λr_Λār_Λāba ādji caita pan_Λ egiptor_Λā parata odada, oro oda sida iwidi_Λdida pan_Λa. Cacuae j_Λbada sida ādji warrar_Λā itea, wē_Λr_Λācaur_Λā itea bida iwidi_Λdida pan_Λa. Ara ma_Λ quī_Λr_Λāca baridua Egiptodebema wē_Λr_Λā ma_Λ dede b_Λa bida iwidi_Λdida pan_Λa. M_Λw_Λā israeler_Λāba ne jūma bia Egiptodebemara edadia.

4

¹ Barib_{ΛΓΛ} Moiseba jarasia:

–Israeler_Λāba m_Λa jarab_{ΛΓΛΓΛ}ā Ijānaēa idjaba ū_Λrī quī_Λr_Λānaēa. Ādjir_Λāba jaradia: “Ācōrēba ara idjida b_Λa unubiē b_Λa.”–

² Ma_Λne Ācōrēba iwidi_Λsia:

–ζ_Λb_Λa cārēda j_Λwade erōb_Λ–

Moiseba panusia:

–Bacuruda erōb_Λa.–

³ Ācōrēba jarasia:

–Egode b_Λebidua.–

B_Λebib_{ΛΓΛ}ade bacurura dama ba dogosia. Ma_Λ unuside Moiserā āy_Λ j_Λdr_Λsia. ⁴ Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba jarasia:

–Dji drude jidadua.–

Ara ma_Λda Moiseba dji drude jidab_{ΛΓΛ}de waya bacuru basia.

⁵ Ma_Λbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–B_Λa ma_Λda osira israeler_Λāba Ijānia m_Λa ara m_Λdjida b_Λa unubisida. Cawadia m_Λr_Λa ādji drōā naēnabemar_Λā Abrahā_Λba, Isaba, idjaba Jacobo bida Ijā panana Ācōrēda.–

⁶ Ma_Λ awara Ācōrēba jarasia:

–B_Λ j_Λwara b_Λa j_Λ b_Λ edre berajudua.–

Ara ma_Λda Moiseba berajupeda ēūta edab_{ΛΓΛ}de abēda idji j_Λwara aidaba bira basia.*

⁷ Ācōrēba jarasia:

–Wayacusa b_Λ j_Λwara b_Λa j_Λ b_Λ edre berajudua.–

Ara ma_Λda Moiseba waya berajupeda ēūta edab_{ΛΓΛ}de idji j_Λwara abēda bia basia.

⁸ Ma_Λbe Ācōrēba jarasia:

–Dji nabema ne ununaca ob_{ΛΓΛ}de israeler_Λāba b_Λa jara b_Λda Ijānaēb_{ΛΓΛ}, dji umēbema ne ununaca ob_{ΛΓΛ}de Ijānia. ⁹ Barib_{ΛΓΛ} ma_Λ ne ununaca umē ob_{ΛΓΛ}de ādjir_Λāba wadibida b_Λa jara b_Λda Ijānaēb_{ΛΓΛ}, na_Λ quī_Λr_Λāca odua. Nilo dode baidoda jue edapeda drua weatadua. Ma_Λne ma_Λ baidora oa baya.–

¹⁰ Ācōrēba m_Λw_Λā jaradamīna Moiseba idj_Λa jarasia:

–iAy, m_Λ Boro! M_Λr_Λa ēber_Λr_Λā quī_Λr_Λāpita warr_Λā bedeacaa. Ma_Λr_Λa idibemaēa. B_Λa m_Λ ume be_Λde b_Λmīna m_Λr_Λa ara m_Λw_Λā warr_Λā bedeacaa. M_Λr_Λa ēber_Λr_Λā quī_Λr_Λāpita cawa bedeacaa.–

¹¹ Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba jarasia:

–ζ_ΛCai_Λba ēber_Λr_Λā itera osi? ζ_ΛM_Λab_{ΛΓΛ} oē basica ēber_Λr_Λā quī_Λr_Λāme cara beada, c_Λw_Λg_Λ qui beada, dau bia beada, idjaba dauberrea bea sida? M_Λr_Λa Ācōrē bē_Λr_Λā m_Λw_Λā oida b_Λa. ¹² B_Λ be_Λdeab_{ΛΓΛ}de m_Λa carebaya. M_Λa cawabiya b_Λa cārēda jaraida b_Λda. J_Λlbe Egiptōdaa w_Λdua.–

¹³ Barib_{ΛΓΛ} Moiseba panusia:

–iAy, m_Λ Boro! M_Λ quī_Λr_Λā djaburia dewara ēber_Λāda diabuedua.–

¹⁴ Ma_Λ carea Ācōrēra Moise ume quī_Λr_Λūsia. N_Λw_Λā jarasia:

–ζ_ΛB_Λ djaba Aarō_Λ Levideba yōnada b_Λēca?† M_Λa cawa b_Λa idjira bia be_Λdeabarida. Idjira b_Λ ac_Λde zeb_{ΛΓΛ}ā. B_Λ unub_{ΛΓΛ}de idjira b_Λsridaya. ¹⁵⁻¹⁶ Idjira Egiptode b_Λ cacuabari be_Λdeaya. M_Λa jarabi b_Λda b_Λa idj_Λa jaraya. Ma_Λg_Λara idj_Λa purua jaraya. M_Λa b_Λr_Λā carebaya bia be_Λdeadamārēā idjaba cawabiya s_Λw_Λb_{ΛΓΛ} odida pan_Λda. B_Λa ācōrē quī_Λr_Λāca Aarō_Λā be_Λde baya idjaba idjira b_Λdeba be_Λde baya. ¹⁷ B_Λ j_Λwade erōb_Λ bacurura ededua ma_Λg_Λdeba ne ununacada oi bē_Λr_Λā.–

Moise jēda Egiptōdaa wāna

¹⁸ Ma_Λbe Moiserā idji z_Λw_Λrē Jetro abadamaa w_Λpeda jarasia:

–M_Λr_Λa Egiptōdaa w_Λya m_Λ ēber_Λr_Λā ac_Λde wadi zocai pan_Λ cawaya.–

Jetroba jarasia:

* **4:6** Hebreo be_Λdeade n_Λw_Λā b_Λā b_Λa: “Idji j_Λwara aidaba nieve quī_Λr_Λāca basia.” † **4:14** Exodo 6:20.

–Bia ʙʌa. Necai wādua.–

¹⁹ Moise wadi Madiaʌ druade ʙaside Ācōrēba idjia jarasia:

–Egiptodaa wādua. ʙʌ bea quīrīā pananara jūma beusidaa.†

²⁰ Maʕbe Moiseba dji quimada, dji warrarā sida burro ʌrʌ ʙʌpeda Egiptodaa wāsidaa. Idji ʕʌwade edesia Ācōrēba ne ununaca obi ʙada bacuruda.

²¹ Moise wāʙʌrʌde Ācōrēba idjia jarasia:

–Egiptode jūēpeda jūma ne ununaca mʌa obi ʙada Egiptodebema boro quīrāpita odua. Baribʌrʌ mʌa idjira so zarea ʙaya israelerā ēdrʌ ʙarāmārēā. ²² Māwānacarea Egiptodebema boroa jaradua: “Ācōrēba nāwā jara ʙʌa: mʌa Israel purura mʌ umaquīrā warra dji nabemaana abaria. ²³ Maʕ carea mʌa jara ʙʌa: mʌ warrara ēdrʌ ʙadua mʌa animarāda babue diade wāmārēā. Baribʌrʌ ʙʌa jarasia ēdrʌ ʙʌēda. Maʕ carea ʙʌ umaquīrā warra dji nabemada beuya.”–

²⁴ Moise idji warrarā bara Egiptodaa wāʙʌdade ota cāisidaa. Mama Ācōrēra ādjimaa zesia. Maʕne idjia Moiserā beai ʙasia. ²⁵⁻²⁶ Baribʌrʌ Moise quima Seporāba ādji warra zaque cacuara neco mōgara oḍaba wēāgosia. Maʕ e wēāgoḍara Moise jirū caita cobʌasia. Maʕ bērā Ācōrēba Moiserā beaē ʙasia. Maʕ carea Seporāba Moisea jarasia:

–Wārāda ʙʌra mʌ quima arada ʙesia warra zaque cacua wēāgoḍa oḍeba zocai ʙeda bērā.–§

²⁷ Maʕ naēna Ācōrēba Aaroʕa jarasia:

–Ējūā pōāsa ewaraga ʙʌde Moise acʌde wādua.–

Ara maʕda Aaroʕra wāpeda Moiserā unusia Ācōrē eya abadama.* Unupeda ʙʌsridaba idji uridarrade isōsia. ²⁸ Maʕbe Moiseba Aaroʕa jūma nēʙʌrʌsia Ācōrēba Egiptode jarabi ʙada idjaba ne ununaca obi ʙʌa sida.

²⁹ Egiptode jūēnapeda Moiserā Aaroʕ sida israelerā bororā ume ābaa dji ʕʌresidaa. ³⁰ Maʕne Aaroʕba ādjirāa nēʙʌrʌsia jūma Ācōrēba Moisea jaradada. Idjaba ne ununaca Ācōrēba obicuadaara ādjirā quīrāpita osia.† ³¹ Maʕ bērā Aaroʕba jaradara iʕāsidaa. Ācōrēba ādji bia mīga panʌda unupeda ādjirā carebai carea ʙada iʕāsidaa. Maʕ bērā chīrāborode ʙarru copanenapeda Ācōrēba bia bedeasidaa.

5

Moise Aaroʕ sida Egiptodebema boro ume bedeapedada

¹ Māwānacarea Moiserā, Aaroʕ sida Egiptodebema boromaa wānapeda jarasidaa:

–Israelerā Ācōrēba nāwā jara ʙʌa: “Mʌ purura ējūā pōāsa ewaraga ʙʌde idu wābidua mʌa animarāda babue diadamārēā.”–

² Maʕne Egiptodebema boroba panusia:

–¿Cai maʕ Ācōrē māwā idjia israelerā idu wābiduada adara mʌa iʕāi carea? Mʌa idjira adua ʙʌa. Maʕ bērā mʌa bārā israelerāra idu wābiēa.–

³ Moiseba Aaroʕ bida jarasidaa:

–Dai hebreorā Ācōrēda daima odjapeda jarasia idji itea animarāda babue diade wānamārēā. Maʕ bērā dairāra ējūā pōāsa ewaraga ʙʌde ewari ūbea idu wābidua māwā oḍi carea. Māwā oḍaēʙʌrʌ, Ācōrēba dairāra cacua biē ʙʌpeda quiniʙiya wa necoba quenabiya.

⁴⁻⁵ Baribʌrʌ Egiptodebema boroba jarasia:

–iMoise, Aaroʕ! Israelerāra zocārā panʌa. ¿Cārē cārēā bārāba ādjirā trajura obi ama panʌ? Bārā israelerāra jūma trajade wāʙʌrʌdadua.–

⁶ Ara maʕ ewaride Egiptodebema boroba dji traju obibada bororāa, dji traja panʌ bororā israelerā bida jarasia:

⁷ –Idiba ʕtaa israelerāa chiruada waa diarānadua. Ādjirāʙʌrʌ chiruara ʕʌrʌ pede wānapeda de obada mōgarara oḍida panʌa. ⁸ Baribʌrʌ wadibiā ādjia o panana quīrāca obiḍadua. Ni aba bida edaara oḍiē panʌa. Ādjirāra coaida tabea bērā nāwā jara panʌa: “Dairāra idu wābidua dai Ācōrēa animarāda babue diacuadi carea.” ⁹ Israelerāra wetara trajabidada bari ʙearānamārēā. Māwā ādjirāba Moise sewara iʕānaēa.–

¹⁰ Ara maʕda dji traju obibada bororāra, dji traja panʌ bororā israelerā sida Egiptodebema boromaʕa ēdrʌḍapeda israelerāa nāwā jarade wāsidaa:

† 4:19 Exodo 2:15. § 4:25-26 Seporāba jaradara ebuda ʙʌēa. Hebreo bedeade nāwā ʙʌ ʙʌa: “Wārāda oḍeba ʙʌra mʌ quima ʙasia.” * 4:27 Exodo 3:1. Horeb eyara Ācōrē eya abadaa Ācōrēra mama odjada bērā. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa. † 4:30 Exodo 4:2-9.

–Egiptodebema boroba nāwā jara b̄laa: “M̄la waa chiruara diabiēa de obada mōgara odamārēa. ¹¹ Bādjiabara chiruara jara pede wānida panla bādja jarabdamaa. Baribara naārā o panana quīrāca odida panla. Ni aba bida edaara odiē panla.”–

¹² Maḷ bēra israelerāba jūma Egipto druade chiruara jara pede wāsidaa. ¹³ Māwā dji traju obibada bororāba israelerāra wetara trajabisidaa. Nāwā jarasidaa:

–Ewariza daucha odadia naēna chirua diabadjidade o panana quīrāca.–

¹⁴ Idjaba dji traju obibada bororāba dji traja panla bororā israelerāda ubadjidada ādjia b̄apedadamīna. Dji traju obibada bororāba ādjirāa iwidiabadjidada:

–Ķsāwārēa nuena, idi bida bārāba de obada mōgarara daucha odaē panla? Naēna bārāba ewariza daucha obadjidada.–

¹⁵ Maḷ bēra dji traja panla bororā israelerāra Egiptodebema boromaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Dairā ba nezocarāra b̄laa jāwā oiē b̄laa. ¹⁶ Idira chiruada diadaē panla, baribara wadibida dji traju obibada bororāba de obada mōgarara abarica daucha obi panla. Māwā poya odaē panla carea ādjirāba dairāra ubadaa. Baribara dairāra bedeadē panla, āteb̄laa b̄laa b̄lacuada traju obibada bororāda bedeadē panla.–

¹⁷ Maḷne Egiptodebema boroba panusia:

–Bārāra coaida tabeaa. Maḷ bēra nāwā jara panla: “Dairāra wānia Ācōrēa animarāda babue diacuadi carea.” ¹⁸ Wānadia bādji trajadaa. Daiba chiruara bārā waa diadaē. Baribara bārāba de obada mōgarara naārā o panana quīrāca odida panla.–

¹⁹ Maḷ ūrisidaa dji traja panla bororāba cawasidaa nēb̄larade panlada. ²⁰ Ādjirā Egiptodebema boromaba ēdr̄abadade unusidaa Moiseba Aaroḷ bida dajadaare ādji j̄lā panlada.

²¹ Dji traja panla bororāba ādjia jarasidaa:

–Ācōrēba bārāra cawa oya. Bārādr̄a bedeadē panla dairāra Egiptodebema boro quīrāpita, dji dromarā quīrāpita bida biē paneb̄lada carea. Idibara bārāba dairāra quenabidida.–

Moiseba Ācōrēa iwidida

²² Maḷbe Moiseba Ācōrēa iwidisia:

–j̄m̄ Boro! Ķcārē cārēa b̄a purura biē o b̄a? Ķcārē cārēa m̄ra diabuesi? ²³ M̄la Egiptodebema boro ume b̄a tr̄āneba bedeadamīna, maḷ ewarideba idjia Israel purura wetara biē o b̄laa. Maḷ awara b̄laa ēdr̄a b̄ayada adara wadibida oē b̄laa.–

6

¹ Maḷne Ācōrēba Moisea panusia:

–Idibara b̄laa unuya s̄awā m̄la Egiptodebema borora cawa oida. M̄la b̄laadeba cawa o b̄la carea idjia bārā israelerāra idu wābiya. Abada bārāra idji druadebemada āyā jaracuaya.–

² Idjaba Ācōrēba jarasia:

–M̄ra Ācōrēa. ³ M̄la Abrahāa, Isaa, idjaba Jacoboa bida cawabisia m̄ra ne jūma poya obari Ācōrēda.* Baribara m̄ tr̄ Jehovā abadada ādjirāa cawabiē basia. ⁴ M̄ra ādjirā ume bedea b̄lasia Canaaḷ druara ādjirāa diai carea.† Mama ādjirāra drua āibemarā quīrāca panasidaa. ⁵ Baribara m̄la ūr̄i b̄laa israelerāra mīa sopua bedea panlada egiptorāba ādjira ogo trajabi panla bēra. Maḷ awara m̄la quīrādoae b̄laa ādji dr̄ōa naēnabemarā ume bedea b̄ladara. ⁶ J̄ālbe israelerāa jaradua:

“M̄ra Ācōrēa. M̄la b̄laadeba ne waib̄lada oya egiptorā cawa oi carea. Māwā m̄la bārāra Egiptode bia mīga traja panlanebemada ēdr̄a b̄laya. Egiptorā j̄laweda panlanebemada ēdr̄a b̄laya. ⁷ M̄la bārāra m̄ puru babiya. Maḷne m̄ra bārā Ācōrē baya. Māwā bārāba cawadia m̄dr̄a bārā Ācōrēda, m̄la bārāra Egiptode bia mīga traja panlanebemada ēdr̄a b̄lada bēra. ⁸ Bārāra m̄la diai jarada ējūānaa edeya. Maḷ ējūāra m̄la Abrahāa, Isaa, idjaba Jacoboa bida wārāneba diai jarasia. M̄ra Ācōrē bēra maḷ ējūāra diaya bārāne bamārēa.”–

⁹ Jūma maḷgara Moiseba israelerāa jarasia. Māwāmīna j̄ānaē basia. Ādjirāra sopua panasidaa Moiseba naēna jarada j̄jā panla carea wetara mīga traja panesida bēra.

¹⁰ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

¹¹ –Egiptodebema boromaa wāpeda jaradua israelerāra idji druadebemada idu ēdr̄abimārēa.–

¹² Baribara Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Israelerāba m̄ bedeadā j̄ānaē panla. M̄ra warrā bedea bēra ĶEgiptodebema boroba m̄ bedeara j̄āca?–

* 6:3 Genesis 17:1. † 6:4 Genesis 17:8.

¹³ Moiseba mǎwǎ jaradamīna Ācōrēba idjira Aaroḷ sida israelerāmaa idjaba Egiptodebema boromaa diabuesia. Maḷne jarasidaa Ācōrēba ādjira diabuesida israelerā Egiptodeba ēdra ededamārēa.

Moise idjaba Aaroḷ drōā naēnabemarā trḷ

¹⁴ Israeldeba yōpedadarā bororāda naḷgarā basia: Rubeḷra Israel warra iwina basia. Rubeḷ warrarāra naḷgarā basia: Hanoc, Palú, Hezroḷ, idjaba Carmi. Maḷgarāra Rubeḷneba yōpedada bororā basia.

¹⁵ Simeoḷ warrarāra naḷgarā basia: Jemuel, Jamīl, Ohad, Jaquiḷ, Zoha, idjaba Saul. Saulora cananeo wērāba toda basia. Maḷgarāra Simeoḷneba yōpedada bororā basia.

¹⁶ Levi jaidaside 137 poa basia. Levi warrarāra dji nabemaneba aba dji tēābemanā naḷgarā basia: Gersoḷ, Coá, idjaba Merari. ¹⁷ Gersoḷ warrarāra naḷgarā basia: Libni idjaba Simei. Ādjira Gersoḷneba yōpedada bororā basia. ¹⁸ Coá jaidaside 133 poa basia. Coá warrarāra naḷgarā basia: Amraḷ, Izhar, Hebroḷ, idjaba Uziel. ¹⁹ Merari warrarāra naḷgarā basia: Mahli idjaba Musi. Jūma maḷgarāra Levi warrarā basia dji nabemaneba aba dji tēābemanā ādji warrarā bara.

²⁰ Amraḷda idji apipi Jocabé ume dji edasidaa. Jocabéba warrada umé tosia. Aḷa Aaroḷ basia, aḷa Moise basia. Amraḷ jaidaside 137 poa basia.

²¹ Izar warrarāra naḷgarā basia: Core, Nepeg, idjaba Zicri.

²² Uziel warrarāra naḷgarā basia: Misael, Elzapaḷ, idjaba Sitri.

²³ Aaroḷra Elisabe ume dji edasidaa. Elisabera Aminadā cau basia, Naasoḷ djabawērā basia. Idjia warrada quimārē tosia. Ādjirā trāra naḷgarā basia: Nadá, Abiu, Eleaza, idjaba Itamar.

²⁴ Core warrarāra naḷgarā basia: Asir, Elcana, idjaba Abiasá. Maḷ ūbeara Coredeba yōpedada bororā basia.

²⁵ Aaroḷ warra Eleazara Putiel cau ume dji edasidaa. Maḷ wērāba warrada tosia. Dji warrara trḷ ḷasia Piné. Jūma maḷgarāra Levideba yōpedada bororā basia.

²⁶ Ācōrēba maḷ Aaroḷa, Moisea biḷa jarasia israelerā Egiptodeba ēdra ededamārēa sordaorā djōne wābada quīrāca. ²⁷ Ādjidra Egiptodebema boro ume bedeasidaa israelerā Egiptodeba ēdra ededi carea.

Moise Aaroḷ sida Ācōrēba edada

²⁸⁻²⁹ Egiptode Ācōrēba Moisea jarasia:

–Māra Ācōrēa. Mā bḷa jarabara Egiptodebema boroa jūma jaradua.–

³⁰ Baribara Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Māra warrā bedeacaa. ḷMā jarabara Egiptodebema boroba ūrāca?–

7

¹ Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ūrīdua. Mā Egiptodebema boroa bāra ācōrē quīrāca unubiya. Maḷne bḷ djaba Aaroḷra bḷdeba bedeabarida ḷaya. ² Mā jarabi bḷada bḷ djaba Aaroḷa jūma jaradua. Maḷgara idjia Egiptodebema boroa jaraya bārā israelerā idji druadeba idu ēdrabimārēa. ³ Baribara mā Egiptodebema borora so zarea ḷaya. Maḷbe Egiptode mā ne ununacada zocārā ocuaya cawabi carea mādra dji dromaara bḷada. ⁴ Baribara bārāba jara panara Egiptodebema boroba iḷāe. Maḷ bēra mā ḷbadeba mā ne ununaca waibḷa beada oya egiptorā cawa oi carea. Māwā mḷ puru Israelera Egipto druadeba ēdra edeya sordaorā djōne wābada quīrāca. ⁵ Mā ḷbadeba mā egiptorā cawa obaraḷde idjaba israelerā Egiptodeba ēdra edebaraḷde egiptorāba cawadia mādra Ācōrēda.–

⁶ Maḷbe Moiseba Aaroḷ biḷa osidaa Ācōrēba jarada quīrāca. ⁷ Egiptodebema boro ume bedeade wāsidade Moiserā 80 poa basia. Aaroḷra 83 poa basia.

Aaroḷ bacuru dama bada

⁸ Ācōrēba Moisea Aaroḷa biḷa jarasia:

⁹ –Egiptodebema boroba jaraya ne ununacada oḷamārēa bārāba jara panara iḷāi carea. Ne ununacada oḷaduada abaraḷde Aaroḷa jaradua idji bacurura dji boro quīrāpita egode baebimārēa. Maḷne bacurura dama ba dogoya.–

¹⁰ Ara māda Moiserā Aaroḷ sida Egiptodebema boromaa wānapeda Ācōrēba jarada quīrāca osidaa. Aaroḷba idji bacurura egode baebisia Egiptodebema boro quīrāpita, Egiptodebema dji dromarā quīrāpita biḷa. Ara māda bacurura dama ba dogosia. ¹¹ Baribara Egiptodebema boroba idji druadebema ne cawa beada, daubararā sida trācuasia. Maḷne ādjia biḷa necawaadeba Aaroḷba oḷa quīrāca osidaa. ¹² Ādji bacurura egode baebibaraḷde dama bacuasidaa. Baribara Aaroḷ bacuru dama badaba ādji bacuru dama bacuada

mīcuasia. ¹³ Māwā ununamīna Egiptodebema borora so zarea besia Ācōrēba jarada quīrāca. Maļ bērā Moiseba Aaroļ bida jarapedadara iĵāé basía.

Ācōrēba baido oa babida

¹⁴ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptodebema borora so zarea bla. Maļ bērā israelerāra ēdrabueēa. ¹⁵⁻¹⁶ Jāļbe nu diapeda Egiptodebema boro doeda wābalađe idjima wādua. Dama bada bacurura bla ļawade ededua. Do icawa Egiptodebema boro quīrāpita nūmepeda jaradua:

“Dai hebreorā Ācōrēba mīra blama diabuesia. Idjia nāwā jara bla: mā puru Israelera idu wābidua ējūā pōāsa ewaraga blađaa. Mama ādjirāba mīa animarāda babue diadida panla. Mīa māwā jara blamīna bla wadibida iĵāé bla. ¹⁷ Maļ bērā Ācōrēba nāwā jara bla: naļglađeba bla cawaya mīdra Ācōrēda; Moiseba ļawade eroĶa bacuruba mīa Nilo dođe tawēbiya. Maļne dora abeda oa baya. ¹⁸ Maļba bedara jūma quininia. Dora abeda mīguia bai bērā, bārā egiptorāba baidora poya dođaēa.”–

¹⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroļa jaradua bla bacuruda edamārēā. Idjia maļ bacuru ļtaa wabalađe jūma Egiptode bla baidora oa baya. Dora, do zaquera, amenera, baido juebada uriade bla, zoco waiblađe jue eroĶeara, ļiadođe jue eroĶea sida jūma oa baya.–

²⁰ Moiseba Aaroļ bida Ācōrēba jarada quīrāca osidaa. Moise ļawade bada bacuruda Aaroļba edapeda ļtaa wasia. ļtaa wapeda Nilo dođe tawesia Egiptodebema boro quīrāpita, Egiptodebema dji dromarā quīrāpita bida. Ara maļda dora oa basía. ²¹ Maļba bedara jūma quinisidaa. Dora mīguia beda bērā egiptorāba baidora poya dođaē basía. Abeda jūma Egipto druade baidora oa basía.

²² Baribala Egiptodebema daubararāba ādji necawaadeba abarica baidora oa babisidaa. Maļ bērā Egiptodebema borora so zarea besia. Moiseba Aaroļ ume jarapedadara idjia iĵāé basía Ācōrēba jarada quīrāca. ²³ Maļ ne ununacara ununamīna ne crīchaē diguidaa wāsia. ²⁴ Maļbe egiptorāba do icawa corosidaa baido biada ununi carea. Māwā osidaa dođabema baidora poya dođaē bērā.

Ācōrēba baujīa diabueda

²⁵ Ācōrēba Nilo do oa baidacarea siete ewari basía.

8

¹ Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptodebema boroa nāwā jarade wādua: “Ācōrēba nāwā jara bla: mā purura idu wābidua mīa animarā babue diadamārēā. ² Baribala bla mā puruda idu wābiēbala mīa cawa oya. Jūma bla druara baujība birabiya. ³ Nilo dora baujība biraya. Maļne dođaēalba baujīra bla diguidaa wābalađia. Māwā bla cāibarima, bla cađade, dji dromarā dede, bla druadebemarā dede bida baujīra baraya. Baujīra bārā paļ ābubadađe, bārā paļ blatlabadađe bida baraya. ⁴ Bla ļrļ, dji dromarā ļrļ, bla druadebemarā ļrļ bida baujīra ļdracuadia.”–

⁵ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroļa nāwā jaradua: “Bla ļawade eroĶa bacurura doĶā ļrļ, do zaque ļrļ, amene ļrļ, baido juebada uria ļrļ bida ļtaa wadua. Māwā baidodeba baujīda jūma Egipto druade odjacuaya.”–

⁶ Ara maļda Aaroļba idji bacurura Egiptodebema do ļrļ wasia. Maļne baujīra dođaēalba odjacuadapeda jūma Egipto druara birasidaa. ⁷ Baribala Egiptodebema daubararāba ādji necawaadeba abarica osidaa. Ādjirā bida baujīda dođaēalba Egipto druade odjabisidaa.

⁸ Maļbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroļ sida trābipeđa ādĶia nāwā jarasia:

–Ācōrēa iwīdida nāļ baujīra mīnebemada idjaba mā purudebemada āyā wābimārēā. Maļbebala mīa bārā israelerāra idu wābiya Ācōrēa animarā babue diacuadamārēā.–

⁹ Moiseba panusia:

–Bia bla. Jaradua sāļbe bla quīrīā bla mīa Ācōrēa iwīdida bla carea, dji dromarā carea, idjaba bla druadebemarā carea bida. Ķsāļbe quīrīā bla mīa Ācōrēa iwīdida nāļ baujīra blađebemada, bla diguidabema sida jōbimārēā? Iwīdisira ababe dođabala baujīra baraa baya.–

¹⁰ Egiptodebema boroba panusia:

–Nu iwīdida.–

Moiseba jarasia:

–Bla jara bla quĩrāca oya. Māwā bla cawaya dewara ācōrēra neēda dai Boro Ācōrē quĩrāca. ¹¹ Nu bla diguidā, dji dromarāma, bla druadebema ēberārāma bida baujīara neē baya. Baujīara ababe doedabara baraa baya.–

¹² Małbe Moiserā Aaroł sīda Egiptodebema boromałba ēdrasīdaa. Nurēma Moiseba Ācōrēa iwīdisia baujīa Egiptodebema boromaa diabuedara jōbimārēā. ¹³ Ara małda Ācōrēba Moiseba iwīdida quĩrāca osia. Baujīara egiptorā dede, uda bida, ādji ējūāne bida jūma quinisīdaa. ¹⁴ Małbe egiptorāba baujīa quininara ābaa boromea bue nūmasīdaa. Małba Egipto druara jūma mĩguia nūmesia. ¹⁵ Egiptodebema boroba unusia baujīāba waa mīā sēnaē panāda. Mał bērā idjira so zarepeda Moiseba Aaroł bida jarapedadara ĩjāé basia Ācōrēba jarada quĩrāca.

Ācōrēba pochīdau diabueda

¹⁶ Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aarołā jaradua idji ļawade erobla bacuruda ļtaa wapeda egorodaa umārēā. Małne egoro porara pochīdau baya jūma Egipto druade.–

¹⁷ Ara małda ādjia māwā osīdaa. Aarołba idji bacurura ļtaa wapeda egorodaa usia. Małne egoro porara pochīdau basia jūma Egipto druade. Abeda ēberārāra, animarā sīda pochīdauba ca eropansīdaa. ¹⁸ Małbe Egiptodebema daubararāba ādji necawaadeba abari quĩrāca pochīdauda o quĩrāsīdaa.* Māwāmīna poya odaē basia. Māwā panāne ēberārāra, animarā sīda pochīdauba ca eropansīdaa. ¹⁹ Mał bērā daubararāba Egiptodebema boroa jarasīdaa:

–Moiseba Aaroł ume pochīdau opedadara Ācōrē lālaadeba osīdaa.–

Māwā jarapedadamīna Egiptodebema borora so zarea besia. Idjia ĩjāé basia Moiseba Aaroł bida jarapedadara Ācōrēba jarada quĩrāca.

Ācōrēba ĩganana diabueda

²⁰ Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nu diapededa piradrāpeda Egiptodebema boro doeda wābālade idjīmaa wāpeda nāwā jaradua: “Ācōrēba nāwā jara bla: mł purura idu wābidua młā animarāda babue diadamārēā. ²¹ Baribāla mł puruda idu wābiēbāla, młā ĩganana bamaa, dji dromarāmaa, bla druadebemarāmaa bida quĩrātanoa diabueya. Mał ĩganana jūma Egiptodebema dede, ādjirā wābdama bida powuaga nūmaya. ²²⁻²³ Baribāla mał ewaride Goseł druade młā māwā oēa. Mł ēberārāda mama panā bērā ĩganana neē baya. Mł purura bla puru quĩrāca oēa. Małba bla cawaya młabāla nāā druade māwā o bāda. Mł ne ununacara nu oya.”–

²⁴ Nurēma Ācōrēba māwā osia. Egiptodebema boro dera, dji dromarā dera, idjāba jūma Egipto druā sīda ĩganana quĩrātanoaba birasia. Abeda jūma Egipto druara biē nūmesia ĩganana.

²⁵ Małbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroł sīda trālpīpeda nāwā jarasia:

–Bārā Ācōrēa animarāda babue diade wānida panāa ara nāā Egipto druade.–

²⁶ Baribāla Moiseba panusia:

–Dairāba nāā Egipto druade māwā poya odaēa, animarā dairāba Ācōrēa babue diadida panāra bārā egiptorāba idu babue diadidaca bērā. Mał animarāda bārā quĩrāpita Ācōrēa babue diadibāla, žbārāba dairāra mōgaraba tabari beadaēca? ²⁷ Mał bērā dairāra ewari ūbea ējūā pōāsa ewaraga bāde wānia. Mamabāla dai Ācōrēa animarāda babue diacuadā idjia jara bla quĩrāca.–

²⁸ Małbe Egiptodebema boroba jarasia:

–Māēteara bia bla. Młā bārāra ējūā pōāsa ewaraga bādaa idu wābiya bārā Ācōrēa animarāda babue diacuadamārēā. Baribāla bārāra tāmā wācara panāa. Idjāba mł carea bida Ācōrēa iwīdidadua.–

²⁹ Moiseba jarasia:

–Māra namałba ēdrāpeda Ācōrēa iwīdiya. Małbe nu ĩganana neē baya bama, dji dromarāma, bla druadebemarāma bida. Baribāla dairāra waa cūrūgarādua. Dairāra idu wābidua Ācōrēa animarāda babue diacuadamārēā.–

³⁰ Moiserā Egiptodebema boromałba ēdrāpeda Ācōrēa iwīdisia. ³¹ Ara małda Ācōrēba Moiseba iwīdida quĩrāca osia. Idjia ĩganana jōbisia Egiptodebema boroma, dji dromarāma, idjāba Egipto druadebemarāma bida. Ni aba bida beē basia. ³² Baribāla Egiptodebema borora wadibida so zarea beda bērā israelerāra idu wābiē basia.

* 8:18 Pochīdauda o quĩrāsīdaa. Hebreo bedeađe małba idjāba jara bla: “Pochīdauda quena quĩrāsīdaa.”

9

Ācōrēba animarā quinibida

¹ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptodebema boroa nāwā jarade wādua: “Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ɓaa: mā purura idu wābidua m̄la animarāda babue diadamārēā. ²⁻³ Baribara ɓaa dai israelerāda idu wābiēɓara āteɓara naļ druade ɓebibara, Ācōrēba bārā animarāra idji ɓlaadeba quinibiya. Bārā cawayoda, burroda, cameyoda, pacada, oveja sida quininia. ⁴ Baribara Ācōrēba animarā dai israelerāneda m̄wā oēa. Dai animarāra ni aba bida beudaēa egiptorā animarā quīrāca. ⁵ Ācōrēba ewarida ɓasia naļ Egiptode m̄wā oi carea. Nubara m̄wā oya.”–

⁶ Nurēma Ācōrēba m̄wā osia. Jūma egiptorā animarāra quinisidaa. Baribara israelerā animarāra ni aba bida beudaē basia. ⁷ Egiptodebema boroba ēberārāda israelerā animarā acade diabuesia. Wānapeda unusidaa israelerā animarāra ni aba bida beudaē basida. Baribara Egiptodebema boroba maļda cawasimīna so zarea ɓesia. Maļ bēra israelerāra idu wābiē basia.

Ācōrēba cabɓa diabueda

⁸ Maļbe Ācōrēba Moisea, Aaroḷa bida jarasia:

–Jāḷbe ɓaba porada jawade edadapeda Egiptodebema boro quīrāpita ḷtaa jāmāpodada.*

⁹ Maļ ɓaba porara jūma Egipto druade cowa nūmaya. Maļba Egipto druade ēberārāra animarā sida jūma cabɓa biracuaya.–

¹⁰ Ara maļda Moiseba Aaroḷ ume ɓaba porada edadapeda Egiptodebema boromaa wāsidaa. Jūnapeda Moiseba ɓaba porara idji quīrāpita ḷtaa jāmāposia. Ara maļda ēberārāra animarā sida jūma cabɓa biracuasia. ¹¹ Maļne Egiptodebema daubararāra Moise quīrāpita poya wānaē basia ādjirā sida waabemarā quīrāca cabɓa jūma birapedada bēra. ¹² Baribara Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea ɓasia. Maļ bēra Moiseba Aaroḷ bida jarapedadara iḷāē basia Ācōrēba jarada quīrāca.

Ācōrēba hielu jurrubida

¹³ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nu diapeda Egiptodebema boromaa wāpeda jaradua: “Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ɓaa: mā purura idu wābidua m̄la animarāda babue diadamārēā. ¹⁴ Baribara ɓaa m̄wā oēɓara m̄ ɓlaadeba ɓara, dji dromarāra, jūma ɓa druadebemarā sida wetara mīgabiya. M̄wā ɓaa cawaya m̄la obari quīrāca naļ ējūāne neēda. ¹⁵ Wārāda naļ naēna m̄ ɓlaadeba ɓara, ɓa druadebemarā sida jūma quinibida basia ni aba bida naļ ējūāne ɓerāmārēā. ¹⁶ Baribara m̄la m̄wā oē ɓaa. M̄la ɓara zocai ɓasia ɓa mīgabi ɓadeba m̄ ɓlaada unubi carea. M̄wā m̄ra jūma naļ ējūāne tr̄ ɓaga baya. ¹⁷ Baribara ɓaa wadibida m̄ puruda biē o ɓaa. Wadibida ādjirāra idu wābiē ɓaa. ¹⁸ Maļ carea nu naļ horaca m̄la hielu waibada bajāneba jurrubiya. Egipto puru osida ewarideba wadibida hielora maļ quīrāca jurrucāa. ¹⁹ Maļ bēra jūma bārā animarāda de edre ɓabicuadua. M̄wā oēɓara hielu waibaa jurrubara quenaya. Baridua ēberāda, animarā sida de edre ɓadaēɓara, hielu waibaa jurrubara beaya.”–

²⁰ Ne wayaaba ḷcaga Egiptodebema dji dromarāba Ācōrēba jaradara iḷāsidaa. Maļ bēra ādji nezocara, ādji animarā sida de edre isabe ɓacuasidaa. ²¹ Baribara ḷcaga Egiptodebema dji dromarāba Ācōrēba jaradara iḷānaē basia. Maļ bēra ādji nezocara, ādji animarā sida de edre ɓacudaē basia.

²² Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ba jawara bajānaa ḷtaa wadua. Maļne jūma Egipto druade hielora ēberārā ḷra, animarā ḷra, idjaba néude bida jurrusoaya.–

²³⁻²⁴ Ara maļda Moiseba idji bacurura bajānaa ḷtaa wasia. Maļne Ācōrēba jūma Egipto druade hieloda jurrubisia. Abedo baa bara ɓae nūmesia. Egipto puru osida ewarideba maļ quīrāca wadibida ununaca basia. ²⁵ Maļ hielu waibaa jurrubara Egipto druade jūma de edre ɓadaēra quenasia. Ēberārāda, animarāda, néu ɓea sida jūma quenasia. Bacuru sida jūma ārisia. ²⁶ Ababe Goseḷ druade israelerā duanamaa hielora jurrūē basia.

²⁷ Maļbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroḷ sida tr̄ɓpeda ādji nāwā jarasia:

–Idibara m̄la cawasia biē o ɓada. Ācōrēba jipa o ɓaa. M̄da, m̄ puru sida beadee panna. ²⁸ Maļ bēra Ācōrēa iwidiadua naļ hielu jurrū nūmara, baa sida jōbimārēā. Maļbe m̄la israelerāra idu wābiya. Waa ādjirāra Egiptode bebiēa.–

²⁹ Moiseba Egiptodebema boroa jarasia:

* 9:8 ɓaba pora. Hebreo beadee jara ɓaa egoro cada zareabilaridebema ɓaba porada.

–Naḷ purudeba ēdradacarea mḷ jawara umena ḷtaa wapeda Ācōrēa iwidiya. Maḷne hielu jurru nūmara, baa sida jōya. Maḷneba bla cawaya Ācōrēra naḷ ējūā djibarida. ³⁰ Baribara mḷa cawa bla dji dromarāba, bla bida wadibida Ācōrēra wayadaē panada.–

³¹ (Egiptorāba u eropanana linoda pōnō bada bēra idjaba cebadada zau bada bēra hielu jurrubaraba jūma ārisia. ³² Baribara ādjirāba u eropanana trigora, centeno sida wadi zauē bada bēra āriē basia.)

³³ Maḷbe Moiserā Egiptodebema boromaḷba ēdrapeda puru dajadaa wāsia. Mama idji jawara umena ḷtaa wapeda Ācōrēa iwidiya. Ara maḷda hielu jurru nūmanara, baara, cue sida Egipto druađe cābasia. ³⁴⁻³⁵ Maḷ unuside Egiptodebema boroba wayacusa biē osia. Idjida, dji dromarā sida so zarea panena bēra israelerāra idu wābiē basia Ācōrēba Moiseḷba jarada quīrāca.

10

Ācōrēba adichichi diabueda

¹⁻² Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mḷa Egiptodebema borora, dji dromarā sida so zarea ḷasia ne ununacada ādjirā tāēna oi carea. Māwāra bārā warrarāa, bārā wiuzaquērāa bida nēbaradia sāwā maḷ ne ununacadeba mḷa unubisida egiptorāra siriē beada. Māwā bārāba cawadia mḷdra Ācōrēda. Jāḷbe Egiptodebema boromaa jarade wādua mḷa adichichida zocārā idji druađe baebida.–

³ Ara maḷda Moiserā Aaroḷ sida Egiptodebema boromaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ḷla: “ḷBla sāḷbebarā mḷra wayai? Mḷ purura idu wābidua mḷa animarāda babue diadamārēā. ⁴ Baribara mḷ puruda idu wābiēbarā, nu mḷa adichichida ba druađe zocārā baebiya. ⁵ Maḷne ba druara adichichiba jūma biraya. Egorora abeda poya ununaēa. Maḷ adichichiba bārā néu hieloba ārinaēra jūma codia. Bacuru quedua sida bārā ējūāne adichichiba jūma codia. ⁶ Ba dera, dji dromarā dera, jūma waabema egiptorā de sida adichichiba biraya. Bārā drōā naēnabemarāba, bārā zeza bida ununaca basia adichichira naḷ quīrāca baebaraḷda. Naḷ druađe jūpedada ewarideba wadibida naḷ quīrāca ununacaa.–”

Moiseba Egiptodebema boroa māwā jarapeda wāsia. ⁷ Maḷbe Egiptodebema dji dromarāba dji boroa jarasidaa:

–ḷBla wadibida jāḷ ēberāa idu dadjirāra mīā sēbi baica? Israelerāra idu wābidua ādji Ācōrēa animarāda babue diadamārēā. ḷBla wadibida adua ḷaca Egipto druara jūma āribarada?–

⁸ Maḷbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroḷ sida wayacusa trābipeda nāwā jarasia:

–Bārā Ācōrēa animarāda babue diade wānida panla. ḷBaribara bārāra jūmasāwā wāni?–

⁹ Moiseba panusia:

–Dairāra jūma wānia. Warra zaquerāra, drōārāra, dai warrarāra, dai caurā sida wānia. Dai animarā sida ededia. Dairāra jūma wānia Ācōrēa animarā babue diadi bēra.–

¹⁰⁻¹¹ Baribara Egiptodebema boroba panusia:

–Māwāēa. Ebuda ḷla bārāba biē o quīrā panla. Ācōrēba bārāra careba ḷada a panla. Baribara mḷa bārāra warrarā bara idu wābiēa. Ababe drōārāda wānida panla Ācōrēa animarāda babue diadi carea. ḷMaḷdra bārāba iwidi panlēca?–

Maḷbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroḷ sida idji quīrāpitabemada āyā jaretabisia.

¹² Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ba jawara naḷ Egipto druađe wadua adichichida zocārā baemārēā. Māwā jūma Egipto druara adichichiba biraya. Maḷ adichichiba jūma chirua hieloba ārinaēra codia.–

¹³ Ara maḷda Moiseba idji jawade erōba bacurura Egiptode wasia. Maḷne Ācōrēba nāūrāda ḷmāḷdaud odjabariareba ḷbasia. Āsa, diamasi bida Egipto druađe ḷ nūmasia. Maḷ nāūrāba nurēma diapeda adichichida zocārā baebisia. ¹⁴⁻¹⁵ Maḷne jūma Egipto druara adichichiba birasia. Abeda egorora poya ununaca basia. Maḷ ewari naēna adichichira maḷ quīrāca Egipto druađe ununaca basia idjaba waa maḷ quīrāca ununaēa. Hieloba ārinaē chiruara, nejo bea sida adichichiba jūma cosidaa. Jūma Egipto druađe chiruada, bacuru quedua sida abeda neē besia.

¹⁶ Maḷbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroḷ sida isabe trābipeda nāwā jarasia:

–Idibarā bārā Ācōrē quīrāpita, bārā quīrāpita bida mḷa biē osia. ¹⁷ Maḷ bēra mḷa bārāba bedea djuburiaya mḷa biē odada quīrādoadamārēā. Idjaba bārā Ācōrēa iwidiadua naḷ adichichira mḷ druađe jōbimārēā. Māwā odaēbarā dairāra jarababa quininia.–

¹⁸ Ara maŕda Moiserá Egiptodebema boromaŕba ēdrŕpeda Ācōrēa iwidiŕia.
¹⁹ Iwidiŕiŕade Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā ŕmādaŕbae baebariareba tŕbisia.* Maŕ nāūrāba
 adichichira Pusa Purru abadae jūma batabuesia. Abeda adichichira Egipto druade ni
 aba bida beē basía. ²⁰ Baribaŕa Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea bŕda bērá idjia
 israelerāra idu wābiē basía.

Ācōrēba ewari quibida

²¹ Maŕbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ba ŕaŕa ŕtaa bajānaa wadua. Maŕne ewarira qui dogoya. Jūma Egipto druade abeda
 pāisosa nūmeya.–

²² Ara maŕda Moiseba idji ŕaŕa bajānaa wasia. Maŕne ewarira qui dogopeda ewari
 ŕbea Egipto druade bio pāisosa nūmesia. ²³ Maŕ ewari ŕbeade ni abaŕda idji diguidaŕba poya
 āyā wānaē basía. Ni ādji caita bea sida poya ununaē basía. Baribaŕa israelerā panŕma ŕna
 basia.

²⁴ Maŕbe Egiptodebema boroba Moiserá trŕbipeda nāwā jarasia:

–Bārāra bādji warrarā bara wānida panŕa Ācōrēa animarāda babue diadi carea. Baribaŕa
 bārā animarāra amenida panŕa.–

²⁵ Moiseba panusia:

–Māwāēa. Baŕ dai animarāra idu edebida baŕa ŕcŕra dai Ācōrēa bea diadida panŕ bērá
 idjaba ŕcŕra idjia babue diadida panŕ bērá.† ²⁶ Maŕ bērá dai animarā sida ededia. Ni aba
 bida amenaēa. Dai animarānebemada ŕcŕra dai Ācōrēa babue diadida panŕmīna ara nawena
 adua panŕa sālŕadŕa māwā odida panŕda. Araa jūēpedadacarea cawadia.–

²⁷ Baribaŕa Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea bŕasia. Maŕ bērá Egiptodebema
 boroba israelerāra idu wābiē basía. ²⁸ Maŕne idjia Moisea jarasia:

–Mŕ quīrŕpitabemada āyā wādua. Mŕmaa waa zerādua. Bŕda mŕmaa zeibaŕa, mŕa bŕra
 beaya.–

²⁹ Moiseba panusia:

–Bia baŕa. Mŕra bŕmaa waa zeēa.–

11

Ācōrēba dji nabema umaquīrā warra beudi jarada

¹ Maŕbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mŕa Egiptodebema borora, egiptorā sida wayacusa cawa oya. Māwā cawa odacarea
 dji boroba bārā israelerāra idu wābiya. Abeda bārāra idji druadebemada āyā ŕrecauya.

² Maŕ bērá israelerāra jaradua ādjirā caita bea egiptorā oro odada, parata oda sida
 iwidiŕdamārēa.–

³ Ācōrēba egiptorāra israelerāra bia unubisia. Dji dromarāba, waabema egiptorā bida
 Moiserá dji dromada cawasidaa.

⁴ Egiptodebema boromaŕba āyā wāi naēna Moiseba idjia jarasia:

–Ācōrēba nāwā jara baŕa: “Ariquētra mŕra jūma Egipto druade pŕŕra. ⁵ Maŕne
 umaquīrā warra dji nabemarāra jūma beudia. Egiptodebema boro umaquīrā warra dji
 nabemara beuya. Dji edaara ba nezocawērāba eroŕba umaquīrā warra dji nabema sida
 beuya.* Idjaba animarā warra dji umaquīrā naārā toda sida jūma beudia. ⁶ Maŕne jūma
 Egiptode sopua dromaba ēberārāra jīabi baŕadía. Maŕ ewari naēna sopuara maŕ quīrāca
 ununaca basía ni maŕ quīrāca waa ununaēa. ⁷ Baribaŕa dai israelerā duanŕma chupea
 nūmaya sopuadaē bērá. Usa sida berudaēa ni cārē sida sāwānaē bērá.”

Māwā bārā egiptorāba cawadia Ācōrēba dai israelerāra quīrā awara obarida.
⁸ Māwāŕade dji dromarāda mŕmaa zedia. Ādjirāra mŕ quīrāpita chīrāborode copanenapeda
 jaradia: “Wādua. Jūma israelerā sida pe ededia.” Bārāba māwā jarabadaēbaŕa mŕra wāya.–

Moiserá bio quīrū bŕda Egiptodebema boromaŕba ēdrasia.

⁹ Naēna Ācōrēba Moisea jaradoasia:

–Egiptodebema boroba bārāba jara panŕa ŕjāē baya. Māwā mŕa ne ununacada Egiptode
 zocārā ocuaya.–

* **10:19** Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā tŕbisia ŕmādaŕbae baebariareba. Hebreo bedeaēa nāwā bŕ baŕa: “Ācōrēba nāūrā ŕmādaŕbae odjabariareba tŕbi badara dji cābāyā ŕmādaŕbae baebariareba tŕbisia.” † **10:25** Baŕ dai animarāra idu edebida baŕa ŕcŕra dai Ācōrēa bea diadida panŕ bērá. ŕcŕra maŕ hebreo bedeaēa jara baŕa: “Māwāra ŕbadji animarānebemada diaica dai Ācōrēa bea diadamārēa?” * **11:5** Dji edaara ba nezocawērā. Hebreo bedeaēa bŕ baŕa: “Nezocawērā yude ne ba chūma.”

¹⁰ Moiseba Aaroḷ bida maḷ ne ununaca beara Egiptodebema boro quĩrāpita ocuasidaa. Baribaḷ Ācōrēba idjira so zarea bāsia. Maḷ bēra Egiptodebema boroba israelerāra idji druadehemada idu ēdrabiē basia.

12

Israelerā ēdradi ewaride Ācōrēba obida

¹ Egiptode panasidade Ācōrēba Moisea, Aaroḷa bida nāwā jarasia:

² –Idiba ḷtaa naḷ jedecora bārā israelerā itea dji nabema jedeco baya.*³ Jūma israelerāa jaraadua: naḷ jedecode die ewari jūēnacarea jūma de bara bea umaquĩrārāba oveja zaqueda wa chiwatu zaqueda aba awara bādida panḷa ādji dedebemara itea.⁴ Baribaḷ Ācaḷa dede zocārāēbe panḷ bēra maḷ animarā djarara jūma poya codaēa. Maḷ bēra dji de djiabariba idji caitabema de djiabari ume animarāda aba awara bādida panḷa. Maḷ animarā beabḷada ewaride dji djarara ādji dede bearāba cobada quĩrāca diadia.⁵ Maḷ animarāra jūma bia baida bḷa, dji umaquĩrā baida bḷa, poa aba baida bḷa.⁶ Maḷ animarāra ewari quĩmārē bida wagađida panḷa.

Catorcebema ewari queubḷaḷade jūma israelerāba maḷ animarāra beadida panḷa.⁷ Beabḷada dji oada piadapēda maḷ oaba ādji dede eda wābada icawa paḷaḷaḷaḷa panḷa. Ara maḷ dede dji djarada codia.⁸ Maḷ diamasi dji djarara bá codida panḷa. Chirua aseada, paḷ dji ēsābari neē bḷa sida codida panḷa.⁹ Dji djarara ḡgo ḡgoa codacara panḷa idjaba djuēdaa codacara panḷa. Ababe bádaa codida panḷa. Bábadade dji boro bara, dji jĩrū bara, idjaba dji jāsira saḷaḷapēda bitēda bḷaḷapēda jūma báđida panḷa.¹⁰ Dji djarara ni maārī bida wagađiē panḷa nurēma codi carea. Jūma codaēbḷaḷa nurēma diapēda dji adubadara babuedida panḷa.¹¹ Maḷ co panḷane bārā cacuaē jḷbadara jūma jḷ beadida panḷa, jĩrūne jḷbadara jḷ beadida panḷa, idjaba bārā bardonara jḷwade eweheadida panḷa. Isabe ne codida panḷa, Egiptodeba ēdradi panḷ bēra. Maḷ ewarira bārāba trḷ bḷadia “Egiptodeba ēdrapēdaa quĩrānebadada ewari.”

¹² Maḷ diamasi mḷra jūma Egipto druaē paḷḷaya. Maḷne mḷa quinibiya jūma Egiptodebema umaquĩrā warra dji nabemarāda idjaba Egiptodebema animarā warra dji umaquĩrā naārā toda sida. Māwā mḷa unubiya egiptorāba ācōrē quĩrāca eroḷeara siriē beada. Mḷdrḷ Ācōrēa.¹³ Baribaḷ bārāba paḷapēdaa oaba cawabiya bārāra sāḷa dede panḷa. Maḷ oa unubḷaḷade mḷra wāyā wāyā. Māwā mḷa Egiptodebema warrarā quinibḷaḷade bārā umaquĩrā warra dji nabemarāda ni aba bida beudaēa.

¹⁴ Idiba ḷtaa poaza bārāba, bārā warrarāneba yōbada bida ewari dromada mḷ itea odida panḷa mḷa maḷ diamasi obḷaḷada quĩrānebadi carea. Maḷ ewari dromada nāwā odida panḷa:¹⁵ siete ewari bārāba paḷ dji ēsābari neē bḷada codida panḷa. Maḷ ewaride ni ababba paḷ ēsābarida idji diguida erobacara bḷa. Maḷ siete ewaride ababba paḷ ēsābari bara bḷa da coibḷaḷa idjira āyā jaretabuedida panḷa bārā israelerā tāēnabemada.¹⁶ Maḷ siete ewari o panḷane dji naārābema ewaride, dji jĩrūarebema ewaride bida jūma bārā israelerāra ābaa dji jaređida panḷa mḷa bia bedeadi carea. Maḷ ewari umēbemanē ni ababba trajacara panḷa. Ababe poya ne djuēda panḷa maḷ ewaride ne codi carea.

¹⁷ Bārāba paḷ dji ēsābari neē cobada ewarida o pananida panḷa, maḷ ewaride mḷa bārāra Egiptodeba ēdra ededa bēra sordaorā djoḷe wābada quĩrāca. Poa zēbḷaḷaza bārāba, bārā warrarāneba yōbada bida maḷ ewari dromara o pananida panḷa.¹⁸ Poaza dji nabema jedecode siete ewari bārāba paḷ dji ēsābari neē bḷada codida panḷa. Maḷ jedecode catorce ewari queudadeba aba siete ewari queubḷaḷadaa bārāba māwā odida panḷa.^{†19} Maḷ siete ewaride bārāba paḷ ēsābarida bārā diguida erobeacara panḷa. Baridua bārānebema, āibema bārā tāēna bḷa bida paḷ ēsābarira coibḷaḷa, idjira āyā jaretabuedida panḷa bārā tāēnabemada.²⁰ Maḷ siete ewaride bārāba ni cārē sida codiē panḷa paḷ ēsābari bara bḷa. Bāđji wābḷadama ababe codida panḷa paḷ ēsābari neē beada.–

²¹ Ācōrēba māwā jaraadacarea Moiseba Israeldebema dji bororāda trḷpēda nāwā jarasia:
–Dji de bara bea umaquĩrāba ādji dedebemara itea oveja zaqueda wa chiwatu zaqueda edadapēda awara bḷadua. Dji ewari jūēpēda queubḷaḷade maḷḷa animarāra beadida panḷa.²² Beabḷada dji oara epedeco waiḷbḷade piadida panḷa. Maḷbe chirua hisopo abadada ābaa cajḷnapēda maḷ oade begueadapēda bārā dede eda wābada icawa paḷaḷaḷa. Anadrai naēna ni ababba idji dede bādrāiē bḷa.²³ Ācōrēba Egiptodebema umaquĩrā warra

* 12:2 Hebreorāba jedeco juachabadara dadjirāba juachabada quĩrāca bḷeā. Jedeco zaque odjabḷaḷaza aba dewarabema odjabḷaḷadaa jedeco aba abadaa. Maḷza trḷ bara bḷa. Ādja jedeco juachabada quĩrāca dji nabema jedecora marzode wa abrilde odjabaria. Exodo 12:5de maḷ jedecora Abib abadaa. Nehemia 2:1de Nisaḷ abadaa. † 12:18 Catorce ewari queudadeba aba siete ewari queubḷaḷadaa. Cāpūriā bedeeade bḷ bḷa “el día catorce hasta el día veintuno.”

dji nabemarāda quinibi carea paḡḡabaraḡḡe maḡ oa bārā dede eda wābada icawa paḡḡadara unuya. Maḡ bēra idjira wāyā wāya. Maḡ oa unubaraḡḡe dji beabarida bārā dede idu eda wābiēa bārā umaquīrā warra dji nabemarā quinibirāmārēa.

²⁴ Idiba ḡḡaa poaza bārāba, bārā warrarāneba yōbada bida maḡ ewari dromada o pananida panḡḡa Ācōrēba jarada quīrāca. ²⁵ Ācōrēba diai jarada ējūāne jūēpedadacarea bārāba poaza maḡ ewari dromara o pananida panḡḡa idjia jarada quīrāca. ²⁶⁻²⁷ Bārā warrarāba iwidiḡḡadade: “¿Cārē cārēā naḡ ewari dromara jāwā o panḡḡ?” bārāba panunida panḡḡa: “Naḡ animarāra bea panḡḡa Ācōrēa bia bedeadī carea. Naḡ ewaride quīrāneba panḡḡa Ācōrēba Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemarā quinibiside dadjirā dedebemada wāyā wāsida dadji umaquīrā warra dji nabemarā beurānamārēa.”

Moiseba māwā jaradacarea israelerāra chīrāborode ḡḡarru copanapeda Ācōrēa bia bedeesidaa. ²⁸ Maḡbe jūma osidaa Ācōrēba Moiseba Aaroḡa bida jarada quīrāca.

Ācōrēba Egiptodebema umaquīrā warrarā dji nabemarā quinibida

²⁹ Maḡ diamasi ariquetra Ācōrēba Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemarāda jūma quinibisia.† Egiptodebema boro umaquīrā warra dji nabemada beusia. Preso bea umaquīrā warra dji nabemarā sida beusidaa. Idjaba jūma Egiptodebema animarā warra dji umaquīrā naārā toda sida beusidaa. ³⁰ Diamasi Egiptodebema borora, dji dromarāra, jūma waabema egiptorā sida piraposidaa. Maḡne deza jīābi ḡḡasiasia ādji umaquīrā warra dji nabemara jūma quinisida bēra.

³¹ Ara maḡ diamasi Egiptodebema boroba Moiserā Aaroḡ sida trḡḡbipeda nāwā jarasia:

–Bārā israelerāra isabe mḡ druadebemada āyā wābaraḡḡadua. Ācōrēa animarāda babue diade wānadua bārāba jara panḡḡ quīrāca. ³² Bārā animarā sida jūma ededadua bārāba jara panḡḡ quīrāca. Idjaba Ācōrēa iwidiḡḡadua mḡ carebamārēa.–

³³ Egiptorāba israelerāra ādji druadebemada isabe āyā wābi panasidaa nāwā crīcha panana bēra: “Israelerāda āyā wānaēḡḡaḡ dairāra jūma quininia.”

³⁴ Maḡ bēra israelerāba ādji paḡ odī carea ḡḡaratpedadada epedecode ḡḡasidaa. Maḡ ḡḡaratpedadara ēsābari neē basia. Jūma maḡḡara wuade ḡḡaradapeda equide edadapeda edesidaa. ³⁵ Eḡḡḡadade israelerāba Moiseba jarada quīrāca osidaa. Ādjirāba parata odada, oro odada, cacuade jḡḡbada sida egiptorāa iwidiḡḡadada. ³⁶ Ācōrēba egiptorāa israelerāra bia unubida bēra ne jūma israelerāba iwidiḡḡadada ādjirāba diasidaa. Māwā ne jūma egiptorāba eropanada israelerāba edasidaa.‡

Israelerā Egiptodeba ēdrapedada

³⁷ Egiptodeba ēdrasidade israelerāra Ramese purudeba Suco purudaa wāsidaa. Seisciento mil drōārāda jīrūba wāsidaa wērārā, warrarā sida juachadaē. ³⁸ Ādji animarā zocārā eropanā sida jūma edesidaa. Israelerā ume dewara ēberārā sida zocārā wāsidaa. ³⁹ Egiptorāba isabe wābisida bēra israelerāra poya ne djudaē basia ededi carea. Maḡ bēra ādjia Egiptode ḡḡaratpedada paḡ dji ēsābari neē ḡḡada ota ābusidaa.

⁴⁰ Egiptode israelerāra cuatrociento treinta poa panasidaa.* ⁴¹ Maḡ cuatrociento treinta poa daucha jūēside israelerāra Ācōrē sordoorā quīrāca Egipto druadeba jūma ēdrasidaa. ⁴² Maḡ diamasi Ācōrēba israelerāra waga basia Egiptodeba ēḡḡa edei carea. Maḡ bēra poaza israelerāba, ādji warrarāneba yōbada bida aḡari ewari quīrāca diamasi idji itea wagaḡida panḡḡa.

Egiptodeba ēḡḡarapedada quīrānebabada ewari

⁴³ Ācōrēba Moiseba Aaroḡa bida jarasia:

–Bārā Egiptodeba ēḡḡarapedada quīrānebaḡi carea ne cobadara nāwā odida panḡḡa. Ni abaḡ āibema israelerā tāēna ḡḡaba maḡ cobadara cocara ḡḡa. ⁴⁴ Baribḡḡa Israeldēbema abaḡaba āibemada idji nezoca bamārēā nēdoibḡḡa, maḡ nezocara cacua wēāḡosira ne cobadara coida ḡḡa. ⁴⁵ Baribḡḡa parata carea traja ḡḡ āibemaba maḡ cobadara cocara ḡḡa. Idjaba baridua bārā tāēna ḡḡ āibemaba maḡ cobadara cocara ḡḡa. ⁴⁶ Maḡ ne cobadara bādji dede eda codida panḡḡa. Maḡne dji djarada ni maārī bida dajadaa ededacara panḡḡa. Idjaba dji ḡḡawarḡḡa ḡḡawedacara panḡḡa. ⁴⁷ Jūma israelerāba maḡ cobadara codida panḡḡa. ⁴⁸ Bārā tāēna ḡḡ āibemaba maḡ ne cobadara co quīrā ḡḡabḡḡa, naārā idji cacuara wēāḡoida ḡḡa. Idjaba jūma umaquīrā idji ēberārā sida māwā odida panḡḡa. Maḡbeḡḡa idjia maḡ cobadara coida ḡḡa, israelerā quīrāca ḡḡ bēra. Baribḡḡa cacua wēāḡoē ḡḡaba maḡ cobadara cocara ḡḡa. ⁴⁹ Maḡ ne cobadara bārā israelerāba, āibema bārā tāēna panḡḡ bida ara mḡa jara ḡḡ quīrāca odida panḡḡa.–

† 12:29 Exodo 4:23. § 12:36 Exodo 3:21-22. * 12:40 Genesis 15:13-15.

⁵⁰Israelerāba Ācōrēba Moisea Aaroāa bida jarada quīrāca jūma osidaa. ⁵¹Ara maļ ewaride Ācōrēba israelerāra Egiptodeba jūma ēdra edesia sordaorā djōne wābada quīrāca.

13

Jūma umaquīrā warra dji nabemarāda Ācōrēa diadida panāa

¹Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

²–Israelerāba ādji umaquīrā warra dji nabemarāda, ādji animarā dji umaquīrā naārā topedada sida māa jūma diadida panāa. Jūma maļgarāra mālrea.–

³Maļbe Moiseba israelerāa jarasia:

–Naļ ewarira quīrānebadada Ācōrēba idji lāadeba bārāra Egiptode nezoca beadada ēdra edada bēra. Poaza ara naļ ewari quīrāca bārāba paļ ēsābari bara bāda cocara panāa bārā Egiptodeba ēdrapedadara quīrānebadī carea. ⁴Idi naļ jedeco Abib abadade bārāra Egiptodeba ēdrābadaa. ⁵Ācōrēba bārāra Canaaļ druadaa edeya. Maļ druade baridua ne upedadara bia zaubarīa. Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duanaa. Baribāla Ācōrēba bārā drōā naēnabemarāa wārāneba maļ druara bārāa diaida. Jāma jūēpedadacarea poaza naļ jedecode bārāba naļ quīrāca odida panāa bārā Egiptodeba ēdrāpedada ewarida quīrānebadī carea. ⁶⁻⁷Siete ewari bārāba paļ dji ēsābari neē bāda codida panāa. Maļ siete ewaride paļ ēsābarīa ni maārī bida bārā druade erobeadiē panāa. Jīrūarebema ewaride Ācōrēa bia bedeadi carea bārāra ābaa dji jaredida panāa. ⁸Māwā o panāne bārā warrarāa nāwā jaradida panāa: “Dadjirāba nāwā o panāa Ācōrēba dadji israelerāra Egiptodeba ēdra edada quīrānebadī carea.”

⁹Naļ ewari obadara bārā jāwade wa dratude sēyā quīrāca bāa. Maļba quīrānebabi baya bārāba Ācōrē leyra jaradīa pananida panāda idji lāadeba dadji israelerāra Egiptodeba ēdra edada bēra. ¹⁰Maļ carea poaza ara naļ ewari quīrāca bārāba maļ ewari dromada o pananida panāa.

¹¹Ācōrēba bārāra cananeorā druadaa edepeda maļ druara diaya idjia bārā drōā naēnabemarāa, bārāa bida wārāneba diaida jarada bēra. ¹²Jāma jūēpedadacarea bārāba jūma bārā umaquīrā warra dji nabema tobdara, jūma bārā animarā dji nabema umaquīrā tobdada sida Ācōrēa diadida panāa. Jūma maļgarāra Ācōrēnea. ¹³Bārā burro warra dji nabema umaquīrā tobdarāda Ācōrēnemīna, bārāba maļ animarāra poya edadida panāa. Edadi carea ovejada wa chiwatuda maļ burro cacuabari Ācōrēa babue diadida panāa. Baribāla maļ burroda eda quīrānāēbāla, bārāba otapuya beadida panāa. Idjaba bārā umaquīrā warra dji nabema tobdara Ācōrēne bēra, idji cacuabari ovejada wa chiwatuda Ācōrēa babue diadida panāa maļ warrara zocai bemārēā. ¹⁴Idiba āta bārā warrarāba iwīdībadaade: “¿Cārē cārēā jāwā obada?”, bārāba nāwā panunida panāa: “Jāwā obadaa Ācōrēba idji lāadeba dadjirāra Egiptode nezoca beadada ēdra edada bēra. ¹⁵Maļ ewaride Egiptodebema borora so zarea beda bēra dadjirāra ēdra bā quīrāē basīa. Maļ carea Ācōrēba jūma Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemarāda quinibisīa. Egiptodebema animarā warra dji umaquīrā naārā topedada sida quinibisīa. Maļ carea dadjirāba jūma animarā warra dji nabema umaquīrā tobdara Ācōrēa babue diabadaa. Baribāla jūma dadjirā umaquīrā warra dji nabema tobdada cacuabari oveja zaqueda Ācōrēa babue diabadaa. ¹⁶Māwā obadara dadji jāwade wa dratude sēyā quīrāca bāa. Maļba quīrānebabi bāa Ācōrēba idji lāadeba dadjirāra Egiptodeba ēdra edasida.”–

Jārāā ātāba edaa drasoā jira bāda

¹⁷Egiptodebema boroba israelerā idu wābisīde Ācōrēba ādjirāra dji caitaara bā ōare edēē basīa, maļ ora pilisteorā druade wā bā bēra. Ācōrēba nāwā crīchasia: “Israelerā wābadaade pilisteorāda ādji ume djōne zedībāla, Canaaļ druadaa wāni crīcha eropananara igaradapeda Egiptoda jēda wānīa.” ¹⁸Maļ carea Ācōrēba ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga bāde wā bā ōare edesia. Maļ ora Pusa Purru abadadaa wā bāa.*

Egiptodeba ēdrāsīdade israelerāra djōne wābada quīrāca wāsīdaa. ¹⁹Maļne Moiseba Jose querasī bāwāla edesia Canaaļ druade tābarī carea. Māwā osīa Jose querasība naēna israelerāa wārāneba jarabīda bēra māwā odamārēā.† Jose querasība nāwā jarasia:

–Wārāda Ācōrēba bārāra carebaya. Maļ ewaride bārāba mā bāwāla namaāba Canaaļ druadaa tābarīde ededada.–

* **13:18** Pusa Purru. Maļ trāra grīego bedeadeba ze bāa. Hebreo bedeade “Chiru Pusa” wa “Chiru Amene” bā bāa.

† **13:19** Genesi 50:25; Josue 24:32.

²⁰ Egiptodeba êdrasidade israelerãra naãrã Suco purude jũene wãnapeda Etaļ purudaa wãsidaa. Maļ purura êjũã põasa ewaraga ɓa icawa ɓaa. Mama ãdji wua dera ocuasidaa. ²¹ Israelerã wãɓadade Ācõrẽra ãdji na wãbadjia cawadamãrẽã sãma wãnida panla. Āsa idjira jãrãrã quĩrãca ɓtaɓa edaa drasoa jira ɓabadjia. Diamasi maļ jãrãrãra ɓtaɓa quĩrãca uruga jira ɓabadjia ɓnaane pananamãrẽã. Mãwã ãsa, diamasi biða israelerãra poya wãnida panasidaa. ²² Maļ jãrãrã ɓtaɓa edaa drasoa jira ɓara ãdjirã umebemada ãyã wãca basia. Āsa jãrãrã quĩrãca basia. Diamasira ɓtaɓa quĩrãca uruga jira ɓabadjia.

14

Israelerã Pusa Purude chãpedada

¹ Maļbe Ācõrẽba Moisea jarasia:

² –Israelerãa jaradua Pi-Ajiroðaa jẽda wãnamãrẽã. Jãma Migdol puru quĩrãpe pusa icawa ãdji wua dera Baal-Zepoļ caita ocuaðida panla. ³ Mãwãra Egiptodebema boroba crĩchaya êjũã põasa ewaraga ɓaɓde ɓãrã israelerãra nocodaa poya wãnaẽ ɓẽrã baridua nĩnada. ⁴ Maļne mla Egiptodebema borora so zarea ɓaya. Maļ ɓẽrã idjia ɓãrãra caidu êpẽya. Baribɓta mla idjira, idji sordaorã sida poyaya mɓdra dji dromaara ɓada unubi carea. Mãwã egiptorãba cawadia mla Ācõrẽda.–

Ara maļda israelerãra Ācõrẽba jarada quĩrãca jẽda wãsidaa. ⁵ Maļ ewaride Egiptodebema boroba israelerã mĩrũ wãsidada jarasidaa. Maļne idjia, dji dromarã biða israelerã idu wãbipeðadada jẽda crĩchasiðaa. Nãwã jarasidaa: “¿Cãrẽ cãrẽã jãwã israelerãra idu wãbisida? Dadjirãba õgo trajabibadara neẽ panesidaa.”

⁶ Ara maļda Egiptodebema boroba djõbada carretara cawayoðe jãbicusia israelerã caidu wã carea. Idjaba idji sordaorãra trãbisia idji ume wãnamãrẽã. ⁷ Carreta dji biara ɓeada seiscento edesia. Maļ awara jũma dewara carreta sida pe edesia. Carretaza sordaorã boroda aba besia. ⁸ Maļne Ācõrẽba Egiptodebema borora so zarea ɓasia israelerã caidu wãmarẽã. Ācõrẽ ɓaɓaðeba israelerãra Egiptodeba êdrãpedadamĩna Egiptodebema borora idji sordaorã ume caidu wãsidaa.*

⁹ Jũma Egiptodebema sordaorãra israelerã caidu wãsidaa; cawayoðeba djõbadarãda, carretadeba djõbadarãda, waabema sordaorã sida. Israelerãra pusa icawa Pi-Ajiro caita Baal-Zepoļ quĩrãpe unune wãsidaa. ¹⁰ Israelerãba Egiptodebema boro, idji sordaorã ume ãdji caidu zebɓadada unusidade bio ne wayadapeða Ācõrẽa quĩrã djuburiada iwidi duanesidaa. ¹¹ Maļne ãdjirãba Moisea jarasidaa:

–¿Baa cãrẽ cãrẽã jãwã osi? ¿Cãrẽ cãrẽã Egiptodeba dairãra nama pe enesi? ¿Egiptode dairã joudi carea êjũãra neẽ basica? ¿Baa dairãra naļ êjũã põasa ewaraga ɓaɓde beubi carea enesica? ¹² ¿Egiptode panasidade dairãba ɓla egiptorã itea idu trajabiduaada adaẽ basica? Naļ êjũã põasa ewaraga ɓaɓde beudi cãyãbara biara ɓacasia egiptorã nezocarãda beadida.–

¹³ Baribɓta Moiseba ãdjirãa jarasia:

–Ne wayarãnadua. Necai duananadua. Idi ununia sãwã Ācõrẽba ɓãrãra egiptorãba êpẽ pananebemada êdra ɓaɓda. Idiba ɓtaa ɓãrãba naļ egiptorã ɓãrã caidu zebɓadara waa ununaãa. ¹⁴ Ācõrẽra ɓãrã carea djõya. Maļ ɓẽrã necai pananida panla.–

¹⁵ Maļbe Ācõrẽba Moisea jarasia:

–¿Baa cãrẽ cãrẽã wadibida mla quĩrã djuburiada iwidi ɓa? Israelerãa jaradua nocodaa wãnamãrẽã. ¹⁶ Baa jawade eroɓa bacurura pusadaa wadua oda pusa esi ewamãrẽã. Maļ ode israelerãra pusa quĩrãrã chãnia. ¹⁷⁻¹⁸ Maļne mla egiptorãra so zarea ɓaya ɓãrã êpẽnamãrẽã. Maļbe mla Egiptodebema borora, carretadeba djõbada sordaorãra, cawayoðeba djõbada sordaorãra, waabema sordaorã sida jũma poyaya mɓdra dji dromaara ɓada unubi carea. Mãwã egiptorãba cawadia mla Ācõrẽda.–

¹⁹⁻²⁰ Maļbe Ācõrẽ bajãnebema nezoca israelerã na nĩɓadara ãdjirã jẽdaare besia. Mãwã israelerã nocoare ɓada jãrãrã ɓtaɓa edaa drasoa jira ɓara ãdjirã jẽdaare besia idjaba egiptorã nocoare besia. Diamasi maļ jãrãrãra israelerãma ɓna erobasia baribɓta egiptorãma pãisosoa erobasia. Maļ ɓẽrã maļ diamasi egiptorãra israelerãma poya jũnaẽ basia.

²¹ Moiseba idji jawara pusadaa ɓtaa wasia. Ara maļda ɓmãðau odjabariareba Ācõrẽba nãurãda dji cãbãyã ɓbisia. Maļ diamasi nãurãra ta nũmada ɓnadrasia. Maļba pusa esi oda ewasia. ²² Israelerãra maļ o ewa jira ɓaɓde chãsidaa. Chãɓadade pusara ãdjirã jawara araare idjaba ãdjirã jawara acaare biða ɓtaɓa edaa jũãtra nũma quĩrãca nũmesia.

²³ Maļbe jũma Egiptodebema boroba ededa cawayoðeba djõbada sordaorãra, carretadeba djõbada sordaorãra, waabema sordaorã sida maļ o ewa jira ɓaɓde israelerã caidu

* **14:8** Ācõrẽ ɓaɓaðeba. Hebreo bedeade ɓa ɓaa: “Jawa ɓta wa panane.” ɓcaɓamaarã maļ bedeaba jara ɓaa: “Ādjirãra sozarradeba êdrasidaa.”

wāsidaa. ²⁴ Anadraboðode Ācōrēba egiptorāra dji jārārā l̄t̄l̄ba edaa draso uruga jira b̄l̄deba acl̄ basia. Małne idjia ādjirāra cawadaē errunībabisia. ²⁵ Idjaba ādji carreta jirūra ēcuabisia.† Egiptorāra nocodaa poya wānaē bērā nāwā jara duanesidaa:

–jēda wānadra! iIsraelerāra waa ēpēnaē! jĀcōrēra ādjirāare dadjirā ume djō b̄l̄a!–

²⁶ Israelerā chāpedadacarea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ba j̄l̄wara pusadaa l̄taa wadua Egiptodebema sordaoarā, carretadeba djōbada sordaoarā, cawayodeba djōbada sordaoarā sida pusaba ānēbari edamārēā.–

²⁷ Ara małda Moiseba idji j̄l̄wara pusadaa l̄taa wasia. Anadr̄l̄ade pusara wayacusa idji bada quīrāca dogosia. Małne egiptorāra ēdr̄l̄i carea jēda piracuasidamīna pusaba ānēbari edasia. Māwā Ācōrēba ādjirāra pusade quinibisia. ²⁸ Pusa idji bada quīrāca ūmeside Egiptodebema boroba ededa carretadeba djōbada sordaoarā, cawayodeba djōbada sordaoarā sida jūma ānēbari edasia. Abeda jūma israelerā caidu wāpedadara pusaba ānēbari edasia. Ni aba bida zocai beē basia. ²⁹ Barib̄l̄l̄ israelerāra pusa ēsi o ewa jira b̄l̄de chāsidaa. Chāsidade pusara ādjirā j̄l̄wa araare, ādjirā j̄l̄wa acl̄are bida l̄t̄l̄ba edaa jūātr̄l̄ nūml̄ quīrāca nūmesia.

³⁰ Mał ewaride Ācōrēba israelerāra egiptorāba ēpē panananebemada ēdr̄l̄ edasia. Małne israelerāba unusidaa Egiptodebema quinipeadara pusa īb̄l̄de tabeada. ³¹ Israelerāba unusidaa sāwā Ācōrēba idji l̄b̄l̄adeba egiptorāra poyasida. Mał bērā idjira wayasidaa. Idjia jara b̄l̄ara, idji nezoca Moiseba jara b̄l̄ sida ādjirāba īj̄āsidaa.

15

Moiseba tr̄l̄āna

¹ Małbe Moiseba jūma israelerā bida Ācōrēa nāwā tr̄l̄āsidaa:

Ml̄a Ācōrēa tr̄l̄āya idjira dji dromaara b̄l̄ada unubiāda bērā.

Pusade batabueb̄l̄l̄ quīrāca idjia Egiptodebema sordaoarāda ādji cawayo bara pusade quinibisia.

² Ācōrēba ml̄a l̄b̄l̄ada dia b̄l̄a. Idji carea ml̄ra tr̄l̄ā b̄l̄a. Idjia ml̄ra ēdr̄l̄ edasia.

Idjira ml̄ Ācōrēa. Ml̄a idjia bia bedeaya.

Idjira ml̄ zezaba īj̄ā bada Ācōrēa. Idjira dji dromaara b̄l̄ada aya.

³ Ācōrēra djō cawa b̄l̄a. Idji tr̄l̄ra Jehovā abadaa.

⁴ Egiptodebema boro sordaoarāda ādji carreta bara Ācōrēba jūma pusade b̄t̄acuasia.

Mał sordaoarā bororā dji biara b̄ea sida Pusa Purruē jūma nāb̄l̄l̄ quinisidaa.

⁵ Egiptorāra pusa nābuaba ānēbari edasia. Ādjirāra mōgara quīrāca pusa nābuade ta wāsidaa.

⁶ Ācōrē, b̄l̄ j̄l̄wa arara bio l̄b̄l̄a b̄l̄a. Ba l̄b̄l̄adeba dji quīrūra jūma poyasia.

Ba j̄l̄wa araba ādjirāra berrachisia.

⁷ Ba l̄b̄l̄a waib̄l̄a b̄l̄adeba jūma b̄amaa djōne zepedadara poyasia.

Ba quīrūbira ādjirāa unubisia. Małne jūma ādjirāra chirua quīrāca bá wāsia.

⁸ Ba quēbaba jār̄āpuab̄l̄l̄a pusa ēsi oda ewasia.

Mał o orroza pusara l̄t̄l̄ba edaa jūātr̄l̄ nūml̄ quīrāca nūmesia.

Pusajāne bida baidora mał o orroza ipi nūmesia.

⁹ Małne dji quīrūba cr̄ichasidaa:

“Israelerā caidu ēpēnapeda jidadia. Małbe ne jūma ādjia eropanl̄ra jār̄inapeda dadjirāza jedecadia.

Māwā ne jūma dadjirāba quīrā panl̄ra eropania.

Dadjirā necora ēūta edadapeda ādjirāra beacuada.”

¹⁰ Barib̄l̄l̄ ba nāūrā t̄l̄bib̄l̄l̄ade dji quīrūra pusaba jūma ānēbari edasia.

Ādjirāra mōgara quīrāca pusa quīrū nūml̄ne ta wāsidaa.

¹¹ Ācōrē, ēberārāba ācōrē abada tāēna dewarada neēa ba quīrāca.

Ni abal̄da neēa ba cāyābara dji dromaara b̄l̄ada.

Ba o b̄l̄ carea jūmarāba b̄l̄ra wayabadaa.

Ba b̄l̄l̄ ne ununaca waib̄l̄a b̄eara obaria.

¹² Ba l̄b̄l̄ara ba unubisia. Małneba pusaba dji quīrūra m̄isia.*

¹³ Ba quīrā jōcadeba dairā b̄l̄a ēdr̄l̄ edada purura cawa edeya.

Ba l̄b̄l̄adeba dairā ba babarima bia jūēbiya.

¹⁴ Mał ūr̄l̄b̄l̄ade dewara puru b̄eara ne wayaaba ure duania.

Pilisteorāra sopua duania.

¹⁵ Edoł druadēbema bororāra bio ne waya duania.

† 14:25 Ādjirā carreta jirūra ēcuabisia. l̄cl̄l̄amaarā mał bedeaba jara b̄l̄a: “Ācōrēba ādjirā carretara jou nūmebisia.”

* 15:12 Pusa. Hebreo bedeade jara b̄l̄a “nał ējūā.”

Moab druadebema mēsṣrā bearāda ne wayaaba ure duanania.
 Jūma Canaañnebemarāra sozarra pananada ne waya duanania.

¹⁶ Jūma maḵḡarā ēberārāra bio ne waya duanania.

Ācōrē, bḷ ḷḷaa carea ādjirāra mōgara quīrāca chupea panania bḷ purura wāyā wābḷḡade.

Ādjirāra chupea panania bḷa edada purura wāyā wābḷḡade.

¹⁷ Ācōrē, bḷa dairāra bḷ itea edada eyade pananamārēā edeya.

Bḷa dairāra edeya bḷa dairā tāēna bai carea edada ējūānaa.

Ācōrē, mama bḷ de dromara dairā tāēna osia.

¹⁸ Ācōrēra ewariza jūmarā boro haya.

Mariaba trḷāna

¹⁹ Israelerāra pusa ēsi o ewa jira bḷde chāsidade pusa quīrārē bia jūēsidaa. Baribḷḡ Egiptodebema boroba ededa cawayodeba djōbada sordaorāba, carretadeba djōbada sordaorā bida israelerā caidu ēpēsidade Ācōrēba pusara ādjirā ḷḡḷ ānēbari basia.

²⁰ Maḷne Aaroḷ djabawērā Mariada Ācōrēneba debabari basia. Maḷ Mariaba, jūma Israeldebema wērārā bida tōnōāda edadapeda bḷsridaba cari duanasia. ²¹ Mariaba ādjirāra nāwā trḷāsia:

Trḷānadua Ācōrēa, idjira dji dromaara bḷada unubida bērā.

Idjia Egiptodebema sordaorāda ādji cawayo bara pusade batacusia.

Baido asea bada

²² Pusa Purru abadadeba Moiseba israelerāra ējūā pōāsa ewaraga bḷde pe edesia. Maḷ ējūā pōāsa ewaraga bḷra Sur abadaa. Ādjirāra ewari ūbea baido ununaē nībasidaa. ²³ Māwā nīnane baido bḷama jūēsidaa. Baribḷḡ maḷ baidora asea bḷ bērā poya doḷaē basia. Maḷ carea maḷ baidora trḷ bḷsidaa Marā.† ²⁴ Maḷne ādjirāba Moisea quīrūbideba nāwā biē jarasidaa:

–ĶDadjirāba nama cārēda dodī?–

²⁵ Maḷ carea Moiseba Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdisia. Maḷne Ācōrēba Moisea bacuru tabada unubisia. Maḷ bacuruda Moiseba baidode batabueside baido asea badara cūā besia.

Mama Ācōrēba naḷ bedeada bḷasia israelerāba iḷāni cawaya. ²⁶ Nāwā jarasia: “Mḷra bārā Ācōrēa. Mḷa jara bḷada bārāba quīrācuīta ūrīnibḷḡḷ, idjaba ne jūmane mḷ quīrāpita jira odibḷḡḷ, idjaba mḷ leyda jūma odibḷḡḷ, mḷa bārāra cacua biē bebiēa egiptorā cacua biē bebida quīrāca. Mḷra bārā cacua biabibari Ācōrēa.”

²⁷ Marādeba israelerāra Eliḷ abadade jūēne wāsidaa. Mama baido egorodeba ḷtaa bogadrḷ bada doce panasidaa. Idjaba uruta quīrāca beada setenta panasidaa. Maḷ baido caita israelerāra duanesidaa.

16

Ācōrēba manā diada

¹ Egiptodeba ēdrḷpedadacarea jedeco aba babḷḡḷde israelerāra Eliḷ abadadeba ējūā pōāsa ewaraga bḷ Siḷ abadadaa wāsidaa. Siḷra Eliḷ idjaba Sinai eya ēsi bḷa. ² Maḷ ējūā pōāsa ewaraga bḷde codi neē bḷ bērā jūma israelerāba Moisera, Aaroḷ sida biē jarasidaa.

³ Quīrūbideba ādjirāba Moisea, Aaroḷa bida nāwā jarasidaa:

–Biara bḷcasia Ācōrēba dairāra idu Egipto druade beubidabara. Jāma dairāra necai ne co duanabadjidaa. Nedjarada, paḷ sida adūba eropanasidaa. Baribḷḡḷ bārāba dairāra naḷ ējūā pōāsa ewaraga bḷmaa jarrababa quenani carea enesidaa.–

⁴ Maḷne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mḷa cue bajāneba zebibari quīrāca paḷda bajāneba zebiya israelerāba codamārēā. Nāwā mḷa cawaya ādjirāba jūma mḷa jara bḷra iḷā pananida wa iḷā pananaēda: diapedaza ādjirāba ara maḷ ewaride codira jḷḷḷ pede wānida panḷa. Ewari juesuma māwā odida panḷa. ⁵ Baribḷḡḷ seibema ewaride diapedeḷa jḷḷḷ peḷida panḷa ara maḷ ewaride codira idjaba nurēma codi sida.–

⁶⁻⁸ Maḷbe Moiseba Aaroḷ ume israelerāa jarasidaa:

–ĶDaira māwāra cai, bārāba māwā daidrḷ biē jaradī carea? Bārāba daida biē jara panḷēa; Ācōrēdrḷ biē jara panḷa. Idjia maḷra ūrī bḷa. Maḷ carea nane quewara idjia bārāa cawabiya idjabḷḡḷ bārāra Egiptodeba nama ēdrḷ enesida. Idjaba nu diapeda bārāba ununia idjia ne ununaca waiḷḷada obḷḷada. Nane quewara idjia nedjarada diaya idjaba nu diapeda paḷda adūba diaya bārāra jāwūā ne codamārēā.–

† 15:23 Hebreo bedeade Marā trḷba jara bḷa: “Asea bḷ.”

⁹ Małbe Moiseba Aarołā jarasia:

–Israelerāba ne codi carea quirūbideba biē jara panλ bērā ādjirāa jaradua jūmaena Ācōrē quirāpita ābaa dji jarredida panλda.–

¹⁰ Aarołba israelerāa māwā jara λade jūmarāba ējūā pōāsa ewaraga λadaa acλsidaa. Małne jarārā ādji na jira λade Ācōrē quirāwārēā dorrodorooda unusidaa. ¹¹ Małbe Ācōrēba Moiseba nāwā jarasia:

¹²–Mā ūri λā israelerāba quirūbideba biē jara panλda. Mał bērā ādjirāa jaradua: “Nane queubodode bārāba nedjarada codia. Nu diapeda paλda jāwūā codia. Małneba cawadia māra bārā Ācōrēda.”–

¹³ Quewara israelerā duanλma pōrāba birasia. Mał awara diapededā cūrāsaba ējūāra beguea nūmesia. ¹⁴ Ējūā pōāsabarλde nāucha torroa queedada odjacuapeda ecasia. ¹⁵ Mał unusidāde israelerāba cawaē panasidāa cārēda māwā λada. Mał bērā ādjiduba iwidi duanasidāa:

–Jāāra cārē?–

Małne Moiseba ādjirāa jarasia:

–Jāāra Ācōrēba dia λa paλa. Idjia dia λāa dadjirāba codamārēā. ¹⁶ Ācōrēba nāwā obi λāa: jāλ paλra dadjirāba dadji diguidabemarā itea jarλ pedida panλa ara dadjia ewari ābaλde cobada quirāca. Ādjiza epedeco jūgurua aba ededida panλa.–*

¹⁷⁻¹⁸ Ara maλda israelerāba ādji diguidabemarāba cobada quirāca jarλ pesidāa. λcλrāba waitabeara jarλ pesidāa idjaba λcλrāba maārīara jarλ pesidāa. Małbe ādji diguidabemarā itea epedeco jūguruaēde zasidāa. Dji waitabeara jarλ pedaba aduba erobaē basia idjaba dji maārīara jarλ pedaba cλrēbaeē basia.

¹⁹ Małbe Moiseba ādjirāa jarasia:

–Ni abaλba nurēmabema carea wagaiē λāa.–

²⁰ Baribλrā Moiseba jaradara λcλrāba ijānaē basia. Ādjirāba waga λasidāa nurēma codi carea. Baribλrā ādjia waga λapedadara oregueapeda qui barasia. Ijānaē panλ carea Moiserā ādjirā ume quirūsia.

²¹ Nurēmaza maλ paλra jarλ pepadjidāa ādji diguidabemarāba ewari ābaλde cobada quirāca daucha. Diapededa jarλ pepadjidāa besea jāwλrλāba maλ paλra dorrabaripedā nēbabadji bērā. ²² Seibema ewaride ādjirāba ewari umē carea jarλ pesidāa. Ādji diguidabemarā itea epedeco jūgurua umē edasidāa. Małbe israelerā bororāba Moisea jarade wāsidaa ādjia aride osidada. ²³ Małne Moiseba ādjirāa jarasia:

–Ara maλ quirāca Ācōrēba obi λāa. Ācōrēba jarasia: “Nubema ewarira bārā λnāūbada ewarira. Mā itea maλ ewarira bārāba wagadida panλa. λnāūbada ewaride bārāra ne djudiē panλ bērā, nane odadua bārāba nu co quirā panλ quirāca. Ne djudibλrā nane ne djudadua. Ābudibλrā nane ābudadua. Maλrāba nubema carea waga λadadua.”–

²⁴ Moiseba jarada quirāca israelerāba jūma odapeda waga λasidāa nurēma codi carea. Nurēma maλ djico waga λapedadara oregueaē basia idjaba qui neē basia. ²⁵ Małne Moiseba israelerāa jarasia:

–Bārāba waga λapedada djicora idi codadua λnāūbada ewari bērā. Naλ ewarira Ācōrē itea wagadida panλa. Mał bērā idira Ācōrēba dia λa paλra neē baya. ²⁶ Domiaza sei ewaride bārāba paλra jarλ pedida panλa. Baribλrā sietebema ewaridera neē baya, Ācōrēba maλ ewarira bārā λnāūnamārēā λada bērā.–†

²⁷ Moiseba māwā jaradamīna λcλrāba maλ λnāūbada ewaride Ācōrēba dia λa paλra jarλ pede wāsidaa. Māwāmīna ununaē basia. ²⁸ Mał carea Ācōrēba Moisea jarasia:

–λAba sāłbe israelerāba māa jara λara ijānaē panani? ²⁹ Bio cawadadua māabλrā bārāa λnāūbada ewarida diasida. Mał carea domiaza seibema ewaride paλra ewari umēbema carea diabarā. Baribλrā sietebema ewaride bārāra diguidā λnāūnida panλa. Mał ewaride māa dia λa paλra jarλ pede wāniē panλa.–

³⁰ Mał bērā israelerāra sietebema ewaride λnāūbadjidāa.

³¹ Ācōrēba dia λa paλra israelerāba trλ λasidāa “maná.” Culādrλ ta quirāca pichia querasia. Torroa basia idjaba cūā basia urrajōnaa oda quirāca.

³² Małbe Moiseba israelerāa jarasia:

–Ācōrēba nāwā jarasia: “Manāra epedeco jūgurua aba zadapeda waga λadadua bārā warrarāneba yōbdarāba ununamārēā. Māwā ādjirāba cawadia māa bārā Egiptodeba ēdrλ eneside cārēda naλ ējūā pōāsa ewaraga λade cobisida.”–

³³ Małbe Moiseba Aarołā jarasia:

* **16:16** Epedeco jūgurua. Hebreo bedēde jara λāa “gomer.” Cāpūrīā bedēde jara λāa “litro umē.” † **16:26** Genesi 2:3.

–Manára epedeco jūguruu aba zapeda zocode wagadua. Małra Ācōrē quīrāpita bλdua.† Jāma waga eropanania dadji warrarāneba yōbλdarāba ununamārēā.–

³⁴ Ara małda Aarołba manáda zapeda waga bλsia Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. (Nocoarebema ewaride mał manára Ācōrē baurudede waga bλsidaa.)§

³⁵ Israelerāba manáda cuarenta poa cosidaa Canaał druade jūēbλdamisa. Canaał druade jūēsidade manára waa codaē basía mał druadebemarāba upedadada baraada bērā.* ³⁶ (Ādji epedeco jūguruu aba ēberā abalaba ewari abalade cobari quīrāca daucha poya bλa.)†

17

Ācōrēba mōgaradeba baido zebida

¹ Małbe israelerāra ējūā pōāsa ewaraga bλ Sił abadadeba jūma wābλλsidaa. Wānane Ācōrēba cawabibadjia sāma wānida panλda idjaba sāma cānida panλda. Małne Repidīā abadama jūēne wāsidaa. Baribλλλ mama baidora neē basía dodí carea. ² Mał bērā ādjirāba quīrūbideba Moiseda biē jarasidaa:

–Bλa dairāa baidora diaida bλa dodí carea.–

Małne Moiseba ādjirāa jarasia:

–¿Cārē cārēā jāwā młā biē bedea panλ? ¿Ācōrēba sāwā oi cawaya jāwā panλca?–

³ Baribλλλ israelerā opichia panλ bērā quīrūbideba Moisea jara duanasia:

–¿Cārē cārēā dairāra Egiptoēba ēdral enesi? Dairāra, dai warrarāra, idjaba dai animarā sida opichiaba jūma quīnīnia.–

⁴ Małne Moiseba Ācōrēa quīrā djuburiada nāwā iwīdisia:

–Młā naē ēberārāra ¿sāwā oi? Młā isabe baidoda diaēbλλλ ādjirāba młra mōgaraba tabari beadia.–

⁵ Ācōrēba panusia:

–Israelerā duanλmalaba nocōdaa wādua. Israelerā bororāda bλ ume ededua. Idjaba bλ bacuru Egiptoē Nilo dode tawedara bλ jλwade ededua.* Małbe wānadua Horeb eyadaa. ⁶ Mama mōgara waibλa bλda ununia. Młra ara mał mōgara λrλ baya bλ carebai carea. Bλ bacuruba mał mōgarara udua. Ara małda baidora wea dogoya israelerāba dodamārēā.–

Ara małda Moiseba israelerā bororā quīrāpita Ācōrēba jarada quīrāca osia. Małne baidora wea dogosia jūma israelerāba dodamārēā.

⁷ Israelerā baido neē pananama Moiseba trλ bλsia Masá idjaba Meribá. Idjia trλ bλsia Meribá, israelerāba quīrūbideba biē bedeasida bērā. Idjaba trλ bλsia Masá, Ācōrēba sāwā oi cawaya israelerāba nāwā jarasida bērā:

–¿Ācōrēra dadjirā tāēna bλca wa neē?–

Amalecitarā ume djōpedada

⁸ Israelerāra wadi Repidīane panasidade amalecitarāda zedapeda ādjirā ume djōni carea panasidaa. ⁹ Mał bērā Moiseba idji carebabari Josueda trλpeda jarasia:

–Acarλ umaquīrārāda jarλ pedua nu amalecitarā ume djōne wāni carea. Małne młra eya zaque borode baya. Ācōrēba ne ununaca obi bāda bacuruda mλ jλwade erobaya.–

¹⁰ Nurēma Josuera idjia jλλλ peda ēberārā sida amalecitarā ume djōne wāsidaa Moiseba jarada quīrāca. Małmisa Moiserā, Aarołra, Hur sida eya zaque borodaa wāsidaa. ¹¹ Mama Moiseba idji jλwara λtaa wa nūmesia. Idji jλwa λtaa wa nūmane israelerāba amalecitarāra poyabλda basía. Baribλλλ idji jλwara sēpeda edaa norrabaribλλλde amalecitarāba israelerāra poyabλda basía. ¹² Małne Moise jλwara bio norrabari bλ bērā Aarołba Hur ume mōgara waibλada enesidaa Moiserā mał λrλ chūmemārēā. Małbe Aarołba Hur bida idji jλwara λtaa jira eropanasedaa, abalaba jλwa acłare, dewarabemaba jλwa araare. Māwā Moiseba idji jλwara λtaa jira erobasia aba λmādau baeblλλdaa. ¹³ Małne Josueba idjia edada ēberārā ume amalecitarāra poyasidaa.

¹⁴ Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bārāba amalecitarā poyapedadara cartade bλdua israelerāba quīrādoarānamārēā. Idjaba Josueā jaradua młā amalecitarāra naē ējūāne jūma jōbida.–†

¹⁵ Moiseba mōgarada λtλ pā buesia Ācōrēba poyabidada quīrānebađi carea. Mał mōgara λtλ pā buedara Moiseba trλ bλsia “Ācōrēba dadjirāa poyabibaria.”† ¹⁶ Moiseba nāwā jarasia:

† **16:33** Ācōrē quīrāpita. Zocārāmaarā małba jara bλa: “Ācōrē baurude quīrāpita.” § **16:34** Hebreo 9:4. * **16:35** Josue 5:12. † **16:36** Hebreo bedeaede, cāpūrīāne bida nāwā bλ bλa: “Un gomer es la décima parte de un efa.” * **17:5** Exodo 7:20. † **17:14** 1 Samuel 15:2-8. † **17:15** Ācōrēba dadjirāa poyabibaria. Małgara hebreo bedeaede Jehová-Nisi bλ bλa. Małba jara bλa “Ācōrēra dadjirā banderaa.”

–Amalecitarāra Ācōrē ume djōne zepedada bēra idiba ltaa Ācōrēra ādjirā ume djō baya.–[§]

18

Jetropa Moise acade wāna

¹ Moise zāwārē Jetro abadara Madiaānebemarā sacerdotē basia.* Jetroba ūrīsia sāvā Ācōrēba israelerāra Egiptodeba ēdrā enesida. Idjaba ūrīsia sāvā Ācōrēba idji puru Israelera, Moise sida carebasida.

² Naēna Moiseba idji quima Seporāda ādji warrarā sida dji zezamaa diabuesia. Maāne Jetroba idji caura, dji warrarā umē panā sida idji dede bia edasia. ³ Idji warra nabema tosidade Moiseba jarasia: “Naā druade māra drua āībemada jāwā bāa.” Māwā dji warrara trā bāasia Gersoā.† ⁴ Dji tēābema tosidade Moiseba jarasia: “Mā zezaba ijā baada Ācōrēba māra carebasia. Egiptodebema boroba beai baadada idjia māra ēdrā bāasia.” Māwā dji warrara trā bāasia Elieze.‡

⁵⁻⁶ Ējūā pōāsa ewaraga bāde Moiserā israelerā ume Ācōrē eya caita duanasidaa.§ Maāne Moise zāwārē Jetroba idjia naā bedeada diabuesia: “Māda, bā quimada, bā warrarā sida bāmaa wānia.”

Maā bedea diabuedacarea ādjirāra Moisemaa wāsidaa. ⁷ Jūēbādade Moiseba idji zāwārēra bio bāsrīda audiabariide wāsia. Idji zāwārē quīrāpita quīrā edaa barrupeda idji uridarrade isōsia. Maāne sāvā bā cawaya dji iwīdidapeda Moise wua dede eda wāsīdaa. ⁸ Maābe Moiseba idji zāwārēra Ācōrēba israelerā itea odada jūma nēbārasia. Ācōrēba Egiptodebema boro, jūma egiptorā sida cawa odadebemada, ādjirā ode zesīdade bia mīga panananebemada, idjaba Ācōrēba ādjirā ne jūmane carebadadebema sida jūma nēbārasia.

⁹ Maā ūrīpeda Jetroba bio bāsrīdasia Ācōrēba israelerāra ne jūmane carebada bēra idjaba ādjirāra egiptorā jāwaedabemada ēdrā edada bēra. ¹⁰ Jetroba nāwā jarasia:

–Bio biya quīrua Ācōrēra, idjia bārā israelerāra egiptorā jāwaedabemada, ādjirā boro jāwaedabema sida ēdrā edada bēra. ¹¹ Idibāra mā cawasia Ācōrēra dji dromaara bāda. Dewara ācōrēda idji quīrāca neēa. Māwā cawa bāa Ācōrēba israelerā biē o eropanarā poyasi bēra.–

¹² Māwā jarapeda Moise zāwārē Jetroba Ācōrēra animarāda babue diasia. Dewara animarā sida Ācōrēra bea diasīde Aaroāra, jūma israelerā bororā sida idji ume ābaa dji jāredapeda Ācōrē quīrāpita maā animarā djarara cosīdaa.

Moiseba israelerā bororā bācuada

¹³ Nurēma Moiserā chūmesia israelerā nēbāra cawa oi carea. Diapedabemada āba queubāladāa israelerāra Moisemaa powua duanasidaa ādji nēbārada cawa omārēā. ¹⁴ Moise zāwārēba maā nūside idjia jarasia:

–Ķcārē cārēā jāwā bādubaāba naā ēberārā nēbārara cawa o bā? Bāduba bā bēra ādjirāra bāma lta powua duana diapedabemada āba queubāladāa.–

¹⁵ Moiseba idji zāwārēra panusia:

–Jāwā o bāa naā ēberārāra māmaa zebada bēra Ācōrēba obi bāra cawadi carea. ¹⁶ Ādjirā nēbārade panēbādade māmaa zebadaa cawa omārēā. Cawa obārāde mā ādjirāra Ācōrē leyda cawabibaria.–

¹⁷ Moise zāwārēba jarasia:

–Māmaarā bāa o bāra bia bāēa. ¹⁸ Diapedāba āba queubāladāa bā cawa o bā bēra sēya. Ēberārā bāma ze panā sida jūma sēnia. Bāa o bāra jūmawāyā bāa. Naāra bādubaāba jūma poya oēa. ¹⁹ Maā bēra mā bedeada quīrācuīta ūrīdua. Mā jārabāra quīrāca oibāra Ācōrēba bāra carebaya. Mā jāra bāra naāra: bābāra naā ēberārā nēbārara Ācōrēra jaraīda bā idjia cawa omārēā. ²⁰ Maāne Ācōrē leyda bā ādjirāra jaraīda bā. Idjaba bā ādjirāra cawabida bā cārēda odīda panāda quīrāpa nībadamārēā.

²¹ Maā awara bā carebadamārēā ācāra umaquīrā poya cawa odīda beada edadia. Maāgarāba Ācōrēra waya beadida panā, bedea āba beadida panā, idjaba paratada awua beadīe panā. Māwā beadra bādua israelerā bororāda beadamārēā. Mīl ēberārā juachabādaza dji boroda āba bādua. Cien ēberārā juachabādaza āba bādua. Cincuenta ēberārā juachabādaza āba bādua. Idjaba die ēberārā juachabādaza āba bādua. ²² Maā

§ 18:16 Amalecitarāra Ācōrē ume djōne zepedada bēra. Māra hebreo bedeade ebuda bāēa. Acāmaarā jāra bāa: “Ācōrē banderada ltaa wadua.” * 18:1 Exodo 2:18-21de maā Jetroba Reuel abadaa. † 18:3 Hebreo bedeade Gersoā trāba jāra bāa “drua āībema.” ‡ 18:4 Hebreo bedeade Elieze trāba jāra bāa “Ācōrēba carebabaria.” § 18:5-6 Ācōrē eyara Horeb abadaa. Maā eyade Ācōrēra Moise ume naārā bedeasia. Exodo 3:1.

bororāba ēberārā nēbarara cawa odida panla. Baridua nēbarada āduba poya cawa odaēbala, balmaa zedida panla bla cawa omārēā. Baribala jūma nēbara mācua zareaē beara āduba cawa odida panla. Maļ bororāba careba cawa o panl bērā bara jūmawāyā sē baēa. ²³ Mla jara bara Ācōrēba obi bla. Maļ bērā bla māwā oibala naļ ēberārā cawa o blaēbemada biara lñāuya. Idjaba dji nēbarade pananara ādji dedaa necai wānia.–

²⁴ Moiseba idji zāwārēba jaradara jūma iļā osia. ²⁵ Idjia Israelēbema umaquīrā poya cawa odida beada edapeda israelerā bororāda balcuaasia. Mil ēberārā juachabada dji boroda aba bāsia. Cien ēberārā juachabada aba bāsia. Cincuenta ēberārā juachabada aba bāsia. Idjaba die ēberārā juachabada aba bāsia.

²⁶ Maļ bororāba ēberārā nēbarada cawa obadjidaa. Baridua nēbarada āduba poya cawa odaē panebadae Moisemaa wābadjidaa cawa omārēā. Baribala jūma nēbara mācua zareaē beara maļ bororāba āduba cawa obadjidaa.

²⁷ Māwānacarea Moiseba bia wāduada apeda dji zāwārēra idji druadaa jēda wāsia.

19

Israelerā Sinai eya caita jūēpedada

¹⁻² Israelerā Repidilneba wābaladapeda Sinai ējūā pōāsa ewaraga bade jūēne wāsidāa. Jūēnapeda Sinai eya caita duanesidaa. Ādjirā Egiptodeba ēdrapeadacarea jedeco umēne mama jūēsidaa.

³⁻⁴ Maļbe Moiserā Sinai eyade ltaa wāsia Ācōrē ume bedeai carea. Maļ eyade Ācōrēba idjira trlpeda nāwā jarasia:

–Israelerā nāwā jaradua: “Bārā Jacobodeba yōpedadarāba unusidaa mla sāvā egiptorāra cawa osida. Idjaba unusidaa sāvā mla bārāra nama mlmaa bio waga enesida nejōbaba idji warrārāra waga enibabari quīrāca. ⁵⁻⁶ Idi mla bārā ume bedeada bāya. Maļ bedeada iļā odibala, mla dewara puru bea cāyābara bārāda bio quīrā erobaya. Jūma naļ ējūāne beara mlremīna mla bārādra bāya ml itea beadamārēā idjaba jūmarā itea sacerdoterāda beadamārēā.” Bla maļda israelerā jarade wāida bla.–

⁷ Maļbe Moiserā Sinai eyadeba edaa wāsia israelerā duanamaa. Jūēpeda dji bororāra trlpeda ādjirā ebuda nēbarasia jūma Ācōrēba idjia jaradada. ⁸ Maļne jūmarā israelerāba abari quīrāca panusidaa:

–Ācōrēba jara bara dairāba jūma odia.–

Ara maļda Moiserā Sinai eyade ltaa wāpeda Ācōrē māwā panupeadara jarasia.

⁹ Maļne Ācōrēba idjia jarasia:

–Mlra jlrārā pāimane bl ume bedeade zeya israelerāba dadji bedeabada urīnamārēā. Māwā ādjirāba jūma bla jarabara iļā panania.–

¹⁰⁻¹¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Israelerā jarade wādua nu nurēma ādjia aca duanane mlra Sinai eyadaa zeida. Maļ bērā idi, nu bida ādjirāba odida panla maļ ewaride ml itea bia duanani carea. Ml quīrāpita duanani bērā wua tātoadada jl pananida panla. ¹² Idjaba naļ eya carra sēyāda auđu jūrā bādua. Israelerā maļ sēyā badeba edaa wānacara panla. Ādjirā jaradua: “Naļ eyade ltaa bārāra wānacara panla ni dji carraya bida wānacara panla. Bariduada wāibala wārāda beuida bla.” ¹³ Bariduada maļ sēyā badeba edaa wāibala ni abalba idjira jidade wācara bla, ātebala mōgaraba tabari beadida panla wa chaba dra beadida panla. Animarāda wa ēberā sida edaa wāibala idjira beadida panla. Ababe cachiru dārā jiguabale bārāra naļ eya carra sēyā jūrā bl caita wānida panla.–

¹⁴ Maļbe Moiserā Sinai eyadeba edaa wāsia israelerāmaa. Jūēpeda ādjirā jarasia:

–Bārāba odida panla nu nurēma Ācōrē itea bia duanani carea.–

Ara maļda ādji wuara tātosidaa. ¹⁵ Idjaba Moiseba ādjirā jarasia:

–Nu nurēmabema carea bārāra bādji quima ume quīrāipa cānida panla.–

¹⁶ Ewari ūbeade diapeda baada bae nūmesia. Maļne jlrārā pāimaba Sinai eyara ānā eronūmesia idjaba cachiru quīrāca dārā jigua nūmesia. Maļ carea jūma israelerāra dauperabada ure duanesidaa. ¹⁷ Maļbe Moiseba israelerāra ādjirā duanamaa Sinai eya carradaa edesia Ācōrēra bedeada bla urīnamārēā. ¹⁸ Sinai eyara cowaga nūmesia Ācōrēra tala urua bara zeda bērā. Maļ cowaara pea bada cowa quīrāca nūmasia.* Idjaba jūma maļ eyara minijchia ure nūmesia. ¹⁹ Maļne cachiru quīrāca jiguabarira jiguara nūmesia. Moiseba Ācōrēra bedeabala Ācōrēba panubadja baa jiguabala quīrāca.

* **19:18** Pea bada cowa quīrāca. Hebreo bedeade nāwā bl bla: “Egoro cada zareabari tala urua cowabari quīrāca.”

²⁰ Ācōrē Sinai eya borodaa zeside Moiserā trāsia ātaa zemārēā. Ara maāda Moiserā ātaa wāsia. ²¹ Maāne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Israelerāmaa edaa wādua. Ādjirāa jaradua naā eya carra audu jūrā bā sēyāneba edaa zecara panāda mā acādi carea. Māwā odibāgā beudā. ²² Sacerdoterāba ēberārā carea māā bedeadadamīna mā sēyāneba edaa zedacara panā mā acādi carea. Ādjirā bida odida panā mā itea bia duanani carea. Māwā odaēbāgā māā ādjirāa quiniibiya.–

²³ Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Israelerāa naā Sinai eyade ātaa poya zedaēa, bāa dairāa māwā jara bāda bēra. Bāa naā eya carra audu jūrā dairāa sēyāda bābisīa, naā eyara ababe bā itea bāmārēā.–

²⁴ Ācōrēba idjīa jarasia:

–Israelerāmaa edaa wādua. Maābe Aarōāda nama ātaa enedua. Baribāgā sacerdoterāa, dewarārā sida naā eya carra audu jūrā bā sēyāneba edaa zedacara panā ātaa māmaa zedī carea. Māwā odibāgā māā ādjirāa quiniibiya.–

²⁵ Ara maāda Moiserā edaa wāpeda israelerāa Ācōrēba jaradara jūma nēbāgāsia.

20

Ācōrēba ijā obi bā bedea die diada

¹ Ācōrēba naāgāda jūma jarasia:

² –Māra Ācōrēa. Mālabāgā bārāra Egiptode nezoca beadada ēdra enesia. ³ Mā awara bārāba bariduada ācōrē quīrāca erobearānadua.

⁴ Baridua bajānebema za quīrāca, naā ējūānebema za quīrāca, doedabema za quīrāca bida orānadua māā iwīdīdi carea. ⁵ Baridua jāwaba oda quīrāpita quīrā edaa barrudapeda māā iwīdīrānadua idjāba bia bedearānadua. Mādra Ācōrē bēra māā quīrīā bāa bārāba ababe mālabāgā iwīdīdīda idjāba bia bedeadīda. Maā bēra bārāba māda igaradapeda cadjiruada o pananibāgā, māā bārāda, bārā warrarāda, bārā wiuzaquerāda, ādjirā warrarā sida cawa o bāya. ⁶ Baribāgā bārāba māda quīrīā panananibāgā, idjāba mā leyra ijā o pananibāgā, māā bārāra, jūma bārā warrarāneba yōbādarā sida ewariza quīrīā bāya.

⁷ Māra bārā Ācōrēa. Mā trāra bariduade trā jararānadua. Abābā mā trāda bariduade trā jaraibāgā, māā maā ēberāra cawa oya.

⁸ Quīrānebadadua ānāūbada ewarira mā itea wagadi carea. ⁹ Bārāba odida panāra sei ewaride jūma odadua. ¹⁰ Sietebema ewarira ānāūbada ewaria. Maā ewarira mā itea wagadīda panā. Maā ewaride bārāba ni cārē trajura odacara panā. Bārā warrarāba, bārā caurāba, bārā nezoca umaquīrārāba, bārā nezoca wērārāba, bārā animarāba, āibemarā bārā tāēna bea bida ni cārē trajura odacara panā. ¹¹ Mā bajāda, ējūāda, pusada, jūma ādjīde bea sida sei ewaride jūma opeba sietebema ewaride ānāūna bēra, maā ewarira dji biara bāda bāsia idjāba mā itea wagadamārēā bāsia.*

¹² Bārā zezara, bārā papa sida waya pananadua. Māwā bārāra dārā duanania māā bārāa diai ējūāne.

¹³ Mīā bearānadua.

¹⁴ Daunemarānadua.

¹⁵ Ne drāarānadua.

¹⁶ Djārāda sewadeba bedeadē bārānadua.

¹⁷ Djārā dera awuarānadua. Djārā quimara awuarānadua. Djārā nezoca umaquīrāda, djārā nezoca wērāda, djārā pacada, burro sida awuarānadua. Abeba ne jūma djārāba erobāra awuarānadua.–

Israelerāba Ācōrē wayapedada

¹⁸ Israelerāba cachīru quīrāca jīgua nūmāda, baa sida ūrīsīdaa. Idjāba Sinai eyade cowaga nūmāda unusīdaa. Maāne ne wayaaba ure duanāda tāmmā jīgā duanesīdaa. ¹⁹ Ādjirāba Moisea jarasīdaa:

–Dairāba quīrīānāēa Ācōrēra dairā ume bedeaīda. Idjīda dairā ume bedeaibāgā, beudā. Bālabāgā dairāa bedeadua. Maādra quīrācūta ūrīnīa.–

²⁰ Moiseba panusīa:

–Ne wayarānadua. Ācōrēra nāwā ze bāa bārāba sāwā odi cawaya. Idjīa quīrīā bāa bārāba idjī wayaādeba cadjīruara o pananaēda.–

²¹ Maābe Moiserā Sinai eyade ātaa wāsia jāgārā pāīma cowaga nūmāne eda Ācōrē bāmaa. Baribāgā israelerāra tāmmā jīgā duanesīdaa.

Ācōrēa animarā babue diabada

* 20:11 Genesi 2:3.

²² Mañne Ācōrēba Moisea jarasia:
 –Israelerāa nāwā jaradua: “Bārā cawaraba ūrīsidaa māa bajāneba bārāa bedea bāda.
²³ Mañ bērā oro odada idjaba parata odada baridua za quīrāca orānadua maña iwīdidi carea.
²⁴ Animarā babue diabadā māl itea odi carea egoroda āta boromea buedadua. Bārā
 ovejada, chiwatuda, paca sida beadapeda mañ ārā māa babue diadida panaa. Mañ awara
 māl ume necai bai careabema animarāda mañ ārā diadida panaa.† Māa bārāa jarabarama
 ara mañ quīrāca odadua māda bia jaradi carea. Mama māra zeya bārā carebai carea. ²⁵ Māl
 itea animarā babue diabadā obādade mōgarada āta pā buedibara, mañ mōgarara daucha
 chī orānadua. Bārāba mōgarada daucha chī odibara mañ mōgarara māl quīrāpita biē bāa.
²⁶ Idjaba animarā babue diabadade ātaa dumeneba wārānadua dewararāba bārāra ācada
 jira bā quīrāca unurānamārēā.”–

21

Nezocadebema ley

¹ Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nañ leyda israelerāa jaradua. ² Bariduaba abarica hebreoda idji nezoca bamārēā
 nēdoibara, sei poabe idji nezoca baya. Siete poa jūenacarea mañ ēberāra nezoca badada
 ēdraya. Ēdrabaraēde idjia ēdrai careabema parata diaida badara diaēa. ³ Mañ nezoca
 nēdoside deu basibara, ēdrabaraēde iduba ēdraida bāa. Quima bara basibara, ēdrabaraēde dji
 quima bara ēdraida bāa. ⁴ Baribara dji nēdoaba mañ nezocada quima diaibara, mañne
 nezocaba warrarāda wa caurāda unuibara, ēdrabaraēde iduba ēdraida bāa. Idji quimara,
 warrarā sida dji nēdoaba idji itea jūma peida bāa. ⁵ Baribara mañ nezocaba dji quimada,
 dji warrarāda, idji nēdoaba sida quīrā bābara, ēdra amaaba nāwā jaraida bāa: “Māl quimada,
 māl warrarāda, māl nēdoaba sida quīrā bā bērā māra ēdra quīrāē bāa.” ⁶ Mañne dji nēdoaba
 idjira dji bororāmaa edeida bāa jūmarāba cawadamārēā mañ nezocara ēdra quīrāē bāa.*
 Mañbe dji nezocara dede eda wābada icawa edepeda dji nēdoaba idji cawarara cūmia bāba
 uya suida bāa. Mañbe mañ nezocara idji nēdoade baya aba jaidabaraēda.

⁷ Bariduaba idji cauda nezoca bamārēā nēdobeibara, mañ wērācaura poya ēdraēa
 umaquīrā nezoca ēdrabari quīrāca. ⁸ Dji nēdoaba mañ wērācaura edai carea nēdosibara,
 baribara idjira biē unupeda edaēbāra, idji ēdrai careabema paratara idu diabida bāa. Dji
 nēdoaba mañ wērāra igarasimīna drua āibemarāa nēdobeucara bāa.†

⁹ Dji nēdoaba mañ wērācauda idji warra quima bamārēā nēdosibara, idji cau quīrāca
 erobaida bāa. ¹⁰ Dji nēdoaba dewara wērāda edaibara, idjia naārā erobadara igaraiē bāa.
 Idjia waḍibida ne coi careabemada, wua sida dia bāida bāa. Waḍibida idji quima ara
 quīrāca erobaida bāa. ¹¹ Idjia ne coi careabemada, wua sida dia baēbāra, idjaba idji quima
 araa quīrāca erobaēbāra, mañ wērāra ēdraida bāa idji ēdrai careabema parata diaida bāda
 diaē.

Djārā biē obada careabema ley

¹² Bariduaba djārā puo bāde beaibara, idjira beadida panaa. ¹³ Baribara mīā beai
 crīchaē bāde abaaba djārāda beaibara, idjira beadiē panaa Ācōrēba mañgara iduaribida bērā.
 Baribara djārā beadara māa jara bāmaa wāida bāa. Mama dewararāba idjira jidadacara
 panaa beadi carea.‡ ¹⁴ Baribara bariduaba mīā beai crīcha erobāde djārāda beaibara, idjira
 animarā babue diabadamaa mūrū wābara sida dji bororāba jidadapeda beadida panaa.

¹⁵ Bariduaba dji zezada dji papa sida puoibara, idjira beadida panaa.

¹⁶ Bariduaba djārāda nēdobei carea jidaibara, idjira beadida panaa. Idjia jidadada
 nēdobeibara wa waḍibida jida erobābāra, idjira beadida panaa.

¹⁷ Bariduaba dji zezada, dji papa sida biē jarabara, idjira beadida panaa.

¹⁸⁻¹⁹ Ijara panane abaaba dewarabemada mōgaraba wa jawaba chībāra, baribara
 beaēbāra, idjira beadiē panaa. Idjia puodara caḍade beibara idjaba pirabarabaraēde bar-
 donaba wāida bābara, djārā puodaba idji cacua bia bēmarēā diaida bāa. Idji traju poya oē
 bā ewari sida jūma diaida bāa.

²⁰ Bariduaba idji nezoca wērāda wa nezoca umaquīrāda bacuruba u erobāde beaibara,
 idjira cawa odida panaa. ²¹ Baribara ewari umē babaraēde idji nezocara waḍi zocai bābara,
 idjira cawa odiē panaa mañ nezocara idjide bērā.§

† **20:24** Levítico 3:1-17. * **21:6** Dji bororāmaa. Hebreo bedeade jara bāa “Ācōrē quīrāpita.” † **21:8** Idjira baridua
 drua āibemarāa nēdobeucara bāa. Ḍara traduccióne idjaba bā bāa: “Māwā obarabara idjira cūrūgacasia.” ‡ **21:13**
 Josue 20:1-9. § **21:21** Ḍararāmaarā mañ versicoloba nāwā jara bāa: “Baribara idji nezocara beuēbāra idjaba ewari
 umē babaraēde piradraibara, idjira cawa odiē panaa mañ nezocara idjide bērā.”

²² Umaquĩrã djõ panãne abaãba wẽrã biogoa ßada puopeða warrada aradãgaibããã, baribããã dji wẽrãda bia besira, dji puoðaba diaida ßãã dji wẽrã quimaba bãrã bororã bida jara panã quĩrãca. ²³ Baribããã maã wẽrãra beusira dji beadara abarica beadida panãã. Dji wẽrãra bio cacua biẽ besira dji mãwã odara nãwã odida panãã. ²⁴ Dauda ãrĩsira abarica dau ãrĩnida panãã. Quidada ßãasira abarica quida ßãatãdida panãã. Jawada biẽ besira abarica jawa biẽ ßãdida panãã. Jĩrũda biẽ besira abarica jĩrũ biẽ ßãdida panãã. ²⁵ Ōgo bãtasira abarica bãtãdida panãã. Djarada cõãsira abarica cõãtãdida panãã. Idjaba parreba osira abarica parreba otãdida panãã.

²⁶ Bariduaba idji nezoca wẽrã daude wa nezoca umaquĩrã daude chĩpeda ãrĩbããã, maã nezocara ãdrã ßãida ßãã idji dau ãrĩna carea. ²⁷ Idji nezoca wẽrã quidada wa nezoca umaquĩrã quidada ßããibããã, maã nezocara ãdrã ßãida ßãã idji quida ßããda carea.

Animarã nẽbara carea ãcõrẽba obi jarada

²⁸ Pacaba umaquĩrãda wa wẽrãda cachuba su beaibããã, maã pacara mõgaraba tabari beadida panãã. Beadapeda dji djarada cocara panãã. Maãne djibarira bedeede baẽã dji ëberã beuda carea. ²⁹ Baribããã djibariba maã pacara cadrãã ßãda cawa ßãmĩna ãrã erobaibããã, idjira bedeede baya maã pacaba wẽrãda wa umaquĩrãda beaibããã. Maã pacara mõgaraba tabari beadida panãã. Djibari sida beadida panãã. ³⁰ Baribããã beabidi cããyãbara dji beuda ëberãrãba paratada iwĩdĩdĩbããã, paca djibariba beu amaaba dji bororãba jarabada quĩrãca diaida ßãã.

³¹ Ara maã quĩrãca odida panãã pacaba umaquĩrã warrada su beaibããã wa wẽrãcauda su beaibããã. ³² Pacaba djãrã nezoca umaquĩrãda wa djãrã nezoca wẽrãda cachuba su beaibããã, maã pacara mõgaraba tabari beadida panãã. Maã paca djibariba nezoca djibarĩã parata torroda treinta diaida ßãã.

³³⁻³⁴ Bariduaba baido juebada uria coroda ãrã jũãtrã ßãda ããã ßãibããã, wa baido juebada uria coropeða ewa ßeibããã, djãrã pacada wa burroda maã uride eda ßãepeda beuibããã, dji uria ewa ßãdaba djibariba iwĩdĩdĩbããã quĩrãca diaida ßãã. Maãne maã animarã beudada idjide baya.

³⁵ Pacaba djãrã pacada beaibããã, djibarirãba dji zocai ßã pacada nẽdobuedapeda maã paratara ãdjiza ãsadra edãdida panãã. Dji paca beuda sida ãdjiza ãsadra edãdida panãã. ³⁶ Baribããã bariduaba idji pacada cadrãã ßãda cawa ßãmĩna ãrã erobaibããã, maãne idji pacaba djãrã pacada beaibããã, idji pacada diaida ßãã dji paca beudabari. Maãne dji paca beudada idjide baya.

22

Ne drããda jẽda diaidebema ley

¹ Bariduaba pacada wa ovejada drããpeda beaibããã wa nẽdobueibããã, naã quĩrãca oida ßãã. Pacada drããsira paca juesuma jẽda diaida ßãã. Ovejada drããsira oveja quĩmãrẽ jẽda diaida ßãã.

² Bariduada diamasi ne drãã ßããde de djibariba beaibããã, mãã beada carea bedeede baẽã. ³ Baribããã ãsa de djibariba maã ne drãã ßããda beaibããã, mãã beada carea bedeede baya.

Bariduada ne drããpeda jidãdĩbããã, idjia drãããdabari jẽda diaida ßãã. Jẽda diai carea nẽ ßããããã, idjira nezoca bamãrẽã nẽdobuedida panãã idjia drãããdabari jẽda diai carea.

⁴ Bariduaba pacada, burroda, wa ovejada drãããibããã, idji jidãããdãde maã animarãda wadi zocai erobããããã, jẽda diaida ßãã. Maã awara aba audu diaida ßãã.

⁵ Bariduaba idji ëjũãne wa uva u erobããã idji animarãda ne codamãrẽã ãrãbueibãããã, baribããã maã animarãra djãrã ëjũãne ne code wãnibããã, djibarira bedeede ßãã. Maã bãrã dji ëjũã djibarĩã idji nẽudebema dji biara ßããda diaida ßãã.

⁶ Bariduaba idji ëjũã babuebãããde djãrã nẽu ewadada wa ewaẽ ßã sida bá wãibããã, dji bããdaba jũma dji bá wãnãbãri diaida ßãã.

⁷ Abããba paratada wa ne bariduada djãrã dede waga erobããde dewaraãba drãããibããã, dji ne drãããdãra jidããdãpeda idjia drããããdãda jẽda diaida ßãã. Maã awara aba audu diaida ßãã.

⁸ Baribããã dji ne drãããdãda jidãããbãããã, dji ne waga erobããdãra bãrã bororãmaa ededida panãã. Maãbe ãdjia quĩrãcũita iwĩdĩdĩdida panãã idjia maã ne waga erobããdãra drããsi cawaya.

⁹ Paca carea, burro carea, oveja carea, cacuaãde jãbada carea, ne baridua adua ßããda carea bida ijarãdĩbããã, ãdjira bãrã bororãmaa wãnida panãã.* Maãne dji bororãba quĩrãcũita iwĩdĩdĩdãpeda cawa jarãdia caida bedeede ßããda. Maãbe dji bedeede ßããba djibarĩã ãdji ijara panãã careabemada umẽ diaida ßãã.

¹⁰⁻¹¹ Bariduaba burroda, pacada, ovejada, wa baridua animarã sida dewaraã wagabi ßããde maã animarãda beuibããã, wa cawaãne iduba puaibããã, wa ni abaãba ununaãne

* 22:9 Bãrã bororãmaa. Hebreo bedeede bá ßãã "ãcõrẽ quĩrãpita."

dr̄aaðib̄aḡa, dji animarā waga erobadaba Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraida ḡaa maḡ animarā dr̄aaē ḡada. Maḡ jaradara djibariba ḡjāida ḡaa. Māwāra dji animarā waga erobadaba djibarīa maḡ animarābari diaiē ḡaa. ¹² Barib̄aḡa idjia idu dr̄aabib̄aḡa, maḡ animarābari djibarīa diaida ḡaa. ¹³ Idjia waga erob̄a animarāda mēābema animarāba beaib̄aḡa, dji beudara edeida ḡaa acabi carea mēābema animarāba wārāda beasida. Māwāra maḡ animarābari djibarīa diaiē ḡaa.

¹⁴ Bariduaba trajabada animarāda iwidi edepeḡa djibari neēne maḡ animarāra iduba puaib̄aḡa wa beuib̄aḡa, dji ededaba maḡ animarābari djibarīa diaida ḡaa. ¹⁵ Barib̄aḡa maḡ animarā puab̄aḡade wa beub̄aḡade djibarida aria ḡaib̄aḡa, dji animarā ededaba maḡ animarābari diaiē ḡaa. Idjaba maḡ animarā edei carea paratada diasib̄aḡa, maḡ animarāda iduba puaib̄aḡa wa beuib̄aḡa, dji ededaba maḡ animarābari waa diaiē ḡaa.

Jipa odi careabema ley

¹⁶ Ēberāba wērā umaquīrā adua ḡada cūrūḡapeḡa idji ume cāib̄aḡa, maḡ wērāra dewara ume quima edai carea beḡea baē ḡab̄aḡa, maḡ ēberāba quima edai careabema paratara dji wērā zezaa diaida ḡaa idjaba dji wērāra edaida ḡaa. ¹⁷ Barib̄aḡa dji wērā zezaba idji cauda maḡ ēberāba dia quīrāēb̄aḡa, dji ēberāba maḡ wērāra edaēmīna quima edai careabema paratara diaida ḡaa.

¹⁸ Jūma jāibana wērārāda beaḡida pan̄aa.

¹⁹ Bariduaba animarāda oib̄aḡa, idjira beaḡida pan̄aa.

²⁰ Bariduaba animarāda māa babue diai cāyābara dewara ācōrēa babue diaib̄aḡa, idjira beaḡida pan̄aa.

²¹ Āibema bārā tāēna beada biē orānadua. Quīrānebadadua bārā sida Egiptode āibemarā basida.

²² Pēdra wērāra wa jērāmārā sida biē orānadua. ²³ Bārāba ādjirā biē o pan̄a carea māa quīrā djuburiada iwidiḡib̄aḡa, ādjia iwidi pan̄ara māa ūrīpeḡa carebaya. ²⁴ Mā quīrūbideba iduaribiya dji quīrūba djōne zedapeḡa bārāra necoba beaḡida. Māwā bārā quimara pēdra badia idjaba bārā warrarā sida jērāmārā badia.

²⁵ Mā purudebema ne neē quiruba parata iwidiḡara diaḡib̄aḡa, idjia jēda diab̄aḡade auḡu iwidiḡanadua āCARaba auḡu jēda diabibada quīrāca. ²⁶⁻²⁷ Bariduaba parata iwidiḡa wārāda jēda diaida cawabi carea idjia j̄isua carea j̄abarida ḡeib̄aḡa, dji parata diaḡaba maḡra erobeiē ḡaa. Queui naēna dji parata diaḡaba maḡra diaḡe wāida ḡaa djibariba boro cāi carea waa neē ḡa bērā. Diaḡe wāēb̄aḡa, djibariba j̄isua carea māa quīrā djuburiada iwidiḡaḡa, māa carebaya māra quīrā djuburiada ḡa bērā.

²⁸ Māda, bārā bororā sida biē jararānadua.

²⁹ Māa ḡada ewaride bārā néu naārā ewabadadebemada, uva baḡebema sida aride diaḡadua.

Jūma bārā umaquīrā warra dji nabema tob̄aḡada māa diaḡida pan̄aa.† ³⁰ Paca umaquīrā dji nabema tob̄aḡada, oveja umaquīrā dji nabema tob̄aḡa sida bārāba jūma māa bea diaḡida pan̄aa. Maḡ animarā zaquera dji papa ume siete ewaribe baya. Nurēma ochobema ewaride māa bea diaḡida pan̄aa.

³¹ Bārā israelerāra mā itea bia beaḡida pan̄aa. Maḡ bērā baridua animarā mēābemaba beadaḡa bārāba codacara pan̄aa. Maḡ djarara usaa diaḡadua codamārēa.

23

¹ Djārāda sewadeba jararānadua. Ēberā cadjirua odara sewadeba carebarānadua dji cawa obari quīrāpita. ² Dewararāba cadjirua o duanane abarica orānadua. Dji cawa obari quīrāpita dewararāba dji cadjirua odaare sewadeba beḡea duanane abarica orānadua. ³ Idjaba dji cawa obari quīrāpita mīa djuburi quiruare sewadeba beḡearānadua.

⁴ Ba dji quīrū paca aduadada wa burro aduadada unuib̄aḡa, idjia diaḡe wādua. ⁵ Burroda ne z̄aḡaba baē tab̄ada unusira ara māwā berādua. Djibarira ba ume dji quīrūmīna carebadua maḡ animarāra pirad̄amārēa.

⁶ Mīa djuburi quiru cawa ob̄adaḡe aride oḡida pan̄aa. ⁷ Sewadeba djārā jara pan̄ara ūrīniē pan̄aa. Ēberā beḡea neē ḡara beaḡiē pan̄aa. Māwā ob̄aḡara mā quīrāpita beḡeade beya. ⁸ Bariduaba paratada idjiare beḡeamārēa diaib̄aḡa, maḡ paratara edarānadua. Edaḡib̄aḡa dauberrea pan̄a quīrāca panenapeḡa jipa cawa odaēa. Māwāra dji beḡea neē ḡada beḡeade ḡaḡa.

⁹ Āibema bārā tāēna beara biē orānadua. Bārāba cawa pan̄aa djārā druade baḡe dadjira sāwā babarida, bārāra Egiptode druā āibemarā basi bēra.

Anāubada poa

† 22:29 Exodo 13:11-15.

¹⁰ Sei poa bārā ējūāra odapeda ewadida panla. ¹¹ Baribla siete poa jūēbla de ējūāra odiē panla. Maļ poade bārānebema ne neē quedeaa dji tununa pureabara idu ewabidada, idjaba ādjia ewapedadaēra idu bādadua animarā mēābemarāba codamārēā. Ara maļ quīrāca odadua bārā uvara, olivo sida.

Anāubada ewari

¹² Bārāra sei ewari trajadida panla. Baribla sietebema ewaride bārāra ānāūnida panla. Bārā pacada, burroda, nezocada, idjaba drua āibema bārā tāēna panla sida ānāūnida panla wayacusa abadi carea.

¹³ Jūma māa jaradada quīrācuita odadua. Dewara ācōrēca beaa ni maārī bida iwidirānadua.

Ewari droma ūbea ācōrēba obi jarada

¹⁴ Poaza barima ūbea bārāba ewari dromada mā itea odida panla. ¹⁵ Naārā paļ ēsābari neē cobada ewarida odida panla. Bārāba siete ewari paļ ēsābari neē bāda codida panla māa jarada quīrāca. Mālra odadua māa jara bāda ewari Abib jedecode, bārāra maļ jedecode Egiptodeba ēdrapedada bērā. Maļ ewaride māa ne diai carea neē bāra mā quīrāpita wācara bla. ¹⁶ Maļ awara bārā nēudebema naārā ewapedada carea bāsrīda ewarida odida panla.* Idjaba bārā nēu jūma ewapedadacarea bida bāsrīda ewarida odida panla.† ¹⁷ Māra bārā Boroa. Poaza jūma umaquīrārāba mā quīrāpita maļ ūbeabema ewari dromara ode ze pananida panla.

¹⁸ Animarā māa babue diabledade dji oada paļ ēsābari bara bla ume babue diarānadua. Idjaba ānadrāi naēna dji dragara jūma babuedida panla.

¹⁹ Bārā nēu naārā ewabdadēbemada dji biara bādrā mā dedaa diade zedadua.

Chiwatu zaquera dji papa jubade djurānadua.

Ācōrēba bajānebema nezoca israelerā na wābida

²⁰ Ūrīnadua. Mā nezoca bajānebemada bārā na wābiya bia waga edemārēā māa bārā itea erobla ējūāna. ²¹ Jūma idjia jara bāra iā odadua. Iā odaēbāra idjia bārāra quīrā djuburiaēa, mā trāneba bedea bla bērā. ²² Baribla idjia jara bāda quīrācuita iā odibāra idjaba māa obi jaradada jūma iā odibāra, bārā dji quīrū ume māra dji quīrū baya. Bārā ume djōne zēbādade mīdrā ādjirā ume djōya. ²³ Mā nezoca bajānebemada bārā na wāya. Idjia bārāra edeya amorēorā, hititarā, perezeorā, cananeorā, heveorā, jebuseorā druadaa. Maļrā ēberārā māa jūma jōbiya. ²⁴ Mama jūēbādade ādjirāba obada quīrāca orānadua. Ādji jāwaba ocuada ācōrē quīrāpita quīrā edaa bārrudapeda iwidirānadua ni bia bedearānadua. Ādji jāwaba ocuada ācōrēra idjaba maļ ācōrēa bia bedeadī carea eropanla sida abeda jūma ārīnadua.

²⁵ Ababe māabāra bia bedeadadua. Maļne māa bārāra carebaya. Māa baidoda, codī sida diaya. Māa iduaribiēa bārāra cacua biē beadida. ²⁶ Bārā druade wērārā warra āradagadaēa. Wērārā warra todacara neē baya. Idjaba māa bārāra dārā zocai bāya.

²⁷ Bārā wābadaza māa maļ druadebemarāra ne wayabiya. Ādjirāba sāwā odida cawaē panania. Maļba bārā jūēbādade āyā mīrū pirapodia. ²⁸ Māa heveorāra, hititarāra, cananeorā sida āyā pirapobiya nedārāba ādjirā āyā pirapobibari quīrāca. ²⁹ Baribla poa abade māa ādjirāra jūma āyā jāretaēa. Māwā obārābara maļ druara ēberā neē bēpeda mēābema animarāra jūmawāyā yōnapeda bārāra biē ocasīdaa. ³⁰ Maļ carea māa maļ druadebemarāra pīāca āyā jārecuaya. Maļne bārā yō wānane maļ ējūāra jūma edadīa.

³¹ Māa bārāa dia bla ējūāra bla Pusa Purru abadadeba aba Pusa Mediterraneo abadaaa idjaba ējūā pōāsa ewaraga bādeba aba Euprate dodaa.‡ Māa bārāra carebaya jūma ēberārā maļ ējūāne panlra poyadapeda āyā jārecuadamārēā. ³² Maļ ēberārā ume bedea bārānadua. Ādji ācōrēca beada bārā druade erobearānadua. ³³ Maļ ēberārāra bārā druade idu bebirānadua. Iduaribidibla ādjirāba bārāa ādji ācōrēca beara ēpēbidīa. Māwā bārāba cadjiruara odapeda biē panania.–

24

Israelerāba Ācōrē ley jūma iā odiada apedada

¹ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aarōāda, Nadāda, Abiuda, idjaba setenta israelerā bororā sida bla ume naļ eyade ātaa enedua. Ādjirāra tāma chīrāborode bārru copanenapeda māa bia bedeadīda panla. ² Ādjirāra mā caita zecara panla. Ababe bādrā mā caita zeida bla. Maļ awara ni abāada bla ume naļ eyade ātaa zecara bla.–

* 23:16 Levitico 23:15-21. † 23:16 Levitico 23:33-43. ‡ 23:31 Pusa Mediterraneo. Hebreo bedeaēe jara bla “Pillisteorā Pusa.”

³ Mañbe Moiserá israelerámaa edaa zepeda Ācōrē leyra jūma nēbalaśia. Mañne jūma israelerāba abari quīrāca nāwā jarasidaa:

–Dairāba Ācōrē leyra jūma t̄jā odia.–

⁴ Ara mañda Moiseba Ācōrē leyra jūma baśia. Nurēma diapededa pirabaripeda Moiseba animarā babue diabadada Sinai eya carra osia. Mañ awara animarā babue diabada caita idjia mōgara waibladada doce łta nūmacuasia. Mañ doce mōgaraba jara bla Israel warrarāneba doce puro yōpedadada. ⁵ Mañbe Moiseba cūdrarāda diabuesia paca zaquerāda Ācōrēa babue diacuadamārēā idjaba Ācōrē ume necai bai careabema paca zaquerāda bea diacuadamārēā. ⁶ Mañ paca zaque oa piapedadada ēsadra Moiseba epedecode wea edasia. Dji ēsadra bedada animarā babue diabada łrā jīāposia. ⁷ Mañbe Ācōrē leyra edapeda Moiseba israelerā quīrāpita jīgua lesia. Mañ ūrīnapeda israelerāba jarasidaa:

–Ācōrē leyra dairāba jūma t̄jā odia.–

⁸ Mañbe Moiseba epedecode wea eroba oada edapeda israelerā łrā jīāpo blađe nāwā jarasia:

–Nał oaba jara bla Ācōrēba dadjirā ume bedea badara dadjirāba, idjia bida jūma odida.–

⁹ Māwānacarea Moiserá, Aarołra, Nadára, Abiura, idjaba setenta israelerā bororā sida Sinai eyade łtaa wāsidaa. ¹⁰ Mañne israelerā Ācōrēda unusidaa. Idji jīrū edrera zapiro mōgara oda quīrāca basia. Bajā quīrāca ēsā pāwārā basia. ¹¹ Israelerā bororāba Ācōrēra unusidamīna Ācōrēba ādjirāra beubiē basía. Ācōrē quīrāpita ne cosidaa idjaba baido dosidaa.

Moise Sinai eyade łtaa wāna

¹² Māwānacarea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Sinai eyade māmaa łtaa zepeda jāā bedua. Māna mōgara pewedea bada umé diaya. Mañ mōgarade mā t̄jā obi ba bedeada ba erobla israelerāa jaradia bamārēā.–

¹³ Ara mañda Moiserá idji carebabari Josue ume Sinai eyade łtaa wāsidaa Ācōrē blaamaa.

¹⁴ Wāni naēna Moiseba israelerā bororāa jarasia:

–Nama pananadua aba dai zebadadaa. Aarołra, Hur sida bārā ume panania. Baridubaba nēbrada oibara, ādjimaa wānida panla mañ nēbara cawa odamārēā.–

¹⁵ Moise Sinai eyade łtaa wāsida jārārāba mañ eyara ānā edasia. ¹⁶⁻¹⁷ Mañne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroara Sinai eya łrā zesia. Dji jewedadeba israelerāba Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroara mañ eya borode tala eradla nūmā quīrāca unusidaa. Jārārāba Sinai eyara sei ewari ānā erobasia. Sietebema ewaride Ācōrēba mañ jārārāneba Moiserá trāśia. ¹⁸ Ara mañda Moiserá eyade łtaara wāsia jārārāne eda. Mama besia cuarenta ewari āsa diamasi bida.

25

Idji wua de odamārēā Ācōrēba diabida

¹ Mañne Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa jaradua jūma mā itea ne dia quīrā beaba blaama enenida panla ara ādji sođeba dia quīrā panla quīrāca. ³ Ādjirāba diadida panlra nalga: oroda, paratada, bronceda, ⁴ oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida. Mañ awara diadida panla wua dji biara ba lino odada, wua chiwatu cara odada, ⁵ oveja e purea odada, animarā e biada,* acacia bacuruda, ⁶ olivo dragada ibirā coadi carea. Idjaba querada diadida panla olivo dragadaa pueradi carea. Mañba ne jūma Ācōrē iteabemada soadi panla. Mañ awara diadida panla quera badi careabemada, ⁷ ónice mōgarada, dewara mōgara bia quedea sida sacerdote dji droma djiode caradi carea.† ⁸ Jūma małgala pedapeda bārāba mā itea wua deda odida panla mā bārā tāēna bai carea. ⁹ Mañ wua dera, dji eda bea sida jūma mā obi ba quīrāca daucha odida panla.

Ācōrē baurude

¹⁰ Baurude acacia bacurudeda odadua. Mañ baurude drasoara bicaca umé łrā ēsadra baida bla. Dji joublara bicaca aba łrā ēsadra baida bla. Dji łtaara bicaca aba łrā ēsadra baida bla. ¹¹ Dji jāra, dajadaare bida oro idji awa quiruba baradadua. Iquidaza jūma palga oroba tuca badadua. ¹² Idjaba pīrū orodeda quīmārē omoa odadua. Mañ pīrūra baurude jīrūza cara badadua. Māwā orroza pīrūra umé panania. ¹³ Idjaba acacia bacuruda umé biya eradapeda oroba baradadua. ¹⁴ Mañ bacurura pīrūne eda berajudadua baurude

* 25:5 Animarā e biada. Hebreo bedede ebuda blaēa cārē animarā eda jara bada. † 25:7 Sacerdote dji droma dji. Hebreo bedede ba bla: “Sacerdoteba jāre jīda ba idjaba Ācōrēba quīrā ba cawabibari.” Exodo 28:6-8, 15-30.

jira ededi carea. ¹⁵ Bacurura pīrūne eda berajusidara waa ēūtārānada. ¹⁶ Mañ baurudee mġa ĩjā obi ʙa bedea mōgarade ʙā diaira waga ʙadadua.

¹⁷ Mañbe oro idji awa quiruda pewedeā badaa aride odadua baurude ĩrġ cobādi carea. Dji drasoara bicaca umé ĩrġ ēsadra baida ʙaa. Dji jouʙlara bicaca aba ĩrġ ēsadra baida ʙaa. ¹⁸⁻¹⁹ Idjaba oroda edadapeđa mġ nezoca bajānebema i bara ʙa za quĩrāca umé toa chĩ odadua. Mañra bio cara ʙadadua dji baurude ĩrġ cobādi carea opedada ĩrġ. Quĩrāza iquida aba ʙadadua. Māwā jūma mañgara aba ʙa oda quĩrāca ʙeya. ²⁰ Mġ nezoca bajānebema i bara ʙa za quĩrāca panara quĩrā djica edaa barru ʙadadua. Ādji iba dji baurude ĩrġ cobādi carea opedadara jūātrā eropanania. ²¹ Māwā odapeđa dji baurude ĩrġ cobādadua. Mañ baurudee mġa ĩjā obi ʙa bedea mōgarade ʙā diaira waga ʙadadua. ²² Mama mġra zeya ʙa ume bedei carea. Mġ baurude ĩrġ bajānebema nezoca i bara panā ēsi mġa israelerāa obi ʙara cawabiya.

Ācōrē quĩrāpita pañ ʙabada mesa

²³ Mesa acacia bacurudeda odadua. Dji drasoara bicaca umé baida ʙaa. Dji jouʙlara bicaca aba baida ʙaa. Idjaba dji ālara bicaca aba ĩrġ ēsadra baida ʙaa. ²⁴ Mañ mesara oro idji awa quiruba jūma ʙaradadua. Dji icawa orroza ʙaraga oroba tuca ʙadadua. ²⁵ Mesa ĩrġ icawa bacuruda cara ʙadadua jūgurua ʙemārēā. Mañ bacuru ālara jawa jūwīnī quĩmārē baida ʙaa. Mañ sida icawa ʙaraga oroba tuca ʙadadua. ²⁶⁻²⁸ Mañbe pīrū orodeda quĩmārē omoa odadua. Mañra mesa jīrūza cara ʙadadua dji jūgurua oda edrecarebe. Mañgāde eda bacuruda berajudadua jira ededi carea. Mañra acacia bacuru oda baida ʙaa. Biya erapeđa oroba ʙaradadua. ²⁹ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeđa epedeco beada, epedeco jūgurua beada, taza beada, zoco ʙea sida mesade ʙādi carea odadua. Taza ʙeara, zoco ʙea sida mesade ʙadadua uva ʙa mġa wea diadi carea. ³⁰ Idjaba pañ mġ quĩrāpita baida ʙara mañ mesade ewariza eropanadua.

Ībīrā ʙabada

³¹ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeđa Ībīrā ʙabadata toa chĩ odadua. Dji jīrūda, dji cacuada, dji gārāgārāā nepōnō zaca ʙeara, dji Ībīrā ʙādi careabema sida abari oro idji awa quirudebemada baida ʙaa. ³² Mañ Ībīrā ʙabada cacuara sei jawate erobaya. Orro abaare ūbea ʙaya. Dewarabema orroare bida ūbea ʙaya. ³³ Jawateza gārāgārāā nepōnō zaca beada ūbea odida panā. ³⁴ Dji cacuade bida gārāgārāā nepōnō zaca beada quĩmārē odida panā. ³⁵ Dji jawate cara ʙeaza aba odida panā. ³⁶ Dji gārāgārāā nepōnō zaca ʙeara, dji jawate ʙeara, dji cacua sida abari oro idji awa quirudebemada toa chĩ odadua.

³⁷ Idjaba Ībīrāda siete odadua. Mañgārā Ībīrāra dji Ībīrā ʙabada jawate quēʙaza ʙadadua mġ dejāra āna erobamārēā. ³⁸ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeđa Ībīrā quĩrā tlabadara, Ībīrā quĩrā tda āyā edebada epedeco zaque sida odadua. ³⁹ Oro idji awa quiru Ībīrā ʙabadata idjaba ne jūma idjidebema sida zabādaē dji zagāra 75 libra baida ʙaa. ⁴⁰ Jūma daucha odadua mġ naġ eyade unubida quĩrāca.

26

Ācōrē wua de

¹ Idjaba wua deda mġ itea nāwā odadua. Dji biara ʙa lino wuada die edadapeđa mañ wuade eda mġ nezoca bajānebema i bara ʙa zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursorpura odaba, purea oda bida biya cadadua. ² Mañ die lino wuara abari quĩrāca ʙeadida panā. Dji drasoara veintiocho bicaca ʙeadida panā. Dji jouʙlara bicaca quĩmārē ʙeadida panā. ³ Mañ die wuadebemada juesuma edadapeđa ābaa cajudadua jouʙaa ʙemārēā. Abari quĩrāca ābaa cajudadua dewarabema juesuma panā sida. ⁴⁻⁵ Mañ wua jouʙaa cajudaza i orro abaare cincuenta cawara cajudadua. Mañ cawara wua pāwārā ʙaba odida panā. Dji cawara daucha quĩrā tēū cobādadua. ⁶ Mañbe oroda edadapeđa wua jūebarida cincuenta odadua. Mañgāde cawara jūcudadua mañ umēbema wuara ababe ʙa quĩrāca ʙemārēā. Mañba mġ dera ānēbari cobādadua.

⁷ Mañbe wua chiwatu cara odada once edadapeđa drasoa jouʙaa cajudadua dji nabema wua ĩrġ ānēbari cobādi carea. ⁸ Mañ once wua chiwatu cara odara abari quĩrāca ʙeadida panā. Dji drasoara treinta bicaca ʙeadida panā. Dji jouʙlara bicaca quĩmārē ʙeadida panā. ⁹ Mañ once wuadebemada sei edadapeđa ābaa cajudadua jouʙaa ʙemārēā. Dewarabema juesuma sida abari quĩrāca cajudadua. Dji sei wua ābaa cajudada nocoare ʙa wuara ēsadra ātaa bedā cobādadua.

† 25:33 Nepōnō. Hebreo bedeade jara ʙaa “almendro pōnō.” § 25:37 Mġ dejāra āna erobamārēā. Hebreo bedeade ʙā ʙaa: “Nocoare āna ʙamārēā.”

¹⁰ Mañ wua joubaa cajudaza i orro abaare cincuenta cawaral cajudada. ¹¹ Idjaba bronceda edadapeda wua jüebarida cincuenta odadua. Mañgade cawaraza jüecuadada mañ umébema wua ababe ba quírāca bemārēā. ¹²⁻¹³ Mañ chiwatu cara oda wua dji edrebema wua cāyābara joubāara ba bērā idjaba drasoara ba bērā, mñ de jēdaare drasoara jira bañadua. Idjaba orrozaara bicaca aba auēu jira bañadua mñ dera bio añēbari bamārēā. ¹⁴ Mañbe oveja e purea odada ābaa cajudada joubaa drasoa bemārēā. Mañgaba chiwatu cara oda wua lrñ añēbari cobañadua. Mañ lrñ dewarabema animarā e biada joubaa drasoa cajudapeda añēbari cobañadua.

¹⁵ Idjaba mñ wua de carea acacia bacurada mañba daucha āta catl pēni carea. Mañgara dji wua cajudaba añēbariya. ¹⁶ Dji bacuru arada drasoara die bicaca beadida panāa. Dji joubāara bicaca aba lrñ ēsadra beadida panāa. ¹⁷ Dji edaa beira quidate bara odadua. Jūma mñ wua de carea bacuru aradara māwā odadua. ¹⁸⁻²¹ Mñ wua de orroza veinte bacuru aradada āta catl pēnida panāa. Mañ bacuru aradaza edre parata oda uria beada umé bañadua dji quidatera mañne eda berajudi carea. Māwā orroza cuarenta parata oda uria beara bañā mañ bacuru aradada daucha pē wāni carea.

²² Mñ wua de jēdaarebemara āmādau baebariare beida baā. Mañare sei bacuru aradada āta catl pēnida panāa. ²³ Mañ awara bacuru aradada umé iquidaza āta catl pēnida panāa. ²⁴ Dji quēbara jüebari bara odadua ātāba edaa ara cata cobemārēā. Iquidaza māwā baida baā. ²⁵ Jūma ābaa ocho bacuru aradada āta catl pēnida panāa. Mañ bacuru aradaza edre parata oda uria beada umé umé bañadua dji quidatera mañne eda berajudi carea. Māwā jēdaarebema parata oda uria beara diecisei bañā.

²⁶⁻²⁷ Idjaba acacia bacurada juesuma eradada de orroza pīrū omoa beade berajudi carea. Jēdaare āmādau baebariare bida acacia bacurada juesuma pīrū omoa beade berajudada mñ wua dera zarea cobemārēā. ²⁸ Orroza dji ēsibema bacuru berajudara dji de draso daucha baida baā. Dji jēdaare ba bacuru ēsi berajudara dji de jēda daucha baida baā. ²⁹ Mñ wua de carea bacuru aradara oroba jūma baracuadada. Idjaba pīrū omoa beara orodada odadua. Mañ pīrū beara bacuru aradadaa cara bañadua mañne eda bacuru eradara berajudi carea. Bacuru eradara oroba jūma baradada. ³⁰ Mñ wua dera odadua māna nañ eyade unubida quírāca.

³¹ Idjaba wuada odadua mñ dejāne eatl jira bañā carea. Dji biara ba lino wuada edadapeda mañ wuade eda mñ nezoca bajānebema i bara ba zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya cadada. ³²⁻³³ Mañbe acacia bacurada quimārē tēnapeda oroba baracuadada. Mañ bacurura parata oda uria beade berajudada mñ dejāne āta nūmeanamārēā. Bacuruza wua jüebari oro odada cara bañadua. Mañgade wua capedadara eatl jira bañadua mñ dejāra taaju bemārēā. Māwā mñ wua dera dejā umé erobaya. Dji nocoarebema dejāra “Ācōrē itea ba dejā” adia. Dji edaare ba dejāra “Ācōrē itea biara ba dejā” adia. Mñ baurudera dji mñ itea biara ba dejāne bañadua. ³⁴ Mama dji oro pewedeā badaa aride odapedadara baurude lrñ cobañadua. ³⁵ Idjaba wua eatl jira ba nocoare ba dejāne pañ abada mesara jawa araare bañadua. Jawa acāare tīrā bañadada dji mesa quírāpe bañadua.

³⁶⁻³⁷ Idjaba dji biara ba lino wuada edadapeda mañ wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya cadada. Mañbe acacia bacurada juesuma tēnapeda oroba baracuadada. Mañ bacurura bronceda oda uria beade berajudada mñ wua dede eda wābadama āta nūmeanamārēā. Bacuruza wua jüebari oro odada cara bañadua. Mañgade wua caāara dji eda wābadade jūātrā jira bañadua.

27

Animarā babue diabada

¹ Idjaba animarā babue diabada acacia bacurudada odadua. Dji drasoara bicaca juesuma baida baā. Dji joubaa sida bicaca juesuma baida baā quírā quimārēena abarica bamārēā. Dji ātāra bicaca ūbea baida baā. ² Abari bacurude iquidaza cachu quírāca odapeda mañ animarā babue diabadara bronceda jūma baradada. ³ Idjaba taāa pora āyā cuabadada, taāa pora tāibadada, oa piabadada, warebada mīāsuda, taādau edebada sida jūma broncedada odadua. ⁴⁻⁵ Idjaba jātājātāara broncedada odadua. Mañ jātājātāara animarā babue diabada dji ideba edaa ēsindra cara bañadua.* Mañbe pīrū omoa broncedada quimārē odapeda jātājātāara baāma animarā babue diabada iquidaza cara bañadua. ⁶⁻⁷ Mañbe acacia bacurada umé eradapeda bronceda baradada. Mañ bacurura animarā babue diabada orroza pīrū beade berajudada jira ededi carea. ⁸ Animarā babue

* 27:4-5 Jātājātāara...dji ideba edaa ēsindra cara bañadua. Hebreo bedede mañra ebuda baā. Ni abaaba adua baā animarā babue diabada sāwā basida.

diabadara wāyā uria baya bacuru aradadede odi bērā. Ara māa naā eyade unubida quirāca jūma daucha odadua.

Ācōrē wua de auđu jūrā bāda

⁹⁻¹¹ Mā wua dera auđu jūrā bādadua dji biara bā lino wuaba. Maā auđu jūrā bā orroza veinte bronco oda uria beada bādadepeda bacuru tēnara mālgāde eda wēāju nūmanadua. Maā bacuru quēbara parataba bādadua idjaba wua jūēbari parata oda sida cara bādadua. Lino wuara māne eatā jūēcuadadua. Mā wua de auđu jūrā bā drasoara cien bicaca baya.

¹² Jēdaare bida bronco oda uria beada die bādadepeda māne bacuru tēnara eda wēāju nūmanadua. Lino wuara mālgāde eatā jūēcuadadua. Mā wua de auđu jūrā bā jēdaarebemara cincuenta bicaca baya idjaba amādau baebariare baida bāa. ¹³ Dji nocoarebemara amādau odjabariare baida bāa. Maā sida cincuenta bicaca baya. ¹⁴⁻¹⁵ Māne dji eda wābadara ēsidra baya. Dji eda wābada jawa acāare bronco oda uria beada ūbea bādadepeda bacuru tēnara māne eda wēāju nūmanadua. Jawa araare bida abari quirāca odadua. Māne lino wuara eatā jūēcuadadua. Dji eda wābada orro abaare wuara quince bicaca baya idjaba dewarabema orroare bida quince bicaca baya. ¹⁶ Mā wua de auđu jūrā bāde eda wābadara veinte bicaca baya. Bronco oda uria beada quimārē dji eda wābadama bādadepeda bacuru tēnara wēāju nūmanadua. Mābe dji biara bā lino wuada edadepeda maā wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida cadadua. Maā wuaba dji eda wābadara jūātrā bādadua.

¹⁷⁻¹⁸ Jūma mā wua de auđu jūrā bā bacuru tēnara bronco oda uria beade eda wēāju nūmeania. Bacuru quēbaza parata oda wua jūēbarida erobeadia idjaba parataba barā beadia. Maā bacurude eatā jūē bā lino wua joubāara bicaca juesuma baya. Mā wua de auđu jūrā bā ējūā drasoara cien bicaca baya. Dji jedeara cincuenta bicaca baya. ¹⁹ Jūma mā wua de dajadaarebema sida bronco oda baya. Dji egorode cachidi careabema sida bronco oda baya.

Olivo draga ibirā coadi careabema

²⁰ Israelerāa jaradua olivo draga idji awa quiruda enenamārēā. Maā dragara ibirāne weadia urua bamārēā. ²¹ Aaroāba idji warrarā bida mā wua dede bā ibirāra quewaraza coadida panāa mā quirāpita urua bamārēā quewara edāba aba anadabādadāa.† Maā ibirāra mā baurude quirāpe baya dji wua eatā jira bā nocoare. Māa ibirā coabi bā leyra bārā israelerāba, bārā warrarāneba yōbādarā bida ewariza ijā o pananida panāa.

28

Sacerdoterā djo

¹ Bā djaba Aaroāra, idji warrarā Nadāra, Abiura, Eleazara, Itamar sida bāmaa trācuadua mā sacerdoterā bāmārēā. ²⁻³ Bā djaba Aaroā itea djioda quirāwārēā obidua unubi carea idjidra mā sacerdotē dji dromaara bāda. Māwā israelerāba idjira waya panania. Māa acāgāa necawaada diasia mā djiora odamārēā. Ādjia mā djiora obidua. ⁴ Naāgāda bā djaba Aaroā itea odida panāa: idjia cacuade wēāju jāida bā torro bāda, aba pāwārā bāda, idji jāare jāida bāda, borode jāida bāda, “māa quirā bā cawabibari” idji so arā jāida bāda, cāgāa trājābari sida. Aaroā warrarā itea bida djiora odadua. Māwā Aaroāra, idji warrarā sida mā sacerdoterāda beadia. ⁵ Oro bārachidada, lino wuada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida edadepeda mālgā djiora odida panāa.

⁶ Idji jāare jāida bāra dji biara bā lino wuaba odadua. Maā wuade eda oro bārachidada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya caēda panāa. ⁷ Equiāza jābari bara baya. ⁸ Dji cāgāa trājābarida dji biara bā lino wuaba odadua. Maā cāgāa trājābari idji jāare jāida bā ume ābaa caēda panāa aba bā quirāca bēmarēā. Maā cāgāa trājābaride eda oro bārachidada, lino nayānada, oveja cara pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya caēda panāa.

⁹⁻¹⁰ Idjaba mōgara ōnice abadada mā edadepeda mā mōgarade Israel doce warrarā trāra jaya bādadua dji nabemaneba aba dji tēābemanāa. Mōgara abāde trāra sei panania. Dewarabema mōgarade bida trāra sei panania. ¹¹ Djo obariba sēyā jaya corobari quirāca ādji trāra mā umēbema mōgarade biya jaya bācaēda panāa. Mābe mōgarara oro oadaāa cara bādadua. ¹² Maā mōgarara Aaroāba jāare jāida bā equiāza aba cajudadua. Maā mōgarade bā bāba Israel warrarāda quirānebabiya. Māwā Ācōrē quirāpita wābālgāde Aaroāba Israel warrarā trāra idji equiade edeya ādjirānebema quirānebabi carea.

† **27:21** Mā wua dede. Hebreo bedeade bā bāa “dji jārebada wua dede.” Maā dera māwā trā jarabadidāa mama Ācōrēra Moise ume bedeabadji bērā. Israelerāra mā dede ābaa dji jāredaca basāa.

¹³⁻¹⁴ Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé cadadua. Dji quēbɔra Aaroɔba jãare jãida bɔ equiaza oro odadaa cara bɔdadua.

¹⁵ Idjaba “mɔa quĩrĩã bɔ cawabibarida” biya odadua Aaroɔba idji so ɔrɔ jɔmãrẽã.* Maɔgara dji biara bɔ lino wuaba odadua. Maɔ wuaɔe eda oro bɔrachidada, oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida cadadua Aaroɔba jãare jãida bɔ capedada quĩrãca. ¹⁶ Maɔ wua cadara êsidra bedã capirudadua ne wagabari quĩrãca bamãrẽã. Dji drasoara, dji joubɔa sida jɔwajã ewarama aba baida bɔa. ¹⁷ Maɔ ɔrɔ mōgãra biya quẽɔeada errecama quĩmãrẽ cara bɔdadua.† Dji nabema errecade naɔgɔ mōgarada bɔdadua: rubí, crisólito, esmeralda. ¹⁸ Umébema errecade bɔdadua: granate, zapiro, jade. ¹⁹ Úbeabema errecade bɔdadua: jacinto, ágata, amatista. ²⁰ Quĩmãrẽbema errecade bɔdadua: topacio, ónice, jaspe. Jũma maɔ mōgarara oro odadaa caradadua. ²¹ Maɔ doce mōgaraba jara bɔa Israel warrarãneba doce puru yōpedadada. Mōgaraza s̄eyã quĩrãca ãdji trɔra aba aba jaya bɔdadua.

²² Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé cadadua “mɔa quĩrĩã bɔ cawabibarira” Aaroɔba idji so ɔrɔ jɔmãrẽã. ²³ Pĩrũ orodeda umé odapeda “mɔa quĩrĩã bɔ cawabibari” ɔrɔbema iquidaza cajudadua. ²⁴ Pĩrũza carena oro cada quẽbɔra aba aba cara bɔdadua. ²⁵ Dewarabema quẽbɔra cara bɔdadua umébema oro odadaa Aaroɔba jãare jãida bɔ equiaza. ²⁶ Dewara pĩrũ orodeda umé odapeda “mɔa quĩrĩã bɔ cawabibari” edaarebema iquidaza edrecare cajudadua. ²⁷ Dewara pĩrũ orodeda umé odapeda Aaroɔba jãare jãida bɔde cajudadua dji ɔrɔ trãjɔbari ɔtaarebe. ²⁸ Jãcara pãwãrã odaba maɔ pĩrũra ãbaa jãnadua “mɔa quĩrĩã bɔ cawabibari” edre panɔ pĩrũnaa. Mãwã “mɔa quĩrĩã bɔ cawabibarira” Aaroɔ so ɔrɔ catɔ cobeya.

²⁹ “Mɔa quĩrĩã bɔ cawabibarira” Aaroɔba jɔ baida bɔa maɔ wua dede eda wãbɔrãde. Mãwã maɔ quĩrãpita bɔde Israel warrarã trɔra idji so ɔrɔ jɔ ebɔyã israelerãnebemada quĩrãnebabĩ carea. ³⁰ “Mɔa quĩrĩã bɔ cawabibaride” Uriɔ idjaba Tumĩɔ abadada eda bɔdadua Aaroɔba idji so ɔrɔ jɔ erobamãrẽã. Mãwã maɔ quĩrãpita wãbɔrãza maɔ Uriɔ idjaba Tumĩɔneba Aaroɔba poya cawaya mɔa israelerãa obi bɔda.

³¹ Idjaba wua pãwãrã bɔda edadapeda Aaroɔba djio wẽãju jãida bɔda odadua. ³² Maɔ wuara idji boro berajumãrẽã êsidra uria odadua. Maɔ uria ira bedatɔ cajudadua cõãrãmãrẽã. ³³⁻³⁴ Idjaba granadajõ za quĩrãca cadadua oveja cara nayãna pãwãrã odaba, pursupursua odaba, purea oda bida. Maɔra Aaroɔba jãida bɔ pãwãrã bɔ edubema ide mimizua pãrãga cajudadua. Idjaba mimizua pãrãga cajudadua pĩrãchiru oro odada. Granadajõ za quĩrãca cadada aba ide cajudapeda maɔare pĩrãchiru oro odada aba cajudadua. Jũma pãrãga mãwã cajudadua. ³⁵ Maɔ djio pãwãrã bɔra Aaroɔba jɔ baida bɔa maɔ wua dede ne ode wãbɔrãza. Maɔ wua dede eda maɔ quĩrãpita wãbɔrãde aba ãdrɔbɔrãdã pĩrãchirura jĩguadã. Mãwã idjira beuẽa.

³⁶ Idjaba oroda pewedeã berrachidadua. Maɔne naɔ bedeada jaya bɔdadua: “Aba Ȧcõrẽ itea bɔ.” ³⁷ Maɔ oro pewedeã berrachidara Aaroɔba borode jãida bɔ dratuare jãcara pãwãrã bɔba jɔ cobɔdadua. ³⁸ Maɔra idji dratude jɔ baida bɔa jũma israelerãba dia panada mɔa bia edai carea. Idjaba israelerãba mɔa ne diabɔdãde maɔ quĩrãpita biẽ odibɔrã, maɔ biẽ opedadara Aaroɔba edaya.

³⁹ Idjaba Aaroɔba djio wẽãju jãida bɔ torroa bɔda dji biara bɔ linoba cadadua. ɔrɔ trãjɔbari sida biya cadadua. Idji borode jãida bɔ sida dji biara bɔ lino wuaba cadadua. ⁴⁰ Aaroɔ warrarã itea bida djio torroa bɔda, ɔrɔ trãjɔbarida, ãdji borode jãnida panɔ sida odadua. Maɔ djio quĩrãwãrẽã bɔda jɔ panãne israelerãba ãdjirãra waya panania. ⁴¹ Bãrãba jũma opedadacarea bɔ djaba Aaroɔa idji warrarãa bida maɔ djiora jãbidua. Jãnapeda olivo dragada ãdjirã boro ɔrɔ weadua unubi carea bɔ ãdjirãra maɔ sacerdoterãda bɔbɔrãda.

⁴² Ȧdjirãba edre jãnida panãra lino wuadeda odadua. Maɔra ɔrɔdeba aba bacara daucha baida bɔa. ⁴³ Aaroɔba, idji warrarã bida maɔ edrebemara jãnida panãra maɔ wua dede eda wãbɔdaza idjaba mɔa animarã babue diabɔdãza. Mãwã jãnaẽbɔra, ãdjirãra beudia cadjiruada o panã bẽrã. Maɔ djio jãbi bɔ bedeara Aaroɔba, idji warrarãba, idji warrarãneba yõbdarã bida ewariza jã o pananida panãra.

29

Sacerdoterã bɔmãrẽã Ȧcõrẽba obi jarada

¹ Aaroɔra, idji warrarã sida maɔ sacerdoterãda bɔ carea bɔa nãwã oida bɔa: paca zaque dji umaquĩrãda aba, oveja dji umaquĩrãda umé edadua. Maɔ animarãra dji biara bɔdrã beãida panãra. ² Idjaba dji biara bɔ harina trigodeda edapeda pã ãsãbari neẽ beada quĩrã

* 28:15 Exodo 28:30. † 28:17 Hebreo bedeade ebuda bɔã cãrẽ mōgarada jara bɔda.

cacua ũbea odua; ḥסלגל harina awa quedeada, ḥסלגל nedraga bara beada, idjaba ḥסלגל nedragaba ḥרל פלגלעדא. ³ Mañ pañra jamarade ḥapeđa mñ wua dedea ededua. Paca zaquera, oveja sida ededua. ⁴ Aaroñra idji warrarã sida mñ wua dede eda wãbadamaa ededua.* Mama ãdjirãra baidoba sagלdua. ⁵ Mañbe Aaroñba jãmãrẽã opedadara idjia jãbidua. Idjia wẽaju jãida ḥl torroa ḥlada naãrã jãbidua. Mañ ḥרל dji pãwãrã ḥlada jãbidua. Mañ ḥרל idji jãare jãida ḥlaga jãbipeđa carl trãjãbariba trãjḥ cobאdua. Mañbe idji so ḥרל “mña quĩrã ḥl cawabibarida” jḥ cobאdua. ⁶ Idji borode jãida ḥlaga jãbipeđa idji dratude jãida ḥl oro pewedea odada jḥ cobאdua. ⁷ Mañbe Aaroñ boro ḥרל olivo draga quera bara ḥlada weadua sacerdote dji dromada ḥl carea. ⁸ Idjaba Aaroñ warrarã sida trḥpeda ãdjia jãnamãrẽã opedada torroa beada wẽaju jãbidua. ⁹ ãdjia jḥ panלra, Aaroñba jḥ ḥl sida carl trãjãbariba trãjḥ cobאdua. ãdjia borode jãnida panل sida jãbidua. Mãwã oida ḥlaga ãdjirãra sacerdoterãda ḥl ḥlaga. ãdjia ãdjirãra, ãdji warrarãneba yõbłdarã sida ewariza mñ sacerdoterãda beadia.

¹⁰ Mañbe paca zaqueda mñ wua dede eda wãbada quĩrãre enepedã Aaroñba idji warrarã biga ãdji jawara mañ paca zaque boro ḥרל ḥl ãdidã panلa. ¹¹ Mama paca zaquera mñ quĩrãpita beadua. ¹² Mañbe dji oara piapeda ḥl jawã jwĩnĩra maãri begueapeda animarã abue dia-bada cachu quĩrãca beade soadua. Mãwã soapedã oa bedara animarã babue diabada cobל caita weadua. ¹³ Mañbe paca zaque bitedabemada edadua: dji tarida, nequimada, idjaba cotrua umena dji draga bara. Mañra jũma babuedua animarã babue diabadade. ¹⁴ Mañ paca zaque cacuara, dji era, dji ã sida ãyã talml edepedã jũma babuedua. Mañ animarãra mãwã oida ḥlaga Aaroñba idji warrarã biga cadjirua opedadãra mña quĩrãdoamãrẽã.

¹⁵ Mãwãnacarea umebema oveja mñ wua dede enenada aba edapedã Aaroñba idji warrarã biga ãdji jawara mañ oveja boro ḥרל ḥl ãdidã panلa. ¹⁶ Mañbe beabłgלde dji oara piadua. Mañ oaba jãpõdua animarã babue diabada ḥרל idjaba orrocawa biga. ¹⁷ Mañbe ovejara drapetapedã talcuadua. Dji jĩrũra, dji jãsi sida sagלpedã jũma ãbaa buedua dji boro bara. ¹⁸ Mañbe animarã babue diabadade jũma mña babue diadua. Mañra mña bia unuya.†

¹⁹ Oveja bedara edapedã Aaroñba idji warrarã biga ãdji jawara oveja boro ḥרל ḥl ãdidã panלa. ²⁰ Mañbe beabłgלde dji oara piapedã soadua Aaroñ jawã araarebema carl ide, idji jawã araarebema jλωwãpedã, idjaba idji jawã araarebema jĩrũpãpedã biga. Aba mañ quĩrãca idji warrarã sida odua. Oa bedara animarã babue diabada orroza jãpõdua. ²¹ Mañ oa dji animarã babue diabadade jãpõpedã maãri edapedã pueradua olivo draga quera bara ḥlaga. Mañgłba Aaroñ ḥרל, idji warrarã ḥרל, ãdjia jḥ panل ḥרל biga jãpõdua. Mãwã Aaroñra, idji warrarãra, ãdjia jḥ panل sida mñ itea beadia. ²² Mañbe dji oveja dragada, dji druda,‡ dji tarida, nequimada, cotruada umena dji draga bara, idjaba jawã araarebema chĩde sida edadua. (Bla mañ ovejara beaya Aaroñra, idji warrarã sida mñ sacerdoterãda ḥl cuai carea.)

²³ Idjaba mñ quĩrãpita enena jamarade ḥl pañ ãsãbari neẽ beada ũbea edadua; aba harina awa odada, aba nedraga bara odada, idjaba nedragaba ḥרל פלגלעדא. ²⁴ Mañ pañra, dji oveja bitedabema edadara, dji chĩde sida ḥl dua Aaroñ jawãde, idji warrarã jawãde biga. Jũma ãdji jawãde ḥl darã ãdjirãba ḥltaa wađida panلa mña diadi carea. ²⁵ ḥltaa wãpedãdacarea wayacusa edapedã jũma babuedua dji animarã babue diabadade oveja naãrã babuedã ḥרל. Mañ babue diabłgara mña bia unuya. ²⁶ Mañbe oveja jã nocoarebema đjarada ḥl jawãde edapedã ḥltaa wadua mña diai carea. ḥltaa wãpedã mañ đjarara ḥl are baya.

²⁷⁻²⁸ Idiba ḥltaa bãrã israelerãba mñ ume necai ḥl careabema oveja mña diade zebłdaza dji jã nocoarebema đjarada, jawã araarebema chĩde sida Aaroñba idji warrarã biga ḥltaa wãdãpedã ãdji itea edãdidã panلa.

²⁹⁻³⁰ Aaroñ jaidãdacarea idjideba yõbłdarãba idjia jḥ badara eropanania. ãdjidebema aba edãpedã mañra domia aba jḥ baidã ḥlaga sacerdote dji droma bai carea. Mãwãnacarea mñ wua dede Aaroñba obadã quĩrãca o baidã ḥlaga.

³¹ Aaroñra mñ sacerdoteda ḥl ḥlaga de oveja jã nocoarebema đjarada edapedã mñ wua de auđu jũrã ḥlaga edã djuđu. ³² Djupedã Aaroñba idji warrarã biga mañ oveja đjarara, pañ jamarade beđa sida codida panلa mñ wua dede edã wãbada caita. ³³ Mañ đjarãdebemada, pañnebema sida mña babue diaja ãdjirãra mñ itea ḥlaga carea idjaba ãdjirãba cadjirua opedãdara mña quĩrãdoamãrẽã. Mañ beãrã ababe ãdjiabłgל mañ adubãdara codida panلa.

* **29:4** Mñ wua dede. Hebreo beade ã ḥlaga “dji jãrebada wua dede.” Mañ dera mãwã trḥ jarabãdjidãa mama ãcõrãra Moise ume beadebadji beãrã. Mañ dede israelerãra ãbaa dji jãredaca basia. † **29:18** Mañra mña bia unuya. Hebreo beade ãnãwã ḥlaga: “Mañ babue diabłgara bia ḥlaga.” ‡ **29:22** Dji druda. Mañ beadeaba idjaba jara ḥlaga “dji animarã drude ḥl dragada.”

Mañra m'á diada bērá dewara ēberāba cocara ðaa. ³⁴ Mañ oveja djara djudara, pañ sida jūma codaēbΛΓΛ nurēma diapedēda dji adubadara jūma babueðida panΛa. Dji adubadara cocara panΛa mañ ovejara m'á diapedada bērá.

³⁵ Domia aba m'á jarada quĩrāca odua Aaroñra idji warrarā sida m'á sacerdoterāda ðai carea. ³⁶⁻³⁷ Mañne ewariza paca zaque dji umaquĩrāda aba bepeda m'á babue diadua Aaroñba idji warrarā bida cadjirua opedadara m'á quĩrādoamārēā idjaba animarā babue diabadara m'á quĩrāpita bia ðamārēā. Ewariza animarā babue diabadara olivo draga quera bara ðaba soadua m'á itea bia ðamārēā. Māwā animarā babue diabadara m'á itea bio bia bepeda bariduaaba waraiβΛΓΛ mañ sida m'á itea beya.

Ewariza animarā babue diadi jarada

³⁸ Ewariza sacerdoterāba animarā babue diabadade oveja zaque poa aba beada umé babue diadida panΛa. ³⁹ Diapedēda aba babue diadida panΛa, dewarabemara queubΛΓΛde babue diadida panΛa. ⁴⁰⁻⁴¹ Diapedēda oveja babue diabadade dji biara ðΛ harinada epedeco jūgurua umé edadapeda olivo dragadaa boteya aba ðΛratadapeda mañ sida m'á babue diadida panΛa. [§] Mañ awara animarā babue diabada ãΓã uva ðada boteya aba weadida panΛa. QueubΛΓΛde oveja babue diabadade ara mañ quĩrāca oðida panΛa. Mañra m'á bia unuya.

⁴²⁻⁴³ Aaroñ warrarāneba yōbΛdarā bida ara mañ quĩrāca ovejara m'á quĩrāpita babue diadida panΛa m'á wua dede eda wābada quĩrāpe. Mama m'ara bārā israelerāmaa zepēda ðΛ ume bedea ðaya. Mañne m'á quĩrāwārēā dorrodorroaba jūma m'á wua de auðu jūrā ðΛde eda ðara m'á itea erobaya. ⁴⁴ Māwā wua dera, animarā babue diabada sida m'á itea bia ðaya. Aaroñra, idji warrarā sida m'á itea bia ðaya m'á sacerdoterāda ðeadamārēā. ⁴⁵ M'ara bārā israelerā tāēna ðaya idjaba bārā Ācōrē ðaya. ⁴⁶ Mañne bārāba cawadia m'ara bārā Ācōrēda. Cawadia m'abΛΓΛ bārāra Egiptodeba ēdΓΛ enesida bārā tāēna ðai carea. M'ara bārā Ācōrēa.–

30

Quera bá diabada

¹ Idjaba Ācōrēba jarasia:

–Quera bá diabadada acacia bacurudeda oðadua. ² Dji drasoara, joubΛa sida bicaca aba ðaida ða quĩrā quĩmārēna abarica ðamārēā. Dji ãtaara bicaca umé ðaida ða. Iquidaza abari bacurude cachu quĩrāca oðadua. ³ Oro idji awa quiruba jūma ðΛradadua. Icawa pΛΓΓΛga oroba tuca ðΛdadua. ⁴ Pĩrũ omoa ðea orodēda quĩmārē oðapeda orroza umé cara ðΛdadua dji tuca ðΛ edrecare. Mañ pĩrũne eda bacurada berajudadua jira edeði carea. ⁵ Mañra acacia bacurudeda ðaida ða. Biya eradapeda oroba ðΛdadua. ⁶ Quera bá diabadara m'á wua dede eda ðΛdadua dji eðaarebema wua eatΛ jira ðΛ quĩrāpe. Mañ wua jēdaare m'á baurudeda dji ãΓã cobai bara ðaya. Mama m'ara ðΛ ume bedea ðaya.

⁷ Diapedaza Aaroñba ðbirā acāde zebΛΓΛde quera bá diabadade querada bá diada ða. ⁸ Qewaraza bida ðbirā coade zebΛΓΛde querada bá diada ða. Ara mañ quĩrāca ewariza bārāba bārā warrarāneba yōbΛdarā bida querada m'á quĩrāpita bá ðia pananida panΛa. ⁹ Quera bá diabadade baridua quera m'á jaradaēra bá diarānadua. Idjaba animarāda, harina oða sida mañ ãΓã m'á babue diarānadua. Uva ða sida mañ ãΓã m'á wea diarānadua. ¹⁰ Quera bá diabadara m'á itea bio bia ðaida ða. Mañ bērá poaza ðarima aba Aaroñba mañ quera bá diabada cachu quĩrāca beade oaba soaida ða m'á itea bia ðamārēā. Mañ oara idjia edaida ða bārā israelerāba cadjirua opedada carea animarā beabΛΓΛde. Idji warrarāneba yōbΛdarā bida ara mañ quĩrāca poaza o pananida panΛa.–*

Beuda amaaba israelerāba parata diadida panΛ

¹¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹² –Israeldebema umaquĩrā juachabΛΓΛde beuda amaaba jūma ādjirāba m'á paratada diadida panΛa. Māwā ādjirā juachabΛΓΛde quininaēa. ¹³ JuachabΛΓΛde ādjirāza paratada sei gramo m'á dede zabada quĩrāca m'á diadida panΛa. [†] ¹⁴ Jūma umaquĩrā veinte poaðe ãtaa ðea juachabΛΓΛde mañ paratara m'á diadida panΛa. ¹⁵ Dji parata bara ðaba sei gramo auðu diaiē ða idjaba dji parata neē quiruba sei gramo eðaara diaiē ða. Ādjirā juachabΛΓΛde beuda amaaba jūmarāba daucha diadida panΛa. ¹⁶ Ādjirāba diapedada paratara edapeda m'á wua dedebema parataba oðida panΛara obidua. Mañ parataba m'á quĩrānebabí ðaya bārā israelerāba mañgΛra diasidada beuda amaaba.–

§ **29:40-41** Epedeco jūgurua umé. Hebreo beedeade ðΛ ða “una décima de un efa.” Boteya aba. Hebreo beedeade ðΛ ða “un cuarto de hin.” * **30:10** Levítico 16. † **30:13** Sei gramo. Hebreo beedeade ðΛ ða: “Siclo ðisdra. Siclora veinte geras.”

Ne sʌɣʌbada

¹⁷ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁸–Ne sʌɣʌbada epedeco waibʌada dji aɕʌ ʌʌdi bara broncededa odadua. Maʌra animarā babue diabada jēdaare mʌ wua de caita ʌʌdadua. Maʌɣʌde baidoda jue ũmanadua. ¹⁹⁻²¹ Aaroʌra idji warrarā sida mʌ wua dede eda wāni naēna wa animarā mʌa babue diadi naēna ādji jʌwara jīrū sida maʌ baidoba sʌɣʌdida panʌa. Māwā ādjirā beudaēa. Maʌ sʌɣʌbi jaradara Aaroʌba idji warrarāneba yōʌdarā bida ewariza jīa o pananida panʌa.–

Olivo draga quera bara ʌ Ācōrē iteabema pʌʌdi carea

²² Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²³⁻²⁴–Naʌɣʌ querada edadadua: mirra querada doce libra, canela querada sei libra, cálamo querada sei libra, casia querada doce libra. Maʌ quera zʌɣʌara mʌ dede zabada quirāca zadua. Maʌ awara olivo dragada galoʌ aba edadadua.[†] ²⁵ Jūma maʌ querara olivo dragadaa pueradadua quera o cawa ʌʌba obari quirāca. Maʌ olivo draga quera bara ʌʌba ne jūma mʌ iteabemara soadia. ²⁶⁻²⁸ Maʌɣʌba mʌ wua deda soadua: mʌ baurudeda, paʌ ʌʌbada mesada, jūma maʌ mesade beada, ībīrā ʌʌbadada, jūma maʌ ībīrānebemada, quera bá diabadada, animarā babue diabadada, jūma maʌ animarā babue diabadadebemada, idjaba ne sʌɣʌbada epedeco waibʌada dji aɕʌ ʌʌbada bara. ²⁹ Jūma maʌɣʌara mʌ itea bio bia ʌʌi carea māwā soadida panʌa. Māwānacarea bariduaba waraibʌa, maʌ sida mʌ itea beya.

³⁰ Maʌ olivo draga quera bara ʌʌda Aaroʌ boro ʌrʌ, idji warrarā boro ʌrʌ bida weadua mʌ sacerdoterāda beadamārēa. ³¹ Israelerāa nāwā jaradua: “Naʌ ewaridēba ʌtaa naʌ olivo draga quera bara ʌʌba ababe Ācōrē iteabemadrʌ soadida panʌa, idji itea oda bērā. ³² Baridua ēberā ʌrʌ weacara panʌa. Idjaba ni abaʌba naʌ olivo draga quera bara ʌʌ quirāca ara idji itea ocara ʌʌa. Naʌ olivo draga quera bara ʌʌra ababe mʌ itea ʌʌ bērā baridua quera quirāca erobeadīē panʌa. ³³ Bariduaba naʌ olivo draga quera bara ʌʌ quirāca ara idji itea oibʌa, idjira āyā jʌretabuedida panʌa bārā israelerā tāēnabemada. Idjaba baridua ēberā ʌrʌ naʌ olivo draga quera bara ʌʌda weaibʌa, dji weadara āyā jʌretabuedida panʌa.”–

Bai careabema quera

³⁴⁻³⁵ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Naʌɣʌ querada edadadua: estacte querada, ámbar querada, gálbano querada, idjaba incienso quera idji awa quiruda. Maʌ quera beara abari quirāca edadapeda ābaa pueradadua bai careabema quera oi carea, quera o cawa ʌʌba obari quirāca. Ábaa puerabʌdade tāda eda ʌʌdadua maʌ querara mʌ itea bio bia bēmarēa. ³⁶ Maʌbe maāī edadapeda nāucha ʌrabadadua. Maʌra bá nūmanida panʌa quera bá diabada ʌrʌ mʌ baurude quirāpe. Mama mʌra ʌʌ ume beade baya. Maʌ bai careabema querara ababe mʌ itea baya. ³⁷ Ni abaʌba maʌ quera quirāca ara idji itea ocara ʌʌa. Maʌra ababe mʌ itea ʌʌ bērā, baridua bai careabema quera quirāca erobeadīē panʌa. ³⁸ Bariduaba maʌ quera quirāca ara idji itea oibʌa, maʌ ēberā bārā israelerā tāēnabemada āyā jʌretabuedida panʌa.–

31*Ācōrē wua de odi ēberārā*

¹ Maʌbe Ācōrēba Moisea jarasia:

²–Ūrīdua. Mʌa Uri warra Bezalelda edasia mʌ wua de odi ēberārā boroda bamārēa. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaquea. ³ Mʌ Jaureda, necawaada, crīcha cawaada, idjaba ne o cawa bai crīcha sida mʌa idjía diasia. ⁴ Māwā idjira biya ne o cawa ʌʌa orodebemada, paratadebemada, broncedebema sida. ⁵ Mōgara biya queeadebemada o cawa ʌʌa idjaba cara cawa ʌʌa. Bacurudebema sida o cawa ʌʌa. Abeada ne jūmada o cawa ʌʌa. ⁶ Mʌa awara mʌa Ahisamá warra Aholiáda edasia Bezaleel carebamārēa. Idjira Daʌneba yōnaa. Jūma mʌ wua de odi ēberārā mʌa necawaada diasia mʌa obi jaradara jūma odamārēa.

⁷ Ādjirāba naʌda odida panʌa: mʌ wua deda, mʌ baurudeda, maʌ baurude ʌrʌ cobēida, jūma mʌ wua dede beadi sida. ⁸⁻⁹ Mʌ wua dede beadirā naʌɣʌa: paʌ ʌʌbada mesada, jūma maʌ mesade baida, ībīrā ʌʌbada oro idji awa quiruda, jūma maʌ ībīrānebemada, quera bá diabadada, animarā babue diabadada, jūma maʌ animarā babue diabadadebemada, ne sʌɣʌbada epedeco waibʌa sida dji aɕʌ ʌʌdi bara. ¹⁰ Idjaba Aaroʌba jʌida ʌʌra, idji warrarāba jʌnida panʌa sida ādjirāba odia. Māwā Aaroʌra idji warrarā sida mʌ sacerdoterāda beadia. ¹¹ Maʌ awara mʌ wua de o panʌa olivo draga quera bara ʌʌda odia mʌ iteabemada soadi carea. Idjaba mʌ dejāne quera badi careabemada odia. Ādjirāba jūma maʌɣʌara mʌa jarada quirāca daucha odida panʌa.–

† **30:23-24** Doce libra. Hebreo bedeadē bʌ ʌa “quinientos siclos.” Galoʌ aba. Hebreo bedeadē bʌ ʌa “un hin.”

Ānāūbada ewari

¹² Idjaba Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

¹³ –Israelerā nāwā jaradua: “Idiba ātaā ānāūbada ewarida māl itea waga pananida panāa. Ānāūbada ewari wagadira sēyā quīrāca baya bārā israelerāba bārā warrarāneba yōbādarā bida cawadamārēā mālā bārāra māl itea bāsida. ¹⁴ Ānāūbada ewarira waga pananida panāa maļ ewarira māl itea bāda bēā. Bariduaba maļ ewarida māl itea wagaēbāra wa maļ ewaride trajuda oibāra, maļ ēberāra bārā tāēnabemada āyā bādapeda beādida panāa. ¹⁵ Sei ewari bārā trajura odida panāa, baribāra sietebema ewaride ānāūnida panāa. Maļ ewarira māl itea wagadida panāa. Bariduaba ānāūbada ewaride trajuda oibāra, idjira beādida panāa. ¹⁶ Bārā israelerāba, bārā warrarāneba yōbādarā bida ānāūbada ewarira waga pananida panāa. Maļra māwā baya. ¹⁷ Ānāūbada ewari wagadira sēyā quīrāca baya bārā israelerāba cawadamārēā mālā bārāra māl itea bāsida. Māwā baya mālā sei ewaride bajāda, naļ ējūā sida jūma opeda sietebema ewaride ānāūna bēā.”

¹⁸ Ācōrēba Moisea Sinai eyadeba maļra jūma jarapeđa mōgara pewedeđa bāda umē diasia. Maļ mōgarađe idjia ījā obi bā bedeada bā diasia.

32*Paca zaque quīrāca opedada*

¹ Moiserā Sinai eyadeba edaa zeē bāda dārābāra bēā israelerāra Aaroļmaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Jāl Moiseba dairāra Egiptodeba ēdra enesia, baribāra idji sāwānada dairāba cawadaēā. Maļ bēā dairā nocodaa edemārēā ācōrēda odua.–

² Aaroļba panusia:

–Bia bāa. Bārā wēārāba, bārā warrarāba, bārā caurā bida pīrū oro odada mālā jūma ērā diadadua.–

³ Ara maļda ādjirāba pīrū oro odara Aaroļa jūma ērā diacuasidaa. ⁴ Aaroļba maļ pīrūra edapeđa tabāde dorrabaribisia. Maļ oro dorrabaridaba paca zaque quīrāca osia. Maļ ununapeda israelerāba jarasidaa:

–Naļdra dadjirā Egiptodeba ēdra enena ācōrēā.–

⁵ Maļ īrīpeda Aaroļba animarā babue diabadada osia paca zaque jāwaba ođa caita. Maļbe israelerā nāwā jarasia:

–Nu ewari dromada Ācōrē itea odia.–

⁶ Nurēma diapedeđa israelerāra pirabaridapeđa animarāda babue diacuasidaa idjaba Ācōrē ume necai bai careabema animarāda beacuasidaa. Maļbe chūpanenapeda bāsrida ne co duanasidaa idjaba itua do duanasidaa. Māwānacarea pirabaridapeđa ādji cacuaba o quīrā bāda o duanesidaa. ⁷ Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Isabe edaa wādua bā ēberārā Egiptodeba enenaba cadjiruada o duana bēā. ⁸ Ādjirāba dārāēne māl leyra igaradapeđa oroda dorrabaridapeđa paca zaque quīrāca osidaa. Maļgā ādjirāba bia beđe panāa idjaba animarāda babue diacuađapeđa jara panāa: “Naļdra dadjirā Egiptodeba ēdra enena Ācōrēā.”–

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mālā unu bāa naļ ēberārā cawāra zarea beada. ¹⁰ Ādjirā carea mālā beđe djoburiarādua. Māl quīrūbideba ādjirāra jūma quinibiya. Baribāra bādeba mālā puru waiāda oya.–

¹¹ Māwānina Moiseba idji Ācōrēba beđe djoburiasia. Nāwā jarasia:

–Ay, Ācōrē, bā quīrūbideba bā puru Egiptodeba enenara māwā orādua. ĶBā ābā waiāda bādeba maļ purura Egiptodeba ēdra enesiēca? ¹² Ādjirāda māwā quinibibāra egiptorāba jarađia bāa israelerāra ēdra enesida biē oi carea. Jarađia naļ eyadaa enesida quenaī carea ni abāā ādjidebemada naļ ējūāne bēāmārēā. ĶBā quīrā bāca egiptorāba māwā jarađida? Maļ bēā bā quīrūbira tumadua. Bā puru quinibi crīcha erobāra quīrādoadua. ¹³ Quīrānebadua bā nezocarā Abrahāā ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume bida beđe bāda. Bāa ara bādjī trāneba ādjirā wārāneba nāwā jarasia: “Mālā bārāneba ēberārā zocārā yōbiya chīdau zocārā bajāne panā quīrāca.” Idjaba jūma mālā diai jarađa druara mālā bārāneba yōbādarā diaya ādjirāne bamārēā.”†

¹⁴ Moiseba jara bā carea Ācōrēba idji puru quinibi crīcha erobāra idu bāsia.

¹⁵ Maļbe Moiserā Sinai eyadeba edaa zesia. Idji jāwade mōgara pewedeđa bāda umē enesia. Maļ mōgarađe Ācōrēba ījā obi bā bedeada quīrā umena bā bāsia. ¹⁶ Ācōrēbāra maļ umēbema mōgara pewedeđa bāda osia; idjiabāra maļ mōgarađe jaya bāsia.

* 32:13 Genesi 22:16; 26:3-4. † 32:13 Genesi 17:8.

¹⁷ Mañ zebɫadade Josueba israelerāra bɫaga nūmɫada ūrīsia. Mañne idjia Moisea jarasia:
 –Mɫa israelerā duanɫama djō panɫa quīrāca ūrī bɫa.–
¹⁸ Moiseba panusia:
 –Mɫa ūrī bɫara dji quīrū poyabɫadade biabada quīrāca bɫēa, ni dji quīrūba poyabɫadade biabada quīrāca bɫēa. Mɫa ūrī bɫa quīrāca ādjirāra bɫasrīda trɫā duanɫa.–
¹⁹ Moise israelerā duanɫa caita jūēsīde unusia ādjirāra cari duanɫa idjaba paca zaque ādji jɫwaba opeɫadada. Mañ carea bio quīrūpeda Ācōrēba diaɫa mōgara peweɫeada Sinai eya carradaa jīāwēsīa. Mañ mōgarara jūma todozoasia. ²⁰ Ara maɫda ādji jɫwaba opeɫada paca zaquera edapeda tɫɫade dorrabarīpeda ɫrabasia. Mañ porara doeda jīāposīa ādjirāa dobi carea.

²¹ Mañbe Moiseba Aaroɫa jarasia:
 –¿Nañ ēberārāba bɫaga sāwā osīda bɫa nañ cadjirua waibɫada ādjirāa obi carea?–
²² Aaroɫba idji djabaa nāwā panusia:
 –Ay, mɫ boro, mɫ ume quīrūrādua. Bɫa bio cawa bɫa nañ ēberārāba cadjiruadrɫa o quīrīɫbadada. ²³ Ādjirāba mɫa jarasīdaa: “Jāɫ Moiseba dairāra Egiptodeba ēdrɫa enesia, barībɫɫa idji sāwānada dairāba cawadaēa. Mañ bērā dairā nocodaa edemārēā ācōrēda odua.”
²⁴ Mañ carea mɫa panusia: “Oro oɫa pīrū eroɫeaba mɫa ērā diaɫadua.” Ara maɫda ādjirāba ērā diacuasīdaa. Maɫda mɫa tɫɫade batabuepeda cawaēne paca zaque quīrāca bɫada odjasīa.–
²⁵ Moiseba unusia israelerāba barīdua quīrā perada o duanɫa Aaroɫba iduarībīda bērā. Idjia cawasia mañgɫ carea dji quīrūba ādjīda ipīda jara duananīda. ²⁶ Mañ carea Moiserā ādji duanɫama eda wābada ode ɫta nūmepeda jarasia:
 –Ācōrēare panɫaga mɫmaa zedadua.–

Ara maɫda jūma Levideba yōpedadarɫa idjīmaa wāsīdaa. ²⁷ Mañne Moiseba ādjirāa jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara bɫa: “Bādjiza bārā djōbada necora edadapeda jēda wānadua israelerā duanɫama. Deza mɫ igara panɫara beade wānadua. Bārā djabarā sīda, bārā ume dji biarā sīda, bārā de caitabemarā sīda beadadua.”–

²⁸ Ara maɫda Levideba yōpedadarāba Moiseba jaraɫa quīrāca osīdaa. Mañ ewarīde ādjirāba israelerāda mīl ūbea beasīdaa.

²⁹ Mañbe Moiseba jarasia:
 –Bārā warrarāra, bārā djabarā sīda beasīda bērā idira Ācōrē itea panesīdaa. Ācōrēba obīdara jāsīda bērā idira idjīa bārāra bia carebaya.–

³⁰ Nurēma Moiseba israelerāa jarasia:
 –Bārāba cadjirua waibɫada osīdaa. Mañ bērā mɫra Sinai eyade ɫtaa Ācōrēmaa wāya. Āībērā mɫa Ācōrēba bārāba cadjirua opeɫadara quīrādoabīsīca.–

³¹ Ara maɫda Moiserā wayacusa Sinai eyade ɫtaa wāpeda Ācōrēba nāwā beɫa djuburiasīa:
 –Wārāda jāɫ ēberārāba cadjirua waibɫada osīdaa. Paca zaque orodeda osīdaa ādji ācōrē bamārēā. ³² Māwāmīna mɫ quīrā djuburia ādjirāba cadjirua opeɫadara quīrādoadua. Barībɫɫa poya quīrādoaeɫɫa, mɫ trɫ sīda āyā bɫadua bɫ ēberārā trɫ bɫ eroɫadebemada.–

³³ Ācōrēba Moisea panusia:
 –Mɫa ababe cadjirua oɫa ēberā trɫda āyā bɫaya. ³⁴ Jāɫbe wādua. Jāɫ ēberārāra ededua mɫa bɫa jaraɫa druadaa. Mɫ nezoca bajānebemara bārā na wāya. Barībɫɫa mɫa cawa oi ewarīde ādjirāra cawa oya cadjirua opeɫada carea.–

³⁵ Mañbe Ācōrēba israelerāra zocārā quinībīsīa Aaroɫba jɫwaba oɫa paca zaquea bia beɫa duanana carea.

33

Ācōrēba nocodaa wānamārēā jaraɫa

¹ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:
 –Namaɫba bɫaga, ēberārā bɫa Egiptodeba ēdrɫa enena ume wānadua mɫa diai jaraɫa druadaa. Mañ druara mɫa Abrahāɫa, Isaa, Jacoboa bīda wārāneba jarasia ādjīdeba yōɫadarāa diaīda.* ² Mɫ nezoca bajānebemada bārā na wābīya cananeorāda, amorreorāda, hītitarāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sīda jūma āyā jɫrecuai carea. ³ Mañ druade barīdua ne upedadara bia zaubarīa. Barībɫɫa mɫra bārā ume wāēa cɫwɫɫa zarea bea carea quinībī amaaba.–

⁴ Mañ beɫa ūrīsīdade israelerāra sopua duanesīdaa. Mañ bērā ni abaɫba djīora jɫnāē basīa. ⁵ Māwā osīdaa Ācōrēba Moisea nāwā jaraɫa bērā:

* 33:1 Genesis 28:13.

–Israelerāa nāwā jaradua: “Bārāra cawara zarea beaa. Māda bārā ume maārī bida wāibara, abeda jūma quinihiya. Jālbe bārā djiora jūma ērācuadapeda māla bārāra sāvā oida cawa jaraya.”–

⁶ Maā carea israelerāba ādji djiora jūma ērācuadapeda idu bāsidaa Horeb eya jewedade duanasidade.

Ācōrē ume bedebari de

⁷ Maā ewaride Moiseba wua deda israelerā panamaaba jīgabe obadjia. Maā wua dera idjia trā basia “Ācōrē ume bedebari de.”† Bariduaba Ācōrēa iwidi quirā bade israelerā panamaaba maā dedaa wābadjia. ⁸ Moise maā dedaa wābawara israelerā jūmarāda ādji wua dede eda wābadade āta piradadapeda idjira eda wābawara aca duanabadjidaa. ⁹ Moise eda wānacarea israelerā na wābari jārā āta edaa draso a jira bada maā wua dedaa zepeda dji eda wābada caita bebadjia. Maāne Ācōrēra Moise ume bedebadjia. ¹⁰ Israelerāba jārā wua dede eda wābada caita bebawara unusidade jūmarāda chūraborode copanapeda ādji wua dede eda wābadamaaba Ācōrēa bia bedebadjidaa. ¹¹ Maāne Ācōrēra Moise ume jīgua bedebadjia ēberā umē nēbawara panā quirāca. Nēbawaradacarea Moiserā jēda zebadjia israelerā duanamaa. Baribara idji carebabari Josueda maā wua dede bebadjia. Maā cūdrara Nuā warra basia.

Moiseba Ācōrē quirāwārēā dorrodorroa unui carea iwidiida

¹² Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Bā māla jara bāla naā ēberārāra nocodaa edemārēā. Baribara bāla jaraē bāla caida diabueida mā carebamārēā. Idjaba bāla jara bāla māra bio cawa bada idjaba bio bia unu bada. ¹³ Wārāda māwā baibara, bāla oi crīcha bada māla cawabidua. Māwā māla bāra biara cawaya idjaba bāla māra bia unu beya. Quirānebadua naā ēberārāra bareda.–

¹⁴ Ācōrēba panusia:

–Māra bā ume wāya necai bamārēā.–

¹⁵ Moiseba jarasia:

–Bāda jūmarā ume wābawara, namaaba āyā wābirādua. ¹⁶ Bāda dairā ume wābawara, dewarārāba sāvā cawadi māda, bā puru sida bāla bia unu bada? Ķsāvā cawadi dairāra jūma naā ējūāne bea puru cāyābara awara panāda?–

¹⁷ Ācōrēba panusia:

–Bāla jara bā quirāca māla oya, bāra bia unu bā bēra idjaba māla bāra bio cawa bā bēra.–

¹⁸ Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Mā quirā djaburia bā quirāwārēā dorrodorroada māla ebuada unubidua.–

¹⁹ Ācōrēba panusia:

–Mā biada bāla jūma unubiya. Mā trā sida bāla jaraya. Māwā bāla cawaya māla quirā djaburia quirā bā ēberāda quirā djaburiaida, idjaba māla quirāneba careba quirā bā ēberāda quirāneba carebaida. ²⁰ Baribara mā quirādarada bāla poya unuēa. Bariduaba māda unusira beuya.–

²¹ Maāne Ācōrēba jarasia:

–Mā caita mōgarada bāla. Maā ātrā nūmedua. ²² Mā quirāwārēā dorrodorroada bā caita wāyā wābawara māla bada mōgara uridae bāpeda mā jawaba jūtrāya. ²³ Wāyā wānacarea mā jawā āyā edabawara bāla mā ēcarradra unuya baribara mā quirādarada unuēa.–

34

Ācōrēba Moisea idji quirāwārēā dorrodorroa unubida

¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mōgarada umē pewedea odua māla naārā o diada quirāca.* Maā mōgarade māla mōgara naārā o diadade jaya badara wayacusa jaya bāya, dji naārābemara bāla jūma todozoabida bēra.–

² Jūma opeda nu diapededa Sinai eya borodaa zedua mā quirāpita bai carea. ³ Ni abāda bā ume zecara bāla idjaba ni abāda eyade bacara bāla. Ovejara paca sida eya carrade ne codacara panā.–

⁴ Ara māda Moiseba mōgarada umē pewedea osia Ācōrēba naārā o diada quirāca. Nurēma diapededa Sinai eyade ātaa wāsia Ācōrēba idjia jarada quirāca. Mōgara umē pewedea odada idji jawade edesia. ⁵ Maāne Ācōrēra jārārāne edaa zepeda Moise caita nūmesia. Mama idji trā Jehovahā Moisea jarasia. ⁶ Idji wāyā wābawara Moisea nāwā jarasia:

† 33:7 Ācōrē ume bedebari de. Maāgara Ācōrēba obida wua deēa. * 34:1 Exodo 32:16.

–Māra Ācōrēa. Māra Ācōrēa. Māra quīrā djuburiaida bāa idjaba quīrāneba carebararia. Māra baridua quīrūca. Māa ēberārā bio quīrā bāa idjaba bedeade aba bāa. ⁷ Mā quīrā jōcada zocārā ēberārā unubibaria. Ādjia cadjirua obadara, mā bedeade igarabadara idjaba āi obada sida māa quīrādoabaria. Baribāra dji bedeade bāra māa cawa obaria. Dji zezaba cadjirua oda carea idjida, idji warrarāda, idji wiuzaquerāda, ādjirā warrarā sida cawa o bābaria.–

⁸ Ara maāda Moiserā chīrāborode idji dratura egorode tēu cobepeda Ācōrēa bia bedeasia. ⁹ Nāwā jarasia:

–Mā Boro, bāa māda bia unu bābāra, dairā ume wādua. Nāā ēberārā cawāra zarea panāmīna dairāba cadjirua opeadara quīrādoada idjaba dairāra edada bā puru bamārēa.–

¹⁰ Ācōrēba panusia:

–Ūrīdua. Māra bārā puru ume bedeade bāya. Bārā quīrāpita māa ne ununacara o bāya. Māā ne ununacara māa wadibida ni abāa puru nāā ējūā beade oca. Māwā obārade ēberārā bā ume panāba bārā israelerā carea o bāda ununapeda mā abāara waya panania. ¹¹ Jūma māa idi jara bāra jūā odada. Māāne bārā quīrāpita māa amorreorāda, cananeorāda, hititarāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sida jūma āyā jarecuaya. ¹² Quīrācuidadua. Bārā wābāda druadebemarā ume bedeade bārānada. Māwā odibāra cawaēne bārā bida ādji jāwaba oda ācōrēa bia bedeada. ¹³ Māā bēra ādji animarā babue diabadara jūma ārīnada. Idjaba ādji ācōrē mōgara odada, ādji ācōrēwērā Aserā bacuru oda sida jūma toapetacudadua. ¹⁴ Dewara ācōrēa bia bedearānada. Māa quīrā bāa bārāba ababe māa bia bedeada. Māā carea mā trāra “Ācōrē jiwāida bā” abadaa.

¹⁵ Quīrācuidadua. Bārā wābāda druadebemarā ume bedeade bārānada. Māwā odibāra ādjirāba ādji jāwaba oda ācōrēa bia bedeade wābādade idjaba animarā bea diade wābādade bārā jaradā abarica odamārēa. Māāne bārā bida ādji ācōrēa animarā bea diapedada djarada codā. ¹⁶ Idjaba bārā warrarā māā druadebema wērārāda idu edabidibāra, māā wērārāba ādji jāwaba oda ācōrēa bia bedeade bārā warrarā bida māā jāwaba oda ācōrēa bia bedeada daunema panā quīrāca.

¹⁷ Jāwaba obada ācōrēra orānada.

Ewari droma Ācōrēba obi jarada

¹⁸ Paā ēsābari neē cobada ewarida odada. Bārāba siete ewari paā ēsābari neē bāda codida panā māa jarada quīrāca. Māāra odada māa jara bāda ewari Abib jedecode, bārāra māā jedecode Egiptodeba ēdrapedada bēra.

¹⁹ Jūma bārā umaquīrā warra dji nabemarā, bārā animarā dji umaquīrā naārā topedada sida mārea. ²⁰ Bārā burro warra dji nabema umaquīrā tobāra māremīna bārāba māā animarāda poya edadida panā. Edadī carea ovejada wa chiwatuda māā burro cacubarī māā babue diadida panā. Baribāra māā burroda eda quīrānaēbāra, otapuya beadida panā. Idjaba bārā umaquīrā warra dji nabema tobāra māre bēra idji cacubarī ovejada wa chiwatuda māā babue diadida panā māā warrara zocai bēmarēa.

Māā ewaride māā ne diai carea neē bāra mā quīrāpita zecara bāa.

²¹ Sei ewari bārā trajura odida panā, baribāra sietebema ewaride ānāūnida panā. Bārā ējūā obādade, ewabādade bida sietebema ewaride ānāūnida panā.

²² Bārā nēudebema naārā ewapedada carea bāsrīda ewarida odida panā trigo naārā ewabādade. Idjaba bārā nēu jūma ewapedada carea bāsrīda ewarida odida panā.

²³ Māra Ācōrēa, bārā israelerā Boroa. Poza bārima ūbea umaquīrārā mā quīrāpita jūma zedida panā.†

²⁴ Bārā quīrāpita māā Canaā druadebemarā jūma āyā jarecuaya idjaba bārā druara wābā diaya. Māā bēra poza bārima ūbea bārā mā quīrāpita wābādade ni abāba bārā ējūāra jārīne zedaēa.

²⁵ Animarā māā babue diadade dji oada paā ēsābari bāra bā ume babue diarānada. Bārā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebādi carea ne cobadara obādade oveja māā bea diapedada djarara ni māārī bida wagadiē panā nurēma carea.

²⁶ Bārā nēu naārā ewabādadebemada dji biara bādra mā dedā diade zedadua.

Chiwatu zaquera dji papa jubāde djurānada.–

Moise quīrādarra dorrodorā beba

²⁷ Māāne Ācōrēba Moisea jarasia:

† 34:10 Ēberārā bā ume panāba. Acarāmaarā māā bedeaba jara bāa: “Puru bā caita beaba.” ‡ 34:23 Exodo 23:17.

–Māa jaradāra jūma bādua, maāneba māra bā ume idjaba israelerā ume bedea bābāla bēra.–

²⁸ Maāne Moiserā Ācōrē ume Sinai eyade bāsia cuarenta ewari āsa diamasi bida. Idjira ne coē bāsia idjaba baido sida doē bāsia. Mōgara umé pewedeā odade Ācōrēba iā obi bā bedea die diaāra jūma jaya bāsia. §

²⁹ Maābe Moiserā Sinai eyadeba edaa zesia. Ācōrē ley mōgara umé pewedeade jaya bā bāda idji jāwade enesia. Ācōrē ume bedea bāda bēra idji quīrādarrara dorrodorroa bāsia baribāla maānebemada adua bāsia. ³⁰ Moise quīrādarrā dorrodorroa bāda Aaroāba israelerā bida unusidade idji caita wānida wayasidaa. ³¹ Baribāla Moiseba ādjirāra trācuasia. Ara maāda Aaroāra israelerā bororā sida wānapeda Moiserā ādjirā ume bedeasia. ³² Māwānacarea jūma israelerā sida idjimaā wāsidaa. Maābe Ācōrēba Sinai eyade jaradāra Moiseba ādjirā jūma jarasia. ³³ Ādjirāa jaradacarea Moiseba idji quīrādarrara quēba daucha wuaba bārasia idji quīrādarrā dorrodorroa bāda unurānamārēā. ³⁴ Baribāla Ācōrē ume bedeabari dedaa wābāraza Ācōrē ume bedea bāde Moiseba maā wuara ērābadjia. Mamaāba ēdradacarea idjia israelerā Ācōrēba obi jaradāda jarabadjia. ³⁵ Maāne israelerāba unubad-jidaa Moise quīrādarrara dorrodorroa nūmāda. Jūma jaradacarea Moiseba idji quīrādarrara wayacusa quēba daucha wuaba bārasia. Māwā bārā bēsia aba wayacusa Ācōrē ume bedeade wābāraadaa.

35

Ānāūbada ewari

¹ Maābe Moiseba israelerāra jūma trāpeda nāwā jarasia:

–Naāda Ācōrēba bārāa obi bāa. ² Sei ewari bārā trajura odida panāa, baribāla sietebema ewaride bārāra ānāūnida panāa. Maā ewarira Ācōrē itea wagadida panāa. Bariduaba ānāūbada ewaride trajuda oibāla, idjira beadida panāa. ³ Ānāūbada ewaride bārā diguida tabā sida coadacara panāa.–

Ācōrē wua de odi careabema Moiseba enebida

⁴ Moiseba jūma israelerāa jarasia:

–Naā sida Ācōrēba obi bāa. ⁵ Bārāba erobeadebemada Ācōrēa diadadua. Sodeba ne dia quīrā beaba Ācōrēa naāgāda diadida panāa: oroda, paratada, bronceda, ⁶ oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida. Idjaba diadida panāa wua dji biara bā lino odada, wua chīwatu cara odada, ⁷ oveja e purea odada, animarā e biada, acacia bacuruda, ⁸ olivo draga ībīrā coadi careabemada, querada olivo dragadaa pueradi carea. Maā quera olivo dragadaa pueradara odia ne jūma Ācōrē iteabemada soadi carea. Idjaba quera badi careabemada, ⁹ ōnice mōgarada, dewara mōgara bia quedea sida diadida panāa sacerdoteba jāare jāida bāde, “Ācōrēba quīrā bā cawabibaride” bida cajudi carea.

Ācōrē wua de carea Moiseba obida

¹⁰ Ne o cawa bearāra jūma zedapeda ne jūma Ācōrēba obi bāda odadua. ¹¹ Ācōrē wua dedebema odida panāra naāgāa: de ānēbari cobādi wuada, maā ārā ānēbari cobādi sida, wua jūebarida, bacuru aradada, bacuru eradada orroza berajudi carea, bacuru tēnada, edrebema parata oda uria bea sida. ¹² Naā sida odida panāa: Ācōrē baurudeda dji jira ededi bacuru bara, maā baurude ārā cobēida, baurude nocoare eatā jira bai wuada, ¹³ Ācōrē quīrāpita paā bābada mesada dji jira ededi bacuru bara, jūma maā mesade bāida, paā Ācōrē quīrāpita bai careabemada, ¹⁴ ībīrā bābadada, ībīrāda, jūma maā ībīrānebemada, olivo dragada ībīrā coadi carea, ¹⁵ quera bā diabadada dji āyā jira ededi bacuru bara, quera badi careabemada, olivo draga quera bara bāda jūma Ācōrē iteabema soadi carea, Ācōrē wua dede eda wābada eatā jūātrā bai wuara, ¹⁶ animarā babue diabadada dji jārājārāa bronze oda bara idjaba dji jira ededi bacuru bara, jūma maā animarā babue diabadadebemada, bronze oda ne sagābadada dji acā bādi bara, ¹⁷ Ācōrē wua de auđu jūrā bā eatā jira bai wuada, maā auđu jūrā bai bacuru tēnada, bronze oda uria beada bacuru berajudi carea, dji auđu jūrā bāde eda wābada eatā jūātrā bai wuada, ¹⁸ jācarada, dji egoroēde carehīdi careabemada Ācōrē wua de, dji auđu jūrā bai sida errebari jāni carea. ¹⁹ Idjaba Aaroāba cacuaēde jāida bāda, idji warrarāba cacuaēde jānida panā sida odida panāa ādjirāra sacerdoterāda beadamārēā. Maāra ādjia jānida panāa Ācōrē wua dede ne obādade.–

Israelerāba Ācōrē wua de carea enepedada

§ 34:28 Acābā crīcha panāa Moiseba maā bedeara jūma jaya bāsida. Baribāla 34:1de Ācōrēba jarasia idjiabāla jūma jaya bāida.

²⁰ Moiseba mǎwǎ jaradacarea jūma israelerāra idji ume pananada wǎbΛΓΛsidaa. ²¹ Maλbe ādji sodeba wārāda dia quīrīā panλba Ācōrē itea ne enesidaa idji wua de, maλ dede eda beadi sida odi carea. Idjaba enesidaa Aaroλba cacuađe jλida bλ, idji warrarāba cacuađe jλnida panλ sida odi carea. ²² Umaquīrārāba, wērārā bida ara ādji sodeba dia quīrīā panλ quīrāca quīrātanoa djiro oro odada Ācōrēa diade zesidaa: carenada, chidichidida, jλwa jīwīnīne jābadada, dewara djiro sida.* Jūmarāba oro odara Ācōrēa diasidaa. ²³ Maλ awara dji erobeaba oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida diade zesidaa. Idjaba wua dji biara bλ lino odada, wua chiwatu cara odada, oveja e purea odada, dewara animarā e bia sida diade zesidaa. ²⁴ Maλ awara dji erobeaba paratada, bronze sida Ācōrēa diade zesidaa. Acacia bacuru erobeaba Ācōrē wua de odi carea diade zesidaa. ²⁵ Jūma wērārā ne ca cawa beaba oveja cara pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida nayānapeda diade zesidaa. Dji biara bλ lino wua sida cadapeda diade zesidaa. ²⁶ Jūma wērārā ne ca cawa beaba sodeba careba quīrīā panλneba chiwatu cara nayānapeda wuada osidaa Ācōrēa diadi carea. ²⁷ Maλ awara israelerā bororāba ónice mōgarada, dewara mōgara biya quedea sida diade zesidaa sacerdoteba jāare jλida bλde, “Ācōrēba quīrīā bλ cawabibaride” bida cajudi carea. ²⁸ Idjaba olivo dragada ībīrā coadi carea diade zesidaa. Quera sida diade zesidaa olivo dragadaa pueradapeda ne jūma Ācōrē iteabemada soadi carea. Quera badi careabema sida diade zesidaa. ²⁹ Mǎwǎ jūma Israeldebema umaquīrārāba wērārā bida ara ādji sodeba dia quīrīā panλ quīrāca Ācōrēa diasidaa idji wua de, jūma maλ wua dedebema sida odi carea Ācōrēba Moisedeba jarada quīrāca.

Ācōrē wua de odi ēberārā

³⁰ Maλbe Moiseba israelerāa jarasia:
–Ūrīnadua. Ācōrēba Uri warra Bezalelda edasia idji wua de odi ēberārā boro bamārēā. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaquea. ³¹ Ācōrēba idji Jaureda, necawaada, crīcha cawaada, idjaba ne o cawa bai sida Bezalelela diasia. ³² Mǎwǎ orodebemada, paratadebemada, broncedebema sida biya o cawa bλa. ³³ Mōgara biya quedeadebemada o cawa bλa idjaba cara cawa bλa. Bacurudebema sida o cawa bλa. Abeda ne jūmada o cawa bλa. ³⁴ Maλ awara Ācōrēba necawaara diasia jaradia bamārēā. Daλneba yōna Ahisamá warra Aholiāa bida necawaara diasia jaradia bamārēā. ³⁵ Maλ umébeamarāa Ācōrēba ne o cawa bai crīchada diasia. Mǎwǎ ādjirāba dji biara bλ lino wuađe oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida eda ca cawa panλa. Abeda ne jūmada biya o cawa panλa.

36

¹ Maλ bērā Bezaleelba, Aholiāba, idjaba jūma ne o cawa bea bida Ācōrē wua deda, maλ wua dedebema sida odida panλa. Ācōrēba jūma ādjirāa crīcha cawaada, ne o cawa bai crīcha sida diasia idjia obi jaradara biya odamārēā.–

Israelerāba aduba diapedada

² Maλbe Moiseba Bezalelda, Aholiāda, jūma ne o cawa bea sida trāsia Ācōrē wua dera odamārēā. Ādjirāba Ācōrē wua dera careba o quīrīāsidaa. Maλne Ācōrēba ādjirāa ne o cawa bai crīchada diasia. ³ Israelerāba Ācōrē wua de odamārēā enepedadara Moiseba ādjirāa jūma diasia. BaribΛΓΛ israelerāba wadibida ewariza Ācōrē de odamārēā diade zebadjidaa. ⁴ Maλ bērā jūma ne o cawa beārāba Ācōrē wua de o panλara idu badapeda Moisemaa wāsidaa. ⁵ Idjia jarasidaa:

–Puruba jūmawāyā enebλdaa Ācōrēba obi bλ de pārāni carea.–

⁶ Maλ bērā Moiseba deza jaracuabisia umaquīrārāba, wērārā bida Ācōrē wua de odi careabemada waa diarānamārēā. Mǎwǎ israelerāa waa idu diabidaē basia. ⁷ Ādjia diapedadara adubasia Ācōrē wua de pārāni carea.

Ācōrē wua de opedada

⁸ Maλbe jūma ne o cawa beaba Ācōrē wua dera osidaa. Dji biara bλ lino wuada die edadapeda maλ wuađe eda Ācōrē nezoca bajānebema i bara bλ zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya casidaa. ⁹ Maλ die lino wuara abari quīrāca beasia. Dji drasoara veintiocho bicaca beasia. Dji joubλara bicaca quīmārē beasia. ¹⁰ Maλ die wuađebemada juesuma edadapeda ābaa cajusidaa joubλa bēmārēā. Abari quīrāca ābaa cajusidaa dewarabema juesuma panλ sida. ¹¹⁻¹² Maλ wua

* 35:22 Hebreo bedeađe maλ versīculora ebuda bλēa.

joubla cajudaza i orro abaare cincuenta cawalga cajusidaa. Maal cawalgara wua pawara blaba osidaa. Dji cawalgara daucha quira teu cobasidaa. ¹³ Maabe oroda edadapeda cincuenta wua juebarida osidaa. Maalgade cawalga juecuasidaa maal umebema wuara ababe ba quira bema bema. Mawa osidaa Acore dera anebari cobadi carea.

¹⁴ Maabe wua chiwatu cara odada once edadapeda draso joubla cajusidaa dji nabema wua lra anebari cobadi carea. ¹⁵ Maal once wua chiwatu cara odada abari quira beasia. Dji drasoara treinta bicaca beasia. Dji joublara bicaca quimare beasia. ¹⁶ Maal once wuadebemada sei edadapeda abaa cajusidaa joubla bema bema. Dewarabema juesuma sida abari quira cajusidaa. ¹⁷ Maal wua joubla cajudaza i orro abaare cincuenta cawalga cajusidaa. ¹⁸ Idjaba bronceda edadapeda wua juebarida cincuenta osidaa. Maalgade cawalga juecuasidaa maal umebema wuara ababe ba quira bema bema. ¹⁹ Maabe oveja e purea odada abaa cajusidaa joubla draso bema bema. Maalga osidaa chiwatu cara oda wua lra anebari cobadi carea. Maal lra dewarabema animara e biada joubla draso cajusidaa anebari cobadi carea.

²⁰ Idjaba Acore wua de carea acacia bacuruda arrasidaa maalba daucha lta catl pni carea. ²¹ Dji bacuru arrada drasoara die bicaca beasia. Dji joublara bicaca aba lra esidra beasia. ²² Dji edaa beira quidate bara osidaa. Juma Acore wua de carea bacuru arradara mawa osidaa. ²³⁻²⁶ Acore wua de orroza veinte bacuru arradada lta catl pesidaa. Maal bacuru arradaza edre parata oda uria beada me me basidaa dji quidatera malne eda berajudi carea. Mawa orroza cuarenta parata oda uria beara basidaa maal bacuru arradada daucha pe wani carea. ²⁷ Acore wua de jedarebemara imadau baebariare bebadjia. Malare sei bacuru arradada lta catl pesidaa. ²⁸ Maal awara bacuru arradada me iquidaza lta catl pesidaa. ²⁹ Dji quibara juebari bara osidaa ltaba edaa ara catl cobema bema. Iquidaza mawa osidaa. ³⁰ Juma abaa ocho bacuru arradada lta catl pesidaa. Maal bacuru arradaza edre parata oda uria beada me me basidaa dji quidatera malne eda berajudi carea. Mawa jedarebema parata oda uria beara diecisei basidaa.

³¹⁻³² Idjaba acacia bacuruda juesuma erasidaa de orroza piru omoa beade berajudi carea. Jedare imadau baebariare bida acacia bacuruda juesuma piru omoa beade berajusidaa Acore wua dera zarea cobema bema. ³³ Orroza dji esibema bacuru berajudara dji de draso daucha basia. Dji jedare ba bacuru esi berajudara dji de jedea daucha basia. ³⁴ Acore wua de carea bacuru arradara oroba juma baracuasidaa. Idjaba piru omoa beara orodada juma osidaa. Maal pirura bacuru arradada cara basidaa malne eda bacuru eradara berajudi carea. Bacuru eradara oroba juma baracuasidaa.

³⁵ Idjaba wuada osidaa Acore dejane eatl jira badi carea. Dji biara ba lino wuada edadapeda maal wuade eda Acore nezoca bajanebema i bara ba zaca beada oveja cara nayana pawara odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya casidaa. ³⁶ Maabe acacia bacuruda quimare tenapeda oroba baracuasidaa. Maal bacurura parata oda uria beade berajusidaa Acore dejane lta numeanamare. Bacurura wua juebari oro odada cara basidaa wua capadara eatl jira badi carea.

³⁷⁻³⁸ Idjaba dji biara ba lino wuada edadapeda maal wuade eda oveja cara nayana pawara odada, pursupursua odada, purea oda sida biya casidaa. Maabe acacia bacuruda juesuma tenapeda dji quibade oroba baracuasidaa. Maal bacurura bronze oda uria beade berajusidaa Acore wua dede eda wabadamaa lta numeanamare. Bacurura wua juebari oro odada cara basidaa wuara dji eda wabada juatrl jira badi carea.

37

Bezaleelba Acore baurude oda

¹ Bezaleelba baurude acacia bacurudea osia. Dji drasoara bicaca me lra esadra basia. Dji joublara bicaca aba lra esadra basia. Dji lalara bicaca aba lra esadra basia. ² Dji jara, dajadaare bida oro idji awa quiruba barasia. Iquidaza juma paraga oroba tuca basia. ³ Idjaba piru orodada quimare omoa osia. Maal pirura baurude jirura bara basia. Mawa orroza pirura me cara basia. ⁴ Idjaba acacia bacuruda me biya erapeda oroba barasia. ⁵ Maal bacurura pirune eda beraju basia baurude jira ededi carea.

⁶ Maabe Bezaleelba oro idji awa quiruda pedede badaa aride osia baurude lra cobadi carea. Dji drasoara bicaca me lra esadra osia. Dji joublara bicaca aba lra esadra osia. ⁷⁻⁸ Idjaba oroda edapeda Acore nezoca bajanebema i bara ba za quira me toa chi osia. Malra dji baurude lra cobadi carea oda lra bio cara basia. Quira iquida aba basia. Mawa juma maalga aba ba oda quira besia. ⁹ Acore nezoca bajanebema i bara ba za quira

* **36:20** Maal bacuruba daucha lta catl pnapeda dji cajuda wuaba anebari cobabadjidaa.

panlāra idjia quīrā djica eda bārru bāasia. Ādji iba dji baurude ḥrā cobai carea ođara jūātra eropanesidaa.

Bezaleelba Ācōrē quīrāpita paḥ bābada mesa ođa

¹⁰ Idjaba Bezaleelba mesa acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca umé osia. Dji joublāra bicaca aba osia. Dji ḥlāra bicaca aba ḥrā ḗsdra osia. ¹¹ Maḥ mesara oro idji awa quiruba jūma bārasia. Dji icawa orroza parrāga tuca bāasia. ¹² Mesa ḥrā icawa bacuruda cara bāasia jūgurua bēmarēā. Maḥ bacuru ḥlāra jawa jīwīnī quīmārē osia. Maḥ sida icawa parrāga oroba tuca bāasia. ¹³⁻¹⁴ Maḥbe pīrū orodeda quīmārē omoa osia. Maḥra mesa jīrūza cara bāasia dji jūgurua ođa edrecarebe. Māwā bāasia maḥne eda bacuruda berajudapeda mesa jira edeđi carea. ¹⁵ Maḥra acacia bacurudeda osia. Biya erapeda oroba bārasia. ¹⁶ Idjaba oro idji awa quiruda edapeda epedeco beada, epedeco jūgurua beada, taza beada, zoco bea sida osia mesade bāi carea. Taza beara, zoco bea sida osia uva bada Ācōrēa diadi carea.

Bezaleelba ībīrā bābada ođa

¹⁷ Idjaba Bezaleelba oro idji awa quiruda edapeda ībīrā bābadada toa chī osia. Dji jīrūda, dji cacuada, dji gārḡḡḥrāḥ nepōnō zaca bea sida abari oro idji awa quirudebemada osia. ¹⁸ Maḥ ībīrā bābada cacuara sei jawate bara osia. Orro abaare ūbea osia. Dewarabema orroare bida ūbea osia. ¹⁹ Jawateza dji gārḡḡḥrāḥ nepōnō zaca beada ūbea osia. ²⁰ Dji cacuade bida gārḡḡḥrāḥ nepōnō zaca beada quīmārē osia. ²¹ Dji jawate cara beaza aba osia. ²² Dji gārḡḡḥrāḥ nepōnō quīrāca beara, dji jawate beara, dji cacua sida abari oro idji awa quirudebemada toa chī osia. ²³ Idjaba oro idji awa quiruda edapeda siete ībīrāda, ībīrā quīrā tlabadada, ībīrā quīrā tada āyā edebada epedeco zaque sida osia. ²⁴ Maḥ ībīrā bābada oro idji awa quiru ođada idjaba ne jūma idjidebema sida ābaa zasideade dji zḡḡara 75 libra bāasia.

Bezaleelba quera bá diabadada ođa

²⁵ Idjaba Bezaleelba quera bá diabadada acacia bacurudeda osia. Dji drasoara, joublā sida bicaca aba osia quīrā quīmārēna abarica bēmarēā. Dji ḥlāra bicaca umé osia. Iquidaza abari bacurude cachu quīrāca osia. ²⁶ Oro idji awa quiruba jūma bārasia. Icawa parrāga oroba tuca bāasia. ²⁷ Pīrū omoa bea orodeda quīmārē opeđa orroza umé cara bāasia dji tuca bāda edrecare. Māwā cara bāasia maḥne eda bacuruda berajudapeda quera bá diabadada jira edeđi carea. ²⁸ Maḥra acacia bacurudeda osia. Biya erapeda oroba bārasia.

Olivo draga quera bara bā idjaba quera badi careabema

²⁹ Idjaba Bezaleelba olivo draga quera bara bāda osia ne jūma Ācōrē iteabemada soadi carea. Quera badi careabema sida osia. Maḡḡara jūma osia quera o cawa bāba abari quīrāca.

38

Animarā babue diabadada bronce bārađa

¹ Idjaba Bezaleelba animarā babue diabadada acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca juesuma osia. Dji joublā sida bicaca juesuma osia dji quīrā quīmārēna abarica bēmarēā. Dji ḥlāra bicaca ūbea osia. ² Abari bacurude iquidaza cachu quīrāca opeđa maḥ animarā babue diabadara bronceba jūma bārasia. ³ Idjaba tḥḥlā pora āyā cuabadada, tḥḥlā pora tāibadada, oa piabadada, warebada mīāsuda, tḥḥlādu edebada sida jūma broncededa osia. Abeda ne jūma Ācōrēa animarā babue diabadadebemada broncededa osia. ⁴ Idjaba jarrājarrā broncededa osia. Maḥ jarrājarrā animarā babue diabadade dji ideba edaa ḗsdra cara bāasia. ⁵ Maḥbe pīrū omoa broncededa quīmārē ođapeda jarrājarrā bāmaa animarā babue diabadada iquidaza cara bāasia maḥne eda bacuruda berajupeda jira edeđi carea. ⁶ Acacia bacuruda erapeda bronceba bārasia. ⁷ Maḥ bacurua animarā babue diabadada orroza pīrū beade berajusia jira edeđi carea. Maḥ animarā babue diabadara wāyā uria bāasia. Bacuru arrāda bāasia.

Ne saḡḡbada

⁸ Idjaba Bezaleelba ne saḡḡbada epedeco waibālada dji acḥ bābada bara broncededa osia. Ācōrē wua dede eda wābadama ne obada wērārāba ādji bronce ođa quīrā acḥbadara diasidaa maḥra omārēā.*

Ācōrē wua de auđu jūrā bāda

⁹⁻¹¹ Idjaba Bezaleelba Ācōrē wua dera auđu jūrā bāasia dji biara bā lino wuaba. Maḥ auđu jūrā bā orroza veinte bronce ođa uria beada bācuapeda bacuru tēnara maḥne eda wēāju nūmasia. Maḥ bacuru quēbāra parataba bārasia idjaba wua jūebari parata ođa sida cara

* 38:8 Ācōrē wua dede eda wābadama ne obada wērārā. Hebreo bedeade jara bāēa maḥ wērārāba obabadadebemada.

ħasia. Lino wuara maľne eatĹ jũecuasia. Ācõrẽ wua de auđu jũrã ħĹ drasoara cien bicaca basia.¹² Jẽdaare bida bronco ođa uria beada die ħacuapeda bacuru tẽnara maľne eđa wẽaju nũmasia. Maľ bacuru quẽbara parataba ħarasia idjaba parata ođa wua jũebari sida cara ħasia. Maľne wuara eatĹ jũecuasia. Ācõrẽ wua de auđu jũrã ħĹ jẽdaarebemara cincuenta bicaca basia idjaba ľmãdau baebariare basia.

¹³ Dji nocoarebemara ľmãdau odjariare basia. Maľ sida cincuenta bicaca basia.¹⁴⁻¹⁵ Maľne dji eđa wãbadara ěsida osia. Dji eđa wãbada ĵawa acĹare bronco ođa uria beada ũbea ħarpeda bacuru tẽnara maľne eđa wẽaju nũmasia. ĵawa araare bida abari quĩrãca osia. Maľne lino wuara eatĹ jũecuasia. Dji eđa wãbada orro abaare wuara quince bicaca basia idjaba dewarabema orroare bida quince bicaca basia.

¹⁶ Jũma Ācõrẽ wua de auđu jũrã ħara dji biara ħĹ lino wua basia. ¹⁷ Dji bacuru tẽnara Bezaleelba bronco ođa uria beade eđa wẽaju nũmasia. Bacuru quẽbaza parataba ħarasia idjaba parata ođa wua jũebarida cara ħasia.

¹⁸⁻¹⁹ Idjaba Ācõrẽ wua de auđu jũrã ħade eđa wãbadara osia. Bronco ođa uria beada quĩmãrẽ dji eđa wãbadama ħapeda maľne eđa bacuru tẽnara wẽaju nũmasia. Maľ bacuru quẽbara parataba ħarasia idjaba parata ođa wua jũebari sida cara ħasia. Maľbe dji biara ħĹ lino wuada edadapeda maľ wuade eđa oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea ođa sida biya casia. Maľ wuaba dji eđa wãbadara jũãtrĹ ħasia. Maľ wua jũãtrĹ jira ħĹ drasoara veinte bicaca basia. Dji joubãara bicaca juesuma basia. Jũma Ācõrẽ wua de auđu jũrã ħĹ eatĹ jira ħĹ wuara ara maľ joubãade beasia. ²⁰ Jũma Ācõrẽ wua de egorode cachidi careabemara, maľ de auđu jũrã ħĹ egorode cachidi careabema sida bronco ođa basia.

Ācõrẽ wua de odi careabema zaġĹa

²¹⁻²³ Uri warra Bezaleelba ne jũma Ācõrẽba Moisea obi jaradara osia. Idjira Judadeba yõna Hur wiuzaque basia. Ahisamã warra Aholiãba idjira carebadadja. Aholiãra Daľneba yõna basia. Idjia ne jũmada biya o cawa basia idjaba dji biara ħĹ lino wuade eđa oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea ođa sida ca cawa basia. Maľ de opedadacarea Ācõrẽ baurudeda eđa wagabadjidaa.

Israelerãba maľ wua de odi carea diapedadara leuitarãba juachasidaa Moiseba jarada quĩrãca. Dji juacha panĹ borora sacerdote Aaroľ warra Itamar basia.

²⁴ Ādjia Ācõrẽa diapedada oro zaġĹara jũma abaa 2,000 libra auđu basia Ācõrẽ dede zabada quĩrãca. Maľġba Ācõrẽ wua dede orodebema oida badara jũma osidaa.

²⁵⁻²⁶ Israeldebema umaquĩrãrã veinte poadeba ľtaa beada juachasidade 603,550 panasidaa. Juachasidade Ādjirãza sei gramo paratada diasidaa Ācõrẽ dede zabada quĩrãca. Jũma abaa Ādjia diapedada parata zaġĹara 7,550 libra basia. ²⁷ Maľ paratadebemada 7,500 libra edapeđa Bezaleelba parata ođa uria beada 100 ocuasias maľne eđa Ācõrẽ wua de bacuru ľrradara ľta wẽaju pẽi carea idjaba Ācõrẽ wua dejãnebema bacuru tẽnara ľta wẽaju nũmaľ carea. Maľ bacurude dji eđaarebema wuara eatĹ jira ħasia. Parata ođa uria beaza dji zaġĹara 75 libra basia. ²⁸ Parata ođa uria bea odacarea israelerãba diapedada parata adubadada 50 libra basia. Maľra edapeđa wua jũebari beada ocuasias idjaba bacuru tẽnara quẽbara jũma ħaracuasias.

²⁹ Israelerãba Ācõrẽa diapedada bronco zaġĹara jũma abaa 5,300 libra basia. ³⁰⁻³¹ Maľ bronco edapeđa Bezaleelba bronco ođa uria beada ocuasias Ācõrẽ wua dede eđa wãbadama bacuru tẽnara ľta wẽaju nũmaľ carea, Ācõrẽ wua de auđu jũrã ħĹ bacuru tẽnara ľta wẽaju nũmaľ carea, idjaba dji auđu jũrã ħade eđa wãbadama bacuru tẽnara ľta wẽaju nũmaľ carea. Idjaba maľ broncebã idjia osia animarã babue diabadada dji ĵarĵarĵara bara idjaba jũma maľ animarã babue diabadadebema sida. Idjaba maľ broncebã idjia osia jũma Ācõrẽ wua dera egorodaa errebari cachidi careabemara, maľ de auđu jũrã ħara egorodaa errebari cachidi careabema sida.

39

Sacerdoterã dji

¹ Bezaleelba idji ume traja panĹ bida Aaroľba cacuade ĵãida ħada osidaa oveja cara nayãna pãwãrã odaba, pursupursua odaba, purea ođa bida Ācõrẽba Moisea jarada quĩrãca. Aaroľba maľra ĵãbadjia Ācõrẽ wua dede ne o ħade.

²⁻³ Aaroľba ĵãare ĵãida ħara dji biara ħĹ lino wuaba osidaa. Maľ wuade eđa Ādjirãba oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea ođa sida casidaa. Idjaba oroda pewedeã berrachidapeda ħõda ľcuadapeda maľ oro sida dji wuade eđa biya casidaa. ⁴ Equiaza ĵãbari bara osidaa. ⁵ Idjaba carĹ trãĵãbarida dji biara ħĹ lino wuaba osidaa.

Maḷ carra trājābarira idjia jāare jāida ḅa ume ābaa casidaa aba ḅa quīrāca ḅemārēā. Maḷ carra trājābaride eda oro ḅarachiḅada, oveja cara nayāna pāwārā oḅada, pursupursua oḅada, purea oḅa sida casidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. ⁶ Idjaba ónice mōgarada umé edadapeda maḷ mōgarade Israel doce warrarā trāda sēyā quīrāca jaya ḅasidaa. Maḷ mōgarara oro oḅade cara ḅasidaa. ⁷ Maḷ mōgarara Aaroḷba jāare jāida ḅa equiāza aba cajusidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. Maḷ mōgarade ḅadaba Israel doce warrarāda quīrānebabibadjia.

⁸ Idjaba “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibarida” Bezaleelba idji ume traja panḷ bida osidaa Aaroḷba idji so ḷrā jḷ ḅamārēā. Maḷgara dji biara ḅa lino wuaba osidaa. Maḷ wuade eda oro ḅarachiḅada, oveja cara nayāna pāwārā oḅada, pursupursua oḅada, purea oḅa sida biya casidaa Aaroḷba jāare jāida ḅade capedada quīrāca. ⁹ Maḷ wua cadara ēsindra ḅeda capirusidaa ne wagabada quīrāca ḅamārēā. Māwā dji drasoara, jouḅaḷa sida jḷwajā ewarama aba basia. ¹⁰ Maḷ ḷrā mōgara biya queḅeada errecama quīmārē cara ḅacuasidaa. Dji nabema errecade naḡḷ mōgarada ḅasidaa: rubí, crisólito, esmeralda. ¹¹ Umébema errecade ḅasidaa: granate, zapiro, jade. ¹² Ūbeabema errecade ḅasidaa: jacinto, ágata, amatista. ¹³ Quīmārēbema errecade ḅasidaa: topacio, ónice, jaspe. Jūma maḷ mōgarara oro oḅadaa cara ḅasidaa. ¹⁴ Maḷ doce mōgaraba jara ḅaḷa Israel warrarāneba doce puru yōpedadada. Mōgaraza sēyā quīrāca ādji trāra aba aba jaya ḅasidaa.

¹⁵ Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé casidaa “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibarira” Aaroḷba idji so ḷrā jāmārēā. ¹⁶ Pīrū orodeda umé odapeda “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibari” ḷrāḅema iquidaza cajusidaa. ¹⁷ Pīrūza carena oro cada quēḅara aba aba cara ḅasidaa. ¹⁸ Dewarabema quēḅara cara ḅasidaa umébema oro oḅadaa Aaroḷba jāare jāida ḅa equiāza. ¹⁹ Dewara pīrū orodeda umé odapeda “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibari” edaarebema iquidaza edrecare cajusidaa. ²⁰ Dewara pīrū orodeda umé odapeda Aaroḷba jāare jāida ḅade cajusidaa carra trājābari ḷtaareḅa. ²¹ Jḷcara pāwārā oḅaba maḷ pīrūa ābaa jāsidaa “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibari” edre panḷ pīrūnaa. Māwā “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibarira” Aaroḷ so ḷrā catḷ cobesia. Ādjirāba maḷgara jūma osidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

²² Idjaba wua pāwārā ḅada edadapeda Aaroḷba djio wēāju jāida ḅada osidaa. ²³ Maḷ wuara ēsindra uria osidaa. Maḷ uria ira ḅedatḷ cajusidaa cōārāmārēā. ²⁴ Idjaba granadajō za quīrāca casidaa oveja cara nayāna pāwārā oḅaba, pursupursua oḅaba, purea oḅa bida. Maḷra Aaroḷba jāida ḅa pāwārā ḅa edubema ide mimizua parḷaga cajusidaa. ²⁵⁻²⁶ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda pīrāchiruda ocuasidaa. Maḷ sida mimizua parḷaga cajusidaa Aaroḷba jāida ḅa pāwārā ḅa ide. Granadajō za quīrāca cadada aba maḷ ide cajudapeda maḷare pīrāchiruda aba cajusidaa. Jūma parḷaga māwā caju wāsidaa. Ācōrēba Moisea jarada quīrāca maḷ djio pāwārā ḅara osidaa Aaroḷba jḷ ḅamārēā Ācōrē wua dede ne o ḅade. ²⁷ Idjaba Aaroḷ itea, idji warrarā itea bida ādjia cacuade jānida panḷ torroa ḅeda dji biara ḅa lino wuaba osidaa. ²⁸ Idjaba ādji borode jānida panḷra, ādjia edreare jānida panḷ sida dji biara ḅa lino wuaba osidaa.

²⁹ Idjaba ādji itea carra trājābarida dji biara ḅa lino wuaba osidaa. Maḷ wuade eda oveja cara nayāna pāwārā oḅada, pursupursua oḅada, purea oḅa sida casidaa. Jūma maḷgara ādjirāba osidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

³⁰ Aaroḷ itea borobarida osidaa maḷ jḷ ḅade Ācōrē itea ḅamārēā. Oro idji awa quiruda pewedeada berrachi odapeda naḷ bedeada jaya ḅasidaa: “Aba Ācōrē itea ḅa.” ³¹ Maḷbe jḷcara pāwārā ḅaba maḷ oro pewedeada berrachi odara ādjirāba jḷ cobasidaa Aaroḷba borode jāida ḅade. Jūma maḷgara osidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

³² Māwā israelerāba ne jūma Ācōrē wua de careabemada pārāsidaa. Maḷgara jūma osidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

Ācōrē wua de careabema Moiseama edepedada

³³ Ācōrē wua de careabemara jūma pārānapeda Moiseama edesidaa. Maḷ de odi careabema wuara edesidaa. Idjaba jūma maḷ de careabema sida edesidaa: wua jūḅbarida, bacuru ḷraḅada, bacuru erada orroza berajudi careabemada, bacuru tēnada, bacuru tēna berajudi careabema sida. ³⁴⁻³⁵ Edesidaa Ācōrē wua de ānēbari ḅadi oveja e purea oḅada, maḷ ḷrā ānēbari ḅadi animarā e biada, Ācōrē baurudeda dji jira ededi bacuru bara, maḷ baurude ḷrā cobadi careabemada, baurude nocoare eatḷ jira bai wua sida. ³⁶ Idjaba paḷ ḅabada mesada, jūma maḷ mesade baira, paḷ Ācōrē quīrāpita bai careabema sida edesidaa. ³⁷ Ībīrā ḅabada oro idji awa quiru oḅada, Ībīrāra maḷ ḷrā erreca ḅadi carea, jūma maḷ Ībīrānebemada, idjaba olivo draga Ībīrā coadi careabema sida edesidaa. ³⁸ Quera bá diabada oro oḅada, quera badi careabemada, olivo draga quera bara ḅada jūma Ācōrē itebema

soadi carea, Ācōrē wua dede eda wābadama eatl jūātrā bai wua sida edesidaa. ³⁹ Animarā babue diabadada bronce bāradada, dji jarrājarrāa bronce odada, dji jira ededi bacuruda, jūma maā animarā babue diabadadebema sida edesidaa. Idjaba ne saglābadada dji acā bādi bara edesidaa. ⁴⁰ Ācōrē wua de auđu jūrā bai careabema wuada, dji bacuru tēnada, maā bacuru berajudi careabemada, dji auđu jūrā bāde eda wābadama eatl jūātrā bai wuada, dji egorode cachidi careabemara jācara bara edesidaa. Ne jūma Ācōrē wua de careabemada edesidaa. ⁴¹ Idjaba Aaroā djiora, idji warrarā djoio sida edesidaa ādjira sacerdoterāda beadamārēā. Maā djiora jānida panā Ācōrē wua dede ne ode wābadade.

⁴² Jūma israelerāba opedadara Ācōrēba Moisea obi jarada quīrāca basia. ⁴³ Maāra Moiseba acapeda unusia ādjirāba jūma aride osidada Ācōrēba jarada quīrāca. Maā bērā ādjirāra bia jarasia.

40

Moiseba Ācōrē wua de carawada

¹ Maābe Ācōrēba Moisea jarasia:

²—Poa djiwidide nabema jedecode dji nabema ewaride mā wua dera carawadadua. * ³ Mā baurudeda maā dede edaara bā dejāne bādadua. Maā baurude nocoare wuada eatl jira bādadua. ⁴ Idjaba mesada eda enenapeda jūma maā mesade baida bāra ārā bādadua. Ībīrā bābada sida eda enenapeda Ībīrāra jāwateza bācuadadua. ⁵ Quera babada oro odada mā wua dede eda bādadua mā baurude quīrāpe. Māwā bādapeda dji eda wābadara wuaba eatl jūātrā bādadua. ⁶ Mā wua dede eda wābada quīrāpe animarā babue diabadara bādadua. ⁷ Ne saglābadada bādadua animarā babue diabadada jēdaare mā wua de caita. Maāglāde baidoda jue ūmanadua. ⁸ Maābe mā dera wuaba auđu jūrā bādadua. Maā auđu jūrā bāde eda wābadara wuaba eatl jūātrā bādadua.

⁹ Maābe olivo draga quera bara bāra edapeda mā wua deda, jūma maā dede nūmea sida soadua mā itea bia bēmārēā. ¹⁰ Animarā babue diabadada, jūma maā animarā babue diabadadebema sida soadua mā itea bio bia bēmārēā. ¹¹ Ne saglābada sida dji acā bādi bara soadua mā itea bēmārēā.

¹² Maābe Aaroāra idji warrarā sida mā wua dede eda wābadamaa edepeda baidoba sagadua. ¹³ Saglādacarea djoio Aaroā itea opedadara idjia jābidua. Maābe olivo draga quera bara bāda Aaroā boro ārā weadua mā sacerdote dji dromada bēmārēā. ¹⁴ Aaroā warrarāra caita zebipeda ādjia jānida panā torroa bēada jābidua. ¹⁵ Ādjirā boro ārā olivo draga quera bara bāda weadua ara ādji zeza boro ārā weada quīrāca. Māwā ādjirāra mā sacerdoterāda bēadia. Olivo draga ādjirā boro ārā weabāglāba ādjirādrā, ādjideba yōbādarā sida mā sacerdoterāda bēadia.—

¹⁶ Ara maāda Moiseba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca. ¹⁷⁻¹⁸ Egīptodeba ēdrāpedadacarea poa aba bābāglāde nabema jedecode dji nabema ewaride Moiseba Ācōrē wua dera carawabisia. Idjia parata oda uria bēara erreca bācuabisia. Maāglāde eda bacuru ārrāda quīdātera berajucubisia maā bacurura āta catā pēni carea. Orroza bacuru eradara pīrū omoa bēade berajucubisia maā dera zarea cōbēmārēā. Dji dejānebema bacuru tēnara, dji eda wābadama bacuru tēna sida āta nūmbisia. ¹⁹ Jūma maā ārā idjia wuada umē ānēbari bābisia. Maā ārā animarā e odada umē ānēbari bābisia Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

²⁰ Ācōrēba jīā obi bā bēdeba mōgarade bā bāda Moiseba baurudede eda waga bāsia. Waga bāpeda maā baurude ārā cōbēira cōbāsia. Bacuru eradara pīrū omoa bēade eda beraju bāsia jira ededi carea. ²¹ Baurudera Ācōrē wua dede eda bābisia. Bādapeda wuada eatl jira bābisia baurude jūātrā erōbamārēā Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

²² Maā wua eatl jira bā nocoare Moiseba mesada Ācōrē wua dede jāwa araare bābisia. ²³ Maā mesa ārā paāda Ācōrē quīrāpita bāsia Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

²⁴ Ācōrē wua dede jāwa acāare dji mesa quīrāpe Moiseba Ībīrā bābadara bābisia. ²⁵ Maā Ībīrā bābada jāwateza Ībīrāda bācuabisia Ācōrē quīrāpita coai carea Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

²⁶ Ācōrē dejāne eatl jira bā wua nocoare Moiseba quera bā diabadada bābisia. ²⁷ Maā ārā querada bā diasia Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

* **40:2** Nota Exodo 12:2de bāda acādua. † **40:4** Ībīrāra ārā bācuadadua. Acāraamaarā maā bēdeaba jara bā: “Ībīrāra coacuadadua.”

²⁸ Dji eda wābadara Moiseba wuaba eat_Λ jūātr_Λ b_Λbisia. ²⁹ Ācōrē wua dede eda wābada quīrāpe Moiseba animarā babue diabadara b_Λbisia. Ma_Λ l_Λr_Λ animarāda, harina o_Δda sida Ācōrēa babue diasia Ācōrēba idjīa jarada quīrāca.

³⁰ Animarā babue diabada jēdaare Ācōrē wua de caita Moiseba ne s_Λg_Λbadada b_Λbisia. Ma_Λg_Λde baidoda jue ūm_Λbisia. ³¹ Moiseba, Aaro_Λba, Aaro_Λ warrarā bida ādji j_Λwara, jīrū sida ma_Λ baidoba s_Λg_Λbadjidāa. ³² Māwā s_Λg_Λbadjidāa Ācōrē wua dede eda wāb_Λdaza idjaba Ācōrēa animarā babue diab_Λdaza Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

³³ Moiseba Ācōrē wua dera, animarā babue diabada sida wuaba au_Δdu jūrā b_Λbisia. Ma_Λne eda wābadara wuaba eat_Λ jūātr_Λ b_Λbisia. Māwā Moiseba Ācōrē wua dera pārsia.

Ācōrē wua de l_Λr_Λ jārārā beda

³⁴⁻³⁵ Jūma pārnacarea j_Λrārā l_Λt_Λba edaa jira b_Λba Ācōrē wua dera ānā edasia. Ma_Λne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā ma_Λ dede eda wāsia. Ma_Λba Moiserā eda poya wāé basia.

³⁶ Ma_Λ ewarideba l_Λta ma_Λ jārārā Ācōrē wua de l_Λr_Λ b_Λada nocodaa wāb_Λr_Λde israelerā sida nocodaa wābadjidāa. ³⁷ Barib_Λr_Λ jārārā Ācōrē wua de l_Λr_Λ b_Λsira israelerā sida aria panebadjidāa aba jārārā wayacusa nocodaa wāb_Λr_Λdāa. ³⁸ Jūma israelerāba ac_Λ pan_Λ daide āsa Ācōrē jārārā idji wua de l_Λr_Λ b_Λbadjia. Diamasi t_Λb_Λ quīrāca uruga jira b_Λbadjia. Māwā basia ādjirā wāb_Λdaza.

LEVITICO

Israelerāra Egipto druadeba ēdrasidaa 1445 poa Jesu todi naēna. Małbe jeđeco uméne Sinai ējūāne jūēne wāsidaa. Sinai eyade Ācōrēba nał Levitico cartada Moisea bābisia (27:34). Nał cartade Ācōrēba Moisea jarasia sāvā sacerdoterāba odida panāda. Nał cartara Levitico abadaa israelerā sacerdoterāra Levideba yōpedada bēra.

Dadji ēberā bedeade nał Levitico cartadebemada bā eropanāa israelerāba cadjirua opedada carea Ācōrēa diadida panananebemada. Ādjia diapedadada sacerdoterāba Ācōrēa babue diabadjidāa (1:1neba aba 6:7daa). Małare bā eropanāa Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewaride sāvā sacerdoterāba odida pananada (capítulo 16). Małare bā eropanāa sāvā israelerāba ādji ewari droma beara odida pananāda (capítulo 23). Jīrūare bā eropanāa sacerdoterāba ībīrā Ācōrē wua de coadida panananebemada idjaba ēberāba Ācōrē biē jaradadebemada (capítulo 24).

Sāvā animarā Ācōrēa babue diaida bādebema

¹ Ācōrēba idji wua dedeba Moisea jarasia:

² –Israelerāa nāvā jaradua: “Abałba idji animarānebemada Ācōrēa diaibāra, pacada, ovejada, wa chiwatuda diaida bāa.

³ Pacada babue diaibāra, dji umaquīrādra diaida bāa. Mał pacara jūma bia baida bāa. Małra Ācōrē wua dede eđa wābadamaa edeida bāa idjia diabāra Ācōrēba bia unumārēa. ⁴ Dji diabāra idji jawara paca boro āra bāida bāa. Māvā Ācōrēba mał pacara dji ēberā cacuabari edaya idjia cadjirua oda quīrādoai carea. ⁵ Małbe Ācōrē quīrāpita pacara o arāgo beaida bāa. Małne Aaroł warrarā sacerdoterāba dji oara piadapeda animarā babue diabada orroza jīāpodida panāa Ācōrē wua de quīrāpe. ⁶ Dji diadaba pacara epapeda, drapetapeda tucuaida bāa. ⁷ Māvā o bāde sacerdote Aaroł warrarāba animarā babue diabada āra tabāra uruga nūmanida panāa. ⁸⁻⁹ Dji diadaba paca jāsira, dji jīrū sīda baidoba sāgāida bāa. Sāgādacarea Aaroł warrarā sacerdoterāba małgāra, dji animarā tucuadāra, dji borora, dji draga sīda animarā babue diabadade tabā uruga nūma āra bādapeda jūma babue diaida panāa. Mał paca babue diabāra Ācōrēba bia unuya.*

¹⁰ Abāba idji animarānebema ovejada wa chiwatuda Ācōrēa babue diaibāra, dji umaquīrādra diaida bāa. Mał animarāra jūma bia baida bāa. ¹¹ Małra Ācōrē quīrāpita animarā babue diabada jawa araare o arāgo beaida bāa. Małne Aaroł warrarā sacerdoterāba dji oara piadapeda animarā babue diabada orroza jīāpodida panāa. ¹²⁻¹³ Dji diadaba animarāra drapetapeda tucuaida bāa. Tucuapeda dji jāsira, dji jīrū sīda baidoba sāgāida bāa. Małgāra, dji animarā tucuadāra, dji borora, dji draga sīda sacerdoteba animarā babue diabadade tabā uruga nūma āra bāpeda jūma babue diaida bāa. Mał animarā babue diabāra Ācōrēba bia unuya.

¹⁴ Abāba ibanada Ācōrēa babue diaibāra, puchirāda wa putujuda diaida bāa. ¹⁵ Sacerdoteba mał ibanara animarā babue diabadamaa edepeda otapuya beaida bāa. Beapeda dji borora animarā babue diabadade babueida bāa. Dji oara animarā babue diabada orrode zowuabida bāa. ¹⁶ Małbe carabapeda, jēsapeda dji jāsida, dji cara sīda animarā babue diabada orrocawa bāida bāa dji tabā pora bāmaa.† Dji tabā porara animarā babue diabada āmādaū odjabariare bāa. ¹⁷ Małbe dji ide jidapeda ibanara drawe ewara cobāida bāa. Māvā cobapeda animarā babue diabadade babue diaida bāa. Mał ībana babue diabāra Ācōrēba bia unuya.”–

2

Néudebema sāvā Ācōrēa diadida panā

¹ Abāba idji néudebema harina odada Ācōrēa diaibāra, dji biara bā harinada diaida bāa. Mał harina āra nedragada weapeda incienso querada āra cobāida bāa. ² Małra idjia Aaroł warrarā sacerdoterāmaā edeida bāa. Mał harinanebemada sacerdoterāba jawa baratama aba edaida bāa nedraga bara idjaba jūma dji incienso quera bara. Małgāra animarā babue diabada āra babue diaida bāa. Mał maārī babue diabādeba acabi bāa jūma mał harinara Ācōrēa dia bāda. Mał babue diabāra Ācōrēba bia unuya. ³ Mał harinanebemada maārī

* **1:8-9** Mał paca babue diabāra Ācōrēba bia unuya. Hebreo bedeade bā bāa: “Mał babue diabāra Ācōrēba bia āya.”

† **1:16** Hebreo bedeade mał versícolora ebuda bāēa.

Ācōrēa babue diaida bēṛā jūma dji bēda sida Ācōrē itea besia. Maḷ bēṛā ababe Aaroḷba idji warrarā bida arima coḍida panḷa.

⁴ Abaaba paḷ ābudada Ācōrēa diaibḷḷa, dji biara bḷ harina oḍada diaida bḷa. Maḷ paḷra ēsābari neḷ baida bḷa. Nedraga bara oida bḷa wa nedragaba ḷṛḷ paḷḷida bḷa. ⁵ Jiorro pewedeā oḍade paḷ ābudada diade edeibḷḷa, dji biara bḷ harina nedraga bara oḍada diaida bḷa. Maḷḷara ēsābari neḷ baida bḷa. ⁶ Maḷ paḷra jūma cōṛācuapeḍa nedragada ḷṛḷ weaida bḷa, Ācōrēa diai bēṛā. ⁷ Paḷ cuguruḍe ābudada diade edeibḷḷa, dji biara bḷ harina nedraga bara oḍada diaida bḷa.

⁸ Maḷ paḷ ābudadebemada dji Ācōrēa diabḷḷaba sacerdotemaa edepeḍa sacerdoteba animarā babue diabadamaa edeida bḷa. ⁹ Maḷbe maārī edapeḍa maḷḷara animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida bḷa. Maḷ maārī babue diabḷḷabeba acḷbi bḷa jūma maḷ paḷra Ācōrēa dia bḷada. Maḷ paḷ babue diabḷḷara Ācōrēba bia unuya. ¹⁰ Maḷ paḷnebemada maārī Ācōrēa babue diaida bēṛā jūma dji bēda sida Ācōrē itea besia. Maḷ bēṛā ababe Aaroḷba idji warrarā bida arima coḍida panḷa.

¹¹ Bārā néudebemada Ācōrēa diabadade paḷ ēsābari bara bḷada diacara panḷa, paḷ ēsābarida, urrajō sida Ācōrēa babue diacara panḷ bēṛā. ¹² Bārāba naārā ewabḷḷadebemada Ācōrēa diabadade paḷ ēsābari bara, urrajō bara diadida panḷa. Baribḷḷa animarā babue diabadade babue diacara panḷa, Ācōrēba bia unuē bēṛā.

¹³ Jūma bārā néudebemada Ācōrēa diabadade tā bara diadida panḷa. Tā neḷ bḷara diacara panḷa. Tāba cawabi bḷa Ācōrēba bārā ume beḍea bḷḷada jōḍea. Maḷ bēṛā jūma Ācōrēa diabadara tā bara baida bḷa.

¹⁴ Bārāba naārā ewabḷḷadebemada Ācōrēa diabadade jututiadapeḍa tēṛnada Ācōrēa diadida panḷa. ¹⁵ Maḷ ḷṛḷ nedragada weadapeḍa incienso querada ḷṛḷ cobḷḷida panḷa, Ācōrēa diai bēṛā. ¹⁶ Sacerdoteba maḷnebemada Ācōrēa babue diaida bḷa dji nedraga bara idjaba jūma dji incienso quera bara. Maḷ maārī babue diabḷḷabeba acḷbi bḷa jūma maḷ jututiadara Ācōrēa dia bḷada.

3

Ācōrē ume necai bai carea sāwā animarā diaida bḷ

¹ Abaaba Ācōrē ume necai bai carea pacada diaibḷḷa, dji umaquīrāda wa dji wēṛāda diaida bḷa. Maḷ pacara jūma bia baida bḷa. ² Dji dia bḷba idji jawara paca boro ḷṛḷ bḷḷapeḍa o ḷṛḷḷago beaida bḷa Ācōrē wua dede eḍa wābada caita. Maḷbe Aaroḷ warrarā sacerdoterāba dji oara animarā babue diabada ḷṛḷ idjaba orroza bida jīḷḷoḍida panḷa. ³⁻⁴ Dji dia bḷba dji ḷṛṛida, biteḍabema dragada, cotruada umena dji draga bara, nequima sida Aaroḷ warrarā diaida bḷa Ācōrēa babue diaḍamārē. ⁵ Ādjirāba jūma maḷḷara animarā babue diabadade Ācōrēa babue diadida panḷa animarā bā nūmacāda ḷṛḷ. * Maḷ babue diabḷḷara Ācōrēba bia unuya.

⁶ Abaaba Ācōrē ume necai bai carea ovejada wa chiwatuda diaibḷḷa, dji umaquīrāda wa dji wēṛāda diaida bḷa. Maḷra jūma bia baida bḷa. ⁷ Ovejada diaibḷḷa, Ācōrē quīṛāpita edeida bḷa. ⁸ Idji jawara oveja boro ḷṛḷ bḷḷapeḍa o ḷṛḷḷago beaida bḷa Ācōrē wua de quīṛāpe. Maḷbe Aaroḷ warrarāba dji oara animarā babue diabada ḷṛḷ idjaba orroza bida jīḷḷoḍida panḷa. ⁹⁻¹⁰ Dji dia bḷba dji dragada, dji dru carraya ḷḷḍada, dji ḷṛṛida, cotrua umena dji draga bara, nequima sida sacerdoterā diaida bḷa Ācōrēa babue diaḍamārē. ¹¹ Sacerdoteba jūma maḷḷara animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida bḷa. Maḷ babue diabḷḷara Ācōrēa djico diabḷḷa quīṛāca bḷa.

¹² Ācōrē ume necai bai carea dia bḷba chiwatuda diaibḷḷa, Ācōrē quīṛāpita edeida bḷa. ¹³ Mama idji jawara chiwatu boro ḷṛḷ bḷḷapeḍa o ḷṛḷḷago beaida bḷa Ācōrē wua de quīṛāpe. Maḷbe Aaroḷ warrarāba dji oara animarā babue diabada ḷṛḷ idjaba orroza bida jīḷḷoḍida panḷa. ¹⁴⁻¹⁵ Dji dia bḷba dji ḷṛṛida, cotruada umena dji draga bara, nequima sida sacerdotea diaida bḷa Ācōrēa babue diamārē. ¹⁶ Maḷbe sacerdoteba jūma maḷḷara animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida bḷa. Maḷ babue diabḷḷara Ācōrēa djico diabḷḷa quīṛāca bḷa. Ācōrēba maḷra bia unuya. Jūma dji dragada Ācōrēa babue diaida bḷa. ¹⁷ Idiba ḷṛṛa naḷ beḍeada ḷṛḷ oḍida panḷa: bārā wābḷḷada bārāba, bārā warrarāneba yōbḷḷarā bida animarā dragada, oa sida cocara panḷa.

* ³⁵ Ācōrē ume necai bai careabema animarā diai naēna dji dia bḷba naārā Ācōrēa dewara animarāda jūma babue diaida bḷa. Capítulo 1ne maḷnebemada bḷ bḷa.

4

Cadjirua oda carea cārēda Ācōrēa diaida ba

¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa nāwā jaradua: “Abalba cadjirua oi crīchaē bade Ācōrē leyda āi oibalga, maā cadjirua oda carea nāwā oida baa:

³ Sacerdote dji dromaara baba māwā cadjiruada oibalga, puru sida Ācōrē quīrāpita bedeade baya. Maā cadjirua oda carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrēa babue diaida baa. Maā pacara jūma bia baida baa. ⁴ Maāra Ācōrē wua dede eda wābada quīrāpe edepeda idji jawara paca boro arā bapeđa o arāgo beaida baa Ācōrē quīrāpita. ⁵ Maābe dji oada maāri edepeda Ācōrē wua dede eda edeida baa. ⁶ Mama eda idji jawā jīwīnīra maā oade beguea edepeda barima siete Ācōrē quīrāpita jīāpoida baa wua eata jira ba quīrāpe. ⁷ Maābe quera bá diabadae cachu quīrāca beara maā oaba soaida baa Ācōrē quīrāpita. Ācōrē wua dede da dajadaa zepeda dji eda wābada quīrāpe paca oa bedara animarā babue diabada cobā caita jūma weaida baa. ⁸⁻⁹ Maābe cadjirua oda carea paca beada bitedabema dragada jūma edaida baa: dji larida, cotruada umena dji draga bara, nequima sida. ¹⁰ (Ācōrē ume necai bai carea animarā draga edabari quīrāca oida baa.) Edapeda jūma maāgara animarā babue diabadae Ācōrēa babue diaida baa. ¹¹⁻¹² Pacadebema bedara israelerā duanamaaba jūma āyā edeida baa: dji eda, dji djarada, dji boroda, dji jīrūda, jūma bitedabemada, dji ā sida. Jūma maāgara edeida baa animarā babueda pora cuabadamaa. Maā pora arā tabā cajērāpeda pacara jūma babueida baa.

¹³ Cadjirua oi crīchaē bade Israel puruba Ācōrē leyda āi oibalga, cadjirua odara adua bamīna Ācōrē quīrāpita bedeade baya. ¹⁴ Baribalga puruba cawasira, maā cadjirua carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrē wua demaa edeida baa babue diabi carea. ¹⁵ Maābe Ācōrē quīrāpita israelerā bororāba ādji jawara paca boro arā bapeđa o arāgo beaida panla. ¹⁶ Maābe sacerdote dji dromaara baba dji oada maāri Ācōrē wua dede eda edeida baa. ¹⁷ Mama eda idji jawā jīwīnīra maā oade beguea edepeda barima siete Ācōrē quīrāpita jīāpoida baa wua eata jira ba quīrāpe. ¹⁸ Maābe Ācōrē quīrāpita quera bá diabadae cachu quīrāca beara maā oaba soaida baa. Ācōrē wua dede da dajadaa zepeda dji eda wābada quīrāpe paca oa bedara animarā babue diabada cobā caita jūma weaida baa. ¹⁹ Maābe paca bitedabema dragada jūma edepeda animarā babue diabadae Ācōrēa babue diaida baa. ²⁰ Idjia oida baa ara idji cadjirua carea oda quīrāca. Sacerdoteba māwā oida baa bārāba cadjirua opeđada carea. Māwābalga Ācōrēba maā cadjiruara quīrādoaya. ²¹ Maābe pacadebema bedara israelerā duanamaaba āyā edepeda jūma babueida baa ara idji cadjirua carea beada paca āyā edepeda jūma babueda quīrāca. Māwā oida baa maā pacara beada bēra Israel puruba cadjirua oda carea.

²² Cadjirua oi crīchaē bade bārā bororānebemaba Ācōrē leyda āi oibalga, cadjirua odara adua bamīna Ācōrē quīrāpita bedeade baya. ²³ Baribalga cadjirua odada cawasira, chiwatu dji umaquīrāda edeida baa Ācōrē quīrāpita babue diabi carea. Maā chiwatura jūma bia baida baa. ²⁴ Animarā babue diadi careabema beabadama idji jawara chiwatu boro arā bapeđa Ācōrē quīrāpita o arāgo beaida baa idjia cadjirua oda carea. ²⁵ Maābe sacerdoteba maā cadjirua carea beada chiwatu oade idji jawā jīwīnīra beguea edepeda animarā babue diabadae cachu quīrāca beara soaida baa. Chiwatu oa bedara animarā babue diabada cobā caita jūma weaida baa. ²⁶ Maābe jūma dji draga bitedabemada Ācōrēa babue diaida baa Ācōrē ume necai bai careabema animarā dragada babue diabari quīrāca.* Maāgara sacerdoteba oida baa bārā boroba cadjirua oda carea. Māwābalga Ācōrēba maā cadjiruara quīrādoaya.

²⁷ Cadjirua oi crīchaē bade bārānebemaba Ācōrē leyda āi oibalga, cadjirua odara adua bamīna Ācōrē quīrāpita bedeade baya. ²⁸ Baribalga cadjirua odada cawasira, chiwatu wērāda edeida baa Ācōrē quīrāpita babue diabi carea. Maā chiwatura jūma bia baida baa. ²⁹ Animarā babue diadi careabema beabadama idji jawara chiwatu boro arā bapeđa o arāgo beaida baa idjia cadjirua oda carea. ³⁰ Maābe sacerdoteba chiwatu oade idji jawā jīwīnīra beguea edepeda animarā babue diabadae cachu quīrāca beara soaida baa. Chiwatu oa bedara animarā babue diabada cobā caita jūma weaida baa. ³¹ Maābe dji dragada jūma edaida baa Ācōrē ume necai bai careabema animarā draga edabari quīrāca. Edapeda dji dragara animarā babue diabadae jūma babue diaida baa Ācōrēba bia

* 4:26 Levítico capítulo 3.

unumārēā. Maḷgara sacerdotēba oida ḅa abalḅa cadjirua oḁa carea. Māwābaga Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya.

³² Abalḅa chiwatu cāyābara ovejada idjia cadjirua oḁa carea babue diabi quīrā ḅabaga, oveja wērāda edeida ḅa. Maḷ ovejara jūma bia ḅaida ḅa. ³³ Animarā babue diadi careabema beabadama idji jawara oveja boro ḷḷ ḅapeḁa o ḷḷḷḷḷḷ beaida ḅa idjia cadjirua oḁa carea. ³⁴ Maḷbe sacerdotēba maḷ cadjirua carea oveja beada oade idji jawā jwīnīra ḅeguea edapeḁa animarā babue diabadaḁe cachu quīrāca ḅeara soaida ḅa. Oveja oa ḅedara animarā babue diabada coḅa caita jūma weaida ḅa. ³⁵ Maḷbe dji dragada jūma edaida ḅa Ācōrē ume necai ḅai careabema animarā draga edabari quīrāca. Edapeḁa dji dragara Ācōrēa jūma babue diaida ḅa animarā babue diabadaḁe bá nūmacāda animarā ḷḷ. Maḷgara idjia oida ḅa abalḅa cadjirua oḁa carea. Māwābaga Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya.

5

¹ Bārā bororāba ēberā cawa obadaḁe abalḁa trānibaga, maḷga ēberāba ununada wa ūīnada jaraḅbaga cadjiruada o ḅa. Maḷ carea bedeade ḅaya. ² Bārāba cocara panā animarā mēābemada, daupēbadada, wa jāne wābada beudada abalḅa waraibaga, waradada adua ḅamīna maḷ ēberāra Ācōrē quīrāpita biē ḅeḁa bērā bedeade ḅa.* ³ Abalḅa Ācōrē quīrāpita biē ḅa ēberāda waraibaga wa maḷ ēberānebemada waraibaga, māwā waradada adua ḅamīna cawabagaḁe bedeade ḅaya.† ⁴ Abalḅa quīrācuita crīchaēne bariduade oida wārāneba jaraibaga, māwā jaraḁara quīrādoaimīna cawabagaḁe Ācōrē quīrāpita bedeade ḅaya.

⁵ Māwā ḅea cadjirua oḁaba idjia oḁara jūmarā ebuda jaraida ḅa. ⁶ Idjia cadjirua oḁa carea idji animarānebema oveja wērāda wa chiwatu wērāda edeida ḅa Ācōrēa babue diabi carea. Maḷbe sacerdotēba maḷga animarā dragara Ācōrēa babue diaida ḅa maḷ ēberāba cadjirua oḁa carea.

⁷ Ne neē quiruba ovejada diai carea neē ḅabaga, puchirāda umé wa putujuda umé edeida ḅa. Aba Ācōrē quīrāpita beabida ḅa idjia cadjirua oḁa carea idjaba aba Ācōrēa jūma babue diabida ḅa. ⁸ Maḷ umēbema ibanara sacerdotemaa edepeḁa sacerdotēba aba otapuya beaida ḅa dji edeḁaba cadjirua oḁa carea. Otapuya beabagaḁe abeḁa dji borora tacara ḅa. ⁹ Maḷ cadjirua carea ibanā beada oara animarā babue diabada orro abaare maārī jīpoida ḅa. Oa ḅedara animarā babue diabada coḅa caita jūma weaida ḅa. Māwā oida ḅa dji edeḁaba cadjirua oḁa carea. ¹⁰ Maḷbe sacerdotēba dewarabema ibanara jūma Ācōrēa babue diaida ḅa Ācōrēba obi jaraḁa quīrāca.‡ Jūma maḷgara idjia oida ḅa dji edeḁaba cadjirua oḁa carea. Māwābaga Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya.

¹¹ Baribaga ne neē quiruba puchirāda umé wa putujuda umé diai carea neē ḅabaga, dji biara ḅa harinada epedece jūguria umé diaida ḅa idjia cadjirua oḁa carea.§ Maḷ harinane nedragada, incienso quera sida ḅacara ḅa cadjirua carea dia ḅa bērā. ¹² Maḷ harinara sacerdotemaa edepeḁa sacerdotēba jawā baratama aba edapeḁa Ācōrēa babue diaida ḅa animarā babue diabadaḁe bá nūmacāda ḷḷ. Maḷ maārī babue diabagaḁe abeḁa ḅa harinara jūma Ācōrēa dia ḅada. Maḷ harina diaḁara cadjirua carea diasia. ¹³ Sacerdotēba māwā oida ḅa dji edeḁaba cadjirua oḁa carea. Māwābaga Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya. Harina ḅedara sacerdote itea ḅaya bārā neudebema Ācōrēa babue diabagaḁe dji ḅedara idji itea ḅebari quīrāca.”–

Bedeade ḅaba diaida ḅa

¹⁴ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁵ –Cadjirua oi crīchaē ḅade abalḅa Ācōrēa diaida ḅadebemada jūma diaḅbaga, maḷ cadjirua oḁa carea idji animarānebema oveja dji umaquīrāda Ācōrēa diaida ḅa. Maḷ ovejara jūma bia ḅaida ḅa. Dji nēḅalara daucha ḅaida ḅa idjia diaida ḅa quīrāca. Maḷbari paratara diabagaḁe abeḁa ḅa dji edeḁaba cadjirua oḁa carea. ¹⁶ Idjia Ācōrēa diaḅ ḅada diapēda sacerdotēba maḷ auḁu diaida ḅa.* Maḷbe idjia ovejara beapeḁa idji cadjirua carea sacerdotēba Ācōrēa babue diaya. Māwābaga Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoaya.

¹⁷ Abalḅa Ācōrē leyda āi oibaga, āi oḁada adua ḅamīna Ācōrē quīrāpita maḷ cadjirua carea bedeade ḅa. ¹⁸ Cawabagaḁe idji animarānebema oveja dji umaquīrāda sacerdotemaa edeida ḅa Ācōrēa babue diamārēā maḷ cadjirua oḁa carea. Maḷ ovejara jūma bia ḅaida ḅa. Dji nēḅalara daucha ḅaida ḅa idjia diaida ḅa quīrāca. Ovejara beapeḁa idji cadjirua

* 5:2 Levitico capítulo 11. † 5:3 Levitico capítulo 12–15. ‡ 5:10 Levitico 1:14–17. § 5:11 Epedeco jūguria umé. Hebreo bedeade ḅa ḅa “décima parte de un efa.” * 5:16 Maḷ auḁu. Hebreo bedeade ḅa ḅa “la quinta parte.”

carea sacerdoteba Ācōrēa babue diaya. Māwā idjia adua bade cadjirua odara Ācōrēba quīrādoaya. ¹⁹ Mañ ēberāba Ācōrē leyda āi oda bēra bedeade bala. Mañ bēra ovejara babue diaida bala.

6

¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Abaaba idjia wagamārēa ne bedada sewadeba adua bada aibaga, wa idjia dradada draaē bada aibaga, wa cūrūga badeba djārāneda jārībaga, Ācōrē quīrāpita cadjiruada o bala. ³ Mañ awara ababa ne aduadada unupeda sewadeba unuē bada aibaga, wa baridua mañ quīrāca beada oiba, Ācōrē quīrāpita cadjiruada o bala. ⁴⁻⁵ Bariduaba mañ cadjirua quīrāca beada oiba, Ācōrē quīrāpita bedeade baya. Mañ bēra idjia draa erobara, wa cūrūga badeba jārī erobara, wa idjima beda sewadeba jēda diaē bala, wa djārā ne aduada mērā erobara, wa baridua djārāne mērā eroba sida djibaria jēda diaida bala. Jēda diapeda mañ audu diaida bala.* Māwā diaida bala idjia cadjirua oda carea oveja beabaga ewaride. ⁶ Mañne idji animarānebema oveja dji umaquīrāda sacerdotemaa edeida bala babue diamārēa idjia cadjirua oda carea. Mañ ovejara jūma bia baida bala. Dji nēbala daucha baida bala idjia diaida bala quīrāca. ⁷ Idjia ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrē quīrāpita babue diaya. Māwābaga Ācōrēba mañ cadjiruara quīrādoaya.

10

Nadāba, Abiu bida cadjirua opedada

¹ Aaroñ warrarā Nadāba, Abiu bida ādji quera babada epedecoda edadapeda tladada quera sida mañ epedecode bāsidaa. Mañda Ācōrēba jarada awara idji quīrāpita bāsidaa.*

² Mañ carea Ācōrēba tala uruada idji balamaaba eradabasia. Mañ uruaba ādjira bá beasia. Māwā idji quīrāpita beusidaa.

³ Mañbe Moiseba Aaroñ jarasia:

–Nañra jāwāsia Ācōrēba jarada quīrāca opedadaē bēra. Ācōrēba nāwā jarasia:

Mā caita zebadaba mñra waya pananida panala. Mñdra jūmarā quīrāpita bia jaradida panala.

Mañda ūrīpeda Aaroñra chupea besia. ⁴ Mañbe Moiseba Aaroñ djabadrōā Uziel warrarā Misaela, Elzapañ sida trāpeda jarasia:

–Zedadua. Bārā ēberārā beupedadara Ācōrē wua de caitabemada puru jīga ededadua.–

⁵ Ara mañda zedapeda Moiseba jarada quīrāca dji beupedadara ādji djo jala panala bara puru jīga edesidaa.

16

Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewari

¹ Ācōrēba jarada awara idji quīrāpita quera babada carea Aaroñ warrarāra umē beusidaa. Beupedadacarea Ācōrēra Moise ume bedeasia. ² Nāwā jarasia:

–Ba djaba Aaroñ jaradua mā dede wua eata jira ba jēdaare mā itea biara ba dejāne baridua ewaride eda wārāmārēa. Baridua ewaride eda wāsira beuya, mñra baurude lra jārārāne ba bēra. Ababe mā bade ewaride eda wāida bala.

³ Mañ ewaride Aaroñba nāwā oida bala: idjia cadjirua oda carea paca dji umaquīrā zaqueda eneida bala babue diai carea. Idjaba oveja dji umaquīrāda eneida bala jūma babue diai carea. ⁴ Mañbe cuīpeda idjia edre jābari lino wua odada jāida bala. Mañ lra idjia jābari lino wua oda torroa bada jāpeda cagra trājābari lino odaba trājā cobaida bala. Idji borodē jābari lino oda sida jāida bala. Mañlra idjia jāida bala mā quīrāpita ne obaga.

⁵ Mañ awara israelerāba cadjirua opedada carea idjia chiwatu dji umaquīrāda umē diadida panala dji draga babue diamārēa. Idjaba oveja dji umaquīrāda diadida panala jūma babue diamārēa. ⁶ Aaroñba cadjirua oda carea, idji ēberārāba cadjirua opedada carea bida paca umaquīrā zaquera eneya babue diai carea. ⁷ Chiwatu umena mā quīrāpita eneida bala mā wua dede eda wābada caita. ⁸ Mañbe bārāba cawadi carea jemenebada quīrāca Aaroñba oya cawai carea sālgā chiwatuda mā itea baida idjaba sālgāda ējūā pōasa ewaraga bade ērābueida.* ⁹ Chiwatu mā itea bedara Aaroñba babue diai carea baya israelerāba cadjirua opedada carea. ¹⁰ Chiwatu ērābuei carea bedara Aaroñba mā quīrāpita zocai erobaya israelerāba cadjirua opedadara āyā edemārēa ējūā pōasa ewaraga badaa.

* **6:4-5** Mañ audu. Hebreo bedeade ba bala “la quinta parte.” * **10:1** Exodo 30:7-9de jara bala sāwā Ācōrē quīrāpita

querada baída bada. * **16:8** Sālgāda ējūā pōasa ewaraga bade ērābueida. Hebreo bedeade jara bala “sālgāda Azazel carea diabueida.” Azazel trāba jara bara ebuda bāēa. Nañlra crīchada dia bala: chiwatu ējūā pōasa ewaraga bade ērābueida, ējūā chiwatu ērābuebadada, wa jai pōasa ewaraga ba ējūāne bābarida.

¹¹ Aaroḷba paca zaquera o arṛāgo beaida ḅala idjia cadjirua oda carea idjaba idji ēberārāba cadjirua opeḁada carea bida. ¹² Maḷbe quera babada epeḁecoda edapeḁa tḅḅadau mḷ quīrāpita ḅa animarā babue diabadadebemaba biraida ḅala. Idjaba incienso quera dji arḅaḁada ḅawa baratama umé edaida ḅala. Maḷra jūma edeida ḅala mḷ dede wua eatḷ jira ḅa jēdaare. ¹³ Mama mḷ quīrāpita querada tḅḅadau ḷrḷ cuaida ḅala cowa nūmemārēā. Maḷ cowaḅa mḷ baurude ḷrḷ cobara ānā edaya. Māwāḅarḷ Aaroḷba beuēā. ¹⁴ Maḷbe paca oda edapeḁa idji ḅawa jīwīnība maāṛṛ jīāpoida ḅala baurude ḷrḷ iquida. Idjaba baurude quīrāpe egode ḅarima siete jīāpoida ḅala.

¹⁵ Maḷbe dajadaa wāpeḁa chiwatu mḷ itea ḅedara o arṛāgo beaida ḅala israelerāba cadjirua opeḁada carea. Chiwatu oara mḷ wua dede eatḷ jira ḅa jēdaare edepeḁa baurude ḷrḷ, baurude quīrāpe egode bida jīāpoida ḅala idjia naārā paca oa jīāpoida quīrāca. ¹⁶ Mḷ wua dera bārā dji cadjirua obadarā tāēna ḅa bēṛā Aaroḷba māwā oaba jīāpoida ḅala. Māwā mḷ itea biara ḅa dejāda mḷ quīrāpita bia ḅeya israelerāba cadjirua o pananebemada, mḷ quīrāpita biē pananebemada, idjaba mḷ beḁe ḷjā odaē pananebema sida. Mḷ itea ḅa dejāra ara maḷ quīrāca oida ḅala mḷ quīrāpita bia bemārēā.

¹⁷ Aaroḷba cadjirua carea mḷ itea biara ḅa dejāne oa jīāpode wāḅarḷde aba ēḁṛḅarḷḁaa ni abaḁda mḷ wua dede ḅacara ḅala. Mama eḁa ḅāde Aaroḷba oara jīāpoya idjia cadjirua oda carea, idji ēberārāba cadjirua opeḁada carea, idjaba israelerāba cadjirua opeḁada carea bida. ¹⁸ Mḷ wua dedeḅa dajadaa zepeda mḷ quīrāpita ḅa animarā babue diabadamaa wāida ḅala bia ḅai carea. Idjia paca oara, chiwatu oa sida maāṛṛ edapeḁa animarā babue diabadade cachu quīrāca ḅeara soaida ḅala. ¹⁹ Maḷbe animarā babue diabada ḷrḷ idji ḅawa jīwīnība oda ḅarima siete jīāpoida ḅala animarā babue diabadara mḷ quīrāpita bia ḅai carea. Māwā oida ḅala animarā babue diabadara israelerā mḷ quīrāpita biē pananeba biē ḅebari bēṛā.

²⁰ Mḷ itea biara ḅa dejā, mḷ itea ḅa dejā, animarā babue diabada sida mḷ quīrāpita bia ḅaḁacarea Aaroḷba chiwatu wadi zocai erobara caita eneida ḅala. ²¹ Idji ḅawara chiwatu boro ḷrḷ ḅapeḁa jūma israelerāba cadjirua opeḁadara, mḷ beḁe ḷjā odaē panana sida Aaroḷba ebuda jaraida ḅala maḷ cadjiruara chiwatu ḷrḷ ḅai carea. Maḷbe abaḁda ḅaya chiwatura ējūā pōāsa ewaraga ḅadaa edemārēā. ²² Maḷ chiwatuba jūma bārā cadjiruara āyā edeya ēberārā neēmaa. Mama ējūā pōāsa ewaraga ḅāde dji ededaba chiwatura ēṛāḅueida ḅala.

²³ Maḷmisa Aaroḷra mḷ wua dede eḁa wāpeḁa idjia ḷḷ ḅa lino wua oḁara ēṛāpeḁa mama ameida ḅala. Maḷra idjia ḷḷbaria mḷ itea biara ḅa dejāne wāi carea. ²⁴ Maḷbe arima cuipeḁa idjia ewariza ḷḷbarida jāida ḅala. Maḷbe dajadaa wāpeḁa idjia enena ovejada, israelerāba diapedada oveja sida beapeḁa jūma babue diaida ḅala idjia cadjirua oda carea, israelerāba cadjirua opeḁada carea bida. ²⁵ Maḷbe cadjirua carea paca, chiwatu sida beḁa dragada animarā babue diabadade jūma babueida ḅala.

²⁶ Chiwatu ējūā pōāsa ewaraga ḅāde ēṛāḅuedara jēda zebarḷde cuida ḅala idjaba idjia cacuaḁe ḷḷ ḅara tātoida ḅala. Maḷḅeḅarḷ bārā duanamaa zeida ḅala.

²⁷ Bārā cadjirua carea beḁa pacara, chiwatu sida israelerā duanamaḅa āyā edeida ḅala babuei carea. Dji era, dji djarara, dji ā sida jūma babueida ḅala. Aaroḷba maḷ animarā oara mḷ itea biara ḅa dejāne jīāposia. ²⁸ Eberā maḷ animarā āyā bāde wā ḅadara jēda zebarḷde cuida ḅala idjaba idjia cacuaḁe ḷḷ ḅala tātoida ḅala. Maḷḅeḅarḷ bārā duanamaa zeida ḅala.

²⁹ Idiba ḷṫaa bārā israelerāba naḷ beḁeada ḷjā odida panḷa. Poaza sietebema jeḁecode die ewari ḅāde bārāba ne coḁaca ewarida odida panḷa.† Maḷ ewaride trajacara panḷa. Āḷbemarā bārā tāēna panḷa sida trajacara panḷa. ³⁰ Poaza maḷ ewaride sacerdote dji dromaara ḅaba mḷa jarada quīrāca oya bārāba cadjirua opeḁada carea. Māwā bārāra mḷ quīrāpita bia beadia. ³¹ Maḷ ewariza ḷnāūḅada ewari droma. Maḷne bārāra ne coḁacara panḷa. Idiba ḷṫaa poaza maḷ ewaride māwā odida panḷa.

³² Sacerdote dji dromaara ḅa jaidabarḷde idji warra boro ḷrḷ olivo dragada weadida panḷa idji zeza cacubarī bemārēā. Maḷ warraba israelerāba cadjirua opeḁada carea oida ḅa quīrāca oya. Maḷ ewaride sacerdoteba lino wua oda jāida ḅara ḷṫya. ³³ Maḷne oa jīāpo ḅādeḅa idjia mḷ itea biara ḅa dejāda, mḷ itea ḅa dejāda, animarā babue diabada sida bia ḅaya. Idjaba sacerdoterāba cadjirua opeḁada carea, jūma bārāba cadjirua opeḁada carea bida idjia oida ḅa quīrāca oya.

³⁴ Idiba ḷṫaa mḷa naḷra ḷjā obi ḅala: poaza ḅarima aba sacerdotē dji dromaara ḅaba mḷa jarada quīrāca oida ḅala jūma israelerāba cadjirua opeḁada carea.

Maḷbe Ācōrēba Moisea jarada quīrāca o panesidaa.

† 16:29 ḷcaṛamaarā israelerā ne coḁaca ewaride baido coḁaca panasidaa, ādji quima ume jipa cānīda panasidaa, ādji jīrūne jāḅadada jācara panasidaa idjaba cuicara panasidaa.

23

Ewari droma bea Ācōrēba obida

¹ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa jaradua mḷa naḷgḷ ewari droma beada poaza obi ḷada. Maḷ ewari beade bārāra ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea.

Ānāūbada ewari

³ Sei ewari bārā trajura odida panḷa, baribḷḷa sietebema ewaride ānāūnida panḷa. Maḷ ewaride bārāra ni maārī bida trajadacara panḷa. Maḷ awara ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea. Bārā panane wāḷadama bida ānāūbada ewarira mḷ itea wagadida panḷa.

Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewari idjaba paḷ ēsābari neē ḷa cobada ewari

⁴ Mḷa naḷgḷ ewari droma beada poaza obi ḷa. Mḷa ḷada ewaride maḷ ewari beara bārāba odida panḷa. Maḷ ewaride ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea.

⁵ Poaza dji naārēbema jedecode catorce ewari queuḷḷade bārā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewarira odida panḷa mḷa bia bedeadī carea.* ⁶ Maḷbe abari jedecode quince ewarideba ḷtaa bārāba paḷ ēsābari neē ḷa cobada ewarira odida panḷa mḷa bia bedeadī carea.† Maḷne siete ewari bārāba paḷ ēsābari neē ḷada codida panḷa. ⁷ Dji naārēbema ewaride bārāra ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea. Maḷ ewaride bārāra trajadacara panḷa. ⁸ Maḷ siete ewaride animarāda mḷa ewariza babue diabidida panḷa. Jīrūarebema ewaride bārāra wayacusa ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea. Maḷ ewaride bida bārāra trajadacara panḷa.–

Néudebema naārā ewabḷada Ācōrēa diabada ewari

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁰ –Israelerāa nāwā jaradua: “Mḷa bārāa diai jarada ējūāne jūēpedadacarea poaza bārā néu naārā ewabḷadabemada jḷwa jāmātḷma aba sacerdotemaa ededida panḷa. ¹¹ Maḷra idjia mḷ quīrāpita ḷtaa waida ḷa mḷa bārā bia unui carea. Māwā oida ḷa bārā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewari nurēma. ¹² Ara maḷ ewaride bārāba oveja poa aba ḷada mḷa babue diabidida panḷa. Maḷ ovejara jūma bia baida ḷa. ¹³ Maḷ awara dji biara ḷa harinada epedeco jūgurua umé nedragadaa ḷarātadapeḷa maḷnebema sida mḷa maārī babue diabidida panḷa.‡ Maḷ harina babue diabḷḷara mḷa bia unuya. Idjaba uva bada boteya aba animarā babue diabada ḷḷḷ mḷa wea diabidida panḷa.§ ¹⁴ Poaza maḷgḷara mḷa diadi naēna maḷ poadebema ewabḷdara cocara panḷa. Djiwidi pureadara, dji jututiada sida cocara panḷa. Paḷ sida odapeḷa cocara panḷa. Idiba ḷtaa bārā panane wāḷadaza maḷ bedeara iḷā odida panḷa.

Néu naārā ewapedada carea ḷasrida obada ewari

¹⁵ Bārā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewari nurēma bārā néu naārā ewabḷadabemada mḷa jḷwa jāmātḷma aba diadapeḷa domia siete juachadida panḷa. ¹⁶ Maḷ siete domia juachapedadacarea nurēma cincuenta ewari baya. Maḷ ewaride bārā néu naārā ewapedadabemada mḷa wayacusa diade zedida panḷa.* ¹⁷ Nāwā odida panḷa: bārā diguidaaba paḷda umé enenida panḷa mḷa ḷtaa wa diabidi carea. Maḷ paḷra epedeco jūgurua umé dji biara ḷa harina ēsābari bara oda baida ḷa. ¹⁸ Maḷ paḷ diabḷdade paca dji umaquīrā zaqueda aba, oveja dji umaquīrāda umé, idjaba oveja dji umaquīrā zaquerā poa aba beada siete diadida panḷa. Maḷ animarāra jūma bia beadida panḷa. Maḷgḷara diadia sacerdoteba mḷa jūma babue diamārēā. Maḷgḷarā animarā babue diabḷḷade bārā néudebema harina odara mḷa diabidida panḷa, uva ḷa sida wea diabidida panḷa. Maḷ babue diabḷḷara mḷa bia unuya.

¹⁹ Maḷbe bārāba cadjirua opeḷada carea chiwatu dji umaquīrāda aba beadapeḷa sacerdoteba babue diaida ḷa. Idjaba Ācōrē umé necai bai carea oveja zaquerā poa aba beada umé beadapeḷa sacerdoteba dji dragada babue diaida ḷa. ²⁰ Maḷ uméḷbema oveja zaque djarara, bārā néu naārā ewapedadabemema paḷ oda sida sacerdoteba mḷa ḷtaa wa diaida ḷa. Maḷne jūma maḷgḷara mḷ itea beya. Maḷ bārā sacerdoterāba jūma edadida panḷa codi carea. ²¹ Ara maḷ ewaride bārāra ābaa dji jaredida panḷa mḷa bia bedeadī carea. Maḷ ewaride trajadacara panḷa. Idiba ḷtaa bārā panane wāḷadaza bārāba, bārā warrarāneba yōḷadarā bida maḷ bedeara iḷā odida panḷa.

* **23:5** Exodo 12:1-11. † **23:6** Exodo 12:14-20. ‡ **23:13** Epedeco jūgurua umé. Hebreo bedeadē ḷá ḷa “una décima de un efa.” § **23:13** Boteya aba. Hebreo bedeadē ḷá ḷa “un cuarto de hin.” * **23:16** Maḷ ewarira Nuevo Testamento Pentecoste abadaa.

²² Bārā néu ewabladade jūma ewarānadua. Icawa maārī beɗadua. Dji bæeda sida jɒɾɒ perānadua. Maɿɿara beɗadua dji ne neɓ queɗea itea idjaba āibemārā bārā tāēna panɿ itea. Mɿra bārā Ācōrēa.”–

Cachiru zabada ewari

²³ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁴⁻²⁵ –Israelerā nāwā jaradua: “Poaza sietebema jedecode dji nabema ewaride bārāba ḷnāūbada ewarida wagadida panɿ. Bārāra trajadacara panɿ. Maɿ ewaride bārāba cachiruda zadapeɗa ābaa dji jɒɾɒɗida panɿ mɿa bia beɗeadi carea. Idjaba animarāda mɿa babue diabiɗida panɿ.”–

Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewari

²⁶ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁷ –Poaza sietebema jedecode die ewari bɿɗe mɿa cadjirua quīrādoabari ewarida bārāba oɗida panɿ.† Maɿ ewaride bārāra ne coɗacara panɿ, ābaa dji jɒɾɒɗida panɿ mɿa bia beɗeadi carea, idjaba animarāda mɿa babue diabiɗida panɿ. ²⁸ Maɿ ewarira mɿa cadjirua quīrādoabari ewari bērā bārāra trajadacara panɿ. Maɿ ewaride sacerdoteba oya bārāba cadjirua opeɗadara mɿa quīrādoamārēā. ²⁹ Maɿ ewaride bariduaba ne coɗaca ewarida oēbɿɿ, idjira bārā tāēnabemada āyā jɒɾɒɗida panɿ. ³⁰ Idjaba bariduaba trajuda maɿ ewaride oibɿɿ, maɿ ēberāra mɿa beubiya. ³¹ Maɿ ewaride bārāra ni maārī bida trajadacara panɿ. Idiba ḷtaa bārā panane wābɿɿɗaza bārāba, bārā warrarāneba yōbɿɿɗarā bida maɿ beɗeara ḷjā oɗida panɿ. ³² Maɿ ewarira bārā ḷnāūbada ewari dromaa. Maɿ ewaride bārāra ne coɗacara panɿ. Maɿ ḷnāūbada ewarira wagadida panɿ poaza sietebema jedecode nueve ewari queuɗeɗeba aba nurēma queubɿɿɗaa.–

Warrewarreabema de zaquede panabada ewari

³³ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

³⁴ –Israelerā nāwā jaradua: “Poaza sietebema jedecode quince ewarideba ḷtaa siete ewari warrewarreabema de zaquede pananida panɿ mɿa bia beɗeadi carea. ³⁵ Dji nabema ewaride bārāra ābaa dji jɒɾɒɗida panɿ mɿa bia beɗeadi carea. Maɿ ewaride bārāra trajadacara panɿ. ³⁶ Maɿ siete ewaride animarāda mɿa ewariza babue diabiɗida panɿ. Maɿ siete ewari jōnacarea nurēma bārāra wayacusa ābaa dji jɒɾɒɗida panɿ mɿa bia beɗeadi carea. Idjaba maɿ ewaride bārāba mɿa animarāda babue diabiɗida panɿ. Maɿ ewarira mɿ itea waga panɿ bērā bārāra trajadacara panɿ.

³⁷ Jūma mɿa jarada ewari droma beara bārāba oɗida panɿ. Maɿ ewari beɗe bārāra ābaa dji jɒɾɒɗida panɿ mɿa bia beɗeadi carea idjaba mɿa animarāda babue diabiɗi carea. Ewariza mɿa jarada quīrāca bārāba animarā beada babue diabiɗida panɿ, bārā néuɗebemada diabiɗida panɿ, mɿ ume necai beadi carea animarā beada babue diabiɗida panɿ, idjaba uva bada wea diabiɗida panɿ. ³⁸ Domiazabema ḷnāūbada ewari awara mɿa jarada ewari droma beara bārāba oɗida panɿ. Bārāba ewariza mɿa diadiɗa panɿ awara, soɗeba mɿa dia panɿ awara, mɿa diadiɗa jarapeɗada awara, mɿa jarada ewari droma beɗe diabi bɿra diadiɗa panɿ.

³⁹ Bārā néu jūma ewapeɗadacarea siete ewari bārāra warrewarreabema de zaquede panabada ewarida oɗida panɿ mɿa bia beɗeadi carea. Maɿ ewarira oɗida panɿ poaza sietebema jedecode quince ewarideba ḷtaa. Dji nabema ewaride bārāba ḷnāūbada ewarida wagadida panɿ. Idjaba maɿ siete ewari jōnacarea nurēma bārāba ḷnāūbada ewarida wagadida panɿ. ⁴⁰ Dji nabema ewaride bārāba dji biara bea nejōda, uruta queɗuaca beada, bacuru jɿwate quedua bara beada, do icawabema bacuru jɿwate quedua bara bea sida eɗaɗida panɿ.‡ Maɿbe siete ewari bārāra mɿ quīrāpita bɿsɿɗida duananida panɿ. ⁴¹ Poaza sietebema jedecode bārāba maɿ ewari dromada siete ewari oɗida panɿ mɿa bia beɗeadi carea. Idiba ḷtaa bārāba, bārā warrarāneba yōbɿɿɗarā bida naɿ beɗeara ḷjā oɗida panɿ. ⁴² Maɿ siete ewari droma o panɿne jūma bārā israelerā warrewarreabema de zaquede pananida panɿ. ⁴³ Māwā bārā warrarāneba yōbɿɿɗarāba cawadiā bārāra warrewarreabema de zaquede panabadiɗada mɿa bārāra Egiptoɗeɗe bɿɿɿ eneside. Mɿra bārā Ācōrēa.”–

⁴⁴ Ācōrēba māwā jaradacarea Moiseba israelerā jarasia jūma Ācōrēba jarada ewari droma bea oɗamārēā.

24

Ācōrē wua dede ḷbīrā coadiɗebema

† 23:27 Levitico 16:1-34. ‡ 23:40 Dji biara bea nejōda. Hebreo beɗeade eɗuda bɿēa cārēda jara bɿɿɿ.

¹ Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa jaradua olivo draga idji awa quiruda bamaa enenamārēā. Mał olivo dragaba mł dede ĩbīrāra quewaraza coadia. ³ Mł dede eatł jira bł wua nocoare Aarołba ĩbīrāra quewaraza coa baya urua bamārēā aba łnadababładaa. Idiba łtaa bārāneba yōbdadarāba nał bedeara ĩā odida panla. ⁴ ĩbīrā bābada oro idji awa quiru oda łwateza ĩbīrāra mł quīrāpita quewaraza coadida panla.

Ācōrē quīrāpita bābada pał

⁵ Dji biara bł harinada edadapeda pałra doce ābudadua. Pałza harinara epedeco jūguria umé baida bła.* ⁶ Mał pałra mesa oro idji awa quiru odade Ācōrē quīrāpita errecama umé bładadua. Errecamaza sei pał bładadua. ⁷ Errecamaza orrocawa incienso quera idji awa quiruda cobładadua. Mał querara dji pał cacuabari Ācōrēa bá diaya. Mał quera bá diabababa acabiyi pałra jūma Ācōrēa dia bāda. ⁸ Ānāūbada ewariza pał djiwidida Ācōrē quīrāpita bładida panla. Ācōrēa israelerā ume bedea bāda bērā idiba łtaa māwā odida panla. ⁹ Mał pał cacuabari querara Ācōrēa bá diai bērā jūma mał pałra Ācōrē itea beya. Mał bērā ababe Aarołba, idji warrarā bida arima codida panla.–

Ēberāba Ācōrē biē jarada

¹⁰ Ēberāda basia. Dji papara Israeldebema basia baribabla dji zezara Egiptodebema basia. Ewari aba mał ēberā israelerā tāēna pababade wāsia. Pababa nīne idjira ēberā Israeldebema ume djōsia. ¹¹ Djō panlne idjia Ācōrēda biē jarasia. Mał carea israelerāba idjira Moiseama edesidaa cawa omārēā. Mał ēberā papara Dałneba yōna Dibri cau Selomí basia. ¹² Mał ēberāra jida eropanesidaa aba Ācōrēba cawabababada sāvā odida panla. ¹³ Małne Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁴ –Jāł ēberā mł biē jaradara bārā đuanababa āyā ededadua. Jūma idjia mł biē jara bā ũrīpedadaba ādji łwara idji boro łrł bładida panla acabidi carea wārāda bedeadē bāda. Māwānacarea jūmarāba idjira mōgaraba tabari beadida panla. ¹⁵ Israelerāa nāwā jaradua: “Bariduaba młda biē jarababla, idjira bedeadē bā bērā beuida bła. ¹⁶ Mał bērā jūma bārāba idjira mōgaraba tabari beadida panla. Mł biē jaradada Israeldebema baibabla wa āibema baibabla, idjira beadida panla.

¹⁷ Ababada mīā beababla, idji sida beadida panla. ¹⁸ Abababa djārā animarāda beababla, mał animarā beadabari abarica animarāda djibarā diaida bła. ¹⁹ Abababa djārāda puoibabla, ara idjia puoda quīrāca idji sida puodida panla. ²⁰ Djārā bawababada bāsira, idji bawababla sida bāadida panla. Djārā dauda ārīsira, idji dau sida ārīnida panla. Djārā quidada bāsira, idji quida sida bāadida panla. Ara idjia djārā puoda quīrāca idji sida puodida panla. ²¹ Abababa djārā animarāda beababla, mał animarā cacuabari abarica animarāda djibarā diaida bła. Baribabla mīā beababla, idjira beadida panla. ²² Dji puodara Israeldebema baibabla wa āibema baibabla, abarica odida panla. Młra bārā Ācōrēa.”–

²³ Moiseba jūma małgara israelerāa jarasia. Māwā jaradacarea ādjirāba dji Ācōrē biē jaradara āyā edadapeda mōgaraba tabari beasidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

* 24:5 Epedeco jūguria umé. Hebreo bedeadē bā bła “dos décimas de un efa.”

NUMERO

Israelerā Sinai ējūāne jūpedadacarea Ācōrēba Moisea israelerā dji umaquīrāra jūma juachabisia. Juachabida bēra naā cartara Numero abadaa. Naā cartade bā bāa Ācōrēba israelerāra Sinai ējūāneba Canaaā drua daucha pe ededādebemada. Zocārāmaarā naā cartara Moiseba bāsia 1405 poa Jesu todi naēna.

Ācōrēba Canaaā druara ādjirāa diai jaradamīna israelerāra isabe edeē basia idjia jaradara ijāpedadaē bēra. Ātebala cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bāde palgabisia. Ācōrē igaradarā quīnipedadacarea idjia waabema israelerāa dewara puru beada poyabipeda Canaaā drua daucha jūēbisia.

Dadji ēberā bedeade Numero cartadebemada naāda bā eropanāa:

Capítulo 6: Nazareodebemada idjaba sacerdoterāba sāwā israelerā bia jara bādiēbemada.

Capítulo 10–14; 16–17; 20–21: Israelerā Sinai ējūāneba Moab druadaa wāpedadādebemada.

Capítulo 22–25; 27; 32: Israelerā jeweda Moab druade bāde panananebemada.

6

Nazareodebema

¹ Ācōrēba Moisea jareasia:

² –Israelerāa nāwā jaradua: Umaquīrāba wa wērāba ara idjida Ācōrē itea beyada aibala, maā ewarideba ltaā idjira nazareo adia. ³ Maā bēra idjia uva ba aseada, baridua ba aseada, uva ba oregueada, baridua ba aseada oreguea odada, uva ba cūā sida docara bāa. Idjaba uvada, uva beseade paeda sida cocara bāa. ⁴ Idji nazareo beyada ada ewarideba aba idji ēdrai jarada ewaridaa ne jūma uva bara bāda cocara bāa. Uva tada, dji e sida cocara bāa.

⁵ Maā awara Ācōrē itea beyada ada ewarideba aba idji ēdrai jarada ewaridaa idji budara tacara bāa. Maā ewaride idjira Ācōrē itea bā bēra idji budara idu urea zebida bāa.

⁶ Idjaba Ācōrē itea beyada ada ewarideba aba idji ēdrai jarada ewaridaa ēberā jaidada caita wācara bāa. ⁷ Dji zezada, dji papada, dji djabada, dji djabawērā sida jaidasira dji bēwārā caita wācara bāa Ācōrē quīrāpita biē be amaaba. Maā ewaride idji budara Ācōrē itea urea erobā bēra Ācōrē quīrāpita bia beida bāa. ⁸ Ācōrē itea beyada ada ewarideba aba idji ēdrai jarada ewaridaa idjira Ācōrē itea bia baida bāa.

⁹ Cawaēne ēberāda idji caita beuibala, idji buda Ācōrē itea urea erobāra Ācōrē quīrāpita biē beya. Maā bēra idjira Ācōrē quīrāpita wayacusa bia bei ewaride borobichia taida bāa. Māwā oya sietebema ewaride. ¹⁰ Nurēma puchirāda wa putujuda umē sacerdotēa diaide wāida bāa Ācōrē wua dede eda wābadamaa. ¹¹ Maābe sacerdotēba aba Ācōrēa bea diaida bāa maā ēberāba cadjirua oda carea. Dewarabemara Ācōrēa jūma babue diaida bāa. Māwā Ācōrēba maā cadjiruara quīrādoaya. Maā ēberāba cadjiruada osia ēberā beuda caita bāda bēra. Maā ewarideba ltaā idji budara Ācōrē itea idu urea zebida bāa. ¹² Maā ewaride oveja dji umaquīrā poa aba bāda babue diabida bāa idji biē beida carea. Maā ewarideba ltaā idjira wayacusa Ācōrē itea beida bāa ara idjia naēna ewari jara bāda quīrāca. Naēna idjia Ācōrē itea bei jarada ewari o baside Ācōrē ume biē beida bēra, maā ewarira juachaiē bāa Ācōrē itea bei jarada ewari jūma daucha oi carea.

¹³ Ācōrē itea beyada ada ewari jōnacarea nazareoba nāwā oida bāa: Ācōrē wua dede eda wābadamaa wāida bāa. ¹⁴ Mama oveja dji umaquīrāda poa aba bāda sacerdotēa diaida bāa Ācōrēa jūma babue diamārēā. Maā ovejara jūma bia baida bāa. Maā awara idjia cadjirua oda carea oveja wērāda poa aba bāda sacerdotēa diaida bāa dji dragara Ācōrēa babue diamārēā. Maā oveja sida jūma bia baida bāa. Idjaba Ācōrē ume necai bai carea oveja dji umaquīrāda sacerdotēa diaida bāa dji dragara babue diamārēā. ¹⁵ Néudebema sida sacerdotēa diaida bāa Ācōrēa diamārēā. Uva ba sida diaida bāa Ācōrēa wea diamārēā. Maā awara paā ēsābari neē bāda jamara aba diaida bāa. Maā paāra quīrā cacua umē baida bāa: aba dji biara bā harina nedraga bara oda, dewarabemara nedragaba lraā palādaa. ¹⁶ Sacerdotēba dji oveja wērā dragada Ācōrēa babue diaya nazareoba cadjirua oda carea. Oveja dji umaquīrāda Ācōrēa jūma babue diaya. ¹⁷ Maāare Ācōrē ume necai bai careabema oveja dragada babue diaya. Maā babue diabala de jamarade bā paā ēsābari neē bāda, néudebema sida Ācōrēa diaya. Idjaba uva bāda Ācōrēa wea diaya.

¹⁸ Mañbe Ācōrē wua dede eda wābada caita nazareora borobichia tɔpeda idji buđa Ācōrē itea idu ureabi badara babueida ɓɓa Ācōrē ume necai bai careabema oveja djara dju panla tɔɓɓe.* ¹⁹ Borobichia tɔdacarea sacerdoteba oveja jirū nocoarebema djudada nazareo jɔwade ɓɓaya. Idjaba jamarade ɓɓa paɓ ɛsābari neē ɓɓada umé edapeda maɓ sida idji jɔwade ɓɓaya: aba nedraga bara odada idjaba aba nedragaba ɓɓa paɓ rɔɓɓada. ²⁰ Mañbe sacerdoteba jūma maɓɓara Ācōrē quĩrāpita ɓɓa waida ɓɓa diai carea. Māwā jūma maɓɓara Ācōrē itea beđa bērā sacerdoteba edaida ɓɓa. Mañ awara oveja jā nocoarebema djara Ācōrē quĩrāpita ɓɓa waɓada, chĩde ɓɓa waɓa sida idji itea beya.† Jūma māwā odacarea nazareo badaba uva bada doida ɓɓa.

²¹ Jūma maɓɓara Ācōrē ley nazareoɓebemaa. Ācōrē itea badada ɛdrɔɓɓe mañ leyba jara ɓɓa quĩrāca jūma diaida ɓɓa. Mañ awara idjia Ācōrē itea beyada ada ewaride audu poya diayada asibɔɓa, ɛdrɔɓɓe idjia jaraɓa quĩrāca jūma diaida ɓɓa.

Sacerdoteba sãwã israelerã bia jara ɓɓa

²² Ācōrēba Moisea jarasia:

²³ –Aaroɓa, idji warrarā bida jaradua nãwã israelerã bia jara ɓɓadamārēã:

²⁴ Ācōrēba bārāra carebaya idjaba wagaya.

²⁵ Ācōrēba bārāra bia unu ɓaya idjaba idji biadeba bia erobaya.‡

²⁶ Ācōrēba bārāra quĩrā ɓaya idjaba necai ɓɓaya.§

²⁷ Aaroɓa, idji warrarā bida mɓ trɔneba israelerã māwã bia jara ɓɓadibɔɓa, mɓa wārāda carebaya.–

10

Ācōrēba cachiru obida

¹ Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Paratada edadapeda cachiruda umé chĩ odada. Mañ cachirura zaɓia puru ābaa trɔni carea idjaba nocoɓa wābidi carea. ³ Cachiru umena dārã jiguabɔɓe puruda jūmaena ɓɓa ume ābaa dji jaredida panla mɓ wua dede eda wābadama. ⁴ Cachiru aba dārã jiguabɔɓe israelerã bororã awa ɓɓa ume ābaa dji jaredida panla. ⁵ Cachiru ara pichia jiguabɔɓe israelerã ɓɓa madau odjabariare duanara nocoɓa wānida panla. ⁶ Wayacusa ara mañ quĩrāca jiguabɔɓe israelerã jɔwa aɓare duanara wānida panla. Ara mañ quĩrāca jiguabɔɓe israelerã jɔwa araare duanara, ɓɓa madau baebariare duanara sida wānida panla. ⁷ Israelerã ābaa dji jaredamārēã cachirura dārã zadada. Nocoɓa wānamārēã quĩrã awara zadada.

⁸ Aaroɓ warrarã sacerdoterāba mañ cachirura zaɓia panla. Idiba ɓɓa ādjirāba, ādji warrarāneba yōɓdarã bida māwã oɓida panla. ⁹ Bārã druade jūpedadacarea dji quĩrūda bārã ume djoɓe zesidara, bārã djoɓe wāɓɓade cachirura zadada. Māwã mɓa bārãra quĩrādoaba āteɓɓa dji quĩrūnebamada ɛdra edaya. ¹⁰ Mañ awara mɓa jaraɓa ewari droma bea ɓasridaba obɓade, jedeco djiwidi ewari obɓade bida cachirura zadada. Animarã babue diabɓade, mɓ ume necai bai careabema animarã beabɓade bida cachirura zadada. Mañ zaɓɓada mɓa bārānebamada quĩrānebabu baya. Mɓa bārã Ācōrē.

Israelerã Sinaideba nocoɓa wãpedada

¹¹ Israelerã Egiptoɓe ɛdrɔpedadacarea poa aba ɓɓa jedeco umé veinte ewari ɓɓe jārārã Ācōrē wua de ɓɓa badara nocoɓa wāsia. ¹² Ara mañda israelerã Sinai ɛjūã pōãsa ewaraga ɓɓe mañ jārārã caidu wāsidaa. ɓɓa eda wāɓɓade Paraɓ ɛjūã pōãsa ewaraga ɓɓe jūene wāsidaa. Mama jārārãra jira besia.

¹³ Sinaideba ɛdrɔsidaa israelerãra wāɓɓasidaa Ācōrēba Moisea jaraɓa quĩrāca. ¹⁴ Naārã Judadeba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Aminadã warra Naasoɓ basia. ¹⁵ Ādjirã ume Isacarɓeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Zuã warra Natanael basia. ¹⁶ Idjaba Zabuloɓneba yōna puru sida ādjirã ume wāsia. Ādji borora Heloɓ warra Eliã basia. ¹⁷ Mañ ũbeare Levi warra Gersoɓneba yōpedadarāba, Levi warra Merariɓeba yōpedadarã bida Ācōrē wua deda jūma ɛrãcuadapeda edesidaa.

¹⁸ Ādjirãare Rubeɓneba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Sedeu warra Elisɓ basia. ¹⁹ Ādjirã ume Simeoɓneba yōna puruda wāsia. Ādji borora Zurisadai warra Selumiel basia. ²⁰ Idjaba Gadeba yōna puru sida ādjirã ume wāsia. Ādji borora Deuel

* **6:18** Ācōrē ume necai bai careabema animarã dragada babue diapeda dji enenaba dji djarara arima djupeda cobadja. Sacerdote bida mañ djaradebamada ara idji itea edabadja. † **6:20** Exodo 29:27-28. ‡ **6:25** Bārāra bia unu ɓaya. Hebreo beɓeade nãwã ɓɓa ɓɓa: “Ācōrēba idji quĩrādarra bārāmaa uruabiya.” § **6:26** Bārāra quĩrã ɓaya. Hebreo beɓeade ɓɓa ɓɓa: “Ācōrēba bārāre aɓa baya.”

warra Eliasa basía. ²¹ Maḷ ūbeaare Levi warra Coádeba yōpedadarāba Ācōrē wua dede edabemada jūma edesidaa. Ādji cānima jūēbladade Ācōrē wua de naēna edepedadaba maḷ dera o eropanabadjidaa.

²² Ādjirāare Epraiḷneba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Amiú warra Elisamá basía. ²³ Ādjirā ume Manasedeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Pedasu warra Gamaliel basía. ²⁴ Idjaba Benjamiḷneba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādjirā borora Gedeoni warra Abidaḷ basía.

²⁵ Jirūare Daḷneba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādjirāra panasidaa dji quīrūba ēpēsidadara maḷ ēberārā ume djōni carea. Ādji borora Amisadai warra Ajieze basía. ²⁶ Ādjirā ume Aserdeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Ocraḷ warra Pagiel basía. ²⁷ Idjaba Neptaliḷdeba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādji borora Enaḷ warra Ahira basía.

²⁸ Israelerā nocodaa wābladaza ara maḷ quīrāca wābadjidiaa.

Hobá ādjirā ume wāmārēā Moiseba jarada

²⁹ Israelerā Sinaideba ēdradi naēna Moiserā Hobá ume bedeasia. Hobára Moise zāwārē Reuel warra basía. * Madiaḷ druadebema basía. Moiseba Hobáa jarasia:

–Dairāra wābalaḷdia Ācōrēba diai jarada druadaa. Dairā ume wādua. Ācōrēba dai israelerā ne biada diayada asia. Maḷ bērā dairāba bḷa ne biada waibḷa diaḷia.–

³⁰ Hobába panusia:

–Māra wāēa. Mḷ druadaa jēda wāya mḷ ēberārāmaa.–

³¹ Maḷne Moiseba jarasia:

–Mḷ quīrā djuburia jēda wārādua. Bḷa bio cawa bḷa sāma ējūā pōāsa ewaraga bḷde dairāra cānida panḷda. Bḷa dairāra poya jipa pe edeya.† ³² Bḷda dairā ume wāibala, ne jūma bia Ācōrēba dairāa diabalaḷdebemada bḷa diaḷia.–

³³ Māwā bedeadacarea israelerāra Sinai eya Ācōrē eya abadadeba wāsidaa. Ewari ūbea nībasidaa. Māwā nīnane Ācōrē baurudera ādjirā na eronībasidaa cawabimārēā sāma ḷnāūnida. ³⁴ Āsa israelerā nocodaa wābladade Ācōrē jḷrārāra ādjirā ḷrḷ wābadjia.

³⁵ Ācōrē baurude nocodaa edebladaza Moiseba nāwā jarabadjia:

Ācōrē, na wādua. Bḷ ume dji quīrūra āyā jalrecuadua. Bḷ quīrīānacara āyā mīrū wābicuadua.

³⁶ Ācōrē baurude ādji cānima jūēbibladade Moiseba nāwā jarabadjia:

Ācōrē, jēda zedua dai israelerā zocārā duanamaa.‡

11

Ācōrēba tḷba urua eradrabida

¹ Māwā nīnane israelerāra ādji bia mīga panḷ carea Ācōrē quīrāpita biē bedea duanesidaa. Maḷ ūrīsida Ācōrēra quīrūpeda tḷba uruada ādjirāmaa eradrabisia. Maḷ tḷba uruaba puru iq-uidabema deda ḷcalaḷbácuasia. ² Maḷ carea israelerāba Moise quīrā djuburiada iwīdisidaa. Ara maḷda Moiseba ādjirā carea Ācōrēa bedea djuburiabalaḷde tḷba uruara quisia. ³ Mama trḷ bḷasidaa Taberá, Ācōrēba tḷba uruada ādjirā tāēna eradrabida bērā.*

Ācōrēba pōrā diabueda

⁴ ḷcalaḷ āibemarā israelerā ume nīnaba ādjia co panḷ awara dewara djicoda co quīrīā panasidaa.† Maḷ bērā israelerā sida sode biē panenapeda nāwā jarasidaa:

–Ķay, nedjarada cobḷadabara! ⁵ Dadjirāba quīrāneba panḷa Egiptoḷde bedada bari co panabadjidaa. Idjaba pepinoda, nejóda, ceboyada, puerrroda, recao sida co panabadjidaa. ⁶ Baribalaḷa idira abari co panaba sē panḷa. Ababe naḷ manádra co tapanḷa.–

⁷ Manára culādra ta quīrāca pichia querasia. Bedelio quīrāca torroa cuaracuara basia.‡ ⁸⁻⁹ Diamasiza ējūā cūrāsaba beguea nūmebalaḷde manára odjabadjia. Israelerāba manára jalḷa pedapeda birajubadjidaa wa yude ḷrababadjidaa. Maḷgala djubadjidaa wa paḷda obadjidaa. Dji warraara paḷ olivo dragadaa odaca basia.

¹⁰ Maḷne Moiseba ūrīsia deza dji eda wābadama israelerāra ādjia co quīrīā panḷ carea jīā panḷda. Maḷ carea Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūsia. Moise biḷa maḷra biē unusia. ¹¹ Maḷ carea Moiseba Ācōrēa jarasia:

* **10:29** ḷcalaḷmaarā Hobára Moise zāwārē basía. † **10:31** Bḷa dairāra poya jipa pe edeya. Hebreo bedeade bḷ bḷa: “Bḷa dai dau baya.” ‡ **10:36** Dai israelerā zocārā duanamaa. Hebreo bedeade maḷra ebuda bḷēa. * **11:3** Hebreo bedeade Taberá trḷba jara bḷa “tḷba urua.” † **11:4** ḷcalaḷ āibemarāra israelerā ume Egipto druadeba ēdrāsidaa. Exodo 12:38. ‡ **11:7** Bedeliōra bacuru baa.

–Māra bΛ nezocaa. Maāda ζcārē cārēā bΛa mΛra jāwā biē o bΛ? ζMā cārēda bΛ quīrāpita biē oda bēra bΛa jāwā naλ purura mλ jΛwade bΛsi? ¹² ζMāra ādji papaca? ζMābΛΓΛ ādjirāra tocuasica? Māwāra ζcārē cārēā jara bΛ ādjirāra bΛa ādji drōā naēnabemarāa diai jarada druadaa edemārēā daupēbariba warra jΛwade bara edebari quīrāca? ¹³ Naλ ēberārā jīā panΛba mλā jara panΛa: “Dairāa nedjarada codi carea diadua.” BaribΛΓΛ mλa ζsāma nedjarada edai ādjirāa diai carea? ¹⁴ MλdubΛba naλ purura poya edeēa. Māwā edeira jūmawāyā zarea bΛa. ¹⁵ BΛa naλ puruda mλdubΛba edebibΛΓΛ biara bΛa mΛra beaida. BΛa wārāda mλda bia unu bΛbΛΓΛ, mΛra beadua waa bia mīgarāmārēā.–

¹⁶ Ācōrēba panusia:

–Israelerā bororā baa bio cawa bΛda setenta edapeda mλ wua de caita ededua. Mama bΛ ume jλānida panΛa. ¹⁷ Maλne mΛra mama edaa zepeda bΛ ume bedeaya. Mλa bΛa diada Jaureda ādjirāa bida diaya naλ puruda careba ededamārēā. Māwā bΛdubΛba naλ purura edeēa.

¹⁸ Israelerāa jaradua nedjarada nu codi bēra nane ādjirāba odida panΛa nu mλ quīrāpita bia duanani carea. [§] Mλa ūrīsia ādjirā jīā panΛba nāwā jara panΛda: “iAy, nedjarada cobΛdabara! iDadjirāra Egiptode biara duanabadjidaa!” Māwā jara panΛ bēra mλa ādjirāa nedjarada diaya codamārēā. ¹⁹⁻²⁰ Maλ nedjarara ādjirāba ewari ababe, ewari umé, ewari juesuma, die ewari, veinte ewari bida codaēa, ātebΛΓΛ jedeco aba codia aba nedjaraba jaitabΛdadaa. * Māwā oya mΛra bārā ume bΛmīna. Ādjirāba mλda igaradapeda jīā panΛba mλ quīrāpita nāwā jara panΛa: “iDadjirāra cārē cārēā Egiptodeba ēdrΛsida?”–

²¹ Moiseba jarasia:

–Umaquīrārā awa mλ ume seisciento mil panΛa. Maāda bΛa jara bΛa jedeco aba nedjarada dairāba codamārēā diaida. ²² Dai ovejada, pacada jūma beabΛda sida jūmarā itea araēa. iPusaдебema beda jūma beabΛda sida araēa!–

²³ Ācōrēba Moisea jarasia:

–ζMā jūma poya oēca? Idi bΛa unuya mλa jaradara poya oida wa poya oēda.–

²⁴ Ācōrē ume bedea bađara Moiseba israelerāa jarade wāsia. Maλne israelerā bororāda setenta edapeda Ācōrē wua de caita pe edesia. ²⁵ Mama Ācōrēra jλrārāne edaa zepeda Moise ume bedeasia. Idjia Moisea diada Jaureda maλ setenta israelerā bororāa bida diasia. Maλ Jaurera ādjirāmaa zepeda cawaēne Ācōrēneba bedea duanesidaa.† Māwānacarea waa ara maλ quīrāca bedeadāē basia.

²⁶ Maλne Moiseba setenta bororā edadaдебemada umé Ācōrē wua demaa wānaē basia, ātebΛΓΛ israelerā duanama panesidaa. Abara Eldā basia. Dewarabemara Medā basia. Ācōrē wua demaa wānaē badamīna Ācōrēba diada Jaurera ādjia bida edasidaa. Maλ bēra ādji sida cawaēne Ācōrēneba bedea panesidaa israelerā duanΛma. ²⁷ Maλ carea cūdra aba Moisemaa pira wāpeda nāwā jarasia:

–iEldāda, Medā sida Ācōrēneba bedea panΛa israelerā duanΛma!–

²⁸ Maλne Nuλ warra Josueba jarasia:

–Mλ boro Moise, ādjia idu māwā bedeabirādua.– (Josuera cūdra edaΛba Moise carebabari basia.)

²⁹ Moiseba jarasia:

–ζBΛa crīcha bΛca ababe mλabΛΓΛ Ācōrē Jaurera erobaida bΛda? Mλmaarā bia bΛcasia Ācōrēba idji Jaureda jūmarāa diabΛΓΛbara idjaba jūmarāda idjideba bedeabΛdabara.–

³⁰ Māwānacarea Moiserā, israelerā bororā sida jēda wāsidaa israelerā duanΛmaa.

³¹ Maλbe Ācōrēba nāūrāda pusaareba tΛbisia. Maλ nāūrāba pōrāda zocārā enesia israelerā duanΛmaa. Israelerā duanΛmaΛba ewari aba wāida bΛ quīrāca maλ pōrāra jeweda jārebaribusi basia. Egorodeba dji λtΛara dadji bacara ducha basia. ³² Maλ ewaride āsa, diamasi, nurēma bida israelerāba pōrāra quenabadjidaa. Dji maārāra beadaba ēda cincuenta birasia.‡ MaλγΛra beseade pae duanasidaa ādjirā duanΛma.

§ **11:18** Ācōrē quīrāpita bia duanani carea ādjirāra cuidapeda wua tātođada jūnida panasidaa. Idjaba ādji quima ume jipa cānida panasidaa. * **11:19-20** Aba nedjaraba jaitabΛdadaa. Hebreo bedeade bΛ bΛa: “Abā ādji quēbΛde odjabΛdadaa.”

† **11:25** Hebreo bedeade ebuda bΛēā sāwā bedeasidada. Zocārāmaarā ādjia cawadaēne Ācōrē bedeada miā cawaiē jara duanesidaa waa dadjia ūrīnaca bedeade bedea duanesidaa. ‡ **11:32** Ēda cincuenta. Hebreo bedeade bΛ bΛa “diez homeres.”

³³ Maḷ pōrā djara jūma codi naēna Ācōrēra ādjirā ume quīrūsia.[§] Maḷ bēra israelerāra zocārā quīnibisia. ³⁴ Dji zocai panenaba maná awara co quīrā pananara joucuisidaa. Maḷ carea maḷ ējūāra trḷ ḅasidaa Kibro-hataava.*

³⁵ Kibro-hataavadeba israelerāra Hazerodaa wānapeda mama duanesidaa.

12

Mariaba Aaroḷ bida Moise biē jarapedada

¹ Mariaba, Aaroḷ bida ādji djaba Moiseda biē jara panesidaa āibema wērā edada carea.*
² Ādjia nāwā jarasidaa:

–ĶĀcōrēra ababe Moisedeba bedeabarica? ĶDadjideba bida bedeacaca?–

Māwā bedeapaḅara Ācōrēba biē ūrsia. (³ Jūma naḷ ējūāne Moiserā dji dromaara bai crīchara neē basia.) ⁴ Ara maḷda Ācōrēba Moisea, Aaroḷa, Mariaa bida jarasia:

–Bārā ūbea mḷ wua demaa zedādua.–

Ara maḷda wāsidaa. ⁵ Maḷne Ācōrēra jārārā ḷḷaba edaa drasoa jira ḅade edaa zesia idji wua dede eda wābadamaa. Mama Aaroḷra Maria sida caitaara trḷsia. Ara maḷda caitaara wāsidaa. ⁶ Maḷbe Ācōrēba ādjia jarasia:

–Mḷa jarabaḅada bio ūrnādua. Mḷneba bedeabadarā bārā tāēna ḅea ume mḷra cāimocaraēba idjaba cāimocara quīrāca ne unubi ḅadeba bedeabarica. ⁷ Baribaḅa mḷ nezoca Moise ume māwā bedeacaa. Jūma mḷ ēberārā cāyābara idjiabaḅa mḷra biara jḷ ḅaa.† ⁸ Idji ume mḷra nēbaḅaḅaria. Ne jara ḅadeba idji ume bedeacaa. Ātebaḅa ebuda jarabarica. Idji mḷra unubaria. Māwā ḅa bēra Ķbārāba cārē cārē wayadaē basi mḷ nezoca Moiserā biē jaraē carea?–

⁹ Ācōrēra ādji ume bio quīrūpeda wāsia. ¹⁰⁻¹¹ Ācōrē wua demaḅa jārārā ḷḷaa wābaḅade Mariara aidaba bira nūmesia.‡ Maḷ unuside Aaroḷba Moisea nāwā bedeā djuburiasia:

–Mḷ boro, mḷ quīrā djuburia daiba crīchaēne cadjirua opeḅadara quīrādoada. ¹² Maria cacuara idu jūma āri bebirādua warra ḷradaba quīrāca.–

¹³ Ara maḷda Moiseba Maria carea Ācōrēra quīrā djuburiada nāwā iwidisia:

–Ācōrē, mḷ quīrā djuburia mḷ djabawērā Mariara biabidua.–

¹⁴ Ācōrēba panusia:

–Idji zezaba cawa obaḅade idji quīrādarade idodabara, Ķsiete ewari puru jḷga ḅadaē bacasidaca quīrā peramārēā?§ Ara maḷ quīrāca bārāba idjira siete ewari puru jḷga ḅadida paḅa. Māwānacarea poya jēda zeya.

¹⁵ Ara maḷda israelerāba Mariara puru jḷga ḅade wāsidaa siete ewari mama bamārēā. Maḷ siete ewaride israelerāra nocodaa wānaē basia aba Maria jēda zebaḅada. ¹⁶ Zedacarea Hazerodeba Paraḷ ējūā pōāsa ewaraga ḅade jūēne wāsidaa.

13

Canaaḷ druā acaḅe wā panana

¹ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² –ḷcaḅa umaquīrārāda Canaaḷ druā acaḅe diabuedua. Maḷ druara mḷa israelerā diaya. Israeldeba yōna doce purudebemada aba aba edadua diabuei carea. Ādjira puru boroda ḅeāḅida paḅa.–

³ Ara maḷda Moiseba ḷcaḅa umaquīrārāda Paraḷ ējūā pōāsa ewaraga ḅadeba Canaaḷnaa diabuesia Ācōrēba jaraḅa quīrāca. Jūma ādjirāra israelerā bororā basia. ⁴ Ādjirāra naḅaḅaḅa basia: Rubeḷneba yōna purudebema Zacu warra Samuada, ⁵ Simeoḷneba yōna purudebema Hori warra Sapada, ⁶ Judadeba yōna purudebema Jepone warra Caleda, ⁷ Isacardeba yōna purudebema Jose warra Igalda, ⁸ Epraiḷneba yōna purudebema Nuḷ warra Oseada, ⁹ Benjamiḷneba yōna purudebema Rapu warra Paltida, ¹⁰ Zabuloḷneba yōna purudebema Sodi warra Gadielda, ¹¹ Jose warra Manaseḅeba yōna purudebema Susi warra Gadida, ¹² Daḷneba yōna purudebema Gemali warra Amielda, ¹³ Aserdeba yōna purudebema Micael warra Setuda, ¹⁴ Neptaliḅeba yōna purudebema Vapsi warra Nahbida,

§ **11:33** Ebuda ḅaēa cārē cārē Ācōrēra ādjirā ume quīrūsia. ḷcaḅamaarā israelerā jūmawāyā ne co paḅa carea quīrūsia idjaba dewarāmaarā ādjia biē bedeapedada carea quīrūsia. * **11:34** Hebreo bedeade maḷ trḷba jara ḅaa: “Nedjara awua paḅa carea beupedada joubada ējūā.” * **12:1** Āibema wērā. Hebreo bedeade ḅa ḅaa: “Cusita wērā.” Ebuda ḅaēa maḷ wērā Seporā basida wa Moiseba dewarada edasida. † **12:7** Idjiabaḅa mḷra biara jḷ ḅaa. ḷcaḅamaarā nāwā jara ḅaa: “Mḷ purura idji diasia wagamārēā.” ‡ **12:10-11** Mariara aidaba bira nūmesia. Hebreo bedeade ḅa ḅaa: “Mariara aidaba nieve quīrāca basia.” § **12:14** Abaḅa djārā quīrādarade idosira maḷ ēberāra Ācōrē quīrāpita biē besia.

15 idjaba Gadeba yōna purudebema Maqui warra Geuelda. 16 Moiseba Canaał druua acłde diabuedarā trłra małgarā basía. (Nuł warra Oseara Moiseba trł ɓasia Josue.)

17 Moiseba mał ēberārā Canaał druua acłde diabueside nāwā jarasia:

–Negue ējūā pōāsa ewaraga ɓlareba ējūā eyaida ɓłdaa wānadua. 18 Acłdadua mał druara sāwā ɓłda idjaba mał druadebemarāra sāwā beada; mēsrā beada wa mēsrāē beada; zocārā panłda wa zocārāē panłda. 19 Acłdadua ādji druara sāwā ɓłda; bia ɓłda wa biē ɓłda. Idjaba acłdadua ādji purura sāwā beada; mōgaraba auđu jūrā ca beada wa ara jāwā beada. 20 Acłdadua dji ējūāda; ējūā biada wa ējūā biaēda, bacuru baraada wa neēda. ¡Sozarra beadedua! Idjaba mał druadebema nejōda łcłrł ɓa enenadua.–
(Moiseba ādjirāra uva jara diabuesia.)

21 Ara małda Canaał druua acłde wāsidaa. Ādjirāba jūma acłsidaa Zıl ējūā pōāsa ewaraga ɓłdeba aba Reho purudaa. (Reho purura Hamá druua caita ɓla.) 22 Negue ējūā pōāsa ewaraga ɓlare wānapeda Hebroł purude jūēne wāsidaa. Mał purude Ahimałda, Sesaida, Talmai sida panabadjidaa. Ādjira Anacadeba yōpedada basía.* (Ādji drōā naēnabemarāba Hebroł purura osidaa siete poa egiptorāba Zoal puru odi naēna.) 23 Dji acłde wā panłra jeweda Escol abadade jūēne wāsidaa. Mama uva cłmł droma ɓłda aba ł edasidaa. Małgara bacurude jłnapeda ēberā umēba equiadeba edesidaa. Idjaba granadajōda, higojō sida ɓa edesidaa. 24 Mał jewedara ādjirāba trł ɓasidaa Escol, uva cłmł droma ɓłda ł edapedada bēra.†

25 Cuarenta ewari Canaał druua jūma acł pananapeda jēda wāsidaa. 26 Parał ējūā pōāsa ewaraga ɓłde Cadé abadama ādjirāra Moise ume, Aaroł ume, idjaba jūma israelerā ume ābaa dji jaresidaa. Małne jūma ādjia unupedadada nēɓarłdapeda Canaał druadebema nejōda acłbisidaa. 27 Ādjirāba Moisea nāwā nēɓarłsidaa:

–ɓla wābida druade dairāra jūēsidaa. Wārāda mał druade baridua ne upedadara bia zaubaría. Mał druadebema nejōda acłduua. 28 Baribarł mał druade bea ēberārāra bio mēsrā beaa. Ādji purura waibla beaa idjaba mōgaraba auđu jūrā ca beaa. Mama dairāba Anacadeba yōpedadarāda unusidaa. 29 Ādjirā awara Negue ējūā pōāsa ewaraga ɓłde amalecitarāda panabadaa. Ējūā eyaida ɓde hititarāda, jebuseorāda, amorreorā sida panabadaa. Pusaare, Jordał doare bida cananeorāda panabadaa.–

30 Mał bedeaa carea puru Moise quīrāpita ɓaga nūmłra Caleba chupeabisia. Małbe jarasia:

–¡Wāna! ¡Mał druara dadjirāba poya edadia! ¡Mał druade bea ēberārāra wārāda poyadia!–

31 Baribarł idji ume acłde wā pananaba jarasidaa:

–¡Dadjirāra wānaē! ¡Mał druade bea ēberārāra dadjirā cāyābara mēsrāra beaa!–

32 Małbe sewadeba ādjirāba israelerā jara panesidaa ādjia acłde wā panana druara dji biaēda. Nāwā jarasidaa:

–Jāl druua daiba acłde wā pananane ēberārāra dji quini nūmabaría.‡ Mał awara ēberārā daiba unupedadara jūma waibla beaa. 33 Mama dairāba unusidaa Anacadeba yōpedada ēberārā drasoa waibla beada. Ādjirā acłdabara dairāra djuburi quedeaa adichichi quīrāca. Idjaba ādjirāba dairāra ara mał quīrāca unusidaa.–

14

Israelerāba Ācōrē igarapedada

1 Mał ūrsidade israelerā jūmarāda ɓaga nūmesia idjaba mał diamasi jīā panłda łnadrłsidaa. 2 Puruba Moiseda, Aaroł sida biē jaradapeda ādjia nāwā jarasidaa:

–¡Dairāra Egiptode beupedadabara biara bacasia! ¡Nał ējūā pōāsa ewaraga ɓde bida beupedadabara biara bacasia! 3 Ācōrēba cārē cārēā dairāra mał druadaa edeɓarłca? ¿Mama djō panłne mał druadebemarāba dairāra quenanamārēā edeɓarłca? ¿Dai wērārāra, warrarā sida mał ēberārāba ara ādjirā itea jidadamārēā edeɓarłca? ¿Egiptoda jēda wānida biara ɓlēca?–

4 Małbe ādjiduba jara duanesidaa:

–Aba edadia dadjirā boro bamārēā. Małbe Egiptoda jēda wānia.–

5 Mał ūrsidade Moiserā, Aaroł sida jūma israelerā quīrāpita chīrāborode ɓarru copanesidaa.* 6 Małne Nuł warra Josueba, Jepone warra Cale bida ādjia cacuade jł panłda

* 13:22 Anacadeba yōpedadara drasoa waibla beasia. † 13:24 Hebreo bedeade Escol trłba jara ɓa “cłmł.”

‡ 13:32 Ēberārāra dji quini nūmabaría. Hebreo bedeade nāwā ɓł ɓla: “Mał ējūāba dji panabadara mībaría.” Acłɓamaarā małba jara ɓa mał ējūāne ēberārā djō panłneba dji quini nūmabarida. * 14:5 Acłɓamaarā ādjira chīrāborode ɓarru copanesidaa Ācōrēba bedeaa djuburiadi carea idjaba acłɓamaarā māwā osidaa puru jēda wārānamārēā bedeaa djuburiadi carea.

sopuaba cōātasiḁaa. Mañ umébemara Canaañ druua acłde wā panananebema basía. 7 Ādjia israelerāa jarasiḁaa:

–Dairāba acłde wā panana eñjūāra bio bia ʙaa. 8 Mañ druade baridua ne upedadara bia zaubaría. Ācōrēba dadjirāda bia unu ʙaʙaḁa mañ druadaa edepeda jūma diaya. 9 Mañ bērā Ācōrēra igararānada. Idjaba mañ druadebemarāda wayarānada. Dadjirāba poyaḁía, ādjirāra caiba carebai neñ panā bērā. Baribaḁa Ācōrēda dadjirā ume ʙaa. Mañ bērā ādjirāra wayarānada.–

10 Māwā jara pananamīna puruba ādjira mōgaraba tabari beadiada asiḁaa. Māwā duanane cawañe ādjirāba unusiḁaa Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroada idji wua dede ʎnaga dogoda. 11 Mañne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nañ eberārāba baridua carea māra igarabadaa! jMā ādjirā tāēna ne ununaca waibaa beada oḁamīna waḁibiḁa māra ijā amabadaa! 12 Mañ carea mā ādjirāra quinibiya. Baribaḁa baḁeba mā ādjirā cāyābara puru waibāra ʙaḁa idjaba ʙaḁa doaba ʙaḁa yōbiya.–

Moiseba israelerā carea Ācōrēa beḁe djuburiada

13-14 Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Ba ʙaḁaḁeba nañ eberārāra Egiptodeba eḁra enesia. Mañda ʙa ādjirāda quinibiḁa egiptorāba ūrīnapeda Canaañ druadebemarāa nēʙaḁa. Mā Boro, Canaañnebemarāba naēna ūrīsiḁaa ʙaḁa dairā ume ʙaḁa, dairāma ebuḁa odjasida, ʙa jārārāda dairā ʎḁ nīḁabarida, āsa ʙaḁa jārārā ʎḁba eḁaa drasoa jira ʙaḁe dairā na wābarida idjaba diamasi ara mañ jārārāda ʎḁba quīrāca eḁra nūmabarida. 15 ʙa nañ eberārāda jūma quinibiḁa, ʙa o ʙa ūrīpedadaba nāwā jaradia: 16 “Ācōrēba israelerāra idjia diai jarada eñjūāna poya eḁē basía. Mañ bērā ādjirāra eñjūā pōāsa ewaraga ʙaḁe jūma quinibisia.”

17 Mā Boro, māwā jararānamārēā mā quīrā djuburia ʙa ʙaḁa unubidua ara ʙa jarada quīrāca. 18 ʙa jarasia ʙaḁa baridua quīrūcada idjaba eberārāra bio quīrā ʙaḁa. Mañ awara jarasia ādjia cadjirua obadara, ʙa beḁe igarabada sida ʙa quīrādoaba. Māwāmīna dji beḁeade ʙaḁa ʙa cawa obariada asia. Dji zezaba cadjirua oḁa carea idjida, idji warrarāda, idji wiuzaqueḁa, ādjirā warrarā sida cawa o ʙabariada asia.† 19 Mañ bērā ʙa quīrā waibaa baḁeba nañ eberārāba cadjirua opedadara quīrādoada ādji Egiptodeba eḁrapedada ewarideba aba idiḁa ʙa quīrādoada quīrāca.–

20 Ācōrēba jarasia:

–Ādjia cadjirua opedadara mā quīrādoasia ʙa beḁe djuburiada bērā. 21 Māwāmīna māra wārāda zocai ʙa bērā, idjaba wārāda jūma nañ eñjūāne dji dromaara ʙa bērā, wārāda nāwā cawa oya. 22-23 Nañ eberārā ni abaada mā ādji drōā naēnabemarāa diai jarada eñjūāne idu jūḁiḁa. Ādjirāba mā quīrāwārēā dorrodorroada unupedadamīna idjaba Egiptode, eñjūā pōāsa ewaraga ʙaḁe bida mā ne ununaca o ʙa unupedadamīna māra ijānaē basía. Ātebaḁa mā poya oḁ quīrāca ʙarima zocārā biē beḁeasiḁaa.‡ Māda igarapedada bērā ādjirā ni abaada Canaañ druade jūēnaē. 24 Baribaḁa mā nezoca Cale crīchara awara ʙa. Idjiabaḁa māra ne jūmane bia eḁebaría. Mañ bērā idjia acłde wā baḁa eñjūāne mā idjira jūḁiḁa. Idjia, idjideba yōḁadarā bida mañ eñjūāra eḁaḁía. 25 Baribaḁa nu bārāra Pusa Purruḁaa wābada oḁe jēda wānada eñjūā pōāsa ewaraga ʙaḁaa. Ara nawena amalecitarāda cananeorā sida Canaañ druua jewedeḁe duanā.–

26 Idjaba Ācōrēba Moisea, Aaroḁa bida nāwā jarasia:

27 –¿Aba sāḁbe nañ puru cadjiruaba māra biē jara panani? Mā ūrī ʙa ādjia māda biē jara panabadaa. 28 Mañ bērā ādjirā nāwā jarade wānada: “Ācōrēba nāwā jara ʙa: māra wārāda zocai ʙa bērā bārāba jarapedada quīrāca wārāda oya. 29 Jūma bārā veinte poa auḁu bea mā juachabidaba māda biē jarapedada bērā nañ eñjūā pōāsa ewaraga ʙaḁe beuḁía. 30 Bārānebema ni abaada mā wārāneba bārāa diai jarada eñjūāna jūēne wānaē. Ababe Jepone warra Caledra, Nuḁ warra Josue sida mañ eñjūāne jūēne wānia. 31 Bārāba jarasiḁaa mañ druadebemarāba bārā warrarāra ara ādji itea jida eḁeḁida. Baribaḁa mañ druua bārāba igarapedadara mā bārā warrarāa diaya. Mañbe ādjirāra mañ druade bia panania. 32 Baribaḁa bārā dji drōārāra nañ eñjūā pōāsa ewaraga ʙaḁe beuḁía. 33 Bārā warrarāra bārā ume nañ eñjūā pōāsa ewaraga ʙaḁe cuarenta poa paḁa nībaḁía oveja wagabari paḁa nībabari quīrāca. Bārāba māra igarapedada bērā, bārā warrarāra bia mīga panania aba bārā jūma beubadaa. 34 Canaañ druua acłde wā panana eberārāra cuarenta ewari mama panasida bērā, bārāra cuarenta poa bia mīga pananida paḁa mā igarapedada carea. Māwā bārāba cawaḁía mā quīrūbira sāwāḁa ʙaḁa.” 35 Māra Ācōrēa. Mā jarada

† 14:18 Exodo 34:6-7. ‡ 14:22-23 ʙarima zocārā. Hebreo beḁeade jara ʙa “barima die.”

wārāda oya. Naḵ puru dji cadjiruada mḵa cawa oya jūmarāba mḵda igarapedada bēra. Naḵ ējūā pōāsa ewaraga ḵade beudia.–

³⁶⁻³⁷ Maḵbe Moiseba Canaaḵ druua acḵde diabuedarāra Ācōrēba cawaēne quinibisia. Māwā quinibisia Canaaḵ druadeba jēda zedapeda israelerāa idjida biē jarabisida bēra idjaba sewadeba maḵ ējūāra biē tabḵada asida bēra. ³⁸ Canaaḵ druua acḵde wā panananebemada umēbe beudaē basia; Nuḵ warra Josueda idjaba Jepone warra Cale sida.

Canaaḵ druadebemarāba israelerā poyapedada

³⁹ Moiseba jūma Ācōrēba jaradara israelerāa jarasia. Maḵ carea ādjirāra sopusadeba bio jīā duanesidaa. ⁴⁰ Maḵ bēra nurēma diapedada ādjirāra piradrḵapeda Canaaḵ druade eyaida ḵamaa wāni carea panasidaa. Nāwā jarasidaa:

–Dairāba cadjiruada osidaa maḵ druara poya edadaēana asidade. Dairāra wānia Ācōrēba diai jarada druadaa.–

⁴¹ Baribḵḵḵ Moiseba jarasia:

–ḵBārāba cārē cārēā Ācōrēba jaradara iḵānaē? Bārāda Canaaḵ druadaa wāniḵḵḵ, bia wānaēa. ⁴² Mama wārānada. Ācōrēra bārā ume wāē bēra dadjirā dji quīrūba bārāra quenanania. ⁴³ Bārāba Ācōrēra igarasida bēra idjira bārā ume baēa. Maḵ bēra amalecitarā ume idjaba cananeorā ume djōḵadaē ādjirāba bārāra quenanania.–

⁴⁴ Māwā jaradamīna israelerāba iḵānaē basia. Canaaḵ druade eyaida ḵaare wāsidaa. Baribḵḵḵ Moiserā wāē basia. Ācōrē baurude sida israelerā wua de eropanḵma besia. ⁴⁵ Maḵne eyade panḵ amalecitarāra, cananeorā sida israelerā ume djōne zesidaa. Israelerāra poyadapeda ādjirā caidu ēpē quena wāsidaa aba Hormā abadaadaa. ⁵

16

Ēberā Core abadaba Moise, Aaroḵ sida igarada

¹⁻² Izar warrada Core abadjidaa. Idjira Levi warra Coādeba yōna basia. Corera dewara ēberārā ūbea panḵ ume bedea ausidaa Moise āyā ḵadī carea. Maḵ ūbeabemara Rubeḵneba yōpedada basia; aba Eliā warra Dataḵ basia, aba idji warra Abiraḵ basia, idjaba aba Pele warra Oḵ basia. Ādjirāre israelerā bororāda 250 panasidaa. Maḵ bororāra dji biara beada puruba edada basia. ³ Jūma maḵ ēberārāra Moisemaa Aaroḵmaa bida wānapeda nāwā jarasidaa:

–ḵAba idibe bārāra dairā boro badia! Purura jūmaena Ācōrēba idji itea edasia. Idjira dairā ume bida ḵa. Māwā ḵa bēra ḵcārē cārēā jūma Ācōrē puru cāyābara bārāra dji dromaara panḵda crīcha panḵ.–

⁴ Maḵ ūrīside Moiserā chīrāborode ḵarru cobesia Ācōrēba bedea djuburiai carea. ⁵ Maḵbe Corea, idjiare panḵrāa bida jarasia:

–Nu diapeda Ācōrēba cawabiya caida idjideda idjaba caida edasida idji sacerdote bamārēā. Idjia edada ēberādrḵa idji caita idu wābiya. ⁶⁻⁷ Core, ḵa, ḵaare panḵrā bida nāwā odadua: bādjiza quera babada epedecoda edadapeda nu tabḵada, quera badī careabema sida maḵ epedecode ḵadadua. Maḵda Ācōrē quīrāpita ḵade wānada. Maḵne Ācōrēba cawabiya caida edasida idji sacerdote bamārēā. ḵBārā levitarāra jūmawāyā bedea panḵa. Ya besia!–

⁸ Moiseba Corea idjaba jarasia:

–Bārā levitarā, ūrīnada. ⁹ Dadji israelerā Ācōrēba bārādrḵa awara ḵasia idji caita poya wānamārēā. Māwā israelerāba Ācōrēba animarā babue diade wāḵadaē bārāḵḵḵ ādjirāra carebabadaa idjaba dadjirā nocōdaa wāḵadaē Ācōrē wua dera edebadaa. ḵAra maḵba bia ḵaēca? ¹⁰ Core, Ācōrēba ḵara, waabema levitarā sida idji caita idu wābibaria māwā odamārēā. Baribḵḵḵ bārāmaara maḵḵara bia ḵaēa āteḵḵḵ Ācōrē sacerdoterā ba quīrā panḵa. ¹¹ Maḵ bēra ḵa, ḵaare bea bida Ācōrēra igara panḵa. ḵCārē cārēā Aaroḵra biē jara panḵa? ḵAaroḵra bedede ḵaca Ācōrēba idji sacerdote bamārēā ḵada bēra?–

¹² Maḵbe Moiseba Eliā warrarā Dataḵda, Abiraḵ sida trḵbisia. Baribḵḵḵ ādjia jarabisidaa:

–Daira ḵamaa wānaēa. ¹³ Bḵa daira druua biadeba ēdrḵa enesia. Maḵ druadeḵḵḵ baridua ne upedadara bia zaubaria. Bḵa daira naḵ ējūā pōāsa ewaraga ḵade jūma quinibibḵḵḵ. Maḵda ḵḵara wadibida dai boroda ba quīrā ḵaca? ¹⁴ Bḵa druua biadaa edeyada asia. Maḵ druade baridua ne upedadara bia zaubariada asia. Baribḵḵḵ bḵa daira mamaa edeē tabḵa. Ējūāda, uva bara ḵa ējūā sida diaē tabḵa. ḵBḵa wadibida daira cūrūga quīrā ḵaca?† Daira

Ḷ 14:45 Hebreo bedeadē Hormā trḵba jara bḵa “jūma ārīpedada.” * 16:4 ACḵḵamaarā Moiserā chīrāborode ḵarru cobesia ne wayaaba. † 16:14 ḵBḵa wadibida daira cūrūga quīrā ḵaca? Hebreo bedeadē bḵa bḵa: “ḵBḵa naḵ ēberārā daura nūētaica?”

hamaa wānaēa.–

¹⁵ Māwā jara panā carea Moiserā bio quīrūpeda Ācōrēa jarasia:

–Ādjia bāa diabādara bia unurādua. Māra ādji boromīna ādji burroda, ni cārē sida ādjidera jārtē hāa. Māa ādjira ni aba bida biē oē hāa.–

¹⁶ Maābe Moiseba Coreā jarasia:

–Nu bāra, bāare panāā sida Ācōrē quīrāpita wānadua idji wua demaa. Aaroā sida mama baya. ¹⁷ Bāare panā 250 ēberārāba ādji quera babada epedecora edadapeda querara coa nūmanadua. Maāgara Ācōrē wua demaa idji quīrāpita edadadua. Bāa, Aaroā bida bārā quera babada epedecora ededadua.–

¹⁸ Nurēma ādjirāza quera babada epedecoda edadapeda tabādauda eda bādapeda quera coa nūmasidāa. Ādjirāra, Moiserā, Aaroā sida Ācōrē wua dede eda wābada caita duanasidāa. ¹⁹ Coreba jūma Israel purura Ācōrē wua dede eda wābadamaa zebisia Moise, Aaroā sida āyā hādī carea. Cawaēne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroda ādjirā quīrāpita ānaga dogosia. ²⁰ Maāne Ācōrēba Moisea, Aaroā bida jarasia:

²¹ –Naā ēberārā caitabemada āyā wānadua. Māa ādjirāra abeda jūma quinihiya.–

²² Baribāra Moiserā Aaroā sida chīrāborode barru copanenapeda Ācōrēa nāwā bedea djuburiasidāa:

–Ācōrē, bādeba ēberārāra jūma zocai beea. ¿Abābā cadjirua oda carea bāra jūma naā puru ume quīrū baica?–

²³ Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁴ –Puruā jaradua Core wua de caitabemada, Dataā wua de caitabemada, idjaba Abirāā wua de caitabemada āyā wānamārēā.–

²⁵ Ara maāda Moiserā piradāpeda Dataā hāmaā idjaba Abirāāmaā bida wāsia. Israelerā bororā sida Moise caidu wāsidaa. ²⁶ Maāne Moiseba purua jarasia:

–Jāā cadjirua obadarā wua de caitabemada āyā wānadua. Ādjia eropananebemada tāranadua. Tānibāra bārā sida beudīa jūma ādjia cadjirua opedada carea.–

²⁷ Ara maāda israelerāra Core wua de caitabemada, Dataā wua de caitabemada idjaba Abirāā wua de caitabemada āyā wāsidaa. Maāne Dataāra, Abirāā sida ādji wua de dajada zedapeda ādji dede eda wābada caita āta nūmeasia. Ādji ume dji quimada, jūma ādji warrarā sida nūpanasidāa. ²⁸ Maāne Moiseba jarasia:

–Nāwā bārāba cawadīa ara mādjia quīrāā hādeba bārā boroda beē basida, ātebāra Ācōrēbāra māra hāsida: ²⁹ naā ēberārāda dadji beubada quīrāca beudibāra, bārāba cawadīa Ācōrēba māra hāē basida bārā boro bamārēā. ³⁰ Baribāra Ācōrēba egoroda cawaēne yā dogobīpeda ādjira, jūma ādjia eropanaā sida egoroba mībāra, ādjirā zocai panane beudarā jaure panabadamaā wānibāra, bārāba cawadīa ādjibāra Ācōrēda igarasidada. Māwā cawadīa, ēberārā maā quīrāca beubādada dadjirāba wadibīda ununaca bēra.

³¹ Moiseba māwā jarabāra de Dataā hāmaāba aba Abirāā hāmaā egorora yā dogosia. ³² Maāne egoroba ādjira, ādji ēberārāra, Corera, idji ēberārāra, idjaba jūma ādjia eropananaā sida mīsia. ³³ Ādjirā mīpeda egorora wayacusa araa catā dogosia. Māwā zocai panane maā ēberārāra jūma ādjia eropananaā sida beudarā jaure panabadamaā wāsidaa. Israelerā tāenabemada nēbasidāa. ³⁴ Egoroba mībāra de maā ēberārā biabada carea ādjirā caita duanāra āyā pira wāsidaa. Maāne nāwā biasidāa:

–jEgoroba dadjirā sida mīcuaya!–

³⁵ Maā awara Ācōrēba tabā uruada idji hāmaāba quera bá dia panā ēberārāmaā eradābisīa. Māwā eradābāra maā 250 ēberārāra jūma bá quenasīa.

³⁶ Maābe Ācōrēba Moisea jarasia:

³⁷⁻³⁸ –Sacerdote Aaroā warra Eleazāa jaradua quera babada epedecora tabā cowa nūmanebemada jāra pemārēā. Tabādau epedecode wadī bāra āyā tamā peabueida hāa. Maā epedecode māa querada bá diasida bēra epedecora mā itea besia. Jāā ēberārāba cadjiruada opedada bēra beusidāa. Maā bēra ādji epedecora pewedeā berrachidapeda animarā babue diabada de cara bādadua israelerāba quīrānebadamārēā baridua ēberāba querada māa bá diacara hāda.–

³⁹ Ara maāda sacerdote Eleazāba ēberārā tabāba bá beupedada quera babada epedecora jāra pesia. Jāra pepeda maā epedeco bronze odara pewedeā berrachibisia animarā babue diabada de cara hāi carea. ⁴⁰ Māāra cara hāsīa israelerāba quīrānebadamārēā Aaroā idjaba idjideba yōbdarā awara ni abāba querada Ācōrēa bá diacara hāda Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. Ādjirā awara bariduaba Ācōrēa querada bá diaibāra, maā ēberā sida beuya, Core, idjiare pananaā sida beupedada quīrāca.

⁴¹ Nurēma jūma israelerāba wayacusa Moiseda Aaroā sida nāwā biē jara duanasidāa:

–jBārāba Ācōrē ēberārāra beasidaa!–

⁴² Māwā biē jara panΛa Moisema, Aaroλma bida powua nūmasia. Maλne Ācōrē wua demaa acΛabadae cawaēne jārārāba dera ānā edapeda Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroda Λnaga dogosia. ⁴³ Ara maλda Moiserā Aaroλ sida Ācōrē wua de quīrāpe wāsidaa. ⁴⁴ Maλne Ācōrēba Moisea jarasia:

⁴⁵ –jNaλ puru caitabemada āyā wānada! jMλa ādjirāra abeda jūma quininibiya!–

Ara maλda Moiserā Aaroλ sida chīrāborode barru copanesidaa. ⁴⁶ Moiseba Aaroλa jarasia:

–BΛ quera babada epedecora isabe enedua. Animarā babue diabadade BΛ tΛbΛdauda eda bΛpeda incienso querada coa nūmadua. Maλbe israelerā duanΛmaa isabe wāpeda Ācōrēa diadua ādjirāba cadjirua opedadara quīrādoamārēā. Ācōrēra bio quīrū BΛ bērā ādjirāra quininibΛdaa.–

⁴⁷ Ara maλda Aaroλba osia Moiseba jarada quīrāca. Idji quera babada epedecora edapeda israelerā duanΛmaa pira wāsia. JūēbΛrΛbara israelerāra λcΛrΛ beucuaadoasia. Maλne idjia querada coa nūmasia ādjirāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoamārēā. ⁴⁸ Idjira nūmesia dji quinipedada tabea, dji zocai panΛ ēsi. Māwā ādjirāra waa quinināē basia. ⁴⁹ Maλ ewaride 14,700 ēberārāra quinisidaa Coreare beada naēna quinipedada juachadaē. ⁵⁰ Ēberārāra waa quinināē bērā Aaroλra Moisemaa wāsia Ācōrē wua dede eda wābada caita.

17

Aaroλ bacuru quedua barada

¹ Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa jaradua bacurada doce enenamārēā. Israeldeba yōna doce purudebema bororāba bacuruda aba aba diadida panΛa. Maλ bacurude dji bororā trāda bΛdua. ³ Levideba yōna puruba enena bacurude Aaroλ trāda bΛdua. Israeldeba yōna puruza bacuru aba diadida panΛa ādji boro trāda bΛmārēā. ⁴ Maλ bacurura mλ wua dede baurude quīrāpe bΛdua mλ bārā ume bedeabarima. ⁵ Nu bacuru aba quedua bara baya. Maλ bacuru djibarira mλa edasia mλ sacerdote bamārēā. Maλ ununapeda israelerāba bārāda waa biē jaradaēa. Māwā mλa ādjirāra chupeabiya.–

⁶ Moiseba israelerāa māwā jarasia. Ara maλda Israeldeba yōna doce purudebema bororāba ādji bacuru cawacawa Moisea diade zesidaa. Doce bacurura diasidaa. Aaroλne sida diasia. ⁷ Moiseba maλ bacurura Ācōrē wua dede baurude quīrāpe bΛsia. ⁸ Nurēma Moise Ācōrē wua dede eda wābΛrΛde unusia Levideba yōna Aaroλ bacurura pāwārā quedua bara bΛda, pōnō bara bΛda, idjaba almendra tada zaupeda purea jira bΛda. ⁹ Moiseba bacurura Ācōrē wua dede dajada israelerāmaa jūma edesia. Israelerāba acΛdapeda ādjide cawacawa edasidaa. ¹⁰ Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroλ bacurura wayacusa mλ baurude quīrāpe waga bΛdua. Maλ bacurura waga eropananida panΛa mλ igarabadarāba quīrānebadamārēā mλa AaroλdrΛ, idjideba yōbΛdarā sida edasida mλ sacerdoterā beadamārēā. Māwā ādjirāba mλ biē jara panΛda bΛa chupeabiya quininānamārēā.–

¹¹ Ara maλda Moiseba jūma osia Ācōrēba idjia jarada quīrāca. ¹² Maλbe israelerāba Moisea jarasidaa:

–jDairāra beudia! jAbeda jūma quininia! jJūma nēbadia! ¹³ jBariduada Ācōrē wua de caita wāibΛrΛ beuya! jDairāra jūma quininia!–

20

Ācōrēba baido mōgaradeba weabida

¹ Poa djiwidide dji nabema jedecode israelerāra Cadé abadama jūēne wāsidaa.* Maλ Cadéra Zīλ ējūā pōāsa ewaraga bΛde bΛa. Mama Moise djabawērā Mariara jaidapeda tΛbarisidaa.

² Mama baido dodī carea neē basia. Maλ bērā purura Moisemaa, Aaroλmaa bida wāsidaa biē jaradī carea. ³ Quīrūbideba Moisea nāwā jarasidaa:

–jĀcōrēba dai djabarā quininiside dairā sida quinipedadabara biara bΛcasia!† ⁴ jBārāba cārē cārēā dairā, Ācōrē purura naλ ējūā pōāsa ewaraga bΛdaa enesidaa? jDairāra dai animarā sida nama beadamārēā enesidaca? ⁵ jCārē cārēā Egiptođeba naλ ējūā biē tabΛdaa

* **20:1** Ebuda bΛēa sāγa poa djiwidida jara bΛa. Zocārāmarā naλ capitulode bΛ bΛa israelerāra cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bΛde pγγΛpedadacarea māwānada. † **20:3** Numero 16:23-33.

enesida? ¡Nama poya ne ucara tabaa! ¡Higojõda, uvada, granadajõ sida neê tabaa! ¡Baido sida neê tabaa!–

⁶ Ara maãda Moiserá Aaroã sida israelerã duanamaaba Æcõrê wua dede eda wãbada caita wãnapeda chirãborode barru copanesidaa Æcõrêa iwíididi carea. Maãne Æcõrê quírãwãrêã dorrodorroada ãdji quírãpita ãnaga dogosia. ⁷ Æcõrêba Moisea jarasia:

⁸ –Ba bacuruda edapeda ba djaba Aaroã ume purura ededada awuá mõgara waiãba ãma. Ædjirã quírãpita maã mõgaraa bedeadua baidoda weamãrêã. Ara mãwã bedebabãrãde baidora mõgarãdeba wea dogoya. Mãwã baã baidora weabiya israelerãba ãdji animarã bida dodamãrêã.–

⁹ Ara maãda Moiseba idji bacurura Æcõrê wua dede baã edasia Æcõrêba jarada quírãca. ¹⁰ Idjia Aaroã ume purura ãbaa ãresidaa Æcõrêba jarada mõgara quírãpe. Maãne Moiseba israelerãa jarasia:

–¡Bãrã cawãã zarea bea, ãrĩnadua! ¿Bãrãba ããnamãrêã daiba bãrã itea baidoda naã mõgarãdeba weabidida panãca?–

¹¹ Mãwã jarapeda Moiseba idji bacurura ãtaa wapeda mõgaradaa ãarima umé usía. Ara maãda baidora wea dogopeda israelerãba ãdji animarã bida dosidaa.

¹² Mãwãnacarea Æcõrêba Moisea Aaroã bida mãwã jarasia:

–Mã ããnaê panãneba bãrãba israelerã quírãpita cawabidaê basía mãra wãrãda Æcõrêda. Mãã bãrã bãrãra naã puru ume jũne wãnaêã mãã diai jarada druadaa.–

¹³ Mãã baido weabidama trã ãsidaa Meribá, israelerãra baido carea quírũbideba Æcõrê quírãpita biê bedepedada bãrã.† Mãã baido weabi ããdeba Æcõrêba ãdjirãa cawabisia idjira wãrãda Æcõrêda.

Edoãnebema boroba israelerã idji druade idu wãbiê bada

¹⁴ Cadé abadaãdeba Moiseba ãcãããrã ãberãrãda Edoãnebema boromaa mãwã jarade diabuesia:

–Dai israelerãra bãrã djabarãã.‡ Mãã bãrã dairãra ba ume bedeade ze panãa. Baã bio cawa baã dairã bia mĩga panãnebemada. ¹⁵ Dairã drõã naẽnabemara Egipãodaã wãnapeda mama dãrã panasidaa. Maãne egipãorãba ãdjirãra, dairã sida biê o eropanasidaa. ¹⁶ Mãã carea Æcõrêa quírã djuburiada iwíidisidaa. Mããra Æcõrêba ãrĩpeda idji nezoca bajãnebemada aba diabuesia dairã Egipãodeba ãdrã enemãrêã. Idjira baã druã caita Cadé abadaãde panãa. ¹⁷ Dai quírã djuburia, baã druade idu wãyã wãbidua. Bãrã nẽude eda wãnaêã, bãrã uva ãjũãne eda wãnaêã, ni bãrã baido juebada uriaãdebemada doããã. Ëberãrã Boro abada ode quírãipa wãnia. Baã druade panãne mãã odebemada jãwa araare ni jãwa acãare bida ãyã wãnaêã.–

¹⁸ Baribããã Edoãnebema boroba panusia:

–Bãrãra mãã druade wãnacara panãa. Mããda ããnaããããã dairãra bãrãmaa djõne wãnia.–

¹⁹ Dji iwíidide wã panãba jarasidaa:

–Wãrãda quírãipa ode wãnia. Mããne dairãba wa dai animarãba bãrã baidoda doãããããããã, mããbari paratada diaãã. Ababe baã druade wãyã wãna quírãã panãa. Ababe mããããã iwíidã panãa.–

²⁰ Baribããã Edoãnebema boroba wayacusa panusia:

–Bãrãra mãã druade wãnacara panãa.–

Ara mããda Edoãnebema boroba sordãorã bio mããrã beara zocãrã israelerãmaa djõne edesia. ²¹ Edoãnebema boroba idji druade idu wãbiê bãrã israelerãra dewara óare wãsidaa.

Aaroã jaidada

²² Cadé abadaãdeba Israel purura Hor eyadaã wãsidaa. ²³ Hor eyara Edoã druã caita baã. Mama Æcõrêba Moisea Aaroã bida jarasia:

²⁴ –Nama Aaroãra jaidaya. Idjira mãã israelerãa diai jarada druade eda wãcara baã, Meribããde mãã baido weabidama bãrãba mãã jaradara ããã odaê basi bãrã. ²⁵ Moise, baã djaba Aaroãra idji warra Eleaza sida Hor eyade ãtaa ededua. ²⁶ Mama Aaroãba jãã baã djiora ãrãpeda idji warra Eleazaa jããbidua sacerdote dji dromada bemãrêã. Mããbe Aaroãra mama jaidaya.–

²⁷ Ara mããda Moiseba jũma osia Æcõrêba jarada quírãca. Jũma israelerãba acã panãne Aaroãra, Eleaza sida Hor eyade ãtaa edesia. ²⁸ Mama Aaroãba jãã baã djiora jũma ãrãpeda Moiseba Aaroã warra Eleazaa jããbia. Mããbe Aaroãra eya borode jaidasia. Mãwãnacarea Moiserá Eleaza sida eyãdeba edaa zesidaa. ²⁹ Israelerãba Aaroã jaidada cawasidaãde idji carea jũmarãda jedeco aba jããsidaa.

† 20:13 Hebreo bedeade Meribá trãba jara baã “quírũbideba biê bedeadã” wa “caicayadi.” § 20:14 Israelerãra Jacobodeba yõsidaa. Edoãnebemarãra Jacobo djaba Esaúdeba yõsidaa. Genesi 36:6-8.

21

Israelerāba Arad purudebema boro poyapedada

¹ Arad purudebema borora cananeo basía. Negue ējūā pōāsa ewaraga bāra idji drua basía. Idjia ūrísia israelerāra Atarīnāa wābada ode zebādada. Maļ bērā idji sordaorāda israelerā ume djōne edesia. Djō panāne ādjirāba λCATA israelerāra jida edesidaa. ² Maļ bērā israelerāba Ācōrēa wārāneba nāwā jarasidaa: “Dairāba naļ ēberārā poyadamārēā bā carebaibāra, ādji purura jūma ārīcuadapeda babuedia.”*

³ Israelerāba wārāneba jarapedadara Ācōrēba bia ūrísia. Idjia carebasia ādjirāba maļ cananeorāda poyadamārēā. Israelerāba jūma quenanapeda ādji purura jūma ārīnapeda babuesidaa. Maļ bērā mama trā bāsidāa Hormá.†

Moiseba bronze dama oda

⁴ Hor eyadeba israelerāra Pusa Purruāda wābada óare wāsidaa Edoļ drua auđu parragadi carea. Māwā wānane sē panesidaa. ⁵ Maļ carea Ācōrēda, Moise sida nāwā biē jara duanesidaa:

–¿Bāa dairāra Egiptodeba ēdra enesica naļ ējūā pōāsa ewaraga bāde quininamārēā? Codira neña. Baido sida neña. Idjaba naļ maná warraē tabā co panāba sē panāa.–

⁶ Maļgā carea Ācōrēba israelerāmaa dama dji arada zocārā diabuesia. Maļ damaba israelerāra cácuadapeda zocārā quinisidaa. ⁷ Maļ bērā israelerāra Moisemaa wānapeda jarasidaa:

–Dairāba cadjiruada osidaa Ācōrēda, bā sida biē jarasida bērā. Dai quīrā djuburia Ācōrēa iwīdidua naļ damara āyā wābīcuamārēā.–

Ara maļda Moiseba ādjirā carea Ācōrēa bedea djuburiasia. ⁸ Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bronceda dama quīrāca aba opeđa bacuru eradade λta jira bādua. Damaba abałda casira, maļ ēberāba bronze oda damada acāibāra biaya.–

⁹ Ara maļda Moiseba bronceda dama quīrāca opeđa bacuru eradade λta jira bāsia. Damaba aba cabārałde maļ ēberāba bronze oda damada acāsira biabadjia.

Israelerā Moab druade jūēpedada

¹⁰ Mamałba wānapeda israelerāra Obot abadade duanesidaa. ¹¹ Mamałba wānapeda Ije-Abariłne duanesidaa. Maļra Moab druadeba λmāđau odjabariare ējūā pōāsa ewaraga bāde bāa. ¹² Mamałba wānapeda Zared do jewedade duanesidaa. ¹³ Mamałba wānapeda Arnoļ do quīrārē duanesidaa ējūā pōāsa ewaraga bāde. Maļ ējūāra amorreorā druade bāa. Arnoļ dora Moab drua idjaba amorreorā drua ēsi bāa. ¹⁴⁻¹⁵ Maļ bērā carta Ācōrē Djōna abadade nāwā bā bāa:

Vaheb puru Supa druade bāare, Arnoļ do jāwateare bida wāyā wāsidaa.

Do zaque bea caita Ar abadadaa wāsidaa Moab drua orrocawa.‡

¹⁶ Mamałba israelerāra baido juebada uria Beer abadadaa wāsidaa. Mama Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

–Purura ābaa jāredua. Māa ādjirāa baidoda diaya.–

¹⁷ Maļne israelerāra nāwā trāāsidaa:

Baido juebada uriara bogadra bādua. Maļ baido carea trāānia.

¹⁸ Dadjirā bororāba ādji bacuruba naļ baido juebada uriara corosidaa. Dji dromarāba ādji bardonaba corosidaa.

Mama ējūā pōāsa ewaraga bādeba Matanānaa wāsidaa. ¹⁹ Mamałba Najaliēdaa wāsidaa. Mamałba Bāmodaa wāsidaa. ²⁰ Mamałba jeweda Moab druade bāde jūēne wānapeda Pisga eyade duanesidaa. Pisga eyadeba Jesimoļ ējūā pōāsa ewaraga bāra unubaria.

Israelerāba amorreorā poyapedada

²¹ Maļbe israelerāba amorreorā boro Sehoļ abadamaa λCATA diabuesia nāwā jaradamārēā:

²² –Dai quīrā djuburia bā druade idu wāyā wābidua. Dairāra bārā néude eda wānaēa, bārā uva ējūāne bida eda wānaēa, ni bārā baido juebada uria debemada dođaēa. Ēberārā Boro abada ode quīrāipa wānia.–

²³ Barībāra Sehoļba israelerāra idji druade idu wābiē basía. Idji sordaorāra jūma trācuapeda ējūā pōāsa ewaraga bāde israelerāmaa wānapeda Jahaza puru caita djōsidaa.

* **21:2** Hebreo bedeeade naļ crīchada dia bāa: “Dji quīrāra poyapeda jūma idjia erogāra Ācōrē itea beya. Maļ bērā jūma ārīnapeda babuedia ni abałba ara idji itea edarānamārēā.” † **21:3** Hebreo bedeeade Hormá trāba jara bāa “jūma ārīpedada.” ‡ **21:14-15** Hebreo bedeeade jūma maļ versīculora ebuda bāēa.

²⁴ Barib^{אֲרָא} israelerāba ādjirāra poyadapeda ādji druara jārīsidāa Arno^{אֲרָא} dodeba aba Jabó dodaa amonitarā drua daucha. Amonitarāba ādji druara bio waga eropanasidāa.
²⁵ Israelerāba amorreorā puru beada jūma poyasidāa; dji puru droma Hesbo^{אֲרָא} abadara, puru zaquerā sida. Poyadapeda ma^{אֲרָא} purude panesidāa.

²⁶ Amorreorā boro Seho^{אֲרָא}ra Hesbo^{אֲרָא} purude babadjia. Naēna idjira moabitarā boro ume djōpeda ādji druara jūma jārīsia aba Arno^{אֲרָא} do daucha. ²⁷ Ma^{אֲרָא} carea nāwā jarabadaa: jHesbo^{אֲרָא} purura wayacusa ode zedadua! Seho^{אֲרָא} purura idji bada quīrāca bia odia.

²⁸ Seho^{אֲרָא} sordaorāra Hesbo^{אֲרָא} purudeba wāsīdāa. T^{אֲרָא}ba urua erad^{אֲרָא}ba quīrāca Seho^{אֲרָא} purudeba wāsīdāa.

Ma^{אֲרָא}ne Ar puru Moab druade b^{אֲרָא}ra babuesidāa. Arno^{אֲרָא} do icawa eyade bea puru sida jūma babuesidāa.[§]

²⁹ jAy, moabitarā! jBārāra mīā djuburi beaa! Bārā ācōrē Quemo ēpēbadara beusidāa. Amorreorā boro Seho^{אֲרָא}ba bārā warrarāra memenebisīa. Bārā caurāra jida edesia.

³⁰ Barib^{אֲרָא} dadjirāba ādjira jūma poyasidāa.* Hesbo^{אֲרָא} purudeba aba Dibō^{אֲרָא} purudaa jūma quenasidāa.

Nopa purudeba aba Medebá purudaa jūma ārīnapeda babuesidāa.

Israelerāba Basa^{אֲרָא}nebema boro Og poyapedada

³¹ Māwā israelerāra amorreorā druade panesidāa. ³² Ma^{אֲרָא}ne Moiseba ā^{אֲרָא}ra diabuesīa Jazer drua ac^{אֲרָא}damārēā. Israelerāba puru ma^{אֲרָא} druade beara poyadapeda amorreorāra āyā jaretasidāa. Mama bīda israelerāra panesidāa.

³³ Mama^{אֲרָא}ba israelerāra Basa^{אֲרָא}naa wābada ode wāsīdāa. Ma^{אֲרָא}ne Basa^{אֲרָא}nebema boro Og abadaba idji sordaorāda Edrei puru b^{אֲרָא}maa edesia israelerā ume djōni carea. ³⁴ Māwā pan^{אֲרָא}ne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ne wayarādua. Māā idjīda, idji sordaorā sida bārāa jūma poyabiya. Idji drua sida māā bārāa diaya. Bārāba Hesbo^{אֲרָא}ne bada amorreorā boro Seho^{אֲרָא} beapedada quīrāca idji sida beadadua.–

³⁵ Ara ma^{אֲרָא}nda israelerāba Basa^{אֲרָא}nebema boro Og abadara, idji warrarāra, idji sordaorā sida jūma quenasidāa. Ni aba^{אֲרָא}da zocai b^{אֲרָא}daē basīa. Ma^{אֲרָא}lbe idji druara jūma edasidāa.

22

Moabitarā boro Balāba Balaa^{אֲרָא} trābīda

¹ Ma^{אֲרָא}lbe israelerāra Moab drua jeweda b^{אֲרָא}maa wāb^{אֲרָא}rasidāa. Mama Jorda^{אֲרָא} do caita duanesidāa. Wa quīrārē ādjirā quīrāpe Jerico puruda basīa.

²⁻⁴ Ma^{אֲרָא} ewarīde Zipor warra Balāda moabitarā boro basīa. Ma^{אֲרָא} Balāba cawasia israelerāba amorreorāda poyadapeda ādji druara jārīsidāda. Idjira, jūma moabitarā sida bio ne waya duanesidāa israelerā cābana pan^{אֲרָא} bērā. Ma^{אֲרָא} carea moabitarāba Madia^{אֲרָא}nebema dji dromarāa jarasidāa:

–Na^{אֲרָא} israelerāra cābana pan^{אֲרָא} bērā dadjirā druara jūma jārīnia pacaba chirua jūma cobari quīrāca.–

⁵ Ma^{אֲרָא} bērā moabitarā boro Balāba ā^{אֲרָא}ra diabuesīa Beor warra Balaa^{אֲרָא} trāne. Ma^{אֲרָא} Balaa^{אֲרָא}ra Amav druade babadjia Petor purude. Petor purura Euprate do icawa basīa.* Balāba nāwā jarabisīa: “Egiptoēba israelerāda m^{אֲרָא} druade cābana duanane zesidāa. Ādjirāba m^{אֲרָא} druara abeda birasia. ⁶ Ādjirāra dairā cāyābara l^{אֲרָא}ba pan^{אֲרָא}. Ma^{אֲרָא} bērā ādjirā biē jara b^{אֲרָא}de zedua. Māwā māā ādjirāra poyapeda m^{אֲרָא} druadebemada āyā jarecuaisicada. Māā cawa b^{אֲרָא}ba b^{אֲרָא} bariduada bia jara b^{אֲרָא}ba^{אֲרָא}, ma^{אֲרָא}g^{אֲרָא}ra bia bebaria. Idjaba bariduada biē jara b^{אֲרָא}ba^{אֲרָא}, ma^{אֲרָא}g^{אֲרָא}ra biē bebaria.”

⁷ Moab druadebema dji dromarāra, Madia^{אֲרָא}nebema dji dromarā sida Balaa^{אֲרָא}maa wāsīdāa. Paratada Balaa^{אֲרָא} diadi carea edesidāa israelerā biē jara b^{אֲרָא}de zemārēā. Balaa^{אֲרָא}ma jūesidāde jūma Balāba jarabidada nēb^{אֲרָא}rasidāa. ⁸ Balaa^{אֲרָא}ba jarasia:

–Nama cāinadua. Nub^{אֲרָא} māā bārāa jaraya Ācōrēba māra idu wābīda wa idu wābīēda.–
 Māwā jarada bērā Moab druadebema dji dromarāra mama cāisidāa.

⁹ Ma^{אֲרָא} diamasi Ācōrēra Balaa^{אֲרָא}ma odjapeda nāwā iwīdisīa:

–jEberārā b^{אֲרָא} dede pan^{אֲרָא}ra cairāda jāwā pan^{אֲרָא}?

¹⁰ Balaa^{אֲרָא}ba Ācōrēra panusia:

§ 21:28 Do icawa eyade bea puru. Hebreo bedeadē ma^{אֲרָא}ra ebuda b^{אֲרָא}ēa. * 21:30 Dadjirāba ādjira jūma poyasidāa. Hebreo bedeadē māwā b^{אֲרָא} b^{אֲרָא}. Griego bedeadē jara b^{אֲרָא} “ādjia eropananara jūma ārīsidāa.” * 22:5 Amav druade babadjia...Euprate do icawa basīa. Hebreo bedeadē nāwā b^{אֲרָא} b^{אֲרָא}: “Petor purude babadjia. Ma^{אֲרָא}ra do icawa basīa idji puru warrarā druade.”

–Naļ ēberārāra moabitarā boro Zipor warra Balāba nāwā jaradamārēā diabuesia: 11 “Egiptođeba ēberārāda cābana māl druade jūēsidaa. Māl druara maļ ēberārāba abeda birasia. Maļ carea ādjirā biē jara Ɂade zedua. Māwā mļa ādjirāra poyapeđa māl druadebemada poya āyā jarecuaisicada.”–

12 Ācōrēba Balaaļa jarasia:

–Naļ ēberārā ume wārādua. Ādjia jara panā ēberārāra biē jara Ɂarādua mļa ādjirāra careba Ɂā bērā.–

13 Nurēma Balaaļra pirabaripeda Balāba diabueda dji dromarāa nāwā jarasia:

–Bārā druadaa jēda wānada. Ācōrēba mļra bārā ume idu wābiēa.–

14 Moab druadebema dji dromarāra jēda Balāmaa wānapeda jarasidaa:

–Balaaļra dairā ume ze quīrāē basia.–

15 Maļ carea Balāba wayacusa dewararāda Balaaļmaa diabuesia. Maļgarāra dji naārā wā panana cāyābara dji dromaara Ɂesia idjaba cābanaara wāsidaa. 16 Ādjirāra Balaaļma jūēnapeda jarasidaa:

–Zipor warra Balāba nāwā jarabisia: “Māl quīrā djuburia Ɂara mļmaa ze ama Ɂarādua.

17 Mļa Ɂā paratada wāɁā diaya. Idjaba jūma Ɂā jarabāra quīrāca mļa oya. Maļ bērā māl quīrā djuburia naļ ēberārāra biē jara Ɂade zedua.”–

18 Baribāra Balaaļba panusia:

–Balāba idji de parataba idjaba oroba bira coɁada diabāra sida mļa ni cārē sida oēa māl Boro Ācōrēba māwā obiēbara. 19 Māl djuburia bārā sida idi nama cāinada. Naļ diamasi Ācōrēba mļa quīrā awara jaraisicada.–

20 Maļ diamasi Ācōrēra Balaaļma odjapeda nāwā jarasia:

–Naļ ēberārāba Ɂā jare ze panā bērā ādjirā ume wādua. Baribāra ababe odua mļa Ɂā jarabāra quīrāca.–

Balaaļ Balāmaa wāna

21 Nurēma Balaaļra pirabaripeda idji burro lāra chūmebarira jļpeda Moab druadebema dji dromarā ume wāsia. 22 Balaaļ nezocarāda umē idji ume wāsidaa. Idjira burro lāra nībasia. Baribāra idji wāɁā carea Ācōrēra bio quīrūsia. Maļ bērā Ācōrē nezoca bajānebemada idji nocoɁaa wārāmārēā o ēsidra nūmesia. 23 Djōbada necoda idji jarede erobasia. Balaaļ burroba idjira o ēsidra nūmada unuside o āyā wāsia. Maļ carea Balaaļba idji burroba ubadjia wayacusa oɁaa wāmārēā. 24 NocoɁaa wāɁadade uva ējūāne jūēsidaa. Dji ora maļ ējūā ēsi wābadja. Orroza ējūāra mōgaraba auđu jūrā ca Ɂasia. Mama pēsua wābadjidaa maļ mōgaraba auđu jūrā ca Ɂā ēsi. Maļbe Ācōrē nezoca bajānebemara wayacusa o ēsidra nūmesia Balaaļ nocoɁaa wārāmārēā. 25 Balaaļ burroba Ācōrē nezoca bajānebema unuside dji mōgaraba auđu jūrā ca Ɂadaa catā ara nībae wāsia. Maļba Balaaļ jūrā catā aratā edesia. Maļ carea Balaaļba idji burroba wayacusa u jidasia. 26 Maļbe o pēsua wāɁadade Ācōrē nezoca bajānebemara ādji nocoare nūmane wāsia. Mama poya āyā wāē basia. 27 Mama Balaaļ burroba Ācōrē nezoca bajānebema waya unuside abeda egode tabesia. Maļ carea Balaaļra bio quīrūpeda idji burroba bacuruba wayacusa u jidasia. 28 Maļne Ācōrēba Balaaļ burroba bedeabisia. Dji burroba iwidisia:

–ɁMā cārēda oɁa bērā Ɂā mļra jāwā Ɂarima ūbea usi?–

29 Balaaļba panusia:

–Jāwā o Ɂā Ɂā mļra mīā sē Ɂā bērā. ¡Necoda māl jāwade erobābara ara nawena Ɂā beatacasia!–

30 Maļne burroba jarasia:

–Mļra Ɂā burroa. Ɂā māl edada ewarideba māl lāra nībaria. Ɂā bio cawa Ɂā naļ naēna mļra Ɂā ume jāwā nībaca basida.–

Balaaļba jarasia:

–Wārāda māwā Ɂā.–

31 Maļbe Ācōrēba idji nezoca bajānebemara o ēsidra nūmada Balaaļa unubisia. Djōbada neco idji jarede erobā sida unusia. Maļne Balaaļra chīrāborode Ɂarru coɁesia. 32 Ācōrē nezoca bajānebemara Balaaļa jarasia:

–ɁMā cārē cārē Ɂā burroba Ɂarima ūbea usi? MāɁāra ora jūāra erobā Ɂā nocoɁaa wārāmārēā. Ɂā ode wāɁāra mļa quīrāēā.† 33 Ɂā burroba mļda Ɂarima ūbea unupeda māl caita zeē basia. Māl caita zedābara mļa Ɂā beacasia baribāra Ɂā burroba zocai Ɂacasia.–

34 Balaaļba panusia:

† 22:32 Ɂā ode wāɁāra mļa quīrāēā. Hebreo bedeade maļra ebuđa Ɂā.

–M̄la cadjiruada osia. Adua ḅasia ḅadr̄a o ēsidra nūm̄lada m̄l nocodaa wārāmārēā. ḅamaarā m̄da Balámaa wáida biē ḅalḅar̄a, jēda wāya.–

³⁵ Ācōrē nezoca bajānebemaba jarasia:

–Naā ēberārā ume ḅara wáida ḅaa, baribar̄a ababe m̄la jarabi ḅadr̄a jaradua.–
Ara maāda Balaaāra Balába diabueda dji dromarā ume wásia.

Balába Balaaā audiabarida

³⁶ Balába Balaaā zebar̄a cawaside Ar purudaa audiabaride wásia. Ar purura Arnoā do icawa ḅaa Moab drua daucha. ³⁷ Balaaā jūéside Balába idjia jarasia:

–M̄la ḅa naārā tr̄ḅiside ḅcārē cārēā isabe zeē basi? ḅM̄la paratada waiḅaa poya diaēda cr̄icha basica?–

³⁸ Balaaāba panusia:

–ḅaa tr̄ḅueda bērā m̄ra nama ḅaa. Baribar̄a m̄la bariduada jaracara ḅaa. Ababe Ācōrēba jarabi ḅadr̄a jaraida ḅaa.–

³⁹ Maḅbe Balaaāra Balá ume Quiriari-huzot purudaa wásidaa. ⁴⁰ Mama Balába pacada, oveja sida beapeda dji dragada Ācōrēba babue diasia. Dji djarada Balaaā, idji ume pan̄a dji dromarā bida codamārēā diasia. ⁴¹ Nurēma diapededa Balába Balaaāra eya Bamo-baal abadade āta edesia. Mamaāba israelerā caitaara pan̄ara unusia.

23

Balaaāba israelerā bia jara ḅada

¹ Balaaāba Baláa jarasia:

–Nama animarā babue diabadada siete odua. Maḅbe paca dji umaquīrāda siete idjaba oveja dji umaquīrāda siete enedua Ācōrēba babue diaēdi carea.–

² Ara maāda Balába osia Balaaāba jaraēda quīrāca. Animarā babue diabadaza ādji umérāba pacada aba idjaba ovejada aba Ācōrēba babue diasidaa.

³ Maḅbe Balaaāba jarasia:

–Nama jāḅdua ḅaa animarā Ācōrēba babue dia ḅama. M̄ra awuá wāya. Mama Ācōrēba m̄ma odjaisicada. Idjia m̄la bedeasira ḅla jarade zeya.–

Māwā jarapeḅa Balaaāra eya zaque chirua neē ḅadaa wásia. ⁴ Mama Ācōrēba idjimaa zesia. Balaaāba idjia jarasia:

–M̄la animarā babue diabadara siete obisia. Maāza m̄la paca zaqueda aba idjaba ovejada aba ḅa babue diasia.–

⁵ Maāne Ācōrēba Balaaā cawabisia cārēda jaraida ḅada. Cawabipeḅa Balaaā jarasia jēda Balámaa jaraēde wāmārēā. ⁶ Ara maāda jēda wásia. Jūēḅar̄ade Balaaāba unusia Balára, jūma Moab druaḅema dji dromarā sida Ācōrēba animarā babue dia pan̄a caita duan̄ada.

⁷ Maḅbe Balaaāra nāwā bedeasia:

Moab druaḅema boro Balába m̄ra Araā druaḅeba zebisia. Am̄dau odjabariare ḅa drua eyaida ḅamaāba m̄ra zebisia.

Idjia m̄la jarasia: “M̄l quīrā djuburia israelerā biē jara ḅade zedua. Naā Jacoboḅeba yōpedadarāra biē o ḅadua.”

⁸ Māwāmīna Ācōrēba bia jara ḅada ēberārāda ḅm̄la sāwā biē jara ḅai? Ācōrēba bia o ḅada ēberārāda ḅm̄la sāwā biē o ḅai?

⁹ Naā eya mōgaraida ḅdeba m̄la israelerāra unu ḅaa. Naā eya zaquedeḅa m̄la ādjirāra aca ḅaa.

Jāḅ purura āduba jīga panabaria. Cawa pan̄a ādjirāra dewara puru quīrāca pan̄aēda.

¹⁰ Jacoboḅeba yōpedadarāra ḅba quīrāca zocārā pan̄a bērā nī abaāba ādjirāra poya juachadaēa. ḅCaiba israelerāra maārī poya juachai?*

Jāḅ ēberārā jīpa bea beub̄ade bida bia beadia. M̄l beubar̄ade ara ādji quīrāca ḅe quīrā ḅaa.

¹¹ Balaaā m̄wā bedeabar̄a carea Balába quīrūbideba jarasia:

–ḅḅaa cārēda jara ḅa? M̄la ḅara zebisia m̄l ume dji quīrūda biē jara ḅm̄ārēā. Baribar̄a ḅaa ādjirāra bia jara ḅaa.–

¹² Balaaāba panusia:

–Māwāra ḅcōrēba jarabi ḅara m̄la jaracara ḅaca?–

¹³ Balába jarasia:

–Wāna. Dewara orroare wānia. Mamaāba ḅa israelerāra unuya jūma poya unuēmīna. Mamaāba ādjirāra biē jara ḅadua.–

* 23:10 Maārī poya juachai. Hebreo bedeade ḅā ḅaa: “El número de la cuarta parte.”

¹⁴ Ara maŕda Balába idjira Pisga eyade ŕtaa edesia Zopiŕ ějũánaa. Mama Balába wayacusa animarā babue diabadada siete osia. Maŕza paca dji umaquĩrāda aba idjaba oveja dji umaquĩrāda aba Ācōrēa babue diasia.

¹⁵ Maŕbe Balaaŕba idjía jarasia:

–Nama jŕađua bla animarā Ācōrēa babue dia blaŕmaa. Mŕra awuá wāya Ācōrē ume bedei carea.–

¹⁶ Mama Ācōrēa Balaaŕmaa zepeda cawabisia cārēda jaraida blađa. Cawabipeda Balaaŕa jarasia jēda Baláŕmaa jarađe wāmārēā. ¹⁷ Ara maŕda Balaaŕta jēda wāsia. Jũeblađe unusia Balára jũma Moab druadebema dji dromarā sida Ācōrēa animarā babue dia panŕa caita duanŕada. Balába idjía iwĩdisia:

–ĶĀcōrēba cārēda jarasi?–

¹⁸ Maŕne Balaaŕra nāwā bedeasia:

Zipor warra Balá, mŕa jara blaŕa bio quĩrācuĩta ũrĩdua.

¹⁹ Ācōrēa ěberā quĩrāca blaěa. Idjira sewa ocaa. Idjía jaradada quĩrā awara ocaa.

Idjía jarablaŕa obaria. Idjía wārāneba jaradara obaria.

²⁰ Idjía mŕa jarasia israelerā bia jara blaŕmārēā. Bia jara blađuada ada bēra mŕa quĩrā awara jaracara bla.

²¹ Ācōrēba Jacobodeba yōpedadara idu bia mĩgabiěa. Idjía israelerāra idu sopuabiěa.† Ācōrēa ādjirā ume bla. Maŕ bēra blaŕsida jara panŕa idjira ādjirā boroda.

²² Ācōrēba ādjirāra Egiptodeba ědra enesia. Idjideba ādjirāra bio blaŕa beaa, paca mēā warida quĩrāca.

²³ Ni abaŕba Jacobodeba yōpedadara poya ne āi odaěa. Ni abaŕba israelerāra poya biě blađaěa.

Ēberārāba nāwā jaradía: “Acŕduwa sāvā Ācōrēba israelerāra bio careba blađa.”

²⁴ Israelerāra imama quĩrāca panŕa. Jarra blađe imamara ŕnāũca, āteblaŕa ne beapeda jũma cobaría. Dji oa sida jũma senebaría.

Ara maŕ quĩrāca israelerāra ŕnāũnaěa aba naŕ druadebema ěberārā jũma poyabŕadada.

²⁵ Balaaŕ māvā bedeablaŕa carea Balába quĩrũbiěeba nāwā jarasia:

–jBla naŕ ěberārāda poya biě jara blaěblaŕa chupeadua! ĶĀdjirāra waa bia jara blaŕādua!

²⁶ Maŕne Balaaŕba panusia:

–ĶMŕa ababe Ācōrēba jarabidadra jaraida blađa asiěca?

²⁷ Maŕbe Balába idjía jarasia:

–Wāna. Mŕa blaŕa dewara orroare edeya. Āibērā mamablaŕa Ācōrēba bla israelerāra idu biě jarabiscada.–

²⁸ Ara maŕda Balába idjira Peor eya borodaa edesia. Mamaŕba ějũā pōāsa ewaraga blaŕa jũma unubaria. ²⁹ Mama Balaaŕba jarasia:

–Nama animarā babue diabadada siete odua. Paca dji umaquĩrāda siete idjaba oveja dji umaquĩrāda siete enedua Ācōrēa babue diadi carea.–

³⁰ Ara maŕda Balába osia Balaaŕba jarađa quĩrāca. Maŕbe animarā babue diabadaza pacada aba idjaba ovejada aba Ācōrēa babue diasia.

24

¹ Bariblaŕa Balaaŕba cawasia idjía israelerā bia jara blaŕa Ācōrēba bia unu blađa. Maŕ bēra idjía naārā o bađa quĩrāca āyā wáě basía Ācōrēba cārēda jarabi cawaya. Āteblaŕa ějũā pōāsa ewaraga blađaa acŕ nũmesía. ² Maŕne unusia Israelděba yōpedada doce puruda duanŕada. Ādjirā acŕ nũmŕane Ācōrē jauredeba besia. ³ Maŕne nāwā bedeasia:

Mŕra Beor warra Balaaŕa. Mŕa ěsā unu bla. Mŕra nāwā bedea bla.

⁴ Mŕa ũrĩ bla Ācōrēba jara blađa. Mŕa ěsā unu bla Ācōrē jũma poya blaŕa unubi blađa.

Idji quĩrāpita chĩrāborode coblađe mŕa dauba ěsā unu bla.

⁵ Israelerā, bārā wua dera bio biya quedeeaa. Jacobodeba yōpedadarā, bārā purura bio biya quĩrua.

⁶ Israel purura waibla bla do zaque draso bla quĩrāca.* Bio wari bla néu do icawa u tabŕa quĩrāca.

Bio biya bla áloe bacuru Ācōrēba uđa quĩrāca idjaba ogo do icawa nũmea quĩrāca.

⁷ Ādjirāneba yōbadarāba baidoda ađuba eropanania. Ādji zocodeba baidoda wewezoaya.

† **23:21** Ācōrēba Jacobodeba yōpedadara idu bia mĩgabiěa. Idjía israelerāra idu sopuabiěa. Maŕ bedeara idjaba nāwā traducida bla: “Ācōrēba unuě bla Jacobodeba yōpedadarāba cadjirua obadada. Unuě bla israelerāba āi obadada.”

* **24:6** Israel purura waibla baya do zaque draso bla quĩrāca. Maŕ bedeara idjaba nāwā jaraida bla: “Israel purura waibla baya uruta ějũā waibla ěsa tababari quĩrāca.”

Ādji boroba amalecitarā boro Agáda poyaya. Ādji boroba puruda zocārā idji jawaedā erobaya.

⁸ Ācōrēba israelerāra Egiptodeba ēdra enesia. Idjideba ādjirāra bio l̄ba beaa, paca mēā warida quīrāca.

Ādji dji quīrūra jūma poyadia imamaba animarā beapeda dji l̄wawara bagapeda jūma cobari quīrāca. Ādji dji quīrūra chaba dra quenania.

⁹ Imamara egode chūmepeđa l̄nāūbaria. ¿Caiba idjira mīā sēi?

Ara maā quīrāca Israel puruba ēberārāra poyapeđa l̄nāūya, dewararāba wayadi bērā.

Jūma israelerā bia jara panl̄ ēberārāra Ācōrēba carebaya.† Baribl̄ra jūma ādji biē jara panl̄ra Ācōrēba biē l̄ya.

¹⁰ Balaaā māwā bedeabarl̄ carea Balāra idji ume bio quīrūsia. Quīrūbideba j̄wa tawepeđa jarasia:

–j̄mā l̄ra zebisia m̄ dji quīrūra biē jara l̄mārēā! j̄māwāmīna b̄arima ūbea ādjirāra bia jara b̄asia! ¹¹ j̄b̄dji druadaa jēda wādua! Ācōrēba b̄la israelerāra idu biē jarabiē bērā parata waib̄la diayada adara m̄la diaēa.

¹²⁻¹³ Balaaāba panusia:

–Bla māmaa diabueda ēberārā m̄la ebuđa nāwā jarasia: “Balāba idji de parataba idjaba oroba bira cobada diabarl̄ sida m̄la ni cārē sida oēa Ācōrēba māwā obiēb̄ra.” Ababe Ācōrēba jarabi b̄arl̄ jaraida b̄ada asia. ¹⁴ M̄l̄ druadaa jēda wāya. Baribl̄ra wāi naēna m̄la jaraya israelerāba j̄rūarebema ewaride b̄ purura sāwā odida.–

¹⁵ Ara maāda Balaaāra nāwā bedeasia:

M̄l̄ra Beor warra Balaaā. M̄la ēsā unu b̄la. M̄l̄ra nāwā beđe ba.

¹⁶ Ācōrēba jara b̄ra m̄la ūrī b̄la. Ācōrē dji Dromaara b̄ necawaada m̄la erob̄la.

Ācōrē jūma poya o b̄ba unubi b̄ra m̄la ēsā unu b̄la. Idji quīrāpita chīrāborode cob̄de m̄ dauba ēsā unu b̄la.

¹⁷ j̄rūarebema ewaride cārēda sāwāida m̄la ēsā unu b̄la. M̄la unu b̄ra ara nawenabemaēa. Jacobodeba dji dromada zeya chīdau ebuđa odjabari quīrāca. Israeldeba dji boroda zeya. Maāba moabitarā borora jūma berradagaya. Sēdeba yōpedadarā sida jūma quenaya.

¹⁸ Idji dji quīrū Edoānebemarāda poyaya. Ādji drua Seír abadara idji jawaedā erobaya. Maāne Israel purura l̄bara wariya.

¹⁹ Jacobodeba yōna dji dromaba naā Ar purude panenara jūma quenaya.‡

²⁰ Māwā bedeacarea Balaaāba Amale purura ēsā unupeđa nāwā bedeasia: Amale purura dji dromaara b̄a. Baribl̄ra ewari aba nēbaya.

²¹ Māwā bedeacarea Balaaāba quenitarāda ēsā unupeđa nāwā bedeasia:§ Quenitarā, bārā dera bio o eropanā nejōb̄ba idji de mōgara eya l̄la b̄de o erob̄la quīrāca.

²² Māwāmīna bārāra nēbadia asiriarāba jūma āyā jida edebadade.

²³ Maā awara Balaaāra nāwā bedeasia:

Ay, ¿caida zocai bei Ācōrēba jūma nāwā obarl̄de?*

²⁴ Chipreba barcada zedā. Maā barcode zebadaba Asiria druara, Hebere ēberārā sida jūma poyadia.

Baribl̄ra j̄rūare maā barcode zepedada sida nēbadia.

²⁵ Māwā jaradacarea Balaaāra idji druadaa jēda wāsia. Balā sida idji ode jēda wāsia.

25

Madianitarāba israelerā cadjirua obida

¹ Israelerā Sitiāne duanasidade l̄cāra umaquīrārāba moabitarā wērārā ume cadjiruada o duanesidāa. ² Maā wērārāba dji umaquīrārāra edobadjidāa moabitarāba ādji ācōrēa animarā babue diabdade. Maāne umaquīrārāra ne codapeda maā ācōrē quīrāpita chīrāborode copanapeđa bia bedeabadjidāa. ³ Māwā israelerāba moabitarā ācōrē Baal-peor abadada ēpē panesidāa. Maā carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūpeđa quinibibarl̄ basia. ⁴ Maāne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Jūma Baal-peor ēpē panl̄ dji bororāda jidapeda beadadua. M̄l̄ quīrāpita āsa ādjirāra bacuru cūmiane l̄la su jira b̄ladadua jūmarāba acādamārēā. Māwāb̄ra m̄l̄ quīrūbira bārā israelerā ume b̄ada tumaya.–

⁵ Ara maāda Moiseba israelerā bororā jarasia:

–Bārā jawaedā bearā dji Baal-peor ēpē beada jūma beadadua.–

† 24:9 Genesis 12:3. ‡ 24:19 Naā Ar purude panenara. Hebreo bedeade ababe jara b̄la “purude panenara.” § 24:21 Quenitarānebemada Juece 4:11de b̄l̄ b̄la. * 24:23 Hebreo bedeade maā versiculora ebuđa b̄l̄ēa.

⁶ Mañne Moiserá puru sída Ācōrē wua dede eda wābada caita sopuaba jīā duanasídaa. Moiseba acλ bade, puruba acλ bade bída Israeldebema ababba madianita wērāda diguídaa edesia.* ⁷ Mañ unúsíde Eleaza warra Pinéra israelerā ábaa dji jare panamaaba idji mīāsu edade wāsia. (Pinéra sacerdote Aaroλ wiuzaque basía.) ⁸ Idji mīāsura edapeda dji ēberā caídu wāsia. Mañ ēberā wua dede eda wāpeda dji umaquírāra dji wērā ume ábaa bíde su beasia. Māwā beada bērá israelerā quini nūmanara waa quíninaē basía. ⁹ Māwābālabara 24,000 ēberārāra quíninoasídaa.

¹⁰ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

¹¹ –Māñ quírīā bāa israelerāba ababe mādra ēpēnida. Mañ carea Baal-peor ēpēsídade mñ quírūbídeba ádjirāra jūma quínibi basía. Baríabā Eleaza warra Pinéba mñ quírūbíra tumabísia. Idjia odadeba unubísia idjia bída quírīā bāda ēberārāba ababe mādra ēpēnida. Idjia oda carea mñ israelerāra jūma quínibiē basía. (Pinéra sacerdote Aaroλ wiuzaque basía.) ¹² Pinéa jaradua idjia oda carea mñra idji ume bedea bābāra idji ume necai bai carea. ¹³ Mñā bedea bābāra jara bāa idjira, idjideba yōbādarā sída ídiba átaa mñ sacerdoterāda beadída. Māwā obāra idjia quírīā bā bērá ēberārāba ababe mādra ēpēnida. Mñ ígara bāda beada bērá israelerāba cadjirua opedāra mñā quírādoabísia.–

¹⁴ Éberā madianita wērā ume ábaa beudāra Zimri abadjídaa. Idjira Salu warra basía. Simeoñneba yōna purudebema dji droma basía. ¹⁵ Dji madianita wērā trāra Cozbi abadjídaa. Idjira Zu cau basía. Zura Madiañnebema dji droma basía.

¹⁶ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁷ –Madianitarāda quenane wānadua. ¹⁸ Māwā odadua ádjirāba bārāra quínibísida bērá. Cūrūga panneba bārāa ádji ācōrē Baal-peor abadada ēpēbísídaa mñā bārāra quínibimārēā. Cozbiba oda carea bída mñā bārāra quínibíabā basía. Baal-peor ēpē panā carea bārā quínibāda basíde Pinéba mañ wērāra beasia.– (Cozbira Madiañnebema dji droma cau basía.)

27

Zelopeha querasi caurāba bedea djuburiapedada

¹ Wērārāda juesuma panasídaa: Maala, Noa, Hogla, Milca idjaba Tirsā. Ádji zeza querasira Zelopeha basía. Idjira Jose warra Manasedeba yōna basía. Heper warra basía idjaba Gala wiuzaque basía. Galara Maqui warra basía. Maquirā Manase warra basía. ² Ewarí aba Zelopeha querasi caurāra Ācōrē wua dede eda wābadamaa wāsídaa. Mama Moise quírāpita, sacerdote Eleaza quírāpita, puru quírāpita bída nūpanapeda nāwā jarasídaa:

³ –Dai zezara ējūā pōāsa ewaraga bade jaidasia. Coreba, idjiare bea bída Ācōrē ígarasídade dai zezara beuē basía, átebāra idjia cadjirua oda carea jaidasia. Idjira umaquírā warra neē basía. ⁴ Daimaarā bíē bāa mañ carea dai, idjideba yōbādarāba ējūāda edadaēda.* Dai zeza djabarāba edabāda ējūānebemada dairā bída diadadua.–

⁵ Ádjia bedea djuburia panāra Moiseba Ācōrēa jarasia. ⁶ Mañne Ācōrēba panúsia:

⁷ –Zelopeha caurāba aríde jara panāa. Ádji zeza djabarāba edabāda ējūānebemada diadadua ádjideba yōbādarāba erobeadamārēā. ⁸ Israelerā nāwā jaradua: “Abāda umaquírā warra neē jaidāibāra, idji ējūāra dji cau diadadua. ⁹ Baríabā idjia cau sída neē bābāra, ējūāra idji djabarāa diadadua. ¹⁰ Djabarā sída neē bābāra, ējūāra idji zeza djabarāa diadadua. ¹¹ Idji zeza bída djabarāda neē bābāra, idji ēberārānebema dji caitāra bāa diadadua mañgāde bamārēā.” Israelerāba mañ leyra ēpēnida panāa mñā bāa jara bā quírāca.–

Moise cacuabari Josue bei jarada

¹² Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Abaríā eyade átaa wādua. Mamaaba mñā israelerāa diai druara acλdua. ¹³ Mañ druā ununacarea bāra jaidāya bā djaba Aaroλ jaidāda quírāca.† ¹⁴ Māwā jaidāya bārāba Zīā ējūā pōāsa ewaraga bade mñā jaradāra íjā odaē basi bērá. Mama israelerāba quírūbídeba baido íwísíside bārāba ádjirāa mñra wārāda Ācōrēda cawabídaē basía.–

(Māra māwāsia Zīā ējūā pōāsa ewaraga bade Cadé abadama. Mama Ācōrēba mōgaradeba baido weabídama trā bāsídaa “Meribá.”)‡

¹⁵ Moiseba jarasia:

* 25:6 Diguídaa. Hebreo bedeaēde bā bāa: “Idji djabarāmaa.” * 27:4 Bíē bāa dai, idjideba yōbādarāba ējūāda edadaēda. Hebreo bedeaēde nāwā bā bāa: “Bíē bāa idji trāda nēbaida idji ēberārānebema.” † 27:13 Numero 20:22-29. ‡ 27:14 Exodo 20:1-13.

¹⁶ –Mā Boro Ācōrē, bɫdeba jūmarāda zocai beaa. Maɫ bēṛā mɫ cacuabari aba bɫdua naɫ puru boro bamārēā. ¹⁷ Maɫ ēberāra puru na nībaida bɫa bia pe enibai carea. Māwā bɫ purura oveja dji wagabari neē bɫ quīrāca bāēa.

¹⁸⁻¹⁹ Ācōrēba jarasia:

–Māēteara israelerā boro bamārēā Nuɫ warra Josueda bɫdua. Idjia mɫ Jaureda erobɫa. ¹⁸ Idjira sacerdote Eleaza quīrāpita, puru quīrāpita bida ededua. Mama bɫ jɫwara idji boro ɫɫɫ bɫdua acɫbi carea idjira ādji boroda bɫbɫɫada. ²⁰ Idjira bɫdua berera ne jūmane bɫa o bāda quīrāca poya o bamārēā. Māwā Israel puruba jūma idjia jarabɫɫara iḡa o panania. ²¹ Israelerā boro bedacarea Josuera sacerdote Eleazamaa wāida bɫa mɫa quīrīā bɫara cawai carea. Mɫ quīrāpita bɫde Eleazaba Uriɫ abadadeba mɫa quīrīā bɫara cawaya.* Maɫbe idjia jarabɫɫara Josueba, israelerā bida jūma iḡa o pananida panɫa.†

²² Ara maɫda Moiseba osia Ācōrēba jarada quīrāca. Josuera edesia sacerdote Eleaza quīrāpita, puru quīrāpita bida. ²³ Mama idji jɫwara Josue boro ɫɫɫ bɫsia acɫbi carea Josuera ādjirā boroda bɫbɫɫada Ācōrēba jarada quīrāca.

32

Rubeɫneba yōpedadaba Gadeba yōpedada bida ējūā edapedada

¹ Rubeɫneba yōpedadaba, Gadeba yōpedada bida pacada, oveja sida zocārā eropanasiada. Ādjirāba cawasiada Jazer ējūāra Gala ējūā sida animarā daupēni carea bia bɫda. ² Maɫ bēṛā Moisemaa, sacerdote Eleazamaa, israelerā dji dromarāmaa bida wānapeda nāwā jarasiada:

³⁻⁴ –Ācōrēba dadjirāa naɫ puru beada poyabisia: Atarot, Diboɫ, Jazer, Nimra, Hesboɫ, Eleale, Sebaɫ, Nebo, Beoɫ sida. Maɫ ējūāra bio bia bɫa animarā daupēni carea. Dairāba animarāda zocārā eropanɫa. ⁵ Maɫ bēṛā dai quīrā djuburia maɫ ējūāra dairāa diaēadua. Dairāra Jordaɫ do wa quīrāra wābirānadua.–

⁶ Baribɫɫ Moiseba panusia:

–Māwāra dewararā nocodaa djōne wābɫdade ɫbārāra nama panenica? ⁷ Bārāda nama panesidara ɫdewararā sida Ācōrēba diada ējūānaa wāna ama panenaēca? ⁸ ɫAra maɫ quīrāca bārā drōā naēnabemarāba osidaēca mɫa ādjirā Cadē-barneadeba Canaaɫ drua acade dia-bueside? ⁹ Jūma maɫ drua pɫɫɫa acɫdapeda Escol jewedade jūēne wāsiada. Baribɫɫ jēda zedapeda ējūāra biē tabɫada asidaa, purura Ācōrēba dia bɫ ējūānaa wārānamārēā.* ¹⁰⁻¹¹ Maɫ carea Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūsia. Maɫ ewaride idjia wārāneba jarasia jūma Egiptodeba ēdrɫpedadarā veinte poa ɫtaa beaba sodeba iḡanaē bēṛā, idjia Abrahaɫa, Isaa, Jacoboa bida dai jarada ējūāra ununaēda. ¹² Ababe Jeponera warra Calebɫɫ idjaba Nuɫ warra Josue bida sodeba iḡa panɫ bēṛā maɫ ējūāra ununiana asia. (Jeponera cenezeo basia.) ¹³ Maɫ ewaride Ācōrēra dadji israelerā ume bio quīrūna bēṛā, ējūā pōāsa ewaraga bɫde cuarenta poa pɫɫɫabisia jūma maɫ ēberārā Ācōrē quīrāpita biē opedada beubɫdamisa.† ¹⁴ ɫIdi bida bārā zezarāba cadjirua opedada quīrāca o quīrīā panɫa? ɫBārā dji cadjirua obadarāba wetara Ācōrēra dadji israelerā ume quīrūbidia! ¹⁵ Bārāba Ācōrēda igara pananibɫa, idjia dadjirāra wadibida naɫ ējūā pōāsa ewaraga bɫde pɫɫɫabiya. Māwā bārāra bedeade panania jūma dadjirā biē panebɫda carea.–

¹⁶ Dji ējūā iwidi panɫa Moisemaa caitaara wānapeda jarasiada:

–Dai boro, nama puru beada o quīrīā panɫa dai wēṛārā itea, dai warrarā itea bida. Idjaba corra beada o quīrīā panɫa dai animarā itea. ¹⁷⁻¹⁸ Maɫbe dairāra djōne wāni carea panania. Bārā djōne wābɫdade dairāra bārā na nībadia idjaba djōnia aba jūmarāba ējūā edabɫdadaa. Māwā djō panɫne dairāra jēda dai ēberārāmaa zedaēa. Baribɫɫ dai wēṛārāra, dai warrarā sida nama puru mōgaraba auḡu jūrā ca beade duanania naɫ druadebemarāba bearānamārēā. ¹⁹ Dairāra djōne wābɫdamīna Jordaɫ do quīrārēbema ējūāra edadaēa bārā quīrāca, ātebɫɫ dairāba edabɫda ējūāra nama baya Jordaɫ doḡe bɫa ɫmāḡau odjabariare.–

²⁰⁻²² Moiseba ādjirāa jarasia:

–Bārāba wārāda māwā odibɫɫ naɫ ējūāra edadia. Baribɫɫ Ācōrēba jara bɫ quīrāca djōni carea pananida panɫa. Jūma bārā dji mēsrā beada Jordaɫ do wa quīrārē wānapeda djōnida panɫa aba Ācōrēba dji quīrūrā āyā jɫretabɫɫadaa. Jūma maɫ drua Ācōrē jɫwaeḡa

§ 27:18-19 Mɫ Jaureda erobɫa. Hebreo bedeade jara bɫa idjira jaure bara bɫda. ɫɫɫɫamaarā maɫba nāwā jara bɫa: “Ēberārāra bio biya pe eniba cawa bɫa.” * 27:21 Uriɫ. Exodo 28:29-30. † 27:21 Josueba, israelerā bida jūma iḡa o pananida panɫa. Hebreo bedeade jara bɫa: “Josuera, israelerā sida nocodaa wānia idjaba jarabɫɫade jēda zedia.”

* 32:9 Numero 13:17-33. † 32:13 Numero 14:26-35.

beadacareabarΛ bārāra namaa jēda zedida panΛa. Ācōrēba bārāra waabemarā itea obi bΛara jūma osidara Ācōrēba jara bΛ quīrāca naλ ējūāra bārāne baya.

²³ BaribΛraΛ māwā odaēbΛraΛ bio cawadadua Ācōrē quīrāpita cadjiruade pananida. Maλ cadjirua carea Ācōrēba bārāra wārāda cawa oya. ²⁴ Bārā ēberārā itea puru beada naλ druade ocuadadua. Idjaba bārā animarā itea corra beada naλ druade ocuadadua. BaribΛraΛ wārāda djōni carea pananadua bārāba jara panΛ quīrāca.–

²⁵ Maλbe Gadeba yōpedadaba, Rubeλneba yōpedada bida panusidaa:

–Dai boro, dairāba jūma odia bΛa jara bΛ quīrāca. ²⁶ Naλ Gala druade bea purude dai wērārāra, dai warrārāra, dai animarā sida beedia. ²⁷ BaribΛraΛ dairāra djōne wāni carea panΛa. Ācōrēba jarabΛraΛde dairāra Jordaλ do wa quīrārē djōne wānia bΛa jara bΛ quīrāca.–

²⁸ Maλbe Moiseba sacerdote Eleazaa, Nuλ warra Josuéa, jūma Israeldeba yōpedada puru bororāa bida nāwā jarasia:

²⁹ –Dadji israelerā Jordaλ do wa quīrārē djōne wābΛdade Gadeba yōpedadara, Rubeλneba yōpedada sida Ācōrēba jara bΛ quīrāca wānibΛraΛ, maλ drua poyapedadacarea bārāba ādjirāa naλ Gala druara diadadua ādjirāne bamārēā. ³⁰ BaribΛraΛ bārā ume Jordaλ do wa quīrārē djōne wānaēbΛraΛ, ādjirāba ējūāda Canaaλ druade edadida panΛa bārā quīrāca.–

³¹ Gadeba yōpedadarāba, Rubeλneba yōpedadarā bida jarasidaa:

–Dai boro, dairāba jūma odia Ācōrēba jara bΛ quīrāca. ³² Dairāra Jordaλ do wa quīrārē Canaaλ druadaa djōne wānia Ācōrēba jara bΛ quīrāca. BaribΛraΛ dairāba edabada ējūāra Jordaλ do namaarecare baya.–

³³ Maλbe Moiseba Gadeba yōpedadarāa, Rubeλneba yōpedadarāa, idjaba λcaΛra Jose warra Manasedeba yōpedadarāa bida amorreorā boro Sehoλba erobada druara, Basaλnebema boro Ogba erobada drua sida diasia. Jūma maλ druara, puru bea sida ādjirāa diasia.

³⁴ Maλ druade Gadeba yōpedadarāba naλ puru beada wayacusa osidaa: Diboλ, Atarot, Aroer, ³⁵ Atarot-sopaλ, Jazer, Jogbeha, ³⁶ Bet-nimra idjaba Bet-Araλ. Jūma maλ puru beara mōgaraba auđu jūrā casidaa. Idjaba corra beada ādjirā animarā itea osidaa.

³⁷ Rubeλneba yōpedadarāba naλ puru beada wayacusa osidaa: Hesboλ, Eleale, Quiri-ataim, ³⁸ Nebo, Baal-meoλ, Sibmā sida. Maλ puru beara trλ awara bΛsidaa.

³⁹ Manase warra Maquideba yōpedadarāda Gala druadaa wānapeda amorreorā mama beara poyadapeda āyā jΛretasidaa. ⁴⁰ Moiseba ādjirāa maλ druara diaa bērā mama panesidaa. ⁴¹ Manasedeba yōna Jaír sida wāpeda λcaΛraΛ puru zaquerāda poyasia. Maλ puru beara idjia trλ bΛsia Havot-Jaír. ⁴² Ara maλ quīrāca Nobā abadada wāpeda puru zaquerā Kenat druade beara poyasia. Mama idjia trλ bΛsia Nobā.

DEUTERONOMIO

34

Moise jaidada

¹ Maḷbe Moab drua jewedadeba Moisera Pisga eyade ḷtaa wāsia Nebo eya borodaa. Maḷ eyara Jerico puru quīrāpe ḅaa. Mamaḷba Ācōrēba Moisea Canaaḷ druara jūma acḷbisia. Gala ējūāneba aba Daḷ puruḷaa acḷbisia. ² Neptaliḷdeba yōpedadarāba edadi ējūāda, Epraiḷneba yōpedadarāba edadi ējūāda, Manasedeba yōpedadarāba edadi ējūā sida jūma acḷbisia. Judaḷdeba yōpedadarāba edadi ējūā sida jūma acḷbisia aba Pusa Mediterraneo daucha.* ³ Negue ējūāda, Jerico puru icawa ḅa jeweda sida jūma acḷbisia aba Zoar puruḷaa. Jerico purura idjaba Uruta Puru abadaa.

⁴ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mḷa Abrahaḷa, Isaa, Jacoboa bida wārāneba jarasia jāḷ druara ādjirāneba yōbdarāa diaida.† Mḷa jāḷ druara ḅḷa idu unubi ḅaa, baribḷḷa ḅḷa jāmaa wāéa.–‡

⁵ Māwānacarea Ācōrē nezoca Moisera Moab druade jaidasia Ācōrēba jarada quīrāca. ⁶ Idjira ḷḅarisia Moab druade ḅa jewedade Bet-peor caita.§ Baribḷḷa idi bida idji ḷḅaridada ni abaḷba adua panḷa. ⁷ Moisera 120 poa ḅada jaidasia. Jaidaside idjira dau towaē ḅasia idjaba wadibida cacua ḷḅaa ḅasia.

⁸ Moise jaidadacarea Moab drua jewedade israelerāa jedeco aba idji carea jīa panasidaa ādjia sopua ewari wagabada quīrāca. ⁹ Maḷbe Nuḷ warra Josuera israelerā boroda ḅesia. Moiseba idji jḷwara Josue ḷḷḷ ḅada ḅērā Ācōrēba crīcha cawaada diasia. Jūma Josueba jarabḷḷada, jūma Ācōrēba Moisedeba jarada sida israelerāba jīa o panesidaa.

¹⁰ Maḷ ewarideba Moise quīrāca Ācōrēneba bedeabarida waa neē ḅasia. Ācōrēra idji ume nēḅḷḷadja. ¹¹ Maḷ awara Ācōrēba ne ununaca Egiptode obi jaradada Moiseba jūma ocuasia. Moisedeba Egiptodebema borora, dji dromarāra, jūma egiptorā sida cawa osia. ¹² Idjaba Ācōrē ḷḅaa waibḷa ḅḷdeba Moiseba ne ununaca israelerā quīrāpita ocuadara jūmarāba wayasidaa. Moise quīrāca ni abalḷa neē ḅasia.

* **34:2** Pusa Mediterraneo. Hebreo bedeade ḅḷ ḅaa “ḷmāḷdau baebariare pusa.” † **34:4** Genesis 12:7; 26:3; 28:13.

‡ **34:4** Numero 20:7-12. § **34:6** Hebreo bedeade ebuda jaracaa caiba Moisera ḷḅarisisida. Baribḷḷa hebreo bedeade bi cawa beaba jarabadaa Ācōrēba Moisera ḷḅarisisida.

JOSUE

1405 poa Jesu toi naēna israelerāra Canaaļ druua daucha jūēne wāsidaa. Maļ ewaride Ācōrēba Josueda edasia Canaaļ druua poyamārēā. Maļ bēra naļ cartara Josue abadaa. Cawadaē panāa caiba bāsida. ACΛΓAMAARĀ Josueba bāsia baribΛΓΛ dewararāmaarā sacer-dote Eleazaba wa idji warra Pinēba bāsia.

Genesi 15:13-21de Ācōrēba Abrahaāa jarasia Canaaļ druara idjideba yōbΛdarāa diaida. Naļ Josue carta bΛdaba cawabisia Ācōrēba māwā diai jaradara wārāda jūma osida (Josue 5:10-12; 21:43-45; 24:11-13). BaribΛΓΛ idjaba cawabisia israelerēba Ācōrēda igaradibΛΓΛ bia pananaēda ātebΛΓΛ maļ druade nēbadida (Josue 23:1-16).

Dadji ēberā bedeade Josue cartadebemada naļda bΛ eropanΛa: Ācōrēba Josue israelerā pe edemārēā edadadebemada (1:1-9), israelerā Gala druade ējūā edapedadara waabemaare djō panΛnebemada (1:10-18; 4:10-14; 22:1-8), Jerico puru chupea acΛde wāpedadada (2:1-24), Jordaā dode chāpedadada (3:1neba aba 4:18daa), puru Canaaļ druade bea poyapedadadebemada (6:1neba aba 11:23daa), israelerā wayacusa Ācōrē ume bedea bΛpedadadebemada (5:1-10; 22:9neba aba 24:28daa) idjaba Josueba jīrūare jaradada (23:1neba aba 24:28daa).

Ācōrēba Josue trĀna

¹ Nuļ warra Josuera Ācōrē nezoca Moise carebabari basia. Moise jaidadacarea Ācōrēba Josueā nāwā jarasia:

² –Mā nezoca Moiserā jaidada bēra bla israelerāra ededua Jordaā do wa quīrārē chānamārēā mā diai jarada druadaa. ³ Māa Moisea jarada quīrāca bārā wābΛdaza jūma ējūāda bārāa diaya. ⁴ Māa diai jarada druara bla ējūā pōāsa ewaraga bΛdeba aba Libano eyadaa idjaba Euprate dodeba aba pusa droma Mediterraneo abadadaa. Hititarā ējūāra jūma edadia. ⁵⁻⁶ Māa bārā drōāenabemarāa maļ druara diai jarasia ewariza bārāne bamārēā. BΛbΛΓΛ purura edeya maļ ējūā edadamārēā. Maļ bēra lbaa bapeđa sozarra badua. Mā bΛra bΛduba ameēa idjaba igaraēa. BΛ zocai bΛmisa ni abalba bΛra poyadaēa. Māra bΛ ume baya Moise ume bada quīrāca. ⁷ Maļ bēra lbaa bapeđa bio sozarra badua. Mā nezoca Moiseba ley bΛ amenara jūma iĵā o badua. Ni maārī bida āi oēbΛΓΛ bla obΛΓΛra jūma bia odjaya. ⁸ Mā ley cartade bΛ bΛra jaradia badua. Maļ leyra āsa, diamasi bida bio crīcha badua jūma jipa oi carea. Māwā bΛa obΛΓΛra jūma bia odjaya. ⁹ Māra bΛ Ācōrēa. BΛ wābΛΓΛza māra bΛ ume baya. Maļ bēra māa bΛa wayacusa jaraya: lbaa bapeđa sozarra badua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua.–

RubeĀneba, Gađeba, Manasedeba yōpedadaba carebađi jarapedada

¹⁰ Maļbe Josueba israelerā bororāa nāwā jarasia:

¹¹ –Deza israelerāa nāwā jarade wānadua: “Ewari ūbeade dadjirāra namaaba wābΛΓΛdia. Codira ededadua. Jordaā do wa quīrārē chānapeda dadji Ācōrēba diai jarada druara eda wānia.”–

¹² Maļne Josueba RubeĀneba, Gađeba, idjaba ĀCΛΓΛ Manasedeba yōpedadarāa nāwā jarasia:

¹³ –Ācōrē nezoca Moiseba jaradara quīrānebadadua.* Idjia jarasia bārā Ācōrēba naļ druara diabΛΓΛda necai duananamārēā. ¹⁴⁻¹⁵ JāĀbe bārā quimara, warrarāra, animarā sida nama amenadua naļ Jordaā do orroare Moiseba diađa ējūāne. BaribΛΓΛ bārā mēsra beaba djōni careabemada edadapeda na chānida panΛa. Chānapeda dairāare djōnida panΛa aba dadji Ācōrēba dairāa diai jarada ējūā edabΛdadada. Idjia bārā naļ ējūāne necai bΛda quīrāca dairā sida maļ ējūāne necai bΛya. Māwānacarea bārāra namaa jēda zedida panΛa bārā ējūā Jordaā dodeba āmādaa odjabariare bΛdaa, Ācōrē nezoca Moiseba naļ ējūāra bārāa diađa bēra.–

¹⁶ Ādjirāba panusidaa:

–BΛa jara bΛra dairāba jūma odia idjaba bΛa diabuebΛΓΛmaa wānia. ¹⁷ Dairāba maļra jūma iĵā odia, Moise bedea iĵā opedada quīrāca. Dairāba quīrā panΛa Ācōrēra bΛ ume baida Moise ume bada quīrāca. ¹⁸ BΛ bedea igara bΛra, bΛa jara bΛ iĵā oē bΛra beuida bΛa. BaribΛΓΛ bΛra lbaa bapeđa sozarra badua.–

2

Israelerāba Jerico puru chupea acΛde wāpedada

* 1:13 Numero 32:1-33.

1 Małbe Nuł warra Josueba ēberāda umé trāpeda nāwā jarasia:

–Canaał druara acāde wānada. Sāwā ɓa cawaya Jerico puruda chupea acādadua.–

Māwā jarapeda Josueba ādjira Sītīl ējūāneba diabuesia. Wābādade Jericocode jūēne wāsidaa. Mama wērā audua ɓa Rahá abada dede cāine wāsidaa. ² Baribāɓa ādjira ununapeda Jericobema boroa nāwā jarade wāsidaa:

–Queubāde israelerāda umé jūēsidaa. Dadjirā drua acāde ze panāa sāwā poyadi cawaya.–

³⁻⁴ Mał carea Jericobema boroba zarrarāda Rahámaa diabuesia. Małmisa Rahába israelerā umé panāra mīrūbisia. Zarrarāra jūēnapeda nāwā jarasidaa:

–Ēberārā ɓa diguida jūēpedadara isabe dajadaa zebidua. Dadjirā drua acāde ze panāa sāwā poyadi cawaya.–

Rahába jarasia:

–Wārāda mā dede ēberārāra zesidaa, baribāɓa ādjira sāmabemada māa adua ɓasia.

⁵ Queubāde purude eda wābada jūātrādi naēna ādjira wāsidaa. Māa adua ɓa sāmāa wāsidaa. Baribāɓa bārāda ādji caidu isabe wānibāɓa jidade wāniscada.–

⁶ Rahába jaradaa sewa ɓasia. Idjia mał ēberārāra idji de āɓā edepeda lino cajāna pae erobā edrecare mīrūbisia.

⁷ Rahába māwā jarada bēra zarrarāra israelerā caidu wāsidaa jidadi carea. Puru dajadaa wānapeda dewararāba purude eda wābadara jūātrāsidaa. Zarrarāra Jordaā dodaa wābada ode israelerā jarāde wāsidaa aba Jordaā do chābadamaa.

⁸ Israelerā cāini naēna Rahára idji de āɓā wāpeda jarasia:

⁹ –Māa cawa ɓa Ācōrēba wārāda nał Canaał druara bārāa diaida. Mał bēra dairāba bārāra bio waya panāa. Jūma nał druadebemarāra bārā bio waya panāneba ure duanāa.

¹⁰ Daiba cawa panāa bārā Egiptodeba ēdrāsidade Ācōrēba Pusa Purruode oda ewasida bārā chānamārēā.* Mał awara cawa panāa bārāba amorreorā Jordaā do quīrāre pananara poyadapeda ādji bororā Sehoāda, Og sida beasidada.† ¹¹ Mał cawasidade dairāra bio ne waya panesidaa. Sozarra bea sida ne wayasidaa bārā Ācōrēra dji wārā Ācōrē bēra. Idjia bajāne, nał ējūāne bida ne jūmada poya ɓa.

¹²⁻¹³ Mał carea mā quīrā djuburia, Ācōrē trāneba bārāba wārāneba jaradadua mā ēberārāra carebadida māa bārā carebada quīrāca. Mā djibarirāra, mā djabarāra, mā djabawērārāra, jūma ādji ēberārā sida bearānada. ¡Daira zocai ɓadadua! Bārāba māwā wārāneba jaradibāɓa, māa ebuda cawabidadua.–

¹⁴ Ādjia panusidaa:

–Bia ɓa. Bārānebemada beadibāɓa, dai sida beudida panāa. Baribāɓa daiba o panāra ɓa djārāa jaracara ɓa. Ācōrēba nał drua dairāa diabāde bārāra biadeba carebadia. Daiba jara panā quīrāca wārāda odia.–

¹⁵ Rahá dera dji puru mōgaraba jūrā ca ɓade eda ɓasia. Mał bēra dajadaa acābadade idjia jācarada jā jira ɓasia ādji ēdrādamārēā. ¹⁶ Wāni naēna Rahába nāwā jarasia:

–Ējūā eyaida ɓadaa mīrū wānada zarrarāba unurānamārēā. Mama ewari ūbea mīrū pananada aba bārā jarā panāra jēda zebadadaa. Małbebāɓa wānada bādji wābādamāa.–

¹⁷ Ādjia nāwā jarasidaa:

–Daiba ɓāa wārāneba jarapedadara jūma odia. ¹⁸ Baribāɓa nał druade djōne zebādade ɓa dai ēdrā ɓada dajadaa acābadade nał jācara purruda jā jira ɓaida ɓa. Idjaba ɓa djibarirāda, ɓa djabarāda, jūma ɓa ēberārā sida nama ɓa diguida eneida ɓa. ¹⁹ Abada dajadaa wāibāɓa małne daiba beadibāɓa, daira beedeade pananaēa. Baribāɓa nama ɓa diguida beada beadibāɓa, dai sida wārāda beudida panāa. ²⁰ Mał awara daiba o panāda ɓa djārāa jarāibāɓa, daiba ɓāa wārāneba jarapedadara odaēa.–

²¹ Małne Rahába jarasia:

–Bia ɓa, bārāba jara panā quīrāca odia.–

Małbe ādjira wābisia. Wāpedadacarea Rahába jācara purrura dajadaa acābadade jā ɓasia.

²² Israelerā umé panāra ējūā eyaida ɓadaa wānapeda ewari ūbea mīrū panasidaa. Małmisa zarrarāba ādjira o ɓeaza jarā panāmīna ununaē ɓasia. Mał bēra wayacusa Jerico purudaa jēda wāsidaa. ²³ Małbebāɓa ējūā eyaida ɓade mīrū pananara ēdrāsidaa. Jordaā do chānapeda wayacusa Nuł warra Josue ɓama jūēsidaa. Ādji sāwāpedadara idjia jūma nēbarāsidaa. ²⁴ Ādjia Josuéa nāwā jarasidaa:

–Wārāda Ācōrēba jāł Canaał druara dadjirāa diaya. Dadjirā carea ādjirāra bio ne waya panāa.–

* 2:10 Exodo capitulo 14. † 2:10 Numero 21:21-35.

3

Jordaā do chāpedada

¹ Nurēma diapedada Josuera israelerā ume Sitiāneba wānapeda Jordaā do icawa jūēne wāsidaa. Baribara chāni naēna mama duanesidaa. ² Ewari ūbea badacarea dji bororāra deza wāsidaa. ³ Mañe jūmarāa nāwā jarasidaa:

–Dārāēne sacerdoterā Levideba yōpedadaba dadji Ācōrē baurudeda nocodaa ededia. Mañda unusidara caidu wānadua. ⁴ Māwā cawadia sāmaa wānida panada, bārāra wadi naā ode wānaca bērā. Baribara Ācōrē baurude caita wārānadua; aba unuicha bamaaba nūbaēda panaa.*

⁵ Mañ awara Josueba israelerāa jarasia:

–Nu Ācōrēba dadjirā quīrāpita ne ununacada oya. Mañ bērā idji quīrāpita bia duanani carea odadua.–†

⁶ Mañbe Josueba sacerdoterāa jarasia:

–Ācōrē baurude jira edadapeda puru na wānadua.–

Ara mañda sacerdoterāba baurudera jira edadapeda puru na wāsidaa. ⁷ Mañne Ācōrēba Josuea jarasia:

–Idiba ātaa israelerā quīrāpita mā bāra dji dromada bāya. Māwā ādjirāba cawadia māra bā ume bāda Moise ume baēda quīrāca. ⁸ Sacerdoterā mā baurude edebadara jaradua do icawa jūēsīdara doēda nūpananārēā.–

⁹ Ara mañda Josueba israelerāa nāwā jarasia:

–Dadji Ācōrēba jaradara ūrīne zedadua. ¹⁰⁻¹¹ Ācōrē zocai bāra dadjirā tāēna bāa. Idjia jūma naā ējūāra poya bāa. Idjiabara cananeorāda, hititarāda, heveorāda, perezeorāda, gergeseorāda, amororāda, jebuseorā sīda dadjirāa jūma poyabiya. Mañra bārāba nāwā cawadia: sacerdoterāba Ācōrē baurudera Jordaā doēda bārā na ededia. ¹² Israeldeba yōna doce purudebemada aba aba edadadua. ¹³ Sacerdoterā Ācōrē baurude edebadara doēda tagabadaēda oda ewa dogopedā dora wārāga jūātra bā quīrāca tuma nābua ūmeya. Ācōrē naā ējūā jūma poya bāba māwā oya.–

¹⁴ Ara mañda israelerāba ādji wua dera bāradapeda wābārasidaa Jordaā do wa quīrāē chāni carea. Ādji na sacerdoterāba Ācōrē baurudera edesidaa. ¹⁵⁻¹⁶ Mañne Jordaā dora nābua ūmasia. Poaza māwā babaria cebada jara. Sacerdoterā doēda tagabadaēda oda do quīrāē ewa dogosia. Mañne dora wārāga jūātra bā quīrāca tuma nābua ūmesia. Dji tumara Adam puruma jūesia Saretā caita. Bārrea dora pōāsasia aba Pusa Beudadaa. Māwā bāde israelerāa Jordaā do chānapeda Jerico puruare wāsidaa. ¹⁷ Israelerā chābadamisa sacerdoterāba Ācōrē baurudera doēda jira eronūpanasidaa. Mama nūpanesidaa aba jūmarāda pōāsade chābadaa.

4

Jordaā doēda mōgara edapedada

¹ Jūmarāda Jordaā do quīrāra chāpedadacarea Ācōrēba Josuea nāwā jarasia:

² –Israeldeba yōpedada doce purudebemada aba aba edadua. ³ Ādjirāra doēda wābidua sacerdoterāba mā baurude jira eropanmaa. Mamaaba mōgarada doce enebidua bārā cānimāa ededamārēā.–

⁴ Ara mañda Israeldeba yōpedada doce purudebema edadara Josueba trācuaasia. ⁵ Mañne nāwā jarasia:

–Bārāra doēda wānadua dadji Ācōrē baurude jira eropanmaa. Bādjiza mōgarada aba equiade edadapeda enenadua dadji cānimāa āta boromea buedi carea. Israeldeba yōpedada puruza mōgarada aba eneida bāa. ⁶ Mañ mōgara āta boromea buedaba quīrānebabi bāya sāwā Ācōrēba dadjirāra carebasida. Nocoarebema ewaride bārā warrarāba mañ mōgara unubadaēda nāwā iwīdīdisicada: “Naā mōgarara zcārēā jāwā āta boromea buesida?” ⁷ Māwā iwīdisidara nāwā panunadua: “Sacerdoterāba Ācōrē baurude Jordaā doēda edesidade oda pōāsa ewasia. Naā mōgarara āta boromea buesidaa dadji israelerāba ewariza quīrānebadamārēā sāwā Ācōrēba dadjirāra carebasida.”–

⁸ Ara mañda israelerāba jūma osidaa Josueba jarada quīrāca. Doce mōgarara Jordaā doēda edasidaa. Israeldeba yōpedada puruza mōgarada aba edasidaa. Mañbe ādjirā cānimāa edadapeda jūma ābaa buesidaa Ācōrēba Josuea jarada quīrāca. ⁹ Mañ awara Josueba

* **3:4** Aba unuicha bamaaba. Hebreo bedeade jara bāa “2000 bicaca.” † **3:5** Exodo 19:10-15de jara bāa Ācōrē quīrāpita bia duanani carea israelerāra cuidapeda wua tātodada jānida panasidaa. Mañ awara ādji quīma ume jipa cānīda panasidaa.

mōgarada doce jaꝛaꝛa pepeða doeða aꝛa boromea buesia sacerdoterāba Ācōrē baurude jira eronūpanama. Maꝛ mōgarara wadibida mama bue nūma.

¹⁰ Sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanara Jordaꝛ doeða nūpanasidaa aba Ācōrēba Josuéa jaradara puruba jūma obadadaa. Moiseba Josuéa naēna jarada quīrāca puruba jūma osia. Purura isabe chāsidaa. ¹¹ Jūmarā chāpedadacarea sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanara chānapeda wayacusa puru na wāsidaa. ¹² Maꝛ awara Rubelneba, Gaðeba, idjaba aꝛaꝛa Manasedeba yōpedada mēsrā beara chānapeda waabema israelerā na wāsidaa Moiseba ādjirāa jarada quīrāca. ¹³ Maꝛ mēsrā beara cuarenta mil panasidaca bla. Ādjia Ācōrē quīrāpita jarapedada quīrāca Jerico jewedadaa wāsidaa djōni carea. ¹⁴ Maꝛ ewaride Ācōrēba Josuera israelerā quīrāpita dji dromada basia. Mamaꝛba aꝛa ewariza israelerāba Josuera waya panesidaa Moise waya panana quīrāca.

¹⁵ Jūmarā chāpedadacarea Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

¹⁶ –Sacerdoterā maꝛ baurude jira eropanarāa jaradua drua zedamārēā.–

¹⁷ Ara maꝛda Josueba sacerdoterāa jarasia Jordaꝛ dodeba drua zedamārēā. ¹⁸ Maꝛne sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanara drua zesidaa. Ējūā pōasa tagabadae dora wayacusa wea dogopeða nābua ūmesia idji baða quīrāca.

¹⁹ Poa djiwidi nabema jedecode die ewaride israelerāa Jordaꝛ do chānapeda Gilgal abadadaa wābalaꝛasidaa. Gilgalera Jericodeba amādaꝛa odjabariare bla. ²⁰ Mama doce mōgara Jordaꝛ dodeba edepedadara Josueba aꝛa boromea buesia. ²¹ Maꝛne idjia israelerāa nāwā jarasia:

–Nocoarebema ewaride bārā warrarāba nāwā iwidiidiscada: “Naꝛ mōgarara iꝛcārēā aꝛa boromea buesida?” ²² Māwā iwidiididara nāwā panunadua: “Dairāba māwā osidaa quīrānebaði carea dadji israelerāa Jordaꝛ dojā pōāsade chāsidaa. ²³ Dadji Ācōrēba dora jūāꝛa erobasia dadji israelerā dojā pōāsade jūma chābadaꝛa. Ara maꝛ quīrāca Pusa Purruðe oda ewasia pusajā pōāsade chānamārēā. ²⁴ Dadji Ācōrēba māwā osia bārāba idjira ewariza waya pananamārēā idjaba jūma naꝛ Ējūānebemarāba cawadaꝛa idjira bio bla.”–

5

Israelerā Gilgalde panana

¹ Maꝛ ewaride aꝛaꝛa amorreorāda Jordaꝛ dodeba amādaꝛa baebariare panasidaa. Cananeorāda pusa Mediterraneo abadaare panasidaa. Ādji bororāba ūrisidaa Ācōrēba Jordaꝛ dora pōāsabisida israelerā chānamārēā. Maꝛba bio ne wayadapeda israelerā ume djōni crīchara neē panesidaa. ² Maꝛ ewaride Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Mōgarada edapeða neco zaqueda ocuadua. Maꝛba wayacusa israelerā dji umaquīrāda jūma cacua wēāgobicuadua.–

³ Ara maꝛda Aralot eya zaquede Josueba mōgarada edapeða neco zaquera ocuapeða jūma israelerāa cacua wēāgobicuasía.*

⁴⁻⁵ Josueba māwā osia israelerā Egiptodeba ēdꝛapedadacarea Ējūā pōasa ewaraga baðe nīnane umaquīrā warra topedadara cacua wēāgoē beaða bēra. Jūma mēsrā bea Egiptodeba ēdꝛapedadara cacua wēāgo beasia baribaꝛa Ējūā pōasa ewaraga baðe quinisidaa. ⁶ Ācōrēba ādjirāa nāwā jarasia: “Maꝛ bārā drōā naēnabemarāa wārāneba jarasia Canaaꝛ druada diaida. Maꝛ druade baridua ne upedadara bia zaubaría.” Baribaꝛa Ācōrēba jaradara ādjirāba iꝛā odaē basía. Maꝛ carea idjia wārāneba jarasia ādjirāba maꝛ Ējūāra edadaeða. Māwā jarada bēra ādjirāa cuarenta poa Ējūā pōasa ewaraga baðe paꝛta nībabadidada. Māwā nīnane jūma dji mēsrā bea Egiptodeba ēdꝛapedadara quinisidaa. ⁷ Ādjirā cacuabari Ācōrēba ādji warrarāa Canaaꝛ druara diayada asía. Baribaꝛa ādjirāa cacua wēāgoē beasia ode nīnane topedada bēra. Maꝛ carea Josueba ādjirāa cacua wēāgobicuasía. ⁸ Jūma cacua wēāgopedadacarea diguida duanesidaa aba ādji cacua anibadaada. ⁹ Ācōrēba Josuéa jarasia: –Egiptode nezoca panasidade bārāra mīā pera panasidaa baribaꝛa idi bārā cacua wēāgosida bēra maꝛ mīā perara mīā āyā basía.–

Maꝛ bēra maꝛ Ējūāra wadibida Gilgal abadaa.†

¹⁰ Israelerāa Gilgalde duanesidaa. Ādji jūpedada jedecode ewari catorcede quewara Egiptodeba ēdꝛapedada quīrānebada ewarida osidaa mama Jerico caita bla jewedade. ¹¹ Nurēma Canaaꝛ Ējūāne zau baða co panesidaa. Paꝛ ēsābari neē baða odapeða cosidaa. Cebada jututiada sida cosidaa. ¹² Mamaꝛba aꝛa manāra waa odjaē basía israelerāba coðamārēā. Maꝛ poade Canaaꝛ Ējūāne zau baða co panesidaa.

* 5:3 Hebreo bedeaðe Aralot traꝛa jara bla: “Umaquīrā cacua wēāgopedada e.” † 5:9 Hebreo bedeaðe Gilgal traꝛa jara bla: “Barabari āyā bli.”

Ācōrē sordaorā boro zeda

¹³ Mama Jerico caita ɓaɓde ewari aba Josueba ēberāda neco jūē nūmɓaɓa unusia. Maɓ ēberā caita wāpeda iwidiisia:

–ǂara daiare ɓaɓa wa dai dji quĩrūare ɓa?–

¹⁴ Ēberāba nāwā panusia:

–Māra ni abaare ɓaēa. Māra Ācōrē sordaorā boro bēra ze ɓaa.–

Maɓ ũrĩside Josuera idji waya ɓaɓdeba chĩrāborode ɓarru cobepeda iwidiisia:

–Mā Boro, māra ɓa nezocaa. ǂCārēda obi quĩrīā ɓa?–

¹⁵ Maɓne Ācōrē sordaorā boroba jarasia:

–ɓara Ācōrē quĩrāpita ɓa bēra ɓa jĩrūne jɓ ɓara ērādua.–

Ara maɓda Josueba j̄ā osia.

6*Israelerāba Jerico puru poyapedada*

¹ Jericodēbemarāba israelerā wayaaba ādji purude eda wāɓadara bio jūātrɓa eropanasidaa. Maɓba ni abaɓda purudeba ēdrɓadaca basía, ni eda zedaca basía. ² Maɓne Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Ũrīdua. Māa Jerico puruda, dji boroda, sordaorā sida bārāa poyabiya. ³ Bārā sordaorāra ewariza ɓarima aba Jerico auɓu parragadada. Sei ewari māwā odada. ⁴ Maɓne sacerdoterāba mɓ baurudera eronĩbaɓida panɓa. Dewara siete sacerdoterāda ādji na nĩbaɓida panɓa. Ādjirāza cachiru oveja cachu odada ededida panɓa. Sietebema ewaride bārāa ɓarima siete Jerico auɓu parragadada. Maɓne jūma maɓ cachiru eropanɓa j̄gua zaɓida panɓa. ⁵ Cachiru dārā j̄guabadaɓe bārāra j̄gua biadada. Maɓne Jerico auɓu jūrā ca ɓara iduba todogozoya. Maɓne bārāra daucha pirapodapeda purude eda djōne wāɓaɓadada.–

⁶ Ara maɓda Nuɓ warra Josueba israelerā sacerdoterāra jūma tr̄cuapeda jarasia:

–Ācōrē baurudera Jerico puru auɓu parraga ededada. Idjaba bārānebemada siete edadapeda baurude nocoare cachiru bara nĩbaɓada.–

⁷ Maɓbe sordaorāa nāwā jarasia:

–Bārā sida wānapeda Jerico puru auɓu parragadada. ɓara sordaorā djōni careabema bara Ācōrē baurude na nĩbaɓada.–

⁸ Josueba jaradara jūma j̄ā osidaa.* Sacerdoterā siete panɓa Ācōrē baurude nocoare nĩbasidaa ādji cachiru zá panɓa. ⁹ Ādjirā nocoare ɓara sordaorāda djōni careabema bara nĩbasidaa. Waabema sordaorāra Ācōrē baurude caidu errubusibasia. Māwā nĩnane sacerdoterāba ādji cachirura zá j̄naca basía. ¹⁰ Baribaɓa Josueba sordaorāa nāwā jarasia:

–Biarānada. Ni maĩr̄bida bedearānada. Chupea pananada aba māa jarabaɓada. Māa bārāa jarabaɓade biadada.–

¹¹ Maɓ ewaride Josueba Ācōrē baurudera ɓarima aba Jerico puru auɓu parraga edebisia. Māwā odapeda wayacusa ādji cāɓadamaa zesidaa. ¹² Nurēma diapeda Josuera piradɓadapeda sacerdoterā Ācōrē baurudera wayacusa Jerico puru auɓu parraga edebisia. ¹³ Sacerdoterā siete panɓa Ācōrē baurude nocoare nĩbasidaa. Ādjiza cachirura zá nĩbasidaa. Ādjirā nocoare ɓara sordaorāra djōni careabema bara nĩbasidaa. Waabema sordaorāra Ācōrē baurude caidu errubusibasia. Māwā nĩnane sacerdoterāba ādji cachirura zá j̄naca basía. ¹⁴ Maɓ umēbema ewaride ādjirāra wayacusa ɓarima aba Jerico puru auɓu parragadapeda ādji cāɓadamaa j̄da zesidaa. Sei ewari māwā osidaa.

¹⁵ Sietebema ewaride ādjirāra diapeda piradɓadapeda Jerico puru auɓu parragasidaa naārā opedada quĩrāca. Baribaɓa maɓ ewaride ɓarima siete parragasidaa. ¹⁶ ɓarima siete parragadadacarea cachirura dārā j̄gua zasidaa. Maɓne Josueba j̄gua jarasia:

–j̄biadada! Ācōrēba naɓ Jerico purura dadjirāa poyabibaɓa. ¹⁷ Jūmarāda quenanapeda purura, ne jūma purude ɓa sida babuedada Ācōrēba idji itea māwā obi ɓa bēra. Ababe wēra auɓu ɓa Rahadr̄a, idji dede panɓa sida zocai ɓadada dadjia wārāneba māwā odida jarapeda bēra. Naɓ puru sāvā poyadi cawaya māa diabueda ēberāda idjia mērāsia. ¹⁸ Baribaɓa bārāra bio quĩrācuɓadada. Purude ne bia ɓeara ni cārē sida edarānada, Ācōrēba idji itea ne jūmada babuedaduada ada bēra. Bārāba j̄ānaēɓaɓa, dadji purura bedeaɓe ɓadapeda Ācōrēba quinibiya. ¹⁹ Paratada, oroda, bronze odada, jiorro oda sida jūma Ācōrēba diadida panɓa. Maɓdr̄a Ācōrēba diada wagabadaɓe ɓadida panɓa.–

* 6:8 Josueba jaradara jūma j̄ā osidaa. Hebreo bedea ɓara cartade nāwā ɓa ɓa: “Josueba māwā jaradacarea.”

²⁰ Sacerdoterāba ādji cachiru dārā jīgua zasidade jūmarāda jīgua biasidāa. Maľne Jerico puru audu jūrā ca ɓara iduba todogozoasia. Ara maľda israelerāra daucha djōne pirapodapeda purura poyasidāa. ²¹ Maľ purudebema umaquĩrārāda, wērārāda, warrārāda, drōārā sida necoba jūma quenasidāa. Ādji pacada, ovejada, burro sida jūma quenasidāa. ²² Maľne Josueba Canaaľ druwa acade diabueda ēberārā nāwā jarasia:

–Wērā audua ɓa Rahā diguidāa wānapeda idjira, idji dede duana sida ēdra enenadua. Bārāba idjia wārāneba jarapedadara ode wānadua.–

²³ Ara maľda Rahā diguidāa wānapeda dji zezada, dji papada, dji djabarāda, dji djabawērāda, jūma ādji ēberārā sida dajadaa enesidāa. Maľbe israelerā duanamaľba jīga ɓade wāsidaa. ²⁴ Maľmisa waabema israelerāba Jerico purura abeda jūma babuesidāa. Baribara paratada, oroda, bronco odada, jiorro oda sida Ācōrēa diada wagabadade ɓasidaa. ²⁵ Josueba wērā audua ɓa Rahāra, idji ēberārā sida zocai ɓasia, maľ wērāba idjia Jerico chupea acade diabuedara mērāna bērā. Rahā ēberārāra wadibida israelerā tāena panla.

²⁶ Māwānacarea Josueba wārāneba nāwā jarasia:

Abaľba naľ Jerico puru wayacusa oi carea jalwa ɓaľɓaľ, maľ ēberāra Ācōrēba biē ɓaya. Dji mōgara jūrā ca ɓada wayacusa obaľade idji warra iwinada beuya.

Dji eda wābada pārāɓaľade idji warra tēabemada beuya.

Māwā idji warrārāra jūma quininia.†

²⁷ Ācōrēra Josue ume ɓasia. Maľ bērā Josuera jūma maľ druade trā ɓaľga ɓesia.

7

Acaľ ne drada

¹ Judadeba yōna ēberāda aba ɓasia Acaľ abadada. Idjira Carmi warra ɓasia. Carmira Zabdi warra ɓasia. Zabdira Zerā warra ɓasia. Jericode Ācōrēba israelerā ne jūma babuedaduada adamīna Acaľba jījāe ɓara mērā edasia. Māwā oda bērā israelerāra Ācōrē quĩrāpita bedede panesidāa. Ācōrēra ādjirā ume bio quĩrūna bērā naľda māwāsia.

² Jericodeba Josueba ēberārāda Hai puru acade diabuesia. Hai purura Beteldeba ľmādadu odjabariare Bet-Aveľ caita ɓasia. * Josueba diabuedarāra wānapeda Hai purura quĩrācuita acasidaa sāwā poyadi cawaya. ³ Maľbe wayacusa jēda zedapeda Josuea nāwā jarasidaa:

–Haidebema sordaorāra zocārēbe panla. Dadjirāba mil umēba wa mil ūbeaba ādjirāra poyadida panla. Maľ bērā dadjirā sordaorāra jūma diaberādu.–

⁴ Maľba Josueba sordaorāra mil ūbeabe diabuesia Hai purudebemarā ume djōnamārēā. Baribara Haidebemarāba poyadapeda israelerāra mĩrū wāsidaa. ⁵ Maľne Haidebemarāba purude eda wābadamaľba israelerāra ēpē wāsidaa eya edaa tuca jira ɓadaa.† Edaa wāɓadade israelerāra 36 beasidaa. Maľ carea israelerāra ne wayadapeda abeda djōni crīchara neē panesidāa.‡

⁶ Josuera, israelerā bororā sida bio sopuasidaa. Maľ carea ādjia jā panla jūma cōātadapeda ādji boro ľrā egoro porada cuasidaa. Maľbe Ācōrē baurude caita chĩrāborode ɓarru copanesidāa aba queubododa. ⁷ Māwā panla Josueba Ācōrēa nāwā jarasia:

–jAy, dai Boro Ācōrē! ¿Cārē cārēā dairāra Jordaľ do quĩrārā chābisi? ¿Dairāra amorreorā jalwaeda ɓa carea enesica? ¿Ādjirāba dairā quenanamārēā enesica? jJordaľ do quĩrārē panenabara biara bacasia! ⁸ jAy, mľ Boro! Haidebemarā wayaadeba dai israelerāra jēda pira zesidaa. Maľba mľra bedea jaure neē ɓa. ⁹ Cananeorāba waabemarā bida maľra ūrīnia. Maľda cawasidara ādjirāra dairā ume djōne zedā. Maľne dairāda jūrā edadapeda abeda jūma quenaniɓaľ, ɓaľa sāwā cawabi ɓara wārāda Ācōrēda?–

¹⁰ Maľne Ācōrēba jarasia:

–¿Cārē cārēā sopuaba ɓara egode cōɓa? jPiradruada! ¹¹ Bārā israelerāba cadjiruada osidaa. Mļa jaradara bārāba jījā odaē ɓasia.§ Mļa Jericodebema nebiara edarānaduada adamīna edasidaa. Māwā mľreda dradapeda diguidā mērā eropanla. Maľne sewadeba edadaē panlana a panla. ¹² Maľ carea bārā israelerāba dji quĩrūra waa poyadaēa. Djōniɓaľ bārādrā mĩrū pirapoda. Bārāra bedede panla bērā mļa jūma quenabiya. Bārāba mērā eropanlada isabe jūma babuedaēɓaľ, mļa bārā ume waa ɓaēa. ¹³ Jāľbe purua nāwā jarade wādua: “Nu Ācōrē quĩrāpita dji jalredida panla bērā idji itea bia panani carea odida

† 6:26 Josueba jaradara wārāda māwāsia. Acadua 1 Rey 16:34.

* 7:2 Hebreo bedede Bet-aveľ trāba jara ɓaľ

“cadjirua obada de.” † 7:5 Eya edaa tuca jira ɓadaa. Hebreo bedede “Sebarim” ɓa ɓa. Maľba idjaba jara ɓaľ

“mōgara edabadama.” ‡ 7:5 Abeda djōni crīchara neē panesidāa. Hebreo bedede ɓa ɓa: “Baido quĩrāca panesidaa.”

§ 7:11 Mļa jaradara. Hebreo bedede ɓa ɓa: “Mľ bārā ume bedea ɓadara.”

panlana nane odadua.* Dadjji israelerã Ācōrēba nãwã jara b̄la: m̄la Jericodebema jūma babuedaduada adamīna bārã israelerãba ḷcaḷa edadapeda mērã eropanla. Bārãba maḷgara āyã edadapeda jūma babuedaēb̄la, bārã dji quīrūra poyadaēa.”

¹⁴ Nu m̄l quīrāpita jūmarāda zedida panla. Maḷne m̄la cawabiya Israel doce purudebemada aba bedeade b̄la. Maḷ purura caitaara zepeda m̄la cawabiya cai drōã basideba yōpedadarāda bedeade panla. Maḷgarāra caitaara zedapeda m̄la cawabiya abal drōãda idji ēberārã sida bedeade panla. Ādjiēbema umaquīrārāda caitaara zedida panla. ¹⁵ Zebādade m̄la cawabiya caida bedeade b̄la. Maḷba Jericodebema babueida badada mērã erobla. Waabema israelerã tāēna cadjirua oda bērã idjaba m̄la jaradara iḷã odaē bērã idjida, idji ēberārã sida beadada. Maḷbe ādjira, ādjia eropanla sida jūma babuedadua.–

Acaḷ bedeade b̄la Ācōrēba cawabida

¹⁶ Nurēma diapedeā Josuera piradlapeda israelerāra ābaa jresia. Maḷne Ācōrēba cawabisia Judadeba yōna puruda bedeade b̄la. ¹⁷ Maḷbe ādji drōã basideba yōpedadarā caitaara zebādade Ācōrēba cawabisia Zerādeba yōpedadarāda bedeade panla. Zerādeba yōpedadarā caitaara zebādade Ācōrēba cawabisia Zabdi ēberārāda bedeade panla. ¹⁸ Zabdiēbema umaquīrārã aba aba zebādade Ācōrēba cawabisia Carmi warra Acaḷda bedeade b̄la. Acaḷra Zabdi wiuzaque basia. Zabdira Zerã warra basia. Ādjira Judadeba yōna purudebema basia.

¹⁹ Maḷne Josueba jarasia:

–Acaḷ, dadjji israelerã Ācōrē quīrāpita jūma bla odada wārāda jaradua.† Ni maārī bida mērārādua.–

²⁰ Acaḷba panusia:

–Wārāda m̄la dadjji israelerã Ācōrē quīrāpita nãwã cadjiruada osia. ²¹ Jericode djō panasidade m̄la wua biya quiruda Babilonia druade capedadada, paratada libra juesuma, idjaba oroda libra aba audu unusia.‡ Jūma maḷgara awuada bērã edapeda m̄l wua dejāne jōu b̄sia. Dji paratara edrecare b̄sia.–

²² Ara maḷda Josueba ēberārāda diabuesia acāde wānamārēa. Acaḷ wua dedaa pira wānapeda Acaḷba jarada quīrāca jūma unusidaa. Dji paratara edrecare basia. ²³ Jūma edadapeda Ācōrē quīrāpita cobasidaa Josueba israelerã bida ununamārēa. ²⁴ Maḷbe Josueba, waabema israelerã ume Acaḷra Acor jogaadaa edesidaa. Idjia d̄la erobada sida edesidaa: wua Babiloniane cadada, paratada, oro sida. Maḷ awara idji warrarāda, idji caurāda, idji pacada, idji burroda, idji ovejada, idji wua de sida edesidaa. Idjia erobadara abeda jūma edesidaa. ²⁵ Maḷne Josueba Acaḷra nãwã quēāsia:

–¿Bla cārē cārēa daira nēbarade b̄si? ¡Bla nēbara odara Ācōrēba ara b̄dji ḷrã baebiya!–

Mãwã jaradacarea israelerãba Acaḷra idji ēberārã sida mōgaraba tabari beadapeda jūma babuesidaa. Jūma idjia erobada sida babuesidaa. ²⁶ Maḷbe ādji ḷrã mōgarada boromea buesidaa. Maḷra wadibida boromea nūmla. Maḷ jogaora wadibida Acor abadaa.§
Israelerãba mãwã opedada bērã Ācōrē quīrūbira tumasia.

8

Israelerãba Haidebemarã poyapedada

¹ Maḷbe Ācōrēba Josueã nãwã jarasia:

–Bla sordaoarãda jūma tr̄cuapeda waya Haidebemarã ume djōne wānadua. Ne wayarādua. Jēda cr̄charādua. M̄la Haidebemarāda, ādji boro sida b̄la poyabiya. Ādji ējūara, ādji puru sida b̄l̄waēda b̄lya. ² Bārãba Jericodebemarã quenapedada quīrāca Haidebemarāra, ādji boro sida quenanaadu. Barib̄la ādjia erobeara, ādji animarã sida bārãba edadida panla. Bārãra puru jēdaere wānapeda ādjia adua panlne quenane wānadua.–

³ Ara maḷda Josuera jūma idji sordaoarã sida Haidebemarã ume djōne wāsidaa. Josueba sordaoarã bio mēs̄rã beada treinta mil awara b̄peda diamasi Hai purudaa na diabuesia.

⁴ Diabuei naēna nãwã jarasia:

–Bio ūrīnadua. Bārãra Hai puru wagaa wānapeda m̄rūnadua. Jēda Haidaa djōne zedi carea pananadua. ⁵⁻⁶ Maḷmisa waabemara m̄l ume wānia puru quīrāpe. Maḷne Haidebemarã dairã ume djōne zebādade sewada dairãra jēda pira wānia naārã m̄rū wāpedada quīrāca.

* **7:13** Ācōrē quīrāpita bia duanani carea ādjirāra cuidapeda wua tātoadaa j̄nida panasidaa. Idjaba ādji quima ume jipa cānida panasidaa. † **7:19** Ācōrē quīrāpita jūma bla odada wārāda jaradua. Hebreo bedeade nãwã b̄l̄ b̄la: “Ācōrēra dji dromaara b̄da jaradua. Idjia bia bedeada.” ‡ **7:21** Paratada libra juesuma. Hebreo bedeade b̄l̄ b̄la: “Doscientos siclos de plata.” Oroda libra aba audu. Hebreo bedeade b̄l̄ b̄la: “Oro barrada dji zagāra cincuenta siclos.” § **7:26** Hebreo bedeade Acor tr̄ba jara b̄la “nēbara.”

Māwā unubadade ādjia crīchadia wayacusa ādji waya pananeba mīrū wābādada. Maā bēra dairāra ēpēnia. ⁷ Ādjirāba dai ēpēbadade bārara mīrū pananada purude eda wānapeda poyadada, Ācōrēba bārāra poyabi bēra. ⁸ Purura poyadapeda jūma babuedada dadji Ācōrēba jarada quīrāca. Māa jara bāra odada.–

⁹ Māwā jarapeda Josueba dji treinta mil panāra Hai purudaa diabuesia. Ādjirāra puru wagaa wānapeda āmādu baebariare Betel yagaa mīrūsidaa. Maāmisa Josuera waabema sordaorā panāma cāsia.

¹⁰ Nurēma diapeda piradrapeda Josueba idji sordaorāra ābaa jalrepeda Haidaa wāsidaa. Josuera israelerā bororā ume sordaorā na nībasidaa. ¹¹ Jūma sordaorā idji ume panāra Hai quīrāpe jūēnapeda mama panesidaa. Puru quīrāpe jewedada basia. ¹² Maāne Josueba idji sordaorānebemada cinco mil edapeda Hai puru wagaa āmādu baebariare Betel yagaa mīrūbisia. Māwā osia Haidebemarāba adua panane ādjirā ume djōne zedamārēa. ¹³ Māwā Hai wagaa mīrū panane waabemada Hai quīrāpe panesidaa. Maā diamasi Josuera idji sordaorā ume dji jeweda ēsi jūēne wāsidaa.

¹⁴ Diapededa Haidebema boroba unusia israelerāra djōne zebādada. Maā bēra idji sordaorāda isabe edesia Arabā ējūāare israelerā ume djōni carea.* Baribāra Haidebema boroba adua basia idji puru wagabe dewara israelerāra mīrū panāda. ¹⁵ Josueba Haidebemarā zebāda unubādade ne wayabāda quīrāca idji sordaorāra ējūā pōāsa ewaraga bāda wābada ōare pira wābisia. ¹⁶⁻¹⁷ Maā bēra Haidebema boroba jūma idji sordaorāra trācuaasia israelerā ēpēnamārēa. Jūma Beteldebema sida israelerā caidu wābādasidaa Haiare djō panā bēra. Ni abāa sordaoda purude beē basia. Māwā ēpē panane ādjirā purudeba tamā wāsidaa. Maā awara isabe wāpedada bēra dji puru eda wābadara jūātrādāē basia.

¹⁸ Maāne Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Hai purura māa bārāa poyabāra. Maā bēra bā mīāsura purudaa ātaa wadua.–
Ara maāda Josueba idji mīāsura Hai purudaa ātaa wasia. ¹⁹ Māwā obārāde dji puru wagabe mīrū pananara isabe purude eda wāsidaa. Poyadapeda ara maāda babuesidaa.

²⁰⁻²¹ Josueba idji sordaorā bida Hai purura cowaga nūmada unusidaa. Maāba cawasidaa dji mīrū pananaba purura poyadapeda babuebadada. Maā carea ādjirāra waya jēda pirasidaa Haidebemarā ume djōni carea. Haidebema sordaorāba ādji purudaa jēda acābadade cowaga nūmada unusidaa. Idjaba unusidaa israelerā mīrū pira wāpedadara waya jēda ādjirā ume djōne zebādada. Maā bēra neē basia sāmaa ēdrādida. ²² Māwā panane dji puru poyapedadara Haidebema sordaorā caidu zesidaa. Māwā israelerāba Haidebemarāra jūrā edadapeda quenasidaa. Ni abāada idu mīrū wābidaē basia ni zocai bādaē basia. ²³ Ababe Haidebema borodra zocai jidadapeda Josuemaa edesidaa.

²⁴ Israelerāba Haidebemarā ādjirā caidu zepedadara ādji ējūāne idjaba ējūā beāsa ewaraga bāare necoba quenanapeda wayacusa Haidaa wāsidaa dji wadi zocai beāra beadi carea. ²⁵⁻²⁶ Josueba sordaorāa jaradoasia djōnamārēa aba Haidebemarā jūma beabādada.† Maā ewaride Haidebema umaquīrārāda wērārā sida doce mil quenasidaa. ²⁷ Maābe israelerāba Haidebema animarāra, purude bā nebā sida ādjirā itea jūma edasidaa Ācōrēba Josuéa jarada quīrāca. ²⁸ Māwānacarea Josueba Hai purura jūma babuesia. Ni cārē sida beē basia. Wađibida ni cārē sida neē bāa Hai puru badama. ²⁹ Maābe Josueba Haidebema borora beapeda bacuru cūmiane āta su jira bābisia aba queubārāda. Queudacarea edaa edadapeda Hai purude eda wābadama tabāsidaa. Maābe idji ātā mōgarada boromea buesidaa. Maā mōgarara wađibida boromea nūmāa.

Josueba Ācōrē ley jīgua leda

³⁰ Māwānacarea Josueba Ebal eyade mōgarada āta pā buesia animarā israelerā Ācōrēa babue diai carea. ³¹ Josueba maāra osia Ācōrē nezoca Moiseba israelerāa jarada quīrāca. Ācōrē ley Moiseba cartade bādaba nāwā jara bāa: “Animarā babue diabada obādade mōgarada āta pā buedibāra, maā mōgarara daucha chī orānadua.”‡ Maā mōgara pā bueda ātā israelerāba ācāra animarāda Ācōrēa jūma babue diasidaa. Idjaba Ācōrē ume necai beadi carea animarā dragada Ācōrēa babue diasidaa. ³² Mama Josueba israelerā quīrāpita Ācōrē ley Moiseba bādara mōgarade jaya bāsia.§

³³ Maāne israelerā ēsi levitarā dji sacerdoterāba Ācōrē baurudera equiade eronūpanasidaa. Israelerāra, āibemarā ādjirā tāēna panabada sida arima panasidaa. Dji bororāra, dji dromarāra, dji cawa obadarā sida panasidaa. Guerizim eya orroare ādjirā ēsidra panasidaa, idjaba Ebal eya orroare ēsidra panasidaa. Ācōrē nezoca Moiseba naēna

* **8:14** Arabā ējūāra Jordaā doare bāa. † **8:25-26** Josueba sordaorāa jaradoasia djōnamārēa. Hebreo bedede nāwā bā bāa: “Josueba idji mīāsura purudaa ātaa wa nūmesia.” ‡ **8:31** Exodo 20:25. § **8:32** Deuteronomio 27:1-8.

jaradoasia māvā odamārēā. Māvā jarasia sacerdoterāba israelerā bia jara bādāmārēā. ³⁴Māvā panane Josueba israelerā quīrāpita Ācōrē ley cartade bādada jūma jīgua lesia. Idjia lesia israelerāba mañ leyda ijā odibara Ācōrēba careba baida baribara ijānaēbāra Ācōrēba biē baida.* ³⁵Moiseba bādara Josueba israelerā dji umaquīrārā, wērārā, warrarā, drua āibema ādjirā tāēna panā quīrāpita jūma jīgua lesia.

9

Gabaoñebema ume bedea bāpedada

¹Mañ ewaride hititarāda, amorreorāda, cananeorāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sīda Canaañ druede panabadjīdaa. Jordañ dodeba amāda baebariare jewedade, eyade bida lāra panabadjīdaa, idjaba jūma Mediterraneo pusa orroare lāra panabadjīdaa aba Libanonaa. Ādji bororāba ūrīsīdaa israelerāba Jericora, Hai sīda poyasīdaa. ²Mañ carea jūma ābaa bedea ausīdaa Josue ume idjaba israelerā ume dōne wāni carea. ³Baribara heveorā Gabaoñebemada mañ bororā ume bedea audaē basīa. Ādjia bida ūrīsīdaa Josueba Jericobemarāra, Haidebemarā sīda jūma quenabisīda. ⁴⁻⁵Mañba crīchasiāda israelerā cūrūgāda ādji quenarānamārēā. Mañ carea lāra edasīdaa israelerāmaa wānamārēā. Ādjia edapedadaba cacuade jābada soresorea beada jāsiāda. Ādjia jīrūne jābada sīda capirudāda beada jāsiāda. Mañbe Josuemaa wābārasīdaa. Ādji netata edebadara soresorea beada burro lāra edesīdaa. Uva ba tabada animarā e odara capirudāda beada, pañ zarea ārīna sīda edesīdaa. ⁶Gilgal ējūāne Josue bāma jūēnapēda Josueā waabema israelerāa bida nāvā jarasīdaa:

–Daira drua tāmaba zebādaa. Quīrā panā bārāra dai ume bedea bādīda necai duanani carea.–

⁷Mañne israelerāba nāvā jarasīdaa:

–Āibērā bārāra dairā caita panāda jāwā panāsīcada. Māvāra zāsāwā bārā ume bedea bādī?–

*

⁸Gabaoñebemarāba nāvā panusīdaa:

–Daira bārā nezocarā.–

Mañne Josueba nāvā iwīdisīa:

–zBārāra cairāda jāwā panā? zSāmaaba ze panā?–

⁹Ādjia panusīdaa:

–Daira drua āiba tāmaba ze panā bārā Ācōrēra trā bāga bā bērā. Daiba ūrīsīdaa idjia sāvā Egiptode osīda. ¹⁰Idjaba ūrīsīdaa sāvā Jordañ quīrārēbema amorreo bororāda poyasīda. Naārā Sehoā, Hesboā purudebemada poyasīa. Mañare Og, Basaā druadebema Astarot purude bāda sīda poyasīa.[†] ¹¹Mañ bērā dai bororāba, dai druadebemarā bida nāvā jarasīdaa: “Ota codīra edapeda israelerāmaa wānadua. Ādjirā jaradadua dadjirāra ādji nezocarā bērā necai eadī carea ādjirā ume bedea bā quīrā panāda.” ¹²Acadadua, dai zesīda ewaride nañ paāra wadībīda jāwārā beasīa baribara idīra zareacupēda jūma ārīcuasīa. ¹³Idjaba za panā uva ba tabada animarā e oda sīda enesīdade wadībīda djiwīdīda beasīa. Baribara jūma dji sore bacuasīa. Daiba cacuade jābadara, jīrūne jā panā sīda dji sore bacuasīa.–

¹⁴Gabaoñebemarāba pañ enepedadara israelerāba lāra cosīdaa. Māvā cawabisīdaa Gabaoñebemarā ume bedea bādīda. Baribara māvā odi naēna Ācōrēa iwīdīdaē basīa. ¹⁵Mañne Josueba Gabaoñebemarā ume bedea basīa necai panani carea. Wārāneba jarasīa ādjirāra beadaēda. Waabema israelerā bororā bida abarīda wārāneba jarasīdaa.

¹⁶Ewarī ūbea badacarea israelerāba cawasīdaa Gabaoñebemarāba ādjirāra cūrūgasīdaa. Cawasīdaa tāmaba zedaē basīda, ātebāra ādjirā caita panabādada. ¹⁷Ara mañda israelerā ādjirā caidū wāsīdaa. Ewarī ūbea babāra ādji puru beadaa jūēne wāsīdaa. (Ādji purura naāgarā basīa: Gabaoā ara, Capira, Beerot idjaba Quiriat-jearīā.) ¹⁸Baribara israelerāba Gabaoñebemarāra beadaē basīa, Ācōrē trāneba dji bororāba wārāneba jarapedada bērā ādjirāra beadaēda. Mañ carea israelerāba ara ādji bororāda biē jara panesīdaa. ¹⁹Baribara dji bororāba nāvā jarasīdaa:

–Dadji israelerā Ācōrē trāneba nañ Gabaoñebemarā ume bedea basīdaa. Mañ bērā ādjirāra beadacara panā. ²⁰Ātebāra zocai bādīa. Dadjirāba wārāneba jarapedadara ijā odaēbāra Ācōrēda dadjirā ume quīrūya.–

* **8:34** Deuteronomio 27:9deba aba 28:68daa. * **9:7** Exodo 23:31-33. † **9:10** Numero 21:21-35.

²¹ Maḽba israelerā bororāba jarasidaa Gabaoḽnebemarā zocai ḽadamarēē. Baribḽḽ ḽdjirāra ḽasidaa israelerā itea tḽḽ ḽḽá pananamārēē idjaba baido jue pananamārēē. Māwā israelerā bororāba wārāneba jarapedadara osidaa.

²² Josueba Gabaoḽnebemarāra trḽbipeda nāwā jarasia:

–Bārāba ḽcārē cārēē dairāra cūrūgasida? ḽCārē cārēē tḽḽba ze panḽana asida? ḽBārāra dairā caita panabadaa! ²³ Bārāba dairāda cūrūgapedada bērā dai Ācōrēba bārāra biē erobaya. Idiba ḽta bārāra dai nezocarāda panania. Dai Ācōrē de itea tḽḽ ḽḽá panania idjaba baido jue panania.–

²⁴ ḽdjia Josuéa nāwā panusidaa:

–Ne wayaadeba dairāba māwā osidaa. Cawasidaa bārā Ācōrēba idji nezoca Moisea jarasida dai drua bārāa jūma diamārēē idjaba dairā jūma quenamarēē. Maḽ bērā crīchasiadaa bārāba dairāra jūma quenanida. ²⁵ Dairāra bārā ḽḽwaeda panḽa. ḽḽa ḽjpa oida crīcha ḽa quīrāca odua.–

²⁶ Māwā jarapedada bērā Josueba israelerā Gabaoḽnebemarāra idu beabiē basia. ²⁷ Baribḽḽ ḽdjirāra ḽasia israelerā itea tḽḽ ḽḽá pananamārēē idjaba baido jue pananamārēē. Ācōrēa animarā babue diabada itea biēda māwā o panesidaa. Wadībida māwā obadaa Ācōrēba idji de obidama.

10

Israelerāba amorreorā poyapedada

¹ Maḽ ewaride Adonisedéda Jerusaleḽnebema boro basia. Adonisedéba ūrīsia Josueba Haiḽebemarāra poyapeda purura jūma babuepeda dji borora beasida Jericode oda quīrāca. Maḽ awara ūrīsia Gabaoḽnebemarāda israelerā ume necai panani carea bedea ḽadapeda ḽdjirāare panesidada. ² Maḽba idjira bio ne waya ḽesia, Gabaoḽra Hai puru cāyābara waibḽara bada bērā. Dji bororā panabada puru quīrāca basia. Maḽ awara Gabaoḽnebema sordaorāra bio mēsḽā ḽesia. ³ Maḽ bērā Jerusaleḽnebema boro Adonisedéba bedea diabuesia Hebroḽnebema boro Hohaḽmaa, Jarmudebema boro Pireaḽmaa, Laquidebema boro Japiamaa, idjaba Egloḽnebema boro Debiramaa bida. ⁴ Nāwā jarabisia:

–Mḽ carebade zedadua. Gabaoḽnebemarā ume djōne wānia. ḽdjira Josue ume idjaba israelerā ume necai panani carea bedea ḽasidaa.–

⁵ Ara maḽda amorreorā bororā juesuma panḽara jūma ḽdji sordaorā ume ḽbaa wānapeda Gabaoḽ purura jūrā edasidaa uradī carea. Jerusaleḽnebemada, Hebroḽnebemada, Jarmudebemada, Laquidebemada idjaba Egloḽnebema sida wāsidaa. ⁶ Maḽ unusidade Gabaoḽnebemarāba Gilgaldaa Josue ḽamaa nāwā jarabisidaa:

–Eyadebema amorreo bororāra jūma ḽbaa dairā ume djōne zesidaa. Dairāra bārā nezocarā bērā daduba djōbirānadua. ḽsabe dairā carebade zedadua!–

⁷ Ara maḽda Josuera, idji sordaorā bio mēsḽā beada, waabema sordaorā sida Gilgaldeba ḽdjimaa wāḽḽasidaa. ⁸ Maḽne Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

–Amorreorāra wayarādua. Mḽa bārāa ḽdjirāra poyabiya. Djōḽdade ḽdjirā ni abaḽba droadaēa.–

⁹ Gilgaldeba jūma maḽ diamasi nībadapeda Josuera idji sordaorā ume araa jūēnapeda amorreorāba adua panane urasidaa. ¹⁰ Israelerāba urabḽdade Ācōrēba amorreorāra ne wayabipeda memenesidaa. Māwā israelerāba ḽdjirāra Gabaoḽ druade zocārā quenasidaa. Amorreorā ḽtaa Bet-horoḽnaa mīrū wāḽḽdade israelerāba caidu quena wāsidaa aba Azecá purudaa idjaba Maquedá purudaa bida. ¹¹ Amorreorā Bet-horoḽneba edaa Azecádaa mīrū wāḽḽdade Ācōrēba hieldo waiḽadaa cue quīrāca ḽdjirā ḽḽ jurrubisia. Israelerāba necoba quenapedada cāyābara maḽḽba zocārāara quenasia.

¹² Ācōrēba israelerā amorreorā poyabida ewaride Josueba israelerā quīrāpita nāwā ḽjgua jarasia:

Ācōrē, ḽmādaura Gabaoḽ ējūāne ipi cobḽdua; jedeco sida Ajaloḽ jewedade ipi cobḽdua.

¹³ Ara maḽda ḽmādaura, jedeco sida ipi copanesidaa aba israelerāba ḽdjirā dji quīrū jūma quenabḽdadaa.

Maḽḽara Jaserba idji cartade jūma ḽasia.* Josueba māwā jarabḽḽade ḽmādaura umatipa cobḽda berara ewari aba ḽaeē basia. ¹⁴ Josueba Ācōrēa iwidīdara ne ununaca droma basia. Maḽ naēna ēberāba ne ununaca droma iwidīdara Ācōrēba ḽjā oca basia. Idjaba maḽ ewarideba ḽtaa ḽjā oē ḽḽa. Baribḽḽ maḽ ewaride Ācōrēba ḽjā osia israelerāare djō ḽḽ bērā.

¹⁵ Māwānacarea Josuera israelerā sida wayacusa Gilgaldaa ḽdji cāibadamaa wāsidaa. ¹⁶ Maḽmisa amorreo bororā juesuma panḽara Maquedá puru caita uridae mīrūsidaa.

* **10:13** Hebreo bedede Jaser trāba jara ḽḽa: “ḽjpa ḽḽ.” Idji cartara idi neēa.

17 Baribara mama mĩrũ panada ununapeda ḥCARaba Josuea jarade wāsidaa. 18 Mañne Josueba idji sordaorãa nãwã jarasia:

–Mõgara waiḥlada barabari ededapeda uriara jũatrã nũmanadua. Mañbe ḥCARaba mama jãã panenadua ãdjirã ãdrãñanamãrã. 19 Waabemarãba dji quĩrũra ãpẽnapeda jẽdaareba quena wãnadua ãdji purude jũerãnamãrã. Dadji Ācõrẽba bãrã ãdjirãra jũma poyabibara.–

20 Mãwã Josueba israelerã ume amorreorãra berara jũma quenasidaa. Zocãrãẽbe ãdji puru mõgarãba jũrã ca beade jũenapeda mĩrũ panesidaa. 21 Mañne israelerã ni abaada beudaẽ basia. Jũmaena bia jẽda zesidaa Maquedã purudaa Josue bamaa. Mañ bẽrã jũmarãba wayasidaa israelerã biẽ odi carea.

22 Mañne Josueba idji sordaorãa jarasia:

–Isabe mõgara uria jũatrã bara ãyã ããadua. Mañbe dji bororã juesuma panara dajadaa mãmãa enenadua.–

23 Ara mañda dji bororã juesuma panara dajadaa enesidaa: Jerusaleñebema boro, Hebroñebema boro, Jarmudebema boro, Laquidebema boro, Egloñebema boro sida.

24 Mañ bororã Josuema enenapeda Josueba idji sordaorãra jũma trãpeda sordaorã bororã idji ume panãa nãwã jarasia:

–Nama zedapeda jũrũba ãdji ochirude taga eronũpananadua.–

Ara mañda zedapeda ochirude taga eronũpanesidaa. 25 Mañne Josueba israelerãa jarasia: –Za dadjirãba obada quĩrãca Ācõrẽba jũma dadjirã dji quĩrũ sida oya. Ne wayarãnadua. Ni mañrã bida jẽda crĩcharãnadua. Abãa beadapeda sozarra beadadua.–

26 Mãwã jarapeda Josueba dji bororã juesuma panara beasia. Beapeda ãdjira bacuru cũmiane su jira ãlcuabisia. Mãwã jira panesidaa aba queubara. 27 Queubodode Josueba ãdjira edaa edabipedã ãdji mĩrũ panana uria de batacuabisia. Mañ mõgara waiḥba beaba dji uriara jũatrã nũmasidaa. Mañ mõgarara waẽbida mama beaa.

Israelerãba puru bea poyapedada

28 Mañ ewaride Josueba idji sordaorã ume Maquedã purura poyadapeda jũma babuesidaa. Mamabemarãda necoba jũma quenasidaa. Ni abaada zocai ããdãẽ basia. Josueba Maquedãebema borora beasia Jericodẽbema boro beada quĩrãca.

29 Mamaḥba Josuera idji sordaorã ume Libna purudaa djõne wāsidaa. 30 Ācõrẽba Libna purura, dji boro sida israelerãa poyabipedã Josueba jũma quenabisia. Ni abaada zocai ããẽ basia. Dji boro sida beasia Jericodẽbema boro beada quĩrãca.

31 Mamaḥba Josueba idji sordaorã ume Laqui purura jũrã edadapeda araa djõne wāsidaa. 32 Ewari ume babarãde Ācõrẽba israelerãa Laquidebemarãra poyabisia. Ādjirã sida necoba jũma quenasidaa Libnanebemarã quenapedada quĩrãca. 33 Mañne Guezerdẽbema boro Horaãra idji sordaorã ume Laquidebemarã careba de wāsidaa. Baribara Josueba idjira, idji sordaorã sida poyapedã ãdjirãra jũma quenabisia. Ni abaada zocai ããẽ basia.

34 Mamaḥba Josuera idji sordaorã ume wãbarãsidaa Egloñ purudaa. Purura jũrã edadapeda araa djõne wāsidaa. 35 Ara mañ ewaride Josue sordaorãba poyadapeda necoba jũma quenasidaa Laquide opedada quĩrãca.

36 Egloñneba Josuera idji sordaorã ume Hebroñ purudaa djõne wāsidaa. 37 Poyadapeda necoba jũma quenasidaa. Dji borora, puru caita bea ãberãrã sida quenasidaa. Ni abaada zocai ããdãẽ basia. Egloñne opedada quĩrãca Hebroñnebemarãra quenapedã purura jũma babuesidaa.

38 Mamaḥba Josuera israelerã ume Debir purudaa djõne wāsidaa. 39 Poyadapeda dji borora, puru caita bea ãberãrã sida necoba jũma quenasidaa. Ni abaada zocai ããdãẽ basia. Hebroñnebemarã, Libnanebemarã, idjãba mañ purudebema bororã opedada quĩrãca jũma quenasidaa.

40 Mãwã Josueba mañ ãjũãne beadarãra jũma poyasia. Eyade beadada, Negue ãjũãne beadada, jewedade beadada, eya carrade beadada, dji puru bororã sida jũma poyapedã quenasia israelerã Ācõrẽba jarada quĩrãca. Ni abaada zocai ããẽ basia. 41 Josueba jũmarãda poyasia Cadẽ-barneadeba aba Gazadaa idjãba Goseñneba aba Gabaoñnaa.† 42 Dãrãẽne Josueba jũma mañ ãjũãne bea puru bororãda poyapedã ãdji ãjũãra edasia Ācõrẽra israelerãre djõna bẽrã.

43 Mãwãnacarea Josuera idji sordaorã ume Gilgaldãa jẽda wāsidaa.

11

Josueba Jabiãre bea poyada

† 10:41 Mañ Goseñ purura Canaã druade ããa. Jose ewaride israelerãra dewara Goseñ ãjũãne panesidaa Egipto druade. Genesis 46:31neba aba 47:6daa.

¹ Mañ ewaride Jabiñ abadada Hazor purudebema boro basía. Mañ Jabiñba ùrísia Josueba zocārā poyasida. Mañ carea dewara puru bororāmaa bedeada diabuecuasia israelerā ume djōne wāni carea. Mañ bedeara diabuesia Madoñ purudebema boro Jobāmaa, Simroñ purudebema boromaa, Acsap purudebema boromaa, ² dji wārāga eyaida ðā ējūāne bea bororāmaa, Cineret amene caita bea bororāmaa,* Dor puru caita bea bororāmaa, ãmādau bæbariare ðā jewedeade bea bororāmaa, ³ ãmādau odjабариare bea cananeorā bororāmaa, ãmādau bæbariare bea cananeorā bororāmaa, amorreorā bororāmaa, hititarā bororāmaa, perezeorā bororāmaa, eyaida ðā ējūāne bea jebuseorā bororāmaa, Hermoñ eya carrade bea heveorā bororāmaa idjaba Mizpa jewedeade bea bororāmaa bida.

⁴ Mañ bororāba cawayodeba djōbadarāda, carretadeba djōbadarāda, waabema sordaorā sida jūma djōne edesidaa. Bio cābana wāsidaa. Pusa ðba quĩrāca ādjirāra poya juachadaca basía. ⁵ Mañ bororāra israelerā ume djōni carea ābaa wānapeda Meroñ do zaquede duanesidaa. ⁶ Mañne Ācōrēba Josuéa jarasía:

–Ādjirāra wayarādua. Nu ara nañ hora quĩrāca mñā bārāa ādjirāra jūma quenabiya. Mañne ādji cawayo jirū quēgura jūma ãcuadadua idjaba ādji djōbada carretara jūma bācuadadua.–

⁷ Mañbe Josueba idji sordaorā ume Meroñ do zaquede cawaēne urade wāsidaa. ⁸ Ācōrēba israelerā ādjirāra poyabisia. Mañne israelerāba ãcãrã epēsidaa aba Misrepot dođaa idjaba Sidoñ puru caita. Mañ awara ãcãrã epēsidaa aba Mizpa ējūānaa. Abeda jūma quenasisidaa. Ni abalda zocai ðādaē basía. ⁹ Ācōrēba jarada quĩrāca Josueba jūma osia. Ādji cawayo jirū quēgura jūma ãcuasia idjaba ādji djōbada carretara jūma bācuasia.

¹⁰ Mañbe Josueba idji sordaorā ume jēda zebādaē Hazor purudaa djōne wāsidaa. Poyadapeda Josueba dji borora beasia. (Hazordebema borora dewararā cāyābara dji dromaara basia.) ¹¹ Mama jūmarāda necoba quenasisidaa. Ni abalda zocai ðādaē basía. Puru sida jūma babuesidaa. ¹² Israelerā ume djōpedada bororāra Josueba necoba jūma beasia. Mañ bororā puru beara poyapeda jūma babuesia Ācōrē nezoca Moiseba jarada quĩrāca. ¹³ Israelerāba puru eya zaquede beara jūma babuedaē basía. Josueba ababe Hazordrã babuesia. ¹⁴ Baribãrã puruza jūmarāda necoba quenasisidaa. Ni abalda zocai ðādaē basía. Ādji animarāra, ne bia quedeada sida ādji itea jūma edasidaa. ¹⁵ Ācōrēba Moisea jaradara Moiseba Josuéa jūma jarasía. Mañra Josueba jūma daucha osia.

¹⁶ Josueba poyapeda ējūāda jūma edasia: Negue ējūāda, mañare ðā eyaida ðā ējūāda, Goseñ ējūāda, ãmādau bæbariare ðā jewedeada, Jordañ do jewedeada, idjaba eyaida ðā ējūā Israel abadada dji jeweda sida. ¹⁷ Jūma edasia Halac eyadeba aba Baal-ga purudaa. Halac eyara Seir druade ðā. Baal-ga purura Libano ējūāne ðā Hermoñ eya carrade. Puruza dji borora Josueba jidapeda jūma beasia. ¹⁸ Idjira mañ bororā ume dārā djōsia. ¹⁹ Ababe heveorā Gabaoñebemada israelerā ume necai panani carea bedea ðāsidaa. Waabema purura israelerāba poyasidaa. ²⁰ Wārāda Ācōrēbãrã mañ purudebemarāra so zarea ðasia israelerā ume djōne wānamārēā. Māwā quĩrā djuburia neē israelerāba ādjirāra jūma quenasisidaa Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca.†

²¹ Mañ ewaride Josueba anaquitarā ējūā eyaida ðāde pananara poyapeda jūma quenasia. Hebroñ purude beadada, Debir purude beadada, Anab purude beada sida quenapeda ādji purura jūma babuesia. Māwā Juda ējūā eyaida ðāde, waabema israelerā ējūā eyaida ðāde bida anaquitarāra jūma quenasia. ²² Anaquitarā ni abalda Israel druade zocai beē basía.‡ Ababe Gaza purude, Gat purude, Asdo purude bida panesidaa.

²³ Māwā Josueba jūma mañ druara edasia Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca. Dji ējūāra Josueba israelerā jūma jedecasia. Israeldeba yōpedada puruza ējūāda diasia ādjirāne bamārēā. Mañbe israelerāra ādji druade necai duanesidaa.

20

Mĩrũbada puru

¹ Ācōrēba Josuéa nāwā jarasía:

² –Israelerāa jaradua mĩrũbada puruda ðacuadamārēā mñā Moisedeaba bārāa jarada quĩrāca.* ³ Mĩā beai crĩchaē ðāde abalba djārāda beaibãrã, dji beuda ēberārāba idji beadi naēna mañ purudaa mĩrũ wāida ðā. ⁴ Mama jūpeda eđa wāi naēna purude eđa wābadama dji bororāa jūma nēbãrã ðā sãwāsida. Dji bororāba cawasidara mañ ēberāba jara ðara wārāda, idjira purude idu eđa wābidapeda jaradida panã sãma beida ðāda. ⁵ Mañne dji beuda ēberārāba idjida beadi carea mañ purude iwĩdĩde wānibãrã, dji bororāba idjira

* **11:2** Mañ Cineret amenera idjaba trã jarabadaa Quinérret, Galilea, Genesare idjaba Tiberia. † **11:20** Deuteronomio 7:16. ‡ **11:22** Numero 13:33. Anaquitarāra Anacadeba yōpedadarā basía. Ādjirāra drasoã waibãga beasia. * **20:2** Numero 35:9-29.

diacara panla miã beai crîchaë ðade beada bêrã idjaba quîrûbideba miã beadaë bêrã. ⁶ Baribãlã idjira mamaãba äyã wãcara ðla aba dji cawa obadarãba jûmarã quîrãpita wãrãda bedeaðe ðãëana abãdaðaa. Maã awara äyã wãcara ðla aba sacerdote dji dromaara ðada jaidabãlãðaa. Mãwãnacarea wayacusa idji purude ðade wãida ðla.–

⁷ Mãwã jarada bêrã israelerãba mîrûbada puruda ðlãcuasidaa. Neptali êjûã eyaida ðade Quede puruda ðlasidaa. Maã purura Galilea druaðe ðlaa. Epraiã êjûã eyaida ðade Siqueã puruda ðlasidaa. Juda êjûã eyaida ðade Quiriat-arbã puruda ðlasidaa. Maã purura idjaba Hebroã abadaa. ⁸ Jordaã quîrãrê Jericoðeba ãmãdau odjabariare mîrûbada puruda ðbea ðlasidaa. Rubeã êjûãne eya boro jewedade Beser puruda ðlasidaa. Maã purura êjûã pãsa ewaraga ðade ðlaa. Ga êjûãne Ramo puruda ðlasidaa. Maã purura Gala druaðe ðlaa. Manase êjûãne Golaã puruda ðlasidaa. Maã purura Basaã druaðe ðlaa. ⁹ Maã mîrûbada puruda ðlãcuasidaa israelerã, drua ãibema ãdjirã tãëna panã sida poya mîrûnamãrêã. Miã beai crîchaë ðade abãba ðjarãda beasira mama mîrû baida basia aba dji cawa obadarãba puru quîrãpita wãrãda bedea neë ðlada abãdaðaa.

22

Galade êjûã edapedadarã jêda wãpedada

¹ Mãwãnacarea Josueba Rubeãneba yõpedadada, Gadeba yõpedadada, idjaba ãcãlã Manasedeba yõpedada sida trãcuasia. ² ãdjirãa nãwã jarasia:

–ãcõrê nezoca Moiseba obi jaradara bãrãba jûma ãjã osidaa. Mã jarada sida jûma ãjã osidaa. ³ Dairãra bãrã djabarã bêrã, bãrãra dairãare ðãrã ðjõsidaa. Idi bida wadi mãwã panla. Dadjì ãcõrêba obi jaradara jûma osidaa. ⁴ Dadjì ãcõrêba jarada quîrãca dairã, bãrã djabarãra naã êjûãne necai ðlasia. Jãlbe bãrãra jêda diguidaa wãnadua ãcõrê nezoca Moiseba Jordaã do quîrãrê êjûã diaðamaa. ⁵ Baribãlã ãcõrê nezoca Moiseba ley diaðara quîrãcuita jûma ãjã oðadua. Maã leyba nãwã jara ðla: dadjì ãcõrêra quîrãnadua. Idji quîrãpita jipa nãbaðadua. Idjia obi ðara ãjã oðadua. Ewariza idjira êpênadua. Jûma bãrã soðeba, jûma bãrã jãureðeba bida idjia jara ðlara oðadua.–

⁶⁻⁸ Mãwã jarapeda Josueba ãdjirãra nãwã bia jara ðlasia:

–Jãlbe bãrã diguidaa jêda wãnadua. Bãrã dji quîrû nebiara edapedada bêrã idibãlã bio ne bara panesidaa. Animarãda, oroda, paratada, bronceda, jiorroda, cacuaðe jãbada sida zocãrã edasidaa. Maãra bãrã djabarãa jeeðadadua.–

Mãwã jarapeda Josueba ãdjirãra wãbisia. Ara maãda jêda ãdji druadaa diguidaa wãsidaa. (Naëna Moiseba Basaã druara ãcãlã Manasedeba yõpedadarã diasia. Mãwãnacarea Josueba waabema Manasedeba yõpedadarãa Jordaã doðeba ãmãdau bæbariare ðã êjûãda diasia ãdji djabarã israelerã tãëna.)

Mõgara ãlã pã buepedada

⁹ Rubeãneba yõpedadara, Gadeba yõpedadara idjaba ãcãlã Manasedeba yõpedada sida waabema israelerã ume Canaã druaðe pananada Silo puruðeba ãdji drua Galadaa jêda wãbãlãsidaa. Gala druara ãdjirãba naëna edasidaa ãcõrêba Moisedeba jarada quîrãca. ¹⁰ Gala druadaa wãbãdaðe Jordaã doðe jüëne wãsidaa.* Mama Canaã orroare Jordaã do icawa mõgarada waibãlã ãlã pã buesidaa animarã babue diabada quîrãca. ¹¹ Mãwã opedadara waabema israelerãba ãrãsidaa. ¹² Maãba ãdjirãba crîchãsidaa Galade panãba ãcõrêra igarasidada. Maã carea Silo purude jûma ãbaa dji jãresidaa Galade panã ume djõne wãni carea.

¹³ Baribãlã djõne wãni naëna sacerdote Eleaza warra Piné abadada Gala druadaa na diabuesidaa Rubeãneba yõpedadarã ume, Gadeba yõpedadarã ume, idjaba mama panã Manasedeba yõpedadarã ume bedeamãrêã. ¹⁴ Piné ume israelerã bororãda die diabuesidaa. ãdjira dji dromarãda beasia. Israelðeba yõpedada puruzabemada aba aba diabuesidaa. ¹⁵ Maãgãrãra Galadaa wãsidaa Rubeãneba yõpedadarã ume, Gadeba yõpedadarã ume, idjaba mama panã Manasedeba yõpedadarã ume bedeamãrêã. Jüënapeda nãwã jarasidaa:

¹⁶ –Daira ãcõrê puru trãneba nãwã bedeaðadaa. ¿Bãrãba cãrê cãrêã dadjì israelerã ãcõrêra igarasida? ¿Cãrê cãrêã dadjì ãcõrê êpê pananada idu ðadapeda mõgarara ãlã pã buesida dewara ãcõrêa animarã babue diaði carea? ¿Cãrê cãrêã idjia jara ðara ãjã oðãë basi? ¹⁷ Dadjì israelerãba Peor abadade jûmawãyã cadjiuruada osida bêrã zocãrã quinisidaa.†

* **22:10** Jordaã doðe. ãcãlãmaarã maãba jara ðla “Guelilot, Jordaã do icawa ðla.” † **22:17** Numero 25:1-9.

Mañ cadjirua opedada carea wadibida bia mīga panla.† ¿Ara mañba bia ðaēca? 18 Māwāra çbārāba wayacusa Ācōrēra igaradica? Idi bārāba māwā odibaγa, nu Ācōrēra wayacusa jūma dadji israelerā ume bio quīrūya.

19 Bārāmaa nañ Gala ējūāda Ācōrē quīrāpita biē ðabaγa, idji wua de obida druaēaa zedapeða dairā tāēna ējūāra edadadua. Baribaγa Ācōrēba jaraðara igararānadua. Daiba jara panla sida igararānadua.§ Dadjirāba Ācōrē wua de caita animarā babue diabadada aba eropanla. Mañ bēra dewarada orānadua. 20 Quīrānebadadua Jericode Ācōrēba ne jūma babuedaduada adamīna Zerā warra Acañba iñāé ðaγa mēra edasida. Mañ carea Ācōrēra jūma dadji israelerā ume bio quīrūsia. Acañba cadjirua oda carea idji awa beuē basia ātebaγa dewararā sida beusidaa.–

21 Mañne Rubēneba yōpedadaba, Gadeba yōpedadaba idjaba mama panla Manasedēba yōpedada bida israelerā bororā nāwā panusidaa:

22–Ācōrē dji dromaara ðaba cawa ðaγa daiba iñā oē panneba ni idji igara panneba māwā odaē basida. Mañra jūma Israel puru bida cawadida panla. Dairāba Ācōrē igaradi carea māwā osidabaγa, wa iñā oē panneba māwā osidabaγa, dairāra jūma quenanadua. 23 Dairāba Ācōrē igaradi carea mañ mōgarada ðaγa pā buesidabaγa idjia cawa oya. Mañ awara dewara ācōrēa animarā jūma babue diadi carea osidabaγa, néudebema babue diadi carea osidabaγa, waa mañ ācōrē ume necai beadi carea animarā draga babue diadi carea osidabaγa, Ācōrēba cawa oya.

24 Wārāda dairāba mañ mōgarara ðaγa pā buesidaa bārā warrarāba dai warrarā igararānamārēā. Crīchasiāda ewari aba bārā warrarāba dai warrarā nāwā jaradiscada: “Bārāra dai israelerā Ācōrē ēberārēā. 25 Dai Ācōrēba Jordañ dora dadjirā ēsi ðasia bārā Rubēneba yōpedadara, Gadeba yōpedada sida awara beadamārēā. Mañba bārāra Ācōrē ēberārēā.” Bārā warrarāba māwā jarasidara dai warrarā Ācōrēra igarabidā.

26 Mañ carea dairāba mōgarara ðaγa pā buesidaa. Dewara ācōrēa animarā jūma babue diadi carea odaē basia, ni dewara sida babue diadi carea odaē basia. 27 Ātebaγa jāwā osidaa bārāba, dairāba, dadji warrarā bida quīrānebadamārēā dairā bida Ācōrē de ðama animarāda babue diadida panada, dewara sida babuedida panada, idjaba Ācōrē ume necai beadi carea animarā dragada babue diadida panada. Māwāra nocoarebema ewaride bārā warrarāba dai warrarā nāwā poya jaradaēa: “Bārāra Ācōrē ēberārēā.” 28 Dairāba crīchasiāda abaaba dairāa wa dai warrarā bida māwā jaradibaγa dairāba nāwā poya panunida: “Acadadua, dai drōārāba za panla mōgara Ācōrēa animarā babue diabada quīrāca ðada ðaγa pā buesidaa. Baribaγa animarā Ācōrēa babue diadi carea odaē basida. Ātebaγa mañra osidaa bārāba, dairā bida quīrānebadamārēā jūma dadjirāra Ācōrē ēberārēā.” 29 Dairāba Ācōrē igaradira ni mañri bida crīchadaca. Idji ēpē panada idu ðadaēa. Ababe idji wua de ðama animarāda jūma babue diadīa, néudebemada babue diadīa, dewara sida babue diadīa. Dewara animarā babue diabadada odaēa.–

30-31 Rubēneba yōpedadaba, Gadeba yōpedadaba, idjaba mama panla Manasedēba yōpedada bida jarapedadara sacerdote Eleaza warra Pinéba, israelerā bororā die panla bida bia ūrisidaa. Mañne Pinéba ādjirā nāwā jarasia:

–Idi cawa panla Ācōrēra dadjirā ume ðada. Bārāba Ācōrēra igaradaē panla bēra idjia dadji israelerāra cawa oēa.–

32 Māwā bedeapedadacarea sacerdote Eleaza warra Pinéba, israelerā bororā sida jēda Canaañ druadaa wāsidaa. Mañbe Rubēneba yōpedadaba, Gadeba yōpedada bida Gala druade jarapedadara ādjirāba israelerā jūma nēbarasidaa. 33 Mañra israelerāba bia ūrīnapeda Ācōrēa bia bedeasidaa. Mamañba ðtaa Rubēneba yōpedadarā ume idjaba Gadeba yōpedadarā ume djonida waa bedeadaē basia. Ādji ējūā jūma ārīni sida waa bedeadaē basia.

34 Rubēneba yōpedadaba Gadeba yōpedada ume mōgara ðaγa pā buepedadara nāwā trā ðasidaa: “Za panla mōgara ðaγa pā buepedadaba bārāa, dairāa bida quīrānebabi ðaγa dadjirā Borora Ācōrēda.”

23

Josueba israelerāa bedeada

† 22:17 Mañ cadjirua opedada carea wadibida bia mīga panla. Hebreo bedeade nāwā ðaγa ðaγa: “Mañ cadjirua opedadara wadibida jūma sagadaē panla.” ðaγa mañra mañba jara ðaγa ðaγa israelerāba wadibida mañ cadjiruara o panasidaa.

§ 22:19 Daiba jara panla sida igararānadua. Hebreo bedeade mañba idjaba jara ðaγa: “Dairāra bārā ume bedeade ðarānadua.”

¹ Israelerā dji quīrū ume djō pananada Ācōrēba necai b̄adacarea dārāb̄arāde Josuera drōāda besia. ² Mañne idjia israelerā dji drōārāda, dji bororāda, dji cawa obadarāda, dji dromarā sida jūma tr̄lbipeda nāwā jarasia:

–M̄lra drōāda b̄a b̄ērā dārā droaēa. ³ Bārāba unusidaa sāvā dadjirā Boro Ācōrēra dadjirāare djōsida. Idjia carebasia naļ druade bea purura poyadamārēā. ⁴ Māwānacarea m̄la ādji ējūāra dadji Israeldeba yōpedada puru doce pan̄la jūma jedecasia. Maļ awara dadjirāba wadi edadaē pan̄la ējūā sida m̄la jarasia sāvā jedecadida pan̄la. Jordaļ dodeba aba ģmādau b̄aebariare b̄a Pusa Droma Mediterraneo abadaāda m̄la jarasia sāvā ējūāra jedecadida pan̄la. ⁵ Dadji Boro Ācōrēba maļ ējūāne bea ēberārāra bārā quīrāpitabemada jūma āyā ģrecuaya. Māwā bārāba ādji ējūā sida jūma edadia idjia jarada quīrāca.

⁶ Quīrācuita beadada. Ācōrē ley Moiseba cartade b̄adara jūma ģjā o pananada. Ni maārī bida āi orānada. ⁷ Ēberārā wadi naļ druade bea ume ābaa bearānada. Ādji ācōrē beara ēpērānada. Maļrā quīrāpita chīrāborode copanenepeda bia beadaranada idjaba iwidirānada. Wārāneba jaradib̄arā ādji tr̄lneba māwā orānada. ⁸ Ewariza aba dadjirā Ācōrēdrā ģjā pananada idi ģjā pan̄la quīrāca. ⁹ Dadji Ācōrēba puru droma mēs̄rā beada bārā quīrāpitabemada āyā ģretacasia. Aba idi bida ni abaaba bārāra droadaē pan̄la. ¹⁰ Dadjirānebema abaaba ādjirā mil panara āyā mīrū pirabibaria Ācōrēra dadjirāare djō b̄a b̄ērā idjia jarada quīrāca. ¹¹ Maļ b̄ērā quīrācuita beadada. Dadji Ācōrēra bio quīrānada. ¹²⁻¹³ Idjira igararānada. Maļ awara naļ druadebemarā wadi dadjirā tāēna bea ume ābaa bearānada. Bārāba ādji caurāda edadib̄arā wa bārā caurāda ādjirāra diadib̄arā, bio cawaadada dadji Ācōrēba ādjirāra bārā quīrāpitabemada waa āyā ģretaēda. Āteb̄arā ģcaraba animarā ģidabada quīrāca ādjirāba bārāra biē b̄lādia. Soaba bārā ēcarrade ubada quīrāca wa arā bārā daude b̄a quīrāca ādjirāneba bārāra bio mīga panania aba naļ ējūā bio bia b̄a Ācōrēba diadade bārā jūma quiniḅadada.

¹⁴ Dārāēne m̄lra beuya. Māwāmīna bārāba soḅeba, jauredeba bida cawa pan̄la dadji Ācōrēba dadjirā itea oyada adara wārāda jūma osida. Ni maārī bida āi oē basia. ¹⁵ Dadji Ācōrēba dadjirā itea ne bia oyada adara wārāda osimīna idjida igaradib̄arā idjia dadjirā biē b̄a jarada sida wārāda oya.* Māwā naļ ējūā bio bia b̄a idjia diadade dadjirāra jūma quiniḅiya. ¹⁶ Ācōrēba dadjirā ume beḅe b̄adada bārāba ģjā odaēb̄arā, dewara ācōrē beada ēpēnapeda ādji quīrāpita chīrāborode copanenib̄arā, dadji Ācōrēra bārā ume bio quīrūya. Maļba bārāra dārāēne naļ ējūā bio bia b̄a idjia diadade jūma quininia.–

24

Beui naēna Josueba israelerāna jarada

¹ Josueba Siqueļ purude israelerāra jūma ābaa ģresia. Mañne dji drōārāda, dji bororāda, dji cawa obadarāda, dji dromarā sida caita tr̄lcuapeda Ācōrē quīrāpita nūpanesidaa. ² Maļbe Josueba purua nāwā jarasia:

–Dadji Ācōrēba nāwā jara b̄la: “Bārā drōā naēnabemarā Euprate do quīrārē panabad-ģidade ģlwaba oda ācōrērāda ēpēbadģidaa. Tareba māwā obadjia. Abrahaģba, Naco bida Tarera ādji zeza basia. ³ Barib̄arā m̄la Abrahaģda Euprate do quīrārēba enepeda naļ Canaaļ druade p̄r̄r̄abisia. Idģideba m̄la ēberārāda zocārā yōbisia. M̄la idji warra Isada unubisia. ⁴ M̄la Isaa warrada ume unubisia: Jacobo idjaba Esaū. Esaūa Seir eyaida b̄a druada diasia. Mañne Jacobora idji warrarā sida Eģiptode panane wāsidaa.* ⁵ Māwānacarea m̄la Moiseda Aaroļ sida Eģiptodaā diabuesia bārā ēdrā enenamārēā. M̄la eģiptorāra bia mīgabipeda bārāra ēdrā enesia. ⁶ Eģiptodeba ēdrā eneb̄arāde Pusa Purru icawa jūesidaa. Mañne Eģiptodebema carreteḅeba djōbadarāba, cawayoḅeba djōbadarā bida bārāra ēpēsidaa aba Pusa Purruada. ⁷ Mañne bārāba quīrā djuburiada iwididapeda m̄la bārā ģēdaare ģrārā pāimada jira b̄asia eģiptorā nocoare. Eģiptorāba Pusa Purruade bārā ēpēsidaade m̄la pusaa ādjirāra ānēbari edabisia.† M̄la eģiptorā cawa odara bārāba bio cawa pan̄la bārā drōārāba unupedada b̄ērā.

Māwānacarea bārāra ējūā pōāsa waraga b̄ade bio dārā p̄r̄r̄aba nībasidaa. ⁸ Māwā nīnane m̄la bārāra Jordaļ dodeba ģmādau odjabariare pan̄la amorreorāma edesia. Mañne ādjirāra bārā ume djōsidaa. Barib̄arā m̄la bārāra ādjirāra poyabisia. Bārā djōsidaade m̄la ādjirāra quenabipeda bārāba ādji ējūāra jūma edasidaa. ⁹ Māwānacarea moabitārā boro Zipor warra Balāda bārā israelerā ume djō quīrā basia. Mañne idjia Beor warra Balaaģda tr̄lbisia bārā

* 23:15 Deuteronomio 28:15-68.

* 24:4 Genesi 46:8ḅeba aba 47:12ḅaa.

† 24:7 Exodo 14:15-30.

biê jara b̄amārēā. ¹⁰ Barib̄ar̄a m̄la Balaāa idu māwā obiê basia. Ātebar̄a idjia bārāra b̄arima zocārā b̄ia jara b̄asia. † Māwā idjia biê jara b̄ai badađebemada m̄la bārāra ēdr̄a edasia.

¹¹ Mamal̄ba Jordaā do chānapeda bārāra Jerico caita jūene wāsidaa. Małne Jeri-codebemarāra bārā ume d̄jōsidaa barib̄ar̄a m̄la bārāra poyabisia. Ara mał quirāca m̄la amorreorāda, perezeorāda, cananeorāda, hititarāda, gergeseorāda, heveorāda, jebuse-orā sida bārāra jūma poyabisia. ¹² Bārāba chaba idjaba necoba ādjirāra poyadaē basia. Ātebar̄a bārā d̄jōne wāsidade m̄lab̄ar̄a ādjirāra ne wayabipeda m̄rū wābar̄asidaa nedarr̄aba orrabar̄a quirāca. Ara mał quirāca m̄la naēna osia amorreo bororā umē pananara. § ¹³ M̄la ādji ējūāra néu bara, puru sida bārāra jūma diasia. Māwā uva, olivo sida bārāba upedadaēda cobadaa. Idjaba bārāba opedadaē puru beade panabadaa.–

¹⁴ Mał awara Josueba nāwā jarasia:

–Ācōrēba māwā oda bērā idjira wayadadua. Ewariza sodeba idjira j̄ā pananadua. Jawaba oda ācōrē bea dadji drōā naēnabemaba Euprate do quirārē ēpē pananada idjaba Egiptode ēpē panana sida jūma batacuadadua. Ababe dadjirā Ācōrēdr̄a ēpēnadua. ¹⁵ Barib̄ar̄a bārāba dadji Ācōrēda ēpē quirānaēb̄ar̄a, idi jaradadua sāl̄ḡada ēpēnida: dadji drōā naēnabemaba Euprate do quirārē ēpē pananada wa nał druade amorreorāba ēpē panada. Barib̄ar̄a m̄la, m̄l quimaba, m̄l warrarā bida Ācōrēdr̄a ēpēnia.–

¹⁶ Josueba māwā jaradacarea israelerāba nāwā panusidaa:

–Dairā bida Ācōrēdr̄a ēpēnia. Idjira ni maārī bida igaradaēa dewara ācōrē ēpēni carea. ¹⁷ Dadji Ācōrēb̄ar̄a dadjirāra, dadji drōārā sida Egiptode nezocarā pananada ēdr̄a enesia. Idjiabar̄a dadjirā quirāpita ne ununaca dromada ocuasias. Dadjirā Egiptodeba zesidade idjiabar̄a ode, djārā druaza bida waga basia. ¹⁸ Idjiabar̄a jūmarāda dadjirā quirāpitabemada āyā j̄aretacuasia. Amorreorā nał druade panana sida āyā j̄aretacuasia. Mał bērā dairā bida idjidr̄a ēpēnia. Idjidr̄a dai Ācōrēa.–

¹⁹ Małne Josueba nāwā jarasia:

–Bārāba Ācōrēra poya ēpēnaēa. Dewarada idji quirāca neēa. Idjia quirāca bārāba ababe idjidr̄a quirānida. Mał bērā idjia jara b̄ada j̄ā odaēb̄ar̄a idjaba cadjiruada odib̄ar̄a idjia mal̄ra quirādoeā. ²⁰ Bārāba Ācōrēda igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēnib̄ar̄a, idjia bārāra biê b̄aya. Māwā bārā careba bađada idjia quinihiya.–

²¹ Małne puruba jarasia:

–Dairāba dewara ācōrē beara ēpēnaēa; ababe Ācōrēdr̄a ēpēnia.–

²² Josueba wayacusa jarasia:

–Bārāne b̄la. Bārāba wārāneba jarab̄adaa Ācōrēdr̄a ēpēnida.–

Ādjirāba jarasidaa:

–Māē, māwā wārāneba jarab̄adaa.–

²³ Małne Josueba jarasia:

–Māwā baib̄ar̄a bārā jawaba oda ācōrē beara isabe batacuadapeda sodeba dadji israelerā Ācōrēda ēpēnadua.–

²⁴ Puruba panusia:

–Dadji Ācōrēdr̄a ēpēnia; ababe idjia jara b̄adr̄a j̄ā odia.–

²⁵ Mał ewaride Siquēl purude Josuera israelerā ume beđea b̄asidaa aba Ācōrēdr̄a ēpēnida. Małbe idjia leyda b̄asia ādjirāba j̄ā odamārēā. ²⁶ Małgara Josueba Ācōrē ley cartade b̄asia. Małbe mōgara waib̄ada l̄ta nūmasia encina bacuru edre Ācōrē wua de caita. ²⁷ Małne jūma israelerā nāwā jarasia:

–Za b̄a mōgarara b̄abar̄a bārāba Ācōrē ēpēniana apedadara quirānebadamārēā. Bārāba Ācōrēda igaradib̄ar̄a nał mōgaraba jūmarā cawabiya bārāba sewada osidada.–

²⁸ Māwā jarapeda Josueba purura ādjia edapedada ējūāza wābisia.

Josue, Eleaza sida jaidapedada

²⁹ Māwānacarea Nuł warra Josue Ācōrē nezocara 110 poa baside jaidasia. ³⁰ Timnatsera abadade idjia edada ējūāne israelerāba idjira t̄barisidaa. Mał ējūāra Epraīl eyaida b̄a druade b̄la Gaa eya caita. ³¹ Josue zocai baside israelerāba Ācōrēra ēpē panasidaa. Idji jaidadacarea d̄ji bororā idji ume panana zocai panasidade bida ēpē panasidaa. Mał bororāba jūma unusidaa Ācōrēba israelerā itea ođada.

† 24:10 Numero 22:1neba aba 24:25daa. § 24:12 Numero 21:21-35. Abaridebemada bedeasia versículo 8de.

³² Israelerāba Jose querasi בלבלגל Egiptodeba enepedadara Siqueāne t̄l̄barisidaa.* Dji ĕjũāra Jacoboba Hamo warrarāa cien parata torrobari nēdosia. Hamora Siqueā zeza basia. Maā ĕjũāra Josedeba yōpedadarāba edasidaa.

³³ Aaroā warra Eleaza sida jaidasia. Idjira Epraiā eyaida בל druade t̄l̄barisidaa idji warra Pinéba eya zaque edadade.

* **24:32** Genesi 50:25; Exodo 13:19.

JUECE

ISRAELERÃ ĒDRA BĀBADARÃ

Josue jaidadacarea israelerāba Ācōrēra igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēbadjidāa. Māwā obadaza Ācōrēba ādjirāra dewara puru jawaeda bābadjia. Israelerā jūmawāyā mīga panane Ācōrēba quīrā djuburiada iwidi badjidāa. Maļ bēra idjia ēberāda bābadjia ādjirā ēdra bāmārēā. Israelerāra 300 poa audu māwā panasidāa aba Samuel ewaridāa. Maļ ewaride Israel druade dji boroda neē basia. Jūmarāba ādjia quīrābādada obadjidāa (Juce 21:25).

Naļ cartara Juce abadaa. Dadjirāba edauē crīchabadaa Juce bedeaba jara bāda cawa obadarāda. Baribalgā hebreo bedeade maļ bedeaba biara jara bāa ēdra bābadarāda. Maļ carea ēberā bedeade naļ cartara trā bāsidaa “Israelerā ēdra bābadarā.”

Adua panāa caiba naļ cartara bāsida. Āibērā Samuelba wa Nataāba wa Gaba bāsisicada (1 Cronica 29:29). Dji bādaba cawabisia sāwā Ācōrēba israelerāra ādji dji quīrū jawaedabemada ēdra bābadjida. Idjaba cawabisia israelerāba Ācōrēra igaradibalgā biē pananida.

Dadji ēberā bedeade Juce cartadebemada naļda bā eropanāa: israelerāba Ācōrē igaradadebemada (2:1-23), Deborāba, Baraco bida cananeorā poyapedadebemada (4:1-24), Gedeōlba madianitarā poyadadebemada (6:1neba aba 7:25daa), Jepteba amonitarā poyadadebemada (10:1neba aba 12:15daa), idjaba Sansōlba pilisteorā poyadadebemada (13:1neba aba 16:31daa).

2

Ācōrē nezoca bajānebemaba Boquīlne jarada

¹ Ācōrē nezoca bajānebemada Gilgaldeba Boquīlnaa wāpeda israelerāna nāwā jarasia: –Mā bārāra Egipto druadeba ēdra edapeda māa diai jarada ējūāna enesia. Mā bārā drōēnabemarā nāwā jarasia: “Mā bārā ume bedeā bādara āyā bāleā. ² Baribalgā naļ druade bearā ume bedeā bārganada. Mōgara ādji ācōrē bea itea ālā pā buepedadada corapetacuadada.” Māwā jaradamīna bārāba ijānaē basia. Ķcārē cārēā māwā odaē basi? ³ Bārāba ijānaē bēra mā jaraya: puru naļ druade bearā māa waa bārā quīrāpitabemada āyā jaretaēā. Ātebargā soaba bārā ēcarrade ubada quīrāca ādjirāneba bārāra bia mīga panania. Maļ awara bārāba ādji ācōrē bea ēpēnapeda bio biē panenia.–

⁴ Ācōrē nezoca bajānebemaba māwā jaraside jūma israelerāra jīgua jīā duanesidāa. ⁵ Maļ bēra mama trā bāsidaa Boquīl. * Idjaba mama animarāda Ācōrēa babue diasidāa.

Josue jaidada

⁶ Josueba israelerā wābiside ādjia edapedada ējūāza wāsidaa.† ⁷ Josue zocai bāsīde israelerāba Ācōrēra ēpē panasidāa. Idji jaidadacarea dji bororā idji ume panana zocai panasidade bida ādjirāba ēpē panasidāa. Maļ bororāba jūma unusidāa Ācōrēba israelerā itea odada.

⁸ Nuļ warra Josue Ācōrē nezocara 110 poa bāsīde jaidasia. ⁹ Timnat-sera abadade idjia edada ējūāne israelerāba idjira tlabarisidāa. Maļ ējūāra Epraiļ eyaida bā druade bāa Gaa eya caita. ¹⁰ Josue ewaridebemarā jūma jaidapedadacarea ādjideba yōpedadarāba Ācōrēra, idjia israelerā itea o bada sida quīrādoasidāa.

Israelerāba Ācōrē igarapedada

¹¹ Māwānacarea israelerāba Ācōrē quīrāpita cadjiruada osidāa. Jawaba oda ācōrē Baal abadada ēpēsīdāa. ¹² Ācōrēba ādji drōā naēnabemarāra Egiptoēba ēdra edadamīna idjira igaradapeda ādji caita bearā ācōrēda ēpēsīdāa. Māwā Ācōrēra quīrūbisidāa. ¹³ Ādjirāba Ācōrēra igaradapeda Baal abadada, Astarte abada sida ēpēsīdāa. ¹⁴ Maļ carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūsia. Maļba idjia ne drābadarāa ādjia erobeara idu jāribisia. Idjaba ādji dji quīrūa ādjirāra idu poyabisia. Djōbdade israelerāba waa poyadaē basia. ¹⁵ Djōne wābadaza Ācōrēra dji quīrūare djōbadjia. Maļ bēra israelerāba poyadaca basia Ācōrēba naēna jaraēda quīrāca. Māwā bia mīga duanabadjidāa.

Ācōrēba ēdra bābadarā diada

¹⁶ Māwā bia mīga panane Ācōrēba ācāra ēberārāda bābadjia israelerāra ne drābadarā jawaedabemada ēdra bādamārēā. ¹⁷ Baribalgā israelerāba maļ ēdra bābadarā bedeāra

* 2:5 Hebreo bedeade Boquīl trāba jara bāa “jīābadarā.” † 2:6 Josue 24:1-28.

Ijánaca basía. ĀtebαΓΛ dārēéne Ācōrēra wayacusa igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēnapeda bia bedeabadjidaa. Ācōrēba obi jaradara ādji drōā naēnabemaba Ijā o pananamīna ādjirāba Ijā odaē basía. ¹⁸ Dji quīrūba ādjirā biē o panane bia mīga panα bērā āduba mīa sopua bedeabadjidaa. Ācōrēba maλ ūrībαΓΛZA ādjirāra quīrā djuburiapeda aba bαbadjia ādjirā dji quīrū jαwaedabemada ēdΓα bāmārēā. Ācōrēra maλ ēberā ume bα bērā idji zocai bαmisa israelerāra dji quīrū jαwaedabemada ēdΓα bαbadjia. ¹⁹ BaribαΓΛ dji ēdΓα bαbari jaidadacarea israelerāba wayacusa dewara ācōrē beada ēpēnapeda bia bedeabadjidaa. Maλ cadjirua obαdaza ādji djibarirāba opedada cāyābara auduara obadjidaa. CαWαΓΛ zareadeba ādjia cadjirua obadara igaradaca basía. ²⁰ Maλ carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūpeda nāwā jarasia:

–Mā israelerā drōā naēnabemarā ume beada bαdara naλ ēberārāba igarasidaa. Mā jaradara Ijánacaa. ²¹ Maλ bērā puru bea Josueba poyadaera mā israelerā quīrāpitabemada ni aba biā āyā jαretaēa.–

²² Ācōrēba maλ puru beara Canaaλ druade idu bebisia israelerāba idjia ēpēni cawaya ādji drōā naēnabemaba ēpēpedada quīrāca. ²³ Josue ewaride Ācōrēba maλ puru beara āyā jαretaē basía. Idjia Josuea poyabiē basía, ātebαΓΛ Canaaλ druade idu bebisia.

4

Deborāba Baraco ume Sisarā poyapedada

¹ Ehud jaidadacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidaa. ² Maλ carea Ācōrēba ādjirāra cananeorā boro Jabīλ jαwaeda bαsía. Jabīλra Hazor purude bαbadjia. Jabīλ sordaoorā borora Sisarā basía. Maλ Sisarāra Haroset-goīlne bαbadjia. ³ Jabīλba djōbada carreta jiorro odada noveciento erobasia. Veinte poa israelerāra quīrā djuburia neē bio bia mīga erobasia. Maλne israelerāba Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdisidaa.

⁴ Maλ ewaride Deborāda israelerā cawa obari basía. Idjira Ācōrēneba bedeabadjia. Lapidot quima basía. ⁵ Maλ Deborāra Epraīλ eyaida bαλ druade bαbadjia Ramā puru idjaba Betel puru ēsi. Israelerā nēbαraed panane idjimaα wābadjidaa cawa omārēā. Cawa obαrαed Deborāra urutaca bα edre chūmabadjia. Maλ bērā maλ bacurura Deborā Uruta trλ bαsīdaa.

⁶ Ewarī aba Deborāba Abinoαλ warra Baracoda trλbisia. Idjira Neptali druade Quedē purude bαbadjia. Baraco zeēacarea Deborāba nāwā jarasia:

–Dadjī israelerā Ācōrēba bαa nāwā jara bαa: “Sordaoorā Neptalidebemada Zabuloλnebema sida die mil ededua Tabor eyadaa. ⁷ Mā Jabīλ sordaoorā boro Sisarāda bα ume djōne wābiya. Dji carretebeba djōbadarāda, waabema sordaoorā sida eneya Quisoλ do zaquedaa. BaribαΓΛ mā bαa ādjirāra poyabiya.”–

⁸ Maλne Baracoba Deborāa jarasia:

–Bαda mλ ume wāibαΓΛ mλra wāya. Bαda wāēbαΓΛ mλ sida wāēā.–

⁹ Deborāba jarasia:

–Bia bαa, māēteara mλra bα ume wāya. BaribαΓΛ Sisarā poyadacarea bαra trλ bαgaēa, Ācōrēba Sisarāra wērāa poyabi bērā.–

Ara maλda Deborāba Baraco ume Quedes purudaa wāsia. ¹⁰ Mama Baracoba sordaoorā Zabuloλnebemada, Neptalidebema sida die mil ābaa jαrepeda Tabor eyadaa edesia. Deborā sida idji ume wāsia.

¹¹ Maλ ewaride quenita Hebere abadada Quedes puru caita bαbadjia. Naēna idjira waabema quenitarā ume badada Zaanaim jewede idji wua dera o erobasia.* Maλ Heberera Moise zāwārē Hobādeba yōna basía.†

¹² Maλne Sisarāba ūrīsia Abinoαλ warra Baracora idji sordaoorā ume Tabor eyadaa wāsīdada.‡ ¹³ Maλ carea idji jiorro oda djōbada carreta noveciento panαda, idji sordaoorā sida ābaa jαrepeda Haroset-goīlneba Quisoλ do zaquedaa wāsīdaa.

¹⁴ Maλbe Deborāba Baracoa jarasia:

–iĀdjirā ume isabe djōne wānada! iĀdibαΓΛ Ācōrēba bαa Sisarāra poyabiya! iĀcōrēra bα na wābαΓΛa!–

Ara maλda Baracora idji sordaoorā die mil panα ume Tabor eyadeba edaa djōne wāsīdaa. ¹⁵ Djōne wābαdade Ācōrēba Sisarāra, carretebeba djōbadarāra, waabema sordaoorā sida bio ne wayabisia. Maλ bērā Baracoba idji sordaoorā ume necoba zocārā quenasidaa. BaribαΓΛ Sisarāra idji carretebeba udu jαdrαpeda mīrū pira wāsia. ¹⁶ Maλne Baracoba Sisarā

* **4:11** Zaanaim jeweda. Maλ bedeaba idjaba jara bαa “Zaanaim encina bacuru droma.” † **4:11** Moise zāwārē Hobā. Numero 10:29de jara bαa Hobāra Moise zāwārē Reuel warra basida. ‡ **4:12** Abinoαλ warra. αcαΓΛ traduccioōne maλ bedeara neēa.

carretadeba djòbadarãra, waabema sordaorã sida ëpësidaa aba Haroset-goilnaa. Mãwã Sisarã sordaorãra jüma quenasidea. Ni aba bida zocai beë basia.

¹⁷⁻¹⁸ Mañ ewaride Hazordebema boro Jabiãra quenita Hebere ëberãra ume necai basia. Mañ carea Sisarãra ãdjimaa mürü wãsia. Jüëside wërã Jael abadaba idjira audiabariide wãsia. Mañ wërãra Hebere quima basia. Jaelba nãwã jarasia:

–Mã boro, diguidaa zedua. Ne wayarãdua.–

Ara mañda Sisarãra Jael wua dede edaa wãpeda tabesia. Mañne Jaelba idjira borobaba ãnëbari basia. ¹⁹ Sisarãba jarasia:

–Mã quirã djuburia baidoda diadua. Mãra opichia bla.–

Jaelba paca jubada animarã e odade ta erobasia. Mañra ewapeda paca jubara diasia. Mañbe Sisarãra wayacusa ãnëbari basia.

²⁰ Sisarãba jarasia:

–Wua dede eda wãbadama chümedua. Bariduada zepeda nãwã iwidißarã: “¿caida nama bla?” jaradua ëberã neëdua.–

²¹ Sisarãra së bla bërä bio cãi besia. Mañbe Hebere quima Jaelba wua de egorodaa cachibada bacuru cümüada, dji cachibada sida edasia. Jaelera chupea eda wãpeda mañ bacuruba Sisarã borora egorodaa wãyã cachi nümãsia. Mãwã Sisarãra beasia.

²² Baracoba Sisarã jarã blaë Jael purude jüësia. Mañne Jaelba idji audiabariide wãpeda nãwã jarasia:

–Zedua, bla jarã bara mã acaßiya.–

Ara mañda Baracora Jael wua dede eda wãpeda Sisarãra beu tabãda unusia. Jaelba cachida bacurura wadi Sisarã borode su nümãsia.

²³ Mañ ewaride ãcõrëba israelerã quirãpita cananeorã boro Jabiãra mãwã poyasia. ²⁴ Mamaaba mãta israelerãra cananeorã boro Jabiã ume djòbãdaza poyabadjidaa aba idji beabãdadaa.

6

Ãcõrëba Gedeoã trãna

¹ Mãwãnacarea israelerãba wayacusa ãcõrë quirãpita cadjiruada o panesidaa. Mañ carea ãcõrëba ãdjirãra siete poa madianitarã jarãwæda basia. ² Madianitarãba ãdjirãra bio bia mïga eropanã bërä eyadaa wãnapeda uria beade, jogoa beade, mãta dji quirü poya wãcara blaãma bida mürü panesidaa. ³ Israelerãba u eropanãra madianitarãba, amalecitarãba, idjaba mãdaa odjabariarebemarã bida jaricuaede zebadjidaa. ⁴ ãdjirã israelerã ëjüãne panane israelerãba u eropanãra jüma ãrãbadjidaa aba Gaza ëjüãnaa. Mañ bërä israelerãba codi carea ni cãre sida neë panesidaa. Ovejada, pacada, burro sida neë panesidaa. ⁵ Madianitarãra, waabemarã sida ãdji wua de bara idjaba ãdji animarã bara israelerã druadaa zedapeda ne jüma ãrã wãbadjidaa adichichi zocãrãba neü jüma cobada quirãca. ãdjirãra ãdji cameyo sida zocãrã panã bërä poya juachadaca basia. ⁶ Madianitarãba ne jüma jaricuaedadjida bërä israelerãra ne neë panesidaa. Mañ carea israelerãba ãcõrëa quirã djuburiada iwidißidaa.

⁷⁻⁸ Mãwã quirã djuburiada iwidi panã bërä ãcõrëba idjideba bedeabarida aba ãdjirãmaa diabuesia. Mañ ëberãba ãdjirãra nãwã jarasia:

–Dadji israelerã ãcõrëba nãwã jara bla: “Mãta bãrãra Egiptoëde nezoca pananada ëdrã enesia. ⁹ Egiptorã jarãwædabemada, jüma bãrã bië o erobeã jarãwædabema sida mãta bãrãra ëdrã basia. Mãta ãdjirãra bãrã quirãpitabemada jüma ãyã jarãtapeda ãdjirã druara bãrãra diasia. ¹⁰ Idira bãrãra amorreorã druã badade panabadaa, baribãrã mãta bãrãra jarasia ãdjirã ãcõrë beada ëpëranãmãrëã. Ababe mã, bãrã ãcõrëdrã ëpëñida panãana asia. Baribãrã mãta jarãdara iãnacaa.”–

¹¹ Mañ ewaride ãcõrë nezoca bajãnebemada zepeda Opra puru caita encina bacuru edre chümesia.* Mañ bacuru djibarira Abiezedebe yõna Joasa basia. Mama caita Joasa warra Gedeoãba trigoda uva biwadagabada uriaede mërã ezoa basia madianitarãba unurãnamãrëã. ¹² ãcõrë nezoca bajãnebemara Gedeoãma odjaside nãwã jarasia:

–Ëberã mësãra bla idjaba sozarra bla, ãcõrëra bla ume bla.–

¹³ Mañne Gedeoãba nãwã jarasia:

–Mã boro, ãcõrëda wãrãda dadjirã ume blaßarã, ¿sãwã jãcua mãga panã? ãcõrëba dadjirãra madianitarã jarãwæda basia. Dadji drõarãba nëbãrãsidã ãcõrëba ne ununaca o bãdeba dadjirãra Egiptoëde nezoca pananada ëdrã edasida. Mãnda ¿sãlbe waya ne ununacara dadjirã itea oi?–

¹⁴ Mañne ãcõrëba Gedeoã acãpeda nãwã jarasia:

* 6:11 ãcõrë nezoca bajãnebema. Versículo 14de jara bla mãra ãcõrë basida.

–Ba lbaadeba israelerāra madianitarā jawaedabemada ēdra lba dua. ζMlabalga bala wābi balēca?–

¹⁵ Baribalga Gedeolba panusia:

–Mā boro, ζmā sāwā dadji israelerāra ēdra bai? Mā ēberārāra jūma Manasedebema dji ne neēara quedeaa. Maā awara mlra mā ēberārānebema dji edaara quirua.–

¹⁶ Ācōrēba jarasia:

–Mlra ba ume bai bēra bla madianitarāra poyaya ēberā aba poyabalga quīrāca.–

¹⁷ Maāne Gedeolba jarasia:

–Bla wārāda mlāda bia unu lbalalga, cawabidua baldra wārāda mā ume beēea lba da. ¹⁸ Mā ba ltea ne enepeda ba quīrāpita baya. Mā quīrā djoburia āyā wārādua maā enebalāmisa.–

Ācōrēba panusia:

–Mā jlāya aba ba zebalāda.–

¹⁹ Ara maāda Gedeolra wāpeda chiwatu zaqueda beapeda djusia. Idjaba harinada veintidos libra edapeda paā dji ēsābari neē lba da ocuasía.† Jūma widacarea nedjarara jamarade balpeda dji bara cugurude jue edapeda encina bacurudaa jūma edesia. ²⁰ Maāne Ācōrē nezoca bajānebemaba Gedeola jarasia nedjarara, paā sida mōgara lrl coblpeda dji bara jūma lrl weamārēā. Ara maāda Gedeolba māwā osia. ²¹ Maābe Ācōrē nezoca bajānebemaba nedjarara, paā dji ēsābari neē ba sida bacuru quēbaba warasia. Ara maāne mōgaradeba tablāda eradlpeda nedjarara, paā sida jūma bá wāsia. Māwābalade Ācōrē nezoca bajānebema sida nēbasia.

²² Maāne Gedeolba cawasia idjia Ācōrē nezoca bajānebemada unusida. Maā carea jarasia:

–iAy, mā Boro Ācōrē! Idibalga mlra beuya ba nezoca bajānebema quīrāda ununa bēra.–

²³ Baribalga Ācōrēba jarasia:

–Bala beuēa. Ne wayarādua. Necai badua.–

²⁴ Mama Gedeolba mōgarada lra pā buesia Ācōrēda idji ume beedeada bēra. Maā mōgara lra pā buedara trl bāsia “Ācōrēba necai bai diabari.”‡ Maā mōgara lra pā buedara wadibida Opra purude bala Abiezebeba yōpedadarā ējūāne.

²⁵ Ara maā diamasi Ācōrēba Gedeola nāwā jarasia:

–Ba zeza paca dji umēbemada siete poa lba da edadua.‡ Maāba ba zezaba mōgara Baal quīrāca oda lta nūmalcārīda errebari coratadua. Maā orrocawa ba bacuru Aserā quīrāca oda nūmalcārī sida coratadua. ²⁶ Maābe naā eya boroēde mōgarada lra pā buedana animarā mlā babue diai carea. Maā mōgara pā bueda lrl bacuru Aserā quīrāca odara cajērāpeda ba zeza paca dji umēbemara beapeda mlā babue diadua.–

²⁷ Ara maāda Gedeolba idji nezocarāda die trlpeda Ācōrēba jarada quīrāca diamasi osia. Āsa oē basia idji zeza ēberārāda, purudebemarā sida waya baāda bēra.

²⁸ Nurēma purudebemarā piradrlbalade unusidaa mōgara Baal quīrāca odara tablāda idjaba bacuru Aserā quīrāca oda mama baāda sida neēda. Maā wara unusidaa abalba Gedeol zeza paca dji umēbemara mōgara lra pā bueda lrl babuesida.

²⁹ Maāne ādjiza dji iwidi duanesidaa:

–ζCaiba jāwā osi?–

Jūmarāa iwidiapeda cawasidaa Gedeolba māwā osida. Maā carea Gedeol zeza Joasamaa wānapeda jarasidaa:

³⁰ –Ba warrara dajadaa zebidua. Mōgara Baal quīrāca odara idjaba bacuru Aserā quīrāca oda mama baāda sida coracuasía. Maā carea dairāba idjira beadía.–

³¹ Maāne Joasaba idji ume quīrū panā nāwā jarasia:

–ζMāwāra bārāba Baalda carebađica? ζIdjiare djōnica? Mā jaraya bariduaba Baalera carebaibalga lnađrl naēna beuida bala. Baalda wārāda ācōrēbalga, idjidlra idji mōgara coratada ume djōida bala.–

³² Gedeolba mōgara Baal quīrāca odara coratada bēra maā ewarideba lra idjira trl jarasidaa Jerobaal.*

Ācōrēba jarada wārā arada Gedeola cawabida

³³ Maā ewaride madianitarāda, amalecitarāda, lmađadu odjabariarebemarā sida jūma ābaa dji jaredapeda Jordaā do chānapeda Jezreel jewedade duanesidaa.

³⁴ Maāne Ācōrē Jaurera Gedeolmaa zesía. Maā bēra Gedeolba oveja cachuda jigua zasia Abiezebeba yōna purura ābaa jalrei carea. ³⁵ Maābe idjia beedeada diabuesia Manasedeba,

† 6:19 Veintidos libra. Hebreo beedeade jara bala “efa.” ‡ 6:24 Ācōrēba necai bai diabari. Hebreo beedeade Jehová-salom ba bala. § 6:25 Paca dji umēbemada siete poa lba da. Hebreo beedeade maāra ebuda bala. * 6:32 Hebreo beedeade Jerobaal trlba jara bala: “Baldra djōida bala.”

Aserdeba, Zabuloñeba, idjaba Neptalideba yõpedadarã zedamãrẽã. Jũmarã zedapeda Gedeoã careba djõni carea panesidaa.

³⁶ Mañe Gedeoãba Ācõrẽa nãwã jarasia:

–Bla jarasia mãneba dai israelerãra êdra ðaida. ³⁷ Mãa cawa quĩrã ða ða jaradara wãrãda. Daiba trigo clradagabadama mãa oveja cara mõda ðada egode ðaya. Nurẽma mãa oveja carada beguea ðaibla mãne egorora põãsa ðaibla, mãa cawaya wãrãda mãneba dai israelerãra êdra ðaida, ða ða jarada quĩrãca.–

³⁸ Gedeoãba jarada quĩrãca mãwãsia. Nurẽma piradrãpeda oveja carara tapuyabla baidoda taza aña piasia. ³⁹ Baribla Gedeoãba Ācõrẽa jarasia:

–Mãa jãwã mã sã ðamãna mã djuburia quĩrãdua. Waya cawabidua ða jaradara wãrãda. Naã diamasi êjũãra begueabidua baribla oveja carara põãsa ðaia.–

⁴⁰ Mãa diamasi Ācõrẽba mãwã osia. Nurẽma êjũãra jũma beguea basia, mãne oveja carara põãsa basia.

7

Gedeoãba madianitarã poyada

¹ Nurẽma diapededa Gedeoã, Jerobaal abadara idji ume panã sida pirabaridapeda Harod baido ãta bogadra ðamaa wãsidaa. Mama madianitarã ume djõni carea panesidaa. Madianitarãra ãdjirã quĩrãpe duanasidaa Jezreel jewedade Moré eya caita.

² Mãbe Ācõrẽba Gedeoã jarasia:

–Bla sordaorãra jũmawãya erõba. Mãa bãrã israelerã zocãrã panã madianitarãda idu poyabibla, bãrãba jarada ara bãdji ðbaadeba poyasidaa. ³ Mãa carea ða sordaorã jarada aña ða ne waya ðbala, naã Gala eyadeba diguidaa wãida ðaia.–*

Gedeoãba mãwã jarabla veintidos mil jẽda wãsidaa. Mãne die mil panesidaa.

⁴ Mãbe Ācõrẽba jarasia:

–Wãbida jũmawãya zocãrã panã. Do zaquedaa baido doãamãrẽã ededua. Mama mãa cawabiya cairãda djõne wãnida panãda. Mãa naã eberãda ða ume wãyana aibla, idjira wãida ða. Wããana aibla wãie ða.–

⁵ Ara mãda Gedeoãba idji sordaorãra edesia baido doãamãrẽã. Mãwã panãne Ācõrẽba Gedeoã nãwã jarasia:

–Aclãba baidora ãdji jãwa jãne jue edadapeda usa quĩrãca sene do panã. Waabemaba chĩrãborode copanenapeda baidora do panã. Ādji jãwa jãneba do nũpanãra awara ðaia.–

⁶ Dji jãwa jãneba do nũpanãra tresciento panasidaa. Waabemaba chĩrãborodeba baidora do panasidaa. ⁷ Mãbe Ācõrẽba Gedeoã jarasia:

–Mãa tresciento panãba mã ða madianitarãra poyabiya. Mãwã mãa bãrã israelerãra êdra ðaia. Waabema sordaorã jarada ãdji diguidaa wãnamãrẽã.–

⁸ Ara mãda Gedeoãba ãdjirã jarasia diguidaa wãnamãrẽã baribla ãdjia codi careabemada, oveja cachu sida amebisia. Ādjirã wãpedacarea Gedeoã sordaorãra tresciento panesidaa. Mãne madianitarãra edaa Jezreel jewedade duanasidaa.

⁹ Diamasi Ācõrẽba Gedeoã nãwã jarasia:

–Pirabaridapeda madianitarã ume djõne wãnadua. Mãa ða ãdjirãra poyabiya. ¹⁰ Baribla ða ãdjirã ume djõne wã carea waya ðbala, naãrã ãdjirã duanãmaa ða nezoca Purã ume edaa wãdua. ¹¹ Mãbe ãdjirãba jara panãda ãrãdua. Mãba ða sozarraara beya ãdjirã ume djõni carea.–

Ara mãda Gedeoãra idji nezoca Purã ume edaa wãsia madianitarã panã caita. ¹² Mãne Jezreel jewedara bira nũmasia madianitarãba, amalecitarãba, ãmãdau odjabariarebemarã bida. Ādjirãra cãbana panasidaa adichichi nãu code zebada quĩrãca. Ādji cameyora poya juachadaca basia ða pusa icawa ða quĩrãca.

¹³ Gedeoã madianitarã duanãma jũsida eberãda umẽ bedea panãda. Aña ða nẽbã basia idjia cãimocarade ununada. Nãwã jarasia:

–Mã cãimocarade unusia cebada paã borococoa odada nama dadjirã duanãmaa ðabari zebãda. Mãba wua dedaa tabaride zebãba coratasia.–

¹⁴ Mãne dewarabemaba jarasia:

–Mããba jara ða jãã Israeldebema Joasa warra Gedeoãda idji neco bara djõne zebãda. Wãrãda Ācõrẽba idjia dadji madianitarãra dadjirãre panã sida jũma poyabiya.–

¹⁵ Gedeoãba mã cãimocarara, dji cawa jarada sida ãrãpeda Ācõrẽa bia bedesia. Mãbe israelerã sordaorã panãmaa jẽda wãpeda jarasia:

* 7:3 Naã Gala eya. Hebreo bedeeade mãra ebuda ðaia.

–Ăcōrēba dadjirāa jāl madianitarāra poyabiya. ĩAra nawena pirabariɗadua djōne wāni carea!–

¹⁶Małbe Gedeołba idji sordaorā tresciento panla awara awara basia. Idjia cien edasia, dewara boro umé panla adjiza cien diasia. Małbe oveja cachuda, zoco sida jumarāa jedecasia. Cădorrona ĩbirāda mał zocode eda ĥabicusia ebuda ĩnarāmārēā. ¹⁷⁻¹⁸Małbe adjirāa jarasia:

–Naārā dadjirāba madianitarāra jūrā edadia. Młda acładada. Młda adjirā duan wagabe jūesira mla obla quĩrāca odada. Mla, ml ume wābada bida cachura jġua zabadae bārā bida zaɗadua. Małbe nāwā biaɗadua: “ĩĂcōrē trłneba, Gedeoł trłne bida djōbładaa!”–

¹⁹Małbe Gedeołra idji sordaorā cien panl ume madianitarā panl wagaa jūesidaa. Dārēé basia madianitarāba adji ariquetra wagabadarāda ĥacuapedada. Małne Gedeołba idji ume panl bida cachura jġua zasidaa. Zoco adji jlawade eropanl sida abeda bogatasidaa.

²⁰Ara małne dji bororā umé panlba adji sordaorā bida cachura zasidaa. Adji zoco sida bogatasidaa. Małbe dji ĩbirāda adji jlawacłare edasidaa. Cachura adji jlawaraare eropanasidaa. Małne nāwā biasidaa:

–ĩĂcōrē trłneba, Gedeoł trłne bida djōbładaa!–

²¹⁻²²Małne israelerā tresciento panlba cachura adji duanlma zá panesidaa. Adjirāba madianitarāra jūrā eropanana bēā madianitarāra biaɗapeda mĩrũ piraposidaa. Małne Ăcōrēba madianitarāra ara adjiduba necoba djōbigasia. Māwā panlne madianitarāra Zereraɗaa wābada ode Bet-sita purudaa mĩrũ wāsidaa. Idjaba Abel-mehola purudaa Tabat caita mĩrũ wāsidaa. ²³Małne Gedeołba israelerā Neptalıdebemada, Aserdebemada, jūma Manasedebema sida trłbigasia madianitarā epēnamārēā. ²⁴Gedeołba beɗeada Epraił eyaida ĥa ĩjūānaa diabuesia Epraiłnebemarā djōne zeɗapeda madianitarā Jorɗaɗ dode idu chăbirānamārēā. Ara małda Epraiłnebemarā eda zeɗapeda Bet-barade, Jorɗał jewedade bida do chăbadama jlāsidaa. ²⁵Māwā panlne madianita bororāda umé jidasidaa, Oreb idjaba Zeeb.† Oreb abadara beasidaa eya lra jira ĥalma. Mama trł ĥasidaa “Oreb eya lra jira ĥa.” Zeeb abadara beasidaa uva biwadagabada uriade. Mama trł ĥasidaa “Zeeb uva biwadagabada.” Israelerāba waabema madianitarā epēpedacarea adjia Oreb borora, Zeeb boro sida ĥalá tuɗapeda Jorɗał do quĩrārē Gedeołmaa edesidaa.

10

Tola idjaba Jaír

¹Abimele jaidadacarea Puvá warra Tola abadaba israelerāra dji quĩrũ jlawaedabemada ěɗra ĥłbadjia. Idjira Dodo wiuzaque basia. Isacardeba yōna basia. Epraił eyaida ĥa ĩjūāne Samir purude ĥabadjia. ²Tolaba israelerāra 23 poa ěɗra ĥłbadjia. Jaidaside Samir purude tłbarisidaa.

³Tola jaidadacarea Jaír Gala druɗebemada 22 poa israelerā ěɗra ĥłbari basia. ⁴Idjia warrārāda treinta erobasia. Małgarāra treinta burro lrl ĩnĥabadjidaa. Gala druade treinta puru adjirā jlawaeɗa eropanasidaa. Mał puru ĥeara waɗibida Jaír puru abadaa. ⁵Jaír jaidaside Camoł purude tłbarisidaa.

Amonitarāba israelerā biē eropanana

⁶Mał ewaride israelerāba wayacusa Ăcōrē quĩrāpita cadjiruɗa o panesidaa. Baal abadada, Astarite abada sida epēsidaa. Idjaba Siriadebemarā, Sidołnebemarā, moabitarā, amonitarā idjaba pilisteorā ěcōrē beada epēsidaa. Ăcōrēra abeda igarasidaa. ⁷Mał carea Ăcōrēra bio quĩrũpeda israelerāra pilisteorā idjaba amonitarā jlawaeɗa basia. ⁸Mał ewaride pilisteorāba, amonitarā bida israelerā Gala ĩjūāne beada poyadapeda dieciocho poa biē o panasidaa. Gala ĩjūāra amorreorā ĩjūā bada basia. Jorɗał dodeba ĩmāɗau odjabariare ĥaa.

⁹Małbe amonitarā Jorɗał do chāsidaa Judadebemarā ume, Benjamiłnebemarā ume, idjaba Epraiłnebemarā ume djōni carea. Māwā jūma israelerāra bio bia mġa duanabadjidaa. ¹⁰Māwā panlne israelerāba Ăcōrēa quĩrā djuburiada nāwā iwıdisidaa:

–Dai Ăcōrē, ĥa quĩrāpita dairāba cadjirua waibłada osidaa. Błra igaraɗapeda Baalda epēsidaa.–

¹¹⁻¹²Ăcōrēba panusia:

–Egiptorāba, amorreorāba, amonitarāba, pilisteorāba, Sidołnebemarāba, amalecitarāba, madianitarā bida bārā biē obłdaza bārāba quĩrā djuburia iwıdibładade mla bārāra ěɗra ĥłbadjia. ¹³Māwā odamına bārāba młra igaraɗapeda dewara ěcōrē beada epēsidaa. Mał

† 7:25 Hebreo beɗeade Oreb trłba jara ĥaa “Ăgoso.” Zeeb trłba jara ĥaa “Mēābema Usa.” * 10:11-12 Madianitarā. Griego beɗeade māwā ĥł ĥaa. Hebreo beɗeade “Maoł” ĥł ĥaa.

bērã m̄la bārãra waa êdra ɓãẽ. ¹⁴ ¡Bãdjia êpêbada ãcôrê beaa quĩrã djuburiada iwidiide wãnadua! ¡Ãdjirãbaɓã bārã bia mĩga panãnebemada êdra ɓãdisicada!–

¹⁵ Maãne israelerãba ãcôrêa jarasidaa:

–Daiba wãrãda cadjiruada osidaa. ɓla dairã cawa o quĩrã ɓã quĩrãca odua, baribãɓã ¡dai quĩrã djuburia nawena êdra ɓãdua!–

¹⁶ Maãne dewara ãcôrê beara israelerãba ɓatacuadapeda ãcôrêra wayacusa êpêsidaa. Israelerã bia mĩga panã bërã ãcôrêba waa droaẽ basía.

¹⁷ Maã ewaride amonitarãra Gala êjũãne dji jarasidaa israelerã ume djõni carea. Maãne Galadebema israelerãra Mizpa purude dji jarasidaa. ¹⁸ Mãwã panãne ãdjirãba, dji bororã bida ãdjiza iwidiisidaa:

–¿Caida naãrã amonitarã ume djõne wãi?–

Maãbe nãwã bedea ɓasidaa:

–Djõbãdade dji nocoare ɓeɓãrãda jũma dadji Galadebemarã boro baya.–

11

Jepteba amonitarã poyada

¹ Maã ewaride Jepteda Gala êjũãne ɓabadjia. Idjira bio m̄srã ɓasia idjaba sozarra ɓasia. Dji zezara Gala abadjidãa. Galaba wërã audua ume Jeptera unusia. ² Gala quima bida warrãda tosia. Maã warrarã waripedadacarea Jeptea jarasidaa ãdji zezaba erobadebemada edaẽda, dewara wërãba toda bërã. Mãwã jaradapeda Jeptera ãyã jaretasidaa. ³ Maã carea idji djabarã ume ɓadada Tob êjũãne ɓade wãsia. Mama ẽberãrã cadjirua ɓeada pepeɓa ãdjia quĩrãɓadada ode wãbadjidãa.

⁴ Maãmisa amonitarãra Mizpa purudaa zesidaa Galadebema israelerã ume djõni carea. ⁵ Maã carea Galadebema israelerã bororãra Tob êjũãnaa Jepte trãne wãsidaa. ⁶ Dji bororãba idjia nãwã jarasidaa:

–Amonitarã dairã ume djõne zesida bërã daiba quĩrã panã ɓãra dai ume wãpeda dai sordaorã boro baida.–

⁷ Dji bororã tãena idji djabarãda panã bërã Jepteba nãwã jarasia:

–¿Bãrãba m̄ra quĩrãma panasidaẽca? ¿Mã zeza dedebemada ãyã jaretadaẽ basica? Bãrãra minijichiade panã bërã ¿m̄ra jãwã jarãde ze panãca?–

⁸ Maãne dji bororãba nãwã jarasidaa:

–Mãe, maã carea dairãba ɓãra jarãde ze panã. Quĩrã panã ɓãra dairãare amonitarã ume djõne wãida. Wãsira ɓãra dai Galadebema israelerã boro baya.–

⁹ Jepteba jarasia:

–Bãrãba m̄ra jêda amonitarã ume djõne ededapeda ãcôrêba m̄la ãdjirãda poyabibãɓã, ¿wãrãda m̄ra bārã boroda ɓãdica?–

¹⁰ Dji bororãba panusidaa:

–Mãe, dairãba ãcôrê quĩrãpita jarabãdaa ɓãra jara ɓãra wãrãda odida.–

¹¹ Ara maãda Jeptera ãdjirã ume wãpeda Galadebema israelerãba idjira ɓasidaa ãdji sordaorã boroda idjaba puru boroda. Maãbe Mizpa purude Jepteba dji bororã jaradara waya ãcôrê quĩrãpita jarasia.

¹² Mãwãnacarea Jepteba ãcãra diabuesia amonitarã boroa nãwã iwidiidamãrẽã:

–ɓãra ¿cãrê cãrẽã dairã ume quĩrũ ɓã? ¿Cãrê cãrẽã dai druade djõne ze ɓã?–

¹³ Amonitarã boroba Jepteba diabuedarãa nãwã panusia:

–Bãrã israelerã Egiptodeba zesidaa dai druara jãrãsidaa Arnoã doɗeɓa aba Jabó doɗaa. Jũma Jordaã do icawa ɓã êjũã ãmãdau odjabariare ɓãra jãrãsidaa. Bãrãba maã êjũãda biadeɓa jêda diadibãɓã bārã ume djõnaẽa.–

¹⁴⁻¹⁵ Maãbe Jepteba dewararãda diabuesia amonitarã boroa nãwã jaradamãrẽã:

–Jepteba nãwã jara ɓãa: “Dai israelerãba bārã amonitarã druara ni moabitãrã druasida jãrãnaẽ basía. ¹⁶ Dai israelerã Egiptodeba êdrãsidade naãrã êjũã põãsa ewaraga ɓãde Pusa Purrudaa wãsidaa. Mamaɓba Cadé purude jũene wãsidaa. ¹⁷ Maãne dai israelerã bororãba ãcãra diabuesidaa Edoã druadebema boromaa. Idjia iwidiisidaa dai israelerã idji druade wãyã wãbimãrẽã. Baribãɓã idjia iduaribiẽ basía.* Moab druadebema boroa bida abarida iwidiisidaa. Baribãɓã idjia bida iduaribiẽ basía. Maã bërã dai israelerãra Cadéde duanesidaa. ¹⁸ Maãbe êjũã põãsa ewaraga ɓãde Edoã druau idjaba Moab druau auɗu dãrãga wãnapeda Arnoã do icawa jũene wãsidaa. Mama Moab druau quĩrãpe ãmãdau odjabariare duanesidaa baribãɓã do chãnaẽ basía, wa quĩrãrẽ moabitãrã druau bërã.†

* 11:17 Numero 20:14-21. † 11:18 Numero 21:10-15.

¹⁹ Maḽbe dai israelerā bororāba ḁcḁḁḁ Hesboḁ puruḁaa diabuesidaa amorreorā boro Sehoḁmaa. Idjía bida iwidiḁidaa dai israelerāra idji druade idu wāyā wābimārēā dai druadaa. ²⁰ Baribḁḁḁ dai israelerāba iwidiḁedadara Sehoḁba sewada crīchada bērā idji druade idu wāyā wābiē basía. Maḽ awara idji sordaorāda júma ābaa jḁḁpeda Jahaza puru caita zedapeda dai israelerā ume djōsidaa.

²¹ Baribḁḁḁ dai israelerā Ācōrēba Sehoḁra, idji sordaorā sida júma poyabisía. Maḽbe dai israelerāba maḽ druade bea amorreorā ējūāra júma edasidaa.[†] ²² Arnoḁ dodeba aba Jabó dodaa idjaba ējūā pōāsa ewaraga bḁdeba aba Jordaḁ dodaa ādji ējūāra júma edasidaa. ²³ Dai israelerā Ācōrēba amorreorāra āyā jḁḁḁpeda maḽ ējūāra dairā, idji purua diada bērā jḁḁḁḁ cai māwā jāri carea? ²⁴ jḁḁḁ ḁcōrē Quemoba bía diadara bḁḁēca? Abari quirāca dai Ācōrēba dairā diadara daidea. ²⁵ jḁḁḁ moabitārā boro baḁa Zipor warra Baláda quirāneba bḁca? Naḽ ējūā carea idjira dairā ume ijaraē basía ni djōne zeē basía.[§] jḁḁḁḁ Balá cāyābara dji dromaara bḁca?

²⁶ Dai israelerāra Hesboḁ purude, Aroer purude, maḽ caita bea puru zaquede, idjaba Arnoḁ do ícawa bea purude bida tresciento poa panḁ. Dairāra naḽ druade dārābadaa. Bārāba jḁcārē cārēā ḁḁābḁḁḁ naḽ druara iwidi panḁ? ²⁷ Māa bḁra biē oē bḁa. Bḁḁḁḁ dairā ume djō quirā bḁ bērā biē o bḁa. Ācōrē dadji cawa obariba idé cawabiya cairāba jipa o panḁda: dai israelerāba wa bārā amonitārāba.”–

²⁸ Jeḁteba māwā jarabidamīna amonitārā boroba jīāē basía.

²⁹ Maḽne Ācōrē Jaurera Jeḁtemaa zesía. Maḽ bērā Jeḁtera Gala ējūāne, Manasedeba yōpedadarā ējūāne bida júma pḁḁḁḁḁ sordaorā jḁḁḁ carea. Sordaorā ābaa jḁḁpeda Gala druade bḁ Mizpa purude júesia. Mamaḁba amonitārā ume djōne wāsía. ³⁰⁻³¹ Māwā bḁde Jeḁteba Ācōrēa wārāneba nāwā jarasía:

–Bḁa amonitārāda māa poyabibḁḁḁ, diguidaa wābḁḁḁde nārā mḁ audiabariḁe zebḁḁḁda mḁa bía babue diaya.–

³² Māwā jarapeda amonitārā ume djōne wāsía. Maḽne Ācōrēba idjía poyabisía. ³³ Jeḁteba amonitārāra zocārā quenasía. Aroer purudeba aba Minit puruḁaa idjaba Abel-queramiḁ puruḁaa bida veinte puru poyasía. Māwā amonitārāra israelerā jḁwaeda panesidaa.

Jeḁteba idji cau Ācōrēa diada

³⁴ Māwānacarea Jeḁtera Mizpa puruḁaa jēda wāsía. Diguidaa jūebḁḁḁde idji cauba audiabarisía. Tōnōā zā bḁde cari basía. Jeḁteba dewara cauda ni warra sida neē basía. Aba idjidḁḁ erobasía. ³⁵ Idji cau unubḁḁḁde Jeḁtera bio sopuasía. Maḽ carea idjía cacuade jḁ bḁda cūētacuapeda idji cau nāwā jarasía:

–jAy, cau, bḁa mḁra bio sopuabibḁḁḁ! Māa Ācōrēa wārāneba diai jaradara diaida bḁa.–

³⁶ Dji cauba nāwā jarasía:

–Zeza, bḁa Ācōrēa iwidiada quirāca idjía amonitārā bḁ dji quirāra poyabisía. Maḽ bērā bḁa idjía wārāneba jaradara odua. Māra Ācōrēa babue diadua. ³⁷ Baribḁḁḁ mḁ quirā djuburia jedeco umé mḁra eyade idu pḁḁḁḁde wābidua. Mḁ dji biarā ume jīāne wāyā mḁra quima edaē beui bērā.–

³⁸ Jeḁteba panusía:

–Bia bḁa. Wādua.–

Idjira jedeco umé idu wābisía. Maḽne idji biarā ume eyade jīā nībasidaa, quima edaē beui bērā.

³⁹ Māwānacarea idjira Jeḁtemaa jēda zesía. Maḽbe Jeḁteba Ācōrēa wārāneba jaradara osía. Māwā idji caura umaquirā adua bḁda jaidasía. ⁴⁰ Maḽ carea Israeldebema awērārāba poaza ewari quimārē Galadebema Jeḁte cau carea jīābadaa.

12

Jeḁteba Epraíḁnebemarā poyada

¹ Jeḁteba amonitārā poyadacarea Epraíḁnebema sordaorāda dji jḁḁpeda Jordaḁ do chānapeda Sapoḁ puruare Jeḁte bḁmaa wāsidaa.* Quirūbideba Jeḁteba nāwā iwidiḁidaa:

–jḁcārē cārēā baduba amonitārā ume djōne wāsí? jḁcārē cārēā dairāra trḁḁ basi bḁ ume wānamārēā? Māwā oda bērā dairāba bḁra, bḁ de sida júma babuedía.–

² Maḽne Jeḁteba ādjirāa nāwā panusía:

–Mḁra, mḁ ēberārā sida amonitārā ume djō panasidaa. Maḽne bārāra trḁbisía baribḁḁḁ bārāba carebade zedaē basía. ³ Carebade zedaē bērā mḁra beadi adua amonitārā ume djōne wāsíde Ācōrēba māa ādjirāra poyabisía. Maḁda bārāra jḁcārē cārēā mḁ ume djōne ze panḁ?–

† 11:21 Numero 21:21-30. § 11:25 Numero 22:1-6. * 12:1 Sapoḁ trḁba jara bḁa “norte.”

4 Mañne Epraiñnebemarāba ādjira nāwā biē jarasidaa:

–Bārā Galade beara dadji Epraiñneba yōpedadamīna dairāra igradapeda bādjia o quirīā panāda obadaa. Dai Epraiñneba yōpedada tāēna idjaba Manasedeba yōpedada tāēna panabadamīna bārāra awara quirāca panabadaa.–†

Māwā jara panā carea Jepteba Galadebema sordaorāda ābaa jarepeda Epraiñnebemarā ume djōne wānapeda zocārā quenasidaa. 5-6 Mañne Galadebemarāba Jordaā do chābadama jāsidāa. Mama Epraiñnebemarāra chānida panasidaa jēda ādji druadaa mūrū wāni carea. Abaaba chāi carea iwīdibāra Galadebemarāba iwīdibadjidaa:

–zBāra Epraiñnebemaca?–

Mañne Epraiñnebemaba māwāēana asira Galadebemarāba jarabadjidaa:

–“Chibolet” adua.–‡

Epraiñnebemarāba mañ bebeara poya aride jaradaca basia. Biara “Sibole” abadjidaa. Mañne abaaba Sibole asira Galadebemarāba cawabadjidaa idjira Epraiñnebemada. Mañ bēra jidaapeda ara mama Jordaā do icawa beabadjidaa. Mañ ewarīde Epraiñnebemarāra 42 mil beasidaa.

7 Jepteba sei poa israelerāra dji quirū jawaedabemada ēdra bābadjia. Jaidadacarea Gala druade idji purude tbarisidaa. §

Ibzaā, Eloā, Abdoā

8 Jepte jaidadacarea Ibzaā Beleñnebemada israelerā ēdra bābari basia. 9 Mañ Ibzaāba warrarāda treinta, caurā sida treinta erobasia. Idji caurāda dewara purudebemarāa quima diasia. Idji warrarā itea dewara purudebema wēārāda treinta enesia ādji quimada beadamārēā. Ibzaāra siete poa israelerā ēdra bābari basia. 10 Jaidaside Beleā purude tbarisidaa.

11 Ibzaā jaidadacarea Eloāda die poa israelerā ēdra bābari basia. Mañ Eloāra Zabuloñneba yōna basia. 12 Jaidaside Ajaloā purude tbarisidaa Zabuloñneba yōpedadarā ējūāne.

13 Eloā jaidadacarea Hilel warra Abdoāda israelerā ēdra bābari basia. Mañ Abdoāra Piratoā purudebema basia. 14 Idjia warrarāda cuarenta idjaba wiuzaquerāda treinta erobasia. Ādjirāra setenta burro ārā nībabadjidaa. Abdoāra ocho poa israelerā ēdra bābari basia. 15 Hilel warra Abdoā jaidaside Piratoā purude tbarisidaa Epraiñneba yōpedadarā ējūā eyaīda bāde. Naēna amalecitarāda mañ ējūāne panabadjidaa.

13

Sansoā topedada

1 Māwānacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quirāpita cadjiruada o panesidaa. Mañ carea Ācōrēba ādjirāra cuarenta poa pilisteorā jawaeda bāsia.

2 Mañ ewarīde Zora purude ēberāda bābadjia Manoa abadada. Idjira Dañneba yōna basia. Idji quimada warra toca bēra warra neē basia. 3 Ewari aba Ācōrē nezoca bajānebemada mañ wērāma odjapeda nāwā jarasia:*

–Māa cawa bāa bāra warra toca bēra warra neē bāda. Baribāra bāra biogoa bepeda umaquirā warrada toya. 4-5 Mañ warrara bā biteda bā ewarīdeba ātaa Ācōrē itea baya. Mañ bēra uva ba aseada, dewara itua sida dorādua. Mañ awara Ācōrēba idu cobicara corādua. Bā warrara nazareo bai bēra idji budara tacara bāa.† Idjia jawa bāya bārā israelerāra pilisteorā jawaedabemada ēdra bāi carea.–

6 Mañbe dji wērāra idji quima Manoamaa wāpeda nāwā jarasia:

–Ēberā Ācōrēba diabuedada māmaa zesia. Idjira bajānebema nezoca quirāca ununa bēra mā wayasia. Idjira sāmabemada, idji trā sida mā iwīdīē basia. Idjia māa jaraē basia. 7 Baribāra idjia jarasia māra biogoa bepeda warrada toida. Mañ warrara mā biteda bā ewarīdeba aba idji beubāraāda Ācōrē itea bayada asia. Idjira nazareo bai bēra mā uva ba aseada, dewara itua sida docara bāada asia. Mañ awara Ācōrēba idu cobicada mā cocara bāada asia.–

8 Mañne Manoaba Ācōrēba nāwā iwīdisia:

–Dai Ācōrē, mā djuburia bāa diabueda ēberāda wayacusa daimaa diabuedua jaradi-amārēā mā quimaba toi warrara sāwā daupēnida panāda.–

† 12:4 Hebreo bedeade mañ versicūlora ebuda bāēa. ‡ 12:5-6 Chibole. Mañ bedeaba jara bāa “do jiradra.” § 12:7 Gala druade idji purude. Hebreo bedeade nāwā bā bāa: “Gala druade bea purude.” * 13:3 Ācōrē nezoca bajānebema. Versicūlo 8-9de jara bāa māra Ācōrē basida. † 13:4-5 Numero 6:1-21.

⁹Manoaba iwididara Ācōrēba bia ūrīsia. Maḷ bērā bajānebema nezocara dji wērāmaa waya zesia. Maḷne wērāra néude basia. Baribara idji quima Manoara neē basia. ¹⁰Maḷ bērā dji wērāra idji quimamaa pira wāpeda nāwā jarasia:

–iMaḷa ēberā sāḷbeda ununara waya zesia!–

¹¹Maḷ carea Manoara piradrpeda idji quima ume wāsia. Dji ēberā bama jūpeda nāwā jarasia:

–Sāḷbeda mḷ quima ume bedea badara ḷba basica?–

Dji ēberāba panusia:

–Māē. Mḷ basia.–

¹²Maḷne Manoaba nāwā iwidisia:

–Bala jarada quīrāca mḷ quimaba warrada tosira, daiba idjira ḷsāwā daupēnida panḷ? ḷdjira sāwā eropanida panḷ?–

¹³Bajānebema nezocaba panusia:

–Mḷa jarada quīrāca bḷ quimaba jūma ḷjā oida bḷa. ¹⁴Uvara cocara bḷa. Uva ba aseada, dewara itua sida docara bḷa. Maḷ awara Ācōrēba idu cobicara ni maārī bida cocara bḷa. Mḷa jaradara idjia jūma ḷjā oida bḷa.–

¹⁵Manoaba bajānebema nezocaa nāwā jarasia:

–Dai djoburia wađi wārādua. Chiwatu zaqueda beadapeda bḷ itea djudia.–

¹⁶Bajānebema nezocaba panusia:

–Mḷ bebḷa sida bārā djicora coēa. Baribara bārāba quīrā panḷbḷa, maḷ chiwatu zaquera Ācōrēa babue diadadua.–

Manoaba bajānebema nezocada māwā bḷada wađi cawaē basia.

¹⁷Maḷne Manoaba Ācōrē nezoca bajānebema jarasia:

–Bḷ trḷra daia jaradua. Māwā bḷa jarada quīrāca dai warra tođacarea bḷara bia jaradā.–

¹⁸Baribara bajānebema nezocaba jarasia:

–Bḷa ḷcārē cārēā mḷ trḷra cawa quīrā bḷ? Mḷ trḷra jūmawāyā bia quirua. Ēberārāba poya cawadaēa.–

¹⁹Manoaba chiwatu zaquera beapeda néudebema sida edapeda umena mōgara ḷrḷ cobḷpeda Ācōrēa jūma babue diasia. Maḷne Manoaba idji quima bida acḷ panḷne Ācōrēba ne ununacada nāwā osia; ²⁰Manoaba babue diadara waiḷa eradra nūmane Ācōrē nezoca bajānebema maḷ uruadeba bajānaa wāsia. Manoaba idji quima bida maḷ ununapeda Ācōrē wayaadeba chīrāborode copanenapeda ādji dratura egorodaa tēū copanesidaa.

²¹Ācōrē nezoca bajānebema Manoama, dji quimama bida waa odjaē basia. Maḷ bērā Manoaba cawasia dji ēberāra wārāda Ācōrē nezoca bajānebema māwā basida. ²²Maḷne idji quimaa nāwā jarasia:

–Ācōrēda unupedada bērā dadjira beudia.–

²³Baribara dji quimaba jarasia:

–Māwāēa. Ācōrēba dadjida bea quīrā badabara dadjia chiwatu idjaba néudebema babue diapedadara bia edaē bacasia. Maḷ awara idjia ne ununaca odara unubiē bacasia ni dadji warra ununinebema jaraē bacasia.–

²⁴Māwānacarea dji wērāba warrada tosia. Maḷ warrara trḷ bḷasia Sansoḷ. Sansoḷ waribaraē Ācōrēba idjira careba basia. ²⁵Maḷ ewaride Sansoḷra Daḷneba yōpedadarā purude habadjia Zora puru idjaba Estaol puru ēsi. Mama Ācōrē Jaureba unubadjia idjira Sansoḷ ume bḷada.

14

Sansoḷba quima edai bada

¹Ewari aba Sansoḷra pilisteorā puru Timnatadaa wāsia. Mama pilisteo wērāda unupeda awuasias. ²Jēda diguidaa wāpeda idji djibarirāa nāwā jarasia:

–Mḷa Timnata purude pilisteo wērāda unusia. Mḷ djoburia, idji djibarirāa idjira iwididada mḷa edai carea.–

³Maḷne Sansoḷ djibarirāba jarasidaa:

–ḷCārē cārēā pilisteo wērāda eda quīrā bḷ? Pilisteorā cacua wēāgoē tabeaa. ḷDadji Daḷneba yōpedadarā idjaba waabema israelerā tāēna wērā biada neēca?–

Sansoḷba panusia:

–Mḷa jāḷ wērāda awua bḷa. Idjira mḷ itea iwididada.–

⁴Idji djibarirāba adua panasidaa Ācōrēbḷa Sansoḷa māwā crīchabisida. Māwā osia Sansoḷra pilisteorā ume djoḷne wāmārēā. Maḷ ewaride israelerā pilisteorā jḷwaeđa panasidaa.

⁵ Mañbe Sansoñ djibarirāra Timnata puruḁaa wāsidaa. Idji sida ādji caidu wāsia. Sansoñ Timnatadebema uva ējūāne jūēbagaḁe imamaba idjira orrasia. ⁶ Ara mañda Ācōrē Jauredeba Sansoñra bio juerza barapeda ara idji jawaḁa imamara beasia chiwatu zaque beabaga quīrāca. Māwā beadamīna idji djibarirāra jaraē basia. ⁷ Mañbe Timnatade jūēpeda dji wērā ume bedeasia. Mañ wērāra bio awuasia.

⁸ Dārābagaḁe Sansoñra wayacusa Timnatadaa wāsia mañ wērā edai carea. Puru caita jūēbagaḁe imama beadada acaḁe wāsia. Mañne imama bawagaḁe urrajō daḁaḁa powua nūmasia idjaba urrajōda eda basia. ⁹ Mañ urrajōra idji jawaḁa tue edapeda jō wāsia. Idji djibarirā unuside urrajōra diasia. Mañne ādjia jōsidaa. Baribaga Sansoñba jaraē basia imama beuda bawagaḁe urrajōra edasida.

¹⁰ Sansoñ zezara dji wērā bamaa wāsia. Mama Sansoñba bāsrida ne cobada waiḁada osia cūdrarāba quima edabadaḁe obada quīrāca. ¹¹ Pilisteorāba Sansoñ unusidade ādji dji biarāda treinta edasidaa idji ume pananamārē.* ¹² Sansoñba mañ treinta panā nāwā jarasia:

–Mā bārā mīādjiruda jaraya. Siete ewari nañ bāsrida cobada ewari o panāne bārāba mañ mīādjiruda cawa jaradibaga, mā bārāza lino oḁa djioda aba idjaba bāsrida oḁi careabema djio sida aba diaya. ¹³ Baribaga cawa jaradaēbaga, bārāza mā lino oḁa djioda aba idjaba bāsrida oḁi careabema djio sida aba diadida panā.–

Ādjia jarasidaa:

–Bia bā. Jaradua.–

¹⁴ Mañne Sansoñba nāwā jarasia:

–Mīādjiru, mīādjiru, mīādjiru. Dadji cobarideba coḁida edasia. Dji mēsāra bādeba cūāda edasia. Mañaga ḁcārē?–

Ewari ūbeade pilisteorā treinta panāba mīādjirura cawa jaradaē basia. ¹⁵ Mañ carea quimārēbema ewaride Sansoñra edai wērā nāwā jarasidaa:†

–Bārāba dairāra trāsidaḁa dairāneda jāriḁi carea? Jāñ mīādjiruba jara bāra bādji quimaa iwididua. Māwā oēbaga daiba bāra, bā ēberārā sida babuedia.–

¹⁶ Ara mañda dji wērā Sansoñmaa wāpeda jīā bāba nāwā jarasia:

–Bā māra quīrāē bā! Jāñ mīādjiru mā ēberārā jaradara bā mā jaraē bā cārēda jara bāda. jBā māra quīrāma bā!–

Sansoñba panusia:

–Mā bā ḁcārē jārai? Mā djibarirā bida jaraē bā.–

¹⁷ Baribaga dji wērā mañ bāsrida cobada ewari siete panāne jīābadji. Baridua mīā sē bā bērā sietebema ewaride Sansoñba idjia jarasia. Ara mañda wērāba pilisteorā treinta panā jarasia mīādjiruba jara bāda.

¹⁸ Sietebema ewaride queui naēna pilisteorāra Sansoñmaa wānapeda mīādjirura aride nāwā jarasidaa:

–Urrajō cāyābara ḁcārēda cūāra bā? Imama cāyābara ḁcārēda mēsāra bā?–

Mañne Sansoñba jarasia:

–Bārā mā wērā ume bedeapedadaēbara poya panunaē bacasia.–‡

¹⁹ Mañne Ācōrē Jauredeba Sansoñra bio juerza barapeda pilisteorā puru Ascaloñnaa wāsia. Mamabemarāda treinta beapeda ādjia cacuaḁe jlabadara edapeda mīādjiru aride jarapedadarā diasia. Māwānacarea bio quīrū bāda idji zeḁa dedaa jēda wāsia. ²⁰ Mañ bērā idji quima bai bāda zezaba dji caura Sansoñ ume bāda ēberā diasia.‡

15

¹ Māwānacarea trigo jara Sansoñba idji quima bai bādara acaḁe wāsia. Idjia diai carea chiwatu zaqueda edesia. Jūēpeda dji zāwārē bai bādaa jarasia:

–Mā wērā cāibarimaa acaḁe wāya.–

Baribaga dji wērā zezaba idu wābiē basia. ² Idjia jarasia:

–Mā crīchasia bā mā caura abeda igarasida. Mañ carea bā ume bāda ēberā idjira diasia. Mā cau tēābemara biara quirua. Idjidra dji nabema cacubarī edadua.–

³ Mañ carea Sansoñba jarasia:

–Bārāba māwā opedada bērā mā bārā pilisteorā biē obagaḁe bedeade baēa!–

⁴ Mañne Sansoñba usa pāda tresciento jidacuasia. Mañra umé uméa ābaa dji drude jācuapeda cādorrona ībīrāda ādji drude jācuasia. ⁵ Mañbe ībīrāra coacuapeda usa pāra

* **14:11** Pilisteorāba Sansoñ unusidade. Hebreo bedeade māwā bā bā. Griegode nāwā bā: “Pilisteorāba Sansoñra waya panā bērā.” † **14:15** Quimārēbema ewaride. Griego bedeade māwā bā bā. Hebreo bedeade nāwā bā: “Sietebema ewaride.” ‡ **14:18** Hebreo bedeade nāwā bā bā: “Mā paca ume ējūāda oḁaēbara mīādjirura cawadaē bacasidaa.”

§ **14:20** Sansoñ ume bāda ēberā. Hebreo bedeade māra ebuda bāēa.

pilisteorã néude buecuasia. Małba ãdji trigora jũma bá wãsia, dji ewapedadada, dji ewadaẽ pana sida. Mał awara ãdji uva ẽjũãra, olivo ẽjũã sida jũma bá wãsia.

⁶ Mał carea pilisteorãba jũmarãa iwidiãsidaa caiba mãwã osi cawaya. Małne cawasidaa Sansołba mãwã osida idji zãwãrẽ bai badaba idji caura Sansołba diai cãyãbara Sansoł ume bada ẽberãa diada bẽrã. Mał carea pilisteorãba dji wẽrãra, dji zeza sida bá beasidaa. ⁷ Małne Sansołba jarasia:

–Bãrãba mãwã opedada bẽrã młã wãrãneba jaraya ãnãũẽ bãrãra biẽ o baida aba młã quĩrãbaɾa quĩrãca obaɾadaa.–

⁸ Mãwã jarapeda quĩrũbideba pilisteorãra zocãrã quenasia. Małbe Sansołra Etam eya ɾa jira badaa wãsia. Mama uriade besia.

Sansołba burro beuda quidatrãba pilisteorã quenana

⁹ Sansoł mama bade pilisteorãra Juda druadaa zedapeda ẽjũã Lehi abada caita duanesidaa. ¹⁰ Małne Judadebemarãba ãdjirãa nãwã iwidiãsidaa:

–¿Cãrẽ cãrẽã dairã ume djõne ze panã?–

Pilisteorãba panusidaa:

–Pilisteorãba jidade ze panãa dairãra biẽ oda bẽrã.–

¹¹ Mał carea Judadebemarãra Etam eya ɾa jira badaa tres mil wãsidaa. Sansoł bãbari urياما jũenapeda idjia nãwã jarasidaa:

–Bla ¿cãrẽ cãrẽã dadjirãra nẽbãrade bãsi? ¿Adua bãca dadjirãra pilisteorã jãwaeda panada?–

Sansołba panusia:

–Ãdjirãba młda biẽ opedada bẽrã młã ãdjira ara mał quĩrãca osia.–

¹² Małne Judadebemarãba jarasidaa:

–Dairãra ze panãa bãra pilisteorãa jida diadi carea.–

Małne Sansołba jarasia:

–Naãrã wãrãneba jaradadua bãrãba młra beadaẽda.–

¹³ Judadebemarãba jarasidaa:

–Bãra beadaẽa. Ababe bã jãwara jãnapeda pilisteorãa jida diadia.–

Ara małda jãcara djiwidi umẽba Sansołra jãnapeda idji bãbari uriadeba jida edesidaa.

¹⁴ Ẽjũã Lehi abadade jũebadade pilisteorãra bãsrada bãga duanada idjimaã zesidaa. Baribaɾa ãcõrẽ Jauredaba Sansołra bio juerza barapeda idji jãwa jã bada jãcarada taçuasias lino nayãna bá wãna quĩrãca. ¹⁵ Małne burro beuda quidatrãda unupeda edasia. Małba pilisteorãda mil quenasia. ¹⁶ Quenapeda nãwã jarasia: Młã burro quidatrãba ãdjira boromea bue nũmãsia. Burro quidatrãba młã ẽberãrãda mil quenasia.

¹⁷ Mãwã jarapeda Sansołba quidatrãra batabuesia. Mama trã bãsidaa Ramat-Lehi.†

¹⁸ Sansołra bio opichia nũmã bẽrã ãcõrẽa quĩrã djuburiada nãwã iwidiãsia:

–Bla mł, bã nezocaa ãdjirãra poyabisia. Małda ¿młra opichiaba idu beubica? ¿Opichiaba cacua norrabaripeda młra pilisteorã idu jidabica?–

¹⁹ Małne ãcõrẽba uriadeba baidoda ãtaa bogadrãbisia. Sansołba dopedã cacua lãbasia.

Mał baido Lehide ãtaa bogadrã bãra trã bãsidaa En-hacore.‡ Małra wadi Lehide bã.

²⁰ Israelerã pilisteorã jãwaeda panasidade Sansołra veinte poa ãdji ẽdra bãbari basia.

16

Sansoł Gaza purude bada

¹ Ewari aba Sansołra pilisteorã puru Gazadaa wãsia. Mama wẽrã auɽuada unupeda idji ume cãine wãsia. ² Małne Gazadebemarãba cawasidaa Sansołra mama bãda. Mał carea diamasi purura jũrã edadapeda dji purude eda wãbada caita mĩrũnapeda chupea jãã panesidaa. ãdjia nãwã crĩchiasidaa:

–Nu diapeda idji wãbãrãde jidadapeda beadia.–

³ Baribaɾa Sansołra ariquetrahe cãisia. Pĩradrãpeda dji purude eda wãbadada, dji jĩrũ egorode jou nũmã sida ẽũta edasia. Małgãra dji bacuru caru nũmã sida jũma idji equiade jira edapeda tãmã Hebroł puru quĩrãpe bã eyadaa edesia.

Sansoł Dalila ume bada

⁴ Mãwãnacarea Sansołba dewara wẽrãda awuasias. Mał wẽrã Dalila abadara Sorec jewedade babadjia. ⁵ Ewari aba pilisteorã bororãra Dalilamaã wãnapeda nãwã jarasidaa:

* **15:9** Hebreo bedeade Lehi trãba jara bãa “quidatrã.” † **15:17** Hebreo bedeade Ramat-Lehi trãba jara bãa “burro quidatrã eya zaque.” ‡ **15:19** Hebreo bedeade En-hacore trãba jara bãa: “Quĩrã djuburia iwidiãda baido ãtaa bogadrã bã.”

–Daiba quĩrĩã panla bla Sansoõra cĩrũgaida jaramãrẽã idji juerzara cãrẽneba ze blda idjaba sãwã idjira poyadida. Mãwã idjira jãnapeda dai jãwaeda eropanania. Bla mãwã osira daiza blã parata torroda mil cien diaẽdia.–

⁶ Maã carea Dalilaba Sansoõa nãwã iwidiisia:

–Mã djuburia, jaradua bla juerzara çcãrẽneba ze bla? çBãra sãwã jãnida panla poya êdrãrãmãrẽã?–

⁷ Sansoõba sewadeba panusia:

–Siete enedrama jãcara djiwidiba mãda jãnibãrã, mãra juerza neẽ beya. Baridua ëberãca beya.–

⁸ Maã bẽrã pilisteorãba Dalilamaa enedrama jãcara djiwidida siete edesidaa. Maãba Dalilaba Sansoõra jãsia. ⁹ Açãrã pilisteorãda idji dede mĩrũ panla bẽrã Dalilaba jĩgua jarasia:

–jSansoõ, pilisteorãba bãra jidade zebãdaa!–

Ara mãda Sansoõba jãcarara açcuasia oveja cara nayãna bá wãna quĩrãca. Maã bẽrã pilisteorãba waðibida cawadaẽ basia idji juerzara cãrẽneba ze blda.

¹⁰ Mãwãnacarea Dalilaba Sansoõa jarasia:

–jBãa mãra cĩrũgasia! Bla sewada osia. Mã quĩrã djuburia, wãrãda jaradua sãwã bãra jãnida poya êdrãrãmãrẽã.–

¹¹ Sansoõba waya sewadeba jarasia:

–Mãra jãcara nayãna djiwidiba jãnibãrã juerza neẽ beya. Baridua ëberãca beya.–

¹² Ara mãda Dalilaba jãcara nayãna djiwidi beaba Sansoõra jãsia. Mãne pilisteorãda idji dede mĩrũ panla bẽrã Dalilaba jĩgua jarasia:

–jSansoõ, pilisteorãba bãra jidade zebãdaa!–

Ara mãda Sansoõba jãcara omoa nayãnara açcuasia jãcara chõda quĩru quĩrãca.

¹³ Mãwãnacarea Dalilaba jarasia:

–jBãa mãra waya cĩrũgasia! Bãra sewaida bla. Mãã wãrãda jaradua sãwã bãra jãnida poya êdrãrãmãrẽã.–

Sansoõba waya sewadeba jarasia:

–Mã buda cada siete panlda wua cabadaẽ wua ume ãbaa capeða dji bacurudaa bio jã nũmasira mãra juerza neẽ beya. [Mãra baridua ëberãca beya.–

Ara mãda Dalilaba Sansoõra cãibisia. Mãbe idji buda siete cadara wua cabadaẽ wua ume ãbaa casia.]^{*} ¹⁴ Mãbe bacurudaa bio jã nũmapeda jĩgua jarasia:

–jSansoõ, pilisteorãba bãra jidade zebãdaa!–

Sansoõra cãi badada piradrãpeda wua cabadara dji bacuru sida idji budaba ëũta edasia.

¹⁵ Mãwãnacarea Dalilaba jarasia:

–Bla mãra quĩrĩã bldaã abaria. Mãwãmĩna mãã sewa obaria. Bãrima ùbea mãra cĩrũgabãrã. Waðibida jaraẽ bla bla juerzara cãrẽneba ze blda.–

¹⁶ Dalilaba ewariza ara pichia iwidiãbadjia. Mãwã mãã sã bla bẽrã Sansoõra sãpeda beu quĩrĩã nũmesia. ¹⁷ Maã carea idji juerzara cãrẽneba ze blda wãrãda jarasia:

–Mãra nazareo bẽrã mã budara tãdacaã. Mã papa bitedãla mãra Açcõrẽ itea besia. Mã budada tãðibãrã mãra juerza neẽ beya. Baridua ëberãca beya.–

¹⁸ Dalilaba cawasia Sansoõba jaradara wãrãda. Mãã bẽrã pilisteorã bororãa nãwã jarabisia:

–Wayacusa zedadua. Sansoõba idji juerzadebemada mãã wãrãda jarasia.–

Ara mãda pilisteorãra Dalilamaa zesidaa parata diadi carea. ¹⁹ Mãbe Sansoõ boro idji bãcarade bãde Dalilaba Sansoõra cãibisia. Mãne aba trãsia Sansoõ buda cada siete panlãra tãmãrẽã. Mãwã Dalilaba Sansoõra biẽ osia. Juerza bara badada Sansoõra juerza neẽ besia.†

²⁰ Mãbe Dalilaba jĩgua jarasia:

–jSansoõ, pilisteorãba bãra jidade zebãdaa!–

Ara mãda Sansoõra ãrãmãpeda êdrãida crĩchasia naẽna êdrãbari bada quĩrãca. Baribãrã adua basia Açcõrẽra idji ume badada ãyã wãsida.

²¹ Mãbe pilisteorãba idjira jidadapeda idji daura nuẽtãdapeda Gaza purudaa edesidaa. Mama bronze oda carena omoaba jãnapeda preso bãsidaa. Mãne trigora yude bãbibãdjidaa. ²² Baribãrã idji budara waya ureabãrã basia.

Sansoõ beuda

²³ Sansoõra preso jidapedada bẽrã pilisteorã bororãda dji jãresidaa ãdji açcõrẽ Dagoõa ne habue diacuaãdi carea idjaba bãsrãda odi carea. Mãwã o panãne nãwã trãsidaa:

Dãdji açcõrẽ Dagoõba dãdjã dji quĩrũ Sansoõra poyabisia.

²⁴ Puruba Sansoõ unusiãdãdã ãdjirã bida ãdji açcõrẽ Dagoõa nãwã trãsidaa:

* 16:13 Bedea corchetede bãra griego bedeaãe bã bla. Hebreo bedeaãe neẽa. † 16:19 Hebreo bedeaãe mãã versiculaõra ebuda bããa.

Dadji ãcõrê Dagoõba dadjía dji quĩrũ Sansoõra poyabisia.

Dadji néu ãrĩbarira, dadji êberãrã beabarira poyabisia.

²⁵ ãdjirãra bio ßasrĩda duana ßerã Sansoõ carea ipĩda quĩrĩã panasĩdaa. Maõ ßerã iwĩdisĩdaa Sansoõ enenamãrêã. Ara maõda preso ßabada dedeba enenapeda idji carea bio ipĩdasĩdaa. Maõne ãdji ãcõrê Dagoõ de droma de jĩrũ umé panã ãsi nũmasĩdaa. ²⁶ Cũdraba Sansoõra jawade errebari edebadjia. Maõne Sansoõba cũdraa nãwã jarasia:

–Mõra de jĩrũ caita ededua. Maõnaa chũ nũme quĩrĩã ßãã.–

Ara maõda cũdraba idjira de jĩrũ caita edesia. ²⁷ Maõ dede pilisteorã bororãda jũma panasĩdaa. Umaquĩrãba, wêrãrã biãda dera bira nũmasia. Maõ awara dejã ãtãara ßãde pilisteorãra tres mil panasĩdaa. ãdjirã biãda Sansoõ acã panãne ipĩda panasĩdaa.

²⁸ Maõne Sansoõba ãcõrêã nãwã iwĩdisia:

–Mõ Boro ãcõrê, mã djuburia mã iwĩdi ßãra ãrĩdua. Waya ßarima aba mãra juerza bara ßãdua mã pilisteorã quenai carea mã daura nuẽtapedada ßerã.–

²⁹⁻³⁰ Maõbe idji jawaba tã jarãsia dji ãsibema de jĩrũ umé panãda. Maõ de jĩrũba dji de borora eronũmasia. Maõne idji jawaba de jĩrũra umena tãpeda nãwã ßasia:

–jMõra pilisteorã ume beuya!–

Maõbe jũma idji juerzaba chãbaribãrãde pilisteorã ãcõrê Dagoõ de dromara ãdji bororã ãrã, dewararã ãrã biãda todogozoasia. Sansoõ sida beusia. Mãwã idji beusi ewaride Sansoõba pilisteorãra auãuara quenasia idji zocai ßaside quenana cãyãbara.

³¹ Mãwãnacarea idji djabarãba, jũma idji zeza êberãrã biãda idjira edade wãsidã. Maõbe jêda ededapeda tãbarisĩdaa idji zeza Manoa tãbaripedada uriade Zora puru idjãba Estaol puru ãsi. Sansoõra veinte poa israelerã êdrã ßãbari basia.

1 SAMUEL NABEMA CARTA SAMUEL

Naārã carta 1 Samuel abadara, 2 Samuel abada sida carta abalãde basia. Mañ cartara Samuel trã basidaa Ācōrēneba bedeabari Samueldebemada bã ßã bēřã. Baribãrã carta bãrama umé panãne bãpedada bēřã tēãbe trãda umé basidaa: 1 Samuel idjaba 2 Samuel. Naãrã nabema carta Samuel abadaa. Samuelera israelerã ēdãrã bãbari dji jĩũarebema basia. Ācōrēba idjia Saulda, Davi sida israelerã boroda bãbasia.

Ni abalãba adua bãa caiba nañ cartara bãsida baribãrã dji bãdaba cawa basia Israel druadebemarãda Juda druadebemarã ume awara wãsidada. 1 Samuel 27:6de maãra ebuda bãa.

Dadji ēberã bedeade 1 Samuel cartadebemada nañda bã eropãna: Samuel topedadadebemada (1:1neba aba 2:10daa), Samuel sacerdote Eli ume waridadebemada (2:11deba aba 4:1naa), Ācōrē baurude pilisteorã jãwade badadebemada (4:2deba aba 7:1naa), Ācōrēba Saulora israelerã boroda bãbidadebemada (8:1neba aba 12:25daa), Ācōrēba Saul igaradadebemada (13:1-15; 15:1-35), Ācōrēba Davira dji dromada bãdadebemada (16:1neba aba 17:58daa), Saulora Davi ume dji quĩrũ badadebemada (18:1neba aba 19:24daa, 21:1neba aba 22:23daa; 26:1neba aba 28:2daa), Saul beudadebemada (28:3-25; 31:1-13).

Ebuda bãa Saulora edaara wãbãrãmisa Davira dji dromaara bebãrã basia. Mãwã Judadeba yõpedadarãra dji dromaara panesidaa Genesi 49:10de bã ßã quĩrãca.

Ācōrēba Anaa warra diada

¹ Ēberãda basia Elcana abadada. Elcanara Jerohañ warra basia. Jerohañra Elihũ warra basia. Elihũra Tohu warra basia. Tohura Zup warra basia. Zup ēberãrãra Epraiñneba yõpedadarã basia. Mañ Elcanara Ramã purude Epraiñ ējũã eyaida bãde bãbadjia.*
² Elcanaba quimada umé erobasia. Aba Ana abadjidaa. Dewarabemara Penina abadjidaa. Peninaba warrarãda erobasia baribãrã Anara warra unuca basia.

³ Poaza Elcanara idji purudeba Silodaa wãbadjia jũma poya bã Ācōrēba bia bedei carea idjaba animarã babue diai carea. Mañ ewaride Elida, idji warrarã Opnida idjaba Pinéda Ācōrē sacerdoteřã basia. ⁴ Elcanaba Ācōrēba animarã draga babue diabarãza nedjarada idji quima Peninaa, idji warrarãa bida diabadjia. ⁵ Baribãrã idji quima Anaa nedjara dji biara bãda diabadjia.† Ācōrēba Anara warra unubicamĩna Elcanaba idjira bio quĩrãã basia. ⁶ Ācōrēba Anara warra unubica bada bēřã Peninaba idjira baridua miã sēbadjia sopua bãmãrēã.

⁷ Poaza Ācōrē dedaa wãbãdãde Peninaba Anara miã sēbadjia. Mañ carea Anara jã bãba ne coca basia. ⁸ Baribãrã dji quima Elcanaba jarabadjia:

–Ana, ¿cãrē cãrēã jã bã? ¿Cãrēã bãra jãwã ne coē babari? ¿Cãrēã sopua bã? ¿Bãmaarã mã quĩrãra biara bããca die warrarã erobai cãyãbara?–

⁹ Ewari aba Silode ne copedadacarea Anara piradrãpeda Ācōrē dedaa wãsia. Mañne sacerdote Elida dji eda wãbada caita chũmasia. ¹⁰ Mama Anara bio sopuaba jã bãda Ācōrēba bedea basia. ¹¹ Idjia wãrãneba nãwã jarasia:

–Ne jũma poya bã Ācōrē, mã sopua carea bãa mãda quĩrã djuburiabãrã mãã warrada diadu. Mãwã diasira mãa mañ warrara bãa diaya idji zocai bãmisa bãa quĩrãã bãda o bãmãrēã. Mañne idji buđara tãca baya.–‡

¹²⁻¹³ Anara dãrã Ācōrēba bedea djuburiasia. Chupea bedea basia, jĩgua bedeaē basia. Mañne Eliba idji i doudowa bãda unu basia. Baribãrã idjia bedea bãra ũrĩé bēřã Eliba crĩchasia idjira beu chũmada. ¹⁴ Mañ bēřã Eliba jarasia:

–¿Aba sããbe bãra jãwã beu chũmai? ¡Waa itua dorãdua!–

¹⁵ Anaba jarasia:

–Mãra beu bãã. Uva bã aseada, ni dewara itua sida doē bãa. Ātebãrã bio sopua bã bēřã sođeba Ācōrēã quĩrã djuburiada iwidi basia. ¹⁶ Crĩcharãdua mãra wēřã cadjiruada. Bio sopua bã bēřã Ācōrēã mãwã iwidi basia.–

¹⁷ Mañne Eliba jarasia:

–Mãēteara necai wãdua. Mãa quĩrãã bãa dadji israelerã Ācōrēba bãa iwidiđara diaida.–

* **1:1** Ramã purura hebreo bedeade Ramataiñ abadaa. Nuevo Testamento de Arimatea abadaa. † **1:5** Ne djara dji biara bãda. Mãrã hebreo bedeade ebuda bããca. ‡ **1:11** Anaba jara basia idji warrara nazareo baida aba beubãrãdaa. Numero 6:1-5.

18 Anaba jarasia:

–Bia ɓaa.–[§]

Māwāpeda Anara jēda idji ēberārā panamaa wāsia. Jūēpeda ne cosia. Waa sopuaē basía.

19 Nurēma diapededa Ācōrēa bia bedeadapeda Ramánaa ādji dedaa wāsidaa. Elcanara idji quima Ana ume cāisia. Maāne Ācōrēba Anara carebasia. 20 Māwā Anara biogoa besia. Idji warra toi ewari jūēside umaquīrā warrada tosia. Maāne jarasia: “Māa Ācōrēa idjida iwidisia.” Māwā dji warrara trā ɓasia Samuel.

21 Māwānacarea Elcanaba poaza obari quīrāca jūma idji ēberārā ume Silodaa wāsia Ācōrēa animarā babue diai carea idjaba Ācōrēa diayada adara jūma diai carea. 22 Baribaɓa Anara wāē basía. Idji quimaa nāwā jarasia:

–Māra wāēa aba mā warra ju amabaɓaɓa. Ju amasira māa idjira Ācōrē quīrāpita ɓade wāya. Maābe idjira mama beya.–

23 Maā carea dji quima Elcanaba jarasia:

–Baā o quīrā ɓa quīrāca odua. Ɔedua aba ɓa warra ju amabaɓaɓa. Ācōrēba ɓara carebaya ɓaa oi jaradara omārēa.–

Maā bēra Anara wāē basía aba dji warra ju amabaɓaɓa.

24 Warra ju amanacarea wađi caibe quīruđe Anaba idjira Silode Ācōrē dedaa edesia. Maāne paca zaque poa ūbea ɓada, harinada veintidos libra, idjaba animarā e odade uva bada ta edesia.* 25 Paca zaque Ācōrēa babue diadapeda dji warra zaquera Elimaa edesia.

26 Maāne Anaba Elia jarasia:

–Mā boro, ɓaa quīrāneba ɓaca wērā nama ɓa caita Ācōrēa bedea ɓadara? Wārāneba jaraya: māra maā wērāa. 27 Māa Ācōrēa warrada iwidi basia. Maābe māa iwidida quīrāca idjia naā warrada māa diasia. 28 Maā carea mā warrada Ācōrēa diade ze ɓaa. Idji zocai ɓamisa Ācōrē itea ɓaya.–

Maāne Ācōrēa bia bedesia.†

2

Anaba Ācōrēa trāna

1 Maābe Anaba Ācōrēa nāwā bedesia:

Ācōrē, ɓa carea māra sođeba wārāda ɓasrida ɓaa. Baabaɓa māa ɓaada dia ɓaa.

Mā dji quīrū quīrāpita ipidaya ɓaa māra ēdɓa ɓada bēra. Wārāda māra bio ɓasrida ɓaa.

2 Ācōrē, ni abaɓda ɓa quīrāca neēa. Dai Ācōrē, ni abaɓba daira poya wagacaa ɓaa wagabari quīrāca. Dewara ācōrēda ɓa quīrāca neēa.

3 Ācōrēba ne jūmada cawa ɓaa. Idjiabaɓa dadjia o panara cawa obaria.

Maā bēra ni abaɓda dji droma quīrāca bedeiāē ɓaa. Ni maārī bida māwā bedeiāē ɓaa.

4 Idjiabaɓa ēberā mēsra beara poyabaria baribaɓa dji ɓaaē queđeaa ɓaada diabaria.*

5 Ne bara ɓadara idira ne codi carea djārā itea traja panaa, baribaɓa ne neē ɓadaba idira aduba eropanaa.

Wērā warra toca ɓadaba warrarāda siete tosia.

Baribaɓa warra zocārā todaba waa warra toēa.

6 Ācōrēbaɓa zocai baira, beui sida diabaria. Idjia ēberāra beudarā panabadama ɓaɓaria idjaba lrēbabibaria.

7 Ācōrēbaɓa ne neē beada, ne bara ɓea sida ɓaɓaria.

Dji droma beara edaara ɓaɓaria idjaba dji edaara beada dji dromada ɓaɓaria.

8 Ācōrēba naā ējūāra ođa bēra idjidɓa djibaria. Idjideba ne jūmada ɓaa.

Maā bēra ne neē quīrura dji dromada poya ɓaya.

Ne ɓatabuebadama babarira dji bororā dede dji dromada poya ɓaya.

9 Ācōrēba idji tja beara wagabaria baribaɓa dji cadjiruarāda beudarā panabadama pāimane ɓaɓaria.

Ni abaɓba ara idji ɓaadeba poyacaa.

10 Ācōrēba idji dji quīrūra jūma poyaya. Bajāneba baa ɓaebaɓa quīrāca ādjirāra bio cawa oya. Ācōrēba jūma naā ējūāne beara cawa oya. Idjia ɓada boroa ɓaada diaya. Idjia edada borora dji dromaara ɓaya.

§ 1:18 Bia ɓaa. Hebreo bedeadē jara ɓaa: “Māa quīrā ɓaa ɓaa māra bia unu baida.” * 1:24 Paca zaqueda poa ūbea ɓada. Hebreo bedeadē ācaɓa cartade nāwā ɓā ɓaa: “Paca zaqueda ūbea.” Veintidos libra. Hebreo bedeadē ɓā ɓaa “efa.”

† 1:28 Hebreo bedeadē ebuda ɓaēa caiba Ācōrēa bia bedesia. * 2:4 Ēberā mēsra beara poyabaria. Hebreo bedeadē nāwā ɓā ɓaa: “Ēberā mēsra beara enedɓamara ɓaɓaria.”

¹¹ Māwānacarea Elcanara Ramá puruḏaa jēda wāsia. Barib_{ΛΓΛ} idji warra zaquera sacerdote Eli ume besia Ācōrē dede carebamārēā.

Eli warrarāba cadjirua o panana

¹² Eli warrarāra dji cadjiruarā basía. Ācōrēda wayadaca basía. ¹³ Sacerdoterāba odida pan_Λ quīrāca odaca basía.† Āteba_{ΛΓΛ} nāwā obadjidaa: abal_Λba Ācōrēa animarā dragada babue diabipeda dji djara dju b_Λde sacerdote nezocaba mīasu quida ūbea erob_Λra enebadjia. ¹⁴ Ma_Λba nedjara dju nūmara supeda idjia jira edadara edebadjia sacerdoteba comārēā. Israelerāba Silode Ācōrēa animarā draga babue diab_Λdaza māwā obadjidaa. ¹⁵ Ma_Λ awara dji draga babue diai naēna sacerdote nezocara zepeda dji draga babue diabi b_Λa nāwā jarabadjia:

–Ne djara diadua sacerdoteba bá comārēā. Idjia nedjara djudada quīrīāēā, āteba_{ΛΓΛ} dji ōgoada quīrīā b_Λa.–

¹⁶ Ma_Λne ēberāba dji dragada naārā babue diadida pan_Λana aib_{ΛΓΛ}, dji nezocaba panubadjia:

–Māwāēā. Ara nawena diadua. Māwāēb_{ΛΓΛ} m_Λa jāri edaya.–

¹⁷ Māwā Eli warrarāba cadjirua o pan_Λra Ācōrē quīrāpita bio biē basía. Israelerāba animarā Ācōrēa babue diabadara ādjia siriē unubadjidaa.

¹⁸ Māwā pan_Λne Samuelba Ācōrē dede careba b_Λbadjia. Idjia sacerdote djo lino wua odara j_Λbadjia. ¹⁹ Poaza dji papaba idjia cacuađe jāmārēā obadjia. Ma_Λra diađe wābadjia dji quima ume poaza animarā babue diađe wāb_Λdade. ²⁰ Ma_Λne Eliba Elcanara dji quima sida nāwā bia jara b_Λbadjia:

–Elcana, Ācōrēba b_Λa dewara warrarāda b_Λ quima Ana ume unubiya idjia warra naārā iwidiada Ācōrēa diada bēā.–

Māwānacarea Elcanara idji quima ume jēda diguida wābadjidaa. ²¹ Ma_Λbe Ācōrēba Anara carebabadjia. Māwā Anaba umaquīrā warrada ūbea idjaba wērācaurāda umé tosia. Ma_Λmisa Samuelera Ācōrē quīrāpita b_Λada warisia.

²² Ma_Λ ewaride Elira bio drōāda basía. Idjia ūrīsia idji warrarāba israelerāra biē o pan_Λda. [Ma_Λ awara ūrīsia ādjirāra wērārā Ācōrē wua dede eda wābadama ne obadarā ume miā com_Λ panabadada.]‡ ²³⁻²⁴ Ma_Λ carea idji warrarāba nāwā jarasia:

–M_Λ warrarā, bārāba cadjirua o pan_Λra jūmarāba jara pan_Λa. Wārāda Ācōrē puruba jara b_Λra bio cadjirua b_Λa. ¿Cārē cārēā māwā o pan_Λ? ²⁵ Abal_Λba djārāda biē oib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba ma_Λ ēberāra poya carebaya dewarabema ume bia bēmarēā. Barib_{ΛΓΛ} abal_Λba Ācōrēda biē oib_{ΛΓΛ} ¿caiba idjira carebai?–

Māwāmīna Eli warrarāba ādji zezaba jaradara j_Λnaē basía. Ācōrēba ādjira māwā erobasía beudida quīrīāna bēā.

²⁶ Ma_Λmisa Samuelera wari basía. Ācōrēba, ēberārā bida idjira bia unusidaa. ²⁷ Ma_Λ ewaride Ācōrēneba bedeabarida aba Elimaa zepeda nāwā jarasia:

–Ācōrēba nāwā jara b_Λa:

“Bārā drōā naēnabemarā Egiptodebema boro j_Λwaeda panasidade m_Λa ādjirāa ara m_Λnebemada ebuda cawabisia. ²⁸ Ma_Λne m_Λa jūma israelerānebemada Aaro_Λdr_Λ idjaba bārā, idjideba yōbdarā sida edasia m_Λ sacerdoterāda beadamārēā. Māwā bārāba animarāda m_Λa babue diabadaa, incienso querada bá diabadaa, idjaba m_Λ quīrāpita sacerdote djiora j_Λbadaa. Ma_Λ awara m_Λa bārā drōā naēnabemarā jarasia israelerāba animarā draga m_Λa babue diab_Λdade bārā sacerdoterāba dji djaradebemada edadida pan_Λda codi carea. ²⁹ ¿Bārāba cārē cārēā m_Λa animarā babue diabi jaradara, dewara diabi jarada sida siriē unubada? ¿Cārē cārēā b_Λ warrarāra m_Λ cāyābara biara quīrīā b_Λ? M_Λ puru israelerāba animarā draga babue diab_Λdade dji biara b_Λ nedjara co pan_Λneba b_Λ warrarāra boreguea pan_Λa.”

³⁰ Dadji israelerā Ācōrēba naēna jarasia b_Λ dedebemarāra, jūma b_Λ ēberārā sida ewariza idji sacerdoterāda beadida. Barib_{ΛΓΛ} idira nāwā jara b_Λa:

“M_Λa bārāra waa m_Λ sacerdoterā idu babiēā. Āteba_{ΛΓΛ} m_Λ bia jara pan_Λda m_Λa bia b_Λya idjaba m_Λ igara pan_Λra m_Λa biē b_Λya. ³¹ M_Λa bārā cawa oi ewarira jūēb_{ΛΓΛ}a. Ma_Λne b_Λ dedebema drōāē beara, b_Λ ēberārā drōāē bea sida m_Λa jūma quinibiya. Ni abada waraga beudaēa. ³² Ma_Λ ewaride m_Λa israelerāra bia o baya barib_{ΛΓΛ}a b_Λ ēberārānebema ni abada waraga beudaēa. Ma_Λ bēā ewariza bārāra sobiē panania idjaba sopua panania. ³³ M_Λa

† 2:13 Levítico 7:28-36. ‡ 2:22 Bedea corcheteđe b_Λra carta dji drōāra beade neēa. § 2:32 Bārāra sobiē panania idjaba sopua panania. Hebreo bedeade ma_Λra ebuda b_Λēa.

ba ēberārānebemada aba idu sacerdote babya. Māwāmīna idjira sobiē ōaya idjaba sopua ōaya. Maāne waabema baḏeba yōbadaarāra drōā baḏaēne beudia.* ³⁴ Naāgaba cawabiyā māa jaraḏara wārāda māwāida: ba warrarā Opnira, Pinē sida abari ewaride beudia.

³⁵ Māwānacarea māa dewarada ōaya mā sacerdote bamārēā. Māa quīrīā ba quīrāca idjia jūma aride o ōaya. Idjideba yōbadaarāda māa ōaya ewariza mā sacerdoterāda beadamārēā. Māa israelerā boro baī ewarideba ātaa ādjira ewariza māwā beadia. ³⁶ Maā ewaride ba ēberārānebema wadi zocai beara ādji quīrāpita zedapeda quīrā djuburiada iwidiāia paratada, codi sida maārī diadamārēā. Maā awara ne codi carea iwidiāia sacerdoterā nezocarāda baḏadamārēā.”–

3

Ācōrēba Samuel trāna

¹ Cūdra Samuelba Ācōrē quīrāpita Elira carebabadjia. Maā ewaride Ācōrēra ēberārā ume ara cadraa beḏeaca basia. Mācua cāimocara quīrāca ne unubica basia. ² Elira dau towa ba bērā bia unuca basia. Ewari aba idji caḏade cāi basia. ³ Maāne Samuelera Ācōrē wua dede cāi basia. Mama Ācōrē baurudeda basia idjaba ībīrāra wadi urua nūmasia. ⁴ Māwā baḏe Ācōrēba Samuelera trā jarasia:

–jSamuel!–

Samuelba panusia:

–Nama baā.–

⁵ Ara maāda Eli cāi baāmaa pira wāpeda nāwā jarasia:

–Nama baā. ĶCārē cārēā trā ba?–

Eliba panusia:

–Baā trāē baā. Cāine wādua.–

Samuelera jēda wāpeda idji caḏade tabesia. ⁶ Maāne Ācōrēba idjira waya trā jarasia:

–jSamuel!–

Ara maāda Samuelera piradrāpeda Eli baāmaa wāsia. Maāne jarasia:

–Nama baā. ĶCārē cārēā trā ba?–

Eliba panusia:

–Warra, baā trāē baā. Cāine wādua.–

⁷ Samuelba Ācōrē sāwā beḏeabarida adua basia Ācōrēra wadi idji ume beḏeaca bada bērā.

⁸ Maāne Ācōrēba waya Samuelera trā jarasia. Ara maāda Samuelera piradrāpeda Elimaa wāsia. Maāne jarasia:

–ĶCārē cārēā trā ba?–

Maānebaā Eliba cawasia Ācōrēbaā Samuelera trā jara baā. ⁹ Maā bērā idjia Samuelea jarasia:

–Cāine wādua. Baribaāā Ācōrēba baā waya trā jaraibaāā idjia nāwā panudua: “Beḏeada mā boro, māa ūrī baā.”–

Maā bērā Samuelera jēda wāpeda idji caḏade tabesia. ¹⁰ Maāne Ācōrēra wayacusa zepeda Samuelera trā jarasia naēna oḏa quīrāca:

–jSamuel! jSamuel!–

Samuelba panusia:

–Beḏeada mā boro, māa ūrī baā.–

¹¹ Ācōrēba jarasia:

–Dārāēne māa bārā israelerāra ācaā bio cawa oya. Maā ūrībada bio dauperadia. ¹² Maā ewaride māa Eli, idji ēberārā sida cawa oi jaraḏara jūma oya. ¹³ Idji warrarāba mā quīrāpita cadjirua obadara bio cawa baāmīna idu obi baā. Maā carea māa jarasia idji ēberārāra ewariza cawa o baāda. ¹⁴ Māa wārāneba Eli ēberārā jarasia ādjia cadjirua obadara ni maārī biā quīrāḏoaēda. Animarāra māa babue diacuabada sida wadibiā māa quīrāḏoaēa. Ne diabāda sida māa quīrāḏoaēa.–

¹⁵ Ācōrē beḏeacacarea Samuelera idji caḏade cāi besia. Diapeda ārāmpeda Ācōrē dede eda wābadara ewa nūmasia. Baribaāā Samuelba cāimocara quīrāca ūrīnada Elia jara quīrāē basia. Waya basia māwā jaraida. ¹⁶ Baribaāā Eliba Samuelera trāsia:

–jWarra, Samuel!–

Samuelba panusia:

–Nama baā.–

¹⁷ Maāne Eliba iwidiāia:

* **2:33** Hebreo beḏeade maā versicolora ebuda baā. Elideba yōna sacerdoterā beupedadada 1 Samuel 22:6-23de ba baā.

–¿Ăcōrēba bġa cārēda jarasi? Idjia jaradara ni maārī bida mērārādua. ¡Ăcōrēba bġara bio cawa oya idjia jaradada mġa jūma jaraēbġara!–

¹⁸ Maġ carea Samuelba Elia jūma jarasia. Ni maārī bida mērāē basía. Maġne Eliba sopuaba nāwā jarasia:

–Idjidrġa Ăcōrē bēra idjia quīrīā bġa quīrāca oida bġa.–

¹⁹ Samuel waribġaraē Ăcōrēra idji ume basía. Idjia Samueldeba jaradara jūma obadjia. ²⁰ Maġ bēra jūma israelerāba Daġ eyadeba aba Beersebá jewedadaa cawasidaa Samuelera wārāda Ăcōrēneba bedebarida. ²¹ Maġ ewaride Ăcōrēra Silode Samuelma odjapeda idji bedeara cawabadjia.

4

¹ Maġra Samuelba jūma israelerāa jarabadjia.

Pilisteorāba Ăcōrē baurude edapedada

Maġ ewaride pilisteorāra israelerā ume djōni carea Apec purude ābaa dji ġaresidaa. Maġ bēra israelerāra ādjirāmaa djōne wānapeda Ebenezer caita duanesidaa. ² Djōsidade pilisteorāba israelerāra mil quīmārē quenanapeđa poyasidaa.

³ Israeldebema sordaorā jēda zebġada unusidade dji bororāba ādjiza iwīdisidaa.*

–¿Cārē cārēā idi Ăcōrēba pilisteorāa idu poyabisi? Ăcōrē baurudera Silode edade wāna dadjirā tāēna bāmārēā. Māwā Ăcōrēba dadjirāra dji quīrū ġawaedabemada ēdġa bġaya.–

⁴ Maġ carea sordaorāba ġġara Silodaa diabuesidaa Ăcōrē baurude enenamārēā. Maġ baurude ġġa Ăcōrē jūma poya bġara bajānebema nezocarā zaca i bara panġa ēsi babadjia. Eli warrarā Opnira, Piné sida Ăcōrē baurude enebġdarā ume zesidaa.† ⁵ Ăcōrē baurude israelerā sordaorā duanġama jūēbisidade jūmarāda bġsrida ġġua biasidaa. Maġba egorora uresía. ⁶ Maġ bġaga duanġara pilisteorāba ūrīnapeda ādjiza iwīdisidaa:

–¿Cārē cārēā hebreorāra ġācua bġaga duanġa?–

Maġne cawasidaa Ăcōrē baurudera israelerā duanġama enesidada. ⁷ Maġ carea bio ne waya panġneba jarasidaa:

–¡Ĳdji Ăcōrēra ādjirā duanġama jūēsía! ¡Ay, dadjirāra mīā djuburi panġa! Wadibida ni abġalġa ādji Ăcōrēra dadjirā ume djōne enenaca basía. ⁸ ¡Ay, dadjirāra mīā djuburi panġa! ¿Caiba dadjirāra ġġa Ăcōrē bġara bġa ġawaedabemada ēdġa bġa? Ara maġ Ăcōrē beaba egiptorāra ēġūā pōāsa ewaraga bġade ne quīrātanoaneba quīnbisidaa. ⁹ Maġ carea ¡dadjirāra sozarra beadadrġa! ¡Mēsrā djōnadġa hebreorā ġawaedā bġada amaaba, ādjirāra dadjirā ġawaedā panana quīrāca!–

¹⁰ Maġbe pilisteorāra waya djōne wānapeda israelerāra poyasidaa. Māwā poyabġada carea israelerāra ādji dedaa mīrū wābġasidaa. Pilisteorāba zocārā quenasidaa. Israeldebema sordaorā ġrūba djōne wābadara treinta mil quenasidaa. ¹¹ Maġbe pilisteorāba Ăcōrē baurudera edasidaa. Maġ awara Eli warrarā Opnira, Piné sida beasidaa.

¹² Benjamīġneba yōnada aba ādji djō duanġamaġba pira wāpeda abari ewaride Silode jūēne wāsía. Sopuaba idjia cacuade ġġa bġara jūma cōācuapeđa egoro sida idji boro ġġa cua erobasía. ¹³⁻¹⁵ Maġne Elira idji buguede óare chūmasía quīrācuīta bġa carea. Idjira 98 poa bġa bēra dau towa basía. Baribġara Ăcōrē baurude carea jūmawāyā crīcha bġa bēra māwā quīrācuīta basía. Maġne dji ēberā mīrū wānara purude jūēpeda israelerā sordaorā sāwāpedadada jūma nēbġasía. Maġ ūrīnapeda sopuaba purura bġaga duanesía. Māwā bġaga duanġa ūrībġaraē Eliba iwīdisía:

–¿Cārē cārēā ēberārāra ġācua bġaga duanġa?–

Maġne dji ēberā mīrū wānaba israelerā sordaorā sāwāpedadada Elia jarade wāsía. ¹⁶ Idjia Elia nāwā jarasia:

–Dadjī israelerā djō duanġamaġba mġra mīrū zesía.–

Eliba iwīdisía:

–Warra ¿sāwāsí?–

¹⁷ Dji jarade zeda ēberāba nāwā panusía:

–Pilisteorāba poyabġada carea dadjī israelerāra mīrūsidaa. Ĳdjirāba zocārā quenasidaa. Bġa warrarā Opnira, Piné sida beasidaa. Maġ awara Ăcōrē baurudera pilisteorāba edasidaa.–

¹⁸ Ăcōrē baurudedebema ūrībġaraē Elira purude eda wābada orrocawa jēdaa baesía. Idjira drōāda bġa bēra idġaba bio boreguea bġa bēra, baebġaraē idjī ġġa mġsira bġapeđa beusía. Elira cuarenta poa israelerā ēdġa bġabari basía.

* **4:3** Dji bororā. Hebreo bedeadē nāwā bġa bġa: “Israelerā dji drōārā.” † **4:4** Exodo 25:17-22.

¹⁹ Maḷ ewaride Eli āīguda biogoa basia, warra toi carea basia. Idjira Piné quima basia. Maḷne idjia ūrisia pilistorāba Ācōrē baurudera edasidada, idji quimara beasidada, idjaba dji zāwārē sida jaidasida. Maḷ ūrībāḷaba cawaēne warra puapeda tosia. Baribāḷa warra puara droaē basia. ²⁰ Beubāḷade idji carebabada wērārāba idjia nāwā jarasidaa:

–Necai bada. Ba umaquīrā warrada tosia.–

Māwā jarapedadamīna idjira quīrā cawaē nūma bēra ni cārē sida panuē basia. ²¹⁻²² Ātebāḷa nāwā jarasia:

–Ācōrēra dadji israelerā tāēna badada neēa, idji baurudera dewaraba edapedada bēra.–

Māwā jarasia idji zāwārē Elida, dji quima Piné sida beupedada bēra idjaba Ācōrē baurudera dewaraba edapedada bēra. Ācōrēra dadji israelerā tāēna badada neēana ada bēra idji warrara trā basia Icabod.–

5

Pilistorāba Ācōrē baurude eropanana

¹ Pilistorāba Ācōrē baurudera Ebenezerdeba ādji puru Asdodaa edesidaa. ² Maḷbe ādji ācōrē Dagoḷ dede ededapeda idji caita cobasidaa.

³ Nurēma diapedada Asdodebemarā Dagoḷ dede eda wābadae ādji jawaba oda ācōrē Dagoḷra egode bāru tabada unusidaa Ācōrē baurude quīrāpita. Maḷda idji babarima ādjia waya ḷta nūmasidaa. ⁴ Nurēma diapeda Dagoḷ deda wābadae wayacusa unusidaa Dagoḷra Ācōrē baurude quīrāpita egode bāru tabada. Dji borora jawa sida umena dede eda wābadama bāḷa tapanasidaa. Dji cacua awa tabasia. ⁵ Maḷ ewarideba ḷtaa Dagoḷ sacerdoterāda, dewara ēberārā sida Dagoḷ dede eda wābadae dji boro, jawa sida tapananama jedadabadaa.

⁶ Maḷ ewaride Ācōrēba Asdo purura, maḷ puru caita bea sida bio biē basia. Ādji cacuae zarega odjacuabisia. ⁷ Maḷ carea ādjirāba nāwā jarasidaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera dadjirā tāēna eropananiē panḷa. Idjia dadjirāda, Dagoḷ sida bio biē o bā.–

⁸ Maḷ carea pilistorāba jūma dji bororāra trābidapeda nāwā iwīdisidaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera ḷsāwā odi?–

Dji bororāba panusidaa:

–Gat purudaa ededada.–

Ara maḷda Gat purudaa edesidaa. ⁹ Edepedadacarea Ācōrēba maḷ puru sida bio biē basia. Jūmarā cacuae zarega odjacuabisia. Drōārāda warrarā sida māwā osia. Maḷba purura bio ne wayasidaa.

¹⁰ Maḷ bēra pilistorāba Ācōrē baurudera Eroḷ purudaa edesidaa. Baribāḷa jūebadae maḷ purudebemarāba Ācōrē baurudera ununapeda nāwā bia jarasidaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera dadjirā quenani carea namaa enebada!–

¹¹ Ācōrēba maḷ purura bio biē bada bēra zocārā quiniḷada basia. Maḷba purura bio ne wayasia. Pilistorāba ādji bororā wayacusa trābidapeda nāwā jarasidaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera ādjirāmaa jēda ededada. Māwā odaēbāḷa dadjirāra jūma quenaya.–

¹² Jūma dji zocai bea cacuae zarega odjacuada bēra ādji ācōrē bea quīrā djuburiada iwīdi duanasidaa.

6

Pilistorāba Ācōrē baurude jēda diabuepeda

¹ Pilistorāba Ācōrē baurudera ādji druada siete jedeco eropanasidaa. ² Maḷbe Dagoḷ sacerdoterāda, dau ēsā unubadarā sida ābaa trācuadapeda iwīdisidaa:

–Ācōrē baurudera sāwā odi? Daia jaradada sāwā waya idji badamaa diabuedida.–

³ Ādjirāba panusidaa:

–Bārāba israelerā Ācōrē baurudera jēda diabuedibāḷa ara jāwā diabuerānadua. Ātebāḷa Ācōrēna ne diabuedida panḷa bārāba idji baurude nama eropanana carea. Māwābāḷa bārāba cawadā cārē cārē Ācōrēba bārāra bio biē o bada. Maḷ awara cacua biacuada.–

⁴⁻⁵ Pilistorāba iwīdisidaa:

–Māēteara ḷcārēda idjia diabuedi?–

Ādjirāba panusidaa:

–Bārā bororāra juesuma panḷa bēra nāwā odida panḷa: oroda edadapeda bārā cacuae zarega odjacuada quīrāca juesuma odada. Maḷ awara dadji drua āri bā churi quīrāca

juesuma odadua. Maḷgara israelerā Ācōrēa diabuedadua bārāra, bārā bororā sida bia mīga panḷ bēra. Māwā bārāba unubidia idjida waya panḷda. Āibērā idjia dadjirāra, dadji ācōrē beada, idjaba dadji ējūā sida waa biē oēsicada. ⁶ ĶCārē cārēā bārāra egiptorā ādji boro sida so zarea panana quīrāca so zarea panḷ? Ācōrē baurudera jēda diabuedadua. Ācōrēba egiptorā bio cawa oside Ķādjirāba israelerāra idu wābisidaēca?

⁷ Maḷ bērā carreta djiwidida obidadua. Idjaba paca warra bara panḷda umé edadadua. Maḷ pacara wadī carreta errebaridacada beadida panḷa. Ādjira carretadaa jḷ nūmanadua baribara dji warrara ādji ume idu wābirānadua; ātebala corrade bḷadadua. ⁸ Maḷbe Ācōrē baurudera carretade cobḷadadua. Maḷ orrocawa dewara baurudeda cobḷadadua. Maḷne eda bārāba oro ocuadara bḷadadua. Maḷra Ācōrēa diabuedadua idji baurude eropanana carea. Maḷbebara paca carretara idu edebidadua.

⁹ Baribara naḷgada quīrācuidadua: pacaba carretara israelerā puru Bet-semedaa ededibara, wārāda Ācōrēba dadjirāra biē erobasia. Mamaa ededaēbala dadjirāba cawadīa idjia dadjirāra jāwā oē basida; ātebala ara jāwā biē panesidaa.–

¹⁰ Ara maḷda māwā osidaa. Paca warra bara panḷda umé edadapeda carretadaa jḷsidaa. Dji warrara corrade bḷsidaa. ¹¹ Maḷbe Ācōrē baurudera carretade cobḷadapeda dewara baurudeda orrocawa bḷsidaa. Maḷne eda churi oro ocuadara, ādji cacuade zarega odjacuada quīrāca oda sida bḷsidaa. ¹² Paca quenabuesidade jipa Bet-semenaa bia wāsidaa, ni maārī bida o āyā wānaē basīa. Maḷne pilisteorā dji droma beara caidu acade wāsidaa aba Bet-seme daucha.

¹³ Maḷ ewaride israelerā Bet-semedebemaba ādji trigoda jewedade ewa duanasia. Maḷne cawaēne pacaba dji carretara Ācōrē baurude bara errebari enebadada unusidaa. Maḷ carea bio bḷsridasidaa. ¹⁴⁻¹⁵ Dji carreta Bet-seme druade jūēside pacara nūpanesidaa ēberā Josue abada ējūāne, mōgara waibaa cobḷa caita. Mama leuitarāba Ācōrē baurudera, oro ocuadara bara bḷ baurude sida edadapeda maḷ mōgara waibaa jḷḷ cobḷsidaa. Maḷne ēberārāba carretara ēgawadapeda tabada cajērāsidaa. Maḷbe pacara, dewara animarā sida Ācōrēa babue diasidaa. ¹⁶ Pilisteorā bororā juesuma panḷba maḷda ununapeda Ecroḷnaa jēda wāsidaa.

¹⁷ Pilisteorāba ādji cacuade zarega odjacuada quīrāca orodeda odapeda Ācōrē baurude eropanana carea Asdo puruba, Gaza puruba, Ascaloḷ puruba, Gat puruba, Ecroḷ puru bida Ācōrēa aba aba diasidaa. ¹⁸ Maḷ awara pilisteorā boro juesuma panḷba dewara puru beada ādjirā jawaedā eropanasidaa. Puruza churi quīrāca oro odada aba diasidaa. Ķcala purura mōgaraba jūrā ca beasia idjaba ḷcala ara jāwā beasia. Maḷ purura beasia pilisteo druadeba aba mōgara waibaa cobḷama. Maḷ mōgarara wadibida Josue Bet-Semedebema ējūāne bḷa israelerāba Ācōrē baurudera jḷḷ cobḷpedadama.

¹⁹ Ācōrēba israelerā Bet-semedebemara setenta quinibisia idji baurudede eda acḷpedada carea. * Maḷne purura bio jīasia Ācōrēba zocārā quinibida bēra. ²⁰ Maḷ carea jarasidaa:

–Ācōrēra jipa bḷ bērā Ķcaida idji quīrāpita poya bai? Naḷ baurudera āyā diabuedida panḷa baribara Ķcairāmaa diabuedi?–

²¹ Maḷ carea Quiriat-jeariḷ purudaa ḷcala diabuesidaa nāwā jaramārēē:

–Pilisteorāba Ācōrē baurudera waya jēda diabuesidaa. Maḷ bērā jarade zedadua.–

7

¹ Ara maḷda Quiriat-jeariḷnebemarā zedapeda Ācōrē baurudera edesidaa. Maḷbe eya zaquede Abinadā dede bḷadapeda Abinadā warra Eleazada edasidaa waga bamārēā.

8

Israelerāba ādjirā boro bḷ quīrā panana

¹⁻² Samuelba warrada umé erobasia. Dji nabemara Joel abadjidaa. Dewarabemara Abias abadjidaa. Samuel drōā beacarea idji warrarāra israelerā nēbara cawa obadarāda bḷsia. Ādjia Beersebā purude cawa obadjidaa. ³ Baribara Samuel warrarāra idji quīrāca jipa nībadaca basīa. Ātebala biara parata awua panasidaa. Abaḷba paratada diasira maḷ ēberāare panebadjidaa. Maḷ bērā jipa cawa odaca basīa. ⁴ Maḷ carea Israeldebema dji dromarāda ābaa dji jaradapeda Ramā purudaa Samuel ume bedeade wāsidaa. ⁵ Samuelea nāwā jarasidaa:

–Bara drōāda besia idjaba bḷ warrarāra bḷ quīrāca jipa nībadacaa. Maḷ bērā aba bḷdua dadjirā boroda bemārēā dewara druade erobea quīrāca.–

* 6:19 Setenta. Hebreo bedeade ḷcala cartade nāwā bḷ bḷa: “Ēberārā setenta, ēberārā cincuenta mil.”

6 Māwā jarabλdara Samuelba biē ūrīna bērā Ācōrēa iwīdisia sāwā oida bλ cawaya. 7 Maλne Ācōrēba nāwā panusia:

–Ādjirāba jara panara jūma odua. Māwā jara panλneba bλda igara panλēa. Mλdrλ igara panλa. Quirīāē panλa mλra ādji boro baida. 8 Mλa ādjirā Egiptoedeba ēdrλ edadadeba λtaa abarida obadaa. Ādjia ara cadrλa mλra igarabadaa dewara ācōrē beada ēpēni carea. Ara maλ quirīāca bλda o panλa. 9 Maλ carea ādjirāba jara panλ quirīāca aba bλdua ādjirā boroda bemārēā. Baribλrλ maλ naēna ādjirāa ebuda jaradua maλ boroba sāwā o baida.–

10 Jūma Ācōrēba jaradara Samuelba dji boro iwīdi panarāa nāwā jarasia:

11 –Bārāba aba bārā boroda bλdibλrλ, idjia nāwā oya: bārā warrarā cūdra beara zocaya. Idjia λcλrλ bλcuaya carretadeba idjaba cawayodeba djōnamārēā. Dewararāda idji carreta nocoare pira wābicuaya ēberārā odebema āyā jarecuadamārēā. 12 λcλrλ bλcuaya mil sordaorā bororāda beadamārēā idjaba λcλrλ bλcuaya cincuenta sordaorā bororāda beadamārēā. λcλrλ bλcuaya idji ējūā odamārēā idjaba néu ewadamārēā. Maλ awara λcλrλ bλcuaya carretadebema idjaba djōi careabema odamārēā.

13 Maλ awara bārā cau awērā beara zocaya. Ādjirāa bλcuaya quera odamārēā, ne djudamārēā, idjaba paλ ābudamārēā.

14 Idjaba bārā ējūā dji biara beara, bārā uva ējūā dji biara beara, bārā olivo ējūā sida edapeda idjiare bearā diacuaya. 15 Maλ awara bārāba trigo ewabλdadedemada, uva ewabλdadedemada sida edaya. Bārāba ē die ewabλdaza idjia aba edapeda idjiare bearā diacuaya. 16 Maλ awara bārā nezocarā dji umaquirāda, dji wērā sida idji itea edaya. Bārā pacara, burro sida dji biara beada idji itea edaya.* 17 Maλ awara bārā ovejadedemada, bārā chiwatudebema sida edaya. Bārāba die juachabλdaza idjia aba edaya. Maλ awara ara bādjidia idji nezocarāda beadia. 18 Maλ ewaride bārā boroba māwā o bλ carea Ācōrēa quirā djuburiada iwīdidia baribλrλ idjia bārā bedeara ūrīēa.–

19 Samuelba māwā jaradamīna israelerāba ni maārī bida ijānaē basía. Ātebλrλ nāwā jarasíada:

–Ijānaēa. Dairāba quirā panλa aba dadjirā boro baida. 20 Māwā dewara drua beaba ādji boro eropanλ quirāca dadjirā bida eropanania. Maλ boroba dadjirāra pe erobaya. Idjaba djōne wābλdade idjidrλ nocoare wāya.–

21 Maλ ūrīpeda Samuelba ādji bedeara jūma Ācōrēa jarasia. 22 Maλne Ācōrēba panusia:

–Ādjirāba jara pana quirīāca odua. Aba bλdua ādjirā boro bamārēā.–

Maλ bērā Samuelba israelerā boroda aba bλyada apeda jūmarāda ādji puruza wābisia.

9

Samuel Saul ume dji unupedada

1 Benjamiλneba yōna Quis abadada basía. Idjira Abiel warra basía. Abielera Zero warra basía. Zerora Becorā warra basía. Becorāra Apía warra basía. Apíara Benjamiλneba yōna basía. Maλ ēberā Quis abadara dji droma basía. 2 Idjia warra cūdrada erobasia Saul abadada. Saulora jūma israelerā cāyābara quirāwārēāra basía idjaba drasoara basía.

3 Ewari aba Saul zeza Quis burroda λcλrλ nēbasíada. Maλ carea idji warra Sauloa nāwā jarasia:

–Dadji burrora jarλde wādua. Nezocada aba ededua.–

4 Ara maλda Saulba Epraiλ eyaida bλ ējūāne, Salisade, Saalíne, Benjamiλ ējūāne bida jarλ nībasia. Māwāmīna unuē basía. 5 Zup ējūāne jūēsidade Saulba idji nezocaa jarasia:

–Jēda wāna. Naλbara mλ zezara idji burro carea sopua bλēa ātebλrλ dadji carea sopua bλa.–

6 Dji nezocaba panusia:

–Naλ purude Ācōrēneba bedebarida bλa. Jūmarāba idjira waya panλa. Jūma idjia jarabλrλra wārāda māwābaria. Idjima wāna. Idjia poya jaraisicada sāma burrora jarλde wānida panλda.–

7 Saulba panusia:

–Māēteara wāna. Baribλrλ zcārēda idji itea ededi? Dadjia enepedada paλra jōsia. Ni cārē sida neē panλa idjia diadi carea.–

8 Dji nezocaba panusia:

–Mλa nama parata torroda aba erobλa.* Maλgλra idjía diadia jaramārēā sāma burrora jarλde wānida panλda.–

9-10 Saulba jarasia:

* 8:16 Bārā paca. Griego bedeadē māwā bλ bλa. Hebreode bλ bλa “bārā cūdrārā.”

* 9:8 Parata torroda aba. Hebreo

bedeadē nāwā bλ bλa “un cuarto de siclo.”

–Bia ɓla. Wāna.–

Ara maɓda Saulora idji nezoca ume purudaa Ācōrēneba bedeabarimaa wāsidaa. (Maɓ ewaride israelerāba Ācōrēneba bedeabarira dau ēsā unubarida jarabadjidaa. Maɓ bēra ɓaɓaɓa Ācōrēa iwidi quīrīā ɓade jarabadjia: “Dau ēsā unubarida aɓade wāna.”) ¹¹ Jūēboɓodade eyade ɓtaa nībasidaa. Maɓne awērārā baido juede wāɓɓada unusidaa. Ādjia maɓ awērārā nāwā iwidiɓidaa:

–Dji dau ēsā unubarira ɓnaɓ purude ɓaca?–

¹² Awērārāba nāwā panusidaa:

–Māē, nocoare ɓa. Isabe wānadua. Idi puruba eya borode animarāda Ācōrēa babue diaēi bēra idjira zesia. ¹³ Purude jūēsidaara idjira isabe jaradada. Māwāēɓa idjira eya borodaa ne code wāya. Idjiabɓa animarā Ācōrēa babue diapedadada bia jara ɓaɓa ɓa ēberārāba codi naēna. Isabe wānibɓa idjira ununia.–

¹⁴ Ara maɓda ādjira purudaa ɓtaa wāsidaa. Jūēɓadade Samuelera eya borodaa wāɓɓada ādji ume quīrādjusia.

¹⁵ Nurēmaena Saul jūēi naēna Ācōrēba Samuelea naɓɓa cawabisia:

¹⁶ –Nu ara naɓ horaca māa Benjamiɓ ējūāneɓemada ɓa ɓamaa diabueya. Idjidɓa ɓadua mā puru Israel boro bamārēā. Idjiabɓa bārāra pilisteorā jawaeɓemada ēdɓa ɓa. Māa unu ɓa mā purura bio bia mīga ɓada. Idjaba māa ūrī ɓa ādjirāba quīrā djuburiada iwidi panada.–

¹⁷ Samuelba Saul unuside Ācōrēba idjia jarasia:

–Jāɓ ēberādrɓ māa ɓaɓa nuena jara ɓasia. Idjiabɓa mā purura pe erobaya.–

¹⁸ Purude eɓa wāɓadama Saulora Samuel caita wāpeda jarasia:

–Mā djuburia māa jaradua dji dau ēsā unubari dera sāma ɓada.–

¹⁹ Samuelba jarasia:

–Dau ēsā unubarira māa. Eya borodaa mā na wādua. Māa quīrīā ɓa idi ɓara mā ume ne coɓa. Nu diapeda ɓa iwidiɓadada mā jaraya. Māwānacarea māa ɓara idu wābiya. ²⁰ Burro ewari ūbea adua panɓ carea sopurarādua. ɓa ēberārāba unusidaa. Maɓ awara jūma israelerāba quīrīā panɓa ɓada, ɓa zezadeba yōɓɓarā sida ādjirā boroda beadida.–†

²¹ Saulba panusia:

–Baribɓa māra Benjamiɓneba yōnada jāwā ɓa. Dai purura Israeldeba yōpedada doce purudeɓemada dji caibeara ɓa. Maɓ awara Benjamiɓneba yōpedadeɓemada mā ēberārāra dji eɓaara bea. Maɓda ɓcārē cārēā ɓa māa māwā jara ɓa?–

²² Maɓbe Samuelba Saulora, idji nezoca sida eya borode ɓa dedaa edepeda ēberārā treinta panɓ tāēna chūmebisia dji dromaara bea chūmeɓadama. ²³ Maɓbe Samuelba ne djubarīa nāwā jarasia:

–Ne djara māa ɓa awara ɓaɓidara enedua.–

²⁴ Ara maɓda ne djubariba chīdeɓemada djarada enesia Saulba comārēā. Maɓne Samuelba jarasia:

–Codua. Māa purua ābaa ne codi jaraside naɓɓa ɓa itea awara ɓabisia.–

Ara maɓda Saulora Samuel ume ne cosia. ²⁵ Māwānacarea ādjira eya borodeba purudaa eɓa zedapeda Samuel dede dji ɓtaareɓema dejāne Saul itea cɓɓada osidaa. ²⁶ Mama Saulora cāisia.†

Nurēma Samuelba Saul maɓ ɓtaareɓema dejāne ɓada trɓpeda jarasia:

–Pirabaridua, wāida ɓa.–

Ara maɓda Saulora piradrɓpeda Samuel ume dajadaa wāsidaa. ²⁷ Purudeba wāɓɓade Samuelba Saulora jarasia:

–ɓa nezocaa jaradua na wāmārēā baribɓa ɓara waɓi wārādua. Ācōrēba jarabi ɓara māa ɓa jaraida ɓa.–

Ara maɓda Saul nezocara na wāsia.

10

Samuelba Saul israelerā boroda ɓada

¹ Maɓbe Samuelba nedragada edapeda Saul boro ɓrɓ weasia. Uridarrade isōpeda nāwā jarasia:

† 9:20 Jūma israelerāba quīrīā panɓa ɓada, ɓa zezadeba yōɓɓarā sida ādjirā boroda beadida. Hebreo bedeade nāwā ɓa ɓa: “Jūma israelerā ne biada ɓa, ɓa zezadeba yōɓɓarā bida eɓaɓeɓca?” † 9:26 Dji ɓtaareɓema dejāne Saul itea cɓɓada osidaa. Mama Saulora cāisia. Griego bedeade māwā ɓa ɓa. Hebreo bedeade nāwā ɓa: “Samuelera Saul ume bedeasia dji ɓtaareɓema dejāne. Nurēma āɓabodode ɓrɓmasidaa.”

–Ācōrēba idi b̄ara b̄ab̄ara idji puru Israel boroda b̄amārēā. [B̄ab̄ara nāl purura pe erobaya idjaba ādjirā dji quīrūnebemada ēdra b̄aya. Nāwā b̄a cawaya Ācōrēba wārāda b̄ara israelerā boroda b̄asida.]² Namaaba b̄a wāb̄ara de Benjamīneba yōpedadarā ējūāne Selsa purude ēberāda umé unuya. Ādjira Isa quima Raquel tabaripeda caita panania. Ādjia b̄a nāwā jaradia: “B̄a burro jara b̄adara unusidaa. Māl b̄erā burro carea b̄a zezara sopuaē b̄a, āteb̄ara b̄arā carea sopua b̄a. Idjia iwīdi b̄a sāvā b̄ara unuida.”

³ Māl awara Tabor ējūāne bacuru waib̄ama jūēb̄ara de ēberāda ūbea unuya. Ādjira Betelēda wāb̄adaa Ācōrēba ne diadi carea. Abaaba chiwatuda ūbea erobaya. Abaaba pāda ūbea erobaya. Dewarabemaba uva bada animarā e odade erobaya. ⁴ Ādjia b̄a bedeadapeda pāda umé diadia. Māra edada.

⁵ Mamaaba b̄ara Guibeā purudaa wāya pilisteorā sordaorā panabadama.† Purude jūēboode Ācōrēneba bedeadadarāda eya borodeba edaa zeb̄adada unuya. Ādjirāra Ācōrēneba bedea panania.‡ Ādji nocoare ēberārāba tōnōāda, chiruda, arpa sida zá n̄badia.

⁶ Māl unubara de Ācōrē Jaurera b̄amaa zeya. Māl b̄erā b̄a sida ādjirā quīrāca Ācōrēneba bedea. Mamaaba l̄taā b̄ara awara b̄eya. ⁷ M̄la jara da jūma māwānacarea b̄a o quīrāb̄ara odua, Ācōrēra b̄a ume bai b̄erā. ⁸ Māl b̄erā Gilgaldaa na wāpeda m̄ra j̄lādua. Domia abaa de m̄ra b̄ama jūēya. Mālbe Ācōrēba animarāda jūma babue diadia idjaba idji ume necai bai careabema animarā dragada babue diadia. Māwānacarea m̄la jaraya b̄a cārēda oida b̄ada.–

⁹ Saul Samuelmaaba wāb̄ara de Ācōrēba idji cr̄ichara awara b̄asia. Ara māl ewaride Samuelba jaradara jūma māwāsia. ¹⁰ Māl b̄erā Saul idji nezoca ume Guibeade jūesidade Ācōrēneba bedeadadarāda zeb̄adada unusidaa. Ara māl da Ācōrē Jaurera Saulmaa zesia. Mālba Saul sida ādjirā quīrāca Ācōrēneba bedea b̄esia. ¹¹ Baribara Saul unubadarāba idjira Ācōrēneba bedea b̄ada unusidade ara ādjiduba jarasidaa:

–¿Cārēda sāvāsi Quis warra Saulora jāvā nūmara? ¿Idji sida Ācōrēneba bedeabarica?–

¹² Mamabema abaaba jarasia:

–¿Ādjirā zezara cai?–§

Māl carea abaaba ne oca badada cawaēne o beibara israelerāba nāwā jarabadaa: “¿Saul sida Ācōrēneba bedeabarica?”

¹³ Māwānacarea Saulora idji diguida jūesia.* ¹⁴ Mālne idji djabadrōāba idjia, dji nezocaa bida nāwā iwīdisia:

–Bārāra ¿sāma panasida?–

Saulba panusia:

–Dai burroda jara panasidaa. Baribara ununaē b̄erā Samuelmaa bedeade wāsidaa.–

¹⁵ Idji djabadrōāba iwīdisia:

–¿Samuelba cārēda jarasi? M̄l djuburia idjia jaradara jūma nēb̄ara dua.–

¹⁶ Saulba jarasia:

–Idjia daia ebuda jarasia bārāba burrorā unusidada.–

Baribara Saulba jaraē basia Samuelba idjira israelerā boro bai jaradara.

¹⁷ Māwānacarea Samuelba Mizpa purude israelerāra Ācōrē quīrāpita ābaa jaresia. ¹⁸ Mālbe jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara b̄a: “M̄la bārāra Egiptodeba ēdra enesia. Ādji j̄lwaedabemada idjaba jūma dewara puruba bārā biē o pannebemada ēdra edasia.”

¹⁹ Ācōrēba bārāra bia m̄ga pannebemada idjaba sopuaēbemada ēdra edabarim̄na nāl ewaride idjira igara panaa. Māl carea jara panaa: “Aba b̄a dua dadji boroda b̄amārēā.” Māl b̄erā aba b̄adia. Bārā doce purura Ācōrē quīrāpita zedapeda idjia cawabiya sālḡa purudebemada dji boro baida. Mālbe māl purudebema ēberārāra idji quīrāpita zedapeda idjia cawabiya caida dji boro baida.–

²⁰ Mālbe Samuelba israelerā doce puruda Ācōrē quīrāpita jūma tr̄acuapeda Ācōrēba cawabisia dji borora Benjamīneba yōna purudebema baida. ²¹ Māwānacarea Samuelba Benjamīl purudebemarāra caitaara zebisia. Mālne Ācōrēba cawabisia dji borora Martideba yōpedadadebema baida. Māl ēberārānebemada Ācōrēba cawabisia Quis warra

* **10:1** Bedea corchetede b̄ara griego bedeade b̄a b̄a. Hebreo bedeade neēa. † **10:5** Hebreo bedeade Guibeā tr̄ba jara b̄a “Ācōrē eya.” ‡ **10:5** Ācōrēneba bedea panania. Hebreo bedeade ebuda b̄aēa sāvā bedeasidada. Zocārāmaārā ādjia Ācōrē bedeada miā cawaiē jara panasidaa waa dadjia ūr̄naca bedeade bedea panasidaa. § **10:12** Hebreo bedeade māra ebuda b̄aēa. Ḳaḡamaārā ēberāba Saulora biē jara b̄a. * **10:13** Idji diguida jūesia. Griego bedeade māwā b̄a b̄a. Hebreode b̄a b̄a: “Eya borode jūesia.”

Sauldr¹ edasia israelerã boroda bamãrêã. Ma² bërã Saulora jar³asidaa barib⁴ar⁵ ununaë basía. ²² Ma² carea wayacua Æcõrêa iwidasidaa Saulora zesi cawaya. Ma²ne Æcõrêba jarasia Saulora b⁶am⁷ina netatade m⁸ir⁹u b¹⁰ada. ²³ Ara ma²da idjira jar³ade pira wãnapeda puru quirãpita enesidaa. Ma²ne puruba unusidaa idjira jumarã cãyãbara drasoara b¹¹ada. ²⁴ Samuelba purua jarasia:

–Æcõrêba na¹² ëberãda edasia bãrã boro bamãrêã. Dadjirã tãena dewarada idji quirãca neëa.–

Ara ma²da puruba nãwã b¹³ia jarasia:

–j¹⁴Bia b¹⁵la dadjirã boroda!–†

²⁵ Ara ma²da Samuelba purua jarasia ãdji boroba cãrêda o b¹⁶aida b¹⁷ada. Ma²ra juma cartade b¹⁸asia. Ma²be dji cartara Æcõrêa dede idji quirãpita waga b¹⁹asia. Mãwãnacarea Samuelba jumarãda ãdji deza wãbicuasía.

²⁶ Saul sida idji puru Guibeadaa wãsia. Idji ume j²⁰ar²¹ã ëberã sozarra beada wãsidaa Æcõrêba ãdjirã soðe b²²ada bërã idjiare pananamãrêã. ²⁷ Barib²³ar²⁴ã j²⁵ar²⁶ã ëberã cadjiruãrãba Saulora sirië b²⁷ada ununa bërã idji itea nebiada diadaë basía. Ma² awara nãwã jarasidaa:

–Jãl ëberãba dadjirãra ç²⁸sãwã ãdr²⁹ã b³⁰ai?–

Barib³¹ar³²ã Saulba ãdjia jara panãra quirãcuitaë basía. Æteb³³ar³⁴ã chupea besía.

11

Saulba amonitarã poyada

¹ Mãwãnacarea amonitarã boro Nahasada idji sordaorã ume Gala druade wãnapeda Jabe puruda jura edasidaa uradi carea. Barib²ar³ã ma⁴l purudebemarãba Nahasaa jarasidaa:

–Dai ume beðea b⁵adua ãbaa necai panani carea. Ma⁶be dairãra b⁷ã nezocarãda beadia.–

² Amonitarã boro Nahasaba panusia:

–Mãã bãrã ume beðea b⁸aya ãbaa necai panani carea. Barib⁹ar¹⁰ã mãwã odi naëna jumarãba jar¹¹awa araarebema dauda mãã idu nuëtãbidida panãa. Mãwã dewara puru quirãpita mãã juma bãrã israelerãra quirã perabiya.–

³ Jabeðebema bororãba nãwã panusidaa:

–Daia domia aba diadua juma israelerãmaa beðea diabuedi carea. Ma¹²ne ni abãaba daida carebade zedaëb¹³ar¹⁴ã, dairã b¹⁵ã jar¹⁶wæda panenia.–

⁴ Jabeðebemarãba diabuepedadara Guibea purude Saul babarima jüesidaa. Mama Nahasaba jaradara purua juma nãbar¹⁷asidaa. Ma¹⁸l carea jumarãda jãibi b¹⁹aga nümesía. ⁵ Mãwã panãne Saulora idji paca bara idji ëjüãneba zepeda nãwã iwidasia:

–ç²⁰Sãwãsidã? ç²¹Cãrê cãrêã jãcuã jãã duana?–

Ma²²ne puruba Sauloa Jabeðebemarãba jarapedadara juma nãbar²³asidaa. ⁶ Saulba ma²⁴l ãriside Æcõrê Jauredaba besía. Nahasaba israelerã bië oi jarada carea Saulora bio quirüsia. ⁷ Ara ma²⁵da pacada umé beasia. Drapetapeda tãcuasia. Dji tãcuadara Israel puru beaza diabuecuasia. Dji edepedaðaba puruza nãwã jarasidaa:

–Bariduada Sauloare idjaba Samueleare djõne wãnaëb²⁶ar²⁷ã, idji pacara ara na²⁸l paca quirãca beadia.–

Ëberãrã ma²⁹l ãripedadara Æcõrêba bio ne wayabisia. Ma³⁰l bërã abari crichada edadapeda djõne wãsidaa. ⁸ Saulba ãdjirãra Beze purude jarasia. Ædji juachaside Judabeðemada treinta mil panasidaa, waabema israelerãda tresciento mil panasidaa. ⁹ Ma³¹be Jabeðebemaba diabuepedadara Saulba nãwã jarasia:

–Jabeðebemarãã jaradadua nu umatipa bai naëna dairãba ãdjirãra ãdr³²ã b³³ãdida.–

Ara ma³⁴da ëberãrã Jabeðebemaba diabuepedadara jëda wãnapeda Saulba jaradara purua jarasidaa. Ma³⁵l ãriside Jabeðebemarãra bio b³⁶ar³⁷asidaa. ¹⁰ Ma³⁸ne ãdjirãba amonitarã boro Nahasaa sewadaba jarasidaa:

–Nu dairãra b³⁹ã jar⁴⁰wæda panenia. Ma⁴¹ne dairãra b⁴²ãã quirãã b⁴³ã quirãca odua.–

¹¹ Barib⁴⁴ar⁴⁵ã nurêma Saulba idji sordaorãda cãbana awara awara b⁴⁶asia. Idjia zocãrã edasia idjaba dewara boro umé panãã ãdjiza abari quirãca diasia. Wadi pãimaena amonitarãra urade wãnapeda quena panasidaa aba umatipa bab⁴⁷ar⁴⁸ãda. Dji zocai panenara memenisidaa. Ni aba bida ãbaa panenaë basía.

¹² Ma⁴⁹ne israelerãba Samuelea jarasidaa:

–ç⁵⁰Cairãb⁵¹ar⁵²ã Saulora dadjirã boro baida quirãé panasida? Dairãã jaradadua beadi carea.–

¹³ Barib⁵³ar⁵⁴ã Saulba jarasia:

–Mãwãéa. Idi ni abãada beaðaëã Æcõrêba dadji israelerãra ãdr⁵⁵ã edaða bërã.–

¹⁴ Ma⁵⁶be Samuelba purua jarasia:

† 10:24 Hebreo beðeade b⁵⁷ã b⁵⁸ã: “Dadjirã borora zocai b⁵⁹adua.”

–Gilgaldaa wāna. Jāmab¹ Saulora dadjirā boroda wayacusa jara b²dia.–

¹⁵ Ara ma³da jūma israelerāra Gilgaldaa wānapeda Ācōrē quīrāpita Saulora b⁴sidāa ādjirā boroda b⁵amārēā. Ma⁶be Ācōrē ume necai beadi careabema animarā dragada babue diadapeda purura Saul sida ābāa bio b⁷srīda ne cosīdaa.

12

Samuelba israelerā Saul j¹awāeda b²ada

¹ Māwānacarea Samuelba jūma israelerāa nāwā jarasia:

–Bārāba jarapedadara m³la jūma osia. M⁴la aba b⁵asia bārā boroda b⁶amārēā. ² Idira idjiab⁷ bārāra pe erobaya. M⁸ra drōāda b⁹la bēra boro torroa b¹⁰la. M¹¹ warrarā drōā bea sida bārā ume pan¹²la. M¹³ cūdra eda¹⁴la aba idi ewarīdaa bārāra pe erobasia. ³ M¹⁵ra bārā quīrāpita b¹⁶la. M¹⁷la djārā pacada, burro sida jārīca basīa idjaba sewadeba djārāra biē jaraca basīa ni biē oca basīa. M¹⁸ra paratabari ni aba¹⁹are b²⁰aca basīa. Barib²¹la m²²la cadjiruada osib²³la, bārāba Ācōrē quīrāpita, dadjirā boro idjia edada quīrāpita bida jaradadua. Biē o b²⁴adeba djārāneda edasib²⁵la m²⁶la jūma jēda diaya.–

⁴ Puruba panusia:

–B¹la dairāra sewadeba biē jaraca basīa ni biē oca basīa. Djārāneda jārīca basīa.–

⁵ Samuelba jarasia:

–Ācōrēba, dadjirā boro idjia edada bida ūrīsidāa bārāba m³ra bedeade b⁴lēana a pan⁵da.–

Puruba panusia:

–Māē, māwā b¹la.–

⁶ Ma¹be Samuelba jarasia:

–Ācōrēb²la Moiseda, Aaro³l sida edapeda dadji drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdra enesia. ⁷ Ma⁴l bēra quīrācūta ūrīnadua. Bārāba Ācōrē awara aba bārā boroda b⁵amārēā b⁶abisīdade biē osīdaa. Ma⁷gara Ācōrē quīrāpita m⁸la bārāa ebuda cawabiya. Ācōrēba bārāra, bārā drōā naēnabemarā sida bio carebasīa. ⁸ Jacobo Egiptode bade wānacarea egiptorāba idjideba yōpedadarāda biē osīdaa. Ma⁹l bēra ādjirāba Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdīdapeda idjia Moiseda Aaro¹⁰l sida ādjirāmaa diabuesīa. Ma¹¹be Moiseba Aaro¹²l ume bārā drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdra enesīdaa na¹³l ējūāne pananamārēā.

⁹ Barib¹la dārāēne ādjirāba Ācōrēra igarasīdaa. Ma²l awara idjia Hazordebema sordaorā boro Sisarāa ādjirāra idu poyabisīa. Ma³l awara pilisteorāa, Moab druadebema boroa bida ādjirāra idu poyabisīa.* ¹⁰ Māwā pan¹ne israelerāba Ācōrēa nāwā quīrā djuburiada iwīdīsidāa: “Dairāba cadjiruada osīdaa. B²ra igaradapeda Baalda, Astarte sida ēpēsīdaa. Barib³la b⁴la dairāra dji quīrū j⁵awaedabemada ēdra b⁶lib⁷la, b⁸dra ēpē panania.” ¹¹ Ma¹l carea Ācōrēba Gedeo²l Jerobaal abadada, Baracoda, Jepteda idjaba m³l sida diabuesīa bārā dji quīrūnebemada ēdra b⁴amārēā. Māwā bārāra necai panebadjīdaa.

¹² Barib¹la amonitarā boro Nahasada bārā ume djōne zeb²la³da cawasīdade bārāba m⁴la nāwā jarasīdaa: “Aba b⁵dua dadjirā boroda b⁶amārēā.” Ācōrēra dadjirā boromīna bārāba māwā jarasīdaa. ¹³ Idi bārāba edapedada borora nama b¹la. Bārāba iwīdīpedadara Ācōrēba diasīa. ¹⁴ Barib²la Ācōrēra waya pananadua. Idjia jara b³ra i⁴ā odadua. Ni ma⁵l bida igararānadua. Bārāba, bārā boro bida idjida wārāda ēpēnib⁶la, bia duanania. ¹⁵ Barib⁷la idjia jara b⁸da i⁹ānaēb¹⁰la idjaba igaradib¹¹la, idjia cawa oya bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca.†

¹⁶ Acadadua. Bārāba ununia Ācōrēba bārā quīrāpita ne ununacada ob¹la²da. ¹⁷ Ara nawena trigo jara nū³ma bēra⁴ ne zecaa. Barib⁵la m⁶la Ācōrēa iwīdīya cue zebimārēā idjaba baa sida b⁷ae⁸bimārēā. Ma⁹neba bārāba cawadīa Ācōrē quīrāpita cadjiruada osīdada idji awara aba bārā boroda b¹⁰amārēā iwīdīsidade.–

¹⁸ Ara ma¹da Samuelba Ācōrēa iwīdīsia. Ma²lne Ācōrēba cuera zebīsia. Baa sida b³ae nū⁴mebisīa. Ma⁵l unub⁶adade puruba Ācōrēda, Samuel sida bio wayasīdaa. ¹⁹ Ma¹l carea jūmarāba Samuelea jarasīdaa:

–Dairā, b¹ nezocarā beurānamārēā Ācōrēa iwīdīdua. Dairāba naēna cadjirua opedada awara wayacusa cadjiruada osīdaa Ācōrē awara aba dairā boroda b²amārēā iwīdīsidade.–

²⁰ Samuelba jarasia:

–Ne wayarānadua. Wārāda bārāba bio cadjiruada osīdaa. Jā¹be Ācōrēra waa igararānadua. Wārāda sodeba idjira ēpēnadua. ²¹ J¹awaba oda ācōrē beada ēpērānadua. Ma²lg³arāba bārāra poya carebadaēa ni poya ēdra b⁴la⁵daēa, wārā ācōrēē bēra. ²² Barib⁶la Ācōrēba quīrāna

* **12:9** Sisarā. Juece 4:1-3. Pilisteorā, moabitārā. Juece 10:6-7. † **12:15** Bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca. Hebreo bedeade māwā b¹la. Griegode nāwā b²la: “Bārā boro sida cawa oya.”

bērā bārāra edasia idji puru bamārēā. Maḷ bērā idjia bārāra igaraēa ni abaḷba idjida biē jararānamārēā. ²³ Mḷa bārā carea iwidi baya. Māwā oēbḷaḷ Ācōrē quīrāpita cadjiruada o baya. Maḷ awara mḷa waḍibida jaradia baya sāvā jipa nībadida panḷada. ²⁴ Bārāba unusidāa Ācōrēba bārā itea ne waibḷada o bḷada. Maḷ bērā aba idjidrḷ wayadadua. Sodeba idjida epēnadua. ²⁵ Baribḷaḷ cadjiruada o pananibḷaḷ, Ācōrēba bārāra, bārā boro sida āyā bḷaya.–

13

Pilisteorā ume djōpedada

¹ Saul 30 poa baside israelerā boroda besia. Idjira 42 poa ādji boro basia.*
² Saulba sordaorāda mil ūbea edasia. Mil umé idji ume panasidāa Micmá purude Betel eyaiḷa bḷ ējūāne. Mil aba idji warra Jonataḷ ume panasidāa Guibea purude Benjamiḷneba yōpedadarā ējūāne. Saulba waabema sordaorāra ādji diguidāa jūma wābisia. ³ Guebá purude Jonataḷra pilisteorā sordaora duanabadamaa wāpeda ādjirāra quenasia.† Maḷda pilisteorāba cawasidāa. Maḷ carea Saulba jūma Israel druade cachirura zabisia jūmarāda djōne zedamārēā. Maḷne nāwā jarabisia: “Hebreorā, ūrīnada.” ⁴ Naḷ bedeada ādjirāba ūrīsidāa: “Saulba pilisteorāra quenasia. Maḷ carea pilisteorāba dadji israelerāra quīrāma panḷa.” Ara maḷda israelerāra Gilgal purudāa wāsīdāa Sauloare djōni carea.

⁵ Maḷmisa pilisteorāra dji jaresidāa israelerā ume djōni carea. Djōbada carretada treinta mil idjaba cawayoḷeba djōbada sordaorāda sei mil edesidāa.‡ Waabema sordaorā edepedadara bio cābana panḷ bērā poya juachadaē basia. Ādjirāra Micmánaa wānapeda Betaveḷneba ḷmādaud odjabariare duanasidāa.

⁶ Israelerāba cawasidāa ādjirāra minijichiade panḷada, pilisteorāra ādji cāyābara zocārāra panḷa bērā. Maḷ carea uria beade, jogoa beade, mōgara waibḷa cobade, idjaba baido juebada uria baido neē beade bida mīrūcuasidāa. ⁷ Idjaba Jordaḷ do quīrāē ḷcaḷaḷ mīrūcuasidāa Gadēba yōpedadarā duanama Gala druade. Baribḷaḷ Saulora Gilgalde besia. Idji ume panḷ sordaorāra bio ne wayaaba cacua ure duanasidāa.

⁸ Samuelba jaraḷa quīrāca Saulba domia aba idjira jḷā basia.§ Māwāmīna Samuelera waḍibida Gilgalde jūēē basia. Maḷne Saul sordaorāra memenebḷada basia. ⁹ Maḷ carea Saulba jarasia:

–Animarāda jūma babue diadi carea enenadua. Animarā Ācōrē ume necai beadi careabema sida enenadua dji dragada babue diadi carea.–

Maḷbe Saulba animarāra Ācōrēa jūma babue diasia. ¹⁰ Ara māwā odacarea Samuelera jūesia. Ara maḷda Saulba idjira audiabariēde wāsia. ¹¹ Maḷne Samuelba jarasia:

–¿Cārē cārēā bḷa jāvā animarāra Ācōrēa babue diasia?–

Saulba panusia:

–Mḷa jāvā osia mḷ sordaorāra memenebḷada bērā idjaba bḷa jaraḷa ewaride bḷa zeē baḷa bērā. Maḷ awara pilisteorāra Micmáne jare duanḷa dadjirā ume djōni carea. ¹² Mḷa crīchasia nama Gilgalde ādjirāra dadjirā ume isabe djōne zedida. Maḷne mḷa waḍibida Ācōrēa diaē basia carebamārēā. Maḷ carea māwā ocara baḷamīna mḷa animarāda babue diasia.–

¹³ Baribḷaḷ Samuelba panusia:

–Bḷa crīcha neē bḷ quīrāca jāvā osia. Ācōrēba jaraḷara bḷa ḷjāē basia. ḷjānabara idjia bḷada, bḷadeba yōbḷadarā sida ewariza israelerā bororāda bḷacasia. ¹⁴ Baribḷaḷ idjia jaraḷara ḷjānaē bērā bḷara dārā israelerā boro baēa. Ācōrēba dewara ēberāda bḷaya idji puru boroda bamārēā. Maḷ ēberāba oya Ācōrēba quīrā bḷ quīrāca.–

¹⁵ Ara maḷda Samuelera Gilgaldeba Guibea purudāa wāsia Benjamiḷneba yōpedadarā ējūāne. Maḷbe Saulba sordaorā wadi idji ume panḷada juachasia. Jūma ābaa seisciento panasidāa.

15

Ācōrēba Saul igarada

¹ Ewari aba Samuelba Saulo jarasia:

–Ācōrēba mḷra diabuesia bḷara idji puru Israel boroda bḷamārēā. Maḷ bērā Ācōrēba jara bḷara quīrācuita ūrīdua. ² Ācōrē ne jūma poya bḷaba nāwā jara bḷa: “Mḷa amalecitarāda cawa oya israelerā biē opedada carea. Israelerā Egiptodeba ēdrasidāde amalecitarāba ādjirāra

* **13:1** Hebreo bedeade maḷ versicūlora ebuda bḷaē. † **13:3** Guebá. ḷcaḷamaarā Guebāra Guibea purua. ‡ **13:5** Treinta mil. ḷcaḷaḷ cartade tres mil bḷa bḷa. § **13:8** 1 Samuel 10:8.

idu wāyā wābidaē basía.* ³ Maḷ carea ādjirāra jūma quenane wānadua. Ādjirāba ne erobeā sīda jūma babueḍadua. Ni maārī bīda ādjirāra quīrā djuburiārānadua. Umaquīrārāda, wērārāda, warrārāda, djiwīdi topeḍada sīda jūma quenānadua. Ādji pacada, ovejāda, cameyoda, burro sīda jūma quenānadua.”–

⁴ Ara maḷda Saulba idji sordaorāra Telaiḷ purude ābaa jarepeda juachasia. Maḷne Judādebemada die mil panasīdaa. Waabema sordaorāda dosciento mil panasīdaa. ⁵ Maḷbe Saulora idji sordaorā ume Amale purudaa wāsīdaa. Puru caita jūnāpeda do zaque orrocawa mīrūsīdaa cawaēne urade wāni carea. ⁶ Maḷne Saulba quenitarāa nāwā jarasia:†

–Dairāba amalecitarāra jūma quenania. Maḷ bērā ādjirā tāēnabemada isabe āyā wānadua. Dairāba bārāra bea quīrīāē panḷa, dai drōā naēnabemarā Egiptodeba ēdrāsidade bārāba carebapēḍada bērā.–

Ara maḷda quenitarāra amalecitarā tāēnabemada āyā wāsīdaa. ⁷ Māwānacarea Saulba idji sordaorā ume amalecitarāra quenane wāsīdaa Haviladeba aba Sur ējūānaa. Sur ējūāra Egiptodeba ḷmāḍau odjabariare ḷḷa. ⁸ Amalecitarāra necoba jūma quenāsīdaa. Barībaḷ ādjirā boro Agā abadada jīdasīdaa. ⁹ Ācōrēba jūma quenānaduaḍa adamīna idjāba ādjia erobeā sīda babueḍaduāḍa adamīna Saulba idji sordaorā bīda māwā odaē basía. Amalecitarā boro Agāra beadaē basía. Idjāba dji biara bea ovejāda, pacada, paca zaque boreguea beada, oveja zaque sīda beadaē basía. Maḷ awara jūma ne bia beada babueḍaē basía. Ababe dji mācuaē beada idjāba siriē beada babuesīdaa.

¹⁰ Māwānacarea Ācōrēba Samuelea nāwā jarasia:

¹¹ –Māra sopua ḷḷa Saul carea. Idjira bārā boroda ḷḍadamīna idjia māra igarasia. Māra jaraḍara jīā oē basía.–

Maḷ ūrīna carea Samuelera biē besia. Jūma maḷ diamasi Ācōrēba beḍea basia. ¹² Nurēma diapēḍeda pirabarīpeda Saulora jḷḷḷe wāsia. Maḷne ḷcḷḷaba jarasīdaa Saulora Carmel purudaa wāpēḍa mōgara waīḷada ḷta nūmāsīda amalecitarā poyāḍada quīrānebabi carea. Mamaḷba idjira jēda Gilgalḍaa wāsīdaa asīdaa. ¹³ Samuel Saul ḷḷama jūēsīde Saulba nāwā jarasia:

–Ācōrēba ḷḷara carebaya. Idjia jaraḍara māra jūma jīā osia.–

¹⁴ Samuelba panusia:

–Māwā baībaḷḷa ḷmḷā sāwā ovejara, paca sīda bia duanḷda ūrī ḷḷa?–

¹⁵ Saulba jarasia:

–Mā sordaorāba amalecitarāneda jārīnāpeda enesīdaa. Dji biara bea ovejara, paca sīda zocai ḷḷasīdaa ḷḷa Ācōrēba babue diadi carea. Barībaḷḷa waabemada dairāba jūma quenāsīdaa.–

¹⁶ Maḷne Samuelba Sauloa jarasia:

–Chupea ūrīḍua. Ācōrēba idi diamasi jaraḍada māra jaraya.–

Saulba panusia:

–Māēteara jaradua.–

¹⁷ Samuelba jarasia:

–Naēna ḷḷara dji dromaēda crīcha baḍamīna ḷiḍira ḷḷara Israeldeba doce puru yōpedaḍarā boroēca?‡ ḷĀcōrēba ḷḷara dadji israelerā boroda ḷḷaē basica? ¹⁸ Ācōrēba bḷa ebuda jarasia jāḷ cadjirua obada amalecitarā ume djōmārēā aba jūma quenabḷḷadaa. ¹⁹ Maḷda ḷcārē cārēā idjia jaraḍara jīā oē basi? ḷCārē cārēā ādjirā ne bia beara babueē basi? ḷCārē cārēā edacuasi? Māwā odara Ācōrē quīrāpita cadjirua basia.–

²⁰ Saulba panusia:

–jMāwāēā, māra Ācōrēba jaraḍara jīāsia! Idjia jarada quīrāca māra amalecitarā ume djōne wāsia. Ādjirāra quenāpeda ādjirā boro Agāra nama enesia. ²¹ Mā sordaorābḷḷa dji biara bea pacara, oveja sīda quenanaē basia. Ātebḷḷa nama Gilgalde enesīdaa ḷḷa Ācōrēba babue diadi carea.–

²² Maḷne Samuelba jarasia:

Animarā babue diadi cāyābara Ācōrēba biara quīrīā ḷḷa idji beḍeara jīā pananida. Oveja draga babue diadi cāyābara biara ḷḷa idjia jara ḷḷara jīā odida.

²³ Ācōrēba jara ḷḷa igara ḷḷaba daubara quīrāca bio cadjiruada o ḷḷa.

Cḷḷḷaḷ zarea ḷḷaba jḷḷwaba oda ācōrē ēpē ḷḷa quīrāca bio cadjiruada o ḷḷa.

Bḷa Ācōrēba jaraḍara igarada bērā idjia ḷḷara israelerā boro baḍada igarasia.

²⁴ Saulba Samuelea jarasia:

* 15:2 Exodo 17:8-16. † 15:6 Juece 1:16-18. ‡ 15:17 1 Samuel 9:21.

–M̄la cadjiruada osia. Ācōrēba jaradara, b̄la jarada sida m̄la ĩjā oē basía. M̄l sordaorāda wayada bēra ādjia o quĩrĩā pan̄ada idu obisia. ²⁵ Barib̄l̄a m̄l quĩrā djuburia m̄l cadjiruara quĩrādoada. Sordaorā pan̄amaa wāna m̄la Ācōrēa bia bedeai carea.–

²⁶ Samuelba panusia:

–M̄lra b̄l ume wāéa. B̄la Ācōrēba jaradara igarada bēra idjia b̄lra israelerā boro badada igarasia.–

²⁷ M̄wā jarapeda Samuelera wāb̄l̄a basía. Mālne Saulba idjia cacuade j̄l b̄l ide jidab̄l̄ade maĩrĩ cōā edasia.

²⁸ Samuelba idjia jarasia:

–B̄la m̄l wua cōā edada quĩrāca Ācōrēba b̄l israelerā boro badada idi j̄rĩpeda dewara ēberā diasia. Māl ēberāra b̄l cāyābara biara b̄la. ²⁹ Israel Ācōrē dji Droma b̄lra sewa ocaa idjaba bedeaba b̄la. Māl bēra idjia oyada adara quĩrā awara ocaa ēberāba obada quĩrāca.–

³⁰ Saulba jarasia:

–M̄la wārada cadjiruada osia. Barib̄l̄a m̄l quĩrā djuburia israelerā quĩrāpita, dji nocorā quĩrāpita bida m̄lra quĩrā perabirādua. Sordaorā pan̄amaa wāna m̄la Ācōrēa bia bedeai carea.–

³¹ Mālbe Samuelera Saul ume sordaorā pan̄amaa wānapeda Saulba Ācōrēa bia bedeasia.

³² M̄wānacarea Samuelba jarasia:

–Amalecitarā boro Agára namaa enenadua.–

Samuelmaa enebadade Agára necai basía beadaēda cr̄icha bada bēra. ³³ Barib̄l̄a Samuelba idjia jarasia:

–B̄la necoba zocārā beapeda wērārada warra neē b̄lasia. Ara māl quĩrāca m̄la b̄l papa sida warra neē b̄laya.–

M̄wā jarapeda Gilgalde Ācōrē quĩrāpita Samuelba idjira necoba beatapeda pichipichia t̄l̄cuasia.

³⁴ M̄wānacarea Samuelera idji puru Ramónaa wāsia. Saulora idji puru Guibeadaa wāsia.

³⁵ Mamaaba ĩtaa Samuelba waa Saulora acade wāé basía. Barib̄l̄a Ācōrēba Saulora israelerā boro badada igarada bēra Samuelera idji carea bio sopua basía.

16

Samuelba Davi israelerā boroda b̄lada

¹ Ācōrēba Samuelea jarasia:

–¿B̄lra aba sālbe Saul carea sopua bai? M̄la idjira israelerā boro badada igarasia. M̄la quĩrā b̄la b̄lra Beleānaa wāida ēberā Jesé abadamaa.* Idji warradebemada m̄la aba b̄laya israelerā boroda bamārēā. Māl carea nedragada cachude t̄l̄ edapeda idjimaa wādua.–

² Samuelba Ācōrēa jarasia:

–Barib̄l̄a m̄l wāib̄l̄a, Saulba cawasira m̄lra beaya.–

Ācōrēba panusia:

–M̄ēteara paca zaqueda ededua. Bariduaba iwidīb̄l̄a jaradua b̄la animarāda Ācōrēa babue diade ze b̄lada. ³ B̄la animarā babue diade wāb̄l̄ade Jeséra edodua b̄l ume wāmārēā. Mālne m̄la cawabiya b̄la sāvā oida b̄lada. M̄la jarab̄l̄a ēberāda b̄l̄dua israelerā boroda bamārēā. Mālne nedragara idji boro ĩr̄l̄ weadua.–

⁴ Ācōrēba jarada quĩrāca Samuelba osia. Beleāne jūēsidade mamabema nocorāba ne wayaaba idjira audiab̄l̄aridapeda nāwā iwidīsidaa:

–¿B̄lra necai zeb̄l̄aca?–

⁵ Samuelba panusia:

–M̄ē, m̄la nāl paca zaqueda Ācōrēa babue diade ze b̄la. Māl carea Ācōrē quĩrāpita bia duananí carea oadua. M̄wānacarea animarāda babue diade wānia.–

Mālbe Samuelba Jeséra idji warrarā sida Ācōrē quĩrāpita bia b̄lpeda edosia idji ume animarā babue diade wānamārēā. ⁶ Ādji jūēsidade Samuelba Jesé warra Eliáda unupeđa nāwā cr̄ichasia:

–Wārada nāl̄dra Ācōrēba edasia israelerā boroda bamārēā.–

⁷ Barib̄l̄a Ācōrēba idjia jarasia:

–Ababe dji drasoada, quĩrāwārēā sida ac̄l̄r̄adua. Ēberāba mālra ac̄l̄baria. Barib̄l̄a m̄lra sodr̄a ac̄l̄baria. Nāl ēberāda m̄la edaē b̄la israelerā boroda bamārēā.–

⁸ Mālbe Jeséba idji warra Abinadada Samuel quĩrāpita tr̄āsia. Barib̄l̄a Samuelba jarasia:

–Nāgl̄a sida Ācōrēba edaē b̄la.–

⁹ Mālbe Jeséba idji warra Samáda Samuel quĩrāpita tr̄āsia. Barib̄l̄a Samuelba jarasia:

* 16:1 Jesé. Ac̄l̄ra cartade Jeséra Isai abadaa.

–Naḷgla sida Ācōrēba edaē ḅaa.–

¹⁰ Jeséba siete warrarāra Samuel quīrāpita trāsia. Baribata Samuelba jarasia Ācōrēba ni abaa ādjidebemada edaē ḅada israelerā boroda bamārēā. ¹¹ Maḷne Samuelba iwidiisia:

–ḅaa ḷwaa warrarā neē ḅaca?–

Jeséba panusia:

–Dji jirūarebemada neēa ovejada waga ḅa bērā.–

Maḷ carea Samuelba jarasia:

–Idjira jarabidua. Idji jūēi naēna ne codaē.–

¹² Ara maḷda Jeséba idjira jarabisia. Maḷ warrara quīrāwārēā basia idjaba cacua dowa basia. Idjira dau biya querasia. Maḷne Ācōrēba Samuelea jarasia:

–Naḷdra māa edasia. Maḷ bērā idji boro ḷrā nedragara weadua israelerā boroda bamārēā.–

¹³ Ara maḷda Samuelba nedragara edapeda dji djabarā quīrāpita maḷ warra ḷrā weasia israelerā boroda bamārēā. Maḷ ewarideba ḷtaa Ācōrē Jaurera maḷ warra Davi ume babadjia. Māwānacarea Samuelera ādjima baḷada idji puru Ramānaa wāsia.

Davi Saul itea traja beda

¹⁴ Maḷ ewaride Ācōrē Jaurera Saul ume baḷada āyā wāsia. Maḷne Ācōrēba jaida idjima idu zebisia ewariza mīā sē bamārēā. ¹⁵ Maḷ carea Sauloare beaba idjia jarasidaa:

–Dai djuburia ūrīdua: Ācōrēba ḅara jaia idu mīā sēbi ḅaa. ¹⁶ Maḷ carea dai boro, dairāa arpa zá cawa ḅada jarabidua. Māwāra jaiba mīā sēḅarade maḷ ēberāba arpara zaya ḅa necai bemārēā.–

¹⁷ Saulba jarasia:

–Māēteara arpa bio zá cawa ḅada jarade wānapeda māmaa enenadua.–

¹⁸ Maḷne idjiare bea ababā nāwā jarasia:

–Māa Beḷnebema Jesé warrada aba unusia. Maḷ ēberāba arpara bio zá cawa ḅaa. Idjira quīrāwārēā ḅaa, sozarra ḅaa, bio mēsrā ḅaa, idjaba cīcha cawaadeba bedeabaria. Maḷ awara Ācōrēra idji ume ḅaa.–

¹⁹ Ara maḷda Saulba Jesémaa ḷcāra nāwā jarade diabuesia:

–Dadjirā boro Saulba nāwā jara ḅaa: ḅa warra Davi, dji oveja wagabarida māmaa diabuedua.–

²⁰ Ara maḷda Jeséba idji warra Davira Saulmaa diabuesia. Maḷ awara paḷda, uva ḅa animarā e odade ḅa sīda burro ḷrā jḷcuapada diabuesia. Chiwatu zaque sīda aba diabuesia.

²¹ Davira jūpeda Saul itea traja besia. Saulba Davira bio quīrā basia. Maḷ bērā idjira ḅasia idji djōi careabemada erōnbamārēā. ²² Saulba Davira bio bia unu ḅa bērā bedeada Jesémaa diabuesia Davira idji ume idu bebimārēā. ²³ Jaiba Saul mīā sēḅarade Daviba arpada zabadjia. Māwā zá ḅade Saulora necai bebadjia jaira āyā wābadi bērā.

17

Davi Goliá ume djōna

¹ Maḷ ewaride pilisteo sordaorāda Soco purude Judadeba yōpedadarā ējūāne ābaa dji jarapeda Epes-damiḷ abadae duanasidaa. Maḷ ējūāra Soco puru idjaba Azecá puru ēsi basia. ² Maḷne Saulora israelerā sordaorā ume Ela do caita ḅa jewedade dji jarasidaa. Mama chāwē duanasidaa pilisteorā ume djōni carea. ³ Pilisteorāra eya abalde duanasidaa. Maḷne israelerāra dewara eyade panasidaa. Jewedada ādjirā ēsi basia.

⁴ Maḷne pilisteorā duanamaḅa ēberā bio mēsrā ḅada jewedadaa zesia. Maḷ ēberāra Goliá abadjida. Goliára Gat purudebema basia. Idji drasoara sei bicaca audu basia. ⁵ Idji borode ne zarea bronce odada jḷ babadjia. Idji jāare bronce cadaba jūātra jḷ babadjia. Dji zagara cien libra audu basia.* ⁶ Idji jirū epanane bronce odaba jūātra jḷ babadjia. Maḷ awara mīāsu zaque bronce odada ēcarrade awa babadjia.† ⁷ Idji mīāsu waibada bio omoa basia. Dji quidara jiorro oda basia. Dji quida zagara quince libra basica ḅaa.‡ Idji djōi careabema erōnbabarida idji nocoare nībasia. ⁸ Goliára jewedade nūmepeda israelerā sordaorā nāwā basia:

–ḷCārē cārēā jāwā chāwē duana? Māra pilisteo. Jūma bārāra Sauloare djōbadaa. Māduba pilisteorā carea djōya. Maḷ bērā ēberāda aba edadadua bārā carea mā ume djōne zemārēā. ⁹ Idjia māda poya beaibara jūma dairāra bārā nezocarāda panenia. Baribata māa idjida beasira bārāra dai nezocarāda panenia. ¹⁰ Idi māa bārā israelerā orra bedeā ḅaa: ēberāda aba namaa diabuedadua mā ume djōmārēā.–

* 17:5 Cien libra audu. Hebreo bedeade ḅā ḅaa “cinco mil siclos.” † 17:6 Mīāsu zaque. ḷcāraamaarā māgara neco basia. ‡ 17:7 Hebreo bedeade ḅā ḅaa “seiscientos siclos.”

¹¹ Maḷ ūrībadae Saulora, idji sordaorā sida nie wayasidaa. Aβeḍa sāvā odida cawa crīchadaē basía.

¹² Davira Jesé warra basía. Jeséra Epratadeba yōna basía. Juda druade Beleḷ purude babadjia. Saul israelerā boro basiḍe Jeséra bio drōāda basía. Idjia warrarāda ocho erobasía. ¹³ Idji warrarā drōāra panada ūbea Sauloare djō panasidaa. Dji nabemara Eliá basía. Idjiarebemara Abinadá basía. Maḷarebemara Samá basía. ¹⁴ Maḷ ūbeabema warrarāra Sauloare djō panasidaa. Davira Jesé warra dji jīrūarebema basía. ¹⁵ Davira Saul ḅamaa wāpeḍa jēda Beleḷnaa zebadjia idji zeza oveja waga ḅai carea.

¹⁶ Maḷmisa pilisteo Goliába diapeda, quewara biḍa israelerā orra bedeabadjia. Cuarenta ewari māwā osia.

¹⁷ Ewari aba Jeséba idji warra Davia jarasia:

–Warra, ḅa djabarā itea naḷ die paḷda, naḷ trigo jututiada sida ē aba ededua. ¹⁸ Maḷ awara sordaorā boro itea naḷ die quesoda ededua. Maḷbe ḅa djabarā sāvā panada iwidiḍeḍa ādjía jaradua ne diabuedamārēā. Maḷneba mḷa cawaya ādjira bia panada.

¹⁹ Maḷmisa Saulora, Davi djabarāra, waabema sordaorā sida Ela jewedade pilisteorā ume djōni carea panasidaa.

²⁰ Diapedeḍa Daviba idji ovejara dewara ume ḅeesia wagamārēā. Maḷbe idji zezaba jaradara edapeda wāsia. Davi jūēne wāsīde israelerā sordaorāra djōne wāḅada bērá ḅaga duanasidaa. ²¹ Maḷne israelerāra pilisteorā chāwē duanaḷ quīrāpe chāwē duanesidaa. ²² Daviba ededara ne wagabari jḷwade amepeda idji djabarā chāwē duanaḷmaḷ pira wāsia ādji sāvā panada iwidi carea. ²³ Ādji ume bedeḍa ḅaḍe Gat purudebema mēsḷā ḅa Goliára pilisteorā chāwē duanaḷmaḷba jewedadaa zepeda israelerā orra bedeasia idjia obari quīrāca. Maḷgara Daviba jūma ūrīsia.

²⁴ Israelerāba Goliá unubadaḍe bio ne wayadapeḍa jēda pirasidaa. ²⁵ Ādjiduba jarasidaa: –Jḅārāba jāḷ ēberāra unusidica? Idjia dadjirāa orra bedeade zebaria. Bariduaba jāḷ pilisteoda beaibaraḷ dadji boroba maḷ ēberāra ne bara ḅaya. Idji cau sida diaya. Maḷ awara idjia parata diabi ḅara dji zeza ēberāra waa diabiēa.–

²⁶ Daviba idji caita duanaḷ ēberāra nāwā iwidiisia:

–Jāḷ pilisteo cacua wēāgoē tabara ḷcai jāwā Ācōrē zocai ḅa sordaorāda orra bedeai carea? Jāwā dadji israelerā biē jara ḅada abaḷba beaibaraḷ, ḷcārēda idjía diadi?–

²⁷ Ādjia naēna jarapedadara wayacusa jarasidaa. ²⁸ Davi djaba dji nabema Eliába ūrīsia Davira dewararā ume nēbaraḷ ḅada. Maḷ carea quīrūpeḍa Davia nāwā jarasia:

–ḷcārē cārēā zesi? Jḷāḷ oveja zocārāēbe tabara ējūā pōāsa ewaraga ḅaḍe āduba beesica? Mḷa cawa ḅaa bara sāvā ḅada. Bara namaa ze ḅaa ababe dairā djō duanaḷda acḷi carea.–

²⁹ Daviba panusia:

–Mḷa ḷcārē cadjiruada osi? Jḅabe iwidi ḅāēca?–

³⁰ Ara maḷda idji djaba caitabemada āyā wāsia. Maḷbe dewara ēberāra Goliá beaibeḍemada iwidiḍeḍa ādjia biḍa abarida panusidaa. ³¹ Daviba māwā iwidi ḅada ūrīsidade ḷcārāba Saulmaa jarade wāsidaa. Maḷ carea Saulba idjira trḷbisía. ³² Maḷbe Daviba Sauloa jarasia:

–Mḷ boro, ni abaḷba jāḷ pilisteora wayaiē ḅaa. Mḷ, ḅa nezocara idji ume djōne wāya.–

³³ Saulba panusia:

–Baḍuba jāḷ pilisteo ume poya djōne wāēa. Acḷdua bara wadi cūdrada ḅada. Maḷne idjira drōāda ḅaa. Idjira cūdra edaḷba djō ḅabaria.–

³⁴⁻³⁵ Daviba panusia:

–Mḷ boro, mḷ zeza oveja waga ḅaḍe imamada wa wida zepeda ovejada ca edesira mḷra caidu wāpeḍa idjia ca erobara jāribaria. Idjaba maḷ animarāba māda orraibaraḷ idji quidatrade jidapeḍa u jidabaria aba beabaraḷdaa. ³⁶ Wida imama sida māwā obaria. Mḷa jāḷ pilisteo cacua wēāgoē tabara ara maḷ quīrāca oya, Ācōrē zocai ḅa sordaorāda orra bedeḍa ḅa bērá. ³⁷ Ācōrēba mḷra imama jḷwadebemada idjaba wi jḷwadebemada ēḍra edasia. Ara maḷ Ācōrēba mḷra jāḷ pilisteo jḷwadebemada ēḍra edaya.–

Maḷne Saulba idjía jarasia:

–Māēteara wādua. Ācōrēra ḅa ume ḅaya.–

³⁸ Ara maḷda Saulba idjia djōi careabema jḷbarida Davia jḷbisía. Ne zarea bronze oḍada Davi borode jḷbipeḍa jā jūātrḷbari sida Davia jḷbisía. ³⁹ Maḷbe Daviba Saul necoda carraḍe jḷpeḍa arima paraḷa zasia. Bariḅara jāca bērá poya wāē basía. Daviba Sauloa jarasia:

–Naḷra jāca bērá mḷra poya wāēa.–

Ara maḷda Daviba jūma ērācuasia. ⁴⁰ Maḷbe idjia eronībabari bacurura edapeda do zaquedaa wāpeda mōgara borogoa quedeada juesuma idji buchacade pe edasia. Mōgara tabaribarida idji jawade edapeda pilisteo Goliá ume djōne wāsia.

⁴¹ Maḷne Goliára Davimaa piāca zebḷḷa basia. Idji djōi careabema eronībabarida idji nocoare nībasia. ⁴² Goliába bio acḷḷḷade unusia Davira cūdra quīrāwārēā ḷada idjaba cacua dowā ḷada. Maḷ bērā siriē ḷa quīrāca unusia. ⁴³ Maḷ carea nāwā jarasia:

–¿Cārē cārēā jāwā bacuru catḷ zebḷḷa? ¿Māwāra mḷra usaca?–

Maḷne idji ācōrē bea trḷneba Davira biē jarasia. ⁴⁴ Maḷ awara nāwā jarasia:

–Zedua, mḷa ḷa djarara diaya āgosoba, mēābema animarā bida codamārēā.–

⁴⁵ Baribḷḷa Daviba panusia:

–ḷara mḷ ume djōne ze ḷaa neco bara, mīāsu bara, idjaba mīāsu zaque bara, baribḷḷa mḷra ḷa ume djōne ze ḷaa Ācōrē ne jūma poya ḷa trḷneba. Idjira dai israelerā sordaorā Ācōrēa. Baa idjiḷḷḷa orra beḷeasia. ⁴⁶ Idi ara maḷ Ācōrēba ḷara mḷa poyabiya. Mḷa ḷara beapeda obāá tutaya. Bḷa djarara, waabema pilisteorā djara sida mḷa diaya āgosoba, mēābema animarā bida codamārēā. Māwā jumarāba cawadía wārā Ācōrēda dai israelerā tāēna ḷada. ⁴⁷ Maḷ awara nama duanḷba cawadía Ācōrēba ēdrḷ edacada necoba ni mīāsuba. Nama Ācōrēdrḷ djōya. Maḷ bērā idjia bārāra dairāa poyabiya.–

⁴⁸ Maḷne Goliára Davi beai carea caitaara wābḷḷa basia. Ara maḷda Davira idji ume djōne pira wāsia. ⁴⁹ Idji jawara buchacade berajupeda mōgarada edapeda Goliámaa tabarisia. Maḷ mōgarara pilisteo dratuḷe jou dogosia. Maḷba Goliára ḷarrubari baesia. ⁵⁰ Māwā Daviba mōgara tabaribariba Goliára poyasia. Neco neē idjira beasia. ⁵¹ Davira Goliá tabḷama pira dogopeḷa Goliá necoda ēuta edasia. Maḷba abeda beatapeda obāá tutasia.

Waabema pilisteorāba ādjidebema mēsrāara ḷara beu tabḷada ununapeda memenesidaa. ⁵² Ara maḷda Judadebema sordaorāra, waabema Israel sordaorā sida djōni carea ḷaga duanenapeda araa pira wāsidaa. Maḷbe caidu quena wāsidaa Saaraīḷ purudeba aba Gat puruḷdaa idjaba Ecroḷ puruḷe eḷa wābada daucha. Maḷ ora abeda jūma bira basia pilisteorā beapedadaba.

⁵³ Māwā ēpē wāpedadacarea israelerā jēda zebḷḷade pilisteorāba ne beapedadara jūma edacuasidaa. ⁵⁴ Maḷne Daviba Goliá borora edapeda Jerusaleḷ puruḷdaa edesia. Baribḷḷa Goliába djōi careabema erobadara idji wua dede wagasia.

⁵⁵ Maḷ naēna Saulba Davira Goliá ume djōne wābḷḷada unuside idji sordaorā boro Abne abadaa nāwā iwidiḷa:

–Abne, jāḷ warra zezara ¿cai?–

⁵⁶ Abneba panusia:

–Ay, mḷ boro, mḷa wārāda adua ḷaa.–

Maḷ carea Saulba idjía jarasia:

–Māēteara iwidiḷe wādua idji zezara cai cawaya.–

⁵⁷ Daviba Goliá beapeda jēda zebḷḷade Goliá borora jawade erobasia. Abneba idjira unupeda Saulmaa edesia. ⁵⁸ Maḷne Saulba iwidiḷa:

–Warra, ¿ḷa zezara cai?

Daviba panusia:

–Mḷra ḷa nezoca Beleḷnebema Jesé warraa.–

18

Jonataḷ Davi ume dji bia

¹ Saul ume beḷeadacarea Davira Saul warra Jonataḷ ume dji biada panesidaa. Jonataḷba Davira quīrāḷ basia ara idji quīrāḷ ḷa quīrāca. ² Maḷ ewariḷe Saulba Davira idji ume bebisia. Waa idji zeza ume bamārēā idu wābiē basia. ³ Jonataḷba Davira quīrāḷ basia ara idji quīrāḷ ḷa quīrāca. Maḷ bērā beḷea ḷasidaa dji biada paneni carea. ⁴ Jonataḷba idji djiora Davia ērā diasia. Maḷ awara idji djōbada necoda, enedḷḷmada, cḷḷḷa trājḷbadada, cacuaḷe jābari sida diasia.

⁵ Saulba Davi djōne diabueḷḷaza Daviba poyabadjia. Maḷ carea Saulba idjira idji sordaorā boro dji dromada ḷasia. Maḷra jūma Saul sordaorāba, idjiare bea bida bia unusidaa.

Davi trḷ ḷaga ḷa carea Saul so ārīna

⁶ Daviba pilisteo Goliá beḷadacarea israelerā sordaorāra jēda ādji puruza wāsidaa. Israelerā puruza juēne wāḷḷade wērārāba Saulora audiabaribadjidaa. Maḷne ḷasridaba trḷābadjidaa, caribadjidaa, idjaba tōnōāda, dewara sida zabadjidaa.* ⁷ Māwā cari panḷne nāwā trḷābadjidaa:

* 18:6 Dewara sida. Hebreo beḷeade maḷra ebuda ḷāēa.

Saulba ēberāda mil beasia baribara Daviba die mil beasia.

⁸ Maļ ūrīside Saulora so ārīsia. Maļ carea quīrūbideba jarasia:

–Ādjirāba jara panla Daviba ēberāda die mil beasida maļne mla milbe beasida. ¡Cawaēne idjira ādjirā boroda bādia!–

⁹ Mamaļa āta Saulba Davira quīrācuīta bābadjia.

¹⁰ Nurēma Ācōrēba jaida Saulmaa idu zebisia. Maļ jaiba idjira quīrā cawaē nūmebisia idji de dromane. Maļne Daviba Saul carebai carea idji arpara zā basia idjia obari quīrāca. Saulba mīāsuda idji ļawade erobasia. ¹¹ Cawaēne Saulba maļ mīāsuba arā tēūtasia. Idjia crīchasia Davira deāa su jidaida. Baribara Daviba barima umē aubuesia su bearāmārēā.

¹² Saulba cawa basia Ācōrēra idji ume bādada āyā wāsida baribara Davi ume bāda. Maļ bēra idjia Davira waya basia. ¹³ Maļ ewaride Davira mil sordaorā boroda basia idji caita barāmārēā. Djōne wābdaza Daviba sordaorāda edepeda bia enebadjia. ¹⁴ Ācōrēra idji ume bā bēra ne jūmane bia wābdajia. ¹⁵ Davira ne jūmane bia wā bēra Saulba waya basia. ¹⁶ Baribara jūma Judadebemarāba, waabema israelerā bida Davira bio quīrā panasidaa djōne wābdaza ādjirāda edepeda bia enebadji bēra.

¹⁷ Ewari aba Saulba Davia jarasia:

–Mā cau dji nabema Merāda bāa diaya bā quima bamārēā. Mā ababe quīrā bāa bāra mā itea sozarra djō baida Ācōrēba djōbibaraē.–

Baribara Saulba wārāda nāwā crīcha basia: “Mā Davi beai cāyābara biara bāa pilisteorāba beadida.”

¹⁸ Maļne Daviba panusia:

–Baribara māra dji dromaēa bā wigu bai carea. Mā ēberārā sida dadji Israel druade dji dromarēā.–

¹⁹ Saulba Davia idji cau Merāra diai jarađamīna dji ewari jūēside diaē basia. Ātebāra ēberā Adriel abadaa diasia. Adrielerā Mehola puruđebema basia. ²⁰ Maļne Saulba dewara cau Mical abadaa erobasia. Maļ wērāba Davira quīrā basia. Saulba cawapeda bāsrīdasia. ²¹ Nāwā crīchasia: “Mā cau Micalera Davia diaya. Maļbe idjiēba mla Davira pilisteorā ļawade baebiya.” Maļ carea Saulba wayacusa Davia jarasia:

–Idibara wārāda bāra mā wigu baya.–

²² Maļ ewaride Saulba idjiare beaa nāwā jarasia:

–Bāduba Davi ume beđeabādade jarađadua mā idjira bio quīrā bāda idjaba bārā bida idjira bia unu panāda. Maļ bēra mā caura edaduāda adaduā.–

²³ Sauloare beaba Davia māra jarasidaa. Baribara Daviba panusia:

–Māra ne neē quirua idjaba dji dromaēa. ¿Ara jāwā quiruda dadjirā boro wigu baida bāca?–

²⁴ Sauloare beara wānapēda Daviba jarađara Sauloa jūma nēbārasidaa. ²⁵ Baribara Saulba crīcha basia Davira pilisteorāba beabida. Maļ bēra jarasia:

–Davia jarađadua mā cau carea paratara iwīdiē bāda. Mā ababe quīrā bāa idjia pilisteorā umaquīrā cacua wēāgoda eda cien eneida. Idjia jarađadua pilisteorāba dadjirā biē opēdada carea mā ādjirāra abari quīrāca biē o quīrā bāda.–

²⁶⁻²⁷ Sauloare beaba Davia māra jarasidaa. Maļ beđeara Daviba bia ūrīsia dji boro Saul cauda eda quīrā bāda bēra. Saulba jarađa ewari naēna Davira idji sordaorā ume wānapēda dosciento pilisteorāra quenasidaa.† Daviba maļ umaquīrāra cacua wēāgocuapeda dji era Saulmaa edesia idji cau edai carea. Ara māda Saulba idji cau Micalera diasia Davi quima bamārēā.

²⁸ Maļne Saulba wārāda cawasia Ācōrēra Davi ume bāda idjaba idji cau Micalba Davira bio quīrā bāda. ²⁹ Maļ carea biara wayasia. Maļne Davi ume dji quīrūda besia aba beubāgādaa. ³⁰ Maļ awara pilisteorā ādjirā ume djōne zēbdaza Daviba dewara sordaorā bororā cāyābara auđuara poyabadjia. Maļ bēra idjira trā bāga besia.

19

Saulba Davi beai bada

¹⁻² Saulba idji warra Jonataā, idjiare beaa bida jarasia Davira beadamārēā. Baribara Jonataāba Davira bio quīrā bā bēra maļgādebebeada idjia jūma nēbārasia. Nāwā jarasia:

–Mā ze Saulba bāra bea quīrā bāa. Maļ bēra quīrācuīta bādua. Nu diapeda puru dajada mīrū bedua. ³ Maļne mā zeza ume parāade wānia bā mīrū bā caita. Mā bādebebeada idji ume beđeaya. Idjia oi crīcha bāda cawasira mā bā jaraya.–

⁴ Nurēma Jonataāba Daviēbebeada idji zezaa nāwā bia jarasia:

† 18:26-27 Doscientos pilisteorā. 2 Samuel 3:14de jara bāa Daviba cien beasida.

–Maḷ boro, ba nezoca Davira biē orādua. Acḷadu, idjia bara ni cārē cadjirua sida oē ba ātebaga bio careba ba. ⁵ Idji beadi adua Goliāra beasia. Maḷ ewaride Ācōrēba pilisteorā jūma dadji israelerā poyabisia. Maḷ unuside bara bio bastridasia. Baribaga idi ḷcārē cārē idjira biē o quīrā ba? Idjia ni cārē cadjiruada oē ba ba idjira beai carea.–

⁶ Jonataḷba jara ba ūribaga Saulba panusia:

–Warra, Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraya: mā Davira beabiēa.–

⁷ Saul wānacarea Jonataḷba Davira trāpeda idji zeza ume bededara jūma nēbasia. Maḷbe Jonataḷba Davira Saulmaa edepeda Davira Saul ume besia naēna ba quīrāca.

⁸ Maḷ ewaride israelerā wayacusa pilisteorā ume djōsidaa. Davira djōne wāpeda zocārā quenabaga carea pilisteorā memenesidaa. ⁹ Baribaga Ācōrēba jaira waya Saulmaa idu zebisia. Saulora mīasu cata chūmasia Daviba arpa zá ba. ¹⁰ Cawaēne Saulba Davira mīasuba su jidai basia baribaga Daviba bera aubuesia. Maḷ bēra mīasura dedaa su nūmane wāsia. Ara maḷ diamasi Davira mīrū wāsia.

¹¹ Maḷ bēra Saulba sordaorā Davi dedaa diabuesia acḷ pananamārē idjaba nurēma diapeda Davi beadamārē. Baribaga idji quima Micalba Davia nāwā jarasia:

–Bada naḷ diamasi mīrū wābaga nu bara beadia.–

¹² Maḷ bēra dji dajadaa acḷbadadeba Micalba Davira jācaradeba udaa bāpeda Davira mīrū wāsia. ¹³ Maḷbe Micalba jāwaba oda ācōrē waibada Davi cḷade basia. Maḷ boroare chiwatu carada bāpeda borobaba ānēbari cobasia.* ¹⁴ Diapeda Saulba sordaorā Davi jidabaside Micalba jarasia idjira cacua biē ba bēra cḷade bada. ¹⁵ Sordaorā Saulmaa jēda wānapeda māra nēbasidaa. Baribaga Saulba ādjira wayacusa Davi jidade wābisia. Nāwā jarasia:

–jḷade ba sida idjira jidadapeda māmaa enadua beai carea!–

¹⁶ Ara māda sordaorā Davira jidade wāsidaa. Idji dede eḷa wānapeda idji cḷade jāwaba oda ācōrēda chiwatu cara bara tabada unusidaa. ¹⁷ Maḷ carea Saulba idji cau Micalba jarasia:

–ḷCārē cārē māra jāwā cūrūgasi? ḷCārē cārē mā dji quīrā mīrū wāmārē carebasi?–

Micalba panusia:

–Idjia jarasia carebaēbaga māra beadia.–

¹⁸ Davi mīrū wāsida Ramā purudaa Samuel acḷade wāsia. Mama Daviba jūma nēbasia sāwā Saulba idjira osida. Maḷbe Davira, Samuel sida Nayo abadaa panane wāsidaa. ¹⁹ Baribaga ācaga Saulo jarasidaa Davira Nayode bada Ramā puru caita. ²⁰ Ara māda Saulba sordaorā Davi jidade diabuesia. Ādjirā jūesidade Ācōrēneba bedebadarāda unusidaa Ācōrēneba beḷe duanada. † Samuelera ādji nocoare basia. Maḷne cawaēne Ācōrē Jaurera Saulba diabudarāmaa zesia. Maḷbe ādjirā sida Ācōrēneba beḷe duanesidaa.

²¹ Saulba maḷ cawaside dewara sordaorā diabuesia. Jūesidade mālgarā sida Ācōrēneba beḷe duanesidaa. Maḷ bēra Saulba dewararāda diabuesia. Baribaga mālgarā sida Ācōrēneba beḷe duanesidaa. ²² Maḷ carea ara idjida Ramā purudaa Davi jidade wāsia. Secū abadae baido juebada uriamā jūesidade iwīdisia Davida idjaba Samuelda sāma panā cawaya. Maḷne ēberārāba jarasidaa ādjira Nayode panada Ramā puru caita. ²³ Maḷ bēra Saulora Nayodaa wāsia. Wābaga Ācōrē Jaurera idjima zepeda idji sida Ācōrēneba beḷe besia. Māwā beḷe wābaga Nayode jūesia Ramā puru caita. ²⁴ Mama idjia jā bāga ērāpeda Samuel quīrāpita āsa diamasi bida Ācōrēneba beḷe basia. Maḷ carea ababa ne oca badada cawaēne o beibaga israelerāba nāwā jarabadaa:

–Saul sida ḷCōrēneba bedebarica?–

21

Davi mīrū wāna

¹ Maḷ ewaride Davira Nobo purudaa sacerdote Ahimele acḷade wāsia. Baribaga Ahimeleba Davira iduba zebaga unuside dauperasia. Audiabarpada nāwā iwīdisia:

–ḷSāwā jāwā baduba nī?

² Daviba sewadeba panusia:

–Dadjirā boro Saulba mā ne obi ba. Baribaga ni abala mālgādebemada cawabirāduada asia. Mā jaraḷama mā sordaorā ume dji ununia. ³ Mērā, ḷcārēda eroḷa coi carea? Paḷda juesuma wa ne baridua ba eroḷa sida mā diadua.–

⁴ Maḷne sacerdoteba panusia:

* **19:13** Acagamaarā Micalba dji jāwaba oda ācōrēra Daviba cacuade jābariba jā basia. † **19:20** Ācōrēneba beḷe duanada. Hebreo beḷeade ebuda baē sāwā beḷeasidaa. Zocārāmarā ādjia Ācōrē beḷeada miā cawaiē jara duanasidaa waa dadjia ūrinaca beḷeade beḷe duanasidaa.

–Mā paḷ erobara baridua paḷēa. Ātebaga Ācōrē quīrāpita baḍa paḷda erobāa.* Bā ume panā sordarāda idi wērārā ume cāinaē panabaga maḷ paḷra māa diaya.–

⁵ Daviba panusia:

–Ni abāda wērā ume cāinaē panā. Dai djōne wābadaza Ācōrē quīrāpita bia beāda panā. Idi biara māwā panā dadjirā boro Saulba diabueda bēra.–

⁶ Maḷne sacerdoteba Davia paḷ Ācōrē quīrāpita baḍara diasia dewarada neē baḍa bēra. Maḷ paḷra erobasia paḷ djiwidida Ācōrē quīrāpita baḍa bēra. ⁷ Maḷ ewaride Saul nezoca Doē abadada Ācōrē quīrāpita ne oi carea mama basia. Idjira Edoḷnebema basia. Saul oveja wagabadarā boro basia. ⁸ Maḷne Daviba sacerdote Ahimelea jarasia:

–ǂBā djōbada necoda wa miāsuda nama neē bāca? Dadjirā boro Saulba isabe zebida bēra mā necoda, dewara djōi careabema sida eneē basia.–

⁹ Ahimeleba panusia:

–Bā Ela jewedade beada pilisteo Goliā neco baḍada nama erobāa. Dai sacerdote djio waga erobā jēdaare wuaba bārā bāa.† Quīrā bābaga, edadua. Māa dewarada neē bāa.–

Daviba jarasia:

–Jāḷ cāyābara biara bāra neēa. Māa diadua.–

¹⁰ Ara maḷ ewaride Davira Saul carea pilisteorā puru Gat abadadaa mīrū wāsia dji boro Aquisi abadamaa. ¹¹ Maḷne Aquisiare beaba jarasidaa:

–ǂJari bāra Davi, Israeldebema borocā?‡ Wērārā cari duanane idjidebemada nāwā trāsidāa:

Saulba ēberāda mil beasia baribaga Daviba die mil beasia.

¹² Ādjia māwā jarapedada carea Daviba bio crīcha nūmesia. Bio waya basia Gat purudebema boro Aquisiba idjira beabida. ¹³ Maḷ carea ādji quīrāpita quīrāē bā quīrāca babadja. Dji dede eḍa wābadade idji bichiwiba orrecuabadja idjaba idobara idji icarade zowuabidjia. ¹⁴ Maḷne Aquisiba idjiare bea nāwā jarasia:

–ǂJāḷ ēberāra quīrāē tabā! ǂCārē cārēā idjira mā quīrāpita enesida? ¹⁵ ǂIdjira nama enesidaca mā quīrāpita quīrā cawaē bamārēā? Bārāmaarā ǂquīrāē beara nama neēca? ǂJāḷ ēberāra mā dedebemada āyā ededadua!–

22

¹ Mamaḷba Davira Adulaḷ puru caita eya uriaḍe mīrū baḍe wāsia. Davi djabarāba, dji zezaba, jūma dji zeza ēberārā bida idjira mama bāda ūrisidade idji ume panane wāsidaa. ² Maḷ awara jūma ēberārā bia mīga beada, ne diai bara beada, soḍe biē bea sida idjimaa wāsidaa. Maḷne Davira ādjirā boroda beasia. Jūma ābaa cuatrociento panasidaca bāa. ³ Mamaḷba Davira Mizpa purudaa wāsia Moab druade. Idjia Moab druadebema boroa nāwā jarasia:

–Mā djuburia, mā zezada mā papa sida nama idu bebidua aba Ācōrēba sāwā oida māa cawabibagadaa.–

⁴ Maḷbe Daviba djibarirāra Moab druadebema boromaa edepeda amesia. Ādjirāra mama panesidaa Davi eyade mīrū bāmisa. ⁵ Maḷne Ācōrēneba bedebari Ga abadaba Davia nāwā jarasia:

–Waa naḷ eyade mīrūrādua. Jēda Juda druadaa wādua.–

Ara maḷda Davira Haret oidaa wāsia.

Saulba sacerdoterā quenana

⁶ Ewari aba Saulora Guibeā puruḍe eya zaquede chūmasia tamarisco bacuru edre. Idji jawade miāsuda erobasia. Jūma idjiare beara idji ume panasidaa. Maḷne ācaga idjimaa zedapeḍa jarasidaa Davida, idji ume panarā sida unusidada. ⁷ Saulba idjiare bea nāwā jarasia:

–Ūrīnadua, bārāra mā quīrāca Benjamiḷneba yōpedadarāa. Baribaga Judadeba yōna Jesé warra Davira dadji israelerā boroda beibaga, ǂidjia bārāa ējūāda, uva ējūā sida diaica? ǂIdjia bārāra idji sordarā bororāda bāica? ⁸ Māwāmīna bārāra beḍe ausidaca bāa mā āyā bāḍi carea. Ni abāba māa jaradaē basia mā warra Jonatāra Jesé warra Davi ume beḍe bāsidaa. Ni abāba māda crīchadaca. Idjira māare baḍa Daviba māra beai carea bāa mā warra Jonatāba māwā crīchabida bēra. Baribaga bārāba maḷnebemada māa jaradaē basia.–

⁹ Maḷne Edoḷnebema Doē ādji tāēna bāba nāwā jarasia:

* **21:4** Levítico 24:5-9. † **21:9** Sacerdote djio. Hebreo bedeade bā bāa “efod.” Maḷ versicolode ebuda bāēa cārēnebemada beḍe bāda. ‡ **21:11** Davi, Israeldebema boro. Hebreo bedeade bā bāa “Davi, naḷ ējūānebema boro.”

* **22:7** Hebreo bedeade nāwā bā bāa: “ǂidjia bārāra mil bororāda idjaba cien bororāda bāica?”

–Mā Jesé warra Davira Nobo purude unusia. Idjira Ahitob warra Ahimele ume bedea basia. ¹⁰ Ahimeleba Ācōrēa iwidiisia Daviba sāvā oida ḅa cawaya. Maḅ awara djōbada neco pilisteo Goliáde baḅada, coi careabema sida diasia.–

¹¹⁻¹² Ara maḅda Saulba Ahitob warra Ahimelera, idji zeza ēberārā sida jūma trāḅisia. Ādjirāra Nobo purude Ācōrē sacerdoterā basia. Ādjirā Saulma jūesidaade Saulba Ahimeleba jarasia:

–Ahitob warra, mā jarabaḅara ūrīdua.–

Ahimeleba panusia:

–Jaradua, mā boro.–

¹³ Maḅne Saulba iwidiisia:

–¿Cārē cārēā ḅara Jesé warra Davi ume mā beadi carea bedea ausida? Mā cawa ḅaḅa ḅaḅa paḅda, djōbada neco sida idjia diasida. Maḅ awara ḅaḅa Ācōrēa iwidiisia Daviba sāvā oida ḅa cawaya. Maḅ bērā idira idjia māra beai carea ḅaḅa.–

¹⁴ Ahimeleba panusia:

–Māwāéa. Mā boro, jūma ḅare ḅea cāyābara Davira ḅa ume jipaara ḅaḅa. ¿Idjira ḅa wiguēca? ¿ḅa wagabada sordaorā boroēca?† ¿Jūma ḅa diguidabemarāba idjira waya panāēca? ¹⁵ Idibebaba mā Ācōrēa iwidi ḅaḅa idjia sāvā oida ḅa cawaya. Maḅ bērā mā boro, jararādua māra mā ēberārā sida bedea panāda. Wārāda mā, ḅa nezocaba cārē sida adua ḅaḅa naḅ nēbaraḅebemada.–

¹⁶ Baribaḅara Saulba ĩjānaē bērā nāwā jarasia:

–Ahimele, ḅara, ḅa zeza ēberārā sida mā jūma beabiya.–

¹⁷ Ara maḅda Saulba idji wagabada sordaorā nāwā jarasia:

–¿Ācōrē sacerdoterāra jūma quenadua! Ādjirā sida Daviare duana. Ādjia cawasidaa Davira mīrū nīda baribaḅara mā jaradaē basia.–

Baribaḅara idji wagabada sordaorāba Ācōrē sacerdoterāra bea quīrīanaē basia. ¹⁸ Maḅ carea Saulba Edoḅnebema Doéa jarasia:

–¿ḅabaḅara Ācōrē sacerdoterāra quenadua!–

Ara maḅda Doéba ādjirāra quenasia. Maḅ ewaride 85 sacerdoterāda ādji djio jḅa ḅeada quenasia. ¹⁹ Maḅ awara sacerdoterā puru Noboḅda wāpeḅa umaquīrārāda, wēfārāda, warrārāda, djiwidi toḅa queḅa sida necoba jūma quenasia. Pacada, burroda, oveja sida quenasia.

²⁰ Baribaḅara Doéba quenabaḅade Ahimele warra Abiatada Davi ḅamaa mīrū wāsia.‡

²¹ Maḅne idjia Davia nēbaḅasia sāvā Saulba Ācōrē sacerdoterāra quenabisida. ²² Daviba idjia jarasia:

–Mā Nobo purude baside Edoḅnebema Doé sida mama basia. Mā cawa basia idjira Saulma wāpeḅa mā jāma baḅara jaraida. Maḅ bērā māra bedea ḅaḅa ḅa zeza ēberārā jūma quenana carea. ²³ Mā ume beḅua. Ne wayarādua. Abari ēberāba māda, ḅa sida bea quīrīa ḅaḅa. Mā ume ḅesira idjia ḅara beaḅa.–

26

Daviba Saul bea ama baḅa

¹ Maḅ ewaride Zip purudebemarāda Guibeadaa wānapeda Saulo nāwā jarasidaa:

–Davira Haquila eya zaquede ējūā pōāsa ewaraga ḅa quīrāpe mīrū ḅaḅa.–*

² Ara maḅda Saulba dji biara bea Israelḅebema sordaorāda mīl ūbea edapeda Zip ējūā pōāsa ewaraga ḅadaa Davi jarade wāsidaa. ³ Maḅne Haquila eya zaquede o icawa cāsisidaa. Maḅ eya zaquera ējūā pōāsa ewaraga ḅa quīrāpe ḅaḅa.

Maḅne Davira ējūā pōāsa ewaraga ḅade basia. Idjia cawasia Saulba idjira jidade zebraḅada. ⁴ Maḅ bērā ḅara diabuesia Saulora idji sordaorā sida sāma panāda cawai carea. Ādjirā jēda zesidaade jarasidaa wārāda Saulda jūesida. ⁵ Maḅbe Davira Saul idji sordaorā ume panamaa chupea wāpeḅa quīrācuita acasia Saulda, Ner warra Abne sida sāma cāi panā cawaya. Maḅ Abnera Saul sordaorā boro basia. Daviba unusia Saulora idji sordaorā ēsi cāi ḅada. ⁶ Davira jēda wāpeḅa hititadebema Ahimele ume idjaba Seruyá warra Abisai ume beḅeasia. Abisaira Joá dḅaba basia. Daviba ādjia iwidiisia:

–¿Caida mā ume Saul cāi ḅamaa wāi?

Abisaiba panusia:

–Māda ḅa ume wāya.–

† 22:14 ḅaraḅamaarā maḅ bedeaḅa jara ḅa: “¿ḅaḅa jarabaḅara isabe ocaca?” ‡ 22:20 Ahimele warra Abiatada. Hebreo bedeaḅe ḅa ḅa: “Ahitob warra Ahimele warra Abiatada.” * 26:1 Ējūā pōāsa ewaraga ḅa. Hebreo bedeaḅe ḅa ḅa “Jesimol.”

⁷ Mañ diamasi Davira Abisai ume Saul sordaorã panlmaa wãsidaa. Jũesidãe unusidãa Saulora cãĩ b̃ada. Idji boro nocoare mĩãsuda egorode su nũmasia. Mañne Abneda, idji sordaorã sida Saul cãĩ b̃a orrocawa cãĩ panasidãa. ⁸ Mañ carea Abisaiba Davia jarasia:

–Idi Ācõrẽba b̃a dji quĩrũra b̃a j̃awade b̃ab̃at̃la. Saulora m̃la idu beabidua. Ara idji mĩãsuba idjira egorodaa su jidaya. B̃arima aba sub̃at̃la beaya.–

⁹ Barib̃at̃la Daviba jarasia:

–Idjira bearãdua. Ācõrẽba b̃ada boroda beasira idjia cawa oya. ¹⁰ Ācõrẽ quĩrãpita m̃la jaraya ababe idjiab̃at̃la Saulora beubida b̃la. Āĩbẽrã ewari aba idjia Saulora ara jãwã beubiya wa dji quĩrũ ume djõ b̃ade beubiya. ¹¹ Idjiab̃at̃la Saulora dadjirã boroda b̃ada bẽrã m̃la Saulora beaẽa. Barib̃at̃la idji jiadoda, mĩãsu sida idji boro nocoare beada edadapeda isabe wãnia.–

¹² Ara mañda Daviba mĩãsuda, jiado sida Saul boro nocoare beada edadapeda wãsidaa. Ādjia opedadara ni ab̃al̃ba ununaẽ basia ni ũrĩnaẽ basia. Ni ab̃al̃da ãr̃ãmanaẽ basia Ācõrẽba jũmarãda bio cãĩbigada bẽrã. ¹³ Mañbe Davira dewarabema eye zaque borodaa wãsia. Mama idjira Saul sordaorã panl quĩrãpe t̃m̃l̃ aride besia. ¹⁴ Mañne Daviba Saul sordaorã boro Abneda tr̃ã jarasia:

–j̃Abne! ĵŨrĩ b̃aca?–

Abneba panusia:

–ĵCaida jãwã dadjirã boro Sauloa bia b̃a?–

¹⁵ Daviba jarasia:

–ĵB̃ara Israel druade dji mēsãara b̃aẽca? Mañda ĵcãrẽ cãrẽã dadjirã boro Saulora wagaẽ b̃a? Idi eberãda bãrã cãĩ duanlmaa wãpeda dadjirã borora beaida basia. ¹⁶ B̃la cadjiruada osia. B̃la dadjirã borora wagaẽ basia. Ācõrẽ quĩrãpita m̃la jaraya: Ācõrẽba b̃ada borora bãrãba wagapedadaẽ bẽrã, b̃ada b̃a sordaorã sida jũma beuidida panla. Saul mĩãsuda, jiado sida idji boro nocoare beadada j̃at̃l̃dua unui cawaya.–

¹⁷ Saulba cawasia Davida mãwã bedea b̃ada. Mañ bẽrã jarasia:

–M̃l̃ warra Davi, ĵb̃ada jãwã bedea b̃aca?–

Daviba panusia:

–Mãe, m̃l̃ boro. M̃l̃da mãwã bedea b̃la. ¹⁸ B̃la ĵcãrẽ cãrẽã m̃l̃, b̃a nezocada biẽ oi carea epẽ b̃a? ĵCãrẽneba m̃la b̃ara biẽ osi? ĵCãrẽ cadjiruada osi? ¹⁹ M̃l̃ boro, m̃l̃ djuburia m̃la jarab̃at̃la ũrĩdua. Ācõrẽba b̃ada m̃l̃ ume quĩrũbisib̃at̃la m̃la idjia animarãda babue diaya b̃a quĩrũbira tumabimãrẽã. Barib̃at̃la eberãrãba b̃ada m̃l̃ ume quĩrũbisidab̃at̃la, Ācõrẽba adjirãra biẽ b̃aya. Ādjirãba m̃l̃ra Ācõrẽba diada druadebemada ãyã j̃at̃retab̃ada quĩrãca nama mĩrũ zebisidãa. Nãwã jarab̃adaca b̃la: ãyã wãdua dewara ãcõrẽ bea epẽmãrẽã. ²⁰ Nama Ācõrẽba diada druã ãi m̃l̃ra bearãdua. M̃l̃ra usa t̃ã quĩrãca l̃b̃aã b̃l̃ bẽrã ĵb̃la cãrẽ cãrẽã m̃l̃ra beai carea j̃at̃l̃ b̃a? iEyaade suẽrru beai carea j̃at̃l̃ b̃a quĩrãca m̃l̃ra epẽ b̃la!–

²¹ Mañ carea Saulba panusia:

–M̃l̃ warra Davi, m̃l̃a cadjiruada osia. Eberã crĩcha neẽ b̃a quĩrãca m̃l̃a bio ãi o basia. M̃l̃ ume jẽda wãna. Idi b̃la m̃l̃ra beadaẽ bẽrã m̃l̃a b̃l̃ra waa biẽ oẽa.–

²² Daviba panusia:

–M̃l̃ boro, b̃a mĩãsurã nama b̃la. Sordaoda aba diabuedua edade zemãrẽã. ²³ Ācõrẽba eberãza ne biada diaya adjia jipa o panl carea idjaba wãrãda iãã o panl carea. Idi Ācõrẽba b̃l̃ra m̃l̃ j̃awade basia. Barib̃at̃la m̃l̃a b̃l̃ra beaẽ basia, idjiab̃at̃la b̃l̃ra dai boroda b̃ada bẽrã. ²⁴ M̃l̃a Ācõrẽa iwidi b̃la m̃l̃da zocai b̃amãrẽã, m̃l̃a idi b̃l̃ra zocai b̃ada quĩrãca. Idjaba iwidi b̃la m̃l̃ra jũma bia mĩga b̃adebemada eãr̃ã b̃amãrẽã.–

²⁵ Saulba panusia:

–Ācõrẽba b̃l̃ra carebaya, m̃l̃ warra Davi. Wãrãda b̃la ne waĩb̃ada o b̃aya. B̃la ob̃at̃l̃a jũma bia odjaya.–

Mañbe Davira ãyã wãpeda Saulora jẽda idji druadãa wãsia.

27

Davi pilisteorãma bada

¹ Mãwãnacarea Daviba nãwã crĩchasia: “Ewari aba Saulba m̃l̃ra beaya. Biara b̃la m̃l̃ra pilisteorã druadãa mĩrũ wãida. Mãwãra Saulba m̃l̃ra beai carea naã Israel druade waa j̃at̃l̃a. Mama idjia m̃l̃ra poya jidaẽa.”

² Ara mañda Davira, seisciento sordaorã idji ume panl sida pilisteorã puru Gat abadaãda wãsidãa. Mañ puru borora Maó warra Aquisi basia. ³ Mañne Davira, idji sordaorã sida adji eberãrã bara Aquisi caita Gat purude panesidãa. Daviba quimada umẽ erobasia. Aba Ahinoãl̃ basia. Ahinoãl̃ra Jezreel purudebema basia. Dewarabemara Abigail basia.

Abigailera Carmel purudebema basía. Idjira Nabal pēdra wērā basía. ⁴ Saulba ūrísia Davira Gat purudaa mīrū wāsida. Mañ bēra Davi beai carea waa jaλλē basía.

⁵ Ewari aba Daviba Aquisia nāwā jarasia:

–Baλ māda bia unu baλaλa, baλ druade puru zaqueda aba māa diadua dai panani carea. Mā, ba nezocara baλ puru dromane baiē baλ.–

⁶ Ara mañ ewaride Aquisiba Sicla puruda Davia diasia. Mamaaba λtaa mañ purura Juda druadebema bororāba eropanesidaa. ⁷ Davira poa aba auđu jedeco quimārē pilisteorā druade basia. ⁸ Mama panane Davira idji sordaorā ume gesuritarāmaa, gezritarāmaa, idjaba amalecitarāmaa bida ne jārīcuade wābadjidaa. Mañ ēberārāra Telaiλ purudeba Sur ējūāre aba Egipto drua daucha panabadjidaa. ⁹ Ne jārīcuade wābλdade Daviba idji sordaorā ume umaquīrārāda, wērārā sida jūma quenabadjidaa. Ni abaada zocai baλada basia. Baribaλa ovejada, pacada, burroda, cameyoda, cacuade jλbada sida jūma edacuadapeda Aquisimaa jēda wābadjidaa. ¹⁰ Mañne Aquisiba nāwā iwīdibadjia:

–Idi bārāra ζsāma ne jārīcuade wā panasida?–

Mañne Daviba sewadeba nāwā panubadjia:

–Negue ējūāne Juda druade Jerameeldeba yōpedadarāba eropanana, quenitarāba eropanana sida jārīcuade wā panasidaa.–

¹¹ Ne jārīcuade wābλaλde Daviba umaquīrārāda, wērārā sida jūma quenabadjia. Ni abaada zocai baλa basia. Idjia nāwā crīchasia: “Abaada zocai baλsira mañne idjira Gat purudaa zeibaλa Aquisia jaraisacada māa odada.” Davi pilisteorā druade baside māwā o babadjia. ¹² Mañ carea pilisteorā boro Aquisiba crīchasia Davira idjiare baλa. Idjia jarasia: “Daviba o baλ carea idji puru Israelba idjira quīrāma panaa. Mañ bēra idjira ewariza māare baλa.”

28

Saul daubara wērāmaa wāna

¹ Mañ ewaride pilisteorāda dji jaλesidaa israelerā ume djōni carea. Mañne pilisteorā boro Aquisiba Davia nāwā jarasia:

–Baλ bio cawa baλa baλa, baλ sordaorā sida māare djōne wānida panλda.–

² Daviba jarasia:

–Bia baλa, baλa unuya sāwā mā, baλ nezocara djōbarida.–

Aquisiba jarasia:

–Māwā baibaλa, baλa mā wagabarida baλa aba baλ beubaλaλdaa.–

³ Mañ naēna Saulba jūma daubararāda Israel druadebemada āyā jaλrecusia. ^{*} Mañ awara Samuclera jaidasia. [†] Israelerāra idji carea jīāsidaa. Idji puru Ramāne taλbarisidaa.

⁴ Pilisteo sordaorāra ābaa dji jaλedapeda Suneλ purude duanesidaa. Mañne Saulba idji sordaorāra ābaa jaλepeda Guilboa eyade duanesidaa. ⁵ Baribaλa pilisteo sordaorā unuside Saulora ne wayaaba cacua urea nūmesia. ⁶ Mañ carea Saulba Ācōrēa iwīdisia sāwā oida baλ cawaya. Baribaλa Ācōrēba cāimocaradeba ni Uriλ abadadeba bida cawabiē basia. [†] Mañ awara Ācōrēneba bedeadadarāba poya cawabidaē basia. ⁷ Mañ carea Saulba idjiare beaa nāwā jarasia:

–Bēwārā jaure ume bedebari daubara wērāda jaλadadua, māa idjideba cawai carea sāwā oida baλda.–

Mañne idjiare beaba panusidaa:

–Endor purude daubara wērāda baλ.–

⁸ Ara mañda Saulora quīrā awara djiosia ni abaaba idjira cawarānamārēā. Mañbe idjiare beada umē edapeda diamasi mañ wērāmaa wāsia. Idjia daubara wērāa nāwā jarasia:

–Mā djuburia māa jarabaλa bēwārā jaureda zebidua idji ume bedebai carea.–

⁹ Baribaλa daubara wērāba panusia:

–ζCārē cārēā baλa māa māwā obi baλ? ζSaulba odara baλa adua baλca? Idjia daubararāda mañ Israel druadebemada jūma āyā jaλrecusia. ζSaulba māra beamārēā baλa māwā obi baλca?–

¹⁰ Mañne Saulba Ācōrē quīrāpita wārāneba nāwā jarasia:

–Māa Ācōrē trāneba jaraya naλ obaλa carea baλa biē oadaēda.–

¹¹ Mañ carea daubara wērāba iwīdisia:

–Māēteara ζbaλa cai jaureda zebi quīrā baλ?–

Saulba panusia:

–Samuel jaureda zebidua.–

* 27:8 Telaiλ purudeba. λcaλamaarā maλba jara baλa: “Drōā naēnabema ewarideba λtaa.”

* 28:3 Deuteronomio

18:9-14. † 28:3 1 Samuel 25:1. ‡ 28:6 Uriλ. Exodo 28:30.

¹² Ara mañda daubara wērāba Samuel jaureda trāsia. Samuel jaure unuside mñādua biapeda Sauloa jarasia:

–Bla ħcārē cārēā mlra cūrūgasi? iBla Saula jāwā bla!–

¹³ Saulba panusia:

–Ne wayarādua. Bla unu bada mlā jaradua.–

Daubara wērāba panusia:

–Jaureda egorodeba lta zebalada unu bla.–[§]

¹⁴ Saulba iwidiisia:

–Idjira ħcai zaca bla?–

Daubara wērāba panusia:

–Idjira drōāda bla. Idjia cacuade jāl blara draso bla.–

Mañne Saulba cawasia Samuel jaureda māwā bada. Mañ carea idjira ħrīrborode barru cohesia. ¹⁵ Mañne Samuel jaureba idjia iwidiisia:

–ħCārē cārēā bla mlra miā sē bla? ħCārē cārēā namaa zebisi?–

Saulba panusia:

–Bla namaa zebisia mlā sāwā oida bada cawa crīchaē bla bēra. Pilisteorāra ml ume djōne zesidaa. Mañne Ācōrēba mlra igara bla. Mlā sāwā oida bla iwidiibalade idjia cāimocaradeba cawabicaa. Mañ awara idjideba bedeabadarāba poya cawabidaēa. Mañ carea bada trā bla mlā sāwā oida bada cawabimārēā.–

¹⁶ Samuel jaureba panusia:

–ħCārē cārēā mlā iwidi bla? Ācōrēba bada igarapeda bla ume dji quīrūda besia. ¹⁷ Idjia blara osia mlneba jarada quīrāca. Idjia bla israelerā boro badada jārīpeda bla ume bada Davia diasia. ¹⁸ Idjia jaradara bla lja oē basia. Bla amalecitarāra jūma quenaē basia idji quīrūbideba obida quīrāca.* Mañ bēra idi blara jāwā o bla. ¹⁹ Mañ awara Ācōrēba bada, israelerā sida pilisteorāa poyabiya. Nu blara, bla warrarā sida ml ume beudarā panabadama panania.–

²⁰ Samuel jaureba jarada carea Saulora bio ne wayapeda egode baesia. Idjira cacua norrabari basia ewari aba āsa diamasi bida ne coē bada bēra. ²¹ Daubara wērā Saul caita wāpeda unusia idjira ne wayaaba cacua urea nūmalda. Mañne jarasia:

–Ml, bla nezocaba bla bedeara ljasia. Ml beadi adua bla jaradara mlā jūma osia. ²² Ml djuburia ūrīdua. Mlā blā palda maārī diaya comārēā. Māwā blara waya cacua lbalaya nocoda wāmārēā.–

²³ Baribalā Saulba coēana asia. Mañ bēra daubara wērāba, Sauloare bea bida jara panesidaa ne comārēā. Māwā jara panā carea Saulba ne coyada asia. Egode tabadada cadade lta ħūmesia. ²⁴ Daubara wērāba paca zaque boreguea bada idji de caita erobasia. Mañ pacara beapeda djusia. Idjaba harinada balatapeda pal dji ēsābari neē bada ābusia. ²⁵ Mañra Sauloa, idjiare bea bida diasia codamārēā. Ara mañ diamasi ne copedadacarea Saulora idjiare bea sida jēda wāsidaa.

31

Pilisteorāba Saul beapedada

¹ Pilisteorāda israelerā ume djōne wānapeda Guilboa eyade israelerā zocārā quenasidaa. Mañ bēra israelerāra memenesidaa. ² Pilisteorāba Saulora, idji warrarā sida caidu ēpēsidaa. Mañne Saul warrarā Jonataāda, Abinadāda, Malquisúa sida beasidaa. ³ Mañbe Saul blama auduara djōsidaa. EneDRAMaba djōbadaba idjimaā cha drā panāba Saulora sucuasidaa.* ⁴ Mañ carea idji djoī careabema eronībabarīa nāwā jarasia:

–Bla necoda eūtapeda mlra su beadua. Māwā oēra jāl pilisteorā cacua wēāgoē tabeaba mlra jidadapeada bio pua unubidia. Māwā odapeda mlra necoba su beadia.–

Baribalā Saul djoī careabema eronībabariba Saul beaira wayasia. Mañ carea Saulba idji necoda lta nūmapeda lral baesia iduba beui carea. ⁵ Saul djoī careabema eronībabariba mañ unuside Saul caita abari quīrāca idji neco lral su baesia iduba beui carea. ⁶ Māwā abari ewaride Saulora, idji warrarāda ūbea, idji djoī careabema eronībabarida, idjiare bearā sida jūma beusidaa.

⁷ Israelerā Guilboa quīrāpe bla jewedade panabadaba, Jordaā do quīrārē panabada bida ūrīsidaa pilisteorāba poyadapeda Israeldebema sordaorāda memenesidaa. Idjaba ūrīsidaa Saulora idji warrarā sida beasidada. Mañ carea mañ israelerāra ādji purudebemada āyā mīrū wācuasidaa. Mañbe pilisteorāra zedapeda mañ puru beade panesidaa.

§ 28:13 Jaure. Hebreo bedade bl bla “ācōrē beada.” * 28:18 1 Samuel 15:3-28. * 31:3 Cha drā panāba Saulora sucuasidaa. Hebreo bedade māwā bā bla. Griegode nāwā bla: “Saulora bio ne waya besia.”

⁸ Nurēma pilisteorāba israelerā quenapedadamaa wānapeda ādjia nebia eroheadara jūma jara pe wāsidaa. Maāne Saulda idji ūbeabema warrarā sida Guilboa eyade beu tapanada unusidaa. ⁹ Saulora obāá tutadapeda idjia djōi carea eroheadara edasidaa. Maābe ācāra ādji druadaa diabuesidaa Saul beudadebemada waabema pilisteorāa jaradamārēā. Maā bedeara ādji jawaba oda ācōrē bea dede, puru quīrāpita bida jarasidaa. ¹⁰ Maābe pilisteorāba ne jūma Saulba djōi carea eroheadara ādji jawaba oda ācōrē Astarte dede eda basidaa. Idji cacuara āra jira basidaa israelerā puru Bet-sāā mōgaraba audu jūrā ca bade.

¹¹ Gala druade israelerā Jabe purudebemaba ūrāsidaa sāwā pilisteorāba Saul cacuara osidada. ¹² Ara maāda dji sozarra beaba Saul cacuara edade wāsidaa. Jūma maā diamasi wābādade Bet-sāā purude jūesidaa. Maābe Saul cacuara, dji warrarā cacua sida edaa edadapeda jēda Jabeāa enesidaa. Mama ādji cacuara babuesidaa. ¹³ Māwānacarea ādji bawāra da edadapeda Jabe de bacuru edre jou basidaa. Maābe domia aba ne codaē basia.

2 SAMUEL

UMÉBEMA CARTA SAMUEL

2 Samueldeba aba Nehemianaa Ἰσραὴλ βαπεδα

Naḷgarā cartade bā bāa israelerā māwāpedadada Davi ādji boro bedadeba aba Nehemiaba Jerusaleḷ auḍu jūrā ca baḍara wayacusa obaḷḷada. Davira dji boroda besia 1010 poa Jesucrito toi naēna. Nehemiaba dji jūrā ca baḍara waya osia 445 poa Jesucrito toi naēna. Dadji ēberā bedeade naḷda bā eropaḷa:

Umébema carta Samuelde bā bāa Davi Israeldebema boroda bedada, Davideba yōbadaḷā ewariza israelerā bororāda beadi Ācōrēba jaradada, Daviba Betsabé ume cadjirua odada, idjaba Davi warra Salomoḷ toḍada.

Nabema carta Cronicaḍe bā bāa Ācōrēba Davia cawabidada sāma idji de dromara oida bāda idjaba Davi jaidadada. Umébema carta Cronicaḍe bā bāa Salomoḷ Israeldebema boroda bepeḍa Ācōrē de droma odada.

Nabema carta Reyede bā bāa Salomoḷ ne bara bedada, idji necawaadebemada, idjaba wērā awua baḍeba Ācōrē igaradada. Maḷ awara bā bāa israelerā druwa aba baḍada umé bedada: Juda druada idjaba Israel druada. Maḷare bā bāa Israel druadebema boro Jeroboabā israelerā jḷwaba oda ācōrē ēpēbidada. Maḷ awara bā bāa Ācōrēneba bedebari Elíaba odadebemada.

Umébema carta Reyede bā bāa Elía bajāna wānada, idji cacuabari Eliseo Ācōrēneba bedebarida bedada, idjaba israelerāba dewara ācōrē bea ēpē paḷa carea Ācōrēba dji quīrūrā ādjirā jida edebidada.

Esdra cartade bā bāa Persia druadebema boro Ciroba idu israelerā ādji druadaḷā jēda wabidada idjaba Ācōrē de droma waya opeḍadada. Nehemia cartade bā bāa Nehemiaba Jerusaleḷ auḍu jūrā ca baḍara waya obidada.

5

Davi israelerā boroda beḍa

¹ Saul jaidadacarea Israeldeba doce puru yōpedadada Hebroḷ puruḍaa Davimaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Dadjirā abari ēberārā. ² Saulora dadjirā boro baḍamīna djōne wābadaza baḷabaḷa dadji israelerā edepeḍa bia enebadjia. Maḷ awara Ācōrēba jarasia baḍra idji puru Israel boroda beida. Baḷabaḷa oweja waga ba quīrāca idji ēberārā pe erobayada asia.–

³ Maḷne Hebroḷne Ācōrē quīrāpita Israeldebema dji dromarāda Davi ume beḍa baḍapeḍa nedragada idji borode weasidaa israelerā boroda baḍi carea. ⁴ Davi israelerā boroda baḷasidaḍe treinta poa basia. Maḷbe cuarenta poa ādjirā boroda besia. ⁵ Naārā Hebroḷne idjira siete poa auḍu ēsidra Judadeba yōpedadaḷā boro basia. * Māwānacarea 33 poa Jerusaleḷne jūma israelerā boroda basia.

Daviba Jerusaleḷ puru poyada

⁶ Israelerā boro Davira idji sordaorā ume Jerusaleḷnaa djōne wāsidaa. Maḷ ewaride jebuseorāda jāma panabadjidaa. Ādjirāba crīchasiḍaa Davira poya ādji puruḍe eḍa zeḍa. Maḷ carea idjia jarasidaa:

–Baḷa nama eḍa poya zeḍa. Dauberrea beaba, jīrū biē bea bida naḷ puruḍa poya wagadā bārā eḍa zerānamārē.–

⁷ Baribaḷa Daviba Jerusaleḷra poyapeḍa maḷ puruḍe sordaorā panabada Sioḷ abada sida poyasia. Idira Sioḷra Davi puru abadaa.

⁸ Israelerāba jebuseorā poyadi naēna Daviba jarasia:

–Jebuseorāda poya quīrā baḷabaḷa, Sioḷ puruḍe eḍa baido weamārēā opeḍada uriadeba wāida ba.† Māwābaḷa jāl dauberrea beamanada, jīrū biē beamana sida beadia. Ādjirā mḷa quīrāma ba.–

Daviba māwā jarada bēra idira abalba djārāda quīrāma baḷabaḷa nāwā jarabaria: “Dauberrea beada, jīrū biē bea sida dadji boro de dromane eḍa wānacara paḷa.”‡

* 5:5 Judadeba yōpedadaḷāba naārā Davira ādjirā boroda baḷasidaa. 2 Samuel 2:1-11. † 5:8 Sioḷ puruḍe eḍa baido eḍa weamārēā opeḍada uriadeba. Maḷra hebreo bedeade ebuḍa baḷe. Ādjirāra mḷa quīrāma ba. Ἀσαḷmaarā maḷabā jara ba: “Ādjirāba mḷra quīrāma paḷa.” ‡ 5:8 De droma. Maḷba jara ba Ācōrē de dromada wa israelerā boro de dromada.

⁹ Maλbe Davira Sioλra besia. Sioλra trλ bλsidaa Davi puru. Dji puru mōgaraba auđu jūrā ca bλra Daviba waiβlara osia idjaba Milo abadaɗeba eɗa dji jogoa beara egoroba daucha pārī wāsia. ¹⁰ Ācōrē ne jūma poya bλda idji ume bλ bērā Davira ewariza dji dromaara besia.

¹¹ Maλ ewaride Tiro druadebema boro Hiraλ abadaba λcλrλ Davimaa diabuesia idji ume dji bia bai carea. Maλ awara bacuru de obadarāda, mōgara de obadarāda, dji biara bλ bacuru sida diabuesia. Ādjirāba Davi itea de dromada osidaa. ¹² Maλneba Daviba cawasia Ācōrēba idjira wārāda israelerā boroda bλsida. Maλ awara cawasia Ācōrēba idji puru Israelda quīrā bλ bērā idjira careba bλda israelerā bia pe erobamārēa.

Davi warrarā Jerusaleλne topedada

¹³ Hebroλneba wānacarea Jerusaleλne Daviba quimada zocārā edasia. Dewara wērārā sida zocārā erobasia. Ādjirāba warrarāda, caurā sida Davia to diasidaa. ¹⁴ Daviba naλ warrarāda Jerusaleλne unusia: Samúa, Sobab, Nataλ, Salomōλ, ¹⁵ Ibhar, Elisua, Nepeg, Japia, ¹⁶ Elisamā, Eliadā, idjaba Elipelet.

7

Daviba Ācōrē de droma oi crīcha bada

¹ Ācōrēba israelerā boro Davira dji quīrū ume necai bλsia. Maλ awara Davira idji de dromane besia. ² Ewari aba Daviba Ācōrēneba beɗeabari Nataλa nāwā jarasia:

–Acadua. Mλ de dromara dji biara bλ bacuru oɗaa baribaλrλ Ācōrē baurudera wua dede bλa. * Maλ carea mλa Ācōrē itea de dromada o quīrā bλa.–

³ Nataλba panusia:

–Ācōrēra bλ ume bλ bērā bλa crīcha bλra jūma oɗua.–

⁴ Baribaλrλ maλ diamasi Ācōrēba Nataλa nāwā jarasia:

⁵ –Mλ nezoca Davia nāwā jarade wāɗua: “Ācōrēba nāwā jara bλa: bλa mλ itea de dromada oiē bλa. ⁶ Mλa bārā israelerā Egiptodeba ēɗrλ enena ewarideba mλra de arade bācaa. Ātebaλrλ bārā wābλɗaza mλ wua deda ededapeɗa maλne eɗa bābaria. ⁷ Mλ bārā drōā naēnabemarā ume nībasidē mλ puru Israel pe eronībapedaɗarāa jaraca basia mλ itea dji biara bλ bacuru deda oɗamārēa.”

⁸ Maλ carea Nataλ, mλ nezoca Davia nāwā jaradua: “Ācōrē jūma poya bλba nāwā jara bλa: mλa bλra oveja wagabari baɗada edasia mλ puru Israel boroda bāmārēa. ⁹ Bλ wābλrλza mλra bλ ume basia. Mλa bλ dji quīrūda poyabisia, idjaba mλa bara trλ bāga bλsia naλ ējūāne dewara trλ bλga bea quīrāca. ¹⁰⁻¹¹ Maλ awara mλa ējūāda mλ puru Israel itea edasia ewariza mama beɗamārēa. Ni abalba ādjirāra mamaaba āyā bλɗaēa. † Ēberā cadjiruarāba ādjirāra waa biē oɗaēa mλa ādji ēɗrλ bλbadarā diabuesi ewaride biē o panana quīrāca. Iɗira mλa bλra dji quīrū ume necai bλya.

Maλ awara mλa jaraya iɗiba λtaa bλɗeba yōbλɗara israelerā boroda bλya. ¹² Maλ bērā bλ jaiɗadacarea mλa bλ warrada aba bλya dji boroda bāmārēa. Mλa idjira carebaya mλ purura bia pe erobamārēa. ¹³ Idjibaλrλ mλ itea de dromada oya. Idjideba mλa israelerā boroda jūma yōbigaya. ¹⁴ Mλra idji zeza baya maλne idjira mλ warra baya. Idjia cadjiruada osira mλa uya dji zezaba idji warra soaba ubari quīrāca. ¹⁵ Baribaλrλ mλa idjira quīrā baya. Idjira igaraēa Saul igarada quīrāca. Mλa Saulora igarasia bɗa dji boroda bλi carea. ¹⁶ Mλa bλɗeba yōbλɗara idu jōbiēa. Iɗiba λtaa mλa ādjirāra israelerā boroda bλya.”–

¹⁷ Ācōrēba cawabidara Nataλba Davia jūma nēbλrλsia.

¹⁸ Maλbe Daviba Ācōrē quīrāpita nāwā jarasia:

–Mλ Boro Ācōrē, mλra dji dromaēa. Mλ ēberārā sida dji dromarāēa. λCārē cārēa mλra israelerā boroda bλsi? ¹⁹ Maλ awara bλa jara bλa mλ, bλ nezocadeba yōbλɗara ewariza israelerā boroda beɗida. λCaiba bλ quīrāca bia obari? † ²⁰ Mλ Boro Ācōrē, bλa mλ crīchara cawa bλa. Maλ bērā za quiru nezocaba λcārēda poya jarai? ²¹ Bλa maλ biara oyada aɗa bērā idjaba o quīrāna bērā wārāda jūma opeɗa za quīrūa cawabisia. ²² Mλ Boro Ācōrē, bλra dji dromaara bλa. Bλ quīrāca dewara neēa. Dairāba ūrībajidāa wārā ācōrēda bλ awara neɗa. ²³ Maλ awara bλ puru Israel quīrāca naλ ējūāne dewara puruda neēa. Ācōrē, bλa dairāra Egiptodebemada ēɗrλ edasia bλ puruda bāmārēa. Māwā bλra trλ bλgasia. Ne ununaca waiβla bea o bλɗeba bλa dewara ēberārāda, ādji ācōrē bea sida dairā quīrāpita āyā jλrecuasia. ²⁴ Bλa dai israelerāra bλsia ewariza bλ puruda bāmārēa. Maλne bara dai Ācōrēda besia.

§ 5:9 Hebreo beɗeade ebuda bλēa cārēda o panasidada. * 7:2 Dji biara bλ bacuru. Hebreo beɗeade bλ bλa “cedro” baribaλrλ ogoēa. † 7:10-11 Mamaaba āyā bλɗaēa. Hebreo beɗeade bλ bλa: “Mama waa ure duananaēa.” ‡ 7:19 λCaiba bλ quīrāca bia obari? Hebreo beɗeade maλra ebuda bλēa.

²⁵ Ācōrē, bla za quiru nezoca itea idjaba māl warrarā itea idiba l̄taa oi jaradara wārāda odua. ²⁶ Māwā ewariza bla dji dromaana adia. Mał awara nāwā jaradia: “Ācōrē jūma poya bla dai israelerā Ācōrēa.” Małne bla m̄lra, māl warrarā sida waga erobadua ewariza israelerā boroda beadamārēā. ²⁷ Ācōrē ne jūma poya bla, dai israelerā Ācōrē, bla bala cawabisia m̄lra, māl warrarā sida ewariza israelerā boroda beadida. Mał carea m̄lra bla nezocam̄ina ne wayaa neē nāwā bedea bla.

²⁸ Māl boro Ācōrē, bla wārāda Ācōrēa. Bla bedea aba bla. Bla za quiru nezocaa mał ne biara oi jarasia. ²⁹ Mał carea m̄lra, māl warrarā sida careba badua ewariza bla quirāpita bia panani carea. Bla jarada quirāca oya. Bla carebayada ada bērā wārāda ewariza bia panania.–

11

Davi daunemana

¹ Poade nał ējūānebema bororāba ādji sordaorāda djōne edebadjidāa. Małne Daviba jūma idji sordaorāda, ādji boro Joāda, idjiare bea sida amonitarā ume djōne diabuesia. Amonitarāda zocārā quenanapeda ādji puru Rabāda jūrā edasidāa. Māwā djō panamisa Davira Jerusalelne basia.

²⁻⁴ Ewari aba quewara Davira cāi edapeda piradrasia. Małbe idji de l̄rā wāsia. Mamaaba edaa acabara de wērā biya quiruda unusia. Mał wērāra idji jedeco ununa carea cui basia Ācōrē quirāpita bia bai carea.* Daviba l̄cala diabuesia idjira caida cawai carea. Jēda zedapeda Davia jarasidāa Eliał cau Betsabēda māwā bada. Idji quimara Uriā abadjidāa. Mał Uriara hititarānebema basia. Małbe Daviba l̄cala diabuesia Betsabēra idjimaa enenamārēā. Betsabēra idjimaa zepeda ābaa cāisidāa. Māwānacarea diguidāa wāsia.

⁵ Betsabēra biogoa beda bērā Davia cawabisia. ⁶ Mał carea Daviba idji sordaorā boro Joāmaa bedeeda diabuesia hititadebema Uriā abadara idjimaa zebimārēā. Ara małda Joāba Uriara diabuesia. ⁷ Uriā jūeside Daviba idjia iwidisia Joāra, idji sordaorā sida sāvā panla cawaya. Idjaba iwidisia ādjirā djō panane sāvā wānada. ⁸ Māwā nēbaradapeda Daviba Uriāa jarasia diguidāa l̄nāūne wāmārēā.† Uriā Davi dedeba wānacarea Daviba djico dji biara bada Uriāmaa diabuesia comārēā. ⁹ Baribala Uriara idji diguidāa wāē basia. Ātebala Davi wagabada sordaorā cāibadama Davi dede eda wābada caita cāisia. ¹⁰ Daviba ūrisia Uriara diguidāa wāē basida. Mał carea trāpeda nāwā iwidisia.

–Ba tamaba zedada ḡsāwērā diguidāa wāē basi?–

¹¹ Małne Uriāba panusia:

–Ācōrē baurudera, Judadebema sordaorāra, waabema israelerā sordaorā sida ādji wua de zaquede cāi panla. Mā boro Joāra, idjiare bea sida puru tamā cāi panla. Mał bērā biē bla m̄lra diguidāa wāpeda ne coida idjaba māl quima ume cāida. Māl boro, wārāneba m̄la jaraya: māwā oēa.–

¹² Małne Daviba idjia jarasia:

–Idi bida nama bedua. Nubala jēda djōne wābiya.–

Daviba māwā jarada bērā Uriāra Jerusalelne basia. ¹³ Małne Daviba idjira ne cođe trābisia. Ne co panane Daviba itua dawapeda Uriāra beu nūmesia. Queuācarea Uriāra dajadaa Davi wagabada sordaorāmaa cāine wāsia. Diguidāa wāē basia.

¹⁴ Uriāra idji quima ume cāinaē bērā nurēma Daviba cartada Joā itea basia. Mał cartara Uriā ume diabuesia. ¹⁵ Dji cartade nāwā ba basia: “Dadjirā dji quirū mēsrāra bea djō panama Uriāra djōbidua. Małbe iduba ametadadua beadamārēā.”

¹⁶ Joāba idji sordaorā ume amonitarā purura jūrā eropanasidāa uracaēi carea. Mał bērā idjia cawa basia sāma amonitarā dji mēsrāra beara djō panada. Uriāra mama djōbisia. ¹⁷ Māwā bade amonitarāra Joā sordaorā ume djōni carea ādji purudeba dajadaa zedapeda Davi sordaorāda l̄cala beasidāa. Hititadebema Uriā abada sida beasidāa.

¹⁸ Małbe Joāba ādji djō pananebemada aba Davia jūma jarade diabuesia. ¹⁹ Wāi naēna nāwā jarasia:

–Dadji djō pananebemara dadjirā boro Davia jūma nēbaradua. ²⁰ Dadjidebemada l̄cala beasidada ūribalade idjira quirūpeda āibērā nāwā jaraisicada: “Bārā djō panane ḡcārē cārēā dji puru auđu jūrā ca ba caita wāsida? ḡMamaaba ādjirāba ne bariduaba tabaribadada adua panasidaca? ²¹ ḡQuirādoasidaca sāvā wērāba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasida? Dji puru auđu jūrā ca badeba yu waiabada Abimele l̄rā baebisia.‡ Małda bārāra

* **11:2-4** Levitico 15:19-24. † **11:8** l̄nāūne wāmārēā. Hebreo bedeade ba bla: “Jirū salade wāmārēā.” ‡ **11:21** Juece 9:50-54.

¿cārē cārēã dji puru auðu jūrã ca ða caita wāsida?” Dadji boro Davida māvã quĩrũibara nāvã jaradua: “Mã boro, ða sordao hititadebema Uría sida beasidaa.”–

²² Ara maãda Joába diabuedaba jarade wāsia. Davima jũẽpeda Joába jarabidada jũma nẽbarasia. [§] ²³ Nāvã jarasia:

–Amonitãra ãdji purudeba dajadaa djõne zedapeda daira poyabada basia. Baribara daiba ãdjirãra jẽda ãdji purude eda wãbadamaa mĩrũ wãbisidaa. ²⁴ Maãne cha drabadaba dji puru auðu jūrã ca ðadeba daimaa drã panesidaa. Maãba ða sordaorãra ãcara beasidaa. Hititadebema Uría abada sida beasidaa.–

²⁵ Maã ũrĩpeda Daviba dji jarade zedaa nāvã jarasia:

–Joãa jaradua jũmawãyã crĩcharãmãrẽã. Djõ panãne ãcara beubadaa. Baribara jaradua jãã puru ume wetara djõnamãrẽã aba poyabadaa. Maã bedeba idjira sobiaya.–

²⁶ Uría beapedada cawaside dji quimaba sopua ewarida wagasia. ²⁷ Idji sopua ewari jõnacarea Daviba idji dedaa enebipeda edasia. Maãbe wẽrãba Davi warrada tosia. Baribara Daviba odara ãcõrẽba biẽ unusia.

12

Nataãba Davi quẽãna

¹ Mãwãnacarea ãcõrẽba Nataãda Davimaa wãbisia. Jũẽpeda Davia nāvã nẽbarasia:

–Puru abalde eberãda ume panasidaa. ² Aba ne bara basia. Idjia ovejada, paca sida zocãra erobasia. Dewarabemara ne neẽ querasia. ³ Idjia nõdoda oveja wẽrã zaqueda ababe erobasia. Maã oveja zaquera daupẽsia. Ovejara dji eberã ume idjaba idji warrarã ume abaa warisia. Dji eberãba coi carea erobadebemada ovejaa cobibadjia. Idji tazade baidoda dobibadjia. Idjaba ovejara idji caita cãbadjia. ¡Maã eberãba dji oveja zaquera idji cau quĩrãca bio quĩrã basia! ⁴ Ewari aba eberãda dji ne bara ðamaa zesia. Ne bara ðaba maã eberã ne cobida crĩchasia baribara idji animarãnebemada bea quĩrãé basia. ãtebãra ne neẽ quiru oveja zaqueda jãrĩpeda beasia. Maãbe djusia idjimaa zedaba comãrẽã.–

⁵ Maã ũrĩbaralde eberãba oveja zaque jãrĩna carea Davira bio quĩrũpeda Nataãa nāvã jarasia:

–¡ãcõrẽ quĩrãpita wãrãneba mã jaraya: mãwã oda eberãra beuida ða! ⁶ Ne neẽ quirura quĩrã djuburiadaẽ bẽrã dji oveja zaque nẽbara barima quĩmãrẽ jẽda diaida ða.–

⁷ Maãne Nataãba Davia jarasia:

–¡Barãra jãã eberã! Maã carea dadji israelerã ãcõrẽba nāvã jara ða: “Mã bara basia israelerã boroda ðamãrẽã. Idjaba Saulba bea quĩrã badadebemada edra basia. ⁸ Maã awara mã Saul israelerã boro badada jãrĩpeda bla diasia. Idji wẽrãra sida diasia. Mã bara Judadebemarã, waabema israelerã boroda basia. Mã bla diadada carebaedabara auðara diacasia. ⁹⁻¹⁰ Bãra ¿cãrẽ cãrẽã mã bedeara igrasi? ¿cãrẽ cãrẽã osi mã cadjirua unu ðada? Bãra mã beasia. Bãra hititadebema Uría abadada amonitãra beabisia. Maãbe idji quimara edasia. Bãra mãra mãwã igrada bẽrã idiba ãtaa bãra djõbadade ða warrarãra ãdjideba yõbadarã sida ãcara beudia.

¹¹ Mã nāvã jaraya: mã eberãrãnebema abãba bara biẽ oya. Bã quĩrãpita mã ða wẽrãrãda jãrĩpeda abãaa diaya. Maã eberãra israelerã quĩrãpita ða wẽrãrã ume cãya. ¹² Bãra cadjirua odara mẽrã osia baribara maã eberã ða wẽrãrã ume cãbaralde mã jũma israelerãa unubiya.”–

¹³ Daviba Nataãa jarasia:

–Wãrãda mã ãcõrẽ quĩrãpita cadjiruada osia.–

Nataãba panusia:

–Bãra cadjirua odara ãcõrẽba quĩrãdoaya. Maã bẽrã bara beueã. ¹⁴ Baribara ða ãcõrẽ quĩrãpita bio cadjirua oda bẽrã ða warra zaqueda jaidaya.*

¹⁵ Nataã diguidaa wãnacarea Uría quimaba Davia to diada warrara ãcõrẽba bio cacua biẽ basia. ¹⁶ Maãne Daviba idji warra carea ãcõrẽa bedea djuburiasia. Ne coẽ basia idjaba egode cãbadjia. ¹⁷ Dji dromarã idji dede panabadaba jarabadjidaa piradrãmãrẽã. Mãwãmĩna ãjãca basia. Idjaba ãdjirã ume ne co quĩrãca basia.

¹⁸ Mãwã ðade siete ewaride dji warrara jaidasia. Maãne dji dromarãba Davia jarãdida waya panasidaa. Nāvã crĩcha panasidaa:

§ **11:22** Griego bedeaide idjaba nāvã ða ða: “Maãne Davira Joã ume quĩrũpeda dji jarade wãnaa nāvã jarasia: Bãra djõsidaide ¿cãrẽ cãrẽã dji puru jūrã ca ða caita wāsida? ¿Mamaãba ãdjirãba ne bariduaba tabaribadada adua panasidaca? ¿quĩrãdoasidaca sãwã wẽrãba Jerobaal warra Abimelera Tebe purude beasida? Dji puru auðu jūrã ca ðadeba yu waibãada Abimelera ãrã bæbisia. Mãda bãrãra ¿cãrẽ cãrẽã dji puru auðu jūrã ca ða caita wāsida?” * **12:14** Bãra ãcõrẽ quĩrãpita bio cadjirua oda bẽrã. Hebreo bedea ãcara cartade mãwã ða ða: “Bãra ãcõrẽ dji quĩrũ idjidebemada biẽ bedeaibia bẽrã.”

–Idji warra wadi zocai baside sobiamārēã idji ume bedeadadjidamīna dadji bedeara ījāca basia. Maāda ḡsāwābarā idjia jaradi dji warrara jaidasida? Sopuaba ara iduba biē oisicada.–

¹⁹ Daviba unusia dji dromarāra ādjiduba bedea panada. Maāḡadeba cawasia idji warrara jaidasida. Maā bēra iwīdisia:

–ḡMā warrara jaidasica?–

Ādjia panusidaa:

–Māe, jaidasia.–

²⁰ Ara maāda Davira egodeba piradrāpeda cuide wāsia. Cuipeda querada pāpeda djiopeda Ācōrē dede eda wāsia bia bedelai carea. Māwānacarea diguidaa wāpeda jarasia idjira ne cobidamārēã. Maābe ne cosia. ²¹ Ne co bade dji dromarāba iwīdisidaa:

–Dai boro, ḡcārēã jāwā o ba? Ba warra wadi zocai baside bāra ne coca basia idjaba idji carea jīā babadjia. Baribarā ba warra jaidadacarea ḡbāra piradrāpeda ne co bāa!–

²² Daviba panusia:

–Mā warra zocai baside māra ne coē jīā basia. Māa crīcha basia āibērā Ācōrēba māra quīrā djuburiapeda mā warrara zocai bāisicada. ²³ Baribarā jaidada bēra mā idjira poya waya zocai bāēa. Maāda ḡcārē cārēã ne coē bai? Māa idjira unune wāya baribarā idjira māmaa waa zeēa.–

Salomoā toda

²⁴ Idji warra jaidada carea Daviba idji quima Betsabēra sobiabipeda idji ume cāisia. Betsabēra biogoa bēpeda warrada tosia. Maā warrara Daviba trā basia Salomoā.† Ācōrēba mā warrara bio quīrīasia. ²⁵ Bio quīrīana bēra idjideba bedebari Nataāra Davimaa diabuesia. Idjia jarabisia maā warrara Jedidia trā bāmārēã.‡

Daviba Rabá puru poyada

²⁶ Maāmisa Joāra idji sordaorā bara amonitarā ume Rabá purude djō panusidaa. Maāne purura poyabada basia. ²⁷ Maā bēra idjia ācāra Davimaa nāwā jarade diabuesia: “Māra Rabá puru ume djōpeda ādji baido juebadara mā jāwāeda erobāa. ²⁸ Waabema sordaorāda isabe enepeda purura jūrā edadadua. Māwā bāabārā purura poyaya. Bada zeēbāra, māa poyapeda purura mā trāda bāēia.”

²⁹ Ara maāda Daviba idji sordaorāda jūma jāresia. Maābe Rabá purudaa djōne edepeda poyasia. ³⁰ Daviba Rabá purudebema boro nepe oro odada edasia. Dji zāḡāara 75 libra basia.§ Mōgara nēbāa biya queeada maā nepedaa cara beasia. Māra Davi boro ārā jira basidaa. Maā awara Daviba Rabá purudebema ne bia queeada zocārā edasia. ³¹ Rabādebemārā Daviba jidapeda ogo trajabisia. ācāra bacuruda ārabisia, ācāra egorode corobisia, ācāra zagaraba bacuruda tutabisia, idjaba ācāra de obada mōgarada obisia.* Amonitarā puruza Daviba māwā obisia. Māwānacarea Davira jūma idji sordaorā ume jēda Jerusaleānaa wāsidaa.

† 12:24 Hebreo bedeadede ebuda bāēa caiba dji warrara trā basida. ācāraamarā Betsabēba trā basia. ‡ 12:25 Hebreo bedeadede Jedidia trāba jara bāa: “Ācōrēba quīrīā bā.” § 12:30 75 libra. Hebreo bedeadede bā bāa “talento aba.” Rabá purudebema boro. Hebreo bedeadede bā bāa “Milcoā.” ācāraamarā Milcoāra ādji jāwaba oda ācōrē basia. * 12:31 De obada mōgarada obisia. Hebreo bedeadede ebuda bāēa cārēda obisida.

1 REYE NABEMA CARTA REYE

10

Sabá druadebema boroba Salomōl acāde wāna

¹ Wērāda Sabá druadebema boro basía. Maļ wērāba ūrīsia Salomōlra Ācōrēneba trā bāga bāda. Maļ carea idjia Salomōla ne cawaiē beada iwidiē wāsia poya panui cawaya. ² Idji ume zocārā wāsidaa. Cameyo zocārāne quera beada, mōgara biya quedea nēbla bea sida edesia. Idjaba oroda waiḅla edesia. Jerusalelne jūēpeda Salomōl ume bedede wāsia. Maļne idjia iwidi quīrā badara jūma iwidiisia. ³ Idjia iwidiidara Salomōlba jūma aride panusia. Idjia poya panuēra neē basía. ⁴⁻⁵ Māwā Sabádebema boro wērāba cawasia Salomōlra wārāda bio ne cawa bāda. Maļ awara Salomōl de dromada, idjia coi carea erobāda, idjiare bea chūmebadada, idji nezocarāda ādji djiio bara, idji nezocarā dji dromarāda, idjia Ācōrē de dromane animarā babue diabari sida unupeda cawa crīchaē basía.* ⁶ Maļne idjia Salomōla nāwā jarasia:

–Ba necawaadebemada, bāa odadebema sida mļ druade ūrīsia. Idibāra cawasia maļra wārāda. ⁷ Zei naēna mļa ĩjāē basia. Baribāra ara mādji dauba ununa bēra ĩjāsia. Wārāda bādebema jarapedadara ni ēsidra bida mļa jaradaē basía. Mļa ūrīna cāyābara bāra ne cawaara bāa idjaba baraara bāa. ⁸ ĩba ēberārāra bio bāsrīda beadīda panla!† Bāare bea sida bio bāsrīda beadīda panla ewariza bā quīrāpita panlne bā necawaada ūrī panl bēra. ⁹ Bā Ācōrēra bio bia bāa. Idjia bāra bia unupeda israelerā boroda bāsia. Idjia israelerā ewariza bio quīrā bā bēra, bāda ādjirā boroda bāsia bia pe erobamārēā idjaba jipa cawa o bamārēā.–

¹⁰ Sabádebema boro wērāba Salomōla oroda nueve mil libra diasia.‡ Maļ awara quera quīrātona beada, mōgara biya quedea nēbla bea sida zocārā diasia. Maļ wērāba Salomōla quera waiḅla diada quīrāca ni abaḅa Israel druadaa enenacaa.

¹¹⁻¹³ Maļbe Israeldebema boro Salomōlba erobādebemada Sabádebema boro wērāa waiḅla diasia. Maļ awara ne jūma maļ wērāba iwidiida sida diasia. Maļbe Sabádebema boro wērāra, idji ume zepedadarā sida idji druadaa jēda wāsidaa.

Salomōl ne bara bada

Tiro purudebema boro Hiraḅba barcoda zocārā erobasia. Maļ barcoba oroda, sándalo bacuruda, idjaba mōgara biya quedea nēbla bea sida Opir druadeba Israel druadaa waiḅla enebadjidaa. Maļ sándalo bacuruba Salomōlba dumene āta jida wābadada Ācōrē de dromane, idji de dromane bida obisia. Maļ awara arpada, salterio sida dji zá cawa bea itea obisia. Sándalo bacuru maļ ewaride waiḅla enena quīrāca maļ naēna ni maļare bida enenacaa. ¹⁴ Poaza Salomōlba oroda cincuenta mil libra edabadjia.§ ¹⁵ Maļ awara Arabia druadebema bororāa, Israeldebema dji dromarāa bida oroda diabibadjia. Ne nēdobuebadarāa bida oroda diabibadjia Israel druade ne nēdobuedamārēā.

¹⁶ Israeldebema boro Salomōlba dji careabema jūātrabada waiḅla beada tresciento berrachi obisia. Maļza quince libra oro oda basía.* ¹⁷ Idjaba dji caibeadā tresciento berrachi obisia. Maļza libra ūbea auđu oro oda basía.† Jūma maļ djiō careabema jūātrabada idji de dromane waga bāsia. Maļ dera trā jarabadjidaa “Libanonebema oi.”‡ ¹⁸⁻¹⁹ Maļ awara Salomōlba bugue waiḅlada jāwa tadācabari bara obisia. Maļra elepante quida oda basía. Maļ buguera oro idji awa quīruba jūma bārasia. Dji ēcarrā chū chūmebarira boroga basía. Jāwa acāare, jāwa araare bida orrocawa imama zaca beada panasidaa. Bugue chūmene wāi carea dumeda basía. Maļ dumerā sei quida basía. ²⁰ Dume quidaē iquidaza imama zaca panlāda beasia. Māwā imama zaca beara doce panasidaa. Maļ bugue quīrāca ni abaḅ dewara druadebema boro itea odaca basía.

²¹ Salomōl taza beara, epedeco bea sida oro idji awa quīru oda basía. Maļgara idji de droma “Libanonebema oi” abadaē erobasia. Parata odara neē basía. Salomōl ewaride parata odara israelerāmaarā mācuaē basia oroda barcode waiḅla enebadji bēra.

* **10:4-5** Idjiare bea chūmebadada. Hebreo bedede maļra ebuḅa bāēa. Acāraamaarā jara bāa: “Idjiare bea panabadada.”

† **10:8** Bā ēberārāra. Hebreo bedede māwā bā bāa. Griego bedede, dewara carta drōāne bida “bā quimarāra” bā bāa.

‡ **10:10** Nueve mil libra. Hebreo bedede bā bāa “120 talentos.” § **10:14** Cincuenta mil libra. Hebreo bedede bā bāa “666 talentos.” * **10:16** Quince libra. Hebreo bedede bā bāa “seiscientos siclos.” † **10:17** Libra ūbea auđu.

Hebreo bedede bā bāa “tres minas.” ‡ **10:17** Salomōl de dromarā māwā trā jarabadjidaa Libanonebema bacuru oda bēra.

²² Salomōlba ne nēdobada barcoda pe erobasia. § Mañ barcora Tiro purudebema boro Hirañ barco bea ume ne nēdoe wābadjidaa. Poa ūbeade barima aba jēda zebadjidaa. Mañne oroda, paratada, elepante quidada, yarrecā beada, idjaba ībana biya quēdea sida enebadjidaa.

²³ Israeldebema boro Salomōlra baraara basia idjaba ne cawaara basia jūma nañ ējūānebema bororā cāyābara. ²⁴ Jūma nañ ējūānebemarāba Salomōlra acāde ze quīrīā panasidaa Ācōrēba idjā diada necawaada ūrīni carea. ²⁵ Poa zebalga dji acāde ze panlba Salomōl itea ne enebadjidaa: oro oēada, parata oēada, wua biya quēdeada, dji careabemada, quera tūāpa beada, cawayoda, mula sida.

Salomōlba cawayo, carreta sida nēdoda

²⁶ Salomōlba djōbada carretada, cawayo sida zocārā edasia. Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mil edasia. Mañgara idji sordaorā panabada puruza idjaba Jerusalelne idji babarima bida bācuasia. ²⁷ Salomōl dji boro baside paratada Jerusalelne aduba erobasia mōgara quīrāca. Idjaba dji biara bā bacuru Libanonebema enenada aduba erobasia mēābema higojō eya carraēde bara quīrāca.* ²⁸ Salomōl itea ne nēdobadarāba Egiptode idjaba Ciliciade cawayoda nēdobadjidaa. † ²⁹ Cawayo aba cuatro libra paratabari nēdobadjidaa. Egiptode carreta aba quince libra paratabari nēdobadjidaa. Mañbe ādjirāba hititarā bororā, Siriadebema bororā bida cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidaa.

11

Salomōlba Ācōrē igarada

¹ Salomōlba āibema wērārāda zocārā awuasia. Mañ bērā idji quima Egiptodebema boro cau awara zocārā edasia: wērārā Moab druadebemada, Amōl druadebemada, Edōl druadebemada, Sidoł druadebemada, idjaba hititarānebema sida. ² Naēna Ācōrēba israelera jarasia jūma mañ ēberārā ume mīā cāiniē panlba. Mañ ēberārā ume mīā cāinibalga ādji jlawaba oda ācōrē beada ēpēnisidaa. Māwā Salomōlba mōwā jaradāmīna Salomōlba mañ wērārāra awuapeāda edacuasia. ³ Dji dromarā cauda seteciento edasia. Dewara wērārā sida tresciento erobasia. Mañ wērārā carea Salomōlba Ācōrēra igarasia. ⁴ Idji drōā bedacarea dji quimarāba ādji ācōrē beada ēpēbisidaa. Māwā Salomōlba soēba Ācōrēra ēpēē basia idji zeza Daviba ēpē bāda quīrāca. ⁵ Idjia Sidołnebema jlawaba oda ācōrēwērā Astarteda ēpēsia. Mañ awara amonitarā jlawaba oda ācōrē Milcōlda ēpēsia. Milcōlra Ācōrēba abeda quīrīāca. ⁶ Māwā Salomōlba Ācōrē quīrāpita cadjiruada o basia. Idjia Ācōrēra ne jūmane ēpēē basia idji zeza Daviba ēpē bāda quīrāca.

⁷ Jerusalelneba lāmādaud odjabariare bā eya borode Salomōlba de zaqueda osia moabitarā jlawaba oda ācōrē Quemoa bia beadeādi carea idjaba amonitarā jlawaba oda ācōrē Moloc abadaa bia beadeādi carea. Quemora, Moloc sida Ācōrēba abeda quīrīāca. ⁸ Ara mañ quīrāca jūma idji āibema quimarā itea Salomōlba de zaqueda ocuasia ādji ācōrē bea querada bā diaēdamārēā idjaba animarāda babue diaēdamārēā.

⁹⁻¹⁰ Naēna israelerā Ācōrēra barima umē Salomōlma odjapeāda jarasia āibemarā ācōrē beada ēpērāmārēā. Māwāmīna Salomōlba j jāē basia. Soēba Ācōrēra ēpēē bāda bērā Ācōrēra idji ume quīrūsia. ¹¹ Mañ carea Salomōlba nāwā jarasia:

–Bla jāwā o bā bērā idjaba mā oba jaradara igarada bērā, mā nañ druā bā jlawaedā bāda jārpēda aba bāare bā diaya. ¹² Bā zeza Davi querasi carea mā māwā oēā bā wadi zocāi bāde. Ātebalga bā warra jlawaedabemada mā nañ druara jārtiā. ¹³ Baribalga jūma nañ druara idji jlawaedabemada jārtiā. Judadeba yōpedadarā druara idji jlawaedā beya mā nezoca Davi querasi carea idjaba mā de droma bamārēā edada puru Jerusalel carea.–

Jeroboal Egiptoda mīrū wāna

²⁶ Nabat warra Jeroboalda Salomōlare dji droma basia. Idjira Epraiłneba yōna basia. Sereā purudebema basia. Dji papa Zeruada pēdra wērā basia. Mañ Jeroboalba Israeldebema boro Salomōlra āyā bā quīrīā basia. ²⁷ Mañra nāwā basia: Salomōlba Jerusalelne idji zeza Davi basi puru mōgaraba auđu jūrā ca bāra daucha obi basia idjaba Milo abadaare dji jogaara egoroba daucha pārti basia. † ²⁸ Mañne cūdra Jeroboalda mama traja basia. Idjira bio lba basia. ‡ Salomōlba idjira zoquea bāda ununa bērā jūma Josedebā

§ 10:22 Ne nēdobada barco. Hebreo beadeāde bā bāa “Tarsidebema barco.” * 10:27 Dji biara bā bacuru. Hebreo beadeāde bā bāa “cedro” baribalga ogoēa. † 10:28 Egiptode. Acalgaaraā Musride nēdobadjidaa. Musri druara Cilicia druā caita bāa. * 11:2 Exodo 34:16. † 11:27 Hebreo beadeāde ebuda bāēā cārēda o panasidada. ‡ 11:28 Bio lba basia. Hebreo beadeāde ebuda bāēā sāwā bāda. Hebreo abari beadeāba jara bāa: bio mēsā bāda, bio ne bāra bāda, bio ne o cawa bāda, idjaba bio dji droma bāda.

yōpedadarā traja panla boroda basia.

²⁹ Ewari aba Jeroboalra Jerusalembeba āyā wābala basia. Maalne Ācōrēneba bedeabari Ahíada ode unusia. Maal Ahíara Silodebema basia. Idjia cacuađe jā bara djiwidi basia. Dji unusidade āduba panasidaa. ³⁰ Maalne Ahíaba djiwidi jā bara ērāpeđa pichia cōacuasia doce jūēmārēa. ³¹ Maalbe Jeroboalra nāwā jarasia:

–Naal wua cōacuadara die edadua. Israelerā Ācōrēba nāwā jara bala: “Israeldeba yōpedada doce puruda Salomōl jawaedā panla. Baribala maal doce purudebemada mā die jāripēđa ba jawaedā baya. ³² Maalbe ababe Judadeba yōna purudra Salomōl jawaedā beya. Maal purura idji jawaedā beya mā nezoca Davi querasi carea idjaba mā edada puru Jerusalem carea. Māla jūma Israel druede Jerusalem purudra edasia mā de dromada bārā tāēna bamārēa. ³³ Māla jara ba quīrāca oya Salomōlba māra igarapeđa Sidolnebema ācōrē Astartea, moabitarā ācōrē Quemoa, amonitarā ācōrē Milcolā bida bia bedeā ba bēra. Salomōlba o bara mā quīrāpita biē bala. Idjira mā ode jipa nībacaa idjaba mā leyda ijāē bala idji zeza Daviba ijā bađa quīrāca.

³⁴ Māwāmīna idji zocai bamisa māla israelerāra idji jawaedabemada jāriēa, ātebala idjira wadi ādjirā boroda baya mā edada nezoca Davi querasi carea. Davi querasibala jūma māla obi jaradara ijā obadjia. ³⁵ Baribala Salomōl warra israelerā boroda bebalađe māla Israeldeba doce puru yōpedadebemada die jāriya ba jawaedā bai carea. ³⁶ Maalbe ababe Judadeba yōna purudra Salomōl warra jawaedā beya. Māwā oya mā nezoca Davideba yōbadebemada aba Jerusalembeba dji boroda bamārēa poa zebalaza. Māla Jerusalem puruda edasia mā de dromada bārā tāēna bamārēa. ³⁷ Baribala māla bara israelerā boroda baya. Maalnebala ba quīrāca bala jūma ba jawaedā baya. ³⁸ Jūma māla jara bađa ijā odua. Mā ode jipa nībadua. Mā quīrāpita jipa o badua. Idjaba mā nezoca Davi querasiba ijā o bađa quīrāca jūma māla obi bađa ijā odua. Māwā osira māra ba ume baya. Māla israelerā ba jawaedā baya. Maalbe Davideba yōbadarā dji boroda bābari quīrāca māla bara, bađeba yōbadarā sida poa zebalaza israelerā boroda baya. ³⁹ Salomōlba cadjirua oda carea māla Davideba yōbdara bia mīgabiya. Baribala poa zebalaza māwā baēa.”–

⁴⁰ Salomōlba maalnebema ūriside Jeroboalra beai basia. Maal carea Jeroboalra Egip-todebema boro Sisāmaa mīrū wāsia. Mama besia aba Salomōl jaidabalađaa.

Salomōl jaidada

⁴¹ Ne jūma Salomōlba oda naal cartade baē bara, idji necawaadebema sida dewara cartade ba bala. Maal carta trāra Salomōlba ođadebema abadaa. §

⁴² Salomōlba jūma israelerāra cuarenta poa pe erobasia. Maalne idjira Jerusalembeba bābadjia. ⁴³ Jaidadacarea idji zeza Davi querasi purude tabarisidaa. Maalbe idji cacuabari idji warra Roboalda Israeldebema boroda besia.

12

Israel drua ume beda

¹ Jūma israelerāra Siquel purudaa wāsidaa Roboalda ādjirā boroda baēdi carea. Maal bēra Roboal sida wāsia. ² Nabat warra Jeroboalba maal ūriside wadibida Egiptođe basia. Idjira mama bābadjia Israeldebema boro Salomōl carea mīrū wāna bēra. ³ Maalne israelerāba idjira trābisidaa. Zedacarea idjira jūma israelerā sida Roboalmaa wānapēđa nāwā jarasidaa:

⁴ –Ba zeza Salomōlba dairāra jūmawāyā mīgabisia. Maal bēra dairāba iwidi panla bala idji quīrāca waa orāmārēa. Paratada waibala diabiēbala idjaba jūmawāyā trajabiēbala dairāra balare panenia.–

⁵ Roboalba panusia:

–Diguidaa wānadua. Ewari ūbeade wayacusa zebaladade māla sāwā oida jaraya.–
Ara mālda ādjirāra wāsidaa.

⁶ Maalbe Roboalba idji zeza Salomōlare panana drōārāa iwidiisia:

–Bārāmaarā puruba iwidi bara čmāla sāwā panui?–

⁷ Ādjirāba panusidaa:

–Idi bađa ādjirā nezoca quīrāca beibala, idjaba ādjia iwidi panla bia bađa aibala, ādjirāra ewariza balare panenia.–

⁸ Baribala maal drōārāba jarapedadara Roboalba ijāē basia, ātebala cūdra idjiare bēarā abarida iwidiisia. Maal cūdrarāra idji daucha waripedada basia. ⁹ Idjia nāwā iwidiisia:

–Bārāmaarā puruba iwidi bara čmāla sāwā panui? Māla iwidi panla mā zezaba ādjirā bia mīgabida quīrāca orāmārēa.–

¹⁰ Cūdrarā idji daucha waripedadaba panusidaa:

§ 11:41 Idi maal carta Salomōlba ođadebemara neēa.

–Ba zezaba ādjirā bia mīgabida quīrāca orāmārēā iwidi panā bēā ādjirā nāwā jaradua: “Mā zezaba o bađa cāyābara māa wetara oya.* ¹¹ Mā zezaba bārāra bio mīgabisia, baribara māa wetara oya. Mā zezaba bārāra soaba ubibadjia, baribara māa bārāra soa quida bara baaba ubiya.”†

¹² Ewari ūbeade Jeroboalra, jūma israelerā sida ādji boro Roboalmaa wayacusa wāsidaa idjia jarada quīrāca. ¹³ Maāne drōārāba jarapedadara ijanāē bēā Roboalra israelerā ume idarra bedeasia. ¹⁴ Idjiare bea cūdrarāba jarapedada quīrāca nāwā jarasia:

–Mā zezaba bārāra bio mīgabisia, baribara māa wetara oya. Mā zezaba bārāra soaba ubibadjia, baribara māa bārāra soa quida bara baaba bārāra ubiya.–

¹⁵ Puruba iwidiidara Roboalba ijanē basia Ācōrēba māwā quīrāna bēā. Idjia Silo purudebema Ahiađeba Nabat warra Jeroboalra jaradara jūma māwābisia.

¹⁶ Israelerāba ādji boro Roboalba ijanēda cawasidade idjia nāwā jarasidaa: Dairāra Davideba yōpedadaēa.

Jesé warra Daviba erobadebemada edadaēa.

Israelerā, idguidaa wānadrā!

Davideba zeda Roboal, jara badji puruda aca badua!

Ara maāda israelerāa diguidaa wābarasidaa. ¹⁷ Baribara israelerā Juda druađebema purude beara Roboalra wadi pe erobesia.

¹⁸ Roboalba traju ōgo obibari boro Adoraāda israelerā dji awara wāpedadamaa edesia. Baribara idjira mōgaraba tabari beasidaa. Maā carea ne wayaaba Roboalra idji carretade isabe badopeda Jerusaleānaa wāsia. ¹⁹ Maābe israelerā Davi ēberārāre pananada awara panesidaa. Idi bida ara māwā panāa.

²⁰ Dji awara wāpedada israelerāba Jeroboal Egiptodeba jēda zesida cawasidade idjira trānapeda ādjirā boroda basidaa. Ādjirānebema ni abaāda Davideba zeda boroare beē basia. Ababe Judadeba yōna purudra idjiare besia.

²¹ Salomoā warra Roboalra Jerusaleāne jūēpeda Judadebema idjaba Benjamiānebema dji mēsārāra bea sordaorāda jūma jarasia awara wāpedada israelerā ume djoñe wānamārēā. 180 mil jarasia. Idjia crīcha basia poyasidara jūma israelerāra wayacusa idji jawaeda erobaida. ²² Baribara Ācōrēba idjideba bedeabari Semaya abadaa nāwā jarasia:

²³ –Juda druađebema boro Salomoā warra Roboalra, Judadebemarāa, Benjamiānebemarāa, waabema israelerā ādji tāēna bea bida nāwā jaradua: ²⁴ “Ācōrēba nāwā jara ba: bārā djarāda israelerā ume djoñe wārānada. Māabarā ādjirāra awara wābisia. Maā bēā jūmarāda diguidaa wānada.”–

Ara maāda Ācōrēba jaradara jūmarāba ijanēasidaa. Ādjirāra diguidaa wāsidaa Ācōrēba jarada quīrāca.

Jeroboalba israelerāa jawaba oda ācōrē ēpēbida

²⁵ Epraiā eyaida ba druađe Jeroboalba Siqueā puruda biara opeđa mama babadjia. Mamaāba wāpeda Penuel puru sida biara osia. ²⁶ Maā ewariđe Jeroboalba crīchasia: “Israelerāra wayacusa Davideba zeda boroare wānisicada. ²⁷ Ādjirāba Ācōrēa animarāda babue diadi carea Jerusaleāne Ācōrē de dromanaa wānibara, wayacusa Juda druađebema boro Roboalra panenia. Maābe māra beadapeda idjidra ēpēnia.”

²⁸ Maā carea idjiare beaa iwidiisia sāwā oida ba cawaya. Maābe ādjia jarapedada quīrāca idjia paca zaque orodeda umé obisia. Opedadacarea israelerāa nāwā jarasia:

–Bārā israelerāra ara cadra Jerusaleānaa wāniē panāa animarāda Ācōrēa babue diadi carea. Naā paca zaquerāda bārā ācōrēa. Ādjiabara bārāra Egiptodeba ēdra enesidaa.–

²⁹ Maā oro oda paca zaquera Jeroboalba Betel purude aba basia, dewarubemada Daā purude basia. ³⁰ Maāba israelerāba cadjruada o panesidaa. Ādjirāra Betel purudea idjaba Daā purudea wābadjidāa paca zaquea bia bedeadā carea.† ³¹ Maā umēbema puru caita bea eya borode Jeroboalba deda paca zaquerā itea obisia. Maābe idjia bariduada leuitarāē sida basia paca zaque sacerdoterāda beadamārēā. ³²⁻³³ Eya boro Betel puru caita bađe maā sacerdoterāra basia animarāda oro oda paca zaquea babue diadamārēā. Maā awara ara idji crīchadeba ochobema jedecode quince ewariđe ewari dromada Betel purude obisia Juda druađe sietebema jedecode obada quīrāca. Maāne idjiabara incienso querada oro oda paca zaquea bā diasia. Mamaāba tāta idjia bađa ewari dromara israelerāba poaza obadjidaa.

* **12:10** Hebreo bedeadē nāwā bā ba: “Mā jawa jiwīnra mā zeza carra cāyābara omoara ba.” † **12:11** Soa quida bara ba. Hebreo bedeadē “drusōrē” bā ba. ‡ **12:30** Betel puru. Maāra griego bedeadē bā ba. Hebreo bedeadē neā.

14

Ācōrēba Jeroboal āyā b̄ai Ahíaba jarada

¹ Mañ ewaride Jeroboal warra Abiada bio cacua biē besia. ² Mañ carea Jeroboalba idji quimaa nāwā jarasia:

–Quirā awara djiodua ni abalaba b̄ara m̄l quimada cawarānamārēā. Mañbe Silo purudaa wādua. Ācōrēneba bedeabari Ahíada mama b̄ala. Idjiabara m̄lra nañ druadebema boroda bayada asia.* ³ Idji itea palda die, pal poquea b̄ada, idjaba urrajōda zoco zaque aba ededua. Idjia iwidiide wādua dadji warrara s̄awāi cawaya.–

⁴ Ara mañda Jeroboalba jarada quirāca idji quimaba osia. Quirā awara djiopeida Silo purudaa wāsia. Mañne Ahíade dede jūesia.

Ahíaba bia unuca basia. Drōada b̄a b̄ērā dau towa basia. ⁵ Baribara naēna Ācōrēba idjia nāwā jarasia:

–Jeroboal quimada b̄amaa zebara idji warra bio cacua biē b̄adebemada iwidi carea. Quirā awara djio b̄ada jūeya idjira cawarāmarēā. Idjia jaradua m̄la jarabara quirāca.–

⁶ Ahíaba Jeroboal quima idji dede jūebara ūriside nāwā jarasia:

–Jeroboal quima, eda zedua. ζCārē cārēā jāwā quirā awara djio b̄a? ζMāa b̄ara cawarāmarēā jāwā b̄aca? Ācōrēba m̄la jarabi b̄a carea b̄ara sopuaya. ⁷ B̄a quima Jeroboala nāwā jarade wādua: “Israelerā Ācōrēba nāwā jara b̄ala: m̄l puru Israelde m̄la badra edapeda ādjirā boroda basia. ⁸ M̄la israelerā Davideba yōbada boro jawaedabemada jāripida b̄a jawaeda basia. Baribara b̄a oē b̄a m̄l nezoca Daviba o bada quirāca. Jūma m̄la jaradara idjia ijā obadjia. Sođeba m̄lra ēpēbadjia. Jūma idjia o badara m̄l quirāpita jipa basia. ⁹ Baribara jūma dji bororā b̄a naēna beada cāyābara b̄la cadjiruada wetara o b̄a. M̄la igarapeda b̄a itea jawaba oda ācōrē orodeda obicuasias. Mañba m̄lra bio quirūbisias.

¹⁰ Mañ carea m̄la Jeroboal ēberārāra biē b̄aya. Idji ēberārānebema dji umaquirāda m̄la jūma quinihiya: nezoca beada, nezocaē bea sida. M̄la idji ēberārāra abeda jūma jōbiya ācaca āyā batabuebara quirāca. ¹¹ Idji ēberārā purude beubadara usaba jūma codia. Idjaba puru jiga beubadara āgosoba jūma codia. M̄la māwā jara b̄a b̄ērā wārāda māwāya.

¹² Jāñbe diguidaa wādua. B̄a purude jūebara b̄a warrara beuya. ¹³ Jūma israelerāba idji carea aujā panane t̄baridía. Jūma Jeroboal ēberārānebema ababe idjidra t̄baridía m̄la ababe idjidra bia unu b̄a b̄ērā. ¹⁴ M̄la dewarada b̄aya Israeldemama boroda bamārēā. Mañba jūma Jeroboal ēberārāra quenaya. Mañra dārāēne māwāya.†

¹⁵ Māwānacarea m̄la israelerāra cawa oya. Doba cha urebari quirāca ādjirāra necai beadaēa. Chirua ēūta edapeda āyā batabuebara quirāca m̄la israelerāra nañ druab̄a quiru ādji drōā naēnabemarāa diadadebemada Euprate do wagaa tam̄a edeya. Mama ādjirāra djārā druaza beadia. Māwā cawa oya ādjirāba ācōrēwērā Aserāda ādji jawaba opedada b̄ērā. Mañba m̄lra bio quirūbisidāa. ¹⁶ M̄la ādjirāra waa carebaēa ādji boro Jeroboalba cadjirua oda carea idjaba purua cadjirua obida carea.”–

¹⁷ Mañbe Jeroboal quimara Tirsa purudaa jēda wāsia. Diguida jūebara idji warrara jaidasia. ¹⁸ Jūma israelerāba idji carea aujā duanane t̄barisidāa Ācōrēba idji nezoca Ahíadeba jarada quirāca. Ahíara Ācōrēneba bedeabari basia.

¹⁹ Jūma Israeldemama boro Jeroboalba oda nañ cartade b̄aē b̄ara, idji djōne wā badadebemada, idjaba s̄awā israelerāra pe erobadadebema sida dewara cartade b̄a b̄ala. Mañ carta tr̄ra “Israeldemama bororāba opedada” abadaa. ²⁰ Jeroboalba ²² pe israelerāra pe erobasia. Mañbe jaidasia. Idji cacuabari idji warra Nadāda Israeldemama boroda besia.

Juda druadebema boro Roboalba oda

²¹ Salomol warra Roboal 41 poa b̄ade Juda druadebema boroda besia. Idjia 17 poa Juda druadebemarāra pe erobasia. Jerusaleñe babadjia. (Jūma israelerā puru tāēna Ācōrēba Jerusaleñda edasia idji de dromada ādjirā tāēna bamārēā.) Roboal papa Naamá abadada amonita wērā basia.

²² Roboal dji boro baside Juda druadebemarāba Ācōrē quirāpita cadjiruada o panesidāa. Māwā ādji drōā naēnabemarāba opedada cāyābara ādjirāba Ācōrēra wetara quirūbisidāa. ²³ Eya boroza, jūma bacuru wai b̄ala nūmea edre bida ādjirāba jawaba oda ācōrēda b̄acuasidāa bia beadei carea. Mōgara wai b̄lada tāta nūmacuasidāa idjaba ādji jawaba oda ācōrē Aserāda tāta nūmacuasidāa. ²⁴ Mañ awara Juda druade jawaba oda ācōrē beama umaquirāda baridua ume cāibadjidāa. Abeda jūma cadjirua Ācōrēba quirācadāa Juda druadebemarāba o panesidāa dewara puru beaba naēna opedada quirāca. Mañ puru beara Ācōrēba israelerā quirāpita jūma āyā j̄arecuasia.

* 14:2 1 Reye 11:29-31. † 14:14 Mañra dārāēne māwāya. Hebreo beadeade mañra ebuda b̄laēa.

²⁵ Poa juesuma Roboaλ Juda druadebema boroda bedacarea Egiptoebema boro Sisáda Jerusalelnaa djöne wásia. ²⁶ Poyapeda nebia Ácōrē de dromane beada, Roboaλ de dromane bea sida jūma jāri edesia. Salomoλba oro oda djōi careabema jūātrabada sida jūma jāri edesia. ²⁷ Maλ carea Juda druadebema boro Roboaλba broncededa obicuasía. Maλgara idji wagabada bororāa diacuasia. Ádjirāba idji de dromane eda wābadara wagabadjidaa. ²⁸ Roboaλ Ácōrē de dromanaa wābaraza idji wagabadarāba maλ djōi careabema jūātrabada rjlawade edebadjidaa. Roboaλ jēda zedacarea maλ jūātrabada rj adji duanabada dede waga λabadjidaa.

²⁹ Jūma Roboaλba oda naλ cartade λāē λara, idjia Juda druadebemarā pe erobadadebema sida dewara cartade λā λa. Maλ carta trāra “Juda druadebema bororāba opedada” abadaa. ³⁰ Roboaλ ewaride idji druadebemarāra Jeroboaλ druadebemarā ume ara cadrāa djōbadjidaa. ³¹ Roboaλ jaidaside Davi puru abadaade tλarisidaa idji drōā naēnabemarā tλaripedadama. Roboaλ cacuabari idji warra Abiaλda Juda druadebema boroda besia.† (Roboaλ papa Naamá abadada amonita wērā basía.)

1 Rey 16:29-34

16

Israel druadebema boro Acabo

²⁹ Asa 38 poa Juda druadebema boroda bedacarea Omri warra Acaboda Israel druadebema boroda besia. Maλ Acaboba israelerāra 22 poa pe erobasia. Idjira Samaria purude babadjia. ³⁰ Jūma idji naēna beada bororā cāyābara idjia Ácōrē quīrāpita wetara cadjiruada osia. ³¹ Idjimaarā Nabat warra Jeroboaλba cadjirua oda quīrāca o baira bia basia. Maλ awara Sidoλnebema boro Et-baal cau Jezabelda edapeđa Sidoλnebema jλwaba oda ācōrē Baalda ēpēsia. ³² Samaria purude Baal deda opeđa animarā babue diabadada Baal itea osia. ³³ Maλ awara Acaboba ācōrēwērā Aserāda aba osia. Māwā jūma idji naēna beada bororā cāyābara idjia israelerā Ácōrēra wetara quīrūbisia.

³⁴ Acabo ewaride ēberā Betel purudebema Hiel abadada basia. Maλ Hielba Jerico purura wayacusa osia. Baribara dji mōgara jūrā ca bađa obara de idji warra iwina Abiraλda beusia. Dji eda wābada pārābarā de idji warra tēābema Seguda beusia. Ácōrēba Nuλ warra Josueđaba jarada quīrāca māwāsia.*

17

Elíaba ewari poi jarada

¹ Maλ ewaride Ácōrēneba bedeabari Elíada basia. Idjira Gala druade Tisbé purudebema basia. Maλ Elíaba Israeldebema boro Acaboa nāwā jarasia:

–Māra israelerā zocai λā Ácōrē nezocaa. Idji quīrāpita wārāneba jaraya idiba λtaa poa zocārā cue zeēda ni diamasi bida begueaēda aba māa jarabarādaa.–

² Maλbe Ácōrēba Elíaa jarasia:

³ –Namaλba āyā wādua. Querit do zaquede mīrū bađe wādua. Maλra Jordaλ dodeba λmādaud odjabariare λa. ⁴ Maλ do zaque baidoda λa do baya. Idjaba māa jarasia íbanaba djicoda λa itea ededamārēā.–*

⁵ Ara maλda Ácōrēba jarada quīrāca Elíaba osia. Jordaλ dodeba λmādaud odjabariare λa Querit do zaquede bađe wásia. ⁶ Maλne diapedaza, quewaraza bida íbanaba paλda, nedjara sida idji itea edebadjidaa. Do zaque baidora do babadjia. ⁷ Baribara maλ druade cue zeē λa bērā do zaquera poasia.

Elía Sarepta purudebema pēdra wērāma bada

⁸ Maλbe Ácōrēba Elíaa nāwā jarasia:

⁹ –Namaλba Sidoλ druadaa wāpeda Sarepta purude bēdua. Māa jāmabema pēdra wērāa jarasia λara ne cobimārēā.–

¹⁰ Ara maλda Elíara Sarepta purudaa wásia. Maλ purude eda wābadama jūēbarāde unusia pēdra wērāba tλada jara pe λada. Maλ pēdra wērāra trāpeda nāwā jarasia:

–Mā quīrā djuburia mā itea baidoda enedua doi carea.–

¹¹ Maλ pēdra wērā baido jueđe wābarāde Elíaba wayacusa trāpeda jarasia:

–Idjaba mā quīrā djuburia paλda maārī mā itea enedua.–

¹² Pēdra wērāba panusia:

† 14:31 Abiaλ. ACARA cartade Abías λā λa. * 16:34 Josue 6:26. * 17:4 Íbana. Hebreo bedeade jara λa “cuervos” baribara māra dopeāa.

–Ba Ācōrē zocai ba quīrāpita wārāneba jaraya: m̄lra paḷ neē ba. Ababe cugurude harinada ja wa baratama aba erobla idjaba zocode nedragada maārī erobla. Maḷ carea m̄la tabada maārī jaḷa pe ba diguida edepeda maḷ harinara m̄l itea idjaba m̄l warra itea bida ābui carea. Maḷda codapeda दौरa jarrababa beudia.–

¹³ Elíaba panusia:

–Ne wayarādua. Ba jarada quīrāca ode wādua. Baribaḷa naārā ba erobla harinaba m̄l itea paḷ zaqueda aba ābu enedua. Maḷbe ba itea idjaba ba warra itea bida ābudua. ¹⁴ Māwā odua israelerā Ācōrēba nāwā jara ba bērā: “Ba harina cugurude erobla, nedraga zocode erobla sida jōēa aba Ācōrēba wayacusa naḷ druade cue zēbibaḷada.”–

¹⁵ Ara maḷda Elíaba jarada quīrāca pēdra wērāba ode wāsia. Copedacarea wadibida harinara besia Elíaba, pēdra wērāba, dji warra bida ewariza codamārēā. ¹⁶ Ācōrēba Elíadeba jarada quīrāca harina cugurude baḷa, nedraga zocode ba sida jōē basia.

¹⁷ Ewari aba pēdra wērā warrara cacua biē besia. Ara maḷba jūācāyā nūmepeda jaidasia. ¹⁸ Maḷ carea pēdra wērāba Elíaa jarasia:

–Ācōrēneba bedeabari, ꝑcārē cārēā m̄lra mīā sēne zesi? ꝑ M̄l warra beumārēā m̄la cadjirua odara Ācōrēba quīrānebabide zesica?–

¹⁹ Elíaba panusia:

–Ba warrara m̄la diadua.–

Ara maḷda warrara pēdra wērā bacarade baḷa Elíaba bara edapeda ātaarebema dejāne idji cāi babarimaa edesia. Mama idji cadade baḷsia. ²⁰ Maḷbe Elíaba Ācōrēba nāwā bedeā djaburiasia:

–M̄l Boro Ācōrē, naḷ pēdra wērāba m̄lra idji diguida bia erobla. ꝑ Ba cārē cārēā idjira sopua unubi ba? ꝑ Cārē cārēā idji warrara jaidabisi?–

²¹ Ara maḷda Elíara barima ūbea warra jaidada āḷā barrubari cobesia. Māwā o baḷde Ācōrēba nāwā bedeā djaburiasia:

–M̄l Boro Ācōrē, m̄l quīrā djaburia, naḷ warrara ārēbabidua.–

²² Elíaba bedeā djaburiadada Ācōrēba bia ūrīna bērā warrara ārēbabisia. ²³ Ara maḷda Elíaba warrara edaa dji papamaa diade wāsia. Diabaḷade nāwā jarasia:

–Acadua, ba warrara zocai ba.–

²⁴ Maḷne dji papaba Elíaa jarasia:

–Idibaḷa m̄la cawasia baḷa wārāda Ācōrēneba bedeabarida idjaba ba jara baḷa wārāda Ācōrēneba ze baḷda.–

18

Elíaba Acabo acade wāna

¹ Poa ūbea cue zeē basia. Maḷbe Ācōrēba Elíaa nāwā jarasia:

–Israel boro Acaboda acade wādua. Maḷbebaḷa idji druade m̄la cue zebiya.–

² Ara maḷda Elíara Acabo acade wāsia. Maḷ ewarīde Samaria druade jarrabara wetara nūmasia. ³ Maḷ carea Acaboba idji dedebema boro Abdíada trāsia. (Maḷ Abdíaba Ācōrēba bio waya basia. ⁴ Maḷ carea Acabo quima Jezabelba Ācōrēneba bedeabadarā quenabiside Abdíaba ādjirānebemada cien edapeda eya uria umé panane mīrūbicuasía. Uriaa cincuenta mīrūbicuapēda baidoda, codi sida diasía.) ⁵ Acaboba Abdíaa nāwā jarasia:

–Dadji druade do zaqueza idjaba baido ātaa bogadrā beaza wānia. Chiruada ununicada dadji cawayoba, mula bida codamārēā. Māwā dadji animarāra jūma quininaēa.–

⁶ Ādjiza jarasidaa sāma wānida. Acaboba o abaare wāsia. Abdíara dewara óare wāsia. ⁷ Ode nīne Abdíara Elía ume quīrādjusidaa. Abdíaba Elíada jāwā baḷda cawaside idji quīrāpita chīrāborode barru cobepēda nāwā jarasia:

–M̄l boro Elía, ꝑ baḷda jāwā baḷca?

⁸ Elíaba panusia:

–Māē, māda jāwā ba. Ba boro Acaboba jarade wādua m̄lra nama baḷda.–

⁹ Maḷne Abdíaba panusia:

–ꝑ M̄la cārē cadjiruada oda bērā ba Acaboba māwā jarade wābi ba? Māwā jarade wābibaḷa idjia m̄la beaya. ¹⁰ Ba Ācōrē zocai ba quīrāpita m̄la wārāneba jaraya: m̄l boro Acaboba druaza baḷa jaḷabibadja. Baribaḷa jūmarāba jarabadjidaa baḷa ādjirā druade neēda. Maḷne Acaboba ādjirāba wārāneba jarabibadja baḷa wārāda ādjirā druade neēda. ¹¹ Maḷda ꝑba nama baḷda m̄l boro Acaboba jarade wābi baḷca? ¹² M̄l wānacarea Ācōrē Jaureba baḷa m̄la adua baḷmaa edeiscada. Ba nama baḷda Acaboba jarasira maḷne idjia baḷda unune zeēbaḷa, m̄lra

† 17:15 Dji warra. Maḷ bedeaba idjaba jara ba “pēdra wērā ēberārā.” † 17:18 Ācōrēneba bedeabari. Hebreo bedeade ba ba “Ācōrē ēberārā.”

beaya. Quirãnebadua warra edalaba mlã Ācõrëra bio waya ðada. ¹³ ζMlã odara blã jaradaë panlaca? Acabo quima Jezabelba Ācõrëneba bedeabadarã quenabisiðe mlã eya uria umé panlãne ãdjirãnebemada cien mirũbicuasía. Uriaza cincuenta mirũbicuapeda baidoda, codi sida ãdjirãa diasía. ¹⁴ Małda ζblã nama ðada ml̄ boro Acaboa jarade wãbi ðaca? Mãwã jarade wãibãrlã, idjia mlãra beaya.–

¹⁵ Baribãrlã Eliãba panusia:

–Mlãra Ācõrë jũma poya ðã nezocaa. Idji quirãpita wãrãneba jaraya: idi mlãra Acabo ume bedeaya.–

¹⁶ Ara małda Abdíaba Acabora jarlade wãsia. Acabo unupeda jarasia Eliãra sãma unuida ðada. Ara małda Acaboba Eliãra acalde wãsia. ¹⁷ Acaboba Eliã unuside nãwã jarasia:

–Israelerã mĩgabibari, ζblãra nama ðaca?–

¹⁸ Eliãba panusia:

–Mlã israelerãra mĩgabië ðaa. Ātebãrlã ðãabãrlã, ðã èberãrã bida israelerãra bia mĩgabi panlã. Ācõrëba obi jaradara bãrãba igaradapeda Baalda èpë panlã. ¹⁹ Jãlbe israelerãra jũma trãbidua Carmelo eyade ábaa dji jarredi carea. Idjãba Baaldeba bedeabadarã 450 panlã trãbidua. Ādjirã awara Aserãdeba bedeabadarã 400 panlã sida trãbidua. Blã quima Jezabelba jũma ãdjirãra ne cobibaria.–

Eliãba wãrã Ācõrë cawabida

²⁰ Małbe Acaboba israelerãra Carmelo eyadaa jũma trãbicuasía. Baaldeba bedeabadarã sida mama ábaa dji jarésidaa. ²¹ Małne Eliãra jũmarã quirãpita piradrlãpeda nãwã jarasia:

–ζlãba sãlbe crĩcha umé eropanani? Baalda wãrã Ācõrë baibãrlã, idjidlã èpënadua.–

Baribãrlã Ācõrëda dji wãrã araa baibãrlã, idjidlã èpënadua.–

Baribãrlã èberãrãba ni càrë sida jaradaë basía. ²² Małne Eliãba jarasia:

–Ācõrëneba bedeabarira ababe mlãdrã besía. Małne Baaldeba bedeabadarãda 450 panlã. ²³ Paca zaque dji umaquirãda umé dairãa diadadua. Baaldeba bedeabadarãba aba edadapeda beadía. Tacuadapeda tãlã lãrlã ðadía Baalea babue diadi carea. Baribãrlã tãlãra coadaëa. Dewarabema paca zaquera mlã bida beapeda, tacuapeda, tãlã lãrlã ðalya Ācõrëa babue diai carea. Mlã bida tãlãra coaëa. ²⁴ Małne Baaldeba bedeabadarãba iwidiðia Baalba ãdji tãlãra jidabimãrëã. Mlã bida Ācõrëa iwidiya ml̄ tãlãra jidabimãrëã. Dji tãlã jidabibãrlãdrã dji wãrã Ācõrëa.–

Małne jũmarãba bia ðada asidaa. ²⁵ Eliãba Baaldeba bedeabadarãa nãwã jarasia:

–Bãrãra zocãrã panlã bèrã bãrãbãrlã paca zaqueda naãrã edadadua. Beadapeda, tacuadapeda, tãlã lãrlã ðadadua Baalea babue diadi carea. Baribãrlã tãlãra coarãnadua. Małbe Baalea iwidiðadua bãrã tãlãra jidabimãrëã.–

²⁶ Ara małda israelerãba paca zaque diapedadara ãdjirãba edasidaa. Beadapeda, tacuadapeda, tãlã lãrlã ðasidaa Baalea babue diadi carea. Małbe diapedalãba aba umatipa ãdjirãba Baalea iwidi panesidaa ãdji tãlãra jidabimãrëã. Nãwã jarasidaa: “Baal, dairã beðeara panudua.” Baribãrlã panuë basía. Chupea nũmasía. Małbe ãdjia animarã babue diadi carea opeðada icawa carisidaa.

²⁷ Umatipa babãrlãde Eliãba ãdjirãa nãwã ipida jarasia:

–Wetara biadadua. ζIdjira bãrã ãcõrëëca? Ne crĩcha ðlãba ùrĩé ðasicada. Āibërã doeda wã ðasicada wa áyã wã ðasicada. Ābërã cãrã ðã bèrã lãrlãmanida panasicada.–

²⁸ Mał carea ãdjirãba wetara Baalea bia iwidi duanesidaa. Necoba, mĩãsu bida ara ãdjiduba cõcuasidaa ãdjia Baal itea obada quirãca. Małba ãdjirãra oa purega duanesidaa. ²⁹ Umatipa edalaba aba quewara ãdjirã cari duanlãne Baalea bia iwidi panesidaa. Baribãrlã quewara israelerãba Ācõrëa animarã babue diabada horaca wadibida Baalba panuë basía ni ùrĩé basía.* Chupea basía. ³⁰ Małbe Eliãba israelerãa nãwã jarasia:

–Mlãmaa zedadua.–

Ara małda caita wãsidaa. Małne Eliãba mõgara lãrlã pã bue ðadada waya bia osia paca zaqueda Ācõrëa babue diai carea. ³¹⁻³² Mõgarada doce edapeda dji animarã babue diabadada bia osia. (Mał doce mõgaraba jara ðã Jacoboðeba yõpedada puru doce panlãda. Ācõrëba Jacobora trã ðasia Israel.) Eliãba mał animarã babue diabada icawa pãrlãra corosía. Mał corodade baidoda galoã úbea auðu poyaida basía.† ³³ Małbe tãlãra cajërãpeda paca zaquera beasia. Tacuadapeda tãlã lãrlã cobasia. ³⁴ Małne Eliãba jarasia:

–Baidoda zoco quimãrë jue enenadua. Mał baidora paca tãcuada lãrlã weadadua. Tãlãra jũma beguea odadua.–

* **18:29** Israelerãba Ācõrëa animarã babue diabada hora. Exodo 29:38-41. † **18:31-32** Baidoda galoã úbea auðu. Hebreo bedeade ðãlãba “dos seah de grano.”

Māwā opedadacarea Eliába jarasia:

–Wayacusa ara maļ quīrāca odadua.–

Ara maļda māwā osidaa. Eliába wayacusa jarasia ara maļ quīrāca odamārēā. Ara maļda wayacusa māwā osidaa. ³⁵ Māwā o panane baidora āyā wea nūmesia. Abeda dji animarā babue diabada icawa parra corodara baidoba bira ūmesia.

³⁶ Qewara israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada horaca Eliāra animarā babue diabada caita wāpeda Ācōrēa nāwā iwidiisia: “Ācōrē, bādra Abrahā, Isa, idjaba Israel Ācōrēa. Idi unubidua bāra wārāda israelerā Ācōrēda idjaba māra bā nezocada. Unubidua bālabarā māa nāwā obi bāda. ³⁷ Mā bedeara panudua, Ācōrē, mā bedeara panudua. Māwā naļ ēberārāba cawadia bādra wārā Ācōrēda idjaba bālabarā nāwā obi bāda ādjirāba wayacusa jīnāmārēā.”

³⁸ Māwā iwidi bāde Ācōrēba tlab uruada bajāneba dji animarā babue diabada lāā baebisia. Maāba dji animarā tacadara, tlabāra, mōgarara, egoro sida jūma bā wāsia. Dji icawa corodade baido ūmana sida tlab jāwārāba jūma pōāsasia.

³⁹ Maļ unusidade israelerāra chīrāborode bārru copanenapeda nāwā jīgua jarasidaa:

–Naļ Ācōrēdra dji wārā araa. Naļ Ācōrēdra dji wārā araa.–

⁴⁰ Maļbe Eliāba ādjirāa jarasia:

–Baaldeba bedeadadarāda jūma jidadadua. Ni abaāda idu mīrū wābirānadua.–

Ara maļda israelerāba ādjirāra jidacuadapeda Eliāba Quisoā do zaquedaa edebisia. Mama idjia jūma quenasia.

Eliāba Ācōrēa iwidiida cue zebimārēā

⁴¹ Maļbe Eliāba Acaboa nāwā jarasia:

–Ne code wādua. Māa cue droma zebārdāda ūrī bāa.–

⁴² Ara maļda Acabora ne code wāsia. Baribāra Eliāra Carmelo eyade ātaa wāsia. Mama chīrāborode cōbepeda dratura egorodaa tēū cōbesia. ⁴³ Maļbe Eliāba idji nezocaa nāwā jarasia:

–Ltaara wāpeda pusadaa acādua.–

Ara maļda idji nezocara ātaara wāpeda pusadaa acāsia. Jēda zepeda Eliāa jarasia:

–Nī cārē sida unuē basia.–

Eliāba wayacusa jarasia acāde wāmārēā. Ara maļ quīrāca bārima siete māwā osia. ⁴⁴ Bārima siete wābārdade Eliā nezocaba jēda zepeda nāwā jarasia:

–Māa unusia jāārā māārī jāwājā quīrāca quiruda pusaareba zebārdā.–

Eliāba jarasia:

–Acaboa jarāde wādua idji carretade bādopeda isabe diguidaa wāmārēā. Isabe wāēbāra cueba poya wāēā.–

⁴⁵ Acaboba maļ ūrīside idji carretade bādopeda Jezreel purūdaa wāsia. Māwā bāde ewarira pāimaga bueasia. Nāūrā bāra zesia. Maāne cuera dji cābāyā ze nūmesia. ⁴⁶ Ācōrēba Eliāa idji abāda diaāda bēā Eliāba cacuāde jā bāra bio trājāpeda Acabo na pira wāsia Jezreel purūdaa.

19

Eliā Horeb eyadaa mīrū wāna

¹ Eliāba odāda, Baaldeba bedeadadarā necoba quenana sida Acaboba idji quima Jezabelea jūma nēbārsia. ² Maļ carea Jezabelba aba Eliāmaa nāwā jarāde diabuesia: “Jezabelba idji ācōrē bea quīrāpita wārāneba jara bāa nu naļ horaca bai naēna bāra beaida bāa Baaldeba bedeadadarā quenana quīrāca.”*

³ Maļ ūrīside Eliāra dauperapeda mīrū wāsia. Wāne Juda druade Beersebā purude jūēne wāsia. Mama Eliāba idji nezocara beesia. ⁴ Maļbe idjira ējūā pōāsa ewaraga bāde ewarī aba wāsia. Mama bacuru zaque edre chūmepeda nāwā crīchasia: “Biāra bāa beuida.” Maļ bēā idjia Ācōrēa jarasia:

–Ācōrē, waaēa. Māra beadua. Mā drōā naēnabemarā beupeāda cāyābara māra biāra bāēa.–

⁵ Māwā jarapeda Eliāra bacuru zaque edre cāi cōbesia. Māwā bāde Ācōrē nezoca bajānebemada idjīmaa zepeda ārāmatasia. Maļbe jarasia:

–Piradrāpeda ne codua.–

⁶ Eliāba acabārdade idji boro nocoare paļ tlabāde ābuēda idjaba zocode baidoda unusia. Ne copeda, baido sida dopedā wayacusa cāi cōbesia.

* 19:2 Griego bedeadē idjaba nāwā bā bāa: “Bāda Eliābāra, māra Jezabelea.”

⁷ Ācōrē nezoca bajānebemada idjimaa wayacusa zepeda ḵrīmatasia. Maḵbe jarasia:

–Piradrḵpeda ne codua. Bḵra tḵmḵ wāida bḵa.–

⁸ Ara maḵda Elīara piradrḵpeda ne cosia, baido sida dosia. Māwā ne codaba cacua ḵḵarpeda cuarenta ewarī, āsa, diamasi biḵa ode nībasia aba Horeb eyade jūēbḵḵḵḵḵḵ. Maḵ eyara Ācōrē eya abadaa. ⁹ Jūēna diamasi Elīara eya uriaḵe cāine wāsia.

Maḵne Ācōrēba idjīa nāwā jarasia:

–Elīa, ḵcārēda nama o bḵa?–

¹⁰ Elīaba panusia:

–Ācōrē jūma poya bḵ, mḵra zoquea basia bḵa quīrīḵ bḵra oi carea. Baribḵḵḵ bḵa israelerā ume bedea bḵḵḵḵḵḵ ḵḵjirāba igarasīdaa. Maḵne bḵ itea oḵa animarā babue diabadara jūma ārīsīdaa. Maḵ awara bḵḵḵḵḵḵ bedeadarāda necoba jūma quenasīdaa. Ababe mḵḵḵḵ bḵa baribḵḵḵ mḵ sida beadi carea jḵḵḵ panḵḵ.–

¹¹ Maḵne Ācōrēba Elīaa jarasia:

–Dajadaa mḵ quīrāpita naḵ eyade nūmane zedua, mḵra wāyā wābḵḵḵ bḵrā.–

Ara maḵda Ācōrē na nāūrāda dji cābāyā tasia. Maḵ nāūrāba eyara ḵracuasīa. Mōgara sida todozoasīa. Baribḵḵḵ Ācōrēda māwā baē basīa. Nāūrā wānacarea de uremiada wāsia. Baribḵḵḵ Ācōrēda māwā baē basīa. ¹² De uremia wānacarea tḵbḵ uruada eradḵḵ nūmesīa. Baribḵḵḵ Ācōrēda māwā baē basīa. Tḵbḵ urua quīdacarea Elīaba nāūrāda pīāca sḵḵa nūmada ūrīsīa. ¹³ Maḵ ūrībḵḵḵḵḵ Elīaba jḵ bḵba idji quīrādarrara jūātrḵasia. Maḵbe dajadaa wāpeda eya uria caita nūmesīa. Maḵne bedeaḵa ūrīsīa. Maḵba nāwā jarasia:

–Elīa, ḵcārēda nama o bḵa?–

¹⁴ Elīaba panusia:

–Ācōrē jūma poya bḵ, mḵra zoquea basia bḵa quīrīḵ bḵra oi carea. Baribḵḵḵ bḵa israelerā ume bedea bḵḵḵḵḵḵ ḵḵjirāba igarasīdaa. Maḵne bḵ itea oḵa animarā babue diabadara jūma ārīsīdaa. Maḵ awara bḵḵḵḵḵḵ bedeadarāda necoba jūma quenasīdaa. Ababe mḵḵḵḵ bḵa, baribḵḵḵ mḵ sida beadi carea jḵḵḵ panḵḵ.–

¹⁵ Ācōrēba Elīaa jarasia:

–Jēda ējūā pōāsa ewaraga bḵare Damasco puruḵḵḵ wādua. Mama jūēpeda nedragada Hazael boro ḵḵḵ weadua Siriadebema boroda bḵi carea. ¹⁶ Maḵ awara Nimsi wiuzaque Jehūmaa wāpeda nedragada idji boro ḵḵḵ weadua Israeldebema boroda bḵi carea. Idjaba Abel-mehola puruḵdebema Sapa warra Eliseomaa wāpeda nedragada idji boro ḵḵḵ weadua bḵ cacuabari mḵneba bedebarīda bḵi carea. ¹⁷ Maḵbe Israel druade mḵ igara panḵra Hazaelba necoba zocārā quenaya. Idjia quenanaēra Jehūba necoba quenaya. Jehūba quenanaēra Eliseoba quenaya. ¹⁸ Baribḵḵḵ Israel druade mḵa ēberārāra siete mḵl waga eroḵḵḵ. ḵḵjirāra Baal quīrāpita chīrāborode bḵrru cobeadacaa ni idjira isōnacaa.–

Elīaba Eliseo trāna

¹⁹ Maḵbe Elīara Horeb eyadeba wāsia. Wāne Sapa warra Eliseoda, once ēberārā idji ume ējūā o panḵ sida unusia. ḵḵjirāza pacada umé uméa ābaa jḵ eropanasīdaa. Maḵ pacaba bacuru cūmia bḵḵḵ egorode errebarī eronībasīdaa egorora bogajudapeda ne uḵi carea. Elīara Eliseo caita wāpeda idjia cacuade jḵ bḵra Eliseo ḵḵḵ wēā cobḵasia acḵbi carea Eliseora idji cacuabari Ācōrēneba bedebarī baida. Maḵbe wāsia. ²⁰ Ara maḵda Eliseoba idji pacara amepeda Elīa caidu pira wāsia. Jidapeda nāwā jarasia:

–Bḵ ume wāi naēna idu mḵ djiabarīrāda isōne wābīdua. Maḵbebḵḵḵ mḵra bḵ ume wāya.–

Elīaba jarasia:

–Wādua. Mḵa bḵra wābi ama bḵḵ.–

²¹ Ara maḵda Eliseora jēda wāsia. Jūēpeda idji umébema pacara beapeda dji pacaba errebarī bada bacuruda bḵā tucupeda tḵbḵ cajērāsīa. Maḵne dji paca djarara djupeda idji ēberārāra ne cobigasia. Māwānacarea idjira Elīa caidu wāpeda Elīa carebabarīda besīa.

21

Acaboba Nabó ējūā jārina

¹ Dārā badacarea naḵda māwāsīa. Jezreel puruḵdebema Nabó abadaba uva ējūāda Israeldebema boro Acabo de droma caita eroḵḵasia.* ² Maḵ carea Acaboba Nabóa nāwā jarasia:

–Bḵ uva ējūāda mḵ de caita bḵ bḵrā mḵa nēdobuedua. Jāma ne u quīrīḵ bḵa. Maḵ ējūābari mḵa dewara uva ējūā biara bḵḵḵ diaya. Ējūā cāyābara paratada quīrīḵ bḵbḵḵḵ dji ējūā nēbḵḵ bḵ quīrāca diaya.–

* 21:1 Israeldebema boro Acabo. Hebreo bedede bḵ bḵa “Samariadebema boro Acabo.” Māwā jara bḵa Acabora Samaria puruḵde biara babadji bḵrā.

³ Baribara Nabóba panusia:

–Wārāneba jaraya: mā zeza basiba māla diada ējūāra nēdobueēa.–

⁴ Jezreeldebema Nabóba māwā jarada bēra Acabora sopuapeda quīrūquīrūa diguidaa wāsia. Diguída jūēpeda idji clade quīrā āyā tabesia idjaba ne co quīrāé basía.

⁵ Māwā bade Acabo quima Jezabelera idjima zepeda iwidisia:

–¿Bāra cārē cārēā sopua ba? ¿Cārēā ne co ama ba?–

⁶ Acaboba panusia:

–Māra Jezreeldebema Nabó ume bedeasia. Māla iwidisia idji uva ējūāra māla nēdobuemārēā. Parata cāyābara dewara ējūāda quīrā bābāra māla diayada asia. Baribara idji ējūāra nēdobueēana asia.–

⁷ Maāne Acabo quima Jezabelba jarasia:

–¿Māwāra bāra Israeldebema boroēca? Sopua bārādua. Piradrūpeda ne codua. Māla Jezreeldebema Nabó uva ējūāra bāla jāri diaya.–

⁸ Ara maāda Jezabelba Acabo trāneba cartada bācuapeda Acabo sēyāda bāsia. Maāra Nabó purudebema bororāmaa, dji dromarāmaa bida diabuesia. ⁹ Maā cartade idjia nāwā bāsia:

“Jūmarāa jaradadua ne codaca ewarida odamārēā. Maā ewaride ābaa dji Jaredapeda Nabóra ēberārā nocoare chūmebidadua. ¹⁰ Idjaba ēberā cadjiruada umé idji caita chūmebidadua sewadeba jaradamārēā idjia Ācōrēda, Israeldebema boro sida biē jarasida. Maābe Nabóra puru jīga ededapeda mōgaraba tabari beadadua.”

¹¹ Jezabelba maā cartade bāda quīrāca Jezreel purudebema bororāba, dji dromarā bida jūma osidāa. ¹² Ādjirāba jūmarāa jarasidāa ne codaca ewarida odamārēā. Maābe Nabóra ēberārā nocoare chūmebisidāa. ¹³ Ēberā cadjiruada umé zebidapeda Nabó caita chūmebisidāa. Maā umébebaba jūmarā quīrāpita sewadeba jarasidāa Nabóba Ācōrēda, Israeldebema boro sida biē jarasida. Ara maāda ēberārāba Nabóra puru jīga ededapeda mōgaraba tabari beasidāa. ¹⁴ Māwānacarea Jezreel purudebema bororāba Jezabelea jarabisidāa Nabóra mōgaraba tabari beasidada.

¹⁵ Nabó mōgaraba tabari beapedada ūriside Jezabelba idji quima Acaboa nāwā jarasia:

–Jezreel purudebema Nabóra beasidāa. Maā bēra idjia uva ējūā nēdobue quīrāé bādara edadua.–

¹⁶ Acaboba Nabó beapedada ūriside ara maāda Jezreel purudāa Nabó uva ējūā edai carea wāsia. ¹⁷ Maāmisa Ācōrēba Tisbé purudebema Elíaa nāwā jarasia:

¹⁸ –Israeldebema boro Acabo Samariade babarira clade wādua. Idjia Nabó basi uva ējūāra edai carea wāsia. Ara nawena mama bāa. ¹⁹ Idjia jaradua: “Ācōrēba nāwā jara bāa: bāa Nabóra beapeda idji ējūāra edasia. Maā carea usaba Nabó oa senepedādama ba oa sida senenia.”–

²⁰ Elía Acaboma jūeside Acaboba idjia jarasia:

–Mā dji quīrū, ¿bāa māra clade ze bāca?–

Elíaba panusia:

–Māē, bāra clade ze bāa. Bāa Ācōrē quīrāpita jūmawāyā cadjiruada o bāa. ²¹ Maā carea Ācōrēba bāra bio cawa oya. Israel druade jūma ba ēberārā dji umaquīrāda quenabiya: nezoca beada, nezocaē bea sida. Abeda jūma bādeba yōbādarāda idjia jōbiya. ²² Idjia Nabat warra Jeroboā ēberārā jōbida quīrāca idjaba Ahía warra Baasa ēberārā jōbida quīrāca ba ēberārā sida jōbiya. Bāa cadjirua o bādeba idjira bio quīrūbisia. Bāa isaelerā bida cadjiruada obisia. ²³ Maā awara ba quima Jezabeldebemada Ācōrēba nāwā jara bāa: Jezreel puru caita idjira beadapeda usaba codia.† ²⁴ Jūma ba ēberārā purude beubādara usaba codia. Ba ēberārā puru jīga beubādara āgosoba codia.

(²⁵ Ācōrē quīrāpita jūmawāyā cadjirua obarida Acabo quīrāca neēa, Acabo quima Jezabelba māwā cadjiruada obida bēra. ²⁶ Wārāda Acaboba jūmawāyā cadjiruada o bābadjia. Jawaba oda ācōrē beada ēpēbadjia amorreorāba naēna ēpē panana quīrāca. Maā amorreorāra Ācōrēba isaelerā quīrāpitabemada āyā jaretasia.)

²⁷ Acaboba maā ūriside idjia cacuade jā bāra sopuaba cōātasia. Maābe sopua carea jābadara jāpeda cāibadjia. Maā awara ne codaca ewarida obadjia idjaba sopua bābadjia. ²⁸ Maā carea Ācōrēba Tisbédebema Elíaa nāwā jarasia:

²⁹ –¿Bāa unu bāca sāwā Acabora sopua bāda idjia cadjirua oda carea? Maā bēra idji zocai bāmisa māla idji ēberārāra jōbiēa, ātebāra idji warra Israeldebema boroda beācarea idji ēberārāra jōbiya.–

† **21:23** Jezreel puru caita. Hebreo bedeadē ācala cartade nāwā bā bāa: “Jezreel puru mōgaraba audu jūrā ca ba caita.”

22

Acabo beapedada

¹ Siriadebemarāra israelerā ume djōnaē panāda poa ūbea babara basia. ² Mañne Juda druadebema boro Josapada Israeldebema boro Acabo acade wāsia.

³ Māwā bade Israeldebema boro Acaboba idjiare beaa nāwā jarasia:

–Bārāba cawa panāda Gala druade Ramo purura dadjirāne basida. Baribara Siriadebemarāba jārīpedadadeba āta dadjirāba ni cārē sida odaē panāda ādji boro jawaedabemada ēdra edadi carea.–

⁴ Mañ bēra Acaboba Josapaa nāwā iwidiisia:

–Zbara māare Gala druade djōne wāica Ramo ēdra edadi carea?–

Josapaba panusia:

–Māda, mā sordaorāda, mā cawayodeba djōbadarā sida ba ume wānia.–

²⁹ Mañbe Israeldebema boro Acaboda, Juda druadebema boro Josapa sida Gala druade Ramo puruāda djōne wāsidaa. ³⁰ Wābadade Acaboba Josapaa nāwā jarasia:

–Djōbadade māra quīra awara djio bayā ni ababa cawarānamārēā māra dji boroda. Baribara ba badi djiora jā badua.–

Ara māda Israeldebema boro Acabora quīra awara djiopeda djōne wāsia.

³¹ Siriadebema boroba carretadeba djōbada bororāda 32 erobasia. Djōbadade ādjirāa jarasia baridua ume djōrānamārēā, ātebā ababe Israeldebema boro Acabo ume djōnamārēā.

³² Carretadeba djōbada bororāba Josapa unusidade idji djio carea crīchasiāda idjira Israeldebema boro Acaboda. Mañ carea idjimaā djōne wāsidaa. Baribara Josapara biasia idji sordaorāba carebadamārēā.

³³ Māwā biabāde Siriadebema carretadeba djōbada bororāba cawasiāda idjira Israeldebema boro Acaboēda. Mañ bēra idu basidaa. ³⁴ Mañne Siriadebema sordaoba chada baridua drasia. Mañ chaba Acaboda sude wāsia idji jāare jā ba jūātrābari ewara bamaa. Ara māda Israeldebema boro Acaboba idji carreta edebāā nāwā jarasia:

–Jēda ededua. Nañ djō pananebemada māra āyā ededua. Chaba māra dra ataubisiāda.–

³⁵ Mañ ewaride israelerāra Siriadebemarā ume dārā djōsidaa. Djō panane Israeldebema boro Acaboba idji carretade āta acā nūmasia. Acabora dji cābāyā oa ze nūmā bēra idji carreta jāra oaba purega nūmesia. Qewara Acabora beusia. ³⁶ Amādaū baebāde israelerāba nāwā biasidaa:

–jWaa djōnaē! jDadi druaza, puruza bida wānia!–

³⁷ Māwā Israeldebema boro Acabora beusia. Idjira Samariāda ededapeda tbarisiāda.

³⁸ Mañbe Samaria caita baido ūmāmaā idji carretara sagade edesidaa. Mama wērā auduāda cuibadjidaa. Mañne usaba Acabo oara sene duanesidaa Ācōrēba Elīāda jarada quīrāca.*

³⁹ Jūma Acaboba oda nañ cartade bāē bāra, idjia israelerā pe erobadadebemada, idji de droma elepante quidaba bio djio bādada, puru bea idjia oda sida dewara cartade bā bā. Mañ carta trāra “Israeldebema bororāba opedada” abadaa. ⁴⁰ Acabo beudacarea idji warra Ocoziāda idji cacuabari Israeldebema boroda besia.

* 22:38 1 Reye 21:19.

2 REYE UMÉBEMA CARTA REYE

2

Ācōrēba Elía bajānaa ededa

¹ Ācōrēba Elía nāūrā jūrēbaribaribāba bajānaa edei carea baside Elíara, Eliseo sida Gilgaldeba wābada basía. ² Maľne Elíaba Eliseoa nāwā jarasia:

–Nama bedua. Ācōrēba mľra Betel purudaa wābi bľa.–

Baribaribāba Eliseoba panusia:

–Ācōrē zocai bľa quĩrāpita, bľa quĩrāpita bida wārāneba jaraya: bľaduba wābiēa.–

Ara maľda Betel purudaa wāsidaa. ³ Jūēbadae Ācōrēneba bedeabadarā Beteldebemada Eliseomaa zedapeda nāwā iwīdisidaa:

–Ķbľa cawa bľaca idi Ācōrēba bľa boro Elíara edeida?–

Eliseoba panusia:

–Māē, cawa bľa. Chupea pananadua.–

⁴ Maľbe Elíaba Eliseoa jarasia:

–Eliseo, nama bedua. Ācōrēba mľra Jerico purudaa wābi bľa.–

Eliseoba panusia:

–Ācōrē zocai bľa quĩrāpita, bľa quĩrāpita bida wārāneba jaraya: bľaduba wābiēa.–

Ara maľda Jerico purudaa wāsidaa. ⁵ Jūēbadae Ācōrēneba bedeabadarā Jericodebemada Eliseomaa zedapeda iwīdisidaa:

–Ķbľa cawa bľaca idi Ācōrēba bľa boro Elíara edeida?–

Eliseoba panusia:

–Māē, cawa bľa. Chupea pananadua.–

⁶ Maľbe Elíaba Eliseoa jarasia:

–Nama bedua. Ācōrēba mľra Jordaľ dođaa wābi bľa.–

Eliseoba panusia:

–Ācōrē zocai bľa quĩrāpita, bľa quĩrāpita bida wārāneba jaraya: bľaduba wābiēa.–

Ara maľda wāsidaa. ⁷ Ādji caidu Ācōrēneba bedeabadarāda cincuenta wāsidaa. Tľmaba ādjirāba acľ duanasidaa Elíada, Eliseo sida Jordaľ do icawa nūpanľda. ⁸ Māwā panľne Elíaba cacuade jľ bľara ērāpeda bedata edasia. Maľba dode tawesia. Tawebarľde oda ewa dogosia. Elíara, Eliseo sida maľ ode Jordaľ do chāsidaa. ⁹ Chānapeda Elíaba Eliseoa jarasia:

–Ācōrēba mľ edei naēna Ķbľa cārēda quĩrā bľa mľa bľa itea oida?–

Eliseoba panusia:

–Mľ quĩrā djoburia bľa erobľa jauredēba poya obarira dewararā cāyābara mľa auđuara diadua.*

¹⁰ Elíaba jarasia:

–Bľa iwīdi bľara zarea bľa. Baribaribāba Ācōrēba mľ edebarľada unuibarľa, bľa iwīdidara edaya. Unuēbarľa edaēa.–

¹¹ Ādji nēbarľa nīnane cawaēne tľbľa uruada cawayo carreta bara bľa quĩrāca bľada zesia. Maľra ādji ēsi dogosia jģga wānamārēā. Maľbe nāūrā jūrēbaribaribāba Elíara bajānaa edesia.

¹² Māwā unubarľde Eliseoba Elíaa bia jarasia:

–ĶZeza, zeza! Carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarā quĩrāca bľa israelerāra bio careba basia.–†

Maľne Eliseoba cacuade jľ bľara sopuaba ēsidra cōātasia. Elíara waa unuē basía.

¹³ Elía ľtaa wāsīde idjia cacuade jľ badara egode ērā baesia. Maľgara Eliseoba edapeda jēda Jordaľ dođaa wāpeda do icawa nūmesia. ¹⁴ Maľne Elíaba cacuade jľ badaba dode tawesia. Tawebarľde nāwā jģgua jarasia:

–ĶElía Ācōrēra sāma bľa?–

Ara maľne oda ewa dogosia. Maľ ode Eliseora chāsia. ¹⁵ Idji chābarľada Ācōrēneba bedeabadarā Jericodebemaba acľ duanasidaa. Maľ bērā jarasidaa:

–Elíaba erobľada jaureda Eliseoba edasia.–

* **2:9** Dewararā cāyābara mľa auđuara diadua. Hebreo bedeade bľ bľa “doble porción.” Maľba jara bľa idjira Elía cacuabari Ācōrēneba bedeabari dji droma baida. † **2:12** Hebreo bedeade nāwā bľ bľa: “Mľ zeza, mľ zeza, Israeldēbema carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarāa.”

Ara maŕda ādjirāra Eliseomaa wānapeda idji quīrāpita chīrāborode barru copanesidaa.
¹⁶Maŕbe jarasidaa:

–Dairāra bŕa nezocarāa. Dairā tāēna cacua ʌbŕa beada cincuenta panŕa. Ādjirāra bŕa boro Eliara jarade wābidua. Āībērā Ācōrē Jaureba idjira ŕtaa edepeda eyade wa jewedade bŕasiscada.–

Baribŕa Eliseoba panusia:

–Māwāēa. Ādjirāra diabuerānada.–

¹⁷Māwā jaradamīna ādjirāba ʌcŕa diabuedi carea mīa sē panesidaa. Maŕ carea Eliseora perapeda ādjirāra jarasia ʌcŕa diabuedamārēa. Ara maŕda ādjirāba cincuenta diabuesidaa. Maŕ ēberārāba Eliara ewarī ũbea jarasidaa. Māwāmīna ununaē basia. ¹⁸Maŕbe Jericodaa Eliseo bŕamaa jēda zesidaa. Eliseoba ādjirāra jarasia:

–¿Mŕa jarasiēca bādji quīrābe jarade wānida?–

Eliseoba baido biē bada bia bŕda

¹⁹Jericodebemarāba Eliseoa nāwā jarasidaa:

–Dairā boro, bŕa cawa bŕa naŕ purura bio bia bŕda. Baribŕa baidoda biē bŕa bērā dai ējūā sida biē bŕa.–

²⁰Maŕ carea Eliseoba jarasia:

–Epedeco djiwidide tāda māmaa enenada.–

Ara maŕda edesidaa. ²¹Maŕgara idjia baido ŕtaa bogadrŕ bŕamaa edepeda maŕ baidode eda peatasia. Maŕne jarasia:

–Ācōrēba nāwā jara bŕa: māa naŕ baidora bia bŕbŕa bērā naŕ baidoba ni abaada waa beudaēa. Bārā ējūā sida bia zau baya.–

²²Maŕ ewarideba ŕtaa maŕ baidora bia besia Eliseoba jarada quīrāca.

Eliseo ipida jarapedada

²³Jericodeba Eliseora Betel purudaa wāsia. Ode nīne ʌcŕa cūdrārāda Betel purudeba idjīmaa wānapeda nāwā ipida jara duanesidaa:

–Boro uru, āyā wādua. Boro uru, āyā wādua.–

²⁴Maŕ carea Eliseoba ādjirāmaa acŕpeda Ācōrē trŕneba biē jara bŕasia. Ara maŕda wi umé panŕa cūdrārā orradapeda 42 beasidaa. ²⁵Maŕbe Eliseora Carmelo eyadaa wāpeda jēda Samaria purudaa wāsia.

4

Eliseoba pēdra wērā carebada

¹Pēdra wērāda basia. Idji quimara Ācōrēneba bedeabari basia. Maŕ pēdra wērāba Eliseoa jarasia:

–Mŕ quima querasira bŕa nezoca basia. Bŕa cawa bŕa idjia Ācōrēra bio waya basida. Baribŕa idji jaidaside paratada diai bara basia. Maŕda jēda diaē bŕa bērā idi maŕ parata djiabariba mŕ warrarāda umena edade zeya idji nezocarāda beadamārēa.–

²Maŕne Eliseoba idjia iwidisia:

–¿Mŕa bŕa sāwā careba? Mŕa jaradua: ¿cārēda diguida erobŕa nēdobuei carea?–

Pēdra wērāba panusia:

–Nēdobuei carea mŕ diguida ni cārē sida neē quirua. Ababe zoco zaquede nedragada maŕi eroquirua.–

³Maŕne Eliseoba jarasia:

–Bŕa de caita bea ēberārāmaa wāpeda zoco ne neē beada zocārā iwididua. ⁴Edapeda bŕa, bŕa warrarā sida diguida wānapeda bŕa dede eda wābadara jūātrŕadua. Maŕbe bŕa erobŕa nedragara maŕ zoco beade bira weadua. Birasira āyā bŕa wānada.–

⁵Ara maŕda pēdra wērāra wāsia. Zocoda zocārā iwidipeada idjira, idji warrarā sida diguida wānapeda dji eda wābadara jūātrŕasidaa. Maŕbe dji warrarāba maŕ zoco beara aba aba dji papamaa edesidaa nedragaba bira tŕcuamārēa. ⁶Jūma bira tŕdacarea pēdra wērāba idji warraa jarasia dewara zocoda enemārēa. Baribŕa warraba jarasia zocora waa neēda. Ara maŕda nedraga idji zocode erobŕa waa piaē basia.

⁷Pēdra wērāba Ācōrēneba bedeabari Eliseomaa jarade wāsia. Maŕne Eliseoba jarasia:

–Maŕ nedragara nēdobuede wādua. Nēdobuepeda bŕa quima querasiba parata diaida badara diadua. Dji parata bedaba bŕa, bŕa warrarā sida necai panania.–

Eliseoba warra ŕrēbabida

⁸Ewarī aba Eliseora Suneŕ purudaa wāsia. Mama wērā parata bara bŕba idjia jarasia ne code zemārēa. Maŕ carea Suneŕnaa wābŕa Eliseora maŕ wērāma ne cobadjia. ⁹Maŕ wērāba idji quimaa jarasia:

–Ml̄a cawa ʙla jāl ēberā dadjimaa ne code zebarira wārāda Ācōrēneba bedeabarida.
 10 Mał bērā dadjī de l̄r̄l̄ de zaquēda idji itea odia. Małne eđa cl̄dada, mesada, bugueda, l̄b̄r̄r̄ sīda ʙl̄dīa idji zebal̄gade mama cāimārēā.–

11 Māwā opedadacarea ewari aba Eliseora jūēpeda de zaquēde cāine wāsia. 12 Mama Eliseoba idji nezoca Guiezia nāwā jarasia:

–Nał de d̄jibari wērāda tr̄l̄ne wādua.–

Ara małda Guieziba tr̄l̄ne wāpeda wērāra idjimaa zesia. 13 Małbe Eliseoba Guiezia jarasia:

–Idjīa jaradua: “ʙla dai itea bio bia osia. ¿Daiba ʙl̄ itea cārēda odi? ¿ʙla quīr̄tā ʙl̄ca दौरा
 ʙl̄are Israeldebema boro ume wa idji sordaorā boro ume bedeadida?”–

Wērāba panusia:

–Ml̄a ni cārē sīda quīr̄tāēā. Ml̄ ēberārā tāēna ʙl̄ bērā necai ʙabaria.–

14 Małne Eliseoba idji nezoca Guiezia iwīdisia:

–¿Idji itea cārēda odi?–

Guieziba panusia:

–Cawaēa, baribal̄l̄ idjira warra neē ʙla idjaba idji quimara drōāda quirua.–

15 Małne Eliseoba jarasia:

–Idjira wayacusa tr̄l̄ne wādua.–

Ara małda Guieziba tr̄l̄ne wāsia. Wērāra zepeda de zaquēde eđa wābada caita nūmesia.
 16 Małbe Eliseoba idjīa jarasia:

–Za uru poade ara nał jedecode ʙla warrada topeda bara erobaya.–

Wērāba panusia:

–Māwā jararādua, ml̄ boro. Ācōrēneba bedeabari, ml̄ra cūrūgarādua.–*

17 Eliseoba jarāda quīr̄ca dewarabema poade wērāra biogoa ʙepeda warra tosia. 18 Mał warra warīdacarea ewari aba dji zezamaa wāsia. Dji zezaba dewararā ume néuda ewa panasīdaa. 19 Cawaēne warrara nāwā ʙia nūmesia:

–iAguidii, ml̄ borora pua nūml̄a! iMl̄ borora pua nūml̄a!–

Mał carea dji zezaba idji nezocaa jarasia:

–Ml̄ warrara dji papamaa ededua.–

20 Ara małda idji nezocaba dji warrara bara edapeda dji papamaa edesia. Małbe dji papaba warrara bacarade erobasia aba umatipa. Małne warrara jaidasia. 21 Ara małda dji papaba idjira l̄taa Eliseo de zaquēdaa edepeda Eliseo cl̄dade ʙl̄asia. Małbe ēd̄r̄peda dji eđa wābadara jūātr̄asia. 22 Idji quimada tr̄l̄peda nāwā jarasia:

–Ml̄ d̄juburia burroda aba idjaba nezocada aba ml̄maa diabuedua. Ml̄ra isabe Eliseo-
 maā wāya. Jūēpeda ara małda jēda zeya.–

23 Dji quimaba iwīdisia:

–¿ʙara cārē cārēā idi idjimaa wābal̄l̄? Anāūbada ewariēa ni jedeco djiwīdīēa idji ume ābaa
 Ācōrēa iwīdīdi carea.–

Wērāba panusia:

–Jūmawāyā cr̄l̄charādua.–

24 Małbe wērāba idji chūmeira burro l̄r̄l̄ j̄lb̄peda dji nezocaa nāwā jarasia:

–Isabe wānia. Ml̄a jaraēbal̄l̄ ni maārī bīda l̄nāūnaēā.–

25 Ara małda wānapeda Carmelo eyade Eliseo ʙlama jūēsīdaa. Eliseoba t̄ml̄ba ādji zebal̄dada unuside idji nezoca Guiezia jarasia:

–Ac̄l̄dua, Suneł purudebema wērāra zebal̄l̄. 26 Idji audiabaride pira wādua. Iwīdidua idjida, dji quimada, dji warra sīda ʙia panl̄ cawaya.–

Ara małda idji nezocara pira wāsia. Małne wērāba panusia:

–Daira jūmaena ʙia panl̄.–

27 Eyade Eliseo ʙlama jūēsīde wērāba Eliseo j̄r̄ūne jīda cobesia beēda d̄juburiai carea. Mał bērā Guiezira araa dogosia wērā āyā ʙl̄i carea. Baribal̄l̄ Eliseoba jarasia:

–Idu ʙadua. Nał wērāra bio sopua ʙla. Baribal̄l̄ Ācōrēba ml̄a cawabiē ʙla cārē cārēā
 j̄āwā sopua ʙl̄da.–

28 Małne wērāba jarasia:

–Ml̄ boro, ml̄ra sopua ʙla ml̄ warrada jaidada bērā. ¿Ml̄a warrada ʙl̄a iwīdisica? ¿Ml̄a
 jarasiēca ml̄ra cūrūgarāmārēā?–

29 Ara małda Eliseoba Guiezia jarasia:

–ʙla cacuade j̄l̄ ʙl̄ra bio tr̄j̄l̄ cob̄peda nał wērā dedaa isabe wādua. Ml̄ bacurada
 ededua. Isabe wāida ʙl̄ bērā ēberāda unusira bedearādua. Ēberāba ʙl̄a bedeaībal̄l̄,
 panurādua. Nał wērā dede jūēpeda ml̄ bacurura idji warra quīr̄darra l̄r̄l̄ cob̄l̄dua.–

* 4:16 Ācōrēneba bedeabari. Hebreo bedeade ʙl̄ ʙla “Ācōrē ēberā.”

³⁰ Mañe dji warra papaba Eliseoa jarasia:

–Ăcōrē zocai ʙΛ quīrāpita, ʙΛ quīrāpita biða wārāneba jaraya: ʙΛda wāēʙΛΓΛ, mΛ sida wāēa.–

Mañ bērā Eliseora idji ume wāsia. ³¹ Guiezira ādji na wāsia. Jūēpeða Eliseo bacurura dji warra quīrādarra ʙΛʙΛ coʙΛsia. Māwāmīna cārē sida sāwāē ʙΛsia. Ara mañda Guiezi jēða wāʙΛrΛēde Eliseora ota unusia. Mañne Guieziba nāwā jarasia:

–Warrara ʙrēbaē ʙΛsia.–

³² Eliseo jūēsida dji warra jaidadara idji cΛdāde urraju nūmasia. ³³ Ara mañda iduba eða wāpeða dji eða wābadara jūātrΛ nūmasia. Mañbe Ăcōrēa iwīdīsia. ³⁴ Iwīdīpeða idji cΛdāde dji warra ʙΛʙΛ barrubari cobesia. Idji iteda dji warra itema ʙΛsia. Idji dauda dji warra dauma ʙΛsia. Idjaba idji jΛwada dji warra jΛwa ʙΛʙΛ ʙΛsia. Māwā coʙΛde warra jaidadara jΛwΛrΛāsia. ³⁵ Mañbe Eliseora piradrapeða arima pΛrrΛa nībapeða wayacusa dji warra ʙΛʙΛ barrubari cobesia. Mañne warrara ʙarima siete jaisapeða dau ogasia.† ³⁶ Eliseoba Guiezira trΛpeða nāwā jarasia:

–Dji warra papara trΛne wādua.–

Ara mañda trΛne wāsia. Dji papa zeside Eliseoba jarasia:

–ʙΛ warrara edadua.–

³⁷ Ara mañda dji papara eða wāpeða Eliseo jīrū caita chīrāborode ʙarru coʙesia. Mañbe idji warrara edapeða ēdrΛsia.

Eliseoba ēberārā ne cobīða

³⁸ Ewari aba Eliseora Gilgaldaa wāsia. Mañ druade jarrabada baraasia. Mama Eliseora Ăcōrēneba bedeabadarā ume ābaa dji jΛre panΛne idji nezocaa nāwā jarasia:

–Cuguru waiʙΛade Ăcōrēneba bedeabadarā itea ne djudua.–

³⁹ Mañne cobada chiruada abaʙΛba mēā jΛrΛde wāsia. JΛrΛ ʙΛde jΛcara zau ʙΛda unusia. Mañ tada idjia cacuade jΛ ʙΛde pe edapeða jēða wāsia. Mañgara pichia toacuapeða dji cuguru waiʙΛa dju nūmalne eða ʙΛsia. ʙarīʙΛrΛ idjia adua ʙΛsia mañgara coḁacada. ⁴⁰ Widacarea mañ djicora jedecasia. ʙarīʙΛrΛ cobadade ādjirāba bia jarasiḁaa:

–Ăcōrēneba bedeabari Eliseo, naʙΛ djicora dadji beabari bara ʙΛa!–

Mañ carea ādjirāba coḁaē ʙΛsia. ⁴¹ Eliseoba jarasia:

–Harinada maārī enenadua.–

Eliseoba mañ harinara dji cuguru waiʙΛade eða ʙΛpeða nāwā jarasia:

–IdīʙΛrΛ jedecadadua coḁī carea.–

Cobadade mañ djicora dadji beabari neē ʙΛsia.

⁴² Māwānacarea Baal-salisa purudeba ēberāda Eliseomaa zesia. Mañ ēberāba idji neū naārā ewadadebemada Eliseo itea enesia. PaʙΛ cebada odada veinte, trigo djiwīdī ewada sida camΛne enesia. Mañbe Eliseoba idji nezocaa jarasia:

–Nañda Ăcōrēneba bedeabadarā cobidua.–

⁴³ Idji nezocaba jarasia:

–Nañ maārī quiruba ʙmΛ sāwā cien ēberārāda ne cobī?–

Eliseoba panusia:

–Nañda Ăcōrēneba bedeabadarā cobidua. Ăcōrēba nāwā jara ʙΛa: “Ădjirāba coḁapeða adubaya.”–

⁴⁴ Māwā jarada bērā Eliseo nezocaba mañra jedecasia mañ cien ēberārāba coḁamārēā. Coḁapeða adubasia Ăcōrēba jarada quīrāca.

5

Eliseoba NaamaʙΛ biabīða

¹ Ēberā NaamaʙΛ abadada ʙΛsia. Idjira Siriadebema sordaorā boro ʙΛsia. Ăcōrēba careba ʙΛdeba ādji dji quīrūra poyada bērā Siriadebema boroba idjira dewararā cāyābara biara unubadjia. Idjira bio sozarra ʙΛsia, ʙarīʙΛrΛ aida bara ʙΛsia.

² Naēna Siriadebema sordaorāba Israel druade ne biada jārīne wābadjīdaa. Mañne wērā zaqueda jēða jīda edesīdaa. Mañ wērācaura NaamaʙΛ quima nezocada ʙΛsia. ³ Ewari aba wērācauba idji boro NaamaʙΛ quimaa nāwā jarasia:

–Ăcōrēneba bedeabari Eliseoda Samaria purude ʙΛa. MΛ boro NaamaʙΛra idjīmaa wāʙΛrΛbara, idji aīdara anicasia.–

⁴ Mañ wērācau Israeldebemaba jaradada NaamaʙΛba Siriadebema boroa jarade wāsia.

⁵ Mañne Siriadebema boroba jarasia:

† 4:35 ʙarima siete jaisapeða. Ἀγαλλμααργ̃ mañ bedeaba jara ʙΛa: “ʙarima siete dji warra ʙΛʙΛ barrubari cobesia.”

–Bia ɓaa. Wādua. M̄la cartada Israeldebema boro itea ɓa ume diabueya.–

Ara maɓda Naamaɓra wāsia. Idjia paratada 750 libra, oroda 150 libra, idjaba cacuaɗe jɓbadada 10 edesia. ⁶ Carta Israeldebema boro itea edeɗe nāwā ɓa basia: “M̄la naɓ cartara m̄ nezoca Naamaɓ ume ɓa diabueɓa. M̄la quĩr̄a ɓa ɓa idji aidara anibida.”

⁷ Israeldebema boroba maɓ carta acaside idjia cacuaɗe jɓ ɓara sopusaba cōatapeda nāwā jarasia:

–Māwāra ɓm̄ra Ācōrēca naɓ ēberā biabi carea? M̄ra Ācōrēca ēberārā zocai ɓa carea idjaba beubi carea. Māwām̄na Siriadebema boroba naɓ ēberāra m̄maa diabuesia idji aidara anibimārēa. Idjira m̄ ume djōbi jara ɓa.–

⁸ Ācōrēneba bedeabari Eliseoba ūrsia Israeldebema boroba cacuaɗe jɓ ɓara sopusaba cōatāsida. Maɓ carea Eliseoba ēberāda idjima nāwā jarade diabuesia:

–ɓCārē cārēa ɓa cacuaɗe jɓ ɓara cōātasi? J̄aɓ ēberāra m̄maa diabuedua. M̄la biabiya. Māwā idjia cawaya wārāda Israel druaɗe Ācōrēneba bedeabarida aba ɓa.–

⁹ Ara maɓda Naamaɓra cawayo carreta bara ɓaɗe Eliseomaa wāpeda dji dede eda wābada dajadaare jūēsia. ¹⁰ Eliseoba ēberāda dajadaa nāwā jarade diabuesia: “Jordaɓ doɗe cuiɗe wādua. ɓarima siete cuiɓaɗe ɓa cacuara biapeda Ācōrē quĩr̄apita bia beya.”

¹¹ Maɓ ūr̄peda Naamaɓra bio quĩr̄u wāsia. Idjia jarasia:

–M̄la cr̄cha basia Eliseoba m̄ra dajadaa acade zepeda idji Ācōrēa iwidiɗa idjaba idji jawara m̄ aida ar̄ jārēwēida animārēa. ¹² Jūma Israel druaɗe ɓea do cāyābara Damasco druaɗe Abanā doda, Parpar do sida biara panaa. Ababe cuiɓaɗa biaida ɓaɓaɓa, biara ɓa jama cuiɗe wāida.–

Māwā jarapeda bio quĩr̄u wāsia. ¹³ Maɓne Naamaɓ nezocarāda idji caita wānapeda nāwā jarasidaa:

–Dai boro,* j̄aɓ Ācōrēneba bedeabariba obi jaraɗara zarea baɗabara ɓa ocasia. Idjia ababe jara ɓa ɓa biamārēa Jordaɓ doɗe cuida ɓaɗa. ɓa nāwā oiē ɓaca?–

¹⁴ Māwā jarapedaɗa bērā Naamaɓra Jordaɓ doɗa wāpeda ɓarima siete cuisia Ācōrēneba bedeabari Eliseoba jarada quĩr̄aca. Ara maɓda biapeda idji cacuara cūdra quĩr̄aca dowa ɓesia. Ācōrē quĩr̄apita bia ɓesia.

¹⁵ Naamaɓra idji ume panaa sida jēda Eliseomaa wānapeda Naamaɓba idji quĩr̄apita nāwā jarasia:

–Idiɓara cawasia wārā Ācōrēda ababe naɓ Israel druaɗe ɓaɗa. M̄ djuburia, m̄la ne diabara edadua.–

¹⁶ Baribara Eliseoba jarasia:

–Ācōrē zocai ɓa quĩr̄apita wārāneba jaraya: ɓa dia ɓara edaēa.–

Naamaɓba m̄ sē jara ɓam̄na Eliseoba edaē basia. ¹⁷ Maɓne Naamaɓba jarasia:

–Māteara m̄ boro, m̄ djuburia naɓ druaɗebema egoroda m̄ druaɗa idu edebidua. Burro umēba poyaɗi daucha m̄la ede quĩr̄a ɓa. Māwāra m̄ druaɗe m̄la bārā Ācōrēa animarāda, dewara sida poya babue diaya. Dewara ācōrē beaa m̄la waa ne babue diaēa. ¹⁸ Baribara m̄la Ācōrēa beɗea djuburiaya naɓ cadjirua obaraɗe quĩr̄adoamārēa: m̄ druaɗebema boroda idji ācōrē Rimoɓ de dromane eda wāɓaraɗe ɓae amaaba m̄ jawade jida wābaria. Maɓne idjira Rimoɓ quĩr̄apita ch̄r̄boroɗe cobeɓaraɗe m̄ sida māwā cobeida ɓa. M̄la Ācōrēa beɗea djuburiaya maɓ cadjirua quĩr̄adoamārēa.–

¹⁹⁻²⁰ Eliseoba panusia:

–Necai wādua.–

Ara maɓda Naamaɓra wāsia. Wadi tam̄ wāé ɓaɗe Ācōrēneba bedeabari Eliseo nezoca Guiezira nāwā cr̄chasia: “M̄ boroba Siriadebema Naamaɓra idu necai wābisia. Idjia enenara ni cārē sida edaē basia. Ācōrē zocai ɓa quĩr̄apita wārāneba jaraya: Naamaɓ caidu pira wāya ne edai carea.”

²¹ Ara maɓda Guiezira Naamaɓ caidu wāsia. Naamaɓba idji pira zebraɗa unusiɗe carretaɗeɗa uɗaɗa badopedu nāwā iwidiɗa:

–ɓCārēda s̄wāsi?–

²² Guiezira panusia:

–Ni cārē sida s̄wānaē panaa. Baribara m̄ boroba nāwā jara ɓa: “Aretewa Ācōrēneba bedeabada cūdrarāda umé Epraɓ eyaɗa ɓa ējūāneba jūēsidaa. M̄ djuburia paratada 75 libra idjaba cacuaɗe jɓbada sida umé diadua.”†

²³ Naamaɓba panusia:

–Bia ɓaa. Baribara paratada 150 libra edadua.–‡

* 5:13 Dai boro. Hebreo beɗeɗe ɓa ɓa “m̄ zeza.” † 5:22 75 libra. Hebreo beɗeɗe ɓa ɓa “talento aba.” ‡ 5:23 150 libra. Hebreo beɗeɗe ɓa ɓa “talento umé.”

Māwā jara b̄asia ab̄a Guieziba edab̄aḷḷadaa. Maḷbe Naamaḷba saco uméne paratada 150 libra eda b̄ahisia. Cacuade j̄abada sida umé diasia. Maḷbe nezocada umé edapeda j̄uma maḷgara Guiezi na edebisia. ²⁴ Eya zaquede j̄ūēnapeda Naamaḷ nezocarāba edepedadara Guieziba edasia. Diguida waga b̄apeda Naamaḷ nezocarāra j̄ēda wābisia. ²⁵ Maḷbe eda wāpeda idji boro Eliseo quīrāpita nūmesia. Maḷne Eliseoba idjia iwīdisia:

–Guiezi, b̄ara ¿sāma basi?–

Guieziba panusia:

–Mā, b̄a nezocara āyā wāé b̄aa.–

²⁶ Barib̄aḷḷa Eliseoba jarasia:

–Jāḷ ēberā idji carretadeba uda b̄adopedā b̄a audiabariside mā sora b̄a ume b̄asia. Idi Ācōrēba ne ununacada oda b̄ērā biē b̄aa paratada, cacuade j̄abadada, olivo ējūāda, uva ējūāda, ovejada, pacada, nezocarāda, nezoca wērārā sida edaida. ²⁷ Māḷ carea aidaba Naamaḷ jida b̄ada quīrāca idiba ḷtaa bada, b̄adeba yōb̄adarā sida aida bara beadia.–

Mamaḷba ēdr̄ab̄aḷḷade Guiezira aidaba bira nūmesia.[§]

6

Eliseoba zagara dojāneba ḷtaa ūmane zebida

¹ Ewari ab̄a Ācōrēneba bedebadarāba Eliseoa nāwā jarasidaa:

–Dadjirā pan̄a dera j̄umawāyā caibe quirua. ² ¿Dairāra Jordaḷ dodaa wānida pan̄aca? Mama daiza bacuruda tutadapeda de waib̄lada odia ābaa panani carea.–

Eliseoba panusia:

–Bia b̄aa. Wānadua.–

³ Maḷne ab̄aḷba Eliseoa jarasia:

–¿Dai, b̄a nezocarā ume wāéca? Dai djuburia wāna.–

Eliseoba panusia:

–Bia b̄aa. Mā sida wāya.–

⁴ Ara maḷda ādjirāra Jordaḷ dodaa wānapeda bacuruda tuta panasidaa. ⁵ Māwā panane zagarada ab̄a daiḍu baede wāsia. Dji zagara erobadaba Eliseoa j̄gua jarasia:

–j̄Mā boro, jāḷ zagarara djārāne basia!–

⁶ Ācōrēneba bedebari Eliseoba nāwā iwīdisia:

–¿Sāma daiḍu baede wāsia?–

Dji zagara erobadaba ac̄lbisia sāma baede wāsida. Eliseoba bacuru zaqueda b̄aá edapeda araa b̄atabuesia. Ara maḷda zagarara dojāneba ḷtaa ūmane zesia. ⁷ Maḷne Eliseoba jarasia:

–Jidadua.–

Ara maḷda dji zagara erobadaba jidasia.

9

Jehú Israeldebema boro beda

¹ Ewari ab̄a Eliseoba Ācōrēneba bedebarida ab̄a tr̄apeda nāwā jarasia:

–Baa cacuade j̄ā b̄ara bio tr̄āj̄a cob̄apeda Gala druaḷe Ramo puruḷdaa isabe wādua. Naḷ zoco zaquede nedragada ededua. ² Mama j̄ūēpeda Josapa warra, Nimsi wiuzaque Jehúda ac̄lde wādua.* Idjira dewararā ume b̄ada āyā tr̄apeda dewara dejāre ededua. ³ Maḷbe naḷ zoco zaquede b̄a nedragara idji boro ḷr̄ā weadua. Weab̄aḷḷade jaradua: “Ācōrēba nāwā jara b̄aa: māā b̄ara Israeldebema boroda b̄ab̄aḷḷaa.” Māwā opeda dji dede eda wābadara ewapeda isabe pira wādua. Ni maārī bida dārārādua.–

⁴ Ara maḷda Ācōrēneba bedebari cūdrara Gala druaḷe Ramo puruḷdaa wāsia. ⁵ Mama j̄ūēsiede Israeldebema sordao bororāda ābaa dji j̄are duanada unupeda nāwā jarasia:

–Mā boro, māā b̄aa ne jaraida erob̄aa.–

Maḷne Jehúba iwīdisia:

–¿Caia bedea b̄a?–

Cūdraba panusia:

–Māā b̄aa bedea b̄aa, mā boro.–

⁶ Maḷbe Jehúra piradr̄apeda cūdra ume dewara dejāre wāsia. Mama panane cūdraba nedraga Jehú boro ḷr̄ā weab̄aḷḷade nāwā jarasia:

–Israelerā Ācōrēba nāwā jara b̄aa: māā b̄ara mā puru Israeldebema boroda b̄ab̄aḷḷaa. ⁷ B̄a boro basi Acabo ēberārāra jūma quenadua. Idji quima Jezabelba mā nezocarā, māneba bedebadarā sida quenabida carea māā b̄adeba cawa oya.† ⁸ Acabo ēberārāra jūma

§ 5:27 Aidaba bira nūmesia. Hebreo bedeaḷe b̄ā b̄aa: “Aidaba nieve quīrāca basia.”

* 9:2 Josapa. Maḷga Josapara

Juda druaḷebema boro Josapaē basia. † 9:7 1 Reye 18:4.

quininia. Ādjirā dji umaquĩrāra māa abeda jūma jōbiya: nezoca beada, nezocaē bea sida. ⁹Māa Nabat warra Jeroboāl ēberārā jōbida quĩrāca idjaba Ahia warra Baasa ēberārā jōbida quĩrāca Acabo ēberārā sida jōbiya. ¹⁰Maā awara Jezabel sida beadapeda Jezreel puru caita usaba codia. Idjira joudaēa.–†

Cūdriba māwā jarapeda dji dede eda wābadara ewapeda pira wāsia. ¹¹Jehú wayacusa sordao bororā duanama jūēbalaēde abalaba iwidisia:

–Mērā, jāā cūdra quĩrāē balra ¿cārē cārēā ze basi? ¿Cārēda sāvāsia?–

Jehúba panusia:

–Bārāba cawa panla jāāgaca beara sāvā bedeadadada.–

¹²Maāne ādjirāba jarasidaa:

–Baā sewada o baā. Idjia jaradara dairāa nēbaladua.–

Jehúba panusia:

–Idjia māā jarasia: “Ācōrēba nāwā jara baā: māa balra Israeldebema boroda balalaa.”–

¹³Maā ūrīnapeda ādjirāba cacuade jā panlra dume quidade isabe tōcuasidaa Jehúra māā lral nībamārēā. § Maābe cachiru zadapeda jīgua jarasidaa:

–Jehúra dadjirā boroa!–

Jezabel beuda

³⁰Māwānacarea Jehúra Jezreel purudaa wāsia. Jezabelba Jehú zebalada ūrīsida idji daura soacuasida idjaba idji buđara biya erusia. Maābe dajadaa acabadadeba edaa acā nūmesia.

³¹Jehú dji purude eda wābadama jūēsida Jezabelba idjia jarasia:

–Mērā, Zimri quĩrāca ba, ba boro beada.–*

³²Maāne Jehúba āta dji dajadaa acabadamaa acapeda jīgua jarasia:

–Jāma eda caida māare ba?–

Ara māāda nezoca dji droma bea umé wa ūbea panlra edaa Jehúmaa acasidaa. ³³Maāne Jehúba ādjirāba jarasia:

–Jezabelera uđu batabuedadua!–

Ara māāda idjira uđu batabuesidaa. Maāne cawayoba idji lral tagabadade idji oaba cawayora, puru audu jūrā ca ba sida tāūcuasia. ³⁴Maābe Jehúra Jezabel dede eda ne codé wāsia. Ne codacarea nāwā jarasia:

–Jāā wērā cadjiruara joude wānadua. Idjira Sidoānebema boro cau bērā joudia.–

³⁵Baribalal joudi carea wāsidade ababe dji boroda, dji jalwada, dji jūrū sida unusidaa.

³⁶Ādjirāba Jehúba jarade wāsidaa. Maāne Jehúba jarasia:

–Ācōrēba jarada quĩrāca māwāsia. Tisbédebema Eliadeba Ācōrēba jarasia: Jezreel puru caita Jezabelera beadapeda usaba codia.† ³⁷Idji cacua ārīcuadara ācaca quĩrāca Jezreel ējūāne tabeadia. Māwā ni abalaba poya jaradaēa: naāgara Jezabel basia.–

2 Reye 10:17-31

10

Jehúba Baal ēpē bea quenana

¹⁷Jehúra Samaria purudaa wāpeda Acabo ēberārā wadi panlra jūma quenasia. Ādjirāra abeda jūma jōbisia Ācōrēba Eliadeba jarada quĩrāca. ¹⁸Maābe Samariadebemarāda jūma ābaa jalrepeda nāwā jarasia:

–Acabo basiba Baalera ēpēbadjia. Baribalal māa biara ēpēya. ¹⁹Maā bērā Baaldeba beadebadarāda, idji ēpēbadada, idji sacerdoterā sida jūma trānadua. Ni abaada āyā becara baā. Māa ewari dromada oya Baalea animarā babue diadi carea. Maā bērā abalada zeēbalal, beadia.–

Jehúba Baal ēpēbadara jūma quenai carea cūrūga baldeba māwā jarasia. ²⁰Maābe jarasia:

–Ewarida badadua ābaa dji jalredapeda Baalea bia beadeadi carea.–

Ara māāda ewarida basidaa. ²¹Jehúba jūma Israel druede jarabisia Baal ēpēbadara māā ewaride zedamārēā. Maāne ādjirāra jūma zesidaa. Ni aba bida āyā beē basia. Maā bērā Baal de dromara pēsua cobesia. ²²Māwā panlra Jehúba Baal ēpēbadarā djo wagabarā nāwā jarasia:

–Jūmarāa ādji djiora diacuadua jānamārēā.–

Ara māāda ādjirāra diacuasia. ²³Maābe Jehúra, Recab warra Jonadā sida Baal de dromane eda wānapeda Jehúba Baal ēpēbadarā nāwā jarasia:

† 9:10 1 Reye 21:22-23. § 9:13 Dume quida. Maāra hebreo beadeade ebuda balēa. Lalalalmaalā jara baā “bugue droma.” * 9:31 1 Reye 16:8-20. † 9:36 1 Reye 21:23.

–Quĩrãcuitadada. Ni abaa Ācõrẽ êpẽbarira bārã ume b̄aiẽ b̄aa. Ababe Baal êpẽbadara nama pananida panaa.–

²⁴ Małbe Baal êpẽbadaba animarãda, dewara sida Baalea babue diacuabada basia. Mãwã panane ochenta sordaorãba dajadaare jãlã panasidaa Jehúba jarada quĩrãca. Mał sordaorãa nãwã jarasia:

–Baal êpẽbadarãda m̄aa bārã jawade b̄aya. Ādjirãra jũma quenanaada. Bārãba aba idu mĩrũ wãbidibara, dji idu mĩrũ wãbidara beadia.–

²⁵ Baal êpẽbadarãba animarã babue diapedadacarea Jehúba idji sordaorãa, ãdji bororãa bida nãwã jarasia:

–Eda quenane wãnadua. Ni abaa idu mĩrũ wãbirãnadua.–

Ara małda sordaorãba, ãdji bororã bida necoba quenane wãsidaa. Ādjia quenapedadara dajadaa batacuadapeda Baal de dromane edaara b̄a dejãnaa wãsidaa. ²⁶ Mamaaba jawaba oda Baalera dajadaa pe enenapeda jũma babuesidaa. ²⁷ Mõgara oda Baalera jũma toapecuadapeda idji de droma sida jũma ãrĩsidaa. Małbe ãgabada deda mama ocuasidaa. Idi bida mãwã b̄aa.

²⁸ Mãwã Jehúba Baal êpẽbadara Israel druade jũma jõbisia. ²⁹ Baribara Nabat warra Jeroboal̄ba cadjirua odara Jehúba igaraẽ basia. Oro oda paca zaquea idu bia bedebisia. Mał paca zaquera Betel purude idjaba Dał purude bida wadi eropanasidaa. Naẽna małneba Jeroboal̄ba israelerã cadjiruada obisia.*

³⁰ Ācõrẽba Jehúba nãwã jarasia:

–M̄aa quĩrã b̄ada quĩrãca b̄aa Acabo eberãrãra jũma quenana bẽrã m̄ quĩrãpita bia osia. Mał bẽrã b̄a beudacarea b̄a warrada Israeldebema boroda beya. Małare idji warrada, idji wiuzaqueda, dji wiuzaque warra sida Israeldebema boroda beadia.–

³¹ Baribara Jehúba israelerã Ācõrẽ leyrã sodeba quĩrãcuita oẽ basia. Mał awara naẽna Jeroboal̄ba israelerã cadjirua obidara Jehúba igaraẽ basia.

2 Reye 13:14-21

13

Eliseoba jĩũare cawabida

¹⁴ Eliseora cacua biẽ bẽpeda jaidabara basia. Mãwã b̄ade Israeldebema boro Joasaba idjira acãde wãsia. Idji carea jã b̄ade Joasaba nãwã jarasia:

–Zeza, zeza, carretadeba djõbadarã idjaba cawayodeba djõbadarã quĩrãca b̄aa israelerã bio carebaria.–*

¹⁵ Eliseoba idjia jarasia:

–Enedrãmada cha bara namaa enedua.–

Ara małda Joasaba edesia. ¹⁶ Małne Eliseoba nãwã jarasia:

–Enedrãmara jidada.–

Joasaba jidabara de Eliseoba idji jawara Israeldebema boro Joasa jawara ãrã b̄asia. ¹⁷ Małne jarasia:

–Amãdau odjabariare dajadaa acãbadada ewadua.–

Joasaba ewadacarea Eliseoba idjia jarasia:

–Chada aba dajadaa drãtada.–

Ara małda Joasaba dajadaa drãtasia. Małne Eliseoba jarasia:

–Jãl chaba jara b̄aa: Sirdedebemarã Ācõrẽba bārãa poyabiya. Apec ejuãne bārãba quenania.–

¹⁸ Małbe Eliseoba jarasia:

–Chara pedua.–

Ara małda Israeldebema boro Joasaba pesia. Małne Eliseoba jarasia:

–Jãl chaba dejãda ucuadua.–

Ara małda Joasaba b̄arima ũbea upeda waa uẽ basia. ¹⁹ Mał carea Ācõrẽ nezoca Eliseora idji ume bio quĩrũpeda jarasia:

–Baa dejãra b̄arima juesuma wa b̄arima sei udabara, bārãba Sirdedebemarã poyadapeda jũma quenacasidaa. Baribara b̄arima ũbeabe uda bẽrã b̄arima ũbeabe poyadia.–

Eliseo jaidada

²⁰ Eliseora jaidapeda t̄barisidaa. Poaza moabitarãba Israel druade ne jãrcuade wãbadjidaa. ²¹ Ewari aba ãcara israelerãba eberã jaidadada joude edebada basia. Małne

* **10:29** 1 Reye 12:26-30. * **13:14** Hebreo bedeade nãwã b̄a b̄aa: “M̄a zeza, m̄a zeza, Israeldebema carretadeba djõbadarã idjaba cawayodeba djõbadarã.”

unusidaa moabitarāba ne jāriŋcuade zebadada. Isabe mīrūni carea bēwārāra Eliseo tabaripedadade eda bātasidaa. Dji bēwārāba Eliseo bawarararaside ārēbapeda piradrasia.

17

Asiriarāba israelerā poyapedada

¹ Acá doce poa Juda druadebema boroda bedacarea Ela warra Oseara Israel druadebema boroda besia. Idjira Samaria purude babadjia. Nueve poa israelerāra pe erobasia. ² Oseaba Ācōrē quīrāpita cadjiruada obadjia. Baribarar Israeldebema bororā idji naēna beadaba opedada quīrāca mācuca oca basia.

³ Osea Israeldebema boroda baside Asiriadebema boro Salmanasada idji sordaorā bara israelerā ume djōne zesidaa. Poyadapeda Salmanasaba Oseara idji jawaedā erobesia. Maļ bērā Oseaba Salmanasaa paratada poaza diabadjia. ⁴ Māwā bāde Oseaba Egiptodebema boro So abadamaa ācarar diabuesia idji carebadē zemārēā. Maļ awara Salmanasaba parata poaza diabi bādada waa diaē basia. Māwā Salmanasaba cawasia Oseara idji jawaedabemada ēdrar carea crīcha jarar bāda. Maļ carea idjia Oseara jidabipeda preso bābisia. ⁵ Asiriadebema boro Salmanasara idji sordaorā sida Israel druadaa wānapeda Samaria purura poa ūbea auđu jūrā eropanasidaa. ⁶ Osea nueve poa Israeldebema boroda bedacarea Asiriadebema boroba Samaria purura poyasia. Maļbe israelerāra Asiriadaa jida edepeda Halah druade, Gozarā druade Habor do caita, idjaba medorā puru beaza bābicusia.

⁷ Maļra jūma māwāsia israelerāba ādji Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panana bērā. Ācōrēba ādjirāra Egiptodebema boro jawaedabemada ēdrar bādamina idjaba mamaaba ēdrar enemina dewara ācōrē beada ēpēbadjidāa. ⁸ Dewara puru beaba cadjirua o panar carea Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā jarretasia. Māwāmīna israelerāba abari cadjiruada o panesidaa. Maļ awara Israeldebema bororāba cadjirua obibadara israelerāba ēpēsidaa. ⁹ Idjaba Ācōrē quīrāpita oiē beada mērā obadjidaa.* Ādji puru caita bea eya borodē de zaqueda ocuasidaa dewara ācōrē bea bia bedeadī carea. Puru zaque beaza idjaba puru waiḅa mōgaraba auđu jūrā ca beaza māwā ocuasidaa. ¹⁰ Eya boroza idjaba jūma bacuru waiḅa nūmea edre ādjirāba jawaba oda ācōrē beada bācuasidaa. Mōgara waiḅada idjaba jawaba oda ācōrē Aserā sida āta nūmacuasidaa. ¹¹ Eya boroza incienso querada ādji jawaba oda ācōrēba bā diabadjidāa dewara purudebemarāba naēna opedada quīrāca. Maļ puru beara Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā jarretasia. Israelerāba cadjirua o panar carea Ācōrēba ādjirā ume bio quīrūsia. ¹² Idjia jarasia jawaba oda ācōrēba ēpēnacara panada. Māwāmīna israelerāba ēpēsidaa. ¹³ Ācōrēba Juda druadaa, Israel druadaa bida idjideba bedebadarāda diabuesia. Ādjirāneba israelerāba nāwā jarasia:

–Maļ leyda bārā drōā naēnabemarā jūma diasia idjaba māneba bedebadadeba bārāba bida diasia. Ādjirāra mā nezocarāa. Jāḅbe bārāba cadjirua obadara igaradapeda mā leyra jūma jīā odadua.–

¹⁴ Baribarar israelerāba jīā odaē basia, ātebarar ādji drōā naēnabemarā quīrāca cawarar zarea panesidaa. Ācōrēra jīānaē basia. ¹⁵ Ācōrēba obi jaradara, ādji drōā naēnabemarā ume bedea bāda sida igarasidaa. Maļ awara Ācōrēba cawa oi jaradara jīānaē basia. Jawaba oda ācōrē siriē beada ēpē panar bērā ādjirā sida siriē panesidaa. Ādji caita bea puruba cadjirua obadara Ācōrēba orānaduada adamīna o panesidaa. ¹⁶ Ācōrēba obi jaradara israelerāba jūma igarasidaa. Maļ bērā paca zaque zaca bāda umē osidaa bia bedeadī carea. Idjaba bacuruda ācōrēwērā Aserā quīrāca ocuasidaa bia bedeadī carea. Chīdaūa, jedecoa, āmādaūa bida bia bedebadjidaa. Idjaba Baalea bia bedebadjidaa. ¹⁷ Maļ awara ādji warrarāda, wērācaurā sida jawaba oda ācōrēba babue diabadjidāa. Dau ēsā ununi carea obadjidaa. Idjaba daubarada ēpēbadjidāa. Ācōrē quīrāpita jūmawāyā cadjirua o panar carea idjira bio quīrūsia.

¹⁸ Ācōrēra israelerā ume bio quīrūna bērā idji quīrāpitabemada āyā jarretasia. Ababe Juda druadebemarādrar ādji druade panesidaa. ¹⁹ Baribarar Juda druadebemarā bida Ācōrēba obi jaradara jīā odaē basia, ātebarar Israel druadebemarāba cadjirua opedada quīrāca o panesidaa. ²⁰ Maļ carea Ācōrēba israelerāra abeda jūma igarasia. Ādjirāra bia mīgabisia idjaba dewara druadebemarā poyabipeda idji quīrāpitabemada āyā jarretasia.

²¹ Naēna Ācōrēba israelerāba ādji boro Davideba zedada igarabisia. Maļbe ādjirāba Nabat warra Jeroboalāda ādji boroda bāsisidaa. Maļ Jeroboalāba cadjirua waiḅada israelerāba obisia. Idjia Ācōrēra igarabisia.† ²² Jeroboalāba cadjirua o bādara israelerāba o

* **17:9** Ācōrē quīrāpita oiē beada mērā obadjidaa. Maļra hebreo bedeadē ebuda bāca. Acarararā jara bāa: “Ācōrēnebemada biē bedebadjidaa.” † **17:21** 1 Reye 12:26-30.

panesidaa. Ni maãrĩ bida igaradaẽ basía. ²³ Māwā cadjirua o panasidaa aba Ācõrēba idji quĩrãpitabemada äyã jaŕetabaŕadaa. Idjideba bedeabadarã idji nezocarãneba māwã oyada asia. Maã bẽrã asiriãrãba israelerãra ädji druadaa jida edesidaa. Wadibida mama panãa.

²⁴ Maãbe israelerã pananama Asiriadebema boroba Babilonianebeamarãda, Cutadebeamarãda, Avadebeamarãda, Hamãnebeamarãda, idjaba Saparvaiãnebeamarã sida ßacuasía. Maã ëberãrãra Samaria purude, dewara puru beade bida panesidaa.

2 Rey 24:8–25:12

24

Babiloniarãba Juda druadebeamarã poyapedada

⁸ Joaquiã 18 poa baside Juda druadebema boroda besía. Jedeco ùbea Juda druadebeamarãra pe erobasía. Idjira Jerusaleãne ßabadjia. Idji papara Jerusaleãnebema Elnataã cau Nehusta basía. ⁹ Joaquiãba Ācõrẽ quĩrãpita cadjiruada o ßabadjia idji zeza basiba o bada quĩrãca.

¹⁰ Maã ewaride Babilonianebeama boro Nabucodonosó sordaorãda Jerusaleãnebeamarã ume djõne wãnapeda purura auðu jũrã eropanesidaa. ¹¹ Māwã auðu jũrã eropanane Nabucodonosóra jũesia. ¹² Maãne Juda druadebema boro Joaquiãba, dji papaba, idjiare beaba, idji sordao bororãba, dji dromarã bida jarasidaa Nabucodonosó jaãwaeda panenida. Nabucodonosó ocho poa idji druadebema boroda ßedacarea Juda druadebema boro Joaquiãra preso jidasía.

¹³ Maãbe Ācõrēba jarada quĩrãca Nabucodonosóba ne bia quedea Ācõrẽ de dromane ßeadaa jũma pe edesía. Ne bia quedea Juda druadebema boro de dromane ßeada sida jũma pe edesía. Idjaba Israeldebema boro Salomõba Ācõrẽ de dromane oro ocuada sida toapecuapeda pe edesía. ¹⁴ Maã awara Nabucodonosóba Jerusaleãnebeamarãda idji druadaa jida edesía: dji dromarãda, sordaorãda, ne o cawa ßeada, jiorroba ne o cawa ßeada. Jũma ãbaa die mil jida edesía. Ababe dji ne nee quedeadrã Juda druade panesidaa. ¹⁵ Nabucodonosóba Juda druadebema boro Joaquiãda, idji papada, idji quimarãda, idjiare ßeada, dji dromarã sida Babilonianaa jida edesía. ¹⁶ Sordaorãda siete mil, ne o cawa ßeada idjaba jiorroba ne o cawa ßeada mil jida edesía. Dji mẽsrã beara Babilonianaa jũma jida edesía. ¹⁷ Maãbe Nabucodonosóba Joaquiã djabadrõã Mataniãda Juda druadebema boroda ßasía. Maã Mataniãra trã ßasía Sedequía.

¹⁸ Sedequía 21 poa baside Juda druadebema boroda besía. Idjira Jerusaleãne ßabadjia. Once poa Judadebeamarãda pe erobasía. Idji papara Libna purudebema Jeremia cau Hamutal basía. ¹⁹ Sedequíaba Ācõrẽ quĩrãpita cadjiruada o ßabadjia idji djaba Joaciãba o bada quĩrãca. ²⁰ Maã carea Ācõrẽra Jerusaleãnebeamarã ume idjaba Juda druadebeamarã ume bio quĩrũsia. Maã bẽrã ädjirãra idji quĩrãpitabemada äyã jaŕetasía.

Nabucodonosóba Jerusaleã babueda

Maã ewaride Sedequíaba Babilonia druadebema borora igarasía.

25

¹ Maã carea nueve poa Sedequía Judadebema boroda ßedacarea diebema jedecode ewari diede Babilonianebeama boro Nabucodonosóra idji sordaorã bara Jerusaleãnebeamarã ume djõne wãsidaa. Maãne poa umé Jerusaleãra auðu jũrã eropanesidaa. Puru dajadaare acãbadada ãta drasoa ocuasidaa.* ² Once poa Sedequía Juda druadebema boroda ßedacarea babiloniarãba wadibida Jerusaleã purura auðu jũrã eropanesidaa. ³ Ara maã poade quĩmãrẽbema jedecode ewari newede Jerusaleã purude codira ni cãrẽ sida neẽ basía. Maãba jũmarãda jarra duanasidaa.

⁴ Māwã panãne puru auðu jũrã ca ßara uyapetasidaa. Babiloniarãba purura auðu jũrã eropanãmĩna Juda druadebema boro Sedequíara, idji sordaorã sida diamasi mirũ wãsidaa. Dji boro néu caita ßa eda wãbadaare ëdrãsidaa. Mama puru auðu jũrã ca ßara umé panasidaa. Maãne Arabádaa wãbada ode pira wãbaŕasidaa. ⁵ Maã cawasidade Babilonianebeama sordaorãda Sedequía caidu wãsidaa. Idjira Jerico puru caita ßa jewedeade jidade wãsidaa. Maãne Sedequía sordaorãba idjira amenapeda memenesidaa. ⁶ Babiloniarãba Sedequíara jidadapeda Ribla purudaa edesidaa. Mama Babilonianebeama boroba idjira cawa osía. ⁷ Sedequíaba acã ßade Nabucodonosóba idji warrarãda quenabisía. Jũma quenanapeda Sedequía daura umena nuẽtabisía. Maãbe bronze oda carenaba jãnapeda Babilonia druadaa jida edesidaa.

* 25:1 Acãbadada ãta drasoa ocuasidaa. Ebuda ßaãã cãrẽda osidada.

⁸ Nabucodonosó 19 poa Babilonianebema boroda beḏacarea jedeco juesumane ewari sietede idji sordaorā boro Nabuzaradaāda Jerusaleā puruḏaa wāsia. ⁹ Maāne Ācōrē de dromada, Juda druadebema boro de dromada, idjaba de Jerusaleāne bea siḏa jūma bácuasia. Dji droma beaba eropanana deda abeḏa jūma bácuasia. ¹⁰ Maābe idjia Babilonianebema sordaorāa Jerusaleā puru auḏu jūrā ca bāra jūma ātibisia. ¹¹ Maābe Nabuzaradaāba ēberārā Jerusaleāne wadi panāda, Nabucodonosóare panāana apeḏadarāda, dewara ēberārā siḏa Babilonia druadaa jūma jida edesia. ¹² Ababe dji ne neē queḏeadrā amesia ējūā o beaḏamārēā idjaba uva ējūāda wagadamārēā.

1 CRONICA NABEMA CARTA CRONICA

21

Daviba Israeldebema sordaorā juachabida

¹ Mañ ewaride diauruba israelerāra biē osia. Idjia Davia crīchabisia Israeldebema sordaorāra juachaida. ² Mañ bērā Daviba Joáa, waabema sordao bororāa bida nāwā jarasia: –Jūma Israel druade umaquirā djō cawa ðeada juachade wānadua Beersebā purudeba aba Dañ purudaa. Juachadapeda m̄la jarade zedadua cawai carea jūmasāwā panlada.–

³ Baribara Joáa jarasia:

–Mñ boro, ¡Ācōrēba idji puru Israelda barima cien auđu yōbibara bio bia ðaya! Ķjūma ādjirāra ðare panleca? ĶCārē cārēa ðla māwā juachabi ða? ĶCārēa dadji israelerāra nēðarade ðā quīrā ða?–

⁴ Joáa māwā jaradamīna Daviba waðibida juachabisia. Ara mañda Joáa jūma Israel druade juachade wāpeda jēda Jerusalelnaa zesia. ⁵ Mañbe Davia jarasia Juda druade 470 mil sordaorāda panlda idjaba waabema israelerā druade miyoñ auđu cien mil panlda. ⁶ Baribara Joáa Levideba yōpedadara, Benjamiñneba yōpedadarā sida juachaē basia, Daviba juachabi jaradara bia ūrīnaē bērā.

⁷ Ācōrē bida Daviba juachabidara bia unuē basia. Mañ carea israelerāra cawa osia. ⁸ Mañ bērā Daviba Ācōrēa nāwā jarasia:

–Wārāda m̄la sordaorā juachabidara cadjirua basia. Baribara mñ quīrā djuburia mañ cadjirua odara quīrādoada. M̄la wārāda crīcha neē ða quīrāca osia.–

⁹ Mañ ewaride Ga abadaba Davia Ācōrēneba bedeabadjia. Ācōrēba Gaa nāwā jarasia:

¹⁰ –Davimaa wāpeda jaradua m̄la cawa oida. M̄la cawa oi crīchada ūbea eroðla. Mañgñdebemada idjia aba edaida ðla.–

¹¹ Ara mañda Gara Davimaa wāpeda nāwā jarasia:

–Ācōrēba nāwā jara ðla: “M̄la cārēneba cawa oida ðlabara jaraida ðla. Nañnebemada aba edadua: ¹² poa ūbea jarraba zeida, jedeco ūbea dji quīrūba bārāra poya pananida, wa ewari ūbea Ācōrēba bārāra cacua biē ðaida. Mañ ewari ūbeade bajñebema nezocaba jūma Israel druade ēberārāda quinibiya.” Mañgñdebemada aba edadua m̄la Ācōrēa jarai carea.–

¹³ Mañne Daviba Gaa panusia:

–jM̄ra nēðara dromane ðla! Baribara Ācōrēra quīrā djuburiaida ða bērā, biara ðla m̄ra idji jwade ðaeida ēberārā jwade ðaei cāyābara.–

¹⁴ Daviba māwā jarada bērā Ācōrēba israelerāra cacua biē ðasia. Mañne setenta mil quinisisidaa. ¹⁵ Mañbe Ācōrēba bajñebema nezocada Jerusaleñebemara quenane diabuesia. Māwā quena ðada Ācōrēba acñ basia. Mañne sopuapeda waa quenabiē basia. Bajñebema nezocaa nāwā jarasia:

–jÞesia! jWaa quenarādua!–

Māwā jaraside bajñebema nezocara jebuseo Ornañba trigo carabarima basia. ¹⁶ Daviba ðtaa acñarade unusia bajñebema nezocara ðta jira ðada. Djōbada necoda idji jwade erobasia. Mañ necora Jerusaleñ purudaa wa nūmasia. Mañ unubarade Davira, idjiare ðea dji dromarā sida chīrāborode barru copanesidaa. Ādjirāba sopua careabema jñbadara jñ panasidaa. ¹⁷ Mañbe Daviba Ācōrēa nāwā jarasia:

–M̄labara sordaorāra juachabisa. M̄labara mañ cadjiruara osia. Nañ bedeade neē quedeade Ķcārē cadjiruada osida? Mñ Boro Ācōrē, mñ quīrā djuburia m̄ra, mñ ēberārā sida cawa odua. Waa ða puruda quinibirādua.–

¹⁸ Mañne Ācōrē nezoca bajñebemaba Gaa nāwā jarasia:

–Davia jaradua jebuseo Ornañba trigo carabarima animarā babue diabadada mñ itea omārē.–

¹⁹ Ara mañda Gaba Ācōrē trñneba jaradara Daviba ode wāsia. ²⁰ Ornañba trigo caraba ðade jēda acñpeda bajñebema nezocara unusia. Idji warrarā quīmārē panñ bida ununapeda mīrūsidaa. ²¹ Davi Ornañma jūðarade Ornañba idjira unusia. Mañ bērā idji trigo carabarimaba Davimaa wāpeda chīrāborode barru cobesia. ²² Mañne Daviba Ornañba jarasia:

–Ña trigo carabari ējūāra m̄la nēðobuedua animarā babue diabadada Ācōrē itea oi carea. M̄la māwā oibara dai israelerāra waa quininaēa. Dji ējūā nēðara m̄la jūma diaya.–

* 21:17 Nañ bedeade neē quedeade. Hebreo bedeade ðā ðla “nañ oveja.”

²³ Ornałba panusia:

–Mā boro, ara jāwā bari edadua. Małbe bla quĩrĩā ɓa quĩrĩāca odua. Māa pacada diaya Ācōrēa babue diamārēā. Mał awara tɓɓa carea dji trigo carɓbari bacuruda diaya. Trigo sida diaya Ācōrēa babue diamārēā. Małgara māa jūma bari diaya.–

²⁴ Baribɓɓa israelerā boro Daviba panusia:

–Māwāéa. Māa bari edaéa áteɓɓɓa dji nēɓɓa daucha diaya. Māa ɓɓareda Ācōrēa diai carea bari edaéa. Animarā bari edadara māa Ācōrēa babue diaéa.–

²⁵ Mał bērā Daviba Ornał ējūābari oroda quince libra diasia.† ²⁶ Mama Daviba animarā babue diabadada Ācōrē itea osia. Małbe Ācōrēa animarāda jūma babue diacuasia idjaba Ācōrē ume necai ɓai carea animarā dragada babue diacuasia. Małne Ācōrēa quĩrā djuburiada iwidiisia. Ācōrēba małra bia ũrĩna bērā bajāneba tɓɓa uruada animarā babue diabadada ɓɓɓ ɓaebisia. ²⁷ Małbe Ācōrēba bajānebema nezocaa jarasia idji djōbari necoda wagamārēā. ²⁸ Mał unubɓɓadē Daviba cawasia Ācōrēba idji bedeara ũrĩsida. Mał carea jebuseo Ornałba trigo carɓ ɓadama animarāda Ācōrēa babue diacuasia. ²⁹ Mał ewaride Ācōrē wua de Moiseba ējūā pōāsa ewaraga ɓade odara, animarā babue diabadada sida Gabaoł puru caita ɓa eyade panasidaa. ³⁰ Baribɓɓa Daviba Ācōrēa iwidi carea mamaa poya wāé basía. Ācōrē nezocara idji djōbada neco bara ununa bērā mamaa wāida bio waya basia.

22

¹ Małbe Daviba jarasia:

–Nał eyade dadjirā Boro Ācōrē de dromada, dadji israelerāba animarā babue diabadada sida odia.–

Ācōrē de droma oi carea Daviba jarɓ pedā

² Daviba āibemarā Israel druaɓ panabadada ābaa jarɓebisia. Małbe Ācōrē de droma oi carea ɓcarɓ ɓacuasia mōgara toawedamārēā. ³ Mał awara jiorroda waiɓɓa jarɓ pesia dji eda wābadara cachidi carea idjaba jira ɓadē carea. Bronce sida jarɓ pesia. Waiɓɓa edada bērā dji zaɓara poya zaɓaé basia. ⁴ Mał awara dji biara ɓa bacuru Libano druaɓebemada waiɓɓa jarɓ pesia.* Małra poya juachadaé basía Sidoł purudebemarāba, Tiro purudebemarā bida zocārā enepedada bērā.† ⁵ Daviba māwā jarɓ pesia nāwā crĩcha ɓada bērā:

–Mā warra Salomołra wadibiɓa cūdrada ɓa bērā dera o adua ɓaa. Baribɓɓa Ācōrē de dromara dji waiɓɓara ɓada idjaba dji biara quiruda ɓaida ɓaa jūma nał ējūāne trɓ ɓaga ɓamārēā. Mał bērā mā warra Salomołba poya omārēā māa jūma jarɓ peya.–

Mał carea Davi jaidai naēna jūma jarɓ pesia. ⁶ Mał ewaride Daviba idji warra Salomołra trɓpeda jarasia israelerā Ācōrē de dromada omārēā. ⁷ Nāwā jarasia:

–Warra, mā Boro Ācōrē itea māa de dromada oida crĩcha basia. ⁸ Baribɓɓa idjia māa nāwā jarasia: “ɓara dewara puru ɓea ume ɓarima zocārā djōpeda ēberārāda quenasia. Mā quĩrāpita nał ējūāne zocārā quenana bērā ɓaa mā itea de dromara ocara ɓaa. ⁹ Baribɓɓa ɓaa warrada djō quĩrĩācada unuya. Māa idjira jūma idji dji quĩrū ume necai ɓaya. Mał bērā idji trɓra Salomoł adia.‡ Idjira israelerā boroda ɓamisa māa israelerāra jūma necai ɓaya. ¹⁰ Idjiabɓɓa mā itea de dromada oya. Idjira mā warra ɓaya małne māra idji Zeza baya. Idji ewarideba ɓtaa māa idjida, idjideba yōɓdarā sida israelerā bororāda ɓaya.”

¹¹ Mał bērā warra, māa quĩrĩā ɓaa Ācōrēra ɓa ume ɓaida idji de dromara omārēā idjia jarada quĩrĩāca. ¹² Idjaba māa quĩrĩā ɓaa Ācōrēba necawaada, crĩcha cawaa sida ɓaa diaida. Māwā ɓaa israelerā pe erobade idji leyra jūma aride j̄ā oya. ¹³ Ācōrēba Moiseɓa israelerā ley diaɓara ɓaa quĩrĩācuita o ɓaibɓɓa ɓaa obaɓara jūma bia odjaya. ɓaa ɓapeɓa zozarra ɓadua. Ne wayarādua. Jēda crĩcharādua.

¹⁴ Māa bio traja ɓadeɓa oroda 7 miyoł 500 mil libra idjaba paratada 75 miyoł libra jarɓ pesia ɓaa Ācōrē de dromada omārēā. Bronceda, jiorro sida waiɓɓa jarɓ pesia. Dji zaɓara dadjia poya zaɓaéa. Mał awara mōgara toawedada, bacuru ɓaraɓa sida jarɓ pesia, baribɓɓa mał auɓu ɓaa jarɓ peida ɓaa.

¹⁵ ɓaa ne o cawa ɓeada zocārā erobaa: mōgara toawe cawa ɓeada, mōgara de o cawa ɓeada, bacuru de o cawa ɓeada. ¹⁶ Mał awara orodebema ne o cawa ɓeada, parateɓema ne o cawa ɓeada, broncedebema ne o cawa ɓeada, jiorrodebema ne o cawa ɓeada sida zocārā erobaa. Jāłbe jarɓa ɓadua Ācōrē de dromara oi carea. Ācōrēra ɓa ume ɓaya.–

† 21:25 Quince libra. Hebreo bedeade ɓa ɓaa “seiscientos siclos.” * 22:4 Dji biara ɓa bacuru. Hebreo bedeade ɓa ɓaa “cedro” baribɓɓa ogoéa. † 22:4 Sidoł purura, Tiro puru sida Libano druaɓe panɓa. ‡ 22:9 Hebreo bedeade Salomoł trɓba jara ɓaa “necai.”

¹⁷ Maľbe Daviba Israeldebema dji droma þeaa jarasia idji warrara carebadamãrẽã.
¹⁸ Nãwã jarasia:

–Dadji Ācõrẽra bãrã ume þala. Ara maľ Ācõrẽba bãrãra necai þasia dewara puru þeara mľ jawaeda þada bẽrã. Jũma ãdjirãra Ācõrẽ jawaeda panla idjaba dadji israelerã jawaeda panla. ¹⁹ Maľ bẽrã sodeba, jauredeba bida bãrã Ācõrẽra jladadua. Jwa þadadua idji de droma odi carea. Opedadacarea idji baurudera, ne jũma idji dede baida þa sida eda þadadua.–

1 Cronica 29:26-28

29

Davi jaidada

²⁶ Jesé warra Daviba jũma israelerãra pe eroþasia. ²⁷ Jũma ãbaa cuarenta poa israelerã boroda þasia. Siete poa Hebroľne þasia.* Maľbe 33 poa Jerusaleľne þasia. ²⁸ Davira bio waraga jaidasia. Bio ne bara þasia idjaba trľ þalga þasia. Idji cacuabari idji warra Salomoľda israelerã boroda þesia.

* **29:27** Davira siete poa Hebroľne baside Judadebema israelerã boro þasia. 2 Samuel 5:4-5.

2 CRONICA UMÉBEMA CARTA CRONICA

Salomoḗba necawaa Ācōrēa iwidiida

¹ Davi warra Salomoḗba israelerāra bia pe erobesia Ācōrēra idji ume ḅa bērā idjaba bio dji dromada ḅada bērā. ² Ewari aba Salomoḗba israelerāra jūma trḗcuasia: idji sordaorā bororāda, nēḅara cawa obadarāda, dji dromarāda, dji drōārā sida.* ³ Jūpēdadacarea Salomoḗra jūma ādjirā sida Gabaoḗ puru caita ḅa eyadaa wāsidaa Ācōrē wua deda mama ḅa bērā. Maḗ wua dera Ācōrē nezoca Moiseba ējūā pōāsa ewaraga ḅade obida basia. ⁴ Baribara Salomoḗ ewaride Ācōrē baurudera maḗ dede ḅaē basia, Daviba Quiriat-jeariḗ purudeba Jerusaleḗ purudaa ededa bērā. Mama idjia obida wua dede eda waga ḅasia. ⁵ Baribara animarā babue diabada bronze odada wadibida Ācōrē wua de quīrāpe basia Gabaoḗ puru caita. Maḗra Uri warra Bezaleelba oda basia.† Bezaleelera Hur wiuzaque basia. Salomoḗra, idjia trḗcuada ēberārā sida mamaa wāsidaa Ācōrēa iwidiida carea. ⁶ Mama Ācōrē wua de quīrāpe Salomoḗra animarā babue diabada bronze oda caita wāpēda Ācōrēa animarāda mil babue diacuasia.

⁷ Maḗ diamasi Ācōrēra Salomoḗma odjapeḅa nāwā jarasia:

–ḅa quīrā ḅada mḗa iwidiida.–

⁸ Salomoḗba panusia:

–ḅa mḗ zeza Davira quīrāneba bio carebabadjia. Maḗbe ḅa mḗra idji cacuabari israelerā boroda basia. ⁹ Mḗ Boro Ācōrē, ḅa mḗ zeza Davia jaraḅa quīrāca odua. ḅa mḗra israelerā boroda basia. Baribara ādjirāra zocārā panara ḗba quīrāca. ¹⁰ Maḗ bērā necawaada, crīcha cawaa sida mḗa diadua israelerāra bia pe erobai carea. ḅa careḅaḅara ni abaḅa ḅa ēberārā zocārā panara poya bia pe erobaēa.–

¹¹⁻¹² Maḗne Ācōrēba jarasia:

–Mḗa ḅara mḗ ēberārā boroda basia. Maḗne ḅa ababe necawaada, crīcha cawaa sida iwidiida ādjirā bia pe erobai carea. Soḅeba maḗda quīrā ḅa bērā mḗa necawaada, crīcha cawaa sida ḅa diaya. Maḗ awara ḅa parata waiḅada, ne jūma erobaida, bio dji droma baida, dārā zocai ḅai sida iwidiidaēmīna mḗa diaya. Maḗ awara ḅa dji quīrāda beuḅamārēa iwidiidaēmīna mḗa ḅara ādjidebemada wagaya. ḅa erobai quīrāca ni abaḅa boro ḅa naēna baḅaba neē basia idjaba ni abaḅa boro ḅare zebara bida erobaēa.–

¹³ Maḗbe Gabaoḗ puru caita ḅa eyadeba Ācōrē wua de ḅamaḅa Salomoḗra Jerusaleḗnaa jēda wāpēda jūma israelerāra pe erobesia.

Salomoḗba cawayo, carreta sida jara pēda

¹⁴ Salomoḗba djōbada carretada, cawayo sida zocārā edasia.‡ Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoḅa doce mil edasia. Maḗgara idji sordaorā panabada puruza idjaba Jerusaleḗne idji ḅabarimaa bida ḅacuasia. ¹⁵ Salomoḗ dji boro baside oroda, parata sida Jerusaleḗne aḅuba erobasia mōgara quīrāca. Idjaba dji biara ḅa bacuru Libanonebema enenada aḅuba erobasia mēābema higojō eya carraḅe bara quīrāca.§ ¹⁶ Salomoḗ itea ne nēdobadarāba Egiptode idjaba Ciliciade cawayoda nēdobadjidaa.* ¹⁷ Cawayo aḅa cuatro libra paratabari nēdobadjidaa. Egiptode carreta aba quince libra paratabari nēdobadjidaa. Maḗbe ādjirāba hititarā bororāa, Siriadebema bororāa bida cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidaa.

2

Salomoḗba Ācōrē de droma obida

¹ Maḗbe Salomoḗba idji de dromada, Ācōrē de droma sida obisia. ² Maḗ bērā ēberārāda setenta mil edasia maḗ de odi careabemada wadāmārēa. Idjaba ochenta mil edasia eyade mōgara toawedamārēa. Maḗ awara 3,600 basia dji traja panḗ bororāda beadamārēa.

* **1:2** Idji sordaorā bororāda. Hebreo beḅeade nāwā ḅa ḅa: “Mil sordaorā bororāda idjaba cien sordaorā bororāda.”

† **1:5** Exodo 38:1-7. ‡ **1:14** Cawayo. ḅaramaarā idjia cawayoḅeba djōbadarāda jara pēda. § **1:15** Dji biara ḅa bacuru. Hebreo beḅeade ḅa ḅa “cedro” baribara ogoēa. * **1:16** Egiptode. ḅaramaarā Musride nēdobadjidaa. Musri druara Cilicia druwa caita ḅa.

3

¹ Maḷbe Salomol̄ba Ācōrē de dromada Jerusaleḷne oi carea jḷwa ḷasia. Maḷ dera Moria eyade obisia jebuseo Ornaḷba trigo caḷḷabari baḷdama. Idji zeza Daviba Ācōrē de droma oi carea maḷ ējūāra edasia mama Ācōrēra idjima odjada bēra. ² Poa quīmārē Salomol̄ israelerā boroda beḷadacarea umēbema jedecode ewari umēne jḷwa ḷasia.

5

Ācōrē baurude Salomol̄ba enebida

¹ Ācōrē de droma Salomol̄ba obida pārāpedaḷadacarea jūma idji zeza Daviba Ācōrē itea diadara maḷ dedaa enebisia: oroda, paratada, dewara nebia sida. Jūma maḷḷara Ācōrē itea diada wagabadaḷe ḷḷabisia.

² Maḷbe Salomol̄ba Israeḷdebema dji dromarāda, nēḷara cawa obadarāda, dji drōārā sida Jerusaleḷnaa jūma trḷcuasia Ācōrē baurude Sioḷne ḷada Ācōrē de dromanaa edeḷamārēā. (Sioḷ purura idjaba Davi puru abadaa. *) ³ Israeḷdebema dji umaquīrāra Salomol̄ ḷamaa jūma zesidaa ādji warrewarreabema de zaquede panabada ewari obada jedecode. †

⁴ Israeḷdebema dji dromarā jūma jūēpedaḷadacarea levitarāba Ācōrē baurudera edade wāsidaa. ⁵ Maḷne ādjirāba, sacerdoterā bida baurudera, Ācōrē wua dera jūma maḷ dede ḷa sida Ācōrē de dromanaa edesidaa.

⁶ Maḷne Ācōrē baurude quīrāpe Israeḷdebema boro Salomol̄ba, jūma israelerā idji ume dji jḷre duanḷ bida ovejada, paca sida Ācōrēa babue diacuasidaa. Ādjia babue diapedaḷa animarāra zocārā panana bēra poya juachadaē basia.

⁷ Maḷbe sacerdoterāba Ācōrē baurudera idji de dromane dji edaara ḷa dejānaa edesidaa. Maḷ dejāra “Ācōrē itea biara ḷa dejā” abadjidāa. Mama baurudera bajānebema nezoca zaca panḷ i edre ḷasidaa. ‡ ⁸ Maḷ bajānebema nezoca zaca panḷara i pae panḷ quīrāca nūpanasidaa. Māwā ādji ira baurude dji jira edebada bacuru bara ḷrḷ panasidaa. ⁹ Baurude jira edebada bacurura drasoa ḷa bēra dji quēḷara Ācōrē itea ḷa dejāreba unubadjidaa. Baribḷḷa Ācōrē de droma dajadaareba maḷ bacuru quēḷara ununaca basia. Wadibida maḷ bacurura mama panḷa. ¹⁰ Umēbema mōgara pewedeā Moiseba ḷadada baurudeḷe eda panasidaa. Waa neē basia. Israelerā Egiptoḷeba ēḷrḷdapeda Horeb eyade panasidaḷe Ācōrēba ādjirā ume beḷea ḷapeda maḷ mōgarara diasia.

¹¹ Baurudera Ācōrē de dromane eda ḷadapeda sacerdoterāra Ācōrē itea ḷa dejāneba dajadaa wāsidaa. Jūma ādjirā mama duanḷba naēna osidaa ara ādjida Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. ḷcaḷḷaba māwā osidaa ādjia Ācōrē dede ne odi careabema ewariēmīna. ¹² Maḷne trḷābi zá cawa panḷ levitarā Asára, Hemaḷra, Jedutuḷra, ādji warrarāra, jūma ādji ēberārā sida animarā babue diabada ḷmāḷdau odjabariare ḷta duanasidaa. Dji biara ḷa lino wua odada jḷ panasidaa. Trḷābida zá panasidaa címbaloba, arpaba, idjaba salterioba. Ādjirā ume 120 sacerdoterāba cachiruda zá panasidaa. ¹³ Cachiru zá panane dewararāda trḷā duanasidaa jūmarāba ābaa Ācōrēa bia beḷeadi carea idjaba bia ḷada adi carea. Cachiru zá panḷne, címbalo zá panḷne, dewarabema zá panḷne bida dji trḷā duanḷba Ācōrēda nāwā bia jarasidaa:

Ācōrēra bio biya quirua. Idjia ewariza dadjirāra quīrā ḷa.

Māwā panḷne cawaēne Ācōrē de dromane eda jḷrārāba towaga nūmesia. ¹⁴ Maḷne sacerdoterāba Ācōrē de dromane obadara poya odaē basia Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā idji de dromane eda ḷa bēra.

* 5:2 2 Samuel 5:6-9. † 5:3 Levitico 23:33-43. ‡ 5:7 Bajānebema nezoca. Hebreo beḷeade “Querubim” ḷa ḷa. Maḷḷarāra bajānebema nezoca i bara beaa.

ESDRA

Ciropa judiorã jêda Jerusaleãnaa wãbida

¹ Persia druadebema boro Ciropa babiloniarã poyadacarea Ācōrēba Jeremianeba jaraða quĩrãca osia.* Ara maļ poade Ciro soðe ðasia idji de dromada wayacusa omãrēã. Maļda Ciropa cartade ðapeða jũma drua idji ðawaeda ðeaa jarabisia. Nãwã ðasia:

² Persiadebema boro Ciropa nãwã jara ðla: Ācōrē bajãne ðla ðũma naļ ējũãne ðe druada mļ ðawaeda ðasia. Maļ awara mļra ðasia idji de dromada Juda druade Jerusaleã purude omãrēã. ³ Maļ ðerã jũma Ācōrē ēberãrãda Juda druadaa wãnida panla Jerusaleã purude israelerã Ācōrē de dromada oði carea. Maļne Ācōrēba carebaya. ⁴ Idjaba ãdji caita panla ēberãrãba dji wãðdarãa paratada, oroda, baridua nebiada, animarã ðe sida diaðida panla. Maļ awara ãdjirãba soðeba dia quĩrã panla quĩrãca diaðida panla Ācōrē de dromada Jerusaleãne odamãrēã.

Judiorã Jerusaleãnaa jêda wãpedada

⁵ Maļbe Judadeba yõpedada bororãda, Benjamiñneba yõpedada bororãda, levitarãda, sacerdoterãda, dewararã sida Jerusaleãnaa Ācōrē de droma ode wãni carea panasidaa Ācōrēba maļ crĩchara ãdjirã soðe ðada ðerã. ⁶ Maļne jũma ãdji caita panla ēberãrãba oroda, paratada, netatada, animarãda, nebia nēðla ðe sida diacuasidaa. Maļ awara soðeba dia quĩrã panla quĩrãca ne diasidaa.

⁷ Maļne Persiadebema boro Ciropa Ācōrē de dromane ðadada diabisia. Naēna Babiloniane boro Nabucodonosõba maļgara Jerusaleãneba enepeda idji ãcōrē dede ðasia. ⁸ Baribara Persiadebema boro Ciropa idji parata wagabari Mitridate abadaa jũma diabisia. Mitridateba juachapeða Juda druadebema boro Sesbasãa jũma diasia. ⁹ Idjia diadara naļga basia: epedeco jũguruu oro oðada 30; epedeco jũguruu parata oðada 1000; neco zaqueda 29; ¹⁰ taza oro oðada 30; taza parata oðada 410; dewara nebiada 1000. ¹¹ Jũma ðbaa oro oðara, parata oda sida 5400 basia. Sesbasãra, babiloniarãba jida edepedãdarã sida Jerusaleãnaa jêda wãsidade jũma maļgara edesidaa.

3

Animarã babue diabada wayacusa opedada

¹ Juda druade jũenapeða israelerãra ãdji puruza panesidaa. Mãwãnacarea sietebema jedecode jũmarãda Jerusaleãne ðbaa dji jaresidaa. ² Maļne Josadã warra Jesũba, waabema sacerdoterãba, Salatiel warra Zorobabelba, idji ēberãrã bida ðawa ðasidaa animarã babue diabadada oði carea. Mãwã osidaa israelerã Ācōrēa animarãda babue diadi carea idji nezoca Moiseba diada leyde ðã ða quĩrãca. ³ Ādji caita ðe ēberãrãra waya panamĩna dji animarã babue diabadara naãrã ðadama osidaa.* Oðapeda animarãda diapeda, quewara bida Ācōrēa babue dia panesidaa. ⁴ Idjaba Ācōrē leyde ðã ða quĩrãca warrewarreabema de zaquede panabada ewarida osidaa.† Maļne idji leyde ðã ða quĩrãca ewariza animarãda idjia babue diasidaa. ⁵ Mamałba ãtaa ãdjirãba animarã babue diaðida panla quĩrãca babue diabadjidaa: ewarizabemada, jedeco djiwididebemada, idjaba Ācōrēba obi ða ewari droma ðeazabemada. Maļ awara ãdji soðeba dia quĩrã panla sida Ācōrēa babue diabadjidaa. ⁶ Ādjirãba Ācōrē de droma oði carea wadi ðawa ðadaẽmĩna sietebema jedecode nabema ewaride animarãda Ācōrēa babue dia panesidaa.

Ācōrē de droma wayacusa opedada

⁷ Maļbe israelerãba mõgara de o cawa ðearãa, bacuru de o cawa ðearãa bida paratada diasidaa Ācōrē de droma oðamãrēã. Idjaba Sidoñebemarãa, Tiroðebemarãa bida uva ðada, codi careabemada, nedraga sida diasidaa dji biara ða bacuruda Libanoneba Jope puruðaa pusaare enenamãrēã.‡ Persiadebema boro Ciropa maļ bacurura enebisia.

⁸ Israelerã Jerusaleãne jũepedacarea dewarabema poade umẽbema jedecode Salatiel warra Zorobabelba, Josadã warra Jesũba, waabema sacerdoterãba, levitarãba, jũma Babilonianeba Jerusaleãnaa zepedãdarã bida ðawa ðasidaa Ācōrē de dromara oði carea. Maļne levitarã veinte poa ãtaa ðeada ðasidaa Ācōrē de droma o panla bororãda

* 1:1 Jeremia 25:9-11; 29:10-11. * 3:3 Waya panamĩna. Hebreo bedeade małba idjaba jara ðla: “Waya panla ðerã.”

† 3:4 Levitico 23:33-36. ‡ 3:7 Dji biara ða bacuru. Hebreo bedeade ðã ða “cedro” baribara ogoẽa.

beadamārēã. ⁹ Naġgarāda b̄asidaa: Jesúada, idji warrarāda, idji djabarā sida; Hodavíadeba yōna Cadmiēda, idji warrarā sida; [§] Henadadeba yōpedada ēberārāda, ādji warrarāda, ādji djabarā sida. Ādjirāra jūmaena levitarā basía.

¹⁰ Ācōrē de droma o panġba dji edrebema mōgara jūma b̄apedadacarea sacerdoterāra djiodapeda cachiru bara araa wāsidaa Ācōrēa bia jara trġāni carea Israeldebema boro b̄asi Daviba obi jarada quīrāca. * Asádeba yōpedada levitarā sida cimbalo bara araa wāsidaa.

¹¹ Maġbe nāwā trġā duanesidaa Ācōrēa bia bedeadí carea idjaba bia b̄lada adi carea: Ācōrēa bio biya quirua.

Idjia dai israelerāra ewariza bio quīrā b̄la.

Ācōrē de droma edrebema mōgarara b̄apedada b̄erā jūmarāba Ācōrēa bia jara duanġda b̄aga duanasidaa. ¹² Zocārā sacerdoterā dji drōārāba, levitarāba, dewara bororā bida Ācōrē de droma naārā badada unusidaa. Maġ b̄erā edrebema mōgara djiwidi b̄apedada unusidade jġā duanesidaa. Baribġġa dewararāda b̄asridaba bia duanesidaa. ¹³ Māwā b̄aga duanġ b̄erā ni abaġba poya cawaē basia jġā duanġda wa b̄asridaba bia duanġda. Maġ b̄agaara tġmġba ūrīsidaa.

Esdra 6:15-22

6

Ācōrē de droma pārāpedada

¹⁵ Darío sei poa Persiadebema boroda bedacarea Adar jedecode ewari ūbeade israelerāba Ācōrē de dromara pārāsidaa.* ¹⁶ Pārāpedadacarea jūma dji Babilonianeba zepedada israelerāba, sacerdoterāba, levitarā bida Ācōrē de dromara b̄asrida jarasidaa. ¹⁷ Jarasidade paca zaque dji umaquīrāda cien, oveja dji umaquīrāda dosciento, idjaba oveja zaquerāda cuatrociento Ācōrēa babue diasidaa. Maġ awara ādjia cadjirua opedada carea chiwatu dji umaquīrāda doce babue diasidaa.† Israeldeba doce puru yōpedada carea aba aba babue diasidaa. ¹⁸ Maġbe Moise cartade b̄ġ b̄ġ quīrāca Jerusaleġne sacerdoterāba Ācōrē de dromane trajadida panġ ewarida ādjide cawacawa b̄asidaa. Levitarā bida trajadida panġ ewarida ādjide cawacawa b̄asidaa.

¹⁹ Maġbe Babilonianeba jēda zepedada israelerāba dewarabema poade dji nabema jedecode ewari catorcede ādji Egiptodeba ēdrġapedada quīrānebabada ewarida osidaa.‡

²⁰ Naārā sacerdoterāba, levitarā bida Ācōrē quīrāpita bia duanani carea jūma osidaa. Maġ b̄erā levitarāba animarā maġ ewari dromane beadida panġara beasidaa jūma Babilonianeba jēda zepedadarā itea, ādji djabarā sacerdoterā itea idjaba ara ādjirā itea bida. ²¹ Maġbe jūma Babilonianeba jēda zepedada israelerāba maġ ewaride cobadara cosidaa. Dewararā bida cosidaa, ādji caita b̄ea puruba cadjirua obadara igaradapeda israelerā Ācōrēda ēpē panena b̄erā. ²² Siete ewari paġ ēsābari neē cobada ewarida b̄asrida osidaa. Ācōrēba ādjirāra bio b̄asridabisia. Idjia Persiadebema boroo ādjirāda bia unubida b̄erā dji boroba israelerā Ācōrē de dromada careba osia.§

§ 3:9 Hodavía. ḤḤḤamaarā maġba jara b̄la “Juda.” * 3:10 1 Cronica 25:1. * 6:15 Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca maġ Adar jedecora febrerode wa marzode baebaria. † 6:17 Levítico capítulo 3. ‡ 6:19 Levítico 23:4-8.

§ 6:22 Persiadebema boro. Hebreo bedeadé b̄ġ b̄ġ “Asiriadebema boro.” Māwā jara b̄la Persiadebema boroba Asiria druada idji jawaeda erobada b̄erā.

NEHEMIA

Nehemiaba Ācōrēa iwīdida

¹ Naā cartara Hacialía warra Nehemiaba bādaa.

Artajerje veinte poa Persiadebema boroda bedacarea Quisleu jedecode māra Susa puru dromane basia.* ² Māwā bāde māl djaba Hananida dewararā ume Juda druadeba zesidaa. Māa ādjirāa judiorā Babilonianeba jēda wāpedadadebemada idjaba Jerusaleā purudebema sida iwīdisia. ³ Ādjirāba māa nāwā jarasidaa:

–Judiorā Babilonianeba jēda wāpedadara bia mīga panāa idjaba quīrā pera panāa. Jerusaleā puru auđu jūrā ca bādara wađibida ārī bāa. Dji purude eda wābada sida bā wāna bērā neēa.–

⁴ Maā ūrīside māra chūmepeda jīāsia. Sopusaba dārā ne codaca ewarida osia idjaba Ācōrē bajāne bāa iwīdi basia. ⁵ Nāwā iwīdisia:

–Ācōrē bajāne bā, bāra dji dromaara bāa. Bādga wayadida panāa. Bā quīrā bēa ume, bā bedea jīā bēa ume bedea bādara bāa quīrāneba jūma obaria. ⁶ Māra bā nezoca bērā māl djuburia ūrīdua māa āsa diamasi bida bā nezocarā Israeldebema carea iwīdi bāda. Māa ebuda jaraya: dai israelerāba bā quīrāpita cadjiruada osidaa. Māa, māl zeza ēberā bida bā quīrāpita cadjiruada osidaa. ⁷ Dairāba wārāda bā quīrāpita jūmawāyā cadjiruada osidaa. Bā nezoca Moiseba diađa leyda jīā odaē basia.

⁸ Baribāga bā nezoca Moisea jaradara quīrānebadua. Bāa nāwā jarasia: “Bārā israelerāba jīānaēbāga, māa bārāra drua bēaza jarecuaya. ⁹ Baribāga bārāba māda wayacusa ēpēnibāga idjaba māa jaradada jīā odibāga, mamaāba wayacusa māa edada purudaa eneya bārā tāēna bāi carea. Bārā tamā āyā jarecuabāga sida māa pe eneya.”†

¹⁰ Dairāra bā nezocarāa idjaba bā purua. Bā abāa waiabādeba dairāra ēdra edasia. ¹¹ Ācōrē, māl djuburia za quīru nezocaba iwīdi bāda idjaba bā nezoca waabemarāba iwīdi panāa sida ūrīdua. Dairāba bāra bio waya panāa. Māl djuburia idi māl boromaa wābāgađe carebadua. Māa idjāa iwīdibāgađa bia ūrībidua.–

Maā ewaride māra Persiadebema boro uva bā jue diabari basia.

2

Nehemia Jerusaleāna wāna

¹ Artajerje veinte poa Persiadebema boroda bedacarea Nisaā jedecode māa uva bāda idjīmaa edesia.* Maāne idjia māra sopua bāda unusia. Maā naēna māra māwā unuca basia.

² Maā bērā idjia māa iwīdisia:

–¿Cārē cārēā bāra sopua bā? Cacia bia bā bērā maā carea sopua bāēa. ¿Ne crīcha bāba jāwā bāca?–

Idjia māwā iwīdida bērā māra bio ne wayasia. ³ Maāne māa idjāa jarasia:

–Māl boro, jīmāa quīrā bāa bāra dārā zocai baida! Māl djibarirā tabaripedada puruda jūma ārī bāa. Dji purude eda wābada sida bā wāna bērā neēa. Maāda ¿māra sāwā sopua baē?–

⁴ Maāne Persiadebema boroba māa iwīdisia:

–Māēteara ¿īmāa sāwā carebai?–

Ara maāda sođeba māa bajāne bā Ācōrēa carebamārēā iwīdisia. ⁵ Maābe māa Persiadebema boroa nāwā panusia:

–Bāmaa bia bābāga idjaba māda bia unu bābāga, māra Juda druadaa māl djibarirā tabaripedada purudaa diabuedua maā purura wayacusa oi carea.–

⁶ Maāne idjī quīma arima chūmāne Persiadebema boroba māa iwīdisia:

–¿Bāra ewarī jūmasāwā mama bāi? ¿Sāābe jēda zei?–

Persiadebema boroba māl wāira bia unusia. Maā bērā māa ewarida bāsia. ⁷ Maāne māa Persiadebema boroa jarasia:

–Bāmaa bia bābāga, māa cartada Euprate do quīrārēbema bororā itea bā diadua. Maā cartade bādua ādjirāba māra idu Juda druadaa bia wābidamārēā. ⁸ Maā awara cartada oi wagabari Asā itea māa bā diadua. Maā cartade bādua bacuruda māa diamārēā. Maā bacuruba māl deda, dji eda wābada Ācōrē de droma caita bēa sida oya. Maā awara dji puru auđu mōgaraba jūrā ca bā obāgađe bacurura erobaida bāa.–

* 1:1 Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca maā Quisleu jedecora noviembrede wa diciembrede baebaria. † 1:9 Deuteronomio 30:1-4. * 2:1 Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca maā Nisaā jedecora marzode wa abrilde baebaria.

Ācōrēba idji biadeba m̄ra carebada bēra m̄ra iwididara Persiadebema boroba jūma osia.
 9 M̄ wāsīde Persiadebema boroba sordao bororāda, cawayodeba djōbadarā sīda ḾCALA diabuesia. Euprate do quīrārēbema bororāma jūēsīdade m̄ra Persiadebema boroba Ḿada cartara ādjirāa diasia. 10 BaribALTA HoroḶ purudebema Sanbalāba, AmoḶnebema dji droma Tobía bīda ūrīsīdaa m̄ra israelerā carebade zesīda. MaḶ carea ādji sode bio biē panesīdaa.

JerusaleḶ audu jūrā ca Ḿada wayacusa opedada

11-12 JerusaleḶne jūēnacarea ewari ūbeade diamasi pirabaripeda m̄ra JerusaleḶ audu jūrā ca Ḿadada acADE wāsīa. BaribALTA m̄ra ni abAAA jaraē basīa Ācōrēba m̄ra sode JerusaleḶne oi crīchabi Ḿada. WābALADE ēberāda zocārāēbe m̄ra ume edesia. Ababe m̄drAL animarā ḶḶ wāsīa. Waabemarāda animarā ḶḶ wānaē basīa. 13 MaḶ diamasi m̄ra purude eḶa wābada JeweḶa abadaare ēdrASIA. MamaḶba baido egorodeba bogadrAL Ḷ Dama abadaare wāpeda purude eḶa wābada TALBA Pora abadama jūēne wāsīa. Wāne m̄ra JerusaleḶ puru audu jūrā ca Ḿada jūma ārī Ḿada acA basīa. Dji purude eḶa wābada bá wāna sīda jūma acASIA. 14 MamaḶba purude eḶa wābada “Baido egorodeba bogadrAL Ḷ” abadaare wāsīa. Dji Boro Amene abadama jūēne wāsīde mōgara waibḶada tabea bēra m̄ra animarāra poya nocodaa wāē basīa. 15 MaḶ bēra wadi diamasi nūmANE jeweḶaareba m̄ra JerusaleḶ audu jūrā ca Ḿadara acA wāsīa. Jūma PALḶLA acALpeda purude eḶa wābada JeweḶa abadama jūēsīa. Mama wayacusa purude eḶa wāsīa.

16 JerusaleḶnebema bororāba adua panasīdaa m̄ra sāma wāsīda, ni cārēda ode wāsīda. M̄ra judiorāa, sacerdoterāa, dji dromarāa, dji bororāa, dji traju odi ēberārāa bīda wadībīda jaraē basīa cārēda ode ze Ḿada. 17 MaḶbe m̄ra ādjirāa jarasīa:

–Bārāba unu panḶa dadjirāra bia mīga panḶda. Dadji puru JerusaleḶra jūma ārī ḶḶa idjaba dji eḶa wābada sīda bá wāna bēra neēa. JāḶbe puru audu jūrā ca Ḿadara wayacusa odīa waa quīrā perada amaaba.–

18 MaḶ awara m̄ra ādjirāa nēBALASIA sāwā Ācōrēba idji biadeba m̄ra carebasīda, Persiadebema boroba m̄ra jaraḶa sīda. MaḶne ādjirāba jarasīdaa:

–Māēteara wayacusa odīa.–

Ara maḶda ādjirāba jḶWA ḶASīdaa. 19 BaribALTA HoroḶ purudebema Sanbalāba, AmoḶnebema dji droma Tobíaba, Arabiadebema Gesem bīda maḶ ūrīsīdade dairāra nāwā biē ipīda jarasīdaa:

–¿Cārēda odīda crīcha panḶ? ¿Māwāra Persiadebema borora igaradīca?–

20 M̄ra nāwā panusia:

–Ācōrē bajāne ḶḶba dairāra carebaya jūma pārāni carea. Dai, idji nezocarāba puru audu jūrā ca Ḿadara wayacusa odīa. Bārāra JerusaleḶnebema bororāēa. NaḶ purura bārāneēa. Bārāra nama pananaca basīa.–

Nehemia 6:15-16

6

15 MaḶbe Elul jedecode ewari 25de JerusaleḶ puru mōgaraba audu jūrā ca Ḷra jūma pārāsīdaa.* Pārāni carea 52 ewari trajasīdaa.

16 Dairā caita bea druadebema dji quīrūrāba maḶ ūrīsīdade bio ne wayasīdaa idjaba quīrā persīdaa. Ādjirāba cawasīdaa dai Ācōrēba carebasīda maḶ traju pārāni carea.

* 6:15 Elul jedeco. Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca maḶ Elul jedecora agostode wa septiembrede baebaria.

JOB

¹ Ēberā Jo abadada Uz druade basia. Maļ Jora ne jūmane jipa basia idjaba jaradi neē basia. Idjia Ācōrēra bio waya basia idjaba cadjirua sida quīrīca basia. ² Joba siete warrarāda erobasia. Wērācaurāda ūbea erobasia. ³ Siete mil ovejada, mil ūbea cameyoda, mil pacada, burro sida quiniento erobasia.* Idjaba nezocarāda zocārā erobasia. Jūma Jordaļ o lṁādaud odjabariare bearā cāyābara idjira ne baraara basia.

⁴ Idji warrarāba ādji deza basrida ābaa ne codi ewarida obadjidaa. Māwā oblade ādji ūbeama djabawērāra trābadjidaa ādjirā ume ābaa ne codamārēā. ⁵ Maļbe ādji basrida ābaa ne codi ewari jōnacarea ādji zeza Joba ādjirāra trābadjia Ācōrē quīrāpita bia ļai carea. Nāwā obadjia: diapededa pirabaripeda idji warrarā carea animarāda aba aba Ācōrēa babue diabadjia. Idjia crīcha basia: “Āībērā mļ warrarāba cadjiruada osidada wa ādji sodeba Ācōrēra biē jarasidada.”

⁶ Ewari aba Ācōrē nezocarā bajānebema idji quīrāpita zesidaa.† Diauru sida ādjirā ume zesia.‡ ⁷ Maļne Ācōrēba diaurua iwīdisia:

–Ķbara sāmaaba ze ļa?–

Diauruba panusia:

–Ba oda ējūāne parrā nībadada ze ļaa.–

⁸ Ācōrēba diaurua iwīdisia:

–Ba mļ nezoca Jora Ķsāwā unu ļa? Mļa oda ējūāne dewarada idji quīrāca neēa. Idjira ne jūmane jipa ļaa idjaba biē jaradi neē ļaa. Idjia māra bio waya ļaa idjaba cadjiruara quīrīca.–

⁹ Maļne diauruba jarasia:

–Idjira ni cārē sida sāwāca bērā māwā bara waya ļaa. ¹⁰ Ba idjira, idji ēberārā, jūma idjia erobā sida bio waga erobāa auđu jūrā erobā quīrāca. Idjia o ļara ļaa jūma bia odjabi ļaa. Māwā idjia animarā beara zocārā erobāa. ¹¹ Baribāra ļaa jūma idjia erobāda jāribāra, idjia bāda biē jaraya ara bādji quīrāpita.–

¹² Maļne Ācōrēba diaurua jarasia:

–Māēteara māwā odua. Jūma idjia erobāra ba ļawaēda ļaa. Baribāra idjira biē oca ra ļaa.–

Ācōrēba māwā jaradacarea diaurura Ācōrē quīrāpitabemada āyā wāsia.

¹³ Ewari aba Jo warrarāba, wērācaurā bida ādji djaba nabema dede basrida ābaa ne codi ewarida o panasidaa. ¹⁴ Maļne ēberāda Jo dede jūpeda nāwā jarasia:

–Dairāra ba pacaba ba ējūāne traja panasidaa. Ba burrorā dairā caita ne co duanasidaa.

¹⁵ Maļne cawaēne sabeorāda ne draade zedapeda ba nezocarāda jūma quenanapeda ba animarā beara jūma draa edesidaa. Ababe mādra ēdrasia bļa jarade zei carea.–

¹⁶ Maļba wadi jūma nēbāraēne dewara nezocada jūesia. Maļba jarasia:

–Bajāneba baada dji cābāyā baesia. Maļ baaba ba ovejara, ba oveja wagabadarā sida jūma quenasia. Ababe mādra ēdrasia bļa jarade zei carea.–

¹⁷ Maļba wadi jūma nēbāraēne dewara nezocada jūesia. Maļba jarasia:

–Caldeorāda o ūbeareba ne draade zesidaa. Maļgarāba ba nezocarāda jūma quenanapeda ba cameyora jūma draa edesidaa. Ababe mādra ēdrasia bļa jarade zei carea.–

¹⁸ Maļba wadi jūma nēbāraēne dewara nezocada jūesia. Maļba jarasia:

–Ba warrarāba, ba caurā bida basrida ābaa ne codi ewarida ba warra nabema dede o panasidaa. ¹⁹ Māwā panane cawaēne ējūā pōāsa ewaraga ļaareba nāūrāda dji cābāyā puāsia. Maļ nāūrāba dera ba warrarā lra cora edesia. Maļba ādjirāra jūma quenasia. Ababe mādra ēdrasia bļa jarade zei carea.–

²⁰ Jūma maļ ūrīnacarea Jora piradrapeda sopuaba idjia cacuade jļ bara cūtatasia idjaba borobichia tsia. Maļbe chīrāborode barru cobepeda Ācōrēa bia bedesia. ²¹ Nāwā jarasia:

–Mļa ara jāwā tosidaa. Ara jāwā beuya. Ācōrēba mļa ne diasia. Idjaba maļ diadara idjia jārsia.

Baribāra Ācōrēa bia jaraya.–

²² Jūma māwānamīna Joba cadjiruada oē basia. Idjia jarāe basia Ācōrēba biē o bāda.

* 1:3 Mil paca. Hebreo bedeaēda jara ļaa quiniento pacada erobasida umē umē ābaa jļ panāda. Maļba jara ļaa jūma ābaa mil erobasida. † 1:6 Ācōrē nezocarā bajānebema. Hebreo bedeaēda bā ļaa “Ācōrē warrarā.” ‡ 1:6 Diauru. Hebreo bedeaēda bā ļaa “Satana.” Satana trāba jara ļaa: “Djārā biē jarabari.”

2

¹ Māwānacarea ewari aba Ācōrē nezocarā bajānebemada wayacusa idji quīrāpita zesidaa. Diauru sida ādjirā ume zesia. ² Maāne Ācōrēba diaurua iwidisia:

–ǂBāra sāmāba ze bā?–

Diauruba panusia:

–Bā oda ējūāne jūma parrā nībadada ze bā.–

³ Maāne Ācōrēba diaurua iwidisia:

–Bā mā nezoca Jora ǂsāwā unu bā? Mā oda ējūāne dewarada idji quīrāca neēa. Idjira ne jūmane jipa bā idjaba biē jaradi neē bā. Māra bio waya bā idjaba cadjiruara quīrāca. Ni cārē cadjiruada oē bāmīna bā mā jūma idjia erobađara jārībisia. Māwāmīna idjira wadībida jipa babaria.–

⁴ Maāne diauruba jarasia:

–Idjira cacua bia bāde jipa bā. * Ēberāba beu amaaba idjia erobāra jūma diaya. ⁵ Maā bērā Jora puadeba cacua biē bādua. Maāne bā idjia bada biē jaraya ara bāđji quīrāpita.–

⁶ Ācōrēba diaurua jarasia:

–Māēteara māwā odua. Idjira bā jāwāeda bā. Baribā idjira beacara bā.–

⁷ Ācōrēba māwā jaradacarea diaurura idji quīrāpitabemada āyā wāsia. Wāpeda idjia Jora chādaba bio pua bāsia. ⁸ Maāne Jora ne babuebadamaa dji pora ārā chūmane wāsia. Mama zoco ārīnaba idji chādara cārbadja.

⁹ Māwā bāde dji quimaba jarasia:

–ǂBāra wadībida jipa ba quīrā bāca? Ācōrēda biē jarapeda beudua!–

¹⁰ Joba panusia:

–Wērā crīcha neē bā quīrāca bedearādua. Ācōrēba ne biada diabāde dadjia bia edabadaa. Ara mā quīrāca Ācōrēba idu bia mīgabibāde ǂmā sida bia edadiē panāca?–

Jūma māwānamīna Joba Ācōrēra biē jaraē basia.

¹¹ Joba idji dji biarāda ūbea erobasia: Elipa, Temaā druadebemaa; Bildā, Sūa druadebemaa; idjaba Zopar, Naamat druadebemaa. Ādjia ūrīsidaa Jora ne jūmane biē bāda. Maā bērā bedea ausidaa Jomaā wānapeda sobiabidi carea idjaba idji ume ābaa panani carea. ¹² Jūēbāde tāmāba Jora unusidaa. Baribā chādaba idji cacuada jūma bira bā bērā idjida māwā bāda cawadaē basia. Maā carea ādjira jīgua jīā panesidaa. Maāne ādjia cacuaē jā panāra sopuaba cōātasidaa idjaba āđji boro ārā egoro porada cuasidaa. ¹³ Maābe Jo caita siete ewari egode chūpanesidaa āsa, diamasi bida. Baribā ni abāda idji ume bedeaē basia. Unusidaa idjira bio pua bāda.

Job 42:12-17

42

¹² Jūma māwānacarea jīrūare Ācōrēba Jóa idjia naārā erobada cāyābara auđuara diasia. Māwā Joba catorce mil ovejada, sei mil cameyoda, mil umé pacada, mil burro sida erobesia.* ¹³ Siete warrarāda idjaba wērācaurāda ūbea unusia.† ¹⁴ Dji nabema caura trā bāsia Jemima. Maārebemada trā bāsia Cesia. Jīrūarebemada trā bāsia Keren-hapuc. ¹⁵ Jūma naā ējūāne wērārā biya quedeada Jo caurā quīrāca neē basia. Joba erobādebemada idji warrarā jedecaside idji caurā bida abarica diasia.

¹⁶ Jūma māwānacarea Jora ciento cuarenta poa basia. Maāne unusia idji warrarāda, idji wiuzaquerāda, idji wiuzaquerā warrarāda, ādjirā warrarā sida. ¹⁷ Māwā bio waraga jaidabarisia.

* 2:4 Idjira cacua bia bāde jipa bā. Hebreo bedeaē bā bā: “Eda ebari.” * 42:12 Mil umé pacada. Hebreo bedeaē jara bā idjia 1000 pacada erobasida, umé umé āba jā panāda. Maāba jara bā jūma ābaa idjia 2000 erobasida. † 42:13 Siete warrarāda. Cārlā cartade bā bā “catorce warrarāda.”

JONÁ

Joná Ācōrēnebemada mīrū wāna

¹ Ēberāda basia Joná abadada. Maļ Jonára Amitai warra basia.* Ewari aba Ācōrēba Jonáa jarasia:

² –Māa quīrīā bĀa bĀra Ninive puru dromanaa wāida. Māa unu bĀa maļ purudebemarāba jūmawāyā cadjiruada o panĀda. Maļ bērā ādjirāa jaradua māa cawa oida.–

³ BaribĀrĀ Ācōrēba jara bĀ ĩjā o amaaba Jonára Ācōrēnebemada mīrū wāsia. Wāne barco wibaribada puru Jope abadama jūesia. Mama barcoda unusia Tarsi druadaa wāi carea bĀda.† Parata diapeda barcode badosia Ācōrēnebemada tĀmĀ mīrū wāi carea.

⁴ BaribĀrĀ mācua tĀmĀ wānaēne Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā puābisia. Maļba pusara quīrū nūmepeda baidora barcode eda wā nūmesia. Barcora todogozoica nūmesia.

⁵ Maļ bērā barco edebĀdarāba ne wayaaba ādjiza ādji ācōrēa beĀda djuburia duanesidaa. Maļ awara barcora wēsaara ūmemārēā ādji netatara jūma daiĀu bĀtacuāsidaa. Maļmisa Jonára barcode eda wāpeda bio cāi basia. ⁶ BaribĀrĀ barcodebema boroba Jonára cāi bĀda unune wāsia. Maļne jarasia:

–BĀra ĳcārē cārēā jāwā cāi taĀ? †Pirabaripeda bĀdji Ācōrēa iwīdīdua! Idjia careba quīrīāibĀrĀ āībērā dadjirāra ēdrĀ bĀisicada.–

⁷ Joná ĳta zedacarea barco edebĀdarāba ādjiza jara duanesidaa:

–Ne jemenesadrĀ cawadi carea caideba jāwā naļ minijīchiaĀ panĀda.–

Ara maļda ne jemenesidaa cawadi carea. Maļne cawasidaa JonádrĀ beĀeade bĀda.

⁸ Maļ carea ādjia jarasidaa:

–Daia jaradua bĀa cārēda osida jāwā dadjirāra naļ minijīchiaĀ panesidara. ĳBĀa cārēda obarī? ĳSāmaĀba zebĀrĀ? ĳBĀra sāmbema? ĳSāĳrĀ ēberārānebema?–

⁹ Jonába panusia:

–Māra hebreoda jāwā bĀa. Māa bajānebema Ācōrēa bia beĀeabaria. Idjia pusara, naļ ējūā sida osia.–

¹⁰ Maļ awara jarasia idjira Ācōrēnebemada mīrū wābĀrĀda. Maļ cawasidaĀ ādjirāra bio ne wayasidaa. Maļ carea ādjia iwīdisidaa:

–ĳBĀa cārē cārēā jāwā osi?–

¹¹ Maļmisa pusara auĀuara quīrūbĀrĀ bērā ādjia iwīdisidaa:

–ĳjāĳbe bĀra sāwā odī pusa quīrūbira tumabidī carea?–

¹² Jonába panusia:

–Māra daiĀu bĀtabuĀĀdua. MāwābĀrĀ pusara tumaya. Māa cawa bĀa mādrĀ beĀeade bĀda naļ pusa jācua quīrū nūmĀ carea.–

¹³ BaribĀrĀ barco edebĀdarāba auĀuara wisidaa doyya wāni carea. Māwāmīna poyadaē basia, pusara wetara quīrūna bērā. ¹⁴ Maļ carea Ācōrēa nāwā iwīdisidaa:

–Ācōrē, naļ ēberā beabĀda carea दौरā beubirādua. Idjida beĀeade neē bĀda beadibĀrĀ, दौरā beĀeade bĀrādua. Wārāda baabĀrĀ ara bĀdjia crīcha bĀ quīrāca o bĀa.–

¹⁵ Māwā jaradapeda Jonára daiĀu bĀtabuesidaa. Ara maļda pusara tumasia. ¹⁶ Maļ unusidaĀĀ barco edebĀdarāba Ācōrē wayaĀĀĀba animarāda babue diasidaa. Maļ awara wārāneba jarasidaa idjira ēpēnida.

¹⁷ Maļne Ācōrēba beĀa waibĀada diabuesia Joná mīmārēā. Maļ beĀa biteda Jonára ewari ūbea basia.

2

Jonába Ācōrēa iwīdīda

¹ Maļne Jonába beĀa bitedaĀba Ācōrēa nāwā iwīdisia:

² Mā biē beside māa beĀeade djuburiasia, mā Boro Ācōrē, maļne bĀa mā beĀeara panusia.

Mā beubodoba māa beĀeade djuburiasia, maļne bĀa mā beĀeara ūrīsia.

³ BĀa māra pusa nābuade bĀtabuebisia. Maļne pusaba māra aĀĀda jūma ānā edasia. BĀa pusa bogozoa bĀ diabueĀara mā ĳrĀ wāsia.

⁴ Maļ bērā crīchasia bĀa māra igarapeda bĀ quīrāpitabemada āyā bĀsida. Māa crīchasia bĀ de droma biya quiruda waa unuĀĀa.*

* **1:1** 2 Rey 14:25. † **1:3** Hebreorāmaarā maļ Tarsira dji tĀmĀara bĀ drua basia. * **2:4** Māa crīchasia bĀ de droma biya quiruda waa unuĀĀa. Griego beĀeade māwā bĀ bĀa. Hebreo beĀeade nāwā bĀa: “Māwāmīna māa crīchasia bĀ de droma biya quiruda wayacusa unuĀĀa.”

⁵ Pusaba m̄lra jūma ānā erobasía. Abeda m̄lra pusajāne basía. Małne pusajānebema chiruara m̄l borode baracuasía.

⁶ Abeda m̄lra edū pusajāne ta wāsía. Mamałba m̄lra waa ēdrāēda crīchasia. Baribara m̄l Boro Ācōrē, bla mał beuidebemada m̄lra ēdra edasia.

⁷ Beubodo baside m̄lra bara quīrānebasía. Małne ba de droma bia quīrudeba bla ūrīsía m̄lra bedea djoburia bla.

⁸ Jawaba oda ācōrē blaē bea ēpēbadarāba bla careba bara igarabadaa.

⁹ Baribara m̄lra bio bia blaada abarađe animarāda blā babue dia bayā.

Mał awara ba ume bedea blađara m̄lra jūma daucha o bayā. M̄l Boro Ācōrē, ababe blaabara m̄lra roya ēdra bayā.

¹⁰ Małne Ācōrēba bedaa Jonára pusa icawa webisía.

3

Ninive puruba ijāna

¹ Ācōrēra wayacusa Joná ume bedeasía. Nāwā jarasía:

² –Ninive puru dromanaa wādua. M̄lra blā jarabarada ādjirāa jaradua.–

³ Ara małda Jonára Ninivedaa wāsía Ācōrēba jarada quīrāca. Mał Ninivera puru droma basía. Mał bērā puru jūma paraai carea ewarī ūbea ebadjia. ⁴ Jonára purude edaa wāpeda nabema ewaride paraa nībasía. * Nāwā jīgua jara nībasía:

–¡Cuarenta ewari barabarađe Ācōrēba nał Ninive purura jūma āriya!–

⁵ Māwā blađe Ninivedebemarāba, drōarāba, warrarā bida Ācōrē bedeara ijāsidaa. Mał carea ne cođaca ewarida osidaa. Idjaba sopua careabema jlabadara jāsidaa.

⁶ Ninivedebema boroba małra cawasía. Mał carea idji bugue biya quīrudebemada pirabaripeđa idji djiio biya queđeara ērāpeda sopua careabema jlabarida jāsía. Małbe ne babueda pora l̄r̄l̄ chūmesía idji cadjirua oda carea sopua blađada acabi carea. ⁷ Małne dji boroba, idjiare dji droma bearā bida nāwā jarasidaa jūma idji purudebemarāba ijā odamārēā:

–Jūmarāba ne cođaca ewarida odadua. Idjaba ni cārē sida dorānadua. Mał awara bārā pacada, bārā oveja sida ne cobirānadua. Baido sida dawarānadua. ⁸ Mał awara sopua careabema jlabadada jlanadua. Idjaba sopua careabema wuada bādji animarā l̄r̄l̄ blađadadua. Małbe Ācōrēa wārā arada sođeba quīrā djoburia iwidiđadua. Mał awara bārāba cadjirua obadara igaradadua. Idjaba bārāba djārā biē obadara idu blađadua. ⁹ Māwā o pananeba Ācōrēba dadjirāra cawa oēsicada ātebarā idji quīrūbira tumabiđisicada. Māwāra dadjirāra quininaēsicada.–

¹⁰ Ninivedebemarāba māwā o panara Ācōrēba unusía. Idjaba sāwā ādji cadjiruara idu blađadada unusía. Mał carea idjia cawa oi jaradara oē basía.

4

Ācōrēba Ninive quīrā djoburiada

¹ Ācōrēba māwā quīrā djoburiadara Jonāba abeda biē unusía. Mał bērā bio quīrūsía. ² Idjia Ācōrēa nāwā jarasía:

–M̄l Boro Ācōrē, wadibida m̄l druade baside ĳm̄lra jaraē basica ara mał quīrāca māwāida? Mał carea m̄lra Tarsi druadaa mīrū wā quīrāsía. M̄lra bio cawa bla ba biadeba ēberārāra careabarida. Bara quīrā djoburiada bla. Isabe quīrūca. Ba quīrāra bio waiłba bla bērā ēberārāba cadjiruada idu blađadara bla ādjirāa cawa oi jaradara quīrādoabaria. ³ Mał carea m̄l Boro Ācōrē, m̄lra blā quīrā djoburia iwidiya abeda m̄lra beamārēā. Zocai bei cāyābara biara bla m̄lra beuida.–

⁴ Baribara Ācōrēba jarasía:

–ĳBamaarā bia bla ba jāwā quīrū bara?–

⁵ Małbe Jonára puru dajadaa wāpeda l̄m̄adau odjabariare de zaqueda osía. Mał de zaque edre chūmepeda jāā besía Ninive purura sāwāi cawaya. ⁶ Māwā blađe Ācōrēba Joná caita j̄cara queda joubla blađada tunubipeđa waribisía. * Mał j̄carara Joná chūmā l̄r̄l̄ barā wāna bērā Jonára cūrāsade necai besía. Idjira capipia besía mał j̄cara carea.

⁷ Baribara nurēma diapeda Ācōrēba caragada diabuesía mał j̄cara comārēā. Małba j̄carara beusia. ⁸ Besea odjadacarea Ācōrēba l̄m̄adau odjabariareba nāūrā j̄wārāłāda

* **3:4** Nabema ewaride paraa nībasía. Mał bedeaba idjaba jara bla: “Ewari aba paraa nībasía.”

* **4:6** Wārāda

cawadaē panla cārē quedua basida, hebreo bedea cawa bea bida cawadaē panla bērā.

puábisia. Maḷne beseaba Jonára bá nūmesia. Māwā ḅaḷde Jonára cacua norraḅari nūmesia. Maḷ carea idjira wetara beu quĩrĩasia. Nāwā jarasia:

–Zocai ḅei cāyābara biara ḅaḷa mḷra beuida.–

⁹ Baribḷḷ Ḃcōrēba idjía iwĩḷisia:

–¿Naḷ jḷcara beuḷa carea bia ḅaḷa ḅa jāwā quĩrũ ḅara?–

Jonába panusia:

–Māē. Wārāda mḷmaarā bia ḅaḷa jāwā quĩrũ ḅaira. Mḷra quĩrũbideba abeda beu quĩrĩā ḅaḷa.–

¹⁰ Maḷ carea Ḃcōrēba idjía jarasia:

–Jḷcara ḅa caita tununara ḅaḷa uē basía idjaba waribiē basía. Diamasi tunupeḷa nurēma diamasi beusia. Baribḷḷ maḷ jḷcara beuḷa carea ḅara sopua ḅaḷa. ¹¹ Bḷda maḷ jḷcara carea sopua ḅaḅḷḷ, ¿Ninive puru droma cawa oida baḷa carea auḷuara sopua ḅapeḷa mḷa quĩrā djuburiaiē ḅasica? Wārāda jāḷ puruḷe cadjirua o panḷ adua ḅeada 120 mil auḷu panḷ.† Maḷ awara animarā siḷa baraa.–

† 4:11 Cadjirua o panḷ adua ḅea. Maḷ beḷeara idjaba nāwā traducida ḅaḷa: “Warrarā adua queḷea.” Hebreo beḷeade nāwā ḅḷ ḅaḷa: “Jḷwa arara idjaba jḷwa acḷra cawaē bea.”

MATEO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MATEOBA ΒΛΔΡΑ

Jesu ume n̄ibabari Mateoba naλ cartara βasia. Mateora idjaba Levi abadaa. Mateoba Romanebema boro itea parata jarλ pe baside Jesuba idjira tr̄asia (9:9-13). Λcαγλmaarā Mateoba Marco cartada edapeda judiorā itea ebudaara βasia cawadamārēā Jesura ādjirā boroda idjaba Ācōrēba ādjirā ēdρα edabari diai jaradada.

Naārā βasia Jesucritora Abrahaλneba, Davideba zedadebemada (1:1-18), Jesu todadebemada (1:19deba aba 2:23daa), Juaλba Jesu borocuedadebemada (3:1-17), idjaba diauruba Jesu miā sēnanebemada (4:1-11).

Maλare βλ βλα Jesuba Galilea amene droma caita odadebemada (4:12deba aba 14:12daa). Eda βλ βλα idjia eyade jaradiadada (5:1neba aba 7:29daa), idjia ne ununaca ocuadada (8:1neba aba 9:38daa), idjia edadarā doce diabuedada (10:1-42), idjaba ne jara βλdeba jaradiadada (11:1neba aba 14:12daa).

Maλare βλ βλα Jesuba Galilea drua āi παγγλα jaradia badadebemada (14:13deba aba 17:21naa) idjaba Galileadeba Jerusaleλnaa w̄βαγλαde jaradia badadebemada (17:22deba aba 20:34daa).

Jr̄ūare βλ βλα Jesura Jerusaleλne m̄awānanebemada (21:1neba aba 28:20daa). Eda βλ βλα Jesuba saduceorā, pariseorā, dewararā sida biē jaradada (capítulo 21–23), Ācōrēba cawa oiēdebemada (capítulo 24–25), Jesu crude beupeda λrēbaadada (26:1neba aba 28:15daa) idjaba idji ijā bearā puru beaza diabuedada (28:16-20).

*Jesucrito ēberārā drōāenabemarā
Luca 3:23-38*

¹ Naλ cartara Jesucritodebema. Jesucritora dadji drōāenabemarā Abrahaλneba idjaba Davideba n̄awā zesia.* ² Abrahaλba warra Isada unusia. Maλbe Isadeba Jacoboda yōsia. Jacobodeba Judada, idji djabarā sida yōsidaa. ³ Judadeba Paréda, Zará sida yōsidaa. Ādji papara Tamará basía. Parédeba Esroλda yōsia. Esroλneba Araλda yōsia. ⁴ Araλneba Aminadáda yōsia. Aminadádeba Naasoλda yōsia. Naasoλneba Salmoλda yōsia. ⁵ Salmoλneba Booda yōsia. Boo papara Rahá basía. Boodeba Obéda yōsia. Obé papara Rut basía. Obédeba Jeséda yōsia. ⁶ Maλbe Jesédeba dadji israelerā boro Davira yōsia.

Davideba Salomoλda yōsia. Salomoλ papara naēna Uriaba eroβasia.† ⁷ Maλbe Salomoλneba Roboaλda yōsia. Roboaλneba Abiáda yōsia. Abiádeba Asada yōsia. ⁸ Asadeba Josapada yōsia. Josapadeba Joraλda yōsia. Joraλneba Uzíada yōsia. ⁹ Uzíadeba Jotaλda yōsia. Jotaλneba Acáda yōsia. Acádeba Ezequiada yōsia. ¹⁰ Ezequiadeba Manaseda yōsia. Manasedeβa Amoλda yōsia. Amoλneba Josiáda yōsia. ¹¹ Josiádeba Jeconiada, idji djabarā sida yōsidaa.‡ Maλ ewaride Babilonianeβemarāba israelerāra poyadapeda ādji druadaa jida edesidaa.§

¹² Babilonia druade panenacarea Jeconianeβa Salatiēda yōsia. Salatiēdeba Zorobabelda yōsia. ¹³ Zorobabeldeba Abiuda yōsia. Abiudeba Eliaquiλda yōsia. Eliaquiλneba Azoda yōsia. ¹⁴ Azodeba Sadoda yōsia. Sadoeβa Aquiλda yōsia. Aquiλneba Eliuda yōsia. ¹⁵ Eliudeba Eleazada yōsia. Eleazadeba Mataλda yōsia. Mataλneba Jacoboda yōsia. ¹⁶ Jacobodeba Joseba yōsia. Jose quimara Maria basía. Idjaba Mariaba Jesuda tosia. Ara maλ Jesura Ācōrēba diai jarada ēdρα edabari abadaa.

¹⁷ M̄awā Abrahaλneba aba Davidaa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Davi ewarideba aba Babilonia druadaa jida edepedadaa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Idjaba Babilonia druadaa jida edepedadeba aba Ācōrēba ēdρα edabari diai jarada zedaa catorce drōāenabemarāda panasidaa.

*Jesucrito toda
Luca 2:1-7*

¹⁸ Jesucrito todara n̄awā basia: dji papa Mariara Jose ume dji edadi carea bedeβa bia panasidaa. Baribραλ dji edadi naēna Mariara Ācōrē Jauredeba biogoa βesia. ¹⁹ Dji quima Josera ēberā jipa basia. Maλ bēra Mariara jūmarā quirāpita biē jara amaaba chuēpa igara quirā basia. ²⁰ M̄awā cr̄icha βade bajāneβema nezocada cāimocaradeβa Josemaa zepeda n̄awā jarasia:

* 1:1 Genesi 12:1-3; 2 Samuel 7:16. † 1:6 2 Samuel 11; 12. ‡ 1:11 Maλ Jeconiara idjaba Joaquiλ abadaa. § 1:11 2 Reye 24:8-16.

–Jose, Davideba zeda, Maria edaira wayarādua, idjira Ācōrē JauredebabαΓΛ biogoa βΛ bērā. ²¹ Mariaba warrada toya. Maλ warraba idji purura ādji cadjiruadebemada ēdρα edaya. Maλ bērā idjira trλ βΛdua Jesu.–

²² Jūma maλγARA māwāsia Ācōrēba naēna jarada quīrāca. Idjideba bedebariba nāwā jarasia:

²³ Wērā umaquīrā adua βΛda biogoa βepeda warrada toya.

Ēberārāba dji warrara Emanuel adia.*

(Maλ trλba jara βΛa “Ācōrēra dadjirā ume βΛda.”)

²⁴ Maλne Josera cāimocara nūmanada λΓλmapeda Ācōrē nezoca bajānebemaba jarada quīrāca osia. Mariara edasia. ²⁵ BaribαΓΛ ābaa cāinaca basia aba maλ warra iwina tobαΓadaa.† Todacarea Joseba idjira trλ βΛsia Jesu.

2

Chīdaudeba cawa jarabadaba Jesu acλde zepedada

¹ Jesu Beleλ purude Judea druade tosidade Herode dji Droma abadada dji boro basia.* Maλ ewaride λCαΓA ēberārāda λmādaud odjabariare βΛ druadeba Jerusaleλ purude jūesidāa. Maλgarāba chīdaud acλ panλneba ne cawabadjidāa. ² Maλne ādjia iwīdisidāa:

–Naλ druade judiorā boro bai warrada tosia. Idjira ζsāma βΛ? Daiba λmādaud odjabariare βΛ druadeba chīdaud idjidebemada unusidāa.† Nama ze panλa idjia bia bedeadā carea.–

³ Maλ ūrīside Herodera biē besia abaλda idji cacuabari bei bērā. Idjaba Herodeba sāwā oida cawadaē panλ bērā jūma Jerusaleλnebemarā sida biē panesidāa. ⁴ Maλne Herodeba jūma sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabada sida trλcuapeda iwīdisia:

–Ācōrēba ēdρα edabari diai jaradara ζsāmabαΓΛ toida βΛ?–‡

⁵ Ādjirāba panusidāa:

–Beleλ purude naλ Judea druade toida βΛa. Maλnebemada Ācōrēneba bedebariba nāwā jarasia:

⁶ Beleλ purura Judadebema puru droma βea tāēna dji edaara βλēa.

Maλ purudeba dji boroda aba zeya.

Maλ boroba mλ puru Israelera bia pe erobaya.–§

⁷ Maλbe Herodeba chīdaudeba cawa jarabadarāra mērā trλcuasia. Dji warra toda ewari cawai carea ādjia iwīdisia dji chīdaura sāλbeda odjasida. Maλne dji ewarira jarasidāa.

⁸ Ādjira Beleλnaa wābibαΓAde Herodeba jarasia:

–Jāma wānapeda dji warra zaquera bio quīrācuita iwīdi wānada. Unusidara mλa jarade zedadua mλ sida idjimāa bia bedeade wāi carea.–

⁹⁻¹⁰ Herodeba māwā jaradacarea ādjira wāsidaa. Maλbe chīdaud λmādaud odjabariare unupedadara wayacusa unusidāa. Unusidade bio βAsrīdasidia. Dji chīdaura ādji na wāsia aba dji warra zaque βλma piqui nūmeβαΓadaa. ¹¹ Dede eda wābλadade warra zaquera dji papa Maria ume βΛda unusidāa. Ara maλda chīrāborode copanenapeda warra zaquea bia bedeasidāa. Maλbe ādjiza baurudeda ewadapeda warra zaquea oroda, incienso querada, mirra quera sida diasidāa. ¹² Māwānacarea Ācōrēba ādjirāa cāimocaradeba cawabisia Herodema jēda wārānamārēā. Maλ bērā dewara óareba ādji druadaa wāsidaa.

Egipto druadaa mīrū wāpedada

¹³ Ādji wāpedadacarea Ācōrē nezoca bajānebemada cāimocaradeba zepeda Josea jarasia:

–Herodeba βΛ warra zaquera λΓA βΛa beai carea. Maλba piradrαpeda βΛ warra zaquera, dji papa sida edapeda Egipto druadaa wānada. Mama bedua aba mλa jarabαΓadaa.–

¹⁴ Ara maλda Josera diamasi piradrαpeda warra zaquera, dji papa sida edapeda Egiptoda edesia. ¹⁵ Ādjira mama panesidāa aba Herode beubαΓadaa. Maλgara māwāsia Ācōrēba jarada quīrāca. Idjideba bedebariba nāwā jarasia: “Mλa mλ warrara trλsia Egiptodeba zemārēā.”*

Herodeba Beleλnebema warrarā quenabida

¹⁶ Herodeba cawasia chīdaudeba cawa jarabadarāba idjira cūrūgasidada. Maλ carea bio quīrūpeda Beleλnebema warra zaquerā poa umēneba edaa quedēada jūma quenabisia. Ara

* **1:23** Isaia 7:14. † **1:25** Iwina. Griego bedeade λCαΓA cartade maλra neēa. * **2:1** MaλγA Herodera “dji Droma” abadjidāa. Idjira ababe nama Mateo 2:1-22de, Luca 1:5de bida odja βΛa. Waabema bororā Herode abadada idjideba yōsidāa. † **2:2** Numero 24:17. ‡ **2:4** Ācōrēba ēdρα edabari diai jarada. Maλra griego bedeade “Crito” βλ βΛa. Critora trλēa. Jara βΛa “Ācōrēba ēdρα edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda βΛadada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesias.” § **2:6** Miquea 5:2. * **2:15** Osea 11:1.

caitabema sida quenabisia. Māwā osia chīdaudeba cawa jarabadarāba chīdau unupedada ewarira idjia jarapedada bēra. ¹⁷ Māwā jūmarāda sopuasidaa Ācōrēneba bedeabari Jeremiaba jarada quīrāca. Nāwā jarasia:

¹⁸ Ramā purude ūrīsidāa aega jīā bāda, sopua jīā bāda, idjaba aujīā bāda.

Raquelera idji warrarā carea jīā bāda māwā basia.

Idji sobiabiđira quīrīāē basia idji warrarā neē beda bēra.†

Jose Egiptodeba jēda zeda

¹⁹ Herode beuside Josera wadi Egiptode basia. Małne bajānebema nezocada idjimaa cāimocarađeba zesia. ²⁰ Mał nezocaba idjia jarasia:

–Bā warra zaque bea quīrīā beadara beusidaa. Mał bēra piradrāpeda warra zaquera, dji papa sida wayacusa Israeldaa ededua.–

²¹ Ara małda Josera piradrāpeda idji warra zaquera dji papa sida Israeldaa edesia.

²² Baribāra Joseba ūrīsia Arquelaođa idji zeza Herode cacuabari Judea druadebema boroda besida. Mał carea mamaa wāida wayasia. Baribāra Ācōrēba idjia cāimocarađeba jarada bēra Galilea druadaa wāsia. ²³ Mama puru Nazare abadađe besia. Małgāra māwāsia Ācōrēneba bedeabadarāba nāwā jarapedada quīrāca: “Idjira Nazaredebemaana adia.”‡

3

Borocuebari Juałnebema

Marco 1:1-8; Luca 3:1-9, 15-17; Juał 1:19-28

¹ Māwānacarea Borocuebari Juałba Judeade ējūā pōsa ewaraga bāde jaradia besia.

² Nāwā jarabadjia:

–Ācōrēra zebāra jūmarā Boro bai carea.* Mał carea bārāba cadjirua obadara igaradapeda idjimaa zedadua.–

³ Mał Juałnebemada Ācōrēneba bedeabari Isaiāba jarasia:

Ēberāda ējūā pōsa ewaraga bāde jīgua bedea bāa:

Ora jaridadua dadjirā Boro bia edadamārēā. Ora idji itea jīpa jaridadua.†

⁴ Juałba jābarira cameyo cara oda basia. Idjia jā bā trājābarira animarā e oda basia. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajōđa jōbadjia. ⁵ Małne ēberārā Jerusalełnebemarāda, jūma Judea druadebemarāda, idjaba jūma Jordał do caita bearā sida Juałmaa wābadjidaa.

⁶ Ādjia cadjirua opedadada idji quīrāpita ebuda jarabadjidaa. Małbe Juałba ādjirāra Jordał dode borocuebadjia. ⁷ Māwā bāde ācāra judiorā ley jaradiabadada zesidaa Juałba borocuemārēā. ācāra pariseorā basia; ācāra saduceorā basia. Baribāra Juałba ādjirā unubārađe jarasia:

–Dama ēberārā, ĵcaiba jarasi bārāra Ācōrē quīrūbidebemada poya mīrūnida? ⁸ Bārāba o pananeba unubidadua wārāda Ācōrēmaa zesidada. ⁹ Crīcharānadua Abrahāł warrarā bēra Ācōrēba cawa oēda. Mā bārā ebuda jaraya: Ācōrēba quīrīāibāra, za tabea mōgarara Abrahāł warrarā wabīcuaya. ¹⁰ Mał awara mā jaraya: Ācōrēba zagarada eroḅa bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zaudacara tutacuapeda tlabāde bātaacuaya. Ara mał quīrāca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa oya.

¹¹ Mā bārāra baidoba borocueya Ācōrēmaa zesidada cawabi carea. Baribāra mā caidu zebārađa mā cāyābara dji dromaara bāa. Mał bēra idjia jīrūne jā bā ērāi carea māra bia bālēa. Idjiabāra Ācōrē Jaureda diaya.‡ Baribāra jānāēbāra cawa oya.§ ¹² Ezoai careabemara idji jawade eroḅa porara dji ta umebemada āyā bāi carea. Małbe dji tara wagaya baribāra dji porara tlabā uruade babueya.–

Juałba Jesu borocueda

Marco 1:9-11; Luca 3:21-22

¹³ Mał ewaride Jesura Galilea druadeba Jordał dođa zesia Juałba idjira borocuemārēā.

¹⁴ Baribāra Juałba borocue amaaba jarasia:

–Bābāra māra borocueida bāa. ĵCārē cārēā bāra māmaa ze bā?–

¹⁵ Małne Jesuba panusia:

–Nawena bāa obari quīrāca odua. Biara bāa dadjia jūma jīpa ođida Ācōrēba obi bā quīrāca.–

† 2:18 Jeremia 31:15. ‡ 2:23 Idjira Nazaredebemaana adia. Nazare trāra hebreo bedeade “nezer” jarabadaa. Mał bedeaba jara bāa “bacuru tucuda.” Isaiā 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. * 3:2 Daniel 2:44. † 3:3 Isaiā 40:3. ‡ 3:11 Ācōrē Jaureda diaya. Griego bedeade nāwā bā bāa: “Ācōrē Jaureba borocueya.”

§ 3:11 Cawa oya. Griego bedeade nāwā bā bāa: “Uruaba borocueya.”

Ara maḷda Juaḷba iḷāsia. ¹⁶Jesura borocuepeda doedaḷba drua wābḷaḷde cawaēne bajāda ewasia. Maḷne Jesuba Ācōrē Jaurera puchirā quīrāca idji ḷḷ zebḷaḷda unusia. ¹⁷Maḷ awara Ācōrē bajāneba eda bedeabḷaḷda ūrīsidaa. Nāwā jarasia:

–Naḷdrḷ mḷ Warra quīrā bḷa. Mḷra idji carea bio ḷasrida ḷaa.*

4

Diauruba Jesu mīā sēna

Marco 1:12-13; Luca 4:1-13

¹ Māwānacarea Ācōrē Jaureba Jesura ējūā pōāsa ewaraga ḷadaa edesia. Maḷbe diauruba idjira mīā sēsia Ācōrēra igarabi carea. ²Jesura cuarenta ewari āsa, diamasi bida ne coē ḷada bēra jarra besia. ³Māwā ḷade mīā sēbarira zesia. Idjia jarasia:

–ḷada wārāda Ācōrē Warrabḷaḷ, jaradua za tabea mōgaraa paḷ bamārēā.–

⁴ Baribḷaḷ Jesuba panusia:

–Ācōrē Bedeade nāwā bḷ ḷaa: ababe ne co ḷadeba ēberāra zocai baēa, ātebḷaḷ jūma Ācōrēba jara ḷa iḷā ḷadeba zocai ḷaya.*

⁵ Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleḷ, Ācōrē itea ḷa purudaa edesia. Mama Ācōrē de droma boro ḷḷara ḷamaa edesia. ⁶Maḷbe diauruba jarasia:

–ḷada wārāda Ācōrē Warrabḷaḷ, namaḷba udu jḷdrḷdu. Ācōrē Bedeade nāwā bḷ ḷaa: Ācōrēba idji bajānebema nezocarāda diabueya ḷa carebamārēā.

ḷara ādji jḷwade edadia ḷa jūrā mōgaraba puarāmārēā.†

⁷ Maḷne Jesuba diaurua jarasia:

–Ācōrē Bedeade idjaba jara ḷaa: “Bariduada orādua bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya.”– ‡

⁸ Māwānacarea diauruba Jesura eya ḷḷa ḷade edesia. Mamaḷba Jesua jūma naḷ ējūāne bea puruda, puruza ne bia quedeada sida acḷbisia. ⁹Maḷbe diauruba jarasia:

–ḷada chīrāborode coḷpeda mḷa bia bedeaiḷaḷ, naḷgara jūma mḷa bḷa diaya ḷa jḷwadea erobamārēā.–

¹⁰ Maḷne Jesuba diaurua jarasia:

–Satana, āyā wādua. Ācōrē Bedeade nāwā bḷ ḷaa: “ḷa Boro Ācōrēabḷaḷ bia bedeada. Aba idjdrḷ iḷā badua.”–§

¹¹ Ara maḷda diaurua Jesu caitabemada āyā wāsia. Maḷne Ācōrē nezoca bajānebemarāda Jesumaa zedapeda idjira ne cobisidaa.

Jesuba jaradia beda

Marco 1:14-15; Luca 4:14-15

¹² Borocuebari Juaḷ preso ḷa ūrīsida Jesura jēda Galilea druadaa wāsia. ¹³Baribḷaḷ Nazare purude beē basia, ātebḷaḷ Capernauḷ purude baēde wāsia. Maḷ purura amene droma icawa ḷaa. Neptalideba yōpedada israelerā ējūāne ḷa idjaba Zabuloḷneba yōpedadarā ējūā caita ḷaa. ¹⁴Maḷgara māwāsia Ācōrēneba bedeabari Isaiaba ḷada quīrāca. Nāwā ḷasia:

¹⁵ Bārā Zabuloḷ idjaba Neptali ējūāne bearā, judiorāé Galileade bearā, amene dromanaa wābada o caita bearā, Jordaḷ do icawa bearā:

¹⁶ Bārāra pāimane duanasidaa Ācōrē adua panana bēra.

Baribḷaḷ idira ḷnaane duanaa Ācōrēnebemada cawa paḷa bēra.

Bārāra zocai panamīna beuda quīrāca duanabadjidaa.

Baribḷaḷ idira ḷmādaud odjabarḷ quīrāca Ācōrēba ara idjidebemada bārāa cawabi ḷaa.*

¹⁷ Maḷ ewarideba ḷtaa Jesuba nāwā jara nībasia:

–Ācōrēra bārā Boro bai carea zebḷaḷa.† Maḷ carea bārāba cadjirua obadara igaradapeda idjimaaz zedadua.–

Jesuba beda ḷaribadarā trāna

Marco 1:16-20; Luca 5:1-11

¹⁸ Jesura Galilea amene droma icawa nīne ēberāda umē unusia. Abara Simoḷ basia, Pedro abadada. Dewarabemara dji djaba Andre basia. Maḷ ēberārā beda beabadarā basia. Ādjira doeda beda bari panasidaa. ¹⁹Jesuba ādjia jarasia:

–Mḷ ume zedadua. Bārāba beda ḷaribada quīrāca mḷa bārāa jaradiaya ēberārāda mḷmaa enenamārēā.–

* 3:17 Isaia 42:1-4. * 4:4 Deuteronomio 8:3. † 4:6 Salmo 91:11,12. ‡ 4:7 Deuteronomio 6:16. § 4:10 Deuteronomio 6:13. Satana. Maḷ trāra hebreo bedeadeba ze ḷaa. * 4:16 Isaia 9:1-2. † 4:17 Daniel 2:44.

²⁰ Ara maŕda ädji ðeda ðaribadara amenapeða Jesu ume wäsidaa. ²¹ Nocoðaa wäbŕaŕde Jesuba dewara ëberäda umé unusia. Abara Zebedeo warra Santiago basía. Dewarabemara dji djaba Juuŕ basía. Ädji zeza ume jåbade ðeda ðaribada cõð ðeada ca panasidaa. Maŕbe Jesuba ädjira tråsia idji ume wånamärëä. ²² Ara maŕda ädji jåbara, ädji zeza sida amenapeða Jesu ume wäsidaa.

Jesu Galilea druade parrŕada

Luca 6:17-19

²³ Jesura jüma Galilea druade parrŕaa wäsia. Judiorä dji jŕebada deza jaradiabadjia Äcõrëra ädji Boro bai carea zebŕŕada. Maŕ bedea bia jaradiade wäbŕaŕza jüma ëberärä cacua bië ðeada biabicusia. ²⁴ Maŕ bërä idjira jüma Siria druade trŕ ŕagasia. Maŕ carea ëberäräba jüma quïrätanoaneba cacua bië ðeada, cacua puu bara ðeada, jai bara ðeada, wawa ðeada, ðŕadŕŕa bea sida idjima eñebadjidaa. Jesuba ädjirära jüma biabibadjia. ²⁵ Maŕ carea zocärä Galileadebemaräda, Decapoli druadebemaräda, Jerusaleñebemaräda, Judeadebemaräda, Jordaŕ do quïrärëbemarä sida Jesu caidu wäsidaa.

5

Dadji bia ðeadi Jesuba jarada

Luca 6:20-23

¹ Èberärä zocärä unuside Jesura eyade ŕtaa wåpeda chümesia. Maŕne idji ume nïbabadaräda idjima zesidaa. ² Maŕbe Jesuba nãwä jaradiasia: ³ Bäräba ara båduba dji biaëda cawa panŕbŕŕa, bio bia panŕa Bajäne Bŕba pe eroðŕ bërä. ⁴ Bäräda sopua ðeabŕŕa, bio bia panŕa Äcõrëba maŕ sopuara jõbi bërä. ⁵ Bäräba dji dromada ðeadi carea jŕŕŕaðebŕŕa, bio bia panŕa Äcõrëba bäräa jüma naŕ ëjüära diai bërä. ⁶ Wäräda soðeba jipa o quïrŕä ðeadiðŕŕa, bio bia panŕa bäräba quïrŕä ðeada Äcõrëba diai bërä. ⁷ Bäräda quïrä djuburiaya ðeadiðŕŕa, bio bia panŕa Äcõrëba quïrä djuburiyai bërä. ⁸ Bärära soðeba ababe Äcõrë itea ðeabŕŕa bio bia panŕa Äcõrë ununi bërä. ⁹ Bäräba jümaräda äbaa necai ðeadamärëä o ðeabŕŕa, bio bia panŕa Äcõrë warraräana aäi bërä. ¹⁰ Bärä jipa ðea carea dewararäba bië oðibŕŕa, bärära bio bia panŕa Bajäne Bŕba pe eroðŕ bërä. ¹¹ Bäräda mŕ carea bië jaradiðŕŕa, bië oðibŕŕa, idjaba quïrätanoa sewaðeba bië jaradiðŕŕa, bio bia panŕa. ¹² Bio capiripia ðeadaua, bäräba nebia waiðŕada bajäne eropanŕ bërä. Drõäenabema ewaride bida Äcõrëneba ðeðeabadaräda ara maŕ quïræca bië oði carea ëpësidaa.

Tä idjaba ŕnaa

Marco 9:49-50; Luca 14:34-35

¹³ Bärära naŕ ëjüäne tä quïræca panŕa.* Baribŕŕa tä çayada jõibŕŕa çsäwä wayacusa çaya ðei? Abeda bië ðeya. Biara ðŕa dajadaa ðatabuedida ŕŕŕ taðadamärëä. ¹⁴ Bärära ŕnaa quïræca ðeaa, naŕ ëjüäne beaba bäräneba Äcõrënebema unu panŕ bërä. Puru eyade ðada çsäwä mërëni? ¹⁵ Ni abalŕa ïbräda coadapeða epeðeco droma edre ðadacaa. Ätebŕŕa ŕŕa dji ðŕbadade nümŕbadaa jüma dji ðejäne ðeada ŕnaane ðeadamärëä. ¹⁶ Ara maŕ quïræca ëberärä quïræpita biada o pananadua ädjiräba dadji Zeza bajäne ðŕa bia ðeðeadamärëä.

Äcõrëba Moisea diada ley jüma oðidebema

¹⁷ Crïcharñadua mŕra zesida Äcõrëba Moisea diada leyda, Äcõrëneba ðeðeabadaräba ðŕpedäda sida äyå ðŕi carea. Mŕra maŕ carea zeë basía, ätebŕŕa zesia ädjia jara panŕada jüma aride oi carea. ¹⁸ Wärä arada mŕa jaraya: naŕ ëjüä, bajŕ sida waði ðŕmisa maŕ leyðebemara ni maärï bida jõëa aba leyba jara ðŕra jüma mãwäbŕŕŕada.† ¹⁹ Maŕ bërä bariduaba maŕ leyðebema dji eðaara ðŕ sida ïjå oðebŕŕa, idjaba dewararäa abarica ïjå orånãmärëä jaradiaibŕŕa, idjira Äcõrë purude dji eðaara quïruda ðaya. Baribŕŕa leyra ïjå o ðaibŕŕa, idjaba mãwä oðamärëä dewararäa jaradiaibŕŕa, maŕŕra Äcõrë purude dji dromada ðaya. ²⁰ Wärä arada mŕa jaraya: judiorä ley jaradiabadaba o panŕ çâyåbara idjaba pariseoräba o panŕ çâyåbara bäräba jipaara oðæbŕŕa, Bajäne Bŕba pe eroðæä.

* **5:13** Tä quïræca panŕa. Maŕba jara ðŕca ðŕa “bärära naŕ ëjüäne panŕa ëberärä bia duananãmärëä” wa “bäräba naŕ ëjüänebemaräa Äcõrë crïchara jaradiadia.” 2 Corinto 4:20. † **5:18** Ni maärï bida. Griego ðeðeade mãwä ðŕ ðŕa: “Caraga aba bida idjaba letra aba bida.”

*Jesuba quĩrũbiãebema jaradiada**Luca 12:57-59*

²¹ Bãrãba cawa panla dadji drõãenaaba nãwã jarabadada: “Mĩã bearãdua.”[†] Idjaba “mĩã beaibãrã bãrã bororãba cawa odia.”[§] ²² Baribãrã mla jaraya: bariduaba djãrã ume quĩrũbiãrã ãcõrãba cawa oya. Bariduaba djãrãda crĩcha neẽ tabãada aibãrã bãrã bororãba cawa odia.* Idjaba bariduaba djãrãda biẽ jaraibãrã, ãcõrãba tãba uruadaa wãbiya.

²³ Maã bẽrã ba djabada ba ume quĩrũ ba da quĩrãnebaibãrã, ba animarã ãcõrãba babue diade wãnamĩna babue diarãdua. ²⁴ ãtebãrã dji babue diabada caita amepeda ba djaba ume ibiade wãdua. Maãbebãrã jẽda zepeda ba animarãra ãcõrãba babue diadua.

²⁵ Ba oda carea ba dji quĩrũba bãra dji cawa obarimaa edeibãrã, wadi ode wãbãdãde jũma odua ibiadi carea. Mãwã oẽbãrã, idjia bãra dji cawa obari jawade bãya. Maãbe dji cawa obariba bãra dji zarraa jidabiya preso bãmãrãã. ²⁶ Wãrã arada mla jaraya: bãra jãmabemada ãdrããba aba ba daida ba parata jũma diabãrãdaa.

Daunemabadaebema

²⁷ Bãrãba cawa panla nãwã jarabadada: “Daunemarãdua.”[†] ²⁸ Baribãrã mla bãrãa jaraya: bariduaba wẽrãda acãpeda awuaibãrã abeda maã wẽrã ume idji soãeba daunemasia.

²⁹ Maã bẽrã ba jawã araarebema dauba bãa cadjiruada obibãrã, maã cadjirua o amaaba ba daura ãtãpeda batabuedua. Ba cacuãdebema aba aduaimĩna ewariza ãcõrãba ume bãya. Maãda biara bãa ãcõrãba jũma ba cacuada tãba uruade batabuei cãyãbara. ³⁰ Idjaba ba jawã araarebemaba bãa cadjiruada obibãrã, maã cadjirua o amaaba ba jawãra bãã tutapeda batabuedua. Ba cacuãdebema aba aduaimĩna ewariza ãcõrãba ume bãya. Maãda biara bãa ãcõrãba jũma ba cacuada tãba uruade batabuei cãyãbara.

*Mĩã amabadãebema**Mateo 19:9; Marco 10:11-12; Luca 16:18*

³¹ Idjaba nãwã jarabadaa: “Bariduaba idji wẽrãda amaibãrã, dji wẽrãa carta mĩã amainebemada diaida bãa.”[†] ³² Baribãrã mla jaraya bariduaba idji wẽrãda dewara ume bããda amaibãrã, maãgãra dji wẽrã daunemabibãrã carea bedeadã bãya. Idjaba idji wẽrã amanada dewaraba edaibãrã, dji edabãrã umaquĩrã sida daunema bãa.

ãcõrã quĩrãpita wãrãda ne oi jaraidebema

³³ Bãrãba cawa panla dadji drõãenaaba nãwã jarabadada: “Ba ãcõrãba quĩrãpita wãrãda ne oya aibãrã jũma oida bãa.”[§] ³⁴ Baribãrã mla jaraya: ni abãã trãneba wãrãda ne oyada arãnadua. Bajã trãneba wãrãda ne oyada arãnadua, bajãra ãcõrãba bugue quĩrãca ba bẽrã. ³⁵ Naã ãjũã trãneba wãrãda ne oyada arãnadua, naã ãjũãra ãcõrãba jĩrũ bãbari quĩrãca ba bẽrã. Idjaba Jerusaleã trãneba wãrãda ne oyada arãnadua, Jerusaleãra dadjirã Boro ãcõrãba puru bẽrã. ³⁶ Idjaba ara badji trãneba wãrãda ne oyada arãdua, ba buãara aba biãda poya torroa oẽ bẽrã idjaba poya pãima oẽ bẽrã. ³⁷ Bãrãba ne odiada adibãrã, oãdua. Idjaba oãããna adibãrã, orãnadua. Maã auãdu baridua trãneba wãrãda ne oida jarabãrãra cadjiruãdeba ze bãa.

*Bã biẽ oã droaidebema**Luca 6:29-30*

³⁸ Bãrãba cawa panla nãwã jarabadada: “Abããba djãrã dauda ãrĩsira dji mãwã oãara abarica dau ãrĩnida panla.* Quidada bããsira dji mãwã oãara abarica quida bããdida panla.” ³⁹ Baribãrã mla jaraya: bãda biẽ osidara chupea droadua. Bariduaba bãra uridarra dji jawã araarebemane uibãrã, dewarabemaare biãda idu ubidua. ⁴⁰ Baã jãbari jãrã carea bariduaba bãda dji cawa obarimaa edeibãrã, idjia jãrã quĩrãã bãra, dewarabema sida idu jãrãbidua. ⁴¹ Zarraba bãa ne zãããda tamãa aride edebibãrã, idjia jarada auãdu ededua. ⁴² Bariduaba bãa ne iwidiãbãrã diadua. Bariduaba bãa ne iwidiãbãrãde jẽda diayada aibãrã, idjia iwidiã bãra wãgarãdua.

*Dadji dji quĩrũ quĩrãida bããdebema**Luca 6:27-28, 32-36*

⁴³ Bãrãba cawa panla nãwã jarabadada: “Ba dji biara quĩrããdua, baribãrã ba ume dji quĩrãra quĩrãmadua.”[†] ⁴⁴ Baribãrã mla jaraya: bãrã dji quĩrãra quĩrããnadua. Bãrã biẽ

[†] 5:21 Exodo 20:13. § 5:21 Deuteronomio 17:8. * 5:22 Bãrã bororã. Griego bedeadã “Sanedrĩn” bã bãa. Maããde eda duanasidãa judiorã bororã dji dromarãda. † 5:27 Exodo 20:14. † 5:31 Deuteronomio 24:1. § 5:33 Deuteronomio 23:21-23. * 5:38 Levitico 24:20. † 5:43 Ba dji biara quĩrããdua. Maããra Levitico 19:18de bãa, baribãrã ããããba maã auãdu dadji dji quĩrũ quĩrããmanida panãda jarãdiasidãa.

jarabɔlara bia jaradadua; bārã quĩrãma panɔra bia odadua.† Ācõrẽa iwididadua ãdjirãra carebamãrẽã. 45 Mãwã ebuɔa baya bārã Zeza bajãne ɔɔ warrarãda. Dadji Zezaba ãmãdaura ẽberã cadjiruãrã carea, dji biarã carea bida odjabibaria. Ẽberã jipa beaẽ carea, dji jipa bea carea bida cuera zebibaria. 46 Baribɔrɔ bārãba ababe bārã dji biarãdrɔ quĩrã pananibɔrɔ, çcãrẽ nebiada Ācõrẽba diai? Romanebema boro itea parata jɔrɔ pepadarã bida maã quĩrãca obadaa. 47 Bārãba ababe djabarãa “mẽrã” adibɔrɔ, çcãrẽ biada o panɔ? Dji Ācõrẽ adua bea bida mãwã obadaa. 48 Maã bẽrã jumarãda quĩrã beadadua bārã Zeza bajãne ɔɔba jumarã quĩrã ɔɔ quĩrãca.

6

Ne neẽ quedeaa diadidebema

1 Bārãba ne biada o panɔne quĩrãcuidadua. Dewararãba bia ununamãrẽã orãnadua. Mãwã odibɔrɔ, bārã Zeza bajãne ɔɔba idji nebiadebemada diaẽa. 2 ɔɔba ne neẽ quedeaa ne diabɔrɔde dji biaca beaba obada quĩrãca orãdua. Ādjia ne diabɔrɔde cachiruda zabibadaa judiorã dji jɔrebada dede, purude bida jumarãba ãdjidebemada bia bedeadamãrẽã. Wãrã arada mãɔ jaraya: ẽberãrãba ãdjidebemada bia bedeadida quĩrã panɔ bẽrã ababe maãdrɔ edadia. Ācõrẽneba ni cãrẽ sida edadaẽa. 3-4 ɔɔba ne neẽ quedeaa ne diabɔrɔde jĩgua jararãdua. Ni abaa nẽbɔrɔrãdua. ɔɔba chupea bia o ɔɔra ɔɔ Zeza Ācõrẽba unubaria. Idjiabɔrɔ bɔã nebiada diaya.*

Ācõrẽa iwidibadadebema

Luca 11:2-4

5 ɔɔba Ācõrẽa iwidibɔrɔde dji biaca beaba obada quĩrãca orãdua. Ādjirãba judiorã dji jɔrebada dede, purude bida ẽberãrãba bia ununamãrẽã ãta nũpanenapeɔa Ācõrẽa iwidibadaa. Wãrã arada mãɔ jaraya: ẽberãrãba ãdji bia ununida quĩrã panɔ bẽrã ababe maãdrɔ edadia. Ācõrẽneba ni cãrẽ sida edadaẽa. 6 ɔɔba Ācõrẽa iwidibɔrɔde ɔɔba dede eda wãdua. Dji eda wãbadara jũãtrɔpeda bɔduba ɔɔba Zeza Ācõrẽa iwididua. ɔɔba chupea bia o ɔɔra ɔɔba Zeza Ācõrẽba unubaria. Idjiabɔrɔ bɔã nebiada diaya.

7-8 ɔɔba Ācõrẽa iwidibɔrɔde Ācõrẽ adua beaba obada quĩrãca orãdua. Ādjirãba abarida barima zocãrã jarabadaa crĩcha panɔ bẽrã dãrã iwidibadade Ācõrẽba biara ũrɔda. Baribɔrɔ bārã Zeza Ācõrẽa iwididi naẽna idjia cawa ɔɔba bārãba cãrẽda quĩrã panɔda. 9 Maã carea Ācõrẽa mãwã iwididadua:

Dairã Zeza bajãne ɔɔba, jumarãba ɔɔra wayadida panɔa.

10 Daiba quĩrã panɔa ɔɔra jumarã Boro bai carea isabe zeida.

Quĩrã panɔa ɔɔba quĩrã ɔɔra naã ẽjũãnebemarãba odida, bajãnebemarãba obada quĩrãca.

11 Codira ewariza daia diadua.

12 Dairãba cadjirua opeɔadara quĩrãdoadua, dairã biẽ obɔdara daiba quĩrãdoabada quĩrãca.

13 Dairãra cadjiruade idu baebirãdua, ãtebɔrɔ cadjiruadebemada ẽdrɔ ɔɔdua.† [ɔɔba jumarãda poya ɔɔba, ɔɔra dji ɔɔra ɔɔba idjaba ewariza dji dromaara ɔɔba.]‡

14 Djãrãba bārã biẽ opeɔadada quĩrãdoadibɔrɔ, bārãba biẽ opeɔadara bārã Zeza bajãne ɔɔba quĩrãdoaya. 15 Baribɔrɔ djãrãba bārã biẽ opeɔadada quĩrãdoadaẽbɔrɔ, bārãba biẽ opeɔadara bārã Zeza bajãne ɔɔba quĩrãdoaeã.

Ne codaca ewari odidebema

16 Bārãba ne codaca ewari obɔdadade sopua bea quĩrãca bearãnadua dji biaca beaba obada quĩrãca. Ādjirãra mãwã panabadaa jumarãba cawadamãrẽã ne codaca ewarida o panɔda. Wãrã arada mãɔ jaraya: ẽberãrãba ãdji bia jaradida quĩrã panɔ bẽrã ababe maãdrɔ edadia. Ācõrẽneba ni cãrẽ sida edadaẽa. 17 Baribɔrɔ ɔɔba ne codaca ewari o ɔɔde ɔɔba borora queraba pãdua, quĩrã sida sagɔdua. 18 Mãwãra ẽberãrãba cawadaẽa ɔɔba ne codaca ewarida o ɔɔda. Ababe ɔɔba Zeza Ācõrẽbɔrɔ cawaya. ɔɔba chupea bia o ɔɔra ɔɔba Zeza Ācõrẽba unubaria. Idjiabɔrɔ bɔã nebiada diaya.

Nebia bajãne erobaiddebema

Luca 12:33-34

19 Naã ẽjũãne nebia erobeadi carea jɔrɔrãnadua. Naã ẽjũãnebemara mõgosiabaria, chimiaba ãrɔbaria, idjaba ne drɔabadara eda wãnapeda drɔabadaa. 20-21 Bãrãmaarã dji biara ɔɔra

† 5:44 Bārã biẽ jarabɔlara bia jaradadua; bārã quĩrãma panɔra bia odadua. Griego bedeadẽ ãcrɔrɔ cartade mãrã neẽa.

* 6:3-4 Diaya. ãcrɔrɔ cartade versiculo 3-4,6,18de mãã awara jara ɔɔba “ebuɔa diaya.” † 6:13 Cadjiruadebemada. Mãã bedeeba idjaba jara ɔɔba diauruda. ‡ 6:13 Griego bedeadẽ zocãrã cartade bedea corchetede ɔɔra neẽa.

sodeba awuabadaa. Maḷ bēṛā Ācōrēba quīrīā ḅadṛḷā ēpēnadua nebiada bajāneḅadṛḷā eroḅeadī carea. Jāma chimiaba ārīcaa, nebiara mōgosiacaa, idjaba ne drḷabadara poya eḁa wānacaa.

Dadji dau ībīrā quīrāca ḅadēbema

Luca 11:34-36

²² Dadji daura ībīrā quīrāca ḅḷa. Maḷ bēṛā ḅḷ dauda bia ḅḅadṛḷā ḷnaane nībaya. ²³ Baribṛḷā ḅḷ dauda cadjirua ḅḅadṛḷā, ne cadjiruade nīda unuē ḅaya. Ara maḷ quīrāca ḅḷa jīpa o ḅada crīcha ḅḷara cadjiruabṛḷā, ḅara wārāda pāīmane nīa.

Poya umé ēpēnaēa

Luca 16:13

²⁴ Aḅḷaba poya idji boroda umé eroḅaēa. Umé eroḅadṛḷā aḅa biara quīrīāya. Aḅa ēpēya, maḷne dewarabemara igaraya. Ara maḷ quīrāca ne bara ḅai awua ḅḷaba poya Ācōrēda ēpēēa.

Ācōrēba idjiderā wagabaria

Luca 12:22-31

²⁵ Maḷ carea māa jaraya: bārā sāwā ḅeadīda jūmawāyā crīcharānadua. Codī careabemada, dodī careabemada, idjaba jḷnī careabema sīda jūmawāyā crīcharānadua. ¿Dadji zocai ḅaida djico cāyābara biara ḅḷēca? ¿Dadjida dadjia cacuade jḷbada cāyābara biara ḅḷēca? ²⁶ Aḅḅadua, ībanara ne udacaa, ne ewadacaa idjaba ne wagadacaa. Baribṛḷā bārā Zeza bajāne ḅḷaba ne cobibaria. ¿Ācōrēmaārā bārāra ībana cāyābara biara ḅeaēca? ²⁷ ¿Caida jūmawāyā crīcha ḅḷaba dārāra zocai ḅai? ²⁸ ¿Cārē cārēā bārāba jḷnīnebemada jūmawāyā crīchabada? Aḅḅadua nepōnōda sāwā waribarida. Nepōnōra trajacaa idjaba wuara cacaa. ²⁹ Baribṛḷā māa jaraya: dadji drōāenabema boro Salomōḷra bio ne bara ḅadāmīna nepōnō quīrāca quīrāwārēā djioa basīa.* ³⁰ Idi chirua mēā unubadara nurēma babueḅadamīna Ācōrēba wadībīda pōnōbibaria. Maḷ bēṛā ¿idjia biara bārāba jḷnamārēā diaēca? Maḷḷara ¿sāwāērā poya ījānaē?

³¹ Maḷ bēṛā codī careabemada, dodī careabemada, wa jḷnī careabema sīda jūmawāyā crīcharānadua. ³² Ācōrē adua ḅeaba maḷḷadēbemada crīchabadaa, baribṛḷā bārā Zeza bajāne ḅḷaba cawa ḅḷa bārāba cārēda eroḅeadīda panḷda. ³³ Maḷ bēṛā naārā Ācōrēra bārā Boroda ḅḅadua. Quīrācuīta pananadua idjia obi ḅara odī carea. Māwā bārāba neē panara idjia jūma diaya. ³⁴ Nubemada jūmawāyā crīcharānadua, nu bīda Ācōrēba bārāra waga erobai bēṛā. Ewariza ne crīchaira baraya.

7

Djārā biē jarabadadēbema

Luca 6:37-38, 41-42

¹ Djārāra biē jararānadua Ācōrēba bārā biē jararāmārēā. ² Bārāba djārā biē jarabḷda quīrāca Ācōrēba bārāra biē jaraya. ³ ¿Cārē cārēā nejarra djārā daude ḅada acḷbada? ¿Sāwāērā bacuru waīḅḷa ḅādji daude ḅada acḷdaca? ⁴ Bacuru waīḅḷa ḅādji daude ḅada ununaē panḷadṛḷā ¿sāwā djārāra nāwā jaradī? “Nejarra ḅḷ daude ḅḷara māa aubariya.” ⁵ ḅBārāba jarabada quīrāca odacaa! Naārā bacuru waīḅḷa ḅādji daude ḅada aubarīdadua. Māwā poya ununia nejarra djārā daude ḅḷara aubarīdī carea. Ara maḷ quīrāca ḅḷa cadjirua o ḅara naārā idu ḅḅdua. Maḷḅeḅḷā djārāra poya carebaya.

⁶ Ācōrē iteabemada usaa diarānadua bārā carāmārēā. Bārā neta nēḅḷa quedeada chinaa diarānadua ḷṛḷ tgarāmārēā.*

Ācōrēa iwīdībadadēbema

Luca 11:9-13; 6:31

⁷ Bārāba neē panḷara Ācōrēa iwīdī pananadua; maḷne idjia bārāra diaya. Idjia diamārēā jṛḷḷ pananadua; maḷne ununia. Dede eḁa wāḅadamaḅḷa trḷnadua; maḷne dji eḁa wāḅadara ewaya diai carea. ⁸ Dji iwīdī ḅḷaba edaya. Dji jṛḷḷ ḅḷaba unuya. Dji trḷḷ ḅḷ itea dede eḁa wāḅadara ewaya ne diai carea. ⁹ Warraba paḷ iwīdīḅadṛḷāde ¿dji zezaba mōgarada diaica? ¹⁰ Warraba ḅeda iwīdīḅadṛḷāde ¿dji zezaba damada diaica? ¹¹ Bārā dji cadjirua ḅeaba bārā warrārāa ne biada dia cawa panḷadṛḷā, ¿bārā Zeza bajāne ḅḷaba dji iwīdī panḷa ne biada diaēca? ¹² Bārāba quīrīā panḷa djārāba ne jūmane bārāra bia odīda. Ara maḷ quīrāca djārāra

§ 6:27 Maḷ versīculoba idjaba jara ḅḷa “¿Cai bārānebemaba jūmawāyā crīcha ḅḷaba drasoara warī?” * 6:29 Salomōḷ. 1 Reyē 10:4-7, 23-25. * 7:6 Maḷ versīculoba nāwā jara ḅḷca ḅḷa: “Aḅḅḷaba Ācōrē ḅedeada ūrī quīrīānacabṛḷā, ādjīrāa waa jaradiarānadua. Jaradiadīḅḷā bārāra biē odīa.”

bia odadua. Ācōrēba Moisea diada leyda idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba bāpedada sida ara mañ crīchadeba ze bāa.

Eda wābada pēsua bā

Luca 13:24

¹³⁻¹⁴ Bārāra dji eda wābada pēsua bāde wānadua. Tābā uruade eda wābadara jedea bāa. Dji o sida jedea bā bērā wāicha bāa. Mama zocārā eda wābadaa. Baribāra Ācōrē ume ewariza zocai bai carea dji eda wābadara pēsua bāa. Dji ode wācara bā bērā zarea bāa wāi carea. Mañ ora zocārāba ununacaa.

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Luca 6:43-44

¹⁵ Quīrācuīta beadadua. Acaraba sewadeba Ācōrēneba bedea panāna abadaa. Ādjirāba dji biarā quīrāca jaradiabadaa baribāra māwā panāa ēberārāba Ācōrē bedea igaradamārēā. ¹⁶⁻¹⁷ Ādjia o panāneba bārāba cawadā dji wārā arada wa dji wārēāda. Bacuru biaba nejō biada zaubarā baribāra bacuru cadjiruaba nejō cadjiruada zaubarā. Āraaba uvada zaubarāca? Āwā jūichichiba higojōda zaubarāca? ¹⁸ Bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaā idjaba bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaā. ¹⁹ Bacuru bia zaucara tutadapēda babuebadaa. ²⁰ Ara mañ quīrāca bārāba Ācōrēneba bedeabadarāda dji wārā arada wa dji wārēāda cawadā ādjirāba o panāneba.

Jesu trāneba ne o beara acara idjiderēā

Luca 13:25-27

²¹ Ēberārāba māra ādji boroada abadamīna jūmarāda Ācōrē purude beadaēa. Ababe mā Zeza bajāne bāba quīrā bā o beadra idji purude panania. ²² Idjia cawa oi ewaride zocārāba māa jaradā: “Dai Boro, dai Boro, daira bādeba bedeasidāa, bā trāneba jairāda āyā jaretasidāa, idjaba bā trāneba ne ununaca waibada osidāa.” ²³ Mañne māa ebuda jaraya: “Cadjirua obadarā, āyā wānadua. Māa bārāra unucaa.”

De uménebema

Marco 1:22; Luca 6:47-49

²⁴ Mañ carea bariduaba mā bedeada ūrīpeda ijā oibāra, nañ quīrāca baya: ēberā crīcha cawa bāba idji dera mōgara āra osia. ²⁵ Mañne cue ze nūmesia, nāūrāra dji cābāyā puā nūmesia, do sida ze nūmesia, baribāra idji dera cora wāē basia mōgara āra oēda bērā. ²⁶ Baribāra mā bedeada ūrīpeda ijā oēbāra, nañ quīrāca baya: ēberā crīcha neē bāba idji dera bāde osia. ²⁷ Mañne cue ze nūmesia, nāūrāra dji cābāyā puā nūmesia, do sida ze nūmesia. Mañba idji dera cora wāpeda abeda jūma ārsia.–

²⁸ Jesuba jūma jaradiadacarea ēberārāba cawa crīchadaē basia. ²⁹ Judiorā ley jaradiabadarā quīrāca jaradiaē basia. Ātebāra bio cawa bādeba ebuda jaradia basia.

8

Jesuba aida bara bā biabida

Marco 1:40-45; Luca 5:12-16

¹ Jesu eyadeba edaa zeside ēberārāra zocārā idji caidu wāsidaa. ² Māwā bāde ēberā aida bara bāda Jesumaa zesia.* Chīrāborode cobepēda nāwā bedea djuburiasia:

–Mā Boro, bāa quīrā bābāra, māra poya biabida bāa.–

³ Mañne Jesuba jawa āra bābāra jarasia:

–Māwā o quīrā bāa. ¡Biadua!–

Ara māda aida bara badara basia. ⁴ Jesuba idjā jarasia:

–Bā biadara ni abāa jararādua. Ātebāra sacerdotemaa wādua bāra biasida unumārēā. Jābbe Moiseba jarada quīrāca ne diacuadua.† Māwā ēberārāba cawadā bāra wārāda biasida.–

Jesuba sordaorā boro nezoca biabida

Luca 7:1-10

⁵ Mañbe Jesura Capernauļ purudāa wāsia. Jūeside Romanebema sordaorā boroda idjimaā zesia. Mañgāba nāwā bedea djuburiasia:

⁶ –Mā Boro, mā nezocada diguida bio cacua puā bā bērā cadade bāradra bāa.–

⁷ Mañne Jesuba jarasia:

* **8:2** Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawadaē panāa. Baribāra judiorāmaarā aba Ācōrēbāra poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Mañ awara aba aidaba jidasira āyā bāde wāida basia (Levitico 13:45-46).

† **8:4** Levitico 14:1-32.

–Idji biabi carea wāya.–

⁸ Baribara sordaorā boroba jarasia:

–Mā Boro, māra ēberā biaēa bara mā dede eda wāmārēa. Baribara mā nezoca biamārēa bara namaaba jaraibara, idjira biaya. ⁹ Ara maā quīrāca mā boroba jara bara māa ijāida bara. Idjaba māa jara bara sordaorā mā jawaeda beaba ijānida panāa; māa abāa zeduada aibara zebaria; wāduada aibara, wābaria; idjaba mā nezocaa nāwā oduada aibara ara maāda idjia obaria.–

¹⁰ Maā ūrīside Jesuba bia crīchasia. Maāne idji ēpē panārāa jarasia:

–Wārā arada bārāa jaraya: naā ēberāba bio ijā ba quīrāca israelerā tāēna ni aba bida unucāa. ¹¹ Māa bārāa jaraya: āmādaudjābariareba idjaba āmādaudjābariareba drua āibemarāda zocārā zedia. Maāgarāa dadji drōāenabemarā Abrahāā ume, Isa ume, Jacobo ume bida Ācōrē purude ne co chūpanenia. ¹² Baribara Ācōrēba ēberārā naārā pe eroba quīrā badada pāimanaa āyā jarecuaya. Mama aujā panania idjaba puaba quida ichia panania.–

¹³ Maābe Jesuba sordaorā boroa jarasia:

–Diguidāa wādua. Baā ijā ba quīrāca māa oya.–
Sordaorā boro nezocara ara maāda biasia.

Jesuba Simoā Pedro pācōrē biabida

Marco 1:29-34; Luca 4:38-41

¹⁴ Maābe Jesura Pedro dedaa wāsia. Eda wāsida unusia Pedro pācōrēda cawamiaba cāde bada. ¹⁵ Maā wērā jawara Jesuba tāsia. Ara maāda cawamiara dugusia. Piradrapēda ādjira ne cobisia.

¹⁶ Queuāacarea ēberārāba zocārā jai bara beada Jesumaa enesidaa. Maāne Jesuba ara jarabara dji jaira jūma āyā jarecuasia. Idjaba cacua biē beara jūma biabicusia. ¹⁷ Māwāsia Ācōrēneba bedeabari Isaiāba jarada quīrāca. Nāwā jarasia: “Dadjirāa cacua biē beaside idjia biabisia, idjaba puā beaside idjia jōbisia.”†

Jesu ēpē quīrā panana

Luca 9:57-62

¹⁸ Jesuba ēberārāda zocārā idji caita powua nūmada unusia. Maā carea idji ume nībabadarāa amene wa quīrārē chāniana asia. ¹⁹ Baribara wāni naēna judiorā ley jaradiabaria Jesumaa zesia. Maā ēberāba jarasia:

–Jaradiabari, ba wābarāza māra ba ume wāya.–

²⁰ Jesuba idjia jarasia:

–Usa pāra de bara bara, ībana sida de bara bara, baribara mā, Naā Djara Edadara sāma cāi sida neē bara.–

²¹ Maāne aba idji ume nība jarasia:

–Mā Boro, ba ume wāi naēna idu mā zezada tabaridua.–§

²² Jesuba idjia jarasia:

–Mā ume zedua. Beu bearāba beudarāra tabaridida panā.–*

Jesuba amene bogozoa tumabida

Marco 4:35-41; Luca 8:22-25

²³ Maābe Jesura jābade badopeāda idji ume nībabadarā sida wāsidaa. ²⁴ Māwā panāne nāūrāda dji cābāyā puā nūmepēda baido bogozoa jābade eda wā nūmesia. Maāne Jesura cāi basia. ²⁵ Maā carea idji ume nībabadarāba ālmanapeāda nāwā jarasidaa:

–iDai Boro, carebadua! iDadjirāa barrubodōdaa!–

²⁶ Maāne Jesuba jarasia:

–Bārāra zśāwāērā ne waya panā? Bārāba Ācōrēra ijānaēca bara.–

Piradrapēda Jesuba nāūrā, baido bogozoa sida quēāsia.† Ara maāda jūma tuma nūmesia.

²⁷ Maāne ādjirāba cawa crīchadaē basia. Nāwā jarasidaa:

–Naāgara zcaida jāwā ba? Nāūrāba, baido bogozoa bida idji bedeāra ijābadaa.–

Jesuba jai zocārā āyā jaretaāda

Marco 5:1-20; Luca 8:26-39

²⁸ Maābe amene droma quīrārē chānapēda Gadara druade jūesidaa. Maāne ēberā umē jai bara panāda beudarā tabaribada uriaēba Jesumaa zesidaa. Maā ēberāra bio minijichia panā bērā ni abāda mamaare wānaca basia. ²⁹ Maāne Jesua jīgua bia jarasidaa:

† **8:17** Isaiā 53:4. § **8:21** Acāmaarā maā ēberāba nāwā jara bara: “Ba ume wāi naēna, māa jāida bara aba mā zeza jaidabādaa.” * **8:22** Beu bearāba beudarāra tabaridida panā. Jesuba beuda tabarididebemada jara baēa. Ātebara ara ādjia o quīrā panā quīrāca o beada quēā bara. † **8:26** Baido bogozoa. Griego bedeade “pusa” ba bara. Griegoēdē pusa,

amene sida abari bedeāa. Galilea amenera baido cūāa.

–ĴĂcōrē Warra![†] Ĵcārē cārēã दौरा मीã sē ɓ? ĴDai ewari jūēi naēna ɓaa cawa ode ze ɓaca?–
³⁰ Tama ariđe chinaɗa ne co duanasidaa. ³¹ Maã bēã dji jairāba Jesua nāwā beɗea
 djuburiasidaa:

–Baɗa dairāda āyā jaretaibaɗa, jari duana china cacuaɗe idu eɗa wābidua.–

³² Maãne Jesuba jarasia:

–Wāɓaɗaɗaɗa.–

Ara maãda jairāra maã ēberārā cacuaɗebemada ēɗaɗepeda china cacuaɗe eɗa
 wāɓaɗasidaa. Maãba chinara pirapodapeda perawadeba daiɗu tēuɗasidaa. Māwā jūma
 nāɓaɗa quinisidaa. ³³ Maã china waga pananara daupera pira wāsidaa. Ądji puruɗe
 jūenapeda ēberārā jai bara beada sāwāpedaɗaɗa jūma nēɓaɗasidaa. ³⁴ Maã carea jūma
 dji puruɗebemārā Jesu ɓamaa zesidaa. Ununapeda Jesua beɗea djuburiasidaa ādji
 druɗebemada āyā wāmārēã.

9

Jesuba ēberā cacua beu ɓa biabida

Marco 2:1-12; Luca 5:17-26

¹ Jesura jābade ɓadopedā wayacusa amene droma quīrārā chāpeda idji babari puruɗe
 jūesia. ² Mama ēberā cacua beu ɓaɗa idji caɗade Jesumaa enesidaa. Jesuba unusia maã
 ēberā enepedaɗa wārāda ĳā panlaɗa idjia dji cacua beu ɓara poya biabida. Maã carea
 Jesuba dji cacua beu ɓaɗa jarasia:

–Sobiada, cūdra. ɓaɗa cadjirua oɗara mā quīrādoasia.–

³ Mama judiorā ley jaradiabadarāda ācaɗaɗa panasidaa. Maãgāɗa crīchasiɗa: “Idjira
 Ącōrē quīrāpita biē beɗea ɓa.” ⁴ Baribaɗa ādjia crīcha panara Jesuba cawasia. Maã carea
 jarasia:

–Bārāba Ĵcārē cārēã jāwā biē crīcha panā? ⁵ Bārāmaarā Ĵsāɗaɗa zareara ɓ? ĴCadjirua
 oɗara quīrādoayada aida wa naã ēberā cacua beu ɓara piradrāɓipeda nīɓabida? ⁶ Ącōrēba
 mā, Naã Djara Eɗaɗara ɓasia naã ējūāne duanaba cadjirua obadara quīrādoamārēã. Maãra
 bārāa unubiya.–

Ara maãda dji cacua beu ɓa nāwā jarasia:

–Piradrāɗa. ɓa caɗara eɗapeda diguiɗa wāɗa.–

⁷ Ara maãda dji cacua beu ɓaɗara pirabaripeda diguiɗa wāsia. ⁸ Maã unusiɗe dji
 arima ɓeara ne wayasidaa. [†] Baribaɗa Ącōrēã bia beɗeasidaa idji ɓaɗaɗa diada bēã ēberāba
 cacua biē ɓeara biabimārēã.

Jesuba Mateo trāna

Marco 2:13-17; Luca 5:27-32

⁹ Jesu mamaɓa wāɓaɗade ēberā Mateo abadada unusia. Maã ēberāra Romanebema boro
 itea parata diabada deɗe chūmasia. Jesuba Mateoa jarasia:

–Mā ume zedua.–

Ara maãda Mateora piradrāpeda Jesu ume wāsia.

¹⁰ Māwānacarea Jesura Mateo deɗe ne co ɓasia. Jesu ume nīɓabadarāda, Romanebema boro
 itea parata jaɗa peɓadarāda, judiorā ley igara bea sida Jesu ume ne co duanasidaa. [†] ¹¹ Acaɗa
 pariseorāba maãgāra unusidaa. Maã carea Jesu ume nīɓabadarāa iwidiɗasidaa:

–Bārāa jaradiabarira Ĵcārē cārēã Romanebema boro itea parata jaɗa peɓadarā ume,
 dewara cadjirua obadarā ume bida ne co chūma?–

¹² Ądjia māwā iwidiɗaɗaɗa Jesuba ūripeda jarasia:

–Cacua bia beaba nēārā diabarira jaɗaɗaɗa. Dji cacua biē ɓeabaɗa jaɗaɗaɗa. ¹³ Naã
 beɗeaba cārēda jara ɓaɗa cawaɗe wānaɗa: “Animarā ɓabue diaɗi cāyābara mā quīrā
 ɓa bārāba djārā quīrā djuburiadiɗa.” [§] Māra jipa bea trāɗi carea zeē ɓa, ātebaɗa cadjirua
 obadarāda trā ɓa Ącōrēmaa zedamārēã.*

Ne codaca ewariɗebema

Marco 2:18-22; Luca 5:33-39

¹⁴ Māwānacarea Borocuebari juaã ume nīɓabadarāda Jesumaa zedapeda iwidiɗasidaa:

–Daiba, pariseorā bida ara cadrāa ne codaca ewarira obadaa, baribaɗa ɓa ume
 nīɓabadarāba Ĵsāwārēã oɗaca?–

[†] 8:29 Ącōrē Warra. Griego beɗeade ācaɗa cartade ɓa ɓa: “Ącōrē Warra Jesu.” * 9:4 Griego beɗeade ācaɗa cartade
 idjaba ɓa ɓa “bārā soɗe.” [†] 9:8 Ne wayasidaa. Griego beɗeade ācaɗa cartade ɓa ɓa: “Cawa crīchadaē ɓasia.” [†] 9:10
 Judiorā ley igara bea. Griego beɗeade “cadjirua obadarā” ɓa ɓa. [§] 9:13 Osea 6:6. * 9:13 Ącōrēmaa zedamārēã.
 Griego beɗeade ācaɗa cartade māra neã.

¹⁵ Jesuba ädjia jarasia:

–Umaquĩrãba wërã edabarãde ¿caida sopua bai? Mañ umaquĩrãra wadibida idjia edodarã ume ßamisa ßasrida panania. Baribarã ewari aba dewara ëberãrãba idjira äyã ededia. Mañbebarã idjia edodarãba ne codaca ewarira odia.

¹⁶ Dadjirãba jãbada dji sore cõã ßamaa wua djiwidida cajudacaa. Mãwã odibarã djiwidi cajuda errebaribarãba dji wua sorera waibarãba cõãya. ¹⁷ Idjaba ni abarãba uva ßa djiwidira animarã e oda dji sorede tãdaca. Mãwã odibarã asebarãde animarã e oda dji sorera cõãya. Mañbe uva bara, animarã e oda sida aduaya. Mañ carea uva ßa djiwidira animarã e oda djiwidide tãdida panãa. Mãwã umena dãrã droadia.–†

Jesuba wërãcau biabida

Marco 5:21-43; Luca 8:40-56

¹⁸ Jesuba mãwã jaradia ßãde judio dji dromada zesia. Mañ ëberãra Jesu quĩrãpita ßarru cobepe da jarasia:

–Mã caura areteawa jaidabarisia. Baribarã ßãda wãsira ßã jawada idji ãrã ßãibarã ãrëbaya.–

¹⁹ Jesura piradrãpeda mañ ëberã ume wãsia. Idji ume nĩbabadarã sida wãsidã. ²⁰⁻²¹ Ädjirã tãena wërã doce poa oamiaba jida ßãda nĩbasia. Mañ wërãba nãwã crĩchasia: “Mãã idjia jã ßãda täibarã mãra biaya.” Mañ bërã Jesu jëdaareba wãpeda idjia jã ßã ide tãsia. ²² Jesuba jëda acãbarãde wërã unupe da nãwã jarasia:

–Cau, ßãsridadua. Wãrãda biaida iããna bërã ßãra biasia.–

Ara mãda wërãra bia besia.

²³ Jesu judio dji droma dede jüëside chiru zabadarãda idjãba aujããbadarã sida unusia.‡

²⁴ Jesuba ädjia jarasia:

–Äyã wãnadua. Wërãcaura jaidãë ßãa, ãtebarã cãã ßãa.–

Mañ carea ëberãrãba idjimaa acãdapeda ipidasidã. ²⁵ Baribarã ëberãrãra äyã jãretacuapeda Jesura dede edã wãsia. Mañbe wërãcau jawãde jidapeda pirãbaribisia.

²⁶ Jesuba odãdebemada jüma mañ druade ürisidã.

Jesuba dauberrea bea biabida

²⁷ Jesu mamaãba wãside dauberrea beada umé idji caidu bia zesidã. Mañ ëberãrãba jãgua jarasidã:

–Jesu, Davideba zeda, दौरã quĩrã djuburiadua!–

²⁸ Jesu diguidã jüëside mañ dauberrea panãra idjimaa zesidã. Mañbe Jesuba ädjia iwidisia:

–¿Bãrãba wãrãda iãã panãca mãã bãrãra poya biabida?–

Ädjia panusidã:

–Mãë, dai Boro.–

²⁹ Mañbe Jesuba ädji daude täpeda jarasia:

–Bãrãba iãã panã quĩrãca mãã oya.–

³⁰ Ara mãda ädji दौरã biasidã. Mañbe Jesuba bio jara ßãsia mãñebemada ni abããã nẽbarããnamãrãë. ³¹ Baribarã dedeã ëdrãdapeda Jesuba ädji ume odada jüma mañ druade jara wãsidã.

³² Ara dauberrea panana ëdrããdadã dewarãba ëberã quĩrãme cara ßã jai bara ßãda enesidã. ³³ Jesuba mañ jai jãretadacarea ëberã quĩrãme cara badara bedeasia. Ëberãrã mama duanãba cawa crĩchããë basia. Nãwã jarasidã:

–Israel druade wadibida nañ quĩrãca ununaca basia.–

³⁴ Baribarã pariseorãba jara duanasidã:

–Jãã Jesuba jaira äyã jãretãbaria, jairã boro Beelzebúba mañ ãããda diãda bërã.–

Néu waibarã waraga ßãra ¿cairãba ewadi?

³⁵ Mãwãnacarea Jesura puru waibarã beaza, puru zaque beaza parããã wãsia. Judiorã dji jãrebada deza jarãbadjia Äcõrãra ädji Boro bai carea zebãããda. Mañ bedeã bia jaradia nĩne jüma cacua bië beara, cacua pua bea sida biabicusia. ³⁶ Idjia ëberãrã cãbana unuside mãã djuburi unusia. Ne jümane bia mããgã beasia idjãba äduba beasia. Oveja dji wagabari neë quedeã quĩrãca panasidã.‡ ³⁷ Mãñne idji ume nĩbabadarã nãwã jarasia:

–Wãrãda nañ ëberãrãra néu waibarã waraga tabã quĩrãca beã. Baribarã dji ewabadarãda zocãrãëbe panãã. ³⁸ Mãñ bërã Néu Djibarã iwididãdua ewabadarãda idji néumãã dia-buemãrãë.–

† 9:17 Mãããdeba Jesuba cawabisia idji bedeãra ädjirã drõãenabema crĩcha ume äbaã jaradiacada. ‡ 9:23 Israelerãba chiru zabadarãda, aujããbadarã sida parãtada diãbadjidãã careba aujããne zedãmãrãë. § 9:36 Numero 27:15-17.

10

*Jesuba doce diabuedarã**Marco 3:13-19; 6:7-13; Luca 6:12-16; 9:1-6*

¹ Jesuba idji ume nĩbabadarã doce panara ābaa trãsia. Małbe ādjirãa łbłada diasia jaida āyã jarɛtadamãrẽã, idjaba cacua biẽ beada, cacua pua bea sida biabidamãrẽã. ² Jesuba diabuedarã doce panara nałgarã basia: Simoł, Pedro abadada; dji djaba Andre; Zebedeo warrarã Santiago idjaba Juał; ³ Pelipe; Bartolomé; Tomã; Romanebema boro itea parata jarł pebari bada Mateo; Alpeo warra Santiago; Tadeo; ⁴ idjaba Simoł Cananeo. [†] Idjaba basia Juda Iscariote, Jesu jidabidada. ⁵ Mał doce ēberãrã Jesuba wãbigasia. Baribłarł wãni naēna idjia jarasia:

–Judiorãēmaa, Samaria puru beade bida wãrãnadua. ⁶ Ātebłarł judiorãmaa, israelerã oveja aduã bea quĩrãca panamaa wãnadua. ⁷ Bãrã wãbładaza jaradadua Ācõrẽa jũesida jũmarã Boro bai carea. ⁸ Mał bẽrã cacua biẽ beara biabidadua, beupedadara łrẽebãbidadua, aida bara beara biabidadua, jaira āyã jarɛtadadua. Mãwã odamãrẽã młã bãrãa łbłada bari diabłarł. Mał bẽrã ēberãrã bari carebadadua. ⁹⁻¹⁰ Bãrãba o panłbari Ācõrẽba ne diaya. Mał carea orora, parata torrora ni maãrĩ bida ederãnadua. Bãrã wãbładade buchacara ederãnadua. Bãrãba jł panł awa ededadua. Jĩrũne jłbadara, bardona sida ederãnadua.

¹¹ Bãrã puru waibłade wa puru zaquede jũebładade bãrã bia edai ēberãda jarładadua. Mał ēberã dede pananadua aba purudeba ēdrłbładadaa. ¹² Mał dede eda wãbładade Ācõrẽ trłneba dji ēberãrã jaradadua necai pananamãrẽã. ¹³ Mał dedebemãrã bãrãda bia edadibłarł, necai panania. Baribłarł bia edadaēbłarł, necai pananaēa. ¹⁴ Abałba bãrãda bia edaēbłarł, wa bãrã bedeada ũrĩ quĩrĩēbłarł, mamałba ēdrładadua. Ādji dedeba wa purudeba ēdrłbładade egoro pora bãrã jĩrũne łara jãrãpetadadua. ¹⁵ Wãrã arada młã jaraya: Ācõrẽba cawa oi ewaride Sodoma, Gomorra puru cãyãbara mał purura wetara cawa oya. [‡]

*Jesu jã bea mĩgadidebema**Marco 13:9-13; Luca 21:12-19*

¹⁶ Młã bãrãra ēberã cadjiruã tãēna diabuebłarł. Ādjirãba bãrãra biẽ odia usa cadrłaba oveja orrabari quĩrãca. Mał carea ādjirã tãēna panane dama quĩrãca crĩcha cawaadeba nĩbadadua, baribłarł puchirã quĩrãca łmłmłrłã beadadua. ¹⁷ Ēberãrã tãēna quĩrãcuita beadadua. Ādjirãba bãrãra dji bororãmaa jida ededapeda dji jarebada dede u jidadia. ¹⁸ Mł jã panł carea bãrãra dji dromarã quĩrãpita, dji bororã quĩrãpita bida ededã. Małne bãrãba ādjirã quĩrãpita, judiorãē quĩrãpita bida młnebemada bedeada. ¹⁹ Bãrã jida edebładade sopuarãnadua sãwã bedeadida. Dji bororã quĩrãpita panane Ācõrẽba cawabiya cãrẽda jaraēida panłda. ²⁰ Mał bedeabładade bãrã crĩchadeba bedeadaēa, ātebłarł bãrã Zeza Jaureda bãrãneba bedeaya.

²¹ Abałba ara idji djabada beabiya mł jã łã carea. Dewaraba idji warrada beabiya idjaba warrarãda ādji djibarirã ume biẽ panenapeda beabidã. ²² Jũmarãba bãrãra quĩrãmãnia mł jã panł carea. Baribłarł bãrãba mał ewari zareade mł jã panłda idu bładaēbłarł, Ācõrẽba ēdrł edaya. ²³ Puru abałde ēberãrãba bãrãda biẽ odĩ carea ēpẽnibłarł, dewara purudaa mĩrũ wãnadua. Wãrãda młã jaraya: bãrã Israeldebema puru beaza jũma płrłładĩ naēna mł, Nał Djara Edadara zeya.

²⁴⁻²⁵ Ne cawa quĩrã łara dji jaradiabari cãyãbara ne cawaara błēa. Baribłarł dji jaradiabari quĩrãca baibłarł, bia błã. Nezoca sida idji boro cãyãbara auđuara błēa. Baribłarł idji boro quĩrãca baibłarł, bia błã. Młra jairã boro Beelzebú a panłbłarł, bãrãra ara mał quĩrãca jaraēia. [§]

*¿Caida wayadida panł?**Luca 12:1-9*

²⁶ Ēberãrãda wayarãnadua. Ne jũma ebuda błēra mẽrã beēa. Dadjia cawaadē panłra Ācõrẽba ebuda cawabiya. ²⁷ Młã bãrã pãĩmane jara łara łnaane jaradadua. Młã bãrã cawarł caita jaradara de łrłba jĩgua jaradadua. ²⁸ Ēberãrãda wayarãnadua. Ādjia nał cacuada poya beadia baribłarł dadji jaureda poya beadaēa. Ātebłarł nał cacua, dadji jaure tłbł uruade babueida błdrł wayadadua. ²⁹ Ībana zaqueda umẽ nẽdođĩ carea parata pichida aba diabadaa. Baribłarł bãrã Zeza bajãne błba iduarĩbiēbłarł, ni abãa Ībanada beuēa. ³⁰ Mał

* **10:3** Tadeo. Griego bedeade λcαfα cartade mał trł cãyãbara bł błã “Lebeo, Tadeo abada.” Mał Tadeora Santiago warra Judaca błã. [†] **10:4** Simoł Cananeo. Luca 6:15de “Simoł Zelote” bł błã. [‡] **10:15** Sodoma, Gomorra puru. Genesis 19:1-29. [§] **10:24-25** Griego bedeade nãwã bł błã: “De djibarida jairã boro Beelzebú a panłbłarł, idji ēberãrãra ara mał quĩrãca jaraēia.”

awara Ācōrēba cawa ɓla bārāba budara jūmasāwā eropanāda. ³¹ Ācōrēba bārāra ībana zocārā panla cāyābara biara waga ɓl bēra ne wayadiē panla.

Jesu carea quīrā peraiē ɓl

Luca 12:8-9

³² Aɓaɓba ēberārā quīrāpita māda ījā ɓlada aibɓɓa, m̄ Zeza bajāne ɓl quīrāpita m̄la idjira m̄reana aya. ³³ Ara maɓ quīrāca aɓaɓba ēberārā quīrāpita m̄da adua ɓlada aibɓɓa, m̄la biāda m̄ Zeza bajāne ɓl quīrāpita idjira adua ɓlada aya.

¿Caida biara quīrānida panla?

Luca 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Crīcharānadua m̄ra naɓ ējūānaa zesida ēberārā ābaa necai ɓli carea. M̄ra maɓ carea zeē ɓla, āteɓɓa ze ɓla ēberārāda ābaa bia panarānamārēā. ³⁵ M̄ra zesia warrada dji zeza ume biē ɓli carea, cauda dji papa ume biē ɓli carea, idjaba āiguda dji pācōrē ume biē ɓli carea. ³⁶ Bārāba m̄ ījā panla carea ara bādji diguida dji quīrūda beadia. ³⁷ Aɓaɓba dji zezada wa dji papada m̄ cāyābara biara quīrā ɓɓɓa, maɓɓa m̄ ume poya nībaēa. Aɓaɓba dji warrada wa dji cauda m̄ cāyābara biara quīrā ɓɓɓa, maɓɓa m̄ ume poya nībaēa. ³⁸ Bia mīgai carea ɓl ēɓɓa, poya m̄ ume nībaēa. ³⁹ Aɓaada naɓ ējūāne bia ɓeibɓɓa, jīrūare bia baēa. Baribɓɓa aɓaada m̄ carea beuibɓɓa Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya.

Ācōrēneba nebia edadiēbema

Marco 9:41

⁴⁰ Bārā bia edabɓɓa m̄da bia edabɓɓa. M̄ bia edabɓɓa m̄ Diabuedada bia edabɓɓa. ⁴¹ Aɓaɓba Ācōrēneba bedeabarida cawapeda bia edaibɓɓa, Ācōrēba idjideba bedeabarīa nebia diabari quīrāca maɓ ēberā diaya. Ēberā jipa ɓda aɓaɓba cawapeda bia edaibɓɓa, Ācōrēba ēberā jipa ɓla nebia diabari quīrāca maɓ ēberā diaya. ⁴² M̄la jaraya: aɓaɓba m̄ ume nībabadarā dji edaara beara sīda cawapeda baido cūrāsada diaibɓɓa, Ācōrēba wārāda maɓ ēberā nebiada diaya.–

11

¹ Jesuba idji ume nībabadarā doce panla māwā jaradacarea mamaɓba puruza jaradiade wāsia.

Jesuba Borocuebari Juaɓnebema jarada

Luca 7:18-35

² Borocuebari Juaɓ preso ɓaside ūrīsia Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaba o ɓl edebemada. Maɓ carea idji ume nībabadarāda umé diabuesia Jesua nāwā iwīdidamārēā:

³–¿ɓara dji zeida ɓadaca, wa dewarada jānida panla?–

⁴ Jesuba ādjīa nāwā panusia:

–Bārāba unu panla idjaba ūrī panla Juaɓ jarade wānadua. ⁵ Dauberrea beadaba unu panla, jīrū biē beadara bia nīnaa, aida bara beadara biasīdaa, cawɓɓa qui beadaba ūrī panla, idjaba beupedadara ɓrēɓacuasiāa. Maɓ awara ne neē qlewaba bedea bia Ācōrēba carebaidebemada ūrī panla. ⁶ M̄ igaraē ījā ɓara bio bia baya.–

⁷ Juaɓa diabuedarā wāpedadacarea Jesuba arima duanla Juaɓnebemada bedeasia:

–Ējūā pōāsa ewaraga ɓdaa bārāba Juaɓ acade wāsīdade ɓcārēda ununida crīchasiāda? ¿Nāūrāba cha ureurea eronūmāda ununida crīchasiāda? ⁸ Māwā crīchadaē basīa. Maɓda ɓcārēda ununida crīchasiāda? ¿Ēberā bio djo ɓda ununida crīchasiāda? Māwāē; dji bio djo beara ēberārā bororā deɓe panabadaa. ⁹ Maɓda ɓcārēda ununida crīchasiāda? ¿Ācōrēneba bedeabarida ununida crīchasiāda? Māē, Ācōrēneba bedeabarida acade wāsīdaa. Juaɓa Ācōrēneba bedeabari dji dromaa. ¹⁰ Idjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā ɓl ɓla:

Bedeade jarabarida m̄la ɓl na diabueya ɓl o jarimārēā.†

¹¹ M̄la wārā arada jaraya: naɓ ējūāne ni abaada Juaɓ cāyābara dji dromaara ɓl ēa.† Baribɓɓa Ācōrē purudebema dji edaara quiruda idji cāyābara dji dromaara ɓla.

¹² Borocuebari Juaɓa jaradia beadeba ɓtaa Ācōrē purudebemarāra bia mīga panla. Ēberā cadjiruarāba ādjira biē o quīrā panla.‡ ¹³ Ācōrēneba bedeabadarāba, Moise biāda Ācōrēba ēberārā pe erobaidebemada bedeabadjīdaa aba Borocuebari Juaɓ ewarīdaa.

* 10:36 Miquea 7:6. * 11:5 Isaia 26:19; 35:5-6; 61:1-3. † 11:10 Malaquia 3:1. ‡ 11:11 Naɓ ējūāne ni abaada. Griego bedeade nāwā ɓl ɓla: “Wērārāba topedadadebemada.” § 11:12 Griego bedeade maɓ versícolora ebuda ɓl ēa. ɓɓɓa maɓ nāwā jara ɓla: “Borocuebari Juaɓa jaradia beadeba ɓtaa Ācōrē purudebemarāda nocodaā wāɓɓa. Wārāda ēberārāba ne jūmada o panla Ācōrē purudebemarāda beadi carea.”

14 Ādjia jarasidaa Elía quĩrāca b̄ada aba naārā zeida. Bārāba cawa quĩrā panab̄a, Juaāra maā ēberā zeida b̄adaa.* 15 Dji cawarā bara b̄aba quĩrācuita ūrīdua.

16 Idibema ēberārānebema māla ḡsāwā jarai? Purude warrarā jemene panne nāwā ijarabada quĩrāca panla:

17 Daiba χiru zasidade bārāra caridaē basia.

Sopuadebema trābi trāsidade bārāra jīānāē basia.

18 Idibemarāra ara maā quĩrāca panla. Borocuebari Juaāba ne coca ewarida obadjia idjaba ne aseada doca basia. Māwāmīna ēberārāba jarabadjidāa idjira jai bara b̄ada.

19 Maābe m̄, Naā Djara Edadaba ne jūmada cobarīa idjaba ne jūmada dobarīa. Barib̄a ādjirāba jarabadaa m̄ra ne coya b̄ada, itua awua b̄ada. Maā awara jarabadaa m̄ra cadjirua obadarā ume, Romanebema boro itea parata jarā pebadarā ume bida nībabarīa. Barib̄a cawa panla Ācōrē necawaara jipa b̄ada idji jīā panla jipa obada b̄erā.–

Jesuba idji jīāē bea puru quēāna

Luca 10:13-15

20 Maābe Jesuba ācāra puruda quēāsia. Maāgārā purude idjia ne ununacada biara odamīna ādjia cadjiruada igaradaē basia. 21 Nāwā jarasia:

–jCorazīānebemarāra, Betsaidāebemarā sīda mīā djuburi bea Ācōrēba cawa oi b̄erā! Māla ne ununaca bārā tāēna odara Tirode, Sidoāne bida odabara, maā purudebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrēda jīācasīdaa.† Maā carea sopuadebema j̄badara j̄casīdaa idjaba t̄ba porade χūpanecasīdaa. 22 Barib̄a māla bārā jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewarīde Tirodebemarā idjaba Sidoānebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

23 ḡCapernaūānebemarāra bajāna wānica? jWānaē! jĀcōrēba bārāra beadarā panabadamaa batabueya!‡ Māla ne ununaca bārā tāēna odara Sodoma purude odabara, jāā purura wadibida bacasia.§ 24 Barib̄a māla jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewarīde Sodomanebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.–

Jesu jīā bea ānāūnīnebema

Luca 10:21-22

25 Maā ewarīde Jesuba jarasia:

–Zeza, bara bajānebema Boroa idjaba naā ējūānebema Boroa. B̄a ne adua bea māla jaradiadara cawabida b̄erā māla b̄ara bia jaraya. Ne cawa bea b̄a cawabiē basia. 26 Māē, Zeza, b̄a māwā o quĩrāsia.

27 Mā Zezaba māla ara idjīdebemada jūma cawabisia. Ni abaaba adua panla m̄, dji Warrara sāwā b̄ada; aba m̄ Zezab̄a cawa b̄a. Ara maā quĩrāca ni abaaba adua panla m̄ Zezara sāwā b̄ada; ababe m̄, dji Warrab̄a cawa b̄a. Māla abaaba m̄ Zezada cawabisira, maā ēberā bida cawaya.

28 Ne jūmaneba sē panab̄a, māmaa zedadua. Māla bārāra ānāūbiya.* 29 Idu māla jipa pe edebīdua. Māneba cawa wānadua. Māla jūma droabarīa idjaba soēba djārā cāyābara dji dromaara b̄ada crīchaca. Māmaa zedīb̄a bārāra wārāda ānāūnia. 30 Māla jaradia b̄ara zareaē b̄a. Māla obi b̄a sīda oīcha b̄a.–

12

Jesura ānāūbada ewarī djībarīa

Marco 2:23-28; Luca 6:1-5

1 Ānāūbada ewarīde Jesura ējūā trigo udade nībasia. Maāne idji ume nībabadarā jarra panla b̄erā trīgora t̄a edadapeda co nībasīdaa. 2 Ādjia māwā o panla ācāra pariseorāba ununapeda Jesua jarasīdaa:

–B̄a ume nībabadarāba ānāūbada ewarīde o cara panla jāwā o panla.–*

3-4 Maāne Jesuba ādjīa jarasia:

–ḡBārāba Ācōrē Bedeara acādacaca? Davī, idji ume nībabadarā sīda jarra panasīdade ḡsāwā osīda?† Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quĩrāpita b̄ada paāda edasia.‡ Maā paāra ḡababe sacerdoterāba codīda panasīdaēca? Barib̄a Davība copeda idji ume nībabadarā diasia. 5 Maā awara Ācōrēba Moīsea diada leyde jara b̄a sacerdoterāra

* 11:14 Malaquīa 4:5. † 11:21 Ācōrēba Tīrota, Sidoā sīda cawa osīa. Amos 1:9-10. ‡ 11:23 Beudarā panabadamaa.

Griego bedede b̄a b̄a “Hades.” § 11:23 Sodoma. Maā purura, Gomorra sīda Ācōrēba cawa osīa. Genesi 18:16deba aba 19:29daa. *

11:23 Ne jūmaneba sē panla. Judiorā ley jaradiadabā ne zāgā ataubi panla quĩrāca ēberārā ne zareaa obībadjidāa. Mateo 23:4. * 12:2 Exodo 34:21; Deuteronomio 23:25. † 12:3-4 1 Samuel 21:1-6. ‡ 12:3-4 Exodo 35:12-13; Levítico 24:5-9.

ñnãubada ewaride Æcõrê de dromane ne odida panlãda. ⁵ Mãwãmĩna ñnãubada ewaridebema ley igara panlã carea bedeade panlãea. ¿Bãrãba maãgla sida acãdacaca? ⁶ Mlã jaraya: Æcõrê de droma cãyãbara dji dromaara ßada nama ßla. ⁷ Æcõrê Bedeade nãwã jara ßla: “Animarã babue diaði cãyãbara mlã biara quĩrã ßla bãrãba djãrã quĩrã djuburia pananida.”* Maã bedeaba jara ßada bãrãba cawa pananabara, za bedeade neê ßeada biê jaradaê bacasia. ⁸ Mlã, Naã Djara Edadara ñnãubada ewari djibaria.–

Jesuba ñnãubada ewaride ëberã biabida

Marco 3:1-6; Luca 6:6-11

⁹ Jesura mamaaba judiorã dji jãrebada dedaa wãsia. ¹⁰ Mama ëberã jãwaba beu ßada basia. Maãne Æcãrãba Jesura biê jara quĩrã panasidaa ñnãubada ewari ley igara ßã carea. Maã bẽrã idjia iwidisidaa:

–¿Bia ßaca cacua biê ßada ñnãubada ewaride biabida?–

¹¹ Jesuba panusia:

–Bãrã ovejada ñnãubada ewaride uriade ßaesira ¿jãwaba ëdrã edaêca? ¿Caiba mãwã oê?

¹² ¿Ëberãda oveja cãyãbara biara ßaêca? Maã bẽrã bia ßla ñnãubada ewaride bia oida.–

¹³ Maãbe dji jãwaba beu ßã jarasia:

–Jãwara jiradua.–

Mãwã jirabãrãde idji jãwara abeada biasia dewarabema jãwaba quĩrãca. ¹⁴ Ara maãda pariseorãra ëdrãdãpeda wãsidãa. Maãbe Jesu beadi carea crãcha jãrãsidãa.

Æcõrêba nezoca edada

¹⁵ Jesuba maãnebema cawaside ãyã wãsia. Zocãrã ëberãrãda idji caidu wãsidãa. Maãne Jesuba dji cacua biê beara jũma biabicuasãa. ¹⁶ Idjia ãdjirãa bio jara basia idjidebemada ebuda jararãnamãrã. ¹⁷ Maãgãra mãwãsia Æcõrêneba bedeabari Isaiaba jarada quĩrãca. ¹⁸ Nãwã jarasia:

Naãgãra mlã edada nezocaa. Mlã idjira quĩrã ßla. Idji carea mlãra wãrãda bio ßãsrãda ßla. Mlã Jaurera idjia diaya. Idjia puru ßeaza mlã jipa oidebemada jaraya.

¹⁹ Idjira jjarãea idjaba quĩrũbideba biaêa. Maã bẽrã ni abãaba idji bedeabãrãda purude ùrãnaêa.

²⁰ Cha cõrãicha quirura idjia cõrãtaêa. Ìbãrã maãrã urua quirura idjia quiaêa.

Ara maã quĩrãca dji ßãlaê beara jipa o ßaya aba ne jũmane poyabãrãdaa.

²¹ Maãne puru ßeaza idjira jãñnia ëdrã edamãrã.†

Jesu biê jarapedada

Marco 3:20-30; Luca 11:14-23; 12:10; 6:43-45

²² Maãbe Æcãrãba jai bara ßã ëberãda Jesumaa edesidaa. Maã ëberãra dauberrea basia idjaba quĩrãme cara basia. Jesuba idjira biabisia bedeãmãrã idjaba unu ßemãrã. ²³ Jũmarãba cawa crãchadaê bẽrã iwidisidaa:

–Davideba zeida ßãra ¿naãgã Jesuca?–

²⁴ Baribãrã ãdjirãba mãwã jara panãra pariseorãba ùrãsidãa. Maãgãrãba jarasidaa:

–Jãl ëberãba jaira ãyã jãretabaria, jairã boro Beelzebũba maã ßãlada diaða bẽrã.–

²⁵ Baribãrã ãdjia crãcha panãra Jesuba cawada bẽrã jarasia:

–Abari druadebemarãda ara ãdjiduba djõ pananibãrã, ãduba dji quininia. Abari purude wa abari dede dji ëberãrãda ara ãdjiduba djõ pananibãrã, dãrã pananaêa. ²⁶ Ara maã quĩrãca Satanaba ara idji jaida ãyã jãretãibãrã, ara idji ume djõ ßla. ¿Sãwã idjia poya ßãra dãrã erobã? ²⁷ Bãrãmaãrã mlã Beelzebũdeba jairãda ãyã jãreta ßla. Mãwãra bãrã ëpẽ ßeaba ¿caideba jaira ãyã jãretabada? Ædjirãba cawabiãbia bãrãba ãi crãcha panãda. ²⁸ Baribãrã mlã Æcõrê Jauredeba jairãda ãyã jãreta ßãbãrã, Æcõrêba unubi ßla idjira jũesida bãrã Boro bai carea. ²⁹ Ëberã mẽsrã ßãra naãrã jã chũmãnaêbãrã, ¿sãwã idji dede eda ne drãade wãni? Aba mãwã jã chũmãsidara poya idji nebiada drãadida panã.† ³⁰ Abãlada mãrã ßãêbãrã mlã ume dji quĩrã. Abãaba mlã ume ëberãrãda Æcõrẽmaa eneêbãrã ãyã jãrecuabaria.

³¹ Maã carea mlã bãrã jaraya: ëberãrãba cadjirua obadara, biê bedeabada sida Æcõrêba jũma quĩrãdoaya. Baribãrã abãaba Æcõrê Jaureba odada diauruba jãwã osiada aibãrã, Æcõrêba mãrã quĩrãdoeã. ³² Abãaba mlã, Naã Djara Edadada biê jarãibãrã Æcõrêba mãrã quĩrãdoaya. Baribãrã abãaba Æcõrê Jaureda biê jarãibãrã, Æcõrêba mãrã quĩrãdoeã. Naã ewaride, ewari ze nũmãza quĩrãdoeã baya.

§ 12:5 Numero 28:9-10; Ezequiel 46:4-5. * 12:7 Osea 6:6. † 12:21 Isaia 42:1-4. ‡ 12:29 Maã versículo de Jesuba jara ßã ëberã mẽsrã ßã jã chũmã quĩrãca idjia diauruba poyabaria jaira jãretacuai carea.

³³ Neĵo biada zauib^{ΛΓΛ} cawa pan^{ΛΛ} bacuru biada. Barib^{ΛΓΛ} dji biaēda zauib^{ΛΓΛ} cawa pan^{ΛΛ} bacuru cadjiruada. Neĵoza idji zau b^Λdeba cawa pan^{ΛΛ}. ³⁴ Dama ēberārā! ĴBārā dji cadjiruārāba sāvā ne biada bededei? Ēberāba idji sode crīcha b^Λ quīrāca bedeabaria. ³⁵ Ēberā biaba idji sode ne bia erob^Λdeba ne biada jarabaria. Barib^{ΛΓΛ} ēberā cadjiruaba idji sode ne cadjirua erob^Λdeba ne cadjiruada jarabaria. ³⁶⁻³⁷ B^Λ ne biada jaraib^{ΛΓΛ} Ācōrēba b^Λara bia b^Λya. Barib^{ΛΓΛ} ne biaēda jaraib^{ΛΓΛ} cawa oya. M^Λā bārāa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride jūmarāba idjīa jaradīda pan^{ΛΛ} cārē cārēā ādji bedeadeba djārā crīcha ārīsīdada.

Jesuba Jonānebema jarada

Marco 8:12; Luca 11:29-32

³⁸ Māwānacarea λ^{ΛΓΛ} judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida Jesua jarasīdaa: –Jaradiabari, dairāba quīrā pan^{ΛΛ} b^Λ ne ununacada oida. Māwāra cawadīa b^Λra bajāneba ze b^Λda.–

³⁹ Barib^{ΛΓΛ} Jesuba jarasia:

–Bārā dji cadjiruārāba Ācōrēra ĩjā ama pan^{ΛΛ}. Bārāba m^Λra bajāneba ze b^Λda cawadī carea quīrā pan^{ΛΛ} m^Λ ne ununacada oida. Barib^{ΛΓΛ} m^Λ ne ununacada oēa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedebari Jonā māwāna quīrāca ununia. ⁴⁰ Jonāra bēda droma biteda ewari ūbea āsa, diamasi bīda bāda quīrāca m^Λ, Na^Λ Djara Edađara ewari ūbea āsa, diamasi bīda egorode baya. ⁴¹ Ma^Λ awara Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Ninive purudebemarāda piradr^Λdapeda bārāra biē jaradīa. Jonāba Ācōrēba cawa oyada aside ādjia cadjirua obadara igarasīdaa. * Barib^{ΛΓΛ} Jonā cāyābara dji dromaara b^Λda nama b^Λmīna bārāba ĩjānaē pan^{ΛΛ}. ⁴² Ma^Λ awara Salomō^Λ ewaride Sabā druadebema borora wērā basīa. Idjira drua tamaba zesīa Salomō^Λ necawaa ūrī carea. † Barib^{ΛΓΛ} na^Λ ewaride Salomō^Λ cāyābara dji dromaara b^Λda nama b^Λmīna bārāba ĩjānaē pan^{ΛΛ}. Ma^Λ carea Ācōrēba cawa oi ewaride ma^Λ wērāba pirabarīpeda bārāra biē jaraya.–

Jai jēda zēda

Luca 11:24-26

⁴³ Ēberā cacuadebemada ēdr^Λadacarea jaira ējūā pōāsa ewaraga b^Λde λnāūi carea j^{ΛΓΛ} b^Λbaria barib^{ΛΓΛ} sāma λnāūida unucaa. † ⁴⁴ Ma^Λ bērā idjiduba nāvā jarabaria: “M^Λdji bādamaa jēda wāya.” Jūēb^Λar^Λde ma^Λ ēberā sora de bari b^Λ quīrāca unubaria. Bia ima nūmada idjaba ne jūma bia nūmeada unubaria. ⁴⁵ Ma^Λbe sīte jai idji cāyābara cadjiruara bēda ma^Λ ēberāmaa enepeda dji ēberā sode eda panebadaa. Ma^Λ bērā dji ēberāra idji naārā bāda cāyābara wetara biē bebaria. Ara ma^Λ quīrāca m^Λ ĩjāē pan^{ΛΛ} carea bārā, dji cadjiruārāda naēna panana cāyābara biēara panania.–

Jesu ēberārā idjīmaa zepedada

Marco 3:31-35; Luca 8:19-21

⁴⁶ Jesuba wadībīda ēberārāa bēda b^Λde dji papa, dji djabarā sīda dajada pan^Λda idji ume bēda quīrā panasīdaa. ⁴⁷ Aba^Λba Jesua jarasia:

–B^Λ papada, b^Λ djabarā sīda dajadaare pan^{ΛΛ}. Ādjira b^Λ ume bēda quīrā pan^{ΛΛ}.–

⁴⁸ Barib^{ΛΓΛ} Jesuba ma^Λ ēberāa jarasia:

–B^Λmaarā Ĵcairāda m^Λ papa idjaba m^Λ djabarā?

⁴⁹ Ma^Λbe idji ume nībabadarāmaa j^Λwa supeda jarasia:

–Na^Λg^Λrāda m^Λ papaa idjaba m^Λ djabarā. ⁵⁰ M^Λ Zeza bajāne b^Λba quīrā b^Λ o beadr^Λ m^Λ djabaa, m^Λ djabawērāa, idjaba m^Λ papaa.–

13

Pea podadebema ne jara b^Λ

Marco 4:1-9; Luca 8:4-8

¹ Ara ma^Λ ewaride Jesura dedeba ēdr^Λpeda amene droma icawa chūmane wāsīa. ² Ma^Λne ēberārāda zocārā idjīma powua nūmesīa. Ma^Λ bērā jābade badopeda chūmesīa. Ēberārāra ĩb^Λde do icawa duanesīdaa. ³ Ma^Λbe Jesuba ādjirāa ne quīrātanoa ne jara b^Λdeba nāvā jaradīasia.

–Ēberāda ne pođe wāsīa. ⁴ Māwā po nīne λ^{ΛΓΛ} tara ode baecuasia. Ma^Λne ĩbanada zesedapeda mīcuasīdaa. ⁵ λ^{ΛΓΛ} tara ējūā mōgarāda b^Λde baecuasia. Dji egorora nāūcha b^Λ bērā ma^Λ tara isabe tunusia. ⁶ Māwāmīna besea j^Λw^Λr^Λāba purrubasia bio carra jīdaē bāda bērā. ⁷ Idjaba λ^{ΛΓΛ} tara ējūā ^Λr^Λīda b^Λde baecuasia. Mama baecuadara j^Λcara ^Λr^Λ bara

§ 12:40 Jonā 1:17. * 12:41 Jonā 3:5-10. † 12:42 1Reye 10:1-13. ‡ 12:43 Israelerāba jarabadjīdaa jairāra ējūā pōāsa ewaraga b^Λde beabādada. Isaīa 34:14.

hāba hārā quenasia. ⁸ Baribāḡa ḡcāḡa tara ējūā biade baecuasia. Maḡḡara bio zausia. ḡcāḡa camāba ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waibāara diasia. * ⁹ Dji cawāḡa bara hāba quīrcūita ūrīdua.–

Jesuba ḡcārē cārēā ne jara hādeba jaradiasi?

Marco 4:10-12; Luca 8:9-10

¹⁰ Maḡbe Jesu ume nībabadarāba idji caita zedapeda iwidiisidaa:

–ḡcārē cārēā ēberārā ne jara hādeba jaradiabari?–

¹¹ Jesuba panusia:

–Ācōrēba ēberārā pe erobādebemada jūmarā cawabiē hāmīna bārāa cawabi hāa.

¹² Abāhāba wārāda cawaiḡaḡa, Ācōrēba auḡuara cawabiya. Baribāḡa adua hāba cawa hāda crīchaibāḡa idjia crīcha hā sīda Ācōrēba jāriya. ¹³ Maḡ carea mā ādjirāa ne jara hādeba jaradiabaria. Māa o hāra ādjirāba unu panāmīna cawadaē panāa, idjaba māa jara hāra ūrī panāmīna cawadaē panāa. ¹⁴ Ācōrēneba bedeabari Isaiāba jaradara wārāa: Naḡ ēberārāba ūrī panāmīna cawadaēa. Bio unu panāmīna cawadaēa.

¹⁵ Ādjirāba sodeba poya cawadaēa, ūrī quīrīānaēa idjaba unu quīrīānaēa.

Māwā beadaēbara ādjirāba unucasīdaa, ūrīcasīdaa idjaba sodeba cawacasīdaa.

Maḡbe māmāa zedapeda māa ādjirāa biabicasia. †

¹⁶ Baribāḡa bārāra bio hā panāa. Bārāba unu panāa, ūrī panā sīda cawa panāa. ¹⁷ Wārā arada mā jaraya: bārāba unu panāa zocārā Ācōrēneba bedeabadarāba, ēberārā jīpa bea bīda unu quīrīā panasīdaa baribāḡa ununaē basīa. Idjaba bārāba ūrī panāa ūrī quīrīā pananamīna ūrīnaē basīa.–

Pea podadebema Jesuba cawajarada

Marco 4:13-20; Luca 8:11-15

¹⁸ Pea podadebema ne jara hādeba jaradara naḡḡa. Ūrīnadua. ¹⁹ Ta ode podaba naḡda jara hāa: Ācōrēba ēberārā pe erobādebemada abāhāba ūrīpeda cawaēbāḡa, diauruba maḡ bedeā idji sode jūēnara quīrādoabībaria. ²⁰ Ta mōgaraida hā ējūāne podaba naḡda jara hāa: ḡcāḡa ēberārāba Ācōrē bedeāra ūrīnapeda bio hāsrida edabadaa. ²¹ Baribāḡa bio carra jīdaē bea bērā dārā droadacaa. Ewari zarea zebāḡade wa Ācōrē bedeā jīā panā carea ēberārāba biē obadaē ādjia jīā panāra igarabadaa. ²² Ta ējūā ḡḡaīda hāde podaba naḡda jara hāa: ḡcāḡa ēberārāba Ācōrē bedeāra ūrībadaa, baribāḡa ādjirā sāwā hā beadiēdebemada jūmawāyā crīchabadaa. Ne jūmada erobeadiḡaḡa, hāsrida beadiḡa crīchabadaa. Jūma maḡ crīchaba bedeā ādji sode bedara hārā beabaria. Maḡ bērā ādjira warīdacaa. ²³ Baribāḡa ta ējūā biade podaba naḡda jara hāa: ḡcāḡa hā Ācōrē bedeāra hā ūrīnapeda jīābadaa. Maḡbe ḡcāḡa hā ne biada ara arīde obadaa, ḡcāḡa hā waitabeara obadaa, idjaba ḡcāḡa hā waibāara obadaa. ‡

Trigo ējūāne chīrua cadjīrua uda

²⁴ Maḡbe Jesuba dewara ne jara hādeba jarasia:

–Bajāne hāba ēberārā pe erohāra naḡ quīrāca hāa. Ēberāda basīa. Maḡ ēberāba idji ējūāne trigo ta dji biada ūsīa. ²⁵ Baribāḡa idji nezocarā cāi panasīdade idji ume dji quīrūda zepeda chīrua cadjīruada trigo udade ūsīa. Maḡbe wāsīa. ²⁶ Māwānacarea dji trigora odjapeda ēāpetasia. Chīrua cadjīrua sīda odjasīa. ²⁷ Dji nezocarāba djībarīa iwīdīde wāsīdaa: “Dai boro, hā ējūāne trigo biada usibāḡa ḡjāḡ chīrua cadjīruara sāwā odjasī?” ²⁸ Djībarība panusia: “Mā ume dji quīrūba māwā osīa.” Maḡne dji nezocarāba idjīa iwīdīsīdaa: “Māēteara ḡquīrīā hāca dairāba ēūcuade wānīda?” ²⁹ Djībarība panusia: “Māwā orānadua. Māwā odībāḡa trigoda chīrua cadjīrua ume ābaa ēūcuadia. ³⁰ Biara hāa idu ābaa warībīdīda aba ewabādadāa. Maḡ ewarīde māa dji ewabādarāa jaraya: naārā chīrua cadjīruada jāḡa pedapeda cājnādua habuedī carea. Baribāḡa trigora mā ne wagabada dede waga hādadua.”–

Mostaza tadebema ne jara hā

Marco 4:30-32; Luca 13:18-19

³¹ Wayacusa Jesuba ne jara hādeba jarasia:

–Bajāne hāba ēberārā pe erohāra naḡ quīrāca hāa. Ēberāba mostaza tada idji ējūāne ūsīa.

³² Maḡ mostaza tara jūma dadjīa ubada cāyābara djūbībīara quīrua. Baribāḡa dewara nēu bea cāyābara waibāara warībarīa aba bacuru babāḡaḡadaa. Maḡ bērā ībanara dji jāwatede de ocuade zebadaa.–

* **13:8** Griego bedeade nāwā hāa: “ḡcāḡa camāba treinta diasīa, dewaraba sesenta diasīa, waabemaba cien diasīa.”

† **13:15** Isaiā 6:9-10. ‡ **13:23** Griego bedeade nāwā hā hāa: “ḡcāḡa treinta zaubadaa, ḡcāḡa hā sesenta zaubadaa, idjaba ḡcāḡa hā cien zaubadaa.”

Paḷ ēsābaridebema ne jara ḅa

Luca 13:20-21

³³ Idjaba Jesuba dewara ne jara ḅaḏeba jarasia:

–Bajāne ḅaḅa ēberārā pe eroḅara paḷ ēsābari quīrāca ḅa. Maḷ paḷ ēsābari wērāba maārī edapeda harina waibḅade abuesia. Maḅbe bio puerapeda chūmḅasia aba jūma ēsābarḅada.–

Jesu ne jara ḅaḏeba bedeada

Marco 4:33-34

³⁴ Jūma maḅgḅara Jesuba ēberārā ne jara ḅaḏeba jaradisia. Ababe ne jara ḅaḏeba ādjirāa bedeabadjia. ³⁵ Ācōrēneba bedeabariba jarada quīrāca wārāda māwāsia:

Mḅa ne jara ḅaḏeba bedeaya. Ācōrēba naḷ ējūā odadeba ḅtaa cawabiē ḅadada mḅa jaraya. §

Chirua cadjirua néuḅe waridada Jesuba cawa jarada

³⁶ Maḅbe Jesura ēberārā ume ḅadada diguidāa wāsia. Idji ume nīḅabadara zedapeda iwīdisidaa:

–Chirua cadjirua udadebemada dairāa cawa jaradua.–

³⁷ Jesuba jarasia:

–Dji ta bia ubarira mḅ, Naḷ Djara Edadaa. ³⁸ Peara naḷ ējūā. Dji ta biara Ācōrēba pe eroḅa ēberārā. Chirua cadjiruara diauru ēpē panḅrāa. ³⁹ Dji quīrū, maḷ chirua cadjirua udara diauru. Dji néu ewadi ewariba jara ḅa naḷ ējūā jōi ewarida. Dji néu ewadira Ācōrē bajānebema nezocarāa. ⁴⁰ Chirua cadjirua ēūtacuadapeda babuebada quīrāca naḷ ējūā jōḅḅarāde māwāya. ⁴¹ Mḅ, Naḷ Djara Edadaba bajānebema nezocarāda diabueya cadjirua obadarāda, cadjirua obibadarā sida mḅ puru tāēnabemada jḅḅa pedamārēā. ⁴² Maḅgḅārā tḅḅa uruade batacuadia. Mama aujīā panania idjaba puaba quida Ichia panania. ⁴³ Baribḅḅa dji jipa beada ādjirā Zeza puruḅe ḅmāḅḅau quīrāca dorrodorroa beadia. Dji cawḅḅa bara ḅaḅa quīrācuīta ūrīdua.

Ējūā nēdoda idjaba perla nēdoda

⁴⁴ Bajāne ḅaḅa ēberārā pe eroḅara parata egorode mērā ḅada quīrāca ḅa. Maḷ paratara ēberāba unupeda arima mērā ḅasia. Maḅbe ḅasrida wāpeda jūma idjia eroḅara nēdobuepeda dji ējūāda nēdosia.

⁴⁵ Maḷ awara Bajāne ḅaḅa ēberārā pe eroḅara naḷ quīrāca ḅa. Ēberāda ḅasia. Maḷ ēberāba perla neta dji biada nēdoi carea jḅḅa ḅabadjia. ⁴⁶ Māwā ḅade aba bio biya quiru nēḅa ḅada unusia. Ara maḅda idjia eroḅara jūma nēdobuepeda maḷ netara nēdosia.

Ātarrayadebema

⁴⁷ Bajāne ḅaḅa ēberārā pe eroḅara ātarraya quīrāca ḅa. Ātarraya ḅaribḅade ḅeda quīrātaḅa jidabadāa. ⁴⁸ Biradacarea ḅḅada errebari edebadaa. Maḅbe chūpanenapeda ḅeda biada jamarade jḅḅa pebadaa. Dji cadjiruada batacuabadaa. ⁴⁹ Ara maḷ quīrāca naḷ ējūā jōḅḅarāde māwāya. Ācōrē bajānebema nezocarāda zedapeda ēberā cadjiruarāda dji jipa ḅea tāēnabemada āyā ḅadia. ⁵⁰ Maḅbe tḅḅa uruade batacuadia. Mama aujīā panania idjaba puaba quida Ichia panania.–

Nebia djiwīdi idjaba dji drōā

⁵¹ Maḅbe Jesuba iwīdisia:

–Mḅa jaradara ḅḅārāba jūma cawasidaca?–

Ādjia panusidaa:

–Māē, dai Boro.–

⁵² Maḅne Jesuba jarasia:

–Bajāne ḅaḅa ēberārā pe eroḅadebemada judiorā ley jaradiabariba cawasira de djibari quīrāca ḅaya. Idjia waga eroḅadebemada nebia djiwīdida, dji drōā sida acḅḅibaria.–

Jesu Nazarede bada

Marco 6:1-6; Luca 4:16-30

⁵³ Māwā ne jara ḅaḏeba jaradiadacarea Jesura āyā wāsia. ⁵⁴ Maḅbe idji puruḅe jūesia. Ewari aba judiorā dji jḅḅebada dede jaradia ḅasia. Dji ūrī duanḅa cawa crīchadaē ḅērā nāwā jarasidaa:

–Naḅgḅa ḅsāmaareba jāḅ crīcha cawaara edasi? ḅsāwā ne ununacada poya oi? ⁵⁵ ḅIdjira dadji puruḅebema de obari warraēca? Idji papara ḅMariaēca? Idji djabarāra ḅSantiago, Jose, Simoḅ idjaba Judaēca? ⁵⁶ Jūma idji djabawērārā sida ḅdadjirā tāēna panḅca? Māwā baibḅḅa, ḅidjia sāma jācua cawasi?–

⁵⁷ Ādjirāba Jesura ḅjā quīrānaē ḅasia. Maḅ ḅērā Jesuba jarasia:

–Ăcōrēneba bedeabarida djārā druade wayabadaa, baribΛΓΛ ara idji druadebemarāba wayadaca. Idji dede panabada biđa wayadaca.–

⁵⁸ Ādjirāba iĵānaē bērā Jesuba mama ne ununacada zocārāēbe osia.

14

Herodeba Jesudebema ūrīna

Marco 6:14-29; Luca 9:7-9

¹ Maļ ewaride Herodera Galilea druadebema boro basía.* Maļ Herodeba ūrīsia Jesura trĀ ħΛga ħΛda. ² Maļ carea idjiare ħea jarasia:

–iMĀmaarĀ Borocuebari Juaļ Ārēbadada jāwā ħΛa! Maļ bērā jūma ne ununacara poya o ħΛa.–

³⁻⁴ Herodeba māwā jarasia Juaļra beabida bērā. MaļgΛra nāwā basia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quima Herodía abadada edasia. BaribΛΓΛ Juaļba idjía jarabadjia: “ĤΛ djaba quimada erobacara ħΛa.”† Maļ carea Herodeba Juaļra jidapeda preso ħΛbada dede carenaba jĀ ħΛasia. ⁵ Juaļra beabi quīrīā basia baribΛΓΛ puruda waya ħada bērā poya oē basia. Puruba crĭcha basia Juaļra Ācōrēneba bedeabarida.

⁶ Herode toda ewari ħΛsriđa o panane Herodía cauda jūmarā quīrāpita bairasia. Maļba Herodera bio ħΛsriđasia. ⁷ Maļ carea maļ awērā wārāneba jarasia ne baridua idjia iwidibΛΓΛda diaida. ⁸ Maļne dji papaba idji cau nāwā iwidibisia:

–MĀa epeđecode Borocuebari Juaļ boroda diadua.–

⁹ Māwā iwidiside Herodera sopuasia. BaribΛΓΛ jūma idji ume ne co duana quīrāpita wārāneba jarada bērā Herodia cauba iwididara obisia. ¹⁰ Ara māĀda Juaļra preso ħΛbada dede ħada obĀá tĀbisia. ¹¹ Juaļ borora epeđecode enenapeda Herodía caua diasida. Maļbe dji cauba dji papaa diasia. ¹² Māwānacarea Juaļ ume nĭbapedadaba idji cacuara edadapeda tĀbarisida. Maļbe Jesua jarade wāsida.

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigada

Marco 6:30-44; Luca 9:10-17; Juaļ 6:1-14

¹³ Jesuba Juaļ jaidada ūrīside iduba jābade ēberā neēmaa wābΛΓΛ basía. BaribΛΓΛ ēberārāba idji sāmaa wābΛΓΛda cawasidade puruzabemada jĭrūba araa wāsida. ¹⁴ Jesura jābadeba drua badobΛΓΛde maļ ēberārā zocārā duanada unusia. Ādjirāra mĭā djuburi ununa bērā dji cacua biē queeada biabicuasia. ¹⁵ Queubodo bērā idji ume nĭbabadarāra idjima wānapeda jarasida:

–Nama ēberāra caita neēa. Maļ awara queubΛΓΛ. Ēberārāa jaradua puru beade codĭra nēdode wānamārēa.–

¹⁶ Maļne Jesuba idji ume nĭbabadarāa jarasia:

–Ādjirāra wāniē panΛa. BārābΛΓΛ ne cobidadua.–

¹⁷ BaribΛΓΛ ādjia jarasida:

–Daiba paĀda juesumabe idjaba bedada umébe eropanΛa.–

¹⁸ Jesuba jarasia:

–MĀmaa enenadua, māēteara.–

¹⁹ Maļbe ēberārāa jarasia pōājārāne chūpanenamārēa. Maļ paļ juesuma panΛra, ħeda umé pana sida idji jΛwade edapeda bajānaa acΛpeda Ācōrēa bia jarasia. Maļbe paļra cōrācuapeda idji ume nĭbabadarāa diasia jedecadāmārēa. ²⁰ Jūmarāda ne codapeda jāwūsidaa. Dji adubadada jΛΓΛ pesidade doce jamara birasida. ²¹ Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaca ħΛa, wērārāda warrarā sida juachadaē.

Jesu do ĀrĀ nĭbađa

Marco 6:45-52; Juaļ 6:16-21

²² Māwānacarea Jesuba idji ume nĭbabadarāa jābade badobisia idji na quīrārā chānamārēa. Maļne idjira besia ēberārā diguidaa wābigai carea. ²³ Jūmarāda wābigapeda iduba eyadaa Ācōrēa iwidide wāsia. Queuside iduba basia. ²⁴ Maļmĭsa Jesu ume nĭbabadarāra do quēsĭdra panasida. Maļne nāūrāda ādji nocoareba puá nūma bērā baido bogozoaba jābara jirawe eronūmesia.

²⁵ Āsabodode Jesura do ĀrĀ nĭda ādjima wāsia. ²⁶ BaribΛΓΛ idji ume nĭbabadarāba maļ unusidade bio dauperasida. Ne wayaaba ādjirāra biasida:

–iĤēwārāda jāwā nĭa!–

²⁷ Ara māĀda Jesuba jarasia:

* **14:1** Herode. Maļ Herodera Antipa trĀ jarabadjida. Ācōrē Bedeade odja ħΛa Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjida (Mateo 2:1-23). † **14:3-4** Levitico 18:16.

–¡Sozarra beadaua! Māda jāwā ʘaa. ¡Ne wayarānada!–

²⁸ Mañe Pedropa idjja jarasia:

–Mā Boro, wārāda ʘada jāwā ʘaʘaʘa, māra do ʘaʘa ʘamaa wābidua.–

²⁹ Ara maāda Jesuba jarasia:

–¡Zedua!–

Ara maāda Pedrora jābadeba doeda badopeḁa Jesumaa do ʘaʘa wāʘaʘa basia. ³⁰ Baribʘa Pedropa nāūrā dji cābāyā puá ʘa unuside dauperasia. Mañe ta dogo bēra biasia:

–¡Mā Boro, carebadua!–

³¹ Ara maāda Jesuba jāwade jidapeḁa jarasia:

–Ache, ¿cārē cārēā ijāé basi māa ʘara do ʘaʘa poya nībabida?–

³² Jābade badosidade nāūrāra cābasia. ³³ Mañbe jūma jābade panʘa Jesu quīrāpita chīrāborode copanenapeḁa idjja bia bedeasidaa:

–¡ʘara wārāda Ācōrē Warraa!–

Jesuba Genesare druade cacua biē bea biabida

Marco 6:53-56

³⁴ Chā wānada Genesare druade jūesidaa. ³⁵ Mamabema ēberārāba Jesura cawasidaa. Mañ carea jūma ādji druade jarabisidaa Jesura jūesida. Mañbe ēberārāba jūma dji cacua biē beara idjima enesidaa. ³⁶ Ādjirāba idjja beḁa dʘuburiasidaa ababe idjja cacuaḁe jā ʘa ida tābimārēā. Jesuba idu tābida bēra jūmaena biacuasidaa.

15

Jāwa sagʘadadebema

Marco 7:1-23

¹ Māwānacarea Ācaʘa pariseorāda, judiorā ley jaradiabada sida Jerusaleʘa puruḁeba Jesumaa zedapeḁa iwidisidaa:

² –ʘa ume nībabadarāra jāwa sagʘadaē ne cobadaa. ¿Cārē cārēā dadji drōāenabemaba jaradiapedadara igara panʘa?–*

³ Mañe Jesuba panusia:

–Bārā bida ¿cārē cārēā ara bādjia obadadeba Ācōrēba obi ʘa beḁeara igarabada? ⁴ Idjia nāwā jarasia: “ʘa zezada, ʘa papa sida waya pananada.”† Naʘa sida jarasia: “Bariduaba idji zezada, idji papa sida biē jaraibʘa, idjira beadida panʘa.”‡ ⁵⁻⁶ Baribʘa bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba nāwā jarabadaa: “Jūma māa eroʘara Ācōrēa diada bēra māa ʘara poya carebaēa.” Māwā bārā drōā naēnabemaba jaradiapedada ēpē panʘa neba Ācōrē beḁeara igarabadaa. ⁷ Bārā dji biaca beara, Ācōrēneba beḁeabari Isaiāba bārānebemada aride ʘasia. Nāwā jarasia:

⁸ Naʘa puruba māa bia beḁeabaria, baribʘa wārāda ādji sodeba māma crīchadaca.

⁹ Ādji quīrābe māa bia beḁeabadaa. Mā beḁea cāyābara ēberā crīchadra jaradiabadaa.‡

¹⁰ Mañbe Jesuba ēberārā arima duanʘa trʘapeḁa nāwā jarasia:

–Mā beḁeara ūrīnada cawadāmārēā. ¹¹ Dadjia cobadaba Ācōrē quīrāpita mititia ʘaca. Āteʘa iteḁeba ze ʘaʘa dadjira Ācōrē quīrāpita mititia ʘabaria.–

¹² Māwānacarea Jesu ume nībabadarāra caita zedapeḁa jarasidaa:

–¿ʘa cawa ʘaca pariseorāra sode biē duanʘa ʘa jāʘa beḁea jaraḁa carea?–

¹³ Jesuba panusia:

–Mā Zeza bajāne ʘaba udaeḁa jūma ēūta ʘatacuaya. ¹⁴ Mañ bēra pariseorā carea crīcharānada. Ādjirāra dauberrea bea quīrāca panʘa. Ādji ēpēbada sida dauberrea bea quīrāca panʘa. Dauberrea ʘaba dewara dauberrea ʘada eronībaibʘa umena uridae baedia.–

¹⁵ Mañe Pedropa Jesua jarasia:

–Dadjia cobadadebema ʘa jaradiadada dairāa cawa jaradua.–

¹⁶ Jesuba iwidisia:

–¿Bārā bida wadi adua panʘa? ¹⁷ ¿Dadjia cobadara biḁeḁa wāpeḁa dajadaa ēdraʘarida cawadaē panʘa? ¹⁸ Baribʘa ēberā iteḁeba dajadaa ze ʘada sodeba ze ʘa. Maʘgʘa ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia ʘabaria. ¹⁹ Crīcha cadjiruada, mīā beaida, daunemaida, auḁua baida, ne draida, sewa o baida, djārā biē jarai sida sodeba ze ʘa. ²⁰ Jūma maʘgʘa

* **15:2** Levítico 22:4-8de jara ʘa sacerdoterāra cuidida panʘa nebemada, baribʘa Jesu ewaride pariseorāba jaradiabad-
jidaa jūmarāba jāwa sagʘadida panʘa drōāenabemarāba jarapedada quīrāca. † **15:4** Exodo 20:12. ‡ **15:4** Exodo
21:17. § **15:9** Isaia 29:13.

ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia bābaria, baribara jawa sagrae ne cobaraba dadjira mititia bācaā.–

Jesuba cananeo wērācau biabida

Marco 7:24-30

²¹ Jesura mamaaba Tiro druade idjaba Sidoā druade parāa wāsia. ²² Maāne cananeo wērā maā druadebemada Jesu nīmaa zesia. Maā wērāba nāwā jīgua bedea nūmesia:

–īMā Boro, Davideba zeda, māra quīrā djuburiada! Mā cauda jaiba bio bia mīga erobā.–

²³ Baribara Jesuba panuē basia. Maāne idji ume nībabadarāra caita wānapeda idjia nāwā bedea djuburiasidaa:

–Jāl wērāra dadjirā caidu bia nīa. Idjia jaradua āyā wāmārē.–

²⁴ Wērāra cananeo bēra Jesuba idjia jarasia:

–Ācōrēba māra Israeldebema dji adua beamaa diabuesia.–

²⁵ Maāne wērāra Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jarasia:

–Mā Boro, jcarebadua!–

²⁶ Jesuba panusia:

–Biē bāa warrarāba co panāda jārīda usaa diai carea.–

²⁷ Maāne wērāba jarasia:

–Bāa jara bāra wārāa, mā Boro, baribara usaba djibari mesa edre djico jurrusoadaa cobaria.–

²⁸ Jesuba jarasia:

–Wērā, bāa wārāda ījā bāa mā bā cauda poya biabida. Maā bēra bāa quīrā bā quīrāca māa oya.–

Ara maāda dji caura biasia.

Jesuba cuatro mil ēberārā ne cobida

Marco 8:1-10

²⁹ Mamaaba Jesura amene droma Galileadaa wāsia. Eyade āta wāpeda mama chūmesia.

³⁰ Maābe ēberārā zocārā idji bāmaa zesidāa. Ādjirāba jīrū biē beada, dauberrea beada, quīrāme cara beada, jawa biē beada, quīrātanoa cacua biē bea sida zocārā enesidāa. Maāgarāra Jesu caita bāsidaa. Maābe Jesuba jūma biabicusia. ³¹ Ēberā arima duanaba unusidāa dji quīrāme cara beadara bedea panāda, dji jawa biē beadara bia panāda, jīrū biē beadara bia nīnada, idjaba dauberrea beadaba unu panāda. Jūmarāba cawa crīchadaē bēra israelerā Ācōrēa bia bedeasidāa.

³² Māwā panāne Jesuba idji ume nībabadarāra trāpeda jarasia:

–Mā naā ēberārāra mīa djuburi unu bāa. Mā ume duanāda ewari ūbea babāra. Ādjia codi carea eropananara jōsia. Mā ādjirāra ne codaē diguidāa wābigaēa ota cacua norrabarirānamārē.–

³³ Baribara idji ume nībabadarāba iwīdisidāa:

–Nama ēberārā neēma zśāma codira edadi zocārā nūmā itea?–

³⁴ Maāne Jesuba iwīdisia:

–Ĵbārāba paāda jūmasāwā eropanā?–

Ādjia panusidāa:

–Sietebe eropana, idjaba beda zaqueda zocārāēbe eropana.–

³⁵ Maābe Jesuba ēberārāra jūma egode chūmebisia. ³⁶ Maā siete paāra, beda sida idji jawade edapeda Ācōrēa bia bāada asia. Māwāpeda bedara paā sida cōrācuapeda idji ume nībabadarāra diasia jedecadamārē. Ara maāda jedecasidāa. ³⁷ Jūmarāba codapeda jāwūācusidāa. Dji adubada jara pesidāde siete jamara birasidāa. ³⁸ Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil quīmārē panasidāca bāa, wērārāda warrarā sida juachadaē. ³⁹ Maābe ēberārā wābigapeda Jesura jābade badopedā Magadaā druadaa wāsia.*

16

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Marco 8:11-13; Luca 12:54-56

¹ Māwānacarea ācala pariseorāda, saduceorā sida Jesumaa zesidāa. Idjira Ācōrēneba zeē bāda unubidāda crīchāsidaa. Maā carea idjia iwīdisidāa ne ununacada omārē. ² Maāne Jesuba panusia:

–Queubarāde āmādaū baebariare bajāda purea nūmābāra, bārāba jarabadaa nurēma ewari biaida. ³ Idjaba diapēda āmādaū odjabariare bajāra purea nūmābāra idjaba towa nūmābāra, bārāba jarabadaa ewari cadjiruaida. Bārā dji biaca bēarāba ewari quīrāra cawa

* 15:39 Magadaā. Griego bedeadē ācala cartade “Magdala” bā bāa.

panamīna Ācōrēba naļ ewaride o ɓara cawadaaca. ⁴ Bārā dji cadjiruarāba Ācōrēra ĩjā ama panla. Māra bajāneba ze ɓada cawadi carea quĩrĩā panla mla ne ununacada oida. Baribla mla ne ununacada oēa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedeabari Jonā māwāna quĩrāca ununia.*
Małbe Jesura ādjirā amepeda wāsia.

Pariseorā harina ēsābbari

Marco 8:14-21

⁵ Amene droma chānapeda Jesu ume nībabadarāba cawasidaa pałda quĩrādoasidada.
⁶ Małne Jesuba jarasia:

–Pariseorā harina ēsābbarida, saduceorāne sida quĩrācuítadada.–

⁷ Jesu ume nībabadarāra āduba nāwā bedeasidaa:

–Idjia māwā jarasia dadjirāba pałda enepedadaē bērā.–

⁸ Jesuba cawa basia cārēnebemada bedeapanla. Mał carea jarasia:

–Cārē cārēā pałra neēana a panla? Bārāba Ācōrēra ĩjānaēca ɓla. ⁹ ĩMla odara bārāba unusidamīna cawadaē basica? ĩQuĩrādoasidaca pał juesumaneba mla ēberārāra mil juesuma ne cobidada?† ĩQuĩrādoasidaca bārāba dji adubada jał pesidade jamara jūmasāwā birasidada? ¹⁰ ĩIdjaba quĩrādoasidaca pał siete panlneba mla ēberārāra mil quĩmārē ne cobidada?‡ ĩQuĩrādoasidaca bārāba dji adubada jał pesidade jamara jūmasāwā birasidada? ¹¹ ĩSāwāērā cawadaē mla pałnebemada bedeā ɓada? Mla jarasia pariseorā harina ēsābbarida, saduceorāne sida quĩrācuítadamārēā.–

¹² Małbeba cawasidaa Jesuba harina ēsābbaridebemada jaraē basida, āteba pariseorāba, saduceorāba jaradiabadādebemada quĩrācuítadamārēā jara basia.

Pedroba Jesudebema jarada

Marco 8:27-30; Luca 9:18-21

¹³ Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Cesarea-Pilipo druade jūēne wāsidaa.
Małne Jesuba ādjia iwidiisia:

–Mł, Nał Djara Edadara ĩēberārāba caida crīcha panla?–

¹⁴ Ādjirāba jarasidaa:

–Acałba jara panla ɓara Borocuebari Juałda. Dewararāba jara panla ɓara Elíada. Dewararāba jara panla ɓara Jeremiada wa Ācōrēneba bedeabarida.–

¹⁵ Małne Jesuba iwidiisia:

–Baribla bārāba mla ĩcaida crīcha panla?–

¹⁶ Simoł Pedroba panusia:

–Bla Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaa, Ācōrē zocai ɓa Warraa.–

¹⁷ Jesuba jarasia:

–Bla bio bia ɓla, Simoł, Jonā warra. Ni aba ēberāba ɓla małgara cawabidaē basia, āteba mł Zeza bajāne ɓaba cawabisia. ¹⁸ Mla jaraya: ɓara Pedroa. Mla nał mōgara lāł mł puruda oya.‡ Ni beu bida mł purura poyaēa. ¹⁹ Purudebema yave diabla quĩrāca mla ɓara Ācōrēba pe erobādebemārā tāēna dji dromada ɓaya.* Bla nał ējūāne iduaribiēra Ācōrē bajāne ɓa bida iduaribiēa. Idjaba ɓa nał ējūāne iduaribi ɓara Ācōrē bajāne ɓa bida iduaribiya.–

²⁰ Małbe Jesuba idji ume nībabadarā bio jara ɓasia ni abala jararānamārēā idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.

Jesuba idji beadiēbema jarada

Marco 8:31–9:1; Luca 9:22-27

²¹ Mał ewarideba lta Jesuba idji ume nībabadarā jarabadjia idjira Jerusaleāne bia mīgaida ɓada. Nāwā jarasia:

–Mla purudebema bororā jawaeda, sacerdote bororā jawaeda, judiorā ley jaradiabadarā jawaeda bida bia mīgaya. Mla beabidā baribla ewari ũbeade lārebaya.–

²² Māwā jarada carea Pedroba Jesura jīgabe edepeda quēā ɓa quĩrāca jarasia:

–Mł Boro, māwā bedearādua. Ācōrēba ɓara idu māwābiēa.–

²³ Baribla Jesuba jēda acāpeda Pedroa jarasia:

–Satana, mł caitabemada āyā wādua. Mla oida ɓara ɓa obi ama ɓa. Bla Ācōrē quĩrāca crīchaē ɓa. Āteba ēberā quĩrāca crīcha ɓa.–

* **16:4** Jonā māwāna. Jonā 3:3-9; Mateo 12:38-41. † **16:9** Mateo 14:17-21. ‡ **16:10** Mateo 15:34-38. § **16:18** Pedro. Pedro trāba griego bedeade mōgarada jara ɓla. Nał mōgara. Pedro trāba mōgara jara ɓa bērā acalāmaarā Jesuba nał mōgaraada abalādeba Pedroda jara ɓa. Dewararāmaarā jara ɓa Pedroba versículo 16de jaradada. Idjaba acalāmaarā Jesuda jara ɓa (1 Corinto 3:11; 10:4; 1 Pedro 2:6-8). * **16:19** Jesu ewaride purudebema yave erobara dji droma basia.

²⁴ Mañbe Jesuba idji ume n̄babadarāa jarasia:
 –Abaaba m̄da ēpē quīrīā b̄lab̄la, idjia o quīrīā b̄lara igarapeda bia m̄gai carea b̄aida b̄la.† Mañbe m̄ra ēpēida b̄la. ²⁵ Abaaba nañ ējūāne bia b̄aida j̄rañ baib̄ra, j̄rūare bia baēa. Barib̄ra abal̄da m̄ carea beuib̄ra, Ācōrē ume ewariza zocai b̄aya. ²⁶ Ēberāda nañ ējūāne ne jūma erob̄ade beuib̄ra, ¿idjia erob̄aba carebaica? Beu amaaba idjia erob̄adebemada ¿jūmasāwā poya diai? ²⁷ Wārāda m̄, Nañ Djara Edadara bajānebema nezocarā ume zeya m̄ Zeza l̄badeba cawa oi carea. Mañne bia opedadara m̄la bia b̄aya idjaba cadjirua opedadara biē b̄aya. ²⁸ M̄la wārāda jaraya: Ḷc̄laḶḶ nama pan̄la beudi naēna ebuda ununia m̄, Nañ Djara Edadara jūmarā Boro bai carea zeb̄ra.†

17

Jesu quīrā awara nūmena

Marco 9:2-13; Luca 9:28-36

¹ Sei ewari badacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, dji djaba Juañ sida āduba eya ḶḶ b̄lama edesia. ² Mama ādji quīr̄pita Jesura quīrā awara nūmesia. Idji quīr̄ra Ḷm̄da quīr̄ca dorrodorra nūmesia. Idjia j̄l b̄la sida Ḷnaa quīr̄ca totroa nūmesia. ³ Cawaēne ādjia unusidaa Moiseda Elía sida Jesu ume bedea pan̄da. ⁴ Mañ carea Pedroba Jesua jarasia:

–Dai Boro, bia b̄la daira nama pan̄da. B̄la quīr̄ā b̄lab̄ra daiba de zaqueda ūbea odia, aba ba itea, aba Moise itea, idjaba aba Elía itea.–

⁵ Pedro māwā bedea b̄ade j̄l̄r̄ā eradr̄l b̄da ādji ḶḶ zesia. Mañ j̄l̄r̄āba ādji ānā edaside nañ bedeadā j̄gua ūrisidaa:

–NaḶḶra m̄ Warra bio quīr̄ā b̄la. M̄ra idji carea b̄srida b̄la. Idjia jara b̄ra ūr̄nada.–*

⁶ Mañ ūrisidade ne wayaaba egode b̄arrubari tapanesidaa. ⁷ Māwā b̄ade Jesura zepeda ādjira t̄sia. Mañbe jarasia:

–Piradr̄l̄dadua. Ne wayar̄nada.–

⁸ Ādjia wayacusa ac̄l̄dadade Jesura iduba nūm̄da unusidaa.

⁹ Eyadeba edaa zesidade Jesuba ādjia n̄wā jara b̄sia:

–Bārāba unupeadara ni ab̄ala jarar̄nada aba m̄, Nañ Djara Edada Ḷr̄ēbab̄ra.–

¹⁰ Mañne ādjia Jesua iw̄disidaa:

–Māwara judior̄ ley jaradiabadaba ¿c̄r̄ē c̄r̄ē jarabada El̄ada naārā zeida b̄da?–

¹¹ Jesuba panusia:

–Wārāda El̄ara naārā zeida b̄la ne jūmada bia b̄la carea.† ¹² Barib̄ra m̄la jaraya El̄ara zesida. Māwām̄na ni ab̄ala idjira cawaē basia. Āteb̄ra ēberārāba o quīr̄ā panana quīr̄ca idjira osidaa.† Ara mañ quīr̄ca m̄, Nañ Djara Edadara ādji j̄l̄waeḶ bia m̄gaya.–

¹³ Mañne Jesu ume n̄babadarāba cawasidaa idjia Borocuebari Juañnebemada bedea basida.§

Jesuba warra jai bara b̄lab̄ida

Marco 9:14-29; Luca 9:37-43

¹⁴ Ādji eyadeba edaa zesidade ēberārāba zocārā ābaa duanasidaa. Mañne ēberāda Jesumaa zesia. Mañ ēberāra Jesu quīr̄pita ch̄r̄borode cobepeda jarasia:

¹⁵ –M̄ Boro, m̄ warrada quīr̄ djuburiada. Idjira ara pichia wawabaria, mañba bia b̄caa. Edaude t̄l̄bade b̄ebaria idjaba edaude doeda b̄ebaria. ¹⁶ M̄la idjira b̄la ume n̄babadarāmaa enesia, māwām̄na poya biabidaē basia.–

¹⁷ Jesuba jarasia:

–j̄Bārāba Ācōrēra j̄ñacaa! j̄Bārāra dji cadjiruarā! Bārāba j̄ñamārēā ¿aba sālbe m̄la droai? Warrara namaa enenada.–

¹⁸ Jesuba jai quēā j̄l̄retaside warra cacuadebemada ēdr̄asia. Ara mañda warrara biasia.

¹⁹ Māwānacarea Jesu ume n̄babadarāra idjimaā wānapeda āduba iw̄disidaa:

–¿Sāwērā dairāba j̄l̄ jaira poya āyā j̄l̄retadaē basi?–

²⁰ Jesuba panusia:

–Bārāba mācua Ācōrēra j̄ñanē pan̄l b̄r̄ poyadaē basia. Wārāda m̄la jaraya: mostaza ta mañr̄ quiru quīr̄ca bārāba mañr̄ j̄ñ pan̄bara, nañ eyaa namabemada āyā b̄ade wāduada acasidaa, mañne eyara āyā b̄ade wācasia. Māwā j̄ñ pan̄bara bārāba poya odaēra neē

† **16:24** Bia m̄gai carea b̄aida b̄la. Griego bedeadē n̄wā b̄l̄baa: “Idji crura atau eideida b̄la.” † **16:28** Daniel 7:13-14. Ununia m̄, Nañ Djara Edadara jūmarā Boro bai carea zeb̄ra. Ebuda baēa c̄r̄ēda ununida. Ḷc̄laḶḶmaarā jara b̄la Jesu quīr̄ awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaarā jara b̄la Jesu Ḷr̄ēbaidebemada, idji bajānaa wānebemada, wa Ācōrē jaure zeidebemada ununida. * **17:5** Deuteronomio 18:15; Isaia 42:1. † **17:11** Malaquia 3:1; 4:5-6. † **17:12**

Marco 6:14-29. § **17:13** Mateo 11:14.

bacasia. ²¹ BaribΛΓΛ jai naλca bea āyā jΛretadi carea Ācōrēa iwidiḍida panΛa idjaba ne coḍaca ewarida oḍida panΛa.*

Jesuba waya idji beaḍiḍebema jarada

Marco 9:30-32; Luca 9:43-45

²² Galilea druade ābaa panasidade Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:
–Dārāēne mΛ, Naλ Djara Edadara abaΛba ēberārāa jidabiya. ²³ Ādjirāba mΛra beaḍia, baribΛΓΛ ewari ūbeade mΛra λrēbaya.–
Maλ carea ādjirāra bio sopuasidaa.

Jesuba parata Ācōrē de droma carea diada

²⁴ Jesu, idji ume nībabadarā sida Capernauλ puruḍaa zesidade Ācōrē de droma carea parata jΛΛ pebadarāda Pedromaa wāsidaa. Ādjirāba iwidiḍidaa:

–ζBārāa Jaradiabariba Ācōrē de droma carea paratara diabarica?–†

²⁵ Pedroba panusia:

–Māē, diabarica.–

Pedro idji dede eda wāsīde Jesuda naārā beḍeasia. Nāwā iwidiḍia:

–BaΛ ζsāwā crīcha bΛ, Simoλ? ζCairāba paratara naλ ējūāne bea bororāa diadida panΛ? ζAra ādji ēberārāba wa āibemarāba diadida panΛ?–

²⁶ Pedroba panusia:

–Āibemarāba diadida panΛa.–

Jesuba idjia jarasia:

–Māē. Dji boro ēberārāba diadacaa. ²⁷ Dadjira dadji Boro Ācōrē ēberārāa, baribΛΓΛ maλ paratara diadia ēberārāba biē crīcharanamārēā. Maλ bērā doeda beḍa wade wāḍua. Dji naārā mībΛrΛ itede acΛsira paratada unuya. Maλ paratara edapeda mΛ carea, bΛ carea biḍa diadua.–

18

Caida dji dromaara bΛ

Marco 9:33-48; Luca 9:46-48; 17:1-2

¹ Maλ ewaride Jesu ume nībabadarāra idji caita zedapeda nāwā iwidiḍidaa:

–Bajāne BΛba pe eroBΛḍebemarāda ζcaida dji dromaara bΛ?–

² Maλne Jesuba warra zaqueda trΛpeda ādjirā ēsi nūmΛsia. ³ Nāwā jarasia:

–Wārā arada mΛa jaraya: bārāba crīcha panΛra āyā bΛḍapeda warrarā quīrāca beaḍaēbΛrΛ, Bajāne BΛba pe eroBΛḍa. ⁴ BaribΛΓΛ abaΛda naλ warra zaque quīrāca dewararā cāyābara eḍaara beibΛrΛ, Bajāne BΛba pe eroBΛḍebemarāda dji dromaara baya. ⁵ Bariduaba mΛ ījā bΛḍeba warrarāda bia eḍaibΛrΛ, mΛda bia eḍabΛrΛa.

⁶ Bariduaba mΛ ījā bea dji dromaē queḍeada cadjiruade baebibΛrΛ, Ācōrēba maλ ēberāra bio cawa oya. Maλ cawa oira bio zarea bai bērā biara bΛa maλ ēberā ochirude yu waibΛada jΛnapeda pusade batabuedida nābΛrΛ beumārēā. * ⁷ ;Mīā djuburi bea naλ ējūānebemarāra! Cadjirua obibarira naλ ējūāne baraa. Maλra baraya baribΛrΛ djārāa ne cadjirua obibari ēberāda bio mīā djuburi bΛa.

⁸ Maλ carea bΛ jΛwaba wa bΛ jīrūba bΛa cadjiruada obibΛrΛ, maλ cadjirua o amaaba bΛā tutapeda āyā batabuedua. BΛa jΛwa ababe wa jīrū ababe eroBΛimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maλda biara bΛa Ācōrēba bΛra jΛwa umé wa jīrū umé eroBΛda tΛbΛ urua quicamaa batabuei cāyābara. ⁹ Idjaba bΛ dauba bΛa cadjiruada obibΛrΛ, maλ cadjirua o amaaba ēūtapeda āyā batabuedua. Dau ababe eroBΛimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maλda biara bΛa Ācōrēba bΛra dau umé eroBΛda tΛbΛ uruade batabuei cāyābara.

Oveja aduaḍebema ne jara bΛ

Luca 15:3-7

¹⁰ Warra zaquerāra igararānada. MΛa jaraya: bajānebema nezocarā mΛ Zeza quīrāpita duanΛba ādjirāra wagabadaa. ¹¹ Wārāda mΛ, Naλ Djara Edaḍaba dji aduā beada ēḍrΛ edai carea zesia.†

¹² Bārāba ζsāwā crīchadi? Ēberāba cien oveja eroBΛḍebemada aba aduaibΛrΛ ζdji 99 panΛra eyade amepeda dji aduaḍada jΛrΛḍe wāēca? ¹³ MΛa wārā arada jaraya: ēberāba idji ovejada

* **17:21** Griego beḍeade λCΛΓΛ cartade maλ vērsīculora neēa. † **17:24** Judiorā dji umaquīrā veinte poa λtaΛ beaba poaza maλ paratara diadida panasidaa Ācōrē de droma bia eropanani carea. Ewari umé trajadabari eḍaḍada diadida panasidaa. Exodo 30:13-16; 38:25-26; 2 Cronica 24:9-14; Nehemia 10:32. * **18:6** Yu waibΛa. Griego beḍeade “burro yu” bΛ bΛa. † **18:11** Griego beḍeade zocārā cartade maλ vērsīculora neēa.

unusira dji 99 aduaē bea cāyābara maḷ oveja carea b̄asridaara baya. ¹⁴ Ara maḷ quīrāca bārā Zeza bajāne b̄aba quīrīēā ni ab̄aḷ warra zaquera aduaida.

B̄a djababa cadjiruada osira s̄awā oida b̄a

Luca 17:3

¹⁵ B̄a djababa b̄ada biē oib̄aḷ, idjimaā wāpeda b̄aduba pan̄ane ibiadeba quēād̄ua. Idjia b̄a bedeada iḷāsira bārāra ibiadia. ¹⁶ Barib̄aḷ b̄a bedeara iḷāēb̄aḷ, ēberāda aba wa umé idjimaā ededua. Maḷrāba jarad̄ia jūma b̄aḷ jara b̄aḷa wārāda.† ¹⁷ Ādjia jarab̄adara idjia ūrī quīrīēb̄aḷ, Ācōrē iḷā beara jūma ābaa tr̄āpeda ādjirāa maḷnebemada jaradua. Barib̄aḷ Ācōrē iḷā beaba jarab̄adara ūrī quīrīēb̄aḷ, idjira Ācōrē adua b̄a quīrāca wa Romanebema boro itea parata j̄aḷa pebari quīrāca igaradua. ¹⁸ Wārā arada māa jaraya: bārāba naḷ ējūāne iduaribidaēra Ācōrē bajāne b̄a bida iduaribiēa. Idjaba bārāba naḷ ējūāne iduaribi pan̄ara Ācōrē bajāne b̄a bida iduaribiya.

¹⁹⁻²⁰ Naḷda māa jaraya: mā iḷā pan̄ada umé wa ūbea ābaa dji j̄are pan̄ane mā s̄ida mama baya. Maḷ b̄ērā bārānebemada umé naḷ ējūāne mā Zeza iwidiḷi carea bedea audib̄aḷ, bārāba iwidiḷadara mā Zeza bajāne b̄aba oya.–

Cadjirua quīrādoae b̄adadebema ne jara b̄a

²¹ Maḷbe Jesu caita zepeḷa Pedroba iwidiḷia:

–Mā Boro, mā djababa mā biē ob̄aḷaḷde ḹbarima jūmasāwā quīrādoaida b̄a? ḹbarima s̄iete bia b̄aca?–

²² Jesuba panusia:

–Mā jaraya: b̄arima s̄ietebe māwā oiē b̄aa āteb̄aḷ 77 oida b̄aa.‡

²³ Bajāne b̄aba ēberārā pe erob̄aḷa naḷ quīrāca b̄aa: ēberārā boroda basia. Ewari aba maḷ boroba quīrīā basia idjiane beaba idjia parata diadara jēda diadida. ²⁴ Māwā b̄aḷde aba enesidaa. Maḷ ēberāba dji boroa paratada waib̄a jēda diaida basia. ²⁵ Maḷne idjia cārēba jēda diaida neē basia. Maḷ b̄ērā dji boroba idji parata edai carea maḷ ēberāda, dji quimada, dji warrarā s̄ida nēdobuei basia d̄jārā nezocada beadamārēā. Jūma maḷ ēberāba erob̄a s̄ida nēdobuei basia. ²⁶ Maḷne ēberārā ch̄irāborode cobepeda dji boroa nāwā bedea d̄juburiasia: “Mā boro, mā quīrā d̄juburia j̄āḷdua. Mā b̄āa jūma jēda diaya.” ²⁷ Maḷne quīrā d̄juburiadeba dji boroba jūma dji ēberāba diaida b̄adara quīrādoapeda idjira ēd̄ra b̄asia.

²⁸ Maḷbe ēberārā wāsia. Wāb̄aḷaḷde idji boroare b̄ada aba unusia. Maḷḡaba idjia paratada maḷrī jēda diaida basia. Maḷra osāga jidapeda jarasia: “Mā diaida b̄aḷa diadua.” ²⁹ Dewarabemaba idji quīrāpita ch̄irāborode cobepeda jarasia: “Mā quīrā d̄juburia j̄āḷdua. Mā b̄āa jūma jēda diaya.” ³⁰ Barib̄aḷa quīrā d̄juburiaē basia, āteb̄aḷa preso b̄abisia aba idjia diaida b̄adara jūma diab̄aḷaḷdaa.

³¹ Dji boroare beaba maḷra unusidaa. Maḷ carea bio sopuasidaa. Wānapeda dji boroa jūma nēb̄aḷasidaa. ³² Dji boroba maḷ ēberārā idji quīrāpita tr̄āpeda nāwā jarasia: “j̄b̄aḷa nezoca cadjiruua! B̄aa bedea d̄juburiaside b̄aa jēda diaida b̄adara ḹmāa jūma quīrādoasiēca? ³³ Maḷda ḹcārē cārēā dewarabemara quīrā d̄juburiaē basi?” ³⁴ Dji borora bio quīrū b̄a b̄ērā maḷ ēberārā preso biē obadara j̄awaēda b̄asia aba idjia jēda diaida b̄adara jūma diab̄aḷaḷdaa.–

³⁵ Maḷbe Jesuba jarasia:

–Ara maḷ quīrāca bārā djabarāba biē opeḷadada bārāba sodeba quīrādoadaēb̄aḷa, mā Zeza bajāne b̄aba jūma bārāra biē b̄aya.–

19

Jesuba miā amaira biē b̄adaa ada

Marco 10:1-12; Luca 16:18

¹ Māwā jaradacarea Jesura Galilea druadeba Judea druadaa wāsia Jordaḷ do quīrāre. ² Zocārā ēberārāba idjira ēpēsidaa. Mama dji cacua biē quedeara jūma biabisia. ³ Māwā b̄aḷde ḹaḷa pariseorāda zesidaa idjira biē bedeabidi cawaya. Maḷḡarāba iwidiḷidaa:

–ḹU maquīrāba dji quimada baridua carea amaida b̄aca?–

⁴ Jesuba panusia:

–ḹBārāba Ācōrē Bedeade ac̄ḷadacaca? Naḷ ējūā oside Ācōrēba umaquīrāda, wērā s̄ida osia.*

⁵ Idjaba jarasia: “Maḷ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa s̄ida amepeda idji quima ume āba beya. Māwā cacua aba b̄a quīrāca panania.”† ⁶ Ādjira umé pan̄aēa, āteb̄aḷa cacua aba b̄a quīrāca pan̄a. Maḷ b̄ērā Ācōrēba āba b̄adara dji amanacara pan̄a.–

† **18:16** Deuteronomio 19:15; 1 Timoteo 5:19. Maḷrāba. Griego bedeade b̄a b̄aa: “Ēberā umé wa ūbea pan̄aḷa.” **S 18:22**

77. Griego bedeade “setenta veces siete” b̄ā b̄aa. Jesuba jara b̄aa dadji biē obadara jūma quīrādoaida pan̄ada. **S 19:4**

Genesi 1:27. † **19:5** Genesi 2:24.

⁷ Mañ carea ãdjirãba iwidiisidaa:

–Mãwãra Moiseba çcãrê cãrêã ßasi abalãba idji wêrãa carta mĩa amainebemada diaibãra amaida ßãda?–†

⁸ Jesuba panusia:

–Bãrãra çawãra zarea ßea bërã Moiseba mãwã iduaribisia. Baribãra Æcõrêba nañ ëjũã oside mãwã quĩrĩãé basia. ⁹ Mãa jaraya: bariduaba idji wêrã daunemaé ßãda amapeda dewara wêrãda edaibãra, mãã umaquĩrãra daunema ßãa. [Idjia amana wêrãda dewara umaquĩrãba edaibãra mãã umaquĩrã sida daunema ßãa.]–§

¹⁰ Mañne Jesu ume nĩbabadarãba idjia jarasidaa:

–Mãwã baibãra, biara ßãa quima edaéda.–

¹¹ Mañ carea Jesuba jarasia:

–Jũmarãba quima edaé crĩchara poya droadaéa. Ababe Æcõrêba mãã crĩchada diaibãra poya deu ßaya. ¹² Æcãra poya warra odacaa mãwã topedada bërã. Æcãra mãwã bea warra orãnamãrêã õgo opedada bërã. Idjaba Æcãra quima edaira crĩchadacaa biara ãdji Boro Bajãne ßã itea ne odi carea. * Bãrãda poya deu beadibãra, mãwã beadadua.–

Jesuba warra zaquerã bia jara ßãda

Marco 10:13-16; Luca 18:15-17

¹³ Mañbe ëberãrãba warra zaquerãda Jesumaa enesidaa idji jawara ãdjirã Ærã ßãpeda Æcõrêa iwidiãrêã. Baribãra Jesu ume nĩbabadarãba djibarirãda quẽãsisidaa. ¹⁴ Mañ carea Jesuba jarasia:

–Idu warra zaquerãra mãmaa zebidadua, Bajãne ßãba pe erobãdebemara ãdjirã quĩrãca panã bërã.–

¹⁵ Mañbe idji jawara warra zaquerã Ærã ßãpeda wãsia.

Parata bara ßã Jesu ume bedeada

Marco 10:17-31; Luca 18:18-30

¹⁶ Ewari aba cũdrada Jesumaa zesia. Mañ cũdraba iwidiisia:

–Jaradiabari, Æcõrê ume ewariza zocai bai carea çmãã cãrê biada oida ßã?–†

¹⁷ Jesuba panusia:

–çCãrê cãrêã mãã biadebemada iwidi ßã?† Ni abalãda dji biaéa, ababe Æcõrêdra dji biaa. Bãda Æcõrê ume ewariza zocai ßã quĩrĩã ßãbãra, idjia obi ßã bedeada tãã odua.–

¹⁸⁻¹⁹ Idjia iwidiisia:

–çSããgãda?–

Jesuba jarasia:

–Mĩa bearãdua, daunemarãdua, ne drãarãdua, sewadeba djãrãra bié jararãdua, ßã zezara, ßã papa sida wayadua, § idjaba djãrãra quĩrĩãdua ara ßãdji quĩrĩã ßã quĩrãca.–*

²⁰ Cũdraba jarasia:

–Jũma mããgara tãã o ßãa. † Mãã çwadi cãrêda oé ßã?–

²¹ Mañne Jesuba idjia jarasia:

–Bãda wãrãda jipa ßã quĩrĩã ßãbãra, ßãa erobãra jũma nẽdobueda wãpeda dji paratara ne neé quedeeã diadua. Mãwã nebiada bajãne erobãya. Mañbe mã ume nĩbade zedua.–

²² Cũdraba mãã ùrĩpeda sopua besia bio bara ßã bërã. Ara mããda wãsia. ²³ Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarã jarasia:

–Wãrãda wã zarea ßãa ëberã ne bara ßãba Æcõrêra idji Boroda ßã carea. ²⁴ Wayacusa mãã jaraya: parata bara ßãba Æcõrêra idji Boroda ßã cãyãbara cameyoda ãguja uriaéda eda wãichaara ßãa.–

²⁵ Mañne idji ume nĩbabadarãba cawa crĩchadaé basia. Æcõrêba ne bara beara bia pe erobãda crĩcha panasidaa. Ædjirãba iwidiisidaa:

–Mãwãra Æcõrêba çcaidra êdra edai?–

²⁶ Jesuba ãdjirã acãpeda jarasia:

–Ëberãba mãwã poya ocaa baribãra Æcõrêmaarã oicha ßãa.–

²⁷ Mañne Pedroba Jesua jarasia:

–Bã ëpëni carea daiba ne jũmada amesidaa. çMãẽteara cãrêda edadi?–

²⁸ Jesuba panusia:

† 19:7 Deuteronomio 24:1-4. § 19:9 Griego bedeade Æcãra cartade bedea corchetede ßãra neãa. * 19:12 1 Corinto 7:1-9. † 19:16 Griego bedeade Æcãra cartade “Jaradiabari Bia” ßã ßãa. † 19:17 ßãa çcãrê cãrêã mãã biadebemada iwidi ßã? Griego bedeade Æcãra cartade mãwã ßã ßãa: “çCãrê cãrêã mããra dji biaada a ßã?” § 19:18-19 Exodo 20:12-16. * 19:18-19 Levitico 19:18. † 19:20 Jũma mããgara tãã o ßãa. Griego bedeade Æcãra cartade idjaba “cũdra edalãba” ßã ßãa.

–Wārā arada m̄la jaraya: Ācōrēba ne jūma djiwidi oi ewaride m̄l, Nāl Djara Edadara m̄l bugue biya quirude chūmeya. Mālne bārā m̄l ume n̄nara doce buguede chūpanenia Israelēba yōpedada doce purudebema bororāda beadi bērā. ²⁹ M̄l carea bariduaba idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūāda ameibara, idjia amena cāyābara cien edaya idjaba Ācōrē ume ewariza zocai baya.† ³⁰ Māwā dji jūrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jūrūarebemada beadia.

20

Uva néudebema ne jara ba

¹ Ācōrēba ēberārā pe erobara nāl quīrāca ba. Néu djiabarida basia. Ewari aba diapededa ēberārāda idji uva néude trajadamārēā jarade wāsia. ² Ācara ēberārā ume beade basia ewari abaa carea paratada diaida. Mālbe ādjirāra idji uva néuda trajade wābisia.

³ Amādaū x̄l babara de djiabarira wayacusa puruda wāsia. Mama ēberārā bari beada dewara unusia. ⁴ Ādjirāa jarasia: “Bārā sida m̄l néude trajade wānada. Mālbari m̄la paratada aride diaya.” Ara mālda wāsidaa. ⁵ Umatipa idjaba amādaū buyadacarea djiabariba abarica osia. ⁶ Mālbe amādaū baebodode wayacusa puruda wāsia. ēberārā bari beada dewara unupeda iwīdisia: “¿Cārē cārēā idi trajadaē panā?” ⁷ Ādjirāba panusidaa: “Ni abalaba daia trajada diaadaē panā bērā.” Mālne idjia jarasia: “Bārā sida m̄l néuda trajade wānada. Mālbari m̄la paratada aride diaya.”*

⁸ Queubodode djiabariba trajudebema boroa jarasia: “Dji traja panara trācuapeda ādji trajapedadabari paratada diada. Dji jūrūare zepedadarā naārā diada. Naārā zepedadarā jūrūare diada.” ⁹ Amādaū baebodode trajade wā pananara dji boromaa zesidaa. Mālne ādjiza ewari aba daucha trajada quīrāca edasidaa. ¹⁰ Māl bērā dji naārā trajade wā panana zesidaa crīchāsidaa parata waibara edadida baribara abarica edasidaa. ¹¹ Māl carea néu djiabari ume biē duanesidaa. ¹² Nāwā jarasidaa: “Jāl jūrūare zepedadara hora ababe trajasidaa, baribara ba dairāa diaada quīrāca ādjirāa bida diasia. Dairāda beseade ewari daucha trajasidaa.” ¹³ Baribara néu djiabariba abaa jarasia: “Ache, m̄la bara jipa o ba. ¿Bara m̄l ume beade basieca ewari ababema parata carea trajada? ¹⁴ Ba paratara edapeda wāda. Mā bā diaada quīrāca dji jūrūare traja panana dia quīrā ba. ¹⁵ ¿Bamaarā m̄l paratara m̄ldjia o quīrā ba quīrāca oie bāca? Māra ēberā bia bērā ¿bara biē nūmāca?”

¹⁶ Ara māl quīrāca dji jūrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jūrūarebemada beadia.–†

Jesuba idji beadi debema waya jarada

Marco 10:32-34; Luca 18:31-34

¹⁷ Jesu Jerusalelnaa wābarade zocārā ēberārāda idji ume wāsidaa. Mālne idji ume n̄babadarā doce panada j̄gabe edepeda ādjirāa jarasia:

¹⁸ –Ūrīnada, dadjirāra Jerusalelnaa wābadaa. Jāma abalaba m̄l, Nāl Djara Edadara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawa odamārēā. Ādjirāba jaradā m̄lra beuida bada. ¹⁹ Mālbe m̄lra judiorāēa diaada. Mālgarāba m̄lra ipida biē jaradapeda, udapeda crude cachida. Baribara ewari ūbeade m̄lra lrēbaya.–

Zebedeo warrarāba iwīdipedada

Marco 10:35-45

²⁰ Māwānacarea Zebedeo quimada, idji warrarā sida Jesumaa zesidaa. Māl wērāba Jesu beade djaburīa carea idji quīrāpita chirāborode cobesia. ²¹ Mālne Jesuba iwīdisia:

–Ba ¿cārēda quīrā ba?–

Idjia panusia:

–Ba jūmarā boroda bebāra de za m̄l warrarā umé panada aba ba jawa araare, aba ba jawa acāare bada.–

²² Mālne Jesuba jarasia:

–Bārāba adua panā cārēda iwīdi panada. Māra bio bia mīgaya. ¿Bārā sida ara māl quīrāca bia mīgadi carea panāca?–†

Ādjia panusidaa:

–Māē, bia mīgadi carea panā.–

²³ Mālne Jesuba jarasia:

† **19:29** Quima. Griego bedeadē *ἀκατα* cartade māra neēa. * **20:7** Mālbari m̄la paratada aride diaya. Griego bedeadē *ἀκατα* cartade māra neēa. † **20:16** Griego bedeadē *ἀκατα* cartade idjaba bā ba: “Ācōrēba zocārā trā ba, māwāmina zocārāēbe edaya.” † **20:22** Griego bedeadē *nāwā* bā ba: “¿Bārāba m̄l borocuedi quīrāca borocuedica? ¿Mā doida bara bārā bida poya dodica?”

–Bārã sida wārãda m̄l quĩrãca bia mĩgadĩa. ⁵ Baribãrã m̄l jãwa araare, m̄l jãwa acãare chũpananida m̄la poya diaẽa. M̄l Zezabãrã mama chũpananida eroãla.–

²⁴ Santiagoba, Juaã ume iwidiãpedãdãda waabema die panãba ùrĩsidadẽ ãdji ume quĩrũsidaa. ²⁵ Maãne Jesuba ãdjirã trãcuãpedã jarasia:

–Bãrãba cawa panãa naã ãjũãnebema bororãba ãdji ëberãrãra jũmawãyã zocabadãda. ãdjirãba unubibãdaa ãdjia jarabãdãra jũmarãba jã odida panãda. ²⁶ Baribãrã bãrãra mãwã beadiẽ panãa. Bãrãnebẽmada dji dromada bã quĩrã bãbãrã waabemarã nezocada bãida bãa. ²⁷ Dji dromaara bã quĩrã bãra jũmarã cãyãbara edaara bãida bãa. ²⁸ Maã quĩrãca m̄l, Naã Djara Edãdãra zeẽ bãa ëberãrã m̄l nezocarãda beadãmãrẽã. Átebãrã ze bãa ëberãrã nezocada bãi carea. Mãwã mãra beuya zocãrã ëberãrãda ëdra bãi carea.–

Jesuba dauberrea bea umẽ biabida

Marco 10:46-52; Luca 18:35-43

²⁹ Jerico purudeba ëdrãsidãde Jesu caidu ëberãrãda zocãrã wãsidãa. ³⁰ Mãwã wãnane dauberrea panãda umẽ o icawa chũpanasidaa. Jesu ãdji caita wãbãrãda ùrĩsidadẽ nãwã biasidaa:

–jDai Boro, Davideba zeda, daira quĩrã djuburiãdua!–

³¹ Maãne ëberãrãba ãdjira chuãpedãmãrẽã quẽãsidãa, baribãrã ãdjia wetara biasidaa:

–jDai Boro, Davideba zeda, daira quĩrã djuburiãdua!–

³² Maãbe Jesura nũmesia. ãdjira trãpedã iwidiãsia:

–jCãrẽda quĩrã panã mãa oida?–

³³ ãdjia jarasidaa:

–Dai Boro, quĩrã panã dai dauba unu beida.–

³⁴ Jesuba ãdjira mã djuburi ununa bẽrã ãdji daura tãsia. Ara mããda unu panenãpedã Jesu ume wãsidãa.

21

Jesu Jerusaleãne jũẽna

Marco 11:1-11; Luca 19:28-40; Juaã 12:12-19

¹ Jerusaleã caita jũẽbãdade Betpague purude Olivo eya carra jũẽsidaa. Maãne Jesuba idji ume nĩbabadarãda umẽ purudãda diabuesia. ² ãdjia nãwã jarasia:

–Dãdjirã quĩrãpe bã purudãa wãnadua. Ara jũẽbãdade burro wẽrã warra bara bãda jã nũmadã ununia. Èrã edãdãpedã umẽna mãmaa enenãdua. ³ Abãbã bãrãa cãrẽ cãrẽã mãwã o panãda iwidiãbãrã, nãwã jarãdãdua: “Dãdji Boroba quĩrã bãa. Baribãrã nane jẽda diabueya.”–

⁴ Mããgara mãwãsia ãcõrẽneba bedẽabariba jarada quĩrãca. Nãwã jarasia:

⁵ Sioã purudebemarãã nãwã jarãdãdua:

Acãdãdua, bãrã boroda burro ãrã bãrãmaa zebãrãa.

Dji droma quĩrãca zeẽ bãa. Burro zaque ãrã zebãrãa.*

⁶ Ara mããda Jesu ume nĩbabadarã umẽ panãra wãnapeda Jesuba jarada quĩrãca osidaa.

⁷ Burro wẽrãra, dji warra sida Jesumãa edẽdãpedã ãdjia cacuãde jã panãra burro ãrã bãsidãa. Mããbe Jesura ãrã chũmesia Jerusaleã purudãa wãi carea. ⁸ Èberãrã cãbana cuabusiba Jesu bia edadiã carea ãdjia cacuãde jã panãra ode tãcua wãsidãa. Dewarãrãba bacuru jãwate quedua bara beada bãã tucuaãpedã ode bãcua wãsidãa. ⁹ Mããne zocãrã ëberãrã idji na nĩnaba, caidu zebãda bida nãwã bãga duanasidaa:

jBio bia quĩruã Davideba zedãra!

jBio bia bãã ãcõrẽ trãneba zebãrãrã!† jBio bia quĩruã Bajãne Bãrã!

¹⁰ Jesu Jerusaleãne jũẽside purura bãga duãnesia. Nãwã iwidiãbadjidãa:

–Idjira jãcaida jãwã bã?–

¹¹ Iwidiãbãdãza Jesu ume zepedãdarãba panubãdjidaa:

–jããgara Jesua, ãcõrẽneba bedẽabaria. Idjira Nazare purudebẽmaa, Galileã druãdebẽmaa.–

Jesuba ne nẽdobuebadarã ãyã jarãcuãda

Marco 11:15-19; Luca 19:45-48; Juaã 2:13-22

¹² Mãwãnacarea Jesura ãcõrẽ de dromanaã wãsia. Mama dãjãda ãcõrẽã diadi careabema nẽdobuebadarãda unusia. Ne nẽdo bea sida zocãrã duanasidaa. Idjãba ãcãrãbã ãcõrẽ de dromane diãda bã paratara dji druã ãiba zebãdarãã nẽbãã nẽdobuebadjidãa ãibema paratara

§ 20:23 Jesuba jarada quĩrãca wãrãda mãwãsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9. * 21:5 Zacaria 9:9. † 21:9 Salmo 118:25-26. Bio bia quĩruã. Arãmeo bedẽade jarãbãdaa “Hosana.”

diacara panana bĕrā. Māwā duanane Jesuba ādjirāra jūma āyā jarretacuasia.† Dji parata nĕdobuebadarā mesa beada, puchirā nĕdobuebadarā bugue sida jūma coracuasia. 13 Ādjirāra nāwā jarasia:

–Ācōrē Bedeade nāwā bā bā: “Mā dera dji iwidi bada de adia.” Baribāra bārāba “ne drābadarā mīrūbada uria” quīrāca eropanā.–§

14 Jesu Ācōrē de droma dajada baside dauberrea beada, jīrū biĕ bea sida idjima zesisidaa. Maĕne ādjirāra biabucuaasia. 15 Baribāra Jesuba mama ne ununaca o bāda sacerdotē bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida biĕ unusidaa.* Māwā duanane warrarāba Jesua nāwā jīgua jara panasidaa: “jBio bia quirua Davīdeba zedara!” Maĕ ūrībādade sacerdotē bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida quīrūsidaa. 16 Ādjirāba Jesua nāwā jarasidaa:

–ĶMāwāra naĕ warrarāba jara duanāda bā bia ūrī bāca?–

Jesuba panusia:

–Māĕ. ĶBārāba naĕ bedeara acādacaca?

Bā warrarāda, ju do quēda sida bāasia bāa bia bedeadamārē.–†

17 Maĕbe Jesuba ādjirā amepeda Jerusaleāneba Betanianaa cāine wāsia.

Higojō purruba nūmena

Marco 11:12-14, 20-26

18 Nurēma diapeda Jesura wayacusa Jerusaleānaa wāsia. Wābāraĕde jarra nūmesia. 19 Maĕne higojōda o caita unusia. Baribāra araa jūĕside quēdua awa nūmāda unusia.‡ Maĕ carea higojōa jarasia:

–jBāra waa zauĕ bayal–

Ara maĕda higojōra purrubasia. 20 Jesu ume nībabadarāba maĕ unusidade cawa crīchadaĕ bĕrā iwīdisidaa:

–ĶSāwāērā jāĕ higojōra abēda purrubasi?–

21 Jesuba panusia:

–Wārā arada māa jaraya: bārāba iwīdi panāra Ācōrēba wārāda oida jĕnībāra, idjaba poya oĕda crīchadaĕbāra, māa jāĕ higojō oĕda cāyābara waiābara oĕdia. Bārāba za bā eyaa namaāba pusade tĕūne wāduada adībāra, bārāba jarabāda quīrāca māwāya. 22 Bārāba Ācōrēa iwīdībāda wārāda edadīda jĕnībāra, edadīa.–

ĶCai trāneba Jesuba jaradia bā?

Marco 11:27-33; Luca 20:1-8

23 Jesura waya Ācōrē de droma caita jūĕpeda jaradia bĕsia. Māwā bāde sacerdotē bororāda, judiorā dji dromarā sida idjima zesisidaa. Ādjirāba idjīa iwīdisidaa:

–Bāa nama o bāra Ķcaiba obi bā?–§

24 Jesuba panusia:

–Māa bida bārāa iwīdiya. Bārāba panusidara māa jaraya caiba māa māwā obi bāda.

25 ĶCaiba Juaĕra diabuesi borocuemārē?* Ķĕberāba wa Bajāne Bāba?–

Maĕne ara ādjīduba jara duanesidaa:

–Bajāne Bāba diabuesiada adībāra, idjīa jaraya: “Maĕda Ķcārē cārēā jĕnāĕ basi?”

26 Baribāra Ķsāwā jaradī ĕberāba diabuesida?–

Ādjīa māwā jara panasidaa purura waya panā bĕrā. Purumaarā Juaĕra Ācōrēneba bedēbari basīa. 27 Maĕ bĕrā Jesua jarasidaa:

–Daiba adua panā.–

Maĕne Jesuba jarasia:

–Māĕteara māa bida bārāa jaraĕa caiba māa jāwā obi bāda.–

Warra umē panānebema

28 Māwā duanane Jesuba sacerdotē bororāa, judiorā dji dromarā bida jarasia:

–Bārāba naĕ ne jara bādebemada Ķsāwā crīcha panā? ĕberāda basīa. Maĕ ĕberāba warrada umē erobasia. Ewari aba dji nabemaa nāwā jarasia: “Warra, nane mā nēude trajeĕ

† 21:12 Zacaria 14:21. § 21:13 Mā dera dji iwīdībada de adia. Isaia 56:7. Ne drābadarā mīrūbada uria. Jeremia 7:11.

* 21:15 2 Samuel 5:8 carea judiorāba jarabadiĕda dauberrea beada, jīrū biĕ bea sida Ācōrē de dromanaa wācara panāda.

† 21:16 Salmo 8:2. ‡ 21:19 Israel druade higojō dji ca zaquēda marzo jēdecodē, abrilde bīda coĕdīda panā. Dji ca zaquera ununībāra cawabadaa junione maārī zauīda idjaba agostodēba aba octubredaa waiāba zauīda. Baribāra Jesuba quēdua awa ununa bĕrā cawasia jūma maĕ poade higojōra zauĕda. § 21:23 Bāa nama o bāra. Maĕgaba jara bāca bāa Jesuba ne nĕdobuebadarā āyā jarēcuadada. Baribāra āībĕrā jara bāa sāwā Jesura Jerusaleāne jūēnada, idjīa dauberrea bea, jīrū biĕ bea sida Ācōrē de droma caita biabīdada, wa purua jaradia bāda. * 21:25 Mateo 3:1-12; Juaĕ 1:6-28.

wādua.”²⁹ Mañne dji warraba panusia: “jMāra wāéa!” BaribARΛ jēda crīchapeda trajade wāsia.³⁰ Idjaba dewarabemaa dji zezaba abarida jarasia. Mañne dji warraba panusia: “Bia bΛa, zeza, māra wāya,” baribARΛ wāé basía.³¹ Mañba bārāmaaraē çsālgΛba dji zezaba quirīā badara ijā osi?–

Ādjirāba panusidaa:

–Dji nabemaba.–

Mañne Jesuba ādjirāba jarasia:

–Māē. BaribARΛ wārā arada māa jaraya: Romanebema boro itea parata jARΛ pebadarāda, wērārā audua bea sida bārā cāyābara Ācōrē purudebemarāda beadia.³² Bārā jipa nībadamārēā Juaλba jaradiade zesia, māwāmīna ijānaē basía. BaribARΛ Romanebema boro itea parata jARΛ pebadarāba, wērārā audua bea bida ijāsidaa. Idjaba bārāba mañra unusidamīna ijāni carea jēda crīchadaē basía.–

Djārā néu acΛbadadebema ne jara bΛ

Marco 12:1-12; Luca 20:9-19

³³ Ūrīnadua. Dewaradeba ne jaraya. Ēberāda basia. Ewari aba mañ ēberāba uvada upeđa idji néura mōgaraba audu jūrā casía. Uva ba piabari sida osia. Idjaba deda λΛ osia mamalba jūma acāi carea. Mañbe idji néura λCARΛ ēberārā jΛwaeđa basia. Ādjirā ume beđe basia néu zaubarade jūmasāwā idjia diadida panΛda. Māwā beđe bΛpeđa djibarira dewara druadaa wāsia.³⁴ Mañbe uva jara babođeđe djibariba idji nezocarāda diabuesia néudebema idjia diadida panΛra edade wānamārēā.³⁵ Mañne dji néu acΛ panΛba idji nezocarāra jidacuasidaa. Aba puosidaa, aba beasidaa, idjaba aba mōgaraba tabari jΛretasidaa.³⁶ Māwānacarea djibariba dewara nezocarāda diabuesia. Mañgarāra dji naārā wāpedeđa cāyābara cābanaara panasidaa, baribARΛ néu acΛ panΛba ādjirā sida abari quirīāca biē osidaa.

³⁷ Jirūare djibariba idji warrada ādjirāmaa diabuesia. Nāwā crīchasia: “Mā warradrΛ wayađia.”³⁸ BaribARΛ ādjirāba mañ warra unusidade ara ādjiduba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erobāra jūma edaya. jidjira beatađia! MāwābARΛ dji ējūāra dadjirā itea beya.”³⁹ Ara mañda warrara jidapeđa néu āi edapeđa beasidaa.⁴⁰ Jālbe djibari zebARΛde idji néu acΛ panΛra çsāwā obā?–

⁴¹ Mañne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida nāwā panusidaa:

–Idjia quirā djuburia neē mañ ēberā cadjiruarāra beapeđa dewara ēberārā ume beđe bΛya idji néu acΛdamārēā. Mañga ēberārāba idji néudebema diadida panΛra uva jara diadida.–

⁴²⁻⁴³ Mañne Jesuba ādjia jarasia:

–Ācōrēba bārā cāyābara dewararāda pe erobeya. MañgarābARΛ idjia quirīā bΛra odia. Bārāba jĀcōrē Bedeade acΛdacaca? Nāwā jara bΛa:

De obadaba mōgara igarapeđadara dji biara bΛda besia.

Dadjirā Boroba māwā oda bērā dadjirāmaaraē bio biya quirua.†

⁴⁴ Bariduada mañ mōgara λrΛ baeibARΛ abeđa jūma bΛgΛzoaya, idjaba mañ mōgarada abaa λrΛ baeibARΛ dji ēberāra pepedeđa tabeya.‡

⁴⁵ Sacerdote bororāba, pariseorā bida mañ ne jaradara ūrīsidade cawasidaa Jesuba ādjidebemada beđe bΛda.⁴⁶ Mañ carea ādjirāba Jesura jida quirīā panasidaa. BaribARΛ puruda waya panΛ bērā idu basidaa. Puruba crīcha basia Jesura Ācōrēneba beđeabarida.

22

Ne cobada waibΛadeba ne jara bΛ

Luca 14:15-24

¹ Jesuba wayacusa sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida dewara ne jara bΛdeba jarasia:

²–Ācōrēba ēberārā pe erobāra nañ quirīāca bΛa: ēberārā boroda basia. Idji warrada quima edabARΛ bērā bΛsrīda ne cobada waibΛada obisia.³ Idji nezocarāda wābisia idjia jΛredarā trānamārēā. BaribARΛ ze quirīānaē basia.

⁴ Mañbe dewara nezocarā wābibARΛde nāwā jarasia: “Māa jΛredarāa jaradadua pacada, dewara animarā boreguea bea sida beapeđa codira jūma o erobΛda. Ādjirāa jaradadua jūma wī nūma bērā mΛ warra quima edabARΛ carea bΛsrīda ne codimaa zedamārēā.”⁵ BaribARΛ idjia jΛredarāba ijānaē basia. Abaλda idji ējūā acΛde wāsia. Dewarada idji ne nēdobuebarimaa wāsia.⁶ ACARΛba dji boro nezocarāa jidapeđa puodapeđa beasidaa.⁷ Mañ carea dji

† 21:42-43 Salmo 118:22-23. ‡ 21:44 Griego beede de λCARΛ cartade mañ versicolora neēa. Mōgara. ACΛdua Isaia 8:14-15; Daniel 2:34-35, 44-45.

borora bio quĩrũsia. Idji sordaorãda wãbigapeda maļ mĩã beapedadara quenanapeda ãdji purura babuesidaa.

⁸ Mãwãnacarea dji boroba idji nezocarãa jarasia: “Mã warra quima edabara carea ðasrida codira jũma wisia baribara mã Jaredarãra nama panani carea bia pananaẽ basia. ⁹ Mã carea dewara ãberãrãda o beaza jara de wãnadua. Bãrãba unubadarãa jaradadua mã warra quima edabara carea ðasrida ne codimaa zedamãrẽã.” ¹⁰ Ara maļda idji nezocarãa o beaza wãsidaa. ãberãrã dji biarãda, dji cadjiruãrã sida zocãrã jaresidaa. Mãwã de dromara ãberãrãba bira nũmesia.

¹¹ Dji boroba jarebidarã acalde wãside ãberãda aba unusia djo quima edabada ewaride jãbadara jã ðada. ¹² Dji boroba maļ ãberãa iwidiisia: “Ache, bara çsãwã nama eda ze ða djo jã ðada?” Dji ãberãra chupea besia. ¹³ Mãlne dji boroba idji nezocarãa jarasia: “Naļ ãberã jãwara, jĩrũ sida cabradapeda dajadaa pãimane ðatabuedadua. Mama ðeara aujã panania idjaba puaba quida ichia panania.” ¹⁴ ãcõrẽba zocãrã trã ða, mãwãmĩna zocãrãẽbe edaya.–

çRomanebema boro itea parata jara pebadade diadida panaca?

Marco 12:13-17; Luca 20:20-26

¹⁵ Mãwãnacarea pariseorãra bedea ausidaa Jesu biẽ bedeabidi carea. ¹⁶ Mãl carea pariseorãba ãdji ume nĩbabadarãda, Herodeare ðea sida Jesumaa diabuesidaa. Mãlgarãba Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panla bara ãberã jipa ðada. Bla wãrã bedea ãcõrẽ odebemada jũmarãa jaradiabaria. Ni abada biara unuca bẽrã ni abalaba bla awara crĩchabidacaa. ¹⁷ Mãteara naļgãdebemada sãwã crĩcha ðada dairãa jaradua. Romanebema boro itea parata jara pebadaza çdadji judiorãba diadida bia ðaca wa biẽ ða?–

¹⁸ Idji biẽ odi carea mãwã panlra Jesuba cawa basia. Mãl bẽrã jarasia:

–Bãrã dji biaca ðearã, çcãrẽ cãrẽ mãlra biẽ bedeabi quĩrã panl? ¹⁹ Parata pichi dadjia diabadada aba acalbidadua.–

Ara maļda parata pichida aba acalbisidaa. * ²⁰ Jesuba acalpeda iwidiisia:

–çCai quĩrãdarrada naļ parata de ða? çCai trãda ða?–

²¹ ãdjia panusidaa:

–Romanebema borodẽda.–

Maļbe Jesuba jarasia:

–Mãwã baibara Romanebema borodera Romanebema boroa diadadua, idjaba ãcõrẽnera ãcõrẽa diadadua.–

²² Mãl ãrĩbada de cawa crĩchadaẽ basia. Ara maļda ãyã wãsidaa.

Beudarã ãrẽbadidebema Jesuba jarada

Marco 12:18-27; Luca 20:27-40

²³ Ara maļ ewaride ãcala saduceorãda Jesumaa zesidaa. Saduceorãba jarabadaa bepedadara ãrẽbadacada. † Mãl bẽrã Jesua nãwã jarasidaa:

²⁴ –Jaradiabari, Moiseba jarasia ãberãda warra ne ða de jaidabara, idji djababa dji pẽdra wẽrãra edaida ðada dji djaba jaidada itea warra unui carea. ‡ ²⁵ Ewari aba dairã tãena siete djabarãda panasidaa. Dji nabemada quima edasia baribara warra ne jaidada bẽrã idjiarebemaba dji pẽdra wẽrãra edasia. ²⁶ Baribara mãl sida warra ne jaidasia. Idjaba dji ãbeabema sida abari quĩrãca mãwãsia. Jũma mãl siete panlra abarica mãwãsidaa. ²⁷ Mãwãnacarea dji wẽrã sida jaidasia. ²⁸ Mãl siete djabarãba abari wẽrãda edasidaa. Mãwãra ãrẽbadi ewaride çsãlãgaba idjira erobei?–

²⁹ Mãl carea Jesuba panusia:

–Bãrãba ãcõrẽ Bedeada, idji abla sida adua panl bẽrã ãi crĩcha panla. ³⁰ ãrĩnadua. ãrẽbadi ewaride ãberãra quima edadaẽa ni quima diadaẽa, ãtebala ãcõrẽ bajãnebema nezocarã quĩrãca beadia. ³¹ ãcõrẽba beupedadarã ãrẽbadidebema jaradara çbãrãba acalacaca? ³² Nãwã jarasia: “Mãlra Abrahã ãcõrẽa, Isa ãcõrẽa, idjaba Jacobo ãcõrẽa.” § Idjira beu bea ãcõrẽã, ãtebala zocai bea ãcõrẽã.–

³³ Jesuba mãwã jaradia ða ãrĩbada de ãberãrãba cawa crĩchadaẽ basia.

ãcõrẽba obi ða bedea dji dromaara ða

Marco 12:28-34

* 22:19 Parata pichi. Griego bedea de “denario” ða ða. † 22:23 Hecho 23:8. ‡ 22:24 Deuteronomio 25:5-10.

§ 22:32 Exodo 3:6.

³⁴ Pariseorāba cawasidaa Jesuba saduceorāra chupeabisida. Maḷ carea ādjirāra ābaa dji jaradepeda Jesumaa wāsidaa. ³⁵ Aba judiorā ley jaradiabari basía.* Maḷgaba Jesu biē bedeabi carea nāwā iwidiisia:

³⁶ –Jaradiabari, Ācōrēba obi ḅa bedeadebemara ḷsāḷgaba dji dromaara ḅa?–

³⁷⁻³⁸ Jesuba nāwā panusia:

–Dji naārābema bedeaba nāwā jara ḅa: “Jūma ḅa sodeba, jūma ḅa jauredeba, idjaba jūma ḅa crīchadeba ḅa Boro Ācōrēra quīrīādua.”† Ācōrēba obi ḅa bedeadebemara maḷdraḷ dji dromaara ḅa. ³⁹ Idjaba maḷare ḅada abari quīrāca ḅa. Maḷgaba nāwā jara ḅa: “Djārāra quīrīādua ara badji quīrīā ḅa quīrāca.”‡ ⁴⁰ Maḷ crīcha droma umé panḷa dadjirāba ḷjā odibara, jūma Ācōrēba Moisea diada leyra idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba ḅapedada sida odia.

Ācōrēba ēdraḷ edabari diai jaradara ḷcai warra?

Marco 12:35-37; Luca 20:41-44

⁴¹ Pariseorā wadi arima duanane Jesuba ādjirāra iwidiisia:

⁴² –Bārāmaarā Ācōrēba ēdraḷ edabari diai jaradara ḷcaideba zei?–

Ādjirāba panusidaa:

–Davideba zeya.–

⁴³ Maḷne Jesuba iwidiisia:

–Māwā baibara, Daviba ḷsāwāērā Ācōrē Jauredeba idjira mḷ Boroada asi? Daviba nāwā jarasia:

⁴⁴ Dadjirā Boroḅa mḷ boroḅa jarasia: mḷ jḷwa araare chūmedua aba ḅa ume dji quīrūrā mḷa ḅa jḷwaeda ḅabaraḷdaa.§

⁴⁵ Ācōrēba ēdraḷ edabari diai jaradada Daviba mḷ Boroada asibara, ḷsāwā Davi warra bai?–

⁴⁶ Maḷne ni abalḅa Jesua poya panunaē basía. Idjaba maḷ ewarideba ḷtaa idjia iwidiidira wayasidaa.

23

Jesuba pariseorā biē jarada

Marco 12:38-40; Luca 11:37-54; 20:45-47

¹ Māwānacarea Jesuba idji ume nībadarāa, dewara ēberārāa bida nāwā jarasia:

² –Judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida Moiseba jaradia badara jaradiabadaa.

³ Maḷ bēra ādjirāba jarabadara jūma ḷjā odadua. Baribara ādjirāba ara ādjia jaradia panḷa quīrāca odacaa. Maḷ bēra ādjirāba o panḷa quīrāca orānadua. ⁴ Ādjirāba ēberārāa bedeaa zareada ḷjā obibadaa ne zḷgaa ataubi panḷa quīrāca. Baribara aride ḷjā odamārēa ni maārī bida carebadacaa.

⁵ Ādjirāba ne jūmada obadaa dewararāba bia ununamārēa. Ācōrē bedeaa cartade ḅadara buchaca zaquede eda ḅadepeda ādji dratude, jḷwapotode bida jḷbadaa. Baribara dji buchacara joubaa obadaa dewararāba bia ununamārēa. Idjaba maḷ carea ādjia jḷbada ide jizojioa drasoa beada cajudapeda jḷbadaa.* ⁶ Ābaa ne cobadade ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīabadaa. Judiorā dji jarabada dede bida ara maḷ quīrāca obadaa.

⁷ Idjaba purude nīnane quīrīabadaa ēberārāba ādjia wayaadeba “Mēra, Jaradiabari” adida.

⁸ Baribara bārāra jūmaena djabarā bēra idjaba Jaradiabarida aba eropanḷa bēra quīrīāniē panḷa ēberārāba bārāa “Jaradiabari” adida.† ⁹ Maḷ awara naḷ dudabema ni abalḅa “dai zeza” arānadua, Zezada aba bajāne eropanḷa bēra. ¹⁰ Idjaba quīrīārānadua ēberārāba bārāa “dai boro” adida, bārā Boroḅa ababara ḅa bēra. Idjira Ācōrēba ēdraḷ edabari diai jaradaa. ¹¹ Bārānebemada dji dromaara bāra waabemarā nezocada baida ḅa. ¹² Bariduada dji dromaara ba quīrīā ḅabara Ācōrēba edaara ḅaya. Abalḅa ara idjida edaara ḅabara Ācōrēba dji dromaara ḅaya.

¹³ jBārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beara, mīa djuburi panḷa Ācōrēba cawa oi bēra! Bārāba ēberārāa Ācōrēba pe erobḷadebemada idu cawabidacaa. Quīrīānaē panḷa idjia bārāra pe erobaida idjaba dewararāba māwā quīrīā panḷa sida bārāba iduaribidacaa.

* 22:35 Judiorā ley jaradiabari basía. Maḷra griego bedeade ḷcala cartade neēa. † 22:37-38 Deuteronomio 6:4-5.

‡ 22:39 Levítico 19:18. § 22:44 Salmo 110:1. * 23:5 Deuteronomio 6:6-9; Numero 15:37-41. † 23:8 Jaradiabarida aba eropanḷa. Griego bedeade ḷcala cartade maḷare bḷ ḅa: “Idjira Critoa.”

¹⁴ ¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca bearã, mã djuburi panlaa Æcõrëba cawa oi bêrã! Pëdra wërãrãba erobeara jüma jãrĩbadamĩna dji biarãda crĩchabiãdi carea jümarã quĩrãpita dãrã Æcõrëa iwĩdibadaa. Maã carea Æcõrëba bãrãra biara cawa oya.†

¹⁵ ¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca bearã, mã djuburi panlaa Æcõrëba cawa oi bêrã! Naã ëjũane, pusaãde biãda parĩabadaa bãrãba jaradia nĩnada abãaa ïjãbiãdi carea. Baribãrã maã ïjãbãrãra bãrã cãyãbara biẽara ðepeda wetara tãbã uruade baida ðlaa.

¹⁶ ¡Bãrãra mã djuburi panlaa Æcõrëba cawa oi bêrã! Dauberrea ðea quĩrãca panlaa. ¿Sãwã purura jipa pe ededi? Nãwã ãi jaradiabadaa: barĩduaba Æcõrë de droma trãneba wãrãda ne oida jaraibãrã, mãwã oẽ sida cadjiruããana abadaa. Baribãrã Æcõrë dede ða oro trãneba ne oida jaraibãrã, wãrãda oida ðada abadaa. ¹⁷ ¡Bãrãra crĩcha neẽ ðea! ¡Dauberrea ðea quĩrãca panlaa! ¿Sããda biara ða? ¿Æcõrë de dromada dji oro cãyãbara biara ðããca? Maã orora Æcõrë itea bia ðaa abãbe Æcõrë dede ða bêrã.

¹⁸ Bãrãba naã sida jarabadaa: “Barĩduaba animarã babue diabada trãneba wãrãda ne oida jaraibãrã, mãwã oẽ sida cadjiruããa. Baribãrã dji animarã trãneba ne oida jaraibãrã, wãrãda oida ðaa.” ¹⁹ ¡Bãrãra crĩcha neẽ ðea! ¡Dauberrea ðea quĩrãca panlaa!§ ¿Sããda biara ða? ¿Ne babue diabadada dji animarã cãyãbara biara ðããca? Maã animarãra Æcõrë itea bia ðaa abãbe ne babue diabada ãrã ða bêrã.

²⁰ Ürĩnadaa: abãaba ne babue diabada trãneba wãrãda ne oida jaraibãrã, abãbe mã trãneba mãwã oida jaraẽ ðaa. Ætebãrã maã ãrã ða animarã trãneba mãwã oida jara ðaa.

²¹ Maã awara abãaba Æcõrë de droma trãneba wãrãda ne oida jaraibãrã, abãbe mã trãneba mãwã oida jaraẽ ðaa. Ætebãrã Æcõrë mã dede ða trãneba mãwã oida jara ðaa. ²² Maã awara abãaba bajã trãneba wãrãda ne oida jaraibãrã, Æcõrë bugue trãneba mãwã oida jara ðaa idjaba Æcõrë mama chũma trãneba wãrãda ne oida jara ðaa.

²³⁻²⁴ ¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca bearã, mã djuburi panlaa Æcõrëba cawa oi bêrã! Burrumia sãbada quĩrãca Æcõrë leyde mããrãra ðada quĩrãcuĩta obadaa. Menta queduada, anĩ tada, comino sida die ewabãdaza aba Æcõrëa diabadada. Baribãrã cameyo mĩbuebada quĩrãca Æcõrë leyde dji dromaara ðada odacaa. Djãrã ume jipa odacaa, quĩrã djuburiadacaa, idjaba Æcõrëra ïjãnacaa. Bãrãba idjã ne diabãda awara ¿cãrẽ cãrẽ mã sida oãã panã? ¡Dauberrea ðea quĩrãca panlaa! ¿Sãwã purura jipa pe ededi?

²⁵ ¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca bearã, mã djuburi panlaa Æcõrëba cawa oi bêrã! Bãrãba tazara, epedeco sida ãrãbemada quĩrãcuĩta sagãbadaa, baribãrã eãa mititã ðaa. Ara mã quĩrãca bãrã soãe ne jũmada ara bãdji itea eãa quĩrãbadaa idjaba ne drãbadaa. ²⁶ ¡Pariseo dauberre! Naãrã tazara, epedeco sida eãa sagãdua; mãwãbãrã ãrãbema sida bia sagã ðaa.*

²⁷ ¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca bearã, mã djuburi panlaa Æcõrëba cawa oi bêrã! Bãrãra ðeudarã tãbarĩpedada ãrãã totroa nũma quĩrãca ðea. Mããrãra ðajadaare bia quĩrua, baribãrã eãaare ðeudarã ðawãrãba, ne jũma mititãba bira ðaa. ²⁸ Ara mã quĩrãca bãrãra ëberã daumaarã jipa ðea panlaa, baribãrã wãrãda bãrãba jaradiabadara odacaa. Bãrã sora ne jũma cadjiruaba bira ðea.

²⁹ ¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca bearã, mã djuburi panlaa Æcõrëba cawa oi bêrã! Æcõrëneba ðeãeabadarã tãbarĩpedadama bãrãba ãrãbemada bia quĩrãda obadaa. Dewara jipa ðeãarã tãbarĩpedadama biã ara mã quĩrãca obadaa. ³⁰ Mããne bãrãba jarabadaa: “Dãdji drõãenabema ewarĩde pananabara, Æcõrëneba ðeãeabadarãda careba ðeããã bacasia.” ³¹ Mãwã bãrãba jara panlaa Æcõrëneba ðeãeabadarã quenapẽããããneba yõsĩdada. Bãrãra ara ãdjĩrã quĩrãca ðea. ³² ¡Mãã bêrã bãrã drõãenabemaba opedããããra jũma odadua!

³³ ¡Bãrãra dama quĩrãca ðea! Æcõrëba bãrãra wãrãda tãbã uruade biẽ ðãya. ³⁴ Mãã Æcõrëneba ðeãeabadarãda, crĩcha cawa ðeãa, Æcõrë ley jaradiabada sida bãrãmaa diãbueya. Baribãrã bãrãba ãcãrã ðeããã idjaba ãcãrã cruãde cachi jira ðããã. Dewarãrãda bãrã dji jãrebada dede soaba uãã idjaba biẽ odi carea puruza ëpẽnia. ³⁵ Mãã bêrã jũma ëberã jipa ðea mããrãããba ðeãeãããã carea Æcõrëba bãrãra cawa oya: Abel jipa ða ðeãeãããã carea, Berequĩa warra Zacaria ðeãeãããã carea idjaba jũma dewarãrã ðeãeãããã carea biãda. Zacariara Æcõrë de ðajadaare dji animarã babue diabada caĩta ðeãsĩãã.† ³⁶ Wãrã arãda mãã jaraya: jũma mãã ëberãrã ðeãeãããã carea Æcõrëba idĩbema ëberãrãra cawa oya.–

† **23:14** Griego ðeãeãã ãcãrã cartãde mãã versĩculora neãa. § **23:19** Bãrãra crĩcha neẽ ðea. Griego ðeãeãã ãcãrã cartãde mããra neãa. * **23:26** Epedeco sida. Griego ðeãeãã ãcãrã cartãde mããra neãa. † **23:35** Abel. Genesi 4:3-8. Zacaria. Mããã Zacaria zezara wãrãda Joyadã basĩa. 2 Cronica 24:20-22. Berequĩa warra Zacaria. Zacaria 1:1.

*Jesu Jerusaleḗ carea sopuada**Luca 13:34-35*

³⁷ Jerusaleḗ, Jerusaleḗ, bārāba Ācōrēneba bedebadarāda beabadaa! † Ācōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa! † Māa barima zocārā bārāra ābaa pe eda quīrīā basia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quīrāca. Māwāmīna bārāba quīrīānaē basia. ³⁸ Maḗ carea Ācōrēra waa bārā ume baēa. ³⁹ Māa bārāa jaraya: ara idība mārā waa ununaēa aba mḗ bia edabadaa. Maḗ ewaride nāwā jaradā: “† Bio bia ḅa Ācōrē trāneba zebalaga!”*[†]

24*Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada**Marco 13:1-23; Luca 21:5-24*

¹ Jesura Ācōrē de droma dajadaare badada wābalaga basia. Maḗne idji ume nībabadarāda idji caita zedapeda jarasidaa:

–Acadua Ācōrē de dromara, caita bea de sida sāwā bia quedeada.–

² Maḗne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Māē, bārāba unu panlaga bia quedeaa. Baribalaga wārā arada māa jaraya: naḗ mōgara capedadara jūma todogozoaya.–

³ Jesu Olivo eyade chūmaside idji ume nībabadarāra idjimaa wānapeda āduba nāwā iwīdisidaa:

–Dairāa jaradua, Ācōrē de dromara †sāḗbe todogozoai? †Cārēneba cawadi bala zebododa? Idjaba †cārēneba cawadi naḗ ewarira †jōbalaga?–

⁴ Jesuba panusia:

–Quīrācuita beadadua ni abalaba cūrūgarānamārēā. ⁵ Zocārāba jaradā ādjirā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadā.

⁶ Bārāba ūrīnia abal puruda dewara ume djo duanlaga idjaba drua āyā bida māwā duanlaga. Baribalaga ne wayarānadua. Maḗlaga jūma māwāida ḅa. Baribalaga naḗ ewarira wadi †jōā. ⁷ Abal puruda dewara puru ume djo. Abal drua debema boroda dewara drua debema boro ume djo. ⁸ Zocārā drua jarrabada baraya idjaba de uremiada baraya. ⁹ Baribalaga maḗ naārā mīgabada maārī baya wērā warra pua za ḅa quīrāca.

⁹ Maḗ ewaride ēberārāba bārāra zarrarāa jida diadā biē odapeda beadamārēā. Mḗ †jā panl carea jūmarāba bārāra quīrāmania. ¹⁰ Maḗ carea zocārāba mḗ †jā panlaga igaradā. Maḗne dji didabidā idjaba dji quīrāmania. ¹¹ Ācōrēneba bedebada dji wārāē beada zedā. Maḗgarāba ēberārāra zocārā cūrūgadā. ¹² Cadjiruara auduara yōbalaga bērā zocārāba djarā quīrā pananara igaradā. ¹³ Baribalaga bārāba maḗ ewari zareade mḗ †jā panlaga igaradēbalaga, Ācōrēba ēdra edaya idji ume ewariza zocai panani carea. ¹⁴ Maḗne beada bia Ācōrēba pe erōbadebemada jūma naḗ ējūāne jaradā puru beaza ūrīnamārēā. Māwānacareabalaga naḗ ewarira †jōya.

¹⁵⁻¹⁶ Ācōrēneba bedebari Danielba cartade ḅasia Ācōrē de dromane eda dji biara ḅa dejāne Ācōrēba quīrācada abalaba ḅaida. † (Dji carta aca ḅaba cārē jara ḅada cawaida ḅa.) Bārāba maḗ unubadade Judea drua de beara eyadaa mūrū wānida panlaga. ¹⁷ Eberā idji de †lā ḅala idji dede eda wāiē ḅa ne edai carea. ¹⁸ Dji peade ḅaba idjia †lā †lbarira †jēda edade wāiē ḅa. ¹⁹ Maḗ ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawā erobeā sida bio mīā djuburi beadā. ²⁰ Ācōrēa iwīdidadua cue jara wa †nāūbada ewaride mūrū wāna amaaba. ²¹ Maḗ ewaride ēberārāra bio bia mīgadā. Ācōrēba naḗ ējūā odadeba †taā ēberārāra maḗ quīrāca bia mīgadaca idjaba māwānacarea waa ara maḗ quīrāca mīgadaēa. ²² Maḗ ewarira dārāya. Ācōrēba jūma daucha bia mīgabibara, ni abalaga ēdradaē bacasia. Baribalaga Ācōrēba edada ēberārā carea jūma daucha bia mīgabīēa.

²³⁻²⁴ Maḗ ewaride †calaga sewadeba jaradā ādjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Idjaba †calaga sewadeba jaradā ādjira Ācōrēneba bedebabarida. Maḗgarāba ne ununaca waibala beada odā ēberārā cūrūgadā carea. Ācōrēba edadarā sida poya cūrūgadibara, ādjirā sida cūrūgacāsidaa. Maḗ bērā abalaba bārāa jarai balaga, “Acadadua, Ācōrēba ēdra edabari diai

† 23:37 1 Rey 9:10; Jeremia 2:30. † 23:38 Jeremia 22:5. * 23:39 Salmo 118:26. * 24:7 Griego bedede

calaga cartade idjaba nāwā ḅa ḅa: “Cacia biē baida quīrātanoo odjacuadā.” † 24:15-16 Daniel 9:27; 11:31; 12:11. Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititia basia 168 poa Jesu todi naēna. Baribalaga Jesuba jarasia maḗ Antiocoba oda quīrāca wayacusa māwāida. †calaga maārā Jesuba jaradara wārāda māwāsia romanorāba Jerusaleḗ puruda, Ācōrē de droma sida poa 70de jūma ārīsidade. †calaga maārā jara ḅa cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba †calaga maārā Jesuba jaradara †jūrebeba ewaride māwāya.

jaradara nama ɓaɓa,” maɓra ɓjārānadua. Dewaraɓba idjira jarima ɓaɓa aibɓaɓa, maɓ sida ɓjārānadua. ²⁵ Jūma maɓɓara mɓa bārāa jarasia māwāi naēna.

²⁶ Maɓ bēra abaɓba bārāa jaraibɓaɓa: “Ūrīnadua, Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ējūā pōāsa ewaraga ɓaɓe ɓaɓa,” jāmaa wārānadua. Dewaraɓba jaraibɓaɓa: “Acɓadua, idjira nama deɓe eɓa ɓaɓa,” maɓra ɓjārānadua. ²⁷ Naɓ Djara Edaɓa zebɓaɓa jūmarāba ebuɓa ununia ɓmādu odjabariareba ɓmāɓu baebariɓa baa purewa edabɓaɓe ebuɓa unubada quīrāca. ²⁸ Jūmarāba cawa panɓa āgoso powua nūmɓa ne beɓara taɓaɓa. Ara maɓ quīrāca mɓ zebɓaɓa jūmarāba ununia.–

Naɓ Djara Edaɓa zeidebema

Marco 13:24-37; Luca 21:25-33; 17:26-30, 34-36

²⁹ Ēberārā bio bia mīga pananacarea ara maɓda ɓmādaura pāimaya. Jedeco sida ɓnaēa. Chīdaura bajāneba baecuadia. Jūma bajāne beara quīrā awara beya.† ³⁰ Maɓne bajāne ne ununia. Maɓɓara mɓ, Naɓ Djara Edaɓa zebɓaɓe bema. Maɓ unubadaɓe jūma naɓ ējūāne bea purura ne wayaadeba jīānia.§ Mɓra jārārāne ɓɓa bara zebɓaɓa idjaba quīrāwārēā dorrodorɓa ɓaɓa ununia.* ³¹ Maɓne cachiru jīguabɓaɓe mɓa bajānebema nezocarāda drua beza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa jaredamārēā.

³² Higojōneba ne jarabɓaɓa cawaɓadua. Dji jɓwataɓa tucu nūmepeda quedua barabaria. Maɓneba jūmarāba cawa panɓa dārāēne poara zeida. ³³ Ara maɓ quīrāca mɓa jarada unubadaɓe cawaɓadua mɓ zeɓi ewarira jūbeɓoɓoda. ³⁴ Mɓa bārāa wārāda jaraya: naɓ ewaridebema ēberārā beuɓi naēna maɓra jūma māwāya. ³⁵ Bajāra jōya, naɓ ējūā sida jōya, baribɓaɓa mɓa jaradara wārāda māwāya.

³⁶ Baribɓaɓa ni abaɓba maɓ ewarira sālbe māwāida cawaɓaɓe. Ācōrē bajānebema nezocarā bida adua panɓa. Mɓ, Naɓ Djara Edaɓa bida adua ɓaɓa.† Ababe mɓ Zezabɓaɓa cawa ɓaɓa. ³⁷ Naɓ Djara Edaɓa zeɓi ewarira Noé ewaride ɓaɓa quīrāca ɓaya.‡ ³⁸ Dopapa zeɓi naēna ēberārāra ne co duanabadjia, mɓi cāi duanabadjia, dji caurāra quima diacua duanabadjia. Māwā duanabadjia aba Noé jāba dromane ɓadobɓaɓa. ³⁹ Ādjirāba dopapa zeidebemada cawaɓaɓa basia. Baribɓaɓa wārāda zesiɓe ādjirāra jūma nābɓaɓa quinisidaa.§ Ara dopapa cawaɓe zeɓa quīrāca mɓ, Naɓ Djara Edaɓa cawaɓe zeya. ⁴⁰ Maɓ ewaride ēberāda umé ādji ējūāne traja panane mɓ, Naɓ Djara Edaɓa aba edeya baribɓaɓa dewarabemara beya. ⁴¹ Wērārāda umé abari yude ne ɓa panane mɓ, Naɓ Djara Edaɓa aba edeya baribɓaɓa dewarabemara beya.

⁴² Maɓ carea dau ɓɓa ɓeadaɓa. Bārā Borora sālbe zeida adua panɓa. ⁴³ Naɓda cawaɓaɓa: de djabariba ne drɓabarira sālbe zeida cawa ɓɓara, cāiɓe bacasia ni cārē sida draabi amaaba. ⁴⁴ Ara maɓ quīrāca bārā bida jɓā ɓeadaɓa. Bārāba mɓ, Naɓ Djara Edaɓa zeɓeɓa crīcha panane zeya.

Nezoca umé pananeba ne jara ɓa

Luca 12:41-48

⁴⁵ Nezoca crīcha cawa ɓaɓa jipa obari quīrāca ɓeadaɓa. Idji boroba waabema nezocarāda idji jɓwaeɓa basia aride ne cobi ɓamārēā. ⁴⁶ Nezocaba māwā o ɓaɓa idji boroba unune zeibɓaɓa, idjira bio bia ɓaya. ⁴⁷ Wārā arada mɓa jaraya: dji boroba jūma idjia eroɓaɓa maɓ nezoca jɓwaeɓa ɓaya. ⁴⁸ Baribɓaɓa maɓ nezocara dji cadjirua baibɓaɓa, idji soɓe mɓ boro zeira dārāyana aya. ⁴⁹ Maɓne waabema nezocarāra bié o ɓaya idjaba beu nībabadarā ume ne co beɓeɓa itua do ɓaya. ⁵⁰ Abeda idji boro zeida jɓāɓe ɓaya. Māwā ɓaɓe idji borora cawaɓe zeya. ⁵¹ Maɓbe dji boroba bio cawa opeɓa dji biaca ɓearā ume bié ɓaya. Mama jūmarāda aujīā panania idjaba puaba quida ɓchia panania.

25

Die awērārānebema ne jara ɓa

¹ Bajāne ɓɓa ēberārā pe eroɓara naɓ quīrāca ɓaya: awērārāda die panasidaa. Ādjiza ɓbīrāda edaɓapeɓa quima edaya ɓa umaquīrāda audiabaride wāsidaa. ² Maɓ awērāra juesuma crīcha cawa panasidaa. Baribɓaɓa juesuma crīcha neɓe panasidaa. ³ Dji crīcha neɓe panaba ādji ɓbīrāra edesidaa baribɓaɓa olivo dragada edeɓeɓe basia dārā coa eroɓeɓe carea. ⁴ Maɓne dji crīcha cawa panɓa ādji ɓbīrāra edesidaa, idjaba olivo draga sida audu edesidaa. ⁵ Dji quima edaya ɓa umaquīrāra dārāna bēra jūmarāda daupeɓapeɓa cāsidaa.

‡ **24:29** Isaia 13:9-10; 34:4; Ezequiel 32:7; Joel 2:10-11; 3:15. § **24:30** Zacaria 12:10. * **24:30** Daniel 7:13-14.

† **24:36** Mɓ, Naɓ Djara Edaɓa bida adua ɓaɓa. Maɓra griego beɓeɓe ɓaɓa cartade neɓa. ‡ **24:37** Genesis 6:5-8.

§ **24:39** Genesis 7:6-24.

⁶ Mañne ariquëtra bedeada jïgua ùrísidaa: “ïDji quima edaya ßa umaquïrãra zebãrãla! ïdjira audiabariðe wãnadual” ⁷ Ara maãda juma maã awërãra piradrãsidaa ãdji ïbërã biara uruabidi carea. ⁸ Mañne dji crïcha neë panãba dji crïcha cawa panãa jarasidaa: “Dai ïbërãra quicuabodoðaa. Bãrã olivo dragadebemada diadadua.” ⁹ Baribãrã dji crïcha cawa panãba panusidaa: “Daiba bãrãa diadibãrã ni abãa itea araëa. Biara ßaa bãrã itea nëdode wãnida.” ¹⁰ Ara maãda olivo dragara nëdode wãsidaa. Maãmisa dji quima edaya ßa umaquïrãra jüësia. Maãbe dji crïcha cawa panãra idji ume dji ßãsrída o panãmaa eda wãsidaa. Ara maãda nezocaba eda wãbadara jüãtrã ßasia.

¹¹ Mãwãnacarea dji olivo draga nëdode wã pananara jëda zedãpeda jarasidaa: “Dai boro, dai boro, daira idu eda wãbidua.” ¹² Baribãrã dji quima edabãrã umaquïrãba jarasia: “Wãrã arada mãa jaraya: mãa bãrãra unucãa.”–

¹³ Maãbe Jesuba jarasia:

–Maã carea bãrãra dau ßãba beadadua. Mã, Naã Djara Edada zei ewarira, dji hora sida adua panãa.*

Paratadeba ne jara ßa

Luca 19:11-27

¹⁴ Bajãne ßãba ëberãrã pe erobãra naã quïrãca ßaa: ëberãda dewara druadaa wã carea ßasia. Maã carea idji nezocarãda trãcuapeða idji paratara ãdjiza diasia ne o panãneba waribidamãrëã. ¹⁵ ãdjiza poya waribidida crïchada quïrãca diasia. Abaa paratada mil juesuma diasia. Dewarabemaa mil umé diasia. Dewaraa mil aba diasia. Maãbebãrã wãsia.

¹⁶ Dji mil juesuma edadara maã parata waribi carea trajade diasia. Mãwã idjia dewara mil juesuma edasia. ¹⁷ Ara maã quïrãca dji mil umé edadaba dewara mil umé edasia. ¹⁸ Baribãrã dji mil aba edadaba maã paratara egorode jou ßasia.

¹⁹ Dãrãbãrãde ãdji borora jëda zesia. Maãbe idjia parata amenanebemada idji nezocarãa iwidiãia. ²⁰ Dji mil juesuma edadara zepeda dewara mil juesuma enepeda jarasia: “Mã boro, ßaa mil juesuma diadadeba mãa dewara mil juesuma enesia.” ²¹ Dji boroba jarasia: “Bia ßaa, nezoca bia, ßaa jipa obaria. Mãa maãrï diadara ßaa aride oda bërã mãa waibãara ßã jãwaeda ßaya. Eda zedua mã ume ßãsrída panani carea.”

²² Maãbe dji mil umé edadara zepeda jarasia: “Mã boro, ßaa mil umé diadadeba mãa dewara mil umé enesia.” ²³ Dji boroba jarasia: “Bia ßaa, nezoca bia, ßaa jipa obaria. Mãa maãrï diadara ßaa aride oda bërã mãa ßãa waibãara ßã jãwaeda ßaya. Eda zedua mã ume ßãsrída panani carea.”

²⁴ Baribãrã dji mil aba edadara zepeda jarasia: “Mã boro, mãa cawa ßaa ßaa djãrãra quïrã djuburiacada parata edai carea. Maã awara djãrãba upeðadara ewabaria. ²⁵ Maã carea mãra ne wayasia. ßã parata aduabue amaaba egorode jou ßasia. Baribãrã nama erobãa.” ²⁶ Maãne dji boroba jarasia: “ïNezoca cadjirua, ßara djuburia tabãa! ßaa wãrãda cawa basia mãa djãrãnedã edabarida idjaba djãrãba upeðadara ewabaria. ²⁷ Maã bërã ßaa mã paratara dji parata wagabada dede ßãida ßasia. Mãwã odabara mã zebãrãde mã parata edabãrã awara dji eabada sida edacasia.”

²⁸ Maãbe dji boroba jarasia: “Idjia parata mil aba erobãra jãrïnapeda dji die mil erobãa diadadua. ²⁹ Mãa diada audu abãba eneibãrã mãa maã ëberã auduara diaya. Baribãrã mãa diada audu eneëbãrã, mãa maãrï diada sida jüma jãrïya. ³⁰ Jãã nezoca djuburia tabãra dajada pãimane ßatabuedadua. Mama ßeara aujãã panania idjaba puaba quida ïchia panania.”

Jumarã cawa oiðebema

³¹ Mã, Naã Djara Edadara jüma bajãnebema nezocarã ume ßãba bara zebãrãde, mã bugue quïrãwãrëã ßãde chümeya cawa oi carea. ³² Maãne druazabema ëberãrãda mã quïrãpita zedã. Maãgãrãra mãa awara awara ßaya oveja wagabariba idji ovejara chiwatu ume ãbaa pananada awara ßãbari quïrãca. ³³ Dji oveja quïrãca beada mã jãwa araare ßaya. Dji chiwatu quïrãca beada mã jãwa acãre ßaya. ³⁴ Maãbe mã, dji Boroba jãwa araare duanãrã nãwã jaraya:

“Bãrã, mã Zezaba bia ßãcuadarã, zedadua. Idji purude bia pananadua. Naã ëjüã oda ewarideba ãtaã maã purura bãrã itea o ßãcãrã. ³⁵⁻³⁶ Mã jarra baside bãrãba ne cobisidaa; mã opichia baside baïdo dawasidaa; mãra druã ãibema quïrãca rãrãã nãbaside bãrã dede bia edasidaa; mãa cacuade jãi carea neë baside mãa diasidaa; mã cacua bië baside acãde zesidaa; idjaba mãra preso baside acãde zesidaa.”

³⁷ Maãne dji jipa beaba iwidiãia: “Dai Boro, ¿sããbe ßara jarra ßasi? ¿sããbe daiba ßara ne cobisida? ¿sããbe ßara opichia basi? ¿sããbe daiba ßara baïdo dawasida? ³⁸ ¿sããbe ßara druã

* 25:13 Naã Djara Edada zei. Mãra griego bedeade ãcãrã cartade neëa.

ãibema quĩrãca parrãa nĩbasi? ¿Sãlbe dai dede bãra bia edasida? ¿Sãlbe daiba bã cacuade jããmãrẽã diasida? ³⁹ ¿Sãlbe bãra cacua biẽ bãde wa preso bãde daiba acãde wãsidea?”

⁴⁰ Maĩne mãa panuya: “Wãrã arada mãa jaraya: bãrãba mã djabarã dji edaara quedeada carebasidãde mãda carebasidaa.”

⁴¹ Maĩbe mã jãwa acãare duanãrãa jaraya: “Bãrã, ãcõrẽba biẽ bãdarã, mã caitabemada ãyã wãnadua tãba urua quicadaa. Maĩgara ãcõrẽba coa bãsia diauruda, idji nezocarã sida cawa oi carea. ⁴²⁻⁴³ Mã jarra bãside bãrãba ne cobidaẽ basia; mã opichia bãside baido dawadaẽ basia; drua ãibema quĩrãca parrãa nĩbaside bia edadaẽ basia; mãa cacuade jãi carea neẽ bãside bãrãba diadaẽ basia; mã cacua biẽ bãside, preso bãside bida bãrãba mãra acãde zedaẽ basia.”

⁴⁴ Maĩne ãdjirãba iwidiãia: “Dai Boro, daiba bãra jarra bãda, opichia bãda, drua ãibema quĩrãca parrãa nĩda, cacuade jãi carea neẽ bãda, cacua biẽ bãda, wa preso bãda ununaca basia. ¿Sãlbe bãra carebadaẽ basi?”

⁴⁵ Maĩne mãa panuya: “Wãrã arada mãa jaraya: bãrãba dji edaara quedeada carebadaẽ baside mãda carebadaẽ basia.” ⁴⁶ Maĩbe ãcõrẽba ãdjirãba tãba urua quicadaa bãtacuaya, baribãra dji jipa bẽara idji ume ewariza zocai beadamãrẽã edeya.–

26

Jesu beadi carea crĩcha jãra panana

Marco 14:1-2; Luca 22:1-2; Juaã 11:45-53

¹ Jũma maã jaradiadacarea Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

² –Bãrãba cawa panãa ewari umẽ babãra de Egiptodeba ãdrãpedada quĩrãnebabada ewarida oãida. * Maĩne abãlba mã, Naã Djara Edadara jidabiya crude cachi beadamãrẽã.–

³ Maãmisa sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabadarãda, judiorã dji dromarã sida Cairã de dromane ãbaa dji jãresidaa. Maã Cairãa sacerdote dji dromaara basia. ⁴ Maĩne beãea ausidaa Jesura chupea jidãpeda beabidi carea. ⁵ Baribãra jarasidaa:

–Ewari dromane jidadaãa ãberãrã quĩrũbucarãnamãrẽã.–

Wẽrãba nardo quera Jesu boro ãrã weada

Marco 14:3-9; Juaã 12:1-8

⁶ Maã ewaride Jesura Betania purude Simoã aida bara bãda dede basia. ⁷ Maĩne wẽrãda idjimaã zesia. Maã wẽrãba boteya alabastro mõgara oãda enesia.† Boteyara quera bio nẽbãa bãba bira basia. Jesu ne co chũmãne wẽrãba maã querara idji boro ãrã weabuesia.

⁸ Jesu ume nĩbabadarãba maã unubãdade quĩrũsidaa. Nãwã jarasidaa:

–¿Cãrẽ cãrẽã jãwã weatasi? ⁹ Nẽdobuedabara paratada waiãã edacasia. Maãba ne neẽ quedeara carebacasia.–

¹⁰ Baribãra Jesuba maãda ãrãna bẽrã jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã idjira quẽã panã? Idjia mã jãwã oãara bia basia. ¹¹ Ne neẽ quedeara ewariza bãrã tããna panania, baribãra mãra bãrã ume ewariza bãã. ¹² Dãrããne mãra beupeda tãbaridãia. Naã wẽrãba mãra maã carea queraba pãsia. ¹³ Wãrã arada mãa jaraya: jũma naã ãjũãne beãea bia mãnebema jaradiabãdama naã wẽrãba oãara nẽbãrãdia idji sida quĩrãnebadãmãrẽã.–

Judaba Jesu jidabi carea crĩchada

Marco 14:10-11; Luca 22:3-6

¹⁴ Juda Iscariote abadada Jesuba doce edadãdebema basia. Maã Judara sacerdote bororãmaa wãsia. ¹⁵ Idjia nãwã iwidiãia:

–Mã bãrãã Jesuda jida diaibãra, ¿bãrãba mãã cãrẽda diadi?–

Maĩne ãdjirãba parata torroda treinta diasidaa.‡ ¹⁶ Mamaãba ãtaa Judaba jãrãbadjia sãwã Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarã ume ne coda

Marco 14:12-25; Luca 22:7-23; Juaã 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹⁷ Paã ãsãbari neẽ bã cobada ewarida jũesia. Domia aba mãwã cobadjidaa. Dji nabema ewaride Jesu ume nĩbabadarãba idjimaã wãnapeda iwidiãsidaa:

–¿Bãa sãma quĩrã bã daiba Egiptodeba ãdrãpedada quĩrãnebadã carea cobadara bã itea oãida?–

¹⁸ Jesuba panusia:

* **26:2** Exodo 12:1-27. † **26:7** Alabastro. Maãgara mõgara cuaracuara bãa. Mãcua zareaẽ bã bẽrã ne obadaa. Judiorãba alabastroa Egipto drudeba enebadjidaa. Jũma alabastro oãara nẽbãã bãa. ‡ **26:15** Zacaria 11:12; Exodo 21:32.

–Jerusalelne dadjia unubada ēberāmaa wānadua. Idjia nāwā jaradadua: “Dadjirāa Jara-diabariba jara b̄a idji ewarira caita b̄ada. Idjia, idji ume n̄babadarā b̄ida Egiptodeba ēdr̄apedada quīrānebadī carea cobadara b̄a dede codā.”–

¹⁹ Ara maḷda Jesuba jarada quīrāca idji ume n̄babadarāba Egiptodeba ēdr̄apedada quīrānebadī carea cobadara osidāa.

²⁰ Queudacarea Jesura, idji ume n̄babadarā doce pan̄a ume mesa icawa chūmesia. ²¹ Ne co pan̄ane idjia jarasia:

–Wārā arada m̄a jaraya: aba b̄arānebemaba m̄ra jidabiya.–

²² Maḷ carea ādjira bio sopua panesidāa. Ara maḷda aba aba idjia iwidišidāa:

–M̄ Boro, ĩm̄la māwā oica?–

²³ Idjia panusia:

–M̄ ume abari epedecode ne co b̄aba m̄ra jidabiya. ²⁴ Wārāda m̄, Naḷ Djara Edadara beuida b̄a Ācōrē Bedeade b̄a b̄a quīrāca.* ĩBaribara m̄ jidabi ēberāra bio miā djuburi b̄a! Idjira topedadaēbara biara b̄acasia.–

²⁵ Maḷne Juda, Jesu jidabiya b̄aba iwidišia:

–Jaradiabari, ĩm̄la māwā oica?–

Jesuba panusia:

–M̄ē, b̄a māwā jara b̄a.–

²⁶ Wadī ne co duanane Jesuba paḷda j̄awade edapeda Ācōrēa bia jarasia. Maḷbe cōrācupedā idji ume n̄babadarāa diabaraḷade jarasia:

–Edadadua. Codadua. Naḷgara m̄ cacuaa.–

²⁷ M̄wānacarea uva b̄a tazade b̄ada edapeda Ācōrēa bia b̄ada asia. Maḷbe ādjirāa diabaraḷade jarasia:

–Jūmarāba doḷadua. ²⁸ Naḷgara m̄ oaa. M̄ oa erozoabaraba Ācōrēba bedeā djiwidida b̄abara zocārā ēberārāba cadjirua opedadada quīrādoai carea.† ²⁹ M̄a jaraya: māa uva b̄ara waa doēa aba m̄ Zezaba jūma idji ēberārā pe erobebaraḷada. Maḷbebaraḷa m̄a b̄arā ume uva bada wayacusa doya.–‡

Pedroba Jesu igaraēana ada

Marco 14:26-31; Luca 22:31-34; Juaḷ 13:36-38

³⁰ Maḷbe Ācōrē Bedeadebemada tr̄ānapeda Olivo eyadaa wāsidāa. ³¹ Maḷne Jesuba ādjia jarasia:

–Naḷ diamasi jūma b̄arāba m̄ra igaradia. Ācōrē Bedeade nāwā b̄a b̄a: “M̄a oveja wagabarira beabaraḷade dji ovejara j̄arāzoada.”* ³² Baribaraḷa m̄ra lr̄ēbapeda b̄arā na wāya Galilea druadaa.–

³³ Maḷne Pedroba Jesua jarasia:

–Jūmarāba bara igaradim̄ina m̄abarā igaraē baya.–

³⁴ Jesuba Pedroa jarasia:

–Wārā arada m̄a jaraya: ara naḷ diamasi eterre berui naēna b̄a b̄arima ūbea m̄ra unucaada aya.–

³⁵ Baribaraḷa Pedroba jarasia:

–M̄ beabada sida bara igaraēa.–

Waabemarā bida abarica jarasidāa.

Jesu Getsemanine Ācōrēa iwidišida

Marco 14:32-42; Luca 22:39-46

³⁶ Jesura idji ume n̄babadarā sida Getsemani abadama jūēne wāsidāa. Mama Jesuba ādjirāa jarasia:

–M̄ awuā Ācōrēa iwidišide wābarāmisā nama chūpanenadua.–

³⁷ Maḷbe Zebedeo warrarā umē panada, Pedro sida j̄iga edesia. Idji sāwāinebemada jūmawāyā cr̄icha b̄a b̄erā bio sopua b̄esia. ³⁸ Maḷne ādjia jarasia:

–M̄ra sopuaba beubarā quīrāca b̄a. Nama panenadua. M̄ daucha zocai pananadua.–

³⁹ Jesura wagabe wāpeda idji dratura ējūānaa tēu cobepeda Ācōrēa iwidišia:

–M̄ Zeza, b̄a quīrā awara oida b̄abarā m̄ra idu bia m̄gabirādua. Baribaraḷa m̄a quīrā b̄a cāyābara b̄a quīrā b̄a quīrāca odua.–

§ 26:23 Salmo 41:9. * 26:24 Salmo 22; Salmo 118:22; Isaia 52:13deba aba 53:12daa. † 26:28 Bedea djiwidī. Jeremia 31:31-34. Ācōrēa naārā israelerā ume bedeā b̄asia (Exodo 24:6-8). Djiwidī. Griego bedeade ḷara cartade maḷra neēa. ‡ 26:29 Uva bada wayacusa doya. Griego bedeade maḷba idjaba jara b̄a: “Uva b̄a djiwidida doya.” § 26:30 Maḷ ewari dromane jūdiorāba ne codī naēna Salmo 113deba aba 114daa tr̄ābadjidāa. Ne copedadacarea Salmo 115deba aba 118daa tr̄ābadjidāa. * 26:31 Zacaria 13:7.

⁴⁰ Mañbe Jesu idji ume nĩbabadarā ũbea panamaa jēda zebalade unusia ādjira cāi panada. Pedroa jarasia:

–¿Bara mñ daucha ni hora aba bida poya zocai baēca? ⁴¹ Bārāra dau lbaa beadadua. Ācōrēa iwidadadua mñ igarada amaaba. Mña cawa ba bārāba biada o quĩrĩ panada. Māwāmĩna nał djarade lbaae panla.–

⁴² Mañbe Jesura wayacusa wāpeda Ācōrēa iwidiisia:

–Mñ Zeza, mñda bia mĩgaida balbala, ba quĩrĩ ba quĩrĩca mĩgaya.–

⁴³ Idji ume nĩbabadarāmaa jēda zebalade cāi panada unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nũpanasidaa. ⁴⁴ Ādjira waya amepeda wāsia. Ācōrēa ara abarida iwidiisia. ⁴⁵ Mañbe idji ume nĩbabadarāmaa jēda zepeda jarasia:

–Bārāra ¿wadi bida cāi panaca? Mñ ewarira jũesia. Mñ, Nał Djara Edadara ēberā cadjiruarā jlawade bebala. ⁴⁶ Piradradadua. Wānia. Acladadua, jari urua mñ jidabira.–

Jesu jidapedada

Marco 14:43-50; Luca 22:47-53; Juał 18:2-11

⁴⁷ Jesu wadi bedea bade Judada zesia. Mañ Judara Jesuba doce edadadebema basia. Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida diabuepedadarā basia. ⁴⁸ Dji jidabiya lbaa ādjia jaradoasia sāvā oida Jesuda cawadamārēa. Nāwā jarasia:

–Mñ uridarrade isōbalada Jesua. Idjida jidadadua.–

⁴⁹ Mañne Judara Jesu caita wāpeda jarasia:

–¿Mērā, Jaradiabari!–

Māwā jarapeda Jesura uridarrade isōsia. ⁵⁰ Jesuba idjia jarasia:

–Ache, ba ode ze bara odua.–†

Ara māda dewararāda caita zedapeda Jesura jidasidaa. ⁵¹ Mañne Jesu ume nĩbari abalaba idji djōbada necoda ēuta edapeda sacerdote dji droma nezoca clwara da tatasia. ⁵² Mañbe dji clwara tatadaa Jesuba jarasia:

–Bal dji necora wagadua. Necoba djōbadara necoba beudia. ⁵³ Mñ Zezaa iwidi bal ara māda idjia bajānebema nezocarāda cābana diabueya. ¿Baa mañra adua balca? ⁵⁴ Baribalba māwā obalbara idji Bedeade mñnebema bal bala ¿sāwācasi?–

⁵⁵ Mañbe Jesuba dewararā iwidiisia:

–Bārāba ¿cārē cārēa neco bara, bacuru bara mñra jāwā jidade ze panla? ¿Māwāra mñra ēberā minijĩchiaca? Mñ ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia chũmabadjia. ¿Cārē cārēa mñra mama jumarā daide jidadaē basi? ⁵⁶ Baribalba jūma nałgara o panla Ācōrēneba bedebadarāba bapedada māwāmārēa.–

Māwā bade Jesu ume nĩbabadarāba idjira beesidaa. Jumarāda mĩrũ wābalasidaa.

Jesu dji dromarā quĩrĩpita bada

Marco 14:53-65; Luca 22:54-55, 63-71; Juał 18:12-24

⁵⁷ Mañbe Jesu jidapedadarāba idjira sacerdote dji droma Caipāmaa edesidaa. Mañ Caipā dede judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji jare duanasia. ⁵⁸ Mañne Pedroba Jesu tmlaba ēpē nĩda sacerdote dji droma dema jũesia. Dji de audu jūrā ca bade eđa wāpeda Ācōrē de dromanebema zarrarā ume ābaa chũmesia Jesu sāvā odi cawai carea.

⁵⁹ Mañne sacerdote bororāba, jūma judiorā dji dromarā bida ēberārāda jalasidaa sewadeba Jesura biē jaradamārēa. Idjira nēbalade bāpeda beabidida crĩchasisidaa. ⁶⁰ Zocārāba Jesura sewadeba biē jarade zesidamĩna idjidebema biē jaradida neē basia. Māwā duanane ēberāda ume zesidaa. ⁶¹ Mañgarāba jarasidaa:

–Nał ēberāba jarasia: “Mñ Ācōrē de dromara ārida bala, baribalba ewari ũbeade wayacusa o cobalida bala.”–†

⁶² Mañne sacerdote dji dromaara lbaa lta nũmepeda Jesua iwidiisia:

–Nałgarāba bara biē jara panla. Ādjia jara panla ¿wārāca? ¿Baa ni cārē sida panuēca?–

⁶³ Baribalba Jesura chupea besia. ⁶⁴ Māwā bade sacerdote dji dromaara lbaa idjia jarasia:

–Ācōrē zocai ba quĩrĩpita daia wārāda jaradua. ¿Baa Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca? ¿Baa Ācōrē Warraca?–

⁶⁴ Jesuba panusia:

–Māē, ba māwā jara bala. Mañ awara mñra jaraya: idiba ltaa bārāba mñ, Nał Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya bal jawa araare chũmada idjaba jalrārāne zebalada.–*

† 26:50 Baa ode ze bala odua. Mañ bedeaba idjaba jara bala: “¿Cārēda ode ze bala?” ‡ 26:61 Juał 2:19. § 26:63 Isaia 53:7. * 26:64 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14.

⁶⁵ Mañne sacerdote dji dromaara ða quĩrũbɔɔɔba idjia jã ðara cõãtapeda dewararãa jarasia:

–jãwã idjia Ācõrẽda biẽ jara ðaa! ¿Cãrẽ cãrẽã dewarada jɔɔɔadi idji biẽ jaramãrẽã? Bãrãba ũĩsidaa idjia Ācõrẽda biẽ jarabɔɔɔda. ⁶⁶ Jãɔbe bãrãmaara ¿idjira sãwã odi?–

Ādjirãba panusidaa:

–Idjira bedeade ðaa. Maã carea beadida panɔa.–†

⁶⁷ Maãbe ɔɔɔɔba Jesu quĩrãne idosidaa idjaba chĩsidaa. Dewararãba idjira quĩrãne usidaa.‡ ⁶⁸ Udadepa jarasidaa:

–jɔɔda Ācõrẽba eɔɔɔ edabari diai jarada baibɔɔɔ, Ācõrẽneba bedeada! ¡Daia jaradua caibɔɔɔ ðara usida!–

Pedroba Jesu unucaada ada

Marco 14:66-72; Luca 22:56-62; Juaã 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Pedro maã de droma duãa chũmãne nezocawẽrãda idjimaa zesia. Maã wẽrãba jarasia:

–ɔɔɔa Jesu Galileadebema ume nĩbasia.–

⁷⁰ Baribɔɔɔ Pedroba jũmarã quĩrãpita mẽrãsia. Nãwã jarasia:

–Mãa adua ðaa baã cãrẽda jara ðada.–

⁷¹ Maãbe Pedrorã de jũrã ca ðade dji eɔɔɔbadamaa wãsia. Maãne dewara nezocawẽrãba idjira unupeda arima duanɔɔɔa jarasia:

–Za ðada Jesu Nazaredebema ume nĩbasia.–

⁷² Baribɔɔɔ Pedroba wayacusa mẽrãsia:

–Mãa wãrãneba jaraya: jãã eberãra unucã.–

⁷³ Dãrãẽne arima duanɔɔba Pedromaa wãnapeda jarasidaa:

–Wãrãda ðara jãã Jesu ume nĩbasia. ɔɔa poya mẽrãẽã, Galileadebema quĩrãca bedeabari bẽrã.–

⁷⁴ Pedroba jarasia:

–jãã sewada jaraibɔɔɔ Ācõrẽba cawa oya! Wãrãneba jaraya: mãã jãã eberãra unucã.–

Ara mãwã jarabɔɔɔde eterrera berusia. ⁷⁵ Maãne Pedroba quĩrãnebasia Jesuba nãwã jaradara: “Eterre berui naẽna ðaa ðarima ũbea mãra unucaada aya.”§ Maãbe Pedrorã dajadaa wãpeda bio sopuaba jãsia.

27

Juda beuda

Hecho 1:18-19

¹ Āsaboẽde jũma sacerdote bororãda judiorã dji dromarã ume ábaa bedeã ausidaa Jesu beabidi carea. ² Maãbe idjira eberã Poncio Pilato abadamaa jãwã jã edesidaa. Maã Pilatorã Romanebema boroba Judea druadebema boroda ðasia.*

³ Maãne Judaba cawasia Jesura beadida. Idjiabɔɔɔ jidabida bẽrã bio sopuasia. Ara mããda idjia treinta parata edadara sacerdote bororãmaa, judiorã dji dromarãmaa biã jẽda diaãde wãsia. ⁴ Ādjirãa jarasia:

–Mãã eberã bedeã neẽ ðada jidabida bẽrã cadjiruada osia.–

Maãne ādjirãba jarasidaa:

–¿Dairãmaara mããda sãwãĩ? Maãɔara ðade ðaa.–

⁵ Maãbe Judaba dji paratarã Ācõrẽ de dromane eã cuabuesia. Puru dajadaa wãpeda iduba oã beusia. ⁶ Juda wãnacarea sacerdote bororãba mãã paratarã jãɔ pedãpedã jarasidaa:

–Naã paratarã Ācõrẽã diapedada parata ume ðacãra panɔa, mããba eberã beabida bẽrã.–

⁷ Mãã carea bedeã audãpedã mãã paratabã eãjũãda nẽdosidaa druã aĩbemarã joubadada eropanani carea. Mãã eãjũãra Zoco Cabari Ējũã abadjidaa. ⁸ Baribɔɔɔ mamaãba ɔãta Oa Ējũã abadaa. ⁹ Mããra mãwãsia Ācõrẽneba bedeabari Jeremiãba jarada quĩrãca. Nãwã jarasia: “Ādjirãba treinta paratarã edasidaa. Mãã nẽɔlãra israelerãba idji carea ðasia. ¹⁰ Mãã paratabã ādjirãba zoco cabari eãjũãda nẽdosidaa Ācõrẽba mãã jarada quĩrãca.”†

Jesu Pilato quĩrãpita bada

Marco 15:1-5; Luca 23:1-5; Juaã 18:28-38

† 26:66 Levítico 24:15-16. ‡ 26:67 Isaías 50:6. § 26:75 Mateo 26:34. * 27:2 Pilato. Romanorã boro Tiberio abadaba Pilatorã Judea druadebema boroda ðasia. Dji boroda ðasia poa 26ãba aba 36ãba. Judiorã bororãba Jesura Pilatorã edesidaa ādjia preso beara beacãra panɔa bẽrã. Aba romanorãba mãwã odida panasidaa. † 27:10 Jeremia 18:1-3; 19:1-4; 32:6-7; Zacaria 11:12-13.

11 Mañne Jesura Pilato quĩrãpita nũmasia. Pilatoba idjia iwidiisia:

–¿Bada wãrãda judiorã boroca?–

Jesuba panusia:

–Mãe, bla mãwã jara bla.–

12 Mañne sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida Jesura biẽ jarasidaa baribãla idjia panuẽ basia. 13 Mañ bẽrã Pilatoba Jesua iwidiisia:

–Ãdjirãba bla ne jũmaneba biẽ jara duanla. ¿Maãra ùrĩẽ bla?–

14 Baribãla Jesuba ni bedea aba bida panuẽ basia. † Mañ carea Pilatoba cawa crĩchaẽ besia.

Jesu beadi carea jarapedada

Marco 15:6-20; Luca 23:13-25; Juañ 18:38–19:16

15 Poaza judiorãba mañ ewari droma o panane Pilatoba preso beada aba êdra bla badjia. Puruba jarabãlada idjia êdra bla badjia. 16 Mañ ewaride romanorãba aba preso eropanasidaa Barrabã abadada. Mañ Barrabã trã bãga basia. 17-18 Pilatoba cawa basia judiorã dji dromarãda Jesu ume biẽ duanla bẽrã idjira jida diasidada. Mañ carea dji eberãrã powua nũmã iwidiisia:

–¿Caida bãrãba quĩrã panã mã ãdra blaida: Barrabãda wa Jesu, ãcõrẽba êdra edabari diai jaradamanada?– §

19 Pilatorã eberãrã cawa obari buguede chũmane dji quimaba nañ bedeada idjimaa diabuesia: “Jãñ eberã jipa bla ãdra bla dua. Idi idjidebema cãimocaraã bẽrã mãra bio ne waya bla.”

20 Mañne sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida dji powua nũmã eberãrã mãwã jarasidaa: “Pilatoa jaradada Barrabã ãdra bãpeda Jesuda beamãrẽã.” 21 Mãwã panane Pilatoba dji powua nũmã iwidiisia:

–Nañ umebemada ¿sããgãda mã ãdra blaida quĩrã panã?–

Ãdjirãba Barrabã ãdra bla dua asidaa.

22 Pilatoba iwidiisia:

–Mãwã baibãla mã ¿sãwã oi Jesu, ãcõrẽba ãdra edabari diai jaradamanada?–

Jumarãba jarasidaa:

–¿Crude cachi beabidua!–

23 Pilatoba iwidiisia:

–¿Cãrẽ cãrẽ mãwã oi? Idjia ¿cãrẽ cadjiruada osi?–

Mãwã bedea bla ãdjirãba wetara bãga jara duanasidaa:

–¿Crude cachi beabidua!–

24 Mãwã panane Pilatoba cawasia eberãrãba idji bedearã ããnaẽda. Mañ awara unusia eberãrã wetara quĩrãbucabada. Mañbe baidoba idji jawara jumarã quĩrãpita sagãlaẽ jarasia:

–Nañ eberã jipa bla beabãda carea mãra bedeade blaã. * Maãgãra ara bãdjide bla.–

25 Mañne jumarãba panusidaa:

–¿Mãẽteara daida, dai warrarã sida idji beabãda carea bedeade panania!–

26 Mañbe Pilatoba Barrabã ãdra basia. Baribãla idji sordaorã jarasia Jesuda soaba udapeda crude cachi beadamãrẽã.

27 Ara mãda Pilato sordaorãba Jesura de droma Pretorio abadaãda edesidaa. Mama waabema sordaorã trãnapeda idjira jũrã edasidaa. 28 Mañbe Jesuba cacuaã jã bla ãrãnapeda cacua ãrã jãbada purea bla jãbisidaa. 29 Borobari ãra cadada idji borode wẽãju basidaa idjaba idji jawara araare bacuruda diasidaa. Mañbe idji quĩrãpita chĩrãborode copanenapeda ipida jarasidaa:

–¿Bio bia bla, judiorã boro!–

30 Mañbe dau idobadjidaa idjaba bacuru idji jawade bla jãrãnapeda borode ubadjidaa. †

31 Idjira ipida biẽ jaradapeda ãdjia jãbipedadara wẽãsidaa. Mañbe idjia jã badada wayacusa jãbidapeda crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi bãpedada

Marco 15:21-32; Luca 23:26-43; Juañ 19:17-27

32 Mamaãba wãsidade sordaorãba eberã Simoã abadada unusidaa. Idjira Cirene purdeebema basia. ãdjirãba mã Simoã Jesu cruda ataubisidaa. 33 Wãbãdada eũã Golgota abadama jũsidaa. Golgota trãba jara bla Boro Bãwãla. 34 Mama ãdjirãba uva ba asea hiel abadaãda puerãda Jesua diasidaa pua dromãrẽã, baribãla do zapeda quĩrãẽ basia. †

† 27:14 Ni bedea aba bida panuẽ basia. Isaia 53:7. § 27:17-18 Griego bedeade ãcãla cartade Barrabã cãyãbara “Jesu Barrabã” bla bla. * 27:24 Jipa bla. Mãra griego bedeade ãcãla cartade neã. † 27:30 Isaia 50:6. † 27:34 Salmo 69:21.

³⁵ Małbe sordaorāba Jesura crude cachi ɓasidaa. Māwānacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade jλ ɓadara sāwā jedecadi cawaya. [Māwā osidaa Ācōrēneba bedeabariba jaradara māwāmārēa. Nāwā jarasia: “Mā cacuade jλ ɓadara ādjiza jedecasiidaa. Mā cacuade jλ ɓada carea ādjirāra ne jemenesidaa sāwā jedecadi cawaya.”] ³⁶ Małbe chūpanapeda jλā panesidaa ni abaaba Jesu carebaɓe zerānamārēa.

³⁷ Jesu boro nocoare bedeada cachi jira ɓasidaa cawabidi carea idjira cārē carea beabɓadada. Nāwā ɓá ɓasia: “Nałgara Jesua, judiorā boroa.” ³⁸ Idjaba ne drabadada umé Jesu caita crude cachi jira ɓasidaa, aba idji jawa araare, aba idji jawa acłare. ³⁹ Małne łcra eberārāda caita wānapeda boro łrātł rātłdapeda Jesua nāwā bié bedeabadjidaa.*

⁴⁰ –Ba Ācōrē de dromara ārīpeda ewari ūbeade wayacusa poya oibara, jara ɓaduba ēdrada! Bada Ācōrē Warrabara, jāl crudeba uɓaa zedua.–

⁴¹ Ara mał quīrāca sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, judiorā dji dromarā bida Jesura ipida bié jarabadjidaa:

⁴² –Idjia dewararāda carebasia, baribara ara iduba poya ēdraēa.† Idjia Israeldebema Borobara, nawena jāl crudeba uɓaa zeida ɓaa. Māwābara İjānia. ⁴³ Idjia crīcha ɓaa Ācōrēra idji ume ɓada. ¿Idjira Ācōrē Warraada aé basica? Māēteara Ācōrēba idjira wārāda quīrā ɓabara, ara nawena ēdra ɓaida ɓaa.–‡

⁴⁴ Idjaba ne drabadada idji caita crude cachipedada bida ara mał quīrāca bié jarasidaa.

Jesu crude beuda

Marco 15:33-41; Luca 23:44-49; Juał 19:28-30

⁴⁵ Umatipa łmādaura quisia.§ Małba nał ējūāra hora ūbea jūma pāima nūmasia. ⁴⁶ Hora ūbea ɓadacarea Jesuba jigua jarasia:

–¿Eli, Eli, lama sabactani?–

Mał arameo bedeaba jara ɓaa: “Mā Ācōrē, mā Ācōrē ¿cārē cārēa młduba ɓeesi?”*

⁴⁷ Mał bedeade ūrɓadade łcra mama caita duanaba jarasidaa:

–Idjia Elíada trł ɓaa.–

⁴⁸ Ara małda aba isabe pira wāpeda uva ba oregueada mōda quirude dodoba edasia. Bacurude jāpeda Jesua diasia domārēa.† ⁴⁹ Baribara dewararāba jarasidaa:

–Jłādua, acłdia Elíaba ēdra edade zeí cawaya.–

⁵⁰ Māwā ɓade Jesura wayacusa jigua biasia. Małbebara jaidasia. ⁵¹ Ara māwābade Ācōrē de dromane eɓa wua eatł jira ɓada ēsidra łtɓa eɓaa cōā dogosia. Idjaba de uremiada wāsia.‡ Małba mōgarara dracuasia. ⁵² Bēwārā uriara ewacuasia. Małne Ācōrē İjā ɓea beupedada zocārā łrēbacuasidaa. ⁵³ Ādji beada urideba ēdracuasidaa. Jesu łrēbadacarea Ācōrē itea ɓa puru Jerusalemāna wāsidaa. Mama zocārāba ādjirāra unusidaa.

⁵⁴ Romanebema sordaorā boroa, idji sordaorā bida Jesura jāl panesidaa ni abaaba carebarānamārēa. Baribara de uremiaba māwācuabara unusidade bio dauperadapeda jarasidaa:

–Wārāda nał eberāra Ācōrē Warra basia.–

⁵⁵ Małne zocārā wērārāba tɓɓaba acł duanasidaa. Jesu Galileadeba zeside idji careba nībasidaa. ⁵⁶ Ādjirā tēna Maria Magdalenada, Zebedeo quima sida panesidaa. Dewarabema Maria sida ɓasia. Małgā Mariara Santiagoba, Jose bida ādji papa basia.

Jesu tabaripedada

Marco 15:42-47; Luca 23:50-56; Juał 19:38-42

⁵⁷ Queubodode eberā parata bara ɓa Jose abadada zesia. Mał Josera Arimatea purudebema basia.§ Idji sida Jesu ume nībadjia. ⁵⁸ Idjira Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwidisia tabari carea. Małbe Pilatoba diabisia. ⁵⁹ Ara małda Joseba Jesura edapeda boroba mititiaē ɓaba ɓará ɓasia. ⁶⁰ Małbe mōjē uria djiwidi corodade eɓa ɓasia. Dji uriara mał Josede basia. Małbe mōgara waɓaaba uriara jūātra ɓapeda wāsia. ⁶¹ Jesu tɓarisidade Maria Magdalenara, dewarabema Maria sida arima chūpanesidaa.

Pilatoba sordaorā Jesu tɓarida jłābida

⁶² Nurēma łnāubada ewari basia. Małne sacerdote bororāda, pariseorā sida ābaa Pilatoma wānapeda jarasidaa:

§ 27:35 Salmo 22:18. Griego bedeade łcala cartade bedeade corcheteɓe ɓara neēa. * 27:39 Salmo 22:7; 109:25. † 27:42 Carebasia. Griego bedeade ɓá ɓaa “ēdra edasia.” ‡ 27:43 Salmo 22:8. § 27:45 Amos 8:9-10. * 27:46 Salmo 22:1. † 27:48 Salmo 69:21. ‡ 27:51 Wua eatł jira ɓa. Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15. De uremiada wāsia. Amos 8:8-10. § 27:57 Arimatea. Hebreo bedeade mał purura Ramá wa Ramataił trł jarabadjidaa. 1 Samuel 1:1.

⁶³–Dai boro, daiba quĩrãneba panla jãl ēberã sewaida b̄l wadi zocai baside nãwã jarasida: “M̄lra ewari ũbeade lr̄ēbaya.” ⁶⁴ Mał carea idji t̄lbaridara ewari ũbea bio j̄lãbidua idji ume n̄ibabadarãba diamasi zedapeda idjira ederãnamãrēã. Mãwãbarla ãdjirãba purua poya jaradaã idjira beu badada lr̄ēbasida. ãdjia lr̄ēbasiada adib̄lra, idjia naãrã sewa oda cãyãbara małga sewadeba purura biara cūruga eropanania.–

⁶⁵ Pilatoba ãdjirãa jarasia:

–Za duanla sordaorãda idji t̄lbaridamaa ededapeda bio j̄lãbidua.–

⁶⁶ Ara małda sordaorãba dji uria jũãtr̄l b̄l mōgara lr̄l sēyãda b̄lasidaa abal̄ba ewasira cawađi carea. Małbe j̄lã panesidaa.

28

Jesu lr̄ēbada

Marco 16:1-8; Luca 24:1-12; Juał 20:1-10

¹ Anũbada ewari jōnacarea nabema ewari domianebema ara ãnadr̄ab̄lrađe Maria Magdalenada, dewarabema Maria sida Jesu t̄lbaripedadamaa ac̄lde wãsidea. ² Małne cawađe de uremiada dji cãbãyã uresia. Ācōrē nezocada bajãneba zepeda uria jũãtr̄l cob̄l mōgarara ãyã b̄lpeda mał lr̄l chũmesia. ³ Idji quĩrãra baa purewa edabari quĩrãca urua basia. Idji cacuade j̄l b̄lra bio totroa basia. ⁴ Idjida bio wayadaẽrã sordaorãra ure nũpanapeđa abeda beuda quĩrãca tapanesidaa. ⁵ Barib̄lra bajãnebema nezocaba wẽrãrãa jarasia:

–Ne wayarãnadua. M̄la cawa b̄la bãrãba Jesu crude cachipedadada j̄lra panada. ⁶ Idjira nama b̄lã. Wãrãda lr̄ēbasia idjia jarada quĩrãca.* Idji t̄lbaripedadamaa ac̄lde zedadua. ⁷ Jãlbe isabe wãnapeda idji ume n̄ibapedadarãa nãwã jaradadua: “Idjira beu badada lr̄ēbasia. Idjira bãrã na wãya Galilea druadaa. Jãma idjira ununia.” Małda m̄la bãrãa jarade zesia.–

⁸⁻⁹ Ara małda wẽrãrãra Jesu t̄lbaripedada uriadeba ne waya panam̄na bio b̄lstrida pira wãsidea. Jesu ume n̄ibapedadarãa jarade wãb̄lde Jesuda odjapeda –j̄m̄erãl– asia. Małbe wẽrãrãra idjima zedapeda j̄rũne b̄lrađapeda idjia bia bedeasidaa. ¹⁰ Mãwã panane Jesuba jarasia:

–Ne wayarãnadua. Djabarãa jarade wãnadua Galilea druadaa wãnamãrēã. Jãma ãdjirãba m̄lra ununia.–

Sordaorãba jarapedada

¹¹ Wẽrãrã wãb̄ldamisa ãc̄lra sordaorã Jesu t̄lbaripedadama j̄lã pananada purudaa wãsidea. ãdjia unupedadada sacerdotē bororãa jũma nẽb̄lrasidaa. ¹² Mał carea sacerdotē bororãda, judiorã dji dromarã ume ãbaa dji j̄lresidaa. Bedea audapeda sordaorãa paratada wail̄ba diasidaa. ¹³ Diab̄ldade nãwã jarasidaa:

–Bariduaba iwidib̄lra, jaradadua bãrã cãi duanam̄na Jesu ume n̄ibabadarãda diamasi zedapeda idji cacuara draa edesidada. ¹⁴ Pilatoba bãrã cãisidada ũr̄ib̄lra, dairãda idji ume bãrãare bedeadia nẽb̄lrade bearãnamãrēã.–

¹⁵ Małbe sordaorãba paratara edadapeda jarasidaa Jesu ume n̄ibapedadaba idji cacuara draa edesidada. Judiorãba idi bida mãwã jarabadaa.

Jesuba edadarãa idjida unubida

Marco 16:14-18; Luca 24:36-49; Juał 20:19-23

¹⁶ Mãwãnacarea Jesu ume n̄ibabadarãa once panada Galilea druadaa wãsidea Jesuba jarada eyadaa. ¹⁷ Idji unusidade idjia bia bedeasidaa barib̄lra ãc̄lra b̄la mãcua ijãnaẽ basia. ¹⁸ Małne Jesura ãdjirã caita zepeda jarasia:

–Ācōrẽba m̄la l̄b̄lada diasia bajãne, nał ējũãne bida ne jũmada poya erobamãrēã.† ¹⁹ Mał carea jũma puru beaza wãnapeda jaradiadadua m̄lde ep̄enamãrēã. ãdjirãra dji Zeza tr̄lneba, dji Warra tr̄lneba, Ācōrē Jare tr̄lneba borocuedadua. ²⁰ ãdjirãa jaradiadadua m̄la bãrãa jaradada jũma ijã odamãrēã. Małne m̄lra bãrã ume ewariza baya aba nał ewari jōb̄lrađada.–

* 28:6 Mateo 16:21; 17:23; 20:19. † 28:18 Daniel 7:13-14.

MARCO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MARCOBA BΛΔA

Naλ cartara Marcoba BΛsia. Idjira judio Jerusaleλnebema basica BΛa. Dji papaba deda Jerusaleλne erobasia (Hecho 12:12). Marcora Bernabe ume dji djabawarra basia (Colosa 4:10). Pauloda carebabadjia (2 Timoteo 4:11). Pauloba Bernabe bida Jesudebemada naārā jaradiade wāsidade Marcora edesidaa (Hecho 12:25deba aba 13:13daa). Hecho cartade Marco trāra Juaλ Marco Bλ BΛa.

1 Pedro 5:13de Pedroba Marcora mλ warraada asia. Maλ bērā zocārāmaarā Pedroba Jesudebemada nēBΛΓA badada Marcoba cartade BΛsia. Mateoba, Luca bida ādjiza cartada BΛdi naēna Marcoba BΛsica BΛa. Roma purude Pedro ume baside djabarā judiorāē itea griego bedede BΛsia.

Marcoba naārā BΛsia Juaλba Jesu borocuedeabemada (1:1-11) idjaba diauruba Jesu mīā sēnanebemada (1:12-13). Maλare Bλ BΛa Jesuba Galilea druađe o badadebemada (1:14deba aba 9:50daa) idjaba Galileadeba Jerusaleλnaa wāBΛΓAđe jaradia badadebemada (10:1-52). Eda Bλ BΛa Jesuba ne ununaca o badadebemada idjaba Ācōrēba ēberārā pe erobλdebema jaradia badada. Jirūare Bλ BΛa Jesura Jerusaleλne māwānanebemada (11:1neba aba 16:20daa).

Naλ cartade ebuda BΛa Jesura judiomīna λCΛΓA judiorāēba biara Ijabadjidada idjira Ācōrēba ēdΓA edabari diai jaradada (7:24-30; 15:33-39). Jesura naλ ējūānaa zeē basia dji dromada BΛi carea āteBΛΓA bia mīga BΛi carea (8:31; 10:42-45). Dadjirā itea naλ crīchada waīBΛa BΛa: “Ababba mλda ēpē quīrīā BΛBΛΓA, idjia o quīrīā BΛra igarapeda bia mīgai carea BΛida BΛa. Maλbe mλra ēpēida BΛa.” (Marco 8:34)

Borocuebari Juaλnebema

Mateo 3:1-12; Luca 3:1-9, 15-17; Juaλ 1:19-28

1-2 Mλa bedea bia Ācōrē Warra Jesucritodebemada BΛya. Naārā Ācōrēneba bedeabari Isaiaba nāwā BΛsia:

Bedeja jarabarida mλa Bλ na diabueya Bλ o jarimārēā.*

3 Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga BΛde jīgua bedea BΛa:

Ora jarīdadua dadjirā Boro bia edadāmārēā.

Ora idji itea jipa jarīdadua.†

4 Ara maλ quīrāca Borocuebari Juaλda ējūā pōāsa ewaraga BΛde ēberārāa jaradia besia ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Idjia jarasia māwā osidara Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoaida. Maλbe borocuedida panλana abadjia. 5 Maλne ēberārā Jerusaleλnebemarāda, jūma Judea druađebemarā sīda Juaλmaa wābadjidāa. Ādjia cadjirua opeadada idji quīrāpita ebuda jarabadjidāa. Maλbe Juaλba ādjirāra Jordaλ dođe borocuebadjia.

6 Juaλba jλbarira cameyo cara oda basia. Idjia jλ Bλ trājλbarira animarā e oda basia. Idjia adīchichīda cobadjia idjaba urrajōda jōbadjia. 7 Maλne nāwā jaradiabadjia:

–Mλ caīdu aba zeya. Idjira mλ cāyābara dji dromaara BΛa. Maλ bērā idjia jirūne jλ Bλ ērāi carea mλra bia BΛēa. 8 Wārāda mλa bārāra baidoba borocuesia barīBΛΓA idjiabλΓA Ācōrē Jaureda diaya.–‡

Juaλba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Luca 3:21-22

9 Maλ ewarīde Jesura Nazare purudeba Juaλ BΛmaa wāsia. Nazare purura Galilea druađe BΛa. Jesu wāsīde Juaλba idjira Jordaλ dođe borocuesia. 10 Jesura doedaλba drua wāBΛΓAđe unusia bajāda ewabλrāda. Maλne Ācōrē Jaurera puchirā quīrāca idji λrλ zebλrāda unusia. 11 Ācōrēba bajāneba edaa nāwā bedesia:

–BΛra mλ Warra quīrīā BΛa. BΛ carea mλra bio BΛsrida BΛa.–§

Diauruba Jesu mīā sēna

Mateo 4:1-11; Luca 4:1-13

12 Mamaλba Ācōrē Jaureba Jesura ējūā pōāsa ewaraga BΛdaa edesia. 13 Mama Jesura animarā cadjirua BΛa tāēna cuarenta ewari BΛsia. Satanaba idjira mīā sēsīa Ācōrēda igarabi carea. Idjaba Ācōrē bajānebema nezocarāba idjira ne cobisidaa.

* 1:1-2 Malaquīa 3:1. † 1:3 Isaiā 40:3. ‡ 1:8 Ācōrē Jaureda diaya. Griego bedede nāwā Bλ BΛa: “Ācōrē Jaureba borocueya.” § 1:11 Isaiā 42:1.

*Jesuba jaradia beda**Mateo 4:12-17; Luca 4:14-15*

¹⁴ Borocuebari Juaḷ preso bedacarea Jesura Galilea druadaa wāpeda bedea bia Ācōrēnebemada jaradiabadjia.* ¹⁵ Nāwā jarabadjia:

–Ewarira jūēsia. Ācōrēra bārā Boro bai carea zebΛΛA.† Bārāba cadjirua obadara igaradapeda maḷ bedea biada iḷānadua.–

*Jesuba beda ʔaribadarā trāna**Mateo 4:18-22; Luca 5:1-11*

¹⁶ Jesura Galilea amene droma icawa nīne Simoḷda, dji djaba Andre sida unusia. Maḷ ēberārā beda beabadarā basia. Ādjira doeda beda bari panasidaa. ¹⁷ Māwā panḷne Jesuba ādjia jarasia:

–Mḷ ume zedadua. Bārāba beda ʔaribada quīrāca mḷa bārāa jaradiaya ēberārāda mḷmaa enenamārēā.–

¹⁸ Ara maḷda ādji beda ʔaribadara amenapeda Jesu ume wāsidaa.

¹⁹ Nocoḷdaa wābarḷde Jesuba Santiagoda, dji djaba Juaḷ sida unusia. Ādjira Zebedeo warrarā basia. Ādjia jābade beda ʔaribada cōā beada ca panasidaa. ²⁰ Maḷne Jesuba ādji sida trāsia idji ume wānamārēā. Ara maḷda Santiagoba, Juaḷ bida ādji zeza Zebedeora idji nezocarā ume jābade amenapeda Jesu ume wāsidaa.

*Jesuba jai āyā jaretada**Luca 4:31-37*

²¹ Ādjirāra Capernauḷ purudaa wāsidaa. Maḷbe ḷnāubada ewaride Jesura judiorā dji jarebada dedaa wāpeda Ācōrē bedeeda jaradia ʔesia. ²² Jaradia ʔde jūmarāba cawa crīchadaē basia. Judiorā ley jaradiabadarā quīrāca jaradiaē basia. ĀtebḷḷA bio cawa ʔdeba ebuda jaradia ʔesia. ²³ Māwā panḷne jai bara ʔḷ ēberāda cawaēne nāwā jḷgua bedeasia:

²⁴ –Jesu Nazaredebema! ¿Cārē cārēā daira mīā sē ʔḷ? ¿Dai biē ʔḷi carea zesica? Mḷa cawa ʔḷa bara caida: ¡ʔḷara Ācōrēba diabuedaa!–

²⁵ Jesuba dji jai nāwā jarasia:

–Chutheadua. Idji cacuadebemada ēdrḷdua.–

²⁶ Ara maḷda jaiba dji ēberārā wawabipeda, dji cābāyā ʔiapeda āyā wāsia. ²⁷ Maḷ bērā jūma dji arima duanarāba cawa crīchadaē basia. Āduba bedeadrua duanesidaa:

–¡Ache! Jesuba jaradia ʔḷara awara ʔḷa. Bio cawa ʔdeba ebuda jaradiabaria. Idjia jarabḷḷara jairā bida iḷā obadaa.–

²⁸ Maḷ carea jūma Galilea druade dārāēne Jesura trḷ ʔḷga ʔesia.

*Jesuba Simoḷ Pedro pācōrē biabida**Mateo 8:14-17; Luca 4:38-41*

²⁹ Judiorā dji jarebada dedeba ēdrḷdapeda Jesura, Santiagora, Juaḷ sida Simoḷ dedaa wāsidaa. Simoḷ djaba Andre sida mama ʔabadjia. ³⁰ Maḷne ādjia Jesua jarasidaa Simoḷ pācōrēda cḷwamiaba cḷdade ʔḷda. ³¹ Jesura idji ʔḷmaa wāsia. Idji jḷwade jidapeda piradrḷ ʔḷsia. Ara maḷda cḷwamiara dugusia. Maḷbe Simoḷ pācōrēba ādjira ne cobisia.

³² Queudacarea ēberārāba cacua biē beada, jai bara ʔea sida Jesumaa enesidaa. ³³ Purura dji dede eḷa wābadama powua nūmesia. ³⁴ Maḷne Jesuba cacua biē ʔeara zocārā biabisia idjaba jairā sida zocārā āyā jḷrecuasia. Jairāba idjida cawa panana bērā Jesuba chu-peabibadjia.

*Galileade jaradia nībada**Luca 4:42-44*

³⁵ Jesura āsaboḷode piradrḷsia. Wadi pāimaena ēberā neēmaa Ācōrēa iwidide wāsia. ³⁶ Maḷ carea Simoḷba, idji ume panḷ bida Jesura jḷḷḷ panasidaa. ³⁷ Idji unusidade jarasidaa:

–Jūmarāba ʔḷra jḷḷḷ duanḷa.–

³⁸ Maḷne Jesuba jarasia:

–Dewara puru beadaa wānia mḷa jāma bida jaradiaida ʔḷ bērā. Mḷra maḷ carea zesia.–

³⁹ Māwā jūma Galilea druade pḷḷḷa wāsia. Judiorā dji jarebada deza jaradiabadjia. Idji wābḷḷḷa jaira āyā jḷrecuabadjia.

*Jesuba aida bara ʔḷ biabida**Mateo 8:1-4; Luca 5:12-16*

* **1:14** Bedea bia Ācōrēnebema. Griego bedeeade ḷcḷḷḷ cartade ʔḷ ʔḷa: “Bedeā bia Ācōrēba pe eroḷdebebema.” † **1:15** Daniel 2:44.

⁴⁰ Māwā ʔade ēberā aida bara ʔada Jesumaa zesia.† Maʔ ēberāra chīrāborode coʔepeda nāwā bedeade djoburiasia:

–Baʔa quīrīā ʔabʔaʔa, mʔra poya biabida ʔaa.–

⁴¹ Jesuba mīā djoburi ununa bēra idji jʔwada ʔrʔ ʔabʔaʔade jarasia:

–Māwā o quīrīā ʔaa. ¡Biadua!–

⁴² Jesu ara māwā bedeabʔaʔade ēberāra basia. Dji aidara abeda nēbasia. ⁴³⁻⁴⁴ Maʔne Jesuba idjia bio jarasia:

–Baʔ biadara ni abaʔaa jararādua. ʔtebʔaʔa sacerdotemaa wādua ʔara biasida unumārēā. Jāʔbe ʔcōrē quīrīpita bia bei carea Moiseba jaraʔa quīrāca ne diacuadua. § Māwā ēberārāba cawadia ʔara wārāda biasida.–

Māwā jarapeda Jesuba idjira wābisia. ⁴⁵ Baribʔaʔa dji ēberāba Jesuba idji biabidadebemada jūmarā nēbʔaʔa wāsia. Maʔ carea Jesura ni abaʔa purude ebuda nībaca basia. ʔtebʔaʔa jīga nībabadjia ēberārā ʔeadacamaa. Baribʔaʔa ēberārā puruzabemada idjimaa wābadjidaa.

2

Jesuba ēberā cacua beu ʔa biabida

Mateo 9:1-8; Luca 5:17-26

¹⁻² Dārāē ʔade Jesura wayacusa Capernauʔ puruʔaa wāsia. Idjira diguida ʔada cawasidade ēberārāda zocārā idjimaa powua nūmesia. Dera, dji eda wābada sida pēsua nūmesia. Maʔne Jesuba ʔcōrē Bedeara jaradia basia. ³ Māwā ʔade ēberāda quīmārē zesidaa. Maʔrāba ēberā cacua beu ʔada Jesumaa ede quīrīā panasidaa. ⁴ Baribʔaʔa pēsua nūma bēra poya ededaē basia. Maʔ carea de ʔrʔ uria odapeda dji cacua beu ʔara dji caʔadeba edaa ʔasidaa. ⁵ Jesuba unusia ādjia wārāda jīā panʔa dji cacua beu ʔara poya biabida. Maʔ carea Jesuba dji cacua beu ʔa jarasia:

–Cūdra, ʔaa cadjirua odara mʔa quīrādoasia.–

⁶ Maʔne judiorā ley jaradiabadarāda ʔcaʔa arima chūpanasidaa. Maʔʔrāba crīchasiaa: ⁷ “¿Cārē cārēā jāwā bedeade ʔa? ¡ʔcōrē quīrīpita biē bedeade ʔaa! Aba ʔcōrēbʔaʔa ēberāba cadjirua odara poya quīrādoaya.”

⁸ ʔdjia māwā crīcha duanʔa Jesuba idji sode abeda cawasia.* Maʔ bēra ādjia jarasia: –¿Cārē cārēā jāwā crīcha panʔa? ⁹ Bārāmaarā ¿sāʔʔada zareaara ʔa? ¿Cadjirua odara quīrādoayada aida wa naʔ ēberā cacua beu ʔara piradrʔipeda idji caʔa edabipeda nībabida? ¹⁰ ʔcōrēba mʔ, Naʔ Djara Edadara ʔasia naʔ ējūāne duanʔa cadjirua obadara quīrādoamārēā. Maʔra bārāa unubiya.–

Ara maʔda dji cacua beu ʔa nāwā jarasia:

¹¹ –Piradrʔadua. ʔa caʔara edapeda diguida wādua.–

¹² Ara maʔda dji cacua beu ʔadara pirabaripeda idji caʔa edapeda jūmarā quīrīpita ēdra wāsia. Maʔ carea jūmarāba cawa crīchadaē basia idjaba ʔcōrēba bia bedeade duanesidaa. Nāwā jarasidaa:

–¡Naʔ quīrāca dadjirāba ununaca basia!–

Jesuba Levi trāna

Mateo 9:9-13; Luca 5:27-32

¹³ Māwānacarea Jesura wayacusa Galilea amene dromanaa wāsia. Maʔne ēberārāda zocārā idjimaa wāsidaa. Idjia ādjirāa jaradiasia. ¹⁴ Wābʔaʔade Jesuba Alpeo warra Levida unusia. Maʔ Levira Romanebema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba idjia jarasia:

–Mʔ ume zedua.–

Ara maʔda Levira piradrʔipeda Jesu ume wāsia.

¹⁵ Māwānacarea Jesura Levi dede ne co basia. Zocārāba Jesura ēpēbʔada bēra ādjirā sida ne co chūmesia: Jesu ume nībabadarāda, Romanebema boro itea parata jʔra pebadarāda, judiorā ley igara ʔea sida panasidaa.† ¹⁶ Māwā panʔne judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida unusidaa Jesura Romanebema boro itea parata jʔra pebadarā ume, judiorā ley igara ʔea ume bida ne co ʔada. Maʔ carea pariseorāba Jesu ume nībabadarāa iwīdisidaa:

–Bārāa jaradiabarira ¿cārē cārēā cadjirua obadarā ume, parata jʔra pebadarā ume bida ne co ʔa?–

¹⁷ Maʔ ūrīpeda Jesuba jarasia:

† **1:40** Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawadaē panʔa. Baribʔaʔa judiorāmaarā aba ʔcōrēbʔaʔa poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Rey 5:7). Maʔ awara aba aidaba jidasira āyā ʔade wāida basia (Levítico 13:45-46).

§ **1:43-44** Levítico 14:1-32. * **2:8** Sode. Griego bedeade ʔa ʔaa: “Jaurede.” † **2:15** Judiorā ley igara ʔea. Griego bedeade “cadjirua obadarā” ʔa ʔaa.

–Cacua bia beaba nēārā diabarira jΛΓΛdaca. Dji cacua biē beabΛΓΛ jΛΓΛbadaa. MΛra jira bea trΛi carea zeē BΛa, ātebΛΓΛ cadjirua obadarāda trΛ BΛa Ācōrēmaa zedamārēā.–

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Luca 5:33-34

¹⁸ MaΛ ewaride Borocuebari JuaΛ ume nībabadarāba, pariseorā bida ne codaca ewarida o panasidaa. Māwā panΛne dewararāda Jesumaa zedapeda iwidisidaa:

–Borocuebari JuaΛ ume nībabadarāba, pariseorā bida ne codaca ewarira obadaa. BaribΛΓΛ bΛ ume nībabadarāba ζsāwāērā odaca?–

¹⁹ Jesuba panusia:

–Umaquīrāba wērā edabΛΓΛde ζcaiba ne codaca ewarida oi? MaΛ umaquīrāra wadībida idjia edodarā ume BΛmisa ne codaca ewarira odaēa. ²⁰ BaribΛΓΛ ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā edediā. MaΛ ewaridebΛΓΛ idjia edodarāba ne codaca ewarira odia.

²¹ Dadjirāba cacuade jΛbada dji sore cōā BΛmaa wua djiwidida cajudaca. Māwā odibΛΓΛ djiwidī cajuda errebaribΛΓΛba dji wua sorera waibΛra cōāya. ²² Idjaba ni abaΛba uva ba djiwidira animarā e oda dji sorede tΛdaca. Māwā odibΛΓΛ aseabΛΓΛde animarā e oda dji sorera cōāya. MaΛbe uva bara, animarā e oda sida aduaya. MaΛ carea uva ba djiwidira animarā e oda djiwidide tΛdida panΛa.–†

Jesura lnāūbada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Luca 6:1-5

²³ Lnāūbada ewaride Jesura ējūā trigo uΛde nībasia. MaΛne idji ume nībabadarāba trigora tΛ eda nībasidaa. ²⁴ MaΛ carea pariseorā ādji caidu zebΛdaba Jesua jarasidaa:

–jΛcΛdua! BΛ ume nībabadarāba ζcārē cārēā lnāūbada ewaride ocarā panΛa o panΛa?–

²⁵ Jesuba ādjīa jarasia:

–Ewari aba Daviba, idji ume nībabadarā bida codira neē panasidaa. Jarra panasidade ζsāwā osida?§ ²⁶ Abiata sacerdote dji droma baside Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quīrāpita bada paīda edasia.* MaΛ paīra ζababe sacerdoterāba codida panasidaēca? BaribΛΓΛ Daviba copeda idji ume nībabadarāa diasia.–

²⁷ MaΛbe Jesuba ādjīa jarasia:

–Ācōrēba ēberāra oē basia lnāūbada ewari wagadamārēā ātebΛΓΛ lnāūbada ewarira BΛsia ēberārā lnāūnamārēā. ²⁸ MΛ, NaΛ Djara Edadara lnāūbada ewari djibaria.–

3

Jesuba lnāūbada ewaride ēberā biabida

Mateo 12:9-14; Luca 6:6-11

¹ Wayacusa Jesura judiorā dji jΛrebada dedaa wāsia. Mama ēberā jΛwa beu BΛda basia.

² ΛcΛrΛba Jesura acΛ panasidaa lnāūbada ewaride maΛ ēberā biabi cawaya. Biabisira biē jaradida crīcha panasidaa. ³ MaΛne Jesuba ēberā jΛwa beu BΛa jarasia:

–Piradrapeda ēsi nūmane zedua.–

⁴ MaΛbe Jesuba ādjīa iwidisia:

–ζLnāūbada ewaride cārēda odida panΛ? ζBiada wa cadjiruada? ζDjārā carebaida wa idu beubida?–

BaribΛΓΛ ādjirāra chupea panesidaa. ⁵ MaΛne Jesura sopuasija cΛwΛΛ zarea bea bērā. Quīrūbideba ādjirā acΛbΛΓΛde dji jΛwa beu BΛa jarasia:

–Jawara jiradua.–

Māwā jirabΛΓΛde idji jΛwara abeda biasia. ⁶ Ara maīda pariseorāra ēdrΛdapeda Herodeare bearāmaa wāsidaa. Ādjirā ume Jesu beadi carea crīcha jΛΓΛsidaa.

Galilea amene droma icawa duanana

⁷ MaΛbe Jesura idji ume nībabadarā sida Galilea amene dromanaa wāsidaa. Mama Galilea druadebemarāda zocārā idji caidu nībasidaa.* ⁸ Jesuba ne ununacada o BΛda dewararā bida ūrīsidaa. MaΛ carea Judea druadebemarāda, JerusaleΛ purudebemarāda, Idumea druadebemarāda, JordaΛ do wa quīrārēbemarāda, Tiro druadebemarāda, SidoΛ druadebemarā sida Jesu BΛmaa wāsidaa. ⁹⁻¹⁰ Idjia cacua biē beada biabi bada bērā ēberārāba idji tāni carea powuabadjidaa. Idjira pēsua eropananānamārēā Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia jΛbada enenamārēā.

¹¹ Ēberā jai bara beaba Jesu unubΛdade idji quīrāpita chīrāborode copanenapeda jaiba ne wayaadeba jīgua jarabadjidaa:

† 2:22 Maāgadeba Jesuba cawabisia idji bedeara ādji drōāenabema crīcha ume ābaa jaradiacada. § 2:25 1 Samuel 21:1-6. * 2:26 Levitico 24:5-9. * 3:7 Griego bedeadē ΛcΛΓΛ cartade idjaba bΛ BΛa “Judeadebemarā sida.”

–¡BΛra Ācōrē Warraa!–

¹² BaribΛΓΛ Jesuba jairāa bio jarabadjia idjidebemada ebuda jararānamārēā.

Jesuba ēberā doce edada

Mateo 10:1-4; Luca 6:12-16

¹³⁻¹⁴ Māwānacarea Jesura eyadaa wāpeda idjia quīrīābΛΓΛda idjimaā trĭsĭa. Ādjirā zesidade idjia doce edasia idji ume nĭbadamārēā idjaba idji bedeā jara nĭbadamārēā. Maĭgarāra Jesuba trĭ ħasia “mĭa diabuedarā.”[†] ¹⁵ Jesuba ādjirāa ħΛada diasia cacua biē beara biabidamārēā idjaba jai sida āyā jĭretadamārēā. ¹⁶ Aĭa Simoĭ basĭa.[‡] Jesuba idjira trĭ ħasia Pedro. ¹⁷ Maĭ awara Zebedeo warra Santiagoda, dji djaba Juaĭ sida edasia. Maĭ umēbemara Jesuba trĭ ħasia Boanengerā. Maĭ trĭba jara ħΛa “baa warrarā.” ¹⁸ Naĭgarā sida edasia: Andre, Pelipe, Bartolomé, Mateo, Tomá, Alpeo warra Santiago, Tadeo, idjaba Simoĭ Cananeo.[§] ¹⁹ Jesuba Juda Iscariote sida edasia. MaĭgΛba idjira jidabisia.

Jesu biē jarapedada

Mateo 12:22-32; Luca 11:14-23; 12:10

²⁰ Jesu diguidāa zeside ēberārāda zocārā powuasidaa. Maĭba Jesura, idji ume nĭbabada sida poya ne codaē basĭa. ²¹ Jesu djabarāba cawadapeda idjira edade wāsĭdaa. Ādjia crĭcha panasidaa idjira quīrīē besida. ²² BaribΛΓΛ judiorā ley jaradiabadarā Jerusaleĭ purudeba zepedada jarasidaa:

–Jāĭ Jesura jairā boro Beelzebúdeba ħΛ bērā jāwā ħΛa. Idjia jaira āyā jĭretabaria Beelzebúba maĭ ħΛada diada bērā.–

²³ Maĭ ūrĭpeda Jesuba ādjirā trĭpeda ne jara ħΛdeba bedeasia. Nāwā jarasia:

–ĭsāwā Satanaba ara idjĭda āyā jĭretai? ²⁴ Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibΛΓΛ dārā pananaēa. ²⁵ Idjaba abari dede beada djō pananibΛΓΛ dārā pananaēa. ²⁶ Ara maĭ quīrāca Satanada ara idji jairā ume djōpeda awara wāibΛΓΛ ĭsāwā idjia poya ħΛra dārā erobai? Abeda jōya.

²⁷ Ēberā mēsĭā ħΛda naārā jĭ chūmΛnaēbΛΓΛ, ĭsāwā idji dede eda ne draade wāni? Jĭ chūmΛnadrΛ poya idji nebiara draadia.

²⁸ Wārā arada mĭa bārāa jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, biē bedeabada sida Ācōrēba jūma poya quīrādoaya. ²⁹ BaribΛΓΛ aĭaĭba Ācōrē Jaureba odada diauruba jāwā osiada aibΛΓΛ, Ācōrēba maĭra quīrādoāēa. Maĭ ēberāra ewariza bedeade baya.–

³⁰ Jesuba māwā jarasia idjira jai bara ħΛada apedada bērā.

Jesu ēberārā idjimaā zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:21; Luca 8:19-21

³¹ Maĭne Jesu djabarāda, dji papa sida jūēnapeda Jesura dajadaareba trĭbisĭdaa. ³² Maĭbe ēberārā Jesuare chūmeaba idjĭa jarasidaa:

–BΛ papara, ħΛ djabarā sida dajadaare panΛa. * Ādjia bΛra jΛΓΛ panΛa.–

³³ BaribΛΓΛ Jesuba jarasia:

–Bārāmaarā ĭcairāda mĭ papa idjaba mĭ djabarā?–

³⁴ Idji caita chūmeada acΛpeda jarasia:

–NaĭgΛrāda mĭ papaa idjaba mĭ djabarāa. ³⁵ Ācōrēba quīrīā ħΛ o beadrΛ mĭ djabaa, mĭ djabawērāa, idjaba mĭ papaa.–

4

Pea pođadebema ne jara ħΛ

Mateo 13:1-9; Luca 8:4-8

¹ Wayacusa Jesuba Ācōrē bedeara amene droma icawa jaradia besia. Maĭne ēberārāda zocārā idjĭma powua nūmesia. Maĭ bērā jāba doeda ūmΛne badopeda chūmesia. Ēberārāra do icawa duanesidaa. ² Maĭbe Jesuba ne quīrātanoa ne jara ħΛdeba jaradiasia. Nāwā jarasia:

³ –Jūrinada! Ēberāda ne pode wāsĭa. ⁴ Māwā po nĭne ĭcΛΓΛ tara ode ħaecuasĭa. Maĭne ĭbanada zesedapeda mĭcuasidaa. ⁵ ĭcΛΓΛ tara ējūā mōgarāda ħΛde ħaecuasĭa. Dji egorora nāūcha ħΛ bērā maĭ tara isabe tunusia. ⁶ Māwāmĭna besea jāwĭrĭāba purrubasia bio carra jĭdaē bada bērā. ⁷ Idjaba ĭcΛΓΛ tara ējūā ΛΓΛida ħΛde ħaecuasĭa. Mama ħaecuadara jĭcara ΛΓΛ bara ħΛba bΛrĭa quenasia. Maĭba poya zaudaē basĭa. ⁸ BaribΛΓΛ ĭcΛΓΛ tara ējūā biade

† **3:13-14** Maĭgarāra Jesuba trĭ ħasia “mĭa diabuedarā.” Griego bedeade ĭcΛΓΛ cartade maĭra neēa. ‡ **3:16** Griego bedeade ĭcΛΓΛ cartade idjaba nāwā ħΛ ħΛa: “Naĭgarā doce panΛda edasia.” § **3:18** Simoĭ Cananeo. Luca 6:15de “Simoĭ Zelote” ħΛ ħΛa. * **3:32** Griego bedeade ĭcΛΓΛ cartade idjaba “ħΛ djabawērārā” ħΛ ħΛa.

baecuasia. Maḷgara bio zausia. ΛCΛΓΛ CAMΛBA ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waibara diasia.*

⁹Maḷbe Jesuba jarasia:

–Dji CAWΛΓΛ bara ḷaba quiṛācuita ūṛdua.–

Jesuba ζcārē cārēā ne jara ḷadeba jaradiasi?

Mateo 13:10-17; Luca 8:9-10

¹⁰Ēberāṛā wāpedadacarea Jesu ume nībabadarā doce panḷba, dewara idjiare chūmea bida iwidisiḷaa idjia ne jara ḷadeba jaradiadadebemada. ¹¹⁻¹²Jesuba panusia:

–Ācōrēba ēberāṛā pe erobḷadebemada jūmarāa cawabiē ḷamīna bārāa cawabi ḷaa. BaribḷΓΛ dewarārā mā ne jara ḷadeba bedea ḷa ādjirāba acḷ panḷmīna unurānamārēā, idjaba ūṛi panḷmīna cawarānamārēā. Māwā beadaēbara Ācōrēmaa zedapeda ādjia cadjirua obadara quiṛādoacasia.–†

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:18-23; Luca 8:11-15

¹³Maḷne Jesuba ādjia jarasia:

–ζBārāba pea podadebema ne jara ḷadeba jaradara cawadaēca? Māwāra dewarada jaraibḷΓΛ ζsāwā cawadi? ¹⁴Ūṛinadua. Pea pobarira Ācōrē bedea jarabari quiṛāca ḷa. ¹⁵Ta ode baedaba naḷda jara ḷa: ḷCΛΓΛ ēberārāba Ācōrē bedeada ūṛibadaa. BaribḷΓΛ Satanada zepeda maḷ bedea ādji sode jūēnara quiṛādoabibaria. ¹⁶Ta mōgaraiḷa ḷa ējūāne podaba naḷda jara ḷa: ḷCΛΓΛ ēberārāba Ācōrē bedea ūṛinapeda bio ḷasrida edabadaa. ¹⁷BaribḷΓΛ bio carra jidaē bea bēṛā dārā droadacaa. Ewari zarea zebḷarade wa Ācōrē bedea ījā panḷ carea ēberārāba biē obḷdade ādjia ījā panḷara igarabadaa. ¹⁸Ta ējūā arḷaida ḷaḷde podaba naḷda jara ḷa: ḷCΛΓΛ ēberārāba Ācōrē bedeara ūṛibadaa. ¹⁹BaribḷΓΛ ādjirā sāwā bia beadidebemada jūmawāyā crīchabadaa idjaba ne jūmada awuabadaa. Crīchabadaa ne jūmada erobeadibḷΓΛ, ḷasrida beaḷida. Jūma maḷ crīchaba bedea ādji sode bedera ḷarā beabaria. Maḷ bēṛā ādjira waridacaa. ²⁰BaribḷΓΛ ta ējūā biade podaba naḷda jara ḷa: ḷCΛΓΛba Ācōrē bedeara bia ūṛinapeda ījābadaa. Maḷbe ḷCΛΓΛba ne biada ara aride obadaa, ḷCΛΓΛba waitabeara obadaa, idjaba ḷCΛΓΛba waibara obadaa.–‡

Ībṛānebema ne jara ḷa

Mateo 5:15; Luca 8:16-18

²¹Jesuba dewara ne jara ḷadeba jarasia:

–Dadjirāba ībṛāra coadapeda ζepeḷeco droma edre ḷabḷadaca? Mēṛā nūmanacaa, ātebḷΓΛ ḷḷa dji ḷabḷadade nūmḷabadaa. § ²²Ara maḷ quiṛāca ne jūma ebuda ḷaēṛa mēṛā beēa. Dadjia cawadaē panḷara Ācōrēba ebuda cawabiya. ²³Dji CAWΛΓΛ bara ḷaba quiṛācuita ūṛdua.–

²⁴Maḷ awara Jesuba jarasia:

–Mā jaradia ḷara quiṛācuitadadua. Bārāba cawadi carea bio quiṛācuitadibḷΓΛ Ācōrēba bārāa auḷuara cawabiya. ²⁵Abaḷba wārāda cawaibḷΓΛ, Ācōrēba auḷuara cawabiya. BaribḷΓΛ adua ḷaba cawa ḷada crīchaibḷΓΛ, idjia crīcha ḷa sida Ācōrēba jāṛiya.–

Nēu sāwā waribaridebema ne jara ḷa

²⁶Jesuba idjaba jarasia:

–Ācōrēba ēberāṛā pe erobḷara abaḷba ne ta poda quiṛāca ḷa. ²⁷Diamasi dji ēberā cāi ḷamisa idjaba āsa zocai ḷamisa dji tara quida buyapeda waribaria. Dji podaba cārēba waribi ḷada cawacamīna māwābaria. ²⁸Egorode ara iduba tunubaria. Naārā dji ḷawarḷḷa odjabaria. Maḷbe dji CAMḷA zebaria. Idjaba dji CAMḷA dji tada diabaria. ²⁹MaḷbebḷΓΛ dji tara waragabaria. Dji ewarira jūēna bēṛā ēberāba necoba ewabaria.–

Mostaza tadebema ne jara ḷa

Mateo 13:31-32, 34-35; Luca 13:18-19

³⁰Idjaba Jesuba jarasia:

–Ācōrēba ēberāṛā pe erobḷara ζcārē quiṛāca ḷa? ζSāḷga ne jara ḷadeba mā cawa jarai? ³¹Mostaza ta quiṛāca ḷa. Maḷ mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibiara quirua. ³²BaribḷΓΛ uḷacarea dewara nēu bea cāyābara waibara waribaria. Dji jawatera waibḷA jedeguezozabaria. Maḷ bēṛā ibanara dji jawatede cūrāḷḷa ḷama de ocuaḷe zebadaa.–

* **4:8** Griego bedeadē nāwā ḷa: “ΛCΛΓΛ CAMḷA treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.”

† **4:11-12** Isaia 6:9-10. ‡ **4:20** Griego bedeadē nāwā ḷa: “ΛCΛΓΛba treinta zaubadaa, ḷCΛΓΛba sesenta zaubadaa, idjaba ḷCΛΓΛba cien zaubadaa.” § **4:21** Mēṛā nūmanacaa. Griego bedeadē nāwā ḷa: “Cada edre ḷadacaa.”

³³ Māwā ne jara badeba Jesuba jaradiabadjia ēberārāba poya cawaēda panl quīrāca.
³⁴ Ababe ne jara badeba ādjirāa bedebadjia. Baribara idji ume nībabadarā āduba panlne jūma cawa jarabadjia.

Jesuba nāūrā, amene droma sida tumabida

Mateo 8:23-27; Luca 8:22-25

³⁵ Mał ewaride queubodođe Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–jwa quīrārē wānadrā!–

³⁶ Ara małda ādjia ēberārā arima duanara amenapeda Jesura ara idji bā jābade quīrārā edesidaa. Dewara jāba sida ādji daucha wāsidaa. ³⁷ Māwā panlne nāūrāda dji cābāyā puā nūmesia. Mał bērā baido bogozoara jābade eda wā nūmesia. Jābara biru baebodo basia. ³⁸ Małne Jesura jāba āduare borocau cāi basia. Mał carea idji ume nībabadarāba arāmanapeda nāwā jarasidaa:

–Jaradiabari, bāmaarā dadjirā bārudida bia bāca?–

³⁹ Małbe Jesura āta nūmepeda nāūrāra, baido bogozoa sida nāwā quēāsia:

–jChupeadua! jipi bedua!–

Ara małda nāūrāra ipi besia. Jūma tuma nūmesia. ⁴⁰ Māwā bade Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārāra cāwāwērā ne waya panl? jCārē cārēā Ācōrēra jānaē panl?–

⁴¹ Baribara Jesuba ođa carea ādjirāra bio ne wayasidaa. Mał bērā āduba iwīdidrua duanesidaa:

–Nałgara ccaida jāwā bā? Nāūrāba, baido bogozoa bida idji bedeara jābadāa.–

5

Jesuba jai zocārā āyā jaretada

Mateo 8:28-34; Luca 8:26-39

¹ Małbe amene droma chānapeda Gerasa druade jūēsidaa.* ² Jesura jābadeba drua badoside cawaēne ēberā jai bara bāda idjima zesia. ³ Mał ēberāra beudarā tabaribada uriade bābadjia. Ni abāba idjira poyađaca basia, carenaba jābada sida. ⁴ Barima zocārā idjira carenaba jūū jābadjidamīna, jawa sida jābadjidamīna abeda jūma tacuabadjia. Idjira ni abāba poyađaca basia. ⁵ Diamasi, āsa bida idjira bēwārā tabaribada uriade, eyade bida bia nībabadjia. Idjaba ara idji cacuara mōgaraba puobadjia. ⁶⁻⁷ Idjia tāmāba Jesu unuside pira zesia. Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jīgua jarasia:

–Ācōrē dji Dromaara bā Warra, Jesu, jcārē cārēā māra mīā sē bā? jĀcōrē quīrāpita wārāneba jaradua bā māra biē bāēda!–

⁸ Māwā bedeesia Jesuba idjia nāwā jara bada bērā:

–jJai, nał ēberā cacuadebemada āyā wādua!–

⁹ Małbe Jesuba dji jai iwīdisia:

–jBāra casa trā jarabada?–

Dji jaiba panusia:

–Mā trāra Cābana abadaa, dairāra cābana panl bērā.–

¹⁰ Małne jaiba Jesua bedea djuburiasia mał druadebemada āyā jaretarāmārēā. ¹¹ Māwā panlne ara caita bā eyade chinada zocārā ne co duanasidaa. ¹² Mał carea dji jairāba Jesua nāwā bedea djuburiasidaa:

–Dairāra jāłgarā china cacuade idu eda wābidua.–

¹³ Małne Jesuba iduaribisia. Ara małda jairāra ēberā cacuadebemada ēdracuadapeda china cacuade eda wābārasidaa. Baribara eda wānapeda chinara pirapodapeda perawadeba daidu tēucuasidaa. Mama abeda jūma nābāra quinisidaa. Małgara chinara mil umē panasidaca bāa.

¹⁴ Mał carea dji china acā pananara puruđaa pira wāsidaa. Ādji purudebemarāa, dji puru caita bearāa bida jai bara bādebebemada jūma nēbārasidaa. Mał carea purudebemarāba acāde zesėsidaa. ¹⁵⁻¹⁶ Jesu bāma jūēbadade unusidaa jai zocārā erobadara Jesu caita chūmāda. Quīrā bapeda cacuade jābadara jā basia. Mał unupeđadaba dewarārā nēbārasidaa jai bara badara sāwāsida. China sāwāpedada sida nēbārasidaa. Jūmarāda bio ne waya duanesidaa. ¹⁷ Mał carea ādjirāba Jesua bedea djuburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā.

¹⁸ Jesu jābade badoside dji jai bara badaba bedea djuburiasia idji ume wāi carea. ¹⁹ Baribara Jesuba idu wābiē basia. Ātebāra jarasia:

–Diguidā wāpeda bā ēberārāa jaradua Ācōrēba bā ume ne waiāa ođada. Ādjia nēbāradua sāwā idjia bāra bio quīrā djuburiasida.–

* 5:1 Gerasa. Griego bedeadē acāra cartade “Gadara” wa “Gergasa” bā bāa.

²⁰ Ara maḷda jai erobaḍara wāpeḍa jūma Decapoli druade nēbalaḷbadjia Jesuba idji ume ne waibala oḍada. Maḷ bēra jūmarāba cawa crīchadaē basia.

Jesuba wērācau biabida

Mateo 9:18-26; Luca 8:40-56

²¹ Jesu jēda jābade amene droma quīrārā chānacarea ēberārā zocārā idji ḷamaa zesidaa. Maḷ carea Jesura do icawa besia. ²²⁻²³ Māwā ḷade ēberā Jairo abadada zesia. Maḷ Jairoora judiorā dji jarebada dede dji boro basia. Maḷne Jairoora Jesu caita jūēpeḍa idji jirū caita barru cobepeda nāwā beḍea djuburiasia:

–Mā cauda jūācāyā nūmala. ḷa jawara idji ḷrā ḷade zedua biamārēā.–

²⁴ Ara maḷda Jesura Jairo ume wāsia. ēberārā zocārā Jesu ume wābada bēra pēsua nībasia.

²⁵ Maḷne ēberārā tāēna wērā doce poa oamiaba jida ḷada nībasia. ²⁶ Maḷ wērāba nēārā diabadarāa idji paratarā jūma diadodamīna biaē basia. Zocārā nēārā diabadarāba idjira bia mīgabisidaa baribalaḷa wetara wāsia. ²⁷⁻²⁸ Maḷne Jesudebemada beḍea panada ūrīpeḍa ēberārā tāēna Jesu jēdaare caita wāsia. Nāwā crīchasia: “Idji cacuade jā ḷada tāibalaḷa, māra biaya.” Ara maḷda Jesu cacuade jā ḷara chupea tāsia. ²⁹ Tābalaḷade idji oara taldrasia. Māwā cawasia idji cauda biē badara biasida. ³⁰ Baribalaḷa Jesuba cawasia idji ḷbaḷadeba abaḷda biasida. Maḷ bēra jēda acapeda iwīdisia:

–Mā cacuade jā ḷara ḷcaiba tāsi?–

³¹ Maḷne idji ume nībabadarāba jarasidaa:

–ḷsāwā iwīdi ḷa caiba ḷara tāsida? ḷa unu ḷa ēberārāba ḷara pēsua eropanada.–

³² Māwā jarabadamīna Jesuba jūmarāda palraḷa acasia idji tānada cawai carea. ³³ Māwā ḷade wērāra ne wayaaba ure nūmasia Jesudeba biadada cawa ḷa bēra. Maḷbe Jesumaa zepeda idji quīrāpita barru cobepeda jarasia:

–Mābalaḷa wārāda ḷara tāsia.–

³⁴ Maḷ carea Jesuba idjia jarasia:

–Cau, wārāda biaida iḷāna bēra ḷara biasia. Necai wādua. ḷara waa bia mīgaēā.–

³⁵ Jesu wadi beḍea ḷade Jairo dedeḷa ḷcalaḷa zedapeda idjia jarasidaa:

–ḷa caura jaidasia. ḷcārēā jaradiabarira mīā sēi?–

³⁶ Māwā jarabaldara Jesuba quīrācuitaē basia. Ātebalaḷa Jairoa jarasia:

–Ne wayarādua. Sodeba iḷādua.–

³⁷ Maḷbe Jesuba Pedroda, Santiagoda, Santiago djaba Juaḷ sida Jairo dedaa edesia. Waabemara idu wābiē basia. ³⁸ Jairo dema jūēbadade Jesuba ūrīsia ēberārāra ḷaga aujiā duanada. ³⁹ Eḍa wāpeḍa Jesuba dji aujiā duanā jarasia:

–ḷcārē cārēā jācua aujiā duanā? Jāḷ wērācaura beuē ḷa, ātebalaḷa cāi ḷa.–

⁴⁰ Maḷ carea ēberārāba idjimaa acaladapeda ipidasidaa. Baribalaḷa Jesuba jūmarāda dajadaa wābisia. Maḷbe idji ume nībabadarāda ūbea, dji wērācau zezada, dji papa sida eḍa edesia wērācau ḷapedadamaa. ⁴¹ Wērācau jḷawade jidapeda Jesuba jarasia:

–Talita cumi.– (Maḷ arameo bedeaba nāwā jara ḷa: “Cau zaque, mā ḷa jaraya: pirabaridua.”)

⁴² Ara maḷda wērācaura pirabaripeda nībade wāsia. Idjira doce poa basia. Maḷgaḷdebemada jūmarāba cawa crīchadaē basia. ⁴³ Baribalaḷa Jesuba ādjia bio jarasia ni abaḷa jararānamārēā. Idjaba jarasia wērācaura ne cobidamārēā.

6

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Luca 4:16-30

¹ Mamaḷba Jesura idji puruḍaa wāsia. Idji ume nībabadarā sida wāsidaa. ² Anāubada ewaride Jesuba judiorā dji jarebada dede Ācōrē bedeara jaradia basia. Maḷne zocārā ūrī duanaba cawa crīchadaē basia. Nāwā jara duanasidaa:

–Idjia ḷsāmaareba jāḷ crīcha cawaara edasi? ḷcaiba idjia necawaada diasi? ḷsāwā ne ununacada poya oi? ³ ḷidjira de obariēca? ḷMaria warrada jāwā ḷāēca? ḷIdji djabarāra Santiago, Jose, Juda idjaba Simoḷēca? ḷIdji djabawērārā sida dajirā tāēna panāēca?–

Ādjirāba Jesura iḷā quīrīnaē basia. ⁴ Maḷ bēra Jesuba jarasia:

–Ācōrēneba bedeabarida djārā druade wayabadaa, baribalaḷa ara idji druadebemarāba wayadāca. Idji puruba, idji dede panabada bida wayadāca.–

⁵ Mama Jesuba ne ununacara poya oē basia. Ababe idji jḷawara ḷcalaḷa cacua biē bea ḷrā ḷbalaḷade biabisia. ⁶ Idji purudebemarāba iḷānaē bada bēra Jesuba cawa crīchaē besia.

Jesuba doce eḍadarā diabueda

Mateo 10:5-15; Luca 9:1-6

Jesua puru zaque beaza jaradia wāsia. ⁷ Māwānacarea idjia doce edadarāra ābaa trāsia. Ādjirāa ḅḅada diasia jaida āyā jḅretadamārēā. Maḅbe puru zaque beaza ume umēa diabuesia. ⁸ Ādji wāni naēna jarasia wāḅḅadade ni cārē sida ederānamārēā. Ode codida, buchacada, parata sida edediē panḅḅana asia. Bardona awa ededida panḅḅa jarasia. ⁹ Idjaba jarasia zapato jnida panḅḅa baribḅḅa ādjia cacuade jḅ panḅḅ awa ededida panḅḅa. ¹⁰ Maḅ awara jarasia:

–Bārā baridua purude jūēḅḅadade abaḅ dede ḅade wānibḅḅa maḅ dede pananadua aba purudeba ēdrḅḅadadaa. ¹¹ Abaḅ puruba bārāda bia edaēḅḅa, ādjia bārā bedeada ūrī quīrīānaēḅḅa, mamaḅba ēdrḅḅadada. Ēdrḅḅadade egoro pora bārā jīrū jāne ḅḅa jārāpetadada. Maḅba cawabiya ādjia Ācōrē igara panḅḅ carea idjia cawa oida.–*

¹² Ara maḅda Jesu ume nīḅḅadarāra wāsidaa. Wāḅḅadaza ēberārā jarabadjidaa ādji cadjiuara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. ¹³ Maḅ awara jaira zocārā ēberārā cacuadebemada āyā jḅrecuasidaa idjaba zocārā cacua biē beara olivo dragaba pḅḅḅadade biabibadjidaa.†

Herodeba Jesudebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Luca 9:7-9

¹⁴ Herodeda Galilea druadebema boro basia.† Maḅ Herodeba Jesura trḅ ḅḅa ḅada ūrīsia. ḅḅaḅḅa Jesudebemada nāwā jarabadjidaa:

–Borocuebari Juaḅda ḅḅebasia. Maḅ bērā jūma ne ununacara poya o ḅḅa.–§

¹⁵ Dewararāba jarasidaa Jesura Ācōrēneba bedeabari Elíada. Dewararāba jarasidaa:

–Idjira Ācōrēneba bedeabaria dadji drōēnenabema ewaride ḅeada quīrāca.–

¹⁶ Baribḅḅa Herodeba māwā ūrīpeda jarasia:

–Maḅḅara Juaḅ. Mḅa idjira oḅḅá ḅḅ beabisia baribḅḅa beudada ḅḅebasia.–

¹⁷⁻¹⁸ Herodeba Juaḅ beabidara nāwā basia: Herodeba ara idji djaba Felipe quimada edasia. Maḅ wērāra Herodía abadjidaa. Herodeba idji āyōrēra edada bērā Juaḅba jarabadjia: “ḅḅ djaba quimada erobacara ḅḅa.”* Maḅ carea Herodeba Juaḅra jidabipeda preso ḅḅḅada dede carenaba jḅ ḅḅasia.

¹⁹ Maḅ awara Herodíaba Juaḅra quīrāma basia. Idjira beabi quīrīā basia māwāmīna poya oē basia. ²⁰ Dji boro Herodeba Juaḅra waya basia idjaba cawa basia Juaḅra ēberā jīpa ḅḅda, Ācōrē itea ḅḅda. Maḅ carea Juaḅra idu biē obica basia. Herodeba Juaḅ bedeara bia ūrīḅḅadja baribḅḅa cawa crīchaē besia.

²¹ Ewari aba Herodíaba cawasia sāwā Juaḅra beabida. Nāwā basia: dji boro Herode toda ewari jūēsīde ne cobada waiḅḅada obisia. Idjiare bea dji dromarāda, dji djōḅḅada bororāda, Galilea druadebema dji droma bea sida trḅḅicuasias idji ume ne codamārēā. ²² Māwā ne co duanane Herodía cauda eda zepeda jūmarā quīrāpita bairasia. Maḅba Herodera, idji ume ne co duanḅ sida bio ḅḅsrīdasidaa. Herodeba maḅ awērāra jarasia:

–ḅḅḅadja quīrīāḅḅḅada mḅa iwīdidua. Ara maḅda mḅa ḅḅa diaya.–

²³ Idjia wārāneba jarasia:

–ḅḅa mḅa iwīḅḅḅḅḅada mḅa jūma diaya. Mḅa poya erobḅ sida ēsidra diaya.–

²⁴ Maḅne Herodía caura dajadaa wāpeda idji papaa nāwā iwīdisia:

–Mḅa ¿cārēda iwīdi?–

Maḅne dji papaba panusia:

–Borocuebari Juaḅ boroda iwīdidua.–

²⁵ Dji caura Herodema isabe jēda wāpeda nāwā jarasia:

–Mḅa quīrīā ḅḅa ara nawena ḅḅa Borocuebari Juaḅ boroda mḅa epedecode diaida.–

²⁶ Māwā iwīdisīde Herodera bio sopuasias. Baribḅḅa idji ume ne co duanḅ quīrāpita wārāneba jarada bērā awērāba iwīdisīde quīrāca o quīrīāsia. ²⁷ Ara maḅda Herodeba zarrada wābisias Juaḅ borora enemārēā. ²⁸ Maḅ zarrara preso ḅḅḅadamaa wāpeda Juaḅra oḅḅá ḅḅasia. Idji borora epedecode enepeda Herodía caua diasia. Maḅbe dji cauba dji papaa diasia.

²⁹ Juaḅ ume nīḅḅadedadaba maḅ ūrīsīdade Juaḅ cacuara jḅḅḅḅe wānapeda ḅḅbarīde edesidaa.

* **6:11** Griego bedeade ḅḅḅḅ cartade nāḅ sida ḅḅ ḅḅa: “Wārā arada mḅa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewarīde Sodoma, Gomorra puru cāyābara maḅ purura wetara cawa oya.” **Genesi 18:16**deba aba **19:29**daa. † **6:13** Jesu ume nīḅḅadarāba cacua biē beara olivo dragaba pḅḅḅadē basia biabidi carea. Āteḅḅḅa māwā pḅḅḅadade cawabisidaa Ācōrēba ēberārā biabi ḅḅda (Santiago 5:14-15). Edaude olivo dragaba pḅḅḅadēne cacua biē beara biabisidaa (Hecho 3:1-10; 5:12-16; 9:32-35; 19:11-12). ‡ **6:14** Herode. Maḅ Herodera Antipa trḅ jarabadjidaa. Ācōrē Bedeade odja ḅḅa Mateo 14:1-10de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bīda. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidaa (Mateo 2:1-23). § **6:14** Griego bedeade ḅḅḅḅ cartade ḅḅ ḅḅa Herodeḅḅḅa māwā jarasida. * **6:17-18** Levitico 18:16.

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigada
Mateo 14:13-21; Luca 9:10-17; Juał 6:1-4

³⁰ Māwānacarea Jesuba diabuedarāra idji ume ābaa dji jaresidaa. Ādjia opedadara, jara-diapedada sida Jesua jūma nēbala panasidaa. ³¹ Māwā panane ēberārāra zocārā zesesdaa. Ādjirā careba panla poya ne codaē basia. Mał bērā Jesuba jarasia:

–Wānadra ēberā neēmaa ānāūni carea.–

³² Ara małda āduba jābade wāsidaa ēberā neēmaa. ³³ Baribala zocārāba ādji wābdara unusidaa. Małne cawasidaa cairāda māwā wānada. Mał bērā puruzabemarāda ādji wābdamaa jirūba wānapeda ādji na jūesidaa. ³⁴ Jesura jābadeba drua badobalade mał ēberārā zocārā duanada unusia. Oveja dji wagabari neē quēdea quīrāca panla bērā Jesuba ādjirāra mīā djaburi unusia. Mał carea ādjirāra jaradia besia.

³⁵ Queubodode Jesu ume nībabadarāra idjima zedapeda jarasidaa:

–Nama ēberāra caita neēa. Mał awara queubala. ³⁶ Ēberārā jaradua de beamaa wa puru beadaa codira nēdode wānamārēā. Ni cārē sida neē panla.–†

³⁷ Baribala Jesuba jarasia:

–Bārābala ne cobidadua.–

Małne ādjia jarasidaa:

–ĶCārēda daiba cobidi? ĶBala quīrīā bala daiba jūma nał ēberārā itea pał nēdode wānida? Abada berara poa aba trajaida bala mał parata edai carea.–

³⁸ Małne Jesuba iwīdisia:

–ĶDadjirāba pałda jūmasāwā eropana? Acade wānadua.–

Ara małda wāsidaa. Acadapeda ādjia jarade zesidaa:

–Pałda juesumabe idjaba bedada umébe eropana.–

³⁹ Małbe Jesuba jūmarāa jarasia pōājārā pāwārāne awara awara chūpanenamārēā. ⁴⁰ Ara małda ācala cien, ācala cincuenta awara awara chūpanesidaa. ⁴¹ Jesuba pał juesuma panara, beda umé panla sida idji jawade edapeda bajānaa acapeda Ācōrēa bia jarasia. Małbe pałra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadamārēā. Beda umébema sida jedecadamārēā diasia. ⁴² Małbe jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa. ⁴³ Pał adubadara, beda adubada sida jal pesidade doce jamara birasidaa. ⁴⁴ Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaa.

Jesu do ārā nībada

Mateo 14:22-27; Juał 6:16-21

⁴⁵ Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāra jābade badobisia idji na quīrārā chānapeda Betsaidā purudaa wānamārēā. Małne idjira besia ēberārā dīguīdaa wābigai carea. ⁴⁶ Jūmarāda wābigapeda eyadaa Ācōrēa iwīdide wāsia. ⁴⁷ Queuside Jesu ume nībabadarāra jābade do quēsīdra panasidaa. Małne Jesura drua iduba basia. ⁴⁸ Idjia unusia ādjira dowiba poya wānaē panla nāūrāda ādji nocoareba puā nūma bērā. Āsaboode Jesura do ārā nīda ādjirā caita wāyā wābala basia. ⁴⁹⁻⁵⁰ Małne jūmarāba idjira do ārā nīda unusidaa. Baribala bēwārāda māwā bāda crīchāsidaa. Mał carea bio dauperadapeda ne wayaaba biasidaa. Ara małda Jesuba jarasia:

–ĶSozarra beadada! Māda jāwā bala. ĶNe wayarānadua!–

⁵¹ Jesu jābade badoside nāūrāra cābasia. Mał bērā bio ne wayasidaa idjaba cawa crīchadaē panesidaa. ⁵² Jesuba pał maārī bādeba ēberārāra zocārā ne cobigadamīna ādjia wadībida idjidebemada cawadaē panasidaa. Abeda poya cawadaē basia.

Jesuba Genesare druade cacua biē bea biabida

Mateo 14:34-36

⁵³ Chā wānada Genesare druade jūēnapeda doya wibarisidaa. ⁵⁴ Jābadeba drua badosidade mamabemarāba abeda Jesura cawasidaa. ⁵⁵ Mał carea puruza pira wāsidaa ādji cacua biē beara Jesumaa ededamārēā. Ēberārāba Jesura sāma bāda ūrīsīdara dji cacua biē beara clāde ara edebadjīdaa. ⁵⁶ Idji wābala ēberārāba cacua biē quēdeara ode bābdajīdaa. Puru zaquede, puru beade, puru āi bida māwā obadjīdaa. Małne Jesua beada djaburiabadjīdaa idjia cacuaē jal bala ida tābimārēā. Idji tābdara jūmaena biacuabadjīdaa.

7

Jalwa salabadadebema

Mateo 15:1-20

¹ Ewari aba pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida Jerusaleā purudeba Jesumaa zesidaa. ² Mał ēberārāba unusidaa ācala Jesu ume nībabadarāda jalwa saladaē ne co panla.

† 6:36 Ni cārē sida neē panla. Griego bedeade ācala cartade małra neēa.

Drõenabemaba jλwa sλgλbadadebema jaradiapedada quĩrāca odaē panλ bērā ādjira biē jarasidaa.* (3 Pariseorāba, waabema judiorā bida jλwara b̄arima zocārā sλgλbadaa drõenabemaba jaradiapedada quĩrāca.† Māwā sλgλdaēbλrλ ne codacaa. 4 Idjaba ne nēdobuebada maλba diguidaa zedapeda drõenabemaba jaradiapedada quĩrāca sλgλdaēbλrλ, ne codacaa. Maλ awara ādji sāūda, zocoda, cuguruda, cλda sīda quĩrācuita sλgλbadaa.‡ Ne zocārā quĩrācuita obadaa drõenabemaba jaradiapedada ēpēni carea.) 5 Maλne pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Jesua iwīdisidaa:

–Bλ ume n̄babadarāba jλwa mititia ne cobadaa. ¿Cārē cārēā dadjī drõenabemaba jaradiapedadara odaca?–

⁶ Jesuba panusia:

–Bārā dji biaca b̄earā, Ācõrēneba bedeabari Isaiaba bārānebemada nāwā arīde bλsia:

Naλ puruba m̄la bia bedeabaria, baribλrλ wārāda ādji sodeba m̄ma crīchadacaa.

⁷ Ādji quĩrābe m̄la bia bedeabadaa.

Mλ beēa cāyābara ēberā crīchadλrλ jaradiabadaa.§

⁸ Ara maλ quĩrāca Ācõrēba obi bλ beēara bārāba amabadaa drõenabemarāba jaradiapedada ēpēni carea.*

⁹ Maλ awara Jesuba jarasia:

–Ara bārāba obadadeba Ācõrēba obi bλ beēara igarabadaa. ¹⁰ Moiseba nāwā jarasia: “Bλ zezada, bλ papa sīda wayadua.”† Naλ sīda jarasia: “Bariduaba idji zezada wa idji papada biē jaraibλrλ, maλgλra beuida bλa.”‡ ¹¹⁻¹² Baribλrλ bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba ababe naλda jarabadaa: “Jūma m̄la erobλra Ācõrēa diada bērā m̄la bλra poya carebaēa.”§ ¹³ Māwā bārā drõā naēnabemaba jaradiapedada ēpē panλneba Ācõrē beēara igarabadaa. Bārāba ne zocārā maλ quĩrāca obadaa.–

¹⁴ Maλbe Jesuba ēberārā arima duanλra jūma trāpeda nāwā jarasia:

–Jūmarāba mλ beēara ūrīnadua cawadamārēā. ¹⁵ Dadjia cobadaba Ācõrē quĩrāpita mititia bλcaa. Ātebλrλ sodeba ze bλbλrλ dadjira mititia bλbaria. ¹⁶ Dji cλwλrλ bara bλba quĩrācuita ūrīdua.–*

¹⁷ Maλbe Jesuba ēberārā arima duanλra amepeda diguidaa wāsia. Mama idji ume n̄babadarāba dadjī mititia bλbaridebemada iwīdisidaa. ¹⁸⁻¹⁹ Maλne Jesuba jarasia:

–¿Bārā bida wadi adua panλca? Ūrīnadua: dadjia cobadaba Ācõrē quĩrāpita mititia bλcaa, dadjī sode eda wāē bλ bērā. Ātebλrλ biteda wāpeda dajadaa ēdrλbaria.–

Māwā jara bλdeba Jesuba cawabisia ne jūma cõdira bia bλda. ²⁰ Maλbebλrλ jarasia:

–Edaλba ze bλba ēberāra Ācõrē quĩrāpita mititia bλbaria. ²¹⁻²² Crīcha cadjiruada, daunemaida, audua baida, m̄ia beaida, ne drλaida, jūma eroba quĩrā baida, ne cadjirua o baida, djārā cūrūgaida, peraē oida, djārāba erobλ carea biē baida, ēcarraare biē beēeaida, djārā cāyābara biara bλda crīchaida, idjaba crīcha neē bλca o bai sīda ēberā sodeba zebaria. ²³ Jūma maλ cadjirua edaλba ze bλba ēberāra Ācõrē quĩrāpita mititia bλbaria.–

Jesuba wērācau biabida

Mateo 15:21-28

²⁴ Jesura mamaλba Tiro druadaa wāpeda abal ēberā dede besia.† Idji sāma bλda ni abala cawabi quĩrāē basia. Māwāmīna cawasidaa. ²⁵ Maλ druade wērāda basia. Idji caura jai bara basia. Maλ wērāba Jesudebema ūrīside idji bλmaa wāpeda idji jirū caita chīrāborode cobesia. ²⁶ Maλne beēa djuburiasia Jesuba jaira idji cau cacuadebemada āyā jλretamārēā. Baribλrλ wērāra judioē basia.‡ Siropenicia druadebema basia. ²⁷ Maλ carea Jesuba idjia jarasia:

–Warrarāda na idu ne cobida bλa. Biē bλa warrarāba co panλda jārīda usaa diai carea.–

²⁸ Maλne wērāba panusia:

–Bλa jara bλra wārāa, mλ Boro, baribλrλ warrarāba djico jurruzoabidada usaba mesa edre cobaria.–

* **7:2** Ādjira biē jarasidaa. Griego bedeade λcλrλ cartade maλra neēa. † **7:3** Levitico 22:4-8de sacerdoterā cuidida panλnebemada bλ bλa, baribλrλ Jesu ewarīde pariseorāba jarabadjīdaa jūmarāba māwā odida panλda. ‡ **7:4** Cλda. Maλba jaraē bλa borobada ātebλrλ ādji ne codī carea chūmebadada. Griego bedeade λcλrλ cartade maλra neēa. § **7:7** Isaiā 29:13. * **7:8** Griego bedeade λcλrλ cartade idjaba nāwā bλ bλa: “Bārāba zocoda, sāū sīda quĩrācuita sλgλbadaa. Bārāba ne zocārā maλ quĩrāca obadaa.” † **7:10** Exodo 20:12. ‡ **7:10** Exodo 21:17. § **7:11-12** Māa erobλra Ācõrēa diada. Griego bedeade bλ bλa: “Naλgλra Corbaλa.” * **7:16** Griego bedeade λcλrλ cartade maλ versīculora neēa. † **7:24** Tiro. Griego bedeade λcλrλ cartade maλ awara “idjaba Sīdoλ” bλ bλa. ‡ **7:26** Judioē. Griego bedeade bλ bλa “griego.”

²⁹ Mañ ùrìpeda Jesuba jarasia:

–Bla māvā bia panuna bērā necai diguidaa wādua. BΛ cau cacuade bada jaira āyā wāsia.–

³⁰ Wērā idji dede jūeside idji caura cΛdāde necai bΛda unusia. Dji jaira wārāda āyā wāsia.

Jesuba ēberā cΛwara qui bΛ biabida

Mateo 15:29-31

³¹ Jesura Tiro druade badada jēda wāsia. Sidoñ druade jūēne wāpeda Decapoli druareba Galilea amene dromanaa wāsia. ³² Mama ēberārāba cΛwara qui bΛda Jesumaa enesidaa. Mañ ēberārā idjaba quīrāme cara basia. Ādjirāba Jesua bedea djuburiasidaa idji jawara mañ ēberā ãrã bΛpeda biabimārēā. ³³ Ara mañda Jesuba cΛwara qui bΛra jīga edesia. Mañbe idji jawā jīwīnra dji ēberā cΛwara uriaza berajusia. Māvā opeda ara idji jawā quēbāde idosia. Ēberā quīrāmene ibaba mañrī wara edasia. ³⁴ Mañbe bajānaa acΛpeda ãyāba drasoa ãyābapeda arameo bedeeade jarasia: “jEpatal” Mañ bedeeaba jara bΛa “ogadrādua.” ³⁵ Ara mañda ēberā cΛwara ogadrāpeda bia ùrī besia. Idji quīrāmera biada bērā bia bedea besia.

³⁶ Jesuba ādjirāa jarasia mañnebemada ni abāaa jararānamārēā. Māvāmīna wetara nēbΛrΛbadjidāa. ³⁷ Dji arima panāba bio cawa crīchadaē panesidāa. Nāvā jarasidāa:

–Jesuba ne jūmada bia o bΛa. CΛwara qui beara ùrībībaria, quīrāme cara beara bedeeabībaria.–

8

Jesuba mil quīmārē ēberārā ne cobida

Mateo 15:32-39

¹ Mañ ewaride wayacusa ēberārāra Jesuma zocārā powuasidāa. Ādjirāba codira neñ panasidāa. Mañ bērā Jesuba idji ume nībabadarāra trāpeda jarasia:

² –Māa nañ ēberārāra mīa djuburi unu bΛa. Mā ume duanāda ewari ūbea babΛra. Ādjia codi carea eropanāra jōsia. ³ Mā ādjirāra ne codaē diguidaa wābigaibΛra, ota cacua norrarīdīdia. ΛcΛra wārāda tΛmΛba ze panā.–

⁴ Idji ume nībabadarāba iwīdisidāa:

–Nama ēberā neēma ģsāma jāñ ēberārā itea codira edadi?–

⁵ Mañne Jesuba iwīdisia:

–ĴBārāba pañda jūmasāwā eropanΛ?–

Ādjia panusidāa:

–Sietebe.–

⁶ Mañbe Jesuba ēberārāra jūma egode chūmēbicuasīa. Mañ siete pañra idji jawāde edapeda Ācōrēa bia bΛda asia. Mañbe pañra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadamārēā. Ara mañda jedecasidāa. ⁷ Idjaba beda zaqueda zocārāēbe eropanasidāa. Jesuba mañ carea Ācōrēa bia jarapeda ēberārāa jedecabisia. ⁸ Ara mañda jūmarāba codapeda jāwūācuasidāa. Dji adubada jΛra pesidāde siete jamara birasidāa. ⁹ Mama ne copeđadara mil quīmārē duanasidāca bΛa. Māvānacarea Jesuba ēberārāra wābigasia. ¹⁰ Mañbe idjira, idji ume nībabadarā sīda jābade badodapeda Dalmanuta druadāa wāsīdāa.

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Mateo 16:1-4; Luca 12:54-56

¹¹ Mañ ewaride pariseorāda zedapeda Jesu ume ijara panasidāa. Ādjia cawa quīrā panasidāa idjira wārāda bajāneba ze bΛ cawaya. Mañ bērā ādjia Jesua iwīdisidāa ne ununacada omārēā. ¹² Ādjia māvā mīa sē panΛ bērā Jesura ãyāba drasoa ãyābapeda jarasia: –Idībema ēberārāba Ĵcārē cārēā ne ununacada unu quīrā panΛ? Wārā arada māa jaraya: mΛra Ācōrēneba ze bΛda cawadāmārēā mΛa ne ununacada oēa.–

¹³ Māvā jarapeda pariseorāra amesia. Jesura idji ume nībabadarā sīda jābade badosidāa wayacusa amene droma quīrārā chāni carea.

Pariseorā harina ēsābībari

Mateo 16:5-12

¹⁴ Mañ chā wābΛdāde Jesu ume nībabadarāba cawasidāa pañda quīrādoasidāa. Jābade pañda ababe eropanasidāa. ¹⁵ Mañne Jesuba jarasia:

–Pariseorā harina ēsābībarida, Herodede sīda quīrācuidadua.–

¹⁶ Jesu ume nībabadarāra āduba nāvā bedeeasidāa:

–Idjia māvā jarasia dadjirāba pañda enepedadaē bērā.–

¹⁷ Jesuba cawa basia cārēnebemada bedea panāda. Mañ carea jarasia:

–Ĵcārē cārēā pañra neēana a panΛ? ĴMā odara bārāba unusidāmīna cawadaē basica? ĴBeda poya cawadaēca? ĴDua panΛca mΛra caida? ¹⁸ ĴBārāra dau bara beamīna ununacaca? ĴCΛwara bara beamīna ùrīnacaca? Mā odara quīrādoasidāca? ¹⁹ Mā pañ

juesumaneba ēberārā mil juesuma ne cobigadacarea bārāba dji adubada jarla pesidade zjamarā jūmasāwā birasida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Doce.–

²⁰ Jesuba jarasia:

–Idjaba māla siete paḷba ēberārā mil quīmārē ne cobigadacarea bārāba dji adubada jarla pesidade zjamarā jūmasāwā birasida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Siete.–

²¹ Maḷbe Jesuba ādjirāba iwidiisia:

–zSāwāērā bārāba wadibida cawadaē?–

Jesuba ēberā dauberrea ba biabida

²² Betsaidā purude jūesidade ḶCAGABA ēberā dauberrea ḶADA Jesuma enenapeda bedea djuburiasidaa biabimārē. ²³ Jesuba maḷ dauberrea ḶARA jawade jidapeda puru āyā edesia. Maḷbe dji ēberā daude idosia. Idji jawara ḶRḶ Ḷapeda iwidiisia unubAGAWA cawaya. ²⁴ Maḷne ēberāba aCḶpeda jarasia:

–Māla ēberārāda unu ḶAA baribAGAWA bacuru quīrāca nīnada unu ḶAA.–

²⁵ Jesuba wayacusa idji jawara ēberā dau ḶRḶ ḶASIA. Maḷne ēberāba bio unu Ḷesia idji daura biada bēra. TAGMA ne jūmada ēsā unu Ḷesia. ²⁶ Jesuba idjia nāwā jarasia:

–Diguida wābAGAWAde purude eda wārādua. Māla odara ni abaAA jararādua.*

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-20; Luca 9:18-21

²⁷ Māwānacarea Jesura idji ume nībabarā sida Cesarea-Pilipo druade puru zaque beaza pagAGAWAde wāsidaa. Ode nīnane Jesuba idji ume nībabarāba iwidiisia:

–Ēberārāba māra zcaida crīcha panA?–

²⁸ Ādjirāba panusidaa:

–ḶCAGABA jara panAA ḶARA Borocuebari Juaāda. Dewararāba jara panAA ḶARA Elīada. Dewararāba jara panAA ḶARA Ācōrēneba bedeararida.–

²⁹ Maḷne Jesuba iwidiisia:

–BaribAGAWA bārāba māra zcaida crīcha panA?–

Pedroba panusia:

–ḶARA Ācōrēba ēdRA edabari diai jaradaa.†

³⁰ Jesuba ādjirāba bio jara ḶASIA maḷgARA ni abaAA jararānamārē.

Jesuba idji beadidebema jarada

Mateo 16:21-28; Luca 9:22-27

³¹ MamaABA Ḷtaa Jesuba idji ume nībabarāba jarabadjia idjira bia mīgaida Ḷada. Nāwā jarasia:

–Purudebema bororāba, sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada bida mā, Naḷ Djara Edadada igaradapeda beabidīa. BaribAGAWA māra ewari ūbeade ārēbaya.–

³² Jesuba maḷgARA ebuda jarasia. Maḷ carea Pedroba idjira jīgabe edepeda quēā ḶA quīrāca māwā bedearāduaada asia. ³³ BaribAGAWA Jesuba jēda idji ume nībabarāmaac aCḶAGAWAde Pedrora nāwā quēāsia:

–Satana, mā caitabemada āyā wādua. ḶAA Ācōrē quīrāca crīchaē ḶAA. ĀtebAGAWA ēberā quīrāca crīcha ḶAA.–

³⁴ Jesuba idji ume nībabarāba, dewararā sida trḶpeda jarasia:

–AbaABA māda ēpē quīrā ḶABAGAWA, idjia o quīrā ḶARA igarapeda bia mīgai carea baida ḶAA.† Maḷbe māra ēpēida ḶAA. ³⁵ AbaABA naḷ ējūāne bia baida jarla baibAGAWA, jīrūare bia baēa. BaribAGAWA abalāda mā carea beuibAGAWA wa bedea bia mānebema jara ḶA carea beuibAGAWA, Ācōrē ume ewariza zocai baya. ³⁶ Ēberāda naḷ ējūāne ne jūma erobADE beuibAGAWA, zidjia erobABA carebaica? ³⁷ Beu amaaba idjia erobADEbemada zjūmasāwā poya diai? ³⁸ AbaABA naḷ ējūāne cadjirua o bea tāēna māra, mā bedea sīda adua ḶAada aibAGAWA, mā, Naḷ Djara Edada ḶABA bara zebAGAWAde maḷ ēberā adua ḶAada aya. Maḷ ewaride mā Zeza Ācōrē ḶABA bara idjaba idji bajānebema nezocarā ḶABA bara zeya.–

* 8:26 Māla odara ni abaAA jararādua. Griego bedeadē ḶCAGAWA cartade māra neēa. † 8:29 Ācōrēba ēdRA edabari diai jaradada. Māra griego bedeadē “Crito” bā ḶAA. Critora trḶēa. Jara ḶAA “Ācōrēba ēdRA edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda Ḷadada.” Arameo bedeadē jarabadaa “Mesías.” ‡ 8:34 Bia mīgai carea baida ḶAA. Griego bedeadē nāwā bā ḶAA: “Idji crura atau edeida ḶAA.”

9

¹ Idjaba Jesuba jarasia:

–Mā wārāda jaraya: ἄσαγα nama panḷ beudi naēna ebuda ununia Ἄcōrēba mḷ, jūmarā Boro Ḅadara ḄḄa bara zebḷḷada.–*

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-13; Luca 9:28-36

² Sei ewari badacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, Juaḷ sida āduba eya ḷḷḷ Ḅamaa edesia. Mama ādji quīrāpita Jesura quīrā awara nūmesia. ³ Idjia cacuaḷe jḷ Ḅara bio totroa besia. Naḷ ējūnebemaba tātobada sida maḷ quīrāca poya totroa oḷaēa. ⁴ Maḷne ādjia unusidaa Eliāda, Moise sida Jesu ume beḷea panāda. ⁵ Maḷ carea Pedroba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bia Ḅa daira nama panḷada. Daiba de zaqueda ūbea oḷia; aba Ḅa itea, aba Moise itea, idjaba aba Eliā itea.–

⁶ Pedrora māwā beḷeasia ni cārē sida cawaē bērā. Ḅdjira wārāda dauperasidaa. ⁷ Māwā Ḅḷe jārārāda ādji ḷḷḷ zesia. Maḷ jārārāneba naḷ beḷeada jḷgua ūrīsidāa:

–Naḷgara mḷ Warraa. Idjira mā bio quīrā Ḅa. Idjia jara Ḅara ūrīnada.–

⁸ Wayacusa acḄḷadaḷe waabemarāda ununaē basia. Ababe Jesudḷ Ḅdjirā ume basia.

⁹ Maḷbe eyaḷeba eḷaa zebḷadaḷe Jesuba ādjia bio jara Ḅasia eyaḷe unupeḷadara ni abaḄa jararānamārēā aba Naḷ Djara Edada ḷrēbabḷḷadaa. ¹⁰ Maḷgara ara ādji crīchade eropanesidaa. Ḅdjiduba maḷ ḷrēbaidebemada iwīdidruabadjidāa. ¹¹ Maḷbe Jesua iwīdisidaa:

–Māwāra judiorā ley jaradiabadarāba ḷcārē cārēā jarabada Eliāda naārā zeida Ḅada?–

¹² Jesuba panusia:

–Wārāda Eliāra naārā zeida Ḅa ne jūmada bia Ḅai carea.† Baribḷḷ ḷcārē cārēā Ḅcōrē Beḷeade Ḅḷ Ḅa Naḷ Djara Edadaḷa bia mḷgaida Ḅada idjaba ēberārāba igaradida? ¹³ Mā bārāa jaraya: Eliāra wārāda zesia.† Māwāmīna Ḅcōrē Beḷeade Ḅḷ Ḅa quīrāca ēberārāba o quīrā pananara idji ume osidaa.‡

Jesuba warra jai bara Ḅa biabida

Mateo 17:14-21; Luca 9:37-43

¹⁴ Jesura, Pedrora, Santiagora, Juaḷ sida waabema Jesu ume nībabadarā duanamaa zesidaa. Maḷne unusidaa zocārā ēberārāda ādjirāma powua nūmada. Ḅsaḷ judiorā ley jaradiabadarāda ādjirā ume caicaya duanasidaa. ¹⁵ Jesu unusidaḷe jūmarāba bio cawa crīchadaḷe basia. Ara maḷda idjimaḷa pira wānapeda audiabarisidaa. ¹⁶ Jesuba ādjirāa iwīdisia:

–ḷcārē cārēā caicaya duana?–

¹⁷ Maḷ powua nūmaḷneba abaḄa panusia:

–Jaradiabari, mḷ warrada enesia Ḅa biabimārēā. Idjira jai bara Ḅa. Maḷ jaiba idjira quīrāme cara eroḄa. ¹⁸ Jaiba jidabḷḷade baebibaria, yēḷaa cōpepeabibaria, quida caḷḷaibibaria, idjaba cacua ḄḄa tabḄbaria. Mā Ḅa ume nībabadarāa jarasia jḷḷ jaira āyā jaretaḷamārēā. Māwāmīna poyadaḷe basia.–

¹⁹ Jesuba jarasia:

–jBārāba Ḅcōrēra ījānacaḷ! ījānamārēā ḷaba sḷḷbe mḷa droai? Warrara namaa enenada.–

²⁰ Ara maḷda warrara Jesumaa edesidaa. Dji jaiba Jesu unubḷḷade warrara wawabisia. Warrara egode baepeda Ḅarabari tabesia, idjaba iteḷaa cōpepea tabesia. ²¹ Jesuba dji zezaa iwīdisia:

–ḷDārāḄḷḷaca jāwā Ḅara?–

Dji zezaba panusia:

–Caibe eḷaḄa jāwā Ḅa. ²² Jaiba idjira bea quīrā Ḅa. Barima zocārā idjira tabḄbe baebibaria idjaba eḷaude doḷda baebibaria. Daira quīrā djuburiada. Poya carebaḄḷḷ, carebadua.–

²³ Maḷne Jesuba jarasia:

–Ḅa ḷsāwā mḷa poya carebaḄḷḷ a Ḅa? Ḅa ījāida Ḅa mḷa poya carebaida. Māwā ījāḄḷḷ itea Ḅcōrēba ne jūmada oida Ḅa.–

²⁴ Ara maḷda dji zezaba jḷgua jarasia:

–Mā ījā Ḅa baribḷḷ carebadua biara ījāi carea.–

²⁵ Jesuba ēberārāda araḷa powuabḷḷada ununa bērā dji jaira nāwā quēāisia:

* **9:1** Ununia Ḅcōrēba mḷ, jūmarā Boro Ḅadara ḄḄa bara zebḷḷada. Ebuda ḄḄa cārēda ununida. Ḅsaḷamaarā jara Ḅa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaarā jara Ḅa Jesu ḷrēbaidebemada, idji bajāna wāinebemada, wa Ḅcōrē Joure zeidebemada ununida. † **9:12** Malaquía 3:1; 4:5-6. ‡ **9:13** Mateo 11:14; 17:11-12; Luca 1:16-17.

§ **9:13** Marco 6:14-29.

–Quirāme carabibari jai, cawarar quibibari jai, mla bla jaraya: naḷ warra cacuaдебemada āyā wādua. Waa idji cacuađe eda zerādua.–

²⁶ Ara maḷda dji jaira biapeda wayacusa warrara biara wawabisia. Maḷbe idji cacuaдебemada ēdrasja baribarar warrara abeda beuda quirāca tabesia. Maḷ bēra dji arima duanaba jara duanesidaa:

–iAy, jāḷ warrara jaidabarisia!–

²⁷ Baribarar Jesuba warra jawade jidapeda piradrabisia. Maḷne warrara ḷta nūmesia. ²⁸ Jesura diguidaa wānacarea idji ume nībadarāba āduba iwidišidaa:

–¿Sāwāērā dairāba jāḷ jaira poya āyā jawetadaē basi?–

²⁹ Jesuba panusia:

–Jai naḷca bea āyā jawetadi carea Ācōrēa iwidišida panla idjaba ne codaca ewarida odida panla.–*

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Mateo 17:22-23; Luca 9:44-45

³⁰⁻³¹ Mamaaba Galilea druade parra wāšidaa. Jesuba idji ume nībadarāba jaradia bla bēra sāma panada ni abaaba cawabi quirāē basia. Maḷne ādjirāba jarasia:

–Mḷ, Naḷ Djara Edadara abaaba ēberāra jidabiya. Ādjirāba mla beadia, baribarar ewari ūbeade mla lrēbaya.–

³² Māwā jaradara idji ume nībadarāba poya cawadaē basia. Idjia iwidišida waya panasidaa.

¿Caida dji dromaara bla?

Mateo 10:42; 18:1-9; Luca 9:46-50; 17:1-2

³³ Maḷbe Capernaū purudaa jēda zesidaa. Diguida panenacarea Jesuba iwidišida:

–¿Cārē cārēā ode caicaya zesida?–

³⁴ Ādjirāra chupea panesidaa wārāda caicaya zepedada bēra. Ādjirāra ijara panasidaa caida dji dromaara bai cawaya. ³⁵ Maḷbe Jesura chūmepeđa idjia edada doce panla caitaara trāpeđa jarasia:

–Abaada dji dromaara ba quirā blaabarar, jūmarā cāyābara edaara baıda bla. Waabemarā nezocada baıda bla.–

³⁶ Maḷ carea warra zaqueda edapeđa ādjirā ēsi nūmasia. Maḷbe idji jawade bara edapeđa jarasia:

³⁷ –Abaaba mḷ iā blađeba warrarāda bia edaibarar, mḷda bia edabarar. Mḷ bia edabarar ababe mḷda edabarar, ātebarar mḷ Diabueđa sida bia edabarar.–

³⁸ Maḷne Juaaba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, daiba unusidaa ēberāba bla trāneba jaida āyā jawecua baıda. Baribarar idjira dadjirā ume nīe bēra daiba jarasidaa waa māwā orāmārē.–

³⁹ Maḷne Jesuba jarasia:

–Māwā orānadua. Mḷ trāneba ne ununaca o bla mḷnebemada poya biē bedeaēa. ⁴⁰ Dadjirā ume dji quirūera dadjirāare bla. ⁴¹ Wārā arada mla jaraya: bārāra mlre bēra bariduaba bārāa baidoda dawaibarar, Ācōrēba wārāda maḷ ēberā nebiada diaya.

⁴² Bariduaba mḷ iā bea dji dromaē quedeada cadjiruade baebibarar, Ācōrēba maḷ ēberā bio cawa oya. Maḷ cawa oira bio zarea bai bēra, biara bla maḷ ēberā ochirude yuda jānapedā pusade batabuedida. ⁴³⁻⁴⁴ Bla jawaba bla cadjiruada obibarar, maḷ cadjirua o amaaba bla tutadua. Bla jawā ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maḷda biara bla jawā umé erobāda tla urua quicamaa wāi cāyābara.† ⁴⁵⁻⁴⁶ Ara maḷ quirāca bla jirūba bla cadjiruada obibarar, maḷ cadjirua o amaaba bla tutadua. Bla jirū ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maḷda biara bla Ācōrēba bla jirū umé erobāda tla urua quicamaa batabuei cāyābara.‡ ⁴⁷ Idjaba bla dauba bla cadjiruada obibarar, maḷ cadjirua o amaaba ēūtadua. Bla dau ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maḷda biara bla Ācōrēba bla dau umé erobāda tla urua quicamaa batabuei cāyābara. ⁴⁸ Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradrar nūma sida quicaa.§

* **9:29** Idjaba ne codaca ewarida odida panla. Griego bedeađe ḷcārā cartade maḷra neēa. † **9:43-44** Griego bedeađe ḷcārā cartade idjaba nāwā bla bla: “Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradrar nūma sida quicaa.” ‡ **9:45-46** Griego bedeađe ḷcārā cartade idjaba nāwā bla bla: “Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradrar nūma sida quicaa.” § **9:48** Isaia 66:24.

⁴⁹ Dadjirāra bia mīga pananeba Ācōrē itea bia beadia.* ⁵⁰ Tāda bia bala baribala caya da jōibala zšawā wayacusa caya bei? Mañ bēra Ācōrē itea bia beadada.† Idjaba ābaa necai beadada.–

10

Jesuba mīa amaira biē bāada ada

Mateo 19:1-12; Luca 16:18

¹ Mañbe Jesura Capernaū purudeba Judea druadaa wāsia Jordaā do quīrāare. Ēberāra zocārā wayacusa idjima zesesidade idjia obari quīrāca ādjirāa jaradia besia. ² Māwā bāde ācala pariseorāda zesidaa. Idji biē bedeabidi carea nāwā iwīdisidaa:

–ĶUmaquīrāba dji quimada amaida bia bāca?–

³ Jesuba panusia:

–ĶMoiseba cārēda bāsi?–

⁴ Pariseorāba panusidaa:

–Moiseba iduaribisia. Idjia jarasia abāba idji wērāa carta mīa amainebemada diaibala amaida bāda.–*

⁵ Mañne Jesuba jarasia:

–Moiseba mañ bedeara bāsia bārāra cawala zarea bea bēra. ⁶ Baribala naā ējūā oside Ācōrēba umaquīrāda, wērā sida osia.† ⁷ Mañ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa bebaria. ⁸ Māwā cacua aba bā quīrāca panā.† †Ķdjira umé panāa, ātebala aba bā quīrāca panā. ⁹ Mañ bēra Ācōrēba ābaa bādara dji amanacara panā.–

¹⁰ Waya digūdaa wāpedadacarea Jesu ume nībabadarāba idjia abari quīrāca iwīdisidaa.

¹¹ Mañne Jesuba panusia:

–Barīdua umaquīrāba idji quimada amapeda dewara wērāda edaibala, mañ umaquīrāra daunema bāa. ¹² Idjaba wērāba idji quimada amapeda dewara umaquīrāda edaibala, mañ wērāra daunema bāa.–

Jesuba warra zaquerā bia jara bāda

Mateo 19:13-15; Luca 18:15-17

¹³ Mañne ēberāra warra zaquerāda Jesuma enesidaa idji jawada āra bāpeda bia jara bāmārēa. Baribala Jesu ume nībabadarāba dji warrarā enebadara quēāsidaa. ¹⁴ Ķdjia māwā obadara Jesuba bio biē ununa bēra nāwā jarasia:

–Idu warra zaquerāra māmaa zebīdadua, Ācōrēba pe erobādebemara ādjirā quīrāca panā bēra. ¹⁵ Wārā arada māa jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quīrāca abāba Ācōrēda ēpēbala, mañ ēberāra Ācōrēba pe erobādebema bāa.–

¹⁶ Māwā jarapeda Jesuba warra zaquerāra jawade bara edapeda idji jawara āra bāpeda bia jara bācūasia.

Parata bara bā Jesu ume bedeada

Mateo 19:16-30; Luca 18:18-30

¹⁷ Jesu mamaaba wābalaēde ēberāda idjima pira zesia. Mañ ēberāra Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda iwīdisia:

–Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai bāi carea Ķmāa cārēda oida bā?–

¹⁸ Jesuba panusia:

–ĶCārē cārēā māra dji biaada a bā? Ni abāda dji biaēa, ababe Ācōrēdra dji bīa. ¹⁹ Bāa cawa bāa Ācōrēba obi bā bedeara: mīā bearādua, daunemarādua, ne drarādua, sewadeba djārāra biē jararādua, djārā cūrūgarādua, bā zezara, bā papa sida wayadua.–

²⁰ Mañne ēberāba jarasia:

–Jaradiabari, cūdra edāba māa jūma mālgara jā o bā.–

²¹ Mañne Jesuba ēberāra quīrāneba acapeda jarasia:

–Wādī bāa ne aba oida bāa. Bāa erobāra jūma nēdobuede wāpeda dji paratara ne neē quedeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobāya. Mañbe mā ume nībaē zedua.–§

²² Dji ēberāba mañ ūrīpeda sopua besia bio bara bā bēra. Ara māda wāsia.

²³ Mañne Jesuba parāga acapeda idji ume nībabadarāa jarasia:

–Wārāda bio zarea bāa ēberā ne bara bāba Ācōrēra idji Boroda bāi carea.–

* **9:49** Mañ versīculora abeda ebūda bāēa. Griego bedeade bā bāa: “Jūmarāda taba uruaba caya beadia.” † **9:50** Mañ bēra Ācōrē itea beadada. Mañra griego bedeade ebūda bāēa. Nāwā bā bāa: “Tāda ara bādījde eda erobeadada.” * **10:4** Deuteronomio 24:1-4. † **10:6** Genesis 1:27; 5:2. ‡ **10:8** Genesis 2:24. § **10:21** Griego bedeade ācala cartade idjaba nāwā bā bāa: “Bāra bia mīgai carea bābala.”

²⁴ Idji ume n̄babadarāba cawa crīchadaē basía. Ācōrēba ne bara b̄eara bia pe erob̄lada crīcha panasídaa. Mañ carea Jesuba wayacusa jarasia:

–Djabarā, wārāda bio zarea b̄laa ēberā ne bara b̄aba Ācōrēra idji Boroda b̄ai carea. ²⁵ Parata bara b̄aba Ācōrēra idji Boroda b̄ai cāyābara cameyoda āguja uriade eda wāichaara b̄laa.–

²⁶ Idji ume n̄babadarāba wetara cawa crīchadaē basía. Mañne āduba iwidiidruasídaa:

–Māwāra Ācōrēba ¿caidr̄a ēdr̄a edai?–

²⁷ Jesuba ādjirā ac̄lpeda jarasia:

–Ēberāba māwā poya ocaa barib̄alga Ācōrēba poya oida b̄laa. Ācōrēmaarā ne jūmada oicha b̄laa.–

²⁸ Mañne Pedroba Jesua jarasia:

–Ba ēpēni carea daiba ne jūmada amesídaa.–

²⁹⁻³⁰ Jesuba jarasia:

–Wārā arada m̄la jaraya: m̄l carea idjaba beḏea bia m̄lnebema carea abālba idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūāda ameib̄alga, idjia amena cāyābara nañ ewaride cien edaya: deda, djabarāda, djabawērārāda, papada, warrarāda idjaba ējūā s̄ida. Ēberārāba idjira biē odi carea ēpēnia barib̄alga j̄rūarebema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai b̄aya. ³¹ Māwā dji j̄rūarebemada dji nabemarāda beaḏia, dji nabemarāda dji j̄rūarebemada beaḏia.–

Jesuba idji beaḏidebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Luca 18:31-34

³² Jerusalēlnaa wāsidade Jesura nocoare n̄basia. Mama wāb̄lada carea idjia doce edadarāba cawa crīchadaē panasídaa. Jūma idji caidu wāb̄ladarā s̄ida ne waya panasídaa. Māwā duanane Jesuba wayacusa idjia edada doce pan̄lra j̄gabe edesia. Mañbe idji s̄awāinebemada jarasia:

³³ –Ūr̄inadua, dadjirāra Jerusalēlnaa wāb̄lada. Jāma abālba m̄l, Nañ Djara Edadara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawa odamārēā. Ādjirāba m̄lra beuida b̄lada jaradapeda judiorāēā diaḏia. ³⁴ Mañgl̄rāba m̄lra ipida biē jaradapeda, idodapeda, udapeda beaḏia. Barib̄alga ewari ūbeade m̄lra l̄rēbaya.–

Zebedeo warrarāba iwidiḑedada

Mateo 20:20-28

³⁵ Zebedeo warrarā Santiagoda, Juañ s̄ida Jesumaa zedapeda jarasídaa:

–Jaradiabari, daiba quir̄iā pan̄lra b̄laa oida ara daiba iwidiḑb̄lada quir̄āca.–

³⁶ Jesuba iwidiḑisia:

–¿Cārēda quir̄iā pan̄l m̄la bārā itea oida?–

³⁷ Ādjia panusídaa:

–B̄ara jūmarā boroda beb̄algaḑe daida aba b̄l j̄lwa araare, aba b̄l j̄lwa ac̄lare idu chūmebidua.–*

³⁸ Mañne Jesuba ādjia jarasia:

–Bārāba adua pan̄lra cārēda iwidi pan̄lada. M̄lra bio bia m̄igaya. ¿Bārā s̄ida ara mañ quir̄āca bia m̄igadi carea pan̄lca?–†

³⁹ Ādjia panusídaa:

–Māē, bia m̄igadi carea pan̄lra.–

Mañne Jesuba jarasia:

–Bārā s̄ida wārāda m̄l quir̄āca bia m̄igadia.‡ ⁴⁰ Barib̄alga m̄l j̄lwa araare, m̄l j̄lwa ac̄lare chūpananida m̄la poya diaēā. Ācōrēb̄alga mama chūpananida erob̄laa.–

⁴¹ Mañne Santiagoba, Juañ bida iwidiḑadada waabema die pan̄lba ūr̄isídaa. Mañ carea ādji ume quir̄isídaa. ⁴² Barib̄alga Jesuba ādjirā tr̄lpeda jarasia:

–Bārāba cawa pan̄lra nañ ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba unubibadaa ādjia jarabadara jūmarāba j̄jā odida pan̄lada. ⁴³ Barib̄alga bārāra māwā beaḏiē pan̄lra. Bārānebemada dji dromada b̄a quir̄iā b̄al̄alga waabemarā nezocada b̄aida b̄laa. ⁴⁴ Dji dromaara b̄a quir̄iā b̄alga jūmarā cāyābara edaara b̄aida b̄laa. ⁴⁵ Mañ quir̄āca m̄l, Nañ Djara Edadara zeē b̄laa ēberārā m̄l nezocarāda beaḑamārēā. Āteb̄alga ze b̄laa ēberārā nezocada b̄ai carea. Māwā m̄lra beuya zocārā ēberārāda ēdr̄l b̄ai carea.–

Jesuba ēberā dauberrea b̄a biabida

Mateo 20:29-34; Luca 18:35-43

* **10:37** Jūmarā boroda beb̄algaḑe. Griego beḑeade b̄l b̄laa: “Ba bia quir̄ude.” † **10:38** Griego beḑeade n̄wā b̄l b̄laa: “¿Bārāra m̄l borocuedi quir̄āca borocuedica? ¿Māa doida b̄lra bārā bida poya dodica?” ‡ **10:39** Jesuba jarada quir̄āca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

⁴⁶ Jesura, idji ume n̄babadara, dewararā zocārā pan̄ sida Jerico purude jūēne wāsidaa. Ēdr̄l̄badade ēberā dauberrea b̄ada o icawa parata iwidi b̄ada chūmasia. Māl ēberāra Timeo warra Bartimeo basia. ⁴⁷ Bartimeoba ūr̄isia Jesu Nazaredebemara mama wāb̄ar̄ada. Māl carea bia jarasia:

–Jesu, Davideba zeda, m̄ara quir̄a djuburiadua!–

⁴⁸ Mālne zocārāba idjira chuexamārēā quēāsidaa baribar̄a idjia wetara biasia:

–Jesu, Davideba zeda, m̄ara quir̄a djuburiadua!–

⁴⁹ Māl ūr̄iside Jesura nūmesia. Nāwā jarasia:

–Idjira tr̄l̄nadua.–

Mālne āc̄ar̄aba dauberrea b̄ara tr̄l̄napeda jarasidaa:

–Sobiadua. Piradr̄adua. Jesuba b̄ara tr̄l̄ b̄ala.–

⁵⁰ Ara mālda Bartimeoba idjia ār̄l̄ j̄l̄ badara ēr̄apeda isabe piradr̄apeda Jesumaa wāsia.

⁵¹ Mālne Jesuba idjia iwidi basia:

–Ķcārēda quir̄ā b̄a m̄a oida?–

Dji dauberrea b̄aba jarasia:

–Jaradiabari, m̄l̄ dauba unuida quir̄ā b̄ala.–

⁵² Mālne Jesuba jarasia:

–Wādua. B̄a ĩjāna b̄ērā biasia.–

Ara mālda dauberrea badaba unu b̄esia. Mālbe Jesu ume ābaa ode wāsia.

11

Jesu Jerusalel̄ne jūēna

Mateo 21:1-11; Luca 19:28-40; Juāl 12:12-19

¹ Jerusalem̄ purude jūēboḍo baside Betpague puru caita, Betania puru caita bida duanasidaa Olivo eya carrade. Mālbe Jesuba idji ume n̄babadarāda umé diabuesia. ² Ādjia nāwā jarasia:

–Dadjirā quir̄ape b̄a purudaa wānadua. Jūēbadade bārāba burro zaqueda ununia. Māl burro zaque ār̄l̄ wadi ni abal̄da wānacaa. Ēr̄ā edadapeda enenadua. ³ Abal̄ba bārāa cārē cārēā jāwā o pan̄ada iwidi b̄ar̄a jaradadua: “Dadjī Boroba quir̄ā b̄a baribar̄a nane jēda diabueya.”–

⁴ Ode wābadade burroa dede eda wābada caita j̄l̄ nūmadā unusidaa. Ara mālda ēr̄ā edasidaa. ⁵ Āc̄ar̄a arima duanaba iwidi basidaa:

–Ķcārēda o pan̄a? Ķcārē cārēā j̄l̄ burroa ēr̄ā pan̄a?–

⁶ Jesuba jarada quir̄āca panusidade dji arima duanaba idu edebisidaa. ⁷ Mālbe burro zaquera Jesumaa ededapeda ādji cacuade j̄l̄ pan̄ara burro ār̄l̄ b̄asidaa. Mālbeb̄ar̄a Jerusalel̄ purudaa wāi carea Jesura ār̄l̄ chūmesia. ⁸ Zocārāba Jesu bia edadi carea ādjia cacuade j̄l̄ pan̄ada ode t̄ocua wāsidaa. Dewararāba bacuru j̄awate quedua bara b̄eada b̄al̄a tudapeda o icawa b̄acua wāsidaa. ⁹ Māwā obadade idji na n̄naba, caidu zeb̄ada bida j̄gua jara duanasidaa:

ĳBio bia quirua! ĳBio bia b̄ala dadjī Āc̄ōrē tr̄l̄neba zeb̄ar̄ar̄a!*

¹⁰ ĳBio bia b̄ala dadjī dr̄ōāenabema Davideba zedara! ĳDadjirā Boro bai carea zeb̄ar̄ar̄a!

ĳBio bia quirua Bajāne B̄ara!

¹¹ Jesu Jerusalel̄ne jūēside Āc̄ōrē de dromanaa wāsia. Jūma ac̄l̄ b̄apeda queubar̄a b̄ērā idjia doce edadarā ume Betania purudaa jēda wāsidaa.

Jesuba higojō bacuru biē jara b̄ada

Mateo 21:18-19

¹² Nurēma Betania purudeba wābadade Jesura jarra nūmesia. ¹³ Mālne higojō quedua bara b̄ada tam̄aba unusia. Higojō jaraēm̄ina Jesuba ac̄l̄de wāsia dji ca zaqueda odja b̄a cawaya. Araa jūēb̄ar̄ade quedua awa nūmadā unusia.† ¹⁴ Mālne Jesuba higojōa jarasia:

–ĳNī abal̄ba b̄a nejōra waa jōnaēa!–

Māl bedeara idji ume n̄babadarāba ūr̄isidaa.

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā j̄ar̄ecuada

Mateo 21:12-17; Luca 19:45-48; Juāl 2:13-22

¹⁵ Jesura Jerusalel̄ne wayacusa jūēpeda Āc̄ōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Āc̄ōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo bea sida zocārā duanasidaa. Idjaba

* **11:9** Salmo 118:25-26. Bio bia quirua. Arameo bedeaḍe “Hosana” jarabadaa. † **11:13** Israel druade higojō dji ca zaqueda marzo jedecode, abriḍde bida codida pan̄a. Dji ca zaquera ununib̄ar̄a cawabadaa junione mār̄i zauida idjaba agostodeba aba octubreḍaa waiḍaa zauida. Baribar̄a Jesuba quedua awa ununa b̄ērā cawasia jūma māl poade higojōra zauēda.

ĀCARĀBA Ācōrē de dromane diaida bĀ paratara dji druā āiba zebĀdarāa nēbĀa nēdobuebadjidāa āibema paratara diacara panana bērā. Māwā duanane Jesuba ādjirāra jūma āyā jaretacuasīa. Dji parata nēdobuebadarā mesa beada, puchirā nēdobuebadarā bugue sida jūma coracuasīa. ¹⁶ MaĀ awara ni cārē sida Ācōrē de droma caita idu enebiē basīa. ¹⁷ Ādjirāa nāwā jaradīasia: –Ācōrē Bedeade nāwā bĀ bĀa: “MĀ dera jūma puru bea itea dji iwidibada de adīa.”

BaribĀrĀ bārāba “ne drĀabadarā mīrūbada urīa” quīrāca eropanĀa.–†

¹⁸ MaĀ beade ūrīsīade sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada bīda Jesura wayasīdaa idjīa jaradīa bĀra jūmarāba bīa ūrī panĀ bērā. MamaĀba ātaā crīcha jĀrĀ panesīdaa beadī carea. ¹⁹ QueubĀrĀde Jesura idjī ume nībabadarā ume JerusaleĀneba ēdrasīdaa.

Higojō purruba nūmena

Mateo 21:20-22

²⁰ Nurēma diapēda Jesura idjī ume nībabadarā sida wayacusa JerusaleĀnaa wāsīdaa. Wābādade unusīdaa higo bacurura dji carraēde eda purruba nūmĀda. ²¹ MaĀne Jesuba jaradara Pedroba quīrānebasīa. MaĀ carea jarasīa:

–Jaradiabari, acĀdua. BĀa biē jara bĀda higojōra purruba nūmesīa.–

²² Jesuba jarasīa:

–Bārāba Ācōrēra ījānīda panĀa. ²³ Wārā arada mĀa jaraya: barīduaba za bĀ eyaa namaĀba pusade tēūne wāduada aībĀrĀ, idjīa jarabĀrĀ quīrāca māwāya. BaribĀrĀ idjī sode crīchaiē bĀa idjīa jarabĀrĀra māwāēda, ātebĀrĀ wārāda māwāida ījāida bĀa. ²⁴ MaĀ carea mĀa bārāa jaraya: jūma bārāba Ācōrēa iwidībādara wārāda edadīda ījānībĀrĀ, edadīa. ²⁵ Idjāba bārāba Ācōrēa iwidī panane barīdua ēberā ume biē panĀbĀrĀ, maĀ ēberāba biē odara nārā quīrādoadaua. MāwābĀrĀ bārāba biē opeadara bārā Zeza bajāne bĀba quīrādoaya. ²⁶ DewarĀba biē odada quīrādoadaēbĀrĀ, bārāba biē opeadara bārā Zeza bajāne bĀba quīrādoaēa.–§

¿Cai trĀneba Jesuba jaradīa bĀ?

Mateo 21:23-27; Luca 20:1-8

²⁷ MaĀbe ādjīra wayacusa JerusaleĀne jūesīdaa. Jesura Ācōrē de droma caita nīne, sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadada, judiorā dji dromarā sida idjīmaa zesīdaa.

²⁸ Ādjirāba iwidīsīdaa:

–BĀa nama o bĀra ¿caiba obi bĀ?–

²⁹ Jesuba panusīa:

–MĀa bīda bārāa iwidīya. Bārāba panusīdara mĀa jaraya caiba mĀa nāwā obi bĀda.

³⁰ ¿Caiba JuaĀra diabuesī borocuemārēā? ¿Ēberāba wa Bajāne BĀba? Panunadua.–

³¹ MaĀne ara ādjīduba jara duanesīdaa:

–Bajāne BĀba diabuesīada adībĀrĀ, idjīa jaraya: “MaĀda ¿cārē cārēā ījānaē basī?”

³² BaribĀrĀ ¿sāwā jaradī ēberāba diabuesīda?–

Ādjīa māwā jara panasīdaa purura waya panĀ bērā. Purumaarā JuaĀra wārāda Ācōrēneba bedeabari basīa. ³³ MaĀ bērā Jesua jarasīdaa:

–Daiba adua panĀa.–

MaĀne Jesuba jarasīa:

–Māēteara mĀa bīda bārāa jaraēa caiba mĀa jāwā obi bĀda.–

12

Djārā néu acĀbadadebema ne jara bĀ

Mateo 21:33-46; Luca 20:9-19

¹ MaĀne Jesuba ne jara bĀdeba ādjīrāa jarasīa:

–Ēberāda basīa. Ewari aba maĀ ēberāba uvada upēda idjī néura mōgaraba auđu jūrā casīa. Uva bĀ piabari sida osīa. Idjāba deda ātĀ osīa mamaĀba jūma acĀi carea. MaĀbe idjī néura ĀCARĀ ēberārā jĀwaeda bĀsīa. Ādjīrā ume beade bĀsīa néu zaubĀrĀde jūmasāwā idjīa diadīda panĀda. Māwā beade bĀpeda djībarīra dewara druadaa wāsīa.

² Uva jara djībarība nezocada aba diabuesīa néudebema idjīa diadīda panĀra edade wāmārēā. ³ BaribĀrĀ néu acĀ panĀba dji nezocara jīdadapēda puosīdaa. MaĀbe jēda jĀretabuesīdaa ni cārē sida diadāē. ⁴ Māwānacarea djībarība dewara nezocada diabuesīa idjīa diadīda panĀra diadamārēā. BaribĀrĀ maĀ nezocara boroma usīdaa.* MaĀbe

† **11:17** MĀ dera jūma puru bea itea dji iwidībada de adīa. Isaiā 56:7. Ne drĀabadarā mīrūbada urīa. Jeremīa 7:11.

§ **11:26** Griego bedeade ĀCARĀ cartade maĀ versicolora neēa. * **12:4** MaĀ nezocara boroma usīdaa. Griego bedeade ĀCARĀ cartade nāwā bĀ bĀa: “Mōgara batatabādade maĀ nezocara borode diasīdaa.”

wayadaē quēāsidaa. ⁵ Māwānacarea djibariba dewarada diabuesia barib_{ΛΓΛ} ma_Λ nezocara beasidaa. Māwānacarea dewara nezocarāda zōcārā diabuesia. Barib_{ΛΓΛ} _Λca_Λpa puosidaa, dewararāda beasidaa.

⁶ Djibariba waḍibida aba erobasia diabuei carea; ma_Λg_Λra idji warra bio quīrīā _Λ basia. Idjia crīchasia: “M_Λ warradr_Λ wayadia.” Ara ma_Λda diabuesia. ⁷ Barib_{ΛΓΛ} néu a_Λ pan_Λba dji warra jūēb_{ΛΓΛ}ada unusidade āduba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba ero_Λg_Λra jūma edaya. ¡Idjira beatadia! Māwāb_{ΛΓΛ} dji ējūāra dadjirā itea beya.”

⁸ Ara ma_Λda warrara jidadapeda beasidaa. Ma_Λbe néu āi batabuesidaa. ⁹ Ma_Λ carea néu djibariba _Λsāwā obā? Araa wāpeda ādjirā jūma quenapeda idji néura dewararāa a_Λbiya.

¹⁰ Bārāba _ΛĀcōrē Bedeade a_Λda_Λcaca? Nāwā jara _Λg_Λra:

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara _Λda basia.

¹¹ Dadjirā Boroba māwā oda bērā dadjirāmaarā bio biya quirua.†

¹² Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadaba, judiorā dji dromarā bida cawasidaa Jesuba ma_Λ jara _Λdeba ādjirāda biē jarasida. Ma_Λ carea Jesura jida quīrīā panasidaa. Barib_{ΛΓΛ} puruda waya pan_Λ bērā idjira idu _Λda_Λpeda āyā wāsidaa.

¿Romanebema boro itea parata j_{ΛΓΛ} peb_Λdade diadida pan_Λca?

Mateo 22:15-22; Luca 20:20-26

¹³ Māwānacarea pariseorāba, Herodeare bea bida Jesumaa _Λca_Λg_Λ diabuesidaa idjia biē bedeabidi carea. ¹⁴ Jūēnapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa pan_Λ b_Λra ēberā jipa _Λda. Ni aba_Λda biara unuca bērā ni aba_Λba b_Λa awara crīchabidacaa. Āteb_{ΛΓΛ} b_Λa wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabaria. Ma_Λda Romanebema boro itea parata j_{ΛΓΛ} peb_Λdaza _Λdadj_Λ judiorāba diadida bia _Λca wa biē _Λ? *¿Diadida pan_Λca wa diacara pan_Λ?–*

¹⁵ Jesuba cawa basia dji biarā quīrāca ze pan_Λda. Ma_Λ bērā jarasia:

–Bārāba _Λcārē cārēā m_Λra biē bedeabi quīrīā pan_Λ? Parata pichida enenadua m_Λa ac_Λi carea.–

¹⁶ Ara ma_Λda enesidaa. Ma_Λne Jesuba iwīdisia:

–_ΛCai quīrādarrada na_Λ paratade _Λ? *¿Cai tr_Λda _Λ?–*

Ādjia panusidaa:

–Romanebema borodēda.–

¹⁷ Ma_Λne Jesuba jarasia:

–Māwā baib_{ΛΓΛ} Romanebema borodera Romanebema boroo diadadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diadadua.–

Ādjirāba Jesu carea cawa crīchadaē basia.

Beudarā _Λrēba_Λidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Luca 20:27-40

¹⁸ Māwā pan_Λne _Λca_Λg_Λ saduceorāda Jesumaa zesidaa. Saduceorāba jarabadaa beupedadara _Λrēba_Λcadaca. Ma_Λ bērā Jesu nāwā jarasidaa:

¹⁹ –Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea _Λbasia ēberāda warra neē _Λde jaidab_{ΛΓΛ}, idji djababa dji pēdra wērāra edaida _Λda dji djaba jaidada itea warra unui carea.† ²⁰ Ewari aba siete djabarāda panasidaa. Dji nabemada quima edasia barib_{ΛΓΛ} warra neē jaidasia.

²¹ Idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia barib_{ΛΓΛ} idji sida warra neē jaidasia. Ūbeabema sida abari quīrāca māwāsia. ²² Jūma ma_Λ siete pan_Λra warra neē jaidasidaa. Māwānacarea dji wērā sida jaidasia. ²³ Ma_Λ siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra _Λrēba_Λdi ewaride _Λsā_Λg_Λba idjira erobei?–

²⁴ Ma_Λ carea Jesuba panusia:

–Bārāba Ācōrē Bedeada, idji _Λba sida adua pan_Λ bērā āi crīcha pan_Λ. ²⁵ Ūrīnadua. Beupedadarā _Λrēba_Λdi ewaride ēberāra quima edadaēa ni quima diadaēa, āteb_{ΛΓΛ} Ācōrē bajānebema nezocarā quīrāca beadia. ²⁶ _ΛBārāba beupedadarā _Λrēba_Λidebemada Moise cartade a_Λda_Λcaca? Ācōrēba bacuru zaque uruga nūm_Λneba Moisea jarasia: “M_Λra Abrahā_Λ Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa.”§ ²⁷ ¡Idjira beu bea Ācōrēa āteb_{ΛΓΛ} zocai bea Ācōrēa! Bārāba abeda āi crīcha pan_Λ.–

Ācōrēba obi _Λ bea dji dromaara _Λ

Mateo 22:34-40

²⁸ Māwā bea pan_Λne judiorā ley jaradiabarida Jesu caita zesia. Ma_Λ jaradiabariba ūrīsia Jesuba saduceorāa bia panunada. Ma_Λ carea iwīdisia:

–Ācōrēba obi _Λ beadeademara _Λsā_Λg_Λda dji dromaara _Λ?–

† 12:11 Salmo 118:22-23. ‡ 12:19 Deuteronomio 25:5. § 12:26 Exodo 3:2-6.

²⁹ Jesuba panusia:

–Ăcōrēba obi ɓa beadeдебema dji dromaara ɓara naŋga: “Ūrīnadua, israelerā. Dadjirā Boro Ăcōrēra ababara ɓa. ³⁰ Jūma ɓa sodeba, jūma ɓa jauredeba, jūma ɓa crīchadeba, idjaba jūma ɓa ɓadeba ɓa Boro Ăcōrēra quīrīadua.”* Ăcōrēba obi ɓa beadeдебemara maŋdra dji dromaara ɓa. ³¹ Idjaba maŋare ɓada abari quīrāca ɓa. Maŋgaba nāwā jara ɓa: “Djārāra quīrīadua ara ɓadji quīrī ɓa quīrāca.”† Maŋ umēbema bedea cāyābara dji dromaara beada neēa.–

³² Maŋne judiorā ley jaradiabariba jarasia:

–Bia ɓa, Jaradiabari, ɓa jara ɓa quīrāca Ăcōrēra ababara ɓa, dewarada neēa. ³³ Dadjirāba wārāda Ăcōrēra jūma dadji sodeba, jūma dadji crīchadeba, jūma dadji jauredeba, jūma dadji ɓadeba bida quīrīanida panla. Idjaba djārāra ara dadji quīrī ɓa quīrāca quīrīanida panla. Maŋgara zocārā animarā Ăcōrēra babue diai cāyābara biara ɓa.–

³⁴ Judiorā ley jaradiabariba maŋgara crīcha cawaadeba jarada bērā Jesuba jarasia:

–Bara Ăcōrēba pe erobadebemada baida bodoa.–

Māwānacarea dewararāba Jesua iwidiḍida wayasidaa.

Ăcōrēba ēdra edabari diai jaradara ŷcai warra?

Mateo 22:41-46; Luca 20:41-44

³⁵ Jesuba Ăcōrē de droma dajada jaradia baside ēberārā nāwā iwidiḍia:

–Judiorā ley jaradiabadaba ŷsāwērā jara panla Ăcōrēba ēdra edabari diai jaradara Davi warrada? ³⁶ Ara maŋ Daviba Ăcōrē Jauredeba nāwā jarasia:

Dadjirā Boro maŋ boroa jarasia: maŋ jawa araare chūmedua aba ɓa ume dji quīrūrā ma ɓa jawaeda ɓabara daa.‡

³⁷ Ăcōrēba ēdra edabari diai jaradada Daviba maŋ Boroada asibara, ŷsāwā Davi warra bai?– Jesuba māwā jaradia ɓada zocārā ēberārābia ūrī duanasidaa.

Jesuba pariseorā biē jarada

Mateo 23:1-36; Luca 11:37-54; 20:45-47

³⁸ Jesuba wadi jaradia ɓade nāwā jarasia:

–Judiorā ley jaradiabadarā ume quīrācuḍa beadedua. Ădjirāba djio nēɓa beada jɓ awua bea. Maŋ awara purude nīnane quīrīabadā ēberārāba wayaadeba “mērā” adida.

³⁹ Judiorā dji jarebada dede ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīabadā; ɓa ne coblada bida ara maŋ quīrāca obadaa. ⁴⁰ Baribara pēdra wērārāba eroqueada sewadeba jārīnapeda jūmarā quīrāpita Ăcōrēa dārā iwidiḍada ādjira jipa beada crīchadamārē. Maŋ carea Ăcōrēba dewararā cāyābara ādjirāra wetara cawa oya.–

Pēdra wērā ne neē quiruba Ăcōrēa parata diada

Luca 21:1-4

⁴¹ Ăcōrē de droma carea parata ɓabada quīrāpe chūmaside Jesuba unusia ēberārāba paratada eda ɓa duanada. Zocārā ne bara beaba paratada waɓa eda ɓa panasidaa.

⁴² Maŋne pēdra wērā parata neē quiruda zepeda parata edaara quiruda umēbe eda ɓasia.

⁴³ Jesuba idji ume nībadarā jarasia:

–Maŋ wārāda bārā jaraya: jɓ pēdra wērā ne neē quiruba auḍuara diasia jūmarāba diapedada cāyābara. ⁴⁴ Ădjirāba dji adubadara eda ɓasidaa baribara wērā ne neē quiruba ne coi carea erobada jūma diasia.–

13

Ăcōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Mateo 10:16-25; 24:1-28; Luca 17:22-24; 21:5-24

¹ Jesura Ăcōrē de droma dajadaare badada wābara baside idji ume nībariba jarasia:

–Jaradiabari, jacada naŋ mōgarara sāwā waɓa beada idjaba naŋ de sida sāwā quīrāwārēa queada!–

² Maŋne Jesuba jarasia:

–Māe, ɓa unu ɓara waɓa bea. Baribara wārā arada maŋ jaraya: naŋ mōgara capadara jūma todogoza.–

³ Maŋbe Olivo eyadaa wāsidaa. Dji eyara Ăcōrē de droma quīrāpe ɓa. Jesu mama chūmaside Pedroba, Santiagoba, Juaɓa, Andre bida aduba idjia iwidiḍidaa:

* 12:30 Deuteronomio 6:4-5. Dadjirā Boro Ăcōrēra ababara ɓa. Maŋgara idjaba jara ɓa: “Aba Ăcōrēra dadjirā Boroa.”

† 12:31 Levítico 19:18. ‡ 12:36 Salmo 110:1.

4–Dairãa jaradua: Ācōrē de dromara çsālbe tođogozoai? çCārēneba cawađi maļ ewarira caita ɓada?–

⁵ Maļne Jesuba jarasia:

–Quĩrācuita beadadua ni abaɓba cūrūgarānamārēā. ⁶ Zocārāba jaradua ādjirda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadia. ⁷ Bārāba ūrīnia abaɓ puruda dewara ume djō duanada idjaba drua āyā bida māwā duanada. Baribara ne wayarānadua. Maļgara jūma māwāida ɓa. Baribara naļ ewarira wađi jōēa. ⁸ Abaɓ puruda dewara puru ume djōnia. Abaɓ druadebema boroda dewara druadebema boro ume djōnia. De uremiada druaza wāya, idjaba zocārā druade jarrabada baraya. Baribara maļ naārā mīgabara mañri ɓaya wērā warra pua za ɓa quĩrāca.

⁹ Quĩrācuita beadadua. Bārāba jidabidapeda dji jarebada deda ededapeda bia udia. Maļ jīā panɓ carea ādjirāba bārāba dji dromarā quĩrāpita, dji bororā quĩrāpita bida ededia. Maļnebara bārāba maļ bedeara ādjirā quĩrāpita jaradua. ¹⁰ Wārāda beđea bia maļnebemada jūma puruza jaradida panɓa. ¹¹ Ēberārāba bārāba jida ededade sopuarānadua sāwā bedeadida. Maļnebemada crīcharānadua. Ababe jaradadua Ācōrēba jarabibara. Ara bāđji crīchadeba bedeadāa, ātebara Ācōrē Jauredra bārāneba beđeaya. ¹² Abaɓ ara idji djabada bebiya. Dji zezaba idji warrada bebiya idjaba warrarāra āđji djibarirā ume biē panenapeda bebidia. ¹³ Maļ jīā panɓ carea jūmarāba bārāba quĩrāmania. Baribara maļ ewari zareade maļ jīā panɓa igaradēbara, Ācōrēba ēdra edaya idji ume ewariza zocai panani carea.

¹⁴ Ācōrēba quĩrācada idji baiē ɓama bārāba unubadade jūma Judea druade beara eyadaa mīrū wānida panɓa.* (Dji carta aɓɓa cārē jara ɓada cawaida ɓa.) ¹⁵ Maļne ēberā idji de lar ɓara idji dede eda wāiē ɓa ne edai carea. ¹⁶ Dji peade ɓa idjia lar jabarira jēda edade wāiē ɓa. ¹⁷ Maļ ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa erobeia sida bio miā djuburi beadia. ¹⁸ Ācōrēa iwīdidadua cue jara mīrū wāna amaaba. ¹⁹ Maļ ewaride ēberārā bio bia mīgadia. Ācōrēba naļ ējūā odadeba ātaā ēberārāra maļ quĩrāca bia mīgadaca idjaba māwānacarea waa ara maļ quĩrāca mīgadaā. ²⁰ Maļ ewarira dārāya. Dadjirā Boroba jūma daucha bia mīgabibara, ni abaɓa ēdradaē bacasia. Baribara Ācōrēba jūma daucha bia mīgabiā idjia edada ēberārā carea.

²¹ Maļ ewaride ācāɓa sewadeba jaradua ādjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Idjaba ācāɓa sewadeba jaradua ādjira Ācōrēneba beđeabarida. Maļgarāba ne ununaca waibaa beada odia ēberārā cūrūgadi carea. Ācōrēba edadarā sida poya cūrūgadi, ādjirā sida cūrūgacasia. Maļ bēā abaɓa bārā jarabara, “Acadadua, Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara nama ɓa.” maļra jārānadua. Dewaraɓa idjira jarima ɓada aibara, maļ sida jārānadua. ²³ Quĩrācuita beadadua. Jūma maļ bārā jarasia māwāi naēna.

Naļ Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-44; Luca 21:25-36

²⁴ Ēberārā bio bia miğa pananacarea āmādaura pāimaya. Jedeco sida ānaēa. ²⁵ Chīdaura bajāneba ɓaecuadia. Jūma bajāne beara quĩrā awara ɓeya. ²⁶ Maļgara ewaride maļ, Naļ Djara Edadara jārāne ɓa bara zebara idjaba quĩrāwārēā dorrodoroa ɓada ununia.† ²⁷ Maļne maļ bajānebema nezocarāda drua beaza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa Jaredamārēā.

²⁸ Higojōneba ne jarabara cawadadua. Dji jawatera tucu nūmepeda quedua barabaria. Maļneba jūmarāba cawa panɓa dārāne poara zeida. ²⁹ Ara maļ quĩrāca maļ jarada unubadade cawadadua maļ zeī ewarira jūbeododa. ³⁰ Maļ bārā wārāda jaraya: naļ ewaridebema ēberārā beuđi naēna maļra jūma māwāya. ³¹ Bajāra jōya, naļ ējūā sida jōya, baribara maļ jaradara wārāda māwāya.

³² Baribara ni abaɓa maļ ewarira sāɓbe māwāida cawadaā. Ācōrē nezoca bajāne bea bida adua panɓa. Maļ, Naļ Djara Edada bida adua ɓa. Ababe maļ Zezabara cawa ɓa.

³³ Quĩrācuita beadadua. Dau ɓa beadadua idjaba Ācōrēa iwīdi beadadua. Bārāba dji ewari sāɓbe zeida adua panɓa. ³⁴ Maļ ewari zebara naļ quĩrāca ɓaya: ēberāda dewara druada wābara dji nezocarāda idji de wagadamārēā amesia. Ādjiza ne odamārēā ɓasia.

* **13:14** Ācōrēba quĩrāca. Griego beade ācāɓa cartade naļ sida ɓa ɓa: “Ācōrēneba beđeabari Danielba jarada” (Daniel 9:27; 11:31; 12:11). Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititia ɓasia 168 poa Jesu tođi naēna. Baribara Jesuba jarasia maļ Antiocoba oda quĩrāca wayacusa māwāida. ācāɓa maļ Jesuba jaradara wārāda māwāsia romanorāba Jerusalem puruda, Ācōrē de droma sida poa 70de jūma ārīsidade. ācāɓa maļ jara ɓa cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ācāɓa maļ Jesuba jaradara jirūarebema ewaride māwāya. † **13:26** Daniel 7:13-14.

Dji eda wãbada aϭabaría jarasia quĩrãcuita aϭa ðamãrẽã. ³⁵⁻³⁶ Ara mañ quĩrãca bãrã bida adua panãa bãrã De Djibarira sããbe waya zeida: queubãrãde, ariquẽtra, eterre berubãrãde wa diapeda. Mañ bãrã dau ðããa beadadua, mñ cawaẽne zebãrãde bãrãra cãĩ duanãda unurãmãrẽã. ³⁷ Mñã bãrãã jara ðãrã jumarãã jarabãrãã: dau ðããa beadadua.–

14

Jesu beadi carea crĩcha jarã panana

Mateo 26:1-5; Luca 22:1-2; Juañ 11:45-53

¹ Ewari umé babãrãde judiorãba Egiptoðeba êdrãpedada quĩrãnebabada ewarida odi basía. Mañ ewari dromane pañ êsãbari neê ðãda cobadaa. Mañne sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã ume crĩcha jarã panasidaa Jesura chupea jidaðapeda beabidí carea. ² Baribãrã jarasidaa:

–Ewari dromane jidadaẽa êberãrã quĩrũbucarãnamãrẽã.–

Wẽrãba nardo quera Jesu boro ãrã weada

Mateo 26:6-13; Juañ 12:1-8

³ Mañ ewaride Jesura Betania purude Simoñ aida bara ðãda dede basía. Ne co chũmane wẽrãda idjimaã zesía. Mañ wẽrãba boteya alabastro mõgara odada enesia. Boteyara nardo quera idjĩ awa ðãba bira basía. Mañ nardo querara bio nẽbãã basía. Mañne wẽrãba dji boteya ochiruda ðãapeda querara Jesu boro ãrã weasia. ⁴ Mañ carea ãcãrã arima duanãda quĩrũnapeda ãduãa jarasidaa:

–¿Cãrẽ cãrẽã jãã querara weatasi? ⁵ Nẽdobuedabara poa aba trajabãrãde edabari quĩrãca edacasia. Mañ parataba ne neê quẽdeara carebacasia.–

Mañ wẽrãra bia quẽãsidaa. ⁶ Baribãrã Jesuba jarasia:

–Idu ðãdadua. ¿Cãrẽ cãrẽã idjira quẽã panã? Idjia mñ jãwã odara bia basía. ⁷ Ne neê quẽdeara ewariza bãrã tãẽna panania; bãrãba quĩrĩãbãdãde poya ãdjirãra carebadida panãa. Baribãrã mñra bãrã ume ewariza baẽa. ⁸ Nañ wẽrãba aride osía. Dãrãẽne mñra beupeda ðãbaridã. Idjia mñra mañ carea queraba pãsia. ⁹ Wãrã arada mñã jaraya: jũma nañ êjũãne bedea bia mñnebema jaradiabãdama nañ wẽrãba odara nẽbãrãdã idjĩ sida quĩrãnebadamãrẽã.–

Judaba Jesu jidabi carea crĩchada

Mateo 26:14-16; Luca 22:3-6

¹⁰ Juda Iscarioteda Jesuba doce edaðãdebema basía. Mañ Judara sacerdote bororãmaa wãsia Jesu jidabi carea. ¹¹ Mañ ãrĩsidãe ãdjirãra ðãsrĩdadapeda Judaa paratada diadiada asidãa. Ara mañãda Judaba jarãbãdjia sãwã Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarã ume ne codã

Mateo 26:17-29; Luca 22:7-23; Juañ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹² Pañ êsãbari neê ðã cobada ewarida jũesía. Domia aba mãwã cobadjidaa. Dji nabema ewaride judiorãba Egiptoðeba êdrãpedada quĩrãnebađĩ carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa. Mañne Jesu ume nĩbabadarãba idjĩã iwĩdĩsidaa:

–¿Bãã sãma quĩrĩã ðã daiba Egiptoðeba êdrãpedada quĩrãnebađĩ carea cobadara ode wãnida?–

¹³ Mañne Jesuba idjĩ ume nĩbabadarãda umé trãpeda nãwã jarasia:

–Jerusaleñ puruðãã wãnadua. Jãma bãrãba ununia umaquĩrãba zocoda eronĩda. Idjĩ caidũ wãnadua. ¹⁴ Idjĩ eda wãbãrããma dji de djibaría jaradãdua: “Dãdjirãã Jaradiabariba nañda iwĩdĩbisía: mñã, mñ ume nĩbabadarã bida Egiptoðeba êdrãpedada quĩrãnebađĩ carea cobadara ¿sãma codĩ?” ¹⁵ Mañ de djibariba ãtaarebema dejã waibãda jũma biya o nũmãda aϭãbiya. Mama ne cobadara dãdjirã itea odãdua.–

¹⁶ Ara mañãda Jesu ume nĩbabadara Jerusaleñ puruðãã umé wãsidaa. Wãbãdãde Jesuba ãdjĩã jarada quĩrãca unusidaa. Mañbe Egiptoðeba êdrãpedada quĩrãnebađĩ carea cobadara osidãa.

¹⁷ Queudacarea Jesura, idjia edaðã doce panã ume jũesidaa. ¹⁸ Ne co chũpanãne Jesuba jarasia:

–Wãrã arada mñã jaraya: aba mñ ume ne co ðãba mñra jidabiya.–

¹⁹ Mañ carea ãdjira sopua panesidaa. Ara mañãda aba aba Jesua iwĩdĩsidaa:

–¿Mñã mãwã oica?–

²⁰ Jesuba jarasia:

–Aba bārā docedebemaba jidabiya. Idjia bida abari epedecode pałda su co bla.
²¹ Wārāda mł, Nał Djara Edadara beuida bla Ācōrē Bedeade bł bl quĩrāca.* ĩBaribłga mł
 jidabi ēberāra bio miā djoburi bla! Idjira topedadaēbara biara bacasia.–

²² Wađi ne co duanłne Jesuba pałda ławade edapeda Ācōrēa bia jarasia. Małbe
 cōrācuapeda āđjia diabłłde nāwā jarasia:

–Codadua. Nałgara mł cacuaa.–

²³ Małbe uva bada edapeda Ācōrēa bia blađa asia. Mał uva bara āđjirāza diasia. Jūmarāba
 dosiđaa. ²⁴ Małne Jesuba jarasia:

–Nałgara mł oa erozoabłła. Mł oađeba Ācōrēba zocārā ume beđea djiwidida
 błbłłł.† ²⁵ Wārā arada młā jaraya: uva bara waa dođa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe
 erobebłłđaa. Małbebłł młā bārā ume uva bada wayacusa doya.–†

Pedroba Jesu igarađana ada

Mateo 26:30-35; Luca 22:31-34; Juał 13:36-38

²⁶ Małbe Ācōrē Bedeadebemada trłānapeda Olivo eyadaa wāsiđaa. § ²⁷ Wābłdade Jesuba
 jarasia:

–Nał diamasi jūma bārāba młra igaradía. Ācōrē Bedeade nāwā bł bla: “Młā oveja
 wagabarira beabłłde dji ovejara jārāzoadía.”* ²⁸ Baribłł młra łrēbapeda bārā na wāya
 Galilea druadaa.–

²⁹ Małne Pedroba Jesua jarasia:

–Jūmarāba błra igaradimłna młā igarađa.–

³⁰ Jesuba Pedroa jarasia:

–Wārā arada młā jaraya: nane diamasi eterre bārima umé berui nađna bla bārima ũbea
 młra unucaada aya.–

³¹ Baribłł Pedroba wetara jarasia:

–Mł beabłda sida błra igarađa.–

Jūmarāba abarica jarasiđaa.

Jesuba Getsemanine Ācōrēa iwidida

Mateo 26:36-46; Luca 22:39-46

³² Małbe Getsemani abadama jūđne wāsiđaa. Jesuba idji ume nıbbadarāa jarasia:

–Młā Ācōrēa iwidibłłłmłsa nama chūpanenadua.–

³³ Małbe Pedroda, Santiagoda, Juał sida jıga edesia. Idji sāvāinebemada jūmawāyā crıcha
 bł bērā Jesura bio sopua besia. ³⁴ Małne jarasia:

–Młra sopuaba beubłł quĩrāca bla. Nama panenadua. Mł daucha zocai pananadua.–

³⁵ Małbe Jesura wagabe wāpeda barru cobepeda Ācōrēa iwidisia quĩrā awara oi cawaya.
³⁶ Nāwā jarasia:

–Zeza, bla ne jūmada poya oida bla. Młra idu bia mıgabirādua. Baribłł młā quĩrā bł
 quĩrāca orādua. Odua błabłł quĩrā bł quĩrāca.–

³⁷ Jesu jēda zebłłde unusia āđjira cāi panłda. Pedroa jarasia:

–Sımoł, błra ĩcārē cārē cāi bł? ĩNi hora aba bida poya zocai bađca? ³⁸ Bārāra dau lbla
 beadadua. Ācōrēa iwididadua mł igarada amaaba. Młā cawa bla bārāba biada o quĩrā
 panłda. Māvāmiłna nał đjarađe lblađ panł.–

³⁹ Jesura wayacusa wāpeda idjia naārā iwididara Ācōrēa iwidisia. ⁴⁰ Małbe idji ume
 nıbbadarāmaa zebłłde wayacusa cāi panłda unusia. Āđji daura daupeaba oga cara
 nūpanasiđaa. Małne cawadađ basía Jesua sāvā jaradida.

⁴¹ Bārima ũbea māwā āđjima zebłłde Jesuba jarasia:

–Bārāra ĩwadibida cāi panłca? ĩWaađ! Mł ewarira jūđsia. Mł, Nał Djara Edadara ēberā
 cadjiruarā ławade zebłłł. ⁴² Piradłđadua. Wānia. Jari urua mł jidabira.–

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Luca 22:47-53; Juał 18:2-11

⁴³ Jesu wađi beđea błde Judada zesia. Mał Judara Jesuba doce edadadebema basía.
 Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesiđaa. Āđjirāra sacerdote bororāba,
 judiorā ley jaradiabadarāba, dji dromarā bida diabłpedadarā basía. ⁴⁴ Dji jidabiya błba
 āđjia jaradoasia sāvā oida Jesuda cawadamārēā. Nāwā jarasia:

* **14:21** Salmo 22; Salmo 118:22; Isaia 52:15đeba aba 53:12đaa. † **14:24** Beđea djiwidi. Jeremia 31:31-34. Ācōrēra
 naārā israelerā ume beđea basía (Exodo 24:6-8). ‡ **14:25** Uva bada wayacusa doya. Griego beđeade małba idjaba jara
 bla: “Uva ba djiwidida doya.” § **14:26** Mał ewari dromane ne codi nađna Salmo 113đeba aba 114đaa trłābadjıđaa.

Ne copedadacarea Salmo 115đeba aba 118đaa trłābadjıđaa. * **14:27** Zacaria 13:7.

–Māa uridarrade isōbarrada Jesua. Idjida jidadapeđa bio jā ededadua.–

⁴⁵ Małbe Judara Jesu caita wāpeđa jarasia:

–Jaradiabari, Jaradiabari!–

Māwā jarapeđa Jesura uridarrade isōsia. ⁴⁶ Ara małda idji ume zepedadaba Jesura jidasidaa. ⁴⁷ Mał carea Jesu ume nībabari abałba idji djōbada necoda eūta edapeđa sacerđote dji droma nezoca sawarada tatasia. ⁴⁸ Małne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārāra ζcārē cārēā neco bara, bacuru bara młra jāwā jidade ze panā? ζMāwāra młra ēberā minijīchiaca? ⁴⁹ Mła ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia basia. ζCārē cārēā młra mama jūmarā daide jidadaē basi? Baribarā nāwā o panā Ācōrē Bedeade bā bāra māwāida bā bērā.–†

⁵⁰ Māwā bāde Jesu ume nībabadarāba idjira bēesidaa. Jūmarāda mīrū wābarasidaa. ⁵¹ Baribarā cūdra abāada Jesu caidu wāsia. Mał cūdrara borobaba ānēbari nībasia. Māwā bāde idji sida jidasidaa. ⁵² Baribarā idjia borobara wēātapeđa ācada mīrū pira wāsia.

Jesu dji dromarā quīrāpita bada

Mateo 26:57-68; Luca 22:54-71; Juał 18:12-24

⁵³ Małbe Jesura sacerđote dji dromaara bāma jida edesidaa. Mama jūma sacerđote bororāda, judiorā dji dromarāda, judiorā ley jaradiabadarā sida ābaa dji jare duanasidaa. ⁵⁴ Małne Pedroba Jesu tamaba ēpē nīda sacerđote dji droma dema jūēsia. Dji de audu jūrā ca bāde eđa Pedrora Ācōrē de dromanebema zarrarā ume tabā cā chūmesia.

⁵⁵ Małne sacerđote bororāba, jūma dji dromarā bida ēberārāda jarasidaa Jesudebemada biē jaradamārēā. Idjira nēbarade bādapēđa beabidida crīchasidaa. Māwāmīna Jesu biē jaraēida neē basia. ⁵⁶ Zocārāba sewadeba Jesura biē jarasidaa, baribarā ādjia jarapedadara abari quīrāca baē basia. ⁵⁷ Māwā panane ācarāba piradrādapēđa sewadeba jarasidaa:

⁵⁸ –Daiba ūrīsidaa idjia nāwā jarabarāda: “Ēberārāba opeđađa Ācōrē de dromada mła ārīya, baribarā ewari ūbea babarāde mła dewarada oya ēberārāba odaēda.”–†

⁵⁹ Māwāmīna ādjia małnebema jarapedadara quīrā awara basia. ⁶⁰ Małbe sacerđote dji dromaara bāra ēsi nūmepēđa Jesua iwīdisia:

–Nałgarāba bāra biē jara panā. Ādjia jara panāra ζwārāca? ζBāa ni cārē sida panuēca?–

⁶¹ Jesura chupea bēsia. Panuē basia. Māwā bāde sacerđote dji dromaara bāba wayacusa Jesua iwīdisia:

–ζBāra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca? ζBāra dadjia bia jarabada Ācōrē Warraca?–

⁶² Jesuba panusia:

–Māē, mā. Bārāba mł, Nał Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya bā jawa araare chūmada idjaba jārārāne zebarrāda.–§

⁶³ Małne sacerđote dji dromaara bā quīrūbarāba idjia jā bāra cōātapeđa jarasia:

–ζCārē cārēā dewarada jaradi idji biē jaramārēā? ⁶⁴ ζBārāba ūrīsidaa idjia Ācōrēda biē jara bāda! Jālbe bārāmarā ζidjira sāwā odi?–

Małne jūmarāba jarasidaa Jesura bedeade bā carea beadida panāda.

⁶⁵ Małbe ācarāba Jesura dau idosidaa idjaba idji quīrā bāradapeđa chībadjidaa. Chīnapēđa jarabadjidaa:

–ζĀcōrēneba jaradua caiba bāra chīsida!–

Māwā duanane Ācōrē de dromanebema zarrarāba Jesura jidadapeđa puobadjidaa.

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-75; Luca 22:56-62; Juał 18:15-18, 25-29

⁶⁶ Pedro mał de droma duđa bāsīde sacerđote droma nezocawērāda aba zesia. ⁶⁷ Mał wērāba idjira tabā cā chūmada unusia. ACA nūmepēđa jarasia:

–Bāra Jesu Nazaredebema ume nībasia.–

⁶⁸ Małne Pedroba nāwā mērāsia:

–Młā jāł ēberāra unucaa. Młā adua bāa bāa cārēda jara bāda.–

Māwā jarapeđa Pedrora de audu jūrā ca bāde dji ēdrabadamaa wāsia. Małne eterreda berusia.* ⁶⁹ Wayacusa nezocawērāba Pedrora unupeđa dji arima duanarāa jarasia:

–Za bada ādjidebemaa.–

⁷⁰ Pedroba māwā ūrīpeđa wayacusa mērāsia. Dārāēne arima duanāba wayacusa Pedroba jarasidaa:

–Wārāda bāra ādjidebemaa. Bāra Galiledebemada jāwā bāa. Ādji quīrāca bedeabarā.–†

† 14:49 Isaia 53:12. ‡ 14:58 Juał 2:19-22. § 14:62 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. * 14:68 Małne eterreda berusia. Griego bedeade ācarā cartade małra neēa. † 14:70 Ādji quīrāca bedeabarā. Griego bedeade ācarā cartade małra neēa.

⁷¹ Pedroba jarasia:

–jMāa sewada jaraiβAΓA Ācōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: bārāba jara panA ēberāra mĀa unucaa.–

⁷² Māwā βAde eterrera wayacusa berusia. Ara maĀne Pedroba quīrānebasia Jesuba jaradara: “Eterrera barima umé berui naēna βAa barima ūbea mĀra unucaada aya.”† Pedroba maĀnebema crīchabAΓAde dārā jīāsia.

15

Jesu Pilato quīrāpita edepedada

Mateo 27:1-2, 11-14; Luca 23:1-5; JuaĀ 18:28-38

¹ Āsabodode sacerdote bororāra, judiorā dji dromarāra, judiorā ley jaradiabada sida ābaa bedea ausidaa Jesura Pilatoma ededi carea.* Ara maĀda Jesura jAwa jĀ edesidaa.

² Pilatoba Jesua iwidiisia:

–ζβAada wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, βAa māwā jara βAa.–

³ MaĀne sacerdote bororāba ne zocārāneba Jesura biē jarasidaa. ⁴ MaĀ bērā Pilatoba waya Jesua iwidiisia:

–Ūrīdua, ādjirāba βAra ne jūmaneba biē jara duanAa. ζβAa panuēca?–

⁵ BaribAΓA Jesuba maĀ sida panuē basia. MaĀ bērā Pilatoba cawa crīchaē besia.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Luca 23:13-25; JuaĀ 18:38–19:16

⁶ Poaza judiorāba maĀ ewari droma o panAne Pilatoba preso beada aba ēdAβA badjia. Ādjirāba iwidiβAdada ēdAβA badjia. ⁷ MaĀne ēberā Barrabā abadada basia. MaĀ Barrabāra idjiare bearā sida puru quīrūbigasidade mīā beasidaa. MaĀ bērā preso panasidaa. ⁸ MaĀne zocārā judiorāda Pilatoma zedapeda iwidi duanesidaa idjia poaza obarida omārēā. ⁹⁻¹⁰ Pilatoba cawa basia sacerdote bororāda Jesu ume biē duanA bērā idjira jida diasidada. MaĀ carea dji ēberāra powua nūmĀa iwidiisia:

–ζBārāba quīrīā panAca mĀa za βA judiorā borora ēdAβA laida?–

¹¹ MaĀne sacerdote bororāba dji powua nūmĀa nāwā jarasidaa: “Pilatoa jaradadua BarrabādAβA ēdAβA βAmārēā.” ¹² MaĀ carea Pilatoba wayacusa ādjirāa iwidiisia:

–Māwāra bārāba judiorā boro abadara ζmĀa sāwā oi?–

¹³ MaĀne ādjirāba jīgua jara duanesidaa:

–jCrude cachi beabidua!–

¹⁴ Pilatoba iwidiisia:

–ζCārē cārēā māwā oi? ζIdjia cārē cadjiruada osi?–

Māwā bedea βAde ādjirāba wetara βAga jara duanasidaa:

–jCrude cachi beabidua!–

¹⁵ Pilatorā ēberāra ume biē be amaaba BarrabādAβA ēdAβA βAasia. BaribAΓA Jesura soaba ubipeda sordaorāa diasia crude cachi beadamārēā.

¹⁶ Ara maĀda sordaorāba Jesura ādji de droma Pretorio abadade eda edesidaa. Mama waabema sordaorāda trĀsidāa. ¹⁷ MaĀbe djiio pursupursua βAada Jesua jĀbisidaa. Borobari AΓA cadada idji borode wēāju βAsidaa. ¹⁸ MaĀbe jīgua jara duanesidaa:

–jBio bia βAa, judiorā boro!–

¹⁹ Idji borode bacuruba ubadjidaa idjaba dau idobadjidaa. Chīrāborode copanesidaa idjira wārāda bio waya panA quīrāca. ²⁰ Idjira ipida biē jaradapeda maĀ pursupursua βA jĀbipedadara wēāsidaa. Wēānapeda idjia jĀ badada wayacusa jĀbisidaa. MaĀbe crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi βapedada

Mateo 27:32-44; Luca 23:26-43; JuaĀ 19:17-27

²¹ Jesu puru dajadaa edesidade ēberā SimoĀ abadada JerusaleĀnaa zebAΓA basia. Alejandroba Rupo bida maĀ SimoĀra ādji zeza basia.† Idjira Cirene purudebema basia. Sordaorāba idjia Jesu crura ataubisidaa.

²² Māwā Jesura ējūā Golgota abadamaa edesidaa. Golgota trĀba jara βAa Boro βAβAβA. ²³ Mama uva βa ase mirrada pueradada Jesua diasidaa pua droamārēā. BaribAΓA Jesuba

† 14:72 Marco 14:27-31. * 15:1 Pilato. Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatorā Judea druadebema boroda βAasia. Dji boroda basia poa 26deba aba 36daa. Judiorā bororāba Jesura Pilatomaa edesidaa ādjia preso bearā beacara panA bērā. Aba romanorāba māwā odida panasidaa. † 15:21 Romano 16:13.

doē basía. ²⁴ Małbe crude cachi ɓalsidaa. Māwānacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade jǎ baɗara sǎwǎ jedecadi cawaya.

²⁵ Jesu crude cachi ɓalsidade ɓmādaa ɓtɓ basía. ²⁶ Małne bedeada cachi jira ɓalsidaa cawabiđi carea idjira cǎrē cǎrēǎ beabadada. Nǎwǎ ɓɓ basía: “judiorǎ Boro.” ²⁷ Idjaba ne drɓabadada umé Jesu caita crude cachi jira ɓalsidaa, aba idji jɓwa araare, aba idji jɓwa acɓare. ²⁸ Mǎwǎsía Ācōrē cartade jara ɓɓ quírǎca. Nǎwǎ jara ɓɓa: “Idjira ēberǎ cadjirua quírǎca beasidaa.” †

²⁹⁻³⁰ Małne ɓcɓɓ ɓberǎrǎda caita wǎnapeda boro ɓrǎtɓ ɓrǎtɓdapeda Jesua nǎwǎ biē bedeabadjidaa:

–Ājǎǎ, ɓɓa Ācōrē de dromara ǎrǐpeda ewari ũbeade wayacusa poya oibɓɓ, jara ɓɓduba ēdrɓdua! jǎɓ crudeba uɗaa zedua!–

³¹ Abari quírǎca sacerdote bororǎba, judiorǎ ley jaradiabadǎ biɗa Jesura ipiɗa biē jarabɓdade nǎwǎ jarabadjidaa:

–Idjia dewararǎda carebasía, baribɓɓ ara iduba poya ēdrǎǎ. ³² Mǎwǎra ɓidjira Ācōrēba ēdrǎ edabari diai jaradaca? ɓidjira Israelddebema boroca? Jǎɓ crudeba uɗaa zeida ɓɓa dairǎba cawadapeda ĩjǎni carea.–

Małne Jesu caita crude cachipedaɗa biɗa abari quírǎca biē jarasidaa.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Luca 23:44-49; Juaɓ 19:28-30

³³ Umatipɓa ɓmādaura quisia. * Małba naɓ ējũara hora ũbea jũma pǎima nũmasía. ³⁴ Hora ũbea baɗacarea Jesuba jǐgua jarasía:

–Eloi, Eloi, ɓlama sabactani?–

Maɓ arameo bedeaba jara ɓɓa: “Mǎ Ācōrē, mǎ Ācōrē, ɓcǎrē cǎrēǎ mǎduba ɓeesi?”

³⁵ Maɓ bedea ũrǐɓɓdade ɓcɓɓ mama caita duanɓba jarasidaa:

–Ūrǐnɓdua, idjia Elǎda trǎ ɓɓa.–

³⁶ Ara maɓda aba pira wǎpeda uva ɓa oregueada mōɗa quirude dodoba edasía. Bacuruɗe jǎpeda Jesua diasía domǎrēǎ. Małbe dji ēberǎba jarasía:

–Jǎɓnɓdua; acɓɓía Elǎba idjira uɗaa ɓɓde zeɓ cawaya.–

³⁷ Małne Jesura mǎɗua biapeda ĩyǎdrǎsía. ³⁸ Ara mǎwǎɓɓɓɓde Ācōrē de dromane eda wua eatɓ jira ɓɓda ēsidra ɓtɓba edaa cōǎ dogosía. † ³⁹ Romanebema sordorǎ boro Jesu quírǎpita ɓɓba idji mǎwǎ beubɓɓ unuside jarasía:

–Wǎrǎda naɓ ēberǎra Ācōrē Warra basía.–

⁴⁰ Małne ɓcɓɓ wērǎrǎba tɓmɓba acɓ duanasidaa. Ādjirǎ tǎēna Maria Magdalenada, Salomé sida panasidaa. Dewarabema Maria sida basía. Santiago Tēǎbema abadaba, Jose biɗa maɓɓ Mariara ādji papa basía. ⁴¹ Jesu Galileade baside maɓ wērǎrǎra idji ume nĩbasidaa idjaba careba panasidaa. Arima dewara wērǎrǎda baraasía Jesu ume Jerusalemǎa wǎpedadada.

Jesu tɓbaripeɗada

Mateo 27:57-61; Luca 23:50-56; Juaɓ 19:38-42

⁴²⁻⁴³ Nurēma ɓnǎubada ewari basía. Maɓ ewari carea judiorǎra ne o panasidaa. Queubodode Jose Arimatea purudebemada Pilatoma wǎsía. Maɓ Josera judiorǎ bororǎnebema basía. Jũmarǎba idjira bio bia unubadjidaa. Idjia jǎɓ ɓabadjia Ācōrēba jũmarǎda pe erobamǎrēǎ. Ne waya neĕ Pilatoma wǎpeda Jesu cacuada iwidiisia tɓbari carea. ⁴⁴ Małne Pilatoba cawa crǐchaē basía sǎwǎ Jesura isabe beusida. Maɓ carea sordorǎ boroda trǎpeda iwidiisia Jesura wǎrǎda beusi cawaya. ⁴⁵ Sordorǎ boroba wǎrǎda beusidaa ada bērǎ Pilatoba Josea Jesu cacuara idu edebisia. ⁴⁶ Joseba borobada nēdopedá Jesu cacuara crudebemada uɗaa ɓpeda maɓ borobaba barǎ basía. Małbe mōjē uria corodade eda ɓpeda mōgara waibɓɓa uriara jũǎtrɓ ɓɓa. ⁴⁷ Maria Magdalenaba, Jose papa Maria biɗa acɓ panasidaa Jesu cacuara mama ɓɓɓɓɓɓɓɓ.

16

Jesu ɓrēbada Ācōrē nezocaba jarada

Mateo 28:1-10; Luca 24:1-12; Juaɓ 20:1-10

† 15:28 Isaía 53:12. Griego bedeade ɓcɓɓ cartade versículo 28 neǎ. § 15:31 Carebasía. Griego bedeade ɓɓ ɓɓa “ēdrǎ edasía.” * 15:33 Amos 8:9-10. † 15:38 Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15. † 15:47 Jose. Maɓɓ Josera Arimateadebemaēǎ, āteɓɓɓ Santiago Tēǎbema abada ume dji djaba basía. Marco 15:40; 16:1.

¹ Anãubada ewari jōnacarea Maria Magdalenaba, Santiago papa Mariaba, Salomé bida querada nēdosidaa Jesu cacuara paḡaḡadi carea. ² Nabema ewari domianebemane diapeda ara amādaud odjabarade ādjira Jesu tabaripedadamaa wāsidaa. ³ Maḡne nāwā jara nībasidaa: –Dadjira eda wāni carea jīāl mōgara waibara uria jūātrā bāra caiba āyā bāi?–

⁴ Baribara araa acābadaē unusidaa mōgara waibara orrocawa cobāda. ⁵ Ara maḡda uriade eda wāsidaa. Eda wābadaē cūdrada unusidaa. Idjia drasoā jā bāra totroa querasia. Ādji jawā araare chūmasia. Idji carea wērārāra dauperasidaa. ⁶ Maḡ cūdraba ādjia jarasia: –Dauperarānada. Bārāba Jesu Nazaredebemada crude cachipeadada jaḡa panā. Idjira ārēbasia. Idji bāpedadamaa acādadua. Nama bāēa. ⁷ Jābe idji ume nībapedadarāmaa wānada. Pedroa, waabemarāa bida jaradada Jesura ādji na Galilea druadaa wābāda. Jāma idjira unūnia idjia naēna jaraāda quīrāca.–*

⁸ Maḡne daupera panāba cacua ure nūpanasidaa. Ara maḡda wērārāra Jesu cacua tabaripedada uriaēba pira wāsidaa. Ne waya panā bērā ni abāba bedeadaē basia.†

Jesuba Maria Magdalena ara idjida unubida

Juaḡ 20:11-18

⁹ Jesura diapedada nabema ewari domianebemane ārēbapeda naārā Maria Magdalena unubisia. Maḡ wērānebemada Jesuba naēna jairāda siete āyā jaḡrecuasia. ¹⁰⁻¹¹ Maḡbe Mariara Jesu ume nībapedadarāmaa wāsia. Idji jūēside ādjirāra waēi sopuaba jīā panasidaa. Māwā panane Mariaba ādjirāa jarasia Jesura zocai bāda unusida. Māwā ūrībādamīna ījānaē basia.

Jesuba dewara umē panā ara idjida unubida

Luca 24:13-35

¹² Māwānacarea Jesu ume nībapedadarāda umē puru dajada nībasidaa. Maḡḡāra Jesuba ara idjida quīrā awara unubisia. ¹³ Ādjira jēda wānapeda waabemarāa jarasidaa. Māwāmīna waḡibida ījānaē basia.

Jesuba edadarāa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Luca 24:36-44; Juaḡ 20:19-23

¹⁴ Māwānacarea Jesuba edadarāa once panā ne co chūpanasidaē ara idjida unubisia. Ādji cawarā zareaēba ījānaē panana carea quēāsia. Idji ārēbada unupedadaba ādjirāa jarasidamīna ījānaē panasidaa.

¹⁵ Maḡbe Jesuba ādjirāa jarasia:

–Drua beaza wānapeda bedea bia mānebemada jūmarāa jaradada. ¹⁶ Maḡ bedeada ījāsidaara idjaba borocuesidara Ācōrēba ēdḡa edaya. Baribara maḡ bedea ījāēra idjia cawa oya. ¹⁷ Mā ījā beaba naḡḡada odia Ācōrē abāa eropanāda unubidi carea: mā trāneba jairāda āyā jaḡetadia idjaba adua panā bedeade bedeadia. ¹⁸ Dama arada ādji jawaba jidadia. Nēārā dadji beabarida doḡibara maḡba biē oēa. Idjaba cacua biē beara ādji jawā ārā bābadaē biacuadia.–

Jesu bajānaa wāna

Luca 24:50-53

¹⁹ Māwā jaradacarea dadjirā Boro Jesura Ācōrēba ātaā bajānaa edesia. Mama Ācōrē jawā araare chūmesia. ²⁰ Maḡbe Jesuba edadarāba idji bedeara ādji wābādaza jarasidaa. Dadjirā Boroā ādjirāa carebasia. Ne ununaca obi bādeba cawabisia ādjia jara panāra wārā arada.

* 16:7 Marco 14:28. † 16:8 Griego bedeade ḡaḡa cartade Marcoba bādara namabe bāa. Versículo 9deba aba 20daa neēa.

LUCA BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA LUCABA BΛA

Naλ cartara Lucaba bΛsia. Idjira griego basica bΛa. Colosa 4:14de, Pilemoλ 24de bida jara bΛa Lucara Paulo ume nibasida. Mateoba, Marco bida ādjiza carta Jesucritodebema bΛpedadacarea Lucaba naλ cartara bΛsia.

Lucaba naλ cartara ēberā dji droma Teopilo itea bΛsia cawamārēā Jesudebema idjia jaradiapedadara wārāda (1:1-4). Lucaba waabemarā cāyābara ebudaara bΛsia Borocuebari Juaλ topedadadebemada (1:5-80), Jesu topedadadebema sida (2:1-52). Maλare bΛ bΛa Juaλba Jesu borocuedadebemada (3:1-22), Jesu drōā naēnabemarā trāda (3:23-38), idjaba diauruba Jesu miā sē badadebemada (4:1-13). Maλare bΛ bΛa Jesuba Galilea druade jaradia nibadadebemada (4:14deba aba 9:50daa) idjaba Jerusaleλnaa wābΛrΛde jaradia badadebemada (9:51neba aba 19:27daa).

Jirūare bΛ bΛa Jesu Jerusaleλne māwānanebemada: Jerusaleλ puru carea jīānada, crude beapedadada, λrēbadada, idjaba idji ijā bearā quīrāpita bajānaa wānada (19:28deba aba 24:53daa).

Lucaba ebuda bΛsia Ācōrēba cawa oidebemada (2:25-35; 19:37-44; 21:20-24) idjaba cadjirua obadarā idjimaā jēda zebΛdarāda ēdΛrΛ edaidebemada (1:67-80; 15:1-32; 19:1-10). BΛrima zocārā bΛsia cadjirua obadarā Jesuba quīrā djuburiadada: judiorāda, judiorāēda, Samariadebemarāda, ne neē quedeada, Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebadarā sida.

Luca cartade ebuda bΛa wērārā sida Jesuare panasidada. BΛ bΛa Elisabedebemada (1:5-66), Mariadebemada (1:26deba aba 2:52daa), Ananebemada (2:36-38), idjaba Jesu carebabadarānebemada (8:1-3). Maλ awara wērārāba idji λrēbadadebemada naārā cawasidaa (24:1-12).

Lucaba Teopiloa bΛ diabueda

¹ Ācōrēba dadjirā tāēna odadebemada zocārāba bΛ quīrīāsidaa. ² Jūma maλ oda unupedadaba nēbΛrΛsidaa idjaba jaradiasidaa. Dji carta bΛpedadaba maλda bΛsidaa. ³ BΛ dji droma bΛ Teopilo, mΛa bida jūma maλ māwānada bio quīrācuiita iwīdida bērā, mΛmaarā bia bΛa bΛ itea aride bΛ diabueida. ⁴ Māwā bΛa cawaya bΛa jaradiapedadara wārāda.

Borocuebari Juaλ todī cawabida

⁵ Herode Judea druadebemada boro baside sacerdote Zacariada basia. * Maλ Zacariara sacerdoterā idji ume trajabada sida Abiārā abadjidaa.† Dji quima Elisabera Aaroλ ēberārāneba yōna basia. ⁶ Ādjira umena Ācōrē quīrāpita jipa panasidaa. Ācōrēba obi jaradara jūma ijā o panΛ bērā biē jaradī neē panasidaa. ⁷ BaribΛrΛ Elisabera warra toca bada bērā warra neē panasidaa. Maλ awara bio drōāda panasidaa.

⁸ Māwā panΛne Zacaria Ācōrē de dromane trajai ewarida jūēsia. Maλ bērā idjira, waabema sacerdoterā idji ume trajabada sida Ācōrē quīrāpita traja panasidaa. ⁹ Maλne sacerdoterāba obada quīrāca ne jemenesidaa caiba Ācōrē de dromane eda incienso querada bá diaida bΛ cawaya. Maλne Zacaria trāda odjasia.

¹⁰ Incienso quera bá diai horada jūēna bērā Zacariara eda wāsia.‡ Maλne puruba dajadaare Ācōrēa iwīdi panasidaa. ¹¹ Māwā bΛde bajānebema nezocada quera bá diabada jΛwa araare odjasia. ¹² Idji unuside Zacariara bio dauperapeda abeda cawa crīchaē basia. ¹³ BaribΛrΛ bajānebema nezocaba jarasia:

–Ne wayarādua. BΛa Ācōrēa iwīdi badara idjia ūrīsia. BΛ quima Elisabeba warrada toya. Idji trāra bΛdua Juaλ. ¹⁴⁻¹⁵ Maλ warra carea zocārā bΛsrīdaēda. Idjira Ācōrē quīrāpita dji droma bai bērā bΛ sida bio bΛsrīda baya. Uva bΛ aseada, itua sida doca baya. Biteda bebΛrΛ ewarideba Ācōrē Jaurera idji ume baya.§ ¹⁶ Idjia zocārā israelerāra Ācōrēmaa jēda zebiyā. ¹⁷ Eliaba erobada jaureda, λbΛa sida bΛ warraba erobaya. Maλneba idjira dadjirā Boro na wāya dji zezada ādji warrarā ume ibiabi carea. * Maλ awara jīānaē bea sida carebaya jipa beaba crīchabada quīrāca crīchadamārēā. Māwā carebaya puruba dadjirā Borora bia edadamārēā.–

¹⁸ Maλne Zacariaba bajānebema nezocaa iwīdisia:

–¿MΛa sāvā cawai bΛa jara bΛra wārāda? MΛra bio drōāda bΛa. Mλ quima sida djorada bΛa.–

* 1:5 Herode. Maλ Herodera “dji Droma” abadaa. † 1:5 Abiā. 1 Cronica 24:10. ‡ 1:10 Incienso querada bá diaida bΛ. Exodo 30:34-38. § 1:14-15 Numero 6:1-5; Juece 13:2-5. * 1:17 Malaquia 4:5-6.

¹⁹ Bajānebema nezocaba Zacaria jarasia:

–Māra Gabriel, Ācōrē nezocaa. Idjia māra bamaa diabuesia maḷ bedea biada jaramārēa.
²⁰ Māa jara bāra Ācōrēba bāda ewaride wārāda māwāya. Baribara ḷjānaē bēra bāra quīrāme cara beya aba bā quima warra tobāraāda.–

²¹ Maḷmisa ēberārāba dajada jāā panasidaa. Ādjia cawadaē panasidaa sāwāērā Zacariara jācua eda dārābāraāda. ²² Māwā bāde idjira dajadaa zesia baribara poya bedeaē basia. Quīrāme cara beda bēra ababe sēyāneba bedea basia. Maḷba ēberārāba cawasidaa Ācōrēba idjia ne unubisida.

²³ Idji Ācōrē de dromane trajai ewari jōnacarea Zacariara diguidaā wāsia. ²⁴ Māwānacarea idji quima Elisabera biogoa besia. Maḷ bēra Elisabera jedeco juesuma diguida besia. Nāwā crīchasia: ²⁵ “Ācōrēba māra carebasia biogoa bemārēa. Jāwā bia odaba mā quīrā perara āyā bāsia. Ēberārāba māra waa biē jaradaēa.”

Bajānebema nezocaba Mariaa jarada

²⁶⁻²⁷ Elisabe sei jedeco biogoa bedacarea Ācōrēba bajānebema nezoca Gabrielda Galilea druade Nazare puruāda diabuesia awērā umaquīrā adua bā Mariamaa. Maḷ Mariara Jose ume dji edadi carea bedea bia panasidaa. Josera Davideba zeda basia. ²⁸ Bajānebema nezocara Mariama jūpeda nāwā jarasia:

–jMērā! Ācōrēba bāra bia eroḷaa.† Idjira bā ume bāa.–

²⁹ Maḷ bedea ūrīsīde Mariaba abeda cawa crīchaē basia cārē cārēā bajānebema nezocara māwā bedea bāda. ³⁰ Maḷne bajānebema nezocaba idjia jarasia:

–Maria, ne wayarādua; Ācōrēba bāra careba bāa. ³¹ Maḷ bēra bāra biogoa bepeda warrada toya. Maḷ warra trāra bādua Jesu.‡ ³² Idjira dji droma baya idjaba Ācōrē dji dromaara bāba idji Warraada aya. Ācōrēba idjira israelerā boroda bāya idji drōāenabema Davi bāda quīrāca.

³³ Idjira Jacobodeba yōpedadarā boroda bāya. Ewariza ādjirāra pe eroḷbaya.–§

³⁴ Maḷne Mariaba bajānebema nezocaa iwīdisia:

–Māra umaquīrā adua bāda ḷsāwā biogoa bei?–

³⁵ Bajānebema nezocaba panusia:

–Ācōrē Jaurera bamaa zepeda idji ḷbāra bā ume bāya. Maḷ bēra idjia dia bā warra bāa tobāraāda Ācōrēba idji Warraada aya. ³⁶ Bā apipi Elisabe sida warra toya.* Djorada bāmīna idjaba warra tocaada abadamīna sei jedeco bāa biogoa bāda. ³⁷ Ācōrēba poya oēra neēa.–

³⁸ Mariaba panusia:

–Māra Ācōrē nezocaa. Bia bāa bāa jarada quīrāca idjia oida.–

Maḷbe bajānebema nezocara idji quīrāpitabemada wāsia.

Mariaba Elisabe acāde wāna

³⁹ Māwānacarea Mariara isabe Elisabe puruāda wāsia. Maḷ purura Judea drua eyaida bāde bāa. ⁴⁰ Mama Zacaria dede eda wāpeda Elisabea jarasia:

–jMērā!–

⁴¹ Elisabeba Maria bedea ūrībāraāde idji warra biteda quirura domicasia. Ara maḷda Elisabera Ācōrē Jauredeba besia. ⁴² Maḷne Mariaa nāwā jīgua jarasia:

–Bāra wārāda dewara wērārā cāyābara Ācōrēba biara careba bāa. Bā warra sida Ācōrēba bio bia bāya. ⁴³ ḷMāra cai mā Boro papaba jāwā acāde ze bāra? ⁴⁴ Ara bā bedea ūrībāraāde warra mā biteda bāra bāsrīdaba domicasia. ⁴⁵ Ācōrēba jaradara wārāda māwāida ḷjāna bēra bāra bio bia bāa.–

⁴⁶ Maḷne Mariaba jarasia:

Sodeba māa jaraya: Ācōrēra dji dromaa.†

⁴⁷ Ācōrē mā ēdra edabari ume māra bio bāsrīda bāa.

⁴⁸⁻⁴⁹ Idjia za quīru nezocara bia eroḷaa.

Idiāba ḷtaa jūmarāba jaradiā Ācōrē jūma poya bāba māra bio careba bāda, mā itea ne waibāda o bā bēra.

jāba idjidra Ācōrē! ⁵⁰ Maḷ bēra idji waya beara ewariza quīrā djuburia bāya.

⁵¹ Ācōrēba idji ḷbādeba ne waibāda ocuasīa.

Ara ādjiduba dji dromada crīcha beara idjia memenebisīa.

⁵² Dji droma beadara āyā bācuapeda dji edaara quedeada dji dromada bācuasīa.

† 1:28 Ācōrēba bāra bia eroḷaa. Griego bedeaē ḷcala cartade nāwā bā bāa: “Ācōrēba bāda dewara wērārā cāyābara biara eroḷaa.” ‡ 1:31 Mateo 1:21. § 1:33 2 Samuel 7:8,16. * 1:36 Bā apipi. Griego bedeaē māra ebuda bāēa.

† 1:46 1 Samuel 2:1-10; Salmo 113:5-9.

53 Dji ne neë quedeaa ne jūma biada diasia, baribarλ dji ne bara beara jλwa bari āyā wābicuasía.
 54-55 Idji nezoca Israel purura carebasía. Idjia Abrahāλra, idjideba yōbλdarā sída ewariza quírā djuburiaya dadji drōā naēnabemarāa jarada quírāca.
 56 Mariara Elisabe dede jedeco ūbea bapeda diguídaa wāsía.

Borocuebari Juaλ toda

57 Idji ewari jūésíde Elisabera warra tosia. 58 Idji caita panabadaba, idji ēberārā bida maλ ūrísídade idji ume bλsrídasídaa Ācōrēba bio quírā djuburiada bērá.

59 Warra todacarea ocho ewari bλde ābaa dji jλresídaa warra cacuara wēāgodi carea. † Maλne λCARλba idji zeza trλ Zacariada bλ quírāa panasídaa. 60 Baribarλ dji papaba jarasía: –Māwā trλ bλdaēa, átebarλ idji trλra bλdía Juaλ.–

61 Ādjirāba jarasídaa:
 –¿Cārēā maλ trλra bλdí? Bārā ēberārā tāēna maλ trλra neēa.–

62 Maλbe dji zeza Zacariāa sēyāneba iwídisídaa cārē trλda bλ quírāā bλ cawaya. 63 Maλ carea Zacariāba bacuru pewedeada enebisía. Maλgλde nāwā bλsía: “Idji trλra bλdía Juaλ.”

Maλ unusídade jūmarāba cawa críchadaē basía. 64 Ara maλne Zacariāra quírāme cara badada waya bedeasía. Ara maλda idjia Ācōrēba bía bedeasía.

65 Jūma ādji caita panabadaba maλnebema ūrísídade Ācōrē waya panλba jūma Judea drua eyaída bλde nēbλrλbadjídaa. 66 Jūma maλ ūrípēdadaba jarabadjídaa: “Māwā baibarλ, maλgλ warrara dji droma baya.” Māwā jarasídaa Ācōrē bλara dji warra ume bλ bērá.

67 Zacariāra Ācōrē Jauredeba bepeda nāwā bedeasía:
 68 jIsraelerā Ācōrēra bio bía bλa, idji ēberārāra ēdrλ edai carea ze bλ bērá!

69 Idji nezoca Davideba zedada diabuebarλa dadji Ēdrλ Edabarída bāmārēā. §

70 Naēna Ācōrēba idjideba bedeabadarāa maλnebemada jarabisía.

71 Idjia jarabisía jūma dadjirā dji quírūnebemada, dadjirā quírāma panλnebema sída ēdrλ edaída.

72 Māwā oya dadji drōā naēnabemarāa quírā djuburiayada ada bērá idjaba ādjirā ume bedea bλdadada jūma oyaada ada bērá.

73-74 Idjia dadji drōāenabema Abrahāλa jarasía dadjirā dji quírū jλwaeabemada ēdrλ bλída. Māwā ne wayaa neē dadjirāba idjira poya ēpē pananía.

75 Dadjirā zocai panλmisa idji quírāpita biya, jipa nībadía.

76 Maλbe Zacariāba idji warradebemada nāwā jarasía:
 Warra, bλra Ācōrē dji dromaara bλdeba bedeabariāda adía. Bλra dadjirā Boro na wāya idji o jari carea.*

77 Bλa israelerāa cawabiya sāwā Ācōrēba ādji cadjiruara quírādoapēda ēdrλ edaída.

78 Ācōrē quírāra bio waibλa bλa. Dadji Ēdrλ Edabaríra bajāneba zeya λmādau odjabari quírāca.

79 Maλba dji pāímane beaa, dji beudi waya beaa bida Ācōrēra cawabiya.

Idjaba dadjirāa cawabiya sāwā idji ume necai pananída.

80 Dji warrara warisía idjaba Ācōrē Jauredeba zarea besía. Drōā badacarea ējūā pōāsa ewaraga bλde bλde wāsía. Mama babadjia aba jūmarā quírāpita bedeabλrλ ewarídaa.

2

Jesu toda ewari

Mateo 1:18-25

1 Maλ ewaríde Romanebema boro Cesar Augustoba idji jλwaeda beara jūma juachabisía.* Maλ bērá jarasía puru āi beara ādji puruāda wānamārēā. 2 Maλ ēberārā juachabídara idjia naārā obída basía. Maλ ewaríde Cireníoda Siría druade dji boro basía. 3 Maλne jūmarāda juachadamārēā ādji puruza wāsídaa.

4 Maλ ewaríde Josera Galílea druade Nazare purude babadjia. Idjira Davideba zēda bērá Judea druade Belex puruāda wāsía. Belexra Davi topedada puru basía. 5 Ādji juachadamārēā idji químa bai María ume wāsía. Maλ ewaríde Mariāra biogoa basía. 6 Belexne panλne María warra toi ewarira jūésía. 7 Cāibada de bari bλara neē bērá idji warra iwína todara wuaba bλrāpeda animarā ne cobadade coquirusía.

Bajānebema nezoca oveja wagabadarāma odjada

† 1:59 Genesis 17:10-12. § 1:69 2 Samuel 7:12-13; Salmo 132:17. * 1:76 Malaquía 3:1. * 2:1 Idjia māwā obisia puru beaza idji itea paratara aride jλrλ pedí carea.

⁸ Mañ diamasi oveja wagabadarāba ādji ovejara Beleñ caita waga panasidaa. ⁹ Cawañe bajānebema nezocada ādjima odjasia. Mañne Ācōrē quīrāwārēā dorroorroaba ādjima bio ñnaga nūmesia. Mañ carea oveja wagabadara bio dauperasidaa. ¹⁰ Baribara bajānebema nezocaba ādjia jarasia:

–Ne wayarānada. Māa bedea biada bārāa jarade ze ðaa. Mañ bedea carea jūmarāda ðasridadia. ¹¹ Idi Davi topedada puru Beleñne bārā ēdra edabarida tosidaa. Idjira Critoa, dadjirā Boroa.† ¹² Nağlaðeba bārāba cawadia māa jarabara wārāda: bārāba mañ warra zaquera wuaba ðara animarā ne cobadade ununia.–

¹³ Ara māwā jarabara bajānebema nezocarāda zocārā odjasidaa. Jūma ādjirāba Ācōrēa nāwā bia bedeasidaa:

¹⁴ Ācōrē ðara bajāne ðara bio bia quirua! jēberārā Ācōrēba bia unu ðara nañ ējūāne necai beadia!†

¹⁵ Mañbe bajānebema nezocarāra bajānaa wāsidaa. Ara mañda oveja wagabadarāba jarasidaa:

–Māēteara dadjirā Boroa cawabidara Beleñnaa acade wānia.–

¹⁶ Ara mañda wābasidaa. Jūesidade Mariada, Joseda, dji warra zaque sida unusidaa. Warra zaquera animarā ne cobadade basia. ¹⁷ Mañ unupedacarea bajānebema nezocaba warradebema jaradara ādjia jūmarāa nēbasidaa. ¹⁸ Oveja wagabadaba jara panā ūrisidade jūmarāba cawa crīchadaē panesidaa. ¹⁹ Baribara dji papa Mariaba mağlaðebemada idji sođe jūma quīrācuita crīcha babadjia. ²⁰ Oveja wagabadarā jēda wābadade ādjia unupedada carea idjaba ūripedada carea Ācōrēa bia bedeasidaa. Bajānebema nezocaba jarada quīrāca wārāda jūma māwāsia.

Jesu Ācōrē de dromanaa edepedada

²¹ Warra toðacarea ocho ewari ðade dji warra cacuara wēāgosidaa. Mañne idji trāra basidaa Jesu, dji papa biogoi naēna bajānebema nezocaba jarada quīrāca.

²² Warra toða carea dji papaba wagaida ða ewarira wagasia Ācōrēba Moisea diada leyde ða quīrāca.† Mañ ewari jōnacarea idjia dji zeza unu warra zaquera Jerusaleñnaa edesidaa Ācōrē quīrāpita ðadi carea. ²³ Māwā osidaa Ācōrē leyde nāwā ða ða bēra: “Jūma warra iwina Ācōrēa diadida panā.”* ²⁴ Mañ awara Ācōrē quīrāpita bia ðei carea dji papaba puchirāda babue diabisia Ācōrē leyde nāwā ða ða bēra: “Puchirāda wa putujuda umé diaida ða.”†

²⁵ Mañ ewaride ēberā Simeolā abadada Jerusaleñne basia. Mañ Simeolra jipa basia idjaba Ācōrēba jara ðara quīrācuita iñā obadjia. Idjia jāa basia Ācōrēba Israel puru sobiabi ewarida.† Ācōrē Jaurera idji unu basia. ²⁶ Naēna Ācōrē Jaureba idjia cawabisia idji jaidai naēna Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara unuida. ²⁷ Ācōrē leyde ða ða quīrāca odi carea djibarirāba Jesura Ācōrē de dromanaa edesidade Ācōrē Jaureba Simeolra araa wābisia. ²⁸ Simeolba dji warra unu side bara edapeda Ācōrēa nāwā bia jarasia:

²⁹ Mā Boro, jālbebara ða nezocara idu necai beubidua ða jarada quīrāca oda bēra.

³⁰ ða ēdra edabari diai jaradara māa unubisia.

³¹ ða idjira ðasia jūma puru beaba ununamārēā.†

³² Idjira ñnaa quīrāca ðaya judiorāēba ðadebemada cawadamārēā.

Idji carea ða puru Israelera bia jaradia.*

³³ Simeolba ādji warradebema jara ða ūrisidade Jesu djibarirāba cawa crīchadaē basia.

³⁴ Mañne Simeolba ādjira bia jara ðapeda Mariaa nāwā jarasia: –Ācōrēba nañ warrara diasia israelerā zocārā bia ðamārēā idjaba zocārā biē ðamārēā. Cawabiya idjira Ācōrēneba ze ðada, māwāmīna idjira biē jaradia. ³⁵ Māwā zocārāba ādji sođe mērā erobebara unubidia. Idjaba ðara bio sopua ðaya mīasuba subada quīrāca.–

³⁶ Arima Ācōrēneba bedebari Ana abadada basia. Idjira Aserðeba yōna Panuel cau basia. Idjira djorada basia. Awērā quiruda quima edapeda siete poa ðade pēdra basia. ³⁷ Idji pēdra ðedara 84 poa basia.† Ewariza āsa, diamasi bida Ācōrē de dromanaa wābadjia Ācōrēa bia jarai carea, ne codaca ewari oi carea idjaba Ācōrēa iwidi carea. ³⁸ Mañ djorara Jesu

† 2:11 Crito. Mağara trāa, ātebara griego bedea. Arameo bedeaðe jarabadaa “Mesias.” Jara ða “Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaa” wa “Ācōrēba dadjirā Boroða ðamārēā ðada.” † 2:14 jēberārā Ācōrēba bia unu ðara nañ ējūāne necai beadia! Griego bedeaðe mañra ebuda ða. † 2:22 Levitico 12:1-8. * 2:23 Warra iwina. Exodo 13:2. † 2:24 Levitico 12:6-8. † 2:25 Isaia 40:1-5; 49:13-16; 57:18-19; 61:1-3. † 2:31 Isaia 40:5; 52:10. * 2:32 Isaia 42:6; 46:13; 49:6. † 2:37 Idji pēdra ðedara 84 poa basia. Griego bedeaðe ebuda ða. ðara mañra jara ða Anara 84 poa basia.

djibarirã caita wãpeda Ācōrēa bia bedeasia. Małbe Ācōrēba Jerusaleḅ puru ēdṛa edai ewari jḅa beaa dji warra zaquedebemada bedeasia.†

³⁹ Ācōrē leyde bḅ bḅ quĩrāca jūma opedađacarea Josera, Maria sida Galilea druade ādji puru Nazaređaa jēda wāsidaa. ⁴⁰ Dji warrara cacua ḅḅaa warisia. Idjira bio ne cawasia idjaba Ācōrēba ne jūmane idjira carebadjia.

Jesu Ācōrē de dromane bada

⁴¹ Poaza Jesu djibarirāra Jerusaleḅnaa wābadjidaa judiorā Egiptodeba ēdṛapedada quĩrānebabada ewari ođi carea.‡ ⁴² Jesu doce poa baside ādjira wāsidaa maḅ ewari droma bađi carea jūma judiorāba obada quĩrāca. Jesu sida ādji ume wāsia. ⁴³ Maḅ ewari droma jōnacarea ādjira jēda wāsidaa. Baribḅḅā ādji warra Jesura Jerusaleḅne besia. Maḅra ādjia adua panasidaa. ⁴⁴⁻⁴⁵ Crĩcha panasidaa Jesura ēberārā tāēna nīda. Māwā ewari aba nībasidaa. Quewara idji jaḅḅasidade ādji ēberārā tāēna ununaē basia. Ara maḅda jēda Jerusaleḅnaa Jesu jaḅḅade wāsidaa.

⁴⁶ Ewari ūbea babḅḅade idjira unusidaa Ācōrē de droma dajadaare judiorā ley jaradia-badarā tāēna chūmḅada. Ādjia jaradia panḅra ūrĩ basia idjaba ādjia iwidiḅbadjia. ⁴⁷ Maḅne ādjia iwidiḅbadae idjia aride panubadjia. Jūma idji ūrĩ panḅba cawa crĩchadaē panasidaa necawaadeba panu bḅ bērā. ⁴⁸ Djibarirāba idji unusidae cawa crĩchadaē basia. Dji papaba idjia iwidiḅsia:

–Warra, ḅḅaa cārē cārēā jāwā osi? ḅCārē cārēā nama besia? Bio sopua panḅba mḅa, bḅ zeza bida bḅra jaḅḅ panasidaa.–

⁴⁹ Jesuba panusia:

–Bārāba ḅcārē cārēā mḅra jaḅḅ panasida? ḅMḅ Zeza dede baida bḅda adua panḅca?–

⁵⁰ Baribḅḅā Jesuba jaradara djibarirāba cawadaē basia. ⁵¹ Małbe Jesura ādji ume Nazaređaa wāsia. Ādjia jarabḅdara idjia jūma iḅā obadjia. Jūma Jerusaleḅne māwānara dji papaba bio quĩrācuita crĩcha babadjia. ⁵² Jesura cacua ḅḅaa warisia idjaba ewariza ne cawaara wāsia. Ācōrēba, ēberārā bida idjira bia unusidaa.

3

Borocuebari Juaḅnebema

Mateo 3:1-12; Marco 1:1-8; Juaḅ 1:19-28

¹ Tiberio Cesar quince poa Romanebema boro bḅde Poncio Pilatoda Judea druade dji boro basia. Herodeda Galilea druade dji boro basia.* Dji djaba Pelipeda Traconite druade idjaba Iturrea druade dji boro basia.† Lisaniada Abilene druade dji boro basia. ² Anáda idjaba Caipáda sacerdote dji dromarā basia.‡

Maḅ ewaride ējūā pōāsa ewaraga bḅde Ācōrēba Zacaria warra Juaḅa bedeasia. ³ Maḅ bērā Juaḅra jūma Jordaḅ do caita bearāa jarade wāsia ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Idjia jaradiasia māwā osidara Ācōrēba ādji cadjiruara quĩrādoaida. Dji iḅābdara idjia doeđa borocuebadjia. ⁴ Jūma maḅḅara māwāsia Ācōrēneba bedeabari Isaíaba naēna bḅda quĩrāca:

Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga bḅde jĩgua bedeā bḅa:

Ora jaridadau dadjirā Boro bia edadamārēā. Ora idji itea jipa jaridadau.

⁵ Jogoā beara jūma daucha ocuaya. Eya ḅḅa beara, eya jewedeā bea sida daucha ocuaya.

O jūrēā beara jipa jariya, o biē beara jūma biya ocuaya.

⁶ Māwā jumarāba ununia sāvā Ācōrēba ēdṛa edabarida.‡

⁷ Zocārā ēberārāda zebadjidaa Juaḅba borocuemārēā. Baribḅḅā Juaḅba ḅcaḅra jarabadjia:

–Dama ēberārā, ḅcaiba jarasi bārāra Ācōrē quĩrūbidebemada poya mĩrūnida? ⁸ Bārāba o panḅneba unubidadau wārāda Ācōrēmaa zesidada. Crĩcharānadau Abrahaḅ warrarā bērā Ācōrēba cawa oēda. Mḅa bārāa ebuđa jaraya: Ācōrēba quĩrāiḅḅḅa za tabea mōgarara Abrahaḅ warrarā babicuaya. ⁹ Maḅ awara mḅa jaraya Ācōrēba zagarada eroḅḅa bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zaudacara tutacupeđa tḅḅade ḅatacuaya. Ara maḅ quĩrāca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa oya.–

† **2:38** Isaía 52:10. § **2:41** Exodo 12:1-27. * **3:1** Maḅ Herodera Antipa trḅ jarabadjidaa. Idjidebemada bedeā bḅa Mateo 14:1-10de, Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de. † **3:1** Maḅḅa Pelipedebemada aba naḅ versicolode bḅ bḅa. Dewarabema Pelipera Herode-Pelipe abadada unubadaa Mateo 14:3de, Marco 6:17de, idjaba Luca 3:19de. Herode dji Droma abadara ādji zeza basia. Antipa ume dji djabarā basia. ‡ **3:2** Caipára Aná wĩgu basia. Anára sacerdote dromada basia poa 6deba aba 15daa. Caipára sacerdote dromada basia poa 18deba aba 36daa. § **3:6** Isaía 40:3-5.

¹⁰ Mañ carea ēberārāba idjía iwidiɓadjiɗaa:

–Māēteara daiba ḡcārēda odida panλ?–

¹¹ Juaλba panusia:

–Cacuade jābada umé eroḅλba dji neē quirúa aba daida ḅλa. Dji coi eroḅλba dji coi neē quirúa daida ḅλa.–

¹² Māwā ḅλde Romanebema boro itea parata jλrλ pebadarāda borocuedi carea zesidaa. Maλbe ādjia iwidiɓisidaa:

–Jaradiabari, dairāba ḡcārēda odida panλ?–

¹³ Juaλba ādjía jarasia:

–Bārāba parata jλrλ peɗida panλ auɗu diabirānada.–

¹⁴ Mañne sordaorā arima duanaba Juaλa iwidiɓisidaa:

–Dairāba ḡcārēda odida panλ?–

Juaλba panusia:

–Bārā trajubari parata dia panλneba necai beɗadua. Waraga panλneba djārā paratara jārīrānada idjaba sewadeba djārā biē jararānada.–

¹⁵ Arima duanaba mañ ūrisidade bio quirācuita duanesidaa cārēda sāwāi cawaya. Ara āɗuba nāwā crīcha panasiɗaa: “ḡJuaλra Ācōrēba ēɗrλ edabari diai jaradaca?”

¹⁶ Baribλrλ Juaλba jūmarāa jarasia:

–Wārāda mλa bārāra baidoba borocue ḅλa. Baribλrλ mλ cāyābara dji dromaara ḅλda zeya. Idjia jīrūne jλ ḅλ ērāi carea mλra bia ḅλēa. Idjiabλrλ Ācōrē Jaureda diaya.* Baribλrλ jījānaēbλrλ cawa oya.† ¹⁷ Ezoai careabemara idji jλwade eroḅλa porara dji ta umebemada āyā ḅλi carea. Maλbe dji tara wagaya baribλrλ dji porara tλḅa uruade babueya.–

¹⁸ Ara mañ quīrāca ne quīrātanoaneba Juaλba beɗea bia dadji ēɗrλɗidebemada jaradia ḅapeda jarabadjia jījānamārēa. ¹⁹ Baribλrλ Juaλba Galileadebema boro Herodera quēābadjia idjia wērā eroḅλ Herodía carea. Mañ Herodía ara Herode djaba Felipe quima basía. Mañ awara Juaλba idjira quēābadjia ne jūma cadjirua o ḅλ carea. ²⁰ Herodeba mañ cadjirua o ḅλ awara naḡλ cadjirua sida osia: Juaλra preso ḅλbisía idji quēā ḅλ carea.‡

Juaλba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Marco 1:9-11

²¹ Juaλba ēberārā borocuecua baside Jesu sida borocuesia. Mañne Jesuba Ācōrēa beɗeabλrλde bajāda ewasia. ²² Ewapeda Ācōrē Jaureda bajāneba puchirā quīrāca idji λrλ zesia. Mañne Ācōrēba bajāneba eɗaa nāwā beɗeasia:

–Bλra mλ Warra quīrā ḅλa. Bλ carea mλra bio ḅλsrɗida ḅλa.–§

Jesu drōā naēnabemarā trλ

Mateo 1:1-17

²³ Jesuba jaradia beside treinta poa basica ḅλa. Ēberārāba idjira Jose warrada crīcha panasiɗaa. Josera Eli warra basía, ²⁴ Elira Matá warra basía, Matára Levi warra basía, Levira Melqui warra basía, Melquira Janai warra basía, Janaira Jose warra basía. ²⁵ Josera Matatía warra basía, Matatíara Amó warra basía, Amóra Nahuλ warra basía, Nahuλra Esli warra basía, Esliira Nagai warra basía. ²⁶ Nagaira Máha warra basía, Máhara Matatía warra basía, Matatíara Semei warra basía, Semeira Jose warra basía, Josera Juda warra basía. ²⁷ Judara Johanaλ warra basía, Johanaλra Resa warra basía, Resara Zorobabel warra basía, Zorobabelera Salatiel warra basía, Salatielera Neri warra basía. ²⁸ Nerira Melqui warra basía, Melquira Adi warra basía, Adira Cosaλ warra basía, Cosaλra Elmodaλ warra basía, Elmodaλra Ere warra basía. ²⁹ Erera Josue warra basía, Josuera Elieze warra basía, Eliezera Joriλ warra basía, Joriλra Matá warra basía. ³⁰ Matára Levi warra basía, Levira Simeoλ warra basía, Simeoλra Juda warra basía, Judara Jose warra basía, Josera Jonaλ warra basía, Jonaλra Eliaquiλ warra basía. ³¹ Eliaquiλra Melea warra basía, Meleara Mainaλ warra basía, Mainaλra Matata warra basía, Matatara Nataλ warra basía, Nataλra Davi warra basía.

³² Davira Jesé warra basía, Jeséra Obé warra basía, Obéra Boo warra basía, Boora Salmoλ warra basía, Salmoλra Naasoλ warra basía. ³³ Naasoλra Aminadá warra basía, Aminadára Araλ warra basía, Araλra Esroλ warra basía, Esroλra Paré warra basía, Paréra Juda warra basía. ³⁴ Judara Jacobo warra basía, Jacobora Isa warra basía, Isara Abrahaλ warra basía, Abrahaλra Tare warra basía, Tarera Naco warra basía, Nacora Seru warra basía. ³⁵ Serura Ragau warra basía, Ragaura Pele warra basía, Pelera Hebera warra basía, Heberera Sala warra basía. ³⁶ Salara Cainaλ warra basía, Cainaλra Arpaxa warra basía, Arpaxara Seλ

* **3:16** Ācōrē Jaureda diaya. Griego beɗeade ḅλ ḅλa: “Ācōrē Jaureba borocueya.” † **3:16** Cawa oya. Griego beɗeade ḅλ ḅλa: “Uruaba borocueya.” ‡ **3:20** Mateo 14:1-10; Marco 6:14-28. § **3:22** Bλ carea mλra bio ḅλsrɗida ḅλa. Griego beɗeade maλba idjaba jara ḅλa: “Mλa ḅλda jλrλ eɗasia.”

warra basía, Seãra Noé warra basía, Noéra Lame warra basía. ³⁷ Lamera Matusaleã warra basía, Matusaleãra Enoco warra basía, Enocora Jaré warra basía, Jaréra Majalaleel warra basía, Majalaleelera Cainaã warra basía. ³⁸ Cainaãra Enó warra basía, Enóra Se warra basía, Sera Adaã warra basía, Adaãra Ācōrē warra basía.

4

Diauruba Jesu mīā sē bada

Mateo 4:1-11; Marco 1:12-13

¹ Jesura Ācōrē Jauredeba bada Jordaã dodeba jēda wāsia. Maãne Ācōrē Jaureba idjira ējūã pōãsa ewaraga bādaa edesia. ² Cuarenta ewari mama basia. Maãne diauruba idjira mīā sē basia Ācōrēda igarabi carea. Maã ewaride Jesuba ni cārē sida coē bā bēã jarra basia. ³ Māwā bāde diauruba Jesua nāwā jarasia:

–Bada wārāda Ācōrē warrabãrã, naã mōgarada paã babidua.–

⁴ Jesuba panusia:

–Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa: ababe ne co bādeba ēberãra zocai baēa, [ãtebãrã jūma Ācōrēba jara bā ãã bādeba zocai bayã].–*

⁵ Māwānacarea diauruba Jesura eya ãã bāde edesia. Mamaaba naã ējūãne bea puruda jūma acãbitasia. ⁶ Maãne diauruba jarasia:

–Naã ējūãne bea purura, maã purude ne bia bea sida jūma bā jãwaeda bāya. Mãre bēã mãã dia quĩrãbãrãã diaida bāa. ⁷ Mã quĩrãpita chĩrãborode coẽpeda mãã bia bedeabãrãã mãã jūma diaya.–

⁸ Baribãrã Jesuba jarasia:

–Satana, ãyã wãdua.† Ācōrē cartade nāwā bā bāa: “Abã bãrã Boro Ācōrēabãrã bia bedeadaãdua. Idjia jara bãdrã ãã o pananadua.”–‡

⁹⁻¹⁰ Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleãnaa edesia Ācōrē de droma boro ããlara bãmaa. Maãbe jarasia:

–Bada wārāda Ācōrē warrabãrã, namaaba udu jãdrãdua. Ācōrē cartade nāwā bā bāa: Ācōrēba idji nezocarãda bãmaa diabueya carebããmãrēã.

¹¹ Bãra ãdji jãwade edadia bā jĩrũra mōgaraba puarãmãrēã.§

¹² Baribãrã Jesuba jarasia:

–Idji bedeade naã sida bā bāa: “Bariduaã orãnadua bãrã Boro Ācōrēba carebai cawaya.”–

*

¹³ Māwā mīā sē bãpeda diaurura Jesu caitabemada ãyã wāsia aba dewara ewaridãa.

Jesuba jaradia beda

Mateo 4:12-17; Marco 1:14-15

¹⁴ Māwānacarea Jesura Ācōrē Jaure abãdeba bada Galilea druadaa jēda wāsia. Jūma maã druade idjira bio trã bãgasia. ¹⁵ Judiorã dji jãrebada deza idjia Ācōrē bedeara jaradia bãbadjia. Maã bēã jūmarãba idjira bia jarabadjidaa.

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Marco 6:1-6

¹⁶ Māwānacarea Jesura idji warida puru Nazareãã wāsia. Anãũbada ewaride idjia obari quĩrãca judiorã dji jãrebada dede eda wāsia. Maãbe idjira pirãdrãsia Ācōrē Bedeada nocoare lei carea. ¹⁷ Maãne Ācōrēneba bedeabari Isaía cartada idjia diasidaa. Mãra ewara edãpeda naã bedeada jãrãpeda jĩgua lesia:

¹⁸⁻¹⁹ Ācōrē Jaurera mã ume bāa. Idjia mãra edasia dji ne neē quẽdeã jaramãrēã Ācōrēba ãdjĩrãã carebaida.

Idjia mãra diabuesia sopua beada sobiabicuãmãrēã,† jida edepedãdarã ēdrããida jaramãrēã,

dauberrea beaa unubimãrēã, djãrã jãwaeda mĩga beara bia bãcuãmãrēã,

idjaba jaramãrēã Ācōrēba ēdrã edai ewarira jũesida.‡

²⁰ Ledacarea cartara bãrapeda dji wagabarãã diasia. Maãbe chũmesia jaradiai carea. Jūmarãba idjira acã duanasidaa. ²¹ Maãne Jesuba jarasia:

–Maã bedeaba jara bãra idi bãrã quĩrãpita mãwãbãrãã.–

* **4:4** Deuteronomio 8:3. Griego bedeade ãcãrã cartade bedeã corchetede bãra neã. † **4:8** Satana, ãyã wãdua. Griego bedeade ãcãrã cartade mããra neã. ‡ **4:8** Deuteronomio 6:13. § **4:11** Salmo 91:11,12. * **4:12** Deuteronomio 6:16. † **4:18-19** Sopua beada sobiabicuãmãrēã. Griego bedeade ãcãrã cartade mããra neã. ‡ **4:18-19** Isaia 61:1-2; 58:6.

²² Jūmarāba idjidebemada bia bedeasidaa. Idjia bia jaradia ʙa carea cawa crīchadaē basia. Ara ādjiduba jara duanasidaa: “¿Idjira Jose warrada jāwā ʙaēca?”

²³ Jesuba jarasia:

–Bārāba naʙa bedeada mʙa jaradia: “Nēārā diabari, ara ʙadjida biabidua. ʙa Capernauʙne odara daiba ūrīsidaa. Nama ʙa purude bida aʙarica odua.”–

²⁴ Maʙa awara jarasia:

–Mʙa bārā wārāda jaraya: ni abaʙa Ācōrēneba bedeabarida ara idji druade bia edadacaa. ²⁵ Quīrānebadadua, Elia basi ewaride Israel druade pēdra wērārāra zocārā panasidaa. Maʙa ewaride poa ūbea ēsidra cue zeē ʙada bērā jarrabada zesia. ²⁶ Baribʙa Ācōrēba Elia ni abaʙa pēdra wērā Israeldebema careba de wābiē basia. Ātebʙa pēdra wērā Sidōʙa druade Sarepta purude ʙama wābisia. ²⁷ Ara maʙa quīrāca Eliseo basi ewaride aida bara ʙeada Israel druade zocārā panasidaa baribʙa ādjirānebema ni abaʙa idjia biabiē basia. Ātebʙa Siria druadebema Naamaʙda biabisia.*

²⁸ Maʙa ūrīsidade jūma dji jarebada dede duanara quīrūbucasidaa. ²⁹ Ara maʙa Jesura puru dajadaa erreʙari ededapeda eya edaa tuca jira ʙa de ʙatabuedi carea edesidaa.

³⁰ Baribʙa Jesura ara ādji daidu necai wāsia.

Jesuba ēberā jai bara ʙa biabida

Marco 1:21-28

³¹ Māwānacarea Jesura Galilea druade Capernaʙ purudaa wāsia. Anāubada ewaride idjia jaradia basia. ³² Bio cawa ʙa de ba ebuda jaradia ʙa bērā jūmarāba cawa crīchadaē basia.

³³ Judiorā dji jarebada dede ēberā jai bara ʙa da basia. Cawaēne idjia jigua jarasia:

³⁴ –Jesu Nazaredebema! ¿Cārē cārē daira mīa sē ʙa? ¿Dai biē ʙa carea zesica? Mʙa cawa ʙa ʙara caida: jʙa Ācōrēba diabuedaa!–

³⁵ Maʙa carea Jesuba idjia jarasia:

–Chupeadua. Idji cacuadebemada ēdrʙa.–

Ara maʙa jaiba ēberā egode ʙa ebipeda ēdrʙa. Baribʙa maʙa ēberā ni cārē sida biē oē basia. ³⁶ Maʙa unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basia. Ādjiza iwidi duanesidaa:

–Idji bedeaba ¿sāwā jāwā o ʙa? Idjia jarabʙa jairāba iʙabadaa. Idjira ʙa ʙa ʙa bērā bedeabʙa de jaira ēdrʙa badaa.–

³⁷ Maʙa bērā idjira puru caita ʙeaza bio trʙa ʙa gasia.

Jesuba Simoʙ Pedro pācōrē biabida

Mateo 8:14-15; Marco 1:29-31

³⁸ Judiorā dji jarebada dede ba ēdrʙa Jesura Simoʙ dedaa wāsia. Mama Simoʙ pācōrēda bio cawa nūmasia. Maʙa carea Jesua bede ba djuburiasidaa biabimārē. ³⁹ Jesuba edaa acʙa dji cʙamiara quēāsia. Ara maʙa cʙamiara dugusia. Maʙe wērā piradrʙa ādjira ne cobisia.

Jesuba zocārā biabicuada

Mateo 8:16-17; Marco 1:32-34

⁴⁰ Queubʙa de zocārā quīrātanōa cacua biē bede Jesumaa enesidaa. Jesuba idji jʙa wara ādjirā ʙa ʙa biabicuasia. ⁴¹ Ara maʙa quīrāca zocārā jairāda ēberārā cacuadebemada ēdrʙa biacuasia. Ēdrʙa de nāwā bia jarasidaa: “jʙa wārāda Ācōrē warraa!” Ādjia cawa panasidaa idjira Ācōrēba diai jarada ēdrʙa edabarida. Maʙa carea Jesuba ādjira quēābdjia chupeadamārē.

Galileade jaradia nībada

Marco 1:35-39

⁴² Diapede ba Jesura puru dajadaa wāsia ēberā neēmaa. Baribʙa ēberārāba idjira jʙa panasidaa. Unusidade jarasidaa ādji purude bēmarē. ⁴³ Baribʙa Jesuba ādjia jarasia:

–Mʙa dewara puru bede jaradiaida ʙa Ācōrēra zebʙa ādji Boro bai carea. Maʙa bede ba jaramārē Ācōrēba mʙa diabuesia.–

⁴⁴ Maʙa bērā Jesuba judiorā druade dji jarebada deza jaradia wāsia.†

5

Beda quenapedada

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20

§ 4:26 1 Reye 17:1-16. * 4:27 2 Reye 5:1-14. † 4:44 Judiorā dru. Griego bedeade ʙa carta de Judea druada wa Galilea druada ʙa ʙa.

¹ Ewari aba Jesura amene droma Genesare abada icawa basia.* Maľne Ācōrē bedea jaradia ɓa ūrīni carea ēberārā zocārā idjima powua duanasidaa. ² Arima do icawa jābada umē ū panasidaa. Maľ jāba djibarirāba ādji beda jidabadada caita ɓaɓa panasidaa. ³ Maľne Jesura Simoā Pedro jābade hadopeda jarasia quēsaarabe edemārēā. Maľbe jābade chūmepeda jūma arima duanarāa jaradia besia. ⁴ Jaradiadacarea Jesuba Simoāa jarasia:

–Jālbe ɓa jābara do quēsaara edepeda beda ɓaridadua.–

⁵ Baribara Simoāba panusia:

–Jaradiabari, दौरا diamasi beda ɓari panada ɓadrasidaa. Māwāmīna ni cārē sida jidadaē basia. Baribara ɓa māwā jara ɓa bērā ijāya.–

⁶ Ara maľda ādjira beda ɓarisidaa. Bio zocārā jidabada bērā dji beda jidabadara cōāɓara basia. ⁷ Maľ carea dewara jābade beada jawaba trāsidaa carebade zedamārēā. Zedapeda jābara umena bedaba birasidaa. Maľba biru ɓaebododa basia. ⁸⁻¹⁰ Simoā Pedroba idji ume panā bida beda zocārā jidapedada unusidade cawa crīchadaē basia. Idji ume panara Santiago idjaba Juā basia. Ādjira Zebedeo warrarā basia. Maľne Simoāa Jesu caita wāpeda chīrāborode cōbepeda jarasia:

–Mā Boro, biara ɓa ɓara mā caitabemada āyā wāida, māra cadjirua obari bērā.–

Jesuba Simoāa jarasia:

–Dauperarādua, idiba ɓara mā itea ēberā enebarida beya.–

¹¹ Ādjirāba jābara doya enenapeda jūma amesidaa. Maľbe Jesu ume wāsidaa.

Jesuba aida bara ɓa biabida

Mateo 8:1-4; Marco 1:40-44

¹² Ewari aba Jesura purude basia. Maľne ēberā aidaba jūma bira ɓada jūesia.† Maľ ēberāba Jesu unuside idji quīrāpita chīrāborode ɓarru cōbepeda nāwā quīrā djuhuriada iwidiisia:

–Mā Boro, ɓa quīrā ɓaɓara, māra poya biabida ɓa.–

¹³ Maľne Jesuba jawā līl ɓaɓara jarasia:

–Māwā o quīrā ɓa. jBiadua!–

Ara maľda aidara anisia. ¹⁴ Maľne Jesuba idjia jarasia:

–ɓa biadara ni abaɓa jararādua. Āteɓara sacerdotemaa wādua ɓara biasida unumārēā.

Jālbe Ācōrē quīrāpita bia bei carea Moiseba jarada quīrāca ne diacuadua.‡ Māwā ēberārāba cawada ɓara wārāda biasida.–

¹⁵ Baribara Jesura trā ɓagaara wāsia. Maľ bērā ēberārā zocārā zebadjidaa idjia jaradia ɓa ūrīni carea. Cacia biē beara zebadjidaa biabicumārēā. ¹⁶ Baribara Jesura edaude ēberā neēmaa wābadjia Ācōrēa bedei carea.

Jesuba ēberā cacua beu ɓa biabida

Mateo 9:1-8; Marco 2:1-12

¹⁷ Ewari aba Jesuba jaradia ɓade pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima duanasidaa. Ādjirāra Galilea druadeba, Judea druadeba idjaba Jerusaleā purudeba zepedada basia. Maľne Ācōrē ɓaadeba Jesuba cacua biē beara biabibadjia. ¹⁸ Māwā ɓade ɓara ēberā cacua beu ɓada idji cadade enenapeda eda ede quīrā panasidaa Jesu quīrāpita ɓadi carea. ¹⁹ Baribara ēberārā cābana nūma bērā poya Jesuma jūebidaē basia. Maľ carea ādjirāba dji cacua beu ɓara de līl edesidaa. Maľbe de līlɓemada ogadapeda dji cacua beu ɓara dji cadadeba edaa ɓasidaa. Ēberārā ēsi Jesu quīrāpita ɓasidaa. ²⁰ Jesuba unusia ādjia wārāda ijā panada idjia cacua beu ɓara poya biabida. Maľ carea dji cacua beu ɓa nāwā jarasia:

–Ache, ɓa cadjirua odara māa quīrādoasia.–

²¹ Maľ ūrīside arima duana pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida nāwā crīchasidaa:

“Idjira ¿caida crīcha ɓa? ¿Cārē cārēā māwā Ācōrē quīrāpita biē bedea ɓa? Aba Ācōrēɓara ēberāba cadjirua odara poya quīrādoaya.”

²² Baribara Jesuba ādjia crīcha panara cawada bērā nāwā iwidiisia:

–¿Cārē cārēā ɓārā sođe jawā crīcha panā? ²³ ɓārāmaarā ¿sāɓara zareaara ɓa? ¿Cadjirua odara quīrādoayada aida wa naľ ēberā cacua beu ɓara piradrābepeda nībaida? ²⁴ Ācōrēba mā, Naľ Djara Edadara ɓasia naľ ējūāne duanaba cadjirua obadara quīrādoamārēā. Maľra ɓārā unubiya.–

Ara maľda dji cacua beu ɓa nāwā jarasia:

–Piradrādua. ɓa cadara edapeda diguidaa wādua.–

* 5:1 Genesare amenera idjaba Galilea abadaa. † 5:12 Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawadaē panā. Baribara judiorāmaarā aba Ācōrēɓara poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Rey 5:7). Maľ awara aba aidaba jidasira āyā bade wāida basia (Levitico 13:45-46). ‡ 5:14 Levitico 14:1-32.

²⁵ Ara māwā jarabΛΓΛde cacua beu badara pirabaripeda idji cΛdara edapeda jūmarā quīrāpita nībade wāsia. Maλbe Ācōrēra bio bia jara bΛda diguidaa wāsia. ²⁶ Maλ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basia. Maλ bērā Ācōrēra bio bia jarasidaa. Ācōrē wayaadeba jarasidaa:

–iIdi wārāda ne ununaca waibΛada unusidaa!–

Jesuba Levi trāna

Mateo 9:9-13; Marco 2:13-17

²⁷ Māwānacarea Jesu wābΛΓΛde parata Romanebema boro itea jΛrΛ pebarida unusia. Idji trāra Levi abadjidaa. Maλ ēberāra parata diabada dede chūmasia. Jesuba unupeḁa jarasia:

–Mā ume zedua.–

²⁸ Ara maλda Levira piradrΛpeda idjia o badara amepeda Jesu ume wāsia.

²⁹ Maλbe Jesu carea Leviba idji dede ne codi waibΛada osia. Zocārā Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebadarāda, dewara ēberārā sida ādji ume ne co panasidaa. ³⁰ Maλ unusidade judiorā ley jaradiabadarāba, pariseorā bida Jesu ume nībabadarāa nāwā biē jarasidaa:

–zCārē cārēā parata jΛrΛ pebadarā ume idjaba dewara cadjirua obadarā ume bida ābaa ne co panΛ?–

³¹ Jesuba ādjia jarasia:

–Cacua bia beaba nēārā diabarira jΛrΛdaca. Ababe cacua biē beabΛΓΛ jΛrΛbadaa. ³² Māra jipa bea trāi carea zeē bΛa, ātebΛrΛ cadjirua obadarāda trā bΛa Ācōrēmaa zedamārēā.–

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Marco 2:18-22

³³ ΛcΛrΛba Jesua jarasidaa:

–Borocuebari Juaλ ume nībabadarāba Ācōrēa iwidibΛdade ara cadrΛa ne codaca ewarira obadaa. Ara maλ quīrāca pariseorā ēpēbadarā bida obadaa. BaribΛrΛ bΛ ume nībabadarāba zśāwāērā odaca?–

³⁴ Jesuba ādjia jarasia:

–Māwāra wērā edabΛrΛba bΛsrīda ewari o bΛde zidjia edodarāa ne codaca ewarida obica?

³⁵ BaribΛrΛ ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā ededia. Maλ ewaridebΛrΛ idjia edodarāba ne codaca ewarira odia.–

³⁶ Maλ awara Jesuba ādjia ne jara bΛdeba nāwā jarasia:

–Nī abaaba wua djiwidida tΛdapeda wua sorede capirudacaa. Māwā odibΛrΛ wua djiwidira ārīya. Maλ awara dji wua djiwidi tΛdara dji sore ume bia beēa. ³⁷ Idjaba ni abaaba uva ba djiwidira animarā e oda dji sorede tΛdacaa. Māwā odibΛrΛ aseabΛrΛde animarā e oda dji sorera cōāya. Maλbe uva bΛra, animarā e oda sida aduaya. ³⁸ Maλ carea uva ba djiwidira animarā e oda djiwidiē tΛdida panΛa. Māwā umena dārā droadia. ³⁹ Idjaba uva ba asea dji drōā dobΛrΛba djiwidira do quīrīca. ĀtebΛrΛ jarabaria: “Uva ba dji drōāra djiwidi cāyābara biara bΛa.”–

6

Jesura ānāubada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Marco 2:23-28

¹ Anāubada ewaride Jesura idji ume nībabadarā sida ējūā trigo udade nībasidaa. Mama nīnane Jesu ume nībabadarāba trigora ta edadapeda jΛwaba cΛratΛdapeda co nībasidaa.*

² ΛcΛrΛ pariseorāba maλ unusidade iwidisidaa:

–zBārāba cārē cārēā ānāubada ewaride o cara panΛda o panΛ?–

³ Jesuba panusia:

–zBārāba Ācōrē Bedeara acΛdacaca? Davi, idji ume nībabadarā sida jarra panasidade zśāwā osida?† ⁴ Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quīrāpita bada paλda edasia. Maλ paλra zAbabe sacerdoterāba codida panasidaēca? BaribΛrΛ Daviba copeḁa idji ume nībabadarāa diasia.–

⁵ Idjaba Jesuba jarasia:

–Mā, Naλ Djara Edadara ānāubada ewari djibaria.–

Jesuba ānāubada ewaride ēberā biabida

Mateo 12:9-14; Marco 3:1-6

⁶ Dewara ānāubada ewaride Jesura judiorā dji jΛrebada dedaa wāpeda jaradia basia. Mama ēberā jΛwa ara beu bΛda basia. ⁷ Judiorā ley jaradiabadarāda, pariseorā sida

* 6:1 Deuteronomio 23:24-25. † 6:3 1 Samuel 21:1-6.

panasidaa. Ādjia Jesura aca panasidaa ānāūbada ewaride ēberā jawa beu bāda biabi cawaya. Biabisira biē jaradida crīcha panasidaa. ⁸ Baribāta ādjia crīcha panara Jesuba cawa bada bēra dji ēberā jawa beu bāa nāwā jarasia:

–Piradrāpeda ēsi nūmane zedua.–

Ara maāda dji ēberā piradrāpeda ēsi nūmane wāsia. ⁹ Maābe Jesuba ādjia jarasia:

–Māa bārāa iwidiya: ānāūbada ewaride zcārēda odida panā? zBiada wa cadjiruada? zDjārā carebaida wa idu beubida?–

¹⁰ Maābe arima panara acapeada dji ēberā nāwā jarasia:

–Jawa jiradua.–

Māwā jirabārade idji jawara biasia. ¹¹ Maā carea arima panara bio quīrūnapeda ādjiduba iwidi duanesidaa Jesura sāwā ođi cawaya.

Jesuba ēberā doce edada

Mateo 10:1-4; Marco 3:13-19

¹² Ewari aba Jesura eyadaa wāsia. Mama Ācōrēa iwidi bāda ānadrāsia. ¹³ Āsa badacarea idji ēpē beara ābaa trācuapeada doce edasia. Maā doce edadara idjia trā bāsia “māa diabuedarā.”† ¹⁴ Ādji trāra naāgāa: Simoā (Jesuba idjira trā bāsia Pedro), dji djaba Andre, Santiago,[§] Juaā, Pelipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomā, Alpeo warra, Santiago, Simoā Zelote abada, ¹⁶ Santiago djaba Juda, idjaba Juda Iscariote. Jīrūare maāgāba Jesura jidabisia.

Jesuba cābana duanāa jaradiaa

Mateo 4:23-25

¹⁷ Maābe Jesura idjia edadarā ume eyadeba edaa zesidaa. Jewedeade idji ēpē bea zocārā panā ume idjaba ēberārā cābana zebada ume besia. Maā ēberārāra Judea druadeba, Jerusaleāneba, pusa icawabema puru Tirodeba idjaba Sidoāneba zesesisidaa Jesuba jaradia bā ūrīni carea idjaba cacua biē beara biabicuamārēā. ¹⁸ Maā awara Jesuba jai beara ēberārā cacua debemada āyā jarecuasia. ¹⁹ Jūma dji cacua biē beaba idjira tā quīrā panasidaa Ācōrē bāadeba biabi bā bēra.

Dadji bia beadi Jesuba jarada

Mateo 5:3-12

²⁰ Jesuba idji ēpē bea acapeada nāwā jarasia:

Bio bia beadia bārā dji ne neē panara Ācōrēba bārāra pe eroba bēra.

²¹ Bio bia beadia jarra beara Ācōrēba jāwūābi bēra.*

Bio bia beadia sopuaba jīā beara Ācōrēba bāsrīdabi bēra.†

²² Bio bia beadia ēberāba mā, Naā Djara Edada carea bārā quīrāmabādade, igarabādade idjaba biē jarabādade.

²³ Bārā biē obādade bio capipiādadua, bārāba nebia wai bāada bajāne eropanani bēra.‡

Ādji drōā naēnabemarāba Ācōrēneba bedebadarāra ara maā quīrāca biē obadjīdaa.

²⁴ Baribāta mīā djuburi beadia bārā dji ne bara beara.

Bārāba eropanāneba necai panā bēra nocoarebema ewaride necai panāneā.

²⁵ Mīā djuburi beadia bio ne co panāneba jāwūā beara, nocoarebema ewaride jarra panani bēra.

Mīā djuburi beadia ara nawena ipida beara nocoarebema ewaride jīāni bēra idjaba sopuadi bēra.

²⁶ Mīā djuburi beadia ēberārāba bārāda bia jaradibāta.

Bārā drōā naēnabemarāba ēberārā Ācōrē trāneba sewa jaradia beara bia jarabadjīdaa.

Dadji dji quīrā quīrānida panā

Mateo 5:38-42, 44

²⁷ Baribāta māa jara bā ūrī panāa jaraya: bārā dji quīrāra quīrānadaa. Bārā quīrāma panara bia odadua. ²⁸ Bārā biē jarabādaa bia jaradadua. Bārā biē obada carea Ācōrēa iwīdīdadua ādjirāra carebamārēā. ²⁹ Abābā bāda urīdarade uibāta, dewarabema urīdarade idu ubīdūa. Abābā bāa cacuađe jā bādebemada aba jārbāta, dewarabema bāa jā bā sida idu edebīdūa. ³⁰ Abābā bāa ne iwīdībāta, wāgarādua. Maā awara bāa erobādebemada abābā jārbāra iwīdīrādua jēda diamārēā. ³¹ Bārāba quīrā panāa djārāba bārāra bia odīda. Ara maā quīrāca bārāba djārāra bia odadua.

† **6:13** Māa diabuedarā. Cāpūrīā bededeade jara bāa “apóstoles.” § **6:14** Maā Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā bededeade Santiago trāra zesīa “San Jacobo” isabe jarabādeba. * **6:21** Jeremīa 31:25. Bio bia beadia jarra beara Ācōrēba jāwūābi bēra. Maāba naā crīcha sida dia bāa: “Bio bia beadia sođeba Ācōrē cawa quīrā beara. Ācōrēba cawabi bēra.” † **6:21** Salmo 126:5-6; Isafā 57:18; 61:2-3; Apocalīpsi 7:16-17. ‡ **6:23** 2 Cronica 36:16.

³² Ababe bārā dji biarādrā quīrīā panabara, zcaiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ādji dji biarāra quīrīābadaa. ³³ Maā awara ababe bārā dji biarādrā bia odibara, zcaiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ara maā quīrāca obadaa. ³⁴ Maā awara bārāba ababe dji poya jēda diaēda bea diadibara zcaiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ara maā quīrāca obadaa ādjia diapedadara waya jēda edadida crīcha panā bērā.

³⁵ Maā carea bārā dji quīrūra quīrīānadua. Ādjirāra bia odadua. Ādjirāra ne diadadua. Baribara diabadade ādjirāneba edadida crīcharānadua. Māwābara bārāba Ācōrēneba edadira bio waibara baya idjaba unubidira wārāda bārāra Ācōrē dji dromaara ba warrarāda. Idjia cadjirua obadarāda, idjia bia bada adaca sida idji biadeba carebabaria. ³⁶ Ara maā quīrāca bārāba quīrā djaburia beadida panā bārā Zeza bajāne baba quīrā djaburiabari quīrāca.

Djārā biē jarabadabema

Mateo 7:1-5

³⁷ Djārāra biē jararānadua Ācōrēba bārā biē jararāmārēā. Ni abada bedede bada arānadua, Ācōrēba bārāda bedede beada arāmārēā. Bārā biē opedadara quīrādoadadua. Māwā bārāba biē opedadara Ācōrēba quīrādoaya. ³⁸ Djārāra ne diadadua. Māwābara Ācōrēba bārāra bio aduba diaya ē bio birapeda cuguzoa ba quīrāca. Idjia diaya bārāba djārāra diabada quīrāca.–

³⁹ Maā awara Jesuba jarasia:

–Zauberrea baba dewara dauberrea bada poya eronibaica? Zeronibaibara, ādjira umena uriade baedaēca? ⁴⁰ Ne cawa quīrīā bara dji jaradiabari cāyābara ne cawaara bāē. Baribara idjia bio cawadacarea dji jaradiabari quīrāca beya.

⁴¹ Bārāba zcārē cārēā nejarra djārā daude bada acabada? Zsāwāērā bacuru waibara bādji daude bada acadaca? ⁴² Bacuru waibara bādji daude bada ununaē panabara zsāwā djārāra nāwā jaradī? “Nejarra ba daude bara mā aubariya.” jBārāba jarabada quīrāca odaca! Naārā bacuru waibara bādji daude bada aubaridadua. Māwā poya ununia nejarra djārā daude bara aubaridī carea. Ara maā quīrāca baba cadjirua o bara naārā idu bada. Maābebara djārāra carebaida baa.–

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Mateo 7:15-20; 12:34-35

⁴³ Bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaa. Ara maā quīrāca bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaa. ⁴⁴ Bacurura dji nejōneba cawabadaa. Bara baba higojōda zaucaa. Idjaba jūichichiba uvada zaucaa. ⁴⁵ Ara maā quīrāca ēberā biaba idji sode ne bia erōbadeba ne biada jarabaria. Baribara ēberā cadjiruaba idji sode ne cadjirua erōbadeba ne cadjiruada jarabaria. ēberāba idji sode crīcha ba quīrāca bedebaria.

De uménebema

Mateo 7:24-27

⁴⁶ Māra jara bara bārāba odaca. Maāda zcārē cārēā māra bārā boroada abada? ⁴⁷ Māmaa zebara mā bededea ūrpeda jā oibara māra jaraya idjira cai quīrāca bada. ⁴⁸ Idjira ēberāba de obara quīrāca baa. Maā ēberāba bio edu corosia aba mōgara zarea unubara. Maā ārā de jūrā u nūmasia. Maā dera bio zarea nūma bērā do waibara zebara de cora edeē basia. ⁴⁹ Baribara mā bedeadā ūrpeda jāēra naā quīrāca baa. ēberāba deda osia baribara de jūrā edu uē basia. Maā bērā do waibara zebara de dera cora wāsia. Abada jūma ārīsia.–

7

Jesuba sordaorā boro nezoca biabida

Mateo 8:5-13

¹ Jesuba ēberāra māwā jaradacarea Capernaūnaa wāsia. ² Mama sordaorā boroda basia. Idjia nezoca bio quīrīā bada erōbasia. Baribara maā nezocara cacua biē ba bērā jūācāyā nūmasia. ³ Dji sordaorā boroba Jesudebema ūrīside ācara judiorā dji dromarāda Jesumaa diabuesia idji nezoca biabide zemārēā. ⁴ Ādjirāra wānapeda nāwā beēda djaburi-asidaa:

–Jāā sordaorā borora ēberā baa. Maā bērā bia baba carebaida. ⁵ Idjia dadji judiorāra bio quīrīā ba bērā dadjirā dji jarebada deda o diasia.–

⁶ Māwā jarapedada bērā Jesura ādji ume sordaorā boro deda wāsia. Baribara de caita jūebadade sordaorā boroba idji dji biarāda Jesua nāwā jarade diabuesia:

–Mā Boro, māra dji biaē bērā, biara baba bara mā dede eda zeēda. ⁷ Maā carea māra bamaa wāē basia. Baribara mā nezoca biamārēā baba jāmaba jaraibara biaya. ⁸ Mā boroba jara bara mā jāida baa. Idjaba māra jara bara sordaorā mā jawaēda beba jānida panā; mā abaa

zeduada aibΛΓΛ zebaria; wāduada aibΛΓΛ, wābaria; idjaba mΛ nezocaa nāwā oduada aibΛΓΛ ara maλda idjia obaria.–

⁹ Maλ ūrīside Jesuba idjidebemada bia crīchasia. Maλ carea idji ēpē panΛra acΛpeda jarasia:

–MΛa jaraya: naλ ēberāba bio ījā bΛ quīrāca israelerā tāēna ni aba bida unucaa.–

¹⁰ Sordaorā boroba diabuedarā jēda wāsidade unusidaa nezoca cacua biē badara biasida.

Jesuba pēdra wērā warra biabida

¹¹ Māwānacarea Jesura, idji ume nībabadarā sida Naiλ purudaa wāsidaa. Ādjirā ume ēberārāra zocārā wāsidaa. ¹² Jesu dji purude eđa wābada caita jūēsīde unusia ēberārāba cūdra jaidadada tΛbarīde edebΛdada. Dji papara pēdra wērā basía. Ababe maλ warrada erobasia. Dji pēdra wērā ume ēberārāra cābana duanasidaa. ¹³ Jesuba dji pēdra wērāra mīā djuburi unupeda nāwā jarasia:

–Waa jīārādua.–

¹⁴ Maλbe caita wāpeda dji bēwārā edebada bacuruda tāsia. Maλ carea dji edebΛdarāra nūpanesidaa. Maλne Jesuba jarasia:

–Cūdra, mΛa bΛa jaraya, piradrΛdua.–

¹⁵ Ara maλda dji beu badara piradrΛpeda bedeasia. Maλbe Jesuba idjira dji papaa diasia.

¹⁶ Maλ carea dji arima duanΛra bio dauperasidaa. Jūmarāba Ācōrēra nāwā bia jarasidaa:

–Wārāda Ācōrēneba bedeabari dji dromada dadjirā tāēna jūēsīa. Ācōrēba idji purura carebade ze bΛa.–

¹⁷ Maλ bērā Jesura jūma Judea druade idjaba mama caita bea purude bida trΛ bΛgasia.

Jesuba Borocuebari Juaλnebema jarada

Mateo 11:2-19

¹⁸⁻¹⁹ Juaλ ume nībapedadaba Jesuba odara Juaλa jūma nēbΛΓΛsidaa. Maλ carea Juaλba ume trΛpeda Jesua nāwā iwīdīde wābisīa: “¿BΛra dji zeīda badaca, wa dewarada jλānīda panΛ?”

²⁰ Ara maλda Jesumaa wānapeda iwīdisidaa:

–Borocuebari Juaλba daira bΛmaa diabuesīa. Idjia nāwā iwīdībisīa: “¿BΛra dji zeīda badaca, wa dewarada jλānīda panΛ?”–

²¹ Ara maλ ewarīde Jesuba cacua biē beada, jai bara beada, dauberrea bea sida zocārā biabicua basía. ²² Maλ bērā Jesuba ādjīa nāwā panusia:

–Bārāba unu panΛda idjaba ūrī panΛda Juaλa jarade wānada: dauberrea beadaba unu panΛa, jīrū biē beadara bia nīnaa, aida bara beadara biasidaa, cΛwΛΓΛ qui beadaba ūrī panΛa, idjaba beupedadara lrēbacuasidaa. Maλ awara ne neē quedeaba beada bia Ācōrēba carebaīdebemada ūrī panΛa. ²³ MΛ igaraē ījā bΛra bio bia baya.–

²⁴ Juaλba diabuedarā wāpedadacarea Jesuba arima duanΛa Juaλnebemada nāwā jarasia:

–Ējūā pōāsa ewaraga bΛdaa bārāba Juaλ acΛde wāsidade ¿cārēda ununīda crīchasia? ¿Nāūrāba cha ureurea eronūmada ununīda crīchasiada? ²⁵ Māwā crīchadaē basía. Maλda ¿cārēda ununīda crīchasiada? ¿Ēberā bio djio bΛda ununīda crīchasiada? Māwāēa; dji bio djio bea, jūma nebia erobeara dji bororā de dromane panabadaa. ²⁶ Maλda ¿cārēda ununīda crīchasiada? ¿Ācōrēneba bedeabarīda ununīda crīchasiada? Māē, Ācōrēneba bedeabarīda acΛde wāsīdaa. Juaλra Ācōrēneba bedeabari dji dromaa. ²⁷ Idjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa:

Bedeade jarabarīda mΛa bΛ na diabueya bΛ o jarīmārēā.†

²⁸ MΛa jaraya: naλ ējūāne nī abaλda Juaλ cāyābara dji dromaara bΛēa.‡ BaribΛΓΛ Ācōrē purudebema dji edaara quiruda idji cāyābara dji dromaara bΛa.–*

²⁹ Jesuba jara bΛ ūrīsidade ēberārāba, Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebadarā bida jarasīdaa Ācōrēba o bΛra jīpa bΛda, Juaλba ādjirāra borocueda bērā. ³⁰ BaribΛΓΛ pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Ācōrēba ādji itea o quīrīā badara igarasīdaa. Maλ carea Juaλba ādjirāra borocueē basía.

³¹ Dadjirā Boro Jesuba idjaba jarasia:

–Iēībema ēberārāra ¿cārē quīrāca panΛ? ³² Purude warrarā jemene panΛne nāwā ijarabada quīrāca panΛa:

Daiba chiru zasīdade bārāra carīdaē basía.

Sopuadebema trΛābi trΛāsīdade bārāra jīānaē basía.

* 7:22 Isaia 29:18-19; 35:5-6; 26:19. † 7:24 Nāūrāba cha ureurea eronūmada. Maλba jara bΛa “ēberā peramiāida bΛda.”

‡ 7:27 Malaquīa 3:1. § 7:28 Naλ ējūāne nī abaλda. Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “Wērārāba topedadadebemada.”

* 7:28 ΛcΛΓΛmaarā Jesuba versículo 29, 30 sida jarasia.

³³ Bārāra ara maļ quīrāca panāa. Juaļ zesiđe bariduada coca basía idjaba uva ba aseada doca basía. Maļne bārāba jarasidaa idjira jai bara bāda. ³⁴ Maļbe maļ, Naļ Djara Edadara ze bāa. Māa ne jūmada cobaria idjaba ne jūmada dobaria. Maļne bārāba jarabadaa māra ne coya bāda idjaba itua awua bāda. Maļ awara jarabadaa māra cadjirua obadarā ume, Romanebema boro itea parata jaḡa pebadarā ume biđa nībabarida. ³⁵ Baribaḡa cawa panāa Ācōrē necawaara jipa bāda idji iḡā panāba jipa obada bērā.–

Pariseo Simoļ dede Jesu ne coda

³⁶ Pariseoda basia. Maļ pariseoba Jesura edosia idjima ne code wāmārēā. Ara maļda Jesura wāpeda ne co chūmesia. ³⁷ Maļ puruđe wērā bio cadjirua obarida basia. Maļ wērāba Jesu pariseo dede ne co bāda cawaside alabastro mōgara ođade querada enesia.† ³⁸ Jesu caita cobepeda iḡā bāba idji daubaba Jesu jīrūra saḡasia. Maļbe idji budaba jarepeda Jesu jīrūra isōpeda idjia quera enenaba paḡasia.

³⁹ Maļ unuside Jesu edoda pariseoba nāwā crīchasia: “Naļ ēberāda wārāda Ācōrēneba bedeabari badabara cawacasia cadjirua obari wērāba jāwā o bāda.”

⁴⁰ Maļ carea Jesuba nāwā jarasia:

–Simoļ, māa bāa ne jara quīrā bāa.–

Simoļba jarasia:

–Māēteara jaradua, Jaradiabari.–

Jesuba jarasia:

⁴¹ –Ēberāda umē panasidaa. Ādjia ēberā bara bāa diai bara panasidaa. Abaaba quiniento ewari trajabaḡade edabari quīrāca diaida basia.† Dewarabemaba cincuenta ewari trajabaḡade edabari quīrāca diaida basia. ⁴² Baribaḡa ādjia poya diadaēda cawada bērā, dji bara ba ēberāba ādjia diaida panāra quīrādoasia. Māa bāa iwidiya: ¿sāḡaba dji bara ba ēberāra biara quīrāi?–

⁴³ Simoļba panusia:

–Māmaarā dji auđuara diaida badaba biara quīrāya.–

Jesuba jarasia:

–Ba aride panusia.–

⁴⁴ Maļbe wērāma aḡpeda Simoļa jarasia:

–¿Bāa naļ wērāra unu bāca? Ba dede jūeside mā jīrū saḡamārēā bāa baidoda diaē basia, baribaḡa naļ wērāba ara idji daubaba mā jīrūra saḡapeda idji budaba pōāsa jaresia. ⁴⁵ Mā jūeside bia edai carea bāa isōē basia, baribaḡa naļ wērāba mā jīrūra isō jōē bāa. ⁴⁶ Mā bia edai carea bāa mā boro aḡa olivo dragara weaē basia, baribaḡa naļ wērāba mā jīrūra queraba paḡasia. ⁴⁷ Maļ bērā māa nāwā jaraya: idjia cadjirua zocārā ođara māa jūma quīrādoasia. Maļ carea idjia māra bio quīrā bāa. Baribaḡa abaaba mācua cadjirua ođāēda māa quīrādoabara maļba māra mācua quīrā baēa.–

⁴⁸ Maļbe idjia wērāa jarasia:

–Bāa cadjirua ođara māa jūma quīrādoasia.–

⁴⁹ Baribaḡa dewararā arima ne co chūmeaba nāwā jara duanesidaa:

–Naļra ¿caida crīcha ba? ¿Māwāra dewaraba cadjirua ođara idjia poya quīrādoaida bāca?–

⁵⁰ Maļne Jesuba wērāa jarasia:

–Bāa māra iḡāna bērā cadjiruadebemada ēdrasia. Necai wādua.–

8

Wērāba Jesu careba panana

¹ Māwānacarea Jesura puru waibāa beaza idjaba puru zaque beaza wāsia. Maļne jarabadjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebaḡada. Maļ beada bia jaradia nīne idjia doce edadarāda idji ume nībabadjidaa. ² Maļ awara wērārāda idji ume nībabadjidaa. Maļ wērārā aḡaḡa cacua biē beadada Jesuba biabisia idjaba aḡaḡa jai bara beadada Jesuba dji jaira āyā jaḡetasia. Aba Maria Magdalena basia.* Jesuba idji cacuadebemada jairāda siete āyā jaḡetasia. ³ Cuza quima Juana sida basia. Cuzaba Herode dedebemada jūma cawa obadjia.† Susana sida basia. Maļ awara dewara wērārāda zocārā panasidaa. Ādjirāba Jesu carebadi carea ne diabadjidaa.

† 7:37 Alabastro mōgarara cuaracuara bāa. Mācua zareaē ba bērā ne obadaa. Judiorāba alabastrora Egipto druadeba enebadjidaa. Jūma alabastro odara nēbāa bāa. † 7:41 Quiniento ewari trajabaḡade edabari quīrāca. Griego bedeade bā bāa “quinientos denarios.” *

8:2 Maria Magdalenara Magdala purudebema bērā māwā trā jarabadjidaa. † 8:3 Maļ Herodera Antipa trā jarabadjidaa.

Pea podadebema ne jara ba

Mateo 13:1-9; Marco 4:1-9

⁴ Zocārā ēberārā puruzabemada Jesumaa zesidaa. Maāne ne jara bađeba Jesuba ādjirāa nāwā jaradiasia:

⁵ –Ēberāda idji ējūāne ne pode wāsia. Māwā po nīne ḶCAGL tara ode baecuasia. Maā bērā ēberārāba ḶḶ tagasidaa idjaba ibanaba mīcuasidaa. ⁶ ḶCAGL tara mōgara ḶḶ egoro nāūcha bađe baecuasia. Tununacarea mācua baido neē ba bērā jūma purrubasia. ⁷ ḶCAGL tara ējūā ḶḶ bađe baecuasia. Tununacarea jācara ḶḶ bara baḶba baḶá quenasia. ⁸ BaribaḶḶ ḶCAGL tara ējūā biade baecuasia. Maā tara bia waridapeda bio zausidaa.–[†]

Māwā jarapeda Jesuba jīgua jarasia:

–Dji cawḶḶ bara baḶba quīrācuīta ūrīdua.–

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:10-23; Marco 4:10-20

⁹ Maā carea Jesu ume nībabadarāba idjia iwīdisidaa:

–Ba māwā ne jara bađeba jaradiadaba Ḷcārēda jara ba?–

¹⁰ Jesuba panusia:

–Ācōrēba ēberārā pe erobađebemada jūmarāa cawabiē baḶmīna bārāa cawabi baḶ. BaribaḶḶ dewarārā mḶa ne jara bađeba beđe baḶ Ācōrē cartade jara baḶra māwāmārēā. Nāwā jara baḶ:

NāḶ ēberārāba ūrī panḶmīna cawadaēa. Unu panḶmīna cawadaēa.[§]

¹¹ MḶa ne jara bađeba jaradara naḶḶa: dji tara Ācōrē beđeaa. ¹² Ta ode baedaba naḶda jara baḶ: ḶCAGL ēberārāba Ācōrē beđeada ūrīnapeda diauruba maā beđeaa ādji sođe jūēnara quīrādoabibaria jārānamārēā. Māwā ādjirāa cadjiruadebemada ēdḶadacaa. ¹³ Ta mōgara ḶḶ egoro nāūcha bađe baedaba naḶda jara baḶ: ḶCAGL ēberārāba Ācōrē beđeada bio baḶsrida edabadaa baribaḶḶ bio carra jidađaca bērā sođeba jānacaa. Maā bērā dārāēne bia mīgabadae idu baḶbadaa. ¹⁴ Ta ējūā ḶḶ bađe baedaba naḶda jara baḶ: ḶCAGL ēberārāba Ācōrē beđeada ūrīnapeda naḶ ējūāne sāwā bia beadida, ne jūma erobeadida, sāwā baḶsridadi sida biara crīchabadaa. Maā bērā ādjia ūrīpedadara igaradapeda waridacaa. ¹⁵ BaribaḶḶ ta ējūā biade baedaba naḶda jara baḶ: so jipa beaba idjaba crīcha bia beaba Ācōrē beđeaa ūrīnapeda wārāda jābadaa. Ādjia jā panara idu bađaca bērā ne biada obadaa.

Ībrānebema ne jara ba

Mateo 5:14-15; Marco 4:21-25

¹⁶ Ni abaḶba ībrāda coadapeda mērā nūmḶnacaa wa epeđeco droma edre bađacaa.* ĀtebaḶḶ ḶḶ dji ībrā baḶbadae nūmḶbadaa dji dede eda zebadarāba ānaa ununamārēā. ¹⁷ Ara maā quīrāca ne jūma ebuda baḶera mērā beēa. Dadjia cawadaē panḶra Ācōrēba ebuda cawabiya. ¹⁸ Maā bērā bio quīrācuīta ūrī pananadua. AbaḶba wārāda cawaiḶbaḶ, Ācōrēba auđuara cawabiya. BaribaḶḶ adua baḶba cawa baḶda crīchaibaḶḶ idjia crīcha baḶ sida Ācōrēba jāriya.

Jesu ēberārā idjima zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:31-35

¹⁹ Ewari aba Jesu papaba, idji djabarā bida idjira acḶde wāsidaa. BaribaḶḶ poya araa jūēnaē basia ēberārāda zocārā duana bērā. ²⁰ Maā carea ḶCAGLba idjia jarasidaa:

–Ba papara, ba djabarā sida dajadaare panḶ. Ādjia ba acḶde ze panḶ.–

²¹ Jesuba jarasia:

–Ācōrē beđeaa ūrīnapeda jā beada mḶ papaa idjaba mḶ djabarā.–

Jesuba amene bogozoara tumabida

Mateo 8:23-27; Marco 4:35-41

²² Ewari aba Jesuba idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Amene wa quīrārē wānadḶ.–

Ara maāda jābade badođapeda wāsidaa. ²³ Chābadade Jesura cāi basia. Māwā bađe nāūrāda dji cābāyā puá nūmesia. Maā bērā jābara baidoba biru baebodosia. Abeda minijichiade panasidaa. ²⁴ Maā carea Jesura ḶḶmanapeda nāwā jarasidaa:

–Jaradiabari, Jaradiabari, dadjirāa barrubododaa!–

Jesura pirabaripeda nāūrāa, baido bogozoa bida jarasia tumanamārēā. Ara maāda jūma tuma nūmesia. ²⁵ Maābe idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

[†] 8:8 Bio zausidaa. Griego beđeade baḶ baḶ: “Ta aba quiruba cien tada diasia.” § 8:10 Isaia 6:9. * 8:16 Mērā nūmḶnacaa. Griego beđeade baḶ baḶ: “CḶda edre bađacaa.”

–Bārāba ījā panara ζsāwāsi?–

Baribara idji ume nībabadarāba ne wayaaba cawa crīchadaē basía. Ara ādjiduba iwīdi duanasidaa:

–ζNałgara caida jāwā ba? Idji bedeara nāūrāba, baido bogozoa bida ījābadaa.–†

Jesuba jai zocārā āyā jaretada

Mateo 8:28-34; Marco 5:1-20

²⁶ Amene chānapeda Gerasa druade jūēsidaa.† Gerasara Galilea amene wa quīrārē ba. Jesu drua badobaraē ēberā mał purudebemada idjimaā zesia. Mał ēberāra jai bara ba da dārābarla basía. Idjia cacuade ni cārē sida jłca basía. Dede bida ba ca basía, ātebarla beudarā tbaribada uriade babadjia. ²⁸ Idjia Jesu unuside biasia. Małbe Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jģua jarasia:

–Jesu, Ācōrē dji Dromaara ba Warra, ζcārē cārēā młra mīā sē ba? jMā djuburia młra biē barādua!–

²⁹ Jaiba māwā jarasia Jesuba mał ēberā cacuadebemada ēdramārēā jarada bērā. Dārābarla basía mał jaiba ēberāra biē o erobada. Dewararāba dji ēberāra carenaba jnnapeda quīrācuīta wagabadjidamīna carenara tucuapeda ēberā neēmaa jaiba edebadjia. ³⁰ Małne Jesuba idjia iwīdisia:

–ζBāra casa trā jarabada?–

Idjia panusia:

–Młra Cābana abadaa.–S

Idjia māwā jarasia ādjira ēberā cacuade bio cābana panla bērā. ³¹ Małne ādjia Jesua bedea djuburiasidaa uria dau care ba daa diabuerāmārēā.* ³² Māwā panane ādji caita eya zaquede chinada zocārā ne co duanasidaa. Mał carea jairāba Jesua bedea djuburiasidaa mał china cacuade idu eda wābimārēā. Małne Jesuba iduaribisia. ³³ Ara małda jairāra ēberā cacuadebemada ēdrādapeda china cacuade eda wācuasidaa. Małbe cawaēne chinara pirapodapeda perawada daīdu tēūcuadapeda nābarla quinisidaa.

³⁴ Mał unusidade dji china waga pananara daupera pira wāsidaa. Ādjia unupedadara purude beaa, puru jģa beaa bida nēbarlasidaa. ³⁵ Ēberārāba acade zesidade dji ēberā jai zocārā erobadara Jesu caita chūmāda unusidaa. Quīrā bapeda cacuade jābadara jł basia. Mał carea ēberārāra dauperasidaa. ³⁶ Dji unupedadaba nēbarlasidaa sāwābarla idjira biasida. ³⁷ Małba jūma Gerasadebemarāra ne wayadapeda Jesua bedea djuburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā. Ara małda Jesura wayacusa jābade badopedā Galileadaa wāsia. ³⁸ Wāi naēna ēberā jai bara badaba Jesua bedea djuburiasia idji ume wāi carea. Baribara Jesuba nāwā jarasia:

³⁹ –Diguidāa wāpeda jūmarāa jaradua Ācōrēba ba ume ne waibāa odada.–

Ara małda ēberāra idji purudāa wāsia. Mama jūmarāa nēbarlasia Jesuba idji ume ne waibāa odada.

Jesuba wērācau ārēbabida

Mateo 9:18-26; Marco 5:21-43

⁴⁰ Galilea druade ēberārā cābana panaba Jesura jłā panasidaa. Idji jūēside ādjirāba bio capipia edasidaa. ⁴¹⁻⁴² Małne ēberā Jairo abadada idjimaā zesia. Mał Jairora judiorā dji jarebada dede dji boro basía. Idjia cauda ababe erobasia doce poa ba da. Mał wērācaura jūācāyā nūmasia. Jairora Jesu jīrū caita cobepeda bedea djuburiasia idji diguidāa wāmārēā.

Ara małda Jesura wāsia baribara wābarlade ēberārāba idjira pēsua eropanasidaa. ⁴³ Ādjirā tāēna wērā doce poa oamiaba jida ba da nībasia. Mał wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diaoasia,† baribara ni ababla poya biabidaē basia. ⁴⁴ Wērāra jēdaareba zepeda Jesuba cacuade jł ba ide maārī tāsia. Ara małda oara poasia. ⁴⁵ Małne Jesuba iwīdisia:

–ζCaiba młra tāsi?–

Jūmarāba panusidaa tānaē panāda. Mał carea Pedroba jarasia:

–Jaradiabari, ēberārāba bāra pēsua eropana. ζSāwā ba iwīdi ba caiba bāra tāsida?–†

⁴⁶ Baribara Jesuba jarasia:

–Ababla młra tāsia. Māa cawa ba mł abādeba idjira biasida.–

† **8:25** Salmo 107:28-30. † **8:26** Gerasa. Griego bedeaē ācala cartade “Gadara” ba ba. S **8:30** Cābana. Griego bedeaē “Legio” ba ba. Małba jara ba sei mīl sordaorāda. * **8:31** Uria dau care ba daa. Griego bedeaē ba ba “abismo.” Mama Ācōrēba jairāra cawa o ba cārā. Apocalipsi 9:1-3; 20:1-3. † **8:43** Mał wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diaoasia. Griego bedeaē ācala cartade małra neēa. † **8:45** ζSāwā ba iwīdi ba caiba bāra tāsida? Griego bedeaē zocārā cartade małra neēa.

47 Wērāba odara poya mērāēda cawada bērā ne wayaaba ure nūmāda wāpeda Jesu jirū caita chīrāborode cobesia. Małbe jūmarā quīrāpita idjia jarasia cārē cārēā Jesura tāsida idjaba ara małba biasida. 48 Małne Jesuba jarasia:

–Cau, wārāda biaida iĵāna bērā bāra biasia. Necai wādua.–

49 Wadi mama bedea panane Jairo dedeba aba zepeda Jairoa nāwā jarasia:

–Ba caura jaidasia. Jaradiabarira waa miā sērādua.–

50 Mał ūrīside Jesuba jarasia:

–Ne wayarādua. Bāa sodeba iĵāibāra, idjira lrēbaya.–

51 Jairo dede jūpeda Jesuba Pedroda, Santiagoda,[§] Juałda, dji wērācau zezada, dji papa sida eda edesia. Waa dewarada eda wābiē basia. 52 Małne ēberārāda dji wērācau carea aujā duanasidaa. Mał carea Jesuba jarasia:

–Jiārānādua, nał wērācaura beuē bāa, ātebāra cāi bāa.–

53 Mał carea ēberārāba Jesumaa acādapeda ipidasidaa, wērācaura wārāda beusida cawa panana bērā. 54 Baribāra Jesuba dji wērācau jawađe jidapeda jarasia:

–jCau zaque, pirabaridua!–

55 Māwā jarabārađe wērācaura lrēbapeda pirabarisia. Małbe Jesuba jarasia wērācaura ne cobidamārēā. 56 Mał unusidade djibarirāba cawa crīchadaē basia. Baribāra Jesuba ādjia jarasia ni abāa jararānamārēā.

9

Jesuba idji ume nībabadarā diabueda

Mateo 10:5-15; Marco 6:7-13

1 Jesuba idji ume nībabadarā doce panāra ābaa trāpeda abāada diasia jaida āyā jarēdadamārēā idjaba cacua biē bea sida biabidamārēā. 2 Małbe ādjia jarasia:

–Ācōrēra dji Boro bai carea zebārađa jarade wānādua idjaba cacua biē beada biabidādua.–

3 Wāni naēna Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārā wābādade ni cārē sida ederānādua. Bardonada, buchacada, codida, parata sida ederānādua. Cacuade ja panā awa ededādua.

4 Djārā purude jūēnapeda abāaba bārāda bia edasira mał dedebemada āyā wārānādua aba purudeba ēdrābadāda. 5 Baribāra puruba bārāda bia edaēbāra mamaaba ēdrādadua. Ēdrābadade egoro pora bārā jirūne bāra jārāpetadādua. Małba cawabiya ādjia Ācōrē igara panā carea idjia cawa oida.–

6 Ara małda wānapeda puru beaza jarasidaa Ācōrēra ādji Boro bai carea zebārađa. Mał bedea bia jaradia panane cacua biē beada biabicuabadjidaa.

Herodeba Jesudebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Marco 6:14-29

7 Herodeda Galilea druadebema boro basia. Mał Herodeba jūma Jesuba o bāda ūrīsia.* Idjia cawa crīchaē basia ācāraaba nāwā jara panā bērā:

–Borocuebari Juałda lrēbasia.–

8 Małne dewararāba jara panasidaa:

–Elīada waya dadjirā tāēna zesia.–

Dewararāba jara panasidaa:

–Ācōrēneba bedebari naēna badada lrēbasia.–

9 Mał carea Herodeba jarasia:

–Māa Borocuebari Juałra o bāa tā beabisia. Māēteara za jara panāra ¿caida māwā bā?–

Mał carea Jesura unu quīrā basia.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Juał 6:1-14

10 Jesuba diabuedarā jēda zesidade ādjia opedadada jūma nēbārasidaa. Māwānacarea Jesuba ādjirāra Betsaidā puru caita ēberā neēmaa edesia. 11 Baribāra ēberārāba idjira mama bāda cawadapeda araa wābārasidaa. Małne Jesuba ādjirāra bia edapeda jaradia besia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebārađa. Mał bedea bia jaradia bāde dji cacua biē quēdeara biabicuasia.

12 Queubārađe Jesuba doce edadarāra idjimaa wānapeda jarasidaa:

–Ēberārāa jaradua puru beamaa idjaba de beamaa wānamārēā. Mamabāra poya cāinia idjaba codida nēdodia. Namara ne neēa.–

13 Jesuba jarasia:

–Bārābāra ne cobidādua.–

§ 8:51 Mał Santiagora trā jarabadaa Jacobo.

* 9:7 Mał Herodera Antipa trā jarabadjidaa.

BaribΛΓΛ ādjirāba panusidaa:

–Dairāba ne nēdođe wānaēbΛΓΛ, naļ ēberārā cābana panΛΓa poya ne cobidaēa. Paļda juesumabe idjaba bedada umébe eropanΛΛ.–

¹⁴ Mama panΛra umaquīrā awa miļ juesuma panasidaca bΛa. Maļ bērā Jesuba idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Ādjirāa jaradadua cincuenta awara awara egode chūpanenamārēa.–

¹⁵ Idji ume nībabadarāba idjia jarada quīrāca osidaa. Ēberārāra jūma chūpanesidaa. ¹⁶ Jesuba paļ juesuma panΛΓa, beda umé panΛ sida idji jΛwade edapeda bajānaa acΛpeda Ācōrēa bia jarasia. Maļbe cōrācuapeda idji ume nībabadarāa jarasia jedecadamārēa. ¹⁷ Jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa. Dji adubadada jΛΓΛ pesidade doce jamara birasidaa.

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-28; Marco 8:27-9:1

¹⁸ Ewari aba Jesura ēberārānebemada āyā wāpeda Ācōrēa iwidi basia. Idji ume nībabadarāda arima panasidaa. Ācōrēa iwidiidacarea Jesuba ādjia nāwā iwidiisia:

–Ēberārāba mΛra caiada a panΛ?–

¹⁹ Ādjirāba panusidaa:

–ΛcΛΓΛba jara panΛa bΛra Borocuebari Juaļda. Dewararāba jara panΛa bΛra Eliada. Dewararāba jara panΛa bΛra naēnabema Ācōrēneba bedeabari badada lrēbapeda jāwā bΛda.–

²⁰ Maļne idjia waya iwidiisia:

–Bārāba mΛra ĸcaida crīcha panΛ?–

Pedroba panusia:

–BΛra Ācōrēba ēdΓΛ edabari diai jaradaa.–

²¹ Jesuba bio jara bΛsia maļgΛra ni abΛΛa jararānamārēa.

²² Maļ awara jarasia:

–MΛ, Naļ Djara Edadara bio bia mīgaida bΛa. Purudebema bororāba, sacerdote bororāba, dadji judiorā ley jaradiabadarā bida mΛra igaradapeda beabidia. BaribΛΓΛ mΛra ewari ūbeade lrēbaya.–

²³ Jesuba jūmarāa jarasia:

–AbΛba mĭda ēpē quīrā bΛbΛΓΛ, idjia o quīrā bΛra igarapeda ewariza bia mīgai carea baida bΛa.† Maļbe mΛra ēpēida bΛa. ²⁴ AbΛba naļ ējūāne bia baida jΛΓΛ baiBΛΓΛ, jīrūare bia baēa. BaribΛΓΛ abaada mĭ carea beuibΛΓΛ Ācōrē ume ewariza zocai baya. ²⁵ Bio crīchadadua: ēberāda naļ ējūāne ne jūma eroBade beupeda tΛbΛ uruadāa wāibΛΓΛ, ĸidjia erobadaba carebaica.† ²⁶ AbΛba mΛra, mĭ bedeā sida adua bΛada aibΛΓΛ, mĭ, Naļ Djara Edada bΛba bara zebΛΓΛde maļ ēberārā adua bΛada aya. Maļ ewaride mĭ Zeza Ācōrē bΛba bara idjaba idji bajānebema nezocarā bΛba bara zeya. ²⁷ Mĭla wārāda jaraya: ΛcΛΓΛ nama panΛ beudi naēna Ācōrēba mΛra jūmarā Boro bΛdada ebuda ununia.–‡

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-8; Marco 9:2-8

²⁸ Māwā jaradacarea ocho ewari bΛde Jesura eyade λtaa Ācōrēa iwidiide wāsia. Pedroda, Juaļda, Santiago sida edesia. ²⁹ Mama Jesuba Ācōrēa iwidi bΛde idji quīrādarra dorrodor-roa nūmesia. Idjia cacuade jΛ bΛ sida totroaba dorrodorroa nūmesia. ³⁰ Cawaēne ēberāda umé odjadapeda Jesu ume bedeasidaa. Aba Moise basia. Dewarabemara Eliā basia. ³¹ Ādji sida Ācōrē quīrāwārēāneba dorrodorroa panasidaa. Ādjia bedeā panasidaa Jesu Jerusaleñne beadidebemada.§

³² Māwā bΛde Pedrora dewararā sida bio daupea panasidamīna cāinaē basia. Maļne Jesura dorrodorroa bΛda idjaba ēberā umé idji caita panΛ sida unusidaa. ³³ Maļ ēberārā Jesu ume pananada wābΛdade Pedroba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bio bia bΛa daira nama panΛda. De zaqueda ūbea odia: aba bΛ itea, aba Moise itea idjaba aba Eliā itea.–

Pedroba māwā bedeasia ni cārē sida cawaē bērā. ³⁴ Māwā bΛde jΛrārāda edaa zepeda ādjirāra ānēbari edasia. Maļ carea ādjira bio ne wayasidaa. ³⁵ Ara māwābΛΓΛde bedeada jΛrārāne ūrīsidāa. Maļba nāwā jarasia:

–NaļdΓΛ mĭ Warraa. Mĭla idjira edasia. Idjia jara bΛra ūrīnadua.–*

† **9:23** Bia mīgai carea baida bΛa. Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “Idji crura atau eadeira bΛa.” ‡ **9:27** Ebuda ununia Ācōrēba mΛra jūmarā Boro bΛdada. Ebuda bΛēa cārēda ununida. ΛcΛΓΛmaarā jara bΛa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaarā jara bΛa Jesu lrēbaidebemada, idji bajānaa wāinebemada, wa Ācōrē Jaire zeidebemada ununida.

§ **9:31** Jesu Jerusaleñ beadidebemada. Griego bedeade bΛ bΛa: “Jesu wāinebemada.” * **9:35** Isaia 42:1. Idjira edasia. Griego bedeade ΛcΛΓΛ cartade nāwā bΛ bΛa: “Idjira bio quīrā bΛa.”

³⁶ Mañ bedea chupeadacarea Jesura iduba nũmɔda unusidaa. Ādjia unupedadara dārāsidaa ni abaɔa nēbɔɔdaē panɔda.

Jesuba warra jai bara ba biabida
Mateo 17:14-21; Marco 9:14-29

³⁷ Nurēma eyadeba edaa zesidade ēberārā zocārāba Jesura aɔde zesidaa. ³⁸ Mañne abaɔba nāwā jigua jarasia:

–Jaradiabari, mɔ djuburia mɔ warrada aɔɔdua. Mɔra waa warra neē bɔa. ³⁹ Idjira jai bara bɔa. Mañba cawaēne idjira biabibaria, wawabibaria, idjaba yedaa cōpepea nũmebibaria. Idjia mɔ warrara idu bɔcaa. ⁴⁰ Mɔa bɔ ume nĩbabadarāa jarasia jaira āyā jaretadamārēā, mǎwāmĩna poyadaē basia.–

⁴¹ Mañ carea Jesuba panusia:

–jBārāba Ācōrēra ĩjanacaa! jBārāra dji cadjiruarāa! Bārāba ĩjanamārēā ĩaba sǎlbe mɔa droai? Bɔ warrara namaa enedua.–

⁴² Warrara Jesumaa wābɔɔde jaiba egode baebipeda biara wawabisia. Baribɔɔa Jesuba jaira āyā jaretasia. Warrara biabipeda dji zezaa diasia. ⁴³ Ācōrē bɔɔadeba mǎwāna unusidaē jũmarāba cawa crĩchadaē basia.

Jesuba waya idji beuidebema jarada
Mateo 17:22-23; Marco 9:30-32

Idjia o bɔ carea ēberārāba waɔbida bio crĩcha duanane Jesuba idji ume nĩbabadarāa jarasia:

⁴⁴ –Mɔa bārāa jarabɔɔara bio quĩrācuita ũrĩnadua. Mɔ, Nañ Djara Edadara abaɔba ēberārāa jidabiya.–

⁴⁵ Baribɔɔa ādjirāba cawadaē basia cārē cārēā Jesura mǎwā bedebɔɔada. Ācōrēba waɔbida ādjirāa cawabiē basia. Mañne ādjia Jesua iwididida waya panasidaa.

ĩCaida dji dromaara bai?
Mateo 18:1-5; Marco 9:33-37

⁴⁶ Mǎwā panane ara ādjiduba bedea duanesidaa caida dji dromaara bai cawaya. ⁴⁷ Baribɔɔa Jesuba mañra cawada bērā warra zaqueda edapeda idji caita nũmasia. ⁴⁸ Mañne nāwā jarasia:

–Bariduaba mɔ ĩjā bɔdeba warrarāda bia edaibɔɔa, mɔda bia edabɔɔa. Idjaba mɔ bia edabɔɔaba mɔ Diabuedada bia edabɔɔa. Bārānebema dji edaara quĩrura Ācōrē quĩrāpita dji dromaara bɔa.–

Dadjirā dji quĩrūrēra dadjirāare bɔa
Marco 9:38-40

⁴⁹ Mañbe Juaɔba nāwā jarasia:

–Jaradiabari, daiba ēberāda unusidaa ba trɔneba jaida āyā jareta bɔda. Baribɔɔa dadjirā ume nĩbaca bērā daiba idjia jarasidaa waa mǎwā orāmārēā.–

⁵⁰ Jesuba jarasia:

–Bārāba mǎwā jaradiē panasidaa. Dadjirā dji quĩrūrēra dadjirāare bɔa.–

Jesuba Juaɔ, Santiago sida quēāna

⁵¹ Jesu bajānaa wāi ewari jũēbodoside wārāda Jerusalemna wāida crĩchapeda wāsia. ⁵² Wābɔɔde ācɔɔada Samaria druadaa na diabuesia. Puru zaquede jũēnapeda sǎma cāinida jarasidaa. ⁵³ Baribɔɔa mɔ purudebemarāba cawasidaa Jesura Jerusalemna wābɔɔada. Mañ carea idjira bia edadaē basia. ⁵⁴ Mañ bērā Juaɔba, Santiago bida Jesua jarasidaa:

–Dai Boro, Elĩaba oda quĩrāca ĩĀcōrēa iwididica tɔba urua bajāneba diabuebɔɔaba ādjirāra jũma quenamārēā?–†

⁵⁵ Jesuba ādji aɔɔpeda quēāsia. [Nāwā jarasia:

–Bārāra ĩcārē cārēā mǎwā bedea panɔ?† ⁵⁶ Mɔ, Nañ Djara Edadara zeē bɔa ēberārā biē bɔi carea ātebɔɔa ze bɔa ēdrɔ edai carea.–]§

Mañbe dewara purudaa wāsidaa.

Jesu ēpēni carea zarea bɔa
Mateo 8:19-22

⁵⁷ Ode wābɔɔade abaɔba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bɔ wābɔɔaza mɔra bɔ ume wāya.–

⁵⁸ Jesuba jarasia:

† 9:54 2 Reye 1:9-16. Eliaba oda quĩrāca. Griego bedeadē ācɔɔa cartade mañra neēa. † 9:55 Griego bedeadē bɔ bɔa: “Bārāba ĩcārē jauredeba mǎwā jara panɔ?” § 9:56 Griego bedeadē ācɔɔa cartade bedea corchetede bɔra neēa.

–Usa pāra de bara ʘΛα, ʘbana sida de bara ʘΛα, baribΛΓΛ mΛ, NaΛ Djara Edadara sāma cāi sida neē ʘΛα.–

⁵⁹ Maḵne Jesuba dewara ēberāa jarasia:

–MΛ ume zedua.–

Dji ēberāba panusia:

–MΛ Boro, ʘΛ ume wāi naēna idu mΛ zezada tΛbaribidua.*

⁶⁰ Jesuba idjia jarasia:

–Beu ʘearāba beudarāra tΛbaridida panΛΛ. BaribΛΓΛ ʘΛα ēberārāa jarade wādua Ācōrēra ādji Boro bai carea zebΛΓΛda.–

⁶¹ Maḵne dewaraba Jesua jarasia:

–MΛ sida ʘΛ caidu wāya, baribΛΓΛ naārā mΛ ēberārāmaa jarade wāida ʘΛα.–

⁶² Jesuba panusia:

–Abaada trajade wāpeda waya jēda crīchaibΛΓΛ, idjira bia ʘΛēa Ācōrē purude trajai carea.–

10

Jesuba setenta ēberārā diabueda

¹ Māwānacarea dadji Boro Jesuba idji ēpē beada setenta edasia Ācōrē bedea jarade wānamārēā.* Idji wāida ʘΛ puruza umé uméa wābisia. ² Ādjirāa nāwā jarasia:

–Zocārāba mΛ bedeara ʘjāni carea panΛΛ. Maḵ ēberārāra néu waibΛa waraga tabΛ quīrāca ʘeaΛ. BaribΛΓΛ dji ewabadarāda zocārāēbe panΛΛ. Maḵ bēra Néu Djibarīa iwīdīdadua ewabadarāda idji néumaa diabuemārēā.

³ ʘWānadua! MΛa bārāra ēberā cadjirua tāēna diabuebΛΓΛΛ. Ādjirāba bārāra biē odia usa cadrΛaba oveja zaque orrabari quīrāca. ⁴ WābΛdade buchacada, parata sida ederānadua. Bārāba jīrūne ʘʘbadara dewara ederānadua. Wānane ni abΛΛ ume ode bedearānadua.

⁵ Dede eda wābΛdade maḵ dedebemarāa nāwā jaradadua: “Ācōrēneba necai pananadua.” ⁶ Maḵ dedebemarāba bārāda necai edadibΛΓΛ, bārāba bedepedada quīrāca ādjirāra necai panania. Necai edadaēbΛΓΛ, ādjirāra necai pananaēa. ⁷ Bārāra necai edadibΛΓΛ, maḵ dede panenadua. Deza cāirānadua. Bārāba o panΛbari ne edadida panΛ bēra mama panΛmisa ādjia diabΛdara codadua.

⁸ Purude jūēbΛdade ēberārāba bārāda bia edadibΛΓΛ, ādjia bārāa diabΛdara codadua. ⁹ Maḵ awara dji cacua biē beara biabicuadadua. Ādjia nāwā jaradadua: “Ācōrēra bārā Boro bai carea zebΛΓΛa.”

¹⁰ BaribΛΓΛ purude jūēbΛdade ēberārāba bārāda bia edadaēbΛΓΛ, ādjia nāwā jaradadua: ¹¹ “Naḵ purudebema pora dai jīrūnebemada bārā quīrāpita jārēpetabΛdaΛ unubidī carea Ācōrēba cawa oida. Bio cawadadua Ācōrēra dji Boro bai carea zebΛΓΛda.” ¹² Maḵ bēra mΛa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewarīde idjia maḵ purura wetara cawa oya Sodomanebema ēberārā cawa oi cāyābara.†

Jesuba idji ʘjāē bea puru quēāna

Mateo 11:20-24

¹³ ʘCorazīlnebemarāra, Betsaidadebemarā sida mīā djuburi ʘeaΛ Ācōrēba cawa oi bēra! MΛa ne ununaca bārā tāēna odara Tirode, Sidoḵne bīda odabara, maḵ purudebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrēda ʘjācasīdaa. Maḵ carea tΛbΛ porade chūpanecasīdaa idjaba sopuadebema ʘʘbadara ʘcasīdaa. ¹⁴ Maḵ bēra Ācōrēba cawa oi ewarīde Tirodebemarā idjaba Sidoḵnebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

¹⁵ ʘCapernaūnebemarāra bajānaa wānica? ʘWānaēa! ʘĀcōrēba bārāra beudarā panabadamaa batabueya!–†

¹⁶ Maḵbe idji ume nībabadarāa jarasia:

–Bārā bedea ʘjā ʘΛba mΛ beheada ʘjā ʘΛa. Bārā igara ʘΛba mΛda igara ʘΛa. Idjaba mΛ igara ʘΛba mΛ Diabuedada igara ʘΛa.–

Jesuba setenta diabueda jēda zepedada

¹⁷ Jesuba setenta diabuedara jēda bio ʘΛsrīda zesīdaa.§ Maḵbe ādjia Jesua nāwā jarasīdaa:

–ʘDai Boro, ʘΛ trΛneba jairā āyā ʘΛretabΛdade ādjirāba ʘjābadaa!–

¹⁸ Maḵ carea Jesuba ādjia jarasia:

* **9:59** Idu mΛ zezada tΛbaribidua. Maḵba griego bedeede naḵ crīcha sida dia ʘΛa: “MΛa jāāida ʘΛa aba mΛ zeza jaidabΛΓΛdaa.” * **10:1** Setenta. Griego bedeede ḶCAΓΛ cartade ʘΛ ʘΛa “setenta y dos.” † **10:12** Genesi 18:16deba aba 19:29daa. ‡ **10:15** Beudarā panabadamaa. Griego bedeede ʘΛ ʘΛa “Hades.” § **10:17** Setenta. Griego bedeede ḶCAΓΛ cartade ʘΛ ʘΛa “setenta y dos.”

–Māē, mĭa unu basia diaurura bajāneba baa purepurea quīrāca baebΛΓada. ¹⁹ Mĭa bārāa lĭada diaasia diauru poyadamārēā idjaba dama ĭrĭ, drusōrē ĭrĭ bida poya tagadamārēā. Ni cārē bida bārāra poya biē oēa. ²⁰ BaribΛΓa ababe bΛsridadiē panΛa bārāba jairā āyā jΛretabΛdade ādjia ĭjābada bērā, ātebΛΓa biara bΛsridadida panΛa Ācōrēba bārā trĭrā bajāne bĭ eroba bērā.

Jesu bΛsridada

Mateo 11:25-27; 13:16-17

²¹ Māwā bedea panΛne Jesura Ācōrē Jauredeba bio bΛsrida nūmesia. Maĭ bērā Ācōrēa nāwā jarasia:

–Zeza, bara bajānebema Boroa idjaba naĭ ējūānebema Boroa. BΛa ne adua bea mĭa jaradiadara cawabida bērā mĭa bΛra bia jaraya. Ne cawa bea bΛa cawabiē basia. Māē, Zeza, bΛa māwā o quīrāsia.

²² Mĭ Zezaba mĭa ara idjidebemada jūma cawabisia. Ni abΛba adua panΛa mĭ, dji Warrara sāwā bΛda; aba mĭ ZezabΛΓa cawa bΛa. Ara maĭ quīrāca ni abΛba adua panΛa mĭ Zezara sāwā bΛda; ababe mĭ, dji WarrabΛΓa cawa bΛa. Mĭa abΛa mĭ Zezada cawabisira, maĭ ēberā bida cawaya.–

²³ Maĭbe idji ume nĭbabadarāra awara edepeda nāwā jarasia:

–Bārāra bio bia panΛa mĭa o bΛda unu panΛ bērā. Dewaraba unusira maĭ ēberā sida bio bia baya. ²⁴ Wārāda zocārā Ācōrēneba bedebadarāba, ēberārā bororā bida bārāba unu panΛada unu quīrā panasidaa, baribΛΓa ununaē basia. Idjaba bārāba ūrĭ panΛra ūrĭ quīrā pananamĭna ūrĭnaē basia.–

Samariadebema ēberā bia

²⁵ Ewari aba Jesu wārāda ne cawa bΛ cawaya judiorā ley jaradiabarida piradrΛpeda nāwā iwidiisia:

–Jaradiabari, ĭmĭa cārēda oida bΛ Ācōrē ume ewariza zocai bai carea?–

²⁶ Jesuba panusia:

–Ācōrē leyde ĭcārēda bĭ bΛ? ĭBΛmaarā cārēda jara bΛ?–

²⁷ Judiorā ley jaradiabariba panusia:

–Jūma bΛ soĊeba, jūma bΛ jauredeba, jūma bΛ lĭlΛadeba idjaba jūma bΛ crĭchadeba bΛ Boro Ācōrēra quīrādua.* Idjaba djārāra quīrādua ara bΛdji quīrā bΛ quīrāca.–†

²⁸ Maĭne Jesuba jarasia:

–BΛa aride panusia. Maĭ quīrāca bΛa osira ewariza Ācōrē ume zocai baya.–

²⁹ BaribΛΓa judiorā ley jaradiabariba ara idjida jipa bΛda unubi quīrāsia. Maĭ carea Jesua iwidiisia:

–BaribΛΓa djārā a bΛde ĭcaida jara bΛ?–

³⁰ Jesuba panusia:

–Ewari aba ēberāda Jerusaleĭneba JericoĊaa wāsia. WābΛrΛde ne drΛabadarāba idjira jidapēda bio puodapēda beuda quīrāca tabΛsidaa. Idjia erobadara jūma jārĭnapēda wāsidaa.

³¹ Māwā bΛde sacerdotēda abari ode zesia. Dji ēberāra tabΛda ununamĭna wāyā wāsia.

³² Ara maĭ quīrāca Levideba yōnada maĭ ode zesia.‡ Idjia bida ēberā tabΛda ununamĭna wāyā wāsia. ³³ Maĭare ēberā Samariadebemada maĭ ode zesia. Dji ēberā tabΛ unuside sopuasias. ³⁴ Araa wāpēda dji ēberā cacua cōādrΛcuapedadara olivo dragaba, uva bΛ bida soapēda wuaba bΛrasia. Maĭbe idji burro ĭrĭ bΛpēda cāibada dedaa edesia. Mama dji ēberāra biara carebasia.

³⁵ Nurēma Samariadebemaba de djibaria paratada diapēda nāwā jarasia: “Idjira bio carebadua.§ Za mĭa diada parataba araēbΛΓa, bΛ parataba carebadua. Mĭ jēda zebΛrΛde bΛ parata bΛĊara mĭa jūma jēda diaya.”–

³⁶ Māwā nēbΛrΛpeda Jesuba iwidiisia:

–Ēberā ūbeabemaba dji ne drΛabadaba puopedadara unusidaa. BΛmaarā ĭsāĭgΛba idjira quīrāsia?–

³⁷ Maĭne judiorā ley jaradiabariba panusia:

–Dji quīrā djuburiadaba.–

Jesuba idjia jarasia:

–Ara maĭ quīrāca djārāra quīrādua.–

Jesu Marta dedaa wāna

* 10:27 Deuteronomio 6:5. † 10:27 Levitico 19:18. ‡ 10:32 Levideba yōpedadaba Ācōrē de dromane carebadadida. § 10:35 Paratada. Griego bedeadē bĭ bΛa “dos denarios.”

³⁸ Nocoḁaa wābλdade puru zaquede jūēsidaa. Mama wērā Marta abadada ʙabadjia. Maλ Martaba Jesura idji dede bia edasia. ³⁹ Martaba djabawērāda erobasia Maria abadada. Mariara Jesu jīrū caita chūmasia idjia jaradia ʙλ ūrī carea. ⁴⁰ Māwā ʙλde Martara jλwa tābλra ʙλ bērā sobiē ʙesia. Jesu caita wāpeda jarasia:

–Jaradiabari ʔbλmaarā bia ʙλca mλ djabawērāba mλra carebaē ʙλda? Idjia jaradua mλ carebamārēā.–

⁴¹ Jesuba jarasia:

–Marta, Marta, ʙλa ne zocārā oida ʙλ carea jūmawāyā crīcha ʙλa. ⁴² Baribλrλ ʔĀcōrē bedea ūrīda biara ʙλēca? Maλgλda Mariaba o ʙλa. Ni aʙaλba idjia maλra ocara ʙλada aḁaēa.–

11

Ācōrēa iwidiḁidebema

Mateo 6:9-15; 7:7-11

¹ Ewari aba Jesuba Ācōrēa iwidi ʙasia. Māwānacarea idji ume nībabari aʙaλba nāwā iwidiḁia:

–Dai Boro, daiba Ācōrēa aride iwidiḁi carea jaradiadua juaλba idji ume nībabadarāa jaradiada quīrāca.–

² Jesuba jarasia:

–Bārāba Ācōrēa iwidiḁλdade nāwā bedeadadua:

Dai Zeza bajāne ʙλ, jūmarāba ʙλra wayaḁīda panλa. *

Daiba quīrīā panλa ʙλra jūmarā Boro bai carea isabe zeida. [Idjaba quīrīā panλa naλ ējūānebemarāba ʙλa quīrīā ʙλra oḁīda bajānebemarāba obada quīrāca.]†

³ Coḁira ewariza daia diadua.

⁴ Daiba cadjirua opedaḁara quīrādoadua djārāba dai biē opedaḁara quīrādoabada quīrāca.

Daira idu cadjiruade ʙaebirādua, ātebλrλ cadjiruadebemada ēdrλ ʙλdua.‡

⁵ Idjaba Jesuba nāwā jarasia:

–Āībērā bārānebemaba ariquetra dji biamaa wāpeda nāwā jaraisicada: “Ache, mλa paḁda ūbea diadua. ⁶ Naλ diamasi aʙaλda cawaēne mλ dede jūēsia baribλrλ ne cobi carea mλa neē ʙλa.” ⁷ Maλne dji eda ʙλba nāwā panuisicada: “Ache, mīā sērādua. Mλ dede eda wābadara jūātrλ erobλa. Daira jūma cλḁade duanλa, mλ warrarāra cāi duanλa. Maλ bērā mλa ni cārē sida poya diaēa.” ⁸ Mλa jaraya: idjia paλra diaēa ʙλ ume dji bia bērā, ātebλrλ diaya ʙλa mīā sē ʙλ bērā.

⁹ Mλa jaraya: ara maλ quīrāca Ācōrēa iwidi pananadua; maλne idjia bārāa diaya. Idjia diamārēā jλrλ pananadua; maλne ununia. Dede eda wābadamaλba trλnλadua; maλne dji eda wābadara ewaya diai carea. ¹⁰ Dji iwidi ʙλba edaya. Dji jλrλ ʙλba unuya. Dji trλ ʙλ itea dede eda wābadara ewaya ne diai carea.

¹¹ Warraba paλ iwidiḁλrλde ʔdji zezaba mōgarada diaica?§ Warraba ʙeda iwidiḁλrλde ʔdji zezaba damada diaica? ¹² Warraba ne λmλda iwidiḁλrλde ʔdji zezaba drusōrēda diaica?

¹³ Bārā dji cadjiruarāba bārā warrarāa ne biada dia cawa panλλrλ, ʔbārā Zeza bajāne ʙλba idji Jaureda dji iwidi panλa diaēca?–

Jesu biē jarapedada

Mateo 12:22-30; Marco 3:20-27

¹⁴ Ewari aba Jesuba jaida āyā jλretasia. Maλ jaiba ēberāda quīrāme cara erobasia. Jai ēdrλḁacarea dji ēberāra bedeasia. Maλ unusidade ēberārāba cawa crīchaḁāe panesidaa.

¹⁵ Baribλrλ ācarλba jarasidaa:

–Jāλ Jesuba jaira āyā jλretabaribia, jairā boro Beelzebūba maλ λʙλada diaḁa bērā.–

¹⁶ Maλne Jesu Ācōrēneba ze ʙλ cawaya dewararāba idjia iwidiḁisidaa ne ununacada omārēā.

¹⁷ Baribλrλ Jesuba ādji crīchara cawa ʙada bērā nāwā jarasia:

–Aʙari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibλrλ, āduba dji quininia. Ara maλ quīrāca aʙari dede ʙeada djō pananibλrλ dārā pananaēa. ¹⁸ Bārāba jara panλa mλa jaira Beelzebū λʙλadeba āyā jλretabaribia. Maλ carea mλa bārāa iwidiya: Satanada ara idji jairā ume djō ʙaibλrλ ʔsāwā idjia poya ʙλra dārā erobai?

¹⁹ Bārāmaarā mλa Beelzebūdeba jairāda āyā jλreta ʙλa. Māwāra bārā ēpē beaba ʔcaideba jaira āyā jλretabada? Ādjirāba cawabidia bārāba āi crīcha panλda. ²⁰ Baribλrλ Ācōrē λʙλadeba mλa jairāda āyā jλreta ʙλbλrλ, Ācōrēba bārāa unubi ʙλa idjira jūēsida bārā Boro bai carea.

* 11:2 Bajāne ʙλ. Griego bedeaḁe λCARλ cartade maλra neēa. † 11:2 Griego bedeaḁe λCARλ cartade bedea corchetede ʙλra neēa. ‡ 11:4 Ātebλrλ cadjiruadebemada ēdrλ ʙλdua. Griego bedeaḁe λCARλ cartade maλra neēa. § 11:11 ʔPaλ iwidiḁλrλde...mōgarada diaica? Griego bedeaḁe λCARλ cartade maλra neēa.

²¹ Ëberã mēsãrã ðaba djõbada necoba bio waga erobabara, idjia erobara ni abalpa poya draadaea. ²² Baribara idji cayabara eberã abara bada zepeda idjira poyabara, idji djõbada necora járãya. Maãbe jũma idjia erobadara jãrãpeda dji biarã ume jedecaya.

²³ Mãare baera mã ume dji quãrũa. Mã ume eberãrã careba jara peẽ ababa dji jara pedara eĩzoabibaria.

Jai jẽda zeda
Mateo 12:43-45

²⁴ Eberã cacuadebemada eãracarea jaira eẽũã põasa ewaraga baẽe anãũĩ carea jara babaria. Unuẽ bẽrã idjiduba naãwã jarabaria: “Mãdji baãmaa jẽda wãya.” ²⁵ Juebara maã eberã sora de bia ima ba quãrãca unubaria. Ne jũma bia nũmeada unubaria. ²⁶ Maãbe siete jai idji cayabara cadjiruara beada maã eberãmaa enepeda dji eberã soãe eda panebadaa. Maã bẽrã dji eberãra idji naãrã bada cayabara wetara biẽ bebaria.–

¿Cairãda wãrãda bia bea?

²⁷ Jesuba mãwã jara baẽe wẽrã eberãrã tãena ababa jãgua jarasia:

–jãba toda idjaba ju dawada wẽrãra bio bia baã!–

²⁸ Baribara Jesuba jarasia:

–Maã cayabara Æcõrẽ beãe urãnapeda jã obadarãda biara beaa.–

Jesuba Jonãnebema jarada
Mateo 12:38-42; Marco 8:12

²⁹ Eberãrã zocãrã idjimaa zebada unuside Jesuba jarasia: –Idibema eberãrãra dji cadjiruara. Bãrãba mãra bajãneba ze bada cawaãĩ carea quãrã panã mãa ne ununacada oida. Baribara mãã ne ununacada oãe. Bãrãba ababe Jonã mãwãna quãrãca ununia. ³⁰ Jonã mãwãnaba Niniveebema eberãra cawabisia idjira Æcõrẽneba ze bada.* Mã, Naã Djara Edadara ara maã quãrãca mãwãya idibemarãba cawadamãrã Æcõrẽneba ze bada.

³¹ Salomã ewaride Sabã druadebema borora wẽrã basãa. Idjira drua tamãba zesia Salomã necawaa urĩ carea.† Baribara naã ewaride Salomã cayabara dji dromaara bada nama bãmãna bãrãba jãnaẽ panãa. Maã carea Æcõrẽba cawa oi ewaride maã wẽrãba pirabaripeda bãrãra biẽ jaraya. ³² Æcõrẽba cawa oi ewaride Niniveebemarã sida pirabaridapeda idibemarãra biẽ jaradia.‡ Jonãba jarada urãsideã aãdjirãba cadjiruada igaradapeda Æcõrẽmaa zesidaa. Baribara bãrãba nama abã eropanã Jonã cayabara dji dromaara bada. Mãwãmãna jãnacaa.

Daura dadji cacuadebema ibãrã
Mateo 5:15; 6:22-23

³³ Ni abalpa ibãrãda coadapeda mẽrã nũmanacaa wa epedeco droma edre badacaa. Aẽbara ãla dji ibãrã badade nũmbadaa dji dede eda zebadarãba naã ununamãrã. ³⁴ Ba daura ibãrã quãrãca baã. Maã bẽrã ba dauda bia babara, naãne baã. Baribara ba dauda biẽ babara, pãimane baã. ³⁵ Maã carea bio quãrcuita badua. Baã naã quãrãca crãcha bara pãimanebemasica. ³⁶ Baribara bada wãrãda naãne babara, pãimane ni maãrã bida bẽbara, wãrã beãara ebuda cawaya ibãrãba bio naã eroba quãrãca.–

Jesuba pariseorã biẽ jarada
Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 20:45-47

³⁷ Jesuba mãwã jaradacarea pariseo abalpa idjira edosia idji ume ne code wãmãrã. Ara mããda Jesura maã eberã dedaa wãpeda ne coi carea chũmesia. ³⁸ Baribara Jesu ne coi naãna jãba sagãe basãa aãdjia obada quãrãca. Maã unuside pariseoba cawa crãchaẽ basãa. ³⁹ Mãne Jesuba idjia jarasia:

–Bãrã pariseorãba tazara, epedeco sida lrãbemada quãrcuita sagabadaa, baribara bãrã soãe ne jũmada awuabadaa idjaba cadjirua sida crãchabadaa. ⁴⁰ Bãrãra crãcha neẽ panã quãrãca panabaria. ¿Dji lrãlbema odaba dadji so sida oẽ basica? ⁴¹ Sobiaãeba ne neẽ queãearã bãrãba eropanbema diaãdua. Mãwãbara wãrãda bãrãra bia sagã beadã.

⁴² jãrã pariseorã mã djuburi beãa Æcõrẽba cawa oi bẽrã! Bãrãba menta queduada, ruda queduada, idjaba neudebema sida die ewabadaza abã Æcõrã diabadaa. Mãwãmãna djãrã ume jipa odacaa idjaba Æcõrãra quãrãnacaa. Bãrãba Æcõrã ne diabada awara ¿cãrẽ cãrã mãã sida odaẽ panã?

* 11:30 Jonã 3:3-4. † 11:31 1 Reye 10:1-13. ‡ 11:32 Jonã 3:1-10.

⁴³ ꞑBārã pariseorã miã djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērã! Bārãra judiorã dji ꞑarebada dede ãdjira dji dromarã chūmebadade chūme quĩrĩabadaa. Mał awara purude nĩnane quĩrĩabadaa ēberãrãba wayaadeba “mērã” adida.

⁴⁴ ꞑMiã djuburi beaa Ācōrēba bārãra cawa oi bērã! Bārãra bēwārã joupedada ējũã quĩrãca beaa.ꞑ Dji boromeada neē bērã dji łrł wã duanłba adua panł bēwārãda tɔga panłada. Ara mał quĩrãca bārãba obadara ēberãrãba ēpēbadaa baribłł ãdjia adua panłla małneba cadjirua obłdada.–

⁴⁵ Małne judiorã ley jaradiabari abalłba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, mãwã jarabłłade dairã sida biē jara bł.–

⁴⁶ Mał carea Jesuba idjia jarasia:

–Judiorã ley jaradiabadarã, bārãra miã djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērã! Bārãba ne poya odiē beada ēberãrãa obibadaa. Baribłł mãwã odamãrēã bārãba ni maãri bida carebadaca.

⁴⁷⁻⁴⁸ ꞑBārãra miã djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērã! Bārã drõã naēnabemarãba Ācōrēneba bedeabadarãda beasidaa. Małbe ãdji łbarĩpedadama bārãba łrłbemada bia quiruda obadaa. Mãwã o panłneba unubibadaa bārã drõã naēnabemarãba opedadada bia unubadada.

⁴⁹ Mał carea Ācōrēba idji necawaadeba nãwã jarasia: “Młneba bedeabadarãda idjaba młã diabuedarã sida bārã israelerãmaa wãbiya. Małne łcłł beadia idjaba dewararãda biē odi carea ēpēnia.” ⁵⁰⁻⁵¹ Ācōrēba idibema ēberãrãba cawa oya bārã drõã naēnabemarãba jũma idjideba bedeabadarã beapedada carea. Mãe, młã jaraya: nał ējũã odadeba łtaa beapedadarã carea Ācōrēba bārãra cawa oya; Abel beapedada carea, Zacaria beapedada carea idjaba jũma dewararã beapedada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarã babue diabada caita beasidaa.*

⁵² ꞑJudiorã ley jaradiabadarã, bārãra miã djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērã! Bārãba ēberãrãa Ācōrēra idu wãrãda cawabidaca. Bārãba adua panłla Ācōrēra wãrãda sãwãbłł błda. Mał awara dewararãba cawa quĩrĩã panł sida bārãba idu cawabidaca.–

⁵³ Jesu ēdrãdacarea pariseorãba, judiorã ley jaradiabada bida caicayaadeba Jesua auđuara zarea beada iwidi panesidaa. ⁵⁴ ãdjia quĩrĩã panesidaa Jesuba ãĩ panuida idji biē jaradi carea.

12

Pariseorãba biē obadadebema

¹ Mãwã panłne ēberãra bio zocãrã ābaa powua nũmesia. Bio pēsua nũmł bērã djãrãra łã chãbari duanasidaa. Małne Jesuba naãrã idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:

–Pariseorã harina ēsãbibarida quĩrãcuitadada. ãdjirãra dji biaca beaa. ² Ne jũma mērã odara Ācōrēba cawabiya. Dadjia cawadaē panłra mērã beēa. ³ Bārãba pãimane jarapedadara ēberãrãba łnaane jũma ũrĩnia. Bārã diguida djãrã cłwłł caita jarapedada sida abalłba de łrłba jũga jaraya jũmarãba cawadamãrēã.–

¿Caida wayadida panł?

Mateo 10:26-31

⁴ Mł dji biarã, młã bārãa jaraya: nał cacua beabadarãda wayarãnadua, ãdjia beapedadacarea waa poya odaē bērã. ⁵ Młã bārãa jaraya caidrł wãrãda wayadida panłada. Bārãba wayadida panłla nał cacua beapeda poya dadji jaure łłba uruadãa diabueida błdrł. Młã wãrãda jaraya idjidł wayadida panłla.

⁶ Ībana zaqueda juesuma nēdođi carea parata pichida umē diabadaa. Baribłł Ācōrēba Ībanara jũma wagabaria. ⁷ Mał awara Ācōrēba cawa błã bārãba buđara jũmasãwã eropanłada. Ācōrēba bārãra Ībana zocãrã panł cãyãbara biara waga bł bērã ne wayadiē panłla.

Jesu carea quĩrã peraiē błã

Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸ Młã nałda jaraya: abalłba ēberãrã quĩrãpita młda ĩjã błada aibłł, Ācōrē nezocarã bajãnebema quĩrãpita mł, Nał Djara Edadãba idjira młreana aya. ⁹ Ara mał quĩrãca abalłba ēberãrã quĩrãpita młda adua błada aibłł, Ācōrē nezocarã bajãnebema quĩrãpita młã idjira adua błada aya.

¹⁰ Abalłba mł, Nał Djara Edadãda biē jaraiłł, Ācōrēba małra quĩrãdoaya. Baribłł abalłba Ācōrē Jaureda biē jaraiłł Ācōrēba małra quĩrãdoãe.

ꞑ 11:44 Griego bedeade łcłł cartade mał versicolode nał sida bł bł: “Pariseorã, dadjirã ley jaradiabadarã, bārã dji biaca bearã.” * 11:50-51 Abel. Genesi 4:3-10. Zacaria. 2 Cronica 24:17-25.

11 Bārāda māl ījā panḷ carea judiorā dji jḷrebada dedaa, wa dji cawa obadarā quīrāpita, wa dji bororāmaa cawa ode ededibḷḷḷ, sopuarānadua sāvā bedeadida. 12 Cawa obḷadee Ācōrē Jaurebḷḷḷ bārāa cawabiya cārēda jarādida panḷa.–

Ne bara bḷdebema ne jara bḷ

13 Maḷne ēberārā tāēna bḷba nāvā jarasia:

–Jaradiabari, māl djabaa jaradua dai zezadeba edadada mḷa bida diamārē.–

14 Baribḷḷḷ Jesuba idjīa jarasia:

–Ache, ḷcaiba mḷra bḷasi bārā nēbḷra cawa omārē?–

15 Maḷne idjīa jūmarāa jarasia:

–ḷQuīrācuita beadadua! Paratada awua bearānadua. Parata bara bḷdeba dadjira zocai bacaa.–

16 Maḷne Jesuba ne jara bḷdeba nāvā jaradisia:

–Ēberāda basia bio ne bara bḷada. Maḷ ēberāba ne udara bio zausia. 17 Maḷ carea nāvā crīchasia: “ḷMḷa sāvā oi? Naḷḷḷḷḷ wagai carea neē bḷa.” 18 Maḷbe crīchasia: “Nāvā oya. Mḷa ewada wagabari dera ēgāpetapeda waibḷara oya. Mama eda ne jūma mḷa erobara wagaya. 19 Māvānacarea ara mḷdjiduba jaraya: mḷa waga erobara poa zocārā droaya. Jālbe bio necai baya. Mḷdjia quīrīā bḷda co baya idjaba bḷsrīda baya.”

20 Baribḷḷḷ Ācōrēba idjīa jarasia:

“ḷBḷra crīcha neē tabḷa! Ara naḷ diamasi bḷra beuya. Maḷbe bḷa waga erobara ḷcai itea bei?” 21 Abaḷba naḷ ējūānebemada auduara edaida crīcha bḷbḷḷḷ, baribḷḷḷ Ācōrēnebemada mācua crīchaē bḷbḷḷḷ, maḷ quīrāca māwāya.–

Ācōrēba idjiderā wagabaria

Mateo 6:25-34

22 Maḷ carea Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Bārā sāvā beadida, codi careabemada, cacuade jḷni careabema sida jūmawāyā crīcharānadua. 23 Dadji zocai baida djico cāyābara biara bḷa. Dadjida dadji cacuade jḷbada cāyābara biara bḷa. 24 Acḷadadua, ībanara ne udacaa idjaba ewadacaa. Ne wagabada de sida odacaa. Baribḷḷḷ Ācōrēba ādjira ne cobibaria. ḷBārāra ībana cāyābara biara beaēca? 25 Jūmawāyā crīcha bḷdeba ni abaada dārāara zocai baēa.* 26 Dārāara zocai baēbḷḷḷ, ḷcārē cārēā codira, cacuade jḷbada sida jūmawāyā crīchabada?

27 Acḷadadua nepōnōda sāvā waribarida. Nepōnōra trajacaa idjaba wuara cacaa. Baribḷḷḷ mḷa jaraya: dadji drōāenabema boro Salomoḷra bio ne bara baḷamīna nepōnō quīrāca quīrāwārēā djioa basia.† 28 Idi chiruo mēā unubadara nurēma babuebadamīna Ācōrēba waḷibida pōnōbibaria. Maḷ bērā ḷidjia biara bārāba jḷnamārēā diaēca? Maḷḷḷḷḷ ḷsāvāērā poya ījānaē? 29 Maḷ carea ababe codi careabemada, dodi careabema sida jḷḷḷḷḷnadua. Jūmawāyā crīcharānadua. 30 Jūma maḷḷḷḷḷ naḷ ējūānebemarāba jḷḷḷḷḷadaa, baribḷḷḷ bārā Zeza Ācōrēba cawa bḷa bārāba cārēda erobeadida panḷa. 31 Maḷ bērā Ācōrēra bārā Boroda bḷadadua. Maḷne idjīa jūma maḷḷḷḷḷ diaya.–

Nebia bajāne erobaidebema

Mateo 6:19-21

32 Bārāra cābana panḷēmīna ne waya bearānadua. Ācōrēba quīrīāna bērā bārāra bia pe erobesia. 33 Maḷ carea bārāba erobeadebemada nēdobuedapeda ne neē quēdeaa diadadua. Nebiada bajāne erobeadi careabḷḷḷ jḷḷḷḷḷadua. Bajānebema jōcaa. Chīmīa bida cocaa. Ne drḷabadarā bida poya drḷadacaa. 34 Bārāmaarā dji biara bḷra soḷeba awuabadaa.

Nezoca biadebema

35-36 Nezoca bia quīrāca Ācōrēba jara bḷra ījā odi carea beadadua.‡ Nezoca biaba ībīrāda coa erobabaria idji boro zebḷḷḷḷḷe bia edai carea. Quīma edabḷda bḷsrīdaa o panḷamaḷba zepeda dji boroba trābḷḷḷḷḷe nezoca biaba ara māḷda dede eda wābadara ewaya. 37 Nezocaba jḷā bḷda dji boroba unune zeibḷḷḷḷḷ, wārāda maḷ nezocara bio bia baya. Mḷa wārāda jaraya: ara māḷda idji borora nezoca quīrāca djiopeḷda idji nezocara ne cobarīma chumebiya ne cobi carea. 38 Nezoca biaba ariquētra, āsabōḷode bida dji borora jḷāya. Dji boroba idji jḷā bḷda unune zeibḷḷḷḷḷ maḷ nezocara bio bia baya.

39 Naḷda cawadadua: de djibariba ne drḷabarira sālbe zeida cawa bḷbḷḷḷḷ, cāē bacasia ni cārē sida drḷabi amaaba. 40 Ara maḷ quīrāca bārā bida jḷā beadadua. Bārāba mḷ, Naḷ Djara Edada zeēda crīcha panḷane zeya.–

* 12:25 Dārāara zocai baēa. ḷCḷḷḷḷḷmaarā maḷba jara bḷa “drasoara warīdaēa.” † 12:27 1 Reyē 10:4-7, 23-25.

‡ 12:35-36 Ījā odi carea beadadua. Griego bedeadē nāvā bḷ bḷa: “Cḷḷḷḷḷḷ bio trājā cobadadua.”

Nezoca umé pananeba ne jara ba

Mateo 24:45-51

⁴¹ Pedroba Jesua iwidiisia:

–Dai Boro, ζmaλγara ba daírāa jara ba, wa jūmarāa jara ba?–

⁴² Jesuba panusia:

–Nezocaba crīcha cawaadeba jipa o baλbaλ, de djibariba idji dede bea nezocarāa maλ nezoca jawaeda baλya ādjia codira aride diamārēā. ⁴³ Nezocaba māwā o baλda idji boroba unune zeibaλa, idjira bio bia baλya. ⁴⁴ Māa wārāda jaraya: dji boroba jūma idjia eroβaλa maλ nezoca jawaeda baλya.

⁴⁵ Baribaλa maλ nezocaba idji sođe mλ boro zeira dārāyana aibaλa, waabema nezocarāda, nezoca wērārā sida biē o beya, baλsrida ne cobada ewarida o beya idjaba ituaba beu nībaya.

⁴⁶ Abeda idji boro zeida jλāē baλya. Māwā baλde idji borora cawaēne zeya. Maλ nezocara bio cawa opeđa dji tjanaca ume biē baλya.

⁴⁷ Nezocaba idji boroba obu baλra cawa baλda oēbaλa, dji boroba maλ nezocara dji cābāyā uya. ⁴⁸ Baribaλa nezocaba adua bađeba dji boroba jara ba ai osira maλ nezocara mācua uēa. Wārāda Ācōrēba λcaraλa waibaλa dia baλa idji itea odamārēā. Dji waibaλara edadarāba idji itea waibaλara odida panaa.–

Jesu carea nēbāra odjaidebema

Mateo 10:34-36

⁴⁹ Māra zesia naλ ējūā cawa oi carea.[§] Ara nawena māwā obaλbaλara bio bia bacasia.

⁵⁰ Baribaλa naārā māra bio bia mīgaida baλa.* Maλ carea bio sopua babaria aba maλ ewari jūēbaλadaa. ⁵¹ ζmāā ēberārā ābaa necai baλi carea zesida crīcha panaca? Māa jaraya maλ carea zeē baλa, ātebaλa ze baλa ēberārāda ābaa bia panarānamārēā. ⁵² Namaaba λtaa abari dedebemada mλ carea dji quīrūda beadia. Juesuma panane umēbemada dewara ūeba panā ume dji quīrūda beadia. ⁵³ Dji zezada dji warra ume dji quīrūda beadia. Dji warrada dji zeza ume dji quīrūda beadia. Dji papada dji cau ume dji quīrūda beadia, dji cauda dji papa ume dji quīrūda beadia. Dji pācōrēda dji āigu ume dji quīrūda beadia. Idjaba dji āigura dji pācōrē ume dji quīrūda beadia.

Ewari sāwā baıda cawa jarabada

Mateo 5:25-26; 16:1-4; Marco 8:11-13

⁵⁴ Maλ awara Jesuba ēberārāa nāwā jarasia:

–Bārāba jārārā pāimada λmādu baebariare unubadađe jarabadaa cuera zeida. Maλne wārāda cuera zebaria. ⁵⁵ Baribaλa nāūrāda ējūā pōāsa ewaraga baareba puāsira jarabadaa ewarira bio jλwλλā baıda.† Maλne ewarira wārāda jλwλλābaria. ⁵⁶ Bārā dji biaca beārāba ewari quīrāra cawa panamīna Ācōrēba naλ ewaride o baλra cawadaca.

⁵⁷ Bārāba ζsāwēerā poya cawadaca cārēda jipa baλda? ⁵⁸ Ba dji quīrūba baλda ēberārā cawa obarimaa edeibaλa, wābadade jūma odua ibiadi carea. Māwā oēbaλa idjia baλra dji cawa obari jawaede baλya. Maλbe dji cawa obariba baλra dji zarraa jidabiya preso baλmārēā. ⁵⁹ Māa jaraya: baλra jāmabemada ēdrlāēa aba baλa diaıda baλ parata jūma diabaλadaa.–

13

Ācōrēmaa zedaēbaλa beudia

¹ Māwā panane ēberārāba Jesua jarasidaa λcaraλ Galileadebemarāba animarā Ācōrēa babue dia panane Pilatoba ādjirāra quenabisida. ² Maλ carea Jesuba jarasia:

–Maλ ēberārāra bia mīga beupedađa bērā ζbārāba crīcha panaca ādjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Galileadebemarāba obada cāyābara? ³ Māa jaraya: māwāēā. Baribaλa bārāba cadjirua obadara igaradapeđa Ācōrēmaa zedaēbaλa bārā sida beudia. ⁴ Siloede de λta draso baλda dieciocho ēberārā λrλ baeside jūma besuida. Māwā beupedađa bērā ζbārāba crīcha panaca ādjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Jerusalemne beaba obada cāyābara? ⁵ Māa jaraya: māwāēā. Baribaλa bārāba cadjirua obadara igaradapeđa Ācōrēmaa zedaēbaλa, bārā sida beudia.–

Higojō zaucadebema ne jara ba

⁶ Maλbe ne jara bađeba Jesuba ādjirāa nāwā jaradiasia:

–Ēberāba idji néude higojō bacurada erobasia. Ewari aba maλ bacuru zau baλ cawaya acade wāsia baribaλa zauē basia. ⁷ Maλ carea djibariba idji néu wagabarāa nāwā jarasia:

§ **12:49** Griego bedeade nāwā baλ baλ: “Māra zesia tbaλ uruada naλ ējūānaa baatabuei carea.” * **12:50** Māra bio bia mīgaida baλa. Griego bedeade nāwā baλ baλ: “Māra wađi borocueida baλa.” † **12:55** Ējūā pōāsa ewaraga baareba. Griego bedeade baλ baλ: “Surdeba.”

–Namabemada isabe wādua. Herodeba b̄ara bea quīrīā b̄aa.†

³² Mañne Jesuba ādjía jarasia:

–Jāñ ēberā usa pā quīrīāca b̄la nāwā jarade wānada.‡ “Nane, nu bida m̄la cacua biē beara, jai bara bea sida biabicuaya. M̄la oida b̄ara ewari ūbeade jūma o erob̄aya.” ³³ Barib̄ara idi, nu, nu nurēma bida ode n̄baya Jerusaleñe jūei carea. Ācōrēneba bedebadarāda Jerusaleñe beabada b̄ērā mama wāida b̄aa.

³⁴ Jerusaleñ, Jerusaleñ, b̄ārāba Ācōrēneba bedebadarāda beabadaa! ĩĀcōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa! M̄la b̄arima zocārā b̄ārāra ābaa pe eda quīrīā basia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quīrīāca. M̄wāmīna b̄ārāba quīrīānaē basia. ³⁵ Mañ carea Ācōrēra waa b̄ārā ume baēa. B̄ārāba m̄lra waa ununaēa aba m̄l bia edabadadaa. Mañ ewaride nāwā jaradia: “ĭbio bia b̄aa dadji Ācōrē tr̄neba zeb̄ara!”–

14

Jesuba ēberā ogoro b̄a biabida

¹ An̄ubada ewaride Jesura pariseo dji droma dede ne code wāsia. Mañne dewara pariseorāba bio ac̄a panasidaa idjia biē oi cawaya. ² Jesu caita ēberā ogoro b̄ada basia. ³ Jesuba judiorā ley jaradiabadarāa, pariseorāa bida nāwā iwidisia:

–ĶBārāmaa bia b̄aca an̄ubada ewaride cacua biē beara biabida?–

⁴ Barib̄ara ādjirāba ni cārē sida jaradaē basia. Mañ carea Jesuba dji cacua biē b̄ara jidapeđa biabipeđa diguidāa wābisia. ⁵ Mañbe Jesuba ādjía jarasia:

–An̄ubada ewaride b̄ārā warrada wa pacada baido juebada uridae baesira Ķara mañda errebari ēdra edadaēca?–*

⁶ Barib̄ara ādjirāba ni cārē sida panunaē basia.

Edaara baidebema

⁷ Jesuba unusia ne code zepedadarāda bugue dji droma bea careabemane chūmebadada. Mañ carea Jesuba ne jara b̄adeba ādjía nāwā jarasia:

⁸ –Ēberāba quima edab̄arade b̄la b̄asrida ne code wāmārēā jarib̄ara, dji droma chūmebadama chūmerādua. Āibērā b̄a cāyābara dji dromaara b̄ada jūēisicada. ⁹ Māwāra djibariba b̄la jaraya: “Āyā wādua. Za b̄a ēberāda nama chūmeya.” Māwā ob̄arade b̄ara bio quīrā peraya dji edaara bea ume chūmei b̄ērā.

¹⁰ Mañ b̄ērā b̄ada edodib̄ara dji edaara beama chūmedua. Māwāra b̄a edodaba unub̄arade nocodaa tr̄peđa jaraya: “Zedua, nama dji dromarā ume chūmedua.” Māwā b̄a edodaba jūma dji chūmea quīrīpita b̄ara dji dromada unubiya. ¹¹ Bariduada dji dromaara b̄a quīrīā b̄ab̄ara Ācōrēba edaara b̄aya. Ab̄alaba ara idjida edaara b̄arib̄ara Ācōrēba dji dromaara b̄aya.–

¹² Mañbe Jesuba idji edodaa nāwā jarasia:

–B̄la ēberārā ne code tr̄b̄arade b̄a dji biarāda, b̄a djabarāda, b̄a ēberārā sida tr̄rādua. Ne bara bea b̄a caita panabada sida tr̄rādua. Ādjirāda tr̄lib̄ara dewara ewaride ādjia ēberārā tr̄b̄adade b̄a sida tr̄lnia. Māwā b̄la odabari ne edaya. ¹³ Mañ b̄ērā b̄la ēberārā tr̄b̄arade biara dji ne neē beada, dji pacanaca beada, ĭrū biē beada, dauberrea bea sida tr̄cuadua. ¹⁴ Māwāb̄ara wārāda bara bio bia baya. Ādjia ni cārē sida b̄la poya diadaē b̄ērā, dji ĭpa bea tr̄ēbabada ewaride Ācōrēba b̄la nebiada diaya.–

Ne cobada waib̄adeba ne jara b̄a

Mateo 22:1-10

¹⁵ Jesu ume chūpanaba mañ ūr̄isidade ab̄alaba jarasia:

–Ācōrē purude ne cobada ēberāra bio bia beadia.–

¹⁶ Mañ carea Jesuba idjía jarasia:

–Ewari aba ēberāba ābaa ne codi waib̄ada ob̄ara b̄ērā zocārā jarasia ābaa ne codida. ¹⁷ Djico wibodode djibariba idji nezocaa nāwā jarade wābisia: “Zedadua, djicora wisia.”

¹⁸ Barib̄ara ēberārāba wāna amaaba jarasidaa ĭawa tābara panada. Ab̄alaba jarasia: “Aretewa m̄la ējūāda nēdosia. Mañda ac̄ade wāida b̄a b̄ērā poya wāēa. M̄l djuburia mañ carea biē cr̄icharādua.” ¹⁹ Dewaraba jarasia: “M̄la aretewa pacada die nēdoda b̄ērā poya wāēa. Mañ pacada ac̄ade wāb̄ara wārāda bia bea cawaya. M̄l djuburia mañ carea biē cr̄icharādua.” ²⁰ Mañne dewaraba jarasia: “M̄lra aretewa quima edada b̄ērā poya wāēa.”

† 13:31 Mañ Herodera Antipa tr̄l jarabadjida. ‡ 13:32 Jāñ ēberā usa pā quīrīāca b̄la. Cr̄ichada ūbea dia b̄aa: ēberā cr̄icha cawa b̄ada, ēberā cadraa b̄ada, wa ēberā siriē b̄ada. * 14:5 Warra. Griego bedeadē ac̄ara cartade “burro” b̄l b̄aa.

²¹ Dji nezocara jêda wâpeda âdjia jarapedadara de djibarîa jarasia. Mañ carea djibarira bio quîrûpeda idji nezocaa jarasia: “Puruâdaa isabe wâdua. Mañbe dji ne neê beada, dji jîrû biê beada, dji dauberrea beada, dji nancanaca bea sida jûma zebicuadua.”

²² Dji nezocaba mâwâ odacarea jarasia: “Bla jaraâda quîrâca mña osia, mâwâmîna wadi dera bari coblaa.”

²³ Mañ carea de djibariba idji nezocaa waya jarasia: “Puru jîga o beaza wâdua. Êberârâda unusura isabe zebicuadua mñ dera bio bira cobemârêâ. ²⁴ Mña jaraya: mña naârâ trâcuadarâba mña waiBlaa djubidara ni maârî bida codaêa.”–

Jesu êpêira zarea bla
Mateo 10:37-38

²⁵ Êberârâda Jesu caidu zocârâ nîbabadjidaa. Mañ carea Jesuba âdjimaa acupeâ nâwâ jarasia:

²⁶ –Abaaba mña êpê quîrîâ blaBlaa, naârâ bio crîchaida bla. Idji djibarirâda, quimada, warrarâda, djabarâda, djabawêrârâda, wa idji zocai baida mñ câyâbara biara quîrîâ blaBlaa, poya mñ ume nîbaêa. ²⁷ Bia mîga bai carea blaêBlaa, poya mñ ume nîbaêa.†

²⁸ Abaaba de waiBlaa o quîrîâ blaBlaa, naârâ quîrâcuita crîchaida bla idjia erobla parataba jûma pârâi cawaya. ²⁹ Âîbêrâ de jîrû joudacarea cawaiscada poya pârâêda. Dewararâba mañ ununapeda nâwâ ipida jaradia: ³⁰ “Jââl acheba aba poya oi quîrâca nañ dera jâwâ jawa osica?”

³¹ Abaala druadebema boroba sordaorâda die mil eroblaBlaa, mañne dewara druadebema boroda veinte mil sordaorâ bara idji ume djône zeiblaa, djôni naêna ðidjia quîrâcuita crîchêca poyai cawaya? ³² Idjia poyêda cawasira dewarabema wadi tmla Bâde ðacala diabueêca idji ume bedeade wânamârêâ?

³³ Ara mañ quîrâca mñ êpêni naêna bârâba bio crîchadapeda ne jûma igaradi carea beadaêBlaa mñ ume poya nîbadaêa.

Tâda calyaa jôiblaa
Mateo 5:13; Marco 9:50

³⁴ Wârâda târa bio bia bla, bariblaa calyaa jôiblaa ðsâwâ wayacusa caly bei? ³⁵ Mañ târa egorode jîâpoi carea ni animarâ âcaca arl bai carea abeda biê bla. Biara bla batabuedida. jDji calwala bara bla quîrâcuita ûrîdua!–

15

Oveja aduadadebema ne jara bla
Mateo 18:10-14

¹ Ewari aba Romanebema boro itea parata jalaa pebadarâda, cadjirua obadarâ sida Jesuba jaradia bla ûrîni carea zesidâa. ² Mañ carea pariseorâba, judiorâ ley jaradiabadarâ bida idjira nâwâ biê jarasidâa:

–Idjia cadjirua obadarâda bia edapeda âdji ume ne cobaria.–

³ Mañ carea Jesuba âdjia ne jara Bâdeba nâwâ jarasia:

⁴ –Abaaba cien oveja erobadebemada aba aduablaa ðsâwâ oi? ðDji 99 panara êjûâ ewaraga Bâde amepeda dji aduadada jalaa wêêca aba unublaadaa? ⁵⁻⁶ Unusura idji equiade edapeda bio Bâsridâa diguidâa edeya. Mañbe idji dji biarâra, idji caita panabadarâ sida trâcuapeda jaraya: “Bârâra mñ ume Bâsridadadua. Mñ oveja aduadara unusia.”

⁷ Ara mañ quîrâca mña bârâa jaraya: 99 jipa bea carea bajânebemarâ Bâsridabadamîna, biara Bâsridabadaa êberâ aba cadjirua obarida Âcôrêmaa zebalaa.–

Parata torro aduada

⁸ Wêrâba parata torro die erobadebemada aba aduablaa, ðîbîrâ coapeda idji dera bio imaêca aba dji parata unublaadaa? ⁹ Unusura idji dji biarâra, idji caita panabadarâ sida trâcuapeda jaraya: “Zedadua, mñ ume Bâsridadadua. Mñ parata aduadara unusia.”

¹⁰ Mña jaraya ara mañ quîrâca cadjirua obarida aba Âcôrêmaa zebalaa de Âcôrêra bajânebema nezocarâ ume bio Bâsridabadaa.

Warra cadjiruade nîbadadebema ne jara bla

¹¹ Mañ awara Jesuba jarasia:

–Êberâda basia. Mañ êberâba warrada umé erobasia. ¹² Ewari aba dji têâbemaba dji zezaa jarasia: “Zeza, bla erobadebema mña edaida Bâra mña diadua.” Mañ carea dji zezaa erobara âdjiza diasia. ¹³ Dârâêne dji têâbemaba edadara jûma nêdobuepeda tmla dewara druadaa wâsia. Mama ne jûma cadjiruada o besia aba dji parata jôbalaada.

† 14:27 Mñ carea bia mîga bai carea blaêBlaa. Griego bedeade nâwâ bla bla: “Abaaba idji crura atau edeêBlaa.”

¹⁴ Ni cārē sida neē bedacarea maļ druade jarraba waiβaada zesia. Maļ bērā warrara bio jarra βabadjia. ¹⁵ Maļ carea idjira maļ druadebema ne bara βa ēberāmaa traju jarraēde wāsia. Maļgaba chinada idjia wagabisia. ¹⁶ Bio jarra βada bērā chinaba co pananebemada idjia bida co quirā βabadjia. Māwāmīna ni abalβa idjia diađaca basia ne comārēa.

¹⁷ Maļbe cawasia biē oda bērā māwā βađa. Maļne ara idjiduba jarasia: “Mā zeza itea trajabadarā bio ne cobadaa maļne māra nama jarrababa beubođoa. ¹⁸ Biara βa ara nawena idjima wāida. Jūēnacarea mā idjia jaraya: Zeza, wārāda mā Ācōrē quirāpita, βa quirāpita bida cadjiruada osia. ¹⁹ Maļ bērā biara βa māra waa βa warraada aēda. Āteβa māra βa nezocada βađu.” ²⁰ Ara maļda dji zezamaa wāsia.

Dji zezaba idjira tamla zebalga unusia. Mīā djaburi unupeđa idjima pira wāsia. Idjira βalgapeđa uridarrade isōsia. ²¹ Maļne dji warraba jarasia: “Zeza, wārāda mā Ācōrē quirāpita, βa quirāpita bida cadjiruada osia. Maļ bērā biara βa māra waa βa warraada aēda.” ²² Baribalga dji zezaba idji nezocarā jarasia:

“Djio biyaara quiruda edađapeđa idjia jāβiđada. Idji jawade sortijada jāβiđada. Maļ awara jirūne jāβada sida jāβiđada. ²³⁻²⁴ Maļbe paca zaque boreguea βađa beađuada ne codi carea. jβasridada odiā! Mā warrara beu βađada ārēbasia; adua βađada dadjirāba waya unusiđaa.” Maļbe bio βasrida duanesiđaa.

²⁵ Maļne dji djaba nabemara traja βađada diguiđaa zebalga basia. De caita jūēβalgađe ūrsia chiru zá panada idjaba cari duanada. ²⁶ Maļ carea nezoca aba trāpeđa iwidisia cārē cārēā māwā o panla cawaya. ²⁷ Dji nezocaba jarasia: “βa zezaba paca zaque boreguea βađa beabisia βa djabada jēda bia zeda bērā.”

²⁸ Maļ ūrsiđe quirūpeđa dji dede eda wā quirāē basia. Māwā βađe dji zezara idjima wāpeđa beđe djaburisia eda wāmārēa. ²⁹ Maļne dji warra nabemaba dji zezara jarasia: “Ewari ze nūmaza māra βa itea bio trajabaria. βa jarabalga jūma o babaria. Māwāmīna wadibida βa chiwatu zaqueda aba bida mā diacaa mā dji biarā ume āba βasrida ne codi carea. ³⁰ Baribalga βadji warraba βa paratara wērārā auđua bea ume jūma cosia. Maļbe βama zebalgađe βa idji itea paca zaque boreguea βađa beabisia āba βasrida ne codi carea.”

³¹ Maļne dji zezaba jarasia: “Warra, βara ewariza mā ume βabaria. Jūma mā eroβalga βalga. ³² Baribalga bia βa βa djaba waya dadjima zebalga carea βasridada odiđa. Idjira beu βađada ārēbasia; adua βađada dadjirāba waya unusiđaa.”–

16

Parata cawa obaridebema ne jara βa

¹ Jesuba idji ume nībabadarā nāwā jarasia:

–Ēberā bio bara βa nezoca dji dromada erobasia. Maļne ācalaβa dji boroa jarasiđaa maļ nezocaba idji paratara āi o βađa. ² Maļ carea dji boroba idjira trāpeđa nāwā quēāsia: “βa mā parata āi o βara mā ūrsia. βa sāwā ođara cartade acāβiđu. Mā βara batabueya.”

³ Maļ ūrsiđe nezocaba ara idjiduba jarasia: “Mā boroba māra batabueβalga. jāļbe mā sāwā oi? Māra traju zarea oi carea ablaē βa; maļ awara bio pera βaya djārā ne iwidī carea. ⁴ Mā cawa βa sāwā oida mā wāi naēna. Māwāra dewararāba māra ādji dede bia edađia.”

⁵ Ara maļda idji boroa diađi bara βeada aba βa trācuasia. Dji naārābema iwidīsia: “¿βa jūmasāwā mā boroa diađa βa?” ⁶ Maļba panusia: “Mā olivo dragada mil galō diađa βa.”* Maļne nezocaba jarasia: “Māēteara isabe chūmepeda βa cartade βa βara quirā awara ođu. βađu βa quinientobe diađa βađa.”

⁷ Maļbe dewaraa iwidīsia: “¿βa jūmasāwā diađa βa?” Maļba panusia: “Mā trigoda cien ē diađa βa.”† Nezocaba jarasia: “βa cartade βa βara quirā awara ođu. βađu βa ochentabe diađa βađa.”

⁸ Nezoca cadjiruaba māwā oda carea dji boroba jarasia idjira crīcha cawa βađa. Wārāda Ācōrē ēberārā cāyābara naļ ējūānebemarāba ne edadi carea ādji abaricarā ume biara crīcha cawađeba obadaa.‡ ⁹ Ara maļ quirāca mā bārā jaraya: naļ ējūānebema parataba zocārā ēberārāda carebađu. Māwā bārā dji biarāda zocārā eropania. Maļbe bārā beubādađe bajāne bia edađia.§

* **16:6** Mil galō. Griego bedeade βa βa “cien barril.” Maļ jēda diai carea mil ewari trajaiđa basia. † **16:7** Cien ē. Maļ jēda diai carea 2500 ewari trajaiđa basia. ‡ **16:8** Ācōrē ēberārā. Griego bedeade βa βa “ānaanebema warrarā.” § **16:9** Bārā beubādađe. Griego bedeade βa βa: “Bārā parata jōβalgađe.” Bajāne bia edađia. Maļba āibērā jara βa: “Ācōrēba bārāra bajāne bia edaya.”

¹⁰ Abaaba maãrĩ erobada bia o cawa babaala, waibaa erobala sida bia o cawa baya. Idjaba maãrĩ erobada bia o cabala, waibaa erobala sida bia oca baya. ¹¹ Ara maã quĩrãca bãrãba naã ãjũãnebema nebiada jipa odaẽbala žãcõrẽba bajãnebema nebiada bãrãa diaica? ¹² Idjaba ãcõrẽba naã ãjũãne diadada bãrãba jipa odaẽbala židjia bãrã itea bajãne erobara diaica?*

¹³ Ni abaa nezocaba poya idji boroda umé erobaẽa. Umé erobabala aba biara quĩrãya. Aba ãpẽya maãne dewarabemara igaraya. Ara maã quĩrãca ne bara bai awua baba poya ãcõrẽda ãpẽẽa.–

¹⁴ Jesuba jara bala pariseorãba jũma ũrĩ duanasidaa. ãdjirãra parata awua bea bẽrã isudapeda ipidasidaa. ¹⁵ Maãne Jesuba ãdjirãra jarasia:

–Bãrãra dewararã quĩrãpita ãberã bia quĩrãca panabadaa. Baribala ãcõrẽba cawa bala bãrãra wãrãda sãwã beada. ãberãrãba bia unubadara ãcõrẽba bia unucaa.

Ãcõrẽ purudebema

¹⁶ Juaã zeĩ naẽna ãcõrẽba Moisea diada leyda, ãcõrẽneba bedeabadarãba bapadada sida dadjirãba eropanasidaa. Mamaaba ãtaa daiba bedeã bia ãcõrẽ purudebemada jaradia panala. Wãrãda ãberãrãba ne jũmada o panala ãcõrẽ purudebemarãda beadi carea. ¹⁷ Baribala ãcõrẽba diada leyra ni maãrĩ bida jõẽa. Bajãda idjaba naã ãjũã sida jõichaara bala.

Jesuba mã amaira biẽ bapada ada

Mateo 19:1-12; Marco 10:1-12

¹⁸ ãberãba idji quimada amapeda dewara wẽrãda edaibala daunema bala. Idjia amana wẽrãda dewara umaquĩrãba edaibala maã umaquĩrã sida daunema bala.

Lazaro idjaba ãberã bio bara bada

¹⁹ ãberãda basia bio bara bada. Idjira ewariza wua pursupursuaba idjaba dji biara ba lino cadaba djiobadjia. Maã awara ne cobada dromada ewariza obadjia. Maã ãberãra naã ãjũãne bio bia basia. ²⁰ Maãne ãberã ne neẽ quiru Lazaro abadada basia. Lazarora ne bara ba dede eda wãbadama egode bapadjia. Idjira bio chãdaida basia. ²¹ Idjia ne bara ba ne cobadaeba jurrudada co quĩrã bapadjia. Maãne usaba zedapeda idji chãdara senebadjidada.

²² Mãwã panane dji ne neẽ queraðara jaidasia. Ara mãda bajãnebema nezocarãba idjira Abrahã bamaa edesidaa. Mãwãnacarea dji ne bara ba sida jaidasia. Maãbe idjira tabarisidaa.

²³ Taba uruade bia mãga baðe ne bara baðaba Abrahãda, Lazaro ume abaa panada tababa unusia.† ²⁴ Maã carea jĩgua jarasia: “Zeza Abrahã, mã quĩrã djuburia Lazarora diabuedua. Idji jawa jĩwĩnira baidoba begueapeda mã quĩrãme begueade zebidua. Naã taba uruade mãra bio bia mãga bala.” ²⁵ Baribala Abrahãba panusia: “Poya diabueã. Warra, quĩrãnebadua ba zocai baside ne jũmane bia basida, baribala Lazarora biẽ basia. Idjira Lazarora necai bala, maãne bara bio bia mãga bala. ²⁶ Maã awara uria dau care bada dadjirã ãsi bala. Maã bẽrã bamaa wã quĩrã bea sida poya wãnaẽa. Idjaba jãmaaba ni abada poya daimaa zedaãa.”

²⁷⁻²⁸ Maãne ne bara baðaba jarasia: “Zeza Abrahã, mãẽteara mã quĩrã djuburia Lazarora mã zeza diguidaa diabuedua mã djabarã juesuma panala jaramãrẽã nama sãwã bada. Mã quĩrãẽ bala ãdjirã sida nama bia mãgãde zedida.” ²⁹ Baribala Abrahãba idjia jarasia: “Ãcõrẽba Moisea diada leyda, ãcõrẽneba bedeabadarãba bapadada sida ãdjirãba eropana. Mãdãra ãjãnida panala.” ³⁰ Maãne dji ãberãba panusia: “Zeza Abrahã, mãga carea jãnaẽa. Baribala abaa beudada ãrẽbapeda ãdjimaa jarade wãibala, ãdjia cadjiruara igaradapeda jãnia.” ³¹ Baribala Abrahãba jarasia: “Ãcõrẽba Moisea diada leyra, ãcõrẽneba bedeabadarãba bapadada sida jãnaẽbala, beuda ãrẽbadaba jarabala sida jãnaẽa.”–

17

Ãcõrẽba cadjirua obadarã cawa oya

Mateo 18:6-7, 21-22; Marco 9:42

¹ Jesuba idji ume nĩbabadarã jarasia:

–ãberã cadjiruade baebibadara baraa. Mãra ewariza mãwã baya baribala ne cadjirua obibari ãberãda mã djuburi bala. ² Baridua dji dromaẽ quedeada cadjiruade baebibala, ãcõrẽba mã ãberãra bio cawa oya. Mã cawa oira bio zarea bai bẽrã biara bala mã ãberã ochirude yuda jãnapeda pusaðe batabuedida.

* **16:12** Griego bedeade nãwã ba bala: “Bãrãba djãrãneda aride odaẽbala, žcaiba bãrãa ne diai?” † **16:23** Taba urua. Griego bedeade ba bala “Hades.”

³ Mañ bēṛā quīrācūita beadadua. Bā djababa bāda biē oib_{ΛΓΛ}, idjira quēādua. Idjia biē odada igarai_{ΒΛΓ} mañ odara quīrādoadua. ⁴ Abari ewaride idjia bada barima siete biē oib_{ΛΓΛ}, mañbe barima siete b_Λmaa wāpeda m_Λa biē odara quīrādoaduada aib_{ΛΓΛ}, idjia odara quīrādoadua.–

Daia biara ijābidua

⁵ Mañne Jesuba edadarāba idjia jarasidaa:

–Daira carebadua biara ijāni carea.–

⁶ Jesuba jarasia:

–Mostaza ta djuburi quiru quīrāca bārāba maārī bida ijā pan_Λbara, za b_Λ bacurua b_Λ carrara ēūtapeda pusade bađe wāduada ab_Λdade ara mañda bacuruba bārā beđeara ijācasia.

Nezocaba oida b_Λ

⁷ B_Λ nezocada ējūāne traja bapeda wa oveja waga bapeda zedacarea ζ_{ΒΛ}a idjia jaraica “chūmedua ne comārēā?” ⁸ Māwā jaraēa. Āteb_{ΛΓΛ} jaraya: “Ara nawena ne djudua. Mañbe djiopedā m_Λmaa enedua coi carea. Mañbeb_{ΛΓΛ} b_{ΛΓΛ} ne coida b_Λa.” ⁹ B_Λa jaradara b_Λ nezocaba oda bēṛā ζ_{ΒΛ}a idjia bia b_Λada aica? Māwā oēa idjia oida b_Λd_Λ oda bēṛā. ¹⁰ Ara mañ quīrāca bārāba odida pan_Λa jūma osidara nāwā jaradida pan_Λa: “Daira dji nezoca edaara quēdeaa; ababe daiba odida pan_Λd_Λ osidaa.”–

Die ēberārā aida bara beada

¹¹ Māwānacarea Jesura Galileadeba Jerusaleṅnaa wāsia. Wāb_{ΛΓΛ}dē Samaria druade jūēne wāsia. ¹² Puru zaquede jūēb_{ΛΓΛ}dē die ēberā aida bara beada idjima zesidaa. Barib_{ΛΓΛ} caita jūēnaē basia. ¹³ Jesua nāwā jīgua biasidaa:

–Jaradiabari, Jesu, dairāra quīrā djuburiadua!–

¹⁴ Jesuba ādji unuside nāwā jarasia:

–Sacerdoterāmaa wānadua bārā biapedadara ac_Λdamārēā.*

Ara mañda ādjira wāb_{ΛΓΛ}sidaa. Wāb_Λdade abeda biacuasidaa. ¹⁵ Mañ unuside aba Ācōrēa jīgua bia beđe b_Λda Jesumaa jēda zesia. ¹⁶ Egode b_Λruru cobepeda Jesua bio bia b_Λada asia idji biabida carea. Mañ ēberārā Samariadebema basia. ¹⁷ Jesuba idjia iwidisia:

–ζDji biapedadara die pan_Λēca? Waabema nuevera ζsāma pan_Λ? ¹⁸ Nañ judioē awara ζni ab_Λada Ācōrēa bia beđeade jēda zeē basica?–

¹⁹ Mañne Jesuba dji ēberā jarasia:

–Pirabaripeda necai wādua. B_Λa wārāda ijāna bēṛā biasia.–†

Ācōrē jūmarā Boro be_Λdebema

Mateo 24:23-28, 36-41

²⁰ Pariseorāba Jesua iwidisidaa:

–ζĀcōrē jūmarā Boro beb_{ΛΓΛ}dē sāḷbe ununi?–

Mañne Jesuba panusia:

–Ācōrē jūmarā boro beb_{ΛΓΛ}dē ni cārē sida ununaēa. ²¹ Mañ bēṛā poya jaradaēa: “Dadjirā Borora nama b_Λa” wa “awuā b_Λa.” Āteb_{ΛΓΛ} Ācōrēa ēberārā sođeb_{ΛΓΛ} dji boroda bebaria.–‡

²² Mañbe Jesuba idji ume nibabadarā nāwā jarasia:

–Ewari zareada zeya. Mañ ewaride bārāba m_Λ, Nañ Djara Edadara maārī bida unu quīrānia, barib_{ΛΓΛ} ununaēa. ²³ Mañne Āc_{ΛΓΛ}ba jaradā idjira nama b_Λda wa awuā b_Λda. Barib_{ΛΓΛ} ac_Λdē wārānadua. Ādjira ēpērānadua. ²⁴ Baa purewa edab_{ΛΓΛ}dē jūma nañ ējūāra ḷnabarā. Ara mañ quīrāca m_Λ, Nañ Djara Edada zeb_{ΛΓΛ}dē jūmarāba ununia.§ ²⁵ Barib_{ΛΓΛ} mañ ewari jūēi naēna m_Λra bio bia mīgaida b_Λa. Idjaba idibema ēberārāba m_Λra igaradida pan_Λa.

²⁶ Nañ Djara Edada zei ewarira Noé ewaride bada quīrāca baya. ²⁷ Mañ ewaride ēberārā ne co duanabadjia, mīā cāi duanabadjia, idjaba dji caurāra quima diacua duanabadjia. Māwā duanabadjia aba Noé jāba dromane b_Λdo_{ΒΛΓΔ}ada. Māwānacarea dopapada zepeda ēberārā jūma nāb_{ΛΓΛ} quinisidaa.*

²⁸ Lo ewaride bida ara mañ quīrāca basia. Ēberārā ne co duanabadjia, ne nēdo duanabadjia, ne nēdobue duanabadjia, de o duanabadjia idjaba ne u duanabadjia. ²⁹ Barib_{ΛΓΛ} Lo Sodomaneba ēd_Λdacarea bajāneba t_Λb_Λ uruada cue quīrāca zesia.† Mañg_Λba dji ēberārā jūma bā quenasia.‡

* **17:14** Levitico 14:1-32. † **17:19** Biasia. Griego beđeade mañ beđeaba idjaba jara b_Λa “ēdrasia.” ‡ **17:21** Ēberārā sođeb_{ΛΓΛ}. Griego beđeade mañba idjaba jara b_Λa “bārā tāēnab_{ΛΓΛ}.” § **17:24** Nañ Djara Edadara zeb_{ΛΓΛ}dē. Griego beđeade Āc_{ΛΓΛ} cartade ababe b_Λ b_Λa “Nañ Djara Edadara.” * **17:27** Genesi 6:5-17; 7:6-24. † **17:29** T_Λb_Λ urua. Griego beđeade b_Λ b_Λa: “T_Λb_Λ urua, azupre bara.” ‡ **17:29** Genesi 18:20deba aba 19:25daa.

³⁰ Mā, Naā Djara Edada zebΛΓΛ ewaride ara maλ quĩrāca māwāya. ³¹ Maλ ewaride dji de λrā bΛra idji ede de wāiē bΛa ne edai carea. Dji peade bΛra diguidaa ne jΛΓΛde wāiē bΛa. ³² Lo quima sāvānada quĩrānebadadua. [§] ³³ Bariduaba naā ējūāne bia bai carea jΛΓΛ bΛbΛΓΛ aduaya. BaribΛΓΛ ne jūmada aduaibΛΓΛ, Ācōrē ume ewariza zocai baya.

³⁴ Māa jaraya: maλ ewaride abari cΛdade umé panania. * Maλne Ācōrēba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beeya. ³⁵ Wērārāda umé ne ba panania. Maλne Ācōrēba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beeya. ³⁶ Ēberāda umé ādji neúde panania. Maλne Ācōrēba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beeya.–†

³⁷ Ādjirāba Jesua iwidišidaa:

–¿Maλgara sāma māwāi?–

Jesuba panusia:

–Jūmarāba cawa panΛa āgoso powua nūmΛma ne beuđara tabΛda. Ara maλ quĩrāca jūmarāba cawadía.–

18

Pēdra wērāba mīā sēna

¹ Jesuba ne jara bΛdeba jaradisia Ācōrēa sēnaē iwidiđida panΛda. ² Nāwā jarasia: –Purude cawa obarida basia. Idjia Ācōrēda, ēberā sida wayaca basía. ³ Ara maλ purude pēdra wērāda basia. Maλgara dewara ume nēbΛra bara basia. Maλ bērā ewariza wābadjia cawa obariba carebamārēā. ⁴⁻⁵ BaribΛΓΛ wābΛΓΛza cawa obariba idjia jara bΛra ūrĩ quĩrāca basía. Māwāmīna jūmawāyā mīā sē bΛ bērā ara idjiduba jarasia: “Māa Ācōrēda, ēberā sida wayacaa. BaribΛΓΛ naλ wērāra baridua ze bΛ bērā mλ sēbĩ naēna idjia iwidi bΛra oya.”–

⁶ Maλbe Jesuba jarasia:

–Bārāba dji cawa obari jipaē bΛba jaradara ūrĩšidaa. ⁷ Ācōrēba edadarāba diamasi āsa bida quĩrā djuburia iwidi panane ¿idjia jipa o bΛdeba carebaēca? ¿Dārāica panui carea? ⁸ Māa jaraya: wārāda dārāēne Ācōrēba carebaya. BaribΛΓΛ mλ, Naā Djara Edada zebΛΓΛde ¿naā ējūāne wadi mλ bedea ĩjā panΛda unune zeica?–

Pariseo idjaba Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebari

⁹ ΛcΛrΛba ara ādjidrΛ jipaara bēada crīcha panasiđaa. Maλ carea dewararāda igarabadjidaa. Jesuba ādjirāa ne jara bΛdeba nāwā jarasia:

¹⁰ –Ēberāda umé Ācōrē de dromanaa ewari iwidiđe wāsidaa. Aba pariseo basía. Dewarabemara Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebari basía. ¹¹ Pariseo λta nūmΛba ara idjidebemada nāwā jarasia: “Ācōrē, mΛa bΛa bia jaraya mΛra dewararā quĩrāca baca bērā. Ādjira ne drΛbadada, cadjirua obadaa, daunemabadaa. Idjaba mΛra jari bΛ Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebari quĩrāca bΛēa. ¹² Domiaza bΛrima umé ne cođaca ewarida obaria, idjaba die edabΛΓΛza mΛa bΛa aba diabarria.”

¹³ Maλne Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebarira jĩga nūmasia. BaribΛΓΛ bajānaa acΛē basía. ĀtebΛrΛ sopuadeba idji so λrā upeda jarasia: “Ācōrē, mΛra quĩrā djuburiadua. MΛa jūmawāyā cadjiruada obaria.”

¹⁴ Māa bārāa jaraya: pariseo cāyābara maλ ēberāra diguidaa wāsīde Ācōrē quĩrāpita jipa basia. Bariduada dji dromaara ba quĩrā bΛbΛrΛ Ācōrēba edaara bΛya. AbaΛba ara idjida edaara bΛibΛrΛ Ācōrēba dji dromaara bΛya.–

Jesuba warra zaquerā bia jara bΛda

Mateo 19:13-15; Marco 10:13-16

¹⁵ Maλne λcΛrΛba ādji warra zaquerāda Jesuma enesidaa idji jΛwada λrā bΛpeda bia jara bΛmārēā. Jesu ume nībabadarāba maλ unusidađe djibarirāda quēasiđaa. ¹⁶ BaribΛΓΛ Jesuba warrarāra trΛcuapeda idji ume nībabadarāa jarasia:

–Idu warra zaquerāra mλmaa zebīdadua, Ācōrēba pe erobΛdebemara ādjirā quĩrāca panΛ bērā. ¹⁷ Māa wārāda jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quĩrāca abaΛba Ācōrēda ēpēbΛrΛ, maλ ēberāra Ācōrēba pe erobaēa.–

Parata bara bΛ Jesu ume bedeada

Mateo 19:16-30; Marco 10:17-31

¹⁸ Ēberā dji droma bΛba Jesua iwidišida:

–Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai bai carea ¿mΛa cārēda oida bΛ?–

¹⁹ Jesuba idjia jarasia:

§ 17:32 Genesi 19:26. * 17:34 Maλ ewaride. Griego bedeade “diamasi” bΛ bΛa. † 17:36 Griego bedeade λcΛrΛ cartade versículo 36 neēa.

–¿Cārē cārēā m̄ra dji biaada a b̄a? Ni ab̄alda dji biaēa, ababe Ācōrēdra dji biaa. ²⁰ B̄a cawa b̄a Ācōrēba obi b̄a bedeara. Nāwā jara b̄a: daunemarādua, mīā bearādua, ne draarādua, sewadeba djārāra biē jararādua, b̄a zezara b̄a papa sida wayadua.–*

²¹ Dji ēberāba panusia:

–Cūdra edalb̄a m̄ā jūma maḡara o b̄a.–

²² Maḡ ūr̄peda Jesuba idjia jarasia:

–Wadi b̄a ne aba oida b̄a: b̄a ne erob̄ara jūma nēdobuepeda dji paratara ne neē quedeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erob̄aya. Maḡbe m̄ ume n̄bade zedua.–

²³ Maḡ ūr̄side dji ēberāra bio sopuasida bio bara b̄a b̄ērā. ²⁴ Jesuba idjira māwā b̄ada unuside nāwā jarasia:†

–Wārāda bio zarea b̄a ēberā ne bara b̄aba Ācōrēra idji Boroda b̄a carea. ²⁵ Ne bara b̄aba Ācōrēra idji Boroda b̄a cāyābara cameyoda āguja uriade eda wāichaara b̄a.–

²⁶ Maḡ ūr̄pedadaba iw̄isidida:

–Māwāra Ācōrēba ¿caidra ēdra edai?–

²⁷ Jesuba panusia:

–Ēberāba poya ocara Ācōrēmaarā oicha b̄a.–

²⁸ Maḡne Pedroba jarasia:

–B̄a ēpēni carea daiba ne jūmada amesidida.–

²⁹⁻³⁰ Jesuba ādjia jarasia:

–M̄ā wārāda jaraya: ab̄alba Ācōrēda idji Boro b̄a carea idji deda, djibarirāda, djabarāda, quimada, warrarā sida ameib̄ara, idjia amena cāyābara naḡ ewaride bio auduara edaya. Idjaba jirūarebema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai b̄aya.–

Jesuba idji beaḡidebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Marco 10:32-34

³¹ Jesuba doce edadarāra awara edepeda jarasia:

–Ācōrēneba bedebadarāba m̄, Naḡ Djara Edadadebemada cartade b̄asida. Dadjirā Jerusaleḡne jūēbladade ādjia b̄apeadara jūma māwāya. ³² Ḳcaraba m̄ra judiorāēa jida diadida. M̄ra ipida biē jaradida idjaba m̄ quīrādarrara idodia.† ³³ Maḡbe m̄ra udapeda beadida. Barib̄ara ewari ūbeade m̄ra ḡr̄ebaya.–

³⁴ Maḡḡdebemada ādjirāba ni maārī bida cawadaē basia. Ādjia cawa cr̄ichadaē b̄ērā adua panasida idjia cārēda jara b̄ada.

Jesuba dauberrea b̄a biabida

Mateo 20:29-34; Marco 10:46-52

³⁵ Jesu Jerico puru caita jūēb̄arade ēberā dauberrea b̄ada o icawa parata iw̄idi b̄ada chūmasia. ³⁶ Idjia ēberārā b̄aga zebadada ūr̄side iw̄idisia cārē cārēā māwā duanada.

³⁷ Maḡne ḡcaraba jarasida:

–Jesu Nazaredebemada zeb̄ara b̄ērā b̄aga duanla.–

³⁸ Maḡ carea dauberrea b̄ara j̄igua biasia:

–¡Jesu, Davideba zeda, m̄ra quīrā djuburiadua!–

³⁹ Idjira Jesu nocoare w̄ab̄adarāba quēāsida chupeamārēā. Barib̄ara j̄iguara biasia:

–¡Davideba zeda, m̄da quīrā djuburiadua!–

⁴⁰ Maḡ ūr̄side Jesura nūmesia. Maḡbe dauberrea b̄ara caita enebipeda iw̄idisia:

⁴¹ –¿Cārēda quīrā b̄a m̄la oida?–

Dauberrea b̄aba panusia:

–M̄ Boro, m̄ dauba unuida quīrā b̄a.–

⁴² Jesuba jarasia:

–Unu bedua. B̄a ḡjāna b̄ērā biasia.–

⁴³ Ara maḡda unu b̄epeda Jesu caidu n̄bade w̄asia. Idjia Ācōrēra bio bia jara n̄basia. Maḡ unupedarā bida Ācōrēra bia jara panesida.

19

Zaqueoba Jesu ununa

¹ Jesura Jerico purude jūēpeda wāyā w̄ab̄ara basia. ² Mama ēberā Zaqueo abadada basia. Maḡ Zaqueora Romanebema boro itea parata j̄ara pebadarā boro basia. Bio ne bara basia.

³ Idjia Jesura unu quīrā basia. Barib̄ara ēberā maārī quiru b̄ērā ēberārā powua nūmaba

* **18:20** Exodo 20:12-16. † **18:24** Idjira māwā b̄ada. Griego bedeadē ḡcaraba cartade maḡra neēa. Idjaba ḡcaraba cartade b̄a b̄a: “Idjira sopua b̄a.” ‡ **18:32** Isaia 50:6; 53:5.

poya unuē basia. 4 Mañ bēṛā Jesu wābΛΓΛ na pira wāpeda sicomoro bacurude λτΛ wāsia.

5 Māwā BΛde Jesura arima jūēsia. Mañbe λtaα aCΛpeda jarasia:

–Zaqueo, isabe edaa zedua. Idi mλra bΛ dede cāine wāya.–

6 Ara mañda Zaqueora BΛsrida edaa zepeda Jesura idji dedaa edesia. 7 Mañ ununapeda jūmarāba Jesudebemada nāwā biē bedea duanesidaa:

–Jāλ Jesura ēberā cadjirua obari dede cāine wāsia.–

8 Idji dede Zaqueora Jesu quīrāpita nūmepeda jarasia:

–Mλ Boro, ne neē quedearāa mλa erobΛdebemada ēsadra diaya. Mañ awara sewadeba djārāneda auđu edadabari mλa barima quīmārē jēda diaya.–

9 Jesuba idjía jarasia:

–Idi Ācōrēba bΛra, bΛ ēberārā sida ēdṛΛ edasia, AbrahābΛ ījāna quīrāca bΛa ījā bΛ bēṛā.* 10 Wārāda mλ, Naλ Djara Edadaba dji adua beada ēdṛΛ edai carea jΛrΛde zesia.–

Paratadeba ne jara bΛ

Mateo 25:14-30

11 Jesura Jerusaleλ caita bΛ bēṛā dji arima duanλba crīcha panasidaa ara mañ ewaride Ācōrēra ādjirā Boro bai carea zeida. Jesuba jara bΛra ūrī panΛ bēṛā ne jara BΛdeba nāwā jarasia:

12 –Ēberā dji dromada tΛmΛ dewara druadaa wāsia jūmarā boroba idjira ara idji druadebema boroda bΛmārēā. Idjia crīchasia māwānacarea jēda zeida. 13 Wāi naēna idji nezocarāda die trλpeda paratada waibΛa ādjiza diasia.† Mañne jarasia: “Mλ neēmisa naλ paratara waribidadua.” 14 BaribΛΓΛ idji druadebemarāba idjira bio quīrāma panΛ bēṛā, ēberārāda diabuesidaa jūmarā boroa nāwā jarađamārēā: “Daiba quīrīāē panΛa idjira dai boro baida.”

15 Māwāmīna dji boroda besia. Jēda zedacarea idji nezocarāra trλcuasia idjia parata diadara waribisida cawaya. 16 Mañne aba na zepeda jarasia: “Mλ boro, bΛa parata diadara mλa barima die auđu waribisia.” 17 Mañ carea dji boroba jarasia: “Bia bΛa, nezoca bia. Mλa mañī diadara bΛa aride oda bēṛā mλa bΛ jΛwaeda die puruda bΛya.” 18 Dewara nezocada zepeda jarasia: “Mλ boro, bΛa parata diadara mλa barima juesuma auđu waribisia.” 19 Mañ carea dji boroba jarasia: “Mλa puruda juesuma bΛ jΛwaeda bΛya.”

20 Mañbe dewara nezocada zepeda jarasia: “Mλ boro, bΛa parata diadara nama bΛa. Mλa wuade bΛrā waga erobasia. 21 Māwā osia bΛra waya bΛ bēṛā. Mλa cawa bΛa bΛa quīrā djuburiacada djārāneda edai carea. Mañ awara djārāba upedadara ewabaria.”

22-23 Mañ carea dji boroba jarasia: “Nezoca cadjirua, ara bΛdjia jara BΛdeba ebuda bΛa mλa jarađara oē basida. BΛa mλra māwā bΛda bio cawa basibΛΓΛ λcārē cārēā parata wagabada dede mλ paratara BΛde wāē basi? Māwā odabara mλ paratara dji eabada sida edacasia.”

24 Mañbe dji boroba dji arima duanλa jarasia: “Idjia erobΛra jārīnapeda dji die erobΛa diadada.” 25 Ādjirāba jarasidaa: “BaribΛΓΛ, dai boro, idjia die erobΛa.” 26 Dji boroba jarasia: “Mλa jaraya: dji aride obarīa mλa auđuara diaya, baribΛΓΛ dji aride ocaa mλa mañī diada sida jāṛīya.

27 Mañ awara mλ ādji boro baida quīrīāē pananara enenapeda mλ quīrāpita quenanađua.”–

Jesu Jerusaleñne jūēna

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Juaλ 12:12-19

28 Māwā jarađacarea Jesura nocodaā Jerusaleñnaa wāsia. 29 WābΛrΛde Betpague puru idjaba Betania puru caita Olivo eyade jūēsia. Mañbe idji ume nībabadarāda umē puruđaa diabuesia. 30 Ādjía nāwā jarasia:

–Puru quīrāpe BΛdaa wānada. JūēbΛdade bārāba burro zaqueda ununia. Mañ burro zaque λrλ wađi ni abaλda wānacaa. Ērā edađapeda enenada. 31 Mañne abaλba bārāa cārē cārēā jāwā ērā panΛda iwīdibΛΓΛ jarađada: “Dadji Boroba quīrīā bΛa.”–

32 Ara mañda wānapeda Jesuba ādjía jarađa quīrāca unusidaa. 33 Burro ērā panΛne djibariba ādjía iwīdisia:

–λCārē cārēā mλ burrora jāwā ērā panΛ?–

34 Ādjirāba panusidaa:

–Dadjirā Boroba idjīmaa edebisia.–

* 19:9 AbrahābΛ ījāna quīrāca bΛa ījā bΛ bēṛā. Griego bedeađe bΛ bΛa: “BΛra Abrahāλ warra bēṛā.” † 19:13 Paratada waibΛa. Griego bedeađe bΛ bΛa “diez minas.” Mina aba edai carea cien ewari trajaida basia.

³⁵ Ara maŋda burrorra Jesumaa ededapeda ādjia cacuade jĭ panĭra burro ĭrĭ ħasidaa. Maŋbe Jesura ĭrĭ ħūmĭnapeda edesidaa. ³⁶ Jesu wābĭrĭ nocooare ēberārāba cacuade jĭ panĭra tōcua wāsidaa idji bia edadi carea. ³⁷ Jesu Olivo eyadeba edaa wāi carea ħāde jūma idji ume nĭnaba Ācōrēa jĭgua bia bedea duanesidaa. Bio ħasrida panasidaa Jesuba ne ununacada ādji quĭrāpita o baada bērā. ³⁸ Ādjirāba jara duanasidaa:

ĭBio bia ħĭa jūmarā Boro Ācōrē trĭneba zebĭrĭra!†
ĭjĭlĭbebĭrĭ dadjirāra Ācōrē ume necai duania! ĭBajāne Bĭra dji Dromaara ħĭa!

³⁹ Maĭ carea ĭcĭrĭ pariseorā arima duanĭba Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, ĭba ume nĭbabadarāra chupeabidua!–

⁴⁰ Baribĭrĭ Jesuba ādjia jarasia:

–Mĭa wārāda bārāa jaraya ādjirāda chupeadibĭrĭ mōgarada ħĭgadĭa.–

⁴¹ Jesu nocoodaa wābĭrĭde Jerusaleĭ puruda unusia. Maĭ puru carea jĭasia. ⁴² Maĭne jarasia:

–ĭBa cawabĭrĭbara nāĭrĭ ewaride caideba bĭra necai baida! Baribĭrĭ dau ħĭrĭ ħĭ quĭrāca ħĭ bērā ħĭa maĭrĭra poya cawaēa. ⁴³ Maĭ bērā ewari aba ħĭ dji quĭrĭra ħĭ ume djōne zedia. Bĭra jūrā edadapeda ħĭ icawa mōgarara egoro sida boromea buedia ni abaada ēdrĭrĭnamārēā. ⁴⁴ Bĭ egode ħĭbibĭdade jūma ħĭ ēberārāra quenanĭa.‡ Ādjirāba ni aba mōgarara dewara mōgara ĭrĭ ħēdaēa. Māwā odĭa Ācōrēba ēdrĭ edamārēā diabuedara ħĭa cawadaē bērā.–

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā ĭarecuada

Mateo 21:12-17; Marco 11:15-19; Juaĭ 2:13-22

⁴⁵ Jesu Ācōrē de droma dajadaare jūēbĭrĭde Ācōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo bea sida zocārā duanasidaa. Jesuba jūma ādjirāra āyā ĭaretacuasĭa. Nāwā jarasia:

⁴⁶ –Ācōrē Bedeade nāwā ħĭ ħĭa: “Mĭ dera dji iwidibada dea.” Baribĭrĭ bārāba “ne drĭabadarā mĭrĭbada urĭa” quĭrāca eropanĭa.–*

⁴⁷ Jesuba ewariza Ācōrē de droma dajada jaradia ħĭbadjia. Maĭne sacerdotē bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, ēberārā dji droma bea bĭda idjira bea quĭrā panasidaa.

⁴⁸ Baribĭrĭ poya beadaē basĭa jūmarāba idji bedeara ewariza ŭĭrĭ panĭ bērā.

20

ĭCai trĭneba Jesuba jaradia ħĭ?

Mateo 21:23-27; Marco 11:27-33

¹ Ewari aba Jesuba Ācōrē de droma dajada ēberārāa bedea bia Ācōrē ādjirā Boro baidebemada jaradia basĭa. Maĭne sacerdotē bororāda, judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā sida zesidaa. ² Ādjirāba Jesua nāwā iwidisidaa:

–Daia jaradua, ħĭa nama o ħĭra ĭcaiba obi ħĭa?–*

³ Jesuba ādjia jarasia:

–Mĭa bĭda bārāa iwidĭya. Panunadua. ⁴ ĭCaiba Juaĭra diabuesi borocuemārēā? ĭĒberāba wa Bajāne Bĭba?–

⁵ Maĭne ara ādjiduba jara duanesidaa:

–Bajāne Bĭba diabuesiada adĭbĭrĭ idjia jaraya: “Maĭda ĭcārē cārēā ĭjānaē basĭa?”

⁶ Baribĭrĭ ēberāba diabuesiada adĭbĭrĭ, puruba dadjirāra mōgaraba tabari beadĭa. Purumaarā Juaĭra Ācōrēneba bedeabari basĭa.–

⁷ Maĭ bērā ādjirāba nāwā panusidaa:

–Daĭba adua panĭa caĭba diabuesida.–

⁸ Maĭ carea Jesuba jarasia:

–Māēteara mĭa bĭda bārāa jaraēa caĭba mĭa jāwā obi ħĭda.–

Djārā néu acĭbadadebema ne jara ħĭ

Mateo 21:33-44; Marco 12:1-11

⁹ Māwānacarea Jesuba ēberārāa ne jara ħĭdeba nāwā jarasia:

–Ēberāda basĭa. Maĭ ēberāba uvada idji ējūāne ŭsĭa. Maĭbe idji néura ĭcĭrĭ ēberārā ĭlawaedā ħĭsĭa. Ādjirā ume bedea ħĭsĭa néu zaubĭrĭde jūmasāwā idjĭa diadĭda panĭda. Maĭbe tĭmĭ wāpeda mama dārāsĭa. ¹⁰ Uva jara idji nezocada aba diabuesĭa néudebema idjĭa diadĭda panĭra edade wāmārēā. Baribĭrĭ néu acĭ panĭba dji nezocara puodapeda

† **19:38** Salmo 118:26. § **19:44** Jeremia 29:3-4. * **19:46** Mĭ dera dji iwidibada dea. Isaĭa 56:7. Ne drĭabadarā mĭrĭbada urĭa. Jeremia 7:11. * **20:2** Bĭa o ħĭra. Maĭba jara ħĭa Jesuba ne nēdobuebadarā āyā ĭarecuadada, cacua biē bea biabidada, idjaba purua jaradia ħĭda.

jêda jaretabuesidaa ni cārē sida diadaē. ¹¹ Maā carea dewara nezocada diabuesia. Baribara maāga sida puodapeda biē jaradapeda jêda jaretabuesidaa ni cārē sida diadaē. ¹² Maā carea dewarada diabuesia, baribara maāga sida bio puodapeda āyā jaretabuesidaa.

¹³ Maā carea néu djiabariba ara idjiduba jarasia: “¿jābe mā sāwā oi? Mā warra bio quirā bāda ādjimaa diabueya; āibērā idjidura wayadisicada.” ¹⁴ Māwāmīna idji néu aca panāba dji warra unubadade jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erobara jūma edaya. ¡Idjira beatadia! Māwābāra dji ējūāra dadjirā itea beya.” ¹⁵ Ara maāda dji warrara néu āi ededapeda beasidaa.

Bārāmaarā néu djiabariba ¿sāwā obā? ¹⁶ Araa wāpeda ādjirā jūma quenapeda idji néura dewararā aca biya.–

Dji arima beaba maā ūrisidade jarasidaa:

–Biara bāa Ācōrēba maāgara idu māwābiēda.–

¹⁷ Baribara Jesuba ādjimaa aca pedada jarasia:

–Māēteara ¿cārē cārēā Ācōrē Bedeade nāwā bā bā?

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara bāda besia.†

¹⁸ Bariduada maā mōgara ārā baebāra abeda jūma baazoyaya, idjaba maā mōgarada abāā ārā baebāra dji ēberāra pepedea tabeya.†

¹⁹ Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawasidaa Jesuba maā jara bādeba ādjirāda biē jarasida. Jesura jida quirā panasidaa baribara puruda waya panasidaa.

¿Romanebema boro itea parata jara pebadade diadida panaca?

Mateo 22:15-22; Marco 12:13-17

²⁰⁻²¹ Maābe judiorā dji dromarāba ācāra diabuesidaa Jesuda quirācuiata acadamārēā. Maāgarāba Jesu biē bedebāra ūrisidara ara maāda jidapeda ādji druadebema boro jawade diadida crīcha panasidaa. Ēberā biarā quirāca wānapeda Jesua nāwā iwīdisidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panāba bā jipa jaradiabarida. Bāra ni abāare bacada, ātebāra wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarā jaradiabarida. ²² Māēteara daia jaradua, Romanebema boro itea parata jara pebadaza ¿dajji judiorāba diadida bia bāca wa biē bā?–

²³ Baribara Jesuba cawa basia idjira nēbarade bādi carea māwā panāda. Maā bērā jarasia: –[¿Bārāba cārē cārēā māra biē bedeabi quirā panā?]§ ²⁴ Māā parata pichida abā acabidada. ¿Cai quirādarada naā paratade bā? ¿Cai trāda bā?–

Ādjirāba panusidaa:

–Romanebema borodada.–

²⁵ Maā carea Jesuba ādjia jarasia:

–Māwā baibāra Romanebema borodera Romanebema boroa diadada, idjaba Ācōrēnera Ācōrēba diadada.–

²⁶ Ādjirāba Jesura jūmarā quirāpita poya biē bedebādaē basia. Ātebāra idjia jarada carea bio cawa crīchadaē bērā abeda chupea duanesidaa.

Beudarā ārēbadidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Marco 12:18-27

²⁷ Māwā panāne ācāra saduceorāda idjimaa zesidaa. Saduceorāba ījānaca beupedadara ārēbadida. Maā bērā Jesua nāwā iwīdisidaa:

²⁸ –Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea basia ēberāda warra neē bāde jaidābāra, idji djababa dji pēdra wērāra edaida bāda dji djaba jaidada itea warra unui carea.* ²⁹ Ewari aba djabarāda siete panasidaa. Dji nabemada quīma edasia, baribara warra neē jaidasia. ³⁰ Maā carea dji djaba idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia baribara idji sida warra neē jaidasia. ³¹ Maā carea dji ūbeabemaba edasia baribara idji sida warra neē jaidasia. Jūma dji djabarāba maā wērāra edasidaa baribara warra neē jaidasidaa. ³² Māwānacarea dji wērā sida jaidasia. ³³ Maā siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra ārēbadi ewaride ¿sāgāba idjira erobei?–

³⁴ Maā carea Jesuba panusia:

–Naā ējūāne ēberāra quīma edabadaa idjaba quīma diacuabadaa. ³⁵⁻³⁶ Baribara ēberāā Ācōrēba bia unu bāda ārēbāda. Maāne ādjirāra quīma edadaēa ni quīma diadaēa. Waa beudaēa. Ādjirāra Ācōrē bajānebema nezocarā quirāca beadia. Ārēbapedada bērā Ācōrē warrarā. ³⁷ Maā awara Moiseba bacuru zaque uruga nūmanebemada cartade baside cawabisia beudarāra ārēbadida. Idjia Ācōrēra nāwā trā jarasia: Abrahā Ācōrē, Isa Ācōrē,

† 20:17 Salmo 118:22. ‡ 20:18 Isaia 8:13-15. § 20:23 Griego bedeade ācāra cartade bedea corchetede bāra neēa.

* 20:28 Deuteronomio 25:5-10.

idjaba Jacobo Ācōrē.[†] ³⁸ Idjira beu bea Ācōrēēa āteba_{ΛΓΛ} zocai bea Ācōrēa. Ācōrēmaarā jūmarāda zocai beaa.–

³⁹ Maļ carea λc_{ΛΓΛ} judiorā ley jaradiabadaba Jesua jarasidaa:

–Ba_Λ aride panusia, Jaradiabari.–

⁴⁰ Jesuba jūma bia panuna bērā dewararāba iwidiidida wayasidaa.

Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ζcai warra?

Mateo 22:41-46; Marco 12:35-37

⁴¹ Maļbe Jesuba ādjia iwidiisia:

–ζSāwāērā ēberārāba jara pan_Λ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara Davi warrada?

⁴²⁻⁴³ Daviba Salmo cartade nāwā jarasia:

Dadjirā Boroba m_Λ boroa jarasia: m_Λ j_Λwa araare chūmedua aba ba_Λ ume dji quīrūrā m_Λa ba j_Λwaeda ba_ΛΓ_Λdaa.[‡]

⁴⁴ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada Daviba m_Λ Boroada asiba_{ΛΓΛ}, ζsāwā Davi warra bai?–

Jesuba judiorā ley jaradiabadarā biē jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 11:37-54

⁴⁵ Jūmarāba ūrī duanane Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

⁴⁶ –Judiorā ley jaradiabadadebemada quīrācui_{ta} beada_{du}a. Ādjirāba djio nēba_Λ beada j_Λ awua beaa. Maļ awara purude nīnane quīrābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adida. Judiorā dji j_Λrebada dede ādjira dji dromarā chūmebadae chūme quīrābadaa; ābaa ne cob_Λdade bida ara maļ quīrāca obadaa. ⁴⁷ Pēdra wērārāba erobeara jūma jāribadamīna dji biarāda crīchabiē carea jūmarā quīrāpita dārā Ācōrēa iwidiibadaa. Maļ carea Ācōrēba ādjirāra biara cawa oya.–

21

Pēdra wērāba Ācōrēa ne diada

Marco 12:41-44

¹ Māwā ba_Λde Jesuba unusia ne bara beaba Ācōrē de dromane ne dia pan_Λda. ² Maļne unusia pēdra wērā ne neē quiruba parata edaara quiruda umé diab_{ΛΓΛ}da.* ³ Maļ carea Jesuba jarasia:

–M_Λa wārāda bārāa jaraya: jā_Λ pēdra wērā ne neē quiruba auduara diasia jūmarāba diapēda_Λ cāyābara. ⁴ Ādjirāba dji adubadadr_Λ diasidaa, bariba_{ΛΓΛ} wērā ne neē quiruba ne coi carea erob_Λdada jūma diasia.–

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Mateo 24:1-28; Marco 13:1-23

⁵ λc_{ΛΓΛ}ba jara duanasidaa Ācōrē de dromara mōgara biya quedeaba o cob_Λcādada idjaba ēberārāba Ācōrē itea nebia edepedadaba biya cob_Λcādada. Māwā pan_Λne Jesuba ādjia jarasia:

⁶ –Bārāba nama unu pan_{ΛΓΛ} ewari aba jūma ārīnia. Naļ mōgara capēda_Λra jūma todogozoaya.–

⁷ Maļ bērā ādjia Jesua nāwā iwidiisidaa:

–Jaradiabari, Ācōrē de dromara ζsā_Λbe todogozoai? ζCārēneba cawadi maļ ewarira caita ba_Λda?–

⁸ Jesuba panusia:

–Quīrācui_{ta} beada_{du}a ni aba_Λba cūrūgarānamārēā. Zocārāba jaradia ādjidr_Λ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Maļ awara dji ewarira bio caita ba_Λda adia. Māwāmīna ādjirāra ēpērānada. ⁹ Bārāba ūrīnia puruda dewara puru ume djō duan_Λda idjaba ara ājdibu_Λba djō duan_Λda, bariba_{ΛΓΛ} dauperarānada. Maļ_{ΓΛΓ} jūma māwāida ba_Λ. Bariba_{ΛΓΛ} jūrūarebema ewarira ara maļda jūēā.–

¹⁰ Maļ awara Jesuba jarasia:

–Aba_Λ puruda dewara puru ume djōnia; aba_Λ druadebema borora dewara druadebema boro ume djōnia. ¹¹ De uremia minijichiada baraya, puru zocārāne jarrabada zeya, idjaba cacua biē baida quīrātanoa odjacuadia. Maļ awara bajāne ununaca ba_Λdaa ununia. Maļba ēberārāra bio ne wayadia.

¹² Bariba_{ΛΓΛ} maļ naēna bārāra biē odi carea ēpēnia. λc_{ΛΓΛ} jida_Λpeda judiorā dji j_Λrebada dede ededia. Maļbe cawa odapeda preso ba_Λbidia. Idjaba m_Λ ijā pan_Λ carea bārāra dji dromarā quīrāpita, dji bororā quīrāpita bida ededia. ¹³ Maļne bārāba m_Λnebema

[†] 20:37 Exodo 3:2-6. [‡] 20:42-43 Salmo 110:1. * 21:2 Parata edaara quiruda umé. Griego bedēade ba_Λ ba_Λ “lepta umé.”

ādjirā quīrāpita jaradīa. ¹⁴ BaribΛΓΛ crīcharānadia maλ ewaride dji bororāa cārēda jaradīa bārā bedeade panāda cawabidī carea. ¹⁵ MāabΛΓΛ bārā crīcha cawaada diaya bedeade cawadamārēā. Maλ bērā bārāba jarabΛdara bārā quīrāma panāba ni cārē sida poya biē jaradāēa.

¹⁶ Ara bārā zezaba, bārā djabarāba, bārā ēberārāba, bārā ume dji biarā bida bārāra jida diadīa. Māwā bārāra λCΛΓΛ quenabidīa. ¹⁷ Mā ījā panΛ carea jūmarāba bārāra quīrāmania. ¹⁸ BaribΛΓΛ bārā jaurera māa ewariza bio waga erobaya.† ¹⁹ Maλ ewari zareade bārāba mā ījā panΛda igaradaēbΛΓΛ, ewariza Ācōrē ume zocai panania.

²⁰ Bārāba ununia sordaorāba Jerusaleλ purura jūrābadada. Maλ unubadaēde cawadīa dji puru jūma ārīni ewarira jūēsida. ²¹ Maλne Judea druade beara eyadaa isabe wānadua, Jerusaleλne beara ēdrΛdada, dji puru caita beara puruāda wārānadua. ²² Maλ ewaride Ācōrēba idji purura cawa oya.† Idji cartade bΛpedadara jūma māwāya. ²³ Maλ ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa erobeā sida bio mīā djuburi beadīa. Jūmarāda bia mīgadia Ācōrēba naλ purura cawa obΛΓΛ bērā. ²⁴ ΛCΛΓΛ necoba quenania, λCΛΓΛ druā beaza jida edecudāia. Maλne judiorēāba Jerusaleλra ādji jΛwaeada eropanania aba Ācōrēba bΛda ewaridāa.§

Naλ Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-35, 42-44; Marco 13:24-37

²⁵ Bārāba λmādaura, jedecora, chīdau sida quīrā awara ununia. MaλgΛba unubiya ewari minijīchiada zebΛΓΛda.* Maλ carea naλ ējūāne ēberārāra bio dauperadīa. Ādjirāba cawa crīchadaēa pusa quīrū bΛba dji cābāyā jīgua nūmΛ bērā. ²⁶ Bajāne bea quīrā awara bebΛΓΛde ēberārāra bio dauperadīa. Naλ ējūāra minijīchia nūmΛda unu panΛ bērā abeda λyāba neē baecudāia. ²⁷ MaλnebΛΓΛ mā, Naλ Djara Edada jārārāne bΛba bara zebΛΓΛda idjaba quīrāwārēā dorrodorōa bΛda ununia.† ²⁸ Maλ unubadaēde bΛsridadada, bārā ēdrΛdī ewarira λrλ bΛ bērā.–

²⁹ Maλbe Jesuba ne jara bΛdeba nāwā jarasia:

–Higojōda wa baridua bacuruda bio quīrācuita acΛdadua. ³⁰ Bacuru itucu nūmebΛΓΛde bārāba cawabadaa dārāēne poara zeida. ³¹ Ara maλ quīrāca bārāba jūma maλ unubadaēde cawadīa Ācōrē jūmarā Boro bai ewarira caita bΛda.

³² Mā bārā wārāda jaraya: naλ ewaridebema ēberārā beudī naēna maλra jūma māwāya.

³³ Bajāra jōya, naλ ējūā sida jōya baribΛΓΛ māa jaradara wārāda māwāya.

³⁴⁻³⁵ Quīrācuita beadada Ācōrēra quīrādoada amaaba. Beu nībarānadia idjaba naλ djaraba o quīrā bΛra orānadua. Naλ ējūānebemada jūmawāyā crīcharānadia. Quīrācuita beadaēbΛΓΛ, maλ ewariba bārāra jidaya animarā jidabada dji animarā λrλ cawaēne baebari quīrāca. Maλ ewarira jūmarā λrλ cawaēne zeya. ³⁶ Maλ carea bio quīrācuita beadada. Ācōrēa ewariza iwīdī pananadia maλ ewari minijīchiadebemada ēdrΛdī carea idjaba mλ, Naλ Djara Edada quīrāpita peradī neē panani carea.–

³⁷ Jesuba Ācōrē de droma dajada āsa jaradia bapeda diamasi Olivo eyadaa wābadjia. ³⁸ Maλ bērā diapededa ēberārāra Ācōrē de dromanaa wābadjidāa Jesuba jaradia bΛ ūrīni carea.

22

Jesu beadī carea crīcha jarΛ panana

Mateo 26:1-5, 14-16; Marco 14:1-2, 10-11; Juaλ 11:45-53

¹ Paλ ēsābari neē cobada ewarira caita basia. Maλ ewarira judiorā Egiptodeba ēdrΛpedada quīrānebada ewari abadaa. ² Maλne sacerdotē bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Jesu beadī carea crīcha jarΛΓΛ panasidāa. BaribΛΓΛ puruda waya panΛ bērā ebuāda o quīrāēē panasidāa.

³ Māwā bΛde diauruba Juda Iscariote crīchara poyasia. Maλ Judara Jesuba doce edadadebema basia. ⁴ Judara sacerdotē bororāmaa, Ācōrē de droma zarrarā dji bororāmaa bida wāsia. Ādjirāa jarasia sāwābΛΓΛ Jesura jidabida. ⁵ Maλ ūrīsidade ādjirāra bio bΛsridadapeda idjia paratada diadiada asidāa. ⁶ Bia bΛada apeda Judara wāsia. Maλbe idjia jarΛbadjia ēberārā neēne Jesura jidabi carea.

Jesuba doce edadarā ume ne codā

Mateo 26:17-29; Marco 14:12-25; Juaλ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

† 21:18 Māa bārā jaurera ewariza bio waga erobaya. Griego bedeade bΛ bΛa: “Bārā budara ni abaΛda aduaēa.”

‡ 21:22 Daniel 9:25-27; Osea 9:7. § 21:24 Isaia 63:18. * 21:25 Isaia 13:9-10. † 21:27 Daniel 7:13-14.

Ewari zarea jüëbɔɾɔɔ

³⁵ Maɓbe Jesuba ädjia jarasia:

–Mɔ̃a bãrã parata neë, buchaca neë idjaba jirũne jɔ̃bada neë diabueside çne care baesidaca?–[§]

Ädjirãba panusidaa:

–Ni cãrë sida care bæë basia.–

³⁶ Maɓ carea idjia jarasia:

–Baribɔɾɔ mɔ̃a jaraya: idira parata erobɔɾɔɔ ededua. Buchaca bara bɔɾɔɔ maɓ sida ededua. Djõbada neco neë bɔ̃ba idjia cacuade jɔ̃barira nêdobuepeda aba nêdodua. ³⁷ Mɔ̃a jaraya: Äcõrëneba bedearariba mɔ̃nebema bɔ̃dara wãrãda mãwãida bɔ̃a. Nãwã bɔ̃sia: ara idjida ëberã cadjirua quĩrãca idu beabisia. * Mɔ̃nebema bɔ̃pedadara wãrãda jũma mãwãya.–

³⁸ Maɓ carea ädjirãba jarasidaa:

–Dai Boro, nama djõbada necoda umé eropanɔ̃a.–

Jesuba jarasia:

–Besia. Waa bedearãnadua.–

Jesuba Olivo eyade Äcõrëa iwidida

Mateo 26:36-46; Marco 14:32-42

³⁹ Maɓbe Jesura wayacusa Olivo eyadaa wãsia idjia obari quĩrãca. Idji ume nĩbabadarã sida wãsidaa. ⁴⁰ Araa jüësidade Jesuba ädjia jarasia:

–Äcõrëa iwididadua mɔ̃ igarada amaaba.–

⁴¹ Maɓbe Jesura mõgara tabarida bɔ̃ tɔ̃mɔ̃ane wãsia. Chĩrãborode cobepeda Äcõrëa nãwã iwidisia:

⁴² –Zeza, bɔ̃maa bia bɔɾɔɔ, mɔ̃ra idu bia miçabirãdua. Baribɔɾɔ mɔ̃a quĩrã bɔ̃ quĩrãca orãdua, ätebɔɾɔ bɔ̃a quĩrã bɔ̃ quĩrãca odua.–

[⁴³ Mãwã bɔ̃de bajãnebema nezocaba bɔ̃lada idjia diade zesia. ⁴⁴ Jesura bio sopua bɔ̃ bërã Äcõrëa wetara iwidi basia. Maɓne idji jɔ̃lara oa quĩrãca egorodaa erozoasia.][†]

⁴⁵ Jesuba Äcõrëa iwidi bapeda jëda wãsia. Maɓne idji ume nĩbabadarãa sopuaba cãi panɔ̃a unusia. ⁴⁶ Maɓ carea ädjia jarasia:

–çCãrë cãrëã bãrãra cãi panɔ̃? Pirabaridapeda Äcõrëa iwididadua mɔ̃ igarada amaaba.–

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Juañ 18:2-11

⁴⁷ Wadi Jesu bedea bɔ̃de ëberãrãda zocãrã jüëcuasidaa. Judada ädji nocoare basia. Idjira Jesuba doce edadadebema basia. Jesu uridarrade isõi carea caita wãsia. ⁴⁸ Maɓne Jesuba idjia jarasia:

–Juda, isõbɔɾɔdeba çmɔ̃, Nañ Djara Edadara bɔ̃a jida diaica?–

⁴⁹ Jesu ume nĩnaba cawasidaa idjira jidadida. Maɓ carea nãwã iwidisiaa:

–Dai Boro, çnecoba djõnica?–

⁵⁰ Ara mãwãbɔɾɔde abababa sacerdote dji droma nezoca cɔwɔɾɔ jɔ̃wa araarebemada tɔ̃tasia. ⁵¹ Maɓ carea Jesuba jarasia:

–jDjõrãnadua! jidu bɔ̃dadua!–

Ara maɔ̃da dji ëberã cɔwɔɾɔra tãpeda anibisia. ⁵² Maɓbe Jesuba sacerdote bororãa, Äcõrë de dromanebema zarrarãa, dji droma bea zepedadarãa bida nãwã jarasia:

–Bãrãba çcãrë cãrëã neco bara, bacuru bara mɔ̃ra jãwã jidade ze panɔ̃? çMãwãra mɔ̃ra ëberã minijĩchiaca? ⁵³ Ewariza mɔ̃ra Äcõrë de droma dajada bãrã tãena baadamĩna jidadaca basia. Baribɔɾɔ ara nawena Äcõrëba diaurua idu poyabi bɔ̃a. Mãwã bãrãba o quĩrã panɔ̃ra o panɔ̃a.–

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:57-58, 69-75; Marco 14:53-54, 66-72; Juañ 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Jesura jidadapeda sacerdote dji droma dedaa edesidaa. Pedroba tɔ̃mɔ̃ba ëpë nĩbasia. ⁵⁵ Maɓne ãcãrãba de duda tebɔ̃da coadpeda caita chũpanesidaa. Pedro sida ädjirã tãena chũmesia. ⁵⁶ Mãwã bɔ̃de nezocawërã abababa Pedrora tɔ̃bɔ̃ cã chũmɔ̃da unupeda bio acɔ nũmesia. Maɓne jarasia:

–Za bɔ̃ra Jesu ume nĩbabadjia.–

⁵⁷ Baribɔɾɔ Pedroba nãwã mërãsia:

–Bɔ̃a jara bɔ̃ ëberãra mɔ̃a unucaa.–

⁵⁸ Dãrãéne dewaraba Pedrora unupeda nãwã jarasia:

–Bɔ̃ra ädjidebemada jãwã bɔ̃a.–

§ 22:35 Luca 10:1-20. * 22:37 Isaia 53:12. † 22:44 Griego bedeadede zocãrã cartade maɓ umébema versicùlora neëa.

Mañ carea Pedroba jarasia:

–Ache, mǎwǎéa.–

⁵⁹ Mǎwǎnacarea dewaraba jarasia:

–Wǎrǎda za ʙara Jesu ume nibabadjia. Idjira Galileadebemada jǎwǎ ʙaa.–

⁶⁰ Baribara Pedroba panusia:

–Ache, mǎa adua ʙaa ʙaa cǎrǎda jara ʙada.–

Pedro waðibida bedea ʙade eterrera berusia. ⁶¹ Ara mǎwǎbarade Jesuba Pedrora jǎdaa paraga acasia. Mañne Pedroba quǎrǎnebasia Jesuba idjia jaradara: eterre berui naēna ʙaa barima ũbea mǎra unucaada aya.[†] ⁶² Ara mañda Pedrora ayǎ wǎpeda bio sopuaba jǎasia.

Jesu biē opedada

Mateo 26:67-68; Marco 14:65

⁶³ Mañne Jesu jida eropanǎ ēberǎrǎba idjira ipida biē jarabadjidaa idjaba puobadjidaa.

⁶⁴ Jesura quǎrǎ baradapeda ubadjidaa. Mañne nǎwǎ jarabadjidaa:

–ǎcǎrǎneba beheadua! ǎdaia jaradua caibara ʙara usida!–

⁶⁵ Mañ awara ne quǎrǎtanoa jara panneba Jesura biē jarabadjidaa.

Jesu dji dromarǎ quǎrǎpita bada

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Juañ 18:19-24

⁶⁶ ǎsa badacarea purudebema dji dromarǎda ǎbaa dji ǎresidaa. Sacerdote bororǎda, judiorǎ ley jaradiabadarǎ sida duanasidaa. Mañbe Jesura ǎdjirǎ quǎrǎpita enebisidaa. Idjia nǎwǎ jarasidaa:

⁶⁷ –Dairǎa jaradua: ʙara ǎcǎrǎneba ēdra edabari diai jaradaca?–

Jesuba panusia:

–Mǎa bǎrǎa jarabara sida ǎjǎnaēa. ⁶⁸ Mañ awara mǎa bǎrǎa cǎrǎ cǎrǎē ǎjǎnaē panada iwidibara panunaēa. Idjaba mǎra ēdra ʙadaēa.[§] ⁶⁹ Baribara idiba ǎtaa mǎ, Nañ Djara Edadara ǎcǎrǎē ne jǎma poya ʙa ǎwara araare chǎmaya.–*

⁷⁰ Mañ carea jǎmarǎba iwidišidaa:

–Mǎwǎ baibara ʙara ǎcǎrǎē Warraca?–[†]

Jesuba panusia:

–Mǎē, bǎrǎba mǎwǎ jara panaa.–

⁷¹ Mañne ǎdjirǎba jarasidaa:

–ǎDadjirǎba waa cǎrǎde ǎladǎ? ʙara idji iteba jara ʙaēca idjira ǎcǎrǎē Warrada?–

23

Jesu Pilato quǎrǎpita bada

Mateo 27:1-2, 11-14; Marco 15:1-5; Juañ 18:28-38

¹ Ara mañda jǎma dji dromarǎ ǎbaa dji ǎre panara piradapeda Jesura Pilatoma edesidaa. ² Mañbe Jesura Pilato quǎrǎpita nǎwǎ biē jara duanesidaa:

–Dairǎba ũrisidaa nañ ēberǎrǎba dai purura quǎrǎbiga ʙada. Romanebema boro itea parata ǎra bebadaē idjia diabi ama ʙaa. Mañ awara jara ʙaa idjira ǎcǎrǎneba ēdra edabari diai jaradada. Mañba idjira jǎmarǎ boroada a ʙaa.–

³ Mañ carea Pilatoba Jesua iwidišidaa:

–ʙada wǎrǎda judiorǎ boroca?–

Jesuba panusia:

–Mǎē, ʙaa mǎwǎ jara ʙaa.–

⁴ Mañbe Pilatoba sacerdote bororǎa, ēberǎrǎ arima duanǎa bida jarasia:

–Mǎa unuē ʙaa nañ ēberǎrǎ beade ʙada.–

⁵ Baribara wetara jara duanesidaa:

–Idjia jaradia ʙadeba dai judiorǎa quǎrǎbiga ʙaa. Nañǎ Galilea druade mǎwǎ osia idjaba nañ purude bida mǎwǎ o ʙaa.–

Jesu Herodema edepedada

⁶ Mañ ũriside Pilatoba ǎdjia iwidišia Jesura Galileadebema cawaya. ⁷ Mamabemada cawaside Jesura Herodema diabuesia cawa omǎrǎē.[†] Herodera Galileade dji boro basia baribara mañ ewaride Jerusaleñ purude basia.

[†] 22:61 Luca 22:34. [§] 22:68 Idjaba mǎra ēdra ʙadaēa. Griego beade ǎcala cartade mañra neēa. ^{*} 22:69 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. [†] 22:70 Salmo 2:6-7. ^{*} 23:1 Romanorǎ boro Tiberio abadaba Pilator Judea druadebema boroda basia. Dji boroda basia poa 26ēba aba 36 babaradaa. Judiorǎ bororǎba Jesura Pilatoma edesidaa ǎdjia preso ʙearǎ beacara panǎ bǎrǎ. Aba romanorǎba mǎwǎ cawa odida panasidaa. [†] 23:7 Mañ Herodera Antipa trǎ jarabadjidaa.

⁸ Jesura trã b̄aga ba b̄erã dārãb̄arã basia Herodeba idjira unu quĩrã b̄ada. Maã b̄erã Jesu unuside bio b̄asridasia. Idjia unu quĩrã basia Jesuba ne ununacada ob̄arada. ⁹ Herodeba Jesua quĩrãtanoa iwidiisia, barib̄arã Jesuba ni cãrẽ sida panuẽ basia. ¹⁰ Sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabadarã sida arima panasidaa. Ædjia Jesura bio biẽ jara panasidaa. ¹¹ Mãwã panane Herodeba idji sordaorã bida Jesuda ipida biẽ jara duanasidaa. Djiõ biya quiruda Jesua jãbidapeda idji carea ipida duanasidaa. Mãwãnacarea Herodeba idjira Pilatomaã jeda diabuesia. ¹² Maã ewarideba ãtaa Pilatora Herode ume dji quĩrũ baãada dji biada panasidaa.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-26; Marco 15:6-15; Juaã 18:39-19:16

¹³ Maãbe Pilatoba puru bororãda, sacerdote bororãda, puru sida ãbaa trãcuasia. ¹⁴ Ædjirãã nãwã jarasia:

–Bãrãba m̄lmaa naã eberãra enesidaa jaradi carea idjia purura quĩrũbiga b̄ada; barib̄arã bãrã quĩrãpita bio iwidiidamĩna bedea b̄ada unuẽa. ¹⁵ Herode bida idjira bedea b̄eda ununa b̄erã m̄lmaa jeda diabuesia. Maã b̄erã ebuda b̄aa idjira beadiẽ panãda. ¹⁶ Ababe soaba ubipeda eãra b̄aya.–

¹⁷ Poaza maã ewaride Pilatoba preso beada aba eãra b̄abadjia.† ¹⁸ Barib̄arã jũma dji powua nũmã eberãrãba nãwã bia jarasidaa:

–jããgãra beabidua! j̄Barrabããra eãra b̄adua!–

¹⁹ Maã Barrabãra preso basia puru quĩrũbigada carea idjaba mĩã beada carea. ²⁰ Pilatoba Jesuda eãra b̄ã quĩrã b̄ã b̄erã purua waya bedeasia. ²¹ Mãwãmĩna waya jĩgua bia jarasidaa:

–j̄Crude cachi beabidua, crude cachi beabidua!–

²² Maãne Pilatoba waya Ædjia jarasia:

–j̄Barib̄arã naã eberãba cãrẽ cadjiruada osi? Idjia cadjiruara oẽ b̄aa beadi carea. Maã b̄erã soaba ubipeda eãra b̄aya.–

²³ Barib̄arã Ædjirãra waãbida jĩgua bia duanasidaa Jesu crude cachi beabimãrẽã. Maã awara sacerdote bororãba ara maã quĩrãca jĩgua jara duanesidaa aba Pilatoba j̄ãb̄arãda. §

²⁴ Maã b̄erã Pilatoba Ædjirãba jara panã quĩrãca osia. ²⁵ Barrabãba purura quĩrũbigadamĩna idjaba mĩã beadamĩna Pilatoba idjira eãra b̄asia eberãrãb̄arã iwidiipedada b̄erã. Maãbe Ædjia quĩrã panã quĩrãca Jesura obisia.

Jesu crude cachi b̄apedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Juaã 19:17-27

²⁶ Jesu crude cachiã carea edesidaa Cirenebema Simoãda purudaa zeb̄arã basia. Jesuba cru eronibadara maã Simoãa ataubidapeda idji caidu edebisidaa.

²⁷ Ædji caidu eberãrãda bio cãbana wãbada basia. Maãne ãcãra wẽrãrãda Jesu carea jãã panasidaa. ²⁸ Jesuba Ædjimaa acãpeda jarasia:

–Jerusaleãnebema wẽrãrã, m̄ã carea jããrãnadua; ãteb̄arã ara bãdji carea, bãrã warrarã carea bida jããnadua. ²⁹ Ewari aba eberãrãba jaradia: “Bio bia beaa wẽrãrã warra todacara idjaba ju dawadacara.” ³⁰ Maãne eyaa nãwã jaradia: “Dai ãrã b̄adua.” Dewara eyaa jaradia: “Daira ãnã nũmadua.”* ³¹ Eberãrãba m̄ã, bacuru onoa quĩrãca b̄ada beadib̄arã,† bacuru põ quĩrãca beara çsãwãni?–†

³² Jesu ume crude beadi carea eberã cadjiruãrãda umẽ edesidaa. ³³ Eãjũã Boro B̄awãra abadama jũesidaa Jesura crude cachi jira b̄asidaa. Dji eberã cadjiruãrã sida crude cachi jira b̄asidaa, aba Jesu jãwa araare, aba idji jãwa acãare. ³⁴ [Maãne Jesuba jarasia:

–Zeza, Ædjia o panãra quĩrãdoadua. Ædjia adua panãra cãrẽda o panãda.–]§

Maã awara sordaorãra ne jemenesidaa Jesuba cacuade jã badara sãwã jedecadi cawaya.*

³⁵ Jũma maãgãra eberãrãba acã duanasidaa. Maãne dji bororãba idjira ipida biẽ jara duanesidaa:

–Dewarãrãda carebasia.† Æcõrẽba idjida dadjirã eãra edamãrẽã b̄asib̄arã, çara iduba poya eãra eãca?–

³⁶⁻³⁷ Maã awara sordaorã arima duanãba Jesura ipida biẽ jarabadjidaa. Ædjia Jesua uva ba oregueada diade wãnapeda jarabadjidaa:

–Bãda wãrãda judiorã borob̄arã, ara b̄aduba eãradua.–

† **23:17** Griego bedea zocãrã cartade maã versicolora neãa. § **23:23** Sacerdote bororãba. Griego bedea ãcãra cartade maãra neãa. * **23:30** Osea 10:8. † **23:31** Æcõrẽba eãra edabari diai jaradara edaude “bacuru tucuda” abadjidaa. Isaia 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. † **23:31** Ezequiel 15:1-8. § **23:34** Griego bedea ãcãra cartade beea corchetede b̄ara neãa. * **23:34** Salmo 22:18. † **23:35** Carebasia. Griego bedea b̄ã b̄aa: “Eãra edasia.”

³⁸ Jesu boro nocoare bedeada cachi jira ðasidaa cawabidi carea idjira cārē carea beabladada. [Griego bedeade, latiñ bedeade, hebreode bida] nāwā ðá basia: “Nałgata judiorā boroa.”†

³⁹ Małne ēberā aba cadjirua oda carea crude cachipedadaba Jesura nāwā biē jarabadjia: –Bada wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradabata, baduba ēdrapeda dai sida ēdra badua.–

⁴⁰ Baribata dewarabemaba idjira nāwā quēāsia: –¿Ba sida cawa o panamīna wadibida Ācōrēra wayaēca? ⁴¹ Wārāda dadjira nama jira pananida panala cadjiruada opedada bēra. Baribata za ða ēberāba ¿cārē cadjiruada osi?–

⁴² Małbe idjia Jesua nāwā jarasia:

–Ba jūmarā boroda bebatade māra quīrānebadua.–

⁴³ Mał carea Jesuba idjia jarasia:

–Mā wārāda jaraya: bāra nane mā ume bajāne ðaya.–§

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Juañ 19:28-30

⁴⁴⁻⁴⁵ Umatipa łmādaura quisia. Małba nał ējūāra hora ūbea jūma pāima nūmasia. Ācōrē de dromane eda wua eata jira batra ēsidra cōā dogosia.* ⁴⁶ Ara małne Jesuba jīgua jarasia:

–Zeza, mā jaurera ba jawađe babatata.–†

Māwā jarapeda iyādrasia.

⁴⁷ Mał unuside sordaorā boro arima balba Ācōrēra nāwā bia jarasia:

–Wārāda nał ēberāra jipa basia.–

⁴⁸ Jesu crude beabada acade wapedadaba jūma māwānara ununapeda sopuadeba ādji so łrā u duanada jēda wāsidaa. ⁴⁹ Māwā duanane jūma Jesu unubadarāba, wērārā Galileadeba idji caidu nībapedarā bida tamaba acā panasidaa.

Jesu tbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Juañ 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Ēberā Jose abadada basia. Idjira Arimatea puru Judea druadebema basia. Ēberā bia basia idjaba jipa basia. Ācōrēra jūmarā Boroda bemārēā jā basia. Idjira judiorā dji bororānebema basia baribata bedea ausidade bia bada aē basia. Ādjia opedadara biē unusia. ⁵² Mał Josera Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwīdisia tbari carea. ⁵³ Małbe Jesura edaa edapeda borobaba barapeda mōjē uria corodade eda basia. Mał uria corodade ni abaa bēwārāda wadi badaca basia.

⁵⁴ Anāubada ewarira łrā bal bēra judiorāba mał ewari carea ne jūmada o eropananida panasidaa.

⁵⁵ Acata wērārā Jesu ume Galileadeba zepedadada Jose caidu wāsidaa. Jūnepada mōjē corodara unusidaa. Idjaba unusidaa Jesura eda babladada. ⁵⁶ Mamałba jēda wānapeda ādjirāba bēwārā ratabada querada osidaa. Nurēma łnāūsidaa Ācōrē leyba jara bal quīrāca.†

24

Jesu lrēbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Juañ 20:1-10

¹ Nabema ewari domianebemane wērārāra diapedada Jesu tbaripedadamaa wāsidaa. Ādjia bēwārā ratabada quera opedadara edesidaa. [Ādji ume dewara wērārā sida wāsidaa.]* ² Baribata mōgara waibala dji uria jūāra badara orrocawa cobada unune wāsidaa. ³ Dji uridade eda wābadade dadjirā Boro Jesu beudara ununaē basia. ⁴ Mał carea ādjia abeda cawa crīchadaē basia. Cawaēne ādji caita ēberāda umē odjasidaa. Mał ēberāba cacuade jā panata dorrodorroa basia. ⁵ Mał carea wērārāra bio dauperabadaba edaa barrusidaa. Małne dji ēberārāba ādjia jarasidaa:

–¿Cārē cārēā bārāba zocai bada beudarā tāēna jata panā? ⁶ Idjira nama balēa lrēbada bēra.† Wadi Galileade panasidade idjia bārāa jaradara quīrānebadadua. ⁷ Idjia nāwā jarasia: “Acataba mā, Nał Djara Edadara ēberā cadjiruarā jida diađida panala. Māra crude beadia, baribata ewari ūbeade lrēbaya.”–†

† 23:38 Griego bedeade acata cartade bedea corchetede batra neēa. § 23:43 Bajā. Griego bedeade bal balā “paraíso.” Mama jipa bea jaidapedarāra bia duanala. * 23:44-45 Exodo 26:31-33. † 23:46 Salmo 31:5. † 23:56 Exodo 20:10. * 24:1 Griego bedeade acata cartade bedea corchetede batra neēa. † 24:6 Idjira nama balēa lrēbada bēra. Griego bedeade acata cartade maāra neēa. † 24:7 Luca 9:22; 18:31-33.

⁸ Maľneβaγa ādjirāba quĩrānebasidaa Jesuba māwā jaradada. ⁹ Ara maľda wērārā jēda wānapeda Jesuba edadarā once panľa, waabemarāa bida ādjia unupedadara nēβaγasidaa. ¹⁰ Maria Magdalenaba, Juanaba, Santiago papa Mariaba, dewara wērārā ādji ume panľa bida Jesuba edadarāa māwā nēβaγasidaa. ¹¹ Baribγa wērārāba jara panγa crīcha neē βaca βada bērā ādjirāba ĩjānaē basía. ¹² Māwāmīna Pedrora ara maľda Jesu tβaripedadamaa pira wāsia. Dji uriade eđa acasíde ababe dji bēwārā βaγa βada wuada unusia. Maľ carea cawa crīchaē diguida wāsia.

Emaú purudaa wābada ode nībapedada

Marco 16:12-13

¹³ Ara maľ ewaride Jesu ĩjā beadada umé Emaú puru zaquedaa wāβada basía. Maľ purura Jerusaleľneba mīgaē βa. ¹⁴ Ādjia jūma Jesu māwānanebemada bedea nībasidaa. ¹⁵ Māwā bedea nīnane Jesura caita zepeda ādji ume nībasia. ¹⁶ Baribγa Jesuda māwā βada Ācōrēba ādjia idu cawabiē basía. ¹⁷ Maľne Jesuba ādjia iwídisia:

–¿Bārāba cārēda jara nīna?–

Maľ ũrísidade nūpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panľa. ^{*} ¹⁸ Aba Cleopa abadaba panusia:

–Zocārā Jerusaleľne jūēpedadadebemaba ¿ababe βaβaγa adua βaca naľ ewaride sāwānada?–

¹⁹ Jesuba ādjia iwídisia:

–¿Cārēnebemada jara panľa?–

Ādjia panusidaa:

–Jesu Nazaredebemada jara panľa. Idjia odadeba idjaba jaradadeba cawabisia idjira Ācōrēneba bedebarida. Ācōrēba, puru bida idjira bia unusidaa. ²⁰ Baribγa puru bororāba, sacerdote bororā bida idjira crude cachi beabisidaa. ²¹ Daiba crīchasidaa idjiabγa dadji Israel purura biē βaβebemada ēdγa βaída. Māwāmīna idji beapedadara idiba ewari ũbea βa.

²² Baribγa ľcaγa wērārā dai tāēnabemaba jarapedada carea दौरa wetara cawa crīchadaē panesidaa. Ādjira idi diapedada idji tβaripedadamaa wāsidaa. ²³ Dji bēwārāra ununaē bērā daimaa jarade zesidaa ādjia bajānebema nezocarāda unusidada. Maľgarāba ādjia jarasidamanaa Jesura ľrēbasida. ²⁴ Maľ carea ľcaγa dairānebemaba acade wāsidaa. Idji tβaripedadama ara wērārāba jarapedada quĩrāca unusidaa. Baribγa idjida ununaē basía.–

²⁵ Maľ carea Jesuba ādjia jarasia:

–Jūma Ācōrēneba bedebadarāba jarapedadara bārāba ĩjāna ama panľa! ĩBārāra crīcha neē panľa! ²⁶ ¿Ācōrēba ēdγa edabari diai jaradara dji Dromada bei naēna bia mīgaida basíēca?–†

²⁷ Maľbe Ācōrē cartade idjidebema βapedadada jūma cawa jarasia. Moiseba βadada, Ācōrēneba bedebadarāba βapedada sida jūma cawa jarasia.

²⁸ Māwā nīnane ādji wāβada purude jūesidaa. Maľne Jesura nocodaa wāβaγa basía. ²⁹ Baribγa ādjirā ume bēmarēā nāwā bio bedea djuburiasidaa:

–Ewarira queubodo bērā wārādua. Dai ume bedua.–

Maľ bērā ādji ume βesia. ³⁰ Ne cobadade Jesuba paľda edapeda Ācōrēa bia jarasia. Cōrācuapeda ādjia diasia. ³¹ Maľneβaγa Ācōrēba ādjia idu cawabisia Jesuda māwā βada. Baribγa Jesura ara maľda nēbasia. ³² Maľne ādjiduba nāwā jarasidaa:

–Idjia Ācōrē bedea cawa jara nībaside ¿dadjira bio βasrida pananaē basica?–

³³ Ara maľda ādjira jēda Jerusaleľnaa wāsidaa. Maľne Jesuba edadarā once panara dewararā ume ābaa dji jare panľa unune wāsidaa. ³⁴ Maľgarāba nāwā jara panasidaa:

–Jesura wārāda ľrēbasia! Simōa ara idjida unubisia.–

³⁵ Ara maľda ādjia bida nēβaγasidaa ode sāwāpedadada. Ādjia jarasidaa:

–Jesuba paľ cōrācuasíde daiba cawasidaa idjida māwā βada.–

Jesuba edadarāa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Juaľ 20:19-23

³⁶ Wadibida maľgādebema bedea duanane Jesuda ādji ēsi odjasia. [Maľbe ādjirāa jarasia: –¿Necai pananadua!–]‡

§ 24:13 Mīgaē βa. Griego bedeaē βa βa “sesenta estadia.” Maľ tamara once kilómetro quĩrāca βa. * 24:17 Maľ ũrísidade nūpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panľa. Griego bedeaē ľcaγa cartade βa βa: “¿Cārē cārēā sopua panľa?”

† 24:26 Isaia 53:7-12. ‡ 24:36 Griego bedeaē ľcaγa cartade bedea corchetede βara neēa.

³⁷ Mañ unusidade ãdjirãra bio dauperasidaa, bẽwãrãda mãwã ßada crĩchasiada bẽrã.
³⁸ Baribãrã Jesuba ãdjía jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã bãrãra daupera panã? ¿Cãrẽ cãrẽã ãjãnaẽ panã mãra ãrẽbasida? ³⁹ Mã jãwara, mã jĩrũ sida acãdãdua. Mãda jãwã ßã. Mãra tãnadua. Jaurera djara neẽ ßã, mãlne acãdãdua: mãra djara bara ßã.–

⁴⁰ Mãwã jarapeda idji jãwara, jĩrũ sida acãbisia. § ⁴¹ Mãwãmĩna ßãsrĩdaba ãdjia wadi poya ãjãnaẽ basía. ãdjia abeãda cawa crĩchadaẽ basía. Mã carea Jesuba ãdjia nãwã iwĩdisia:

–¿Bãrãba codira neẽ panãca?–

⁴² Mã carea ãdjirãba Jesua beãda badada diasidaa. Urrajõ sida diasidaa. * ⁴³ Ara mãlda ãdji quĩrãpita cosia.

⁴⁴ Mãwãnacarea ãdjía jarasia:

–Mã wadi bãrã ume baside jara babadjia mãnebema naẽna ßãpedadara jũma mãwãida ßãda. Mãra Moiseba ßasia, ãcõrẽneba beãeabadarãba ßãsidaa, idjaba Salmo cartade bida ßã ßã.–

⁴⁵ Mãbe Jesuba ãdji crĩchara ewasia ãcõrẽ beãea cawãdamãrẽã. ⁴⁶ Nãwã jarasia:

–ãcõrẽ cartade nãwã ßã ßã: ãcõrẽba ãdrã edabari diai jaradara bia mãgãida ßã. Beudacarea ewari ãbeãde ãrẽbaya. ⁴⁷ Mãbe idji trãneba idji ãjã beaba ãberãrãa jaradia cad-jiruada igarãdapeda ãcõrẽmaa zedãmãrẽã. Mãwãbãrã ãcõrẽba ãdji cadjiruara quĩrãdoaya. Mããgara naãrã Jerusaleã purude jarãdapeda jũma puru beãza jarãde wãnia. ⁴⁸ Ara bãdji dauba mã mãwãnara jũma unusidaa. ⁴⁹ Wãrãda mã bãrãmaa mã Zezaba diai jarãdada diabueya. Mãra idji Jaurea. Mã bãrã bãrãra nama Jerusaleãne pananadua aba idji ßãa bajãneba zeida ßã edabãdãdaa.–

Jesu bajãnaa wãna

Marco 16:19-20

⁵⁰ Mãwãnacarea Jesuba ãdjirãra Jerusaleã puru dajadaa Betania caita pe edesia. Mãbe idji jãwara ãtaa wapeda ãdjirãra bia jarasia ãcõrẽba careba bamãrẽã. ⁵¹ Mãwã beãea ßãde ãcõrẽba idjira bajãnaa edesia. † ⁵² ãdjirãba Jesua bia beãea pananapeda bio ßãsrĩdãa Jerusaleãnaa jẽda wãsidãa. ⁵³ Mamaãba ãtaa ãdjirãra ewariza ãcõrẽ de droma dajadaare wãbadjidãa ãcõrẽa bia beãeadi carea. †

§ 24:40 Griego beãeade ãcãrã cartade mãl versĩclora neãa. * 24:42 Urrajõ sida diasidaa. Griego beãeade zocãrã cartade mãra neãa. † 24:51 Hecho 1:9-11. ‡ 24:53 Griego beãeade ãcãrã cartade mããare ßã ßã: “Amãn.”

JUAL

BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA JUALBA BΛDA

Jesu ume n̄baada Juaλba naλ cartada basia. Poa 80are Epeso purude baside basia. BaribΛΓΛ cartade jaraē bΛa idjia bΛdada. ΛCΛΓΛmaarā naλ cartade Juaλba ara idjida “Jesuba bio quiriā bΛ” trΛ jarabadjia (21:20-24).

Juaλba naλ cartara djabarā itea basia cawaadamārēā ādjia Jesudebema iĵapedadara wārāda. Idjaba jūmarā itea basia Jesura wārāda Ācōrē Warrada iĵanamārēā. Maλ crīcha dromara Juaλba basia 20:31ne: “Jūma naλgΛra basia bārāba Jesura Ācōrēba ēdΓΛ edabari diai jaraadada, Ācōrē Warrada iĵanamārēā. Māwā iĵānibΛΓΛ idjideba zocai bai arada eroheadia.”

Naλ cartade Juaλba ebuda cawabisia Jesura wārāda Ācōrēneba zesida. MaλgΛra naārā cawabisia ēberārāba jara panΛneba (1:1-51). Maλare cawabisia Jesuba ne ununaca siete o bΛdeba (2:1neba aba 11:44daa). Maλare Juaλba basia Jesu beui carea bΛdebemada (11:45deba aba 17:26daa), idji igara beaba jidadapeba crude beapedadadebemada (18:1neba aba 19:42daa) idjaba idji iĵā beaba idji lrēbaada unupedadadebemada (20:1neba aba 21:25daa).

Naλ cartade Jesuba ebudaara jaradiasia Ācōrē Jauredebemada (3:1-8; 6:63; 7:37-39; 14:15-29; 15:26deba aba 16:15daa, 20:19-23). Maλ awara ebuda bedea bΛa Ācōrēba idji Warra quiriā bΛdebemada (5:19-21; 10:17-18; 17:1-26) idjaba sāwā idji iĵā beara quiriā bΛda (3:16-17; 11:33-37; 13:1neba aba 17:26daa).

Jesucritora Bedea abadaa

¹ Naārēada “Bedeā” abadada basia.* Maλ Bedea abadara Ācōrē ume ābaa basia. Wārāda Ācōrēda māwā basia. ² Idjira naārēada Ācōrē ume basia. ³ Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. Idji neē Ācōrēba ni cārē sida oē basia.† ⁴ Bedea abadaba zocai bai arada dia bΛa. Maλ zocai bai arara λnaa quiriāca bΛa, maλneba Ācōrēba ēberārāba idjidebemada cawabi bΛ bērā. ⁵ Ācōrēba cawabi bΛra pāimane urua eradΓΛ bΛ quiriāca bΛa. Maλ uuara pāimaba poya quiaēa.‡

⁶⁻⁷ Ēberāda basia Borocuebari Juaλ abadada.§ Ācōrēba idjira diabuesia λnaanebemada bedeamārēā, jūmarāba iĵanamārēā. ⁸ Juaλra maλ λnaaē basia, ātebΛΓΛ maλ λnaanebemada bedeabadjia. ⁹ Naλ ējūāne zeida badadΓΛ maλ λnaa dji ara basia. Idjira jūmarā itea urua bΛa.*

¹⁰ MaλgΛ λnaara naλ ējūāne basia. Ācōrēba idjideba naλ ējūāra odamīna naλ ējūānebemarāba idjira cawaadaē basia. ¹¹ Bajāneba idji druadebemarāmaa zesida. Māwāmīna idjira bia edadaē basia. ¹² BaribΛΓΛ idji bia edapedadarāba idjira iĵāsidaa. Maλ bērā idjia ādjirāra basia Ācōrē warrarāda beadamārēā. ¹³ Ādjira Ācōrē warrarā badaē basia ādji papaba todadeba wa ādji djibarirāneba. ĀtebΛΓΛ ĀcōrēbΛΓΛ idji warrarāda basia.

¹⁴ Bedea abadara naλ djara edapeba dadjirā tāēna n̄babadjia. Idji biadeba dadjirāra bio carebasia. Idjia dadjirāra ebuda cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā bΛda. Maλne dairāba unusidāa idjira dji droma bΛda, dadjirā Zeza Warrada māwā bΛ bērā. ¹⁵ Borocuebari Juaλba idjidebemada nāwā jĵgua jarabadjia:

–Mā naλ ēberānebemada nāwā jara bΛbadjia: “Mā caidu zebΛΓra mλ cāyābara dji dro-maara bΛa, idjira mλ naēna baada bērā.”–

¹⁶⁻¹⁷ Ācōrēba naēna idji leyda Moisedeba dadjirā diasia, baribΛΓΛ Jesucritodeba dadjirā cawabisia idjira wārāda sāwā bΛda idjaba idji biadeba dadjirāra bio careba bΛda. Wārāda idji bia waiβΛa bΛdeba jūma dadjirāra bΛrima zocārā careba bΛa. ¹⁸ Ni abaλba Ācōrēra ununaca.† BaribΛΓΛ dji Warra ababe bΛra Ācōrē bērā idjaba dji Zeza ume āba bΛ bērā, dadjirā cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā bΛda.‡

Borocuebari Juaλnebema

Mateo 3:11-12; Marco 1:7-8; Luca 3:15-17

* **1:1** Maλ versicolode Juaλba Jesucritora Bedeada trΛ jarasia. Ara maλ quiriāca Jesucritora Bedeada trΛ jarasia Apocalipsi 19:13de. † **1:3** Proverbio 8:22-31. ΛCΛΓΛ judiorāba jarabadjidaa Bedea abadara Ācōrē necawaada. AcΛdua 1 Corinto 1:30. ‡ **1:5** Maλ uuara pāimaba poya quiaēa. Griego bedeaē maλba idjaba jara bΛa: “Maλ uuara pāimaba poya cawaēa.” § **1:6-7** Griego bedeaē ababe “Juaλ” bΛ bΛa. * **1:9** Isaia 49:5-6. † **1:18** Exodo 33:18-20. ‡ **1:18** Dji Warra ababe bΛra. Griego bedeaē ΛCΛΓΛ cartade bΛ bΛa: “Ācōrē ababe bΛra.” Ācōrē bērā idjaba. Griego bedeaē ΛCΛΓΛ cartade maλra neēa.

19-20 Judiorā dji dromarāba Jerusaleāneba sacerdoterāda, levitarā sida Juaāmaa diabuesidaa. Maāgarāba Juaā iwidišidaa:

–ǂBāra cai? ǂBāra Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradaa?–
Maāne idjia ebuda jarasia:

–Māra Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradaēa.–[§]

²¹ Ādjirāba wayacusa iwidišidaa:

–ǂMāēteara bāra cai? ǂBāra Elīāca?–^{*}

Idjia panusia:

–Māra Eliaēa.–

Ādjirāba waya iwidišidaa:

–Bāra ǂĀcōrēneba bedeabari dji droma bā zeida badaca?–[†]

Idjia panusia:

–Māra maāgarāēa.–

²² Maā carea ādjirāba iwidišidaa:

–ǂMāēteara bāra cai? Dai diabuepedadarāa bādebemada jarade wānida panāa. Ara bādjidiebemada daia ǂcārēda jarai?–

²³ Maāne Juaāba panusia:

–Ācōrēneba bedeabari Isaíāba nāwā jarasia: “Ējūā pōāsa ewaraga bāde abaāba naāda jara bāa: Dadji Boro ora jipa jaridada.”[‡] Māra maā ēberāa.–

²⁴ Juaāmaa diabuepedadarāa ācāra pariseorā basia.[§] ²⁵ Maāgarāba idjia iwidišidaa:

–Bāda Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradaēbāra, idjaba Eliaēbāra, idjaba Ācōrēneba bedeabari dji dromaēbāra, ǂcai trāneba bāa ēberārāa jāwā borocuecua bā?–

²⁶⁻²⁷ Juaāba nāwā panusia:

–Māra baidoba borocuebaria. Baribāra mā caidu zeida badara bārā tāēna bāmīna bārāba idjira adua panāa. Idjira mā cāyābara dji dromaara bā bēra, idjia jirūne jā bā ēraī carea māra bia bāēa.–

²⁸ Jūma maāgara māwāsia ējūā Betania abadama, Jordaā do waa quīrārē āmādau odjabariare Juaāba borocue badama.^{*}

Jesura Ācōrē Oveja Zaquea

²⁹ Maā nurēma Juaāba Jesuda idjima zebāra adua unusia. Maāne idjia jarasia:

–ǂAcādadua! Jāldrā Ācōrē oveja zaquea. Idjideba Ācōrēba naā ējūānebemarāba cadjirua obadara quīrādoaya.[†] ³⁰ Idjidebemada māa naēna jarasia: “Mā caidu zebāra mā cāyābara dji dromaara bāa, idjira mā naēna bada bēra.” ³¹ Naēna māa adua basia Jesuda māwā bāda. Baribāra māa baidoba borocue bāa israelerāba cawadamārēa caida Ācōrēba diabuedada.–

³² Idjaba jarasia:

–Māa unusia Ācōrē Jaurera bajāneba puchirā quīrāca zepeda Jesu ume bebāra. ³³ Māa adua basia idjira dji dromaara bāda. Baribāra māa borocuemārēā Ācōrēba diabueside nāwā jarasia: “Bāa unuya mā Jaurera abaā ēberā āra zepeda idji ume bebāra. Unubāra bāa cawaya maā ēberābāra mā Jaurera dia beida.”[‡] ³⁴ Māa maāgara unusia. Maā carea māa jara bāa idjira wārāda Ācōrē Warrada.–

Jesu ume nībabadarā dji naārābemarā

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20; Luca 5:2-11

³⁵ Maā nurēma Borocuebari Juaāra wayacusa arima basia. Idjaba idji ume nībabadarā adua unusia. ³⁶ Maāne Juaāba Jesura caita wābāra adua unupeba jarasia:

–ǂAcādadua! Jari bādrā Ācōrē Oveja zaquea.–

³⁷ Maā ūrīnapēda Juaā ume nībabadarā umēbema Jesu caidu wāsidaa. ³⁸ Jesuba jēda acābāra idji caidu zebāda adua unusia. Maāne iwidišia:

–Bārāba ǂcārēda quīrā panā?–

Ādjia jarasišidaa:

–Rabi, bāra ǂsāma babari?– (Maā bedeā Rabiba jara bāa “Jaradiabari.”)

[§] **1:19-20** Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradada. Māra griego bedeade “Crito” bā bāa. Critora trāēa. Jara bāa “Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bādada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesías.” ^{*} **1:21** Malaquía 4:5-6. [†] **1:21** Deuteronomio 18:15-19. [‡] **1:23** Isaía 40:3. [§] **1:24** Griego bedeade maāba idjaba nāwā bā bāa: “Juaāmaa diabuepedadarāa pariseorāba diabuesidaa.” ^{*} **1:28** Maā Betaniara dji Jerusaleā caita bā puruēa. Acāra maāra Juaāba Betaniada basia Batanea drua trāda āi bābāra. Idjaba ācāra cartade “Betābara” bā bāa. [†] **1:29** Levítico 16:20-22. [‡] **1:33** Mā Jaurera dia beida. Griego bedeade “mā Jaurēba borocue beida” bā bāa. Ezequiel 36:25-27; Isaía 11:1-2; Joel 2:28-29.

³⁹ Jesuba panusia:

–Acláde zedadua.–

Ara maáda wānapeda unusidaa sāma babarida. Maā ewaride idji ume panesidaa quewara babarā bēra.

⁴⁰ Juaāba jarada ūrīnapeda Jesu caidu wāpedadara umé panasidaa. Aba Simoā Pedro djaba Andre basía. ⁴¹ Andrera Jesuma bapeda naāra idji djaba Simoāda jarade wāsia. Unupeđa jarasia:

–Daiba unusidaa Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.–[§]

⁴² Maābe Andreba Simoāra Jesumaa edesia. Jūpedadacarea Jesuba Simoāmaa aclápeda jarasia:

–Bāra Joná warra Simoāa, baribarā idiba ātaa bāra Cepa adia.–* (Maā trā Cepara idjaba Pedro abadaa.)

Jesuba Pelipe, Natanael sida trāna

⁴³ Nurēma Jesuba Galilea druadaa wāida crīchasia. Maā bēra Pelipeđa jarasia. Unupeđa jarasia:

–Māa quīrīā bāa bāra mā ume nībaida.–

⁴⁴ Maā Pelipera Betsaidá purudebema basía. Andrera idjaba Pedro sida mamabema basía. ⁴⁵ Maāne Pelipeba Natanaelda jarade wāsia. Unupeđa jarasia:

–Moiseba bāda leyde jara bā ēberāda daiba unusidaa. Ācōrēneba bedeabadarāba idjidebemada basidaa. Idjira Jose warra Jesu Nazaredebemaa.–

⁴⁶ Natanaelba Pelipeđa jarasia:

–Māwāra dadjirā bia duananira Nazaredeba zeica?–

Pelipeđa jarasia:

–Wāna acláde.–

⁴⁷ Jesuba Natanael idjima zebāra unuside jarasia:

–Acládu! Naādra wārāda israelerā dji araa. Djārāra cūrūgacaa.–

⁴⁸ Natanaelba Jesura unuca bāda bēra iwīdisia:

–Bāa mānebemada ḡsāwā cawa bā?–

Jesuba panusia:

–Pelipeba bā jarade wāi naēna māa cawa basia bāra higojō bacuru edrecare bāda.–

⁴⁹ Maā carea Natanaelba jarasia:

–Jaradiabari, bāra wārāda Ācōrē Warraa. Bāra dadji israelerā Boroa.–

⁵⁰ Maāne Jesuba jarasia:

–Māa bāra higojō bacuru edrecare bāda cawasiada a bā carea ḡbāa māwā crīcha bāca? Maā cāyābara ne ununaca waiābāra beada zocārā unuya.–

⁵¹ Maābe Jesuba jarasia:

–Wārā arada māa jaraya: bārāba bajāra ewa nūmada ununia. Idjaba ununia bajānebema nezocarā mā, Naā Djara Edada bāmaa uāa zedapeda ātaa wā duāda.–[†]

2

Jesuba baidoda uva ba babisia

¹ Ewari ūbea badacarea ēberāda dji edasidaa Caná purude Galilea druade. Maā carea bāsrida ewarida o panasidaa. Jesu papada mama basia. ² Jesura, idji ume nībabadarā sida maā quima edabarā bāsrida o panāmaa jarasidaa wānamārēā. ³ Māwā panāne uva bāra jōna bēra dji papaba Jesua jarasia:

–Uva bāra jōsia.–

⁴ Maāne Jesuba jarasia:

–Papa, ḡcārē cārēā bāa māa maāgara jara bā? Mā ewarira wadi jūēē bā.–*

⁵ Baribarā Jesu papaba dji jede panāa jarasia:

–Idjia jarabarā jūma odadua.–

§ **1:41** Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Maāra griego bedeade “Crito” bā bāa. Critora trāēa. Jara bāa “Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bādada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesias.” * **1:42** Joná. Griego bedeade mā trāra Juaā abadaa. Cepa, Pedro. Maāgarā trāba jarabadaa “mōgara.” † **1:51** Genesi 28:12.

* **2:4** Mā ewari. Aclámaarā Jesuba jara basia idji beadidebemada. Dewararāmaarā Jesuba jara basia idjira Ācōrēba diai jarada ebuda cawabi ewaridebemada. Idjaba āclámaarā jara bāa Jesuba uva ba diaidebemada wa idjia ne ununaca oi ewaridebemada.

⁶ Mañne sei zoco waiblaa mōgara ođada arima panasidaa. Judiorāba mañ zocodeba baidoda juebadjidāa ne saḡaḡapeḡa Ācōrē quiṛāpita bia beadi carea. Zocoza veinte wa treinta galoḷ poya beasia.† ⁷ Mañne Jesuba uva ba jede panla jarasia:

–Za bea zocoda baidoba biradadua.–

Ara mañda bira ta nūmasidaa. ⁸ Mañbe Jesuba jarasia:

–Jāñbe mañi jueḡapeḡa uva ba jede panla boromaa edeḡadua.–

Ara mañda māwā osidaa. ⁹ Mañbe uva ba jede panla boroba mañ baido badada do zasia. Wārāda uva bada dosia, baribara idjia adua basia sāma juesidada. Ababe dji jede panlabara cawa panasidaa. Uva ba jede panla boroba dji umaquiṛā quima edaya bada trḡpeḡa jarasia:

¹⁰ –Jūmarāba naārā uva ba biara bada jeḡebadaa. Jīṛāre quiṛā paraḡa duanenacarea uva ba mācuaē bada jeḡebadaa. Baribara bla uva ba dji biara ba mēṛā eroḡadada lṛābala jeḡebibara.–

¹¹ Mañ ne ununaca naārā ođara Jesuba Caná puruḡe Galilea druḡe osia. Mañḡdeba idjira dji Dromada unubisia. Māwā idji ume niḡbadarāba idjira wārāda iḡāsidaa.

¹² Māwānacarea Jesu Capernaḷ puruḡa wāsia. Idji papada, idji djabarāda, idji ume niḡbadarā sida idji ume ābaa wāsidaa. Mama dārā pananaē basia.

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jarecuada

Mateo 21:12-13; Marco 11:15-18; Luca 19:45-46

¹³ Judiorā Egiptodeba ēḡapeḡada quiṛānebabada ewarida caita basia.† Mañ bēṛā Jesura Jerusaleḡnaa wāsia. ¹⁴ Mama Ācōrē de droma dajada unusia Ācōrēa babue diadi careabemada nēdobue panada. Pacada, ovejada, puchirā sida nēdobue panasidaa. Idjaba lḡaraba Ācōrē de dromane diaida ba paratara dji druā āiba zebadarāa nēbala nēdobuebadjidāa āibema paratara diacara panana bēṛā. ¹⁵ Mañ carea Jesuba jḡcarada soa quiṛāca osia. Mañba Ācōrē de dajada duanara, ādji ovejada, ādji paca sida jūma āyā jarecuasia. Dji parata nēdobuebada mesa coretacuabaraḡe ādji paratara egode cua dogosia. ¹⁶ Māwā obaraḡe idjia puchirā nēdobuebadarāa jarasia:

–Jūma naḡara āyā edeḡadua. Mā Zeza dera ne nēdobuebada deda orānadua.–

¹⁷ Mañne idji ume niḡbadarāba quiṛānebasidaa Ācōrē Bedeade nāwā ba bada: “Ba de dromara māa bio quiṛā ba bēṛā māra beuya.”§

¹⁸ Māwā baḡe judiorā dji dromarāda arima panasidaa. Mañḡarāba Jesua jarasidaa:

–Dairāa unubidua Ācōrēba bla jāwā obi bada.–

¹⁹ Jesuba panusia:

–Nañ de dromada āñnibara, māa ewari ūbeade wayacusa oya.–

²⁰ Mañne judiorā dji dromarāba jarasidaa:

–Nañ Ācōrē de dromara 46 poa edesia jūma pārāni carea.* Mañda bla ḡsāwā ewari ūbeade jūma oyaḡa a ba?–

²¹ Jesuba nañ de dromaana aside ara idjidebemada bedeā basia. ²² Idji lṛēbadacarea idji ume niḡbadarāba quiṛānebasidaa idjia māwā jaradada. Mañbe ādjirāba Ācōrē Bedeade ba bara, Jesuba jarada sida wārāda iḡāsidaa.

Jesuba ēberārā sāwā bea cawada

²³ Judiorā Egiptodeba ēḡapeḡada quiṛānebabada ewaride Jesura Jerusaleḡne basia. Mañne zocārā ne ununacada osia. Mañ carea zocārāba idjira iḡāsidaa. ²⁴ Baribara Jesuba jūmarā crīchada cawa ba bēṛā iḡāé basia ādjia wārāda iḡā panada. ²⁵ Jūmarā soda cawa ba bēṛā ni abalba idjia ēberārā sāwā beada jaradiē panasidaa.

3

Jesu Nicodemo ume bedeada

¹ Pariseoda basia Nicodemo abadada. Idjira judio dji droma basia. ² Mañ Nicodemora diamasi Jesumaa wāsia. Mañbe Jesua jarasia:

–Jaradiabari, dairāba cawa panla bara Ācōrēba diabueḡada. Bla o ba ne ununacara ni abala ēberāba poya oēa Ācōrēda idji ume baēbala.–

³ Jesuba idjia jarasia:

–Wārā arada māa bla jaraya: ēberāda wayacusa todaēbala Ācōrē puruḡebema baēa.–*

† 2:6 Veinte wa treinta galoḷ. ḡcara traduccioḡne basidaa ochenta wa cien litro. Griego bedeade ba bla “metreta umé wa ūbea.” ‡ 2:13 Exodo 12:1-27. § 2:17 Salmo 69:9. Griego bedeade ba bla: “Ba de dromara māa bio quiṛā ba bēṛā māra babueya.” * 2:20 Ācōrē de droma pārānada cuarenta y sei poa edesia baribara waibara o panana bēṛā pārānaca basia. * 3:3 Wayacusa toēbala. Griego bedeade mañba idjiba jara bla: “Bajāneba toēbala.”

⁴ Mañ carea Nicodemoba idjia iwidiisia:

–¿Sāwā dadi drōā bāda wayacusa todi? Māēteara ¿dadi papa biteda wāida bāca wayacusa todamārēā?–

⁵ Jesuba panusia:

–Wārāda māa blā jaraya: baidodeba, Ācōrē Jauredeba biāa todaēbāra, Ācōrē purudebema baēa.[†] ⁶ Dadi papaba tođara nañ djaradeba zedaa, baribāra wayacusa tođara Ācōrē Jauredeba tođaa. ⁷ Māa wayacusa tođida panāna ada carea jūmawāyā crīcharādua. ⁸ Nāūrāra bariduaareba puābaria. Dji jūguara ūribarimīna cawacaa sāmaareba zeida idjaba sāmaa wāida. Ara mañ quīrāca bāa Ācōrē Jauredeba tođara. Ācōrē Jaurera ununacamīna cawa panāa ēberā sode sāwā o bāda.–

⁹ Nicodemoba jarasia:

–Ācōrē Jaureba ¿sāwā mañra māwā oi?–

¹⁰ Jesuba panusia:

–Bāra Israeldebemārā Ācōrē beēa jaradiabari dji dromamīna ¿mañda adua bāca? ¹¹ Wārā arada māa blā jaraya: daiba cawa panānebemada, unu panānebema sida beēa panāa baribāra daiba beēa panāra bārāba iñānaaa. ¹² Māa nañ ējūāne unubadaēbema jara bāda bārāba iñānacabāra, bajānebemada jaraibāra ¿sāwā iñāni?

¹³ Ni abaāda bajānaa wānaaa mañ cawai carea. Ababe mā, Nañ Djara Edadaba mañra cawa bāa, bajāneba zeda bēra.[†] ¹⁴⁻¹⁵ Moiseba ējūā pōāsa ewaraga bāde dama āra jira bāda quīrāca, mā, Nañ Djara Edadara āra jira bādia mā iñābadara Ācōrē ume ewariza zocai beadamārēā.*

¹⁶ Wārāda Ācōrēba ēberārā bio quīrā bā bēra idji Warra aba bāda nañ ējūānaa diabuesia jūma idji iñābadara aduarānamārēā, ātebāra idji ume ewariza zocai beadamārēā. ¹⁷ Ācōrēba idji Warrara nañ ējūānaa diabueē basia ēberārā beedeade bāmārēā ātebāra diabuesia ēdra edamārēā. ¹⁸ Ācōrēba idji Warra iñā bāra beedeade bāada aēa. Baribāra idji Warra iñā bāra Ācōrēba beedeade bāada abaria, idji Warra aba bāda igara bā bēra.

¹⁹ Ācōrēba nañ ējūānebemārā beedeade panāna abaria nañ carea: ānaara nañ ējūāne zesia jūmarāba sāwā nībaēda panāda ununamārēā. Baribāra ēberārāba obadara cadjirua bēra pāimadrā biara quīrāsiāaa. ²⁰ Jūma cadjirua obadaba ānaara quīrānaaa. ānaanaa zedacaa ādjia cadjirua o panāra cawarānamārēā. ²¹ Baribāra jūma wārā ēpē beara ānaanaa ze panāa ādjia Ācōrēba quīrā bā quīrāca obadada jūmarāba cawadamārēā.

Borocuebari Juaāba Jesudebema beedeada

²² Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Judea druadaa wāsiāaa. Mama panasiāde idji iñābadara borocuebadjia. ²³ Mañmisa Juaāba borocue bābadjia Enoāne Salim puru caita. Mama baidoda egorodeba ātaa bogadrā nūmabadjia. Ēberārāra idjimaa wābadjiaāa, mañne idjia borocuebadjia. (²⁴ Mañāra māwāsia Juaā preso jidadi naēna.)

²⁵ Mañ ewaride ācāra Juaā ume nībabadarāda dewara judio ume caicayasiāaa Ācōrē quīrāpita

bia beadi carea ne sābadaēbema carea.[†] ²⁶ Māwānacarea Juaāmaa wānapēda jarasiāaa: –Jaradiabari, bā ume Jordaā quīrārē badaba ēberārāra borocue bāa. Idjidebemada bāa beēasia. Jūmarāda idjimaa wā duanāa.–

²⁷ Mañ carea Juaāba jarasia:

–Ācōrēba iduaribiēbāra, ni abaāba ēberārāra zocārā jāra peēa. ²⁸ Bārāba māa jaradara ūrīsiāaa. Māa jarasia māra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaēda. Idjaba jarasia māra Ācōrēba idji na diabuesida ēberārāba cawadamārēā mā caidu zeidebemada. ²⁹ Quima edabadaēde dji wērā edabāra umaquīrāda dji dromaa. Idji ume dji biada arima bebaria idjia jarabāra iñā oi carea. Baribāra bāsiāda bāa idji beedeada ūrī bā bēra. Ara mañ quīrāca māa ūrī bāa mā dji biaba ēberārāra jāra bāda. Mañ carea māra bio bāsiāda bāa. ³⁰ Idjida dji dromaara bāida bāa. Māra edaara bāida bāa.–

Ātaarebema ēberā

³¹ Ātaareba ze bāra jūmarā cāyābara dji dromaara bāa. Nañ ējūāne beara nañ ējūānebema bēra aba namabemadrā beēabadaa. Mañ bēra bajāneba ze bāra jūmarā cāyābara dji dromaara bāa. ³² Idjiabāra beēa bāa bajāne ununanebemada, ūrīnanebema sida. Māwānāna idjia beēa bāra nañ ējūānebemārā ni abaāba iñānaaa. ³³ Baribāra idji beēa iñā bāa cawa

† 3:5 ācāmaarā mañ beēeba nāwā jara bāa: “Ācōrē Jaureba ēberā sāpēda wayacusa tobiēbāra, mañ ēberāra Ācōrē purudebema baēa.” † 3:13 Griego beedeade ācāra cartade idjaba bā bāa: “Idjira bajāne bā bēra.” § 3:14-15 Numero 21:4-9. * 3:14-15 Griego beedeade ācāra cartade idjaba bā bāa: “Beudapeda aduarānamārēā.” † 3:25 Dewara judio.

Griego beedeade ācāra cartade bā bāa “judiorā.”

ɓɓa Ācōrēba jara ɓɓara wārāda. ³⁴ Ācōrēba diabuedaba Ācōrē bedeeda jarabaria, Ācōrēba idji Jaureda idji ume bemārē diada bēra. ³⁵ Dadi Zeza Ācōrēba idji Warrara quīrīā ɓɓa; maɓ bēra ne jūmada diasia idji ja waeda erobamārē. ³⁶ Idji Warra Ijā ɓara Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya, baribɓɓa dji Warra igara ɓara Ācōrē ume ewariza zocai ɓaēa. Ara nawena Ācōrēba idjira cawa o ɓacārīa.

4

Jesu Samariadebema wērā ume bedeeda

¹ Maɓ ewaride pariseorāba ūrīsidaa Jesuba Juaɓ cāyābara ēberārā zocārāara erobɓada idjaba borocue ɓada. (² Wārāda Jesuba ēberārāara borocueē basia. Idji ume nībabadarāɓɓa borocuebadjidāa.) ³ Pariseorāba maɓ ūrīpedadada Jesuba cawaɗa bēra Judea druade badada Galilea druadaa wayacusa wāsia.

⁴ Baribɓɓa Galileadaa wāi carea Samaria druade wāida basia. ⁵ Wāɓɓaɓɓa Samariade ɓa puru Sicar abadama jūēne wāsia. Maɓ purura Jacoboba idji warra Josea diada ējūā caita ɓaa.* ⁶ Mama baido juebada uriada basia Jacobo queraside badada. Umatipa babodode Jesura ode nība sē basia. Maɓ bēra maɓ baido juebada uria caita chūmesia. ⁷⁻⁸ Jesu ume nībabadarāara puruɗaa wānoasidaa codi carea ne nēdode. Māwā ɓade wērā Samariadebemada baido jueɗe zesia. Jesuba maɓ wērāa jarasia:

–Māa baidoda diadua.–

⁹ Maɓne wērāba Jesua jarasia:

–Māra Samariadebema wērāa. ¿Cārē cārēā judioba māa baidoda iwidi ɓa?–

Idjia māwā jarasia judiorāba Samariadebemarā quīrīānaca bēra.†

¹⁰ Jesuba panusia:

–Ācōrēba dia ɓada ɓaa cawabɓɓaɓara idjaba za baido iwidi ɓada caida cawabɓɓaɓara, ɓaa māa baidoda iwidi casia. Maɓbe māa baido zocai bai djiwidi diabarida diacasia.–

¹¹ Wērāba jarasia:

–ɓaa ¿cārēba baido juei? Naɓ baidora edu ɓaa. Maɓ zocai bai djiwidi diabari baidora ¿ɓaa sāma juei? ¹² Dairā drōā naēnabema Jacoboba naɓ baidora dairā itea amesia. Naɓgaɗebemada idjia do ɓabadjia. Idji warrarāba, idji animarā bida dobadjidāa. ¿Māwāra ɓara Jacobo cāyābara dji dromaara ɓaca?–

¹³ Jesuba panusia:

–Bariduaba za ɓa baidoda doibɓɓa, wayacusa opichiaɓa. ¹⁴ Baribɓɓa māa dia ɓa baido doɓɓara waa opichiaēa. Idjira Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya, māa dia ɓa baidora idjide ewariza bogadrā ɓa quīrāca bai bēra.–

¹⁵ Maɓne wērāba jarasia:

–Māēteara maɓ baidora māa diadua waa opichiarāmārēā, idjaba waa nama baido jueɗe ze amaaba.–

¹⁶ Maɓ carea Jesuba jarasia:

–ɓa quimada trāne wāpeda namaa zedadua.–

¹⁷ Wērāba jarasia:

–Māra quima neē ɓaa.–

Jesuba jarasia:

–ɓaa jara ɓara wārāa. ɓara quima neē ɓaa. ¹⁸ Wārāda ɓaa quima juesuma edabɓɓa. Idjaba ɓaa naɓ ewaride erobɓara ɓa quimaēa. ɓaa jara ɓara wārāa.–

¹⁹ Maɓ carea wērāba jarasia:

–Māmaarā ɓara Ācōrēneba bedebarida jāwā ɓaa. ²⁰ Dai drōā naēnabemarāba naɓ eyaɗe Ācōrēa bia bedeadajidaa,‡ baribɓɓa bārā judiorāba jarabadaa Jerusaleñneɓara idjia bia bedeadida panɓa. ¿Sāmbabɓɓa wānida panɓa Ācōrēa bia bedeadidi carea?–

²¹ Jesuba panusia:

–Māa jara ɓara Ijāɗua. Ewari ɓa naɓ eyaɗe idjaba Jerusaleñne bida dadi Zeza Ācōrēa bia bedeaɗe wānaēa. ²² Bārā Samariadebemarāba Ācōrēa bia bedeadadamīna idjira adua panɓa. Baribɓɓa dai judiorāba idjira cawa panɓa, judiorāneba Ācōrēba sāwā ēberārā ēdra edabarida cawabi ɓa bēra.§ ²³ Baribɓɓa ewari jūeida ɓadara jūesia. Idira dadi Zezaba quīrīā ɓaa ēberārāba ādji beamaɓa bia bedeadida idji Jauredaba idjaba wārāda cawa panɓeɓa.

* **4:5** Genesis 33:18-20; 48:21-22; Josue 24:32. † **4:9** Judiorāba Samariadebemarā quīrīānaca bēra. Griego bedeaɗe maɓa idjaba nāwā jara ɓaa: “Judiorāra Samariadebema epedecode ne codaca bēra.” ‡ **4:20** Samariadebemarāba Guerizim eyaɗe Ācōrēa bia bedeadajidaa. Josuera, idji ume panɓa sida mama Ācōrēa bia bedeaɗesidaa (Josue 8:30-35). Ebal eyara Guerizim quīrāpe ɓaa. § **4:22** Isaia 2:2-3.

Aba m̄wāb̄aḡa idjia aride bia bedeadia. ²⁴ Ācōrēra jaurea. Maḡ b̄ērā ēberārāba idjia bia bedea quīrīā panab̄aḡa m̄wā odida panḡa idji Jauredēba idjaba wārāda cawa panḡneba.–

²⁵ Wērāba jarasia:

–Mḡa cawa ḡa Ācōrēba ēdḡa edabari diai jaraḡara wārāda zeida.* Idji zebḡaḡde dadjirāa ne jūmada cawabiya.–

²⁶ Maḡ b̄ērā Jesuba jarasia:

–Mḡ, ḡa ume bedea ḡada idjia.–

²⁷ M̄wā ḡade Jesu ume n̄babadarāra purudeba jēda zesidāa. Ādjirāba cawa crīchadaē panesidāa Jesura wērā ume bedea ḡada unune zepedada b̄ērā. Baribḡaḡ ni abab̄a Jesua iwīdīdaē basīa cārēda quīrīā basida wa cārēā wērā ume bedea basida. ²⁸ Maḡbe wērāba idji zocora amepeda puruḡāa wāsia. Jūpeda ēberārāa jarasia:

²⁹ –Mḡa ununa ēberāda acḡade wānadḡa. Idjia mḡa jarasia jūma mḡa naēna odada. Mḡa crīcha ḡa idjira Ācōrēba ēdḡa edabari diai jaraḡada.–

³⁰ Ara maḡda ēberārāra purudeba wāb̄aḡasidāa Jesu ḡamaa. ³¹ Maḡmisa Jesu ume n̄babadarāba idjia bedea d̄juburia panasidāa ne comārēā. ³² Baribḡaḡ Jesuba jarasia:

–Ne coēa, mḡa coi carea erobḡaḡa bārāba adua panḡ.–

³³ Idji ume n̄babadarāba ādjiduba jara duanesia:

–Abab̄a idjira ne cobisisicada.–

³⁴ Maḡ b̄ērā Jesuba ādjirāa jarasia:

–Mḡ Diabuedaba obi ḡaḡa jūma o ḡade ne co ḡa quīrāca ḡa. ³⁵ Bārāba jarabadaa: “Wadī jedeco quīmārē ḡa néu ewadī carea.” Baribḡaḡ mḡa jaraya: acḡadua, ēberārā mḡama zebḡara néu purea tabḡa quīrāca panḡ. Ācōrē bedeara ara nawena ḡjāni carea ḡeaa. ³⁶ Néu ewadī ewarira jūēsia. Néu ewabḡa quīrāca bārāra trajadīa ēberārāba mḡda ḡjānamārēā. M̄wā ādjirāa Ācōrē ume ewariza zocai panania. Néu ewabariba edabḡaḡ carea ḡasridabarīa. Ara maḡ quīrāca bārāra ḡasridadīa ēberārāba mḡ ḡabḡa carea. Maḡ b̄ērā d̄ji néu ewabarira d̄ji ubari ume ḡasrida panania.

³⁷ Dadjia jarabadaa wārāa: “Abada ne uida ḡa idjaba abab̄a ewaida ḡa.” ³⁸ Ara maḡ quīrāca mḡa bārāra diabuesia dewarārāba upedadada ewadamārēā. Ādjia upedadada bārāba bia ewa panḡ.–

³⁹ Zocārā Samariadebemarā maḡ purude panabadaba Jesura ḡjāsīdaa, wērāba n̄wā jaraḡa b̄ērā: “Idjia mḡa jarasia jūma mḡa naēna odara.” ⁴⁰ Samariadebemarāra Jesumaa zedapeda bedea d̄juburiasidāa ād̄ji ume bemārēā. Maḡbe Jesura ād̄ji purude ewari umé besia. ⁴¹ Idjia jaraḡa ḡade ādjirā awara zocārāba ḡjāsīdaa. ⁴² Ādjirāba wērāa jarasīdaa:

–Dairāba ababe ḡa jaraḡa carea ḡjā panḡe, ātebḡaḡ ḡjā panḡa idjia jaraḡa ḡada ūrpedada b̄ērā. Dairāba cawasīdaa idjira wārāda jūmarā ēdḡa edabarīda.–†

Jesuba Galileade warra biabida

⁴³ Samariade ewari umé ḡapeda Jesura Galilea druadaa wāsia. ⁴⁴ Maḡ naēna idjia jaraḡoasia Ācōrēneba bedebarīra ara idji druadebemarāba wayadacada.† ⁴⁵ Jesu Jerusaleḡne basīde Galileadebemarā sīda duanasīdaa Egiptodeba ēdḡapēda quīrānebabada ewari badī carea. Mama Jesuba ne ununaca o ḡada unusīdaa. Maḡ carea idji Galileade jūēsīde ādjirāba bia edasīdaa.

⁴⁶ Galilea druade ḡade Jesura wayacusa Caná puruḡāa wāsia idjia naēna baido uva ḡa babīdamaa.§ Maḡmisa Capernaḡ purude basīa d̄ji boroare trajabari d̄ji dromada. Maḡ ēberā warrada bio cacua biē basīa. ⁴⁷ Maḡne idjia ūrīsīa Jesura Judeadeba Galilea druadaa zesīda. Ara maḡda Caná puruḡāa wāsīa Jesu ḡamaa. Jūpeda bedea d̄juburiasīa idji warra jūācāyā nūmḡa biabīde wāmārēā. ⁴⁸ Jesuba idjīa jarasia:

–Bārāba ne ununacada ununaēbḡaḡ mḡa jara ḡaḡa ḡjānaēa.–

⁴⁹ Baribḡaḡ d̄ji ēberāba jarasia:

–Mḡ Boro, mḡ warra jāidai naēna isabe wāna.–

⁵⁰ Jesuba jarasia:

–Diguidāa wādua. ḡa warrara biasīa.–

D̄ji ēberāba ḡjāna b̄ērā ara maḡda wāsīa. ⁵¹ Diguīdaa jūebḡaḡde idji nezocarāba audīabarīdapeda jarasīdaa:

–ḡa warrara biasīa.–

⁵² Maḡne idjia iwīdīsīa:

* **4:25** Ācōrēba ēdḡa edabari diai jaraḡa. Griego bedeadē “Crito” bḡ ḡa. Arameo bedeadē jarabadaa “Mesias.” Critora idjaba Mesīara trāēa, ātebḡaḡ jara panḡa “Ācōrēba ēdḡa edabari diai jaraḡa” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda ḡada.” † **4:42** Jūmarā ēdḡa edabarīda. Griego bedeadē ḡaḡa cartade idjaba bḡ ḡa “Crito.” ‡ **4:44** Mateo 13:57; Marco 6:4; Luca 4:24.

§ **4:46** Juaḡ 2:1-11.

–¿Sālbe māwā biasi?

Adjia panusidaa:

–Nuena λmādaui buyadacarea dji cawamiara dugusia.–

⁵³ Maλne dji zezaba cawasia ara maλ hora quírāca Jesuba bλ warrara biasiada asida. Maλba idjia, jūma idji ēberārā bida Jesura ijāsidaa. ⁵⁴ Jesura Judeadeba Galileadaa jēda zebalaza ne ununacada o babadjia. Maλgλ ne ununaca odara dji umēbema ne ununaca oda basía.

5

Jesuba λnāūbada ewaride cacua biē bλ biabida

¹ Māwānacarea judiorāba Jerusaleλ purude ewari dromada osidaa. Maλ bērā Jesura mamaa wāsia. ² Jerusaleλ purude cuibadada bλa judiorāba coropedadada. Maλ cuibadara dji purude eda wābada Oveja abada caita bλa. Hebreo bedeade Betzatá abadaa.* Dji baido caita de zaqueda juesuma panλa. ³ Mama egode cacua biē beada, dauberrea beada, jírū biē beada, bλradrλ bea sida zocārā baraasia. [Adjirāba domimiada jλā panabadjidaa. ⁴ Edaude bajānebema nezocada maλ baido domimia ode zebadjia. Māwā obλrλde dji naārā maλ baidode eda wābλrλda idji cacua biē badara biabadjia.][†] ⁵ Maλne ēberāda basia 38 poa cacua biē bλda. ⁶ Jesuba maλ ēberā egode tabλ unuside cawasia idjira mama dārābλrλda. Maλ bērā idjía iwīdisia:

–¿Bara bia quírīā bλca?–

⁷ Maλne dji cacua biē bλba panusia:

–Māe mλ Boro, baribλrλ mλa neē bλa caiba mλra doeda bλida domimiabλrλde. Mλ eda wāya bλmisa dewarada mλ na eda wābaria.–

⁸ Jesuba jarasia:

–Piradrλdua. Bλ cλdara edapeda nībade wādua.–

⁹ Ara maλda dji ēberāra biasia. Idji cλdara edapeda nībade wāsia. Baribλrλ maλ ewaridera λnāūbada ewari basía. ¹⁰ Maλ bērā judiorā dji dromarāba ēberā cacua biadaa jarasidaa:

–Idira λnāūbada ewari bērā bλ cλdara edecara bλa.–

¹¹ Maλne idjia panusia:

–Baribλrλ mλ biabidaba jarasia: “Bλ cλdara edapeda wādua.”

¹² Adjirāba iwīdisidaa:

–¿Caiba bλa māwā bλ cλdara edapeda wāduada asi?–

¹³ Baribλrλ idji cacua biabida trλra adua basia. Jesura ēberārā zocārā nūmλ tāēna badada āyā wāna bērā idjia poya jaraē basía.

¹⁴ Māwānacarea Jesuba idjira Ācōrē de droma dajada unusia. Maλbe jarasia:

–Bio ūrīdua: bλra biada bērā waa cadjiruara orādua bλ biē bada cāyābara bičera berāmārē.–

¹⁵ Māwānacarea dji ēberāra judiorā dji dromarāmaa wāpeda jarasia idji biabidara Jesuda.

¹⁶ Mamaλba λta judiorā dji dromarāba Jesura bio biē jara panesidaa maλ ēberāra λnāūbada ewaride biabida bērā.[‡] ¹⁷ Baribλrλ Jesuba adjirāa jarasia:

–Mλ Zeza Ācōrēba wadibida λnāūé ēberārāra careba bλa idjaba mλa bida λnāūé careba bλa.–

¹⁸ Jesuba māwā Ācōrēra idji Zezaada aside judiorā dji dromarāba wārāda idjira bea quírīā panesidaa. Idjia λnāūbada ewaride ocarā panλda oda awara jarasia ara idjida Ācōrēda.

Ācōrēba bλa idji Warraa dia bλdebema

¹⁹ Maλbe Jesuba adjia jarasia:

–Mλa wārā bedeada bārāa jaraya: mλ, Ācōrē Warraba ara mλduba cārē sida poya oēa. Baribλrλ mλa unu bλa mλ Zezaba o bλda. Jūma mλ Zezaba o bλra mλa bida o bλa. ²⁰ Mλ Zezaba mλra quírīā bλa. Maλ bērā jūma idjia o bλra mλa unubaria. Maλ awara idjia naλ ne ununaca oda cāyābara ne waiλlara bλda unubiya. Maλ carea bārāba cawa crīchadaē duanenia. ²¹ Mλ Zezaba beudarā λrēbapēda zocai bλbari quírāca mλa zocai baira mλa dia quírīabλrλa diabarā. ²² Maλ awara mλ Zezaba ni abλada cawa oēa. Ātebλrλ mλra bλasia jumarāda cawa omārēā. ²³ Māwā jumarāba mλ Zeza waya panλ quírāca mλ sida wayadía. Mλ wayaē bλba mλ Zeza sida wayaē bλa, mλ Zezaba mλra naλ ējūānaa diabueda bērā.

²⁴ Wārā arada mλa jaraya: bariduaba mλ bedeada ūrīpeda mλ Diabuedada ijāibλrλ, maλ ēberāra idji ume ewariza zocai baya. Ācōrēba idjira biē bλéa. Wārāda maλ ēberāra beu

* 5:2 Betzatá. Griego bedeade zocārā cartade “Betesda” wa “Betsaidá” bλ bλa. † 5:4 Griego bedeade λcλrλ cartade bedea corchetede bλra neēa. ‡ 5:16 Griego bedeade λcλrλ cartade idjaba bλ bλa: “Bea quírīā panesidaa.”

baɗada zocai baya. ²⁵ Wārā arada m̄la jaraya: ewari zeida baɗara jūesia. Namaɓa ɓtaa beuda quĩrāca beaba m̄, Ācōrē Warra beɗeada ūr̄inia. M̄l ĩjābɗadaba zocai bai arada eɗaɗia. ²⁶ M̄l Zezara zocai bai djibaria. M̄la maɓ zocai baira diabaria idjia m̄la diaɗa bēra. ²⁷ Maɓ awara m̄ra ɓasia jūmarāda cawa omārēā, m̄ra Naɓ Djara Eɗada bēra. ²⁸ M̄la jara ɓa carea cawa cr̄ichadaē bearānada. Wārāda ewari aba jūmarā beudarāba m̄l, Naɓ Djara Eɗada beɗeara ūr̄inia. ²⁹ Maɓne jūmarāda ɓrēbaɗia. Ne bia o beɗara ɓrēbaɗia Ācōrē ume ewariza zocai beaɗi carea, baribɗaɓ cadjirua o beɗara ɓrēbaɗia m̄la biē ɓamārēā. ³⁰ Ara m̄ɗuba cārē sida poya oēa. M̄la ēberāra cawa obaria m̄l Zezaba jarabɗaɓ quĩrāca. M̄la jipa cawa obaria. M̄la quĩrā ɓa quĩrāca ocaa ātebɗaɓ m̄l Zeza, m̄l Diabueɗaba quĩrā ɓa quĩrāca obaria.

¿Cairāda Jesuare beɗeabada?

³¹ M̄la jara ɓara wārām̄na ara m̄ɗjidebemada beɗe ɓa bēra bārāmaarā wārāéca ɓa.* ³² Baribɗaɓ m̄l Zezara m̄lare beɗe ɓa. M̄la cawa ɓa idjia jara ɓara wārāda. ³³ Maɓ awara bārāba ēberārāda Borocuebari Juaɓmaɓ diabuesidaɓ m̄nebemada iwidiɗamārēā. Maɓne idjia jaradaɗa wārā basia.† ³⁴ M̄la jaɓaē ɓa ēberāda m̄lare beɗeamārēā. Baribɗaɓ Juaɓba m̄nebema jaradaɗa m̄la biɗa bārāa jara ɓa ēɗɗamārēā. ³⁵ Juaɓra ɓiɓrā urua quĩrāca ɓasia. Bārāra idji ɓnaane ɓasriɗa panasiɗaa idjira bārā ume dārā baɗaēm̄na.

³⁶ Baribɗaɓ Juaɓba jarada cāyābara naɓɗaɗa m̄lare biara beɗe ɓa. M̄l Zezaba obi ɓaɗa m̄a jūma o ɓa bēra cawabi ɓa m̄l Zezaba m̄ra wārāda diabuesida. ³⁷ Wārāda m̄l Zeza, m̄l Diabueɗara m̄lare beɗe ɓa. Baribɗaɓ bārāba idji beɗeara ūr̄inacaa† idjaba idjira ununacaa. ³⁸ Idjaba idji beɗeara bārā soɗe neē bea,* m̄l, idjia Diabueɗara ĩjānaca bēra. ³⁹ Bārāba Ācōrē Beɗeara quĩrācuiɗa acɓadaɗa cr̄icha panɓ bēra maɓɗaɗe ɓa Ācōrē ume ewariza zocai beaɗi. Maɓ cartaba m̄nebemadɗa beɗe ɓa. ⁴⁰ Māwām̄na bārāra m̄maɗa ze quĩr̄inacaa zocai bai eɗadi carea.

⁴¹ M̄la jaɓaē ɓa bārāba m̄ra bia ununamārēā. ⁴² Maɓ awara m̄la bārāra cawa ɓa. Cawa ɓa bārāba Ācōrēra quĩr̄inacada. ⁴³ M̄ra m̄l Zeza tr̄neba ze ɓa, baribɗaɓ bārāba m̄ra bia eɗadaē panɓa. Maɓne dewarada ara idji tr̄neba zeibɗaɓ, maɓɗaɓ bārāba bia eɗabada. ⁴⁴ Bārāba ababe quĩr̄iɗa panɓa dewararāba bārāra bia ununida. Ācōrē aba ɓa bārāda bia unuiɗa jaɓaɗeɓaɗa ɓsāwā idjida ĩjāni?

⁴⁵ Cr̄icharānada m̄l Zeza quĩr̄ipita m̄la bārāra biē jaraida. Bārāba Moiseɗeɗa bia pananida j̄a panɓa. Baribɗaɓ ara maɓ Moiseba bārāra m̄l Zeza quĩr̄ipita biē jaraya. ⁴⁶ Bārāba Moiseba jaradaɗa wārāda ĩjā pananabara m̄ra ĩjācasida, Moiseba m̄nebemada Ācōrē Beɗeade ɓa bēra.† ⁴⁷ Baribɗaɓ Moiseba ɓaɗa sida ĩjānaēbɗaɓ ɓsāwā m̄l beɗeada ĩjāni?–

6

Jesuba miɓ juesuma auɗu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Luca 9:10-17

¹ Māwānacarea Jesura Galilea amene droma wa quĩrārā wāsia. Maɓ amene dromara idjaba Tiberia abada.* ² Jesuba ne ununaca o ɓaɗeɗa cacua biē beara biabicusia. Zocārā ēberārāba maɓra unu panana bēra idji caidu wāsida. ³ Maɓbe Jesura idji ume n̄babadarā ume eya zaquedaa wānapeda egode chūpanesida. ⁴ Maɓ ewaride judiorā Egiptodeba ēɗɗapeɗada quĩr̄aneɗabada ewarida caita basia. ⁵⁻⁶ Maɓne Jesuba unusia ēberārā zocārā idjimaa zebɗada. Jesuba bio cawa basia cārēda oida baribɗaɓ Pelipea iwidiisia:

–Paɓra ɓsāma nēɗodi jūma naɓɗaɗa ēberārā ne cobidi carea?–

Jesuba māwā iwidiisia Pelipeba casa panui cawaya. ⁷ Pelipeba panusia:

–Ēberā dosciento ewari trajada parataba paɓ nēɗoɓaɗa sida araēa ādjirāza maārī cobidi carea.–

⁸ Maɓne Simoɓ Pedro djaba Andreda basia. Idjira Jesu ume n̄babari basia. Maɓ Andreda jarasia:

⁹ –Warra nama ɓaɓa cebada oda paɗa juesuma eroɓa idjaba beɗada umé eroɓa. Baribɗaɓ jācuwa ēberārā zocārā duanɓ itea maɗa ɓsāwāi?–

¹⁰ Mama pōājārā ida basia. Maɓ bēra Jesuba jarasia:

–Jūmarāa jaradaɗa pōājārāne chūpanenamārēā.–

§ 5:27 Daniel 7:13-14. * 5:31 Deuteronomio 19:15. † 5:33 Juaɓ 1:19-34. ‡ 5:37 Exodo 33:11. § 5:37 Exodo 19:9. * 5:38 Josue 1:8-9. † 5:46 Deuteronomio 18:15-19. Wārāda jūma Ācōrē dr̄ōāenabema cartade ɓa ɓara Jesuɗebema. * 6:1 Galilea. Maɓ amene dromara Antiguo Testamentoɗe “Quinéret” wa “Cineret” tr̄l jarabɗidaa. Luca 5:1ɗe jara ɓa “Genesare.”

Ara maŕda egode chũpanesídaa. Ádjirãra dji umaquĩrã awa mil juesuma panasidaca ßaa. ¹¹ Jesuba paŕra jãwade edapeða Ácõrẽa bia ßada asia. Maŕbe idji ume nĩbabadarãa jarasia eberãraa jedecadamãrẽa. Beda sida ara maŕ quĩrãca osia jũmarãba aduba codamãrẽa. ¹² Jũmarãda jãwũã ne copedadacarea Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

–Dji adubadara jũma jãŕã pedadua ni maãri bida ãrĩramãrẽa.–

¹³ Ara maŕda jãŕã pesídaa. Doce jamara birasídaa maŕ paŕ cebada oda juesumanebema adubadaba. ¹⁴ Jesuba mãwã odadeba cawabisia idjira Ácõrẽneba ze ßada. Eberãrãba maŕ ununapeda jarasídaa:

–Wãrãda naŕŕãra Ácõrẽneba bedeabari dji droma, dji naŕ ejuãne zeida badaa.–†

¹⁵ Baribãŕã Jesuba cawasia eberãrãba idjira õgo ededida ádjirã boroda ßadi carea. Maŕ carea wayacusa iduba eyade ãtaa wãsia.

Jesu do ãrã nĩbada

Mateo 14:22-27; Marco 6:45-52

¹⁶ Queudacarea Jesu ume nĩbabadarãa doeda amene dromanaa wãsidãa. ¹⁷ Jãbade badosidade Jesura ádjimãa wadibida jũeẽ basia. Baribãŕã waa quĩrãrã chã wãsidãa Capernauŕne jũeni carea. Mãwã ßade bio pãisosoa nũmesia. ¹⁸ Maŕne nãũrãda dji cãbãyã puã nũmã bẽrã amene dromara bogozoa nũmesia. ¹⁹ Do quẽsidra wãbadae unusidãa Jesura do ãrã nĩda.† Ádjimãa zebãŕã bẽrã ne wayasídaa. ²⁰ Baribãŕã Jesuba jarasia:

–Mãda jãwã ßaa. Ne wayarãnadua.–

²¹ Maŕne idjira jãbade ßãsrída edasídaa. Ara maŕda ádji wãbãdama jũesídaa.‡

Jesura zocai bai diabari paŕa

²² Maŕ nurẽma eberãrã waa quĩrãrẽ duanenaba quĩrãnebasídaa jãbada ababe basida. Cawa panasídaa maŕ jãbade Jesu ume nĩbabadarãa wãsidada. Idjaba cawa panasídaa Jesura ádjirã ume wãe basida. ²³ Maŕne dewara jãbada Tiberia purudeba jũecuasia Jesuba Ácõrẽa bia ßada apeða eberãrãa paŕ cobigadama. ²⁴ Mãwã ßade eberãrãba cawasídaa Jesura, idji ume nĩbabadarãa sida mama panãeða. Maŕ carea ádjirãra maŕ jãbade badocuadapeda Capernauŕnaa Jesu jãŕãde wãsidãa. ²⁵ Jesu amene droma quĩrãrẽ unusidade iwídisídaa:

–Jaradiabari, ßara çsãlbe nama jũesi?–

²⁶ Jesuba panusia:

–Wãrã arada mã jaraya: bãrãba cawadaẽ panã mã ne ununaca odaba cawabi ßada. Mãra ababe jãŕã panã paŕã copedadaba jãwũãpedada bẽrã. ²⁷ Trajarãnadua paŕ berawabarida edadi carea. Átebãŕã trajadadua paŕ Ácõrẽ ume ewariza zocai bai diabarida edadi carea. Maŕŕãra mã, Naŕ Djara Edadaba diaya. Dadji Zeza Ácõrẽba mãra maŕ carea ßãsia.–

²⁸ Maŕ bẽrã ádjirãba iwídisídaa:

–Dairãba çcãrẽda odida panã Ácõrẽ traju odi carea?–

²⁹ Jesuba panusia:

–Ácõrẽba obi ßã trajura naŕŕãra: mã, idjia Diabuedada ãjãnida panã.–

³⁰⁻³¹ Maŕ carea ádjirãba Jesua iwídisídaa:

–çBãa dairãa cãrẽda unubi ßã bedeã ãjãnamãrẽã? Dadjirã drõã naẽnabemaba ejuã põãsa ewaraga ßade manãda cosidaa. Ácõrẽ Bedeade jara ßaa: “Idjia bajãnebema paŕda diasia ádjirãba codamãrẽã.”* çBãã cãrẽda oi?–

³² Maŕne Jesuba panusia:

–Wãrã arada mã jaraya, maŕ bajãnebema paŕra Moiseba diaẽ basia. Mã Zezabãŕã diasia. Maŕ awara bajãnebema paŕ dji arada eberãrãa dia ßaa. ³³ Maŕ paŕ bajãneba zedaba zocai bai arada dia ßaa.–

³⁴ Ádjirãba jarasídaa:

–Dai Boro, maŕ paŕra dairãa ewariza dia badaa.–

³⁵ Jesuba jarasia:

–Mãdrã mã paŕã. Mãbãŕã zocai bai arada diabarã. Maŕ bẽrã mãmaa zebãŕãra waa jarra baẽa. Mã ãjã ßãra waa opichia baẽa. ³⁶ Baribãŕã mã jaraða quĩrãca, mã ne ununaca odada bãrãba unusidamãna ãjãnaẽ panã. ³⁷ Mã Zezaba mã dia ßã eberãrãra mã ãjãne zedia. Mãmaa zebãdara mã ãyã jãretaẽa. ³⁸ Mãra bajãneba zeẽ ßaa mã quĩrã ßada oi carea. Átebãŕã zesia mã Diabuedaba quĩrã ßada oi carea. ³⁹ Mã Diabuedaba quĩrã ßaa idjia mã diaðarãra ni aba bida aduaẽda. Quĩrã ßaa naŕ ewari jõnacarea mã jũma ádjirãra ãrẽbabida.

† 6:14 Deuteronomio 18:15-18.

‡ 6:19 Maŕ amene dji jedeara die kilõmetro ßaa. Mãŕgãba jara ßaa cinco wa sei

kilõmetro wi wãbãda basida. § 6:21 Maŕ versicula gũeã bedeade idjaba jara ßaa: “Maŕne idjira jãbade eda quĩrã panãne ádji wãbãdama jũesídaa.”

* 6:30-31 Exodo 16:4,15; Salmo 78:24; Nehemia 9:15.

⁴⁰ Mā Zezaba wārāda quīrīā ʔa ʔberārāba māra idji Warrada cawadapeda ījānida idji ume ewariza zocai beadamārēā. Māwābala mā ādjirāra naʔ ewari jōnacarea lrebbabiya.–

⁴¹ Jesuba jaradoasia “bajāneba zeda paʔra māa.” Maʔ carea judiorā arima beaba idjidebemada biē bedeasidaa. ⁴² Nāwā jarasidaa:

–ʔNaʔgara Jesu, Jose warraēca? Dji zeza, dji papa sida dadjirāba unubadaa. ʔCārē cārēā idjira bajāneba zesiada a ʔa?–

⁴³ Māwā panane Jesuba jarasia:

–Waa biē bedearānadua. ⁴⁴ Ni abaaba poya māra ījāēa mā Zeza, mā Diabuedaba idjida māmaa eneēbala. Baribala mā Zezaba eneibala naʔ ewari jōnacarea maʔ ʔberāra mā lrebbabiya ewariza zocai bamārēā. ⁴⁵ Ācōrēneba bedeabadarā cartade nāwā jara ʔa: “Ācōrēbala jūmarāa jaradiaya.”† Māwā bariduaba mā Zeza beeda ūrpeda idjideba cawapeda mā ījāne zeya.

⁴⁶ Maʔgaba jaraē ʔa abaaba dadji Zezara unusida. Ababe mābala Ācōrera unubaria idjimalaba zeda bēā. ⁴⁷ Wārā arada māa jaraya: ʔberāba māda ījāibala Ācōrē ume ewariza zocai baida erobaya. ⁴⁸ Māra paʔ zocai bai araa. ⁴⁹ Bārā drōā naēnabemarāba ʔjūā pōāsa ewaraga ʔade manā co pananara ababe djico basia. Co pananamīna beusidaa. ⁵⁰ Baribala bariduaba naʔ paʔ bajāneba zedada coibala beuēa. ⁵¹ Paʔ zocai bai arara māa. Bariduaba maʔ paʔda coibala ewariza zocai baya. Māa dia ʔa paʔra mā djaraa. Maʔgala māa diaya ʔberārāba zocai bai arada erobadamārēā.–

⁵² Māwā ʔade judiorā ādjiduba quīrūquīrū duanaba jara duanesidaa:

–ʔSāwā idji djarada dadjirāa cobi?–

⁵³ Maʔne Jesuba jarasia:

–Wārā arada māa jaraya: bārāba mā djarada coāēbala, mā oa sida doāēbala, zocai bai arada edadaēa. ⁵⁴⁻⁵⁵ Mā djarara cobada dji wārā araa. Mā oara dobada dji wārā araa. Maʔ bēā mā djarā co ʔa, mā oa do ʔaba Ācōrē ume ewariza zocai ʔaira erōʔa. Naʔ ewari jōnacarea māa maʔ ʔberāra lrebbabiya.

⁵⁶ Mā djarā co ʔa, mā oa do ʔara mā ume ʔa idjaba māra idji ume ʔa. ⁵⁷ Mā Zeza, mā Diabuedaba zocai baida diai carea erōʔa. Māra idjideba zocai ʔa. Ara maʔ quīrāca mā djarā co ʔaba māneba zocai bai arada erōʔa. ⁵⁸ Māra paʔ bajāneba zeda dji araa. Bārā drōā naēnabemarāba manāra cobadjidamīna jūma beusidaa. Baribala māra manā quīrāca ʔāēa. Naʔ paʔ co ʔara ewariza zocai baya.–

⁵⁹ Jesuba jūma maʔgala Capernauʔne jaradisia judiorā dji jarebada dede.

Jesu bedeadeba Ācōrē ume ewariza zocai pananinebema

⁶⁰ Maʔ jaradia ʔa ūrisidade zocārā Jesu ʔpē beaba jarasidaa:

–Idjia jaradara zarea ʔa. ʔCaiba poya ījāi?–

⁶¹ Jesuba cawasia idjia jaradiada carea ādjirāra māwā biē beeda panada. Maʔ bēā jarasia: –Māa jaradiadara ʔbārāmaa zarea ʔaca? ⁶² Māwā baibala bārāba ʔsāwā crīchadi mā, Naʔ Djarā Edadara ātaā naēna ʔadamāa wābala unusidara? ⁶³ Ācōrē Jaurebala zocai bai arara diabaria. Naʔ djaraba diaca. Māa bārāa jaradia ʔara Ācōrē Jaureba zocai bai ara dia ʔadebema. ⁶⁴ Baribala ācala bārāba wadibida mā bedeara ījānaē panā.–

Jesuba māwā jarasia idjia naēnaeda cawa ʔada bēā cairāba idji bedeara ījānaēda idjaba caibala idjira jidabida.

⁶⁵ Maʔne Jesuba jarasia:

–Maʔ carea māa jarasia: mā Zezaba ʔberāda māmaa eneēbala, maʔ ʔberāba poya māra ījāēa.–

⁶⁶ Maʔ carea zocārā Jesu ʔpē pananarāba idjira igarasidaa. Waa idji ume nībadaē basia.

⁶⁷ Maʔ bēā Jesuba idjia doce edadarāa jarasia:

–ʔBārā sida wābalaēca?–

⁶⁸ Simoʔ Pedroba panusia:

–Dai Boro, daida ʔcaimāa wāni? Aa ʔabala dairāa jaradiabaria Ācōrē ume ewariza zocai beadamārēā. ⁶⁹ Dairāba ʔa bedeara wārāda ījā panā, idjaba dairāba wārāda cawa panā ʔara Ācōrēba diabueda jipa ʔada.–

⁷⁰ Jesuba jarasia:

–Bārā doce panāra māa edasia mā ume nībadamārēā. Baribala bārānebemada aba diaurudea.–

⁷¹ Jesuba Juda, Simoʔ Iscariote warradebemada beeda basia. Idjia jūrūare Jesura jidabisia idji ume nībadarā doce pananebemamīna.

† 6:45 Isaia 54:13.

7

Jesu djabarāba idji ijānaē panana

¹ Māwānacarea Jesura Galilea druede parrāa nībasia. Judea druadaa wā quīrīāē basia judiorā bororāba idjira bea quīrīā panana bērā. ² Mañne judiorā de zaquede warrewarrea panabada ewarira caita basia.* ³ Mañ bērā Jesu djabarāba idjia jarasidaa:

–Biara ðala ðara Judeadaa wāida ða ēpē bea jāmabemarā bida ða obarira ununamārēā.

⁴ Trā ðaga ða quīrīā ðaba ne o ðara mērā ocaa. ða ne ununacada o ða bērā ebuda odua jūmarāba cawadāmārēā.–

⁵ Jesu djabarāba māwā jarasidaa ādjia bida idjira Ācōrēba diabuedada ijānaē panā bērā. ⁶ Mañne Jesuba ādjia jarasia:

–Mā wāi ewarira wadibida jūēē ðala baribāra bārāra baridua ewaride wānida panāa. ⁷ Nañ ējūānebemarāba bārāra quīrāma panāēā. Mādrā quīrāma panāa, ādjirāba cadjirua obadada māa ebuda jara ða bērā. ⁸ Wānadua mañ ewari droma o panāmaa. Māra waēi wāēā mā wāi ewarira jūēē ða bērā.–

⁹ Māwā jarapeda Galilea druede besia.

De zaquede warrewarrea panabada ewari o panāmaa Jesu wāna

¹⁰ Jesu djabarāra mañ ewari droma o panāmaa wāsidaa. Māwānacarea Jesura wāsia. Baribāra ebuda wāē basia ēberārāba cawarānamārēā. ¹¹ Judiorā bororāba idjira jarā panasidaa. Ādjirāba iwidiadajidaa:

–Ĵjāl Jesura sāma ða?–

¹² Mañne zocārā arima duanāba Jesudebemada iwidrāa bedea duanasidaa. Acāra ba jarabadajidaa: “Idjira ēberā biaa,” baribāra dewararāba jarabadajidaa: “Māwāēā; idjira sewaida ða.” ¹³ Baribāra judiorā bororāda waya panā bērā ni abaaba Jesudebemada jīgua bedeadaca basia.

¹⁴ Mañ ewari droma ēsidra obādada Jesura Ācōrē de dromanaa wāpeda dajadaare jaradia besia.† ¹⁵ Māwā ðade judiorā bororāba cawa crīchadaē basia. Nāwā jīgua jarasidaa:

–Ni abaaba nañ ēberā jaradiadaē badamīna Ĵsāwā jācua cawa ða?–

¹⁶ Mañne Jesuba ādjia jarasia:

–Mā jaradia ðara māreēā, ātebaā mā Diabuedadea. ¹⁷ Ācōrēba quīrīā ðada bariduaba oi carea ðabaā, mañ ēberāba ebuda cawaya ara mādjia crīchadeba bedeaē ðada. Ātebaā idjia cawaya māa jaradia ðara Ācōrēneda. ¹⁸ Bariduada ara idji crīchadeba bedea ðabaā māwā o ða ēberārāba idjidebemada bia bedeadāmārēā. Baribāra abaaba quīrīā ðabaā dewararāba idji diabuedadebemada bia bedeadida, wārā bedea jarabarā; sewa ocaa.

¹⁹ Moiseba Ācōrē leyrā bārāa diasia. Baribāra bārāba mañ leyrā ijānacaa. Mañ careabaā bārāba māra bea quīrīā panāa.–

²⁰ Mañne ēberārāba iwidiadajidaa:

–ĴCaiba ðara bea quīrīā ða? Ĵjai ða cacuaē ðaba māwā crīchabi ðaca?–

²¹ Jesuba panusia:

–Mā ānāūbada ewaride ne ununaca aba oda carea bārāba cawa crīchadaē basia.‡ ²² Baribāra bārā sida ānāūbada ewaride ne obadaa. Umaquīrā cacua wēāgobadaa Moiseba ðada quīrāca. (Wārāda māwā odira Moisedeba zeē basia, ātebaā bārā drōā naēnabemaneba zesia.)§ ²³ Ācōrēba Moisea diada ley ijā odi carea bārāba ānāūbada ewaride bida warra zaque cacua wēāgobadaa. Māda bārāra Ĵcārē cārēā mā ume quīrī panā ānāūbada ewaride ēberā biabida carea? ²⁴ Bārāba unu panā carea biē bedearānadua, ātebaā wārā arada cawadapeā jipa bedeadada.–

ĴJesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca?

²⁵ Jesuba Jerusaleñe jaradia baside mañ purudebemārāba jara panasidaa:

–ĴIdjiēca beadi carea jarā panāra? ²⁶ Acādadua, idjira nama ebuda bedea ða. Baribāra ni abaaba idjia ni cārē sida jaradaē panāa. Māēteara dadjirā bororāba crīcha panasicaa idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.* ²⁷ Baribāra dadjirāba cawa panā idjira sāmabemada. Ācōrēba ēdra edabari diai jarada zebrañde ni abaaba cawadaēā idjira sāmāba zebrañda.–†

²⁸ Mañne Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia ðade jīgua jarasia:

* 7:2 Levítico 23:33-43. † 7:14 Mañ ewari dromara ocho ewari obadajidaa. ‡ 7:21 Juañ 5:1-9. § 7:22 Genesis 17:10-27. * 7:26 Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Griego bedeaē ða ða “Crito.” † 7:27 Acāra judiorā jarabadajidaa Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ni abaaba cawadaēā aba idjia Israel ēdra edabarādaa.

–Wārāda bārāba m̄ra unubadaa idjaba cawa pan̄a s̄ma b̄abarida. Barib̄ar̄a m̄ra ara m̄djideba zeē b̄a, āteb̄ar̄a m̄ra ze b̄a wārā jarabariēba. Bārāba idjira cawadaē pan̄a.
 29 M̄ra idjira cawa b̄a idjideba zeda b̄erā. Idjia m̄ra diabuesia.–

30 Mā carea ādjirāba Jesura jida quīr̄ā panasidaa, barib̄ar̄a ni ab̄a b̄a jidadaē basia idji ewarira jūēē bada b̄erā. 31 Māne zocārāba idjira ījasidaa. Ādjirāba jarasidaa:

–Ācōrēba ēdr̄a edabari diai jarada zeb̄ar̄ade ķnā ēberāba o b̄a c̄yābara ne ununaca waib̄ara b̄ada oica?–

Pariseorāba Jesu jidadi carea panana

32 Pariseorāba cawasidaa ēberārāba Jesudebemada iwidr̄a beēda duan̄ada. Mā carea ādjirāba, sacerdote bororā bida Ācōrē de dromanebema zarrarāda diabuesidaa Jesu jidade wānamārēā. 33 M̄wā pan̄ane Jesuba ēberārāba jarasia:

–M̄ra bārā ume dārā baēa. Jāwā b̄apeda m̄ Diabuedamaa wāya. 34 Bārāba m̄ra jar̄ad̄ia m̄wām̄na ununaēa. M̄ w̄ab̄ar̄amaa bārāra poya wānaēa.–

35 Mā carea judiorā arima beaba ara āduba jara duanasidaa:

–ķSāmaa wāi b̄erā dadjirāba idjira waa ununaē? ķGriegaōrā druadaa wāica judiorā jāma beaa jaradiai carea? 36 ķCārē cārēā idjia m̄wā jara b̄a: “Bārāba m̄ra jar̄ad̄ia m̄wām̄na ununaēa”? Idjaba ķcārēā jara b̄a “m̄ w̄ab̄ar̄amaa bārāra poya wānaēa”?–

Baido zocai bai ara diabaridebema

37 Mā ewari droma o pan̄ane dji jir̄urebema ewarira dji dromaara basia. Jesura jir̄urebema ewaride āta nūmepeda j̄gua jarasia:

–Bariduada opichia b̄ab̄ar̄a m̄maaa zedua, mālbe baido zocai bai aradebemada dodua. 38 Ācōrē Bedeade jara b̄a bariduaba m̄da īj̄ib̄ar̄a zocai bai arara idjideba do quīr̄aca dewararāmaa wea jira b̄eya ādjia bida edadamārēā.–†

39 Jesuba māḡadeba cawabisia idji īj̄ab̄adaba Ācōrē Jaurera edad̄ida. Mā ewaride Ācōrē Jaurera wadi zeē basia Jesura wadibida bajānaa wāē bada b̄erā.

Ēberārāba Jesudebema wariwaria beēda duanana

40 Mā beēda ūr̄isidade arima duan̄ar̄aba jarasidaa:

–Wārāda nā ēberāra Ācōrēneba beēabari dji droma zeida badaa.–§

41 Idjaba āc̄ar̄aba jarasidaa:

–Idjira Ācōrēba ēdr̄a edabari diai jaradaa.–

Barib̄ar̄a dewararāba jarasidaa:

–M̄wāēā. Ācōrēba ēdr̄a edabari diai jaradara Galileadeba zeēa. 42 ķĀcōrē Bedeade jara b̄aēca idjira Davideba zeida? ķDavi puru Belēneba zeēca?–*

43–44 M̄wā Jesudebemada wariwaria beēda duan̄ane āc̄ar̄aba idjira jida quīr̄ā panasidaa, barib̄ar̄a ni ab̄a b̄a jidadaē basia.

Judiorā bororāba Jesu īj̄anaē panana

45 Ācōrē de dromanebema zarrarāra jēda wāsidaa pariseorā, sacerdote bororā ume ābaa duan̄amaa. Barib̄ar̄a Jesura jidadaē basia. Mā b̄erā ādjirāba zarrarāa iwidisidaa:

–ķCārē cārēā idjira enenaē basi?–

46 Māne zarrarāba panusidaa:

–Ni ab̄a ēberāda j̄ā ēberā beēabari quīr̄aca beēeaca.–

47 Mā carea pariseorāba jarasidaa:

–ķM̄ēteara idjia bārā sida cūr̄ugasca? 48 Dai pariseorāba, dewara dji droma bea bida ni ab̄a b̄a idjira īj̄anaē pan̄a. 49 Idji īj̄a beaba Ācōrē leya adua tabeaa. Ācōrēba ādjira cawa oya.–

50 Māne Nicodemoda ādjirā ume basia. Idjira Jesumaa naēna diamasi beēade wā bada basia.† Māḡaba ādjirāa jarasia:

51 –Barib̄ar̄a ķdadjirā leyba jara b̄aca baridua ēberāda cawa odida pan̄ada idji beēda ūr̄ini naēna? ķIdjia odada naārā cawadida pan̄aēca?–

52 Ādjirāba panusidaa:

–ķM̄wāra b̄ara Galileadebemaca? Ācōrē Bedeara bio ac̄abari badua. Māne b̄a cawaya ni ab̄a Ācōrēneba beēabarida Galileadeba zeēda.–‡

† 7:38 Isaia 44:3; 55:1-4; 58:1; Joel 3:18; Zacaria 13:1. § 7:40 Juāl 1:21; 6:14; Deuteronomio 18:15-19. * 7:42 Davi. 2 Samuel 7:12; Salmo 89:3-4; 132:11-12. Belē. Miquea 5:2. † 7:50 Juāl 3:1-12. ‡ 7:52 Pariseorāba āi jarasidaa. 2 Rey 14:25de jara b̄a Jonāra Gat-heferdebemada. Mā purura Nazare caita basia Galilea druade.

[⁵³ Māwā duananapeda jūmarāda ādji deza wābΛΓASIDAA. §

8

Wērā daunemana Jesumaa edepedada

¹ Maλbe Jesura Olivo eyadaa wāsia. ² Nurēma diapeda wayacusa Ācōrē de droma dajadaa wāsia. Mama bΛde ēberārā zocārā idjima zesesidaa. Egode chūmepeda ādjirāa jaradia besia.

³⁻⁴ Māwā duanane judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida wērā daunema bΛ jidapedadada enesidaa. Maλ wērāra arima duanΛ ēsi bΛdapeda Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, naλ wērāra daiba jidasidaa abaΛ ume daunema bΛda. ⁵ Dadjirā leyde Moiseba nāwā bea wērārāda mōgaraba tabari beabisia.* ζBΛmaarā bia bΛca māwā odida?–

⁶ Ādjirāba māwā jarasidaa Jesuba sāwā panui cawayā. Idjida biē jaradida crīchasisidaa. Maλne Jesura edaa barru chūmepeda idji jΛwa jīwīniba egorode bΛ besia. ⁷ BaribΛΓΛ ādjirāba mīā sē iwidi panΛ bērā piradrΛpeda jarasia:

–Dji cadjirua ocaba naλ wērāra mōgaraba tabarida bΛa.–†

⁸ Māwā jarapeda Jesura wayacusa edaa barru chūmepeda egorode bΛ besia. ⁹ Jesuba jarada ūrisidade ara maλda aba aba wābΛΓΛ nūmesia.† Naārā drōārāda āyā wāsidaa. Maλbe cūdrarā sida wābΛΓASIDAA. Jesura maλ wērā ume iduba besia. ¹⁰ Jesu āta nūmebΛΓΛde wērāra iduba nūmΛda unusia. § Maλbe iwidiisia:

–BΛ biē jara duananara ζsāma panΛ?* ζCaiba bΛra biē bΛi?–

¹¹ Wērāba panusia:

–Ni abaΛba, mΛ Boro.–

Jesuba jarasia:

–MΛa bida bΛra biē bΛēa. Wādua, baribΛΓΛ waa cadjiruara orādua.–]

Jesu naλ ējūānebemarā itea λnaa

¹² Māwānacarea Jesuba ēberārāa wayacusa jarasia:

–MΛra naλ ējūānebemarā itea λnaa quīrāca bΛa. Bariduaba mΛda ēpēibΛΓΛ pāimane nībaēa, ātebΛΓΛ λnaane bΛ bērā zocai bΛi arada erobaya.–

¹³ Maλne pariseorāba Jesua jarasidaa:

–BΛa ara bΛdjidebemada bedea bΛ bērā maλba jaraē bΛa bΛa jara bΛra wārāda.–

¹⁴ Jesuba jarasia:

–Ara mΛdjidebemada bedea bΛmīna mΛa jara bΛra wārā araa. MΛa cawa bΛa mΛra sāmΛa zesida idjaba sāmaa waya wāida. BaribΛΓΛ bārāba maλra adua panΛa.† ¹⁵ Bārāba naλ ējūānebema crīchadeba mΛra acΛ panΛa. MΛa ni abaΛda māwā acΛca. ¹⁶ MΛa djārā sāwā beada acΛpeda jarabΛΓΛ, mΛa jara bΛra wārā araa, mΛdubaΛba māwā jaraē bΛ bērā. ĀtebΛΓΛ mΛ Zeza, mΛ Diabuedaba mΛ ume māwā jara bΛa. ¹⁷ Bārā leyde jara bΛa ēberā umēba abari bedeadā jaradibΛΓΛ ādjija jara panΛra wārāda.† ¹⁸ Ara maλ quīrāca ara mΛdjidebemada bedea bΛa, idjaba mΛ Zeza, mΛ Diabuedara mΛare bedea bΛa.–

¹⁹ Maλne ādjirāba Jesua iwidiisidaa:

–Māēteara bΛ Zezara ζsāma bΛ?–

Jesuba panusia:

–Bārāba mΛra adua panΛa idjaba mΛ Zeza sida adua panΛa. Bārāba mΛda wārāda cawabΛdabara, mΛ Zeza sida cawacasidaa.–

²⁰ Jesuba Ācōrē de droma dajada, parata Ācōrēa diabadama jaradia baside jūma maλΓΛra jarasia. BaribΛΓΛ ni abaΛba idjira jidadaē basia idji ewarira wadi jūēē bada bērā.

MΛ wābΛΓΛmaa bārāra poya wānaēa

²¹ Maλbe Jesuba jarasia:

–MΛra wāya. Wānacarea bārāba mΛra jΛrΛdia baribΛΓΛ ununaēa. Bārāba mΛda jīānaē bērā cadjiruade beudia. Wārāda mΛ wābΛΓΛmaa bārāra poya wānaēa.–

²² Maλ bērā judiorā bororāda ādjiduba bedea duanasidaa:

–Māēteara ζiduba beuica? ζIdjia maλ carea jara bΛca: “MΛ wābΛΓΛmaa bārāra poya wānaēa?”–

²³ Maλne Jesuba jarasia:

§ 7:53 Griego bedeeade zocārā cartade versiculo 7:53deba aba 8:11daa neēa. ΛcΛΓΛ cartade Luca 21:38are odja bΛa.

* 8:5 Idjaba jara bΛa dji umaquīrā sida beuida bΛda. Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22. † 8:7 Deuteronomio 17:6-7. ‡ 8:9 Griego bedeeade λcΛΓΛ cartade naλ sida bΛ bΛa: “Ādji sode cawa panasidaa jipaē beada.” § 8:10 Wērā iduba nūmΛda unusia. Griego bedeeade λcΛΓΛ cartade maλra neēa. * 8:10 BΛ biē jara duananara. Griego bedeeade

λcΛΓΛ cartade maλra neēa. † 8:14 Juāλ 7:27-29. ‡ 8:17 Deuteronomio 17:6; 19:15.

–Bārāra naļ ējūānebemaa baribΛΓΛ mΛra bajānebemaa. MΛra naļ ējūānebemaēa. ²⁴ Maļ carea mΛa jarasia bārāra cadjiruade beudida. Bārāba MΛra MΛda ijānaē bērā cadjiruade beudia.–[§]

²⁵ Maļ carea ādjirāba iwidišidaa:

–ĶBāra cai?–

Jesuba panusia:

–DārābΛΓΛ mΛa bārāa jara bΛda. * ²⁶ MΛa ne zocārāneba bārāra bedeade beada aida bΛa. BaribΛΓΛ mΛ DiabuedabΛΓΛ cawa bΛa. Idji bedeara wārā araa. MΛa idjideba ūri bΛda naļ ējūānebemarāa jarabaria.–

²⁷ BaribΛΓΛ ādjirāba cawadaē basia Jesuba idji Zezadebemada bedea bΛda. ²⁸ Maļ carea idjia jarasia:

–Bārāba mΛ, Naļ Djara Edadara crude cachibΛdade cawadia MΛra MΛda. Cawadia mΛa ni maārī bida ara mΛdjia quīrīā bΛ quīrāca oca basida. Idjaba cawadia mΛra bedea basida mΛ Zezaba jaradiada quīrāca. ²⁹ MΛ Diabuedara mΛ ume bΛa. MΛ Zezaba mΛduba amecaa mΛa ewariza idjia quīrīā bΛda o bΛbari bērā.–

³⁰ Jesuba maļgΛdebema bedea baside zocārāba idjira ijāšidaa.

Abrahaļ warrarā dji ara

³¹ Maļbe Jesuba judiorā idji ijābΛdarāa jarasia:

–Bārāba mΛ bedeada ijā pananibΛΓΛ, wārāda mΛ ume nībabadarāda beadia. ³² MΛneba bārāba Ācōrēra wārāda cawadia. Maļba bārāra djārā nezoca beadada ēdra bΛya.–

³³ Ādjirāba jarasidaa:

–BaribΛΓΛ dairāra Abrahaļneba yōpedada bērā djārā nezocarāēa. ĶSāwā bΛa dairāra ēdra bΛyada a bΛ?–

³⁴ Jesuba panusia:

–Wārā arada mΛa jaraya: cadjirua o beara cadjirua nezocarāa. ³⁵ Nezocara idji boro ēberārāēa, baribΛΓΛ dji boro warrara idji zeza ume ewariza bΛbaria.† ³⁶ Maļ bērā Ācōrē Warraba bārāra nezoca beadada ēdra bΛibΛΓΛ, wārāda ewariza Ācōrē ēberārāda beadia. ³⁷ MΛa cawa bΛa bārāra Abrahaļneba yōpedadada, baribΛΓΛ bārāba mΛra bea quīrīā panla mΛ bedeara ijānaē panla bērā. ³⁸ MΛa jara bΛa jūma mΛ Zezaba mΛa jaradiadada. Maļne bārāba ijā o panla bārā zezadeba ūripedadada.–

³⁹ Ādjirāba panusidaa:

–Dai drōāenabema zezara Abrahaļa.–

BaribΛΓΛ Jesuba jarasia:

–Bārāra Abrahaļ warrarā dji ara badabara idjia oda quīrāca ocasidaa. ⁴⁰ MΛa bārāa wārā bedeada jara bΛa Ācōrēba mΛa cawabida quīrāca. Māwāmīna bārāba mΛra bea quīrīā panla. ĶAbrahaļba mΛwā osica? ⁴¹ Bārāba bādjī zezaba obari quīrāca obadaa.–

Maļne ādjirāba jarasidaa:

–ĶBaribΛΓΛ dairāra wērā deu bΛba todaēa! Dairāba Zezada ababe eropanla. Idjira Ācōrēa.–

⁴² Jesuba jarasia:

–Ācōrēda bārā Zezabara, bārāba mΛra wārāda quīrīācasidaa, Ācōrēneba zepeda nama bΛ bērā. MΛra ara mΛdjideba zeē basia. IdjiabΛΓΛ diabuesia. ⁴³ MΛa jara bΛra Ķsāwāērā bārāba cawadaē panla? Bārāba cawadaē panla, mΛ bedeada ūri quīrīānaca bērā. ⁴⁴ Bārā zezara diaurua. Maļ bērā idjia quīrīā bΛdrΛ bārāba o quīrīā panla. Idjira naārēda bΛa mīā beabaria. Wārāneba bacaa idjaba wārā bedeara jaracaa. Sewa obaria sewaida bΛ bērā idjaba sewa zeza bērā. ⁴⁵ MΛa wārā bedeada jara bΛa. Maļ bērā bārāba mΛ bedeara ijānacaa. ⁴⁶ MΛa cadjiruada o bΛbΛΓΛ Ķcārē cadjiruada o bΛ? ĶCai bārānebemaba poya jarai? MΛa wārā bedeada jara bΛbΛΓΛ, Ķcārē cārēā mΛ bedeara ijānaē panla? ⁴⁷ Ācōrē ijā bΛba idji bedeara ijā obaria baribΛΓΛ bārāra Ācōrē warrarāē bērā idji bedeara ijā odacaa.–

Abrahaļ bai naēna MΛra MΛa

⁴⁸ Maļbe judiorāba Jesua jarasidaa:

–BΛra Samariadebemada jāwā tabΛa idjaba jai bara bΛa. ĶDairāba aride jara panlēca?–

⁴⁹ Maļne Jesuba jarasia:

–MΛra jai neē bΛa. MΛ Zezadebemada bia bedeabaria. BaribΛΓΛ bārāba mΛnebemada bia beheadacaa. ⁵⁰ MΛa jΛΓΛē bΛa ēberārāba mΛnebemada bia beheadamārēā. BaribΛΓΛ abΛba

§ 8:24 MΛra MΛda. MaļgΛdeba Jesuba jara basia idjira Ācōrēda. Exodo 3:13-14. * 8:25 DārābΛΓΛ mΛa bārāa jara bΛda. Griego bedeade maļra ebuda bΛēa. ΛΛΛΛΛmaarā jara bΛa: “MΛa bārāa Ķcārēda cawa jaraida bΛ?” wa “MΛra Ķcārē cārēā bārā ume bedeaida bΛ?” † 8:35 Genesis 21:9-13.

quĩrĩtã ɓɓa ẽberãrãba mĩnebemada bia bedeadaida. Idjiabɓɓa cawa obaria. ⁵¹ Wãrã arada mĩa jaraya, mĩ bedeã ãjã o ɓɓara beuca baya.–

⁵² Maĩne judiorãba Jesua jarasidaa:

–Idibɓɓa dairãba cawabɓɓa ɓɓara jai bara ɓɓada. Abrahaãra beusia. Jũma Ācõrẽneba bedeabadarã sida beusidaa, baribɓɓa ɓɓa jara ɓɓa: “Mĩ bedeã ãjã o ɓɓara beuca baya.” ⁵³ Mãwãra çɓara dai drõã naẽnabema Abrahaã çãyãbara dji dromaara ɓɓa? Idjira beusia, idjaba jũma Ācõrẽneba bedeabadarã sida beusidaa. ɓɓara çcaida crĩcha ɓɓa?–

⁵⁴ Jesuba panusia:

–Ara mĩdjidebemada bia bedeabɓɓa mĩlba jaraẽ ɓɓa mĩra dji biada. Baribɓɓa mĩ Zezaba mĩnebemada bia bedeã ɓɓa. Bãrãba idjira bãrã Ācõrẽana a panɓa. ⁵⁵ Baribɓɓa idjira adua panɓa. Maĩne mĩa idjira cawa ɓɓa. Idjida adua ɓɓada adabara mĩra bãrã quĩrãca sewaida ɓacasia. Baribɓɓa mĩa idjira cawa ɓɓa bãrã idji bedeada ãjã o ɓɓa. ⁵⁶ Bãrã drõã naẽnabema Abrahaãra ɓasridasia mĩ naã ẽjũãnaa zebɓɓa ewarira unuida cawa ɓɓa bãrã. Wãrãda unupeda bio ɓasrida ɓesia.–

⁵⁷ Maĩne judiorãba Jesua jarasidaa:

–ɓara wadibida cincuenta poa ɓãẽa. çSãwã ɓɓa Abrahaãra unusiada a ɓɓa?–

⁵⁸ Jesuba panusia:

–Mĩa wãrã arada jaraya: Abrahaã ɓai naẽnaɓba Mĩra Mĩa.–†

⁵⁹ Jesuba mãwã jaraɗa carea judiorãba mõgarada edasidaa idji tabari beadi carea. § Baribɓɓa Jesura mĩrũpeda Ācõrẽ de dajadabemada ãyã wãsia.*

9

Jesuba ẽberã dauberrea topedada biabida

¹ Wãɓɓaɗe Jesuba unusia ẽberã dauberrea topedadada. ² Maĩne Jesu ume nĩbabadarãba iwidisidaa:

–Jaradiabari, çcaiba cadjirua oadaeba naã ẽberãra jãwã dauberrea tosidã? çIdji djiabarãba cadjirua opedadadeba, wa idjia cadjirua oadaeba?–

³ Jesuba panusia:

–Cadjirua opedadadeba jãwã todaẽ basia. Idjira dauberrea tosidã idjideba Ācõrẽba ne obɓɓaɗa jũmarãba ununamãrẽã. ⁴ Maã bãrã wadi ãsa ɓãde eda mĩ Diabuedaba obi ɓɓara mĩa oida ɓɓa. Queudacarea ni abaada poya trajadaca. ⁵ Baribɓɓa naã ẽjũãne ɓãde mĩra ẽberãrã itea ãnaa quĩrãca ɓɓa ãdjirãba sãwã nĩbadida cawadamãrẽã.–

⁶ Mãwã jarapeda Jesura egorode idotasia. Maãba egorora susua osia. Maã egoro susuaba dji dauberrea ɓɓa dauza paɓasia. ⁷ Maãbe Jesuba idjia jarasia:

–Cuibada Siloe abadamaa saɓaɗe wãdua.– (Maã trɓba jara ɓɓa “diabueda.”)*

Ara maãda dauberrea ɓɓara wãpeda idji daura saɓapeda unu ɓesia. Maãbe diguidã wãsia.

⁸ Idji de caita beabariba idjaba idji dauberrea ɓɓa unupedadaba jara duanasidaa:

–çNaãgaẽca ode chũmepeda ne iwidi babadara?–

⁹ Ācaɓba idjiada asidaa. Dewarãba idji quĩrãca ɓamĩna idjiẽana asidaa. Baribɓɓa dji dauberrea ɓadaba jarasia:

–Wãrãda mĩa.–

¹⁰ Maĩne idjia iwidisidaa:

–çSãwã ɓɓa unu ɓesi?–

¹¹ Idjia panusia:

–Èberã Jesu abadaba egoroda susua opeda mĩ dauza paɓasia. Maãbe idjia jarasia: “Cuibada Siloe abadamaa saɓaɗe wãdua.” Wãpeda mĩ dau saɓabɓaɗe unu ɓesia.–

¹² Maĩne ãdjirãba iwidisidaa:

–Maãga ẽberãra çsãma ɓɓa?–

Idjia panusia:

–Mĩa adua ɓɓa.–

Pariseorãba dauberrea badaa bio iwidipedada

¹³⁻¹⁴ Jesuba egoro susua opeda dauberrea ɓɓa biabida ewarira ãnãubada ewari basia. Maã carea dauberrea ɓadara Ācaɓba pariseorãmaa edesidaa. ¹⁵ Maãbe pariseorã bida maã ẽberãa iwidisidaa sãwãɓɓa unu ɓesida. Maĩne idjia jarasia:

–Idjia egoroda susua opeda mĩ dauza paɓasia. Maãbe mĩa baidode saɓabɓaɗe unu ɓesia.–

¹⁶ Ācaɓa pariseorãba jarasidaa:

† 8:58 Exodo 3:13-14. § 8:59 Levitico 24:14. * 8:59 Griego bedeade Ācaɓa cartade ɓɓa ɓɓa: “Jesura ara ãdji daide necai ẽdra wãsia.” * 9:7 Genesi 49:10; Isaia 8:5-8.

–Mañ ēberāra Ācōrēneba zeē ɓaa, ãnāubada ewarida wayaca bēra.–
 Baribɓɓa dewararāba jarasidaa:
 –¿Sāwā cadjirua obari ēberāba mañ ne ununacada poya osi?–
 Māwā wariwaria bedea duanasidaa. ¹⁷ Māwā duananapeda wayacusa dji dauberrea
 baɗaa iwidiisidaa:
 –Mañ ēberā, ba dau biabidara ɓamaarā ¿caida māwā ɓa?
 Dauberrea baɗaba panusia:
 –Māmaarā idjira Ācōrēneba bedebaria.–
¹⁸ Judiorā dji bororāba ijānaē panasidaa mañ ēberāra naēna dauberrea basida. Mañ carea
 idji djibarirāda trɓisidaa. ¹⁹ Mañbe ādjia iwidiisidaa:
 –¿Naɓgara bārā warra dauberrea topedadaca? ¿Sāwā idira idjia unu ɓa?–
²⁰ Ādjia panusidaa:
 –Daiba cawa panɓa naɓgara dai warra dauberrea topedadada. ²¹ Baribɓɓa adua panɓa
 sāwā idira unu besida, idjaba adua panɓa caiba idjira biabisida. Idjira drōā bēra idjia
 iwidiidua.–
²² Idji djibarirāba māwā jarasidaa judiorā bororāra waya panɓa bēra. Wārāda mañ
 judiorāba jaradoasidaa ēberāraaba Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaada acara panɓa.
 Abaɓba māwā jarasira dji bororāba idjira judiorā dji jarebada dedebemada āyā jaretadiada
 asidaa. ²³ Mañ carea djibarirāba jarasidaa: “Idjira drōā bēra idjia iwidiidua.”
²⁴ Mañ bēra judiorā bororāba dauberrea baɗara wayacusa trɓnapeda jarasidaa:
 –Ācōrē quīrāpita daia wārā bedeadeba jāñ ēberānebemada jaradua.† Dairāba cawa panɓa
 idjira cadjirua obarida.–
²⁵ Dauberrea baɗaba jarasia:
 –Māa adua ɓaa idjia cadjirua obarida wa ocada. Ababe cawa ɓaa māra dauberrea basida
 baribɓɓa idira unu ɓada.–
²⁶ Mañne ādjirāba wayacusa idjia iwidiisidaa:
 –Idjia ¿sāwā osi? ¿Cārēda osi ba dau biabi carea?–
²⁷ Idjia panusia:
 –Māa bārāa jarasia baribɓɓa ijā quīrānaē basia. Mañda ¿cārē cārēā wayacusa ūrī quīrā
 panɓa? ¿Bārā sida idji ume nība quīrā panɓa?–
²⁸ Mañ carea ādjirāba idjira nāwā quēāsidaa:
 –Baɗra jāñ ēberā ume nīa, baribɓɓa dairāra Moise leydeba nībabadaa. ²⁹ Dairāba cawa
 panɓa Ācōrēba Moisea bedeasida,‡ baribɓɓa jāñ ēberāra sāmabemada adua panɓa.–
³⁰ Mañne dauberrea baɗaba jarasia:
 –¿Sāwāērā bārāba jara panɓa adua panɓa idjira sāmabemada? ¿Idjia mɓ daura biabiē
 basica? ³¹ Dadjirāba cawa panɓa cadjirua obadaba iwidiɓɓara Ācōrēba bia ūrīcada. Mañ
 awara cawa panɓa bariduaba Ācōrēda waya ɓaɓara idjaba idjia quīrā ɓada o ɓaɓara,
 maɓgaba iwidiɓɓara Ācōrēba bia ūrībarida.§ ³² Naārā edaaba aba idibema ewaridaa ¿bārāba
 ūrībadjidaca ēberā dauberrea todada biabibadada? ³³ Nañ ēberāda Ācōrēneba zedaēbara ni
 cārē sida poya oē bacasia.–
³⁴ Mañne pariseorāba idjira quēāsidaa:
 –Ba topedadadeba ātaa cadjirua obaria. ¿Sāwā dairāa ne jaradiai?–
 Mañ carea idjira judiorā dji jarebada dedebemada āyā jaretasidaa.
Dji wārāda dauberrea bea
³⁵ Jesuba ūrīsia dauberrea baɗara āyā jaretasidada. Mañ carea idjira jaraɗe wāsia.
 Unupeɗa iwidiisia:
 –¿Baa Nañ Djara Edadara wārāda ijā ɓaca?–*
³⁶ Idjia jarasia:
 –Mɓ boro, jaradua idjira caida māa wārāda ijāi carea.–
³⁷ Jesuba panusia:
 –Ba idjira unu ɓaa. Mɓ, ba ume bedea ɓada idjia.–
³⁸ Ara mañda Jesu quīrāpita chīrāborode cōɓepeɗa jarasia:
 –Mɓ Boro, māa ijā ɓaa.–
³⁹ Mañne Jesuba jarasia:
 –Māra nañ ējūnaa zesia ēberārā cawa oi carea. Māwā dji dauberrea bea quīrāca beaba
 ununia idjaba dji unu panɓana a panɓara dauberrea bea quīrāca panenia.–
⁴⁰ Acaɓa pariseorā Jesu caita duanaba mañ bedea ūrīside iwidiisidaa:

† 9:24 Griego bedeade ɓa ɓaa: “Ācōrēba bia bedeadaa.” ‡ 9:29 Exodo 33:11. § 9:31 Salmo 66:18; Proverbio 15:29.

* 9:35 Nañ Djara Edada. Griego bedeade acaɓa cartade ɓa ɓaa “Ācōrē Warra.”

–Bla çcārē cārēā māvā jara ba? çDairāra dauberrea beaca?–

⁴¹ Jesuba panusia:

–Bārāda wārāda dauberrea beadabara, cadjirua obada carea bedede pananaē bacasia. Baribara bārāba unu panana a panā bēra bedede panā.–

10

Oveja wagabari dji bia

¹ Mañ ewaride Jesuba jarasia:

–Mā wārā arada jaraya: bariduada oveja corrade eda wābadade eda wāēbala, ātebala āyā areba eda wāibala, mañgaba ovejara drabaria idjaba biē obaria. ² Baribara dji corrade eda wābadama eda wābaridra oveja wagabari araa. ³ Mañ itebala corra wagabariba dji eda wābadara ewabaria. Ovejaba ādji wagabari bedeara cawa panā. Ādjiza trācuapeda dajadaa edebaria.* ⁴ Jūma dajadaa edepeda ādji na wābaria. Ovejara idji caidu wābadā idji bedeara cawa panā bēra. ⁵ Baribala ādjia ununacara ēpēnaca, ātebala mīrūbadā idji bedeadā adua panā bēra.–

⁶ Jesura ne jara badeba māvā bedeasia baribara judiorāba cawadaē basia cārēda jara bada. ⁷ Mañ bēra Jesuba nāvā jarasia:

–Mā wārā arada jaraya, oveja eda wābadara mā. ⁸ Mā zeī naēna zocārā ne drabadarā quīrāca zebadjidaa idjaba purura biē obadjidaa. Baribara ādjirā bedeara Ācōrē ēpē beaba iñānāē basia.†

⁹ Eda wābadara mā. Māneba eda wābalara minijīchiadebemada ēdraya. Bio necai baya idjia neē bara Ācōrēba jūma diai bēra.‡ ¹⁰ Ne drabarira zebaria oveja drai carea, beai carea idjaba aduabi carea. Baribala māra zesia ēberāba zocai bai arada aduba eroheadamārēā.

¹¹ Māra oveja wagabari dji bīa. Oveja wagabari biara idji oveja carea beuida ba. ¹² Baribara abalaba parata carea ovejada waga baibara, usa cadrā zebalade ovejara amecuapeda mīrū wāya. Ovejara idjideē bēra wārāda wagacaa. Mañne usa cadrāba oveja aba ca edabalade dewararāda jārāzoabadaa. ¹³ Mañ ēberāra mīrū wābaria ababe parata careabara ovejara wagabari bēra. Idjia oveja bia pananamārēā crīhacaa.

¹⁴ Māra oveja wagabari dji bīa. Mādjiderāra cawa ba oveja wagabariba idji oveja cawa ba quīrāca. Idjaba māreba māra cawa panā. ¹⁵ Ara mañ quīrāca mā Zezaba māra cawa ba idjaba mā mā Zezara cawa ba. Māra mādjia oveja carea beuida ba. ¹⁶ Māra erobla dewara oveja nañ corrade beaēda.‡ Mālgarā sīda mā eda eneya. Ādjirāba mā bedeara iñānia. Māvā jūmarāda ābaa panania. Mañne ādjirā wagabarira aba baya.

¹⁷ Mā Zezaba māra quīrā ba, ara mādjida idu beabi bēra. Mañbe wayacusa zocai baya. ¹⁸ Mā iduaribiēbala ni abalaba māra poya beadaēā, baribala māra beuya māvā quīrā ba bēra. Māra beupeda poya lārebaya. Mā Zezaba mā māvā obisia.–

¹⁹ Mañ bedea ūribadade judiorāra wayacusa wariwaria bedea duanasidaa. ²⁰ Zocārāba jarasidaa:

–Jāl ēberāra jai bara ba. Idjira quīrāē ba. çCārē cārēā idji bedeadā ūrīni?–

²¹ Baribara dewararāba jarasidaa:

–Idjia jara bara jai bara ba bedeaēā. çJaiba dauberrea beara biabibarica?–

Judiorāba Jesu igarapedada

²² Mañ ewaride judiorāba Jerusaleñne ewari dromada o panasidaa. Ādjirāba quīrāneba panasidaa Ācōrē de dromara idji quīrāpita biē badada waya bia bāpedadada. Mañ ewari dromara dji cūrāsaara ba jedecoade obadjidaa.* ²³ Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca ba edaare Jesura nībasia. Idji nībadama Salomō abadaa. ²⁴ Māvā bade lcalra judiorāba Jesura auđu jūrā edadapeda iwīdisidaa:

–Aba çsālbe ba dairā crīchara cawaē pe erobai? Bada Ācōrēba ēdra edabari diai jaradabala, dairā ebuda jaradua.–

²⁵ Jesuba panusia:

* **10:3** Ezequiel 34:11-31. † **10:8** Ācōrē ēpē beaba. Griego bedede bā ba “ovejaba.” ‡ **10:9** Griego bedede nāvā bā ba: “Idjira eda wāya, dajadaa wāya idjaba pōājārāda unuya.” § **10:16** Mā erobla dewara oveja nañ corrade beaēda. Mañ bedeaēba Jesuba jara basia judiorāē bida idjida iñānia.

* **10:22** Judiorāba mañ ewari Janucā abadada poa zebalra obadaa diciembre jedecoade. Quīrānebadada Juda Macabeo abadaba Ācōrē de dromara waya bia bada. Mañgāra māvāsia poa 164de Jesu todi naēna. Mañ naēna griego Antioco Epipane abadaba Ācōrē de dromara biē basia.

–Māa bārāa jarasia baribara ĩjānaē duanāa. Jūma māl Zeza trāneba o bāba mālnebemada ebuda cawabi bāa. ²⁶ Baribara bārāba ĩjānaāa, māl ovejarāē bēra. ²⁷ Māl ovejarāba māl beđeara cawa panāa. Māa āđjirāra cawa bāa. Māl bēra āđjirāba māra ēpēbadaa. ²⁸ Māa āđjirāa Ācōrē ume ewariza zocai baida dia bāa. Māl carea āđjirāra aduadeāa idjaba ni abāaba āđjirāra māl jawadebemada poya jārīnaēa. ²⁹ Māl Zezaba āđjirāra māa diasia. Idjira jūmarā cāyābara dji dromaara bāa.† Ni abāaba āđjirāra māl Zeza jawadebemada poya jārīnaēa. ³⁰ Māra māl Zeza ume abarida māwā bāa.–

³¹ Māl carea arima bea judiorāba wayacusa mōgarada edasidaa idji tabari beadi carea. ³² Maāne Jesuba jarasia:

–Māl Zezadeba ne zocārā biada bārāa unubisia. ĩsāāā ne bia ođa carea māra mōgaraba tabari beadi?–

³³ Judiorāba panusidaa:

–Dairāba bāra mōgaraba tabaridaēa ne bia o bā carea, ātebāra tabaridā bā naā đjarade bāba ara bāđjida Ācōrēana a bā carea. Mālba bāa Ācōrēra biē jara bāa.–†

³⁴ Jesuba jarasia:

–Bārā leyde nāwā bā bāa: “Māa jarasia bārāra ācōrēāda.”§ ³⁵ Dadjirāba cawa panāa Ācōrē Beđeara ewariza wārāda. Ācōrēba māl ēberārāa beđeasida jarasia: “Bārāra ācōrēāa.”

³⁶ Maāne māa ababe idji Warraāda a bāa Ācōrēba māra ara idji itea bāda bēra idjaba naā ējūānaa diabueda bēra. ĩBārāba māl carea jara panāca māa idjidebemada biē beđeasida?

³⁷ Māl Zezaba o bāda māa oē bābāāa, māl beđeara ĩjārānāda. ³⁸ Baribara idjia o bāda māa o bābāāa, māa jara bā carea bārāba ĩjānaē panāmīna māa o bā carea ĩjānāda. Māwā bārāba wārāda cawadāa māl Zezara māl ume bāda idjaba māra māl Zeza ume bāda.–

³⁹ Maāne āđjirāba wayacusa Jesura jida quīrāa panasidaa, baribara ēdra wāsia.

⁴⁰ Māwānacarea Jesura wayacusa Jordaā do quīrāa wāsia Borocuebari Juaāba naārā ēberārā borocue bādamāa.* Jesura mama besia. ⁴¹ Māwā bāde zocārā ēberārāda idjimaā wābāđjidaa. Āduba nāwā jarabāđjidaa:

–Juaāba ne ununacada oē basia baribara jūma idjia naā Jesudebema jarađara wārā araa.–

⁴² Mama zocārāba Jesura ĩjāsidaa.

11

Lazaro jaidada

¹⁻² Māl ewaride ēberā Lazaro abadada jūācāyā nūmasia. Māl Lazarora Betanianebema basia. Abari purude idji đjabawērārā Mariada, Marta sida panasidaa. Mālāā Mariaba dadjirā Boro jirūne querada wepeđa idji buđaba pōāsa jaređa basia.* ³ Maāne Lazaro đjabawērārāba Jesua beđeada diabuesidaa:

–Dai Boro, bā dji biara jūācāyā nūmaa.–

⁴ Māl beđea ūriside Jesuba jarasia:

–Lazarora beuēa, baribara jūācāyā nūmaa ēberārāba cawādamārēā Ācōrēra idji Warra sida dji dromarāda.–

⁵ Jesuba Lazarora, dji đjabawērārā sida bio quīrāa basia. ⁶ Baribara Lazaro bio jūācāyā bāda cawāđacarea wadi ewari ume besia idji bāđama. ⁷ Māwānacarea idji ume nūbabadarāa nāwā jarasia:

–Wānādra wayacusa Judeāda.–

⁸ Māl bēra idji ume nūbabadarāba jarasidaa:

–Jaradiabari, dārāē bāa Judeādebemarāba bāra mōgaraba tabari bea quīrāa pananada. ĩBāra wayacusa jāmaa wāica?–

⁹ Jesuba jarasia:

–ĩEwarira doce hora bāēca? Āsa nīra tenedraāca, idjia ānaa naā ējūāne bāda unu bā bēra. ¹⁰ Baribara diamasi nīra tenedraābaria, ānaa neē bā bēra.–

¹¹ Māwā jarađacarea Jesuba jarasia:

–Dadjirā dji bia Lazarora cāi bāa baribara māa idjira āāmane wāya.–

¹² Maāne Jesu ume nūbabadarāba idjia jarasidaa:

–Dai Boro, idjira cāi bābāāa biabāāa.–

¹³ Jesuba māl jarađadeba Lazaro beuđadebemada beđea basia, baribara idji ume nūbabadarāba crīchāsidaa Lazaro cāi bādebemada beđea bāda. ¹⁴ Mālbe Jesuba ebuda jarasia:

† 10:29 Māra griego beđeade ebuda bāēa. Aclāāmaārā nāwā jara bāa: “Māl Zezaba māa diadara ne jūma cāyābara dji dromaara bāa.” † 10:33 Levitico 24:14-16. § 10:34 Salmo 82:6. * 10:40 Juaā 1:28. * 11:1-2 Juaā 12:3.

–Lazarora jaidasia. ¹⁵ Arima badaē bēřā ml̄ra ḅasrida ḅaa maḅneba bārāba ml̄ra biara ḅjāni bēřā. Waya idjima waḅnadr̄a.–

¹⁶ Maḅne Tomá, Mĩguiso abadada ḅasia.† Maḅḅaba Jesu ume n̄babadarā waabemarāa jarasia:

–Judeadaa wānadr̄a dadjirā sida beadamārēā.–

Beudarā Jesuba ḅrēbabidebema

¹⁷ Betania purude jūēside Jesuba cawasia Lazaro tḅaripedadara ewari quĩmārē ḅada. ¹⁸ Betaniara Jerusaleḅneba mācua tḅmaē ḅasia.‡ ¹⁹ Maḅ bēřā zocārā judiorāda zesidāa Marta, Maria sobiabiḅe ādji djaba jaidada carea. ²⁰ Māwā panḅane Martaba cawasia Jesura jūēḅarḅada. Ara maḅda idji audiabariḅe wāsia. Maḅne Mariara diguida ḅesia. ²¹ Martaba Jesu unuside idjia jarasia:

–Mḅ Boro, ḅada nama ḅadabara mḅ djabara jaidāē bacasia. ²² Baribḅarḅ ml̄a cawa ḅaa jūma ḅaa Ācōrēa iwidiḅarḅara idjia oida.–

²³ Jesuba idjia jarasia:

–ḅa djabara ḅrēḅaya.–

²⁴ Maḅne Martaba jarasia:

–Māē, ml̄a cawa ḅaa idjira jir̄urebema ewariḅe ḅrēḅabida beudarā ḅrēḅabadaḅe.–§

²⁵ Jesuba jarasia:

–Mḅdr̄a beudarā ḅrēḅabibaria idjaba zocai ḅai diabaria. Bariduaba mḅda ḅjāibḅarḅ, naḅ djaraḅe beubḅarḅ sida ewariza Ācōrē ume zocai ḅaya. ²⁶ Mḅ ḅjā ḅara mḅneba zocai ḅa bēřā ewariza zocai ḅaya. ḅḅaa maḅḅara ḅjā ḅaca?–

²⁷ Maḅne Martaba panusia:

–Māē mḅ Boro, ml̄a ḅjā ḅaa ḅara Ācōrē Warrada, Ācōrēba ēdr̄a edabari diai jaraḅada, naḅ ējūāne zeida ḅadada.–

Jesu Lazaro carea jīāna

²⁸ Māwā jaraḅacarea Martara wāsia idji djabawērāmaa. Maḅbe iwidr̄a jarasia:

–Dji Jaraḅiarira nama ḅaa. Idjia ḅāa ne jara quĩrā ḅaa.–

²⁹ Maḅ ūr̄peda Mariara piradr̄apeda Jesu ḅamaa isabe wāsia. ³⁰ Jesura purude eda wāē ḅasia. Wadiḅida Martaba idji ununama ḅasia. ³¹ Maḅne judiorā Maria sobiabiḅi carea idji diguida panḅaba unusidāa idjira isabe piradr̄apeda dajadaa wāḅarḅada. Maḅ carea idji caidū wāḅadaba jarasidāa:

–Idjira Lazaro tḅaripedadamaa jīāne wāḅarḅaa.–

³² Mariara Jesu ḅama jūēside ara idji unubḅarḅada idji jir̄ū caita ḅarru cōḅesia. Maḅne jarasia:

–Mḅ Boro, ḅada nama ḅadabara, mḅ djabara jaidāē bacasia.–

³³ Jesuba Maria j̄gua j̄jāḅarḅada idjaba judiorā idji ume zepedada sida j̄jāḅadada unuside ādjirā carea bio sopua nūmepeda j̄gua ḅḅasia.* ³⁴ Maḅbe iwidiḅia:

–Idjira ḅsāma tḅbarisidā?–

–Ādjirāba panusidāa:

–Dai Boro, acāde wāna.–

³⁵ Jesura j̄jāsia. ³⁶ Māwā ḅade judiorā arima duanḅa jarasidāa:

–Acādadua idjia sācua Lazarora quĩrā ḅasida.–

³⁷ Baribḅarḅ ḅcarḅ ḅdjirāneḅemaba jarasidāa:

–Dauberrea ḅa biabiḅada ḅsāwāērā poya carebaē basi Lazaro beurāmārēā?–

Jesuba Lazaro ḅrēḅabida

³⁸ Jesura wayacusa j̄gua ḅḅasia. Maḅbe Lazaro tḅaripedadama jūēside. Maḅḅara eya uria ḅasia. Dji eda wāḅadara mōgarara jūātr̄a ḅasia. ³⁹ Maḅne Jesuba jarasia:

–Jāḅ mōgarara āyā ḅadadua.–

Marta, dji jaidada djabawērāba Jesua jarasia:

–Mḅ Boro, idji jaidadara ewari quĩmārē ḅa bēřā cōḅusia cadjirua ḅaa.–

⁴⁰ Baribḅarḅ Jesuba jarasia:

–ḅMāa jaraē basica ḅaa wārāda ḅjāibḅarḅ, Ācōrēra dji droma ḅada unuida?–

⁴¹ Māwā ḅade ēberārāba mōgarara āyā ḅasidāa. Maḅbe Jesuba ḅtaa acḅpeda jarasia:

† 11:16 Mĩguiso. Griego tr̄Dídimoḅa jara ḅaa mĩguisoda. ‡ 11:18 Tḅmaē ḅasia. Griego beḅeade ḅḅaa “quince estadia.” Maḅara kilómetro ūḅeaca ḅaa. § 11:24 Isaia 26:19; Daniēl 12:1-3. * 11:33 Ādjirā carea. Acḅamaarā Jesura sopuasia ādjirāba j̄jāne basi bēřā idjia Lazarora ḅrēḅabida. Dewarāmaarā Jesura sopuasia naḅ ējūāne ēberārāba beubada, cacua biē beabada, idjaba cadjirua obada bēřā.

–Zeza, m̄a b̄la bia jaraya m̄la iwidiidara ūr̄na b̄r̄ā. ⁴² M̄a cawa b̄la b̄la m̄l bedeara ūr̄i babarida, barib̄l̄a m̄la māl̄ḡara jarasia nāl̄ḡar̄ā ēber̄ār̄āba cawad̄am̄r̄ēā b̄lab̄l̄a m̄ra diabuesida.–

⁴³ M̄awā jaradacarea Jesuba j̄igua tr̄l̄ jarasia:

–jLazaro, dajadaa zedua!–

⁴⁴ Ara mālda Lazaro beu badada dajadaa zesia. Idji j̄lwara, idji j̄r̄ū sida wadi wuaba bar̄ā beasia. Idjaba idji qūr̄āra wuaba ānēbari basia. Māl̄ne Jesuba jarasia:

–Ēr̄ān̄dua bia t̄gam̄r̄ēā.–

Judiorā bororāba Jesu beadi carea bedea aupedada

Mateo 26:1-5; Marco 14:1-2; Luca 22:1-2

⁴⁵ Zocārā judiorā Maria ac̄l̄de w̄pedadaba unusidaa Jesuba odara. Māl̄ b̄r̄ā ādjirāba ij̄āsidaa. ⁴⁶ Ac̄l̄l̄ara pariseorāmaa w̄sidaa Jesuba oda jarade. ⁴⁷ Māl̄ carea pariseorāra, sacerdote bororā sida j̄ūma judiorā dji dromarā ume ābaa dji j̄aresidaa. N̄wā jarasidaa:

–Dadjirāba ṽsāwā odi? Māl̄ ēber̄āba ne ununacada zocārā o b̄la. ⁴⁸ Idjida idu b̄l̄d̄ib̄l̄a j̄ūmarāba cr̄ichadia idjira dadjirā boroda. Idjida ēp̄enib̄l̄a romanorāra zedapeda dadjī Ācōrē de dromara babuedia idjaba j̄ūma dadjī judiorā sida quenania.–

⁴⁹ Mama aba basia Caipā abadada. Idjira māl̄ poade dji dromaara b̄l̄ sacerdote basia. Māl̄ Caipāba jarasia:

–jBār̄āra cr̄icha neē pan̄la! ⁵⁰ Romanorāba j̄ūma dadjirā beadi cāyābara biara b̄la ēber̄ā aba dadjī judiorā carea beuida.–

⁵¹ Caipāba ara idji cr̄ichadeba m̄wā jaraē basia. Āteb̄l̄a idjira māl̄ poade dji dromaara b̄l̄ sacerdote b̄r̄ā Ācōrēb̄l̄a idjia jarabisia Jesura j̄ūma judiorā carea beuida b̄l̄da. ⁵² Barib̄l̄a ababe judiorā carea beuē basia, āteb̄l̄a beusia j̄ūma Ācōrē warrarā nāl̄ ēj̄ūāne beara puru aba b̄l̄i carea.† ⁵³ Judiorā dji dromarāba bedea b̄l̄sidaa mama b̄ba āta cr̄icha j̄l̄l̄ēda Jesu beadi carea.

⁵⁴ Māl̄ b̄r̄ā Jesura judiorā tāēna ebuda n̄baca basia, āteb̄l̄a Judeadebemada āyā w̄asia. Epraīl̄ purude idji ume n̄babadarā ume bade w̄asia. Māl̄ purura ēj̄ūā pōāsa ewaraga b̄l̄ caita b̄la.‡

⁵⁵ Judiorā Egiptodeba ēdr̄l̄pedada qūr̄ānebabada ewarira caita basia. Māl̄ra ewari droma b̄r̄ā puruzabemarāda Jerusalēnaa w̄sidaa ādjia obada qūr̄āca o pan̄l̄neba Ācōrē qūr̄āpita bia beadi carea.§ ⁵⁶ Māl̄ ewari de ēber̄ār̄āba Jesura j̄l̄l̄ n̄basidaa. Ācōrē de droma dajada ābaa duan̄ne iwidiabadjidaa:

–Bār̄āmarā ṽdjira nāl̄ ewari droma obadade zebá?–

⁵⁷ Barib̄l̄a sacerdote bororāba pariseorā bida jarasidaa bariduaba Jesuda j̄ūesida cawasidara jaraida b̄l̄da idji jidadam̄r̄ēā.

12

Mariaba quera Jesu j̄r̄ū l̄r̄l̄ weada

Mateo 26:6-13; Marco 14:3-9

¹ Egiptodeba ēdr̄l̄pedada qūr̄ānebabada ewari j̄ūēi carea wadi sei ewari b̄l̄de Jesura Betania purudaa w̄asia Lazaro babarimaa. Māl̄ Lazarora Jesuba l̄r̄ēbabida basia. ² Jesura zeda b̄r̄ā quewarabema codira wai b̄la osidaa. Martaba codi careabemara jedeca basia. Māl̄ne Lazaro sida Jesu ume ne co basia. ³ M̄awā pan̄l̄ne Mariaba nardo quera idji awa quiruda, nēb̄la b̄l̄da t̄aza ume enepeda Jesu j̄r̄ūne weasia.* Māl̄be idji budaba pōāsa jaresia. Māl̄ queraba dji dera j̄ūma t̄ūāpa n̄mesia. ⁴ Māl̄ne Jesu ume n̄babarida aba basia Juda Iscariote abadada. Judaba Jesura j̄idabi basia. Māl̄ Judaba jarasia:

⁵ –ṽCārē cārēā j̄āl̄ querara nēdobueē basi? Nēdobuedabara poa aba trajab̄l̄l̄de edabari qūr̄āca edacasia. Māl̄ba ne neē quedeara carebacasia.–

⁶ Barib̄l̄a idjia m̄wā jaraē basia ne neē quedeada cr̄icha b̄l̄ b̄r̄ā, āteb̄l̄a m̄wā jarasia ne dr̄labari b̄r̄ā. Ādji parata wagabada buchacara idjia erob̄abadjia barib̄l̄a māl̄nebemada dr̄labadjia. ⁷ Māl̄ne Jesuba jarasia:

† 11:52 Isaia 11:12; Jeremia 23:3; Miq̄uea 2:12. ‡ 11:54 Epraīl̄ purura Jerusalēneba ewari aba basia. § 11:55

Ewari droma odi naēna judiorāra Ācōrē qūr̄āpita bia beadida panasidaa. Ab̄al̄ba ēber̄ā beudada tāib̄l̄a wa waraib̄l̄a, siete ewari Ācōrē qūr̄āpita biē bebadjia. Māl̄ carea ne oida basia: ac̄l̄dua Numero 19:16-22; 2 Cronica 30:13-21. M̄awā oēb̄l̄a ewari dromara oca basia. Jesu ewari de judiorāba jaradiabadjidaa judior̄ Israel drua āi beara Ācōrē qūr̄āpita biē beada. Māl̄ carea Jerusalēl̄ purudaa zedapeda siete ewari dār̄abadjidaa Ācōrē qūr̄āpita bia panani carea. * 12:3 Taza umē. Libra aba wa medio litro wa tresciento gramo.

–Naλ wērā māwā jararādua. Idjia naλ querara waga erobasia mλ tλbaridi ewari carea.†
 8 Ne neē quedeara ewariza bārā tāēna panania, baribAΓA mλra bārā ume ewariza baēa.–

Judiorā bororāba Lazaro beadi carea bedea aupedada

9 Zocārā judiorāba cawasidaa Jesura Betaniane bλda. Maλ bērā idji acλde wāsidaa. Maλ awara Lazaro, Jesuba λrēbabida sida acλde wāsidaa. 10-11 Lazaro λrēbada carea judiorā zocārāba sacerdotē bororāra igaradapeđa Jesuda ijsāsidaa. Maλ carea sacerdotē bororāra bedea ausidaa Lazaro sida beadi carea.

Jerusaleλnebemarāba Jesu audiabaripeđada

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Luca 19:28-40

12 Nurēma zocārā ēberārā ewari droma odi carea Jerusaleλnaa zepedadaba cawasidaa Jesura Jerusaleλne jūebarλda. 13 Maλ carea ādjirāba uruta quēdua quīrāca beada tadapeđa idjira audiabaripeđada wāsidaa. Nāwā jīgua jarasidaa:

–iBio biya quīrua!‡ iBio bia bλa dadjirā Ācōrē trλneba zebAΓAra! iBia quīrua Israeldebema Borora!–

14 Maλne Jesuba burro zaqueda unupeđa λrλ chūmesia. Māwāsia Ācōrē Bedeade jara bλ quīrāca:

15 Wayarānadua, Sioλ eyade bearā. Acλdadua, bārā Borora burro zaque λrλ zebAΓA.§

16 Jesu ume nībabadarāba maλra unu panamīna cawadaē panasidaa. BaribAΓA Jesu λrēbapeđa bajānaa wānacareabAΓA cawasidaa Ācōrē Bedeade idjidebema naēna bλdada jūma wārāda māwāsida.

17 Jesuba Lazaro beu badada trλpeda λrēbabiside zocārā ēberārāda arima duanasidaa. Māwānacarea ādjia unupedadada nēbarλbadjidaa. 18 Jesuba maλ ne ununaca ođara zocārāba ūrīsidaa. Maλ bērā idji audiabaripeđada wāsidaa. 19 Maλne pariseorāba ara ādjiduba jara duanasia:

–iAcλdadua! Jūmarāda idji caidu wābλdaa. Maλ bērā dadjirāba o quīrā panAra poya ođāēa.–

Jesuba idji beadi jarada

20 Maλ ewari droma o panane λCARA griegorāda Ācōrēa bia beedeadi carea Jerusaleλne jūēsidaa. 21 MaλGARāra Pelipe, Jesu ume nībabarimaa wāsidaa. Maλ Pelipera Galileade bλ puru Betsaidadebema basia. Ādjia Pelipea jarasidaa:

–Dairāba Jesura unu quīrā panA.–

22 Maλ carea Pelipeba Andrēa jarade wāsia. Maλbe ādjia Jesua jarasidaa. 23 Maλne Jesuba jarasia:

–Ewarira jūesia. Ācōrēba mλ, Naλ Djara Edadara dji Dromada bλya. 24 Mλa wārā arada jaraya: beuda quīrāca trigo tada joudaēbAΓA, ara māwā abari tada bābaria. BaribAΓA joudibAΓA maλ tara tunupeđa bio zaubaria. 25 Ara maλ quīrāca Ācōrē cāyābara naλ djarade zocai baida biara jAΓA bλba maλ zocai baira aduaya. BaribAΓA naλ djarade zocai bai jAΓA cāyābara mλda ēpēibAΓA Ācōrē ume ewariza zocai baya. 26 Bariduada mλ nezoca ba quīrā bλbAΓA, mλ ume nībaida bλa. Mλ wābAΓAmaa mλ nezoca sida wāya. Bariduada mλ nezocabAΓA, mλ Zezaba idjira dji dromada bλya.

27 Wārāda mλra bio sopua bλa. iMλa cārēda jarai? iMλa jaraica “Zeza, mλ bia mīgaidebemada ēdra bλdua”? Māwā jaraēa mλra maλ carea zeda bērā. 28 ĀtebAΓA jaraya: Zeza, maλgλdeba jūmarāa cawabidua bAra dji Dromaara bλda.–

Ara māwābAΓAde ēberārā arima duanλba beedeada bajānaa ūrīsidaa. Maλ bedeeba jarasia:

–Mλa naēna cawabisia mλra dji Dromaara bAra idjiba wayacusa cawabiya.–

29 Maλ bedea ūrīsidade λCARAba jarasidaa baada juruuasida. Dewararāba jarasidaa:

–Bajānebema nezocaba Jesua bedeasia.–

30 Maλne Jesuba jarasia:

–Maλ bedeara mλ iteaē basia. Biara bārā itea basia. 31 ArābAΓA Ācōrēba cawabiya naλ ējūānebemarāra beedeade duanada. ArābAΓA diauru, naλ ējūānebema borora Ācōrēba poyaya. 32 Mλ λA jira bλbλdade mλa jūmarāda eneya mλ ijanamārēā.–

33 Māwā jarasia idjira crude cachū beadida cawabi carea. 34 Ēberārā mama duanλba Jesua jarasidaa:

–Ācōrēba Moisea diada leydeba dairāba cawa panA Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara beuca baida.* Bλa iSāwā jara bλ Naλ Djara Edadara crude cachūdida? Naλ Djara Edadara

† 12:7 Idjia naλ querara waga erobasia mλ tλbaridi ewari carea. Griego beedeade maλra ebuda bλēa. ‡ 12:13 iBio bia quīrua! MaλgAra arameo beedeade jarabadaa “Hosana.” § 12:15 Jerusaleλ purura Sioλ eyade bλa. Zacaria 9:9; Isaia 40:9-10; Sofonias 3:14-17. * 12:34 Isaia 9:7; Ezequiel 37:25; Salmo 72:17; Salmo 89:35-37.

¿cai?–

³⁵ Jesuba jarasia:

–Naã ãnaara bãrã ume dãrã ßaëa. Maã carea ãnaane nĩbadadua idji bãrã ume ßamisa cawadaëne pãimane beada amaaba. Pãimane nĩba adua ßla sãmaa wãda. ³⁶ Ñnaa bãrã tãena eropanane maã ãnaara ãñanadua ãnaanebema ëberãrãda beadi carea.–

Maã bedea jaradacarea Jesura ara maãda wãpeda mĩrusia.

Judiorãba waðibida Jesu ãñanaë duanana

³⁷ Jesuba ne ununacada zocãrã ëberãrã quĩrãpita oðamĩna ãdjirãba waðibida ãñanaë panasidaa. ³⁸ Æcõrëneba bedebari Isaiaba jarada quĩrãca wãrãda mãwãsia. Nãwã jarasia: Dai Boro, ¿daiba jarapedadara caiba ãñasi?

Æcõrëba idji ßãlara ¿caia cawabisi?†

³⁹ Maã bãrã ãdjirãba poya ãñanaë basia, Isaiaba jarada quĩrãca:

⁴⁰ Mãa ãdjirãra dauberrea ßea quĩrãca ßasia idjaba so zarea ßasia

ãdji dauba unu panamĩna cawarãnamãrëã idjaba ãrĩ panamĩna soðeba cawarãnamãrëã.

Mãwã panã bãrã mãmaa zedacaa mãa biabimãrëã.‡

⁴¹ Isaiaba idji cartade mãwã ßasia Jesura dji Dromada ßeida unupeða mãñnebemada beedada bãrã.§

⁴² Isaiaba mãwã ßadamĩna zocãrã judiorãba, judiorã dji dromarã biða Jesura ãñasidaa baribãrã ebuda jaradaë basia. Waya panasidaa pariseorãba ãdjirãra judiorã dji jarebada dedebemada ãyã jãretadida. ⁴³ Æcõrëba ãdjida bia jarai cãyãbara maã judiorãba biara quĩrã panasidaa ëberãrãba bia jaradida.

Æcõrëba Jesu bedeadeba ëberãrã cawa oya

⁴⁴ Mãbe Jesuba jĩgua jarasia:

–Mã ãñã ßãba mã Diabueda sida ãñã ßãa. ⁴⁵ Mã unu ßãba mã Diabueda sida unu ßãa. ⁴⁶ Mãra naã ëjũãnaa ãnaa quĩrãca ze ßãa mã ãñãbadara pãimane ßearãnamãrëã. ⁴⁷ Aßãba mã beedada ãrĩpeda ãñãëbãrã, mãã idjira bië ßãëa, mãra naã ëjũãne bea bië ßãi carea zeë ßã bãrã. Mãra naã ëjũãne bea ëðrã edai careabãrã zesia. ⁴⁸ Baribãrã mã igara ßãra, mã bedea bia edaë ßãra Æcõrëbãrã cawa oya. Jĩrũarebema ewaride Æcõrëba cawabiya idjira bedeadeba ßãda mãã jarada bedeara ãñanaë bãrã. ⁴⁹ Mãra ara mãdjideba bedea ßãëa. Mã Zeza, mã namaa diabuedaba mãã jarasia cãrëda jaraida ßãda idjaba sãwã mã bedeara jaraida ßã sida. ⁵⁰ Mãã cawa ßãa idjia mã bedeara jarabi ßãda ëberãrã idji ume ewariza zocai duananamãrëã. Mãã carea mã Zezaba mãã jarada quĩrãca mãã bedea ßãa.–

13

Jesuba idji ume nĩbabadarã jĩrũ sagãda

¹ Egiptodeba ëðrãpedada quĩrãnebabada ewari bai naëna Jesuba cawa basia idji ewarira jũëbãrãda. Cawasia naã ëjũãra amepeda idji Zezamaa wãida. Jesuba jũma idjiderã naã ëjũãne ßeara bio quĩrã ßãda bãrã idjia mãã quĩrãra unubisia aba idji beubãrã ewaridaa.

² Qewara pãimabãrãde ne co panasidaa. Baribãrã mãã naëna diauruba Simoã warra Juda Iscariote soðe crĩchada diaðoasia Jesu jidabimãrëã. ³ Jesuba cawa basia idji Zezaba ne jũmada idji jãwade ßãsida, idjaba cawa basia idjira Æcõrëmaãba zepeda waya Æcõrëmaa wãida. ⁴ Baribãrã Jesuba osia nezocaba obari quĩrãca. Ædjirãra qewara ne co panane pirabaripeða idjia ãrã jã ßãbarida ërãsia. Mãbe cacua jarebadada edapeda carã ßãrã jãsia. ⁵ Epedeco jũguruade baidoda jue edapeda idji ume nĩbabadarã jĩrũra sagãsia. Ædjiza sagãpeda ãdji jĩrũra cacua jarebadaba pããsa jaresia.

⁶ Jesuba Simoã Pedro jĩrũ sagãbãrãde Pedroba jarasia:

–Mã Boro, ¿ãã mã jĩrũda sagãica?–

⁷ Jesuba panusia:

–Mãã o ßãra ßãã nawena cawaë ßãã baribãrã nocoare ebuda cawaya.–

⁸ Baribãrã Pedroba jarasia:

–Mã jĩrũra ßãã sagãcara ßãã.–

Jesuba jarasia:

–Mãã ßãã jĩrũda sagãëbãrã, ßãã mãrëëã.–

⁹ Mãã bãrã Simoã Pedroba jarasia:

–Mãwã baibãrã, mã Boro, mã jĩrũ awa sagãrãdua, jãtebãrã mã jãwara, mã boro sida sagãdua!–

¹⁰ Mãã carea Jesuba jarasia:

† 12:38 Isaiã 53:1. ‡ 12:40 Isaiã 6:10. § 12:41 Isaiã 6:1-5.

–Ēberā cuidacarea ababe idji jīrū awa saglida bala idji cacuara jūma bia sagla bā bēřā. Bārāra jūmaena saga beaa, māwāmīna aba nama bala saglē bāda.–

¹¹ Jesuba cawa basia caiba idjira jidabida. Mał carea jarasia: “Aba nama bala saglē bāda.”

¹² Ādjirā jīrū saglacuadacarea Jesuba wayacusa idjia łrā jā bābarira jāsia. Małbe ne cobadama wayacusa chūmepeda jarasia:

–¿Cawasiđaca cārēē mla bārā jīrūra saglasida? ¹³ Bārāba młra Jaradiabariada abadaa idjaba bārā Boroada abadaa. Wārāda aride jara panlaa, māwā bā bēřā. ¹⁴ Małba mł, bārā Boroada idjaba Jaradiabariba nezoca quīrāca bārā jīrūra saglada bēřā bārā bida nezoca quīrāca bādjiza jīrū saglėdida panlaa. ¹⁵ Mla jāwā unubisia bādjiza dji carebadāmārēē. ¹⁶ Mla wārā arada jaraya: ni abal nezocada idji boro cāyābara auđuara bāēā. Diabuedara idji diabueda cāyābara auđuara bāēā. Nezocaba obari quīrāca mla oda bēřā, bārā bida abari quīrāca odida panlaa. ¹⁷ ¿Cawasiđaca? Māwā jā odibarla wārāda bia panania.

¹⁸ Mla jaraē bala jūma bārāra bia beadida, mla edadarā sāwā beada cawa bā bēřā. Ācōrē Bedeade bā bā quīrāca wārāda māwāmārēē mla jarabarla: “Aba mł ume ne co bāda mł ume dji quīrūda besia.”* ¹⁹ Mla ara nawena małgara jarabarla wađi māwāi naēna, wārāda māwābargađe bārāba Młra Młda jīānamārēē.† ²⁰ Wārā arada mla jaraya: mla diabuebarada abalaba bia edabarla młda bia edabarla. Idjaba mł bia edabarlaba mł Diabuedara bia edabarla.–

Jesuba Judadebema jarada

Mateo 26:20-25; Marco 14:17-21; Luca 22:21-23

²¹ Māwā jarapeda Jesura bio sopua besia. Māwā bāde ebuda jarasia:

–Wārā arada mla jaraya: aba bārānebemaba młra jidabiya.–

²² Idji ume nībabadarāra abarica dji acł duanesidaa Jesuba jaradara cawadaē bāda bēřā.

²³ Małne aba basia Jesuare chūmāda.‡ Małgłba ara idjida “Jesuba bio quīrā bā” abadjia.

²⁴ Simoł Pedroba idjia boroja jarasia caidebemada beđea bāda Jesua iwīđimārēē. ²⁵ Małbe Jesuare chūmaba iwīđisia:

–Dai Boro, ¿caiba bāra jidabi?–

²⁶ Jesuba panusia:

–Mla pałda sōberapeda abalaa diaya. Mał ēberāra idjia.–

Ara małda pałra sōberapeda Jesuba Simoł Iscariote warra Judaa diasia. ²⁷ Judaba mał codacarea Satana jawaeda besia. Małne Jesuba Judaa jarasia:

–Bala oya bāra isabe odua.–

²⁸ Baribarla ne co duanaba ni abalaba cawadaē basia Jesuba cārē cārēē māwā jarasida.

²⁹ Judaba ādji parata wagabada buchacara erobabadjia. Mał bēřā łcargaba crīchasiđaa Jesuba dji ewari droma careabemada nēdomārēē jarasida wa parata neē queđeaa diabi bāda. ³⁰ Judaba pałra copeda ara małda dajadaa wāsia. Małra pāmanacarea basia.

Jesuba obi bā beđea djiwīđi

³¹ Juda wānacarea Jesuba jarasia:

–Arābarga Ācōrēba unubiya mł, Nał Djara Edadara dji dromada. Mał awara młneba Ācōrēba unubiya ara idjida dji dromada. ³² Mł, Nał Djara Edadaba Ācōrēra dji dromada unubibarla, Ācōrēba młra abarica dji dromada unubiya. Idjia dārāēne małra unubiya.

³³ Bārāra mł dji biarā bēřā mla jaraya: młra bārā ume dārā bāēā.§ Mla judiorā bororāa jarada quīrāca nawena bārāa jaraya: bārāba młra jarglėdia, māwāmīna mł wābarglamaa poya wānaēā.*

³⁴ Mla obi bā beđea djiwīđida bārāa jaraya: bārāra bio dji quīrā beadaua.† Mla bārā bio quīrā bā quīrāca bārā sīda abarica dji quīrānadaua. ³⁵ Bārāda māwā dji quīrā pananibarla, jūmarāba cawadia bārāra mł ume nībabadarāda.–

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Luca 22:31-34

³⁶ Simoł Pedroba Jesua iwīđisia:

–Dai Boro, ¿bāra sāmaa wāi?–

Małne Jesuba panusia:

–Mł wābarglamaa bāra nawena poya wāēā, baribarla tēābe mł caidu wāya.–

* **13:18** Salmo 41:9. † **13:19** Isaia 43:10. ‡ **13:23** Jesuare chūmāda. Griego beđeade bā bala: “Jesumaa tūrī chūta bāda.” Judiorā Egiptođeba ēđrapedada quīrānebada ewaride māwā ne cobadjidaa. “Jesuba bio quīrā bā” abadjia. Juałba ara idjida māwā jarabadjia. § **13:33** Mł dji biarā. Griego beđeade bā bala “mł warra zaquerā.” * **13:33** Juał 7:33; 8:21. † **13:34** Mla obi bā beđea djiwīđi. Ācōrēba obi bā beđea dji drōda Levitico 19:18de, Deuteronomio 6:5de unubadaa.

³⁷ Pedroba iwidiisia:

–Dai Boro, ¿sāwāērā m̄lra b̄l ume poya wāé? M̄lra b̄l carea beuida b̄la.–

³⁸ Māne Jesuba jarasia:

–¿B̄lra m̄l carea wārāda beuida b̄lca? Wārā arada m̄la jaraya: eterre berui naēna b̄la b̄arina ūbea jaraya m̄lra unucada.

14

Jesuba idjideba dadjirā Zezamaa wāni jarada

¹ Sopua bearānadia. Ācōrēba aride o b̄ada wārāda ijānadia. Idjaba m̄la aride o b̄l sida wārāda ijānadia. ² M̄l Zeza b̄abarima dadjirā duananira baraa. M̄lra mamaa wāya bārā beadima bia oi carea. Māwāēbara m̄la jaraē bacasia. ³ M̄lra bārā beadima bia ode wāya. Mālbe wayacusa zeya bārā edei carea m̄l ume beadamārēā. ⁴ Bārāba cawa panla m̄lra sāmaa wāida. Dji o sida cawa panla.–

⁵ Barib̄lra Tomāba jarasia:

–Dai Boro, adua panla b̄lra sāmaa wāida. ¿Sāwā māl ora cawadi?–

⁶ Māne Jesuba jarasia:

–Māl ora m̄la. M̄lneba Ācōrēra wārāda cawa panla idjaba zocai bai arada eropanla. M̄lneba wānaēb̄lra ni abalda m̄l Zezamaa poya jūēnaēa. ⁷ Bārāba m̄lra wārāda cawa panlab̄lra, m̄l Zeza sida cawa panla. * Idib̄lra bārāba idjira cawa panla unu panl b̄ērā.–

⁸ Māne Pelipeba idjia jarasia:

–Dai Boro, dadji Zezara daia unubidua. Ara mālba bia b̄la.–

⁹ Māl carea Jesuba jarasia:

–Pelipe, m̄lra dārāb̄lra bārā ume b̄ada. B̄la m̄lra ¿wadibida cawaē b̄lca? M̄l unu b̄aba m̄l Zeza sida unu b̄la. B̄la ¿sāwā jara b̄l “dadji Zezara daia unubidua”? ¹⁰ ¿B̄la ijāē b̄lca m̄lra m̄l Zeza ume ābaa b̄ada idjaba m̄l Zezara m̄l ume ābaa b̄ada? M̄la bedea b̄lra ara m̄ldjideba bedeacaa. Āteb̄lra m̄l Zeza m̄l ume ābaa b̄lra m̄lneba bedea b̄la. Wārāda m̄lneba ne jūmada idjia obaria. ¹¹ Ijānadia m̄lra m̄l Zeza ume ābaa b̄ada idjaba m̄l Zezara m̄l ume ābaa b̄ada. M̄la māwā jara b̄l carea bārāba ijānaē panlab̄lra, m̄la o b̄l carea ijānadia.

¹² Wārā arada m̄la jaraya: bariduaba m̄lra ijā b̄lab̄lra, m̄la o b̄lra idjia bida oya. Wārāda m̄la o b̄l cāyābara idjia auduara oya, m̄lra m̄l Zezamaa wāi b̄ērā. ¹³ Bārāba m̄lra ijā panl b̄ērā m̄l tr̄lneba iwidīb̄lra m̄la jūma oya. Māwā m̄lneba ebūda b̄aya m̄l Zezara dji dromada. ¹⁴ Wārāda bārāba m̄lra ijā panl b̄ērā jūma m̄l tr̄lneba iwidīb̄lra m̄la oya.

Jesuba Ācōrē Jaure dai jarada

¹⁵ Bārāba m̄lra wārāda quīrā panlab̄lra, m̄l bedeara ijā o panania.† ¹⁶ Māl b̄ērā m̄l Zeza iwidiya bārā Carebarida diabuemārēā. Mālḡlra bārā ume ewariza b̄aya. ¹⁷ Idjira Ācōrē Jaurea. Idjia Ācōrēra wārāda cawabibaria. Nāl ējūānebemarāba idjira poya edadaēa, ununaca b̄ērā idjaba adua panl b̄ērā. Mālne bārāb̄lra idjira cawa panla, bārā ume b̄l b̄ērā idjaba bārā sode bai b̄ērā.‡

¹⁸ M̄la bārāra jērāmārā quīrāca ameēa. M̄lra wayacusa bārāmaa zeya. ¹⁹ Dārāēne nāl ējūānebemarāba m̄lra waa ununaēa barib̄lra bārāba m̄lra ununia. M̄la zocai bai arada erob̄l b̄ērā, bārā bida zocai bai arada erobeadiā. ²⁰ M̄l zedacarea bārāba cawadia m̄lra m̄l Zeza ume ābaa b̄lra, bārāra m̄l ume ābaa panlra, idjaba m̄lra bārā ume ābaa b̄lra. ²¹ M̄l bedea ūrīpeda ijā o b̄lra m̄lra quīrā b̄la. Ab̄alba m̄lra quīrā b̄lab̄lra, m̄l Zezaba idjira quīrā b̄aya. M̄la bida idjira quīrā b̄aya, idjaba ara m̄lra idjia unubiya.–

²² Mālbe dewara Juda, Iscarioteēba Jesua iwidiisia:

–Dai Boro, ¿sāwā b̄lra dairā unubi barib̄lra nāl ējūānebemarā unubiē?–

²³ Jesuba panusia:

–M̄l quīrā b̄lra m̄l bedeara ijā o b̄aya. M̄l Zezaba idjira quīrā b̄aya. Mālbe दौरa idjima zedā idji ume ābaa panani carea. ²⁴ M̄l quīrāē b̄lra m̄l bedeara ijā oca. Bārāba ūrī panl bedeara m̄lreēa, āteb̄lra m̄l Zeza, m̄l Diabuedadea.

²⁵ Mālḡlra m̄la bārāra jara b̄la wadibida bārā ume b̄l b̄ērā. ²⁶ Barib̄lra m̄l Zezaba m̄l tr̄lneba idji Jaurea diabueya bārā Carebarida b̄amārēā. Ācōrē Jaureba ne jūmada bārāa jaradiaya. Idjia bārāa jūma m̄la jaradara quīrānebabiya.

²⁷ M̄la necai baida bārā sode ameya. M̄la dia b̄l necai baira nāl ējūānebemarāba poya diadacaa. Māl b̄ērā jūmawāyā sopuarānadia. Ne wayarānadia. ²⁸ M̄la bārāa jarasia

* **14:7** Bārāba m̄lra wārāda cawa panlab̄lra, m̄l Zeza sida cawa panla. Griego beedeade Ḅlra cartade b̄l b̄la: “Bārāba m̄lra wārāda cawa pananabara, m̄l Zeza sida cawacasiāa.” † **14:15** Ijā o panania. Griego beedeade Ḅlra cartade b̄l b̄la: “Ijā o pananadia.” ‡ **14:17** Bārā sode bai b̄ērā. Griego beedeade Ḅlra cartade b̄l b̄la: “Bārā sode b̄l b̄ērā.”

māra wābāra da idjaba waya bārā ume bađe zeida. § Bārāba māda wārāda quīrīā panābara bāsrīdacasīdaa mā Zezamaa wāyana ada carea. Mā Zezara mā cāyābara dji dromaara bā bēā māra wayacusa bāya mādji naārā bađamaa. ²⁹ Mā maāgāra jara bāa wađi māwāi naēna, wārāda māwābārađe bārāba tjanamārēā.

³⁰ Māra bārā ume dārā beđeaeā, naā ējūānebema borora zebāra bēā. Idjia māra poyāemīna beabiya. ³¹ Māwā mā Zezaba obi bađa māā tja oya. Maāgādeba naā ējūānebemarāba cawādia mā mā Zezara bio quīrīā bađa.

Piradrādadua. Wānadrā.–

15

Jesura uva jācara dji araa

¹ Jesuba jarasia:

–Māra uva jācara dji araa. * Mā Zezara dji baria. ² Mā jāwate zaudacara idjia jūma tlcuaya, baribāra dji zaubada jāwate quīrācūta tlcuabaria biara zaudamārēā. ³ Mā beđeada tja panā bēā bārāra jāwate quīrācūta tlcuāda quīrāca biya beaa. † ⁴ Mā ume ābaa beādadua mā bārā ume ābaa bā quīrāca. Jācarade caraē bā jāwate ara iduba zauca. Ara mā quīrāca bārāda mā ume beādaēbāra zaudāēā.

⁵ Māra uva jācara dji araa. Bārāra mā jāwate. Mā ume ābaa beara bio zaubadaa, māra bārā ume ābaa bā bēā. Bārāba mā neē ni cārē sida Ācōrē itea poya odaēā. ⁶ Mā ume ābaa bāera mā Zezaba āyā batabueya jāwate zauca quīrāca. Mā jāwate purrubādacarea dadjia ābaa buedapeđa babuebaadaa.

⁷ Bārāda mā ume ābaa beādiabāra, mā beđeada tja o pananibāra, iwidīdadua jūma bārāba quīrābadada. Maāne mā diaya. ⁸ Bārāda bia zaudibāra unubidīa wārāda mā ume nībabadarāda māwā beada. Māwā unubidīa mā Zezara dji dromada.

⁹ Mā bārāra quīrīā bāa mā Zezaba mā quīrīā bā quīrāca. Mā bēā mā quīrīāneba pananādua. ¹⁰ Mā obi bā beđeada tja ođibāra, wārāda mā quīrīāneba panania. Ara mā quīrāca mā Zezaba obi bā beđeada tja o bā bēā idji quīrīāneba babaria. ¹¹ Jūma maāgāra māa jara bāa bārāra mā ume bio bāsrīda beādamārēā.

¹² Mā obi bā beđeada naāgā: bārāra dji quīrīānadua mā bārā quīrīā bā quīrāca. ¹³ Ēberāda idji dji bia carebai carea beuibāra, ni abaaba mā cāyābara poya biara quīrīāra erobaēā. ¹⁴ Mā obi bā beđeada bārāba tja ođibāra bārāra mā dji biarāa. ¹⁵ Mā bārāra waa mā nezocaađa aēa. Nezocaba idji boroba oi crīcha bāra adua bāa. Mā bārāra mā dji biarāana aya. Mā bārāa cawabisia ne jūma mā Zezadeba ūrīnada. ¹⁶ Bārāba māra edadaē basia. Māabāra bārāra edasia. Mā bārāra basia wānapeda bia zaudamārēā, idjaba mā zaubādara dārā droamārēā. Mā bārāra edada bēā mā Zezaba jūma bārāba mā trāneba iwidībādara diaya. ¹⁷ Waya mā bārāa jaraya: abarica dji quīrīānadua.

Naā ējūānebemarāba Jesu tja beara quīrīāmadada

¹⁸ Naā ējūānebemarāba bārāda quīrāma panābāra, cawādadua ādjirāba naārā māda quīrāmasīdaa. ¹⁹ Bārāda naā ējūānebema bađabara ādjirāba bārāra quīrīācasīdaa ādjirānebema bēā. Baribāra mā bārāra naā ējūānebemada edasia ādjirā awara beādamārēā. Mā bēā bārāra quīrīāmadada. ²⁰ Quīrānebađadua māa naā jarāđara: “Ni abaā nezocada idji boro cāyābara auđuara bāēā.” † Maāgāba jara bāa ēberārāba mā beđeada tja o panābāra, bārā beđeada sida tja ođia. Baribāra ādjirāba māda biē ođi carea ēpē panābāra, bārā sida biē ođi carea ēpēnia. ²¹ Bārāra mā carea biē ođia ādjia mā Diabueđara adua panā bēā.

²² Mā ādjirāa jaradiade zedaēbara ādjia cadjirua opeđada carea beđeade beādaē bacasia. Baribāra mā beđeada ūrīpeđada bēā poya jarāđāēa adua panasīdaa ādjia o panāra cadjiruāda. ²³ Abāaba māda quīrāma bābāra, mā Zeza sida quīrāma bāa. ²⁴ Mā ādjirā quīrāpita ne ununacada ođāēbara, ādjirāba cadjirua o panā carea beđeade beādaē bacasia. Baribāra mā ođara ādjirāba unusīdamīna māra, mā Zeza sida quīrāma panāa. ²⁵ Māwā duāna ara ādjirā leyde jara bā quīrāca. Nāwā jara bāa: “Māra beđe neē bađa quīrāmasīdaa.” §

²⁶ Ācōrē Jaure bārā Carebabarira zeya. Idjia wārā beđeada jarabaria. Mā idjira mā Zezamaaba diabuebāde idjia mānebemada bārā beđeaya. ²⁷ Bārā biđa mānebemada beđeāda, bārāra naārādeba mā ume panā bēā.

§ 14:28 Juaā 14:3,18. * 15:1 Antiguo Testamentode jara bāa Ācōrēba Israelera uva jācara quīrāca usida, māwāmīna idjia quīrīā bađa quīrāca ādjirāba ođāē basia. Acādua Salmo 80:8-16; Isaia 5:1-7; Jeremia 2:21; Ezequiel 15:1-8; 19:10-14; Osea 10:1. Baribāra naā Juaā 15:1de jara bāa Jesuba o bađa Ācōrēba quīrīā bā quīrāca. Mā carea jara bāa “uva jācara dji ara.” † 15:3 Juaā 13:10. † 15:20 Juaā 13:16. § 15:25 Salmo 35:19; 69:4.

16

¹ Mā jūma maḷgara bārāa jara ḅaa mḷ ijā panara igararānamārēā. ² Judiorāba bārāra ādjirā dji jarebada dedebemada āyā jarecuadā. Maḷ awara bārā beadi ewarira zeya. Bārā beabādade ādjirāba crīchadā Ācōrēba quīrīā ḅada o panada. ³ Māwā odia mḷ Zezada, mḷ sida adua panā bēā. ⁴ Baribāḷa mḷa jūma maḷgara bārāa jarabāḷaa, maḷ ewari jūēbāḷade mḷa jaraḅara quīrānebadapeda sozarra beadamārēā.

Ācōrē Jaureba o ḅadebema

Mā bārā bia mīgadidebemada naēna jaraē basia bārā ume bada bēā. ⁵ Baribāḷa mḷra mḷ Diabuedamaa wāya. Māwāmīna ni abaḷ bārānebemaba mḷa iwīdīdaē panāa “ḅara ḷsāma wāi?” ⁶ Ātebāḷa bārāra sopua panāa mḷra wāyana ada bēā. ⁷ Mā wārā arada jaraya: bārā itea biara ḅaa mḷra wāida. Māda wāēbāḷa bārā Carebabarida zeēa. Baribāḷa mḷda wāibāḷa idjira diabueya.

⁸ Ācōrē Jaure zebāḷade naḷ ējūānebemarāa cawabiya caida cadjirua obarida, caida jipa ḅada, idjaba caida bedeaḅe ḅada. Cawabiya ādjirāba jūma maḷgadebemada āi crīcha panada. ⁹ Ācōrē Jaureba ādjirāa cawabiya mḷ bedea ijānaca bēā cadjirua obadada. ¹⁰ Cawabiya mḷra jipa ḅada mḷ Zezamaa wāna bēā. Maḷne bārāba mḷra waa ununaēa. ¹¹ Idjaba Ācōrē Jaureba cawabiya naḷ ējūānebemarāa wārāda bedeaḅe panada, Ācōrēba naḷ ējūānebema borora bedeaḅe ḅada ada bēā.*

¹² Mā wadibida ne zocārā bārāa jara quīrīā ḅaa. Maḷra bārāba nawena jūma poya cawadaēa. ¹³ Baribāḷa Ācōrē Jaureba wārā bedeara cawabibari bēā idji zebāḷade bārāa jaradiaya wārā bedea Ācōrēneba ze ḅada jūma cawadamārēā. Idjira ara idji crīchadeba bedeaēa, ātebāḷa jūma māneba ūrībāḷada jaraya. Idjia bārāa cawabiya nocoarebema ewaride cārēda sāwāida. ¹⁴ Cawabiya mḷra dji dromada, mḷ bedea ūrīpeda jūma bārāa jaradiāi bēā. ¹⁵ Jūma mḷ Zezaḅera mḷrea. Maḷ carea mḷa jarasia Ācōrē Jaureba mḷ bedea ūrīpeda bārāa jaradiāida.

Bārāa sopua pananapeda ḅasridadā

¹⁶ Dārāēne bārāba mḷra ununaēa, baribāḷa māwānacarea wayacusa dārāēne mḷra ununia.–†

¹⁷ Maḷne ḷcāḷa idji ume nībabadarāba ara ādjiduba iwīdī duanasīdaa:

–Idjia dadjirāa “dārāēne bārāba mḷra ununaēa, baribāḷa māwānacarea wayacusa dārāēne mḷra ununiana” a ḅaba ḷcārēda jara ḅa? Idji Zezamaa wāyana a ḅaba ḷcārēda jara ḅa? ¹⁸ Maḷ bedea “dārāēne” a ḅaba ḷcārēda jara ḅa? Dadjirāba cawadaē panāa cārēnebemada bedea ḅada.–

¹⁹ Jesuba cawasia ādjia maḷgadebemada iwīdī quīrīā panada. Maḷ carea jarasia:

–Mā bārāa jarasia dārāēne mḷra ununaēda idjaba māwānacarea dārāēne mḷra wayacusa ununia. ḷMaḷgadebemada ara bāduba iwīdī duanāēca? ²⁰ Wārā arada mḷa jaraya: bārāra sopuaba jīānia baribāḷa naḷ ējūānebemarāa ḅasridadā. Bārāra sopuaba jīānimīna maḷ sopuara jōpeda ḅasridadā. ²¹ Wārāda wērā warra tobarāḅe pua ḅaa idji ewarira jūena bēā. Baribāḷa warra todacarea maḷ puara quīrādoabaria idji warra carea ḅasrida ḅa bēā. ²² Ara maḷ quīrāca bārāra ara nawena sopua panāa, baribāḷa mḷra wayacusa bārā acāḅe zeya. Maḷbe bārāra ḅasridadā. Ni abaḅba maḷ ḅasridara poya jōbiēa.

²³ Maḷga ewaride bārāba ni cārē sida mḷa waa iwīdīdaēa. Wārā arada mḷa jaraya: bārāba mḷ Zezaa mḷ trāneba iwīdīḅadara idjia diaya. ²⁴ Bārāba wadibida dadji Zezaa ni cārē sida mḷ trāneba iwīdīdaē panāa. Baribāḷa māwā iwīdīḅāḷa edadā. Māwā bārāra bio ḅasrida beadā.

²⁵ Mā ne jara ḅadeba maḷgara bārāa jarasia, baribāḷa ewari aba mḷra waa ne jara ḅadeba bedeaēa. Ātebāḷa mḷ Zezadebemada ebuḅa jaraya. ²⁶⁻²⁷ Maḷ ewaride bārāba mḷ trāneba Ācōrēa iwīdīdā. Māra bārābari Ācōrēa bedeaēa, mḷ Zezaba bārāra quīrīā ḅa bēā. Idjia bārāra quīrīā ḅaa, māda quīrīā panā bēā idjaba mḷra Ācōrēneba zedada ijā panā bēā.

²⁸ Mḷ Zezamaḅba naḷ ējūānaa zesia. Baribāḷa mḷa naḷ ējūāra ameya mḷ Zezamaa wayacusa wāi carea.–

²⁹ Maḷbe idji ume nībabadarāba jarasīdaa:

–ḷrāḅāḷa ḅaa jara ḅara daima ebuḅa ḅaa. Ne jara ḅadeba bedea ḅaēa. ³⁰ ḷrāḅāḷa dairāba cawabāḅaa ḅaa ne jūmada cawa ḅada. Daiba iwīdīdī naēna ḅaa sāwā panuida cawa ḅaa. Maḷneba dairāba cawa panāa ḅara Ācōrēneba zesida.–

³¹ Jesuba jarasia:

* 16:11 Juā 7:21-24; 8:42-47; 12:31. † 16:16 Griego bedeaḅe ḷcāḷa cartade ḅa ḅaa: “Mādjia Zezamaa wāi bēā.”

–Ķārābala bārāba wārāda iĵābadaca? ³² Ewari jūēida badada jūēbala. Bārāra jūma aba aba memenenapeda māduba amenia.† Baribala māduba baēa mĶezada mĶ ume ba bēra. ³³ Jūma maĶāra mĶa bārāra jarasia mĶneba necai beadamārē. NaĶ ējūāne bia mĶga beadia, baribala ne wayarānadua: naĶ ējūānebema cadjiruada mĶa poyasia.–

17

Jesuba ara idji carea Ācōrēa iwīdida

¹ Jesuba māvā jaradacarea bajānaa acāpeda jarasia:

–Zeza, mĶ ewarira jūesia. Ba Warrara dji dromada unubidua ba Warraba bāra wārāda dji dromada unubimārē. ² Ba jūma ēberārāra mĶ jawæda baasia. MaĶarānebemada ba mĶa ācāra diasia. MĶa ādjirā ewariza zocai baida diasia. ³ Ewariza zocai beaba cawa panā bāra wārā Ācōrē aba bāda. Idjaba za ba diabueda Jesucritoda cawa panā. ⁴ Ba mĶa naĶ ējūāne obidāra mĶa jūma osia. Māvā cawabisia bāra dji dromada. ⁵ MaĶ carea Zeza, mĶra ba quīrāpita dji dromada bādua ba ume naĶ ējūā oi naēna dji dromada bāda quīrāca.

Jesuba idji ume nībabadarā carea Ācōrēa iwīdida

⁶ Ba mĶa ēberārā naĶ ējūāne beada ācāra diasia. MĶa jūma ādjirā bāra cawabisia. Ādjirāra bārea, baribala ba mĶa diasia ba beadea jaradiamārē. Ādjia iĵā o panā. ⁷ MaĶba cawa panā jūma mĶa erobāra bādeba ze bāda. ⁸ Ba mĶa jaradara mĶa ādjirā jaradisia. Ādjirāba wārāda maĶ beeara iĵāsidāa. MaĶ bēra cawa panā wārāda mĶra bamaĶba zesida. Wārāda iĵā panā ba mĶra diabuesida.

⁹ MĶa bāa iwīdiya ādjirā carebamārē. MĶa bāa iwīdiē ba naĶ ējūānebemarā carea. Ātebala ba mĶa diadarā careabala iwīdi ba, ādjirāra bāre bēra. ¹⁰ Jūma mĶrera bārea idjaba jūma bārea mĶrea. Ādjirāba o panāneba mĶra dji dromada unubi panā.

¹¹ MĶra naĶ ējūāne baēa baribala ādjirāra wađibida naĶ ējūāne panānia. Zeza, bāra bio biya quīrua. MĶra bamaa wābala bēra ba abādeba ādjirāra bio wagadua. Ba mĶa maĶ abāra diasia.* Māvā ādjirāra cacua aba ba quīrāca beadia, dadji cacua aba panā quīrāca. ¹² Ba abādeba mĶa jūma bāa diadarāra naĶ ējūāne waga erobasia. Ādjirānebemarā ni abāda aduadē basia. Ababe dji aduaida badadā aduasia ba beadeba jara ba quīrāca wārāda māvāmārē.†

¹³ Ķrābala mĶra bamaa wāya. Baribala wađibida naĶ ējūāne baēde jūma maĶāra jarabāra. Māvā mĶ ba ume baśrida ba quīrāca ādjirā sida bio baśrida panānia. ¹⁴ Ba jaradara mĶa ādjirā jaradisia. Baribala naĶ ējūānebemarāba ādjirāra quīrāma panā mĶ quīrāca naĶ ējūānebemarāē bēra. ¹⁵ MĶa bāa iwīdiē ba ādjirāra naĶ ējūānebemada āya edemārē, ātebala iwīdi ba cadjiruadebemada waga bamārē.† ¹⁶ Ādjirāra naĶ ējūānebemaēa mĶ naĶ ējūānebemaē quīrāca. ¹⁷ Ba beadeba bāra wārāda cawabi ba. MaĶba ādjirāra aba ba itea bia bādua. ¹⁸ Ba mĶ naĶ ējūānebemarā tāēna diabueda quīrāca mĶa ādjirāra naĶ ējūānebemarā tāēna diabuebala. ¹⁹ Ādjirā carea ara mādjida aba ba itea bia ba bābala, ādjirā sida aba ba itea bia beadamārē ba wārāda cawa panāneba.

Jesuba jūma idji iĵābada carea Ācōrēa iwīdida

²⁰ MĶa ababe ādjirā carea iwīdiē ba. Ātebala ādjirāba mĶ beadea jarabādade mĶ iĵābada carea bida iwīdi ba. ²¹ Zeza, bāra mĶ ume ba bēra idjaba mādā ba ume ba bēra mĶa iwīdi ba ādjirā sida dadji ume cacua aba ba quīrāca beadamārē. Māvā naĶ ējūāne beaba iĵānia ba mĶra diabuesida. ²² Ba mĶra edasia dadjira ābaa pananamārē. Māvā mĶra dji dromada baasia. Ara maĶ quīrāca mĶa ādjirāra dji dromada baasia dadji ume cacua aba ba quīrāca pananamārē. ²³ MĶra ādjirā ume ba bēra idjaba bāra mĶ ume ba bēra dadjirā jūma ābaa cacua aba ba quīrāca panānia. Māvā naĶ ējūāne beaba cawadia ba mĶra diabuesida idjaba cawadia ba ādjirāra quīrā bāda mĶ quīrā ba quīrāca.

²⁴ Zeza, bāa naĶ ējūā oi naēnaĶba mĶra quīrā ba. MaĶ bēra bajāne mĶra dji dromada baasia. MĶa quīrā ba jūma ba mĶa diadarāra mama mĶ ume ābaa beadida ba mĶ dji dromada bāāra ununamārē. ²⁵ Zeza, bāra jīpa ba. NaĶ ējūānebemarāba bāra adua panā, baribala mĶa bāra cawa ba. Idjaba za bea bida cawa panā ba mĶra namaa diabuesida. ²⁶ MĶa ādjirāra bāra cawabisia. MaĶ awara wađibida auārua cawabi baya ba mĶ quīrā ba quīrāca ādjirā sida dji quīrā pananamārē idjaba mĶra ādjirā sode eropanamārē.–

† **16:32** Zacaria 13:7. * **17:11** Ādjirāra bio wagadua ba abādeba. Ba mĶa maĶ abāra diasia. Griego beadeē ācāra cartade nāvā jara ba: “Jūma ba mĶa diadarāra bio wagadua ba abādeba.” † **17:12** Salmo 41:9; 55:12-15. ‡ **17:15** Cadjiruadebemada. Zocārāmarā maĶāba jara ba diaruda.

18

*Jesu jidapedada**Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Luca 22:47-53*

¹ Jūma maḷḡa jaradacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Cedroḷ do zaque waa quīrārē wāsīdaa. Arima néuda basia. Jesura idji ume nībabadarā sida maaaa wāsīdaa. ² Juda, Jesu jidabiya ḡaba maḷ néura cawa basia, Jesura idji ume nībabadarā ume mama ḡarima zocārā dji jḷabedajida bērā. ³ Maḷ bērā Judaba zocārā romano sordaorāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā sida maḷ néuda pe edesia. Ādjirāra sacerdoterā bororāba, pariseorā bida Juda ume diabuesīdaa. Ādjirāba ībirāda idjaba mīāsu sida eropanasīdaa. ⁴ Maḷne Jesuba jūma sāwāida cawa ḡa bērā ādjimaa wāpeda iwīdisia:

–Bārāba ḡcaida jḷaḷ panḷ?–

⁵ Ādjirāba panusīdaa:

–Jesu Nazaredebemada.–

Jesuba jarasia:

–Māda idjīa.–

Maḷne Juda, Jesu jidabiya ḡara ādjirā ume basia. ⁶ Jesuba māda idjīada abḷḷade ādjirāra jēda ḷradḷḷadade ḡaucuasīdaa. ⁷ Maḷbe Jesuba wayacusa iwīdisia:

–ḡCaida jḷaḷ panḷ?–

Ādjirāba wayacusa panusīdaa:

–Jesu Nazaredebemada.–

⁸ Maḷne Jesuba jarasia:

–Māda idjīada asia. Māda jḷaḷ panḷḷḷa, za duanḷ ēberārāra idu wābidadua.–

⁹ Māwā jarasia idjīa naēna jarada bērā: “Zeza, ḡa mā daidara ni aba bida aduadaēa.”* Idjīa jarada quīrāca wārāda māwāsia. ¹⁰ Maḷne Simoḷ Pedroba djōbada necoda erobasīa. Maḷda ēūta edapeda sacerdotē dji droma nezoca cawḷḷa jḷawa araarebemada tatasia. Maḷ nezoca trāra Malco abadaa. ¹¹ Maḷ carea Jesuba Pedroa jarasia:

–Bādji necora wagadua. Bamaarā ḡmḷ Zezaba mḷ mīḡayada adara māa droaida ḡlēca?–

*Jesu Anāmaa jīda edepedada**Mateo 26:57-58; Marco 14:53-54; Luca 22:54*

¹² Maḷbe romano sordaorāba Jesura jidapeda jḷawa jāsīdaa. Ādji borora, Ācōrē de dromanebema zarrarā sida arima panasīdaa. ¹³ Jesura naārā ēberā Anā demaa edesīdaa. Anāra Caipā zāwārē basīa. Maḷ poade Caipāra sacerdotē dji droma basia.† ¹⁴ Ara maḷ Caipāba judiorā jaradoasia biara ḡada ēberā aba jūmarā carea beuida.‡

*Pedroba Jesu unucaada ada**Mateo 26:69-70; Marco 14:66-68; Luca 22:55-57*

¹⁵ Maḷne Jesu ume nībabadarā Simoḷ Pedroa idjaba dewarada Jesu caidu wāsīdaa. Simoḷ Pedro ume wānara sacerdotē dji dromaba unubadjia. Maḷ bērā idjira Jesu caidu eda wāsia sacerdotē dji droma de duāa. ¹⁶ Baribḷḷa Pedrorā eda wābada dajadaare ḡesia. Maḷ bērā idji ume wāna, sacerdotē dji dromaba unubarira dajadaa wāsia. Dji eda wābada wagabari wērā ume bedepeda Pedrorā eda edesia. ¹⁷ Maḷ wērāba Pedroa iwīdisia:

–ḡḡa sida Jesu ume nībabariēca?–

Pedroba panusia:

–Mlēa.–

¹⁸ Maḷne sacerdotē dji droma nezocarāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā bida tḷḷada coa nūmasīdaa cūrāsa nūmḷ bērā. Coadapeda tḷḷa cā duanasīdaa. Maḷne Pedrorā ādjirā ume tḷḷa cā nūmasia.

*Anāba Jesua bio iwīdida**Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Luca 22:66-71*

¹⁹ Maḷbe sacerdotē dji dromaba Jesua bio iwīdisia idji ume nībabadarānebemada, idjīa jaradia ḡadadebema sida. ²⁰ Maḷne Jesuba panusia:

–Mḷra naḷ ējūānebemarā quīrāpita ebuḡa bedea basia. Mḷa jaradia ḡasia dadjirā dji jḷabedada deza idjaba Ācōrē de droma dajada, jūma dadjī judiorā ābaa dji jḷabedama. Nī maārī bida chupea jarāe basīa. ²¹ ḡCārē cārēā māa iwīdī ḡa? Māwā oiē ḡa. Āteḷḷa mḷ bedea ūripedadarā iwīdida ḡa. Ādjirāḷḷa cawa panḷa māa jaradiadara.–

²² Jesuba māwā jarabḷḷade zarra idji caita nūmḷba jḷawajāba Jesu quīrādarrade upeda jarasia:

* 18:9 Juaḷ 6:39. † 18:13 Caipāra 18 poa sacerdotē dji boro basia, poa 18ḡeba aba 36ḡaa. ‡ 18:14 Juaḷ 11:50.

–ζΒλα sacerdote dji dromada wayaē ɓλca?–

²³ Jesuba panusia:

–Mλα biē jarasibαγλ, jaradua mλα cārēneba biē jarasida. Baribαγλ bia jarasibαγλ, ɓλα ζcārē cārēā mλra usí?–

²⁴ Maλbe Anába Jesura jλwa jλ ɓλda Cairpámaa diabuesia, idjira sacerdote dji dromaara ɓλ bērā.

Pedroba waya Jesu unucaada ada

Mateo 26:71-75; Marco 14:69-72; Luca 22:58-62

²⁵ Pedrora wadibida λta nūmasia tλɓλ cā ɓλda. Maλne ēberārāba idjía iwidiisidaa:

–ζΒλ sida jāλγλ ēberā ume nībabariēca?–

Pedroba mērā jarasia:

–Mλēa.–

²⁶ Maλne sacerdote droma nezoca aɓαλba Pedroa iwidiisia:

–ζMλα ɓλra idji ume néude unuē basica?–

Maλ nezocara Pedroba cαwαγλ tλtaɗa ume dji ēberārā basía. ²⁷ Pedroba wayacusa mērāsía. Ara māwā jarαλγλde eterrera berusia. §

Jesu Pilato quīrāpita bada

²⁸ Maλbe diapedeɗa Jesura Cairpá dedeba romanorā boro de dajadaa edesidaa. Jesu edepedeɗa judiorāra maλ de Pretorio abadade eɗa wānaē basía ādjirāmaara eɗa wāsidaara Ācōrē quīrāpita biē panani bērā. Idji quīrāpita bia ɓa quīrā panasidaa Egiptodeba ēdrαpedeɗa quīrānebabada codi carea.* ²⁹ Maλ bērā Pilatoda ādjirāmaa dajadaa wāpeda iwidiisia: †

–Naλ ēberā, bārāba biē jara panλba ζcārē cadjiruada osi?–

³⁰ Ādjirāba panusidaa:

–Naλγλba cadjiruada oɗaēbara dairāba idjira ɓλmaa enenaē bacasia.–

³¹ Maλ carea Pilatoba ādjirāa jarasia:

–Bārāɓαγλ idjira edeɗapeɗa cawa oɗadua ara bādji leyba jara ɓλ quīrāca.–

Maλne judiorāba jarasidaa:

–Daiba djārāra beabidacara panλa. Bārāɓαγλ beabidida panλa.–

³² Maλγλra wārāda māwāsía Jesuba jarada quīrāca. Idjia jarasia sāvā beuida ɓλda. ‡

³³ Maλbe Pilatora wayacusa dede eɗa wāsía. Jesura eɗa edebipeɗa iwidiisia:

–ζΒλda wārāda judiorā boroca?– §

³⁴ Jesuba panusia:

–ζMaλγλra ɓλα iwidi ɓλca bio cawai carea, wa iwidi ɓλ dewararāba ɓλa mλnebemada māwā jarasida bērā?–

³⁵ Maλ carea Pilatoba jarasia:

–ζMāwāra mλda judioca? Βλ puruɓαγλ, sacerdote bororāɓαγλ ɓλra mλmaa enesidaa. ζΒλα cārēda osi ādjirāba māwā oɗamārēā?–

³⁶ Jesuba panusia:

–Mλra ēberārā boromīna mλ purura naλ ējūānebemaēa. Naλ ējūānebema badabara mλ purura djōcasidaa judiorāba mλ jidarānamārēā. Baribαγλ mλ purura naλ ējūānebemaēa.–

³⁷ Maλ bērā Pilatoba jarasia:

–ζMāēteara wārāda ɓλra ēberārā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, ɓλα māwā jara quīrā ɓλɓαγλ, mλra ēberārā Boroa. Baribαγλ mλra naλ ējūānaa zesía wārā bedeada jaradiai carea.* Jūma wārāare beaba mλ beɗeara ijābadaa.–

³⁸ Maλne Pilatoba iwidiisia:

–ζCārēda wārā?–

Jesu beadi carea jarapeɗa

Mateo 27:15-31; Marco 15:6-20; Luca 23:13-25

Māwā jaradacarea Pilatora wayacusa dajadaa judiorāmaa wāpeda jarasia:

§ 18:27 Juaλ 13:38. * 18:28 Judiorāba jarabadjidaa aɓαλda judiorāé dede eɗaa wāsira Ācōrē quīrāpita biē beida. Acλdua Numero 9:9-11. † 18:29 Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druaɗebema boroda basía. Dji boroda basía poa 26ɗeba aɓa 36 babαλɗadaa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesidaa ādjia preso bearā beacara panλ bērā. Aɓa romanorāba māwā cawa oɗida panasidaa. ‡ 18:32 Juaλ 3:14; 8:28; 12:32. § 18:33 Luca 23:2ɗe jara ɓλα judiorā bororāba Pilatoa mλnebemada jarasidada. * 18:37 Naλ ējūānaa zesía. Griego bedeade nāwā ɓλ ɓλα: “Mλra naλ ējūāne toɗapeɗa zesía.”

–Māa unuēa naġ ēberāba cārē cadjiruada osida. ³⁹ Barib_{ΛΓΛ} dai romanorāba poaza bārā itea obada quīrāca ođia. Bārā Egiptoēba ēdr_Λpedada quīrānebabada ewari bērā māa preso b_Λda aba ēdr_Λ b_Λya, bārāba jarab_Λdada. ĶBārāba quīrā_Λ pan_Λca māa za b_Λ judiorā boroda ēdr_Λ b_Λida?–

⁴⁰ Maġne ādjirāba jġgua jarasidaa:

–Jāġg_Λēa. ĵBarrabādr_Λ ēdr_Λ b_Λdua!–

Maġ Barrabāra mīā beabada boro basia.†

19

¹ Maġbe Pilatoba Jesura soaba ubisia. ² Māwā b_Λde romano sordarāba borobar_Λ _{ΛΓΛ} cadada Jesu borode j_Λ b_Λsidaa, idjaba cacua _{ΛΓΛ} j_Λbada pursupursua b_Λda j_Λbisidaa.

³ Maġbe Jesu caita zedapeda ipida jarasidaa:

–ĵBio bia b_Λa, judiorā boro!–

Māwā jaradapeda j_Λwajāba idji quīrādarrade ubadjidaa.

⁴ Maġbe Pilatora wayacusa dajada judiorāmaa wāpeda jarasia:

–Ūrīn_Λdua. Māa ēberāra dajadaa eneya bārā quīrāpita. Māmaarā idjia cadjiruada oē basia.–

⁵ Jesu dajadaa eneb_Λdaē _{ΛΓΛ} cada borobarida idjaba cacuaē j_Λbada pursupursua b_Λda j_Λ basia. Maġne Pilatoba jarasia:

–Za b_Λa dji ēberāra.–*

⁶ Barib_{ΛΓΛ} Jesu unub_Λdade sacerdote bororāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā bida jġgua jarasidaa:

–ĵIdjira crude cachi beabidua! ĵCrude cachi beabidua!–

Maġne Pilatoba jarasia:

–ĵBārāb_{ΛΓΛ} ededapeda crude cachi bea_Λdua! Māmaarā idjia cadjiruada oē basia.–

⁷ Maġne judiorāba panusidaa:

–Dairāba leyda eropan_Λa. Maġ leyde jara b_Λ quīrāca idjira beuida b_Λa ara idjida Ācōrē Warraada a b_Λ bērā.–†

⁸ Maġ bedea ūrīsīde Pilatora bio ne wayasia. ⁹ Maġbe idji de dromane eda wayacusa wāpeda Jesua iwīdisia:

–ĶB_Λrā sāmabema?–

Barib_{ΛΓΛ} Jesuba panuē basia. ¹⁰ Māwā b_Λde Pilatoba jarasia:

–ĶB_Λa panuēca? ĶAdua b_Λca māa b_Λra poya crude cachi beabida idjaba poya ēdr_Λ b_Λida b_Λda?–

¹¹ Maġne Jesuba panusia:

–Ācōrēba b_Λda b_Λdaēbara b_Λa māra ni cārē sida oē bacasia. Mā b_Λ j_Λwade diapedadaba māwā o quīrā_Λ panana bērā b_Λ cāyābara cadjiruada auđuara osidaa.–

¹² Maġ ūrīsīde Pilatoba crīcha besia Jesura sāwā ēdr_Λ b_Λida. Barib_{ΛΓΛ} judiorāba wetara jġgua jarasidaa:

–B_Λa jāġ ēberāda ēdr_Λ b_Λib_{ΛΓΛ} b_Λra romanorā boro ume dji biaēa. Bariduaba ara idjida dji boroada aib_{ΛΓΛ}, maġ ēberāra romanorā boro ume dji quīrūa.–

¹³ Pilatoba maġg_Λda ūrīna bērā Jesura dajadaa enebisia. Maġbe idji ābuguee chūmesia dejā “mōgara dowa ođa” abadama. Hebreo bedeaē Gabata abadaa. ¹⁴ Judiorā Egiptoēba ēdr_Λpedada quīrānebabada ewarira nurēma bērā ādjirāra ne o panasidaa. Umatipa babodoē Pilatoba judiorāa jarasia:

–Ac_Λda_Λdua. Bārā Borora nama b_Λa.–

¹⁵ Barib_{ΛΓΛ} ādjirāba jġgua jarasidaa:

–ĵBeabidua! ĵBeabidua! ĵCrude cachi beabidua!–

Maġ carea Pilatoba jarasia:

–ĶMāwāra māa bārā Boroda crude cachi beabica?–

Maġne sacerdote bororāba panusidaa:

–ĵDairāba dewara borora neē panaa! ĵAbabe romanorā borodr_Λ dairā boroa!–†

¹⁶ Maġbe Pilatoba Jesura romano sordarāa diasia crude cachi bea_Λdamārēā. Ara maġda idjira edesidaa.

† **18:40** _{ΛΛΓΛ} versioġne jara b_Λa Barrabāra ne dr_Λabari basida. Barib_{ΛΓΛ} Marco 15:7-8ē nāwā jara b_Λa: “Maġ Barrabāra idjiarebema sida romanorā ume dĵōsidaa. Maġne mīā quenapedada bērā idjira preso basia.” * **19:5** Pilatoba Jesura dajadaa eneside ac_Λĵ quīrā_Λ basica b_Λa Jesura ēberā minijchiaēda. Barib_{ΛΓΛ} Juaġba “ēberā” b_Λab_Λde jara b_Λca b_Λa Jesura Naġ Djara Edadaa. Ac_Λdua Juaġ 1:1; 1:14. † **19:7** Levitico 24:15-16. † **19:15** Ācōrē Bedeaē jara b_Λa israelerā boro arara aba Ācōrēda māwā b_Λda. Ac_Λdua Juece 8:23; 1 Samuel 8:7.

*Jesu crude cachipedada**Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Luca 23:26-43*

17 Jesuba idji cruda ataupeda sordaorāba idjira edesidaa ējūā Boro ΒΛΩΓΛΛ abadamaa. Hebreo bedeade Golgota abadaa.[§] 18 Mama ādjirāba Jesura crude cachisidaa. Idjaba idji caita ēberāda umē crude cachisidaa, aba Jesu ЈΛWA araare, aba ЈΛWA aCLARE. 19 Maļ awara Pilatoba bedea БΛDADA Jesu boro nocoare jira БΛBISIA. Nāwā БΛSIA: “Jesu Nazaredebema, judiorā Boro.” 20 Maļ bedeara БΛSIA hebreo bedeade, latil bedeade, idjaba griegođe bida.* Zocārā judiorāba maļ bedeara unusidaa, Jesu crude cachipedadara puru caita БΛ bēra. 21 Judiorā sacerdote bororāba maļ bedea unusidade Pilatoa jarasidaa:

–БΛRādua “Judiorā Boro.” ĀteБΛΓΛ БΛdua: “Naļ ēberāba jarasia idjira judiorā boroda.”–

22 BaribΛΓΛ Pilatoba jarasia:

–Mļa БΛDARA ara māwā бeya.–

23 Romano sordaorāba Jesu crude cachipedadacarea idjia cacuade јΛ БΛDADA edadapeda dji лrābemara quīmārē cōānapeda ādjiza edasidaa.† Idjia dewara јΛ bada sida edasidaa. Maļgara quirā tēu cajuda neē basia, āteБΛΓΛ лTABA eda cada basia. 24 Maļne sordaorāba ādjiduba jarasidaa:

–Naļgara cōānaēa. Biara БΛA naļ carea ne jemenenida caiba edai cawaya.–

Maļgara māwāsia Ācōrē Bedeade naēnaena БΛDA quirāca: “Mļa cacuade јΛ БΛDARA ādjiza jedecasidaa; mļa јΛ bada edadi carea jemenesidaa.”‡ Wārāda sordaorāba māwā osidaa.

25 Jesu crude jira БΛ caita Jesu papada, dji papa djabawērāda, Cleopa quima Mariada, Maria Magdalena sida panasidaa. 26 Jesuba idji papa unuside idjaba unusia idji ume nībabari “idjia bio quirā БΛ” abadada. Idjira arima nūmasia. Maļne Jesuba idji papaa jarasia:

–Papa, za БΛDA БΛ warraa.–

27 Maļbe idji ume nībabarīa jarasia:

–Za БΛDA БΛ papaa.–

Maļ ewarideba лTAA Jesu papara Jesu ume nībabari dede БΛBADJIA.

*Jesu crude beuda**Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Luca 23:44-49*

28 Māwā jaradacarea Jesuba cawasia jūma idjia oida БΛDARA osida. Maļne jarasia:

–Mļra opichia nūMΛA.–

Maļgara jarasia Ācōrē Bedeade jara БΛ quirāca.[§]

29 Maļne arima zocoda uva БΛ oregueaba bira nūmasia. ACALABA maļ uva БΛ oregueaba mōda quiruda бегuea edasidaa. Mōda quirura hisopo bacuru ЈΛWATEDE јΛNAPEDA Jesu itede tēu nūMASIDA. 30 Jesuba maļ uva БΛ oregueara dopeda jarasia:

–Mļa oida БΛDARA jūma osia.–

Maļbe idji boro edaa jabaripeda jaidasia.

Jesu orrode mīasuba suda

31 Judiorā Egiptođeba ēdrΛpedada quirānebabada ewarira nurēma bēra ne o panasidaa. Maļ ewari dromara лNāUBADA ewari bēra ādjirāba quirāēē panasidaa ēberāra crude jira beađida. Maļ bēra Pilatoa jarasidaa crude cachi beara јrū БΛAPETACUABIMĀRĒĀ isabe beudapeda ādji cacuara mamabemada āyā БΛDAMĀRĒĀ. 32 Maļ carea sordaorāra wānapeda Jesu ume crude cachi panΛRA aba naārā јrū БΛAPETASIDA. Ara maļ quirāca dewarabema ēberā јrū sida БΛAPETASIDA. 33 BaribΛΓΛ Jesuma јūēsidade unusidaa idjira beudoasida. Maļ bēra idji јrūra БΛAPETADAE basia.

34 Māwā БΛDE sordaoba Jesu orrode mīasuba susia wārāda beusi cawaya. Ara maļda oara, БΛ sida erozoasia. 35 Naļ carta БΛDABA wārāda maļra unusia. Idjia jara БΛRA wārā.* Idjia cawa БΛA wārā bedeada jara БΛDA bārā bida sodeba јJANAMĀRĒĀ. 36 Jūma maļgara wārāda māwāsia Ācōrē Bedeade БΛ БΛ quirāca. Nāwā БΛ БΛA: “Idji БΛWΛΓΛRA ni aba bida БΛADAĒA.”† 37 Idjaba Ācōrē Bedeade naļ sida БΛ БΛA: “Ādjia supedadara aCLĒIA.”‡

§ 19:17 Hebreo. Idi ewaride maļ bedeara arameo trΛ jarabadaa. * 19:20 Latil bedeara romanorāba bedeadadjidaa. Hebreo bedeara judiorāba bedeadadjidaa. Griego bedeara berara jūma druzabemaba maārī cawa beasia. Griegođe bedeadadjidaa druzaa ne nēdobueđi carea. † 19:23 Romano sordaorāba Jesu crude cachipedadacarea idjia cacuade јΛ БΛDADA edadapeda dji лrābemara quīmārē cōānapeda ādjiza edasidaa. Maļ bedeara idjaba nāwā traducidā БΛA: “Jesu crude cachipedadacarea romano sordaorā quīmārē panΛba idjia јΛ БΛDARA ādjiza abarica edasidaa.” ‡ 19:24 Salmo 22:18. § 19:28 Salmo 22:15; 69:21. * 19:35 Juałba jara БΛA Jesura beuda bēra wārāda ēberā basida. Juał drōł baside ACALABA jarabadjidaa Jesura ēberā quirāca basida baribΛΓΛ naļ djarada edaē basida. † 19:36 Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20. ‡ 19:37 Zacaria 12:10.

*Jesu t̄baripedada**Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Luca 23:50-56*

³⁸ Jūma m̄wānacarea judio Jose abadada Pilatoma wāsia. Māl Josera Arimateadebema basia. Idjira Jesu ume n̄babari basia, barib̄aḡa ni abaa jaraca basia dewara judiorāda waya b̄a b̄ērā. Idjia Jesu cacuara Pilatoa iwidiſia t̄baride edei carea. Māl b̄ērā Pilatoba idu edebisia. Ara mālda Joseba Jesu cacuara edade wāpeda t̄baride edesia. ³⁹ Māl awara Nicodemo, § naēna Jesuma diamasi bedeade ze badaba pora mirra quera áloe ume pueradada enesia. Māl zaḡara 34 kilo basica b̄a. * ⁴⁰ Ādjia Jesu cacua edadapeda māl pora mirra quera áloe ume pueradada wua torrode posidaa. Podapeda idji cacuara māl wua torroba b̄arā b̄asidaa judiorāba t̄baridi naēna obada quīrāca. ⁴¹ Jesu crude cachipedada caita néuda basia. Māl néude beuda t̄baribada uriada basia mōjē coroda djiwidida. Mama beudara wadibida b̄adaca basia. ⁴² Māl uriara caita b̄a b̄ērā idjaba judiorā ānāubada ewarira jūeboḡo b̄ērā Jesura mama t̄barisidaa.

20*Jesu ārēbada**Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Luca 24:1-12*

¹ Nabema ewari domianebe mane Maria Magdalenara diapedada wadi pāimaena Jesu t̄baripedadamaa wāsia. Jūeb̄aḡaḡe unusia mōgara waiḡa uria jūāḡa badara orrocawa cobada. ² Māl carea pira wāsia Simoḡ Pedromaa. Jesu ume n̄babari “Jesuba bio quīrā b̄a” abadara mama basia. Jūēpeda jarasia:

–Dadjirā Borora idji t̄baripedadamaḡa āyā edesidaa. Daiba adua panḡa sāmaa edesidada.–

³ Mālbe Jesu ume n̄bapedadarā Pedroda idjaba dewarada Jesu t̄baripedadamaa wāsidaa. ⁴ Umena pira wāsidaa, barib̄aḡa dewarabemara Pedro cāyābara isabeara pira wāna b̄ērā Jesu t̄baripedadama naārā jūesia. ⁵ Jūēpeda eda acāi carea edaa barrusia. Mālne wua Jesu cacua b̄arā badara arima tabada unusia, barib̄aḡa edaa wāē basia. ⁶ Simoḡ Pedrorā idji jirūare jūēpeda uriade eda wāsia. Idjia bida unusia Jesu cacua b̄arā bada wuara arima tabada. ⁷ Māl awara unusia wua Jesu boro ānēbari badada. Barib̄aḡa maḡara dewarabema wua ume ābaa baē basia, āteb̄aḡa jīga bedā cobasia. ⁸ Mālbe naārā jūēna sida edaa wāsia. Wua māwā tabara unuside wārāda iḡasia Jesura ārēbasida. ⁹ Barib̄aḡa ādjia wadibida bio cawadaē panasidaa Ācōrē Bedeade Jesu ārēbaida b̄adēbemada b̄a b̄ada. * ¹⁰ Mālbe Jesu ume n̄bapedadarāra ādji pananamaa jēda wāsidaa.

*Jesuba Maria Magdalena ara idjida unubida**Marco 16:9-11*

¹¹ Mālmisa Mariara uria icawa jīa basia. Māwā jīa b̄aba edaa barrusia eda acāi carea. ¹² Mālne bajānebema nezocarā cacuade j̄lbada torroa j̄a panḡa umé eda unusia. Aba Jesu bada boro nocoare chūmasia. Dewarabemada idji jirū b̄adaare chūmasia. ¹³ Ādjia iwidiſidaa:

–Wērā, ¿cārē cārēā jīa b̄a?–

Mālne idjia panusia:

–M̄l Boro Jesuda edesidaa. M̄a adua b̄a sāmaa edesidada.–

¹⁴ Ara māwā jarab̄aḡaḡe Mariara āyā paḡawasia. Mālne Jesuda unusia barib̄aḡa cawaē basia Jesuda māwā b̄ada. ¹⁵ Jesuba idjia iwidiſia:

–Wērā, ¿cārē cārēā jīa b̄a? ¿Caida jaḡa b̄a?–

Mariaba crīchasia néu wagabarida māwā b̄ada. Māl b̄ērā jarasia:

–B̄a Jesu cacuada āyā edesib̄aḡa, m̄ḡa jaradua sāma b̄asida m̄a āyā t̄baride edei carea.–

¹⁶ Mālne Jesuba tr̄a jarasia:

–¡Maria!–

Mariaba araa acāpeda –¡Raboni!– asia. (Mālra hebreo bedeade jara b̄a “Jaradiabari.”)

¹⁷ Jesuba jarasia:

–M̄lra b̄ararādua m̄l Zezamaa wadi wāē b̄a b̄ērā. Jāḡbe m̄l djabarāmaa wāpeda jaradua m̄l Zezamaa wabarālda. Idjira b̄arā Zezaa. M̄l Ācōrēa idjaba b̄arā Ācōrēa.–

¹⁸ Ara mālda Maria Magdalenara Jesu ume n̄babadarāmaa wāpeda jarasia:

–M̄la dadjirā Boroda unusia.–

Māl awara Jesuba jaradara jūma nēb̄arasia.

§ 19:39 Juaḡ 3:1-15. * 19:39 34 kilo. Griego bedeade b̄a b̄a dji zaḡara cien litrada. Mālba jara b̄a 75 libra. Mirrara, áloe sida bacuru tūāpa panḡa. Dji querara pora basia. * 20:9 Ācōrē Bedeade b̄a b̄ada. Ac̄aḡamaarā Juaḡba jara b̄a Salmo 16:8-11; Isaia 53:11-12; Osea 6:1-2; Joná 1:17; Levítico 23:11. Barib̄aḡa dewararāmaarā Juaḡba jara b̄a jūma Antiguo Testamentoda.

*Jesuba edadarāa ara idjida unubida**Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Luca 24:36-49*

¹⁹ Maḷḷa ewarira nabema ewari domiane bema basia. Queudacarea Jesu ume nibabadarāa dede eda ābaa dji jare panasidaa. Dewararā judiorāda waya panā bēra dji eda wābadara bio jūātra nūmasidaa. Maḷne Jesura cawaēne eda odjasia. Ādjirā ēsi nūmepeda jarasia:

–jMērā! jNecai duananadua!–†

²⁰ Maḷ jarapeda idji jawada, idji orro sida ādjirāa acabisia. Dadjirā Boro unubada carea basridasidaa. ²¹ Maḷbe Jesuba wayacusa ādjirāa jarasia:

–Necai duananadua. Mā Zezaba mā naḷ ējūānaa diabueda quīrāca mā bārāda puru beaza diabueya.–

²² Māwā jarapeda ādjirāmaa jārāpuasia.† Jārāpuapeda jarasia:

–Ācōrē Jaurera edadadua.‡ ²³ Ēberāba cadjirua odada bārāba Ācōrē Jauredeba quīrādoadibḷaḷ, maḷba jara ḷa Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoasida. Idjaba ēberāba cadjirua odada bārāba Ācōrē Jauredeba quīrādoadaēbḷaḷ maḷba jara ḷa Ācōrēba maḷ cadjiruara quīrādoae ḷada.–

Jesuba Tomāa ara idjida unubida

²⁴ Tomāa Jesuba edada doce panane bema basia. Idji iyāgaada trāra Mīguiso abadjidāa.* Jesu odjaside idjira waabemarā ume baē basia. ²⁵ Maḷ bēra idjia jarasidaa:

–Dairāba dadjirā Borora unusidaa.–

Baribḷaḷ Tomāa jarasia:

–Mādjī dauba idji jawa clavoba cachipedadada unuēbḷaḷ, idjaba mā jawa jīwīnīda dji clavo cachi badade berajuēbḷaḷ, idjaba mā jawada idji orrode berajuēbḷaḷ, idji lrebadara mā iyāea.–

²⁶ Ocho ewari badacarea Jesu ume nibabadarāa wayacusa dede eda ābaa dji jare duanasia. Maḷne Tomā sida basia. Māwā panane dji eda wābadara bio jūātra nūmamīna Jesura cawaēne odjasia. Ādjirā ēsi nūmepeda Jesuba jarasia:

–jMērā! jNecai duananadua!–

²⁷ Māwā jarapeda Tomāa jarasia:

–ḷa jawa jīwīnīra nama berajudua, mā jawaza acadua, idjaba ḷa jawara mā orrode berajudua. Waa iyāē bārādua, ātebḷaḷ iyādua māra wārāda lrebasida.–

²⁸ Maḷne Tomāa jarasia:

–jMā Boro! jMā Ācōrē!–

²⁹ Māwā ḷade Jesuba idjia jarasia:

–ḷa māra unubḷaḷ bēra iyābḷaḷa. jBaribḷaḷ ēberārāba māra ununaēmīna iyānibḷaḷ, bio bia beadia!–

Naḷ carta jcarē carēā basi?

³⁰ Jesuba dewara ne ununacada idji ume nibabadarā quīrāpita zocārā osia, baribḷaḷ jūma maḷgara naḷ cartade ḷaēa. ³¹ Baribḷaḷ jūma maḷgara basia bārāba Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada, Ācōrē Warrada iyānamārēā. Māwā iyānibḷaḷ idjideba zocai bai arada erobeadia.

21*Jesuba idji ume nibabadarā siete panarāa idji unubida*

¹ Māwānacarea Jesuba ara idjida wayacusa idji ume nibabadarāa unubisia Tiberia amene droma icawa.* Nāwā basia; ² maḷ ewaride ābaa panasidaa Simō Pedroda, Tomā idji iyāgaada trāra “Mīguiso” abadada, Natanael Galileade ḷa puru Canānebemada, Zebedeo warrarāda, idjaba dewararāda umē. ³ Māwā panane Simō Pedroba jarasia:

–Māra beda beade wāya.–

Maḷne ādjirāba jarasidaa:

–Dairā sida ḷa ume wānia.–

Ara maḷda jābade badodapeda wāsidaa. Māwāmīna maḷ diamasi bedara jidadaē basia.

⁴ Diapedada Jesuda ībade nūmasia baribḷaḷ ādjia unusidamīna adua panasidaa Jesuda māwā ḷada. ⁵ Māwā ḷade Jesuba ādjirāa jīgua iwīdisia:

–Warrarā, jbedara jidasidaca?–

† 20:19 jNecai duananadua! Judiorāba māwā saludabadaa. † 20:22 Genesis 2:7; Ezequiel 37:1-14. § 20:22 Ācōrē Jaure edapedadadebemada acadua Hecho 1:4-8; 2:1-4. * 20:24 Mīguiso. Griego bedade Didimo ḷa ḷa. * 21:1 Tiberia amenera idjaba Galilea abadaa.

Ādjia panusidaa:

–Jidaaē basia.–

⁶ Jesuba jarasia:

–Māēteara jawa araare baribuedada. Maāne jidadia.–

Ara maāda idjia jaradaare baribuesidaa. Maāne ātarrayara poya errebaridaē basia bedara zocārā jidapedada bēra. ⁷ Mama basia Jesu ume nībabari “Jesuba bio quīrīā bā” abadada. Maāgaba Pedroa jarasia:

–jāāgāra dadjirā Boroa!–

Simoā Pedrora cacua egoda basia. Maā ēberāra dadjirā Boroda ūrīside ara maāda idjia cacuaē jābarira jāpeda daidu tēū dogosia. ⁸ Baribara waabemarāra doya aride panā bēra ātarrayara bedaba bira bāda jābadeba ībadaa errebari edesidaa. Doya jūēni carea dji tamāara cien metro basica bāa. ⁹ Drua badocuasidade tabāda urua bāda unusidaa. Beda bā bāda idjaba paā ābuda sida unusidaa. ¹⁰ Jesuba jarasia:

–Bārāba beda jidapedadada ācāgā enenada.–

¹¹ Ara maāda Simoā Pedrora jābadaa wāpeda ātarrayara ībadaa errebari enesia. Ātarrayara beda waibāa beaba bira basia. 153 juachasidaa. Baribara zocārā jidasidamīna dji ātarrayara cōāē basia. ¹² Maābe Jesuba jarasia:

–Ne code zedada.–

Maāne ādjirāba wayasidaa idjira caida iwididi carea. Cawasidaa idjira dadjirā Boroda. ¹³ Māwā panane Jesuba paāra edapeda ādjirā diasia. Beda sida diasia.

¹⁴ Maāba barima ūbea babara basia Jesu ārēbadacarea ara idjida idji ume nībabadarāa unubibārada.

Jesuba Pedro waya edada

¹⁵ Ne copedadacarea Jesuba Simoā Pedroa iwidisia:

–Simoā, Jonā warra, ḡbāa māra biara quīrīā bāca za beaba mā quīrīā panā cāyābara?–†

Pedroba panusia:

–Māē mā Boro, bāa cawa bāa māā bāra quīrīā bāda.–

Jesuba jarasia:

–Mā ījā beara bio waga badua oveja zaquerā wagabari quīrāca.–

¹⁶ Jesuba wayacusa Pedroa iwidisia:

–Simoā, Jonā warra, ḡmāra quīrīā bāca?–

Pedroba panusia:

–Māē mā Boro, bāa cawa bāa māā bāra quīrīā bāda.–

Jesuba jarasia:

–Mā ījā beara bio waga badua oveja zaquerā wagabari quīrāca.–

¹⁷ Jesuba wayacusa iwidisia:

–Simoā, Jonā warra, ḡmāra quīrīā bāca?–

Maāgaba barima ūbea iwidibāra basia. Pedrora sopua nūmesia, Jesuba barima ūbea abarida iwidida bēra. Maābe idjia jarasia:

–Mā Boro, bāa ne jūmada cawa bāa. Bāa cawa bāa māā bāra quīrīā bāda.–

Jesuba jarasia:

–Mā ījā beara bio waga badua oveja zaquerā wagabari quīrāca. ¹⁸ Wārā arada jaraya: cūdraeāda bāduba djioadja bādji wā quīrīābāgāmaa wāi carea. Baribāra bā drōā beadacarea dewarārāba bā jāwara jiradapeda ogo djiodia. Maābe ededia bā wā quīrīāē bāmaa.–†

¹⁹ Maā jara bādeba Jesuba cawabisia Pedrora sāwā beuida, idji beubarādeba ēberārāba cawadamārēā Ācōrēra dji dromada. Māwā jarapeda Jesuba Pedroa jarasia:

–jMā ume nībadua!–

Jesu, idjia bio quīrīā bā ume

²⁰ Pedroba jēda acapēda Jesu ume nībabari “Jesuba bio quīrīā bā” abadara caidu zebārada unusia. Maāgāra Jesu caita chūmasia Egiptodeba ēdrapedada quīrānebada cobada cosidade. Idjia iwidisia: “Dai Boro, ḡcaiba bāra jidabi?”[§] ²¹ Pedroba maāgā ēberā unupeada Jesua iwidisia:

–Mā Boro, za zebārara ḡsāwā bāi?–

²² Jesuba panusia:

–Māā quīrīā bābāra idjira zocai bāda abā mā waya zebārādaa ḡbāa maāda sāwāi? Māā quīrīā bāa bāra mā ume nībāda.–

† 21:15 ācāgāmaarā Jesuba nāwā iwidī bāa: “ḡbāa māra biara quīrīā bāca ne jūma cāyābara?” † 21:18 Maāgāba jara bāa Pedro jidapeda beadibemada. § 21:20 Juā 13:25.

²³ Māwā jaraḁa carea zocārā djabarāba crīchasiḁaa Jesuba bio quĩrĩā ʙa abadara beuēḁa. Baribʙʙ Jesuba jaraē basía idjira beuēḁa. Ātebʙʙ jarasia: “Mā quĩrĩā ʙʙʙʙ idjira zocai ʙaida aʙa mā waya zebʙʙʙʙ, ʙʙa māḁa sāwāi?”

²⁴ Ara mā Jesu ume nĩ ʙaḁaba maʙnebemada jara ʙʙa idjaba naʙ cartade nāwā ʙʙʙʙʙ. Dadjirāba cawa paʙʙʙ idjia jara ʙʙa wārāḁa.

Jesuba mā auḁu ne zocārā oḁa

²⁵ Wāḁi baraa Jesuba ocuaḁara. Baribʙʙ jūma māʙʙʙʙ cartade aʙa aʙa ʙʙʙʙʙʙʙ, māmaarā mā carta ʙʙʙʙʙʙ naʙ ḁuḁa araē bacasia.

HECHO JESUBA DIABUEDARÁBA OPEĐADA

Nañ cartara Lucaba ðasia. Idjira griego basica ðaa. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara ða mañ Lucara Paulo ume nibasida. Mañgara ebudaara ðaa ara nañ Hecho 16:10-17de, 20:5deba aba 21:18daa, idjaba 27:1neba aba 28:16daa. Acararimaarã 60 poa Jesucrito todacarea Lucaba nañ cartara ðasia.

Bedeaa bia Jesucritodebema eberã dji droma Teopilo itea ðadacarea Lucaba nañ carta sida Teopilo itea ðasia Jesuba diabuedarãba opeđadebemada cawamãrã. Dji cricha dromara 1:8de ðaa. Dadji Boro Jesuba nãwã jarasia: “Ăcõrẽ Jaure bãrã ume ðade zebarãde bãrãba idji ðlãada edađia. Mañba bãrãba Jerusaleñe, jũma Judea druade, Samaria druade, drua tamara beade bida mñebemada bedeađia.”

Dji naãrãbema capítolode (1:1-26) eda ðl ðaa Jesuba Ăcõrẽ Jaure diai jaradada, Jesu bajãnaa wãnada, idjaba Matía Juda Iscariote cacuabari Jesuba diabuedada bedadebemada.

Mañare ðl ðaa Jesuba diabuedarãba Jerusaleñe bedea bia idjidebema jarapedadada (2:1deba aba 8:3daa). Eda ðl ðaa Ăcõrẽ Jaure ãdjimaa zedada, Pedroba Ăcõrẽ de droma caita jaradiadada, Jesuderã sãwã ábaa pananada, idjaba judiorãba Estebã beapedadebemada.

Mañare ðl ðaa Jesuba diabuedarãba Judea druade, Samaria druade bida bedea bia idjidebema jarapedadada (8:4deba aba 9:43daa). Eda ðl ðaa Ăcõrẽ Jaure Samariadebema djabarãmaa zedada, Pelipeba nezoca droma Etiopiadebema jaradiadada idjaba Sauloba Jesucrito ijãnebemada.

Jrũare ðl ðaa Jesuba diabuedarãba bedea bia idjidebema judiorãba jarapedadada. Eda ðl ðaa Ăcõrẽ Jaure judiorãmaa zedada (10:1deba aba 11:18daa), Pedro Herode jawaedã eđradada (11:19deba aba 12:25daa), Paulo Jesu bedea jarade wãna dji naãrãbemada (13:1deba aba 14:28daa), djabarã dji dromarã Jerusaleñe dji jarapedadada (15:1-35), Paulo Jesu bedea jarade wãna dji umebemada (15:36deba aba 18:22daa), dji ubeabemada (18:23deba aba 20:38daa), idjaba Paulo Romanaa preso edepedadada (21:1deba aba 28:31naa).

Jesuba Ăcõrẽ Jaure diai jarada

¹⁻² Teopilo, naãrã mña cartade ðl itea jũma ðl diabuesia Jesuba o ðadadebemada, idjia jaradia ðada sida aba Ăcõrẽba bajãnaa edebãrãdaa. Wadi bajãnaa wã naẽna idjia diabuei carea edadarãa Ăcõrẽ Jauredeba jaradiasia cãrẽda odida panada.

³ Jesu beudacarea ãdjirãa ara idjida ðarima zocãrã unubisia cawadãmãrã idjira wãrãda ãrẽbasida. Cuarenta ewari mãwã osia. Mañne ãdjirãa jaradiabidjia sãwã Ăcõrẽba idji ijã beara bia pe erobãda. ⁴ Ewari aba Jesu ãdjirã ume baside nãwã jarasia:

–Jerusaleñ purudeba ãyã wãrãnadua. Nama jããnadua aba dadjirã Zezaba idji Jaure diai jarada diabãrãdaa.* Mañnebemada mña bãrã naẽna jarasia. ⁵ Wãrãda Juałba eberãrãra baidoba borocuesia, baribãrã dãrãẽne Ăcõrẽba idji Jaureda bãrã diaya.–†

⁶ Mañbe Jesu ume ábaa duanãba idjia iwidiisidaa:

–Dai Boro, ĩidibãrã ðaa dadji Israel purura djãrã jawaedabemada eđra ðãpeda dji boroda beica?–

⁷ Jesuba panusia:

–Mãwã ewarira bãrãba cawadiẽ panãa. Ababe mñ Zezabãrã cawa ðaa mañ ewarira ðãda bẽrã. ⁸ Baribãrã Ăcõrẽ Jaure bãrã ume ðade zebãrãde bãrãba idji ðlãada edađia. Mañba bãrãba Jerusaleñe, jũma Judea druade, Samaria druade, drua tamara beade bida mñebemada bedeađia.–

⁹ Jesuba mãwã jaradacarea jũmarãba acã duanãne ãtaa jira wãsia. Mañne jãrãrãba idjira ãnã edada bẽrã waa ununaẽ basia. ¹⁰ Wadibida Jesu ãtaa wãnãmaa acã duanãne cawaẽne ãdjirã caita eberãda umẽ odjasidaa. Ĥdjia cacuade jã panara totroa basia. ¹¹ Mañ eberãba nãwã jarasidaa:

–Achirã Galileadebema, ĩcãrẽ cãrẽã bajãnaa acã panã? Jesu bãrã ume ðada bajãnaa wãnara wayacusa zeya idji bajãnaa wãna quĩrãca.–†

Matía edapedada

* 1:4 Luca 24:49; Juał 14:26-27; Isaia 32:14-15; Joel 2:28-32. † 1:5 Idji Jaureda bãrã diaya. Griego bedeađe nãwã ðl ðaa: “Ăcõrẽba bãrãra idji Jaureba borocueya.” ‡ 1:11 Apocalipsi 1:7.

¹² Mañbe Jesuba diabuedarāra Olivo eyadeba Jerusalelnaa jēda wāsidaa. Mañ eyara Jerusalel caita bla. Dji tmlara judiorā lñāubada ewaride wābada quīrāca bla. ¹³ Jerusalelne jūēnapeda lñarebema dejāne ādji cāibadamaa wāsidaa. Ādjirāra naāglarā basia: Pedro, Juañ, Santiago, Andre, Pelipe, Tomá, Bartolomé, Mateo, Alpeo warra Santiago, Simoñ Celote, idjaba Santiago warra Juda. § ¹⁴ Jūma ādjirāra Jesu djabarā ume, idji papa Maria ume, dewara wērārā ume bida ābaa dji jarebadjidāa Ācōrēa iwīdidī carea.

¹⁵ Māwā duanane ewari aba Pedrora djabarā ēsi lta nūmesia bedēai carea. Ādjirāra ciento veinte panasidaca bla. Mañne jarasia:

¹⁶ –Djabarā, naēnaeda Ācōrē Jaureba Judaba oidebemada Davia blabisia.* Ācōrē Bedeade blā blā quīrāca wārāda māwāida bađa bērā Judaba ēberārāda pe edesia Jesu jidadamārēā. ¹⁷ Judara dadjirā quīrāca Jesuba edađa basia. Dadjirāba obadara idjia bida o babadjia.–

(¹⁸ Judaba Jesu jidabida carea paratada edasia. Mañ parataba ējūāda nēdosia. Baribalā ara mañ ējūāne Judara quīrā edaa boroare baesia. Idji bira jēsapeda idji jāsira jūma ēdrasia. ¹⁹ Jūma Jerusalelnebemarāba mañ cawasidade dji ējūāra trā blasidaa Aceldama. Mañ trāra ādji bedeade jara bla Oa Ējūā.)† ²⁰ Mañne Pedroba jarasia:

–Judara māwāsia Salmo cartade blā blā quīrāca:

Idji dera deduma beya. Ni abalada mama beadaēa. ‡

Idjaba jara bla:

Idjia o badara dewaralaba o beya. §

²¹⁻²² Mañ bērā idji cacuabari bārānebemada aba dairā ume beida bla ēberārāa jarai carea Jesura wārāda lñēbasida. Mañ ēberāra dadjirā ume bađa bla juañba dadji Boro Jesu borocuedadeba aba Ācōrēba Jesu bajānaa edeđa ewaridaa.–

²³ Mañne ēberāda umē blāsidaa ādji debemada aba edadi carea. Aba Jose basia. Idjira Barsabā wa Justo abadaa. Dewarabemara Matía basia. ²⁴⁻²⁵ Mañbe jūmarāba Ācōrēa nāwā iwīdisidaa:

–Dai Boro, Judara bla diabuedada baesia. Idjia oida blara igrasia idji bađa blamaa wāi carea. Jūmarāba sođe crīcha panlra bla cawa bla. Mañ bērā dairā cawabidua naāglā ēberā umēbemarā sāāglada edabalada bla diabuedaba obadara omārēā.–

²⁶ Mañbe ne jemenesidaa caida bei cawaya. Mañne Matíadrā besia. Ara mañda idjira Jesuba diabuedarā once panl ume ābaa besia.

2

Ācōrē Jaure zeda

¹ Māwānacarea Pentecoste ewarida jūesia. Mañne Jesu jā beara jūma ābaa dji jare duanasidaa.* ² Māwā panlne cawaēne ūrīsidaa bajānaa jīgua nūmlada nāūrā dji cābāyā puá nūmla quīrāca. Dji dede jūmarāba mañ jīgua ūrīsidaa. ³ Ara māwābalada tlabl uruada unusidaa. Mañ tlabl uruara ādji boroza mañrī uruasia. ⁴ Mañne Ācōrē Jauredeba panasidaa.† Ara mañda ādjia ūrīnaca bedeade bedea duanesia Ācōrē Jaureba bedeabida quīrāca.

⁵ Pentecoste ewari bērā judiorā druazabema Ācōrē waya beada Jerusalelne duanasidaa.

⁶ Ādjirāba mañ jīgua ūrīsidade acade wāsidaa. Mañne ūrīsidaa Jesu jā beaba ādji bedeaza bedea duanlada. Mañ bērā cawa crīchadaē basia. ⁷ Māwā panlne jarasidaa:

–¿Za bedea duanlra jūma Galileadebemaēca? ⁸ ¿Sāwā dadjirāba ūrī panl ara dadji bedeaza bedea duanlada? ⁹ Dadjirā tāēna Partia debemada, Media debemada, Elañnebemada, Mesopotamia debemada, Judea debemada, Capadocia debemada, Pontodebemada, Asia debemada, ¹⁰ Prigia debemada, Panpilia debemada, Egiptodebemada, Romanebemada, lcalra Libia druade Cirene puru caita beabada sida nama duanla. Dadji judiorā arada, judiorā crīcha ēpēbada sida nama panla. ¹¹ Idjaba ēberārā Creta debemada, Arabiadebema sida nama panla. jūmarāba ara dadji bedeaza ūrī panla Ācōrēba waibla odadebemada bedea duandal!–

¹² Mañ carea jūmarāba cawa crīchadaē bērā nāwā jara duanesidaa:

–Nañ ēberārāra ¿sāwā jāwā bedea duanl?–

¹³ Mañne dewararāba ipida jara duanasidaa:

–Ādjirāra ituaba beu duanla.–

Pedroba Jerusalelne jaradiada

§ 1:13 Santiago warra. Griego bedeade lcalra cartade blā bla “Santiago djaba.” * 1:16 Salmo 41:9. † 1:19 Mateo 27:3-10. ‡ 1:20 Salmo 69:25. § 1:20 Salmo 109:8. * 2:1 Pentecoste ewarira naēna “néu naārā ewapedada carea blāsrīda obada ewari” abadjidaa. Levítico 23:15-21. † 2:4 Hecho 1:8.

- ¹⁴ Mañe Pedrora dewara once ume ābaa bāda piradrāpeda jīgua jarasia:
 –Achirā judiorā, jūma Jerusaleñe beabari bida nađa cawadada; mla jarabara
 quīrācuīta ūrinadua. ¹⁵ Bārāba crīcha panla dairāra ituaba beu duanāda baribara māwāéa.
 jwādibida diapeda nūmla! ¹⁶ Ātebāra dai māwā beđea duanānebemada Ācōrēneba
 beđeabari Joelba nāwā bāsia:
- ¹⁷ Ācōrēba nāwā jara bāa:
 Jīrūarebema ewaride mla Jaurera jūma ēberārā diaya.
 Māwā bārā warrārā, bārā caurā sida mlneba beđeada.
 Mla cūdrārā cāimocara quīrāca ne unubiya. Drōārā bida cāimocarađe ne unubiya.
- ¹⁸ Mał ewaride mla Jaurera mla nezocarā diaya, wērā, umaquīrā bida. Mañe ādjirāra
 mlneba beđeada.
- ¹⁹ Mał ewaride ne ununacada bajāne unubicuaya. Nał ējūāne bida unubicuaya.
 Oada, uruada, nārī cowa sida unubicuaya.
- ²⁰ Ācōrēba cawa oi ewari jūēi naēna lmadāura quīya. Jedeco sida oa baya. Mał ewarira ewari
 droma baya.
- ²¹ Baribara dadjirā Boroa quīrā djuburia iwidibadara idjia jūma ēdra edaya.†
- ²² Achirā Israeldebema, nał beđeara ūrinadua: Ācōrēba Jesu Nazaredebema ne ununaca
 waibā beada bārā tāēna obicuasía. Māwā o bāđeba Jesuba cawabísía Ācōrēra idji ume
 bāda. Małgara bārāba bio cawa panla. ²³ Ācōrēba naēna crīcha bāda quīrāca ābaa idu
 Jesura bārā jawaeda bābísía. Małbe bārāba ēberārā cadjiruarā crude cachí beabísíada.
 Ācōrēba cawa basía małra jūma māwāida. ²⁴ Jesura bia mīga beusía. Baribara Ācōrēba idjira
 lrēbabída bēra beuba poya erobeē basía.
- ²⁵ Dadji boro Daviba idjidebemada nāwā jarasia:
 Mla unusia dadji Borora ewariza mla ume bāda.
 Idjira mla jawa araare bā bēra ne wayaa neē bāa.
- ²⁶ Mał carea mla sora bāsrída bāa; mla bio bāsrída trā bāa.
 Mla cawa bāa idjia mla lrēbabída. Mał bēra beuimīna necai bāa.
- ²⁷ Mla cawa bāa bāa mla beuđarā jaure panabadama ameēda.
 Mla, bā nezoca jipa bāra idu berawabíēa.
- ²⁸ Bāa cawabísía mla wayacusa zocai baida,§ idjaba bāra mla ume bā bēra mla bio
 bāsrídabíya.*
- ²⁹ Mla djabarā judiorā, mla ebuđa jaraya: dadjirā drōāenabema Davi beuđacarea idjira
 tbaripedadara dadjirāba wadibida unubadaa. ³⁰ Davira Ācōrēneba
 beđeabari basía. Mał bēra cawa basía Ācōrēba wārāneba jarasída idjideba yōbarāda aba idji
 cacuabari israelerā boroda bāida.† ³¹ Māwāida cawa bāda bēra idjia beđeasía Ācōrēba ēdra
 edabari diai jarada lrēbaidēbemada.‡ Idjia jarasía Ācōrēba ēdra edabarira beuđarā jaure
 panabadama ameēda idjaba idji cacuara berawabíēda.
- ³² Daviba jarada quīrāca Ācōrēba Jesura beu bāda lrēbabísía. Jūma dairāba małgara
 unusíada. ³³ Dadji Zeza Ācōrēba idji jawa araare Jesura dji dromada bāsia. Małbe idji Jaure
 diai jaradada Jesua dásía idjiderā diamārēā. Jesuba mał Jaurera wārāda dairā dásía.
 Bārāba unu panāra, ūrī panā sida idji Jaureba māwā obi bāa.
- ³⁴⁻³⁵ Dadjirāba cawa panla Davira ara idjidebemada beđeā basída bajāne dji dromada
 beē bāda bēra. Ātebāra idjia nāwā jarasia:
 Dadjirā Boroba mla boroa jarasia: mla jawa araare chūmedua āba bā ume dji quīrā mla bā
 jawaeda bābārađaa.§
- ³⁶ Mał carea jūma israelerā, wārāda cawadada: Jesu, bārāba crude cachibipedadara
 Ācōrēba jūmarā Boroda bāsia. Idjidra dadji ēdra edabari diai jaradaa.–*
- ³⁷ Mał ūrísídade jūmarāda bio sopuasíada. Mał carea ādjirāba Pedra, Jesuba diabueda
 dewarārā bida iwidísíada:
 –Djabarā, zēdrađi carea cārēda odída panā?–
- ³⁸ Mañe Pedroba panusia:
 –Cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Jesucrito trāneba borocuedada. Mañe
 bārāba cadjirua opedāra Ācōrēba quīrādoapeda idji Jaureda bārā diaya. ³⁹ Ācōrēba idji

† 2:21 Joel 2:28-32. § 2:28 Wayacusa zocai baida. Griego beđeade bā bāa “o zocai baidēbemada.” * 2:28 Salmo
 16:8-11. † 2:30 2 Samuel 7:12-13; Salmo 89:3-4; Salmo 132:11-12. ‡ 2:31 Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Małba
 jara bāa “Crito.” § 2:34-35 Salmo 110:1; Luca 20:41-44. * 2:36 Ēdra edabari diai jarada. Małba jara bāa “Crito.”

Jaure diai jaradara bārā itea ɓɓa, bārā warrarā itea ɓɓa, ēberārā tamɓ beabadarā itea bida ɓɓa. † Jūma dadji Boro Ācōrēba trɓ ɓɓ ēberārā itea ɓɓa.–

⁴⁰ Pedrora dārā bedeasia ādjirāba ijānamārēā. Nāwā jara basia:

–jĀcōrēba idibema ēberā cadjiruārā cawa oidebemada ēdrɓdadua!– †

⁴¹ Zocārā ēberārāba idji bedeara ijānapeda borocuesidaa. Maɓ ewaride Jesu ijāpedadada mil ūbea panasidaca ɓɓa.

⁴² Jesuba diabuedarāba jaradia panɓra ādjirāba bio ēpēbadjidāa. Ābaa bia duanabadjidāa. Jesu quīrānebadi carea cobada sida cobadjidāa. † Idjaba Ācōrēa iwidi panabadjidāa.

Jesu ijā beaba o panananebema

⁴³ Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā obadjidāa. Maɓ carea jūmarāba Ācōrēa bio wayasidaa. ⁴⁴⁻⁴⁵ Jūma Jesu ijā beara ābaa bia duanabadjidāa. ɓɓɓɓɓɓ ādji ējūāda, nebia sida nēdobuedapeda djaba aba ne neē bebɓɓɓɓɓɓ paratara diabadjidāa. Māwā ādjia erobeaba dji carebadadjidāa. ⁴⁶ Ewariza Ācōrē de droma dajadaare ābaa dji jɓɓɓɓɓɓ idjaba djararā deza sobiadeba ɓɓɓɓɓɓ ābaa ne cobadjidāa. ⁴⁷ Ādjirāba Ācōrēa bia bedeabadjidāa. Idjaba dewararāba ādjirāra bia unubadjidāa. Maɓne dadji Boroba ewariza ēberārāra ēdra edabadjia. Māwā Ācōrēneba ādjirāra yō wāsidaa.

3

Pedroba ēberā jirū biē ɓɓ biabida

¹ Ewari aba ɓmādaɓ ɓɓɓɓɓɓ Ācōrēa iwidi bida horade Pedrora Juaɓ sida Ācōrē de dromanaa wāsidaa. ² Maɓne Ācōrē de dromane eda wābada Quīrāwārēā ɓɓ abadae ēberā jirū biē topedadada basia. Ēberārāba idjira ewariza mamaa edebadjidāa dji edaa wābadaarāa parata iwidi mārēā. ³ Idjia Pedro, Juaɓ sida eda wābadada unuside paratada iwidi sia. ⁴ Pedroba, Juaɓ bida idjimaa acɓsidaa. Maɓne Pedroba jarasia:

–Daimaa acɓɓɓɓɓɓ.–

⁵ Idjia ne diaɓɓɓɓɓɓ crīchada bērā ādjimaa acɓsidaa. ⁶ Baribɓɓɓɓ Pedroba jarasia:

–Mɓa paratada, oro sida neē ɓɓa, baribɓɓɓɓ mɓa eroɓɓɓɓɓɓ ɓɓa diaya: jJesucrito Nazaredebema trɓneba piradɓɓɓɓɓɓ nībade wādua!–

⁷ Maɓne Pedroba dji ēberā jɓɓɓɓɓɓ araare jidapeda piradɓɓɓɓɓɓ dji ēberā jirūra, idji cōrācōrā sida basia. ⁸ Ara maɓɓɓɓɓɓ ɓɓɓɓɓɓ jɓɓɓɓɓɓɓ taibade wāsia. Jɓɓɓɓɓɓ nīne Ācōrēa bia beɓeɓ ɓɓɓɓɓɓ ādji ume Ācōrē de dromane eda wāsia. ⁹ Jūmarāba idjira Ācōrēa bia beɓeɓ nīda unusidaa. ¹⁰ Maɓ unusidade cawa crīchadaē basia. Ādjirāba cawasidaa idjira ewariza Ācōrē de dromane eda wābada Quīrāwārēā ɓɓ abadama parata iwidi chūmabadjida.

Pedroba Ācōrē de droma dajadaare jigua jaradiada

¹¹ Ēberā jirū biē ɓɓɓɓɓɓ Pedrora, Juaɓ sida quenabarica basia. Ādjira Ācōrē de droma mōgaraba auɓu jirā ca ɓɓ edaare panasidaa. Ādji pananamaa Salomō abadaa. Jūmarāba cawa crīchadaē bērā ādjimaa pira wāsidaa. ¹² Pedroba maɓ unuside jarasia:

–Achirā Israeldebema, jCārē cārēā cawa crīchadaē panɓ? jCārē cārēā daida acɓ panɓ? jCrīcha panɓca dai ɓɓɓɓɓɓɓɓ wa दौरā Ācōrē quīrāpita jipa panɓ bērā naɓ ēberāra biabisidada? jMāwāēā! ¹³ Ācōrē dadjirā drōāenabema Abrahāɓ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume ɓadaba idji nezoca Jesura dji Dromada ɓɓɓɓɓɓ. ^{*} Bārāba idjira Pilatoa jida diasidaa beamārēā. Pilatoba idjira ēdra ɓɓ quīrā ɓadamiɓa bārāba igarasidaa. ¹⁴ Bārāba Ācōrē Nezoca Jipa ɓara igaradapeda mīā sē iwidi panasidaa Pilatoba mīā beadada ēdra ɓamārēā. †

¹⁵ Māwā bārāba dadji Zocai ɓai Diabarida beasidaa. Baribɓɓɓɓ Ācōrēba idjira beu ɓadada ɓrēbabisia. Maɓ ɓrēɓadara daiba unusidaa. ¹⁶ Ara maɓ Jesu ɓɓɓɓɓɓ naɓ ēberā bārāba unubadara basia. Daiba ijā panɓa Jesuba cacua biē beara biabibarida. Māwā ijā panɓneba naɓ ēberāra wārāda basia. Maɓra bārāba ebuda unu panɓa.

¹⁷ Mɓ djabarā judiorā, mɓa cawa ɓɓa bārāba, bārā bororā bida Jesura beasidada idjira Ācōrēba diai jarada ēdra edabarida cawadaē basi bērā. ¹⁸ Baribɓɓɓɓ maɓɓɓɓɓɓ Ācōrēba naēna jaradara jūma māwābasia. Idjideba bedeabadarāneba jarasia idjia ēdra edabari diai jaradara bia mīgapeda beuida. † ¹⁹ Jāɓbe bārāba cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Māwā osidara bārāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoapeda sobiabiya. ²⁰ Idjia

† **2:39** Ezequiel 36:23-28. ‡ **2:40** Ezequiel 11:19-21; 18:30-32. § **2:42** Jesu quīrānebadi carea cobada sida cobadjidāa. Griego beadee ɓɓɓɓɓɓ “paɓ cōrācuadapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 20:7; 1 Corinto 11:23-26. * **3:13** Nezoca. Maɓ bedeaba idjaba jara ɓɓa “Warra.” † **3:14** Marco 15:6-15. ‡ **3:18** Salmo 22:7-8; 69:17-21; Zacaria 12:10; Isaia 52:13ɓeɓa aba 53:12ɓaa. Édra edabari diai jarada. Maɓba jara ɓɓa “Crito.”

Jesura diabueya naēnaena bārā Boroda bāda bēra. ²¹ Nawena Jesucritora bajāne bāa aba Ācōrēba ne jūmada wayacusa bia obaḡadaa. Ācōrēba drōāenabema ewaride idjideba bedeadarāneba wārāda māwā oyada asia.

²² Moiseba dadji drōāenabemarā nāwā jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba m̄ diabueda quīrāca idjideba bedebarida aba bārāmaa diabueya. Maḡ ēberāra ara bārā purudebema baya. Idjia jarabḡara jūma ījānada. ²³ Idjia jara bāda abaḡba ījāēbḡa, Ācōrēba maḡ ēberāra idji purudebemada āyā bḡa.”[§] ²⁴ Maḡ awara Samuel ewarideba ḡtaa jūma Ācōrēneba bedeadarāba naḡ ewaridebemada bedeasidaa. ²⁵ Ācōrēba ādjirāneba bedeadara idi wārāda unu panḡa.

Maḡ awara Ācōrēba bārā drōāenabemarā ume bedeada bḡasia. Idjia Abrahāḡa nāwā jarasia: “Mḡa bādeba yōbḡadeba naḡ ējūāne bēa purura jūma carebaya.”* Maḡ bedea bāda bārāba idi wārāda unu panḡa. ²⁶ Ācōrēba idji nezoca Jesura edapeda naārā bārāmaa diabuesia carebamārēa.† Bādjiza careba bḡa bārāba cadjirua obadara igaradamārēa.–

4

Pedro, Juaḡ sida judiorā bororāmaa jida edepedada

¹ Pedro, Juaḡ sida ēberārā ume wadi bedea panḡe sacerdoterāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā boroda, saduceorā sida ādjimaa zesidaa. ² Maḡne Pedroba Juaḡ bida ēberārāa jaradia panasidaa Jesu ḡrēbada quīrāca ēberārā sida ḡrēbadida. Maḡ carea dji bororāra quīrūsidaa. ³ Pedrora, Juaḡ sida jidadapeda queubodo bēra aba nurēma preso bāsidaa. ⁴ Baribḡa Pedroba jaradia bāda ūrī panana zocārāba Jesura ījāsidaa. Maḡrā bara Jesu ījā beara dji umequīrārā awa mil juesuma panasidaa bḡa.

⁵ Nurēma judiorā dji bororāda, dji drōārāda, ādji ley jaradiabadarā sida Jerusaleḡne ābaa dji jaresidaa. ⁶ Sacerdote dji droma Anāda arima basia. Idjaba idji ēberārāda zocārā panasidaa: Caipāda, Juaḡda, Alejandroda, dewararā sida.* ⁷ Maḡne ādjirāba Pedrora Juaḡ sida enebisidaa. Ādjirā quīrāpita nūmḡnapeda nāwā iwīdisidaa.†

–Jāḡ ēberā jīrū biē bāda bārāba ḡcai ḡbādeba biabisida? ḡCai trḡneba jāwā osida?–

⁸ Maḡne Pedroba Ācōrēba Jauredaba nāwā panusia:

–Dadji purudebema bororā, Israēdebema drōārā dji dromarā: ⁹ idi bārāba दौरا cawa obadaa ēberā jīrū biē bāda carebapedada carea. Iwīdi panḡa idjira sāwā biasida. ¹⁰ Māēteara daiba ebuda panunia bārāba, jūma israelerā bida bio cawadamārēa. Naḡḡa ēberā bārā quīrāpita nūmḡra Jesucrito Nazaredebema ḡbādeba biasia.‡ Maḡ Jesucritora bārāba crude cachi beasidaa, baribḡa Ācōrēba idjira ḡrēbabisia. ¹¹ Ācōrē cartade bḡ bḡa: “De obadaba mōgara igarapedadara dji biara bāda besia.”§ Jesura maḡ mōgara quīrāca bḡa. Bārā dji de obada quīrāca panḡa idjira igarasidaa. Baribḡa Ācōrēba idjira dji biara bāda bḡasia. ¹² Aba idjiabḡa dadjirāra poya ēdrḡ edaya. Idji awara Ācōrēba ni abaḡda naḡ ējūāne bḡē basia ēberārā ēdrḡ edamārēa.–

¹³ Dji bororāba Pedro, Juaḡ sida ne wayaa neē bedea panḡa unusidade cawa crīchadaē basia. Ādjirāba cawa panasidaa Pedrora Juaḡ sida mācua carta cawa panḡēda. Maḡ awara cawasidaa ādjira Jesu ume nībabadjidada. ¹⁴ Baribḡa dji ēberā biadara ādji ume nūmḡ bēra ādjira poya biē jaradaē basia. ¹⁵ Maḡne dji bororāba Pedro, Juaḡ bida jarasidaa dajadaa jāne wānamārēa. Maḡbe ara ādjiduba bedeasidaa. ¹⁶ Nāwā jarasidaa:

–Jāḡ ēberārāra ḡsāwā odi? Ādjia maḡ ne ununaca odapedadara jūma Jerusaleḡnebemarāba cawa panḡa. Dadjia poya sewada adaēa. ¹⁷ Baribḡa maḡnebemada dewarāa idu cawabida amaaba jāḡ Jesuare panḡrāa waragadia idji trḡneba waa bedearānamārēa.–

¹⁸ Ara maḡda Pedrora Juaḡ sida waya trḡnapeda ebuda jarasidaa ni maārī bida Jesudebemada bedearānamārēa idjaba jaradiarānamārēa. ¹⁹ Baribḡa Pedroba, Juaḡ bida jarasidaa:

–Bio crīchadaua. ḡBiara bḡca Ācōrēda ījānida wa bārāba jara panḡa ījānida? Daimarā biara bḡa Ācōrēdrḡ ījānida. ²⁰ Daiba unupedada, ūrīpedada sida jaradia panania. Poya chupeadaēa.–

§ 3:23 Deuteronomio 18:15-19. * 3:25 Genesi 22:18; 26:4. † 3:26 Nezoca. Maḡ bedeaba idjaba jara bḡa “Warra.”

* 4:6 Maḡ ewaride Caipāra sacerdotē dji droma basia baribḡa idji zāwārē Anāra maḡ naēna sacerdotē dji droma bāda bēra idjira wadibida māwā trḡ jarabadjida. † 4:7 Luca 12:11-12. ‡ 4:10 Jesucrito Nazaredebema ḡbādeba. Griego bedade “Jesucrito Nazaredebema trḡneba” bḡ bḡa. § 4:11 Salmo 118:22; Luca 20:9-19.

²¹ Mañbe dji bororãba wetara waragadapeda Pedrora Juañ sida êdral ðalsidaa. Puruda waya panl bërã cawadaê basía sãwã cawa odida. Dji êberã biada carea jûmarãda Æcõrã bia bedea duanasidaa. ²² Mañ êberã ne ununacadeba biadara cuarenta poa auðu basia.

Jesu ijã beaba sozarrada iwidiðedada

²³ Pedrora Juañ sida preso pananada êdralapeda waabema Jesu ijã bea ábaa duanamaa wãsidea. Mañbe sacerdote bororãba, drõarã dji dromarã bida ádjia jarapedadada jûma nêðalãsidea. ²⁴ Mañ ùrísidade jûma ábaa Æcõrã iwidiðsidea:

–Dai Boro jûma poya ða, ðalabãlã bajãra, nañ êjũãra, pusara, jûma ádjide nũma sida osia.

²⁵ Ba Jauredeba ða nezoca Davia nãwã jarabisia:*

¿Cãrê cãrêã judiorãé puru beara quĩrũ duana? ¿Cãrê cãrêã puru beara ádji quĩrãbe bedea au panl djõni carea?

²⁶ Druazabema bororãda dji dromarã ume ábaa dji jãresidaa dadji Æcõrê ume, idjia ðãda Boro ume bida djõni carea.†

²⁷⁻²⁸ Ara mañ quĩrãca nañ purude Herodeda, Poncio Pilatoda, judiorãéda, dadji Israel puru sida dji jaredapeda bedea ausidaa ða nezoca jipa ða Jesu beadi carea.‡ ðala idjira dadjirã Boroda ðãdamĩna ádjia mãwã osidaa ðala naẽna crĩcha baða quĩrãca. ðara bio ðãla ða bërã naẽna ðãsia ádjia mãwã odamãrêã.

²⁹ Dai Boro, acãdua sãwã ádjirãba dairãra waraga panãda. Sozarrada dairã ða nezocarãa diadua ða bedeara ne wayaa neñ jaraði carea. ³⁰ Ba ðãla sida diadua cacua biê beara biabidi carea idjaba ða nezoca jipa ða Jesu trãneba ne ununacada oði carea.–

³¹ Æcõrã iwidiðedadacarea ádji duana dera uresia. Mañne jûmarãda Æcõrê Jauredeba duanesidaa. Mañba Æcõrê bedeara ne wayaa neñ jara duanesidaa.

Ananía Sapira sida beupedada

³² Mañ ewaride Jesu ijã beara abari crĩchadeba, abari sodeba ábaa bia duanasidaa. Ni ababa jaradaca basia idjia ne erõðara ababe idjideda, áteðalã ádjia erobeaba dji carebadjididaa. ³³ Jesuba diabuedarãba Æcõrê ðãladeba dadji Boro Jesu xrêbadadabemada ebuda jaradiabadjidaa. Idjaba Æcõrêba idji biadeba djabarãra bio carebadjia. § ³⁴⁻³⁵ Mañ bërã ádjirã tãena ne neñ beara neñ basia. Êjũã erobeaba ádji êjũãra nêðobuebadjididaa idjaba de erobeaba ádji dera nêðobuebadjididaa. Nêðobuedapeda dji paratara Jesuba diabuedarãmaa edebadjidaa cawa jedecadamãrêã. Djaba aba ne neñ beðalãde parata diabadjididaa.

³⁶ Mañne êberã Jose abadada ádjirã ume basia. Jesuba diabuedarãba idjira trã ðãsidea Bernabe. (Bernabe trãba jara ðala “Sobiabibari Warra.”) Idjira Levideba yõna basia. Chipre druade tosidea. ³⁷ Mañ Bernabeba êjũãda nêðobuepeda dji paratara Jesuba diabuedarãba cawa jedecadamãrêã edesia.

5

¹ Idjaba êberã Ananía abadada basia. * Idji quimara Sapira abadjidaa. Ádjia bida êjũãda nêðobuesidaa. ² Baribãlã Ananiãra dji quima ume bedea audapeda dji paratara jûma diaê basia. Mãwãmĩna Jesuba diabuedarãba cawa jedecadamãrêã diablãde jûma diablãlada asia. ³ Mañne Pedroba jarasia:

–Ananía, ðala ¿cãrê cãrêã diaurura ða sode idu eda wãbisi? ðala Æcõrê Jaurea sewada o ðala. Ba êjũã nêðobuedadabema paratara ðãlãlã mërã erõðaa. ⁴ Jãñ êjũãra ¿ðãrêã basica? Nêðobuepeda dji parata sida ¿ðãrêã basica? Jûma dia quĩrãé basibãlã ¿cãrê cãrêã jãwã ða sode sewa oida crĩchasi? ðala êberãã sewa oê basia, áteðalã Æcõrãã sewa osia.–

⁵ Mañ ùrísida Ananiãra abeda beu ðaesia. Mañnebema ùripedadara bio ne wayasidaa. ⁶ Mañbe ðãlãlã cũdrarãba dji bẽwãrãra wuaba ðãradapeda tãbaride edesidaa.

⁷ Dãrãéne Ananía quima Sapirada jũesia.† Idjia Ananía sãwãnada adua basia. ⁸ Pedroba idjia iwidiðisia:

–Mãã jaradua ¿bãrã êjũãra nêðobuesidaca ða quimaba parata enena quĩrãca?–

Sapiraba panusia:

–Mãẽ, jãlãlã nêðobuesidaa.–

* **4:25** Ba Jauredeba. Griego bedeaðe ðãlãlã cartade mãra neña. Ba nezoca Davi. Griego bedeaðe ðãlãlã cartade idjaba “dai drõãenabema” ðã ðala. † **4:26** Salmo 2:1-2. Idjia dadjirã Boroda ðãda. Mãlãgaba jara ðala “idji Crito.” ‡ **4:27-28** Herode. Mañ Herodera Antipa trã jarabadjidaa. Nezoca. Mañ bedeaaba idjaba jara ðala “Warra.” § **4:33** Æcõrãba idji biadeba djabarãra bio carebadjia. Mañ bedeaaba idjaba jara ðala “jûma êberãrãba Jesu ijã beara wayabadjididaa.” * **5:1** Mañ Ananiãra ababe nañ capítulo 5de odja ðala. Capítulo 9de, 22de bida dewara Ananiãnebemada ðã ðala. Idjaba capítulo 23de dewara Ananiãnebemada ðã ðala. † **5:7** Dãrãéne. Griego bedeaðe ðã ðala: “Hora ùbea babãlãde.”

⁹ Mañ bēṛā Pedroba jarasia:

–Bārāra ḡcārē cārēā sewa odi carea beḡea ausida dadji Boro Jaureba sāwā oi cawaya? ¡Acadua! Bā quima tḡbaride wā pananada awuā zebḡadaa. Ara nawena bā sida tḡbaride ededia.–

¹⁰ Ara mañ jarabḡḡade idjira Pedro jīrū caita beu ḡaesia. Cūdrarā eda jūēḡḡade unusidaa idjira beu tabada. Mañne dajadaa edeḡapeḡa dji quima caita tḡbarisidaa. ¹¹ Mañ carea djabarāra, jūma mañnebema ūrīpeḡada sida ne wayasidaa.

Jesu ṡjā beaba ēberārā zocārā biabipedada

¹² Mañ ewaride Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā ocuabadjidaa. Māwā cawabisidaa Ācōrēa ādjirā ume ḡada. Abari crīchadeba jūma djabarāda Ācōrē de droma mōgaraba auḡ jūrā ca ḡa edaare āḡaa dji jḡrebadijidaa. Dji jḡre pananama Salomōḡ abadaa. ¹³ Djabarā awara ne wayaaba ni abaḡda ādjirā ume pananaē basia, baribḡḡa zocārāba ādjirānebemada bia beḡea duanasidaa. ¹⁴ Mañne zocārā umaquīrārāba wērārā bida dadji Borora ṡjasidaa. Māwā idji ṡjā beara yō wāsidaa. ¹⁵ Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā o panḡ bēṛā ēberārāba cacua biē beada o icawa cḡḡade wa jueporode ḡḡbadjidaa Pedro wāyā wābḡḡade idji cacua jaureba waramārēā. ¹⁶ Zocārā ēberārā Jerusaleḡ caita bea puruḡebema bida cacua biē beada, jai bara bea sida ādjimaa edebadijidaa. Mañbe jūmarāda biacuabadjidaa.

Bajānebema nezocaba Jesuba diabuedarā ēḡḡḡa ḡada

¹⁷ Jesuba diabuedarāmaa zocārā wā panḡ carea sacerdote dji dromada, jūma saduceorā idjire bea sida soḡe biē duanesidaa. ¹⁸ Mañ carea Jesuba diabuedarāra jidadapeḡa preso ḡacuasidaa. ¹⁹ Baribḡḡa ara mañ diamasi dadjirā Boro nezoca bajānebemaba dji eda wābadara ewapeḡa ādjirāra ēḡḡḡa basia. Mañbe jarasia:

²⁰ –Ācōrē de dromanaa wānapeda ēberārāa dadji zocai bai djiwididebemada jaradadua.–

²¹ Ādjia ūrīpeḡadara ṡjasidaa. Nurēma diapeḡa Ācōrē de dromanaa wānapeda jaradia panesidaa. Mañmisa sacerdote dji dromaba, idji me duanḡ bida jūma Israelēbema drōārā dji dromarāda trḡsidaa āḡaa dji jḡredi carea. Mañne Ācōrē de dromanebema zarrarāda preso ḡḡbada dedaa wāsidaa Jesuba diabuedarā jḡḡde wānamārēā. ²² Baribḡḡa zarrarāra preso ḡḡbada dede jūēsidade ādjirāra ununaē basia. Mañ bēṛā jēda jarade wāsidaa. ²³ Zarrarāba dji dromarāa nāwā jarasidaa:

–Dairāba preso ḡḡbada dera bio jūātrḡ ḡada idjaba zarrarāda dji edaa wābadaza panḡda unusidaa, baribḡḡa ewa acḡḡḡade ni abaḡda ununaē basia.–

²⁴ Mañ ūrīsidade Ācōrē de dromanebema zarrarā boroba, sacerdoterā bororā bida cawa crīchadaē basia idjaba cawaḡāē basia mamaḡba ḡtaa cārēda sāwāida.† ²⁵ Māwā duanḡne ēberārā eda zepeda jarasia:

–¡Bārāba preso ḡḡpeḡadarāba Ācōrē de droma dajada jaradia panḡa!–

²⁶ Mañ ūrīsidade Ācōrē de dromanebema zarrarāra, ādji boro sida Jesuba diabuedarā jḡḡde wāsidaa. Baribḡḡa enebḡade biē oḡāē basia. Wayasidaa puruba ādjida mōgaraba tabari beadida. ²⁷ Enenapeḡa dji jḡre duanḡ quīrāpita nūmasidaa. Mañbe sacerdote dji dromaba ādjirāa jarasia:

²⁸ –Naēna dairāba bio jarasidaa bārāba jāḡ ēberā trḡneba waa jaradiarānamārēā. Baribḡḡa bārāba jūma Jerusaleḡnebemarāa jaradia panḡa. Mañ awara jāḡ ēberā beapeḡada carea daidrḡ beḡeade bḡ quīrā panḡa.–

²⁹ Mañne Pedroba, Jesuba diabuedarā waabemarā bida panusidaa:

–Ēberārāba jara panḡ cāyābara Ācōrēba jara ḡḡḡḡ ṡjānida panḡa. ³⁰ Bārāba Jesura crude cachi beasidaa.ḡ Baribḡḡa bārāba beapeḡadara dadji drōā naēnabemarā Ācōrēba ḡrēbabisia. ³¹ Ācōrēba Jesura dadjirā Boroda ḡamārēā idji jḡwa araare ḡasia. Idjaba dadji Ēḡḡ Edabarida ḡasia. Idjideba israelerāba cadjiruara igaradapeḡa waya Ācōrēmaa poya zedia. Māwāra ādjirāba cadjiruwa opeḡadara Ācōrēba quīrādoaya. ³² Maḡḡadebemada dairāba ebuda jarabadaa. Ācōrē Jaure bida abarida jarabaria. Ācōrēba idji Jaurera idji ṡjāḡadarāa diabaria.–

³³ Mañ ūrīsidade dji dromarāra bio quīrūsidaa. Mañba Jesuba diabuedarāra bea quīrā panesidaa. ³⁴ Mañne pariseo Gamaliel abadada basia. Mañ Gamalielera judiorā ley jaradiabari dji droma basia. Jūmarāba idjira bio waya panasidaa. Gamalielera piradrḡpeḡa Jesuba diabuedarāra dajadaa edebisia. ³⁵ Mañbe dji dromarāa jarasia:

–Achirā Israelēbema, bārāba mañ ēberārā sāwā odiḡebemada bio crīchadadua. ³⁶ Ēberā Teudā sāwānada quīrānebadadua. Mañra dārāé ḡaa. Mañ ēberāba ara idjida dji dromaana

† 5:24 Sacerdoterā bororā. Griego beḡeade ḡḡḡḡ cartade naḡ sida bḡ ḡaa: “Sacerdote dji droma.” § 5:30 Deuteronomio 21:22-23.

abadjia. Mañ bēṛā cuatrociento ēberārāba idjira ēpēsidaa. Baribaḷḷa romanorāba idji beasidade jūma idji ume nībapedadara memenesidaa. Mañbe jūma idjia oi crīcha badara jōsia. ³⁷ Māwānacarea Romanebema boroba jūmarāda juachabisia. Mañ ewaride ēberā Juda Galileadebemada basia. Mañ Judaba ēberārāra zocārā idji ume eronībasia. Baribaḷḷa romanorāba idji beasidade jūma idji ume nībapedadara memenesidaa. ³⁸ Mañ carea mla jaraya: naḷḷa ēberārāra idu bādada. Ādjirāra biē orānada. Ādjia o panlra, ādjia oi crīcha panl sīda ara ādji crīchadeba ze bābḷra, dārāēne jūma jōya. ³⁹ Baribaḷḷa Ācōrēba obi bābḷra, bārāba poyadaēa. Mañ bēṛā quīrācuita beadada Ācōrē ume djōna amaaba.–

Gamalielba jaradara jūmarāba iḷāsidaa. ⁴⁰ Mañbe Jesuba diabuedarāra wayacusa edaa trāsidaa. Soaba ubidapeda ādjirāa jarasidaa waa Jesu trāneba ēberārāa bedearānamārēa. Mañbe ēdra bāsidaa. ⁴¹ Ara mañda Jesuba diabuedarāra dji dromarā ābaa jare panlamaaba bāsrīda wāsidaa. Cawasidaa Ācōrēba ādjirāra bia unusida, Jesu iḷā panl carea idu bia mīgabida bēṛā. ⁴² Ācōrē de droma dajadaare, ēberārā deza bīda ādjirāba ewariza chupeadaē Jesucritodebemada jaradiabadjīdaa. Ebuda jarabadjīdaa Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.

6

Djubarā careabadarā siete edapedada

¹ Mañ ewaride Jesu iḷā beara auduara yō wāsidaa. Mañne griego bedeaēde bedeadababa hebreo bedeaēde bedeadabara biē jara panesidaa. Jarasidaa djubarāba pēdra wērārā ewariza carebabādade ādji pēdra wērārāda carebadacada. ² Mañ carea Jesuba diabueda doce panlba jūma Jesu iḷā beara ābaa jaredapeda nāwā jarasidaa:

–Bia bāēa dairāba Ācōrē bedea jaradia panlra idu bādīda ababe pēdra wērārā carebadi carea.* ³ Mañ bēṛā djubarā, bārānebema siete ēberārā jīpa beada edadada. Ādjira Ācōrē Jauredeba beadīda panlra idjaba crīcha cawa beadīda panlra. Mañgarāra dairāba bādīa pēdra wērārā, dewararā sīda carebadamārēa. ⁴ Māwā osidara dairāba poya biara Ācōrēa iwīdi panania idjaba idji bebeara jaradia panania.–

⁵ Ādjia jarapedadara jūmarāba bia ūrīsidaa. Mañ bēṛā Estebaḷda edasidaa. Mañ Estebaḷba Jesura bio iḷā basia; Ācōrē Jauredeba basia. Idji awara Pelipeda, Procoroda, Nicanorda, Timoḷda, Parmenada, idjaba Nicolás Antioquía purudebemada edasidaa.† Mañ Nicolás griego basia baribaḷḷa judio quīrāca babadjia. ⁶ Djubarāba mañgarāra Jesuba diabuedarāmaa edesidaa. Mañbe Jesuba diabuedarāba Ācōrēa iwīdībādade jlwada ādjirā ḷḷā bāsidaa Ācōrēba quīrā bāda odamārēa.

⁷ Mañne djubarāba bedea dadji Boro Jesudebemada auduara jarasidaa.‡ Māwā Jesu iḷā beara Jerusalemne auduara yōsidaa. Mañ awara zocārā sacerdoterā bīda iḷāsidaa.

Estebaḷ dji bororāmaa edepedada

⁸ Ācōrēba idji biadeba Estebaḷra bio careba basia. Idji bāḷara Estebaḷa diasia ne ununaca waiḷbāda ēberārā tāēna o bamārēa. ⁹ Mañne ḷcāḷa judiorā Cirene druadebemada idjaba Alejandria purudebemada panasidaa. Ādjirā dji jarebada dera “Nezoca Ēdrapedadarā” abadjīdaa. Dewara judiorā Cilicia druadebemada idjaba Asia druadebema sīda panasidaa. Jūma mañ judiorāra Estebaḷ ume caicaya duanesidaa. ¹⁰ Baribaḷḷa ādjirāba Estebaḷra poyadaē basia, idjira Ācōrē Jaure necawaadeba bedeadadji bēṛā. ¹¹ Mañ carea ādjirāba ḷcāḷa ēberārā paratada diasidaa nāwā sewa odamārēa:

–Daiba ūrīsidaa jāḷ ēberāba Moisedebemada, Ācōrēnebema sīda biē bedea bāda.–

¹² Māwā ādjirāba puruda, judio dji dromarāda, judiorā ley jaradiabada sīda quīrūbigasidaa. Mañ carea Estebaḷra jīdadapeda judiorā dji bororā ābaa jare duanamaa edesidaa. ¹³ Mañne sewa jaradamārēa ḷcāḷa ēberāda mamaa edesidaa. Mañgarāba nāwā jarasidaa:

–Jāḷ ēberāba Ācōrē de dromanebemada, dadjirā leydebema sīda biē bedea babaria. ¹⁴ Idjia jarasia Jesu Nazaredebemaba Ācōrē de dromara ārīda idjaba Moiseba jaradia badara quīrā awara oida. Idjira māwā bedea bāda daiba ūrīsidaa.–

¹⁵ Jūma dji bororā mama bhūmeaba Estebaḷ acḷbādade unusidaa idji quīrāra bajānebema nezoca quīrādarra quīrāca bāda.

* 6:2 Pēdra wērārā carebadi carea. Griego bedeaēde bā bā: “Djārā ne cobigadi carea” wa “parata cawa jedecadi carea.”

† 6:5 Mañ Pelipedebemada unubadaa Hecho 8:4-13, 26-40de, 21:8-9de bīda. Idjira Jesuba diabuedaē basia. Idjira biara trā jarabadjīdaa “Griego Pelipe” wa “Pelipe, bedea bia jarabari.” ‡ 6:7 Bedea dadji Boro Jesudebema. Griego bedeaēde bā bā “Ācōrē bedea.”

7

Estebaλba Moise, Ācōrē sida biē jaracaada ada

¹ Maλne sacerdote dji dromaba Estebaλa iwidiisia:

–ĴĀdjia jara panλra wārāca?–

² Estebaλba nāwā panusia:

–Mλ djabarā judiorā, mλ bororā, mλ djuburia mλ bedeadā ūrīnadua. Dadjī drōā naēnabema Abrahāλ wadi Mesopotamia druade bāsīde Haraλ purude bađe wāi naēna Ācōrē dji Droma bλra idjima odjasia. ³ Ācōrēba idjīa jarasia: “Bλ druara, bλ ēberāra sida amepeda wādua. Mλa druada bλa acλbiya mamaa wāmārēā.”* ⁴ Ara maλda Abrahāλra calde-orā druadebemada ēdrλpeda Haraλne bađe wāsia. Abrahāλ zeza jaidadacarea Ācōrēba Abrahāλra idi dadjirā duanλ druadaa enesia.† ⁵ Baribλraλ Ācōrēba Abrahāλa naλ druade ējūāra ni maārī bida diaē basia. Ātebλraλ wārāneba jarasia idjīa, idjideba yōbλdarāa bida naλ druara diaida.† Ācōrēba māwā jarasia Abrahāλba wadi warra neē bāsīde. ⁶ Idjaba Ācōrēba Abrahāλa jarasia idjideba yōbλraλ purura djārā druade baıda, mama djārā nezocarāda beaidā, idjaba maλ ēberārāba ādjirāra cuatrociento poa biē eropanāda. ⁷ Baribλraλ Ācōrēba Abrahāλa nāwā jarasia: “Ādjirā zoca eropanλ purura mλa cawa oya. Māwānacarea bλ purura ēdrλpeda naλ druade mλā bia bedeadā.”§

⁸ Maλbe Ācōrēba Abrahāλa jarasia jūma idjideba yōbλdarāda cacua wēāgōdida panλda Ācōrēneda cawabīdi carea.* Maλ bērā idji warra Isa todacarea ocho ewari bađe dji warrara cacua wēāgōsia.† Isaba idji warra Jacobora abari quīrāca osia. Jacoboba idji doce warrarā sida abari quīrāca osia.

⁹ Māwānacarea Jacobo warrarāba ādji djaba Jose ume biē panλneba idjira nēdobuesīdaa Egipto druade nezocada bāmārēā.† Baribλraλ mama Ācōrēra idji ume basia. ¹⁰ Maλ bērā jūma idji bia mīga bλdebemada Ācōrēba ēdrλ bλsia. Idjīa necawaada diasia Egiptodebema boroba bia unumārēā. Maλ bērā dji boroba Josera idjiarebemada bλsia. Māwā Egiptora idjaba dji boro ēberārā sida Jose jλwaeda panesīdaa.§

¹¹ Maλ ewarīde Egipto druade, Canaaλ druade bida jarrabada zesia. Maλba jūmarāda bia mīga duanasia. Maλ bērā Jacobo warrarāba trigoda nēdo quīrā pananamīna ununaē basia. ¹² Maλne Jacoboba ūrīsia Egipto druade trigora barada. Maλ carea idji warrarāra mamaa trigo nēdode diabuesia.* Maλra ādji naārā wāpedada basia. ¹³ Wayacusa wāsīdade Joseba idji djabarāa cawabīsia idjira ādji djabada.† Māwā Egiptodebema boroba Jose ēberārāra cawasia. ¹⁴ Maλbe Joseba idji zeza Jacobora, jūma idji ēberārā sida idji bλma enebīsia. Ādjirāra 75 panasīdaa.† ¹⁵ Māwā Jacobora Egipto druade jūesia. Mama dārā bapeda jaidasia.§ Idji warrarā sida mama jaidasīdaa. ¹⁶ Maλbe ādjira Siqueλ puruāda edesīdaa. Mama beuda tλbarībada urīade bλsīdaa. Maλ urīara Abrahāλba Hamo warrarā nēdoda basia.*

Estebaλba Moise bia jarada

¹⁷ Ācōrēba Abrahāλ ume bedea bλdara dārāēne oida basia. Maλ ewarīde israelerāra Egipto druade isabe yōbλda bērā zocārā panasīdaa. ¹⁸ Baribλraλ dewarada Egiptodebema boroda besia. Maλgλba Josedebemada adua basia. ¹⁹ Maλ carea dadjī purura cūrūgapeda bio biē osia. Ādji warrarā djiwīdi todara ōgo igarabīsia beudamārēā.†

²⁰ Maλ ewarīde Moiserā tosīdaa. Idjira bio quīrāwārēā querasia.† Djībarīrāba ādji dede jedeco ūbea waga eropanāsīdaa. ²¹ Baribλraλ dji warra zaque āyā bāsīdade Egiptodebema boro cauba unupeda idji warra ara quīrāca daupēsīa.§ ²² Māwā bλde Egiptodebema ne

* **7:3** Genesi 12:1. † **7:4** Genesi 11:31neba aba 12:9daa. ‡ **7:5** Genesi 12:7; 13:15; 15:17-18; 17:8. § **7:7** Genesi 15:13-16. * **7:8** Genesi 17:4-14. Maλgλdeba Estebaλba jara basia israelerāba ādjirā de droma neē pananamīna ādjirāra Ācōrē puru basida. † **7:8** Genesi 21:3-4. ‡ **7:9** Genesi 37:26-28. Maλgλdeba Estebaλba jara bλa Ācōrēba Josera israelerā carebai carea diabuedamīna ādjirāba idjira igarasīdaa. Ara maλ quīrāca Jesuda, Ācōrēneba bedebadarā sida igarasīdaa. § **7:10** Genesi 41:37-46. * **7:12** Genesi 42:1-3. † **7:13** Genesi 45:1-16. ‡ **7:14** Genesi 45:9deba aba 47:12daa. Genesi 46:27de hebreo cartade jara bλa Jacobo ēberārāra 70 duanāda. Baribλraλ traduccīōl drōā griego bedeadē bλde jara bλa 75 duanāda. Estebaλba griego cartadeba nēbλraλ bλa. § **7:15** Genesi 49:33. * **7:16** Wārāda Hamo warrarā ējūāra Jacobobλraλ nēdosia. Maλ ējūāra Siqueλ purude basia (Genesi 33:19). Abrahāλba beuda tλbarībada urīa Hebroλ caita bλda nēdosia. (Genesi 23:15-18). Jacobora maλ urīade tλbarīsīdaa (Genesi 50:13). Josera Siqueane tλbarīsīdaa (Josue 24:32). † **7:19** Exodo 1:8-22. ‡ **7:20** Bio quīrāwārēā querasia. Maλgλba idjaba jara bλa “Ācōrēba idjira bio bia unusia.” § **7:21** Exodo 2:1-9.

cawa beaba Moisea ādji crīcha cawaara jūma jaradiasidaa. Māwā idjira crīcha cawaadeba bedeabadjia idjaba ne waiḅada obadjia.

²³ Moise cuarenta poa ḅaside idji ēberārā israelerā acalde wāida crīchasia. ²⁴ Wāḅaralde unusia Egiptodebemaba Israeldebemada aba biē o ḅada. Maḅ carea Moiseba Israeldebemara carebaēde wāsia. Maḅne idjia Egiptodebemara beasia Israeldebema biē o ḅa carea. ²⁵ Moiseba crīchasia israelerāba cawadaida idjideba Ācōrēba ādjirāra ēdra ḅaida. Baribarala ādjirāba cawadaē basia. ²⁶ Nurēma Moiseba unusia israelerāda umē djō panada. Ādji ibiadamārēā nāwā jarasia: “ḅārāra abari purudebema! ḅCārē cārēā jāwā djō panā?” ²⁷ Baribarala dji puo ḅadaba Moiserā ta chātaḅeda jarasia: “ḅCaiba ḅara dai boroda ḅasi? ḅCaiba ḅara dai cawa obarida ḅasi?” ²⁸ ḅMā sida bea quīrīā ḅaca Egiptodebema nuena beada quīrāca?” ²⁹ Maḅ ūrīsīde Moiserā mīrū wāsia.* Maḅbe Madiaḅ druade druā āḅbema quīrāca ḅabadjia. Madiaḅne ḅade warrada umē unusia.

³⁰ Cuarenta poa ḅadacarea ewari aba Moiserā ējūā pōāsa ewaraga ḅade Sinai eya caita basia. Maḅne ḅajānebema nezocada bacuru zaque uruga nūmāne idjima odjasia.† ³¹ Moiseba maḅ unuside cawa crīchaē basia. Maḅ carea caitaara wāsia biara acāi carea. Maḅne Ācōrē bedeabarada ūrīsia. ³² Ācōrēba idjia nāwā jarasia: “Māra ḅa drōā naēnabemarāba ḅjā panana Ācōrēa. Abrahaḅba, Isaba, Jacobo bida māra ḅjā panasidaa.”‡ Maḅ ūrīsīde Moiserā ne wayaaba ure nūmesia. Maḅba araa acāida waya basia. ³³ Maḅne dadji Boroba Moisea jarasia: “Naḅ eyade ḅara mḅ quīrāḅita ḅa ḅērā ḅa ḅjūne ḅa ḅara ērādua. ³⁴ Mā unu ḅa mḅ purura Egipto druade bio bia mīga ḅada. Idjaba mā ūrī ḅa āduba mīa sopua beeda panada. Maḅ ḅērā māra ze ḅa ādjirā ēdra ḅai carea. Mā ḅara Egiptodaa diabueya.”§

Judiorāba Moise igarapedada Estebaḅba jarada

³⁵ Israelerāba Moiserā igarasidaa. Idjia nāwā jarasidaa: “ḅCaiba ḅara dai boroda ḅasi?”* Baribarala ara maḅ Moiserā Ācōrēba Egiptodaa diabuesia israelerā boroda ḅamārēā idjaba ādjirāra mamaḅba ēdra edamārēā. Moiseba ḅajānebema nezoca bacuru zaque uruga nūmāne odjada ḅḅadeba māwā osia. ³⁶ Moiseba zocārā ne ununaca o ḅadeba dadji drōā naēnabemarāra Egiptodebemada ēdra enesia. Pusa Purruḅe ne ununacada osia bia chāni carea. Idjaba cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga ḅade bida ne ununacada obadjia.† ³⁷ Ara maḅ Moiseba israelerā jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba mḅ diabueda quīrāca idjideba bedeabarida aba ḅārāmaa diabueya. Maḅ ēberāra ḅārā purudebema baya. Idjia jarabarala ḅjānadua.”‡ ³⁸ Idjaba Moiserā ējūā pōāsa ewaraga ḅade jūma israelerā ume basia. Mama Sinai eyade idjira ḅajānebema nezoca ume bedeasia. Bedea dadji sāwā beadida panānebemada edapeḅa dadji drōā naēnabemarā jarasia.

³⁹ Baribarala Moiseba jaradara dadji drōā naēnabemarāba ḅjā quīrīānaē basia, āḅeḅara idjira igarasidaa. Egipto druadāa jēda wā quīrīā panasidaa.§ ⁴⁰ Moise eyade ḅaside ādjirāba Aaroḅa jarasidaa: “ḅjā Moiseba dairāra Egiptodeba ēdra enesia. Baribarala idji sāwānada cawadaēa. Maḅ ḅērā dairā nocodaa edemārēā ācōrēda odua.”* ⁴¹ Ara maḅda ādjirāba paca zaque zaca ḅada osidaa. Maḅgḅa animarāda babue diasidaa. Maḅne ādji ḅawaba oḅeḅada carea ḅasrida ewarida osidaa.† ⁴² Maḅ carea Ācōrēba ādjirāra igarapeḅa dewara ācōrēda idu ēḅēḅisia. Maḅne ādjirāba ḅajāne unubadarāa bia beeda panesidaa. Maḅnebemada Ācōrēneba bedeabadarā cartade nāwā ḅḅ ḅa:

Israelerā, ḅārā cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga ḅade duanasidaēde ḅanimarāda mḅa babue diabadjidaca?

⁴³ ḅMāwāēa! Āḅeḅara ācōrē Moloc abada wua deda jira edebadjidaa idjaba ḅārā ācōrē Repaḅ abada chīdau zaca oḅa sida edebadjidaa.

Maḅra ara ḅādji ḅawaba osidaa ādjia bia bedeadi carea. Maḅ carea mā ḅārā Babilonia druā waga ḅaretaya.‡

Estebaḅba Ācōrē de dromanebema jarada

* **7:29** Exodo 2:11-21. † **7:30** Bajānebema nezoca. Antiguo Testamento de Ācōrē odjabaralde edaude ḅḅ ḅa “ḅajānebema nezoca.” Versículo 31-34de ebuda ḅa Ācōrēdra beeda ḅada. ‡ **7:32** Exodo 3:1-6. Sinai eyara idjaba Horeḅ abadaa. § **7:34** Exodo 3:7-10. * **7:35** Maḅgḅadeba Estebaḅba jara basia israelerāba Moise igarapedada quīrāca Jesuda, Ācōrēneba bedeabadarā sida igarasidaa. † **7:36** Exodo 7:3; 14:21-22; Numero 14:32-33. ‡ **7:37** Deuteronomio 18:15,18. Idjia jarabarada ḅjānadua. Maḅra griego bedeade ḅcala cartade neēa. § **7:39** Egipto druadāa jēda wā quīrīā panasidaa. Griego bedeade maḅba idjaba jara ḅa: “Egiptorā ācōrēda ēḅē quīrīā panasidaa.” * **7:40** Exodo 32:1. † **7:41** Exodo 32:2-6. ‡ **7:43** Amos 5:25-27.

⁴⁴ Ëjũã põãsa ewaraga ðãde dadji drõãenabemarãba Æcõrẽ wua deda eronĩbadjidãa. Mañ wua deba cawabisia Æcõrẽra ãdjirã ume ðãda. Æcõrẽba Moisea wua dera obisia idjia unubida quĩrãca. ⁴⁵ Mãwãnacarea ãdjideba yõpedadarãba wua dera eropanasidãa. Josue ãdji boro baside wua dera nañ druadaa enesidãa. Mañ ewaride dewara puru nañ druade beada Æcõrẽba dadji drõãenabemarã quĩrãpita ãyã jãrecuasìa. Mãwã nañ druara jũma jãrĩsidãa. ⁴⁶ Æcõrẽ wua dera Davi ewaride wadibida nañ druade basia. ⁴⁷ Jacobo Æcõrẽba Davira bia unusia. Daviba Æcõrẽa iwĩdisia idji itea de biada oi carea. ⁴⁸ Mañ dera idji warra Salomõba osia. ⁴⁹ Baribãrã Æcõrẽ dji Dromaara ðãra jãwaba oda dede ðãca. Æcõrẽneba bedeabariba cartade nãwã ðãsia: ⁴⁹ Mã chũmebarira bajãa. Nañ ãjũãra mã jĩrũ ðãbaria. Bãrãba çcãrẽ deda mã itea odi? çSãma mãra ãnãubidi? ⁵⁰ çMãã ara mãdji jãwaba ne jũmada osiẽca?†

Judiorãba Æcõrẽ jãnacã Estebaãba jarada

⁵¹ jãrãra çawãrã zarea tabeaa! jSodeba jãnacaa!§ Æcõrẽ bedeara ãrĩ quĩrãnacaa. Æcõrẽ Jaureba jara ðãra bãrãba ewariza igarabadaa. Ara bãdji drõãenabemarã quĩrãca panãa. ⁵² Ædjirãba Æcõrẽneba bedeabadarãda biẽ odi carea jũma ëpësidãa. Ëberã Jipa ðã zeĩ jarapedadarã sida beabadjidãa. * Ara mañ quĩrãca bãrãba maãrã Ëberã Jipa ðãra jidadapeda beasidãa. ⁵³ Æcõrẽba idji leyra bajãnebema nezocarãneba bãrãa diadamãna jãrãba jãã odacaa!–

⁵⁴ Mañ bedea ãrĩsidade judiorã bororãra Estebaã ume bio quĩrũbadaba ãdji quidara çãrãabisidãa. ⁵⁵ Mãwã duanãne Estebaãra Æcõrẽ Jauredeba basia. Bajãnaa açãrããde Æcõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroda idjaba Jesura Æcõrẽ jãwa araare nũmãda unusia. ⁵⁶ Mañne Estebaãba nãwã jarasia:

–jãcããdua! jMãã bajãra ewa nũmãda unu ðãa! jNañ Djara Edadara Æcõrẽ jãwa araare nũmãda unu ðãa!–†

⁵⁷ Mañ ãrĩsidade ãdjirãra dji çãbãyã bia duanãpeda ãdji çãwãrãra jãwaba jũãtrasidãa. Mañne jũmarãba Estebaãra orra edasidãa. ⁵⁸ Puru ãyã ededapeda mõgaraba tabari jidãsidãa. Idji naãrã biẽ jarapedadaba ãdjia ãrã jãbadara ërãnapeda çãdra çaita ðãcuasidãa wagamãrẽã. Mañ çãdrara Saulo abadjidãa.

⁵⁹ Mõgaraba tabari eropãnãne Estebaãba Æcõrẽa nãwã iwĩdisia:

–Mã Boro Jesu, mã jaurera edadua.–

⁶⁰ Mañbe çhĩrãborode çõbepeda jĩgua jarasia:

–Mã Boro, naãrã ëberãrãra bedeade ðãrãdua nañ çãdjirua o panã carea.–
Mãwã bedeapeda jaidasia.

8

1-2 Mañbe çãrãrã Æcõrẽ waya beaba Estebaãra tãbarisidãa. Idji carea jããbi ðãga duanãsia. Mañne Estebaã beapedadara Sauloba bia unusia.

Jesu jã bea mĩrũ wãpedada

Mañ ewaride ëberãrãba Jerusaleñne Jesu jã beara bio biẽ o panesidãa. Mañ carea Jesu jã beara jũma Judea druadaa idjaba Samaria druadaa mĩrũ wãsidãa. Jesuba diãbuedarãdrã Jerusaleñne panesidãa. ³ Mañne Sauloba Jesu jã beara biẽ obadjia waa jãrãnamãrẽã. Deza wãpeda umaquĩrãra, wẽrãrã sida jidacuapeda preso ðãbadamaa errebari edebadjia.

Pelipe Samaria druadaa wãna

⁴ Baribãrã Jerusaleñneba mĩrũ wãpedadaba ãdji wãbadaza bedea bia Jesucritodebemada jarabadjidãa. ⁵ Pelipera Samaria druade puru abããdaa wãsia. * Mama jaradiabadjia Jesura Æcõrẽba ëdrã edabari diai jaradãda. ⁶ Pelipeba jara ðãda ãrĩsidade idjaba ne ununaca o ðãda unusidade jũmarãba quĩrãcuita ãrĩ duanabadjidãa. ⁷ Zocãrã ëberãrã jai bara beada biãcuasidãa. Mañ jairãra ãdji cacuadebemada bia ëdrãcuabadjidãa. Idjaba zocãrã ðãradrã beada, jĩrũ biẽ bea sida biãcuabadjidãa. ⁸ Mañ carea mañ purudebemarãra bio ðãsrãda duanasidãa.

§ 7:45 Josue 21:43-45. * 7:46 2 Samuel 7:1-16. † 7:47 2 Cronica 3:1-2. ‡ 7:50 Isaia 66:1-2. Estebaãba jara ðãa Æcõrẽ de dromãnebemada biẽ jarada carea bedea neẽ ðãda. Davibãrã de dromada obi quĩrã basia Æcõrẽ itea. Ëberãrãbãrã Æcõrẽra dede eda wagaya panãa. § 7:51 Sodeba jãnacaa. Griego bedeade “so wẽãgoẽ tabeaa” bã ðãa. * 7:52 Isaia 53:11; Jeremia 23:5; 33:15. † 7:56 Estebaãba mañ bedeadeba jarasia Jesura Æcõrẽda. Marco 14:62. * 8:5 Hecho 6:5.

⁹ Jāibana Simoḷ abadada mama basia. Ara idjida dji dromada crīchabida bēṛā Samariadebemarāra cūrūga erobasia.[†] ¹⁰ Idjia jarabΛΓARA ēberārā dji edaara beaba, dji dromaara bea bida quīrācuita ūrībadjidāa. Jūmarāba jarabadjidāa idjira Ācōrē ΛβΛA Droma abadada. ¹¹ Ēberārāba maḷ jāibana bio ēpē panasidāa idjia o bΛdeba dārā cūrūga erobada bēṛā.

¹² BaribΛΓA Pelipeba bedea bia Jesucritodebemada idjaba Ācōrēba idji ēberārā bia pe erobΛdebemada ādjirāa jaradia ḅabadjia. Maḷne zocārā umaquīrārāba, wērārā bida ījānapeda borocuesidāa. ¹³ Simoḷ bida ījāsia. Maḷbe borocuepeda Pelipe ume nībade wāsia. Pelipeba ne ununaca waibΛA o bΛda Simoḷba unubΛΓΛde cawa crīchaē besia.

¹⁴ Maḷne Jesuba diabuedarā Jerusaleḷne beaba ūrīsidāa Samariadebemarāba Ācōrē beḅeara ījāsidadā. Maḷ carea Pedroda Juaḷ sida ādjirāmaa diabuesidāa. ¹⁵ Jūēnapeda Ācōrēa iwīdisidāa ādjirāba Ācōrē Jaureda edadamārēā. ¹⁶ Māwā osidāa Ācōrē Jaurera wadibida maḷ djabarāmaa zeḅ ḅada bēṛā. Ababe dadji Boro Jesu trḷneba borocuesidāa. ¹⁷ Pedroba Juaḷ bida Ācōrēa iwīdibΛdade ādji jΛwara djabarā ḷrḷ ḅasidāa. Ara maḷda Ācōrē Jaurera edasidāa.

¹⁸ Maḷne Simoḷba unusia Jesuba diabuedarāba ādji jΛwa djabarā ḷrḷ ḅΛbΛdade djabarāba Ācōrē Jaurera edasidāa. Maḷ unuside ādjia parata diayaḅa asia abari quīrāca poya oi carea. ¹⁹ Nāwā jarasia:

–Jāḷ ΛβΛada mḷā diadadua, mḷa bida mḷ jΛwa baridua ḷrḷ ḅΛbΛΓΛde Ācōrē Joure edamārēā.–

²⁰ BaribΛΓA Pedroba jarasia:

–ζMāwāra bΛA crīcha ḅACA Ācōrēba bari dia ḅARA nēdobadada? jBΛdji parata ume tḅΛA uruadāa wādua! ²¹ BΛ sora Ācōrē quīrāpita jipaḅ ḅΛ bēṛā naḷ trajura dairā ume ocara bΛA. ²² Maḷ crīcha cadjiruara igaradua. Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdidua. Ātībērā maḷ crīcha cadjirua bΛ soḅe ḅARA idjia quīrādoaisicada. ²³ Mḷa unu ḅΛA bΛra daiba o panΛ carea bio sobiē ḅΛda. Cadjiruaba bΛra preso erobΛA.–

²⁴ Maḷne Simoḷba jarasia:

–Mḷ carea dadjirā Boroa iwīdidadua bārāba jarapedadara māwārāmārēā.–

²⁵ Pedroba Juaḷ bida bedea dadjirā Boro Jesudebemada jaradapeda Jerusaleḷnaa jēda wāsidadā. WābΛdade Samaria druade zocārā puru beade maḷ bedea biara jara wāsidadā.

Pelipe Etiopiadebema ume bedeada

²⁶ Māwānacarea dadji Boro nezoca bajānebemada aba Pelipema zepeda nāwā jarasia:

–jPiradrΛdua! Jerusaleḷneba Gaza purudāa wābada odaa wādua.– (Maḷ ora ējūā pōāsa ewaraga ḅΛde wā ḅΛA.)[‡]

²⁷ Ara maḷda Pelipera wāsia. Ode nīne ēberā Etiopīa druadebemada unusia. Maḷ ēberāra Etiopīadebema boro nezoca droma basia.[§] Dji borora wērā basia.* Maḷ nezocaba dji boro paratara jūma wagabadjia. Idjira Jerusaleḷnaa wā basia Ācōrēa bia beḅeai carea. ²⁸ Idji druadaa jēda wābΛΓΛde idji carretade Ācōrēneba beḅeabari Isaia cartada aCΛ chūmasia.

²⁹ Māwā ḅΛde Ācōrē Jaureba Pelipea jarasia: “Jari bΛ carreta caita nībade wādua.” ³⁰ Ara maḷda araa pira wāpeda ūrīsia dji nezocaba Isaia cartada jigua le chūmΛda. Maḷne Pelipeba iwīdisia:

–ζBΛA le ḅARA cawa ḅACA?–

³¹ Idjia panusia:

–Ni abaḅba jaradiaēbΛΓΛ mḷa ζsāwā cawai?–

Maḷne idjia Pelipea jarasia ḅadopeda idji caita chūmemārēā. ³² Idjia Ācōrē Bedeade le ḅadara naḷgΛ basia:

Oveja beabadamaa edebada quīrāca idjira beade edesidāa.

Dji cara tḅbarima ḅΛde oveja chupea ḅabari quīrāca chupea besia.

³³ Idji carea ipidadapeda jipa cawa odaē basia. Beapedada bēṛā ζcaiba idji warrarānebemada poya nēbΛrΛi?[†]

³⁴ Maḷbe Etiopīadebema nezoca dromaba Pelipea iwīdisia:

[†] 8:9 Griego bedeade maḷ versícubla idjaba jara bΛA: “Maḷ Simoḷba o bΛ carea Samariadebemarāba bio cawa crīchadaē basia. Maḷne ara idjida dji dromada jarabadjia.” [‡] 8:26 Maḷ ora ējūā pōāsa ewaraga ḅΛde wā ḅΛA. Griego bedeade maḷra ebuda ḅΛēa. Ātībērā jara ḅASICADA “Maḷ ode naḷ ewaride wānacaa” wa “Gaza puru drōāne ēberārāra beadacaa.”

[§] 8:27 Nezoca droma. Cāpūrīā beḅeade bΛ ḅΛA “eunuco.” Maḷba jara ḅΛA idjira cārāta ja basida wērā nezoca bēṛā.

* 8:27 Dji borora wērā basia. Idjira “ādji Candace” abadjidāa. [†] 8:33 Isaia 53:7-8.

–Ăcōrēneba bedeabariba nama ꞥcaidebemada Ɂasi? ꞥAra idjidebemada Ɂasica wa dewaradebemada Ɂasi? Mă djuburia jaradua.–

³⁵ Ara maŋda Pelipeba maŋ bedeadeba bedeaba bia Jesudebemada jaradia Ɂesia. ³⁶ Măwă panlone baido Ɂama jūēne wăsidăa. Maŋne nezoca dromaba jarasia:

–Acădua. Nama baidoda Ɂaa. Măra ꞥborocueiē Ɂaca?–

[³⁷ Pelipeba jarasia:

–Baa Jesura Ăcōrē Warrada wărăda sodeba iŋă Ɂabara, borocueida Ɂaa.–

Maŋne nezoca dromaba panusia:

–Mă wărăda iŋă Ɂaa Jesucritora Ăcōrē Warrada.–]†

³⁸ Ara maŋda idji carretara nūmebisia. Ădji umena doedăa wănapeda Pelipeba idjira borocuesia. ³⁹ Bua zebădade dadjiră Boro Jaureba Pelipera aŋă edesia. Nezoca dromaba idjira waa unuē Ɂasia, baribara ode Ɂasrida wăsia. ⁴⁰ Maŋne Pelipera Azoto purude odjasia. Maŋbe puruza bedeaba bia Jesudebemada jara wăsia aba Cesarea purude jūēbarădaa.‡

9

Sauloba Jesu iŋăna

¹⁻² Mă ewaride Sauloba wadibida dadjiră Boro iŋă beara quenai carea waraga Ɂabadjia. Sacerdote dji droma Ɂamaa wăpeda iwidiŋia cartada Ɂacua diamărēă. Mă cartara Damasco purude judioră dji jarebada deza edeida crīcha Ɂasia. Cartade Ɂă Ɂasia ădjiră tăēna Jesu Ode nīna umaquīrărăda, wērără sida jidapeda Jerusaleŋnaa jūma edeida Ɂada. ³ Mă cartara edapeda wăsia. Ode nīne Damasco caita jūēbarăde cawaēne bajăneba uruada jără tēusia. ⁴ Mă Ɂba Saulora egode Ɂaebisia. Maŋne bedeada ūrīsia. Mă bedeaba jarasia:

–Saulo, Saulo, ꞥcărē cărēă măra biē oi carea Ɂpē Ɂa?–

⁵ Maŋne Sauloba iwidiŋia:

–Mă boro, ꞥbara cai?–

Dji bedeaba panusia:

–Măra Jesua. Baa biē oi carea Ɂpē Ɂara măa. Ara Ɂaduba puabarăa cūmia ără tagabară quīrăca.* ⁶ Jă Ɂbe piradrăpeda Damasco purudăa wădua.† Jăma Ɂababa jaraya Ɂaa cărēda oida Ɂada.–

⁷ Saulo ume wăbdara bio dauperasidăa. Ădjirăba beleara ūrīsidamīna ni Ɂabada ununaē Ɂasia. ⁸ Saulora egode tabapeda piradrăsia, baribara dau ogabarăde poya unuē Ɂasia. Maŋbe idji ume wăbdaba idji jăwade jidadapeda Damascodăa edesidăa. ⁹ Mama idjia ewari ūbea unuē Ɂasia, ne coē Ɂasia, idjaba baido doē Ɂasia.

¹⁰ Damascođe Ɂberă Ananīa abadada Ɂasia. Mă Ananīaba Jesucritora iŋă Ɂasia.‡ Căimocara quīrăca idjia unusia dadjiră Boroba năwă jarabarăda:

–iAnanīa!–

Idjia panusia:

–Măra nama Ɂaa, mă Boro.–

¹¹ Dadjiră Boroba jarasia:

–Piradrăpeda Juda dedăa wădua. Mă dera O Jipa Ɂa abadade Ɂaa. Jūēsira jaradua Ɂaa Ɂberă Saulo Tarsodebemada acade ze Ɂada. Ara nawena idjia Ăcōrēă iwidi Ɂaa. ¹² Idjia căimocara quīrăca unusia umaquīră Ananīa abadada idjimaa zepeda idji ără jăwa Ɂabarăda idji dauba wayacusa unumărēă.–

¹³ Maŋne Ananīaba jarasia:

–Mă Boro, mă jă Ɂberănebemada ūrī Ɂaa. Zocărăba jarabadaa Jerusaleŋne idjia Ɂa Ɂberărăra bio biē o Ɂada. ¹⁴ Mă awara sacerdote bororă trăneba naŋ purudăa ze Ɂaa Ɂa iŋă beara jūma jida edei carea.–

¹⁵ Baribara dadji Boroba jarasia:

–Wădua. Mă idjira edasia mănebemada judiorăă, ădjiră bororă, idjaba israelerăa bida bedeamărēă. ¹⁶ Mă idjia cawabiya săwă bia mīga Ɂaida Ɂada mănebemada bedeai carea.–

¹⁷ Ara maŋda Ananīara Saulo Ɂamaa wăsia. Dji dede eda wăpeda idji jăwara Saulo ără Ɂapeda jarasia:

† **8:37** Griego bedeade zocără cartade maŋ versicolura neă. § **8:40** Mă Azoto purura Antigo Testamentođe “Asdo” Ɂă Ɂaa. Piliŋteoră puru Ɂasia. 1 Samuel 5:1-6. Pelipera Azotođeba Cesarea purudăa wăi carea noventa kilómetro jirăba wăida Ɂasia Mediterraneo pusa icawa. * **9:5** Ara Ɂaduba puabarăa cūmia ără tagabară quīrăca. Griego bedeade zocără cartade maŋra neă. † **9:6** ără versiōne versicolu 6 nocoare naŋgăda Ɂă Ɂaa: “Maŋbe ne wayaaba cacua ure nūmăda Sauloba jarasia: Mă Boro, Ɂaa zcărēda quīrăca Ɂă mă oida? Maŋne Dadji Boroba jarasia.” Baribara maŋgara griego bedeade neă.

‡ **9:10** Maŋga Ananīara naŋ capítulo 9đe, capítulo 22đe bida odja Ɂaa. Capítulo 5đe dewara Ananīanebemada Ɂă Ɂaa. Idjaba capítulo 23đe dewara Ananīanebemada Ɂă Ɂaa.

–Djaba Saulo, dadji Boro Jesu bama ode odjadaba m̄ra zebisia wayacusa b̄ dauba unumārēā idjaba Ācōrē Jauredeba b̄mārēā.–

¹⁸ Ara māda Saulo daudeba beda e qūr̄ca beada jurrusia. Māne wayacusa unu besia. Mālbe piradr̄peda borocuesia. ¹⁹ Mālbeb̄ra ne copeda cacua ab̄lasia.

Saulo Damasco purude bada

Saulora Damascoḗ Jesu īj̄a bea ume dār̄asia. ²⁰ Māne judiorā dji j̄arebada deza idjia jaradia besia Jesura wār̄ada Ācōrē Warrada. ²¹ Jūma māl ūr̄ibadaba cawa cr̄ichadaē basia. Ādjir̄āba n̄w̄ā iwidi duanasidaa:

–¿Nālgaēca Jerusalēne Jesu īj̄a bear̄ā j̄obi qūr̄iā badara? ¿Nama ze b̄lēca ādjir̄āra sacerdote boror̄āmaa preso edei carea?–

²² Barib̄ra Sauloba ewariza ebudaara cawabibadjia Jesura wār̄ada Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Mālba Damascoḗbema judior̄āba cawa cr̄ichadaē panesidaa.

Saulo m̄r̄ū w̄āna

²³ Ewari zocār̄ā badacarea judior̄ā Damascoḗbemara Saulo beadi carea beḗa ausidaa. ²⁴ Māl carea āsa, diamasi bida dji purude eda w̄abadama j̄l̄ā panasidaa. Barib̄ra ādjia cr̄icha panara Sauloba cawasia. ²⁵ Māl b̄ēr̄ā diamasi Jesu īj̄a beaba Saulora ē waib̄ade b̄adapeda dji puru m̄garaba auḗu j̄ūr̄ā ca b̄leḗba uḗa puru dajada ar̄abari b̄asidaa.

Saulo Jerusalēnaa w̄āna

²⁶ Saulo j̄ēda Jerusalēnaa w̄āsīde Jesu īj̄a bea ume b̄e qūr̄iā basia.^S Barib̄ra idjira waya panasidaa. Ādjir̄āba īj̄ān̄ē panasidaa idjia wār̄ada Jesura īj̄a b̄ada. ²⁷ Barib̄ra Bernabeba Saulora edesia Jesuba diabuedar̄āmaa. Mālbe idjia n̄ēbar̄asia s̄w̄ā Sauloba dadji Borora ode unusida, dadji Borora idji ume beḗadada, idjaba s̄w̄ā Sauloba Damascoḗ Jesudebemada ne wayaa neē beḗeabadjida. ²⁸ M̄w̄ā Saulora ādjir̄ā ume besia. Māne Jerusalēne Jesudebemada ne wayaa neē beḗa n̄ibabadjia. ²⁹ Judior̄ā dji griego beḗade beḗeabadar̄ā ume Jesudebemada beḗeabadjia barib̄ra idjira bea qūr̄iā panasidaa. ³⁰ Djabar̄āba māl cawasidade Saulora Cesarea puruḗa edesidaa. Mamaaba idji puru Tarsoḗa diabuesidaa.

³¹ M̄w̄ānacarea Judea druade, Galilea druade, Samaria druade bida djabar̄āra necai duanasidaa. Ācōrē Jauredeba biara īj̄āsidaa, dadjir̄ā Boro waya pan̄neba n̄ibasidaa idjaba Ācōrē Jaure ab̄ladeba yō w̄āsidaa.

Ēber̄ā Enea abada biada

³² Māl ewaride Pedrora Ācōrē ēber̄ār̄ā ac̄l n̄ibabadjia. Ewari aba Lida purude beada ac̄lede w̄asia. ³³ Mama ēber̄ā Enea abadada unusia. Māl ēber̄ār̄a b̄aradr̄l̄ b̄l b̄ēr̄ā ocho poa c̄lade basia. ³⁴ Mālne Pedroba jarasia:

–Enea, Jesucritoba b̄ara biabisia. ¡Piradr̄l̄dua! B̄l c̄lara beḗadua.–

Ara māda Eneara piradr̄asia. ³⁵ Lida purude, Sarōl̄ ēj̄ūāne bida j̄umar̄āba dji biadara unusidaa. Māl carea dadjir̄ā Borora īj̄āsidaa.

Dorca ir̄ēbada

³⁶ Māl ewaride Jesu īj̄a b̄l w̄ēr̄ā Tabita abadada Jope purude basia. Griego beḗade idji tr̄l̄ra Dorca abadjida.* Māl djabawēr̄āba ne biada o b̄abadjia. Ne neē queḗeara bio careabadjia. ³⁷ Ewari aba Dorcara cacua biē beḗpeda jaidasia. Mālbe idjira saḡadapeda l̄taarebema deĵāne urrajū b̄asidaa. ³⁸ Jope purura Lida caita basia. Jesu īj̄a beaba ūr̄isidaa Pedrora Lidade b̄ada. Māl carea ēber̄āda umē idjimaā diabuesidaa n̄w̄ā beḗeade djuburiad̄amār̄ēā: “Daimaa isabe zedua.”

³⁹ Ara māda Pedrora ādji ume w̄asia. Jūēsidade idjira dji b̄ēwār̄ā b̄amaā edesidaa. Mama jūma p̄ēdra w̄ēr̄ār̄ada j̄iā duanasidaa. Ādjia Pedrora Dorcaba wua cajudada ac̄abisidaa. ⁴⁰ Mālne Pedroba jūmar̄āda dajadaa w̄ābisia. Ch̄ir̄aboroḗde cobepeda Ācōrēa iwīdisia Dorca lr̄ēbabimār̄ēā. Iwīdipeda dji b̄ēwār̄āmaa ac̄lbar̄l̄de jarasia:

–Tabita, ¡piradr̄l̄dua!–

Ara māda idjira dau ogasia. Pedro unub̄lade l̄ta ch̄ūmesia. ⁴¹ Pedroba idjira jawade j̄adapeda l̄ta n̄ūmebisia. Mālbe djabar̄āra, p̄ēdra w̄ēr̄ār̄ā sida tr̄lcuapeda Dorca lr̄ēbadada ac̄abisia. ⁴² Jūma Jope purude mālnebemada cawasidaa. M̄w̄ā zocār̄āba dadjir̄ā Borora īj̄āsidaa. ⁴³ Mālbe Pedrora Jopeḗe dār̄asia ēber̄ā Simōl̄ abadama. Māl Simōl̄ba animar̄ā eda biya obadjia.

^S 9:26 Saulora Jerusalēnaa j̄ēda w̄āi naēna poa ūbea dār̄asia. Galata 1:17-19. jara pan̄la “begui.”

* 9:36 Tabita, Dorca. Mālgar̄ā tr̄l̄ba

10

Bajānebema nezocaba Cornelioa bedeada

¹ Cesarea purude Cornelioda basia. Idjira Italia druadebema sordaorā boro basia. ² Maā Corneliora idji ēberārā sida jūma jipa beasia. Ācōrēra waya panasidaa. Cornelioaba judiorā carebai carea paratada waiβaa diabadjia idjaba Ācōrēa iwidi babadjia. ³ Ewari aba quewara λmādaū λtāeēda Cornelioaba cāimocara quīrāca bajānebema nezocada idjima zaβaγada ebuda unusia. Maāba jarasia:

–iCornelio!–

⁴ Cornelioaba bajānebema nezocara bio aαpeda ne wayaaba iwidišia:

–iCārē, mā boro?–

Maāne bajānebema nezocaba jarasia:

–Baā Ācōrēa iwidi βara, ne neē queēda careba βa sida idjia bia unu βaa idjia ne babue diabara quīrāca. ⁵ Maā bēra Jope purudeā ēberārāda diabuedua Simoā Pedro abada jaγade wānamārēā. ⁶ Idjira pusa icawa dewarabema Simoā dji animarā e biya obari dede βaa.–*

⁷ Bajānebema nezocara idji ume bedeā bapeda wāsia. Wānacarea Cornelioaba idji nezocada umē idjaba sordaoda aba trāsia. Maā sordaoba Corneliora carebabadjia idjaba Ācōrēra waya basia. ⁸ Cornelioaba ununara ādjia jūma nēβaγapeda Jopedāa diabuesia.

Pedroba cāimocara quīrāca ununa

⁹ Nurēma ādji ode nīnane umatipa babodode Jope puru caita jūβada basia. Maāmisa Pedrorā λtaarebema dejāne Ācōrēa iwidiēde wāsia. ¹⁰⁻¹¹ Jarra nūmā bēra ne co quīrā basia. Ne dju panamisa Pedroba cāimocara quīrāca unusia bajāra ewabaγada. Bajāneba boroba waiβaa quīrāca βada edaa zaβaγada unusia. Maā borobara iquidaza jācaraba jā basia. ¹² Borobade eda quīrātañoa animarā jirū quīmārē beada, ādji jāne wābadada, ībana sida beasia. (Aααα animarāra judiorāba codacara panasidaa.) ¹³ Māwā βade Pedroba bedeada ūrīšia. Maā bedeaba jarasia:

–Pedro, piradrādua. Beapeda codua.–

¹⁴ Baribaγa Pedroba jarasia:

–Mā coēa, mā Boro. Daiha codacara panada wa βa quīrāpita mititia βada māa cocaa.–†

¹⁵ Dji bedeaba wayacusa jarasia:

–Bārāba codamārēā Ācōrēba bia βadara mititia βada arādua.–‡

¹⁶ Māwā bedeabaγada Pedroba βarima ūbea ūrīšia. Maābe borobara wayacusa bajānaa wāsia. ¹⁷ Maā ununa carea Pedroba abeda cawa crīchaē besia. Wadibida maāγaba cārē jara βada crīcha βamisa Cornelioaba diabuedarāba Simoā dera iwidi wānapeda dji eda wābadama jūēsidaa. ¹⁸ Ādjirāba jīgua iwidišidaa Simoā Pedro abadara maā dede βa cawaya.

¹⁹ Pedroba ununara wadi crīcha βade Ācōrē jaureba idjia jarasia: “Ēberārā ūbea panaba βara jaγa panaa. ²⁰ Piradrāpeda dūdaa wādua. Ādji ume wāida biē crīcharādua. Mā ādjira zebīšia.”

²¹ Ara maāda Pedrorā edaa wāsia Cornelioaba diabuedarāmaa. Idjia jarasia:

–Bārāba mādrā jaγa panaa. iCārēma ze panā?–

²² Ādjirāba panusidaa:

–Daira sordaorā boro Cornelioaba diabuesia. Idjira ēberā jipa βaa idjaba Ācōrēra waya βaa. Jūma judiorāba idjidebemada bia crīcha panaa. Ācōrē nezoca bajānebemaba idjia βara idji dedaa trāβisia βa bedeā ūrī carea.–

²³ Maābe Pedroba dede eda wāβisia. Maā diamasi Pedro ume panesidaa. Nurēma Pedrorā pirabaripeda ādjirā ume wāsia. Idjaba λααα djabarā Jopedebemada ādjirā ume wāsidaa.

Pedro Cornelio ume bedeada

²⁴ Maā nurēma Cesareade jūēsidaa. Cornelioaba idji ēberārāda, idji dji biarā sida ābaa trāna bēra idji dede jāā panasidaa. ²⁵ Pedro dji de caita jūēsida Cornelioaba araa audiabaride wāsia. Pedro quīrāpita egode βarru cobepeda bia bedeasia. ²⁶ Baribaγa piradrāmārēā Pedroba nāwā jarasia:

–iPiradrādua! Māra ēberāda jāwā βaa.–

²⁷ Pedrorā Cornelio ume bedeā βada eda wāsia. Mama ēberārā zocārā duanada unusia. ²⁸ Maābe Pedroba jarasia:

–Bārāba cawa panaa dai judiorāra judiorāē ume nībacara panada idjaba judiorāē dede eda wācara panada. Baribaγa Ācōrēba māa cawabisia nī abāda jaraiē βada Ācōrē quīrāpita biē

* **10:6** Griego bedeade λααα cartade naā sida βā βaa: “Maā Simoā Pedroba bāa jaraya sāwā oida βada.” † **10:14** Levítico 11:1-32. ‡ **10:15** Marco 7:13-19.

ɓada wa idji quĩrãpita mititĩa ɓada. ²⁹ Maɓ bẽrã mɓ nama zemãrẽẽ jarade wãsidade ara maɓda ne jaraẽ zesia. Jãlbe mɓa cawa quĩrã ɓaa cãrẽ cãrẽã diaa trãsidada.–

³⁰ Maɓne Cornelioba jarasia:

–Ewarĩ quĩmãrẽ ɓaa ara naɓ horaca mɓa ne codaca ewarida o basia. Quewara ãmãdau ãleada Ācõrẽa iwidi ɓade eberãda mɓ quĩrãpita nũmada unusia. Idjia cacuade jã ɓara dorrodorroa basia. ³¹ Maɓ eberãba mɓa jarasia: “Cornelio, ɓaa iwidi ɓadara Ācõrẽba bia ũrĩsia. Idjia quĩrãdoã ɓaa ɓaa ne neẽ quedeara carebabarida. ³² Maɓbe eberãrãda Jopedaa diabuedua Simoɓ Pedro abadada jarade wãnamãrẽã. Idjira pusa icawa dewarabema Simoɓ dji animarã e biya obari dede ɓaa. Maɓ Simoɓ Pedrora jũesira idjia ɓãa bedeaya.”[§]

³³ Ara maɓda mɓa ɓara jarabisia. Bio bia ɓaa ɓara namaa zeda bẽrã. Nawena jũma dairãra nama Ācõrẽ quĩrãpita duanla dadjirã Boroba ɓãa jarabi ɓada ũrĩni carea.–*

³⁴ Maɓne Pedroba jarasia:

–Arãɓaɓa mɓa cawabãɓa wãrãda Ācõrẽba ni aɓaada quĩrã awara ocada.[†] ³⁵ Āteɓaɓa puruzabema idji wayaaba jipa o beada bia unubaria. ³⁶ Ācõrẽba beada bia Jesucritodeba idji ume ibiadidebemada israelerãa diabuesia. Maɓ Jesucritora jũmarã Boroa. ³⁷ Bãrãba cawa panla jũma judiorã druade Jesudebemada nẽɓaɓabadada. Naãrã Galileade Juaɓa jaradia basia eberãrã borocuedamãrẽã. ³⁸ Maɓ ewaride Ācõrẽba idji Jaureda, idji ɓaa sida Jesu Nazaredebema diasia.[‡] Ācõrẽra idji ume ɓa bẽrã Jesuba ne biada o nĩbasia idjaba eberãrã diauruba biẽ erobãra jũma biabibadjia. ³⁹ Judiorã druade, Jerusalem purude bida Jesuba odara daiba jũma unusidaa. Idjia ne biada odamĩna judiorãba crude cachi beasidaa.

⁴⁰ Ara maɓ Jesuda Ācõrẽba ewarĩ ũbeade ãrẽbabipeda ãcãɓa unubisia. ⁴¹ Ācõrẽba jũmarãa unubiẽ basia baribãɓa dairãa unubisia maɓ carea edada bẽrã. Idji ãrẽbadacarea dairãra idji ume ne cosidaa idjaba baido dosidaa. ⁴² Jesuba dairãra diabuesia jũma eberãra nãwã jaradamãrẽã: Ācõrẽba idjira ɓasia zocai beara, beupedada sida jipa cawa omãrẽã. ⁴³ Jũma Ācõrẽneba bedeabadarãba maɓnebemada bedeasidaa. Ādjirãba cawabisidaa bariduaba Jesuda jãibãɓa, maɓ eberãba cadjirua o ɓadara Ācõrẽba idjideba quĩrãdoaida.–

Ācõrẽ Joure judiorãema zeda

⁴⁴ Pedro wadibida beada ɓade jũma idji ũrĩ duanlaama Ācõrẽ Jaureda zesia. ⁴⁵⁻⁴⁶ Maɓne dewara bedeade beada duanesidaa idjaba Ācõrẽa bia beada duanesidaa. Judiorã Jesu jãa bea Pedro ume zepedadaba maɓ ũrĩsidade cawa crĩchadaẽ basia Ācõrẽba idji Jaureda judiorãea bida diada bẽrã. ⁴⁷ Maɓne Pedroba jarasia:

–Naɓã eberãrãba Ācõrẽ Jaurera edasidaa dadjirãba edapedada quĩrãca. Ādjirãra borocuediẽ panaca?–

⁴⁸ Maɓbe Pedroba ãdjirãra Jesucrito trãneba borocuebisia. Mãwãnacarea ãdjirãba beada djuburiasidaa idjira ãdjirã ume dãrã ɓamãrẽã.

11

Pedroba djabarã Jerusaleñebemaãa bedeada

¹ Mãwãnacarea Jesuba diabuedarãba, dewara djabarã Judea druade bea bida ũrĩsidaa judiorãea Ācõrẽ bedeara jãsidada. ² Maɓ carea Pedro Jerusaleñna wãside ãcãɓa djabarã judiorãba idjira biẽ jarasidaa. ³ Nãwã jarasidaa:

–Ācãrẽ cãrẽã ɓara judiorãe dede eda wãpeda ãdji ume ne co basia?–

⁴ Maɓne Pedroba idji mãwãnada ãdjirãa jũma nẽɓaɓasia.

⁵ –Jope purude baside mɓa Ācõrẽa iwidi basia. Maɓne cãimocara quĩrãca boroba waɓaa quĩrãca ɓada unusia. Maɓra iquidaza jãcaraba jã ɓada bajãneba edaa zepeda mɓma jũesia. ⁶ Mɓa bio acasia cãrẽda eda ɓa cawaya. Maɓne daupẽbada animarãda, mẽãbema animarãda, ãdji jãne wãbadada, ãbana bea sida unusia. ⁷ Mãwã ɓade bedeada ũrĩsia. Maɓ bedeaba mɓa jarasia: “Pedro, piradrãdua. Beapeda codua.” ⁸ Baribãɓa mɓa jarasia: “Mɓa coẽa, mɓ Boro. Dairãba cocara panãda wa ɓa quĩrãpita mititĩa ɓada mɓa cocaa.” ⁹ Maɓne bajãneba bedeaba mɓa jarasia: “Bãrãba codamãrẽã Ācõrẽba bia ɓadara mititĩa ɓada arãdua.” ¹⁰ Mãwã bedeabãɓa mɓa ɓarima ũbea ũrĩsia. Maɓbe borobara wayacusa bajãnaa wãsia.

¹¹ Mãwã ɓade eberãda ũbea mɓ ɓa dede jũesidaa. Ādji boroba Cesarea purudeba mɓmaa diabuesia. ¹² Ācõrẽ Jaureba mãra ãdji ume biẽ crĩchãẽ wãbisia. Cesareade jũenapada dairãra ãdji boro dede edaa wãsidaa. Naɓ sei djabarãda mɓ ume panasidaa. ¹³ Maɓ eberãba daia

§ 10:32 Maɓ Simoɓ Pedro jũesira idjia ɓãa bedeaya. Maɓra griego bedeade ãcãɓa cartade neẽa. * 10:33 Dadjirã Boro. Griego bedeade ãcãɓa cartade “Ācõrẽ” ɓã ɓaa. † 10:34 Deuteronomio 10:16-17. ‡ 10:38 Luca 3:2-22.

nēbARASIA bajānebema nezocada idji dede nūmΛda unusida. MaλgΛba idjia jarasia: “Jope purudaa ēberārāda diabuedua Simoλ Pedro abadada jARΛde wānamārēā. ¹⁴ Idjia jaraya sāvābARΛ Ācōrēba bARA, bΛ dedebemārā sida ēdRΛ edaida.”

¹⁵ Māa maλnebema bedea nūmΛne Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia dadjirāmaa naārā zeda quīrāca.* ¹⁶ Maλne dadjirā Boroba jaradara mΛa quīrānebasia: “Wārāda Juaλba ēberārāra baidoba borocuesia, baribARΛ Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya.”† ¹⁷ Dadji Boro Jesucritoda ījā panΛ bērā Ācōrēba dadjirāa idji Jaureda diasia. Idji Jaureda ādjirāa bida diada bērā ζmΛa sāvā idjia odadebemada biē jarai?–

¹⁸ Jerusaleñebema djabarāba maλ ūrīsidade waa biē jaradaē basia, ātebARΛ Ācōrēa nāwā bia bedesidaa:

–jWārāda Ācōrēba judiorāē sida carebasia ādji cadjiruara igaradapeda idjimaa zedamārēā! iMāwā ewariza idji ume zocai panania!–

Djabarā Antioquía purudebema

¹⁹ Estebaλ beapedadacarea ēberārāba Jesu ījā bea biē odi carea ēpēsidaa. Maλ bērā zocārā djabarāra Jerusaleñeba mīrū wābARASidaa. ΛCARARA Penicia druadaa, Chipre morrodaa idjaba Antioquía purudaa bida wāsidaa. Ādji wābΛdaza bedea Jesudebemada ababe judiorāa jarabadjidaa. ²⁰ Māwā panΛne λCARΛ Jesu ījā bea Chipredebemada. Cirene purudebema sida Antioquīade bade wāsidaa. Maλgarāba griegorāa bida bedea bia dadji Boro Jesudebemada jara panesidaa. ²¹ Dadji Boroba idji ΛbΛadeba ādjirāra carebasia. Maλba ādjia jara panARA zocārāba ījāsidaa. Ādjia naēna ēpē pananada igaradapeda dadjirā Borora ījāsidaa.

²² Djabarā Jerusaleñebemaba maλ cawasidade Bernabeda Antioquīadaa diabuesidaa. ²³⁻²⁴ Maλ Bernabera ēberā jipa basia. Jesura bio ījā basia; Ācōrē Jauredeba basia. Bernabe Antioquīade jūeside unusia Ācōrēba idji biadeba djabarāra careba bada. Maλ carea idjira bio bΛsrīdasia. Maλne idjia jūmarāa jarabadjia dadji Borora sodeba wārāda ēpēnamārēā. Māwā bΛde zocārāba dadjirā Borora ījāsidaa.

²⁵ Māwānacarea Bernabera Tarso purudaa Saulo jARΛde wāsia. Unupeda Antioquīadaa edesia. ²⁶ Mama djabarā ume poa aba dji jAREbadjidaa. Ādjia zocārā ēberārāa Jesucritodebemada jaradiabadjidaa. Maλ Antioquīade ēberārāba Jesu ījā beara “cristiano” abadjidaa. MamabARΛ maλ trĀra naārā odjasia.

²⁷ Maλ ewaride Ācōrēneba bedeadadarāda Jerusaleñeba Antioquīadaa wāsidaa. ²⁸ Aba Agabo abadada λta nūmepeda Ācōrē Jauredeba jarasia jūma naλ ējūāne jarrabada zeida. Maλ jarrabara wārāda zesia Claudio Romanebema boro baside.‡ ²⁹ Maλ carea Jesu ījā bea Antioquīade duanara bedea ausidaa paratada djabarā Judea druade bea itea diabuedi carea. Ādjiza poya diabΛda quīrāca diadiada asidaa. ³⁰ Maλ parata jARΛ pepedadacarea Bernabeda Saulo sida edasidaa djabarā bororāmaa ededamārēā.

12

Pedro preso badada cawaēne ēdRΛda

¹ Maλ ewaride dewara Herodeda jūma judiorā druadebema boroda besia.* Maλ Herodeba djabarāda λCARΛ jidabipeda biē obisia. ² Juaλ djaba Santiagoda necoba beabisia.† ³ Herodeba unusia judiorāra maλ carea bΛsrīdasidada. Maλ bērā Pedro sida jidabisia. Māwā osia paλ ēsābari neē bΛ cobada ewaride.‡ ⁴ Pedrora jidabipeda preso bΛbisia. Maλbe sordaorāda diecisei edapeda quīmārē quīmārē Pedrora bio wagabisia. Herodeba crīcha basia Pedrora jūmarā quīrāpita cawa oida judiorā Egiptodeba ēdRΛpedada quīrānebada ewari jōnacarea. ⁵ Pedrora preso bΛbada dede jida eropanΛmisa djabarāba Ācōrēa bio iwidi panasidaa idji carebamārēā.

⁶ Herodeba cawa oi ewari jūēboḃo diamasi Pedrora sordaorā umé panΛ ēsi cāi basia. Carena uméba jλ basia. Preso bΛbada dede eda wābadama dewara sordaorāda nūpanasidaa. ⁷ Māwā bΛde cawaēne dadjirā Boro nezoca bajānebemada Pedromaa zesia. Maλba preso

* **11:15** Hecho 2:1-4. † **11:16** Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya. Griego bedeadē nāwā bΛ bΛa: “Ācōrēba bārāra idji Jaureba borocueya.” Luca 3:16. ‡ **11:28** Maλ Claudiora Romanebema boro basia poa 41neba aba 54ḃaa. Poa 46ḃe

Judea druade jarrabada dji cābāyā zesia. * **12:1** Maλ Herodera “Agripa dji naārābema” abadaa. Ababe naλ Hecho capítulo 12de odja bΛa. Herode dji Droma wiuzaque basia. Judiorā druadebema boro basia poa 41neba aba 44ḃaa. Idji warra sida Agripa trĀ jarabadjidaa. MaλgΛ Agripara odja bΛa Hecho 25:13ḃeba aba 26:32ḃaa. † **12:2** Marco 10:35-40. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. ‡ **12:3** Exodo 12:1-27.

ħabada dera eda ħna nūmesia. Bajānebema nezocaba Pedro orrode tāpeda ħġmatasia. Maħne jarasia:

–Isabe piradrħdua.–

Cawaħne Pedro ĵawade carena ĵħ ħara ěrħ baesidaa. ⁸ Maħbe bajānebema nezocaba jarasia:

–ħla cacuade ĵħ ħara bio trājħdua. Ĵirūne ĵħbari sida ĵħdua.–

Pedroba mħwħ odacarea bajānebema nezocaba jarasia:

–ħla ħġħ ĵħbari sida ĵħpeda mħ caidu zedua.–

⁹ Ara maħda Pedrora bajānebema nezoca caidu wħsia, baribħra idjia adua ħasia bajānebema nezocaba o ħara wħrħda mħwħ ħada. Cħimocarada crħcha ħasia. ¹⁰ Mħwħ ħade sordaorħ dji edaare panħ caita wħyħ wħsidaa. Maħare dewararħ caita wħyħ wħnapeda dji dajada wħbada jiorro odama ĵħěsidaa. Ĵħěħdadae maħ jiorro odara iduba ewa dogosia. Ara maħda ědrħsidaa. Mħgħě wħħdadae bajānebema nezocara Pedro ume ħadada něħasia.

¹¹ Maħbeħra Pedroba cawasia wħrħda ědrħsida. Idjiduba jarasia: “ħrħħra mħa cawasia dadji Boroba wħrħda bajānebema nezocada diabuepeda mħra Herode ĵħwadedabemada ědrħ ħasida. Judiorħba biě o quħrħ panananebemada wħrħda ědrħ ħasia.”

¹² Pedroba wħrħda ědrħsida cawaside Ĵuaħ Marco papa Maria dedaa wħsia. Maria dede zocārħ djabarħba Ācōrħa iwidi panħda āħaa dji ĵħre panasidaa. ¹³ Maħne Pedroba dajadaareba trħ ħade nezocawěrħ Rode abadaba acade wħsia caiba trħ ħa cawaya. ¹⁴ Rodeba Pedro bedeara cawasia. Maħ běrħ ħasridasia baribħra eda wħbadara ewaě ħasia. Āteħra eda pira wħpeda djabarħa jarasia Pedrora dajada ħada. ¹⁵ Maħne ĵħmarħba Rodea jarasidaa:

–ħra quħrħě nūmħa.–

Baribħra idjia wħrħana asia. Maħne ādjirħba jarasidaa:

–Mħěteara idji bajānebema nezocada mħwħ ħa.–[§]

¹⁶ Mħwħ panħne Pedroba dajadaareba mħ sě trħ ħasia. Ewasidade ādjirħba unusidaa wħrħda Pedroda mħwħ ħada. Abeda cawa crħchadaě ħasia. ¹⁷ Baribħra Pedroba ĵħwaba jarasia chuheadamħrħ. Maħbe ĵħma něħraħsia sħwħħra dadji Boroba idjira preso ħadada ědrħ edasida. Ĵħma něħraħpeda jarasia:

–Ĵħma maħħra Santiagoa, waabema djabarħa bida jaradadua.–*

Maħbe Pedrora mamaħba āyħ wħsia.

¹⁸ Ĥnadħside sordaorħba cawadaě ħasia Pedrora sħmaa wħsida. Abeda cawa crħchadaě ħasia idjħba ne wayasidaa. ¹⁹ Herodeba idjira ĵħħħsia, baribħra sordaorħba ununaě ħasia. Herodeba ādjirħa maħħadēbemada bio iwidiĵħpeda ĵħma quenabisia. Mħwħnacarea Herodera judiorħ druadeba Cesarea purudaa wħpeda mama dārħsia.

Herode beuda

²⁰ Maħ ewaride Herodera Tirodebemārħ ume, Sidoħnebemarħ ume bida quħrħ ħasia. Baribħra maħħarħba cobadara Herode druade edabadjħdaa. Maħ caea ādjirħa beħea audapeda āħaa wħsidaa idji ume ibiadi carea. Naħrħ Blasto abadamaa wħsidaa. Maħ Blastora Herodeare dji droma ħasia. Maħne ādjia jara panħra Blasto ĵħbidapeda idjideba Herodea beħea djuburiasidaa ibiadi carea.

²¹ Herodeba ħada ewaride djo bia quiruda ĵħpeda idji buguede chūmesia. Maħbe ādjirħ quħrħpita beħeasia. ²² Mħwħ ħade ādjirħba ĵħgua jarabadjħdaa:

–Ĵħ beħea ħra ěberħěħ, āteħra Ācōrħa!–

²³ Baribħra Herodeba Ācōrħa bia beħeadaduada aě ħasia. Ara maħne dadjirħ Boro nezoca bajānebemaba idjira cacua biě ħasia. Maħbe idjira quħba co beasia.

²⁴ Maħmisa djabarħba beħea dadji Boro Jesudebemada tħħara jaradia wħsidaa.† Maħne zocārħba ĵħħada běrħ yō wħsidaa.

²⁵ Bernabeħa, Saulo bida Ĵerusalemne parata djabarħ itea diapedadacarea ĵěda wħsidaa. Ĵuaħ Marco abadada edesidaa.

13

Ācōrħ Ĵaureba Saulo, Bernabe sida trħna

¹ Djabarħ Antioquħa purudebema tħěna Ācōrħneba beħeabadada, Critodebema jaradi-abada sida beasia. Bernabeda, Sauloda, Lucio Ĵirenenebemada idjħba Simoħda ħasia.

§ 12:15 Ĥraħ judiorħba crħchasisidaa ĵħmarħba ara ādji bajānebema nezocada erobeada. Maħ nezocara ara dji ěberħ za quħrħca ħada crħchasisidaa. * 12:17 Maħ Santiagoa Jesu djħbaa. Santiagoa idjħba Jacobo abadaa. Cħpħrħ beħeade Santiago trħra zesia “San Jacobo” isabe jarabħħdeba. Carta Santiago abadara maħ Santiagoba ħasia. † 12:24 Beħea dadji Boro Jesudebema. Griego beħeade ħħ ħa “Ācōrħ beħea.”

Simoa trā īyāgāara “Dji Pāima” abadjidāa. Manae sīda basia. Idjira Galilea druadebema boro Herode ume ābaa warisia.*

² Ewari aba djabarāba ne codaca ewari o panane dadjirā Boroa bia bedeā panasīdaa. Māwā panane Ācōrē Jaureba ādjirāa jarasia:

–Bernabeda, Saulo sīda mlā trāsia. Maā bēra ādjida bādada mlā obi bāra odamārēā.–

³ Ādjia ne codaca ewari odapeda Ācōrēa iwīdībdade ādji jawara Bernabe trā, Saulo trā bīda bāsīdaa. Maābe ādjira diabuesīdaa dadjirā Boroa obi bāra ode wānamārēā.

Saulo, Bernabe sīda Chipre druadaa wāpedada

⁴ Ādjira Ācōrē Jaureba diabueda bēra Seleucia purūdaa wāsīdaa. Mama bāba barcode Chipre morrodaa wāsīdaa. ⁵ Salamina purūde jūēnapeda judiorā dji jarebada deza Ācōrē bedeāra jaradiasīdaa. Ādji carebai carea Juā Marcoda ādji ume nībasia.†

⁶ Jūma maā morro dromane panabādade Papo purūde jūēne wāsīdaa. Mama judio Barjesu abadaa unusīdaa. Maā Barjesura jāibana basia. Sewadeba jarabadjia Ācōrēneba bedeabarīda. ⁷ Idjira Chipreddebema boro Sergio Paulo abadama bābadjia. Maā Sergio Paulora crīcha cawa basia. Ewari aba idjia Bernabera, Saulo sīda trābīsa Ācōrē bedeāda ūrī quīrīā bāda bēra. ⁸ Baribāra ādjia jaradia panane jāibana Barjesuba sewaada abadjia dji boroba Ācōrē bedeāra ījārāmārēā. (Barjesu trāra griego bedeāda Elimā abadaa.) ⁹ Maāne Saulora Ācōrē Jauredeba basia. (Saulora idjaba Paulo abadaa.) Pauloba Elimāmaa bio aca nūmepeda nāwā jarasia:

¹⁰ –jāra sewāida bāa! jā sora cadjiruaba bira bāa! Diauru warra, jāba ne jūma jīpa bāda quīrīāca! jCārē cārēā ara pīchia Ācōrē wārā bedeāra sewāada a bā? ¹¹ Jāābe dai Boroa idji bāadeba bāra cawa oya. Nawena bāra dauberrea beya. Dārā āmādaura unūē bāya.–

Ara maāda jāibānaba towa pāisosa bāda unūpeda dauberrea besia. Maābe bedeā djuburiasia barīduaba idji jawade jīdadapeda careba ededamārēā. ¹² Sergio Pauloba maā unusīde ādjia dadjirā Boroedebema jaradia panāra bio bia ūrīna bēra ījāsia.

Pisidia druadaa wāpedada

¹³ Paulora idji ume nīna sīda Papo purūdeba Panpilia druadaa barcode wāsīdaa. Mama Pergue purūde jūēsīdaa. Baribāra Juā Marcoba ādjira amepeda Jerusaleāna jēda wāsia.†

¹⁴ Perguedeba dewara Antioquia purūdaa wāsīdaa. Maā Antioquia Pisidia druade bāa. Mama ānāubada ewarīde judiorā dji jarebada dede eda wānapeda chūpanesīdaa. ¹⁵ Maābe dji bororāba Ācōrē leydebemada idjaba Ācōrēneba bedeabadaba bāpedadadebema sīda jīgua lesīdaa. Maābe abāda Paulo, Bernabe chūpanāmaa nāwā jarade wābīsīdaa:

–Djabarā, bārāba dai carebādī carea bedeāda eropanābāra, jaradada.–

¹⁶ Maāne Paulora piradapeda jawaba jarasia jūmarāda chupeadamārēā. Maābe jarasia: –Achirā Israeldebema idjaba judiorāē Ācōrē waya bēarā, ūrīnada: ¹⁷ Israel Ācōrēba dadji drōā naēnabemarāda edasia. Ādjirā Egipto druade āibemarā quīrāca panasīdade Ācōrēba puru dromada yōbīsa. Maābe idji bābāba ādjirāra Egipto druadebemada ēdra enesia.‡

¹⁸ Māwānacarea ādjirāba ējūā pōāsa ewaraga bāde bīē obādara Ācōrēba cuarenta poa droa basia.* ¹⁹ Maābe Canaā druade Ācōrēba sīte puru poyabīpeda ādji ējūāda dadji drōā naēnabemarā diasia.† ²⁰ Egiptoda wāpedadadeba aba ādji ējūā edabādadaa 450 poa basia.†

Māwānacarea Ācōrēba idji purua ādji ēdra bābadarāda diabadjia aba Ācōrēneba bedeabari Samuel ewarīdaa.‡ ²¹ Maā ewarīde ādjirāba Ācōrēa bedeā djuburiasīdaa ēberā aba ādjirā boroda bāmārēā. Maā carea Ācōrēba Quis warra Saulda bāsia.* Maā Saulora Benjamīlneba yōna basia. Cuarenta poa israelerā boroda basia. ²² Baribāra Ācōrēba Saulora āyā bāpeda Davīda bāsia ādjirā boroda bāmārēā. Davīdebemada Ācōrēba nāwā jarasia: “Mā Jesē warra Davīda bia unū bāa. Mā obi quīrīā bāra idjia jūma oya.”†

²³ Maābe Ācōrēba naēna jarada quīrāca osia. Idjia Davīdeba yōpedadadebemada aba bāsia israelerā ēdra Edabarīda bāmārēā.† Maā ēberāra Jesua. ²⁴ Maā Jesu zeī naēna Juābā jūma israelerā jaradia basia ādji cadjirua igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwā obādara

* **13:1** Galilea druadebema boro Herode. Maā Herodera Antipa trā jarabadjīdaa. † **13:5** Griego bedeāda “Juā” bā bāa. Idjira Bernabe ēberānebema basia. Colosa 4:10. ‡ **13:13** Maā Juā Marco jēda wānāra Pauloba bīē unusia. Hecho 15:38. § **13:17** Exodo 1:7; 12:51. * **13:18** Droa basia. Griego bedeāda ἄρα cartade bā bāa “waga basia.” Numero 14:34. † **13:19** Josue 11:15-23. ‡ **13:20** Griego bedeāda maāba idjaba jara bāa: “Maābe 450 poa Ācōrēba idji purua ādji ēdra bābadarāda diabadjia.” § **13:20** Juece 2:16-19. * **13:21** 1 Samuel 8:1-9; 10:23-25. † **13:22** 1 Samuel 13:14; Salmo 89:20; Isaía 44:28. ‡ **13:23** 2 Samuel 7:12-16; Salmo 132:11-13,17.

idjia doeda borocuebadjia. ²⁵ Idji beui ewari caita baside Juaλba jarasia: “Bārāba mλra ꝑcaida crīcha panλ? Mλra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaēa. [§] Baribλra mλ caidu zebλrada mλ cāyābara dji dromaara bλa. Idjia jirūne jλ bλ ērāi carea mλra bia bλēa.”*

²⁶ Achirā Abrahāneba yōpedadarā, judiorāē Ācōrē waya bea, Ācōrēba dadjirāa maλ bedeā dadji ēdra edaidebemada diabuesia.† ²⁷ Jerusaleλnebemaba, ādji bororā bida Jesura dadji Ēdra Edabarida cawadaē basia. Ācōrēneba bedeabadaba bλpedadara λnāūbada ewariza jigua lebadamīna idjidebema bλpedadada cawadaē basia. Ātebλra Jesu beabidside maλ bedeaba jara bλara wārāda osidaa. ²⁸ Ni cārē cadjirua odara ununaēmīna ādjirāba Pilatoa jarasidaa beamārēā. ²⁹ Ācōrē cartade idji beaidebema bλpedada jūma māwānacarea idjira crudebemada udaa bλdapeda tλbarisidaa. ³⁰ Baribλra Ācōrēba idjira lrēbabisia. ³¹ Māwānacarea Jesuba idji ume Galileadeba Jerusaleλnaa wāpedadarāa ara idjida barima zocārā unubisia. Idi maλ ēberārāba idjidebemada jūma israelerāa bedeā panλa.

³²⁻³³ Ara maλ quīrāca daiba naλ bedeā biada jara panλa: Ācōrēra dadji drōā naēnabemarā ume bedeā basia idjaba dadjirā, ādjirāneba yōpedadarā ewaride maλ bedeā bλdara jūma osia. Jesura lrēbabisia salmo umebemane bλ bλ quīrāca.‡ Nāwā jara bλa: “Bλra mλ Warraa. Idi bλra mλ Warraada abλra.”§ ³⁴ Ācōrēba Jesura beu badada lrēbabisia waa beurāmārēā. Maλnebemada idji cartade nāwā jarasia: “Mλ Davia carebai jaradara bārā ume wārāda oya.”* ³⁵ Maλ carea dewara salmone naλda jara bλa: “Mλ, bλ nezoca jipa bλra bλa idu berawabiēa.”† ³⁶ Davi zocai baside Ācōrēba idjideba osia idjia quīrāca bada quīrāca. Maλbe Davira jaidapeda tλbarisidaa idji drōāenabemarā tλbaripedadama. Maλne idjira berawasia.

³⁷ Baribλra Ācōrēba lrēbabitara berawaē basia.

³⁸⁻³⁹ Maλ bēra djabarā, naλgλda cawadadua: bārāba cadjirua obadara Ācōrēba Jesudeba quīrādoaya. Moise ley ijā o panλ carea Ācōrēba bārāra jipa panλana acaa. Baribλra jūma Jesu ijābdara Ācōrēba jipa panλana abaria. Maλdra bārāra jara panλa. ⁴⁰ Quīrācuita beadadua Ācōrēneba bedeabadaba bλpedadada bārā ume māwārāmārēā. Nāwā bλsidaa:

⁴¹ Ācōrēba jara bλ igara bearā, jacλadua! ¡Dauperadua! ¡Beudadua!

Mλa bārā ewaride ne minijichiada oya.

Maλra abaλba bārāa jarabλra sida ijānaēa.†

⁴² Paulo, Bernabe sida judiorā dji jλrebada dedeba ēdrλbdade ēberārāba bedeā djuburi-asidaa dewarabema λnāūbada ewaride bida maλnebemada bedeadamārēā. [§] ⁴³ Dji jλre panana wāsidade zocārā judiorāba, judiorā crīcha ēpēbada bida Paulora, Bernabe sida ēpēsidaa. Ādjia maλ ēberārāa bio jarasidaa Ācōrēba idji biadeba ādjirā careba bλda ijā pananamārēā.

⁴⁴ Dewarabema λnāūbada ewaride purura berara jūma ābaa dji jλresidaa Ācōrē bedeā ūrīni carea. ⁴⁵ Baribλra judiorā bororāba ēberārā cbāna unusidade sode biē du-anesidaa. Pauloba jaradia bλde ādjirāba sewaada abadjidāa idjaba Paulodebemada biē bedeabadjidāa. ⁴⁶ Maλne Pauloba, Bernabe bida ne waya neē ādjirāa jarasidaa:

–Wārāda daiba bārāa Ācōrē bedeara naārā jaradida panasidaa. Baribλra bārāba igara panλ bēra idjaba bārāmaarā ewariza Ācōrē ume zocai baida biē bλ bēra, daiba judiorāēa jarade wānia. ⁴⁷ Daiba māwā odamārēā dadjirā Boroba nāwā jarasia:

Mλa bλra λnaa quīrāca bλsia judiorāēba mλnebemada cawadamārēā.

Bλa jūma naλ ējūāne bearāa cawabiya mλa ēdra edaidebemada.*

⁴⁸ Judiorāēba maλ ūrīsidade bλsridasidaa. Ara maλda dadjirā Boro bedeadebemada bia bedeasidaa. Maλne Ācōrēba ewariza idji ume zocai beadi carea bλdarāba ijāsidaa. ⁴⁹ Maλbe dadjirā Boro bedeara jūma maλ druade jarasidaa.

⁵⁰ Baribλra judiorāba Ācōrē waya bea wērārā dji dromarāa, umaquīrā dji dromarāa bida jarasidaa Paulo, Bernabe sida biē odamārēā. Māwā ādji purudebemada āyā jλretasidaa. ⁵¹ Maλne Pauloba Bernabe bida purudebema pora ādji jirūnebemada jārāpetasidaa unubidi carea Ācōrēba cawa oida. Maλbe Iconio purudaa wāsidaa. ⁵² Baribλra Jesu ijā bea maλ Antioquīade panλra bio bλsrida panasidaa idjaba Ācōrē Jauredeba panasidaa.

§ 13:25 Juaλ 1:20. * 13:25 Luca 3:16. † 13:26 Dadjirāa. Griego bedeade λcala cartade bλ bλa: “Bārāa.”

‡ 13:32-33 Lrēbabisia. Maλ bedeaba idjaba jara bλa Ācōrēba idji Warrara naλ djara edamārēā jaradadebemada.

§ 13:32-33 Griego bedeade bλ bλa “idi mλra bλ zeza basia.” Salmo 2:7. Maλ salmoba bedeā bλa Ācōrēba idji Warrara israelerā Boroda bλdadebemada. * 13:34 Isaia 55:3. † 13:35 Salmo 16:10. ‡ 13:41 Habacuc 1:5. § 13:42 ēberārāba. Griego bedeade λcala cartade bλ bλa “judiorāē beaba.” * 13:47 Isaia 49:6.

14

Iconio purude panana

¹ Iconio purude ádjia obada quířaca Paulora Bernabe sida judiorá dji jarebada dede edaa wásidaa. Ádjia jaradia paná carea zocárá judiorába griegorá bida Jesura íjásidaa. ² Baribáŕa judiorá Jesu íjãé beaba judioráea djabarãnebemada bié críchabisidaa. ³ Mãwãmína Paulora Bernabe sida mama dárã panasidaa. Dadjirã Boroba careba bada sodeba íjã paná bërã idjidebemada ne wayaa neé jaradiabadjidaa. Maãne dadjirã Boroba ádjia lãada diasia ne ununacada odamãrëã. Mãwã cawabisia idji biadebema ádjia jaradia panara wãrãda. ⁴ Baribáŕa maã purudebemarãba awara awara crícha beasia. Áŕa Pauloare, Bernabeare bida panasidaa, maãne áŕa judiorãare panasidaa. ⁵ Maãne judiorãda, judiorãé sida dji purudebema bororã ume bedea ausidaa Paulo, Bernabe sida mōgaraba tabari beadi carea. ⁶ Baribáŕa Pauloba, Bernabe bida maã cawasidade Licaonia druadaa mĩrũ wásidaa. Listra purudaa, Derbe purudaa bida wásidaa. Jũma maã Licaonia druade pãrra wásidaa. ⁷ Mama ádjia bedea bia Jesudebemada jarabadjidaa.

Listra purude panana

⁸ Listra purude ëberã jĩrũ bié bada basia. Mãwã topedada bërã poya nĩbaca basia. ⁹ Maã ëberãba ũrĩ chũmasia Pauloba Jesudebema bedea bada. Pauloba idjimaã acãbãde cawasia idjia wãrãda íjã bada Jesuba idjira poya biabida. ¹⁰ Maã bërã Pauloba idjia jĩgua jarasia:

–¡Piradrãdua! ¡lta nũmedua!–

Ara maãda idjira áta jãdrãpeda nĩbade wásia. ¹¹ Pauloba oda unusidade maã purudebemarãba licaonia bedea jĩgua jara duanesidaa:

–¡Ácõrëda umé dadjirãmaa ëberã quířaca edaa zesidaa!–

¹² Ádjirãba jarasidaa Bernabera ádji ácõrë droma Zeuda idjaba Paulora ádji ácõrë Hermeda, idjira dji bedea jarabari bërã.*

¹³ Listra puru quířape ádji ácõrë Zeu de dromada basia. Mamaaba Zeu sacerdoteba pacada, nepõnõ sida dji purude eda wãbadamaa enesia. Idjia, puru ume Pauloa, Bernabea bida maã pacara babue dia quířã panasidaa. ¹⁴ Baribáŕa Jesuba diabueda Bernabea, Paulo bida maã cawasidade ádjia cacuade jã panara cõãcuadapeda ëberãrã tãena pira wãnapeda nãwã jĩgua jarasidaa:

¹⁵ –Achirã, çcãrë cãrëã jãwã o panã? Daira ácõrëã. Daira ëberã, bãrã quířaca. Bãrã jarade ze panã naã ácõrë sirié beada igaradapeda Ácõrë zocai bãdrã íjãnamãrëã. Maãgã Ácõrëba bajãda, ëjũãda, pusada, ne jũma ádjide nũma sida osia. ¹⁶ Naëna Ácõrëba idji adua bea purua ara ádjia o quířã panãda idu obibadjia. ¹⁷ Mãwãmína ewariza bia o bãdeba idjia cawabi bãa idjira wãrãda bãda. Idjia bajãneba cuada zebibaria idjaba néuda zaubibaria. Mãwã idjia dadjirãrã jãwũã ne cobibaria idjaba sode bãsrĩdabibaria.–

¹⁸ Pauloba Bernabe bida mãwã jara panasidamãna maã ëberãrãba berara ádjia pacara babue diasidaa.

¹⁹ Lистраde panãne áŕa judiorã Antioquía purudebemada, Iconio purudebema sida jũesidaa.† Ádjirãba Lистраdebemarãba Paulodebemada bié críchabisidaa. Maã carea jũmarãba Paulora mōgaraba tabari jidasidaa. Idjira beusida críchasisida bërã errebari ededapeda puru dajada batabuesidaa.‡ ²⁰ Maãbe Jesu íjã beaba Paulora jũrãnapeda acã panasidaa. Mãwã panãne idjira piradrãsia. Piradrãpeda jëda purudaa wásia. Nurëma Bernabe ume Derbe purudaa wásidaa.

Siria druade bã Antioquíaadaa jëda wãna

²¹ Derbe purude Pauloba, Bernabe bida bedea bia Jesudebema jarasidade zocãrãba íjásidaa. Mãwãnacarea Listra purudaa, Iconio purudaa, Pisidia druade bã Antioquíaadaa bida jëda wásidaa. ²² Puruza djabarãra carebabadjidaa Jesuda biara íjãnamãrëã. Ádjia Jesu íjã panara igarãnamãrëã nãwã jarabadjidaa: “Ácõrëda dadjirã Boroda bãdibãrã naã ëjũãne bio bia mĩgadia.” ²³ Puruza djabarãrã tãena áŕa basidaa dji bororãda beadamãrëã. Maãbe Ácõrëa iwĩdidapeda, ne codaca ewarida odapeda dadjirã Boro íjã panara idji jawade bãsidaa.

²⁴ Mãwãnacarea Pisidia druadeba Panpilia druade jũene wásidaa. ²⁵ Ácõrë bedea Pergue purude jaradiadapeda Atalia purudaa wásidaa. ²⁶ Mamaaba barcode Siria druade bã Antioquíaadaa jëda wásidaa ádjia ode wãpedadara jũma opedada bërã. Maãgã purudeba djabarãba ádjira naãrã diabuesidaa Ácõrëba quířã bãra odamãrëã idjaba Ácõrë jawade

* **14:12** Zeu, Hermes. Latĩã bedea dji ácõrë Zeura Júpiter abadaa. Ádji ácõrë Hermera Mercurio abadaa. Griegorã críchade maã Hermera ádji ácõrë bea carea dji bedea jarabari basia. † **14:19** Maã Antioquíaara Pisidia druade bã.

Hecho 13:44-51de. Iconio. Hecho 14:1-6de. ‡ **14:19** 2 Corinto 11:25.

ħasidaa idji biadeba carebamārēē. ²⁷ Jūēnapeda djabarā ume ābaa dji ĵaresidaa. Małne nēħasidaa jūma Ācōrēba ādjideba odada. Jarasidaa sāvā Ācōrēba osida judiorāē bida Jesura ijānamārēē. ²⁸ Mama Jesu ijā bea ume dārā panesidaa.

15

Jesu ijā bea Jerusalełne dji ĵarepedada

¹ Mał ewaride ħĀĀĀ Judea druadebemarāda Antioquía purudaa wāsidaa. Mama ādjia djabarā judiorāēa jaradia panesidaa Moiseba ħada quīrāca umaquīrā cacuada wēāgodāēħĀĀĀ, Ācōrēba ēdĀĀ edaēda.* ² Mał carea Paulora, Bernabe sida ādjirā ume bio caicayasidaa. Małbe djabarāba Pauloda, Bernabeda, dewararā sida Jerusalełnaa diabuesidaa maħnebemada Jesuba diabuedarā ume, djabarā bororā ume bida ābaa bedeadamārēē.

³ Djabarā Antioquíadebemaba diabuesidade ādjirāra Penicia druade, Samaria druade bida ĤĀĀĀ nĤbasidaa. Puruza nēħĀĀSidaa sāvā judiorāēba ādji crĤħa drōāra igaradapeda Jesuda ijāsidadā. Mał bedeade ūrĤsidade jūma djabarāra ħĀSĤsidadā.

⁴ Jerusalełne jūēsideade Jesuba diabuedarāba, djabarāba, dji bororā bida ādjirāra bia edasidaa. Małne Pauloba, Bernabe bida jūma Ācōrēba ādjideba judiorāē tāēna odada nēħĀĀSidaa. ⁵ BarĤħĀĀ ĀĀĀĀ Ĥariseorā Jesu ijā beaba Āta nūpanenapeda jarasidaa:

–Jūma djabarā judiorāēra cacua wēāgodida panĀĀ. Ādjirāra jaradiadida panĀĀ Ācōrēba Moisea diada leyra ijā odamārēē.–

⁶ Małnebemada bedeadei carea Jesuba diabuedarāra djabarā bororā ume ābaa dji ĵaresidaa. ⁷ Dārā bedeabadade Pedrora piradĤapeda jarasia:

–Djabarā, ħārāba cawa panĀĀ ħārā tāēna Ācōrēba mĀda naārā edasida judiorāēa jara-diamārēē.† Małne dārāħĀĀĀ judiorāēba bedeade bia Jesudebemada ūrĤnapeda ijāsidadā. ⁸ Ācōrēba jūmarā sora cawa ħĀĀ. Mał judiorāēba ijāsidade Ācōrēba cawabisia ādjirāra bia edasida. Idji Jaurera ādjirāa diasia dadjirāa naēna diada quīrāca.‡ ⁹ Ācōrēba dadjirāra ādjirā ume quīrā awara oē basia. Ādjia ijāsidade ādji sora sĀĀSĀSĀ. ¹⁰ Ĥārāba ĵĀcārē cārēē Ācōrēba cawabidara igara panĀĀ? ĵIdjia sāvā oi cawaya māvā panĀĀ? ĵĀcārē cārēē dadjirāba, dadji drōēnabemarā bida poya odaē ħadada ādjirāa obi quīrĤā panĀĀ? ¹¹ Dadjirāba ijā panĀĀ dadji Boro Jesuba idji biadeba dadjirāra, ādjirā sida ēdĀĀ edasida.–

¹² Małne Bernabeba Paulo bida nēħĀĀSidaa Ācōrēba ne ununacada ādjideba judiorāē tāēna osida. Małba cawabisia idjira ādji ume ħĀda. Małne jūmarāba ħupea ūrĤ duanasidaa.

¹³ Mał nēħĀĀpedadacarea Santiagoa jarasia:§

–Djabarā, mĀ bedeade ūrĤnadua. ¹⁴ Simoħba dadjirāa nēħĀĀSĀSĀ Ācōrēba judiorāē crĤħa ħĀdeba ādjirāra edasida idji purudebemada ħeadamārēē. ¹⁵ Simoħba jarađara Ācōrēneba bedeabadaba ħĀpedada quīrāca ħĀĀ. Nāvā ħĀ ħĀĀ:

¹⁶ Māvānacarea mĀra wayacusa zeya Davi ĵĀwaēda ħada ārĤ ħĀda bia oi carea. Daviba pe erobadara wayacusa mĀba bia ħĀya.

¹⁷ Māvā waabedara ēberārāba, judiorāē mĀ edadarāba mĀra ĵĀĀđĀ.

¹⁸ Dadjirā Boroba māvā jara ħĀĀ. Idjia drōā naēnaħĀba jūma maħĀra ebuda cawabi ħĀĀ.*

¹⁹ Mał carea mĀmaarā dadjirāba judiorāē Ācōrē ijāħĀđara mĀ sēniē panĀĀ jūma dadji judiorā ley ijā odamārēē. ²⁰ BarĤħĀĀ cartade ħadida panĀĀ ĵĀwaba oda ācōrēa nedjara diadara codiē panĀda, audua nĤbadīē panĀda, animarā otrāĵĀ beadara codiē panĀda, idjaba oa sida codiē panĀda. ²¹ Māvā odiē panĀĀ dadji drōā naēnabema ewarideba Ācōrēba Moisea diada leyra puruza jaradiabada ħērā. Ānāvūbada ewariza mał leyra dadji judiorā dji ĵarebada deza jĵgua lebadā.–

²² Mał crĤħara Jesuba diabuedarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā bida bia ūrĤsidaa. Mał ħērā ĤĀĀĀ edasidaa Paulo ume idjaba Bernabe ume Antioquíadaa wānamārēē. Silada, ĵuda Barsabā abada sida edasidaa. Ādjira djabarā tāēna dji dromarā basia. ²³ Ādjirā ume cartada nāvā ħĀ diabuesidaa:

Jesuba diabuedarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā bida nał cartara ħĀħĀđāa djabarā judiorāē Antioquía purudebema itea, Siria druadebema itea, Cilicia druadebema itea bida. Dairāba quīrĤā panĀĀ ħārāra bia pananida. ²⁴ Dairāba ūrĤsidaa ĤĀĀĀ ēberārāda namaħba ħārāmaa wānapeda ādjia jaradia panĀĀ carea ħārāra bio

* **15:1** Genesi 17:12. † **15:7** Hecho 10:1-43. ‡ **15:8** Hecho 10:44-47. § **15:13** Mał Santiagora Jesu djābaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. ĀĤpūrĤā bedeade Santiago trĀra zesia “San Jacobo” isabe jarabĀdeba. Carta Santiago abadara mał Santiagoba ħĀSĀ. * **15:18** Amos 9:11-12.

sopuadapeda abeda cawa crīchadaē panesidada.† BaribΛΓΛ maλ ēberārāra dairāba diabuedaē basia.

²⁵ Maλ carea ābaa dji jaredapeda jūmarāba crīchasiadaa ΛCΛΓΛ djabarāda edadapeda bārāmaa diabuedida. Ādjira dadjia quīrīā panΛ djaba Bernabe ume, Paulo ume bida wānia. ²⁶ Minijichiade panΛne bida Bernabeba, Paulo ume dadjirā Boro Jesucritoba quīrīā bΛda o panabaria. ²⁷ Dairāba Judada, Sila sida diabuedΛdaa. Maλ djabarāba daiba naλ cartade bΛbada quīrāca jaradia.

²⁸ Ācōrē Jauremaarā, dairāmaa bida bia bΛa jūma dai judiorā leyra bārāa ogo iā obidaēda. Ababe naλgΛda iā obidia: ²⁹ jΛwaba oda ācōrēa nedjara diadara codiē panΛa, oa sida codiē panΛa, animarā otrājΛ beadara codiē panΛa, idjaba audua nībadiē panΛa. Jūma maλgΛda iā osidara bia panania. Waaēa. Bia beadadua.

³⁰ Maλbe ādjia diabuepedadarāra Antioquia purudaa wāsidaa. Jūēnapeda jūma djabarāda ābaa trānapeda maλ cartara diasidaa. ³¹ Djabarāba maλ cartara jīgua ledapeda bio bΛsridasidaa ādjirā crīchara biabida bērā. ³² Judara, Sila sida Ācōrēneba bedeabadarā basia. Maλ bērā ne zocārā jarasidaa djabarāba biara iānamārēā idjaba zarea pananamārēā. ³³ Judara, Sila sida mama dārā pananapeda djabarāba ādji diabuepedadamaa jēda bia wābisidaa. [³⁴ BaribΛΓΛ Silaba crīchasia biara bΛda Antioquiaē beida.]†

³⁵ Maλne Paulora Bernabe sida Antioquiaē panesidaa. Ādjia, zocārā djabarā bida dadji Boro bedeara jaradia panasidaa idjaba bedea bia Jesudebemada ebuda jarabadjidaa.

Paulo Bernabe umebemada awara wāna

³⁶ DārābΛΓΛde Pauloba Bernabea jarasia:
–Puruza dadji Boro bedea jaradia pananamaa wayacusa wānaa djabarā sāwā duana cawadi carea.–

³⁷ Maλne Bernabeba Juaλ Marcoda ādji ume ede quīrīā basia. ³⁸ Naārā wāsidade maλ Juaλ Marcoba Panpilia druade ādjira amepeda jēda wāsia. § Ādji ume nocodaa jaradiaē wāē basia. Maλ carea Paulomaarā biē basia Juaλ Marcora wayacusa edeida. ³⁹ Paulora Bernabe ume maλ carea caicayadapeda awara wāsidaa. Bernabeba Marcora edapeda barcode Chipre druadaa wāsidaa. ⁴⁰ Maλne Pauloba Silada edasia idji ume wāmārēā. Djabarāba ādjira dadji Boro jΛwade bΛsidaa idji biadeba carebamārēā. ⁴¹ MaλbebΛΓΛ wāsidaa. Siria druade, Cilicia druade bida pΛrΓΛabΛdade puruza djabarāra carebabadjidaa dadji Borora biara iānamārēā.

16

Timoteo Paulo ume nībada

¹ Maλne ādjira Derbe purudaa wāsidaa. MamaΛba Listra purudaa wāsidaa. * Mama Jesu iā bΛ Timoteo abadada basia. Timoteo papara judio basia; Jesuda iā basia. Idji zezara griego basia. ² Djabarā Listradebemaba, Iconio purudebema bida maλ Timoteodebemada bia jarabadjidaa. ³ Maλne Pauloba Timoteora ede quīrīā basia. BaribΛΓΛ jūmarāba cawa panasidaa Timoteo zezara griegoda. Maλ carea Pauloba Timoteora cacua wēāgosia judiorā maλ druade beaba idjidebemada biē crīcharānamārēā. MaλbebΛΓΛ wāsidaa. ⁴ Ādji wābada puruza jarasidaa Jesuba diabuedarāba, djabarā bororā Jerusalemē beaba cartade bΛpedadara djabarāba iā o pananamārēā.† ⁵ Māwā djabarāba dadji Borora biara iāsidaa idjaba ewariza cābanaara yō wāsidaa.

Pauloba Macedonianebema ēberā ununa

⁶ Pauloda idji ume nīna sida Prigia druade, Galacia druade bida pΛrΓΛa wāsidaa Ācōrē Jaureba bedea Jesudebemara Asia druade idu jarabidaē bērā. ⁷ Misia druade jūēne wāsidade crīchasiadaa Bitinia druadaa wānida, baribΛΓΛ Jesu Jaureba mamaa bida idu wābiē basia.† ⁸ Maλ bērā Misia druade wāyā wānapeda Troa purudaa jūēne wāsidaa. ⁹ Diamasi Pauloba cāimocara quīrāca unusia ēberā Macedonia druadebemada āta nūmāda. Maλ ēberāba Pauloa nāwā bedea djuburiasia: “Macedonianaa dairā carebade zedua.” ¹⁰ Pauloba maλda ununa bērā daiba cawasidaa Ācōrēba दौरā trā bΛsida bedea bia Jesudebemada Macedoniadebemarāa jaradamārēā. Ara maλda wāni carea panesidaa.

¹¹ Troadeba jipa wānapeda Samotracia morrode wibarisidaa. Nurēma Neápoli purude jūēsidaa. ¹² MamaΛba Pilipo purudaa jirūba wānapeda mama dārāsidaa. Maλ purura

† 15:24 Griego bedeade ΛCΛΓΛ cartade naλ sida bΛ bΛa: “Ādjia jaradia panΛa bārāra cacua wēāgōdida panΛda idjaba judiorā ley jūma odida panΛda Ācōrēba ēdra edamārēā.” Hecho 15:1,5. † 15:34 Griego bedeade ΛCΛΓΛ cartade maλ versicolora neēa. § 15:38 Hecho 13:13. * 16:1 Paulora Bernabe ume naēna maλ umēbema purudaa wāsia. Hecho 14:6-23. † 16:4 Hecho 15:23-29. † 16:7 Jesu Jaure. Griego bedeade ΛCΛΓΛ cartade bΛ bΛa “Ācōrē Jaure” wa ababe “Jaure.”

Macedonia druade puru droma basía. Romanoráda mama panabadjidáa. ¹³ Anáubada ewaride दौरa puru dajadaa wánapeda doedaa wásidaa. Críchásidaa mama judiorába Ácórêa iwíðibadada. Wábadade wéráráda ábaa dji jare duanlada unusidaa. Egode chüpananapeda daiba ádjiráa bedeasidaa. ¹⁴ Mañ wérárânebemada aba Lidia abadjidáa. Idjira Tiátira purudebema basía. Wua pursupursuada nêdobuebadjia. Mañ judioê wérába Ácórêra waya basía. Dadjí Boroba idji sode tána bérá Pauloba bedea ßara Lidiaba quírcuita úrîpeda íjásia. ¹⁵ Lidia, jüma idji dedebemará sida borocuesidade dairáa bedea djuburiasia idji dede panenamárêá. Nāwā jarasia:

–Bārāmaa mla wārāda dadjirā Boroda íjāsibara, mñ dede panane zedadua.–

Māwā दौरa idji dede panebisia.

¹⁶ Ewari aba Ácórêa iwíðibadamaa wábadade daiba nezocawérá jai bara ßada unusidaa. Mañ wérába dji jaidéba jarabadjia cārêda sāwāida. Mañneba idji bororába bio parata edabadjidáa. ¹⁷ Mañ wérára Paulo caidu, dai caidu bida zébarade ara pichia jigua jarabadjia:

–ñNañ éberárāra Ácórê dji Dromaara ßa nezocarāa! Ádjia bārāa jara panā sāwā mañ Ácórêba édra edabarida.–

¹⁸ Idjia ewari zocārā māwā jigua jara nīmi bérá Paulora sēsia. Idjima acapeða dji jaia jarasia:

–Mla Jesucrito trāneba ßāa jaraya: nañ wérānebemada āyā wādua.–

Ara mañda dji jaira édrasia.

¹⁹ Mañne nezocawérá bororába cawasidaa idjideba waa parata edadaéda. Mañ carea Paulora, Sila sida jidaapeda puru bororāmaa edesidaa. ²⁰ Dji cawa obadarā quírpita nūmanapeda jarasidaa:

–Za panā judiorába dadjirā purura quírbiga panāa. ²¹ Dadjí romanorába ocara panāda ádjia jaradia panā.–

²² Mañne jüma dji arima duanaba Paulora, Sila sida orra edasidaa. Māwā duanane dji cawa obadarába ádjia cacuade jā panāra wēābidapeda bacuruba ubisidaa. ²³ Bio udapeda preso ßasidaa. Dji preso bea wagabaríja jarasidaa bio wagamárêá. ²⁴ Ara mañda preso bea wagabariba Paulora Sila sida preso ßabada dede eduara ßāde ßāpeda ádjí jírūra chícharode catā nūmasia.

²⁵ Ariquêtra babarade Pauloba Sila bida Ácórêa iwídi panasidaa idjaba idjia trāñ panasidaa. Mañda waabema preso beaba úrî panasidaa. ²⁶ Cawaéne de uremiada wásia. Mañgaba preso ßabada dera dji cābāyā uresia. Jüma eda wābadara ewacuasia. Preso bea jā ßa carena sida jüma érā ßacuasia. ²⁷ Mañne preso bea wagabarira lramasia. Eda wābada ewa nūmea unuside críchasia preso beara jüma mírū wābarasidada. Mañ carea idji necoda eūta edasia iduba beui carea. ²⁸ Baribarā Pauloba jigua jarasia:

–Baðuba beurādua. Dairāra jüma nama duanā.–

²⁹ Mañbe preso bea wagabariba íbírāda enebipeda Paulo, Sila panāmaa isabe edaa wásia. Ne wayaaba cacua ure nūmāba ádjí jírū caita barru cōbesia. ³⁰ Mañbe ádjira dajadaare edepeda iwídisia:

–Achirā, mla çcārêda oida ßa Ácórêba mñra édra edamárêá?–

³¹ Ádjia panusidaa:

–Ba, ßa éberárā bida dadjí Boro Jesucritoda íjānibara, idjia bārāra édra edaya.–

³² Mañbe dadjí Boro bedeara idjia, jüma idji dedebemarā bida jarasidaa. ³³ Ara mañ diamasi preso bea wagabariba ádjí djara cōapedadara sagasia. Māwānacarea idjira, jüma idji dedebemarā sida borocuesidaa. ³⁴ Paulora, Sila sida idji dedaa edepeda ne cobisia. Ácórê íjapedada bérā idjira, idji dedebemarā sida bio ßasridasidaa.

³⁵ Nuréma dji cawa obadaba zarrarāda preso wagabarimāa nāwā jarade diabuesidaa:

–Paulora, Sila sida édra ßādua.–

³⁶ Mañbe preso bea wagabariba Pauloa jarasia:

–Dji cawa obadaba bārāra édra ßābisidaa. Mañba necai wānadua.–

³⁷ Baribarā Pauloba dji zarrarāa jarasia:

–Daira romanorā bérā baridua carea preso ßacara panasidaa. Baribarā ádjia daia bio iwídiadē jūmarā quírpita ubidapeda preso ßasidaa. Mañda çdaira chupea édra ßābidica? jMāwāéa! jÁdjidra zedida panāa dai édra ßādi carea!–

³⁸ Pauloba jaradara zarrarāba dji cawa obadarā jarade wásidaa. Idjaba jarasidaa Paulora, Sila sida romanorāda. Mañ úrisidade dji cawa obadarāra ne wayasidaa. ³⁹ Ara mañda ádjimāa wánapeda quíra djuburia iwídisidaa ádjia opedadara quíradoadamárêá. Mañbe édra ßādapeda bedea djuburiasidaa purudebemada āyā wānamárêá. ⁴⁰ Paulo, Sila

sida preso panana êdr̥apedadacarea Lidia dedaa wāsidaa. Djabarā ume dji jaredapeda ādjirā ume bedesia dadji Borora biara ijānamārēā. Maḷbeb̄l̄l̄ wāsidaa.

17

Tesalonica purude quīrūbucapedada

¹ Paulora, Silara, ādji ume nīna sida Anpipoli purude, Apolonia purude bida wāyā wānapeda Tesalonica purude jūēne wāsidaa. Mama judiorā dji jarebada deda basia. ² Pauloba obari quīrāca judiorā ume dji jaredē wāsia. Domia ūbea ḷnāūbada ewariza ādjirā ume bedea babadjia. ³ Ācōrē Bedeadeba idjia ebuda jaradiabadjia Ācōrēba êdr̄l̄ edabari diai jaradara bia mīga baida basida, idjaba beupeda ḷrēbaida basida. Maḷ awara nāwā jarabadjia:

–Mḷa bārāa jara b̄l̄ Jesura wārāda Ācōrēba êdr̄l̄ edabari diai jaradaa.–

⁴ Ḷc̄l̄l̄l̄ judiorāba maḷḡl̄ra ijānapeda Paulo ume, Sila ume bida ābaa panesidaa. Idjaba zocārā griegorā Ācōrē waya beaba, ḷc̄l̄l̄l̄ wērārā dji dromarā bida ijāsidaa. ⁵ Barib̄l̄l̄l̄ judiorā Jesu ijāē beara sode biē duanesidaa. Maḷ carea ēberā cadjiruarāda zocārā jaredapeda purura quīrūbigade wāsidaa. Pirapodapeda Jasoḷ dede eda wāsidaa Pauloda, Sila sida jidadapeda jūmarā quīrāpita nūm̄l̄ni carea. ⁶ Barib̄l̄l̄l̄ ādjira maḷ dede ununaē basia. Maḷ carea Jasoḷda, ḷc̄l̄l̄l̄ djabarā sida jidadapeda dji purudebema bororāmaa errebari edesidaa. Jūmarāba bia jarasidaa:

–Ēberārā jūma naḷ ējūāne nēb̄l̄ra o pan̄l̄ba abari quīrāca nama ode zesidaa. ⁷ Maḷ awara za b̄l̄ Jasoḷba ādjirāra idji dede bia edasia. Jūma ādjirāba dadji romanorā boroba obi b̄l̄ra igara pan̄l̄a. * Jesumanada dadjirā boroada abadaa.–

⁸ Maḷ ūrsidade purura, ādjirā bororā sida quīrūbucasidaa. ⁹ Māwā duanane dji bororāba Jasoḷa, waabemarāa bida jarasidaa êdr̄l̄di carea paratada diadida pan̄l̄da. Diapedadacarea idu wābisidaa.

Paulo, Sila ume Bereade panana

¹⁰ Ara maḷ diamasi djabarāba Paulora, Sila sida Berea purudaa diabuesidaa. Jūēnapeda judiorā dji jarebada dedaa wāsidaa. ¹¹ Bereadebema judiorāra Tesalonicaebemara quīrāca pananaē basia. Āteb̄l̄l̄l̄ Jesudebemara ūrī quīrā panasidaa. Ewariza Ācōrē Bedeara bio quīrācuita ac̄l̄badjidāda ādjia jara pan̄l̄ra wārā cawaya.† ¹² Maḷba zocārā judiorāba Jesura ijāsidaa. Idjaba zocārā griego wērārā dji dromarāba, umaquīrārā dji dromarā bida ijāsidaa.

¹³ Maḷmisa judiorā Tesalonicaebemaba cawasidaa Pauloba Ācōrē bedeara Berea purude jaradia b̄l̄da. Maḷ carea wānapeda mamabemara sida quīrūbigasidaa Paulo biē odamārēā. ¹⁴ Ara maḷda djabarāba Paulora pusadaa diabuesidaa. Barib̄l̄l̄l̄ Silara, Timoteo sida Bereade panesidaa. ¹⁵ Paulo edepedadaba idjira Atena purudaa diade wāsidaa. Maḷbe Pauloba ādjirā ume bedeada diabuesia Silara, Timoteo sida idjimaā isabe zedamārēā. Ara maḷda djabarāra jēda wāsidaa.

Paulo Atena purude bada

¹⁶ Pauloba Sila, Timoteo sida Atena purude jḷā b̄l̄de unusia maḷ purura jḷwaba oda ācōrēba bira b̄l̄da. Maḷ bērā idji sode biē besia. ¹⁷ Māwā b̄l̄de Paulora judiorā dji jarebada dede ādjirā ume, judiorāē Ācōrē waya bea ume bida Jesudebemada bedea babadjia. Maḷ awara purude ewariza ēberārā duanama bedea babadjia. ¹⁸ Ḷc̄l̄l̄l̄ ēberārā epicūreo crīcha ēpē beada, estoico crīcha ēpē bea sida mama panasidaa.‡ Maḷ ēberārā Paulo ume bedea pan̄l̄ne ḷc̄l̄l̄l̄ba ara ādjiduba iwidi duanasidaa:

–Jāḷ ēberā nēb̄l̄l̄ni awua b̄l̄ba z̄cārēnebemada bedea b̄l̄?–

Dewararāba panusidaa:

–Āibemārāba ēpē bea ācōrēnebemada jaradia b̄l̄ca b̄l̄a.–

* **17:7** Romanorāba ādjirā borora Cesar abadjidaa. Maḷ ewaride Claudio abadaa ādjirā boro basia. Maḷ Claudiora dji boroda basia poa 41deba aba 54daa. † **17:11** Ādjia Ācōrē carta drōāra ac̄l̄badjidāda. Maḷ ewaride Ācōrē carta djiwidira waḷibida neē basia. ‡ **17:18** Griego Epicuro abadara basia 300 poa Jesu todi naēna. Maḷ Epicuroba jaradiabadjia ēberārāba ababe b̄l̄srida baidr̄l̄ wa necai baidr̄l̄ j̄l̄l̄dida pan̄l̄da. Idji ēpē beada epicūreorā abadjidaa. Ādjirāba crīchasisidaa ādji ācōrē beaba ēberārāda crīchaadacada. Maḷne estoicoarāba griego Zeno abadara ēpēbadjidāda. Ādjirāba jaradiabadjidaa naḷ djaraba o quīrā b̄l̄da igaradida pan̄l̄da, crīcha cawaara wānida pan̄l̄da, idjaba ne jūmada oēida pan̄l̄da dewararāba carebadaēne.

Māwā jarasidaa Pauloba bedea bia Jesudebemada idjaba dadji lrēbadi debemada jaradia bada bērā. ¹⁹⁻²⁰ Māwā panane Paulora Areópago eyadaa edesidaa ādji dji jarebada demaa. Małbe jarasidaa:

–Bla jaradia bla dairāmaara crīcha djiwidia. Małra dairāba wađi ūrnacaa. Mał bērā cawa quīrā panla cārēda jara bla. Bla dairāa jaradiaēca?–

²¹ Jūma Atenanebemarāba, drua āibemarā mama bea bida ababe crīcha djiwidī ūrīpedadada nēbarabada bērā māwā iwīdisidaa. ²² Małne Paulora ādjirā ēsi Areópago eyade lta nūmepeda jarasia:

–Achirā Atenanebema, mla unu bla bārāba zocārā ācōrēda bio ēpēbadada. ²³ Purude parala nūne mla unusia bārāba ādjirāa bia bedeadī carea opedadada. Mōgara oda abalde nał bedeadā bl basia: “Ācōrē dadjia adua panl itea oda.” Bārāba adua panl Ācōrēa bia bedēabadaa. Ara mał Ācōrēnebemada mla bārāa jaraya. ²⁴ Mał Ācōrēba nał ējūāra, nał ējūāne nūmā sīda jūma osia. Idjira bajānebema Boroa idjaba nał ējūānebema Boroa. Idjira ēberāba oda dede haca. ²⁵ Bia hai carea iwīdicāa ēberāba idji itea ne omārēā. † Idjiabala jūma dadjirāa dia bla zocai beadamārēā, lyałbadamārēā, idjaba ne jūma dadjia erobaida bla erobeadamārēā.

²⁶ Idjia ēberā abaldeba puruda zocārā yōbisia jūma nał ējūāne beadamārēā. Idjia basia małgarā purura aba sālbe beadida idjaba sāma beadida. ²⁷ Māwā osia ēberārāba idjira jaradamārēā. Māwāra tānaca jarabada quīrāca āibērā ununiscada. Wārāda Ācōrēa tamla blaēa, ātebala dadjirāza caita bla. ²⁸ Idjideba dadjirāza zocai bea, nībabadaa, idjaba panabadaa. Mał bērā lcalra bārānebemaba jarasidaa: “Dadjirāa idji warrarāa.” †

²⁹ Dadjirāda Ācōrē warrarābala, crīchadiē panla Ācōrēra oro odada, parata odada, wa mōgara odada, małgara ēberāba ara idji crīchadeba oda bērā. ³⁰ Ēberārāba Ācōrē adua beadeba māwā opedadara idjia naēna iduaribisia. Baribala idira jara bla jūma druzabemaba cadjirua igaradepeda idjida ijanamārēā. ³¹ Māwā quīrā bla idjia bla ewaride jūma nał ējūānebemarā jipa cawa o bērā. Mał awara aba edasia māwā omārēā. Idjaba mał ēberāra cawabisia beu badada lrēbabida bērā.–

³² Mał beu bada lrēbabidadebema ūrīsidade lcalra ipīdisidaa. Baribala dewararāba jarasidaa:

–Dewara ewaride bla małnebema bedea bla waya ūrnia.–

³³ Małbe Paulora ādjirā ume badada wāsia. ³⁴ Lcalra dji jare pananaba Paulo bedeara ijasidaa. Aba Dionisio basia. Idjira mał Areópagoma dji jarebadadebema basia. Idjaba wērā Damari abadaba, dewararā bida ijasidaa.

18

Paulo Corinto purude bada

¹ Māwānacarea Paulora Atena purudeba Corinto purudaa wāsia. ²⁻³ Mama judio Aquila abadada unusia. Mał Aquilara Ponto druadebema basia. * Dji quima Priscila ume Italia druadeba jūpedadada dārē basia. Italiadeba ēdrasidaa Romanebema boro Claudioba jūma judiorā Romane beara āyā wābida bērā. † Corintode Paulora ādjimaa wāsia ādji quīrāca wua deda o cawa bla bērā. Małbe ādji ume besia ābaa trajai carea. ⁴ Lnāubada ewariza Paulora judiorā dji jarebada dede bedea babadjia judiorāba, griegorā bida Jesura ijanamārēā.

⁵ Māwā blaē Silara, Timoteo sīda Macedonia druadeba jūesidaa. Mamałba lta Pauloba ewariza Ācōrē bedeadā jaradia babadjia. Idjia judiorāa jarabadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. ⁶ Baribala idjia jara bla ādjirāba igarasidaa. Idjaba idjidebemada biē bedēabadjidaa. Mał carea Pauloba cacuade jā bla jārapetapeda jarasia:

–Bārāba mał bedea igara panl carea Ācōrēba cawa obalade mla bedede baēa. Małgara ara bādjide bla. Namałba lta mla judiorāēmaa wāya.–

⁷ Ara małda judiorā dji jarebada dede jaradia badada Ticio Justo dede jaradiade wāsia. Mał ēberāba Ācōrēra waya basia. Idji dera judiorā dji jarebada de orrocawa basia. † ⁸ Judiorā dji jarebada dedebema borora Crispo abadjidaa. ⁹ Mał Crispoba, jūma idji ēberārā bida

§ 17:18 Mał griegorāba crīchasiadaca bla ācōrē dji umaquīrāda basida Jesu abadada małne ācōrē dji wērāda basida Arēba abadada. * 17:24 1 Rey 8:27; Hecho 7:48-50. † 17:25 Salmo 50:9-12. ‡ 17:28 Griego Arato abadaba ādji ācōrē Zeudebemada māwā basia. * 18:2-3 Ponto druara idjaba Bitinia abadjidaa. Hecho 16:7. † 18:2-3 Claudioba māwā osia poa 49de. ‡ 18:7 Ticio Justo. Griego bedeadē zocārā cartade ababe “Justo” bl bla. Lcalra crīcha panla mał Justora Pauloba “Gayo” trā jarabadjida. Romano 16:23; 1 Corinto 1:14. § 18:8 Mał Crispodebemada Pauloba basia 1 Corinto 1:14de.

dadji Borora İjāsıdaa. Mañ awara zocārā Corintodebemarāba ūrısıdaa Pauloba Jesudebema jaradía bāda. İjānapeda borocuesıdaa.

⁹ Ewari aba diamasi Pauloba cāimocara quırāca unusia dadji Boroba idjía nāwā jarabarāda: “Ne wayarādua. Jaradía bādua. Chupearādua. ¹⁰ Māra bā ume bāa. Ni abāba bāra poya biē odaēa, māa ēberārā zocārā nañ purude eroḅa bēra.” ¹¹ Mañ bēra Pauloba poa aba ēsıda Ācōrē bedeara mama jaradía besia.

¹² Galioā abada Acaya druadebema boroda beside judiorāra bedea ausıdaa Paulo biē odi carea.* İdjıra mañ Galioāma jıda edesıdaa. ¹³ Ādjırāba jarasıdaa:

–Za bāba ēberārāa jara bāa Ācōrēra wayadıda panāda barıbarā dadji romanorā leyba jara bā quırāca jaradiacaa.–

¹⁴ Paulo bedeabarā baside Galioāba judiorāa jarasia:

–Nañ ēberāba biē odabara wa cadjırua dromada odabara māa bārā bedeara sēē ūrıcasia.

¹⁵ Barıbarā bārāba ababe bedea carea, bārā ācōrē trā carea, bārā ley carea bıda ijara panāa. Mañ bēra ara bāduba cawa odadua. Māa mañgādebemada cawa oı carea bāēa.–

¹⁶ Māwā jarapeda āyā jarecuasia. ¹⁷ Mañne jūmarāba judiorā dji jarebada dedebema boro Susteneda jıdadapeda ara mama puosıdaa.† Barıbarā Galioāba mañ carea crıchaē basıa.

Paulo jēda Antioquıadaa wāna

¹⁸ Paulora Corinto purude dārā basia. Mañne djabarā ābaa jarepeda wāyana asia. Barcode badoi naēna Paulora Cencrea purude borobıchia tıbsıa Ācōrē itea ne oi jarađara jūma oda bēra.‡ Mañbebarā Siria druadaa wāsıa. Aquilara dji quıma Priscila sıda idji ume wāsıdaa. ¹⁹ Wābadade Epeso purude jūesıdaa. Mama Paulora Aquila, Priscila ume bādada awara wāsıa. Mañne judiorā dji jarebada dedaa wāpeda judiorā ume Jesudebemada bedeasia. ²⁰ Ādjırāba idjía bedea djurbıasıdaa mama dārā bemārēa, barıbarā be quırāē basıa. ²¹ Ātebarā wābarāde nāwā jarasia:

–Ācōrēba quırıāsıra māra waya bārā acıde zeya.–§

Mañbe barcode bāropeda Epesodeba wāsıa. ²² Cesarea purude jūpeda Paulora Jerusaleñnaa djabarā acıde wāsıa. Mamaaba Antioquıa purudaa wāsıa.

Apolo Epesodaa zeda

²³ Paulo mama dārā badacarea Galacia druade, Prıgia druade bıda parıra wāsıa. Puruza Jesu İjā beaa jaradıasia bıara İjānamārēa. ²⁴ Mañmısa judıo Apolo abadada Epeso purude jūesıa. Mañ Apolora Alejandrıa purudebema basıa. İdjıra bıa bedeabadjıa idjaba Ācōrē carta sıda bıo cawa basıa. ²⁵ Apoloba dadji Boro Jesu Ora dewaradeba cawasia. Jesudebemada bıo bāsrıda bedeabadjıa idjaba arıde jaradía bābadjıa. Barıbarā borocueıdebemada ababe Juaāba jaradía bāđadrā cawa basıa.* ²⁶ Mañne Apoloba judiorā dji jarebada dede ne wayaa neē jaradía basıa. İdjıra jaradía bāra Aquılabā, Priscıla bıda ūrısıdaa. Mañ carea idjıra āyā ededapeda Ācōrē Odebemada bıara jaradıasıdaa.

²⁷ Māwānacarea Apolora Acaya druadaa wā quırıā basıa. Mañ carea djabarā Epesodebemada idjıra wāıda bıo bıa bāada asıdaa. Cartada bāsidıa Jesu İjā beaba idjıra mama bıa edadamārēa. Acayade jūesıde Apoloba djabarā Ācōrē bıadeba Jesu İjāpedadada bıo carebasıa. ²⁸ İdjıra jaradía bāde judiorāba sewaađa abāđaza jūmarā quırāpıta ebuđa cawabıbadjıa ādjıa Jesudebemada āı crıcha panāda. Ācōrē Bedeadeba cawabıbadjıa Jesura wārāda Ācōrēba ēđra edabarı dıai jaradada.

19

Paulo Epesode bāda

¹ Apolo Corintode bāmısa Paulora ējūā eyaıda bāde wāyā wāpeda Epeso purude jūesıa. Mama Jesu İjā beada ācārā unusia. ² İdjıra mañ djabarāa iwıdıasia:

–Bārāba Jesu İjāsıdae Ācōrē Jaurera edasıđaca?

Ādjırāba panusıdaa:

–Dairāba wadıbıda Ācōrē Jauredebemada ūrınacaa.–

³ Mañne Pauloba iwıdıasia:

–Māēteara ĩsāwā borocuesıda?–

Ādjırāba panusıdaa:

–Juaāba jarada quırāca borocuesıdaa.–

* **18:12** Mañ Galioāra Acayadebema boroda besıa poa 51de. † **18:17** Jūmarāba. Grıego bedeađe zocārā cartade bā bāa:

“Grıgorāba.” ‡ **18:18** Numero 6:1-21. § **18:21** Grıego bedeađe ācārā cartade nañ sıda bā bāa: “Māra Jerusaleñne

ewarı droma zebārāba bāde wāıda bāa.” * **18:25** Marco 1:1-8.

⁴ Mañne Pauloba jarasia:

–Juałba jarabadjia ēberārāba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwā osidāra idjia borocuebadjia. Mañ awara jarabadjia aba idji caiđu zebalğada iñanamārēā. Małğara Jesu basia.*

⁵ Mañ ūrīsidade dadji Boro Jesu trāneba borocuesidaa. ⁶ Mañbe Pauloba idji jalwa ādji arl bāsīde Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia. Mañne dewara bedeasīde bedeesīdaa idjaba Ācōrēneba bedeasīdaa. ⁷ Jūma ābaa ādjira doce panasīdaca bla.

⁸ Jedeco ūbea Paulora judiorā dji jalrebada dedaa wā babadjia. Mama ne wayaa neñ judiorā ume bedea babadjia Ācōrēra ādji Boroda bādamārēā. ⁹ Baribalğal lcalğara calwalğal zareacuadapeda iñanaē basia. Ēberārā quīrāpita Jesu Odebemada biē bedebadjīdaa. Mañ carea Paulora ādji ume bađada āyā wāsia. Idjia Jesu iñā beara jaradiabada dedaa edesia. Mañ dera Tiranone basia. Mama ewariza Pauloba jaradia besia. ¹⁰ Poa umē māwā osia. Māwā jūma Asia druadebema judiorāba, judiorāē bida dadji Boro Jesudebema ūrīsidaa.

Esceva warrarā sāwāpedada

¹¹ Ācōrēba zocārā ne ununaca waiłbada Paulodeba obadjia. ¹² Pauloba baridua wua tānada ēberārāba cacua biē beamaa edebadjīdaa. Mañba dji cacua biē beara biabibadjīdaa idjaba jairā sida ēberārā cacua debemada āyā jalretabadjīdaa.

¹³ Mañ ewarīde lcalğal judiorāba jai āyā jalrecua panlđa palğla nībabadjīdaa. Mañne dadji Boro Jesu trāneba jaira ēberārā cacua debemada āyā jalreta quīrīsīdaa. Nāwā jarasīdaa: “Pauloba jaradia bla Jesu trāneba mla jaraya: āyā wādua.”

¹⁴ Māwā o panlra judio Esceva warrarā basia. Ādjira siete panasīdaa. Escevara sacerdote bororānebema basia.† ¹⁵ Ewari aba jai āyā jalreta panlne jaiwa małğarā siete ēberārāa jarasia: –Jesura mla cawa bla. Paulo sida mla cawa bla. Baribalğal bārāra łcai?–

¹⁶ Mañbe ēberā jai bara bla ba ādjira orra edapeda jūma poyacuasia. Bio puocuada bērā ādjirā cacuara jūma cōācuasia. Mañbe dji jai bara bla dedeba ācađa pira wāsīdaa. ¹⁷ Jūma Epesode bea judiorāba, griegorā bida mañ cawasīdade ne wayasīdaa. Mañne dadji Boro Jesu trānebemada bia bedeasīdaa.

¹⁸ Mañ ewarīde zocārāba Jesura iñāsīdaa. Mañbe zedapeda ebuda jarasīdaa ādjia jaiđeba o pananada. ¹⁹ Lcalğalba ādji carta jaiđe debemada enenapeda jūmarā quīrāpita babuesīdaa. Jūma małğarā carta nēba cawasīdade cincuenta mil parata torro nēbade basia.‡ ²⁰ Māwā Ācōrēba idji lbađeba oda carea dadji Boro Jesudebema bedeara lamłara trl bğasia. Mañne Jesu iñā beara yō wāsīdaa.

²¹ Māwānacarea Pauloba idji sođeba crīchasia Macedonia druađe, Acaya druađe bida palğlapeda Jerusalel puruđaa wāida. Idjaba jarasia: “Jerusalelne bapeda mlra Roma puruđaa wāida bla.” ²² Mañ bērā idji carebabadarā Timoteoda, Erasto sida Macedonia druađaa na diabuesia baribalğal idjira Asia druađe besia.

Epesode quīrūbucapedada

²³ Ara mañ ewarīde Jesu O carea ēberārāda cābana quīrūbucasīdaa. ²⁴ Małğara nāwā basia: ēberā Demetrio abadada basia. Mañ ēberāra paratadebema ne obari basia. Deda ādji ācōrēwērā Artemisa de droma quīrāca djoburi ocuabadjia.§ Mañ o bāđeba Demetrioba, idji ume ne obadarā bida parata waiłba edabadjīdaa. ²⁵ Demetrioba mañ ēberārāra, dewarabema ne obadarā sida ābaa dji jalresia. Mañbe nāwā jarasia:

–Achirā, bārāba cawa panla dadjirāba nał de zaque o panlneba parata waiłba edabadada. ²⁶ Baribalğal bārāba unu panla idjaba ūrī panla jal Pauloba jalwaba oda ācōrēra dji wārāēana abarīda. Idjia nał Epesode idjaba berara jūma Asia druađe bida māwā jara nīa. Mañ bērā zocārā ēberārāba Artemisara igarabada. ²⁷ Mañba dadjirāba nēdobue panlra ēberārāba biē ununicada. Artemisa de droma sida waa trl bğa bāēsicada. Māwāra Asia druađe, jūma nał ējūāne bida Artemisa ēpē panlba waa dji dromada crīchadaēa.–

²⁸ Mañ bedea ūrīsīdade bio quīrūnapeda bīa jara duanesīdaa:

–ıBio bia bla Artemisa Epesodebema!–

²⁹ Māwā duanlne jūma puruđe bema rāra cawa crīchadaē piraposīdaa. Mañne lcalğalba Paulo ume nībabadada umē jidadapeda puru dji jalrebadađaa edesīdaa: aba Gayo basia, ababemara Aristarco basia. Ādjira Macedonia druadebema basia. ³⁰ Paulora mama ēberārā ume bedeađe wā quīrā basia, baribalğal Jesu iñā beaba iduaribīdaē basia. ³¹ Mañ awara

* **19:4** Jesu. Griego bedeađe lcalğal cartade “Crito” bl bla. † **19:14** Zocārāmaarā mañ Esceva jai āyā jalretablđade ara idjira sacerdote dji dromaana abadjia paratada edai carea. ‡ **19:19** Cincuenta mil parata torro edai careara ēberāba cincuenta mil ewari trajaida bla. § **19:24** Latīl bedeađe Artemisara Diana trl jarabadjīdaa. Griegorāba jarabadjīdaa Artemisara biogoa beidebema idjaba warra toidebema ācōrēda.

ἄλλα Asiadebema bororāba Pauloa bedeada diabuesidaa. Idji ume dji biarā bēra bedeada djuburiasidaa dji jarebadadaa wārāmārēa. ³² Małmisa ābaa dji jare panama jūmarāba cawa crīchadaē bēra bağa nūmesia. Jūmarāda quīrā awara bia duanasidaa. Zocārāba adua panasidaa cārē cārēā ābaa dji jare duanada.

³³ Māwā duanane ἄλλαba judio Alejandroda edasidaa puru quīrāpita bedeamārēa. Māwā osidaa dewara judiorāba idjira nocoda chābari edepedada bēra. Małne Alejandroda jūmarāda jawaba chupeabisia. Idjia jara quīrā basia judiorāba bedeade panāda.*

³⁴ Baribara idjira judioda cawasidade jūmarāba nāwā dārā bia jarasidaa:†

–jBio bia ba Artemisa Epesodebemara!–

³⁵ Małbe Epesodebema carta bābariba ēberārā powua nūmara chupeabipeda jarasia:

–Achirā Epesodebema, jūmarāba cawa panla ācōrēwērā Artemisa de dromara, idji zaca ba bajāneba baeda sida dadji purude wagabadada. ³⁶ Ni abāba małgara poya sewaada adaēa. Mał bēra biara ba chupeadida. Bio crīchadaēne ni cārē sida orānada. ³⁷ Nał ēberārāba dadjirā ācōrēwērā de dromane ne draadaē panamīna wa idjidebemada biē bedeadaē panamīna bārāba namaa enesidaa. ³⁸ Demetrioba idji ume ne obadarā bida djārāda jara quīrā panabara, nēbara cawa obadarā quīrāpita wānida panla. ³⁹ Bārāba dewara nēbarāda jara quīrā panabara, dji bororāba puru ābaa jare panane jaraadua. Ādjabara cawa jaraāda. ⁴⁰ Idi quīrūbucapedada carea romanorāba jaraadisicada dadjirāba ādji leyra igara panla. Ādjia cārē cārēā māwā osidaada adibara, ni cārē sida poya panunaēa.–

⁴¹ Māwā jarapeda dji carta bābariba jūmarāda wābigasia.†

20

Paulo Macedoniana, Greciadaa bida wāna

¹ Māwā quīrū duananacarea Pauloba Jesu ijā beara trācuapeda ādjirā ume bedeasia dadjirā Borora biara ijānamārēa. Małbe wāyaana apeada ojūcuapeda Macedonia druadaa wāsia.* ² Jūma mał druade parāba nībaside djabarāda carebabadjia dadjirā Borora biara ijānamārēa.† Małbebara Grecia druade jūesia. ³ Mama jedeco ūbeba basia. Paulo Siria druadaa barcode wāi baside cawasia judiorāba idji biē odi carea bedeada ausidada. Mał carea Macedonia druadae wāsia. ⁴ Pirro warra Sopater Berea purudebemada, Segundo idjaba Aristarco Tesalonica purudebemada, Gayo Derbe purudebemada, Timoteo idjaba Tropimo Asia druadebemada, Timoteo sida idji ume Asia druadaa wāsidaa.† ⁵ Mał djabarāra dai na wānapeda Troa purude jā panasidaa. ⁶ Pał ēsābari neē ba cobada ewari badacarea दौरα Pilipo purudeba barcode wāsidaa. Ewari juesumane ādji ume Troade dji unusidaa. Mama siete ewari panesidaa.

Troa purude duanana

⁷ Małbe nabema ewari domiane Jesu ijā bea ume ābaa dji jaresidaa Jesu quīrānebadi carea cobadara codi carea. ⁸ Małne Pauloba jaraāda basia. Nurēma wāida ba bēra wadi ariquetra bedeada basia. ⁹ Dairāra ltaarebema dejāne ābaa dji jare panasidaa. Ībirāda zocārā coa nūmesia. ¹⁰ Małne cūdra Eutico abadada dajadaa acbadaē chūmasia. Paulora dārā bedeada ba bēra mał cūdrara daupeaba cāi dogosia. Māwā baēde dejā ūbeadeba udu wāsia. Idjira jaidadada ēberārāba bara edasidaa. ¹¹ Paulora udaa zepeda dji cūdra ārā barru cobepeda barasia. Małne jarasia:

–Dauperarānada. Idjira zocai ba.–

¹² Paulora wayacusa dede eda wāpeda Jesu quīrānebadi carea cobadada ādjirā ume cosia. Małbe wadibida bedeada baēde ānadrāpeda wāsia. ¹³ Dji cūdrara diguidaa zocai edesidaa. Mał carea jūmarāda basrida duanesidaa.

Troadeba Mileto purudaa wāpedada

¹⁴ Paulora Asoł purudaa óare wā quīrāsia. Baribara दौरα dairā barcode na wābisia. Mama idjira badoyada asia. Daira ara małda wāsidaa. ¹⁵ Asołne Paulo ume dji ununapeda barcode badosia. Małbe Mitilenē purudaa wāsidaa. ¹⁶ Mamaaba wānapeda nurēma Quío morro quīrāpe jūene wāsidaa. Nurēma Samo purude wibarisidaa. Małbe Trogilio de wibaridapeda nurēma Mileto purude jūesia.* ¹⁷ Paulora Asia druade dārā ba amaaba

* 19:33 Griego bedeada mał versículora ebuda baēa. † 19:34 Dārā. Griego bedeada ba baā “hora umé.” ‡ 19:41

ἄλλα cartade versículo 41ne ba baā versículo 40de baā. Małne versículo 41ra neēa. * 20:1 Ojūcuapeda. Griego bedeada zocārā cartade małra neēa. † 20:2 Paulora poa aba ēsādra Macedonia druade basia. Małne carta 2 Corinto abadada basia. ‡ 20:4 Asia druadaa. Griego bedeada ἄλλα cartade małra neēa. § 20:7 Jesu quīrānebadi carea cobadada codi carea. Griego bedeada ba baā “pał cōrācuadapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 2:42; 1 Corinto 11:23-26.

* 20:15 Trogilio de wibaridapeda. Griego bedeada zocārā cartade małra neēa.

Epeso purude wibariē wāyā wāsia. Idjira isabe Jerusaleāne jūē quīrīā basia. Idjia crīchasia poya jūēibara Pentecoste ewaride mama baida.

Pauloba djabarā Epesodebemarāa bedeada

¹⁷ Mileto purude bāde Pauloba Epesodebema djabarā wagabadada trābisia. ¹⁸ Idjima jūēsidade Pauloba jarasia:

–Bārāba cawa panāa mā naā Asia druade jūēnaneba aba wābādaa sāvā bārā tāēna nībabadjida. ¹⁹ Māra dji dromada crīchaē dadjirā Boroba quīrīā bāra o basia. Edaude jīā bābadjia idjaba judiorāba māra biē o quīrīā panana bēra bia mīga bābadjia. ²⁰ Māwāmīna mā jūmarā quīrāpita, bārā deza bida bārā carebai carea jaradia bābadjia. Nī maāri bida jaradia ama bacā basia. ²¹ Judiorāa, judiorāēa bida mā jarasia cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēma zedamārēā idjaba dadjirā Boro Jesucritora ijanamārēā.

²² Jālbe Ācōrē Jaureba māra wābi bā bēra Jerusaleāna wāya.† Baribara mā adua bā jāma cārēda sāvāida. ²³ Ababe cawa bā Ācōrē Jaureba mā puruza ebuda jarabarida māra bia mīga baida idjaba preso baida. ²⁴ Baribara mānebemada mā jūmawāyā crīchacaa, mā bia baira jaraē bā bēra. Ababe dadjirā Boro Jesuba mā obi bāra pārā quīrīā bā. Maā bēra bedea bia Ācōrēba idji biadeba careba bādebemada mā jara baya.

²⁵ Ācōrēba idji ēberārā bia pe erobādebemada mā bārā jara bābadjia. Baribara idi cawa bā bārāba māra waa ununaēda. ²⁶⁻²⁷ Mā ne wayaa neē Ācōrēba bārā itea o quīrīā bāda jūma ebuda jara bābadjia. Maā carea idi mā jaraya: abāda aduāibara, māra bedeade bāēa.

²⁸ Ācōrēba idji Warra oadeba ēberārā idji itea edasia.‡ Ācōrē Jaureba bārā bacārā djabarā waga pananamārēā. Maā bēra ara bāduba bio quīrācuīta beadadua idjaba Ācōrē warrarā sida jūma waga pananadua. ²⁹ Mā cawa bā mā wānacarea ēberā cadjiruarāda usa cadra quīrāca bārā tāēna zedāda djabarā jūma arīni carea. ³⁰ Ara bādjidebemarā bida sewada jaradiadia Jesu iā bearāba ēpēnamārēā. ³¹ Maā carea quīrācuīta beadadua. Quīrānebadadua mā poa ūbea āsa, diamasi bida jīā bāba bādjiza sāvā nībadāda panāda jaradia basida.

³² Jālbe djabarā, mā bārā Ācōrē jawade bāya. Idji biadeba dadjirā careba bādebema bedeara quīrānebadadua. Idji biadeba bālada diabarā bārāba biara ijanamārēā. Idjia diai jaradara idji biadeba bārāba edadia. Jūma idji itea bia bādarāba māra edadia.

³³ Mā djārā paratada, oroda, cacuade jābari sida ara mādjī itea awuāē basia. ³⁴ Bārāba bio cawa panāa ara mādjī jawaba trajasida mā erobaida bāra edai carea idjaba mā ume nīnaa diai carea. ³⁵ Jūma mā oadeba bārā cawabisia bāra traja panāneba dji poya trajadaē quedeada carebadāda panāda. Quīrānebadāda panāa dadjirā Boro Jesuba nāwā jarasida: “Djārā ne dia bāra Ācōrē quīrāpita biara bā djārāneba ne eda bā cāyābara.”–

³⁶ Māwā jaradacarea Paulora chīrāborode cobepeda jūma ādjirā ume Ācōrēa iwīdisia. ³⁷ Maābe bia wābidi carea jūmarā bio jīā panāba Paulora ojuēnapeda isōsīdaa. ³⁸ Bio sopuasīdaa waa ununaēana ada bēra. Maābe idjira barcodaa diaē wāsīdaa.

21

Jerusaleāna wāpedada

¹ Maā djabarā amenapēda dairā barcode Cos morrodaa jipa wāsīdaa. Nurēma Roda morrodaa wānapēda Patarā purude jūēne wāsīdaa. ² Maā Patarāde barco Penicia druādaa jipa wāi carea bāda unusīdaa. Maāgāde badodapeda wāsīdaa. ³ Wābādaē Chipre morro dromada jawā acāre unusīdaa baribara Siria druādaa wāyā wāsīdaa. Barcodebemarāba ne ameni carea Tiro purude wābarisīdaa.

⁴ Mama dairāba Jesu iā beada unupēda bēra ādjirā ume siete ewari panesīdaa. Maāne ādjirāba Ācōrē Jauredeba Pauloa jarasīdaa Jerusaleāna wārāmārēā. ⁵ Maā siete ewari badacarea dairā wāsīdaa. Jūma djabarā, ādji quīmarā, ādji warrarā sida dairā ume puru dajadaa wāsīdaa. Mama pusa ībāde chīrāborode duanenapēda Ācōrēa iwīdisīdaa. ⁶ Maābe wāniana adapēda barcode badosīdaa. Maāne ādjirāa diguidāa wāsīdaa.

⁷ Maābe Tirodeba barcode wānapēda Tolemaida purude jūēsīdaa. Mama djabarā acāde wānapēda ādjirā ume ewari aba panesīdaa. ⁸ Nurēma wānapēda Cesarea puru dromane jūēsīdaa. Mama Pelipe dede panesīdaa. Maā Pelipera bedea bia Jesudebema jarabari

† 20:22 Ācōrē Jaureba māra wābi bā bēra. Griego bedeade māba idjaba jara bā: “Mā jaurede wāda bāda cawa bā bēra.”

‡ 20:28 Ācōrēba idji Warra oadeba. Griego bedeade acāra cartade bā bā: “Dadji Boroba ara idji oadeba.”

basía. Djabarã cañbedamãrêã siete edapedadebema basía.* ⁹ Idjia caurãda wadi quima edadacada quimãrê erobasia. Mañ wêrãrãra Ācōrēneba bedeabadarã basía.

¹⁰ Mama dārã panãne Ācōrēneba bedeabari Agaboda Judea druadeba zesia. ¹¹ Dairã acadẽ zeside Paulo bi trãjãbarida edasia. Mañba ara idji jĩrũra, jãwa sida jãpeda nãwã jarasia:

–Ācōrê Jaureba nãwã jara ßãa: nañ bi trãjãbari djibarida judiorãba Jerusaleãne nãwã jãnia. Mañbe judiorãeã jida diadia.–

¹² Mañ ũrisidade dairãba, djabarã Cesareadebema bida Pauloa bedea djuburiasidaa Jerusaleãnaa wãrãmãrêã. ¹³ Baribãrã Pauloba jarasia:

–¿Cãrê cãrêã jãã panã? ¿Cãrêã mãra jãwã sopuabi panã? Ababe mã jãnamãrêã ßãeã, ãtebãrã Mã Boro Jesu bedea carea Jerusaleãne beui carea ßãa.–

¹⁴ Mañne dairãba idjia jara panesidaa wãrãmãrêã baribãrã idji crĩchara poyadaẽ basía. Mañ bẽrã waa mañnebema bedeadaẽ basía. ãtebãrã jarasidaa:

–Mãwã ßaibãrã, dadjirã Boroãa quĩrã ßã quĩrãca oya.–

¹⁵ Mañbe wãni carea jũma odapeda Jerusaleãnaa wãsidaa. ¹⁶ Ācãrã Jesu jã bea Cesareadebemada dairã ume wãsidaa. Ādjia eberã Mnasoã abadamaa ededapeda dairãra idji dede panesidaa. Idjira Chipredebema basía. Jesu jãnada dãrãbãrã basía.

Paulo Jerusaleãne Santiago ume bedeada

¹⁷ Jerusaleãne jũesidade djabarãba dairãra bio ßãsridã edasidaa. ¹⁸ Nurẽma Paulora dairã ume Santiago acadẽ wãsidaa.† Djabarã bororã sida jũma mama duanasidaa. ¹⁹ Mañbe Pauloba “mẽrã djabarã” apeda Ācōrẽba idjideba judiorãeã odada jũma daucha nẽbãrãsia.

²⁰ Mañ ũrisidade djabarãba Ācōrẽba bio bedeasidaa. Mañbe ãdjia Pauloa jarasidaa:

–Djaba, ßãa cawa ßãa judiorã bio zocãrãba Jesura jãã panãda. Ācōrẽba Moisea diada ley sida ãdjirãba bio epebadã. ²¹ Baribãrã ãdjirãba ßãdebebmada sewada ũrisidaa. Ācãrãba ãdjirã jarasidaa ßãa jũma judiorã griego tãena bearãa Moiserã igarabi ßãda, ãdji warrãrãra cacua wẽãgobicada, idjaba waabema dadji judiorãba obada sida obicada. ²² ¿Sãwã odi mañra sewada cawadamãrêã? Bã jũenara dãrãene cawadia. Mañbe wãrãda ßã biẽ odi carea powuadia.‡

²³ Mañ carea daimarã ßãa nãwã oida ßãa: dairã tãena djabarãda quimãrê panã. Ādjia Ācōrê quĩrãpita ne oi jarapedãra jũma obãdaa. ²⁴ Mañ djabarãra Ācōrê de dromanaa ed- edua. Mama Ācōrê quĩrãpita bia beadi carea odadua. Ādjia Ācōrẽba diadida panãra ßãabãrã diadua. Mãwãra ãdjira poya borobichia tãdia cawabidi carea ãdjia ne oi jarapedãra jũma osidada.§ Mañba jũmarãba cawadia badebema jara panãra sewada, idjaba cawadia ßãra wãrãda jipa nĩbãrãda Moise leyba jara ßã quĩrãca. ²⁵ Baribãrã judiorãẽ Jesu jã beaba odida panãra daiba cawa jaradapeda cartade ßãsidaa: ãdjirãba nedjara jãwaba oda ãcōrẽba diadada codiẽ panã, oa sida codiẽ panã, animarã otrãjã beada sida codiẽ panã, idjaba audua nĩbãdiẽ panã.–*

²⁶ Nurẽma Pauloba, mañ eberãrã bida jãwa osidaa Ācōrê quĩrãpita bia beadi carea. Mañne Ācōrê de dromanaa wãnapeda jarasidaa cãrẽ ewaride Ācōrê quĩrãpita bia pananida. Mañ ewaride ãdjia Ācōrẽba animarãda babue diadida panasidaa.

Judiorãba Paulo jidapedada

²⁷ Baribãrã siete ewari jũebãrã baside ãcãrã judiorã Asia druadebemada Ācōrê de droma dajada panasidaa. Mañ judiorãba Paulo unusidade jũma eberãrã arima duanãra quĩrũbigadapeda Paulora jidasidaa. ²⁸ Mañne jĩgua jara panasidaa:

–Iãraelã, dairãra carebadãduã! Naãrã eberãba druaza jaradia ßãa dadji israelerãra, dadjirã leyra idjaba Ācōrê de droma sida biẽ tabeada. ¡Mañ awara griegorãda Ācōrê de droma caita edesia!† ¡Nañ de ababe Ācōrê itea ßãda biẽ ßãsia!–

²⁹ Ādjirãba mãwã jarasidaa Tropimo Epesodebemada Paulo ume purude nida unupedada bẽrã. Crĩchãsidaa Pauloba Tropimora Ācōrê de droma caita ede ßãsida.

³⁰ Mañne jũma Jerusaleãnebemarã quĩrũnapeda piraposidaa. Ācãrãba Paulora jidapeda Ācōrê de droma dajadaa errebari edesidaa. Mañbe eda wãbadara jũma jũãtrãcuasidaa. ³¹ Paulo bea quĩrã panãmisa abaãba romano sordaorã boro dji dromaa jarade wãsia jũma Jerusaleãne duanãra quĩrũbcasidaa. ³² Ara mañda idji sordaorãda, ãdji

* 21:8 Hecho 6:1-6; 8:1-13, 26-40. † 21:18 Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cãpũrã bedeade Santiago trãra zesia “San Jacobo” isabe jarabãrãdeba. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba ßãsia. ‡ 21:22 Mañbe wãrãda ßã biẽ odi carea powuadia. Griego bedeade ãcãrã cartade mañra neã. § 21:24 Numero 6:13-20.

* 21:25 Hecho 15:28-29. † 21:28 Judiorãra Ācōrê de droma caita wãnida panasidaa baribãrã griegorãra jĩgabe panenida panasidaa.

bororā sida trāpeda ēberārā quīrūbucā duanamaa pira wāsidaa. Judiorāba ādjirā zebada unusidade Paulo puo pananada idu ḅasidaa. ³³ Sordaorā boro dji droma araa jūēsiede Paulora jidapeda carena uméba jā ḅabisia. Maḅbe ēberārā powua nūmlā iwīdisia Paulora caida idjaba cārēda osi cawaya. ³⁴ Maḅne jūmarāda quīrā awara bia duanasidaa. Baribala sordaorā boro dji dromaba cawa ūrīca basía ēberārā bio ḅaga duanā bērā. Maḅ carea Paulora sordaorā duanabadamaa edebisia. ³⁵ Dji dumema jūēsidade mamaalā sordaorāba Paulora jira edesidaa, judiorāra bio quīrū duanā bērā. ³⁶ Ādjirāba sordaorā caidu jīgua jarabadjidaa:

–Idjira beatadadua!–

Pauloba judiorā powua duanā jarada

³⁷ Sordaorāba Paulo ādjirā duanabada dede eda edebadae Pauloba ādjirā boro dji dromaa griego bedeadeba iwīdisia:

–ZBia ḅaca mlāra ḅa ume bedeaida?–

Dji dromaba panusia:

–ZBaa griego bedeara cawa ḅaca? ³⁸ ZBāēca Egiptodebema, ēberārā sāḅbeda quīrūbigadada? ZMīa beabadarāda ējūā pōāsa ewaraga ḅadaa mil quīmārē pe edesiēca?–

³⁹ Maḅne Pauloba jarasia:

–Māwāēa, mlāra judioa. Cilicia druadebema. Tarso puru dromane tosidāa. Mā quīrā djuburia puru quīrāpita idu bedeabidua.–

⁴⁰ Dji dromaba idu bedeabisia. Maḅbe Paulo dumene ḅta nūmlaba idji jḅwaba ēberārāra chupeabisia. Chupeasidade hebreo bedeade bedeasia.

22

¹ Pauloba jarasia:

–Mā djabarā, mlā bororā, ūrīnadua. Ara mādjidēbemada jaraya.–

² Idjira hebreode bedeā ḅada ūrīsida bērā ādjirāra chupea duanesidaa. Maḅne Pauloba jarasia:

³ –Mlāra judioa. Cilicia druade Tarso purude tosidāa. Baribala mlāra nama Jerusaleḅne warisia. Jaradiabari Gamalielba mlā jūma dadji drōā naēnabemarā leyba jara ḅara bio jaradisia.* Mlā Ācōrēra bio ēpē ḅabadjia bārāba ēpēbada quīrāca. ⁴ Maḅba O Djiwidī ījā beada biē oi carea mlā ēpēbadjia. Umaquīrārāda, wērārā sida preso ḅacuabisia. Idjaba ḅcala beabisia. ⁵ Maḅgara sacerdote dji dromaba, jūma judio drōārā dji dromarā bida cawa panāa. Ādjia mlā cartada diasidaa judiorā Damascodēbemaba cawadamārēā O Djiwidī ēpē beara mlā jidaida ḅada. Maḅba mlāra Damascoḅdaa wāsia ādjirā naḅ Jerusaleḅnaa jida enepeda dji bororāba cawa odamārēā.

⁶ Baribala Damascodē jūēbodode umatipa basica ḅla. Maḅne cawaēne bajāneba uruada mlāma jārā tēūsia. ⁷ Mā egode ḅaeside bedeada ūrīsia. Maḅ bedeaba mlā jarasia: “Saulo, Saulo, zcārē cārēā mlāra biē oi carea ēpē ḅa?” ⁸ Mlā iwīdisia: “Mā boro, zḅara cai?” Idjia panusia: “Mlā Jesu Nazaredēbema. Bā biē oi carea ēpē ḅara mlā.” ⁹ Mā ume nīnaba maḅ urua unusidade dauperasidaa, baribala mlā ume bedeabala ūrīnāē basia.† ¹⁰ Maḅne mlā iwīdisia: “Mā Boro, zḅla cārēda quīrā ḅa mlā oida?” Dadji Boroba panusia: “Piradrapēda Damascoḅdaa wādua. Mlā jāma jaraya cārēda oida ḅada.” ¹¹ Maḅ urua jārā tēūḅalaba mlāra dauberreasia. Maḅ bērā mlā ume nīnaba mlā jḅwade jidāpeda Damascoḅdaa edesidaa.

¹² Mama ēberā Ananiā abadaa basia. Maḅ Ananiāba Ācōrēda waya ḅa bērā dadjirā leyra bio ījā o basia. Jūma judiorā Damascodēbemaba idjidebemada bia bedeabadjidaa. ¹³ Maḅ Ananiāba mlāra acāde wāsia. Caita wāpeda jarasia: “Djaba Saulo, wayacusa ḅa dauba unu bedua.” Ara maḅda mlā daura biapeda idjira unusia. ¹⁴ Maḅbe Ananiāba jarasia: “Ācōrē dadji drōā naēnabema ume ḅadaba ḅara edasia idjia quīrā ḅada cawamārēā, dji Jīpa ḅada unumārēā, idjaba idji bedeabala ūrīmārēā. ¹⁵ Jūma ḅla ununada, ūrīna sida jūmarā jaraya. ¹⁶ jWaa jḅārādua! Piradrapēda borocuedua. Idjia iwīdidua. Bā cadjirua odara idjia jūma quīrādoaya.”

¹⁷⁻¹⁸ Māwānacarea mlāra jēda Jerusaleḅnaa zesia. Ewari aba Ācōrē de dromanaa wāpeda idjia iwīdi basia. Maḅne mlā cāimocara quīrāca dadji Boroa unusia. Idjia mlā jarasia: “Jerusaleḅneba isabe āyā wādua. Bā mlānebema jara ḅara namabemarāba ījānaēa.” ¹⁹ Ījānida crīcha ḅada bērā mlā nāwā jarasia: “Mā Boro, ādjirāba bio cawa panāa naēna mlāra judiorā dji jḅrebada deza wāpeda ḅa ījā beara jidapeda puobadjida idjaba preso ḅabadjida. ²⁰ Bādebema bedeā ḅa carea Estebal beasidaēde mlā sida arima basia. Idji beabadjida mlā

* 22:3 Hecho 5:34-39. † 22:9 Dauperasidaa. Zocārā carta griego bedeade beade maḅ bedeara neēa.

bia unusia. Mañ awara ãdjia λΓλ jãbadara m̄la waga ßasia.”²¹ BaribλΓλ dadji Boroba m̄la jarasia: “Wãdua. M̄la ßara τλτλ judiorãémaa diabueya.”–

Romanorãba Paulo soaba udia panana

²² Pauloba jara ßara judiorãba chupea ùrĩ duanasidaa. BaribλΓλ Æcõrẽba idjira judiorãémaa diabueyada aside jĩgua jara duanesidaa:

–jãλ ãberãra zocai ßacara ßala! jBeadua!–

²³ Mãwã bia duanλne ãdjia λΓλ jãbadara quĩrũbideba jãrãpe duanesia idjaba egoro porara λtaa jãmãposidaa. ²⁴ Mañ bẽrã sordaorã boro dji dromaba jarasia Paulora sordaorã duanabada dede eãa ededãpeda soaba udamãrẽã. Mãwã obisia Pauloba jaramãrẽã cãrẽ cãrẽã judiorãra idji ume quĩrũ duanada. ²⁵ BaribλΓλ idji udi carea jãßadae Pauloba sordaorã boro arima ßãa jarasia:

–¿Bãrãba romanoda udiã panλca idji cawa odi naẽna?–

²⁶ Mañ ùriside sordaorã borora dji dromamaa wãpeda jarasia:

–¿ßaa cawa ßaca cãrẽda obλΓada? Jãλ ãberãra romanoa.–

²⁷ Mañbe sordaorã boro dji dromara Paulomaa wãpeda iwidiãsia:

–¿Wãrãda ßara romanoca?–

Pauloba panusia:

–Mãẽ, m̄la romanoa.–

²⁸ Sordaorã boro dji dromaba jarasia:

–Romano bai carea m̄la paratada waibaa diasia.–

Pauloba jarasia:

–M̄la todãdeba romanoa.–

²⁹ Ara mañda Paulo udi carea pananaba idu ßãsidaa. Sordaorã boro dji dromaba Paulora romanoda cawaside bio ne wayasia romanoda ubi carea jãbida bẽrã.

Paulo judio dji droma bearã quĩrãpita bada

³⁰ Nurẽma sordaorã boro dji dromaba waðibida cawa quĩrãã basia cãrẽ cãrẽã judiorãba Paulora biẽ jara panasidada. Mañ carea idjira carenaba jã ßadada ãrã ßasia.† Mañbe sacerdote bororãda, jũma judiorã dji dromarã sida ãbaa jaresia. Mañne Paulora enepeda ãdjirã quĩrãpita ßasia.

23

¹ Pauloba judiorã dji dromarãmaa acλpeda jarasia:

–M̄λ djabarã, m̄la necai ßaa cawa ßλ bẽrã idi bida Æcõrẽ quĩrãpita bia nĩda.–

² Mañne sacerdote dji droma Ananiãba Paulo caita panãa jarasia idji itede udamãrẽã.*

³ Mañ carea Pauloba Ananiãa jarasia:

–jßada Æcõrẽba uya! jßaa jaradiabari quĩrãca ocaa!† ßara jãma chũmλa Æcõrẽ leydeba m̄la cawa oi carea baribλΓλ jm̄λ ubi ßãdeba ara mañ leyda igara ßala!–

⁴ Mañne caita duanλba Pauloa jarasidaa:

–Sacerdote dji droma Æcõrẽba ßãdada ¿ßaa jãwã quẽãica?–

⁵ Pauloba jarasia:

–Djabarã, m̄la adua basia idjira sacerdote dji dromada. Cawadabara m̄la mãwã jaraẽ bacasia, Æcõrẽ Bedeade nãwã ßλ ßλ bẽrã: “Bãrã borora biẽ jararãnadua.”‡

⁶ Mãwã ßãde Pauloba cawasia dji dromarãra λcλΓλ saduceorãda, λcλΓλ pariseorãda. Mañ carea ãdjirãa jĩgua jarasia:

–Djabarã, m̄la pariseoa. M̄λ drõã naẽnabemarã sida pariseorã basia. Mañ bẽrã jã ßaa beudarãra λrẽbadida. Mañ carea λcλΓaba m̄la cawa oda quĩrã panλ.–

⁷ Pauloba mãwã jarada carea pariseorãra saduceorã ume caicayadapeda awara awara crĩcha duanesidaa. (⁸ Saduceorãba jarabadaa beudarãra λrẽbadacada, bajãnebema nezocarã neẽda, jaure sida neẽda. BaribλΓλ pariseorãba jũma mañΓara jã panλa.) ⁹ Caicaya duanλ bẽrã ßλga duanesidaa. Judiorã ley jaradiabada dji pariseorãba piradλdapeda jĩgua jarasidaa:

–Dairãba unu panλa naλ ãberãra bedeade ßãẽda. Æibẽrã jaureda wa bajãnebema nezocada idji ume bedeasisicada. Mãwã baibλΓλ ¿sãwã Æcõrẽ ume djõni?–§

† 22:30 Carenaba jã ßadada. Griego bedeade λcλΓλ cartade mañra neẽa. * 23:2 Mañ Ananiãra sacerdoterã boro basia poa 47deba aba 59deã. Idjira bio cadjirua basia. Judioda mãwã ßãmĩna judiorãba idjira beasidaa poa 66de. Capitulo 5de dewara Ananiãnebemada ßλ ßaa. Idjaba capitulo 9de, 22de bida dewara Ananiãnebemada ßλ ßaa. † 23:3 jßaa jaradiabari quĩrãca ocaa! Griego bedeade nãwã ßλ ßaa: “Bãra de totroa soada quĩrãca ßaa.” Mateo 23:27-28; Ezequiel 13:10-16. ‡ 23:5 Exodo 22:28. § 23:9 Mãwã baibλΓλ ¿sãwã Æcõrẽ ume djõni? Griego bedeade λcλΓλ cartade mañra neẽa.

¹⁰ Ādjirāra wetara caicaya duana bēra sordaora boro dji dromaba waya basia Paulora ta eubari beadida. Maā bēra sordaora wābisia Paulora ādji tāēnabemada jārinapeda sordaora duanabada dede eda ededamārēā.

¹¹ Maā diamasi dadji Borora Paulomaa zepeda nāwā jarasia: “Paulo, sobiadua. Mānebema nama Jerusaleine bedeada quīrāca Roma purude bida bedeaida bla.”

Judiorāba Paulo beadia panana

¹² Nurēma judiorāda ācafa bedea ausidaa Paulo beadi carea. Maā ēberārāba wārāneba bedea basidaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba Paulo beabadaā. ¹³ Dji bedea bapedadara cuarenta auđu panasidaa. ¹⁴ Ādjirāra sacerdote bororāmaa, judiorā dji dromarāmaa bida wānapeda jarasidaa:

–Dairāba wārāneba bedea basidaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba jāā Paulo beabadaā. ¹⁵ Maā bēra nāwā odadua. Bārāba, jūma dji bororā bida sordaora boro dji dromaa iwididada nu Paulora wayacusa bārāmaa enebimārēā. Jaradada bārāba idjidebemada quīrcuitaara iwidī quīrīa panada. Enebadade nama jūēi naēna dairāba idjira beadia.–

¹⁶ Baribara Paulo djabawērā warrada arima basia. Maā cūdraba ādjia jara panara ūrpeda sordaora duanabadamaa Pauloa jarade wāsia. ¹⁷ Maā carea Pauloba sordao boroda aba trāpeda jarasia:

–Naā cūdrada dji dromaara bamaa ededua. Idjia ne jara quīrīā bla.–

¹⁸ Ara maāda cūdrara sordaora boro dji dromamaa edepeda jarasia:

–Paulo, dji preso bla māra trāpeda jarasia naā cūdrada bamaa enemārēā. Idjia bla ne jara quīrīā bla.–

¹⁹ Maābe sordaora boro dji dromaba cūdra jawade jidapeda āyā edesia. Maābe iwidisia:

–¿Cārēda māa jara quīrīā bla?–

²⁰ Maāne cūdraba jarasia:

–Judiorāra bedea ausidaa nāwā odi carea: ādjia bla bedea djuburiadia Pauloda nu dji dromarā ābaa dji jare panamaa edebimārēā. Jaradia idjidebemada quīrcuitaara iwidī quīrīa panada. ²¹ Baribara ādji bedeara jārādua. Paulo beadi carea o caita cuarenta auđu mīrū panla. Ādjirāba wārāneba bedea basidaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba Paulo beabadaā. Ara nawena idji beadi carea panla. Ababe jāā panla bla Paulo edebimārēā.–

²² Maābe sordaora boro dji dromaba cūdraa jarasia:

–Bla māa jaradara ni abala jararādua.–

Māwā jarapeda wābisia.

Romanorāba Paulo Cesareadaa edepedada

²³ Maābe sordaora boro dji dromaba idjiare beada umē trāpeda jarasia:

–Dosciento sordaora, setenta sordaora cawayode wābadada idjaba dosciento sordaora mīasu catla beada edadapeda Cesarea purudaa diamasi wānadua.* ²⁴ Maā awara cawayoda Paulo itea edadadu naā Judea druadebema boro Pelimaa bia ededi carea.–†

²⁵ Sordaora boro dji dromaba cartada nāwā bla diabuesia:

²⁶ Mā, Claudio Lisiaba naā cartara bablala mā boro dji droma Peli itea. Māa quīrīā bla bara bia baida.

²⁷ Judiorāba naā ēberāra jidadapeda beadi basia. Baribara māa cawasia idjira romanoda. Maā bēra sordaora ume wāpeda judiorā jawaedabemada ēdra edasia. ²⁸ Māa cawa quīrīā basia cārē cārēā idjira biē jara panada. Maā bēra idjira edesia judio dji dromarā ābaa dji jare panamaa. ²⁹ Maāne māa cawasia ababe ādji ley carea idjira biē jara panada. Baribara idjia cadjiruada oē bla bēra beadiē panla ni preso badiē panla.

³⁰ Māwānacarea māa cawasia judiorā bedea ausidada idji beadi carea. Ara maāda idjira bamaa diabuesia. Idjaba māa ādjirāa jarasia idjida biē jara quīrīā panabara bla quīrāpita jarade wānida panada.

Bia badua.‡

³¹ Ara maāda sordaora ādji boroba jaradara osidaa. Diamasi Paulora Antipatri purudaa edesidaa. ³² Nurēma sordaora jirūba wābadara ādji duanabada dedaā jēda wāsidaa. Maāne cawayode wābadaba Paulora Cesareadaa edesidaa. ³³ Cesareade jūēsidade sordaora cartara dji boroa diasidaa. Idjaba Paulo sida idjimaā edesidaa. ³⁴⁻³⁵ Maā carta acapeda dji boroba Pauloa iwidisia sāmabema cawaya. Paulora Ciliciadebemada cawaside nāwā jarasia:

–Bla biē jara panada zesidara māa ādjira, bla sida ūrīya.–

* **23:23** Diamasi. Griego bedeade bla bla “diamasi a la nueve.” † **23:24** Maā Pelira Judeadebema boro basia poa 52deba aba 60daa. Cesarea purude babadjia. ‡ **23:30** Bia badua. Griego bedeade ācafa cartade māra neēa.

Małbe idjia sordaorāa jarasia Paulora Herodeba obida de dromane wagadamārēā.[§]

24

Paulo Peli quīrāpita bedeada

¹ Ewari juesuma badacarea sacerdote dji droma Ananiāra ḄCARḄ judiorā dji dromarā ume Cesareade jūēsidaa. Ādjiare bedeabari Tertuloda edesidaa. Małne Peli quīrāpita Paulodebemada biē jarasidaa. ² Peliba Paulo enebiside mał Tertuloba Paulodebemada biē jara nūmesia. Nāwā jarasia:

–Dji droma Peli, ḄA dai boro beḁa ewarideba nał druade dārā necai panḄa. Idjaba ḄA crīcha cawaaḁeba ne zocārāda o ḄAA dairāra biara duananamārēā. ³ ḄAA o ḄA carea dai beaza ne jūmane bia ḄAada abadaa. ⁴ BaribARḄ dārā mīā sē amaaba mḄa ḄAA beḁa djuburiaya ḄA biadeba dai beḁeara ūrīmārēā.

⁵ Dairāba cawa panḄa nał ēberāba nēḄARḄda o Ḅabarida. Idjia jūma nał ējūāne judiorāra quīrūbiga babaria. Idjira dji nazareno ijā beārā boroa. ⁶ Mał awara idjia Ācōrē de dromara biē ḄA quīrīāsia. Mał carea daiba idjira jidasidaa. [Dai leydeba cawa odi basia. ⁷ Māwāmīna sordaorā boro Lisiaba idjira dai jawaedabemada jārīsia. ⁸ Mał awara jarasia nał ēberā biē jara panARḄ ḄMAA zedida panḄada.]^{*} ḄAA idjia bio iwidiḄARḄ cawaya jūma daiba jara panARA wārāda.–

⁹ Judiorā mama duanḄa bida jūma mał beḁeara wārāana asidaa.

¹⁰ Małbe dji boroba jAWABA Pauloa jarasia bedeamārēā. Ara małda Pauloba jarasia:

–MḄa cawa ḄAA ḄAA poa zocārā nał druadebemada cawa obarida. Mał bērā mḄra ara mādjidēbemada ḄASrida beḁeaya. ¹¹ Doce ewari ḄAA mḄra Ācōrēa bia beḁeai carea Jerusalełne jūēnada. ḄAA bariduaa iwidiḄARḄ cawaya małra wārāda. ¹² Za mḄ biē jara panḄa mḄra ununaē basia djārā ume caicaya nūmada wa ēberāā quīrūbiga ḄAada. Ācōrē de dromane, judiorā dji jAREbada dede, ni purude bida mḄa māwā o ḄAada ununaē basia. ¹³ Nał ēberārāba poya cawabidaēa ādjia jara panARḄ wārāda. ¹⁴ BaribARḄ ebuda jaraya mḄa dai drōā naēnabemarā Ācōrēda ijā ḄAada. MḄra O Djiwidi abadaḁebemaa. Ādjirāba jarabadaa mał O Djiwidira abeḁa āi ḄAada baribARḄ mḄa Ācōrē leyra, Ācōrēneba beḁeabadaba ḄApedada sida jūma ijā ḄAA. ¹⁵ MḄa cawa ḄAA beudarāra Ācōrēba jūma Ḅrēbabida: dji jipa beada, dji cadjiruārā sida.† Za mḄ biē jara panḄa bida małra cawa panḄa. ¹⁶ Mał carea mḄa ne jūmada obaria Ācōrē quīrāpita, ēberārā quīrāpita bida jipa nībai carea.

¹⁷ MḄ Jerusalełneba āyā wānara poa zocārā ḄAA. Mama nībapeḁa mḄ purudebemarā dji ne neē queḁea itea paratada diade zesia. Idjaba Ācōrēa animarāda babue diade zesia. ¹⁸⁻¹⁹ Małda Ācōrē de dromane o basia. Mamaa wāsiede idjia quīrāpita bia basia. Małne ḄCARḄ judiorā Asiadebemaba mḄra unusidaa, baribARḄ ēberā powua nībaē basia idjaba ēberārāra quīrūbigaē basia. MḄ unupeḁadaba mḄda biē jara quīrīā panḄARḄ, ādjidrḄ ḄA quīrāpita zedida panḄa. ²⁰ MāwāēḄARḄ za duanḄa jaradida panḄa cārē cadjiruada unusidada dji dromarā quīrāpita mḄ edesidaḁe. ²¹ Ababe poya jaradia mḄa nāwā jīgua jarasida: idi bārāba mḄra biē jara panḄa beudarāra Ḅrēbaḁida ijā ḄA carea.–†

²² Peliba O Djiwididebemada bio cawa basia. BaribARḄ ara małda Paulora cawa oē basia. ĀteḄARḄ jarasia:

–Sordaorā boro Lisia zebARḄde mḄa bārā nēḄARḄra cawa oya.–

²³ Małbe idjia sordaorā boroa Paulora wagabisia, baribARḄ jarasia Pauloba o quīrīā ḄARA idu obimārēā. Idjaba iduaribisia Paulo ume dji biarāba idjira carebaḁe zedamārēā.

²⁴ Māwānacarea Pelira dji quima Drusila ume wayacusa zesia. Mał wērāra judio basia.[§] Małne Peliba Paulora trḄāsia idjia Jesucrito ijāninebema beḁe Ḅada ūrī carea. ²⁵ Māwā ḄADE Pauloba dadji jipa nībaidebemada, cacua jipa erobaidebemada, Ācōrēba cawa oi ewari zeidebema sida beḁeasia. Peliba małḄAḁebema ūrīsīde ne wayapeḁa nāwā jarasia:

–Jāłbe wādua. MḄ bari ḄADE wayacusa ḄARA trḄya.–

²⁶ Peliba crīcha basia Pauloba idjia paratada diaida ēdrḄ ḄAMārēā. Mał carea ara cadrḄA Paulora trḄbadjia idji ume beḁeai carea. ²⁷ Poa umē badacarea Pelira dji boro Ḅadada ēdrASIA. Małbe Porcio Pestoda dji boroda besia. BaribARḄ Peli ēdrASIDE judiorā ume bia be quīrīā basia. Mał carea Paulora preso beesia.

§ 23:34-35 Mał Herodera “Herode dji Droma” abadjidāa. IdjiabARḄ warra zaquerāra BeleḄ purude quenabisia. Mateo 2:13-18. * 24:8 Griego bedeade ḄCARḄ cartade beḁea corchetede ḄARA neēa. † 24:15 Daniel 12:2. ‡ 24:21 Hecho 23:6.

§ 24:24 Mał Drusilara Herode Agripa Nabema cau basia. Dji djabara Agripa Umēbema basia. Hecho 25:13.

25

Paulo Pesto quĩrãpita bada

¹ Dji boro bedacarea Pestora Cesarea purude jũesia. Ewari ũbea bapeda Jerusaleĩnaa wãsia.* ²⁻³ Mama sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida Pesto Pauloda biẽ jarasidaa. Ādjirãba Pesto beɗea djuburiasidaa Paulora Jerusaleĩnaa enebimãrẽã. Mãwã jarasidaa Paulora ota cawaẽne beadida crĩcha panã bẽrã. ⁴ Baribãrã Pestoba panusia:

–Paulora Cesareade preso ɓaa. Mãra dãrãẽne mamaa wãya. ⁵ Maã bẽrã bãrã dji dromaara ɓeara mã ume Cesareadaa wãnida panã. Maã ẽberãba baridua cadjiuruada osibãrã, mamabãrã bãrãba jaradida panã.–

⁶ Pestora Jerusaleĩne ocho wa die ewari ɓasica ɓaa. Maãbebãrã Cesareadaa wãsia. Nurẽma cawa obada dede chũmepeda Paulora enebisia. ⁷ Paulo enesidade judiorã Jerusaleĩneba zepedadaba idjira jũrã edasidaa. Maãne jarasidaa idjia cadjiuruada dromada zocãrã osida, baribãrã poya cawabidaẽ basia ādjia jara panãrã wãrãda. ⁸ Maãne Paulora ara idjiare bedeasia:

–Mã ni abaã cadjiuruada oẽ ɓaa. Judiorã leyra igaraẽ ɓaa, Ācõrẽ de dromara biẽ ɓaẽ basia idjaba Romanebema boro sida igaraẽ ɓaa.–

⁹ Baribãrã Pestora judiorã ume bia be quĩrã ɓa bẽrã Pauloa iwidiisia:

–Zãrã Jerusaleĩnaa wã quĩrã ɓaca mã jãma cawa omãrẽã?–

¹⁰ Maãne Pauloba panusia:

–Mãra nama Romanebema boroba ɓada cawa obari quĩrãpita ɓaa. Namabãrã ɓaa mãra cawa oida ɓaa. ɓaa bio cawa ɓaa mã judiorãra biẽ oẽ ɓada. ¹¹ Mã cadjiuruada osibãrã, ɓaa mãra beaida ɓaa. Mãra beacara ɓadaa aẽa. Baribãrã naã ẽberãrãba mã biẽ jara panãrã wãrãẽ bẽrã ni abaãba mãra ādji jawade ɓacara ɓaa. Maã bẽrã mã quĩrã ɓaa Romanebema borobãrã mãra cawa oida.–

¹² Maãne Pestora idjia crĩcha diabadarã ume bedeapeda Pauloa jarasia:

–ɓa quĩrã ɓaa Romanebema boroba ɓara cawa oida. Mãwã baibãrã, idjima diabueya.–

Pesto Agripa ume bedeada

¹³ Mãwãnacarea judiorã boro Agripada idji djabawẽrã Berenice ume Cesareadaa Pesto acãde wãsidã.† ¹⁴ Ādjira mama dãrã panã bẽrã Pestoba Agripaa Paulodebemada nãwã jarasia:

–Peliba aba preso amenada nama ɓaa. ¹⁵ Mã Jerusaleĩnaa wã ɓaside sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida maã ẽberãnebemada biẽ bedeapeda jarasidaa idjira beamãrẽã.

¹⁶ Mã ādjirã jarasia ɓaãda idji biẽ jara ɓea quĩrãpita ara idjiare poya bedeãẽbãrã, romanorãba beadacada. ¹⁷ Maã carea judiorãra namaa zesidaa. Ādji jũpedada nurẽma mãra cawa obada dede chũmepeda maã ẽberãra enebisia. ¹⁸ Baribãrã idji biẽ jara panãba jaradaẽ basia idjia cadjiuruada osida mã crĩcha bada quĩrãca. ¹⁹ Ātebãrã idjira biẽ jara panasidaa ādjia iã panã awara jaradia ɓa carea idjaba ẽberã Jesu abada carea. Maãrã beudãmĩna Pauloba jara ɓaa zocai ɓada. ²⁰ Mã cawaẽ besia sãwã oida. Maã carea mã Pauloa iwidiisia Jerusaleĩnaa wã quĩrã ɓa cawaya mama cawa oi carea. ²¹ Baribãrã idjia quĩrã basia Romanebema borobãrã idjira cawa oida. Maã bẽrã mã idjira nama preso ɓabisia aba dji boromaa diabuebãrãda.–

²² Maãne Agripaba Pesto jarasia:

–Mã maã ẽberã bedeada ũrĩ quĩrã ɓaa.–

Pestoba jarasia:

–Nubãrã ɓaa ũrĩa.–

Paulo Agripa quĩrãpita bedeada

²³ Nurẽma Agripa Berenice ume eda wãsidã ebuda basia ādjira dji dromarãda. Maãne sordaorã bororãda, purudebema dji dromarã sida eda errubusibasidaa. Maãbe Pestoba Paulora enebisia. ²⁴ Pestoba jarasia:

–Judiorã boro Agripa idjaba jũma ẽberãrã nama dai ume ɓbaa dji jãre duana, za ɓa ẽberã bãrã quĩrãpita ɓara jũma judiorãba Jerusaleĩne, naã Cesareade bida biẽ jara panã. Ādjirãba mã bia jara panasidaa idjira beamãrẽã. ²⁵ Baribãrã mãmaarã ni cãrẽ cadjiuruada oẽ ɓaa idji beadi carea. Maãne idjia iwidiisia Romanebema boroba cawa omãrẽã. Maã bẽrã mã idjira Romanaa diabuei carea ɓaa. ²⁶⁻²⁷ Idjia cadjiuruada oãra dadjirã boroba cawamãrẽã mã cartade ebuda ɓaãda ɓaa. Baribãrã cãrẽda ɓaãda neẽ ɓaa. Mãmaarã ni cãrẽ sida ɓaẽbãrã crĩcha neẽ ɓa quĩrãca diabueya. Maã carea idjira bãrã quĩrãpita enebisia. Judiorã boro

* **25:1** Maã Pestora Judeadebema boro basia poa 60deba aba 62daa. † **25:13** Agripa. Maã ẽberãra Herode Agripa dji Nabema abada warra basia. Hecho 12:1-23. Berenice. Maã wẽrãra Pesto quima Drusila djabawẽrã basia. Hecho 24:24.

Agripa, m̄a quĩrĩã ðla b̄lab̄la biara ũrĩda. M̄awã b̄rãba idjĩa bio iwidipeđadacarea m̄a dadjirã boro itea idjĩa cadjirua odada poya cawa ðaliscada.–

26

¹ Małbe Agripaba Pauloa jarasia:

–Ara b̄djiare idu bedeabiya.–

Ara małda Paulora j̄awa wapeđa bedeasia:

² –M̄a boro Agripa, m̄ara ðalrĩda ðla idi b̄ quĩrãpita ara m̄djiare bedeiã b̄rã. M̄a cawabiya judiorãba biẽ jara panamĩna m̄ara bedeade ðlẽda. ³ B̄a bio cawa ðla dadji judiorãra sãwã beabarida idjaba cãrẽ cãrẽã caicayabadada. Mał b̄rã beđa djaburiaya m̄a beđeara s̄ẽ ũrĩmãrẽã.

⁴ Jũma judiorãba cawa panla m̄ara cũdraeda sãwã basida m̄a druade idjaba Jerusaleãne bida. ⁵ Ādjirãba cawa panla m̄ara pariseoda. Bariduaba małda b̄ quĩrãpita jara quĩrĩã ðlab̄la jaraida ðla. B̄a cawa ðla judiorã ley iã ođi carea pariseorãba quĩrãcuitaara obadada.

⁶ Barib̄la Ācõrẽba dadji drõã naẽnabemarãa diai jaradada j̄ã ða carea idira Ādjirãba m̄ara biẽ jara panla. ⁷⁻⁸ Wãrãda jũma Israel doce warrarãneba yõpedadarãba iã panla Ācõrẽba dadjirãra lrẽbabida. Mał carea dadjirãba ãsa, diamasi bida Ācõrẽa bia beđeabadaa. M̄a boro Agripa, mał iã ða carea dewara judiorãba m̄ara biẽ jara panla.–

Małne Pauloaba judiorã mama bearãa jarasia:

–Ācõrẽba dadjirãra lrẽbabida iã panlab̄la çcãrẽ cãrẽã iãnaẽ panla idjĩa beu ðadada aba lrẽbabisida?–

M̄awã jarapeđa Agripaa n̄eb̄lasia:

⁹ –M̄a naẽna cĩcha basia ne jũmada oida ðada eberãrãba Jesu Nazaredebemara iãrãnamãrẽã. ¹⁰ M̄a Jerusaleãne wãrãda m̄awã osia. Sacerdote bororãba Ādji tr̄lneba m̄a idu Jesu iã beara zocãrã preso ðabisidaa. Idjaba mał eberãrã beabisidaã m̄a bida bia ðada asia.* ¹¹ Judiorã dji jarabada deza m̄a Ādjirãra cawa obibadja. Barima zocãrã Ādjirãa Jesudebemada õgo biẽ beđeabisia. M̄ara Ādjirã ume bio quĩrũ ðada b̄rã druã aĩbema purude bida biẽ oi carea epeb̄adja.

¹² Ewari aba sacerdote bororãba m̄ara Damasco purudaa diabuesidaa Ādji tr̄lneba Jesu iã beara preso jidacuamãrẽã. ¹³ Barib̄la, m̄a boro, umatipa ode nĩne uruada l̄mãdau cãyãbara dorrođorroara ðada unusia. Mał uruaba m̄ara, m̄a ume nĩna sida bajãneba j̄rã tẽusia. ¹⁴ Jũma dairãra egode ðaesidaa. Małne m̄a beđeada ũrĩa. Mał beđeaba m̄a hebreode nãwã jarasia: “Saulo, Saulo, çcãrẽ cãrẽã m̄ara biẽ oi carea epe ða? Ara b̄aduba puab̄laa cũmia lr̄ã tagab̄la quĩrãca.” ¹⁵ Małne m̄a iwidisia: “M̄a boro, çbara cai?” M̄a Boroba panusia: “M̄ara Jesua. B̄a biẽ oi carea epe ðara m̄a. ¹⁶ Barib̄la piradrãdua. Ara m̄da b̄a unubisia m̄a nezocada ðai carea. B̄a ununada idjaba m̄a unubi sida beđeida ðla.† ¹⁷⁻¹⁸ M̄a b̄ra ða eberãrã j̄awadebemada idjaba judiorãẽ j̄awadebemada eđra edaya. M̄a b̄ra judiorãẽmaa diabueya m̄a wãrã beđeara cawadamãrẽã.‡ Mał b̄rã pãimane duananada l̄naane nĩbađia. Diauru j̄awaeđabemada eđrađapeđa Ācõrẽmaa zedĩa. M̄a iãb̄ada carea Ādjĩa cadjirua opeđadara Ācõrẽba quĩrãdoaya. Idjaba Ācõrẽba Ādjirãra ðaya idjĩa edada purudebemarãda beđamãrẽã.”

¹⁹ M̄a boro Agripa, Jesuba mał ewariẽde m̄a jaradara jũma iã osia.§ ²⁰ M̄a naãrã Damasco purudebemarãa jarasia Ādjĩa cadjirua obadara igaradapeđa Ācõrẽmaa zedamãrẽã. M̄awãnacarea Jerusaleã purude, jũma Judea druade, idjaba judiorãẽmaa bida abarida jarasia. Jũmarãa jarasia bia o panneba unubidida panla Ādjĩa cadjirua opeđadara wãrãda igarasidada. ²¹ Mał careab̄la judiorãba m̄ara Ācõrẽ de dromane jidapeđa bea quĩrãsidaa. ²² Barib̄la Ācõrẽba mał ewariẽdeba l̄ta careba ða b̄rã m̄a dji dromarãa, dji dromarãẽa bida wađibida Jesudebemada beđa ðla. Ācõrẽneba beđeabadaba, Moise bida cãrẽda sãwãida jarasidaa. Małd̄ra m̄a jara ðla. ²³ Ādjirãba jarabadjidaa Ācõrẽba eđra edabari diai jaradara bia mĩgaida basida idjaba beudarãnebemada naãrã lrẽbãida basida l̄naa dadjirã eđrađidebemada judiorãa, judiorãẽa bida jarai carea.–*

²⁴ Pauloaba m̄awã idjiare beđa ðade Pestoba jĩgua jarasia:

–Paulo, b̄ra quĩrãẽ ðla. B̄a jũmawãya carta cawa ðađeba quĩrãẽ besia.–

* 26:10 Hecho 8:1-3. † 26:16 B̄a ununada. Griego beđeade Ḅ̄la cartade b̄ ða: “B̄a m̄neba ununada.”

‡ 26:17-18 M̄a wãrã beđeara cawadamãrẽã. Griego beđeade b̄ ða: “Ādjirã daura ogađamãrẽã.” § 26:19 Jesuba mał ewariẽde m̄a jaradara. Griego beđeade b̄ ða: “Cãimocara quĩrãca ununara.” * 26:23 Isaia 42:6-7; 49:6.

²⁵ BaribARΛ Pauloba jarasia:

–Dji droma Pesto, m̄ra dji quīrā bīaa. M̄a jara b̄ara w̄arā b̄ērā aride b̄aa. ²⁶ M̄a boro Agripaba mānebemada cawa b̄aa. Māl b̄ērā m̄ra idji quīrāpita ne wayaa neē bedea b̄aa. M̄maarā idjia Jesu māwānara jūma cawa b̄aa jūmarāba ebuāda n̄ebarΛbada b̄ērā. ²⁷ M̄a boro Agripa, Ācōrēneba bedeadabada mānebema b̄apedadara ζb̄aa ījā b̄aca? M̄a cawa b̄aa b̄aa ījā b̄ada.–

²⁸ Agripaba Pauloa jarasia:

–ζb̄aa ara nālda m̄la Critora ījābica?–†

²⁹ Pauloba jarasia:

–M̄a Ācōrēa iwidi b̄aa dārāēne wa dārābARΛde biāda b̄ara idjaba jūma za m̄l bedea ūrī duanΛ sīda m̄l quīrāca beadamārēā, baribARΛ nāl carena neē.–

³⁰ Māwā jaradacarea Agripara, Pestora, Berenicera, jūma mama chūmea sīda piradrasīdaa. ³¹ Dajadaa wānapeda ādjirāza jara duanasīdaa:

–Jāl ēberāba cadjirua oē b̄aa idji beadi carea wa preso b̄adi carea.–

³² Mālne Agripaba Pestoa jarasia:

–Romanebema boroba cawa omārēā nāl ēberāba iwidiādebara, b̄aa idjira poya ēdra b̄acasia.–

27

Paulo Roma purudaa wāna

¹ Māl ewaride dji boroba jarasia dairāra Italia druadaa wānida panāda. Māl b̄ērā Paulora, dewara preso bea sīda Julio jΛwaeāda b̄asia. Māl Juliora sordaorā Augusto abadadebema dji boro basīa. ² Mālbe dairāra barco Adramitio purudebemane badodapeda wāsīdaa. Māl barcora Asia druade puruza wābARΛ basīa. Djaba Aristarco Macedonia druadebemada dairā ume wāsīa. Idjira Tesalonica purudebema basīa.

³ Nurēma SidoΛ purude wībarisīdaa. Mālne Julioba biadeba Paulora idji biarāmaa idu wābisīa idjia neē b̄ara diadamārēā. ⁴ Mālbe SidoΛneba wānane nāūrāra minijīchia puā nūmΛ b̄ērā Chipre morro idjaba Asia ēsi wāsīdaa. ⁵ Cilicia drua quīrāpe idjaba Panpilia quīrāpe audu tΛdapeda Liciadebema puru Mirade wībarisīdaa.

⁶ Mama sordaorā boroba dewara barco Alejandria purudebemada unusia. Māl barcora Italia druadaa wābARΛ basīa. Daira idji ume māl barcode badodapeda wāsīdaa. ⁷ Ewari zocārā nāūrā carea pīāca wāsīdaa. Gnido quīrāpe jūēne wāni carea bia mīgasīdaa. Wadi nāūrāra minijīchia puā nūmΛ b̄ērā Creta morro icawa pΛrΛga wāsīdaa SalmoΛ amia quīrāpe. ⁸ Pusa icawa bia mīga wābΛdada Lasea puru caita Necai Wibaribada abadama jūēne wāsīdaa.

⁹ Bio dārābΛda b̄ērā judiorā ne codaca ewari dromada wāsīa. Māl ewarideba Λtaa pusade wāida minijīchia b̄abaria.* Māl carea Pauloba dji bororāa jarasia nocodaa wārānamārēā.

¹⁰ Nāwā jarasia:

–Achirā, m̄a cawa b̄aa nawena wānibARΛ minijīchiade wānida. Barcora ārīya. Bārāba edebΛda sīda jūma aduadia.† Māl awara dadjirā sīda zocārā quinīnia.–

¹¹ BaribARΛ sordaorā boroba Paulo bedea cāyābara barco djibari bedeadā, barco peratΛbari bedea sīda ījāsīa. ¹² Doidaade panani carea māl Necai Wibaribadara biē basīa. Māl b̄ērā zocārāba crīchasisīdaa biara b̄ada Penice purudaa wānida aba doīdaa jōbARΛdaa. Māl puru sīda Creta morrode b̄aa. Mama nāūrāra mācua puāca b̄ērā pusara tuma b̄abaria.‡

Nāūrā cadjiruaba barco āyā ededa

¹³ Mālne nāūrāda jΛwa acΛareba aride puā nūmesia. Māl carea āmādau b̄aebariare bia wānida crīchasisīdaa. Ancla jira edadapeda Creta icawa wāsīdaa. ¹⁴ BaribARΛ dārāēne nāūrā cadjirua EuroclidoΛ abadada jΛwa araareba dji cābāyā tΛ nūmesia. ¹⁵ Mālba barcora āyā edesia. Barco quēbARΛ poya araa b̄adaē b̄ērā nāūrāa idu edebisīdaa. ¹⁶ Morro zaque Claudia abada ābudecare wāsīdaade nāūrāra maārī tumasia.§ Mālne jāba zaque ādaure ūmΛda barcode eda poya b̄adaē pananapeda eda b̄asisīdaa. ¹⁷ Jāba zaque eda b̄apedadacarea barcora sogaba bio b̄ARΛsīdaa ārīrāmārēā. Mālne waya panasīdaa Sirte ībΛde poade

† **26:28** Griego bedeadē mālba idjaba jara b̄aa: “B̄aa m̄la berara crīchabisia Crito ēberā baida.” * **27:9** Māl ewari dromara Ācōrēba cadjirua quīrādoai ewaria. Levitico 16:1-34; 23:26-32. Poa zebARΛza septiembre jedecode b̄aebaria. Septiembrede, octubrede biāda pusade wāida minijīchiaara b̄aa. Idjaba noviembredeba aba febrerodaa wānaca basīa, jūmawāyā minijīchia b̄a b̄ērā. † **27:10** Māl barco Alejandriadebemane trigoda waib̄aa edebadjīdaa Romanaa.

‡ **27:12** Mama nāūrāra mācua puāca b̄ērā pusara tuma b̄abaria. Griego bedeadē b̄Λ b̄aa “mamaΛba āmādau b̄aebariare unubadaa.” ΔCΛΓA traduccioāne āmādau b̄aebariare cāyābara “āmādau odjabariare” b̄Λ b̄aa. § **27:16** Māl Claudara idjaba Cauda trΛ jarabadaa.

wānida. Maḷ carea barcode wua ḷta jira Ḅabadada edaa Ḅadapeda idu nāūrā edebisidaa.*
 18 Nurēma nāūrā wadibida dji cābāyā puá nūmasia. Maḷ carea barcode traja panḄa netata edeḄadada daidu Ḅatacuasidaa barcora wēsaara ūmemārēā. 19 Nāūrā wadibida dji cābāyā puá nūma bērā, ewari ūbeade ara ādji jawaba netata barcodebema dji zagḄa beada daidu Ḅatacuasidaa. 20 Māwā panḄne ewari zocārā ḷmādaū, chīdaū sida ununaē panasidaa. Maḷ ewari cadjiruade wadi panḄ bērā dairāba crīchasisidaa ēdradaēda.

21 Zocārā ewari ne codaē duanasidaa. Maḷ bērā Paulora dji bororā ēsi nūmepeda jarasia:
 –Achirā, mḄa bārā jarasia CretaḄeba wārānamārēā. MḄ bedeada ḷjāpedaḄabara naḷ minijīchiade duananaē bacasia idjaba ne aduadaē bacasia. 22 BaribḄḄa sopuarānadua. Naḷ barcora jūma ārīmīna ni abaada beudaēa. 23 MḄra Ācōrēna. Idjida ḷjā ḄḄa. Idi diamasi ara maḷ Ācōrēba idji nezoca bajānebemada mḄmaa diabuesia. 24 MaḄḄba mḄa jarasia: “Ne wayarādua, Paulo. BḄrā Romanebema boro quīrāpita bedeaida ḄḄa. BḄ carea Ācōrēba jūmarā naḷ barcode wāḄadara idu quinibiēa.” 25 Maḷ carea, achirā, sopuarānadua. MḄa ḷjā ḄḄa Ācōrēba oida idji nezoca bajānebemaba mḄa jarada quīrāca. 26 BaribḄḄa baridua morrode poade wānida panḄa.–

Barco ārīna

27 Domia umé babḄḄade diamasi wadi nāūrā dji cābāyā puá nūmasia. MaḄba Adria pusade awacārī basidaa. Ariquētra babḄḄade barcode trajabadaba crīchasisidaa ējūā caita jūḄadada. 28 Pusa nābuada zāsidade veinte braza Ḅasia. Wagabe wāḄadade wayacusa zāsidaa. MaḄne quince braza Ḅasia. 29 MōgaraḄaa tēūne wāni wayaaba anclada quīmārē barco ādaure Ḅatabuesidaa. MaḄbe bio daupera duanḄba isabe ḷnadraida quīrā panasidaa.†

30 Māwā panḄne barcode trajabadara barcodeḄba chupea ēdrāḄida crīchasisidaa. Maḷ bērā jāba zaquera doeda Ḅasidaa ancla nocoarebemada doeda ḄḄḄada quīrāca. 31 BaribḄḄa Pauloba sordaorā boroa, idji sordaorā bida jarasia:

–JāḄḄarāda barcode panenaēbḄḄa bārāra poya ēdradaēa.–

32 Maḷ carea sordaorāba jāba zaque jḄ ḄḄ jācarara tḄasidaa. Ara maḄda jāba zaquera pusaba edesia.

33 Āsabodode Pauloba jūmarāda ne codamārēā jarasia:

–Dadji sāwānida adua panḄ bērā domia umé bārāra ne codaē panḄa. 34 MḄa bedea djuburiaya ne codamārēā. Māwā cacua ḄḄḄa beadia poya ēdrāḄi carea. Ni abaada cārē sida sāwānaēa.–‡

35 Māwā jarapeda Pauloba paḄda jawade edapeda jūmarā quīrāpita Ācōrēa bia Ḅadaa asia. MaḄbe cōrācuapeda cosia. 36 Maḷ unubadade jūmarāda sobiaḄapeda ne cosidaa. 37 Dairāra barcode 276 panasidaa.§ 38 Ādjirā jāwūānapeda trigoda pusade Ḅatacuasidaa barcora wēsaara ūmemārēā.

39 Ḅnadraside ādjirāba ējūāda unusidaa baribḄḄa cawadaē basia sāma panḄda. Maḷ ējūāne jogoada basia ḷḄa bara Ḅada. Crīchasisidaa poyaḄibḄḄa, barcora mama poabidida. 40 Maḷ bērā ancla jācarara tḄcuadapeda pusade jūma amesidaa. Idjaba barco bia edeā carea dji peratḄari jḄ Ḅadada ērāsidaa. MaḄbe nocoarebema wua ḷta jira Ḅabadara eubarisidaa nāūrāba ḷḄḄaa edemārēā. 41 BaribḄḄa barco quēḄara ḷchitade poa nūmepeda poya nocodaa wāē basia. Māwā Ḅade pusaba jīawē nūmḄba barco ādaura ārī wāsia.

42 MaḄne sordaorāba preso beara beāḄida crīchasisidaa doyyaa ū wānapeda mīrū wārānamārēā. 43 BaribḄḄa sordaorā boroa Paulora ēdrḄ ḄḄ quīrā basia. Maḷ bērā idu quenabiē basia, āḄḄḄḄa jūma dji ūbi cawa beada naārā daidu tēūbicuasidaa doyyaa wānamārēā. 44 Waabemara bacurude wa barcode ne beada ḷrḄ wābisia. Māwā jūmarāda drua bia jūḄsidaa.

28

Malta morrode duanana

1 Drua jūpedaḄacarea dairāba cawasidaa maḷ morrora Malta abadada.
 2 Mamabemarāba dairāra bio bia edasidaa. Cue ze nūmḄ bērā idjaba cūrāsa nūmḄ bērā ādjirāba tḄḄada cajērānapeda coa nūmasidaa. MaḄbe dairāa jarasidaa tḄḄa cāne zedamārēā.
 3 Pauloba bacuru pōāsada jawḄa peveda tḄḄa uruadāa Ḅatacuā basia. MaḄne jāwḄrḄā carea dama arada ēdrasia. MaḄba Paulo jawade ca jira Ḅesia. 4 Maḷ damaba Paulo jawade ca

* 27:17 Barcode wua ḷtaa jira Ḅabadada. Griego bedeade maḄra ebuḄa Ḅāēa. † 27:29 Isabe ḷnadraida quīrā panasidaa. Griego bedeade maḄ bedeaba idjaba jara ḄḄa ādji ācōrēāa iwīdisidada isabe ḷnadraḄmārēā. ‡ 27:34 Ni abaada cārē sida sāwānaēa. Griego bedeade ḄḄ ḄḄa: “Bārā budara ni aba bida aduaēa.” § 27:37 276. Griego bedeade ḄḄḄa cartade 76 ḄḄ ḄḄa.

jira ɓa unusidade morrodebemarába ara ádjiduba jara duanesia: “jǎǎ éberǎra mǎa beadaa! Pusadeba édrǎdamǎna dadji ácǒrǎwǎrǎ Jipa Cawa Obari abadaba idjira idu zocai babiǎa.”

⁵ Maǎne Pauloba damara tabǎdaa jǎpetatasia. Idjira cǎrǎ sida sǎwǎé basia. ⁶ Jumarǎba acǎ duanasia Paulora ogoroí cawaya wa cawǎéne beui cawaya, baribǎra mǎwǎ dǎrǎ acǎ panane Paulora ni maǎri bida biǎ beǎ basia. Maǎ bǎrǎ ádjirǎba dewara crǐchada edadapeda jarasidaa Paulora ácǒrǎda.

⁷ Maǎ morrode dji borora Publio abadjidaa. Maǎ Publioba dairǎ duana caita éjǔada erobasia. Idjia dairǎra idji dede ewari úbea bio bia edasia. ⁸ Mǎwǎ panane Publio zezara amine ɓa bǎrǎ idjaba cǎwa núma bǎrǎ cǎdade basia. Maǎne Pauloba idjira acǎde wǎsia. Ácǒrǎa iwidipecta idji jǎwara ǎrǎ ɓapeda biabisia. ⁹ Maǎ carea dewararǎ cacua biǎ beada zedapeda Pauloba biabisia. ¹⁰ Maǎ éberǎrǎba dairǎra dji dromarǎ quírǎca bia osidaa. Wayacusa barcode badosidade daiba neǎ pananara ádjirǎba jǔma diasidaa.

Romane jǔpǎpedada

¹¹ Malta morrode dewara barco Alejandriadebemada basia. Doidaa bǎrǎ maǎ barcora áyǎ wǎé basia. Jedeco úbea badacarea dairǎra maǎ barcode wǎsidaa. Dji barco quǎbǎde ádji ácǒrǎ zaca beada umé o erobasia: aba Cǎstor abadaa, dewarabemara Polu abadaa.* ¹² Wǎbǎdade Siracusa purude wibarisidaa. Ewari úbea mama panasidaa. ¹³ Mamaaba pusa icawa wǎnane Regio purude wibarisidaa. Nurǎma wǎnane náúrǎra ádauareba ta núma bǎrǎ ewari uméne Puteoli purude jǔsidaa. ¹⁴ Mama dairǎba djabarǎda ǎcǎra unusidaa. Ádjirǎba dairǎa jarasidaa ádji ume domia aba pananamǎrǎa.

Mamaaba Roma purudaa jǔrǔba wǎsidaa. ¹⁵ Djabarǎ Romanebemaba dai wǎbǎda úrisidade audiabariǎde zesidaa. ǎcǎrǎda Apio purudaa zesidaa idjaba ǎcǎrǎda Tres Taberna purudaa zesidaa. Pauloba ádjirǎ unuside Ácǒrǎa bia bedeasia. Ádjirǎ carea ɓasridasia. ¹⁶ Romane jǔpǎpedacarea sordaorǎ boroba preso beara idji boroa diasia.† Idjia Paulora iduba bebisia. Sordaoda ababe ɓasia idji waga ɓamǎrǎa.

Pauloba Romane bea judiorǎa jarada

¹⁷ Ewari úbea badacarea Pauloba judiorǎ dji droma bea Romanebemada trǎbisia. Jǔma ábaa dji jǎresidade Pauloba jarasia:

–Djabarǎ, mǎra Jerusaleǎneba preso enesidaa. Judiorǎa biǎ oǎ basia. Idjaba dadji drǒǎ naǎnabemaba obada sida biǎ bedeaeǎ basia. Mǎwǎmǎna judiorǎba mǎra jidadapeda romanorǎ jǎwǎeda ɓasidaa. ¹⁸ Romanorǎba mǎa bio iwidipectade cawasidaa mǎra beacara panada cadjirua oǎ ɓa bǎrǎ. Maǎne mǎra édrǎ ɓa quírǎa panasidaa. ¹⁹ Baribǎra judiorǎba maǎgǎra bia úrǎneǎ basia. Maǎ carea mǎa iwidipecta Romanebema boroba mǎra cawa omǎrǎa. Mǎa mǎwǎ osia édrǎi carea. Mǎ purura dji boro quírǎpita biǎ jara quírǎáa. ²⁰ Maǎ bǎrǎ mǎa bǎrǎra unu quírǎa basia bǎrǎ ume bedelai carea. Ácǒrǎba édrǎ edabari diai jaradara jǔma israelerǎba jǎa panǎ.‡ Idji carea mǎra náwǎ carenaba jǎ ɓaa.–

²¹ Maǎne ádjirǎba jarasidaa:

–Judeadebemarǎba dairǎa bǎdebema cartada diabuedaeǎ panǎa. Dadji djabarǎ judiorǎ ni abalada jǎmaaba zeǎ ɓaa bǎdebema biǎ jarai carea. ²² Baribǎra dairǎba cawa panǎa jǔma druua maǎ crǐcha djiwididebemada biǎ bedea panada. Maǎ carea úrǎ quírǎa panǎa ɓa sǎwǎ crǐcha ɓada.–

²³ Maǎne ádjirǎba ewarida ɓasidaa. Maǎ ewari jǔsidade éberǎrǎda zocǎrǎ Paulo ɓamaa zesidaa. Diapedaaba aba quewara Pauloba bedea basia Ácǒrǎba éberǎrǎ pe erobǎdebemada. Ácǒrǎba Moisea diada leydeba, Ácǒrǎneba bedeadadaba ɓapedadadeba bida jaradia ɓasia Jesuda jǎnanamǎrǎa. ²⁴ Pauloba jaradara ǎcǎrǎba jǎsidaa, baribǎra ǎcǎrǎba jǎnaǎé basia. ²⁵ Maǎ bǎrǎ caicayadapeda wǎbarǎbada basia. Maǎne Pauloba náwǎ jarasia:

–Ácǒrǎ Jaureba bǎrǎ drǒǎenabemarǎa wǎrǎ bedeada Ácǒrǎneba bedebari Isaiadeba náwǎ jarasia:

²⁶ Naǎ purua náwǎ jarade wǎdua:

Bǎrǎba úrǎ panǎmǎna cawadaǎa. Bio unu panǎmǎna cawadaǎa.

²⁷ Ádjirǎba sodeba poya cawadaǎa, úrǎ quírǎnaǎa idjaba unu quírǎnaǎa.

Mǎwǎ beadaǎbara ádjirǎba unucasidaa, úrǎcasidaa idjaba sodeba cawacasidaa.

Maǎbe mǎ jǎnapeda mǎa ádjirǎra biabicasia.§

* **28:11** ǎcǎra traduccioǎne “Diosuros” ɓa ɓaa. Maǎba jara ɓaa maǎ umébema ácǒrǎda mǎguiso basida. Maǎ ewaride éberǎrǎba ádji ácǒrǎda barco quǎbǎde obadjidaa. † **28:16** Preso beara idji boroa diasia. Griego bedede ǎcǎra cartade maǎra neǎa. ‡ **28:20** Griego bedede maǎba idjaba jara ɓaa: “Mǎa jǎ ɓaa beudarǎra ǎrǎbedada jǔma israelerǎba jǎ panǎ quírǎca.” Hecho 23:6; 24:15; 26:6-8. § **28:27** Isaiǎ 6:9-10.

²⁸ Jā̄be cawadadua: Ācōrēba dadji ēdr̄a edaidebema jara b̄eara judiorā́émaa diabueya. Ādjirā̄b̄ar̄a bia ūr̄īnia.–

²⁹ Pauloba māwā jaraside judiorā̄ra āduba caicaya duanada āyā wāb̄ar̄asidaa.*

³⁰ Māwānacarea Paulora poa umé Romane basia. Idji b̄a debari paratada djibaría diabadjia. Idji ac̄de wāb̄adara jūma bia edabadjia. ³¹ Idjia bedēabadjia Ācōrēba ēberārā pe erob̄adebemada idjaba dadji Boro Jesucritodebemada ebuđa jaradiabadjia. Mālne ni ab̄aba mīā sēnaca basía.

* **28:29** Griego bedēade ἄκαλα cartade māl versiculora neša.

ROMANO CARTA PAULOBA BΛDA DJABARÁ ROMANEHEMA ITEA

Poa 56are Pauloba naλ cartada djabarā Roma purudebema itea bλsia. Roma purudaa wāé bada bēra cartara bλsia idjidebemada cawadamārēā. Jerusalemāna wāi naēna Corinto purudeba diabuesica baa (Hecho 20:1-3).

Roma purude djabarā judiorāda, judiorāé sida baraasia. Judiorāba Ācōrēba Moisea diada leyra ēpē panabadjidāa baribλγλ judiorāéba ēpēnaca basía. Maλ bēra Pauloba naλ crīcha dromada Romano 1:16-17de bλsia: “Māra peracaa bedea bia Jesucritodebemada jaradiai carea, maλ bedea ijbλdara Ācōrēba idji λbλadeba jūma ēdγλ edabari bēra; judiorāda, judiorāé sida. Maλ bedea biadeba Ācōrēba cawabi bλa sāvā ēberārāra jipa unubarida. Jesucritoda ijbāsira māwā unubaría.”

Pauloba naāra bλsia judiorāba, judiorāé bida cadjirua obada carea Ācōrēba cawa oida (1:18deba aba 3:20daa). Maλare bλsia Ācōrēba idji biadeba Jesucrito ijbλdara jipa unu bλdebemada (3:21neba aba 5:21naa). Maλare bλsia Ācōrēba Jesucrito ijbēara idji Jau-redeba ara idji itea bia bλbarida (6:1neba aba 8:39daa). Maλare bλsia zocārā judiorāba Jesucritora ijbānaé panamīna ewari aba ijbānida (9:1neba aba 11:36daa). Maλare bλsia sāvā dadjirāra jipa nībadida panλda (12:1neba aba 15:13daa). Jirūare bλsia España druadaa wāi naēna djabarā Romanebemada acade wā quīrīā bada (15:14-28). Pauloba jirūare bλdara 16:1-27de bλa.

Naλ cartade Pauloba naāra bλda

¹ Māra Pauloa, Jesucrito nezocaa. Ācōrēba māra edasia Jesucritoba diabuedada bamārēā idjaba bλsia bedea bia Ācōrēnebemada jaradiae wāmārēā.

² Maλ bedea biara Ācōrēba naēnaeda diai jarasia. Idjideba bedeadadarāba maλra Idji Bedeade bλsidaa. ³⁻⁴ Maλ bedea biara idji Warradebema. Idji Warra dadjirā Boro Jesucritora naλ djarade Israeldebema boro Davideba zedaa. Baribλγλ idji beu badada λrēbaside Ācōrē Jaureba unubisia Ācōrē Warra λbλa bλda.

⁵ Jesucritodeba Ācōrēba māra bλsia idjia diabuedada bamārēā. Idji biadeba māwā bλsia jūma druazabemaba Jesucritoda ijbānamārēā, idji bedeada ijbā odamārēā, idjaba idjida bia jaradamārēā. ⁶ Bārā sida Ācōrēba trλsia Jesucrito itea beadamārēā.

⁷ Mā naλ cartara bλbλγλ jūma Romanebema djabarā itea. Ācōrēba bārāra quīrīā bλa idjaba trλsia idji ēberārāda beadamārēā. Mā quīrīā bλa dadjirā Zeza Ācōrēba dadjirā Boro Jesucrito ume ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai bai sida dia pananida.

Paulo Romanaa wā quīrīā bada

⁸ Naāra mā jaraya: Jesucritodeba mā jūma bārā carea Ācōrēba bia bλada abaria bārāba Jesucrito ijbā panλnebemada druazabemaba bedea panλ bēra. ⁹ Ācōrēba quīrīā bλra jūma mā sodeba o bλa bedea bia idji Warradebemada jaradia bλ bēra. Idjia cawa bλa mā iwidibλγλza bārā carea iwidibarida. ¹⁰ Mā iwidibaria idjia quīrīā bλbλγλ māra idu bārā acade wābimārēā. ¹¹ Wārāda mā bārāra unu quīrīā bλa Ācōrē Jauredeba carebai carea. Māwā bārāra zarea beadia. ¹² Mā quīrīā bλa dadjirāba abarica Crito ijbā panλneba dji careba pananida zarea panani carea.

¹³ Djabarā, mā quīrīā bλa bārāba cawadida wārāda barima zocārā bārāmaa wāida crīcha babarida. Baribλγλ wadibida poya wāé bλa. Bārāmaa wā quīrīā bλa mā jaradia bλdeba jāmabemarāba Jesucritoda ijbānamārēā dewara druadebemarāba ijbapedada quīrīca. ¹⁴⁻¹⁵ Mā bedea bia Jesucritodebemada jūmarāa jaradiaida bλa. Ne cawa beaa, ne adua quedeaa, carta cawa beaa, carta adua beaa bida jaradiaida bλa.* Maλ carea bārā Romanebemarāa bida jaradiae wā quīrīā bλa.

¹⁶ Māra peracaa bedea bia Jesucritodebemada jaradiai carea, maλ bedea ijbλdara Ācōrēba idji λbλadeba jūma ēdγλ edabari bēra; judiorāda, judiorāé sida.† ¹⁷ Maλ bedea biadeba Ācōrēba cawabi bλa sāvā ēberārāra jipa unubarida. Jesucritoda ijbāsira māwā unubaría. Ācōrē Bedeade nāwā bλ bλa:

Ācōrē quīrāpita jipa bλra idji ijbā bλdeba zocai baya.‡

* **1:14-15** Ne cawa bea, ne adua quedea. Griego bedeade bλ bλa “griegoṛāa idjaba āibemarāa.” † **1:16** Judiorāda, judiorāé sida. Griego bedeade nāwā bλ bλa: “Naārā judiorāda, maλare judiorāé sida.” ‡ **1:17** Habacuc 2:4.

Ēberārā Ācōrē quīrāpita bedeade panānebema

¹⁸ Ācōrēba bajāneba cawabi Ɂa cadjirua o beara, jipaē bea sida idji quīrūbideba jūma cawa oida. Ādjia cadjirua o panāneba wārā bedeara idu cawabidacaa. ¹⁹ Ācōrēnebema poya cawaida Ɂara ādjirāba bio cawa panā, idjia cawabi Ɂa bērā. ²⁰ Nał ējūā odadeba Ɂtaa Ācōrē ununacadebemada ēberārāba ebuda unubadaa. Idjia oā aɁ panāneba cawa panā idjira Ācōrēda idjaba ewariza ne jūma poya o Ɂada. Mał carea cadjirua o beaba poya jaradaēa Ācōrē adua panā bērā bedeade panāēda. ²¹ Ādjirāba Ācōrēra cawa panasidamīna idjia bia bedeade basia idjaba bia Ɂada adaē basia. ĀtebaɁa crīcha neē bea quīrāca crīcha panesidaa. Māwā ādji crīchara biē bepeda pāimane panesidaa. ²² Ādjirāba crīcha cawa beada asidamīna crīcha neē Ɂeasia. ²³ Ācōrē beuca bia quīruda igarasidaa. Małbe dadji beuida Ɂa zaca Ɂada odapeda małgāa bia bedea panesidaa. Ībana za quīrāca, animarā jīrū quīmārē bea za quīrāca, idjaba jāne wābada animarā za quīrāca odapeda małgāa bia bedea panesidaa.

²⁴ Mał carea Ācōrēba iduaribisia ādji soba cadjirua o quīrā Ɂada odamārēā. Mał bērā ādjirāba mīā perada o panesidaa. ²⁵ Wārā Ācōrēda igaradapeda sewadɁa ēpē panesidaa. Ācōrēba ne jūmada odamīna idji cāyābara idjia odadɁa ēpē panesidaa idjaba bia bedea panesidaa. BaribaɁa dadjirāba ababe ĀcōrēbaɁa ewariza bia bedeadida panā. Bia Ɂa māwā baida. §

²⁶ Ādjirāba sewada ēpēpedada bērā Ācōrēba iduaribisia mīā perada odamārēā. Wērāra umaquīrā ume baida Ɂada idu Ɂadapeda abarica wērā ume panesidaa. ²⁷ Ara mał quīrāca umaquīrāra wērā ume baida Ɂada idu Ɂadapeda abarica umaquīrāda dji awuadapeda mīā perada o panesidaa. Mał cadjirua o panā carea Ācōrēba ādjirāra cawa oya idjia cawa oida Ɂa quīrāca.

²⁸ Ādjirāba Ācōrēra igarapedada bērā idjia iduaribisia crīcha cadjiruada ēpēnapeda mīā oiē beada o pananamārēā. ²⁹ Ne jūma cadjiruada obadaa. Mīā peraida Ɂada obadaa, ne jūma awuabadaa, djārāra biē obadaa, djārāba eroɁa carea biē crīchabadaa, mīā beabadaa, caicayabadaa, djārā cūrūgabadaa, djārā biē jarabadaa, idjaba nēbaɁa obadaa. ³⁰ Djārā ēcarraare biē bedēabadaa, Ācōrēra quīrāmabadaa, idjaba djārā quīrāpita biē bedēabadaa. Ādjirāra dji biara beada abadaa idjaba dji dromaana abadaa. Djārā biē odi carea jaɁabadaa. Ādji djibari bedeara jānacaa. ³¹ CawaɁa zarea beaa. Ādjia beada Ɂapēdadara odacaa. Quīrā neē beaa, ādji biē odara quīrādoadacaa idjaba djārāra quīrā djuburiadacaa.* ³² Ādjirāba bio cawa panā Ācōrēba māwā o beara bio cawa oida. † BaribaɁa ara māwā o nīnaa idjaba dewarārāba abari quīrāca cadjirua obadade bia crīchabadaa.

2*Ācōrēba cawa oidebema*

¹ Małba ni abaɁa crīchaiē Ɂa Ācōrē quīrāpita bedeade Ɂāēda. Dji jipaara o Ɂada a Ɂa bida māwā crīchaiē Ɂa. Djārāba cadjirua o Ɂada jarabaɁade ara idjida jara Ɂa, idjia bida abari quīrāca obari bērā. ² Dadjirāba cawa panā jūma cadjirua o beara Ācōrēba jipa cawa obarida. ³ Mał bērā djārāba cadjirua o Ɂada abaɁa jaraibaɁa, baribaɁa abarica o ɁabaɁa, idjia crīchaiē Ɂa Ācōrēba cawa oēda. ⁴ Māwā crīcha Ɂaba igara Ɂa Ācōrēba quīrā djuburia Ɂādebemada, jūma droa Ɂādebemada, idjaba cadjirua oā isabe cawa ocadebemada. Idjia adua Ɂa Ācōrēba māwā bio quīrā djuburia Ɂada cadjiruada igarapeda idjima zemārēā.

⁵ BaribaɁa cawaɁa zarea Ɂa bērā idjia cadjiruada igaracaa Ācōrēmaa ze amaaba. Mał carea Ācōrēba cawa oi ewaride idji quīrūbideba wetara cawa oya. Mał ewaride Ācōrēba unubijaya sāvā jūmarāda jipa cawa oida. ⁶ Idjia jūmarāda diaya ādjia opedada quīrāca. ⁷ CawaɁa biada o panā Ācōrēba ādjida bia unumārēā, bia jaramārēā, idjaba ewariza idji ume zocai Ɂamārēā. Mał ēberārāra Ācōrēba wārāda Ɂaya ewariza idji ume zocai pananamārēā. ⁸ BaribaɁa cawaɁa crīcha biē Ɂādeba djārā cāyābara biara Ɂeadi carea jaɁabadaa. Mał bērā wārā bedeara jā quīrānacaa idjaba cadjiruada obadaa. Mał ēberārāra Ācōrēba idji quīrūbideba bio cawa oya. ⁹ Idjia cawa obaɁade jūma cadjirua o beara bia mīga beadia idjaba sopua beadia. Judiorāda, judiorāé sida māwā beadia.* ¹⁰ BaribaɁa jūma bio o beara Ācōrēba bia unuya, bia jaraya, idjaba necai Ɂaya. Judiorāda, judiorāé sida māwā oya. ¹¹ Ācōrēba ēberārāra jūmaena abari quīrāca jipa cawa oya.

§ 1:25 Bia Ɂa māwā baida. Griego bedeade Ɂa Ɂa: “Amén.” * 1:31 Ādji biē odara quīrādoadacaa. Griego bedeade ebuda Ɂāē. † 1:32 Ācōrēba māwā o beara bio cawa oida. Griego bedeade nāwā Ɂa Ɂa: “Ācōrēba jara Ɂa crīcha māwā o beara beudida panāda.” * 2:9 Judiorāda, judiorāé sida. Griego bedeade nāwā Ɂa Ɂa: “Nāārā judiorāda, małare judiorāé sida.”

¹² Ācōrēba Moisea diada ley adua beaba cadjiruara obada bēřā maļ leyra adua panamīna Ācōrēba cawa oya. Idjaba maļ ley cawa beaba cadjiruara obada bēřā Ācōrēba ara maļ leydeba cawa oya. ¹³ Ley ūrī pananeba ēberārāra Ācōrē quīrāpita jipa beaēa, ātebala ģjā o pananeba Ācōrē quīrāpita jipa beaa. ¹⁴ Judiorāēba maļ leyra adua panamīna ādji crīchadeba maļ leyba jara ba quīrāca edaude obadaa. Māwā unubibadaa biada, cadjirua sīda cawa panada. ¹⁵ Ara ādjia o pananeba unubi panla maļ leyba jara bala soēba cawa panada. Ādji crīchade cawa panla biada wa cadjiruada o panada, bedeade panada wa bedeade panāda. ¹⁶ Jūmarāba ādji sođe mēřā eropanara Ācōrēba cawa oi ewarīde Jesucritodeba cawa oya. Māwāya bedeade bia māla jaradia bala jara ba quīrāca.

Ācōrēba Moisea diada leydeba judiorāra jipa beadaēa

¹⁷ Bārā judiorāba dji biarāana abadaa. Ācōrēra biara cawa panana abadaa. Crīcha panla ēdrādīda Ācōrēba Moisea diada leyra cawa panla bēřā. ¹⁸ Maļ leyra eropanla bēřā cawa panla Ācōrēba cārēda quīrā ģada idjaba cārēda jipa ģada. ¹⁹ Bārāba crīcha panla Ācōrē adua bearāa poya bia jaradia pananida dauberrea bea jipa edebada quīrāca, pāimane bea ānaanaa edebada quīrāca. ²⁰ Ācōrēba Moisea diada leyra eropanla bēřā crīcha panla jūma necawaada eropanada idjaba wārā bedeade sīda cawa panada. Maļ bēřā crīcha panla crīcha neē bearāa, wađi bio adua bearāa bīda poya jaradia pananida. ²¹ Bārāba dewararāa jaradia panabala, ģcārē cārēā ara bāduba jaradiadaē? Bārāba jaradiabadaa ne drāacara ģada. Baribala bārāra ne drāabadaa. ²² Bārāba jaradiabadaa daunemacara ģada. Baribala bārāra daunemabadaa. Bārāba quīrānacaa ģawaba oda ācōrēba bia bedeadeida. Baribala ģawaba oda ācōrē dedebema nebiada drāabadaa. ²³ Ācōrēba Moisea diada leyra bārāba bio cawa panana abadaa. Baribala maļ leyba jara ba ģjānaē panla bēřā, bārā carea dewararāba Ācōrēnebemada biē bedeabadaa. ²⁴ Maļ carea Ācōrē Bedeade nāwā bā bala: “Judiorāēba Ācōrēra biē jarabadaa bārāba biē obada carea.”†

²⁵ Ācōrēba Moisea diada leyra bārāba ģjā osidara, bārā cacua wēāgođada bia bala Ācōrē ēberārā bēřā. Baribala maļ leyra ģjā odaēbala, bārāra Ācōrē quīrāpita cacua wēāgoē bea quīrāca panla.‡ ²⁶ Maļne judioēba maļ leyra ģjā o bala, cacua wēāgoē bāmīna Ācōrē quīrāpita cacua wēāgo bala quīrāca bala. ²⁷ Bārā judiorāra cacua wēāgobadaa unubīdi carea Ācōrē ēberārāda. Idjaba Ācōrēba Moisea diada leyda cawa panla. Baribala maļ leyra ģjā odaē panla. Maļ bēřā cacua wēāgoē bala maļ leyra ģjā oibala, cawabiya bārāra judiorāmīna bedeade panada. ²⁸ Judio arara ababe naļ djaradeba māwā bala. Idjaba cacua wēāgođa arara naļ djaradebemaēa.§ ²⁹ Ātebala sođe jipa bala Ācōrēmaarā judio araa. Sođe jipa bādara Ācōrēmaarā cacua wēāgođa araa. Ācōrē Jaureba māwā jipa balaria.* Ācōrēba Moisea diada ley ēpē badeba jipa baēa. Sođe jipa bala ēberārāba bia jaradacamīna Ācōrēba bia jarabaria.

3

¹ Māla māwā jara ba bēřā bārāba crīcha panalsicada judiora Ācōrē quīrāpita mācuaē ģada. Crīcha panalsicada cacua wēāgo bala sīda mācuaē ģada. ² Māwāēa. Ne zocārāneba judiorāra dji biarāa. Naārā māla jaraya māwā panada Ācōrēba idji bedeara ādjirāa diada bēřā. ³ Māwāmīna ācala ādjirānebemaba idji bedeara ģjānaē basīa. ģMaļla carea Ācōrēba oi jaradara oēca? ⁴ Māwāēa. Ācōrēba oi jaradara wārāda jūma oya. ēberārāra jūmaena sewaida beamīna Ācōrēba bedeade aba bala. Idji Bedeade nāwā bā bala: Bala bedeabalađe jūmarāba cawađia bala jara bala jipa bala; ababala ba biē jarabalađe bala cawabiya bala jipa bala.*

⁵ Māra bedeaya ēberārā bedeabada quīrāca. ģcala jarabadaa cadjirua o panane Ācōrēra jipa ģada ebuda unubibadada. Maļne Ācōrēba cawa oibala, idjira jipa balaana abadaa. ģDji māwā jara panla cārēda jaradi? ģJaradiā Ācōrēra jipa balaēda cadjirua o beara cawa oi bēřā? ⁶ ģwārāda māwāēa! Ācōrēda jipa balaēba, ģsāwā naļ ējūnebemarāra jipa cawa ocaſi? ⁷ ģcala jarabadaa sewa o pananeba Ācōrēra sewa ocađe ebuda unubibadada. Crīchabadaa ādjia sewa o panla carea ēberārāba Ācōrēra auđuara bia bedeadeida. Maļ bēřā ādjimaarā Ācōrēba cawa oiē bala. ⁸ Māwāra ģdadjirāba auđuara cadjiruada ođida panla

† 2:24 Isaia 52:5; Ezequiel 36:20-23. ‡ 2:25 Cacua wēāgoē bea. Maļba jara bala: “Ācōrē ēberārāēa.” § 2:28 Judio araa idjaba cacua wēāgođa araa. Maļba jara bala: “Ācōrē ēberārāa.” * 2:29 Jeremia 4:4; Ezequiel 36:26-27. * 3:4 Salmo 51:4.

ēberārāba Ācōrēa auduara bia bedeadamārēā? ΛCΛΓΛβα ādji crīcha cadjiruadeba jarabadaa daiba māwā jaradia panada. Māwā jara beara Ācōrēba wārāda biē bΛida bΛa.

Ēberā jipa bΛara neēa

⁹ Maļ bērā ζcārēda jaradi? ζJaradica dai judiorāda dewararā cāyābara biara beada? jMāwāéa! Mļa naļ cartade cawabisia judiorāba, judiorāé bida cadjiruara obadada.

¹⁰ MaļgΛdebemada Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa:

Ēberā jipa bΛara ni aba bida neēa.

¹¹ Ni abaΛba adua bΛa cārēda jipa bΛada. Ni abaΛba Ācōrēra jΛΓΛca.

¹² Jūmarāba Ācōrēra igarasidaa. Jūmarāda Ācōrē quīrāpita biē panesidaa.

Ni abaΛba biada ocaa. Bia o bΛara ni aba bida neēa.†

¹³ Ādjia cadjirua bedeadadara beuda uria ewa nūmΛ quīrāca bΛa. Ādji iteba sewada obadaa.‡

Ādjia jara panΛneba djārāra biē obadaa damaba cabΛΓΛ quīrāca.§

¹⁴ Djārā quīrāma panΛneba ādji iteba biē jarabadaa.*

¹⁵ Baridua carea mīā beabadaa.

¹⁶ Ādji wābΛdaza djārā bia pananada ārīnapeda bia mīgābībadaa.

¹⁷ Djārā ume necai beadira adua panΛ.†

¹⁸ Ni maārī bida Ācōrēra wayadacaa.‡

¹⁹ Maļ bedea Ācōrē leyde bΛara dji ley ēpē bearāa jara bΛa. Māwā ni abaΛba poya jaradaēa cadjirua neē bΛada. Maļ leydeba cawa panΛa jūma naļ ējūānebemarāra Ācōrē quīrāpita bedeade panada. ²⁰ Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley ījā o bΛdeba ni abaΛda Ācōrē quīrāpita jipa baēa. Maļ leyba cawabi bΛa dadjia cadjiruada obadada.

Ācōrēba Jesucritodeba ēberārā jipa unubaria

²¹ BaribΛΓΛ idira Ācōrēba cawabisia maļ ley odaēne sāwā ēberārāra jipa unubarida. Ācōrēba Moisea diada leyde idjaba Ācōrēneba bedeadadarāba bΛpedada cartade bida maļnebemada bΛ bΛa. ²² AbaΛba Jesucritoda ījāsira Ācōrēba idjira jipa unubaria. Jesu ījābΛdara idjia jūma māwā jipa unubaria. Ni abaΛda quīrā awara unucaa. ²³ Wārāda jūmarāba cadjiruada obadaa. Maļ bērā Ācōrē biya quīrudebemada āi beaa. ²⁴ BaribΛΓΛ Ācōrēba ni cārē sida obiēne idji biadeba ēberāra jipa unubaria. Māwā unubaria Jesucritoba idji beudadeba cadjiruadebemada ēdrl bΛda bērā. ²⁵ Ācōrēba Jesucritora bΛasia cadjirua carea beumārēā. Dadjirā carea idji oara erozoasia. Maļ ījābΛdade Ācōrēba dadji cadjiruara quīrādoabaria. Jesucrito dadjirā cadjirua opedadara Ācōrēba jūma droa bΛdeba cawa oē bΛasia. ²⁶ BaribΛΓΛ idira Jesucritodeba Ācōrēba cadjiruara jūma jipa cawa obaria. Maļ bērā Ācōrēba Jesu ījābΛdara jūma jipa unubaria. Māwā ebuda bΛa Ācōrēra ne jūmane jipa bΛda.

²⁷ Maļ bērā ζcārēā ara dadjidebemada bia bedeadā? Poya bia bedeadāēa. ζsāwāēā? Poya bia bedeadāēa, Ācōrēba Moisea diada ley ījā o panΛneba idji quīrāpita jipa panΛē bērā, ātebΛrΛ Jesu ījā panΛneba dadjirāra idji quīrāpita jipa panΛa. ²⁸ Dadjirāba jaradia panΛa Jesuda ījā panΛ bērā Ācōrēba dadjirāra jipa unubarida. Ācōrēba Moisea diada ley ījā o panΛneba dadjirāra idji quīrāpita jipa beadacaa.

²⁹⁻³⁰ ζĀcōrēra ababe judiorā Ācōrēca? ζIdjira judiorāé Ācōrēēca? Wārāda Ācōrēra ababΛrΛ bΛ bērā idjaba judiorāé Ācōrēa. Idjia jūma Jesu ījābΛdara jipa unubaria. Cacia wēāgo beaba, cacua wēāgoē bea bida Jesuda ījāsīdara jipa unubaria. ³¹ Jesuda ījā panΛ bērā ζĀcōrēba Moisea diada leyra igara panΛca? Māwāēā, ātebΛrΛ maļ leyba jara bΛara obadaa.

4

AbrahaΛba Ācōrē ījāna

¹ ζCārēda jaradi drōā naēnabema AbrahaΛnebemada? ζsāwā Ācōrēba jipa unusi?

² AbrahaΛba ne bia o bΛdeba Ācōrē quīrāpita jipa badabara, ara idjidebemada poya bia bedecasia. BaribΛΓΛ wārā arada ni cārē sida oē bΛasia Ācōrē quīrāpita bia bedei carea.

³ Ācōrē Bedeade nāwā jara bΛa: “AbrahaΛba Ācōrēra ījāsia. Maļ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.*” ⁴ AbaΛba trajuda oibΛrΛ, idjia edabΛrΛra bari edaēa, ātebΛrΛ idji trajubari dji boroba diaya. ⁵ BaribΛΓΛ Ācōrē quīrāpita jipa bai carea ne oē bΛba Ācōrēda ījābΛrΛ, Ācōrēba

† 3:12 Salmo 14:1-3. ‡ 3:13 Salmo 5:9. § 3:13 Salmo 140:3. * 3:14 Salmo 10:7. † 3:17 Isaia 59:7-8.

‡ 3:18 Salmo 36:1. * 4:3 Genesi 15:6.

mañ ēberāra jipa unuya. Cadjirua o ðeaba Ācōrēda ĩjāsīdara Ācōrēba jipa unubaria. ⁶ Ara mañ quĩrāca Daviba jarasia: Ācōrē quĩrāpita jipa ðai carea ne oē ðara Ācōrēba jipa unusiria bio bia ðaya. ⁷ Nāwā jarasia:

Ēberārāba Ācōrē ley ĩjā odaē pananada idjaba cadjirua opeðadada Ācōrēba quĩrādoasira bio bia panania.

⁸ Ēberāba cadjirua oda carea Ācōrēba bedeade ðāēana aibara, mañ ēberāra bio bia ðaya.[†]

⁹ Mañba çababe cacua wēāgo ðeadra bio bia pananica? ÇCacua wēāgoē ðea sida bio bia pananaēca? Daiba jarasīdaa Abrahañba Ācōrēra ĩjāna bēra Ācōrēba idjira jipa unusida.

¹⁰ Baribağa çĀcōrēba idjira sālbe jipa unusi? ÇJipa unusica idji cacua wēāgodacarea wa wēāgoi naēna? Wārāda idji cacua wēāgoi naēna Ācōrēba idjira jipa unusia. ¹¹ Abrahañba Ācōrēra ĩjāna bēra, cacua wēāgoē ðadamīna Ācōrēba idjira jipa unusia. Mañ cawabi carea Abrahañba ĩrūare idji cacuara wēāgosia.[‡] Cacua wēāgoē ðeaba Ācōrēda ĩjānibağa, Abrahañra ādjirā zezaa, abari quĩrāca ĩjā pananeba Ācōrēba jipa unu ða bēra. ¹² Idjaba Abrahañba idji cacua wēāgoi naēna ĩjā ðada quĩrāca cacua wēāgo ðeaba ĩjānibağa Abrahañra ādjirā zezaa.

¹³ Ācōrēba Abrahañba, idjīðeaba zedī ēberārāba ðida nañ ējūāra diayada asia. Baribağa māwā jaraē basīa Abrahañba idji leyda ĩjā oda bēra. Ātebağa māwā jarasia Abrahañra jipa ununa bēra. Māwā jipa unusia Abrahañba idjida ĩjāna bēra. ¹⁴ Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā o ðeaba Ācōrēba diai jaradara edabadabara, dadji quĩrābe Critora ĩjā panacasīdaa idjaba Ācōrēba diai jaradara edadaē bacasia. ¹⁵ Mañ leyðeba Ācōrēba cawa oya. Wārāda leyda neē ðadabara, dadjirāra mañ ley igarabada carea bedeade pananaē bacasia.

¹⁶ Ācōrēba diai jaradara dadjirāba edadīa idjida ĩjā panā bēra. Ācōrēba idji biadeba mañra bari dia ða. Mañ bēra ĩjūma Abrahañ ēberārāba mañra wārāda edadīa. Ācōrēba Moisea diada leyðeba panāba Ācōrēda ĩjā panābağa mañra edadīa. Baribağa ababe ādjiabağa edadaēa, ātebağa judiorāē ðida Abrahañ quĩrāca Ācōrēda ĩjānibağa edadīa. Māwā Abrahañra ĩjūma dadjirā, dji Ācōrē ĩjā ðea zezaa. ¹⁷ Ācōrē Bedeade nāwā ðā ða: “Mā ðara ðasia zocārā puru ðea zezaa ðamārēā.”[§] Wārāda Ācōrē quĩrāpita Abrahañra ĩjūma dadjirā, dji Ācōrē ĩjā ðea zezaa. Ācōrēba beupeðadara ĩrēbabīaria idjaba ne neēnebemada obaria. Ara mañ Ācōrēda Abrahañba ĩjā basia.

¹⁸ Ācōrēba nāwā jarasia: “Ðadeba yōðadarāda zocārā duanania.”^{*} Abrahañba poya warra unuēda cawa ðamīna ĩjāsīa Ācōrēba warra unubida idjia jarada quĩrāca. Māwā ĩjā ðadeba zocārā puru ðea zezaa ðesia Ācōrēba jarada quĩrāca. ¹⁹ Warra unui carea ĩjūmawāyā drōāda ðamīna Abrahañba mağara waðībīda bio ĩjā basia. Idjira berara cien poa basia. Idji quima Sara sida warra tocada cawa ðamīna Abrahañba waðībīda bio ĩjā basia. ²⁰ Idjia ni mañri ðida crīchaē basīa Ācōrēba diai jaradara diaēda. Ātebağa sodeba wārāda bio ĩjā basia idjaba Ācōrēba bia bedeabadjia. ²¹ Idjia cawa basia Ācōrēba oi jaradara wārāda ĩjūma poya oida. ²² Abrahañba māwā ĩjāna bēra Ācōrēba jipa unusia.[†] ²³ Ācōrē Bedeade māwā ðā ða. Baribağa mañ bedeara ababe idjīðebemada ðeada ðāēa. ²⁴ Ātebağa dadjirānebema sida ðeada ða, dadjirāba ĩjā pananeba Ācōrēba jipa unu ða bēra. Ācōrēba dadji Boro Jesura ðeu ðadada ĩrēbabīaria. Ara mañ Ācōrēda dadjirāba ĩjā panā. ²⁵ Idjia Jesura basia dadjirā cadjirua carea beumārēā. Mañbe ðeu ðadada ĩrēbabīasia dadjirāra idji quĩrāpita jipa ðai carea.

5

Jesudeba dadjirāra Ācōrē ume necai duanāa

¹ Jesucritoda ĩjā panā bēra Ācōrēba dadjirāra jipa unu ða. Mañ bēra dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrē ume necai duanāa. ² Mañ awara Jesucrito ĩjā panā bēra Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ewariza carebabaria. Idjaba ðasrida panāa cawa panā bēra Ācōrē biya quĩruðebemada edadīda. ³ Mañ awara dadjirā bia mīga panane ðasrida panabadaa cawa panā bēra mağaðeaba biara droa cawaðīda. ⁴ Mañ droa pananeba cawa panāa Ācōrēba dadjirāra bia unu ðada. Mağaðeaba cawa panāa Ācōrē bia quĩruðebemada edadīda. ⁵ Mañra sewaēa, ātebağa wārāda edadīa. Māwā cawa panāa Ācōrēba idji Jaureda dadjirāa diada bēra. Idji Jauredeba dadjirā sode cawabi ða dadjirāra wārāda bio quĩrā ðada.

⁶ Dadjirā cadjiruadebemada poya ēdradaē panasidade Ācōrēba ðada ewarīde Critora dadjirā dji cadjiruārā carea beusia. ⁷ Zarea ða ēberā jipa ða carea añaaba ara idjida idu

[†] 4:8 Salmo 32:1-2. [‡] 4:11 Genesi capítulo 17. [§] 4:17 Genesi 17:5. ^{*} 4:18 Genesi 15:5. [†] 4:22 Genesi 15:6.

beabida. Āibērā ēberā bia carea abaaba ara idjida idu beabiscada. ⁸ Baribaḡa Ācōrēba dadjirāra bio quīrā bāda unubisia wadi cadjiruade panane Critora dadjirā carea beuda bēra. ⁹ Crito oa erozoadebeba Ācōrēba dadjirāra jipa unu baa. Maā bēra Critodeba dadjirāra Ācōrēba cawa oidebemada wārāda ēdrādia. ¹⁰ Dadjirā wadibida Ācōrē ume dji quīrūda beaside idji Warra beudadeba dadjirāra idji ume bia basia. Māwā dadjirāra wārāda ēdrādia Critora zocai bā bēra. ¹¹ Maā awara dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrē ume bia panā bēra idjideba Ācōrē ume basrida panāa.

Adaā idjaba Crito

¹² Ēberā abaabeba cadjiruara naā ējūāne zesia. Idjaba maā cadjiruadeba dadji beudira zesia. Jūmarāba cadjiruada obada bēra beubadaa. ¹³ Ācōrēba Moisea idji ley diai naēna ēberārāba naā ējūāne cadjiruara obadjidaa. Baribaḡa maā ley neē bāda bēra jaraca basia ēberāba cadjirua o panā carea bedeade panāda. ¹⁴ Māwāmīna Adaā ewarideba aba Moise ewaridā ēberārāda beusidaa cadjiruara obadjida bēra. Baribaḡa Adaāba cadjirua oda quīrāca odaē basia. Adaāba igarasia Ācōrēba idjia ebuā jaradara baribaḡa ādjirāba māwā odaē basia.

Adaāneba jūmarāda biē panena quīrāca dji zeida badadeba jūmarāda poya bia panesidaa.* ¹⁵⁻¹⁶ Wārāda ēberā abaaba cadjirua oda carea jūmarāda beusidaa. Baribaḡa ēberā abaabeba Ācōrēba idji biadeba zocai baida bari diasia jūmarāda zocai beadamārēā.† Jesucritoba idji biadeba dadjirā itea odāra Adaāba cadjirua odadeba zeda cāyābara abāra bāa. Maā bēra Ācōrēba bari dia bāra Adaāba cadjirua odadeba zeda quīrāca bāēa. Maā awara Adaāba cadjirua ababe oda carea Ācōrēba cawa opeāda jūmarāda bedeade panāana asia. Baribaḡa ēberārāba cadjiruada zocārā opeādamīna Ācōrēba ni cārē sida obiēne idji biadeba ādjirāra jipa unubaria. ¹⁷ Wārāda ēberā abaaba cadjirua odadeba jūmarāda beubadaa. Baribaḡa dewara ēberāda bāa, Jesucritoda. Idjideba Ācōrēba ni cārē sida obiēne ēberārāra jipa unubaria. Idji biadeba bio carebabaria. Ācōrēba māwā erobāra Jesucritodeba ewariza idji ume zocai panania.

¹⁸ Wārāda ēberā abaaba cadjirua oda carea Ācōrēba cawa opeāda jūmarāda bedeade panāana asia. Idjaba ēberā abaaba jipa oda carea Ācōrēba jūmarāda poya jipa unuya ewariza idji ume zocai pananamārēā. ¹⁹ Wārāda ēberā abaaba Ācōrēba jaradara iā odaē bēra zocārā ēberāra dji cadjiruarāda panesidaa. Idjaba ēberā abaaba jūma iā oda bēra zocārā ēberāra Ācōrēba jipa unuya.

²⁰ Ācōrēba Moisea idji leyra diasia ēberārāba cawadamārēā cadjiruara zocārā obadada. Baribaḡa ēberārāba cadjiruara biara osidade Ācōrēba idji biadeba biara quīrā djaburiasia. ²¹ Wārāda ēberārāba cadjiruada obada bēra beubadaa. Baribaḡa Ācōrēba idji biadeba ēberārāra jipa unubaria dadjirā Boro Jesucritodeba ewariza idji ume zocai pananamārēā.

6

Cadjiruadebema ēdrapedada

¹ ¿Maānebemada sāwā crīcha panā? ¿Dadjirāra wadibida cadjiruade nībadica Ācōrēba idji biadeba biara quīrā djaburiamārēā? ² ¿Wārāda māwā odiē panā! Dadjirāra cadjiruadebemada beusidaa. Maā bēra ¿sāwā cadjiruade nībadi? ³⁻⁴ Bārāba cawa panā borocuesidade unubisidada Crito ume ābaa panada. Māwā unubisidaa idji ume beusidada idjaba jousidada. Maābe dadjirā Zea Ācōrēba idji abāa waiabāa bādeba Crito lrēbabida quīrāca dadjirā sida lrēbabisia zocai bai djiwidide nībadamārēā.

⁵ Dadjirāra Crito ume beusida bēra idji lrēbada quīrāca zocai bai djiwidide nībadia. ⁶ Dadjirāba cawa panā dadji crīcha drōāra beusida Crito ume crude cachida quīrāca. Māwābāḡa dadjirā crīcha drōāba naā cacuaba cadjirua o quīrā bāda waa poya obiēa. Dadjirāra waa cadjirua nezocarāēa. ⁷ Wārāda abaada Crito ume ābaa beusibaḡa, cadjiruadebemada ēdrasia.*

⁸ Dadjirāra Crito ume ābaa beupedada bēra iā panā idji ume zocai pananida. ⁹ Dadjirāba cawa panā Critora beu badada lrēbada bēra waa beuēda. Beuba idjira waa poyaēa. ¹⁰ Crito barima aba beudaba jūma cadjiruada poyasia. Idjira waa beuēa ātebāḡa Ācōrē itea zocai bāa. ¹¹ Ara maā quīrāca cawadida panā bārāra cadjiruadebemada beusidada idjaba dadjirā Boro Jesudeba Ācōrē itea zocai panada.

* 5:14 Griego bedeade nāwā bā bāa: "Adaāra dji zeida bāda quīrāca basia." † 5:15-16 Jūmarā. Griego bedeade bā bāa

"zocārā." * 6:7 Cadjiruadebemada ēdrasia. Griego bedeade maāba idjaba jara bāa: "Cadjirua o bādebemada Ācōrēba jipa basia."

¹²Maḷ bĕrā cadjiruara idu bārā boro babirānada. Māwā bārā cacua beuida ḅaba cadjirua o quīrīā ḅada odaēa. ¹³Bārā cacuaa idu cadjiruara obirānada. Āteḅaḅa ara bādjida Ācōrēa diadada. Bārāra cadjiruade beu pananada Ācōrē itea zocai panesidaa. Maḷ bĕrā bārā cacuada Ācōrēa diadada jipa odi carea. ¹⁴Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdḅa ḅada bĕrā idjaba Ācōrēba Moisea diada leydeba panāē bĕrā, cadjiruara bārā boroda ḅaiē ḅa.

Jipa odidebema

¹⁵¿Maḷnebemada sāwā crīcha panā? Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ēdḅa edada bĕrā idjaba dadjirāra Moisea diada leydeba panāē bĕrā ¿cadjiruada odida panāca? ¡Māwāēa! ¹⁶Bārāba cawa panāa ara bādjida djārā nezocada beadi carea diaēiḅaḅa, dji boroba jarabāḅa, jūma ījā odida panāa. Ara maḷ quīrāca bārāba cadjiruara bārā boroda ḅadiḅaḅa, cadjiruara odapeḅa beudia. Baribāḅa Ācōrēda bārā boroda ḅadiḅaḅa, idji beḅea ījā obadae jipa nīḅadia. ¹⁷Naēna bārāra cadjirua nezocarā basia. Baribāḅa jūma Ācōrēnebema jaradiapedadara sodeba ījā o panā bĕrā mḅa Ācōrēa bia ḅada abaria. ¹⁸Bārāra cadjiruadebemada ēdḅapeḅa Ācōrē nezocarāda panesidaa jipa odi carea.

¹⁹Mḅa māwā nezocadebemada beḅea ḅa naḷ crīchada jaradiai carea. Ara bādjideba cawaḅida zarea ḅa bĕrā māwā jaradia ḅa. Wārāda naēna bārāba ara bādjida ḅasidaa cadjirua nezocada beadi carea. Māwā bārāba mīā peraidebemada, jūma cadjirua sida ewariza wetara o panabadjidaa. Baribāḅa idira Ācōrē nezocarā bĕrā ara bādjida ḅadada jipa odi carea. Māwāḅaḅa Ācōrē itea bia beadia. ²⁰Bārāra cadjirua nezocarā baside jipa odida crīchada basia. ²¹Baribāḅa cadjirua o panāneba ¿cārē biada edasida? ¿Māwā o panāna carea idira quīrā pera panāēca? Cadjirua o panā carea ēberārāra beudia. ²²Idira bārāra cadjiruadebemada ēdḅapeḅa bĕrā Ācōrē nezocada panesidaa. Māwā bārāra Ācōrē itea bia panesidaa. Maḷ bĕrā idji ume ewariza zocai panania. ²³Wārāda cadjirua o panā carea ēberārāra beudia. Baribāḅa dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrēba ewariza zocai baida bari dia ḅa.

7

Mīa amacara panā leydeba Pauloba jaradiada

¹Djabarā, Ācōrēba Moisea diada leyra cawa panā bĕrā maḷ leydeba mḅa bārāba beḅeaya. Bārāba cawa panāa ababe zocai pananeḅaḅa dadjirāra maḷ leydeba panāda. ²⁻³Naḷ quīrāca ḅa. Maḷ leyba jara ḅa wĕrā quima bara ḅara idji quima zocai ḅade idji ume baida ḅa. Idji quima waḅi zocai ḅade maḷ wĕrāba dewara umaquīrāda edaiḅaḅa, leyba jara ḅa wĕrāra daunemasida. Baribāḅa idji quimada beusira wĕrāra idji quima ume baida ḅa leydebemada ēdḅasia. Maḷne idjia dewara umaquīrāda edaiḅaḅa, daunemaē ḅa.

⁴Djabarā, ara maḷ quīrāca Crito beudadeba bārāra Ācōrēba Moisea diada leydebemada beusidaa. Māwā dewaradeba poya panania. Idira bārāra Crito dji xḅeḅadea. Idjideba panā bĕrā Ācōrē itea poya bia odia. ⁵Dadjirāra naḷ djaraba o quīrīā ḅadeba nīḅasidae Ācōrēba Moisea diada leyba jara ḅa carea wetara cadjiruada o quīrīāsidaa. Maḷne cadjirua o panā carea beudida panasidaa.* ⁶Baribāḅa Ācōrēba Moisea diada leydeba pananada dadjirāra ēdḅasidaa. Maḷ leydebemada beusida bĕrā idira Ācōrēra idji Jauredeba epēnia. Waa crīchadaēa Moiseba ḅada leydeba epēnida.

Cadjirua o quīrīā ḅadebema

⁷¿Maḷnebemada sāwā crīcha panā? ¿Ācōrēba Moisea diada leyra cadjiruaca? ¡Māwāēa! Maḷ ley neḅ badabara mḅa adua ḅacasia cārēda cadjiruada. Maḷ leyba djārānera awuarāduada adaēbara, mḅa djārāne awuaira cadjiruada adua ḅacasia.† ⁸Baribāḅa awuarāduada ada bĕrā cadjirua o quīrīā ḅadeba mḅa ne jūmada wetara awuasia. Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley neḅ badabara wetara cadjiruara o quīrīāē ḅacasia.‡ ⁹Naēna maḷ ley adua baside mḅra necai ḅabadjia. Baribāḅa cawaside mḅa cadjiruada o quīrīāsia. Maḷbe cadjirua carea beuida basia. ¹⁰Maḷ ley ījā o ḅadeba mḅra Ācōrē ume ewariza zocai baida basia. Baribāḅa oca bĕrā maḷ leyba cawabisia mḅra beuida ḅada. ¹¹Maḷ leyba jara ḅa carea mḅa cadjiruada wetara o quīrīāsia. Maḷbe cadjiruaba mḅra cūrūgasia crīchamārēā maḷ leydeba jipa baida. Baribāḅa ījā oca bĕrā beuida basia.

¹²Wārāda maḷ leyra Ācōrēne. Maḷ leyba jara ḅara jūma bio bia ḅa, jipa ḅa, idjaba aride ḅa. ¹³Māwāra ¿ley bia ḅaba mḅra beubisica? ¡Māwāēa! Āteḅaḅa cadjirua o ḅa carea mḅra

* 7:5 Beudida panasidaa. Griego beḅeade nāwā ḅa ḅa: “Beudira zau panasidaa.” † 7:7 Exodo 20:17. ‡ 7:8 Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley neḅ badabara wetara cadjiruara o quīrīāē ḅacasia. Griego beḅeade nāwā ḅa ḅa: “Ley neḅne cadjiruara beusia.”

māwā beuida basia. Māra cadjirua o ɓa carea mañ ley bia ɓaba jara ɓaa māra beuida ɓada. Māwā ebuda ɓaa cadjiruara sāwāɓaɓa ɓada. Māra cadjirua o ɓara wārāda bio cadjirua ɓaa.

¹⁴ Dadjirāba cawa panla Ācōrēba Moisea diada leyra Ācōrē Jauredeba zesida. Baribaɓa māra nañ djarade ɓaa. Māra cadjiruaba nēdoda quīrāca ɓaa idji nezocada ɓamārēā. ¹⁵ Māra adua ɓaa cārē cārēā jāwā obarida. Māra ne bia o quīrā ɓara ocaa, ātebaɓa māra cadjirua o quīrā ɓada obaria. ¹⁶ Baribaɓa māra cadjirua o ɓara o quīrā ɓa bēra ebuda ɓaa Ācōrēba Moisea diada leyra māra bio unu ɓada. ¹⁷ Mañ bēra ara mādja quīrā ɓadeba cadjiruara o ɓaēa, ātebaɓa cadjirua mā sode ɓaba māwā obibaria. ¹⁸ Māra cawa ɓaa mā sodera biada neēda. Biara jaraibaɓa, māra nañ djarade ɓa bēra ara mādja quīrā ɓadeba biada poya ocaa. Māra biada o quīrā ɓamīna poya ocaa. ¹⁹ Wārāda māra bio o quīrā ɓara ocaa, ātebaɓa cadjirua o quīrā ɓada obaria. ²⁰ Māra cadjirua o quīrā ɓada o ɓamīna, ara mādja quīrā ɓadeba māwā o ɓaēa. Ātebaɓa cadjirua mā sode ɓaba māwā obi ɓaa.

²¹ Mañ bēra nañda cawa ɓaa: māra biada o quīrā ɓamīna cadjirua mā sode ɓaba cadjiruada obibaria. ²² Wārāda māra sodeba Ācōrē leyra bio bia unu ɓaa. ²³ Māwāmīna dewara crīcha sida mā sode ɓaa. Mañɓa mā preso eroba quīrāca māra cadjiruada obibaria. Māra bio o quīrā ɓara mañ crīchaba idu obi quīrāca ne bia oi crīcha ume djō ɓa quīrāca.

²⁴ ¡Māra mīa djuburi ɓaa! ZCaiba māra ēdra ɓa nañ cacua beuida ɓaba cadjirua o quīrā ɓadebemada? ²⁵ Ababe Ācōrēbaɓa dadjirā Boro Jesucritoeba māra ēdra ɓaya. Mañ carea māra idja bia ɓada aya. Wārāda mā crīchade Ācōrē leyra ijā o quīrā ɓaa, baribaɓa nañ djarade ɓa bēra cadjirua mā sode ɓaba cadjiruada obibaria.

8

Ācōrē Jauredeba nībadidebema

¹⁻² Idira dadjirāra Jesucrito ume panla bēra ni mañrī bida bedeade panlaēa. * Ācōrē Jaureba dadjirā zocai ɓa djiwidida Jesucritoeba diasia. Dadjirāra cadjiruadebemada idjaba beuīdebemada ēdra ɓasia. ³ Ācōrēba Moisea diada leyba dadjirāra cadjiruadebemada poya ēdra ɓaē basia. Nañ djaraba o quīrā ɓadeba nīnaba mañ ley ijā odi cāyābara cadjiruada obadaa. Baribaɓa Ācōrēba idji Warrada diabuesia dadjirā dji cadjiruara quīrāca ɓamārēā. Mañne idji Warrara dadjirā cadjirua carea beusia. Māwā Ācōrēba idji Warradeba dadjirāra cadjiruadebemada ēdra ɓasia. ⁴ Idja māwā osia dadjirāba poya jipa odamārēā idji leyba jara ɓa quīrāca. Idira dadjirāra poya jipa nībaēa nañ djaraba o quīrā ɓadeba nīnaē bēra, ātebaɓa Ācōrē Jauredeba nīna bēra.

⁵ Nañ djaraba o quīrā ɓadeba nīnaba ababe nañ djaraba cadjirua o quīrā ɓadra crīchabadaa. Baribaɓa Ācōrē Jauredeba nīnaba Ācōrē Jaureba quīrā ɓadra crīchabadaa. ⁶ Nañ djaraba o quīrā ɓada ababa crīcha ɓaibaɓa beuya. Baribaɓa Ācōrē Jaureba quīrā ɓada crīcha ɓaibaɓa necai ɓaya idjaba ewariza Ācōrē ume zocai ɓaya. ⁷ Ababa nañ djaraba o quīrā ɓada crīcha ɓaibaɓa, Ācōrē ume dji quīrā. Ācōrē leyra ijā o quīrāēa, ni poya ijā oēa. ⁸ Nañ djaraba o quīrā ɓadeba nīnara Ācōrēba bio unucaa.

⁹ Baribaɓa Ācōrē Jaureda wārāda bārā sode ɓabaɓa, idjideba nīnaa. Nañ djaraba o quīrā ɓadeba nīnaēa. Wārāda Crito Jaure neē ɓara Critoēēa. ¹⁰ Baribaɓa Critoda bārā sode ɓabaɓa, bārā jaurera zocai ɓaa Ācōrēba bārāra jipa unu ɓa bēra. Māwāmīna bārāba cadjirua o panana carea nañ djarade beuīda. ¹¹ Baribaɓa idji Jaureda bārā sode ɓa bēra, idjideba bārā cacua beuida ɓara lrēbabiyā Jesu lrēbabīda quīrāca.

¹² Djabarā, dadjirāra wārāda Ācōrē Jauredeba nībadīda panla. Nañ djaraba o quīrā ɓadeba nībadīē panla. ¹³ Bārāda nañ djaraba o quīrā ɓadeba nībadībaɓa beuīda. Baribaɓa nañ djaraba cadjirua o quīrā ɓada Ācōrē Jauredeba igaradibaɓa, ewariza Ācōrē ume zocai panania. ¹⁴ Jūma Ācōrē Jauredeba nīnara Ācōrē warrarāa. ¹⁵ Bārāba Ācōrē Jaure edasidade nezocada ɓaē basia. Ātebaɓa ɓasia Ācōrē warrarāda beadamārēā. Idjideba ne wayadacaa ātebaɓa Ācōrēa “mā Zeza” abadaa. ¹⁶ Dadjirā sode Ācōrē Jaureba cawabi ɓaa wārāda Ācōrē warrarāda. ¹⁷ Idji warrarā bēra Crito ume ābaa idja erobadebemada edadīa. Dadjirāda wārāda Crito bio mīgada quīrāca bio mīga pananibaɓa, Ācōrēba Crito ume ābaa bio bia ɓaya.

Bajāne bia pananinebema

¹⁸ Dadjirā nañ ewaride bio mīga pananebemada māra mācua crīchacaa, nocoarebema ewaride Ācōrēba dadjirāra bio ɓa bēra. ¹⁹ Ne jūma Ācōrēba ocuadaba quīrā ɓaa idji warrarā bio paneɓadada isabe unubida. ²⁰⁻²¹ Naēna ne jūma Ācōrēba bio ocuadara biē ɓesia.

* **8:1-2** Griego bedeade ʿΑσαγ cartade nañ sida ɓa ɓaa: “Ādjirāra nañ cacuaba cadjirua o quīrā ɓadeba nīnaē bēra, ātebaɓa Ācōrē Jauredeba nīna bēra.”

Baribara iduba mawā biē beē basia, ātebāra Ācōrēba biē basia. Mawā mīna ne jūma biē bedaba jā bā Ācōrēba idji warrarā bia bāi quīrāca bia bāmārēā. Maḷbe wa be awaēa.

²² Dadjirāba cawa panāa wērāba warra tobāraēde puā carea isabe to quīrābarida. Ara maḷ quīrāca ne jūma Ācōrēba ocuadara puādeba beaca bāa. Maḷ carea isabe bia be quīrā bāa. Ācōrēba ocuāda biē beāa ewarideba aba ididāa mawā bāa. ²³ Maḷ awara Ācōrēba dadjirā cacuara bia bāmārēā jā panamisa dadjirā sida puādeba panāa. Idji warrarā edabāraēde mawā oya. Idji Jaureda dadjirā naārā diasia wārāda idji warrarāda cawadāmārēā. ²⁴ Ācōrēba dadjirāra ēdra edāda bēra maḷgāra jāā panāa. Dadjia jāā panāra wadibida neē panāa. Eropānābara ḷcārē cārēā jāā panacasida? ḷcaiba idjia eroḷa edai carea jāā bāi? ²⁵ Baribara dadjirāba jāā panāra wadibida neē panā bēra jūma droa panāneba cawa panāa wārāda edādidā.

²⁶ Maḷ awara ara dadjiduba lbaēē panā bēra Ācōrē Jaureba dadjirāra careba bāa. Wārāda adua panāa sāvā Ācōrēa aride iwidiidida. Baribara Ācōrē Jaureba dadjia poya jaradaca bedēdeba dadjirā carea Ācōrēa iwidiibaria. ²⁷ Maḷne Ācōrē dadji so acābariba idji Jaureba iwidi bāra cawa bāa, idjia quīrā bā quīrāca idjiderā carea iwidiibari bēra.

Ācōrēba ne jūmaneba carebabaria

²⁸ Ācōrēba crīcha bāda quīrāca idji quīrā beāda trāsia. Dadjirāba cawa panāa maḷgārā itea Ācōrēba ne jūmaneba biāda obarida. ²⁹ Idjia naēnaēda cawa basia cairāda idjiderā baida. Ādjirāra basia idji Warra Jesu quīrāca beadāmārēā. Mawā idji Warra Jesura djabarā zocārā panānebemada dji nabemaa. ³⁰ Ācōrēba idji Warra Jesu quīrāca beadāmārēā naēnaēda bāda idjimaa trācuasia. Idjia trācuadara jipa unusia. Idjia jipa ununarāa idji biya quīrūdebemada diaya.

³¹ ḷMaḷgādebemada sāvā crīcha panā? Ācōrēra dadjirāare bā bēra ḷcaiba dadjirāra poyai? ³² Wārāda Ācōrēba idji Warra arada wāgāē basia ātebāra jūma dadjirā carea idu beabisia. Maḷ bēra ḷidjia dadjirā ne jūma biāda Crito ume ābaa diāca? ³³ ḷcaiba Ācōrēa idjia edadarāda poya biē jarai? Ācōrēba dadjirāra jipa unubaria. ³⁴ ḷcaiba dadjirāra bedēde panāna adī? Ni abāba mawā jaradāēa Jesucritora dadjirā carea beuda bēra. Idjira beu bādada lrēbasia. Idira Ācōrē jāwa araare bāa. Mama dadjirā carea Ācōrēa beāda djuburia bāa. ³⁵ ḷcaiba dadjirāra Crito quīrānebemada poya āyā bāi? Ewari zarea zebāraēde, bia mīga panāne, ēberārāba dadjirā biē odi carea ēpē panāne, jarraba zebāraēde, cacuāde jāni carea neē panāne, minijīchiāde panāne, ēberārāba bea quīrā panāne ni abāba dadjirāra Crito quīrānebemada poya āyā bāēa. ³⁶ Ācōrē Bedēde nāvā bā bāa:

Ewariza bā carea daira bea quīrā panāa. Oveja beabāda quīrāca beādidā crīcha panāa.†

³⁷ Baribara Critoba dadjirāra quīrā bāa. Idjideba jūma maḷgāra dadjirāba poyabada. ³⁸⁻³⁹ Maḷ carea māa cawa bāa dadjirāda beudibāra wa zocai panānibāra, Ācōrē quīrānebemada jīga panānaēda. Naḷ ewaride, nubema ewaride bida jīga panānaēa. Idjaba bajānebema nezocarāba, jairāba, dji droa beaba, naḷ dedāde ātāra beaba, naḷ dedāde jewēdaara beaba, ni cārē Ācōrēba odādebema bida dadjirāra idji quīrānebemada poya āyā bādaēa.† Ara maḷ quīrāra dadjirā Boro Jesucritodeba unubisia.

9

Ācōrēba israelerā edada

¹ Māra Critode bēra wārā bedēde jaraya. Sewa oēa. Ācōrē Jaureba mā sode naḷ bedēara wārā arada cawabi bāa. ²⁻³ Naāda jaraya: mā ēberārā judiorā carea ewariza bio sopua babaria. Ādjirāra Ācōrē ume biē panānebemada poya bia bābarā, māda ādjirā cacuabari Critodebemada jīga becasia. ⁴ Ādjirāra Israeldebemaa. Ācōrēba ādjirāra naārā edasia idji warrarāda beadāmārēā.* Idji quīrāwārēā dorrodorroadā ādjirāa unubisia.† Ādji drōā naēnabemarā ume beāda basia.‡ Idji ley sida Moisedēba ādjirāa diasia. Ādjirāa cawabisia idji dede cārēda odida panāda idjaba jūma idjia diai jaradara ādjirā itea basia. ⁵ Ādji drōā naēnabemarāra dji dromarāda beasia. Ādjirāneba Critora naḷ djarade zesia. Idjidra jūmarā Ācōrēa. Idjibāra dadjirāba ewariza bia bedēdidā panāa. Bia bāa mawā baida.

⁶ Māa jarāē bāa Ācōrēba israelerā itea oyāda adara oē bāda. Ātebāra māa jara bāa jūma Israeldeba yōpedadara Ācōrē quīrāpita israelerāēda. ⁷ Idjaba jūma Abrahāneba yōpedadara Ācōrē quīrāpita Abrahā warrarā araēa. Ācōrēba Abrahāa nāvā jarasia: “Māa

† 8:36 Salmo 44:22. ‡ 8:38-39 Jairā. Griego bedēde nāvā bā bāa: “Dji dromarāba, jūma poya beaba.” * 9:4 Exodo 4:22. † 9:4 Exodo 40:34-35. ‡ 9:4 Genesi 12:1-3.

warrarā diai jaradara bΛ warra Isadeba zedia.”⁸ Maλ bedeaba dadjirāa cawabi bΛa jūma Abrahāneba naλ djarade topedadara Ācōrē warrarāeda. Ācōrēba diai jarada warrarādra Abrahā warrarā ara. ⁹ Ācōrēba Abrahā diai jarada bedeara naλga: “Za zei poade ara naλ ewari quīrāca mΛra wayacusa zeya. Maλne Saraba warrada to erobaya.”*

¹⁰⁻¹² Maλ awara Ācōrēba cawabisia idjia eda quīrā bΛda edabarida. Idjaba cawabisia ni abΛada edacada ādjia o panΛa bia unu bΛ bērā ātebΛΛ edabarida idjia trΛna bērā. Nāwā cawabisia: Rebecaba mīgusoda tosia. Dji zezara dadji drōā naēnabema Isa basia. BaribΛΛ maλ warrarā todi naēna idjaba biada ni cadjiruada odi naēna Ācōrēba Rebecaa jarasia: “Dji nabemada dji tēābema jΛwaeda baya.”† ¹³ Maλ carea Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa: “MΛa Jacoboda quīrāisia, maλne Esaura unu amasia.”‡

¹⁴ ¿Maλnebemada sāwā crīcha panΛ? ¿Ācōrēba jipa ocada crīcha panΛca? ¡Māwāéa! ¹⁵ Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

MΛa quīrā djuburia quīrā bΛ ēberāda quīrā djuburiaya idjaba mΛa quīrāneba careba quīrā bΛ ēberāda quīrāneba carebaya.[§]

¹⁶ Wārāda Ācōrēba edabΛΛ ēberāra edacaa maλ ēberāba o bΛda bia unu bΛ bērā ni dji ēberāba māwā quīrā bΛ bērā. ĀtebΛΛ idjia quīrā djuburia quīrā bΛdra edabarida. ¹⁷ Ācōrē Bedeade idjia Egiptodebema boroa jaradada nāwā bΛ bΛa:

MΛa bara dji boroda bΛsia bΛ mīgabi bΛdeba mΛ abΛada unubi carea. Māwā mΛra jūma naλ ējūāne trΛ bΛga baya.*

¹⁸ Maλba cawabi bΛa Ācōrēba abΛada quīrā djuburia quīrā bΛbΛΛ māwā obarida idjaba abΛada cawΛΛ zarea bΛ quīrā bΛbΛΛ māwā bΛbarida.

¹⁹ Maλ bedea carea abΛba nāwā jaraisicada: “Ācōrēba māwā obari bērā ¿cārē cārēā dadjirāra bedeade panΛana a bΛ? ¿Idjia dadjirā bΛda quīrāca panΛeca?” ²⁰ BaribΛΛ dji māwā bedea bΛra ¿cai māwā Ācōrēa bedei carea? Zocoba dji cadaa jaraida bΛca: “BΛa ¿cārē cārēā mΛra jāwā osi?” ²¹ ¿Dji egoro cabariba o quīrā bΛ quīrāca oiē bΛca? ¿Abari egoroba zoco ewari droma careabemada, baridua ewari careabema sida oida bΛeca?

²² Ara maλ quīrāca Ācōrēba o quīrānada osia. Ēberārāba cadjirua o panΛ carea Ācōrēba idji quīrūbideba idjaba idji abΛadeba cawa opeda tabΛ uruade batabueida basia. BaribΛΛ ādjia cadjirua o panΛra jūma droasia. ²³ Māwā droasia idji biya quiru waibΛa bΛdebemada idjia quīrā djuburia bΛ ēberārā cawabi carea. Ādjirāra idjia naēna edasia idji bia quīrudebemada erobeadamārēā. ²⁴ Dadjirāra maλ ēberārānebema. ΛcΛΛ judiorāa idjaba ΛcΛΛra judiorāea. BaribΛΛ Ācōrēba jūma dadjirāra trΛsia. ²⁵ Ācōrēba jaradada Osea cartade nāwā bΛ bΛa:

MΛ puruē badada mΛ puruada aya. MΛa quīrāē bada puruda mΛa quīrā bΛ puruada aya.† ²⁶ Idjaba nāwā bΛ bΛa:

MΛa jarasia bārāra mΛ ēberārāeda.

Māwā jaradama mΛa bārāra mΛ warrarāana aya.‡

²⁷⁻²⁸ Idjaba Isaiaba israelerānebemada nāwā jarasia:

Israelerāra zocārā panΛa pusa ībΛ quīrāca. Māwāmīna ādjirāra zocārāēbe ēdrΛdia dadjirā Boro Ācōrēba naλ ējūāne beara isabe jūma cawa oi bērā.[§]

²⁹ Idjaba maλ naēna Isaiaba nāwā jarasia:

Dadjirā Boro jūma poya bΛba dadji israelerāra ΛcΛΛ zocai bΛdaēbara, Sodomanebemarā, Gomorradebemarā quīrāca ni aba bida neē bacasia.*

Judiorāba Crito ījānaē panΛnebema

³⁰ ¿Maλba cārēda jara bΛ? Judiorāea jΛΛadaca basia Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea. BaribΛΛ Critora ījāpedada bērā Ācōrēba ādjirāra jipa unusia. ³¹ Maλne israelerāba Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea leydeba jΛΛ pananamīna Ācōrēba jipa unuē basia. ³² ¿Cārē cārēā ādjirāra jipa unuē basi? Jipa unuē basia Crito ījāni cāyābara ādjia o panΛneba idji quīrāpita jipa beadi carea jΛΛ panana bērā.† Wārāda ādjirāba Critora ījānaē basia mōgarade tēnedrΛbada quīrāca. ³³ Ācōrē Bedeade maλnebemada nāwā bΛ bΛa:

Ūrīnada. MΛa SiōΛ purude de oi careabema mōgarada bΛbΛΛΛ.‡

§ 9:7 Genesi 21:12. * 9:9 Genesi 18:10,14. † 9:10-12 Genesi 25:23. ‡ 9:13 Malaquia 1:2-3. § 9:15 Exodo 33:19. * 9:17 Exodo 9:16. † 9:25 Osea 2:23. ‡ 9:26 Osea 1:10. § 9:27-28 Isaia 10:22,23. * 9:29 Isaia 1:9. † 9:32 Ādjia o panΛneba. Griego bedeade ΛcΛΛ cartade nāwā bΛ bΛa: “Ācōrēba Moisea diada ley ījā o panΛneba.” ‡ 9:33 SiōΛ purura idjaba Jerusaleā abadaa.

Maḷ mōgarade ēberārāra tēnedrḷadapeda bædia. Baribḷḷ idji ijā ḷḷba idji quīrīābe ijā bæēa. §

10

¹ Djabarā, mḷa soḷeba quīrīā ḷḷa Ācōrēba israelerāra ēdrḷ edaida. Maḷ carea mḷa Ācōrēa iwidiḷ babaria. ² Mḷa jaraya ādjirāba Ācōrēra wārāda ēpē quīrīā panḷda. Māwāmīna Ācōrēba quīrīā ḷḷadēbemada āi crīcha panḷa. ³ Ācōrēba sāvā ēberārā jipa unubarida ādjirāba cawadāca. Maḷda igaradapeda ara ādjia o panḷneba jḷḷ panḷa Ācōrēba quīrīāpita jipa beadi carea. ⁴ Baribḷḷ Crito ijāḷadara Ācōrēba jipa unubarida. Maḷ bērā ley ijā o panḷneba jipa beadi carea waa jḷḷadiē panḷa.

⁵ Moiseba ḷḷasia sāvā ēberārāra Ācōrēba diada leydeba poya jipa beadida. Nāvā ḷḷasia: “Ēberāba naḷ leyba jara ḷḷara ijā o ḷḷaibḷḷ, zocai ḷḷaya.”* ⁶ Baribḷḷ Crito ijāḷḷḷada Ācōrēba jipa unubarida. Maḷ ēberāba jarabaria: “ḷḷa soḷe crīcharādua abaḷda bajānaa wāida ḷḷada Crito naḷ dudaa zebi carea. ⁷ Crīcharādua abaḷda beudarā panabadamaa wāida ḷḷada Crito ḷrēbabi carea.” ⁸ Baribḷḷ Ācōrē Bedeade nāvā ḷḷ ḷḷa: “ḷḷa Ācōrē beḷeara cawaicha ḷḷa. † ḷḷa iteba idji beḷeara jaraida ḷḷa idjaba ḷḷa soḷeba ijāida ḷḷa.” ‡ Idji beḷeara daiba nāvā jaradia panḷa jūmarāba ijānamārēā: ⁹ ḷḷa iteba Jesura jūmarā Boroada aibḷḷ, idjaba Ācōrēba idjira ḷrēbbasida ḷḷa soḷeba ijāibḷḷ, Ācōrēba ēdrḷ edaya. ¹⁰ Wārāda abaḷba soḷeba ijāibḷḷ, Ācōrēba jipa unuya. Iteba Jesura jūmarā Boroada aibḷḷ Ācōrēba ēdrḷ edaya.

¹¹ Ācōrē Bedeade nāvā ḷḷ ḷḷa: “Idji ijā ḷḷba idji quīrīābe ijā bæēa.”§ ¹² Ācōrēra jūmarā Boro bērā judiorāra, judiorāé sida abarica obaria. Idjia quīrā djuburia iwidiḷḷadara bio carebabaria. ¹³ Ācōrē Bedeade nāvā ḷḷ ḷḷa: “Dadjirā Boro Ācōrēa quīrā djuburia iwidiḷḷadara jūma ēdrḷ edaya.”*

¹⁴ Baribḷḷ ēberārāba waḷi dadjirā Boro Jesucrito ijānaē panḷne ḷsāvā idjia quīrā djuburiada iwidiḷi? Idjidebemada waḷi ūrīnaē panḷne ḷsāvā ijāni? Idjaba ni abaḷba ādjia jaradiade wāēḷḷḷ ḷsāvā idjidebemada ūrīni? ¹⁵ Ācōrēba ni abaḷda diabueēḷḷḷ, ḷsāvā jaradiade wāni? Ācōrē Bedeade nāvā ḷḷ ḷḷa: “Bedeā bia jarade zebḷadara bio bia bæa.” †

¹⁶ Baribḷḷ jūma judiorāba beḷea bia Critodebemada ijānaē basia. Isaia cartade nāvā ḷḷ ḷḷa: “Mḷ Boro, daiba jarapedadara ḷcaiba ijāsi?” ‡ ¹⁷ Wārāda ēberārāba Critodebemada naārā ūrīnida panḷa poya ijāni carea. § ¹⁸ Baribḷḷ mḷa iwidiya: ḷjudiorāba maḷ beḷeara ūrīnaē basica? Wārāda ūrīsidaa. Ācōrē Bedeade nāvā ḷḷ ḷḷa:

Idjidebemada jūma naḷ ējūāne jarasidaa. Maḷ beḷeara tamḷeda jara wāsidaa.* ¹⁹ Mḷa wayacusa iwidiya: ḷjudiorāba maḷ beḷeara cawadaca basica? Māē, cawasidaa judiorāēba cawapedada quīrāca. Maḷ carea Moiseba Ācōrēneba judiorāa naārā jarasia: Mḷa edadaē puru careba ḷḷdeba mḷa bārāra jiwāida ḷḷaya mḷda quīrīānamārēā. †

²⁰ Idjaba Isaiaḷa Ācōrēneba ne wayaa neē nāvā jarasia: Mḷ jḷḷḷdaē pananaba mḷra unusidaa. Mḷnebema iwidiḷdaē pananarāa ara mḷdjidebemada cawabisia. ‡

²¹ Baribḷḷ israelerānebemada Isaiaḷa Ācōrēneba nāvā jarasia: Ewariza mḷa jḷwa wabadjia ēberārā cawḷḷḷ zarea bæa, mḷ ijāē beara mḷmaa zedamārēā. §

11

ḷCARḷ judiorāba Crito ijāpedada

¹ Maḷ carea mḷa naḷda iwidiya: ḷĀcōrēba israelerā idji ēberārāda igarasica? ḷMāwāēa! Mḷda israelerānebema, Abrahāḷ ēberārānebema, Benjamiḷneba yōnaa. ² Ācōrēba naēna israelerāra edasia idji puruda ḷamārēā. Maḷ bērā ādjirāra igaraē ḷḷa. Bārāba Ācōrē Bedeade Eliādebema ḷḷadada cawa panḷa. Eliāba Ācōrēa israelerāra nāvā biē jarasia. ³ “Mḷ Boro, ḷdeba beḷeabadarāda jūma quenāsidaa idjaba ḷḷa animarā babue diabada jūma ārīsidaa. Ababe mḷdrḷ ḷḷa, baribḷḷ mḷ sida beadi carea jḷḷ panḷa.”* ⁴ Maḷne Ācōrēba

§ 9:33 Idji quīrīābe ijā bæēa. Griego beḷeade ḷḷ ḷḷa: “Peraēa.” Isaia 28:16; 1 Pedro 2:6. * 10:5 Levitico 18:5. † 10:8

ḷḷa Ācōrē beḷeara cawaicha ḷḷa. Griego beḷeade nāvā ḷḷ ḷḷa: “Idji beḷeara ḷḷ caita ḷḷa.” ‡ 10:8 Deuteronomio 30:14.

§ 10:11 Idji quīrīābe ijā bæēa. Griego beḷeade ḷḷ ḷḷa: “Peraēa.” Isaia 28:16; 1 Pedro 2:6. * 10:13 Joel 2:32. † 10:15

Griego beḷeade nāvā ḷḷ ḷḷa: “Bedeā bia jarade zebada jḷrḷra bio bia quēda.” Isaia 52:7. Griego beḷeade ḷCARḷ cartade ḷḷ

ḷḷa: “Necai bai beḷea jarade zebḷadara.” ‡ 10:16 Isaia 53:1. § 10:17 Critodebema. Griego beḷeade ḷCARḷ cartade

ḷḷ ḷḷa “Ācōrē Bedea.” * 10:18 Salmo 19:4. † 10:19 Deuteronomio 32:21. ‡ 10:20 Isaia 65:1. § 10:21 Isaia

65:2. * 11:3 1 Rey 19:10,14.

nāwā panusia: “Mā siete mil ēberārāda m̄ itea waga erob̄la. Ādjirāra Baal quīrāpita chīrāborode barru cobeadaca.”† ⁵ Ara maļ quīrāca naļ ewaribe bida Ācōrēba idji biadeba dai judiorāda zocārāēbe edasia idjiderāda beadamārēa. ⁶ Māwā Ācōrēba idji biadeba edasibara, daiba o panā carea edaē basia. Daiba o panā carea edadabara, māwāra idji biadeba edaē bacasia.

⁷ ĶMaļnebemada sāwā crīcha panā? Israelerāba Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea jara pananamīna jipa beadaē basia. Baribara israelerā zocārāē panāba ijasidaa, Ācōrēba edada bēra. Ādjirāda Ācōrēba jipa unusia. Waabemarāba ija quīrānaē basia. ⁸ Ācōrē Bedeade nāwā bā bā:

Ācōrēba ādjirā crīchara bāsia poya cawarānamārēa, ādji dauba ununara poya cawarānamārēa,

idjaba ādji cawarāna boro Daviba maļgabebemada Ācōrēba jarasia:†

⁹ Idjaba judiorā boro Daviba maļgabebemada Ācōrēba jarasia:

Ādjirā bia ne cobāda carea idu crīchabidua bā cawa oēda.

Māwā āduba cūrūgadia animarā jidabadade edaa baebāda quīrāca. Maļne ādjirāra cawa odua.

¹⁰ Ādjirāra dauberrea bea quīrāca bādua ādjia unu panāra cawarānamārēa. Idjaba ewariza bia mīgabidua.‡

Ācōrēba judiorāē ēdra edada

¹¹ Naāda mā iwidīya: Ķjudiorāba Critora igarasida bēra abeda waa Ācōrē ume poya bia beadaēca? * ĶMāwāēa! Ātebāra Crito igarapedada bēra Ācōrēba judiorāēda ēdra edabaria. Māwā judiorāra jiwaida beadapeda idjida quīrānia. ¹² Judiorāba Crito igarapedada bēra ādjirā cāyābara Ācōrēba jūma naļ ējūānebema judiorāēra bio careba bā. Maļ bēra judiorā wayacusa Ācōrē ume bia panebāda ewaride ĶĀcōrēba jūmarāda biara carebaēca?

¹³ Mā judiorāēda ne jaraya. Ācōrēba māra bārāma diabuesia jaradia bāda bāmārēa. Maāda mā jūma jipa o quīrā bā. ¹⁴ Mā judiorāēda jaradia bādeba quīrā bā mā ēberārā judiorā bida maļ bebeara ūrī quīrānida jiwaida panā quīrāca. Māwā Ācōrēba ādjirāra lācāra ēdra edaya. ¹⁵ Ācōrēba judiorāra igarada bēra lācāra naļ ējūānebemarāra idji ume bia bāsia. Maļ bēra Ācōrēba judiorā wayacusa bia edabāraēde Ķcārēda sāwāi? Ādjirā sida beudarā quīrāca pananada Ācōrē ume zocai beadia.

¹⁶ Trigo naārā ewabāde paāda ocuadapeda maļ paļnebemada Ācōrēba aba diaēbāra, waabema paā sida Ācōrēna. Ara maļ quīrāca jūma judiorāra Ācōrēna, ādji drōā naēnabemarāda idjide bada bēra. Idjaba bacuru carrada bia bābāra, dji jāwate sida bia beaa. Ara maļ quīrāca jūma judiorāra Ācōrēna, ādji drōā naēnabemarāda idjide bada bēra.

¹⁷ Lācāra judiorāra Ācōrēnebemada jiga panesidaa olivo bacuru jāwate tētačuada quīrāca. Bārā judiorāēra Ācōrē neē panasidaa olivo bacuru iduba mēā warida quīrāca. Baribara lācāra bārā judiorāēra lācāra judiorā cacuabari Ācōrē ēberārāda panesidaa iduba mēā warida olivo bacuru jāwate dji tētačuade cara bāčuada quīrāca. Māwā idira Ācōrēba bārā sida careba bā judiorā careba bada quīrāca.† ¹⁸ Baribara crīcharānada bārā judiorāēra judiorā cāyābara Ācōrē quīrāpita biara beada. Quīrānebadadua bārāra dji carradeba zocai panāda. Dji carrara bārāneba zocai bāēa.

¹⁹ Āibērā bārā judiorāēba crīchadisicada Ācōrēba judiorāra igarasida bārāda ādjirā cacuabari edai carea. ²⁰ Wārāda māwā bā. Baribara Ācōrēba ādjirāra igarasida Critoda ijaēpēdaē bēra. Maļne bārāda edasia Critoda ijaēpēdaē bēra. Maļ carea bārāra judiorā cāyābara biara beada crīcharānada, ātebāra Ācōrēra waya pananada. ²¹ Judiorāba ijanāē panā carea Ācōrēba ādjirāra igarasia bacuru jāwate tētačuabāra quīrāca. Ara maļ quīrāca bārā judiorāēba ijanāēbāra, Ācōrēba bārā sida igaraya.

²² Bio crīchadada sāwā Ācōrēba idji biadeba carebarida idjaba sāwā cawa obarida. Judiorāba ijaēpēdaē bēra Ācōrēba cawa opea ādjirāra igarasia. Maļne bārā judiorāēra idji biadeba careba bā idjaba careba bā. Baribara maļneba pananida panā. Bārāba ija panāēbāra, Ācōrēba bārā sida cawa opea igaraya bacuru jāwate tētačuabāra quīrāca. ²³ Idjaba judiorā Crito ijanāē pananaba ijanibāra, Ācōrēba ādjirāra wayacusa bia edaya dji

† 11:4 1 Rey 19:18. ‡ 11:8 Isaia 29:10. § 11:10 Bia mīgabidua. Griego bedeade nāwā bā bā: “Ādji ēcarrara jūrēa bādua.” Salmo 69:22-23. * 11:11 Griego bedeade nāwā bā bā: “Ķjudiorāra tēnedradapeda abeda baesidaca?”

† 11:17 Ācōrēba bārā sida careba bā judiorā careba bada quīrāca. Griego bedeade nāwā bā bā: “Bārā sida bacuru bā dji carradeba ze bādeba bia panā.”

ɟawate tētadaɗe wayacusa cara ɓɓɓɓɓɓ quĩrāca. Idji ɓɓɓɓɓɓ mǎwǎ poya oya. ²⁴ Wǎrǎda bǎrǎ judiorǎéra olivo bacuru iduba mǎa warida quĩrāca panasidaa. Ācōrēba maɓ bacuruɗebemada tētacuɗepɗa olivo bacuru uɗade cara ɓɓɓɓɓɓ. Mǎwǎ ɓaie ɓɓɓɓɓɓ Ācōrēba osia. Maɓ bǎrǎ ɟudiorǎra wayacusa poya edaɗca dji uɗa bacuru ɟawatera wayacusa cara ɓɓɓɓɓɓ quĩrāca?

Ācōrēba jūma israelerǎ ēɗra edaidebema

²⁵ Djabarǎ, mǎa quĩrǎ ɓɓɓ Ācōrēba naēna cawabiē ɓadada bǎrǎba cawadida. Mǎwǎ judiorǎ cǎyǎbara biara beada crĩchadaɗe. Ācōrēba naēna cawabiē ɓadara naɓɓɓ: zocǎrǎ judiorǎda cɓwɓɓɓ zarea panesidaa idjaba cɓwɓɓɓ zarea panenia aba jūma dji Crito ĩjǎnida panɓ judiorǎéba ĩjǎɓɓɓɓɓɓ. ²⁶ Mǎwǎnacarea Israel purura Ācōrēba jūma ēɗra edaya. Ācōrē Bedeade nǎwǎ ɓɓɓ ɓɓɓ:

Dadjirǎ Ēɗra Edabarira Sioɓ purudeba zeya.‡

Idjia Jacobodeba yōpedadarǎba cadjirua opedadara jūma quĩrǎdoaya.

²⁷ Mǎa adjirǎ ume beɗe ɓɓɓɓɓɓ oya. Ādjia cadjirua opedadara quĩrǎdoaya.‡

²⁸ Judiorǎba beɗe bia Jesudebemada igara panɓ bǎrǎ Ācōrē ume dji quĩrǎ. Maɓ bǎrǎ bǎrǎ judiorǎéra Ācōrē ēberǎrǎda poya beadia. Baribɓɓɓ Ācōrēba adjirǎ drōǎ naēnabemarǎra edaɗa bǎrǎ waɗibida quĩrǎ ɓɓɓ. ²⁹ Wǎrǎda Ācōrēba diadara jǎrĩca. Idjia trǎnara igaracaa.

³⁰ Bǎrǎ judiorǎéba naēna Ācōrēra ĩjǎnaca basía. Baribɓɓɓ judiorǎba ĩjǎnaē panɓ bǎrǎ idira Ācōrēba bǎrǎra quĩrǎ djuburia ɓɓɓ. ³¹ Ādjirǎba idira ĩjǎnacaa nocorebema ewaride Ācōrēba quĩrǎ djuburiamǎrēǎ bǎrǎ judiorǎé quĩrǎ djuburia ɓɓ quĩrǎca. ³² Wǎrǎda Ācōrēba iduaribisia jūmarǎda cɓwɓɓɓ zarea beadamǎrēǎ. Mǎwǎ jūmarǎda quĩrǎ djuburiaya.

³³ Ācōrēra bio ne cawa ɓɓɓ idjaba crĩcha cawa ɓɓɓ.

Idjia oi crĩcha ɓara ni abaɓba poya cawadaɗe. Idjia o ɓɓɓ sida poya cawadaɗe.

³⁴ ɟCaiba Ācōrē crĩchara cawa ɓɓ? ɟCaiba idjía crĩchada jaradiabari?

³⁵ ɟCaiba Ācōrēa ne diasi jēda diamǎrēǎ?

³⁶ Ācōrēɓɓɓ ne jūmada osia. Ne jūmada idjideba ɓɓɓ idjaba idji itea ɓɓɓ.

Dadjirǎba ewariza idjía bia beɗeɗida panɓɓ. Bia ɓɓɓ mǎwǎ ɓaida.

12

Ācōrē itea beadaɗua

¹ Maɓba djabarǎ, Ācōrēba bǎrǎra quĩrǎ djuburiada bǎrǎ, mǎa bǎrǎa beɗe djuburiaya ara ɓadjida Ācōrēa diaɗamǎrēǎ. Idji itea bia beadaɗua bǎrǎra bia unumǎrēǎ. Mǎwǎ bǎrǎba wǎrǎda idji itea bia odia. ² Naɓ ējūǎnabemarǎba quĩrǎ panɓ quĩrǎca nĩbarǎnɗua, áteɓɓɓ crĩcha djiwidi Ācōrēba dia ɓɓɓɓɓ jipa nĩbaɗua. Mǎwǎ Ācōrēba quĩrǎ ɓara bǎrǎba cawadia. Jūma idjia quĩrǎ ɓara bia ɓɓɓ, jipa ɓɓɓ, idjaba idjia bia unu ɓɓɓ.

³ Ācōrēba idji biadeba mǎra ɓasia idji itea ne o ɓamǎrēǎ. Maɓ bǎrǎ mǎa bǎrǎa naɗda jaraya: ni abaɓba crĩchaiē ɓɓɓ ara idjida dji dromaara ɓɓɓ. Bǎrǎba Critora ĩjǎpedaɗa bǎrǎ Ācōrēba ɓadjiza awara awara diasia ne oɗamǎrēǎ. Maɓ bǎrǎ idjia diaɗa quĩrǎca ɓadjia o panɓneɓemada jipa crĩchaɗua. ⁴ Dadjji cacura aba ɓamǎna dadji cacuae zocǎrǎ eropanna, ɟawada, jirǎɗa, boroda, ne jūmaa. Baribɓɓɓ dadji cacuae beaba abarida oɗacaa. ⁵ Ara maɓ quĩrǎca dadjirǎra zocǎrǎ panamǎna, Crito ume panɓ bǎrǎ cacua aba ɓɓ quĩrǎca panɓɓ. Mǎwǎ dadjirǎ jūmarǎda cacua abaɗe ábaa panɓɓ.

⁶ Ācōrēba idji biadeba dadjirǎza ne oɗamǎrēǎ awara awara diasia. Idjia ɓɓɓɓɓ diasia idjideba beɗeɗamǎrēǎ. Mǎwǎ diasibɓɓɓ, adjia wǎrǎda ĩjǎ pananeba mǎwǎ beɗeɗida panɓɓ. ⁷ Idjia ɓɓɓɓɓ diasia djǎrǎ carebaɗamǎrēǎ. Mǎwǎ diasibɓɓɓ, djǎrǎra carebaɗida panɓɓ. Idjia ɓɓɓɓɓ diasia idji beɗeɗa jaradiadamǎrēǎ. Mǎwǎ diasibɓɓɓ, idji beɗeɗa jaradiadida panɓɓ. ⁸ Idjia ɓɓɓɓɓ diasia djabarǎ careba pananeba biara ĩjǎnamǎrēǎ. Mǎwǎ diasibɓɓɓ, djabarǎra carebaɗida panɓɓ biara ĩjǎnamǎrēǎ. ɓɓɓɓɓ diasia ne abaridaneba djǎrǎ carebaɗamǎrēǎ. Mǎwǎ diasibɓɓɓ, sobiadeba diaɗida panɓɓ. ɓɓɓɓɓ diasia djabarǎ boroda beadamǎrēǎ. Mǎwǎ diasibɓɓɓ, quĩrǎcuíta jipa o beadida panɓɓ. Idjaba ɓɓɓɓɓ diasia djǎrǎ quĩrǎ djuburiadamǎrēǎ. Mǎwǎ diasibɓɓɓ, ɓɓɓɓɓɓɓ quĩrǎ djuburiadida panɓɓ.

⁹ Soɗeɗa dji quĩrǎ beadaɗua. Jūma cadjiruara igaradadua. Biadɓ ēpēnɗua. ¹⁰ Wǎrǎ quĩrǎneba dji quĩrǎ beadaɗua. Crĩcha biadeba dji waya beadaɗua idjaba djǎrǎda biara crĩchaɗua. ¹¹ Coa ɓearǎnɗua, áteɓɓɓ zoquea beadaɗua. Dadjirǎ Boro Jesuba quĩrǎ ɓara soɗeɗa jūma oɗadua. ¹² Ācōrēneba ne edadida cawa panɓ bǎrǎ ɓɓɓɓɓ beadaɗua. Bia

‡ 11:26 Sioɓ purura idjaba Jerusalem abadaa. § 11:27 Isaía 59:20-21; 27:9.

mīga panane droadadua. Ewariza Ācōrēa iwīdīdadua. ¹³ Ācōrē ēberārā dji ne neē quēdeara carebadadua. Bārā dede zēbadara bia edadadua.

¹⁴ Bārā biē odi carea ēpē bearāa bia jaradadua. Wārāda biyabara jaradadua. Biē beadida jararānadua. ¹⁵ Bāsrida bea ume bāsrida beadadua. Sopua bea ume sopua beadadua. ¹⁶ Jūmarā ume bia beadadua. Djārā cāyābara biara beada crīcharānadua, ātebāra mīā djuburi quēdea ume bia beadadua. Crīcharānadua bārāba djārā cāyābara biara cawa panāda.

¹⁷ Abāba bārāda biē oibara, abari quīrāca orānadua. Jūmarā quīrāpita biada odadua. ¹⁸ Bārāreba jaradadua jūmarā ume necai panani carea. ¹⁹ Djabarā, abāba bārāda biē osira abarica biē orānadua. Ātebāra iduaribīdadua Ācōrēba cawa omārēā. Ācōrē Bedeade nāwā bā bā: “Mābāra cadjirua o beara cawa oya. Mābāra cawa oya ādjira cadjirua opedada quīrāca.”* ²⁰ Idjaba Ācōrē Bedeade nāwā bā bā: “Bā dji quīrūda jarra bāde ne cobidua. Opichia bāde baido diadua. Māwā oibara, idjira bio peraya.”† ²¹ Abāba bārāda biē o bābāra abarica orānadua. Ātebāra bia odadua idjira perapeda idjia biē o bāra idu bāmārēā.‡

13

Dji bororā jawæda beadadua

¹ Jūmarāda naļ ējūānebema bororā jawæda beadida panā Ācōrēba bāda bērā. Neēa Ācōrēba bādaēra. ² Maļ bērā naļ ējūānebema bororā igara bāba Ācōrēba bāda igara bā. Dji māwā igara beara ādji boroba cawa oya. ³ Wārāda jipa o beaba ādji boroba cawa oida wayadāca, ātebāra cadjirua o beabāra wayabada. Maļ bērā bārā bororā ume ne wayā neē bā quīrā panābāra, biada odadua ādjia bia ununamārēā. ⁴ Wārāda bārā bororāra Ācōrēba idji nezocarā quīrāca bāsia bārāda carebadamārēā. Baribāra bārāba cadjiruada odibāra, ādjida wayadadua wārāda bio cawa odida panā bērā.* Ādjira Ācōrē nezocarā quīrāca panā cadjirua o beara cawa odi carea. ⁵ Maļ bērā bārāra naļ ējūānebema bororā jawæda beadida panā cawa orānamārēā. Maļ awara ādjirā jawæda beadida panā, cawa panā bērā māwā baira jipa bāda. ⁶ Maļ carea bārāba parata diadida panāra bārā bororā diadada. Jūma dadjirā druara ādjide bā bērā idjaba ādjirāra Ācōrē nezocarā quīrāca panā bērā, bārāba maļ paratara diadida panā.

⁷ Jūmarā diadadua bārāba ādjiza diadida panā quīrāca. Bārā bororā parata diadida panāra diadadua. Bārāba wayadida panāra wayadadua. Bārāba bia jaradida panāra bia jaradadua.

⁸ Bārāba diai bara panābāra, jēda diadaē bearānadua. Ababe dji quīrā beadadua. Djārā quīrā bāba jūma Ācōrēba Moisea diada leyra iļā o bā. ⁹ Maļ leyba jara bā: “Daunemārāda, mīā bearāda, ne drāarāda, djārāba erobāra awuarāda.”† Maļra idjaba jūma maļ leyba jara bā sida naļ crīcha abāba jūma jara bā: “Djārāra quīrāda ara bādji quīrā bā quīrāca.”‡ ¹⁰ Quīrā erobāba djārāra biē oca. Djārā quīrā bāde jūma Ācōrēba Moisea diada leyra iļā o bā.

¹¹ Jūma maļgara o panānadua cawa panā bērā naļ ewarira sāwā bāda. Arāmanadua. Wā cāi bearānadua. Dadjirā naļ ējūā cadjiruadebema ēdrādi ewarira caitāra bā dadjia naārā iļāpedada cāyābara. ¹² Naļ ewari cadjiruara jōbōda diamasi nūmanada ānadrābōdo quīrāca. Maļ bērā dadjirāba cadjiruada idu bādapeda biada odida panā. Māwā dadjirāra cadjiruadebemada jūma jūātrā beadia sordaoba jūātrābariba idji cacua jūātrā erobā quīrāca. ¹³ Dadjirāra quīrāipa nībadida panā āsa nībabada quīrāca. Bāsrida obadaē beu nībadiē panā, auduada o nībadiē panā, caicaya beadiē panā, idjaba djārāba erobā carea biē crīchadiē panā. ¹⁴ Ātebāra dadjirā Boro Jesucrito nībada quīrāca nībadadua. Naļ djaraba cadjirua o quīrā bāra iduaribīrānadua.

14

Djabarā biē jaradiē panā

¹ Djaba abāba dadjia Jesucrito iļā panānebemada wadi bio adua bābāra, idjira bia edadadua. Baribāra idjia adua bādebema carea idji ume caicayarānadua. ² Mā naļda jara bā: ācāra djabarāba cawa panā ne jūmada cōdida panāda. Baribāra ācāra djabarāba dadjia Jesucrito iļā panānebemada wadi bio adua panā bērā crīcha panā ababe nūdebemada cōdida panāda. ³ Baribāra ne jūma cobariba ne jūma cocada igaraiē bā. Idjaba ne jūma

* 12:19 Deuteronomio 32:35. † 12:20 Bio peraya. Griego bedeade nāwā bā bā: “Tabadauda idji boro āra bāya.” Proverbio 25:21-22. ‡ 12:21 Griego bedeade nāwā bā bā: “Cadjirūa idu poyabirāda, ātebāra bā bia o bādeba cadjiruara poyada.” * 13:4 Wārāda bio cawa odida panā. Griego bedeade nāwā bā bā: “Necora idji quīrābe erobāca.” † 13:9 Exodo 20:13-15,17. ‡ 13:9 Levitico 19:18.

cocaba ne jūma cobarida biē jaraiē ɓa, umena Ācōrēba edada bēra. ⁴ ɓara cai māwā djārā nezocada biē jarai carea? Idji borobɓa jaraya bia o ɓada wa biē o ɓada. Baribɓa dadjirā Boro Ācōrēba jaraya jūma idji nezocarāba bia o panɓa, idji ɓaadeba careba ɓa bēra bia o pananamārēa.

⁵ Idjaba ɓaɓa djabarāba crīcha panɓa ɓaɓa ewarira ewari dromada. ɓaɓa djabarāba crīcha panɓa ewarira jūmaena abarida. Baribɓa ādjiza soɓeba crīcha panɓa quīrāca odida panɓa. ⁶ Ewari droma waga ɓaɓa dadjirā Boro Ācōrē itea māwā o ɓa. * Ne jūma cobariba māwā cobariba dadjirā Boro Ācōrēra waya ɓa bēra. Maɓ carea ne cobɓaɓa idjia Ācōrēa bia ɓaada abaria. Idjaba ne jūma cocaba māwā cocaa dadjirā Boro Ācōrēra waya ɓa bēra. Maɓ carea ne cobɓaɓa idjia bida Ācōrēa bia ɓaada abaria.

⁷ Ni abɓa ara idji itea zocai ɓaɓa. Idjaba ni abɓa ara idji itea beuɓa. ⁸ Zocai panɓe dadjirā Boro Ācōrē itea zocai panɓa. Idjaba beusidara dadjirā Boro Ācōrē itea beudia. Māwā zocai panɓe wa beubɓaɓa bida dadjirā Boro Ācōrēna.

⁹ Critora beusia beudarā Boro bai carea. Idjaba ɓrēbasia zocai bea Boro bai carea. ¹⁰ Maɓ bēra ɓcārē cārēa ɓa djabada biē jara ɓa? ɓcārē cārēa idjira igara ɓa? Jūma dadjirāra Ācōrē quīrāpita panania dadjiza opedadara cawa omārēa. † ¹¹ Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: Dadjirā Boroba nāwā jara ɓa: māra wārāda zocai ɓa bēra wārāneba jaraya jūmarāda mā quīrāpita chīrāborode cobeadida māa bia bedeadid carea.

Idjaba jūmarāba jaradīa māra Ācōrēda. ‡

¹² Wārāda dadjiza opedadara Ācōrēa jūma jaradīa. ¹³ Maɓ bēra djārāba o ɓa carea waa biē bedeadid panɓa. Āteɓaɓa soɓeba nāwā crīchadida panɓa: dadjia o panɓneba djaba abɓaɓa cadjiruade ɓaebidibɓa, biara ɓa oadaɓa. ¹⁴ Māra dadjirā Boro Jesucrito ume ɓa bēra wārāda cawa ɓa ni abɓa djicoda cadjirua ɓaɓa. Baribɓa abɓa baridua djico coida cadjiruada crīchaibɓa, maɓgara cocara ɓa. ¹⁵ ɓa co ɓadeba ɓa djabada idji soɓe biē ɓeibɓa, ɓara quīrāneba nīa. ɓa co ɓadeba ɓa djaba crīchara ɓaridua Critora idji carea beuda bēra. ¹⁶ Bārāba o panɓa biada cawa panɓa. Baribɓa djārāba maɓda biē jaradibɓa, orānadua biē bedearānamārēa. ¹⁷ Ācōrēba pe erobɓeɓemarāa jaracaa cārēda coida panɓa idjaba cārēda doɓida panɓa. Āteɓaɓa quīrā ɓa ādjirāba idji Jaureɓeɓa jipa o pananida, necai pananida, idjaba ɓsrida pananida. ¹⁸ Crito māwā ēpē beara Ācōrēba bia unu ɓa. Ēberārā bida bia unubadaa.

¹⁹ Maɓ carea jɓaɓaɓa panɓa djabarā ume necai beadi carea. Māwā dji careba panania biara iḡani carea. ²⁰ Bārāba co panɓneba Ācōrēba djārā soɓe oɓara ɓrīrānadua. Wārāda Ācōrē quīrāpita jūma djicora bia ɓa. Baribɓa biē ɓa dadjia co panɓneba dewaraada cadjiruade ɓaebidida. ²¹ Biara ɓa nedjara coɓda, uva ɓa doɓda, wa ni cārē sida oɓda ɓa djabara cadjiruade ɓaebi amaɓa.

²² ɓa ne jūmada coida ɓaɓa crīcha ɓaɓa, wa ne jūmada cocara ɓaɓa crīcha ɓaɓa, ababe ɓaɓa Ācōrē ume ɓa crīchara cawaida ɓa. ɓa crīcha ɓa quīrāca djārā oḡo crīchabirādua. Wārāda dadjia o panɓ carea dadji soɓe biē crīchadaɓa, bio ɓsrida panania. ²³ Baribɓa abɓa nāwā crīchaiscada: “Āibērā naɓgara cocara ɓa.” Dji māwā crīcha ɓa maɓda coibɓa, idji soɓe biē beya, biē o ɓada crīcha ɓa bēra. Wārāda abɓa o ɓara āibērā jipa ɓaɓa crīchaibɓa, cadjiruada o ɓa.

15

Djārāra carebaɓaɓa bia pananamārēa

¹ Dadjia iḡa ɓadeɓema bio cawa beaba mācua adua quedeɓa careɓadida panɓa. Ababe dadjia quīrā panɓa odidē panɓa. ² Āteɓaɓa djārāba quīrā panɓra odida panɓa ādjida bia beadamārēa idjaba biara iḡanamārēa. ³ Wārāda Crito bida ara idjia quīrā ɓara oē basīa, ɓeɓa Ācōrē Bedeade ɓa ɓa quīrāca māwāsīa. Nāwā ɓa ɓa: “Ācōrē, ādjirāba ɓa biē jarasidade mā sida biē jarasidaa.”* ⁴ Ne jūma Ācōrē Bedeade ɓaɓara dadjirāa jaradīa carea ɓa. Dadjirāa sobiabaria idjaba careɓabaria jūma droadamārēa. Māwā dadjirāa wārāda cawa panɓa Ācōrē ume ewariza bia pananida. ⁵ Ācōrēba dadjirāa sobiabaria idjaba careɓabaria jūma droadamārēa. Mā quīrā ɓa ara maɓ Ācōrēba bārāra careba ɓaɓa abarica crīchadamārēa Jesucritoba quīrā ɓa quīrāca. ⁶ Māwā bārāba dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa ābaɓa bia beɓe panania.

* **14:6** Griego bedeade ɓaɓa cartade naɓ sida ɓa ɓa: “Ewari droma wagaɓe ɓaɓa māwā o ɓa dadjirā Boro Ācōrē itea.”

† **14:10** Ācōrē. Griego bedeade ɓaɓa cartade “Crito” ɓa ɓa. ‡ **14:11** Isafā 45:23. * **15:3** Salmo 69:9.

Bedeā bia Critodebema judiorāē itea bida bāa

⁷ Critoba bārā bia edada quīrāca dji bia edadadua. Maḷ unubadade ēberārāba Ācōrēa bia bedeadia. ⁸ Māa jaraya: Critora zesia dai judiorā carebai carea. Māwā Ācōrēba judiorā drōā naēnabemarā ume bedea bāḷara Jesucritoba osia. Maḷba unubisia Ācōrēra wārāda bedea aba bāda. ⁹ Idjaba Critora zesia judiorāēba Ācōrēa bia bedeadamārēā ādjirāra quīrā djuburiada bēra. Maḷnebemada Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa:

Māa bāda judiorāē tāēna bia jaraya. Māa bāa bia jara trāyā.†

¹⁰ Idjaba nāwā bā bāa:

Bārā judiorāē, Ācōrē puru ume bāsridadadua.‡

¹¹ Idjaba nāwā bā bāa:

Jūma bārā judiorāē, dadjirā Boro Ācōrēa bia bedeadadua.

Jūma puru bea, idjia bia bedeadadua.§

¹² Idjaba Isaíaba idji cartade nāwā bāasia:

Jeséeba aba zeya.* Maḷara jūma puru bea Boroda beya.

Israelerāeba idjira ijānia ne jūma bia ādjia jāa panāra diamārēā.†

¹³ Ne jūma bia dadjia jāa panāra Ācōrēba diaya. Bārāba idjida ijā panā bēra māa quīrā bāa idjia bārāra bio bāsrīdabida idjaba necai bāida. Māwā Ācōrē Jaure abādeba bārāba biara cawadia ne jūma bia dadjia jāa panāra wārāda edadida.

Pauloba judiorāēa jaradiabaria

¹⁴ Djabarā, māa cawa bāa bārāba biada wārāda o panāda idjaba bio cawa panā bēra poya dji jaradiadida. ¹⁵⁻¹⁶ Māwāmīna naḷ cartade māa ḷcāra crīchada ebuda bāasia bārāba quīrādoarānamārēā. Māwā bāasia Ācōrēba idji biadeba māra bāda bēra judiorāē tāēna Jesucrito nezocada bamārēā. Maḷ bēra bedea bia Ācōrēnebemada ādjirāa jaradia bāa. Ijāsīdara sacerdoteba animarā babue diabara quīrāca māa ādjirāra Ācōrēa dia bāa bia unumārēā. Maḷne Ācōrē Jaureba ādjirāra Ācōrē itea bia bāya.

¹⁷ Jesucrito ume bā bēra māa Ācōrē itea o bā carea bio bāsrīda bāa. ¹⁸⁻¹⁹ Baribara ara mādjidebemada ni maārī bida bia bedeaēa. Ababe Critoba māneba odadebemada bia bedea. Wārāda māneba Critoba carebasia judiorāēba Ācōrēra ijānamārēā. Māa jaradia bādeba, o bādeba, ne ununaca o bādeba bida māwā carebasia. Māa Ācōrē Jaure abādeba jūma maḷara osia. Jerusaleḷneba aba Ilirico druadaa bedea bia Critodebemada māa jūma jaradiada badama jaradīasia. ²⁰ Wārāda bedea bia Critodebemada māa jaradia quīrā bāa waēi ūrīnacama. Dewarāba jaradia bāma māa jaradia quīrāēa. ²¹ Māwā māa Ācōrē Bedeade bā bā quīrāca o bāa. Nāwā bā bāa:

Idjidebema jaradaca badama ēberārāba ūrīnia. Idjidebema ūrīnaca badaba cawadia.‡

Paulo Romanaa wāida crīchada

²² Maḷ carea bārima zocārā māra bārāmaa wā quīrā bāmīna poya wāē bāa. ²³⁻²⁴ Baribara namara jūma jaradiada bēra ara nama caitara neēa sāma Critodebema jaradiada. Maḷba māra España druadaa wāida crīcha bāa. Wābāraḷde bārāma wibariya. Māwā crīcha bāa dārābāra bēra bārā acāde wā quīrā bāda. Bārā ume dārā bāsrīdadacarea āibērā bārāba poya carebadīsicada mā bia wāmārēā. ²⁵ Baribara ara nawena māra Jerusaleḷnaa wāya paratada Ācōrē ēberārāa diai carea. ²⁶ Maḷ paratara djabarā Macedonia druadebemarāba, Acaya druadebemarā bida bāsrīda jara pesīdaa Ācōrē ēberārā Jerusaleḷnebema dji ne neē quedeara carebaēi carea. ²⁷ Maḷ djabarā judiorāēba bāsrīda maḷ paratara djabarā judiorā itea jara pesīdaa. Wārāda māwā odida panasīdaa judiorāa diai bara panā quīrāca. Judiorāēba ne jūma bia Ācōrēnebemada judiorāneba edasīda bēra, djabarā judiorāa ne bia naē ējūānebemada diadīda panāa. ²⁸ Maḷ parata djabarā Jerusaleḷnebemarāa diadacarea māra España druadaa wāya. Wābāraḷde bārāma wibariya. ²⁹ Māa cawa bāa bārāma jūbēraḷde Critoba dadjirāra bio carebaida.§

³⁰ Djabarā, Ācōrē Jauredeba dadjirāra dji quīrā panāa. Maḷ bēra dadjirā Boro Jesucritodeba māa bārāa bedea djuburiaya mā careba Ācōrēa iwīdīdamārēā. ³¹ Idjia iwīdīdadua Judea druadebema Jesu ijāē beaba māra biē orānamārēā. Idjaba iwīdīdadua māa parata Ācōrē ēberārā Jerusaleḷnebema itea edebāra bia edadamārēā. ³² Māwānacarea Ācōrēba

† 15:9 Daviba māwā bāasia Salmo 18:49de. ‡ 15:10 Deuteronomio 32:43. § 15:11 Salmo 117:1. * 15:12 Jesé. Jeséra judiorā Boro Davi zeza bāasia. ḷcāra cartade Jeséra Isaí abadaa. † 15:12 Isaía 11:10. ‡ 15:21 Isaía 52:15. § 15:29 Critoba. Griego bedeaēe ḷcāra cartade bā bāa: "Bedeā bia Critodebemaba."

quĩrĩãιβαγλ, m̄lra b̄rãmaa b̄l̄srĩda w̄ya idjaba b̄rã tãēna bia ãnãu b̄aya. ³³ M̄la quĩrĩã b̄la Ācõrē dadji necai bai diabarira j̄uma b̄arã ume b̄aida. Bia b̄la m̄awã b̄aida.

16

Pauloba naã cartade j̄rũare b̄lãda

¹ M̄la b̄rãa dadjirã djabawērã Pebeda bia jaraya. Idjira Cencrea purude djabarã carebabarĩa.* ² Dadjirã Boro tr̄l̄neba bia edadadua Ācõrē ēberãrãba odida pan̄l quĩrĩaca. Idjia ēberãrãda zocãrã carebasia. M̄l sida bio carebasia. Maã b̄erã ne j̄umaneba idjira carebadadua.

³ Djabawērã Priscilaa, djaba Aquilaa bida jaradadua m̄la quĩrĩã b̄ada ãdjira bia pananida. Ādjia m̄l quĩrĩaca abarica Jesucrito trajura o pan̄la. ⁴ Ādjira m̄l carebađi carea minij̄chiade panasidaa. M̄la, j̄uma djabarã judiorãé bida ãdjia bia b̄lada abadaa. ⁵ Idjaba djabarã ãdji dede dji jarabadarãa jaradadua m̄la quĩrĩã b̄lada ãdjirãra bia duananida. M̄l djaba bio quĩrĩã b̄l Epenetoo abari quĩrĩaca jaradadua. Acaya druade idjiab̄l̄ naãrã Jesucritora j̄ãsia. ⁶ Djabawērã Mariaa jaradadua m̄la quĩrĩã b̄ada idjira bia b̄aida. Idjia b̄arã bio careba b̄la. ⁷ M̄l djabarã judiorã Andronicoo, Juniaa bida abari quĩrĩaca jaradadua. Ādjira m̄l ume ābaa preso panasidaa. Ādjidebemada Jesuba diabuedarãba bia cr̄icha pan̄la. M̄la Crito j̄ãi naēna ãdjia j̄ãsidaa.

⁸ M̄l djaba Ampliatoa jaradadua m̄la quĩrĩã b̄lada idjira bia b̄aida. Dadjirã Boro Jesucritodeba idjira bio quĩrĩã b̄la. ⁹ Djaba Ūrbanoa jaradadua m̄la quĩrĩã b̄lada idjira bia b̄aida. Idjia dai ume ābaa Jesucritodebemada jaradia b̄la. Djaba Estaquĩa bida abarica jaradadua. Idji sida m̄la quĩrĩã b̄la. ¹⁰ Djaba Apelea jaradadua m̄la quĩrĩã b̄lada idjira bia b̄aida. Idjia unubisiaa Critora w̄rãda j̄ã b̄ada. J̄uma Aristobulo ēberãrãa bida abari quĩrĩaca jaradadua. ¹¹ M̄l djaba judio Herodioãa jaradadua m̄la quĩrĩã b̄lada idjira bia b̄aida. Narciso ēberãrã dadjirã Boro j̄ã beaa jaradadua m̄la quĩrĩã b̄lada ãdjirãra bia duananida. ¹² Djabawērã Tripenea, Triposaa bida jaradadua m̄la quĩrĩã b̄lada ãdjira bia pananida. Ādjia dadjirã Boro itea bia o pan̄la. Idjaba djabawērã Persidãa abarica jaradadua. Idjia bida dadjirã Boro itea bia o b̄la. ¹³ Djaba Rupo dadjirã Boro b̄a edadaa, idji papaa bida jaradadua m̄la quĩrĩã b̄lada ãdjira bia pananida. Idji papara m̄l papaca b̄la. ¹⁴ Djaba Asincritoa, Plegontea, Hermaa, Patrobãa, Hermea, idjaba djabarã ãdjirã ume duanãla bida jaradadua m̄la quĩrĩã b̄lada ãdjirãra bia duananida. ¹⁵ Idjaba djaba Pilologoo, Juliaa, Olimpaa, Nereóa, idji djabawērãa, idjaba j̄uma Ācõrē ēberãrã ãdjirã ume duanãla bida jaradadua m̄la quĩrĩã b̄lada ãdjirãra bia duananida. ¹⁶ W̄rã quĩrĩãneba dji bia edadadua.† J̄uma Crito ēberãrãba quĩrĩã pan̄la b̄arãra bia duananida.

¹⁷ Djabarã, m̄la b̄arãa bedea djuburiaya quĩrĩacuita beadamãrẽã. Āc̄l̄l̄ba djabarãa awara awara cr̄ichabibadaa. B̄arãba w̄rã bedea cawapedadara ãdjirãba quĩrã awara jaradiabadaa. Maã ēberãrã ume ābaa bearãnadua. ¹⁸ Ādjirãba dadjirã Boro Jesucritoba quĩrĩã b̄l̄ra o pan̄lã, ãteb̄l̄ ãdjia quĩrĩã pan̄l̄d̄l̄ o pan̄la. Ādji bedea biya quirudeba dji c̄ũrũgaicha beara c̄ũrũgabadaa.

¹⁹ J̄umarãba cawa pan̄la b̄arãba Ācõrē beeara w̄rãda j̄ã o pan̄lãda. Maã carea m̄lra b̄l̄srĩda b̄la. W̄rãda m̄la quĩrĩã b̄la b̄arãba biada o cawadida idjaba cadjiruada odaẽda. ²⁰ Ācõrē dadji necai bai diabariba d̄arãēne diaurura poyapeda b̄arã j̄l̄waeda b̄aya.‡ M̄la quĩrĩã b̄la dadjirã Boro Jesucritoba idji biaẽba b̄arãra careba b̄aida.

²¹ Djaba Timoteo m̄l ume ābaa jaradia b̄l̄ba quĩrĩã b̄la b̄arãra bia duananida. Idjaba m̄l djabarã judiorã Lucioa, Jasoãba, Sosipatero bida quĩrĩã pan̄la b̄arãra bia duananida.

²² M̄lra Tercioa. Pauloba m̄la naã cartara b̄l̄bi b̄la. Dadjirã Boro Jesucritodeba m̄la quĩrĩã b̄la b̄arãra bia duananida.

²³ Djaba Gayo bida quĩrĩã b̄la b̄arãra bia duananida. M̄lra idji dede b̄la. Djabarã j̄umarãda idji dede ābaa dji jarabadaa. Naã purudebema parata wagabari Erastoo, djaba Cuarto bida quĩrĩã pan̄la b̄arãra bia duananida.

²⁴ M̄la quĩrĩã b̄la dadjirã Boro Jesucritoba idji biaẽba b̄arãra careba b̄aida.

Pauloba Ācõrẽa bia jarada

²⁵⁻²⁶ M̄la bedea bia Jesucritodebemada jaradia babaria. Ara maã beedeadeba Ācõrẽba b̄arãra poya carebaya zarea beadamãrẽã. Maã bedeeara Ācõrẽba naēna cawabiẽ basia

* **16:1** Djabarã carebabarĩa. Griego beedeade b̄l̄ b̄la “diacono.” Pebera w̄rã basia. Maã carea cãpũrĩã beedeade “diaconisa” jarabadaa. † **16:16** W̄rã quĩrĩãneba dji bia edadadua. Griego beedeade nãwã b̄l̄ b̄la: “Isõ bia quirudeba dji bia edadadua.” ‡ **16:20** Diaurura poyapeda b̄arã j̄l̄waeda b̄aya. Griego beedeade nãwã b̄l̄ b̄la: “Diaurura b̄arã j̄rũ edre berrad̄agaya.”

baribΛΓΛ idira cawabisia. Idjideba bedeabadarāba maīra cartade ʘΛsidaa. Ācōrē beucaba māwā ʘΛbisia druazabemarāba ūrīnapeda Jesucritoda ījānamārēā. Ācōrēa bia bedeadida panΛΛ. ²⁷ Idjira aʘabΛΓΛ ʘΛΛ. Ne jūmada cawa ʘΛΛ. Jesucritodeba dadjirāba ewariza idjia bia bedeadida panΛΛ. Bia ʘΛΛ māwā ʘaida.

1 CORINTO

NABEMA CARTA PAULOBA BΛDA DJABARĀ CORINTO PURUDEBEMA ITEA

Pauloba naλ cartada djabarā Corinto purudebema itea bΛsia. Poa 55are Epeso purudeba diabuesia.

Pauloba Corinto purude bedea bia Jesucritodebemada naārā jaradisia (Hecho 18:1-17). Judiorā dji jarebada dede jaradia bΛ bĕrā λCARA judiorāba jāsidaa. Dewara judiorāba Paulo āyā jΛretapedadacarea dewara dede jaradia besia. Māwā bΛde λCARA griegorā bida jāsidaa. Paulora Corintode poa aba ēsidra basia.

Corintora puru droma basia. Ēberārāda seisciento mil auđu duanasidaca bΛa. Maλ awara ādjirā ācōrē bea deda zocārā eropanasidaa. BaribΛA maλ ācōrē bea ēpĕni carea auđuada obadjidaa. λCARAba Jesucrito jĵapedadamīna wadibida audua nĭbabadjidaa. Djabarā tāēna dewara nĕbara sida baraasia.

Naārā Pauloba ādjirāra quēasia ijara duana carea (1:1neba aba 4:21naa). Maλare bΛsia auđua nĭbarānamārēā (5:1neba aba 6:20daa). Maλare djabarāba cartadeba iwidiapedadada panusia. Capĭtulo 7de quima edadidebema iwidiapedadada panusia. Capĭtulo 8deba aba 11daa panusia ādjia jΛwaba oda ācōrē carea sāwā odida panada. Capĭtulo 12deba aba 14daa ācōrē Jaureba obi bΛdebemada panusia.

Corintode λCARAba dadji λrĕbadidebemada āi crĭcha panana bĕrā Pauloba capĭtulo 15de maλnebemada bΛsia. Capĭtulo 16de bΛsia sāwā parata jare pedida panada idjaba ādjirā acade wāida.

Naλ cartade Pauloba naārā bΛda

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrĭana bĕrā māra trĀsia Jesucritoba diabueđada bΛmārēā. Dadjirā djaba Sosteneda mλ ume bΛa. ² Mā naλ cartara bΛBΛA Ācōrē ēberārā Corinto purudebema itea. Jesucritodeba Ācōrēba bārāra edasia idji itea bia beadamārēā. Ara maλ quīrĭaca idjia druaza jūma dadjirā Boro Jesucrito iwidiadara edasia. Idjira ādjirā Boroa idjaba dadjirā Boroa. ³ Daiba quīrĭā panΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai baira dia pananida.

Pauloba djabarā carea Ācōrēba bia bΛada ada

⁴ Bārāra Jesucrito ume panΛ bĕrā Ācōrēba idji biadeba careba bΛa. Maλ bĕrā mā Ācōrēba iwidiBΛAza bārā carea bia bΛada abaria. ⁵ Jesucrito ume panΛ bĕrā Ācōrēba bārā jūma diasia bia odamārēā. Idji bedeara poya cawa jaradia panania idjaba idjidebemada poya bio cawa panania. ⁶ Jūma Ācōrēba bārāa diadaba unubi bΛa Crito bedea daiba jaradiapedadara wārā arada. ⁷ Bārāba dadjirā Boro Jesucrito ununi carea jΛ panΛmisa Ācōrēba idji Jauredeba dia bΛra jūma eropanΛa. ⁸ Maλba Ācōrēba bārāra zarea erobaya aba naλ ewari jōbΛadaa. Māwāra dadjirā Boro Jesucritoba cawa ode zebΛAde bārāra biĕ jaradi neĕ beadia. ⁹ Ācōrēra bedea aba bΛa. Idjia bārāra trĀsia idji Warra dadjirā Boro Jesucrito ume ābaa beadamārēā.

Djabarā crĭcha awara awara panΛnebema

¹⁰ Djabarā, dadjirā Boro Jesucritodeba mā bārāa bedea djuburiaya ābaa bia duananamārēā. Crĭcha awara awara duananĭĕ panΛa, ātebΛA crĭcha abΛdeba ābaa bia duananida panΛa. ¹¹ Djabarā, mā ūrĭna carea māwā jara bΛa. Djabawĕrā Cloe ēberārāba māla jarasidaa bārāra ijara duanabarida. ¹² Ebuda jaraibΛA, λCARA bārānebemaba jarabadaa: “Māra Paulodea.” Dewarārāba jarabadaa: “Māra Apolodea.” Dewarārāba jarabadaa: “Māra Pedrodea.”* Idjaba dewarārāba jarabadaa: “Māra Critodea.” ¹³ Māwāra ĵCřitora zocārā bΛca? ĵMāda bārā carea crude cachisidaca? ĵBārāra mλ trĀneba borocuesidaca?

¹⁴ Mā ni abΛ bārānebemada borocueđae bĕrā bΛsřida bΛa. Mā ababe djaba Crispoda, Gayo sida borocuesia. ¹⁵ Māwā ni abΛba poya jaradaĕa mλ trĀneba borocuesidada. ¹⁶ Idjaba mā djaba Estepana ēberārā sida borocuesia. Ādjirā awara dewarada borocuesibΛA mā quīrĭnebaĕa. ¹⁷ Critoba māra diabueĕ basia ēberārā borocue bΛmārēā, ātebΛA diabuesia bedea bia idjidebemada jaradiamārēā. BaribΛA naλ dudabema necawaadeba māla jaradiaĕ bΛa Crito crude beudada ara idji quīrĭābe beuda quīrĭca bĕrāmārēā.

Cřitora Ācōrē necawaa idjaba Ācōrē bΛbaa

* 1:12 Pedro. Griego bedeađe “Cepa” bΛ bΛa.

¹⁸ T_Λβ_Λ uruad_{aa} wāni ēberārāmaara Crito crude beudadebema bedeara siriē b_Λa. Barib_Λγ_Λ dadjirā, dji Ācōrēba ēd_{ra} edadarāba cawa pan_Λa ma_Λ bedeaba Ācōrē l_βα_{ra} cawabi b_Λda. ¹⁹ Ācōrē Bedeade nāwā b_Λ b_Λa:

Ne cawa bea necawaada m_Λa siriē b_Λda unubiya. Crīcha cawa bea crīchara biē tab_Λda cawabiya.[†]

²⁰ Wārāda Ācōrēba na_Λ ējūānebema necawaara siriē b_Λda cawabisia. Jālbe ħ_{ne} cawa beara sāvāsida? ħ_Judiorā ley jaradiabadara sāvāsida? ħ_{Na_Λ} ewaride necawaadeba bedeabadara sāvāsida? ²¹ Ācōrēba idji necawaadeba odaba idjida cawabi b_Λa. Barib_Λγ_Λ na_Λ ējūānebemarāba ara ādji necawaadeba idjira cawadacaa.[‡] Ādjirāmaara daiba jaradia pan_Λa siriē b_Λmīna Ācōrēmaara bia basia ma_Λneba jūma idji i_γāb_Λdara ēd_{ra} edaida.

²² Crito i_γāni carea judiorāba ne ununacada unu quīrīabadaa. Judiorāēba na_Λ ējūānebema necawaada j_Λγ_Λbadaa. ²³ Barib_Λγ_Λ daiba Crito crude beudada jaradia pan_Λa. Ma_Λ bedeara judiorāba bia ūrīnacaa. Idjaba judiorāēba ma_Λ bedeara siriē b_Λda crīchabadaa. ²⁴ Barib_Λγ_Λ Ācōrēba λ_{cr}γ_Λ judiorāda, λ_{cr}γ_Λ judiorāē sida trāsia Critodeba ēd_{ra} edai carea. Ma_Λg_{ra}rāba cawa pan_Λa Ācōrēba Critodeba idji l_βα_{da}, necawaa sida unubisida. ²⁵ Ēberārāmaara Critora crude beuda bē_rā Ācōrēra ne cawa b_Λēa, l_βα_ē b_Λa. Barib_Λγ_Λ ne adua b_Λ quīrāca b_Λmīna Ācōrēra jūma na_Λ ējūānebemarā cāyābara ne cawaara b_Λa. Idjaba Ācōrēra l_βα_ē b_Λca b_Λmīna jūma na_Λ ējūānebemarā cāyābara l_βα_{ra} b_Λa.

²⁶ Djabarā, crīchadada Ācōrēba bārā edaside sāvā beasida. Ēberāmaara zocārā bārānebemada ne cawa beadaē basia, dji dromada beadaē basia, dji droma beadeba todaē basia. ²⁷ Ma_Λ bē_rā na_Λ ējūānebema ne cawa beamaara bārāra ne adua quedeaa. Barib_Λγ_Λ ādjirāba ne adua quedeaa abadara Ācōrēba edasia. Māwā na_Λ ējūānebema ne cawa beara perabibaria. Ara ma_Λ quīrāca na_Λ ējūānebema l_βα_{da} beamaara bārāra l_βα_ē bea. Barib_Λγ_Λ ādjirāba l_βα_ē bea abadara Ācōrēba edasia. Māwā na_Λ ējūānebema l_βα_{da} beara perabibaria. ²⁸ Na_Λ ējūānebemarāba dji edaara quedeaa abadara, ādjia igarabada sida Ācōrēba edasia. Māwā dji dromaē beara edasia dji droma bea edaara b_Λi carea. ²⁹ Ma_Λ bē_rā ni abaaba ara idjidebemada Ācōrē quīrāpita poya bia bedeadaēa. ³⁰ Barib_Λγ_Λ Ācōrēba bārāra Jesucrito ume ābaa basia. Māwā Critodeba Ācōrēba idji necawaada dadjirāa cawabisia. Idjia dadjirāa jira b_Λsia, ara idji itea bia b_Λsia, idjaba cadjiruadebemada ēd_{ra} edasia. ³¹ Ma_Λ bē_rā Ācōrē Bedeade b_Λ b_Λ quīrāca dadjia odida pan_Λa. Nāwā b_Λ b_Λa: “Ab_Λada bia bedeaib_Λγ_Λ, dadji Borodebemada bia bedeaida b_Λa.”[§]

2

Crito crude beudadebema Pauloba jaradiada

¹ Djabarā, m_Λa Ācōrēnebemada bārāmaa jaradiade wāsida bedea bia quirudeba ni m_Λ necawaadeba jaradiaē basia. ² Bārā tāēna baside m_Λa ababe Jesucritodebemada, idji crude beapedadaada cawabi quīrīā basia. ³ Ma_Λne m_Λra l_βα_ē b_Λda crīchasia. Idjaba poya bia jaradiaēda crīcha ba_{da} bē_rā ne wayaaba cacua ure nūmabadjia. ⁴ M_Λa Jesudebema nēb_Λγ_Λ baside idjaba jaradia baside m_Λ necawaadeba māwā oē basia bārāba i_γānamārēā. Āteb_Λγ_Λ jaradia b_Λde Ācōrē Jaureba idji l_βα_{de}ba cawabisia ma_Λ bedeara wārā arada. ⁵ Māwā bārāba na_Λ ējūānebema necawaadeba Jesucritora i_γānaē basia, āteb_Λγ_Λ Ācōrē l_βα_{de}ba i_γāsidaa.

Ācōrēba naēna cawabiē badara idji Jauredeba cawabida

⁶ Māwāmīna daiba necawaada Ācōrē bio i_γā beaa jaradia pan_Λa. Ma_Λ necawaara na_Λ ējūānebemaēa, na_Λ ējūānebema bororā necawaēa. Ādjirāra dārā pananaēa. ⁷ Daiba Ācōrē necawaa naēna cawabiē badada jaradia pan_Λa. Na_Λ ējūā oi naēna Ācōrēba ma_Λ necawaadeba ne oida b_Λsia dadjirāra idji ume ābaa bia beadamārēā. ⁸ Na_Λ ējūānebema bororā ni abaaba ma_Λ necawaara cawadaē basia. Cawa pananabara dadjirā Boro biya quirura crude beadaē bacasia. ⁹ Barib_Λγ_Λ cawadaē basia Ācōrē Bedeade b_Λ b_Λ quīrāca. Nāwā b_Λ b_Λa:

Ācōrēba idji quīrīā bea itea bia o erob_Λra ni abaaba wadi ununacaa, c_Λw_Λγ_Λba ūrīnacaa, ni cawa crīchadacaa.*

[†] 1:19 Isaia 29:14. [‡] 1:21 Ācōrēba idji necawaadeba odaba idjida cawabi b_Λa. Barib_Λγ_Λ na_Λ ējūānebemarāba ara ādji necawaadeba idjira cawadacaa. Griego bedeade ma_Λba idjaba nāwā jara b_Λa: “Ācōrēba idji necawaadeba b_Λsia ēberārāba na_Λ ējūānebema necawaadeba idjira poya cawarānamārēā.” [§] 1:31 Jeremia 9:24. * 2:9 Isaia 64:4; 52:15.

¹⁰ Jūma maḷgara Ācōrēba idji Jauredeba dadjirā cawabisia. Idji Jaureba ne jūmada cawa ḅaa. Ācōrē crīcha sida jūma cawa ḅaa. ¹¹ ¿Ēberā crīchara caiba cawa ḅa? Ara idjidubabala cawa ḅaa. Ara maḷ quīrāca ni abaḅba Ācōrē crīchara poya cawadaēa. Ababe Ācōrē Jaurebala cawa ḅaa. ¹² Dadjirāba naḷ ējūānebema crīchada edadaē basía, ātebala Ācōrē Jauredra edasidaa jūma Ācōrēba idji biadeba diadada cawadamārēā. ¹³ Ara maḷgādebemada daiba bedea panaa. Baribala daiba naḷ ējūānebema necawaadeba bedea panaēa, ātebala Ācōrē Jaureba daia jaradia ḅa quīrāca bedea panaa. Māwā Ācōrē Jaureba cawabi ḅara daiba jaradia panaa idjia bedeabi ḅa quīrāca.†

¹⁴ Baribala Ācōrē Jaureba cawabi ḅara Ācōrē Jaure neē ḅaba cawa quīrāca, idjimaarā siriē ḅa bēra. Idjaba poya cawacaa, ababe Ācōrē Jauredeba cawaida ḅa bēra. ¹⁵ Ācōrē Jaure neē ḅaba Ācōrē Jaure erobla crīchara poya cawaēa. Baribala Ācōrē Jaure erobla Ācōrēnebemada poya bio cawaya. ¹⁶ Ācōrē Bedeade nāwā ḅa ḅaa: “¿Caiba dadjirā Boro crīchara cawa ḅa? ¿Caiba idjia jaradiai?”‡ Baribala dadjirāba Crito crīchada eropana.

3

Pauloba, Apolo bida Ācōrē traju opedada

¹ Djabarā, māa bārāa jaradiasida Ācōrē Jauredeba nībabadarāa jaradia ḅa quīrāca poya jaradiaē basía. Ātebala naḷ ējūānebemarāa, Crito Ijāna djiwidi bearāa jaradiaida ḅa quīrāca jaradiasia. ² Māa Critodebema zareaē ḅada jaradiasia warra zaquerāa juba dobi ḅa quīrāca. Djico cobi ḅa quīrāca zareara ḅada jaradiaē basía, bārāba poya cawadaē basi bēra. Idjaba wadibida poya cawadaēa. ³ Bārāa wadibida naḷ djaraba o quīrā ḅadeba nīnaa: djārāba erobla carea biē crīchabadaa idjaba caicayabadaa. Māwā bea bēra ebuda ḅa wadibida naḷ djaraba o quīrā ḅadeba nīnada naḷ ējūānebemarā quīrāca. ⁴ Abaḅba jarabaria: “Māra Paulodea.” Dewaraba jarabaria: “Māra Apolodea.” Bārāba māwā jarabada bēra naḷ ējūānebemarā quīrāca beaa.

⁵ Baribala ¿Paulora cai? ¿Apolora cai? Ababe दौरā Ācōrē nezocaa. Daideba bārāba dadjirā Borora Ijāsidaa. Ācōrēba daiza obida quīrāca osidaa. ⁶ Ne ubala quīrāca māa bārāa Jesudebemada naārā jaradiasia. Maḅbe māa uda cuebala quīrāca Apoloba Ācōrē bedeara biara jaradiasia. Baribala Ācōrēbala carebasia bārāba Ijānamārēā māa uda waribibala quīrāca. ⁷ Maḅ bēra ne ubarira dji dromaēa. Cuebari sida dji dromaēa. Ācōrēdra dji dromaēa. Idjiabala néura waribibaria. ⁸ Ne ubarira, dji ne ubarira sida Ācōrē quīrāpita abaria. Idjia dadjiza ne biada diaya dadjia o ḅada quīrāca. ⁹ Māa Apolo ume abarica Ācōrē trajura o panaa. Bārāa Ācōrē néua.

Maḅ awara bārāa Ācōrēba de quīrāca o ḅaa. ¹⁰ Māra de obari bia quīrāca ḅaa. Ācōrēba idji biadeba māa diadaba de jīrūda bio edu jousia. Dewararāba carawabadaa. Baribala dadjiza quīrācuita baida ḅaa sāwā idji trajura o ḅada. ¹¹ De jīrūda edu jouda bēra ni abaḅba dewara de jīrūda poya ḅadaēa. Jesucritoda dji de jīrūa. ¹² Maḅne ḷcalaḅba Ācōrē bedeara aride jaradiabadaa de bia o pana quīrāca. Ādjia o panara oro, parata, mōgara bia quedea ārīca quīrāca ḅaya. Baribala ḷcalaḅba Ācōrē bedeara aride jaradiadacaa de biē o pana quīrāca. Ādjia o panara bacuru, quedua, chaba oḅa de quīrāca ḅaya. ¹³ Critoba cawa oi ewaride dadjiza odara tala uruaba aca zaya droai cawaya. Maḅba ebuda cawabiya dadjiza odara sāwā basida. ¹⁴ Dadjia oḅaba maḅ tala uruada droasira Critoba dji o ḅadaa ne biada diaya. ¹⁵ Baribala dadjia odara bá wāsira dji o ḅadaba ni cārē bia sida edaēa. Idjira ēdrāmīna de baḅalāde ēdrabala quīrāca ēdraya.

¹⁶ ¿Adua panaca Ācōrē Jaureba bārāa sode ḅada? ¿Adua panaca bārāa Ācōrē deda? ¹⁷ Bariduaba Ācōrē dera āribala, maḅga ēberāa Ācōrēba bio cawa oya idji dera ababe idji itea ḅa bēra. Idji dera bārāa.

¹⁸ Ara bādjiduba cūrūgarānada. Naḷ ējūānebema necawaada wārāda ḅaa. Abaḅba maḅ quīrāca ne cawa ḅada crīcha ḅabala, waa māwā crīchaiē ḅaa. Ātebala wārā necawaara erobai carea naḷ ējūānebemarā quīrāpita ne adua ḅa quīrāca baida ḅaa. ¹⁹ Naḷ ējūānebema necawaara Ācōrēmaarā siriē ḅaa. Ācōrē Bedeade nāwā ḅa ḅaa: “Ācōrēba naḷ ējūāne ne cawa beara ara ādji necawaadeba cawabibaria ne cawa panāēda.”* ²⁰ Idjaba nāwā ḅa ḅaa: “Ācōrēba cawa ḅaa naḷ ējūāne ne cawa bea crīchara siriē ḅada.”† ²¹ Maḅ carea crīcharānada abaḅ ēberā ēpē pananeba dewararā cāyābara biara beada. Ācōrēneba bārāba ne jūmada

† 2:13 Idjia bedeabi ḅa quīrāca. Griego bedeade idjaba jara ḅaa: “Ācōrē Jaure erobearā.” ‡ 2:16 Isaia 40:13. * 3:19 Job 5:13. † 3:20 Salmo 94:11.

eropanla bia beadi carea. ²² Bārāba mla, Apoloda, Pedro sida eropanla. Jūma naļ ējūāne ɓa sida eropanla. Ara nawenabema, nubema sida eropanla. Dadjirā zocai pananibala wa beudibala Ācōrēneba ne jūmada eropania bia beadi carea. ²³ Jūma bārāra Critoderā. Idjaba Critora Ācōrēnea.

4

Jesucrito nezocarā

¹ Bārāba crīchadida panla दौरا Crito nezocarāda. Ācōrēba दौरا ɓasia idjidebema cawabiē badada ebuda jaradiadamārēā. ² Wārāda nezocaba idji boroba obi ɓara jūma jipa o ɓaida ɓa dji boroba bia unumārēā. ³ Maļ bērā bārāba wa baridua ēberāba młnebema biē jarabadae mācua crīchacaa. Idjaba ara młdjiduba jaraēa mla o ɓara sāwā ɓada. ⁴ Mla ni maārī bida āi oē ɓada cawa ɓalmīna małba jaraē ɓa mla jūma jipa osida. Dadjirā Borobala cawa jaraya. ⁵ Maļ carea idjia cawa oi ewari naēna dadjia jaradiē panla idji traju o ɓaba jipa o ɓada wa jipa oē ɓada. Dadjirā Boro zebalade dadjia sode crīcha badada, ne jūma dadji sode mērā beadada ebuda cawabiya. Maļ ewaride Ācōrēbala dadjirāza bia jaraya dadjia bia opedada quīrāca.

⁶ Djabarā, młnebema Apolodebema sida ɓasia bārā carebai carea. Daideba cawadida panla Ācōrē Bedeade ɓa ɓa auđu crīchadiē panla.* Māwāra bārāba ni ɓalada dewara cāyābara biara ɓada crīchadaēa. ⁷ ɓCaiba ɓara dewara cāyābara biara ɓasi? Ācōrēba diada awara ɓba cārēda eroba? ɓa Ācōrēneba ne jūmada edasibala, ɓcārē cārēā ara ɓaduba edada quīrāca beada ɓa?

⁸ Ācōrēneba eda quīrā pananara bārāba jūma eropanana abadaa. Ācōrēba dia ɓara aduba eropanana abadaa. Dai neē ɓaduba Ācōrē quīrāpita dji dromarāda panesidada crīcha panla. Baribala māwāēa. Bārāra wārāda dji dromarāda panenabara bia ɓacasia. Māwāra dai sida bārā ume ābaa dji dromarāda panecasidaa. ⁹ Baribala mla crīcha ɓa dairā dji Jesucritoba diabuedarāda Ācōrēba jūmarā cāyābara edaara ɓasida. Dairāra dji cawa obariba jūmarā quīrāpita beade edebala quīrāca panla. Ēberārāba, ɓajānebema nezocarāba, jūmarāba aca duanla beudi cawaya. ¹⁰ Ēberārāmaarā दौरا Crito carea ne adua bea idjaba ɓbaē bea. Baribala bārāra Crito ume panla bērā dji ne cawaara beada abadaa idjaba dji ɓba beada abadaa. Ēberārāba bārānebemada bia beada panla, baribala दौरا igara panla. ¹¹ Wadi ara naļ ewaride daiba jarrabada droa panla, opichiada droa panla, idjaba soresora quedeadra jłni carea eropanla. Dai de arada neē panla idjaba ēberārāba दौरا biē obadaa. ¹² दौरا lnāunaē traja panla ne eropani carea. Ēberārāba daia biē bedeabadade daiba ādjia bia bedeabadada. Dai biē obadade droabadada. ¹³ Sewadeba dai biē jarabadae beada biaēba panubadaa. Wadi ara naļ ewaride ēberārāba दौरa ne ɓatabueda quīrāca unubadaa, ne mititia quīrāca unubadaa.

¹⁴ Mla małgara ɓa ɓa bārā perabi carea. Ātebala mł warrarā quīrāca bārāra quīrā ɓa bērā māwā ɓa ɓa jipa crīchabi carea. ¹⁵ Bārāba Critodebema jaradiabadarāda zocārā eropanbara wadi zezada ɓa eropancasidaa.† Młneba bārāba beada bia Jesucritodebema ijāpedada bērā idjideba mla bārā zezaa. ¹⁶ Maļ carea mla bārā beada djuburiaya mł nībari quīrāca nībadamārēā. ¹⁷ Maļ bērā Timoteoda bārāma diabuebala. Idjira dadjirā Boro ume jipa nībaria. Dadjirā Boroēba mł warraca ɓa. Mla idjira bio quīrā ɓa. Idjia bārā quīrānebabiya mla Jesucrito ume sāwā jipa nīda. Mla māwā nībaira Jesucrito ēberārā beaza jaradi ɓa.

¹⁸ ɓCala bārānebemada dji dromarā quīrāca nīnaa, crīcha panla bērā mla bārāmaa wāēda. ¹⁹ Baribala dadjirā Boroba quīrāibala, mla bārāmaa isabe wāya. Małne dji dromaana abadaba jara panla awa ūrīne wāēa, ātebala acaē wāya ādjia wārāda Ācōrē ɓalada eropanla cawaya. ²⁰ Ācōrēba pe erobadebemarāba ara jāwā idjidebemada bedeacaa, ātebala idji ɓbaēbeba jipa obadaa. ²¹ Małda ɓbārāba sāwā quīrā panla? ɓQuīrā panla mla quēāne wāida wa quīrāneba, ibiaēba wāida?‡

5

Djababa cadjirua o ɓa iduaribepedada

¹ Ēberārāba jara panla bārā tāēna ɓalada daunemaya ɓada. Jara panla małba dji papacauda erobada. Wārāda Jesucrito ijāē bea bida maļ cadjiruara odacaa. ² Māwāmīna

* 4:6 Ācōrē Bedeade ɓa ɓa auđu crīchadiē panla. Griego beade mla ebuda ɓaēa. † 4:15 Zocārā. Griego beade ɓa ɓa “10 mil.” ‡ 4:21 Quēāne wāida. Griego beade ɓa ɓa “soa bara wāida.”

bārāba wadibida jara panla dewararā cāyābara biara beada. Baribara ḡmaḡ cadjirua carea bio sopua beadida panlaēca? ḡMaḡ cadjirua o bara bārā umebemada āyā bādida panasidaēca? ³ Māra bārā ume bāēmīna crīchadeba bārā ume ābaa bla. Maḡ carea bārā ume bla quīrāca maḡ cadjirua o bla ēberāra dadjirā Boro Jesu trāneba cawa osia. ⁴ Bārā ābaa dji jarebādade māra crīchadeba bārā ume baya. Idjaba dadjirā Boro Jesuba blaada bārāa diaya maḡ ēberāra jipa cawa odamārēā. ⁵ Idjira āyā bādida panla diauruba bia miḡabimārēā. Māwāra naḡ djaraba cadjirua o quīrā bāda igaraya. Idjaba Ācōrēba cawa oi ewaride idjira ēdra edaya.

⁶ Ara bādjida dewararā cāyābara biara beada abadaa. Baribara māwā jaraira biē bla. ḡBārāba adua panla harina ēsābibari maārī bla harina jūma ēsābibarida? Ara maḡ quīrāca cadjirua maārī bla jūmarāda ārībaria. ⁷ Maḡ bērā harina ēsābibari drōā āyā batabuebāda quīrāca maḡ cadjirua o bara bārā tāēnabemada āyā bādada. ^{*} Māwā bārāra cadjirua neē beadia harina djiwidi baratāda ēsābari neē bla quīrāca. Bārāra maḡ quīrāca beaa, Critora dadjirā cadjirua carea beuda bērā. Idjira dadjirā ēdra edai carea beapedada oveja basia. [†] ⁸ Dadjirāba cadjiruadebema ēdrapedadara quīrānebāda bērā crīcha biadeba, wārāneba nībadida panla. [‡] Māwā nībaira paḡ ēsābari neē bla quīrāca bla. Djārā quīrāma bādeba idjaba biē o bādeba waa nībadiē panla. Māwā nībaira harina ēsābibari drōā quīrāca bla.

⁹ Naēna mā cartade bāsia bārāra dji auḡua bea ume ābaa beadiē panla. ¹⁰ Baribara māba jaraē bla naḡ ējūānebema auḡua bea ume, parata awua bea ume, ne draabada ume, idjaba jawaba oda ācōrē ēpēbada ume beadiē panla. Ādjirā ume pana quīrānaēbāra, naḡ ējūānebemada ēdrādida panla. ¹¹ Ātebāra mā bārā itea bāsia bariduaba ara idjida djabaada aibāra, baribāra auḡuada o nībaibāra, parata awua baibāra, jawaba oda ācōrē ēpē baibāra, sewadeba djārāda biē jara baibāra, beu nībaibāra, wa ne draa baibāra, māḡā ēberā ume ābaa beadiē panla idjaba ābaa ne codiē panla. ¹²⁻¹³ Ācōrē i jāē beara cawa oi carea māra bāēa. Ācōrēbāra idji i jāē beara cawa oya. Baribara bārā tāēna beara bārāba cawa odida panla. Ācōrē Bedeade bā bla: “Cadjirua o bara bārā tāēnabemada āyā bādada.” [§]

6

Djabarāba ara ādji nēbara cawa odidebema

¹ Bārā ijarabādade ḡcārē cārēā Ācōrē adua bea cawa obadamaa jarade wābada? ḡBiaa bāēca Ācōrē ēberārāba cawa odida? ² ḡBārāba adua panla Jesu zebārade Ācōrē ēberārāba naḡ ējūāne beara cawa odida? Bārāba naḡ ējūāne beara cawa odi bērā ḡsāwāērā nēbara maārī queēada poya cawa odaē? ³ ḡAduā panla dadjirāba bajānebema nezocarā sida cawa odida? Māwā bla bērā ḡnaḡ ewaride nēbara bārā tāēna beara poya cawa odaēca? ⁴ Bārāda ijaradibāra, ḡcārē cārēā Ācōrē adua beamaa wābadaa cawa odamārēā? ⁵ Mā māḡara jara bla bārā peradāmārēā. ḡBārā tāēna crīcha cawa bara ni aba bida neēca djabarā i jara panla ibiabi carea? ⁶ Baribara djabada djaba ume ijaradapeda naḡ ējūānebema cawa obadarāmaa wābadaa. Māwā odira wārāda bio biē bla Ācōrē i jāē bea quīrāpita ijarabada bērā.

⁷ Wārāda ḡcāra bārānebemada ijarabada bērā unubi panla jipa nībadacada. ḡBiaa bāēca bla biē odara droaida cawa obadamaa edei cāyābara? ḡBiaa bāēca bla erōbāra bla djabaa idu draabada cawa obadamaa edei cāyābara? ⁸ Baribara bārāba ēberārāra biē obadaa idjaba ne draabadaa. Wārāda bio biē o panla ara bārā djabarāda māwā obada bērā.

⁹⁻¹⁰ ḡBārāba adua panla cadjirua obadara Ācōrē purude beadaēda? Ara bādjiduba cūrūgarānada. Auḡua nībadadara, jawaba oda ācōrē ēpē beara, daunemabadara, umaquīrā wērā quīrāca beabadara, umaquīrāda abari umaquīrā ume beabadara, ne draabadara, parata awua beara, beu nībadadara, sewadeba djārā biē jarabadara, djārā cūrūgabada sida Ācōrē purude beadaēa. ¹¹ ḡcāra bārāra naēna māwā beasia. Baribara bārāba cadjirua opedadara Ācōrēba saḡasia, idji itea bia bāsia, idjaba jipa unusia dadjirā Boro Jesucritodeba idjaba idji jauredeba.

Djabarāba auḡuada odiē panla

¹² ḡcāra jarabadaa: “Crito i jā bla bērā mā quīrā bla quīrāca jūma oida bla.” Baribara mā jaraya mā quīrā bāda jūma oida bāmīna, jūma mā o quīrā bla māra carebaaa. Maḡ bērā jūma mā o quīrā bla iduaribiēa. ¹³ Idjaba ḡcāra jarabadaa: “Djicora dadji bi itea bla, idjaba dadji bira djico itea bla.” Baribara mā jaraya māwā bāmīna Ācōrēba umena

^{*} 5:7 Exodo 12:15. [†] 5:7 Exodo 12:3-13; Juaā 1:29. [‡] 5:8 Dadjirāba cadjiruadebema ēdrapedadara quīrānebāda. Griego bedeade bā bla: “Ewari droma obada.” [§] 5:12-13 Deuteronomio 17:7. ^{*} 6:4 Griego bedeade maḡ versicolora ebuda bāēa.

jöbiya. Dadji cacuara ðåéa auđua o ðamåréå, åtebåġå dadjirå Boro Åcõrê itea ðåå. Idjaba dadjirå Boro Åcõrera dadji cacua wagai carea ðåå. ¹⁴ Åcõrêba idji ðåådeba dadjirå Boro Jesura beu beadada årêbabisia. Ara maå quíråca idji ðåådeba dadjirå sida årêbabisiya.

¹⁵ ¿Båråba adua panåca bårå cacuara Critodeda? Måwåra çmåå Critodeda wêrå auđua ume ðåica? Wåråda måwå oira biê ðåå. ¹⁶ ¿Båråba adua panåca wêrå auđua ume ðåra maå wêrå ume cacua aba ðå quíråca ðåda? Åcõrê Bedeade nåwå jara ðåå: “Ådjira cacua aba ðå quíråca panania.”† ¹⁷ Baribåġå dadjirå Boro Crito ume åbaa ðåra idji ume jaure aba ðå quíråca panåå.

¹⁸ Ni maårī bida auđua nībarånadua. Dewara cadjiruada oibåġå, maåġåba dadji cacuara årēå. Baribåġå auđuada oibåġå, dadji cacuada biê ðeya. ¹⁹ ¿Båråba adua panåca bårå cacuara Åcõrê Jaure deda? Åcõrêba idji Jaurera båråa diasia. Idjira bårå soðe ðåå. Båråra ara båråneå åtebåġå Åcõrēnea. ²⁰ Åcõrêba båråra nēbåå nēdosia. Åcõrēne bērå bårå cacuede, jaurede bida quíråipa beadadua.‡

7

Quima edabadadebema

¹ Jååbebåġå båråba cartadeba iwidipedadada måå panuya. Wåråda biara ðåå umaquíråba wêrå edaðeå.* ² Baribåġå bårå tåēna auđua obadara bara bērå umaquíråba idji quimada erobaida ðåå, idjaba wêråba idji quimada erobaida ðåå. ³ Umaquíråda idji quima ume cåida ðåå. Wêrå sida idji quima ume cåida ðåå. ⁴ Wêråra ara idji cacua djibariēå, åtebåġå dji quimadrå djibaria. Ara maå quíråca umaquíråra ara idji cacua djibariēå, åtebåġå idji quimadrå djibaria. ⁵ Bårå cacuara bårå quimaa wagårånadua. Baribåġå båråba åbaa cåinaēda beæa auðibåġå, måwå pananira bia ðåå. Baribåġå dårå måwå pananiē panåå idjaba ababe Åcõrēa iwididi carea måwå pananida panåå. Måwånacærea wayacusa åbaa cåinida panåå bårå cacuaba quírå ðåra droadaēne diauruba auđua obiråmårēå. ⁶ Måå jaraya: båråba måwå o quírå panåbåġå, bia ðåå. Baribåġå måå õgo obiēå. ⁷ Måmaarå jumaråda må quíråca poya deu beaðibara bia ðacasia. Baribåġå Åcõrêba dadjiza diasia såwå baida. Åcõrêba åcåġåå dia ðåå poya deu beaðamårēå. Idjaba åcåġåå dia ðåå quima edaðamårēå.

⁸ Måå deu bearåa, pēdraråa bida jaraya: biara ðåå må quíråca quima neē beaðida. ⁹ Baribåġå bårå cacuaba quírå ðåda poya droadaēbåġå, quima edaðida panåå. Bårå cacuaba quírå ðådebemada jūmawåyå crīcha ðai cåyåbara biara ðåå quima edaðida.

¹⁰ Quima bara bearåa måå naåda jaraya. Naå beðeara mårēå, åtebåġå dadjirå Borodea.† Wêråba idji quimara amaiē ðåå. ¹¹ Baribåġå idji quimara amaiēbåġå, dewara umaquíråda edaiē ðåå. Åtebåġå deu baida ðåå wa dji quima ume waya beðeaida ðåå. Åbari quíråca umaquíråba idji quimara amaiē ðåå.

¹² Waabema djabaråa måå naåda jaraya. Naåġåra dadjirå Boro Jesuba jaradiadaēa: djababa wêrå Jesu ijåé ðåda erobåbåġå, idjaba maå wêråra idji ume ðå quírå ðåbåġå, maå djababa idjira amaiē ðåå. ¹³ Djabawêråba quima Jesu ijåé ðåda erobåbåġå, idjaba maå umaquíråba idjida ama quíråēbåġå, maå djabawêråba idjira amaiē ðåå. ¹⁴ Maå umaquírå Jesu ijåé ðåra Åcõrê itea besia idji quimaba ijå ðå bērå. Åbari quíråca wêrå Jesu ijåé ðåra Åcõrê itea besia idji quimaba ijå ðå bērå. Måwåēbara bårå warraråra Åcõrê itea beadaē ðacasia. Baribåġå djibariråra Åcõrê itea panå bērå ådjirå sida Åcõrê itea panåå. ¹⁵ Jesu ijåé ðåba idji quimada ama quírå ðåbåġå, amaida ðåå. Måwå djabada wa djabawêråda måå amaiē ðå leydebemada ēdråya. Åcõrêba dadjiråra necai beaðamårēå tråsia. ¹⁶ Djabawêrå, ðåå adua ðåå. Åibērå ðå quimaba ðådeba Jesura ijåisicada Åcõrêba ēdra edamårēå. Djaba, ðåå bida adua ðåå. Åibērå ðå quimaba ðådeba Jesura ijåisicada Åcõrêba ēdra edamårēå.

¹⁷⁻¹⁸ Åcõrêba dadjirå tråside ara dadji panana quíråca beaðida panåå. Cacua wēågo basibåġå ara måwå baida ðåå. Cacua wēågoē basibåġå ara måwå baida ðåå. Dadjiråza beaðida panåå dadjirå Boro Åcõrêba ðåda quíråca. Måå Åcõrê ēberårå beaza måwå jaradia ðåå. ¹⁹ Cacua wēågo baida biara ðåå. Cacua wēågoē ðai sida biara ðåå. Åcõrêba obi ðåra ijå o baida biara ðåå. ²⁰ Åcõrêba dadjirå tråside ara dadji panana quíråca beaðida panåå. ²¹ Åcõrêba ðå tråside nezocada basibåġå, jūmawåyå sopua ðarådua. Baribåġå ðå nezoca ðådebemada poya ēdraibåġå, måwå odua. ²² Nezoca Åcõrêba trånara dadjirå Boro Critoba cadjiruadebemada ēdra ðåsia idji itea ne o ðamårēå. Maåne nezocaē Åcõrêba trånara Crito

† 6:16 Genesis 2:24. ‡ 6:20 Jaure. Griego beðeade åcåġå cartade maåra neåa. * 7:1 Biara ðåå umaquíråba wêrå edaðeå. Griego beðeade nåwå ðå ðåå: “Bia ðåå umaquíråba wêrå tåéda.” † 7:10 Luca 16:18.

nezocaa. ²³ Ācōrēba bārāra nēb̄la nēdosia. Maļ carea djārā nezocada beārānadua. ²⁴ Djabarā, Ācōrēba dadjirā trāsīde ara dadji panana quīrāca beadīda panla. Maļne ara dadji panla quīrāca Ācōrē quīrāpita jīpa nībadīda panla.

²⁵ Maļ awara quīma wadī edadacadebemada mā jaraya. Dadjirā Boro Jesucritoba maļgadebemada jaradiadaē bērā mā crīcha b̄ada jaraya. Bārāba cawa panla dadjirā Boroba māra quīrā djuburiada bērā mā wārāda jarabarida. ²⁶ Nāwā jaraya: m̄lmaarā naļ ewarīde bia mīga panla bērā dadji umaquīrā deu beara ara dadji b̄a quīrāca beadīda panla. ²⁷ Barib̄aḡa quīma erob̄ab̄aḡa, b̄a quīma amaida crīcharādua. Quīma neē b̄ab̄aḡa, quīma edaida crīcharādua. ²⁸ Barib̄aḡa quīma edaib̄aḡa cadjiruaēa. Wērāda quīma edaib̄aḡa cadjiruaēa. Barib̄aḡa quīma edab̄aḡa naļ ējūāne bia mīga b̄aya. Bārā māwā bia mīga pananīda mā quīrāē b̄la.

²⁹ Djabarā, mā naļḡada jara quīrā b̄la: naļ ewarira jōboḡo. Maļ carea djabarā quīma erobeaba ādjia Ācōrē ēpē panara igradiē panla ādji quīma ume beadī carea. Āteb̄aḡa quīma neē b̄aba ēpēida b̄a quīrāca ēpēnīda panla. ³⁰ Ara maļ quīrāca djabarā sopua beara sopuaē b̄a quīrāca beadīda panla Ācōrēda bio ēpēni carea. B̄asrīda beara b̄asrīdaē b̄a quīrāca beadīda panla. Ne nēdodaba idjia nēdodara ewariza erobaida quīma b̄aiē b̄la. ³¹ Naļ ējūā dadjia unu panara jūma jōboḡo bērā ne bara beaba ne neē b̄a quīrāca crīcha beadīda panla.

³² Mā quīrā b̄la bārāba naļ ējūānebemada jūmawāyā crīchadaēda. Umaquīrā quīma neē b̄aba biara crīcha b̄abaria dadjirā Boroba quīrā b̄ada oi carea. Dadjirā Borora b̄asrīdabi quīrā b̄la. ³³ Barib̄aḡa umaquīrā quīma erob̄aba naļ ējūāne idji quīma bia erobaida biara crīcha b̄abaria. Idji quīmada b̄asrīdabi quīrā b̄la. ³⁴ Māwā quīma bara b̄aba crīchada umē erob̄abaria.† Abari quīrāca wērā quīma erob̄aba naļ ējūāne idji quīma bia erobaida biara crīcha b̄abaria. Idji quīmada b̄asrīdabi quīrā b̄la. Barib̄aḡa wērā quīma neē b̄aba dadjirā Borodebemada biara crīcha b̄abaria. Naļ cacuaē, jaurede bīda idji itea bia b̄a quīrā b̄la.

³⁵ Maļḡara mā jaraē b̄la bārāba quīrā panla quīrāca beārānamārēā āteb̄aḡa bia beadamārēā. Mā ababe quīrā b̄la bārāra quīrāipa beadīda idjaba jūma bārā sodeba dadjirā Boroba quīrā b̄ada odīda.

³⁶ Ab̄aḡa djabada awērā djora ume dji edadī carea bedea bia panab̄aḡa, dji edadī naēna poya droaēda crīchaib̄aḡa idjaba isabe eda quīrāib̄aḡa, edaida b̄la. Maļra cadjiruaēa. ³⁷ Barib̄aḡa djabada dji edadī carea bedea b̄adacarea maļ wērāra edaēda idji sodeba wārāda crīcha b̄ab̄aḡa idjaba idji cacuaḡa quīrā b̄aḡa poya droaib̄aḡa, bia b̄a maļ wērāra edaēda.

³⁸ Wārāda quīma edab̄aḡa bia o b̄la. Barib̄aḡa m̄lmaarā quīma edaēba biara o b̄la. §

³⁹ Djabawērā quīma bara b̄a o quīma zocai b̄amīsa idji ume baida b̄la. Barib̄aḡa dji quimara beuib̄aḡa, dewara umaquīrāda eda quīrāib̄aḡa, edaida b̄la. Barib̄aḡa ababe dadjirā Boro Jesucrito ījā b̄ad̄a edaida b̄la. ⁴⁰ Mā crīcha b̄la idjira quīma edaēb̄aḡa b̄asrīdaara baida. Māmaarā Ācōrē Jaureba māwā crīchabi b̄ada.

8

Jawaba oda ācōrēa djico diadadebemada

¹ Idjaba jawaba oda ācōrēa djico diadadebemada mā jaraya. Dadjirāba cawa panla jūmarāda crīcha cawa panada. Māwāmīna crīcha cawaaba dadjira djārā cāyābara biara b̄ada crīchabībaria. Barib̄aḡa quīrāba djārāra careb̄abaria. ² Ab̄aḡa bio cawa b̄ada crīcha b̄ab̄aḡa, wadībīda adua b̄la idjia cawaida b̄a quīrāca. ³ Barib̄aḡa ab̄aḡa Ācōrēda quīrā b̄ab̄aḡa, Ācōrēba idjira cawa b̄la.*

⁴ Maļ bērā jawaba oda ācōrēa djico diada cobadadebemada mā jaraya. Dadjirāba cawa panla jawaba oda ācōrēra wārāēda. Idjaba cawa panla wārā Ācōrēra abab̄aḡa b̄ada. ⁵ Bajāne, naļ ējūāne bīda ēberārāba ācōrē abadara bara. Wārāda maļḡārā idjaba ēberārāba ādji boro abada sīda zocārā bara. ⁶ Barib̄aḡa dadjirāmaarā Ācōrēra abab̄aḡa b̄la. Idjira dadjirā Zeza. Idjiab̄aḡa ne jūmada osia. Dadjirāra idji itea zocai panla. Idjaba dadjirā Boro Jesucritora abab̄aḡa b̄la. Idjīdeba Ācōrēba ne jūmada osia. Idjīdeba dadjirāra zocai panla.

⁷ Barib̄aḡa ḡcaḡa maḡaḡa cawadaē panla. ḡcaḡa djabarāba wadībīda crīcha panla jawaba oda ācōrē ādjia naēna ēpē pananara zocai beada. Maļ bērā jawaba oda ācōrēa djico diadada cosīdara crīchabadaa jawaba oda ācōrēra wayacusa ēpēb̄adada. Wārā bedea

† **7:34** Crīchada umē erob̄abaria. Griego bedeaē ḡcaḡa cartade maḡa neēa. § **7:38** Griego bedeaē versículo 36-38 ebuda b̄aēa. Idjaba naļ quīrāca traducidā b̄la: ³⁶ Barib̄aḡa djababa idji cau awērā djorada quīma diaē b̄adeba biē o b̄ada crīcha b̄ab̄aḡa, idjimaarā bia b̄ab̄aḡa, quīma diaīda b̄la. Maļra cadjiruaēa. ³⁷ Barib̄aḡa djababa idji caura diaēda sodeba crīcha b̄ab̄aḡa, idjaba dewaraḡa jara b̄a carea māwā oē b̄ab̄aḡa, bia b̄a idji caura quīma diaēda. ³⁸ Wārāda idji cau diab̄aḡa bia o b̄la. Barib̄aḡa m̄lmaarā idji cau diaēba biara o b̄la. * **8:3** Griego bedeaē maļ versīculora ebuda b̄aēa.

bio adua panla bĕrā maĵ djico co pananeba crīchabadaa Ācōrē quīrāpita biē panebadada. ⁸ Baribara djicoba dadjirā Ācōrē quīrāpita bia baaca. Maĵ bĕrā dadjia co pananeba, cođaē pananeba bida Ācōrē quīrāpita biara beadaēa.

⁹ Wārāda dadjia co quīrā panara cođida panla. Baribara quīrācuita beadadua bārāba co pananeba djaba bio adua bara cadjiruade baerāmārēa. ¹⁰ Ne jūma coida ba cawa ba djabada jawaba oda ācōrē dede eda ne co chūmeibara, maĵne ne jūma coida ba adua ba ba idjira mama chūmada unuibara, idjia bida jawaba oda ācōrēa djico diadara coida crīchaya. Baribara jawaba oda ācōrēa ēpēbarada crīcha ba bĕrā idjima cadjiruada o ba. ¹¹ Māwā ne jūma coida ba cawa ba ba dji bio adua ba djabara cadjiruade baebiya. Baribara quīrānebadada Critora beusida maĵ adua ba djaba carea. ¹² Bārāba maĵ adua bea djabarā cadjiruade baebibadae Crito quīrāpita cadjiruada o panla. ¹³ Maĵ carea mōa co bađeba maĵ djabada cadjiruade baebibara, waa coēa.

9

Jaradia bĕbari Pauloba edaca bada

¹ Ķmādjia o quīrā ba quīrāca ocara baaca? Ķmāra Jesucritoba diabuedaēca? Ķmā bida dadjirā Boro Jesura unusiēca? ^{*} ĶBārāba mĵneba dadjirā Borora ĳāsidaēca? ² Ķcra djabarāba mĵra Jesucritoba diabuedada crīchadaē panamīna bārāba cawadida panla mĵra wārāda idjia diabuedada māwā ba. Mĵra jaradiadeba bārāba dadjirā Boroda ĳāsida bĕrā maĵgara ebuda ba. ³ Mĵ biē jarabadarā mĵ naĵlada iwidiya: ⁴ Ķmĵra jaradia bĕbari ne coi carea edaiē baaca? ĶDoi carea bida edaiē baaca? ⁵ Waabema Jesuba diabuedarāda, dadjirā Boro Jesu djabarāda, Pedro sida ādji quima ume ābaa nĵbabadaa. [†] Ara ādjirā quīrāca Ķmĵra Jesu ĳā ba wĕra ume dji edapeda mĵ ume ābaa eronĵbaiē baaca? ⁶ Bernabeba, mĵra bida Ācōrē beđea jaradia nĵnane dewara traju sida obadaa ne eropanani carea. Baribara Ķwaabemarā quīrāca daiba jaradia pananeba ne edadida panlēca?

⁷ ĶSordaora ara idji parataba dĵōne wābarica? ĶUva uđa erōba idji uvara jōcaca? ĶOveja wagabariba oveja jubara docaca? ⁸ ĶJūma maĵgara ababe mĵdji crīchadeba jara baaca? ĶĀcōrēba Moisea diada leyba abari quīrāca jaracaca? ⁹ Maĵ leyde nāwā ba ba: “Ba pacaa ne caradagabi bađe idji itera ĳārādu.” [‡] Ācōrēba maĵ beđea jaraside Ķababe pacadebemada crīcha basica? ¹⁰ ĶDadjirānebema sida crīcha basiēca? Wārāda dadjirā careabara Ācōrēba maĵ leyra diasia. Ējūa o bara, dji ewa ba sida trajabadaa maĵneba ne erobeidida cawa panla bĕrā. ¹¹ Ara maĵ quīrāca daiba bārāba Ācōrē beđeara jaradiasida bĕrā Ķbia balēca daiba bārāneba ne edadida? ¹² Dewararāba bārāneba ne edadida panlabara, daiba ādjirā cāyābara biara ne edadida panla.

Māwāmīna ne iwidiaca. Ātebara jūma droa panla ēberārāba beđea bia Critodebemada biē crīcharānamārēa. ¹³ Bārāba cawa panla Ācōrē de dromane trajabadarāba ādjia o pananeba cođira edabadada. Animarā babue diabadarāba maĵ djaradebemada edabadaa cođi carea. ¹⁴ Abari quīrāca dadjirā Boro Jesuba jarasia beđea bia idjidebema jaradia nĵnaba maĵneba cođira edadida panla. [§] ¹⁵ Māwāmīna mĵra edaca. Idjaba maĵgabebemada naĵ cartade baē ba bārāba ne diadamārēa. Mĵra jaradia bĕbari ne edaca bĕrā ba srida ba. Mĵra quīrāēa ni ababa ne dia bađeba maĵ ba sridara jōbida. Mĵmaarā bārāneba ne edai cāyābara beuida biara ba.

¹⁶ Mĵra beđea bia Critodebemada jaradia ba mīna mĵra dji dromaana acaa, Ācōrēbaba jaradiabi ba bĕrā. Wārāda beđea bia Critodebemada jaradiēbaba, mĵra mĵ djuburi beya. ¹⁷ Mĵdjiareba jaradia baibara, ne edaida ba. Baribara mĵdjiareba jaradiē ba. Ācōrēbaba mĵra ba sia jaradia bamārēa. Maĵ bĕrā mĵ jaradia baıda ba. ¹⁸ Māwāra Ķmĵra jaradia bĕbari cārēda edai? Ne edaēa. Ababe ba srida baya ne iwidiēne beđea bia Critodebemada jaradia ba bĕrā. Mĵra jaradia bĕbari ne edaida ba mīna iwidiaca.

¹⁹ Mĵra djārā nezocaēmīna ara mĵdjida jūmarā nezocada besia zocārāba mĵneba Jesucritoda ĳānamārēa. ²⁰ Mĵra judiorā tāēna bađe judiorā quīrāca ba baria mĵneba Jesucritoda ĳānamārēa. Ācōrēba Moisea diada leydeba bea tāēna bađe mĵra maĵ leydeba baēmīna maĵneba ba quīrāca babaria. Māwā babaria ādjirāba mĵneba Jesucritoda ĳānamārēa. ²¹ Idjaba Ācōrēba Moisea diada ley adua bea tāēna bađe mĵra ādjirā quīrāca babaria mĵneba Jesucritoda ĳānamārēa. Baribara mĵra Ācōrē leyra igaraca. Jūma Critoba obi bara ēpēbaria. ²² Ara djabarā wārā beđea mācua adua bea tāēna bađe ādjirā quīrāca babaria mĵneba Jesucritodebemada biara cawadamārēa. Mĵ wābarāba ēberārā tāēna bađe ādjirā quīrāca babaria mĵneba Ķcra ba Critoda ĳānapeda cadjiruadebemada ēdramārēa. ²³ Mĵra jūma

* 9:1 Hecho 9:3-7. † 9:5 Pedro. Griego beđeaē ba ba “Cepa.” ‡ 9:9 Deuteronomio 25:4. § 9:14 Mateo 10:10.

mañ quĩrãca obaria bedea bia Critodebemada cawabi carea. Mãwã mĩa bida Æcõrẽneba ne biada edaya.

²⁴ Bãrãba cawa panlaa ãberãra pirabadada caida jĩrũ mẽsrãara Æa cawaya. Mañne zocãrã pirabadamĩna ababe dji naãrã jũenabãrã ne edabaria. Bãrã sida isabe pirabãda quĩrãca jũma bia odadua Æcõrẽba diai jaradada edadi carea. ²⁵ Jemenebadarãba ãdji cacuara quĩrãcuita wagabadaa zarea beadi carea. Mãwã obadaa dewararã cãyãbara biara jemenenapeãa borobarida edadi carea. Mañ borobarira isabe ãrĩbaria. Baribãrã dadjirãba ne jũmada bia obadaa Æcõrẽba diai jarada ãrĩcada edadi carea. ²⁶ Mañ bẽrã ãberã baridua pira wãbãrã quĩrãca mĩa ocaa. Idjaba ãberã djõ Æãde baridua djõbari quĩrãca ocaa. ²⁷ Ætebãrã mã cacua zarea o Æa quĩrãca idjaba mã cacuaba o ama Æada obi Æa quĩrãca jũma o Æa Æcõrẽba diai jaradara edai carea. Mãwã oẽbãrã, mĩa ãberãrã jaradia Æadamĩna mãabãrã Æcõrẽba diai jaradara poya edaãa.

10

Jawaba oda Æcõrẽra igaradida panlaa

¹ Djabarã, mĩa quĩrã Æa bãrãba Moise ewaride mãwãnada quĩrãdoadaãda. Mañ ewaride jũma dadji drõãenabemarã Moise ume nĩbapedadara Æcõrẽba diabueda jãrãrã edre nĩbasidãa idjaba Pusa Purruede chãsidãa.* ² Mañ pusade, jãrãrã edre bida jũma ãdjirãra Moise ume ãbaa panasida bẽrã Moise trãneba borocuepedãda quĩrãca panasidãa. ³ Idjaba jũmarãba abari djico Æcõrẽba bajãneba diabuedada cobadjidãa.† ⁴ Jũmarãba abari baido Æcõrẽba mõgaradeba weabidada dobadjidãa.‡ Mañ mõgarara Critoda mãwã Æasia, ãdjirã wãbãdaza Critora jauredeba ãdjirã ume Æada bẽrã. ⁵ Baribãrã Æcõrẽba zocãrãda biẽ unusia ãdjia o panana carea. Mañ bẽrã ãjũã põãsa ewaraga Æãde quinisidãa.

⁶ Mañ ewaride mãwãnaba dadjirãa cawabi Æa ne cadjiruara awuadiẽ panlãda ãdjirãba awuapedada quĩrãca. ⁷ Jawaba oda Æcõrẽra ãpẽrãnadua Æcãrã ãdjirãba ãpẽpedada quĩrãca.§ Æcõrẽ Bedeade ãdjirãnebemada mãwã Æa Æa: “Ëberãrãra chũpanenapeãa Æãsrãda ãbaa ne co duanasidãa idjaba itua do duanasidãa. Mãwãnacarea pirabaridapeãa ãdji cacuaba o quĩrã Æara o duanasidãa.”* ⁸ Dadjirãba auãduada odiẽ panlaa Æcãrã ãdjirãba opedada quĩrãca. Ædjia mãwã o panã carea ewari abããde veintitres mil quinisidãa.† ⁹ Idjaba Æcõrẽba sãwã oi cawaya dadjirãba biẽ odiẽ panlaa Æcãrã ãdjirãba opedada quĩrãca. Mañ carea ãdjirãra damaba zocãrã cácuapeãa quinisidãa.‡ ¹⁰ Idjaba sobiẽ panlãneba Æcõrẽnebemada biẽ bedearãnadua Æcãrã ãdjirãba opedada quĩrãca. Mañ carea bajãnebema nezoca dadji quiniãbariba ãdjirãra zocãrã quiniãbia.§

¹¹ Jũma ãdjirã mãwãnaba unubi Æa sãwã Æcõrẽba cadjiruara cawa obarida. Mañãrã Æcõrẽ Bedeade Æa Æa dadjirã naã jĩrũrebema ewaride bearãba abari quĩrãca orãnamãrã. ¹² Mañ bẽrã abããba bio jã Æada crĩcha Æãbãrã, ara iduba quĩrãcuita baida Æa cadjiruade Æa amaaba. ¹³ Dadji cadjiruade Æãbida Æa crĩchada bãrãmaa zebaria jũmarãmaa zebari quĩrãca. Baribãrã Æcõrẽra bedea aba Æa. Mañ crĩchara poya droadaãbãrã, idjia idu jũmãwãyã zebiã. Idjaba mañ crĩcha zebãrã Æcõrẽba carebaya droadaãpeda ãdrãdamãrã.

¹⁴ Mañ carea mã djabarã, jawaba oda Æcõrẽra igaradada. ¹⁵ Mĩa bãrãa bedebãrã crĩcha cawa bearãa bedebãrã quĩrãca. Bio crĩchadada mĩa jara Æara wãrã cawaya. ¹⁶ Crito quĩrãnebadã carea cobadara co panlãne dadjirãba uva Æa tazade Æa carea Æcõrẽba bia Æada adapeãa dobadaa. Mañ doãdãde unubidada dadjirãra Crito oãdeba idji ume ãbaa panlãda. Idjaba paã cõrãcuada cobadaãde unubidada Crito naã djarade bia mĩgadãdeba dadjirãra idji ume ãbaa panlãda. ¹⁷ Dadjirãba paã aba Æada zocãrã cõrãcuapeãa cobadaa. Ara mañ quĩrãca dadjirãra zocãrã panãmĩna cacua aba Æa quĩrãca panlaa.

¹⁸ Israelerãba obadaãebemada crĩchadada. Ædjirãba animarã Æcõrẽa babue diabãdade mañ djarãdebemada cobadaa. Mañ cobãdade unubidada Æcõrẽra ãpẽ panlãda. (Ara mañ quĩrãca abããba jawaba oda Æcõrẽa nedjara diãdãdebemada coibãrã, unubiya mañ jawaba oda Æcõrẽra ãpẽ Æada.) ¹⁹ Baribãrã mĩa jaraẽ Æa jawaba oda Æcõrẽra wãrã arada. Jawaba oda Æcõrẽa nedjara diãdara ara jãwãbema djara quĩrãca Æa. ²⁰ Mãwãmĩna Æcõrẽ adua beaba nedjarada ãdji jawaba oda Æcõrẽa diabãdade wãrãda jairãa dia panlaa. Æcõrẽa dia panlãã. Bãrãba mañ djarara codibãrã, unubidãa jaida ãpẽ panlãda. Mañãrã mĩa quĩrããã. ²¹ Jãia diãda tazade Æada bãrãba dodibãrã, Jesucrito oa quĩrãnebadã careabema tazade Æada dodiẽ

* **10:1** Numero 10:34; Exodo 14:1-31. † **10:3** Exodo 16:4-35. ‡ **10:4** Exodo 17:6; Numero 20:11. § **10:7** Exodo 32:1-35. * **10:7** Exodo 32:6. † **10:8** Numero 25:1-9. ‡ **10:9** Numero 21:4-9. § **10:10** Numero 16:41-50.

panla. Jaia djico diadada bārāba codibala, dadjirā Boro quīrānebađi careabema cobadara codiē panla. ²² Māwā odibala đdadjirā Borora quīrūbidaēca? đDadjirāra idji cāyābara labara panlaca?

Jūma odadua djabarāba bia crīchadamārēā

²³ Δcalaaba jara panla dadjia o quīrā bāra jūma oida bada. Baribala māa jaraya: ne jūma oida bamīna jūma dadjia o quīrā laba dadjira carebacaa. Wārāda jūma dadjia o quīrā bāra oida bamīna jūma maāgaba djabarāra carebacaa. ²⁴ Ni abaaba ara idji bia baira jalā baiē bla, ātebala dewarāda bia beadamārēā jalā baida bla.

²⁵ Nedjara nēdobuebadama nēdodada codida panla. Baribala bārā crīcha ārīna amaaba iwidirānada maā nedjarara jawaba oda ācōrēa diada basi cawaya. ²⁶ Naā ējūāra, ne jūma naā ējūāne nūma sida dadjirā Boro Ācōrēba osia. Maā bēā ne jūmada codida panla.

²⁷ Jesu ijāē baba bada ne comārēā edoibala, maāne wā quīrāibala, wādua. Idjia diabalara codua. Bā crīcha ārī amaaba iwidirādua maā djicora jawaba oda ācōrēa diada basi cawaya. ²⁸ Baribala abaaba nedjarara jawaba oda ācōrēa diadaada aibala, corādua idji crīcha ārī amaaba.* ²⁹ Māa jaraē bla bārāmaarā maā djicora cocara panlāda. Baribala dewaraba māwā crīcha labala, idji crīchāra ārīya.

Abaaba nāwā crīchaiscada: “Māa o quīrā bada obalade abaaba biē crīchaibala, đmaāgara o cara bāca? đMāa o quīrā bla quīrāca oida bāēca? ³⁰ Māa cobala carea Ācōrēa bia bāda aibala, đcārē cārēā dewaraba māda biē jaraida ba? Biē jaraē bla.”

³¹ Baribala māa jaraya: bārā ne co panane, ne o panane bida jūma odadua ēberārāba Ācōrēda bia jaradamārēā. ³² Bārāba ne o pananeba judiorāra, judiorāra, Ācōrē ēberārā sida cadjruade baebirānada. ³³ Ara maā quīrāca māa o badeba jūmarāa bia crīchabi quīrā bla. Ababe mādjidra bia bai carea jalāca, ātebala ēberārā zocārā bia beadamārēā jalābaria. Māwā māa o badeba ādjirāba Critora ijānia Ācōrēba ēdra edamārēā.

11

¹ Māra Crito nībada quīrāca nībabari bēā mā quīrāca nībadadua.

Djabawērārā boro ānēbaribadadebema

² Djabarā, ewariza māra quīrāneba panla bēā idjaba māa jaradiadara ēpē panla bēā bārāra bia jaraya. ³ Māa quīrā bla bārāba cawāda Critora umaquīrā Boroda, umaquīrāra dji wērā boroda, idjaba Ācōrēra Crito Boroda.

⁴ Djabarā ābaa dji jalre panane umaquīrāda boro ānēbaripeda Ācōrēa iwidibala wa Ācōrēneba bedeabala, idji Boro Critora wayaē bada unubi bla. ⁵ Baribala wērāba Ācōrēa iwidī bade wa Ācōrēneba bedeā bade boro ānēbariēbala, idji quimara wayaē bada unubi bla. Māwā o bāra borobichia tā bla quīrāca bla. ⁶ Wērāda boro ānēbari quīrāēbala, borobichia tāda bla. Baribala borobichia tāsira peraida bla bēā boro ānēbarida bla.

⁷ Djabarā ābaa dji jalre panane umaquīrāda boro ānēbaridīē panla Ācōrēba ara idji quīrāca oda bēā idjaba umaquīrārāba Ācōrēra ādji boroda unubi panla bēā. Baribala wērārāba unubi panla umaquīrāra ādji boroda. ⁸ Ācōrēba umaquīrāra wērāneba oē basia, ātebala wērāra umaquīrāneba osia. ⁹ Idjaba umaquīrāra oē basia wērā carebamārēā, ātebala wērāda osia umaquīrā carebamārēā. ¹⁰ Maā carea djabarā ābaa dji jalre panane wērāba idji borora ānēbarida bla unubi carea dji quimara idji boroda. Māwā oida bla bajānebema nezocarāba bia ununamārēā.

¹¹ Baribala Jesucrito ijā bea bēā wērāba idji quimada carebaida bla idjaba umaquīrāba idji quimada carebaida bla. ¹² Naārābema wērāda umaquīrāneba zesia. Mamaaba tāta umaquīrāra wērāba tobaria. Baribala wārāda jūmaena Ācōrēneba ze panla.

¹³ Bārāmaarā, đbia bāca wērāba boro ānēbariēne Ācōrēa iwidida? Bio crīchadadua bia ba cawaya. ¹⁴ Ara dadji beadeba cawa panla umaquīrāba buđa ureabisira peraida bada. ¹⁵ Baribala wērā buđa urea bāra bia unubadaa. Ācōrēba wērā buđara diasia boro ānēbarimārēā. ¹⁶ Bariduada māāga carea caicaya beibala, māa naāda idjia jaraya: daiba, Ācōrē ēberārā bida awara odacaa.

Crito quīrānebađi carea cobada djabarāba āi opedada

¹⁷ Naā labalade māa bārāra poya bia jaraēa. Bārā ābaa dji jalrebadae quīrāipa odacaa. Bia panani cāyābara biē panabadaa. ¹⁸ Naārā jaraya māa ūrī bāda bārāra ābaa dji jalre duanane crīcha awara awara duanabarida. Maā beđeara jūma wārāē sida māa ijābaria. ¹⁹ Wārāda bārāra crīcha awara awara duananeba ebuda baya cairādra Ācōrēba bia unu bada. ²⁰ Bārā

* **10:28** Griego bedede cala cartade idjaba naā sida bā bla: “Naā ējūāra, ne jūma naā ējūāne nūma sida dadjirā Boro Ācōrēba osia.”

ābaa dji jare duanane Crito quīrānebađi carea cobadara quīrāipa cođacaa. Ācōrēmaa maļ co panlra wārā araēa. ²¹ Jūmarā jūēni naēna bādjiza enepedađara cobadaa. Maļne ĀCALAra jarra duanebaria idjaba ĀCALAra beu duanebaria. ²² ¿Bārāra de neē beaca mama ne codi carea? ¿Bārāba Ācōrē ēberārāra igara panlēca? ¿Maļba dji ne neē queđeara perabi panlēca? ¿Māa cārēda jarai? ¿Maļga carea māa bārāra bia jaraica? Maļ carea bia jaraēa.

Crito quīrānebađi carea cobada

²³ Māa bārāa jaradiadara dadjirā Boro Jesudeba cawasia. Maļgara nāwā Ɂaa: diamasi dadjirā Boro Jesu idjaba naēna idji jawađe paļda edasia. ²⁴ Ācōrēa bia Ɂada apeda cōrācuabarađe jarasia: “Edadadua. Codadua.* Naļra mļ cacuaa, bārā carea diabara. Mļ quīrānebađi carea ara naļ quīrāca o pananadua.” ²⁵ Ara maļ quīrāca ne copeđadacarea tazara idji jawađe edapeda jarasia: “Naļ tazade Ɂara mļ oaa. Mļ oadeba Ācōrēba bārā ume beđea djiwidida Ɂabara. Naļ dobladaza mļ quīrānebađi carea dođadua.”

²⁶ Dadjirā Boro Jesu zebaramisa maļ paļ cobadaza idjaba maļ tazade Ɂa dobladaza bārāba idji beuđadebemada jara panla. ²⁷ Maļ carea bariduaba dadjirā Boro wayaē maļ paļda coibara, maļ tazade Ɂada doibara, cadjiruada o Ɂaa. Dadjirā Boro cacuara, oa sida siriē Ɂada crīcha Ɂaa. ²⁸ Maļ paļ coi naēna, maļ tazade Ɂa doi naēna dadjiza bio acalida Ɂaa wārāda dadjirā Boro waya Ɂa cawaya. ²⁹ Dadjirā Boro Jesu cacua wayaē Ɂaba maļ paļda coibara, maļ tazade Ɂada doibara, Ācōrēba cawa oya.† ³⁰ Maļ carea zocārā bārāra cacua biē beaa, cacua norrabari beaa, idjaba ĀCALA beusidaa. ³¹ Baribara ara dadjiza bio quīrācuita acalida panla jipa o panl cawaya. Māwāra Ācōrēba cawa oēa. ³² Dadjirā Boro ubaria jipa nībađamārēā. Māwā dadjirāra naļ ējūāne bea ume biē Ɂalēa.

³³ Maļ bēra mļ djabarā, dadjirā Boro quīrānebađi carea cobadara oblade jūmarāda jānada Ɂaba codi carea. ³⁴ Abalada jarra Ɂabara idji diguida ne coida Ɂaa. Māwā Ɂbaa dji jarebade Ācōrēba bārāra cawa oēa biē o panl carea. Māa wadi jaradiada Ɂara jāmaa wābarađe jūma jaradiaya.

12

Ācōrē Jaureba obi Ɂadebema

¹ Djabarā, māa quīrā Ɂaa Ācōrē Jaureba obi Ɂadebemada bārāba bio cawadida. ² Bārāba cawa panla Ācōrē adua beaside baridua carea āi crīchabadjidada. Maļ bēra jawaaba ođa ācōrē beada ēpēbadjidaa. Maļra zocai beaē bēra beđeada. ³ Maļ carea māa quīrā Ɂaa bārāba naļda cawadida: Ācōrē Jaureba beđea Ɂaba Jesura biē Ɂada acaa. Idjaba Ācōrē Jaureba beđeaē Ɂaba Jesura jūmarā Boroada acaa.

⁴ Ācōrē Jaureba Ɂaba dadjirāa dia Ɂaa ne quīrātaoa ođamārēā. ⁵ Dadjirā Boro Ɂaba Ɂa itea ne quīrātaoa obadaa. ⁶ Ācōrē Ɂaba Ɂaba dadjirāa ne quīrātaoa obi Ɂaa. Idjaba dadjirāneba maļra jūma obaria.

⁷ Ācōrē Jaureba dadjirāza ne obitaria djabarā jūmarāda carebađamārēā. ⁸ Ācōrē Jaureba ĀCALA dia Ɂaa idji necawaadeba poya beđeada. Abari Ācōrē Jaureba ĀCALA dia Ɂaa idjideba cawapeđadada poya jaradiada. ⁹ Abari Ācōrē Jaureba ĀCALA dia Ɂaa poya bio iĵā pananamārēā. Idjaba abari Ācōrē Jaureba ĀCALA dia Ɂaa cacua biē beara poya biabidamārēā. ¹⁰ Idjaba Ācōrē Jaureba ĀCALA dia Ɂaa ne ununacada poya ođamārēā. ĀCALA dia Ɂaa poya Ācōrēneba beđeada. ĀCALA dia Ɂaa poya cawadamārēā Ɂaba Ācōrē Jaureba beđea Ɂada wa jaideba beđea Ɂada. Idjaba ĀCALA dia Ɂaa quīrātaoa dadjia ūrīnaca beđeade beđeada. Idjaba ĀCALA dia Ɂaa dadjia ūrīnaca beđeade jaradara cawa jaradamārēā. ¹¹ Abari Ācōrē Jaureba jūma maļra obi Ɂaa. Idjia dadjirāza obi Ɂaa idjia quīrā Ɂa quīrāca.

¹² Dadji cacuara Ɂaba Ɂaa. Baribara dadji cacuae ne jūmada eropanla. Citora idji iĵā bea ume ara maļ quīrāca panla. ¹³ ĀCALA dadjirāra judiorāa, ĀCALA judiorāa, ĀCALA nezocarāa, ĀCALA nezocarāa. Baribara abari Ācōrē Jaureba dadjirā jūmarāda cacua abalade Ɂasia.* Jūma dadjirāba abari Ācōrē Jaureba edasidaa.

¹⁴ Dadji cacuae ne jūmada eropanla. Baribara dadji cacuae beara abarica beaēa. ¹⁵ Dadji jirūba jarabara: “Māra jawaē bēra naļ cacuaebeamaēa,” maļba Ɂwārāda dadji cacuaebeamaēa? ¹⁶ Idjaba cawara Ɂaba jarabara: “Māra dauē bēra naļ cacuaebeamaēa,”

* **11:24** Edadadua. Codadua. Griego beđeade ĀCALA cartade maļra neēa. † **11:29** ĀCALA crīchabadaa Pauloba “Jesu cacua wayaē Ɂa” aside jara basida “Jesu ēberārā wayaē Ɂa.” * **12:13** Basia. Griego beđeade Ɂa Ɂaa “borocuesia.” Naļ versicolode maļ beđeaba jaraē Ɂaa baidode borocuebebemada, ātebāra jara Ɂaa Ācōrē Jaureba Crito iĵā Ɂara idji ume Ɂbaa Ɂadebemada.

maḷba ḡwārāda dadji cacuadebemaēca? ¹⁷ Dadji cacuade ababe dauda ḷabara ḡcārēba ūrcasi? Dadji cacuade ababe cawarḷada ḷabara ḡcārēba ḷcasi? ¹⁸ Ācōrēba dadji cacuade ne jūmada ḷasia idjia quīrīā bada quīrāca. ¹⁹ Dadji cacuade beara jūma abarica badabara cacuara neē bacasia. ²⁰ Dadji cacuade ne jūmada eropanāmīna dadji cacuara aba ḷaa.

²¹ Maḷ bēra dauba jawaa poya jaraēa: “ḷa neē māra bia ḷaya.” Idjaba boroba jīrūa poya jaraēa: “Bārā neē māra bia ḷaya.” ²² Wārāda naḷ cacuade beara ḷcraḷ dadjirāmaara mācua siriē beaa. Baribarḷa maḷga neē dadji cacuara bia bacaa. ²³ Idjaba naḷ cacuade bea dadjirāmaara mācuaē beara biara djiobadaa bia ununamārēā. Idjaba naḷ cacuade bea dadjia unubidiē panara quīrācuiḡa mērābadaa. ²⁴ Baribarḷa dadji cacuade quīrāwārēā beara mērānaca. Ācōrēba dadji cacuade beara jūma aride osia. Dadjia unubidaca sida osia bia wagadamārēā. ²⁵ Māwā osia dadji cacuara biē berāmārēā, ātebarḷa dadji cacuade beara dji careba pananamārēā. ²⁶ Dadji cacuadebemada aba puaiḷarḷa, jūmaena puabaria. Ara maḷ quīrāca dadji cacuadebemada aba bia jaradibarḷa, jūmaena capipia babaria.

²⁷ Ara maḷ quīrāca bārāra jūma ābaa Crito cacua quīrāca panḷa. Bārāra idji cacuadebemaḡā. ²⁸ Ācōrēba djabarā tāēna Jesucritoba diabuedarāda naārā ḷasia. Maḷare idjideba bedeabadarāda ḷasia. Maḷare idji bedeā jaradiabadarāda ḷasia. Maḷare ḷcraḷada ḷasia ne ununacada poya oēdamārēā, ḷcraḷada ḷasia cacua biē beara poya biabidamārēā, ḷcraḷada ḷasia djabarā carebadamārēā, ḷcraḷada ḷasia djabarā cawa jipa ededamārēā, idjaba ḷcraḷada ḷasia quīrātanoa dadjia ūrīnaca bedeade bedeadamārēā. ²⁹ ḡjūmarāda Jesucritoba diabuedarāca? ḡjūmarāda Ācōrēneba bedeabadarāca? ḡjūmarāda Ācōrē bedeā jaradiabadarāca? ḡjūmarāba ne ununacada poya obadaca? ³⁰ ḡĀcōrēba jūmarāa diasica cacua biē beara poya biabidamārēā? ḡĀcōrēba jūmarāa diasica dadjia ūrīnaca bedeade poya bedeadamārēā? ḡjūmarāba dadjia ūrīnaca bedeade jaradara poya cawa jaradica? ³¹ Ācōrē Jaureba obi ḷaḷdebeba dji biara carebaida beadrḷa jarḷadua.

Jāḷbe mā bārāa cawabiya sāwā ne jūmada poya biara o pananida.

13

Quīrīāda ne jūma cāyābara biara ḷaa

¹ Māda naḷ ējūāne bea bedeade bedeibarḷa idjaba bajānebema nezoca bedeade bedeabarḷa, maḷne quīrīāda neē ḷabarḷa, māra jiorro oda jīguabari quīrāca wa pīrāchiru jīguabari quīrāca ḷaa. ² Māda Ācōrēneba bedeibarḷa, Ācōrēba crīcha cawabiē badada jūma cawa ḷabarḷa, Ācōrē necawaada jūma cawa ḷabarḷa, idjaba sodeba wārāda iḡā ḷaḷdeba eyada poya āyā ḷabarḷa, maḷne quīrīāda neē ḷabarḷa, māra ara jāwābema quīrāca ḷaa. ³ Ne jūma mā eroḷada ne neē quedea diaibarḷa idjaba Ācōrē carea ara mādjida idu bā beabibarḷa, baribarḷa quīrīāda neē ḷabarḷa, māra ara jāwābema quīrāca ḷaa.

⁴ Quīrīā eroḷaba jūma droa ḷaa, djārāra quīrā djuburiabaria, djārāba eroḷara awuacaa, djārā cāyābara biara ḷada jaracaa ni dji dromada crīchacaa. ⁵ Quīrīā eroḷaba djārāra wayabaria, ababe idji iteabarḷa crīchacaa, maārīā carea quīrūcaa, djārāba idji biē odara quīrādoabaria. ⁶ Quīrīā eroḷara ne cadjirua carea ḷasridacaa, ātebarḷa jūma wārā careabarḷa ḷasridabaria. ⁷ Quīrīā eroḷaba djārāba biē odara jūma droabaria, ne jūma biada iḡābaria, jūma bia odjamārēā jāābaria, idjaba ne jūmane droa babaria.

⁸ Quīrīāra jōcaa. Baribarḷa ewari aba Ācōrēneba bedeabadara waa bedeadaēa, dadjia ūrīnaca bedeade bedeabadara waa bedeadaēa, Ācōrē Jaureba cawapedada jaradiabadaba waa jaradiadaēa. ⁹ Dadjirāba ababe maārī cawa panḷa idjaba Ācōrēneba maārī bedeabadaa. ¹⁰ Baribarḷa dji biara ḷa zebarḷade maḷ maārī ḷara jōya. Maḷne ne jūmada cawadia. ¹¹ Mā wadi caibe queraside warra zaque quīrāca bedeabadjia idjaba warra zaque quīrāca crīchabadjia. Baribarḷa drōā bedacarea warra zaque quīrāca badara idu ḷasia. ¹² Ara nawena dadjirāba Ācōrēnebema jarijaria unu panḷa quīrā acḷadade unu panḷa quīrāca. Baribarḷa ewari aba dadjirāba jūma ebuda ununia sāwābarḷa ḷada. Ara nawena mā maārī cawa ḷaa, baribarḷa ewari aba jūma cawaya Ācōrēba mā cawa ḷa quīrāca. ¹³ Naḷ ūbea panara jōcaa: ne jūma biada iḡā baida, jūma bia odjamārēā jāā baida idjaba quīrīāda. Baribarḷa maḷ ūbeadebemada quīrīāda biara ḷaa.

14

Dadjia ūrīnaca bedeade bedeabadadebema

¹ Quīrīāda biara ēpēnadua. Idjaba Ācōrē Jaureba obi ḷara jūma o quīrīānadua. Baribarḷa biara Ācōrēneba bedeadaida quīrīānadua. ² Dadjia ūrīnaca bedeade bedeā ḷaba ēberārāa bedeā ḷaēa, idjia jarabarḷara ni abarḷa cawa ūrīnaca bēra. Ababe Ācōrēa bedeā ḷaa. Dadjia cawadacada Ācōrē Jauredeba bedeā ḷaa. ³ Baribarḷa Ācōrēneba bedeā ḷaba ēberārāa

jarabarida neēbΛΓΛ, dadjia ūrīnaca bedeade bedea quīrīā bΛra chupea baida bΛa. Idji crīchade Ācōrēa chupea bedeaida bΛa.

²⁹ Ara maļ quīrāca Ācōrēneba bedeadadara umé wa ūbea bedeadida panΛa. Maļne jūmarāba ādjia bedea panΛra quīrācuīta ūrīnida panΛa wārā cawaya. ³⁰ Djaba aba bedea bΛde Ācōrēba dji ūrī duanΛnebema abΛa ne cawabisira, dji bedea bΛba maļ djabara idu bedeadida bΛa. ³¹ Jūmarāda aba aba Ācōrēneba bedeadida panΛa cawa wānamārēā idjaba biara ījānamārēā. ³² Ācōrēneba bedeadarira cawaēne bedea nūmecaa, ātebΛΓΛ poya jlābaria bedei carea. ³³ Ācōrēba bΛga nūmēbicaa, ātebΛΓΛ necai baida diabarā.

³⁴ Ācōrē ēberārā ābaa dji jarebΛdaza wērārāra bedeadie panΛa, ātebΛΓΛ chupea ūrīnida panΛa. Ādji quima bedeara ījā beadida panΛa judiorā leyba jara bΛ quīrāca. ³⁵ Wērārāba iwīdi quīrīānibΛΓΛ, diguida panΛne ādji quimaa iwīdīdida panΛa. Djabarā ābaa dji jΛre duanΛne wērā bedeaīra biē bΛa.

³⁶ ĶĀcōrē bedeara bārāneba zesica? ĶAbabe bārāmaa zesica? ³⁷ Bariduaba Ācōrēneba bedeadarida crīcha bΛbΛΓΛ, wa Ācōrē Jauredeba ne o bΛda crīcha bΛbΛΓΛ, maļ ēberāba jaraya mΛa naĀ cartade bΛbΛΓΛΓΛ dadjirā Boroba obi bΛda. ³⁸ Bariduaba maļgΛda igarai bΛΓΛ, idji sida igaradadua.

³⁹ Maļba djabarā, biara jΛΓΛdadua Ācōrēneba bedeadida. Idjaba dadjia ūrīnaca bedeade bedeadadara idu bedeadīdadua. ⁴⁰ BaribΛΓΛ jūmaena quīrācuīta quīrāīpa odadua.

15

Crito Ķrēbadadebema

¹ Maļ awara djabarā, mΛa bārāa quīrānebabīya bedea bia Jesucritodebema mΛa bārāa jaradiadada. Maļ bedeara bārāba mΛneba cawasīdaa idjaba bio ījā panΛa. ² MΛa jara-diadara wārāda ījā pananibΛΓΛ, Ācōrēba ēdΓΛ edaya. Ķjā pananaēbΛΓΛ, bādjī quīrīābe ījāsīdaa.

³ MΛa cawada crīcha dromaara bΛda naārā bārāa jaradiasia. NaļgΛ basīa: Critora dadjirā cadjirua carea beusia Ācōrē Bedeade bΛ bΛ quīrāca.* ⁴ Idjira tΛbarisīdaa, maļbe ewari ūbeade beu bΛdada Ķrēbasīa Ācōrē Bedeade bΛ bΛ quīrāca.† ⁵ Ķrēbadacarea ara idjida Pedroa unubisīa.‡ Maļare idjia doce edadarāa ara idjida unubisīa. ⁶ Māwānacarea ara idjida djabarā quiniento auđu ābaa panΛa unubisīa. Ādjirānebemada ĶCΛΓΛ jaidasīdaa baribΛΓΛ zocārā wađibida zocai panΛa. ⁷ Maļ quiniento djabarāba Jesu unupedaacarea ara idjida Santiagoa unubisīa.§ Māwānacarea ara idjida jūma idjia diabuedarāa unubisīa.

⁸ Jirūare mΛa unubisīa. MΛra warra ΛΓΛdΛgΛda quīrāca dji biē bēdamīna māwā unubisīa.* ⁹ Wārāda mΛra Jesucritoba diabuedadebema dji edaara bΛa. Ācōrē ēberārā biē oi carea ēpē bada bērā bia bΛāē ēberārāba mΛra idjia diabuedada jaradānamārēā. ¹⁰ BaribΛΓΛ Ācōrēba idji biadeba mΛra basīa Jesucritoba diabuedada bamārēā. Idji quīrīābe mΛra māwā bΛē basīa. ĀtebΛΓΛ jūma Jesucritoba diabuedarā cāyābara mΛra idji itea auđuara o bΛa. BaribΛΓΛ ara mādjidēba māwā oē bΛa. ĀcōrēbΛΓΛ idji biadeba mΛra careba bΛa māwā omārēā. ¹¹ Waabema Jesuba diabuedarāba idjidebemada jaradia panΛbΛΓΛ wa mΛa jaradia bΛbΛΓΛ, abarīda jaradia panΛa. Idjaba bārāba ara maļ bedeara ījāsīdaa.

Djabarā beupedada Ķrēbadidebema

¹² Dairāba Crito Ķrēbadadebemada jaradia panΛa. Maļda Ķsāwā ĶCΛΓΛ bārānebemaba beupedadara Ķrēbadaēana a panΛa? ¹³ Beupedadada ĶrēbadaēbΛΓΛ, maļba jara bΛa Crito sida Ķrēbaē basīda. ¹⁴ Critoda Ķrēbaē basibΛΓΛ, māwāra dadji quīrīābe jaradia panΛa idjaba bārāba bādjī quīrīābe idjira ījā panΛa. ¹⁵⁻¹⁶ Critoda Ķrēbaē basibΛΓΛ, Ācōrēba idji Ķrēbabisīada abadade daiba Ācōrēnebemada sewada jara panΛa. Wārāda beupedadada ĶrēbadaēbΛΓΛ, maļba jara bΛa Crito sida Ķrēbaē basīda. ¹⁷ Critoda Ķrēbaē basibΛΓΛ, bādjī quīrīābe idjira ījā panΛa idjaba wađibida cadjiruade panΛa. ¹⁸ Māwāra jūma Crito ījā bea beupedadara aduasīdaa. ¹⁹ Dadjirāba Critodeba ababe naĀ ējūāne bia beadida crīcha panΛbΛΓΛ, jūmarā cāyābara mīā djuburiara panΛa.

²⁰ BaribΛΓΛ Ācōrēba wārāda Critora beu bΛdada Ķrēbabisīa. Beupedadadebemada idjidra dji naārā Ķrēbadaa. Māwā Ācōrēba unubisīa jūma idjiderā sida wārāda Ķrēbadida. ²¹ Ķberā abΛba cadjirua oĀa carea dadjirāra beuđīa. Ara maļ quīrāca ēberā abΛba bia oĀa carea dadjirāra Ķrēbađīa. ²² Jūmarāda Adaļneba zepedaĀa bērā beubadaa. Ara maļ quīrāca Critodeba jūma idjiderāda wayacusa zocai panania. ²³ Critoda naārā Ķrēbasīa. Idji waya zebΛΓΛde idjiderāda Ķrēbađīa. ²⁴ Māwānacarea naĀ ējūāra jōya. Maļ ewarīde Critoba jai

* 15:3 Isaía 53:5-12. † 15:4 Salmo 16:8-11; Isaía 26:19. ‡ 15:5 Pedro. Griego bedeade bΛ bΛ “Cepa.” § 15:7 Santiago. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Idjira Jesu djaba basīa. * 15:8 Hecho 9:1-6.

bororāda, jai dromarāda, jai mēsṛā bea sida jūma poyaya. Maḷbe idji puruda dadji Zeza Ācōrēa diaya.

²⁵ Wārāda Critora jūmarā boroda baida bḷa aba jūma idji dji quīrūra poyabḷaḷada.†
²⁶ Jīrūare idjia dadji beuira jōbiya, maḷḷa sida idji ume dji quīrū bēṛā. ²⁷ Ācōrē Bedeade jara bḷa: “Bḷa ne jūmada idji jḷawaeda bḷasia.”† Ne jūma Crito jḷawaeda bḷasida jara bḷamīna ebuda bḷa Ācōrēba ara idjida Crito jḷawaeda bḷaḷe basida. Ācōrēbḷa ne jūmada Crito jḷawaeda bḷasia. ²⁸ Ācōrē Warra Critoba ne jūma poyadacarea ara idjida Ācōrē jḷawaeda beya Ācōrēba ne jūmada idji jḷawaeda bḷada quīrāca. Māwābḷa Ācōrēba ne jūmada idji jḷawaeda erobaya.

²⁹ Beupedadada ḷrēbadaēbḷa, ḷcārē cārēā ḷcārḷa beupedada cacuabari borocue di?†
 Ācōrēba beupedadara ḷrēbabiēbḷa, ḷcārē cārēā ādjirā cacuabari borocuedi?§ ³⁰ Idjaba beupedadada ḷrēbadaēbḷa, ḷdaira cārē cārēā Jesucrito bedea carea ewariza minijichiade bia mīga panḷa? ³¹ Djabarā, bārāba dadjirā Boro Jesucrito jījā pana carea mḷra wārāda bḷasrida bḷa. Wārāda jaraya: ewariza crīcha bḷa ēberārāba mḷra Jesu bedea carea beadida. ³² Epeso purude Ācōrē bedea jaradiai carea mḷra bia mīgasia animarā cadjirua bea ume djō bḷa quīrāca.* Beupedadada ḷrēbadaēbḷa, ḷmḷ bia mīgada carea cārē biada edasi? Wārāda dadjirāra ḷrēbadaēbḷa, biara bḷa odida ḷcārḷa jarabada quīrāca: “Bia ne codia, itua dodia nu beudi bēṛā.”†

³³ Idu cūrūgabirānada. Bārāda cadjirua obadarā ume ābaa nībadibḷa, ādjirāba bārā bia nībabadara ārīnia. ³⁴ Jīpa crīchadada. Cadjiruada waa orānada. ḷcārḷa bārānebemaba Ācōrēra adua beaa. Maḷ carea bārāra peradida panḷa.

Djabarā ḷrēbabadade ādji cacua sāwā baidebema

³⁵ ḷcārḷa iwidididicada: “ḷBeupedadada sāwābḷa ḷrēbadi? ḷĀdjirā cacuara sāwā beadi?”
³⁶ †dji māwā iwidi bāra crīcha neḷ tabaa! Ne uda tunubḷade dji tara berawabaria.
³⁷ Trigoda uibḷa wa baridua tada uibḷa, dji bḷawḷada ucaa ātebḷa dji tadḷa ubaria.
³⁸ Baribḷa maḷ tadeba Ācōrēba dji bḷawḷada tunubibaria idji baida bḷa quīrāca.

³⁹ Naḷ ējūāne zocai beara abari cacua quīrāca beaḷa. Ēberā cacuara awara bḷa, animarā cacuara awara bḷa, ībana cacuara awara bḷa, beda cacuara awara bḷa. ⁴⁰ Idjaba bajāne ne quīrātanoa baraa. Naḷ ējūāne bida ne quīrātanoa baraa. Baribḷa bajāne ne biya quedeera awara beaa. Naḷ ējūāne ne biya quedeera awara beaa. ⁴¹ ḷmādau ḷnaara awara bḷa, jedeco ḷnaara awara bḷa, chīdau ḷnaara awara bḷa. Chīdau ḷnaara awara beaa.

⁴² Beupedada ḷrēbadira ne uda quīrāca bḷa. Cacua berawabarida joubadaa baribḷa cacua berawacada ḷrēbaya. ⁴³ Cacua biaēda joubadaa baribḷa cacua biya quiruda ḷrēbaya. Cacua ḷbḷaḷe bḷada joubadaa baribḷa cacua ḷbḷa bḷada ḷrēbaya. ⁴⁴ Naḷ ējūānebema cacuada joubadaa baribḷa bajānebema cacuada ḷrēbaya. Naḷ ējūānebema cacuada ḷbḷaḷa bajānebema cacua sida bḷa.

⁴⁵ Ācōrē Bedeade bḷ bḷa: “Nabema ēberā Adaḷ abadara Ācōrēba zocai babisia.” Baribḷa Crito dji jīrūarebema Adaḷ abadada bḷasia idji jauredeba zocai baida diamārēā. ⁴⁶ Bajānebema cacuada naārābema cacuaḷa, ātebḷa naḷ ējūānebema cacuada dji naārābema. Dji naārābema cacua jōnacarea bajānebema cacuada edaya. ⁴⁷ Nabema ēberā Adaḷ abadara egoro oda basia. Jīrūarebema ēberā Jesucrito abadara bajānebema. ⁴⁸ Adaḷ cacuara egoro oda basia. Ara maḷ quīrāca naḷ ējūānebemarāba eropanḷa. Baribḷa Critoba bajānebema cacuada erobḷa quīrāca bajānaa wābḷa ēberārāba eropanania. ⁴⁹ Dadjirāra nabema ēberā egoro oda quīrāca panḷa idjaba bajāneba zeda ēberā Crito quīrāca panania.

⁵⁰ Djabarā, mḷra naḷda jaraya: naḷ ējūānebema cacuara Ācōrē bajānebema purude poya baḷa. Cacua berawabaria cacua berawacama poya baḷa. ⁵¹ Ūrīnada. Ācōrēba naēna cawabiē bḷara mḷra cawabiya: jūma dadjirāra beudaḷa, ātebḷa cacua quīrā awara panania. ⁵² Cawaēne, daupica edabḷade, jīrūarebema cachiru jīguabḷade māwā quīrā awara panania. Wārāda Ācōrē chahirura jīguaya. Maḷne beupedadada cacua ārīnacade ḷrēbadia. Idjaba dadjirā wadi zocai beara cacua quīrā awara panania. ⁵³ Dadjirā cacua ārībarira cacua ārīcada beya. Dadji beuida bḷa cacuara beuca cacuada beya. ⁵⁴ Naḷ cacua beuida bḷara cacua beuca bebḷade Ācōrē Bedeade bḷ bḷa quīrāca wārāda baya. Nāwā bḷ bḷa: “Ācōrēba dadji beuira jōbisia.”† ⁵⁵ Idjaba bḷ bḷa:

† 15:25 Aba jūma idji dji quīrūra poyabḷaḷada. Griego bedeade nāwā bḷ bḷa: “Aba idji jīrū edre bḷabḷada.” † 15:27 Salmo 8:6. § 15:29 Corintodebema djabarāba dji beupedada cacuabari borocue pananamīna Ācōrē Bedeade jaracaa dadjia māwā odida panḷa. * 15:32 Hecho 19:23-41. † 15:32 Isaia 22:13. † 15:54 Isaia 25:8. Ācōrēba dadji beuira jōbisia. Griego bedeade nāwā bḷ bḷa: “Dji poya baba beuira mibuesia.”

Beuba waa poya beubiëa. Beuba waa poya puabiëa.[§]

⁵⁶ Æcõrëba Moisea diada leyba cawabi Æaa dadjiräba cadjiruwa obadada. Cadjiruwa obada bërä beudia. ⁵⁷ Baribarä Æcõrëba bia Æaada adida panäa dadjirä Boro Jesucritodeba beudidebemada ëdra edada bërä. ⁵⁸ Maal carea mäl djabarä, bio ijä pananadua. Dadjirä Boro qüirä Æara bio ëpë odadua. Bäräba cawa panäa dadjirä Boro itea o panära bädji qüiräbe o panäda.

16

Djabarä Jerusaleñnebema itea parata jarä pepedada

¹ Maal awara bäräba djabarä Jerusaleñnebema itea parata jarä pebadadebemada mla jaraya. Mla djabarä Galacia druadebemaräa jarada qüiräca odadua. ² Nabema ewari domiaza bädjiza edabadaðebemada waga badadua. Mäwära mäl jüëbaräde bäräba ewabe jarä pedaëa. ³ Mäl jüëbaräde djabarä bäräba edabada mla Jerusaleñnaa parata diade diabueya. Djabarä Jerusaleñnebemaräba ädjira bia edadamärëä mla ädji ume cartada bäl diabueya. ⁴ Baribarä bärämaarä mäl sida wäida bia Æabarä, ädji ume wäya.

Paulo Corintodaa wäida crüchada

⁵ Mlära naärä Macedonia druadaa wäida Æaa. Maalbe bärämaa wäya. ⁶ Mlära bärä ume dārāisicada. Äibërä jüma naal doidaara baasicada. Maalbe bäräba mlära poya careba dia mädji wäbarämaa bia wämärëä. ⁷ Ara nawena poya dārā baë bërä mla bärära acade wä qüiräëä. Baribarä dadjirä Boro qüiräibarä, bärämaa wäbaräde dārāica Æaa. ⁸ Nama Epeso purude Æaya aba Pentecoste ewari droma jöbarädaa. ⁹ Nama mäl ume dji qüirüda baramina nawena poya Æcõrë bedeara bia jaradia Æaya idjaba zocäräba ijäbadaa.

¹⁰ Djaba Timoteoda bäräma jüëibarä, idjira bärä täena bia edadadua wayarämärëä. Dadjirä Boro qüirä Æara idjia bia o Æaa mla o Æa qüiräca. ¹¹ Maal carea idjira igaranadua, ätebarä carebadadua mäl acade zebäräde necai zemärëä. Mla, dewara djabarä bida idji zeida jäl panäa.

¹² Dadjirä djaba Apoloa mla beäde djuburiasia dewara djabarä ume bärä acade wänamärëä. Baribarä ara nawena idjira wä qüiräë Æaa. Poya wäbaräde wäya.

Pauloba naal cartade jirüare bāda

¹³ Qüiräcuita beadadua. Jesucritora bio ijä pananadua. Idjideba sozarra beadadua idjaba zarea beadadua. ¹⁴ Ne jüma bäräba obadara qüiräneba odadua.

¹⁵ Djabarä, bäräba cawa panäa Acaya druade Estepanaba, idji ëberärä bida naärä Jesura ijäsidadada idjaba ädji crüchara Æacädada jüma djabarä careba di carea. ¹⁶ Mla bärä beäde djuburiaya ädjira, jüma ädji qüiräca bea sida ëpënamärëä. Jüma Æcõrë traju o panära, djabarä careba panä sida ëpënadua.

¹⁷ Djaba Estepanada, Portunatoda, Acaico sida mla jüëpedada bërä Æasrida Æaa. Ädjiräba bärä cacuabari mla careba panäa. ¹⁸ Ädjiräba mäl sora Æasridabisidaa bärä so Æasridabipedada qüiräca. Ädjiränebemada, djabarä ädjirä qüiräca panä sida bia crüchadadua.

¹⁹ Djabarä Asia druadebemaba qüirä panäa bärära bia pananida. Djaba Aquilaba, djabawërä Priscilaba, djabarä ädji dede äbaa dji jarabada bida dadjirä Boro beba qüirä panäa bärära bia pananida. ²⁰ Djabarä jümaräba qüirä panäa bärära bia pananida. Wärä qüiräneba dji bia edadadua.†

²¹ Mlära Paulo. Naälga beäde ara mädji jarwaba Æabarä.

²² Bariduaba dadjirä Boro Jesucritoda qüiräëbarä, Æcõrëba maal ëberära bië Æaya. jZedua, dadjirä Boro!

²³ Mla qüirä Æaa dadjirä Boro Jesucritoba idji biadeba bärära careba baida.

²⁴ Jesucritodeba mla bärära wäräda qüirä Æaa.‡

§ 15:55 Osea 13:14. Griego beäde mäl versiculoda näwä bäl Æaa: “Beu, jba cümiara säma ba? Joubada uria, jbaa poya badara säma ba?” * 16:8 Judioräba ädji Egiptodeba ëdra pedada qüiränebada ewari odacarea cincuenta ewari bädë ädji néu naärä ewapedada carea Æasrida obada ewarida obadjidaa. Maal ewari dromara Pentecoste abadjidaa. Levítico 23:15-16. † 16:20 Wärä qüiräneba. Griego beäde bäl Æaa: “Isö bia quirudeba.” ‡ 16:24 Griego beäde Æara cartade jirüare bäl Æaa: “Bia Æaa mäwä baida.”

2 CORINTO

UMÉBEMA CARTA PAULOBA BĀRA DJABARĀ CORINTO PURUDEBEMA ITEA

Nabema carta djabarā Corintodebema itea bĀdacarea Pauloaba naĀ cartada bĀsia. Dewara carta bea cāyābara naĀ cartade ara idjidebemada ebuadaara bĀsia.

Djabarā Corintodebemaba carta Pauloaba naārā bĀdada acĀdapeda iĵāsīdaca bĀa. MaĀ carea abābaba cadjirua o bādada Pauloaba quīrādoasia (2:5-11). Idjaba Paulora sobiasia ādjia cadjirua o pananada igarapedada bĕrā (7:2-16). Barībāḡa ḡaḡa eda zedapeda jara panesīdaa Paulora wārāda Jesucritoba diabuedaēda. Ādjia jarabadjīdaa Pauloaba mamaa wāyāana apeda wāē bĀ bĕrā sewaida bāda (1:15deba aba 2:4daa). Idjaba jarabadjīdaa ādjia parata djabarā Jerusaleḡnebema itea jḡḡa pebādara Pauloaba ara idji itea edabarīda. MaĀ awara jarabadjīdaa ādjida Jesucritoba diabuedarā dji dromarāda (11:4). Djabarāba maĀ ēberārā bedeada iĵāpedada bĕrā Pauloaba cawa crīchaē besia (11:1-15).

Capítulo 1neba aba 7maba Pauloaba bĀsia Jesucritoba idjira wārāda diabuedadebemada. Capítulo 10deba aba 13daa abarīda bĀ bĀa. MaĀ awara jara bĀa ādjirā acĀde wābāḡaḡe wādī cadjirua o beara quīrā djuburīaēda. Capítulo 8deba aba 9daa bĀ bĀa sāvā parata djabarā Jerusaleḡnebema itea jḡḡa pedīda panada.

NaĀ cartade dji crīcha dromada 5:20de bĀ bĀa: “Daira Critoba diabuedarāa. Daideba Ācōrēba bārāa bedea djuburia bĀa idji ume ibīadāmārēā. Daiba Crito trāneba bārāa bedea djuburiabādaa: Ācōrē ume ibīadada.”

NaĀ cartade Pauloaba naārā bāda

¹ Māra Pauloaba. Ācōrēba quīrāna bĕrā māra Jesucritoba diabuedaa. Dadjirā djaba Timoteora mā ume bĀa. NaĀ cartara bĀbāḡaḡa Ācōrē ēberārā Corinto purudebema itea, jūma idji ēberārā Acaya druade bea itea bīda. ² Mā quīrā bĀa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bīda ādji biadeba bārāra careba pananīda idjaba necai bāira bārāa dia pananīda.

Paulo mīgada

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia bedeadīda panāa. Idjira dadjirā quīrā djuburiabari Zezaa, dadjirā sobiabībarī Ācōrēa. ⁴ Ne jūmane bia mīga panāne idjia daira sobiabībarī dewara bia mīga beada sobiabīdamārēā idjia dai sobiabīda quīrāca.* ⁵ Wārāda Crito carea daira bio bia mīgabadamīna idjideba ne jūmane sobiabādaa. ⁶ Barībāḡa daira māwā bia mīga panāa bārā sobīadamārēā idjaba cadjiruadebemada ēdrādamārēā. Ācōrēba dai sobiabībāḡaḡe bārā sīda daideba sobiabādaa. Māwā bārāra dai quīrāca bia mīgabadaēde poya droadā. ⁷ Daiba cawa panāa bārāba Ācōrēba wārāda bio iĵā panāda. Cawa panāa bārāra dai quīrāca bia mīgabadamīna Ācōrēba bārāra dai quīrāca sobiabībarīda.

⁸ Djabarā, daiba quīrā panāa bārāba cawadīda daira Asia druade wārāda bia mīga panasīdada. Jācua mīga panāna bĕrā waa poya droadaēda crīchasīdaa. Abēda poya zocai ēdrādaēda crīchasīdaa. ⁹ Wārāda daira beadīda crīchasīdaa. Barībāḡa jūma māwāsīa ara daduba poya ēdrādaēda crīcharānamārēā ātebāḡa beupedada ḡrēbabībarī Ācōrēba ēdrā bīda iĵānamārēā. ¹⁰ Idjia dai beadīdebemada ēdrā bĀsia idjaba wayacusa beadīda crīchasīdara ēdrā bāya. Daiba wārāda iĵā panāa idjia dai beadīdebemada ēdrā bĀ bāida. ¹¹ Bārā bīda dai carea Ācōrē iwīdī panāneba careba panāa. Zocārāba māwā iwīdī panā bĕrā zocārāba Ācōrēba bia bāda adīa idjī biadeba dai careba bĀ carea.

Paulo Corintodaa wāi bāda

¹² NaĀ carea bĀsrīda panāa: daiba cawa panāa so jīpa panāneba, crīcha biadeba naĀ ējūānebemarā tāēna, bārā tāēna bīda bia nīnada. MaĀ so jīpa bāira, crīcha bia sīda Ācōrēbāḡa dīabarīa. Daira naĀ ējūānebema necawaaḡe māwā nīnaēa, ātebāḡa Ācōrēba idjī biadeba careba bĀ bĕrā māwā nīna. ¹³⁻¹⁴ Daiba cartade bādacaā bārāba poya cawadaēda. Mā crīcha bĀa bārāba maārī cawapedadara biara cawa wānīda. Māwā bārāra dai carea bĀsrīdādīa idjaba dadjirā Boro Jesu zebāḡaḡe daira bārā carea bĀsrīdadīa.

¹⁵ Bārāra mā carea wārāda bĀsrīdadīda crīcha bĀ bĕrā, naārā māla crīcha bāsia bārīma umē bārā acĀde wāida biara carebāi carea.† ¹⁶ Mā crīcha bāsia Macedonia druadaa wābāḡaḡe naārā bārāda acĀde wāida. Maḡbe Macedonianāa wāpeda jēda bārā acĀde wāida crīcha bāsia. Māwā Judea druadaa wābāḡaḡe bārāba māra poya carebadīda crīcha bāsia. ¹⁷ Barībāḡa

* 1:4 Isaia 40:1. † 1:15 Carebai carea. Griego bedeaḡe ḡaḡaḡa cartade bĀ bĀa: “Bāsrīdabī carea.”

m̄la cr̄icha bāda quĩr̄aca odaē b̄er̄a ḡb̄ār̄amaar̄a m̄la wariwaria jarasica? ḡB̄ār̄amaar̄a m̄la oyada adara waya oēana abarica m̄d̄jia o quĩr̄iā ḡla quĩr̄aca oi carea? ¹⁸ Āc̄ōr̄ēa bēdea aba ḡla. Idjia cawa ḡla daiba jarapedadara w̄ar̄a basida. Daiba b̄ār̄amaa w̄aniana adapeda ara mālne w̄anaēana adaē basia. ¹⁹ Silvanoba, Timoteoba, m̄la bida b̄ār̄a Āc̄ōr̄ē Warra Jesucritodebemada jaradia panasida. Jesucritoba oyada adara waya oēana acaa. Idjia oyada adara j̄uma obaria. (Ara māl quĩr̄aca daira pan̄la.) ²⁰ W̄ar̄ada Āc̄ōr̄ēba oi jaradara j̄uma Critodeba obaria. Māl carea dadjia Āc̄ōr̄ēa iwidiḡb̄adae Critodeba w̄ar̄ana abadaa.† M̄aw̄a idjida bia jara pan̄la. ²¹ Āc̄ōr̄ēbaḡla daira, b̄ār̄a sida Crito ume bio waga eroḡla. Idjia dadjir̄a edasia. ²² Idji Jaureda dadjir̄aḡla diasia s̄eȳada ḡam̄ar̄ēa. M̄aw̄a cawabi ḡla dadjir̄a idjideda. Idjaba dadjir̄a sode ḡlasia cawadam̄ar̄ēa j̄uma idjia diai jaradara w̄ar̄ada edadida.

²³ M̄la Āc̄ōr̄ē quĩr̄apita jaraya: Corintoda wadi w̄aē ḡla b̄ār̄a quēa ḡdeba sopuabi amaaba. ²⁴ B̄ār̄aba Critora bio ḡj̄a pan̄l b̄er̄a daiba jara pan̄la ḡgo obidaēa. Ababe b̄ār̄aba careba quĩr̄iā pan̄la ḡsrida pananam̄ar̄ēa.

2

¹ Māl carea m̄la cr̄ichasia b̄ār̄ara ac̄lde w̄aēda. Wayacusa b̄ār̄a quēa ḡdeba sopuabi quĩr̄iāē basia. ² M̄la b̄ār̄ada sopuabiḡla ḡcaiba m̄la ḡsridabi? ḡB̄ār̄a sopua bēba m̄ra ḡsridabidica? ³ Māl carea b̄ār̄a ac̄lde w̄i c̄aȳbara cartada diabuesia. M̄aw̄a m̄l w̄ab̄l̄ade b̄ār̄aba m̄ra sopubidaēa. B̄ār̄aba m̄ra ḡsridabidida pan̄la. M̄la cawa ḡla b̄ār̄aba m̄w̄a odi b̄er̄a m̄l ume ābaa ḡsrida pananida. ⁴ W̄ar̄ada māl cartara ḡlasia b̄ār̄a quēa carea. Barib̄l̄a m̄w̄a ḡlē basia b̄ār̄a sopuadam̄ar̄ēa, āteḡl̄a cawadam̄ar̄ēa m̄la b̄ār̄ara w̄ar̄ada quĩr̄iā ḡl̄da. Māl carea m̄la sopuadeba, j̄umaw̄aȳ cr̄icha ḡdeba, idjaba ḡj̄a ḡdeba māl cartara ḡl̄ basia.

Abaḡba cadjirua odada Pauloba quĩr̄adoada

⁵ W̄ar̄ada abaḡba cadjirua o ḡdeba m̄ra sopuabisia. Barib̄l̄a ababe m̄dr̄l̄a sopuabiē basia, āteḡl̄a berara j̄uma b̄ār̄a sida sopuabisia. (Berara j̄uma b̄ār̄ada jara ḡla, idjia odara j̄umaw̄aȳ cadjirua ḡl̄ada a quĩr̄iāē b̄er̄a.) ⁶ Berara j̄umar̄aba māl ēber̄a cadjirua odara quēanapeda āi ḡlasida. Ara mālba bia ḡla. ⁷ Māl b̄er̄a idjia odara quĩr̄adoadida pan̄la idjaba sobiabidida pan̄la j̄umaw̄aȳ sopua ḡl̄ba biē ber̄am̄ar̄ēa. ⁸ Māl carea m̄la b̄ār̄a bēdea djuburiaya wayacusa cawabidam̄ar̄ēa b̄ār̄aba idjira quĩr̄iā pan̄l̄da. ⁹ M̄la naēna mālnebemada ḡlasia b̄ār̄aba w̄ar̄ada j̄uma m̄la jaradada ḡj̄a odi cawaya. ¹⁰ Abaḡba cadjirua odada b̄ār̄aba quĩr̄adoasidara m̄la bida quĩr̄adoaya. Cadjirua m̄la quĩr̄adoaida ḡl̄da w̄ar̄ada basib̄l̄a, māl cadjiruara Crito quĩr̄apita j̄uma quĩr̄adoasia b̄ār̄a bia duananam̄ar̄ēa. ¹¹ M̄aw̄a quĩr̄adoasia diauruba dadjir̄a c̄ur̄gar̄am̄ar̄ēa. Idjia s̄aw̄a obarida dadjir̄aba bio cawa pan̄la.

Critodeba dadjir̄aba ne j̄uma poya pan̄l

¹² M̄la Troa puruda w̄asia bēdea bia Critodebemada jaradii carea. Mama dadjir̄a Boroba eda w̄abadara ewab̄l̄a quĩr̄aca osia ēber̄ar̄aba ūr̄i quĩr̄ianam̄ar̄ēa. ¹³ Barib̄l̄a m̄l djaba Titoda unuē b̄er̄a sode necai baē basia. Māl carea djabar̄a ume dji jarpeda m̄ra w̄ayaana asia. Ara māl̄da Macedonia druadaa Tito jar̄l̄de w̄asia.

¹⁴⁻¹⁵ Barib̄l̄a Āc̄ōr̄ēa bia ḡl̄ada adida pan̄la. Jesucritoba j̄uma poyapeda daira j̄umar̄a quĩr̄apita nocoda edeḡl̄a idjaba daideba druaza idjidebemada cawabi ḡla. Critodebema jaradia pan̄lne Āc̄ōr̄ē quĩr̄apita daira quera quĩr̄aca t̄ū̄pa pan̄la. Idjaba idjidebema cawaira quera quĩr̄aca ḡla. Māl querara dji ēdr̄l̄di ēber̄ar̄aba, dji aduadi ēber̄ar̄a bida ḡbadaa. ¹⁶ Dji aduadiḡmaar̄a māl querara ēber̄a beuda m̄guaiaca ḡla, Jesu ḡjanaē pan̄neba beudi b̄er̄a. Barib̄l̄a dji ēdr̄l̄diḡmaar̄a māl querara bio t̄ū̄pa ḡla, Jesu ḡj̄a pan̄neba zocai panani b̄er̄a. ḡCaiba ara idjii ḡl̄adeba Āc̄ōr̄ē bedeara poya jaradii? ¹⁷ Daiba parata edadi carea Āc̄ōr̄ē bedeara jaradia n̄inaēa zoc̄ar̄aba obada quĩr̄aca. Āteḡl̄a Crito ume pan̄l b̄er̄a Āc̄ōr̄ēba daira diabuesia. Mālne idji quĩr̄apita cr̄icha biadeba jaradiabadaa.

3

Āc̄ōr̄ēba ēber̄a ume bēdea ḡl̄da djiwidi

¹ ḡMāl jara pan̄neba wayacusa ara daidebemada bia bēdea pan̄lca? ḡDai bia n̄inanebema cartada b̄ār̄a ac̄lbidida pan̄lca jaradiadi carea? ḡDaiba b̄ār̄a cartada iwidiḡdida pan̄lca jaradiade w̄ani carea ḡcar̄l̄ba obada quĩr̄aca? ² B̄ār̄adr̄l̄a carta dai sode ḡl̄ ḡl̄ quĩr̄aca pan̄la. Jarumar̄aba māl carta ac̄lapeda cawa pan̄la daiba jipa jaradiabadaa. ³ Daideba b̄ār̄aba

† 1:20 W̄ar̄ana abadaa. Griego bēdeade ḡl̄ ḡla: “Amén.” Amén bēdeaba edaude jara ḡla “w̄ar̄a” idjaba edaude jara ḡla “bia ḡla m̄w̄a bāida.”

Crito ijāpedada bērā bārāra carta Critoba bā diada quīrāca panāa. Idjia maā cartara tintaba bāē basia, ātebāra zocai bā Ācōrē Jauredeba bāsia. Mōgara pewedeade bāē basia, ātebāra dadjirā sode bāsia.*

⁴ Ācōrē quīrāpita daiba Critodeba cawa panāa maāgara wārāda. ⁵ Daiba poya jaradaēa ara daduba Ācōrē trajura poya odida. Ātebāra cawa panāa Ācōrēneba jūma poya odida. ⁶ Ācōrēba दौरā bāsia idjia ēberārā ume bedea bāda djiwidida poya jaradiadamārēa. Maā bedea bāda djiwidira Ācōrēba Moisea diada ley quīrāca jāwaba bādaēa, ātebāra Ācōrē Jaureba cawabidaa. Ācōrēba Moisea diada leyba cawabi bāa cadjirua o panā carea ēberārā beudida panāda, baribāra Ācōrē Jaureba dadjirāa zocai baida diabarā.

⁷⁻⁸ Ācōrēba Moisea diada leyra mōgara pewedeade bāda basia.† Maā leyba cawabisia cadjirua o panā carea ēberārāra beudida panāda. Ācōrēba maā ley diaside idji dorrodorroaba Moise quīrāra dorrodorroabisia. Maā carea israelerāba Moise quīrāra poya acādaē basia. Maā dorrodorroa bāra pīāca jōbāra badamīna wadibida poya acādaē panasidaa.‡ Wārāda Ācōrēba idji dorrodorroaba unubisia maā leyra bio bia bāda. Baribāra idjia bedea bāda djiwidira idji Jaureba cawabi bā bērā zMoisea diada ley cāyābara biara bāēca? ⁹ Wārāda maā leyba ēberārāra beudida panāda jara bāmīna bio bia bāa. Baribāra Ācōrēba bedea bāda djiwidira biara bāa. Maāba cawabi bāa sāwā Ācōrēba dadjirāra jipa unubarida. ¹⁰ Ācōrēba Moisea diada leyra bio bia badamīna idira mācuāē bāa idjia bedea bāda djiwidira biara bā bērā. ¹¹ Ācōrēba Moisea diada leyra naēna bio bia badamīna ewariza bāi careabemaē basia. Baribāra idjia bedea bāda djiwidira jōca bērā biara bāa.

¹² Maā bedea bāda djiwidira wārāda jōcada cawa panā bērā daiba maāgara ebuda jaradiabadaa. ¹³ Daiba ni cārē sida mērānāca Moiseba idji quīrā mērāna quīrāca. Moiseba idji quīrāra bārabadja israelerāba idji quīrā dorrodorroa jōbāra unurānamārēa. ¹⁴⁻¹⁵ Baribāra ādjirāba maāgabemada cawadaē basia. Ādji crīchara wuaba bāra eropanā quīrāca basia. Idi bida Ācōrēba Moisea diada ley acābadae judiorāba cawadaēca. Ādji crīchara wadibida wuaba bāra eropanā quīrāca bāa. Ababe Critodeba poya cawadia. Idjiabāra ādji crīcha wuaba bāra eropanā ērā bāya. ¹⁶ Wārāda abaaba ijābāraē idji crīcha wuaba bāra erobā quīrāca bāra dadjirā Boroba ērā bāya. ¹⁷ Dadjirā Boro abāraē Ācōrē Jaureda jara bāa. Dadjirā Boro Jauredeba nībabarāra cadjiruadebemada, Ācōrēba Moisea diada leydehema sida ēdrāsia. ¹⁸ Dadjirāba Critoda ijā panā bērā dadji quīrāra wuaba bāra eropanā quīrāca panāēa. Maā bērā dadjirāneba dewarārāba dadjirā Boro quīrāwārēāra unu panāa quīrā acābadaē acā panā quīrāca. Maāne dadjirā Boro Jaureba dadjirāra ewariza biara o wāa dadjirā Boro quīrāca pananamārēa.

4

¹ Ācōrēba quīrā djaburiadeba idji bedeara idu jaradiabi bā bērā daiba poyadaēda crīchadaēca. ² Ne jūma cadjirua ēberārāba mērā obadada, mīa pera obada sida daiba igarasidaa. Djārāra cūrūgadāca. Ācōrē bedeara āi jaradiadaēca, ātebāra wārā bedeara ebuda jaradiabadaa. Māwā Ācōrē quīrāpita daiba jūmarāa cawabibadaa jipa o panāda. ³ Baribāra bedea bia Critodebema daiba jaradia panāda wadibida ebuda bāēbāra, ababe dji aduadimaarā māwā bāa. ⁴ Jipa jaraiabāra, Ācōrē ijāē beamaarā ebuda bāēa. Naā ējūāne diauruda ādjirā boro. Diauruba ādjirā wārā bedea bia Critodebema idu cawabiē bāa dauberrea o bā quīrāca.* Māwā ādjirāba Crito bia quirudebemada poya cawadaēa. Critora Ācōrē bērā māwā bia quirua. ⁵ Ara daidebemada jaradia panāēa, ātebāra jaradia panāa Jesucritora jūmarā Boroda. Idjaba daiba jara panāa Jesura quīrā panā bērā दौरā bārā nezocada. ⁶ Naā ējūāra jūma pāima badada Ācōrēba ānabisia.† Ara maā quīrāca idji ānaada dadjirā sode ānabisia. Maāba jara bāa idji biya quirudebemada Critodeba dadjirāa cawabisida.

Crito ijā badeba nībadi

⁷ Critodebema bedea biya quirura daiba eropanāa. Māwāmīna naā cacuara ābāē bāa idjaba ārīcha bāa zoco quīrāca. Maā bērā jūmarāba cawa panāa dai ābādeba maā bedeara jaradia panāēda, ātebāra Ācōrē ābāa waibāa bādeba jaradia panāda. ⁸ दौरā ni jūmane bia mīga panāmīna poya ēdradaēda crīchadaēca. Sāwā odida cawadaē panāne poya odaēda crīchadaēca. ⁹ Ēberārāba दौरā biē o panāmīna Ācōrēba igaraē bāa. Ādjirāba दौरā bia mīgabi panāmīna poya beadaēa. ¹⁰ Dai wābādaza ēberārāba दौरā bea quīrā panāa Jesu bepedāda

* 3:3 Jeremia 31:31-34. † 3:7-8 Exodo 31:18. ‡ 3:7-8 Exodo 34:27-35. * 4:4 Wārā. Griego bedeaē bā bāa "Ānaa." † 4:6 Genesis 1:3.

quĩrāca. Baribɔɔɔ Jesuba दौरa careba ɔɔ bẽrā ādjia daideba Jesu zocai ɔɔda unubadaa. ¹¹ Wārāda dai wađi zocai panɔne Jesu carea ēberārāba दौरa bea quĩrā panania. Māwā dai cacua beuida ɔɔdeba jũmarāba Jesu zocai ɔɔda ununia. ¹² Wārāda ēberārāba दौरa bea quĩrā panamĩna daiba jaradia panɔra bārāba ĩjāsidaa. Maɔ bẽrā ewariza Ācōrē ume zocai panania.

¹³ Ācōrē Bedeade ɔɔ ɔɔ: “Mɔ Ācōrēra ĩjana bẽrā bedeasia.”[†] Abari quĩrāca daiba Ācōrēra wārāda ĩja panɔ bẽrā idjidebemada bedea panɔ. ¹⁴ Ācōrēba dadjirā Boro Jesura ĩrēbabisia. Daiba cawa panɔ ara maɔ Ācōrēba dai sida Jesu quĩrāca ĩrēbabida. Maɔbe दौरa bārā ume ābaa idji quĩrāpita ɔɔ. ¹⁵ Daira bia mĩga panɔra bārā bia beadamārēā. Maɔne Ācōrēba idji biadeba ēberārāda zocārā ēdɔɔ edabɔɔɔ. Māwā zocārāba idjia bia ɔɔada adia idjaba idjida bia jaradia.

¹⁶ Maɔ bẽrā daiba waa jaradiadaēda crĩchadacaa. Daira ewariza cacua ɔɔaēara wānamĩna Ācōrēba careba ɔɔa dai sode ɔɔlara beadamārēā.[§] ¹⁷ Dai ara nawena bia mĩgabadora dārāēne jōya. Baribɔɔɔ daiba bajānebema crĩcha panɔne jũma maɔɔ droa panara mācua zarea ɔɔā. Wārāda dai bia mĩga panɔ carea bajāne bio bia panania. Maɔ bia pananira ewariza baya. ¹⁸ Maɔ carea dauba unubadara daiba crĩcha panɔā, ātebɔɔɔ dauba ununacada crĩcha panɔ. Dadji dauba unubadara isabe jōbaria, baribɔɔɔ dauba ununacara jōcaa.

5

¹ Naɔ ējũāne naɔ cacuara dārā droaca bẽrā wua de quĩrāca ɔɔ.* Dadjirāba cawa panɔ naɔ cacua beudacarea Ācōrēba dadjirāa cacua beucada bajāne diaida. Maɔ cacuara ēberāba odaēa. ² Maɔ carea naɔ cacuade panɔne dadjirāba cacua bajānebemada bio eda quĩrā panɔ. ³ Maɔ cacuara dadjirāba bajāne eropanania. Bajāne cacua neē beadaēa. ⁴ Wārāda dadjirā naɔ cacuade panɔne bia mĩgabadaa idjaba mĩa sopua bedebadaa. Baribɔɔɔ mɔa jaraē ɔɔa dadjirāra beu quĩrā panɔna naɔ cacua erobeada amaaba. Ātebɔɔɔ bajānebema cacuada eda quĩrā panɔ. Māwā dadji cacua beuida ɔɔara jōpeda dadji cacua beucadrɔɔ beya. ⁵ Wārāda Ācōrēba dadjirāra maɔ carea osia. Idji Jaurera dadjirāa diasia cawadamārēā jũma idjia diai jaraēara wārāda edadida.

⁶ Maɔ bẽrā dadjirā crĩchara Ācōrēmaa wārāda ɔɔcārĩnaa. Dadjirāba cawa panɔ naɔ cacuade panɔne dadjirā Boro ɔɔama panɔā. ⁷ Dadji dauba unu pananeba nĩnaēa, ātebɔɔɔ Ācōrē ĩja pananeba nĩnaa. ⁸ Maɔ carea dadjirā crĩchara Ācōrēmaa wārāda ɔɔcārĩnaa. Dadjirāra biara naɔ cacuadebemada ēdɔɔ quĩrā panɔna dadjirā Boro ume ābaa beadi carea. ⁹ Maɔ carea naɔ cacuade panɔne wa beusidara, dadjirāba jũma o quĩrā panɔna Ācōrēba bia unumārēā. ¹⁰ Wārāda Critoba jũma dadjirāra cawa oya. Idjia dadjiza diaya dadjia naɔ cacuade o bađa quĩrāca. Bia o basibɔɔɔ, ara maɔ quĩrāca diaya. Biē o basibɔɔɔ, ara maɔ quĩrāca diaya.

Ācōrē ume ibiadidebema

¹¹ Dadjirā Borora waya panɔ bẽrā daiba ēberārāa jara panɔna idjida ĩjanamārēā. Ācōrēba cawa ɔɔa daiba crĩcha biadeba jaradia nĩnada. Mɔa crĩcha ɔɔa bārā bida cawa panɔda. ¹² Wayacusa daidebemada bārāa bia bedea panɔā, ātebɔɔɔ quĩrā panɔna bārāba daidebemada poya bia crĩchadida. Māwā ɔɔɔɔba dai biē jarabadaē bārāba daidebemada poya bia jaradia. Maɔɔrāba ādji dauba bia unu ɔɔda biara crĩchabadaa. Sodebemada crĩchadacaa. ¹³ ɔɔɔɔba jara panɔna दौरa quĩrāē panɔda. Daida māwā panɔbɔɔɔ, Ācōrēba jara ɔɔa oda carea māwā panɔna. Daida quĩrā biabɔɔɔ, bārā carebadi carea māwā panɔna. ¹⁴ Critoba दौरa quĩrā ɔɔ bẽrā idjia quĩrā ɔɔdrɔɔ daiba o panɔna. Daiba cawa panɔna Ēberā Aba beusida jũmarā carea. Maɔ bẽrā Ācōrē quĩrāpita jũmarāda beusidaa. ¹⁵ Wārāda Critora jũmarā carea beupeđa ĩrēbasia dadji zocai beaba ara dadjia o quĩrā panɔ quĩrāca waa orānamārēā, ātebɔɔɔ idjia quĩrā ɔɔ quĩrāca o pananamārēā.

¹⁶ Maɔ carea naɔ ējũānebemarāba djārā acɔɔbada quĩrāca idira daiba ni abaɔda acɔɔdaca. Naēna daiba Critodebemada māwā crĩcha pananamĩna idira māwā odaēaa. ¹⁷ Wārāda abaɔda Crito ume ɔɔbɔɔɔ, idjira ēberā djiwidida māwā ɔɔa. Idji naēna bađa quĩrāca

† 4:13 Salmo 116:10. § 4:16 Ācōrēba careba ɔɔa dai sode ɔɔlara beadamārēā. Griego bedeade nāwā ɔɔ ɔɔ: “Ācōrēba dai sora djiwidiara o ɔɔa.” * 5:1 Griego bedeade versículo 1-4 nāwā ɔɔ ɔɔ: “1 Naɔ ējũāne dadjirāra wua dede panabadaa. Dadjirāba cawa panɔna maɔ dera ārĩbɔɔɔ, Ācōrēba dadjirāa bajāne deda diaya. Maɔ dera ārĩca. Ēberāba oda deēa. 2 Baribɔɔɔ naɔ ējũāne panɔne dadjirāra āyāba drasoā āyāba panɔna, bajānebema deda cacuade jɔ quĩrā panɔ bẽrā. 3 Maɔ dera cacuade jāsidaā ācaāa pananaēa. 4 Dadjirāra naɔ wua dede panɔne bia mĩgabadaa idjaba mĩa sopua bedebadaa. Dadjirāba jɔ panɔra ērā quĩrānaēa ātebɔɔɔ bajānebema deda cacuade jɔ quĩrā panɔna. Māwā dadji beuida ɔɔara zocai baiba mĩbueya.”

ħaġa aġbera ħberā djiwidia. ¹⁸ Jūma maġara Ācōrēba osia. Critodeba dadjirāra idji ume bia ħasia idjaba दौरا दौरا maġadebemada ħberāra jaradiadamārēā. ¹⁹ Wārāda Critodeba Ācōrēba naġ ħjūānebemarāra idji ume bia ħasia. Dadjia cadjirua opedadara jūma quīrādoasia. Idjaba maġ bedeā idji ume bia ħaidebemada daia díasia jaradiadamārēā. ²⁰ Maġ ħērā दौरا Critoba diabuedarāa. Daideba Ācōrēba ħārāa bedeā djuburia ħa idji ume ibiadamārēā. Daiba Crito trāneba ħārāa bedeā djuburiabadaa: Ācōrē ume ibiadada. ²¹ Critoba cadjiruada oca basia. Baribara dadjirā carea Ācōrēba idjira dji cadjirua quīrāca unusia. Māwā Critodeba Ācōrēba dadjirāra jipa unu ħa.

6

¹ Daiba Ācōrē ume ābaa idji trajuda o panāa. Maġ ħērā daiba ħārāa bedeā djuburia dia Ācōrēba idji biadeba careba ħada igararānamārēā. ² Ācōrē Bedeade nāwā jara ħa: Māa carebai carea ħada ewaride ħa iwidiġara māa ūrīsia. Ba ēdra edada ewaride māa ħara carebasia.*

Wārā arada māa jaraya: idi Ācōrēba idji biadeba careba ħa. Idi Ācōrēba ēdra edabaria.

³ Ni cārēneba daidebemada biē unubidaē panāa daiba jaradia panānebemada, ni ābaħba biē bedearānamārēā. ⁴ Aġbera ne jūmane unubi panāa दौरا Ācōrē nezocarāda. Bia mīga panane, ne neē panane, minijġiade panane bida jūma droa pananeba māwā unubi panāa. ⁵ Ēberārāba u eropanane, jida eropanane, dai ume quīrūbaca duanane bida māwā unubi panāa. Jūmawāyā traja panane, cāmaē panane, ne codaē panane bida māwā unubi panāa. ⁶⁻⁷ Dai jipa nīnaneba, wārā crīħa cawaadeba, jūma droa pananeba, sobiadeba, Ācōrē Jaure dai sode ħadeba, wārā quīrāneba, wārā bedeā jaradia pananeba, idjaba Ācōrē ħbaadeba bida māwā unubi panāa. Dai jipa pananeba cadjirua poyabadaa idjaba ara maħba daida cadjiruadebemada jūtrābadaa. ⁸ Edaude ħara daida bia jarabadaa. Edaude biē jarabadaa. Edaude दौरا biē trā ħagabibadaa. Edaude bia trā ħagabibadaa. Daiba wārā bedeada jara panamīna ħara jara panāa दौरا sewaida panāa. ⁹ Daira bio cawa panamīna ādjia ununaca ħberārā quīrāca obadaa. Daira beubododada crīħa panamīna wadi zocai panāa. Daira puobadamīna beadacaa. ¹⁰ Daira sopuabadamīna ewariza ħsrida panāa. Daira ne neē panāa. Māwāmīna daiba zocārā ħberārā Ācōrēnebemada cawabibadaa ādjirāra ne ħara ħa quīrāca beadamārēā. Daira ne neē panamīna Ācōrēneba ne jūmada eropanāa.

¹¹ Djabarā Corintodebema, daiba sodeba ħārāa bio quīrā panā ħērā ebuda māwā jara panāa. ¹² Wārāda daiba ħārāa sodeba quīrā panāa, baribara ħārāa दौरا sodeba quīrāē panāa. ¹³ Maġ ħērā māa ħārāa bedeā djuburiaya zezaba idji warrārāa bedeā djuburiabari quīrāca: daiba sodeba ħārāa quīrā panā quīrāca ħārā bida दौरا sodeba quīrā pananada.

Crito ħjāē bea ume bedeā ħarānada

¹⁴ Crito ħjāē bea ume bedeā ħarānada. ħĒberā jipa ħada sāwā ħberā cadjirua ume bia ħai? ħānaada sāwā pāima ume bia ħai? ¹⁵ ħCritoda sāwā diauru ume bia ħai?† ħCrito ħjā ħara sāwā Crito ħjāē ħa ume bia nībai? ¹⁶ ħJawaba oda ācōrēda Ācōrē dede baida ħaca? Wārāda dadjirāra Ācōrē zocai ħa de dromaa. Maġ carea Ācōrēba idji bedeade nāwā jarasia:

Māra ādjirā ume ħaya. Ādjirā tāēna nībaya.

Māra ādji Ācōrē baya idjaba ādjirāra mā ħberārāda beadia.‡

¹⁷ Idjaba dadjirā Boroba nāwā jarasia:

Ādjirāmbemada āyā wānada. Ādjirā ume ābaa ħearānada.

Māa bia unucara igaradada. Maħbe māa ħārāa bia edaya.§

¹⁸ Māra ħārā Zeza baya. ħārāra mā warrārāda beadia idjaba mā caurāda beadia.

Dadjirā Boro jūma poya ħa māwā jara ħa.*

7

¹ Djabarā, Ācōrēba dadjirāa maġara jūma oyada ada ħērā naġ cacuaba cadjirua obarira, dadji crīħadeba obari sida jūma igaradida panāa. Ācōrē bio waya pananeba idji itea bia beadida panāa.

Paulo djabarā Corintodebema carea ħsridada

² Sodeba दौरا quīrānada. Daiba ni ābaħda biē odaē panāa, cadjiruada crīħabidaē panāa, cūrūgadaē panāa. ³ Māa maġara jaraē ħa ħārā biē jarai carea. Māa naēna jarasia

* 6:2 Isaia 49:8. † 6:15 Diauru. Griego bedeade ħa ħa "Belial." ‡ 6:16 Levitico 26:12; Ezequiel 37:27. § 6:17 Isaia 52:11; Ezequiel 20:41. * 6:18 2 Samuel 7:14; 1 Cronica 17:13; Isaia 43:6.

daiba bārāra soċeċba quīrīā panāda. Idjaba māwā quīrīā panania bārā ume ābaa panane wa beubadaċe bida. ⁴ Māa bārāa ebuda beċeċa bāa cawa bā bērā jipa odida. Bārā carea māra bāsrīda bāa. Dai bia mīga panane māra bārā carea sobia bābaria idjaba bio bāsrīda bābaria.

⁵ Macedonia druade jūēsīdāde daira poya ānāūnāē panasīdāa, ātebāra ne jūmane bia mīga panasīdāa. Daira ne waya nībabādīdāa idjaba ēberārāra dai ume caicayabadīdāa.

⁶ Barībāra Tito jūēsīde daira sobiasīdāa Ācōrēba sopua beara sobiabībari bērā. ⁷ Daira ababe idji jūēna carea bāsrīdāāē basīa, ātebāra bārā carea bāsrīdasīdāa. Idjia jarasia bārā ume bāsīde bārāba idjira sobiabīsīdāda. Maā awara nēbāraasia bārāba daira unu quīrīā panāda, cadjīrua opedāda carea sopuaba jīā panāda, idjaba quīrīāneba māra crīcha panāda. Maā carea māra biara bāsrīdasīda.

⁸ Māa carta naēna bādaba bārāra sopuabīdamīna māra sopuaē bāa. Naārā sopua bāsīa. Cawasia bārāra dārā sopuaē pananamīna maā cartadeba bārāra sopuabīsīda. ⁹ Barībāra idira māra bāsrīda bāa. Bāsrīda bāāē bārāra sopuabīda bērā, ātebāra bāsrīda bāa bārāba cadjīrua o pananara sopuadeba igaradapeda wayacusa Ācōrēmaa zesīda bērā. Wārāda Ācōrēba quīrīā bā quīrāca bārāra sopuasīdāa. Māwā daiba quēāpedāda carea bārāra biē beadaē basīa. ¹⁰ Abāba cadjīrua oda carea Ācōrēba quīrīā bā quīrāca sopuabībāra, idjia cadjīrua odara igarapeda Ācōrēmaa zeya. Maābe Ācōrēba idjira ēdra edaya. Ācōrē ume bia beda bērā maā sopuadebemada biē crīchācaā. Barībāra abāda naā ējūānebemarā sopuabada quīrāca sopuabībāra, cadjīruara igarāē bērā beuya.

¹¹ Ācōrēba quīrīā bā quīrāca bārāra sopuasīda bērā maā sopuaba bārāa jipa crīchabīsīa idjaba jīpaara obīsīa. Maā bērā bārāba jīpa o panāda jūmarāa cawabi quīrīā panāa. Djababa cadjīrua oda carea bārāra quīrīsīdāa idjaba Ācōrēba cawa oidebemada wayasīdāa. Maā carea ara maā dji cadjīrua oda ēberāda quēānapeda āi bāsīdāa. Ne jūmaneba bārāba unubīsīdāa maā cadjīrua oda carea beċeċeċe panāēda. Maā awara māra unu quīrīā panāa.

¹² Māa maā cartara ababe dji cadjīrua oda ēberā quēāi carea bāē basīa. Idjaba dji biē beda ēberā carebai carea bāē basīa. Ātebāra bāasia bārāba jīā o pananeba Ācōrē quīrāpita cawadamārēā wārāda daiare panāda. ¹³ Jūma maāgaba daira sobiabīsīa.

Maā awara bārāba Titora bāsrīdabīsīdāa. Idjira bārāmaaba bāsrīda zeda bērā daira biara bāsrīdasīdāa. ¹⁴ Tito bārāmaa wāi naēna māa bārānebemada idjīa bia jarasīa. Māa jarada quīrāca Titoba unune wāna bērā māra bārā carea quīrā peraē bāa. Jūma daiba bārāa jaradiapedāda wārā basīa. Ara maā quīrāca jūma daiba Tītoā bārānebema bia jarapedāda wārā basīa. ¹⁵ Titoba quīrāneba bābaria bārāba idji beċeċeċe jīā osīdāda idjaba waya pananeba idjira bia edasīdāda. Maā bērā bārāra biara quīrīā bāa. ¹⁶ Idira mā sīda bāsrīda bāa. Māa cawa bāa bārāba wārāda jīpa o pananīda.

8

Djabarāba sobiadeba parata diapedāda

¹ Maā awara djabarā, daiba cawabi quīrīā panāa Ācōrēba idji biadeba djabarā Macedonia druadebemada careba bāda. ² Ādjīrāra bio bia mīga panamīna bāsrīda panāa. Ne neē panamīna bāsrīdaba Ācōrēa paratada waibāa diasīdāa. ³ Māa jaraya: ādjia poya diabada quīrāca sobiadeba diasīdāa. Idjaba ādjia poya diādīda panana auwu diasīdāa. ⁴ Ādjīrāba daia bio beċeċeċe djuburīasīdāa ādjia bīda djabarā Jerusaleñebemada carebaċī carea. ⁵ Maāne ādjia ababe daiba crīcha panana quīrāca odaē basīa. Ātebāra naārā ara ādjīda diasīdāa dadjīrā Boro Jesucritoba quīrīā bā quīrāca oċī carea. Maāare daiba jarapedāda osīdāa. Māwā Ācōrēba quīrīā bā quīrāca arīde osīdāa.

⁶ Djaba Titoba naārā bārāa crīchada diasīa bārā bīda paratada djabarā Jerusaleñebema itea jāra pedamārēā. Maā carea daiba Tītoā beċeċeċe djuburīasīdāa bārāa jarade wāmārēā jūma bārāba sobiadeba diādīda apedāda wārāda jāra pedamārēā. ⁷ Bārāba ne jūmane bio bia o panāa; Jesura bio jīā panāa, bio beċeċeċe cawa panāa, Ācōrēneba bio ne cawa panāa, Ācōrēba quīrīā bā quīrāca bio o quīrīā panāa, idjaba daira bio quīrīā panāa. Maā bērā bārāba sobiadeba parata jāra pe panāra waibāa diadāda.

⁸ Māa maāgara ogo obīē bāa, ātebāra māa quīrīā bāa bārāba acabīdīda djabarā wārāda quīrīā panāda. Maā carea māa bārāa cawabi bāa sāwā dewararāba paratarā djabarā Jerusaleñebema itea jāra pe panāda. Bārā bīda ara maā quīrāca oċībāra, acabīdīa wārāda djabarāra quīrīā panāda. ⁹ Bārāba bio cawa panāa dadjīrā Boro Jesucritoba idji biadeba bārā carea odāda. Idjira bajāne ne jūma bara bāmīna, bārā carea maā djarade ne neē bā quīrāca basīa bārāba ne jūma Ācōrēba dia bādebemada erobeadamārēā.

¹⁰ Bārāba parata jāra pe pananebemada māa jaraya. Māmaarā bārāba nāwā oċībāra bia panania: za wāsī poade bārābāra naārā jāwa osīdāa parata jāra pedī carea idjaba maāgara

o quĩrĩasidaa. ¹¹ Bãrãba naãrã parata jaꝞa pe panasidade sobiadeba mãwã o panasidaa. Ara maã quĩrãca bãrãba sobiadeba diadiada apedadara jũma daucha diadadua. Bãdjiza poya diabãda quĩrãca diadadua. ¹² Wãrãda abãlba poya diabãa quĩrãca sobiadeba diaibãa, maã diadara Æcõrẽba bia unuya. Dadjia neẽ Æbãa, Æcõrẽba diabicaa.

¹³ Mãa mãwã jaraẽ Æa dewararã careba panãneba bãrãra bia mĩgadãmãrẽã. Ætebãa mãa quĩrã Æa abarica dji carebadida.* ¹⁴ Mãa jara Æa idira bãrãba aduba eropana bãrã djabarãra carebadida panãda. Ara maã quĩrãca bãrã ne neẽ panãne adjirãba aduba eropana bãrãra carebadida panãda. Mãwã jũmarãda abarica dji careba beadia. ¹⁵ Æcõrẽ Bedeade nãwã jara Æa: “Dji waitabeara jaꝞa pedaba aduba erobaẽ basia idjaba dji maãrãra jaꝞa pedaba carebaeẽ basia.”†

Pauloba Tito Corintodaa diabueda

¹⁶ Mãa Æcõrẽba bia Æada abaria. Idjia djaba Tito sode basia bãrãra quĩrã bãmãrẽã mãa bãrã quĩrã Æa quĩrãca. ¹⁷ Daiba idjia jarasidaa bãrã acãde wãmãrẽã. Mãne idjia bia Æada asia. Idjira wãrãda bãrã acãde wã quĩrã Æa. ¹⁸ Idji ume daiba djabada aba diabueãda. Maã djababa bedea bia Critodebemada careba jaradia nĩbabari bãrã djabarã puruzabemaba idjira bia jarabadaa. ¹⁹ Maã awara djabarã puruzabemaba idjira edasidaa dai ume parata djabarã itea jaꝞa pepedada Jerusaleãnaa diade wãmãrẽã. Maãgãra daiba o panãa djabarãba dadjirã Boroa bia bedeadãmãrẽã idjaba daiba wãrãda careba quĩrã panãda acãbidi carea.‡ ²⁰ Daiba quĩrãcuita o panãa maã parata waibãa jaꝞa pepedada edebãdade ni abãlba biẽ jararãnamãrẽã. ²¹ Wãrãda daiba Æcõrẽ quĩrãpita, eberãrã quĩrãpita biãa jipa o quĩrã panãa.

²² Umẽbema djabarã bãrãmaa wãbãdade dewara djabada ãdji ume diabuedia. Maã djababa barima zocãrã daia unubisia djabarãra bio careba quĩrã Æada. Idira bãrãra biara careba quĩrã Æa bãrãba jipa odida cawa Æa bãrã. ²³ Bariduaba Titodebemada iwidisidara jaradadua idjira mã ume nĩbabarida idjaba mã ume bãrã tãena Æcõrẽ trajura o Æada. Bariduaba dewara djabarãnebemada iwidisidara jaradadua ãdjira djabarãba diabuepedarãda idjaba ãdji carea eberãrãba Critodebemada bia bedea panãda. ²⁴ Maã djabarãa unubidadua bãrãba ãdjira wãrãda quĩrã panãda. Mãwã ãdjia cawadia daiba bãrãnebema bia jarapedadara wãrã basida. Mãne djabarã beaza biãa ara maã quĩrãca cawadia.

9

Djabarã Jerusaleãnebema itea parata jaꝞa pepedada

¹ Bãrãba djabarã Jerusaleãnebema itea parata jaꝞa pe panãnebemada mãa naã cartade waa Æãiẽ Æa. ² Mãa cawa Æa bãrãba careba quĩrã panãda. Maã carea nama Macedonia druade mãa djabarãa bãrãnebemada bia bedebaria. Mãa ãdjirãa jarabaria poa aba babãrãda bãrã Acaya druade panãba carebadi carea panãda. Mãwã ãrĩpedada bãrã zocãrã djabarã Macedonianebemaba abari quĩrãca careba quĩrã panãa. ³ Maã carea mã naã djabarãda bãrãmaa diabueããa bãrãba diadiada apedadara wãrãda jũma jaꝞa pedãmãrẽã. Mãwã mãa bãrãnebema bia jaradara sewa baẽa, ãtebãa bãrãba wãrãda diadi carea panania. ⁴ Mãwã odaẽãa, Æããã Macedonianebema djabarã mã ume bãrãmaa wãbãdade ãibẽrã ununicada bãrãba paratara jaꝞa pedãẽ panãda. Mãwãra दौरã quĩrã peradia, crĩcha panana bãrã bãrãba wãrãda jaꝞa pedida. Idjaba bãrã sida biara quĩrã peradia. ⁵ Maã carea mã naã djabarãa bedea djuburiasia mã na bãrãa jarade wãnãmãrẽã bãrãba sobiadeba diadiada apedadara jũma jaꝞa pedãmãrẽã. Mãwã mã jũebãrãde bãrãba sobiadeba diadiada apedadara jũma eropania. Mãlba cawabidia daiba õgo diabidaẽ panãda ãtebãa bãrãba sobiadeba diasidada.

⁶ Naãda quĩrãnebadua: “Maãrĩ ubãrãba maãrĩ ewaya. Waibãa ubãrãba waibãa ewaya.” ⁷ Eberãza diaida Æa idji sode crĩcha Æa quĩrãca. Dia amaaneba diaiẽ Æa, idjaba õgo diabi panã carea diaiẽ Æa. Æãsrĩda dia Æara Æcõrẽba quĩrã Æa. ⁸ Wãrãda Æcõrẽba ne jũmada bãrãa aduba poya diaya. Mãwã ewariza ne jũmane bãrãba erobeadida panãda wãrãda eropania mãneba ne jũma biada odi carea. ⁹ Æcõrẽ Bedeade nãwã Æã Æa: Idjia jedecaside ne neẽ quedeeã waibãa diasia. Ewariza idjia jipa obaria.*

¹⁰ Æcõrẽba netada diabarã udamãrẽã. Codĩ careabema sida diabarã. Neta udamãrẽã aduba diabarã quĩrãca idjia ne jũmada aduba bãrãa diaya djãrãra bio carebadãmãrẽã. Mãne jipa o panãneba ne biada zocãrã ununia ne uãa bio zau Æa quĩrãca. ¹¹ Wãrãda

* **8:13** Ætebãa mãa quĩrã Æa abarica dji carebadida. Griego bedeade Æããã cartade mããra neãa. † **8:15** Exodo 16:18.

‡ **8:19** Daiba wãrãda careba quĩrã panãda. Griego bedeade Æããã cartade nãwã Æã Æa: “Bãrãba wãrãda careba quĩrã panãda.” * **9:9** Salmo 112:9.

Ācōrēba bārā ne jūmada aduba diaya djārāra sobiadeba poya carebadamārēā. Maḷbe bārāba dai ume parata diabueḷada carea djabarāba Ācōrēa bia ḷada adia. ¹² Bārāba parata diabḷadaba ababe carebaēa djabarā ne neē panḷba erobeadamārēā, āteḷaḷ maḷḷa carea djabarāba Ācōrēa bio bia ḷada a panania. ¹³ Bārāba careba panḷneba unubi panḷa beḷe bia Critodebemada wārāda iḷā panada. Maḷ bērā ādjirāba Ācōrēa bia beḷeadia. Maḷ awara Ācōrēa bia beḷeadia bārāba sobiadeba ādjirā itea diapedaḷa carea idjaba dewarārā sida sobiadeba carebabada bērā. ¹⁴ Ācōrēba idji biadeba bārāra bio carebasia ādjirā carebadamārēā. Maḷ bērā ādjirāba bārā bio quīrīā panḷneba Ācōrēa bārā carea iwidi panania. ¹⁵ Wārāda Ācōrēba diada carea dadjirāba Ācōrēa bia ḷada adida panḷa. Maḷ diadara jācua bio biya quiru bērā dadjirāba poya cawa jaradaēa sāvā ḷada.

10

Pauloba ara idjidebema djabarā cawabida

¹ Māra Pauloa. Crito quīrīāneba, idji biadeba bida mā bārā beḷe djuburiaya jipa odamārēā. Ḍcaḷaba jara panḷa bārā ume ḷade bārā quēāi carea mā waya babarida, baribḷaḷ bārā ume ḷāēne cartadeba quēāi carea wayacada. ² Māwā jara panḷmīna bārāma jūḷeḷaḷde dai biē jara panḷa mā wārāda quēāya. Ādjia jara panḷa दौरā naḷ djaraba quīrīā ḷa quīrāca nīnada. Maḷ bērā bārā sida quēā amaaba mā beḷe djuburiaya jipa odamārēā. ³ दौरā naḷ djarade panḷa baribḷaḷ cadjirua poyadi carea naḷ djaradeba djō panḷeā. ⁴ Daiba djōni carea eropanḷa naḷ ējūānebemaēa, āteḷaḷ Ācōrē ḷḷadeba jūma idjidebema idu cawabidacara daiba poyabadaa. ⁵ Jūma crīcha āi beara, jūma Ācōrēnebema idu cawabidaca crīcha droma bea sida daiba sewada cawabibadaa. Preso jidabada quīrāca daiba māwā crīcha beara jipa crīchabibadaa Crito iḷānamārēā. ⁶ Daiba djabarā cawḷaḷ zarea beara quēāni carea panḷa. Baribḷaḷ naārā jḷā panḷa bārāba ne jūmane iḷā odamārēā.

⁷ Bārāba ḷḷebemada acḷ panḷa. Bariduada wārāda Critodeḷa crīcha ḷabḷaḷ, cawa ḷaida ḷa dai sida Critoderāda. ⁸ Ācōrēba daia obi ḷāḷebemada mā āibērā jūmawāyā beḷe ḷamīna maḷḷa carea quīrā pera ḷāēa. Dadjirā Boroba daia māwā obi ḷa bārāba biara iḷānamārēā. Idjia दौरā ḷāḷe basia bārā biē beadamārēā. ⁹ Mā quīrīāēa bārāba crīchadida mā cartadeba bārāra dauperabi quīrīā ḷada. ¹⁰ Ḍcaḷaba jara panḷa cartadeba mā bio quēābarida idjaba jūmawāyā obibarida. Baribḷaḷ bārā ume ḷade māra, mā beḷe sida mācuaē ḷada abadaa. ¹¹ Māwā jara panḷba cawadida panḷa daiba ḷḷḷaba cartadeba jara panḷ quīrāca bārā ume panḷne odida.

¹² Ḍcaḷaba ara ādjidebemada bia beḷebadaa. Ādjirāra crīcha neē bea. Ara ādjida acḷadaa cārēda biara ḷa cawaya. Baribḷaḷ daiba jara quīrīānaēa ādji quīrāca panḷa wa ādji cāyābara biara panḷa. ¹³ Ara daidebemada jūmawāyā beḷeadaēa, āteḷaḷ Ācōrēba daia obi ḷāḷebemada bia beḷeadia. Idjia obi ḷara jūma o panḷ bērā daiba bārā bida jaradiabadaa. ¹⁴ Daibḷaḷ bārā naārā beḷe bia Critodebemada jaradiade wāsidaa. Māwānaēbara idira bārā jaradiabadae Ācōrēba diabueḷaēma jaradia panacasidaa. ¹⁵ Djārāba opedada carea ara daidebemada bia beḷeadaca daibḷaḷ opedada quīrāca. Āteḷaḷ daiba quīrīā panḷa bārāba Critora biara iḷānida. Māwā daiba bārā druade poya biara jaradiadia ara Ācōrēba obi ḷa quīrāca. ¹⁶ Maḷbe beḷe bia Critodebemara dewara druade bida jaradiadia. Baribḷaḷ djārāba jaradiapedadamaa wānaēa dewaraba odara daibḷaḷ osidaada ada amaaba. ¹⁷ Ācōrē Beḷeade ḷā ḷa: “Aḷada bia beḷeaiḷaḷ, dadji Borodebemada bia beḷeada ḷa.”* ¹⁸ Aḷaba ara idjia bia jaraibḷaḷ, maḷba jara ḷāēa Ācōrēba maḷ ēberāra bia unu ḷada. Āteḷaḷ Ācōrēba bia jara ḷa ēberāḷa bia unu ḷa.

11

Jesucritoba diabuedarā quīrāca bea

¹ Māra crīcha neē ḷa quīrāca beḷe ḷamīna quīrīā ḷa bārāba droadida. Mā djuburia mā jara ḷara ūrīnadua. ² Ācōrēba wagabi ḷa quīrāca mā bārāra bio waga quīrīā ḷa. ēberāba idji cau quima diabḷaḷ quīrāca mā bārāra Crito dia quīrīā ḷa ababe idjiderāda beadamārēā. Mā quīrīā ḷa bārāra idji itea bio bia beadida awērā umaquīrīā adua quiru quīrāca. ³ Baribḷaḷ mā waya ḷa ḷcaḷaba bārāra cūrūḷadida damaba crīcha cawaadeba Eva cūrūḷada quīrāca.* Māwāra bārāba Crito wārāda soḷeba iḷā panḷa igaradia. ⁴ Āiba zedaba Jesudebemada daiba jaradiapedada awara jaradiabḷaḷde bārāba iduaribibadaa. Idjaba

* 10:17 Jeremia 9:24. * 11:3 Genesis 3:1-13.

Ācōrē Jaure bārāba edapedadadebemada awara jaradiabΛΓΔε bārāba iduaribibadaa. Idjaba bedeā bia bārāba ījāpedada awara jaradiabΛΓΔε bārāba iduaribibadaa. ⁵ Māwā jaradia beara ζbārāmaarā Jesucritoba diabueda dji dromarāca? Māmaarā ādjirā cāyābara mΛra ni maārī bida edaara bΛēa. ⁶ MΛra bedeā biya quirudeba bedecamīna wārā bedeara bio cawa bΛa. Maļ wārā bedeara daiba ne jūmaneba bārāa ebuda cawabisidaa.

⁷ MΛa bedeā bia Ācōrēnebemada bārāa bari jaradiada bēra mΛra bārā quīrāpita edaara besia Ācōrē ume bia beadamārēā. ζMāwāra cadjirua osica? ⁸ Dewara djabarāba paratada mΛa diasidaa bārāa poya bio jaradia bāmārēā. ⁹ MΛ bārāma beside ne jūma erobadaēmīna bārāa ne iwidiē basia. ĀtebΛΓΛ mΛa neē badara djabarā Macedonianebema zepedadaba jūma diasidaa. MΛa ni maārī bida bārāa iwidiē basia idjaba iwidiē baya. ¹⁰ Wārā bedeā Critodebemada mΛ sođe bΛ bēra wārāneba jaraya: bārā drua Acayāde mΛa ni abΛaΛa paratada iwidiēa. Māwā bārāneba paratada edaē bΛada abΛΓΔε ni abΛbΛa poya jaradaēa mΛra jaracara bΛda. ¹¹ ζMΛra cārē cārēā māwā bedeā bΛ? ζBārāda quīrīāē bΛ bēra māwā bedeā bΛca? Ācōrēba cawa bΛa mΛa bārāra quīrīā bΛda.

¹² Ara mΛdjia obari quīrāca o baya. Māwā dai quīrāca o panΛana abadaba ni maārī bida poya jaradaēa dai quīrāca o panΛada. ¹³ Ādjira Critoba diabuedarāēa, ātebΛΓΛ djārā cūrūgabadarāa. Sewadeba ādjira crīchabadaa ādjira Critoba diabuedarāda. ¹⁴ BaribΛΓΛ bārāba crīchadiē panΛa ādjira māwā zedaēda. Diauru sida bajānebema nezoca Λnaanebema quīrāca zebaria. ¹⁵ Maļ bēra idji nezocarā bida jipa o panΛa quīrāca zedibΛΓΛ bārāba crīchadiē panΛa sāwā jāwā zebadada. BaribΛΓΛ ādjirā beubΛda ewaride ādjia cadjirua opedada quīrāca edadāa.

Paulo bia mīga bΛ carea bΛsridada

¹⁶ MΛa wayacusa jaraya: ni abΛbΛa crīchaiē bΛa mΛra crīcha neē bΛda. BaribΛΓΛ māwā crīchadiēbΛΓΛ, mΛra crīcha neē bΛ quīrāca idu bedeabidada mΛa bida ara mΛdjidebemada maārī bia bedeai carea. ¹⁷ Ara mΛdjidebemada bia bedeā bΛde dadjirā Boroba māwā bedeabiē bΛa, ātebΛΓΛ mΛra crīcha neē bΛ quīrāca bedeā bΛa. ¹⁸ Zocārāba ara ādjidebemada bia bedeabadaa naļ ējūānebemarāba obada quīrāca. Maļ bēra mΛa bida ara mΛdjidebemada bia bedeaya. ¹⁹ Bārāmaarā bārāra crīcha bara beaa. BaribΛΓΛ crīcha neē beaba jaradia panΛa bārāba bia ūrībadaa. ²⁰ Ara ādji bedeada ogo ījā obibadade, bārā orrodeba ne cobΛdade, bārā cūrūgabΛdade, bārā igarabΛdade, bārā uridarrade ubΛdade bida bārāba iduaribibadaa. ²¹ MΛa jaraya: jāļ ēberārāba jācua bia o panΛa bēra ādjirā dji dromaca beaa. Māwāra mΛra pera bΛa दौरā bΛaē quēdea bērā. Maļ carea ādjia obada quīrāca poya odaēca bΛa.

AbΛbΛa ara idjidebemada poya bia bedeai bΛΓΛ, mΛa bida ara mΛdjidebemada poya bia bedeaya. BaribΛΓΛ māwā bedeaira crīcha neē bΛ quīrāca bedeaida bΛa. ²² Ādjira hebreorāana a panΛa. ζMΛ sida abariēca? Ādjira israelerāana a panΛa. ζMΛ sida abariēca? Ādjira Abrahāļ warrarāana a panΛa. ζMΛ sida abariēca? ²³ Ādjira Crito nezocaēda a panΛa. BaribΛΓΛ ādjirā cāyābara mΛa biara Critoba quīrīā bΛda obaria. Māwā bedeā bΛde crīcha neē bΛ quīrāca bedeā bΛa. Wārāda ādjirā cāyābara mΛa Ācōrē trajura auduara obaria. Ādjirā cāyābara ēberārāba mΛra bārīma zocārā usidaa. Ādjirā cāyābara mΛra bārīma zocārā preso bΛsidaa. Bārīma zocārā mΛra beuidia basia. ²⁴ Bārīma juesuma judiorāba mΛra jidasidaa. JidabΛdaza soaba bārīma 39 usidaa. ²⁵ Bārīma ūbea mΛra jidadapeda bacuruba usidaa. Bārīma aba mΛra mōgaraba tabari jidasidaa beadi carea. Bārīma ūbea mΛra pusađe bΛrussia. Maļne bārīma aba āsa, diamasi bida mΛra pusađe ūmasia.

²⁶ MΛra pi bΛca basia, ātebΛΓΛ baridua pΛΓΓΛ nībabadjia. Do minijichiade nībabadjia idjaba ne drΛbada barama minijichiade nībabadjia. Ara mΛ ēberārā judiorā tāēna, judiorāē tāēna bida mΛra minijichiade basia. Purude, puru jīga bida mΛra minijichiade basia. Pusađe bida minijichiade basia. Wārāē djabarāma bida mΛra minijichiade basia. ²⁷ Traja bΛde mΛra bia mīgabadjia. Bārīma zocārā cāiē bΛbadjia, jarra bΛbadjia, opichia bΛbadjia, ne coē bΛbadjia. Cūrāsaba mΛra jīsua bΛbadjia, idjaba jΛi carea neē bΛbadjia.

²⁸ Maļ awara ewariza jūma djabarā druzabema carea mΛa bio crīcha bΛbaria. ²⁹ Aba cacua biē bΛbΛΓΛ, mΛ sida cacua biē bΛca bΛbaria. AbΛbΛa dewara djabada cadjiruađe bΛebibΛΓΛ, mΛra maļ ēberā ume quīrūbaria. ³⁰ Ara mΛdjidebemada bia bedeai bΛΓΛ, mΛ bΛaē bΛdebemada bia bedeaya. ³¹ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa ewariza bia bedeādida panΛa. Idjia cawa bΛa mΛra sewa oē bΛda. ³² Damasco purude baside dji nocoba idji zarrarāa mΛra jΛΓΛbsia preso bΛi carea. Dji nocora dji druadebema boro Aretaba bΛda basia. ³³ Purura mōgaraba auđu jūrā ca basia. Maļne dajadaa acΛbadada

ἄλα ἄσια. Djabarāba māra ē waiḅlaade ḅadapeḅa maḅḅḅadeba uḅaa ḅarabari ḅasidaa puru dajada. Māwā māra dji noco jḅwadeḅemada ēḅraḅia.[†]

12

Pauloba bajāne ununa

¹ Waya ara mḅḅḅideḅemada bia ḅedeaya, maḅḅa ḅjārāra carebacamīna. Dadjirā Boroba māa cāimocara quīrāca unubidada idjaba cawabiḅa sida māa jaraya. ² Māa ēberāda unubaria Crito ḅjā ḅada.* Catorce poa babarala Ācōrēba maḅ ḅjabara bajānaa idji ḅalmaa ede ḅadada.[†] Māa adua ḅla Ācōrēba idji cacuada ede ḅasida wa ababe idji jaureda ede ḅasida. Ācōrēḅarala cawa ḅla. ³⁻⁴ Baribarala māa cawa ḅla Ācōrēba maḅ ḅjabara idji bajā biya quīrmaa ede ḅasida. Mama maḅ ḅjababa ūrisia ḅedeā biya quīru dadjia poya cawa jaradaḅda idjaba naḅ ējūāne jaracara panḅada. Wārāda māa adua ḅla Ācōrēba idji cacuada ede ḅasida wa ababe idji jaureda ede ḅasida. Ācōrēḅarala cawa ḅla. ⁵ Maḅ ḅjabadeḅemada māa bia ḅedeaya, baribarala ara mḅḅḅideḅemada bia ḅedeaeā. Ababe mḅ ḅḅaē ḅḅeḅemada bia ḅedeaya. ⁶ Wārāda ara mḅḅḅideḅemada bia ḅedeā quīrā ḅḅara māra crīcha neē ḅa quīrāca ḅedeae ḅacasia, wārā ḅedeada ḅedeā ḅa ḅērā. Baribarala māra māwā ḅedeaeā ni ababa crīcharānamārēā māra biara ḅada. Āḅeḅarala māa quīrā ḅla bārāba māneḅemada aride crīchadida māa o ḅada unu panḅa ḅērā idjaba māa jaradia ḅada ūrī panḅa ḅērā.

⁷ Ācōrēba māa bajāne unubidara bio biya querasia. Māwāmīna ara mḅḅḅideḅemada jūmawāyā bia crīcharāmārēā Ācōrēba māa puada idu unubi ḅla. Maḅ puara ḅḅḅa su nūma quīrāca ḅla. Diauru nezocaba māwā o ḅla. ⁸ Māa ḅarima ūḅea dadjirā Boro Jesucritoā ḅedeā ḅjuburiasia maḅ puara jōḅimārēā. ⁹ Baribarala idjia jarasia: “Mḅ biaḅeḅa ḅara careḅaya jūma droa ḅamārēā. ḅa ḅḅaē ḅḅde mḅ ḅḅara ḅḅeḅa biara unubi ḅla.” Mḅ ḅḅaē ḅḅde Crito ḅḅara erobabari ḅērā mḅ ḅḅaē ḅḅeḅemada ḅḅrīḅaba bia ḅedeaya. ¹⁰ Crito carea bia mīga ḅḅde, ḅḅaē ḅḅde, ne neē ḅḅde, ēberārāba biē jara panḅne idjaba biē oḅi carea ērē panḅne māra ḅḅrīḅa ḅla. Wārāda mḅ ḅḅaē ḅḅde Critodeḅa ḅḅa ḅla.

Corintodeḅema djabarā Pauloba crīcha ḅada

¹¹ Māra crīcha neē ḅa quīrāca ara mḅḅḅideḅemada bia ḅedeā ḅla, baribarala bārāḅarala māra māwā ḅedeabisidaa. Bārāba māneḅemada bia ḅedeādida panāmīna bia ḅedeadaē panḅa. Crīcha panḅa bārāba ērē panḅa ēberārāra Jesucritoḅa diabuedarā dji dromarāda. Māra dji dromaēmīna ādjirā cāyābara eḅaara ḅḅēa. ¹² Mḅ bārā tāēna ḅaside jūma droa ḅasia. Idjaba ne ununaca waiḅlaa ḅeada obadjia Jesucritoḅa diabuedarāba obada quīrāca. Māwā cawabisia māra wārāda Jesucritoḅa diabuedada. ¹³ ḅMāa cārēneba bārāra dewara purudeḅema djabarā cāyābara bārāra oḅi? Ababe bārāba māra careḅadamārēā iwidiḅē ḅērā biē osisicadame. Māēteara jmaḅ biē oḅara mḅ quīrā ḅjuburia quīrādoadada!

¹⁴ Māra bārāmaa wāi carea ḅla. Naḅḅa ḅarima ūḅea wāya. Baribarala māa iwidiēna bārāba careḅadamārēā. Bārāba erobeāra jarala ḅḅēa, āḅeḅarala quīrā ḅla bārāba māra ēpēnida. Warra zaquerāba ne jarḅadacaā ādji djibarirā ne diadi carea, āḅeḅarala ḅjārābāba ne jarḅadacaā ādji warrarāa diadi carea. ¹⁵ Ara mḅḅḅidja, jūma māa eroḅa sida ḅḅrīḅa diaya bārā careḅai carea. Māa bārāra bio quīrā ḅa ḅērā ḅbārāba māra quīrāē paneḅadaca? Mḅmaarā māwāēa.

¹⁶ Bārāba cawa panḅa māa bārā paratara ni maārī biḅa eḅaē ḅasida. Māwāmīna ḅḅḅa bārāneḅemada jara panḅa mḅ crīcha cawaḅeḅa bārāra cūrūgasida parata eḅai carea. ¹⁷ Māa ḅjabarā diabueside ḅḅḅideḅe bārāra cūrūgasida parata eḅai carea? ¹⁸ Māa Titoa ḅedeā ḅjuburiasia bārā aḅḅde wāmārēā. Dewara ḅjaba sida idji ume diabuesia. Ādji wāsidaē ḅḅḅḅa bārāra cūrūgasida parata eḅai carea? ḅḅḅḅa ḅḅari crīchada eropananaē basica? ḅḅḅḅa quīrāca nīḅadaē basica?

¹⁹ ḅBārāmaārā daiba māwā jara panḅca daideḅemada biē crīcharānamārēā? Māwāēa. Djabarā, daira Critoḅe ḅērā Ācōrē quīrāpita jūma maḅḅara jara panḅa bārāba biara ḅjānamārēā. ²⁰ Māa waya ḅla bārāma jūḅeḅarade bārāba jipa o panḅada unune wāēda māa unu quīrā ḅa quīrāca. Maḅne bārāba quīrānaēmīna māa quēāya. Wārāda māa waya ḅla unune wāida bārāra caicaya duanḅada, ḅjārāba ne erobeā carea biē duanḅada, quīrū duanḅada, ara ḅādji bia panani carea jarala duanḅada, nēḅara o duanḅada, ḅjārā biē jara duanḅada, dji dromaca crīcha duanḅada, idjaba quīrāipa oḅaē duanḅada. ²¹ Māa waya ḅla bārāma jūḅeḅarade Ācōrēba māra bārā carea wayacusa quīrā perabida. Maḅne zocārā bārāba naēna cadjirua

† 11:33 Hecho 9:23-25. * 12:2 Pauloba ara idjida māwā jara ḅla. Baribarala mērāmērā jara ḅla ēberārāba crīcharānamārēā idjira dji dromada jara ḅada. † 12:2 Bajānaa idji ḅalmaa. Griego ḅedeāde ḅa ḅla: “Ūḅeḅemada bajānaa.” Ūḅeḅemada bajāda jarabḅadade judiorāba jara panḅa “Ācōrē ḅalmaa.”

o pananada wadibida o panl bĕrā mĕra jĭāya. Bārāba cadjirua obadara, audua nĭbadara, naĕ cacuaba cadjirua o quĭrĭā bĕ obada sida wadibida igaradaĕ panl bĕrā jĭāya.

13

Pauloba naĕ cartade jĭrĭare bĕda

¹ Ācōrĕ Bedeaba nāwā jara bĕla: “Abalba biĕ oda cawa obadade ēberāda umé wa ũbea arima pananida panla. Maĕne idjia biĕ odadebemada abarida jarađibĕra, cawadia wārāda biĕ osida.”* Naĕba ĕarima ũbea mĕra bārāmaa wābĕra bĕrā cawa oya Ācōrĕ Bedeaba jara bĕ quĭrāca. ² ĕarima umé bārāmaa wāside mĕa cadjirua o ĕearāa jarasia waa orānamārĕā. Māwā odaĕbĕra, wayacusa zebĕra mĕa ādjirāra quĭrā djuburiaĕana asia. Idjaba ara nawena mĕra bārā ume bĕlĕmĭna abarida jaraya: cadjirua o ĕearāba igaradaĕbĕra, mĕ wayacusa wābĕra ādjirāra quĭrā djuburiaĕa. ³ Māwā mĕa unubiya Critora wārāda mĕneba bedea bĕda. Bārāba maĕda cawa quĭrĭā panla. Critoba ara idjida abĕlĕ bĕda bārāa unubicaa, ātebĕra abĕa bĕda unubi bĕa. ⁴ Idjira abĕlĕ bĕ quĭrāca crude cachipedadamĭna Ācōrĕ abĕdeba zocai bĕa. Dai sida abĕlĕ panla idji abĕlĕ bĕda quĭrāca, baribĕra idji ume daira Ācōrĕ abĕdeba panania bārā carebadi carea.

⁵ Ara bādjiza bio crĭchadada wārāda Jesura ĭjā panl cawaya. Ara bādjiza bio acĕdadua jipa nĭna cawaya. ĭBārāba adua panla Jesucritora bārā sode bĕda? Bārā sode bĕbĕra idjiderĕā. ⁶ Baribĕra bārā sode bĕda cawasidara mĕa crĭcha bĕa bārāba cawadida daira wārāda Jesucritoba diabuedarāda. ⁷ Daiba Ācōrĕa iwĭdi panla bārāba cadjirua orānamārĕā. Baribĕra māwā iwĭdi panlĕa acĕbĭdi carea daira Jesucritoba diabuedarāda. Ātebĕra iwĭdi panla bārāba jĭma biada odamārĕā, daira Jesucritoba diabuedarāda crĭchadaĕ panl sida. ⁸ Daiba wārā bedeara poya quĭrā awara odaĕa, ātebĕra wārā bedeara jĭma ĭjā odida panla. ⁹ Bārāba bio ĭjā panibĕra daira abĕlĕ panlĕa bĕsrida panla. Maĕ awara daiba Ācōrĕa iwĭdi panla bārāba jipaara o pananamārĕā. ¹⁰ Maĕ carea bārāmaa wāi naĕna mĕa naĕ cartara bĕ diabuebĕra. Bārāba ĭjāsĭdara bārāma jĭebĕra mĕa quĕĕā. Wārā dadjirā Boro Jesuba mĕra bĕlĕ basĭa bārāra biĕ beadamārĕā, ātebĕra mĕra bĕsĭa bārāba biara ĭjanamārĕā.

¹¹ Djabarā, jĭrĭare mĕa nāwā bĕya: bĕsrida beadada, wayacusa jipa o pananada, mĕa jara bĕra ĭjā o pananada, abari crĭchada erobeada, idjaba ābaa necai beadada. Māwāra Ācōrĕa bārā ume bĕya. Idjideba quĭrĭāda, necai bai sida ze bĕa. ¹² Wārā quĭrĭāneba dji bia edadada.† ¹³ Jĭma namabema djabarāba quĭrĭā panla bārāra bia duananida.

¹⁴ Mĕa quĭrĭā bĕa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida, Ācōrĕba bio quĭrĭā baida, idjaba ewariza Ācōrĕ Jaureba ābaa bia erobaida.

* **13:1** Deuteronomio 19:15. † **13:12** Wārā quĭrĭāneba. Griego bedede bĕ bĕa: “Isō bia quirudeba.”

GALATA CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARÁ GALACIA DRUADEBEMA ITEA

Pauloba naãrã Jesucritodebema jarade wãside naãgarã puru Galacia druade beadaa wãsia: Antioquía Pisidiadebema, Iconio, Lистра, idjaba Derbe (Hecho 13:1neba aba 14:23daa). Ëberãrã maã purude beara biara judiorãé basia. Pauloba mama jaradiadacarea ÆCARA judiorãda jũenapeda jaradia panesidaa Crito ïjãni awara cacua weãgodida panãda. Maã awara jara panasidaa Pauloba ãdji leyra jũma ïjãbica bẽrã Critoba diabuedaẽda. Maãne djabarã Galaciade beaba ãdjira ëpẽbãda basia.

Maã carea Pauloba naã Galata cartada basia. Poa 50de basica Ɂaa. Naãrã Pauloba djabarãra quẽasia bedea bia Critodebema ïjãnapeda dewara crĩcha ëpẽbãda carea. Maãare basia sãwã Jesucritoba idjira trãside judiorãéa jaradia nĩbamãrẽã idjaba mãwã o Ɂara djabarã dji dromarã Jerusaleãne beaba bia unu panãda (Hecho 15). Maã awara basia Crito ïjã panã carea Æcõrẽba idji biadeba dadjirãra jipa unu Ɂada. Jũma maãgara 1:10deba aba 2:21naa Ɂã Ɂaa.

Maãare Pauloba basia Moise ley ïjãbi panãneba maã judiorãba judiorãéa bedea bia Critodebemara igarabi panãda idjaba maã ley ëpẽbãdaba jũma ïjã odida panãmĩna poya odaẽda. Maã carea basia Abrahãba maã ley neẽ ïjãna bẽrã Æcõrẽba carebasida. Basia ãdjirãba mãwã ïjãnibãra Æcõrẽba carebaida Abrahã carebada quĩrãca. Jũma maãgara Ɂã Ɂaa 3:1neba aba 4:31naa.

Pauloba jirũare basia bedea bia Critodebemada ïjãnibãra Æcõrẽba dadjirãra leydebemada ẽdra Ɂaida idji jaureba pe eronĩbamãrẽã. Maã carea basia sãwã idji jauredeba nĩbadida panãda. Maãnebemada Ɂã Ɂaa 5:1neba aba 6:18daa.

Naã cartade Pauloba naãrã Ɂada

¹ Mãra Pauloa, Jesucritoba diabuedaa.* Ëberãrãba mãra Ɂadaẽ basia idjaba edadaẽ basia Jesucritoba diabuedada Ɂamãrẽã. Ætebãra Jesucritoba idjaba idji Zeza Æcõrẽ, idji beu bada Æẽbabidaba mãra mãwã basidaa. ²⁻³ Mãra naã cartara Ɂabãra Galacia druadebema itea. Mãra, jũma djabarã mã ume panã bida quĩrã panãa dadjirã Zeza Æcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito bida ãdji biadeba bãrãra careba pananida idjaba necai bai sida bãrãa dia pananida. ⁴ Dadjirã Boro Jesucritoba ara idjida dadjirã cadjirua carea idu beabisia naã ewari cadjiruadebemada ẽdra edai carea. Mãwã osia dadjirã Zeza Æcõrẽba quĩrãna bẽrã. ⁵ Ewariza idjia bia bedeadida panãa. Bia Ɂaa mãwã baida.†

Bedeã bia Critodebemara ababãra Ɂaa

⁶ Mãra cawa crĩchaẽa sãwã bãrãra dãrãéne Æcõrẽnebemada ãi wãbadada. Æcõrẽba bãrãra trãsia Crito biadeba ẽdra edai carea, baribãra bãrãba biara ëpẽ panãa dewararãba bedea bia quĩrãca jara panãda. ⁷ Wãrãda ãdjia jaradia panãra bedea biaẽa. Baribãra ÆCARA bãrãa ãi crĩchabidada bedea bia Critodebemada ãi jaradia panã bẽrã. ⁸ Bariduaba bedea bia Critodebemada daiba bãrãa jaradiapedada awara jaradiabãra, Æcõrẽba idjira ewariza biẽ Ɂaya; daiba wa bajãnebema nezoca bida awara jaradiabãra, dai sida Æcõrẽba ewariza biẽ Ɂaya. ⁹ Daiba naãrã jarapedadara mãra wayacusa jaraya: bãrãba bedea bia Critodebema ïjãpedadada bariduaba awara jaradiabãra, Æcõrẽba idjira ewariza biẽ Ɂaya.

¹⁰ Mãwã jara Ɂadeba mãra jãraẽ Ɂaa ëberãrãba mãra bia ununida, ãtebãra quĩrã Ɂaa Æcõrẽba mãra bia unuida. Crito ïjãi naẽna mãra jãra babadjia ëberãrãba mãra bia ununamãrẽã. Wadibida mãwã o Ɂabara, mãra Crito nezocaẽ bacasia.

Jesucritoba Paulo trãna

¹¹ Djabarã, cawadadua bedea bia Critodebema mãra bãrãa jaradiadara ëberã crĩchaẽda. ¹² Maã bedeara mãra ni abãa ëberãneba cawaẽ basia. Ni abãa ëberãba mãra jaradiaẽ basia. Ætebãra Jesucritobãra mãra cawabisia. ¹³ Bãrãba urĩsidaa mãra sãwã nĩbasida judiorãba jaradiabada jũma ïjã o baside. Bãrãba cawa panãa mãra Æcõrẽ ëberãrãra bio biẽ obadjida. Abeda jũma jõbi quĩrã basia. ¹⁴ Judiorãba jaradiadadara mãra biara cawabãra basia mã daucharã cãyãbara. Dai drõã naẽnabemaba obadara mãra bio ïjã obadjia. ¹⁵⁻¹⁶ Baribãra mãra todi naẽna Æcõrẽba mãra edasia. Idji biadeba mãra trãsia idji nezocada Ɂamãrẽã. Idjia

* 1:1 Jesucritoba diabueda. Cãpurã beedeã jara Ɂaa “apóstol.” Maã griego beedeã jara Ɂaa “diabueda.” † 1:5 Bia Ɂaa mãwã baida. Cãpurã beedeã Ɂã Ɂaa: “Amãn.”

críchada quírāca idji Warrara mĭa cawabisia judiorā́ea idjidebemada jaramārḗa. Maĭne mĭa ni abaa iwidié basia sāvā oida bĭa cawaya. ¹⁷ Idjaba Jesucritoba mĭa naēna diabuedarā́a Jerusaleĭnaa iwidié wā́e basia. Ātebala mĭra Arabia druadaa wāsia. Māwānacarea Damasco purudaa jēda wāsia.

¹⁸ Poa ū́bea badacarea mĭra Jerusaleĭnaa Pedro cawai carea wāsia. Mama quince ewari idji ume basia. ¹⁹ Pedro awara dadji Boro Jesucritoba diabuedarā́nebemada ababe idji djaba Santiagoda unusia.† Dewararā́a mĭa unuē basia. ²⁰ Ācōrḗ quírāpita mĭa bārā́a jaraya: mĭnebema bĭabala sewaēa. ²¹ Jerusaleĭnaa wānacarea mĭra Siria druadaa idjaba Cilicia druadaa wāsia. ²² Crito ĭjā bea Judea druadebemarā́ba mĭra ununaca basia. ²³ Ādjirā́ba ababe ū́rbadjidaa djabarā́ba nāwā jara panada: “Dadjirā́ bié oi carea ēpē badaba idira jaradia nĭa jūmarā́ba Jesu ĭjānamārḗa. Naēna maĭgara idjia abeda jōbi quírā́a basia.” ²⁴ Maĭ bḗrā́ mĭa carea ādjirā́ba Ācōrḗa bia bedeasidaa.

2

Jesucritoba diabuedarā́ba Paulo bia edapedada

¹ Catorce poa badacarea mĭra Bernabe ume wayacusa Jerusaleĭnaa wāsia. Tito sida wāsia. ² Mĭra wāsia Ācōrḗba cawabida bḗrā́ wama wāida bĭada. Jūpeda naārā́ mĭa ababe djabarā́ dji dromarā́a jarasia beđea bia Critodebema mĭa judiorā́́ea sāvā jaradia bĭada. Māwā osia mĭa o bĭra ādjirā́ba bia unu panĭa cawaya.* ³ Maĭne Tito mĭa ume bĭra judioēmĭna ādjia jaradaē basia idji cacuara wēāgoida bĭada. ⁴ Maĭnebemada bedeasidaa ĭcala wārā́ djabarā́́eba jarabadjida bḗrā́ jūmarā́da cacua wēāgoida panĭada Ācōrḗ eberārā́ beadi carea. Ādjirā́ra djabarā́ quírā́ca djabarā́maa zedapeda Jesucritoba ēdra bĭadada igarabi quírā́a panasidaa. Ādjirā́ba dadjirā́a wayacusa judiorā́ leyda ĭjā obi quírā́a panasidaa nezoca quírā́ca. ⁵ Baribala ādjia jarapedadara daiba ni maārĭ bida ĭjānaē basia bārā́ba beđea bia Critodebema dji wārā́ arada ewariza erobeadamārḗa.

⁶⁻⁷ Djabarā́ dji dromarā́ba dewara críchada jaradaē basia mĭa jaradiamārḗa. Ātebala cawasidaa Ācōrḗba mĭra diabuesida beđea bia Critodebemada judiorā́́ea jaradiamārḗa Pedro judiorā́ama diabueda quírā́ca. (Ādjirā́ra dji dromarā́da dārā́damĭna mĭa quírā́cuitaē bĭa, Ācōrḗba dadjira quírā́a awara unuca bḗrā́.) ⁸ Wārā́da Ācōrḗba Pedrora edapeda judiorā́maa jaradiamārḗa diabuesia. Ara maĭ Ācōrḗba mĭra edapeda judiorā́́eaa diabuesia. ⁹ Djabarā́ dji dromarā́ Santiagoba, Pedrora, Juaĭ bida cawasidaa Ācōrḗba idji biadeba wārā́da mĭra judiorā́́eaa diabuesida. Maĭne ādjira mĭa ume, Bernabe ume bida jĭwa jidasidaa cawabidi carea abari críchada eropanada. Ādjia jarasidaa daiba judiorā́́eaa jaradia pananida, maĭne ādjia judiorā́ama jaradia pananida. ¹⁰ Ababe daia jarasidaa djabarā́ ne neē quedeara carebadamārḗa. Maĭgara mĭmaarā́ bio bia basia māwā o quírā́a bĭada bḗrā́.

Pauloba Pedro quḗana

¹¹ Ewari aba Pedrora Antioquia purudaa djabarā́ acĭde wāsia. Mama mĭa idjira jūmarā́ djabarā́ quírā́pita quḗasia, idjia wārā́da bié oda bḗrā́. ¹² Nāwā bié osia: ĭcala djabarā́ judiorā́ra Santiago bĭamaĭba Antioquia purudaa wāsidaa. Ādjirā́ba jarabadjidaa judiorā́́era cacua wēāgoida panĭada Ācōrḗ eberārā́ beadi carea. Ādji jūēni naēna Pedrora djabarā́ judiorā́́e ume ne cobadjia, baribala maĭ djabarā́ judiorā́ jūpedadacarea idjira waa djabarā́ judiorā́́e ume ne coē basia. Ātebala ĭjga nĭbade wāsia. Idjia wayasia djabarā́ judiorā́ba idjira bié jaradida judiorā́́e ume ne co bĭa carea.† ¹³ Idjaba dewararā́ djabarā́ judiorā́ bida djabarā́ judiorā́́era igarasidaa Pedrora sewadeba o bĭa quírā́ca. Māwā o panĭa bḗrā́ Bernabe bida abari quírā́ca bié osia. ¹⁴ Baribala mĭa unusia ādjirā́ra wārā́ beđea bia Critodebemaba jara bĭa quírā́ca nĭnaēda. Maĭ bḗrā́ mĭa Pedrora jūmarā́ djabarā́ quírā́pita nāwā quḗasia: “Bĭra judiomĭna judio quírā́ca bĭacaa. Ātebala judioē quírā́ca bĭabaria. Maĭda ĭcārḗ cārḗa judiorā́ba obadara bĭa djabarā́ judiorā́́ea obi bĭa?”

¹⁵ Ācōrḗba Moisea diađa leyra judiorā́́eba neē panĭa bḗrā́ dadji judiorā́ba ādjirā́ra cadjirua obadarā́na abadaa. Dadjirā́ra tođadeba judiorā́ bḗrā́ maĭ leyra eropanaa. ¹⁶ Baribala dadjirā́ba cawa panĭa maĭ ley ĭjā o bĭadeba ni abadaa Ācōrḗ quírā́pita jĭpa baēda, ātebala Jesucrito ĭjā bĭa carea Ācōrḗba jĭpa unuya. Dadjirā́ bida Jesucritora ĭjāsidaa Ācōrḗba bia

† 1:19 Santiagora idjaba Jacobo abadaa. * 2:2 Māwā osia mĭa o bĭra ādjirā́ba bia unu panĭa cawaya. Griego beđeade nāwā bĭa bĭa: “Māwā osia mĭa pira wānara, pira wābala sida ara jāwā berāmārḗa.” † 2:12 Pedrora naēna bié jarada bḗrā́ wayacusa bié jaradida críchasia. Hecho 11:1-18.

unumārēā. Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley iḡā o pananeba dadjirāra Ācōrē quīrāpita jipa beadaēa, ni abaada maḡ ley iḡā o badeba idji quīrāpita jipa baē bēra.†

17 Ācōrēba Moisea ley diada cāyābara dadjirāba jarasidaa Critodeba Ācōrēba jipa unumārēā. Maḡ bēra ḡcaramaara dadjirāra cadjirua obadarāa. Māwāra ḡCrito dadjirāra cadjiruada obi baaca? †Māwāēa! 18 Mḡa ley naēna ēpē badada wayacusa ēpēibaḡa, mḡdra bedeade beya. 19 Naēna mḡra Ācōrēba Moisea diada leydeba basia. Baribaḡa maḡ leydebemada ēdrasia. †Māwā mḡra Ācōrē itea zocai besia. 20 Mḡra Crito ume ābaa crude cachisidaa. Maḡ bēra ara mḡdjideba baēa, ātebaḡa Critodra mḡ sode ba. Naḡ djarade zocai baḡa mḡra Ācōrē Warra Jesu iḡā badeba baya. Ara maḡ Jesuba mḡra quīrāsia idjaba mḡ carea ara idjida idu beabisia. 21 Ācōrēba idji biadeba dadji jipa badada mḡa igaraēa. Ācōrēba Moisea diada ley iḡā o pananeba idji quīrāpita poya jipa beadibara, Critora idji quīrābe beucasia.”

3

Ababe Jesucritodra iḡānida panaa

1 Djabarā Galacia druadebema, iḡārāra crīcha neē beaa! ḡCaiba bārāra cūrḡgasi wārā bebeara idu bḡdamārēā? Daiba bārā quīrāpita ebuda jaradiabadjidaa Jesucritora bārā carea crude cachi beasidada. 2 Mḡa naḡda bārāa iwidiya: ḡĀcōrēba Moisea diada ley iḡā o pananeba bārāba Ācōrē Jaurera edasidaca? ḡBedeade bia Jesucritodebemada ūrīnapeda iḡāsidade edasidaēca? 3 iḡārāra wārāda crīcha neē beaa! Crito iḡāsidade naārā Ācōrē Jauredeba bia nibasidaa. ḡIdira ara bādji o pananeba jūma jipa beadica? 4 Crito iḡā panā carea bārāra bio bia mḡgasidaa. Maḡda Critoda igaradibaḡa, ḡbādji quīrābe bia mḡgasidaēca? Mḡmaara bādji quīrābe bia mḡgadaē basia. 5 Ācōrēba idji Jaurera bārāa diasia idjaba bārā tāēna ne ununacada o ba. ḡĀcōrēba cārē cārēā māwā o ba? Māwā o ba bārāba bedeade bia Critodebemada ūrīnapeda iḡāsida bēra. Ācōrēba māwā oē ba idjia Moisea diada leyra bārāba iḡā o panā bēra.

6 Abrahaḡnebemada crīchadaada. “Abrahaḡba Ācōrēra wārāda iḡāsia. Maḡ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”† 7 Maḡba cawadaada wārāda Ācōrē iḡā beadra Abrahaḡ wararāda. 8 Naēnaedaḡba Ācōrē Bedeade ba ba judiorāēba Ācōrēda iḡāsidaa idjia ādjirā sida jipa unuida. Maḡ carea naēnaeda Ācōrēba Abrahaḡa bedeade bia dadji ēdraḡidebemada bedeasia. Idjia nāwā jarasia: “Badeba mḡa naḡ ējūāne bea purura jūma carebaya.”† 9 Maḡ bēra Abrahaḡba iḡāna quīrāca iḡā beara Ācōrēba jūma carebaya Abrahaḡ carebada quīrāca.

10 Ācōrēba Moisea diada ley iḡā o pananeba jipa beadida crīcha beara Ācōrēba biē ba. Maḡ leyde nāwā ba ba: “Naḡ ley jūma iḡā oē beara Ācōrēba biē ba.”† 11 Wārāda ebuda ba Ācōrēba Moisea diada ley iḡā o badeba ni abaada Ācōrē quīrāpita jipa baēda. Ācōrē Bedeade nāwā ba ba: “Ācōrē quīrāpita jipa ba ēberāra Ācōrē iḡā badeba baya.”*

12 Baribaḡa Ācōrēba Moisea diada ley iḡā o badeba jipa baida crīcha ba ba crīchacaā Ācōrē iḡā badeba jipa baida. Ātebaḡa idjidebemada nāwā ba ba: “Naḡ ley iḡā o ba maḡadeba baya.”†

13 Ācōrēba Moisea diada leyba biē baidebemada Jesucritoba dadjirāra ēdra baḡa. Idjidra Ācōrēba dadjirā cacuabari biē baḡa. Ācōrē leyde nāwā ba ba: “Abada bacurude jira bḡdibaḡa, Ācōrēba idjira biē ba.”† 14 Maḡara māwāsia Ācōrēba Jesucritodeba judiorāē sida carebamārēā idjia naēna Abrahaḡa carebayada ada quīrāca. †Dadjirāba Jesucritoda iḡā panā bēra Ācōrēba idji jaure dai jaradara edasidaa.

Ācōrēba Abrahaḡ ume bedeade bḡdara leyba āyā baaca

15 Djabarā, mḡra ne jara badeba bedeaya: ēberāba dewara ume bedeade bḡdara cartade baḡpeda idji trāda maḡ cartade baḡsira, ni abaaba maḡ bedeade bḡdara poya āyā badea, idjaba dewara crīchada poya eda badea. Ara maḡ quīrāca Ācōrēba wārāneba jaradara quīrā awara oēa. 16 Ācōrēba Abrahaḡa, idjideba yōida baḡa bida jarasia idjia jūmarāda carebaida.* Ācōrē Bedeade baē ba “Abrahaḡneba yōni ēberārāda” zocārā ēberārā jara ba quīrāca. Ātebaḡa ba ba Ācōrēba Abrahaḡneba yōida baḡa māwā jarasida abadebemada bedeade ba bēra. Maḡra

† 2:16 Salmo 143:2. § 2:19 Maḡ leydebemada ēdrasia. Griego bedeade nāwā ba ba: “Maḡ leydebemada beusia.”

* 3:3 Ara bādji o pananeba. Griego bedeade ba ba “naḡ djaradeba.” † 3:6 Genesi 15:6. † 3:8 Genesi 12:3.

§ 3:10 Deuteronomio 27:26. * 3:11 Habacuc 2:4. † 3:12 Levitico 18:5. † 3:13 Bacurude. Griego bedeade

bacuru abade cru sida jara ba. Deuteronomio 21:23. § 3:14 Genesi 12:3. * 3:16 Genesi 22:18.

Critoa. ¹⁷ Mā jara bāra naŕgaa: Ācōrēra Abrahāñ ume bedeā bāsia.† 430 poa badacarea idji leyra Moisea diasia. Baribāra idjia Abrahāñ ume naārā bedeā bādara mañ leyba āyā bāē basia. Āyā bādabara idjia carebayada adāra oē bacasia. ¹⁸ Ācōrēba Moisea diada ley iñā o panā carea idjia dadjirāda carebaibāra, idjia carebayada ada quīrāca carebaēa. Baribāra Ācōrēba Abrahāra carebayada ada bēra idji biadeba carebasia.

¹⁹ Mañda çĀcōrēba cārē cārēā idji leyra Moisea diasia? Idji leyra diasia ēberārāba cadjiruā obadada cawadamārēā. Ēberārāra mañ leydeba panasidaa aba Abrahāñneba yōida bāda zebāraada, idjideba Ācōrēba carebayada ada bēra. Ācōrēba Moisea mañ leyra bajānebema nezocarāneba diasia. Mañbe Moiseba ēberārā diasia. ²⁰ Baribāra Ācōrēba Abrahāra carebayada aside ni abaada mañ bedeā jarade diabueē basia, ātebāra ara idjiabāra Abrahāra māwā jarasia.

²¹ Māēteara Ācōrēba idji ley Moisea diaside çidjia Abrahāñ ume bedeā bādara igarasisa? jMāwāēa! Ācōrēba Moisea diada leydeba dadjirāda ewariza Ācōrē ume poya zocai beadibara, mañ ley iñā o pananeba Ācōrē quīrāpita jpa panacasia. ²² Baribāra Ācōrē Bedeade bā bāa cadjiruaba jūmarāda preso erobāda. Māwā Ācōrēba Abrahāra ēberārā carebayada adāra poya oya. Wārāda Jesucrito iñābādara māwā careba bāa.

²³ Crito zei naēna dadjirāba idjida poya iñānaē basia. Mañne dadjirāra Ācōrēba Moisea diada ley jawaeda panasidaa. Mañ leydebemada poya ēdrādaē basia aba Ācōrēba Crito cawabāraada. ²⁴ Wārāda Ācōrēba Moisea diada leyba dadjirāra pe eronibasia aba Crito zebāraada. Crito zedacarea idji iñā panā carea Ācōrēba dadjirāra jpa unu bāa. ²⁵ Idjira dadjirāba Critoda iñā panā bēra Ācōrēba Moisea diada leyba pe eronīēa. ²⁶ Jesucritoda iñā panā bēra jūma bārāra Ācōrē warrarāa. ²⁷ Bārā borocuesidade unubisidaa Crito ume ābaa panada. Mañ bēra idji quīrāca panesidaa.† ²⁸ jūma bārāra Jesucrito ume ābaa panā bēra Ācōrē quīrāpita judiora griego ume abaria, nezocara nezocāē ume abaria, idjaba umaquīrāra wēra ume abaria. ²⁹ Bārāra Critode bēra wārāda Abrahāñ warrarāa. Mañba Ācōrēba bārāra carebasia idjia Abrahāra carebayada ada bēra.

4

Dadjirāra Ācōrē warrarāa

¹ Mā jara bāra nañ quīrāca bāa: warraba idji zezadera jūma edaida bāmīna caibe bāde nezoca quīrāca bāa. ² Caibe bāra warra wagabada jawaeda bāa, idjaba idji zezade edaida bāra dewararāba wagabadaa aba dji zezaba jarada ewarīdaa. ³ Ara mañ quīrāca Crito iñāni naēna dadjirāra warra zaque quīrāca beasia. Mañ ewaride dadjirāba nañ ējūānebema crīchara iñā o panasidaa nezoca quīrāca. ⁴ Baribāra Ācōrēba jarada ewari jūeside idji Warrara nañ ējūānaa diabuesia. Mañ Warrara wērāba tosia, idjaba Ācōrēba Moisea diada leyra iñā oida basia. ⁵ Ācōrēba idjira diabuesia dadjirā mañ ley jawaeda beadara ēdra bāpeda idji warrarāda bai carea. ⁶ Bārāra Ācōrē warrarā bēra idji Warra Jaureda diabuesia bārā sođe bamārēā. Idji Jaure dadjirā sođe bāba Ācōrēa “jMā Zeza!” abaria cawadamārēā dadjirāra Ācōrē warrarāda. ⁷ Mañ bēra idjira bārāra nezocarāēa, ātebāra Ācōrē warrarāa. Ācōrē warrarā bēra idji warrarā itea erobāda edadia.*

Pauloba djabarā carea bio crīcha beda

⁸ Naēna bārāba Ācōrē adua panasidade wārāē ācōrēda ēpē panasidaa ādji nezoca quīrāca. ⁹ Baribāra idjira bārāba Ācōrēra cawa panāa. Jpa jaraibāra, Ācōrēba bārāra cawa bāa. Mañda çcārē cārēā crīcha bābaē beada wayacusa ēpē panā nezoca quīrāca? Mañba bārāra carebaca. ¹⁰ Bārāba quīrātanoa ewarida, jedecoda, poa sida wagabadaa Ācōrēba bia unumārēā. ¹¹ Mañ bēra mā crīcha bāa mādji quīrābe bārāra jaradasida.

¹² Djabarā, bārā judiorāē quīrāca bai carea māra Ācōrēba Moisea diada leydebemada ēdrāsia. Mañ bēra mā bārāa bedeā djuburiaya mñ quīrāca mañ leyde bearānamārēā. Naēna bārāba jarāda biē odaē basia. ¹³ Bārāba cawa panāa mā bārāa bedeā bia Critodebemada naārā mādiaside cacua biē bā bēra bārā druade jaradia besida. ¹⁴ Cacua biē bāmīna bārāba māra igaradaē basia idjaba jaretadaē basia.† Ātebāra bia edasidaa Ācōrē nezoca bajānebema edabāda quīrāca, Jesucrito edabāda quīrāca. ¹⁵ çSāwāsi bārā bāsrida naēna erobeādara?

† 3:17 Griego bedeade ἄρα cartade nāwā bā bāa: “Criteba Ācōrēra Abrahāñ ume bedeā bāsia.” ‡ 3:27 Idji quīrāca panesidaa. Griego bedeade nāwā bā bāa: “Criteba dji panesidaa.” * 4:7 Edadia. Griego bedeade ἄρα cartade bā bāa: “Criteba edadia.” † 4:14 ἄρα bāba crīchabadaa Paulo cacua biē badaba Galaciadebemarāra bia mīgabisida.

Mla wārāda jaraya bārāba poya opedadabara ara bādji daura nuētacasidaa m'la diadi carea. ¹⁶ Mla wārā bedeadeba quēā bā bēā çmāra bārā ume dji quīrūca?

¹⁷ Bārā tāēna āi jaradia beaba ne jūma o panla bārāba ādji bedeara ijanamārēā. Baribarla ādjia jaradia panla bārāra carebaça. Bārāra dai umebemada āi ede quīrā panla ādjidra sodeba ēpēnamārēā. ¹⁸ Wārāda bia bla ewariza crīcha biada sodeba ēpē pananida. Baribarla māwā ēpēniē panla ababe mā bārā ume badebala. Ātebala mā neēne bida ewariza sodeba ēpē pananida panla. ¹⁹ Djabarā mā warrarāca bea, m'ra wayacusa bārā carea bia mīga bla wērā warra pua nūma quīrāca. M'ra māwā bia mīga bayā aba bārā Crito quīrāca panbladada. ²⁰ jMāda ara nawena bārā ume badabara cawacasia sāvā bārā ume bedeada bāda! Mla wārāda adua bla bārānebemada sāvā crīchaida.

Saradeba idjaba Agardeba Paulo ba cawabida

²¹ Ācōrēba Moisea diada leyde ba quīrā beaba m'la jaradada: çĀcōrē leyde bā bāra adua panlaça? ²² Nāwā bā bla: Abrahāba warrada umē erobasia. Aba nezocawērā Agaraba tosia.† Dewarabemara idji quima Saraba tosia.§ Sarara nezocawērāé basia. ²³ Nezoca wērāba warrara tosia Abrahāba naā djaradeba māwā quīrāna bēā. Baribarla dji quimaba todara Ācōrēba diai jarada basia.

²⁴ Maļgāba crīcha dromada dia bla. Ācōrēba beade bādada umē panla. Maļ beade bāda umē panla Sara idjaba Agara quīrāca panla. Ācōrēba beade bādara aba Sinai eyade diasia. Maļ beade bādara nezocawērā Agara quīrāca bla, maļ beade bāda ēpē beara nezoca quīrāca panla bēā. ²⁵ Sinai eya Arabia druade bāra Agara quīrāca bla maļ eyade diada leyde beara nezoca quīrāca panla bēā. Idjaba Jerusaleā naā ējūāne bāra Agara quīrāca bla maļ purudebemarā nezoca quīrāca panla bēā. Nezoca quīrāca panla Ācōrēba Moisea diada leyde panla bēā. ²⁶ Baribarla bajānebema Jerusaleāra Sara quīrāca bla maļ purudebemarā nezoca quīrāca panlaē bēā. Māwā panla Ācōrēba Moisea diada leyde panlaē bēā. Dadjirāra mamabema bēā Sara warrarāca panla. ²⁷ Ācōrē Bedeade nāwā bā bla: Wērā warra tocara, bāsrīdadua. Warra pua unucara, bio bāsrīdadua.

Wērā umaquīrāba igaradaba warrarāda auduara erobaya wērā quima bara bā cāyābara.*

²⁸ Djabarā, dadjirāra Isa quīrāca panla. Isara tosidāa Ācōrēba Abrahāba māwā jarada bēā. Ara maļ quīrāca dadjirāra Ācōrē warrarāda panesidaa idjia māwā jarada bēā. ²⁹ Abrahā ewarīde Ismael, baridua warra quīrāca todaba Isa, Ācōrē Jaure abadeba todara biē obadjia. Ara maļ quīrāca idi bida Ācōrēba Moisea diada leyde beaba Crito iā beara biē obadaa. ³⁰ Baribarla Ācōrē Bedeade nāwā bā bla: “Nezoca wērāra, idji warra sida āyā jaretadua. Nezoca wērā warraba nezocaē wērā warra ume dji zezaba erobāra poya edaēa.”†

³¹ Maļ bēā djabarā, dadjirāra nezocawērā warrarā quīrāca panlaē. Ātebala nezocaē warrarā quīrāca panla.

5

Critoba dadjirā ēdra bāda

¹ Critoba dadjirāra ēdra bāsia maļ ēdra bādade nībadamārēā. Maļgāra bio iā pananadua. Wayacusa nezoca quīrāca beārānadua. ² jŪrīnadua! M'ra Paulo. Mla naļgāda bārā jaraya: Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea bārā cacuada wēāgođida panla crīcha panlabarla, Critoba bārā carea odaba carebaēa. ³ Wayacusa m'la jaraya: baridua umaquīrāba idji cacuada wēāgobibarla, Ācōrēba Moisea diada leyra jūma iā o bāida bla. ⁴ Maļ ley iā o pananeba Ācōrē quīrāpita jipa beadida crīcha beara Crito jīga wāsīdaa. Idji biadeba jipa bādara ādjirāba igarasīdaa. ⁵ Baribarla dadjirāba Critoda iā panla bēā Ācōrē Jauredeba wārāda cawa panla Ācōrēba dadjirāra jipa unuida. ⁶ Cacua wēāgo bādeba dadjira Jesucrito ume ābaa bācaā idjaba cacua wēāgoē bādeba idji ume ābaa bācaā. Ātebala idji iā bādeba idji ume ābaa bla. Māwā iā bāba djārāra quīrā bla.

⁷ Bārāba wārā bedeara bia ēpē panasīdaa. çCaiba mīā sēsi bārāba maļ bedeara igaradamārēā? ⁸ Ādjia jaradia panlā Bārā Trānaneba zeē bla. ⁹ Quīrānebadada: harina ēsābibari maārī bāba harinara jūma ēsābibaria. Ara maļ quīrāca maārī āi jaradia bāba abēda jūma āi crīchabibaria. ¹⁰ Māwāmīna dadjirā Boro Jesucritodeba m'la cawa bla bārāba m'la jara bla awara crīchadaēda. Baribarla bariduaba bārāda māwā mīā sēibarla Ācōrēba cawa oya. ¹¹ Djabarā, Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea cacua wēāgođida panla m'la wađi jaradia bābara, dji māwā jaradia beaba m'ra biē odi carea ēpēnaē bacasia. Mla māwā

† 4:22 Genesi 16:1-16. § 4:22 Genesi 21:1-3. * 4:27 Isaia 54:1. † 4:30 Genesi 21:10.

jaradia b̄lara ādjirāba Jesu crude beudadebemada biē crīchadaē bacasia. ¹² M̄lmaarā biara bacasia bārā māwā miā sē beaba ādji umaquīrā cacuara abeda jūma ltadida.

¹³ Djabarā, Ācōrēba bārāra trāsia idjia ēdra b̄dade n̄badamārēā. Barib̄lra ēdrapedada bērā crīcharānadua bādji cacuaba quīrīā b̄l quīrāca odida pan̄l̄da. Āteb̄lra wārā quīrīāneba dji carebadadua. ¹⁴ Ācōrēba Moisea diada leyra nāl bedeā abal̄ba jūma jara b̄la: “Djārāra quīrīādua ara b̄dji quīrīā b̄l quīrāca.”* ¹⁵ Quīrācuita beadedua. Ijara duananib̄lra, djō duananib̄lra, ara bāduba jūma ārīnia.†

Ācōrē Jauredeba n̄badadua

¹⁶ Māl carea m̄la jaraya: Ācōrē Jauredeba n̄badadua. Māwāb̄lra bārā cacuaba cadjirua o quīrīā b̄lra odaēā. ¹⁷ Nāl djaraba cadjirua o quīrīā b̄lra Ācōrē Jaureba quīrīācaa. Idjaba Ācōrē Jaureba obi quīrīā b̄lra nāl djaraba quīrīācaa. Ādjira ābaa bia pananaca bērā bārāba o quīrīā pan̄lra poya odaēā. ¹⁸ Barib̄lra Ācōrē Jaureba bārāda eron̄ib̄lra, Ācōrēba Moisea diada leyde pan̄l̄ēa.

¹⁹ Nāl cacuaba cadjirua obarira ebuda b̄la. Mālra nālḡla: daunemabadara, audua n̄babadara, baridua ume audua o quīrīābadara, ²⁰ jawaba oda ācōrēa iwīdībadara, jāibanaba obadara, djārā quīrāmabadara, ijarabadara, djārāne awuabadara, maārīā carea quīrūbadara, ara ādji bia baidra jar̄abadara, caicayabadara, Ācōrē bedeā quīrā awara jaradia pan̄lneba awara wābadara, ²¹ djārāba erob̄la carea biē crīchabadara, miā beabadara, beu n̄babadara, b̄srīda ewari o pan̄ne jūmawāyā cadjirua obadara, idjaba ne jūma cadjirua māl quīrāca bea sida.‡ M̄la bārā naēna jarada quīrāca wayacusa jaraya: māl cadjirua o beara Ācōrē purude beadaēā.

²²⁻²³ Barib̄lra Ācōrē Jaureba nālḡl̄da diabarīa: djārā quīrīā beadida, b̄srīdaada, necai beadida, jūma droa beadida, ēberā biada beadida, sobiada, bedeā aba beadida, jūmarā ume aduā beadida, idjaba dadji cacua jīpa erobeadi sida. Jūma mālḡlra ni ab̄la leyba cadjiruada acaa. ²⁴ Nāl djaraba ne jūma cadjirua o quīrīā babarira Critoderāba crude cachi beasīdaa. ²⁵ Dadjirāra Ācōrē Jauredeba zocai pan̄l bērā idjīdeba n̄badida pan̄l̄a. ²⁶ Djārā cāyābara biara beada crīchadiē pan̄l̄a, caicaya duananīē pan̄l̄a, idjaba djārāba erob̄la carea biē crīchadiē pan̄l̄a.

6

Dji carebadadua

¹ Djabarā, djabada cawaēne cadjiruade b̄aesira, bārā dji Ācōrē Jauredeba n̄naba biadeba carebadida pan̄l̄a wayacusa jīpa n̄bamārēā. Barib̄lra quīrācuita beadedua bārā sida abari quīrāca cadjiruade b̄ada amaaba. ² Bia m̄ga pan̄lne dji carebadadua. Māwāb̄lra Critoba obi b̄lra bārāba jūma odia. ³ Dji dromaē b̄lba idjīda dji dromada crīcha b̄l̄b̄lra, ara idjīduba cūrūga b̄la. ⁴ Djārāba o b̄l ac̄l cāyābara ara dadjīa o b̄l̄dra ac̄l̄da b̄la jīpa o b̄l cawaya. Māwā ara dadjīa o b̄l carea b̄srīda b̄ya. ⁵ Dadjīza odida pan̄lra jūma jīpa odida pan̄l̄a.

⁶ Ācōrē bedeā cawab̄lra dji jaradiabarīa ne jūma bia idjīa erob̄l̄debemada diaida b̄la.

⁷ Ara bāduba cūrūgarānadua. Ni ab̄l̄ba Ācōrēra poya cūrūgaēā. Quīrānebadadua: ne u b̄l̄ba idjīa ub̄lra quīrāca ewaya. ⁸ Māl carea nāl djaraba cadjirua o quīrīā b̄l̄da ab̄l̄ba o b̄l̄b̄lra, Ācōrēba māl ēberāra biē b̄l̄ya. Barib̄lra Ācōrē Jaureba quīrīā b̄l̄da ab̄l̄ba o b̄l̄b̄lra, Ācōrēba māl ēberāra ewarīza idjīa ume zocai b̄l̄ya. ⁹ Māl bērā sēnaē ne biada o pananadua. Sēnaēb̄lra, Ācōrēba b̄l̄da ewarīde dadjirāba biada edadiā. ¹⁰ Māl carea dadjirāba poya ob̄l̄daza jūmarāda bia carebadida pan̄l̄a. Biara Jesu ījā beada māwā carebadida pan̄l̄a.

Pauloba nāl cartade j̄rūare b̄l̄da

¹¹ Ac̄l̄adua, ara m̄ldjī jawaba letra waib̄l̄ba nāl cartara b̄l̄b̄lra. ¹² Bārā cacua wēāgobi quīrīā beaba Crito crude beudadebemada jaradiabadaa barib̄lra cacua wēāgobi pan̄l̄a judiorāba bia ununamārēā idjaba ādjīa jaradia pan̄l carea biē orānamārēā. ¹³ Barib̄lra dji cacua wēāgopedadaba Ācōrēba Moisea diada leyra jūma ījā odacaa. Māwāmīna ādjirāba bārā cacuada wēāgobi quīrīā pan̄l̄a, bārāba māwā osīdara ara ādjīdebemada bia bedeadi carea. ¹⁴ Barib̄lra m̄lra m̄l̄rō b̄l̄ēa. M̄l̄nebemada ni maārī bida bia bedeāēā. Āteb̄lra ababe dadjirā Boro Jesucrito crude beudadebemada bia bedeaya. Crito crude beuda bērā nāl ējūānebemaba bia unubadara m̄lmaarā jūma beusia. Idjaba nāl ējūāne beamaarā m̄lra beusia. ¹⁵ Ācōrēmarā cacua wēāgo b̄aida wa cacua wēāgoē bai sida biara b̄l̄ēa. Idjīa ēberā

* **5:14** Levítico 19:18. † **5:15** Griego beedeā māl versīculoda nāwā b̄l̄ b̄la: “Bārāda dji ca duananib̄lra, idjaba dji cotadīca duananib̄lra, ara bāduba jūma ārīnia.” ‡ **5:21** Miā beabada. Griego beedeā ac̄l̄ra cartade mālra neēa.

djiwiidi odadrΛ bia unu ɓΛa. ¹⁶ MΛa quĩrĩā ɓΛa jũma mΛa jara ɓΛ quĩrĩca ĩjā ɓeara Ācõrēba quĩrā djuburia ɓaida, necai ɓai sida ādjirā dia ɓaida. MaġgΛrāra Ācõrē ēberārā araa.*

¹⁷ Idĩba ĩtaa mΛa quĩrĩāēa abaΛba mΛra mĩā sēida. Jesuḑebema jaradia ɓΛ carea ēberārāba mΛra biē osiḑaa. MΛ djara cõācuada aninada eroɓΛa unubi carea mΛra idjiḑeda.

¹⁸ Djabarā, mΛa quĩrĩā ɓΛa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba jũma bārāra careba ɓaida. Bia ɓΛa māwā ɓaida.

* **6:16** MaġgΛrāra Ācõrē ēberārā araa. Griego bedede bΛ ɓΛa: "MaġgΛrāra Ācõrē israelerāa."

EPESO

CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARÁ EPESO PURUDEBEMA ITEA

Paulo Romane preso basíde naɓ cartada djabará Epeso purudebemarā itea Ɓasia. Poa 60de Ɓasica Ɓaa.

Paulo Epesode jüesíde Aquila, Priscila ume Ɓadada awara wásia (Hecho 18:19). Ɓasamaarā Priscilaba, Aquila ume Epesode naārā Jesudebemada jarade wásidaa (Hecho 18:26). Paulo jēda zesíde poa umé auɗu djabarāa jaradia Ɓabadjia (Hecho 19:8-10). Zocārāba Critoda iɓāƁada bēra dji ācōrēwērā Artemisa ēpēbadara quírūbucasidaa (Hecho 19:21-41).

Pauloba Ɓasia judiorāda judiorāé sida Crito ume panɓ bēra ādjirāra puru aba Ɓada. Capítulo 1ne Ɓá Ɓaa Ācōrēba Critodeba odada, Pauloba Ācōrēba bia bedeadada idjaba djabarā carea iwídidada. Capítulo 2de, 3de bida Ɓá Ɓaa Ācōrēba Crito ēberārāneba obi quírā Ɓadebemada. Capítulo 4deba aba 6daa Ɓá Ɓaa sāwā dadjirāba maɓgara odida.

Pauloba naɓ cartade naārā Ɓada

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quírāna bēra māra Jesucritoba diabuedaa. Māa naɓ cartara Ɓabɓala jūma Ācōrē ēberārā Jesucrito iɓā Ɓea Epeso purudebema itea. ² Māa quírā Ɓaa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai Ɓai sida bārāa dia pananida.

Ācōrēba ne jūma bia dadji jaurē itea dia Ɓa

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia bedeadida panɓaa. Crito ume panɓ bēra idji Jaurēdeba ne jūma biada dadjirāa bajāneba dia Ɓaa. ⁴ Naɓ ējūā oi naēna Critodeba dadjirāra edasia idji itea bia beadamārēā idjaba idji quírāpita cadjirua neē beadamārēā. ⁵ Naēnaeda Jesucritodeba dadjirāra edasia idji warrarāda beadamārēā, māwā o quírā Ɓada bēra idjaba dadjirāra quírāna bēra. ⁶ Idji bia waiɓaa Ɓadeba dadjirāra bio carebasia idjia quírā Ɓa Warradeba. Maɓ carea idjia bia bedeadida panɓaa. ⁷ Idji Warra oa erozoadeba Ācōrēba dadjirāra cadjiruaedebemada ēdra edasia. Dadjirāba cadjirua opedadara idji biadeba jūma quírādoasia. ⁸ Idji biadeba dadjirāra bio carebasia jūma idji necawaada, crīcha cawaa sida diada bēra. ⁹⁻¹⁰ Idjia o quírā Ɓada naēna cawabiē basia. Baribarɓ dadjirāa cawabisia idji biadeba quírāna bēra. Idjia Critodeba naēnaeda oi crīcha Ɓadara idjia Ɓada ewaride jūma oya. Maɓ ewaride ne jūma bajānebemada, naɓ ējūānebema sida Crito jɓwaeɗa Ɓaya.

¹¹ Ācōrēba naēnaeda crīcha Ɓada quírāca Critodeba dadjirāra edasia idjia diaidebemada edadamārēā.* Māwā osia ne jūmada idjia o quírā Ɓa quírāca obari bēra. ¹² Idjia quírāasia dai judiorā dji naārā Crito iɓāpedadaba idji biya quirudebemada bia bedeadida. ¹³ Maɓ awara bārā judiorāé bida wārā bedea bia dadji ēdraidebemada ūrīnapeda Critora iɓāsidaa. Māwā bārā sida idji ēberārāda panesidaa. Crito iɓāsidade Ācōrēba jarada quírāca idji Jaurēda bārāa diasia sēyāda Ɓamārēā. Maɓba cawabi Ɓaa bārāra idjiderāda. ¹⁴ Ācōrē Jaurera edapedada bēra dadjirāba cawa panɓaa jūma Ācōrēba diai jaradara wārāda edadida idjiderā jūma bia Ɓai ewaride. Maɓ carea idji biya quirudebemada bia bedeadida panɓaa.

Pauloba Ācōrēba iwídidia

¹⁵⁻¹⁶ Maɓ bēra māa ewariza bārā carea Ācōrēba bia Ɓadaa abaria. Dārāɓala māa ūrī Ɓada bārāba dadjirā Boro Jesura iɓā panada idjaba jūma Ācōrē ēberārāra quírā panada. Maɓ ewarideba ɓtaa māa bārā carea Ācōrēba iwídidibaria. ¹⁷ Māa dadjirā Boro Jesucrito Ācōrēba, dadjirā Zeza biya quirūa iwídidibaria idji Jaurēdeba bārāa necawaada diamārēā idjaba idjidebemada cawabimārēā. Māwā bārāba idjida biara cawada. ¹⁸ Idjaba iwídidibaria Ācōrēba bārā crīchara ewamārēā. Māwā bārāba cawada cārēda idjideba edadi carea jāa panada, maɓ edadamārēā trāna bēra. Maɓne bārāba cawadia idji ēberārāba edadira waiɓaa bio biya quiruda. ¹⁹⁻²⁰ Idjaba māa iwídidibaria bārāba cawadamārēā idji ɓɓara jūmarā cāyābara ɓɓara Ɓada. Maɓ ɓɓadeba idjia dadjirā idji iɓā Ɓeara careba Ɓaa. Ara maɓ ɓɓaa waiɓaa Ɓadeba Ācōrēba Critora beu Ɓadada ɓrēbabipeɗa bajāne idji jɓwaa araare chumebisia. ²¹ Ācōrēba idjira jūma jai bororā cāyābara, bajānebema dji droma Ɓea cāyābara, dji mēsrā Ɓea cāyābara, idjaba dji ɓɓaa Ɓea cāyābara dji dromaara Ɓasia. Naɓ ewaride idjira jūmarā cāyābara dji dromaara Ɓaa, tēābema ewaride bida māwā Ɓaya. ²² Ācōrēba ne jūmada Crito

* **1:11** Edasia idjia diaidebemada edadamārēā. Griego bedeaɗe maɓra ebuda Ɓaēa. Ɓasamaarā nāwā jara Ɓaa: “Edasia idji ēberārāda beadamārēā.”

ɟawaeda ɟasia, idjaba Critora ɟasia ne jūmane idji ēberārā Boroda ɟamārēā. ²³ Crito ēberārāra idji cacuaa. Ādjirāra ne jūmane idjideba panaa. Idjaba ne jūmada idjideba ɟaa.

2

Ācōrēba Jesucritodeba dadjirā ēdra edada

¹ Naēna bārāra Ācōrēnebemada beu ɟeasia, iḡānaē pananeba cadjiruada obadjida bēra.*
² Māwā nībasidaa naā ējūānebema crīchada ēpē panana bēra idjaba naā ējūā dedaade panā jairā boro sida ēpē panana bēra. Naā ewaride idjia Ācōrē bedea iḡāē beara idji ɟawaeda erobaa. ³ Naēna jūma dadjirāda ādji quīrāca nībasidaa naā cacuaba cadjirua oya ɟada ēpē panana bēra. Naā cacuaba cadjirua o quīrā ɟada, cadjirua dadji crīchade ɟa sida o panasidaa. Dji cadjiruārā bēra Ācōrēba idji quīrūbideba dadjirāra cawa oida ɟasia jūma cadjirua obadarā cawa obari quīrāca.

⁴⁻⁵ Baribara Ācōrēba bio quīrā djaburiabaria. Idjia dadjirāra bio quīrā ɟa bēra cadjiruade beu beadada Crito ume ābaa zocai ɟasia. Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdra edasia. ⁶ Jesucrito ume ābaa panā bēra Ācōrēba dadjirāra idji ume ābaa lrēbabisia idjaba idji ume ābaa bajāne chūmebisia. ⁷ Maḡara jūma osia nocooarebema ewaride unubi carea sāwā idji bia waiɟaa ɟadeba carebasida dadjirāra Jesucrito ume panā bēra. ⁸ Jesuda iḡāpedada bēra Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdra edasia. Ara bādjia opedadeba ēdradaē ɟasia, ātebala Ācōrēbala bari ēdra edasia. ⁹ Bārāba bia o panā carea Ācōrēba ēdra edaē ɟasia. Māwā ni abalda ara idjidebemada poya bia bededaēa. ¹⁰ Ācōrēba dadjirāra Jesucritodeba djiwidida osia ne biada o pananamārēā. Maā ne biara idjiabala naēna ɟasia dadjirāba odamārēā.

Critodeba judiorā, judiorāē sida Ācōrē ume bia panena

¹¹ Maā carea quīrānebadua bārāra naā djarade judiorāē bēra judiorāba “cacua wēāgoē ɟea” abadaa Ācōrē neē ɟea adi carea. Ara ādjida “cacua wēāgo ɟea” abadaa Ācōrē ēberārā adi carea. Baribala ādji cacuara wēāgosida bēra ababe naā djarade quīrā awara ɟea. ¹² Quīrānebadua naēna bārāra Crito neē ɟeasida idjaba Israelebemaē basida. Ācōrē ādjirā ume bedea ɟaside idjia bārāra ni cārē sida diai jaraē ɟasia. Maā awara bārāra sāwā bia beadida neē panasidaa idjaba naā ējūāne Ācōrē neē ɟeasia. ¹³ Baribala idira Jesucrito ume panā bēra, bārāra naēna tama beadada Ācōrēba Crito oadeba idji caita enesia.

¹⁴ Wārāda Critoba dadjirāra necai ɟasia. Idjia judiorāra judiorāē ume ābaa ɟasia puru aba ɟemārēā. Idji beudadeba dadjirāra awara pananada ābaa ɟasia. ¹⁵ Ācōrēba Moisea diada leyba ne zocārā obibarila. Baribala idji beudadeba Critoba maā leyra āyā ɟasia judiorāda, judiorāē ume ābaa necai ɟai carea. Idjia puru umē pananada puru djiwidida aba osia. ¹⁶ Idji crude beudadeba puru umē badada puru aba opeda umena Ācōrē ume bia ɟasia. Māwā dadjirāra awara pananada idjia ābaa bia ɟasia.

¹⁷ Critoba bedea bia Ācōrē ume necai baidebemada bārā dji Ācōrēnebema tama beadaa, dai dji Ācōrē caita ɟea bida jarade zesia.† ¹⁸ Critodeba dadji umērāba abarica dadjirā Zeza Ācōrēa idji Jaure aba ɟadeba poya iwidiidia. ¹⁹ Maā bēra bārā judiorāēra waa Ācōrē purudebemada āi beadaēa, ātebala Ācōrē purudebemarā ume ābaa panā. Idira bārāra Ācōrē ēberārā. ²⁰ Bārāra mōgara de quīrāca panā. Jesuba diabuedarāda, Ācōrēneba bedeadadarā sida maā de edrebema mōgara quīrāca panā. Bārāra mōgara ādjirā lrā ca wāɟada quīrāca panā. Maā ɟebema dji biara ɟa mōgarara Jesucritoa. ²¹ Idjideba maā dera biya cara ɟebarila idjaba waiɟara wari wābarila dadjirā Boro itea bia ɟemārēā. ²² Crito ume panā bēra bārā sida jūma Ācōrē ēberārā ume ābaa de quīrāca panā. Maā dede Ācōrēra idji Jauredeba ɟabarila.

3

Ācōrēba Paulora ɟasia judiorāēa jaradia bamārēā

¹ Maā bēra mā [bārā carea Ācōrēa iwidiibaria.]* Māra Pauloa. Bārā judiorāēa Jesucritodebemada jaradia ɟa carea preso ɟaa. ² Māmaarā bārāba bio cawa panā Ācōrēba idji biadeba māra ɟasida bārāra jaradiamārēā. ³ Idjia naēna cawabiē badada māa cawabisia.

* ^{2:1} ACAFA versioāne naā sida ɟa ɟaa: “Idjia bārāra zocai baida diasia.” Baribala maāra griego bedea de neē. † ^{2:17} Bārā dji Ācōrēnebema tama beadaa, dai dji Ācōrē caita ɟea bida jarade zesia. Maāba jara ɟaa “judiorāēa, judiorā bida jarade zesia.” * ^{3:1} Bārā carea Ācōrēa iwidiibaria. Maāra griego bedea de neē. Pauloba jarai badada jūma jaraē ɟasia, ātebala dewara crīchada jaradia besia. Baribala zocārāmaarā idjia jarai ɟasia maā djabarā carea Ācōrēa iwidiibarida 3:14de jara ɟa quīrāca.

Małgadebemada młā nał cartade maãrĩ ɓasia. ⁴ Nał carta aɓ panane bārāba cawadía Ācōrēba Critodebema cawabiē ɓadara młā cawa ɓada. ⁵ Naārāeda Ācōrēba ēberārā małtra cawabiē ɓasia, baribara idira idjideba bedeabadarā. Jesucritoba diabuedarā bida idji Jauredeba cawabisia. ⁶ Idjia cawabiē ɓadara nałgla: judiorāēba bedeaba bia Critodebemada ijā pananeba judiorā ume ābaa Ācōrēba diaidebemada edadia, abari cacuade duanla, idjaba Ācōrēba Jesucritodeba diai jaradada ābaa eropanla. ⁷ Ācōrēba idji biadeba młra idji nezocada ɓasia bedeaba bia Critodebemada jaradiamārēā. Idji ɓɓadeba mławā osia.

⁸ Jūma Ācōrē ēberārā tāēna edaara ɓalmīna Ācōrēba idji biadeba młra ɓasia judiorāēma Critoba bio careba ɓadebemada jaradiamārēā. Critoba bio careba ɓara dadjirāba poya jūma cawa jaradaēa. ⁹ Ācōrē ne jūma odaba młra ɓasia jūmarā ebuda cawabimārēā sāvā osida idjia naēna oi crīcha ɓadara. Mał oi crīcha ɓadara naēna cawabiē ɓasia. ¹⁰ Idira judiorā judiorāē ume ābaa ɓada bēra ādjirāneba bajānebema dji droma beaa, dji ɓɓa beaa bida cawabisia idjira ne jūmane bio ne cawa ɓada. ¹¹ Mławā osia idjia naārāeda dadjirā Boro Jesucritodeba oida crīcha ɓada bēra. ¹² Dadjirāba ara mał Jesucritora ijā panā bēra idjaba idji ume ābaa panā bēra Ācōrēba ne wayaa neē iwidiidida panla. ¹³ Mał carea młā bārā nāvā bedeaba djuburiaya: młra bārā carea bia mīga ɓalmīna jūmawāyā sopuarānada. Mławā bia mīga ɓa bārā Ācōrē ume bia beadamārēā.

Pauloba Epesodebema djabarā carea Ācōrēa iwidiida

¹⁴ Mał carea młra dadjirā Boro Jesucrito Zeza quīrāpita chīrāborode cobebaria. ¹⁵ Idjia jūma bajāne beara, nał ējūāne bea sida idjaba idjideba panla. ¹⁶ Idjiderā itea ne erobara bio biya quirua. Mał bēra młā iwidi ɓa idji Jauredeba idji ɓɓara bārā sode diamārēā. Mławā bārā zarea beadia. ¹⁷ Idjaba iwidi ɓa ijā panā bēra Critora bārā sode bamārēā. Iwidi ɓa bārā ne jūmane quīrāneba pananamārēā. Mławā zarea beadia bio carra jida panā quīrāca. ¹⁸ Małne bārāba jūma Ācōrē ēberārā ume poya cawadía Crito quīrāra waibaa ɓada, jedgea ɓada, draso ɓada, ɓa ɓada, idjaba nāba ɓada. ¹⁹ Ara dadji crīchadeba poya cawadacamīna młā iwidi ɓa bārāba mał quīrāra cawadamārēā. Cawasidara ne jūmane Ācōrē quīrāca beadia.

²⁰⁻²¹ Ācōrēba bio bia quirua! Idji ɓɓa dadjirā sode ɓadeba waibara poya oya dadjirāba crīchabada cāyābara wa idjia iwidiidada cāyābara. Djabarā, Jesucrito ume panā bēra jewariza Ācōrēba bia bedeadaua! Bia ɓa mławā baida.

4

Ācōrē Jauredeba djabarā cacua aba panla

¹ Młra dadjirā Boro Jesu carea preso ɓa. Młā bārā bedeaba djuburiaya jipa nībadamārēā. Ācōrēba bārā trāsia mławā nībadamārēā. ² Crīcharānada bārā dji dromarāda, ātebala sobiadeba beadada. Quīrāneba abarica dji droadada. ³ Jūma odada ābaa necai beadi carea. Mławā Ācōrē Jaureba bārā ābaa bia ɓadara ārīnaēa. ⁴ Dadjirā cacua aba panla. Ācōrē Jaure aba ɓada eropanla. Ācōrēba bārā trāsia abarida jłā pananamārēā. ⁵ Dadjirā Boro Jesura ababala ɓa. Dadjirāba abari Jesuda ijā panla. Idjaba abari trāneba borocuesida. ⁶ Ācōrēba ababala ɓa. Idjira jūmarā Zezaa, jūmarā Boroa. Jūma idjiderā sode ɓa idjaba dadjirāneba idjia o quīrā ɓa obaria.

⁷ Baribala Critoba dia quīrā ɓada quīrāca idji biadeba dadjirāza idji itea ne odamārēā awara awara diasia. ⁸ Ācōrē Bedeade nāvā ɓa ɓa:

Idji ɓtaa wāsiede idjia poyadara preso edesia. Małne ne biada ēberārā diasia.*

⁹ Idjira ɓtaa wāsida a ɓaba zcārēda jara ɓa? Jara ɓa ɓtaa wāi naēna idjira ɓtaa nał ējūānaa zesida. ¹⁰ Dji ɓtaa edaa zedadra wayacusa bajā ɓtaara ɓamaa wāsia ne jūmada idjideba beadamārēā. ¹¹ Idjiabala ɓasia idjia diabuedarāda beadamārēā, ɓasia Ācōrēneba bedeabadarāda beadamārēā, ɓasia ɓasia bedeaba bia Critodebemada jaradia nībadamārēā, idjaba ɓasia idji ēberārā wagabadada idjaba jaradiabadada beadamārēā. ¹²⁻¹³ Idjia mławā ɓasia Ācōrē ēberārā carebadamārēā, ādjirā bida Ācōrē itea poya bia odamārēā. Mławā jūma Crito ēberārā idji cacua abadara zareara warī wānia aba jūmarāda Ācōrē Warra ijā pananeba idjaba cawa pananeba ābaa bia panebadaēa. Małne dadjirā ne jūmane Crito quīrāca beadia. ¹⁴ Mławāra waa warra zaque quīrāca beadaēa. Warra zaqueba baridua bedeada ijābaria. Mał awara ēberārā cūrūga cawa beaba jaradia pananeba sewada ijābibadaa nūrāba jāba āyā edebala quīrāca. Baribala dadjirā mał quīrāca beadaēa.

† 3:14 Dadjirā Boro Jesucrito. Griego bedeade ɓasia cartade małra neēa. † 3:15 Griego bedeade mał versiculoda nāvā ɓa ɓa: “Idjideba jūma bajānebemarā, nał ējūānebemarā bida ādji trāra edabadaa.” * 4:8 Salmo 68:18.

¹⁵ ĀtebαλA quīrīāneba wārā bedeada ēpēnida panλA ne jūmane dadjirā Boro Crito quīrāca beadi carea. ¹⁶ Idjideba jūma dadjirā idji cacua abadara ābaa cara panλA dji carebađi carea. Dadjirāza odida panλ quīrāca obλadeđe jūmarāda quīrīāneba bia wari wānia.

Critodeba zocai bai djiwidi erobeara sāvā nībadida panλ

¹⁷ Bārāba wārāda odamārēā mλA dadjirā Boro trāneba naλda jaraya: waa Ācōrē adua bea quīrāca nībarānadua. † Ādjirāra crīcha siriē beadeba nībabadaa. ¹⁸ Ādji crīchara pāimane λA bērā Ācōrēnebemada cawađacaa. Ādji so zareaba Ācōrēra adua panλ bērā idjia zocai bai dia λada neē panλA. ¹⁹ Ādjia cadjirua o panλ carea peradacaa. Ababe cadjiruada o quīrīābadaa. Ne jūma mīā perada o panλba sēnacaa.

²⁰ BaribαλA bārāba Crito Ijāsidade cawasidaa māwā beadiē panλada. ²¹ Wārāda bārāba Jesucritodebemada ūrīnapeda Ijāsidaa. Ijāpedadacarea djabarāba wārā bedea idjidebemada biara jaradiasidaa. ²² Ādjia jaradiapedadara naλgλA: bārā crīcha drōāneba waa nībarānadua naēna o panana quīrāca. Bārā crīcha drōāra jūma ārī λA naλ cacua cadjirua o awua λaba cūrūga eroλA bērā. ²³ ĀtebαλA idu Ācōrēa bārā crīchara djiwidida obidada. ²⁴ Maλ crīcha djiwidira Ācōrēba osia bārāra idji quīrāca beadamārēā. Maλ bērā wua djiwidi jλ panλ quīrāca crīcha djiwidideba nībadada. Māwā bārāra Ācōrē quīrāpita jipa, biya nībadia wārā bedeaba jara λA quīrāca.

²⁵ Maλ bērā sewara idu λadadua. Ababe wārādrλ djārā ume bedeadadua, jūma dadjirāra abari cacudebema bērā.

²⁶ QuīrūnibαλA cadjiruada orānadua. Maλ quīrūbira sode ewari aba erobearānadua. †

²⁷ Diaurua idu cūrūgabirānadua.

²⁸ Ne drλabari badara waa ne drλaiē λA, ātebαλA ara idji jλwaba trajaida λA ne erobai carea. Māwā idjia erobaya ne neē queđeara carebai carea.

²⁹ Bedea cadjiruara bedearānadua. ĀtebαλA djārā carebađi carea ababe bedea biadrλ bedeadadua. Māwā bārā bedea ūrī beara bia panania. ³⁰ Cadjirua o panλba Ācōrē Jaurera sopuabirānadua. Ācōrēba idji Jaureda bārāra diasia sēyāda bamārēā. Maλba cawabi λA bārāra idjiderāda. Idji Jaurera bārā ume baya aba Ācōrēba idji ēberārā jūma bia bai ewaridaa. ³¹ Jūma bārāba sode biē crīchabadara, sodeba quīrūbadara, quēguea bedeabadara, caicayabadara, djārā biē jarabadara, idjaba jūma djārā biē odi crīchabada sida āyā λadadua. ³² Sobia beadadua. Quīrā djuburiaya beadadua. Bārā biē opedadara quīrādoadadua Ācōrēba bārā cadjirua Critodeba quīrādoada quīrāca.

5

Ācōrē warrarā sāvā beadiđida panλ

¹ Ācōrēba bārā, idji warrarāra bio quīrīā λA. Maλ bērā idji quīrāca beadadua. ² Jūmarāda quīrīānadua Critoba dadjirā quīrīā λada unubida quīrāca. Quīrīāneba dadjirā carea ara idjida idu beabisia Ācōrēa animarā babue diabαλA quīrāca. Ācōrēba maλda bia unusia.

³ Bārāra Ācōrē ēberārā bērā daunemaniē panλA, auđua nībađiē panλA, idjaba djārāneda awuađiē panλA. Maλnebemada ni maārī bida beadeadiē panλA.* ⁴ Bedea cadjiruada, siriē λA bedeada, ijaramia cadjirua sida bedearānadua māwā bedeaيرا biē λA bērā. † ĀtebαλA Ācōrēa bia λadada adadua. ⁵ Bārāba cawa panλA daunemabadara, auđua nībadadara, ne jūma awuabada sida Critoba, Ācōrē bida ādji puruđe edadađda. Ne jūma awua baira jλwaba ođā ācōrē ēpē λA quīrāca λA, Ācōrē cāyābara idjia awua λada biara ēpē λA bērā.

⁶ Abaλba sewadeba cadjiruada odida panλana aibαλA, idu cūrūgabirānadua. Cadjirua o panλ carea Ācōrēba idji bedea Ijāē beara cawa oya. ⁷ Maλ bērā cadjirua obadarā ume abarica orānadua.

⁸ Naēna bārāra pāimanebema basia, baribαλA idira dadjirā Boro ume panλ bērā bārāra λnaanebemaa. Maλ bērā λnaanebema warrarā quīrāca nībadadua. ⁹ λnaane nībadibαλA sobia beadia, jipa ođia, idjaba wārāneba nībadia. † ¹⁰ Dadjirā Boroba bia unu λada cawađi carea jλgλdadua. ¹¹ Pāimanebemarāba cadjirua obadađeba ne biada zecaa. Maλ bērā abarica orānadua, ātebαλA cawabiđadua ādjia obadara cadjiruada. ¹² Wārāda dadjira peradiđida panλA ādjia cadjirua mērā obadađebemada beadeadi carea. ¹³⁻¹⁴ BaribαλA ne jūmada λnaane

† 4:17 Ācōrē adua bea quīrāca. Griego beedeade λλ λA: “Judiorāē nībabada quīrāca.” † 4:26 Salmo 4:4. * 5:3 Ni maārī bida beadeadiē panλA. Maλ bedeara idjaba nāwā traducidida λA: “Nībadadua dewarārāba ni maārī bida poya jararānamārēā bārāba cadjiruada o panλA.” † 5:4 Bedea cadjiruada. λCαλA cartade “sewada” λλ λA. † 5:9 λnaane nībadibαλA. Griego beedeade λCαλA cartade λλ λA: “Ācōrē Jauredaba nībadibαλA.”

hlabadade sãwãbãrã hãda ebuða unubibadaa, ãnaane ne jũmada ebuða unubada bẽrã. Maã carea nãwã jarabadaa: Arãmadua hã cãi hãra. Cadjiruade beu hãdada piradrãdua. Maãbe Critoba hãra ãnaane hãya.

¹⁵ Maã bẽrã quĩrãcuita nĩbadãdua. Adua bea quĩrãca nĩbarãnadua, ãtebãrã necawaadeba nĩbadãdua. ¹⁶ Bãrãba poya obãdaza bia odãdua, naã ewaride eberãrãba ne jũma cadjiruada obada bẽrã. ¹⁷ Crĩcha neẽ bea quĩrãca bearãnadua, ãtebãrã bio cawadãdua cãrẽda dadjirã Boroba obi hãda. ¹⁸ Ituaba beu nĩbarãnadua. Maãgãba cadjiruada wetara obibaria. Beu nĩbadi cãyãbara ãcõrẽ Jauredeba beadãdua. ¹⁹ ãcõrẽ Bedeade hã trããbida, djabarãba trããbadada, idjaba ãcõrẽ Jaureba trããbi hã sida dji carebadi carea ãbaa trããnadua. Dadjirã Boroa soðeba trããnadua bia beedeadi carea. ²⁰ Dadjirã Boro Jesucrito trãneba ewariza dadjirã Zeza ãcõrẽa ne jũma carea bia hãada adãdua.

Dadji quima ume sãwã beadida panã

²¹ Crito waya panãneba abarica dji ããnadua. §

²² Wẽrã quima bara bea, bãrãba dadjirã Boro Crito bedea ãã obada quĩrãca bãrã quima beðeara ãã odãdua. ²³ Umaquĩrãda idji quima boroa. Ara maã quĩrãca Critora idji eberãrã Boroa idjaba idji eberãrãra idji cacua quĩrãca panã. Idjira ãdjirã Èdra Edabaria. ²⁴ Crito eberãrãba idji beðea ãã obada quĩrãca wẽrãba idji quima beðeara jũma ãã baida hãa.

²⁵ Umaquĩrãrã, bãrã quimara quĩrã beadãdua Critoba dadjirã quĩrã hãda unubida quĩrãca. Quĩrãneba dadjirã carea ara idjida idu beabisia. ²⁶ Idjia mãwã osia dadjirãra ãcõrẽ itea bia hã carea. Idji beðeaba dadjirã cadjiruara sãgãsia baidoba sãgãda quĩrãca.* ²⁷ Jũma mãgãra osia dadjirãra idji itea bio biya hã carea, jaigua neẽ, bidrubidrua neẽ, ni baridua mititia neẽ bida. Idjia quĩrã basia dadjirãra idji itea biya beadida biẽ jaradi neẽ. ²⁸ Ara maã quĩrãca umaquĩrãba idji quimara bio quĩrã baida hãa ara idji cacua quĩrã hã quĩrãca. Umaquĩrãba idji quimada quĩrã hãbãrã, ara idjida quĩrã hãa. ²⁹⁻³⁰ Ni abãbaa ara idji cacuada quĩrãmacaa, ãtebãrã bia ne co hãðeba bio wagabaria. Ara maã quĩrãca Critoba idji eberãrãra wagabaria, idji cacua quĩrãca panã bẽrã.† ³¹ ãcõrẽ Bedeade nãwã hã hãa: Maã carea umaquĩrãba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ãbaa beya.

Mãwã cacua aba hã quĩrãca panania.†

³² Maã beðeaba crĩcha droma cawaẽ pananada cawabi hãa. Mãa jara hãa Crito idji eberãrã ume ãbaa panãnebema. ³³ Maãnebema cawabi hãmĩna bãdjiza bãrã quimara quĩrã beadida panã ara bãdji quĩrã panã quĩrãca. Idjaba wẽrãba idji quimara waya baida hãa.

6

Warrarã djibarirã ume sãwã beadida panã

¹ Warrarã, bãrã djibarirã beðeara ããnadua dadjirã Boroba quĩrã hã quĩrãca. Maãgãra jipa hãa. ²⁻³ ãcõrẽ leyde nãwã jara hãa: “Bãrã zezara, bãrã papa sida waya pananãdua.”* Maða ãã osidara ãcõrẽba nãwã carebayada asia: “Mãwã bãrãra naã ejuãne dãrã bia duania.”† Maã basia idji leyde naãrã carebayada adara.

⁴ Zesarã, bãrã warrarãra quĩrãbirãnadua. ãtebãrã quĩrãcuita jaradia panãneba idjaba jipa obi panãneba dadjirã Boroba quĩrã hã quĩrãca daupẽnadua.

Nezocarã ãdji boro ume sãwã beadida panã

⁵ Nezocarã, bãrã boro naã ejuãnebema waya panãneba idjia jarabarãra soðeba jũma ãã odãdua Crito beðea ãã o panã quĩrãca. ⁶ Ababe idjia acã hãde mãwã orãnadua idji ume bia beadi carea. ãtebãrã soðeba ãã odãdua bãrãra Crito nezocarã bẽrã. ãcõrẽba mãwã quĩrã hãa. ⁷ Bãrã boroba jara hã o panãne crĩcha biadeba odãdua dadjirã Boro Crito itea o panã quĩrãca. Crĩcharãnadua ababe naã dudabema boro itea mãwã o panã. ⁸ Bãrãba cawa panã nezocabãrã wa nezocaẽbãrã, dadji Boro Critoba dadjirãza bajãne diaya dadjia oða quĩrãca.

⁹ Nezoca bororã, bãrã bida bãrã nezocara bia odãdua. ãdjira waragarãnadua. Quĩrãnebadãdua ãdji Boro bajãne hãra idjaba bãrã Boroda. Idjia jũmarãda aride cawa obaria.

Dadjirã jũtrãdamãrẽã ãcõrẽba diaða

¹⁰ Maã awara djabarã, dadjirã Boro hãba waibã hãðeba zarea beadãdua. ¹¹ ãcõrẽba bãrã diasia cadjiruadebemada jũtrãdamãrẽã. Maãgãba jũtrã beadãdua sordaoba idji

§ 5:21 Crito waya panãneba. Griego beðeade ãcãrã cartade hã hãa: “ãcõrẽ waya panãneba.” * 5:26 Griego beðeade nãwã hã hãa: “Dadjirã cadjiruara sãgãsia baidoba idjaba idji beðeaba.” † 5:29-30 Griego beðeade ãcãrã cartade naã sida hã hãa: “Idji djara idjaba idji hãwãrã quĩrãca panã bẽrã.” ‡ 5:31 Genesi 2:24. * 6:2-3 Exodo 20:12. † 6:2-3 Deuteronomio 5:16.

jũãtr̃l̃bari j̃l̃bari quĩr̃ca. M̃wã b̃ãrã zarea beadia diauruba cũrũgarãm̃r̃ẽ. ¹² Dadjirã eberãrã ume djõ panl̃ẽa. † Æteb̃l̃g̃l̃ jairã cadjirua naĩ ejũã dedaade panl̃ ume djõ panl̃a. Ædjirã dji dromaa, l̃b̃la beaa, naĩ ejũã cadjirua bororã. ¹³ Maĩ carea Æcõr̃eba jũãtr̃l̃dam̃r̃ẽã diadaba jũãtr̃l̃ beadadua. M̃wã diauruba m̃ã s̃eb̃l̃g̃l̃de b̃ãrãba poya droadia. Poyadapeda biara zarea beadia.

¹⁴ Maĩ b̃erã wãrã bedea j̃ã pananeba zarea beadadua sordaoba j̃l̃ b̃l̃ bio trãj̃l̃ erob̃l̃ quĩr̃ca. Jipa ñb̃adadua cadjiruadebemada jũãtr̃l̃di carea sordaoba ne zareaba idji so l̃r̃l̃ jũãtr̃l̃bari quĩr̃ca. ¹⁵ Bedea bia Æcõr̃ẽ ume necai baidebema jarade wãni carea beadadua sordaoba djõne wãi carea idji j̃r̃ũne j̃l̃bari quĩr̃ca. § ¹⁶ Maĩ awara ne jũmane Critora j̃ã pananadua. Maĩra sordaoba jũãtr̃l̃bari idji j̃l̃wade erob̃l̃ quĩr̃ca b̃la. Diauruba m̃ã s̃eb̃l̃g̃l̃de cha uruaba dr̃l̃b̃l̃g̃l̃ quĩr̃ca b̃la. Barib̃l̃g̃l̃ b̃ãrãba Critoda j̃ã pananib̃l̃g̃l̃, droadia jũãtr̃l̃bariba cha urua quiabada quĩr̃ca. ¹⁷ Idjaba sodeba bio cawadadua Æcõr̃eba b̃ãrã wãrãda êd̃r̃l̃ edasida. Maĩ cawa b̃l̃ra sordaoba ne zarea idji borode j̃l̃bari quĩr̃ca b̃la. Maĩ awara Æcõr̃ẽ bedeara idji Jauredeba bio cawadadua. Æcõr̃ẽ bedeba cadjiruara poyabari b̃erã djõbada neco quĩr̃ca b̃la.

¹⁸ Ewariza ne jũma carea Æcõr̃ẽ Jauredeba idjã iwidi pananadua. Jũma idji eberãrã carea quĩr̃acuita s̃enaẽ idjã iwidi pananadua. ¹⁹ Idjaba m̃l̃ carea Æcõr̃ẽ iwidi pananadua. Idjã iwidiadua m̃l̃a cawabim̃r̃ẽã sãwã Critodebemada beidea b̃l̃da. M̃wã m̃l̃a ne wayaa neẽ eberãrã cawabiya bedea bia Critodebema Æcõr̃eba naẽna cawabiẽ b̃adada. ²⁰ Critoba m̃l̃ra diabuesia maĩ bedea jaradiam̃r̃ẽã. Jaradia b̃l̃ carea idira m̃l̃ra preso b̃la. Æcõr̃ẽ iwidiadua m̃l̃a ne wayaa neẽ Critodebemada beaei carea m̃l̃a oida b̃l̃ quĩr̃ca.

Naĩ cartade Pauloba j̃r̃ũare b̃l̃da

²¹ Dadjia quĩr̃ã panl̃ djaba Tiquicoba m̃l̃nebemada b̃ãrã jũma ñeb̃l̃g̃l̃ya cawadam̃r̃ẽã m̃l̃ra sãwã b̃l̃da idjaba cãr̃eda o b̃l̃da. Idjira dadjirã Boro nezocaa. Dadjirã Boro trajura ne jũmane bia obaria. ²² Idjira m̃l̃a b̃ãrãmaa diabueb̃l̃g̃l̃a cawadam̃r̃ẽã दौरã sãwã panl̃da. Idjia b̃ãrã sobiabiya.

²³ Djabarã, m̃l̃a quĩr̃ã b̃la dadjirã Zeza Æcõr̃eba, dadjirã Boro Jesucrito bida b̃ãrã carebadida dji quĩr̃ã pananam̃r̃ẽã idjaba biara j̃ã pananam̃r̃ẽã. Idjaba quĩr̃ã b̃la Ædji necai bai sida b̃ãrã dia pananida. ²⁴ M̃l̃a quĩr̃ã b̃la Æcõr̃eba idji bia deba jũma dadjirã Boro Jesucrito wãrãda bio quĩr̃ã beara careba baida. Bia b̃la m̃wã baida.

† 6:12 Eberãrã ume djõ panl̃ẽa. Griego beedeade nãwã b̃l̃ b̃la: “Djara bara bea ume, oa bara bea ume djõ panl̃ẽa.”

§ 6:15 Maĩ versiculora idjaba nãwã traducida b̃la: “Bedea bia Æcõr̃ẽ ume necai baidebemada bio j̃ã pananadua zarea panani carea, sordaoba chirad̃l̃ga amaaba idji j̃r̃ũne j̃l̃bari quĩr̃ca.”

PILIPO

CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARÁ PILIPO PURUDEBEMA ITEA

Poa 61are Paulooba naƙ cartada Ɓasia. Romane preso Ɓaside Ɓasica Ɓaa (Hecho 28:16-31). Piliipo 1:13de maƙra ebuda Ɓaa.

Hecho 16:6-40de Ɓá Ɓaa Paulo naárá Piliipo puruɗaa wānanebemada. Maƙ puru dajada Paulooba ƁCARA wērārāda unupeɗa Jesucritodebemada jaradiasia. Wērā Lidia abadaba naárá Ijāsia. Idji deɗe Paulora, idji ume nīna sida panasidaa. Djabarāda ara maƙ deɗe dji jare panasidaca Ɓaa.

Paulo preso Ɓaside djabarā Piliipo purudebemaba idjia paratada diabuesidaa. Ádjia diapedaɗara djaba Epaproditoba edesia. Paulooba naƙ cartara Ɓasia ádjirāa bia Ɓaada ai carea. Naárá Ácōrēa bia bedeasia (1:1-11). Maƙare ádjirāa nēƁALASIA idji sáwá Ɓaɗebemada. Paulooba crīcha Ɓasia dārāéne preso Ɓaɗebemada bia éɗraida (1:12-26). Maƙare Ɓasia Crito quiŕāca nīɓadamārēā (1:27deba aba 2:18ɗaa). Maƙare Ɓasia Epaproditoda isabe jēda diabueida idjaba Timoteoba jaradia Ɓamārēā diabueida (2:19-30). Maƙare Ɓasia āi jaradia Ɓea carea quiŕācuitadamārēā (3:1neba aba 4:1naa). Paulooba jirūare Ɓaɗara 4:2-23de Ɓá Ɓaa.

Pauloba naƙ cartade naárá Ɓaɗa

¹ Māra Paulo. Timoteora mƙ ume Ɓaa. Daira Jesucrito nezocaa. Māa naƙ cartara djabarā Piliipo purudebemarā itea ƁALALAA: djabarā wagabadarā, djabarā carebabadarā, jūma Ácōrē ēberārā Jesucrito ume Ɓearā itea.* ² Daiba quiŕā panla dadjirā Zeza Ácōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ádji biadeba Ɓārāra careba pananida idjaba ádji necai Ɓai sida dia pananida.

Pauloba djabarā carea Ácōrēa iwidida

³ Māa Ɓārā quiŕāneɓaɓALAZA Ácōrēa bia Ɓaada abaria. ⁴⁻⁵ Ácōrēa iwidibALAZA māa Ɓārā carea Ɓasrida iwidibaria, Ɓārāba idji beɗea Ijāsida ewarideba ātaa beɗea bia Critodebemada mƙ careba jaradia panla Ɓērā. ⁶ Māa naƙɗada wārāda cawa Ɓaa: Ácōrēba Ɓārā soɗe traji bia jawa oɗara biara o wāya aba Jesucrito zebALADAA. Maāne idjia Ɓārāra jūma biya o erobaya. ⁷ Bia Ɓaa māa jūma Ɓārāneɓemada māwā crīcha baida, Ɓārāra bio quiŕā Ɓa Ɓērā. Mƙ preso Ɓaɗe wa beɗea bia Critodebemada wārā arada cawabi Ɓaɗe Ácōrēba idji biadeba Ɓārāra mƙ sida careba Ɓaa idji beɗea jaradia pananamārēā. ⁸ Ácōrēba cawa Ɓaa māa Jesucrito quiŕā waibadeba jūma Ɓārāra bio quiŕā Ɓaɗa.

⁹ Māa Ácōrēa iwidi Ɓaa Ɓārāra biara dji quiŕā beadamārēā, idjida biara cawadamārēā idjaba sáwā nīɓaɗida panla cawadamārēā. ¹⁰ Māwā Ɓārāba bio cawadia cārēda biara Ɓaɗa idjaba Crito zebALADAE idji quiŕāpita cadjirua neɗ beadia, bié jarai sida neɗ beadia. ¹¹ Māa iwidi Ɓaa Ɓārāra Jesucritodeba ne jūmane jipa beadamārēā, ēberārāba Ácōrēra dji dromaara Ɓaada adamārēā idjaba idjia bia beɗeadamārēā.

Ne jūmane Paulora Crito carea Ɓaa

¹² Djabarā, māa Ɓārā cawabi quiŕā Ɓaa mƙ preso Ɓara cadjiruaéda, áteɓALA careba Ɓaa ēberārāba beɗea bia Critodebemada Ijānamārēā. ¹³ Romaneɓema boro de wagabada sordarāba, dewararā bida cawa panla māra Crito carea preso Ɓaɗa. ¹⁴ Maƙ carea zocārā djabarāba dadjirā Boro Jesuɗeɓa biara Ácōrē beɗeara ne wayaa neɗ jara nīnaa.

¹⁵ Wārāda ƁCARA mƙ ume bié panla Ɓērā Critodebemada jara nīnaa mƙ cāyābara cawaara panlaana adi carea. BaribALA ƁCARABA crīcha biadeba jara nīnaa. ¹⁶⁻¹⁷ Maƙgarāba quiŕāneba māwā obadaa. Cawa panla Ácōrēba māra nama Ɓasida beɗea bia Critodebemada wārā arada cawabimārēā. BaribALA ƁCARABA idjidebemada jara nīnaa cawaara beɗa crīcha panla Ɓērā. Crīcha biadeba māwā oɗacaa. Ádjirāba crīcha panla maƙɗeɓa mƙ nama preso Ɓara wetara sopusabiɗida. ¹⁸ BaribALA ¿maɗda sáwāi? Crīcha biadeba wa crīcha bié panlaneba jara nīnabALA, Critodebemada jara panla. Maƙ carea māra Ɓasrida Ɓaa.

Idjaba Ɓasrida Ɓaya. ¹⁹ Ɓārāba Ácōrēa iwidi panla Ɓērā idjaba Jesucritoba diada Jaureba careba Ɓa Ɓērā māa cawa Ɓaa māra namaɗa bia éɗraida. ²⁰ Crito carea māra ni maārī bida pera quiŕāé Ɓaa, áteɓALA idjidebemada beɗeai carea sozarra Ɓa quiŕā Ɓaa. Māwā māa jūmarāa Critoara dji dromaara Ɓaɗa cawabiya ewariza o Ɓabari quiŕāca. Zocai ƁeibALA wa beɗibALA, māa quiŕā Ɓaa jūmarāba māneba cawadiɗa Critoara dji dromaara Ɓaɗa. ²¹ Māmaarā zocai Ɓaɗe ababe Crito carea baida Ɓaa, baribALA ƁeuibALA biara Ɓaya. ²² Mƙ

* 1:1 Djabarā wagabadarā. Cāpūriā beɗeade “pastores” o “ancianos” abadaa. Djabarā carebabadarā. Cāpūriā beɗeade “diaconos” abadaa.

zocai ðaðe Critodebemada poya jaradia ðaya. Mañ carea mña adua ðla sãwã quĩrĩa ðaða, zocai ðaða wa beuida. ²³ Zarea ðla jaraida mañ umébeamarã sãlgada biara ðaða. Mñmaarã biara ðla beuida Crito ume ðai carea. ²⁴ Baribarla bãrã carea biara ðla mñra zocai ðaða. ²⁵ Mañ bãrã cawa ðla bãrã carebai carea mñra wadibida zocai ðaða idjaba waja bãrã ume ábaa ðaða. Mãwã bãrãba Critora biara ðã pananeba ðasrida panania. ²⁶ Jesucritoba mñra wayacusa bãrãmaa edebalgaðe bãrãra idji carea biara ðasridaðeðaða bia jaradia.

²⁷ Jipa nĩbadadua bedea bia Critodebemaba jara ðl quĩrãca. Mãwãra mña bãrãda acaðe wãibala, wa bãrã ume ðãene bãrãnebemada ùrĩbala, cawaya bãrãba abari crĩchadeba ábaa bio ðã panada idjaba ábaa bio traja panada mañ bedea biada cawabidi carea. ²⁸ Bãrã ume dji quĩrũra ni maãrĩbida wayarãnadua. Mañba cawabiya Ácõrẽba ádjirãra biẽ ðaða, baribarla bãrãra êdra ðaða. Mañgara Ácõrẽba jũma o ðla. ²⁹ Ácõrẽba bãrãra edaẽ basia ababe Crito ðã pananamãrẽã, átebala edasia Crito carea bia mĩgaðamãrẽã. ³⁰ Bãrãba unusidaa mñra bia mĩga ðaða idjaba idi ùrĩ panla wadibida mĩga ðaða.† Ara mañ quĩrãca bãrã sida bia mĩga panla.

2

Ácõrẽba Crito jũmarã cãyãbara dji dromaara ðaða

¹⁻² Critoba bãrã crĩchara careba ðl bãrã, idji quĩrĩaba bãrã sora biabi ðl bãrã, Ácõrẽ Jaurera bãrã ume ðl bãrã, idjia bãrãra quĩrĩa ðl bãrã, idjaba quĩrã djuburia ðl bãrã mñra nãwã bio ðasridabidada: abari crĩchada erobeaðadua, dji quĩrĩa pananadua, idjaba abari crĩchadeba jũma odadua. ³ Djãrã cãyãbara biara beada crĩcha pananeba ni cãrẽ sida orãnadua. Idjaba orãnadua ababe bãdji iteabala bia beadi carea. Átebala crĩchadadua dewararãda bãrã cãyãbara biara beada. ⁴ Ara bãdjiza bia beadi carea jararãnadua, átebala jararãdadua djãrã sida bia beadamãrẽã. ⁵ Jesucritoba crĩcha baða quĩrãca crĩchadadua:

⁶ Idjira Ácõrẽmĩna Ácõrẽca ðaða crĩchaca basia.

⁷ Átebala idji badada idu ðasia nezoca bai carea. Mañbe dadjirã quĩrãca nañ djarade besia.

⁸ Mañbe edaara besia. Ácõrẽba beuida ðaða aside idjia ðã osia. Crude bia mĩga beuimĩna ðã osia.

⁹ Mañ carea bajãne Ácõrẽba idjira dji dromaara ðasia. Idjira jũmarã Boroda ðasia.*

¹⁰ Mãwã jũma bajãne beara, nañ êjũãne beara, beudarã panabadama bearã sida Jesu quĩrãpita chĩrãborode cobeadia.

¹¹ Mañne jũmarãba ebuda jaradia Jesucritora jũmarã Boroda idjaba jũmarãda dadjirã Zeza Ácõrẽba bia beadaia.

Djabarã nañ êjũãne sãwã beaðida panla

¹² Mã djabarã, mñ bãrã ume badadeba ãtaa Ácõrẽ beðeara ðã o panla. Idi mñra bãrã ume ðãemĩna Ácõrẽ bio waya pananeba ðã o pananadua idjia bãrãra êdra edada bãrã.

¹³ Ácõrẽbala bãrãra careba ðla idjia quĩrĩa ðara o pananamãrẽã idjaba mãwã o quĩrĩa beadamãrẽã.

¹⁴ Idarraðãene, caicayadaene jũma odadua. ¹⁵ Mãwã bãrãra biẽ jaradi neẽ beaðia idjaba jipa beaðia. Êberãrã bio cadjirua obada tãena panamĩna cadjirua neẽ beadadua. Ácõrẽ warrarã bãrã ádjirã tãena chĩdau udjizua bea quĩrãca panla. ¹⁶ Bedea zocai ðaðeðemada ádjirãba ebuda cawabi pananadua. Mãwã Crito zebalgaðe mñra bãrã carea ðasridaya. Mañne mña cawaya mñdji quĩrĩabe nĩbaẽ basida idjaba mñdji quĩrĩabe trajaẽ basida. ¹⁷ Dãrãene mñra Crito carea beaðisicada. Mãwã uva ða Ácõrẽa wea diaða quĩrãca ðaya. Idjaba bãrãba Crito ðã panara animarã Ácõrẽba babue diaða quĩrãca ðla.† Mañ carea mñra bãrã ume bio ðasrida ðla. ¹⁸ Ara mañ quĩrãca bãrã sida mñ ume ábaa ðasrida beaðida panla.

Timoteo idjaba Epaprodito

¹⁹ Dadjirã Boro Jesuba quĩrĩsira mña Timoteoda isabe bãrãmaa wãbiya. Mãwã idji wayacusa mñmaa zebalgaðe mñ sida ðasrida ðaya bãrã sãwã duanada cawai bãrã. ²⁰ Nama mñ ume idji quĩrãca ðaða dewara neña. Idjia bãrãra wãrãda careba quĩrĩa ðla. ²¹ Jũmarãba ara ádji bia beaðida jarabadaa Jesucritoba quĩrĩa ðl jaradi cãyãbara. ²² Baribarla bãrãba cawa panla Timoteoba biada obarida. Warraba idji zeza carebabari quĩrãca idjia bedea bia Critodebemada careba jaradia ðla. ²³ Mã sãwã odida cawasira Timoteora bãrãmaa diabueida crĩcha ðla. ²⁴ Baribala crĩcha ðla dadjirã Boroba mñra carebaida dãrãene mñ sida bãrãmaa wãmãrẽã.

† 1:30 Hecho 16:11-40. * 2:9 Griego beðeade nãwã ðl ðla: “Ácõrẽba idjia dji dromaara ðl trãda diasia.” † 2:17 Levítico 23:18.

²⁵ Bārāba djaba Epaproditoda māl carebamārēā diabuesidaa. Idjia māl ume abarica Ācōrē bebeara jaradia b̄aa sordao djō b̄a quīrāca. Nawena m̄la idjira jēda wābiya. ²⁶ Idjia bārāra wārāda unu quīrā b̄aa. Idjira bio sopua b̄aa, bārāba idji cacua biē b̄ada ūrisidade sopuasida bēra. ²⁷ Wārāda idjira cacua biē basia. Berara beusia. Barib̄aḷa Ācōrēba idjira quīrā djuburiasia. Ababe idjida quīrā djuburiaē basia, āteb̄aḷa māl sida quīrā djuburiasia wetara sopuarāmārēā. ²⁸ Māl bēra m̄la idjira isabe jēda wābi quīrā b̄aa bārāba idji unubadaē wayacusa b̄asridaēāmārēā. Māwā m̄la bārā carea mācua sopua baēa. ²⁹ Idjira bio b̄asrida edaēadua dadjirā Boro Jesucritode bēra. Idjida, djabarā idji quīrāca b̄ea sida bia wayadadua. ³⁰ Critoba obi b̄a carea idjira berara beusia. Bārāba jāmal̄ba māl carea poya odaē pan̄ada idjia beui adua osia.

3

Aba Critodra ēpēnida pan̄a

¹ Māl awara djabarā, dadjirā Boro Jesudeba b̄asrida beadadua. M̄la naḷga bebeara naēna b̄adāmīna sēcaa abarida wayacusa b̄ai carea. Māwā bārāra cadjiruadebemada waga baya.

² Ēberārā usa quīrāca beadebemada quīrācuitadadua ādjia obadara biē b̄a bēra. Ādjia jaradiabadaa umaquīrā cacuada wēāgodida pan̄ada Ācōrē ēberārā beadi carea. ³ Barib̄aḷa dadjirādra dji wārā wēāgopeēadarā.* Dadjirāb̄aḷa Ācōrē Jauredeba idjia bia bedeabadaa. Idjaba Jesucritoba dadjirā carea oḍara bia jarabadaa. Dadjia naḷ djarade o pan̄a carea Ācōrēba jipa unuida crīchadacaa. ⁴ M̄la naḷ djarade bia oda carea māwā crīcha b̄aida b̄amīna māwā crīchacaa. Wārāda bariduaba idjia o b̄a carea Ācōrēba jipa unuida crīcha b̄ab̄aḷa, idji cāyābara m̄lab̄aḷa biara māwā crīcha b̄aida b̄aa. ⁵ Māl topeēadacareo ocho ewari b̄ade m̄la cacua wēāgosidaa. M̄la israelerānebema, Benjamīneba yōnaa. M̄la, māl djibarirā sida hebreorā ara. Pariseo bēra m̄la judiorā leyra quīrācuitaara iḷā obadjia. ⁶ Māl ley bio ēpē baēda bēra Crito iḷā beara biē oi carea ēpēbadjia. Judiorā leyra jūma iḷā o baēda bēra ni ab̄al̄ba poya jaradaca basia m̄la jipaē b̄ada.

⁷ Barib̄aḷa Critoda iḷā b̄a bēra ne jūma m̄la bia unu badara idira bia unucua. ⁸⁻⁹ Wārāda māl Boro Jesucrito cawaida ne jūma cāyābara biara b̄aa. M̄la crīcha badara idji carea jūma igarasia. Jūma maḷgara nejarra quīrāca unusia Crito cawai carea idjaba idji ume b̄ai carea. M̄la crīchacaa Ācōrēba Moisea diaēda leydeba m̄la idji quīrāpita jipa b̄ada. Āteb̄aḷa cawa b̄aa Crito iḷā b̄a carea Ācōrēba m̄la jipa unu b̄ada. ¹⁰ M̄la Critoda biara cawa quīrā b̄aa. Idjira Ācōrē b̄adeba lrēbasia. M̄la ara maḷ b̄adeba idji ume n̄ba quīrā b̄aa. Māl bēra idji bia mīgaēda quīrāca m̄la mīga quīrā b̄aa, idjaba idji beuda quīrāca beu quīrā b̄aa. ¹¹ Māwā quīrā b̄aa Ācōrēba m̄la lrēbabī bēra.

¹² M̄la jaraē b̄aa m̄la abeēda māwā b̄ada. Idjaba jaraē b̄aa m̄la abeēda jipa b̄ada. Barib̄aḷa māwā b̄ai carea m̄la nocodaa wā Jesucritoba m̄la maḷ carea edada bēra. ¹³ Djabarā, m̄la jaraē b̄aa m̄la wārāda māwā b̄ada barib̄aḷa m̄la naḷda o b̄aa: m̄la naēna o badara quīrādoapeēda biara Crito quīrāca b̄ai carea nocodaa wā. ¹⁴ Idji quīrāca b̄ai carea n̄a, Ācōrēba m̄la māwā b̄amārēā Jesucritodeba tr̄l̄na bēra.

¹⁵ Jūma dadjirā Crito bio cawa beaba maḷ quīrāca crīchadida pan̄aa. Bārāba quīrā awara crīcha pan̄ab̄aḷa, sāwā crīchadida pan̄ada Ācōrēba ebuēda cawabiya. ¹⁶ Barib̄aḷa dadjirāba cawapeēadara jūma iḷā odida pan̄aa.

¹⁷ Djabarā, māl quīrāca beadadua. Bārā tāēna n̄basidade daiba unubisidaa sāwā beadida pan̄ada. Djabarā māwā beada ēpē pananadua. ¹⁸ M̄la naḷda barima zocārā bārāa jarasia idjaba iḷā b̄aba wayacusa jaraya: zocārā ēberārāba ādjia o pan̄aneba unubibadaa Crito crude beudaēbema bebeara quīrānacada. ¹⁹ Māl bēra beubadade Ācōrēba ādjirāra jūma biē b̄aya. Ādji cacuaba quīrā b̄adra ādji ācōrēa.† Miā pera o pan̄anebemada bia bedeabadaa. Ababe naḷ ējūānebemada crīchabadaa. ²⁰ Barib̄aḷa dadjirāra bajānebema. Dadjirā Ēdra Edabarira mamaḷba zeida iḷā pan̄aa. Idjira dadjirā Boro Jesucrito. ²¹ Idji zebaraēde dadjirā cacua beuida b̄ara quīrā awara oya. Maḷne idji cacua quīrāca bio biya b̄eya. Idji b̄adeba māwā oya. Māl b̄adeba idjia ne jūmada poyaya.

* **3:3** Dji wārā wēāgopeēadarā. Māl bedeaba jara b̄aa dadjirāra Ācōrē puruda. Naēna israelerāba jūma ādji umaquīrā cacuara wēāgobadiēdaa cawabidi carea ādjirāra Ācōrē puruda. † **3:19** Ādji cacuaba quīrā b̄adra ādji ācōrēa. Griego beedeade n̄awā b̄a b̄aa: “Ādji bidra ādji ācōrēa.”

4

¹ Maḷ carea mḷ djabarā, mḷa jarada quīrāca dadjirā Boro Jesucritora bio ḷjā pananadua. Mḷa bārāra bio quīrā bḷa idjaba unu quīrā bḷa. Bārā carea mḷra bio bḷsrida bḷa. Bārāra mḷ bḷsridaa.*

Pauloba djabarā obida

² Mḷa djabawērā Evodiaa, djabawērā Sintiquea bida bedea djuburiaya ibiadamārēā dadjirā Boro Jesucrito ume panḷ bērā. ³ Djaba, mḷ ume Ācōrē traju obari, mḷa bḷa iwidiya maḷ djabawērārā carebamārēā. Ādjida, Clementeda, waabemarā sida mḷ ume bio trajasidaa bedea bia Critodebemada cawabidi carea. Jūma ādjirā trḷra Ācōrēba idji zocai baidebema cartade bḷ erobḷa.

⁴ Dadjirā Boro Jesucrito ume panḷ bērā ewariza bḷsrida beadadua. Mḷa wayacusa jaraya: ḷbḷsrida beadadua! ⁵ Bārāra ēberā biada jūmarāa unubidadua. Dadjirā Boro Jesucrito zei ewarira caita bḷa.

⁶ Baridua carea jūmawāyā crīcharānadua, ātebḷra Ācōrēa iwidiidadua, idjia bedea djuburiadadua, idjaba ne jūma carea bia bḷada adadua. ⁷ Maḷba Ācōrēba bārā sora, bārā crīcha sida necai bḷya Jesucrito ume panḷ bērā. Maḷ necai baira ēberārāba āduba poya cawadaēa.

⁸ Maḷ awara djabarā, jūma wārānebemada, ne jūma dadjia bia unubadadebemada, jūma jipa bḷdebemada, jūma cadjirua neḷ bḷdebemada, jūmarāba quīrābadadebemada, jūma bia trḷ bḷga bḷdebemada, ne jūma biadebemada, ne jūma dadjia bia jarabadadebema sida crīcha pananadua. ⁹ Mḷa jaradiadara, bārāba mḷneba cawapedadara, mḷneba ūrīpedadara, unupedada sida jūma o pananadua. Maḷne Ācōrēa bārā ume baya idjaba bārāra necai bḷya.

Djabarāba ne diabuepedada carea Pauloba bia bḷada ada

¹⁰ Dadjirā Boro Jesucritodeba mḷra bio bḷsrida bḷa, bārāba mḷ crīcha pananeba wayacusa ne diabuesida bērā. Maḷgḷra bārāba naēna o quīrā pananamīna poya odaē basia. ¹¹ Māwā jaraē bḷa mḷra ne neḷ bḷ bērā. Mḷa cawasia sāwābḷra necai baida ara mādjia erobḷa. ¹² Ne neḷ bḷde idjaba aduba erobḷde sāwā baida cawa bḷa. Mḷa cawasia bariduade sāwā necai baida, jāwūā bḷde idjaba jarra bḷde, aduba erobḷde idjaba ne neḷ bḷde bida. ¹³ Critodeba jūma poya oya idjia mḷa bḷada dia bḷ bērā. ¹⁴ Baribḷra mḷa bārāa bia bḷada aya, mḷ bia mīga bḷde carebapedada bērā. Wārāda bārāba bia osidaa.

¹⁵ Djabarā Pilipodebema, bārāba cawa panḷa bedea bia Critodebemada naārā ḷjāsidaē mḷ sāwānada. Macedonia druadeba dewara druadaa jaradiade wāsida djabarā dewara purudebemarāba mḷa ne diabuedaē basia. Ababe bārābḷra mḷa ne diabuesidaa.† ¹⁶ Mḷa Tesalonica purude basida bārāba bḷarima zocārā ne diabuesidaa carebadi carea. ¹⁷ Mḷa iwidiē bḷa bārāba ne diabuedamārēā, ātebḷra quīrā bḷa bia o panḷ carea Ācōrēba bārāra biara carebaida. ¹⁸ Ne jūma bārāba djaba Epaprodito ume diabuepedadara mḷa edasia. Maḷ bērā aduba erobḷa. Maḷgḷba mḷra bia baya. Bārāba diabuepedadara quera tūāpa Ācōrēa diaa quīrāca bḷa. Maḷra Ācōrēba bia unu bḷa. ¹⁹ Wārāda jūma bārāba neḷ panada mḷ Ācōrēba ne jūma erobḷdebemada Jesucritodeba diaya. ²⁰ Maḷ bērā ewariza dadjirā Zeza Ācōrēa bia bedeadida panḷa. Bia bḷa māwā baida.

Pauloba jīrūare bḷada

²¹ Jūma Ācōrē ēberārā Jesucrito ume bea jaradadua mḷa quīrā bḷda ādjirāra bia duananida. Djabarā mḷ ume panḷ bida quīrā panḷa bārāra bia duananida. ²² Jūma Ācōrē ēberārā namabemarāba quīrā panḷa bārāra bia duananida. Djabarā Romanebema boro itea traja panḷa biara māwā jara panḷa.

²³ Mḷa quīrā bḷa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida.‡

* 4:1 Bārāra mḷ bḷsridaa. Griego bedeaē nāwā bḷ bḷa: “Bārāra mḷ borobarā.” † 4:15 Hecho 18:5. ‡ 4:23 Griego bedeaē ḷcaḷa cartade naḷ sida bḷ bḷa: “Bia bḷa māwā baida.”

COLOSA CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARĀ COLOSA PURUDEBEMA ITEA

Poa 60are Paulo preso baside naļ cartada Ɓasia. Carta Pilemoļ itea diabueside naļ carta sida Romaneba diabuesica Ɓaa. Djabarā Colosade beaba, Laodiceade bea biða leðamārēā diabuesia (4:16).

Paulora Colosadaa wāca basia (2:1). Eaproba naārā beða bia Jesucritodebemada jarade wāsia (1:5-7). Djabarā Colosade, Laodiceade, Hierapolide Ɓearāa jaradia Ɓabadjia (4:12-13). Maļgarā purura abari druade panasidaa.

Eapro baside ƁCARĻBA crīcha āi beada ēpē panesidaa. ƁCARĻBA Ācōrēa bia beðeadi cāyābara bajānebema nezocarāa bia beðeabadjidaa. Dewararāba jarabadjidaa abalba ādji leyda ēpēibARĻ cadjiruada oēda. Maļ carea Eaproba Pauloa jarade wāsia. Pauloba naļ cartara Ɓasia djabarāba sewara ūjārānamārēā idjaba Jesucritora dji dramaara Ɓada cawaðamārēā (1:15-23; 2:6-23). Maļ awara Pauloba naļ cartade Ɓasia djabarā carebai carea jaradia basida (1:24ðeba aba 2:5ðaa). Maļare Ɓasia djabarāra sāvā nūbaðida panada (3:1neba aba 4:6ðaa). Djabarā itea jūrūare Ɓaðada 4:7-18ðe Ɓaa.

Naļ cartade Pauloba naārā Ɓada

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrīāna bērā māra Jesucritoba diabuedaa. Dadjirā djaba Timoteora mā ume Ɓaa. ² Māa naļ cartara ƁALARĻA Ācōrē ēberārā Jesucrito ūjā Ɓea Colosa purudebema itea. Daiba quīrīā panāa dadjirā Zeza Ācōrēba idji biaðeba bārāra careba baida, necai Ɓai sida dia baida.*

Djabarā carea Pauloba Ācōrēa iwidiða

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa iwidiðadaza daiba bārā carea bia Ɓaða abadaa. ⁴ Daiba ūrī panāa bārāba Jesucritora ūjā panada idjaba jūma Ācōrē ēberārāra bio quīrīā panada. ⁵⁻⁶ Bārāra māwā panāa, cawa panā bērā Ācōrēba bārā itea nebiada bajāne waga eroðada. Maļgarā bārāba naēna ūrīsidaa wārā beða Jesucritodebemada bārāma jūside. Maļ beðeara jūma druaza wari wāa idjaba zau Ɓaa bārāma zau Ɓa quīrāca. Bārāba maļ beða naārā ūrīsidaa Ācōrēba idji biaðeba bārāra wārāda ēðra edaida bio cawasidaa. Maļ ewarideba ūtaa maļ beðeara bārāma bio zau Ɓaa. ⁷ Maļ beðeara djaba Eaproba bārāa cawabisia. Idjira daiba wārāda quīrīā panāa. Dai ume abarida o Ɓaa. Idjira Crito nezocaa. Bārā carebai carea ne jūmane jipa obaria.† ⁸ Idjia daia jarasia bārāra Ācōrē Jaureðeba wārāda dji quīrīā panāda.

⁹ Māwā ūrīpeðadadeba ūtaa daiba bārā carea ewariza Ācōrēa iwidi panāa idjia obi quīrīā Ɓara bārāa jūma cawabimārēā idjaba crīcha cawaada, necawaa sida idji Jaureðeba jūma diamārēā. ¹⁰ Māwā bārāra poya jipa nūbaðia dadjirā Boroa quīrīā Ɓa quīrāca idjaba ne jūmane idjia bārāra bia unuya. Wārāda bārāba ne jūma bia o pananeba nejō bia zau Ɓa quīrāca duanania idjaba Ācōrēra biara cawa wānia. ¹¹ Daiba Ācōrēa iwidi panāa idji Ɓaa waiƁaa Ɓaðeba bārāra zarea Ɓalmārēā. Maļba bārā bia miğa panara, bārā biē o panā sida bia droaðia. ¹² Māwā ƁASrida dadjirā Zeza Ācōrēa bia Ɓaða adia. Bārāra jūma idji ēberārā ume bia Ɓasia idjia eroðaðebemada bajāne edaðamārēā. ¹³ Ācōrēba dadjirāra diauru jawaedabemada ēðra edapeða Ɓasia idji Warra quīrīā Ɓaba pe eroðamārēā. ¹⁴ Idji Warraðeba Ācōrēba dadjirāra cadjiruadebemada ēðra edasia.‡ Dadjirāba cadjirua opedaðara jūma quīrādoasia.

Critora ne jūma cāyābara dji dramaara Ɓaa

¹⁵ Dadjia ununaca Ācōrēra Jesucritodeba unubadaa. Idjidra Ācōrē Warra iwina bērā ne jūma Ācōrēba oða Boroa.

¹⁶ Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. Bajāne beada, naļ ējūāne beada, dadjia unubadaa, dadjia ununaca sida jūma osia.

Jūma ununaca bororāda, dji dromarāda, dji Ɓaa Ɓea sida osia. Ācōrēba ne jūmada Critodeba osia idjaba Crito itea osia.

¹⁷ Ne jūma oi naēna Critoda Ɓasia. Ne jūmada idjideba Ɓea.

* 1:2 Dadjirā Zeza Ācōrēba. Griego beðeade ƁCARĻ cartade Ɓa Ɓaa: "Dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biða."

† 1:7 Bārā carebai carea. Griego beðeade ƁCARĻ cartade Ɓa Ɓaa: "Dai carebai carea." ‡ 1:14 Ēðra edasia. Griego beðeade ƁCARĻ cartade Ɓa Ɓaa: "Ēðra edasia idji oaðeba."

¹⁸ Critora idji ēberārā boroo. Idjideba ādjirāra beaa. Idjida ewariza zocai bai carea naārā l̄rēbasia. Maḷ bēṛā ne jūma cāyābara dji dromaara ḷaa.

¹⁹ Ācōrēba quīrāsia Critora ara idji quīrāca baida.

²⁰ Idjaba quīrāsia Critodeba ne jūma bajānebemada, naḷ ējūānebema sida idji ume bia beadamārēā.

Maḷ bēṛā Crito crude oa erozoadeba idji ume necai ḷasia.

²¹ Cadjirua o pananeba bārāda naēna Ācōrēnebemada jīga beasia idjaba biē crīcha pananeba Ācōrē ume dji quīrūda beasia. ²² Baribaḷa Crito beudadeba Ācōrēba bārāra idji ume bia ḷasia idji quīrāpita cadjirua neē, biē jaradī neē beadamārēā. ²³ Maḷ bēṛā Crito bio iḷā pananeba zarea beadida panaa. Bedea bia Critodebema bārāba ūrīpedadara igaradiē panaa, ātebaḷa Ācōrēba diai jaradada jḷā pananida panaa. Maḷ bedea biara jūma naḷ ējūāne jaradia panaa. Ara maḷ bedeada mḷa bida jaradia ḷaa.

Pauloba djabarā carebai carea jaradia bada

²⁴ Idira mḷa bārā carebai carea bia mīga ḷamīna ḷasrida ḷaa. Idjaba Crito carea wadibida wetara bia mīgaida ḷa bēṛā bia mīga nībaya jūma idji ēberārā carebai carea. ²⁵ Ācōrēba mḷra idji ēberārā nezocada ḷasia. Maḷ bēṛā idji bedeara jūma daucha bārāa jaradia ḷaa. ²⁶ Maḷ bedeara drōā naēnabema ewaride Ācōrēba cawabiē basia, baribaḷa idira idji ēberārāa cawabisia. ²⁷ Maḷ bedea bia quiru cawabiē badara idjiderā dji judiorāēa bida cawabisia. Maḷ cawabiē badara naḷḡaa: Critora bārā sode ḷaa. Idjideba cawa panaa idji bia quirudebemada edadida.

²⁸ Jūma crīcha cawaadeba daiba Critodebemada jūmarāa jaradia panaa jipa nībadamārēā. Māwā daiba jūmarāda Critodeba ne jūmane jipa panada Ācōrēa unubidia. ²⁹ Maḷ carea mḷra ḷnāūē traja ḷaa Critoba idji ḷḷaa waibḷaa dia ḷadeba.

2

¹ Mḷa quīrā ḷaa bārāba naḷda cawadida: mḷra bio traja ḷaa bārā Colosadebemarāda, djabarā Laodicea purudebemada, jūma djabarā mḷ ununaca sida carebai carea. ² Mḷa quīrā ḷaa jūmarāda sodeba zarea beadida, quīrāneba ābaa bia duananida, idjaba wārā crīcha cawaa eropananeba bia duananida. Māwābaḷa Ācōrēba naēna cawabiē badara cawadia. Maḷra Critoa. ³ Idjiabaḷa Ācōrē necawaada, crīcha cawaa sida poya diaya. Maḷ necawaara, crīcha cawaa sida bio bia panaa. ⁴ Jūma maḷḡara mḷa jara ḷaa ni abalḷa sewa jaradia pananeba bārāra cūrūgarānamārēā. ⁵ Mḷra bārā ume ḷāēmīna crīchadeba bārā ume ḷaa. Mḷa cawa ḷaa bārāra ābaa bia duanada idjaba Critora bio iḷā panada. Maḷ carea ḷasrida ḷaa.

Zocai bai djiwidi Critodeba eropanla

⁶ Bārāba dadjirā Boro Jesucritora iḷāpedada bēṛā idjideba nībadadua. ⁷ Idjideba zarea pananadua bio carra jida panā quīrāca, de ḷaubawa ḷa quīrāca. Idjira bio iḷā pananadua djabarāba jaradiapedada quīrāca. Maḷ awara ewariza Ācōrēa bia ḷadaa adadua.

⁸ Quīrācuita beadadua ni abalḷa bārāra cūrūgarānamārēā dadji carebaca wārāē crīchadeba. Jūma maḷḡara drōā naēnabema crīchaa, naḷ ējūānebema crīchaa. Bedea Critodebemaēa. ⁹ Critora naḷ djarade ḷasimīna wārāda Ācōrē basia. ¹⁰ Bārāra Crito ēberārā bēṛā idjideba ne jūmada eropanla Ācōrē ume bia beadi carea. Idjidra jūma dadjia ununaca dji droma bea Boroa. ¹¹ Bārāra idji ēberārā bēṛā cacua wēāgopedada quīrāca panaa. Baribaḷa maḷḡara jḷwaba oḷaēa. Ātebaḷa jara ḷaa bārāra naḷ djaraba cadjirua o quīrā ḷadebemada ēdrasidada. Maḷḡa cacua wēāgōdara Critobaḷa osia. ¹² Ācōrēba idji ḷbaadeba Critora l̄rēbabisia. Bārāba Ācōrēra māwā ḷḷaa ḷada iḷāpedada bēṛā borocuesidade unubisidaa Crito ume jousidada idjaba Ācōrēba bārāra idji ume l̄rēbabisida.

¹³⁻¹⁴ Naēna cadjirua o pananeba bārāra beu beasia. Maḷne naḷ djaraba cadjirua o quīrā ḷaḡa ēpēbadjidaa.* Baribaḷa Ācōrēba bārāra Crito ume zocai ḷasia. Wārāda cadjirua o panā carea dadjirāba Ācōrē ne diai bara panasidaa. Ācōrē leyde ḷḷ ḷaa dadjirāra beudida panada. Baribaḷa Crito crude beuside Ācōrēba maḷ diai bara pananara jūma jōbisia. Jūma dadjia cadjirua opeadara idjia quīrādoasia. ¹⁵ Crito crude beuside Ācōrēba jūma dadjia ununaca dji droma beara poyasia. Māwā poyadara idjia jūmarāa cawabisia.

¹⁶ Maḷ bēṛā bārāba cobada carea, dobada carea bida ēberārāba biē jaradibaḷa, ādji bedeara iḷārānadua. Bārāba ewari droma wagaḷaca carea, jedeco djiwidi wagaḷaca carea, ḷnāūbada

* 2:13-14 Naḷ djaraba cadjirua o quīrā ḷara ēpēbadjidaa. Griego bedeade ḷḷ ḷaa: “Cacua wēāgōē pananeba.”

ewari wagadaca carea bida ādjirāba biē jaradibara, ijarānadua. ¹⁷ Jūma maḷgaba Ācōrēba oidebemada jarijaria unubi basia. Baribara Ācōrēba oi jaradara Critodeba jūma osia.

¹⁸ Maḷ carea abaaba bārāba nebiada bajāne edadaēana adibara, ijarānadua.† Māwā bedeadadara djārā cāyābara edaara bea quīrāca nībabadamīna dji dromarāda crīchabadaa. Ādjirāba bajānebema nezocarāa bia bedeadadaa. Cāimocara quīrāca unupedadada biara jara-diabadaa. Baribara ara ādji crīchadeba māwā jaradiabadaa idjaba māwā crīcha pananeba djārā cāyābara biara beada crīchabadaa. ¹⁹ Ādjirāra dadjirā Boro Crito ume panāēa. Baribara Crito ēberārāba idjideba ne jūmada eropanāa idji ume ābaa bia panani carea. Idjideba dadjirāra waribadaa Ācōrēba waribi ba quīrāca.

²⁰ Bārāra Crito ume ābaa beusida bēra naḷ ējūānebema crīchara ēpēniē panāa. Maḷda cārē cārēā wadibida maḷ crīchara ēpē panā naḷ ējūānebemarāba ēpēbada quīrāca? ²¹ Nāwā jarabadaa: “Jāḷgara tārānadua, jara bāra corānadua, jidarānadua.” ²² Jūma maḷra naḷ ējūānebema crīchaa. Maḷ crīcha beara ēpēniē panāa jūma dadjia copedadara, dopedada sida jōbari bēra. ²³ Wārāda maḷ crīcha ēpē beara ne cawa beaca beaa. Ādjia jarabadaa ara dadjiduba ne obi pananeba Ācōrēra poya bia ēpēnida, djārā cāyābara edaara nībadida panāda, idjaba ara daduba puadeba bia mīga beadida panāda. Baribara jūma maḷgaba dadji cacuaba cadjirua o quīrā bāra jōbicaa.

3

Bajānebemada jaradida panāa

¹ Bārāra Crito ume lrēbapedada bēra bajānebemada jarā pananadua. Mama Critora Ācōrē jarā araare chūmaa. ² Bajānebemada crīcha pananadua. Naḷ ējūānebemada crīcharānadua. ³ Bārāra Crito ume beupedada bēra idji ume zocai panāa. Maḷ zocai baidebemada ēberārāba cawadacaa. Baribara Critora Ācōrē ume zocai ba bēra, bārā sida Ācōrē ume zocai panāa. ⁴ Bārāba Critodeba zocai baira eropanāa.* Ara idjida waya unubibaraēde bārāra idji ume panania. Maḷne idji quīrāca quīrāwārēā panania.

Critodeba dadjirā djiwidida panena

⁵ Maḷ bēra jūma naḷ ējūānebema crīcha bārā sode bāra igaradadua. Auḷua nībarānadua, mīā perada orānadua, bārā cacuaba cadjirua o awua bāra orānadua, crīcha cadjiruaa ēpērānadua, idjaba ne awua bearānadua. Ne awua baaba Ācōrē cāyābara maḷda biara ēpēbari bēra jawaba oda ācōrē ēpē ba quīrāca ba. ⁶ Jūma maḷ cadjirua carea Ācōrēba idji iḷāē beara cawa oya.† ⁷ Bārā sida naēna māwā nībabadidaa. ⁸ Jālbe bārā sodeba quīrūbadara, quēguea bedeadadara, djārā biē obadara, djārā biē jarabadara, beada cadjirua jarabada sida jūma igaradadua.

⁹ Djārāa sewa orānadua. Bārāra naēna cadjiruaēde pananada ēdrāsidaa. Bārāba cadjirua obadapedadara idu basidaa. ¹⁰ Wuā djiwidī jābada quīrāca bārāra djiwidida panesidaa. Ācōrēba māwā osia. Maḷ awara bārāra biara o wāa idji quīrāca beadamārēā idjaba idjida biara cawadamārēā. ¹¹ Ācōrēba māwā oda bēra idji quīrāpita griegora judio ume abaria. Cacia wēāgo beara cacua wēāgoē bea ume abaria. Drua āibemada, ne adua ba ēberāda, nezocada, nezocaē sida abaria. Critoda dji biara ba. Idjira jūmarā sode ba.

¹² Ācōrēba bārāra quīrāneba edasia idji itea bia beadamārēā. Maḷ bēra djārāra quīrā djuburia beadadua. Ēberā biada beadadua. Bārāra djārā cāyābara biara beada crīcharānadua. Jūmarā ume crīcha biadeba beadadua. Ne jūmane droadadua. ¹³ Jūmarā ume droa cawa beadadua. Abaaba biē osira maḷ biē oḷara quīrādoadadua. Bārāba biē opedadara dadjirā Boro ba quīrādoada quīrāca bārā bida quīrādoadadua. ¹⁴ Maḷ awara biara jūmarā ume dji quīrā duananadua. Māwā bārāra jūmarā ume ābaa bia duanania. ¹⁵ Bārāra cacua aba ba quīrāca panā bēra Ācōrēba bārāra trāsia ābaa necai duanamārēā. Critoba necai baira bārā sode dia ba.† Maḷba cawabiya cārēda odida panāda. Maḷneba beadadua. Idjaba Ācōrēa bia baada adadua.

¹⁶ Bedea Critodebemara bārā sode ero beadadua. Jūma Ācōrē necawaadeba dji jara-diadadua idjaba dji carebadadua biara iḷāni carea. Ācōrē Bedeade ba trāābida, djabarāba trāābadada, Ācōrē Jaureba trāābi ba sida Ācōrēa trāānadua. Sodeba bia jara pananeba trāānadua. ¹⁷ Bārā bedeadade, ne obade bida jūma odadua dadjirā Boro Jesuba quīrā ba quīrāca. Idjideba dadjirā Zeza Ācōrēa bia baada adadua.

† 2:18 Bārāba nebiada bajāne edaēana adibara. Griego bedeade maḷba idjaba jara ba: “Abaaba bārāda dji biāēana adibara.” * 3:4 Bārāba. Griego bedeade ācala cartade ba ba: “Dadjirāba.” † 3:6 Idji iḷāē beara. Griego bedeade

ācala cartade maḷra neēa. † 3:15 Critoba. Griego bedeade ācala cartade ba ba: “Ācōrēba.”

Djabarā ādji ēberārā ume sāvā beadida panā

¹⁸ Wērā quima bara bea, bārā quimaba jara bāra ijā odadua. Dadjirā Boro Jesu ume panā bērā māvā odida panā. ¹⁹ Umaquirā quima bara bea, bārā quimada quirīānadua. Ādjirā ume quirū bearānadua.

²⁰ Warrarā, bārā djibarirā bedeara ne jūmane ijānadua. Ācōrēba maḷgara bia unu bāa. ²¹ Zesarā, bārā warrarā quirūbirānadua so ārīrānamārēā.

²² Nezocarā, bārā boro naḷ ējūānebemaba obibāgara jūma ijā odadua. Ababe idjia acḷ bade idji ume bia beadi carea orānadua. Ātebāga Ācōrēra waya panā bērā biadeba jūma odadua. ²³⁻²⁴ Jūma bārāba o panāra zoqueadeba odadua dadjirā Boro itea o panā quirāca. Ababe ēberārābia bia ununamārēā orānadua. Bārāra dadjirā Boro Crito nezocarā. Bārāba cawa panā idji itea bia o panābari idjia bārā ne diaida. ²⁵ Baribāga dji biē o bāra Ācōrēba cawa oya. Ācōrēba jūmarāda ariđe cawa obaria.

4

¹ Nezoca bororā, bārā nezocarā ume jipa odadua. Bārā bida Boroda bajāne eropanāda cawa panā.

² Ewariza Ācōrēa iwidi pananadua. Iwidibādade dau ḷbāa beadadua idjaba bia bāada adadua. ³ Dai carea iwididadua Ācōrēba eda wābadara ewabāga quirāca idu Critodebema naēna cawabiē badada jaradiabimārēā. Maḷ jaradia bā carea māra preso bāa. ⁴ Iwididadua mā ebuda jaradiāi carea māa oida bā quirāca.

⁵ Crito ijāē bea tāēna crīcha cawaadeba nībadadua. Ewariza jarādadua idjidebemada ādjirā cawabidi carea. ⁶ Bedea biadeba beadeadua jūmarāba bia ūrīnamārēā. Māvā Critodebema iwidibādade bārāba cawa beadia sāvā panunida panāda.

Pauloba naḷ cartade jrūare bāda

⁷⁻⁸ Māa quirā bā djaba Tiquicoda bārāmaa diabuebāga mānebemada cawadamārēā idjaba sobiadamārēā. Idjia mā ume ābaa Ācōrē trajura ne jūmane bia o bāa. Idjia daidebemada bārā jūma cawabiya. ⁹ Jāmbema djaba Onesimoda djaba Tiquico ume diabuebāga. Idjia ne jūmane jipa o bāa idjaba daiba idjira quirā panā. Tiquicoba, Onesimo bida bārā nēbāra dia jūma nama sāvā nūmada.

¹⁰ Djaba Aristarcoda mā ume ābaa preso bāa. Idjia quirā bāa bārābia duananida. Bernabe djabawarra Marcoba quirā bāa bārābia duananida. Idjidebemada mā naēna cartade bāsia. Idjira bārāmaa wāibāga, bia edadadua. ¹¹ Idjaba djaba Jesu, Justo abadaba quirā bāa bārābia duananida. Djabarā judiorānebema maḷ ūbeabe panāba nama mā careba jaradia panā ēberārāba Ācōrēra ādjirā Boroda bādamārēā. Maḷ djabarāneba māra sobia babaria. ¹² Jesucrito nezoca jāmbema Epaproba quirā bāa bārābia duananida. Idjia ewariza Ācōrēa iwidi babaria bārābia ne jūmane zarea beadamārēā, bio ijā pananamārēā, idjaba jūma Ācōrēba obi quirā bāda cawadapeđa ijā odamārēā. ¹³ Māa jaraya: djaba Epaproda wārāda traja bāa bārābia, jūma djabarā Laodicea purudebemara, Hierapoli purudebema sida carebai carea. ¹⁴ Djaba nēārā diabari Lucaba quirā bāa bārābia duananida. Idjira daiba quirā panā. Djaba Demā bida quirā bāa bārābia duananida.

¹⁵ Dadjirā djabarā Laodicea purudebemarāa jaradadua māa quirā bāda ādjirābia duananida. Dadjirā djabawērā Ninpaa, jūmarā djabarā idji dede ābaa dji jarebadarāa bida jaradadua māa quirā bāda ādjirābia duananida.

¹⁶ Bārābia naḷ carta acāpedadacarea djabarā Laodicea purudebemarāa bida acābidadua. Bārā bida carta māa ādjirāa diabuedara acādadua. ¹⁷ Djaba Arquipoa jaradadua: “Dadjji Boroba obi bāra jūma quirācuiḷa o bāda.”

¹⁸ Māra Pauloa. Ara mā dji jawaba bābāga māa quirā bāda bārābia duananida. Mā preso bā carea Ācōrēa iwidi pananadua. Māa quirā bāa Ācōrēba idji biadeba bārābia careba bāida.

1 TESALONICA

NABEMA CARTA PAULOBA BΛPA DJABARĀ TESALONICA PURUDEBEMA ITEA

Paulo naãrĀ Tesalonica purudaa wānanebemada bΛ bΛa Hecho 17:1-10de. Tesalonicadeba Bereadaa wāsia. MamaΛba Atena purudaa wāsia. Mama bade Timoteora jēda Tesalonicadaa diabuesia. MaĀne Paulora Corintodaa wāsia. Tesalonicadeba Timoteora Silvano ume Paulomaa wāsidaa. DjabarĀ Tesalonicadebemada nēbΛΓΛpedada bērĀ Pauloba nabema carta djabarĀ Tesalonicadebema itea bΛsia. Poa 51ne Corintodeba diabuesia.

MaĀ nabema cartade Pauloba djabarĀ carea Ācōrēa bia bΛada asia (1:1-10). MaĀare quĩrĀnebabisia ādjirĀ tāēna bia nĩbadadebemada (2:1-16). MaĀare bΛsia ādjirĀda crĩcha bΛ bērĀ acΛde wā quĩrĀ bΛda (2:17deba aba 3:5daa). MaĀare bΛsia Timoteoba ādjirĀ bia jaradadebemada (3:6-13). MaĀare bΛsia sĀwā djabarĀra nĩbadida panΛda (4:1-12). MaĀare bΛsia Crito zeidebemada (4:13deba aba 5:11daa). Pauloba djabarĀ itea jĩrĀare bΛdada 5:12-28de bΛa.

NaĀ cartade Pauloba naãrĀ bΛda

¹ MĀra Pauloa. NaĀ cartara bΛbΛΓΛΛ djabarĀ Tesalonica purudebemarĀ itea. BĀrĀra dadjirĀ Zeza Ācōrēnea, dadjirĀ Boro Jesucritodea. Djaba Silvanoda, Timoteo sida mĀ ume panΛa. Daiba quĩrĀ panΛa dadjirĀ Zeza Ācōrēba, dadjirĀ Boro Jesucrito bida ādji biadeba bĀrĀra careba pananida, necai bai sida bĀrĀa dia pananida.

DjabarĀba bia opedada

² Daiba ewariza Ācōrēa iwidibΛdade bĀrĀ carea bia bΛada abadaa. ³ Daiba dadjirĀ Zeza Ācōrē quĩrĀpita ewariza quĩrĀneba panΛa bĀrĀba Ācōrē ĩjĀ panΛneba biada o panΛda, quĩrĀneba dji careba panΛda, idjaba bia mĩga panΛmĩna dadjirĀ Boro Jesucrito ba nebĩa diamĀrēā jĀā panΛa quenatΛde panΛda.

⁴ DjabarĀ, Ācōrēba bĀrĀra bio quĩrĀ bΛa. Daiba cawa panΛa idjia bĀrĀra edasida. ⁵ Daiba bedea bia Critodebema bĀrĀa jaradiasidade ara jĀwā bedeadaē basĩa. ĀtebΛΓΛ maĀ bedeara wĀrĀ arada cawa panΛ bērĀ Ācōrē Jaure bΛΛadeba bedesidaa. BĀrĀba cawa panΛa dairā sĀwā bĀrĀ tāēna nĩbasidada bia pananamĀrēā. ⁶ Ara maĀ quĩrĀca bĀrĀba ěpēsidaa. DadjirĀ Boro nĩbada quĩrĀca ěpēsidaa. BĀrĀra bio bia mĩga panΛmĩna Ācōrē Jaureba bΛsrĩda dia bΛdeba bedea Critodebema ĩjāsidaa.* ⁷ MĀwā jūma Crito ĩjĀ bea Macedonia druadebemaba, Acaya druadebema bida bĀrĀneba unusidaa sĀwā nĩbadida panΛda. ⁸ ĀdjirĀ awa bĀrĀneba dadjirĀ Boro bedeara ũrĩnaē basĩa, ātebΛΓΛ druazabemaba cawasidaa bĀrĀba Ācōrēra ĩjĀ panada. MaĀ bērĀ ĳdaiba bĀrĀnebemada cĀrēda jaradĩ? ⁹ ĀdjirĀbΛΓΛ jara panΛa sĀwā bĀrĀba dairā bia edasidada, idjaba jΛwaba oda ācōrē beara igarasidada Ācōrē wĀrĀda zocai bΛ ĩjĀni carea. ¹⁰ ĀdjirĀba jara panΛa sĀwā bĀrĀba Ācōrē Warra Jesu bajĀneba zeida jĀā panada. Ara maĀ Jesuda Ācōrēba Ārēbabisia. Idjia dadjirĀra Ācōrēba cawa ode zeidebemada ědra edasia.

2

Pauloba Tesalonica purude oda

¹ DjabarĀ, bĀrĀba cawa panΛa dai bĀrĀma panasidade dadji quĩrĀbe pananaē basida. ² Cawa panΛa bĀrĀmaa wāni naēna PilipodebemarĀba dairā biē jarasidada idjaba biē osidada.* MaĀ awara bĀrĀma jūesidade zocĀrĀba quĩrĀnaē basĩa daiba jaradiadida. BaribΛΓΛ Ācōrēba carebasia idji bedea biada bĀrĀa ne wayaa neē jaradiadamĀrēā. ³ Daiba crĩcha biaēneba wa sewadeba bĀrĀa jaradiadaē basĩa. Idjaba bĀrĀra cūrūgadida crĩchadaē basĩa. ⁴ ĀtebΛΓΛ Ācōrēba bia ununa bērĀ dairā bΛsia idji bedea bia Critodebemada jaradiadamĀrēā. MaĀ bērĀ daiba jaradia panΛa. Daiba jarΛdaē panΛa ěberĀrĀba bia ununamĀrēā ātebΛΓΛ quĩrĀ panΛa dadji so acΛ bΛ Ācōrēba bia unumĀrēā. ⁵ BĀrĀba cawa panΛa daiba bedea bia quirudeba jaradiadaē panasidada. Idjaba parata edadi carea sewadeba jaradiadaē basĩa. MaĀra Ācōrēba cawa bΛa. ⁶⁻⁷ Daiba jarΛdaē panasidaa bĀrĀba, dewararĀ bida daida bia jaradamĀrēā. MaĀ awara dairā Critoba diabuedarĀ bērĀ iwididida panasidaa bĀrĀba ne diadamĀrēā. BaribΛΓΛ iwididaē basĩa. ĀtebΛΓΛ quĩrĀneba daiba bĀrĀra careba panasidaa dji papaba warra zaquerĀ wagabari quĩrĀca. ⁸ Daiba

* 1:6 Hecho 17:1-10. * 2:2 Hecho 16:11-40.

bārāra bio quīrīā panΛ bēā ababe bedea bia Ācōrēnebemada bārāa jaradiadaē basia, ātebΛra ne jūmaneba carebaēi carea panasidaa. ⁹ Djabarā, bārāba cawa panΛa daiba bedea bia Ācōrēnebemada bārāa jaradia panasidade āsa diamasi bida lnāūnaē dewara traju sida obadjidada parata edadi carea. Quīrīānaē basia bārāba daia ogo ne dia panΛneba bia mīgadida.

¹⁰ Bārāba cawa panΛa, Ācōrē bida cawa bΛa दौरā bārā dji Crito ījā bea tāēna biya, jipa, biē jaradi neē nībasidada. ¹¹ Maλ awara cawa panΛa zezaba idji warrarā ume obari quīrāca daiba bādjiza sobiabisidada idjaba jipa nībadamārēā jara panasidada. ¹² Daiba jarasidaa bārāra Ācōrēba quīrīā bΛ quīrāca nībadamārēā. Idjia bārāra trāsia pe erobai carea idjaba idji biya quirudebemada erobadamārēā.

¹³ Daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia bΛada abadaa. Bārāba Ācōrē bedeada daideba ūrīsidade ēberā crīcha quīrāca ījānaē basia. ĀtebΛra maλ bedeara wārāda Ācōrē bedeada cawapedada bēā ījāsidaa. Ara maλ bedeaba bārā dji Crito ījā bea crīchara biara o wāa. ¹⁴ Djabarā, bārāba ījā panΛ carea ara bādji druadebemarāba biē o panasidaa Ācōrē ēberārā judiorā druade māwāna quīrāca. Mama Jesucrito ījā bea judiorāra dji ījāē beaba biē o panasidaa. ¹⁵ Dadjirā Boro Jesura, Ācōrēneba bedebadarā sida beasidaa. Maλ awara दौरā āyā jΛretasidaa. Ādjirāra Ācōrēba bia unucaa. Ādjira jūmarā ume dji quīrūa. ¹⁶ Ācōrēba ēdra edamārēā daiba judiorāēa jaradia quīrīā panΛne ādjirāba iduaribidacaa. Māwā cadjiruara wailΛada o panΛa. Maλ carea Ācōrēba idji quīrūbideba ādjirāra cawa oya.

Paulo Tesalonicadebema djabarā acΛde wā quīrīā bada

¹⁷⁻¹⁸ Djabarā, dārāē bΛa दौरā bārā ume pananada āyā wāpedadada. Ara nawena daiba bārāra ununaē panΛmīna crīchaēba bārā ume panΛa. Daiba wārāda bārā acΛde wā quīrīā panasidaa baribΛra diauruba mīā sē basia wārānamārēā. Māra wārāda barima zocārā bārāmaa wāi carea basia. ¹⁹ Bārā carea bΛsrida panΛ bēā māwā panΛa. Maλ awara cawa panΛa dadjirā Boro Jesucrito zebΛrΛde daiba bārāra jipa panΛada idjia unubidida. Maλne idji quīrāpita bārāda dai bΛsridaa baya.† ²⁰ Wārāda bārā carea bΛsrida panΛa. Bārāra dai bΛsridaa.

3

¹⁻² Daiba waa poya droadaē bēā crīchāsidaa daduba Atena purude panΛmisa djaba Timoteoda bārāmaa wāida. Ara maλda idjira diabuesidaa Crito biara ījā panΛneba zarea beadamārēā. Ācōrē nezoca Timoteoba dai ume abari bedea bia Critodebemada jaradiabaria.* ³ Maλ awara idjira diabuesidaa bārā bia mīga panΛne jūmawāyā crīcharānamārēā. Bārāba cawa panΛa Crito ījā panΛ carea dadjirāra bia mīgadida panΛada. ⁴ Bārā ume panasidade daiba jarabadjidaa ēberārāba dadjirāra bia mīgabidida. Bārāba cawa panΛa maλgāra wārāda māwāsida. ⁵ Maλ carea māa waa poya droaē bēā Timoteora bārāmaa diabuesia wadi Critora ījā panΛ cawaya. Māa crīchasia āibērā diauruba bārāa Critora igarabisida. Māwānabara daiba bārāa Critodebema jaradiapedadara ara jāwā becasia.

⁶ BaribΛra Timoteora bārāma badada daima jūēsia. Bārāba Crito ījā panΛnebemada, bārā quīrīānebema sida idjia mīā biya jarade zesia. Idjia jarasia bārāba quīrīāneba wadibida दौरā quīrānebabadada idjaba unu quīrīā panΛda daiba bārā unu quīrīā panΛ quīrāca. ⁷ Maλba djabarā, daiba cawasidaa bārāba Jesura wadi ījā panΛda. Maλ bēā दौरā bia mīga panΛmīna sobiasidaa. ⁸ IdibΛra दौरā wārāda so aduā panesidaa, cawa panΛ bēā bārāba wadibida dadjirā Borora ījā panΛda. ⁹ Bārā carea दौरā Ācōrē quīrāpita bio bΛsrida panΛa. Jācua bΛsrida panΛ bēā Ācōrēa bia bΛada abadade wadibida maλra cΛrebae bΛa. ¹⁰ Āsa, diamasi bida daiba Ācōrēa iwīdidadaa bārā acΛde wāni carea. Māwā bārāba Critodebema wadi adua panΛara daiba poya jaradiadia jūma daucha ījānamārēā.

¹¹ Daiba dadjirā Zeza Ācōrēa, dadjirā Boro Jesua iwīdi panΛa bārāmaa wayacusa wābidamārēā. ¹² Daiba quīrīā panΛa dadjirā Boroba bārāra careba baida jūmarā ume biara dji quīrīā beadamārēā daiba bārā bio quīrīā panΛ quīrāca. ¹³ Idjaba iwīdi panΛa Critoba bārāra careba baida sodeba bio ījānamārēā. Māwā dadjirā Boro Jesura jūma idjiderā ume zebΛrΛde bārāra dadjirā Zeza Ācōrē quīrāpita biya beadia biē jaradi neē.

4

Sāwā nībaēda panΛ Ācōrēba bia unumārēā

† 2:19 Bārāda dai bΛsridaa baya. Griego bedeaē nāwā bΛ bΛa: “Bārāda dai borobaria.” Pauloba jara basia borobari jΛ bΛ quīrāca idjira djabarā carea bΛsrida baida. * 3:1-2 Ācōrē nezoca. Griego bedeaē ācΛra cartade bΛ bΛa “Ācōrē ume trajabari.”

¹ Mañ awara djabarā, daiba bārāa jaradiasidaa sāvā Ācōrē quīrāpita nībađida panla idji bia unumārēā. Dadjirā Boro Jesudeba daiba bārāa beđa djaburiadīa ara mañ quīrāca nībadamārēā. Wārāda bārāba māwā o panla, baribarla biara ođadua.

² Dadjirā Boro Jesudeba daiba jaradiapedadada bārāba cawa panla. ³ Ācōrēba quīrā ħla bārāra idji itea bia beđida. Mañ bēra auduada orānadua. ⁴ Bārā cacuara jīpa cawa erobeđadua Ācōrē quīrāpita, ēberārā quīrāpita bida bia beđamārēā. ⁵ Nañ djaraba cadjirua o awua ħara orānadua Ācōrē adua beaba obada quīrāca.* ⁶ Mañgāđeba djabarāda biē orānadua idjaba cūrūgarānadua. Jūma mañgara dadjirā Boroba cawa oya daiba bārāa jarapedada quīrāca. ⁷ Ācōrēba dadjirāra edaē basīa cadjiruade beđamārēā, ātebāra edasia idji itea bia beđamārēā. ⁸ Mañ igara ħaba ēberāba jaradada igaraē ħla, ātebāra Ācōrēba jara ħada igara ħla. Ara mañ Ācōrēba idji Jaureda bārāa diasia cadjirua neē beđamārēā.

⁹ Mañ awara bārāra sāvā djabarā ume dji quīrānida panla mā nañ cartade ḡcārēā ħal? Ācōrēbāra bārāa mañra jaradiasia. ¹⁰ Bārāba jūma djabarā Macedonia druadebema māwā quīrā panla. Baribarla djabarā, daiba bārāa beđa djaburiadīa biara dji quīrā beđamārēā. ¹¹ Idjaba jaradadua jūmarā ume necai duanani carea. Djārā nēbarade beārānadua. Bārā jlwaba trajadadua daiba jarapedada quīrāca. ¹² Māwābāra bārāba ne erobeđida idjaba Jesu iḡāē beaba bārāra bia ununia.

Jesu ume ābaa dji jarēdiđebema

¹³ Djabarā, daiba quīrā panla bārāba Jesu iḡā bea jaidapedadadebemada cawadida. Māwā bārāra sopuadaēa Ācōrē iḡāē bea sopuabada quīrāca. Ādjirāra sopuabadaa dji beupedadara sāvābāra duananida cawadaē bēra. ¹⁴ Baribarla dadjirāba Jesura beu badada ḡrēbasida iḡā panla. Mañ bēra cawa panla Jesu iḡā bea jaidapedadara Ācōrēba jūma ḡrēbabida idji ume beđamārēā.†

¹⁵ Mañ carea dadjirā Boroba jaradara daiba bārāa jarabadaa: dadjirā Boro zebārađe dadjirā, dji wadī zocai beara dji jaidapedada na idjīmaa wānaēa. ¹⁶ Bajānaa dadjirā Borora beđebārađa jḡua ūrīnia, bajānebema nezoca dji droma sīda beđebārađa ūrīnia, idjaba Ācōrē cachiru jḡua sīda ūrīnia. Mañne dadjirā Borora bajāneba zeya. Idji iḡā bea jaidapedadada naārā ḡrēbađida. ¹⁷ Ara mañda dadjirā, dji zocai beara, ādjirā ume ābaa ḡtaa wānia dadjirā Boro ume jḡrārāne dji ununi carea. Mañbe dadjirā Boro ume ewariza duania. ¹⁸ Mañ beđeaba bārāra dji sobiabīdadua.

5

Dadjirā Boroba cawa oi ewari

¹ Djabarā, mā nañ cartade ħlēa sāḡbe dadjirā Borora zeida. ² Bārāba bio cawa panla dadjirā Boroba cawa oi ewarira cawaēne zeida diamasi ne drābari zebari quīrāca. ³ Ēberārāba nāwā jara panania: “Jūma necai nūmaa, dauperadira neēa.” Māwā panane cawaēne ādjirā jūma ārī ewarira zeya wērā biogoa ħa cawaēne puabari quīrāca. Mañne ādjirāra ni abāda ēdrādaēa.

⁴ Baribarla djabarā, bārāra pāimane beaēa. Mañ bēra dadjirā Boroba cawa ode zebāra ewarīde bārāra dauperadaēa ne drābari zebārađe dauperabada quīrāca. ⁵ Jūma bārāra ḡnaanebema, āsabema. Dadjirāra diamasibemaēa, pāimanebemaēa. ⁶ Mañ bēra dadjirāra cāi beadaēa dewararā cāi bea quīrāca, ātebāra dau ḡbaa beadīa, quīrācuīta jīpa beadīa. ⁷ Cāi beara diamasi cāi beaa, beu nīmira diamasi beu nīa. ⁸ Baribarla dadjirāra āsabema bēra quīrācuīta jīpa beadīa panla. Critora iḡā pananida panla, dji quīrā beadīa panla, idjaba Ācōrēba cawa oiđebema ēdrādira jḡā pananida panla. Māwā ara dadjida cadjiruadebemada jūḡra beadīa sordaaba idji jāare ne zareaba jūḡrābari quīrāca, idji boro sīda ne zareaba jūḡrābari quīrāca. ⁹ Ācōrēba dadjirāra trāē basīa cawa oi carea, ātebāra trāsia dadjirā Boro Jesucritodeba ēdrādamārēā. ¹⁰ Idjira dadjirā carea beusia. Mañ bēra dadjirāda zocai beadībāra wa beudībāra, idji zebārađe idji ume ābaa zocai panania. ¹¹ Mañ carea dji sobiabīdadua. Idjaba dji carebadadua biara iḡāni carea bārāba o panl quīrāca.

Pauloba djabarāa jīrūare jaradiada

¹² Mañ awara djabarā, daiba beđa djaburiadīa djabarā bārā tāēna Ācōrē traju o panla bio wayadamārēā. Ādjirāra dadjirā Boro Jesucritodeba bārā bororāa. Bārāra sāvā nībađida panla jaradiabadaa. ¹³ Ādjīđebemada bia crīchadadua. Ādjia o panl carea bio quīrānadua. Jūmarā ume bia duananadua.

* 4:5 Bārā cacua. Griego beđeade ḡl ħaa “bārā zoco.” ḡcārāmaarā mañ beđeaba jara ħla “bārā quīma.” † 4:14 Jesu iḡā bea jaidapedadara Ācōrēba jūma ḡrēbabida idji ume beđamārēā. Griego beđeade nāwā ḡl ħaa: “Ācōrēba Jesu iḡā bea jaidapedadara idji ume eneya.”

¹⁴ Djabarã, daiba jaradía bārã tãēna djaburia ðeara quẽãnamãrẽã. Sode ðasridaẽ ðeara sobiabidadaua. Sode ðbaaẽ ðeara carebadadaua. Jũmarã ume droadadaua. ¹⁵ ;ũrĩnadaua! Abaaba bārãda biẽ osira idjida abarica biẽ orãnadua. Ātebarã ewariza bãdjiza biadrã oadadaua. Jũmarã ume bia odadaua.

¹⁶ Ne jũmane ðasrida beadadaua. ¹⁷ Anãũnaẽ Ācõrẽa iwidi pananadaua. ¹⁸ Ne jũma carea Ācõrẽa bia ðaada adadaua. Maãdrã Ācõrẽba quĩrĩã ðla, bārãra Jesucrito ijã ðea bẽrã.

¹⁹ Ācõrẽ Jaureba o ðara idu obi ama ðearãnadua.* ²⁰ Ācõrẽneba bedeabariba jara ðara igararãnadua. ²¹ Jũma maãra quĩrãcuita ũrĩnadaua, maãbe ababe dji wãrãdrã ijãnadua. ²² Ni maãrĩ bida cadjiruara orãnadua.

²³ Mãa quĩrĩã ðla dadji necai bai diabari Ācõrẽba bārãra biara o wãida ne jũmane idji itea bia ðeadamãrẽã. Mãa quĩrĩã ðla Ācõrẽba bārã jaureda, bārã crĩchada, bārã cacua sida jũma wagaída. Mãwã dadjirã Boro Jesucrito zebãrãde bārãra ni maãrĩ bida biẽ jaradi neẽ ðeadía. ²⁴ Bãrã Trãnara bedeã aba ða bẽrã jũma maãgara oya.

Pauloba jĩrũare ðada

²⁵ Djabarã, dai carea Ācõrẽa iwidadadaua.

²⁶ Wãrã quĩrĩãneba jũma djabarãa nãwã jaradadaua: daiba quĩrĩã panãa bārãra bia duanida.†

²⁷ Mãa dadjirã Boroðeba jaraya: naã cartara jũma djabarã quĩrãpita ledadaua.

²⁸ Mãa quĩrĩã ðla dadjirã Boro Jesucritoba idji biadeba bārãra careba ðaída.

* **5:19** Griego bedeade maã versículoda nãwã ða ðla: "Ācõrẽ Jaure uruada quiarãnadua."
Griego bedeade ða ðla: "Isõ bia quĩrudeba."

† **5:26** Wãrã quĩrĩãneba.

2 TESALONICA

UMÉBEMA CARTA PAULOBA BΛDA DJABARÁ TESALONICA PURUÐEBEMA ITEA

Nabema carta bΛdacarea Pauloba ũrĩsica bΛa djabarára bia mĩga panΛda, sewa jaradia-badaráda ādji tāēna zesidada, idjaba λCAGΛ djabarára coaida beada. Maλ carea umébema cartara bΛsia. Djabará carea Ācōrēa bia bΛada apeda iwidiisia ādjia biara ijānamārēā (1:1-12; 2:13-17). Maλ awara Ācōrēba cawa oi ewaridebemada ebudaara bΛsia λCAGΛba sewadeba jaradia pananada ijārānamārēā (2:1-12). Maλare bΛsia ādjirāba Ācōrēa iwidi pananida panΛda idjaba dji coaida beara trajadida panΛda (3:1-15). Idjia djabará itea jĩrũare bΛdada 3:16-18de bΛa.

Pauloba naλ cartade naārā bΛda

¹ Māra Pauloa. Naλ cartara bΛbAGΛa djabará Tesalonica puruðebema itea. Bārāra dadjirā Zeza Ācōrēnea, dadjirā Boro Jesucritodea. Djaba Silvanoda, Timoteo sida mλ ume panΛa. ² Daiba quĩrā panΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida, necai bai sida bārāra dia pananida.

Ācōrēba idji bedea ijānaca cawa oidebema

³ Djabarā, daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia bΛada abadaa. Daiba māwā obadara bia bΛa. Bārāba ewariza Critora biara ijā panΛa idjaba biara dji quĩrā panΛa. ⁴ Maλ carea daiba Ācōrē ēberāra duanΛza bārānebemada bΛsrida nēbAGΛbadaa. Jarabadaa ēberārāba biē odi carea ēpē panΛmĩna bārāba Critora wađi ijā panΛda idjaba bia mĩga panΛmĩna jũma droa panada. ⁵ Maλba cawabi bΛa Ācōrēba jipa cawa obarida. Idjia bārāra bia unu bΛa pe erobai carea. Maλ carea ara nawena bia mĩga panΛa.

⁶ Ācōrēba jipa cawa obaria. Bārā bia mĩgabi panΛra idjia bia mĩgabiya. ⁷⁻⁸ BaribAGΛ bārā, dji bia mĩga beara λnāũbiya dai λnāũbi quĩrāca. Maλgara māwāya dadjirā Boro Jesura idji nezocarā mēsra bea ume urua eradΛ nũmΛne bajāneba zebAGΛde. Maλne jũma Ācōrē ijāē beada, bedea bia dadjirā Boro Jesudebema ijānacada cawa oya. ⁹ Ādjirāra taΛa uruade ewariza bia mĩgabiya. Dadjirā Boro quĩrāpitabemada, idji bΛa dromanebema sida taΛa beadia. ¹⁰ Maλ ewaride idjiderāba idjia bia bedeadia. Ādjirā ume bia oda carea jũma idji ijā beaba idjira bio bia ununia. Daiba idjidebema jaradiapedadara bārāba ijāpedada bēra bārā sida maλ ēberārānebema.

¹¹ Maλ carea daiba ewariza dadjirā Ācōrēa iwidi badaa bārāda bia unumārēā. Idjia bārāra maλ carea trāsia. Daiba iwidi panΛa Ācōrēba idji bΛadeba bārāra ne jũmane carebamārēā. Māwā idji ijā panΛneba bia o quĩrā panΛra bārāba jũma odia. ¹² Māwāra bārāneba jũmarāba dadjirā Boro Jesucritora bia jaradia idjaba idjideba bārāda bia jaradia. Dadjirā Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba careba panΛ bēra māwā bia jaradia.

2

Cadjiruadebema ēberā zeida bΛ

¹⁻² Maλ awara djabarā, daiba bārāra bedea djuburiadia dadjirā Boro Jesucrito zeidebemada idjaba dadjirā idji ume ābaa dji Jaredidebemada āi crĩcharānamārēā. AbΛaba dadjirā Boroba cawa oi ewariza jũesiada aibAGΛ, dauperarānada. Bariduaba Ācōrēneba bedea bΛ quĩrāca māwā jarai bAGΛ, wa māwā jaradiai bAGΛ, wa daiba cartade māwā bΛsidaada aibAGΛ, ijārānada. ³ Ni maārĩ bida abΛa idu cūrũgabirānada. Dadjirā Boroba cawa oi ewari zeĩ naēna zocārā ēberārāba Ācōrēra igaradia. Maλne cadjiruadebema ēberāda odjaya. Maλ ēberāra Ācōrēba taΛa uruade batabueya. ⁴ Idjia Ācōrēra idjaba ne jũma ēberārāba ācōrē abada sida quĩrāca baya. Idjida jũma maλga cāyābara dji dromaara bΛada aya. Maλ bēra Ācōrē de dromane chũmepeda jaraya idjidrΛ Ācōrēda.

⁵ Bārāma baside mλa λmaλgara jaraē basica? λQuĩrānebaadaēca? ⁶ Maλ bēra cawa panΛa cārēba maλ ēberāra idu odjabiē bΛda. BaribAGΛ idji ewari jũebAGΛde odjaya. ⁷ Nawena cadjiruara mērā o nĩnaa, baribAGΛ dji iduaribiē bΛba maλ cadjiruadebema ēberāra idu odjabiē bΛa. Māwā baya aba Ācōrēba dji iduaribiē bΛra āyā edebAGΛada. ⁸ MaλbebAGΛ cadjiruadebema ēberāra odjaya. BaribAGΛ dadjirā Boro Jesu quĩrāwārēā dorrodorroa zebAGΛde ara bedebAGΛba maλ ēberāra beaya.

⁹ Cadjiruadebema ēberāra diauruba zebiya. Diauru bΛbaba ne ununacada quĩrātanoa ocuaya ēberārāba Ācōrēba māwā o bΛda crĩchadamārēā. ¹⁰ Ne quĩrātanoa cadjiruua o bΛdeba

ēberārā tαβλ uruade bia mīgadida panαra cūrūgaya. Ādjirāba wārā bedeada quīrīānaca bērā Ācōrēba ēdrl edaēa. ¹¹ Āteβαrl idu sewada ijābiya. Māwā ara ādjiduba bio cūrūga beadia. ¹² Maλ ēberārā wārā bedeada ijāē beaba cadjiruada βλsriēda obada bērā Ācōrēba biē βaya.

Ācōrēba idji ijā bea ēdrl edada

¹³ Djabarā, daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia βada abadaa. Dadjirā Boroba bārā quīrīā βα. Idjia bārā ēdrl edai carea naēnaeda edasia. Bārāba idji wārā bedeada ijā panα bērā idjaba idji Jaureba bārāra idji itea bia βada bērā ēdrl edaya. ¹⁴ Daiba bedeada bia Critodebema jaradia panαneba Ācōrēba bārāra trāsia dadjirā Boro Jesucrito bia quirudebemada edadamārēā. ¹⁵ Maλ bērā djabarā, zarea beadadua. Daiba jaradiapedadara, cartade βapedada sida quīrādoarānadua.

¹⁶⁻¹⁷ Ācōrēba dadjirāra quīrīāsia. Idji biadeba sobiabicuasida ewariza māwā beadamārēā. Idjaba cawabisia wārāda idjideba nebiada edadida. Daiba quīrīā panαa dadjirā Boro Jesucritoba, dadjirā Zeza Ācōrē bida bārāra sobiabicuasida idjaba zarea βadida. Māwā bārāba bedeada panαra, o panα sida jūma bia βaya.

3

Djabarāba Ācōrēa iwididamārēā Pauloba jarada

¹ Maλ awara djabarā, dai carea Ācōrēa iwididadua dadjirā Boro bedeara druaza isabe jūemārēā idjaba ēberārāba maλnebemada bia jaradamārēā bārā tāēna māwāna quīrāca. ² Ācōrēa iwididadua daira ēberā cadjiruārāba biē o quīrīā panαnebemada wagamārēā. Ācōrē ijā quīrīāē beada baraa. ³ Baribαrl dadjirā Borora bedeada aba βα. Idjia bārāra careba βaya zarea beadamārēā idjaba cadjiruadebemada waga βaya. ⁴ Dadjirā Borodeba cawa panαa daiba jaradiapedadara bārāba wārāda o panαda idjaba o pananida. ⁵ Quīrīā panαa dadjirā Boro Ācōrēba cawabida bārāra bio quīrīā βada. Idjaba quīrīā panαa idjia carebaida Critoba droada quīrāca droadamārēā.

Coa neē trajadida panα

⁶ Djabarā, dadjirā Boro Jesucrito trāneba daiba bārāa jaradia djabarā coaida bea ume ābaa bearānamārēā. Daiba jaradiapedada quīrāca odacaa. ⁷ Bārāba cawa panαa dai nībapedada quīrāca bārāra nībadaida panαda. Bārā tāēna panasidade daira bari pananaca basia. ⁸ Daiba bārāneda bari codaē basia, āteβαrl āsa, diamasi bida lnūnaē dewara traju sida o panasidaa bārāba daia ogo ne diarānamārēā. ⁹ Wārāda bārāba carebadamārēā iwididida pananamīna iwididaē basia. Āteβαrl daira trajasidaa cawabidi carea bārāba abari quīrāca odida panαda. ¹⁰ Bārā tāēna panasidade daiba naλda jarasidaa: dji traja quīrīāē βara ne cobirānadua. ¹¹ Daiba ūrī panαa λcrl bārānebemada coaida beada. Ādjirāra trajadacaa āteβαrl djārā nēbade panabadaa. ¹² Maλ djabarāa daiba dadjirā Boro Jesucritodeba bedeada djuburiadia necai trajadamārēā codira erobeadamārēā.

¹³ Baribαrl djabarā, bia o panαneba sērānadua. ¹⁴ Daiba naλ cartade jaradiapedadada abalβa ijāēβαrl, jūmarāa cawabidadua biē o βada. Idji ume ābaa bearānadua peramārēā. ¹⁵ Baribαrl idjira bārā ume dji quīrū quīrāca erobearānadua, āteβαrl bārā djaba bērā jaradadua jipa omārēā.

Pauloba jīrūare βada

¹⁶ Daiba quīrīā panαa dadjirā Boro necai bai diabariba idji necai baira bārāa ewariza ne jūmane dia baida. Quīrīā panαa dadjirā Borora bārā ume baida. ¹⁷ Mlra Pauloa. Naλga bedeada mλ jawaba βαβαα. Jūma mλ cartade nāwā βabaria cawabi carea maλαrl βαβαada. Nāwā βλ βabaria. ¹⁸ Mlra quīrīā βα dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida.

1 TIMOTEO NABEMA CARTA PAULOBA TIMOTEO ITEA BΛPA

Pauloba naλ cartara Timoteo itea θasia. Timoteora Listra purudebema basía. Paulora naārā maλ purudaa wānanebemada bλ bλα Hecho 14:6-23de. Pauloba Timoteoda idji ume jaradiade wāmārēā edadadebemada bλ bλα Hecho 16:1-3de. Ādjia bedeā bia Jesucritodebemada zocārā puru beade ābaa jaradiasidaa.

Paulora Roma purude preso badada poa 62de ēdrasica bλα. Maλbe jēda Epeso purudaa wāsia. Timoteoda mama amesia djabarā nēbgarade beada carebamārēā. Maλbe Macedonia druadaa wāsia. Naλ nabema cartara mamaaba diabuesia Timoteo crīcha biada diai carea.

Epesođe λcλrλba drōāenabema crīchada jaradia panasidaa. Baribλrλ Pauloba θasia ababe bedeā bia Critodebema ijā pananeba dadjirāra cadjiruadebemada ēdradida (1:1-20). Maλare θasia sāvā djabarāba Ācōrēa iwidiidida panλda (2:1-8), djabawērāra sāvā beadida panλda (2:9-15), idjaba djabarā bororāda sāvā beadida panλda (3:1-16). Capítulo 4de Pauloba θasia sewa jaradia beadebemada idjaba sāvā Jesucrito nezocara nībaida bλdebemada. Maλare θasia djabarā boroba sāvā djabarāra wagaida bλda (5:1neba aba 6:2daa). Jirūare θasia Crito ijā bλba sewada igarapeda wārā beadeada ijāida bλda. Maλ awara θasia paratada awua baiē bλda ātebλrλ ne biada o baida bλα bajāne ne biada erobai carea (6:3-21).

Pauloba naλ cartade naārā bλda

¹ Mλra Pauloa, Jesucritoba diabuedaa. Ācōrē dadji Ēdrλ Edabariba dadji Boro Jesucrito ume mλra māvā θasidaa. Ara maλ Jesucritodeba dadjira wārāda bia beadida cawa panλa. ² Timoteo, mλa naλ cartara bλ itea θabλrλa. Mλneba Critora ijāna bēra bλra wārāda mλ warraca bλα. Mλa quīrīā bλα dadji Zeza Ācōrēba dadji Boro Jesucrito bida quīrā djuburia pananida, ādji biadeba careba pananida, idjaba necai bai sida dia pananida.

Ājjaradia beaa idu jaradiabirādua

³ Macedonia druadaa wāi naēna mλa bλa bedeā djuburiasia Epesođe bemārēā. Māvā osia bλα quīrā awara jaradia beaa waa idu jaradiabirāmārēā. ⁴ Ādjirāa jaradua drōā naēnabema nēbλrλbadara, dadji drōā naēnabemarā trλ zocārā jaradiabada sida waa jaradiarānamārēā. Maλba ababe caicaya duanebibaria. Dadjirāra carebacaa Ācōrēba obi bλda odamārēā. Ababe idji bedeā ijā pananeba poya o dia. ⁵ Mλa māvā jara bλα djabarāba crīcha biadeba, sobiadeba, wārāda Ācōrē ijā pananeba dji quīrīā duananamārēā. ⁶ Baribλrλ λcλrλra maλnebemada āi wāsidaa. Maλbe baridua bedeā dadji carebacada ēpēsidaa. ⁷ Ādjirāra Ācōrēba Moisea diada ley jaradiabadada ba quīrīā panλa, baribλrλ bio cawa panλ quīrāca jaradiabadamīna adua panλa cārēda jaradia panλda.

⁸ Dadjirāba cawa panλa maλ leyra biada. Baribλrλ aride jaradiadida panλa. ⁹ Maλ bēra cawadida panλa Ācōrēba maλ leyra diaē basida dji jipa o bea carea, ātebλrλ diasia dji ijā odaca carea, cλwλrλ zarea bea carea, Ācōrē neē bea carea, cadjirua o bea carea, Ācōrē wayadaca carea, Ācōrē igarabada carea, ādji djibarirā beabada carea, mīā beabada carea, ¹⁰ daunemabada carea, ara ādji abaricarā ume mīā perada obada carea, djārā nēdobuebada carea, sewaidā bea carea, sewadeba djārā biē jarabada carea, idjaba wārā bedeaba jara bλra odaca carea. ¹¹ Bedeā bia quīru Ācōrēnebemaba maλ wārā bedeara cawabi bλα. Dadji Ācōrē bia quīruba maλra mλa diasia jaradia bamārēā.

Ācōrēba Paulo quīrā djuburiada

¹² Dadjirā Boro Jesucritoba mλa λbλada diasia idji bedeā jaradia bamārēā. Idjia cawasia mλa ne jūmada jipa oida. Maλ bērā mλra θasia idjia quīrīā bλda o bamārēā. Maλ carea mλa idjia bia bλada aya. ¹³ Naēna mλa idjidebemada biē bedeabadjia idjaba idjiderāda biē oi carea ēpēbadjia. Djārā biē bedeabadjia. Baribλrλ idjia mλra quīrā djuburiasia. Idjida wadī ijāē bada bērā adua bλdeba māvā biē obadjia. ¹⁴ Dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba mλra bio carebasia idjida ijāmārēā idjaba idji quīrīāda erobamārēā.

¹⁵ Naλ bedeara wārā ara bērā jūmarāba ijānida panλa: Jesucritora naλ ējūnāa zesia cadjirua obadarā ēdrλ edai carea. Cadjirua obadarānebemada mλdrλ dji cadjiruara θasia. ¹⁶ Baribλrλ Ācōrēba mλra quīrā djuburiasia. Māvā Jesucritoba mλ, dji cadjiruara badadeba unubisia idjia jūma bia droa bλda. Mλneba dji wadī ijāē bea cawabisia sāvā ēberā cadjiruara quīrā djuburiabarida zocai bai jōcada erobeadamārēā. ¹⁷ Ācōrēda ewariza

jūmarā Boroa. Idjira beucaa. Dadjirāba ununacaa. Ababe idjidra baa.* Idjabara dadjirāba ewariza bia bedeada panla idjaba wayadida panla. Bia baa māwā baida.

¹⁸⁻¹⁹ Mā warra Timoteo, baa oida bara mā jara babara. Ācōrēba badebema jarepedara quirānebadua. Māwā Crito ija badeba, crīcha biadeba baa wārā bedeara waga erobaya bia djo ba quirāca. Acaraba crīcha bia erobeadada igaradapeda adja Crito ija panla idu basidaa. ²⁰ Maāga eberānebemarā aba Himeneo basia. Abara Alejandro basia. Adjira mā diauru jawade basia cawadamārēā Ācōrēnemada waa biē bedeadiē panla.

2

Sāwā Ācōrēa iwidiidida panla

¹ Naāda biara jaraya: jūma eberārā carea djabarāba Ācōrēa bedeada djuburiadida panla, carebamārēā iwidiidida panla, idjaba bia baaada adida panla. ² Jūma naā ējūānebema bororā carea, zarra bea carea bida Ācōrēa iwidiidida panla dadjirāba necai beadi carea, aduā beadi carea, Ācōrē waya beadi carea, idjaba ne jūmane jipa beadi carea. ³ Māwā iwidiidida pananida bia baa. Ācōrē dadji Edra Edabariba maāgara bia unu baa. ⁴ Idjia quirā baa jūmarāba wārā bedeada cawadapeda cadjiruadebemada edradida. ⁵ Ācōrēra ababara baa. Idjaba eberārā Ācōrē ume bia babarida ababara baa. Maā eberāra Jesucrito. ⁶ Ara idjida idu beabisia jūma eberārāda edra bai carea. Ācōrēba baa ewaride Jesucritoba maāra cawabisia. ⁷ Maā carea māra idji bedeada jarabarida basia. Māra idjia diabuedada basia wārā bedeada idji ijanida pannebemada judiorāēa jaradiade wāmārēā. Mā wārā bedeada jara baa.* Sewada oē baa.

⁸ Djabarā ābaa dji jarebadaza mā quirā baa umaquirāba crīcha biadeba Ācōrēa iwidiidida. Maāne quirū beadiē panla, caicaya beadiē panla. ⁹ Mā quirā baa wērārā quirāpa, aride djiodia. Adji budara jūmawāyā biya erudiē panla. Oroda wa neta nēba beada jūmawāyā pēniē panla. ¹⁰ Djio nēba ba sida janiē panla. ¹¹ Ātebara Ācōrē waya bea bēra wērārāba bia o panneba bio djo panla quirāca beadida panla. ¹² Djabarā ābaa dji jare panne wērārāba chupea ūrīnida panla idjaba dji bororāda waya beadida panla. ¹³ Ābaa dji jarebadade mā iduaribicaa wērāba jaradia baida wa umaquirāda idji jawade erobaida. Ātebara wērāba chupea ūrī baida baa. ¹⁴ Māwā baida baa Ācōrēba Adaāda naārā oda bēra. Māwānacarea Evada osia. ¹⁵ Maā awara diauruba Adaāra cūrūgaē basia, ātebara wērāda cūrūgasia. Cūrūgaside wērāba cadjiruada osia. ¹⁶ Baribara warra to panneba wērārā edradia Critoda ija pananibara, wārā quirāda eropanibara, idjaba Ācōrē itea bia pananibara. Jūma maāgara quirāpa epēnida panla. ¹⁷

3

Djabarā wagabari sāwā baida ba

¹ Naā bedeara wārā araa: abaaada djabarā wagabarida ba quirā babara, biada o quirā baa.* ² Maā bēra djabarā wagabarira biē jaradi neē baida baa, quima aba erobaida baa, jūmawāyā baiē baa, crīcha biadeba baida baa, quirāpa baida baa, idji dede jūebadara bia edaida baa, idjaba jaradia cawa baida baa. ³ Idjira beu nibaiē baa. Quirūbi jara baiē baa, ātebara aduā baida baa. Jūmarā ume necai baida baa. Paratada awua baiē baa. ⁴ Idji dedebemārā bio waga cawa baida baa, idji warrārā cawara ija erobaida baa, idjaba ādjirāba idjira wayadida panla. ⁵ Ara idji dedebemārāda waga adua babara, sāwā Ācōrē eberārāda bia waga? ⁶⁻⁷ Crito ijaē bea bida idjidebemada bia crīchadida panla. Māwā eberārāba idjidebemada biē bedeadaēa idjaba diauruba idjira eberārā quirāpita biē bāēa. Ācōrē bedeada ijanā djiwidi baa djabarā wagabarida baiē baa dji dromada crīcharāmārēā. Māwā crīchasira Ācōrēba idjira cawa oya diauru cawa oda quirāca.

Djabarā carebari sāwā baida ba

* **1:17** Ababe idjidra baa. Griego bedeade acara cartade ba baa: "Ababe idjidra ne cawa ba ācōrēa." * **2:7** Mā wārā bedeada jara baa. Griego bedeade acara cartade nāwā ba baa: "Māra Critode bēra wārā bedeada jara baa." † **2:8** Ācōrēa iwidiidida. Griego bedeade ba baa: "Jawa āta wadida." Maā ewaride eberārāba jawa āta wabadjidaa ācōrēa iwidiididade. Maā bēra edaude ācōrēa iwidiidida adī cāyābara jarabadjidaa: "Jawa āta wadida." ‡ **2:9** Neta nēba bea. Griego bedeade ba baa "perla." § **2:15** Maā versiculoba jara bara ebuda bāēa. Ācōrē Bedea bio cawa beamaarā Pauloba cawabi basia wērārāda dji bororāēmīna bia beada. Idjia jaraē basia warrārāda todida panla edradia carea. * **3:1** Djabarā wagabari. Griego bedeade ba baa "dji acabari." Cāpūrā bedeade biara "pastor" jarabadaa.

⁸ Ara mañ quĩrãca djabarã carebabada sida jipa nĩbadida panlaa ãberãrãba wayadamãrẽã.†
 Ædjirãba sewada o beadiẽ panlaa, beu nĩbadiẽ panlaa, idjaba paratada awua beadiẽ panlaa.
⁹ Dadjia ijã panla bedea Æcõrẽba cawabidara crĩcha biadeba bio wagadida panlaa. ¹⁰ Djabarã
 carebabada Æladi naẽna bio quĩrãcuita acãdida panlaa. Mañbe biẽ jaradi neẽ beabãrã,
 djabarã carebabadada beadida panlaa. ¹¹ Abari quĩrãca Ædji quĩma sida jipa nĩbadida
 panlaa ãberãrãba wayadamãrẽã.‡ Nẽbara o beadiẽ panlaa. Jũmawãya beadiẽ panlaa Ætebãrã
 ne jũmane jipa beadida panlaa. ¹² Djabarã carebabariba wẽrãda aba erobaida Æla. Idji
 warrãrãra, idji dedebemará sida bio waga cawa baída Ælaa. ¹³ Djabarã carebabadaba odida
 panlara jipa odibãrã, jũmarãba Ædjirãnebemada bia bedeadia. Mãwã ne wayaa neẽ Ædjirãba
 Jesucrito ijã panlanebemada poya bedeadia.

Wãrã bedea Æcõrẽba cawabida

¹⁴⁻¹⁵ Mãra isabe Æl acãde wã quĩrã Ælaa. Mãwãmĩna mãra dãrãisicada. Mañ bẽrã nañ
 cartara Æl itea Æbãrãrã Æcõrẽ ãberãrãra sãwã Æbaa beadida panlada cawamãrẽã. Dadjirãra
 Æcõrẽ zocai Æl ãberãrãra. Idji wãrã bedeara quĩrãcuita jaradiabadaa ni abãba quĩrã awara
 jaradiarãnamãrẽã.§

¹⁶ Wãrãda Æcõrẽba nañ bedea cawabidara bio bia Ælaa:

Critora nañ djarade zesia.

Æcõrẽ Jaureba cawabisia idjira jipa Ælada.

Bajãnebema nezocarãba idjira unusidaa.

Djabarãba idjidebemada judiorãema jaradiasidaa.

Zocãrãba nañ Æjũãne idjira ijãsidãa.

Æcõrẽba idjira bajã bia quirude wayacusa edasia.

4

Ãi jaradiabadarã

¹ Æcõrẽ Jaureba ebuda jara Ælaa nañ jĩrũarebema ewaride Æcãrãba Crito ijã pananara
 igaradapeða jai cũrũgaya beada, Ædjia jaradiabi panla sida Æpẽnida. ² Mañ jairãba jaradiabi
 panlara ãberãrã dji biaca bea sewaida beaba jaradiabadaa. Cadjirua obadãdeba mañ
 ãberãrã crĩchara jũma Ærĩ beaa. ³ Ædjirãba idu quĩma edabidãcaa. Ne jũma codi sida idu
 cobidãcaa. Baribãrã Æcõrẽba jũma diasia idji ijã beaba, wãrã bedea cawa beaba idjia bia
 Ælãda adapeða codamãrẽã. ⁴ Ne jũma Æcõrẽba ocuadara bia Ælaa. Mañ bẽrã Æcõrẽba bia Ælãda
 asidara ni abãlã codidebemara igaradiẽ panlaa. ⁵ Mañ codira Æcõrẽ quĩrãpita bia Æla Æcõrẽ
 bedeaba mãwã jara Æl bẽrã idjaba idjia bia Ælada abada bẽrã.

Jesucrito nezoca bia

⁶ Ælaa jũma mañgãda djabarãa jaradia baibãrã, Jesucrito nezoca biada Æaya. Æcõrẽ wãrã
 bedea dadjia ijã panla Æpẽ Ælãdeba Æl jaurera Æbãa wari Æaya bia ne co Æl quĩrãca.

⁷ Drõã naẽnabema nẽbãrãlãda biẽ beara igaradua. Æcõrẽba quĩrã Æl quĩrãca nĩbai carea
 cawa wãdua. ⁸ Wãrãda nañ cacuara zarea o pananibãrã, arã dadji cacuãda carebadia.
 Baribãrã Æcõrẽ ume nĩbadi carea cawa wãnibãrã, mañba dadjira ne jũmane carebaya.
 Idibema ewaride, tẽãbema ewaride bida carebaya. ⁹ Mañ bedeara wãrã araa. Jũmarãba
 mañra ijãnida panlaa. ¹⁰ Mañ carea dadjira traja panlaa idjaba bia mĩga panlaa. Æcõrẽ zocai
 Ælãba Ædrã edamãrẽã jãã panlaa. Idjia jũmarãda Ædrã edabaria. Biara jaraibãrã, idji ijãbadãrã
 Ædrã edabaria.

¹¹ Jũma mañgara jaradiadua idjaba ijã odamãrẽã jaradua. ¹² Ælãra cũdramĩna ni abãla idu
 igarabirãdua. Ætebãrã Ælaa bedeabãrãdeba, ne o Ælãdeba, wãrã quĩrãneba, quĩrãipa Ælãdeba,
 idjaba Crito ijã Ælãdeba djabarãa unubidua sãwã beadida panlada. ¹³ Jũmarã quĩrãpita Æcõrẽ
 Bedeara jĩgua ledua, jaradia Æadua, idjaba djabarãra careba badua biara ijãnamãrẽã aba
 mã jũbãrãlãdaa. ¹⁴ Æcõrẽba Ælaa omãrẽã diãdara quĩrãdoarãdua. Djabarã wagabadaba Ædji
 jãwa Æl Ærã Ælasidãde Æcõrẽneba jarasidaa idjia mañra diãbãrãda. ¹⁵ Jũma mañgara quĩrãipa
 o badua jũmarãba cawadamãrẽã Æla ewariza biara o wãda. ¹⁶ Ara Ælãdjidebemada, Æla
 jaradia Æl sida quĩrãcuita Æadua. Jũma mañgara jipa o nĩbadua. Mãwã o baibãrã Ælãra Ædrãya.
 Æla jaradia Æl Ærã bea sida Ædrãdia.

† 3:8 Djabarã carebada. Griego bedeade Æl Ælaa “nezoca.” Cãpũrãã bedeade biara “diacono” jarabadaa. ‡ 3:11 Ædji
 quĩma. Griego bedeade Æl Ælaa “wẽrãrã.” § 3:14-15 Wãrã bedeara quĩrãcuita jaradiabadaa. Griego bedeade nãwã Æl Ælaa:
 “Dadjirãra wãrã bedea de jĩrãda, de edrebemaa.”

¹ Crito ïjã panΛ nezocarãba ãdji borora waya beadida panΛa. Mãwãra dewararãba Æcõrẽda, dadjia jaradia panΛ sida biẽ jaradaãa. ² Ædjirã boroba Critoda ïjã ßabara, crĩchadiẽ panΛa djaba bẽrã wayadaãda. Ætebãra idji itea biara trajadida panΛa. Ædji trajudeba Crito ïjã ßaba parata edabari bẽrã quĩrĩneba idji itea trajadida panΛa. Maãgara jaradia ßadua. Idjaba mãwã odamãrẽã ãdjirãa jaradua.

Parata awua bea

³⁻⁴ Abãba quĩrã awara jaradia ßaibara, dadjirã Boro Jesucritoba jipa jaradiadada ãi ßadaa aibara, idjaba dadji jipa nĩbadidebema sida quĩrã awara jaradia ßaibara, jũma cawa ßada crĩcha ßamĩna wãrãda adua ßa. Sobiẽ ßadẽba ijara bedea bebaria. Baridua bedea carea caicaya bebaria. Maãgãdeba zebaria djãrãba eroba carea biẽ baida, djãrã ume quĩrũbi jara baida, djãrã ecarraare biẽ bedea baida, idjaba djãrã ume biẽ crĩcha baida. ⁵ Maã eberã crĩcha ãrĩ beara, wãrã bedea adua bea sida baridua ijara bedebadaa. Ædjirãba crĩchabadaa Æcõrẽ ïjã ßadẽba parata edadida.* ⁶ Wãrãda Æcõrẽ ïjã ßadẽba nebia waißada eropanΛa. Baribara ara dadjia naã ejuãne eropanΛa necai beadida panΛa. ⁷ Tosidade dadjirãba naã ejuãnaa ni carẽ sida enenaẽ basia. Beubadade ni carẽ sida ededaã. ⁸ Maã bẽrã codida eropanΛara, cacuade jãnida eropanΛara, ara mãba necai beadida panΛa. ⁹ Baribara parata bara ßa quĩrã beaba ne jũma awua pananeba cadjiruade baebadaa. Maãne ne siriẽ bea awua pananeba, dadji ãrĩda bea awua pananeba bida cadjiruade panebadaa animarã jãcaraba jidada quĩrãca. Maãne ãdjirãra bio ãrĩnapeda bio biẽ bebaria. ¹⁰ Ne jũma cadjiruara parata awua ßadẽba zebaria. Ara mãã awua pananeba Æcãrãba Crito ïjã pananara igarasidaa. Mãwã ãdjira bio biẽara panesidaa.

Pauloba Timoteoa obida

¹¹ Baribara ßa Critora ïjã ßa bẽrã jũma maãgãdebemada ãi nĩbadua.† Jipa nĩbadua. Æcõrẽra eprẽdua. Sodẽba wãrãda Critora ïjã ßadua. Jũmarãda quĩrã ßadua. Jũma droadua. Jũmarã ume aduã ßadua. ¹² Ne jũmane Critora ïjã ßadua bia djõ ßa quĩrãca. Mãwã ßara ewariza Æcõrẽ ume zocai ßaya. ßa Crito ïjã ßada zocãrã duana quĩrãpita jaraside Æcõrẽba ßara trãsia mãã zocai baira erobamãrẽã. ¹³⁻¹⁴ Jũma zocai beara Æcõrẽneba zocai panΛa. Ara mãã Æcõrẽ quĩrãpita mãã bedeada jaraya ßa ïjã o ßamãrẽã. Jesucrito quĩrãpita bida abari bedeada jaraya idjia wãrã bedeada Poncio Pilato quĩrãpita jarada quĩrãca. Mãã naãgãda jaraya: mãã jaradia ßara quĩrãpita ïjã o ßadua biẽ jaradi neẽ aba dadjirã Boro Jesucrito zebãrãda. ¹⁵ Æcõrẽba ßada ewaride idjira unubiya. Æcõrẽ biya quiruda jũmarã Boroa. Idjira jũma bororã cãyãbara dji dromaara ßa idjaba jũma dji droma bea Boroa. ¹⁶ Ababe idjida beucãa. Idji ßama dorrodorroa nũma bẽrã ni abãda caita poya wãnaãa. Idjira ni abãba ununaẽ panΛa idjaba poya ununãca. Mãã quĩrã ßa ewariza jũmarãba idjia bia bedea pananida idjaba jũmarãda poya erobaida. Bia ßa mãwã baida.

Parata bara beaba sãwã odida panΛ

¹⁷ Naã ejuãne parata bara beara jaradua dji dromarãda crĩcharãnamãrẽã. Ædjia ne eropanara dãrã droaca bẽrã jaradua mãneba bia beadida crĩcharãnamãrẽã. Biara Æcõrẽdra crĩchadida panΛa.‡ Idjiabara dadjirãa ne jũmada aduba dia ßa necai beadamãrẽã. ¹⁸ Dji ne bara bea jaradua jũmarã ume bia odamãrẽã. Idjaba jaradua ãdjia eropananebema sobiãdeba dewararãa diadi carea beadida panΛa. ¹⁹ Mãwã bia o pananeba ne waga wãbãra quĩrãca o panΛa nocoarebema ewaride bia beadi carea. Maãne ãdjia wãrã zocai baira erobãda.

Pauloba naã cartade jĩrũare ßada

²⁰ Timoteo, jũma Æcõrẽba jaradara bio wagadua. Æcõrẽ quĩrãpita biẽ bea nẽbãrãbadara igaradua. Idjaba jũma crĩcha Æcõrẽ bedea ume quĩrã awara beara igaradua. Æcãrãba mãã crĩcha beara necawaada abadaa. Baribara necawaãa. ²¹ Æcãrãba mãã necawaara eropanana abadaa. Mãã carea ãdjia Crito ïjã pananara igarasidaa. Mãã quĩrã ßa Æcõrẽba idji biãdeba ßara careba baida.§

* 6:5 Griego bedeadẽ Æcãra cartade naã sida ßa ßa: "Maãgãrã ume ãbaa barãdua." † 6:11 Critora ïjã ßa. Griego bedeadẽ "Æcõrẽ eberã" ßa ßa. ‡ 6:17 Æcõrẽ. Griego bedeadẽ Æcãra cartade ßa ßa "Æcõrẽ zocai ßa." § 6:21 ßara. Griego bedeadẽ Æcãra cartade ßa ßa "bãrãra."

2 TIMOTEO

UMÉBEMA CARTA PAULOBA TIMOTEO ITEA BADA

Pauloba umébema carta Timoteo itea baside wayacusa preso basia. Poa 67de basica bla. Idji preso badebemada edraleda cricha ba bera na cartara basia Timoteoba idji isabe acade zemare (4:6-13; 4:21).

Pauloba naara basia Timoteo carea Acoreba bia bada abarida (1:1-7). Maare basia Timoteora perai ba bada Jesucrito carea ni idji preso ba carea (1:8-18). Maare basia Jesucrito ia badeba zarea bamare idjaba ne jume Acore itea bia bamare (2:1-26). Maare basia jurebema ewaride minijichiada zeimina Timoteoba Acore bedeada jipa jaradia bada bada (3:1neba aba 4:5daa). Maare basia idji cawa obadadebemada idjaba jarasia Timoteora isabe zemare (4:6-22).

Dji cricha dromada naala: “Acore bedeara jaradia bada. Eberara ura qura panane, ura qura panane bida jaradai carea bada.” (2 Timoteo 4:2).

Pauloba na cartade naara bada

¹ Mra Pauloa. Acoreba qurina bera mra Jesucritoba diabueda. Idji mra diabuesia Acoreba diai jarada zocai badebemada jarade wamare. Ma zocai baira Jesucritodeba bla. ² Timoteo, na cartara ba itea badala. Ma bara bio qura bla ma warra qura. Qura bla dadi Zea Acoreba, dadi Boro Jesucrito bida bara qura djuburia pananida, adi badeba careba pananida, necai bai sida dia pananida.

Timoteo carea Pauloba Acoreba bia bada ada

³ Asa, diamasi bida ma Acoreba iwidi balade ba carea bia bada abaria. Acoreba jara bara cricha badeba obaria ma dra naenabemara opedada qura. ⁴ Ma wabala carea bara jiasia. Ma crichabalade acade wa qura babaria bio basrida bai carea. ⁵ Ma quraneba babaria bla Critora wada ia bada ba papadjora Loidaba, ba papa Eunice bida ba naena ia panana qura. Ma cawa bla bla bida abari qura Critora ia bada. ⁶ Ma jawara ba al baside Acoreba bla diasia idji itea ne omare. Ma carea ma jaraya: Acoreba diadara biara ere odu. ⁷ Acoreba dadi ne waya bai soda diae basia, abala dadi sode diasia juma poya odamare, qura erobadamare, idjaba dadi cacuara jipa eroba cawadamare.

⁸ Ma bera dadi Boro Jesucritodebemada jarai carea peraradu. Mra Jesucrito carea preso bamina peraradu. Abala bede ba Jesucritodebema jaradiabalade Acore baladeba ba sida bia miga carea bada. ⁹ Acoreba dadijara edra edasia idjaba trasia idji itea bia beadamare. Dadi bia o pan carea mawa oe basia, abala idji badeba oida cricha bada bera mawa osia. Wada na eja bai naena Acoreba idji badeba crichasia Jesucritodeba dadijara carebada. ¹⁰ Ma be Jesucrito dadi Edra Edabari zeside unubisia sawa idji badeba carebarida. Dadi beuida bada Jesucritoba jobipea ewariza zocai bada diasia. Bede bia idjidebemaba mra euda cawabi bla.

¹¹ Acoreba mra basia ma bede ba jarabarida bamare, Jesucritoba diabuedada bamare, idjaba judiora jaradiabarida bamare.* ¹² Ma carea mra bia miga bla. Baribala perae bla. Ma cawa bla caida ia bada. Idjaba cawa bla ma idji jawade wamare badada idji poya wagaida aba idji cawa oi ewarida.†

¹³ Ma jipa jaradia bada qura jaradia bada. Jesucrito ia badeba, quraneba nibada. ¹⁴ Acore jure dadi sode bla wara bede Acoreba bla diadara bio waga bada.

¹⁵ Ba cawa bla berara juma djabar Asia drudebemaba mra igarasidada. Djaba Pigeloba, Hermogene bida mawa osida. ¹⁶ Baribala ma qura bla dadi Boroba djaba Onesiporo eberara qura djuburia bada. Idji mra barima zocara carebasia. Mra carenaba ja bamina ma carea qura perae basia. ¹⁷ Abala Roma purude jurepeda mra quracuita ja nina unusia. ¹⁸ Ma qura bla dadi Boroba cawa oi ewaride idjira qura djuburiaida. Ba cawa bla Onesiporoba Epesode bio carebasida.

2

Sawa Jesucrito bede jaradida ba

* 1:11 Judiora. Griego bedeade abala cartade mra nea. † 1:12 Idji jawade wamare badada. Abalamara ma badeba jara bla: “Idji ma jawade badada.”

¹ Mā warra, Jesucrito biadeba zarea badua. ² Mā zocārā ēberārā quīrāpita jaradia badada bla ūrīsia. Ara maā jaradia badara bla bida djabarā jipa bea jaradia badua ādjirāba abari quīrāca dewarārā jaradiadamārēā.

³ Bla Jesucrito sordao bia bēra mā quīrāca bia mīgai carea badua. ⁴ Sordaoba ne baridua ocaa, ātebala idji boroba quīrā bādra obaria bia unumārēā. ⁵ Idjaba dji jemenebarida idji jemeneida bla quīrāca jemeneēbala, idjia poyabala sida idjia edaida badara edaēa. ⁶ Ējūā o bala bia mīgabarīa. Maā bēra idjiabala nēu zaudadebemada naārā edaida bla. ⁷ Mā jara bala bio crīchadua. Dadjī Boro Jesuba bla jūma maāgara cawabiya.

⁸ Jesucritodebemada quīrānebadua. Idjira Davideba zedaa. Idjira beu badada Ācōrēba lrebbabisia. Maā bedea bia idjidebemada mā jaradia bla. ⁹ Maā carea māra bia mīga bla. Māra ēberā cadjirua quīrāca carenaba jā eropāla. Baribala Ācōrē bedeara jā eropālēa. ¹⁰ Maā carea mā jūma droa bla Ācōrēba edada ēberārā carebai carea. Māwā Ācōrēba ādjirā sida Jesucritodeba ēdra edaya ewariza idji bia quīrudebemada erobadamārēā.

¹¹ Naā bedeara wārā araa:

Dadjirāda Crito ume beusidabala, idji ume zocai panania.

¹² Dadjirā bia mīga panāda droadibala, idji ume dji bororāda beadia.

Dadjirāba Critoda adua panāna adibala, idjia bida dadjirāra adua bāda aya.

¹³ Dadjirāda idji ume jipa nībadaēbala, idjida jipa bābaria ara idjia jaradara o ama bāca bēra.

Ācōrē nezoca sāwā baida bla

¹⁴ Jūma maāgara djabarā quīrānebabi badua. Dadjirā Boro quīrāpita jaradia ādjirāba baridua bedea carea caicaya beadiē panāda. Maā caicayaba biada diacaa, ātebala dji ūrī bea crīchara āribaria. ¹⁵ Ācōrē wārā bedeara jipa jaradia bāda unubi badua. Ne obari bia quīrāca quīrācūta o badua Ācōrēba bala quīrā pera neē bia unumārēā. ¹⁶ Ācōrē quīrāpita biē bea nēbala badara igaradua. Maā ēpē beara Ācōrēnebemada tmlara wābadaa. ¹⁷ Ādjia jaradia panāba ēberārāra āri wābaria aīdaba pea co wābari quīrāca. Māwā jaradiabadarā tāēna Himeneoda, Pileto sida panā. ¹⁸ Ādjira wārā beedeadebemada āi wāsīdaa. Ādjia jaradiabadaa ēberārā jaidapedadara lrebbacuāsīdaa. Maāgādeba ācala Crito jā panāra ādjia āribādaa. ¹⁹ Baribala Ācōrē ēberārāba Critora bio jā panā de jirūba dera zarea erobabari quīrāca. Ācōrēba idjiderāda cawabi carea nāwā jarasia: “Dadjirā Boroba jūma idjiderāra cawa bla.” Idjaba jarasia: “Dadjirā Boro jā panāna a beaba jūma cadjiruara igaradida panā.”

²⁰ De waibāde ababe oro odada, parata oda sida beaēa, ātebala bacuru odada, egoro cada sida bea. Alāra dji biara bea bēra baridua ewari carea beaēa, baribala waabemara baridua ewari carea bea. ²¹ Dadjirā sida ara maā quīrāca panā. Dadjirāba cadjiruara igaradibala, dadjirā Boro itea dji biara beada panania. Māwā dadjirāneba idjia ne poya oya idjaba ne jūma biada odi carea beadia.

²² Cūdrārāba cadjirua awua panānebemada āi badua. Jipa oida ēpē badua. Jesura jā badua. Jūmarāda quīrā badua. Jūmarā ume necai badua. Dadjirā Boro Ācōrēa iwīdibadarā ume so jipa bādeba jūma maāgara ēpē badua. ²³ Ēberārāba crīcha sirīē bea bedea panane eda bedearādu. Bla cawa bla maāgādeba caicayabadada. ²⁴ Dadjirā Boro nezocara ijara baiē bla, ātebala jūmarā ume aduā baida bla. Jaradia cawa baida bla. Jūmarā ume droa baida bla. ²⁵ Idjia jaradia bla quīrānaca ēberārāba bedea biadeba Ācōrē bedeara cawabida bla. Māwāra Ācōrēba ādjirāra carebaisicada idjimaā jēda zedapeda wārā beedeada cawadamārēā. ²⁶ Quīrāpita crīchāsīdara ādjirāra diauruba jida erobādebemada ēdrādia. Ara nawena diauruba jida pe erobala idjia quīrā bala odamārēā.

3

Jirūarebema ewarīde ēberārā sāwā beadi

¹ Bla naāgāda cawa baida bla. Jirūarebema ewarīde minijīchiada zeya. ² Ēberārāba ne jūmada ādji itea quīrānia, parata awua beadia, ādjida biara beada adia, dji dromada crīchada, djārāda biē jaradia, ādji djibarirā bedeara jānaca baya, ādji carebabala ēberāba bia bāda adaca baya, idjaba Ācōrēra wayadaca baya. ³ Ādjirāba djārāda quīrānaca baya, quīrā djuburiadaca baya, nēbala oya beadia, cadjirua odira poya igaradaca baya, jawaichia beadia, idjaba ne jūma biada igaradia. ⁴ Ādji dji bia quīrāca eropānala cūrūga bādeba biē odia. Bio crīchadaēne ne bariduada o beadia. Jūmarā cāyābara ne cawaara beada adia. Ācōrē cāyābara bāsrīdada biara quīrā beadia. ⁵ Ācōrē jā beaca beadia baribala iduaribidaēa Ācōrēba idji bādebeba ādjira jipa bāmārēā. Maāgāra ume ābaa bārādu.

⁶ Māwā beara djārā deza wābadaa wērā crīcha neē bea, cadjiruaba bira beada cūrūgadi carea. Maḷga wērārāba ne jūma cadjirua o quīrīā bādeba bariduada iḷābadaa. ⁷ Ādjirāra ewariza ne cawa wānaa, baribāga wārā bedeara poya cawadacaa. ⁸ Janēba, Jambre bida Moise bedea igarapedada quīrāca āi jaradia bea bida wārā bedeara igarabadaa.* Ādji crīchara cadjiruaba jūma āri beaa. Wārā bedeara cawadacaa. ⁹ Baribāga ādjia o panara bia odjaēa. Jūmarāba ādjira crīcha neē beada ebuda cawadia Moise ewaride Janē, Jambre māwāpedada quīrāca.†

Pauloba Timoteoa obida

¹⁰⁻¹¹ Baribāga bāabāga jūma māa jaradia bāra bio cawa bāa. Mā nībada, māa o quīrīā bāda, māa Crito iḷā bāda, māa jūmarā ume droa bāda, māa quīrīā erobāda, mā biē odi carea ēpēbada jūma droa bāda, mā bia mīga bā sida bāa cawa bāa. Antioquīade, Iconione, Listrade bida mā biē odi carea ēpēpedadada bāa bio cawa bāa.† Māra bio bia mīgasia. Baribāga dadji Boroba jūma maḷgadebemada ēdra bāsia. ¹² Wārāda jūma Jesucrito iḷā bea Ācōrē quīrāpita bia nīnada ēberārāba biē odi carea ēpēnia. ¹³ Baribāga ēberā cadjiruārāba, djārā cūrūgabada bida wetara cadjiruara o wānia. Djārāra cūrūga beadia idjaba dewarārāba ādjira cūrūgadia.

¹⁴ Baribāga bāa cawadara wārā arada cawa bā bērā maḷra ēpē wādua. Bāa cawa bāa bāa jaradiapedadaba jipa jaradiasidada. ¹⁵ Caibe eda Ācōrē Bedeara cawasia. Maḷ bedeaba bāa cawabi bāya abaaba Critoda iḷāsira Ācōrēba ēdra edaida. ¹⁶ Ācōrēbāga jūma Idji Bedeara bābisia. Jūma maḷgara bia bāa jaradiāi carea, cadjirua o beara quēāi carea, āi o beara jipa o cawabi carea, idjaba sāwā quīrāipa nībadaida cawabi carea. ¹⁷ Māwā Ācōrē ēberārāba ne jūma biada o cawadapeda poya o panania.

4

¹ Jesucritora zeya jūmarā Boroda bāi carea. Maḷne ēberārā zocai beara, beupedada sida cawa oya. Maḷ bērā Jesucrito quīrāpita, Ācōrē quīrāpita bida māa naḷ bedeada jaraya bāa omārēā. ² Ācōrē bedeara jaradia bādua. Ēberārāba ūrī quīrīā panane, ūrī quīrīāē panane bida jaradiāi carea bādua. Āi o beara jipa o cawabidua. Cadjirua o beara quēādua. Idjaba djabarāra carebadua biara iḷānamārēā. Jūma droa bādeba, quīrācuīta jaradia bādeba māwā odua. ³ Ewari aba ēberārāba wārā bedeara ūrī quīrīāē panania. Ātebāga ādjia quīrīā panada ēpēnia. Maḷ bērā jaradiabadada zocārā jaradia ādjia ūrī quīrīā panara jaradiadamārēā. ⁴ Ādjirāba wārā bedeara ūrī ama beadia, maḷne naḷ dudabemaba nēbāabadada ēpēnia. ⁵ Baribāga bāra ne jūmane quīrāipa bādua. Bia mīga bāde droa bādua. Bedea bia Critodebemada jaradia bādua. Jūma bāa Ācōrē itea oida bāra jipa o bādua.

⁶ Dārāēne māra beadia.* Mā beui ewarira caīta bāa. ⁷ Māa Ācōrē itea oida bābara jūma osia. Jūma jipa osia bia djōna quīrāca. Māa Critora igarāē bāa. ⁸ Māa jipa o bā carea dadji Boroba mā itea nepeda waga erobāa. Idjia jipa cawa obari bērā maḷ nepera māa diaya idjia cawa obāgaē. Baribāga ababe māa diaēa, ātebāga jūma idji zei ewari unu quīrīā bearā diaya.

Timoteo zemārēā Pauloba jarada

⁹ Isabe mā acade zedua. ¹⁰ Djaba Cresentera Galacia druadaa wā bāa. Titora Dalmacia druadaa wā bāa. Maḷ awara djaba Demāba naḷ ējūānebemada biara quīrīāna bērā māra igarapeda Tesalonica purudaa wāsia. ¹¹ Ababe djaba Lucada mā ume bāa. Bā zebāgaē djaba Marcoda jarāgaē wāpeda enedua.† Māa Ācōrē itea o bāra idjia carebaida bāa. ¹² Djaba Tiquicora mā Epesodaa wābisia. ¹³ Bā zebāgaē māa jīsua carea jābarida enedua. Maḷda Troa purude, djaba Carpa dede besia. Idjaba mā carta beara enedua. Māa biara quīrīā bāa mā carta animarā ede bā beada.

¹⁴ Jiorrodeba ne obari Alejandropa mā biē oda carea dadjirā Boroba cawa oya. ¹⁵ Idji ume quīrācuīta bādua. Dadjia jaradia pananebemada idjia bio biē jara bāa.

¹⁶ Ara mādji carea idji dromarā quīrāpita bedeside ni abaada māare bedeadaē basia. Ātebāga jūmarāba māra igarasidaa. Māa quīrīāēā ādjira maḷ carea Ācōrē quīrāpita bedeade beadida. ¹⁷ Baribāga dadji Borora mā ume basia. Idji abāada māa diasia idji bedea jaramārēā. Māwā jūma judiorāē arima duanāba ūrisidaa. Maḷne dadjirā Boroba

* **3:8** Exodo 7:10-12. Janéra, Jambre sida Egiptoēbema ne cawa bea basia. † **3:9** Exodo 8:16-19. Janēba, Jambre bida jūma poya odaē basia Moiseba Ācōrēneba oda quīrāca. Māwā jūmarāba cawasidaa ādjira sewaida beada. ‡ **3:10-11** Hecho 13:44deba aba 14:21naa. * **4:6** Dārāēne māra beadia. Griego bedeade nāwā bā bāa: "Māra uva bā Ācōrēa wea diabada quīrāca bāa." Maḷ bedeadeba Pauloba cawabi basia dārāēne ēberārāba idjira Crito carea beadida. † **4:11** Marco. Hecho 13:5; 13:13; 15:36-40.

māra imama iteḁebemada ēdrΛ edasia. ¹⁸ Maļ awara dadjirā Boroba jūma mā biē obΛdadebemada ēdrΛ edaya. Idjia māra waga edeya idji ēberāra bajāne bia pe eroBΛmaa. Ewariza idjīa bio bia bedeadīda panΛa. Bia BΛa māwā baida.

Pauloba jīrūare bΛda

¹⁹ Djaba Aquilaa, Priscaa bida jaradua māa quīrīā bΛda ādjira bia pananida. Ara māļ quīrāca djaba Onesiporo ēberārāa jaradua. ²⁰ Djaba Erastora Corinto purude besia. Djaba Tropimora cacua biē beḁa bērā idjira Mileto purude amesia. ²¹ Cue jara bai naēna isabe zedua. Djabarā Eubuloba, Pudenteba, Linoba, Claudiaba, jūma djabarā bida quīrīā panΛa bΛra bia baida.

²² Māa quīrīā BΛa dadjirā Boro Jesucritora bΛ ume baida idjaba Ācōrēba idji biadeba bārāra careba baida. Bia BΛa māwā baida.†

† 4:22 Bia BΛa māwā baida. Griego bedeadē ḁCΛrΛ cartade māra neēa.

TITO CARTA PAULOBA TITO ITEA ƁAƁA

Pauloba naɓ cartada Tito itea Ɓasia. Maɓ Titoba Paulodeba Jesucritora iɓasia (1:4). Mamaɓba ɓtaa Paulo ume niɓabadɓa. Paulo naãrã Jerusalemnaa djabarã bororã ume bedeade wãside Titora edesia (Galata 2:1-3). 2 Corintode 2:12-13de, 7:5-6de bida jara Ɓaa Titoba djabarã Corintodebemarãa jaradia Ɓabadɓida. 2 Timoteo 4:10de jara Ɓaa Titora Dalmacia druadaa wãside.

Romane preso baɗa ẽdrãdacarea Pauloba wayacusa puruza djabarã acɓde wãside. Tito ume bedea bia Jesucritodebemada Creta morro dromanaa jarade wãsideaa (1:5). Acɓɓaba iɓpedadacarea Pauloba Titora mama amesia jaradia Ɓamãrẽã. Mãwãnacarea Pauloba naɓ cartara diabuesia Titora idji ume Nicopoli purudaa wãmãrẽã (3:12). Tiqicoda wa Artemada diabuesia Tito cacuabari djabarãa jaradia Ɓamãrẽã. Poa 63de Pauloba naɓ cartara Corintodeba diabuesica Ɓaa. Djaba Zenaba, Apolo bida Titomaa edesidaa (3:13).

Pauloba Ɓcõrẽã bia Ɓaɗa apeda Ɓasia djabarã wagabadarãda sãwã beaɗida panɓda (1:1-9) idjaba Titoba sewa jaradia bea carea quĩrãcuiɗa Ɓaɗa (1:10-16). Maɓare Ɓasia drõãrãda, djorarãda, cũdrarãda, nezocarã sida sãwã beaɗida panɓda (2:1-10). Maɓare Ɓasia Ɓcõrẽba ẽdjirã ẽdra edada bẽrã jipa niɓaɗida panɓda (2:11deba aba 3:10daa). Jiũare Ɓasia Titora zemãrẽã (3:12-15).

Dji crĩcha dromada 2:15de Ɓã Ɓaa: “Jũma maɓgara jaradia baɗa. Carebaɗa djabarãba maɓ bedeara iɓã oɗamãrẽã. Ɓi o beara quẽãɗa, Ɓcõrẽba Ɓara Ɓaɗa bẽrã mãwã omãrẽã. Djabarãa Ɓara idu igarabirãɗa.”

Pauloba naɓ cartade naãrã Ɓaɗa

¹ Mãra Pauloa, Ɓcõrẽ nezocaa idjaba Jesucritoba diabuedaa. Mãra diabuesia Ɓcõrẽba edadarãba idɓida iɓãnamãrẽã idjaba wãrã bedea cawadapeɗa Ɓcõrẽba quĩrã Ɓã quĩrãca beadamãrẽã. ² Ɓdjirãba ewariza Ɓcõrẽ ume zocai panani carea jãã panɓa. Naɓ ẽjũã oi naẽna Ɓcõrẽ sewa ocaba maɓ zocai Ɓaira diaida jarasia. ³ Maɓbe idjia Ɓaɗa ewaride mɓa jaradia Ɓaɗeba idji beada Critodebemada ebuɗa cawabisia. Maɓ bedeara Ɓcõrẽ dadji ẽdra Edabariba mɓa jaradiabisia.

⁴ Tito, mɓa naɓ cartara Ɓã itea Ɓabɓɓa. Dadjia abari quĩrãca Critora iɓã panɓ bẽrã Ɓara wãrãda mɓ warra quĩrãca Ɓaa. Mɓa quĩrã Ɓaa dadji Zeza Ɓcõrẽba, dadji Boro Jesucrito bida ẽdji biaɗeba Ɓara careba pananida, necai Ɓai sida dia pananida.

Pauloba Titoa obi jarada

⁵ Mɓa Ɓara Creta morro dromane amesia ota o bedara jũma omãrẽã. Mɓa jarada quĩrãca djabarã wagabadaɗa puruza Ɓacuadua.* ⁶ Djabarã wagabarira biẽ jaradi neẽ Ɓaɗa Ɓaa. Quima aba erobaida Ɓaa. Idji warrarãba Critora iɓã beaɗida panɓa idjaba jipa niɓaɗida panɓa. Mãwãra ẽberãrãba jaradaẽa cadjirua o panɓda wa Ɓawɓɓa zarea panɓda. ⁷ Djabarã wagabariba Ɓcõrẽ trajura obari bẽrã biẽ jaradi neẽ Ɓaɗa Ɓaa. Idjira cawaara Ɓã quĩrãca Ɓaĩẽ Ɓaa, caicaya Ɓaĩẽ Ɓaa, beu niɓaĩẽ Ɓaa, jɓwãichia Ɓaĩẽ Ɓaa idjaba parata awua Ɓaĩẽ Ɓaa. ⁸ Ɓteɓɓa idji dede jũẽɓɓara jũma bia edaida Ɓaa, ne jũma biada o quĩrã Ɓaɗa Ɓaa, crĩcha biadeba Ɓaɗa Ɓaa, jipa Ɓaɗa Ɓaa, Ɓcõrẽ itea Ɓaɗa Ɓaa, idjaba idji cacuara jipa erobaida Ɓaa. ⁹ Wãrã bedea idjia jaradiapedarã bio iɓã Ɓaɗa Ɓaa. Mãwã idjia wãrã bedea jipa jaradia Ɓaɗeba ẽberãrãra poya carebaya biara iɓãnamãrẽã, idjaba wãrã bedea biẽ taɓɓada abadarãa poya cawabiya Ɓi crĩcha panɓda.

¹⁰ Mɓa mãwã jara Ɓaa wãrã bedea quĩrãnacada, dadji carebaca beɗe jaradiabadada, djãrã cũrũgabada sida Ɓara bẽrã. Dadji umaquĩrã cacua wẽãgoɗida panɓana abadara maɓ ẽberãrãnebema. ¹¹ Ɓdjia jaradiãĩẽ beada jaradia panɓneba deza ẽberãrã crĩchara jũma Ɓiɓadaa. Ababe parata carea jaradiabadada. Maɓgarãa idu jaradiabirãɗa.

¹² Cretadebema drõã naẽnabema dji dromaba nãwã jarasia: “Cretadebemarãra seawida beaa, animarã cadrãa quĩrãca beaa, ne coya beaa, djuburia beaa.”† ¹³⁻¹⁴ Maɓba jaradaara wãrã. Maɓ carea maɓ ẽberãrãra quẽã baɗua wãrã beɗeada iɓãnamãrẽã, judiorãba drõã naẽna nẽɓɓarãbadara igaraɗamãrẽã, idjaba wãrã bedea iɓãnacaba jaradia panɓda iɓãnamãrẽã.

* 1:5 Djabarã wagabada. Griego bedeade Ɓã Ɓaa “drõãrã.” Cãpũrã bedeade maɓba jara Ɓaa “pastores” o “ancianos.”

† 1:12 Drõã naẽnabema dji droma. Griego bedeade Ɓã Ɓaa “Ɓcõrẽneba bedebari.”

¹⁵ Ācōrē quīrāpita bia beamaarā ne jūmada Ācōrē quīrāpita bia b̄aa. Barib̄aḡa Ācōrē iḡāé beamaarā ni cārē sida bia b̄aēa. Ādji crīchara, ādji so sida cadjiruaba jūma ārī beaa. ¹⁶ Ādjia jarabadaa Ācōrēra cawa pan̄ada, barib̄aḡa ādjia o pan̄aneba unubibadaa idjira igara pan̄ada. Ādjirāra caḡaḡa zarea beaa idjaba ne bia odi carea beadaaca. Ādjia obadara Ācōrēba quīrāca.

2

Pauloba Titoa jaradiabida

¹ Barib̄aḡa baab̄aḡa wārā bedeara jipa jaradia b̄aida b̄aa. ² Drōārāa jaradiadua ādji cacuara jipa erobeadamārēā, quīrāipa beadamārēā, crīcha biadeba n̄ibadamārēā, Critora bio iḡā beadamārēā, wārā quīrāneba beadamārēā, idjaba jūma droadamārēā. ³ Idjaba djararāa jaradiadua Ācōrē quīrāpita jipa beadamārēā, nēb̄ara orānamārēā idjaba beu n̄ibarānamārēā. Ātebaḡa ne jūma biada jaradiadua pan̄aa. ⁴⁻⁵ Ādjirāba awērāa jaradiadida pan̄aa ādji quimara, ādji warrarā sida quīrānamārēā, crīcha biadeba jipa n̄ibadamārēā, wērā biada beadamārēā, ādji dera bia wagadamārēā, sobia beadamārēā, idjaba ādji quimaba jara b̄aḡa iḡā odamārēā. Māwāra ni abaḡa Ācōrē bedeara biē jaradaēa.

⁶ Cūdrarāa jaradiadua crīcha biadeba jipa n̄ibadamārēā. ⁷ Jūma bia o b̄aḡeba jūmarāa unubi badua sāwā n̄ibadida pan̄ada. Crīcha biadeba jipa jaradia badua. ⁸ Wārā bedeada jaradia badua ni abaḡa b̄ara biē jararānamārēā. Māwā jaradia baib̄aḡa, b̄a ume dji quīrūra peradia. Ādjia ni maārī bida dadjirāra poya biē jaradaēa.

⁹ Nezocarāa jaradiadua ādji boroba jara b̄aḡa jūma iḡā odamārēā. Ne jūmada bia odida pan̄aa ādji boroba bia unumārēā. Ādji boroba jarab̄aḡa daucha panuniē pan̄aa. ¹⁰ Ādji borodeba dr̄aadiē pan̄aa, ātebaḡa unubidida pan̄aa ādjia ne jūmada jipa o pan̄ada. Māwāra ēberārāba cawadia Ācōrē dadji Ēdr̄a Edabari bedeara bio bia b̄ada.

¹¹ Ācōrēba jūmarāa unubisia idji biadeba ēberārāra ēdr̄a edabarida. ¹² Maḡaḡa dadjirāa cawabi b̄aa ne jūma cadjiruara, naḡ ējūānebemarāba quīrābada sida igaradida pan̄ada. Idjaba cawabi b̄aa dadjirā naḡ ējūāne pan̄ane crīcha biadeba jipa n̄ibadida pan̄ada Ācōrēba quīrā b̄a quīrāca. ¹³ Dadjirā bia panani ewari jā pan̄amisa māwā pananida pan̄aa. Maḡ ewaride dadjirā Ēdr̄a Edabari Jesucritora zeya. Maḡne idji quīrāwārēāra ununia. Idjira dadjirā Ācōrē dji dromaa. ¹⁴ Dadjirā carea Jesucritoba ara idjida idu beabisia ne jūma cadjiruadebemada ēdr̄a edai carea. Dadjirāra ara idji itea bia b̄asia idji puruda beadamārēā idjaba ne jūma biada o quīrā pananamārēā.

¹⁵ Jūma maḡara jaradia badua. Carebadua djabarāba maḡ bedeara iḡā odamārēā. Āi o beara quēādūa, Ācōrēba b̄ara b̄ada bērā māwā omārēā. Djabarāa b̄ara idu igarabirādua.

3

Ācōrēba idji biadeba dadjirā ēdr̄a edada

¹ Djabarāa quīrānebabidua naḡ ējūānebema bororā j̄awaeda pananamārēā. Ādjia jarabadara iḡā odida pan̄aa idjaba ne jūma biada odi carea beadida pan̄aa. ² Djabarāa jaradua: ni abaḡebemada biē bedeadīē pan̄aa, caicaya beadiē pan̄aa, ātebaḡa sobia beadida pan̄aa, jūmarā ume aduā beadida pan̄aa.

³ Wārāda naēna dadjirā bida crīcha biada neē panasidaa, Ācōrēra iḡānaē panasidaa, āi crīcha panasidaa. Dadjia cadjiru o awua beara, b̄asrida o quīrā bea sida nezoca quīrāca jūma obadjidāa. Baridua cadjiruade n̄ibabadjidāa, djārāba eroba carea sode biē panebadjidāa, djārāba dadjirāra quīrāmbadjidāa, idjaba dadjirāba djārāda quīrāmbadjidāa.

⁴ Barib̄aḡa dadjirā Ēdr̄a Edabari Ācōrēba idji biada, idji quīrā sida jūmarāa cawabisia. ⁵ Maḡba dadjirāra ēdr̄a edasia. Dadjia bia opeḡada carea ēdr̄a edaē basia, ātebaḡa idji quīrā djuburiaēba ēdr̄a edasia. Dadjirā cadjiruara sagasia djiwidī toda quīrāca beadamārēā idjaba Ācōrē Jaureba dadjirāa zocai bai djiwididida diasia. ⁶ Dadji Ēdr̄a Edabari Jesucritodeba Ācōrēba idji Jaurera dadjirāa wāgaē diasia. ⁷ Ācōrēba idji biadeba dadjirāra jipa unu b̄a bērā ewariza idji ume zocai panania. Maḡda jā pan̄aa.

⁸ Maḡ bedeara wārā araa. Mā quīrā b̄aa b̄aa maḡara bio jaradia b̄aida Ācōrē iḡā beaba ne jūma biada o wānamārēā. Maḡ bedeara bio bia b̄aa. Jūmarāda carebabaria. ⁹ Barib̄aḡa baridua bedea siriē b̄a carea caicayarādūa. Ācōrēba Moisea diada ley carea bida caicayarādūa. Idjaba dadji drōā naēnabemarā tr̄a jaradiabadara igaradua. Jūma maḡara biē b̄a bērā carebacaa.

¹⁰ Abaḡa djabarāda ijarabib̄aḡa, idjira quēādūa waa māwā orāmārēā. Idjia iḡāēb̄aḡa, wayacusa quēādūa. Maḡne wadibida iḡāēb̄aḡa, idji ume b̄arādūa. ¹¹ B̄aa bio cawa b̄aa maḡ

ēberāba wārā beđeara igarapeda biē o ɓada. Cadjirua o ɓađeba unubi ɓa ara idjida Ācōrē quīrāpita beđeade ɓada.

Naā cartađe Pauloba jīrūare ɓada

¹² Māa djaba Artemada wa djaba Tiqūicoda ɓamaa wābiya. Jāma jūēnacarea isabe Nicopoli puruđaa mā acāde zedua. Māa za uru cue jara mama ɓaida crīcha ɓa. ¹³ Ēberāare beđeabari Zenada, Apolo sida ɓamaɓa wāɓadade ne jūmaneba carebadua bia wānamārēā. ¹⁴ Dadjirā dji Crito ijā ɓeaba biada o cawa wānida panɓa ne neē queđe carebađi carea. Māwāra ara dadji quīrābe beđaēa.

¹⁵ Jūma mā ume duanɓa quīrā panɓa ɓara bia ɓaida. Dai quīrā panɓ Crito ijā ɓeaa jaradua daiba quīrā panɓa đdjirāra bia duananida. Mā quīrā ɓa Ācōrēba idji biđeɓa jūma ɓārāra careba ɓaida.

PILEMOA CARTA PAULOBA PILEMOA ITEA BAḌA

Pauloba naḷ cartada Pilemoa itea ḅasia. Poa 60are Romane preso ḅaside ḅasia. Carta djabarā Colosaḅema itea diabueside naḷ carta sida diabuesica ḅaa (Colosa 4:11).

Maḷ Pilemoara Colosaḅe ḅabadjia idjaba ne bara ḅasia. Paulodeba Jesucritoda iḷasia (v. 19). Djabarāda idji dede dji jaḅeadjidaa (v. 2). Idjia nezoca Onesimo abadada erobasia. Baribaḷa maḷ Onesimora ne drasia ḅa ḅērā mīrū wāsia (vv. 18-19). Paulo preso ḅamaa wāpeḅa careba ḅesia.

Onesimoba Crito iḷnacarea Pauloba naḷ cartara ḅasia. Critodeba djabarā ḅērā Pauloba Pilemoa ḅeḅea djuburiasia Onesimora wayacusa bia edamārēā (vv. 10-12, 15-20). Pauloba ḅasia Onesimoba draaḅara idjiabaḷa jēda diaida.

Naḷ carta ḅaside Pauloba ēḅraida crīcha ḅasia. Ara ēḅrapeḅa Pilemoamaa wāida crīcha ḅasia (v. 22).

Pauloba naḷ cartade naārā ḅada

¹ Māra Pauloa. Jesucrito carea preso ḅaa. Dadji djaba Timoteoda nama ḅaa. Djaba Pilemoa, daiba bara quīrīa panḷa. ḅaa dai quīrāca Ācōrē trajura o ḅa ḅērā māa naḷ cartara ḅa itea ḅabaḷaa. ² Idjaba ḅabaḷaa jūma djabarā ḅa dede ābaa dji jaḅeadarā itea, dadji djabawērā Apia itea, dadji djaba Arquipo itea biḅa. Arquipoba Ācōrē beḅeara dai careba jaradiabaria. ³ Māa quīrīa ḅaa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biḅa ādji biadeba ḅārāra careba pananida idjaba necai ḅai sida ḅārāa dia pananida.

Djaba Onesimo carea Pauloba beḅea djuburiada

⁴ Māa Ācōrēa iwidiḅabaḷa ḅa carea bia ḅaaḅa abaria. ⁵ Māa ūrīsia ḅaa dadjirā Boro Jesura bio iḷā ḅada idjaba jūma Ācōrē ēberārāra quīrīa ḅada. ⁶ Māa Ācōrēa iwidi ḅaa Crito iḷā ḅea ume ḅara bio bia ḅamārēā.* Māwā jūma ne bia dadjia Jesucritodeba eropanada ḅaa bio cawaya. ⁷ Djaba, ḅaa Ācōrē ēberārāra quīrīaneba sobiabiḅa ḅērā māa sida sobiabisia idjaba bio ḅasridabisia.

⁸ Māa carea ḅāa iwidiya māa jarabaḷa quīrāca omārēā. Critodeba māa obida ḅamīna obiēa. ⁹ Ātebaḷa māa beḅea djuburiaya quīrīaneba māwā omārēā. Māra drōā Pauloa. Jesucrito carea preso ḅaa. ¹⁰ ḅa nezoca Onesimo carea māa beḅea djuburiaya. Idjira mā warra quīrāca ḅaa. Mā nama preso ḅaḅe idjia māneba Critora iḷāna ḅērā māa warra quīrāca ḅesia. ¹¹ Naēna ḅa nezoca dji biaē ḅasia, baribaḷa idira nezoca biada ḅesia. Māwā idjia ḅa itea bia trajaya idjaba māra bia carebaya.

¹² Idjira ḅamaa jēda diabuebaḷa. Māa idjira bio quīrīa ḅaa. Mā quīrā djuburia idjira bia edadua mā edabaḷa quīrāca.† ¹³ Beḅea bia Critodeḅema carea māa preso ḅaḅe idjira mā ume eroba quīrīa ḅasia jūma ḅaa mā carea jāmaḅa poya oē ḅada omārēā. ¹⁴ Baribaḷa ḅaa bia ḅaaḅa aēne māwā o quīrīāe ḅasia. Māa quīrā djuburia iwidi ḅara ḅāa ogo obiēa ātebaḷa quīrīa ḅaa ḅabaḷa māwā o quīrīa ḅaida.

¹⁵ Dārāē ḅaa ḅa nezoca Onesimora ḅa ume baḅada mīrū wānada. Āibērā māwāsia idji jēda wābaḷaḅe ḅaa ewariza erobamārēā. ¹⁶ Baribaḷa idjira nezoca quīrāca erobaiē ḅaa, ātebaḷa nezoca cāyābara biara erobaida ḅaa. Critodeba ḅa djaba ḅērā quīrīaneba erobaida ḅaa. Māa idjira bio quīrīa ḅaa, baribaḷa maḷ cāyābara ḅaa idjira biara quīrīaḅa ḅaa, ḅa nezoca ḅērā idjaba dadjirā Boroḅeba ḅa djaba ḅērā.

¹⁷ ḅamaarā dadjia Ācōrē itea aḅarida o panabaḷa, Onesimora bia edadua mā edabaḷa quīrāca. ¹⁸ Idjia bariduadeba ḅada biē osibaḷa wa ḅāa jēda diai bara ḅabaḷa, māa iwidiḅua. ¹⁹ Ara mā jaḅaba nāwā ḅabaḷaa: idjia jēda diaida ḅara māa diaya. Quīrīaneḅua māneba Crito iḷāna ḅērā ḅaa māa diai bara ḅada. ²⁰ Djaba, dadji Boro carea mā quīrā djuburia iwidi ḅara odua. Dadjira Critodeba djabarā ḅērā māa sora ḅasridabidua.

²¹ Māa māwā ḅabaḷaa cawa ḅa ḅērā ḅaa mā beḅeara iḷāida. Cawa ḅaa māa jara ḅa cāyābara ḅaa biara oida. ²² Maḷ awara māa crīcha ḅaa ḅārāba Ācōrēa iwidi panḷaneba māra ēḅraida. Māwā māra ḅārāmaa poya wāya. Maḷ ḅērā māa cāi sida waga erobaḅua.

Pauloba naḷ cartade iḷiare ḅada

* **1:6** Crito iḷā ḅea ume ḅara bio bia ḅamārēā. Acaraḅaaḅā maḅa jara ḅaa: “Crito iḷā ḅaḅe ḅara idji ēberārā ume bio bia ḅamārēā.” † **1:12** Griego beḅeade maḷ versiculora ebuda ḅāēa.

²³ Djaba Epaproda Jesucrito carea m̃a ume preso ɓa. Idjia quĩrĩã ɓa ɓara bia ɓaia.
²⁴ Marcoba, Aristarcoba, Demába, Luca bida quĩrĩã panla ɓara bia ɓaia. Ādjirãba m̃a ume
Ācõrẽ trajura o panla.

²⁵ M̃a quĩrĩã ɓa dadjirã Boro Jesucritoba idji biadeba bãrãra careba ɓaia.†

† 1:25 Bãrãra. Griego bedeadẽ ɓa ɓa "bãrã jaurera."

HEBREU CARTA HEBREORÃ ITEA

Naã cartada hebreorã itea b̄ada basía. Cawadaẽ panlaa caiba basida. ΛCAGΛmaarã Bernabeba, Apoloba, Silaba, Lucaba, Clemente Romanebemaba wa dewaraba basida. Naẽna zocãrãba cr̄icha panasidaa Pauloba b̄adada. Ababe cawa panlaa Hebreu carta b̄adara judio basida. (Judiorã hebreu bedeade bedeabada b̄erã hebreorã abadaa.) Naã carta b̄adaba, dji carta edadarã bida Timoteora unubadjidaa (13:23). Maã awara djabarã Italia druadebemarã ume dji bia basía (13:24-25). Poa 70 bai naẽna basia.

Naã cartara djabarã judiorã bia miga bea itea basia Jesucrito igararãnamãrẽã. Jesucrito iã panla carea ãdjia erobeara λCARaba jãrisidaa (10:32-34). Juma naã cartade dji b̄adaba jara b̄aa Critora dji dromaara b̄ada.

Citora bajãnebema nezocarã cãyãbara biara b̄aa (1:1neba aba 2:18daa). Critora Moise cãyãbara biara b̄aa (3:1neba aba 4:13daa). Critora dadjirã Sacerdote dji Dromaara b̄aa (4:14deba aba 7:28daa). Critoba cadjiruua carea odara sacerdoterãba obada cãyãbara biara b̄aa (8:1neba aba 10:39daa).

Jirũare dji carta b̄adaba jara b̄aa Ācõrẽba dadjirã bia unumãrẽã idjida iãñida panada (11:1neba aba 13:25daa). Dji cr̄icha dromara 12:1ne b̄aa: “Maã eberãrã zocãrãba unubisidaa Ācõrẽba wãrãda iãñisada. Maãda cawa panla b̄erã dadjirã bida ara maã quĩrãca iã pananida panla. Dadjirãa idu iãbicara, cadjiruaba dadjirã barã edabari sida ãyã b̄adapeda juma droa pananeba nocoda wãnadra dadjirã jũnida panlamaa.”

Ācõrẽ Warrara dji dromaara b̄aa

¹ Naẽnaeda Ācõrẽba dadji drõã naẽnabemarãa barima zocãrã quĩrãtanoaneba bedeabadjia. Idjideba bedeabadarãneba mãwã osia. ² Baribara naã jirũarebema ewaride idji Warradeba dadjirãa bedeasia. Idji Warradeba Ācõrẽba ne jũmada osia idjaba idjida basia ne juma erobamãrẽã. ³ Idji Warraba Ācõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodoroda unubibaria. Idjiabara Ācõrẽra sãwã b̄ada cawabibaria. Idji bedeaba b̄aa b̄adeba ne juma odara ara mãwã b̄aa. Idjia dadjirã cadjiruua sagapeda Ācõrẽ dji droma b̄a jawa araare bajãne chũmesia.

⁴ Ācõrẽba idjira bajãnebema nezocarã cãyãbara dji dromaara basia. Ācõrẽba idjira trã basia “mã Warra,” mãne ãdjirãra trã basia “mã nezocarã.” Mãwã Ācõrẽba idji trã b̄adara ãdjirã trã b̄ada cãyãbara biara b̄aa. ⁵ Ācõrẽba ni abaã bajãnebema nezocaa nãwã jaraẽ basia:

Bara mã Warraa. Idi bara mã Warraada abara.*

Idjaba ãdjidebemada nãwã jaraẽ basia:

Mãra idji zeza baya, idjaba idjira mã warra baya.†

⁶ Ācõrẽba idji Warra iwina naã eãjũnaa diabuebarãde nãwã jarasia:

Juma Ācõrẽ bajãnebema nezocarãba idjia bia bedeada panla.

⁷ Bajãnebema nezocarãnebemada Ācõrẽba nãwã jarasia:

Bajãnebema nezocarãda osia nãurã quĩrãca beadamãrẽã.‡

Ādjirãra osia taba urua quĩrãca beadamãrẽã.§

⁸ Baribara idji Warradebemada Ācõrẽba nãwã jarasia:

Ācõrẽ, bara ewariza jumarã boroda baya. Ba purura jipa pe erobaya. ⁹ Baa biadra quĩrãsia. Cadjiruua quĩrãmasia.

Maã carea Ācõrẽ, b̄a Ācõrẽba juma b̄a ume panla cãyãbara b̄adra dji dromaara basia. Mãwã bara bio basriãbisia.*

¹⁰ Idjaba nãwã jarasia:

Jumarã Boro, naãrãeda b̄aa naã eãjũada, bajã sida osia.

¹¹ Juma mãgara jõya baribara bara ara mãwã baya. Juma mãgara dji sore baya wua dji sore babari quĩrãca.

¹² Wua sore eãrãpeda djiwidi jãbara quĩrãca b̄aa juma mãgara ãyã b̄apeda djiwidi oya.

Baribara bara ara b̄adji b̄ada baya. Bara beucã.†

¹³ Ācõrẽba ni abaã bajãnebema nezocaa jaraẽ basia:

* 1:5 Salmo 2:7. Idi bara mã Warraada abara. Griego bedeade b̄a b̄aa: “Idi mã b̄ada unusia” wa “idi mãra b̄a zeza basia.”

† 1:5 2 Samuel 7:14. ‡ 1:7 Griego bedeade “nãurã” idjaba “jaure” abari bedeã. Maã carea λCARΛ traduccioãne mã versiculoãde nãwã b̄a b̄aa: “Idji bajãnebema nezocarãda osia jaureda beadamãrẽã.” § 1:7 Salmo 104:4. * 1:9 Salmo 45:6-7. † 1:12 Salmo 102:25-27.

Mā Jawa araare chūmedua aba ba dji quīrūra mā jūma ba Jawaeda babaladaa.†

14 Jūma bajānebema nezocarāda Ācōrēba zocabaria. Ācōrēba ādjirāra diabuebaria dji ēdrādirā carebadamārēa.

2

Quīrācuita beadadia Crito igarada amaaba

1 Mā bēra āi wāna amaaba dadjirāba wārā bedea ūrīpedadara quīrācuita biara ēpēnida panla. 2 Ācōrēba naēna obi bada bedeara bajānebema nezocarāneba diasia. Mā bedeara ēberārāba jūma ījā odida panasidaa. Jūma ījā oē beara, igara bea sida Ācōrēba aride cawa obadjia. 3-4 Ara mā quīrāca Ācōrēba ēdra edaidebema bedeadā dadjirāba igaradibara, Ācōrēba cawa oidebemada sāwā ēdrādi? Mā bedea bio bia bāra dadjirā Boro Jesuba naārā jaradiasia. Mā ūrīpedadaba dadjirāba jarasidaa mālgara wārāda. Mā awara Ācōrēba ne ununaca waibada quīrātanoa obisia. Idjia quīrā bada quīrāca idji Jaureba obi bāra idjiderāza diasia. Jūma mālgādeba cawabisia mā bedeara wārāda. Māda dadjirāba igaradibara, Ācōrēba ēdrādi?

Jesucrito dadji quīrāca bada

5 Ējūā djiwidi zeida ba daiba jara panla Ācōrēba bajānebema nezocarā Jawaeda baē basia.

6 Ātebala Ācōrē Bedeade nāwā ba ba:

Mā Ācōrē, ēberāda Ācōrē? Ācōrēā dairāma crīchabari?

Ēberāda Ācōrē? Ācōrēā dairāda wagabari?

7 Ba daira bajānebema nezocarā cāyābara edaara basia.

Māwāmīna daira na ējūāne bia basia idjaba dji dromarāda basia.*

8 Ba ne jūmada dai Jawaeda basia.†

Ācōrēba ne jūmada dadji Jawaeda basia. Dadji Jawaeda badaēra neēa. Māwāmīna wadibida ununaēna ne jūma dadji Jawaeda bada. 9 Baribala Jesudebemada cawa panla.† Ācōrēba idjira bajānebema nezocarā cāyābara na ējūāne edaara basia. Ācōrēba idji biadeba māwā osia Jesura jūmarā carea beumārēa. Bia mīga beuda bēra Ācōrēba idjira bia basia idjaba dji dromada basia.

10 Ācōrēba ne jūmada osia. Idjideba ne jūmada beaa. Ācōrēmaarā bia basia Jesura bia mīgaida. Māwā idjira ēberārā ēdra Edabarida aride basia. Idjideba Ācōrēba idji warrarāda zocārā edasia idji biya quirudebemada edadamārēa. 11 Jesuba ēberārāda Ācōrē itea bia bābaria. Idjia, mā ēberārā bida abari Zezada eropanla. Mā carea Jesura peracaa ādjirāra idji djabarā ai carea. 12 Ācōrē Bedeade nāwā ba ba:

Mā ba debemada mā djabarāa bedea. Jūmarā ābaa dji jare duanane mā ba ba bia jaraya.§

13 Idjaba nāwā ba ba:

Mā idjidra ījā baya.*

Idjaba na sida ba ba:

Māra nama ba, idjaba warrarā Ācōrēba mā diadara mā ume ābaa panla.†

14 Mā warrarāba djarada, oa sida eropan bēra Jesu bida abarida edasia idji beudadeba diauru poyai carea. Diaurura beu djibaria. 15 Jesuba diaurura poyada bēra, beudi carea waya beadara idjia jūma ēdra basia. Ewariza beudi waya panleba ādjirāra biē panasidaa nezoca quīrāca. 16 Wārāda Jesura bajānebema nezocarā carebade zeē basia, ātebala Abrahā quīrāca Ācōrē ījā beadra carebade zesia.† 17 Idji zeside ne jūmane dadji quīrāca basia djārā quīrā djuburiabari Sacerdote dji Droma bai carea.§ Wārāda Ācōrē quīrāpita sacerdote dji droma jūma aride obarida besia. Māba ara idjida idu beabisia ēberārāba cadjirua obadara Ācōrēba quīrādoamārēa. 18 Diauruba mā sē baside Jesura bia mīgasia. Mā bēra diauruba mā sē beara careba cawa ba.

3

Moise cāyābara Jesura dji dromaara ba

† 1:13 Salmo 110:1. Ba Jawaeda babaladaa. Griego bedeade ba ba: "Ba jiru edre babaladaa." * 2:7 Griego bedeade abala cartade na sida ba ba: "Daira basia ne juma ba oda bororāda beadamārēa." † 2:8 Salmo 8:4-6. Dai Jawaeda basia. Griego bedeade nāwā ba ba: "Ne jūmada idji jiru edre basia." † 2:9 Jesudebemada cawa panla. Griego bedeade nāwā ba ba: "Dadjirāba Jesura unu panla." § 2:12 Salmo 22:22. * 2:13 Isaia 8:17. † 2:13 Isaia 8:18. † 2:16 Griego bedeade nāwā ba ba: "Abrahā ēberārāra carebade zesia." § 2:17 Dadji quīrāca. Griego bedeade ba ba: "Idji djabarā quīrāca."

¹ Djabarā, bārāra Ācōrē ēberārā bērā idjaba Ācōrēba bārāra trāna bērā, Jesucritodebemada bio quīrācuita crīchadada. Idjira Ācōrēba diabuedaa idjaba Sacerdote dji Droma. Dadjirāba ebuda jarabadaa idjidra wārāda ijā panāda. ² Ācōrēba obidara Jesuba jūma aride osia Moiseba Ācōrē ēberārā ume oda quīrāca.* ³ Ēberārāba de bia obaridebemada dji de cāyābara biara bedeabadaa. Ara maļ quīrāca dadjirāba Moisedebema cāyābara Jesudebemada biara bedeadaida panāa. ⁴ Dera dji oda bara beaa. Baribara Ācōrēba ne jūmada osia. ⁵ Moiserā Ācōrē nezoca bērā Ācōrē ēberārā ume jūma aride osia. Maļne idjia cawabisia Ācōrēba nocoarebema ewaride cārēda jaraida. ⁶ Baribara Ācōrē warra Critora idji ēberārā boroa. Ādjirā ume jūma aride o bla. Dadjirāba Critoda ijā pananibara idjaba idjideba edadira basrida jā pananibara, Ācōrē ēberārā.†

Critora igararānada

⁷⁻⁸ Maļ carea Ācōrē Jaureba nāwā jara bla:

Idi Ācōrē bedea ūribadade bārā sora zarearānada bārā drōā naēnabemarā so zareapedada quīrāca.

Ādjirā ējūā pōāsa ewaraga bade duanasidade Ācōrēba jaradara igarasidaa idjia sāwā oi cawaya.

⁹ Mama idjia odara cuarenta poa unusidamīna ādjirāba ijānaē basia sāwā oi cawaya.

¹⁰ Maļ carea ādjirā ume quīrūpeda Ācōrēba nāwā jarasia:

“Ādjirāba māra sodeba wārāda ēpēnaca. Mā ora cawa quīrānaca.”

¹¹ Idjaba quīrū bade wārāneba nāwā jarasia: “Mā lñāūbima ādjirāra jūēnaēa.”‡

¹² Djabarā, quīrācuita beadada. So cadjiruaba Ācōrē ijānaē bearānada. So cadjiruaba Ācōrē zocai bara igarabaria. ¹³ Wadi ewari bade eda ewariza dji carebadada biara ijāni carea. Māwā ni abaada cadjiruaba cūrūgapeda so zarea beadaēa. ¹⁴ Dadjirāba naārā ijāpedadadeba aba beubadada Critoda ijā pananibara, idji ume panania. ¹⁵ Maļ carea Ācōrē Bedeade nāwā jara bla:

Idi Ācōrē bedea ūribadade bārā sora zarearānada bārā drōā naēnabemarā so zareapedada quīrāca.§

¹⁶ Ācōrē bedea ūrīpedadacarea ŷcairāda so zareasida? ŷjūma Moiseba Egiptodeba ēdra edadarāda māwā so zareasidaēca? ¹⁷ Ācōrēra cairā ume cuarenta poa quīrū basi? ŷCadjirua opedadarā ume quīrū basiēca? ŷMaļ carea ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga bade quinisidaēca?

¹⁸ Ācōrēba cairā wārāneba jarasi idjia lñāūbima jūēnaēda? ŷIdji bedea ijānaē beadārā māwā jarasiēca? ¹⁹ Maļgdeba dadjirāba cawa panāa ādjirāba ijāpedadaē bērā Ācōrēba lñāūbida badama poya jūēnaē basida.

4

¹ Ācōrēba wārāda jara bla dadjirāra wadibida idjia lñāūbima poya jūēnida panāda. Baribara quīrācuita beadada. Māwāēra lara bārānebemada mama jūēnaēa. ²⁻³ Bedea bia Ācōrēba lñāūbidebemada dadjirāba ūrisidaa drōā naēnabemarāba ūrīpedada quīrāca. Dadjirāba sodeba ijā panā bērā Ācōrēba lñāūbima jūēnia. Baribara drōā naēnabemarāba ūrīnapeda ijāpedadaē bērā maļ bedeaba carebaē basia. Ādjirānebemada Ācōrēba nāwā jarasia:

Quīrū bade mā wārāneba nāwā jarasia: “Mā lñāūbima ādjirāra jūēnaēa.”*

Māwā jarasia naļ ējūā odadeba ltaa idjia oida badara jūma o erobamīna.† ⁴ Ācōrēba idji bedeade lñāūbada ewaridebemada nāwā jarasia:‡

Sietebema ewaride Ācōrēba jūma pārā erobasia. Maļ bērā sietebema ewaride lñāūsia.§

⁵ Idjaba Ācōrēba idji bedeade nāwā jara bla:

Mā lñāūbima ādjirāra jūēnaēa.*

⁶ Bedea bia Ācōrēba lñāūbidebemada naārā ūrīpedadaba ijānaē basia. Maļ bērā idjia lñāūbida badama jūēnaē basia. Baribara lara ēberārāda wadibida Ācōrēba lñāūbima poya jūēnia.

⁷ Maļ carea Ācōrēba dewara ewarida basia idjia lñāūbima jūēnamārēa. Maļ ewarira Ācōrēba

* **3:2** Ācōrē ēberārā ume. Griego bedeade bl bla “Ācōrē dede.” † **3:6** Griego bedeade lara cartade naļ sida bl bla: “Aba naļ ewari jōbadaa.” ‡ **3:11** Salmo 95:7-11; Numero 14:21-35. § **3:15** Salmo 95:7-8. * **4:2-3** Salmo 95:11.

† **4:2-3** Idjia oida badara. Maļba cawabi bla Ācōrēba dadji lñāūni sida osida. ‡ **4:4** Lñāūbada ewari. Griego bedeade bl bla “séptimo día.” § **4:4** Genesi 2:2. * **4:5** Salmo 95:11.

trɿ ɓasia “idi.” Maɿ ewari ɓadacarea dārɓaɓɓe idjia Davideba maɿnebemada bedeasia. Maɿ bedeara mɿa naɛna naɿ cartade ɓasia. Nāwā ɓa:

Idi Ācōrē bedea ūrɿɓadade ɓārā sora zarearānadua.†

8 Josueba israelerāra Ācōrēba wārāda ɿnāūbimaa ededabara Ācōrēba dewara ɿnāūbidebemada bedeaē bacasia. 9 Maɿ bēra ɿnāūbada ewarida Ācōrē ēberārā itea wadibida ɓa. 10 Abaada Ācōrēba ɿnāūbima ɓaɓaɓa, idjia o ɓadadebemada ɿnāūsia Ācōrēba ne jūma opeda ɿnāūna quirāca. 11 Maɿ bēra dadjirāba biara jaradida panɿa Ācōrēba ɿnāūbima jūēni carea. Māwāra ni abaada ɓaedaēa drōā naēnabemarā ijanaē panɿneba ɓaepedada quirāca.

12 Wārāda Ācōrē bedeara zocai ɓa idjaba ɓaɓa ɓa. Idji bedeara djōbada neco quida umé era ɓa cāyābara pewedeara ɓa. Idji bedea dadi crīchara, dadi soba o quirā ɓa sida jūma ebuda cawabibaria dadi crīcha, dadi jaure, dadi so sida edu cōɓaɓa quirāca. 13 Ācōrēba ne jūmada unubaria. Idjia unuē ɓara neēa. Idjia odara, dadija mērā eroɓa sida ebuda unu ɓa. Idjia cawa obaɓaɓe jūma dadija odara idjia jaradida panɿa.

Jesura dadjirā Sacerdote dji Droma

14 Ācōrē Warra Jesura bajānaa wāsia. Idjira dadjirā Sacerdote dji Dromaa. Dadjirāba idjira ija panɿana a panɿ bēra wārāda ija pananida panɿa. 15 Jesu dadjirā Sacerdote dji Dromaba cawa ɓa dadjirāra ɓaɓaē panɿada. Diauruba idjira mīā sēsia dadjirā mīā sēbari quirāca. Baribaɓa Jesuba cadjiruara oē ɓasia. 16 Dadi ɓaɓaē ɓadebemada cawa ɓa bēra dadjirā idji bugue caita wāɓada quirāca ne wayaa neē Ācōrēa iwidiɓida panɿa. Māwā idjia dadjirāra quirā djuburiaya idjaba idjia carebamārēā iwidiɓadade idji ɓiadeba carebaya.

5

1 Ācōrēba sacerdote dji droma ɓaɓaɓa ēberāda aba edapeda ɓaɓaria. Maɿ bēra ēberārāba cadjiruua opedāda carea sacerdoteba Ācōrēa ne diabarua idjaba animarāda babue diabarua. * 2 Ēberārāba adua panɿneba āi opedadara sacerdote dji dromaba poya cawa quirā djuburiaya idjia bida abarica obari bēra. 3 Ēberārāba cadjiruua opedāda carea animarā babue diabarāde idjia oda carea bida animarā babue diaida ɓa. 4 Ni abaada ara idjiduba sacerdote dji dromada beca, āteɓaɓa Ācōrēɓaɓa aba trɿpeda ɓaɓaria Aaroɿ ɓada quirāca. 5 Ara maɿ quirāca Critora ara idjiduba Sacerdote dji Dromada beē ɓasia, āteɓaɓa Ācōrēɓaɓa idjira māwā ɓasia. Ācōrēba idjia nāwā jarasia:

ɓara mɿ Warraa. Idi ɓara mɿ Warraada abaɓa.†

6 Idjaba nāwā jarasia:

ɓara ewariza sacerdoteda baya Melquisedé ɓada quirāca.‡

7 Crito naɿ djarade ɓaside jīā ɓaɓa Ācōrēa jīgua bedea djuburiasia, Ācōrēba idji beuida ɓadebemada poya ēdra ɓaida ɓada bēra. Maɿne Ācōrēba quirā ɓa quirāca ija oyaada ada bēra, Ācōrēba idji bedeara ūrɿsia.§ 8 Critora Ācōrē Warramīna idji bia mīga ɓadeba ija o cawasia. 9 Ne jūmane daucha ija oda bēra, idjia jara ɓa ija o beara jūma ēdra edaya ewariza zocai beadamārēā. 10 Maɿ bēra Ācōrēba idjira Sacerdote dji Dromada ɓasia Melquisedé ɓada quirāca.

Wārā bedeara igararānadua

11 Maɿɓadebemada daiba zocārā jaradia quirā panɿa. Baribaɓa zarea ɓa ebuda cawabidida, ɓārāba isabe cawadaca bēra. 12 Bārāba Jesu ijaɓepedada dārāɓadaa. Maɿ bēra idira ɓārāra Ācōrē bedea jaradiabadada beadida panasiada. Māwāmīna Ācōrē bedeara mācua adua panɿ bēra poya bia jaradiadaca. Abaɓa ɓārāa Ācōrē bedeaɓe cawaichaara ɓada wayacusa jaradiada ɓa juba dawabaɓa quirāca. Bārāra warra zaque quirāca bea bēra djico codi cāyābara jubadra dodida panɿa. 13 Juba do beara wadi djuburi quēda bēra sāwā jipa oira adua bea. 14 Baribaɓa djico zareara drōārā itea. Ādjirāba Ācōrē bedea quirācuɿa crīcha panɿneba cawa panɿa cārēda biada idjaba cārēda cadjiruada.

6

1-2 Maɿ bēra nocodaa wānia Critoda biara cawadi carea. Dadjirāba idjidebema naārā cawapedada awa jaradiadaēa. Wayacusa jaradiadaēa cadjiruua o panɿ carea beuida panɿada, cadjiruua igaradapeda Ācōrēmaa zedida panɿada, Ācōrē ijaninebemada, borocuedidebemada, djabarā ɿɿɿ ɿɿɿa ɓadidebemada, beudarā ɿɿɿadidebemada, idjaba Ācōrēba cawa odarā ewariza bia mīgadiɓeɓema sida. 3 Ācōrēba quirā ɓaɓaɓa, jūma

† 4:7 Salmo 95:7-8. * 5:1 Levitico 1:1deba aba 6:7daa. † 5:5 Salmo 2:7. Idi ɓara mɿ Warraada abaɓa. Griego bedeaɓe ɓa ɓa: “Idi mɿa ɓada osia” wa “idi mɿa ɓa zeza ɓasia.” ‡ 5:6 Salmo 110:4. Genesis 14:18. § 5:7 Marco 14:32-36.

maḷgadebemada wayacusa jaradiadi cāyābara dadjirāra nocoḏaa wānia Critoda biara cawaḏi carea.

⁴ Ἀσαῖβα wārā bedeara cawa panasidaa. Ἄσῶρεβα dia ἅλ carea ἁλσῖδα panasidaa. Idji Jaureḏeba ne edasidaa. ⁵ Idji beḏea bio bia ἁλḏa, idji ἁλα nocoarebema ewaride unubi sida cawa panasidaa. ⁶ Ἄδῖρḗβα Critoda igarapeḏaḏa bēḗ wayacusa poya jēda idjima zedaḗa. Zesidara Ἄσῶḗ Warra wayacusa crude cachibada quīḗca idjidebemada jūmarāa biḗ beḏeabidia.

⁷ Cue zebalaza egoroba dobaria. Maḷba egoro biade ne uḏara dji uḏa itea bia zaubaria. Ἄσῶρεβα maḷ ējūāra bia jarabaria. Crito igaraḗ beara maḷ ējūā quīḗca panla. ⁸ Baribalaz cue zedacarea ḏḗḏa, chirua cadjirua sida tunuibalaz, maḷ egorora biḗ ἁλα. Ἄσῶρεβα maḷ ējūāra biḗ jarapeḏa jīḗḗre jūma babueya. Crito igara beara maḷ ējūā cadjirua quīḗca panla.

⁹ Djabarā, daira māwā beḏea panamīna cawa panla Ἄσῶρεβα bārāra ḗḏḗḏa edada bēḗ o biade wābada. ¹⁰ Ἄσῶḗra jipa ἅλ bēḗ bārāba bia o panara idjaba idji quīḗca panla quīḗḏoaḗa. Idji ēberārā careba pananeba unubisida idjira quīḗca panla. Idī bida careba panla. ¹¹ Daiba quīḗca panla bādḗza māwā o pananida aba beubadaa. Māwabalaz bārāba Ἄσῶḗneba edadi carea jḗḗ panla jūma edaḗa. ¹² Daiba quīḗcaḗa bārāra coa beaḗda, ātebalaz quīḗca panla bārāra dewararā djabarā quīḗca beaḗda. Ἄδῖρḗβα Critoda jḗḗ panla bēḗ idjaba jūma droa panla bēḗ, Ἄσῶρεβα diai jaradara jūma edaḗa.

Ἄσῶḗbe beḏea ḗḏara wārāda oya

¹³ Ἄσῶḗ cāyābara dji dromaara ḗḏa neḗa. Maḷ bēḗ Abrahāḗ ume beḏea ἁλside ara idji trḗneba wārāda carebayada asia. ¹⁴ Nāwā jarasia: “Wārāda māḗ ḗḏara carebaya idjaba ḗḏeba zocārā yōbiya.”* ¹⁵ Abrahāḗba jūma droa ḗḏeba jḗḗ ḗḏeḏa Ἄσῶḗbe warra diai jaradaḏa unusia.

¹⁶ Ἐberārāba wārāneba jarabadae ḗḏḗ cāyābara dji dromaara ἅλ trḗneba māwā jarabadaa. Maḗne ni abaḗba poya sewaada adaca. ¹⁷ Ara maḷ quīḗca Ἄσῶḗbe eḗḏa cawabi quīḗca idjia diai jarada edadi ēberārāba maḗra wārāda edaḗda idjaba idjia crīcha ἅλ quīḗca wārāda obarida. Maḷ carea ara idji trḗneba diayada asia. ¹⁸ Ἄσῶḗra sewa oca bēḗ idjia diai jaradara wārāda diaya idjaba idji trḗneba jaradara quīḗca awara oḗa. Maḷ bēḗ Ἄσῶḗbe dadjirā waga bamārēḗ jalasidaa. Idjia jaradara wārāda oida cawa panla bēḗ dadjirāba poya sozarra jḗḗ panania. Maḷba Jesuḗbeba edadi carea jḗḗ panla quenabaridaḗa. ¹⁹⁻²⁰ Dadjia jḗḗ panla wārāda edaḗda cawa panla. Maḷba dadjirāra careba ἅλ bio jḗḗ pananamārēḗ anlaba barco ero ūmabari quīḗca. Dadjia jḗḗ panla wārāda edaḗda cawa panla Jesura bajānaa dadjirā na wāna bēḗ. Idjira Ἄσῶḗ dede wuaba eatḗ jira ἅλ edaare wāsia dadjirā careba carea. Mama idjira dadjirā Sacerdote dji Dromada besia Melquisedé bada quīḗca. Ewariza māwā ἅλ.

7

Melquisedé

¹ Maḷ Melquisedéra Saleḗ puruḏebema boro basia idjaba Ἄσῶḗ dji Dromaara ἅλ sacerdotē basia.* Maḷ ewaride Abrahāḗra ḗcala puru bororā ume djōpeḏa jūma poyasia. Abrahāḗ jēda zebalade Melquisedéba audiabariḏe wāpeḏa idjira bia jarasia Ἄσῶḗbe carebamārēḗ. ² Maḷbe Abrahāḗba djō ḗḏeḏa jārīnanebemada Melquisedéa diasia. Die juachabalaza aba diasia. Melquisedé trḗba jara ἅλ “ēberārā boro jipa ἅλ.” Idjaba idjira Saleḗnebema boro abadḗḏa. Maḷ trḗba jara ἅλ “necai ḗaidebema boro.” ³ Ni abaḗba adua panla Melquisedé zezara, dji papa sida cairā basida. Adua panla idji ēberārā drōḗ naēnabemara cairā basida. Idji todadebemada, beudadebema sida adua panla.† Māwā idjira Ἄσῶḗ Warra quīḗca ewariza sacerdotēa.

⁴ Melquisedébeḏemada bio crīchaḏaḏa! Idjira wārāda dji droma basia. Dadjirā drōḗ naēnabema dji droma ἅλ Abrahāḗba djō ḗḏeḏa jārīnanebemada idjia diasia. Die juachabalaza aba diasia. ⁵ Māwānacarea Ἄσῶḗbe Moisea diada leyḏe jarasia jūma israelerāba edabadaḏeḏemada Leviḗbeba yōpeḏaḏa sacerdoterāa diaḗḏa panla. Die edabadaza aba diaḗḏa panla. Israelerā maḷ sacerdoterā djabarāmīna, abari Abrahāḗneba yōpeḏaḏamīna, māwā diaḗḏa panla. ⁶ Baribalaz Melquisedéra Leviḗbeba yōnaḗ basia. Māwāmīna Abrahāḗba jārīnanebemada idjia diasia. Die juachabalaza aba diasia. Maḷne Melquisedéba Abrahāḗra bia jarasia Ἄσῶḗbe carebamārēḗ. Māwā osia Ἄσῶḗbe Abrahāḗ

* 6:14 Genesi 22:17. * 7:1 Genesi 14:17-20. † 7:3 Griego beḏeade maḷ versicoluda nāwā ḗḗ ἅλ: “Melquisedéra zezara neḗ ἅλ, papa neḗ ἅλ, ēberārā drōḗ naēnabema sida neḗ ἅλ. Idji toda ewari neḗ ἅλ, idji beuda ewari sida neḗ ἅλ.”

naēna wārāda carebayada adamīna.† 7 Jūmarāba cawa panla dji dromaara baba dji edaara bāra bia jarabarida Ācōrēba carebamārēā.

8 Israelerāba edabādadebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa diabadaa. Maḷ sacerdoterā beudimīna die edabādaza ādjīa aba diabadaa. Baribāra Melquisedéa wadi zocai bāca bāa Ācōrē bedeaba idjira beusida jaraē bā bēra. Māwā Abrahāba jāriṇanebemada maḷ beuca sacerdotēa diasia. Die juachabāraza aba diasia. 9-10 Israelerāba die edabādadebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa aba diabadaa. Baribāra Melquisedéba Abrahā audiabariside Abrahā wiuzaque Levira wadi neē basia. Maḷ bēra dadjirāba nāwā jaradida panla: Abrahāba die juachabāraza Melquisedéa aba diaside idji wiuzaque Levideba yōnirā bida ara maḷgāda diasidaa.

11 Ācōrēba idji ley diaside Levideba yōpedada sacerdoterāda bāsia israelerā maḷ leydeba pe eronībadamārēā. Naārā Aaroḷda sacerdotē dji droma basia. Maḷ sacerdoterāba o pananeba ēberārāda poya jipa beadibara, zcārē cārēā Aaroḷ awara sacerdotē Melquisedé quīrāca bāda zeida basi? 12 Maḷ sacerdotera Levideba yōpedada sacerdoterā cacuabari besia. Maḷ bēra dji ley sida awara besia. 13 Jūma maḷgāba dadjirā Boro Jesudebemada bedeaba bāa. Idjira Levideba yōnaē basia, ātebāra Judadeba yōna basia. Maḷ naēna ni abāa Judadeba yōnada sacerdotē beadaē basia. 14 Moiseba jaraca basia sacerdoterāra maḷ ēberārāneba zeidida. Baribāra jūmarāba cawa panla dadjirā Boro Jesura Judadeba yōna basida.

15 Jūma māa jaradara ebudaara bāa naḷda cawadibāra: Levideba yōpedadarā awara Jesuda sacerdotēda besia Melquisedé bāda quīrāca. 16 Idjira sacerdotēda beē basia leyba bāda bēra. Leyba ababe Levideba yōpedadadrā bābaria. Jesura sacerdotēda besia idji abāadeba beuca bēra. 17 Maḷ carea Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa: Bāra ewariza sacerdoterā baya Melquisedé bāda quīrāca.‡

18 Naārā bāda leyba ni abāada carebadaē bēra Ācōrēba āyā bāsia. 19 Maḷ leyba ni aba bida jipa bāē basia. Maḷ ley cāyābara Ācōrēba ne biara bāda diasia dadjirā carebai carea. Maḷgādeba dadjirāra Ācōrē caita wābadaa.

20-21 Ācōrēba dji naārā panana sacerdoterā bāside ewariza beadida jaraē basia. Baribāra Ācōrēba Jesura sacerdotēda bāside wārāneba jarasia ewariza māwā baida. Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa:

Dadjirā Boroaba wārāneba jarasia bāra ewariza sacerdotēda baida Melquisedé bāda quīrāca.* Idjija jaradara quīrā awara oēa.

22 Maḷgāra Ācōrēba wārāneba jarada bēra dadjirāba cawa panla Ācōrēba Jesudeba dadjirā ume bedeaba bādara wārāda oida. Maḷ bedeaba bādara idjija naārā diada ley cāyābara biara bāa.

23 Naārā beada sacerdoterāba beubadjidaa. Aba jaidasira idjija o badara waa poya oē bēra idji cacuabari dewarada bebadjia. Māwā zocārāda sacerdotē basidaa. 24 Baribāra Jesura beuca bēra ewariza sacerdotē baya. 25 Maḷ bēra idjideba Ācōrēmaa zebādara jūma poya ēdra edaya ewariza zocai beadamārēā. Idjira beuca bēra ewariza dadjirā carea Ācōrēba bedeaba djuburiabaria.

26 Dadjī Sacerdotē dji Droma Jesuba cadjiruara ocaa, ne jūmane jipa bāa. Ācōrēba idjira bia unu bāa. Cadjirua obadarā tāēnabemada āyā bāpeda bajāne dji dromada bāsia. Maḷ bēra ne jūmane dadjirāra poya carebaya. 27 Idjija ocaa dewararā sacerdotē dji dromarāba ewariza obada quīrāca. Maḷ sacerdoterāba ara ādjija cadjirua opedada carea naārā Ācōrēba animarāda babue diabadaa. Maḷbeba dewara animarāda babue diabadaa ēberārāba cadjirua opedada carea. Baribāra Jesuba animarā babue diabāra quīrāca ara idjida idu beabisia ēberārāba cadjirua obada carea. Barima aba māwā oḍaba cadjiruara jūma sagasia. 28 Ācōrēba Moiseba diada leyba ēberārā ne jūmane jipaē beada bābaria sacerdotē dji dromarāda beadamārēā. Baribāra maḷ ley diadacarea Ācōrēba wārāneba jarasia idji Warrara ewariza Sacerdotē dji Dromada baida. Māwā idji Warrara bāsia dadjirā carea sacerdotē aride bāda bēmarēā.

8

Jesu dadjirā Sacerdotē dji Droma

1 Dji crīcha droma daiba jara panlāra naḷgāa: dadjirā Sacerdotē dji Dromada bajāne Ācōrē bugue biya quiru jawa araare chūmāa. 2 Bajāne Ācōrē de dji wārā araade idjira sacerdotēa. Maḷ dera ēberāba odaēa, ātebāra dadjirā Boro Ācōrēba odaa.

† 7:6 Genesis 12:1-3. § 7:17 Salmo 110:4. * 7:20-21 Melquisedé bāda quīrāca. Griego bedeade ḷcāra cartade māra neēa.

³ Sacerdote dji dromarāda Ācōrēba jūma bābaria idjia ne diadamārēā idjaba animarāda babue diadamārēā. Mañ bēra Jesucrito bida ne diaida basia. ⁴ Idjida nañ ējūāne bābara sacerdote baē bacasia nañ ējūāne sacerdoterā bara bēra. Mañ sacerdoterāba Ācōrēa ne diabadāa idji leyde bā bā quīrāca. ⁵ Sacerdoterāba o pananeba unubibadaa bajāne sāvābala bāda. Mañ carea Moiseba Ācōrē wua de oi naēna Ācōrēba idjia nāwā jarasia: “Jūma daucha odada mla nañ eyade unubida quīrāca.”* ⁶ Baribala Jesu dadjirā Sacerdote dji Dromaba bajāne o bāra sacerdoterāba nañ ējūāne o panā cāyābara biara bāa. Ara mañ quīrāca Ācōrēba Jesudeba bedea bādara biara bāa Moisedeba bedea bāda cāyābara. Māwā biara bāa mañ bedea bāside Ācōrēba ēberārāra biara carebayada ada bēra. ⁷ Ācōrēba Moisedeba naārā bedea bādaba wārāda carebadabara waya dewara bedeada bāē bacasia. ⁸ Baribala Ācōrēba Moisedeba bedea bādara ēberārāba jūma opedadaē bēra idjia bedeade panāda unusia. Mañ carea nāwā jarasia:

Jūmarā Boroba nāwā jara bāa: “Ewari aba mla israelerā ume, Judadebemarā ume bida bedea djiwidida bāya.

⁹ Mañ bedea djiwidira bārā drōā naēnabemarā ume bedea bāda quīrāca baēa.

Bārā drōā naēnabemarā ume bedea bāsia Egiptodeba quīrācuita waga ēdra eneside.†

Baribala wārāda iāpedadaē bēra mla ādjirāra igarasia.” Māwā jara bāa jūmarā Boroba.

¹⁰ Idjaba jūmarā Boroba nāwā jara bāa: “Nocoarebema ewaride mla bedea djiwidida israelerā ume nāwā bāya:

mā leyra ādjirā crīchade, ādjirā sode bida bāya.

Māra ādjirā Ācōrē baya, idjaba ādjirāra mā puru baya.

¹¹ Mañne jūmarāba māra cawa panania. Dji edaara beaba, dji dromarā bida cawa panania. Mañ bēra ni ababā idji druedebeemarā, idji ēberārā bida waa jaradiadaēa mā jūmarā Boroda cawadamārēā.

¹² Ādjirāba biē opedadara mla jūma quīrādoaya. Ādjirāba cadjirua opedadara mla waa crīcha baēa.”‡

¹³ Ācōrēba bedea djiwidi bāyada aside cawabisia idjia naārā bedea bādara dji drōāda. Dji drōā bēra dārāēne āyā bāya.§

9

Ācōrē de nañ ējūānebema idjaba bajānebema

¹ Ācōrē israelerā ume naārā bedea jarasia idji wua deda nañ ējūāne odida panāda, mañ dede sāvā odida panā sīda. ² Mañ de odapeda dji nocoarebema dejāra “Ācōrē itea bā dejā” abadjīdaa. Mañ dejāne ībīrāda, mesa sīda basia. Pañ Ācōrē quīrāpita bāda sīda basia. ³ Dji edaara bā dejāne wuaba eatl jira basia. Mañgā dejāra “Ācōrē itea biara bā dejā” abadjīdaa. ⁴ Quera bá diabadada mama basia. Māra oroba jūma bārā basia. Ācōrē baurude sīda basia. Mañ sīda oroba jūma bārā basia. Epedeco jūguria oro odada manāba bira bāda mañ baurudeade eda basia.* Aaroñ bacuru tununa sīda eda basia.† Ācōrēba diada ley mōgara pewedeade bāda sīda eda basia.‡ ⁵ Baurude arā bajānebema nezoca quīrāca i bara panāda umē panasīdaa. Ādji iba dji baurude arā cobāra jūātrā eropanasīdaa.§ Ādji panāmaa Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroda zebadjia. Mañ baurude arā cobāmaa sacerdotēba oa iāpobāraēde Ācōrēba ēberārāba cadjirua opedadara quīrādoabadjia. Mañgādebemada ara nawena daiba nañ cartade jūma jaradiadaēa.

⁶ Jūma mañgā pārāpedadacarea sacerdoterāra ewariza dji nocoarebema dejāne eda wābadjīdaa ādjia Ācōrē itea odida panāra jūma odi carea. ⁷ Baribala dji edaara bā dejāne ababe sacerdote dji dromadrā poaza bārima aba eda wābadjia. Eda wābāraēde idjia cadjirua oda carea idjaba ēberārāba adua pananeba cadjirua opedada carea bida animarā oda Ācōrē quīrāpita iāpoi carea edebadjia.* ⁸ Mañneba Ācōrē Jaureba cawabi basia ēberārāra wadi Ācōrē de bajāne bāde poya eda wānaēda. Sacerdoterāba wadi Ācōrē de nañ ējūāne bāde ne odida panāmisia māwā basia. ⁹ Nañ ewaride jūma mañgāba cawabi bāa Ācōrēa ne dia pananeba idjaba animarā babue dia pananeba bida dji māwā o bea crīchara poya jipa bāēda. ¹⁰ Ācōrēba Moisea diada leyba ababe cawabisia cārēda codida panāda, cārēda dodida

* 8:5 Exodo 25:40. † 8:9 Quīrācuita waga ēdra eneside. Griego bedeade bā bāa: “Jawa jidapeda ēdra eneside.” ‡ 8:12 Jeremia 31:31-34. § 8:13 Dārāēne āyā bāya. Griego bedeade bā bāa: “Dārāēne nēbaya.” * 9:4 Exodo 16:33. † 9:4 Numero 17:1-10. ‡ 9:4 Exodo 25:16. § 9:5 Exodo 25:17-22. * 9:7 Levitico 16:1-34.

panlada, idjabā Ācōrēba saḡabi bāra sāwā saḡadida panlada. Jūma maḡgara naḡ djarade obadjidaa aba Ācōrēba jūma quīrā awara obaḡladaa.

¹¹ Baribaḡa Critora zesia dadjirā Sacerdote dji Droma bai carea. Jūma ne bia naḡ ewaride bāda idjia dadjirā dia bāa. † Idjira Ācōrē de bajāne bāde dadjirā carea ne o bāa. Maḡ dera dji araa. Ācōrē de naḡ ējūāne bā cāyābara biara bāa. Ēberāba odaēa; naḡ ējūānebemaēa. ¹² Critora Ācōrē de bajāne bāde dji edaara bā dejāne bārima aba eda wāsia. Maḡ dejāra “Ācōrē itea biara bā dejā” abadaa. Wāsida chiwatu oada, paca zaque oa sida Ācōrē quīrāpita jīāpoi carea edeē basia. Ātebaḡa ara idji oada edesia. Bārima aba māwā odaba dadjirā ēdra bāsia ewariza bedea neē beadamārēa. ¹³ Sacerdoteba paca dji umaquīrā oada, chiwatu oada, paca zaque wērā babue diada pora sida ēberārā ḡḡ jīāpobaria. Maḡba ēberārā Ācōrē quīrāpita biē beadara naḡ djarade bia bābaria. ¹⁴ Māwā baibaḡa, ḡCrito oaba dadjirāra biara bāēca? Critora cadjirua neē basia. Ācōrē Jaure beucaba carebada bērā ara idjida idu beabisia animarā Ācōrēba babue diabḡa quīrāca. Cadjirua o panḡ carea dadjirāra beuidia panasidaa. Baribaḡa Critoba ara idjida idu beabida bērā dadjirāba cadjirua opeadara Ācōrēba quīrādoapeda dadjirā crīchara jipa bāsia. Māwā Ācōrē zocai bāra dadjirāba poya jīānia.

¹⁵ Ācōrēba naārā bedea bādadeba panasidade ēberārāba cadjiruada obadjidaa. Baribaḡa Critodra beusia ādjia cadjirua obadadebemada ēdra bāi carea. Critora beuda bērā idjideba Ācōrēba bedea djiwidida bāsia. Māwā Ācōrēba ne jūma bia jōca diai jaraḡara idjia trḡnarāba Critodeba poya edadia.

¹⁶ Naḡ quīrāca bāa: ēberāba cartade bābaria idji beudacarea caiba idjia erobara edaida. Baribaḡa dji edaida bāba dji bedea bādara wārāda beusida acabiēbaḡa, poya edaēa. ¹⁷ Dji bedea bāda wadi zocai bāmisa dji edaida bāba maḡ cartade bā bāra poya edaēa. Ababe beudacareabaḡa poya edasia. ¹⁸ Ara maḡ quīrāca Ācōrēba israelerā ume naārā bedea bāsida animarā oada erozoasia. Maḡba cawabisia ādjirāba maḡ bedea bādara jīā odida panasidade. ¹⁹ Maḡra nāwā basia: Ācōrēba diada leyra Moiseba naārā ēberārā jūma jarasia. Maḡbe paca zaque oada, chiwatu oa sida baidodaa puerasia. Hisopo bacuru jawatede oveja cara purea odada jāpeda oade beguea edasia. Maḡ oaba idjia Ācōrēba diada ley cartara, ēberārā sida jīāposia. ²⁰ Jīāpobaraḡe nāwā jarasia: “Naḡ oaba jara bāa Ācōrē bārā ume bedea bādara jūma jīā odida panlada.” † ²¹ Ara maḡ quīrāca Moiseba Ācōrē wua dera, jūma maḡ dede eda bea sida oaba jīāposia. ²² Wārāda Ācōrēba Moiseba diada leyba jara bāa berara ne jūmada oaba jīāpoida bāda Ācōrē quīrāpita bia bāmārēa. Oada erozoaēbaḡa dadjia cadjirua opeadara Ācōrēba quīrādoaēa.

Crito oaba dadjia cadjirua odara jūma saḡabaria

²³ Ācōrē wua dera, maḡ dede eda bea sida Ācōrē de bajāne bā zaca basia. Jūma maḡgara animarā oaba jīāpoida basia Ācōrē quīrāpita bia bāmārēa. Baribaḡa Ācōrē de bajāne bāra, maḡ dede eda bea sida animarā oa cāyābara oa biara bāba jīāpoida basia. ²⁴ Critoba idji oara Ācōrē de ēberāba odade eda edeē basia, maḡgara ababe Ācōrē de ara bajāne bā zaca bāda bērā. Critoba idji oara bajānebaḡa Ācōrē quīrāpita edesia. Idira mama dadjirā carea Ācōrēba quīrā djaburia iwidi bāa. ²⁵ Idjira bajānaa wāē basia idji oada bārima zocārā jīāpoi carea naḡ ējūānebema sacerdote dji dromaba poaza Ācōrē itea biara bā dejāne obari quīrāca. ²⁶ Māwā badabara naḡ ējūā odadeba ḡtaa Critora bārima zocārā beuida bācasia. Baribaḡa naḡ jīrūarebema ewaride zepeda ara idjida idu beabisia. Bārima aba māwā odaba dadjirāba cadjirua opeadara jūma āyā bāsia. ²⁷ Jūmarāda bārima aba beuidia. Māwānacarea Ācōrēba cawa oya. ²⁸ Ara maḡ quīrāca Critoba bārima aba ara idjida idu beabisia zocārāba cadjirua opeadara āyā bāi carea. Idjira wayacusa zeya, baribaḡa maḡne dadjirāba cadjirua obadara āyā bāi carea zeēa. Ātebaḡa zeya idji jāā beara ēdra edai carea.

10

¹ Ācōrēba Moiseba diada leyba jūma ne bia Critodeba zeidebemada jarijaria unubi bāa. Maḡ ne biara leyba diacaa. Maḡ bērā poaza Ācōrēba animarā babue diaḡe wābadara leyba poya jipa bācaaa. ² Leyba ādjirāra wārāda jipa bādabara, waa animarā babue diaḡe wānaē bācasia. Animarā babue dia panḡneba wārāda cadjirua neē panenabara, waa crīchadaē bācasia idji quīrāpita beḡeade panlada. ³⁻⁴ Baribaḡa paca dji umaquīrā oaba, chiwatu oa

† 9:11 Jūma ne bia naḡ ewaride bāda. Griego beḡeade ḡcaḡa cartade bā bāa: “Jūma ne bia zeida bāda.” † 9:20 Exodo 24:8.

bida cadjiruara poya äyã ßaca bërã, poaza animarã babue dia pananeba quĩrãnebabi ßaa ädjia cadjirua obadada. ⁵ Maã carea Crito naã ëjũãnaa zeside idjia Äcõrëa nãwã jarasia: ßaa animarãra ßaa babue diadida quĩrãë ßaa. Ne diadi sida quĩrãë ßaa. ßaa mãa cacua diadadra quĩrã ßaa.

⁶ Ädji cadjirua carea animarã babue diabadade, ne diabadade bida ßara ßasrida ßacaa.

⁷ Maã bërã mãa jarasia: Äcõrë, mãra nama ßaa ßaa quĩrã ßada oi carea.

ßa Bedeade mãnebemada mãwã ßã ßaa.*

⁸ Critoba naãrã jarasia Äcõrëba quĩrãë ßada ëberãrãba ädji cadjirua carea animarãda idjia babue diadida idjaba ne diadida. Äcõrëba Moisea diada leyba mãwã obi ßalmãna, mãneba Äcõrëra ßasrida ßacaada asia. ⁹ Maãbe Critoba Äcõrëa nãwã jarasia: “Mãra nama ßaa ßaa quĩrã ßada oi carea.” Maãba cawabi ßaa naãrã Äcõrëba animarã babue diabi badara Critoba äyã ßasida. Maã cacuari ara idjida idu beabida bërã idjidra ßesia. ¹⁰ Äcõrëba quĩrã ßara Jesucritoba jũma ßesia. Ara idjida idu beabisia. ßarima aba mãwã odaba dadjirãra ewariza Äcõrë itea bia ßasia.

¹¹ Sacerdoterãba ewariza Äcõrë itea ne obadaa idjaba animarãra babue diabadaa. Mãwãmãna mãgãba cadjiruara äyã ßacaa. ¹² Baribara Jesucritoba cadjirua carea ara idjida idu beabisia. ßarima aba mãwã odaba jũma cadjiruara äyã ßasia. Maãbe Äcõrë jãwa araare chũmesia. ¹³ Mama jãã ßaa aba Äcõrëba jũma idji ume dji quĩrãra idji jãwaeda ßabaraada.†

¹⁴ Critoba ara idjida idu beabisia. Mãwã ßarima aba odaba jũma Äcõrë itea ßeara jipa ßasia. Maã jipa ßadara ewariza ßaya. ¹⁵ Äcõrë Jaure bida abarida dadjirã cawabi ßaa. Naãrã jarasia:

¹⁶ Jumarã Boro Äcõrëba nãwã jara ßaa: “Nocoarebema ewaride mãa bedea djiwidida israelerã ume nãwã ßaya: mã leyra ädjirã crĩchaë, ädjirã sode bida ßaya.”‡

¹⁷ Maãare nãwã jarasia:

Ädjirãba bië opedadara mãa jũma quĩrãdoaya. Ädjirãba cadjirua opedadara mãa waa crĩcha baëa.§

¹⁸ Critodeba Äcõrëba dadjirã cadjiruara jũma quĩrãdoada bërã, waa dadjirã cadjirua carea idjia ne diadië panãa.

Jesucritodeba dadjirãra Äcõrë caita poya wãnia

¹⁹ Maã bërã djabarã, Äcõrë itea biara ßa dejãne eda wãbada quĩrãca naã ewaride Jesucrito oadeba dadjirãra Äcõrë caita ne wayaa neë wãnida panãa. ²⁰ Maã dejãne wua eatã jira ßa cõãbara quĩrãca Jesucritoba idji beudadeba o djiwidida jarisia dadjirã Äcõrë caita poya wãnãmãrëã. Maã oede wãbara ewariza Äcõrë ume zocai ßaya. ²¹ Dadjirãba Sacerdote dji Dromada bajãne eropanãa. Idjia Äcõrë ëberãrãra jũma carebabaria. ²² Maã bërã Äcõrë caita wãnadra. Critoba dadjirã crĩcha cadjirua badada jipa ßasia dadjirã so idji oaba jãpobara quĩrãca. Äcõrë quĩrãpita bia ßasia dadjirã cacuara baido pãpãrã quiruba sãgãda quĩrãca. Maã bërã crĩcha aba pananeba idjaba wãrãda jãã pananeba Äcõrë caita wãnida panãa. ²³ Äcõrëra bedea aba ßa bërã dadjirãba jãã panãra idjaba mãnebema jumarã jara panã sida ni mãrã bida quenabaridië panãa. ²⁴ Jããdida panãa sãwã dji carebadida biara dji quĩrãni carea idjaba ne biada odi carea. ²⁵ Äbaa dji jãrebadara idu ßadië panãa jããraaba idu ßabada quĩrãca. Ätebãra dji carebadida panãa biara jããni carea. Dadjirã Boro Äcõrëba cawa oi ewarira dãrãëne zeida cawa panã bërã biara mãwã odida panãa.

²⁶ Wãrã bedea cawapedadacarea ara dadjiareba cadjiruada o pananibara, waa neëa Äcõrëa diadi carea mãa cadjiruara quĩrãdoamãrëã. ²⁷ Mãwã o ßaba ababe ne wayaadeba jããida ßaa Äcõrëba cawa omãrëã. Maã ewaride Äcõrëba jũma idji ume dji quĩrãra tãba uruga nũmane batabueya ewariza bá nũmamãrëã. ²⁸ Naëna abalãba Äcõrëba Moisea diada leyda igarasira, mãne ëberã umëba wa übeaba jarasidara wãrãda mãwã ßada, idjira abeda quĩrã djuburia neë beabadida.* ²⁹ Maãba çsãwã crĩcha panã? Äcõrëba idji Warra igarabadara wetara cawa oëca? Äcõrëba idji Warra oadeba bedea djiwidida ßasia dadjirãra idji itea bia ßa carea. Mãwãra Äcõrë Warra oa erozoada sirië ßada crĩchabada çidjia wetara cawa oëca? Maã awara Äcõrë Jaureba idji biadeba dadjirãra careba ßaa. Mãwãra Äcõrë Jaure bië jarabadara çidjia wetara cawa oëca? ³⁰ Dadjirãba cawa panã Äcõrëba nãwã jarasida: “Mãbara cawa oya. Jumarã diaya ädjirãba opedada quĩrãca.”† Idjaba nãwã jarasia:

* **10:7** Salmo 40:6-8. † **10:13** Idji jãwaeda ßabaraada. Griego bedeade ßã ßaa: “Idji jãru edre ßabaraada.” ‡ **10:16** Jeremia 31:33. § **10:17** Jeremia 31:34. * **10:28** Deuteronomio 17:2-6. † **10:30** Deuteronomio 32:35.

“Jūmarā Boro Ācōrēba idji ēberārāra cawa oya.”[†] ³¹ Ācōrē zocai b̄aba dadjida cawa oib̄aḡa wārāda bio minijīchia b̄a.

³² Quīrānebadadua bārāba naārā wārā bedea cawasidade s̄awā panasidada. Maḡ ewaride bārā bia mīgapedadara jūma droasidaa. ³³ Edaude jūmarā quīrāpita Crito carea biē jarasidaa idjaba biē osidaa. Edaude djabarā Crito carea bia mīga panḡ ume bia mīgasidaa. ³⁴ Crito carea preso b̄apedadara bārāba quīrā djuburiasidaa. Idjaba bārāba ne erobedara b̄asrida idu jārībīsidaa, cawa panḡ bēḡā maḡ cāyābara ne biara b̄a jōcada bajāne eropanada. ³⁵ Maḡ bēḡā bārāba Ācōrē iḡā panḡa igararānadua. Iḡā pananib̄aḡa, Ācōrēba bajāne ne biada waiḡaḡa diaya. ³⁶ Bārāba jūma droadida panḡa. Māwā Ācōrēba quīrā b̄ada odapeda idjia diai jaradara jūma edadia. ³⁷ Ācōrē Bedeade nāwā b̄ḡ b̄a:

Dji zeida b̄ara dārāēne zeya. Idjira wārāda dārāēa.

³⁸ Ēberā jipa b̄ara mḡ iḡā b̄adeba zocai b̄aya. Barib̄aḡa idjia iḡā b̄ada igaraib̄aḡa, mḡa idjira bia unuēa. §

³⁹ Ḳaḡaḡa Ācōrē iḡā panḡa igaradapeda aduadia. Barib̄aḡa dadjirāra maḡ ēberārā quīrāca panḡa, āteb̄aḡa Ācōrē iḡā panḡneba ewariza zocai panania.

11

Ācōrē iḡā b̄adebema

¹ Dadjirāba Ācōrēda iḡā panḡ bēḡā cawa panḡa dadjia jḡā panḡa wārāda edadida idjaba ununaē panḡ sida wārāda. ² Dadji drōā naēnabemarāba Ācōrēra iḡā panana bēḡā Ācōrēba bia unusia.

³ Dadjirāba Ācōrēda iḡā panḡ bēḡā cawa panḡa Ācōrē bedeb̄aḡaḡa naḡ ējūāra, bajā sida jūma osida. Māwā dadjia ununacadeba idjia ne jūma dadjia unubadara osia.

⁴ Abelba Ācōrēda iḡā b̄ada bēḡā Caiḡba diaada cāyābara ne biara b̄ada diasia. Iḡāna bēḡā idjia diadara Ācōrēba bia unupeda jarasia idjira jipa b̄ada. Abelera beudamīna idjia wārāda iḡā b̄adaba dadjirāa wadibida cawabi b̄a Ācōrēra iḡānida panada.*

⁵ Enocoba Ācōrēra iḡā b̄ada bēḡā beurāmārēā Ācōrēba zocai edesia. Ācōrēba ededa bēḡā idjira waa ununaē basia. Ācōrē Bedeade b̄ḡ b̄a Enoco edei naēna Ācōrēba idjira bia unusida.† ⁶ Barib̄aḡa Ācōrē iḡāē b̄ara Ācōrēba bia unuca. Ācōrēmaa ze quīrā b̄aba iḡāida b̄a Ācōrēra wārāda b̄ada idjaba jūma idji jarḡb̄adara carebabarida.

⁷ Noēba wadi unuca zeidebemada Ācōrēba idjia jarasia. Maḡra Noēba iḡāsia. Ara maḡda Ācōrēra waya b̄ada bēḡā idji ēberārāra ēdrḡa edai carea jāba dromada osia. Ācōrēda iḡāna bēḡā Noēba cawabisia naḡ ējūāne beara dji cadjiruarāda. Noēba iḡāna bēḡā Ācōrēba jipa unusia.†

⁸ Ācōrēba Abrahāḡa jarasia idjia diai jarada druadaa wāmārēā. Abrahāḡa Ācōrēra iḡāna bēḡā sāma wāda adua b̄amīna idji druara amepeda wāsia. § ⁹ Ācōrēra iḡāna bēḡā idjira Ācōrēba diai jarada druade āibema quīrāca wua dede b̄abadjia. Idji warra Isara, idji wiuzaque Jacobo sida ara maḡ quīrāca panabadjidaa, Ācōrēba adjia bida maḡ druara diai jarada bēḡā. ¹⁰ Abrahāḡa māwā b̄abadjia, bajāne b̄a puru jōcadaa wāi carea jḡā b̄ada bēḡā. Maḡ purura Ācōrēba bio crīcha b̄apada jūma osia.

¹¹ Abrahāḡa drōāda basia. Idji quima Sarara warra toca basia. Barib̄aḡa Abrahāḡa iḡāsia Ācōrēba idjia warrara unubida. Ācōrēba diai jaradara iḡāna bēḡā warrada unusia.* ¹² Māwā Abrahāḡa beuyama b̄adamīna idjideba ēberārāra zocārā yōsidaa chīdau zocārā b̄a quīrāca, pusa iḡa poya juachaiē b̄a quīrāca.

¹³ Jūma nama trḡ odjapedadara Ācōrē iḡā panḡa beusidaa. Māwāmīna Ācōrēba diai jaradara ādjirāba naḡ ējūāne edadaē basia. Barib̄aḡa cawasidaa nocoarebema ewaride idjia jūma diaida.† Maḡ carea b̄asridasidaa idjaba ebuda jarasidaa naḡ ējūāne ādjirāra druā āibemarāda, djārā druade paḡḡa beada. ¹⁴ Māwā jara panḡneba ebuda cawabisidaa ādji druā arada edadi carea jḡā panḡa. ¹⁵ Ādji ēdrḡapedada druada jēda crīchapedadabara poya jēda wānida panacasidaa. ¹⁶ Barib̄aḡa druā biara b̄a bajāne b̄ada quīrā panasidaa. Maḡ carea Ācōrēra peracaa idjira ādjirā Ācōrē abladade. Idjia puruda ādjirā itea bajāne o eroḡa.

† 10:30 Deuteronomio 32:36. § 10:38 Habacuc 2:3-4. * 11:4 Genesi 4:3-5. † 11:5 Genesi 5:22-24. † 11:7

Genesi capítulo 6-8. § 11:8 Genesi 12:1-5. * 11:11 Griego bedeade maḡ versicolora ebuda b̄aēa. Nāwā traducida b̄a: “Abrahāḡ quima Sara bida Ācōrēra iḡāna bēḡā biogoasia, warra tocāmīna idjaba djorada b̄amīna. Ācōrēba diai jaradara wārāda diaida iḡāna bēḡā warra tosia.” † 11:13 Cawasidaa nocoarebema ewaride idjia jūma diaida. Griego bedeade b̄ḡ b̄a: “Maḡgara tamaba unusidaa.”

17-18 Abrahāḷba wārāda ḷjā ḷa cawaya Ācōrēba jarasia idji warrada babue diamārēā. Abrahāḷba Ācōrēra ḷjā ḷada bērā idji warra Isara babue diade wāsia. Baribḷḷa maḷ naēna Ācōrēba idjia nāwā jaradaoasia: “ḷa warra Isadeba ḷa warrarāra zocārā yōnia.”† Ācōrēba māwā jaradaminā Abrahāḷba idji warra ababe quiruda babue diai carea basia. 19 Abrahāḷba crīchasia idji warra Isa beadacarea Ācōrēba idjira poya ḷrēbabida. Wārāda Ācōrēba Isa ḷrēbabibḷḷa quīrāca idu beabiē basia. Māwā Abrahāḷba Isara zocai erobesia.‡

20 Isaba Ācōrēda ḷjā ḷada bērā idji warra Jacobora, Esaú sida bia jarasia Ācōrēba no-carebema ewaride carebamārēā.*

21 Jacobo beuyama baside Ācōrēda ḷjā ḷada bērā idjia Jose warrarāra aba aba bia jarasia Ācōrēba carebamārēā. Maḷbe idji bardonane jida nūmḷba Ācōrēba bia bedeasia.†

22 Jose beuyama baside Ācōrēda ḷjā ḷada bērā israelerāra Egipto druadeba ēdrḷḷadiada asia. Ēdrḷḷadade idji ḷḷawḷḷara Canaaḷ druadaa joude ededaduada asia.‡

23 Moise toside ewaride Egiptodebema boroba israelerā warra umaquīrā zaquerāda jūma quenabisia. Baribḷḷa Moise djibarirāba Ācōrēda ḷjā panana bērā dji boroba jaradara wayadaē basia. Moise todacarea unusidaa idjira warra quīrāwārēā ḷada. Maḷ bērā dji boroba bearāmārēā jedeco ūbea mērā eropanisidaa.§

24 Moiseba Ācōrēda ḷjā ḷada bērā drōā badacarea quīrāē basia ēberārāba idjira Egiptodebema boro cau warraada adida.* 25 Idjimaarā cadjirua o ḷadeba warrewarrea ḷḷsrida bai cāyābara biara basia Ācōrē ēberārā ume ābaa bia mīga ḷaida. 26 Ācōrēba ēdrḷḷ edabari diai jaradara wārāda zeida ḷjana bērā, idjia crīchasia Egiptodebema ne biada erobai cāyābara biara ḷada bia mīga ḷaida.† Ācōrēba nocoarebema ewaride diai jaradada biara eda quīrāna bērā māwā crīcha basia.

27 Moiseba Ācōrēda ḷjā ḷada bērā Egiptodebema boro quīrūbi wayaē ēdrḷḷasia. Ācōrē ununacara unu ḷa quīrāca idjia ḷjā ḷara igaraē basia.

28 Moiseba Ācōrēda ḷjā ḷada bērā israelerā Egiptodeba ēdrḷḷi ewarida obisia.‡ Maḷne deza dji eda wābada icawa oada jīāpobisia dji beabariba ādji umaquīrā warra dji nabe-marāda bearāmārēā.§

29 Ācōrēda ḷjā panana bērā israelerāra Ācōrēba Pusa Purru ēsi ewada ode pōāsa chāsidaa. Baribḷḷa Egiptodebemarā abari ode chāḷḷadade jūma nāḷḷa quinisidaa.*

30 Ācōrēda ḷjā panana bērā israelerāra siete ewari Jerico puru audu pḷḷḷagabḷḷadade maḷ puru audu jūrā ca ḷara jūma todogozoasia.†

31 Israelerā umēba Jerico puru sāwā ḷa cawaya acḷde wāsidade wērā audua Rahāba Ācōrēda ḷjā ḷada bērā ādjira bia edasia. Maḷ carea israelerāba Ācōrē ḷjāē beara jūma quenasidea idjira beadaē basia.‡

32 ḷĀcōrē ḷjā beadadebemada mḷa cārēda wadi jarai? Sansoḷnebemada, Gedeoḷnebemada, Baracodebemada, Jeptedebemada, Davidedebemada, Samueldebemada, Ācōrēneba bedeabadarānebema sida bedeai carea ewariba araēa. 33 Ācōrēda ḷjā panana bērā ḷcḷḷḷba drua beara poyasidaa, ḷcḷḷḷba ādji druara jipa erobeasia, idjaba ḷcḷḷḷba naḷ ējūāne Ācōrēba diai jaradara edasidaa. Ācōrēda ḷjā panana bērā ḷcḷḷḷba Ācōrēba imamaa idu cobie basia. 34 Ācōrēda ḷjā panana bērā ḷcḷḷḷba ḷḷḷa uruga nūmḷba baē basia, ḷcḷḷḷba necoba beadidebemada ēdrḷḷasidaa, ḷcḷḷḷba cacua ḷḷḷaē beadada cacua ḷḷḷasidaa idjaba mēsḷrā beasia dji quīrū ume djōni carea. Maḷba ādji dji quīrūra poyasidaa.

35 ḷcḷḷḷba wērārāba Ācōrēda ḷjā panana bērā ādji ēberārā beupedadara ḷrēbasidaa. Baribḷḷa ḷcḷḷḷba Ācōrē ḷjā panḷ carea ēberārāba bio puodapeda beasidaa. Ācōrēda igaradibḷḷa ēdrḷḷ ḷḷḷadiada asidade igaradaē basia. Āteḷḷḷa idu beabisidaa ḷrēbadapeda zocai bai biara ḷada edadi carea. 36 ḷcḷḷḷba Ācōrē ḷjā panḷ carea ēberārāba ipida biē jarasidaa, soaba usidaa, idjaba carenaba jḷnapeda preso ḷasidaa. 37 ḷcḷḷḷba mōgaraba tabari beasidaa. ḷcḷḷḷba ēsindra ḷḷḷa ḷḷḷasidaa. ḷcḷḷḷba necoba beasidaa. ḷcḷḷḷba de neē bea bērā pḷḷḷa wāsidaa. Maḷne ādjia jḷni carea neē beada bērā oveja e odada, chiwatu e oda sida jḷbadjidāa. Ādjirāra abeda ne neē beasia. Ēberārāba ādjirāra bia mīga eropanabadjidāa idjaba biē obadjidāa. 38 Maḷ ēberārāra Ācōrē quīrāpita dji biara beasia. Maḷ bērā naḷ ējūāne beadie panasidaa.

† 11:17-18 Genesi 21:12. § 11:19 Genesi 22:1-14. * 11:20 Genesi 27:27-29; 39-40. † 11:21 Genesi 48:1-20.

‡ 11:22 Genesi 50:24-25. § 11:23 Exodo 1:22deba aba 2:2daa. * 11:24 Exodo 2:10-12. † 11:26 Ācōrēba ēdrḷḷ

edabari diai jarada. Griego bedeade ḷḷḷa: “Crito.” ‡ 11:28 Egiptodeba ēdrḷḷi ewarida. Cāpūḷḷa bedeade ḷḷḷa “Pascua.” § 11:28 Exodo 12:21-30. * 11:29 Exodo 14:21-31. † 11:30 Josue 6:1-21. ‡ 11:31 Josue 2:1-21; 6:22-25.

Ādjirāra de neē bea bērā ējūā pōāsa ewaraga bāde, eyade bida pαΓΓα nībabadjīdaa. Eya urīade, egoro urīade bida panabadjīdaa.

³⁹ Jūma maā ēberārāba Ācōrēra ijā panana bērā Ācōrēba ādjirāra bia unusia. Māwāmīna idjia diai jaradara naā ējūāne edadaē basīa. ⁴⁰ Ācōrēba dadjirā itea ne biara bāda erobā bērā quīrīasia ādjirāra dadjirā ume ne jūmane bia pananīda.

12

Jesucritoda crīcha pananadua

¹ Maā ēberārā zocārāba unubisīdaa Ācōrēra wārāda ijāsīdada. Maāda cawa panā bērā dadjirā bida ara maā quīrāca ijā pananīda panāa. Dadjirāa idu ijābicara, cadjiruaba dadjirā bārā edabari sīda āyā bādapēda jūma droa panāneba nocōdaa wānadα dadjirā jūēnīda panāmaa. ² Jesudα biara crīchadīda panāa. Idjīabarα carebasia dadjirāba naārā ijānamārēā idjaba carebabaria ewarīza ijā pananamārēā. Crīchadadua sāwā idjira crude bia mīgasīda. Maā carea peraida bādāmīna perāē basīa. Idjia cawasia māwānacarea bio bāsīda bāida. Idīra Ācōrē bugue biya quīru jαwa araare chūmαa.

³ Bio crīchadadua ēberā cadjīruarāba Jesu biē osīdade sāwā droasīda. Māwā bārāra sēnaēa idjaba bārāba ijā panāra igaradīda crīchadaēa. ⁴ Bārāra cadjīrua ume djō panāa. Barībarα wadībīda bārāra beadaē panāa Jesu beapedada quīrāca.* ⁵ Biara ijānamārēā Ācōrē Bedeade bā bāra ζbārāba quīrādoasīda? Idjī warrarāa nāwā jarasia:

Mā warra, Jūmarā Boroba quēābαrāde sopuarādua. Jīpa omārēā quēābαrāde biē crīcharādua. ⁶ Jūmarā Boro Ācōrēba quīrīā bā ēberārāra quēābarīa jīpa odāmārēā.

Idjī warrarā beadāmārēā edadarāba cadjīrua osīdara idjia ubarīa.†

⁷ Bārā bia mīga panāra droadadua Ācōrēba maāgādeba jīpa obi bā bērā. Bārāra idjī warrarā bērā, Ācōrēba māwā idu bia mīgabi bā cawa jīpa odāmārēā. ζWarraba jīpa omārēā dji zezaba quēācaca? ⁸ Ācōrēba idjī warrarāra jūma quēābarīa jīpa odāmārēā. Māwā oēbαrα, bārāra idjī warrarā araēa. ⁹ Dadjirāba naā djarade zezada eropanasīdaa. Ādjirāba dadjirāra quēābadjīdaa jīpa odāmārēā. Maā carea ādjirāra wayabadjīdaa. Maāba ζewarīza zocai beadī carea dadjirā Zeza bajānebemara biara wayadiē panāca? ¹⁰ Dadjirā zeza naā ējūāne zocai panasīdade dadjirāra quēābadjīdaa jīpa odāmārēā ara ādjia crīcha panana quīrāca. Barībarα Ācōrēba māwā obarīa idjī quīrāca cadjīrua neē bia beadāmārēā. ¹¹ Jīpa odāmārēā quēābdade dadjirāra bāsīdadacaa ātebαrα sopuabadaa. Barībarα tēā badacarea dji ijāpedadaba jīpa obadaa idjaba necai beabadaa.

Ācōrēra ijā pananadua

¹² Maā carea sē panāmīna bārā jαwa norrabarī beada, bārā chīrāboro ureurea bea sīda wayacusa bābābībada quīrāca biara ijā pananadua. ¹³ O jīpa bāde nībadadua. Māwā dji sē panāra āi wānaēa ātebαrα biara ijā panania.‡

¹⁴ Jūmarā ume necai beadadua. Idjaba Ācōrē itea bia beadadua. Ācōrē itea bia beaēba idjira poya ununaēa. ¹⁵ Quīrācuīta beadadua Ācōrēba idjī biadeba careba bārā ni abāba igarānamārēā. Idjaba quīrācuīta beadadua bārā tāēna ni abāda ne carra asea quīrāca bearānamārēā. Maāba djabarāa biē crīchabīpeda ārībarīa. ¹⁶ Quīrācuīta beadadua bārā tāēna ni abāda audua nībarānamārēā ni Esaū quīrāca Ācōrēnebemada crīchadaē bearānamārēā. Esaūra warra iwīna bērā dji zezaba erobādebemada waībārā edaida basīa. Māwāmīna idjī djababa barīma aba ne cobīdabari idjia edaida bādara jūma idjī djabaa dīasia.§ ¹⁷ Bārāba cawa panāa māwānacarea Esaūba quīrīā bāsīda dji zezaba idjira bia jarāida Ācōrēba carebamārēā. Māwāmīna dji zezaba idjira igarasia. Esaūra jīānamīna idjia naārā odara poya bia bāē basīa.*

¹⁸ Bārā Ācōrēmaa zepedadua israelerā zepedada quīrāca bāēa. Israelerāra Sinai eyadaa wāsīdaa. Maā eyara ādjī dauba unusīdaa.† Maāne eyara uruga nūmasia, ewarīra pāīsōoa nūmesia, idjaba nāūrāda minījīcha pua nūmesia. ¹⁹ Ādjirāba cachīru jīguara, Ācōrēba jīgu bedebαrα sīda ūrīsīdaa. Maā ūrīsīdade ne wayaaba beāea djuburīasīdaa Ācōrēra waa bedearāmārēā. ²⁰ Bio ne wayasīdaa Ācōrēba nāwā jarada bērā: “Barīdua ēberāda, animarā

* **12:4** Bārāra beadaē panāa Jesu beapedada quīrāca. Griego bedeade nāwā bā bāa: “Wadībīda bārā oara erozoaē bāa.” † **12:6** Proverbio 3:11-12. ‡ **12:13** Griego bedeade nāwā bā bāa: “O jīpa bāde nībadadua dji jīru biē beara āi tαgarānamārēā ātebαrα ādjī jīrūra biadamārēā.” § **12:16** Genesi 25:27-34. * **12:17** Genesi 27:1-41. † **12:18** Eyara ādjī dauba unusīdaa. Griego bedeade nāwā bā bāa: “Eya dadjia poya tāīda bāmaa zesīdaa.”

sida naġ eya caita zeibara, mōgaraba tabari beadida panla wa chaba dra beadida panla.”†
 21 Israelerāba unu panara bio minijichia ba bēra Moiseba nāwā jarasia: “Māra ne wayaaba ure nūma.”§

22 Baribara bārāra Ācōrēmaa zesidade bajānebema Sioġ eyadaa, bajānebema Jerusaleānaa zesidaa. Maġ purura Ācōrē zocai badea. Mama bajānebema nezocarāda mil zocārā ābaa baśrida dji jare duanla. 23 Bārāra Ācōrē warrarā dji jare duanlamaa zesidaa. Ācōrēmaara jūmarāda warra iwinaa. Bajānebema bēra ādji trāra mama ba āba. Bārāra jūmarā Cawa Obari Ācōrēmaa zesidaa. Ēberārā jipa bea Ācōrēba bia bādamaa zesidaa. 24 Bārāra Jesumaa zesidaa. Idjideba Ācōrēra ēberārā ume bedea djiwidida baśia. Bārāra idji oa jīāpodamaa zesidaa. Jesu oa erozoadaa cawabi bāra Abel oa erozoadaa cawabi ba cāyābara biara ba. Jesu oa erozoadaa cawabi ba Ācōrēba cadjiruara saglbarida. Baribara Abel oa erozoadaa cawabi ba Ācōrēba cadjiruara cawa obarida.*

25 Maġ carea quīrācuita beadada Ācōrēba jara bāra igarāda amaaba. Idjia Sinai eyade jarada igarapedarāba cawa aside ēdradaē baśia. Maġ bēra idjia bajāneba dadjirā sode jara bāda igaradibara ēdradaē? Ēdradaē. 26 Sinai eyade Ācōrē bedeaside de uremiada wāśia. Baribara naġ ewaride idjia nāwā jara ba:

Wayacusa mā de uremiara wābiya. Maġne ababe naġ ējūāda urebiēa, ātebāra bajā sida urebiya.†

27 Wayacusa urebiyada aside Ācōrēba cawabisia ne jūma idjia ocuadara urepeda jōbida. Maġne ababe jōcadra beya.† 28 Dadjirāra Ācōrē puru jōcade panani bēra idjia bia bāda adida panla. Bio waya pananeba idjia bia bedeadida panla idjia quīrā ba quīrāca. 29 Māwā wayadida panla dadji Ācōrēba idji ijāē beara cawa oi bēra taba uruaba jūma bābari quīrāca.

13

Djabarāra sāwā nībadida panla

1 Bārāra djabarā bēra abarica dji quīrā beadada. 2 Quīrādoarānada bārā dede zebāda bia edadida panada. Ācāra cawadaēne bajānebema nezocarāda ādji dede bia edasidaa. 3 Preso beara quīrādoarānada bārā sida ādjirā ume preso panla quīrāca. Ēberārāba biē o pananeba bia mīga beara quīrādoarānada bārā sida ādjirā ume bia mīga panla quīrāca.

4 Jūmarāba ādji quimara waya beadida panla. Ācōrēba auđua obadara, daunemabada sida cawa oi bēra ababe bārā quima ume cānida panla.

5 Paratara awua bearānada. Ātebāra bādjia erobeaba baśrida beadada Ācōrēba nāwā jarada bēra: “Māra bāra ameēa idjaba igarāēa.”* 6 Maġ carea dadjirāba ne waya neē nāwā jaradida panla:

Mā Boroba māra careba ba. Maġ bēra māra ne wayaē ba. Ēberāba māda sāwā biē oi?†

7 Bārā bororāda quīrānebadada. Ādjirāba Ācōrē bedeara bārā jaradiasidaa. Crīchadada sāwā ādjira nībasidada idjaba maġaba cārēda sāwāsida. Ādjia Crito ijā panana quīrāca bārā bida ijā pananada.

8 Jesucritora quīrā awara baaca. Nuena bada quīrāca idi bida abarica ba, idjaba ewariza māwā haya. 9 Baribara ācāra ne quīrātao ai jaradiabada. Ādjirā idu cūrūgabirānada. Bārāba co pananeba wa cōdaē pananeba Ācōrēra biara ijānaēa. Maġba ni abaada careba. Ātebāra Ācōrēba idji biadeba careba ba bārāba biara sodeba jānamārēa.

10 Dadjirāba Jesuda eropanaa animarā dadji cadjirua carea babue diapedada quīrāca. Baribara Ācōrē dede wadibida ādji cadjirua carea animarā babue diabadarāba Jesura poya edadaēa.†

11 Cadjirua carea sacerdote dji dromaba animarā oara Ācōrē itea biara ba dejāne eda jīāpode wābaria. Baribara dji animarāra puru jīga ededapeda babuebadada. 12 Ara maġ quīrāca Jesura puru jīga bia mīgasia idji oaba ēberārāra Ācōrē itea bia ba carea. 13 Maġ bēra puru jīga Jesumaa wābada quīrāca idjira ēpēnida panla. Ēberārāba Jesu biē jarapedada quīrāca dadjirā sida biē jarabada droadida panla. 14 Naġ ējūāne dadjirāra puru jōcade panla, ātebāra jā panla bajānebema puru jōcade panani carea. 15 Maġ carea Jesucritodeba

† 12:20 Exodo 19:12-13. Wa chaba dra beadida panla. Griego bedeaē ācāra cartade māra neē. § 12:21

Deuteronomio 9:19. * 12:24 Genesi 4:10-11. † 12:26 Hageo 2:6. † 12:27 Griego bedeaē nāwā ba ba:

“Ne jūma idjia ocuāda ureida bāra urepeda jōbiya. Maġne ababe ne jūma urecada beya.” * 13:5 Deuteronomio 31:6.

† 13:6 Salmo 118:6. † 13:10 Griego bedeaē maġ versiculada nāwā ba ba: “Dadjirāba animarā babue diabadada eropana. Ācōrē dede ne o panba maġnebamada cocara panla.”

dadjirāba ewariza Ācōrēa bia bedeadida panla. Dadjī Ācōrē ījā panlana a panlaba idjia bia bedeadade animarā babue diabada quīrāca o panla. ¹⁶ Quīrādoarānada bia odi carea idjaba bārāba eropanlneba dji careba panani carea. Jūma maāgara Ācōrēba bia unu bla animarā babue diabada quīrāca.

¹⁷ Djabarā, bārā bororāba jara panlra ījā odadua. Bārāra waga panl bērā ādji lāwaeda beadada. Ādjirāba cawa panla Ācōrēba cawa obalade jūma ādjia opedadara idjia ebuda jaradida. Maā bērā ādjia jara panlra ījā odadua. Māwā ādjirāba blarīda, sopua neē jūma odia. Bārāba ījā odaē panlneba ādjirāda sopuabidibalra, bārāra poya bia carebadaēa.

¹⁸ Dai carea Ācōrēa iwidiadua. Daira ne jūmane jipa nība quīrā panla. Cawa panla cadjiruara odaē panlra. ¹⁹ Mā djuburia, Ācōrēa iwidiadua wayacusa isabe bārāmaa wābimārēa.

²⁰⁻²¹ Dadjirā Boro Jesucritora Oveja Wagabari dji Dromaa. Necai bai diabari Ācōrēba idjira beu badada lārebabisia. Jesucrito oadeba Ācōrēa ēberārā ume bedea blasia. Maāra ewariza baya. Māa quīrā bla Ācōrēba ne jūma biada bārāa o cawabida idjia quīrā bla quīrāca poya odamārēa. Idjaba quīrā bla Jesucritodeba idjia dadjirā soē ne jūma oida idjia quīrā bla quīrāca beadamārēa. Dadjirāba ewariza Jesucritoa bia bedeadida panla. Bia bla māwā baida.

²² Djabarā, māa naā carta zaqueda blasia bārāba biara ījānamārēa. Maā bērā māa bārāa bedea djuburiaya naā bedeara bia edadamārēa.

²³ Cawadadua dadjirā djaba Timoteo preso badara ēdrasida. Idjida isabe māmaa zeibalra, bārā acade wābalade māa idjira edeya.

²⁴ Djabarā, bārā bororāa, jūma Ācōrē ēberārāa bida jaradua māa quīrā bāda ādjirāra bia duananida. Djabarā Italia drua debemarāba quīrā panla bārāra bia duananida.

²⁵ Māa quīrā bla Ācōrēba idji biadeba bārāra jūma careba baida.

SANTIAGO CARTA SANTIAGOBA ƁAƁA

Jesu djaba Santiagoba naɓ cartada ƁASICA ƁAA. Maɓ Santiagoba naārã Jesura iŋǎé Ɓasia (Juaɓ 7:1-9). Baribaɓa idjira Jesu iŋǎ beara tāēna dji dromada Ɓesia. Hecho cartade maɓra ebuda ƁAA (12:17; 15:12-21; 21:17-19). Santiagora Jerusalemne Ɓabadjia. Poa 62de idjira Jesu iŋǎ ƁA carea Ɓeasidaa.

Santiagoba naɓ cartara Israel doce warrarāneba yōpedadarā druaza Ɓea itea ƁASIA. ACATAMAARǎ maɓba jara ƁAA djabarā judiorā itea ƁASIDA. Dewararāmaara jara ƁAA jūma Jesu iŋǎ Ɓea itea ƁASIDA.

Santiagoba naɓ cartara ƁASIA cawabi carea sāwǎ naɓ ējūāne nībadida panada. 1:1-18de ƁA ƁAA Ācōrē necawaada, jūma droa Ɓai sida iwidida panada. Maɓare Ācōrē wārāda iŋǎ Ɓaidebemada ƁA ƁAA (1:19deba aba 2:26daa). Maɓare ƁA ƁAA dadji quīrāme quīrācuītadidebemada idjaba naɓ ējūā awuadiē panalɓebemada (3:1neba aba 5:6daa). iŋrūare ƁA ƁAA dadjia jūma droa panane djārǎ bia ođidebemada (5:7-20).

Dji crīcha dromada 2:8de ƁA ƁAA: “Bārāba Ācōrē leydebeama dji dromaara Ɓada wārāda iŋǎ o panabara, bia o panaa. Ācōrē Bedeade maɓ leyba nāwǎ jara ƁAA: djārāra quīrādua ara Ɓadji quīrǎ ƁA quīrāca.”

Bia mīga Ɓade droa Ɓaidebema

¹ Māra Santiagoa, Ācōrē nezocaa idjaba dadjirǎ Boro Jesucrito nezocaa. Naɓ cartara ƁABARA Israel doce warrarāneba yōpedadarā druaza Ɓea itea. Māa quīrǎ ƁAA bārāra bia pananida.

² Djabarā, bariduadeba bia mīga panane ƁASIDA Ɓeadadua. ³ Bārāba cawa panaa māwǎ bia mīga panane Ācōrēda iŋǎ pananibara, biara droa cawadida. ⁴ Maɓ bēra jūma bia droa pananadua. Māwǎ ne jūmane biya, jipa beadia. Ni maāri bida biē beadaēa.

⁵ Bārānebemaba crīcha cawaada neē ƁABARA, Ācōrēa iwidida ƁAA. Maɓne Ācōrēba diaya. Idjia iwidiidara quēāēne jūmarāa aduba diabarā. ⁶ Baribaɓa wārāda iŋǎ Ɓadeba iwidida ƁAA. Ni maāri bida crīchaiē ƁAA Ācōrēba diaēda. Māwǎ crīcha ƁARA nūrāba pusa bogozoa āyǎ edebari quīrāca ƁAA. ⁷ Māwǎ ƁABA crīchaiē ƁAA dadjirǎ Borođeba ne edaida. ⁸ Idjira crīcha umē ƁA bēra abari crīchade Ɓacaa.

⁹ Djaba mīa djuburi ƁARA ƁASIDA Ɓaida ƁAA Ācōrē quīrāpita dji droma bēra. ¹⁰ Baribaɓa parata bara ƁARA ƁASIDA Ɓaida ƁAA Ācōrēba idjira mīa djuburi unu ƁA bēra. Parata bara ƁARA dārǎ Ɓaēa nepōnō dārǎ Ɓaca quīrāca. ¹¹ Amādau odjadacarea jǎwǎlāba chiruara pōpōnozoabarā. Maɓbe dji pōnō jurrupeda idji biya quirura jōbarā. Ara maɓ quīrāca ne bara ƁARA ewariza parata edai carea Ɓade beuya.

¹² Abaaba bia mīga Ɓade jūma droa ƁABARA, Ācōrē quīrāpita bio bia ƁAA.* Jūma droadacarea Ācōrēba borōbari diabarā quīrāca idjira ewariza zocai Ɓaya. Ācōrēba jūma idji quīrǎ beara wārāneba māwǎ zocai Ɓayada asia.

¹³ Cadjirua oi crīcha zebara ne ni abaaba jaraiē ƁAA Ācōrēba maɓra dia Ɓada. Cadjirua oi crīchara Ācōrēmaa zeca bēra idjia ni abaaba maɓra diacaa. ¹⁴ Ātebarā cadjirua oi crīchara zebaria ara dadjia māwǎ o quīrǎ ƁA bēra. ¹⁵ Cadjirua oi crīchara zepeda maɓda o bebaria. Māwǎ o beba bēra beudacarea Ācōrēnebemada ewariza jiga baya.

¹⁶ Djabarā, ara bāduba cūrūgarānadua. ¹⁷ Ataareba dadjirǎ Zeza Ācōrēba ne jūma bio biya quedeadrā dadjirāa diabarā. Idjiabarā ne jūma bajāne uruabadara ocuaasia. Maɓra ewariza abarica uruadacaa. Baribaɓa Ācōrēra quīrǎ awara Ɓacaa idjaba quīrǎ awara ocaa. ¹⁸ Idjia quīrāna bēra idji wārǎ bedeadeba dadjirāra zocai Ɓasia. Māwǎ néudebema naārǎ ewada idjia diada quīrāca dadjirāra jūma idjia odaebemada idji itea biara panaa.

¹⁹ Maɓ bēra djabarā, jūmarāba quīrācuīta ūrīni carea Ɓeadida panaa, quīrācuīta bedeada panaa, idjaba baridua carea isabe quīrūniē panaa. ²⁰ Dadji quīrūbadade Ācōrēba jipa obi ƁARA odaacaa. ²¹ Maɓ bēra ne jūma cadjiruara, ne jūma jipaē ƁA sida igaradadua. Maɓbe Ācōrēba idji beba bārǎ sođe Ɓadada crīcha biadeba iŋānadua. Ara maɓ bedeaba bārāra Ācōrēba cawa oidebemada poya ēdra edaya.

²² Ācōrē bebeara iŋǎ o pananadua. Ababe ūrībadada beara nadua. Māwǎ beadibara, ara bāduba cūrūga beadia. ²³ Ācōrē beba ūrī ƁABA iŋǎ oēbara, ēberāba quīrǎ acabadade idji quīrǎ acabara quīrāca ƁAA. ²⁴ Acabara idjira sāwǎ Ɓada unubarimīna, āyǎ wāsira abeda

* 1:12 Bia mīga Ɓade. Griego bedeade maɓba idjaba jara ƁAA: “Cadjirua oi crīcha zebara.”

quĩrãdoabaria. ²⁵ Baribara bariduaba Ācõrẽ bedeada ũrĩpeda quĩrãdoabara, bio bia baya. Mañ bedea jipa b̄a dadji êdra b̄abarida ewariza quĩrãcuita crĩchapeda ãjã o baibara, idjia o b̄adeba bio bia baya.

²⁶ Abaaba Ācõrẽda ãjã bada crĩcha b̄abara, baribara idji quĩrãmeda quĩrãcuita wagaẽbara, ara idjiduba cũrũga b̄aa. Wãrada ãjãe b̄aa. ²⁷ Wãrada ãjã b̄aba nãwã oida b̄aa dadji Zeza Ācõrẽba idjia o b̄ara bia unumãrẽã idjaba jipa unumãrẽã: jẽãmãrãda, pẽdra wẽrãrã sida bia mĩga panane carebaida b̄aa, idjaba nañ êjũãne bea cadjiruada oiẽ b̄aa.

2

Ni aba ume quĩrã awara odiẽ pana

¹ Djabarã, bãrãba dadjirã Boro biya quiru Jesucritoda ãjã pana bẽrã ni aba ume quĩrã awara orãnadua. ² Āibẽrã ewari aba bãrã abaa dji jare panane eberãba jawade oro oda jã bada, djio nẽbãa jã bada eã zeisicada. Mañne idjaba eberã ne neẽ b̄aba djio sore jã bada eã zeisicada. ³⁻⁴ Bãrãba bio djio nũmada bia ununapeda idjia nama biara b̄ama chũmeduada adibara, mañne dji ne neẽ quĩrã jãma ãta nũmeduada adibara, wa nama m̄a jirũ caita egode chũmeduada adibara, çara bãrã tãena quĩrã awara o panãca? çCrĩcha biẽ b̄adeba mãwã o panãca?

⁵ Djabarã, jũrĩnadua! çĀcõrẽba nañ êjũãne ne neẽ quẽdeara Jesucrito ãjãnamãrẽã edasiẽca? Mãwã ãdjirãra ne bara pana quĩrãca beaa. Ācõrẽba ãdjirãra bia pe erobaya idji quĩrã bearãa wãrãneba mãwã jarada bẽrã. ⁶ Mãwãmĩna bãrãba ne neẽ quẽdeara biẽ obadaa. Parata bara beadra bia obadaa. Baribara çparata bara beabara bãrãra biẽ odacaca? çĀdjabara bãrãra cawa obadamaa õgo ededacaca? ⁷ Bãrãra Jesucritodea. Baribara çãdjirãba idji trã biya quĩruda biẽ jaradacaca?

⁸ Bãrãba Ācõrẽ leydebema dji dromaara bada wãrada ãjã o panabara, bia o pana. Ācõrẽ Bedeade mañ leyba nãwã jara b̄aa: “Djãrãra quĩrãdua ara b̄adji quĩrã b̄a quĩrãca.”* ⁹ Baribara bãrãba çara bada quĩrã awara o panabara, cadjiruada o pana. Ācõrẽ leyba jara b̄aa bãrãra mañ carea bedeade panada. ¹⁰ Abaaba Ācõrẽ leydebemada aba ãjã oẽbara, jũma ãjã oẽ b̄a carea bedeade b̄aa. ¹¹ Nañ quĩrãca b̄aa. Ācõrẽba jarasia “daunemarãdua” idjaba “mĩã bearãdua.” Daunemaẽmĩna mĩã beabara, Ācõrẽ leyra ãjã oẽ b̄aa. ¹² Quĩrãcuita bedeadua idjaba jipa odadua, Ācõrẽba dadji êdra b̄abari leydeba cawa oi bẽrã. ¹³ Djãrã quĩrã djuburiacara Ācõrẽba cawa obara de quĩrã djuburiaea. Mañne djãrã quĩrã djuburiabadara bia beadia.

Crito wãrada ãjã b̄aba biada obaria

¹⁴ Djabarã, abaaba Jesucritoda wãrada ãjã b̄aada aibara, baribara biada oẽ b̄abara, çmañba carebaica? çMañba idjira wãrada êdraica? ¹⁵ Nañ quĩrãca b̄aa. Djababa wa djabawẽrãba cacuade jã carea idjaba coi carea neẽ basicada. ¹⁶ Mañne aba bãrãnebemaba idjia jarabara, “mãa quĩrã b̄a b̄ara bia wãida, cacuade jã careabemara erobaida, idjaba bia ne co baida,” baribara ni cãrẽ sida diaẽbara, çmañ jaradaba carebasica? Carebaica? ¹⁷ Ara mañ quĩrãca Jesucrito ãjã b̄aada a b̄aba biada oẽbara, wãrada ãjãe b̄aa. Idjia ãjã b̄aada a b̄ara eberã beuda quĩrãca b̄aa.

¹⁸ Abaaba jaraisicada: “B̄aa Jesucritora ãjã b̄aada abaria, mañne mãa biada obaria.” Mãa naãda jaraya: b̄aa bia oiẽne acabidua Jesucritora wãrada ãjã b̄ada. Mañne mãa bia o b̄adeba acabiya Jesucritora wãrada ãjã bada. ¹⁹ B̄aa ãjã b̄aa Ācõrẽra ababara bada. çBio bia b̄aa! Jairã bida mãwã ãjã pana, baribara Ācõrẽ wayaaba urebadaa.

²⁰ Bara crĩcha neẽ b̄aa. çMãa b̄aa cawabida b̄aca Jesucrito ãjã b̄aada a b̄aba biada oẽbara wãrada ãjãe b̄ada?† ²¹ çDadji judiorã zeza Abrahãba oda carea Ācõrẽba idjira jipa unuẽ basica? Ācõrẽba Abrahãba idji warra Isara babue diaduada aside Abrahãba mãwã ode wãsia.‡ çĀcõrẽba idjira mañ carea jipa unuẽ basica? ²² B̄aa cawaida b̄aa Abrahãba wãrada Ācõrẽra ãjãna bẽrã mãwã osida. Idjaba mãwã oda bẽrã unubisia Ācõrẽra wãrada ãjã bada. ²³ Abrahãba odaba cawabi b̄aa Ācõrẽ Bedeade b̄a b̄ara wãrada. Nãwã b̄a b̄aa: “Abrahãba Ācõrẽra ãjãsia. Mañ carea Ācõrẽba idjira jipa unusia.”§ Idjaba Abrahãra Ācõrẽ ume dji b̄aada abadjidaa.

²⁴ Mañãdeba bãrãba cawa pana Ācõrẽba dadjira jipa unuẽ bada ababe idjida ãjã panana a pana bẽrã, ababara jipa unu b̄aa idjira ãjãnapeda biada o pana bẽrã.

* 2:8 Leviticus 19:18. † 2:20 Griego bedeade çara cartade mañ versículoda nãwã b̄a b̄aa: “çMãa b̄aa cawabida b̄aca Jesucrito ãjã b̄aada a b̄aba biada oẽbara, idjia ãjã b̄aada adara eberã beuda quĩrãca b̄ada?” ‡ 2:21 Genesis 22:1-18.

§ 2:23 Genesis 15:6.

²⁵ Ara mañ quĩrãca wẽrã auũa Rahába oda carea Ācõrẽba idjira jipa unusia. Josueba diabuedarãra idji dede bia edasia idjaba dewara óare jẽda wãbisia.* ²⁶ Beudara jaure neẽ ßaa. Ara mañ quĩrãca Ācõrẽ İjã ßaða a ßaba biada oẽßaɣɫ, wãrãda İjãẽ ßaa. Idjia İjã ßaða a ßara õberã beuda quĩrãca ßaa.

3

Quĩrãcuita bedeadida panla

¹ Djabarã, bãrãba cawa panla Ācõrẽba dji jaradiabadada biara cawa oida. Mañ bẽrã zocãrã bãrãnebemaba İJɫɫɫdiẽ panla Ācõrẽ bedea jaradiabadada beadi carea. ² Jũma dadjirãba ßarima zocãrã ãi obadaa. Abaßaba bedea ßaðe dewara soda ãricabɫɫɫ, ne jũmane jipa ßaa idjaba idji cacuara jũma jipa erobla.

³ Dadjirãba cawayo quẽßara İjãbadaa İjã obidi carea. Mãwã cawayora dadji wã quĩrã panlamaa edebadaa. ⁴ İdjaba barcodebemada crĩchadadua. Barcora waiblaa beamĩna, nãũrã dji cãbãyã pua nũmaba edebarimĩna, dji edebɫɫɫba peratɫbari maãrĩ quiruba idji wã quĩrã ßamaa edebaria. ⁵ Ara mañ quĩrãca dadji quĩrãmera maãrĩ quirumĩna jũmawãyã bedebaria. Crĩchadadua sãwã urua maãrĩ quiruba oi waiblaada jũma bãbibarida. ⁶ Dadji quĩrãmera tɫɫ urua quĩrãca ßa bẽrã jũmarãda ãrĩda ßaa. Ne jũma cadjiruada bedebaria. Ara dadji cacuade ßa bẽrã dadjira jũma ãrĩbaria aba beublaðaa. İdjaba diauruba cadjiruada bedebibarìa tɫɫɫ jidabibɫɫɫ quĩrãca.*

⁷ Quĩrãtanoa animarã beada, İbana beada, ãdji jãne wãbada beada, pusade bea sida õberãrãba jidadapada ãmãmãrããbibadaa. ⁸ Baribɫɫɫ dadji quĩrãmera ni abalaba poyadaçaa. Dadji quĩrãmeba cadjiruada baridua bedebaria. Nẽrã cadjiruaba bira ßa quĩrãca ßaa. ⁹ Dadji quĩrãmeba dadji Zeza Ācõrẽa bia bedebadaa, idjaba abari quĩrãmeba õberãrãda biẽ jarabadaa Ācõrẽba ara idji quĩrãca odamĩna. ¹⁰ Abari iteba bedea biada, bedea cadjirua sida bedebaria. Djabarã, mãwã baiẽ ßaa. ¹¹ Egorodeba ãtaa bogadrɫ ßa baidodeba çbaido cũãda idjaba baido çlayada zebarica? ¹² ÇHigojõ bacuruba olivoda zaubarica? ÇUvaba higojõda zaubarica? Zauca. Ara mañ quĩrãca egorodeba ãtaa bogadrɫ ßa baidodeba baido cũãda idjaba baido çlayada zecaa.

Wãrã necawaa

¹³ Bãrãra crĩcha cawa beada, ne cawa beada crĩcha panɫɫɫɫɫ, bia nĩnaneba unubidada wãrãda mãwã beada. Dji dromada crĩchadaẽne necawaadeba bia odida panla. ¹⁴ Baribɫɫɫ djãrãba erobla carea wa o ßa carea sobiẽ beadibɫɫɫ, idjaba djãrã cãyãbara biara beadi carea İJɫɫɫdiɫɫɫ, jararãnadua bãrãra ne cawa beada. Mãwã jaradibɫɫɫ, wãrã bedeara igara panla. ¹⁵ Bãrã necawaadeba mãwã crĩcha panɫɫɫɫɫ, mañ necawaara Ācõrẽneba zecaa, ãtebɫɫɫ naã õjũãnebema necawaa, õberã necawaa, idjaba diauru necawaa. ¹⁶ Djãrãba erobla carea wa o ßa carea sobiẽ beara, djãrã cãyãbara biara beadi carea İJɫɫɫ bea sida baridua caicayabadaa idjaba ne jũma cadjiruada obadaa. ¹⁷ Baribɫɫɫ Ācõrẽba dia ßa necawaa erobeaba ne jũmane jipa obadaa, jũmarãda abaa necai beadamãrẽã İJɫɫɫbadaa, jũmarã ume bia panabadaa, dewaraba jara ßara İrĩni carea panabadaa, djãrãra quĩrã djuburiabadaa idjaba ne jũma biada obadaa. Ni abal ume quĩrã awara odacaa. İdjia jaradia ßa quĩrãca wãrãda obaria. ¹⁸ Õberãrã abaa necai beadamãrẽã İJɫɫɫbariba ãdjirãra abaa necai ßabaria necai bai bedea ubɫɫ quĩrãca. Mãwã idjia unuya õberãrãba jipa o panla ne bia ewabɫɫɫ quĩrãca.

4

Ācõrẽba jara ßara jũma İjã o pananadua

¹ ÇBãrãra cãrẽ cãrẽã djõbada idjaba ijarabada? Bãrãba o quĩrã panɫ cadjiruara bãrã sode djõ ßaa mãwã odamãrẽã. ² Bãrãra ne eda quĩrãbadamĩna poya edadaçaa. Mañ bẽrã mĩã beabadaa. Djãrãneda eda quĩrãbadaa. Baribɫɫɫ poya edadaçaa bẽrã ijarabadaa idjaba djõbadaa. Bãrãba quĩrã panla edadaçaa Ācõrẽa iwıdidaca bẽrã. ³ İdjaba bãrãba Ācõrẽa iwıdidadade edadaçaa crĩcha biẽ ßaðeba iwıdidada bẽrã. Bãrãba ababe iwıdidadaa edadaçada bãdjia quĩrã panɫ quĩrãca odi carea. ⁴ Daunemabada quĩrãca bãrãba Ācõrẽa igarasıdaa naã õjũãnebemada õpẽni carea. ÇBãrãba wađibida adua panla naã õjũãnebema quĩrã ßara Ācõrẽ ume dji quĩrũda? Wãrãda barıduaba naã õjũãnebemada quĩrã ßabɫɫ, Ācõrẽ ume dji quĩrũ. ⁵ Ācõrẽba dadjirã sode ßada jaureba quĩrã ßa ababe Ācõrẽdrɫ quĩrã pananida. ÇBãrãba crĩcha panla Ācõrẽ Bedeade ara idji quĩrãbe mãwã ßabisida? ⁶ Baribɫɫ Ācõrẽba idji biadeba dadjirãra bio careba ßaa. Mañ carea İdji Bedeade nãwã ßá ßaa: Dji dromada crĩcha beara Ācõrẽba idu bia wãbicaa.

* 2:25 Josue 2:1-24.

* 3:6 Diauruba. Griego bedeade ßá ßaa: "Tɫɫɫ uruaba."

Baribɔɔɔ dji dromada crīchaē beara Ācōrēba idji biadeba carebaria.*

⁷ Mañ carea Ācōrē ɔɔwaeda beadada. Diaurura ɔɔjārānadua. Māwā idjira bārāmbemada āyā wāya. ⁸ Ācōrē caita zedadua, māwāra idjira bārā caita zeya. Bārā dji cadjirua obadarā, ɔɔɔwa sagabada quīrāca waa cadjiruara orānadua! Bārā dji crīcha umé erohea, ɔɔcrīcha cadjirua igaradapeda ababe Ācōrēɔɔ crīchadada! ⁹ Bārāba cadjirua opedada carea sopua beadada, ɔɔjānadua, aujānadua. Waa ɔɔsridaba ipidarānadua, ātebɔɔ bārāba cadjirua opedada carea wārāda sopuadada. ¹⁰ Crīcha edaara ɔɔadeba dadjirā Boro Ācōrē quīrāpita zedadua. Māwā bārāra dji dromarāda ɔɔɔɔ.

Djārāra biē jararānadua

¹¹ Djabarā, djārāra biē jararānadua. Abaɔɔba idji djabada biē jaraibɔɔɔ wa cadjiruade ɔɔada aibɔɔɔ, Ācōrē leyda biē jara ɔɔɔ, idjaba mañ leyra biē ɔɔada crīcha ɔɔɔ.† Abaɔɔba Ācōrē leyda biē ɔɔada crīcha ɔɔɔɔɔɔ, mañ leyba jara ɔɔɔɔ ɔɔɔ oē ɔɔɔ. Ācōrē leyba jara ɔɔ cāyābara idjidɔɔ djārā cawa obarida besia. ¹² Baribɔɔɔ mañ leyra Ācōrēɔɔɔɔ diasia. Idjiabɔɔɔ cawa obaria. Ababe idjiabɔɔɔ ēberārāra poya ēɔɔɔ edaya idjaba poya biē ɔɔɔɔ. Mañ bērā ɔɔɔɔɔ caɔ, ɔɔ djaba cawa oi carea?

Bārānebemada aride crīchadada

¹³ ɔɔɔɔ beɔɔɔara ūrīnadua! ɔɔɔɔɔɔba nāwā jarabadaa: “Nane wa nu dadjira dewara puruɔɔɔ wānia. Mama poa aba panania. Mañne ne oɔia parata edadi carea.” ¹⁴ Baribɔɔɔ bārāba adua panɔɔa nubema ewaride cārēda sāwāida. ɔɔBārāba cawa panɔɔca nubema ewaride zocai beadida? Adua panɔɔ. Bārāra ɔɔrārā towaa quīrāca ɔɔɔ. ɔɔrārā towaa odjapeda isabe nēbabari quīrāca bārā sida dārā beadaē. ¹⁵ Mañ bērā biara ɔɔɔ bārāba nāwā jaradida: “Dadji Boro Ācōrēba quīrāibɔɔɔ, dadjirāra zocai beadia. Mañbe ne ocuadia.” ¹⁶ Baribɔɔɔ bārāba māwā odaca. Ātebɔɔɔ dji dromada crīcha panɔɔ bērā jarabadaa bādɔɔia o quīrā panɔɔra poya oɔida. Wārāda mañ quīrāca beɔɔɔɔɔɔɔɔ biē ɔɔɔ. ¹⁷ Bariduaba biada o cawa ɔɔmīna oēɔɔɔ, cadjiruada o ɔɔɔ.

5

Ācōrēba parata bara bea cawa oidebema

¹ Parata bara bea, ɔɔmɔɔ beɔɔɔara ūrīnadua! ɔɔjānadua! Dārāēne bārāra biē beadi bērā aujānadua. ² ɔɔjūma bārāba eropanara ɔɔerawada quīrāca ɔɔɔ. Bārāba cacuade ɔɔbadara chimiaba arīna quīrāca ɔɔɔ. ³ Nañ ɔɔrūarebema ewaride bārāba paratara waiɔɔɔ waga panɔɔ. Baribɔɔɔ bārā oroda, parata sida menazau ɔɔɔ. Ācōrēba cawa obɔɔɔɔde bārā parata menazau ɔɔɔba cawabiya bārāba biē osidada. Mañ bērā ɔɔɔɔ uruade bia mīga beadia. ⁴ Bārā néu ewapedadarāa paratada diaɔɔɔ panɔɔ adji trajubari. Mañ bērā adjirāba Ācōrēa iwidi panɔɔ cawa omārē. ɔɔŪrīnadua! Adɔɔia iwidi panɔɔra dadjirā Boro Ācōrē ɔɔjūma poya o ɔɔɔba ūrīsia. ⁵ Nañ ējūāne bārāba ne ɔɔjūmada eropanɔɔa idjaba bārāba o quīrā panɔɔra obadaa. Māwā bārāra paca boreguea ɔɔ quīrāca panɔɔ. Baribɔɔɔ paca beabɔɔɔ quīrāca dārāēne Ācōrēba bārāra biē ɔɔɔɔ. ⁶ Bārāba ēberā jipa beara cawa odapeda beasida. Mañne bearānamārēā adɔɔia ni cārē sida odaē basia.

Jūma droadada

⁷ Mañ bērā djabarā, ɔɔjūma droadada aba dadjirā Boro Jesucrito zebɔɔɔɔɔɔ. ēberā pea o ɔɔdebeɔɔɔ crīchadada. Idji néu udacarea cueda ɔɔābaria tunupeda bia waragamārē. Dārā ɔɔābaria zaumārē. ⁸ Ara mañ quīrāca ɔɔjūma droa panɔɔne ɔɔā pananadua idjaba soeɔba ɔɔjā pananadua, dadjirā Boro Jesucrito zeira caita ɔɔ bērā. ⁹ Djabarā, Jesucritoba bārā cawa orāmārēā djārāra biē jararānadua. Jesucrito dadji cawa obarira dārāēne zeya.*

¹⁰ Djabarā, crīchadada sāwā Ācōrēneba beɔɔɔɔɔɔɔɔɔ drosidada. Dadjirā Boro Ācōrē trɔɔneba beɔɔɔ panɔɔ carea bia mīgapeɔɔɔɔɔɔ ɔɔjūma droasidada. Ara mañ quīrāca bārā bida ɔɔjūma droadida panɔɔ. ¹¹ Dadjirāba crīchabadaa bia mīga panɔɔne droa beara bio bia beada. Bārāba ūrībadaa ɔɔba idji dārā bia mīgadara ɔɔjūma droasida. Dārā mīgadacarea cawa panɔɔa dadjirā Boro Ācōrēba idjira bia ɔɔsida. Dadjirā Boro Ācōrēra quīrā djuburiaida ɔɔɔ idjaba quīrāneba carebaya ɔɔɔ.

Ācōrēa iwidadada

* **4:6** Proverbio 3:34. † **4:11** Ācōrē ley. Ebuda ɔɔāē sāɔɔɔ leyda jara ɔɔɔ. ɔɔɔɔɔɔɔɔ Ācōrēba Moisea diada leyda jara ɔɔɔ. Dewararāmarā djārā quīrāida ɔɔ leyda jara ɔɔɔ. Santiago 2:8. * **5:9** Jesucrito dadji cawa obarira dārāēne zeya. Griego beɔɔɔ nāwā ɔɔɔ: “Dadji cawa obarira dede eda wābadama ɔɔɔ.”

¹² Mañ awara djabarã, ni aba trãneba wãrãda odiada arãnadua. Bajãnebema trãneba, nañ êjũãnebema trãneba, ni bariduadeba wãrãda odiada arãnadua. Odiada adibãgã, wãrãda odadua. Idjaba odaẽana adibãgã, wãrãda orãnadua. Mãwã ãcõrẽba cawa oẽa.

¹³ Bãrãnebemada aba bia mĩga bãbãgã, ãcõrẽa iwidida bãa. Aba bãsrída bãbãgã, trããbideba ãcõrẽa bia bedeaida bãa. ¹⁴ Bãrãnebemada aba cacua biẽ bãbãgã, djabarã wagabadarãda trãida bãa idji carea ãcõrẽa iwididamãrẽã.† ãdjirãba iwidibãdade dadjirã Boro Jesu trãneba nedragaba maãrĩ pãgãdida panãa. ¹⁵ Idjaba ijã pananida panãa ãcõrẽba idjira biabida. Mãwã iwididibãgã dadjirã Boroba biabiya. Dji cacua biẽ badaba cadjiruada osibãgã, dadjirã Boroba maãgãra quĩrãdoaya. ¹⁶ Mañ carea bãrãba cadjirua opedadara dji jaradadua. Idjaba ãbaa ãcõrẽa iwididadua bia duanani carea. Èberã jipa bãba ãcõrẽa iwidisira ãcõrẽ bãadeba ne waibãada obaria. ¹⁷ Elíara dadjirã quĩrãca èberã basía. Idjia sodeba ãcõrẽa iwidisia cue zerãmãrẽã. Mañbe Israel druade poa ùbea èsidra cue zeẽ basía. ¹⁸ Mãwãnacarea idjia ãcõrẽa iwidisia cuera zemãrẽã. Ara mañda cue zesia.‡ Mañba néura tunupeđa zausia.

¹⁹⁻²⁰ Djabarã, nañda cawadadua: wãrã bedeadebemada aba ãi wãibãgã, mañne abãaba idjia cadjiruada igarabipeda jẽda zebibãgã, mañ èberãba cadjirua zocãrã o badara ãcõrẽa quĩrãdoabiya idjaba ewariza ãcõrẽ jĩga bãidebemada èdrã bãya.§

† 5:14 Djabarã wagabadarã. Cãpũrãã bedeade jara bãa “ancianos” o “pastores.”

‡ 5:18 1 Reyte capítulo 17–18.

§ 5:19-20 ãcõrẽ jĩga bãidebemada. Griego bedeade bã bãa “beuidebemada.”

1 PEDRO NABEMA CARTA PEDROBA BAƁA

Pedroba naƔ cartada baƁasia. Jesuba idji trƔside beda beabari baƁia (Marco 1:16-18). BaribaƁa Jesuba diabuedadebemada Pedrora dji dromaara baƁia. IdjiabaƁa Jerusaleane Ācōrē de dromane judiorāa Jesucritodebemada ebuda jaradiasia (Hecho 2:14-41) idjaba judiorāēmaa bida Jesudebemada jarade wāsia (Hecho 10:1-48). Poa 67are romanorāba idjira quīrā edaa crude cachi beasidaa.

Poa 64de Roma puruda bá wāsia. Zocārāmaara dji boro NeroƔ abadaba bābisia de djiwidida ocuai carea. BaribaƁa nēbārađe ba amaaba NeroƔba jarasia Crito ĩjā beadra bedeađe panla. MaƔ bērā romanorāba drua beaza djabarāra biē odi carea ēpē panesidaa. MaƔ carea Pedroba naƔ cartada baƁasia. Romaneba djabarā drua beaza diabuesia bia mīga panamīna Critoda ĩjā pananamārēā (2:18-25; 3:8-18; 4:12-19; 5:8-11).

Dji crīcha dromada 2:21ne nāwā baƁa: “Critora bārā carea bia mīgada bērā Ācōrēba bārāra trƔsia bia mīgađamārēā. Crito bia mīgaside unubisia bārā mīgabadađe sāwā nībadida panla.”

NaƔ cartade Pedroba baƁasia Ācōrēba Jesucritodeba dadjirāra edasida idji puruda bamārēā (1:1-11; 2:1-10). MaƔ bērā dadjirāra ne jūmane jipa nībadida panla (1:1neba aba 3:7đaa, 4:1-11; 5:1-11). Dadji druadebema leyda, dji bororā sida ĩjānida panla (2:13-17). BaribaƁa ne jūma cāyābara Jesucritoda ĩjānida panla (3:13-16).

Pedroba naƔ cartade naārā baƁa

¹ Māra Pedroa, Jesucritoba diabuedaa. Māa naƔ cartara baƁa baƁa Ācōrēba edadarā Ponto druade, Galacia druade, Capadocia druade, Asia druade, Bitinia druade bida āibemārā quīrāca panabada itea. ² Dadjirā Zeza Ācōrēba bārāra edasia idjia naēnaeda crīcha bađa quīrāca. Ācōrē Jaureba bārāra idji itea baƁasia Jesucritoda ĩjanamārēā idjaba idji oadeba Ācōrē quīrāpita cadjirua neē beadamārēā. Māa quīrā baƁa Ācōrēba idji biadeba bārāra careba baıda, necai bai sida bārāra dia baıda.

Pedroba Ācōrēba bia bedeađa

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia bedeadida panla. Idjia dadjirāra bio quīrā djuburiada bērā Jesucrito beu bađa ĩrēbađadeba zocai bai djiwidida diasia. MaƔ bērā idji ume bajāne pananida jāā panla. ⁴ Ācōrēba zocai bai djiwidida diada bērā idjia dadjirā itea bajāne waga erobara jūma edađia. MaƔgara ārīca, jōca, idjaba cadjirua neē baƁa. ⁵ Jesucritoda ĩjā panla bērā Ācōrēba idji baƁadeba bārāra waga erobaya aba ĩrūarebema ewaride ēdra edabaƁadaa.

⁶ MaƔ carea ara nawena ne quīrātanoaneba bārāra bia mīga panamīna bio baƁsrida panla. ⁷ Māwā bia mīgađida panla maƔ droa pananeba unubidi carea Jesucritora wārāda ĩjā panla. Bārāba ĩjā panla oro quīrāca baƁa. Orora jāwārāba dorrabaribibadaa idji awa bemārēā. Ara maƔ quīrāca bārā bia mīga panla droa pananeba unubi panla Jesucritora wārāda ĩjā panla. MaƔgara oro cāyābara biara baƁa orora ārībari bērā. Bārāba Jesucritora wārāda ĩjā panla unubi panla bērā, idji unubadađe Ācōrēba bārāra bia unuya, bia jaraya idjaba dji dromarāda baƁa.

⁸ Bārāba ununacamīna Jesucritora quīrā panla. Nawena ununaē panamīna idjida ĩjā panla. Idji carea bio baƁsrida panla. Jācu baƁsrida panla bērā maƔ baƁsridara sāwābaƁa bađa poya cawa jaradaēa. ⁹ Māwā baƁsrida panla Jesucrito ĩjā pananeba Ācōrēba ēdra edai bērā.

¹⁰ Ācōrēneba bedebadarāba naēnaeda jarabadjidaa Ācōrēba idji biadeba bārā ēdra edaıda. MaƔgađebema cawađi carea ādjirāba quīrācuita crīchabadjidaa idjaba iwiđibadjidaa. ¹¹ Crito Jaure ādji sođe baƁa bedebibadjia Crito bia mīgađe Ācōrēba bia baidebemada. Bedeapedadacare cawa quīrā panasidaa caidebemada Crito Jaureba ādjirāa bedebisida idjaba sālbe jūma maƔgara māwāida. ¹² BaribaƁa Ācōrēba cawabisia ādjia bedeapedadara ādji ewaride māwāēda, ātebaƁa nocoarebema ewaride māwāida jūma dadjirā carebai carea. Ādjia bedeapedadara idira beđe bia Critodebema jaradia panla dadjirāa ebuda cawabi panla Ācōrē Jaure bajāneba diabuedadeba. MaƔgara bajānebema nezocarā bida cawa quīrā panla.

Ācōrē itea bia beadadua

¹³ MaƔ bērā bia odi carea crīcha cawađeba beadadua. Quīrāipa beadadua. Sēnaē jāā pananida Jesucrito unubada ewaride Ācōrēba idji biadeba bārāra bia edamārēā. ¹⁴ Warra

clawala ijā ɓa quĩrāca beadadua. Naɓ cacuaba cadjirua o quĩrĩā ɓara waa orānadua Ācōrē adua beaside obadapedada quĩrāca. ¹⁵ Ācōrēba bārāra trāsia. Idjira ne jūmane jipa ɓaa. Maɓ bērā bādjia obadaza jipa beadadua. ¹⁶ Ācōrē Bedeade nāwā ɓá ɓaa: “Jipa beadadua mɓra jipa ɓa bērā.”*

¹⁷ Bārāba Ācōrēba bedeabɓdade bārā Zeza abadaa. Dadjia opedada quĩrāca idjia jūmarāda cawa oya. Maɓ bērā wadĩ naɓ ējūāne āibemarā quĩrāca panɓmisa ewariza idji waya panɓneba jipa nĩbadadua. ¹⁸⁻¹⁹ Bārāra naēna siriē bea crĩchadeba nĩbabadjidaa bārā drōā naēnabemarāba māwā jaradiabadjida bērā. Baribɓra cawa panɓa Ācōrēba bārāra maɓnebemada ēdɓ edasida. Idjia bārāra nēdoē basia oro ārĩda ɓaɓa wa parata ārĩda ɓaɓa, āteɓɓra Crito oaba nēɓaa nēdosia. Critora dji biara ɓa oveja zaque Ācōrēba babue diaɓa quĩrāca basia. ²⁰ Naɓ ējūā oi naēna Ācōrēba Critora edapeda naɓ jĩrūarebema ewaride diabuesia bārāra bia beadamārēā. ²¹ Critodeba bārāba Ācōrēra ijā panɓa. Ācōrēba idjira beu ɓadada ɓrēɓabipeda dji dromada ɓasia. Maɓ bērā bārāba Ācōrēra wārāda ijā panɓa idjaba jɓā panɓa Ācōrēba jaradara jūma omārēā.

²² Wārā bedeada ijā o panɓ bērā bārāra cadjirua neē panesidaa. Maɓ bērā djabarāra wārāda quĩrĩā panɓa. Sodeba wārāda bio dji quĩrĩā beadadua. ²³ Naɓ djara beuida ɓadeba bārāra djiwidida todaē basia, āteɓɓra Ācōrē beucadeba djiwidida tosidaa. Ācōrē bedeā jōcaba zocai ɓaida diabaria. Maɓ bedeadeba bārāra djiwidida tosidaa. ²⁴ Ācōrē Bedeade nāwā ɓá ɓaa:

Jūmarāda chirua quĩrāca bea. Ādji quĩrāwārēāra nepōnō quĩrāca ɓaa.

Chiruara purrubapeda dji pōnōra jurrubaria. ²⁵ Baribɓra dadjirā Boro bedeara jōcaa.†
Maɓ bedeā jōcara bedeā bia Critodebema. Maɓɓara djabarāba bārāra jarasidaa.

2

Ācōrēba edada ēberārā

¹ Djārā biē odira igaradadua. Djārāra cūrūgarānadua. Acɓraaba ara ādjia jarabada quĩrāca odacaa. Maɓ ēberārā quĩrāca ɓearānadua. Djārāba eroba carea biē crĩcharānadua. Djārāra biē jararānadua. ²⁻³ Dadjirā Boroba biadeba bārāra carebabarida cawasidaa. Maɓ bērā warra zaque djiwididi todaba ju do quĩrĩā babari quĩrāca Ācōrē bedeara biara cawa quĩrĩānadua.* Idji bedeara juba idji awa quĩru quĩrāca ɓaa. Idji bedeada cawa wānibɓra waridida aba idjia bārā ēdɓ edabɓraɓada.

⁴ Dadjirā Boro Jesucritomaa zedadua. Idjira zocai ɓaa, de oi careabema mōgara quĩrāca ɓaa.† Ēberārāba idjira igarasidaa, baribɓra Ācōrēba edasia mōgara biya quĩru nēɓaa ɓa quĩrāca. ⁵ Bārāra idjideba zocai bea bērā de oi careabema mōgara quĩrāca bea. Bārāneba Ācōrēba idji deda obɓra. Idjaba bārāra sacerdoterā idji itea ɓadaa. Bārāba Jesucritodeba Ācōrē itea ne o panɓne idjia animarā babue diabɓda quĩrāca o panɓa. Māwā o panɓra idjia bia unu ɓaa. ⁶ Ācōrē Bedeade Jesucritodebemada nāwā ɓá ɓaa:

Ūrĩnadua, Sioɓ purude mɓa de oi careabema mōgara dji biara ɓada ɓaɓɓra.†

Maɓ mōgara biya quĩru nēɓaa ɓada mɓa edasia. Maɓ bērā idji ijā ɓaɓa idji quĩrĩābe ijā ɓaēa.‡

⁷ Bārā dji Crito ijā beamaarā idjira bio bia ɓaa. Baribɓra idji ijāē beamaarā biē ɓaa. Ādjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā ɓá ɓaa:

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara ɓada ɓesia.*

⁸ Idjaba nāwā ɓá ɓaa:

Maɓ mōgarade ēberārāra tenedɓadapeda ɓaedia.†

Ādjirāba Ācōrē bedeara ijānaē panɓ bērā mōgarade tenedɓabɓda quĩrāca panɓa. Ācōrēba ādjirāra ɓasia māwā beadamārēā.

⁹ Baribɓra bārāra Ācōrēba edadarāa, jūmarā Boro Ācōrē sacerdoterāa, idji itea ɓada ēberārāa, idji purua. Māwā Ācōrēba bio biya odadebemada bārāba bedeabadaa. Ācōrēba bārāra pāimanebemada trāsia idji ɓnaa bio biya quirude beadamārēā. ¹⁰ Naēna bārāra Ācōrē puruē basia, baribɓra idira Ācōrē purua. Naēna Ācōrēba bārāra quĩrā djuburiaē basia, baribɓra idira quĩrā djuburia ɓaa.

Naɓ ējūānebema bororā bedeara ijānadua

* **1:16** Levítico 11:45; 19:2. † **1:25** Isaia 40:6-8. * **2:2-3** Ju do quĩrĩā babari quĩrāca Ācōrē bedeara biara cawa quĩrĩānadua. Griego bedeade ɓá ɓaa: “Ācōrē Jaureba dia ɓa jubara do quĩrĩānadua.” † **2:4** Idjira zocai ɓaa, de oi careabema mōgara quĩrāca ɓaa. Griego bedeade ɓá ɓaa: “Idjira zocai ɓa mōgaraa.” ‡ **2:6** Sioɓ purua idjaba Jerusalem abadaa. § **2:6** Isaia 28:16. * **2:7** Salmo 118:22. † **2:8** Isaia 8:14.

¹¹ Mā djabarā, naļ ējūāne bārāra drua āibemarāa. Maļ bēra māa bārāa bedea djuburiaya naļ cacuaba cadjirua o quīrīā bāda igaradamārēā. Maļgara dadji jaure ume djō bāa.
¹² Ācōrē adua bea tāēna jipa nībadadua. Ara nawena ādjirāba bārāra cadjirua obadarāana a panamīna, bārāba bia o panara unu panāa. Maļbe Ācōrē zebārāde bārā carea idjīa bia beadeāia.

¹³ Dadjirā Boro Jesucrito carea jūma naļ ējūānebema bororā bedeara ijanadua. Naļ druadebema boroba jarabāra ijanadua idjira dji dromaara bā bēra. ¹⁴ Idjiarebemarāba jarabāda sida ijanadua. Dji boroba ādjirāra bāsia cadjirua obadarāda cawa odamārēā idjaba bia obadarāda bia jaradamārēā. ¹⁵ Ācōrēba quīrīā bāa bārāba biada o pananida. Māwā bārāba crīcha neē beada chupeabidīa adua pananeba bārāra biē jarabada bēra.

¹⁶ Critoba bārāra ēdra bāda bēra, maļ ēdra bādaēde nībadadua. Baribāra ēdra bāda bēra crīcharānadua cadjiruara odida panāda. Ātebāra Ācōrē nezocarāda beadedua. ¹⁷ Jūmarāda wayadadua. Djabarāra bio quīrīānadua. Ācōrēra wayadadua. Naļ druadebema boro dji droma sida wayadadua.

¹⁸ Nezocarā, bārā borora waya pananadua. Idji bedeara ija odadua. Ababe bārā boro dji quīrā djuburiabari ume māwā bearānadua, ātebāra dji cadraa ume bida māwā beadedua. ¹⁹ Edaude bia o bā carea dadjira bia mīgabaria. Baribāra Ācōrēba idu mīgabi bāda cawapeđa jūma droaibāra, Ācōrēba bia unuya. ²⁰ Bārāba biē o panā carea dji boroba uibāra, bārāba droadimīna čaiba bārānebemada bia beदै? Baribāra bia o panā carea mīga panane droadibāra, Ācōrēba bia unuya. ²¹ Critora bārā carea bia mīgada bēra Ācōrēba bārāra trāsīa bia mīgadamarēā. Crito bia mīgaside unubisia bārā mīgabadaēde sāwā nībadida panāda. ²² Critoba cadjiruara oca basīa idjaba sewa oca basīa.† ²³ Ēberārāba idji biē jarasīdaēde ādjirāra biē jaraē basīa. Idji biē osīdaēde ādjirāra waragaē basīa. Ātebāra Ācōrēba jipa cawa obari bēra idji biē o panāra Ācōrē jawade bābadjīa. ²⁴ Critoba dadjirā cadjiruara idji arā crude edesia dadjirāra cadjiruadebemada beudapeđa jipa beadamārēā. Idji djara cōādraacuapeadaēda bārāra bia panesīdaa. ²⁵ Bārāra naēna oveja adua nīna quīrāca nībasīdaa, baribāra idira Critomaa jēda zesīdaa. Idjīa bārāra waga bāa oveja wagabarība idjīa oveja wagabari quīrāca.

3

Quima bara bea sāwā beadidebema

¹⁻² Wērā quima bara bea, bārā quima bedeara ija odadua. Māwā ācārāba Ācōrē bedea ijanāē panamīna bārāra quīrāipa beada, Ācōrē waya beada ununapeda ijanīa. Bārāba ādjīa ijanāmarēā jaradaēmīna bia o panā carea ijanībidīa. ³ Bārā quīrāwārēāra ababe arābemada baiē bāa; buđa biya erupeda ne jūma pēū jā bādeba baiē bāa, djio oro oda jā bādeba baiē bāa, wua biya quīru jā bādeba baiē bāa. ⁴ Ātebāra bārā quīrāwārēāra sođebāra baida bāa; biya, necai bādeba baida bāa. Maļ quīrāwārēāra ārīcaā idjaba Ācōrēba bia unu bāa. ⁵ Ara maļ quīrāca drōā naēnabema wērārā Ācōrē itea beadara quīrāwārēā beasia. Ācōrēba jaradara ādjirāba sođeba wārāda ija panasīdaa idjaba ādji quīma bedeara ija obadjīdaa. ⁶ Saraba Abrahāā bedeara ija obadjīa idjaba mā boroda abadjīa. Ne wayaa neē bārāba ne jūma biada o pananibāra, Sara cauda beadīa.

⁷ Umaquīrārā quīma bara bea, crīcha biadeba bārā quīma ume bia beadedua. Bārā quīma waya pananeba ādjira bia wagadadua, wērāra umaquīrā cāyābara ābāāē bā bēra idjaba bārā ume ābaā Ācōrē biadeba bajāne zocai beadi bēra. Māwā odaēbāra, bārāba iwīdībādara Ācōrēba bia ūrīēa.

Bia o panā carea mīgadidebema

⁸ Maļ awara djabarā, abari crīchadeba jūma bārāra ābaa bia duananadua. Djārā carebai crīchadeba beadedua. Djabarā bēra dji quīrīānadua. Dji quīrā djuburiadadua idjaba djārā cāyābara biara beada crīcharānadua. ⁹ Abāāba bārāda biē osira abari quīrāca orānadua. Biē jarasira abari quīrāca biē jararānadua. Ātebāra iwīdīdadua Ācōrēba idjira carebamārēā. Cawa panāa Ācōrēba bārāra edasīda māwā beadamārēā. Māwā beadibāra, Ācōrēba bārā sida carebaya. ¹⁰ Ācōrē Beadeade nāwā bā bāa: Barīduada bāsīda ba quīrīā bābāra, cadjirua bedea amaaba idji quīrāmera wagaida bāa. Dārā bia ba quīrīā bābāra, sewa o amaaba idji itera wagaida bāa.

¹¹ Idjīa ne jūma cadjiruada igarapeđa biada o baida bāa.

Djārā ume necai bai carea jarāpeda māwā baida bāa.

¹² Jūmarā Boro Ācōrēba ēberā jipa beara waga bāa. Ādjirāba iwīdībādara bia ūrī bāa.

† 2:22 Isaīa 53:9.

Baribara cadjirua obadara idu bia wābicaa.*

¹³ Bārāba biada o pananibara, zcaiba bārāda biē oi? ¹⁴ Baribara bārāba bia o panā carea bia mīgadibara, Ācōrē quīrāpita bio bia beaa. Bārā biē obadara wayarānadua. Jūmawāyā crīcharānadua. ¹⁵ Critora bārā Boro bēra sodeba idjidra wayadadua. Bārāba Critodeba edadi carea jā pananebemada abalaba iwīdisira aride panuni carea beadadua. Wayaadeba ijaradaē panunadua. ¹⁶ Ara bāduba cawa pananadua cadjiruada odaē panāda. Māwāra bārā Critodeba bia ninanebema biē bedeadadara peradia.

¹⁷ Ācōrēba bārāda idu bia mīgabibara, biara bāa bia o panā carea bia mīgaida biē o panā carea bia mīgadi cāyābara. ¹⁸ Critora jipa bamīna cadjirua carea barima aba beusia. Maāba dadjirā dji jipaē beara Ācōrē ume bia basia. Idjira naā djarade beusia, baribara Ācōrē Jauredeba lrēbasia. ¹⁹ Idjaba Ācōrē Jauredeba idjira jaure preso beamaa wāsia. Wāpeda jarasia jūma cadjiruara poyasida. ²⁰ Maāgarā jaureba Noē ewaride Ācōrē bedeara ijānaē basia. Maāne Noēba jāba dromada o bamisa Ācōrēba jūma droa badeba jā basia ādjirāba ijānamārēā. Baribara ēberā zocārēbe dopapadebemada ēdrāsidaa. Jipa jaraibara, ochobe ēdrāsidaa. ²¹ Maā dopapaba borocuebadadebemada jara bāa. Borocuebadade Jesucrito lrēbadadeba dadjirāra ēdrabadāa. Borocuebaraba dadji cacua mititiara sagācaā ātebara māwā obadaa dadjirāra Ācōrē quīrāpita waa bedeade panāēda cawa panā bēra.† ²² Jesucritora bajānaa wāpeda Ācōrē jawa araare bāa. Jūma bajānebema nezocarāra, jūma jairā dji dromarāra, dji lāba bea sida idji jawāda erobāa.

4

Crito nībada quīrāca nībadadua

¹ Critora naā djarade bia mīgada bēra bārā bida abari crīchada erobeadadua. Naā djarade bia mīga bāba cadjiruada igarasia. ² Maāba wadi naā ējūāne bāde naā cacuaba cadjirua o quīrā bāra o baēa, ātebara Ācōrēba quīrā bādra o baya. ³ Naēna bārāba cadjiruara o beasia Ācōrē adua beaba obada quīrāca. ꞑbesia! ꞑWaa māwā orānadua! Jūmawāyā auđuada obadjidaa, naā cacuaba cadjirua o quīrā bāda obadjidaa, beu nībabadjidaa, basrida obadaē jūmawāyā cadjiruada obadjidaa, itua do awua beasia, idjaba jawāba oda ācōrēda ēpēbadjidaa. Maāra Ācōrēba quīrācaā. ⁴ Idira bārāba waa Ācōrē adua bea ume cadjiruada odaca bēra ādjirāba cawa crīchadācaā. Maā carea bārānebemada biē bedeadadaa. ⁵ Baribara Ācōrēba cawa obarāde ādjia opedadara idjā jūma jaradia. Idjia zocai beara, beudarā sida cawa oi carea bāa. ⁶ Maā bēra bedea bia Critodebemada beudarāa jaradiasidaa ādji jaurera zocai beadamārēā Ācōrē zocai bā quīrāca.* Māwāmīna ādjirāra naā djarade beusidaa Ācōrēba jūmarāda beudida panāna ada bēra.

⁷ Ne jūma jōi ewarira caita bāa. Maā bēra jipa crīcha beadadua idjaba quīrācuita beadadua. Māwā Ācōrēa poya iwīdidia. ⁸ Bio dji quīrā beadadua. Maāgara ne jūma cāyābara biara bāa. Quīrā erobāba cadjiruara barima zocārā quīrādoabaria. ⁹ Bādji diguīda biē crīchadaē dji bia edadadua. ¹⁰ Ācōrēba idji biadeba dadjirāza djārā carebadamārēā awara awara diasia. Ācōrē nezoca biarā bēra idjia bādjiza diadadeba djārāra carebadadua. ¹¹ Abalaba jaradiaibara, Ācōrē bedeadā jaradia bā bēra quīrācuita jaradiaida bāa. Abalaba djārāda carebaibara, Ācōrēba dia bā lāadeba carebaida bāa. Ne jūma odadua jūmarāba Jesucritodeba Ācōrēa bia bedeadamārēā. Idjibara ewariza bia bedeadida panāa. Bia bāa ne jūmada idji jawāda erobaida. Bio bia bāa māwā baida.†

Crito ijā bā carea bia mīgaida bādebema

¹² Djabarā, bārā bia mīga panā carea jūmawāyā crīcharānadua. Māwā panāa Critoda biara ijāni carea. Maā bēra bia mīgadiē panāda crīcharānadua. ¹³ Ātebara Crito quīrāca bia mīga panā bēra basrida beadadua. Māwā Ācōrēba Critora dji dromaara bāda unubibaraēde bārāra bio basridadia. ¹⁴ Bārāda Crito ijā panā carea biē jaraibara, Ācōrē quīrāpita bio bia beaa. Ācōrē Jaure quīrāwārēā quirura bārā ume bāa. ¹⁵ Bārāra bia mīgadamīna ni abāda miā beada carea, ne draada carea, djārā nēbarade eda bāda carea, dewara cadjirua oda carea bida mīgaiē bāa. ¹⁶ Baribara abāda Crito ijā bā carea bia mīgabara, peraiē bāa. Ātebara

* **3:12** Salmo 34:12-16. † **3:21** Ātebara māwā obadaa dadjirāra Ācōrē quīrāpita waa bedeade panāēda cawa panā bēra. Lcālamāarā maā bedeaba nāwā jara bāa: “Borocuebadade dadjirāba Ācōrēa iwīdidadaa dadji cadjiruara quīrādoamārēā.”

* **4:6** Beudarāa. Lcālamāarā jara bāa djabarā zocai beasidāde maā bedeara ūrisidāda. Dewararāmarā jara bāa Crito zei naēnabemarāba ūrisidāda. † **4:11** Griego bedeade bā bāa: “Amén.” Amén bedeaba eadāde jara bāa “wārā” idjaba eadāde jara bāa “bia bāa māwā baida.”

Critode bĕrĕ Ācōrĕa bia bedeaida ʙʌʌ. ¹⁷ Ewarira jūĕsia Ācōrĕba idjiderāda cawa omārĕā. Ācōrĕba dadjirāda naārā cawa oibʌʌ, ʒbedea bia Ācōrĕnebema ĩjāĕ beara sāvā panani?
¹⁸ Ēberā jipa ʙada ĕdrāi carea zarea ʙʌʕʌʌ, ʒĀcōrĕ ıgarapeda cadjirua obarira sāvā ĕdrāi?†
¹⁹ Maʌ carea Ācōrĕba quĩrĕ ʙʌ quĩrāca bia mĭga panʌba ara ādjida idji ʒʌwade ʙʌdapeda ne biada odida panʌʌ. Dadij Odara bedea aba ʙʌʌ.

5

Pedroba djabarā wagabadarāa jarada

¹ Bārā wagabadarāa mʌʌ bedea djuburiaya, mʌ sida djabarā wagabari bĕrĕ. Crito bia mĭgadara mʌʌ unusia. Idjaba Ācōrĕba Crito dji dromaara ʙada unubibʌʌde mʌ sida idji ume ʙaya. Maʌ bĕrĕ nāvā bedea djuburiaya: ² Ācōrĕba djabarā bārā ʒʌwade ʙʌdara bio wagadadua. Māvā orānadua dewararāba ōgo obi panʌ bĕrĕ. Ātebʌʌ waga quĩrĕ panʌ bĕrĕ māvā odadua.* Parata awua panʌneba wagarānadua, ātebʌʌ soĕeba waga quĩrĕ panʌ bĕrĕ māvā odadua. ³ Bārāba waga panara nezocarā quĩrāca erobearānadua, ātebʌʌ bādji nĭbadeba unubidadua sāvā nĭbādida panʌda. ⁴ Maʌbe Crito dadjirā Wagabari dji Droma zebʌʌde bārāra dji dromarāda ʙʌya borobari ārĭcada diabʌʌ quĩrāca.

⁵ Cūdrarā, drōārāba jarabʌdara ĩjā odadua. Jūmarāda dji careba beadida panʌʌ djārā cāyābara dji dromaara ʙada crĭchadaĕ. Ācōrĕ Bedeade nāvā ʙʌ ʙʌʌ:
 Dji dromada crĭcha beara Ācōrĕba idu bia wābicaa.

Baribʌʌ dji dromada crĭchaĕ beara Ācōrĕba idji biadeba carebabaria.†

⁶ Maʌ bĕrĕ ne jūma poya o ʙʌ Ācōrĕ quĩrāpita dji droma quĩrāca bearānadua. Māvābʌʌ idjia quĩrĕ ʙʌ ewaride bārāra dji dromarāda ʙʌya. ⁷ Bārāba jūmawāyā crĭcha panʌra Ācōrĕa jūma jaradadua, idjia bārāra waga ʙʌ bĕrĕ.

⁸ Quĩrācuita beadadua idjaba dau ʌʙʌ beadadua. Diauru bārā ume dji quĩrūra imama quĩrāca ʌʒʌʌ nĭa caia Ācōrĕda poya ıgarabi cawaya.† ⁹ Baribʌʌ diaurura ĩjārānadua. Critodrʌ bio ĩjā pananadua, cawa panʌ bĕrĕ bārā djabarā jūma druaza beara abari quĩrāca bia mĭga panʌda. ¹⁰ Baribʌʌ bārāra dārā mĭgadaĕa. Māvānacarea Ācōrĕba ne jūmane bia ʙʌya. Idjia bārāra carebaya biara ĩjānamārĕā, jūma droadamārĕā idjaba zarea beadamārĕā. Ācōrĕba idji biadeba ne jūmane carebabaria. Idjia bārāra Jesucritodeba trʌsia idji ume ewariza bajāne dji dromada beadamārĕā. ¹¹ Bia ʙʌʌ ewariza ne jūmada idji ʒʌwade erobaida. § Bia ʙʌʌ māvā baida.

Pedroba naʌ cartade ĩrĭare ʙada

¹² Djaba Silvanoba naʌ carta zaqueda careba ʙʌsia. Mʌ cawa ʙʌʌ idjia ne jūmane jipa obarida. Naʌ cartadeba mʌʌ bārāra careba quĩrĕ ʙʌʌ biara ĩjānamārĕā. Idjaba cawabi quĩrĕ ʙʌʌ wārāda Ācōrĕba idji biadeba careba ʙada. Maʌʒʌra ĩjā pananadua.

¹³ Djabarā Babilonianebebema quĩrĕ panʌʌ bārāra bia pananida.* Bārā edada quĩrāca ādjirā sida Ācōrĕba edasia. Mʌ warraca ʙʌ Marco bida quĩrĕ ʙʌʌ bārāra bia pananida. ¹⁴ Wārā quĩrĕneba dji bia edadadua.† Mʌ quĩrĕ ʙʌʌ jūma bārā, Jesucrito ume beara necai beadida.‡

† 4:18 Proverbio 11:31. * 5:2 Griego bedeade ʌcaʒʌ cartade naʌ sida ʙʌ ʙʌʌ: “Ācōrĕba quĩrĕ ʙʌ quĩrāca.”

† 5:5 Proverbio 3:34. † 5:8 Caia Ācōrĕda poya ıgarabi cawaya. Griego bedeade ʙʌ ʙʌʌ: “Caida poya cobuei cawaya.” § 5:11 Griego bedeade ʌcaʒʌ cartade naʌ sida ʙʌ ʙʌʌ: “Ēberārāba idjibʌʒʌ bia bedeadida panʌʌ.” * 5:13 Babilonianebema. Pedro ewaride djabarāba Roma purura Babilonia abadjidaa. † 5:14 Wārā quĩrĕneba dji bia edadadua. Griego bedeade nāvā ʙʌ ʙʌʌ: “Quĩrĕneba isōnadua dji bia edadi carea.” † 5:14 Griego bedeade ʌcaʒʌ cartade naʌ sida ʙʌ ʙʌʌ: “Bia ʙʌʌ māvā baida.”

2 PEDRO

UMÉBEMA CARTA PEDROBA ƁAƁA

Pedroba naɓ cartta sida ɓasia. Maɓ bēɓrā Umébema Pedro abadaa. Poa 66are ɓasica ɓaa. Ɓaɗacarea dāɓéne romanorāba idjira crude cachi beasidaa.

Pedroba naɓ cartara biara ɓasia Crito Ijā beaba sewa jaradiabadarā carea quĩrācuitadamārēā. Capítulo 2de maɓnebemada ɓɓ ɓaa. Capítulo 1ne ɓɓ ɓaa dadjia wārā beɗeada cawa panɓ bēɓrā maɓɗɗɓ Ijānida panɓda. Capítulo 3de ɓɓ ɓaa dadjia Crito zeira Ijānida panɓda.

Dji crĩcha dromada 3:14-15de nāwā ɓɓ ɓaa: “Djabarā, bārāba jūma maɓra Ijā panɓ bēɓrā ne jūmane quĩrāipa nĩbadadua Ācōrēba bārā biya, cadjirua neē, idji ume necai panada unumārēā. Quĩrānebadadua dadjirā Boroba ēberārā ēɗɗɗɗ edai carea jūma droa ɓada.”

Pedroba naɓ cartade naārā ɓada

¹ Mɓra Simoɓ Pedroa, Jesucrito nezocaa idjaba idjia diabuedaa. Mɓa naɓ cartara ɓaɓɓaɓaɓa dai quĩrāca Jesucrito Ijā bearā itea. Dadjirāba Ijā panɓra bio biya quĩrua. Jesucritora dadjirā Ācōrēa idjaba Ēɗɗɗ Edabararia. Idjira jipa ɓa bēɓrā dadjirāra carebasia Ijānamārēā. ² Bārāba Ācōrēra, dadjirā Boro Jesu sida cawa panɓ bēɓrā, mɓa quĩrāɓ ɓaa ādji biadeba bārāra bio careba pananida idjaba necai bai sida aduba dia pananida.

Ācōrēba trɓnarā sāwā beadiɗa panɓ

³⁻⁴ Ācōrēda cawa panɓ bēɓrā, idji ɓaɗadeba dadjirāra ne jūma diasia idjia quĩrāɓ ɓa quĩrāca nĩbadamārēā idjaba ewariza idji ume zocai beadamārēā. Idjira dji droma bēɓrā idjaba jipa ɓa bēɓrā dadjirāra trɓpeda ne waiɓaa bio bia ɓada dadjirā itea oyada asia. Māwā o ɓa bēɓrā naɓ ējūānebemarāba cadjirua o quĩrāɓ panɓra bārāba igaradapeda poya idji quĩrāca jipa beadi. ⁵ Maɓba bārāba nāwā oéida panɓa: Critoda Ijā panɓ bēɓrā bio jarɗadadua jipa nĩbadi carea; jipa nĩnane jarɗadadua crĩcha cawaada eroɓeadi carea; ⁶ crĩcha cawaa eropanane jarɗadadua bārā cacuara jipa eroɓeadi carea; bārā cacua jipa eropanane jarɗadadua jūma droadi carea; jūma droa panane jarɗadadua Ācōrēba quĩrāɓ ɓa quĩrāca beadi carea; ⁷ Ācōrēba quĩrāɓ ɓa quĩrāca panane jarɗadadua djabarā cɓāgadi carea; djabarā cɓāga panane jarɗadadua jumarāda quĩrāni carea.

⁸ Bārāba maɗda jūma biara o wānibara, dadjirā Boro Jesucritoda cawa panɓ bēɓrā ne bia odi carea zoquea beadi. ⁹ Baribara māwā oē ɓara dau towa ɓa quĩrāca ɓaa, dauberrea ɓa quĩrāca ɓaa. Idjia quĩrādoasia naēna cadjirua o ɓadara Ācōrēba jūma sagasida. ¹⁰ Djabarā, Ācōrēba bārāra trɓpeda edasia. Wārāda māwā beada unubidi carea zoquea beadadua. Māwā odibara baedaēa. ¹¹ Maɓbe Ācōrēba bārāra dadjirā Boro Jesucrito puruɗe bio bia edaya. Mama dadjirā Ēɗɗɗ Edabariba ewariza bia pe eroɓaya.

¹² Jūma maɓgara cawa panamīna idjaba wārā beɗeada bārāa jaradiapedadara bio Ijā panamīna, mɓa jūma maɓgara bārāa quĩrānebabi ɓaya. ¹³ Mɓmaarā jipa ɓaa wadi zocai ɓamisa maɓra quĩrānebabi ɓaida. ¹⁴ Dadjirā Boro Jesucritoba mɓa ebuda cawabisia dāɓéne mɓra beuida. ¹⁵ Maɓ bēɓrā mɓa jūma oya mɓ beuɗacarea bārāba jūma maɓgara ewariza quĩrānebadamārēā.

Jesudebema jarapedadara wārāa

¹⁶ Dadjirā Boro Jesucrito ɓaɗadebemada, idji waya zeidebema sida daiba bārāa jaradiasidade ēberāba ara ādji crĩchadeba jarapedadada jaradiadaē basia. Āteɓara dadjirā Boro Jesu quĩrāwārēā dorrodorroada unopedada bēɓrā māwā jaradiasidaa. ¹⁷ Dadjirā Zeza Ācōrēba idjidebema bia jaraside idjaba dji dromada unubiside दौरa aria panasidaa. Maɓne Ācōrē dji droma bio quĩrāwārēā ɓaɓa nāwā jarasia: “Naɗɗɗɗ mɓ Warraa. Mɓa idjira bio quĩrāɓ ɓaa. Mɓra idji carea ɓasrida ɓaa.”* ¹⁸ Daiba maɓ beɗeara wārāda bajānaa ũrĩsidaa Jesu ume Ācōrē eyade panasidade.

¹⁹ Maɓ awara cawa panɓa Ācōrēneba beɗeabadarāba jarapedadara wārāda. Maɓ beɗeara ĩbĩrā pāimane urua ɓa quĩrāca ɓa bēɓrā bārāba bio quĩrācuita ũrĩnida panɓa. ĩbĩrāra urua ɓabararia aba ɓnadrɓaɓaɓaɓa, aba diapedabema chĩdau odjabaɓaɓa. Ara maɓ quĩrāca dadjirā naɓ ējūā cadjiruade panamisa maɓ beɗeaba dadjirā soɗe cawabi ɓaa sāwā nĩbadida panɓda aba Crito zebraɓaɓa. ²⁰ Naɗda bio cawadadua: Ācōrēneba beɗeabadarāba Idji

* 1:17 Mateo 17:5; Marco 9:7; Luca 9:35.

Bedeade ʘapedadara ara ādjia crīchadeba ni maārī bida ʘadaē basía. ²¹ Jūma ādjia jara-pedadara ēberā crīchadeba zeē basía. Ātebʘʘ Ācōrē Jauredeba bedeasidaa.†

2

Sewa jaradiabadarā

¹ Israelerā tāēna ʘʘʘʘba sewadeba jarabadjidaa Ācōrēneba bedeabadada. Bārā tāēna bida sewa jaradiabadarāda baraya. Sewadeba ādjirāba dadji ārībari crīchada Ācōrē bedea quīrāca jaradiadia. Dadjirā Boro Jesuba ādjirā ēdʘʘ ʘadada igaradia. Maʘ carea Ācōrēba isabe cawa oya. ² Ādjia miā pera obadara zocārāba bio ēpēnia. Ādjirā carea ēberārāba wārā bedea ēpēbadadebemada biē bedeadia. ³ Ādjirāba paratada awua panʘ bērā, bārā parata edadi carea ara ādjia crīchadeba sewada jaradiadia. Maʘ carea dārāēne Ācōrēba wārāda cawa oya. Dārāʘʘʘ Ācōrēba ādjirā cawa oi carea ʘada.

⁴ Bajānebema nezocarāba cadjirua osidade Ācōrēba quīrā djuburiaē basía. Ātebʘʘ preso ʘʘbada uria pāisosa ʘade batacuasia.* Mama carenaba jʘ beaa aba Ācōrēba cawa oi ewaridaa. ⁵ Idjaba drōā naēnabemarāba Ācōrē igarasidade idjia quīrā djuburiaē basía. Ātebʘʘ dopapada zebisia maʘ ēberārā jūma nābʘʘʘ quininamārēā. Baribʘʘʘ Noéba dadji jipa nībaidebemada jaradiabadjia. Idjida, idji ēberārā siete panʘ sida Ācōrēba ēdʘʘ edasia.† ⁶ Idjaba Ācōrēba Sodoma puru, Gomorra puru sida cawa oside jūma babuesia. Abeda jūma pora babisia. Maʘʘʘdeba idjia cawabisia idji quīrānacara sāvānida. ⁷ Baribʘʘʘ ēberā jipa ʘʘ Lo abadara Ācōrēba Sodoma babueidebemada ēdʘʘ edasia.‡ Lora sopua ʘabadjia maʘ purudebemarāba ne jūma cadjirua o panʘ carea. ⁸ Maʘ ēberā jipa ʘʘʘ Sodomanebemarā tāēna ʘabadjia. Jipa ʘʘ bērā ādjia cadjirua o panʘ unubʘʘʘde idjaba ūrībʘʘʘde ewariza sopua ʘabadjia. ⁹ Maʘba ebuada ʘʘʘ jipa o beara dadjirā Boro Ācōrēba bia mīga panʘnebemada ēdʘʘ eda cawa ʘada. Idjaba jipa oē beara sāvā erobaida cawa ʘʘʘ aba idjia cawa oi ewaridaa. ¹⁰ Naʘ cacuaba cadjirua o quīrā ʘʘ obadara idjaba Ācōrē ādjia Boro bai quīrānaca sida wetara cawa oya.

Sewa jaradiabadara cadjirua odī carea peradacaa. Cawaara bea quīrāca panabadaa. Jairā dji droma bea biē jaradī carea wayadacaa. ¹¹ Bajānebema nezocarāda ādjia cāyābara ʘʘʘʘ beamīna idjaba ne waiʘʘʘ obadamīna, dadjirā Boro Ācōrē quīrāpita jairā dji droma beara biē jaradacaa. ¹² Baribʘʘʘ sewa jaradiabadaba ādjia adua panʘnebemada biē bedeabadaa. Animarā quīrāca crīcha neē beaa. Ababe ādji cacuaba quīrā ʘʘʘ obadaa. Animarāda tobaria ēberāba jidadapeda beadamārēā. Ara maʘ quīrāca sewa jaradiabadara jūma beudia. ¹³ Ācōrēba ādjirāra bio biē ʘʘʘ ara ādjia opedada quīrāca. Ādjirāra ne co awua beaa idjaba itua awua beaa. Maʘdʘʘ ādji ʘʘʘidaa. Diamasi, āsa bida māwā obadaa. Djabarā ume ābaa ne co panʘne bida māwā obadaa. Māwā bārā tāēna waua jaiqua mititia quīrāca beaa. ¹⁴ Ādjirāra daunemaya beaa. Ne jūma cadjirua o panʘba sēnacaa. Bio jʘāē beada cūrūgabadaa. Ne jūmada awuabadaa. Maʘ carea Ācōrēba ādjirāra biē ʘʘʘ. ¹⁵ Ācōrē o jipa ʘada igaradapeda āi wāsidaa. Beor warra Balaaʘba oda quīrāca obadaa.§ Balaaʘra parata awua ʘada bērā parata carea cadjiruada oida crīchasia. ¹⁶ Baribʘʘʘ cadjirua ode wābʘʘʘde burroba idjira quēāsia. Maʘ animarā bedeacada ēberā quīrāca bedeasia. Ācōrēneba bedebari Balaaʘba crīcha neē ʘʘ quīrāca biē ode wāida crīcha ʘʘmīna burroba idu wābiē basia.

¹⁷ Sewa jaradiabadara do zaque baido neē ʘʘ quīrāca beaa.* Ādjirāra jʘrārā nāūrāba āyā edebʘʘʘ quīrāca beaa. Nāūrāba jʘrārā āyā edebʘʘʘde cue zecaa. Ara maʘ quīrāca ādjia jaradia panʘba carebacaa. Ācōrēba uria bio pāisosa ʘada o ʘʘsia ādjirā biē ʘʘi carea. ¹⁸ Ādjirāba bedea biya quīrudeba jaradiabadaa. Baribʘʘʘ maʘba carebacaa. Ādjirāba jaradiabadaa nʘ cacuaba cadjirua o quīrā ʘʘʘ oída panʘada. Māwā cadjiruadeba ēdʘʘpedada dārāē beara ādjirāba cūrūgabadaa wayacusa cadjiruada odamārēā. ¹⁹ Jarabadaa ādjida ēpēnibʘʘʘ, nezoca ēdʘʘ ʘapedada quīrāca biara beadida. Māwāmīna cadjiruada poya igaradaca bērā biara beaēā. Maʘba ādjirāda cadjirua nezocarāa. Wārāda baridua cadjiruada poya igaradaēbʘʘʘ, dadjirāra maʘʘ nezocaa. ²⁰ Jesucrito dadjirā Boro, dadji

† 1:21 Versículo 20-21 idjaba nāwā traducida ʘʘʘ: “Baribʘʘʘ naʘda bio cawadadua: Ācōrēneba bedeabadarāba Idji Bedeade ʘapedadara ni abaʘba ara idji crīchadeba poya cawadaēa, maʘʘʘra ēberā crīchadeba zeē basi bērā. Ātebʘʘ Ācōrē Jauredeba bedeasidaa.” * 2:4 Preso ʘʘbada uria pāisosa ʘʘ. Griego bedeade ʘʘ ʘʘ “Tártaro.” † 2:5 Genesi capitulo 6-8. ‡ 2:7 Genesi 19:1-29. § 2:15 Numero 22:1-41. * 2:17 Do zaque baido neē ʘʘ quīrāca beaa. Griego bedeade nāwā ʘʘ ʘʘ: “Baido egorodeba ātaa bogadrā bada jōna quīrāca beaa.”

Ēdrā Edabarira cawasiḁa bĕrā naĭ ējūāne ɓa cadjiruadebemada ēdrāsidaa. Baribāḁa jācarade ɓarā panebada quīrāca wayacusa cadjiruada odibāḁa, naārā panana cāyābara biĕara panenia. ²¹ Maĭ bĕrā Ācōrē beḁea cawapedada igaradi cāyābara biara ɓacasia Ācōrē o jipa ɓaḁebemada adua beaḁida. ²² Ādjirāra ēberāba jarabada quīrāca beaa. Nāwā jarabadaa: “Usaba wedara wayacusa cobaria.”† Idjaba nāwā jarabadaa: “Chinara cuipeḁa wayacusa egoro ɓa susuade taḁebaria.”

3

Dadjirā Boroba cawa ode zeidebema

¹ Djabarā, naĭba cartara ɓarima umē māa bārā itea ɓaḁāḁa. Carta umerāne māa wārā beḁeara quīrānebabi ɓaḁa jipa crīchadamārēā. ² Māa quīrīā ɓaḁa Ācōrēneba beḁeabadarāba naĕna jarapedadara bārāba quīrānebaḁida. Idjaba quīrīā ɓaḁa Jesucrito dadjirā Boro, dadji Ēdrā Edabariba jaradada quīrānebaḁida. Maĭra idjia diabuedarāba bārāa jaradiasidaa.

³ Naĭda bio cawadadua: jīrūarebema ewaride Ācōrē ipida biĕ jarabadara baraya. Ādji cacuaba cadjirua o quīrīā ɓada o beaḁi. ⁴ Nāwā ipida jaradā: “Crito zeī jaradara ḁsāwāsi? Dadji drōā naĕnabemarāra jūma beusidaa. Baribāḁa naĭ ējūā odadeba jūma ara māwā ɓaḁa.” ⁵ Maĭ ēberārāba ījā quīrīānaĕa naĕnaeḁa Ācōrē beḁeabaḁa bajāda osida, ējūāda pusaḁe odjabisida, idjaba baidodeba māwā osida.* ⁶ Ara maĭ baidoba jūma naĭ ējūāne naĕna beaḁara ūpeḁa nāḁāḁa quiniḁisia. ⁷ Ara maĭ quīrāca Ācōrē beḁeabaḁa naĭ ējūāda, bajā sida waga erobāa idjaba idjia cawa oi ewaride babueya. Maĭ ewaride idji quīrīānacara cawa opeḁa jūma biĕ ɓaya.

⁸ Baribāḁa djabarā, naĭda quīrādoarānada: dadjirā Boromaarā ewari abara mil poa quīrāca ɓaḁa idjaba mil poara ewari aba quīrāca ɓaḁa. ⁹ Dadjirā Boro zeyada adara dārāḁa bĕrā ācāḁa crīcha panāa zeḁa. Baribāḁa māwāĕa. Ātebaḁa bārā carea jūma droa ɓa bĕrā dārāḁa. Idjia quīrīāĕ ɓaḁa ni abaḁa aduaida. Quīrīā ɓaḁa jūmarāba cadjiruada igaradapeḁa idjimaa zeḁida. ¹⁰ Dadjirā Boroba cawa oi ewarira cawaĕne zeya ne drābari zebari quīrāca.† Maĭ ewaride minijīchia jururuapeḁa bajāra nĕbaya. Ne jūma dadjia bajāne unubadara bá wāya. Idjaba naĭ ējūāra, ne jūma naĭ ējūāne bea sida bá wāya.‡

¹¹ Ne jūmada jōi bĕrā bārāra Ācōrēba quīrīā ɓa quīrāca jipa, cadjirua neĕ nībaḁida panāa. ¹² Ācōrēba cawa oi ewarira jā pananida panāa. Maĭmisa Ācōrēba quīrīā ɓara o pananadua maĭ ewarira isabeara zemārēā.§ Maĭ ewaride Ācōrēba bajāra babueya. Maĭne ne jūma dadjia bajāne unubadara, naĭ ējūāne unubada sida jāwāḁa dorrabariya. ¹³ Baribāḁa Ācōrēba bajā djiwiḁida, ējūā djiwiḁi sida oyaḁa asia. Maĭda dadjirāba jā panāa. Mama jūmarāba jipa o beaḁi.

¹⁴ Djabarā, bārāba jūma maĭra jā panā bĕrā ne jūmane quīrāipa nībaḁadua Ācōrēba bārā biya, cadjirua neĕ, idji ume necai panāda unumārēā. ¹⁵ Quīrānebaḁadua dadjirā Boroba ēberārā ēdrā edai carea jūma droa ɓada. Dadji djaba Paulo bida abarida cartade bārāa bá diabuesia Ācōrēba idjia diada necawaadeba. ¹⁶ Cartaza maĭgāḁebemada ɓasia. Ācāḁa crīcha idjia ɓadara cawaḁi carea zarea ɓaḁa. Wārā beḁea cawadacaba, bio ījāĕ beaba idjia ɓadara āi jaradiabadaa jūma Ācōrē Beḁea āi jaradiabada quīrāca. Maĭ carea Ācōrēba ādjirāra biĕ ɓaya.

¹⁷ Djabarā, bārāba maĭda cawa panā bĕrā quīrācuita beaḁadua ēberā cadjiruārāba āi jaradā panāneba cūrūgarānamārēā. Māwā bārāba bio ījā panāra igaradāĕa. ¹⁸ Jesucrito dadjirā Boro, dadji Ēdrā Edabarira biara cawa wānadua. Idji biadeba waridadua. Idi idjaba ewariza idjia bia beaḁeḁida panāa. Bia ɓaḁa māwā baḁa.

† **2:22** Proverbio 26:11. * **3:5** Baidodeba māwā osida. Griego beḁeade maĭra ebuda ɓaḁa. † **3:10** Zebari quīrāca. Griego beḁeade ācāḁa cartade “diamasi zebari quīrāca” ɓaḁa ɓaḁa. ‡ **3:10** Ne jūma naĭ ējūāne ɓa sida bá wāya. Griego beḁeade maĭra ebuda ɓaḁa. § **3:12** Ācōrēba quīrīā ɓara o pananadua maĭ ewarira isabeara zemārēā. Maĭ beḁeara idjaba nāwā traducida ɓaḁa: “Maĭ ewarira isabe zeḁa quīrīānida panāa.”

1 JUAΛ NABEMA CARTA JUAΛBA BADA

Jesu ume nībada Juaλba naλ cartada basia. Baribara cartade jaraē bla idjia badada. Poa 90are basica bla.

Naλ cartara jūma djabarā itea basia sewada ijārānamārēā. Juaλ drōā baside acalaba dewara crīcha Jesudebemada ēpē panesidaa. Ādjia jarabadjidaa Jesu naλ ējūāne baside ēberārāba ababe idji jaureda unubadjidada. Dewararāba jarabadjidaa Jesura ēberā basida baribara borocueside Critoda idji ume ābaa besida. Idjaba dewararāba jarabadjidaa naλ djarara abeda cadjirua bada. Maλ bērā jaradiabadjidaa necawaada edadida panada naλ djaradebemada ēdrādi carea. Baribara maλ necawaa edapedadaba jarabadjidaa naλ djaraba cadjirua oida bia bada.

Maλ carea Juaλba naλ cartara basia. Dji crīcha dromada naλga: Ācōrē Warrara ¿cai? Idjaba Ācōrē warrarāra ¿cairā? Juaλba naārā basia dadjirāra Ācōrē lnaane nībabadadebemada (1:1ne aba 2:17daa). Maλare basia diauru warrarāra sāvā beada idjaba Ācōrē warrarāra sāvā beada (2:18deba aba 3:11daa). Maλare basia wārā quīrā Ācōrēneba ze badebemada (3:12deba aba 4:21naa). Jīrūare basia Jesu ijā pananeba naλ ējūānebema cadjiruara poyadida (5:1-21).

Dji Zocai Bai Diabari Bedea

¹ Naārāeda basia Zocai Bai Diabari Bedea abadada. Idjira wadibida bla. Idjia jaradia bada daiba ūrisidaa. Idjira dai dauba unusidaa idjaba jawaba tāsidaa. Idjia o bara quīrācuita acasidaa. Idjidebemada mā naλ cartade balbala. ² Maλ zocai bai diabarira Ācōrēba naλ ējūāne unubisia. Daiba idjira unusidaa idjaba idjidebemada wārāda bedea panla. Daiba bārā jara panla maλ zocai bai diabarira ewariza babarida. Naārāeda idjira dadji Zeza Ācōrē ume bajāne babadjia. Idji bajāne badada Ācōrēba daia naλ ējūāne unubisia. ³ Daiba unopedadada, ūrpedada sida bārā jara panla bārā sida dai ume ābaa abarica dadjirā Zeza Ācōrē ume idjaba idji Warra Jesucrito ume bia pananamārēā. ⁴ Jūma maλgara mā balbala dadjirāra bio basridadi carea.*

Ācōrēra cadjirua neē bla

⁵ Daiba Jesucritodeba ūrpedada bārā jara panla naλga: Ācōrēra lnaa quīrāca bla ne jūmane jipa bl bērā. Maλba idjima pāimara ni maārī bida neē. ⁶ Dadjirāda idji ume ābaa bia panlana a panlabala, baribara pāimane nīnabala, sewa o panla. Wārā bedeara ēpēnaē panla. ⁷ Baribara idji lnaane bl quīrāca dadjirāda lnaane nībadibala, dadjirā djabarā ume ābaa bia panania. Idjaba idji Warra Jesucrito oa erozoadaba dadjirā cadjiruara jūma sagbaria.

⁸ Dadjirāda cadjirua neē panlana a panlabala, ara dadjiduba cūruga panla idjaba wārā bedeara adua panla. ⁹ Baribara Ācōrēra bedea aba bl bērā idjaba jipa obari bērā, dadjirāba cadjirua opedadada idjia jaradibala, maλ cadjiruara idjia quīrādoaya. Abeda jūma dadjirāba biē opedadara sagla. ¹⁰ Baribara dadjirāba cadjiruada odacaada adibala, Ācōrēra sewaida bada a panla idjaba idji bedeara ijānaē panla.†

2

Dadjirā carea Ācōrēba bedea djuburiabari

¹ Djabarā, bārāra mā warrarā quīrāca beea. Mā naλgara balbala bārāba cadjiruara orānamārēā. Baribara abalaba cadjiruada oibala, aba eropanla dadji Zeza Ācōrēba dadjirā carea bedea djuburiabari. Maλ bedea djuburiabarira Jesucrito. Idjira ne jūmane jipa bla. ² Idjira beusia Ācōrēba dadjirā cadjiruada quīrādoamārēā. Ababe dadjirā cadjirua carea beuē basia, ātebala beusia jūma naλ ējūāne duanarā cadjirua carea bida.

³ Ācōrēba obi bada dadjirāba ijā o panlabala, ebuā bla idjira wārāda cawa panla. ⁴ Baribara abalaba jarabala: “Mā idjira cawa bla,” maλne idjia obi bada ijā oē balbala, maλ ēberāra sewaida bla. Idjia wārā bedeara adua bla. ⁵⁻⁶ Baribara Ācōrē bedea ijā o bla Ācōrēra wārāda quīrā bla. Ācōrē ume ābaa bada a bara nībaida bla Jesucrito nībada quīrāca. Dadjirāda māwā nībadibala, cawa panla wārāda idji ume ābaa panada.

Ācōrēba obi bla djiwidi

* 1:4 Dadjirāra. Griego beedeade acal cartade “bārāra” bl bla. † 1:10 Ācōrēba jarasia jūmarāda cadjiruara obadada. Romano 3:23. Maλ carea cadjirua neē bada a bla Ācōrēra sewaida bada a bla.

⁷ Djabarā, m̄la bārāa ɓaē ɓaa Ācōrēba obi ɓa bedea djiwidida, ātebaɓa ɓa ɓaa idjia naēna obi jaradada.* Maɓ obi jaradara bārāba Crito ĩjāpedadadeba ɓta cawa panla. Wārāda bārāba ũrīpedadara Ācōrēba naēna obi jarada basia. ⁸ Māwāmīna m̄la ɓabaɓara Ācōrēba obi ɓa bedea djiwidi quīrāca ɓaa. Maɓ bedeara djiwidi quīrāca ɓaa Critoba ĩjā oda bēra idjaba bārā bida wārāda ĩjā o panla bēra. Djiwidi quīrāca ɓaa pāima jārādr̄ɓaɓa quīrāca bārāba cadjiruara igara wāɓada bēra. Idjaba djiwidi quīrāca ɓaa wārā ɓnaa odjabaɓa quīrāca bārāba quīrāneba jīpa o wāɓada bēra.

⁹ Bariduaba ɓnaane ɓada aibaɓa, baribaɓa idji djabada quīrāma ɓabaɓa, wadibida pāimane ɓaa. ¹⁰ Idji djaba quīrā ɓara ɓnaane ɓaa. Idji sode neēa cārēba cadjiruade baebida. ¹¹ Baribaɓa idji djaba quīrāma ɓara pāimane ɓaa. Pāimane nī bēra adua ɓaa sāmaa wāda, pāimaba idjira dauberrea eroba bēra.

¹² Warrarā, m̄la naɓ cartara bārāa ɓabaɓara Ācōrēba Critodeba bārā cadjiruara quīrādoada bēra.

¹³ Drōārā, m̄la naɓ cartara bārāa ɓabaɓara naārēda badada wadibida ɓada cawa panla bēra. Cūdrarā, m̄la naɓ cartara bārāa ɓabaɓara diaurura poyapedada bēra.

Warrarā, m̄la naɓ cartara bārāa ɓabaɓara dadji Zeza Ācōrēra cawasida bēra.

¹⁴ Drōārā, m̄la naɓ cartara bārāa ɓabaɓara naārēda badada wadibida ɓada cawasida bēra. Cūdrarā, m̄la naɓ cartara bārāa ɓabaɓara bio ĩjā panla bēra, Ācōrē bedeara bārā sode ɓa bēra, idjaba diaurura poyapedada bēra.

¹⁵ Naɓ ĩjūānebema crīchara, ne jūma cadjirua naɓ ĩjūāne ɓa sida quīrārānada. Naɓ ĩjūānebema cadjirua quīrā ɓaba dadji Zeza Ācōrēra quīrāē ɓaa. ¹⁶ Naɓ ĩjūānebema cadjiruara naɓɓa: naɓ cacuaba awua ɓa cadjirua o ɓaɓa, dadji dauba unu ɓa awua ɓaɓa, idjaba dadjia eroba carea wa o ɓa carea ara dadjida dji biara ɓada crīcha bai sida. Jūma maɓara dadjirā Zeza Ācōrēneba zeē ɓaa, ātebaɓa naɓ ĩjūā cadjiruadeba ze ɓaa. ¹⁷ Naɓ ĩjūā cadjiruara idjaba jūma cadjirua ēberārāba o awua panla sida jōya. Baribaɓa Ācōrēba jara ɓa ĩjā o ɓara ewariza idji ume zocai baya.

Crito ume dji quīrū

¹⁸ Djabarā m̄l warrarāca bea, naɓ ewarira jōbododa. Bārāba ũrīsidaa Crito ume dji quīrūda zeida.† Crito ume dji quīrūda idira baraa. Maɓ bēra dadjirāba cawa panla naɓ ewarira jōbododa. ¹⁹ Ādjirāra dadjirā ume pananada ēdrāsidaa, baribaɓa wārāda dadjirānebemaē basia. Ādjirāda wārāda dadjirānebema badabara, dadjirā ume ābaa wadi panacasidaa. Baribaɓa maɓara māwāsia ebuda ɓamārēā jūmarāda dadjirānebemaēda.

²⁰ Baribaɓa bārāba Ācōrē Jaure Critoba diaɓada eropanla. Idjideba jūma bārāba wārā bedeara cawa panla. ²¹ M̄la naɓ cartara ɓaē ɓaa bārāba wārā bedeada adua panla bēra ātebaɓa ɓabaɓara cawa panla bēra. Idjaba bārāba cawa panla sewara wārāneba zecada. ²² ¿Caida sewaida ɓa? Jesura Ācōrēba diai jarada ēdra edabariēana a ɓada sewaida ɓaa.‡ Idjira Crito ume dji quīrū. Idjia dadji Zeza Ācōrēra, Ācōrē Warra sida igara ɓaa. ²³ Ācōrē Warra igara ɓaba dadji Zeza Ācōrēra neē ɓaa. Jesura Ācōrē Warraada a ɓaba dadji Zeza Ācōrē sida eroba. ²⁴ Maɓ bēra bārāba ĩjāpedadadeba ɓta Critodebema ũrī panla bārā sode bio waga eroheadada. Maɓda bio waga panlaɓa, bārāra dadji Zeza Ācōrē ume, idji Warra ume bida ābaa panla. ²⁵ Māwā ābaa panlaɓa, Critoba dadjirā wārāneba jarasia ewariza Ācōrē ume zocai pananida.

²⁶ M̄la maɓara ɓasia ɓaraɓa bārāra cūrūga quīrā panla bēra. ²⁷ Baribaɓa bārāba Ācōrē Jaure Critoba diaɓara eropanla. Maɓ bēra jaɓdiē panla dewararāba bārāra jaradiamārēā. Ācōrē Jaureba bārāa ne jūmada jaradia ɓaa. Idjia jaradia ɓara sewae, ātebaɓa wārā ara. Maɓ carea Crito ume ābaa beadada Ācōrē Jaureba bārāa jaradiada quīrāca.

²⁸ Djabarā m̄l warrarāca bea, Crito ume ābaa beadada. Māwā idji zebaɓa dadjirāra ne waya neē, quīrā perra neē idji quīrāpita beadia. ²⁹ Bārāba cawa panla Jesucritora jīpa ɓada. Idjaba cawa panla jūma jīpa o ɓara Ācōrē warrarāda.

3

Ācōrē warrarā

¹ Crīchadada sāwā dadji Zeza Ācōrēba dadjirāra jācua quīrā ɓada. Jācua quīrā ɓa bēra dadjirāra idji warrarāana abaria. Wārāda dadjirāra idji warrarāa. Naɓ ĩjūānebemarāba dadjirāra Ācōrē warrarāda adua panla, Ācōrēra adua panla bēra. ² Djabarā, dadjirāra Ācōrē

* 2:7 Juul 13:34-35. † 2:18 Crito ume dji quīrū. Griego bedeade “Anticrito” ɓa ɓaa. ‡ 2:22 Ācōrēba diai jarada ēdra edabari. Griego bedeade “Crito” ɓa ɓaa.

warrarāa. Māwāmīna Ācōrēba wadibida cawabiē ḅaa dadjirāra sāwā beadida. Baribāḅa dadjirāba cawa panāa Crito zebāḅade idji quīrāca beadida, maḅ ewaride idjira sāwābāḅa ḅada ununi bērā. ³ Crito quīrāca ḅai carea jāḅa ḅara cadjirua neē ḅabaria Crito cadjirua neē ḅa quīrāca.

⁴ Cadjirua o ḅaba Ācōrē bedeara ijā ocaa. Idjia maḅ bedeara abeda igara ḅaa. ⁵ Baribāḅa bārāba cawa panāa Jesucritora naḅ ējūānaa zesida dadjirā cadjirua āyā ḅai carea. Ni maāḅ bida idjira cadjirua neē ḅaa. ⁶ Idji ume ābaa ḅaba cadjiruara ocaa. Baribāḅa cadjirua o ḅaba Jesucritora adua ḅaa idjaba sāwābāḅa ḅada cawacaa.

⁷ Djabarā mḅ warrarāca bea, ni abaa idu cūrūgabirānadua. Jipa o ḅara Ācōrē quīrāpita jipa ḅaa Crito jipa ḅa quīrāca. ⁸ Baribāḅa cadjirua o ḅara diaurudea, diaurura naārēdaḅa cadjirua obari bērā. Ācōrē Warrara naḅ ējūānaa zesida diauruba o ḅa poyai carea.

⁹ Ācōrēneba toḅaba cadjiruara o ḅacaa, idji Zeza Ācōrēba obari quīrāca o ḅa bērā. Ācōrēneba toda bērā cadjiruara o ḅaēa. ¹⁰ Naḅḅadeba dadjirāba cawa panāa cairāda Ācōrē warrarāda idjaba cairāda diauru warrarāda. Jipa oē ḅara Ācōrē warraēa. Idjaba idji djaba quīrācē ḅara Ācōrē warraēa.

Dji quīrā beadida panāa

¹¹ Bārāba ijāpedadadeba ḅtaa ūḅ panā bedeara naḅḅaa: dadjirāra dji quīrā beadida panāa.

¹² Caiḅ quīrāca beadiē panāa.* Idjira diaurude basia. Maḅ bērā idji djabara beasia. ḅCārē cārēā idji djabara beasi? Beasia idji djababa o ḅadara Ācōrē quīrāpita bia ḅada bērā baribāḅa idjia odara biē ḅada bērā.

¹³ Djabarā, naḅ ējūānebemarāba bārāda quīrāmanibāḅa, jūmawāyā crīcharānadua.

¹⁴ Dadjirāba djabarāra quīrā panā bērā cawa panāa dadjirāra beu pananada zocai pannedada. Idji djaba quīrācē ḅara wadibida beu ḅaa. ¹⁵ Idji djaba quīrāma ḅara Ācōrē quīrāpita mīā beabaria. Bārāba cawa panāa mīā beabarira ewariza Ācōrē ume zocai baēda.

¹⁶ Wārā quīrāra sāwābāḅa ḅada dadjirāba cawa panāa naḅḅadeba: Jesucritora dadjirā carea beusia. Ara maḅ quīrāca dadjirā sida quīrāneba djabarā carea beudi carea beadida panāa. ¹⁷ Naḅ ējūāne ne bara ḅa djababa ne neē ḅa djabada unu ḅada carebaēbāḅa, ḅĀcōrē quīrāra idji sode erobāca? Neē ḅaa. ¹⁸ Djabarā mḅ warrarāca bea, dadjirā quīrāra ababe beadeadeba baiē ḅaa, ātebāḅa dadjia o panāneba wārāda quīrā bara panāda unubidida panāa.

¹⁹⁻²⁰ Maḅneba cawa panāa dadjirāra wārāda Ācōrēneda. Idjaba ara dadjirāda sode dji biaēda crīchadibāḅa, Ācōrē quīrāpita poya necai panania. Ācōrēba dadjirānebemada biara cawa ḅaa dadjirā sode crīcha panā cāyābara. Idjia abeda jūma cawa ḅaa. ²¹ Djabarā, dadjirā sode cawa panābāḅa cadjiruade panāēda, ne wayaa neē Ācōrēa poya iwidiḅia. ²² Maḅne dadjirāba Ācōrēa iwidiḅadara idjia diaya, idjia obi ḅada idjaba bia unu ḅada ijā o panā bērā. ²³ Idjia obi ḅara naḅḅaa: idji Warra Jesucritora ijānida idjaba dji quīrā beadida idjia dadjirāra jarada quīrāca. ²⁴ Ācōrēba obi ḅa beade ijā o ḅara Ācōrē ume ḅaa, idjaba Ācōrēra idji ume ḅaa. Dadjirāba cawa panāa Ācōrēra dadjirā ume ḅada, idji Jaureda dadjirāa diada bērā.

4

Sewa jaradia bea sāwā cawadi

¹ Djabarā, Ācōrē Jauredeba beade panāana abadara jūma ijārānadua, ātebāḅa quīrācuita acḅadua ādjia wārāda Ācōrē Jauredeba wa dewarādeba beade panā cawaya. Māwā odadua zocārāba naḅ ējūāne sewadeba ādjia Ācōrē Jauredeba beade panāana abada bērā.

² Nāwābāḅa bārāba cawadiā caida Ācōrē Jauredeba beade ḅada: abāba Jesucritora naḅ djarade wārāda zesiada aibāḅa, Ācōrē Jauredeba beade ḅaa. ³ Baribāḅa abāba Jesucritora naḅ djarade zeē basiada aibāḅa, Ācōrē Jauredeba beade ḅaēa. Crito ume dji quīrūneba beade ḅaa.* Bārāba ūḅsidaa Crito ume dji quīrūra zeida ḅada. Wārāda idjira ara nawena naḅ ējūāne ḅaa.

⁴ Djabarā mḅ warrarāca bea, bārāra Ācōrēneba. Bārāba maḅ sewaida beaa idu cūrūgabidaē basia bārā sode ḅara naḅ ējūāne bea sode ḅa cāyābara ḅḅara ḅa bērā. ⁵ Maḅ sewaida beara naḅ ējūā cadjiruadebema. Maḅ bērā ādjirāba naḅ ējūānebema crīchada jaradiabadaa idjaba ādjia jaradia panāra naḅ ējūāne Ācōrē adua beaba ijābadaa. ⁶ Baribāḅa dadjirāra Ācōrēneba. Ācōrē cawa ḅaba dadjia jaradia panāra ijābaria. Baribāḅa Ācōrē adua ḅaba dadjia jaradia

* 3:12 Genesis 4:1-15. * 4:3 Crito ume dji quīrū. Griego beadeade "Anticrito" ḅā ḅaa.

panlara ijācaa. Mañneba dadjirāba cawa panla caiba Ācōrē Jauredeba wārā bedeara jaradia bāda idjaba caiba dewara jauredeba sewara jaradia bāda.

Ācōrēba ēberārā quīrīā badebema

⁷ Djabarā, dadjirāba dji quīrīā beadida panla, wārā quīrīāra Ācōrēneba ze bā bēra. Jūma dji quīrīā erobeara Ācōrē warrarāa idjaba Ācōrēra cawa panla. ⁸ Ācōrēra ne jūmane quīrīā bara bā bēra quīrīā neē bāba Ācōrēra adua bāa. ⁹ Ācōrēba dadjirāra quīrīā bāda unubisia idji Warra aba bāda naā ējūānaa diabueside idjideba ewariza zocai beadamārēa. ¹⁰ Wārā quīrīāra nāwābāla bāa: quīrīāneba Ācōrēba idji Warrara diabuesia beumārēa dadjirā cadjirua poya quīrīādoai carea. Ācōrēba māwā oē basia dadjirāba idjira quīrīā panana bēra, ātebāla māwā osia idjia dadjirāra quīrīāna bēra.

¹¹ Djabarā, Ācōrēba dadjirāra māwā quīrīāna bēra dadjirā sida dji quīrīā beadida panla. ¹² Ni abaaba Ācōrēra ununacaa. Baribāla dadjirāda dji quīrīā panlabāla, Ācōrēra dadjirā ume bāa idjaba idji quīrīāneba dadjirāba wārāda jūmarāda quīrīā panla. ¹³ Ācōrēba idji Jaureda dadjirāa diada bēra cawa panla dadjirāra Ācōrē ume panla idjaba idjira dadjirā ume bāda. ¹⁴ Daiba unusidaa idjaba jara panla dadjirā Zeza Ācōrēba idji Warrara wārāda diabuesida naā ējūānebemarā ēdra edamārēa. ¹⁵ Bariduaba Jesura wārāda Ācōrē Warraada aibāla, Ācōrēra idji ume bāa idjaba idjira Ācōrē ume bāa.

¹⁶ Dadjirāba cawa panla idjaba ijā panla Ācōrēba dadjirāra quīrīā bāda. Ācōrēba ne jūmane quīrīā bāa. Wārā quīrīā erobāra Ācōrē ume bāa idjaba Ācōrēra idji ume bāa. ¹⁷ Māwā dadjirāba Ācōrēra, jūma ēberārā sida wārāda quīrīā panla. Ācōrēba cawa oi ewaride dadjirāra ne wayaa neē beadīa, naā ējūāne Jesucrito nībada quīrīā nībapedada bēra. ¹⁸ Dadjirāba Ācōrēda, jūma ēberārā sida quīrīā panlabāla, Ācōrēba cawa oidebemada wayadaē panla, wārā quīrīāba mañ wayadira jōbibari bēra. Ācōrēba cawa oi waya bāba cawa bāa Ācōrēba idjira cawa oida. Idjia Ācōrēra, jūma ēberārā sida wadibida wārāda quīrīā bāea.

¹⁹ Dadjirāba Ācōrēra quīrīā panla idjia dadjirāra naārā quīrīāna bēra. ²⁰ Abaaba Ācōrēda quīrīā bāada aibāla, mañne idji djabada quīrīāma baibāla, idjira sewaida bāa. Idji djaba unu bāda quīrīāē baibāla, ¿sāwā Ācōrē unuē bāda quīrīā bai? ²¹ Jesucritoba dadjirāa obi bāra naāga: Ācōrē quīrīā bāba idji djabara quīrīā baida bāa.

5

Ācōrē Warra ijānida pananebema

¹ Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada abaaba ijāibāla, mañ ēberāra Ācōrē warraa.* Dadji Zeza Ācōrē quīrīā bāba idji warrarā sida quīrīā bāa. ² Dadjirāba Ācōrēda quīrīā panlabāla idjaba idjia obi bāda ijā o panlabāla, cawa panla idji warrarā sida quīrīā panla. ³ Dadjirāba Ācōrēda wārāda quīrīā panlabāla, idjia obi bāra jūma ijā odia. Idjia obi bāra zareaē bāa. ⁴ Jūma Ācōrē warrarāba naā ējūānebema cadjiruara igarabadaa. Wārāda dadjia Jesucritoda ijā panla bēra naā ējūānebema cadjiruara poya igaradia. ⁵ ¿Caiba naā ējūānebema cadjiruara poya igarai? Abaaba Jesura wārāda Ācōrē Warrada ijā bābāla, mañ ēberāba naā ējūānebema cadjiruara poya igaraya.

Ācōrē Jaureba Jesura wārāda Ācōrē Warra cawabida

⁶ Jesucritora naā ējūānaa zepeda baidode borocuesia idjaba idji oara crude erozoasia. Naā ējūānaa zepeda ababe baidode borocueē basia, ātebāla idji oa sida crude erozoasia. Ācōrē Jaureba cawabi bāa maāga wārāda, idjia wārā bedeara cawabibari bēra. [7 Idjaba bajāne ūbea panla maāgara wārā arada jara panla; dadji Zeza Ācōrēba māwā jara bāa, “Bedeā” abadaba māwā jara bāa, idji Jaure bida māwā jara bāa. Mañ ūbeara aba bāda māwā bāa.†] ⁸ Naā sēyā ūbea panla cawabibadaa Jesudebema bedeara wārāda: Jesura borocueda bēra, idji oara crude erozoada bēra, idjaba Ācōrē Jaureba cawabi bā bēra. Mañ ūbea panla abarida cawabi panla. ⁹ Ēberāba ununara wārāana aibāla dadjirāba ijābadaa. Baribāla Ācōrēba jara bāra biara ijānida panla, idji Warradebemada wārāda jara bā bēra. ¹⁰ Ācōrē Warra ijā bāba idji sode cawa bāa Ācōrēba jara bāra wārāda. Baribāla Ācōrēba jara bā ijāē bāba Ācōrēra sewaida bāda crīcha bāa, Ācōrēba idji Warradebema jara bāra ijāē bā bēra. ¹¹ Ācōrēba jara bāra naāga: idji Warradeba dadjirāa diasia ewariza idji ume zocai

* 5:1 Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Griego bedeaēde “Crito” bā bāa. † 5:7 Griego bedeaēde ἀκατα cartaēde versículo 7 neēa.

beadida. ¹² Wārāda Ācōrē Warra ĩjā Ɂara idji ume ewariza zocai Ɂaya. BaribΛΓΛ Ācōrē Warra ĩjāé Ɂaba idji ume ewariza zocai Ɂaida neé Ɂaa.

Juaĭba naĭ cartade ĩrũare Ɂada

¹³ Mĭa naĭ cartara Ɂārā dji Ācōrē Warra ĩjā bea itea ɁΛɁΛΓΛΛ cawadamārēā ewariza Ācōrē ume zocai beadida.

¹⁴ Ācōrēba quĩrĭā ɁΛ quĩrĭca dadjirĭba iwidiɁibΛΓΛ, cawa panΛΛ idjia bia ũrĩbarida. Maĭ Ɂērā poya ne wayaa neé idjĭa iwidiɁidida panΛΛ. ¹⁵ Dadjia iwidiɁibΛɁara ũrĩbarida cawa panΛ Ɂērā, idjaba cawa panΛΛ maĭ iwidiɁibΛɁara idjia diaida.

¹⁶ Cadjiruada ɁΛΛ Ācōrēba quĩrĭdoacada. AɁΛΛba maĭ cadjiruada osira beuya. Maĭ Ɂērā mĭa jaraé ɁΛΛ ēberā maĭ cadjirua oda carea iwidiɁdamārēā. BaribΛΓΛ cadjiruada ɁΛΛ Ācōrēba quĩrĭdoabarida. AɁΛΛba maĭ cadjiruada osira wadiɁibida poya ēɁrΛya ewariza Ācōrē neé baiɁebemada.† Maĭ Ɂērā aɁΛΛba idji djababa maĭ cadjiruada o Ɂada unuibΛΓΛ, idji carea Ācōrēa iwidiɁida ɁΛΛ. Maĭne Ācōrēba dji ēberā cadjirua oda idji ume ewariza zocai Ɂaida diaya. ¹⁷ Jũma Ācōrē quĩrĭpita bié o Ɂara cadjiruaa. BaribΛΓΛ cadjiruada ɁΛΛ Ācōrēba quĩrĭdoabarida. AɁΛΛba maĭ cadjiruada osira wadiɁibida beudebemada poya ēɁrΛya.

¹⁸ Dadjirĭba cawa panΛΛ Ācōrē warrarĭba cadjiruara o pananacada, Ācōrē Warra Jesucritoba ādjirĭra waga ɁΛ Ɂērā. Maĭba diauruba ādjirĭra poya bié oēa. ¹⁹ Dadjirĭba cawa panΛΛ dadjirĭra Ācōrēneda. Idjaba cawa panΛΛ jũma naĭ ējũāne Ācōrē adua Ɂeara diauru jΛwaeda panΛda. ²⁰ Dadjirĭba cawa panΛΛ Ācōrē Warrara zesida idjaba crĭcha cawaada dadjirĭa diasida wārā Ācōrēda cawadamārēā. Idji Warra Jesucrito ume panΛ Ɂērā dadjirĭra wārā Ācōrē ume panΛΛ. ĀcōrēɁrΛ dji wārā Ācōrēa. IdjiabΛΓΛ ēberārāa diabarĭa idji ume ewariza zocai beadida. ²¹ Djabarā mĭ warrarĭca bea, jawaba oda ācōrē Ɂeara ēpērānadua.

† 5:16 Ewariza Ācōrē neé baiɁebemada. Griego beɁeade ɁΛ ɁΛΛ “beuɁebemada.”

2 JUAΛ

UMÉBEMA CARTA JUAΛBA BADA

Jesu ume nĩbada Juaλba naλ cartada BAsia. Poa 90are Epeso purude baside BAsia. Naλ cartade ara idjida djabarā wagabari drōāna asia. Cartara BAsia “wērā Ācōrēba ēdṛa edada itea, idji warrarā itea bida.” ΛCΛΓAmaarā maλba jara BΛa djabarā abal purudebemada.

Naλ cartade Juaλba naārā BAsia idjira BAsrida Bada wārā bedeada ijā panλ bērā idjaba wārā quĩrĩara eropanλ bērā (vv. 1-6). Maλbe ādjirāa jarasia sewa jaradiabadarāda bia edarānamārēā (vv. 7-11). Juaλ drōā baside ΛCΛΓAba jara panasidaa Jesu naλ ējūāne baside ēberārāba ababe idji jaureda unubadjidada. Juaλba jarasia ādjida bia edarānamārēā (v. 7). Jĩrũare BAsia dārāēne dji ununida idjaba ΛCΛΓA djabarāba quĩrĩa panada ādjira bia pananida (vv. 12-13).

Naλ cartade Juaλba naārā BAda

¹ Mλra djabarā wagabari drōāa.* Mλa naλ cartara BΛBΛΓA wērā Ācōrēba ēdṛa edada itea, idji warrarā itea bida. Mλa bārāra wārāda quĩrĩa BΛa. BaribΛΓA ababe mλabΛΓA bārāra quĩrĩa BΛēa, ātebΛΓA jūma wārā bedea cawa beaba bārāra quĩrĩa panΛa. ² Mλa bārāra quĩrĩa BΛa, wārā bedeara dadjirā sode BΛ bērā. Wārā bedeara dadjirā sode ewariza baya. ³ Dadjirāba wārā bedeada ēpē panλ bērā idjaba dji quĩrĩa panλ bērā, mλa quĩrĩa BΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Zeza Warra Jesucrito ume ādji biadeba bārāra careba pananida, quĩrā djuburia pananida, ādji necai bai sida bārā sode baida.†

Wārā bedea idjaba quĩrĩa

⁴ Mλa ΛCΛΓA BΛ warrarānebemada ũrĩsia. Mλra BAsridasia ādjirāra wārāneba nĩna bērā dadjirā Zeza Ācōrēba jara BΛ quĩrāca. ⁵ Djabawērā, mλa bedea djuburiaya dadjirāra dji quĩrānamārēā. Maλgara Ācōrēba obi BΛ bedea djiwidiēa, ātebΛΓA maλ bedeara dadjirāba naārēda ũrĩsidaa.† ⁶ Maλ wārā quĩrĩara naλgΛa: Ācōrēba obi BΛ bedeara ijā o pananida. Maλ obi BΛ bedeara bārāba naārēda ũrĩsidaa. Maλ bedea jara BΛa quĩrĩneba nĩbadida panΛda.

Djārā cūrũgabada

⁷ Djārā cūrũgabada naλ ējūāne zocārā nĩnaa. Ādjirāba ijānacaa Jesucritora naλ djarade dadjirā quĩrāca zesida. Dji māvā BΛra djārā cūrũgabaria idjaba Crito ume dji quĩrūa. ⁸ Quĩrācuíta beadadua maλgarāba cūrũgarānamārēā. Māvā bārāba Ācōrē itea o panabari idjia diaira aduadāēa, ātebΛΓA jūma daucha edadia.§

⁹ Bariduaba idji crĩchada Critoba jaradiada auḁu jaradia nĩbaibΛΓA, idjaba Critoba jaradiada ijā ama baibΛΓA, maλba Ācōrēra neē BΛa. BaribΛΓA bariduaba Critoba jaradiadada ijā baibΛΓA, dji Zezara, dji Warra sida erobΛa. ¹⁰ Bariduada bārāmaa wābΛΓade Critoba jaradiada quĩrāca jaradiaēbΛΓA, maλgara bārā dede edarānadua idjaba “bia BΛa BΛra zesida” arānadua. ¹¹ “Bia BΛa BΛra zesida” a BΛba maλ ēberāba cadjirua o BΛra idji ume ābaa o BΛa.

Juaλba naλ cartade jĩrũare BAda

¹² Mλa ne quĩrātanoa bārā jara quĩrĩa BΛa. BaribΛΓA naλ cartade jūma BΛēa. Mλa bārāra acade wā quĩrĩa BΛa. Maλne bārā ume ābaa bedeaḁia bio BAsridadi carea.

¹³ BΛ djabawērā warrarā Ācōrēba ēdṛa edadaba quĩrĩa panΛa bārāra bia duananida.*

* 1:1 Djabarā wagabari drōā. Maλ bedea jara BΛa djabarā boroda. Cāpũrĩā bedeade jara BΛa “anciano” wa “pastor.”
 † 1:3 Juaλ 1:14-18. ‡ 1:5 Juaλ 13:34. § 1:8 Bārāba Ācōrē itea o panabari. Griego bedeade ΛCΛΓA cartade BΛ BΛa: “Daiba Ācōrē itea o panabari.” * 1:13 Griego bedeade ΛCΛΓA cartade idjaba BΛ BΛa: “Amén.” Maλba jara BΛa “bia BΛa māvā baida.”

3 JUAAL

ŨBEABEMA CARTA JUAALBA ƁAƁA

Jesu ume nĩbada Juaal̄ba naal cartada Ɓasia. Poa 90are Epeso purude Ɓaside Ɓasia. Naal cartade ara idjida djabar̄a wagabari drōāana asia. Cartara djaba Gayo itea Ɓasia.

Naal cartade Juaal̄ba naar̄a Ɓasia idjira Ɓasrida Ɓada Gayoba wār̄a bedeada iḡā Ɓa bēr̄a idjaba wār̄a quĩr̄āda erob̄a bēr̄a (vv. 1-4). Maalare Ɓasia idjia djabar̄a diabuedadebemada. Gayoba ādjir̄a bia edapeḡa careba Ɓa carea Juaal̄ba idjira bia jarasia (vv. 5-8). Barib̄aḡa Gayoma djabar̄a boro Diotrepeba ādjir̄a idu jaradiabica Ɓasia. Maal awara ādjir̄a bia edab̄ada ayā jaratabad̄ia idjaba Juaal̄ra biē jarabad̄ia (vv. 9-10). Barib̄aḡa Juaal̄ba Gayoa jarasia Diotrepe quĩr̄āca nĩbar̄amār̄ēa, āteb̄aḡa djar̄a bia o Ɓamār̄ēa (vv. 11-12). Jir̄uare Ɓasia dār̄āēne dji ununida idjaba djabar̄āba quĩr̄ā pan̄ada idjira bia Ɓaida (vv. 13-15).

Djaba Gayoba bia oḡa

¹ M̄ra djabar̄a wagabari drōāa.* M̄ra naal cartara Ɓab̄aḡa m̄ djaba Gayo itea. M̄ra Ɓara wār̄āda quĩr̄ā Ɓa. ² Djaba, m̄ra Ācōr̄ēa iwidi Ɓa Ɓara idji ume bia Ɓa bēr̄a ne jūmane bia Ɓamār̄ēa idjaba cacua bia Ɓamār̄ēa. ³ M̄ra bio Ɓasridasia, āc̄aḡa djabar̄a m̄ma jūpedad̄aba nēb̄aḡasida bēr̄a Ɓa wār̄a bedeada ēpē Ɓada. ⁴ M̄ djabar̄āba wār̄a bedeara ēpē pan̄ada ūr̄ib̄aḡade m̄ra biara Ɓasrida Ɓabaria.†

⁵ Djaba, Ɓa djabar̄a careba Ɓaḡeba bia o Ɓa. Ɓa unuca djabar̄a sida carebabari bēr̄a wār̄āda bio bia o Ɓa. ⁶ Maalgar̄āba Ɓa quĩr̄ānebemada namabema djabar̄āba nēb̄aḡasidaa ābaa dji jar̄e panasidade. M̄ quĩr̄a d̄juburia, ādjir̄āra carebadua bia wānamār̄ēa Ācōr̄ēba idji traju o Ɓe carebabibari quĩr̄āca. ⁷ Ādjir̄āba Jesucritodebemada jaradia nĩnaa. Maalne ādjia Ācōr̄ē adua Ɓeaa iwidiḡaca carebadamār̄ēa. ⁸ Maal carea dad̄jir̄āba maal djabar̄āra bia edad̄ida pan̄a. Māwā ādjir̄a ume ābaa traja pan̄a Ācōr̄ē wār̄a bedeada cawabidi carea.

Djaba Diotrepeba biē oḡa

⁹ M̄ra cartada jūma djabar̄a jāmbema itea naēna Ɓasia. Barib̄aḡa djaba Diotrepeba dai bedeara iḡāē Ɓa. Idjira djabar̄a tāēna dji dromaara Ɓa quĩr̄ā Ɓa. ¹⁰ Maal carea jāmaa wāb̄aḡaḡe m̄ra jūmar̄a cawabiya idjia biē o Ɓa. Idjia daida sewadeba biē jarabaria. Maal awara djabar̄a jāmaa wāb̄adara idjia bia edaca idjaba djabar̄āba ād̄ji dede eda quĩr̄ā pan̄ne iduauribicaa. Bia edasidara maal djabar̄āra ayā jar̄etabaria.

Djaba Demetriodebema bia bedapeḡada

¹¹ Djaba, cad̄jiruara ēpēr̄ādua āteb̄aḡa biadr̄a ēpēdua. Bia obarira Ācōr̄ēnea, barib̄aḡa cad̄jirua obariba Ācōr̄ēra adua Ɓa.

¹² Djaba Demetriodebemada jūmar̄āba bia bedea pan̄a. Wār̄a bedea ēpē Ɓaḡeba unubi Ɓa idjira jipa Ɓa. Dai bida id̄jidebemada bia bedea pan̄a. Bār̄āba cawa pan̄a daiba jara pan̄ara wār̄āda.

Juaal̄ba naal cartade jir̄uare Ɓada

¹³ M̄ra ne quĩr̄ātanoa Ɓa jara quĩr̄ā Ɓa barib̄aḡa cartade Ɓaḡa. ¹⁴ Dār̄āēne Ɓa ac̄aḡe wā quĩr̄ā Ɓa. Maalbe ābaa bedeadia. ¹⁵ M̄ra quĩr̄ā Ɓa Ācōr̄ēba idji necai Ɓaira Ɓa sode dia Ɓaida. Namabema djabar̄āba quĩr̄ā pan̄a Ɓaḡa bia Ɓaida. Jāmbema djabar̄āza jaradua m̄ra quĩr̄ā Ɓada ādjir̄āra bia duananida.

* 1:1 Djabar̄a wagabari drōā. Maal bedeaba jara Ɓa djabar̄a boroda. Cāp̄ur̄ā bedeade jara Ɓa “anciano” wa “pastor.”

† 1:4 M̄ djabar̄a. Griego bedeade Ɓa Ɓa “m̄ warrar̄a.”

JUDA CARTA JUDABA BADA

Jesu djaba Judaba naḷ cartada basica bala. Dji badaba jara bala idjira Santiago djabada (1:1). Dcarlmaaraḷ naḷ cartara djabarā judiorā itea basia. Poa 65are basica bala.

Judaba naḷ cartara basia lcaralaba sewada jaradia panana bēra. Maḷ ēberārāba jara panasidaa Ācōrēba idji biadeba ēdra edada bēra baridua cadjiruada odida panada (1:4, 18-19). Maḷ carea Judaba djabarāa jarasia ādjia iḷā panara ni abala idu quīrā awara jaradiabiḷē panada (1:3). Maḷ awara basia djabarāra dji carebadaḷa panada Jesucrito biara iḷāni carea idjaba Ācōrē iḷāē beada quīrā djoburiadida panada (1:20-23).

Naḷ cartade Judaba naārā bada

¹ Māra Judaa, Santiago djabaa idjaba Jesucrito nezocaa.* Naḷ cartara babalaga jūma dadjirā Zeza Ācōrēba trānarā itea. Idjia bārāra quīrā bala idjaba Jesucritodeba waga erobala. ² Māa quīrā bala idjia bārāra bio quīrā djoburia baida, necai baira aduba dia baida, idjaba bārāra bio quīrā baida.

Sewajardia bea

³ Djabarā, māa naḷ cartade Ācōrēba dadjirā ēdra edadadebemada bā quīrā basia. Baribaga mlamaaraḷ biara bala ara nawena baida quīrācuita beadamārēa. Bārāba iḷā panara ni abala idu quīrā awara jaradiabirānada. Ācōrēba wārā bedeara jūma idji ēberārāa barima aba diasia. Quīrā awara diacaa. ⁴ Māwā bā bala lcalaga djabarā quīrāca zedapeda bārā tāēna panā bēra. Maḷ ēberārāba sewadeba jaradiabadaa Ācōrēba idji biadeba dadjirāa ēdra edada bēra dadji cacuaba cadjirua o quīrā bada odida panada. Ādjirāba dadjirā Boro aba bā Jesucritora igarabadaa. Naārēdalaba bā basia Ācōrēba ādjirāra cawa oida.

⁵ Bārāba cawa panamīna māa quīrānebabiya dadjirā Boroba idji purura Egiptodeba ēdra edasida. Baribaga ēdra edadacarea idji iḷāpedadaēra quinibisia. ⁶ Idjaba quīrānebadada lcalaga bajānebema nezocarāda Ācōrēba bada quīrāca beadaē basida. ⁷ Atebaga ādji pananara igarasidaa. Maḷ carea Ācōrēba uria pāisosa bade preso bacāria aba idjia cawa oi ewaridaa. ⁷ Ara maḷ quīrāca Ācōrēba Sodomanebemarāda, Gomorraḷebemarāda, ādji caita bea puruḷebemarā sida cawa osia. Maḷ ēberārāba auḷuada obadjidaa. Abeda ne jūma cadjirua dadji cacuaba oiē bada obadjidaa. Maḷ carea Ācōrēba ādjirāra taba urua quicade ewariza bia mīga erobala. Maḷba cawabi bala jūma cadjirua obadara māwā bia mīga pananida.

⁸ Bārā tāēna zepedadara maḷ ēberārā quīrāca panā. Ādjirāba cāimocaradada ēpēbadaa. Ādji cacuaba cadjirua o quīrā bada obadaa, dadjirā Borora igarabadaa, idjaba jairā dji droma beada biē jarabadaa. ⁹ Baribaga bajānebema nezoca dji droma Miguelba māwā oca basia. Moise beudacarea Miguelera idji cacua carea diauru ume caicayasia. Māwāmīna diaurura biē jarada crīchaē basia, ātebaga jarasia: “Dadji Boroba bāra quēāya.” ¹⁰ Baribaga maḷ ēberārā bārā tāēna zepedadaba ādjia adua panānebemada biē bedeabadaa. Ādjia cawa panara animarā crīcha quīrāca bala. Animarā quīrāca ababe ādji cacuaba quīrā bada obadaa. Maḷ carea Ācōrēba biē bāya.

¹¹ Ādjira mīā djoburi beaa. Caiḷba oda quīrāca obadaa.† Parata awua panāneba Balaaḷba oda quīrāca āi o nīna. Coreba Moise igarada quīrāca Ācōrēda igara panā bēra ādjirā sida biē bāya. ¹² Quīrāneba bārā ābaa ne co panāne ādjirā sida ne wayaa neē basrida ne cobadaa. Māwā bārāba o panāra āribadaa. Ababe ādjidra crīchabadaa. Ādjirāra jārārā nāūrāba āyā edebari quīrāca beaa. Nāūrāba jārārā āyā edebalade cue zecaa. Ara maḷ quīrāca ādjia jaradia panāba carebacaa. Ādjirāra bacuru zauca quīrāca beaa. Neḷo zauca cora wāna quīrāca beaa. Māwā barima ume beuda quīrāca beaa. ¹³ Ādjirāra pusa bogozoa quīrāca beaa. Pusa bogozoba cōpepea do icawa batābuebari quīrāca ādjirāba mīā perada baridua obadaa. Āi wāpedada bēra chīdau baebaga quīrāca beaa. Ācōrēba uria bio pāisosa bada o basia ādjirā ewariza biē bāi carea.

¹⁴⁻¹⁵ Maḷ ēberārānebemada Enocoba bedeasia. (Adaḷneba aba Enocodaa siete drōāenabemarā panasidaa.) Enocora Ācōrēneba nāwā bedeasia: “iūrīnada! Dadjirā Boroba jūmarā cawa oi carea idjiderā zocārā panā ume zebalaga. Maḷne jūma idji quīrānacara biē bāya. Idji quīrānacadeba cadjirua opedada bēra idjaba idjidebemada bio biē bedeapedada bēra māwā oya.” ¹⁶ Maḷ ēberārāra baridua carea biē duanebaria, idjaba baridua carea

* 1:1 Santiagora idjaba Jacobo abadaa. † 1:11 Caiḷ. Genesis 4:3-8. Balaaḷ. Numero 22:1-35. Core. Numero 16:1-35.

djārāra biē jarabadaa. Ababe ādjia quīrīā beadr^Λ j^Λabadaa. Dji droma quīrāca bedeadadaa. Ādji ēpēnamārēā djārāa bia bedeadadaa.

Djabarāba sāvā odida pan^Λ

¹⁷ Barib^ΛΛ djabarā, dadjirā Boro Jesucritoba diabuedarāba naēna jarapedadara quīrānebadada. ¹⁸ Bārāa nāvā jarasidaa: “Jirūarebema ewaride Ācōrē ipida biē jarabadara baraya. Ācōrēda quīrīānaca bērā ādji cacuaba o quīrīā b^Λda o beadia.” ¹⁹ Ādjirāba djabarāa awara awara crīchabibadaa, baridua ādjia quīrīā pan^Λda obadaa, Ācōrē Jaureda neē beaa.

²⁰ Barib^ΛΛ djabarā, biara Critoda ĩjāni carea dji carebadada. Ācōrēa idji Jauredeba iwidiadada. ²¹ Ācōrē quīrīāneba nībadada. Dadjirā Boro Jesucritoba quīrā djuburiadeba zocai bai jōcada diamārēā j^Λānadada.

²² Djabarā bio ĩjāē beara quīrā djuburiadada. ²³ T^Λb^Λ uruadaa wāb^Λdara ēdr^Λdamārēā carebadada. Djārāra quīrā djuburiadada, barib^ΛΛ quīrācuita beadada. Ādjia cadjirua obadara jūma igaradada. †

Judaba Ācōrēa bia bedeada

²⁴ Ācōrēba bārāra poya wagaya cadjiruade baerānamārēā. Idji quīrāwārēā quīrāpita cadjirua neē poya bia b^Λya. Mama bārāra b^Λsrida beadia. ²⁵ Ācōrēra abab^ΛΛ b^Λa. Idjira dadjirā Ēdr^Λ Edabararia. Idjidr^Λ dji dromaa, ne jūma poya o b^Λa. Idjira jūmarā Boroa. Naēnaēda māwā basia, idi māwā b^Λa, idjaba ewariza māwā b^Λaya. Dadjirā Boro Jesucritodeba idjiab^ΛΛ bia bedeadida pan^Λa. Bia b^Λa māwā b^Λida.

† 1:23 Ādjia cadjirua obadara jūma igaradada. Griego bedeade b^Λ b^Λa: “Ādjia j^Λ pan^Λra quīrāmanada cadjirua o pan^Λneba jaigua b^Λ bērā.”

APOCALIPSI JESUCRITIBA JUAĀA CAWABIDA

Jesu ume nĩbada JuaĀba naĀ cartada baſia. Poa 95are baſia. Griego bedeade apocalipsiba jara bla “unubida” wa “cawabida.”

Domitiano abadada poa 81neba aba 96daa Romanebema boro basia. MaĀ ewaride leyda baſidaa jūmarāba Ācōrēba bia bedeabada quĩrāca Romanebema boroa bia bedeada panĀa. Māwā oē bla carea JuaĀra preso basia.

MaĀne Jesucritoba JuaĀa naĀ cartara blaſibia djabarā siete purude bearā itea. Jesuba blaſibada JuaĀba jūma cāimocara quĩrāca unusia. JuaĀba Jesu iĵā bearāa cawabisia Jesura wārāda ādjirā ume bada idjaba dārāéne dji quĩrūda jūma poyaida. Jarasia Jesucrito zedacarea Ācōrēba diauruda, jūma idjiare bea sida babueida. Idjaba jarasia diauruba Critoderā beabara sida ewariza Ācōrē purude bia duananida.

Dadjirāba naĀ crīcha droma 2:10de bla bla quĩrānebadida panĀa: “Bārā dārāéne bia mĩgadira wayarānada. ĵŪrĩnada! Diauruba ĀCARA bārānebema preso jidabiya iĵā panani cawaya. Bārāra dārānaē bia mĩgadā. Baribara bārā beabada sida iĵā pananada. MaĀbe mĀa bārāra ewariza zocai bla.”

NaĀ cartade JuaĀba naĀrā bada

¹ MĀra Jesucrito nezoca JuaĀa. NaĀ cartade bla bla Jesucritoba bajāneba mĀa cawabidada. MaĀ cawabidara Ācōrēba Jesucritoba cawabisia idji iĵā beaa cawabimārēā dārāéne cārēda sāwāida.* Jesucritoba bajānebema nezocada mĀma diabuesia maĀra cawabimārēā. ² Jūma mĀa ununara wārāda jara bla. MĀa jaraya naĀ bedeara Ācōrēneba ze bada idjaba Jesucritoba wārāda cawabisisida. ³ MaĀ sāwāinebema bedea djabarā quĩrāpita lebara bio bia baya. Idjaba naĀ bedea ūrĩnapeda iĵā o beara bio bia beadā, naĀ bedeara dārāéne māwāi bēra.

Djabarā Asia druadebema itea JuaĀba bada

⁴ MĀra JuaĀa. NaĀ cartara bla bla djabarā Asia druadebemarā itea. Siete purudaa diabuebara. MĀa quĩrā bla Ācōrēba idji biadeba bārāra careba baida idjaba necai baira bārā dia baida. Idjira bla, naēna basia, idjaba ewariza baya. Idjaba mĀa quĩrā bla Ācōrē bugue biya quiru quĩrāpita siete jaure panĀa māwā o pananida.† ⁵ MaĀ awara quĩrā bla Jesucritoba māwā o baida. Idjia Ācōrēnebema wārāda jarabarā. Beu badada naĀrā rēbasia ewariza zocai bai carea. Jūma naĀ ējūānebema bororā cāyābara dji dromaara bla. Idjia dadjirāra quĩrā bla idjaba idji oadeba cadjiruadebema ēdra baſia. ⁶ Dadjirāra baſia Ācōrē purude sacerdotada beadamārēā. Māwā idji Zeza Ācōrēba quĩrā bla o panania. Idjia bia bedeada panĀa. Bia bla idjira ewariza jūmarā Boroda baida. Wārāda bia bla māwā baida.‡

⁷ Ūrĩnada. Critora jārārāne zeya. MaĀne jūmarāba ununia. Idji supedada bida ununia. Idji unubada jūma naĀ ējūānebema jānia.§ Wārāda māwā baya.

⁸ Dadjirā Boroba jarasia: “MĀra ne jūma poya o bla Ācōrē. MĀra dji Alpa idjaba dji Omega.* MaĀba jara bla mĀra dji naĀrānebema idjaba dji jirūarebema. MĀra bla, naēna basia, idjaba ewariza baya.”

JuaĀba Crito ununa

⁹ MĀra bārā djaba JuaĀa. Dadjirāra Jesucrito ume panĀa bēra mĀra bārā ume Ācōrē purudebema, bārā ume bia mĩga bla, idjaba bārā ume jūma droa bla. Ācōrē bedea jaradia bla carea idjaba Jesudebema wārāana a bla carea mĀra morro droma Patmo abadade baſidaa. ¹⁰ Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride mĀra Ācōrē Jauredeba baſia.† MaĀne mĀ ēcarraare ababa bedea bada ūrĩsia. Idji bedeara cachiru jĩgua quĩrāca baſia. ¹¹ MaĀba jarasia: “Bla unubada cartade bla pedada djabarā siete puru bedeade panĀma

* **1:1** Idji iĵā beaa. Griego bedeade bla bla “nezocarā.” † **1:4** Siete jaure panĀa. ACARAMAAR mā siete jaure panĀa Ācōrē Jaureda māwā bla. Idjaba ACARAMAAR mā jaure siete panĀa bajānebema nezocarā dji dromada māwā beaa. ‡ **1:6** Wārāda bia bla māwā baida. Griego bedeade bla bla: “Amén.” § **1:7** Mateo 24:30; JuaĀ 19:34-37.

* **1:8** Griego alfabete de alpara dji naĀrānebema letra, omegara dji jirūarebema letra. † **1:10** Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride. Jesu rēbaadacarea domiaza djabarāba idji rēbadara quĩrānebadidā. Idira domingo māwā obadaa.

diabuedua: Epesodaa, Esmirnanaa, Pergamonaa, Tiatiradaa, Sardidaa, Piladelpiadaa, idjaba Laodiceadaa.”[‡]

¹² Mañne m̄la jēda aCasia caida beɗea ɓa cawaya. ACɓaɓaɓe siete ìbirā oro odada unusia. ¹³ Mañ siete ìbirā ēsi ēberā zaca ɓada unusia. [§] Idjia cacuade j̄ɓa ra edu j̄rū daucha j̄ūē basia. Idji ju caita oro odada trāj̄ɓa basia. ¹⁴ Idji budara totroa querasia oveja cara quīrāca wa nieve quīrāca. Idji daura taɓa urua quīrāca basia. ¹⁵ Idji j̄rūra bronce taɓe dorraɓaripeda aɓada quīrāca urua basia. Idji beɗeara oro jururua ɓa quīrāca j̄guasia. ¹⁶ Idji j̄awa araare chīdauda siete erobasia. Idji iteɗeba d̄jōbada neco quida umena peweɗea era ɓada odja nūmasia. Idji quīrāra am̄ad̄au dorrodorroa quīrāca basia.

¹⁷ Idji unusiede ne wayaaba m̄ra idji j̄rū caita beuda quīrāca egode tabesia. Baribaɓa idji j̄awa araarebemada m̄ ãr̄ɓa ɓepeda jarasia: “Ne wayarāɗua. M̄ra dji naārābemaa idjaba dji j̄rūarebemaa. ¹⁸ M̄ra dji Zocai ɓaa. M̄ra beuɗam̄ina aɓɗua zocai ɓada, idjaba ewariza zocai baya. M̄aɓaɓa beuɗarāra ãrēɓabida ɓaa.* ¹⁹ ɓaa unu ɓada cartade ɓɗua. Idi s̄awā nūmada idjaba j̄rūare s̄awā nūmainebema sida ɓɗua. ²⁰ M̄la cawabiya ɓaa ununa siete chīɗau m̄ j̄awa araarebemane erobaba cārēda jara ɓada idjaba mañ siete ìbirā oro odaba cārēda jara ɓada. Mañ siete chīdauba jara ɓaa bajānebema nezocarā siete panɗa. Mañ siete panaba djabarā siete puru beaɗe panɗa wagabadaa. Ādjiza djabarā puru abaɗe panɗa wagabadaa. Dji ìbirā siete panaba jara ɓaa djabarā siete puru beaɗe pananebemada.”

2

Critoba djabarā Epeso puruɗebemārā itea ɓabida

¹ Idjia m̄la n̄wā jarasia: “Djabarā Epeso puruɗebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade n̄wā ɓɗua:

Idji j̄awa araarebemane chīɗau siete erobaba, siete ìbirā oro oda tāēna n̄ba n̄wā jara ɓaa:

² Bārāba o panara m̄la cawa ɓaa. M̄ itea bio traja panɗa idjaba bia m̄ga panane jūma droa panɗa cawa ɓaa. Bārāba dji cadjirua obadarā iduaribidacada cawa ɓaa. ACaɓa bārāmaa wānapeda Jesucritoba diabuesiada abadjidaa.* Baribaɓa bārāba quīrācuita aɓa pananeba cawasiɗaa ādjirāra sewaiɗa beada. ³ Bārā m̄ carea bia m̄ga panane jūma droa panɗa idjaba sēnaē m̄ itea bia traja panɗa. ⁴ Baribaɓa naɓɓa m̄la biē unu ɓaa: bārāba naārā quīrā erobeadara idira m̄cua neē panɗa. ⁵ Mañ b̄erā quīrāneɓadadua bārāba naārā quīrā eropananaɗa.† Wayacusa Ācōrēmaa zedadua. Odadua bārāba naārā bia o panana quīrāca. Bārāda wayacusa Ācōrēmaa zedaēɓaɓa, m̄la bārā cawa ode wāya.‡ Mañne bārā ìbirāra āyā ɓaya. ⁶ Baribaɓa naɓɓa bia o panɗa: Nicolā ēpē beaba biē obadara bārāba quīrānaca. M̄la biɗa quīrāca. ⁷ Dji cawaraɓa bara ɓaba ūr̄ɗua Ācōrē Jaureba djabarā jara ɓaa. Cadjirua poyapedarā m̄la bacuru zocai bai diabaridebema nejōda idu jōbiya. Mañ bacurura Ācōrē ējūā biya quirude ɓaa.”

Critoba djabarā Esmirna puruɗebema itea ɓabida

⁸ “Djabarā Esmirna puruɗebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade n̄wā ɓɗua:

Dji beupeɗa wayacusa zocai ɓara dji naārābemaa idjaba j̄rūarebemaa. Idjia n̄wā jara ɓaa:

⁹ Bārāba o panara m̄la cawa ɓaa. [§] Bia m̄ga panɗa idjaba ne neē beada cawa ɓaa. M̄wām̄ina Ācōrēneba bārāra ne bara beaa. M̄la cawa ɓaa ACaɓa judiorāba bārānebemada biē beɗeɓadada. Ādjirāra Ācōrē ēberārāana abadam̄ina māwāēa.* Āteɓaɓa diauru ēberārā.† ¹⁰ Bārā dārāēne bia m̄gadira wayarānada. j̄r̄ɓnada! Diauruba ACaɓa bārānebemada preso jidabiya ijā panani cawaya. Bārāra dārānaē bia m̄gadīa.‡ Baribaɓa bārā beɓada sida ijā pananaɗua. Mañbe m̄la bārāra ewariza zocai ɓaya. [§] ¹¹ Dji cawara

‡ **1:11** Griego beɗeade ACaɓa cartade naɓ sida ɓa ɓaa: “M̄ra dji Alpa idjaba dji Omega. Mañba jara ɓaa m̄ra dji naārānemada idjaba dji j̄rūarebemada.” **§ 1:13** Èberā zaca ɓada. Griego beɗeade n̄wā ɓa ɓaa: “Naɓ djara edadaca ɓada unusia.” Abari quīrāca jara ɓaa Daniel 7:13ɗe. * **1:18** M̄aɓaɓa beuɗarāra ãrēɓabida ɓaa. Griego beɗeade n̄wā ɓa ɓaa: “M̄aɓaɓa ēberārā beuɗidebema yavera erobaa. Beupeɗada duanmabema yavera erobaa.” * **2:2** Jesucritoba diabuesiada abadjidaa. Griego beɗeade ɓa ɓaa “apóstoles.” † **2:5** Griego beɗeade n̄wā ɓa ɓaa: “Quīrāneɓadadua s̄amaɓa ɓaesidada.” ‡ **2:5** Bārā cawa ode wāya. Griego beɗeade ACaɓa cartade n̄wā ɓa ɓaa: “Dārāēne m̄la bārā cawa ode wāya.” **§ 2:9** Bārāba o panara m̄la cawa ɓaa. Griego beɗeade ACaɓa cartade mañna neēa. * **2:9** Ācōrē ēberārā. Griego beɗeade ɓa ɓaa “judiorā.” † **2:9** Diauru ēberārā. Griego beɗeade ɓa ɓaa: “Diauru ume dji jareɓada dedebemārā.” ‡ **2:10** Dārānaē. Griego beɗeade “die ewari” ɓa ɓaa. **§ 2:10** Ewariza zocai ɓaya. Griego beɗeade n̄wā ɓa ɓaa: “Mañ borobarī zocai baidebemada bārāra diaya.”

bara Ɂaba ũrĩdua Ǻcōrē Jaureba djabarāa jara Ɂara. Cadjirua poyapedadara ewariza Ǻcōrēnebemada jĩga beadaēa.*

Critoba djabarā Pergamo purudebema itea Ɂabida

¹² “Djabarā Pergamo purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā Ɂadua:

Djōbada neco quida umena pewedeā era eroɁaba nāwā jara Ɂa:

¹³ Bārāba o panara mla cawa Ɂa.† Idjaba cawa Ɂa bārā panabadama diaurura dji droma chūmebada buguede chūmɁada. Māwāmīna bārāba mlda wadibida ēpē panla. Bārā purude diauru babarima djaba Antipa mla carea beasidade bārāba mla jā panara igaradaē basia. Djaba Antipaba ne jūmane mlnebemada bedeabadjia. ¹⁴ Baribara naɁgada mla biē unu Ɂa. Ǻcaga bārā tāēnabemaba Balaalba jaradiadara ēpē panla.† Balaalba Balāa jaradiasia sāwā israelerāra cadjiruade Ɂabebida. Jawaba oda Ǻcōrēa nedjara diadada cobibadjia idjaba auduada obibadjia. ¹⁵ Idjaba Ǻcaga bārā tāēnabemaba Nicolā ēpē Ɂeaba jaradiabadara ēpē panla. MaɁ jaradiabadara mla quĩrāca.‡ ¹⁶ MaɁ bēra wayacusa Ǻcōrēmaa zedada. Māwā odaēbaga, mla dārāēne bārā cawa ode wāya. MaɁne neco mla iteđeba odja nūmlba maɁ ēberārā ume djōya. ¹⁷ Dji cawara bara Ɂaba ũrĩdua Ǻcōrē Jaureba djabarāa jara Ɂara. Cadjirua poyapedadarāa mla manā mērā badara cobiya idjaba mōgara zaque totroa quiruda diaya.* MaɁ mōgara zaquede trɁ djiwidida Ɂa Ɂa. Ni abaaba maɁ trɁra adua Ɂa. Baribara dji edabara cawaya.”

Critoba djabarā Tiatura purudebema itea Ɂabida

¹⁸ “Djabarā Tiatura purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā Ɂadua:

Ǻcōrē Warra daura labal urua quĩrāca Ɂa, idji jĩrura bronze arada uruabari quĩrāca Ɂa. Idjia nāwā jara Ɂa:

¹⁹ Bārāba o panara mla cawa Ɂa. Bārā quĩrānebemada, mla jā pannebemada, mla itea o pannebemada, idjaba jūma droa pannebema sida cawa Ɂa. Bārāba naārā o panana cāyābara idi biara o panada cawa Ɂa. ²⁰ Baribara naɁgada mla biē unu Ɂa. Wērā Jezabel abadaba sewa jaradia Ɂara bārāba iduaribi panla.† Idjira Ǻcōrēneba bedeabariadā abaria. MaɁne idjia jaradia Ɂadeba mla nezocarāra cūrūgabarua audua nĩbadamārēā idjaba nedjara jawaba oda Ǻcōrēa diadada codamārēā. ²¹ Mla jā basia idjia cadjiruara igarapada Ǻcōrēmaa zemārēā baribara idji audua nra igara quĩrāē basia. ²² MaɁ bēra mla idjira cacua piraba cɁade Ɂaya. MaɁbe jūma idji ume daunemabadaba idji quĩrāca cadjirua o panada igaradaēbaga, mla bia mĩgabiya. ²³ Idji warrarāra mla quinbiya. Māwā djabarā duanara cawadia mla jūmarā crīchara, jūmarāba sodeba o quĩrā panla sida cawa Ɂada. Bādjiza opedada quĩrāca mla cawa oya. ²⁴⁻²⁵ Baribara Ǻcaga bārā Tiaturadebemaba maɁ wērāba jaradia Ɂara ēpēnaē panla. MaɁ awara diauruba idjiderāa cawabida mērā eroɁara jaradaē panla cawadi carea. Mla ababe jaraya bārāba naɁ ewaride jā panla quĩrāca jā pananamārēā aba mla zebaga. Dewara bedeada jā obiēa. ²⁶⁻²⁷ Cadjirua poyapedadara idjaba mla quĩrā Ɂa ewariza opedadara mla druzabema bororāda beadamārēā Ɂacuaya mla Zezaba mla jūmarā boroda Ɂada quĩrāca. MaɁbe ādjirāba quĩrā djuburia neē jūmarā jā obiēa.‡ Zoco todozoabibada quĩrāca jūmarāda poyadia.‡ ²⁸ Mla diapedabema chīdauda ādjirāa diaya.* ²⁹ Dji cawara bara Ɂaba ũrĩdua Ǻcōrē Jaureba djabarāa jara Ɂara.”

3

Critoba djabarā Sardi purudebema itea Ɂabida

¹ “Djabarā Sardi purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā Ɂadua:

Ǻcōrē quĩrāpita jaureda siete panla.* Ādji zocariba chīdauda idji jawade siete eroɁaba. Idjia nāwā jara Ɂa:

Bārāba o panara mla cawa Ɂa. Ēberārāba jara panla bārāba Ǻcōrēra bio jā panla bēra zocai beada. Baribara wārā arada bārāba Ǻcōrēra jānaē panla bēra dji beudarāa.

* **2:11** Ewariza Ǻcōrēnebemada jĩga beadaēa. Griego bedeade Ɂa Ɂa: “Barima umē beadaēa.” † **2:13** Bārāba o panara mla cawa Ɂa. Griego bedeade Ǻcaga cartade maɁra neēa. ‡ **2:14** Numero 22:1deba aba 25:3daa; 31:16. § **2:15** MaɁ jaradiabadara mla quĩrāca. Griego bedeade Ǻcaga cartade maɁra neēa. * **2:17** Manāra Ǻcōrēba diabueda paɁ basia. Exodo 16:31-34. † **2:20** Jezabel. 1 Reye 16:29-31; 18:4,19; 2 Reye 9:22. ‡ **2:26-27** Quĩrā djuburia neē jūmarā jā obiēa. Griego bedeade Ɂa Ɂa: “jiorroba jā obiya.” § **2:26-27** Salmo 2:9. * **2:28** Diapededabema chīdauba jara Ɂa Critoda. Apocalipsi 22:16. * **3:1** Ǻcagamaarā maɁ siete jaure panla jara Ɂa Ǻcōrē jaureda. Idjaba Ǻcagamaarā jara Ɂa bajānebema nezocarā dji droma.

² ¡Quirãcuitadadua! M̄la unu ß̄la b̄ar̄aba o pan̄ara Ācōrē quir̄apita jipa ß̄aēda. B̄ar̄aba bia o pan̄ara jūma idu ß̄abododa. Barib̄aḡa maḡara wayacusa bia ēp̄ēnadua. ³ W̄ar̄ā bedea b̄ar̄aba ūr̄ipedadara quir̄ānebadadua. Maḡara bio iḡanadua. Cadjiruada igaradapeða Ācōrēmaa zedadua. B̄ar̄ara quir̄ãcuita beadaēb̄aḡa, ne dr̄abari quir̄āca m̄ara cawaēne zeya b̄ar̄ā cawa oi carea. ⁴ Barib̄aḡa b̄ar̄ā Sardidebemarā zocārāēbe cadjiruade n̄inaēa b̄ar̄aba cacuae j̄l pan̄ara mititibidaē pan̄a quir̄āca. B̄ar̄adr̄a m̄l ume ābaa n̄ibada carea bia pan̄a b̄er̄ā totroa quiru j̄l pan̄ada m̄l ume ābaa n̄ibada. ⁵ Cadjirua poyapedadaba ara maḡ quir̄āca totroa quiruda j̄lnia. Ādji tr̄lra ewariza zocai beadi cartade eda ß̄l bea b̄er̄ā m̄la āyā ß̄aēa. Āteb̄aḡa m̄l Zeza quir̄apita, idji nezocarā bajānebema quir̄apita bida ādjir̄ara m̄areana aya. ⁶ Dji caw̄aḡa bara ß̄aba ūr̄idua Ācōrē Jaureba djabarāa jara ß̄ara.”

Critoba djabarā Piladelpia purudebema itea ß̄abida

⁷ “Djabarā Piladelpia purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade n̄awā ß̄adua:

Ācōrē quir̄apita Bio Biya Quirura, W̄ar̄āda Bedea Aba ß̄ara Davi puru boroa.† Idjia ewab̄aḡara ni abaḡba poya jūātr̄a ß̄adaēa. Idjia jūātr̄a ß̄ab̄aḡara ni abaḡba poya ewadaēa. ⁸ Idjia n̄awā jara ß̄a:

B̄ar̄āba o pan̄ara m̄la cawa ß̄a. ¡Ūr̄inadua! Eda w̄abadada m̄la b̄ar̄ā na ewa n̄ūmasia. Maḡara ni abaḡba poya jūātr̄a ß̄adaēa. B̄ar̄ara mācua ß̄baē pan̄am̄ina m̄l bedeara bio iḡā pan̄a. M̄ara igaradaē pan̄a. ⁹ ¡Ūr̄inadua! B̄ar̄ā j̄r̄ū caita m̄la diauru ēber̄ar̄āda ch̄ir̄aborode copanebiya.‡ Maḡne ādjir̄aba cawadia m̄la b̄ar̄ara quir̄iā ß̄ada. Ādjir̄ara Ācōrē ēber̄ar̄āna abadam̄ina w̄ar̄āēa.§ Ādjir̄ara sewaida beaa. ¹⁰ B̄ar̄ā m̄l carea bia m̄ga pan̄ara jūma droa pan̄a m̄la jarada quir̄āca. Maḡ b̄er̄ā naḡ ējūānebemarā bia m̄gaēdi ewari zeb̄ar̄ade m̄la b̄ar̄ara wagaya. Maḡ ewaride m̄la jūma naḡ ējūāne beara bia m̄igabiya sāwā odi cawaya. ¹¹ M̄ara d̄ar̄āēne zeya. Maḡ b̄er̄ā b̄ar̄āba idi iḡā pan̄a quir̄āca iḡā pananadua. M̄awā ni abaḡba b̄ar̄ā nepeda j̄r̄inaēa. ¹² Cadjirua poyapedadara m̄l Ācōrē dedebema de j̄r̄ū quir̄āca ß̄aya. M̄awā idji dedebemada āyā w̄anaca baya. Ādji dratude m̄l Ācōrē tr̄ada ß̄aya idjider̄āda cawabi carea. Idjaba m̄l Ācōrē puru tr̄l Jerusaleḡ Djiwidi abada sida ādji dratude ß̄aya maḡ purudebemada cawabi carea. Maḡ purura bajāneba m̄l Ācōrē ß̄amaḡba zeya. Idjaba ādji dratude m̄l tr̄l djiwidi ß̄aya m̄reda cawabi carea. ¹³ Dji caw̄aḡa bara ß̄aba ūr̄idua Ācōrē Jaureba djabarāa jara ß̄ara.”

Critoba djabarā Laodicea purudebema itea ß̄abida

¹⁴ “Djabarā Laodicea purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade n̄awā ß̄adua:

W̄ar̄ā Bedea tr̄l jarabadaba Ācōrēnebemada w̄ar̄āda jūma aride jarabaria.* Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia.† Idjia n̄awā jara ß̄a:

¹⁵ B̄ar̄āba o pan̄ara m̄la cawa ß̄a. M̄ara igaradaē pan̄a barib̄aḡa soðeba ēp̄ēnaē pan̄a. M̄awā b̄ar̄ara baido cūr̄āsa quir̄āca pan̄aēa ni baido j̄aw̄ar̄lā quir̄āca pan̄aēa. Soðeba w̄ar̄āda ēp̄ēnaēb̄aḡa, m̄lmaar̄ā biara ß̄acasia m̄ara abeda ēp̄ēnaēda. ¹⁶ Barib̄aḡa baido j̄aw̄ar̄lāj̄aw̄ar̄lā ß̄a quir̄āca pan̄a; m̄ara igaradaē pan̄am̄ina soðeba w̄ar̄āda ēp̄ēnaē pan̄a. Maḡ b̄er̄ā m̄la b̄ar̄ara igaraya baido j̄aw̄ar̄lāj̄aw̄ar̄lā ß̄a m̄l itedebea web̄aḡa quir̄āca. ¹⁷ B̄ar̄āba jara pan̄a ne jūma eropan̄ada, ne jūmada edasidada. B̄ar̄āba edadida pan̄ara waa neēana a pan̄a. Barib̄aḡa adua pan̄a m̄iā djuburi pan̄ada, biē pan̄ada, ne neē pan̄ada, dauberrea pan̄ada, idjaba ācada pan̄ada. ¹⁸ Maḡ b̄er̄ā m̄la b̄ar̄āa cr̄iḡa biada diaya: oro tab̄ade dorrabar̄iāda idji awa quiruda m̄lneba n̄ēdodadua. M̄awā b̄ar̄ara w̄ar̄ā arada ne bara beadia. Idjaba wua totroa quiruda m̄lneba n̄ēdodadua j̄ni carea. M̄awā b̄ar̄ā ācada pan̄ana carea quir̄ā peradaēa. Idjaba dau tada m̄lneba n̄ēdodadua b̄ar̄ā daude tadapeða bia ununi carea. ¹⁹ M̄la quir̄iā ß̄a ēber̄ar̄ara quēābaria idjaba ubaria m̄l bedea iḡā odam̄ar̄ēa. Maḡ b̄er̄ā wayacusa m̄lmaa zedapeða soðeba w̄ar̄āda ēp̄ē pananadua. ²⁰ ¡Ūr̄inadua! M̄ara dede eda w̄abadama ß̄a. Dajadaareba tr̄l ß̄a b̄ar̄āba ewadapeða m̄ara idu eda w̄ābidam̄ar̄ēa. Bariduaba m̄l bedeada ūr̄ipeða dji eda w̄abadara ewaib̄aḡa, m̄ara eda w̄apeða idji ume ne coya. ²¹ M̄la cadjiruara poyada b̄er̄ā m̄l Zeza ume idji bugue biya quirude ch̄ūmesia. Ara maḡ quir̄āca cadjirua poyapedadara m̄l bugue biya quirude m̄l ume ch̄ūmebiya. ²² Dji caw̄aḡa bara ß̄aba ūr̄idua Ācōrē Jaureba djabarāa jara ß̄ara.”

† 3:7 Davi puru. Maḡba jara ß̄a “Ācōrē puru.” Puru boroa. Griego bedeaēda n̄awā ß̄l ß̄a: “Idjia Davi yavera eroḡba.” Ādji tāēna dji yave eroḡba puru boroa. ‡ 3:9 Diauru ēber̄ar̄ā. Griego bedeaēda ß̄l ß̄a: “Diauru ume dji jarebada dedebemar̄āa.” § 3:9 Ācōrē ēber̄ar̄ā. Griego bedeaēda ß̄l ß̄a “judiorā.” * 3:14 W̄ar̄ā bedea. Griego bedeaēda ß̄l ß̄a: “Amēn.” † 3:14 Griego bedeaēda maḡba idjaba n̄awā jara ß̄a: “Idjira ne jūma Ācōrēba oda Boroa.”

4

Bajānebemarāba Ācōrēa bia bedepedada

¹ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca mla unusia bajāne eda wābadada ewa nūmlada. Mañne mla naārā ūrīna cachiru jīgua quīrāca bedea baba jarasia: “Nama ūtaa zedua. Mla cawabiya nocoarebema ewaride cārēda sāvāida.”

² Ara mañda mla Ācōrē Jauredeba besia. Mañne mla unusia bugue biya quiru bajāne bāda. Mañ buguede aba chūmasia. ³ Mañ buguede chūmlara urua basia jaspe mōgara quīrāca idjaba cornalina mōgara urua babari quīrāca. Eumada mañ bugue biya quiru auđu jūrā basia. Mañ eumara esmeralda mōgara quīrāca urua basia. ⁴ Bugue biya quiru auđu veinticuatro bugue biya quedeaba jūrā basia. Mañ bugue biya quedeade veinticuatro drōārāda chūpanasidaa. Ādjia cacuade jā panlra totroa querasia. Idjaba oro oda nepeda jā panasidaa. ⁵ Mañne Ācōrē bugue biya quiru ēsi badeba baada purewa eda nūmabadjia, jururua nūmabadjia, dji cābāyā bae nūmabadjia. Mañ bugue quīrāpita ūbīrāda siete urua nūpanasidaa. Siete jaure Ācōrē quīrāpita beada māwā panla. ⁶ Mañ bugue quīrāpe pusa pāpārā bā quīrāca basia. Mañra vidrio ēsā quiru quīrāca basia. Bugue jawa araare, jawa acalare, jēdaare, nocoare bida animarā zaca zocai beada quīmārē panasidaa. Ādjirāra jāare, ēcarraare bida dauba bira panasidaa. ⁷ Aba imama zaca basia. Aba paca zaca basia. Aba dji quīrādarrara ēberā quīrāca basia. Idjaba aba nejōbā waibā wābari bā zaca basia. ⁸ Mañ quīmārēbema zocai panlba ida sei eropanasidaa. Ādji cacuara jūma dauba bira panasidaa. I edre bida dauba bira panasidaa. Āsa, diamasi bida ādjirāba nāūnaē nāwā jarabadaa:

Bio bia quirua, bio bia quirua, bio bia quirua dadjirā Boro Ācōrēra.

Idjia jūma poya o bā. Idjira basia, idi bā, idjaba ewariza baya.

⁹⁻¹⁰ Ācōrē ewariza zocai bāra idji bugue biya quirude chūmabaria. Mañne dji animarā zaca zocai beaba idjia bio bia quiruada abadaa, bia bedebadaa, idjaba bia bāada abadaa. Māwā jarabadaa veinticuatro drōārāda Ācōrē ewariza zocai bā quīrāpita chīrāborode copanepeda bia bedebadaa. Mañbe ādji nepeda dji buguede chūml quīrāpita bēdapeđa nāwā jarabadaa:

¹¹ Dairā Boro Ācōrē, bādrā bia bā jūmarāba bio biya quiruada adida, wayađida, idjaba bā jūma poya erobaida bia bāada adida.

Bā ne jūmada oda bērā bia bā jūmarāba māwā jaradida.

Wārāda bā quīrāna bērā ne jūmada osia idjaba ne jūmada bādeba bā.

5

Juaiba Oveja Zaque ununa

¹ Mañbe mla unusia bugue biya quirude chūmlaba carta tuyadada jawa araare erobāda. Mañ cartara quīrā umena bā basia. Dji quīrā tēune siete ceraba cara panasidaa ni abāba ewararānamārēā. ² Mañne mla bajānebema nezoca dji dromada unusia. Idjia jīgua iwīdisia: “¿Caida bia bā nañ cartade cara beara oguecuapeda ewarai carea?” ³ Baribāra ni abāda bia bā basia mañ carta ewarapeda acal carea. Bajāne, nañ ējūāne, beudarā panabadama bida neē basia.* ⁴ Mañne mla dji quīāne jīā besia ēberā biada neē bada bērā mañ carta ewarapeda acal carea. ⁵ Baribāra veinticuatro drōārānebema abāba mla nāwā jarasia: “Waa jīārādua. Acaldua, Juda ēberārānebema Imama abadaba idji ume dji quīrūda poyasia. Idjira Davideba zedaa. Idjiabāra nañ cartade siete cara beara oguecuapeda ewaraida bā.”

⁶ Mañne Ācōrē bugue biya quiru caita, animarā zaca zocai bea quīmārē panl caita, idjaba veinticuatro drōārā panl ēsi mla Oveja Zaqueda ūta nūmlada unusia. Idjira beapedada quīrāca basia. Idjia cachuda siete erobasia. Dau sida siete erobasia. Mañ siete dauba jara bā Ācōrē quīrāpita siete jaure panlāda. Mañgarāra Ācōrēba jūma nañ ējūāne diabuebaria. ⁷ Mañne Oveja Zaquera bugue biya quirude chūmlamaa wāpeda carta idji jawa araare erobāra edasia. ⁸ Mañ carta edadacarea animarā zaca zocai bea quīmārē panlra idjaba veinticuatro drōārā sida idji quīrāpita chīrāborode copanesidaa. Jūma ādjirāba arpada, epedeco jūgurua sida eropanasidaa. Mañ epedeco jūgurua incienso queraba bira besia. Mañ incienso queraba jara bā Ācōrē ēberārāba idjia iwīdibadada. ⁹ Veinticuatro drōārāba, animarā zaca zocai bea quīmārē panl bida nañ trāābi djiwīdida trāāsidaa:

Bāra beapedada bērā bādrā bia bā mañ carta edapeđa dji cara beara oguecuaida.

Bā oa erozoadaba ēberārāda Ācōrē itea nēdosia.

Bedeazabemada, puruzabemada, jūma druazabema sida ācāra nēdosia.

¹⁰ Bā ādjirāra basia dadji Ācōrē purude sacerdoterāda beadamārēā.

* 5:3 Beudarā panabadama. Griego bedede bā bā: “Nañ ējūā edre.”

Idjaba naļ ējūāne dji bororāda beadia.

¹¹ Maļbe mļa acλabλade bajānebema nezocarāda trļā duanλda unusia. Maļgarāra zocārā panλ bērā mļa poya juachaē basia.† Ādjirāra Ācōrē bugue biya quiru, dji animarā zaca zocai bea, idjaba veinticuatro drōārā auđu jūrā panasidaa. ¹² Nāwā jīgua trļā panasidaa: jOveja Zaque beapedadada bio bia bļa!

Jūmarāba idjia bia beadeadida panλ ne jūma poya eroβλ bērā, ne jūmada eroβλ bērā, jūma cawa bλ bērā idjaba bio λbλa bλ bērā.

Idjidrλ dji dromaara bλada adida panλa idjaba bio bia quiruada adida panλa.

¹³ Maļne mļa ūrīsia jūma Ācōrēba oda bajāne beaba, naļ ējūāne beaba, beudarā jaureba, pusade bea bida nāwā trļā duanλda:‡

Jūmarāba dji bugue biya quirude chūmlā, Oveja Zaquea bida ewariza bia beadeadida panλa. Ādjida dji dromaana adida panλa, bio bia quiruada adida panλa, idjaba ādjia jūma poya eropropanida bia bλada adida panλa.

¹⁴ Maļbe animarā zaca zocai bea quimārē panλa nāwā jarasidaa: “Bia bļa māwā baida.” Ara maļda veinticuatro drōārāda chīrāborode copanenapeda dji ewariza zocai bļa bia beadesidaa.§

6

Cartade cara beada sei oguecuada

¹ Maļbe mļa unusia Oveja Zaqueba cartade cara beada aba ogabλλada. Idjaba ūrīsia animarā zaca zocai bea quimārē panλnebema abalba nāwā jara bλda: “Acλde zedua.” Idji bebeara baa jīguabλλa quīrāca basia. ² Araa acλde wāside cawayo torroda unusia. Maļ cawayo λrλ chūmlaba idji jλwade enedλmada eroβasia. Abalba idjia nepeda diasia. Ara maļda λcλλa poyapeda dewararā poyai carea wāsia.

³ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλλade mļa ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai bλba nāwā jara bλda: “Acλde zedua.” ⁴ Araa acλde wāside cawaēne cawayo purea bλda odjasia. Abalba maļ cawayo λrλ chūmlā djōbada neco waiβλada diasia. Ācōrēba idjia idu ārībisia ēberārā naļ ējūāne ābaa necai duanλda, māwā djō duanλba dji quena duananamārēā.

⁵ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλλade mļa ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai bλba nāwā jara bλda: “Acλde zedua.” Araa acλde wāside mļa cawayo pāimada unusia. Maļ cawayo λrλ chūmlaba ne zλgλa zabadada idji jλwade erobasia. ⁶ Maļne mļa ūrīsia animarā zaca zocai bea ēsi aba beade bλda. Maļba dji cawayo λrλ chūmlā nāwā jarasia: “Trigoda idu bia zaubirādua. Māwā trigo libra ume nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida bλa. Cebada sida idu bia zaubirādua. Māwā cebada sei libra nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida bλa. Baribλλa nedraga diabarida, uva sida idu bia zaubidua nedragada, uva ba sida baramārēā.”

⁷ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλλade mļa ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai bλba nāwā jara bλda: “Acλde zedua.” ⁸ Araa acλde wāside mļa unusia cawayo cuaracuara bλda. Maļ cawayo λrλ chūmla trļra “Beuidebema” abadaa. Idji caidu aba nībabadjia “Beudarā panabada ējūā” abadada.* Jūma naļ ējūāne ēberārā quimārē beaza Ācōrēba ādjia aba idu beabisia. Maļ ēberārāra beasidaa djō duanλba, jarrababa, cacua biē duanλba, idjaba animarā naļ ējūānebema minijīchia bea bida.

⁹ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλλade mļa unusia Ācōrē beadea jaradia panλ carea beapedadarā jaureda. Ādjirāra bajāne Ācōrēa ne babue diabada edrecare duanasidaa. ¹⁰ Nāwā jīgua jarasidaa: “Jūmarā Boro, bara bio bia quirua idjaba wārāda beade aba bļa. λBλa sāλbe dūdabemarāra cawa oi dairā beapedada carea?” ¹¹ Ācōrēba ādjiza wua torroda jλnamārēā diasia. Maļbe nāwā panusia: “Wadi necai jλnadau aba ēberārāba bārā beapedada quīrāca bārā djabarā Crito nezocarāda jūma daucha beabλadaa.”

¹² Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogabλλada mļa acλ basia. Maļne de uremiada dji cābāyā uresia. Sopua carea jλbada pāima bλ quīrāca λmādaura pāimasia. Jedecora oa quīrāca jūma pureasia. ¹³ Nāūrā dji cābāyā puabλλade neļō dji ca jurrubari quīrāca chīdura bajāneba egorodaa jurrusia. ¹⁴ Bajāra carta bλatλabλλa quīrāca nēbasia. Jūma eyara, pusade bea morro sida naārā beadama panenaē basia. ¹⁵ Maļbe naļ ējūānebema bororāda, ādjarebemada, zarrarā bororāda, ne bara beada, naļ ējūāne dji

† 5:11 Zocārā. Griego beedeade bλ bλa “diez miles de diez miles, y miles de miles.” Cāpūrīā beedeade jara bλa “millones de millones.” ‡ 5:13 Beudarā jaureba. Griego beedeade bλ bλa: “Naļ ējūā edrecare beaba.” § 5:14 Dji ewariza zocai bļa. Griego beedeade λcλλa cartade maļra neēa. * 6:8 Beudarā panabada ējūā. Griego beedeade bλ bλa “Hades.”

dromarāda, nezoca beada, nezocaē bea sida eya uriađe idjaba eyađe mōgara cobeađe mīrūcuasidaa. ¹⁶ Ādjirāba nāwā jarasidaa: “Eya, mōgara, dai l̄r̄l̄ baedada. Daida mērānada jāl̄ bugue biya quiruđe chūml̄a quīrāpitabemada idjaba Oveja Zaqueba cawa oidebemada. ¹⁷ Ādjia cawa ođi ewari dromada jūēsia. ¿Caiba maḡara droai?”

7

Sēyā Ācōrē nezocarā dratude b̄l̄da

¹ Māwānacarea ml̄a bajānebema nezocarāda quīmārē unusia. Ādjira naḷ ējūā iquidaza nūmeasia. Ādjia nāūrāda ni ab̄alareba naḷ ējūāne, pusade, ni ab̄al bacurumaa biđa idu puabidaē basia. ²⁻³ Maḷne ml̄a unusia dewara nezoca bajānebemada ḷmādu odjabariareba zeb̄arada. Maḡaba dji zocai b̄l̄ Ācōrē sēyā b̄l̄barida erobasia. Idjia bajānebema nezocarā quīmārē panḷa nāwā j̄gua jarasia: “Naḷ ējūāra, pusara, bacuru sida ārīrānada aba daiba Ācōrē sēyāra idji nezocarā dratude jūma b̄l̄badadaa.” Māwā jarasia Ācōrēba ab̄lada bajānebema nezocarā quīmārē panḷa diada b̄ērā naḷ ējūāra, pusa sida ārīnamārēā.

⁴ Maḷne ml̄a ūr̄isia Ācōrē sēyā erobeara jūmasāwā panḷa. ¹⁴⁴ mil panasidaa. Jūma ādjirāra Israel ēberārānebema basia. ⁵ Israel warra Judadeba yōpeadađada doce mil panasidaa. Rubeḷneba yōpeadađada doce mil panasidaa. Gadeba yōpeadađada doce mil panasidaa. ⁶ Aserdeba yōpeadađada doce mil panasidaa. Neptaliđeba yōpeadađada doce mil panasidaa. Manaseđeba yōpeadađada doce mil panasidaa. ⁷ Simeolneba yōpeadađada doce mil panasidaa. Leviđeba yōpeadađada doce mil panasidaa. Isacardeba yōpeadađada doce mil panasidaa. ⁸ Zabuloḷneba yōpeadađada doce mil panasidaa. Joseđeba yōpeadađada doce mil panasidaa. Idjaba Benjamiḷneba yōpeadađada doce mil panasidaa.

Ēberārā zocārā Ācōrē quīrāpita bea

⁹ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca ml̄a ēberārāda zocārā unusia. Ni ab̄alba ādjirāra poya juachadaē basia. Druazabemada, puruzabemada, bedeazabema sida ḷcala duanasidaa. Jūmarāba cacuađe j̄bada torroada j̄l̄ beasia idjaba b̄asrida panḷa b̄ērā uruta queduaca beada ādji j̄l̄wade erobesia. Ādjirāra Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita idjaba Oveja Zaque quīrāpita biđa ḷta duanasidaa. ¹⁰ Maḷne jūmarāba nāwā j̄gua jarasidaa: “¡Dai Ācōrē naḷ bugue biya quiruđe chūml̄a, Oveja Zaque biđa dairāra ēdr̄l̄ edasidaa!”

¹¹ Maḷne animarā zaca bea quīmārē panḷa, veinticuatro drōārā sida Ācōrē bugue biya quiru caita panasidaa. Jūma bajānebema nezocarāda ādjirā auđu jūrā ḷta duanasidaa. Maḷne bugue biya quiru quīrāpita maḷ bajānebema nezocarāra chirāborode quīrā edaa barru copanenapeda Ācōrēba bia bedeasidaa. ¹² Nāwā jarasidaa:

¡Bārāba jara panḷa quīrāca wārāa! * Ewariza jūmarāba dairā Ācōrēba bia bedeadađida panḷa dji dromaara b̄l̄ b̄ērā,

ne cawaara b̄l̄ b̄ērā, ne jūma poya erob̄l̄ b̄ērā idjaba bio ab̄la b̄l̄ b̄ērā.

Idjia bia b̄lada aeđida panḷa idjaba bio biya quiruada aeđida panḷa. ¡Wārāda bia b̄la māwā baida! †

¹³ Maḷbe veinticuatro drōārānebema ab̄alba ml̄a iwidiisia: “¿B̄la cawa b̄l̄ca za cacuađe j̄bada torroa j̄l̄ beara cairāda jāwā beada? ¿Cawa b̄l̄ca sām̄al̄ba zesidada?”

¹⁴ M̄la panusia: “B̄labar̄l̄ cawa b̄la.”

Maḷne idjia jarasia: “Naḷ ēberārāra j̄r̄ūarebema ewari bio minij̄chia b̄l̄debema ēdr̄l̄pedadarāa. Oveja Zaque oaba ādjia cacuađe j̄badara totroa tātosidaa. ¹⁵ Maḷ b̄ērā Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita duanla. Idji dede āsa, diamasi biđa idji itea ne o panḷa. Maḷ bugue biya quiruđe chūml̄a ādjirāra waga b̄aya. † ¹⁶ Waa jarra beadaēa ni opichia beadaēa. Beseaba waa baē beađia idjaba j̄l̄w̄l̄āba m̄ā sēēa. ¹⁷ Oveja Zaqueba ādjirāra Ācōrē bugue biya quiruma waga b̄aya. Ādjirāra edeya zocai bai dia b̄l̄ baido bogadr̄l̄a nūmeamaa dođamārēā. Maḷne Ācōrēba ādjirā daubara jūma jareya.”

8

Cartađe cara beada j̄r̄ūarebema ogada

¹ Oveja Zaqueba cartađe siete cara beada j̄r̄ūarebema ogaside bajāne dārā chupea nūmesia.* ² Māwānacarea ml̄a unusia bajānebema nezocarāda Ācōrē quīrāpita siete ḷta duanla. Siete cachiruda ādjirāa diasia. ³ Maḷbe dewara nezoca bajānebemada zepeda

* **7:12** Wārāa. Griego bedeade b̄l̄ b̄la: “Amén.” † **7:12** Wārāda bia b̄la māwā baida. Griego bedeade b̄l̄ b̄la: “Amén.”

† **7:15** Ādjirāra waga b̄aya. Griego bedeade b̄l̄ b̄la: “Ācōrēba idji wua dera ādjirā l̄r̄l̄ b̄l̄ya.” * **8:1** Dārā. Griego bedeade b̄l̄ b̄la “media hora.”

Ācōrēa quera babadama lta nūmesia. Maļ quera babada oro oðara Ācōrē bugue quīrāpita ɓla. Bajānebema nezocaba idji jλwade quera babada epeðecoda eroɓasia. Maļ epeðecora oro oða basía. Aɓaɓa idjía incienso querada waiɓla díasia jūma Ācōrē ēberārāba iwidiðedada ume ābaa bá diamārēā. Ara maļda quera babada λrλ incienso querara bá nūmasia. ⁴ Ācōrē ēberārāba iwidiðedadara maļ bajānebema nezocaba incienso quera bá nūma cowaa ume ābaa Ācōrēmaa tūāpa cowasia. ⁵ Maļbe bajānebema nezocaba quera babada epeðecoda edapeða quera babada λrλ tλɓadau urua ɓlaɓa birasia. Maļ tλɓadau uruara naļ ējūānaa peatasia. Maļba baada jururuasia, dji cāɓāyā jīgua ɓae nūmesia, purewa eda nūmesia, idjaba naļ ējūāra ure nūmesia.

Bajānebema nezocarāba cachiru zapeðada

⁶ Maļbe bajānebema nezocarā siete panɓa ādji siete cachiru edapeðadara zadi carea eronūpanesidaa.

⁷ Aɓaɓa idji cachiruda zásia. Ara maļda hieloda cue quīrāca naļ ējūānaa jurrusia. Idjaba uruada oa ume puera ɓda naļ ējūānaa jurrusia. Maļba naļ ējūāra, bacuru sida berara ēsidra bá wásia.† Mama chiruara jūma bá wásia.

⁸ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Ara maļda eya waiɓla quīrāca ɓda purega jida nūmada aɓaɓa pusade ɓatabuesia. Maļba pusara berara ēsidra oa babisia. ⁹ Maļne pusadebema animarāda berara ēsidra quinisidaa idjaba ɓarcora berara ēsidra jūma ārīsidaa.

¹⁰ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zásia. Ara maļne chīdau waiɓla uruga jida nūmada bajāneba ɓaesia.‡ Berara ēsidra naļ ējūāne ɓea doðe, baido bogadrλ ɓeade biða ɓaesia. ¹¹ Maļ chīdau trλra Asea abadaa. Idji ɓeðama baidora jūma aseasia. Maļ baidoba ēberārāra zocārā quinisidaa.

¹² Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zásia. Ara maļda λmādaura, jeðeco sida berara ēsidra pāima nūmesia. Chīdau ɓea sida berara ēsidra pāimacuasidaa. Maļ bēra āsa ɓaida ɓadada berara ēsidra pāima nūmasia. Diamasi biða jeðecora, chīdau ɓea sida λna ɓaida ɓadada berara ēsidra λnaē basía.

¹³ Māa λtaa acɓaɓaðe ūrīsia nejōba λta wābari ɓlaɓa jīgua jara ɓda:§ “¡Mīā djuburi ɓeada! ¡Mīā djuburi ɓeada! ¡Mīā djuburi ɓeada naļ ējūāne ɓeara dewarabema nezoca ūbea panɓa ādji cachiru zabadaðe!”

9

¹ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Maļne māa chīdau bajāneba naļ ējūānaa ɓeada unausia. Aɓaɓa uria dau care ɓλ jūātrλ ɓλ ewabarida maļ chīdaŭa díasia. ² Maļ uria jūātrλ ɓλ ewaside uriadeba nārīda λtaa cowasia pea bá wāɓaɓa cowabari quīrāca.* Maļ cowaaba λmādaura, bajā pāwārā ɓλ sida jūma pāima nūmesia. ³ Maļne adichichi waiɓada maļ cowaadeba naļ ējūānaa wāwāzoasia. Ācōrēba maļ adichichia λɓada díasia ēberārā cadamārēā drusōrēba cabɓaɓa quīrāca. ⁴ Idjia adichichia jarasia naļ ējūānebema chiruara, bacuru sida ārīranamārēā. Āteɓaɓa ababe ēberārā Ācōrē sēyā ādji dratude neē ɓeada cabisia. ⁵ Ācōrēba adichichia ēberārā idu beabiē basía, āteɓaɓa jeðeco juesumabe idu puabisia. Maļ puara drusōrēba cada pua quīrāca basía. ⁶ Maļ ewaride ēberārāra beu jλɓaɓia ɓaribɓaɓa ɓeudaēa. Wārāda beu quīrā pananimīna ɓeudaēa.

⁷ Maļ adichichira cawayo sordaoba djōne edebari quīrāca ɓesia. Ādji borode nepe oro oða quīrāca ɓda jλ ɓesia. Ādji quīrāðarrara ēberā quīrāca ɓesia. ⁸ Ādji buðara wērā buðaca ɓesia. Ādji quidara imama quidaca ɓesia. ⁹ Ādji cacuara jiorro oðaba jūātrλ ɓesia. Ādji i jīgua jururuga nūmasia cawayo zocārā ādji carreta bara ēberārā djō panamaa pira wāɓada quīrāca. ¹⁰ Ādji drura drusōrēne quīrāca quida cūmia ɓesia. Jeðeco juesuma ādji druba ēberārāra poya biē o panania. ¹¹ Maļ adichichi borora uria dau care ɓλ wagabaria.† Idji trλra hebreo beedeade Abadoλ abadaa. Griego beedeade Apolioλ abadaa.‡

¹² Nabema mīā djuburi beadi jaradara jōsia, ɓaribɓaɓa wadibida ume panɓa.§

¹³ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Maļne Ācōrē quīrāpita quera babada oro oða cachu quīmārē panɓareba aba beða ɓda māa ūrīsia. ¹⁴ Dji beða ɓlaɓa

† **8:7** Naļ ējūāra. Griego beedeade λcaɓa cartade maɓra neē. Berara ēsidra. Griego beedeade ɓλ ɓaa “la tercera parte.” Maļ beðera versículo 7ɓeaba aba 12ɓaa odja ɓaa. ‡ **8:10** Uruga jida nūmada. Griego beedeade ɓλ ɓaa: “Ibīrā quīrāca uruga jida nūmada.” § **8:13** Nejōba. Griego beedeade λcaɓa cartade ɓλ ɓaa “bajānebema nezoca.” * **9:2** Pea bá wāɓaɓa cowabari quīrāca. Griego beedeade ɓλ ɓaa: “Jiorro dorɓaribada cowabari quīrāca.” † **9:11** Uria dau care ɓλ wagabaria. Cāpūrīā beedeade ɓλ ɓaa “ángel del abismo.” ‡ **9:11** Abadoλ, Apolioλ. Maļ trλba jara panɓa: “Ne jūma ārībari.” § **9:12** Maļ mīā djuburi beadi jaradara dadjirāba Apocalipsi 8:13de unubadaa.

bajānebema nezoca cachiru zadaa nāwā jarasia: “Do waiβa Euprate abadama bajānebema nezoca quimārē jλ panλda ērā βλdua.”¹⁵ Ara maλda idjia maλ quimārē panλra ērā βλsia naλ ējūāne beara berara ēsidra quenanamārēā.* Ācōrēba ādjira erobasia ara maλ poade, ara maλ jedecode, ara maλ ewaride māwā quenanamārēā.¹⁶ Maλne māa ūrīsia abaλba jarabλrada cawayode wābada sordaorāda jūmasāwā enebλdada. Dosciento miyoλ enebλdaada sia.

¹⁷ Māa cāimocara quīrāca ununa cawayora nāwā beasia: ādji borora imama boro quīrāca beasia. Ādji itedebea uruada, azupreda, idjaba nārīda cowabadjia. Dji λrλ chūmeaba ādji jāare jūātrλbarida jλ beasia. Maλ jūātrλbarira purega βasia, zapiro mōgara quīrāca pāwārā βasia idjaba azupre quīrāca cuara βasia.[†] ¹⁸ Cawayo itedebea cowa βλ nārība, uruaba, azupre bida naλ ējūāne beara berara ēsidra quenasiadaa. ¹⁹ Maλgλrā cawayoba ādji itedebea cowa βλba, ādji dru bida ēberārāra beabadjīdaa. Ādji drura dama quīrāca βasia. Maλba ēberārāra cađapeđa beabadjīdaa.

²⁰ Māwāmīna ēberārā quininaē badaba wadibida ādjia cadjirua obadara igaradaē βasia. Ādjia jai ēpēbadara igaradaē βasia. Jawaba oda ācōrēra igaradaē βasia: dji oro odada, parata odada, bronce odada, mōgara odada, bacuru oda sida igaradaē βasia. Maλ jawaba oda ācōrēba ununacamīna, ūrīnacamīna, idjaba nībadacamīna, ēberārāba maλra igaradaē βasia. ²¹ Idjaba mīa beabadara, djārā nλgλbadara, auđuua nībabadara, ne drλabada sida ēberārāba igaradaē βasia.

10

Bajānebema nezocaba carta zaque erobada

¹ Māwānacarea cāimocara quīrāca māa unusia bajānebema nezoca dji dromada edaa zebλrada. Idjia cacuade jλ βλra jλrārā βasia. Idji boro λrλ eumada βasia. Idji quīrāra λmāda quīrāca urua βasia. Idji jīrūra tλba eradλ nūmλ quīrāca βasia. ² Idji jawade carta zaqueda ewara erobasia. Idji jīrū araarebemara pusade tλga nūmasia. Jīrū acλarebemara druua tλga nūmasia. ³ Maλbe idjira imama jarragabari quīrāca jīgua biasia. Māwā biabλrāde baara βarima siete jururuasia. ⁴ Baa βarima siete jururuadacarea maλ jururuaba jaradara māa cartade βai βasia. Maλne bajānaa māa bedeada ūrīsia nāwā jarabλrada: “Baaba βarima siete jururuu jaradara mērā erobadua. Cartade βλrādūa.”

⁵ Maλbe māa ununa bajānebema nezoca pusade idjaba druua tλga nūmλba idji jawaa araarebemada λtaa bajānaa wasia. ⁶ Māwā βλde idjira naλ ējūānebema, bajānebema, pusadebema jūma oda Ācōrē trλneba bedeasia. Nāwā jarasia Ācōrē ewariza zocai βλ trλneba: “Ācōrēba jaradara dārāēne jūma māwāya. ⁷ Idjideba bedeabadarāda idji nezocarāa. Naēna Ācōrēba ādjirāa jarabadjia idjia cawabiē βλda jīrūre jūma māwāida. Bajānebema nezoca dji jīrūarebemaba cachiru zabλrāde wārāda jūma māwāya.”

⁸ Maλbe bajānaa bedeā māa naēna ūrīnaba wayacusa nāwā jarasia: “Bajānebema nezoca jīrū aba pusade jīrū aba druua tλga nūmλba carta zaque idji jawade ewara eroβada edade wādua.”

⁹ Ara maλda bajānebema nezocamaa wāpeda māa iwīdisia carta zaquera diamārēā. Idjia panusia: “Edadua. Codua. Βλ itedera urrajō quīrāca cūā baya, baribλrλ βλ biteđa asea nūmeya.”

¹⁰ Maλ carta zaquera bajānebema nezoca jawadebemada edapeđa cosia. Mλ itede urrajō quīrāca cūā βasia baribλrλ codacarea mλ biteđa asea nūmesia. ¹¹ Maλbe idjia māa jarasia: “Βλa wayacusa Ācōrēneba bedeaida βλa zocārā puru sāwānīnebemada, zocārā druua sāwānīnebemada, bedeaza sāwānīnebemada, idjaba ēberārā bororā sāwānīnebema sida.”

11

Ācōrēnebema bedeabadarā umé panλ

¹ Māwānacarea abaλba de zabada bacuru quīrāca βλda māa diasia. Idjia nāwā jarasia: “Ācōrē de dromara, animarā babue diabada sida zađe wādua. Idjaba Ācōrēa mama bia bedeā panλ sida jūma juachadua. ² Baribλrλ Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca βλ edaarebema ējūāda zarādūa, maλgλra Ācōrē jājē beaa diada bērā. Ādjirāba Ācōrē puru Jerusaleλra 42 jedeco poya eropanania.* ³ Maλ ewaride māa ēberāda umé diabueya mλnebemada ebuda bedeadamārēā. Ādjia sopua carea jλbada jλ panλne 1,260 ewari Ācōrēneba bedeadia.”

* 9:15 Berara ēsidra. Griego bedeade βλ βλa “la tercera parte.” Ara maλ quīrāca jara βλa versículo 18de. † 9:17 Zapiro mōgara. Griego bedeade βλ βλa “jacinto nepōnō.” * 11:2 Griego bedeade nāwā βλ βλa: “Ādjirāra Ācōrē itea βλ purura 42 jedeco biwadagadia.”

⁴ Ācōrē naļ ējūānebema boro quīrāpita olivo bacuruda umé panla, ībīrā sida umé panla. Maļba idjidebema bedeabada umé panlada jara bla. [†] ⁵ Bariduaba ādjida biē o quīrānibla, ādji itedebe urua eradlabla ādji ume dji quīrūra bá beadia. Jūma ādji biē o quīrābdara ara maļ quīrāca beadia. ⁶ Maļ ēberā umé panla Ācōrēneba bede panane bajāra poya jūātrādia cue zerāmārēa. Baido sida ādjia poya oa babidia idjaba naļ ējūā ārīnira quīrātanoa poya zebidia ādjia o quīrā panla quīrāca.

⁷ Baribla Ācōrēnebema jūma bedeapedadacarea animarā cadjirua uria dau care blađebe zebla ādjira orraya. Maļba ādjira poyapeda beaya. ⁸ Dji bewārara Jerusaleā puru dromane tapanania. (Jerusaleā purude dadjirā Boro Jesura crude cachi beasidaa. Δlaba maļ purua trā jarabadaa “Sodoma” idjaba “Egipto”, Jerusaleānebemaba cadjiruara abarica obada bēā.) ⁹ Puruzabemaba, bedeazabemaba, druazabema bida bēwārā mama tapanada ewari ūbea ēsidra aca panania. Maļ bewārara idu joubidaēa. ¹⁰ Ādji be- upedada carea naļ ējūāne beara blaśridadia. Blaśrida panla ādjiza nebiada diadruadia maļ Ācōrēneba bedeabada umé pananaba ādjirāra bia mīga eropanana bēā. ¹¹ Baribla ewari ūbea ēsidra badacarea Ācōrēba ādjira lārbabisia. Ādji piradlabada unupedadara bio dauperasidaa. ¹² Maļbe dji Ācōrēneba bedeabadaba bedeada bajāna jīgua ūrīsidāa. Nāwā jarasia: “Nama āta zedadua.” Ara maļda ādji ume dji quīrūra aca panane jārārāne bajāna wāsidaa.

¹³ Maļbe de uremiada dji cābāyā uresia. Maļba Jerusaleā purude deda zocārā coracua- sia. [†] Ēberārāda siete mil quinisidaa. Maļne dji zocai beara bio daupera duanba Ācōrē bajāne bla bia bedeasidaa.

¹⁴ Maļ mīā djuburi beadi jaradara jōsia. Baribla jīrūarebema mīā djuburi beadi jaradara dārāēne zeya. [§]

Jīrūarebema cachiru zada

¹⁵ Bajānebema nezoca dji jīrūarebemaba idji cachirura zāsia. * Maļne bajāne zocārā nāwā jīgua bedeasidaa:

Dadjirā Boro Ācōrēda, idjia ēdra edabari diai jarada ume naļ ējūānebema boroda panesidaa. [†]

Idiba āta Ācōrēra ewariza jūmarā Boroda ļaya.

¹⁶ Maļbe veinticuatro drōārāda ādji bugue biya quirude Ācōrē quīrāpita chūmeanada chīrāborode barru copanenapeda Ācōrēa bia bedeasidaa. ¹⁷ Nāwā jarasidaa:

Dairā Boro Ācōrē jūma poya bla, bla naārāeda basia idjaba wadibida bla. [‡]

Bla bla waibla bla unubi bla bēā idjaba jūmarā Boroda beđa bēā daiba bia blaada a panla.

¹⁸ Druazabemarāra bla ume quīrūbucasidaa. Baribla bla cawa oi ewarira jūesia. [§] Idibla bla beudarāra cawa oya.

Maļne bla nezocarā blađebe bedeapedadarāa, bla ēberārāa, bla waya bea dji dromarāa, edaara beārāa bida bla ne biada diaya ādjia opedada quīrāca.

Baribla naļ ējūāne cadjirua opedadara bla biē ļaya.

¹⁹ Maļbe Ācōrē de droma bajāne bla ewasia. Maļ dede eda Ācōrē ley wagabada baurudeda mla unusia. Maļne baada purewa eda nūmesia, jururua nūmesia, idjaba dji cābāyā bae nūmesia. Naļ ējūāra ure nūmesia idjaba hieloda cue quīrāca jurru nūmesia.

12

Wērā Juaļba ununa

¹ Ne jarai waiblada bajāne odjasia. Mla unusia wērāba lmadāuda wua quīrāca jla bla. * Idji jīrūra jedeco lāla basia. Doce chīdauda borobari quīrāca jla basia. ² Maļ wērāra biogoa basia. Warra toide nūma bēā puaba biabadjia.

³ Maļbe dewara ne jaraida bajāne odjasia. Mla je droma purega bla unusia. Maļ jeba boroda siete eroasia idjaba cachuda die eroasia. Nepeda boroza jla beasia. ⁴ Idji druba jārāwēbala chīdauda berara ēsidra bajāneba naļ ējūāna jurrubisia. [†] Maļ jera wērā warra

[†] 11:4 Zacaria 4:1-14. [‡] 11:13 Zocārā. Griego bedeade bla bla “la décima parte.” [§] 11:14 Mīā djuburi beadi jaradara ūbea panla. Apocalipsi 8:13. * 11:15 Bajānebema nezoca dji jīrūarebemaba. Cāpūrā bedeade bla bla “séptimo ángel.” [†] 11:15 Idjia ēdra edabari diai jarada. Griego bedeade “idji Crito” bla bla. [‡] 11:17 Griego bedeade laca cartade idjaba bla bla: “Idjaba zeida bla.” [§] 11:18 Bla cawa oi ewarira jūesia. Griego bedeade nāwā bla bla: “Ba quīrūbi ewarira jūesia.” * 12:1 Maļ wērāba judiorānebemada jara bla. [†] 12:4 Berara ēsidra. Griego bedeade bla bla “la tercera parte.”

toi carea ɓama nūmesia warra zaque ara toɓarɓa mī carea. ⁵ Maɓne wērāba umaquīrā warrada tosia. (Maɓ warraba quīrā djuburia neē jūma naɓ ējūāne beaa idji bedeada ījā obiya.)[†] Baribarɓa jeba mī naēna Ācōrēba maɓ warrara ɓaa edesia idji bugue biya quiruude chūmamaa. ⁶ Maɓbe wērāra ējūā pōāsa ewaraga ɓamaa mīrū wāsia. Mama 1,260 ewari idjira waga erobai carea Ācōrēba jūma o erobasia.

⁷ Māwānacarea bajānebema nezoca dji droma Miguel abadada idjiare panɓ nezocarā sida je ume bajāne djōbucasiaa. Maɓne jera idjiare panɓ sida djōbucasiaa. ⁸ Baribarɓa jeba, idjiare panɓ bida poyadaē basia. Maɓ bērā ādjira bajāne waa poya pananaē basia. ⁹ Maɓne je dromara, jūma idjiare panɓ sida naɓ ējūānaa ɓatabuesidaa. Maɓ jera naēnaeda ɓaɓa dama basia. Idji trɓra Diauru idjaba Satana abadaa.[§] Idjia naɓ ējūāne beara jūma cūrūga erobɓa.

¹⁰ Maɓbe mɓa ūrīsia abalɓa bajāne jīgua bedeada ɓada. Maɓba nāwā jarasia:

Idibarɓa dadji Ācōrēba idji ēberārāra ēdɓa edabarɓa.

Idibarɓa idji ɓaladeba jūmarā boroda ɓaya.

Crito idjia ēdɓa edabari diai jaradaba jūma poya erobaya.

Dadji djabarā biē jarabarida bajāneba uɗaa ɓatabuesidaa.

Idjia āsa, diamasi bida dadji Ācōrē quīrāpita djabarāra biē jarabadjia.

¹¹ Dadji djabarāba Oveja Zaque oa erozoadaa idjaba idji bedeada jara panɓneba poyasidaa.

Ādjirā Crito carea beadirā wayadaē basia, ātebarɓa beudi carea panasidaa.

¹² Maɓ bērā jūma bajāne beara ɓarɓidadaɗua!

Baribarɓa naɓ ējūāne beara, pusade bea sida mīā djuburi beadia diaurura ɓārāmaa zeda bērā.

Idjira dārā ɓaɓa cawa ɓa bērā bio quīrū ɓaa.

¹³ Jeba cawasia idjira naɓ ējūānaa ɓatabuesidada. Maɓ carea wērā warra todara biē oi carea ēpēsia. ¹⁴ Baribarɓa jeba biē orāmārēā Ācōrēba wērāa nejōɓa droma ida diasia ējūā pōāsa ewaraga ɓamaa wābari wāmārēā. Mama Ācōrēba idjira poa ūbea ēsida waga erobai carea jūma o erobasia. ¹⁵ Maɓ bērā jeba idji iteɗeba baidoda do quīrāca cumabuesia wērāra do ɓarrea edemārēā. ¹⁶ Baribarɓa egoroba wērāra carebasia. Egorora yā dogopeɗa jeba iteɗeba do quīrāca cumabueɗara jūma dosia. ¹⁷ Maɓ carea jera wērā ume bio quīrūsia. Ara maɓa idjira wērāneba yōpedada waabemarā ume djōne wāsia. Maɓ yōpedada Ācōrē bedeada ījā o bearā, Jesucritoba jaradiada ījā bearā.

13

Animarā minijichia ɓa pusadeba odjada

¹ Māwānacarea jera pusa īɓade nūmesia.* Maɓne mɓa unusia animarā minijichia ɓada pusadeba odjabarɓa. Maɓ animarāra siete boroda idjaba die cachada erobasia. Cachuza nepeda jɓ beasia. Borozā Ācōrē biē jara ɓa bedeada trɓ quīrāca ɓa erobeasia. ² Maɓ animarā mɓa ununara imama gorogoroa quīrāca basia. Idji jīrūra wī jīrū quīrāca basia. Idji itera imama ite quīrāca basia. Jeba maɓ animarāa idji ɓalada diasia. Idjaba idji bugue biya quiruude chūmebisia naɓ ējūāne beara poya erobamārēā. ³ Maɓ animarā boro aba cōnara anina bara basia. Maɓ cōnaba idjira wārāda beuida basia baribarɓa dji cōnara ani basia. Maɓ carea jūma naɓ ējūāne beaba cawa crīchadaē basia. Maɓ bērā idjira ēpēsidaa. ⁴ Ādjirāba jea bia bedeabadjidaa, idji ɓalara maɓ animarāa diada bērā. Idjaba dji animarāa bida bia bedeabadjidaa. Nāwā jarabadjidaa: “¿Caida naɓ animarā quīrāca ɓa? ¿Caida idji ume poya djōi?”

⁵ Ācōrēba maɓ animarāa idu jarabisia ara idjidɓa dji dromada idjaba Ācōrēra biē tabɓa. ⁶ Maɓne idjia Ācōrēda, Ācōrē trɓda, Ācōrē ɓamabemada, jūma bajāne bea sida biē jarabadjia. ⁷ Idjaba Ācōrēba iduaribisia maɓ animarāra idji ēberārā ume djōnapeɗa poyamārēā. Iduaribisia puruzabemada, beɗeazabemada, druzabemada sida poya erobamārēā. ⁸ Maɓne jūma naɓ ējūāne beaba maɓ animarāa bia bedeabadjidaa. Naɓ ējūā oi naēna ādji trɓra Oveja Zaqueba erobɓa cartade ɓaē beasia. Maɓ cartade ēberārā ewariza zocai beadi trɓda jūma ɓa ɓaa. ⁹ Dji cawarɓa bara ɓaba ūrīdua:

¹⁰ Abalɓa preso beida Ācōrēba quīrā ɓalɓarɓa, preso beya.

Abalɓa necoba beuida quīrā ɓalɓarɓa, necoba beuya.[†]

Maɓ carea Ācōrē ēberārāba bio droaɗida panɓa idjaba bio ījā pananida panɓa.

[†] 12:5 Quīrā djuburia neē. Griego bedeada ɓa ɓaa: “Jiortroba ījā obiya.” Salmo 2:7-9. [§] 12:9 Griegoɗe bedeada diauruba jara ɓaa: “Djārā biē jarabari.” Satana trɓba jara ɓaa: “Dji quīrū.” * 13:1 Jera pusa īɓade nūmesia. Griego bedeada ɓa ɓaa: “Mɓra pusa īɓade nūmesia.” Acaɓa Bibliade maɓ bedeada 12:18ɗe ɓa ɓaa. [†] 13:10 Jeremia 15:2; 43:11.

Animarā minijichia bΛ egorodeba odjada

¹¹ Māwānacarea māa dewara animarā minijichia bΛada egorodeba odjabΛΓΛda ususia. Maλ animarāba cachu zaqueda umé eroβasia oveja zaque cachu quīrāca. BaribΛΓΛ je bedeabΛΓΛ quīrāca bedeabadjia. ¹² Idjira pusadeba odjada animarāare basia. Maλne animarā pusadeba odjadaba jarabΛΓΛΓΛ idjia ēberārāa jūma ijā obibadjia. Maλ bērā jarasia jūma naλ ējūāne beaba animarā pusadeba odjadaa bia bedeadamārēā. Maλ animarā boro cōna aninara beuida badamīna wadi zocai basia. ¹³ Animarā egorodeba odjadaba ne ununaca waibΛΛa beada ocuabadjia. ēberārāba acΛ panΛne urua sida bajāneba naλ ējūānaa baebisia. ¹⁴ Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjada animarāba maλ ne ununacara pusadeba odjada animarā trΛneba poya o bamārēā.† Māwā egorodeba odjada animarāba naλ ējūāne beara cūrūgasia. Djōbada necoba animarā cōna wadi zocai bΛ za quīrāca bΛada idjia obisia.‡ Māwā odacarea idjia jarasia jumarāba maλgāa bia bedeadamārēā. ¹⁵ Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjadaba animarā jΛwaba ođaa zocai baira diaida.* Maλbe animarā jΛwaba ođara bedeasia. Maλ jΛwaba ođa animarāba idjia bia bedeadaēra jūma quenabisia. ¹⁶ Maλ awara egorodeba odjada animarāba jumarāa sēyāda ādji jΛwa arade wa dratude bΛbisia. Dji dromarāa, dji edaara quedeaa, ne bara beaa, ne neē quedeaa, nezocarāa, nezocarāēa bida maλ sēyāda bΛbisia. ¹⁷ Ababe maλ sēyāa erobeaba poya ne nēdōdida panasidaa idjaba poya nēdobuedida panasidaa. Maλ sēyāra pusadeba odjada animarā trΛa wa idji trΛnebema numeroa. ¹⁸ Maλ numeroa caida jara bΛ cawai careara ne cawa baida bΛa. Crīcha cawa bΛba poya cawaya caida jara bΛada. Maλ numerora ēberā trΛda māwā bΛa. Idji numerora naλgΛa: 666.

14*144 mil ēberārā trΛāpedada*

¹ Māwānacarea māa ususia Oveja Zaquera Sioλ eya borode nūmΛda. Idji ume ēberārāda 144 mil panasidaa. Ādjirā dratude Oveja Zaque trΛda, dji Zeza trΛ sida bΛ eroβesia. ² Maλne bajānaa māa ūrīsia do būga nūmΛ quīrāca, baa jururua nūmΛ quīrāca. Māa ūrinara arpa zabadarāba biya zá duanΛ quīrāca basia. ³ Maλne Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita, animarā zaca zocai bea quimārē panΛ quīrāpita, veinticuatro drōārā quīrāpita bida trΛābi djiiwidida trΛā duanasidaa. Ni abaΛba maλ trΛābira poya trΛā cawadaē basia. Ababe maλ 144 mil ēberārā Ācōrēba naλ ējūānebema ēdrΛ edadaba trΛā cawasidaa. ⁴ Maλ ēberārāa wērā adua beasia. Ācōrē itea ni maārī bida biē beadaē basia. Oveja Zaque wābΛrΛza ēpēbadaa. Ācōrēba ādjirāra idji itea, Oveja Zaque itea bida beadamārēā naλ ējūānebemada ēdrΛ edasia. Néudebema naārā ewada Ācōrēa diaa quīrāca panΛa. ⁵ Sewara ni aba bida odacaa. Abeda cadjirua neē beaa.

Bajānebema nezoca ūbea panΛba jarapedada

⁶ Māwānacarea māa bajānebema nezocada ususia bajāne wābaribusida. Idjia bedeā biada eroβasia jūma naλ ējūānebemarāa, druazabemarāa, bedeazabemarāa, puruzabemarāa bida jarai carea. Maλ bedeāra ewariza māwā baya. ⁷ Idjia nāwā jīgua jarasia: “Īcōrēra wayadadu! Idjia cawa oi ewarira jūēna bērā idjidrΛ dji dromaana adadua. Bajāda, egoroda, pusada, baido bogadrΛ bea sida ođa bērā idjia bia bedeādadu.”

⁸ Maλ bajānebema nezoca caidu dewarada zepeda nāwā jarasia: “Babilonia puru dromara jūma ārīsia. Wārāda jūma ārīsia. Maλ purudebemarāba auđua o duanΛba druazabemarāa abarica cadjiruada obisidaa itua ogo diabada quīrāca.”

⁹⁻¹⁰ Maλ bajānebema nezoca wānacarea dewarada wābari zesia. Idjia nāwā jīgua jarasia: “Bariduaba animarā minijichia bΛa, jΛwaba ođa idji za quīrāca bΛa bida bia bedeābΛrΛ, idjaba dratude wa jΛwade maλ animarā sēyāda idu bΛbibΛΓΛ, Ācōrēba quīrūbideba maλ ēberāra bio biē bΛya uva ba asega bΛ dawabΛΓΛ quīrāca. Maλ ēberāra jūma bajānebema nezocarā quīrāpita, Oveja Zaque quīrāpita bida azupre uruaba bio bia mīga baya. ¹¹ Maλ ēberā bia mīga bΛma tΛbΛ uruara quica baya. Ewariza cowa nūmaya. Bariduaba animarā minijichia bΛa, jΛwaba ođa idji za quīrāca bΛa bida bia bedeābΛrΛ, lñānūnira neē baya. Maλ

† **13:14** Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjada animarāba maλ ne ununacara pusadeba odjada animarā trΛneba poya o bamārēā. Maλ bedeāra idjaba nāwā traducida bΛa: “Diauruba egorodeba odjada animarāa bΛada diasia maλ ne ununacara pusadeba odjada animarā trΛneba poya o bamārēā.” § **13:14** Djōbada necoba animarā cōna wadi zocai bΛ za quīrāca bΛada idjia obisia. Maλ bedeāra idjaba nāwā traducida bΛa: “Djōbada necoba cōna waya zocai bea animarā quīrāca bΛada idjia obisia.” * **13:15** Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjadaba animarā jΛwaba ođaa zocai baira diaida. Maλ bedeāra idjaba nāwā traducida bΛa: “Diauruba idjia bΛada diasia pusadeba odjada animarā zaca bΛ zocai babimārēā.”

animarā trā idu bābipedadaba āsa, diamasi bida lānāumira neē panania.”¹² Maā carea Ācōrē ēberārāba naā ējūāne bio droadida panāa. Idjia ijā obi bā bedeada ijā o beadida panāa idjaba Jesura bio ijā pananida panāa.

¹³ Māwānacarea māa bajānaa ūrīsia aba nāwā bedeabāgāda: “Cartade nāwā bādua: idiba ātaa bia beadia dadjirā Boro Jesu ijā panāne beubādara.”

Maāne Ācōrē Jaureba nāwā jarasia: “Wārāda bia beadia. Ādjirāra bia mīga panananebema mānāunia. Ādjia bia opedada carea Ācōrēba ne biada bajāne diaya.”

Ācōrēba naā ējūāne bea cawa oidebema

¹⁴ Māwānacarea māa ātaa acābāgāde jārārā torroda unusia. Ēberā zaca bāda maā jārārā lāā chūmāda unusia.* Nepe oro odada jā basia. Idji jāwade neco pewedeā era bāda erobasia.

¹⁵ Māwā bāde Ācōrē de droma bajāne bādeba nezocada aba dajadaa zepeda dji jārārā lāā chūmā nāwā jīgua jarasia: “Ējūānebema néura jūma purea tabāa. Ewai jara nūmā bērā bā necoba ewadua.”¹⁶ Ara maāda jārārā lāā chūmāba idji necoba naā ējūānebema néura bārima ababe orrawe tubāgāba jūma ewasia.

¹⁷ Maābe dewara nezocada Ācōrē de droma bajāne bādeba dajadaa zesia. Idjia bida neco pewedeā era bāda erobasia. ¹⁸ Maāne quera babada bajāne bāmaāba dewara nezocada zesia. Maā nezocaba quera babada uruāda urua erobabaria. Idjia bajānebema nezoca neco pewedeā era erobāa nāwā jīgua jarasia: “Ējūānebema uvara jūma purea nūmā bērā bā neco pewedeā era bāba uvara dji cāmāne ewadua.”¹⁹ Ara maāda bajānebema nezocaba idji necoba naā ējūānebema néura bārima ababe orrawe tubāgāba uvara cāmāne jūma ewasia. Maābe uvara dji biwadāgabadaē cuabuesia dji ba piāi carea. Maāba jara bāa Ācōrēba cawa oidebemada.²⁰ Uvara Jerusaleā puru dajada biwadāgasia. Maāne oada mamaāba mīga weabari wāsia.† Dji nābuāda cawayo ite jābada ātāde jūēsia.

15

Bajānebema nezoca siete panāba bia mīgabididebema

¹ Wayacusa ne jarai waiābāda māa bajāne unusia. Maā ne jarai carea māa cawa crīchaē besia. Bajānebema nezocarāda siete panasidāa. Ādjirāza jīrūarebema bia mīgabidira aba eropanasidāa. Maā bia mīgabi siete panā jūma māwānacarea Ācōrē quīrūbideba cawa oira jōya.

² Maā awara māa pusa quīrāca unusia vidrio quīrāca ēsā quiruda idjaba urua nūmāda. Maā icawa jūma dji animarā minijichia bā ijāpedadaēra duanasidāa. Ādjirāba maā animarāa, jāwaba oda idji za quīrāca bāa bida bia bedeadaē basia idjaba idji trānebema numeroda ādji dratude, jāwade bida idu bābidaē basia. Ācōrēba arpa diaāda ādjirāba eropanasidāa.³ Arpa zabadaē Ācōrē nezoca Moise trāābida, Oveja Zaque trāābi sida nāwā trāā panasidāa: Dairā Boro Ācōrē jūma poya bā, bāa o bāra waiāba bāa. Bāa o bā carea ēberārāba cawa crīchaāē panabadaa.

Jūmarā Boro, bāa o bāra jipa bāa idjaba aride bāa.*

⁴ Dairā Boro, zcaiba bāra wayaē bai?

zCaiba bāra dji dromaana aē? Bādrā dji wārā Ācōrēa.

Druazabemarāda zedapeā bāa bia bedeadia bāa jipa o bāra unubida bērā.

⁵ Māwānacarea ātaa acābāgāde māa Ācōrē deda bajāne unusia. Dji edaara bā dejāne wua eatā jira bāra ewa nūmasia. ⁶ Maā dedeba bajānebema nezoca siete panāra dajadaa zesidāa. Bia mīgabidī siete panāra eropanasidāa. Lino wua oda totroa dorrodorroa quiruda jā panasidāa. Ādji ju caita oro odaba trājā beasia. ⁷ Maābe animarā zaca zocai bea quīmārē panānebema abāba ādjirāa epedeco jūguruā oro odada aba aba diasia. Maā epedecora ewariza zocai bā Ācōrē quīrūbiba bira beasia.† ⁸ Maābe Ācōrē dorrodorroaba, ābāa bida idji dede eda cowaga nūmesia. Maāba ni abāada maā dede eda poya wānaē basia aba bajānebema nezocarā siete panāba bia mīgabidī siete panā jōbāgādaa.

16

Ācōrēba jīrūarebema bia mīgabi siete panā

* **14:14** Ēberā zaca bāda. Griego bedeade bā bāa: “Naā djara edadaca bāda.” Abari quīrāca jara bāa Daniel 7:13.

† **14:20** Mīga weabari wāsia. Griego bedeade nāwā bā bāa: “1,600 estadia weabari wāsia.” Cāpūrīā bedeade jara bāa “300 kilómetro weabari wāsia.” * **15:3** Jūmarā Boro. Griego bedeade ācāra cartade bā bāa “Ācōrē ēberārā boro” wa “ewariza bā boro.” † **15:7** Epedeco Ācōrē quīrūbiba bira bāba jara bāa Ācōrēba cawa oidebemada.

¹ Małbe młā ūrīsia abałda Ācōrē de bajāne badeba jīgua bedeabagłada. Małba bajānebema nezocarā siete panłā nāwā jarasia: “Jāl siete epedeco jūgurua Ācōrē quīrūbiba bira beara ējūānaa weabuede wānadua.” ² Ara małda aba wāpeda idji epedecode błda nał ējūānaa weabuesia. Małba animarā minijīchia bł trł dratude wa jłwade bł erobeara, mał animarā za quīrāca bł jłwaba odaa bia bedeabada sida aida cadjirua minijīchia błba jūma birasia.

³ Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode błda pusade weabuesia. Małba pusara oa babisia. Ēberā beuda oa quīrāca ūmesia. Małne jūma pusade zocai beara quinisidaa.

⁴ Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode błda doza idjaba baido bogadrl beaza weabuesia. Małba baidora jūma oa bacuasia. ⁵ Małne młā ūrīsia baido wagabari bajānebema nezocaba Ācōrēa nāwā jarabagłada:

jładrl dji wārā Ācōrē! Błra idi błla idjaba naēna basia. Błla ēberārāra jipa cawa osia.

⁶ Ādjirāba bł ēberārā oada, błdeba bedeabadarā oa sida erozoabisidaa.

Mał carea błā ādjirāa oada dobibagłā ādjia biē opedađa quīrāca.

⁷ Małbe młā ūrīsia abałba bajāne bł quera babadamałba nāwā jarabagłada: “Dai Boro Ācōrē jūma poya bł, wārāda błla jipa aride cawa obaria.”

⁸ Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode błda łmāđau łrl weabuesia. Małba łmāđaura wetara uruabisia ēberārāda bāmārēa. ⁹ Āmāđau jłwłrlāba ādjirā bio babada carea Ācōrēda biē jarabadjidaa, idjabagłā māvā bia mīgabi bł bēra. Baribagłā ādjia cadjirua obadara igaradaē basia idjaba Ācōrēdrl dji dromaana adaē basia.

¹⁰ Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode błda animarā minijīchia bł bugue łrl weabuesia. Ara małda mał animarāba poya bł druade ewarira pāima nūmesia. Małne puaba ēberārāba ādji quīrāmera cabadjidaa. ¹¹ Ādji pu carea, ādji aida carea Ācōrē bajāne błda biē jarabadjidaa. Baribagłā ādjia cadjirua obadara igaradaē basia.

¹² Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode błda Euprate do waiłade weabuesia. Ara małda dora poasia łmāđau odjabariareba druazabema bororā djōne zebadađe bia chānamārēa.

¹³ Idjaba młā jai cadjirua baujīā quīrāca beada ūbea unusia. Aba je itedeba ēdrlasia. Aba animarā minijīchia bł itedeba ēdrlasia. Idjaba Ācōrēneba bedeabari dji wārāē bł itedeba aba ēdrlasia.* ¹⁴ Mał jairāba ne ununaca waiłada quīrātanoa obadjidaa. Idjaba jūma druazabema bororāmaa wānapeda jarasidaa ābaa Ācōrē ume djōne wānamārēa. Ācōrē dji droma błba jūmarā poyai ewaride māvā djōnia. ¹⁵⁻¹⁶ Mał bororāra ējūā Armagedoł abadamaa djōne edesidaa. Mał trłra hebreo bedeaa.

(Jesuba nāwā jarasia:) “Ūrīnadua! Ne drabari quīrāca młra cawaēne zeya. Bio bia beadia dau błba beara idjaba cacuađe jłbada jł beara. Māvā mł zebagłade ādjira ācada beadaēa ni quīrā peradaēa.”

¹⁷ Māwānacarea jīrūarebema nezocaba idji epedecode błda nał dedađe weabuesia. Małne Ācōrē de bajāne błdeba idji bugue biya quīrumałba bedeaba nāwā jīgua jarasia: “Ya jōsia. Waaēa.” ¹⁸ Ara małda baara purewa eđa nūmesia, dji cābāyā bae nūmesia, jururua nūmesia, idjaba de uremiada dji cābāyā ure nūmasia. Ācōrēba ēberā oda ewarideba mał de uremia quīrāca wadi urecaa. ¹⁹ Mał de uremiaba egorora drapeda puru droma badada puru ūbea panł quīrāca tabesia. Idjaba jūma nał ējūānebema purura ārīsidāa. Ācōrēba quīrādoāē basia Babilonia puru dromada cawa oi carea. Idji quīrūbideba mał purura bio cawa osia uva bā bio asega bł dawabagłā quīrāca. ²⁰ De uremiaba pusade morro beara, eya bea sida jūma nēbabisia. ²¹ Bajāneba hieloda mōgara waiłā quīrāca ēberārā łrl jurrusia. Mał hielo zlagłara berara cien libra beasia.† Mał hielo jurru nūmłba bio mīga panł bērā ēberārāba Ācōrēda biē jarasidaa.

17

Juałba wērā audua ununa

¹ Bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada aba młmaa zepeda nāwā jarasia: “Wāna. Młā acłbiya sāwā Ācōrēba wērā audua trł błga błda cawa oida. Mał wērāra do zocārā łrl chūmabaria. ² Nał ējūānebema bororāba idji ume cadjiruada obadjidaa. Idjaba mał wērāba audua o błda unu panł bērā nał ējūānebemarāba auduada obadjidaa ituaba beu duanał quīrāca.”

* **16:13** Ācōrēneba bedeabari dji wārāē. Ācōrēneba bedeabari dji wārāera Juałba naārā unusia animarā minijīchia bł quīrāca egorodeba odjabagłada. Apocalipsi 13:11-18. † **16:21** Griego bedeade bł błla “talento aba.” Cāpūrīā bedeade bł błla “cuarenta kilos.”

³ Ara maŕda Ācōrē Jauredeba bađe bajānebema nezocaba m̄ra ējūā pōāsa ewaraga baŕdaa edesia. Mama m̄a unusia wērāda animarā minijīchia ba l̄rā chūm̄da. Maŕ animarāra purea basia idjaba tr̄l zocārā Ācōrē biē jara baŕda idji cacuađe ba ero basia. Maŕ animarāba siete boroda idjaba die cachuda erobasia. ⁴ Maŕ wērāba wua pursupursua baŕda idjaba purea baŕda j̄l basia. Oroba, mōgara nēbaba, neta nēba ba bida djio basia.* Taza oro odada idji j̄wade erobasia. Maŕ tazara ne jūma Ācōrēba quīrīcaba idjaba jūma maŕ wērāba auđua o baŕba bira basia. ⁵ Ēberāba cawaiē ba tr̄lda idji dratude erobasia. Nāwā ba basia: M̄ra Babilonia puru dromaa. M̄ra wērā auđuara papaa, idjaba ne jūma naŕ ējūāne Ācōrēba quīrīca papaa.

⁶ Acabarađe m̄a cawasia maŕ wērāra Ācōrē ēberārā oaba, Jesudebema jaradia pan̄a carea beapedada oaba beu chūm̄da.

Maŕ wērā ununa carea m̄a cawa crīchaē besia. ⁷ Maŕbe bajānebema nezocaba m̄a nāwā iwidiisia: “¿Sāwāērā cawa crīchaē ba? Maŕ wērānebemada, idji edebara animarā minijīchia ba debema sida m̄a cawabiya. Animarā siete boro erobadebemada, die cachu erobadebema sida cawabiya. ⁸ Ba ununa animarā minijīchia bara naēna zocai basia, idira neēa, baribara ewari aba uria dau care ba deba ēdara. Māwānacarea Critoba idjira ewariza biē ba. Naŕ ējūāne beaba idji unubadađe cawa crīchadaē panania. Naŕ ējūā oi naēna ādjirā tr̄ra ewariza zocai beadi cartade baē besia.

⁹ Ba ununaba ne jara quīrī ba cawai careara ne cawa baıda ba. Siete bororāba jara ba siete eyada. Maŕ siete eya l̄rā dji wērā auđuada chūm̄da. ¹⁰ Idjaba maŕ siete bororāba jara ba ēberārā bororāda siete pan̄da. Maŕ siete bororānebemada juesuma beusidaa. Abaaba wadi ēberārāra poya erobā. Idjaba ababemada wadi odjaē ba. Baribara idji zebarađe ēberārā boroda beimīna dārā baēa. ¹¹ Animarā minijīchia ba naēna bada idi neēba jara ba ēberārā boro dewara zeidebemada. Idjira maŕ siete bororānebemaa. Critoba idjira ewariza biē ba.

¹² Ba die cachu ununaba jara ba ēberārā bororā die pananinebemada. Ādjirāra wadibida ēberārā bororāēa. Baribara animarā minijīchia bara ēberārā boroda bebarađe ādjirā sida ēberārā bororāda beadia. Māwāmina dārānaēa.† ¹³ Maŕ die bororāba abari crīchada edadia. Ādji druara animarā minijīchia ba j̄waeđa baŕdia. ¹⁴ Maŕne ādjirāra Oveja Zaque ume djōnia. Baribara Oveja Zaqueba ādjirāra poyaya idjida jūma dji droma bea Boro bēra idjaba jūma bororā cāyābara dji dromaara ba bēra. Poyabarađe idji bio j̄j panara idji ume panania. Ādjirāra tr̄sia idjaba edasia.”

¹⁵ Maŕbe bajānebema nezocaba m̄a nāwā jarasia: “Wērā auđua chūm̄ma ba doda zocārā unusia. Maŕ do zocārāba jara ba puruzabemada, bedeazabemada, druazabemada sida. ¹⁶ Ba die cachu ununaba, animarā minijīchia ba bida maŕ wērā auđua bara igaradapeda quīrāmania. Maŕ bēra jūma idjia erobara jārīnia. Abeda ācada baŕdia. Ādjirāba idji djarada cođia idjaba babuedia. ¹⁷ Ācōrēba maŕ die bororā sođe basia idjia quīrī ba quīrāca odamārēa. Maŕ carea abari crīchada edadapeda ādji druara animarā minijīchia ba j̄waeđa baŕdia aba Ācōrēba jaradara jūma māwābara. ¹⁸ Ba ununa wērā auđuaba puru dromada jara ba. Maŕ purudebema boroba druazabema bororāda idji j̄waeđa erobā.”

18

Ācōrēba Babilonia puru cawa oda

¹ Māwānacarea m̄a bajānebema nezocada unusia bajāneba edaa zebara. Maŕra dji droma basia. Idji dorrodoroaba naŕ ējūāra l̄naga nūmesia. ² Idjia nāwā j̄gua jarasia:

¡Babilonia puru dromara ārīsia! ¡Wārāda jūma ārīsia! Ēberārā neēa, ātebara jairāda mama panabadaa.

Jūma jai cadjirua beara mama panabadaa. Jūma ibana Ācōrē quīrāpita mititia beara mama panabadaa.*

³ Maŕ purudebemarāba auđua o duan̄ba druazabemarāa abarica cadjiruada obisidaa itua ōgo diabada quīrāca.

Druazabema bororāba abari quīrāca obadjidaa wērā auđua ume daunemabada quīrāca.

Maŕ carea Babilonia purura jūma ārīsia.

Maŕ puruba ne bia waiabada jūmawāyā eda quīrā bađa bēra naŕ ējūānebema ne nēdobuebadarāda ne barasidaa.

* **17:4** Neta nēba ba. Griego bedeade ba ba “perla.” † **17:12** Dārānaēa. Griego bedeade nāwā ba ba: “Hora ababe ēberārā bororāda beadia.” * **18:2** Griego bedeade abara cartade naŕ sida ba ba: “Jūma animarā Ācōrē quīrāpita mititia beara mama panabadaa.”

4 Małbe młā ūrīsia abal̄ba bajāneba nāwā jarabł̄łda:

Mł ēberārā, Babilonia purudebemada āyā wābł̄łđadua jāl puruba cadjirua o Ɂl quīrāca orānamārēā.

Māwāra Ācōrēba jāl puru cawa obł̄łde bārāra cawa oēa.

5 Jāl puruba jūmawāyā cadjiruada o Ɂłā. Ādji cadjiruara mōgara pā bueł̄łda quīrāca bajānaa jūēsia.

Jūma ādjia cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoae Ɂłā.

6 Jāl purura biē odadua djārā biē oda quīrāca.

Idjia djārā biē oda cāyābara Ɂarima umé biēara odadua.

Idjia djārā biē osia uva Ɂa asega Ɂł ogo diabł̄ł quīrāca.

Mał bēra idjira Ɂarima umé biēara odadua uva Ɂa asega Ɂł Ɂarima umé ogo diabł̄łda quīrāca.

7 Jāl purura bio bia mīgabidadua idjaba bio sopuabidadua ādji

purura dji dromaana a panł bēra idjaba ne biada aduba eropanłana a panł bēra.

Jāl puruba nāwā crīcha Ɂłā: “Młra wēra dji droma idji buguede chūmł quīrāca Ɂłā.

Młra pēdra wēra quīrāca Ɂłā. Młra sopua Ɂāēa.”

8 Māwā crīcha Ɂł bēra dārāēne jāl purudebemarāra quininia, sopuaba jīānia, idjaba jarababa biē duanania.†

Dadjirā Boro Ācōrē jūma poya Ɂłba cawa obł̄łde jāl purura babueya.

9 Jāl puru ume druazabema bororāba cadjiruada obadjidāa daunemabł̄łda quīrāca. Idjaba jāl puruba ne bia aduba erobł̄łdebemada edapedada bēra ne barasidāa. Mał carea jāl puru bá nūmł cowaa unubadade jīānia. 10 Waya panania Ācōrēba Babilonia puru cawa oda quīrāca ādjirā sida cawa oida. Mał carea tłmłba ał panłne nāwā jaradāia:

¡mīā djuburi, mīā djuburi Babilonia puru droma ne jūma obari badara!

Ācōrēba jāl purura isabe cawa osia.

11 Nał ējūānebema ne nēdobuebadara mał puru carea aujīānia ādjia nēdobue panł nēdodira neē Ɂai bēra. 12 Mał purude ne jūmada nēdobuebadjidāa: oroda, paratada, mōgara nēbłā beada, neta nēbłā beada, dji biara Ɂł lino wuada, seda wuada, wua pursupursua Ɂłā, wua purea Ɂłā, bacuru tūā quēdeada, elepante quida odada, bacuru nēbłā Ɂł odada, bronce odada, jiorro odada, marmol mōgara oda sida nēdobuebadjidāa.† 13 Idjaba canelada, ne jūma tūāpa quēdeada, incienso querada, mirra querada, olibano querada, uva bada, olivo dragada, harina biada, trigoda, pacada, ovejada, cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidāa. Ēberārā sida nēdobuebadjidāa nezocada beadamārēā. 14 Jūma mał nēdobuebadarāba nāwā jaradāia:

“Ne jūma jāl puruba awua badara neē Ɂesia. Jāl puruba parata waiɁłā erobadara, ne biya quēdeea aduba erobada sida jūma jōsia. Waa edadaēa.” 15 Wārāda mał purudaa ne jūma nēdobuede wābadapedadara bio ne barasidāa. Ādjirāba waya panania Ācōrēba mał puru cawa oda quīrāca ādjirā sida cawa oida. Mał carea tłmłba ał panłne nāwā aujīānia:

16 ¡mīā djuburi, mīā djuburi jāl puru droma badara!

Jāl purura wēra lino wua dji biara Ɂłba djio Ɂł quīrāca Ɂasia.

Wua pursupursua Ɂłba idjaba purea Ɂłba djio Ɂł quīrāca Ɂasia.

Oro odaba, neta nēbłā Ɂłba, mōgara nēbłā quēdeaba djio Ɂł quīrāca Ɂasia.‡

17 Baribł̄ł jāl puruba ne bara badara isabe jōsia.

Jūma barcodebema bororāba, barcode wābadaba, barcode trajabadaba, pusade trajabada bida tłmłba ał duanania. 18 Mał puru bá nūmł cowaa unubadade nāwā jīgua jaradāia: “¿Sāngł puruda jāl puru quīrāca Ɂł?” 19 Małbe sopuaba ādji boro łrł egoro porada jāmāpodapeda nāwā jīgua aujīānia:

¡mīā djuburi, mīā djuburi jāl puru droma badara! Jāl purura ne bara bada bēra, barco erobeara

jāma ne barasidāa. Baribł̄ł jāl purura isabe jūma ārīsia.

20 ¡jūma bajāne Ɂeara Ɂłsridadadua jāl purura ārīna bēra!

Ācōrē ēberārā, Jesuba diabuedarā, Ācōrēneba bedeabadarā sida Ɂłsridadadua.

Jāl puruba bārā biē oda carea Ācōrēba cawa osia.

21 Małbe bajānebema nezoca dji dromaba mōgara waiɁłāda yu droma quīrāca Ɂłā edapeda Ɂatabuesia. Māwā obł̄łde nāwā jarasia:

Mał mōgara juerza pusadaa Ɂatabueda quīrāca Babilonia puru dromara isabe jūma ārīya.

Mał purura waa ununaēa.

† 18:3 Dārāēne. Griego bedede Ɂł Ɂłā: “Ewaride abal̄de.” ‡ 18:12 Elepante quida. Cāpūrīā bedede Ɂł Ɂłā “marfil.”

§ 18:16 Neta nēbłā Ɂł. Cāpūrīā bedede Ɂł Ɂłā “perla.”

22 Maḷ purude arpa, chiru, cachiru zá duanḷ sida waa ūrīnaēa. Ēberārāra trḷā duanḷ sida waa ūrīnaēa.

Maḷ purude ne obadara waa ununaēa. Yude ne ba duanḷ jīgua waa ūrīnaēa.

23 Maḷ purude ibirā uruara waa ununaēa. Quima edabḷadade ḷasrida ḷaga nūmaḷra waa ūrīnaēa.

Mamabema ne nēdobuebadara naḷ ējūāne dji dromada beasia.

Mamabema jāibanarāba druazabemarāda jūma cūrūgabadjidaa. Maḷ carea purura jūma ārīsia.

24 Ācōrēneba bedeabadarā beapedada carea, Ācōrē ēberārā beapedada carea, idjaba jūma naḷ ējūāne beapedada carea bida maḷ purura bedeade ḷa.

19

Bajānebemarāba Ācōrēa bia bedeapedada

1 Māwānacarea mā bajānaa zocārā nāwā bedeade duanḷda ūrīsia.

¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra! Idjiabḷḷā ēberārā ēdrḷ edasia. Idjidrḷ dji dromaara ḷa idjaba dji ḷḷara ḷa.

2 Idjia jipa aride cawa obaria. Wērā audua trḷ ḷaga badara cawa osia maḷ wērāba cadjirua o ḷḷdeba jūma naḷ ējūānebemarāa abarica cadjiruada obida bērā.

Ācōrēba maḷ wērāra biē ḷasia idji nezocarāda quenana bērā.

3 Wayacusa nāwā jīgua jarasidaa:

¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra! Jāḷ puru bá nūma cowaara ewariza cowa nūmaya.

4 Maḷne veinticuatro drōārāda, animarā zaca zocai bea quimārē panḷ sida chīrāne barru copanesidaa Ācōrēa bia bedeade carea. Ācōrē idji bugue biya quirude chūmane ādjirāba nāwā bia bedeasidaa:

¡Maḷḷara wārā!* ¡Dadjirā Boro Ācōrēra biya quirua!

5 Idjaba mā ūrīsia Ācōrē bugue biya quirumaḷba aba nāwā bedeabḷḷada:

¡Jūma Ācōrē nezocarā, dadjirā Ācōrēa bia bedeadada!

¡Ācōrē waya bearā, idjía bia bedeadada! ¡Dji droma beaba, dji edaara bea bida bia bedeadada!

Oveja Zaque quima edai ewari

6 Maḷbe zocārā jīgua bedeade duanḷda mā ūrīsia. Maḷra do jururuga nūma quīrāca basia, baa dji cābāyā beabḷḷa quīrāca basia. Ādjirāba nāwā jara duanasidaa:

¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra!

¡Dadjirā Boro Ācōrēba jūma poya o ḷa! ¡Idjidrḷ jūmarā Boro!

7 ¡ḷasridadia! ¡Capiriaadia! Idjidrḷ dji Dromaana adia, Oveja Zaque quima edai ewarira jūēna bērā. Idji quima baira djosia.

8 Ācōrēba idjira dji biara ḷa lino wua totroa dorrodoḷroa quiruba djiobisia.

(Maḷ biara ḷa lino wuaba jara ḷa Ācōrē ēberārāba jipa obadadebemada.)

9 Bajānebema nezocaba mā jarasia: “Cartade nāwā ḷadua: Oveja Zaque quima edabḷḷa carea ne cobadamaa jaredarāda bio bia bea.” Idjaba jarasia: “Maḷḷara wārā bedeade Ācōrēba jaradaa.”

10 Ara maḷda māra bajānebema nezoca jirū caita chīrāne barru cobesia idjía bia bedeade carea. Baribḷḷa idjia mā jarasia: “Jāwā orādua, ātebḷḷa Ācōrēabḷḷa bia bedeade. Māra Ācōrē nezocada jāwā quirua ḷa quīrāca idjaba djabarā Jesuba jaradiaa jā bea quīrāca.”

Jesuba jaradiaadara Ācōrē Jaureba idji nezocarāa bedeabibaria.†

Cawayo torro ḷrḷ zeda

11 Māwānacarea mā unusia bajāne eda wābadada ewa nūmḷda. Cawaēne cawayo torroda odjasia. Maḷ cawayo ḷrḷ chūmaḷra “Bedeade Aba ḷa” idjaba “Wārā Ara” abadaa. Idjia ēberārāba jipa cawa obaria idjaba jipa o ḷḷdeba dji quīrū ume djōbaria. 12 Idji daura tḷḷa quīrāca urua basia. Nepeda zocārā jḷ basia. Idji borode trḷda ḷa erobasia baribḷḷa ababe idjiabḷḷa maḷ trḷra cawa basia. 13 Idjia cacuaēde jḷ ḷara oade tḷ edada basia. Idji trḷra Ācōrē Bedeade abadaa.‡

14 Idji caidu bajānebema sordarāda cawayo torro bea ḷrḷ zesidaa. Ādjia cacuaēde jḷ beara dji biara ḷa lino wua totroa quiru basia. Ni maārī bida mititiaē beasia.

15 Ācōrē Bedeade abada iteḷdeba djōbada neco peweḷdeade ḷada odja basia druazabemarā poyai carea. Idji jḷwade erobḷa jiorro odaba ādjirāba jḷ obiya.§ Uva biwadḷgabḷḷa quīrāca ādjirāra

* 19:4 Wārā. Griego bedeade ḷa ḷa: “Amén.” † 19:10 Jesuba jaradiaadara Ācōrē Jaureba idji nezocarāa bedeabibaria. Griego bedeade maḷra ebuda ḷaēa. ‡ 19:13 Juā 1:1. § 19:15 Salmo 2:9.

cawa oya Ācōrē jūma poya ʔaba quīrūbideba māwā cawa obi bērā. ¹⁶ Idjia ʔrʔ jʔ ʔade idji ʔacara ʔrʔ naʔ trāda ʔʔ erobʔaa: “Jūmarā bororā cāyābara dji dromaara ʔʔ, idjaba jūma dji droma ʔea Boro.”

¹⁷ Maʔbe māʔ unusia bajānebema nezocada ʔmādau ʔrʔ nūmada. Idjia jūma ne mīguia cobada ʔʔ wābaribadarā nāwā jūgua jarasia: “Zedadua. Ābaa dji ʔaredua ne codi waibʔaa Ācōrēba o ʔama. ¹⁸ Mama ēberārā boro djarada, sordaorā boro djarada, mēsra ʔea djarada, cawayo djarada, cawayo ʔrʔ wābada djarada sida codia. Jūma ēberārā djarada codia: nezocaē djarada, nezoca djarada, dji edaara quedea djarada, idjaba dji dromarā ʔea djarada sida codia.”

¹⁹ Maʔbe māʔ unusia animarā minijīchia ʔada, naʔ ējūānebema bororāda, jūma ādji sordaorā sida ʔbaa dji ʔare duanada. Cawayo ʔrʔ chūma ume, idjiare panʔ sordaorā ume djōni carea duanasidaa. ²⁰ Djōbada cawayo ʔrʔ chūma animarā minijīchia ʔara, Ācōrēba bedebari dji wārāē sida jidasia. Maʔ Ācōrēba bedebari dji wārāēba animarā minijīchia ʔʔ trʔneba ne ununaca waibʔaa ʔeada obadja. Māwā animarā minijīchia ʔʔ sēyā idu ʔabipadadara jūma cūrūgabadja. Maʔ animarā za quīrāca ʔʔ ʔawaba oada bia bedepadadara cūrūgabadja. Cawayo ʔrʔ chūma animarā minijīchia ʔara, Ācōrēba bedebari dji wārāē sida zocai panʔada tʔʔ urua azupre bara uruga nūmane ʔatabuesia. ²¹ Djōbada neco idji itedeba odja ʔaba dewararāda jūma quenasia. Maʔbe jūma ne mīguia cobada ʔʔ wābaribadara maʔ djarada co duanada ʔawāsidaa.

20

Mil poa

¹ Māwānacarea māʔ bajānebema nezocada edaa zebʔʔada unusia. Idjia uria dau care ʔʔ jūātrʔ ʔʔ ewabarida erobasia. Idjaba carena omoga chūmada idji ʔawade erobasia. ² Jera jidapada mil poa jʔ ʔasia. Maʔ jera drōā naēnabema damaa, diauru idjaba Satana abadaa. ³ Bajānebema nezocaba idjira uria dau care ʔade edaa ʔatabuepeda jūātrʔ nūmasia ni abalʔa poya ewarānamārēā. Maʔba diauruba druazabemarāda waa cūrūgaēa aba mil poa jōbʔadaa. Mil poa ʔadacarea idjira ērʔ ʔaya naʔ ējūāne dārāē ʔamārēā.

⁴ Maʔbe māʔ bugueda zocārā unusia. Maʔ ʔrʔ chūmeara Ācōrēba ʔasia Crito ume dji bororāda ʔeadamārēā. Idjaba māʔ ēberārā obʔā tʔpedada ʔaureda unusia. Māwā obʔā tʔsidaa Jesuba jaradiada jʔ panʔ carea idjaba Ācōrē bedea jaradia panʔ carea. Ādjirāba animarā minijīchia ʔʔ, idji za quīrāca ʔʔ ʔawaba oada bida bia bedeadāē ʔasia. Idji sēyāra ādji dratude, ʔawade bida idu ʔabidaē ʔasia. Ādjirāra ʔrēbadapada Crito ume dji bororāda mil poa panesidaa. ⁵ Maʔ ʔrēbadadara Ācōrēba naārā ʔrēbabida ʔasia. Dewara beudarāra ʔrēbadāē ʔasia aba mil poa jōnacarea. ⁶ Ācōrēba naārā ʔrēbabidi ēberārā bio bia ʔeadia. Ādjirāra waa beudaēa, ātebʔʔ Ācōrē sacerdoterāda, Crito sacerdoterā sida ʔeadia.* Idjaba mil poa Crito ume dji bororāda ʔeadia.

Ācōrēba diauru tʔʔ uruade ʔatabueda

⁷ Mil poa jōnacarea diaurura jʔ ʔadada ērʔ ʔaya. ⁸ Maʔne idjia jūma druaza cūrūgade wāya. Gog druadebemarāda, Magog druadebemarā sida cūrūgaya. Maʔ druadebema sordaorāda pusa ʔʔ quīrāca zocārā panʔada edeya Ācōrē ēberārā ume djōnamārēā. ⁹ Jūma naʔ ējūāra ādjirāba biraya. Maʔne Ācōrēba quīrā ʔʔ puruda, idji ēberārā duanamaa audu jūrā edadia. Baribʔʔ Ācōrēba uruada bajāneba ʔaebiya. Maʔba ādjirāra jūma bá quenaya. ¹⁰ Māwānacarea Ācōrēba diaurura ēberārā cūrūga erobadada tʔʔ urua azupre bara uruga nūmane ʔatabueya. Naēna Ācōrēba animarā minijīchia ʔada, Ācōrēba bedebari dji wārāē sida maʔ tʔʔ uruade ʔatabuesia. Mama ādjira, diauru sida ewariza āsa, diamasi bida bio bia mīga panania.

Ācōrēba bugue waibʔaa torroa ʔadeba cawa oi

¹¹ Māwānacarea māʔ bugue waibʔaa torroa ʔada unusia. Maʔ buguede chūma sida unusia. Idji quīrāpita jūma naʔ ējūāra, bajā sida nēbasidaa. Ni abalʔa waa ununaē ʔasia. ¹² Idjaba māʔ unusia beupadadara dji dromarāda, dji edaara quedea sida Ācōrē quīrāpita duanada. Maʔne cartada ewaracuasias. Maʔ cartade jūma ēberārāba opedadada ʔʔ ʔeasia. Dewara carta sida ewarasia. Maʔ cartade ewariza zocai ʔeadi ēberārā trāda ʔʔ ʔeasia. Jūma beupadadara Ācōrēba cawa osia ādjirāba opedada quīrāca. Jūma ādjia opedadara cartade ʔʔ ʔasia. ¹³ Jūma pusade beupadadara Ācōrē quīrāpita zesidaa. Abeda jūma beupadada

* 20:6 Waa beudaēa. Griego bedeadē nāwā ʔʔ ʔaa: “ʔarima umē beudaēa.” ʔarima umē beudiba jara ʔaa Ācōrē neē tʔʔ uruade bia mīgadida. Apocalipsi 20:14.

jaureira ãdji panabadamalɓa Ācōrē quīrāpita zesidaa.† Maɓbe Ācōrēba ãdjiza cawa osia ãdjia opeɗada quīrāca. ¹⁴ Beudira Ācōrēba jōbisia tɓɓa uruaɗe ɓatabueɓarɓa quīrāca. Beupeɗada panabada ējūā sida tɓɓa uruaɗe ɓatabuesia. Ācōrēba bariduada tɓɓa uruaɗe ɓatabueɓarɓa, ɓarima umé beusiada abadaa. ¹⁵ Ēberārā ewariza zocai beadi cartade trɓ ɓɓē beara Ācōrēba tɓɓa uruaɗe ɓatabuesia.

21

Ējūā djiwidi idjaba bajā djiwidi

¹ Māwānacarea mɓa bajā djiwidiɗa, ējūā djiwidi sida unusia. Maɓne naɓ ējūāra, bajā sida neé basía. Pusa sida neé basía. ² Idjaba mɓa unusia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleɓ abadada idji ɓamaɓba bajāneba edaa zebɓarɓa. * Maɓ purura biya querasia wērā quima edabɓarɓe bio djeo ɓa quīrāca. ³ Maɓbe mɓa ūrísia abaɓda Ācōrē bugue biya quirumaɓba nāwā jigua beɗeɓarɓa:† “jūrnadau! Idira Ācōrēra ēberārā tāēna ɓa.‡ Idjira ãdjirā ume ɓaya. Maɓne ãdjirāra idji ēberārāda beadia. Wārāda idjidra ãdjirā ume ɓaya idjaba ãdjirā Ācōrē ɓaya. ⁴ Ādji daubara idjia jūma jareya. Jūma naēna ɓadara jōna bērā waa beudaēa, jīnaēa, aujīnaēa, idjaba puara neé ɓaya.”

⁵ Maɓbe dji bugue biya quirude chūmaɓba nāwā jarasia: “Mɓa ne jūma djiwidiɗa o ɓa.”

Idjaba nāwā jarasia: “Naɓ beɗeara cartade ɓaɗua wārā beɗe bērā idjaba wārāda māwāi bērā.”

⁶ Māwānacarea idjia mɓa nāwā jarasia: “Mɓa oida ɓadara jūma osia. Mɓra dji Alpaɓ idjaba dji Omega.‡ Maɓba jara ɓa mɓra dji naārābemada idjaba dji jūrūarebemada. Bariduada opichia ɓɓarɓa, mɓa baido bogadra ɓada bari dobiya. Maɓ baidoba zocai ɓaida diabarria. ⁷ Cadjirua poyapeɗadarāba jūma maɓgarɓa edadia warraba dji zezadeba ne edabari quīrāca. Mɓra ãdji Ācōrē ɓaya idjaba mɓ warrarāda beadia. ⁸ Baribɓarɓa Crito ēpēni carea waya beara, mɓ beɗe jīnaē beara, mɓa quīrāca o beara, mīā beabadara, auɗua obadara, jāibanara, jawaba oda Ācōrē jīā beara, sewaida bea sida tɓɓa uruaɗe azupre bara uruga nūmaɓne bia mīga beadia. Ācōrēba bariduada tɓɓa uruaɗe ɓatabueɓarɓa, ɓarima umé beusiada abadaa.”*

Jerusaleɓ djiwidi

⁹ Maɓbe bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada aɓa mɓmaa zesia. Maɓ bajānebema nezocarāba ãdji epedecode siete eropananaba naɓ ējūāne beara jūrūare bia mīgabisidaa.† Dji mɓmaa zedaba nāwā jarasia: “Wāna. Mɓa acɓbiya Oveja Zaqueba quima edabɓarɓa.”

¹⁰ Ara maɓda Ācōrē Jauredeba ɓaɗe idjia mɓra eya waɓɓa ɓaɓa ɓamaɓba edesia. Mama unubisia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleɓ abadada Ācōrē ɓamaɓba bajāneba edaa zebɓarɓa. ¹¹ Ācōrē dorrodorroaba maɓ purura dorrodorroa basia. Urua basia mōgara biya quiru nēɓa ɓa quīrāca, jaspe mōgara quīrāca. Ēsā querasia vidrio quīrāca. ¹² Maɓ purura ɓaɓa mōgaraba auɗu jūrā ca basia. Eɗa wābadara doce panasidaa. Eɗa wābadaza bajānebema nezocada aba basia. Maɓ awara Israel warrarā doce panana trɓda eɗa wābadaza aba ɓa basia. ¹³ Eɗa wābadara ɓmāɗau odjabariare ūbea panasidaa, ɓmāɗau ɓebariariare ūbea panasidaa, orro abaare ūbea panasidaa, idjaba dewarabema orroare ūbea panasidaa.‡ ¹⁴ Maɓ puru auɗu jūrā ca ɓara doce mōgara ɓarɓa basia. Mōgaraza Oveja Zaqueba doce diabueɗarā trɓda aba ɓa basia.

¹⁵ Bajānebema nezoca mɓ ume beɗe ɓadaba ējūā zabada oro oɗada erobasia. Puru, dji eɗa wābada, puru auɗu jūrā ca ɓa sida zai carea erobasia. ¹⁶ Maɓ ējūā zabadaba bajānebema nezocaba purura zasía. Dji puru zaɗara jūmaena abarica basia. Dji drasoara, dji jeɗeɗa sida abarica basia. Dji zaɗara 2,200 kilómetro basia.‡ Dji drasoada, dji ɓarɓa, dji jeɗeɗa sida jūmaena abarica basia. ¹⁷ Maɓbe puru auɗu jūrā ca ɓa sida zasía. Dji zaɗara bicaca 144 basia. * Naɓ ējūānebemarāba zaɗe puru quīrāca bajānebema nezocaba zasía.

¹⁸ Maɓ purura jūmaena oro idji awa quiru oda basía. Maɓra vidrio ēsā quiru quīrāca basia. Dji puru auɗu jūrā ca ɓara jaspe mōgaraba cada basia. ¹⁹ Maɓ auɗu jūrā ca ɓara doce mōgara ɓarɓa basia. Maɓ mōgarara jūmaena biya quedeasía. Naārābemada jaspe mōgara basia.

† **20:13** Beupeɗada panabada. Griego beɗeɗe ɓa ɓa “Hades.” * **21:2** Mɓ. Griego beɗeɗe ɓaɓa cartade ɓa ɓa: “Mɓ, juaɓba unusia.” † **21:3** Ācōrē bugue biya quirumaɓba. Griego beɗeɗe ɓaɓa cartade ɓa ɓa: “Bajāneba.” ‡ **21:3** Ācōrē. Griego beɗeɗe ɓa ɓa: “Ācōrē wua de.” § **21:6** Griego alfabetode alpara dji naārābema letra, omegara dji jūrūarebema letra. * **21:8** Apocalipsi 20:6,14. † **21:9** Apocalipsi capítulo 16. ‡ **21:13** Orro abaare, dewarabema orroare. Griego beɗeɗe nāwā ɓa ɓa: “Al lado norte y al lado sur.” § **21:16** 2,200 kilómetro. Griego beɗeɗe nāwā ɓa ɓa “12,000 estadia.” * **21:17** Bicaca 144. Cāpūrīā beɗeɗe ɓa ɓa “65 metros.”

Mañare zapiro mōgarada basia. Mañare ágata mōgarada basia. Mañare esmeralda mōgarada basia. ²⁰ Mañare ónice mōgarada basia. Mañare cornalina mōgarada basia. Mañare crisólito mōgarada basia. Mañare berilo mōgarada basia. Mañare topacio mōgarada basia. Mañare crisopraso mōgarada basia. Mañare jacinto mōgarada basia. Jirũare amatista mōgarada basia. ²¹ Mañ purude eda wābada doce panara neta nēbala ba oda basia.† Eda wābadaza neta aba oda basia. O puru ēsi bāra oro idji awa quiru oda basia. Mañra ēsā querasia vidrio quĩrāca.

²² Mañ purude Ācōrē de dromara māa unuē basia neē bēra. Ēberārāba dadjirā Boro Ācōrē jūma poya ba quĩrāpita, Oveja Zaque quĩrāpita bida bia bedeadia idji de dromane obadapedada quĩrāca. ²³ Amādaun neē, jedeco neē bida mañ purura lña nūmabaria Ācōrē dorrodorroaba, Oveja Zaqueba dia ba lña bida. ²⁴ Mañ puru lñaaba druaza lña beadia jūmarāda mañ lñaane nībadamārēā. Idjaba druazabema bororāba ne bia eropanara mañ purudaa ededia.‡ ²⁵ Diamasira neē bai bēra mañ purude eda wābadara ewariza jūātrāda baya. ²⁶ Jūma druazabemarāba ne bia eropanara mañ purudaa ededia.§ ²⁷ Baribāra ne jūma Ācōrēba bia unucara mañ purude eda edecara panla. Cadjirua obadara, sewaida bea sida eda wācara panla. Ababe ewariza zocai beadi cartade trā bā beadrā poya eda wānia. Mañ cartara Oveja Zaqueba erobala.

22

Do zocai bai diabari

¹⁻² Māwānacarea bajānebema nezocaba do pāpārā quiruda māa unubisia. Ēsā querasia vidrio quĩrāca. Mañ baidoba zocai baida diabaria. Ācōrē idjaba Oveja Zaque bugue biya quirudeba mañ dora purudebema o jedea ba ēsi wea bala. Do orroza bacuru nejō zocai bai diabarida basia. Mañ bacurura jedecoza zaubaria. Mañba jara bala poaza bārima doce zaubarida. Mañ bacuru queduada bala druazabemarā cacua bia pananamārēā. ³ Ācōrēba biē bai jaradada mañ purude neē baya. Ācōrē idjaba Oveja Zaque bugue biya quirura mañ purude baya. Mama Ācōrē nezocarāba idjābia bia bedeadia. ⁴ Idji quĩrāca ununia idjaba idji trāra ādjirā dratude bā erobeadia. ⁵ Diamasira neē baya. Dadi Boro Ācōrēba lñaada diai bēra, ībirā neē idjaba amādaun neē bida ēberārābia bia beadia. Ewariza ādjirāra idji ume ābaa dji bororāda beadia.

Crito dārāēne zeidebema

⁶ Mañbe bajānebema nezocaba māa jarasia: “Jūma nañ bedeara wārā idjaba wārāda māwāya. Dadjirā Boro Ācōrēba idjideba bedeadarāa bedebibaria. Idjiabara bajānebema nezocada diabuesia idji nezocarāa cawabimārēā dārāēne cārēda sāwāida.”

⁷ Jesuba jarasia: “jirĩnadua, māra isabe zeya! Nañ cartade bā bala dārāēne cārēda sāwāida. Bio bia bala jūma nañ cartade jara ba jā bala.”

⁸ Māra juaā. Jūma mañgara unusia idjaba ūrsia. Māwānacarea māra bajānebema nezoca jirũ caita chĩrāne bārru cobesia bia bedea carea. Māwā osia idjia jūma mañgara unubida bēra. ⁹ Baribāra idjia jarasia: “Jāwā orādua, ātebāra Ācōrēabara bia bedeadua. Māra Ācōrē nezocada jāwā quirua ba quĩrāca, djabarā Ācōrēneba bedeadarā quĩrāca, idjaba jūma nañ cartade jara ba jā bea quĩrāca.”

¹⁰ Idjaba jarasia: “Nañ cartade bā bala dārāēne cārēda sāwāida. Mañra mērā erobarādua jūma dārāēne māwāi bēra. ¹¹ Cadjirua o bāra idji cawa cadjiruade bādua. Ne jūma Ācōrēba quĩrāca o bāra idji cawa mañne bādua. Baribāra jipa o bāba ewariza jipa o baida bala. Idjaba Ācōrē itea bia bāra ewariza Ācōrē itea bia baida bala.”

¹² Jesuba jarasia: “jirĩnadua, māra isabe zeya! Zebāra māa jūmarā ne diai carea eneya ādjia opedada quĩrāca. ¹³ Māra dji Alpa idjaba dji Omegaa.* Mañba jara bala māra dji naārābemada idjaba dji jirũarebemada.

¹⁴ Bio bia bea cacuade jlabada tāto erobeara. Ādjirāra purude eda wānida panla nejō zocai bai diabarida jōni carea. ¹⁵ Baribāra cadjirua obadara, jāibanara, audua obadara, mīā beabadara, jāwaba oda ācōrē ēpēbadara, idjaba sewa oya beara jūma dajadaare duanenia.†

† **21:21** Neta nēbala bāda. Griego bedeadē bā bala “perla.” ‡ **21:24** Druazabema bororāba ne bia eropanara mañ purudaa ededia. Mañ bedeara idjaba nāwā traducida bala: “Druazabema bororāra mañ purudaa wānia Ācōrēba bia bedeadē carea.” § **21:26** Mañ versicolura idjaba nāwā traducida bala: “Idjaba druazabemarā mañ purudaa wānia Ācōrēba bia bedeadē carea.” * **22:13** Griego alfabetode alpara dji naārābema letra, omegara dji jirũarebema letra. † **22:15** Cadjirua obadara. Griego bedeadē bā bala “usa.”

¹⁶ M̄ra Jesua. Bajānebema nezocada diabuesia jūma maḡgara djabarā beaza jaramārēā. M̄ra Davideba zedaa, idjideba tununaa. † M̄ra Diapedabema Chīdau Uruga Ḃa abadaa.”

¹⁷ Ācōrē Jaureba, Oveja Zaque quiima abada bida nāwā jara paḡḡa: “¡Zedua!” Maḡ ūrī Ḃaba jaraida Ḃa: “¡Zedua!” Dji opichia Ḃara zeida Ḃa baido zocai Ḃai diabarida domārēā. Maḡ baido do quīrīā Ḃaba bari doida Ḃa.

¹⁸⁻¹⁹ Naḡ cartade Ḃa Ḃa dārēēne cārēda sāwāida. Naḡ cartade Ḃa Ḃa ūrī beārā māa jaraya: bariduaba naḡ cartade Ḃa Ḃa auḡu jaraibḡḡ, Ācōrēba naḡ cartade bia mīgai jara Ḃaba idjira bia mīgabiya. Idjaba bariduaba naḡ cartade Ḃa Ḃa maārī awara jaraibḡḡ, Ācōrēba idjia nejō zocai Ḃai diabaridebemada idu jōbiēa idjaba Ācōrē purude eda idu wābiēa. Maḡ nejōnebemada, maḡ purudebema sida naḡ cartade Ḃa Ḃa.

²⁰ Jūma naḡ cartade Ḃa Ḃa Jesuba wārāana a Ḃa. Nāwā jara Ḃa: “¡Wārāda m̄ra isabe zeya!”

Bia Ḃa isabe zeida. § ¡Zedua dairā Boro Jesu!

²¹ M̄ra quīrīā Ḃa dadjirā Boro Jesuba idji biadeba jūma bārā careba Ḃaida.

† 22:16 Isaia 11:1-10. § 22:20 Griego bedeeade Ḃa Ḃa: “Amén.”